28

FRENCH, 13TH CENTURY

EX
LIBRIS
ROBERT
HOE

BIBLIA SACRA LATINA. Sæc. XIII.

BIBLIA SACRA LATINA. Sæc. XIII.

8vo, dark brown levant morocco, tooled in leaf-sprays in the corners of the sides and on the back, doubled with light brown morocco having borders of thistles and conventional foliage, vellum guards, gilt edges, by Mercier. In a brown levant morocco case.

Nov. '94

A manuscript of the Vulgate beautifully written in small, distinct gothic characters, two columns to the page, upon the thinnest vellum, in the thirteenth century. 158 × 104 mm.

There are 653 leaves, the last 57 containing a glossary of proper names; 48 lines to the page. Folios 268 and 296, preceding and following the Psalms, are blank. Folio 1, on which begins the Epistle of St. Jerome, has an historiated initial containing a miniature of that saint, to which is attached a lateral border in colours with ornaments at the top and bottom. On the first page of Genesis (folio 5) is a lateral border containing 7 small oval miniatures of three-quarter figures. Throughout the manuscript are numerous historiated and ornamental initials similarly painted, with extensions forming borders, besides hundreds of smaller initials in blue and red, with marginal flourishes and scrolls. The chapters are numbered in red and blue ink and there are similar running head-lines to all of the books except the Psalms.

The manuscript was formerly in the collection of the Duke of Sussex.

Jan 8, 1912, 2026

Jan 8, 1912, 2026

[illegible]

Dopo aver lavorato di acciaro quattr'ore come mi è accaduto questa mattina non mi è possibile più scrivere piccolo senza adoperare gl'occhiali. Ma questo è scritto senza adoperarli per fare una prova se la vista mi regge.

George Livermore
Dana Hill
Cambridge.

From the library of His Royal Highness the late Duke of Sussex. Bought in London 1845 —

No. 9. Vol. I. Cat. Sussex.

E. Lib. Mariae Francisci Duchesne de Beaumanoir 1823.

Prolog

1

Incipit epistola sancti Ieronimi presbiteri ad Paulinum.

Frater ambrosius michi tua munuscula perferens detulit simul et suavissimas litteras que a principio amiciciarum fidem probate iam fidei et veteris amicicie nova preferebant. Vera enim illa necessitudo est et christi glutino copulata, quam non utilitas rei familiaris, non presencia tantum corporum, non subdola et palpans adulacio, sed dei timor et divinarum scripturarum studia conciliant. Legimus in veteribus historiis quosdam lustrasse provincias, novos adisse populos, maria transisse, ut eos quos ex libris noverant coram quoque viderent. Sicut pitagoras memphiticos vates, sic plato egyptum et archytam tarentinum eamdemque oram ytalie que quondam magna grecia dicebatur laboriosissime peragravit, ut qui athenis magister erat et potens cuiusque doctrinam achademie gignasia personabant fieret peregrinus atque discipulus, malens aliena verecunde discere quam sua impudenter ingerere. Denique cum litteras quasi toto orbe fugientes persequitur captus a piratis et venundatus tyranno crudelissimo paruit, ductus captivus, vinctus et servus. Tamen quia philosophus maior ementem se fuit. Ad titum livium lacteo eloquencie fonte manantem de ultimis hyspanie galliarumque finibus quosdam venisse legimus nobiles, et quos ad contemplacionem sui roma non traxerat unius hominis fama perduxit. Habuit illa etas inauditum omnibus seculis celebrandumque miraculum, ut urbem tantam ingressi aliud extra urbem quererent. Apollonius sive ille magus ut vulgus loquitur, sive philosophus ut pitagorici tradunt, intravit persas, pertransivit caucasum, albanos, scitas, massagetas, opulentissima indie regna penetravit, et ad extremum latissimo phison amne transmisso pervenit ad bragmanas, ut hyarcham in throno sedentem aureo et de tantali fonte potantem inter paucos discipulos de natura, de moribus ac de cursu dierum et siderum audiret docentem. Inde per elamitas, babilonios, chaldeos, medos, assirios, parthos, syros, phenices, arabes, palestinos reversus ad alexandriam perrexit ad ethiopiam, ut gignosophistas et famosissimam solis mensam videret in sabulo. Invenit ille vir ubique quod disceret et semper proficiens semper se melior fieret. Scripsit super hoc plenissime octo voluminibus philostratus.

Quid loquar de seculi hominibus, cum apostolus paulus vas electionis et magister gencium, qui de consciencia tanti in se hospitis loquebatur dicens: an experimentum queritis eius qui in me loquitur christus, post damascum arabiamque lustratam ascendit ierosolimam ut videret petrum et mansit apud eum diebus xv. Hoc enim misterio ebdomadis et ogdoadis futurus gencium predicator instruendus erat. Rursumque post annos xiiii assumpto barnaba et tito exposuit cum apostolis evangelium, ne forte in vacuum curreret aut cucurrisset. Habet nescio quid latentis energie vive vocis actus et in aures discipuli de auctoris ore transfusa fortius

sonantem. Unde et eschines cum Rodi exularet et legeretur illa demostenis oratio quam adversus eum habuerat mirantibus cunctis atque laudantibus suspirans ait: Quid si ipsam audissetis bestiam sua verba resonantem.

Haec hoc dico quod sit aliquid in te tale quod vel possis a me audire vel velis discere, sed quo ardor tuus et discendi studium etiam absque nobis per se probari debeat. Ingenium docile et sine doctore laudabile est. Non quid invenias, sed quid queras consideramus. Mollis cera et ad formandum facilis, etiam si artificis et plaste cesset manus, tamen virtute est totum quicquid esse potest. Paulus apostolus ad pedes gamaliel legem moysi et prophetas didicisse se gloriatur, ut armatus spiritualibus telis postea diceret confidenter: Arma enim militie nostre non carnalia sunt, sed potencia deo ad destructionem municionum, cogitaciones destruentes, et omnem altitudinem extollentem se adversus scientiam dei, et captivantes omnem intellectum ad obediendum christo, et parati subiugare omnem inobedientiam. Ad thimotheum scribit ab infancia sacris litteris eruditum, et hortatur ad studium lectionis, ne negligat graciam que data sit ei per imposicionem manuum presbiterii. Tito precipit ut inter ceteras virtutes episcopi quem brevi sermone depinxit scientiam non negligat scripturarum: obtinentem, inquit, eum qui secundum doctrinam est fidelem sermonem, ut potens sit exhortari in doctrina sana et contradicentes revincere.

Sancta quippe .ii. c. vii. rusticitas solum sibi prodest, et quantum edificat ex vite merito ecclesiam christi, tantum nocet si destruentibus non resistat. Malachias propheta, immo per malachiam dominus: Interroga, ait, sacerdotes legem. In tantum sacerdotis officium est interrogatum respondere de lege. Et in deuteronomio legimus: Interroga patrem tuum et annunciabit tibi, seniores tuos et dicent tibi. In psalmo quoque c. xviii. Cantabiles michi erant iustificationes tue in loco peregrinationis mee. Et in descriptione iusti viri, cum eum arborem vite david que est in paradiso compararet, inter ceteras virtutes hoc intulit: In lege domini voluntas eius, et in lege eius meditabitur die ac nocte. Daniel quoque in fine sacratissime visionis ait iustos fulgere quasi stellas, et intelligentes, id est doctos, quasi firmamentum. Vides quantum inter se distant iusta rusticitas et docta iusticia. Alii stellis, alii celo comparantur. Quamquam iuxta hebraicam veritatem utrumque de eruditis possit intelligi. Ita enim apud eos legimus: Qui autem docti fuerint fulgebunt quasi splendor firmamenti, et qui ad iusticiam erudiunt multos quasi stelle in perpetuas eternitates. Cur dicitur paulus apostolus vas electionis? Nempe quia vas legis et scripturarum sanctarum erat armarium. Pharisei stupent in domini doctrina, et mirantur in petro et iohanne quomodo legem sciant cum litteras non didicerint. Quicquid enim aliis exercitacio et cotidiana in lege meditacio tribuere solet, illis hoc spiritus sanctus suggerebat. Et erant iuxta quod scriptum est [illegible] theodocti, id est docibiles deo. Salvator xii. annos impleverat et in templo sedens de questionibus legis interrogans magis docet dum prudenter interrogat. Nisi forte rusticum petrum, rusticum dicimus iohannem, quorum uterque dicere poterat: Et si imperitus sermone, non tamen sciencia. Iohannes rusticus piscator indoctus? Et unde illa vox obsecro: In principio erat

uerbum et uerbum erat apud deum et
deus erat uerbum. a.o.c. a.c. grece mul-
ta significat. Nam et uerbum est et ra-
tio et supputatio et causa uniuscuiusque rei
per quam sunt singula que subsistunt.
que uniuersa recte intelligimus in christo.
Hec doctus plato **V**
ignorauit. hec demostenes eloquens
ignorauit. Perdam inquit sapientiam
sapientium. et prudentiam prudentium
reprobabo. Vera sapientia perdet fal-
sam sapientiam. et quamquam stultitia
predicationis in cruce sit. tamen paulus
sapientiam loquitur inter perfectos. Sa-
pientiam autem non seculi huius neque
principum seculi istius qui destruuntur. Sed
loquitur dei sapientiam in misterio ab-
sconditam quam predestinauit deus
ante secula. dei sapientia christus est. christus
enim dei uirtus et dei sapientia. hec sapientia
in misterio abscondita est. de qua et no-
ni psalmi titulus prenotatur. pro
occultis filii. in quo sunt omnes the-
sauri sapientie et scientie absconditi. Et
qui in misterio absconditus erat
predestinatus est ante secula. predes-
tinatus autem et prefiguratus in
lege et prophetis. unde et prophete appellaban-
tur uidentes. quia uidebant eum
quem alii non uidebant. abraham
uidit diem eius et letatus est. Ape-
riebantur celi ezechieli qui populo
peccatori clausi erant. Reuela inquit
dauid oculos meos et considerabo
mirabilia de lege tua. lex enim
spiritualis est. et reuelatione opus est ut
intelligatur ac reuelata facie
dei gloriam contemplemur. liber
in apocalipsi septem sigillis signatus
ostenditur. quem si dederis homini
scienti litteras ut legat. respondebit
tibi. non possum. signatus est
enim. quanti hodie putant se
nosse litteras. et tenent signatum librum.
nec aperire possunt nisi ille re-
serauerit qui habet clauem dauid
qui aperit et nemo claudit. clau-
dit et nemo aperit. In actibus ap-
ostolorum. sanctus eunuchus immo uir sic
enim eum scriptura
cognominat cum legeret ysaiam
apostolum interrogatur a philippo. pu-
tas ne intelligis que legis. qui respondit. Quo-
modo possum nisi aliquis me docue-
rit. ego ut de me loquar interim nec
sanctior sum hoc eunucho nec stu-
diosior qui de ethiopia id est extremis de
finibus mundi uenit ad templum
reliquit aulam regiam. et tantus
amator diuine scientie legis fuit ut
et in uehiculo litteras legeret sacras.
Et tamen cum librum teneret et uerba
domini cogitatione conciperet. lin-
gua uolueret. labiis personaret.
ignorabat eum quem in libro
nesciens uenerabatur. Venit phi-
lippus. ostendit ei ihesum qui clau-
sus latebat in littera. O mira docto-
ris uirtus. eadem hora credidit et
in eunuchus baptizatur. fidelis
et sanctus ac magister de discipulo efficitur.
plus in deserto fonte ecclesie quam in
aurato sinagoge templo repperit.
Hec a me perstricta sunt breuiter.
Neque enim **VI**
epistolaris angustia euagari lon-
gius patiebatur. ut intelligeres te
in scripturis sacris sine preuio et mon-
strante semitam non posse ingre-
di. Taceo de grammaticis. philosophis. geome-
tricis. dialecticis. musicis. astrono-
micis. astrologis. medicis. quorum sci-
entia mortalibus satis uel utilissi-
ma est. et in tres partes scinditur.
in doctrinam. di. an. a. o. d. a. c.
h. t. n. z. a. n. id est dogma. tologinaten
to nein. metodoneten. et in em-
piriam. Ad minores artes ue-
niam. que non tam lingua quam ma-
nu administrantur. agricole.
cementarii. fabri. metallorum lignorum-
que cesores. lanarii quoque et fullo-
nes et ceteri qui uariam suppellecti-
lem et uilia opuscula fabricantur.
absque doctore esse non possunt quod
cupiunt. quod medicorum est pro-

b sapientia

nunt inter medicos. tractabant fabrilia fabri. Sola scripturarum ars est quam sibi passim omnes vindicant. Scribimus indocti doctique poemata passim. Hanc garrula anus. hanc delirus senex. hanc sophista verbosus. hanc universi presumunt. lacerant. docent antequam discant. Alii adducto supercilio grandia verba trutinantes inter mulierculas de sacris litteris philosophantur. Alii discunt pro pudor a feminis quod viros doceant. et ne parum hoc sit quadam facilitate verborum. immo audacia edisserunt aliis quod ipsi non intelligunt. Taceo de meis similibus qui si forte ad scripturas sanctas post seculares litteras venerint et sermone composito aures populi mulserint quicquid dixerint hoc legem dei putant. nec scire dignantur quid prophete. quid apostoli senserint. sed ad sensum suum incongrua aptant testimonia. quasi grande sit et non vitiosissimum dicendi genus depravare sententias et ad voluntatem suam scripturam trahere repugnantem. quasi non legerimus homerocentonas et virgiliocentonas. ac non sic etiam maronem sine christo possimus dicere christianum. quia scripserit. Iam redit et virgo redeunt saturnia regna. iam nova progenies celo dimittitur alto. et patrem loquentem ad filium. Nate mee vires mea magna potencia solus. Et post verba salvatoris in cruce. talia perstabat memorans fixusque manebat. Puerilia sunt hec. et circulatorum ludo similia docere quod ignores. immo ut cum stomacho loquar. nec hoc quidem scire quod nescias. VII.

Videlicet manifestissima est genesis. in qua de creatura mundi. de exordio generis humani. de divisione terre. de confusione linguarum. de descensione usque ad egyptum hebreorum. Patet exodus cum x. plagis. cum decalogo cum misticis divinisque preceptis. In promptu est leviticus liber in quo singula sacrificia. immo singule pene sillabe et vestes aaron et totus ordo leviticus spirant celestia sacramenta. Numeri vero nonne totius arismetice et prophetie balaam et xlij mansionum per heremum misteria continent. Deuteronomium vero secunda lex et evangelice legis prefiguratio. nonne sic ea habet que priora sunt ut tamen nova sint omnia de veteribus. Huc usque moyses. huc usque idem et pentateuchus. quibus v. verbis loqui se velle apostolus in ecclesia gloriatur. Iob exemplar paciencie que non misteria suo sermone complectitur. prosa incipit. versu labitur. pedestri sermone finitur. omnesque leges dialectice propositione assumptione confirmatione conclusione determinat. Singula in eo verba plena sunt sensibus. et ut de ceteris sileam resurrectionem corporum sic prophetat ut nullus de ea manifestius vel cautius scripserit. Scio inquid quod redemptor meus vivit. et in novissimo die de terra surrecturus sum. et rursum circumdabor pelle mea. et in carne mea videbo deum salvatorem meum. quem visurus sum ego ipse et oculi mei conspecturi sunt et non alius. reposita est hec spes mea in sinu meo. Veniam ad iesum nave. qui typum domini non solum in gestis verum etiam in nomine prefert. transit iordanem. hostium regna subvertit. dividit terram victori populo. et per singulas urbes viculos. montes. flumina. torrentes atque confinia ecclesie celestisque ierusalem spiritualia regna describit. In

iudicum libro quot principes populi, tot figure sunt. Ruth moabitidis Ysaie explet vaticinium dicentis: Emitte agnum domine dominatorem terre de petra deserti ad montem filie Syon. Samuel in Hely mortuo et in occisione Saul veterem legem abolitam monstrat. Porro in Sadoch atque in David novi sacerdotii novique imperii sacramenta testatur. Malachim id est Regum tertius et quartus liber a Salomone usque ad Iechoniam et a Ieroboam filio Nabath usque ad Osee qui ductus est in Assyrios regnum Iuda et regnum Israel describit. Si historiam respicias verba simplicia sunt; si in litteris sensum latentem inspexeris ecclesie paucitatis et hereticorum contra ecclesiam bella narrantur. Duodecim prophete in unius voluminis angustias coartati multum aliud quam sonat in littera prefigurant. Osee crebro nominat Effraim, Samariam, Ioseph, Iezrahel, et uxorem fornicariam et fornicationis filios, et adulteram cubiculo clausam mariti multo tempore sedere viduam et sub veste lugubri viri ad se reditum prestolari. Iohel filius Fatuel describit terram duodecim tribuum eruca, brucho, locusta et rubigine vastante consumptam, et post eversionem prioris populi effusum spiritum sanctum super servos dei et ancillas, id est super centum viginti credentium nomina, qui effusus est in cenaculo Syon; qui centum viginti ab uno usque ad quindecim paulatim et per incrementa surgentes quindecim graduum numerum efficiunt qui in psalterio mystice continentur. Amos pastor et rusticus et ruborum mora distinguens paucis verbis explicari non potest. Quis enim digne exprimat tria vel quattuor scelera Damasci, Gaze, Tyri et Idumee et filiorum Amon et Moab et in septimo octavoque gradu Iude et Israel? Hic loquitur ad vaccas pingues que sunt in monte Samarie, et ruituram domum maiorem minoremque testatur. Ipse cernit fictorem locuste et stantem dominum super murum litum vel adamantinum, et uncinum pomorum attrahentem supplicia peccatoribus, et famem in terra, non famem panis neque sitim aque, sed audiendi verbum dei. Abdias qui interpretatur servus domini personat contra Edom sanguineum terrenumque hominem; fratris quoque Iacob semper emulo hastam percutit spiritalem. Ionas columba pulcherrima naufragio suo passionem domini prefigurans mundum ad penitentiam revocat et sub nomine Nineve salutem gentibus nuntiat. Micheas de Morasthi coheres Christi vastationem annuntiat filie latronis et obsidionem ponit contra eam, quia maxillam percusserit iudicis Israel. Naum consolator orbis increpat civitatem sanguinum et post eversionem illius loquitur: Ecce super montes pedes evangelizantis et annuntiantis pacem. Abacuc luctator fortis et rigidus stat super custodiam suam et figit gradum super munitionem ut Christum in cruce contempletur et dicat: Operuit celos gloria eius et laudis eius plena est terra. Splendor eius ut lux erit, cornua in manibus eius; ibi abscondita est fortitudo eius. Sophonias speculator et archanorum domini cognitor audit clamorem a porta piscium et ululatum a secunda et contritionem a collibus. Indicit et ululatum habitatoribus pile, quia conticuit omnis populus Chanaan, disperierunt universi qui involuti erant argento. Aggeus festivus et letus qui seminavit in lacrimis ut in gaudio meteret destructum templum edificat dominumque patrem inducit loquentem: Adhuc unum modicum et ego commovebo celum et terram et mare et aridam et movebo omnes gentes et veniet

desideratus cunctis gentibus. Zachari-
as memor domini sui multi-
plex in prophetia iesum vestibus sor-
didis indutum et lapidem oculo-
rum septem, candelabrumque aureum
cum totidem lucernis quot oculis
duas quoque olivas a sinistris lam-
padis cernit et dextris, ut post
equos nigros rufos varios albos et dissi-
patas quadrigas ex effraim et
pauperem — equum de ierusalem regem vaticine-
tur et predicet regem sedentem
super pullum filium asine subiu-
galis. Malachias aperte et in fine
omnium prophetarum de abiectione
israel et vocatione gentium. Non est
michi voluntas in vobis dicit do-
minus exercituum et munus non sus-
cipiam de manu vestra. Ab ortu e-
nim solis usque ad occasum magnum est
nomen meum in gentibus et in omni
loco sacrificatur et offertur no-
mini meo oblatio munda. Ysaiam
Ieremiam Ezechiel et Daniel quis
potest vel intelligere vel exponere? Quo-
rum primus non prophetiam mihi vide-
tur texere sed evangelium.
Secundus virgam nuceam et ollam
accensam a facie aquilonis et
pardum spoliatum suis colori-
bus et quadruplex diversis metris
nectit alphabetum. Tertius prin-
cipia et finem tantis habet obscuri-
tatibus involuta ut apud hebre-
os iste partes cum exordio gene-
seos ante annos xxx non legan-
tur. Quartus vero qui et extremus
inter iiii prophetas temporum conscius
et totius mundi philosophus
lapidem precisum de monte sine
manibus et regna omnia subver-
tentem claro sermone pronun-
ciat. David symonides noster
pindarus et alcheus flaccus quoque
catullus atque serenus christum lyra
personat et in decacordo psalterio ab
inferis excitat resurgentem.
Salomon pacificus et amabilis
domini mores corrigit naturam
docet ecclesiam iungit et christum sanctarum-
que nuptiarum dulce canit epi-
thalamium. Hester in ecclesie typo po-
pulum liberat de periculo et in-
terfecto Aman qui interpretatur
iniquitas partes convivii et di-
em celebrem mittit in posteros.
Paralipomenon liber id est instrumenti
veteris epitoma tantus
ac talis est ut absque
illo si quis scientiam scripturarum sibi
voluerit arrogare se ipsum
irrideat. Per singula quippe no-
mina iuncturasque verborum et pretermisse
in libris regum tanguntur
historie et innumerabiles ex-
plicantur evangelii questiones. Es-
dras et neemias adiutor videli-
cet et consolator a domino in unum
volumen artantur instau-
rant templum muros extru-
unt civitatis omnisque illa tur-
ba populi redeuntis in patriam et des-
criptio sacerdotum levitarum israelis
proselitorum ac per singulas fami-
lias murorum et turrium opera
divisa aliud in cortice preferunt
aliud in medulla retinent. Cer-
nis me scripturarum amore rap-
tum excessisse modum epistole et ta-
men non implesse quod volui. Audi-
vimus tantum quid nosse quid cu-
pere debeamus ut et nos quoque
possimus dicere concupivit anima
mea desiderare iustificationes tuas
in omni tempore. Ceterum illud
socraticum impletur in nobis. Hoc
tantum scio quod nescio. Tangam et
novum breviter testamentum. Ma-
theus marcus lucas iohannes qua-
driga domini et verum che-
rubin quod interpretatur scientie ple-
nitudo per totum corpus ocu-
lati sunt, scintille emicant dis-
currunt fulgura pedes habent rec-
tos et sublime tendentes terga
pennata et ubique volitantia.

tenent se mutuo sibique perplexa
sunt. et quod toto in toto voluminum
epergunt quocumque eos flatus
habet sed diversio. Paulus apostolus ad vii.
scribit ecclesias. octava enim ad hebre
os a pluribus extra numerum ponitur.
Thimotheum instruit et titum et phi
lomonem pro fugitivo famulo
deprecatur. super quo melius tacere
puto quam pauca scribere. Actus
apostolorum nudam quidem videntur
sonare historiam et nascentis ec
clesie infantiam texere. sed si noverimus
scriptorem eorum lucam esse medicum
cuius laus est in euangelio. animadver
timus pariter omnia verba illius
anime languentis esse medicinam. Ia
cobus. petrus iohannes. iudas vii. e
pistolas ediderunt tam misticas
quam succinctas. et breves pariter
ac longas. breves in verbis longas
in sententiis. ut rarus sit qui non
in earum lectione cecutiat. Apo
calipsis iohannis. tot habet sacramenta
quot verba. parum dixi. pro me
rito voluminis laus omnis infe
rior est. in verbis singulis multiplices
que latent intelligentie. Oro te frater
karissime inter hec vivere. ista meditari.
nichil aliud nosse. nichil aliud
querere. Nonne videtur tibi iam hic
in terris regni celestis habitaculum.
Nolo ut offendaris in scripturis
sanctis simplicitate et quasi vilitate ver
borum. quod vel vitio interpretum
vel de industria sic prolata sunt
ut rusticam contionem facilius
instruerent. et in una eademque sen
tentia aliter doctus. aliter audiret in
doctus. Non sum tam petulans et
hebes. ut hec me nosse pollicear. et
eorum fructus carpere in terra. quorum
radices in celo fixe sunt. sed velle
fateor. sedenti enim me prefero. ceteri
me profero. magistrum renuens
comitem spondeo. petenti datur.
pulsanti aperitur. querens invenit.
Discamus in terris quorum scientia nobis
perseveret in celo. Obviis te ma
nibus excipiam. et ut in epte aliquid
sit de ermagore inmunditate ef
fundam. quicquid quesieris tecum
scire conabor.

VII

Habes hic amantissimum tui
fratrem eusebium qui litterarum
tuarum michi gratiam duplica
vit. referens honestatem morum
tuorum. contemptum seculi. fidem ami
citie amorem christi. Nam pruden
tiam et eloquii venustatem et ab
sque illo ipsa epistola preferebat. Festina
queso te. et herenti in salo navicule
funem magis precide quam sol
ve. Nemo renuntiaturus seculo
bene potest vendere quod contempsit
ut venderet. Quicquid in sumpt
de tuo tuleris. pro lucro computa. An
tiquum dictum est. avaro deest tam que
habet quam quod non habet. Credenti to
tus mundus divitiarum est. Infi
delis autem et obolo indiget. Sic vi
vamus quasi nil habentes. et omnia pos
sidentes. Victus atque vestitus
divitie christianorum sunt. Si habes in potesta
te rem tuam vende. Si non habes
proice. Tollenti tunicam et pallium
relinquendum est. Nisi tu semper
retractans. et diem de die tra
hens caute et pedetemptim tuas
possessiunculas vendideris. Non
habet christus unde alat pauperes suos.
Totum deo dedit qui se obtulit.
Apostoli tantum navem et retia reliquerunt.
Vidua duo era mittit in
gazophilacium. et prefertur cresi
divitiis. Facile contempnit omnia
qui se semper cogitat esse moritu
rum. Incipit prologus Ieronimi presbiteri ad Desiderium in pentha
theucum.

Desiderii mei
desideratas accepi
epistolas qui quodam
presagio futurorum
cum daniele sortitus
est nomen obsecrantis ut trans
latum in latinam linguam de
hebreo sermone pentha

uidor auribus eandem periculo-
sum opus certe et obtrectatorum
meorum latratibus patens qui me asse-
runt in lxx interpretum sugillacione
noua pro ueteribus cudere. ita inge-
nium quasi uinum probantes.
cum ego sepissime testatus sim
me pro uirili porcione in thabna-
culo dei offerre que possim. nec o-
pes alterius aliorum paupertate feda-
ri. Quod cum auderem origenis
me studium prouocauit. qui
edicioni antique translacionem
theodocionis miscuit aste-
risco et obelo id est stella et ueru omne
opus distinguens. dum aut
illucescere facit que minus ante fue-
rant. aut superflua queque iugu-
lat et confodit. et maxime que euan-
gelistarum et apostolorum auctori-
tas promulgauit. in quibus mul-
ta de ueteri testamento legimus que in nostris
codicibus non habentur. ut est illud.
Ex egipto uocaui filium meum.
et quoniam nazareus uocabitur. et uidebunt
in quem compunxerunt. et flumina
de uentre eius fluent aque uiue.
et que nec oculus uidit nec auris au-
diuit nec in cor hominis ascendit que preparauit deus
diligentibus se. et multa alia que proprium sin-
tagma desiderant. Interrogemus
ergo eos ubi hec scripta sunt. et cum
dicere non potuerint de libris hebra-
icis proferamus. Primum testimo-
nium est in osee. Secundum in
ysaia. tercium in zacharia. Quartum
in prouerbiis. Quintum eque in ysaia.
quod multi ignorantes apocrifo-
rum deliramenta sectantur. et
hyberas nenias libris autenticis
preferunt. causas erroris non est
meum exponere. Iudei prudenti
factum esse dicunt consilio ne ptolome-
us unius dei cultor etiam apud hebreos
duplicem diuinitatem deprehen-
deret. Quod maxime idcirco facie-
bant quia in platonis dogma
cadere uidebatur. Denique ubicumque
sacratum aliquid scriptura tes-
tatur de patre et filio et spiritu sancto. aut
aliter interpretati sunt. aut omnino ta-
cuerunt. ut et regi satisfacerent et
archanum fidei non uulgarent.
Et nescio quis primus auctor lxx
cellulas alexandrie mendacio suo
extruxerit. quibus diuisi eadem scrip-
titarent. cum aristeus eiusdem
ptolomei yperaspistes et non
multo post tempore iosephus ni-
chil tale retulerunt. set in una ba-
silica congregatos contulisse.
scribant non prophetasse. Aliud enim
est uatem. aliud est esse interpretem.
Ibi spiritus uentura predicit. hic eru-
dicio et uerborum copia ea que intelli-
git transfert. nisi forte putandus
est tullius economicum xeno-
fontis et platonis pictagoram et de-
mostenis pro thesifonte afla-
tus rethorico spiritu transtulisse.
aut aliter de eisdem libris per lxx
interpretes. aliter per apostolos spiritus sanctus tes-
timonia texuit. ut quod
illi tacuerunt hii scriptum esse men-
titi sunt. Quid igitur dampnamus
ueteres? Minime. Sed post priorum
studia in domo domini quod pos-
sumus laboramus. Illi interpretati
sunt ante aduentum christi. et quod
nesciebant dubiis protulere sententiis.
Nos post passionem et resurrectionem
eius. non tam prophetiam quam hys-
toriam scribimus. Aliter enim audi-
ta. aliter uisa narrantur. Quod me-
lius intelligimus. melius et pro-
ferimus. Audi igitur emule obtrec-
tator. ausculta. Non dampno. non
reprehendo lxx. sed confidenter cunc-
tis illis apostolos prefero. Per istorum os
michi christus sonat. quos ante prophetas
inter spiritualia carismata positos lego.
in quibus ultimum pene gradum
interpretes tenent. Quid liuore
torqueris. Quid imperitorum animos
contra me concitas. Sicubi in translaci-
one tibi uideor errare interroga.

hebreos discussarum urbium ma-
gistros consule. Quod illi habent de
christo, tui codices non habent. Aliud est
si contra se postea ab apostolis usurpata
testimonia probaverunt, et emendatiora
sunt exemplaria latina quam
greca, greca quam hebrea. Verum hec
contra invidos. Nunc te deprecor
desideri karissime, ut quia me tantum opus
subire fecisti, et a genesi exordium
capere, orationibus iuves quod possim
eodem spiritu quo scripti sunt libri
in latinum eos transferre sermonem.

Incipit liber genesis.

In principio creavit
deus celum et terram. Terra a-
utem erat inanis et vacua, et tene-
bre erant super faciem abyssi,
et spiritus domini ferebatur super a-
quas. Dixitque deus, Fiat lux. Et facta est lux.
Et vidit deus lucem quod esset bo-
na, et divisit lucem a tenebris. Ap-
pellavitque lucem diem, et tene-
bras noctem. Factumque est vespere et
mane dies unus. Dixit quoque
deus, Fiat firmamentum in medio
aquarum, et dividat aquas ab
aquis. Et fecit deus firmamentum,
divisitque aquas que erant sub fir-
mamento ab hiis que erant su-
per firmamentum. Et factum est ita. Vo-
cavitque deus firmamentum celum.
Et factum est vespere et mane dies
secundus. Dixit vero deus, Congre-
gentur aque que sub celo sunt
in locum unum, et appareat arida.
Factum est ita. Et vocavit deus aridam
terram, congregationesque aquarum
appellavit maria. Et vidit deus
quod esset bonum, et ait, Germi-
net terra herbam virentem et fa-
cientem semen, et lignum pomi-
ferum faciens fructum iuxta
genus suum, cuius semen in semet
ipso sit super terram. Et factum est
ita. Et protulit terra herbam vi-
rentem et afferentem semen
iuxta genus suum, lignumque fa-
ciens fructum, et habens unumquodque
sementem secundum speciem suam. Et
vidit deus quod esset bonum. Factumque est
vespere et mane dies tercius. Dixit autem
deus, Fiant luminaria in firma-
mento celi, et dividant diem ac noc-
tem, et sint in signa et tempora et
annos et dies, ut luceant in firma-
mento celi et illuminent terram.
Et factum est ita. Fecitque deus duo
magna luminaria, luminare
maius ut preesset diei, et luminare
minus ut preesset nocti, et stellas. Et
posuit eas in firmamento celi ut lu-
cerent super terram, et preessent diei ac
nocti, et dividerent lucem ac tenebras.
Et vidit deus quod esset bonum. Et
factum est vespere et mane dies quar-
tus. Dixit etiam deus, Producant aque
reptile anime viventis et volatile
super terram sub firmamento celi.
Creavitque deus cete grandia et omnem a-
nimam viventem atque mota-
bilem, quam produxerant aque in spe-
cies suas, et omne volatile secundum ge-
nus suum. Et vidit deus quod esset bo-
num. Benedixitque eis dicens, Cres-
cite et multiplicamini, et reple-
te aquas maris, avesque multi-
plicentur super terram. Et factum est
vespere et mane dies quintus. Dixit
quoque deus, Producat terra animam
viventem in genere suo, iumenta et
reptilia et bestias terre secundum species
suas. Factum est ita. Et fecit deus bestias
terre secundum species suas, et iu-
menta et omne reptile terre in genere
suo. Et vidit deus quod esset bo-
num, et ait, Faciamus hominem
ad ymaginem et similitudinem
nostram, et presit piscibus maris
et volatilibus celi et bestiis terre
universeque creature, omnique rep-
tili quod movetur in terra. Et
creavit deus hominem ad ymagi-
nem et similitudinem suam. Ad
ymaginem dei creavit illum,
masculum et feminam creavit
eos. Benedixitque illis deus et ait, Cres-

Genesis lib-
ri dicitur quod gene-
ratio mundi vel
generatio in eo continetur.
Papias.

ate et multiplicamini et replete
terram et subiicite eam et dominamini
piscibus maris et volatilibus celi et
universis animantibus que moventur
super terram. Dixitque deus. Ecce de
di vobis omnem herbam afferentem
semen super terram et universa ligna
que habent in semet ipsis sementem
generis sui ut sint vobis in escam et
cunctis animantibus terre omnique
volucri celi et universis que moventur
in terra et in quibus est anima vivens ut
habeant ad vescendum. Et factum est ita.
Viditque deus cuncta que fecerat et
erant valde bona. Et factum est vespe
et mane dies sextus. II

Igitur perfecti sunt celi et terra et omnis
ornatus eorum. Complevitque deus die
septimo opus suum quod fecerat et re
quievit deus die VII. ab universo
opere quod patrarat. Et benedixit diei
septimo et sanctificavit illum quia in
ipso cessaverat ab omni opere suo quod
creavit deus ut faceret. Iste sunt
generationes celi et terre quando crea
ture sunt in die quo fecit deus celum
et terram et omne virgultum agri an
tequam oriretur in terra omnemque her
bam regionis priusquam germina
ret. Non enim pluerat dominus
deus super terram et homo non erat qui
operaretur terram. Sed fons ascende
bat de terra irrigans universam super
ficiem terre. Formavit igitur dominus
deus hominem de limo terre et inspira
vit in faciem eius spiraculum vi
te et factus est homo in animam viven
tem. Plantaverat autem dominus deus pa
radisum voluptatis a principio
in quo posuit hominem quem forma
verat. Produxitque dominus deus de hu
mo omne lignum pulchrum visu et
ad vescendum suave. Lignum etiam
vite in medio paradisi lignumque
scientie boni et mali. Et fluvius egredi
ebatur de loco voluptatis ad irri
gandum paradisum qui inde di
viditur in IIII capita. Nomen uni

phison. Ipse est qui circuit omnem
terram evilath ubi nascitur aurum
optimum. Et aurum terre illius opti
mum est. Ibique invenitur bdellium et
lapis onichinus. Et nomen fluvio secun
do gyon. Ipse est qui circuit omnem ter
ram ethiopie. Nomen vero fluminis
tercii tygris. Ipse vadit contra assirios.
Fluvius autem quartus ipse est eu
frates. Tulit ergo dominus deus hominem et
posuit eum in paradiso voluptatis
ut operaretur et custodiret illum.
Precepitque ei dicens. Ex omni ligno pa
radisi comede. De ligno autem scientie bo
ni et mali ne comedas. In quocumque
enim die ex eo comederis morte mo
rieris. Dixit quoque dominus deus.
Non est bonum hominem esse solum.
Faciamus ei adiutorium simile sibi.
Formatis igitur dominus deus de humo
cunctis animantibus terre et universis vo
latilibus celi adduxit ea ad adam
ut videret quid vocaret ea. Omne enim
quod vocavit adam anime viventis ipsum //Adam
est nomen eius. Appellavitque adam
nominibus suis cuncta animantia
et universa volatilia celi et omnes
bestias terre. Adam vero non inveniebatur
adiutor similis eius. Inmisit
ergo dominus deus soporem in adam.
Cumque obdormisset tulit unam
de costis eius et replevit carnem
pro ea. Et edificavit dominus deus
costam quam tulerat de adam in mu
lierem et adduxit eam ad adam.
Dixitque adam. Hoc nunc os ex os
sibus meis et caro de carne mea. Hec
vocabitur virago quia de viro
sumpta est. Quam ob rem relinquet homo
patrem suum et matrem et adherebit
uxori sue et erunt duo in carne
una. Erat autem uterque nudus
adam scilicet et uxor eius et non erubesce
bant. III

Sed et serpens erat callidior
cunctis animantibus terre
que fecerat dominus deus. Qui dixit
ad mulierem. Cur precepit vobis

deus. ut non comederetis ex omni ligno paradisi? Cui respondit mulier: de fructu lignorum que sunt in paradiso vescimur. de fructu vero ligni quod est in medio paradisi precepit nobis deus ne comederemus. et ne tangeremus illud ne forte moriamur. Dixit autem serpens ad mulierem. Nequaquam morte moriemini. Scit enim deus quod in quocumque die comederitis ex eo aperientur oculi vestri. et eritis sicut dii scientes bonum et malum. Vidit igitur mulier quod bonum esset lignum ad vescendum. et pulchrum oculis aspectuque delectabile. et tulit de fructu illius. et comedit. ~~et tulit de fructu illius et comedit.~~ deditque viro suo qui comedit. et aperti sunt oculi amborum. Cumque cognovissent se esse nudos. consuerunt folia ficus et fecerunt sibi perizomata. Et cum audissent vocem domini dei deambulantis in paradiso ad auram post meridiem. abscondit se adam et uxor eius a facie domini dei in medio ligni paradisi. Vocavitque dominus deus adam. et dixit ei. Ubi es? Qui ait. Vocem tuam domine audivi in paradiso. et timui. eo quod nudus essem. et abscondi me. Cui dixit dominus deus. Quis enim indicavit tibi quod nudus esses. nisi quod ex ligno de quo preceperam tibi ne comederes comedisti? Dixitque adam. Mulier quam dedisti michi sociam dedit michi de ligno et comedi. Et dixit dominus ad mulierem. Quare hoc fecisti? Que respondit. Serpens decepit me. et comedi. Et ait dominus deus ad serpentem. Quia fecisti hoc. maledictus eris inter omnia animantia et bestias terre. Super pectus tuum gradieris. et terram comedes cunctis diebus vite tue. Inimicicias ponam inter te et mulierem. et semen tuum et semen illius. Ipsa conteret caput tuum. et tu insidiaberis calcaneo eius. Mulieri quoque dixit deus. Multiplicabo erumpnas tuas et conceptus tuos. In dolore paries filios tuos. et sub viri potestate eris. et ipse dominabitur tui. Ade vero dixit. Quia audisti vocem uxoris tue. et comedisti de ligno ex quo preceperam tibi ne comederes. maledicta terra in opere tuo. In laboribus comedes ex ea cunctis diebus vite tue. Spinas et tribulos germinabit tibi. et comedes herbas terre. In sudore vultus tui vesceris pane tuo donec revertaris in terram de qua sumptus es. quia pulvis es et in pulverem reverteris. Et vocavit adam nomen uxoris sue evam. eo quod mater esset cunctorum viventium. Fecit quoque dominus deus adam et uxori sue tunicas pelliceas. et induit eos. et ait. Ecce adam quasi unus ex nobis factus est sciens bonum et malum. Nunc ergo ne forte mittat manum suam et sumat et de ligno vite et comedat et vivat in eternum. Emisit eum dominus de paradiso voluptatis. ut operaretur terram de qua sumptus est. Eiecitque adam. et collocavit ante paradisum voluptatis cherubin. et flammeum gladium atque versatilem ad custodiendam viam ligni vite.

IIII

Adam vero cognovit evam uxorem suam. que concepit et peperit cayim dicens. Possedi hominem per deum. Rursumque peperit fratrem eius abel. Fuit autem abel pastor ovium. et cayim agricola. Factum est autem post multos dies. ut offerret cayim de fructibus terre munera domino. Abel quoque obtulit de primogenitis gregis sui et de adipibus eorum. Et respexit dominus ad abel et ad munera eius. Ad cayim vero et ad munera illius non respexit. Iratusque est cayim vehementer. et concidit vultus eius. Dixitque dominus ad eum. Quare iratus es. et cur concidit facies tua? Nonne si bene egeris recipies. Sin autem male statim in foribus peccatum tuum aderit. Sed sub te erit appetitus eius et tu dominaberis illius. Dixitque cayim ad abel fratrem suum. Egrediamur foras. Cumque essent in campo con-

consurrexit cain adversus fratrem
suum abel et interfecit eum. Et ait
dominus ad cayn. Ubi est abel fra-
ter tuus. Qui respondit. nescio. Numquid
custos fratris mei sum? Dixitque ad e-
um. Quid fecisti? Vox sanguinis
fratris tui clamat ad me de terra. Nunc
igitur maledictus eris super terram. que
aperuit os suum et suscepit san-
guinem fratris tui de manu tua. Cum
operatus fueris eam non dabit fruc-
tus suos. Vagus et profugus eris. sup-
er terram. omnibus diebus vite tue. Dixit-
que cayn ad dominum. Maior est ini-
quitas mea quam ut veniam
merear. Ecce eicis me hodie a fa-
cie terre. et a facie tua abscondar.
et ero vagus et profugus in terra.
Omnis igitur qui invenerit me occidet
me. Dixitque ei dominus. Nequaquam
ita fiet. sed omnis qui occiderit caym
septuplum punietur. Posuitque dominus
caym signum. ut non eum interfi-
ceret omnis qui invenisset eum. Egressus-
que caym a facie domini. habitavit pro-
fugus in terra ad orientalem plagam
eden. Cognovit autem caym uxo-
rem suam que concepit et peperit
enoch. et edificavit civitatem. et
vocavit nomen eius ex nomine
filii sui enoch. Porro enoch genu-
it irad. et irad genuit maviahel.
et maviahel genuit mathusahel.
et mathusahel genuit lamech.
Qui accepit uxores duas. Nomen
uni ada. et nomen alteri sella. Genu-
itque ada iabel. qui fuit pater habitan-
tium in tentoriis. atque pastorum. Et
nomen fratris eius tubal. ipse fuit pater
canentium in cithara et organo.
Sella quoque genuit tubalcaym. qui
fuit malleator et faber in cuncta
opera eris et ferri. Soror vero tu-
balcaym noema. Dixitque lamech
uxoribus suis ade et selle. Au-
dite vocem meam uxores lamech.
auscultate sermonem meum. quoniam
occidi virum in vulnus meum

et adolescentulum in livorem me-
um. Septuplum ultio dabitur de ca-
yn. de lamech vero septuagies sep-
ties. Cognovit quoque adhuc adam uxo-
rem suam et peperit filium. vocavit-
que nomen eius seth. dicens. Posuit
michi deus semen aliud pro abel.
quem occidit caym. Sed et seth na-
tus est filius quem vocavit enos.
Iste cepit invocare nomen domini.

V

Hic est liber genera-
tionis adam. In die qua creavit deus
hominem ad imaginem et similitudi-
nem dei fecit illum. masculum et fe-
minam creavit illos et benedixit
eis. et vocavit nomen eorum adam in
die qua creati sunt. Vixit autem
adam. c. et xxx. annis. et genuit fi-
lium ad similitudinem et imaginem
suam. vocavitque nomen eius seth.
Et facti sunt dies adam postquam ge-
nuit seth octingenti anni. genuit-
que filios et filias. et factum est omne tem-
pus quo vixit adam. anni nongenti
xxx. et mortuus est. Vixit quoque seth.
c.v. annis. et genuit enos. Vixitque
seth postquam genuit enos. dccc.vii.
annis. genuitque filios et filias. et fac-
ti sunt omnes dies seth. nongentorum xii.
annorum. et mortuus est. Vixit vero e-
nos. xc. annis. et genuit cainan.
post cuius ortum vixit. dccc.xv.
annis. et genuit filios et filias. Fac-
tique sunt omnes dies enos nongentorum
v. annorum. et mortuus est. Vixitque
caynan postquam genuit malalehel
dccc.xl. annis. genuitque filios et
filias. Et facti sunt omnes dies caynan
nongenti. x. anni. et mortuus est.
Vixit autem malalehel. lxv. annis
et genuit iared. Et vixit malalehel
postquam genuit iared. dccc.
xxx. annis. et genuit filios et filias.
Et facti sunt omnes dies malalehel dccc.
nonaginta. v. anni. et mortuus est.
Vixitque iared. c. lxii. annis. et ge-
nuit enoch. Et vixit iared postquam
genuit enoch. dccc. annis. et genu-

Vixit quoque caynan. lxx. annis et genuit
malaleel.

filios et filias. Et facti sunt omnes dies Ia-
red. dccc. lxii. anni. et mortuus est.
Porro enoch vixit. lxv. annis. et ge-
nuit matusalem. Et ambulavit
enoch cum deo. Et vixit enoch post-
quam genuit mathusalem. ccc.
et genuit filios et filias. Et facti sunt omnes
dies enoch. ccc. lxv. anni. Ambula-
vitque cum deo. et non apparuit. quia
tulit eum dominus. Vixit quoque ma-
thusalem. c. lxxxvii. annis. et genu-
it lamech. dcc. lxxx. ii. Et vixit
mathusalem. postquam genuit la-
mech. dcc. lxxxii. annis. et genuit
filios et filias. Et facti sunt omnes dies ma-
thusalem. dcccc. lxix. anni. et mortu-
us est. Vixit autem lamech. c. lxxxii.
annis. et genuit filium. vocavitque
eum noe dicens. Iste consolabitur
nos ab operibus et laboribus manuum
nostrarum in terra cui maledixit
dominus. Vixitque lamech postquam
genuit noe. d. xcv. annis. et genu-
it filios et filias. Et facti sunt omnes dies
lamech. dcc. lxxvii. anni. et mortuus
est. Noe vero cum quingentorum esset
annorum genuit sem. cham. et iafeth.

VI

Cumque cepissent
homines multiplicari super terram
et filias procreassent. videntes filii
dei filias hominum quod essent pulchre
acceperunt uxores sibi ex omnibus quas
elegerant. Dixitque deus. Non perma-
nebit spiritus meus in homine in eter-
num. quia caro est. Eruntque dies
illius. c. xx. annorum. Gigantes autem
erant super terram in diebus illis. Post-
quam enim ingressi sunt filii dei
ad filias hominum illeque genuerunt.
Isti sunt potentes a seculo. viri fa-
mosi. Videns autem deus quod mul-
ta malicia hominum esset in terra. et
cuncta [illegible] cogitatio cordis
intenta esset ad malum omni tempore.
penituit eum quod hominem fecis-
set in terra. Et tactus dolore cordis
intrinsecus. Et precavens in futurum.
Delebo inquit hominem quem
creavi a facie terre. ab homine usque
ad animancia. a reptili usque ad
volucres celi. penitet enim me
fecisse eos. Noe vero invenit gratiam
coram domino. Hee sunt generaciones
noe. Noe vir iustus atque perfectus fu-
it in generacionibus suis. cum deo
ambulavit. et genuit tres filios
sem. cham. et iafeth. Corrupta
est autem terra coram domino
et repleta est iniquitate. Cumque
vidisset deus terram esse corruptam
omnis quippe caro corruperat via-
m suam super terram. dixit ad noe.
Finis universe carnis venit coram
me. Repleta est terra iniquitate a
facie eorum. et ego disperdam eos cum terra.
Fac tibi archam de lignis leviga-
tis. Mansiunculas in ea facies. et bi-
tumine linies intrinsecus et ex-
trinsecus. et sic facies eam. Trecen-
torum cubitorum erit longitudo arche.
l. cubitorum latitudo. et xxx. cubitorum
altitudo illius. Fenestram in archa
facies. et in cubito consummabis sum-
mitatem eius. Ostium autem arche
pones in latere deorsum. Cenacula
et tristega facies in ea. Ecce ego
adducam diluvii aquas super
terram. ut interficiam omnem carnem
in qua spiritus vite est subter celum. et
universa que in terra sunt consu-
mentur. Ponamque fedus meum
tecum. et ingredieris archam tu
et filii tui. uxor tua. et uxores filio-
rum tuorum tecum. Et ex cunctis
animantibus universe carnis bina
induces in archam. ut vivant te-
cum masculini sexus et femini-
ni sexus. De volucribus iuxta genus
suum. et de iumentis in genere suo. et
ex omni reptili terre secundum genus
suum bina de omnibus ingredientur
tecum ut possint vivere. Tolles
igitur tecum ex omnibus escis que mandi
possunt. et comportabis apud te.
et erunt tam tibi quam illis in escam.
Fecit igitur noe omnia que preceperat illi deus.

VII

Dixitque dominus ad eum: Ingredere tu et omnis domus tua in archam. Te enim vidi iustum coram me in generatione hac. Ex omnibus animantibus mundis tolle septena et septena, masculum et feminam. De animantibus vero inmundis duo et duo, masculum et feminam. Sed et de volatilibus celi septena et septena, masculum et feminam, ut salvetur semen super faciem universe terre. Adhuc enim et post dies vii. ego pluam super terram xl. diebus et xl. noctibus, et delebo omnem substantiam quam feci de superficie terre. Fecit ergo Noe omnia que mandaverat ei deus. Eratque dc. annorum quando diluvii aque inundaverunt super terram. Et ingressus est Noe et filii eius, uxor eius et uxores filiorum eius cum eo in archam propter aquas diluvii. De animantibus quoque mundis et inmundis, et de volucribus celi, et ex omni quod movetur super terram, duo et duo ingressa sunt ad Noe in archam, masculus et femina, sicut preceperat deus Noe. Cumque transissent vii. dies, aque diluvii inundaverunt super terram. Anno sescentesimo vite Noe, mense secundo, septimadecima die mensis, rupti sunt omnes fontes abyssi magne et cataracte celi aperte sunt, et facta est pluvia super terram xl. diebus et xl. noctibus. In articulo diei illius ingressus est Noe et Sem et Cham et Iafeth filii eius, uxor illius et tres uxores filiorum eius cum eis in archam. Ipsi et omne animal secundum genus suum, universaque iumenta in genere suo, et omne quod movetur super terram in genere suo, cunctumque volatile secundum genus suum, universe aves omnesque volucres ingresse sunt ad Noe in archam, bina et bina ex omni carne in qua erat spiritus vite. Et que ingressa sunt masculus et femina ex omni carne introierunt, sicut preceperat ei deus, et inclusit eum dominus deforis. Factumque est diluvium xl. diebus et xl. noctibus super terram, et multiplicate sunt aque et elevaverunt archam in sublime a terra. Vehementer enim inundaverunt, et omnia repleverunt in superficie terre. Porro archa ferebatur super aquas. Et aque prevaluerunt nimis super terram, opertique sunt omnes montes excelsi sub universo celo. xv. cubitis altior fuit aqua super montes quos operuerat. Consumptaque est omnis caro que movebatur super terram, volucrum, animantium, bestiarum omniumque reptilium que reptant super terram. Universi homines et cuncta in quibus spiraculum vite est in terra mortua sunt. Et delevit deus omnem substantiam que erat super terram ab homine usque ad pecus, tam reptile quam volucres celi, et deleta sunt de terra. Remansit autem solus Noe et qui cum eo erant in archa. Obtinueruntque aque diluvii terram cl. diebus.

VIII

Recordatus autem dominus Noe cunctorumque animantium et omnium iumentorum que erant cum eo in archa, adduxit spiritum super terram et inminute sunt aque. Et clausi sunt fontes abyssi et cataracte celi, et prohibite sunt pluvie de celo. Reverseque sunt aque de terra euntes et redeuntes, et ceperunt minui post cl. dies. Requievitque archa mense vii., vicesima septima die mensis, super montes Armenie. At vero aque ibant et decrescebant usque ad decimum mensem. Decimo enim mense, prima die mensis, apparuerunt cacumina montium. Cumque transissent xl. dies, aperiens Noe fenestram arche quam fecerat, dimisit corvum, qui egrediebatur et non revertebatur donec siccarentur aque

super terram. Emisit quoque co-
lumbam post eum ut videret si
iam cessassent aque super faciem terre.
Que cum non invenisset ubi requi-
esceret pes eius, reversa est ad eum in
archam. Aque enim erant super
universam terram. Extendit que ma-
num suam et apprehensam intu-
lit in archam. Expectatis autem
ultra vii. diebus aliis rursum dimi-
sit columbam ex archa. At illa ve-
nit ad eum ad vesperam portans
ramum olive virentibus foliis in
ore suo. Intellexit ergo noe quod cessas-
sent aque super terram. Expectavitque
nichilominus vii. alios dies. et emi-
sit columbam que non est reversa ul-
tra ad eum. Igitur .dc. primo anno
vite noe primo mense prima die men-
sis imminute sunt aque super terram.
Et aperiens noe tectum arche as-
pexit, viditque quod exsiccata esset
superficies terre. Mense secundo vii. et
vicesima die mensis arefacta est terra.
Locutus est autem deus ad noe di-
cens. Egredere de archa tu et uxor tua.
et filii tui, et uxores filiorum tuorum te-
cum. Cuncta que animantia que sunt apud
te ex omni carne tam in volatilibus
quam in bestiis. et universis reptilibus
que reptant super terram. educ te-
cum. et ingredimini super terram.
crescite et multiplicamini super eam.
Egressus est ergo noe et filii eius, uxor
cum eo illius. et uxores filiorum eius. Sed et omnia
animantia. iumenta et reptilia que
reptant super terram secundum genus
suum egressa sunt de archa. Edifica-
vit autem noe altare domino. et
tollens de cunctis pecoribus et volucri-
bus mundis obtulit holocausta super
altare. Odoratus que est dominus
odorem suavitatis. et ait ad eum. Ne-
quaquam ultra maledicam terre
propter homines. Sensus enim et cogitatio
humani cordis in malum prona sunt
ab adolescentia sua. Non igitur ultra per-
cutiam omnem animam viventem sicut
feci. Cunctis diebus terre sementis
et messis frigus et estus. estas et hy-
emps nox et dies non requiescent.

IX

Benedixitque deus
noe et filiis eius. et dixit ad
eos. Crescite et multiplicamini et re-
plete terram. et terror vester ac tremor
sit super cuncta animalia terre et su-
per omnes volucres celi cum universis
que moventur in terra. Omnes pisces ma-
ris manui vestre traditi sunt. et omne
quod movetur et vivit. erit vobis
in cibum. Quasi olera virentia tra-
didi vobis omnia. excepto quod carnem
cum sanguine non comedetis.
Sanguinem enim animarum vestrarum
requiram de manu cunctarum
bestiarum. et de manu hominis. De ma-
nu viri et de manu fratris eius requi-
ram animam hominis. Quicumque effu-
derit humanum sanguinem, fun-
detur sanguis illius. Ad imaginem
quippe dei factus est homo. Vos autem
crescite et multiplicamini. et ingre-
dimini super terram et implete eam.
Hec quoque dixit deus ad noe. et ad
filios eius cum eo. Ecce ego statu-
am pactum meum vobiscum. et cum
semine vestro post vos. et ad omnem a-
nimam viventem que est vobiscum
tam in volucribus quam in iumentis
et pecudibus terre. cunctis que egressa sunt
de archa. et universis bestiis terre. Statu-
am pactum meum vobiscum. et
nequaquam ultra interficietur omnis
caro ab aquis diluvii. neque erit de-
inceps diluvium dissipans omnem ter-
ram. Dixitque deus. Hoc est signum
federis quod do inter me et vos. et ad
omnem animam viventem que est vobiscum
in generationes sempiternas. Arcum
meum ponam in nubibus. et erit
signum federis inter me et terram.
Cumque obduxero nubibus celum. appa-
rebit arcus meus in nubibus
et recordabor federis mei quod pepigi
vobiscum. et cum omni anima vivente
que carnem vegetat. et non erunt

ultra aque diluvii ad delendam u-
niversam carnem. Eritque arcus in
nubibus, et videbo illum, et recor-
dabor foederis sempiterni quod pac-
tum est inter Deum et omnem animam vi-
ventem universae carnis quae est super
terram. Dixitque Dominus ad Noe:
Hoc erit signum foederis quod consti-
tui inter me et omnem carnem super
terram. Erant igitur filii Noe qui e-
gressi sunt de archa, Sem, Cham
et Iafeth. Porro Cham ipse est pater
Chanaan. Tres isti sunt filii Noe,
et ab his disseminatum est omne genus
hominum super universam terram. Coe-
pitque Noe vir agricola exercere terram,
et plantavit vineam. Bibensque vi-
num inebriatus est, et nudatus iacuit
in tabernaculo suo. Quod cum vi-
disset Cham pater Chanaan, verenda pa-
tris sui esse nudata, nuntiavit duo-
bus fratribus suis foras. At vero Sem et Ia-
feth pallium imposuerunt hu-
meris suis, et incedentes retrorsum
operuerunt verenda patris sui, fa-
ciesque eorum aversae erant, et patris vi-
rilia non viderunt. Evigilans
autem Noe ex vino, cum didicisset
quae fecerat ei filius suus minor, ait:
Maledictus Chanaan puer, servus
servorum erit fratribus suis. Dixitque: Be-
nedictus Dominus Deus Sem, sit Cha-
naan servus eius. Dilatet Deus Ia-
feth, et habitet in tabernaculis Sem, sitque
Chanaan servus eius. Vixit autem
Noe post diluvium CCCL annis, et
impleti sunt omnes dies eius DCCCC
L annorum, et mortuus est. X

Hae sunt generationes filiorum Noe,
Sem, Cham et Iafeth, natique
sunt eis filii post diluvium. Filii Ia-
feth: Gomer et Magog et Madai et Ia-
van et Tubal et Mosoch et Thiras. Por-
ro filii Gomer: Ascenez et Riphat et
Thogorma. Filii autem Iavan: Heli-
sa et Tharsis, Cethim et Dodanim.
Ab his divisae sunt insulae genti-
um in regionibus suis, unusquisque

secundum linguam et familias suas in
nationibus suis. Filii autem Cham:
Chus et Mesraim et Phut et Chanaan.
Filii autem Chus: Saba et Evila et Sabatha
et Regma et Sabathaca. Filii Regma:
Saba et Dadan. Porro Chus genuit
Nemroth: ipse coepit esse potens in ter-
ra, et erat robustus venator coram Do-
mino. Ab hoc exivit proverbium: Qua-
si Nemroth robustus venator co-
ram Domino. Fuit autem principium
regni eius Babylon et Arach et Archad
et Chalanne in terra Sennaar. De terra
illa egressus est Assur, et aedificavit Ni-
niven et plateas civitatis, et Chale,
Resen quoque inter Niniven et Chale:
haec est civitas magna. At vero Mes-
raim genuit Ludim et Anamim et La-
bim, Nepthuim et Phetrusim et Cesli-
im, de quibus egressi sunt Philisthim
et Capthurim. Chanaan autem genuit
Sidonem primogenitum suum, Et-
theum, et Iebuseum et Amorreum et
Gergeseum, Eveum et Aracheum,
Sineum et Aradium, Samari-
then et Amatheum. Et per hos dis-
seminati sunt populi Chananeorum. Fac-
tique sunt termini Chanaan venientibus
a Sidone Geraram usque Gazam, do-
nec ingrediaris Sodomam et Gomor-
ram et Adamam et Seboim usque Le-
sa. Hii sunt filii Cham in cognatio-
nibus et linguis et generationibus et
terris gentibusque suis. De Sem quoque
nati sunt, patre omnium filiorum Heb-
er, fratre Iafeth maiore. Filii Sem: Elam
et Assur et Arphaxad et Lud et Aram.
Filii Aram: Us et Hul et Gether et Mes.
At vero Arphaxad genuit Sale, de
quo ortus est Heber. Natique sunt
Heber filii duo: nomen uni Pha-
leg, eo quod in diebus eius divisa
sit terra, et nomen fratris eius Iectan. Qui
Iectan genuit Elmodad et Saleph
et Asarmoth, Iare et Aduram et
Uzal et Decla et Ebal et Abimahel, Sa-
ba et Ophir et Evila et Iobab. Omnes isti
filii Iectan. Et facta est habitatio eorum de Mes-

sa eorum per gentibus usque sephar
montem orientalem. Isti sunt fi-
lii sem. secundum cognationes et lin-
guas et regiones in gentibus suis.
Hee familie noe iuxta populos et na-
ciones suas. Ab hiis divise sunt gentes
in terra post diluvium. XI
Erat autem terra labii unius
et sermonum eorundem. Cumque pro-
ficiscerentur de oriente. invenerunt
campum in terra sennaar. et habita-
verunt in eo. Dixitque alter ad proximum
suum. Venite faciamus lateres. et co-
quamus eos igni. Habueruntque lateres
pro saxis. et bitumen pro cemento. et dixerunt.
Venite faciamus nobis civitatem.
et turrem cuius culmen pertingat
usque ad celum. et celebremus nomen
nostrum antequam dividamur in univer-
sas terras. Descendit autem dominus
ut videret civitatem et turrem quam
edificabant filii adam. et dixit. Ecce unus
est populus. et unum est labium omnibus.
ceperuntque hoc facere. nec desistent
a cogitacionibus suis donec eas opere
compleant. Venite igitur descendamus
et confundamus ibi linguam eorum. ut
non audiat unusquisque vocem proxi-
mi sui. Atque ita divisit eos dominus
ex illo loco in universas terras. et cessa-
verunt edificare civitatem. Et
idcirco vocatum est nomen eius babel.
quia ibi confusum est labium universe
terre. Et inde dispersit eos dominus super
faciem cunctarum regionum. Hee sunt
generaciones sem. Sem erat .c. annorum
quando genuit arphaxat biennio post
diluvium. Vixitque sem postquam
genuit arphaxat .d. annis. et ge-
nuit filios et filias. Porro arphax-
ad vixit .xxxv. annis. et genuit sale.
Vixitque arphaxat postquam genuit
sale .ccc.iii. annis. et genuit filios
et filias. Vixit quoque sale .xxx. annis.
et genuit heber. Vixitque sale postquam
genuit heber .ccc.iii. annis. et ge-
nuit filios et filias. Vixit autem
heber .xxxiiii. annis. et genuit phaleg.
Et vixit heber postquam genuit pha-
leg .ccc.xxx. annis. et genuit fi-
lios et filias. Vixit quoque phaleg
.xxx. annis. et genuit reu. Vixitque
phaleg postquam genuit reu .cc.
ix. annis. et genuit filios et filias.
Vixit autem reu .xxx.ii. annis. et ge- duobus
nuit sarug. Vixit quoque reu post-
quam genuit sarug .cc.vii. annis.
et genuit filios et filias. Vixit quoque
sarug .xxx. annis. et genuit nachor.
Vixitque sarug postquam genuit
nachor .cc. annis. et genuit filios
et filias. Vixit autem nachor .xxix.
annis. et genuit thare. Vixitque na-
chor postquam genuit thare .c.xix.
annis. et genuit filios et filias. Vixit-
que thare .lxx. annis. et genuit abram
et nachor et aran. Hee sunt autem
generaciones thare. Thare genuit
abram. et nachor. et aran. Porro
aran genuit loth. Mortuusque est
aran ante thare patrem suum
in terra nativitatis sue in hur chal-
deorum. Duxerunt autem abram et na-
chor uxores. Nomen uxoris abram sarai.
et nomen uxoris nachor melcha
filia aran patris melche et iesche.
Erat autem sarai sterilis. nec habebat
filios. Tulit itaque thare abram fi-
lium suum. et loth filium aran filii
sui. et sarai nurum suam uxorem
abram filii sui. et eduxit eos de hur
caldeorum. ut irent in terram cha-
naan. Veneruntque usque aran. et habita-
verunt ibi. Et facti sunt dies thare
.cc.v. annorum. et mortuus est in aran.
Dixit autem XII
dominus ad abram. Egredere
de terra tua et de cognacione tua. et de domo
patris tui. et veni in terram quam
monstravero tibi. Faciamque te in
gentem magnam. et benedicam
tibi. et magnificabo nomen tuum.
erisque benedictus. Benedicam be-
nedicentibus tibi. et maledicentibus maledicam
tibi. atque in te benedicentur uni-
verse cognaciones terre. Egressus itaque

est abram. sicut preceperat ei dominus
et iuit cum eo loth. lxxv. annorum
erat abram cum egrederetur de ha-
ran. Tulitque sarai uxorem suam.
et loth filium fratris sui. uniuersam-
que substantiam quam possederant. et animas
quas fecerant in haran. et egressi
sunt ut irent in terram chanaan.
Cumque uenissent in eam pertran-
siuit abram terram usque ad locum
sichem. et usque ad conuallem illus-
trem. Chananeus autem tunc e-
rat in terra. Apparuit autem dominus
abram. et dixit ei. Semini tuo da-
bo terram hanc. Qui edificauit ibi
altare domino qui apparuerat
ei. et inuocauit ibi nomen eius. et inde
transgrediens ad montem qui
erat contra orientem bethel. te-
tendit ibi thabernaculum suum. ab
occidente habens bethel. et ab oriente
hay. Edificauit ibi quoque altare
domino. et inuocauit nomen eius.
Perrexitque abram uadens. et ultra pro-
grediens ad meridiem. Facta est autem
fames in terra. Descenditque abram
in egiptum. ut peregrinaretur
ibi. preualuerat enim fames
in terra. Cumque prope esset ut ingre-
deretur egiptum. dixit sarai uxori
sue. Noui quod pulchra sis mulier.
et quod cum uiderint te egiptii dic-
turi sunt quod uxor illius est. et
interficient me. et te reseruabunt.
Dic ergo obsecro te quod soror mea
sis. ut bene sit michi propter te. et ui-
uat anima mea ob gratiam tui. Cum
itaque ingressus esset abram in egiptum.
uiderunt egiptii mulierem quod
esset pulchra nimis. et nunciaue-
runt principes pharaoni. et lauda-
uerunt eam apud illum. et sub-
lata est mulier in domum pharao-
usus est nis. Abram uero bene usi sunt
propter illam. Fueruntque ei oues et
boues. et asini. et serui. et famule
et asine. et cameli. Flagellauit
autem dominus pharaonem plagis

maximis. et domum eius propter
sarai uxorem abram. Vocauitque
pharao abram. et dixit ei. Quidnam
quod fecisti michi. Quare non indicasti michi
quod uxor tua esset. quam ob cau-
sam dixisti sororem esse tuam. ut
tollerem eam michi in uxorem.
Nunc igitur ecce coniunx tua. accipe
eam et uade. Precepitque pharao super
abram uiris. et deduxerunt eum
et uxorem eius. et omnia que habebat.
Ascendit ergo abram XIII
de egipto ipse et uxor eius. et omnia
que habebat. et loth cum eo. ad austra-
lem plagam. Erat autem diues
ualde. in possessione auri et argen-
ti. Reuersusque est per iter quo ue-
nerat a meridie in bethel. usque
ad locum ubi prius fixerat thaber-
naculum. inter bethel et hay. in
loco altaris quod fecerat prius. et inuo-
cauit ibi nomen domini. Sed et loth
qui erat cum abram fuerunt
greges ouium. et armenta. et ta-
bernacula. nec poterat eos cape-
re terra. ut habitarent simul. Erat
quippe substantia eorum multa et non
quibant habitare communiter.
Unde et facta est rixa inter pastores
gregum abram et loth. Eo autem
tempore chananeus et pherezeus habitabant
in illa terra. Dixit ergo abram ad loth.
Ne queso sit iurgium inter me et te
et inter pastores meos et pastores tuos.
fratres enim sumus. Ecce uniuersa terra
coram te est. Recede a me obsecro.
Si tu ad sinistram ieris. ego dex-
teram tenebo. Si tu dexteram ele-
geris. ego ad sinistram pergam. E-
leuatis itaque loth oculis uidit
omnem circa regionem iordanis.
que uniuersa irrigabatur. ante-
quam subuerteret dominus sodomam
et gomorram. sicut paradisus
domini. et sicut egiptus uenienti-
bus in segor. Elegitque sibi loth re-
gionem circa iordanem. et reces-
sit ab oriente. diuisique sunt al-

inuicem a fratre suo. Abram habitauit
in terra Chanaan. Loth uero moratus
in oppidis que erant circa Iordanem,
et habitauit in Sodomis. Homines autem
Sodomite pessimi erant et peccatores co-
ram domino nimis. Dixitque do-
minus ad Abram postquam diui-
sus est Loth ab eo. Leua oculos tuos
in directum et uide a loco in quo es
ad aquilonem et meridiem, ad o-
rientem et occidentem. Omnem ter-
ram quam conspicis tibi dabo et se-
mini tuo usque in sempiternum. Faci-
amque semen tuum sicut pulverem
terre. Si quis potest hominum nu-
merare pulverem terre, semen quoque
tuum numerare poterit. Surge ergo
et perambula terram in longitudi-
nem et latitudinem suam, quia tibi
daturus sum eam. Mouens igitur ta-
bernaculum suum Abram uenit et habita-
uit iuxta conuallem Mambre
que est in Hebron, edificauitque ibi
altare domino. XIIII

Factum est autem in illo tempore
ut Amraphel rex Sennaar et
Arioch rex Ponti et Chodorlaomor
rex Elamitarum et Thadal rex gentium
inirent bellum contra Bara regem
Sodomorum et contra Bersa regem Gomor-
re et contra Sennaar regem Ada-
me et contra Semeber regem Se-
boim, contraque regem Bale, ipsa
est Segor. Omnes hii conuenerunt in
uallem siluestrem que nunc est
mare salis. XII. annis enim seruie-
runt Chodorlaomor et tercio deci-
mo anno recesserunt ab eo. Igitur
XIIII. anno uenit Chodorlaomor
et reges qui erant cum eo et per-
cusserunt Raphaim in Astharoth
Carnaim et Zuzim cum eis et E-
min in Saue Cariathaim et Chorreos in mon-
tibus Seir usque ad campestria Pha-
ran que est in solitudine. Reuer-
sique sunt et uenerunt usque ad fon-
tem Mesfath, ipsa est Cades, et per-
cusserunt omnem regionem Ama-
lechitarum et Amorreum qui
habitabant in Asason Thamar. Et
egressi sunt rex Sodomorum et rex Go-
morre rexque Adame et rex Sebo-
im, necnon et rex Bale que est Segor,
et direxerunt aciem contra eos in ualle
siluestri, scilicet aduersum Chodor-
laomor regem Elamitarum et Tha-
dal regem gentium et Amrafel
regem Sennaar et Arioch re-
gem Ponti: IIII. reges aduersus V.
Uallis autem siluestris habebat puteos
multos bituminis. Itaque rex Sodo-
morum et rex Gomorre terga uerte-
runt, ceciderunt ibi, et qui remanse-
rant fugerunt ad montem. Tulerunt
autem omnem substantiam Sodomorum et Go-
morreorum et uniuersa que ad cibum per-
tinent et abierunt, necnon et Loth
et substantiam eius, filium fratris Abram, qui
habitabat in Sodomis. Et ecce unus
qui euaserat nunciauit Abram
hebreo qui habitabat in conualle
Mambre Amorrei fratris Escol et fratris
Aner: hii enim pepigerant fedus cum
Abram. Quod cum audisset Abram cap-
tum uidelicet Loth fratrem suum, nu-
merauit expeditos uernaculos
suos CCC. et XVIII. et persecutus est eos
usque Dan. Et diuisis sociis irruit su-
per eos nocte percussitque eos et perse-
cutus est eos usque Soba et Phenicem,
que est ad leuam Damasci. Redux-
itque omnem substantiam et Loth fratrem suum
cum substantia illius, mulieres quoque et popu-
lum. Egressus est autem rex Sodomorum
in occursum eius postquam reuer-
sus est a cede Chodorlaomor et regum
qui cum eo erant in ualle Saue,
que est uallis regis. At uero Melchisedech
rex Salem proferens panem et ui-
num, erat enim sacerdos dei altissi-
mi, benedixit ei et ait: Benedictus
Abram deo excelso qui creauit ce-
lum et terram, et benedictus deus ex-
celsus quo protegente hostes in ma-
nibus tuis traditi sunt. Et dedit ei de-
cimas ex omnibus. Dixit autem rex

sodomorum ad abram. Da mihi animas cetera
tolle tibi. Qui respondit ei. Leuo ma-
num meam ad dominum deum excel-
sum possessorem celi et terre, quod a filo
subtegminis usque ad corrigiam
calige non accipiam ex omnibus
que tua sunt, ne dicas: ego ditaui
Abram, exceptis his que comederunt
iuuenes, et partibus uirorum qui uene-
runt mecum, Aner, Eschol et Mam-
bre. isti accipient partes suas.

XV

His itaque
transactis, factus est sermo domini
ad abram per uisionem dicens. Noli
timere abram. ego protector tuus
sum, et merces tua magna nimis.
Dixitque abram. Domine deus quid
dabis michi. Ego uadam absque libe-
ris, et filius procuratoris domus
mee iste damascus eliezer. Addidit-
que abram. michi autem non dedisti
semen. et ecce uernaculus meus
heres meus erit. Statimque sermo
domini factus est ad eum dicens.
Non erit hic heres tuus. sed
qui egredietur de utero tuo ipsum
habebis heredem. Eduxitque eum fo-
ras. et ait illi. Suspice celum. et nu-
mera stellas si potes. Et dixit ei. sic
erit semen tuum. Credidit abram deo.
et reputatum est illi ad iusticiam.
Dixitque ad eum. Ego dominus qui
eduxi te de hur chaldeorum ut darem
tibi terram istam. et possideres eam. At
ille ait. Domine deus unde scire pos-
sum quod possessurus sim eam.
Et dixit dominus. Sume michi uac-
cam triennem. et capram trimam.
et arietem annorum trium. turturem
quoque et columbam. Qui tollens uni-
uersa hec. diuisit ea per medium.
et utrasque partes contra se altrin-
secus posuit. aues autem non diuisit.
Descenderuntque uolucres super ca-
dauera. et abigebat eas abram.
Cumque sol occumberet. sopor irru-
it super abram. et horror magnus et te-
nebrosus inuasit eum. Dixitque
ad eum. Scito prenoscens quod pere-
grinum futurum sit semen tuum in
terra non sua. et subicient eos seruituti
et affligent .cccc. annis. Verumptamen
gentem cui seruituri sunt ego iudi-
cabo. et post hec egredientur cum mag-
na substantia. Tu autem ibis ad patres tuos in pa-
ce. sepultus in senectute tua bona. Ge-
neratione autem quarta reuerten-
tur huc. Necdum enim complete
sunt iniquitates amorreorum usque ad
presens tempus. Cum ergo occubuisset
sol. facta est caligo tenebrosa. et appa-
ruit clibanus fumans. et lampas ig-
nis transiens inter diuisiones illas. In
die illo pepigit dominus cum abram
fedus dicens. Semini tuo dabo terram
hanc a fluuio egipti usque ad flumi-
nem magnum eufraten. cineos et
cenezeos. et chethmoneos et etheos.
et ferezeos. raphaim quoque et amor-
reos. et chananeos. et gergeseos. et iebu-
seos.

XVI

Igitur sarai uxor non genuerat ei liberos.
sed habens ancillam egiptiam nomine agar
dixit marito suo. Ecce conclusit
me dominus ne parerem. Ingredere ad an-
cillam meam. si forte saltem ex illa
suscipiam filios. Cumque ille acqui-
esceret deprecanti. tulit a-
gar egiptiam ancillam suam post
annos .x. quam habitare ceperant in
terra chanaan. et dedit eam uiro suo
uxorem. Qui ingressus est ad eam.
At illa concepisse se uidens despe-
xit dominam suam. Dixitque sarai
ad abram. Inique agis contra me. Ego
dedi ancillam meam in sinum tuum.
que uidens quod conceperit despectam
me habet. Iudicet dominus inter me
et te. Cui respondit abram. ecce ancilla
tua in manu tua est. utere ea ut li-
bet. Affligente igitur eam sarai fugam
iniit. Cumque inuenisset eam an-
gelus domini iuxta fontem aque in
solitudine que est in uia sur in de-
serto. dixit ad illam. Agar ancil-
la sarai unde uenis et quo uadis.

uade? Que r(espondit): a facie sarai domine mee
ego fugio. Dixit que ei angelus domini. Re-
uertere ad dominam tuam, et humilia-
re sub manu illius. Et rursum: Mul-
tiplicans, inquid, multiplicabo se-
men tuum, et non numerabitur pre multi-
tudine. Ac deinceps: Ecce ait conce-
pisti et paries filium, uocabis nom~
eius hysmahel, eo quod audierit
dominus afflictionem tuam. Hic erit
ferus homo. Manus eius contra omnes et
manus omnium contra eum, et e regio-
ne uniuersorum fratrum suorum figet tabber-
nacula. Vocauit autem nomen domini agar
qui loquebatur ad eam: Tu deus qui
uidisti me. Dixit enim: profecto hic
uidi posteriora uidentis me. Propterea ap-
pellauit puteum illum puteum uiuen-
tis et uidentis. Ipse est inter cades et ba-
rad. Peperit que agar abrae filium,
qui uocauit nomen eius hysma-
el. Octoginta et sex annorum erat abram
quando peperit ei agar hysmahelem.

Postquam uero xc. XVII
et nouem annorum esse ceperat
apparuit ei dominus, dixit que ad eum: Ego
dominus omnipotens. Ambula coram me et
esto perfectus. Ponam que fedus meum
inter me et te, et multiplicabo
te uehementer nimis. Cecidit abram
pronus in faciem. Dixit que ei deus:
Ego sum, et ponam pactum meum te-
cum, eris que pater multarum gentium. Nec
ultra uocabitur nomen tuum abram, sed
appellaberis abraham, quia patrem
multarum gentium constitui te. Fa-
ciam que te crescere uehementissime,
et ponam te in gentibus, reges que ex te
egredientur. Et statuam pactum me-
um inter me et te, et inter semen tuum post
te in generationibus tuis federe sem-
piterno, ut sim deus tuus et seminis
tui post te. Dabo que tibi et semini tuo
post te terram peregrinationis tue,
omnem terram chanaan in possessionem
eternam, eroque deus eorum. Dixit iterum
deus ad abraham: Et tu ergo custodies pac-
tum meum, et semen tuum post te in

generationibus suis. Hoc est pactum
meum quod obseruabitis inter me
et uos, et semen tuum post te. Circum-
cidetur ex uobis omne masculinum, et cir-
cumcidetis carnem preputii uestri, ut
sit in signum federis inter me et uos.
Infans viii dierum circumcidetur
in uobis omne masculinum in ge-
nerationibus uestris, tam uernaculus
quam empticius circumcidetur,
et quicumque fuerit de stirpe uestra. E-
ritque pactum meum in carne
uestra in fedus eternum. Masculus
cuius preputii caro circumcisa non
fuerit, delebitur anima illa de populo
suo, quia pactum meum irritum
fecit. Dixit quoque deus ad abraham:
Sarai uxorem tuam non uocabis sarai,
sed saram. Et benedicam ei, et ex illa
dabo tibi filium, cui benedicturus
sum. Eritque in nationes, et reges po-
pulorum orientur ex eo. Cecidit ab-
raham in faciem suam et risit dicens
in corde suo: Putas ne centenario
nascetur filius? Et sara nonagen-
aria pariet? Dixit que ad dominum: Uti-
nam hysmael uiuat coram te. Et
ait deus ad abraham: Sara uxor tua
pariet tibi filium, uocabis que nomen
eius ysaac. Et constituam pactum
meum illi in fedus sempiternum,
et semini eius post eum. Super
hysmael quoque exaudiui te. Ecce
benedicam ei et augebo et multipli-
cabo eum ualde. xii duces genera-
bit, et faciam illum crescere in gen-
tem magnam. Pactum uero me-
um statuam ad ysaac quem pariet
tibi sara tempore isto in anno al-
tero. Cumque finitus esset sermo lo-
quentis cum eo, ascendit deus ab
abraham. Tulit autem abraham
hysmael filium suum et omnes
uernaculos domus sue, uniuer-
sosque quos emerat, cunctos ma-
res ex omnibus uiris domus sue, et
circumcidit carnem preputii eorum
statim in ipsa die, sicut preceperat

abraham

eidem. xc. nouem erat annorum
quando circumcidit carnem
preputii sui. et hysmahel filius su-
us. xiii. annos impleuerat tempore
circumcisionis sue. Eadem die
circumcisus est abraham et hys-
mael filius eius. et omnes uiri do-
mus illius. tam uernaculi quam
empticii. et alienigene pariter
circumcisi sunt. XVIII

Apparuit autem ei dominus in con-
ualle mambre sedenti in ostio
tabernaculi sui in ipso feruore
diei. Cumque eleuasset oculos. appa-
ruerunt ei uiri tres stantes prope
eum. Quos cum uidisset cucur-
rit in occursum eorum de ostio taber-
naculi sui. et adorauit in terra. et
dixit. Domine si inueni gratiam in
oculis tuis ne transeas seruum tu-
um. Sed afferam pauxillum aque.
et lauentur pedes uestri. et requiesci-
te sub arbore. Ponamque buccellam
panis. et confortetur cor uestrum. postea
transibitis. Idcirco enim declinas-
tis ad seruum uestrum. Qui dixerunt.
Fac ut locutus es. Festinauit abra-
ham in tabernaculum ad saram
dixitque ei. Accelera tria sata si-
mile commisce. et fac sub cine-
ricios panes. Ipse uero ad armentum
cucurrit. et tulit inde uitulum
tenerrimum et optimum. dedit que
puero. Qui festinauit et coxit illum.
Tulit quoque butirum et lac et uitu-
lum quem coxerat et posuit coram
eis. Ipse uero stabat iuxta eos sub
arbore. Cumque comedissent. dixe-
runt ad eum. Ubi est sara uxor tua.
Ille respondit. Ecce in tabernaculo est.
Cui dixit. Reuertens ueniam ad
te tempore isto uita comite. et
habebit filium sara uxor tua. Quo
audito sara risit post ostium taber-
naculi. Erant autem ambo se-
nes. prouecteque etatis. et desierant
sare fieri muliebria. Que risit occul-
te dicens. postquam consenui
et dominus meus uetulus est. uo-
luptati operam dabo. Dixit autem
dominus ad abraham. Quare risit
sara uxor tua dicens. Numquid
paritura sum anus. Num uere
deo est quicquam difficile. Iuxta
condictum reuertar ad te hoc eo-
dem tempore uita comite. et habebit sa-
ra filium. Negauit sara dicens.
Non risi. timore perterrita. Dominus
autem non est inquit ita. sed risisti. Cum
ergo surrexissent inde uiri direxerunt
oculos contra sodomam. et abraham
simul gradiebatur deducens eos.
Dixitque dominus. Num celare
potero abraham. que gesturus
sum. cum futurus sit in gentem
magnam ac robustissimam. et be-
nedicende sint in illo omnes nationes
terre. Scio enim quod precepturus
filiis suis sit. et domui sue post se.
ut custodiant uiam domini. et faci-
ant iudicium et iusticiam. ut ad-
ducat dominus propter abraham omnia
que locutus est ad eum. Dixit ita-
que dominus. Clamor sodomorum et
gomorreorum multiplicatus est. et
peccatum eorum aggrauatum est nimis.
Descendam et uidebo utrum clamo-
rem qui uenit ad me opere com-
pleuerint. an non est ita ut sciam.
Conuerteruntque se inde. et abierunt
sodomam. Abraham uero adhuc sta-
bat coram domino. et appropinquans
ait. Numquid perdes iustum cum impio.
Si fuerint. l. iusti in ciuitate peribunt
simul. et non parces illi loco propter
l. iustos si fuerint in eo. Absit a
te ut hanc rem facias. et occidas ius-
tum cum impio. fiatque iustus
sicut impius. Non est hoc tuum qui
iudicas omnem terram. Nequaquam
facies hoc iudicium. Dixitque dominus ad
eum. Si inuenero sodomis. l. ius-
tos in medio ciuitatis. dimittam
omni loco propter eos. Respondens abraham
ait. Quia semel cepi loquar ad do-
minum deum meum cum sim puluis

et cinis. Quod si minus .L. iustis
v. fuerint. delebis propter .xl.v. uni-
versam urbem? Et ait. Non dele-
bo si invenero ibi .xl.v. Rursumque
locutus est ad eum. Sin autem .xl. ibi
inventi fuerint quid facies? Ait.
Non percutiam propter .xl. Ne quaeso inquid
indigneris domine si loquar. Quid
si ibi inventi fuerint .xxx.? Respondit.
Non faciam si invenero ibi .xxx. Quia
semel ait cepi loquar ad dominum me-
um. Quid si ibi inventi fuerint .xx.?
Dixit. Non interficiam propter .xx. Obsecro
inquid ne irascaris domine si loquar
adhuc semel. Quid si ibi inventi
fuerint .x.? Dixit. Non delebo propter .x. Abiit
dominus postquam cessavit loqui
ad Abraam. et ille reversus est in locum
suum. XIX

Veneruntque duo angeli Sodomam
vespere sedente Loth in foribus
civitatis. Qui cum vidisset eos sur-
rexit et ivit obviam eis adoravitque
pronus in terram. et dixit. Obsecro
domini declinate in domum pueri
vestri et manete ibi. Lavate pedes
vestros. et mane proficiscemini in viam
vestram. Qui dixerunt. Minime.
sed in platea manebimus. Conpulit
illos oppido ut diverterent ad eum.
Ingressisque domum illius fecit con-
vivium coxit azima et comederunt.
Prius autem quam irent cubitum
viri civitatis vallaverunt domum
eius a puero usque ad senem. omnis populus
simul. Vocaveruntque Loth. et dixerunt
ei. Ubi sunt viri qui introierunt
ad te nocte? Educ illos huc ut cog-
noscamus eos. Egressus ad eos Loth
post tergum adcludens ostium ait.
Nolite quaeso fratres mei. Nolite malum
hoc facere. Habeo duas filias quae nondum
cognoverunt virum. educam eas
ad vos. et abutimini eis sicut vobis
placuerit. dummodo viris istis nichil
mali faciatis. quia ingressi sunt
sub umbra culminis mei. At illi
dixerunt. Recede illuc. Et rursus In-
gressus es inquiunt ut advena.
Numquid ut iudices? Te ipsum magis
quam hos affligemus. Vimque fa-
ciebant Loth vehementissime. Iam-
que prope erat ut effringerent fores. et
ecce miserunt manum viri. et in-
troduxerunt ad se Loth. Clauseruntque
ostium. et eos qui erant foris per-
cusserunt caecitate a minimo usque
ad maximum. ita ut ostium inve-
nire non possent. Dixerunt autem
ad Loth. Habes hic tuorum quempiam.
generum. aut filios. aut filias. omnes
qui tui sunt educ de urbe hac. Dele-
bimus enim locum istum. eo quod
increverit clamor eorum coram domi-
no qui misit nos ut perdamus
illos. Egressus itaque Loth locutus est
ad generos suos qui accepturi e-
rant filias eius. et dixit. Surgite et
egredimini de loco isto. quia dele-
bit dominus civitatem hanc. Et vi-
sus est eis quasi ludens loqui. Cumque
esset mane. cogebant eum angeli
dicentes. Surge tolle uxorem tuam.
et duas filias quas habes. ne et tu pariter
pereas in scelere civitatis. Dissimu-
lante autem illo adprehenderunt ma-
num eius. et manum uxoris. ac
duarum filiarum eius. eo quod
parceret dominus illi. Eduxeruntque eum.
posueruntque extra civitatem. Ibi-
que locuti sunt ad eum dicentes. Sal-
va animam tuam. Noli respicere post ter-
gum tuum. nec stes in omni circa
regionem. sed in monte salvum te
fac. ne et tu simul pereas. Dixitque
Loth ad eos. Quaeso domine mi.
quia invenit servus tuus gratiam
coram te. et magnificasti gratiam et
misericordiam tuam quam fecisti mecum.
ut salvaret animam meam. ut pos- nec
sum in monte salvari. ne forte
apprehendat malum et moriar.
Est civitas hic iuxta ad quam
possum fugere parva. et salvabor
in ea. Numquid non modica est.
et vivet anima mea. Dixit ad eum.

Ecce et in hoc suscepi preces tuas, ut
non subvertam urbem pro qua lo-
cutus es. Festina et salvare ibi, quia
non potero facere quicquam donec in-
grediaris illuc. Idcirco vocatum est
nomen urbis illius Segor. Sol egressus
est super terram, et Loth ingressus est
Segor. Igitur Dominus pluit super
Sodomam et Gomorram sulphur et
ignem a Domino de celo, et subver-
tit civitates has et omnem circa re-
gionem, universos habitatores ur-
bium, et cuncta terre virentia. Res-
piciensque uxor eius post se versa est
in statuam salis. Abraham autem
consurgens mane ubi steterat prius
cum Domino intuitus est Sodomam
et Gomorram et universam terram re-
gionis illius, viditque ascendentem
favillam de terra quasi fornacis fumum.
Cum enim subverteret Deus civita-
tes regionis illius recordatus est
Abrahe, et liberavit Loth de subver-
sione urbium in quibus habitaverat.
Ascenditque Loth de Segor et mansit
in monte, due quoque filie eius cum
eo. Timuerat enim manere in
Segor, et mansit in spelunca ipse
et due filie eius cum eo. Dixitque
maior ad minorem: Pater noster senex
est, et nullus virorum remansit in terra
qui possit ingredi ad nos iuxta
morem universe terre. Veni inebri-
emus eum vino, dormiamusque
cum eo, ut servare possimus ex
patre nostro semen. Dederunt itaque patri
suo bibere vinum nocte illa, et ingres-
sa est maior, dormivitque cum patre.
At ille non sensit, nec quando ac-
cubuit filia nec quando surrexit.
Altera quoque die, dixit maior ad
minorem: Ecce dormivi heri cum
patre meo, demus ei bibere vinum
et hac nocte, et dormies cum eo
ut salvemus semen de patre nostro.
Dederunt et illa nocte patri suo
bibere vinum, ingressaque minor fi-
lia dormivit cum eo. Et nec tunc
tunc sensit quando concubuerit vel
quando illa surrexerit. Conceperunt ergo
due filie Loth de patre suo. Peperit-
que maior filium, et vocavit nomen
eius Moab; ipse est pater Moabitarum
usque in presentem diem. Minor
quoque peperit filium, et vocavit
nomen eius Amon, id est filius populi
mei; ipse est pater Amonitarum usque
hodie.

XX

Profectus inde Abraham in terram
australem, habitavit inter Cades
et Sur, et peregrinatus est in Geraris.
Dixitque de Sara uxore sua: Soror
mea est. Misit ergo Abimelech rex
Gerare, et tulit eam. Venit autem
Deus ad Abimelech per somnium
nocte, et ait illi: En morieris propter
mulierem quam tulisti; habet enim
virum. Abimelech vero non tetigerat
eam, et ait: Domine, num gentem
ignorantem et iustam interficies?
Nonne ipse dixit michi: Soror mea est?
et ipsa ait: Frater meus est. In simplici-
tate cordis mei et mundicia manu-
um mearum feci hoc. Dixitque ad
eum Dominus: Et ego scio quod simpli-
ci corde feceris, et ideo custodivi te ne
peccares in me, et non dimisi ut tange-
res eam. Nunc ergo redde uxorem vi-
ro suo, quia propheta est, et orabit pro te,
et vives. Si autem nolueris reddere,
scito quod morte morieris tu et
omnia que tua sunt. Statimque
de nocte consurgens Abimelech
vocavit omnes servos suos. Et locutus
est universa verba hec in auribus
eorum, timueruntque omnes viri val-
de. Vocavit autem Abimelech etiam A-
braam, et dixit ei: Quid fecisti nobis?
Quid peccavimus in te, quia induxis-
ti super me et super regnum meum
peccatum grande? Que non debuisti facere
fecisti nobis. Rursumque expostulans
ait: Quid vidisti ut hoc faceres?
Respondit Abraham: Cogitavi mecum
dicens: Forsitan non est timor Dei in
loco isto, et interficient me propter uxorem

meam. Alias autem et vere soror mea
est filia patris mei, et non matris mee
filia, et duxi eam in uxorem. Postquam
autem eduxit me deus de domo patris
mei, dixi ad eam. Hanc misericordiam fa
cies mecum. In omni loco ad quem in
grediemur, dices quia frater tuus sum.
Tulit igitur Abimelech oves et boves et ser
vos et ancillas, et dedit Abraham. Red
diditque illi Saram uxorem suam,
et ait. Terra coram vobis est, ubicumque
tibi placuerit habita. Sare autem dixit.
Ecce mille argenteos dedi fratri tuo. Hoc
erit tibi in velamen oculorum ad omnes
qui tecum sunt, et quocumque perre
xeris. Mementoque te deprehensam. Ora
te autem Abraham, sanavit deus
Abimelech et uxorem ancillasque eius
et pepererunt. Concluserat enim
deus omnem vulvam domus Abi
melech propter Saram uxorem Abrahe.

Visitavit autem deus XXI
Saram sicut promiserat, et imple
vit que promiserat locutus est. Conce
pitque et peperit filium in senec
tute sua tempore quo predixerat ei
deus. Vocavitque Abraham nomen
filii sui quem genuit ei Sara
Ysaac. Et circumcidit eum octavo
die sicut preceperat ei deus, cum c
esset annorum. Hac quippe etate pa
tris natus est Ysaac. Dixitque Sarra.
Risum fecit michi deus, quicumque
audierit corridebit michi. Rursum
que ait. Quis auditurum crederet Abra
ham quod Sara lactaret filium quem
peperit ei iam seni. Crevit igitur puer
et ablactatus est. Fecitque Abraham
grande convivium in die ablactatio
nis eius. Cumque vidisset Sarra filium
Agar egyptie ludentem cum Ysaac
filio suo, dixit ad Abraham. Eice an
cillam hanc et filium eius. Non enim
erit heres filius ancille cum filio meo
Ysaac. Dure accepit hoc Abraham
pro filio suo. Cui dixit deus. Non tibi vi
deatur asperum super puero et super
ancilla tua. Omnia que dixerit tibi Sara,
audi vocem eius, quia in Ysaac vo
cabitur tibi semen. Sed et ancille fili
um faciam in gentem magnam, quia
semen tuum est. Surrexit itaque A
braham mane, et tollens panem et utrem
aque imposuit scapule eius, tradidit
que puerum et dimisit eam. Que cum a
bisset errabat in solitudine Bersabee.
Cumque consumpta esset aqua in utre, ab
iecit puerum subter unam arborem que
ibi erat. Et abiit, seditque e regione
quantum potest arcus iacere. Dixit enim.
Non videbo morientem puerum. Et sedens
contra levavit vocem suam et flevit.
Exaudivit autem dominus vocem pueri. Voca
vitque angelus domini Agar de celo
dicens. Quid agis Agar. Noli timere.
Exaudivit enim dominus vocem pueri de lo
co in quo est. Surge, tolle puerum et
tene manum eius, quia in gentem
magnam faciam eum. Aperuitque ocu
los eius deus. Que videns puteum aque
abiit et implevit utrem, deditque
puero bibere. Et fuit cum eo, qui cre
vit, et moratus est in solitudine, et
factus est iuvenis sagittarius.
Habitavitque in deserto Pharan, et ac
cepit illi mater sua uxorem de terra
Egipti. Eodem tempore dixit Abimelech
et Phicol princeps exercitus eius ad A
braam. Deus tecum est in universis
que agis. Iura ergo per deum ne noceas
michi et posteris meis, stirpique
mee. Sed iuxta misericordiam quam feci
tibi facias michi et terre in qua versatus
es advena. Dixitque Abraham. Ego
iurabo. Et increpavit Abimelech
propter puteum aque quem vi abstule
rant servi eius. Respondit Abime
lech. Nescivi quis fecerit hanc rem.
Sed et tu non indicasti michi, et ego non
audivi preter hodie. Tulit itaque Abra
ham oves et boves et dedit Abime
lech. Percusseruntque ambo fedus.
Et statuit Abraham vii agnas gre
gis seorsum. Cui dixit Abimelech.
Quid sibi volunt vii agne iste quas
stare fecisti seorsum. At ille vii

inquid agnas accipies de manu
mea. ut sint in testimonium mi-
chi quod ego fodi puteum istum. Idcirco
vocatus est locus ille bersabee. quia
ibi uterque iuravit. Inierunt fedus
pro puteo iuramenti. Surrexit autem
abimelech et phicol princeps ex-
ercitus eius. reversique sunt in terram
philistinorum. Abraham vero planta-
vit nemus in bersabee. et invo-
cavit ibi nomen domini dei eterni. et fuit co-
lonus terre philistinorum diebus multis.

XXII

Que postquam
gesta sunt. temptavit deus
abraham. et dixit ad eum. abraham
abraham. Ille respondit. adsum. Ait
illi. tolle filium tuum unigenitum
quem diligis ysaac. et vade in terram
visionis. atque ibi offeres eum in
holocaustum super unum montium
quem monstravero tibi. Igitur ab-
raham de nocte consurgens stra-
vit asinum suum. ducens secum duos
iuvenes. et ysaac filium suum.
Cumque concidisset ligna in holo-
caustum. abiit ad locum quem
preceperat ei deus. Die autem tercio
elevatis oculis. vidit locum pro-
cul. Dixitque ad pueros suos. Expec-
tate hic cum asino. Ego et puer illuc
usque properantes postquam adora-
verimus revertemur ad vos. Tu-
lit quoque ligna holocausti. et im-
posuit super ysaac filium suum.
Ipse vero portabat in manibus
ignem et gladium. Cumque duo per-
gerent simul. dixit ysaac patri suo.
Pater mi. At ille respondit. Quid vis fili.
Ecce inquid ignis et ligna. Ubi est
victima holocausti. Dixit abraham.
Deus providebit sibi victimam holo-
causti fili mi. Pergebant ergo pariter.
et venerunt ad locum quem ostende-
rat ei deus. In quo edificavit al-
tare. et desuper ligna composuit.
Cumque colligasset ysaac filium suum.
posuit eum in altari super struem
lignorum. Extenditque manum et ar-
ripuit gladium ut immolaret fi-
lium suum. Et ecce angelus domini de
celo clamavit dicens. Abraham a-
braham. Qui respondit. adsum. Dixit-
que ei. Non extendas manum tuam
super puerum. neque facias ei quicquam.
Nunc cognovi quod timeas do-
minum. et non pepercisti filio tuo
unigenito propter me. Levavit abra-
ham oculos suos. viditque post ter-
gum arietem inter vepres herentem
cornibus. quem assumens obtulit ho-
locaustum pro filio. Appellavitque
nomen loci illius. dominus videt. Unde usque
hodie dicitur. in monte dominus videbit. Vo-
cavit autem angelus domini abra-
ham secundo de celo dicens. Per memet
ipsum iuravi dicit dominus. quia fecisti
rem hanc. et non pepercisti filio tuo
unigenito propter me. benedicam tibi et mul-
tiplicabo semen tuum sicut stellas
celi. et velud harenam que est in litore
maris. Possidebit semen tuum
portas inimicorum suorum. et benedicen-
tur in semine tuo omnes gentes
terre. quia obedisti voci mee. Re-
versus est abraham ad pueros suos.
abieruntque bersabee simul. et habi-
tavit ibi. His ita gestis nun-
ciatum est abraham. quod mel-
cha quoque genuisset filios nachor fra-
tri suo. hus primogenitum. et buz fra-
trem eius. et camuhel patrem syrorum.
et cased. et azau. pheldas quoque et ie-
dlaph. et batuhel. de quo nata est re-
becca. Octo istos genuit melcha
nachor fratri abraham. Concubina vero
illius nomine roma peperit tabee.
et gaon. et tahas. et maacha.

XXIII

Vixit autem
sara. c. xxvii. annis et mortua
est in civitate arbee. que est ebron
in terra chanaan. Venitque abraham
ut plangeret. et fleret eam. Cumque
surrexisset ab officio funeris. locutus
est ad filios. heth dicens. Advena
sum et peregrinus apud vos. date
michi ius sepulchri vobiscum ut sepeli-

am mortuum meum. Responderuntque filii heth dicentes. Audi nos domine. Princeps dei es apud nos. In electis sepulchris nostris sepeli mortuum tuum. Nullusque te prohibere poterit quin in monumento eius sepelias mortuum tuum. Surrexit Abraham et adoravit populum terre, filios videlicet heth. Dixitque ad eos. Si placet anime vestre ut sepeliam mortuum meum, audite me et intercedite pro me apud ephron filium seor, ut det michi speluncam duplicem quam habet in extrema parte agri sui. Pecunia digna tradat eam michi coram vobis in possessionem sepulchri. Habitabat autem ephron in medio filiorum heth. Respondit que ephron ad abraham cunctis audientibus qui ingrediebantur portam civitatis illius dicens. Nequaquam ita fiet domine mi. Sed tu magis ausculta que loquor. Agrum trado tibi et speluncam que in eo est, presentibus filiis populi mei. Sepeli mortuum tuum. Adoravit abraham coram domino et populo terre. Et locutus est ad ephron circumstante plebe eius. Queso ut audias me. Dabo pecuniam pro agro. Suscipe eam, et sic sepeliam mortuum meum in agro. Respondit que ephron. Domine mi, audi me. Terra quam postulas, quadringentis siclos argenti valet. Istud est precium inter me et te. Sed quantum est hoc? Sepeli mortuum tuum. Quod cum audisset abraham, appendit pecuniam quam ephron postulaverat, audientibus filiis heth, quadringentos argenti siclos et probate monete publice. Confirmatusque est ager quondam ephronis in quo erat spelunca duplex respiciens mambre, tam ipse quam spelunca, et omnes arbores eius in cunctis terminis eius per circuitum abrahe in possessionem, videntibus filiis heth et cunctis qui intrabant portam civitatis illius. Atque ita sepelivit abraham uxorem suam saram in spelunca agri duplici, qui respiciebat mambre. Hec est ebron in terra chanaan. Et confirmatus est ager et antrum quod erat in eo abrahe in possessionem monumenti a filiis heth. XXIIII

Erat autem abraham senex dierumque multorum, et dominus in cunctis benedixerat ei. Dixitque ad servum seniorem domus sue qui preerat omnibus que habebat. Pone manum tuam subter femur meum ut adiurem te per dominum celi et terre ut non accipias uxorem filio meo de filiabus chananeorum inter quos habito, sed ad terram et ad cognationem meam proficiscaris, et inde accipias uxorem filio meo ysaac. Respondit servus. Si noluerit mulier venire mecum in terram hanc, numquid reducere debeo filium tuum ad locum de quo tu egressus es? Dixitque abraham. Cave nequando reducas filium meum illuc. Dominus deus celi et terre qui tulit me de domo patris mei et de terra nativitatis mee, qui locutus est michi et iuravit michi dicens. Semini tuo dabo terram hanc, ipse mittet angelum suum coram te, et accipies inde uxorem filio meo. Sin autem mulier noluerit sequi te, non teneberis iuramento. Filium tantum meum ne reducas illuc. Posuit ergo servus manum sub femore abraham domini sui et iuravit illi super sermone hoc. Tulitque decem camelos de grege domini sui et abiit ex omnibus bonis eius portans secum. Profectusque perrexit in mesopotamiam ad urbem nachor. Cumque camelos fecisset accumbere extra oppidum iuxta puteum aque vespere eo tempore quo solent mulieres egredi ad hauriendam aquam, oravit dominum dicens. Domine deus domini mei abraham, occurre obsecro hodie michi et fac misericordiam cum domino meo abraham. Ecce ego sto prope fontem aque.

et filie habitatorum huius civitatis
egredientur ad hauriendam aquam.
Igitur puella cui dixero: Inclina ydriam
tuam ut bibam, et illa responderit: Bibe
quin et camelis tuis potum tribuam,
ipsa est quam preparasti servo tuo
Ysaac: et per hoc intelligam quod
feceris misericordiam cum domino meo.
Necdum intra se verba comple-
verat, et ecce Rebecca egredieba-
tur filia Bathuelis filii Melche
uxoris Nachor fratris Abraham, ha-
bens ydriam in scapula sua: pu-
ella decora nimis, virgoque pul-
cherrima et incognita viro. Descen-
derat autem ad fontem, et imple-
verat ydriam, ac revertebatur. Oc-
curritque ei servus, et ait: Pauxil-
lum aque mihi ad bibendum pre-
be de ydria tua. Que respondit: Bibe domi-
ne mi. Celeriterque deposuit ydriam
super ulnam suam, et dedit potum
ei. Cumque ille bibisset, adiecit: Quin
et camelis tuis aquam hauriam
donec cuncti bibant. Effundensque
ydriam in canalibus, recurrit
ad puteum ut hauriret aquam:
et haustam omnibus camelis dedit. Il-
le autem contemplabatur eam
tacitus, scire volens utrum prospe-
rum fecisset iter suum Dominus
an non. Postquam ergo biberunt ca-
meli, protulit vir inaures aure-
as, appendentes siclos duos, et armil-
las totidem pondo siclorum x. Dixit-
que ad eam: Cuius es filia? Indica
mihi. Est in domo patris tui locus
ad manendum? Que respondit: Filia
Bathuelis sum filii Melche, quem
peperit ei Nachor. Et addidit dicens:
Palearum quoque et feni plurimum
est apud nos, et locus spaciosus
ad manendum. Inclinavit se homo,
et adoravit Dominum dicens: Benedic-
tus Dominus Deus domini mei Abraham, qui
non abstulit misericordiam et veritatem
suam a domino meo, et recto itinere
me perduxit in domum fratris domini
mei. Cucurrit itaque puella et
nunciavit in domum matris mee
sue omnia que audierat. Habebat autem
Rebecca fratrem nomine Laban, qui
festinans egressus est ad hominem ubi
erat fons. Cumque vidisset inaures
et armillas in manibus sororis sue,
et audisset cuncta verba referen-
tis: Hec locutus est mihi homo, venit ad
virum qui stabat iuxta came-
los, et prope fontem aque, dixitque ad eum:
Ingredere benedicte Domini. Cur foris
stas? Preparavi domum et locum came-
lis tuis. Introduxitque eum in
hospicium: ac destravit camelos,
deditque paleas et fenum, et aquam ad la-
vandos pedes camelorum et virorum,
qui venerant cum eo. Et appositus
est in conspectu eius panis. Qui ait:
Non comedam donec loquar ser-
mones meos. Respondit ei: Loquere. At
ille: Servus, inquit, Abraham sum,
et Dominus benedixit domino meo valde, mag-
nificatusque est: et dedit ei oves et bo-
ves, argentum et aurum, servos et an-
cillas, camelos et asinos. Et peperit
Sara uxor domini mei filium domino meo
in senectute sua, deditque ei omnia
que habuerat. Et adiuravit me dominus
meus dicens: Non accipies filio meo
uxorem de filiabus Chananeorum in
quorum terra habito: sed perges ad do-
mum patris mei, et de cognatione mea
accipies filio meo uxorem. Ego
vero respondi domino meo: Quid si no-
luerit venire mecum mulier? Do-
minus, ait, in cuius conspectu am-
bulo, mittet angelum suum tecum,
et diriget viam tuam: accipiesque
uxorem filio meo de cognatione
mea, et de domo patris mei. Innocens
eris a maledictione mea, cum vene-
ris ad propinquos meos, et non
dederint tibi. Veni ergo hodie ad fon-
tem aque, et dixi: Domine Deus domini mei
Abraham, si direxisti viam meam
in qua nunc ambulo, Ecce sto
iuxta fontem aque, et virgo que egredie-

tur ad hauriendam aquam audie
rit me: Da michi paululum aque
ad bibendum ex ydria tua: et dixe
rit michi: et tu bibe et camelis tuis hau
riam: ipsa est mulier quam preparav
dns it filio domini mei. Dumque hec tacitus
mecum volverem, apparuit re
becca veniens cum ydria quam
portabat in scapula: descenditque
ad fontem et hausit aquam. Et aio
ad eam: Da michi paululum bibere. Que
festinans deposuit ydriam de humero,
et dixit michi: Et tu bibe, et camelis
tuis potum tribuam. Bibi, et adaquavit
camelos. Interrogavique eam, et dixi:
Cuius es filia? Que respondit: Filia ba
thuelis sum filii nachor quam pepe
rit illi melcha. Suspendi itaque
inaures ad ornandam faciem eius,
et armillas posui in manibus eius.
Pronusque adoravi dominum benedi
cens domino deo domini mei abraham, qui per
duxit me recto itinere ut sumerem
· dni mei filiam fratris sui filio eius. Quapropter
si facitis misericordiam et veritatem
cum domino meo, indicate michi; sin autem
aliud placet, et hoc dicite michi,
ut vadam ad dexteram sive ad sinis
tram. Responderuntque laban et bathuel: A
domino egressus est sermo; non
possumus extra placitum eius quic
quam aliud loqui tecum. En rebecca
coram te est; tolle eam et proficisce
re, et sit uxor filii domini tui, sicut
locutus est dominus. Quod cum
audisset puer abraham, procidens
adoravit in terram dominum. Prolatisque
vasis argenteis et aureis ac ves
tibus, dedit ea rebecce pro munere.
Fratribus quoque eius et matri dona ob
tulit. Initoque convivio, vescentes
pariter et bibentes manserunt
ibi. Surgens autem mane locu
tus est puer: Dimittite me ut vadam
ad dominum meum. Responderunt fratres
eius et mater: Maneat puella sal
tem decem dies apud nos, et postea
proficiscetur. Nolite, ait, me re

tinere, quia dominus direxit viam
meam; dimittite me ut pergam ad
dominum meum. Et dixerunt: Vocemus pu
ellam, et queramus ipsius voluntatem.
Cumque vocata venisset, sciscitati
sunt: Vis ne cum homine isto ire? Que
ait: Vadam. Dimiserunt ergo eam
et delboram nutricem illius, et servum
que illius abraham et comites eius,
valde imprecantes prospera sorori sue
atque dicentes: Soror nostra es, crescas
in mille milia, et possideat semen
tuum portas inimicorum suorum. Igitur
rebecca et puelle illius ascensis
camelis secute sunt virum; qui
festinus revertebatur ad dominum
suum. Eo tempore deambulabat
ysaac per viam que ducit ad pute
um cuius nomen est viventis et videntis:
habitabat enim in terra australi; et
egressus fuerat ad meditandum
in agro inclinata iam die. Cumque
elevasset oculos, vidit camelos
venientes procul. Rebecca quoque
conspecto ysaac descendit de came
lo, et ait ad puerum: Quis est ille homo
qui venit per agrum in occursum
nobis? Dixitque ei: Ipse est dominus meus.
At illa tollens cito pallium o
peruit se. Servus autem cuncta
que gesserat narravit domino suo
ysaac. Qui introduxit eam in taber
naculum sare matris sue, et
accepit eam uxorem: et in tantum di
lexit eam, ut dolorem qui ex mor
te matris acciderat temperaret.

Abraham vero XXV
duxit aliam uxorem nomine
cethuram, que peperit ei zamram,
iecsan, madan, et madian, et
iesboch, et sue. Iecsan quoque genu
it saba et dadan. Filii dadan fue
runt assurim et lathusim et
loomim. At vero ex madian ortus
est epha, et ofer, et enoch, et abida,
et eldaa. Omnes hi filii cethure.
Deditque abraham cuncta que posse
derat ysaac. Filiis autem concubi

natorum largitus est munera et se-
paravit eos ab ysaac filio suo dum
adhuc ipse viveret ad plagam orien-
talem. Fuerunt autem dies vite
eius c. lxx. v. anni. Et deficiens mor-
tuus est in senectute bona. pro-
vecteque etatis et plenus dierum.
congregatusque est ad populum suum.
Et sepelierunt eum ysaac et ysmahel
filii sui in spelunca duplici. que
sita est in agro ephron filii seor e-
thei e regione mambre. quam e-
merat a filiis heth. Ibi sepultus
est ipse et sara uxor sua. Et post
obitum illius benedixit deus y-
saac filio eius qui habitabat iuxta pu-
teum nomine viventis et videntis.
Hee sunt generationes hismael
filii abrahe quem peperit ei
agar egyptia famula sarre.
et hec nomina filiorum eius in vo-
cabulis et generationibus suis. Pri-
mogenitus hysmahel nabaioth.
deinde cedar. et abdehel. et mabsam.
masma quoque et duma. et massa et
adad. et thema. et ietur. et naphis.
et cedma. Isti sunt filii hismael.
et hec nomina per castella et oppi-
da eorum. xii. principes tribuum suarum.
Et facti sunt anni vite ysmahel
c. xxx. vii. deficiensque mortuus est
et appositus est ad populum suum. Habita-
vit autem ab evila usque sur que
respicit egyptum introeuntibus
assirios. coram cunctis fratribus
suis obiit. Hee sunt generationes y-
saac filii abrahe. Abraham genu-
it ysaac. Qui cum esset .xl. annorum
duxit uxorem rebeccam filiam
bathuhel syri de mesopotamia so-
rorem laban. Deprecatusque ysaac
dominum pro uxore sua eo quod
sterilis esset. Qui exaudivit eum.
et dedit conceptum rebecce. Sed
collidebantur in utero eius par-
vuli. Que ait. Si sic michi futurum
erat. quid necesse fuit concipere.
Perrexitque ut consuleret dominum. Qui re-
spondens ait. Due gentes in utero tuo
sunt. et duo populi ex ventre tuo divi-
dentur. populusque populum superabit. et
maior serviet minori. Iam tempus
pariendi advenerat. et ecce gemini
in utero eius reperti sunt. Qui
primus egressus est rufus erat.
et totus in morem pellis hispidus.
vocatumque nomen eius hispidus
esau. Protinus alter egrediens plan-
tam fratris tenebat manu. et idcirco
appellavit eum iacob. Sexagena-
rius erat ysaac cum nati sunt par-
vuli. Quibus adultis factus est
esau vir gnarus venandi et homo
agricola. Iacob autem vir sim-
plex habitabat in tabernaculis. Ysaac ama-
bat esau eo quod venationibus
illius vesceretur. et rebecca diligebat
iacob. Coxit autem iacob pulmen-
tum. Ad quem cum venisset esau
lassus de agro ait. Da michi de coc-
tione hac rufa. quia oppido las-
sus sum. Quam ob causam vocatum
est nomen eius edom. Cui dixit ia-
cob. Vende michi primogenita
tua. Ille respondit. En morior. Quid
michi proderunt primogenita.
Ait iacob. Iura ergo michi. Iuravit
ergo esau et vendidit primogenita.
Et sic accepto pane et lentis coctione
comedit. et bibit. et abiit parvipendens quod
primogenita vendidisset.

XXVI

Orta autem fame super terram
post eam sterilitatem que ac-
ciderat in diebus abraham. abiit
ysaac ad abimelech regem palesti-
norum in gerara. Apparuitque ei dominus
et ait. Ne descendas in egyptum.
sed quiesce in terra quam dixero
tibi. et peregrinare in ea eroque tecum
et benedicam tibi. Tibi enim et semi-
ni tuo dabo universas regiones has.
complens iuramentum quod spo-
pondi abraham patri tuo. Et multi-
plicabo semen tuum sicut stellas
celi. Daboque posteris tuis univer-
sas regiones has. Et benedicentur

semini tuo omnes gentes terre.
eo quod obedierit abraham uoci
mee et custodierit precepta mea
et mandata et cerimonias legesque
seruauerit. Mansit itaque in ge
raris ysaac. Qui cum interrogare
tur a uiris loci illius super uxo
re sua respondit. Soror mea est. timu
erat enim confiteri quod sibi esset sociata con
iugio. reputans ne forte interficerent
eum propter eius pulchritudinem. Cumque
pertransissent dies plurimi et ibi
demoraretur. prospiciens abime
lech rex palestinorum per fenestram
uidit eum iocantem cum rebec
ca uxore sua. et accersito eo ait.
Perspicuum est quod uxor tua sit.
cur mentitus es eam sororem tuam
esse. Respondit. Timui ne morerer propter eam.
Dixitque abimelech. Quid imposuisti
nobis. Potuit coire quispiam de populo
cum uxore tua. et induxeras super
nos grande peccatum. Precepitque omni po
pulo dicens. Qui tetigerit hominis
huius mulierem. morte morietur.
Seminauit autem ysaac in terra
illa. et inuenit in ipso anno centuplum.
Benedixitque ei dominus. et locupletatus est
homo. et ibat proficiens atque succres
cens donec uehementer magnus effectus
est. Habuit quoque possessiones ouium et
armentorum et familie plurimum. Ob hoc
inuidentes ei palestini omnes puteos
quos foderant serui patris illius abra
ham illo tempore obstruxerunt im
plentes humo. intantum ut ipse abi
melech diceret ad ysaac. Recede a nobis.
quia potentior nobis factus es ualde. Et
ille discedens. ut ueniret ad torren
tem gerare. habitaretque ibi. rur
sus fodit alios puteos quos foderant
serui patris sui abraham et quos illo
mortuo olim obstruxerant philistiim.
Appellauitque eos hisdem nominibus
quibus ante pater uocauerat. Foderunt
in torrente et repererunt aquam ui
uam. Sed et ibi iurgium fuit pastorum
gerare aduersus pastores ysaac. di
centium. Nostra est aqua. Quam ob rem
nomen putei ab eo quod accide
rat uocauit calumpniam. Foderunt
autem et alium. et pro illo quoque rixati
sunt. appellauitque eum inimicitias.
Profectus inde fodit alium puteum.
pro quo non contenderunt. Itaque uoca
uit nomen illius latitudo. dicens.
Nunc dilatauit nos dominus. et fecit cres
cere super terram. Ascendit autem ex illo
loco in bersabee. ubi apparuit ei do
minus in ipsa nocte dicens. Ego sum
deus abraham patris tui. Noli timere quia
ego tecum sum. Benedicam tibi
et multiplicabo semen tuum propter ser
uum meum abraham. Itaque edificauit
ibi altare domino. et inuocato nomine domini
extendit tabernaculum. Precepitque
seruis suis ut foderent puteum. Ad quem
locum cum uenissent de geraris a
bimalech et ochozat amicus illius
et phicol dux militum. locutus est
eis ysaac. Quid uenistis ad me hominem
quem odistis et expulistis a uobis.
Qui dixerunt. Vidimus tecum esse do
minum. et idcirco nos diximus. Sit iu
ramentum inter nos et ineamus fedus.
ut non faciatis nobis quicquam mali.
sicut et nos nichil tuorum attigimus.
nec fecimus quod te lederet. sed cum pace
dimisimus auctum benedictione domini.
Fecit ergo eis conuiuium. et post cibum et potum
surgentes mane iurauerunt sibi mu
tuo. dimisitque eos pacifice in locum su
um. Ecce autem in ipso die uenerunt
serui ysaac annunciantes ei de pu
teo quem foderant atque dicentes.
Inuenimus aquam. Vnde appellauit
eum habundantiam. et nomen urbis inpo
situm est bersabee. usque in presentem
diem. Esau uero quadragenarius
duxit uxores iudith filiam be
ri ethei. et basemath filiam elon
eiusdem loci. que ambe offenderant a
nimum ysaac et rebecce.

XXVII

Senuit autem ysaac et caligauerunt
oculi eius. et uidere non poterat.
Vocauitque esau filium suum maiorem

Et dixit ad eum. Fili mi. Qui respondit.
Adsum. Cui pater. Vides inquit quod
senuerim, et ignorem diem mortis
mee. Sume arma tua, pharetram
et arcum, et egredere foras. Cumque ve-
natu aliquid apprehenderis, fac michi
pulmentum sicut velle me nosti, et affer
ut comedam, et benedicat tibi anima
mea antequam moriar. Quod cum
audisset Rebecca, et ille abisset in agrum
ut iussionem patris impleret, dixit filio
suo Iacob. Audivi patrem tuum loquen-
tem cum Esau fratre tuo, et dicentem
ei, Affer michi de venatione tua et fac
cibos ut comedam et benedicam tibi
coram domino antequam moriar. Nunc
ergo fili mi acquiesce consiliis meis,
et pergens ad gregem affer michi duos
hedos optimos, ut faciam ex eis
escas patri tuo, quibus libenter vescitur.
Quas cum intuleris et comederit, benedicat
tibi priusquam moriatur. Cui ille re-
spondit. Nosti quod Esau frater meus homo
pilosus sit, et ego lenis. Si attrectave-
rit me pater meus et senserit,
timeo ne putet sibi me voluisse
illudere, et inducam super me male-
dictionem pro benedictione. Ad quam mater:
In me sit, ait, ista maledictio fili mi,
tantum audi vocem meam, et pergens
affer que dixi. Abiit et attulit, deditque
matri sue. Paravit illa cibos si-
cut noverat velle patrem illius,
et vestibus Esau valde bonis quas
apud se habebat domi induit eum,
pelliculasque edorum circumdedit ma-
nibus, et colli nuda protexit, deditque
pulmentum, et panes quos coxerat tra-
didit. Quibus illatis dixit. Pater mi.
At ille respondit, Audio. Quis es tu fili mi?
Dixitque Iacob. Ego sum Esau primo-
genitus tuus, feci tibi sicut precepi-
sti michi. Surge, sede, et comede de
venatione mea, ut benedicat michi
anima tua. Rursum Ysaac ad fili-
um suum. Quomodo inquit tam cito in-
venire potuisti fili mi? Qui respondit.
Voluntatis dei fuit, ut cito michi occur-
reret quod volebam. Dixitque Ysaac.
Accede huc ut tangam te fili mi,
et probem utrum tu sis filius meus
Esau an non. Accessit ille ad patrem,
et palpato eo dixit Ysaac. Vox quidem
vox Iacob est, sed manus manus
sunt Esau. Et non cognovit eum, quia
pilose manus similitudinem ma-
ioris expresserant. Benedicens ergo ille
ait. Tu es filius meus Esau? Respondit.
Sum. At ille. Affer inquit michi cibos
de venatione tua fili mi, ut bene-
dicat tibi anima mea. Quos cum
oblatos comedisset, obtulit ei etiam vi-
num. Quo hausto dixit ad eum.
Accede ad me et da michi osculum fili
mi. Accessit et osculatus est eum. Statim-
que ut sensit vestimentorum eius fra-
grantiam benedicens ait. Ecce odor
filii mei sicut odor agri pleni cui
benedixit dominus. Det tibi deus
de rore celi, et de pinguedine terre
habundanciam frumenti et vini. Et servi-
ant tibi populi, et adorent te tri-
bus. Esto dominus fratrum tuorum, et incurventur
ante te filii matris tue. Qui ma-
ledixerit tibi, sit ille maledictus, et
qui benedixerit tibi benedictionibus
repleatur. Vix Ysaac sermonem im-
pleverat, et egresso Iacob foras,
venit Esau, coctosque de venatione ci-
bos intulit patri dicens. Surge pa-
ter mi, et comede de venatione filii tui,
ut benedicat michi anima tua. Dixitque
Ysaac. Quis es tu? Qui respondit. Ego
sum filius tuus primogenitus
Esau. Expavit Ysaac stupore ve-
hementi, et ultra quam credi potest
admirans ait. Quis igitur ille est qui du-
dum captam venationem attulit
michi, et comedi ex omnibus priusquam
tu venires? Benedixique ei, et erit be-
nedictus. Auditis Esau sermonibus
patris, irrugiit clamore magno,
et consternatus ait. Benedic etiam et michi
pater mi. Qui ait. Venit germanus
tuus fraudulenter, et accepit bene-
dictionem tuam. At ille subiunxit.

Iuste vocatum est nomen eius iacob.
supplantavit enim me en altera vi-
ce primogenita mea ante tulit. et nunc
secundo surripuit benedictionem meam.
Rursumque ad patrem. Numquid non reser-
vasti ait et mihi benedictionem? Respon-
dit ysaac. Dominum tuum illum constitui.
et omnes fratres eius servituti eius subiu-
gavi. frumento et vino stabilivi
eum. et tibi fili mi post hec ultra quid
faciam? Cui esau ait. Num unam tantum
inquid benedictionem habes pater? Mihi quoque
obsecro ut benedicas. Cumque eiula-
tu magno fleret. motus ysaac dixit
ad eum. In pinguedine terre et in rore
celi desuper erit benedictio tua. Vi-
ves in gladio et fratri tuo servies. Tempus-
que veniet cum excucias et solvas iu-
gum eius de cervicibus tuis. Oderat ergo
semper esau iacob pro benedictione
qua benedixerat ei pater. Dixitque in cor-
de suo. Venient dies luctus patris
mei. et occidam iacob fratrem meum.
Nunciata sunt hec rebecce. Que mit-
tens et vocans iacob filium suum dix-
it ad eum. Ecce esau frater tuus minatur ut
occidat te. Nunc ergo fili audi vocem me-
am. et consurgens fuge ad laban fra-
trem meum in aran. Habitabisque cum eo
dies paucos donec requiescat furor
fratris tui. et cesset indignacio eius. ob-
liviscaturque eorum que fecisti in eum.
Postea mittam et adducam te inde
huc. Cur utroque orbabor filio in
una die? Dixitque rebecca ad ysaac.
Tedet me vite mee propter filias heth.
Si acceperit iacob uxorem de stirpe
huius terre nolo vivere. XXVIII

Vocavit itaque ysaac iacob et bene-
dixit eum. precepitque ei dicens.
Noli accipere coniugem de genere chana-
an. sed vade et proficiscere in mesopo-
tamiam syrie ad domum bathuel
patris matris tue. et accipe tibi inde
uxorem de filiabus laban avunculi
tui. Deus autem omnipotens benedicat
tibi. et crescere te faciat. atque multi-
plicet. ut sis in turbas populorum. et det
tibi benedictiones abraham et semini
tuo post te. ut possideas terram pere-
grinacionis tue quam pollicitus
est avo tuo. Cumque dimisisset eum
ysaac. profectus pervenit in me-
sopotamiam syrie ad laban filium
bathuel syri fratrem rebecce matris
sue. Videns autem esau quod benedi-
xisset pater suus iacob. et misisset eum in
mesopotamiam syrie ut inde uxorem
duceret. et quod post benedictionem precepis-
set ei dicens. Non accipies coniugem de filia-
bus chanaan. Quodque obediens iacob
parentibus suis isset in syriam. probans
quoque quod non libenter aspiceret filias
chanaan pater suus. ivit ad ysmaelem.
et duxit uxorem absque hiis quas
prius habebat. meleth filiam ysma-
hel filii abraham. sororem nabaioth.
Igitur egressus iacob de bersabee per-
gebat aran. Cumque venisset ad locum
quendam. et vellet in eo requiesce-
re post solis occubitum. tulit de lapi-
dibus qui iacebant. et supponens capiti
suo dormivit in eodem loco. Viditque
in sompnis scalam stantem super
terram. et cacumen eius tangens celum.
et angelos quoque dei ascendentes et des-
cendentes per eam. et dominum innixum
scale. dicentem sibi. Ego sum dominus
deus abraham patris tui. et deus ysaac. Ter-
ram in qua dormis dabo tibi et se-
mini tuo. Eritque semen tuum quasi
pulvis terre. Dilatabis ad orientem
et occidentem. et septentrionem et me-
ridiem. et benedicentur in te et in
semine tuo cuncte tribus terre.
Et ero custos tuus quocumque perrexeris
et reducam te in terram hanc. nec
dimittam nisi complevero universa que dixi.
Cumque evigilasset iacob de sompno.
ait. Vere dominus est in loco isto. et ego
nesciebam. Pavensque quam terribilis
est inquid locus iste. Non est hic aliud
nisi domus dei et porta celi. Sur-
gens ergo mane tulit lapidem quem
supposuerat capiti suo et erexit in
titulum. fundens oleum desuper.

appellavitque nomen urbis Bethel, que prius Luza vocabatur. Vovit etiam votum dicens: Si fuerit deus mecum, et custodierit me in via per quam ambulo, et dederit michi panem ad vescendum, et vestes ad induendum, reversusque fuero prospere ad domum patris mei: erit michi dominus in deum, et lapis iste quem erexi in titulum vocabitur domus dei: cunctorumque que dederis michi decimas offeram tibi.

XXIX

Profectus ergo Iacob venit in terram orientalem, et vidit puteum in agro, tres quoque greges ovium accubantes iuxta eum. Nam ex illo adaquabantur pecora, et os eius grandi lapide claudebatur. Morisque erat ut cunctis ovibus congregatis devolverent lapidem, et refectis gregibus rursus super os putei ponerent. Dixitque ad pastores: Fratres unde estis? Qui responderunt: numquid ait nostis de Aran. Numquid ait nostis Laban filium Nachor? Dixerunt: Novimus. Sanusne est? inquid. Valet inquiunt. Et ecce Rachel filia eius venit cum grege suo. Dixitque Iacob: Adhuc multum diei superest, nec est tempus ut reducantur ad caulas greges. Date ante potum ovibus, et sic ad pastum eas reducite. Qui responderunt: Non possumus donec omnia pecora congregentur, et amoveamus lapidem de ore putei, ut adaquemus greges. Adhuc loquebantur, et ecce Rachel veniebat cum ovibus patris sui. Nam gregem ipsa pascebat. Quam cum vidisset Iacob, et sciret consobrinam suam, ovesque Laban avunculi sui: amovit lapidem quo puteus claudebatur. Et adaquato grege osculatus est eam. Et elevata voce flevit, et indicavit ei quod frater esset patris sui, et filius Rebecce. At illa festinans nuntiavit patri suo. Qui cum audisset venisse Iacob filium sororis sue: occurrit obviam ei, complexusque eum et in oscula ruens, duxit in domum suam. Auditis autem causis virtutis, respondit: Os meum es et caro mea. Et postquam expleti sunt dies mensis unius, dixit ei: Num quia frater meus es, gratis servies michi? Dic quid mercedis accipies. Habebat vero duas filias, nomen maioris Lya, minor vero appellabatur Rachel. Sed Lya lippis erat oculis, Rachel venusta facie et decora aspectu. Quam diligens Iacob ait: Serviam tibi pro Rachel filia tua minore septem annis. Respondit Laban: Melius est ut eam tibi dem quam viro alteri. Mane apud me. Servivit ergo Iacob pro Rachel septem annis, et videbantur illi pauci dies pre amoris magnitudine. Dixitque ad Laban: Da michi uxorem meam, quia tempus est impletum ut ingrediar ad eam. Qui vocatis multis amicorum turbis ad convivium, fecit nuptias. Et vespere Lyam filiam suam introduxit ad eum, dans ancillam filie Zelpham nomine. Ad quam cum ex more Iacob fuisset ingressus, vidit Lyam facto mane vidit Lyam, et dixit ad socerum suum: Quid est quod facere voluisti? Nonne pro Rachel servivi tibi? Quare Lyam supposuisti michi? Respondit Laban: Non est in loco nostro consuetudinis, ut minores ante tradamus ad nuptias. Imple ebdomadam dierum huius copule, et hanc quoque dabo tibi pro opere quo serviturus es michi septem annis aliis. Adquievit placito, et ebdomada transacta Rachel duxit uxorem, cui pater servam Balam tradiderat. Tandemque potitus optatis nuptiis, amorem sequentis priori pretulit, serviens apud eum septem annis aliis. Videns autem dominus quod despiceret Lyam, aperuit vulvam eius, sorore sterili permanente. Que conceptum genuit filium, vocavitque nomen eius Ruben, dicens: Vidit dominus humilitatem meam, nunc amabit me vir meus. Rursumque concepit et peperit filium, et ait: Quoniam audivit dominus haberi me contemptui, dedit et

filium in. vocavitque nomen eius Si-
meon. Concepit que tertio et genuit
alium, dixitque: Nunc quoque copula-
bitur michi maritus meus, eo quod pepe-
rim ei tres filios. Et idcirco appella-
vit nomen eius Levi. Quarto conce-
pit et peperit filium et ait: Modo
confitebor domino. Et ob hoc vo-
cavit nomen eius Iudam. Cessavitque
pariere.

XXX

Cernens autem Rachel quod
infecunda esset, invidit soro-
ri et ait marito suo: Da michi li-
beros, alioquin moriar. Cui iratus
respondit Iacob: Num pro deo ego sum
at illa qui privavit te fructu ventris tui?
Habeo inquid famulam Bilam. In-
gredere ad illam ut pariat super
genua mea, et habeam ex illa filios.
Deditque illi Balam in coniugium.
Que ingresso ad se viro conce-
pit et peperit filium. Dixitque Ra-
chel: Iudicavit michi dominus
et exaudivit vocem meam, dans
michi filium. Et idcirco appellavit
nomen eius Dan. Rursumque Bi-
la concipiens peperit alterum pro
quo ait Rachel: Comparavit me do-
minus cum sorore mea et invalui.
Vocavitque eum Neptalim. Sen-
tiens Lya quod parere desisset, Zelpham
ancillam suam marito tradidit.
Qua post conceptum edente filium, di-
xit: Feliciter. Et idcirco vocavit nomen
eius Gad. Peperit quoque Zelpha
alterum. Dixitque Lya: Hoc pro beati-
tudine mea. Beatam quippe me
dicent omnes mulieres. Propterea appel-
lavit eum Aser. Egressus autem
Ruben tempore messis tritice in
agrum, repperit mandragoras, quas
matri Lye detulit. Dixitque Rachel:
Da michi partem de mandragoris
filii tui. Illa respondit: Parum ne tibi vi-
detur quod preripueris maritum
michi, nisi etiam mandragoras filii
mei tuleris? At illa: Dormiat tecum
hac nocte pro mandragoris filii tui.

Redeuntique ad vesperam de agro
Iacob, egressa est in occursum eius
Lya et ait: Ad me inquid intrabis,
quia mercede conduxi te pro man-
dragoris filii mei. Dormivitque cum
ea nocte illa, et exaudivit preces eius. Deus
Concepitque et peperit filium quintum
et ait: Dedit deus mercedem michi, quia
dedi ancillam viro meo. Appella- meam
vitque nomen illius Ysachar. Rur-
sum Lya concipiens sextum filium
et ait: Ditavit me dominus dote
bona et hac vice. Mecum erit ma-
ritus meus eo quod genuerim
ei vi. filios. Et idcirco appellavit
nomen eius Zabulon. Post quem
peperit filiam nomine Dinam. Re-
cordatus quoque dominus Rachel exaudivit
eam et aperuit vulvam illius. Que
concepit et peperit filium dicens: Ab-
stulit deus opprobrium meum. Et vo-
cavit nomen illius Ioseph dicens: Ad-
dat michi dominus filium alterum.
Nato autem Ioseph, dixit Iacob so-
cero suo: Dimitte me ut revertar
in patriam meam et ad terram meam.
Da michi uxores et liberos meos
pro quibus servivi tibi, ut abeam.
Tu nosti servitutem qua ser-
vivi tibi. Ait ei Laban: Inveniam
gratiam in conspectu tuo. Experimento
didici quia benedixerit michi deus
propter te. Constitue mercedem tuam
quam dem tibi. At ille respondit: Tu nos-
ti quomodo servierim tibi, et quanta
in manibus meis fuerit possessio tua.
Modicum habuisti antequam veni-
rem ad te, et nunc dives effectus es.
Benedixitque tibi ad introitum meum.
Iustum est igitur ut aliquando provideam
et domui mee. Dixitque Laban: Quid
dabo tibi? At ille ait: Nichil
volo, sed si feceris quod postulo,
iterum pascam et custodiam pe-
cora tua. Gira omnes greges tuos
et separa cunctas oves varias et
sparso vellere. Et quodcumque furvum rus
et maculosum variumque fuerit tam

in ovib3 quam in capris erit merces mea. Et respondebit michi cras iusticia mea quando placiti tempus advenerit coram te. Et omnia que non fuerint varia et maculosa et furva tam in ovibus quam in capris me furti arguent. Dixit laban. Gratum habeo quod petis. Et separavit in die illa capras et oves. hircos et arietes. varios atque maculosos. cunctum autem gregem unicolorem. i. albi et nigri velleris tradidit in manu filiorum suorum. Et posuit spacium itineris inter se et generum dierum trium. qui pascebat reliquos greges suos. Tollens ergo iacob virgas populeas virides et amigdalinas. et ex platanis ex parte decorticavit eas. Detractisque corticibus in his que spoliata fuerant candor apparuit. illa vero que integra erant viridia permanserunt. atque in hunc modum color effectus est varius. Posuitque eas in canalibus ubi effundebatur aqua. ut cum venissent greges ad bibendum ante oculos haberent virgas et in aspectu earum conciperent. Factumque est ita ut in ipso calore coitus oves intuerentur virgas et parerent maculosa et varia et diverso colore respersa. Divisitque gregem iacob. et posuit virgas in canalibus ante oculos arietum. Erant autem alba queque et nigra laban. cetera vero iacob. Separatis inter se gregibus. Igitur quando primo tempore ascendebantur oves ponebat iacob virgas in canalibus aquarum ante oculos arietum et ovium. ut in earum contemplatione conciperent. Quando vero serotina admissura erat et conceptus extremus. non ponebat eas. Factaque sunt ea que erant serotina laban. et que primi temporis iacob. Ditatusque est homo ultra modum. et habuit greges multos. ancillas et servos. camelos et asinos. XXXI

Postquam autem audivit verba filiorum laban dicencium. Tulit iacob omnia que fuerunt patris nostri. et de illius facultate ditatus factus est inclitus. animadvertit quoque faciem laban quod non esset erga se sicut heri et nudius tercius. maxime dicente sibi domino. Revertere in terram patrum tuorum et ad generacionem tuam. eroque tecum. misit et vocavit rachel et liam in agrum ubi pascebat greges. dixitque eis. Video faciem patris vestri quod non sit erga me sicut heri et nudius tercius. Deus autem patris mei fuit mecum. et ipse nostis quod totis viribus meis servierim patri vestro. Sed et pater vester circumvenit me et mutavit mercedem meam. x. vicibus. et tamen non dimisit eum deus ut noceret michi. Siquando dixit. Varie erunt mercedes tue. pariebant oves omnia varios fetus. Quando vero e contrario ait. Alba quoque accipies pro mercede. omnes greges alba pepererunt. Tulitque deus substantiam patris vestri et dedit michi. Postquam enim conceptus ovium tempus advenerat. levavi oculos meos et vidi in sompnis ascendentes mares super feminas varios et maculosos et diversorum colorum. Dixitque angelus domini ad me in sompnis. Iacob. Et ego respondi. Adsum. Qui ait. Leva oculos tuos et vide universos masculos ascendentes super feminas. varios respersos. Vidi enim omnia que fecit tibi laban. Ego sum deus bethel ubi unxisti lapidem et votum vovisti michi. Nunc ergo surge et egredere de terra hac revertens in terram nativitatis tue. Responderunt que rachel et lia. Numquid habemus residui quicquam in facultatibus et hereditate domus patris nostri. Nonne quasi alienas reputavit nos et vendidit. comeditque precium nostrum. Sed deus tulit opes

patris nostri. et eas nobis tradidit ac fi
liis nostris. Unde omnia que precepit
tibi dominus fac. Surrexit autem
iacob et inpositis liberis ac coniugibus
suis super camelos abiit. Tulitque
omnem substantiam suam et greges et quicquid
in mesopotamia acquisierat per
gens ad ysaac patrem suum in terram
chanaan. Eo tempore laban ierat
ad tondendas oves et rachel furata
est ydola patris sui. Noluitque iacob
confiteri socero suo quod fugeret. Cumque
abisset tam ipse quam omnia que
iuris sui erant et amne transmisso
pergeret contra montem galaad.
nunciatum est laban die tercio quod fu
geret iacob. Qui assumptis fratribus
suis persecutus est eum diebus vii.
et comprehendit eum in monte
galaad. Viditque in sompnis
dicentem sibi deum. Cave ne quicquam
aspere loquaris contra iacob. Iamque ia
cob extenderat in monte taberna
culum. Cumque ille consecutus fu
isset eum cum fratribus suis in eodem
monte galaad fixit tento
rium suum. Et dixit ad iacob. Quare
ita egisti ut clam me abigeres filias
meas quasi captivas gladio. Cur me
ignorante fugere voluisti nec in
dicare michi ut prosequerer te cum
gaudio et canticis et tympanis et
citharis. Non es passus ut oscularer
filios meos et filias. Stulte operatus
es. Et nunc quidem valet manus mea red
dere tibi malum. Sed deus patris vestri
dixit michi heri. Cave ne loquaris contra
iacob quicquam durius. Esto. ad tuos
ire cupiebas et desiderio erat tibi domus
patris tui. Cur furatus es deos meos.
Respondit iacob quod inscio te profectus
sum. timui ne violenter auferres
filias tuas. Quod autem furti me
arguis. apud quemcumque inveneris
deos tuos necetur coram fratribus
nostris. Scrutare. Quicquid tuorum apud
me inveneris et aufer. Hec dicens
nesciebat quod rachel furata
esset ydola patris sui. Ingressus itaque
laban tabernacula iacob et lye et
utriusque famule non invenit. Cumque
intrasset tentorium rachel.
illa festinans abscondit ydola subter
stramenta cameli et sedit desuper.
Scrutantique omne tentorium et
nichil invenienti ait. Ne irascatur
dominus meus quod coram
te assurgere nequeo. quia iuxta con
suetudinem feminarum nunc
accidit michi. Sic delusa est solli
citudo querentis. Tumensque iacob
cum iurgio ait. Quam ob culpam
meam et ob quod peccatum meum sic
exarsisti post me et scrutatus es
omnem supellectilem meam. Quid
invenisti de cuncta substancia domus
tue. Pone hoc coram fratribus meis
et fratribus tuis. et iudicent inter me
et te. Iccirco viginti annis fui tecum. Oves
tue et capre steriles non fuerunt.
arietem gregis tui non comedi. nec
captum a bestia ostendi tibi. ego
dampnum omne reddebam. Quicquid
furto peribat a me exigebas.
die noctuque estu urebar et gelu.
fugiebatque sompnus ab oculis me
is. Sic per xx. annos in domo tua
servivi tibi. xiiii. pro filiabus
et sex pro gregibus tuis. Immutasti
quoque mercedem meam x. vicibus.
Nisi deus patris mei abraham et
timor ysaac affuisset michi. forsitan
modo nudum me dimisisses.
Afflictionem meam et laborem manu
um mearum respexit deus. et argu
it te heri. Respondit ei laban. Filie me
e et filii et greges tui et omnia que
cernis mea sunt. Quid possum
facere filiis et nepotibus meis. Veni
ergo et ineamus fedus. ut sit testi
monium inter me et te. Tulit itaque
iacob lapidem et erexit illum in
titulum. Dixitque fratribus suis. Afferte
lapides. Qui congregantes fecerunt
tumulum. comederuntque super eum.
Quem vocavit laban tumulum

testis. Et Iacob acervum testimonii, u-
terque iuxta proprietatem lingue sue.
Dixitque Laban. Tumulus iste tes-
tis erit inter me et te hodie. Et idcir-
co appellatum est nomen eius ga-
laad, id est tumulus testis. Et adiecit
Laban. Intueatur dominus et iudicet
inter nos, quando recesserimus a nobis.
Si afflixeris filias meas, et si intro-
duxeris uxores alias super eas: nul-
lus sermonis nostri testis est absque deo
qui presens respicit. Dixitque rur-
sus ad Iacob. En tumulus hic et
lapis quem erexi inter me et te tes-
tis erit. Tumulus inquam iste et lapis
sint in testimonium. Si aut ego
transiero illum pergens ad te: aut tu
preterieris malum michi cogitans.
Deus abraham et deus nachor iudicet
inter nos, deus patris eorum. Iuravit ergo Ia-
cob per timorem patris sui ysaac.
Immolatisque victimis in monte
vocavit fratres suos ut ederent panem.
Qui cum comedissent, manserunt ibi.
Laban vero de nocte consurgens oscu-
latus est filios et filias suas et bene-
dixit illis. Reversusque est in locum suum.
Iacob quoque XXXII
abiit itinere quo ceperat. Fue-
runtque ei obviam angeli dei. Quos cum
vidisset ait. Castra dei sunt hec.
Et appellavit nomen loci illius ma-
haim, id est castra. Misit autem et nun-
tios ante se ad esau fratrem suum in
terram seir regionis edom. Pre-
cepitque eis dicens. Sic loquimini
domino meo esau. Hec dicit frater
tuus iacob. Apud laban peregri-
natus sum et fui usque in presen-
tem diem. Habeo oves et asinos et bo-
ves et servos et ancillas. Mittoque
nunc legationem ad dominum meum esau
ut inveniam gratiam in conspectu
tuo. Reversique sunt nuntii ad Ia-
cob dicentes. Venimus ad esau
fratrem tuum, et ecce properat in occur-
sum tibi cum CCCC viris. Timuit
iacob valde et perterritus divi-
sit populum qui secum erat, gre-
ges quoque et oves et boves et camelos
in duas divisit turmas dicens. Si
venerit esau ad unam turmam et
percusserit eam, alia turma que
relicta est salvabitur. Dixitque
Iacob. Deus patris mei abraham
et deus patris mei ysaac domine qui
dixisti michi, revertere in terram tuam
et in locum nativitatis tue et bene-
faciam tibi. Minor sum cunctis
miserationibus tuis et veritate tua
quam explesti servo tuo. In baculo
meo transivi iordanem istum, et nunc
cum duabus turmis regredior. Erue
me de manu fratris mei esau, quia
valde eum timeo, ne forte veni-
ens percutiat matrem cum filiis.
Tu locutus es quod bene michi faceres.
et dilatares semen meum sicut ha-
renam maris, que pre multitudine
numerari non potest. Cumque dormis-
set ibi nocte illa, separavit de his
que habebat munera esau fratri suo capras
CC, hircos XX, oves CC, arietes XX,
camelos fetas cum pullis suis
XXX, vaccas XL, et tauros XX, asinas
XX, et pullos earum X. Et misit per ma-
nus servorum suorum singulos seorsum
greges. Dixitque pueris suis. Ante-
cedite me, et sit spatium inter gregem
et gregem. Et precepit priori dicens.
Si obviam habueris esau fratrem me-
um, et interrogaverit te cuius es, et quo
vadis, et cuius sunt ista que sequeris:
respondebis. Servi tui iacob munera mi-
sit domino suo esau, ipse quoque post nos
venit. Similiter mandata dedit secun-
do ac tertio ac cunctis qui sequebantur
greges dicens. Hisdem verbis loqui-
mini ad esau cum inveneritis eum. Et
addetis. Ipse quoque servus tuus Ia-
cob iter nostrum insequitur. Di-
xit enim. Placabo illum muneribus
que precedunt, et postea cum videbo for-
sitan propitiabitur michi. Precesserunt
itaque munera ante eum, ipse vero
mansit nocte illa in castris. Cumque

mane surrexisset, tulit duas
uxores suas, et totidem famulas
cum xi filiis, et transivit vadum
Iaboc. Traductisque omnibus que
ad se pertinebant, remansit solus.
Et ecce vir luctabatur cum eo usque
mane. Qui cum videret quod eum
superare non posset, tetigit nervum fe
moris eius, et statim emarcuit. Dixit
que ad eum: Dimitte me, iam enim
ascendit aurora. Respondit: Non dimit
tam te nisi benedixeris michi. Ait ergo:
Quod nomen est tibi? Respondit: Iacob. At
ille: Nequaquam, inquid, ultra Ia
cob appellabitur nomen tuum, sed Israel.
Quoniam si contra deum fortis fuisti, quan
to magis contra homines prevalebis?
Interrogavit eum Iacob: Dic michi quo
appellaris nomine. Respondit: Cur queris
nomen meum, quod est mirabile? Et
benedixit ei in eodem loco. Voca
vitque Iacob nomen loci illius Pha
nuel, dicens: Vidi dominum facie ad fa
ciem, et salva facta est anima mea.
Ortusque est ei statim sol postquam
transgressus est Phanuel; ipse vero
claudicabat pede. Quam ob causam
non comedunt filii Israel nervum
qui emarcuit in femore Iacob usque
in presentem diem, eo quod tetigerit
nervum femoris eius et obstupuerit.

Elevans autem XXXIII
Iacob oculos suos, vidit venien
tem Esau, et cum eo cccc viros. Divi
sitque filios Lye et Rachel, ambarumque
famularum, et posuit utramque an
cillam et liberos earum in principio,
Lyam vero et filios eius in secundo loco, Ra
chel autem et Ioseph novissimos. Et
ipse progrediens adoravit pronus in
terram septies, donec appropinquaret
frater eius. Currens itaque Esau ob
viam fratri suo amplexatus est eum,
stringensque collum eius et oscu
lans flevit. Levatisque oculis vidit
mulieres et parvulos earum, et ait:
Quid sibi volunt isti, et si ad te per
tinent? Respondit: Parvuli sunt quos
donavit michi deus servo tuo. Et ap
propinquantes ancille et filii earum
incurvati sunt. Accessit quoque
Lya cum liberis suis, et cum similiter
adorassent, extremi Ioseph et Rachel
adoraverunt. Et ait Esau: Quenam
sunt turme iste, inquid, quas ob
viam habui? Respondit: Ut invenirem
gratiam coram domino meo. At ille ait:
Habeo plurima, frater mi; sint tua tibi.
Dixitque Iacob: Noli ita, obsecro, sed
si inveni gratiam in oculis tuis, acci
pe munusculum de manibus meis;
sic enim vidi faciem tuam quasi
viderim vultum dei. Esto michi propicius,
et suscipe benedictionem quam attu
li tibi, et quam donavit michi deus tri
buens omnia. Vix fratre compellente
suscipiens ait: Gradiamur simul,
eroque socius itineris tui. Dixitque
Iacob: Nosti, domine mi, quod parvulos
habeam teneros, et oves ac boves fetas
mecum; quas si plus in ambulando
fecero laborare, morientur una
die cuncti greges. Precedat dominus
meus ante servum suum, et ego sequar
paulatim vestigia eius, sicut vi
dero posse parvulos meos, donec
veniam ad dominum meum in Seyr.
Respondit Esau: Oro te, ut de populo qui
mecum est saltem socii remaneant
vie tue. Non est, inquid, necesse; hoc
uno tantum indigeo, ut inveniam gra
ciam in conspectu tuo, domine mi. Rever
sus est itaque illa die Esau itinere
quo venerat in Seyr. Et
Iacob venit in Socoth, ubi edifi
cata domo et fixis tentoriis, appella
vit nomen loci illius Socoth, id est taber
nacula. Transivitque in Salem urbem
Sichimorum, que est in terra Chanaan, post
quam reversus est de Mesopotamia
Syrie, et habitavit iuxta oppidum. E
mitque partem agri in qua fixerat
tabernacula a filiis Emor pa
tris Sichem centum agnis. Et erecto ibi
altari invocavit super illud for
tissimum deum Israel.

Egressa autem XXXIIII

Dina filia lie ut videret mulieres regionis illius. Quam cum vidisset sichem filius emor evei princeps terre illius adamavit eam et rapuit. et dormivit cum illa. vi opprimens virginem. Et conglutinata est anima eius cum ea. tristemque blanditiis delinivit. Et pergens ad emor patrem suum. accipe inquid puellam hanc coniugem. Quod cum audisset iacob absentibus filiis. et in pastu pecorum occupatis siluit donec redirent. Egresso autem emor patre sichem ut loqueretur ad iacob. Ecce filii eius veniebant de agro. Auditoque quod acciderat. irati sunt valde. eo quod fedam rem esset operatus in israel. et violata filia iacob illicitam rem perpetrasset. Locutus est itaque emor ad eos. Sichem filii mei adhesit anima filie vestre. Date eam illi uxorem. Et iungamus vicissim conubia. Filias vestras tradite nobis. et filias nostras accipite. et habitate nobiscum. Terra in potestate vestra est. exercete. negociamini. et possidete eam. Sed et sichem ad patrem et ad fratres eius ait. Inveniam gratiam coram vobis. et quecumque statueritis dabo. Augete dotem et munera postulate. libenter tribuam quod petieritis. tantum date mihi puellam hanc uxorem. Responderunt filii iacob sichem et patri eius in dolo. sevientes ob stuprum sororis. Non possumus facere quod petitis. nec dare sororem nostram homini incircumciso. quod illicitum et nepharium est apud nos. Sed in hoc valebimus federari. Si esse volueritis similes nostri. et circumcidatur in vobis omne masculini sexus. tunc dabimus et accipiemus mutuo filias vestras et nostras. et habitabimus vobiscum. eritisque unus populus. Si autem circumcidi nolueritis. tollemus filiam nostram et recedemus. Placuit oblatio eorum emor et sichem filio eius. nec distulit adolescens quin statim quod petebatur expleret. Amabat enim puellam valde. et ipse erat inclitus in omni domo patris sui. Ingressique portam urbis locuti sunt ad populum. Viri isti pacifici sunt. et volunt habitare nobiscum. Negocientur in terra. et exerceant eam. que spaciosa et lata cultoribus indiget. Filias eorum accipiemus uxores. et nostras illis dabimus. Unum est quo differtur tantum bonum. Si circumcidamus masculos nostros ritum gentis imitantes. Et substantia eorum et pecora et cuncta que possident nostra erunt. Tantum in hoc acquiescamus. et habitantes simul unum efficiemus populum. Assensi sunt omnes circumcisis cunctis maribus. Et ecce die tercio quando gravissimus vulnerum dolor est. arreptis duo iacob filii symeon et levi fratres dyne gladiis ingressi sunt urbem confidenter. interfectisque omnibus masculis emor et sichem pariter necaverunt. tollentes dynam de domo sichem sororem suam. Quibus egressis irruerunt super occisos ceteri filii iacob. et depopulati sunt urbem in ultionem stupri. Oves eorum et armenta. et asinos cunctaque vastantes que in domibus et in agris erant parvulos quoque et uxores eorum duxerunt captivas. Quibus perpetratis audacter. iacob dixit ad symeon et levi. Turbastis me. et odiosum me fecistis chananeis et pherezeis habitatoribus terre huius. Nos pauci sumus. Illi congregati percucient me. et delebor ego et domus mea. Responderunt. Numquid ut scorto abuti debuere sorore nostra. XXXV

Interea locutus est deus ad iacob. Surge et ascende bethel. et habita ibi. facque altare deo qui apparuit tibi quando fugiebas esau fratrem tuum. Iacob vero convocata omni domo sua. ait. Abicite deos alienos qui in medio vestri sunt. et mundamini ac mu

care vestimenta vestra. Surgite et as-
cendamus in bethel, ut faciamus
ibi altare domino qui exaudivit me
in die tribulationis mee, et fuit so-
cius itineris mei. Dederunt ergo omnes deos
alienos quos habebant, et inaures
que erant in auribus eorum. At ille infodit
eos subter terebinthum que est post ur-
bem sichem. Cumque profecti essent,
terror domini invasit omnes per circu-
itum civitates, et non sunt ausi per-
sequi recedentes. Venit igitur iacob lu-
zam que est in terra chanaan cog-
nomento bethel, ipse et omnis populus
cum eo. Edificavitque ibi altare do-
mino, et appellavit nomen loci illius
domus dei. Ibi enim apparuit ei
deus cum fugeret fratrem suum. Eodem
tempore mortua est delbora nutrix
rebecce, et sepulta est ad radices be-
thel subter quercum. Vocatumque est
nomen loci illius quercus fletus.
Apparuit autem iterum deus iacob
postquam reversus est de mesopotamia
syrie, et venit in bethel, benedixitque
ei dicens. Non vocaberis ultra iacob,
sed israel erit nomen tuum. Et appella-
vit eum israel. Dixitque ei. Ego sum
deus omnipotens. Cresce et multiplicare.
Gentes et populi nationum ex te erunt,
et reges de lumbis tuis egredientur.
Terramque quam dedi abraham et
ysaac dabo tibi et semini tuo post te.
Et recessit ab eo. Ille vero erexit titulum
lapideum in loco quo locutus fuerat
ei deus, libans super eum libami-
na, et effundens libamina oleum
vocansque nomen loci illius bethel.
Egressus autem inde venit verno
tempore ad terram que ducit
effratam. In qua cum parturiret
rachel, ob difficultatem partus pe-
riclitari cepit. Dixitque ei obstetrix. No-
li timere, quia et hunc habebis filium.
Egrediente autem anima pre dolore,
et imminente iam morte, voca-
vit nomen filii sui bennoni, id est fi-
lius doloris mei. Pater vero appellavit
eum beniamin, id est filius dextre.
Mortua est ergo rachel et sepulta est
in via que ducit effratam. Hec est
bethleem. Erexitque iacob titulum su-
per sepulchrum eius. Hic est titulus
monumenti rachel usque in presentem
diem. Egressus inde fixit tabernacu-
lum trans turrem gregis. Cumque
habitaret in illa regione, abiit ru-
ben et dormivit cum bala concubina
patris sui, quod illum minime late-
it. Erant autem filii iacob xii. Fi-
lii lie: primogenitus ruben, et si-
meon, et levi, et iudas, et ysachar, et zabu-
lon. Filii rachel: ioseph et beniamin.
Filii bale ancille rachel: dan et nep-
talim. Filii zelphe ancille lie: gad
et aser. Hii filii iacob qui nati sunt
ei in mesopotamia syrie. Venit et-
iam ad ysaac patrem suum in mambre
civitatem arbee. Hec est hebron in qua
peregrinatus est abraham et ysaac.
Et completi sunt dies ysaac. Consump- .c.lxxx. annorum
tusque etate mortuus est, et apposi-
tus est populo suo senex et plenus dierum.
Et sepelierunt eum esau et iacob
filii sui. XXXVI.

Hee autem sunt generationes
esau, ipse est edom. Esau acce-
pit uxores de filiabus chanaan: ada
filiam elon ethei, et oolibama fi-
liam ane filie sebeon evei. Et ba-
semath filiam ismael soro-
rem nabaioth. Peperit autem ada
eliphaz. Bethsamath genuit rau-
hel. Oolibama genuit iehus, et ielom,
et chore. Hii sunt filii esau qui nati
sunt ei in terra chanaan. Tulit autem
esau uxores suas et filias et filios,
et omnem animam domus sue, et substantiam,
et pecora, et cuncta que habere poterat in
terra chanaan, et abiit in alteram re-
gionem, et recessit a fratre suo ia-
cob. Divites enim erant valde, et
simul habitare non poterant, nec sustine-
bat eos terra peregrinationis
eorum pre multitudine gregum. Habita-
vitque esau in monte seir. Ipse est

edom. Hec sunt autem generationes esau
patris edom in monte seyr. et hec no
mina filiorum eius. Eliphaz filius
ade uxoris esau. Rahuhel quoque fi
lius basemath uxoris eius. Fuerunt
que filii eliphaz. theman. omar.
sephu. et gatham. et cenez. et chore.
Erat autem thamna concubina
eliphaz filii esau. que peperit ei a
malech. Hii sunt filii ade uxo
ris esau. Filii autem rahuhel. na
hath. et zara. et semma. et meza. hii sunt
filii bathsemath uxoris esau. Isti
quoque erant filii oolibama filie ane
filie sebeon uxoris esau quos ge
nuit ei. iehus. et ihelon. et chore. Hii
duces filiorum esau. Filii eliphaz pri
mogeniti esau. dux theman. dux
dux omar. dux sephu. dux cenez. dux cho
re. dux gatham. dux amalech. Hii
filii eliphaz in terra edom. et hii
filii ade. Hii quoque filii rahuhel
filii esau. dux nahath. dux zara.
dux semma. dux meza. Hii autem
duces rahuhel in terra edom. Isti
filii bathsemath uxoris esau. Hii
autem filii oolibama uxoris esa
u. dux iehus. dux ihelon. dux
chore. Hii duces oolibama filie
ane uxoris esau. Isti filii sunt
esau. et hii duces eorum. ipse est edom.
Isti sunt filii seyr horrei habitato
res terre. lothan. et sobal. et sebeon.
et ana. et dison. et eser. et disan.
Hii duces horrei filii seyr in terra
edom. Facti sunt autem filii lothan hor
rei. et theman. Erat autem soror lo
than thamna. Et isti filii sobal. al
uan. et manaath. et ebal. et sephi. et onam.
Et hii filii sebeon. aiath. et anam.
Iste est anam qui inuenit aquas
calidas in solitudine cum pasceret
asinas sebeon patris sui. Habuitque
filium dison. et filiam oolibamam.
Et isti filii dison. amadan. et es
ban. et iethram. et charan. Hii quoque
filii eser. balaan. et zeuan. et achan.
Habuit autem filios disan. hus. et a
ran. Isti duces horreorum. dux lo
than. dux sobal. dux sebeon. dux
ana. dux dison. dux eser. dux di
san. Isti duces horreorum qui impe
rauerunt in terra seyr. Reges autem
qui regnauerunt in terra edom ante
quam haberent regem filii israel fue
runt hii. Balach filius beor. no
menque urbis eius denaba. Mortuus
est autem balach. et regnauit pro
eo iobab filius zare de bosra. Cumque
mortuus esset iobab regnauit
pro eo husam de terra themanorum.
Hoc quoque mortuo regnauit pro eo
adad filius badad. qui percussit
madian in regione moab. Et no
men urbis eius abuith. Cumque
mortuus esset adad regnauit
pro eo semla de masereca. Hoc quoque
mortuo regnauit pro eo saul
de fluuio rooboth. Cumque hic
abisset successit in regnum ba
laanan filius achobor. Isto quoque
mortuo regnauit pro eo adad.
nomenque urbis eius phoa. Et
appellabatur uxor illius meeta
bel. filia matred. filie mesaab.
Hec quoque nomina ducum esau in
cognationibus. et locis. et uocabulis
suis. dux thamna. dux alua.
dux ietheth. dux oolibama. dux
ela. dux phinon. dux cenez. dux
theman. dux mabsar. dux ma
diel. dux hiram. Hii duces edom.
habitantes in terra imperii sui. ipse
est esau pater idumeorum. Habitauit
autem iacob in terra chanaan in qua
peregrinatus est pater suus. Et hee
sunt generationes eius. XXVII

Ioseph cum xvi. esset annorum pasce
bat gregem cum fratribus suis adhuc
puer. et erat cum filiis bale et
zelphe uxorum patris sui. Accusauit
que fratres suos apud patrem crimi
ne pessimo. Israel autem diligebat
ioseph super omnes filios suos.
eo quod in senectute genuisset
eum. Fecitque ei tunicam polimi-

tam. Videntes autem fratres eius
quod a patre cunctis filiis plus a-
maretur: oderant eum. nec pote-
rant ei quicquam pacifice loqui. Acci-
dit quoque ut visum somnium referret
fratribus suis. Que causa maioris odii se-
minarium fuit. Dixitque Ioseph
ad eos fratribus suis. Audite somnium meum
quod vidi. Putabam nos ligare
manipulos in agro. et quasi consur-
gere manipulum meum et stare. ves-
trosque manipulos circumstantes
adorare manipulum meum. Responderunt
fratres eius. Numquid rex noster eris.
aut subiciemur ditioni tue. Hec
ergo causa somniorum atque sermo-
num invidie et odii fomitem
ministravit. Aliud quoque vidit som-
nium quod narrans fratribus ait.
Vidi per somnium quod narrans
fratribus ait. Vidi per somnium quasi
quasi solem et lunam et stellas .xi.
adorare me. Quod cum patri suo
et fratribus retulisset: increpavit eum
pater suus et dixit. Quid sibi vult
hoc somnium quod vidisti. Num
quid ego et mater tua et fratres tui
adorabimus te super terram?
Invidebant ei igitur fratres sui. Pa-
ter vero rem tacitus considerabat. Cumque
fratres illius in pascendis gregibus
patris morarentur in sichem:
dixit ad eum israhel. Fratres tui pascunt
greges in sichimis. veni mittam
te ad eos. Quo respondente presto sum:
ait. Vade et vide si cuncta prospera
sint erga fratres tuos et pecora. et
renuncia michi quid agatur. Missus
de valle ebron. venit in sichem.
Invenitque eum vir errantem in
agro. et interrogavit quid quereret.
At ille respondit. Fratres meos quero. Indica
michi ubi pascant greges. Dixitque
ei vir. Recesserunt de loco isto.
Audivi enim eos loquentes. Eamus
in dothaim. Perrexit ergo Ioseph post
fratres suos et invenit eos in dothaim.
Qui cum vidissent eum procul:
antequam accederet ad eos cogitaverunt
eum occidere. et mutuo loquebantur. Ecce
somniator venit. venite occida-
mus eum. et mittamus in cister-
nam veterem. dicemusque: fera pessima
devoravit eum. et tunc appare-
bit quid prosint illi somnia sua.
Audiens autem hoc ruben nitebat-
tur liberare eum de manibus eorum
et dicebat. Non interficiamus animam
eius. nec effundamus sanguinem
eius. Sed proicite eum in cisternam
veterem. que est in solitudine. ma-
nusque vestras servate innoxias. Hoc
autem dicebat volens eripere eum
de manibus eorum et reddere patri suo.
Confestim igitur ut pervenit ad fratres
suos: nudaverunt eum tunica ta-
lari et polimita. miseruntque eum
in cisternam veterem que non habebat
aquam. Et sedentes ut comede-
rent panem: viderunt ismael-
ytas venire de galaad. et
camelos eorum portantes aromata.
et resinam et stacten in egiptum.
Dixit ergo iudas fratribus suis. Quid
nobis prodest si occiderimus fratrem nos-
trum: et celaverimus sanguinem
ipsius? Melius est ut venundetur
ysmaelitis. et manus nostre non pollu-
antur. Frater enim et caro nostra est.
Acquieverunt fratres sermonibus
eius. et pretereuntibus madianitis nego-
ciatoribus extrahentes eum de cister-
na vendiderunt eum ysmaelitis
.xx. argenteis. Qui duxerunt eum
in egiptum. Reversusque ruben ad
cisternam non invenit puerum. et scissis
vestibus pergens ad fratres suos ait.
Puer non comparet. et ego quo ibo?
Tulerunt autem tunicam eius.
et in sanguine edi quem occiderant in-
tinxerunt. mittentes qui ferrent
ad patrem et dicerent. Hanc invenim-
mus. vide utrum tunica filii
tui sit an non. Quam cum agnovis-
set pater ait. Tunica filii mei est.
fera pessima comedit eum. bestia

devoravit ioseph. Scissisque vestibus indutus est cilicio lugens filium suum multo tempore. Congregatis autem cunctis liberis eius ut lenirent dolorem patris noluit consolationem accipere. sed ait. Descendam ad filium meum lugens in infernum. Et illo perseverante in fletu: madianei vendiderunt ioseph in egipto phutiphario eunucho pharaonis magistro militie.

XXXVIII

Eodem tempore descendens iudas a fratribus suis divertit ad virum odollamitem nomine hyram. vidit que ibi filiam hominis chananei vocabulo sue. Qua uxore accepta ingressus est ad eam. Que concepit et peperit filium. vocavit que nomen eius her. Rursum que concepto fetu natum filium nominavit onan. Tercium quoque peperit quem appellavit sela. Quo nato parere ultra cessavit. Dedit autem iudas uxorem primogenito suo her: nomine thamar. Fuit quoque her primogenitus iude nequam in conspectu domini. et ab eo occisus est. Dixit ergo iudas ad onam filium suum. Ingredere ad uxorem fratris tui. et sociare illi. ut suscites semen fratri tuo. Ille sciens non sibi nasci filios introiens ad uxorem fratris sui semen fundebat in terram. ne liberi fratris nomine nascerentur. Et idcirco percussit eum dominus. eo quod rem detestabilem faceret. Quamobrem dixit iudas thamar nurui sue. Esto vidua in domo patris tui donec crescat sela filius meus. Timebat enim ne et ipse moreretur sicut fratres eius. Que abiit et habitavit in domo patris sui. Evolutis autem multis annis. mortua est sue uxor iude. Qui post luctum consolatione accepta ascendebat ad tonsores ovium suarum. ipse et hyras opilio gregis odollamites in thamnas. Nunciatumque est thamar quod socer illius ascenderet in thamnas ad tondendas oves. Que depositis viduitatis vestibus assumpsit teristrum. Et mutato habitu sedit in bivio itineris quod ducit thamnam. eo quod crevisset sela. et non eum accepisset maritum. Quam cum vidisset iudas suspicatus est esse meretricem. Operuerat enim vultum suum ne cognosceretur. Ingrediens que ad eam ait. Dimitte me ut coeam tecum. Nesciebat enim quod nurus sua esset. Qua respondente. Quid michi dabis ut fruaris concubitu meo? Dixit. Mittam tibi edum de gregibus. Rursum que illa dicente. Patiar quod vis si dederis michi arrabonem donec mittas quod polliceris. Ait iudas. Quid tibi vis pro arrabone dari? Respondit. Anulum tuum et armillam et baculum quem tenes. Ad unum igitur coitum concepit mulier. et surgens abiit. Depositoque habitu quem assumpserat. induta est viduitatis vestibus. Misit autem iudas hedum per pastorem suum odollamitem. ut reciperet pignus quod dederat mulieri. Qui cum non invenisset eam. interrogavit homines loci illius. Ubi est mulier que sedebat in bivio? Respondentibus cunctis. non fuit in loco isto meretrix. reversus est ad iudam. dixitque ei. Non inveni eam. Sed et homines loci illius dixerunt nunquam sedisse ibi scortum. Ait iudas. Habeat sibi. Certe mendacii nos arguere non poterit. Ego misi hedum quem promiseram. et tu non invenisti eam. Ecce autem post tres menses nunciaverunt iude dicentes. Fornicata est thamar nurus tua. et videtur uterus illius intumescere. Dixit iudas. Producite eam ut comburatur. Que cum duceretur ad penam. misit ad socerum suum dicens. De viro cuius hec sunt concepi. cognosce cuius sit anulus et armilla et baculus. Qui agnitis muneribus ait. Iustior me est. quia non tradidi eam sela filio meo.

Attamen ultra non cognovit eam.
Instante autem partu apparue-
runt gemini in utero eius. atque
in ipsa effusione infantium u-
nus protulit manum in qua ob-
stetrix ligavit coccinum dicens.
Iste egredietur prior. Illo vero re-
trahente manum: egressus est alter.
Dixitque mulier. Quare propter te divisa
est maceria? et ob hanc causam vo-
cavit nomen eius phares. Postea
egressus est alter frater eius in cuius
manu erat coccinum: quem
appellavit zara. XXXIX
Igitur ioseph ductus est in egyptum.
emitque eum phutifar eunu-
chus pharaonis princeps exercitus
vir egyptius de manu ismaheli-
tarum a quibus productus erat.
Fuitque dominus cum eo. et erat
vir in cunctis prospere agens. ha-
bitabatque in domo domini sui. qui
optime noverat esse dominum cum
eo. et omnia que gereret ab eo diri-
gi in manibus illius. Invenitque
ioseph gratiam coram domino suo.
et ministrabat ei. A quo prepositus
omnibus gubernabat creditam sibi
domum. et universa que tradita ei
fuerant. Benedixitque dominus domui
egyptii propter ioseph. et multiplicavit
tam in edibus quam in agris cunc-
tam eius substantiam. nec quicquam
aliud noverat nisi panem quo
vescebatur. Erat autem ioseph
pulchra facie. et decorus aspectu.
Post multos itaque dies iniecit
domina oculos suos in ioseph et
ait. Dormi mecum. Qui nequa-
quam acquiescens operi nephario
dixit ad eam. Ecce dominus
meus omnibus michi traditis ig-
norat quid habeat in domo sua. nec
quicquam est quod non in mea sit
potestate. vel non tradiderit michi
preter te que uxor eius es. Quo-
modo possum hoc malum facere. et pec-
care in deum meum. Huiuscemo-
di verbis per singulos dies loqueba-
tur. et mulier molesta erat adoles-
centi. et ille recusabat stuprum. Ac-
cidit autem quadam die ut intra-
ret ioseph domum. et operis quippiam
absque arbitris faceret. at
illa apprehensa lacinia vestimenti eius
diceret. Dormi mecum. At ille re-
licto in manibus illius pallio.
fugit. et egressus est foras. Cumque
vidisset mulier vestem in manibus
suis. et se esse contemptam: voca-
vit ad se homines domus sue. et ait ad
eos. En introduxit virum hebreum
ut illuderet nobis. Ingressus est ad me
ut coiret mecum. Cumque ego
succlamassem. et audisset vocem me-
am: reliquid pallium quod tenebam
et fugit foras. In argumentum ergo
fidei retentum pallium ostendit
marito revertenti domum. et ait.
Ingressus est ad me servus hebreus
quem adduxisti. ut illuderet michi.
Cumque audisset me clamare: reli-
quid pallium quod tenebam. et
fugit foras. His auditis dominus
et nimium credulus verbis coniugis: ira-
tus est valde. tradiditque ioseph
in carcerem ubi vincti regis custo-
diebantur. et erat ibi clausus.
Fuit autem dominus cum ioseph
et misertus illius dedit ei gratiam in
conspectu principis carceris. Qui tra-
didit in manu illius universos
vinctos qui in custodia tenebantur.
et quicquid fiebat sub ipso erat.
nec noverat aliquid cunctis ei cre-
ditis. Dominus enim erat cum illo.
et omnia opera eius dirigebat.
His itaque XL
gestis accidit ut peccarent duo
eunuchi. pincerna regis egypti et
pistor domino suo. Iratusque pharao
contra eos. nam alter pincernis preerat.
alter pistoribus: misit eos in carcerem
principis militum. in quo erat
vinctus et ioseph. At custos car-
ceris tradidit eos ioseph. qui mi-

misit illos in carcerem. Aliquantulum tem-
poris fluxerat, et illi in custodia
tenebantur. Videruntque ambo
somnium nocte una iuxta in-
terpretationem sibi congruam. Ad quos
cum introisset ioseph mane, et
vidisset eos tristes, sciscitatus est
eos dicens. Cur tristior est hodie
solito facies vestra? Qui responderunt.
Somnium vidimus, et non est qui in-
terpretetur nobis. Dixitque ad eos io-
seph. Numquid non dei est interpretatio?
Referte michi quod videritis. Nar-
ravit prior prepositus pincernarum
somnium suum. Videbam co-
ram me vitem in qua erant tres
propagines crescere paulatim in gem-
mas, et post flores uvas maturescere,
calicemque pharaonis esse in manu
mea. Tuli ergo uvas et expressi in cali-
cem quem tenebam, et tradidi
poculum pharaoni. Respondit ioseph.
Hec est interpretatio somnii. Tres pro-
pagines tres adhuc dies sunt, post
quos recordabitur pharao ministerii
tui, et restituet te in gradum pristinum.
Dabisque ei calicem iuxta offi-
cium tuum, sicut ante facere consue-
veras. Tantum memento mei cum bene
fuerit, et facias mecum misericordiam ut sug-
geras pharaoni ut educat me de
isto carcere, quia furtim sublatus
sum de terra hebreorum, et hic innocens
in lacum missus sum. Videns pis-
torum magister quod prudenter somnium
dissolvisset, ait. Et ego vidi somni-
um quod haberem tria canistra
farine super caput meum, et
in uno canistro quod erat ex-
celsius portare me putabam
omnes cibos qui fiunt arte pis-
toria, avesque comedere ex eo. Respondit
ioseph. Hec est interpretatio somp-
nii. Tria canistra adhuc tres
dies sunt, post quos auferet pharao
caput tuum, ac suspendet te in cruce,
et lacerabunt volucres carnes
tuas. Exinde dies tercius natalicius

pharaonis erat. Qui faciens grande
convivium pueris suis, recordatus
est inter epulas magistri pincernarum
et pistorum principis. Restituitque
alterum in locum suum, ut porrige-
ret regi poculum, alterum suspendit
in patibulo, ut coniectoris veritas
probaretur. Et tamen succedenti-
bus prosperis prepositus pincernarum
oblitus est interpretis sui.

XLI

Post duos annos vidit pharao
somnium. Putabat se stare
super fluvium de quo ascendebant
vii. boves pulchre et crasse nimis,
et pascebantur in locis palustribus.
Alie quoque vii. emergebant de flu-
mine fede confecteque macie, et
pascebantur in ipsa amnis ripa in
locis virentibus. Devoraveruntque eas
quarum mira species et habitudo cor-
porum erat. Expergefactus pharao rur-
sum dormivit, et vidit alterum somp-
nium. Septem spice pullulabant in
culmo uno plene atque formose.
Alie quoque totidem spice tenues
et percusse uredine oriebantur
devorantes omnem priorum pul-
chritudinem. Evigilans pharao post
quietem, et facto mane pavore per-
territus, misit ad omnes coniectores
egipti, cunctosque sapientes. Et ac-
citis narravit somnium. Nec
erat qui interpretaretur. Tunc demum
reminiscens pincernarum magister ait.
Confiteor peccatum meum. Iratus rex
servis suis me et magistrum pistorum
retrudi iussit in carcerem principis
militum, ubi una nocte uterque
vidimus somnium presagum futu-
rorum. Erat ibi puer hebreus eiusdem
ducis militum famulus, cui nar-
rantes somnia audivimus
quicquid postea rei probavit
eventus. Ego enim redditus sum
officio meo, et ille suspensus est in cru-
ce. Protinus ad regis imperium educ-
tum de carcere ioseph totonderunt,
ac veste mutata obtulerunt ei. Cui

ille ait. Vidi somnia. nec est qui edissereret. Que audivi te prudentissime posse conicere. Respondit ioseph. Absque me deus respondebit prospera pharaoni. Narravit ergo pharao quod viderat. Putabam me stare super ripam fluminis et vii. boves de amne conscendere pulchras nimis et obesis carnibus que in pastu paludis virecta carpebant. Et ecce has sequebantur vii. alie boves in tantum deformes et macilente ut numquam tales in terra egipti viderim. Que devoratis et consumptis prioribus nullum saturitatis dedere vestigium. sed simili macie et squalore torpebant. Evigilans rursum sopore depressus vidi somnium. Septem spice pullulabant in culmo uno plene atque pulcherrime. Alie quoque septem tenues et percusse uredine oriebantur e stipula. que priorum pulchritudinem devoraverunt. Narravi coniectoribus somnium. et nemo est qui edisserat. Respondit ioseph. Somnium regis unum est. Que facturus est deus ostendit pharaoni. Vii. boves pulchre et septem spice plene vii. ubertatis anni sunt. eandemque vim somnii comprehendunt. Septem quoque boves tenues atque macilente que ascenderunt post eas. et vii. spice tenues et vento urente percusse vii. anni venture sunt famis. qui hoc ordine complebuntur. Ecce vii. anni venient fertilitatis magne in universa terra egipti. quos sequentur alii vii. anni tante sterilitatis ut oblivioni tradatur cuncta retro habundantia. Consumptura enim est fames omnem terram et ubertatis magnitudinem perditura est inopie magnitudo. Quod autem vidisti secundo ad eandem rem pertinens somnium firmitatis indicium est. eo quod fiat sermo dei et velocius impleatur. Nunc ergo provideat rex virum sapientem et industrium. et preficiat eum terre egipti. qui constituat prepositos per singulas regiones. et quintam partem fructuum per vii. annos fertilitatis. qui iam nunc futuri sunt congreget in horrea. et omne frumentum sub pharaonis potestate condatur. serveturque in urbibus. et preparetur future vii. annorum fami. que oppressura est egiptum. et non consumetur terra inopia. Placuit autem pharaoni consilium et cunctis ministris eius. Locutusque est ad eos. Num invenire poterimus talem virum qui spiritu dei plenus sit. Dixit ergo ad ioseph. Quia ostendit tibi deus omnia que locutus es. numquid sapientiorem et similem tui invenire potero. Tu eris super domum meam et ad tui oris imperium cunctus populus obediet. Uno tantum regni solio te precedam. Dixitque rursum pharao ad ioseph. Ecce constitui te super universam terram egipti. Tulit anulum de manu sua. et dedit eum in manu eius. Vestivitque eum stola bissina. et collo torquem auream circumposuit. Fecitque eum ascendere super currum suum secundum clamante precone. ut omnes coram eo genu flecterent. et prepositum esse scirent universe terre egipti. Dixit quoque rex ad ioseph. Ego sum pharao. absque tuo imperio non movebit quisquam manum aut pedem in omni terra egipti. Vertitque nomen illius. et vocavit eum lingua egiptiaca salvatorem mundi. Deditque illi uxorem asseneth filiam phutiphare sacerdotis heliopoleos. Egressus itaque ioseph ad terram egipti. xxx. autem erat annorum quando stetit in conspectu regis pharaonis. et circuivit omnes regiones egipti. Venitque fertilitas vii. annorum. et in manipulos redacte segetes congregate sunt in horrea egipti. Omnis etiam frugum habundantia in singulis urbibus condita est. Tantaque fuit mul-

tantum tritici ut harene maris
coequaretur et copia mensuram
excederet. Nati sunt autem ioseph
duo filii antequam veniret fa
mes quos ei peperit asseneth filia
phutifaris sacerdotis heliopoleos.
Vocavitque nomen primogeniti ma
nasses dicens. Oblivisci me fecit
deus omnium laborum meorum et domum
patris mei. Nomen quoque secundi appella
vit effraym dicens. Crescere me fe
cit deus in terra paupertatis mee.
Igitur transactis vii. annis uber
tatis qui fuerant in egipto ceperunt
venire vii. anni inopie quos
predixerat ioseph in universo orbe fa
mes prevaluit. In cuncta autem
terra egipti erat panis. Qua esuri
ente clamavit populus ad pharaonem ali
menta petens. Quibus ille respondit.
Ite ad ioseph et quicquid vobis dixerit
facite. Crescebat autem cotidie fa
mes in omni terra. Aperuitque io
seph universa horrea et vendebat
egipciis. Nam et illos oppresserat
fames. Omnesque provincie veniebant
in egiptum ut emerent escas et
malum inopie temperarent.

XLII

Audiens autem
Iacob quod alimenta venderentur
in egipto dixit filiis suis. Quare
negligitis? Audivi quod triti
cum venderetur in egipto. Descendi
te et emite nobis necessaria ut possimus
vivere et non consumamur inopia. Des
cendentes autem fratres ioseph x.
ut emerent frumenta in egipto be
niamin domi retento a iacob qui
dixerat fratribus suis ne forte in itinere
quicquam patiatur mali. Ingressi
sunt terram egipti cum aliis
qui pergebant ad emendum. Erat autem
fames in terra chanaan. Et io
seph erat princeps in terra egipti
atque ad illius nutum frumenta
populis vendebantur. Cumque
adorassent ioseph fratres sui et agno
visset eos quasi ad alienos durius
loquebatur interrogans eos. Unde
venistis? Qui responderunt. De terra
chanaan ut emamus victui ne
cessaria. Et tamen fratres ipse cognoscens non
est agnitus ab eis. Recordatusque
somniorum que aliquando viderat ait ad eos.
Exploratores estis ut videatis in
firmiora terre venistis. Qui dixe
runt. Non est ita domine sed ser
vi tui venerunt ut emerent cibos.
Omnes filii unius viri sumus.
Pacifici venimus nec quicquam
famuli tui machinantur mali.
Quibus ille respondit. Aliter est. Immunita
terre huius considerare venistis. At
illi dixerunt. Duodecim inquiunt
servi tui fratres sumus filii viri u
nius in terra chanaan. Minimus
cum patre nostro est alius non est super.
Hoc est ait quod locutus sum. Ex
ploratores estis. Iam nunc experimen
tum vestri capiam. Per salutem phara
onis non egrediemini hinc donec
veniat frater vester minimus. Mit
tite ex vobis unum et adducat eum.
Vos autem eritis in vinculis donec pro
bentur que dixistis utrum falsa an ve
ra sint. Alioquin per salutem pharaonis
exploratores estis. Tradidit ergo illos
custodie tribus diebus. Die autem
tercio eductis de carcere ait. Facite
quod dixi et vivetis. Deum enim
timeo. Si pacifici estis frater vester u
nus ligetur in carcere. Vos autem
abite et ferte frumenta que emistis in do
mos vestras. Et fratrem vestrum mini
mum ad me adducite ut possim
vestros probare sermones et non
moriamini. Fecerunt ut dixe
rat et locuti sunt ad invicem.
Merito hec patimur quia pec
cavimus in fratrem nostrum videntes
angustias anime eius dum depreca
retur nos et non audivimus. Idcir
co venit super nos ista tribulacio.
E quibus unus ruben ait. Num
quid non dixi vobis. Nolite pec
care in puerum et non audistis me.

sanguis eius exquiritur. Nesci-
ebant autem quod intelligeret
Ioseph eo quod per interpretem loqueba-
tur ad eos. Avertitque se parum-
per et flevit. Et reversus locutus
est ad eos. Tollensque Simeon et li-
gans illum praesentibus eis iussitque
ministris ut implerent saccos
eorum tritico et reponerent pecunias
singulorum in sacculis suis, datis-
que supra cibariis in via. Qui fe-
cerunt ita. At illi portantes fru-
menta in asinis suis profecti sunt.
Apertoque unus sacco ut daret
iumento pabulum in diversorio con-
templatus pecuniam in ore saccu-
li, dixit fratribus suis: Reddita est mihi pe-
cunia, en habetur in sacculo. Et ob-
stupefacti turbatique dixerunt mutuo:
Quidnam est hoc quod fecit nobis
deus? Veneruntque ad Iacob pa-
trem suum in terra Chanaan et
narraverunt ei omnia quae accidissent
dicentes: Locutus est nobis dominus terrae
dure et putavit nos exploratores
esse provinciae. Cui respondimus: Pacifi-
ci sumus, et nullas molimur sub-
stancias insidias. Duodecim fratres
uno patre geniti sumus. Unus non est
super, minimus cum patre nostro versatur
in terra Chanaan. Qui ait nobis:
Sic probabo quod pacifici sitis. Fra-
trem vestrum unum dimittite apud
me, et cibaria domibus vestris necessaria
sumite et abite. Fratremque vestrum mi-
nimum adducite ad me ut sciam quod
non sitis exploratores, et istum qui te-
netur in vinculis recipere possitis,
ac deinceps emendi quae vultis
habeatis licentiam. His dictis cum
frumenta effunderent, singuli
repperierunt in ore saccorum ligatas
pecunias. Exterritique simul omnibus
dixit pater Iacob: Absque liberis me esse
fecistis. Ioseph non est super, Sime-
on tenetur in vinculis, Beniamin
auferetis. In me haec mala omnia
reciderunt. Cui respondit Ruben: Du-
os filios meos interfice, si non redu-
xero eum tibi. Trade illum in ma-
nu mea, et ego eum tibi restituam.
At ille: Non descendet, inquit, filius
meus vobiscum. Frater eius mortuus
est, et ipse solus remansit. Si quid ei
adversitatis acciderit in terra ad quam
pergitis, deducetis canos meos
cum dolore ad inferos. XLIII
Interim fames omnem terram vehe-
menter premebat. Consumptis-
que cibis quos ex Egipto detulerant,
dixitque Iacob ad filios suos: Re-
vertimini et emite nobis pauxillum
escarum. Respondit Iudas: Denuntiavit
nobis vir ille sub attestatione iurisiuran-
di dicens: Non videbitis faciem meam
nisi fratrem vestrum minimum adduxeritis
vobiscum. Si ergo vis mittere eum nobis-
cum, pergemus pariter et ememus
panem tibi necessaria. Sin autem non vis, non
ibimus. Vir enim ille ut saepe
diximus denuntiavit nobis dicens:
Non videbitis faciem meam absque fra-
tre vestro minimo. Dixit eis Israel: In me-
am hoc fecistis miseriam ut indi-
caretis ei et alium habere vos fratrem.
At illi responderunt: Interrogavit nos
homo per ordinem nostram progeniem,
si pater viveret, et si haberemus fratrem. Et
nos respondimus ei consequenter iuxta id
quod fuerat sciscitatus. Numquid
scire poteramus quod dicturus esset:
Adducite vobiscum fratrem vestrum? Iu-
das quoque dixit patri suo: Mitte pu-
erum mecum ut proficiscamur
et possimus vivere, ne moriamur
nos et parvuli nostri. Ego suscipio
puerum, de manu mea require il-
lum. Nisi reduxero et reddidero eum tibi,
ero peccati reus in te omni tempore.
Si non intercessisset dilatio, iam
vice altera venissemus. Igitur
Israel pater eorum dixit ad eos: Si sic necesse
est, facite quod vultis. Sumite
de optimis frugibus terrae in vasis vestris
et deferte viro munera, modicum re-
sine et mellis et storacis et stactis et

terebinthi et amigdalarum. Pecu-
niam quoque duplicem ferte vobis-
cum, et illam quam invenistis
in saccis reportate, ne forte er-
rore factum sit. Sed et fratrem vestrum tolli-
te, et ite ad virum. Deus autem
meus omnipotens faciat vobis eum pla-
cabilem, et remittat vobiscum fra-
trem vestrum quem tenet in vinculis,
et hunc Beniamin. Ego autem quasi orba-
tus absque liberis ero. Tulerunt ergo vi-
ri munera, et pecuniam duplicem,
et Beniamin. Descenderuntque in Egiptum,
et steterunt coram Ioseph. Quos
cum ille vidisset et Beniamin simul,
precepit dispensatori domus sue di-
cens: Introduc viros domum, et occide
victimas, et instrue convivium: quoniam me-
ridie mecum sunt comesturi. Fecit
ille sicut sibi fuerat imperatum, et introdu-
xit viros domum. Ibique exterriti dixe-
runt mutuo: Propter pecuniam quam re-
tulimus prius in saccis nostris intro-
ducti sumus, ut devolvat in nos
calumpniam, et violenter subiciat ser-
vituti et nos et asinos nostros. Qua-
propter in ipsis foribus accedentes ad
dispensatorem locuti sunt: Oramus
domine ut audias nos. Iam ante
descendimus ut emeremus escas.
Quibus emptis cum venissemus
ad diversorium, aperuimus saccos
nostros, et invenimus pecuniam in ore
saccorum: quam nunc eodem pondere
reportavimus. Sed et aliud attulimus
argentum, ut emamus que necessaria nobis
sunt. Non est in nostra conscientia quis eam
posuerit in marsupiis nostris. At ille
respondit: Pax vobis. Nolite timere. Deus
vester et deus patris vestri dedit vobis the-
sauros in saccis vestris. Nam pecuni-
am quam dedistis michi probatam ego
habeo. Eduxitque ad eos Simeon. Et in-
troductis domum attulit aquam. Et la-
verunt pedes suos, deditque pabu-
la asinis eorum. Illi vero parabant mu-
nera donec ingrederetur Ioseph in
meridie. Audierant enim quod ibi
comesturi essent panem. Igitur
ingressus est Ioseph domum suam,
obtulerunt ei munera tenentes
in manibus suis, et adoraverunt
proni in terram. At ille clementer
resalutatis illis interrogavit eos dicens:
Salvusne est pater vester senex de quo
dixeratis michi? Adhuc vivit? Qui
responderunt: Sospes est servus tuus
pater noster, adhuc vivit. Et incurvati
adoraverunt eum. Attollens autem ocu-
los Ioseph vidit Beniamin fratrem su-
um uterinum, et ait: Iste est
frater vester parvulus de quo dixeratis
michi? Et rursum: Deus inquit mi-
sereatur tui fili mi. Festinavit-
que in domum, quia commota fuerant vis-
cera eius super fratre suo, et erum-
pebant lacrime: et introiens cubi-
culum flevit. Rursumque lota fa-
cie egressus continuit se, et ait: Ap-
ponite panes. Quibus appositis
seorsum Ioseph, et seorsum fratribus,
egiptiis quoque qui vescebantur
simul seorsum. Illicitum enim est
egiptiis comedere cum hebreis, et
prophanum putant huiuscemo-
di convivium. Sederunt ergo coram eo, pri-
mogenitus iuxta primogenita
sua, et minimus iuxta etatem suam.
Et mirabantur nimis singuli par-
tibus quas ab eo acceperant. Maior-
que pars venit Beniamin, ita ut
quinque partibus excederet. Biberunt-
que et inebriati sunt cum eo.

XLIIII

Precepit autem Ioseph dispen-
satori domus sue dicens: Im-
ple saccos eorum frumento quantum
possunt capere, et pone pecuniam
singulorum in summitate sacci.
Ciphum autem meum argen-
teum, et precium quod dedit tritici,
pone in ore sacci iunioris. Fac-
tumque est ita. Et orto mane dimis-
si sunt cum asinis suis. Iamque
urbem exierant, et processerant
paululum. Tunc Ioseph accer-
sito dispensatore domus sue, Sur-

gre inquid persequere viros. et appre-
hensis dicito. Quare reddidistis ma-
lum pro bono. Ciphus quem fura-
ti estis. ipse est in quo bibit do-
minus meus. et in quo augurari
solet. pessimam rem fecistis.
Fecit ille ut iusserat. et apprehensis
per ordinem locutus est. Qui re-
sponderunt. Quare sic loquitur dominus
noster. ut servi tui tantum flagi-
cii commiserint. Pecuniam quam
invenimus in summitate saccorum
reportavimus ad te de terra chana-
an. Et quomodo consequens est ut
furati simus de domo domini tui
aurum vel argentum. Apud quem-
cumque fuerit inventum servorum
tuorum quod queris moriatur. et nos ser-
vi erimus domini nostri. Qui dixit eis.
Fiat iuxta vestram sententiam. Apud
quemcumque fuerit inventum. ipse ser-
vus meus sit. vos autem eritis
innoxii. Itaque festinato deponen-
tes in terram saccos aperuerunt
singuli. Quos scrutatus incipiens
a maiore usque ad minimum inve-
nit ciphum in sacco beniamin.
At illi scissis vestibus oneratisque rur-
sum asinis. reversi sunt in oppidum.
Primusque iudas cum fratribus ingressus
est ad ioseph. Nec dum enim de lo-
co abierat. Omnesque ante eum in
terram pariter corruerunt. Quibus
ille ait. Cur sic agere voluistis.
An ignoratis quod non sit similis
mei in augurandi scientia. Cui iu-
das. Quid respondebimus inquit domino
meo. aut quid loquemur. aut iuste
poterimus obtendere. Deus invenit in-
iquitatem servorum tuorum. En omnes
servi sumus domini mei. et nos et apud
quem inventus est ciphus. Respondit
ioseph. Absit a me ut sic agam.
Qui furatus est ciphum. ipse sit ser-
vus meus. Vos autem abite liberi
ad patrem vestrum. Accedens autem
propius iudas confidenter ait. Oro
domine mi. loquatur servus

tuus verbum in auribus tuis. et ne ira-
scaris famulo tuo. Tu es enim post
pharaonem dominus meus. Interrogasti pri-
us servos tuos. Habetis patrem aut fra-
trem. Et nos respondimus tibi domino
meo. Est nobis pater senex. et puer
parvulus. qui in senectute illius
natus est. cuius uterinus frater
mortuus est. et ipsum solum habet ma-
ter sua. pater vero tenere diligit illum.
Dixistique servis tuis. Adducite
eum ad me. et ponam oculos meos
super illum. Suggessimus domino me-
o. Non potest puer relinquere pa-
trem suum. Si enim illum dimiserit
morte morietur. Et dixisti servis
tuis. Nisi venerit frater vester minimus
vobiscum. non videbitis amplius faciem
meam. Cum ergo ascendissemus
ad famulum tuum patrem nostrum.
narravimus ei omnia que locutus est
dominus meus. Et dixit pater noster. Reverti-
mini et emite nobis parum tritici. Cui
diximus. Non possumus ire. Si frater noster
minimus descenderit nobiscum. pro-
ficiscemur simul. Alioquin illo ab-
sente non audemus videre faciem
viri. Ad quae ille respondit. Vos scitis quod
duos filios genuerit mihi uxor mea.
Egressus est unus et dixistis bestia
devoravit eum. et hucusque non
apparet. Si tuleritis et istum. et aliquid
ei in via contigerit. deducetis canos
meos cum merore ad inferos. Igi-
tur si intravero ad servum tuum
patrem nostrum. et puer defuerit. cum
anima illius ex huius anima pendeat.
videritque eum non esse nobiscum. morie-
tur. et deducent famuli tui canos
eius cum dolore ad inferos. Ego
proprie servus tuus sim qui in meam
hunc recepi fidem. et spopondi di-
cens. Nisi reduxero eum. peccati reus
ero in patrem meum omni tempore. Ma-
nebo itaque servus tuus pro pu-
ero in ministerio domini mei. et puer
ascendat cum fratribus suis. Non possum
redire ad patrem meum absente

pulo. Sic calamitatis que oppressura
est patrem meum testis assistam.
Non se poterat XLV
ultra cohibere ioseph multis
coram astantibus. Unde precepit ut
egrederentur cuncti foras. et nullus
interesset alienus agnicioni mu-
tue. Elevavitque vocem cum fletu
quam audierunt egipcii. omnisque
domus pharaonis. et dixit fratribus suis.
Ego sum ioseph. Adhuc pater meus
vivit. Nec poterant respondere fratres ni-
mio timore perterriti. Ad quos ille
clementer. Accedite inquid ad me.
Et cum accessissent prope. ego sum
inquid ioseph frater vester quem vendi-
distis in egiptum. Nolite pavere. neque
vobis durum esse videatur. quod
vendidistis me in his regionibus.
Pro salute enim vestra misit me
deus ante vos in egiptum. Bien-
nium enim est quod fames ce-
pit esse in terra. et adhuc quinque anni
restant. quibus nec arari poterit nec
meti. Premisitque me deus ut
reservemini super terram. et escas
ad vivendum habere possitis. Non
vestro consilio sed dei voluntate mis-
sus sum. Qui fecit me quasi patrem pha-
raonis. et dominum universe domus eius.
ac principem in omni terra egipti.
Festinate et ascendite ad patrem
et dicetis ei. hec mandat filius
tuus ioseph. Deus me fecit dominum
universe terre egipti. Descende ad
me. ne moreris. et habitabis in terra
iessen. erisque iuxta me tu et filii
tui et filii filiorum tuorum. oves tue et
armenta tua. et universa que possides.
ibique te pascam. Adhuc enim quinque
que anni residui sunt famis. ne
et tu pereas. et domus tua. et omnia que
possides. En oculi vestri. et oculi fratris
mei beniamin vident quod os
meum loquatur ad vos. Nunciate
patri meo universam gloriam meam.
et cuncta que vidistis in egipto.
Festinate et adducite eum ad me.

Cumque amplexatus recidisset
in collum beniamin fratris sui. flevit.
Illo quoque flente similiter super col-
lum eius. osculatusque est ioseph
omnes fratres suos. et ploravit super
singulos. Post que ausi sunt lo-
qui ad eum. Auditumque est et
celebri sermone vulgatum in aula
regis. Venerunt fratres ioseph. Et
gavisus est pharao. atque omnis
familia eius. Dixitque ad ioseph
ut imperaret fratribus suis dicens.
Onerantes iumenta ite in terram cha-
naan. et tollite inde patrem vestrum.
et cognacionem. et venite ad me. et ego
dabo vobis omnia bona egipti. ut
comedatis medullam terre. Preci-
pe etiam ut tollant plaustra de terra
egipti ad subvectionem parvulorum
suorum et coniugum. ac dicito. Tollite
patrem vestrum. et properate quantocius
venientes. nec dimittatis quicquam
de supellectili vestra. quia omnes
opes egipti vestre erunt. Feceruntque
filii israel ut eis mandatum fuerat.
Quibus dedit ioseph plaustra secundum
pharaonis imperium. et cibaria in iti-
nere. Singulisque proferri iussit bi-
nas stolas. Beniamin vero dedit. ccc. ar-
genteos. cum v. stolis optimis. tan-
tundem pecunie et vestium mit-
tens patri suo. addens eis asinos. x.
qui subveherent ex omnibus divi-
ciis egipti. et totidem asinas tri-
ticum in itinere panesque portantes.
Dimisit ergo fratres suos. et proficis-
centibus ait. Ne irascamini in via.
Qui ascendentes ex egipto. ve-
nerunt in terram chanaan ad
patrem suum iacob. et nunciaverunt
ei dicentes. Ioseph filius tuus
vivit. et ipse dominatur in omni terra
egipti. Quo audito iacob quasi de gravi
sompno evigilans. tamen non crede-
bat eis. Illi econtra referebant
omnem ordinem rei. Cumque vi-
disset plaustra. et universa que mise-
rat. revixit spiritus eius. et ait. Suffi-

cit. michi si adhuc filius meus io
seph uiuit. uadam et uidebo eum
ante quam moriar. XLVI
Profectusque israel cum omnibus que
habebat: uenit ad puteum iura
menti. Et mactatis ibi uictimis
deo patris sui ysaac: audiuit eum per
uisionem nocte uocantem se et di
centem sibi iacob iacob. Cui respondit. Ecce adsum.
Ait illi deus. Ego sum fortissimus
deus patris tui. Noli timere. sed descende
in egiptum. quia in gentem mag
nam faciam te ibi. Ego descendam
tecum illuc. et ego inde adducam te
reuertentem. Ioseph quoque ponet manum
suam super oculos tuos. Surrexit
autem iacob a puteo iuramenti. tu
leruntque eum filii sui cum par
uulis et uxoribus suis in plaustris
que miserat pharao ad portandum sene
tonia que possederat in terra chana
an. Venitque in egiptum cum omni se
mine suo. filii eius et nepotes. fili
e. et cuncta simul progenies. Hec autem
sunt nomina filiorum israel. qui ingressi sunt
in egiptum ipse cum liberis suis. Pri
mogenitus ruben. enoch. et phal
lu. et esrom. et carmi. Filii symeon:
iemuhel. et iamin. et ahod. iachin. et
saar. et saul filius chananitidis. Filii leui: gerson. caath. et
merari. Filii iuda: her et onam et
sela et phares et zara. Mortui sunt
autem her et onam in terra cha
naan. Natique sunt filii phares:
esrom et amul. Filii ysachar: tho
la et phua. et iobab. et semron. Filii
zabulon: sared et helon et iahelel. Hii
filii lie quos genuit in mesopo
tamia syrie cum dina filia sua.
Omnes anime filiorum eius et filiarum. xx
xiii. Filii gad. sephion et aggi.
suni et esebon. heri et arodi. et areli.
Filii aser. iamne et iesua. et iesui.
et beria. sara quoque soror eorum. Filii
beria. heber et melchiel. Hii filii
zelphe quam dedit laban lye fi
lie sue. et hos genuit iacob. xvi.
Filii rachel. uxoris iacob: io
seph et beniamin. Natique sunt ioseph
filii in terra egipti. quos genuit ei
asseneth filia phutiphare sacerdo
tis heliopoleos. manasses et effra
im. Filii beniamin: bela et bechor et
asbel. gera et naaman. echi et ros
mophim et ophim et ared. Hii filii
rachel. quos genuit iacob. omnes anime
xiiii. Filii dan: usim. Filii neptalim:
iasiel et guni et ieser et sallem. Hii
filii bale quam dedit laban rachel fi
lie sue. et hos genuit iacob. Omnes anime
vii. Cuncte que anime ingresse sunt cum
iacob in egiptum. et egresse de femo
re illius absque uxoribus filiorum eius
lxvi. Filii autem ioseph qui na
ti sunt ei in terra egipti. anime due.
Omnes anime domus iacob que ingresse sunt
egiptum. fuere lxx. Misit autem iacob
iudam ante se ad ioseph ut nunciaret
ei. et ille occurreret in gessen. Quo cum
peruenisset: iuncto ioseph curru suo
ascendit obuiam patri suo ad eundem
locum. Vidensque eum irruit super
collum eius. et inter amplexus fleuit.
Dixitque pater ad ioseph. Iam letus
moriar. quia uidi faciem tuam. et super
stitem te relinquo. Et ille locutus
est ad fratres suos. et ad omnem domum
patris sui. Ascendam et nunciabo
pharaoni. dicamque ei. Fratres mei
et domus patris mei qui erant in terra
chanaan uenerunt ad me. et sunt
uiri pastores ouium. curamque
habent alendorum gregum. Pecora sua
et armenta et omnia que habere potuerunt
adduxerunt secum. Cumque uocauerit
uos. et dixerit. quod est opus uestrum.
Respondebitis. Viri pastores sumus
serui tui ab infantia nostra usque
in presens. et nos et patres nostri. Ad pe
regrinandum in terram hanc ueni
mus. Hec autem dicetis. ut possitis
habitare in terra iessen. quia detes
tantur egiptii omnes pastores ouium.
singulis. XLVII
Ingressus igitur ioseph nunciauit pharaoni di

cens. Pater meus et fratres mei oves
eorum et armenta et cuncta que possident
venerunt de terra chanaan. et
ecce consistunt in terra gessen. Ex-
tremos quoque fratrum suorum .v. vi-
ros statuit coram rege. quos il-
le interrogavit. Quid habetis operis?
Responderunt. pastores ovium su-
mus servi tui. et nos et patres nostri.
Ad peregrinandum in terram tuam
venimus. quoniam non est herba gregi-
bus servorum tuorum ingravescente
fame in terra chanaan. Petimus-
que ut nos iubeas servos tuos
in terra gessen. Dixit itaque rex ad io-
seph. Pater tuus et fratres tui venerunt
ad te. terra egipti in conspectu tuo
est. in optimo loco fac habitare illos
et trade eis terram gessen. Quod si
nosti esse in eis viros industrios con-
stitue illos magistros pecorum meorum.
Post hec introduxit ioseph patrem
suum ad regem. et statuit eum coram
eo. Qui benedicens illi. et interrogatus
ab eo. Quot sunt dies annorum vite
tue? Respondit. Dies peregrinationis
vite mee .c.xxx. annorum sunt parvi
et mali. et non pervenerunt usque
ad dies patrum meorum quibus peregrina-
ti sunt. Et benedicto rege egres-
sus est foras. Ioseph vero patri et fratri-
bus suis dedit possessionem in egip-
to in optimo solo terre ramesses.
ut preceperat pharao. et alebat eos.
omnemque domum patris sui prebens
cibaria singulis. In toto enim orbe
panis deerat. et oppresserat fames
terram. maxime egipti et chanaan.
E quibus omnem pecuniam con-
gregavit pro venditione frumenti.
et intulit eam in erarium regis.
Cumque defecisset emptoribus pre-
cium. venit cuncta egiptus
ad ioseph dicens. Da nobis panes.
Quare morimur coram te defici-
ente pecunia? Quibus ille respondit. Ad-
ducite pecora vestra. et dabo pro eis
vobis cibos si precium non habetis. Que

cum adduxissent dedit eis alimen-
ta pro equis et ovibus et bobus et asinisque
sustentavit eos illo anno pro
commutatione pecorum. Venerunt-
que anno secundo. et dixerunt ei.
Non celamus dominum nostrum quod
deficiente pecunia et pecora si-
mul defecerint. nec clam te est
quod absque corporibus et terra nichil
habeamus. Cur ergo moriemur te vi-
dente? Et nos et terra nostra tui eri-
mus. Eme nos in servitutem regiam.
et prebe semina. ne pereunte cultore
redigatur terra in solitudinem. Emit
igitur ioseph omnem terram egipti ven-
dentibus singulis possessiones suas
pre magnitudine famis. Subiecitque
eam pharaoni. et cunctos populos
eius. a novissimis terminis egipti
usque ad extremos fines eius preter
terram sacerdotum que a rege tra-
dita fuerat eis. quibus et statuta
cibaria ex horreis publicis prebe-
bantur. et idcirco non sunt compulsi ven-
dere possessiones suas. Dixit ergo ioseph
ad populos. En ut cernitis. et vos
et terram vestram pharao possidet. Accipi-
te semina. et serite agros ut fruges
habere possitis. Quintam partem regi
dabitis. quatuor reliquas permitto
vobis in sementem. et in cibos famu-
lis et liberis vestris. Qui responderunt. Sa-
lus nostra in manu tua est. Respi-
ciat nos tantum dominus noster.
et leti serviemus regi. Ex eo tempore
usque in presentem diem regibus in
universa terra egipti quinta pars
solvitur. et factum est quasi in legem absque
terra sacerdotali. que libera ab hac
conditione fuit. Habitavit ergo israel in egip-
to. id est in terra gessen. et possedit eam.
Auctusque est et multiplicatus ni-
mis. et vixit in ea .xvii. annis.
Factique sunt omnes dies vite illius
c.xlvii. annorum. Cumque appro-
pinquare cerneret mortis diem.
vocavit filium suum ioseph. et
dixit ad eum. Si inveni gratiam

in conspectu tuo. pone manum
meam tuam sub femore meo.
et facies michi misericordiam et veritatem
ut non sepelias me in egipto. sed
dormiam cum patribus meis. et
auferas me de hac terra. condasque
in sepulcro maiorum meorum. Cui
respondit ioseph. Ego faciam quod
iussisti. Et ille. Iura ergo michi. Quo
iurante adoravit israel deum
conversus ad lectuli caput. XLVIII

His itaque transactis. nunciatum est
ioseph quod egrotaret pater
eius. Qui assumptis duobus filiis
suis manasse et effraim ire perrexit.
Dictumque est seni. Ecce filius tuus ioseph
venit ad te. Qui confortatus sedit
in lectulo. et ingresso ioseph ad se ait.
Deus omnipotens apparuit michi in lu-
za que est in terra chanaan. benedixitque
michi. et ait. Ego te augebo et
multiplicabo. et faciam in turbas
populorum. daboque tibi terram hanc et
semini tuo post te in possessionem
sempiternam. Duo ergo filii tui qui na-
ti sunt tibi in terra egipti antequam
huc venirem ad te mei erunt.
Effraim et manasses. sicut ruben
et symeon reputabuntur michi.
Reliquos autem quos genueris
post eos. tui erunt. et nomine fra-
trum suorum vocabuntur in posses-
sionibus suis. Michi enim quando ve-
niebam de mesopotamia mortua
est rachel in terra chanaan in ipso
itinere. eratque vernum tempus. et in-
grediebar effratam. et sepelivi eam
iuxta viam effrate. que alio nomine
appellatur bethleem. Videns autem
iacob filios eius dixit ad eum. Qui
sunt isti? Ille respondit. Filii mei sunt quos
dedit michi deus in hoc loco. Adduc in-
quit eos ad me ut benedicam illis.
Oculi enim israel caligabant pre
nimia senectute. et clare videre
non poterat. Applicatosque ad se de-
osculatus. et circumplexus eos di-
xit ad filium suum. Non sum fraudatus a conspectu tuo. insuper os-
tendit michi deus semen tuum. Cumque tu-
lisset eos ioseph de gremio patris. ado-
ravit pronus in terram. et posuit
effraym ad dexteram suam. id est ad
sinistram israel. manassen vero in si-
nistra sua. id est ad dexteram patris appli-
cuitque ambos ad eum. Qui extendens
dextram manum. posuit super
caput effraim iunioris fratris. si-
nistram autem super caput ma-
nasse qui maior natu erat com-
mutans manus. Benedixitque ia-
cob filiis ioseph. et ait. Deus in cuius
conspectu ambulaverunt patres mei a-
braham et ysaac. Deus qui pascit
me ab adolescentia mea. usque in
presentem diem. angelus qui eru-
it me de cunctis malis. benedicat
pueris istis. et invocetur super eos
nomen meum. nomina quoque patrum
meorum abraam et ysaac. et crescant in
multitudine super terram. Videns
autem ioseph quod posuisset pa-
ter suus dexteram manum super caput
effraim graviter accepit. Et appre-
hensam patris manum levare co-
natus est de capite effraym. et trans-
ferre super caput manasse. Dixitque
ad patrem. Non ita convenit pater
quia hic est primogenitus. pone
dexteram super caput eius. Qui re-
nuens ait. Scio fili mi scio. Et iste
quidem erit in populos. et multi-
plicabitur. sed frater eius minor maior
illo erit. et semen illius crescet in
gentes. Benedixitque eis in ipso tempore
dicens. In te benedicetur israel. atque
dicetur. Faciat tibi deus sicut ef-
fraim. et sicut manasse. Constitu-
itque effraim ante manasse. et
ait ad ioseph filium suum. En ego
morior. et erit deus vobiscum. reducetque
vos ad terram patrum vestrorum.
Do tibi partem unam extra fratres tu-
os quam tuli de manu amorrei
in gladio et arcu meo. XLIX

Vocavit autem iacob filios su-

os eius. Congregamini ut an-
nunciem que ventura sunt vobis
in diebus novissimis. Congregami-
ni et audite filii iacob, audite israel
patrem vestrum. Ruben primogenitus
meus tu fortitudo mea, et princi-
pium doloris mei. Prior in donis,
maior imperio. Effusus es sicut aqua,
non crescas, quia ascendisti cubi-
le patris tui, et maculasti stratum eius.
Symeon et levi fratres vasa iniquita-
tis bellantia. In consilium eorum veni-
at anima mea, et in cetu illorum non sit
gloria mea, quia in furore suo occide-
runt virum, et in voluntate sua suf-
foderunt murum. Maledictus
furor eorum quia pertinax, et indig-
natio eorum quia dura. Dividam e-
os in iacob, et dispergam eos in israel.
Iuda te laudabunt fratres tui. Manus
tua in cervicibus inimicorum tuorum.
Adorabunt te filii patris tui. Ca-
tulus leonis iuda, ad predam fili mi
ascendisti, requiescens accubu-
isti ut leo, et quasi leena. Quis susci-
tabit eum? Non auferetur scep-
trum de iuda, et dux de femore eius
donec veniat qui mittendus est,
et ipse erit expectatio gentium. Ligans
ad vineam pullum suum, et ad vitem
o fili mi asinam suam. Lavabit
in vino stolam suam, et in sangui-
ne uve pallium suum. Pulcriores
sunt oculi eius vino, et dentes eius
lacte candidiores. Zabulon
in litore maris habitabit, et in statione
navium pertingens usque ad sydo-
nem. Ysachar asinus fortis, accu-
bans inter terminos. Vidit requiem
quod esset bona, et terram quod esset
optima, et supposuit humerum suum
ad portandum, factusque est tribu-
tis serviens. Dan iudicabit populum
suum sicut et alia tribus in israel. Fiat
dan coluber in via, cerastes in
semita, mordens ungulas equi,
ut cadat ascensor eius retro. Sa-
lutare tuum expectabo domine. Gad
accinctus preliabitur ante eum, et ipse
accingetur retrorsum. Aser pinguis
panis eius, et prebebit delicias regibus.
Neptalim cervus emissus, et dans
eloquia pulcritudinis. Filius accre-
scens ioseph, filius accrescens et
decorus aspectu. Filie discurrerunt
super murum. Sed exasperaverunt
eum, et iurgati sunt, inviderunt-
que illi habentes iacula. Sedit in forti
arcus eius, et dissoluta sunt vin-
cula brachiorum et manuum illius
per manus potentis iacob. Inde pas-
tor egressus est lapis israel. Deus pa-
tris tui erit adiutor tuus, et omnipo-
tens benedicet tibi benedictionibus celi de-
super, benedictionibus abyssi iacen-
tis deorsum, benedictionibus ube-
rum et vulve. Benedictiones patris tui confor-
tate sunt benedictionibus patrum
eius, donec veniret desiderium
collium eternorum. Fiant in capite
ioseph, et in vertice nazarei inter
fratres suos. Beniamin lupus rapax ma-
ne comedet predam, et vespere di-
videt spolia. Omnes hi in tribubus
israel xii. Hec locutus est eis pater suus,
benedixitque singulis benedictionibus
propriis, et precepit eis dicens. Ego con-
gregor ad populum meum. Sepelite me cum
patribus meis in spelunca duplici,
que est in agro ephron ethei contra mam-
bre in terra chanaan, quam emit
abraham cum agro ab ephron
etheo in possessionem sepulcri. Ibi
sepelierunt eum et saram uxorem
eius. Ibi et sepultus est ysaac cum
rebecca coniuge. Ibi et lya condita
iacet. Finitisque mandatis quibus
filios instruebat, collegit pedes su-
os super lectulum, et obiit, appositusque est
ad populum suum. L

Quod cernens ioseph ruit super
faciem patris flens et deosculans
eum. Precepitque servis suis medi-
cis ut aromatibus condirent patrem.
Quibus iussa explentibus transie-
runt xl dies. Iste quippe mos

cadaverum conditorum. Flevit-
que eum egiptus .lxx. diebus. Et exple-
to planctus tempore locutus est io-
seph ad familiam pharaonis. Si in-
veni gratiam in conspectu vestro: lo-
quimini in auribus pharaonis. eo quod pater
meus adiuraverit me dicens. En
morior in sepulchro meo quod fodi mi-
hi in terra chanaan sepelies me. Ascen-
dam igitur et sepeliam patrem meum ac re-
vertar. Dixitque ei pharao. Ascende et
sepeli patrem tuum sicut adiuratus
es. Quo ascendente ierunt cum eo
omnes senes domus pharaonis cunctique
maiores natu terre egipti. domus
ioseph cum fratribus suis absque parvulis
et gregibus atque armentis que dereliquerant
in terra gessen. Habuit quoque in co-
mitatu currus et equites et facta est tur-
ba non modica. Veneruntque ad aream
athad que sita est trans iordanem. ubi
celebrantes exequias planctu mag-
no atque vehementi impleverunt
vii. dies. Quod cum vidissent habi-
tatores terre chanaan: dixerunt. Planc-
tus magnus est iste egiptiis. et
idcirco appellatum est nomen loci illius
iacob planctus egipti. Fecerunt ergo filii israel
sicut preceperat eis. et portantes
eum in terram chanaan sepelierunt
eum in spelunca duplici quam eme-
rat abraham cum agro in possessio-
nem sepulcri ab ephron etheo contra faci-
em mambre. Reversusque est ioseph
in egiptum cum fratribus suis et omni
comitatu sepulto patre. Quo mor-
tuo timentes fratres eius et mutuo
colloquentes: ne forte memor sit in-
iurie quam passus est. et reddat nobis
malum omne quod fecimus. manda-
verunt ei dicentes. Pater tuus prece-
pit nobis antequam moreretur ut
hec tibi verbis illius diceremus. Obsecro ut
obliviscaris sceleris fratrum tuorum et peccati
atque malicie quam exercuerunt in te.
Nos quoque oramus ut servis dei patris
tui dimittas iniquitatem hanc.
Quibus auditis flevit ioseph. Veni-
runtque ad eum fratres sui et proni in
terram adorantes dixerunt. Servi
tui sumus. Quibus ille respondit. Nolite
timere. Num dei possumus resistere
voluntati? vos cogitastis de me ma-
lum. sed deus vertit illud in bonum.
ut exaltaret me sicut in presentiarum
cernitis et salvos faceret mul-
tos populos. Nolite timere. Ego pas-
cam vos et parvulos vestros. Consola-
tusque est eos. et blande ac leniter
est locutus. Et habitavit in egipto cum
omni domo patris sui. vixitque .c.x.
annis. et vidit filios effraim usque
ad tertiam generationem. Filii quoque ma-
chir filii manasse nati sunt in geni-
bus ioseph. Quibus transactis locutus
est fratribus suis. post mortem meam
deus visitabit vos. et ascendere vos
faciet de terra ista ad terram quam
iuravit abraham ysaac et iacob. Cumque
adiurasset eos et dixisset. deus visita-
bit vos. asportate vobiscum ossa
mea de loco isto: mortuus est. exple-
tis .c.x. vite sue annis. et conditus
aromatibus repositus est in loculo in
egipto.

Incipit elesmoth que grece exodus dicitur

Hec sunt
nomina filiorum israel
qui ingressi sunt egiptum
cum iacob. Singuli cum
domibus suis introierunt.
Ruben. Simeon. Levi.
Iudas. ysachar. zabulon et beniamin.
dan. et neptalim. gad. et aser. Erant
igitur omnes anime eorum qui egressi sunt de
femore iacob .lxx.v. Ioseph autem
in egipto erat. Quo mortuo et uni-
versis fratribus eius omnique cognatione
sua filii israel creverunt. et quasi
germinantes multiplicati sunt
ac roborati nimis impleverunt
terram. Surrexit interea rex novus
super egiptum qui ignorabat io-
seph et ait ad populum suum. Ecce po-
pulus filiorum israel multus et fortior
nobis est. Venite sapienter opprima-
mus eum ne forte multiplicetur.

Exodus liber exitus
vel egressus populi israel et
ex ea causa nomen accepit.
.papias.

Et si ingruerit contra nos bellum:
addatur inimicis nostris. et expugna-
tis nobis egrediatur e terra. Pro-
posuit itaque eis magistros operum. ut
affligerent eos oneribus. Edifica-
veruntque urbes tabernaculorum
pharaoni phiton. et ramesses. Quan-
toque opprimebant eos tanto mag-
is multiplicabantur. et crescebant.
Oderantque filios israel egipcii. et af-
fligebant. illudentes eis. atque ad
amaritudinem perducebant vitam
eorum operibus duris luti et lateris. omnique
famulatu quo in terre operibus
premebantur. Dixit autem rex
egipti obstetricibus hebreorum. quarum
una vocabatur sephora. altera phua.
precipiens eis. Quando obstetricabitis
hebreas. et partus tempus adve-
nerit si masculus fuerit. interficite
illum. si femina reservate. Timu-
erunt autem obstetrices deum. et non
fecerunt iuxta preceptum regis egip-
ti. sed conservabant mares. Quibus
ad se accersitis rex ait. Quidnam
est hoc quod facere voluistis ut pue-
ros servaretis. Que responderunt. Non sunt
hebree sicut egiptie mulieres. ipse enim
enim obstetricandi habent scientiam. et prius
quam veniamus ad eas pariunt.
Bene ergo fecit deus obstetricibus. et cre-
vit populus. confortatusque est nimis. Et quia timuerunt obstetri-
ces deum. edificavit illis domos. Pre-
cepit ergo pharao omni populo suo di-
cens. Quicquid masculini sexus
natum fuerit. in flumen proicite. quic-
quid feminei reservate. II

Egressus est post hec vir de do-
mo levi. accepta uxore stir-
pis sue. que concepit et peperit fi-
lium. et videns eum elegantem ab-
scondit tribus mensibus. Cumque iam
celare non posset sumpsit fiscellam
scirpeam. et linivit eam bitumine ac
pice. posuitque intus infantu-
lum. et exposuit eum in carecto ripe flu-
minis. stante procul sorore eius. et
considerante eventum rei. Ecce autem
descendebat filia pharaonis ut lava-
retur in flumine. et puelle eius gra-
diebantur per crepidinem alvei. Que
cum vidisset fiscellam in papirione.
misit unam e famulabus suis. et
allatam aperiens. cernensque in ea
parvulum vagientem. miserta ei
ait. De infantibus hebreorum est. Cui
soror pueri. Vis inquit ut vadam
et vocem tibi hebream mulierem
que nutrire possit infantulum. Re-
spondit. Vade. Perrexit puella. et vocavit ma-
trem eius. Ad quam locuta filia pha-
raonis. Accipe ait puerum istum. et
nutri michi. Ego tibi dabo mercedem
tuam. Suscepit mulier. et nutrivit
puerum. adultumque tradidit filie
pharaonis. quem illa adoptavit in
locum filii. vocavitque nomen
eius moysen dicens. quia de aqua
tuli eum. In diebus illis postquam
creverat moyses egressus ad fratres
suos vidit afflictionem eorum. et virum
egiptium percucientem quemdam
de hebreis fratribus suis. Cumque circum-
spexisset huc atque illuc. et nullum
adesse vidisset. percussum egiptium
abscondit in sabulo. Et egressus die
altero conspexit duos hebreos rixan-
tes. Dixitque ei qui faciebat iniu-
riam. Quare percutis proximum tuum.
Qui respondit. Quis te constituit principem
et iudicem super nos. Num occidere
me vis. sicut occidisti heri egip-
cium. Timuit moyses. et ait. Quo-
modo palam factum est verbum istud. Audi-
vitque pharao hunc sermonem. et querebat
occidere moysen. Qui fugiens de con-
spectu eius moratus est in terra ma-
dian. et sedit iuxta puteum. Erant
autem sacerdoti madian. vii. filie.
que venerunt ad hauriendum
aquam. Et impletis canalibus
adaquare cupiebant greges pa-
tris sui. Supervenere pastores et eie-
cerunt eas. Surrexitque moyses.
et defensis puellis adaquavit oves
earum. Que cum revertissent ad
Raguelem patrem suum. dixit ad eas.

Fiscella … bitumine ac pice.

Cur uelocius uenistis solito?
Responderunt: Vir egiptius liberauit
nos de manu pastorum. Insuper et
hausit aquam nobiscum, et dedit
potum ouibus. At ille: Ubi est in-
quid? Cur dimisistis hominem? Vo-
cate eum ut comedat panem. Iu-
rauit ergo moyses quod habitaret cum
eo. Accepitque sephoram filiam
eius uxorem. Que peperit ei filium
quem uocauit gersan dicens:
Aduena fui in terra aliena. Alium
uero peperit, quem uocauit eli-
ezer dicens: Deus enim patris
mei adiutor meus, et eripuit me
de manu pharaonis. Post multa
uero tempora mortuus est rex e-
gipti. Et ingemiscentes filii israel
propter opera uociferati sunt. Ascen-
dit quoque clamor eorum ad deum ab o-
peribus. Et audiuit gemitum eorum
ac recordatus est federis quod pe-
pigit cum abraham, ysaac et
iacob. Et respexit dominus filios
israel et liberauit eos.

III

Moyses autem pascebat oues
iethro soceri sui sacerdotis ma-
dian. Cumque minasset gregem ad
interiora deserti, uenit ad montem
dei oreb. Apparuitque ei dominus in flam-
ma ignis de medio rubi. Et uidebat
quod rubus arderet et non combure-
retur. Dixit ergo moyses: Vadam et ui-
debo uisionem hanc magnam,
cur non comburatur rubus. Cernens
autem dominus quod pergeret ad ui-
dendum, uocauit eum de medio
rubi et ait: Moyses, moyses. Qui re-
spondit: Adsum. At ille: Ne appropies
inquid huc. Solue calciamentum
de pedibus tuis. Locus enim in quo stas
terra sancta est. Et ait: Ego sum deus
patris tui, deus abraham et deus iacob,
deus ysaac, et deus iacob. Abscon-
dit moyses faciem suam. Non
enim audebat aspicere contra deum. Cui
ait dominus: Vidi afflictionem populi
mei in egipto, et clamorem eius
audiui propter duriciam eorum qui pre-
sunt operibus. Et sciens dolorem eius
descendi ut liberarem eum de
manibus egiptiorum, et educerem de
terra illa in terram bonam et spaciosam,
in terram que fluit lacte et melle,
ad loca chananei, ethei, et amor-
rei, et pherezei, et euei, et iebusei. Cla-
mor ergo filiorum israel uenit ad me. Vi-
dique afflictionem eorum qua ab egiptiis
opprimuntur. Sed ueni ut mittam
te ad pharaonem, ut educas populum
meum filios israel de egipto. Dixitque
moyses ad eum: Quis ego sum
ut uadam ad pharaonem, et educam
filios israel de egipto? Qui dixit ei:
Ego ero tecum. Et hoc habebis signum
quod miserim te. Cum eduxeris
populum meum de egipto, immola-
bis deo super montem istum. Ait moy-
ses ad dominum: Ecce ego uadam
ad filios israel et dicam eis: Deus
patrum uestrorum misit me ad uos.
Si dixerint michi: Quod est nomen
eius? quid dicam eis? Dixit dominus
ad moysen: Ego sum qui sum. Ait:
Sic dices filiis israel: Qui est misit
me ad uos. Dixitque iterum deus
ad moysen: Hec dices filiis israel: Do-
minus deus patrum uestrorum, deus abra-
ham, deus ysaac, et deus iacob misit
me ad uos. Hoc nomen michi est
in eternum, et hoc memoriale me-
um in generatione et generationem.
Vade et congrega seniores israel et dices
ad eos: Dominus deus patrum uestrorum
apparuit michi, deus abraham
et deus ysaac, et deus iacob, dicens:
Visitans uisitaui uos, et uidi omnia
que acciderunt uobis in egipto. Et dixi
ut educam uos de afflictione egip-
ti in terram chananei et ethei
et amorrei, pherezei et euei et ie-
busei, ad terram fluentem lacte
et melle. Et audient uocem tuam.
Ingredierisque tu et seniores israel ad
regem egipti, et dices ad eum: Do-
minus deus hebreorum uocauit

nos. Ibimus viam trium dierum in
solitudinem, ut immolemus do-
mino deo nostro. Sed ego scio quod
non dimittet vos rex egipti ut eatis,
nisi per manum validam. Exten-
dam enim manum meam et per-
cutiam egiptum in cunctis mirabi-
libus meis, que facturus sum in me-
dio eorum. Post hec dimittet vos. Da-
boque gratiam populo huic coram e-
giptiis. Et cum egrediemini, non
exibitis vacui. Sed postulabit mu-
lier a vicina sua, et ab hospita
sua vasa argentea et aurea ac
vestes. ponetisque eas super fi-
lios et super filias vestras, et spoliabi-
tis egiptum. IIII

Respondens moyses, ait. Non cre-
dent mihi, neque audient vocem me-
am, sed dicent: Non apparuit tibi do-
minus. Dixit ergo ad eum. Quid est
quod tenes in manu tua? Respondit:
Virgam. Dixitque dominus. Proice illam
in terram. Proiecit, et versa est in colubrum,
ita ut fugeret moyses. Dixitque dominus:
Extende manum tuam et apprehende
caudam eius. Extendit et tenu-
it. versaque est in virgam. Ut credant,
inquid, quod apparuerit tibi dominus deus
patrum tuorum, deus abraham, et deus
ysaac, et deus iacob. Dixitque dominus
rursum: Mitte manum tuam in
sinum tuum. Quam cum misisset
in sinum, protulit leprosam ad instar
nivis. Retrahe ait manum tuam
in sinum tuum. Retraxit, et protulit ite-
rum, et erat similis carni reliquie. Si
non crediderint inquid tibi, neque audie-
rint sermonem signi prioris, cre-
dent verbo signi sequentis. Quod
si nec duobus quidem his signis
crediderint, neque audierint vocem
tuam, sume aquam fluminis et effun-
de eam super aridam, et quicquid hau-
seris de fluvio vertetur in sanguinem.
Ait moyses: Obsecro domine non sum
eloquens ab heri et nudius tercius.
et ex quo locutus es ad servum tuum
inpeditioris et tardioris lingue
sum. Dixit dominus ad eum. Quis
fecit os hominis? aut quis fabricatus
est mutum et surdum, videntem
et cecum? Nonne ego? Perge igitur et ego e-
ro in ore tuo. Docebo que te quid lo-
quaris. At ille. Obsecro domine in-
quid, mitte quem missurus es. Ira-
tus dominus in moysen ait. Aaron fra-
ter tuus levites, scio quod eloquens
sit. Ecce ipse egreditur in occur-
sum tuum, vidensque te letabitur corde.
Loquere ad eum, et pone verba mea
in ore illius, et ego ero in ore tuo,
et in ore illius. et ostendam vobis
quid agere debeatis. Ipse loquetur pro
te ad populum, et erit os tuum. Tu
autem eris ei in hiis que ad deum per-
tinent. Virgam quoque hanc su-
me in manu tua, in qua facturus
es signa. Abiit moyses et reversus
est ad iethro socerum suum. Dixitque
ei. Vadam et revertar ad fratres meos
in egiptum, ut videam si adhuc vi-
vant. Cui ait iethro. Vade in pace.
Dixit ergo dominus ad moysen in madian.
Vade et revertere in egiptum. Mortui
enim sunt omnes qui querebant a-
nimam tuam. Tulit moyses u-
xorem suam et filios suos, et in-
posuit eos super asinum, reversus-
que est in egiptum, portans virgam
dei in manu sua. Dixitque ei dominus
revertenti in egiptum. Vide ut
omnia ostenta que posui in manu tua
facias coram pharaone. Ego indu-
rabo cor eius, et non dimittet
populum. Dicesque ad eum. Hec dicit do-
minus. Filius meus primogeni-
tus israel. Dixi tibi: Dimitte filium
meum ut serviat mihi, et noluisti
dimittere eum. Ecce ego interficiam
filium tuum primogenitum. Cumque
esset in itinere in diversorio, occur-
rit ei dominus, et volebat occidere eum.
Tulit ilico sephora acutissimam
petram, et circumcidit preputium filii
sui, tetigitque pedes eius. et ait.

Sponsus sanguinum tu michi es. Et di-
misit eum. postquam dixerat. Spon-
sus sanguinum tu michi es ob circum-
cisionem. Dixit autem dominus ad Aa-
ron. Vade in occursum moysi in deser-
to. Qui perrexit obviam ei in monte
dei. et osculatus est eum. Narravit-
que moyses aaron omnia verba domini
pro quibus miserat eum. Narravit-
que moyses aaron omnia verba domini
pro quibus miserat eum. et signa que
mandaverat. Veneruntque simul.
et congregaverunt cunctos senio-
res filiorum israel. Locutusque est aaron
omnia verba que dixerat dominus ad
moysen. et fecit signa coram popu-
lo. et credidit populus. Audieruntque
quod visitasset dominus filios israel. et quod
respexisset afflictionem eorum. et proni
adoraverunt. V

Post hec ingressi sunt moyses et aa-
ron. et dixerunt pharaoni. Hec dicit
dominus deus israel. Dimitte popu-
lum meum ut sacrificet michi
in deserto. At ille respondit. Quis est
dominus ut audiam vocem eius.
et dimittam israel. Nescio dominum.
et israel non dimittam. Dixeruntque. Deus
hebreorum vocavit nos. ut eamus
viam trium dierum in solitudine,
et sacrificemus domino deo nostro. ne for-
te accidat nobis pestis aut gladius.
Ait ad eos rex egipti. Quare moyses
et aaron sollicitatis populum ab operi-
bus suis. Ite ad onera vestra. Dixit-
que pharao. Multus est populus terre. Vi-
detis quod turba succreverit. quanto
magis si dederitis eis requiem ab ope-
ribus. Precepit ergo in die illo prefectis
operum. et exactoribus populi dicens.
Nequaquam ultra dabitis paleas
populo ad conficiendos lateres sicut
prius. sed ipsi vadant et colligant
stipulam. Et mensuram laterum quam
prius faciebant imponetis super
eos. nec minuetis quicquam. Va-
cant enim. et ideo vociferantur
dicentes. Eamus et sacrificemus
deo nostro. Opprimantur operibus.
et expleant ea ut non acquiescant
verbis mendacibus. Egressi igitur prefecti
operum et exactores ad populum dixe-
runt. Sic dicit pharao. Non do vobis
paleas. Ite et colligite sicubi inve-
nire poteritis. nec minuetur quic-
quam de opere vestro. Dispersusque est
populus per omnem terram egipti. ad colli-
gendas paleas. Prefecti quoque
operum instabant dicentes. Com-
plete opus vestrum cotidie. ut prius
facere solebatis quando dabantur vobis
palee. Flagellatique sunt qui pre-
erant operibus filiorum israel ab exac-
toribus pharaonis dicentibus. Quare non
impletis mensuram laterum
sicut prius. nec heri. nec hodie.
Veneruntque prepositi filiorum israel. et
vociferati sunt ad pharaonem dicen-
tes. Cur ita agis contra servos
tuos. palee non dantur nobis. et lateres
similiter imperantur. En famuli tui
flagellis cedimur. et iniuste agitur
contra populum tuum. Qui ait. Va-
catis ocio. et idcirco dicitis. eamus
et sacrificemus domino. Ite ergo et ope-
ramini. palee non dabuntur vo-
bis. et reddetis consuetum numerum la-
terum. Videbantque se prepositi filiorum
israel in malo. eo quod diceretur eis.
Non minuetur quicquam de lateribus
per singulos dies. Occurreruntque
moysi et aaron qui stabant ex ad-
verso egredientes a pharaone. et dixe-
runt ad eos. Videat dominus et iudicet
quoniam fetere fecistis odorem nostrum co-
ram pharaone et servis eius. et prebu-
istis ei gladium ut occideret nos. Re-
versusque moyses ad dominum ait. Do-
mine cur afflixisti populum istum?
Quare misisti me? Ex eo enim quo in-
gressus sum ad pharaonem ut loque-
rer in nomine tuo. afflixit populum
tuum. et non liberasti eos. VI

Dixitque dominus ad moysen.
Nunc videbis que facturus sum
pharaoni. per manum enim forte

dimittet eos. et in manu ro
busta eiciet illos de terra sua. Lo
cutusque est dominus ad moy
sen dicens. Ego dominus qui apparui
abraham. ysaac et iacob. in deo om
nipotente. et nomen meum adonay
non indicavi eis. pepigique cum eis
fedus. ut darem illis terram cha
naan. terram peregrinacionis eorum
in qua fuerunt advene. Ego
audivi gemitum filiorum israel
quo egipcii oppresserunt eos. et
recordatus sum pacti mei. Ideo
dic filiis israel. Ego dominus qui educam
vos de ergastulo egipciorum. et e
ruam de servitute. ac redimam
in brachio excelso. et iudiciis
magnis. Et assumam vos
michi in populum. et ero vester deus.
Et scietis quia ego sum dominus deus
vester qui eduxerim vos de ergastu
lo egipciorum. et induxerim vos in ter
ram super quam levavi manum
meam. ut darem eam abraham
ysaac et iacob. daboque vobis illam
possidendam ego dominus. Narravit
ergo moyses omnia filiis israel. qui non
acquieverunt ei propter angustiam
spiritus. et opus durissimum. Locutusque
est dominus ad moysen dicens.
Ingredere et loquere ad pharaonem regem
egipti. ut dimittat filios israel de
terra sua. Respondit moyses coram
domino. Ecce filii israel non me audi
unt. et quomodo audiet pharao. presertim
cum sim incircumcisus labiis. Lo
cutus est dominus ad moysen
et aaron. et dedit mandatum ad fili
os israel. et ad pharaonem regem e
gipti. ut educerent filios israel de ter
ra egipti. Isti sunt principes domo
rum per familias suas. Filii ru
ben primogeniti israelis. enoch et
phallu. esrom et charmi. Hee cog
naciones ruben. Filii symeon. la
muel. et iamin. et aod. iachin et so
or. et saul filius chananitidis.
hee progenies symeon. Et

hec nomina filiorum levi per cognaciones
suas. gerson. et caath. et merari.
Anni autem vite levi. fuerunt
c. xxxvii. Filii gerson. lobeni et se
mei per cognaciones suas. Filii caath.
amram. et ysaar. et hebron. et oziel.
Anni quoque vite caath. c. xxxiii. Fi
lii merari. mooli et musi. Hee cog
naciones levi per familias suas. Ac
cepit autem amram uxorem io
chabeth patruelem suam. que peperit
ei aaron et mariam. Fueruntque
anni vite amram. c. xxxvii. Filii
quoque ysaar. chore. et napheg. et
zechri. Filii quoque oziel. misael
et elisaphan. et sechri. Accepit autem
aaron uxorem elizabeth filiam a
minadab sororem naason. que pepe
rit ei nadab. et abiu. et eleazar. et
ythamar. Filii quoque chore. asir. et hel
chana. et abiasab. Hee sunt cogna
ciones choritarum. Eleazar vero aaron ac
cepit uxorem de filiabus phatiel.
que peperit ei phinees. Hii sunt prin
cipes familiarum leviticarum per
cognaciones suas. Iste est aaron et moy
ses. quibus precepit dominus ut educe
rent filios israel de terra egipti per
turmas suas. Hii sunt qui locuntur
ad pharaonem regem egipti. ut e
ducant filios israel de egipto. Iste est
moyses et aaron in die qua locutus
est dominus ad moysen in terra
egipti.

VII

Et locutus est dominus ad moysen
dicens. Ego dominus. Loquere ad pha
raonem regem egipti omnia que
ego loquor tibi. Et ait moyses
coram domino. En incircumcisus
labiis sum. quomodo audiet me
pharao. Dixitque dominus ad moy
sen. Ecce constitui te deum pharaonis. et
aaron frater tuus. erit propheta tuus. Tu
loqueris ei omnia que mando tibi. ille
loquetur ad pharaonem. ut di
mittat filios israel de terra sua. Sed
ego indurabo cor eius. et multi
plicabo signa et ostenta mea in terra

scient egipcii. tamen audiet vos. Et in
iciamque manum meam super
egiptum. et educam exercitum meum
et populum meum filios israel de terra
egipti per iudicia maxima. Et scient
egipcii quia ego sum dominus. qui
extenderim manum meam super e
giptum. et eduxerim filios israel de me
dio eorum. Fecit itaque moyses et aaron
sicut preceperat dominus. ita egerunt.
Erat autem moyses .lxxx. annorum
et aaron .lxxxiii. quando locuti sunt
ad pharaonem. Dixitque dominus
ad moysen et aaron. Cum dixerit
vobis pharao. ostendite vobis signa.
dices ad aaron. Tolle virgam tuam
et proice eam coram pharaone ac ver
tetur in colubrum. Ingressi itaque
moyses et aaron ad pharaonem fece
runt sicut preceperat dominus. Tu
litque aaron virgam coram pharao
ne et servis eius. que versa est in colu
brum. Vocavit autem pharao sapien
tes et maleficos. et fecerunt et ipsi per
incantaciones egipciacas et archana
quedam similiter. proieceruntque singuli
virgas suas que verse sunt in draco
nes. sed devoravit virga aaron vir
gas eorum. Induratum est cor pharao
nis. et non audivit eos. sicut preceperat
dominus. Dixit autem dominus ad
moysen. Ingravatum est cor pharao
nis. et non vult dimittere populum. Va
de ad eum mane. Ecce egredietur
ad aquas. et stabis in occursum
eius super ripam fluminis. et vir
gam que conversa est in draconem
tolles in manu tua. Dicesque ad
eum. Dominus deus hebreorum misit me
ad te dicens. Dimitte populum meum
ut sacrificet michi in deserto.
et usque ad presens audire noluisti.
Hec igitur dicit dominus. In hoc scies quod
dominus sim. Ecce percuciam
virga que in manu mea est aquam
fluminis. et vertetur in sanguinem.
pisces quoque qui sunt in flumi
ne morientur. et computrescent aque
et affligentur egipcii bibentes aquam
fluminis. Dixit quoque dominus
ad moysen. Dic ad aaron. Tolle vir
gam tuam super aquas egipti
et super fluvios eorum et rivos ac pa
ludes. et omnes lacus aquarum. ut
vertantur in sanguinem. et sit cru
or in omni terra egipti. tam in ligne
is vasis quam in saxeis. Fecerunt
que moyses et aaron sicut preceperat
dominus. Et elevans virgam percussit a
quam fluminis coram pharaone et
servis eius. que versa est in sangui
nem. Et pisces qui erant in flumine
mortui sunt. computruitque fluvius
et non poterant egipcii bibere aquam flu
minis. et fuit sanguis in tota terra
egipti. Feceruntque similiter malefici
egipciorum incantacionibus suis. Et
induratum est cor pharaonis nec au
divit eos sicut preceperat domi
nus. Avertitque se et ingressus est
in domum suam. nec apposuit cor
etiam hac vice. Foderunt autem omnes
egipcii per circuitum fluminis
aquam ut biberent. Non enim pot
erant bibere de aqua fluminis. Imple
tique sunt .vii. dies. postquam percussit
dominus flumen.

VIII

Dixit quoque dominus ad moysen. In
gredere ad pharaonem. et dices ad e
um. Hec dicit dominus. Dimitte po
pulum meum. ut sacrificet michi. Sin
autem nolueris dimittere. Ecce ego
percuciam omnes terminos tuos ra
nis. et ebulliet fluvius ranas. que
ascendent et ingredientur domum
tuam. et cubiculum lectuli tui.
et super stratum tuum. et in domos
servorum tuorum. et in populum tu
um. et in furnos tuos. et in reliqui
as ciborum tuorum. et ad te. et ad populum
tuum. et omnes servos tuos intrabunt
rane. Dixitque dominus ad moysen.
Dic ad aaron. Extende manum tuam
super fluvios. et super rivos ac
paludes. et educ ranas super terram e
gipti. Extendit aaron manum suam

super aquas egypti. et ascendentes
rane operuerunt terram egypti.
Fecerunt autem et malefici per in-
cantaciones suas similiter. eduxeruntque ranas
super terram egypti. Vocavit autem
pharao moysen et aaron. et dixit eis. Ora-
te dominum ut auferat ranas a
me. et a populo meo. et dimittam po-
pulum ut sacrificet domino. Dixit-
que moyses pharaoni. Constitue michi quando
deprecer pro te. et pro servis tuis. et pro
populo tuo. ut abigantur rane
a te et a domo tua. et a servis tuis. et
a populo tuo. et tantum in flumine rema-
neant. Qui respondit. Cras. At ille. Iuxta
verbum inquit tuum faciam. ut
scias quoniam non est sicut dominus deus
noster. Et recedent rane a te. et a domo
tua. et a servis tuis. et a populo tuo. et
tantum in flumine remanebunt. Egres-
sique sunt moyses et aaron a pharaone.
Et clamavit moyses ad dominum pro
sponsione ranarum quam condixerat
pharaoni. Fecitque dominus iuxta verbum
moysi. et mortue sunt rane de
domibus. et de villis et de agris. Congre-
gaveruntque eas in immensos aggeres
et computruit terra. Videns autem
pharao quod data esset requies. ingrava-
vit cor suum. et non audivit eos sicut
preceperat dominus. Dixitque dominus
ad moysen. Loquere ad aaron. Extende
virgam tuam et percute pulverem
terre. et sint sciniphes in universa
terra egypti. Feceruntque ita. Et ex-
tendit aaron manum virgam te-
nens. percussitque pulverem terre.
et facti sunt sciniphes in hominibus et in
iumentis. Omnis pulvis terre ver-
sus est in sciniphes per totam
terram egypti. Feceruntque similiter
malefici incantacionibus suis.
ut educerent sciniphes et non potuerunt.
Erantque sciniphes tam in homini-
bus quam in iumentis. Et dixerunt ma-
lefici ad pharaonem. Digitus dei est hic.
Induratumque est cor pharaonis.
et non audivit eos sicut preceperat

dominus. Dixit quoque dominus ad moy-
sen. Consurge diluculo et sta coram
pharaone. Egredietur enim ad aquas.
et dices ad eum. Hec dicit dominus. Di-
mitte populum meum ut sacrificet
michi. Quod si non dimiseris eum.
ecce ego immittam in te. et in ser-
vos tuos. et in populum tuum. et in do-
mos tuas omne genus muscarum. et
implebuntur domus egyptiorum
muscis diversi generis. et universa terra
in qua fuerint. Faciamque mira-
bilem in die illa terram gessen in qua
populus meus est. ut non sint ibi
musce. et scias quia ego dominus in me-
dio terre. Ponamque divisionem in-
ter populum meum. et populum tuum. Cras
erit signum istud. Fecitque dominus
ita. Et venit musca gravissima
in domo pharaonis et servorum eius.
et in omnem terram egypti. Corrupta-
que est terra ab huiusmodi muscis.
Vocavitque pharao moysen et aaron. et
ait eis. Ite sacrificate deo vestro
in terra hac. Et ait moyses. Non pot-
est ita fieri. Abhominaciones enim egyptiorum
immolabimus domino deo nostro. Quod
si mactaverimus ea que colunt egyp-
cii coram eis. lapidibus nos obruent.
Viam trium dierum pergemus
in solitudinem. et sacrificabimus do-
mino deo nostro sicut precepit no-
bis. Dixitque pharao. Ego dimittam
vos ut sacrificetis domino deo
vestro in deserto. verumptamen longius
ne abeatis. Rogate pro me. Et ait
moyses. Egressus a te orabo dominum et
recedet musca a pharaone. et a ser-
vis eius. et a populo eius cras. Verump-
tamen noli ultra fallere. ut non
dimittas populum sacrificare domino.
Egressusque moyses a pharaone ora-
vit dominum. Qui fecit iuxta verbum
illius. et abstulit muscas a pharaone.
et a servis. et a populo eius. non superfuit
ne una quidem. Et ingravatum est
cor pharaonis. ~~ita ut ne hac quidem~~
~~ingravatum est cor pharaonis~~

tam ut ne hac vice quidem dimit-
teret populum. IX

Dixit autem dominus ad moysen.
Ingredere ad pharaonem et loquere
ad eum. Hec dicit dominus deus hebreorum.
Dimitte populum meum ut sacrifice-
t mihi. Quod si adhuc renuis et retines
eos: ecce manus mea erit super agros
tuos. super equos. et asinos. et came-
los. et boves et oves. pestis valde gra-
vis. et faciet dominus mirabile
inter possessiones israel et possessiones egyp-
tiorum. ut nichil omnino pereat ex hiis
que pertinent ad filios israel. Consti-
tuitque dominus tempus. dicens. Cras faciet
dominus verbum istud in terra. Fecit ergo
dominus verbum hoc altero die.
mortuaque sunt omnia animantia
egyptiorum. De animalibus vero filiorum israel
nichil omnino periit. Et misit pharao ad
videndum. nec erat quicquam mor-
tuum de hiis que possidebat israel. In-
gravatumque est cor pharaonis et non
dimisit populum. Et dixit dominus ad
moysen et aaron. Tollite plenas ma-
nus cineris de camino. et spargat
illum moyses in celum coram pharao-
ne. sitque pulvis super omnem terram
egypti. Erunt enim in hominibus et
iumentis vulnera et vesice turgentes
in universa terra egypti. Tuleruntque
cinerem de camino. et steterunt coram
pharaone. et sparsit illum moyses in
celum. Factaque sunt vulnera vesicarum
turgentium in hominibus et iumentis. nec
poterant malefici stare coram mo-
yse propter vulnera que in illis erant et in omni terra
egypti. Induravitque dominus
cor pharaonis. et non audivit eos sicut
locutus est dominus ad moysen. Dixit
quoque dominus ad moysen. Mane con-
surge et sta coram pharaone. et dices
ad eum. Hec dicit dominus deus hebreorum.
Dimitte populum meum ut sacri-
ficet mihi. Quia in hac vice mittam
omnes plagas meas super cor tuum.
et super servos tuos. et super populum tuum.
ut scias quod non sit similis mei in
omni terra. Nunc enim extendens
manum percutiam te et populum tu-
um peste. peribisque de terra. Idcirco
autem posui te. ut ostendam in te
fortitudinem meam. et narretur
nomen meum in omni terra. Adhuc re-
tines populum meum. et non vis di-
mittere eum. En pluam hac ipsa
hora cras grandinem multam
nimis. qualis non fuit in egypto a
die qua fundata est usque in pre-
sens tempus. Mitte ergo iam nunc.
et congrega iumenta tua. et omnia que
habes in agro. Homines enim et iu-
menta. et universa que inventa
fuerint foris. nec congregata de a-
gris. ceciderit que super ea grando morien-
tur. Qui timuit verbum domini de
servis pharaonis fecit confugere ser-
vos suos et iumenta in domos. Qui au-
tem neglexit sermonem domini dimi-
sit servos suos et iumenta in agris.
Et dixit dominus ad moysen. Ex-
tende manum tuam in celum. ut fi-
at grando in universa terra egyp-
ti. super homines. et super iumen-
ta. et super omnem herbam agri in terra
egypti. Extenditque moyses virgam
in celum. et dominus dedit tonitrua
et grandinem. ac discurrentia ful-
gura super terram. pluitque do-
minus grandinem super terram
egypti. et grando et ignis pariter
mixta ferebantur. tanteque fuit
magnitudinis quanta ante numquam
apparuit in universa terra egypti ex
quo gens illa condita est. Et percussit
grando in omni terra egypti cuncta
que fuerunt in agris. ab homine usque
ad iumentum. Cunctamque herbam agri
percussit grando. et omne lignum regio-
nis confregit. Tantum in terra
gessen ubi erant filii israel grando
non cecidit. Misitque pharao et
vocavit moysen et aaron dicens
ad eos. Peccavi et nunc. Dominus
iustus. Ego et populus meus impii.
Orate dominum ut desinant tonitrua

dei et grando ut dimittam vos.
et nequaquam hic ultra ma-
neatis. Et ait moyses. Cum e-
gressus fuero de urbe. extendam
palmas meas ad dominum. et ces-
sabunt tonitrua et grando et erit,
ut sciatis quia domini est terra. Novi
autem quod et tu et servi tui nec-
dum timeatis dominum deum.
Linum ergo et ordeum lesum est. eo quod
ordeum esset virens. et linum iam
folliculos germinaret. Triticum
autem et far non sunt lesa. quia se-
rotina erant. Egressusque moyses
a pharaone ex urbe tetendit manus
ad dominum. et cessaverunt tonitrua
et grando. nec ultra stillavit
pluvia super terram. Videns autem
pharao quod cessasset pluvia et
grando et tonitrua: auxit peccatum.
Et ingravatum est cor eius et ser-
vorum illius. et induratum nimis est cor
eius nimis. nec dimisit filios
israel sicut preceperat dominus per ma-
num moysi.

X

Et dixit dominus ad moysen. In-
gredere ad pharaonem. Ego enim
induravi cor eius et servorum illius
ut faciam signa mea haec in eo. et
narres in auribus filii tui et nepo-
tum tuorum quotiens contriverim
egiptios. et signa mea fecerim in
eis. et sciatis quia ego dominus. In-
troierunt ergo moyses et aaron ad pha-
raonem. et dixerunt ad eum. Hec
dicit dominus deus hebreorum. Usquequo non
vis subici mihi. Dimitte populum me-
um ut sacrificet mihi. Sin autem
resistis et non vis dimittere eum. ecce
ego inducam cras locustam in
fines tuos que operiat superfi-
ciem terre. nec quicquam eius
appareat. sed comedatur quod
residuum fuit grandini. Corro-
det enim omnia ligna que germinant
in agris. et implebunt domos
tuas. et servorum tuorum et omnium egipti-
orum. quantam non viderunt patres
tui. et avi ex quo orti sunt super
terram usque in presentem diem.
Avertitque se. et egressus est a pharao-
ne. Dixerunt autem servi pharao-
nis ad eum. Usquequo patiemur hoc
scandalum. Dimitte homines ut sa-
crificent domino deo suo. Nonne vides
quod perierit egiptus. Revoca-
veruntque moysen et aaron ad
pharaonem. Qui dixit eis. Ite sacri-
ficate domino deo vestro. Quinam
sunt qui ituri sunt. Ait moy-
ses. cum parvulis nostris et senioribus
pergemus. cum filiis et filiabus.
cum ovibus et armentis. est enim sollem-
pnitas domini dei nostri. Et respondit
pharao. Sic dominus sit vobiscum.
Quomodo ergo dimittam vos et parvu-
los vestros. Cui dubium est quod pessime
cogitetis. Non fiet ita. sed ite
tantum viri. et sacrificate domino.
hoc enim et ipsi petistis. Statimque
eiecti sunt de conspectu pharaonis.
Dixit autem dominus ad moy-
sen. Extende manum tuam super
terram egipti ad locustam. ut
ascendat super eam et devoret omnem
herbam que residua fuit gran-
dini. Et extendit moyses virgam
super terram egipti. et dominus
induxit ventum urentem to-
to die illo ac nocte. et mane fac-
to ventus urens levavit locustas
Que ascenderunt super universam
terram egipti. et sederunt in cunc-
tis finibus egiptiorum innumerabiles
quales ante illud tempus non
fuerunt. nec postea future sunt.
Operueruntque universam super-
ficiem terre vastantes omnia.
Devorata est igitur herba terre et quic-
quid pomorum in arboribus fuit quod
grando dimiserat. Nichilque omnino
virens relictum est in lignis et
herbis terre. in cuncta egip-
to. Quamobrem festinus pharao
vocavit moysen et aaron et di-
xit eis. Peccavi in dominum deum

ipsum et in vos. Sed nunc dimittite
in peccatum et hac vice. et rogate dominum
deum vestrum ut auferat a me mortem
istam. Egressusque est moyses de con
spectu pharaonis et oravit dominum. Qui
flare fecit ventum ab occidente
vehementissimum. et arreptam lo
custam proiecit in mare rubrum.
Non remansit nec una quidem
in cunctis finibus egipti. Et indu
ravit dominus cor pharaonis. nec
dimisit filios israel. Dixit autem
dominus ad moysen. Extende
manum tuam in celum. et sint
tenebre super terram egipti tam
dense ut palpari queant. Exten
ditque moyses manum in celum.
et facte sunt tenebre horribiles in
universa terra egipti. Tribus diebus
nemo vidit fratrem suum nec mo
vit se de eo loco in quo erat. Ubi
cumque autem habitabant filii
israel lux erat. Vocavitque pharao
moysen et aaron et dixit eis. Ite
sacrificate domino. Oves tantum
vestre et armenta remaneant. parvuli
vestri eant vobiscum. Ait moy
ses. Hostias quoque et holocausta
dabis nobis que offeramus domino deo
nostro. Cuncti greges pergent
nobiscum. non remanebit ex eis
ungula. que necessaria sunt in cultum do
mini dei nostri. presertim cum igno
remus quid debeat immolari.
donec ad ipsum locum perveniamus.
Induravit autem dominus cor
pharaonis. et noluit dimittere eos.
Dixitque pharao ad moysen. Rece
de a me. et caveas ne ultra videas
tu faciem meam. Quocumque
die apparueris michi. morieris. Re
spondit moyses. Ita fiat ut locu
tus es. Non videbo ultra faciem
tuam. c. XI

Et dixit dominus ad moy
sen. Adhuc una plaga tan
gam pharaonem et egiptum. et
post dimittet vos. et exire com
pellet. Dices ergo omni plebi ut postu
let vir ab amico suo et mulier
a vicina sua vasa argentea et au
rea et vestem. Dabit autem do
minus gratiam populo suo coram.
Fuitque moyses vir magnus
valde in terra egipti coram servis
pharaonis. et omni populo. Et ait. Hec
dicit dominus. Media nocte egre
diar in egiptum. et morietur omne pri
mogenitum in terra egiptiorum. a
primogenito pharaonis qui sedet in
solio eius. usque ad primogenitum
ancille que est ad molam. et omnia pri
mogenita iumentorum. Eritque cla
mor magnus in universa terra e
gipti. qualis nec ante fuit nec
postea futurus est. Apud autem
omnes filios israel non muttiet canis
ab homine usque ad pecus. ut scia
tis quanto miraculo dividat
dominus egiptios et israel. Descen
dentque omnes servi tui isti ad me.
et adorabunt me dicentes. Egredere
tu et omnis populus qui subiectus
est tibi. Post hec egrediemur. Et
exivit a pharaone iratus nimis.
Dixit autem dominus ad moysen.
Non audiet vos pharao ut multa
signa fiant in terra egipti. Moy
ses autem et aaron fecerunt omnia
signa et ostenta que scripta sunt co
ram pharaone. Et induravit dominus
cor pharaonis. nec dimisit filios
israel de terra sua. Dixit quoque do
minus ad moysen et aaron in terra
egipti. Mensis iste vobis principi
um mensium primus erit in mensibus
anni. Loquimini ad universum
cetum filiorum israel et dicite eis. Deci
ma die mensis huius tollat unus
quisque agnum per familias et do
mos suas. Sin autem minor est
numerus ut sufficere possit ad vescen
dum agnum. assumet vici
num suum qui iunctus est domui
sue iuxta numerum animarum que suffi
cere possunt ad esum agni.

Erit autem agnus absque ma-
cula, masculus, anniculus; iux-
ta quem ritum tolletis et hedum. Et
servabitis eum usque ad quartam
decimam diem mensis huius;
immolabitque eum universa multi-
tudo filiorum Israel ad vesperum.
Et sument de sanguine eius, et po-
nent super utrumque postem et su-
per liminaribus domorum in quibus
comedent illum. Et edent car-
nes assas illa nocte igni et azimos
panes cum lactucis agrestibus. Non
comedetis ex eo crudum quid nec
coctum aqua, sed assum tantum igni.
Caput cum pedibus eius et intestinis
vorabitis. Nec remanebit ex eo
quicquam usque mane. Si quid
residuum fuerit, igne comburetis. Sic
autem comedetis illum: renes
vestros accingetis, calciamenta habe-
bitis in pedibus, tenentes baculos in
manibus, et comedetis festinanter.
Est enim phase, id est transitus do-
mini. Et transibo per terram e-
gypti nocte illa, percutiamque omne
primogenitum in terra egypti
ab homine usque ad pecus; et in
cunctis diis egypti faciam iu-
dicia, ego dominus. Erit autem sanguis
vobis in signum in edibus in quibus
eritis; et videbo sanguinem et transi-
bo vos, nec erit in vobis plaga dis-
perdens, quando percussero terram egypti.
Habebitis autem hunc diem in mo-
numentum, et celebrabitis eam sol-
lempnem domino in generationi-
bus vestris cultu sempiterno. Septem
diebus azima comedetis. In die
primo non erit fermentum in do-
mibus vestris. Quicumque comede-
rit fermentatum, peribit anima illa
de Israel, a primo die usque ad diem sep-
timum. Dies prima erit sancta atque
sollempnis, et dies septima eadem
festivitate venerabilis. Nichil o-
peris facietis in eis, exceptis his
que ad vescendum pertinent. Et obser-
vabitis azima. In eadem enim ipsa
die educam exercitum vestrum de terra
egypti, et custodietis diem istum in
generationibus vestris ritu perpetuo. Pri-
mo mense, xiiii. die mensis ad
vesperum comedetis azima usque in
diem vicesimum primum eiusdem
mensis ad vesperam. Septem die-
bus fermentatum non invenietur
in domibus vestris. Qui comederit
fermentatum, peribit anima eius de
cetu Israel, tam de advenis quam de
indigenis terre. Omne fermentatum
non comedetis; in cunctis habitacu-
lis vestris edetis azima. Vocavit autem
Moyses omnes seniores filiorum Israel
et dixit ad eos: Ite tollentes animal per
familias vestras, et immolate phase,
fasciculumque ysopi tingite in
sanguine qui est in limine, et aspergite
ex eo superliminare et utrumque
postem. Nullus vestrum egrediatur
ostium domus sue usque mane.
Transibit enim dominus percutiens egyptios;
cumque viderit sanguinem in superli-
minari et in utroque poste, transcen-
det ostium domus et non sinet percus-
sorem ingredi domos vestras et le-
dere. Custodi verbum istud legi-
timum tibi et filiis tuis usque in eter-
num. Cumque introieritis terram
quam dominus daturus est vobis,
ut pollicitus est, observabitis
ceremonias istas. Et cum dixerint
vobis filii vestri: Que est ista religio? di-
cetis eis: Victima transitus domini
est, quando transivit super domos fili-
orum Israel in egypto, percutiens e-
gyptios et domos nostras liberans.
Incurvatusque populus adoravit. Et
egressi filii Israel fecerunt sicut pre-
ceperat dominus Moysi et Aaron.

XII

Factum est autem
in noctis medio percussit dominus
omne primogenitum in terra egypti,
a primogenito pharaonis qui sede-
bat in solio eius usque ad primo-
genitum captive que erat in carce-

et omne primogenitum iumentorum.
Surrexitque Pharao nocte et omnes servi
eius cunctaque Egyptus, et ortus est
clamor magnus in Egypto. Neque enim
erat domus in qua non iaceret mortu-
us. Vocatisque Pharao Moyse et Aaron
nocte ait: Surgite egredimini a
populo meo, et vos et filii Israel. Ite immo-
late Domino sicut dicitis. Oves ves-
tras et armenta assumite ut petiera-
tis, et abeuntes benedicite mihi.
Urgebantque Egyptii populum de terra
exire velociter dicentes: Omnes morie-
mur. Tulit igitur populus conspersam fari-
nam antequam fermentaretur, et
ligans in palliis posuit super hu-
meros suos. Feceruntque filii Israel sic-
ut preceperat dominus Moysi, et petierunt
ab Egyptiis vasa argentea et aurea,
vestemque plurimam. Dedit autem
dominus gratiam populo coram Egyp-
tiis ut commodarent eis, et spoliaverunt
Egyptios. Profectique sunt filii Israel de
Ramesse in Socoth, sexcenta fere milia
peditum virorum absque parvulis et mu-
lieribus. Sed et vulgus promiscuum in-
numerabile ascendit cum eis, oves
et armenta, et animantia diversi generis
multa nimis. Coxeruntque farinam
quam dudum conspersam de Egypto tu-
lerant, et fecerunt subcinericios panes
azimos. Neque enim poterant fermentari
cogentibus Egyptiis exire, et nullam
facere sinentibus moram, nec pulmen-
ti quicquam occurrerat preparare.
Habitacio autem filiorum Israel qua man-
serunt in Egypto fuit .cccc.xxx. an-
norum. Quibus expletis eadem die e-
gressus est omnis exercitus domini de
terra Egypti. Nox ista est observabi-
lis domini quando eduxit eos de terra Egypti.
Hanc observare debent omnes filii
Israel in generationibus suis. Dixit-
que dominus ad Moysen et Aaron. Hec
est religio phase. Omnis alienige-
na non comedet ex eo. Omnis autem
servus empticius circumcidetur,
et sic comedet. Advena et mercenna-
rius non comedent ex eo. In una
domo comedetur, nec efferetis de
carnibus eius foras, nec os illius con-
fringetis. Omnis cetus filiorum Israel fa-
ciet illud. Quod si quis peregrinorum
in vestram voluerit transire coloniam
et facere phase domini, circumcidetur
prius omne masculinum eius, et tunc
rite celebrabit, eritque simul sicut
indigena terre. Si quis autem circum-
cisus non fuerit, non vescetur ex eo. Ea-
dem lex erit indigene et colono qui pe-
regrinatur apud vos. Feceruntque omnes
filii Israel sicut preceperat dominus
Moysi et Aaron. Et eadem die eduxit
dominus filios Israel de terra Egypti per tur-
mas suas. XIII

Locutusque est dominus ad Moysen di-
cens: Sanctifica mihi omne primoge-
nitum quod aperit vulvam in filiis Israel tam
de hominibus quam de iumentis. Mea
sunt enim omnia. Et ait Moyses ad
populum: Mementote diei huius in qua
egressi estis de Egypto et de domo ser-
vitutis, quoniam in manu forti eduxit
vos dominus de loco isto, ut non
comedatis fermentatum panem.
Hodie egredimini mense novarum
frugum. Cumque te introduxerit do-
minus in terram Chananei et Ethei
et Amorrei et Evei et Iebusei, quam
iuravit patribus tuis ut daret tibi ter-
ram fluentem lacte et melle, ce-
lebrabis hunc morem sacrorum mense
isto. Septem diebus vesceris azimis
et in die septima erit sollempnitas
domini. Azima comedetis septem
diebus, non apparebit apud te aliquid
fermentatum nec in cunctis finibus
tuis. Narrabisque filio tuo in die
illo dicens: Hoc est quod fecit mihi dominus
quando egressus sum de Egypto. Et erit
quasi signum in manu tua et quasi mo-
nimentum ante oculos tuos, ut lex
domini semper sit in ore tuo. In
manu enim forti eduxit te dominus de
Egypto de domo servitutis. Custo-
dies huiusmodi cultum statuto

tempore a diebus in dies. Cumque in-
troduxerit te dominus in terram chana-
nei sicut iuravit tibi et patribus tuis,
et dederit eam tibi: separabis omne quod
aperit vulvam domino: et quod primiti-
vum est in pecoribus tuis. quicquid
habueris masculini sexus consecra-
bis domino. Primogenitum asini mu-
tabis ove. Quod si non redemeris
interficies. Omne autem primogenitum ho-
minis de filiis tuis pretio redimes.
Cumque interrogaverit te filius tuus
cras dicens. Quid est hoc? respondebis
ei. In manu forti eduxit dominus nos
de terra egipti de domo servitutis.
Nam cum induratus esset pharao et
nollet nos dimittere: occidit dominus
omne primogenitum in terra egipti
a primogenito hominis usque ad pri-
mogenitum iumentorum. Iccirco immo-
lo domino omne quod aperit vulvam
masculini sexus. et omnia primoge-
nita filiorum meorum redimo. Erit igitur
quasi signum in manu tua et quasi ap-
pensum quid ob recordationem an-
te oculos tuos. eo quod in manu forti edu-
xerit nos dominus de egipto. Igitur
cum dimisisset pharao populum: non
eos duxit deus per viam terre
philistiim que vicina est: reputans
ne forte peniteret eum si vidisset ad-
versum se bella consurgere. et reverteretur
in egiptum. Sed circumduxit eos
per viam deserti quod est iuxta mare ru-
brum. Et armati ascenderunt filii is-
rahel de terra egipti. Tulit quoque mo-
yses ossa ioseph secum: eo quod
adiuraverat filios israel dicens. Visita-
bit vos deus. efferte ossa mea
hinc vobiscum. Profectique de so-
choth castra metati sunt in etham
in extremis finibus solitudinis.
Dominus autem precedebat eos
ad ostendendam viam per diem in
columpna nubis. et per noctem in
columpna ignis. ut dux esset itineris
utroque tempore. Numquam de-
fuit columpna nubis per diem. nec
columpna ignis per noctem coram
populo.

XIIII

Locutus est autem dominus ad
moysen dicens. Loquere filiis isra-
hel: reversi castra metentur e regione
phihahiroth que est inter magdalum
et mare contra beelsephon: in con-
spectu eius castra ponetis super
mare. Dicturusque est pharao su-
per filiis israel: Coartati sunt in terra.
conclusit eos desertum. Et indura-
bo cor eius. ac persequetur vos: et glori-
ficabor in pharaone et in omni exercitu
eius. scientque egiptii quia ego sum
dominus. Feceruntque ita. Et nun-
tiatum est regi egiptiorum quod fu-
gisset populus. Immutatumque est cor
pharaonis et servorum eius super populo. et
dixerunt. Quid voluimus facere
ut dimitteremus israel ne serviret
nobis? Iunxit ergo currum. et omnem
populum suum assumpsit secum.
Tulitque sexcentos currus electos.
et quicquid in egipto curruum fu-
it. et duces totius exercitus. Indura-
vitque dominus cor pharaonis regis
egipti. et persecutus est filios israel.
At illi egressi erant in manu ex-
celsa. Cumque persequerentur egiptii
vestigia precedentium: reppererunt
eos in castris super mare. Omnis
equitatus et currus pharaonis. et
universus exercitus erant in phihahiroth
contra beelsephon. Cumque appro-
pinquasset pharao: levantes filii is-
rahel oculos viderunt egiptios post se.
et timuerunt valde. Clamaveruntque
ad dominum. et dixerunt ad moysen.
Forsitan non erant sepulchra in
egipto. ideo tulisti nos in solitu-
dine. ut moreremur. Quid hoc
facere voluisti ut educeres nos de e-
gipto? Nonne iste est sermo quem
loquebamur ad te in egipto dicen-
tes. Recede a nobis ut serviamus
egiptiis. Multo enim melius
est servire eis quam mori in solitu-
dine. Et ait moyses ad populum. No-

lite timere. ſtate. uidete magna-
lia dei que facturus eſt hodie. Egiptios
enim quos nunc uidetis. nequaquam
ultra uidebitis uſque in ſempiternum.
Dominus pugnabit pro uobis. & uos
tacebitis. Dixit que dominus ad mo-
yſen. Quid clamas ad me. Loquere fi-
liis iſrael ut proficiſcantur. Tu autem
eleua uirgam tuam. & extende
manum tuam ſuper mare. & diuide
illud. ut gradiantur filii iſrael in me-
dio mari per ſiccum. Ego autem in-
durabo cor egiptiorum. ut perſequan-
tur uos. & glorificabor in pharaone & in
omni exercitu eius. in curribus & in
equitibus illius. Et ſcient egiptii
quia ego ſum dominus cum
glorificatus fuero in pharaone & in cur-
ribus. in equitibus eius. Tollens que
ſe angelus dei qui precedebat caſtra
iſrael abiit poſt eos. & cum eo pariter
columpna nubis. priora dimittens
poſt tergum ſtetit inter caſtra egip-
tiorum & caſtra iſrael. Et erat nubes te-
nebroſa. & illuminans noctem. ita
ut ad ſe inuicem toto noctis tem-
pore accedere non ualerent. Cumque
extendiſſet moyſes manum ſuper ma-
re. abſtulit illud dominus flante
uento uehementi. & urente tota
nocte. & uertit in ſiccum. Diuiſa
que eſt aqua. & ingreſſi ſunt filii iſrael
per medium maris ſicci. Erat
enim aqua quaſi murus a dextera
eorum & leua. Perſequentes que egip-
tii ingreſſi ſunt poſt eos. omnis equi-
tatus pharaonis. currus eius & equi-
tes per medium maris. Iam que
aduenerat uigilia matutina. et
ecce reſpiciens dominus ſuper
caſtra egiptiorum per columpnam nu-
bis & ignis. interfecit exercitum eorum.
& ſubuertit rotas curruum. ferebantur-
que in profundum. Dixerunt ergo e-
giptii. Fugiamus iſraelem. Domi-
nus enim pro eis pugnat contra nos. Et ait
dominus ad moyſen. Extende ma-
num tuam ſuper mare. ut reuer-
tantur aque ad egiptios ſuper currus
& equites eorum. Cumque extendiſſet
moyſes manum contra mare re-
uerſum eſt primo diluculo ad priorem
locum. Fugientibus que egiptiis occur-
rerunt aque. & inuoluit eos dominus
in mediis fluctibus. Reuerſe que ſunt
aque. & operuerunt currus & equi-
tes cuncti exercitus pharaonis qui ſe-
quentes ingreſſi fuerant mare. nec
unus quidem ſuperfuit ex eis. Filii autem
iſrael perrexerunt per medium ſicci maris.
& aque eis erant quaſi pro muro a dextris
& a ſiniſtris. Liberauit que dominus in
die illo iſrael de manu egiptiorum. et
uiderunt egiptios mortuos ſuper li-
tus maris. & manum magnam quam
exercuerat dominus contra eos. Timuit-
que populus dominum. & crediderunt domino &
moyſi ſeruo eius. Tunc cecinit
moyſes & filii iſrael carmen hoc domino &
dixerunt.

XV

Cantemus domino. glorioſe enim mag-
nificatus eſt. equum & aſcenſorem de-
iecit in mare. Fortitudo mea & laus
mea dominus. & factus eſt michi in ſalutem. Iſte
deus meus & glorificabo eum. deus
patris mei & exaltabo eum. Dominus quaſi
uir pugnator. omnipotens nomen eius. Cur-
rus pharaonis & exercitum eius proie-
cit in mare. Electi principes eius
ſubmerſi ſunt in mari rubro. Abiſ-
ſi operuerunt eos. deſcenderunt in
profundum quaſi lapis. Dextera tua do-
mine magnificata eſt in fortitudi-
ne. dextera tua domine percuſſit inimicum.
& in multitudine glorie tue depoſuiſti
omnes aduerſarios meos. Miſiſti
iram tuam que deuorauit eos ſicut
ſtipulam. & in ſpiritu furoris tui con-
gregate ſunt aque. Stetit unda flu-
ens. congregate ſunt abiſſi in medio
mari. Dixit inimicus. Perſequar
& comprehendam. diuidam ſpolia.
& implebitur anima mea. Euaginabo
gladium meum. interficiet eos
manus mea. Flauit ſpiritus tuus & o-
peruit eos mare. ſubmerſi ſunt quaſi

plumbum in aquis vehementibus.
Quis similis tui in fortibus domine? quis
similis tui, magnificus in sanctitate, ter-
ribilis atque laudabilis et faciens mi-
rabilia? Extendisti manum tuam
et devoravit eos terra. Dux fuisti in
misericordia tua populo tuo quem redemis-
ti: et portasti eum in fortitudine tua
ad habitaculum sanctum tuum. Ascende-
runt populi et irati sunt: dolores op-
tinuerunt habitatores Philistiim.
Tunc conturbati sunt principes E-
dom, robustos Moab obtinuit tre-
mor: obriguerunt omnes habitato-
res Chanaan. Irruat super eos for-
mido et pavor in magnitudine bra-
chii tui: fiant inmobiles quasi lapis
donec pertranseat populus tuus domine,
iste quem possedisti. Introduces
eos et plantabis in monte hereditatis
tue firmissimo habitaculo tuo quod
operatus es domine. Sanctuarium tuum
domine quod firmaverunt manus
tue. Dominus regnabit in eternum
et ultra. Ingressus est enim eques Pharao
cum curribus et equitibus eius in ma-
re: et reduxit super eos dominus aquas
maris. Filii autem Israel ambulave-
runt per siccum in medio eius. Sump-
sit ergo Maria prophetissa soror Aaron tym-
panum in manu sua: egresseque sunt omnes
mulieres post eam cum tympa-
nis et choris quibus precinebat dicens.
Cantemus domino gloriose enim magni-
ficatus est: equum et ascensorem eius
deiecit in mare. Tulit autem Moy-
ses Israel de mari Rubro: et egressi sunt
in desertum Sur. Ambulaveruntque
tribus diebus per solitudinem et non inve-
nerunt aquam. Et venerunt in Ma-
rath: nec poterant bibere aquas de Ma-
rath, eo quod essent amare. Unde et congru-
um loco nomen imposuit vocans il-
lum Mara, id est amaritudinem. Et
murmuravit populus contra Moysen di-
cens: Quid bibemus? At ille clama-
vit ad dominum: qui ostendit ei lig-
num. Quod cum misisset in aquas,

in dulcedinem verse sunt. Ibi con-
stituit ei precepta atque iudicia et ibi
temptavit eum dicens. Si audie-
ris vocem domini dei tui et quod rectum
est coram eo feceris, et obedieris man-
datis eius, custodierisque omnia pre-
cepta illius, cunctum languorem
quem posui in Egypto non inducam super
te. Ego enim sum dominus salvator
tuus. Venerunt autem in Helim filii
Israel ubi erant .xii. fontes aquarum et .lxx.
palme et castra metati sunt iuxta
aquas. Profectique sunt de Helim,
et venit omnis multitudo filiorum
Israel in desertum Sin, quod est inter Helim
et Synai.

XVI

Quintodecimo die mensis secundi postquam
egressi sunt de terra Egypti.
Murmuravit omnis congregatio filiorum
Israel contra Moysen et Aaron in so-
litudine. Dixeruntque ad eos filii Israel:
Utinam mortui essemus per manum
domini in terra Egypti quando sedeba-
mus super ollas carnium et come-
debamus panes in saturitate. Cur
induxistis nos in desertum istud,
ut occideretis omnem multitudinem fa-
me? Dixit autem dominus ad Mo-
ysen. Ecce pluam vobis panes de
celo. Egrediatur populus et colligat que
sufficiunt per singulos dies ut
temptem eum utrum ambulet in
lege mea an non. Die autem sexto
parent quod inferant, et sit du-
plum quam colligere solebant per
singulos dies. Dixeruntque Moyses et
Aaron ad omnes filios Israel. Vespe-
re scietis quod dominus eduxerit vos
de terra Egypti: et mane videbitis glo-
riam domini. Audivit enim murmur
vestrum contra dominum. Nos vero quid
sumus quia mussitastis contra nos?
Et ait Moyses: Dabit dominus
vobis vespere carnes edere et mane
panes in saturitate, eo quod audierit
murmurationes vestras quibus mur-
murati estis contra eum. Nos enim
quid sumus? nec contra nos est murmur

vestrum set contra dominum. Dixit quoque moy-
ses ad aaron. Dic universe congregationi
filiorum israel. Accedite coram domino.
audivit enim murmur vestrum. Cumque
loqueretur aaron ad omnem cetum filiorum
israel respexerunt ad solitudinem. et ecce
gloria domini apparuit in nube. Locu-
tus est autem dominus ad moysen dicens. Au-
divi murmurationes filiorum israel. Lo-
quere ad eos. Vespere comedetis car-
nes. et mane saturabimini panibus
scietisque quod ego sum dominus deus
vester. Factum est ergo vespere. et ascen-
dens coturnix operuit castra. ma-
ne quoque ros iacuit per circuitum castro-
rum. Cumque operuisset superficiem
terre: apparuit in solitudine minu-
tum. et quasi pilo tunsum in similitudinem
pruine super terram. Quod cum vi-
dissent filii israel: dixerunt ad invicem.
manhu. quod significat. quid est hoc. ig-
norabant enim quid esset. Quibus
ait moyses. Iste est panis quem
dedit nobis dominus ad vescendum.
Hic est sermo quem precepit dominus.
Colligat ex eo unusquisque quantum
sufficiat ad vescendum gomor
per singula capita iuxta numerum ani-
marum vestrarum que habitant in taber-
naculo sic tolletis. Feceruntque ita
filii israel. et collegerunt alius plus
alius minus. Et mensi sunt ad men-
suram gomor. Nec qui plus col-
legerat habuit amplius. nec qui mi-
nus paraverat: reperit minus.
sed singuli iuxta id quod edere poterant con-
gregaverunt. Dixitque moyses ad eos.
Nullus relinquat ex eo in mane.
Qui non audierunt eum. sed dimise-
runt quidam ex eis usque mane.
et scatere cepit vermibus. atque conpu-
truit. Et iratus est contra eos moy-
ses. Colligebant autem mane sin-
guli quantum sufficere poterat ad ves-
cendum. Cumque incaluisset sol: li-
quefiebat. In die vero sexta college-
runt cibos duplices. id est duo gomor
per singulos homines. Venerunt autem

omnes principes multitudinis. et nar-
raverunt moysi. Qui ait eis. Hoc est quod
locutus est dominus. Requies sabbati san-
ctificata est domino. cras quodcumque o-
perandum est facite. et que coquenda sunt
coquite. Quicquid autem reliquum fu-
erit: reponite usque in mane. Feceruntque
ita ut preceperat moyses. et non conpu-
truit. neque vermis inventus est in eo.
Dixitque moyses. Comedite illud ho-
die. quia sabbatum est domini. non invenie-
tur hodie in agro. Sex diebus collígi-
te. In die autem septimo sabbatum est domini.
idcirco non invenietur. Venit ergo
septima dies. et egressi de populo ut colli-
gerent non invenerunt. Dixit autem
dominus ad moysen. Usquequo non vultis
custodire mandata mea et legem
meam. Videte quod dominus dederit vobis
sabbatum. et propter hoc tribuerit vobis
die sexto cibos duplices. Maneat
unusquisque apud semet ipsum.
nullus egrediatur de loco suo die
septimo. Et sabbatizavit populus die septimo.
Appellavitque domus israel nomen eius
man. quod erat quasi semen coriandri al-
bum. gustusque eius quasi simile cum
melle. Dixit autem moyses. Iste est sermo
quem precepit dominus. Imple go-
mor ex eo. et custodiatur in futuras
retro generationes. ut noverint panem
quo alui vos in solitudine quando educ-
ti estis de terra egipti. Dixitque moy-
ses ad aaron. Sume vas unum. et
mitte ibi man quantum potest
capere gomor. et repone coram do-
mino ad conservandum in generati-
ones vestras. sicut precepit dominus moy-
si. Posuitque illud aaron in tabernaculo
reservandum. Filii autem israel co-
mederunt manna .xl. annis donec
venirent in terram habitabilem. Hoc
cibo aliti sunt usque tangerent fines
terre chanaan. Gomor autem decima pars
est ephi. XVII.
Igitur profecta omnis multitudo fi-
liorum israel de deserto sin per man-
siones suas iuxta sermonem domini

castra metati sunt in raphidim
ubi non erat aqua ad bibendum populo
Qui iurgatus contra moysen ait:
Da nobis aquam ut bibamus. Quibus
respondit moyses: Quid iurga-
mini contra me? cur temptatis dominum?
Sitivit ergo populus ibi pre aque penuria
et murmuravit contra moysen dicens:
Cur fecisti nos exire de egipto ut oc-
cideres nos et liberos nostros ac iumenta
siti? Clamavit autem moyses
ad dominum dicens: Quid faciam
populo huic? Adhuc paululum et la-
pidabit me. Ait dominus ad moy-
sen: Antecede populum et sume tecum
de senioribus israel: et virgam qua percussis-
ti flumen tolle in manu tua et
vade. En ego stabo ibi coram te super
petram oreb. percutiesque petram
et exibit ex ea aqua ut bibat populus.
Fecit ita moyses coram senioribus
israel. et vocavit nomen illius loci
temptatio propter iurgium filiorum israel
et quia temptaverunt dominum dicen-
tes: Est ne dominus in nobis an non? Venit
autem amalech et pugnavit contra
filios israel in raphidim. Dixitque mo-
yses ad iosue: Elige viros et egressus
pugna contra amalech. Cras ego sta-
bo in vertice collis habens virgam dei in
manu mea. Fecit iosue ut locutus
est moyses. et pugnavit contra ama-
lech. Moyses autem et aaron et
hur ascenderunt super verticem
collis. Cumque levaret moyses ma-
nus vincebat israel. Sin autem paululum
remisisset superabat amalech.
Manus autem moysi erant graves.
Sumentes ergo lapidem posuerunt sub-
ter eum in quo sedit. Aaron autem et hur
sustentabant manus eius non
lassarentur usque ad occasum solis.
Fugavitque iosue amalech et po-
pulum eius in ore gladii. Dixit
autem dominus ad moysen: Scribe
hoc ob monimentum in libro et tra-
de auribus iosue. delebo enim me-
moriam amalech sub celo. Edifi-
cavitque moyses altare domino. Et
vocavit nomen eius dominus
exaltatio mea dicens: Quia manus
solii domini et bellum dei erit contra
amalech a generatione in generationem.

XVIII

Cumque audisset
Iethro sacerdos madian cognatus
moysi omnia que fecerat deus moysi et
israel populo suo. eo quod eduxisset israel dominus
de egipto: tulit sephoram uxorem
moysi quam remiserat. et duos
filios eius. quorum unus vocabatur
gersan. dicente patre. Advena
fui in terra aliena. Alter vero eliezer.
Deus enim ait patris mei adiutor
meus. et eruit me de gladio pharao-
nis. Venit ergo iethro cognatus
moysi. et filii eius. et uxor eius
ad moysen in desertum. ubi erat
castra metatus iuxta montem dei.
et mandavit moysi dicens: Ego
cognatus tuus iethro venio ad te
et uxor tua et duo filii tui cum ea.
Qui egressus in occursum cognati
sui adoravit et osculatus est eum. Sa-
lutaveruntque se mutuo verbis paci-
ficis. Cumque intrasset tabernaculum
narravit moyses cognato suo
cuncta que fecerat dominus pharao-
ni et egiptiis propter israel. et universum
laborem qui acciderat eis in itinere
quo liberavit eos dominus. Letatusque
est iethro super omnibus bonis que fe-
cerat dominus israel. eo quod eruisset
eum de manu egiptiorum. et ait: Bene-
dictus dominus qui liberavit vos de ma-
nu egiptiorum et de manu pharaonis
qui eruit populum suum de manu
egipti. Nunc ergo cognovi quia mag-
nus est dominus super omnes deos. eo quod
superbe egit contra illos. Obtulit ergo
iethro cognatus moysi holocausta
et hostias deo. Veneruntque moy-
ses et aaron et omnes seniores israel ut
comederent panem cum eo coram
domino. Altera autem die sedit
moyses ut iudicaret populum qui
assistebat moysi de mane usque

ad vesperam. Quod cum vidisset cognatus eius omnia scilicet que agebat in populo: ait. Quid est hoc quod facis in plebe? Cur solus sedes et omnis populus prestolatur de mane usque ad vesperam? Cui respondit moyses. Venit ad me populus querens sententiam dei. Cumque acciderit eis aliqua disceptatio: veniunt ad me ut iudicem inter eos, et ostendam eis precepta dei et leges eius. At ille. Non bonam inquit rem facis. Stulto labore consumeris et tu et populus iste qui tecum est. Ultra vires tuas est negocium. solus illud non poteris sustinere. Sed audi verba mea atque consilia. et erit dominus tecum. Esto tu populo in his que ad deum pertinent. ut referas que dicuntur ad eum. ostendasque populo ceremonias et ritum colendi. viamque per quam ingredi debeant et opus quod faciant. Provide autem de omni plebe viros potentes et timentes deum in quibus sit veritas, et qui oderint avariciam. et constitue ex eis tribunos et centuriones et quinquagenarios et decanos qui iudicent populum omni tempore. Quicquid autem maius fuerit referant ad te. et ipsi minora tantummodo iudicent. leviusque sit tibi partito in alios onere. Si hoc feceris: implebis imperium dei et precepta eius poteris sustinere. et omnis hic populus revertetur cum pace ad loca sua. Quibus auditis moyses fecit omnia que ille suggesserat. Et electis viris strenuis de cuncto israel constituit eos principes populi tribunos et centuriones et quinquagenarios et decanos qui iudicabant plebem omni tempore. Quicquid autem gravius erat referebant ad eum. faciliora tantummodo iudicantes. Dimisitque cognatum suum. Qui reversus abiit in terram suam.

XIX

Mense tercio egressionis filiorum israel de terra egipti in die hac venerunt in solitudinem sinai. Nam profecti de raphidim et pervenientes usque in desertum sinai: castrametati sunt in eodem loco. Ibique israel fixit tentoria e regione montis. Moyses autem ascendit in montem ad deum. Vocavitque eum dominus de monte et ait. Hec dices domui iacob et annunciabis filiis israel. Vos ipsi vidistis que fecerim egipciis. quomodo portaverim vos super alas aquilarum et assumpserim mihi. Si ergo audieritis vocem meam et custodieritis pactum meum: eritis mihi in peculium de cunctis populis. Mea est enim omnis terra. et vos eritis mihi in regnum sacerdotale et gens sancta. Hec sunt verba que loqueris ad filios israel. Venit moyses et convocatis maioribus natu populi exposuit omnes sermones quos mandaverat dominus. Responditque universus populus simul. Cuncta que locutus est dominus faciemus. Cumque retulisset moyses verba populi ad dominum: ait ei dominus. Iam nunc veniam ad te in caligine nubis. ut audiat me populus loquentem ad te. et credat tibi in perpetuum. Nunciavit ergo moyses verba populi ad dominum. Qui dixit ei. Vade ad populum et sanctifica illos hodie et cras. laventque vestimenta sua. et sint parati in diem tercium. In die enim tercio descendet dominus coram omni plebe super montem sinai. Constituesque terminos populo per circuitum. et dices ad eos. Cavete ne ascendatis in montem. nec tangatis fines illius. Omnis qui tetigerit montem: morte morietur. Manus non tanget eum. sed lapidibus opprimetur. aut confodietur iaculis. Sive iumentum fuerit sive homo: non vivet. Cum ceperit clangere buccina: tunc ascendant in montem. Descenditque moyses de monte ad populum et sanctificavit eum. Cumque lavissent vestimenta sua: ait ad eos. Estote

parati ad diem tertium. ne appro
pinquetis uxoribus uestris. Iam ad
uenerat dies tertius. et mane incla
ruerat. et ecce ceperunt audi
ri tonitrua ac micare fulgu
ra. et nubes densissima operire
montem. clangorque bucine
uehementius perstrepebat. Et ti
muit populus qui erat in castris. Cum
que eduxisset eos moyses in occur
sum dei de loco castrorum. steterunt
ad radices montis. Totus autem
mons synai fumabat. eo quod descendisset dominus su
per eum in igne. et ascenderet fumus
ex eo quasi de fornace. Eratque
mons omnis terribilis. et sonitus
bucine paulatim crescebat
in maius. et prolixius tendeba
tur. Moyses loquebatur. et dominus
respondebat ei. Descenditque dominus su
per montem synai. in ipso montis
uertice. et uocauit moysen in ca
cumine eius. Quo cum ascendisset
dixit ad eum. Descende et contestare po
pulum. ne forte uelint transcendere
terminos ad uidendum dominum.
et pereat ex eis plurima multitu
do. Sacerdotes quoque qui accedunt ad
dominum sanctificentur ne percutiat
eos. Dixitque moyses ad dominum. Non
poterit uulgus ascendere in montem
synai. Tu enim testificatus es et
iussisti dicens. Pone terminos cir
ca montem. et sanctifica illum. Cui
ait dominus. Vade descende. Ascen
desque tu et aaron tecum. Sacerdotes autem
et populus ne transeant terminos.
nec ascendant ad dominum. ne
forte interficiat illos. Descendit moy
ses ad populum. et omnia narra
uit eis.

XX

Locutusque est dominus cunctos
sermones hos. Ego sum dominus
deus tuus. qui eduxi te de terra egyp
ti de domo seruitutis. Non habebis deos
alienos coram me. Non facies tibi
sculptile. neque omnem similitudinem
que est in celo desuper. et que in ter
ra deorsum. nec eorum que sunt in aquis
sub terra. Non adorabis ea neque
coles. Ego sum dominus deus tuus for
tis zelotes. uisitans peccata patrum in
filios in tertiam et quartam generationem
eorum qui oderunt me. et facie
ens misericordiam in milia his qui di
ligunt me. et custodiunt precepta
mea. Non assumes nomen domini
dei tui in uanum. nec enim habebit in
sontem eum dominus. qui assumpse
rit nomen domini dei sui frustra.
Memento ut diem sabbati sanctifices.
Sex diebus operabis. et facies omnia
opera tua. Septima autem die
sabbatum domini dei tui est. Non
facies in eo omne opus tu et filius
tuus. et filia tua. et seruus tuus et
ancilla tua. iumentum tuum et ad
uena qui est intra portas tuas.
Sex enim diebus fecit deus celum
et terram. et mare. et omnia que in eis
sunt. et requieuit die septimo.
Idcirco benedixit dominus diei sab
bati. et sanctificauit eum. Honora
patrem tuum et matrem tu
am. ut sis longeuus super terram quam
dominus deus tuus dabit tibi. Non
occides. Non mechaberis. Non fur
tum facies. Non loqueris contra proximum
tuum falsum testimonium. Non
concupisces rem uel domum pro
ximi tui. Non desiderabis uxorem eius.
Non seruum. non ancillam. non bouem.
non asinum. nec omnia que illius sunt.
Cunctus autem populus audie
bat uoces. et lampades. et sonitum
bucine. montemque fumigantem.
et perterriti ac pauore concussi ste
terunt procul dicentes moysi. Loque
re tu nobis et audiemus. Non loqua
tur nobis dominus ne forte moria
mur. Et ait moyses ad populum. No
lite timere. ut enim probaret uos
uenit deus. et ut terror illius esset
in uobis. et non peccaretis. Stetitque
populus de longe. moyses autem accessit

sit ad caliginem in qua erat deus.
Dixit preterea dominus ad moysen.
Hec dices filiis israel. Vos uidistis quod
de celo locutus sim uobis. Non facie
meū tis deos argenteos. nec deos aureos
facietis uobis. Altare de terra facie
tis mihi. et offeretis super eo holocausta
et pacifica uestra. oues uestras et boues
in omni loco in quo memoria fuerit
nominis mei. ueniam ad te et bene
dicam tibi. Quod si altare lapideum
feceris mihi. non edificabis illud de sec
tis lapidibus. si enim leuaueris cultrum
tuum super eo. polluetur. Non ascen
des per gradus ad altare meum. ne
reueletur turpitudo tua. XXI

Hec sunt iudicia que propones eis.
Si emeris seruum hebreum. sex an
nis seruiet tibi. In septimo egre
dietur liber gratis. Cum quali ueste
intrauit. cum tali exeat. Si habens
uxorem. et uxor egredietur simul.
Sin autem dominus dedit ei uxorem
et peperit filios et filias. mulier et
liberi eius erunt domini sui. ipse uero
exibit cum uestitu suo. Quod si
dixerit seruus. diligo dominum me
um et uxorem ac liberos. non egredi
ar liber. offerat eum dominus
diis. et applicabitur ad ostium et postes.
perforabitque aurem eius subula.
et erit ei seruus usque in seculum. Si
quis uendiderit filiam suam in fa
mulam. non egredietur sicut ancil
le exire consueuerunt. Si displi
cuerit oculis domini sui cui tra
dita fuerit. dimittet eam. Po
pulo autem alieno uendendi non
habebit potestatem si spreuerit
eam. Sin autem filio suo desponde
rit eam. iuxta morem filiarum fa
ciet illi. Quod si alteram ei accepe
rit. prouidebit puelle nuptias.
et uestimenta. et pretium pudicitie non
negabit. Si ista tria non fecerit. egre
dietur gratis absque pecunia. Qui
percusserit hominem uolens
occidere. morte moriatur. Qui
autem non est insidiatus. sed deus
illum tradidit in manus eius.
constituam tibi locum quo fugere
debeat. Si quis per industriam oc
ciderit proximum suum. et per insidias. ab
altari meo euelles illum. ut mori
atur. Qui percusserit patrem suum
et matrem. morte moriatur. Qui
maledixerit patri suo aut matri. mor
te moriatur. Qui furatus fuerit ho
minem et uendiderit eum. conuictus noxe
morte moriatur. Si rixati fuerint
uiri. et percusserit alter proximum suum la
pide uel pugno. et ille mortuus non
fuerit. sed iacuerit in lectulo. si sur
rexerit et ambulauerit foris super
baculum suum. innocens erit
qui percusserit. ita tamen ut operas
eius et impensas in medicos res
tituat. Qui percusserit seruum suum
uel ancillam suam uirga. et mor
tui fuerint in manibus eius. cri
minis reus erit. Si autem uno
die superuixerit uel duobus. non sub
iacebit pene. quia pecunia illius
est. Si rixati fuerint uiri. et percus
serit quis mulierem pregnantem.
et abortiuum quidem fecerit. sed ipsa ui
xerit. subiacebit damno quantum ex
petierit maritus mulieris. et ar
bitri iudicauerint. Sin autem mors
eius fuerit subsecuta. reddet ani
mam pro anima. oculum pro oculo.
dentem pro dente. manum pro manu.
pedem pro pede. adustionem pro ad
ustione. uulnus pro uulnere. li
uorem pro liuore. Si percusserit
quispiam oculum serui sui aut
ancille. et luscos eos fecerit. dimit
tet eos liberos pro oculo quem eruit.
Dentem quoque si excusserit seruo
uel ancille sue. similiter dimit
tet liberos. Si bos cornu percusserit
uirum aut mulierem. et mortui fue
rint. lapidibus obruetur. et non
comedentur carnes eius. dominus quoque
bouis innocens erit. Quod si bos
cornupeta fuerit ab heri et nudius

tercius. et contestati sunt dominum eius
nec recluserit eum, occide-
ritque virum aut mulierem: et bos
lapidibus obruetur, et dominum illius oc-
cident. Quod si pretium ei fuerit im-
positum, dabit pro anima sua quicquid
fuerit postulatus. Filium quoque et fili-
am si cornu percusserit, simili senten-
tie subiacebit. Si servum ancillamque in-
vaserit, xxx. siclos argenti domino
restituet, bos vero lapidibus opprime-
tur. Si quis aperuerit cisternam et
foderit, et non operuerit eam, cecide-
ritque bos vel asinus in eam, domi-
nus cisterne reddet pretium iumentorum. Quod
autem mortuum est ipsius erit.
Si bos alienus bovem alterius vul-
neraverit, et ille mortuus fuerit,
vendent bovem vivum et divident
pretium, cadaver autem mortui
inter se dispertient. Sin autem scie-
bat quod bos cornipeta esset ab
heri et nudiustercius, et non custodi-
vit eum dominus suus, reddet
bovem pro bove, et cadaver integrum
accipiet.

XXII

Si quis furatus fuerit ovem vel bo-
vem, et occiderit vel vendiderit, quinque
boves pro uno bove restituet, et qua-
tuor oves pro una ove. Si effringens
fur domum sive effodiens fuerit in-
ventus, et accepto vulnere mortuus
fuerit, percussor non erit reus sangui-
nis. Quod si orto sole hoc fecerit,
homicidium perpetravit, et ipse
morietur. Si non habuerit quod pro furto red-
dat, ipse venundabitur. Si inventum
fuerit apud eum quod furatus est vi-
vens, sive bos sive asinus sive ovis,
duplum restituet. Si leserit quis-
piam agrum vel vineam, et dimise-
rit iumentum suum ut depascatur
aliena, quicquid optimum habuerit in
agro suo vel in vinea pro damni
estimatione restituet. Si egressus
ignis invenerit spinas, et compre-
henderit acervos frugum sive
stantes segetes in agris, reddet
dampnum qui ignem succenderit.
Si quis commendaverit amico pecuni-
am vel vas in custodiam, et ab eo
qui susceperat furto ablata fu-
erint, si invenitur fur, duplum
reddet. Si latet fur, dominus do-
mus applicabitur ad deos, et iurabit quod
non extenderit manum in rem pro-
ximi sui ad perpetrandam frau-
dem, tam in bove quam in asino
et ove ac vestimento, et quic-
quid dampnum inferre po-
test. Ad deos utriusque causa perveni-
et, et si illi iudicaverint, duplum
restituet proximo suo. Si quis com-
mendaverit proximo suo asinum, bo-
vem, ovem, et omne iumentum ad
custodiam, et mortuum fuerit aut de-
bilitatum vel captum ab hostibus,
nullusque hoc viderit, iusiurandum
erit in medio quod non extenderit
manum ad rem proximi sui,
suscipietque dominus iuramentum, et ille
reddere non cogetur. Quod si furto
ablatum fuerit, restituet dam-
num domino. Si comestum a bes-
tia, deferat ad eum quod occisum
est, et non restituet. Qui a proximo
suo quicquam horum mutuo pos-
tulaverit, et debilitatum aut mor-
tuum fuerit domino non presente,
reddere compelletur. Quod si in
presentiarum fuerit dominus, non
restituet, maxime si conductum ve-
nerat pro mercede operis sui. Si
seduxerit quis virginem necdum
desponsatam, dormieritque cum ea,
dotabit eam, et habebit eam uxo-
rem. Si pater virginis dare no-
luerit, reddet pecuniam iuxta mo-
dum dotis quam virgines acci-
pere consueverunt. Maleficos
non pacieris vivere. Qui coie-
rit cum iumento, morte moria-
tur. Qui immolat diis, occi-
detur, preter domino soli. Advenam
non contristabis, neque affliges eum:
advene enim et ipsi fuistis in ter-

egipti. Vidue et pupillo non noce-
bitis. Si leseritis eos: vociferabun-
tur ad me, et ego audiam clamo-
rem eorum, et indignabitur furor meus,
percutiamque vos gladio, et erunt
uxores vestre vidue, et filii vestri pu-
pilli. Si pecuniam dederis mutuo
filio meo pupillo meo pauperi
qui habitat tecum, non urgebis
eum quasi exactor, nec usuris oppri-
mes. Si pignus a proximo tuo
acceperis vestimentum, ante solis oc-
casum reddes ei. Ipsum enim est solum
quo operitur indumentum carnis
eius, nec habet aliud in quo dormi-
at. Si clamaverit ad me, exaudiam
eum, quia misericors sum. Diis
non detrahes, et principi populi tui non
maledices. Decimas tuas et primi-
tias non tardabis offerre. Primoge-
nitum filiorum tuorum dabis michi. De bobus
quoque et ovibus similiter facies. Septem
diebus sit cum matre sua, die
2 octava reddes illum michi. Carnem
que a bestiis fuerit pregustata non co-
medetis, sed proicietis canibus.

XXIII

Non suscipies
vocem mendacii, nec iunges
manum tuam ut pro impio dicas
falsum testimonium. Non sequeris tur-
bam ad faciendum malum, nec in iu-
dicio plurimorum acquiesces sententie
ut a vero devies. Pauperis quoque non
misereberis in negocio. Si occurre-
ris bovi inimici tui aut asino er-
ranti, reduc ad eum. Si videris asi-
num odientis te iacere sub onere,
non pertransibis, sed sublevabis cum
eo. Non declinabis in iudicium pau-
peris. Mendacium fugies. Insontem
et iustum non occides, quia adversor im-
pium. Non accipies munera, que exce-
cant etiam prudentes, et subvertunt ver-
ba iustorum. Peregrino molestus
non eris. Scitis enim advenarum
animas, quia et ipsi peregrini fuistis
in terra egipti. Sex annis semina-
bis terram tuam, et congregabis

2 Viri sancti eritis michi

fruges eius. Anno autem septimo
dimittes eam et requiescere facies
ut comedant pauperes populi tui,
et quicquid reliquum fuerit, edant
bestie agri. Ita facies in vinea et
in oliveto tuo. Sex diebus operaberis,
septima die cessabis, ut requiescat
bos et asinus tuus, et refrigeretur filius
ancille tue et advena. Omnia que di-
xi vobis custodite. Et per nomen exter-
norum deorum non iurabitis, neque audie-
tur ex ore vestro. Tribus vicibus per
singulos annos michi festa celebra-
bitis. Sollempnitatem azi-
morum custodies. Septem diebus
comedes azima sicut precepi tibi,
tempore mensis novorum quando egressus
es de egipto. Non apparebis in con-
spectu meo vacuus. Et sollempni-
tatem messis primitivorum operis
tui quecumque severis in agro. Sollemp-
nitatem quoque in exitu anni, quando
congregaveris omnes fruges tuas de
agro. Ter in anno apparebit omne
masculinum tuum coram domino deo tuo.
Non immolabis super fermento
sanguinem victime mee, nec re-
manebit adeps sollempnitatis
mee usque mane. Primicias fru-
gum terre tue deferes in domum
domini dei tui. Non coques hedum
in lacte matris sue. Ecce ego mit-
tam angelum qui precedat te et cus-
todiat in via, et introducat in locum
quem paravi. Observa eum, et au-
di vocem eius, nec contempnen-
dum putes, quia cum peccaveris
non dimittet, et est nomen meum
in illo. Quod si audieris vocem
eius, et feceris omnia que loquor, in-
imicus ero inimicis tuis, et affli-
gam affligentes te. Precedet-
que te angelus meus, et introducet
te ad amorreum et ethetum et
phereseum, chananeumque et eveum
et iebuseum, quos ego conteram.
Non adorabis deos eorum, nec coles eos.
Non facies opera eorum, sed destrues eos.

et conteres statuas eorum. Servie-
tisque domino deo vestro ut benedicam
panibus tuis et aquis et auferam in-
firmitatem de medio tui. Non erit
infecunda nec sterilis in terra tua.
Numerum dierum tuorum implebo.
Terrorem meum mittam in precur-
sum tuum. et occidam omnem populum
ad quem ingredieris. cunctorumque
inimicorum tuorum coram te terga vertam
et mittam crabrones prius qui fu-
gabunt eveum et chananeum et ethe-
um antequam introeas. Non eici-
am eos a facie tua anno uno. ne
terra in solitudinem redigatur.
et crescant contra te bestie.
Paulatim expellam eos de conspectu
tuo donec augearis et possideas ter-
ram. Ponam autem terminos tuos
a mari rubro usque ad mare pales-
tinorum. et a deserto usque ad fluvium.
Tradam in manibus vestris habitato-
res terre. et eiciam eos de conspectu
vestro. Non inibis cum eis fedus. nec cum
diis eorum. Non habitent in terra tua
ne forte peccare te faciant in me.
Si servieris diis eorum. quod tibi certe
erit in scandalum. XXIIII

Moysi quoque dixit. Ascende ad domi-
num tu et aaron. nadab et abiu et
lxx. seniores ex israel. et adorabitis pro-
cul. Solusque moyses ascendet ad
dominum. et illi non appropinquabunt
nec populus ascendet cum eo. Venit ergo
moyses et narravit plebi omnia ver-
ba domini atque iudicia. Responditque
cunctus populus una voce. Omnia verba
domini que locutus est faciemus. Scrip-
sit autem moyses universos sermo-
nes domini. et mane consurgens edi-
ficavit altare domino ad radices
montis. et XII titulos per XII tribus
israel. Misitque iuvenes de filiis israel.
et obtulerunt holocausta. immola-
veruntque victimas pacificas domino
vitulos XII. Tulit itaque moyses dimi-
diam partem sanguinis. et misit
in crateras. partem autem autem

residuam fudit super altare. Assu-
mensque volumen federis legit audi-
ente populo. Qui dixerunt. Omnia
que locutus est dominus faciemus
et erimus obedientes. Ille vero sump-
tum sanguinem respersit in popu-
lum et ait. Hic est sanguis federis quod pe-
pigit dominus vobiscum super cunctis
sermonibus his. Ascenderuntque
moyses et aaron. nadab et abiu et lxx
de senioribus israel. et viderunt deum
israel. Sub pedibus eius quasi opus
lapidis saphirini. et quasi celum cum
serenum est. Nec super eos qui procul
recesserant de filiis israel misit ma-
num suam. Videruntque deum et co-
mederunt ac biberunt. Dixit autem
dominus ad moysen. Ascende ad
me in montem et esto ibi. Daboque
tibi duas tabulas lapideas et legem ac
mandata que scripsi ut doceas filios
israel. Surrexerunt moyses et iosue
minister eius. Ascendensque moyses
in montem dei senioribus ait. Expec-
tate hic donec revertamur ad vos.
Habetis aaron et hur vobiscum. Si quid
natum fuerit questionis. referetis ad
eos. Cumque ascendisset moyses. operu-
it nubes montem. et habitavit gloria
domini super synai tegens illum
nube sex diebus. Septimo autem
die vocavit eum dominus de me-
dio caliginis. Erat autem species glorie
domini quasi ignis ardens super verticem
montis in conspectu filiorum israel. In-
gressusque moyses medium nebule
ascendit in montem. et fuit ibi xl
diebus. et xl noctibus. XXV

Locutusque est dominus ad moy-
sen dicens. Loquere filiis israel ut
tollant mihi primitias. Ab omni
homine qui offert ultroneus accipie-
tis eas. Hec sunt autem que accipere
debetis. Aurum et argentum et es. Iacinc-
tum et purpuram coccumque bis tinc-
tum. et bissum. et pilos caprarum. et pel-
les arietum rubricatas. pelles quoque ia-
cinctinas. et ligna sethim. oleum

luminaria concinnanda, aromata in
unguentum et thymiamata boni odo
ris. Lapides onichinos et gemmas ad or
nandum ephot ac rationale. Facientque
mihi sanctuarium et habitabo in medio eorum
iuxta omnem similitudinem tabernacu
li quod ostendam tibi, et omnium vasorum
in cultum eius. Sicque facietis illud.
Archam de lignis sethim compingite,
cuius longitudo habeat duos semis cubi
tos, latitudo cubitum et dimidium, al
titudo cubitum similiter ac semissem.
Et deaurabis eam auro mundissimo
intus et foris. Faciesque supra coronam
auream per circuitum, et quatuor circu
los aureos quos pones per quatuor archae
angulos. Duo circuli sint in latere
uno, et duo in altero. Facies quoque vec
tes de lignis sethim, et operies eos au
ro. Inducesque per circulos qui sunt
in archae lateribus, ut portetur in eis,
qui semper erunt in circulis, nec
umquam extrahentur ab eis. Ponesque
in archam testificationem quam dabo
tibi. Facies et propitiatorium de au
ro mundissimo. Duos cubitos
et dimidium tenebit longitudo
eius, cubitum et semissem latitudo.
Duos quoque cherubin aureos et pro
ductiles facies ex utraque parte o
raculi. Cherub unus sit in latere
uno, et alter in altero. Utrum
que latus propitiatorii tegant expan
dentes alas, et operientes oraculum,
respiciantque se mutuo versis
vultibus in propitiatorium quo operien
da est archa domini. In qua po
nes testimonium quod dabo tibi. Inde
praecipiam, et loquar ad te supra
propitiatorium scilicet ac de medio duorum
cherubin, qui erunt super archam
testimonii, cuncta quae mandabo
per te filiis Israel. Facies et men
sam de lignis sethim habentem du
os cubitos longitudinis, et in latitu
dine cubitum, ac semissem. Et inaura
bis eam auro purissimo. Faciesque
illi labium aureum per circui
tum. Et ipsi labio coronam inter
rasilem altam quatuor digi
tis, et super illam alteram coronam au
reolam. Quatuor quoque circulos aure
os praeparabis et pones eos in quatuor
angulis eiusdem mensae per singu
los pedes. Subter coronam erunt cir
culi aurei, ut mittantur vectes
per eos, et possit mensa portari. Ipsos
que vectes facies de lignis sethim,
et circumdabis auro ad subvehendam
mensam. Parabis et acetabula ac fialas,
thuribula ac ciathos in quibus of
ferenda sunt libamina, ex auro pu
rissimo. Et pones super mensam panes
propositionis in conspectu meo semper. Fa
cies et candelabrum ductile de auro
mundissimo, hastile eius et cala
mos, cyphos et sperulas ac lilia ex
ipso procedentia. Sex calami egre
dientur de lateribus, tres ex uno latere
et tres ex altero. Tres cyphi quasi in
nucis modum per calamos sin
gulos, sperulaque simul et lilium,
et tres similiter cyphi instar nucis
in calamo altero, sperulaque simul
et lilium. Hoc erit opus sex calamo
rum qui producendi sunt de has
tili. In ipso autem candelabro erunt
quatuor cyphi in nucis modum,
sperulaeque per singulos et lilia,
et sperulae sub duobus calamis per
tria loca, qui simul sex fiunt pro
cedentes de hastili uno. Et sperulae
igitur et calami ex ipso erunt, universa
ductilia de auro purissimo.
Facies et lucernas septem, et pones eas
super candelabrum ut luceant
ex adverso. Emunctoria quoque et
ubi quae emuncta sunt extinguantur
fiant de auro purissimo. Omne
pondus candelabri cum universis
vasis suis habebit talentum auri pu
rissimi. Inspice et fac secundum exem
plar quod in monte monstratum
est.

XXVI

Tabernaculum vero ita facies. Decem
cortinas de bysso retorta et hia

cincto et purpura coccoque bis
tincto variatas opere plumario
facies. Longitudo cortine unius
habebit xxviii cubitos. latitudo iiii
cubitorum erit. Unius mensure fient
universa tentoria. Quinque cortine
iungentur sibi mutuo et alie v nexu simili cohe
rebunt. Ansulas iacinctinas in lateri
bus ac summitatibus facies cortina
rum ut possint invicem copu
lari. Quinquagenas ansulas cor
tina habebit in utraque parte ita
insertas ut ansa contra ansam
veniat et altera alteri possit apta
ri. Facies et l circulos aureos quibus
cortinarum vela iungenda
sunt ut unum tabernaculum
fiat. Et facies saga cilicina xi
ad operiendum tectum tabernaculi.
Longitudo sagi unius habebit xxx
cubitos et latitudo iiii. Equa erit
mensura sagorum omnium. E quibus
quinque iunges seorsum et sex sibi
mutuo copulabis ita ut sextum sagum
in fronte tecti duplices. Facies et l
ansas in ora sagi unius ut con
iungi cum altero queat et l ansas in
ora sagi alterius ut cum altero co
puletur. L fibulas eneas quibus
iungantur anse et unum ex omnibus
operimentum fiat. Quod autem super
fuerit in sagis que parantur tecto id est
unum sagum quod amplius est ex me
dietate eius operies posteriora taberna
culi et cubitus ex una parte pende
bit et alter ex altera qui plus est in sago
rum longitudine utrumque latus
tabernaculi protegens. Facies et
operimentum aliud tecto de pelli
bus arietum rubricatis et super hoc
rursum aliud operimentum de
iacinctinis pellibus. Facies et tabu
las stantes tabernaculi de lignis
sethim, que singule denos cubitos
in longitudine habeant et in latitu
dine singulos ac semissem. In late
ribus tabule due incastrature
fiant quibus tabula alteri tabule

connectatur atque in hunc mo
dum cuncte tabule parabuntur.
Quarum xx erunt in latere me
ridiano quod vergit ad austrum. Qui
bus xl bases argenteas fundes ut
bine bases singulis tabulis per
duos angulos subiciantur. In la
tere quoque secundo tabernaculi quod
vergit ad aquilonem xx tabule
erunt xl habentes bases argenteas.
Bine bases singulis tabulis suppo
nentur. Ad occidentalem vero pla
gam tabernaculi facies sex tabu
las et rursum alias duas que in an
gulis erigantur post tergum ta
bernaculi. Eruntque coniuncte a
deorsum usque ad sursum et una
omnes compago retinebit. Duabus
quoque tabulis que in angulis po
nende sunt similis iunctura ser
vabitur. Et erunt simul tabule
viii bases earum xvi argentee dua
bus basibus per unam tabulam sup
putatis. Facies et vectes de lig
nis sethim v ad continendas
tabulas in uno latere tabernaculi
et v alios in altero et eiusdem nu
meri ad occidentalem plagam qui mit
tentur per medias tabulas a sum
mo usque ad summum. Ipsas quoque tabu
las deaurabis et fundes in eis anu
los aureos per quos vectes tabu
lata contineant, quos operies lami
nis aureis. Et eriges tabernaculum
iuxta exemplum quod tibi in mon
te monstratum est. Facies et velum
de iacincto et purpura coccoque
bis tincto et bisso retorta opere
plumario et pulchra varietate
contextum. Quod appendes ante
quattuor columpnas de lignis
sethim que ipse quidem deaurate e
runt et habebunt capita aurea et
bases argenteas. Inseretur autem
velum per circulos intra quod
pones archam testimonii et quo
sanctuarium et sanctuarii sanctuaria dividen
tur. Pones et propitiatorium super ar

cham testimonii in sancta sanctorum. mensamque extra velum. et contra mensam candelabrum in latere tabernaculi meridiano. Mensa enim stabit in parte aquilonis. Facies et tentorium in introitu tabernaculi de iacincto et purpura. coccoque bis tincto. et bisso retorta opere plumario. et v. columpnas deaurabis lignorum sethim. ante quas ducetur tentorium. quarum erunt capita aurea et bases enee.

XXVII

Facies et altare de lignis sethim. quod habebit v. cubitos in longitudine. et totidem in latitudine. id est quadrum. et tres cubitos in altitudine. Cornua autem per iiii. angulos ex ipso erunt. et operies illud ere. Faciesque in usus eius lebetes ad suscipiendos cineres. et forcipes. atque fuscinulas. et ignium receptacula. omnia vasa ex ere fabricabis. Craticulamque in modum retis eneam. per cuius iiii. angulos erunt quatuor anuli enei. quos pones subter arculam altaris. eritque craticula usque ad altaris medium. Facies et vectes altaris de lignis sethim duos. quos operies laminis eneis. et induces per circulos. eruntque ex utroque latere altaris ad portandum. Non solidum sed inane et cavum intrinsecus facies illud. sicut tibi in monte monstratum est. Facies et atrium tabernaculi. in cuius plaga australi contra meridiem erunt tentoria de bisso retorta. Centum cubitos unum latus tenebit in longitudine. et columpnas xx. cum basibus totidem eneis. que capita cum celaturis suis habebunt argentea. Similiter in latere aquilonis per longum erunt tentoria c. cubitorum. columpne xx. et bases enee eiusdem numeri. et capita earum cum celaturis suis argentea. In latitudine vero atrii quod respicit ad occidentem erunt tentoria per l. cubitos. et columpne x. basesque totidem. In ea quoque atrii latitudine que respicit ad orientem l. cubiti erunt. In quibus xv. cubitorum tentoria lateri uni deputabuntur. columpne quoque tres. et bases totidem. Et in latere altero erunt tentoria cubitos obtinentia xv. columpnas tres. et bases totidem. In introitu vero tabernaculi fiet tentorium cubitorum xx. ex iacincto et purpura coccoque bis tincto et bisso retorta. opere plumario. Columpnas habebit quatuor cum basibus totidem. Omnes columpne atrii per circuitum vestite erunt argenteis laminis. capitibus argenteis. et basibus eneis. In longitudine occupabit atrium cubitos c. in latitudine l. altitudo v. cubitorum erit. fietque de bisso retorta. et habebit bases eneas. Cunctaque vasa tabernaculi in omnes usus et cerimonias tam paxillos eius quam atrii ex ere facies. Precipe filiis israel ut afferant tibi oleum de arboribus olivarum purissimum. piloque contusum. ut ardeat lucerna semper in tabernaculo testimonii. extra velum quod appensum est testimonio. et collocabunt eam aaron et filii eius. ut usque mane luceant coram domino. Perpetuus erit cultus per successiones eorum coram filiis israel.

XXVIII

Applica quoque ad te aaron fratrem tuum cum filiis suis de medio filiorum israel. ut sacerdotio fungantur michi. aaron. nadab. et abiu. eleazar. ithamar. Facies vestem sanctam aaron fratri tuo in gloriam et decorem. Et loqueris cunctis sapientibus corde. quos replevi spiritu prudencie. ut faciant vestes aaron. in quibus sanctificatus ministret michi. Hec autem erunt vestimenta que facient. rationale et superhumerale. tunicam strictam et lineam

cidarim et balteum. Facient vestes
sanctas fratri tuo Aaron et filiis
eius ut sacerdotio fungantur mihi.
Accipientque aurum et iacinctum
et purpuram coccumque bis tinctum
et byssum. Facient autem super
humerale de auro et iacincto et pur
pura cocco que bis tincto et bysso
retorta opere plumario polimi
to. Duas horas iunctas habebit in u
troque latere summitatum ut in unum
redeant. Ipsaque textura et cuncta
operis varietas erit ex auro et
iacincto ac purpura cocco que bis
tincto et bysso retorta. Sumesque
duos lapides onichinos et sculpes
in eis nomina filiorum Israel. Sex no
mina in lapide uno et sex reliqua
in altero iuxta ordinem nativitatis
eorum. Opere sculptoris et celatura
gemmarii sculpes eos nominibus
filiorum Israel inclusos auro atque circum
datos. Et pones in utroque latere super
humeralis memoriale filiis Israel.
Portabitque Aaron nomina eorum coram
domino super utrumque humerum
ob recordationem. Facies et uncinos
de auro et duas catenulas auri pu
rissimi sibi invicem coherentes quas
inseres uncinis. Rationale quoque iu
dicii facies opere polimito iuxta
texturam superhumeralis ex auro
iacincto et purpura cocco que bis
tincto et bysso retorta. Quadran
gulum erit et duplex. Mensuram
palmi habebit tam in longitudine
quam in latitudine. Ponesque
in eo quattuor ordines lapidum. In pri
mo versu erit lapis sardius et topa
zius et smaragdus. In secundo carbun
culus saphirus et iaspis. In tertio
ligurius achates et amethistus.
In quarto crisolitus onichinus
et berillus. Inclusi auro erunt
per ordines suos. Habebuntque no
mina filiorum Israel. Duodecim nominibus
celabuntur singuli lapides no
minibus singulorum per duodecim tribus.

Facies in rationali catenas sibi
invicem coherentes et duos anu
los ex auro purissimo quos po
nes in utraque rationalis summitate.
Catenasque aureas iunges anu
lis qui sunt in marginibus eius. Et ip
sarum catenarum extrema du
obus copulabis uncinis in utroque la
tere superhumeralis quod rationale
respicit. Facies et duos anulos au
reos quos pones in summitate ratio
nalis in oris que e regione sunt su
perhumeralis et posteriora eius aspiciunt.
Nec non et alios duos anulos au
reos qui ponendi sunt in utroque
latere superhumeralis deorsum quod
respicit contra faciem iuncture
inferioris ut aptari possit cum su
perhumerali. Et stringatur rationale
anulis suis cum anulis superhu
meralis vitta iacinctina ut ma
neat iunctura fabrefacta. Et a se in
vicem rationale et superhumerale
nequeant separari. Portabitque Aa
ron nomina filiorum Israel in rationali
iudicii super pectus suum quando ingre
dietur sanctuarium memoriale co
ram domino in eternum. Pones
autem in rationali iudicii doc
trinam et veritatem que erit in
pectore Aaron quando ingredietur
coram domino. Et gestabit iudici
um filiorum Israel in pectore suo in con
spectu domini semper. Facies et tu
nicam superhumeralis totam ia
cinctinam in cuius medio sup
erit capitium et ora per gyrum
eius textilis sicut fieri solet in extre
mis vestium partibus ne facile
rumpatur. Deorsum vero ad pedes
eiusdem tunice per circuitum quasi
mala punica facies ex iacincto
et purpura et cocco bis tincto et
bysso retorta mixtis in medio tin
tinnabulis ita ut tintinnabulum
sit aureum et malum punicum.
Rursumque tintinnabulum a
liud aureum et malum punicum.

et audi sonus
Sic vestietur ei Aaron in officio mi-
nisterii qui ingreditur et egreditur
sanctuarium dei in conspectu domini
et non moriatur. Facies et laminam
de auro purissimo in qua sculpes
opere celatoris Sanctum domino. Li-
gabisque eam vitta iacinctina.
et erit super thiaram imminens
fronti pontificis. Portabitque Aaron
iniquitates eorum que obtulerunt et sanc-
tificaverunt filii Israhel in cunctis
muneribus et donariis suis. Erit
autem lamina semper in fronte
eius, ut placatus ei sit dominus.
Stringesque tunicam bisso. et
thiaram bissinam. Facies et balthe-
um opere plumarii. Porro filiis Aa-
ron tunicas lineas parabis et balteos
ac thiaras in gloriam et decorem.
Vestiesque his omnibus Aaron fratrem
tuum et filios eius cum eo. Et cunc-
torum consecrabis manus. Sanc-
tificabisque illos ut sacerdotio fungan-
tur michi. Facies et feminalia li-
nea ut operiant carnem turpitu-
dinis sue a renibus usque ad femo-
ra. Et utentur eis Aaron et filii eius
quando ingredientur tabernaculum
testimonii, vel quando appropinquant
ad altare ut ministrent in sanctuario
ne iniquitatis rei moriantur. Le-
gitimum sempiternum erit Aaron
et semini eius post eum. XXIX

Sed et hoc facies ut michi in sacerdocium
consecrentur. Tolle vitulum de ar-
mento et arietes duos immaculatos.
panesque azimos et crustulam ab-
sque fermento que conspersa sint oleo. La-
gana quoque azima oleo lita. De
simila triticea cuncta facies. et
posita in canistro offeres. Vitulum
autem et duos arietes. Et Aaron ac
filios eius applicabis ad ostium
tabernaculi testimonii. Cumque
laveris patrem cum filiis suis aqua. indues
Aaron vestimentis suis. id est linea et
tunica et superhumerali et rationa-
li quod constringes balteo. Et
pones thiaram in capite eius.
et laminam sanctam super thiaram.
et oleum unctionis fundes super
caput eius. Atque hoc ritu consecra-
bitur. Filios quoque illius applicabis.
et indues tunicis lineis. cingesque
balteo Aaron scilicet et liberos eius. et im-
pones eis mitras. eruntque sacer-
dotes mei religione perpetua. Post-
quam initiaveris manus eorum. applica-
bis et vitulum coram tabernaculo
testimonii. Imponentque Aaron et fi-
lii eius manus super caput illius.
et mactabis eum in conspectu do-
mini iuxta hostium tabernaculi tes-
timonii. Sumptumque de sangui-
ne vituli pones super cornua al-
taris digito tuo. Reliquum vero
sanguinem fundes iuxta basim eius.
Sumes et adipem totum qui operit
intestina et reticulum iecoris. ac duos
renes et adipem qui super eos est.
et offeres incensum super altare.
Carnes vero vituli et corium et fimum
combures foris extra castra. eo quod
pro peccato sit. Unum quoque arietem
sumes sumes. super cuius caput
ponent Aaron et filii eius manum.
Quem cum mactaveris tolles de san-
guine eius. et fundes circa altare. Ipsum
autem arietem secabis in frusta.
lotaque intestina eius ac pedes
pones super concisas carnes. et super
caput illius. et offeres totum arie-
tem incensum super altare. Obla-
cio est domino. odor suavissimus
victime dei. Tolle quoque arietem
alterum super cuius caput Aaron
et filii eius ponent manus. Quem
cum immolaveris sumes de sanguine
ipsius. et pones super extremum dex-
tre auricule Aaron et filiorum eius. et
super pollices et manus eorum et pedis
dextri. fundesque sanguinem super
altare per circuitum. Cumque tule-
ris de sanguine qui est super alta-
re. et de oleo unctionis. asperges Aaron
et vestes eius. filios et vestes eorum

eorum. Consecratis et ipsis vestibus
tolles adipem de ariete et caudam
et arvinam que operit vitalia ac re-
ticulum iecoris et duos renes atque
adipem qui super eos est armumque
dextrum, eo quod sit aries conse-
cracionis tortamque panis unius crus-
tulam conspersam oleo, laganum de ca-
nistro azimorum quod positum est in
conspectu domini. Ponesque omnia
super manus Aaron et filiorum eius et san-
ctificabis elevans coram domino.
Suscipiesque universa de manibus
eorum et incendes super altare in ho-
locaustum odorem suavissimum in con-
spectu domini quia oblacio eius
est. Sumes quoque pectusculum de arie-
te quo initiatus est Aaron, sanctifica-
bisque illud elevatum coram do-
mino et cedet in partem tuam.
Sanctificabis et pectusculum consecra-
tum et armum quem de ariete se-
parasti quo initiatus est Aaron
et filii eius, cedentque in partem
Aaron et filiorum eius iure perpetuo
a filiis Israel, quia primitiva sunt
et inicia de victimis eorum pacificis
que offerunt domino. Vestem
autem sanctam qua utetur Aaron ha-
bunt filii eius post eum, ut un-
gantur in ea et consecrentur ma-
nus eorum. Septem diebus utetur il-
la pontifex qui pro eo fuerit constitu-
tus de filiis eius, et qui ingredietur
tabernaculum testimonii ut mi-
nistret in sanctuario. Arietem autem
consecracionis tolles et coques car-
nes eius in loco sancto quibus vesce-
tur Aaron et filii eius. Panes quoque
qui sunt in canistro in vestibulo
tabernaculi testimonii comedent
ut sit placabile sacrificium et sancti-
ficentur offerencium manus. Alieni-
gena non vescetur ex eis quia sanc-
ta sunt. Quod si remanserit de carnibus
consecratis sive de panibus usque ad ma-
ne, combures reliquias igni. Non come-
dentur quia sanctificata sunt. Omnia

que precepi tibi facies super Aaron et filiis
eius. Septem diebus consecrabis ma-
nus eorum et vitulum pro peccato offeres
per singulos dies ad expiandum. Mun-
dabisque altare cum immolaveris
expiacionis hostiam et ungues il-
lud in sanctificacionem. Septem diebus expia-
bis altare et sanctificabis et erit sanctum sanc-
torum. Omnis qui tetigerit illud sanctificabitur.
Hoc est quod facies in altari: agnos
anniculos duos per singulos dies
iugiter, unum agnum mane, alterum
vespere. Decimam partem simile
conspersae oleo tunso quod habeat me-
suram quartam partem hin et
vinum ad libandum eiusdem mensure
in agno uno. Alterum vero agnum of-
feres ad vesperam iuxta ritum matu-
tine oblacionis, et iuxta ea que diximus
in odorem suavitatis sacrificium
est domino oblacione perpetua in generacio-
nes vestras ad hostium tabernaculi testi-
monii coram domino ubi constitu-
am ut loquar ad te. Ibique precipiam
filiis Israel et sanctificabitur altare in gloria
mea. Sanctificabo et tabernaculum testi-
monii cum altari et Aaron cum filiis
eius ut sacerdocio fungantur mi-
chi. Et habitabo in medio filiorum Israel, ero-
que eis deus, et scient quia ego do-
minus deus eorum qui eduxi eos de
terra Egipti ut manerem inter illos,
ego dominus deus ipsorum.

XXX

Facies quoque
altare ad adolendum thimiama
de lignis setim habens cubitum longi-
tudinis et alterum latitudinis, qua-
drangulum, et duos cubitos in alti-
tudine. Cornua ex ipso procedent. Ves-
ties quoque illud auro purissimo tam
craticulam eius quam parietes
per circuitum eius et cornua. Facies
quoque ei coronam aureolam per gi-
rum et duos anulos aureos sub co-
rona per singula latera ut mittantur
in eos vectes et altare portetur. Ipsos
quoque vectes facies de lignis setim
et inaurabis. Ponesque altare contra

uelum quod ante archam pendet tes-
timonii coram propiciatorio quo te-
gitur testimonium. ubi loquar tibi.
Et adolebit incensum super eo aa-
ron suave fragrans mane. Quando
ponet lucernas. incendet illud. et quando
collocet eas ad vesperum. uret
thimiama sempiternum coram domino
in generationes vestras. Non offeretis su-
per eo thimiama compositionis alterius. nec
oblacionem et victimam. nec liba li-
babitis. Et deprecabitur aaron super
cornua altaris semel per annum in
sanguine quod oblatum est pro peccato. et
placabit super eo in generacionibus
vestris. Sanctum sanctorum erit domino. Locutusque
est dominus ad moysen dicens.
Quando tuleris summam filiorum israel iuxta
numerum. dabunt singuli precium pro ani-
mabus suis domino. et non erit plaga in eis
cum fuerint recensiti. Hoc autem dabit
omnis qui transit ad nomen. dimidium
sicli iuxta mensuram templi. Siclus
xx. obolos habet. Media pars sicli offe-
retur domino. Qui habetur in numero a xx an-
nis et supra dabit precium. Dives non
addet ad medium sicli et pauper nichil
minuet. Susceptamque pecuniam
que collata est a filiis israel trades in
usus tabernaculi testimonii. ut sit mo-
nimentum eorum coram domino. et pro-
picietur animabus eorum. Locutusque est dominus
ad moysen dicens. Facies et labrum
eneum cum basi sua ad lavandum.
ponesque illud inter tabernaculum tes-
timonii et altare. Et missa aqua lava-
bunt in eo aaron et filii eius ma-
nus suas ac pedes quando ingressuri sunt
tabernaculum testimonii. et quando ac-
cessuri sunt ad altare ut offerant
in eo thimiama domino. ne forte mori-
antur. Legitimum sempiternum erit
ipsi et semini eius per successiones.
Locutusque est dominus ad moysen
dicens. Sume tibi aromata prime
mirre et electe quingentos siclos.
et cinnamomi medium. id est ducentos
quinquaginta siclos. calami simi-
liter ducentos quinquaginta. Casie autem quingentos
siclos in pondere sanctuarii. olei de oli-
vetis mensuram hin. Faciesque
unctionis oleum sanctum unguen-
tum compositum opere unguenta-
rii. Et ungues ex eo tabernaculum
testimonii. et archam testamen-
ti. mensamque cum vasis suis. cande-
labrum et utensilia eius. altaria
thimiamatis et holocausti. et uni-
versam supellectilem que ad cultum
eorum pertinent. Sanctificabisque omnia. et
erunt sancta sanctorum. Qui tetigerit ea sancti-
ficabitur. Aaron et filios eius ungues.
sanctificabisque eos ut sacerdocio fun-
gantur michi. Filiis quoque israel
dices. Hoc oleum unctionis sanctum
erit michi in generaciones vestras. Ca-
ro hominis non ungetur ex eo. et iux-
ta compositionem eius non facietis aliud. quia
sanctificatum est. et sanctum erit vobis.
Homo quicumque tale composuerit
et dederit ex eo alieno exterminabitur
de populo suo. Dixitque dominus
ad moysen. Sume tibi aromata.
stacten. et onicha. et galbanum bo-
ni odoris et thus lucidissimum.
equalis ponderis erunt omnia. Faci-
esque thimiama compositum opere
unguentarii mixtum diligenter
et purum. et sanctificatione dignissimum.
Cumque in tenuissimum pulverem
universa contuderis. pones ex eo co-
ram tabernaculo testimonii in quo
loco apparebo tibi. Sanctum sanctorum erit
vobis thimiama. Talem compositionem non
facietis in usus vestros. quia sanctum
est domino. Homo quicumque fecerit
simile ut odore illius perfruatur.
peribit de populis suis. XXXI

Locutusque est dominus ad moy-
sen dicens. Ecce vocavi beselee-
el ex nomine filium uri filii hur
de tribu iuda. et implevi eum spiritu
dei sapientia et intelligentia et sciencia in
omni opere. ad excogitandum fa-
bricae quicquid fieri potest ex auro
et argento. et ere. marmore. et gemmis

rius et universitate lignorum. Dedique ei
socium hooliab filium achisamech
de tribu dan. Et in corde omnis eru
diti posui sapientiam ut faciant cunc
ta que precepi tibi. Tabernaculum federis
et archam testimonii et propitiatori
um quod super eam est. et cuncta
vasa tabernaculi. mensamque et va
sa eius. candelabrum purissimum
cum vasis suis. et altaria thimia
matis et holocausti et omnia vasa eo
rum. labrum cum basi sua. vestes sanctas
in ministerio aaron sacerdoti et filiis eius
ut fungantur officio suo in sacris. o
leum unctionis et thimiamata aro
maticum in sanctuario. omnia que precepi
tibi facient. Et locutus est dominus
ad moysen dicens. Loquere filiis israel
et dices ad eos. Videte ut sabbatum
meum custodiatis. quia signum
est inter me et vos in generationibus
vestris. ut sciatis quia ego dominus
qui sanctifico vos. Custodite sabbatum
meum. sanctum est enim vobis. Qui
polluerit illud. morte morietur. Qui
fecerit in eo opus. peribit anima illius
de medio populi sui. vi. diebus facie
tis opus. in die septimo sabbatum
est requies sancta domino. Omnis qui
fecerit opus in hac die morietur.
Custodiant filii israel sabbatum et cele
brent illud in generationibus suis.
Pactum est sempiternum inter
me et filios israel signumque perpetuum.
Sex enim diebus dominus fecit
celum et terram. et in septimo ab
opere cessavit. Deditque dominus
moysi completis huiuscemo
di sermonibus in monte synai
duas tabulas testimonii lapi
deas scriptas digito dei. XXXII
Videns autem populus quod moram
faceret descendendi de monte.
moyses
congregatus adversus aaron. ait.
Surge fac nobis deos qui nos pre
cedant. Moysi enim huic viro qui
nos eduxit de terra egypti ignoramus
quid acciderit. Dixitque ad eos aaron.

Tollite inaures aureas de uxo
rum filiorumque et filiarum vestrarum auribus
et afferte ad me. Fecitque populus que
iusserat deferens inaures ad aa
ron. Quas cum ille accepisset for
mavit opere fusorio. et fecit ex
eis vitulum conflatilem. Dixerunt
que. Hii sunt dii tui israel qui te
eduxerunt de terra egypti. Quod
cum vidisset aaron edificavit
altare coram eo. et preconis voce
clamavit dicens. Cras sollempni
tas domini est. Surgentesque
mane obtulerunt holocausta et
hostias pacificas. et sedit populus co
medere et bibere. et surrexerunt lude
re. Locutus est autem dominus ad moy
sen dicens. Vade descende. peccavit
populus tuus quem eduxisti de terra
egypti. recesserunt cito de via quam
ostendisti eis. Feceruntque sibi vi
tulum conflatilem. et adoraverunt
atque immolantes hostias ei dixerunt.
Isti sunt dii tui israel. qui eduxerunt
te de terra egypti. Rursumque ait
dominus ad moysen. Cerno quod
populus iste dure cervicis sit.
dimitte me ut irascatur furor
meus contra eos. et deleam eos. fa
ciamque te in gentem magnam.
Moyses autem orabat dominum deum
suum dicens. Cur domine irascitur
furor tuus contra populum tuum
quem eduxisti de terra egypti in for
titudine magna. et in manu ro
busta. Ne quaeso dicant egyptii. Cal
lide eduxit eos ut interficeret in mon
tibus. et deleret e terra. Quiescat ira
tua. et esto placabilis super ne
quicia populi tui. Recordare abra
ham. ysaac israel servorum tuorum qui
bus iurasti per temetipsum dicens.
Multiplicabo semen vestrum sicut
stellas celi. et universam terram hanc
de qua locutus sum dabo semi
ni vestro. et possidebitis eam semper.
Placatusque est dominus ne face
ret malum quod locutus fuerat adversus

populum suum. Et reversus est Moy-
ses de monte portans duas tabu-
las testimonii manu scriptas utra-
que et factas opere domini. Scriptura
quoque dei erat sculpta in tabulis.
Audiens autem Iosue tumultum
populi vociferantis ait ad Moysen:
Ululatus pugne auditur in cas-
tris. Qui respondit: Non est clamor adhor-
tantium ad pugnam, neque vocife-
ratio compellentium ad fugam, sed
vocem cantantium ego audio. Cumque
dit appropinquasset ad castra, vitulum et cho-
ros. Iratusque valde proiecit de
manu tabulas et confregit eas
ad radicem montis. Arripiensque
vitulum quem fecerant combussit et
contrivit usque ad pulverem quem
sparsit in aquam. Et dedit ex eo po-
tum filiis Israel. Dixitque Moyses ad
Aaron: Quid tibi fecit hic populus ut
induceres super eum peccatum maximum?
Cui ille respondit: Ne indignetur do-
minus meus. Tu enim nosti po-
pulum istum quod pronus sit ad ma-
lum. Dixerunt michi: Fac nobis deos qui
nos precedant. Huic enim Moysi qui
eduxit nos de terra Egypti nescimus
quid acciderit. Quibus ego dixi: Quis
vestrum habet aurum? Tulerunt et de-
derunt michi, et proieci illud in ignem,
egressusque est hic vitulus. Videns ergo
Moyses populum quod esset nu-
datus; spoliaverat enim eum
Aaron propter ignominiam sordis
et inter hostes nudum constituerat,
et stans in porta castrorum ait: Si
quis est domini iungatur mi-
chi. Congregatique sunt ad eum
omnes filii Levi. Quibus ait: Hec dicit
dominus deus Israel: Ponat vir
gladium super femur suum. Ite
et redite de porta usque ad portam
per medium castrorum, et occidat
unusquisque fratrem et amicum et pro-
ximum suum. Feceruntque filii Levi
iuxta sermonem Moysi, cecide-
runtque in die illo quasi .xx. tria

milia hominum. Et ait Moyses:
Consecrastis manus vestras hodie
domino, unusquisque in filio et
fratre suo, ut detur vobis benedictio. Facto
autem altero die locutus est Moy-
ses ad populum: Peccastis peccatum ma-
ximum. Ascendam ad dominum,
si quomodo eum quivero depre-
cari pro scelere vestro. Reversusque ad
dominum ait: Obsecro, domine, pec-
cavit populus iste peccatum mag-
num, feceruntque sibi deos aureos.
Aut dimitte eis hanc noxam, aut
si non facis, de libro tuo quem — dele me
scripsisti. Cui respondit dominus:
Qui peccaverit michi delebo eum
de libro meo. Tu autem vade et
duc populum istum quo locutus
sum tibi. Angelus meus precedet
te. Ego autem in die ultionis
visitabo et hoc peccatum eorum. Percussit
ergo dominus populum pro reatu quem
fecit Aaron. XXXIII

Locutusque est dominus ad Moy-
sen: Vade et ascende de loco isto
tu et populus tuus quem eduxisti
de terra Egypti in terram quam iu-
ravi Abraham, Ysaac et Iacob, di-
cens: Semini tuo dabo eam. Et
mittam precursorem tui angelum
ut eiciam Chananeum et Amor-
reum et Ettheum et Ferezeum
et Eveum et Iebuseum, et intres in
terram fluentem lacte et
melle. Non enim ascendam tecum
quia populus dure cervicis es, ne
forte disperdam te in via. Audiensque
populus sermonem hunc pes-
simum luxit, et nullus ex more in-
dutus est cultu suo. Dixitque do-
minus ad Moysen: Loquere filiis
Israel: Populus dure cervicis es;
semel ascendam in medio tui +
et delebo te. Iam nunc depone or-
natum tuum, ut sciam quid
faciam tibi. Deposuerunt ergo fi-
lii Israel ornatum suum a mon-
te Oreb. Moyses quoque tollens

tabernaculum. tetendit extra castra
procul. vocavitque nomen eius Ta-
bernaculum federis. Et omnis qui ha-
bebat aliquam questionem egredieba-
tur ad tabernaculum federis extra
castra. Cumque egrederetur moyses
ad tabernaculum, surgebat uni-
versa plebs et stabat unusquisque
in hostio papilionis sui. aspiciebant-
que tergum moysi donec ingrede-
retur tentorium. Ingresso autem illo
tabernaculum federis. descendebat
columpna nubis. et stabat ad
ostium. loquebaturque cum moyse
cernentibus universis quod columpna
nubis staret ad ostium tabernaculi.
Stabantque ipsi. et adorabant per
fores tabernaculorum suorum. Loquebatur
autem dominus ad moysen facie
ad faciem. sicut loqui solet homo
ad amicum suum. Cumque ille re-
verteretur in castra. minister eius
iosue filius nun puer non recede-
bat de tabernaculo. Dixit autem
moyses ad dominum. Precipis ut
educam populum istum. et non indicas
mihi quem missurus sis mecum.
presertim cum dixeris. Novi te ex no-
mine. et invenisti gratiam coram
me. Si ergo inveni gratiam in aspectu tu-
o. ostende michi faciem tuam. ut
sciam te et inveniam gratiam ante
oculos tuos. Respice populum tuum
gentem hanc. Dixitque dominus. Facies
mea precedet te. et requiem dabo
tibi. Et ait moyses. Si non tu ipse
precedas. ne educas nos de loco isto.
In quo enim scire poterimus ego
et populus tuus invenisse gratiam in con-
spectu tuo. nisi ambulaveris nobiscum. ut
glorificemur ab omnibus populis
qui habitant super terram. Dixit autem
dominus ad moysen. Et verbum
istud quod locutus es faciam.
Invenisti enim gratiam coram me.
et te ipsum novi ex nomine. Qui ait.
Ostende michi gloriam tuam. Re-
spondit. ego ostendam omne bonum tibi.
et vocabo in nomine domini coram te.
et miserebor cui voluero. et clemens
ero in quem michi placuerit. Rur-
sumque ait. Non poteris videre faciem
meam. Non videbit me homo et vi-
vet. Et iterum. Ecce inquit est locus
apud me. et stabis supra petram.
Cumque transibit gloria mea. ponam
te in foramine petre. et protegam
dextera mea. donec transeam. tol-
lamque manum meam. et videbis
posteriora mea. faciem autem meam
videre non poteris.

XXXIIII

Ac deinceps precide ait duas tabu-
las lapideas instar priorum. et scri-
bam super eas verba que habuerunt ta-
bule quas fregisti. Esto paratus
mane. ut ascendas statim in mon-
tem synai. stabisque mecum super
verticem montis. Nullus ascendat
tecum. nec videatur quispiam
per totum montem. Boves quoque
et oves non pascantur e contra. Exci-
dit ergo duas tabulas lapideas quales
antea fuerant. Et de nocte con-
surgens ascendit in montem
synai sicut ei preceperat dominus.
portans secum tabulas. Cumque
descendisset dominus per nubem,
stetit moyses cum eo invocans
nomen domini. Quo transeunte co-
ram eo ait. Dominator domine
deus misericors et clemens. paciens
et multe miserationis. ac verax. qui custo-
dis misericordiam in milia. qui aufers
iniquitatem. et scelera atque peccata. nul-
lusque apud te per se innocens est.
Qui reddis iniquitatem patrum fi-
liis ac nepotibus in terciam et quar-
tam generationem. Festinusque moy-
ses curvatus est pronus in terram.
et adorans ait. Si inveni gratiam
in conspectu tuo domine obsecro
ut gradiaris nobiscum. populus enim
dure cervicis est. et auferes iniqui-
tates nostras atque peccata. nosque pos-
sideas. Respondit dominus. Ego ini-
bo pactum videntibus cunctis sig-

na faciam que numquam visa sunt
super terram. nec in ullis gentibus.
ut cernat populus iste in cuius es me-
dio. opus domini terribile quod
facturus sum. Observa cuncta que
hodie mando tibi. Ego ipse eiciam
ante faciem tuam. amorreum. et cha-
naneum. etheum. phereseum quoque. et
eveum. et iebuseum. Cave ne umquam
cum habitatoribus terre illius iungas
amicicias que tibi sint in ruinam.
sed aras eorum destrue. confringe
statuas. lucosque succide. Noli
adorare deum alienum. dominus
zelotes nomen eius. deus est emu-
lator. Ne ineas pactum cum hominibus
illarum regionum. ne cum forni-
cati fuerint cum diis suis. et adora-
verint simulacra eorum. vocet te
quispiam ut comedas de immola-
tis. Nec uxorem de filiabus eorum acci-
pies filiis tuis. ne postquam ipse
fuerint fornicate fornicari faciant
filios tuos in deos suos. Deos con-
flatiles non facies tibi. Sollempni-
tatem azimorum custodies. Septem
diebus vesceris azimis. sicut prece-
pi tibi. In tempore mensis novorum.
mense enim verni temporis egressus
es de egipto. Omne quod aperit vul-
vam generis masculini. meum erit.
de cunctis animantibus. tam de bobus
quam de ovibus meum erit. Primo-
genitum asini redimes ove.
Sin autem nec pro eo precium dederis. oc-
cidetur. Primogenitum filiorum
tuorum redimes. Nec apparebis
in conspectu meo vacuus. Sex die-
bus operaberis. die vii. cessabis ara-
re et metere. Sollempnitatem
ebdomadarum facies tibi. In primi-
ciis frugum messis tue tritici. et
sollempnitatem quando redeunte
anni tempore cuncta conduntur.
Tribus temporibus anni apparebit
omne masculinum tuum in con-
spectu omnipotentis domini dei
israel. Cum enim tulero gentes

a facie tua. et dilatavero terminos
tuos. Nullus insidiabitur terre tue.
ascendente te et apparente in con-
spectu domini dei tui ter in anno.
Non immolabis super fermento san-
guinem hostie mee. nec residebit
mane de victima sollempnita-
tis phase. Primicias frugum terre
tue offeres in domo domini dei
tui. Non coques edum in lacte
matris sue. Dixitque dominus ad moy-
sen. Scribe tibi verba hec. quibus et
tecum et cum israel pepigi fedus. Fuit
ergo ibi cum domino moyses. xl. di-
es. et xl. noctes. panem non comedit.
et aquam non bibit. Et scripsit in tabu-
lis verba federis. x. Cumque descen-
deret moyses de monte synai tene-
bat duas tabulas testimonii. et
ignorabat quod cornuta esset fa-
cies sua. ex consorcio sermonis
domini. Videntes autem aaron et fi-
lii israel cornutam moysi faciem.
timuerunt prope accedere. Vocatique
ab eo reversi sunt tam aaron quam prin-
cipes synagoge. Et postquam locu-
tus est venerunt ad eum et omnes
filii israel. Quibus precepit cuncta que
audierat a domino in monte synai.
Impletisque sermonibus posuit ve-
lamen super faciem. Quod ingres-
sus ad dominum. et loquens cum eo aufe-
rebat donec exiret. et tunc loquebatur
ad filios israel omnia que sibi fuerant
imperata. Qui videbant faciem
egredientis moysi. sed operiebat rur-
sum ille faciem suam. si quando loqueba-
tur ad eos. XXXV.
Igitur congregata omni turba fi-
liorum israel dixit ad eos. Hec sunt que
iussit dominus fieri. Sex diebus facietis
opus. Septimus dies erit vobis sanctus
sabbatum. et requies domini. Qui fe-
cerit opus in eo. occidetur. Non succen-
detis ignem in omnibus habitaculis
vestris per diem sabbati. Dixitque moyses
ad omnem catervam filiorum israel. Iste
est sermo quem precepit dominus dicens.

Separate apud vos primitias
domino. Omnis voluntarius et pro-
no animo offerat eas domino. Aurum
et argentum et es, iacinctum et
purpuram, coccumque bis tinctum et
byssum, et pilos caprarum pellesque
arietum rubricatas et iacincti-
nas, ligna sethim et oleum ad
luminaria concinnanda, et ut conficia-
tur unguentum et thimiama su-
avissimum, lapides onichinos et
gemmas ad ornatum superhume-
ralis et rationalis. Quisquis vestrum est sapi-
ens veniat et faciat quod dominus
imperavit: tabernaculum scilicet et tec-
tum eius atque operimentum, anulos et
tabulata cum vectibus, paxillos et
bases. Archam et vectes, propitiato-
rium et velum quod ante illud op-
panditur. Mensam cum vectibus
et vasis et propositionis panibus. Candelabrum
ad luminaria sustentanda, vasa il-
lius et lucernas, et oleum ad nutri-
menta ignium. Altare thimiama-
tis et vectes, et oleum unctionis et
thimiama ex aromatibus. Tentorium
ad ostium tabernaculi. Altare holocau-
sti et craticulam eius eneam cum
vectibus et vasis suis, labium et ba-
sim eius. Cortinas atrii cum columpnis
et basibus, tentorium in foribus vesti-
buli, paxillos tabernaculi et atrii cum
funiculis suis. Vestimenta quorum usus
est in ministerio sanctuarii, vestes Aaron
pontificis ac filiorum eius ut sacer-
dotio fungantur michi. Egressaque omnis
multitudo filiorum Israhel de conspectu
Moysi, obtulit mente promptissima
atque devota primitias domino ad
faciendum opus tabernaculi tes-
timonii. Quicquid ad cultum et ad ves-
tes sanctas necessarium erat, viri cum mu-
lieribus prebuerunt armillas et inau-
res, anulos et dextralia. Omne vas
aureum in donaria domini se-
paratum est. Si quis habebat iacinc-
tum et purpuram, coccumque bis
tinctum, byssum et pilos caprarum,
pelles arietum rubricatas et ianthi-
nas, argenti et auri et eris me-
talla obtulerunt domino, lignaque
sethim in varios usus. Sed et mu-
lieres docte dederunt que neve-
rant, iacinctum, purpuram et ver-
miculum ac byssum et pilos ca-
prarum, sponte propria cuncta tri-
buentes. Principes vero obtulerunt
lapides onichinos et gemmas ad super-
humerale et rationale, aromataque
et oleum ad luminaria concinnan-
da et ad preparandum unguentum ac
thimiama odoris suavissimi compo-
nendum. Omnes viri et mulieres
mente devota obtulerunt donari-
a ut fierent opera que iusserat do-
minus per manum Moysi. Cuncti filii
Israhel voluntaria domino dedi-
caverunt. Dixitque Moyses ad fili-
os Israhel: Ecce vocavit dominus ex
nomine Beseleel filium Uri
filii Hur de tribu Iuda, implevit-
que eum spiritu sapientie et intelligen-
tie et scientie et omni doctrina ad excogitan-
dum et faciendum opus in auro
et argento et ere, sculpendisque lapi-
dibus et opere carpentario. Quic-
quid fabre adinveniri potest, dedit
in corde eius. Ooliab quoque filium
Achisamech de tribu Dan. Ambos eru-
divit sapientia, ut faciant opera ab-
ietarii, polimitarii ac pluma-
rii de iacincto et purpura, coc-
coque bis tincto et bysso, et texant om-
nia nova que repperiant.

XXXVI

Fecit ergo Besele-
hel et Ooliab et omnis vir sapiens
quibus dedit dominus sapientiam et in-
tellectum ut scirent fabre opera-
ri que in usus sanctuarii necessaria sunt et que
precepit dominus. Cumque voca-
sset Moyses eos et omnem eruditum vi-
rum cui dederat dominus sapientiam,
et qui sponte sua se obtulerant ad
faciendum opus, tradidit eis uni-
versa donaria filiorum Israhel. Qui
cum instarent operi cotidie mane

uota populus offerebat. Unde artifi-
ces uenire compulsi, dixerunt
Moysi: Plus offert populus quam ne-
cessarium est. Iussit ergo Moyses preconis
uoce cantari: Nec uir nec mulier
quicquam ultra offerat in opere
sanctuarii. Sicque cessatum est a mune-
ribus offerendis, eo quod oblata
sufficerent, et superhabundarent. Fece-
runtque omnes corde sapientes ad ex-
plendum opus tabernaculi corti-
nas .x. de bisso retorta, et iacincto ac
purpura, coccoque bis tincto, ope-
re uario, et arte polimita: quarum
una habebat in longitudine .xxviii.
cubitos, et in latitudine .iiii. Una men-
sura erat omnium cortinarum. Con-
iunxitque cortinas .v. alteram al-
teri, et alias .v. sibi inuicem copulauit.
Fecit et ansas iacinctinas in ora cor-
tine unius ex utroque latere, et in ora
cortine alterius similiter, ut contra se in-
uicem uenirent anse, et mutuo
iungebantur. Unde et .l. fudit cir-
culos aureos qui morderent cortina-
rum ansas, et fieret unum taber-
naculum. Fecit et saga .xi. de pilis ca-
prarum ad operiendum tectum
tabernaculi. Unum sagum in longitudine
habebat cubitos .xxx. et in latitudine
cubitos .iiii. Unius mensure erant
omnia saga: quorum .v. iunxit seorsum,
et sex alia separatim. Fecitque ansas
.l. in ora sagi unius, et .l. in ora sa-
gi alterius, ut sibi inuicem iungerentur.
Et fibulas eneas .l. quibus necte-
retur tectum, ut unum pallium ex omni-
bus sagis fieret. Fecit et opertorium
tabernaculi de pellibus arietum ru-
bricatis, aliudque desuper uelamen
de pellibus iacinctinis. Fecit et tabu-
las tabernaculi de lignis sethim
stantes. Decem cubitorum erat longitudo
tabule unius, et unum ac semis
cubitum latitudo retinebat. Bine
incastrature erant per singulas
tabulas, ut altera alteri iungeretur.
Sic fecit in omnibus tabulis taberna-
culi. Quibus .xx. ad plagam meri-
dianam erant contra austrum, cum
.xl. basibus argenteis. Due bases sub
una tabula ponebantur ex utraque
angulorum parte, ubi incastrature
laterum in angulis terminantur.
Ad plagam quoque tabernaculi que re-
spicit ad aquilonem fecit .xx. tabulas
cum .xl. argenteis basibus, duas
bases per singulas quoque tabulas.
Contra occidentem uero, id est, ad eam partem
tabernaculi que mare respicit
fecit .vi. tabulas, et duas alias per
singulos angulos tabernaculi retro, que
iuncte erant a deorsum usque sur-
sum, et in una compagine pariter tenebant-
tur. Ita fecit ex utraque parte per
angulos, ut octo essent simul ta-
bule, et haberent bases argenteas .x-
vi. binas scilicet bases sub singulis tabu-
lis. Fecit et uectes de lignis sethim
.v. ad continendas tabulas unius
lateris tabernaculi, et .v. alios ad al-
terius lateris tabulas coaptandas.
Et extra hos .v. alios uectes ad
occidentalem plagam tabernaculi
contra mare. Fecit quoque uectem
alium qui per medias tabulas ab
angulo usque ad angulum perue-
niret. Ipsa autem tabulata de-
aurauit, fusis basibus eorum argen-
teis. Et circulos eorum fecit aureos,
per quos uectes induci possent.
Quos et ipsos laminis aureis ope-
ruit. Fecit et uelum de iacincto
et purpura, uermiculo ac bisso
retorta opere polimitario, ua-
rium atque bis tinctum, et .iiii. co-
lumpnas de lignis sethim, quas
cum capitibus deaurauit, fusis
basibus earum argenteis. Fecit et
tentorium in introitu taberna-
culi ex iacincto, purpura, uer-
miculo, bissoque retorta, opere
plumarii, et columpnas .v. cum
capitibus suis quas operuit auro,
basesque earum fudit eneas, quas
operuit auro.

XXXVII

Fecit autem beselehel · et archam de lignis sethim habentem duos semis cubitos in longitudine · et cubitum ac semissem in latitudine · altitudo quoque unius cubiti fuit et dimidii · vestivitque eam auro purissimo intus et foris. Et fecit illi coronam auream per gyrum · conflans · iiii · anulos aureos per · iiii · angulos eius duos anulos in latere uno et duos in altero · Vectes quoque fecit de lignis sethim quos vestivit auro · et quos misit in anulos qui erant in lateribus arche ad portandum eam. Fecit et propitiatorium · id est oraculum de auro mundissimo · duorum cubitorum et dimidii in longitudine · et cubiti ac semis in latitudine · Duos etiam cherubim ex auro ductili quos posuit ex utraque parte propitiatorii · cherub unum in summitate unius partis · et cherub alterum in summitate partis alterius · Duos cherubim in singulis summitatibus propitiatorii extendentes alas et tegentes propitiatorium · seque mutuo et illud respicientes. Fecit et mensam de lignis sethim in longitudine duorum cubitorum · et in latitudine unius cubiti que habebat in altitudine cubitum ac semissem · et circumdedit eam auro mundissimo · Et fecit ei labium aureum per gyrum · ipsique labio coronam auream interrasilem · iiii · digitorum · et super eandem alteram coronam auream · Fudit et · iiii · anulos aureos quos posuit in · iiii · angulis per singulos pedes mense contra coronam · mittitque in eos vectes · ut possit mensa portari. Ipsos quoque vectes fecit de lignis sethim · et circumdedit eos auro · et vasa ad diversos usus mense · acetabula · fialas et ciatos et thuribula ex auro puro in quibus offerenda sunt libamina. Fecit et candelabrum ductile de auro mundissimo · De cuius vecte calami · ciphi · sperulaeque ac lilia procedebant · Sex in utroque latere tres calami ex parte una · et tres ex altera · tres ciphi in modum nucis per calamos singulos · sperulaeque simul et lilia · et tres ciphi instar nucis in calamo altero · sperulaeque simul et lilia · Equum erat opus sex calamorum qui procedebant de stipite candelabri · In ipso autem vecte erant · iiii · ciphi in nucis modum · sperulaeque per singulos · et lilia · et sperule sub duobus calamis per loca tria · qui simul sex fiunt calami procedentes de vecte uno · Et sperule igitur et calami ex ipso erant universa ductilia ex auro purissimo · Fecit et lucernas · vii · cum emunctoriis suis · et vasa ubi que emuncta sunt extinguantur de auro mundissimo · Talentum auri appendebat candelabrum cum omnibus vasis suis · Fecit et altare thimiamatis de lignis sethim habens per quadrum singulos cubitos · et in altitudine duos · de cuius angulis procedebant cornua · Vestivitque illud de auro purissimo cum craticula ac parietibus et cornibus · Fecitque ei coronam aureolam per gyrum · et duos anulos aureos sub corona per singula latera ut mittantur in eos vectes · et possit altare portari · Ipsos autem vectes fecit de lignis sethim · et operuit laminis aureis · Composuit et oleum ad sanctificationis unguentum · et thimiamata de aromatibus mundissimis opere pigmentarii.

XXXVIII

Fecit et altare holocausti de lignis sethim · v · cubitorum per quadrum · et trium in altitudine · cuius cornua de angulis procedebant · operuitque illud laminis eneis · Et in usus eius paravit ex ere vasa diversa · lebetes · forcipes · fuscinulas · uncinos · ignium receptacula · Craticulamque eius in modum retis eneam fecit et subter eam in altaris medio arulam fusilem · iiii · anulos per totidem retiaculi summitates ad im-

dos vectes ad portandum. Quos et
ipsos fecit de lignis setthim, et operuit
laminis aeneis. Induxitque in circulos
qui in lateribus altaris eminebant.
Ipsum autem altare non erat solidum, sed
cavum ex tabulis, et intus vacuum.
Fecit et labrum aeneum cum basi
sua de speculis mulierum, quae excu-
babant in ostio tabernaculi. Atri-
um quoque fecit, in cuius australi plaga erant ten-
toria de bysso retorta cubitorum centum. Co-
lumnae aeneae viginti cum basibus suis,
capita columnarum et tota operis cae-
latura argentea. Aeque ad septentrio-
nalem plagam tentoria, columnae,
basesque et capita columnarum eius-
dem mensurae et operis ac metalli erant.
In ea vero plaga quae occidentem respicit,
fuerunt tentoria cubitorum quinquaginta, columnae
decem cum basibus suis aeneae, et capita co-
lumnarum et tota operis caelatura argen-
tea. Porro contra orientem quinquaginta cubitorum parata
sunt tentoria, e quibus quindecim cubitos co-
lumnarum trium cum basibus suis unum
tenebat latus: et in parte altera, quia in-
ter utraque introitum tabernaculi fecit, quin-
decim aeque cubitorum erant tentoria, columnaeque
tres, et bases totidem. Cuncta atrii
tentoria byssus retorta texuerat.
Bases columnarum fuere aeneae, capi-
ta autem earum cum cunctis caela-
turis suis argentea: sed et ipsas colum-
nas atrii vestivit argento. Et in intro-
itu eius opere plumario fecit ten-
torium ex hyacintho, purpura, ver-
miculo ac bysso retorta, quod habebat
viginti cubitos in longitudine, altitudo
vero quinque cubitorum erat iuxta mensuram
quam cuncta atrii habebant tento-
ria. Columnae autem in ingressu fu-
ere quattuor cum basibus aeneis, capitaque
earum et caelaturae argenteae. Paxil-
los quoque tabernaculi et atrii per gy-
rum fecit aeneos. Haec sunt instrumenta
tabernaculi testimonii, quae enumerata
sunt iuxta praeceptum Moysi in caere-
moniis levitarum per manum Ithama-
ris filii Aaron sacerdotis, quae Beseleel
filius Uri filii Hur de tribu Iu-
da, Domino per Moysen iubente, compleve-
rat, iuncto sibi socio Ooliab filio A-
chisamech de tribu Dan: qui et ipse
artifex lignorum egregius fuit, et po-
lymitarius atque plumarius ex hya-
cintho, purpura, vermiculo et bys-
so. Omne aurum quod expensum est in opere
sanctuarii, et quod oblatum est in donariis,
viginti novem talentorum fuit, et septingen-
torum triginta siclorum ad mensuram sanctuarii.
Oblatum est autem ab his qui transierunt
ad numerum a viginti annis et supra, de sex-
centis tribus millibus et quingentis quin-
quaginta armatorum. Fuerunt praeterea centum ta-
lenta argenti, e quibus conflatae sunt
bases sanctuarii, et introitus ubi velum
pendet. Centum bases factae sunt de talentis centum,
singulis talentis per bases singulas
supputatis. De mille autem septin-
gentis et septuaginta quinque fecit capita co-
lumnarum, quas et ipsas vestivit
argento. Aeris quoque oblata sunt ta-
lenta septuaginta duo millia, et quadringenti
supra sicli, ex quibus fusae sunt ba-
ses in introitu tabernaculi testimo-
nii, et altare aeneum cum craticula
sua, omniaque vasa quae ad usum eius perti-
nent, et bases atrii tam in circuitu
quam in ingressu eius, et paxilli taber-
naculi atque atrii per gyrum.

XXXIX

De hyacintho vero et purpura, vermiculo ac bysso
fecit vestes quibus indueretur Aaron
quando ministrabat in sanctis, sicut prae-
cepit Dominus Moysi. Fecit igitur superhume-
rale de auro, hyacintho et purpura
coccoque bis tincto et bysso retorta
opere polymitario: inciditque bractea-
as aureas, et extenuavit in fila, ut
possint torqueri cum priorum colorum sub-
tegmine, duasque oras sibi invi-
cem copulatas in utroque latere sum-
mitatum, et balteum ex hisdem
coloribus, sicut praeceperat Dominus Moysi.
Paravit et duos lapides onychi-
nos, astrictos et inclusos auro, et sculp-
tos arte gemmaria nominibus filiorum

israel. Hec per ordinem in lapide uno. et sex in
alio iuxta ordinem nativitatis eorum.
Posuit eos in lateribus superhumeralis
in monumentum filiorum israel sicut
preceperat dominus mosi. Fecit
et rationale opere polimito iuxta opus
superhumeralis ex auro. iacincto et
purpura. cocco que bis tincto et bis-
so retorto. quadrangulum duplex
mensure palmi. et posuit in eo gem-
marum ordines .iiii. In primo ver-
su erat sardius. topazius. smarag-
dus. In secundo carbunculus. saphi-
rus. iaspis. In tercio ligurius. achates.
amethistus. In quarto crisolitus.
onichinus. et berillus. circumdati
et inclusi auro per ordines suos.
Ipsi que lapides .xii. sculpti erant no-
minibus .xii. tribuum israel singuli per
nomina singulorum. Fecerunt in ratio-
nali et cathenulas sibi invicem
coherentes de auro purissimo. et
duos uncinos. totidemque anulos
aureos. Porro anulos posuerunt
in utroque latere rationalis e quibus pe-
penderent due cathene auree quas in-
seruerunt uncinis qui in superhu-
meralis angulis eminebant. Hec et
ante et retro ita conveniebant sibi-
ut superhumerale et rationale mutuo
necterentur stricta ad balteum
et anulis fortius copulata quos
iungebat vitta iacintina ne laxa flu-
erent. et a se invicem moverentur. sicut
precepit dominus mosi. Fecerunt quoque
tunicam superhumeralem totam iacin-
tinam. et capitium in superiori par-
te contra medium per girum capitii textile.
Deorsum autem ad pedes. mala
punica ex iacincto et purpura.
vermiculo ac bisso retorta. et
tintinnabula de auro purissimo.
que posuerunt inter mala granata
In extrema parte tunice per girum.
tintinnabulum autem aureum. et
malum punicum. quibus ornatus ince-
debat pontifex. cum ministerio funge-
batur. sicut precepit dominus mosi.

Fecerunt et tunicas bissinas ope-
re textili Aaron et filiis eius. et mi-
tram cum coronulis suis ex bisso. femi-
nalia quoque linea bissina. Cingu-
lum vero de bisso retorta iacincto.
purpura ac vermiculo distinctum
arte plumaria. sicut preceperat dominus
mosi. Fecerunt et laminam sacre
venerationis de auro purissimo.
scripserunt que in ea opere gemmario
sanctum domini. et strinxerunt eam cum
mitra vitta iacintina sicut preceperat
dominus mosi. Perfectum est igitur omne opus
tabernaculi et tecti testimonii. fece-
runt que filii israel cuncta que preceperat
dominus mosi. et obtulerunt tabernacu-
lum et tectum. et universam sup-
pellectilem. anulos tabulas vectes
columpnas ac bases. opertorium et
de pellibus arietum rubricatis. et ali-
ud operimentum de iacintinis pellibus.
velum archam. vectes propicia-
torium. mensam cum vasis suis
et propositionis panibus candelabrum. lucer-
nas. et utensilia earum cum oleo.
altare aureum et unguentum et timi-
ama ex aromatibus. et tentorium
in introitu tabernaculi. altare ene-
um. reticulum. vectes et vasa e-
ius omnia. labrum cum basi sua. ten-
toria atrii. et columpnas cum basi-
bus suis. tentorium in introitu atrii.
funiculos que illius. et paxillos. Nichil
ex vasis defuit que in ministerium ta-
bernaculi. et in tectum federis iussa
sunt fieri. Vestes quoque quibus sacer-
dotes utuntur in sanctuario. Aaron scilicet
et filii eius. obtulerunt filii israel sicut
preceperat dominus. Que postquam
moyses cuncta vidit expleta. benedi-
xit eis.

XL

Locutus que est dominus ad moysen
dicens. Mense primo. die prima men-
sis eriges tabernaculum testimonii.
et pones in eo archam. dimittes que an-
te illam velum. et illata mensa pones
super eam que rite precepta sunt. Cande-
labrum stabit cum lucernis suis.

altare aureum in quo adoleretur
incensum coram archa testimo-
nii. Tentorium in introitu tabernaculi
pones. ante illud altare holocau-
sti. Labrum inter altare et taberna-
culum, quod implebis aqua. Circum-
dabis que atrium tentoriis, et ingres-
sum eius. Et assumpto unctio-
nis oleo unges tabernaculum cum
vasis suis, ut sanctificentur altare ho-
locausti et omnia vasa eius, labrum cum
basi sua. omnia unctionis oleo consecrabis
ut sint sancta sanctorum. Applicabisque Aaron
et filios eius ad fores tabernaculi
testimonii, et lotos aqua induens
sanctis vestibus, ut ministrent michi, et
unctio eorum in sacerdotio proficiat sem-
piterno. Fecitque Moyses omnia que pre-
ceperat dominus. Igitur mense pri-
mo anni secundi, in prima die mensis
collocatum est tabernaculum. Ere-
xitque Moyses illud, et posuit tabu-
las ac bases, et vectes, statuitque co-
lumpnas, et expandit tectum super
tabernaculum, imposito desuper o-
perimento, sicut dominus impera-
rat. Posuit et testimonium in archa
subditis infra vectibus, et oraculum
desuper. Cumque intulisset archam
in testimonii tabernaculum, appen-
dit ante eam velum, ut expleret do-
mini iussionem. Posuit et mensam in
tabernaculum testimonii ad pla-
gam septemtrionalem extra velum,
ordinatis coram propositionis panibus, sicut
preceperat dominus Moysi. Posuit et cande-
labrum in tabernaculum testimonii
e regione mense in parte australi, lo-
catis per ordinem lucernis, iuxta pre-
ceptum domini. Posuit et altare au-
reum sub tecto testimonii contra velum,
et adolevit super eo incensum aromatum
sicut iusserat dominus Moysi. Posuit et
tentorium in introitu tabernaculi, et
altare holocausti in vestibulo testi-
monii, offerens in eo holocaustum
et sacrificia, ut dominus imperarat. Labrum quoque
statuit inter tabernaculum testimonii

et altare, implens illud aqua. Laveruntque
Moyses et Aaron ac filii eius ma-
nus suas ac pedes, cum ingrederentur
tectum federis, et accederent ad altare, si-
cut preceperat dominus Moysi. Erexit et
atrium per gyrum tabernaculi
et altaris, ducto in introitu eius ten-
torio. Postquam cuncta perfecta
sunt, operuit nubes tabernaculum
testimonii, et gloria domini implevit
illud. Nec poterat Moyses ingredi tec-
tum federis, nube operiente omnia, et
maiestate domini coruscante, quia
cuncta nubes operuerat. Si quando nu-
bes tabernaculum deserebat, proficis-
cebantur filii Israel per turmas su-
as. Si pendebat desuper, manebant in
eodem loco. Nubes quippe domini in-
cubabat per diem tabernaculo, et
ignis in nocte, videntibus populis Israel
per cunctas mansiones suas.

Vocavit
autem Moy-
sen, et locutus
est ei dominus de taber-
naculo testimonii
dicens. Loquere filiis Israel
et dices ad eos. Homo qui obtulerit ex
vobis hostiam deo de pecoribus, id est de
bobus et ovibus offerens victimas, si
holocaustum fuerit eius oblatio, ac de ar-
mento, masculum immaculatum
offeret ad ostium tabernaculi tes-
timonii ad placandum sibi dominum. Po-
net que super hostie capud manus,
et acceptabilis erit, atque in expiati-
onem eius proficiens. Immolabitque
vitulum coram domino, et offerent filii
Aaron sacerdotes sanguinem eius fun-
dentes per altaris circuitum, quod
est ante hostium tabernaculi. Detrac-
taque pelle hostie artus in frusta
concident, et subicient in altari ig-
nem, strue lignorum ante composita, et
membra que sunt cesa desuper ordinantes,
capud videlicet et cuncta que adherent
iecori, intestinis et pedibus lotis aqua.
Adolebit ea sacerdos super altare

Leviticus liber appella-
tur eo quod levitarum mi-
steria, et diversitatis vic-
timarum totus quoque in eo
ordo levi-ticus annotetur.
· Papias ·

in holocaustum et suavem odorem domino. Quod si de pecoribus oblatio est de ovibus sive de capris holocaustum, et agnum anniculum et absque macula offeret, immolabitque ad latus altaris quod respicit ad aquilonem coram domino. Sanguinem vero illius fundent super altare filii Aaron per circuitum. Dividentque membra capita et omnia que adherent iecori, et imponent super ligna quibus subiciendus est ignis. Intestina vero et pedes lavabunt aqua. Et oblata omnia adolebit sacerdos super altare in holocaustum et odorem suavissimum domino. Si autem de avibus holocausti oblatio fuerit domino de turturibus et pullis columbe, offeret eam sacerdos ad altare, et retorto ad collum capite, ac rupto vulneris loco decurrere faciet sanguinem super crepidinem altaris. Vesiculam vero gutturis et plumas proiciet prope altare ad orientalem plagam in loco in quo cineres effundi solent. Confringetque ascellas eius et non secabit nec ferro dividet eam. Et adolebit super altare lignis igne supposito. Holocaustum est et oblatio suavissimi odoris domino.

II

Anima cum obtulerit oblationem sacrificii domino, simila erit eius oblatio, fundetque super eam oleum et ponet thus ac deferet ad filios Aaron sacerdotes. Quorum unus tollet pugillum plenum simile et olei ac totum thus, et ponet memoriale super altare in odorem suavissimum domino. Quod autem reliquum fuerit de sacrificio erit Aaron et filiorum eius, sanctum sanctorum de oblationibus domino. Cum autem obtuleris sacrificium coctum in clibano de simila, panes scilicet absque fermento conspersos oleo, et lagana azima oleo lita. Si oblatio tua fuerit de sartagine simile conspersę oleo et absque fermento, divides eam minutatim et fundes super eam oleum. Si autem de craticula sacrificium, eque simila oleo conspergetur, quam offerens domino trades in manibus sacerdotis. Qui cum obtulerit eam, tollet memoriale de sacrificio et adolebit super altare in odorem suavitatis domino. Quicquid autem reliquum est, erit Aaron et filiorum eius, sanctum sanctorum de oblationibus domino. Omnis oblatio que offertur domino absque fermento fiet, nec quicquam fermenti ac mellis adolebitur in sacrificio domini. Primicias tantum eorum offeretis ac munera, super altare vero non imponentur in odorem suavitatis. Quicquid obtuleris sacrificii sale condies, nec auferes sal federis dei tui de sacrificio tuo. In omni oblatione offeres sal. Si autem obtuleris munus primarum frugum tuarum domino de spicis adhuc virentibus, torrebis eas igni et confringes in morem farris, et sic offeres primicias tuas domino, fundens supra ea oleum et thus imponens, quia oblatio domini est. De qua adolebit sacerdos in memoriam muneris partem farris fracti et olei ac totum thus.

III

Quod si hostia pacificorum fuerit eius oblatio et de bobus voluerit offerre marem sive feminam, immaculatam offeret coram domino. Ponetque manum super caput victime sue, que immolabitur in introitu tabernaculi testimonii. Fundentque filii Aaron sacerdotis sanguinem per altaris circuitum. Et offerent de hostia pacificorum in oblationem domino adipem qui operit vitalia, et quicquid pinguedinis est intrinsecus, duos renes cum adipe quo teguntur ilia, et reticulum iecoris cum renunculis. Adolebuntque ea super altare in holocau-

strum lignis igne supposito in oblationem suavissimi odoris domino. Si vero de ovibus fuerit eius oblatio et pacificorum hostia, sive masculum sive feminam obtulerit, immaculata erunt. Si agnum obtulerit coram domino, ponet manum super caput victime sue que immolabitur in vestibulo tabernaculi testimonii. Fundentque filii Aaron sanguinem eius per circuitum altaris. Et offerent de pacificorum hostia sacrificium domino: adipem et caudam totam cum renibus, et pinguedinem que operit ventrem, atque universa vitalia et utrumque renunculum cum adipe qui est iuxta ilia, reticulumque iecoris cum renunculis. Et adolebit ea sacerdos super altare in pabulum ignis et oblationis domini. Si capra fuerit eius oblatio et obtulerit eam domino, ponet manum suam super caput eius. Immolabitque eam in introitu tabernaculi testimonii. Et fundent filii Aaron sanguinem eius per circuitum. Tollentque ex ea pastum ignis dominici adipem qui operit ventrem, et qui tegit universa vitalia, et duos renunculos cum reticulo quod est super eos iuxta ilia, et arvinam iecoris cum renunculis. Adolebitque ea super altare sacerdos in alimoniam ignis, et suavissimi odoris. Omnis adeps domini erit iure perpetuo in generationibus et cunctis habitaculis vestris, nec sanguinem nec adipem omnino comedetis.

IIII

Locutusque est dominus ad Moysen dicens: Loquere filiis Israel: Anima cum peccaverit per ignorantiam et de universis mandatis domini que precepit ut non fierent quippiam fecerit, si sacerdos qui est unctus peccaverit delinquere faciens populum, offeret pro peccato suo vitulum immaculatum domino. Et adducet illum ad ostium tabernaculi testimonii coram domino, ponetque manum super caput eius, et immolabit eum domino. Hauriet quoque de sanguine vituli inferens illum in tabernaculum testimonii. Cumque intinxerit digitum in sanguinem, asperget eum septies coram domino contra velum sanctuarii. Ponetque de eodem sanguine super cornua altaris thimiamatis gratissimi domino, quod est in tabernaculo testimonii. Omnem autem reliquum sanguinem fundet in basim altaris holocausti in introitu tabernaculi. Et adipem vituli offeret pro peccato, tam eum qui vitalia operit quam omnia que intrinsecus sunt, duos renunculos et reticulum quod est super eos iuxta ilia et adipem iecoris cum renunculis, sicut offertur de vitulo hostie pacificorum. Et adolebit ea super altare holocausti. Pellem vero et omnes carnes cum capite et pedibus et intestinis et cum fimo et reliquo corpore efferet extra castra in locum mundum ubi cineres effundi solent. Incendetque ea super lignorum struem que in loco effusorum cinerum cremabuntur. Quod si omnis turba filiorum Israel ignoraverit et per imperitiam fecerit quod contra mandatum domini est, et postea intellexerit peccatum suum, offeret pro peccato suo vitulum. Adducetque eum ad ostium tabernaculi. Et ponent seniores populi manus super caput eius coram domino. Immolatoque vitulo in conspectu domini, inferet sacerdos qui unctus est de sanguine eius in tabernaculum testimonii tincto digito aspergens contra velum. Ponetque de eodem sanguine in cornibus altaris quod est coram domino in tabernaculo testimonii. Reliquum autem sanguinem fundet iuxta basim altaris holocaustorum quod est in ostio tabernaculi testimonii. Omnem quoque eius adipem tollet et adolebit super altare, sic faciens et de hoc vitulo quomodo fecit et prius. Et rogante pro eis sacerdote propitius erit eis dominus. Ipsum autem vitulum efferet extra castra atque comburet sicut et priorem vitulum, quia est pro peccato multitudinis. Si peccaverit princeps

et fecerit unum e pluribus per ignorantiam quod domini lege prohibetur, et postea intellexerit peccatum suum, offeret hostiam coram domino hircum de capris immaculatum. Ponetque manum suam super caput eius. Cumque immolaverit eum in loco ubi soleт mactari holocaustum coram domino, quia pro peccato est, tinguet sacerdos digitum in sanguine hostie pro peccato, tangens cornua altaris holocausti, et reliquum fundens ad basim eius. Adipem vero adolebit supra, sicut in victimis pacificorum fieri solet. Rogabitque pro eo et pro peccato eius, ut dimittatur ei. Quod si peccaverit anima per ignorantiam de populo terre, ut faciat quicquam de his que domini lege prohibentur, atque delinquat, et cognoverit peccatum suum, offeret capram immaculatam. Ponetque manum super caput hostie que pro peccato est, et immolabit eam in loco holocausti. Tolletque sacerdos de sanguine in digito suo, et tangens cornua altaris holocausti, reliquum fundet ad basim eius. Omnem autem adipem auferens, sicut auferri solet de victimis pacificorum, adolebit super altare in odorem suavitatis domino. Rogabitque pro eo, et dimittetur ei. Sin autem de pecoribus obtulerit victimam pro peccato, ovem scilicet immaculatam, ponet manum super caput eius, et immolabit eam in loco ubi solent cedi holocaustorum hostie. Sumetque sacerdos de sanguine eius digito suo, et tangens cornua altaris holocausti, reliquum fundet ad basim eius. Omnem quoque auferens adipem, sicut auferri solet adeps arietis qui immolatur pro pacificis, et cremabit super altare in incensum domini. Rogabitque pro eo et pro peccato eius, et dimittetur ei.

V

Si peccaverit anima et audierit vocem iurantis, testisque fuerit quod aut ipse vidit aut conscius est, nisi indicaverit, portabit iniquitatem suam. Anima que tetigerit aliquid immundum, sive quod occisum a bestia est, aut per se mortuum, aut quodlibet aliud reptile, et oblita fuerit immunditie sue, rea est et deliquit. Et si tetigerit quicquam de immunditia hominis iuxta omnem impuritatem qua pollui solet, oblitaque cognoverit postea, subiacebit delicto. Anima que iuraverit et protulerit labiis suis ut vel male quid faceret vel bene, ~~tibi fecerit~~, et idipsum iuramento et sermone firmaverit, oblitaque postea intellexerit delictum suum, agat penitentiam pro peccato, et offerat de gregibus agnam sive capram, orabitque pro eo sacerdos et pro peccato eius. Sin autem non potuerit offerre pecus, offerat duos turtures vel duos pullos columbarum domino, unum pro peccato et alterum in holocaustum. Dabitque eos sacerdoti, qui primum offerens pro peccato, retorquebit caput eius ad pennulas, ita ut collo hereat et non penitus abrumpatur. Et asperget de sanguine eius parietem altaris. Quicquid autem reliquum fuerit, faciet distillare ad fundamentum eius, quia pro peccato est. Alterum vero adolebit in holocaustum, ut fieri solet. Rogabitque pro eo sacerdos et pro peccato eius, et dimittetur ei. Quod si non quiverit manus eius duos offerre turtures aut duos pullos columbarum, offeret pro peccato suo simile partem ephi decimam. Non mittet in eam oleum, nec thuris aliquid imponet, quia pro peccato est. Tradetque eam sacerdoti, qui plenum ex ea pugillum hauriens, cremabit super altare in monumentum eius qui obtulit, rogans pro illo et expians. Reliquam vero partem ipse habebit in munere. Locutusque est dominus ad moysen dicens: Anima si prevaricans cerimonias per errorem, in his que domino sunt sanctificata, peccaverit, offeret pro delicto suo arie

tem inmaculatum de gregibus qui
emi potest duobus siclis iuxta pon-
dus sanctuarii. Ipsum quoque quod intulit damp-
ni restituet, et quintam partem ponet
supra, tradens sacerdoti qui rogabit pro eo
offerens arietem, et dimittetur
ei. Anima si peccaverit per ignorantiam
feceritque unum ex his que Domini lege
prohibentur, et peccati rea intellexerit
iniquitatem suam, offeret ari-
etem inmaculatum de gregibus sacer-
doti, iuxta mensuram estimationemque
peccati; qui orabit pro eo, quia nesciens fecerit,
et dimittetur ei, quia per errorem deli-
quit in Dominum.

VI

Locutus quoque est Dominus ad Moysen di-
cens: Anima que peccaverit et contempto
Domino negaverit proximo suo de-
positum quod fidei eius creditum fuerat,
vel vi aliquid extorserit, aut calump-
niam fecerit, sive rem perditam invene-
rit, et inficians insuper peieraverit,
et quodlibet aliud ex pluribus fecerit
in quibus peccare solent homines, convic-
ta delicti reddet omnia que per fraudem
voluit obtinere integra, et quintam
insuper partem domino cui dampnum
intulerat. Pro peccato autem suo offeret arietem
inmaculatum de grege, et dabit eum
sacerdoti iuxta estimationem mensuramque
delicti; qui rogabit pro eo coram Domino,
et dimittetur illi pro singulis que faciendo pec-
cavit. Locutus est Dominus ad Moysen dicens:
Precipe Aaron et filiis eius: Hec est lex holocau-
sti: Cremabitur in altari tota nocte us-
que mane; ignis ex eodem altari erit. Ves-
tietur tunica sacerdos et feminalibus
lineis; tolletque cineres quos vorans
ignis exussit, et ponens iuxta alta-
re, spoliabitur prioribus vestimentis, in-
dutusque aliis extra castra efferet eos,
et in loco mundissimo usque ad favillam
consumi faciet. Ignis autem in altari sem-
per ardebit, quem nutriet sacerdos
subiciens ligna mane per singulos di-
es, et imposito holocausto desuper adi-
pes adolebit pacificorum. Ignis est iste
perpetuus, qui numquam deficiet in

altari. Hec est lex sacrificii et libami-
num que offerent filii Aaron coram Domino
et coram altari. Tollet sacerdos pugillum
simile que conspersa est oleo, et totum thus quod
super similam positum est, adolebitque
illud in altari in monumentum odoris
suavissimi Domino. Reliquam autem partem simile
comedet Aaron cum filiis suis absque fer-
mento, et comedet in loco sancto atrii tabernacu-
li. Ideo autem non fermentabitur quia pars eius
in incensum offertur. Sancta sanctorum erit, si-
cut pro peccato atque delicto. Mares tantum
stirpis Aaron comedent illud. Legitimum
ac sempiternum erit in generationibus vestris
de sacrificiis Domini. Omnis qui tetigerit illa
sanctificabitur. Locutusque est Dominus ad Moysen
dicens: Hec est oblatio Aaron et filiorum eius
quam offerre debent Domino in die unctionis
sue. Decimam partem ephi offerent
simile in sacrificio sempiterno, medium
eius mane et medium eius vespe-
re; que in sartagine oleo conspersa frigetur.
Offeret autem eam calidam in odorem suavissimum
Domino sacerdos qui iure patri successerit,
et tota cremabitur in altari. Omne enim sacri-
ficium sacerdotum igne consumetur, nec
quisquam comedet ex eo. Locutus est autem
Dominus ad Moysen dicens: Loquere Aaron et
filiis eius: Ista est lex hostie pro peccato.
In loco ubi offertur holocaustum, im-
molabitur coram Domino; sancta sanctorum est.
Sacerdos qui offert eam comedet in lo-
co sancto in atrio tabernaculi. Quicquid
tetigerit carnes eius sanctificabitur. Si de san-
guine illius vestis fuerit aspersa, lava-
bitur in loco sancto. Vas autem fictile in quo
cocta est confringetur. Quod si vas eneum
non fuerit, defricabitur et lavabitur aqua. Omnis
masculus de genere sacerdotali vescetur
de carnibus eius, quia sancta sanctorum est. Hos-
tia enim que ceditur pro peccato, cuius sanguis infer-
tur in tabernaculum testimonii ad
expiandum in sanctuario, non comedetur sed
comburetur igni. Hec est lex hostie pro
delicto; sancta sanctorum est. Idcirco ubi immolatur
holocaustum, mactabitur victima pro de-
licto. Sanguis eius per girum alta-
ris fundetur. Offerent ex ea caudam

et adipem qui operit vitalia duos re-
nunculos et pinguedinem que iuxta
ilia est . reticulumque iecoris cum
renunculis . et adolebit ea sacerdos super
altare . incensum est domini pro delicto .
Omnis masculus de sacerdotali genere in
loco sancto vescetur his carnibus
quia sanctum sanctorum est . Sicut pro peccato of-
fertur hostia . ita et pro delicto
utriusque hostie lex una erit . ad
sacerdotem qui eam obtulerit pertine-
bit . Sacerdos qui offert holocausti
victimam habebit pellem eius . Et om-
ne sacrificium simile quod coquitur in cli-
bano . et quicquid in craticula vel in sar-
tagine preparatur . sacerdotis eius
erit a quo offertur . sive oleo conspersa
sive arida fuerint . cunctis filiis Aa-
ron mensura equa per singulos dividetur .

VII

Hec est lex hostie
pacificorum que offertur domino . Si pro
gratiarum actione fuerit oblatio offerent
panes absque fermento conspersos o-
leo . et lagana azima uncta oleo
coctamque similam . et collirydas
olei admixtione conspersas . Pa-
nes quoque fermentatos cum hostia
gratiarum que immolatur pro pacificis
ex quibus unus pro primitiis
offertur domino . et erit sacerdotis qui
fundet hostie sanguinem . Cuius car-
nes eadem comedentur die . nec
remanebit quicquam ex eis usque
mane . Si voto vel sponte quispiam
obtulerit hostiam . eadem similiter edetur
die . Sed et si quid in crastinum remanserit
vesci licitum est . Quicquid autem tertius
invenerit dies . ignis absumet . Si quis
de carnibus victime pacificorum die
tertio comederit . irrita fiet oblatio .
nec proderit offerenti . Quin potius quecumque
anima tali se edulio contaminave-
rit . prevaricationis rea erit . Caro que
aliquid tetigerit inmundum . non come-
detur . sed comburetur igni . Qui
fuerit mundus vescetur ex ea . Anima
polluta que ederit de carnibus hostie pa-
cificorum que oblata est domino peribit de
populis suis . Et que tetigerit inmunditiam
hominis vel iumenti sive omnis rei que pol-
luere potest . et comederit de huiusce-
modi carnibus . interibit de populis
suis . Locutusque est dominus ad moysen
dicens . Loquere filiis israel . Adipem
ovis et bovis et capre non comedetis .
Adipem cadaveris morticini . et eius
animalis quod a bestia captum est ha-
bebitis in varios usus . Si quis adi-
pem qui offerri debet in incensum domini
comederit peribit de populo suo . San-
guinem quoque omnis animalis non sume-
tis in cibo tam de avibus quam de peco-
ribus . Omnis anima que ederit sanguinem pe-
ribit de populis suis . Locutusque est dominus
ad moysen dicens . Loquere filiis israel
qui offert victimam pacificorum domino
offerat simul et sacrificium id est liba-
menta eius . Tenebit manibus adi-
pem hostie et pectusculum . Cumque am-
bo oblata domino consecrarit . tra-
det sacerdoti qui adolebit adipem super
altare . pectusculum autem erit Aa-
ron et filiorum eius . Armus quoque
dexter de pacificorum hostiis cedet in
primitias sacerdotis . Qui obtulerit
adipem et sanguinem filiorum Aaron
ipse habebit armum dextrum in por-
tione sua . Pectusculum enim eleva-
tionis et armum separationis tuli a
filiis israel de hostiis eorum pacificis et
dedi Aaron sacerdoti et filiis eius lege
perpetua ab omni populo israel . Hec est unctio
Aaron et filiorum eius in cerimoniis domini
die qua obtulit eos moyses ut sa-
cerdotio fungerentur . et que precepit e-
is dari dominus a filiis israel religione per-
petua in generationibus suis . Ista est
lex holocausti et sacrificii pro pec-
cato atque delicto . et pro consecratione pacifico-
rum victimis . quam constituit dominus
moysi in monte synai quando man-
davit filiis israel ut offerrent obla-
tiones suas domino in deserto synai .

VIII

Locutusque est dominus ad moysen
dicens . Tolle Aaron cum filiis suis
vestes eorum et unctionis oleum vi-

li pro peccato · duos arietes canis-
trum cum azimis et congregabis omnem
cetum ad ostium tabernaculi. Fecit
moyses ut dominus imperaverat. Con-
gregataque omni turba ante fores ta-
bernaculi ait. Iste est sermo quem
precepit dominus fieri. Statimque ob-
tulit aaron et filios eius. Cumque
lavisset eos vestivit pontificem
subucula linea accingens eum
balteo. et induens eum tunica
iacinctina. et desuper humerale
imposuit quod astringens cingulo apta-
vit rationali in quo erat doctrina
et veritas. Cidari quoque texit caput. et
super eam contra frontem posuit laminam
auream consecratam in sanctificatione sicut
preceperat ei dominus. Tulit et unctionis
oleum quo linivit tabernaculum
cum omni supellectile sua. Cumque
sanctificans aspersisset altare septem
vicibus unxit illud. et omnia vasa eius.
labrumque cum basi sua sanctificavit o-
leo. Quod fundens super caput aaron
unxit eum et consecravit. Filios
quoque eius oblatos consecravit. vesti-
vitque tunicis lineis. et cinxit bal-
theis. imposuitque mitras ut iusse-
rat dominus. Obtulit et vitulum pro peccato.
Cumque super caput eius posuissent aaron
et filii eius manus suas. immolavit
eum hauriens sanguinem. et tincto di-
gito tetigit cornua altaris per gy-
rum. Quo expiato et sanctificato fudit
reliquum sanguinem et fundamen-
ta eius. Adipem vero qui erat super
vitalia. et reticulum iecoris. duosque
renunculos cum arvinulis suis ad-
olevit super altare. vitulum cum pel-
le et carnibus. et fimo cremans extra
castra sicut preceperat dominus. Obtu-
lit et arietem in holocaustum. Super
cuius caput cum imposuissent
aaron et filii eius manus suas im-
molavit eum et fudit sanguinem
eius per circuitum altaris. Ipsum quoque a-
rietem in frusta concidens caput eius
et artus et adipem. adolevit igni.

Lotis prius intestinis et pedibus. To-
tum quoque simul arietem incendit super
altare. eo quod esset holocaustum
suavissimi odoris domino. sicut pre-
ceperat ei. Obtulit et arietem se-
cundum in consecrationem sacerdotum. po-
sueruntque super caput eius aaron
et filii eius manus suas. Quem cum
immolasset moyses. sumens de san-
guine tetigit extremum auricule
dextre aaron. et pollicem manus eius
dextre. similiter et pedis. Obtulit et filios
aaron. Cumque de sanguine arietis
immolati tetigisset extremum auricu-
le singulorum dextre. et pollices ma-
nus ac pedis dextri. reliquum fudit
super altare per circuitum. Adipem
vero et caudam. omnemque pinguedi-
nem que operit intestina. reticulumque et
duos renunculos cum adipibus suis
et armo dextro separavit. Tollens
autem de canistro azimorum quod erat
coram domino panes absque fermento. et
collirida conspersam oleo. laganaque
que posuit super adipes. et armum
dextrum. tradens simul omnia aaron
et filiis eius. Qui postquam levave-
runt ea coram domino. rursum suscepta de
manibus eorum adolevit super altare
holocausti. eo quod consecrationis esset
oblatio in odorem suavitatis sacrificii
domino. Tulit et pectusculum elevans
illud coram domino de ariete consecrationis
in partem suam. sicut preceperat
ei dominus. Assumensque unguentum
et sanguinem qui erat in altari.
aspersit super aaron. et vestimenta eius.
et super filios illius ac vestes eorum.
Cumque sanctificasset eos in vestitu
suo precepit eis dicens. Coquite car-
nes ante fores tabernaculi. et ibi co-
medite eas. Panes quoque consecrati-
onis edite qui positi sunt in canistro.
sicut preceperat mihi dominus dicens. Aaron
et filii eius comedent eos. Quicquid
autem reliquum fuerit de carne et pa-
nibus ignis absumet. De ostio quoque
tabernaculi non exibitis septem diebus

usque ad diem quo implebitur tempus
consecrationis vestre. vii. enim diebus
finitur consecratio. sicut in presen-
tiarum factum est. ut ritus sacrifi-
cii compleretur. Die ac nocte mane-
bitis in tabernaculo observan-
tes custodias domini ne moriamini.
Sic enim michi preceptum est. Fece-
runtque aaron et filii eius cuncta que lo-
cutus est dominus per manum moysi.

IX

Facto autem viii.
die vocavit moyses aaron et fi-
lios eius. ac maiores natu israel. di-
xitque ad aaron. Tolle de armento vi-
tulum pro peccato. et arietem in holocau-
stum utrumque inmaculatum. et offer
illos coram domino. Et ad filios israel lo-
queris. Tollite hircum pro peccato. et vitu-
lum atque agnum anniculum et sine
macula in holocaustum. bovem et arie-
tem pro pacificis. et immolate eos co-
ram domino in sacrificio singulorum
similam oleo conspersam offerentes.
Hodie enim dominus apparebit vobis. Tu-
lerunt ergo cuncta que iusserat moy-
ses ad ostium tabernaculi. Ubi cum
omnis multitudo astaret. ait moy-
ses. Iste est sermo quem precepit dominus.
facite. et apparebit vobis gloria eius. Et
dixit ad aaron. Accede ad altare. et
immola pro peccato tuo. offer holocau-
stum. et deprecare pro te et pro populo.
Cumque mactaveris hostiam populi.
ora pro eis sicut precepit dominus. Statim-
que aaron accedens ad altare. immo-
lavit vitulum pro peccato suo. cuius san-
guinem obtulerunt ei filii sui. In quo
tingens digitum. tetigit cornua
altaris. et fudit residuum ad basim
eius. Adipem et renunculos. atque reti-
culum iecoris que sunt pro peccato adolevit
super altare. sicut preceperat dominus
moysi. Carnes vero et pellem eius
extra castra combussit igni. Immolavit
et holocausti victimam. obtuleruntque
ei filii sui sanguinem eius. quem
fudit per altaris circuitum. Ipsam
etiam hostiam in frustra concisam cum capite
et membris singulis. obtulit omnia super
altare. cremavit igni. lotis prius
aqua intestinis et pedibus. Et pro pec-
cato populi offerens mactavit hircum. expi-
atoque altari. fecit holocaustum. addens
in sacrificio libamenta que pariter offe-
runtur. et adolens ea super altare absque
ceremoniis holocausti matutini.
Immolavit et bovem atque arietem
hostias pacificas populi. Obtulerunt-
que ei filii sui sanguinem quem fudit
per altaris circuitum. Adipem autem
bovis. et caudam arietis renunculos-
que cum adipibus suis. et reticulum ieco-
ris posuerunt super pectora. Cumque
cremati essent adipes super altare. pe-
ctora eorum et armos dextros separavit
aaron elevans coram domino sicut pre-
ceperat moyses. Et extendens manum
ad populum benedixit ei. Sic completis hos-
tiis pro peccato. et holocaustis et pacificis
descendit. Ingressi autem moyses et aa-
ron tabernaculum testimonii. et de-
inceps egressi benedixerunt populo. Appa-
ruitque gloria domini omni multitudini. et ecce
egressus ignis a domino devoravit ho-
locaustum. et adipes qui erant super
altare. Quod cum vidissent turbe
laudaverunt dominum ruentes in facies su-
as.

X

Arreptisque nadab et abiu filii
aaron thuribulis. inposuerunt ig-
nem et incensum desuper offerentes coram
domino ignem alienum quod eis preceptum
non erat. Egressusque ignis a domino devo-
ravit eos. et mortui sunt coram domino.
Dixitque moyses ad aaron. Hoc est quod
locutus est dominus. Sanctificabor in his qui
appropinquant michi. et in conspectu omnis po-
puli glorificabor. Quod audiens tacuit
aaron. Vocatis autem moyses mi-
sahele et elisaphan filiis oziel patrui
aaron. ait ad eos. Ite et tollite fra-
tres vestros de conspectu sanctuarii. et asportate
extra castra. Confestimque pergentes tule-
runt eos sicut iacebant vestitos
lineis tunicis. et eiecerunt foras.
ut sibi fuerat imperatum. Locutus est quoque

moyses ad aaron et ad eleazar et ythamar
filios eius. Capita vestra no
lite nudare et vestimenta nolite scinde
re, ne forte moriamini et super omnem coe
tum oriatur indignatio. Fratres vestri et omnis do
mus israel plangant incendium quod dominus
suscitavit. Vos autem non egrediamini
fores tabernaculi, alioquin peribitis.
Oleum quippe sancte unctionis est super
vos. Qui fecerunt omnia iuxta preceptum
moysi. Dixit quoque dominus ad aaron.
Vinum et omne quod inebriare potest
non bibetis tu et filii tui, quando intrabi
tis in tabernaculum testimonii, ne
moriamini, quia preceptum est sempi
ternum in generationes vestras, ut habeatis sci
entiam discernendi inter sanctum et prophanum, inter
pollutum et mundum, doceatisque filios
israel omnia legitima mea que locutus
est dominus ad eos per manum moysi. Locu
tusque est moyses ad aaron et ad ele
azar et ythamar filios eius qui re
manserant residui. Tollite sacrificium quod
remansit de oblacione domini et
comedite illud absque fermento iuxta
altare, quia sanctum sanctorum est. Comede
tis autem in loco sancto quod datum est tibi et
filiis tuis de oblationibus domini, sicut pre
ceptum est michi. Pectusculum quoque quod
oblatum est et armum qui separatus
est edetis in loco mundissimo tu et filii
tui et filie tue tecum. Tibi enim ac liberis tu
is reposita sunt de hostiis salutaribus
filiorum israel, eo quod armum et pectus ele
vaverint, adipes qui cremantur in alta
ri coram domino, et pertineant ad te et ad
filios tuos lege perpetua, sicut precepit
dominus. Inter hec hircum qui oblatus fu
erat pro peccato cum quereret moyses exus
tum reperit. Iratusque contra eleazar et y
thamar filios aaron qui remanserant
ait. Cur non comedistis hostiam pro peccato
in loco sancto, quia sancta sanctorum est et data vo
bis ut portetis iniquitatem multitu
dinis et rogetis pro ea in conspectu domini, pre
sertim cum de sanguine illius non sit illatum
intra sancta, et comedere debuistis eam in sanctuario
sicut preceptum est michi. Respondit aaron. Ob
lata est hodie victima pro peccato et holo
caustum coram domino. Michi autem
accidit quod vides. Quomodo potui come
dere eam aut placere deo in ceremoniis men
te lugubri. Quod cum audisset moyses re
cepit satisfactionem.

XI

Locutus est autem dominus ad moy
sen et aaron dicens. Dicite filiis
israel. Custodite omnia que scripta vobis ut
sim vester deus. Hec sunt animalia que come
dere debetis de cunctis animantibus terre.
Omne quod habet divisam ungulam et ru
minat in pecoribus comedetis. Quic
quid autem ruminat et habet ungulam sed
non dividit eam, sicut camelus et cetera, non
comedetis illud et inter immunda reputa
bitis. Cyrogrillus qui ruminat un
gulamque non dividit inmundus est.
Lepus quoque nam et ipse ruminat sed un
gulam non dividit. Et sus qui cum ungulam
dividat non ruminat. Horum carnibus
non vescemini nec cadavera tangetis,
quia inmunda sunt vobis. Hec sunt que
gignuntur in aquis et vesci licitum
est. Omne quod habet pennulas et squamas
tam in mari quam in fluminibus et stag
nis comedetis. Quicquid autem pen
nulas et squamas non habet eorum que in aquis
moventur et vivunt abhominabile
et vobis execrandum quoque erit. Carnes
eorum non comedetis et morticina vita
bitis. Cuncta que non habent pennulas et
squamas in aquis polluta erunt. Hec sunt
que de avibus comedere non debetis et vitan
da sunt vobis. Aquilam et griphem et alie
tum et milvum ac vulturem iuxta
genus suum et omne comui generis in simili — coruini
tudinem suam. Strucionem et noctuam
et larum et accipitrem iuxta genus suum.
Bubonem et mergulum et ibim, cignum
et onocrotalum et porphirionem et he
rodionem, caradrion iuxta genus
suum, upupam quoque et vespertilionem. Omne
de volucribus quod graditur super IIII pe
des abhominabile erit vobis. Quicquid
autem ambulat super IIII sed habet longiora — pedes
retro crura per que salit super terram co
medere debetis, ut brucum in genere

suo. Bruchus atque opimachus.
atque locusta singula iuxta genus
suum. Quicquid autem ex volucribus qua-
tuor tantum habet pedes exsecrabile erit vo-
bis. Et quicumque morticina eorum teti-
gerit polluetur et erit inmundus usque
ad vesperum. Et si necesse fuerit ut
portet quippiam horum mortuum la-
vabit vestimenta sua et inmundus
erit usque ad occasum solis. Omne ani-
mal quod habet quidem ungulam sed non dividit
eam nec ruminat inmundum erit. Et quod
tetigerit illud contaminabitur. Quod
ambulat super manus ex cunctis
animantibus que incedunt quadrupedia
inmundum erit. Qui tetigerit mor-
ticina eorum polluetur usque ad ves-
perum. Et qui portaverit huiusce-
modi cadavera lavabit vesti-
menta sua et inmundus erit usque
ad vesperum quia omnia hec inmun-
da sunt vobis. Hec quoque inter pollu-
ta reputabuntur de his que mo-
ventur in terra. Mustela et mus et co-
codrillus singula iuxta genus su-
um. Migale et cameleon et stelio
et lacerta et talpa. Omnia hec inmunda sunt.
Qui tetigerit morticina eorum inmundus
erit usque ad vesperum. Et super quod ceci-
derit quicquam de morticinis eo-
rum polluetur tam vas ligneum
et vestimentum quam pelles et cilicia. Et
in quocumque fit opus tinguentur aqua et pol-
luta erunt usque ad vesperum et sic
postea mundabuntur. Vas autem fic-
tile in quo horum quicquam intro ceciderit
polluetur. Omnis cibus quem comede-
tis si fusa fuerit super eum aqua inmundus
erit. Et omne liquens quod bibitur de uni-
verso vase inmundum erit. Et quicquid
de morticinis huiusmodi ceciderit
super illud inmundum erit. Sive clibani
sive cytropedes destruentur et in-
mundi erunt. Fontes vero et cisterne
et omnis aquarum congregatio munda erit.
Qui morticinum eorum tetigerit pol-
luetur. Si ceciderit super sementem
non polluet eam. Si autem quispiam aqua

sementem perfuderit et postea morticinis
tacta fuerit illico polluetur. Si
mortuum fuerit animal quod licet vobis
comedere qui cadaver eius tetigerit
inmundus erit usque ad vesperum. Et
qui comederit ex eo quippiam sive
portaverit lavabit vestimenta sua
et inmundus erit usque ad vesperum. Omne
quod reptat super terram abhominabile
erit nec assumetur in cibum. Quic-
quid super pectus quadrupes graditur
et multos habet pedes sive per humum
trahitur non comedetis quia ab-
hominabile est. Nolite contaminare ani-
mas vestras nec tangatis quicquam eorum
ne inmundi sitis. Ego sum dominus deus ves-
ter. Sancti estote quia ego sanctus sum.
Ne polluatis animas vestras in omni reptili
quod movetur super terram. Ego enim sum
dominus qui eduxi vos de terra Egipti ut
essem vobis in deum. Sancti eritis quia ego
sanctus sum. Ista est lex animantium ac volu-
crum et omnis anime viventis que move-
tur in aqua et reptat in terra ut differentias no-
veritis mundi et inmundi et sciatis
quid comedere et respuere debeatis.

Locutus est XII

dominus ad Moysen dicens. Loquere
filiis Israel et dices ad eos. Mulier si
suscepto semine pepererit mascu-
lum inmunda erit .vii. diebus iuxta di-
es separationis menstrue. Et die octa-
vo circumcidetur infantulus. Ipsa vero
.xxxiii. diebus manebit in sanguine
purificationis sue. Omne sanctum non tan-
get nec ingredietur in sanctuarium
donec impleantur dies purificationis
sue. Si autem feminam pepererit
inmunda erit duabus ebdomadibus
iuxta ritum fluxus menstrui. Et .lxvi.
diebus manebit in sanguine puri-
ficationis sue. Cumque expleti fuerint
dies purificationis sue pro filio sive pro
filia. deferet agnum anniculum in
holocaustum. et pullum columbe sive
turturem pro peccato ad ostium taber-
naculi testimonii et tradet sacer-
doti. qui offeret illa coram domino et

orabit pro ea. et sic mundabitur a proflu-
uio sanguinis sui. Ista est lex par-
turientis masculum et feminam.
Quod si non inuenerit manus eius nec
potuerit offerre agnum. sumet du-
os turtures. uel duos pullos colum-
barum. unum in holocaustum alterum
pro peccato. orabitque pro ea sacerdos. et
sic mundabitur. XIII
Locutus est dominus ad moysen et aaron
dicens. Homo in cuius cute et carne
ortus fuerit diuersus color. siue pus-
tula aut lucens quippiam. id est plaga
lepre. adducetur ad aaron sacerdo-
tem. uel ad unumquemlibet filiorum
eius. Qui cum uiderit lepram in cute.
et pilos in album mutatos colorem.
ipsamque speciem lepre humiliorem
cute et carne. reliqua plaga le-
pre est. et ad arbitrium eius sepa-
rabitur. Si autem lucens candor fue-
rit in cute. nec humilior carne re-
liqua. et pili coloris pristini. reclu-
det eum sacerdos .vii. diebus. et considerabit
die .vii. Et si quidem lepra ultra non cre-
uerit. nec transierit in cute pri-
ores terminos. rursum recludet eum
.vii. aliis diebus. et die .vii. contempla-
bitur. Si obscurior fuerit lepra. et non
creuerit in cute. mundabit eum
quia scabies est. lauabitque homo ue-
stimenta sua. et mundus erit. Quod si
postquam a sacerdote uisus est. et
redditus mundicie. iterum lepra creuerit.
adducetur ad eum. et immundicie con-
dempnabitur. Plaga lepre si fuerit in homine.
adducetur ad sacerdotem. et uidebit eum.
Cumque color albus in cute fuerit.
et capillorum mutauerit aspectum. ipsa
quoque caro uiua apparuerit lepra ue-
tustissima iudicabitur. atque inolita
cuti. Contaminabit itaque eum sacerdos.
et non recludet. quia perspicue in-
mundicie est. Si autem effloruerit dis-
currens lepra in cute. et operuerit omnem
carnem. a capite usque ad pedes.
quicquid sub aspectu oculorum ca-
dit. considerabit eum sacerdos et tenet a

lepra mundissima iudicabit. eo quod
omnis in candorem uersa sit. et idcirco homo
mundus erit. Quando uero caro uiuens
in eo apparuerit. tunc sacerdotis iudicio
polluetur. et inter immundos reputabitur.
Caro enim uiua si lepra aspergitur
immunda est. Quod si rursum uersa fuerit in
alborem. et totum hominem operuerit. considera-
bit eum sacerdos. et mundum esse decernet.
Caro autem et cutis in qua ulcus natum est
et sanatum. et in loco ulceris cicatrix ap-
paruerit alba siue subrufa. adduce-
tur ad sacerdotem. Qui cum uiderit lo-
cum lepre humiliorem carne reliqua.
et pilos uersos in candorem. contaminabit
eum. plaga enim lepre orta est in ulcere.
Quod si pilus coloris est pristini.
et cicatrix subobscura et uicina
carne non est humilior. recludet eum
.vii. diebus. Et si quidem creuerit. adiudi-
cabit eum lepre. Si autem steterit
in loco suo ulceris est cicatrix. et
homo mundus erit. Caro autem et cutis
quam ignis exusserit. et sanata al-
bam siue rufam habuerit cicatricem.
considerabit eam sacerdos. Et ecce uersa
est in alborem. et locus eius est reliqua
cute humilior. contaminabit eum
quia plaga lepre in cicatrice ex-
orta est. Quod si pilorum color fuerit
immutatus. nec humilior plaga car-
ne reliqua. et ipsa lepre species fuerit sub-
obscura. recludet eum .vii. diebus. et die
.vii. contemplabitur. Si creuerit in cu-
te lepra. contaminabit eum. Si autem
in loco suo candor steterit non satis cla-
rus. plaga combustionis est. et idcirco
mundabitur. quia cicatrix est combustu-
re. Vir siue mulier in cuius capite uel
barba germinauerit lepra. uide-
bit eos sacerdos. Et si quidem humilior
locus fuerit carne reliqua. et capillus
flauus solitoque subtilior. contami-
nabit eos. quia lepra capitis est
ac barbe. Si autem uiderit locum
macule equalem uicine carni. et
capillum nigrum. recludet eos .vii.
diebus. et die .vii. intuebitur. Si non

creuerit macula, et capillus sui
coloris est, et locus plage carni
relique equalis: radetur homo absque
loco macule, et includetur vii. ali-
is diebus. Si die vii. visa fuerit ste-
tisse plaga in loco suo, nec humili-
or carne reliqua: mundabit eum,
lotisque vestibus suis mundus erit.
Sin autem post emundationem rursus
creuerit in cute macula, non queret
amplius utrum capillus in flavum co-
lorem sit commutatus, quia aperte
immundus est. Porro si steterit macu-
la, et capilli nigri fuerint: noverit
hominem esse sanatum, et confidenter
eum pronuntiet mundum. Vir sive
mulier in cuius cute candor ap-
paruerit, intuebitur eos sacerdos. Si depre-
henderit sub obscurum alborem lu-
cere in cute: sciat non esse lepram, sed
maculam coloris candidi, et homi-
nem mundum. Vir de cuius capite
capilli fluunt, calvus ac mundus
est. Et si a fronte ceciderint pili, recal-
vaster et mundus est. Sin autem in calvi-
tio, sive in recalvatione albus vel rufus
color fuerit exortus, et hunc sacerdos vi-
derit, condempnabit eum haud du-
bie lepre, que orta est in calvitio.
Quicumque ergo maculatus fuerit lepra, et se-
paratus ad arbitrium sacerdotis, habebit
vestimenta dissuta, caput nudum,
os veste contectum, contaminatum ac sor-
didum se clamabit omni tempore quo lepro-
sus est et immundus, solus habitabit
extra castra. Vestis lanea sive linea, que
lepram habuerit in stamine aut sub teg-
mine, aut certe pellis, vel quicquid ex
pelle confectum est, si alba vel rufa ma-
cula fuerit infecta, lepra reputabitur,
ostendeturque sacerdoti. Qui consideratam
recludet vii. diebus, et die vii. rursus
aspiciens, si deprehenderit crevisse le-
pram, perseverans est: pollutum iudica-
bit vestimentum, et omne in quo fuerit in-
venta, et idcirco comburetur flammis.
Quod si viderit eam non crevisse, precipiet, et
lavabunt id in quo lepra est, recludet-
que illud vii. diebus aliis. Et cum vi-
derit faciem pristinam non rever-
sam, nec tamen crevisse lepram, immun-
dum iudicabit, et igne comburet, eo quod
infusa sit in superficie vestimenti, vel
per totum lepra. Sin autem obscurior fu-
erit locus lepre, postquam vestis est
lota, abrumpet eum, et a solido dividet. Quod
si ultra apparuerit in his locis, que prius
immaculata erant, lepra volatilis et
vaga: debet igne comburi. Si cessaverit,
lavabit aquis ea que pura sunt secundo,
et munda erunt. Ista est lex lepre vesti-
menti lanei et linei, staminis atque sub-
tegminis, omnisque supellectilis pelli-
cee, quomodo mundari debeat, vel contami-
nari.

XIIII

Locutusque est Dominus ad Moysen, dicens:
Hic est ritus leprosi, quando mundandus
est: adducetur ad sacerdotem: qui e-
gressus de castris, cum invenerit lepram
esse mundatam, precipiet ei qui purifica-
tur, ut offerat pro se duos passeres
vivos, quos vesci licitum est, et lignum
cedrinum, vermiculumque et ysopum. Et
unum ex passeribus immolari iubebit
in vase fictili super aquas viventes. Ali-
um autem vivum cum ligno cedrino, et coc-
co, et ysopo tinguet in sanguine passe-
ris immolati, quo asperget illum
qui mundandus est, septies, ut iure
purgetur: et dimittet passerem vivum,
ut in agrum avolet. Cumque laverit
homo vestimenta sua, radet omnes pilos
corporis, et lavabitur aqua: purificatus-
que ingredietur castra, ita dumtaxat
ut maneat extra tabernaculum
suum vii. diebus. Et die vii. radet capil-
los capitis, barbamque et supercilia, ac
totius corporis pilos. Et lotis rursum
vestibus et corpore, die viii. as-
sumet duos agnos immaculatos, et
ovem anniculam absque macula,
et tres decimas simile in sacrifici-
um, que conspersa sit oleo, et seorsum
olei sextarium. Cumque sacerdos purificans
hominem, statuerit eum et hec omnia co-
ram Domino in ostio tabernaculi testimonii

tollet agnum et offeret eum pro delicto.
olei quoque sextarium. et oblatis ante domi-
num omnibus immolabit agnum ubi immolari sole-
bat hostia pro peccato et holocaustum id est in loco
sancto. Sicut enim pro peccato ita et pro delicto ad
sacerdotem pertinet hostia: sancta sanctorum est.
Assumensque sacerdos de sanguine hos-
tie que immolata est pro delicto ponet super
extremum auricule dextre eius qui mun-
datur et super pollices manus dextre et
pedis. et de olei sextario mittet in ma-
num suam sinistram. tingetque digitum dex-
trum in eo et asperget coram domino septies.
Quod autem reliquum est olei in leva ma-
nu fundet super extremum auricule
eius dextre qui mundatur et super polli-
ces manus ac pedis dextri et super
sanguinem qui effusus est pro delicto.
et super caput eius. Rogabitque pro eo
coram domino et faciet sacrificium pro peccato.
Tunc immolabit holocaustum et ponet
illud in altari cum libaminibus suis.
et homo rite mundabitur. Quod si pauper est
et non potest manus eius invenire
que dicta sunt pro delicto sumet agnum ad
oblationem ut roget pro eo sacerdos. de-
cimamque partem simile conspersae o-
leo in sacrificium et olei sextarium unum du-
osque turtures sive duos pullos colum-
barum quorum unus sit pro peccato et alter
in holocaustum. offeretque ea die octavo
purificationis sue sacerdoti ad ostium
tabernaculi testimonii coram domino. Qui
suscipiens agnum pro delicto et sextari-
um olei levabit simul. Immolatoque ag-
no de sanguine eius ponet super extre-
mum auricule dextre illius qui mun-
datur et super pollices manus eius ac
pedis dextri. Olei vero partem mit-
tet in manum suam sinistram in qua tin-
gens digitum dextre manus asperget
septies coram domino. tangetque ex-
tremum auricule dextre illius qui
mundatur et pollices manus ac
pedis dextri in loco sanguinis qui effu-
sus est pro delicto. Reliquam autem partem
olei que est in sinistra manu mittet
super caput purificati ut placet pro

eo dominum. et turturem sive pullum co-
lumbe offeret unum pro delicto et alterum
in holocaustum cum libaminibus suis.
Hoc est sacrificium leprosi qui habere
non potest omnia in emundationem sui. Locu-
tusque est dominus ad Moysen et Aaron dicens.
Cum ingressi fueritis terram Chanaan quam
ego dabo vobis in possessionem si fuerit
plaga lepre in edibus ibit cuius est
domus nuntians sacerdoti et dicens.
Quasi plaga lepre videtur mihi esse in domo
mea. At ille precipiet ut efferant
universa de domo priusquam ingrediatur
eam et videat utrum leprosa sit ne im-
munda fiant omnia que in domo sunt. Intra-
bitque postea ut consideret lepram do-
mus. Et cum viderit in parietibus illius
quasi valliculas pallore sive rubore de-
formes et humiliores superficie reliqua
egredietur ostium domus et statim
claudet illam septem diebus. Reversusque
die septimo considerabit eam. Si invenerit crevis-
se lepram iubebit erui lapides in
quibus lepra est et proici eos extra civi-
tatem in loco immundo. Domum autem ipsam
radi intrinsecus per circuitum et spargi
pulverem rasure extra urbem in loco
immundo. lapidesque alios reponi pro his
qui ablati fuerint et luto alio liniri
domum. Sin autem postquam eruti sunt la-
pides et pulvis erasus et alia terra
lita. Ingressus sacerdos viderit rever-
sam lepram et parietes respersos macu-
lis lepra est perseverans et immunda domus
quam statim destruent et lapides eius
ac ligna atque universum pulverem
proicient extra oppidum in loco immundo. Qui
intraverit domum quando clausa est im-
mundus erit usque ad vesperum. Et qui
dormierit in ea et comederit quippi-
am lavabit vestimenta sua. Quod
si introiens sacerdos viderit lepram non
crevisse in domo postquam denuo lita
est purificabit eam reddita sani-
tate. Et in purificationem eius sumet du-
os passeres lignumque cedrinum et ver-
miculum atque hyssopum. Et immolato uno
passere in vase fictili super aquas vi-

uas. tollet lignum cedrinum & hysopum & coccum & passerem unum. & tinctis omnibus in sanguine passeris immolati atque in aquis viventibus. & asperget domum septies. purificabitque eam tam in sanguine passeris quam in aquis viventibus. & in passere vivo. lignoque cedrino & hysopo. atque vermiculo. Cumque dimiserit passerem avolare in agrum libere orabit pro domo. & iure mundabitur. Ista est lex omnis lepre. & percussure. lepre vestium. & domorum cicatricum & erumpentium papularum lucentium macule in varias species colorum immutatis ut possit sciri quo tempore mundum vel pollutum sit.

XV

Locutus est dominus ad moysen & aaron dicens. Loquimini filiis israhel & dicite eis. Vir qui patitur fluxum seminis immundus erit. & tunc iudicabitur huic vicio subiacere. Cum per singula momenta adheserit carni eius atque concreverit fedus humor. Omne stratum in quo dormierit immundum erit. & ubicumque sederit. Si quis hominum tetigerit lectum eius. lavabit vestimenta sua. & ipse lotus aqua immundus erit usque ad vesperum. Si sederit ille ubi sederat & ipse lavabit vestimenta sua. & lotus aqua immundus erit usque ad vesperum. Qui tetigerit carnem eius lavabit vestimenta sua. & ipse lotus aqua immundus erit usque ad vesperum. Si salivam huiusmodi homo iecerit super eum qui mundus est. lavabit vestimenta sua. & lotus aqua immundus erit usque ad vesperum. Sagma super quod sederit immundum erit. Et quicquid sub eo fuerit qui fluxum seminis patitur pollutum erit usque ad vesperum. Qui portaverit horum aliquid lavabit vestimenta sua. & ipse lotus aqua immundus erit usque ad vesperum. Omnis quem tetigerit qui talis est. non lotis ante manibus. lavabit vestimenta sua. & lotus aqua immundus erit usque ad vesperum. Vas fictile quod tetigerit. confringetur. vas autem ligneum lavabitur aqua. Si sanatus fuerit qui huiusmodi sustinet passionem. numerabit vii. dies post emundationem sui. & lotis vestibus & toto corpore in aquis viventibus erit mundus. In die autem octavo sumet duos turtures aut duos pullos columbe et veniet in conspectu domini ad ostium tabernaculi testimonii. dabitque eos sacerdoti. qui faciet unum pro peccato & alterum in holocaustum. rogabitque pro eo coram domino ut emundetur a fluxu seminis sui. Vir de quo egredietur semen coitus. lavabit aqua omne corpus suum. & immundus erit usque ad vesperum. Vestem & pellem quam habuerit. lavabit aqua & immunda erit usque ad vesperum. Mulier cum qua coierit. lavabitur aqua & immunda erit usque ad vesperum. Mulier que redeunte mense patitur fluxum sanguinis. vii. diebus separabitur. Omnis qui tetigerit eam immundus erit usque ad vesperum. & in quo dormierit vel sederit diebus separationis sue polluetur. Qui tetigerit lectum eius. lavabit vestimenta sua. & ipse lotus aqua immundus erit usque ad vesperum. Si vas lecti quo illa sederit quisquis attigerit. lavabit vestimenta sua. & ipse lotus aqua pollutus erit usque ad vesperum. Si coierit cum ea vir tempore menstrualis sanguinis immundus erit vii. diebus & omne stratum in quo dormierit polluetur. Mulier que patitur multis diebus fluxum sanguinis non in tempore menstruali. vel que post menstruum sanguinem fluere non cessat. quamdiu huic subiacebit passioni. immunda erit quasi sit in tempore menstruo. Omne stratum in quo dormierit & vas in quo sederit pollutum erit. Quicumque tetigerit eam lavabit vestimenta sua. & ipse lotus aqua immundus erit usque ad vesperum. Si steterit sanguis & fluere cessaverit. numerabit vii. dies purificationis sue. & octavo die offeret pro se sacerdoti duos turtures vel duos pullos columbarum ad ostium ta-

bernaculi testimonii. Quorum unum
faciet pro peccato, alterum in holocaustum,
rogabitque pro ea coram domino, et pro
fluxu immunditie eius. Docebitis
ergo filios Israel ut caveant inmun-
dicias, et ne moriantur in sordibus su-
is, cum polluerint tabernaculum meum quod est inter
eos. Ista est lex eius qui patitur
fluxum seminis, et qui polluitur coi-
tu, et que menstruis temporibus separantur,
vel iugi fluunt sanguine, et hominis
qui dormierit cum ea. XVI

Locutusque est dominus ad Moysen
post mortem duorum filiorum Aaron
quando offerentes ignem alienum
interfecti sunt, et precepit ei dicens:
Loquere ad Aaron fratrem tuum, ne omni
tempore ingrediatur sanctuarium, quod est
intra velum coram propitiatorio
quo tegitur archa, ut non mori-
atur, quia in nube apparebo super
oraculum, nisi hoc ante fecerit. Vitulum
pro peccato offeret, et arietem in holocaustum.
Tunica linea vestietur, feminali-
bus lineis verenda celabit. Accingetur
zona linea, cidarim lineam imponet
capiti. Hec enim vestimenta sunt sancta,
quibus cunctis cum lotus fuerit induetur.
Suscipietque ab universa multi-
tudine filiorum Israel duos hircos
pro peccato, et unum arietem in holocaustum.
Cumque obtulerit vitulum, et oraverit
pro se et pro domo sua, duos hircos
faciet stare coram domino in ostio
tabernaculi testimonii, mittens
super utrumque sortem unam domino
et alteram capro emissario. Cuius
sors exierit domino, offeret illum
pro peccato. Cuius autem in caprum emissa-
rium, statuet eum vivum coram do-
mino, ut fundat preces super eo, et e-
mittat illum in solitudinem. His rite
celebratis, offeret vitulum, et ro-
gans pro se et pro domo sua immola-
bit eum. Assumptoque thuribu-
lo quod de prunis altaris impleverit,
et hauriens manu compositum thimi-
ama in incensum, ultra velum intra-
bit in sancta, ut positis super ignem aroma-
tibus nebula eorum et vapor operiat
oraculum quod est super testimonium, et non mo-
riatur. Tollet quoque de sanguine vituli,
et asperget digito septies contra propiti-
atorium ad orientem. Cumque mactave-
rit hircum pro peccato populi, inferet san-
guinem eius intra velum, sicut precep-
tum est de sanguine vituli, ut asper-
gat e regione oraculi, et expiet san-
ctuarium ab immunditiis filiorum Israel et a
prevaricationibus eorum, cunctisque peccatis. Iuxta
hunc ritum faciet in tabernaculo tes-
timonii, quod fixum est inter eos in medio
sordium habitationis eorum. Nullus hominum
sit in tabernaculo quando pontifex
ingreditur sanctuarium ut roget pro
se et pro domo sua, et pro universo ce-
tu Israel, donec egrediatur tabernacu-
lum. Cum autem exierit ad altare quod
coram domino est, oret pro se, et sumptum
sanguinem vituli atque hirci fundat
super cornua eius per girum, asper-
gensque digito septies expiet et sancti-
ficet illud ab immunditiis filiorum Israel.
Postquam emundavit sanctuarium et taber-
naculum et altare, tunc offerat hir-
cum viventem, et posita utraque manu
super caput eius, confiteatur omnes iniqui-
tates filiorum Israel et universa delicta
atque peccata eorum, que imprecans capiti
eius emittet illum per hominem pa-
ratum in desertum. Cumque portaverit
hircus omnes iniquitates eorum in terram soli-
tariam, et dimissus fuerit in deser-
to, revertetur Aaron in tabernaculum
testimonii, et depositis vestibus quibus
prius indutus erat cum intraret san-
ctuarium, relictisque ibi, lavabit carnem
suam in loco sancto, induetur que vesti-
bus suis. Et postquam egressus obtulerit
holocaustum suum ac plebis, roga-
bit tam pro se quam pro populo, et adipem
qui oblatus est pro peccatis adolebit super
altare. Ille vero qui dimiserit caprum
emissarium, lavabit vestimenta sua
et corpus aqua, et sic ingredietur in
castra. Vitulum autem et hircum, qui

pro peccato fuerant immolati, et quorum
sanguis illatus est in sanctuarium ut
expiatio compleretur, asportabunt foras
castra, et comburent igni tam pel-
les quam carnes eorum ac fimum. Et
quicumque combusserit ea, lavabit
vestimenta sua et carnem aqua, et sic
ingredietur castra. Eritque hoc vo-
bis legitimum sempiternum. Mense sep-
timo, decima die mensis, affligetis
animas vestras, nullumque facietis opus,
sive indigena sive advena qui pere-
grinatur inter vos. In hac die ex-
piatio erit vestri atque mundatio ab
omnibus peccatis vestris coram domino mun-
dabimini. Sabbatum enim requietionis est,
et affligetis animas vestras religione
perpetua. Expiabit autem sacerdos qui
unctus fuerit, et cuius manus initiate
sunt, ut sacerdotio fungatur pro patre
suo. Induetur que stola linea et
vestibus sanctis, et expiabit sanctuarium
et tabernaculum testimonii atque al-
tare, sacerdotes quoque et universum
populum. Eritque vobis legitimum hoc
sempiternum ut oretis pro filiis israel et pro
cunctis peccatis eorum semel in anno. Fe-
cit igitur sicut preceperat dominus moysi.

XVII

Et locutus est
dominus ad moysen dicens. Loquere
aaron et filiis eius, et cunctis filiis
israel dicens ad eos. Iste est sermo quem
mandavit dominus dicens. Homo quilibet
de domo israel si occiderit bovem aut
ovem sive capram in castris vel extra
castra, et non obtulerit ad ostium taber-
naculi oblationem domino, sanguinis
reus erit. Quasi sanguinem fuderit,
sic peribit de medio populi sui. Ideo
ut sacerdoti offerre debent filii israel
hostias suas quas occidunt in agro
ut sanctificentur domino ante ostium taber-
naculi testimonii, et immolent eas
hostias pacificas domino. Fundetque sa-
cerdos sanguinem super altare domini ad os-
tium tabernaculi testimonii, et adole-
bit adipem in odorem suavitatis domino.
Et nequaquam ultra immolabunt hosti-
as suas demonibus cum quibus for-
nicati sunt. Legitimum sempiter-
num erit illis et posteris eorum. Et ad ipsos
dices: Homo de filiis israel et de advenis
qui peregrinantur apud vos, qui obtulerit
holocaustum sive victimam, et ad
ostium tabernaculi testimonii non ad-
duxerit eam ut offeratur domino, in-
teribit de populo suo. Homo quilibet de domo
israel et de advenis qui peregrinantur
inter vos, si comederit sanguinem, ob-
firmabo faciem meam contra animam il-
lius, et disperdam eam de populo suo, quia
anima carnis in sanguine est, et ego dedi il-
lum vobis ut super altare meum ex-
pietis pro animabus vestris, et sanguis pro
anime piaculo sit. Idcirco dixi filiis
israel: Omnis anima ex vobis non comedet
sanguinem, nec ex advenis qui pere-
grinantur apud vos. Homo quicumque de
filiis israel et de advenis qui pere-
grinantur apud vos, si venatione
sive aucupio ceperit feram vel avem qua
vesci licitum est, fundat sanguinem
eius et operiat illum terra. Anima enim omnis car-
nis in sanguine est. Unde dixi filiis
israel: Sanguinem universe carnis
non comedetis, quia anima carnis in sangui-
ne est. Et quicumque comederit illum in-
teribit. Anima que comederit morticinum
vel captum a bestia, tam de indigenis
quam de advenis, lavabit vestimen-
ta sua et semetipsum aqua, et contami-
natus erit usque ad vesperum, et hoc or-
dine mundus fiet. Quod si non laverit vestimen-
ta sua nec corpus, portabit iniquita-
tem suam.

XVIII

Locutus est dominus ad moysen dicens.
Loquere filiis israel et dices ad eos.
Ego sum dominus deus vester. Iuxta consuetu-
dinem terre egipti in qua habitastis
non facietis, et iuxta morem regionis
chanaan ad quam ego introducturus
sum vos non agetis, nec in legitimis
eorum ambulabitis. Facietis iudicia mea
et precepta mea servabitis, et ambu-
labitis in eis. Ego dominus deus vester. Custo-
dite leges meas atque iudicia

faciens homo vivet in eis. Ego dominus
deus vester. Omnis homo ad proximam sanguinis
sui non accedet ut revelet turpitu-
dinem eius. Ego dominus. Turpitudinem
patris tui et turpitudinem matris tue
non discoperies. Mater tua est, non revelabis
turpitudinem eius. Turpitudinem uxo-
ris patris tui non discoperies: turpitudo enim
patris tui est. Turpitudinem sororis
tue ex patre sive ex matre, que domi vel fo-
ris genita est, non revelabis. Turpi-
tudinem filie filii tui vel neptis
ex filia non revelabis, quia turpitudo
tua est. Turpitudinem filie uxoris
patris tui, quam peperit patri tuo et est
soror tua, non revelabis. Turpitudinem
sororis patris tui non discoperies, quia
caro est patris. Turpitudinem sororis
matris tue non revelabis, eo quod caro
sit matris tue. Turpitudinem pa-
trui tui non revelabis, nec accedes
ad uxorem eius, que tibi affinitate
coniungitur. Turpitudinem nurus tue
non revelabis, quia uxor filii tui est, nec
discoperies ignominiam eius. Et
uxorem fratris sui similiter accipiat.
Turpitudinem uxoris fratris tui non re-
velabis, quia turpitudo fratris tui est.
Turpitudinem uxoris tue et filie eius
non revelabis. Filiam filii eius et filie
eius et filiam filie eius non sumes
ut reveles ignominiam eius, quia
caro illius sunt, et talis coitus incestus
est. Sororem uxoris tue in pellica-
tum illius non accipies nec revelabis
turpitudinem eius adhuc illa in-
vivente. Ad mulierem que patitur men-
strua non accedes, nec revelabis fedi-
tatem eius. Cum uxore proximi tui
non coibis, nec seminis commixtione ma-
culaberis. De semine tuo dabis ut conse-
cretur idolo Moloch, nec pollues
nomen dei tui. Ego dominus. Cum masculo
non commiscearis coitu femineo, quia
abhominatio est. Cum omni pecore non
coibis, nec maculaberis cum eo. Mulier
non succumbet iumento, nec miscebitur ei,
quia scelus est. Nec polluamini
in omnibus his quibus contaminate
sunt universe gentes quas ego eiciam
ante conspectum vestrum, et quibus pol-
luta est terra, cuius ego scelera visita-
bo ut evomat habitatores suos. Cus-
todite legitima mea atque iudicia,
ut non faciatis ex omnibus abhominationibus
istis tam indigena quam colonus qui
peregrinatur apud vos. Omnes enim exe-
crationes istas fecerunt accole terre qui
fuerunt ante vos, et polluerunt eam. Cave-
te ergo ne et vos similiter evomat cum
paria feceritis, sicut evomuit gentem
que fuit ante vos. Omnis anima que fecerit
de abhominationibus his quippiam
peribit de medio populi sui. Custodi-
te mandata mea. Nolite facere que fece-
runt hii qui fuerunt ante vos, et ne pol-
luamini in eis. Ego dominus deus vester.

Locutus est dominus **XIX**
ad Moysen dicens: Loquere ad omnem
cetum filiorum Israel et dices ad eos: Sancti
estote, quia ego sanctus sum dominus deus vester. Unus-
quisque patrem et matrem suam ti-
meat. Sabbata mea custodite. Ego
dominus deus vester. Nolite converti ad idola nec
deos conflatiles faciatis vobis. Ego dominus
deus vester. Si immolaveritis hostiam
pacificorum domino ut sit placabilis,
eo die quo fuerit immolata comede-
tis eam et die altero. Quicquid autem
residuum fuerit in diem tercium, igne com-
bureris. Si quis post biduum comede-
rit ex ea, prophanus erit et inmundus
et impietatis reus portabit iniqui-
tatem suam, quia sanctum domini pollu-
it, et peribit anima illius de populo suo.
Cum messueris segetes terre tue,
non tondebis usque ad solum superficiem
terre, nec remanentes spicas colliges,
neque in vinea tua racemos et gra-
na decidentia non congregabis, sed
pauperibus et peregrinis carpenda
dimittes. Ego dominus deus vester. Non
facietis furtum. Non mentiemi-
ni, nec decipiat unusquisque proxi-
mum suum. Non periurabis in nomine meo,
nec pollues nomen dei tui. Ego dominus. Non

Non facies calumpniam proximo tuo.
nec vi opprimes eum. Non morabitur
opus mercenarii tui apud te usque
mane. Non maledices surdo. nec
coram ceco pones offendiculum. sed
timebis dominum deum tuum. quia ego sum
dominus deus tuus. Non facies quod iniquum est.
nec iniuste iudicabis. Non consi-
deres personam pauperis. nec honores
vultum potentis. Iuste iudica proximo
tuo. Non eris criminator nec su-
surro in populis. Non stabis contra san-
guinem proximi tui. ego dominus. Non oderis
fratrem tuum in corde tuo. sed publice ar-
gue eum. ne habeas super illo peccatum. Non que-
ras ultionem. nec memor eris iniurie
civium tuorum. Diliges amicum tuum si-
cut te ipsum. Ego dominus. Leges meas
custodite. Iumenta tua non facies coi-
re cum alterius generis animantibus. Agrum
non seres diverso semine. Vestem que ex
duobus texta est non indueris. Homo
si dormierit cum muliere coitu se-
minis. que sit ancilla. et nobilis. at-
tamen pretio non redempta. nec libertate
donata. vapulabunt ambo et non
morientur. quia non fuit libera. Pro
delicto autem suo offeret domino ad ostium
tabernaculi testimonii. arie-
tem. Orabitque pro eo sacerdos. et pro
delicto eius coram domino. et repropicia-
bitur ei coram domino dimittetur-
que peccatum. Quando ingressi fueritis terram. et
plantaveritis in ea ligna pomifera.
auferetis preputia eorum. Poma que ger-
minant inmunda erunt vobis. nec ede-
tis ex eis. Quarto autem anno omnis
fructus ~~fructus~~ eorum sanctificabitur
laudabilis domino. Quinto autem
anno comedetis fructus. congrega-
tes poma que proferunt. Ego dominus de-
us vester. Non comedetis carnem cum san-
guine. Non augurabimini. nec ob-
servabitis sompnia. Neque in rotundum
attondebitis comam. nec radetis
barbam. Et super mortuo non incidetis
carnem vestram. neque figuras aliquas.
aut stigmata facietis vobis. Ego

dominus. Ne prostituas filiam tuam. ne
contaminetur terra. et impleatur piaculo.
Sabbata mea custodite. et sanctuarium
meum metuite. Ego dominus. Ne decli-
netis ad magos. nec ab ariolis
aliquid sciscitemini. ut polluamini
per eos. Ego dominus deus vester. Co-
ram cano capite consurge. et hono-
ra personam senis. et time dominum
deum tuum. Ego sum dominus. Si habitaverit
advena in terra vestra. et moratus
fuerit inter vos. non exprobretis ei.
sed sit inter vos quasi indigena. et dilige-
tis eum quasi vosmet ipsos. Fuistis
enim et vos advene in terra egypti.
Ego dominus deus vester. Nolite facere iniqui
aliquid in iudicio. in regula. in pon-
dere. in mensura. Statera iusta et equa
sint pondera. iustus modius. equus-
que sextarius. Ego dominus deus vester. qui
eduxi vos de terra egypti. Custodite
precepta mea omnia. et universa iudicia
et facite ea. Ego dominus.

XX.

Locutusque est dominus ad moysen dicens.
Hec loquere filiis israel. Homo de filiis
israel. et de advenis qui habitant in israel.
si quis de semine suo dederit idolo moloch
morte moriatur. Populus terre
lapidabit eum. et ego ponam faciem
meam contra illum. succidamque eum de
medio populi mei. eo quod dederit de se-
mine suo ydolo moloch. et con-
taminaverit sanctuarium meum. ac pol-
luerit nomen sanctum meum. Quod si neg-
ligens populus terre. et quasi parvipendens
imperium meum. dimiserit hominem
qui dederit de semine suo moloch.
nec voluerit eum occidere. ponam faci-
em meam super hominem illum. et cognationem
eius. succidamque et ipsum et omnes
qui consenserint ei. ut fornicarentur
cum ydolo moloch de medio populi
sui. Anima que declinaverit ad magos
et ariolos. et fornicata fuerit cum eis.
ponam faciem meam contra eam. et in-
terficiam illam de medio populi sui. Sancti-
ficamini et estote sancti. quia ego sum
dominus deus vester. Custodite pre-

cepta mea. et facite ea. quia ego sum
dominus qui sanctifico vos. Qui maledixerit
patri suo aut matri. morte moriatur.
Qui patri matrique maledixit. sanguis
eius sit super eum. Si moechatus quis fuerit
cum uxore alterius. et adulterium perpe-
traverit cum uxore proximi sui. mor-
te moriantur et moechus et adultera. Qui
dormierit cum noverca sua et revelaverit
ignominiam patris sui. morte moriantur
ambo. sanguis eorum sit super eos. Qui dor-
mierit cum nuru sua. uterque moriatur.
quia scelus operati sunt. sanguis
eorum sit super eos. Qui dormierit cum
masculo coitu femineo. uterque opera-
tus est nephas. morte moriantur.
sanguis eorum sit super eos. Qui supra
uxorem filiam duxerit matrem eius. sce-
lus operatus est. vivus ardebit cum
eis. nec permanebit tantum nefas in
medio vestri. Qui cum iumento et pecore
coierit. morte moriatur. pecus quoque
occidite. Mulier que succubuerit cuilibet
iumento. simul interficiatur cum eo.
sanguis eorum sit super eos. Qui acceperit
sororem suam filiam patris sui vel filiam
matris sue. et viderit turpitudinem eius.
illaque conspexerit fratris ignominiam. nefa-
riam rem operati sunt. Occidentur in con-
spectu populi sui. eo quod turpitudinem
suam mutuo revelaverint. et portabunt
iniquitatem suam. Qui coierit cum
muliere in fluxu menstruo et revela-
verit turpitudinem eius. ipsaque ape-
ruerit fontem sanguinis sui. interficien-
tur ambo de medio populi sui. Turpitu-
dinem matertere tue et amite tue non disco-
operies. Qui hoc fecerit. ignominiam
carnis sue nudavit. et portabunt am-
bo iniquitatem suam. Qui coierit cum
uxore patrui vel avunculi sui et re-
velaverit ignominiam cognationis
sue. portabit ambo peccatum suum. mo-
rientur absque liberis. Qui duxerit uxo-
rem fratris sui rem illicitam facit. turpi-
tudinem fratris sui revelavit. absque li-
beris erunt. Custodite leges meas atque
iudicia. et facite ea. ne et vos evomat

terra quam intraturi estis et habitaturi.
Nolite ambulare in legitimis na-
tionum quas ego expulsurus sum ante
vos. Omnia enim hec fecerunt. et abhomi-
natus sum eas. Vobis autem loquor. possi-
dete terram eorum quam dabo vobis in heredi-
tatem. terram fluentem lacte et melle.
Ego dominus deus vester qui separavi vos a ce-
teris populis. Separate ergo et vos iumentum
mundum ab immundo. et avem mun-
dam ab immunda. ne polluatis animas
vestras in pecore et avibus et cunctis que
moventur in terra. et que vobis ostendi pollu-
ta esse. Eritis sancti mihi quia sanctus sum ego
dominus. et separavi vos a ceteris populis
ut essetis mei. Vir sive mulier in quibus
phitonicus vel divinationis fuerit
spiritus. morte moriantur. lapidibus
obruent eos. sanguis eorum sit super eos.

Dixit quoque dominus XXI
ad moysen. Loquere ad sacerdotes
filios aaron et dices ad eos. Ne contami-
netur sacerdos in mortibus civium suorum
nisi tantum in consanguineis ac propinquis. id
est super matrem et patrem et filium et filiam. fra-
trem quoque et sororem virginem que
non est nupta viro. Sed nec in principe
populi sui contaminabitur. Non radent
caput nec barbam. neque in carnibus
suis facient incisuram. Sancti erunt
deo suo. et non polluent nomen eius. In-
censum enim domini et panes dei sui offerunt.
et ideo sancti erunt. Scortum et vile prostibu-
lum non ducent uxorem. nec eam que re-
pudiata est a marito. quia consecratus
est deo suo. et panes propositionis offert. Sit
ergo sanctus quia et ego sanctus sum dominus qui sancti-
fico vos. Sacerdotis filia si deprehensa
fuerit in stupro. et violaverit nomen patris
sui. flammis exuretur. Pontifex
id est sacerdos maximus inter fratres suos
super cuius caput fusum est unctionis oleum.
et cuius manus in sacerdotio consecrate sunt.
vestitusque est sanctis vestibus. caput
suum non discooperiet. vestimenta non scin-
det. et ad omnem mortuum non ingre-
dietur omnino. Super patre quoque suo et matre non
contaminabitur. nec egredietur de sanctis.

ne polluat sanctuarium domini: quia oleum
sancte unctionis dei sui super eum est.
Ego dominus. Virginem ducet uxorem: vi-
duam et repudiatam et sordidam atque me-
retricem non accipiet: sed puellam de po-
pulo suo. Ne commisceat stirpem generis
sui vulgo gentis sue: quia ego dominus qui
sanctifico eum. Locutusque est dominus ad
moysen dicens. Loquere ad aaron. Homo
de semine tuo per familias qui habue-
rit maculam: non offeret panes deo
suo: nec accedet ad ministerium eius.
Si cecus fuerit: si claudus: si vel parvo
vel grandi et torto naso: si fracto pede
vel manu: si gibbus: si lippus: si al-
buginem habens in oculo: si iugem scabiem
habens: si impetiginem in corpo-
re vel herniosus. Omnis qui habuerit ma-
culam de semine aaron sacerdotis: non
accedet offerre hostias domino: nec panes
deo suo. Vescetur tamen panibus qui offerun-
tur in sanctuario: ita dumtaxat ut intra
velum non ingrediatur: nec accedat
ad altare: quia maculam habet: et contami-
nare non debet sanctuarium meum. Ego
dominus qui sanctifico eos. Locutus est ergo moy-
ses ad aaron et filios eius: et ad omnem
israel cuncta que sibi fuerant imperata.

XXII

Locutus quoque est dominus
ad moysen dicens. Loquere ad aaron
et ad filios eius: ut caveant ab his
que consecrata sunt filiorum israel: et non con-
taminent nomen sanctificatorum mihi que ipsi
offerunt: ego dominus. Dic ad eos et ad
posteros eorum. Omnis homo qui accesserit
de stirpe vestra ad ea que consecrata sunt:
et que obtulerunt filii israel domino: in quo est
ego sum dominus immunditia: peribit coram domino. Homo
de semine aaron qui fuerit leprosus
aut patiens fluxum seminis: non
vescetur de his que sanctificata sunt mihi
donec sanetur. Qui tetigerit immundum
super mortuo: et ex quo egreditur se-
men quasi coitus: et qui tangit reptile
et quodlibet immundum cuius tactus
est sordidus: immundus erit usque
ad vesperum: et non vescetur his
que sanctificata sunt mihi. Sed cum laverit car-
nem suam aqua: et occubuerit sol:
tunc mundatus vescetur de sanctificatis:
quia cibus illius est. Morticinum et cap-
tum a bestia non comedent: nec pol-
luentur in eis. Ego dominus. Custodient
precepta mea: ut non subiaceant pec-
cato: et moriantur in sanctuario cum pollue-
rint illud. Ego dominus qui sanctifico eos. Omnis
alienigena non comedet de sanctificatis:
inquilinus sacerdotis et mercennarius
non vescentur ex eis. Quem autem
sacerdos emerit: et qui vernaculus domus
eius est: hi comedent ex eis. Si
filia sacerdotis cuilibet ex populo nupta
fuerit: de his que sanctificata sunt et de pri-
mitiis non vescetur. Sin autem vidua
vel repudiata absque liberis reversa fu-
erit ad domum patris sui: sicut puella
consueverat: aletur cibis patris sui. Om-
nis alienigena comedendi ex eis non
habet potestatem. Qui comederit de san-
ctificatis per ignorantiam: addet quin-
tam partem cum eo quod comedit: et
dabit sacerdoti in sanctuarium. Nec con-
taminabunt sanctificata filiorum israel que
offerunt domino: ne forte sustineant
iniquitatem delicti sui cum sanctificata
comederint. Ego dominus qui sanctifico eos.
Locutus est dominus ad moysen dicens.
Loquere ad aaron et filios eius: et ad omnes
filios israel: dicesque ad eos. Homo de domo
israel et de advenis qui habitant apud
vos: qui obtulerit oblationem suam: vel
vota solvens: vel sponte offerens
quicquid illud obtulerit in holocau-
stum domini: ut offeratur per vos: ma-
sculus immaculatus erit ex bobus
et ovibus: vel ex capris. Si maculam
habuerit: non offeretis: neque erit accepta-
bile. Homo qui obtulerit victimam paci-
ficorum domino: vel vota solvens vel
sponte offerens tam de bobus quam
de ovibus: inmaculatum offeret ut
acceptabile sit. Omnis macula non
erit in eo. Si cecum fuerit: si fractum:
si cicatricem habens: si papulas: aut sca-
biem vel impetiginem: non offeretis
ea domino: neque adolebitis ex eis super

altare Domini. Bovem et ovem aure et cauda amputatis voluntarie offerre potes; votum autem ex his solvi non potest. Omne animal quod vel contritis vel tusis vel sectis ablatisque testiculis est, non offeretis Domino, et in terra vestra hoc omnino non faciatis. De manu alienigene non offeretis panes Deo vestro, et quicquid aliud dare voluerit, quia corrupta et maculata sunt omnia, non suscipietis ea. Locutusque est Dominus ad Moysen dicens: Bos, ovis et capra cum genita fuerint, vii. diebus erunt sub ubere matris sue; die autem octavo et deinceps offerri poterunt Domino. Sive illa bos sive ovis, non immolabuntur una die cum fetibus suis. Si immolaveritis hostiam pro gratiarum actione Domino, ut possit esse placabilis, eadem die qua immolatur comedetis eam. Non remanebit quicquam in mane diei alterius. Ego Dominus. Custodite mandata mea et facite ea. Ego Dominus. Ne polluatis nomen meum sanctum, ut sanctificer in medio filiorum Israel. Ego Dominus qui sanctifico vos, et eduxi vos de terra Egypti ut essem vobis in Deum. Ego Dominus.

XXIII

Locutus est Dominus ad Moysen dicens: Loquere filiis Israel et dices ad eos: Hee sunt ferie Domini quas vocabitis sanctas. Sex diebus facietis opus; dies septimus, quia sabbati requies est, vocabitur sanctus. Omne opus non facietis in eo; sabbatum Domini est in cunctis habitationibus vestris. Hee sunt ferie Domini sancte, quas celebrare debetis temporibus suis. Mense primo, xiiii. die mensis ad vesperum, phase Domini est; et xv. die mensis huius, sollempnitas azimorum Domini est. Septem diebus azima comedetis. Dies primus erit vobis celeberrimus sanctusque; omne opus servile non facietis in eo, sed offeretis sacrificium in igne Domino vii. diebus. Dies autem septimus erit celebrior et sanctior, nullumque opus servile facietis in eo. Locutusque est Dominus ad Moysen dicens: Loquere filiis Israel et dices ad eos:

Cum ingressi fueritis terram quam ego dabo vobis, et messueritis segetem, feretis manipulos spicarum primitias messis vestre ad sacerdotem; qui elevabit fasciculum coram Domino, ut acceptabile sit pro vobis altero die sabbati, et sanctificabit illum. Atque in eodem die quo manipulus consecratur, cedetur agnus immaculatus anniculus in holocaustum Domini. Et libamenta offerentur cum eo, due decime simile consperse oleo in incensum Domini, odoremque suavissimum; liba quoque vini quarta pars hin. Panem et polentam et pultes non comedetis ex segete usque ad diem qua offeratis ex ea Deo vestro. Preceptum est sempiternum in generationibus vestris cunctisque habitaculis vestris. Numerabitis ergo ab altero die sabbati in quo obtulistis manipulum primitiarum vii. ebdomadas plenas usque ad alteram diem expletionis ebdomade septime, id est quinquaginta dies, et sic offeretis novum sacrificium Domino ex omnibus habitaculis vestris, panes primitiarum duos de duabus decimis simile fermentate, quos coquetis in primitias Domino. Offeretisque cum panibus vii. agnos anniculos immaculatos, et vitulum de armento unum, et arietes duos, et erunt in holocausto cum libamentis suis in odorem suavissimum Domino. Facietis et hircum pro peccato, duosque agnos anniculos hostias pacificorum. Cumque elevaverit eos sacerdos cum panibus primitiarum coram Domino, cedent in usum eius. Et vocabitis hunc diem celeberrimum atque sanctissimum; omne opus servile non facietis in eo. Legitimum sempiternum erit in cunctis habitaculis et generationibus vestris. Postquam autem messueritis segetem terre vestre, non secabitis eam usque ad solum, nec remanentes spicas colligetis, sed pauperibus et peregrinis dimittetis eas. Ego Dominus Deus vester. Locutusque est Dominus ad Moysen dicens: Loquere filiis Israel: Mense vii., prima die mensis erit sabbatum memoriale clan

gentibus tubis. et vocabitur sancta. Omne
opus servile non facietis in eo. et offere
tis holocaustum domino. Locutusque est
dominus ad moysen dicens. Decimo die
mensis huius septimi dies expiationum e
rit celeberrimus. et vocabitur sanctus. affli
getisque animas vestras in eo. et offeretis
holocaustum domino. Omne opus non
facietis in tempore diei huius quia dies
propiciationis est. ut propicietur vobis
dominus deus vester. Omnis anima que afflicta
non fuerit die hoc: peribit de populis su
is. et que operis quippiam fecerit: delebo eam
de populo suo. Nichil ergo operis facietis
in eo. Legitimum sempiternum erit vo
bis in cunctis generationibus vestris et habita
tionibus vestris. Sabbatum requietionis
est. affligetis animas vestras. Die nono men
sis a vespera usque ad vesperam celebra
bitis sabbata vestra. Et locutus est dominus
ad moysen dicens. Loquere filiis israel.
A quintodecimo die mensis huius
septimi erunt ferie tabernaculorum
vii. diebus domino. Dies primus vocabi
tur celeberrimus atque sanctissimus. Omne opus
servile non facietis in eo. et vii. diebus
offeretis holocausta domino. Dies quoque
octavus erit celeberrimus atque sanc
tissimus. et offeretis holocaustum domino. Est
enim cetus atque collecte. Omne opus
servile non facietis in eo. Hee sunt ferie
quas vocabitis celeberrimas atque sanc
tissimas. Offeretisque in eis oblationes
domino. holocausta et libamina iuxta
ritum uniuscuiusque diei. exceptis sab
batis domini. donisque vestris. et que offeretis
ex voto. vel que sponte tribuitis do
mino. A quintodecimo ergo die mensis
septimi. cum congregaveritis omnes fruc
tus terre vestre. celebrabitis ferias do
mini vii. diebus. Die primo et die
octavo erit sabbatum. id est requies. Sum
metisque vobis die primo fructus
arboris pulcherrime. spatulasque
palmarum. et ramos ligni densarum
frondium. et salices de torrente. et leta
mini coram domino deo vestro. celebrabitis
que sollempnitatem eius septem diebus

per annum. Legitimum sempiternum erit
in generationibus vestris. Mense vii. festa
celebrabitis. et habitabitis in umbraculis
vii. diebus. Omnis qui de genere israel est: ma
nebit in tabernaculis vii. diebus. ut
discant posteri vestri quod in tabernacu
lis habitare fecerim filios israel cum edu
cerem eos de terra egipti. Ego dominus deus vester.
Locutusque est moyses super sollempnita
tibus domini ad filios israel. XXIIII.

Et locutus est dominus ad moysen dicens.
Precipe filiis israel ut afferant tibi
oleum de olivis purissimum ac lu
cidum ad concinnandas lucernas iugi
ter extra velum testimonii in tabernacu
lo federis. Ponetque eas aaron a vespere
usque ad mane coram domino. cultu
ritu perpetuo in generationibus vestris.
Super candelabrum mundissimum po
nentur semper in conspectu domini. Accipies
et similam. et coques ex ea
xii. panes. qui singuli habebunt du
as decimas. Quorum senos altrinsecus
super mensam purissimam coram domino
statues. et pones super eos thus lucid
issimum. ut sint panis in monimen
tum oblationis domini. Per singula
sabbata mutabuntur coram domino sus
cepti a filiis israel federe sempiterno.
Eruntque aaron et filiorum eius. ut co
medant eos in loco sancto. quia sanctum sanctorum
est de sacrificiis domini iure perpe
tuo. Ecce autem egressus filius mu
lieris israelitis quem pepererat de viro
egiptio inter filios israel iurgatus
est in castris cum viro israelita.
Cumque blasphemasset nomen domini et
maledixisset ei: adductus est ad
moysen. Vocabatur autem mater eius
salumith filia dabri de tribu dan.
Miseruntque eum in carcerem donec
nossent quid iuberet dominus. Qui locu
tus est ad moysen dicens. Educ bla
sphemum extra castra. et ponant omnes
qui audierunt manus suas super caput eius
et lapidet eum universus populus. Ho
mo qui maledixerit deo suo: portabit
peccatum suum. et qui blasphemaverit

et ad filios israel loqueris

nomē dñi morte moriat̃. Lapidibus
obruet eũ oĩs multitudo siue ille ci
uis siue peregrinus fuit qui blasphe
mauit nomen dñi: morte moriat̃.
Qui pcusserit et occiderit hominem: m
orte moriatur. Qui percusserit ani
mal: reddat uicarium. i. animam
p anima. Qui irrogauerit macul
am cuilibz ciuium suorũ: sicut fecit:
fiat ei. Fracturam p fractura. ocu
lum pro oculo. dentem pro dente
restituet. Qualem inflixerit maculã:
talem sustinere cogetur. Qui pcusserit
iumentũ: reddat aliud. Qui pcusser
it hominẽ: punietur. Equũ iudiciũ
sit int̃ uos. siue peregrinus siue ciuis p
ccauit. quia ego sum dñs ds̃ ur̃. Lo
cutusqz est moyses ad filios isrl̃. et ad
duxerunt eum qui blasphemaue
rat ext̃ castra: ac lapidibz oppresserũt.
Feceruntqz filii isrl̃ sicut preceperat
dñs moysi.

XXV

Locutusqz ē dñs ad moysen ĩ mõte
synai dicens. Loquere filiis isrl̃ et
dices ad eos. Qn ingressi fueritis t̃rã
quã ego dabo uobis: sabbatizetis sa
batũ dñi. Sex annis seres agrum
tuũ et sex annis putabis uineam tu
am. colligesqz fructus eius. Septi
mo anno sabbatum erit terre requi
ecionis domini. Agrum nõ seres et ui
neam nõ putabis. Que sponte gig
nit humus nõ metes. et uuas pri
miciarum tuarũ quasi uindemiã nõ colli
ges. Annus ẽ requiescionis terre:
sz erit uob ĩ cibũ tibi et suo tuo et ancil
le tue et mercenario tuo. aduene qui pegri
natur ap te. Iumentis et pecoribz tuis oĩa
que nascent̃: prebebunt cibũ. Numera
bis qz tibi vii. ebdomadas annor. i. se
ptem septies. que simul faciunt. xlix.
annos et clanges buccina mense vii.
x. die mensis ppiciaciõis tpr̃ in uniu
sa t̃ra ura. Sanctificabisqz annũ quĩquagesi
mũ et uocabis remissiõm cũctis habita
toribz t̃re ure. Ipse enĩ ē iubileus. Re
uertetur hõ ad possessiõm suam et unusqz
redibit ad familiã pristinam quia
iubileus ē et quĩquagesimus annus.
Non seretis neqz metetis sponte in agro
nascencia et primicias uindemie nõ col
ligetis ob sanctificacõm iubilei. sed statĩ
ablata comedetis. Anno iubilei re
deant omnes ad possessiones suas.
Qñ uendes quippiam ciui tuo uel e
mes ab eo: ne contristes fratrem tuũ
sed iuxta nũm annor iubilei emes ab
eo. et iuxta supputacõm frugũ uendet
tibi. Quanto plures anni remanserint post
iubileum: tanto crescet pciũ. et quan
to minus tpis numeraueris: tanto mi
nus emptor constabit. tempus enim frugũ
uendet tibi. Nolite affligere contribules
uestros sed timeat unusquisqz deum su
ũ quia ego dñs ds̃ ur̃. Facite pcepta
mea. iudicia custodite et implete ea
ut habitare possitis in terra absqz ullo
pauore et gignat uob humus fruc
tus suos quibz uescamini usqz ad sa
turitatem nullius impetum formi
dantes. Quod si dixeritis quid comedem
anno septimo si non seuerimus neqz
collegerimus fruges nras: dabo bene
dictionem meam uob anno sexto
et faciet fructus triũ annor. Seretis
qz anno viii. et comedetis fruges
ueteres usqz ad nonũ annũ. donec no
ua nascantur edetis uetera. Terra quoqz
nõ uendetur in ppetuũ quia mea ẽ
et uos aduene et coloni mei estis. Unĩ
uersa regio possessionis ure sub redẽp
cionis condicione uendetur. Si atte
nuatus fr̃ tuus uendiderit possessiũ
culam suã et uoluerit ppinquus eius:
pot̃ redimere qd ille uendiderat. Si
aut non habuerit pximum. et ipse pciũ
ad redimẽd potuerit inuenire: com
putabuntur fructus ex eo tempore.
et qd reliquũ ē reddat emptori. quo
uendiderat. Sicqz recipiet possessionẽ
suam. Quod si nõ inuenerit manus eius ut
reddat pciũ habebit emptor quod e
merat. usqz ad annũ iubileum.
In ipso eñ anno omnis uendicio redib
it ad dominũ et ad possessorẽ pristinũ.
Qui uendiderat domum suam int̃

muros urbis habebit licentiam redimendi donec unus annus impleatur. Si non redemerit et anni circulus fuerit evolutus: emptor possidebit eam et posteri eius in perpetuum et redimi non poterit etiam in iubileo. Si autem in villa fuerit domus que muros non habet: agrorum iure vendetur. Si autem redempta non fuerit: in iubileo revertetur ad dominum suum. Edes levitarum que in urbibus sunt semper possunt redimi. Si redempte non fuerint in iubileo revertentur ad dominos quia et domus urbium levitarum sunt pro possessionibus inter filios israel. Suburbana autem eorum non veneant quia possessio sempiterna est. Si attenuatus fuerit frater tuus et infirmus manu et susceperis eum quasi advenam et peregrinum et vixerit tecum ne accipias ab eo usuras nec amplius quam dedisti. Time deum tuum ut vivere possit frater tuus apud te. Pecuniam tuam non dabis ei ad usuram et frugum superabundantiam non exiges. Ego dominus deus vester qui eduxi vos de terra egypti ut darem vobis terram chanaan et essem deus vester. Si paupertate compulsus vendiderit se tibi frater tuus non eum opprimes servitute famulorum sed quasi mercennarius et colonus erit usque ad annum iubileum operabitur apud te et postea egredietur cum liberis suis et revertetur ad cognationem et ad possessionem patrum suorum. Mei enim servi sunt et ego eduxi eos de terra egypti. Non veneant conditione servorum ne affligas eum per potentiam sed metuito deum tuum. Servus et ancilla sint vobis de nationibus que in circuitu vestro sunt et de advenis qui peregrinantur apud vos vel qui ex his nati fuerint in terra vestra. Hos habebitis famulos et hereditario iure transmittetis ad posteros et possidebitis in eternum. Fratres autem vestros filios israel ne opprimatis per potentiam. Si invaluerit apud vos manus advene atque peregrini et attenuatus frater tuus vendiderit se ei aut cuiquam de stirpe eius post venditionem redimi potest. Qui voluerit ex fratribus suis redimat eum et patruus et patruelis et consanguineus et affinis. Sin autem et ipse potuerit redimet se supputatis dumtaxat annis a tempore venditionis sue usque ad annum iubileum et pecunia qua venditus fuerat iuxta annorum numerum et rationem mercennarii supputata. Si plures fuerint anni qui remanent usque ad annum iubileum secundum hos reddet pretium. Si pauci: ponet rationem cum eo iuxta annorum numerum et reddet emptori quod reliquum est annorum quibus ante serviturus erat mercedibus imputatis. Non affliget eum violenter in conspectu tuo. Quod si per hec redimi non potuerit anno iubileo egredietur cum liberis suis. Mei enim sunt servi filii israel quos eduxi de terra egypti. Ego dominus deus vester.

XXVI

Non facietis vobis idolum et sculptile nec titulos erigetis nec insignem lapidem ponetis in terra vestra ut adoretis eum. Ego enim sum dominus deus vester. Custodite sabbata mea et pavete ad sanctuarium meum. Ego dominus. Si in preceptis meis ambulaveritis et mandata mea custodieritis et feceritis ea dabo vobis pluvias temporibus suis et terra gignet germen suum et pomis arbores replebuntur. Apprehendet messium tritura vindemiam et vindemia occupabit sementem et comedetis panem vestrum in saturitate et absque pavore habitabitis in terra vestra. Dabo pacem in finibus vestris: dormietis et non erit qui exterreat. Auferam malas bestias et gladius non transibit terminos vestros. Persequimini inimicos vestros et corruent coram vobis. Persequentur quinque de vobis centum alienos et centum ex vobis decem milia. Cadent inimici vestri gladio in conspectu vestro. Respiciam

vos crescere faciam. multiplica-
bimini et firmabo pactum meum vobiscum.
Comedetis vetustissima veterum.
et vetera novis supervenientibus proicietis.
Ponam tabernaculum meum in medio
vestri. et non abiciet vos anima mea. Am-
bulabo inter vos. et ero vester deus. vosque
eritis meus populus. Ego dominus deus vester qui e-
duxi vos de terra egyptiorum ne serviretis
eis. et qui confregi cathenas cervicum
vestrarum. ut incederetis erecti. Quod si
non audieritis me. nec feceritis omnia
mandata mea. et si spreveritis leges
meas. et iudicia mea contempseritis
ut non faciatis ea que a me constituta
sunt. et ad irritum perducatis pactum
meum: ego quoque hec faciam vobis. Visita-
bo vos velociter in egestate et ardore. qui
conficiat oculos vestros et consumat animas
vestras. Frustra seretis sementem. que ab hos-
tibus devorabitur. Ponam faciem meam contra
vos. et corruetis coram hostibus vestris.
et subiciemini hiis qui oderunt vos.
Fugietis nemine persequente. Sin
autem nec sic obedieritis michi: ad-
dam correptiones vestras septuplum propter
peccata vestra. et conteram superbiam duricie
vestre. Daboque vobis celum desuper sicut fer-
rum. et terram eneam. Consumetur
incassum labor vester. non proferet terra ger-
men. nec arbores poma prebebunt. Si
ambulaveritis ex adverso michi. nec volue-
ritis audire me: addam plagas vestras
in septuplum propter peccata vestra. emittam-
que in vos bestias agri que consumant
vos et pecora vestra. et ad paucitatem
cuncta redigant. desertEque fiant vi-
e vestre. Quod si nec sic volueritis reci-
pere disciplinam. sed ambulaveritis
ex adverso michi: ego quoque contra vos adversus ince-
dam. et percutiam vos septies propter peccata
vestra. Inducamque super vos gladium ul-
torem federis mei. Cumque confugeritis
in urbes: mittam pestilentiam in me-
dio vestri. et trademini in hostium ma-
nibus postquam confregero baculum pa-
nis vestri. ita ut decem mulieres in uno
clibano coquant panes. et reddant
eos ad pondus. et comedetis et non satu-
rabimini. Sin autem nec per hec audieri-
tis me. sed ambulaveritis contra me. et
ego incedam adversus vos in furore con-
trario. et corripiam vos septem plagis
propter peccata vestra. ita ut comedatis carnes
filiorum vestrorum. et filiarum vestrarum. Destru-
am excelsa vestra. et simulacra vestra confrin-
gam. Cadetis inter ruinas idolorum vestrorum.
et abhominabitur vos anima mea in tantum
ut urbes vestras redigam in solitudinem.
et deserta faciam sanctuaria vestra. nec re-
cipiam ultra odorem suavissimum. Dis-
perdamque terram vestram. et stupebunt
super eam inimici vestri cum habitatores il-
lius fuerint. Vos autem dispergam in gentes
et evaginabo post vos gladium. eritque
terra vestra deserta. et civitates vestre
dirute. Tunc placebunt sabbata sua
terre cunctis diebus solitudinis sue.
Quando fueritis in terra hostili: sabbatizabit
et requiescet in sabbatis solitudinis sue.
eo quod non requieverit in sabbatis vestris quando
habitabatis eam. Et qui de vobis reman-
serint. dabo pavorem in cordibus
eorum. in regionibus hostium. terrebit eos
sonitus folii volantis. et ita fugient
quasi gladium. Cadent nullo persequente.
et corruent singuli super fratres suos quasi
bella fugientes. Nemo vestrum inimicis
audebit resistere. peribitis inter gentes
et hostilis vos terra consumet. Quod si et
de hiis aliqui remanserint. tabescent
in iniquitatibus suis in terra inimicorum
suorum. propter peccata patrum suorum. et sua
affligentur. donec confiteantur iniqui-
tates suas. et maiorum suorum recordentur.
quibus prevaricati sunt in me. et ambula-
verunt ex adverso michi. Ambulabo igitur et
ego contra eos. et inducam illos in terram hos-
tilem donec erubescat incircumcisa mens
eorum. Tunc orabunt pro impietatibus
suis. et recordabor federis mei quod pepigi
cum iacob et ysaac et abraham. Terre
quoque memor ero. Que cum relicta
fuerit ab eis: complacebit sibi in sabbatis suis
paciens solitudinem propter illos. Ipsi vero
rogabunt pro peccatis suis. eo quod abiece-

runt iudicia mea et leges meas
despexerunt. Attamen et cum essent in terra
hostili, non penitus abieci eos, neque
sic despexi ut consumerentur, et irri-
tum facerem pactum meum cum eis.
Ego enim sum dominus deus eorum, et recordabor
federis mei pristini, quando eduxi eos
de terra egipti in conspectu gentium,
ut essem deus eorum. Ego dominus. Ista
sunt precepta atque iudicia et leges
quas dedit dominus inter se et inter filios
israhel in monte synai per manum
moysi. XXVII
Locutusque est dominus ad moysen
dicens. Loquere filiis israhel et dices
ad eos. Homo qui votum fecerit et spopon-
derit deo animam suam sub estimatione
dabit precium. Si fuerit masculus
a .xx. anno usque ad .lx. annum dabit
.l. siclos argenti ad mensuram sanctuarii.
Si mulier .xxx. A quinto autem anno
usque ad .xx. masculus dabit .xx. si-
clos. mulier .x. Ab uno mense usque
ad quintum annum pro masculo dabuntur
.v. sicli, pro femina .iii. Sexagena-
rius et ultra masculus dabit .xv. si-
clos, mulier .x. Si pauper fuerit et
ad estimationem reddere non valebit,
stabit coram sacerdote, et quanti ille es-
timaverit et viderit eum posse reddere
tantum dabit. Animal autem quod immolari
potest domino, si quis voverit sanctum
erit, et mutari non poterit, id est nec melius
malo nec peius bono. Quod si mutaverit,
et ipsum quod mutatum est et illud pro
quo mutatum est consecratum erit domino.
Animal autem immundum quod immolari domino
non potest, si quis voverit, adducetur
ad sacerdotem. Qui diiudicans utrum
bonum vel malum sit, statuet precium.
Quod si dare voluerit is qui offert, ad-
det super estimationem quintam partem.
Homo si voverit domum suam et sanctificave-
rit eam domino, considerabit eam sacerdos utrum
bona sit an mala, et iuxta precium quod
ab eo fuerit constitutum venundabitur. Sin autem
ille qui voverat voluerit redimere eam,
dabit quintam partem estimationis supra

et habebit domum. Quod si agrum pos-
sessionis sue voverit et consecrave-
rit domino, iuxta mensuram sementis esti-
mabitur precium. Si .xxx. modiis ordei se-
ritur ager, .l. siclis argenti venda-
tur. Si statim ab anno incipientis
iubilei voverit agrum, quanto valere
potest tanto estimabitur. Sin autem
post aliquantulum temporis, supputabit sacerdos
peccuniam iuxta annorum qui re-
liqui sunt numerum usque ad iubile-
um, et detrahetur ex precio. Quod si
voluerit redimere agrum ille qui
voverat, addet quintam partem
estimate peccunie et possidebit eum.
Sin autem redimere noluerit, sed alteri cui-
libet fuerit venundatus, ultra eum
qui voverat redimere non poterit, quia
cum iubilei venerit dies sanctificatus
erit domino, et possessio consecrata ad
ius pertinet sacerdotum. Si ager emp-
tus est et non de possessione maiorum sancti-
ficatus fuerit domino, supputabit sacerdos
iuxta annorum numerum usque ad iubi-
leum precium, et dabit ille qui vove-
rat eum domino. In iubileo autem
revertetur ad priorem dominum qui ven-
diderat eum et habuerat in sortem pos-
sessionis sue. Omnis estimatio siclo sanc-
tuarii ponderabitur. Siclus .xx. obolos habet.
Primogenita que ad dominum pertinent ne-
mo sanctificare poterit et vovere. Sive
bos sive ovis fuerit domini sunt. Quod si immun-
dum est animal, redimet qui obtulerit
iuxta estimationem suam, et addet
quintam partem precii. Si redimere
noluerit, vendetur alteri quantocumque
fuerit estimatum. Omne quod domino
consecratur, sive homo fuerit sive animal,
sive ager, non vendetur nec redimi poterit.
Quicquid semel fuerit consecratum,
sanctum sanctorum erit domino. Et omnis consecratio
que offertur ab homine non redimetur, sed
morte morietur. Omnis decima terre,
sive de frugibus sive de pomis arborum, domini
sunt et illi sanctificantur. Si quis autem
voluerit redimere decimas suas, addet
quintam partem earum. Omnium decimarum

ouis et bouis et caprae que sub pastoris
virga transeunt quicquid decimum
venerit sanctificabitur domino. Non eligetur
nec bonum nec malum. nec altero commuta-
bitur. Si quis mutaverit et quod mutatum
est et pro quo mutatum est sanctificabitur domino.
~~nec altero commutabitur~~ et non redimetur.
Hec sunt precepta que mandavit dominus
moysi et ad filios israel in monte synai.

Locutusque
est dominus
ad moysen in
deserto synai in
tabernaculo federis prima
die mensis secundi anno al-
tero egressionis eorum ex egypto dicens.
Tollite summam universe congregationis
filiorum israel per cognationes et domos
suas et nomina singulorum quicquid sexus
est masculini a xx. anno et supra
omnium virorum fortium ex israel et numerabi-
tis eos per turmas suas tu et aaron
Eruntque vobiscum principes tribu-
um ac domorum in cognationibus suis
quorum ista sunt nomina. De ruben e-
lisur filius sedeur. De symeon sa-
lamiel filius surisaddai. De iuda
naason filius aminadab. De ysachar
nathanael filius suar. De zabulon
heliab filius helon. Filiorum autem ioseph.
De effraim elisama filius ammiud.
De manasse gamaliel filius pha-
dassur. De beniamin abidan filius
gedeonis. De dan ahiezer filius ammi-
saddai. De aser phagaiel filius ochran.
De gad heliasaph filius duhel.
De neptalim haira filius henan. Hi
nobilissimi principes multitudinis
per tribus et cognationes suas et capita
exercitus filiorum israel quos tulerunt
moyses et aaron cum omni vulgi mul-
titudine et congregaverunt primo die men-
sis secundi recensentes eos per cognati-
ones ac domos ac familias et capita
et nomina singulorum a xx. anno et supra
sicut preceperat dominus moysi. Numerati-
que sunt in deserto synai. De
ruben primogenito israelis per genera-
tiones et familias ac domos suas
et nomina capitum singulorum a xx. anno
et supra procedentium ad bellum. xlvi. milia
d. De filiis symeon per generationes suas ac
familias ac domos cognationum sua-
rum recensiti sunt per nomina et capita singu-
lorum omne quod sexus est masculini
a xx. anno et supra procedentium ad bel-
lum. lix. milia ccc. De filiis gad per
generationes et familias ac domos cog-
nationum suarum recensiti sunt
per nomina singulorum a xx. annis et supra
omnes qui ad bella procederent. xlv. milia
dc. l. De filiis iuda per generationes et fa-
milias ac domos cognationum suarum
per nomina singulorum a xx. anno
et supra omnes qui poterant ad bella pro-
cedere recensiti sunt lxx. milia dc. De
filiis ysachar per generationes et famili-
as ac domos cognationum suarum
per nomina singulorum a xx. anno
et supra omnes qui ad bella procede-
rent recensiti sunt. l.iiii. milia cccc.
De filiis zabulon per generationes
ac familias ac domos cognationum
suarum recensiti sunt per nomina
singulorum a xx. anno et supra omnes
qui poterant ad bella procedere. lvii.
milia cccc. De filiis ioseph filiorum effraym
per generationes et familias ac domos
cognationum suarum recensiti sunt per
nomina singulorum a xx. anno et supra
omnes qui poterant ad bella procedere
xl. milia d. Porro filiorum manasse per
generationes et familias ac domos cog-
nationum suarum recensiti sunt per nomina
singulorum a xx. annis et supra omnes
qui poterant ad bella procedere. xxxii. milia
cc. De filiis beniamin per generationes
et familias ac domos cognationum
suarum recensiti sunt nominibus singulorum
a xx. anno et supra omnes qui ad bel-
lum poterant procedere. xxxv. milia cccc. De
filiis dan per generationes suas et fa-
milias ac domos cognationum sua-
rum recensiti sunt nominibus singu-
lorum a xx. anno et supra omnes qui po-
terant ad bella procedere. lx. ii. milia dcc.

Numerorum dicitur est liber qui
in eo egresse de egypto
tribus dinumerantur. xlii. pro-
phetica mansionum descripto
continetur. papias.

De filiis aser per generationes et fami-
lias ac domos cognationum suarum
recensiti sunt per nomina singulorum
a .xx. anno et supra. omnes qui poterant
ad bella procedere .xl. milia. et mille .d. De
filiis neptalim per generationes ac fa-
milias et domos cognationum suarum
recensiti sunt nominibus singulorum a
.xx. anno et supra. omnes qui poterant ad
bella procedere .l.iii. milia. cccc. Hii sunt
quos numeravit moyses et aaron et
.xii. principes israel singulos per domos
cognationum suarum. Fueruntque
simul filiorum israel per domos et fami-
lias suas a .xx. anno et supra omnes qui
poterant ad bella procedere. sexcenta tria
milia virorum .dl. Levite autem in tri-
bu familiarum suarum non sunt numerati
cum eis.

II

Locutusque est dominus ad moysen
dicens. Tribum levi noli numerare.
neque pones summam eorum cum fili-
is israel. sed constitues eos super taber-
naculum testimonii et cuncta vasa
eius et quicquid ad cerimonias per-
tinet. Ipsi portabunt tabernaculum et
omnia utensilia eius. et erunt in ministerio.
atque per gyrum tabernaculi metabun-
tur castra. Cum proficiscendum fuerit de-
ponent levite tabernaculum. cum castra
metanda erigent. Quisquis externorum
accesserit occidetur. Metabuntur autem
castra filii israel unusquisque per tur-
mas suas. et cuneos atque exercitum suum.
Porro levite per gyrum tabernaculi fi-
gent tentoria. ne fiat indignatio
super multitudinem filiorum israel. et
excubabunt in custodiis tabernaculi
testimonii. Fecerunt ergo filii israel
iuxta omnia que preceperat dominus moysi.
Locutusque est dominus ad moysen et
aaron dicens. Singuli per tur-
mas suas signa atque vexilla et do-
mos cognationum suarum castra me-
tabuntur filiorum israel per gyrum ta-
bernaculi federis. Ad orientem iudas
figet tentoria per turmas exerci-
tus sui. eritque princeps filiorum eius
naason filius aminadab. et omnis
de stirpe eius summa pugnantium
.lxx.iiii. milia .dc. Iuxta eum castrame-
tati sunt de tribu ysachar quorum prin-
ceps fuit nathanael filius suar
et omnis numerus pugnatorum eius .l.iiii.
milia .cccc. In tribu zabulon princeps
fuit heliab filius helon. omnis de stirpe
eius exercitus pugnatorum .lvii. milia .cccc.
Universi qui in castris iude numerati
sunt .c.lxxx.vi. milia .cccc. et per turmas
suas primi egredientur. In castris
filiorum ruben ad meridianam plagam
erit princeps elisur filius sedeur
et cunctus exercitus pugnatorum eius
qui numerati sunt .xl.vi. milia .d. Iuxta eum
castra metati sunt de tribu symeon
quorum fuit princeps salamiel filius
surisaddai. et cunctus exercitus pugna-
torum eius qui numerati sunt .l.ix. milia .ccc.
In tribu gad princeps fuit eliasaph
filius duhel. Et cunctus exercitus pug-
natorum eius qui numerati sunt .xlv. milia
.dc.l. Omnes qui recensiti sunt in castris
ruben .c.l. milia. et mille .cccc.l. per tur-
mas suas in secundo loco proficiscentur.
Levabitur autem tabernaculum testimo-
nii per officia levitarum et turmas
eorum. Quomodo erigetur ita et depo-
netur. Singuli per loca et ordines
suos proficiscentur. Ad occiden-
talem plagam erunt castra filio-
rum ephraim. quorum princeps fuit eli-
sama filius amiud. et cunctus exercitus
pugnatorum eius qui numerati sunt
.xl. milia quingenti. Et cum eis tribus
filiorum manasse quorum princeps fu-
it gamaliel filius phadassur. Cunc-
tusque exercitus pugnatorum eius qui
numerati sunt .xxx.ii. milia .cc. In tribu fi-
liorum beniamin princeps fuit abidan
filius gedeonis. et cunctus exercitus
pugnatorum eius qui recensiti sunt
.xxxv. milia .cccc. Omnes qui numerati sunt
in castris ephraim .c. octo milia .c. per
turmas suas tertii proficiscentur. Ad
aquilonis partem castra metati
sunt filii dan. quorum princeps fu-

Aiezer filius Amisaddai. Et cunctus
exercitus pugnatorum eius qui nu-
merati sunt .lxii. milia .dcc. Iuxta
eum fixere tentoria de tribu Aser
quorum princeps fuit Phegiel filius
Ocran. Cunctus exercitus pugna-
torum eius qui numerati sunt .xli. milia et
mille .d. De tribu filiorum Neptha-
lim princeps fuit Haira filius Ee-
nan. Et cunctus exercitus qui nu-
merati sunt pugnatorum eius .liii.
milia .cccc. Omnes qui numerati sunt in castris
Dan fuerunt .c.lvii. milia .dc. Et novissimi
proficiscentur. Hic est numerus filiorum
Israel per domos cognationum suarum
et turmas divisi exercitus .dc.iii. milia
.d.l. Levite autem non sunt numerati inter
filios Israel. Sic enim preceperat dominus Moy-
si. Feceruntque filii Israel iuxta omnia que
preceperat dominus. Castrametati sunt
per turmas suas et profecti per fami-
lias ac domos patrum suorum. III

Hec sunt generationes Aaron et
Moysi in die qua locutus est
dominus ad Moysen in monte Synai.
Et hec nomina filiorum Aaron. Primogenitus
eius Nadab. Deinde Abiu et Eleazar et
Ythamar. Hec nomina filiorum Aaron
sacerdotum qui uncti sunt et quorum re-
plete et consecrate sunt manus ut sa-
cerdotio fungerentur. Mortui sunt Na-
dab et Abiu cum offerrent ignem
alienum in conspectu domini in deserto Synai
absque liberis. Functique sunt sacerdotio
Eleazar et Ythamar coram Aaron
patre suo. Locutusque est dominus ad
Moysen dicens. Applica tribum Levi
et fac stare in conspectu Aaron sacerdotis
ut ministrent ei et excubent et ob-
servent quicquid ad cultum pertinet
multitudinis coram tabernaculo
testimonii. Et custodiant vasa ta-
bernaculi servientes in ministerio eius.
Dabisque dono levitas Aaron et filiis
eius quibus traditi sunt a filiis Israel.
Aaron autem et filios eius constitues su-
per cultum sacerdotii. Externus qui ad ministeri-
um accesserit morietur. Locutusque
est dominus ad Moysen dicens. Ego
tuli levitas a filiis Israel pro omni pri-
mogenito qui aperit vulvam in filiis
Israel. Eruntque levite mei. Meum est enim
omne primogenitum. Ex quo percussi
primogenitos in terra Egypti. Sancti-
ficavi mihi quicquid primum nascitur in Israel
ab homine usque ad pecus. Mei sunt. Ego
dominus. Locutusque est dominus ad
Moysen in deserto Synai dicens. Nu-
mera filios Levi per domos patrum
suorum et familias omnem masculum ab
uno mense et supra. Numeravit Moy-
ses ut preceperat dominus. Et inventi
sunt filii Levi per nomina sua Ger-
son et Caath et Merari. Filii Gerson
Lobni et Semei. Filii Caath Amram et
Iessaar Hebron et Oziel. Filii Merari
Mooli et Musi. De Gerson fuerunt
due familie Lobnitica et Semeitica
quarum numeratus est populus sexus mas-
culini ab uno mense et supra septem
milia .d. Hii post tabernaculum castrame-
tabuntur ad occidentem sub principe
Heliasaph filio Lael. Et habebunt excu-
bias in tabernaculo federis ipsum taber-
naculum et operimentum eius. Tentori-
um quod trahitur ante fores testi-
monii vel tecti federis et cortinas atri-
i tentorium quoque quod appenditur in in-
troitu atrii tabernaculi et quicquid
ad ritum altaris pertinet. Funes ta-
bernaculi et omnia utensilia eius.
Cognatio Caath habebit populos Amra-
mitas et Iessaaritas et Hebronitas
et Ozielitas. Hee sunt familie Caathi-
tarum recensite per nomina sua. Omnes
masculini generis ab uno mense et supra
octo milia .dc. Habebunt excubias sanctua-
rii et castrametabuntur ad meridia-
nam plagam. Princepsque eorum erit
Elisaphan filius Oziel. Et custodient
archam mensamque et candelabrum
altaria vasa sanctuarii in quibus
ministratur et velum cunctamque
huiusmodi supellectilem. Princeps
autem principum levitarum Eleazar
filius Aaron sacerdotis erit super excu-

bitores custodie sanctuarii. At vero
de merari erunt populi moolite
et musite recensiti per nomina sua.
Omnes generis masculini ab uno men-
se et supra VI milia CC. Princeps autem
eorum suriel filius abiahiel; in pla-
ga septentrionali castrameta-
buntur. Erunt sub custodia eorum
tabule tabernaculi et vectes et co-
lumpne ac bases earum, et omnia que ad
cultum huiuscemodi pertinent, co-
lumpneque atrii per circuitum cum ba-
sibus suis et paxilli cum funibus. Castra-
metabuntur ante tabernaculum
federis, id est ad orientalem plagam, moy-
ses et aaron cum filiis suis, habentes cus-
todiam sanctuarii in medio filiorum is-
rael. Quisquis alienus accesserit
morietur. Omnes levite quos nu-
meraverunt moyses et aaron iuxta
preceptum domini per familias suas
in genere masculino a mense uno et supra
fuerunt XXII milia. Et ait dominus
ad moysen: Numera primogenitos
sexus masculini de filiis israel a
mense uno et supra, et habebis summam
eorum. Tollesque levitas mihi pro omni pri-
mogenito filiorum israel, ego sum dominus,
et pecora eorum pro universis primoge-
nitis pecorum filiorum israel. Recensuit
que moyses sicut preceperat dominus
primogenitos filiorum israel, et fuerunt
masculi per nomina sua a mense uno
et supra XXII milia CCLXXIII. Lo-
cutusque est dominus ad moysen dicens:
Tolle levitas pro primogenitis
filiorum israel, et pecora levitarum pro
pecoribus eorum, eruntque levite mei.
Ego sum dominus. In pretio autem du-
centorum LXXIII qui excedunt nu-
merum levitarum de primogenitis fi-
liorum israel accipies V siclos per singu-
la capita ad mensuram sanctuarii. Si-
clus habet obolos XX. Dabisque pecuniam
aaron et filiis eius pretium eorum qui
supra sunt. Tulit igitur pecuniam mo-
yses eorum qui fuerant amplius
et quos redemerant a levitis pro

primogenitis filiorum israel mille
CCCLXV siclorum iuxta pondus sanctuarii,
et dedit eam aaron et filiis eius
iuxta verbum quod preceperat sibi do-
minus.

IIII

Locutusque est dominus ad moysen
et aaron dicens: Tolle summam
filiorum caath de medio levitarum
per domos et familias suas a tricesimo
anno et supra usque ad quinquagesi-
mum annum, omnium qui ingredi-
untur ut stent et ministrent in taberna-
culo federis. Hic est cultus filiorum caath:
tabernaculum federis et sanctum sanctorum. Ingre-
dientur aaron et filii eius quando mo-
venda sunt castra, et deponent ve-
lum quod pendet ante fores, invol-
ventque eo archam testimonii
et operient rursum velamine
ianthinarum pellium, extendent-
que desuper pallium totum iacin-
thinum, et inducent vectes. Mensam quoque pro-
positionis involvent iacinthino pal-
lio et ponent cum ea thuribula et
mortariola aurea, cyathos et cra-
teras ad liba fundenda; panes sem-
per in ea erunt, extendentque desuper
pallium coccineum, quod rursum ope-
rient velamento ianthinarum pel-
lium, et inducent vectes. Sument et pal-
lium iacinthinum quo operient candela-
brum cum lucernis et forcipibus suis
et emunctoriis et cunctis vasis olei que
ad concinnandas lucernas necessaria sunt,
et super omnia ponent operimentum ian-
thinarum pellium, et inducent vec-
tes. Nec non et altare aureum involvent
iacinthino vestimento, et extendent
desuper operimentum iacinthina-
rum pellium, inducentque vectes. Omnia
vasa quibus ministratur in sanctua-
rio involvent iacinthino pallio, et exten-
dent desuper operimentum ianthinarum
pellium, inducentque vectes. Sed et al-
tare mundabunt cinere et involvent
illud purpureo vestimento, ponentque
cum eo omnia vasa quibus in ministerio eius
utuntur, id est ignium receptacula

cinulas ac tridentes. uncinos et
batilla. Cuncta vasa altaris operient
simul velamine iacinctinarum pel-
lium. et inducent vectes. Cumque in-
volverint Aaron et filii eius sanctuarium
et omnia vasa eius in motione castrorum.
tunc intrabunt filii caath ut portent
involuta. et non tangant vasa sanctuarii
ne moriantur. Ista sunt onera
filiorum caath in tabernaculo federis. Super
quos erit eleazar filius aaron sacerdo-
tis. ad cuius pertinet curam oleum
ad concinnandas lucernas. et compositionis incensum
et sacrificium quod semper offer-
tur. et oleum unctionis. et quicquid ad
cultum tabernaculi pertinet. omniumque
vasorum que in sanctuario sunt. Locutusque
est dominus ad moysen et aaron dicens.
Nolite perdere populum chaat de medio
levitarum. sed hoc facite eis ut vivant
et non moriantur. si tetigerint sancta sanctorum.
Aaron et filii eius intrabunt. ipsique
disponent opera singulorum et divi-
dent quid portare quis debeat. Alii
nulla curiositate videant que sunt in
sanctuario priusquam involvantur. alio-
quin morientur. Locutus est dominus
ad moysen dicens. Tolle summam et
filiorum gerson per domos ac fami-
lias ac cognationes suas. a xxx. annis
et supra usque ad annos l. numera omnes
qui ingrediuntur et ministrant in
tabernaculo federis. Hoc est officium fami-
lie gersonitarum ut portent cor-
tinas tabernaculi et tectum federis.
operimentum aliud et super omnia ve-
lamen iacinctinum. tentoriumque
quod pendet in introitu tabernaculi fe-
deris. cortinas atrii et velum in introi-
tu quod est ante tabernaculum. Omnia que
ad altare pertinent funiculos
et vasa ministerii. iubente aaron
et filiis eius portabunt filii gerson.
et scient singuli cui debeant oneri
mancipari. Hoc cultus familie ger-
sonitarum in tabernaculo federis.
eruntque sub manu ithamar
filii aaron sacerdotis. Filios quoque me-
rari per familias et domos patrum
suorum recensebis a xxx. annis et supra
usque ad annos l. omnes qui ingre-
diuntur ad officium ministerii sui et cul-
tum federis testimonii. Hec sunt onera
eorum. Portabunt que tabernaculi tabu-
las et vectes eius. columpnas et
bases earum. columpnas quoque atrii per
circuitum cum basibus et paxillis et funibus
suis. Omnia vasa et supellectilem
ad numerum accipient sicque portabunt.
Hoc est officium familie meraritarum.
et ministerium in tabernaculo federis.
eruntque sub manu ithamar fi-
lii aaron sacerdotis. Recensuerunt
igitur moyses et aaron et principes syna-
goge filios caath per cognationes et
domos patrum suorum a xxx. annis
et supra usque ad quinquagesimum
annum. omnes qui ingrediuntur
ad ministerium federis tabernaculi. et inventi
sunt duo milia dcc. l. Hic est numerus
populi caath qui intrat tabernaculum
federis. et numeravit moyses et aaron
iuxta sermonem domini per manum
moysi. Numerati sunt et filii gerson per
cognationes et domos patrum suorum a
xxx. annis et supra usque ad annum
quinquagesimum. omnes qui ingrediun-
tur ut ministrent in tabernaculo fe-
deris. et inventi sunt duo milia dc. xxx.
Hic est populus gersonitarum quos nu-
meraverunt moyses et aaron iuxta ver-
bum domini. Numerati sunt et filii me-
rari per cognationes et domos patrum
suorum a xxx. annis et supra usque ad
annum quinquagesimum. omnes qui
ingrediuntur ad explendos ritus
tabernaculi federis. et inventi sunt
tria milia cc. Hic est numerus filiorum me-
rari quos recensuerunt moyses et
aaron iuxta preceptum domini per ma-
num moysi. Omnes qui recensiti
sunt de levitis. et quos fecit ad
nomen moyses et aaron et principes
israel per cognationes et domos patrum
suorum a xxx. annis et supra usque
ad annum quinquagesimum. ingredientes

ad ministerium tabernaculi et onera portanda fuerunt simul octo milia quingenti octoginta. Iuxta verbum domini recensuit eos Moyses unumquemque iuxta officium suum et onera sua sicut preceperat ei dominus.

V

Locutusque est dominus ad Moysen dicens: Precipe filiis Israel ut eiciant de castris omnem leprosum et qui semine fluit pollutusque est super mortuo. Tam masculum quam feminam eicite de castris ne contaminent ea cum habitaverint vobiscum. Feceruntque ita filii Israel et eiecerunt eos extra castra, sicut locutus erat dominus Moysi. Locutusque est dominus ad Moysen dicens: Loquere filiis Israel: Vir sive mulier cum fecerint ex omnibus peccatis que solent hominibus accidere et per negligentiam transgressi fuerint mandatum domini atque deliquerint, confitebuntur peccatum suum et reddent ipsum caput quintamque partem desuper ei in quem peccaverunt. Sin autem non fuerit qui recipiat, dabunt domino et erit sacerdotis, excepto ariete qui offertur pro expiatione ut sit placabilis hostia. Omnes quoque primitie quas offerunt filii Israel ad sacerdotem pertinent, et quicquid in sanctuario offertur a singulis et traditur manibus sacerdotis eius erit. Locutusque est dominus ad Moysen dicens: Loquere filiis Israel et dices ad eos: Vir cuius uxor erraverit maritumque contempnens dormierit cum altero viro et hoc maritus deprehendere nequiverit sed latet adulterium et testibus argui non potest quia non est inventa in stupro, si spiritus zelotypie concitaverit virum contra uxorem suam que vel polluta est vel falsa suspicione appetitur, adducet eam ad sacerdotem et offeret oblationem pro illa decimam partem sati farine hordeacee. Non fundet super eam oleum nec imponet thus, quia sacrificium zelotypie est et oblatio investigans adulterium. Offeret igitur eam sacerdos et statuet coram domino. Assumetque aquam sanctam in vase fictili et pauxillum terre de pavimento tabernaculi mittet in eam. Cumque steterit mulier in conspectu domini, discooperiet caput eius et ponet super manus illius sacrificium recordationis et oblationem zelotypie. Ipse autem tenebit aquas amarissimas in quibus cum execratione maledicta congessit. Adiurabitque eam et dicet: Si non dormivit vir alienus tecum et si non polluta es deserto mariti thoro, non te nocebunt aque iste amarissime in quas maledicta congessi. Sin autem declinasti a viro tuo atque polluta es et concubuisti cum altero viro, his maledictionibus subiacebis. Det te dominus in maledictionem exemplumque cunctorum in populo suo. Putrescere faciat femur tuum et tumens uterus tuus disrumpatur. Ingrediantur aque maledicte in ventrem tuum et utero tumescente putrescat femur. Et respondebit mulier: Amen, amen. Scribetque sacerdos in libello ista maledicta et delebit ea aquis amarissimis in quas maledicta congessit. Et dabit ei bibere. Quas cum exhauserit, tollet sacerdos de manu eius sacrificium zelotypie et elevabit illud coram domino imponetque super altare ita dumtaxat ut prius pugillum sacrificii tollat de eo quod offertur et incendat super altare et sic potum det mulieri aquas amarissimas. Quas cum biberit, si polluta est et contempto viro adulterii rea, pertransibunt eam aque maledictionis et inflato ventre computrescet femur eritque mulier in maledictionem et exemplum omni populo. Quod si polluta non fuerit, erit innoxia et faciet liberos. Ista est lex zelotypie. Si declinaverit mulier a viro suo et polluta fuerit, maritusque zelotypie spiritu concitatus adduxerit eam in conspectu domini, et fecerit ei sacerdos iuxta omnia

in que scripta sunt: vir absque culpa erit: et illa recipiet iniquitatem suam.

VI

Locutus quoque est dominus ad Moysen dicens. Loquere filiis Israel et dices ad eos. Vir sive mulier cum fecerint votum ut sanctificentur et se voluerint domino consecrare: a vino et omni quod inebriare potest abstinebunt. Acetum ex vino et ex qualibet alia potione et quicquid de uva exprimitur non bibent. Uvas recentes siccasque non comedent cunctis diebus quibus ex voto domino consecrantur. Quicquid ex vinea esse potest ab uva passa usque ad acinum non comedent. Omni tempore separationis sue novacula non transibit super caput eius usque ad completum diem quo domino consecratur. Sanctus erit crescente cesarie capitis eius. Omni tempore consecrationis sue super mortuum non ingredietur: nec super patris quidem et matris et fratris sororisque funere contaminabitur: quia consecratio dei sui super caput eius est. Omnibus diebus separationis sue sanctus erit domino. Sin autem mortuus fuerit subito quispiam coram eo: polluetur caput consecrationis eius. Quod radet illico in eadem die purgationis sue. Et rursum septima. In octavo autem die offeret duos turtures vel duos pullos columbe sacerdoti in introitu federis testimonii. Facietque sacerdos unum pro peccato et alterum in holocaustum et deprecabitur pro eo: quia peccavit super mortuo. Sanctificabitque caput eius in die illo: et consecrabit domino dies separationis illius offerens agnum anniculum pro peccato. Ita tamen ut dies priores irriti fiant: quoniam polluta est sanctificatio eius. Ista est lex consecrationis. Cum dies quos ex voto decreverat complebuntur: adducet eum ad ostium tabernaculi federis: et offeret oblationem eius domino agnum anniculum immaculatum in holocaustum et ovem anniculam immaculatam pro peccato: et arietem immaculatum hostiam pacificam: canistrum quoque panum azimorum qui conspersi sunt oleo et lagana absque fermento uncta oleo ac libamina singulorum. Que offeret sacerdos coram domino: et faciet tam pro peccato quam in holocaustum. Arietem vero immolabit hostiam pacificam domino: offerens simul canistrum azimorum et libamina que ex more debentur. Tunc radetur nazareus ante ostium tabernaculi federis cesarie consecrationis sue: tolletque capillos eius et ponet super ignem qui est suppositus sacrificio pacificorum. Et armum coctum arietis tortamque panis absque fermento unam de canistro et laganum azimum unum: et tradet in manibus nazarei postquam rasum fuerit caput eius. Susceptaque rursum ab eo elevabit in conspectu domini: et sanctificata sacerdotis erunt sicut pectusculum quod separari iussum est et femur. Post hec nazareus potest bibere vinum. Ista est lex nazarei cum voverit oblationem suam domino tempore consecrationis sue: exceptis his que invenerit manus eius. Iuxta quod mente devoverat ita faciet ad perfectionem sanctificationis sue. Locutus quoque est dominus ad Moysen dicens. Loquere Aaron et filiis eius. Sic benedicetis filiis Israel et dicetis eis. Benedicat tibi dominus et custodiat te. Ostendat dominus faciem suam tibi et misereatur tui. Convertat dominus vultum suum ad te: et det tibi pacem. Invocabuntque nomen meum super filios Israel: et ego benedicam eis.

VII

Factum est autem in die qua complevit Moyses tabernaculum et erexit illud: unxit et sanctificavit cum omnibus vasis suis. Altare similiter et vasa eius. Obtulerunt principes Israel et capita familiarum qui erant per singulas tribus prefecti eorum qui numerati fuerant munera coram domino. Sex

plaustra tecta cum .xii. bobus.
Unum plaustrum obtulere duo du-
ces, et unum bovem singuli. Obtu-
leruntque ea in conspectu tabernacu-
li. Ait autem dominus ad moysen. Sus-
cipe ab eis ut serviant in ministerio
tabernaculi, et tradetes ea levitis iuxta
ordinem ministerii sui. Itaque cum
suscepisset moyses plaustra et bo-
ves, tradidit eos levitis. Duo plau-
stra et .iiii. boves dedit filiis ger-
son iuxta id quod habebant necessa-
rium. Quattuor alia plaustra et octo bo-
ves dedit filiis merari secundum offi-
cia et cultum suum sub manu itha-
mar filii aaron sacerdotis. Filiis autem
caath non dedit plaustra et boves
quia in sanctuario serviunt et onera
propriis portant humeris. Igitur ob-
tulerunt duces in dedicationem alta-
ris die qua unctum est oblationem
suam ante altare. Dixitque dominus ad
moysen. Singuli duces per singulos
dies offerant munera in dedicati-
onem altaris. Primo die obtulit ob-
lationem suam naason filius amina-
dab de tribu iuda. Fueruntque in
ea acetabulum argenteum pondo .c.
.xxx. siclorum. Fiala argentea habens .lxx.
siclos iuxta pondus sanctuarii. utrumque
plenum simila conspersa oleo in sacri-
ficium. Mortariolum ex .x. siclis
aureis plenum incenso. Bovem
de armento et arietem et agnum
anniculum in holocausto. Hircum-
que pro peccato. et in sacrificio pacificorum
boves duos, arietes .v. hircos .v.
agnos anniculos .v. Haec est oblatio
naason filii aminadab. Secundo die
obtulit nathanael filius suar dux
de tribu ysachar acetabulum argen-
teum appendens .c.xxx. siclos. fialam
argenteam habentem .lxx. siclos iuxta pon-
dus sanctuarii. utrumque plenum simila
conspersa oleo in sacrificium. mor-
appendens tariolum aureum habens .x. siclos plenum
incenso. bovem de armento et arietem
et agnum anniculum in holocaustum

pro peccato et in sacrificio pacifico
boves duos. arietes .v. hircos .v.
agnos anniculos .v. Haec fuit ob
nathanael filii suar. Tertio die pr
inceps filiorum zabulon heliab fil
helyon obtulit acetabulum arge
nteum appendens .c.xxx. siclos fi
alam argenteam habentem .lxx. s
iclos ad pondus sanctuarii. utrumque
plenum simila conspersa oleo in sa
crificium. mortariolum aureum
appendentem .x. siclos. plenum in
censo. bovem de armento et arietem
et agnum anniculum in holoca
ustum. hircum quoque pro peccato et in sac
rificio pacificorum. boves duos. ar
ietes .v. hircos .v. agnos anni
culos .v. Haec est oblatio heliab filii hel
on. Die quarto princeps filiorum ruben
elisur filius sedeur obtulit ac
etabulum argenteum appendens
.c.xxx. siclos. fialam argentea
habentem .lxx. siclos ad pondus sa
nctuarii. utrumque plenum simila
conspersa oleo in sacrificium mor
tariolum aureum appendens
siclos plenum incenso. bovem de a
rmento et arietem et agnum anni
culum in holocaustum. hircumque p
et in hostias pacificorum boves d
arietes .v. hircos .v. agnos a
nniculos .v. Haec fuit oblatio heli
filii sedeur. Die quinto princeps fi
symeon salamiel filius surisa
obtulit acetabulum argenteum ap
pendens .c.xxx. siclos. fialam ar
genteam habentem .lxx. siclos ad
pondus sanctuarii. utrumque plenum si
mila conspersa oleo in sacrific
ium. mortariolum aureum app
endens .x. siclos. plenum incenso. b
de armento et arietem et agnum ag
anniculum in holocaustum. hir
cumque pro peccato et in hostias pacific
boves duos. arietes .v. hirco
s .v. agnos anniculos .v. Haec fu
oblatio salamiel filii surisa
Die .vi. princeps filiorum gad h

helisaphat filius duel obtulit ace
tabulum argenteum appendens .c.
.xxx. siclos. fialam argenteam
habentem .lxx. siclos ad pondus
sanctuarii utrumque plenum simila
conspersa oleo in sacrificium. mor
tariolum aureum appendens
.x. siclos plenum incenso. bovem
de armento et arietem et agnum anni
culum in holocaustum. hircumque pro
peccato. et in hostias pacificorum boves
duos. arietes .v. hircos .v. agnos
anniculos .v. Hec fuit oblatio elisa
phat filii duel. Die .vii. princeps
filiorum effraym elisama filius
amiud obtulit acetabulum argen
teum appendens .c. .xxx. siclos.
fialam argenteam habentem .lxx.
siclos ad pondus sanctuarii utrumque
plenum simila conspersa oleo in
sacrificium. mortariolum aureum
appendens .x. siclos plenum incenso.
bovem de armento et arietem et ag
num anniculum in holocaustum. hircum
que pro peccato. et in hostias pacificorum bo
ves duos arietes .v. hircos .v. agnos
anniculos .v. hec fuit oblatio elisama
filii amiud. Die .viii. princeps fi
liorum manasse gamaliel filius pha
dassur obtulit acetabulum. acetabu
lum argenteum appendens .c. .xxx.
siclos. fialam argenteam habentem
.lxx. siclos ad pondus sanctuarii. utrumque
plenum simila conspersa oleo in
sacrificium. mortariolum aureum
appendens .x. siclos plenum incenso.
bovem de armento. et arietem et ag
num anniculum in holocaustum. hir
cumque pro peccato. et in hostias paci
ficorum boves duos. arietes .v. hir
cos .v. hec fuit oblatio gamaliel filii
phadassur. Die nono princeps filio
rum beniamin abidan filius gedeo
nis. obtulit acetabulum argenteum
appendens .c. .xxx. siclos. fialam ar
genteam habentem .lxx. siclos ad pon
dus sanctuarii. utrumque plenum si
mila conspersa oleo in sacrificium.

mortariolum aureum appendens .x.
siclos plenum incenso. bovem de armen
to. et arietem et agnum anniculum in holo
caustum. hircumque pro peccato. et in hostias
pacificorum. boves duos arietes .v. hir
cos .v. agnos anniculos .v. Hec fuit ob
latio abidan filii gedeonis. Die deci
mo princeps filiorum dan. ahiezer fi
lius amisaddai. obtulit acetabu
lum argenteum appendens .c. .xxx.
siclos fialam argenteam habentem .lxx.
siclos ad pondus sanctuarii utrumque ple
num simila conspersa oleo in sacrificio.
mortariolum aureum appendens .x.
siclos plenum incenso. bovem de ar
mento. et arietem et agnum anniculum
in holocaustum. hircumque pro peccato. et in
hostias pacificorum boves duos arietes
.v. agnos anniculos .v. Hec fuit oblatio ahi hircos .v.
ezer filii amisaddai. Die .xi. princeps
filiorum aser phegiel filius ochran obtu
lit acetabulum argenteum appen
dens .c. .xxx. siclos. fialam argenteam
habentem .lxx. siclos ad pondus sanctuarii.
utrumque plenum simila conspersa o
leo in sacrificium. mortariolum aureum
appendens .x. siclos. plenum incenso. bo
vem de armento et arietem et agnum anni
culum in holocaustum. hircumque pro peccato.
et in hostias pacificorum. boves duos. ari
etes .v. hircos .v. agnos anniculos .v.
Hec fuit oblatio phegiel filii ochran. Die
.xii. princeps filiorum neptalim. ahira
filius henan optulit acetabulum
argenteum appendens .c. .xxx. siclos.
fialam argenteam habentem .lxx. si
clos ad pondus sanctuarii. utrumque plenum
simila conspersa oleo in sacrificium et
mortariolum aureum. appendens .x. si
clos plenum incenso. bovem de ar
mento et arietem et agnum anniculum in
holocaustum. hircum que pro peccato. et in hos
tias pacificorum boves duos arietes
.v. hircos .v. agnos anniculos .v.
Hec fuit oblatio ahira filii henan. Hec
in dedicatione altaris oblata sunt a prin
cipibus israel in die qua consecratum est. aceta
bula .xii. fiale argentee .xii. morta

niola aurea .xii. ita ut .c. xxx. ar-
genti siclos haberet unum acetabulum,
et .lxx. siclos una fiala, id est in commune vasorum
omnium ex argento sicli duo milia .cccc.
pondere sanctuarii. Mortariola aurea
.xii. plena incenso, denos siclos ap-
pendentia pondere sanctuarii, id est simul
auri sicli .c.xx. Boves de armento
in holocaustum .xii., arietes .xii., ag-
ni anniculi .xii., et libamenta eorum,
hirci .xii. pro peccato. Hostie pacificorum,
boves .xxiiii., arietes .lx., hirci .lx.,
agni anniculi .lx. Hec oblata sunt
in dedicatione altaris, quando unctum est.
Cumque ingrederetur moyses taberna-
culum federis, ut consuleret oraculum,
audiebat vocem loquentis ad se
de propitiatorio quod erat super archam
testimonii inter duos cherubim, un-
de et loquebatur ei.

VIII

Locutus quoque est dominus ad moysen
dicens: Loquere aaron et dices ad
eum: Cumque posueris .vii. lucernas,
candelabrum in australi parte eriga-
tur. Hoc igitur precipe ut lucerne contra boream
e regione respiciant ad mensam
panum propositionis. Contra eam partem quam cande-
labrum respicit lucere debebunt. Fecit-
que aaron, et imposuit lucernas super
candelabrum, ut preceperat dominus
moysi. Hec autem erat factura candelabri:
ex auro ductili, tam medius stipes
quam cuncta que ex utroque calamorum la-
tere nascebantur. Iuxta exemplum
quod dominus ostendit moysi, ita o-
peratus est candelabrum. Locutus-
que est dominus ad moysen dicens: Tolle
levitas de medio filiorum israel et puri-
ficabis eos iuxta hunc ritum: Asper-
gantur aqua lustrationis, et radant omnes
pilos carnis sue. Cumque laverint
vestimenta sua et mundati fuerint, tol-
lent bovem de armentis, et libamenta
eius similam oleo conspersam. Bovem
autem alterum de armento tu accipies
pro peccato. Et applicabis levitas coram
tabernaculo federis, convocata omni
multitudine filiorum israel. Cumque
levite fuerint coram domino, po-
nent filii israel manus suas super
eos, et offeret aaron levitas munus
in conspectu domini a filiis israel, ut ser-
viant in ministerio eius. Levite quoque
ponent manus suas super capi-
ta boum, e quibus unum facies pro
peccato et alterum in holocaustum domini,
ut depreceris pro eis. Statuesque levitas
in conspectu aaron et filiorum eius, et conse-
crabis oblatos domino, ac separa-
bis de medio filiorum israel, ut sint mei.
Postea ingredientur tabernaculum fe-
deris ut serviant mihi. Sicque purifica-
bis et consecrabis eos in oblationem domini, qui-
a dono donati sunt mihi a filiis israel.
Pro primogenitis que aperiunt omnem vul-
vam in israel accepi eos. Mea sunt e-
nim omnia primogenita filiorum israel, tam
ex hominibus quam ex iumentis. Ex die
qua percussi omne primogenitum in terra
egypti sanctificavi eos mihi, et tuli levi-
tas pro cunctis primogenitis filiorum israel,
tradidique eos dono aaron et filiis eius
de medio populi, ut serviant mihi pro is-
rael in tabernaculo federis, et orent pro eis, ne
sit in populo plaga, si ausi fuerint
accedere ad sanctuarium. Feceruntque moyses
et aaron et omnis multitudo filiorum israel
super levitas que preceperat dominus moy-
si. Purificatique sunt et laverunt ve-
stimenta sua. Elevavitque eos aaron
in conspectu domini, et oravit pro eis,
ut purificati ingrederentur ad officia
sua in tabernaculum federis coram aaron
et filiis eius. Sicut preceperat dominus moy-
si, ita factum est. Locutusque est dominus ad
moysen dicens: Hec est lex levitarum:
a .xxv. annis et supra ingredientur
ut ministrent in tabernaculo federis.
Cumque quinquagesimum annum etatis
impleverint, servire cessabunt, eri-
ntque ministri fratrum suorum in tabernaculo
federis, ut custodiant que sibi fuerint
commendata. Opera autem ipsa non fa-
ciant. Sic dispones levitis in custo-
diis suis.

IX

Locutus quoque est dominus ad moy-

sen in deserto synai anno secundo postquam
egressi sunt de terra egipti mense primo
dicens. Faciant filii israel phase in tem-
pore suo .xiiii. die mensis huius ad ve-
speram iuxta omnes cerimonias et iusti-
ficationes eius. Precepitque moyses filiis
israel ut facerent phase. Qui fecerunt
in tempore suo .xiiii. die mensis ad ve-
speram in monte synai. Iuxta omnia que
mandaverat dominus moysi fecerunt fi-
lii israel. Ecce autem quidam inmundi
super anima hominis qui non poterant facere
pascha in die illo accedentes ad moy-
sen et aaron dixerunt eis. Inmundi
sumus super anima hominis. Quare fraudamur
ut non valeamus oblationem offerre do-
mino tempore suo inter filios israel.
Quibus respondit moyses. State ut
consulam quid precipiat dominus de
vobis. Locutusque est dominus ad moysen dicens.
Loquere filiis israel. homo qui fuerit in-
mundus super anima sive in via procul
in gente vestra: faciet phase domino mense
secundo .xiiii. die mensis ad vesperam. Cum
azimis et lactucis agrestibus comedent
illud. Non relinquent ex eo quippi-
am usque mane et os eius non confrin-
gent omnem ritum phase observa-
bunt. Si quis autem et mundus est et in
itinere non fuit et tamen non fecit pha-
se exterminabitur anima illa de populis
suis quia sacrificium non optulit do-
mino tempore suo. peccatum suum ipse
portabit. Peregrinus quoque et adve-
na si fuerint apud vos faciat phase do-
mino iuxta cerimonias et iustificati-
ones eius. Preceptum idem erit apud vos tam
advene quam indigene. Igitur die qua
erectum est tabernaculum: operuit illud
nubes. A vespere autem super tentori-
um erat quasi species ignis usque mane.
Sic fiebat iugiter. per diem operiebat
illud nubes. et per noctem quasi species ig-
nis. Cumque ablata fuisset nubes que
tabernaculum protegebat: tunc profi-
ciscebantur filii israel. et in loco ubi
stetisset nubes ibi castra metabantur.
Ad imperium domini proficiscebantur
et ad imperium illius figebant tabernaculum.
Cunctis diebus quibus stabat nubes
super tabernaculum: manebant in
eodem loco. Et si evenisset ut multo
tempore maneret super illud: erant
filii israel in excubiis domini et non profi-
ciscebantur quotquot diebus fuis-
set nubes super tabernaculum. Ad
imperium domini erigebant tentoria.
et ad imperium illius deponebant. Si
fuisset nubes a vespere usque ad mane.
et statim diluculo tabernaculum re-
liquisset: proficiscebantur. Et si post
diem et noctem recessisset: dissipa-
bunt tentoria. Si biduo aut uno
mense vel longiori tempore fuisset
super tabernaculum: manebant filii
israel in eodem loco. et non proficiscebantur.
Statim autem ut recessisset: movebant
castra. per verbum domini figebant tentoria.
et per verbum domini proficiscebantur. erant-
que in excubiis domini iuxta imperium eius
per manum moysi.

X

Locutusque est dominus ad moysen dicens.
Fac tibi duas tubas argenteas duc-
tiles quibus convocare possis multi-
tudinem quando movenda sunt cas-
tra. Cumque increpueris tubis: congre-
gabitur ad te omnis turba ad o-
stium federis tabernaculi. Si semel
clangueris: venient ad te principes
et capita multitudinis israel. Si autem
prolixior atque concisus clangor incre-
puerit: movebunt castra primi
qui sunt ad orientalem plagam.
In secundo autem sonitu et pari ululatu
tube servabunt tentoria qui ha-
bitant ad meridiem. Et iuxta hunc mo-
dum reliqui facient ululantibus
tubis in profectionem. Quando autem
congregandus est populus: simplex tuba-
rum clangor erit. et non concise ulula-
bunt. Filii autem aaron sacerdotes clan-
gent tubis. eritque hoc legitimum
sempiternum in generationibus
vestris. Si exieritis ad bellum de
terra vestra contra hostes qui dimi-
cant adversum vos: clangetis ulu-

lantibꝫ tubis ꝛ erit recordacio uři co
ram deo uřo ut eruamini de manib;
inimicoꝝ uřoꝝ. Si qñ hēbitis epl
um ꝛ dies festos ꝛ kl'as: canetis tu
bis sup holocaustis ꝛ pacificis uicti
mis ut sint uob' in recordacione dī uři.
Ego dñs deꝰ uř. Anno. scđo mense scđo
xx. die mensis eleuata ē nubes de ta
bernaculo federis. pfectiq; sunt filii
isrł' p turmas suas de deserto sy
nai ꝛ recubuit nubes in solitudi
ne pharan. Moueruntq; primum cast'
iuxta imperium domini in manu
moysi filii iuda p turmas suas
quoꝝ princeps erat naason filius
aminadab. In tribu filioꝝ ysa
char princeps erat nathanael
filius suar. In tribu zabulon erat
princeps heliab filius helon. De
positumq; ē tabernaculū qđ portan
tes egressi sunt filii gerson ꝛ me
rari. pfectiq; sunt filii ruben per
turmas ꝛ ordinē suū. quoꝝ prin
ceps erat elisur filius sedeur. In
tribu autem filioꝝ symeon: prin
ceps fuit salamiel. filius surisa
dai. Porro in tribu gad erat prin
ceps elisaphad filius duel. pfec
tiq; sunt ꝛ caathite portantes sanc
tuariū. Tam diu tabernaculū por
tabatur donec uenirent ad erec
tionis locū. Mouerunt ꝛ cast' filii effra
im p turmas suas in quoꝝ exerci
tu princeps erat elisama filius
amiud. In tribu aũt filioꝝ manas
se princeps fuit gamaliel. filius
phadasur. ꝛ in tribu beniamin e
rat dux abidan filius gedeonis.
Nouissima castroꝝ omnium pfec
ti sunt filii dan p turmas suas
in quoꝝ exercitu princeps fuit a
hiezer filius amisadai. In tribu aũt
filioꝝ aser erat princeps phegi
el filius ochran. In tribu filio
rum neptalim princeps fuit ahi
ra filius enan. Hec sunt cast' ꝛ p
fectiones filioꝝ isrł' p turmas su
as qñ egrediebantur. Dixitq; mo

ysés hobab filio raguel madian
cognato suo. pficiscimur ad locū q
dominus daturus ē nob'. ueni n
cum ut bñfaciamus tibi. quia dñs
na pmisit isrł'i. Cui ille respo
uadam sꝫ reuertar in terram mea
qua natus sum. Et ille. Noli inq
nos relinquere. Tu eni nosti in qu
locis p desertum castra ponere debea
ꝛ eris ductor nr'. Cumq; nobc
tis quicquid optimum fuit ex op
qs nob' datur' ē dominus dabim
ē. pfectiq; sunt de monte dñi
tatem dies. archaq; federis dñi pre
eos p uia triū dierum. puidentes castro
locum. Nubes quoq; dñi sup eos
erat p diē cum incederent. Cumq;
eleuaretur archa dicebat moy
Surge domine ꝛ dissipentur in
ci tui ꝛ fugiant qui oderunt te
cie tua. Cum aũt deponeretur aiebat. R
uertere domine ad multitudinem e
xercitus isrł'.

XI

Interea ortum ē murmur ppli qs dole
ntium pro labore ꝯtra dñm. Qđ cum au
disset iratus ē. Et accensus in eos ign
dñi deuorauit extremam castro
rum partē. Cumq; clamasset pplus ad moy
sen: orauit moyses ad dñm ꝛ ab
sorptus ē ignis. Vocauitq; nomē loci
illius incensio. eo qđ succensus fuisset contra eos
ignis dñi. Vulgus quippe pmiscuum
qđ ascenderat cum eis flagrauit desi
derio carnium sedens ꝛ flens iunctis sib
pariter filiis isrł' ꝛ ait. Quis dabit nob
carnes ad uescendum. Recordamur
piscium quos comedebamus in egi
pto gratis. In mentem nob' ueni
unt cucumeres ꝛ pepones porriq; ꝛ
cepe ꝛ alia. Anima nrā arida ē. Nichil
aliud respiciunt oculi nri nisi man.
Erat aũt man qsi semen coriandri c
loris bdellii. Circuibatq; pplus ꝛ co
ligens illud frangebat mola siue
tundebat in mortario coquens in olla
ꝛ faciens ex eo tortulas saporis qsi
panis oleati. Cumq; descenderet
nocte sup castra ros descendebat

patere. Audivit ergo Moyses flentem populum per familias et singulos per ostia tentorii sui. Iratusque est furor Domini valde; sed et Moysi intoleranda res visa est, et ait ad Dominum: Cur afflixisti servum tuum? Quare non invenio gratiam coram te? Et cur imposuisti pondus universi populi huius super me? Numquid ego concepi omnem hanc multitudinem vel genui eam, ut dicas mihi: Porta eos in sinu tuo sicut portare solet nutrix infantulum, et defer in terram pro qua iurasti patribus eorum? Unde mihi carnes ut dem tante multitudini? Flent contra me dicentes: Da nobis carnes ut comedamus. Non possum solus sustinere hunc populum omnem, quia gravis est mihi. Sin aliter tibi videtur, obsecro ut interficias me, et inveniam gratiam coram oculis tuis, ne tantis afficiar malis. Et dixit Dominus ad Moysen: Congrega mihi septuaginta viros de senioribus Israel, quos tu nosti quod senes populi sint ac magistri, et duces eos ad ostium tabernaculi federis, facies que ibi stare tecum, ut descendam et loquar tibi, et auferam de spiritu tuo, tradamque eis, ut sustentent tecum onus populi, et non tu solus graveris. Populo quoque dices: Sanctificamini; cras comedetis carnes. Ego enim audivi vos dicere: Quis dabit nobis escas carnium? Bene nobis erat in Egipto. Ut det vobis Dominus carnes et comedatis, non uno die nec duobus vel quinque aut decem nec viginti quidem, sed usque ad mensem dierum, donec exeat per nares vestras et vertatur in nauseam, eo quod repulistis Dominum qui in medio vestri est, et flevistis coram eo dicentes: Quare egressi sumus de Egipto? Et ait Moyses: Sexcenta milia peditum huius populi sunt, et tu dicis: Dabo eis esum carnium mense integro? Numquid ovium et boum multitudo cedetur, ut possit sufficere ad cibum? vel omnes pisces maris in unum congregabuntur, ut eos satient? Cui respondit Dominus: Numquid manus Domini invalida est? Iam nunc videbis utrum meus sermo opere compleatur. Venit igitur Moyses et narravit populo verba Domini, congregans septuaginta viros de senioribus Israel, quos stare fecit circa tabernaculum. Descenditque Dominus per nubem et locutus est ad eum, auferens de spiritu qui erat in Moyse et dans septuaginta viris. Cumque requievisset in eis spiritus, prophetaverunt, nec ultra cessaverunt. Remanserant autem in castris duo viri, quorum unus vocabatur Heldad et alter Medad, super quos requievit spiritus. Nam et ipsi descripti fuerant, et non exierant ad tabernaculum. Cumque prophetarent in castris, cucurrit puer et nuntiavit Moysi dicens: Heldad et Medad prophetant in castris. Statim Iosue filius Nun, minister Moysi et electus e pluribus, ait: Domine mi Moyses, prohibe eos. At ille: Quid, inquit, emularis pro me? Quis tribuat ut omnis populus prophetet, et det eis Dominus spiritum suum? Reversusque est Moyses et maiores natu Israel in castra. Ventus autem egrediens a Domino arreptas trans mare coturnices detulit et dimisit in castra itinere quantum uno die confici potest, ex omni parte castrorum per circuitum, volabantque in aere duobus cubitis altitudine super terram. Surgens ergo populus toto die illo et nocte ac die altero, congregavit coturnicum multitudinem: qui parum, decem choros; et siccaverunt eas per gyrum castrorum. Adhuc carnes erant in dentibus eorum, nec defecerat huiuscemodi cibus, et ecce furor Domini concitatus in populum percussit eum plaga magna nimis. Vocatusque est ille locus sepulchra concupiscentie; ibi enim sepelierunt populum qui desideraverat carnes. Egressi autem de sepulchris concupiscentie venerunt in Asseroth et manserunt ibi.

XII

Locutaque est Maria et Aaron contra Moysen propter uxorem eius Ethiopissam, et dixerunt: Num per solum Moysen locutus est Dominus? Nonne et nobis similiter est locutus? Quod cum audisset Dominus, iratus est valde. Erat enim Moyses vir mitissimus su

omnes homines qui morabantur in terra. Sta
timque locutus est ad eum et aaron et ma
riam. egredimini uos tantum tres ad taber
naculum federis. Cumque fuissent egres
si. descendit dominus in columpna nu
bis et stetit in introitu tabernaculi
uocans aaron et mariam. Qui cum is
sent dixit ad eos. Audite sermo
nes meos. Si quis fuerit inter uos pro
pheta domini. in uisione apparebo ei uel
per somnium loquar ad illum. At non
talis seruus meus moyses qui in omni do
mo mea fidelissimus est. Ore enim ad os lo
quor ei. et palam non per enigmata et
figuras dominum uidet. Quare igitur non timu
istis detrahere seruo meo moysi. Iratusque
contra eos abiit. Nubes quoque recessit
que erat super tabernaculum. Et ecce
maria apparuit candens lepra
quasi nix. Cumque respexisset eam aaron
et uidisset perfusam lepra ait ad
moysen. Obsecro domine mi. ne impo
nas nobis hoc peccatum quod stulte com
misimus ne fiat hec quasi mortua et ut ab
ortiuum quod proicitur de uulua matris sue
ecce iam medium carnis eius deuoratum est
lepra. Clamauitque moyses ad dominum
dicens. Deus obsecro sana eam. Cui
respondit dominus. Si pater eius spuisset in fa
ciem illius nonne debuerat saltem septem
dies rubore perfundi. Separetur vii.
diebus extra castra et postea reuocabitur.
Exclusa est itaque maria extra castra vii.
diebus. et populus non est motus de loco
illo donec reuocata est maria.

XIII

Profectusque est populus
de aseroth fixis tentoriis in de
serto pharan. Ibique locutus est dominus
ad moysen dicens. Mitte uiros qui con
siderent terram chanaan. quam daturus
sum filiis israel. singulos de singulis
tribubus ex principibus. Fecit moyses
quod dominus imperat de deserto pharan mit
tens principes uiros quorum ista sunt no
mina. De tribu ruben. sem̄ma fili
um zechur. De tribu symeon. saphi
at filium hum. De tribu iuda. caleph
filium iephone. De tribu ysachar. y
gal filium ioseph. De tribu effraim o
filium nun. De tribu beniamin. phal
ti filium raphu. De tribu zabulon ged
el filium sodi. De tribu ioseph. sceptri
manasse. gaddi filium susi. De
dan. ammiel filium gemalli. De
tribu aser. sthur filium michahel.
tribu neptalim. nabdi filium vaph
tribu gad. guel filium machi. H
nomina uirorum quos misit moyses
considerandam terram chanaan. Vocauitque
osee filium nun iosue. Misit ergo e
moyses ad considerandam terram cha
naan. et dixit ad eos. Ascendite per meridi
anam plagam. Cumque ueneritis ad mo
considerate terram qualis sit. et popu
lum qui habitator est eius. utrum fortis sit an infir
mus. pauci numero an plures. Ipsa terra bo
na an mala. urbes quales. muratae
an absque muris. humus pinguis an
nemorosa an absque arboribus. Con
fortamini et afferte nobis de fructibus
Erat autem tempus quando iam precoque uue
vesci possunt. Cumque ascendissent ex
ploraverunt terram a deserto sin usque
rob intrantibus emath. Ascenderuntque
ad meridiem et uenerunt in ebron
erant achiman et sisai et tolmai
filii enach. Nam hebron. vii
annis ante thanim urbem egy
pti condita est. Pergentesque usque ad torrent
botri absciderunt palmitem cum uua
sua quam portauerunt in uecte duo
uiri. De malis quoque granatis et de fic
orum tulerunt qui appellatus est
neelescol id est torrens botri. eo quod
botrum inde portassent filii isr
Reuersique exploratores terre post qua
draginta dies omni regione cir
cuita. uenerunt ad moysen et aa
ron et ad omnem cetum filiorum
israel. in desertum pharan quod
est in cades. Locutique sunt e
et omni multitudini ostenderunt
fructus terre et narrauerunt
dicentes. Venimus in terram
ad quam misisti nos que re
fluit lacte et melle ut ex his fru

cognosci potest. Sed cultores for-
tissimos habet, et urbes grandes atque
muratas. Stirpem Enach vidimus
ibi. Amalech habitat in meridie. Ethe-
us et Iebuseus et Amorreus in montanis.
Chananeus vero moratur iuxta
mare et circa fluenta Iordanis.
Inter haec Caleb compescens murmur populi qui
oriebatur contra Moysen ait: Ascenda-
mus et possideamus terram, quoniam po-
terimus obtinere eam. Alii vero qui fue-
rant cum eo dicebant: Nequaquam ad hunc
populum valemus ascendere, quia fortior
nobis est. Detraxeruntque terrae quam
inspexerant apud filios Israel dicentes:
Terram quam lustravimus devorat
habitatores suos; populus quem aspeximus
procerae staturae est. Ibi vidimus monstra
quaedam filiorum Enach de genere giganteo,
quibus comparati videbamur quasi locustae.

XIIII

Igitur vociferans
omnis turba flevit nocte illa, et
murmurati sunt contra Moysen et Aaron cuncti
filii Israel dicentes: Utinam mortui
essemus in Aegypto; et in hac vasta so-
litudine utinam pereamus, et non inducat
nos Dominus in terram istam, ne cadamus
in gladio, et uxores ac liberi nostri du-
cantur captivi. Nonne melius est
reverti in Aegyptum? Dixeruntque alter ad al-
terum: Constituamus nobis ducem et rever-
tamur in Aegyptum. Quo audito Moy-
ses et Aaron ceciderunt proni in terram coram
omni multitudine filiorum Israel. At vero
Iosue filius Nun et Caleph filius Ie-
phone, qui et ipsi lustraverant terram,
sciderunt vestimenta sua et ad omnem
multitudinem filiorum Israel locuti sunt:
Terra quam circuivimus valde bona est.
Si propitius fuerit Dominus, inducet nos in
eam et tradet humum lacte et melle
manantem. Nolite rebelles esse contra
Dominum, neque timeatis populum terrae huius, quia
sicut panem ita possumus eos devorare.
Recessit ab illis omne praesidium; Dominus no-
biscum est, nolite metuere. Cumque clama-
ret omnis multitudo et lapidibus vellet
eos opprimere, apparuit gloria Domini super
tectum foederis cunctis videntibus filiis
Israel. Et dixit Dominus ad Moysen: Usquequo de-
trahet mihi populus iste? Quousque
non credent mihi in omnibus signis quae feci coram
eis? Feriam igitur eos pestilentia atque consuma-
tam; te autem faciam principem super gentem
magnam et fortiorem quam haec est. Et ait Mo-
yses ad Dominum: Ut audiant Aegyptii de
quorum medio eduxisti populum istum, et
habitatores terrae huius, qui audierunt quod
tu Domine in populo isto sis et facie ad
faciem videaris, et nubes tua protegat
illos, et in columna nubis praecedas eos
per diem et in columna ignis per noc-
tem, quod occideris tantam multitudinem
quasi unum hominem, et dicant: Non poterat
introducere populum istum in terram pro qua
iuraverat; idcirco occidit eos in soli-
tudine. Magnificetur ergo fortitudo Domini sic-
ut iurasti dicens: Dominus patiens et multae
misericordiae, auferens iniquitatem et scelera, nul-
lumque innoxium derelinquens, qui visitas pecca-
ta patrum in filios in tertiam et quartam ge-
nerationem. Dimitte obsecro peccatum po-
puli tui huius secundum magnitudinem
misericordiae tuae, sicut propitius fuisti egredientibus
de Aegypto usque ad locum istum. Dixitque
Dominus: Dimisi iuxta verbum tuum. Vivo ego
et implebitur gloria Domini universa terra. Attamen
omnes homines qui viderunt maiestatem me-
am et signa mea quae feci in Aegypto et in
solitudine et temptaverunt me iam per
decem vices nec oboedierunt voci meae,
non videbunt terram pro qua iuravi patribus
eorum, nec quisquam ex illis qui detraxe-
runt mihi intuebitur eam. Servum meum Caleph,
qui plenus alio spiritu secutus est me, in-
ducam in terram hanc quam circuivit,
et semen eius possidebit eam. Quoniam Ama-
lechites et Chananeus habitant in vallibus,
cras movete castra et revertimini in
solitudinem per viam maris rubri.
Locutusque est Dominus ad Moysen et Aaron
dicens: Usquequo multitudo haec pessima mur-
murat contra me? Querelas filiorum Israel
audivi. Dic ergo eis: Vivo ego, dicit Do-
minus: sicut locuti estis audiente
me, sic faciam vobis. In solitudine hac ia-

cecidunt cadavera vestra. Omnes qui nu-
merati estis a xx annis et supra et mur-
murastis contra me, non intrabitis te-
rram super quam levavi manum meam
ut habitare vos facerem praeter Caleph
filium Iephone et Iosue filium Nun. Par-
vulos autem vestros de quibus dixistis quod
praedae hostibus forent introducam ut vide-
ant terram quae vobis displicuit. Vestra cada-
vera iacebunt in solitudine. Filii vestri vag-
erunt in deserto annis xl et portabunt
fornicationem vestram donec consumantur ca-
davera patrum in deserto iuxta numerum
xl dierum quibus considerastis terram. An-
nus pro die imputabitur et xl annis
recipietis iniquitates vestras et scietis
ultionem meam. Quoniam sicut locutus sum
ita faciam omni multitudini huic
pessimae quae consurrexit adversum me. In
solitudine hac deficiet et morietur.
Igitur omnes viri quos miserat Moy-
ses ad contemplandam terram et qui re-
versi murmurare fecerant contra eum omnem
multitudinem detrahentes terrae quod esset ma-
la, mortui sunt atque percussi in conspectu
Domini. Iosue autem filius Nun et Ca-
leph filius Iephone vixerunt ex omnibus
qui perrexerant ad considerandam terram.
Locutusque est Moyses universa verba haec
ad omnes filios Israhel et luxit populus nimis.
Et ecce mane primo surgentes as-
cenderunt verticem montis atque
dixerunt: Parati sumus ascendere ad lo-
cum de quo Dominus locutus est, quia peccavi-
mus. Quibus Moyses: Cur inquit transgre-
dimini verbum Domini, quod vobis non cedet
in prosperum? Nolite ascendere, non enim est
Dominus vobiscum, ne corruatis coram inimicis
vestris. Amalechites et Chananeus an-
te vos sunt, quorum gladio corruetis, eo
quod nolueritis adquiescere Domino, nec erit
Dominus vobiscum. At illi contenebrati
ascenderunt in verticem montis. Archa autem
testamenti Domini et Moyses non recesse-
runt de castris. Descenditque Amale-
chites et Chananeus qui habitabat in mon-
te, et percutiens eos atque concidens
persecutus est eos usque ad Horma.

Locutus est Dominus XV
ad Moysen dicens: Loquere ad fi-
lios Israhel et dices ad eos: Cum ingressi
fueritis terram habitationis vestrae quam e-
go dabo vobis, et feceritis oblationem Domino
in holocaustum aut victimam pacifi-
ca vota solventes vel sponte offerentes
munera aut in sollempnitatibus ves-
tris adolentes odorem suavitatis
Domino de bobus sive de ovibus, offeret qui-
cumque immolaverit victimam sacrifi-
cium similae decimam partem ephi
conspersam oleo quae mensuram habebit quar-
tam partem hin, et vinum ad liba fun-
denda eiusdem mensurae dabit in holocau-
stum sive victimam per singulos
annos. Et aries erit sacrificium si-
milae duarum decimarum quae consper-
sa sit oleo tertiae partis hin, et vinum
ad libamentum tertiae partis eius-
dem mensurae offeret in odorem suavi-
tatis Domino. Quando vero de bobus feceris ho-
locaustum aut hostiam ut imple-
as votum vel pacificas victimas, da-
bis per singulos boves similae tres
decimas conspersae oleo quod habeat
medium mensurae hin, et vinum ad liba
fundenda eiusdem mensurae in oblatio-
nem suavissimi odoris Domino. Sic facies
per singulos boves et arietes et ag-
nos et hedos. Tam indigenae quam
peregrini eodem ritu offerent sacri-
ficia. Unum praeceptum erit atque iudi-
cium tam vobis quam advenis terrae. Lo-
cutus est Dominus ad Moysen dicens:
Loquere filiis Israhel et dices ad eos: Cum
veneritis in terram quam dabo vobis, et come-
deritis de panibus regionis illius,
separabitis primitias Domino de ci-
bis vestris. Sicut de areis primitias sepa-
ratis, ita et de pulmentis dabitis primiti-
va Domino. Quod si per ignorantiam
praeterieritis quicquam horum quae locutus est lo-
cutus est Dominus ad Moysen et manda-
vit per eum ad vos a die qua coepit iu-
bere et ultra, oblitaque fuerit facere mul-
titudo, vitulum offeret de armento ho-
locaustum in odorem suavitatis Domino

et sacrificia eius ac liba ut cerimoniae eius
postulant, hircumque pro peccato. Et ro-
gabit sacerdos pro omni multitudine
filiorum Israel, et dimittetur eis, quoniam non
sponte peccaverunt. Nichilominus offerentes
incensum domino pro se et pro peccato atque er-
rore suo, et dimittetur universae ple-
bi filiorum Israel, et advenis qui peregri-
nantur inter eos, quoniam culpa est omnis
populi per ignorantiam. Quod si anima una ne-
sciens peccaverit, offeret capram anni-
culam pro peccato suo, et deprecabitur
pro ea sacerdos, quod inscia peccaverit co-
ram domino, impetrabitque ei veniam,
et dimittetur ei. Tam indigenis quam
advenis una lex erit omnium qui pec-
caverint ignorantes. Anima vero quae per super-
biam aliquid commiserit, sive civis
sive ille sive peregrinus, quoniam adversus domi-
num rebellis fuit, peribit de populo suo.
Verbum enim domini contempsit, et
praeceptum illius irritum fecit. Idcir-
co delebitur, et portabit iniquitatem
suam. Factum est autem cum essent filii Israel in soli-
tudine et invenissent hominem collige-
ntem ligna in die sabbati, obtulerunt
eum Moysi et Aaron et universae multi-
tudini. Qui recluserunt eum in car-
cerem, nescientes quid super eo facere
deberent. Dixitque dominus ad Moysen: Mor-
te moriatur homo iste, obruat eum
lapidibus omnis turba. Cumque eduxis-
sent eum foras, obruerunt lapi-
dibus et mortuus est, sicut praeceperat dominus. Di-
xitque dominus ad Moysen: Loquere filiis
Israel, et dices ad eos ut faciant sibi fi-
brias per angulos palliorum, ponentes
in eas vittas hyacinthinas, quas cum
viderint, recordabuntur omnium
mandatorum domini, nec sequantur cogi-
tationes suas et oculos per res varias
fornicantes, sed magis memores prae-
ceptorum domini faciant ea, sintque sancti deo
suo. Ego dominus deus vester qui eduxi
vos de terra Aegypti, ut essem deus vester. XVI

Ecce autem Chore filius Isaar
filii Caath filii Levi, et Dathan
atque Abiron filii Heliab, Hon quoque fi-
lius Pheleph de filiis Ruben, surrexe-
runt contra Moysen, alii quoque filio-
rum Israel ducenti quinquaginta viri proceres synagogae
et qui tempore concilii per nomina vocaba-
ntur. Cumque stetissent adversum Moy-
sen et Aaron dixerunt: Sufficiat vobis
quoniam omnis multitudo sanctorum est, et in ipsis
est dominus. Cur elevamini super populum domini? Quod
cum audisset Moyses, cecidit pronus in
faciem. Locutusque est ad Chore et ad omnem
multitudinem: Mane inquid notum fa-
ciet dominus qui ad se pertineant, et sanctos ap-
plicabit sibi, et quos elegerit appropinqua-
bunt ei. Hoc igitur facite. Tollat unusquisque
thuribulum suum, tu Chore et omne
concilium tuum, et hausto cras ig-
ne ponite desuper thymiama coram
domino. Et quemcumque elegerit, ipse erit
sanctus. Multum erigimini filii Levi. Dixitque
rursum ad Chore: Audite filii Levi.
Numquid parum vobis est quod separavit vos deus Is-
rael ab omni populo, et iunxit sibi, ut ser-
viretis ei in cultu tabernaculi, et sta-
retis coram frequentia populi, et mi-
nistraretis ei? Idcirco ad se fecit acce-
dere te et omnes fratres tuos filios Levi, ut vo-
bis etiam sacerdotium vendicetis, et omnis
globus tuus stet contra dominum. Quid
est enim Aaron ut murmuretis contra
eum? Misit ergo Moyses ut vocaret
Dathan et Abiron filios Heliab. Qui
responderunt: Non venimus. Numquid pa-
rum est tibi quod eduxisti nos de terra Egyp-
ti quae lacte et melle manabat, ut
occideres in deserto, nisi et dominatus fueris nostri?
Revera induxisti nos in terram quae
fluit rivis lactis et mellis, et dedisti
nobis possessiones agrorum et vinearum. An et
oculos nostros vis eruere? Non venimus. I-
ratusque Moyses valde, ait ad dominum:
Ne respicias sacrificia eorum. Tu scis quod
nec asellum quidem umquam acce-
perim ab eis, nec afflixerim quempi-
am eorum. Dixitque ad Chore: Tu et omnis
congregatio tua state seorsum coram do-
mino, et Aaron cras die separatim.
Tollite singuli thuribula vestra et poni-
te super ea incensum, offerentes domino

ccl thuribula. Aaron quoque tenet
turibulum suum. Quae cum fecissent sta
tibus Moyse et Aaron et coadunassent
adversum eos omnem multitudinem
ad ostium tabernaculi apparuit cunc
tis gloria Domini. Locutusque Dominus ad Mo
ysen et Aaron ait: Separamini de me
dio congregationis huius, ut eos repente
disperdam. Qui ceciderunt proni in fa
ciem atque dixerunt: Fortissime Deus spi
rituum universae carnis, num uno pec
cante contra omnes ira tua desaeviet?
Et ait Dominus ad Moysen: Praecipe universo
populo ut separetur a tabernaculis Cho
re et Dathan et Abiron. Surrexitque Mo
yses et abiit ad Dathan et Abiron, et
sequentibus eum senioribus Israel dixit
ad turbam: Recedite a tabernaculis ho
minum impiorum et nolite tangere quae ad
eos pertinent, ne involvamini in
peccatis eorum. Cumque recessissent a ten
toriis eorum per circuitum, Dathan et Aby
ron egressi stabant in introitu papilio
num suorum cum uxoribus et liberis omni
que frequentia. Et ait Moyses: In hoc scietis
quod Dominus miserit me ut facerem univer
sa quae cernitis, et non ex proprio ea corde protu
lerim. Si consueta hominum mor
te interierint et visitaverit eos pla
ga qua et ceteri visitari solent, non misit
me Dominus. Sin autem novam rem fe
cerit Dominus ut aperiens terra os suum
deglutiat eos et omnia quae ad illos per
tinent, descenderintque viventes in in
fernum, scietis quod blasphemaverint
Dominum. Confestim igitur ut cessavit lo
qui, dirupta est terra sub pedibus eorum
et aperiens os suum devoravit eos
cum tabernaculis suis et universa substantia
descenderuntque vivi in infernum o
perti humo et perierunt de medio mul
titudinis. At vero omnis Israel qui sta
bat per gyrum fugit a clamore pe
reuntium dicens: Ne forte et nos
terra deglutiat. Sed et ignis egressus
a Domino interfecit ccl viros qui of
ferebant incensum. Locutusque
est Dominus ad Moysen dicens: Praecipe E

leazaro filio Aaron sacerdoti ut to
lat thuribula quae iacent in incen
et ignem huc illucque dispergat qui
sanctificata sunt in mortibus peccato
produciatque ea in laminas et affig
altari, eo quod oblatum sit in eis in
sum Domino et sanctificata sunt ut
nant ea pro signo et monimento fi
Israel. Tulit ergo Eleazar sacerdos thu
bula aenea in quibus obtulerant h
quos incendium devoravit, et pro
xit ea in laminas affigens altari
ut haberent postea filii Israel quibus co
memorarentur ne quis accedat al
nigena et qui non est de semine Aa
ad offerendum incensum Domino
ne patiatur sicut passus est Chore et
multitudo eius loquente Domino ad Mo
sen. Murmuravit autem omnis mul
titudo filiorum Israel sequenti die con
Moysen et Aaron dicens: Vos inter
fecistis populum Domini. Cumque oriretur se
tio et tumultus incresceret, Moyses
Aaron fugerunt ad tabernaculum
foederis. Quod postquam ingressi sunt, op
ruit nubes tabernaculum et appar
gloria Domini. Dixitque Dominus ad Moysen
et Aaron: Recedite de medio mul
titudinis huius et nunc delebo eos. C
iacerent in terra, dixit Moyses
Aaron: Tolle thuribulum et ha
sto igne de altari mitte incen
desuper pergens cito ad populum ut ro
pro eis. Iam enim egressa est ira a D
et plaga desaevit. Quod cum fecisset
ron et cucurrisset ad mediam mult
tudinem, quam iam vastabat i
cendium, obtulit thymiama et
stans inter mortuos et viventes pr
populo deprecatus est, et plaga ces
savit. Fuerunt autem qui percuss
sunt quattuordecim milia ho
minum et septingenti absque his
perierant in seditione Chore. Et r
versusque est Aaron ad Moysen ad os
um tabernaculi foederis post
quam quievit interitus. In
teritus.

Et locutus est XVII
dominus ad moysen dicens. Loquere
ad filios israel. et accipe ab eis uirgas sin-
gulas per cognationes suas a cunctis
principibus tribuum uirgas .xii. et unius
cuiusque nomen super scribes uirge sue.
Nomen autem Aaron erit in tribu leui.
Et una uirga cunctas eorum famili-
as continebat. Pones eas in tabernaculo
federis coram testimonio ubi loquar
ad te. Quem ex his elegero. germina-
bit uirga eius. et cohibebo a me querimo-
nias filiorum israel. quibus contra uos
murmurant. Locutusque est moyses
ad filios israel. et dederunt ei omnes prin-
cipes uirgas per singulas tribus. fuerunt-
que uirge .xii. absque uirga Aaron. Quas
cum posuisset moyses coram domino
in thabernaculo testimonii. sequenti
die regressus inuenit germinasse uir-
gam Aaron in domo leui. et turgen-
tibus gemmis eruperant flores. qui
foliis dilatatis in amigdala defor-
mati sunt. Protulit ergo moyses omnes
uirgas de conspectu domini ad cunc-
tos filios israel. uideruntque et rece-
perunt singuli uirgas suas. Dixitque
dominus ad moysen. Refer uirgam
Aaron in tabernaculum testimonii
ut seruetur ibi in signum rebellium
filiorum israel. et quiescant querele eorum
ne moriantur. Fecitque moyses sicut
preceperat dominus. Dixerunt autem
filii israel ad moysen. Ecce consumpti
sumus. omnes perimus. Quicumque acce-
dit ad thabernaculum domini. mo-
ritur. Num usque ad internecionem cunc-
ti delendi sumus? XVIII
Dixitque dominus ad Aaron. Tu et filii
tui et domus patris tui tecum por-
tabitis iniquitatem sanctuarii. et
tu et filii tui simul sustinebitis peccata sacer-
dotii uestri. Sed et fratres tuos de tribu le-
ui. et sceptrum patris tui sume tecum.
presto que sint. et ministrent tibi. Tu
autem et filii tui ministrabitis in taber-
naculo testimonii. Excubabuntque
leuite ad precepta tua et ad cuncta
opera tabernaculi. ita dumtaxat ut
ad uasa sanctuarii et altare non accedant.
ne et illi moriantur et uos pereatis
simul. Sint autem tecum et excu-
bent in custodiis tabernaculi. et in
omnibus cerimoniis eius. Alienige-
na non miscebitur uobis. Excubate in custo-
dia sanctuarii. et in ministerio altaris.
ne oriatur indignacio super fili-
os israel. Ego dedi uobis fratres uestros le-
uitas de medio filiorum israel. et tradidi
donum domino. ut seruiant in ministeriis
tabernaculi eius. Tu autem et filii
tui custodite sacerdotium uestrum. Et
omnia que ad cultum altaris pertinent.
et intra uelum sunt per sacerdotes
administrabuntur. Siquis externus
accesserit occidetur. Locutus est dominus
ad Aaron. Ecce dedi tibi custodiam pri-
miciarum mearum. Omnia que sanctificantur a filiis
israel tibi tradidi et filiis tuis pro officio
sacerdotali legittima sempiterna.
Hec ergo accipies de his que sanctificantur.
et oblata sunt domino. Omnis oblatio
et sacrificium. et quicquid pro peccato
atque delicto redditur michi. et cedit
in sancta sanctorum. tuum erit et filiorum tuo-
rum. In sanctuario comedes illud. mares
tantum edent ex eo. quia consecra-
tum est domino. Primicias autem
que uouerint et obtulerint filii israel tibi
dedi. et filiis ac filiabus tuis iure perpetuo.
Qui mundus est in domo tua uescetur
eis. Omnem medullam olei et ui-
ni ac frumenti. quicquid offerunt
primiciarum domino tibi dedi. Uniuer-
sa initia frugum quas gignit humus.
et domino deportantur cedent in usus
tuos. Qui mundus est in domo tua.
uescetur eis. Omne quod ex uoto reddiderint
filii israel tuum erit. Quicquid pri-
mum erumpit e uulua cuncte car-
nis quam offerunt domino. siue ex hominibus
siue de pecoribus fuerit. tuum iuris erit.
ita dumtaxat ut pro hominis primoge-
nito precium accipias. et omne animal quod inmun-
dum est redimi facias. Cuius redemptio
erit post unum mensem. siclis argenti

v. precio sanctuarii. Siclus. xx. obolos habet.
Primogenita autem bovis et ovis et
capre non facies redimi. quia sanctifica-
ta sunt domino. Sanguinem tantum eo-
rum fundes. et adipem adolebis in odo-
rem suavissimum domino. Carnes vero in usum
tuum cedent. Sicut pectusculum conse-
cratum. et armus dexter tua erunt. Omnes pri-
micias sanctuarii. quas offerunt filii is-
rael domino. tibi dedi et filiis ac filiabus tu-
is iure perpetuo. Pactum salis est sem-
piternum coram domino tibi ac fi-
liis tuis. Dixitque dominus ad Aaron. In
terra eorum nichil possidebitis. nec ha-
bebitis partem inter eos. Ego pars et
hereditas tua in medio filiorum israel. Fi-
liis autem levi dedi omnes decimas is-
rael in possessionem pro ministerio quo ser-
viunt michi in tabernaculo testimonii
ut non accedant ultra filii israel ad ta-
bernaculum testimonii. nec commit-
tant peccatum mortiferum. Solis filiis
levi michi in tabernaculo servientibus et por-
tantibus peccata populi. legitimum sempi-
ternum erit in generationibus vestris.
Nichil aliud possidebunt decimarum
oblatione contenti. quas in usus eorum
et necessaria separavi. Locutusque est dominus
ad moysen dicens. Precipe levitis
atque denuntia. Cum acceperitis deci-
mas a filiis israel quas dedi vobis pri-
micias earum offerte domino. id est deci-
mam partem decime. ut reputetur
vobis in oblationem primitiarum. tam de
areis quam de torcularibus. et universis
quorum accipitis primicias offerte
domino. et date aaron sacerdoti. Omnia
que offeretis ex decimis. et in donaria do-
mini separabitis optima et electa
cuncta erunt. Dicesque ad eos. Si pre-
clara et meliora queque obtuleritis exde-
cimis. reputabitur vobis quasi de area
et torculari dederitis primicias. Et
comedetis eas in omnibus locis vestris.
tam vos quam familie vestre. quia pre-
cium est pro ministerio quo servitis
in tabernaculo testimonii. et non pec-
cabitis super hoc. egregia vobis

et pinguia reservantes. ne pollu-
atis oblationes filiorum israel et moriamini.
Locutusque est XIX
dominus ad moysen et aaron dicens.
Ista est religio victime quam consti-
tuit dominus. Precipe filiis israel
ut adducant ad te vaccam rufam
etatis integre. in qua nulla sit ma-
cula. nec portaverit iugum. tradetis-
que eam eleazaro sacerdoti. Qui
eductam extra castra. immolabit
in conspectu omnium. et tingens digitum
in sanguine eius. asperget contra fo-
res tabernaculi. vii. vicibus. Combu-
retque eam cunctis videntibus. tam
pelle et carnibus eius. quam sanguine
et fimo flamme tradentis. Lignum
quoque cedrinum. et ysopum coccumque
bis tinctum sacerdos mittet in flam-
mam que vaccam vorat. Et tunc demum
lotis vestibus. et corpore suo ingredie-
tur in castra commaculatusque erit us-
que ad vesperum. Sed et ille qui eam combus-
serit. lavabit vestimenta sua et corpus
et inmundus erit usque ad vesperum.
Colliget autem vir mundus cineres
vacce. et effundet eos extra castra
in loco purissimo. ut sint multitu-
dini filiorum israel in custodiam. et aque
aspersionis. quia pro peccato vacca com-
busta est. Cumque laverit qui cine-
res vacce portaverat vestimenta sua. in-
mundus erit usque ad vesperum. Ha-
bebunt hoc filii israel. et advene qui ha-
bitant inter eos sanctum iure perpetuo. Qui
tetigerit cadaver hominis. et propter hoc vii die-
bus fuerit inmundus. aspergetur ex
hac aqua die tertio et septimo et sic mun-
dabitur. Si die tertio aspersus non fuer-
it. septimo non poterit emundari. Omnis qui
tetigerit humane anime morticinum
et aspersus hac commixtione non fuerit.
polluet tabernaculum domini. et pe-
ribit ex israel. Quia aqua expiationis non
est aspersus. inmundus erit. et ma-
nebit spurcicia eius super eum. Ista
est lex hominis qui moritur in taber-
naculo. Omnes qui ingrediuntur tento-

rium illius. et universa vasa que ibi sunt
polluta erunt vii diebus. Vas quod non
habuerit operculum nec ligaturam de
super inmundum erit. Si quis in agro
tetigerit cadaver occisi hominis aut
per se mortui sive os illius vel sepul
crum inmundus erit vii diebus. Tollent
que de cineribus combustionis atque peccati et
mittent aquas vivas super eos in vas.
in quibus cum mundus homo tinxerit ysso
pum, asperget ex eo omne tentorium. et cunc
tam supellectilem. et homines huiuscemodi conta
gione pollutos. Atque hoc modo mundus
lustrabit inmundum in tertio et septimo die. Ex
piatusque die vii lavabit et se et vesti
menta sua. et inmundus erit usque
ad vesperum. Si quis hoc ritu non fuerit ex
piatus, peribit anima illius de medio
ecclesie. quia sanctuarium domini pol
luit. et non est aqua lustrationis aspersus.
Erit hoc preceptum legitimum sempi
ternum. Ipse quoque qui asperget aquas
lavabit vestimenta sua. Omnis qui
tetigerit aquas aspersionis inmundus
erit usque ad vesperum. Quicquid teti
gerit inmundus inmundum faciet.
et anima que horum quippiam tetigerit
inmunda erit usque ad vesperum.

Veneruntque XX
filii israel et omnis multitudo in deser
tum sin mense primo. et mansit po
pulus in cades. Mortuaque est ibi ma
ria et in eodem loco sepulta. Cum
que indigeret aqua populus, convenerunt ad
versum moysen et aaron. et versi in
seditionem dixerunt. Utinam perissemus
inter fratres nostros coram domino. Cur
eduxistis ecclesiam domini in solitudinem,
ut et nos et iumenta nostra moriantur.
Quare nos fecistis ascendere de egipto
et adduxistis in locum istum pessimum
qui seri non potest. qui nec ficum gig
nit nec vineas. nec malagranata
insuper et aquam non habet ad bibendum.
Ingressusque moyses et aaron dimissa
multitudine tabernaculum testimo
nii corruerunt pronis in terram. cla
maveruntque ad dominum atque dixerunt. Domine

deus audi clamorem huius populi et
aperi eis thesaurum tuum fontem aque
vive. ut saciati cesset murmuratio
eorum. Et apparuit gloria domini super eos.
Locutusque est dominus ad moysen dicens.
Tolle virgam. et congrega populum tu
et aaron frater tuus. et loquimini ad pe
tram coram eis. et illa dabit aquas. Cumque
eduxeris aquam de petra. bibet omnis
multitudo et iumenta eius. Tulit igi
tur moyses virgam que erat in con
spectu domini sicut preceperat ei con
gregata omni multitudine ante petram.
Dixitque eis. Audite rebelles et incre
duli. Num de petra hac vobis aquam
poterimus eicere. Cumque elevasset
moyses manum, percutiens virga
bis silicem, egresse sunt aque largissime
ita ut et populus biberet et iumenta. Dixitque
dominus ad moysen et aaron. Quia
non credidistis mihi ut sanctificaretis me
coram filiis israel. non introducetis
hos populos in terram quam dabo eis. Hec
est aqua contradictionis. ubi iurgati
sunt filii israel contra dominum. et sanctificatus
est in eis. Misit interea nuncios moy
ses de cades ad regem edom qui di
cerent. Hec mandat tibi frater tuus
israel. Nosti omnem laborem qui appre
hendit nos quomodo patres nostri descen
derunt in egiptum et habitaverimus
ibi multo tempore. afflixeruntque nos
egiptii et patres nostros. et quomodo clama
verimus ad dominum. et exaudierit nos.
miseritque angelum qui eduxerit de e
gipto. Et ecce in urbe cades que est in ex
tremis finibus tuis positi obsecra
mus ut nobis transire liceat per
terram tuam. Non ibimus per agros
nec per vineas. nec bibemus aquas
de puteis tuis. sed gradiemur via
publica. nec ad dextram nec ad si
nistram declinantes donec tran
seamus terminos tuos. Cui respondit
edom. alioquin. Non transibis per
me. alioquin armatus occurram
tibi. Dixeruntque filii israel. per tritam
gradiemur viam. et si biberimus

aquas tuas nos et iumenta pecora dabi-
mus quod iustum est. Nulla erit in precio dif-
ficultas: tantum velociter transeamus.
At ille respondit: Non transibis. Statim-
que egressus est obvius cum infinita
multitudine et manu forti: nec vo-
luit adquiescere deprecanti ut conce-
deret transitum per fines suos. Quam-
obrem divertit ab eo Israel. Cumque cas-
tra movissent de Cades: venerunt in mon-
tem Hor qui est in finibus terre Edom.
ubi locutus est dominus ad Moysen. Per-
gat inquit Aaron ad populos suos.
Non enim intrabit terram quam dedi filiis
Israel: eo quod incredulus fuerit ori meo
ad aquas contradictionis. Tolle Aaron et fi-
lium eius cum eo: et duces eos in montem
Hor. Cumque nudaveris patrem veste
sua: indues ea Eleazarum filium eius.
et Aaron colligetur et morietur
ibi. Fecit Moyses ut preceperat dominus. Et
ascenderunt in montem Hor coram
omni multitudine. Cumque Aaron spo-
liasset vestibus suis: induit eis Elea-
zarum filium eius. Illo autem mortuo
in montis supercilio descendit cum Elea-
zaro. Omnis autem multitudo videns
occubuisse Aaron: flevit super eo
triginta diebus per cunctas familias suas.

XXI

Quod cum audisset
Chananeus rex Arad qui habita-
bat ad meridiem venisse scilicet Israel per
exploratorum viam: pugnavit contra il-
lum: et victor existens duxit ex eo
predam. At Israel voto se domino ob-
ligans ait: Si tradideris populum istum in
manu mea: delebo urbes eius. Exau-
divitque dominus preces Israel et tradidit Cha-
naneum. Quem ille interfecit sub-
versis urbibus eius: et vocavit nomen
loci illius Horma id est anathema. Pro-
fecti sunt autem et de monte Hor per vi-
am que ducit ad mare rubrum ut
circumirent terram Edom. Et tedere
cepit populum itineris ac laboris. Locutus-
que contra deum et Moysen ait: Cur
eduxisti nos de Egypto ut mo-
reremur in solitudine? Deest panis.
non sunt aque: anima nostra iam nauseat
super cibo isto levissimo. Quamobrem
misit dominus in populum ignitos serpentes.
ad quorum plagas et mortes plurimorum
venerunt ad Moysen: atque dixerunt: Pec-
cavimus quia locuti sumus contra domi-
num et te. Ora ut tollat a nobis serpentes.
Oravitque Moyses pro populo. Et locutus est
dominus ad eum: Fac serpentem eneum
et pone eum pro signo. Qui percussus
aspexerit eum: vivet. Fecit ergo Moyses
serpentem eneum: et posuit eum pro signo. Quem
percussi aspicientes sanabantur. Pro-
fectique filii Israel castrametati sunt
in Oboth. Unde egressi fixerunt tento-
ria in Ieabarim in solitudine que
respicit Moab contra orientalem pla-
gam. Et inde moventes venerunt ad
torrentem Zared. Quem relinquentes
castrametati sunt contra Arnon que est
in deserto: et prominet in finibus A-
morrei. Siquidem Arnon terminus est
Moab dividens Moabitas et Amor-
reos. Unde dicitur in libro bellorum domini.
Sicut fecit in mari rubro: sic fa-
ciet in torrentibus Arnon. Scopuli tor-
rentium inclinati sunt ut requi-
escerent in Ar: et recumberent in
finibus Moabitarum. Ex eo loco appa-
ruit puteus super quo locutus est dominus ad
Moysen. Congrega populum et dabo ei aquam.
Tunc cecinit Israel carmen istud. Ascen-
dat puteus. Concinebant. Puteus quem
foderunt principes et paraverunt duces
multitudinis in datore legis et in ba-
culis suis. Profecti quoque sunt de soli-
tudine Matthana. De Matthana in
Naahel. De Naahel in Bamoth. Ba-
moth vallis est in regione Moab
in vertice Phasga que respicit contra de-
sertum. Misit autem Israel nuntios ad
Seon regem Amorreorum dicens. Obse-
cro ut transire mihi liceat per ter-
ram tuam. Non declinabimus in agros et
vineas. Non bibemus aquas ex
puteis. Via regia gradiemur donec
transeamus terminos tuos. Qui con-
cedere noluit ut transiret Israel per fines

suos. Qui potius aggregato exercitu
egressus est obviam in desertum, et venit
in Iasa, pugnavitque contra eum. A quo per-
cussus est in ore gladii, et possessa ter-
ra eius ab Arnon usque Ieboc et fi-
lios Ammon: quia forti presidio teneban-
tur termini Ammonitarum. Tulit ergo
Israel omnes civitates eius, et habitavit in
urbibus Amorrei, in Esebon scilicet et in vicu-
lis eius. Urbs Esebon fuit Seon regis A-
morrei, qui pugnavit contra regem Mo-
ab, et tulit omnem terram que dicionis il-
lius fuerat usque Arnon. Idcirco dicitur in
proverbio: Venite in Esebon, edificetur
et construatur civitas Seon. Ignis egres-
sus est de Esebon, flamma de oppido Se-
on, et devoravit Arnon Moabitarum,
et habitatores excelsorum Arnon. Ve tibi Mo-
ab, peristi popule Chamos. Dedit filios
eius in fugam, et filias in captivitatem
regi Amorreorum Seon. Iugum eorum dispe-
riit ab Esebon usque Dibon. Lassi perve-
nerunt in Iophe, et usque Medaba. Habita-
vit itaque Israel in terra Amorrei. Misit-
que Moyses qui explorarent Iazer.
Cuius ceperunt viculos, et possederunt
habitatores. Verteruntque se, et ascende-
runt per viam Basan. Et occurrit eis
Og rex Basan cum omni populo suo pugnaturus
in Edrai. Dixitque Dominus ad Moy-
sen: Ne timeas eum, quia in manu tu-
a tradidi illum et omnem populum ac
terram eius. Faciesque illi sicut fecis-
ti Seon regi Amorreorum habitatori Ese-
bon. Percusserunt igitur et hunc cum
filiis suis, universumque populum eius
usque ad internecionem, et possederunt terram
illius.

XXII

Profectique castrametati sunt
in campestribus Moab, ubi trans
Iordanem Iericho sita est. Videns autem
Balach filius Sephor omnia que fecerat
Israel Amorreo, et quod pertimuissent eum
Moabite, et impetum eius ferre non
possent, dixit ad maiores natu Madi-
an: Ita delebit hic populus omnes qui in
nostris finibus commorantur, quomodo solet
bos herbas carpere usque ad radices.

Ipse autem erat rex eo tempore in Moab. Mi-
sit ergo nuntios ad Balaam filium Beor
ariolum, qui habitabat super flumen ter-
re filiorum Ammon, ut vocarent eum et dicerent:
Ecce egressus est populus ex Egypto, qui o-
peruit superficiem terre, sedens contra me. Veni
igitur et maledic populo huic, quia fortior
me est, si quomodo possim percutere et eicere
eum de terra mea. Novi enim quod benedic-
tus sit cui benedixeris, et maledictus in quem
maledicta congesseris. Perrexerunt senio-
res Moab, et maiores natu Madian,
habentes divinationis pretium in manibus.
Cumque venissent ad Balaam, et narras-
sent ei omnia verba Balach, ille respondit:
Manete hic ac nocte, et respondebo quic-
quid dixerit mihi Dominus. Manentibus illis apud
Balaam, venit Deus et ait ad eum:
Quid sibi volunt homines isti apud te?
Respondit: Balach filius Sephor rex Moa-
bitarum misit ad me dicens: Ecce
populus qui egressus est de Egypto operuit
superficiem terre. Veni et maledic ei, si
quomodo possim pugnans abicere eum.
Dixitque Deus ad Balaam: Noli ire cum
eis, neque maledicas populo, quia benedictus
est. Qui mane consurgens dixit ad prin-
cipes: Ite in terram vestram, quia prohi-
buit me Deus venire vobiscum. Reversi
principes dixerunt ad Balach: Nolu-
it Balaam nobiscum venire. Rursum
ille multo plures et nobiliores quam
ante miserat misit. Qui cum venissent
ad Balaam, dixerunt: Sic dicit Balach
filius Sephor: Ne cuncteris venire
ad me. Paratus sum honorare te, et
quicquid volueris dabo tibi. Veni et male-
dic populo huic. Respondit Balaam: Si dederit
mihi Balach domum suam plenam
argenti et auri, non potero mutare ver-
bum Domini Dei mei, ut vel plus vel minus
loquar. Obsecro ut hic maneatis et
nocte hac, ut scire queam quid mihi rur-
sum respondeat Dominus. Venit ergo Deus ad Balaam
nocte et ait: Si vocare te venerunt
homines isti, surge et vade cum eis: ita
dumtaxat, ut quod precepero tibi facias.
Surrexit Balaam mane, et strata

asina sua, profectusque est cum eis. Et iratus
est deus. Stetitque angelus domini in via contra
balaam qui sedebat asine, et duos
pueros habebat secum. Cernens asina
angelum stantem in via evaginato
gladio: avertit se de via, et ibat per
agrum. Quam cum verberaret ba-
laam, et vellet ad semitam reducere:
stetit angelus in angustiis duarum
maceriarum quibus vinee cinge-
bantur. Quem videns asina iunxit
se parieti, et attrivit sedentis pedem.
At ille iterum verberabat, et nichilominus
angelus ad locum angustum tran-
siens ubi nec ad sinistram poterat
deviari: obvius stetit. Cumque
vidisset asina stantem angelum:
concidit sub pedibus sedentis. Qui ira-
tus vehementius cedebat fuste la-
tera eius. Aperuitque dominus os asine
et locuta est. Quid feci tibi? Cur percutis
me ecce iam tercio? Respondit balaam.
Quia commeruisti, et illusisti michi.
Utinam haberem gladium ut te per-
cuterem. Dixitque asina. Nonne ani-
mal tuum sum, cui semper sedere consu-
evisti, usque in presentem diem? Dic
quid simile umquam fecerim tibi.
At ille ait. Numquam. Protinus ape-
ruit dominus oculos balaam.
et vidit angelum stantem in via, eva-
ginatum tenentem gladium: adora-
vitque eum, pronus in terram. Cui
angelus. Cur inquid tercio verberas a-
sinam tuam? Ego veni ut adversarer
tibi, quia perversa est via tua, michique
contraria. Et nisi asina declinasset de via
dans locum resistenti, te occidissem,
illa viveret. Dixitque balaam. Peccavi
nesciens quod tu stares contra
me. Et nunc si displicet tibi ut va-
dam, revertar. Ait angelus. Vade cum
istis. Et cave ne aliud quam precepero
tibi loquaris. Iuit igitur cum principibus.
Quod cum audisset balach, egressus
est in occursum eius in oppido mo-
abitarum, quod situm est in extremis fi-
nibus arnon. Dixitque ad balaam.

Misi nuncios ut vocarent te. Cur sta-
tim venisti ad me? An quia ne-
quivi mercedem adventui tuo reddere? Cui ille respondit. Ecce adsum. Numquid
aliud loqui potero quam quod deus posuerit
in ore meo? Perrexerunt ergo simul
et venerunt in urbem que in ex-
tremis finibus regni eius erat. Cum-
que occidisset balach boves et oves, mi-
sit ad balaam et principes qui
cum eo erant munera. Mane autem
facto duxit eum ad excelsa baal,
et intuitus est extremam partem populi.

XXIII

Dixitque balaam
ad balach. Edifica mihi hic septem a-
ras, et para totidem vitulos, eiusdemque nume-
ri arietes. Cumque fecisset iuxta
sermonem balaam, imposuerunt
simul vitulum et arietem super
aram. Dixitque balaam ad balach.
Sta paulisper iuxta holocaustum tuum
donec vadam, si forte occurrat mihi
dominus, et quodcumque imperave-
rit loquar tibi. Cumque abisset velo-
citer, occurrit ei deus. Locutusque est
ad eum balaam. Septem inquit
aras erexi, et imposui vitulum
et arietem desuper. Dominus autem po-
suit verbum in ore eius et ait. Rever-
tere ad balach, et hec loqueris. Rever-
sus invenit balach stantem iuxta
holocaustum suum, et omnes principes
moabitarum. Assumptaque para-
bola sua dixit. De aram adduxit
me balach rex moabitarum, de mon-
tibus orientis. Veni inquit et maledic
iacob, propera et detestare israel. Quomodo
maledicam cui non maledixit deus?
Qua ratione detester quem dominus non dete-
statur? De summis silicibus videbo e-
um, et de collibus considerabo illum. Populus
solus habitabit, et inter gentes non re-
putabitur. Quis dinumerare possit pul-
verem iacob, et nosse numerum stir-
pis israel? Moriatur anima mea mor-
te iustorum, et fiant novissima mea
horum similia. Dixitque balach ad
balaam. Quid est hoc quod agis?

Ad maledicendos inimicos meos voca-
vi. et tu e contrario benedicis eis. Cui ille
respondit. Num aliud possum aliud loqui
nisi quod iusserit dominus. Dixit ergo ba-
lach ad balaam. Veni mecum in alte-
rum locum unde partem israelis vi-
deas. et totum videre non possis. inde ma-
ledicito ei. Cumque duxisset eum in locum
sublimem super verticem montis
phasga. edificavit balaam vii. ara-
s. et impositis super vitulis atque a-
rietibus dixit ad balach. Sta hic iuxta
holocaustum tuum donec pergam ob-
vius. Cui cum dominus occurrisset posuitque
sermonem in ore eius: ait. Revertere
ad balach et hec loqueris ei. Reversus
invenit eum stantem iuxta holo-
caustum suum et principes moa-
bitarum cum eo. Ad quem balach.
Quid inquid locutus est dominus? At il-
le assumpta parabola sua ait. Sta
balach et ausculta. Audi fili sephor.
Non est deus quasi homo ut mentiatur. nec ut
filius hominis ut mutetur. Dixit ergo et
non faciet. locutus est et non implebit.
Ad benedicendum adductus sum. be-
nedictionem prohibere non valeo. Non est ydo-
lum in iacob. nec videtur simula-
chrum in israel. Dominus deus eius cum eo est
et clangor victorie regis cum illo est.
Dominus deus eduxit eum de egipto. cuius
fortitudo similis est rinocerontis.
Non est augurium in iacob. nec divi-
natio in israel. Temporibus suis dicetur
iacob et israeli quid operatus est deus.
Ecce populus ut leena consurget. et quasi leo
erigetur. Non accubabit leo donec
devoret predam. et occisorum sanguinem
bibat. Dixitque balach ad balaam. Nec maledi-
cas ei nec benedicas. Et ille ait. Nonne
dixi tibi quod quicquid michi deus
imperaret hoc facerem. Et ait balach
ad eum. Veni et ducam te ad alium
locum si forte placeat deo ut inde ma-
ledicas eis. Cumque duxisset eum
super verticem montis fogor qui re-
spicit in solitudinem. dixit ei bala-
am. Edifica mihi vii. aras. et para

totidem vitulos. eiusdemque numeri
arietes per singulas aras. Fecit ba-
lach ut balaam dixerat. Imposuit-
que vitulos et arietes per singulas
aras. XXIIII.

Cumque vidisset balaam quod plac-
eret domino ut benediceret israeli. nequa-
quam abiit ut ante perrexerat. ut au-
gurium quereret. sed dirigens contra
desertum vultum suum et elevans
oculos. vidit israel in tentoriis commo-
rantem per tribus suas. Et irruente
in se spiritu dei assumpta parabola ait.
Dixit balaam filius beor. dixit homo
cuius obturatus est oculus. dixit
auditor sermonum dei qui visionem
dei omnipotentis intuitus est. qui cadit.
et sic aperiuntur oculi eius. Quam
pulchra tabernacula tua iacob. et ten-
toria tua israel. ut valles nemorose.
ut orti iuxta fluvios irrigui. ut
tabernacula que fixit dominus. quasi ce-
dri prope aquas. Fluet aqua de situla
eius. et semen illius erit in aquas
multas. Tolletur propter agag rex eius.
et auferetur regnum illius. Deus
eduxit illum de egipto. Cuius fortitu-
do similis est rinocerontis. devora-
bunt gentes hostes illius. ossaque
eorum confringent. et perforabunt sagit-
tis. Accubans dormivit ut leo. et quasi
leena quam suscitare nullus au-
debit. Qui benedixerit tibi erit et ipse
benedictus. Qui maledixerit: in male-
dictione reputabitur. Iratusque balach
contra balaam complosis manibus
ait. Ad maledicendum inimicis meis
vocavi te. quibus e contrario tertio bene-
dixisti. Revertere ad locum tuum. De-
creveram quidem magnifice hono-
rare te. sed dominus privavit te
honore disposito. Respondit balaam ad
balach. Nonne nunciis tuis quos
misisti ad me dixi. Si dederit mihi
balach domum suam plenam ar-
genti et auri. non potero preterire ser-
monem domini dei mei. ut vel
boni quid vel mali proferam ex

ore meo. sed quicquid dominus dixerit
hoc loquar. Verumtamen pergens ad
populum meum dabo tibi consilium quid
populus tuus huic populo faciat extre-
mo tempore. Sumpta igitur parabola rur-
sum ait. Dixit balaam filius be-
or. dixit homo cuius obturatus
est oculus. dixit auditor sermo-
num dei. qui novit doctrinam altis-
simi. et visiones omnipotentis vi-
det. qui cadens apertos habet oculos.
Videbo eum sed non modo. intuebor
illum. sed non prope. Orietur stella ex iacob.
et consurget virga de israel. et percutiet
duces moab. vastabitque omnes
filios seth. Et erit ydumea posses-
sio eius. hereditas seyr cedet inimi-
cis suis. israel vero fortiter aget. De ia-
cob erit qui dominetur et perdat re-
liquias civitatis. Cumque vidisset
amalech: assumens parabolam
ait. Principium gentium amalech
cuius extrema perdentur. Vidit
quoque cyneum. et assumpta pa-
rabola ait. Robustum est quidem
habitaculum tuum. sed si in petra po-
sueris nidum tuum. et fueris electus de
stirpe cyn. quamdiu poteris perma-
nere. Assur enim capiet te. Assump-
taque parabola sua iterum locutus
est. Heu quis victurus est quando
ista faciet deus? Venient in trie-
ribus de ytalia. superabunt assy-
rios vastabuntque hebreos. et ad
extremum et ipsi peribunt. Surre-
xitque balaam. et reversus est in locum
suum. balach quoque via qua vene-
rat rediit. XXV

Morabatur autem eo tempore israel
in sethim. et fornicatus est populus
cum filiabus moab. que vocaverunt eos ad
sacrificia sua. At illi comederunt
et adoraverunt deos earum. Initi-
atusque est israel beelphegor. Et ira-
tus dominus ait ad moysen. Tolle cunc-
tos principes populi. et suspende eos
contra solem in patibulis. ut avertatur
furor meus ab israel. Dixitque
moyses ad iudices israel. Occidat
unusquisque proximos suos qui ini-
tiati sunt beelphegor. Et ecce unus
de filiis israel intravit coram fra-
tribus suis ad scortum madianitem vi-
dente moyse. et omni turba filiorum israel
qui flebant ante fores ad taberna-
culi. Quod cum vidisset phinees
filius eleazari filii aaron sacerdotis
surrexit de medio multitudinis
et arrepto pugione ingressus est
post virum israelitem in lupanar
et perfodit ambos simul. virum scilicet
et mulierem in locis genitalibus. Cessa-
vitque plaga a filiis israel. et occisi sunt
XXIIII. milia hominum. Dixitque dominus ad
moysen. Phinees filius eleazari fi-
lii aaron sacerdotis avertit iram
meam a filiis israel. quia zelo meo
commotus est contra eos. ut non ipse dele-
rem filios israel in zelo meo. Idcirco
loquere ad eum. Ecce do ei pacem federis
mei. et erit tam ipsi quam semini
illius. pactum sacerdotii sempiternum.
quia zelatus est pro deo suo. et ex-
piavit scelus filiorum israel. Erat autem
nomen viri israelite qui occisus est cum
madianitide. zambri filius sa-
lu dux de cognatione et tribu symeo-
nis. Porro mulier madiani-
tis que pariter interfecta est. vocaba-
tur cozbi filia sur principis no-
bilissimi madianitarum. Locu-
tusque est dominus ad moysen dicens.
Hostes vos sentiant madianite
et percutite eos. quia et ipsi hosti-
liter fecerunt contra vos. et deceperunt
insidiis per ydolum phogor. et
cozbi filiam ducis madian soro-
rem suam que percussa est in die plage
pro sacrilegio phogor. XXVI

Postquam noxiorum sanguis ef-
fusus est. dixit dominus ad moysen
et ad eleazarum filium aaron sa-
cerdotem. Numerate omnem summam filiorum
israel a xx. annis et supra per domos
et cognationes suas. cunctos qui
ad bella possunt procedere. Locutique

sunt itaque moyses et eleazar sacer-
dos in campestribus moab super iorda-
nem contra iericho ad eos qui erant a .xx.
annis et supra. sicut dominus imperaverat
quorum iste est numerus. Ruben primo-
genitus israel. Huius filius enoch.
a quo familia enochitarum. et phal-
lu: a quo familia phalluitarum. et
esrom: a quo familia esromitarum.
et charmi: a quo familia charmi-
tarum. Hee sunt familie de stirpe
ruben quarum numerus inventus est
.xl. et tria milia et dcc. xxx. Filius phal-
lu heliab. huius filii namuel et da-
than et abiron. Isti sunt dathan et
abiron principes populi qui surrexe-
runt contra moysen et aaron in sedi-
tione chore quando adversum dominum rebel-
laverunt. et aperiens terra os suum de-
voravit chore morientibus plurimis
quando conbussit ignis .cc. l. viros. Et fac-
tum est grande miraculum ut chore pe-
reunte filii eius non perirent. Filii si-
meon per cognationes suas. namuel
ab hoc familia namuelitarum. Iamin
ab hoc familia iaminitarum. Iachin
ab hoc familia iachinitarum. Zare: ab
hoc familia zareitarum. Saul ab hoc
familia saulitarum. Hee sunt fa-
milie de stirpe simeon. quarum om-
nis numerus fuit .xxii. milia .cc. Filii gad per cog-
nationes suas. Sephon: ab hoc familia
sephonitarum. Aggi: ab hoc fami-
lia aggitarum. Suni: ab hoc fami-
lia sunitarum. Ozni: ab hoc familia
oznitarum. Heri: ab hoc familia he-
ritarum. Arod: ab hoc familia arie-
litarum. Iste sunt familie gad. quarum
omnis numerus fuit .xl. milia .d. Filii iuda
her et onan. qui ambo mortui sunt
in terra chanaan. Fueruntque filii iu-
da per cognationes suas. Sela. a quo
familia pharesitarum. Zare: a quo
familia zareitarum. Porro filii
phares: esrom. a quo familia es-
romitarum. et amul: a quo fami-
lia amulitarum. Iste sunt familie
iuda quarum omnis numerus fuit .lxx. milia .d.

Filii ysachar per cognationes suas. Tho-
la a quo familia tholaitarum. Phu-
a: a quo familia phuaitarum. Iasub:
a quo familia iasubitarum. Semram:
a quo familia semramitarum. Hee sunt
cognationes ysachar. quarum numerus fuit
.lxiiii. milia .ccc. Filii zabulon per cog-
nationes suas. Sared: a quo fami-
lia sareditarum. Helon: a quo fa-
milia elonitarum. Ialel: a quo fa-
milia ialelitarum. Hee sunt cognatio-
nes zabulon quorum numerus fuit .lx.
milia .d. Filii ioseph per cognationes
suas. manasses et effraim. De ma-
nasse ortus est machir a quo fa-
milia machiritarum. Machir genu-
it galaad. a quo familia gala-
aditarum. Galaad habuit filios hiezer:
a quo familia hiezeritarum. et e-
lech: a quo familia elechitarum. et asriel:
a quo familia asrielitarum. et sechem:
a quo familia sechemitarum. et semi-
da: a quo familia semidaitarum. et
epher: a quo familia epheritarum.
Fuit autem epher pater salphaad qui fi-
lios non habebat sed tantum filias. quarum ista
sunt nomina. maala et noha. et egla.
et melcha. et thersa. Hee sunt familie
manasse et numerus earum .lii. milia .dcc.
Filii autem effraim per cognationes
suas fuerunt hii. Sutala: a quo fami-
lia sutalaitarum. Becher: a quo fami-
lia becheritarum. Theheen: a quo
familia thehenitarum. Porro filius
sutala fuit heran a quo familia
eranitarum. Hee sunt cognationes filiorum
effraym. quarum numerus fuit .xxxii.
milia .d. Isti sunt filii ioseph per cog-
nationes suas. Filii beniamin in cog-
nationibus suis. Bale: a quo fami-
lia baelitarum. Asbel: a quo fami-
lia asbelitarum. Airam: a quo fa-
milia airamitarum. Supham: a quo
familia suphamitarum. Hupham:
a quo familia hufamitarum.
Filii bele: hered et noeman. De he-
red: familia hereditarum. de noe-
man: familia noemanitarum.

Hii sunt filii beniamin per cogna-
tiones suas. quorum numerus fuit xlv.
milia .dc. Filii dan per cognaciones suas
suham. a quo familia suhamitarum.
Hee sunt cognaciones dan per famili-
as suas. omnes fuerunt suhamite.
quorum numerus fuit .lxiiii. milia .cccc. Filii
aser per cognaciones suas. Iemna.
a quo familia iemnitarum. Iesui.
a quo familia iesuitarum. Brie. a quo
familia brieitarum. Filii brie. haber.
a quo familia heberitarum. Melchiel.
a quo familia melchielitarum.
Nomen autem filie aser fuit sara.
Hee cognaciones filiorum aser et numerus
eorum .liii. milia .cccc. Filii neptalim
per cognaciones suas. Iesiel. a quo
familia iesielitarum. Guni. a
quo familia gunitarum. Ieser.
a quo familia iesritarum. Sellem.
a quo familia sellemitarum. Hee
sunt cognaciones filiorum neptalim
per familias suas. quorum numerus
xlv. milia .cccc. Ista est summa filiorum
israel. qui recensiti sunt. sexcenta
milia .dcc. xxx. Locutusque est dominus
ad moysen dicens. Istis dividetur
terra iuxta numerum vocabulorum in pos-
sessiones suas. pluribus maiorem
partem dabis. et paucioribus minorem.
Singulis sicut nunc recensiti sunt
tradetur possessio. Ita dumtaxat
ut sors terram tribubus dividat et
familiis. quicquid sorte contigerit
hoc vel plures accipiant vel pauci-
res. Hic quoque est numerus filiorum levi
per familias suas. Gerson: a quo
familia gersonitarum. Caath. a quo
familia caathitarum. Merari.
a quo familia meraritarum.
Hee sunt familie levi. familia
lobni. familia ebroni. familia
mooli. familia musi. Familia
chori. At vero caath genuit am-
ram. qui habuit uxorem iocabeth
filiam levi. que nata est ei in e-
gipto. Hec genuit viro suo amram
filios aaron et moysen et mariam

sororem eorum. De aaron orti sunt
nadab. et abiu. mortui sunt. cum ob-
tulissent ignem alienum coram
domino. Fueruntque omnes qui numerati sunt
xxiii. milia. generis masculini ab uno
mense et supra. qui non sunt recensiti
inter filios israel. nec eis cum ceteris
data est possessio. Hic est numerus filiorum
israel qui descripti sunt a moyse et
eleazaro sacerdote in campestribus
moab super iordanem contra iericho. Inter
quos nullus fuit eorum quos numera-
ti sunt a moyse et aaron in deserto
synai. Predixerat enim dominus quod omnes
morerentur in solitudine. Nullusque
remansit ex eis. nisi caleph fi-
lius iephone. et iosue filius nun.

XXVII

Accesserunt
autem filie salphaat filii e-
pher filii galaad. filii machir
filii manasse. qui fuit filius io-
seph. quarum sunt nomina maala
noha. egla. et melcha. et thersa.
Steteruntque coram moyse et elea-
zaro sacerdote et cunctis principibus
populi ad ostium tabernaculi federis.
atque dixerunt. Pater noster mortuus
est in deserto. nec fuit in sedici-
one que concitata est contra dominum sub chore.
sed in peccato suo mortuus est. Hic non
habuit mares filios. Cur tollitur
nomen illius de familia sua. quia
non habet filium. Date nobis possessionem
inter cognatos patris nostri. Retulit-
que moyses causam earum ad iudici-
um domini. Qui dixit ad eum. Iustam
rem postulant filie salphaat. Da eis
possessionem inter cognatos patris
sui. et ei in hereditatem succedant.
Ad filios autem israel loqueris hec.
Homo cum mortuus fuerit absque filio. ad
filiam eius transibit hereditas. Si
filiam non habuerit. habebit successo-
res fratres suos. Quod si et fratres non fuerint
dabitis hereditatem fratribus patris eius.
Sin autem nec patruos habuerit
dabitur hereditas hiis qui proximi
ei sunt. Eritque hoc filiis israel sanc-

lege perpetua. sicut precepit dominus mo-
ysi. Dixit quoque dominus ad moysen.
Ascende in montem istum abarim. et con-
templare terram quam daturus
sum filiis israel. Cumque videris eam.
ibis et tu ad populum tuum. sicut ivit fra-
ter tuus aaron. quia offendistis me
in deserto syn in contradictione multi-
tudinis. nec sanctificare me voluistis
coram ea super aquas. Hee sunt aque
contradictionis in cades deserti syn. Cui
respondit moyses. Provideat dominus deus spirituum
omnis carnis hominem qui sit super multi-
tudinem hanc. et possit exire et in-
trare ante eos. et educere illos vel intro-
ducere. ne sit populus domini sicut o-
ves sine pastore. Dixit que dominus ad
eum. Tolle josue filium nun virum
in quo est spiritus domini. et pone manum
tuam super eum. Qui stabit coram elea-
zaro sacerdote. et omni multitudine.
Et dabis ei precepta cunctis videntibus.
et partem glorie tue ut audiat eum
omnis synagoga filiorum israel. Pro hoc
siquid agendum erit. eleazar sacer-
dos consulet dominum. Ad verbum eius egredie-
tur et ingredietur. ipse et omnes filii
israel cum eo. et cetera multitudo. Fe-
cit moyses ut preceperat dominus. Cumque
tulisset iosue statuit coram eleazaro sacer-
dote. et omni frequentia populi. Im-
positis capiti eius manibus cuncta
replicavit que mandaverat dominus.

XXVIII

Dixit quoque dominus
ad moysen. Precipe filiis israel et di-
ces ad eos. Oblationem meam et panes et in-
censum odoris suavissimi offerte
per tempora sua. Hec sunt sacrificia que of-
ferre debetis. Agnos anniculos in-
maculatos. duos cotidie in holocau-
stum sempiternum. Unum offeretis
mane. et alterum ad vesperam. Decimam
partem ephi simile que conspersa sit
oleo purissimo. et habeat quartam partem
hyn. Holocaustum iuge est quod
obtulistis in monte synai in odorem
suavissimum incensi domini. Et liba-
bitis vini quartam partem hyn per
agnos singulos in sanctuario domini. Al-
terum que agnum similiter offeretis ad ves-
peram iuxta omnem ritum sacrificii
matutini et libamentorum eius oblatio-
nem suavissimi odoris domino. Die autem
sabbati offeretis duos agnos anniculos
inmaculatos. et duas decimas simile
oleo consperse in sacrificio. et liba que
rite funduntur per singula sab-
bata in holocausto sempiterno. In
kalendis autem. id est in mensium exordiis. of-
feretis holocaustum domino. vitu-
los de armento duos. arietem unum. ag-
nos anniculos. vii. inmaculatos.
et tres decimas simile oleo conspersi
in sacrificio per singulos vitulos.
et duas decimas simile oleo conspersi
per singulos arietes. et decimam de-
cime simile ex oleo in sacrificio
per agnos singulos. holocaustum sua-
vissimi odoris atque incensi domino.
Libamenta autem vini que per singulas
fundenda sunt victimas. ista erunt.
media pars hyn per singulos vitu-
los. tertia per arietem. quarta per
agnum. Hoc erit holocaustum per omnes
menses. qui sibi anno vertente succe-
dunt. Hircus quoque offeretur domino pro
peccatis in holocaustum sempiternum cum
libaminibus suis. Mense autem primo.
xiiii. die mensis phase domini erit. et in
xv. die sollempnitas azimorum. vii. diebus
vescentur azimis. Quarum dies pri-
ma venerabilis et sancta erit. omne opus
servile non facietis in eo. Offeretisque
incensum holocaustum domino. vitulos
de armento duos. arietem unum.
agnos anniculos inmaculatos
vii. et sacrificia singulorum ex simi-
la que conspersa sit oleo. tres decimas
per singulos vitulos. et duas deci-
mas per arietem. et decimam decime
per agnos singulos. id est per vii. agnos.
et hircum pro peccato unum. ut expi-
etur pro vobis preter holocaustum matu-
tinum quod semper offeretis. Ita facie-
tis per singulos dies vii. dierum
in fomitem ignis. et in odorem suavissi-

mum domino qui surgit de holo
caustis et de libationibus singulorum.
Dies quoque vii. celeberrimus et sanctus erit
vobis. Omne opus servile non facietis
in eo. Dies etiam primitivorum quando offe
retis novas fruges domino expletis
ebdomadibus venerabilis et sancta erit.
Omne opus servile non facietis in ea. Offe
retisque holocaustum in odorem suavis
simum domino vitulos de armento duos,
arietem unum, et agnos anniculos
immaculatos vii. atque in sacrificiis
eorum similae oleo conspersae tres decimas
per singulos vitulos, per arietem duas,
per agnos decimam decimae qui si
mul sunt agni vii. hircum quoque
qui mactatur pro expiatione praeter ho
locaustum sempiternum et liba eius.
Immaculata offeretis omnia cum li
bationibus suis.

XXIX

Mensis etiam septimi prima dies ve
nerabilis et sancta erit vobis. Omne opus
servile non facietis in eo quia dies
clangoris est et tubarum. Offeretisque
holocaustum in odorem suavissimum
domino vitulum de armento unum,
arietem unum, et agnos anniculos
immaculatos vii. et in sacrificiis eorum
similae oleo conspersae tres decimas per
singulos vitulos, duas decimas
per arietem, unam decimam per
agnum qui simul sunt agni vii.
Et hircum pro peccato qui offertur in expia
tionem populi praeter holocaustum kalendarum
cum sacrificiis suis et holocaustum
sempiternum cum libationibus so
litis. Hisdem caerimoniis offeretis in odo
rem suavissimum incensum domino. Deci
ma quoque dies mensis huius septimi erit
vobis sancta atque venerabilis et affligetis
animas vestras. Omne opus servile non
facietis in ea. Offeretisque holocaustum
domino in odorem suavissimum vitu
lum de armento unum, agnos annicu
los immaculatos vii. et in sacrificiis
eorum similae oleo conspersae tres deci
mas per singulos vitulos, duas
decimas per arietem, decimam

decimae per agnos singulos qui sunt
simul vii. agni. Et hircum pro pec[cato]
absque his quae offerri pro delicto so[lent]
in expiationem et holocaustum sempiter
num in sacrificio et libaminibus
eorum. Quintadecima vero die mensis septimi quae vo
bis sancta erit atque venerabilis omne
opus servile non facietis in eo. Sed
celebrabitis sollemnitatem domino
vii. diebus. Offeretisque holocaustum
in odorem suavissimum domino vitu
los de armento xiii. arietes duos, ag
nos anniculos xiiii. immaculatos
et in libamentis eorum similae oleo consper
sae tres decimas per singulos vitu
los qui sunt simul vituli xiii.
duas decimas arieti uno id est simul
arietibus duobus, arieti uno unam
et decimam decimae agnis singulis qui
simul sunt agni xiiii. et hircum pro
peccato absque holocausto sempiterno
et sacrificio et libamine eius. In
die altero offeretis vitulos de armen
to xii. arietes duos, agnos anni
culos immaculatos xiiii. Sacrifi
ciaque et libamina singulorum per
vitulos et arietes et agnos rite ce
lebrabitis. Et hircum pro peccato at
que holocausto sempiterno, sacrifi
cioque eius et libamine. Die tertio of
feretis vitulos xi. arietes duos,
agnos anniculos immaculatos xiiii.
Sacrificiaque et libamina singu
lorum per vitulos et arietes et ag
nos rite celebrabitis. Et hircum pro
peccato atque holocausto sempiterno, sa
crificioque et libamine eius. Die
iiii. offeretis vitulos x. arietes
duos, agnos anniculos immacu
latos xiiii. Sacrificiaque et libami
na singulorum per vitulos et arietes
et agnos rite celebrabitis. Et hircum
pro peccato atque holocausto sempiterno,
sacrificio eius et libamine. Die v.
offeretis vitulos ix. arietes duos,
agnos anniculos immaculatos xiiii.
Sacrificiaque et libamina singu
lorum per vitulos et arietes et agnos

rite celebrabitis. Et hyrcum pro
peccato atque holocausto sempiterno. Sa
crificio quoque eius et libamine. Die
sexto offeretis vitulos viii. et ari
etes duos. agnos anniculos inma
culatos xiiii. Sacrificia quoque et li
bamina singulorum per vitulos et
arietes. et agnos rite celebrabi
tis. Et hyrcum pro peccato. atque in holo
causto sempiterno. Sacrificium quoque eius
et libamine. Die vii. offeretis vi
tulos vii. et arietes. agnos anni
culos anniculos inmaculatos xiiii.
Sacrificia quoque et libamina singu
lorum per vitulos et arietes. et agnos
rite celebrabitis. Et hyrcum pro pecca
to atque in holocausto sempiterno.
Sacrificio quoque eius et libamine. Die
viii. qui est celeberrimus omne opus
servile non facietis in eo. offerentes
holocaustum in odorem suavissimum
domino. vitulum unum. arietem unum. ag
nos anniculos inmaculatos vii.
Sacrificia quoque et libamina singu
lorum. per vitulos et arietes. et agnos
rite celebrabitis. Hyrcum pro peccato.
atque holocausto sempiterno. sacrifi
cio quoque eius et libamine. Hec offeretis
domino in sollempnitatibus vestris preter
vota et oblaciones spontaneas in holo
causto in sacrificio. in libamine
et in hostiis pacificis. XXX
Narravit quoque moyses filiis israel
omnia que ei dominus imperaverat
et locutus est ad principes tribuum
filiorum israel. Iste est sermo quem precepit
dominus. Si quis virorum votum domino vove
rit. aut se constrinxerit iuramento.
non faciet irritum verbum suum. sed
omne quod promisit. implebit. Mu
lier si quippiam voverit. et se constrinxerit
iuramento que est in domo patris sui.
et etate adhuc puellari. Si cognove
rit pater votum quod pollicita est.
et iuramentum quo obligavit a
nimam suam. et tacuerit. voti rea
erit. Quicquid pollicita est et iuravit
opere complebit. Sin autem statim ut audie
rit contradixerit pater. et vota et iuramen
ta eius irrita erunt. nec obnoxia
tenebitur sponsioni. eo quod contradixerit pater.
Si maritum habuerit et voverit aliquid
et semel de ore eius verbum egrediens
animam illius obligaverit iuramento. quo
die audierit vir et non contradixerit. voti
rea erit. reddetque quodcumque promiserat. Sin autem
audiens statim contradixerit. et irritas
fecerit eius pollicitationes. verbaque
quibus obstrinxerat animam suam.
propicius erit ei dominus. Vidua et repu
diata. quicquid voverint. reddent. Uxor
in domo viri cum se voto constrinxerit
et iuramento. si audierit vir et tacu
erit nec contradixerit sponsioni. et
reddet quodcumque promiserat. Sin autem
extemplo contradixerit. non tenebitur
promissionis rea. quia maritus
contradixit. et dominus ei propicius erit.
Si voverit et iuramento se constrinxerit
ut per ieiunium vel ceterarum rerum absti
nentiam affligat animam suam. in
arbitrio viri erit ut faciat sive
non faciat. Quod si audiens vir ta
cuerit. et in alterum diem distulerit
sententiam. quicquid voverat atque pro
miserat reddet. quia statim ut au
divit tacuit. Sin autem contradixerit
postquam rescivit. portabit ipse ini
quitatem eius. Iste sunt leges quas
constituit dominus moysi inter virum
et uxorem. inter patrem et filiam. que
in puellari adhuc etate est. vel que
manet in parentis domo. XXXI
Locutusque est dominus ad moy
sen. dicens. Ulciscere prius filios
israel de madianitis. et sic colligeris ad
populum tuum. Statimque moyses. ar
mate inquit ex vobis viros ad pug
nam qui possint ulcionem domini expe
tere de madianitis. Mille viri de sin
gulis tribubus eligantur ex israel qui
mittantur ad bellum. Dederuntque
millenos de singulis tribubus. id est xii.
milia expeditorum ad pugnam. quos
misit moyses cum phinees filio ele
azari sacerdotis. vasa quoque sancta et tu

bas ad clangendum tradidit eis.
Cumque pugnassent contra madiani
tas. atque vicissent. omnes mares
occiderunt. et reges eorum. evi et recem
et sur et ur et rebe. v. principes gen
tium. Balaam quoque filium be
or interfecerunt gladio. Ceperunt
que mulieres eorum et parvulos. omnia
que pecora. et cunctam supellectilem.
Quicquid habere potuit depopulati sunt
tam urbes quam viculos flamma
consumpserunt. Et tulerunt predam et
universa que ceperant. tam ex hominibus
quam ex iumentis. et adduxerunt ad
moysen. et ad eleazarum sacerdotem.
et ad omnem multitudinem filiorum israel.
Reliqua autem utensilia portaverunt
ad castra in campestribus moab.
iuxta iordanem. contra iericho. Egressi sunt
autem moyses et eleazar sacerdos.
et omnes principes synagoge in occur
sum eorum extra castra. Iratusque
moyses principibus exercitus tribu
nis et centurionibus. qui venerant
de bello. ait. Cur feminas reser
vastis? Nonne iste sunt que deceperunt
filios israel ad suggestionem bala
am. et prevaricari vos fecerunt in do
mino super peccato phogor. unde et per
cussus est populus. Ergo cunctos inter
ficite. quicquid est generis masculini
etiam in parvulis. et mulieres que noverunt
viros in coitu iugulate. Puellas
autem et omnes feminas virgines re
servate vobis. et manete extra castra
vii. diebus. Qui occiderit hominem vel
occisum tetigerit lustrabitur die tertio et vii.
Et de omni preda sive vestimentum fuerit sive
vas et aliquid in utensilia preparatum
de caprarum pellibus et pilis
et ligno expiabitur. Eleazar quoque sacerdos
ad viros exercitus qui pugnaverant
sic locutus est. Hoc est preceptum legis
quod mandavit dominus moysi. Aurum et
argentum et es. et ferrum et plumbum. et
stagnum. et omne quod potest
transire per flammas igne purgabitur.
Quicquid autem ignem non potest sustinere.

aqua expiationis sanctificabitur. Et lavabitis
vestimenta vestra die vii. et purifica
ti postea castra intrabitis. Dixitque
dominus ad moysen. Tollite sum
mam eorum que capta sunt ab homine us
que ad pecus. tu et eleazar sacerdos. et
principes vulgi. Dividesque ex equo
predam inter eos qui pugnaverunt.
et egressi sunt ad bellum. et inter omnem
reliquam multitudinem. Et separa
bis partem domino ab his qui
pugnaverunt. et fuerunt in bello. unam
animam de quingentis. tam ex homi
nibus quam ex bobus. et asinis et ovibus. et da
bis eam eleazaro sacerdoti. quia
primitie domini sunt. Ex media quoque par
te filiorum israel accipies quinquagesi
mum caput hominum. et boum.
et asinorum et ovium. cunctorumque animan
tium. et dabis ea levitis qui excubant
in custodiis tabernaculi domini. Fecerunt
que moyses et eleazar. sicut preceperat
eis dominus. Fuit autem preda
quam exercitus ceperat ovium. dc
lxx. v. milia. boum. lxx. ii. milia. Asinorum
lx. i. et mille. Anime hominum se
xus feminei que non cognoverant viros
xxx. ii. milia. Dataque est media pars
his qui in prelio fuerant. ovium. ccc. xx
vii. milia quingente. e quibus in par
tem domini supputate sunt oves
dc. lxx. v. Et de bobus xxx vi. milibus
boves lxx. et duo. de asinis xxx milibus
d. asini lxi. De animabus ho
minum xvi. milibus cesserunt in par
tem domini xxx. due anime. Tradiditque
moyses numerum primitiarum domini
eleazaro sacerdoti sicut fuerat im
peratum ex media parte filiorum
israel quam separaverat his qui
in prelio fuerant. De media quoque par
te que contigerat reliquae multitudini. id est
de ovibus. ccc. xxx. vii. milibus quin
gentis. et de bobus xxx. vi. milibus
et de asinis xxx milibus d. et de homi
nibus xvi. milibus. Tulit moyses
quinquagesimum caput. et dedit levitis
qui excubabant in tabernaculo

ciulo domini sicut preceperat dominus. Cumque
accessissent principes exercitus ad
moysen. et tribuni. centurionesque
dixerunt. Nos servi tui recensuimus
numerum pugnatorum quos habuimus
sub manu nostra. et ne unus quidem de-
fuit. Ob hanc causam offerimus in dona-
riis domini. singuli quod in preda auri po-
tuimus invenire. periscelidas et ar-
millas. anulos et dextralia. ac mu-
renulas. ut depreceris pro nobis dominum.
Susceperunt que moyses et eleazar
sacerdos omne aurum in diversis speciebus
pondo sedecim milia. dcc. l. siclos
a tribunis et centurionibus. Unusquisque
enim quod in preda rapuerat: suum erat.
Et susceptum intulerunt in tabernacu-
lum testimonii in monimentum filio-
rum israel coram domino. XXXII

Filii autem ruben et gad habebant
pecora multa. et erat illis in iu-
mentis infinita substantia. Cumque vidissent
iazer et galaad aptas animalibus alen-
dis terras. venerunt ad moysen et
ad eleazarum sacerdotem. et principes
multitudinis. atque dixerunt. Atharoth
et dibon. et iazer. et nemra. ese-
bon. et eleale. et sabam. et nebo. et beon
terra quam percussit dominus
in conspectu filiorum israel regionis uber-
rime est. ad pastum animalium. et nos
servi tui habemus iumenta plurima. Pre-
camurque si invenimus gratiam coram
te. ut des nobis famulis tuis eam in
possessionem. nec facias nos transire ior-
danem. Quibus respondit moyses. Numquid
fratres vestri ibunt ad pugnam. et vos
hic sedebitis? Cur subvertitis mentes
filiorum israel ne transire audeant in
locum quem eis daturus est dominus? Non-
ne ita egerunt patres vestri. quando misi
de cades barne ad explorandam terram.
Cumque venissent ad vallem botri.
lustrata omni regione. subverterunt
cor filiorum israel ut non intrarent fi-
nes quos eis dominus dedit. Qui
iratus iuravit dicens. Si videbunt
homines isti qui ascenderunt ex egypto

a viginti annis et supra. terram quam sub
iuramento pollicitus sum abraham
ysaac. et iacob. et noluerunt sequi me
preter caleph filium iephone cenezeum
et iosue filium nun. isti impleverunt
voluntatem meam. Iratusque dominus ad-
versum israel circumduxit eum per de-
sertum. xl. annis. donec consume-
retur universa generatio que fecerat
malum in conspectu eius. Et ecce inquit
vos surrexistis pro patribus vestris incre-
menta. et alumpni hominum peccatorum. ut
augeretis furorem domini contra israel. Quod
si nolueritis sequi eum in solitudine
populum derelinquet. et vos causa eritis necis
omnium. At illi prope accedentes dixerunt.
Caulas ovium fabricabimus. et sta-
bula iumentorum. parvulis quoque nostris
urbes munitas. Nos autem ipsi ar-
mati et accincti pergemus ad prelium
ante filios israel donec introducamus
eos ad loca sua. Parvuli nostri et quicquid
habere possumus: erunt in urbibus
munitis. propter habitatorum insidias. Non
revertemur in domos nostras usque
dum possideant filii israel hereditatem
suam. nec quicquam querimus trans
iordanem. quia iam habemus possessi-
onem nostram in orientali eius
plaga. Quibus moyses ait. Si faci-
tis quod promittitis expediti pergite
coram domino ad pugnam. et omnis vir
bellator armatus iordanem transe-
at. donec subvertat dominus inimicos
suos. et subiciatur ei omnis terra. Tunc
eritis inculpabiles apud dominum et apud
israel. et obtinebitis regiones quas vo-
luistis coram domino. Sin autem quod
dicitis non feceritis: nulli dubium
est quin peccetis in deum. et scitote
quoniam peccatum vestrum apprehendet vos. E-
dificate ergo urbes parvulis vestris et cau-
las et stabula. ovibus et iumentis. et quod
polliciti estis implete. Dixeruntque
filii ruben et gad ad moysen. Servi
tui sumus. faciemus quod iubet dominus
noster. parvulos nostros et mulieres. et
pecora nostra ac iumenta relinquemus

in urbibus galaad. Nos autem famu-
li tui omnes expediti pergemus ad
bellum. sicut tu domine loqueris. Precepit
ergo moyses eleazaro sacerdoti. et iosue
filio nun. et principibus familiarum
per tribus israel. et dixit ad eos. Si tran-
sierint filii gad. et filii ruben uo-
biscum iordanem. omnes armati ad
bellum coram domino. et uobis fuerit terra
subiecta. date eis galaad in possessionem.
Sin autem noluerint transire uobis-
cum in terra chanaan. inter uos habitandi
accipiant loca. Responderunt que filii gad.
et filii ruben. Sicut locutus est dominus
seruis suis. ita faciemus. Ipsi arma-
ti pergemus coram domino in terram cha-
naan. et possessionem iam suscepisse
nos fatemur trans iordanem. Dedit
itaque moyses filiis gad et ruben. et
dimidie tribui manasse filii ioseph.
regnum seon regis amorrei. et reg-
num og regis basan. et terram eorum
cum urbibus suis per circuitum.
Igitur extruxerunt filii gad. dibon.
et atharoth. et aroer. et roth. et sophan
et iazer. et iegbaa. et bethnemra. et bet-
haran. urbes munitas. et caulas
pecoribus suis. Filii autem ruben
edificauerunt esebon. et eleale. et cari-
athaim. et nabo. et baalmeon. uersis
nominibus. sabama quoque inponen-
tes uocabula urbibus quas extruxe-
rant. porro filii machir filii manas-
se perrexerunt in galaad. et uastauerunt
eam. interfecto amorreo habitatore eius.
Dedit ergo moyses terram galaad ma-
chir filio manasse. qui habitauit in ea.
Iair autem filius manasse abiit. et
occupauit uicos eius. quos appella-
uit auothiair. i. uillas iair. Nobe quoque per-
rexit. et apprehendit canath cum uiculis
suis. uocauitque eam ex nomine suo
nobe. XXXIII

Hee sunt mansiones filiorum israel qui
egressi sunt de egipto per turmas
suas in manu moysi et aaron. quas
descripsit moyses iuxta castrorum lo-
ca. que domini iussione mutabantur.
Profecti ergo igitur de ramesse mense pri-
XV. die mensis primi. altera die fece-
phase filii israel in manu excelsa
dentibus cunctis egiptiis. et sepe-
libus primogenitos quos percusse-
dominus. nam et in diis eorum exercuerat
onem. castra metati sunt in socho-
De sochoth uenerunt in etham
est in extremis finibus solitudinis.
Inde egressi uenerunt contra phiahiro-
que respicit beelsephon. et castra me-
ti sunt ante magdalum. Profecti que
roth. transierunt per medium ma-
in solitudinem. et ambulantes tri-
diebus per desertum etham. ca-
metati sunt in mara. Profecti que
mara. uenerunt in helim. u-
rant XII. fontes aquarum. et p-
me. Ibique castra metati sunt.
egressi fixere tentoria super ma-
brum. profecti que de mari rubro
metati sunt in deserto syn. U-
fixerunt in dephca. Profecti que
dephca. castra metati sunt in
Egressique de halus. in raphidim fi-
tentoria. ubi populo defuit aqu-
bendum. Profecti que de raphidim.
metati sunt in deserto synai
et de solitudine synai. egressi ue-
ad sepulchra concupiscentie. profecti
sepulchris concupiscentie. castra me-
sunt in aseroth. et de aseroth
runt in rethma. profecti que
rethma. castra metati sunt
non phares. Unde egressi uenerunt
na. castra metati sunt in ress-
gressi de ressa. uenerunt. profecti
latha. unde profecti castra meta-
in monte sepher. Egressi de mon-
sepher. uenerunt in arada.
proficiscentes castra metati sun-
macheloth. Profecti que de ma-
loth. uenerunt in thaath. De
ath. castra metati sunt in th-
Unde egressi. fixere tentoria in m-
de metha. castra metati sun-
esmona. profecti de esmona ue-
runt in moseroth. Et de mose-

castra metati sunt in bene iachan.
profecti que de bene iachan: uene
runt in montem galgad. Unde profecti
castra metati sunt in ietebatha. Et
de ietebatha: uenerunt in ebrona.
Egressi que de hebrona: castra metati
sunt in asiongaber. Unde profecti: ue
nerunt in desertum syn. hec est cades.
Egressique de cades: castra metati sunt
in monte hor in extremis finibus
terre edom. Ascendit que aaron sacerdos
in montem hor iubente domino: et
ibi mortuus est. anno .xl. egressionis
filiorum israel de egipto: mense quinto. primo
die mensis. cum esset annorum .c. xxiii.
Audiuit que chananeus rex arad qui
habitabat ad meridiem in terra cha
naan uenisse filios israel. Et profecti de
monte hor: castra metati sunt in sal
mona. Inde egressi uenerunt in phinon.
Profecti que de finon: castra metati sunt
in oboth. Et de oboth: uenerunt in iea
barim. que est in finibus moabitarum.
Profecti que de leabarim: fixere tento
ria in dibongad. Unde egressi: castra
metati sunt in elmon de blathaim.
Egressique de helmon de blathaim: ue
nerunt ad montes abarim contra nabo.
Profecti que de montibus abarim: tran
sierunt ad campestria moab super
iordanem contra iericho. Ibique castra
metati sunt de bethsimon usque ad bel
sathim in planioribus locis moabi
tarum. ubi locutus est dominus ad mo
ysen.

XXXIIII

Precipe filiis israel: et dic ad eos. Quan
do transieritis iordanem intrantes terram
chanaan: disperdite cunctos habita
tores terre illius. Confringite titu
los: et statuas comminuite. atque omnia
excelsa uastate mundantes terram.
et habitantes in ea. Ego enim dedi uo
bis illam in possessionem. quam diuidetis uobis
sorte. Pluribus dabitis latiorem: et pau
cioribus angustiorem. Singulis ut
sors ceciderit. ita tribuetur hereditas.
Per tribus et familias possessio diuidetur.
Sin autem nolueritis interficere habitatores
terre qui remanserint: erunt uobis
quasi claui in oculis. et lancee in late
ribus. et aduersabuntur uobis in terra
habitationis uestre. et quicquid illis facere
cogitaueram: faciam uobis. Locutus est dominus ad moy
sen dicens: uobis faciam. Locutus
que est dominus ad moysen dicens. Pre
cipe filiis israel: et dices ad eos. Cum
ingressi fueritis terram chanaan: et
in possessionem uobis sorte ceciderit: his
finibus terminabitur. Pars meridiana in
cipiet a solitudine syn que est iuxta
edom. et habebit terminos contra orientem
mare salsissimum. qui circuibunt
australem plagam per ascensum scor
pionis. ita ut transeant in senna
am. et perueniant ad meridiem
usque ad cades barne. Unde egredien
tur confinia ad uillam nomine ad
dar. et tendent usque ad asemona.
Ibitque per gyrum terminus ab ase
mona usque ad torrentem egipti.
et magni maris littore finietur.
Plaga autem occidentalis a mari
magno incipiet: et ipso fine clau
detur. Porro ad septentrionalem
plagam a magno mari termini in
cipient peruenientes usque ad mon
tem altissimum. a quo uenient in
emath usque ad terminos sedada. Ibit
que confinia usque ad zephrona et uillam
enan. hii erunt termini in parte
aquilonis. Inde metabuntur fines
contra orientalem plagam de uilla
henan usque sephama. Et de sephama
descendent termini in rebla contra
fontem daphnim. Inde peruenient
contra orientem ad mare cenereth.
et tendent usque ad iordanem. et ad
ultimum salsissimo claudentur
mari. Hanc habebitis terram per fines
suos in circuitu. Precepitque moy
ses filiis israel dicens. Hec erit terra
quam possidebitis sorte. et quam iussit
dominus dari .ix. tribubus. et dimi
die tribui. Tribus enim filiorum ruben
per familias suas. et tribus filiorum
gad iuxta cognationum numerum. me

quoque tribus Manasse, id est due et semis tribus, acceperunt partem suam trans Iordanem contra Iericho ad orientalem plagam. Et ait Dominus ad Mosen: Hec sunt nomina virorum qui terram dividerent vobis. Eleazar sacerdos et Iosue filius Nun, et singuli principes de singulis tribubus, quorum ista sunt vocabula. De tribu Iuda Caleph filius Iephone. De tribu Simeon Samuel filius Abiud. De tribu Beniamin Heldad filius Caselon. De tribu filiorum Dan Bocci filius Iogli. Filiorum Ioseph de tribu Manasse Anniel filius Ephod. De tribu Effraym Camuel filius Sephtan. De tribu Zabulon Elisaphan filius Parnach. De tribu Ysachar dux Phaltiel filius Ozam. De tribu Aser Abiud filius Salomi. De tribu Nepthalim Phedael filius Amiud. Hii sunt quibus precepit Dominus ut dividerent filiis Israel terram Chanaan.

Hec quoque XXXV

Locutus est Dominus ad Mosen in campestribus Moab super Iordanem contra Iericho: Precipe filiis Israel ut dent Levitis de possessionibus suis urbes ad habitandum et suburbana earum, ut ipsi in oppidis maneant et suburbana sint pecoribus ac iumentis, que a muris civitatum forinsecus per circuitum mille passuum spatia tendentur. Contra orientem duo milia erunt cubiti, et contra meridiem similiter duo milia, ad mare quoque quod respicit ad occidentem eadem mensura erit, et septentrionalis plaga equali termino finietur. Eruntque urbes in medio et foris suburbana. De ipsis autem oppidis que Levitis dabitis, sex erunt in fugitivorum auxilia separata, ut fugiat ad ea qui fuderit sanguinem. Exceptis his alia quadraginta duo oppida, id est simul quadraginta octo cum suburbanis suis. Ipseque urbes que dabuntur de possessionibus filiorum Israel, ab his qui plus habent plures auferentur, et qui minus pauciores; singuli iuxta mensuram hereditatis sue dabunt oppida Levitis. Ait Dominus ad Mosen: Loquere filiis Israel et dices ad eos: Cum transgressi fueritis Iordanem in terram Chanaan, decernite que urbes esse debeant in presidia fugitivorum qui nolentes sanguinem fuderint. In quibus cum fuerit profugus, cognatus occisi eum occidere non poterit, donec stet in conspectu multitudinis et causa illius iudicetur. De ipsis autem urbibus que ad fugitivorum subsidia separantur, tres erunt trans Iordanem et tres in terra Chanaan, tam filiis Israel quam advenis atque peregrinis, ut confugiat ad eas qui nolens sanguinem fuderit. Si quis ferro percusserit et mortuus fuerit qui percussus est, reus erit homicidii et ipse morietur. Si lapidem iecerit et ictu occubuerit, similiter punietur. Si ligno percussus interierit, percussoris sanguine vindicabitur. Propinquus occisi homicidam interficiet; statim ut apprehenderit eum interficiet. Si per odium quis hominem inpulerit, vel iecerit quippiam in eum per insidias, aut cum esset inimicus manu percusserit et ille mortuus fuerit, percussor homicidii reus erit; cognatus occisi statim ut invenerit eum iugulabit. Quod si fortuitu et absque odio et inimicitiis quicquam horum fecerit, et hoc audiente populo fuerit conprobatum, atque inter percussorem et propinquum sanguinis questio ventilata, liberabitur innocens de ultoris manu, et reducetur per sententiam in urbem ad quam confugerat, manebitque ibi donec sacerdos magnus qui oleo sancto unctus est moriatur. Si interfector extra fines urbium que exulibus deputate sunt fuerit inventus, et percussus ab ultore sanguinis, absque noxa

eat qui eum occiderat. Vel si iam eum
profugium usque ad mortem pontificis
in urbe resederit. Postquam autem ille o-
bierit: homicida reuertetur in terram
suam. Hec sempiterna erunt et legitima
in cunctis habitacionibus uestris. Ho-
micida sub testibus punietur. Ad
unius testimonium nullus condemp-
nabitur. Non accipietis precium ab eo
qui reus est sanguinis. Statim et ipse mo-
rietur. Exules et profugi ante mor-
tem pontificis nullo modo in urbes
suas reuerti poterunt. ne polluatis
terram habitacionis uestre que insontium cru-
ore maculatur: nec aliter expiari potest
nisi per eius sanguinem. qui alterius
sanguinem fuderit. Atque ita emundabi-
tur uestra possessione me commorante uo-
biscum. Ego enim sum dominus qui habi-
to inter filios israel. XXXVI
Accesserunt autem et principes fa-
miliarum galaad. filii machir.
filii manasse de stirpe filiorum ioseph.
locutique sunt moysi coram principibus
israel. atque dixerunt. Tibi domino nostro pre-
cepit dominus. ut terram sorte diui-
deres filiis israel. et ut filiabus salpha-
ath fratris nostri. dares possessionem debi-
tam patri. Quas si alterius tribus homines
uxores acceperint. sequetur possessio
sua et translata ad aliam tribum.
de nostra hereditate minuetur. Atque
ita fiet. ut cum iubileus id est quinquagesimus
simul annus remissionis aduenerit.
confundatur sortium distribucio et aliorum
possessio transeat ad alios. Respondit moy-
ses filiis israel et domino precipiente ait. Rec-
te tribus filiorum ioseph locuta est.
et hec lex super filiabus salphaath a do-
mino promulgata est. Nubant quibus
uolunt tantum ut sue tribus hominibus. ne com-
misceatur possessio filiorum israel de tri-
bu in tribum. Omnes enim uiri ducent
uxores de tribu sua et cognacione
sua. et cuncte femine maritos de
eadem tribu accipient. ut hereditas
permaneat in familiis. Nec sibi
misceantur tribus. sed ita maneant
ut a domino separate sunt. Fe-
ceruntque filie salphaath ut fue-
rat imperatum. Et nupserunt ma-
ala et thersa. et egla et melcha et noa
filiis patrui sui de familia manas-
se. qui fuit filius ioseph. et possessio que il-
lis fuerat attributa. mansit in tribu et
familia patris earum. Hec sunt man-
data atque iudicia. que precepit dominus per
manum moysi ad filios israel in cam-
pestribus moab super iordanem contra
iericho.

Hec sunt
uerba que locutus est
moyses ad omnem israel
trans iordanem in solitu-
dine campestri contra
mare rubrum inter pha-
ran et thophel et laban et aseroth.
ubi est auri plurimum. xi. diebus
de oreb per uiam montis seyr us-
que ad cades barne. Xl. anno. xi. mense.
prima die mensis. locutus est moy-
ses ad filios israel omnia que preceperat illi
dominus. ut diceret eis. postquam percus-
sit seon regem amorreorum. qui habita-
uit in esebon. et og regem basan. qui
mansit in aseroth et in edrai trans
iordanem in terra moab. Cepitque
moyses explanare legem. et dicere. Do-
minus deus noster locutus est ad nos in
oreb dicens. Sufficit uobis quod in hoc
monte mansistis. Reuertimini et ue-
nite ad montem amorreorum. et ad
cetera que proxima sunt campestria.
atque montana et humiliora loca contra
meridiem. et iuxta litus maris. terram
chananeorum. et libani. usque ad flu-
men magnum eufraten. En inquit tra-
didi uobis. ingredimini et possidete
eam. super quam iurauit dominus
patribus uestris abraham ysaac et iacob.
ut daret illam eis et semini eorum post
eos. Dixique uobis illo tempore. Non possum
solus sustinere uos. quia dominus deus uester
multiplicauit uos. et estis hodie si-
cut stelle celi plurimi. Dominus deus
patrum uestrorum addat ad hunc numerum

¶ Deuteronomium.
grece interpretatur. secunda lex
. i. repeticio que et euglice
prefiguratio. que sic ea
hic que posita sunt. omnia que
in ea replicans. Papias.

multa milia. et benedicat vobis
sicut locutus est. Non valeo solus
negocia vestra sustinere. et pondus et
iurgia. Date ex vobis viros sapientes
et gnaros. et quorum conversacio sit probata
in tribubus vestris. ut ponam eos vobis
principes. Tunc respondistis michi. Bo-
na res est quam vis facere. Tulique de tri-
bubus vestris viros sapientes et nobi-
les. et constitui eos principes tri-
bunos. et centuriones. et quinquagena-
rios. ac decanos qui docerent vos sin-
gula. Precepique eis dicens. Audite illos.
et quod iustum est iudicate. sive civis sit il-
le. sive peregrinus. nulla erit distan-
cia personarum. Ita parvum audietis
ut magnum. nec accipietis cuiusquam
personam. quia dei iudicium est. Quod si
difficile vobis visum aliquid fuerit.
referte ad me et ego audiam. Precepi-
que omnia que facere deberetis. Profecti autem
de oreb. transivimus per heremum
terribilem et maximam quam vidistis
per viam montis amorrei. sicut precepe-
rat dominus deus noster nobis. Cumque
venissetis in cadesbarne. dixi vo-
bis. Venistis ad montem amorrei quem
dominus deus noster daturus est vobis. Vide ter-
ram quam dominus deus daturus
est vobis tuus dabit. Ascende. et possi-
de eam. sicut locutus est dominus deus patri-
bus tuis. Noli timere nec quicquam pa-
veas. Et accessistis ad me omnes atque
dixistis. Mittamus viros qui conside-
rent terram. et renuncient per quod
iter debeamus ascendere. et ad quas perge-
re civitates. Cumque michi sermo pla-
cuisset. misi ex vobis .xii. singulos de
tribubus suis. Qui cum perrexissent et
ascendissent in montana. venerunt
usque ad vallem botri. et considerata terra
sumentes de fructibus eius. ut osten-
derent ubertatem. attulerunt ad nos.
atque dixerunt. Bona est terra quam dominus
deus noster daturus est nobis. Et noluistis
ascendere. sed increduli ad sermonem
domini dei vestri. murmurastis in taber-
naculis vestris. atque dixistis. Odit nos

dominus. et idcirco eduxit nos de ter-
ra egypti. ut traderet nos in manu amor-
rei. atque deleret. Quo ascendemus?
Nuncii terruerunt cor nostrum dicentes.
maxima multitudo est et nobis sta-
tura procerior. Urbes magne et ad ce-
lum usque munite. Filios enachim
vidimus ibi. Et dixi vobis. Nolite
metuere nec timeatis eos. Dominus deus
qui ductor est vester pro vobis ipse pu-
gnabit sicut fecit in egipto cunctis
videntibus. et in solitudine ipse vidisti
portavit te dominus deus tuus. ut solet
homo gestare parvulum filium suum
in omni via per quam ambulastis do-
nec veniretis ad locum istum. Et ne
sic quidem credidistis domino deo vestro
qui precessit vos in via. et metatus
est locum in quo tentoria figere de-
beretis. Nocte ostendens vobis iter per
ignem. et die per columpnam nubis. Cum-
que audisset dominus vocem sermonum
vestrorum. iratus iuravit et ait. Non vi-
debit quispiam de hominibus generacionis huius
pessime terram bonam quam sub iu-
ramento pollicitus sum patribus vestris pre-
ter caleph filium iephone. Ipse enim vi-
debit eam. et ipsi dabo terram quam calcavit
et filiis eius. quia secutus est do-
minum. Nec miranda indignacio in populum
cum michi quoque iratus dominus
propter vos dixerit. Nec tu ingredieris illuc
sed iosue filius nun minister tuus
ipse intrabit pro te. Hunc exhortare
et robora. et ipse sorte dividet terram is-
rael. Parvuli vestri de quibus dixistis quod
captivi ducerentur. et filii qui hodie
boni aut mali ignorant ignoran-
ciam distanciam. ipsi ingredien-
tur. et ipsis dabo terram. possidebuntque
Vos autem revertimini et abite in
solitudinem per viam maris ru-
bri. Et respondistis michi. Peccavimus domino
ascendemus et pugnabimus sicut
precepit dominus deus noster. Cumque instructi
armis pergeretis ad montem. ait
dominus michi. Dic ad eos. Nolite ascen-
dere neque pugnetis. Non enim sum vobiscum

ne cadatis coram inimicis vestris.
Locutus sum: et non audistis. sed adver-
santes imperio domini. et tumentes
superbia. ascendistis in montem.
Itaque egressus amorreus qui habita-
bat in montibus. et obviam veni-
ens. persecutus est vos sicut so-
lent apes persequi. et cecidit
de seir usque horma. Cumque reversi
ploraretis coram domino non audivit
vos. nec voci vestre voluit adquiescere.
Sedistis ergo in cadesbarne multo
tempore.

II.

Profecti inde venimus in soli-
tudinem que vadit ad mare rubrum
sicut michi dixerat dominus. et cir-
cuivimus montem seir longo
tempore. Dixitque dominus ad me. Suf-
ficit vobis circuire montem istum. ite
contra aquilonem. et populo precipe dicens.
Transibitis per terminos fratrum vest-
rorum filiorum esau qui habitant in seir.
et timebunt vos. Videte ergo diligen-
ter ne moveamini contra eos. Ne-
que enim dabo vobis de terra eorum quantum
potest unius pedis calcare vesti-
gium. quia in possessionem esau
dedi montem seir. Cibos emetis
ab eis pecunia. et comedetis. aquam
emptam haurietis. et bibetis. Dominus
deus tuus benedixit tibi in omni
opere manuum tuarum. Novit iter
tuum quomodo transieris solitudi-
nem hanc magnam per xl. annos
habitans tecum dominus deus tuus.
et nichil tibi defuit. Cumque transisse-
mus fratres nostros filios esau qui habi-
tabant in seir per viam campestrem
de elath. et de asiongaber. ve-
nimus ad iter quod ducit in desertum
moab. Dixitque dominus ad me. Non pug-
nes contra moabitas. nec ineas adversus
eos prelium. Non enim dabo tibi quic-
quam de terra eorum. quia filiis loth
tradidi ar in possessionem. Emim pri-
mi fuerunt habitatores eius. populus
magnus et validus. et tam excelsus.
ut de enachim stirpe quasi gigantes
crederentur. et essent similes filiorum
enachim. Denique moabite appellant
eos emym. In seir autem prius habi-
taverunt horrei. quibus expulsis atque
deletis habitaverunt filii esau. sicut fe-
cit israel in terra possessionis sue quam dedit
illi dominus. Surgentes ergo ut tran-
siremus torrentem zareth. veni-
mus ad eum. Tempus autem quo
ambulavimus de cadesbarne
usque ad transitum torrentis zareth. xxxviii.
annorum fuit donec consumeretur omnis
generatio hominum bellatorum de castris
sicut iuraverat dominus. cuius
manus fuit adversum eos. ut in-
terirent de castrorum medio. Postquam
autem universi ceciderunt pugnatores.
locutus est dominus ad me dicens.
Tu transibis hodie terminos moab.
urbem nomine ar. et accedens in vici-
nia filiorum amon. cave ne pugnes
contra eos. nec movearis ad preli-
um. Non enim dabo tibi de terra filio-
rum amon. quia filiis loth dedi eam
in possessionem. Terra gigantum
reputata est. et in ipsa olim habita-
verunt gigantes quos amonite
vocant zomzommim. populus magnus et
multus. et procere longitudinis sicut
enachim quos delevit dominus a facie
eorum. et fecit illos habitare pro eis sicut
fecerat filiis esau qui habitant in
seir. delens horreos et terram eorum
eis tradens quam possident usque in presens.
Eveos quoque qui habitabant in aserim
usque gazam. cappadoces expulerunt.
Qui egressi de cappadocia deleverunt
eos. et habitaverunt pro illis. Surgite
et transite torrentem arnon. Ecce
tradidi in manu tua seon regem
esebon amorreum. et terram eius.
Incipe possidere. et committe adversus
eum prelium. Hodie incipiam
mittere terrorem atque formidinem
tuam in populos qui habitant sub omni
celo. ut audito nomine tuo pa-
veant et in morem parturientium
contremiscant. et dolore teneantur.

Misi ergo nuntios de solitudine cademoth ad seon regem esebon verbis pacificis dicens. Transibimus per terram tuam, publica gradiemur via, non declinabimus neque ad dexteram neque ad sinistram. Alimenta pretio vende nobis ut vescamur, aquam pecunia tribue et sic bibemus. Tantum est ut nobis concedas transitum, sicut fecerunt filii esau qui habitant in seir et moabite qui habitant in ar, donec veniamus ad iordanem et transeamus ad terram quam dominus deus noster daturus est nobis. Noluitque seon rex esebon dare nobis transitum, quia induraverat dominus deus tuus spiritum eius et obfirmaverat cor illius, ut traderetur in manus tuas, sicut nunc vides. Dixitque dominus ad me. Ecce cepi tibi tradere seon et terram eius, incipe possidere eam. Egressusque est seon obviam nobis cum omni populo suo ad prelium in iesa, et tradidit eum dominus deus noster nobis. Percussimusque eum cum filiis suis et omni populo suo, cunctasque urbes in tempore illo cepimus, interfectis habitatoribus earum viris ac mulieribus et parvulis. Non reliquimus in eis quicquam absque iumentis que in partem venere predantium, et spoliis urbium quas cepimus ab aroer que est super ripam torrentis arnon, oppido quod in valle situm est, usque galaad. Non fuit vicus et civitas que nostras effugeret manus. Omnes tradidit dominus deus noster nobis, absque terra filiorum amon ad quam non accessimus, et cunctis que adiacent torrenti ieboc et urbibus montanis, universisque locis a quibus prohibuit nos dominus deus noster.

III

Itaque conversi ascendimus per iter basan. Egressusque est og rex basan in occursum nobis cum populo suo ad bellandum in edrai. Dixitque dominus ad me. Ne timeas eum, quia in manu tua traditus est cum omni populo suo ac omni terra sua. Faciesque ei sicut fecisti seon regi amorreorum qui habitavit in esebon. Tradidit ergo dominus deus noster in manibus nostris etiam og regem basan et universum populum eius. Percussimusque eos usque ad internecionem, vastantes cunctas civitates illius uno tempore. Non fuit oppidum quod nos effugeret. Sexaginta urbes, omnem regionem argob regni og in basan. Cuncte urbes erant munite muris altissimis portisque et vectibus, absque oppidis innumeris que non habebant muros. Et delevimus eos sicut feceramus seon regi esebon, disperdentes omnem civitatem, viros ac mulieres et parvulos. Iumenta autem et spolia urbium diripuimus. Tulimusque illo in tempore terram de manu duorum regum amorreorum qui erant trans iordanem, a torrente arnon usque ad montem hermon, quem sidonii sarion vocant et amorrei sanir. Omnes civitates que site sunt in planicie, et universam terram galaad et basan usque ad selcha et edrai, civitates regni og in basan. Solus quippe og rex basan restiterat de stirpe gigantum. Monstratur lectus eius ferreus qui est in rabath filiorum amon, novem cubitos habens longitudinis et quattuor latitudinis ad mensuram cubiti virilis manus. Terramque possedimus in tempore illo ab aroer que est super ripam torrentis arnon usque ad mediam partem montis galaad, et civitates illius dedi ruben et gad. Reliquam autem partem galaad et omnem basan regni og tradidi medie tribui manasse, omnem regionem argob. Et cuncta basan vocabatur terra gigantum. Iair filius manasse possedit omnem regionem argob usque ad terminos gessuri et machati, vocavitque ex nomine suo basan avoth iair, id est villas iair, usque in presentem diem. Machir quoque dedi galaad.

Et tribubus Ruben et Gad dedi terram
Galaad usque ad torrentem Arnon
medium torrentis et confinium usque ad
torrentem Iaboc qui est terminus
filiorum Ammon et planitiem solitu-
dinis atque Iordanem et terminos
Ceneroth usque ad mare deserti quod
est salsissimum ad radices mon-
tis Phasga contra orientem. Praecepique
vobis in tempore illo dicens. Dominus
deus vester dat vobis terram hanc in heredi-
tatem. Expediti praecedite fratres vestros
filios Israel omnes viri robusti absque uxo-
ribus et parvulis atque iumentis. Novi
enim quod plura habeatis pecora et in
urbibus remanere debebunt quas tra-
didi vobis donec requiem tribuat do-
minus fratribus vestris sicut vobis tribu-
it et possideant ipsi etiam terram quam tri-
buturus est eis trans Iordanem. Tunc rever-
tetur unusquisque in possessionem suam
quam dedi vobis. Iosue quoque in tempore
illo praecepi dicens. Oculi tui viderunt
quae fecit dominus deus vester duobus his regi-
bus sic faciet omnibus regnis ad quae
transiturus es. Ne timeas eos. Dominus
enim deus vester pugnabit pro vobis. Precatusque
sum dominum in tempore illo dicens. Domine
deus tu coepisti ostendere servo tuo magni-
tudinem tuam manumque fortis-
simam. Neque enim est alius deus vel
in caelo vel in terra qui possit facere opera
tua et comparari fortitudini tuae. Transibo
igitur et videbo terram hanc optimam
trans Iordanem et montem istum egre-
gium et Libanum. Iratusque est dominus mihi
propter vos nec exaudivit me sed dixit
mihi. Sufficit tibi nequaquam ul-
tra loquaris de hac re ad me. Ascende
cacumen Phasgae et oculos tuos
circumfer ad occidentem et ad aqui-
lonem austrum quoque et orientem et as-
pice. Nec enim transibis Iordanem
istum. Praecipe Iosue et corrobora eum atque
conforta quia ipse praecedet populum istum
et dividet eis terram quam visurus
es. Mansimusque in valle contra
fanum Phogor.

Et nunc Israel IIII
audi praecepta et iudicia quae ego do-
ceo te ut faciens ea vivas et ingre-
diens terram possideas quam dominus deus
patrum vestrorum daturus est vobis. Non
addetis ad verbum quod vobis loquor nec
auferetis ex eo. Custodite man-
data domini dei vestri quae ego praecipio
vobis. Oculi vestri viderunt omnia quae
fecit dominus contra Beelphegor quo-
modo contriverit omnes cultores eius de me-
dio vestri. Vos autem qui adhaeretis domino
deo vestro vivitis universi usque in prae-
sentem diem. Scitis quod docuerim vos
praecepta atque iustitias sicut manda-
vit mihi dominus deus meus sic facie-
tis ea in terra quam possessuri es-
tis et observabitis et implebitis ope-
re. Haec est enim vestra sapientia et intellectus
coram populis ut audientes universa
praecepta haec dicant. En populus sapiens
et intelligens gens magna. Nec
est alia natio tam grandis quae habeat de-
os appropinquantes sibi sicut deus noster
adest cunctis obsecrationibus nostris. Quae
est enim alia gens sic inclita ut
habeat caerimonias iustaque iudi-
cia et universam legem quam ego pro-
ponam hodie ante oculos vestros.
Custodi igitur temet ipsum et animam tu-
am sollicite ne obliviscaris verbo-
rum quae viderunt oculi tui et ne exci-
dant de corde tuo cunctis diebus
vitae tuae. Docebis ea filios ac nepo-
tes tuos diem in quo stetisti coram
domino deo tuo in Horeb quando dominus
locutus est mihi dicens. Congrega ad
me populum ut audiant sermones
meos et discant timere me omni tempore
quo vivunt in terra doceantque filios
suos. Et accessistis ad radices mon-
tis qui ardebat usque ad caelum. Erant-
que in eo tenebrae et nubes et
caligo. Locutusque est dominus ad
vos de medio ignis. Vocem verbo-
rum eius audistis et formam penitus non
vidistis. Ostendit vobis pactum su-
um quod praecepit ut faceretis.

et x uerba que scripsit in duabus tabu-
lis lapideis. Mihique mandauit in illo
tempore. ut docerem uos cerimonias et iu-
dicia que facere deberetis in terra quam pos-
sessuri estis. Custodite igitur sollicite
animas uestras. Non uidistis aliquam simi-
litudinem in die qua locutus est uobis
dominus in oreb de medio ignis.
ne forte decepti faciatis uobis sculp-
tam similitudinem masculi et femine.
similitudinem omnium iumentorum que sunt
super terram. uel auium sub celo
uolancium. atque reptilium que mouen-
tur in terra. siue piscium qui sub terra
morantur in aquis. ne forte oculis
eleuatis ad celum uideas solem et lu-
nam. et omnia astra celi. et errore de-
ceptus adores ea et colas que creauit
dominus deus tuus in ministerium
cunctis gentibus que sub celo sunt.
Vos autem tulit dominus et edu-
xit de fornace ferrea egipti. ut
haberet populum hereditarium sicut est in
presenti die. Iratusque est dominus contra
me propter sermones uestros. et iurauit
ut non transirem iordanem. nec in-
grederer terram optimam quam da-
turus est uobis. Ecce morior in hu-
mo hac. non transibo iordanem. Vos
transibitis et possidebitis terram e-
gregiam. Caue nequando obliuiscaris pac-
ti domini. quod pepigit tecum. et facias
tibi sculptilem similitudinem eorum
que dominus fieri prohibuit. quia dominus de-
us tuus ignis consumens est. deus emu-
lator. Si genueritis filios ac nepo-
tes. et morati fueritis in terra. deceptique
feceritis uobis aliquam similitu-
dinem patrantes malum coram domino
deo uestro. ut eum ad iracundiam pro-
uocetis. testes inuoco hodie ce-
lum et terram cito perituros uos
esse de terra. quam transito iordane pos-
sessuri estis. Non habitabitis in ea lon-
go tempore. sed delebit uos dominus. atque
disperget in omnes gentes. et rema-
nebitis pauci in nationibus ad quas
uos ducturus est dominus. Ibique

seruietis diis qui hominum manu
fabricati sunt. ligno et lapidi.
qui non uident nec audiunt. nec come-
dunt. non odorantur. Cumque quesieris ibi
dominum deum tuum inuenies eum. si ta-
men toto corde quesieris. et tota tribu-
latione anime tue. postquam inuenerint
omnia que predicta sunt. nouissimo tempore
reuerteris ad dominum deum tuum. et audies
uocem eius. Quia deus misericors dominus de-
us tuus est. non dimittet te. nec omnino de-
lebit. neque obliuiscetur pacti
in quo iurauit patribus tuis. Interroga
de diebus antiquis qui fuerunt
ante te. ex die quo creauit deus
deus tuus hominem super terram. a
summo celi usque ad summum eius.
si facta est aliquando huiuscemodi res.
unquam cognitum est. ut audiret
populus uocem domini loquentis de
medio ignis. sicut tu audisti et
uidisti. si fecit deus ut ingrederetur
et tolleret sibi gentem de medio na-
cionum per temptaciones. signa
digna. atque portenta. per pugnam
et robustam manum. extentique bra-
chium. et horribiles uisiones
omnia que fecit pro uobis dominus deus
uester in egipto. uidentibus oculis tuis.
ut scires quoniam dominus ipse est deus. et non
est alius preter unum. De celo te au-
dire fecit uocem suam ut doceret te.
et in terra ostendit tibi ignem suum
maximum. et audisti uerba illius
de medio ignis. quia dilexit pa-
tres tuos. et elegit semen eorum post
eos. Eduxitque te precedens in uirtu-
te sua magna de egipto. ut de-
leret nationes maximas et fortiores
te in introitu tuo. et introdu-
ceret te. et daret tibi terram earum
in possessionem sicut cernis in presenti
die. Scito ergo hodie. et cogita in cor-
de tuo quod dominus ipse est deus in ce-
lo sursum et in terra deorsum. et non est
alius. Custodi precepta eius ac
mandata que ego precipio tibi. ut bene
sit tibi. et filiis tuis post te. et

maneas multo tempore super terram quam dominus
deus tuus daturus est tibi. Tunc se-
paravit moyses tres civitates trans
iordanem ad orientalem plagam ut
confugiat ad eas qui occiderit nolens
proximum suum. nec sibi fuerit inimicus
ante unum et alterum diem. et ad har-
aliquam urbium possit evadere. Bosor
que sita est in terra campestri de tribu
ruben. et ramoth in galaad que est de tribu
gad. et golan in basan que est in tribu
manasse. Ista est lex quam proposuit
moyses coram filiis israel. et hec testimo-
nia. et cerimonie. atque iudicia que lo-
cutus est ad filios israel. quando egressi sunt
de egipto trans iordanem in valle contra
phanum phogor. in terra seon regis
amorrei. qui habitavit in esebon. quem
percussit moyses. Filii quoque israel e-
gressi ex egipto possederunt terram eius.
et terram og regis basan duorum regum
amorreorum qui erant trans iordanem
ad solis ortum. ab aroer que sita est super
ripam torrentis arnon. usque ad mon-
tem seon. qui est in ermon. omnem pla-
niciem trans iordanem ad orientalem
plagam usque ad mare solitudinis.
usque ad radices montis phasga.

V

Vocavitque israel moy-
ses omnem israelem. et dixit ad eum.
Audi israel cerimonias atque iudicia
que ego loquor in auribus vestris hodie.
discite ea. et opere conplete. Dominus deus
noster pepigit nobiscum fedus in oreb.
Non cum patribus nostris iniit pactum.
sed nobiscum qui in presentiarum
sumus. et vivimus. Facie ad faciem
locutus est nobis in monte de medio
ignis. Ego sequester et medius fui inter
dominum et vos in tempore illo. ut annuncia-
rem vobis verba eius. Timuistis enim
ignem. et non ascendistis in montem. et
ait. Ego dominus deus tuus qui e-
duxi te de terra egipti de domo servi-
tutis. Non habebis deos alienos in conspec-
tu meo. Non facies tibi sculptile
neque similitudinem omnium que sub celo
sunt desuper. et que in terra deorsum. et que

sunt in aquis sub terra. Non ado-
rabis ea. et non coles. Ego enim sum dominus
deus tuus. deus emulator. visitans
iniquitatem patrum super filios in terciam
et quartam generationem hiis qui oderunt
me. et faciens misericordiam in multa milia
diligentibus me. et custodientibus
precepta mea. Non usurpabis nomen
domini dei tui frustra. quia non erit in-
punitus qui super re vana nomen eius
assumpserit. Observa diem sabbati. ut
sanctifices eum sicut precepit tibi dominus deus
tuus. Sex diebus operaberis. et facies
omnia opera tua. Septimus dies sabbati est
id est requies domini dei tui. Non facies
in ea quicquam operis tu et filius tuus
et filia. servus et ancilla. et bos
et asinus et omne iumentum tuum. et pere-
grinus qui est intra portas tuas ut re-
quiescat servus tuus et ancilla tua
sicut et tu. Memento quod et ipse servi-
eris in egipto. et eduxerit te inde dominus
deus tuus in manu forti et brachio
extento. Iccirco precepit tibi ut obser-
vares diem sabbati. Honora patrem
tuum et matrem tuam. sicut precepit
tibi dominus deus tuus. ut longo vi-
vas tempore. et bene sit tibi in terra quam dominus
deus tuus daturus est tibi. Non occi-
des. Neque mechaberis. Furtumque non
facies. Nec loqueris contra proxi-
mum tuum falsum testimonium.
Non concupisces uxorem proximi
tui. non domum. non agrum. non servum.
non ancillam. non bovem. non asinum. et
universa que illius sunt. Hec verba locutus est
dominus ad omnem multitudinem
vestram in monte de medio ignis. et
nubis. et caliginis voce magna nichil
addens amplius. Et scripsit ea in dua-
bus tabulis lapideis quas tradidit mihi.
Vos autem postquam audistis vocem
de medio tenebrarum. et montem ardere
vidistis. accessistis ad me omnes prin-
cipes tribuum. et maiores natu atque
dixistis. Ecce ostendit nobis dominus deus noster
maiestatem et magnitudinem suam.
vocem eius audivimus de medio

ignis et probavimus hodie quod
loquente deo cum homine vixerit
homo. Cur ergo moriemur et devora
bit nos hic ignis maximus?
Si enim audierimus ultra vo
cem domini dei nostri moriemur.
Quid est omnis caro ut audiat
vocem dei viventis qui de me
dio ignis loquitur sicut nos
audivimus et possit vivere? Tu
magis accede et audi cuncta
que dixerit dominus deus noster tibi. Loque
risque ad nos et nos audientes
faciemus ea. Quod cum audis
set dominus ait ad me: Audivi vo
cem verborum populi huius que locu
ti sunt tibi. Bene omnia locuti
sunt. Quis det talem eos habe
re mentem ut timeant me et cus
todiant universa mandata mea in
omni tempore ut bene sit eis et filiis eorum
in sempiternum. Vade et dic eis: Reverti
mini in tentoria vestra. Tu vero hic
sta mecum et loquar tibi omnia man
data et cerimonias atque iudicia
que docebis eos ut faciant ea in terra
quam dabo illis in possessionem.
Custodite igitur et facite que precepit
dominus deus vobis. Non declinabitis
neque ad dexteram neque ad sinistram sed
per viam quam precepit dominus deus vester
ambulabitis ut vivatis et bene
sit vobis et protelentur dies vestri
in terra possessionis vestre. VI

Hec sunt precepta et cerimonie
atque iudicia que mandavit do
minus deus vester ut docerem vos et fa
ciatis ea in terra ad quam transgre
dimini possidendam ut timeas
dominum deum tuum et custodias omnia
mandata et precepta eius que ego pre
cipio tibi et filiis ac nepotibus
tuis cunctis diebus vite tue ut pro
longentur dies tui. Audi Israhel et
observa ut facias que precepit tibi
dominus et bene sit tibi et multi
pliceris amplius sicut pollicitus
est dominus deus tuus patrum
tuorum dare tibi terram lacte et mel
le manantem. Audi Israhel: dominus deus
tuus unus est. Diliges dominum deum
tuum ex toto corde tuo et ex tota anima
tua et ex tota fortitudine tua. Erunt
que verba hec que ego precipio
tibi hodie in corde tuo et narrabis
ea filiis tuis et meditaberis in eis sedens
in domo tua et ambulans in
itinere dormiens atque consurgens. Et
ligabis ea quasi signum in manu
tua. Eruntque et movebuntur
ante oculos tuos scribesque ea in
limine et postibus domus tue. Cumque
te introduxerit dominus deus tuus in
terram pro qua iuravit patribus
tuis Abraham Ysaac et Iacob et de
derit tibi civitates magnas et op
timas quas non edificasti domos
plenas cunctarum opum quas non
extruxisti cisternas quas non fo
disti vineta et oliveta que non plan
tasti et comederis et saturatus fueris
cave diligenter ne obliviscaris domini
qui eduxit te de terra Egypti de do
mo servitutis. Dominum deum tu
um timebis et illi soli servies
ac per nomen illius iurabis. Non
ibitis post deos alienos cunctarum
gentium que in circuitu vestro
sunt quoniam deus emulator dominus
deus tuus in medio tui. Ne quando
irascatur furor domini dei tui con
tra te et auferat te de superficie ter
re. Non temptabis dominum deum tuum sicut
temptasti in loco temptationis.
Custodi precepta domini dei tui ac
testimonia et cerimonias quas
precepit tibi et fac quod placitum est
et bonum in conspectu domini ut
bene sit tibi et ingressus possideas ter
ram optimam de qua iuravit dominus pa
tribus tuis ut deleret omnes inimi
cos tuos coram te sicut locutus
est. Cumque interrogaverit te fi
lius tuus cras dicens: Quid sibi volunt
testimonia hec et cerimonie at
que iudicia que precepit nobis dominus

deus noster dicere. Servi eramus pharaonis
in egipto. et eduxit nos dominus
de egipto in manu forti. fecitque sig-
na atque prodigia magna et pessima
in egipto contra pharaonem et omnem do-
mum illius in conspectu nostro. et eduxit
nos inde ut introductis daret ter-
ram super qua iuravit patribus nostris.
Precepitque dominus nobis ut faciamus
omnia legitima hec. et timeamus
dominum deum nostrum. ut bene sit nobis
cunctis diebus vite nostre. sicut est ho-
die. Eritque nostri misericors si custo-
dierimus et fecerimus omnia precep-
ta eius coram domino deo nostro sicut man-
davit nobis.

VII

Cum introduxerit te dominus deus
tuus in terram quam possessurus
ingrederis. et deleverit gentes multas
coram te. etheum et gergeseum et amor-
reum. chananeum et pherezeum et e-
veum et iebuseum. vii. gentes multo
maioris numeri quam tu es. et robustiores
te. tradideritque eas dominus deus
tuus tibi. percuties eas usque ad inter-
necionem. Non inibis cum eis fedus.
nec misereberis earum. nec sociabis
cum eis coniugia. Filiam tuam non
dabis filio eius. nec filiam illius ac-
cipies filio tuo. quia seducet filium tu-
um ne sequatur me. et ut magis servi-
at diis alienis. Irasceturque furor
domini. et delebit te cito. Quin po-
tius hec facietis eis. aras eorum subver-
tite. et confringite statuas. lucosque suc-
cidite. et sculptilia comburite. quia populus
sanctus es domino deo tuo. Te elegit do-
minus deus tuus. ut sis ei populus pe-
culiaris de cunctis populis qui sunt
super terram. Non quia cunctas gentes numero
vincebatis vobis iunctus est dominus.
et elegit vos cum omnibus sitis populis
pauciores. Sed quia dilexit vos
dominus. et custodivit iuramentum quod
iuravit patribus vestris. eduxit vos
in manu forti. et redemit de domo
servitutis de manu pharaonis regis
egipti. Et scies quia dominus deus tuus
ipse est deus fortis et fidelis. custodi-
ens pactum et misericordiam diligentibus se
et his qui custodiunt precepta eius
in mille generationes. et reddens odientibus
se statim ita ut disperdat eos. et ultra
non differat protinus eis restituens
quod merentur. Custodi ergo precepta et
cerimonias atque iudicia que ego man-
do tibi hodie ut facias. Si postquam
audieris hec iudicia. custodieris ea
et feceris. custodiet dominus deus tuus tibi
pactum et misericordiam quam iuravit patribus
tuis. et diliget te et multiplicabit.
benedicetque fructui ventris tui
et fructui terre tue. frumento tuo atque
vindemie. oleo et armentis gregibus
ovium tuarum super terram pro qua
iuravit patribus tuis ut daret eam
tibi. Benedictus eris inter omnes po-
pulos. Non erit apud te sterilis utrius-
que sexus tam in hominibus quam in gregibus
tuis. Auferet a te dominus omnem
languorem. et omnes infirmitates
egipti pessimas quas novisti non
inferet tibi. sed cunctis hostibus tuis. De-
vorabis quoque omnes populos quos dominus deus
tuus daturus est tibi. Non parcet eis o-
culus tuus. nec servies diis eorum ne
sint in ruinam tui. Si dixeris in corde tu-
o. plures sunt gentes iste quam ego.
quomodo potero delere eas. noli metuere.
sed recordare que fecerit dominus
deus tuus pharaoni regi egipti. et
cunctis egiptiis. plagas maximas
quas viderunt oculi tui et signa. atque
portenta. manumque robustam. et ex-
tentum brachium. ut educeret
te dominus deus tuus. Sic faciet
cunctis populis quos metuis. In-
super et crabrones mittet dominus deus
tuus in eos donec deleat omnes atque
disperdat qui te fugerint et latere
non potuerint. Non timebis eos
quia dominus deus tuus in medio tui
est. deus magnus et terribilis. ipse
consumet nationes has in conspectu
tuo paulatim atque per partes.
Non poteris delere eas pariter. ne for-

te multiplicentur contra te bestie
terre. Dabitque eos dominus deus tu
us in conspectu tuo et interficiet eos do
nec penitus deleantur. Tradetque
reges eorum in manus tuas et disper
des nomina eorum sub celo. Nullus poterit
resistere tibi donec conteras eos. Sculp
tilia eorum igne combures. Non concupis
ces argentum et aurum de quibus facta
sunt. neque assumes ex eis tibi quicquam
ne offendas propterea. quia abhominatio
est domini dei tui. Nec inferes quippiam
ex ydolo in domum tuam ne fias
anathema sicut et illud est. Quasi spur
citiam detestaberis et velud inquinamen
tum ac sordes abhominationi habebis
quia anathema est. VIII

Omne mandatum quod ego precipio ti
bi hodie. cave diligenter ut facias
ut possitis vivere et multiplicemini.
ingressique possideatis terram pro qua
iuravit dominus patribus vestris. Et recorda
beris cuncti itineris per quod adduxit te
dominus deus tuus .xl. annis per desertum
ut affligeret te. atque temptaret et
nota fierent que in tuo animo versaban
tur. utrum custodires mandata illius
an non. Afflixit te penuria et dedit
tibi cibum manna quod ignorabas tu et
patres tui. ut ostenderet tibi quod non
in solo pane vivit homo. sed in omni
verbo dei quod egreditur ex ore domini.
Vestimentum tuum quo operiebaris
nequaquam vetustate defecit. et
pes tuus non est subtritus. En quadra
gesimus annus est. ut recogites
in corde tuo. quia sicut erudit homo
filium suum. sic dominus deus tuus eru
diuit te ut custodias mandata domini
dei tui et ambules in viis eius et ti
meas eum. Dominus enim deus tuus in
troducet te in terram bonam terram rivo
rum aquarumque et fontium. in cuius
campis et montibus erumpunt
fluviorum abissi. terram frumenti or
dei ac vinearum. in qua ficus et
malagranata et olivete nascuntur
terram olei ac mellis. ubi absque
ulla penuria comedes panem
tuum. et rerum omnium habundantia per
eris. cuius lapides ferrum sunt
de montibus eius eris metalla fo
ut cum comederis et satiatus
fueris. benedicas domino deo tuo
pro terra optima quam dedit tibi. Observa
cave. ne quando obliviscaris domini dei tui
et negligas mandata eius atque iu
dicia et cerimonias quas ego pre
cipio tibi hodie. ne postquam com
deris et satiatus fueris domos pulc
edificaveris. et habitaveris in eis. habuer
que armenta boum et ovium. greges arg
ti et auri. cunctarumque rerum cop
elevetur cor tuum. et non reminisc
ris domini dei tui. qui eduxit te de te
egypti. de domo servitutis. et duct
tuus fuit in solitudine magna at
terribili. in qua erat serpens fl
adurens. et scorpio ac dipsas. et nul
omnino aqua. qui eduxit rivos in ru
de petra durissima. et cibavit t
manna in solitudine quod nescier
patres tui. Et postquam afflixit ac p
te ad extremum miser
est tui. ne diceres in corde tuo. fort
do mea et robur manus mee h
omnia prestiterunt. sed recorderis
mini dei tui. quod ipse tibi vires p
ut impleret pactum suum supe
iuravit patribus tuis. sicut pres
dies indicat. Sin autem oblitus dom
dei tui secutus fueris alienos deos. col
ris que illos et adoraveris. ecce nunc
dico tibi quod omnino dispereas. Sicut
gentes quas delevit dominus
in introitu tuo. ita et vos peribit
si inobedientes fueritis voci domini
dei vestri. IX

Audi Israhel tu transgredieris hod
Iordanem. ut possideas natio
maximas et fortiores te. civitat
ingentes. et ad celum usque mur
populum magnum atque sublimem. fil
Enachim quos ipse vidisti. et aud
quibus nullus potest ex adverso re
re. Sciens ergo hodie quod dominus

nunc ipse transibit tamquam ignis devorans atque consumens qui conterat eos. et deleat atque disperdat ante faciem tuam velociter sicut locutus est tibi. Ne dicas in corde tuo cum deleverit eos dominus deus tuus in conspectu tuo. propter iustitiam meam introduxit me deus in terram hanc ut possiderem eam. cum propter impietates suas iste delete sint nationes. Neque enim propter iustitias tuas et equitatem cordis tui ingredieris ut possideas terras eorum. sed quia ille egerunt impie introeunte te delete sunt. et ut compleret verbum suum dominus quod sub iuramento pollicitus est dominus patribus tuis Abraham Ysaac et Iacob. Scito igitur quod non propter iustitias tuas dominus deus tuus dedit tibi terram hanc optimam in possessionem cum durissime cervicis sis populus. Memento et ne obliviscaris quomodo ad iracundiam provocaveris dominum deum tuum in solitudine. Ex eo die quo egressus es ex egypto usque in locum istum semper adversum dominum contendisti. Nam et in oreb provocasti eum. et iratus delere te voluit. quando ascendi in montem ut acciperem duas tabulas lapideas. tabulas pacti quod pepigit dominus vobiscum. et perseveravi in monte. xl. diebus ac noctibus panem non comedens et aquam non bibens. Dedit quoque dominus michi duas tabulas lapideas scriptas digito dei et continentes omnia verba que vobis locutus est dominus in monte de medio ignis quando concio populi congregata est. Cumque transissent. xl. dies et totidem noctes. dedit michi dominus duas tabulas lapideas tabulas federis. Dixitque michi. Surge et descende hinc cito. quia populus tuus quem eduxisti de egypto deseruerunt velociter viam quam demonstrasti eis. feceruntque sibi vitulum conflatilem. Rursumque ait dominus ad me. Cerno quod populus iste dure cervicis sit. Dimitte me ut conteram eum et deleam nomen eius sub celo. et constituam te super gentem que hac maior et fortior sit. Cumque de monte ardente descenderem. et duas tabulas federis utraque tenerem manu. vidissemque vos peccasse domino deo vestro. et fecisse vobis vitulum conflatilem. ac deseruisse velociter viam eius quam vobis ostenderat. proieci tabulas de manibus meis. confregique eas in conspectu vestro. Et procidi ante dominum sicut prius. xl. diebus et xl. noctibus. panem non comedens et aquam non bibens propter omnia peccata vestra que gessistis contra dominum. et eum ad iracundiam provocastis. Timui enim indignationem et iram illius qua adversum vos concitatus delere vos voluit. et exaudivit me dominus et hac vice. Adversum Aaron quoque vehementer iratus voluit eum conterere. et pro illo similiter deprecatus sum. Peccatum autem vestrum quod feceratis. id est vitulum arripiens igne combussi. et in frusta comminuens omnino in pulverem redegi proieci in torrentem qui de monte descendit. In incendio quoque et in temptatione et in sepulcris concupiscentie provocastis dominum. et quando misit vos de cades barne dicens. Ascendite et possidete terram quam dedi vobis. Et contempsistis imperium domini dei vestri. et non credidistis ei. neque vocem eius audire voluistis. sed semper fuistis rebelles a die qua nosse vos cepi. Et iacui coram domino. xl. diebus et xl. noctibus. quibus eum suppliciter deprecabar. ne deleret vos ut fuerat comminatus. Et orans dixi. Domine deus ne disperdas populum tuum et hereditatem tuam quam redemisti in magnitudine tua quos eduxisti de egypto in manu forti. Recordare servorum tuorum Abraham Ysaac Iacob. Ne aspicias duriciam populi huius. et impietatem atque peccatum. ne forte dicant habitatores terre de qua eduxisti nos. non poterat

dominus introducere eos in terram
quam pollicitus est eis. et odiret illos
idcirco eduxit ut interficeret illos
in solitudine. Qui sunt populus tuus
et hereditas tua. quos eduxisti in for
titudine tua magna. et in brachio
tuo extento.

X

In tempore illo ait dominus ad me. Do
la tibi duas tabulas lapideas sicut
priores fuerunt. et ascende ad me
in montem. faciesque et archam lig
neam. et scribam in tabulis verba que
fuerunt in his quas ante fregis
ti. ponesque eas in archa. Feci igitur ar
cham de lignis sethim. Cumque do
lassem duas tabulas ligneas lapi
deas instar priorum. ascendi in montem
habens eas in manibus. Scripsitque in
tabulis iuxta id quod prius scripse
rat. verba .x. que locutus est dominus
ad vos in monte de medio ignis
quando populus congregatus est. et dedit eas mi
chi. Reversusque de monte descendi et
posui tabulas in archam quam fe
ceram. que hucusque ibi sunt sicut pre
cepit michi dominus. Filii autem
israel castra moverunt ex beroth fi
liorum iacan. in mosera ubi aaron mor
tuus ac sepultus est. pro quo sacerdotio
functus est filius eius eleazar. Inde
venerunt in galaad. De quo loco
profecti castra metati sunt in getta
batha. in terra aquarum atque torrenti
um. Eo tempore separavit tribum levi
ut portaret archam federis domini. et
staret coram eo in ministerio. ac be
nediceret in nomine illius usque in presentem
diem. Quamobrem non habuit levi par
tem. neque possessionem cum fratribus
suis. quia ipse dominus possessio eius
est. Sicut promisit ei dominus deus tuus.
Ego autem steti in monte sicut
prius .xl. diebus ac noctibus. Exaudi
vitque me dominus etiam hac vice. et te
perdere noluit. Dixitque michi. Vade
et precede populum ut ingrediatur et
possideat terram quam iuravi patribus
eorum. ut traderem eis. Et nunc israel quid

dominus deus tuus petit a te
ut timeas dominum deum tuum
ambules in viis eius. et diligas
ac servias domino deo tuo in toto cor
de tuo et in tota anima tua. custodias
mandata domini dei tui. et ceri
monias eius quas ego hodie pre
tibi. ut bene sit tibi. En domini
tui celum est et celum celi. terra et om
nia que in ea sunt. et tamen patribus tuis con
glutinatus est dominus et amavit eos. elegit
que semen eorum post eos. id est vos de cunc
tis gentibus. sicut hodie comprobatur.
Circumcidite igitur preputium cordis
vestri. et cervicem vestram ne induretis am
plius. quia dominus deus vester ipse
deus deorum et dominus dominantium
magnus et potens et terribilis qui per
sonam non accipit nec munera. Facit
iudicium pupillo et vidue. amat
peregrinum. et dat ei victum atque vesti
Et vos ergo amate peregrinos. quia
et ipsi fuistis advene in terra egypti.
Dominum deum tuum timebis. et illi
servies. ipsi adherebis. iurabisque in
nomine illius. Ipse est laus tua et de
qui fecit tibi hec magnalia et terri
bilia que viderunt oculi tui. In sep
tuaginta animabus descenderunt patres tui in egyp
tum. et ecce nunc multiplicavit te
deus tuus sicut astra celi. Ama
ergo dominum deum tuum. et observa pre
cepta eius et cerimonias. iudicia
atque mandata omni tempore.
Cognoscite XI
hodie que ignorant filii vestri
qui non viderunt disciplinam domini dei
magnalia eius. et robustam manum
extentumque brachium. signa et op
que fecit in medio egypti pharaoni
gi egypti et universe terre eius. omni
exercitui egypti et equis eorum et
curribus quomodo operuerint eos aque
maris rubri cum vos persequeren
tur. et deleverit eos dominus usque
presentem diem. vobisque quoque fe
cerit in solitudine donec veni
retis ad hunc locum. et dathan et

abyron filiis heliab. qui fuit
filius ruben. quos aperto ore suo
terra absorbuit cum domibus et ta-
bernaculis et universa substantia eorum quam
habebant in medio israel. Oculi vestri
viderunt omnia opera domini mag-
na que fecit ut custodiatis universa
mandata illius que ego hodie preci-
pio vobis et possitis introire et pos-
sidere terram ad quam ingredimini.
multoque in ea vivatis tempore quam
sub iuramento pollicitus est dominus pa-
tribus vestris et semini eorum lacte et
melle manantem. Terra enim
ad quam ingredieris possidendam
non est sicut terra egipti de qua exis-
tis ubi iacto semine in morem hor-
torum aguntur irrigue. sed mon-
tuosa est et campestris de celo expec-
tans pluvias. quam dominus deus
tuus semper invisit et oculi illius
in ea sunt a principio anni usque ad
finem eius. Si ergo obedieritis man-
datis meis que hodie precipio vobis
ut diligatis dominum deum vestrum et ser-
viatis ei in toto corde vestro et in tota anima
vestra dabit pluviam terre vestre tempo-
raneam et serotinam ut colligatis
frumentum vinum et oleum. fenumque ex agris
ad pascenda iumenta. et ut ipsi come-
datis ac saturemini. Cavete ne for-
te decipiatur cor vestrum et recedatis
a domino. serviatisque diis alienis.
et adoretis eos iratusque dominus
claudat celum et pluvie non descendant
nec terra det germen suum. pereatisque ve-
lociter de terra optima quam dominus data-
rus est vobis. Ponite hec verba mea
in cordibus et in animis vestris et sus-
pendite ea pro signo in manibus
et inter oculos vestros collocate. Docete
filios vestros ut illa meditentur quando
sederis in domo tua et ambulaveris in
via et accubueris atque surrexeris.
Scribes ea super postes et ianuas do-
mus tue ut multiplicentur dies
tui et filiorum tuorum in terra quam iura-
vit dominus patribus tuis ut daret

eis quamdiu celum imminet terre.
Si enim custodieritis mandata que
ego precipio vobis et feceritis ea ut di-
ligatis dominum deum vestrum et ambuletis
in omnibus viis eius adherentes ei dis-
perdet dominus omnes has gentes
ante faciem vestram et possidebitis
eas que maiores et fortiores vobis sunt.
Omnis locus quem calcaverit pes vester
vester erit. A deserto et libano et a flumi-
ne magno eufrate usque ad mare
occidentale erunt termini vestri. Nul-
lus stabit contra vos. terrorem vestrum et
formidinem dabit dominus deus vester super
omnem terram quam calcaturi estis. sicut
locutus est vobis. En propono in conspectu
vestro hodie benedictionem et maledic-
tionem. Benedictionem si obedieritis man-
datis domini dei vestri que ego precipio
vobis. maledictionem si non audieritis
mandata domini dei vestri sed recesseri-
tis de via quam ego nunc ostendo vo-
bis et ambulaveritis post deos alie-
nos quos ignoratis. Cum vero introdux-
erit te dominus deus tuus in terram ad quam
pergis habitandam ponens benedictio-
nem super montem garizim male-
dictionem super montem hebal. qui
sunt trans iordanem post viam que ver-
git ad solis occubitum in terra chana-
nei qui habitat in campestribus
contra galgalam que est iuxta vallem
tendentem et intrantem procul. Vos
enim transibitis iordanem ut pos-
sideatis terram quam dominus deus
vester daturus est vobis et habeatis ac
possideatis illam. Videte ergo ut im-
pleatis ceremonias atque iudicia
que ego hodie ponam in conspectu vestro.
Hec sunt precepta XII
atque iudicia que facere debetis in
terra quam dominus deus patrum tuorum
daturus est tibi ut possideas eam
cunctis diebus quibus super humum
gradieris. Subvertite loca omnia in quibus
coluerunt gentes quas possessu-
ri estis deos suos super montes ex-
celsos et colles et subter omne lig-

lium frondosum. Dissipate aras
eorum et confringite statuas. lucos
igne comburito et sculptilia comminuite. dis
perdite nomina eorum de locis illis. Non facie
tis ita domino deo vestro. sed ad locum quem
elegerit dominus deus vester de cunctis tribubus
vestris. ut ponat nomen suum ibi et habitet
in eo. venietis et offeretis in illo loco
holocausta et victimas vestras. deci
mas et primicias manuum vestrarum et
vota atque donaria primogenita bo
um et ovium. Et comedetis ibi in
conspectu domini dei vestri. ac letabimini
in cunctis ad que miseritis manum
vos et domus vestre. in quibus
benedixerit vobis dominus deus vester. Non
facietis ibi que nos hic facimus hodi
e. singuli quod sibi rectum videtur. Ne
cdum enim usque in presens tempus venistis
ad requiem et possessionem quam dominus
deus daturus est vobis. Transibitis ior
danem et habitabitis in terra quam dominus
deus vester daturus est vobis. ut requi
escatis a cunctis hostibus per cir
cuitum. et absque ullo timore habite
tis in loco quem elegerit dominus deus vester.
ut sit nomen eius in eo. Illuc omnia
que precipio conferetis holocausta.
et hostias ac decimas et primicias ma
nuum vestrarum. et quicquid precipuum est
in muneribus quod vovebitis domino. Ibi epu
labimini coram domino deo vestro et vos
et filii ac filie vestre. famuli et famu
le vestre. atque levites qui in vestris ur
bibus commoratur. neque enim habet aliam
partem et possessionem inter vos. Cave
ne offeras holocausta tua in omni
loco quem videris. sed in eo quem
elegerit dominus. In una tribuum tuarum
offeres hostias. et facies quecumque
precipio tibi. Si autem comedere volueris
et te esus carnium delectaverit. occi
de et comede iuxta benedictionem domi
ni dei tui quam dedit tibi in urbi
bus tuis. sive inmundum fuerit. hoc est ma
culatum et debile. sive mundum. hoc est
integrum et sine macula quod offerri
licet. et sicut capream et cervum

comedes absque esu dumtaxat san[guinis]
guinis quem super terram quasi aquam
effundes. Non poteris comedere in op[pidis]
tuis decimam frumenti vini et o[lei]
tui. primogenita armentorum et pe[corum]
et omnia que voveris et sponte offer[re]
volueris. et primicias manuum tu[arum]
sed coram domino deo tuo comedes
in loco quem elegerit dominus deus tuus. t[u]
tu et filius tuus ac filia. servus et
famula. atque levites qui ma[net]
qui manet in urbibus tuis. Le
taberis et reficieris coram domino deo tu[o]
in cunctis ad que extenderis ma
num. Cave ne derelinquas levitem
omni tempore quo versaris in [terra]
Cum dilataverit dominus deus tuus termi
nos tuos sicut locutus est tibi. et vo[lu]
eris vesci carnibus quas desiderat
anima tua. locus autem quem elegerit
deus tuus. ut sit nomen eius ibi
si procul fuerit. occides de armentis et pe
coribus tuis que habueris sicut pre
cepi tibi. et comedes in oppidis tu
is ut tibi placet. Sicut comeditur
caprea et cervus. ita vesceris eis
et mundus et inmundus in commune
vescentur. Hoc solum cave ne san
guinem comedas. Sanguis enim
eorum pro anima est. et ideo non debe[s]
guinem animam comedere cum carni
bus sed super terram fundes quasi a[quam]
ut sit tibi bene. et filiis tuis post
cum feceris quod placet in conspectu
domini. Quod autem sanctificaveris
et voveris domino tolles et venies
ad locum quem elegerit dominus. et offe
res oblationes tuas. carnem et sangui[nem]
super altare domini dei tui. Sangui
nem hostiarum fundes in alt
ari. carnibus autem ipse vesceris. Obser
va et audi omnia que ego precipio tibi. ut
filiis tuis post te in sempiternum
feceris quod bonum est et placitum in con
spectu domini dei tui. Cum disper
diderit dominus deus tuus ante
faciem tuam gentes ad quas in
grederis possidendas et possede[ris]

atque habitaveris in terra eorum. cave ne imite
ris eas postquam te fuerint introeunte
subversae et requiras caerimonias earum di
cens. Sicut coluerunt gentes istae deos su
os ita et ego colam. Non facies similiter
domino deo tuo. Omnes enim abho
minationes quas aversatur domi
nus fecerunt diis suis offerentes
filios et filias et comburentes igni.
Quod praecipio tibi hoc tantum facito do
mino nec addas quicquam nec
minuas. XIII
Si surrexerit in medio tui propheta
aut qui somnium vidisse se
dicat et praedixerit signum atque porte
ntum et evenerit quod locutus est et di
xerit tibi eamus et sequamur deos
alienos quos ignoras et serviamus
eis non audies verba prophetae illius
aut somniatoris quia temptat
vos dominus deus vester ut palam fiat
utrum diligatis eum an non in toto cor
de et in tota anima vestra. Dominum
deum sequimini et ipsum timete et
mandata illius custodite et audite vo
cem eius ipsi servietis et ipsi adhaerebitis.
Propheta autem ille aut fictor somnio
rum interficietur quia locutus est
ut vos averteret a domino deo vestro qui
eduxit vos de terra Aegypti et redem
it vos de domo servitutis ut erra
re te faceret de via quam praecepit
dominus deus tuus et auferes malum
de medio tui. Si tibi voluerit persuadere
frater tuus filius matris tuae aut filius
tuus aut filia tua sive uxor quae est
in sinu tuo aut amicus quem dili
gis ut animam tuam clam dicens
eamus et serviamus diis alienis quos
ignoras tu et patres tui cunctarum
circumcirca gentium quae iuxta vel
procul sunt ab initio usque ad finem
terrae non adquiescas ei nec audi
as neque parcat ei oculus tuus ut misere
aris et occultes eum sed statim inter
ficies eum. Sit primum manus
tua super eum et post te omnis po
pulus mittat manum. Lapidibus

obruetur necabitur quia voluit
te abstrahere a domino deo tuo qui eduxit
te de terra Aegypti de domo servitutis
ut omnis Israhel audiens timeat et
nequaquam ultra faciat quippi
am huius rei simile. Si audieris in
una urbium tuarum quam dominus
deus tuus dabit tibi ad habitandum di
centes aliquos. Egressi sunt filii
Belial de medio tui et averterunt ur
bis tuae habitatores atque dixerunt. Ea
mus et serviamus diis alienis quos ig
noratis quaere sollicite et diligenter
rei veritate perspecta si inveneris certum esse quod
dicitur et abominationem hanc opere
perpetratam statim percuties habitatores
urbis illius in ore gladii et delebis eam
et omnia quae in illa sunt usque ad pecora. Quic
quid etiam supellectilis fuerit congrega
bis in medio platearum eius et cum ipsa
civitate succendes ita ut universa con
sumas domino deo tuo et sit tumulus sem
piternus. Non aedificabitur amplius et non ad
haerebit de illo anathemate quicquam in ma
nu tua ut avertatur dominus ab ira furoris
sui et misereatur tui multiplicetque te
sicut iuravit patribus tuis quando audieris
vocem domini dei tui custodiens
omnia praecepta quae ego praecipio tibi
hodie ut facias quod placitum est
in conspectu domini tui. XIIII
Filii estote domini dei vestri.
Non vos incidetis nec facietis
calvitium super mortuo quoniam populus sanctus
es domino deo tuo et te elegit ut fiei
s ei in populum peculiarem de cunc
tis gentibus quae sunt super terram. Ne come
datis quae inmunda sunt. Hoc est quod comedere
debetis bovem et ovem et capram et cer
vum et capream bubalum tragela
phum pigargon origem came
leon pardalum. Omne animal quod
in duas partes ungulas findit et rumi
nat comedetis. De his autem quae ru
minant et ungulam non findunt hoc
comedere non debetis camelum le
porem chyrogryllium quia rumi
nant et non dividunt ungulam. In

inmunda erunt vobis. Sus quoque quo
niam dividit ungulam et non rumi
nat inmunda erit. Carnibus eorum non ve
scemini et cadavera non tangetis. Hec
comedetis ex omnibus que morantur
in aquis. Que habent pinnulas et squamas
comedite. Que absque pinnulis et squamis sunt
ne comedatis quia inmunda sunt. Omnes
aves mundas comedite. Inmundas
ne comedatis. aquilam scilicet et grifem
et alietum. Ixon et vulturem ac milu
um iuxta genus suum. et omne corvini ge
neris. strucionem ac noctuam et larum
atque accipitrem iuxta genus suum. hero
dium et cignum et ibin ac mergulum. por
phirionem et nicticoracem. onocro
talum et caladrium singula in genere
suo. upupam quoque et vespertilionem.
Et omne quod reptat et pennulas habet in
mundum erit et non comedetur. Omne quod
mundum est comedite. Quicquid autem morticinum
est ne vescamini ex eo. Peregrino qui in
tra portas tuas est da ut comedat
aut vende ei quia tu populus sanctus domini dei
tui es. Non coques edum in lacte ma
tris sue. Decimam partem separabis de cunc
tis fructibus tuis qui nascuntur in terra per
annos singulos et comedes in conspectu domini dei
tui. in loco quem elegerit ut ibi nomen illius
invocetur. decimam frumenti tui et vini
et olei et primogenita de armentis et ovibus
tuis offeres ut discas timere dominum deum
tuum omni tempore. Cum autem longior
fuerit via et locus quem elegerit dominus deus
tuus sibique benedixerit nec potueris ad e
um hec cuncta portare vendes omnia
et in pretium rediges portabisque in ma
nu tua et proficisceris ad locum quem elege
rit dominus deus tuus et emes ex eadem
pecunia quicquid tibi placuerit sive
ex armentis sive ex ovibus. vinum
quoque et siceram et omne quod
desiderat anima tua et comedetis
coram domino deo tuo et epulaberis
tu et domus tua. et levita qui
intra portas tuas est. Cave ne dere
linquas eum quia non habet aliam partem
in possessione tua. Anno tertio se
parabis aliam decimam ex omnibus
que nascuntur tibi eo tempore et repo
nes intra ianuas tuas. Venietque le
vites qui aliam non habet pos
sessionem tecum et peregrinus ac
pupillus ac vidua qui intra portas
tuas sunt et comedent et saturabun
tur ut benedicat tibi dominus de
us tuus in cunctis operibus manu
um tuarum que feceris. XV

Septimo anno facies re
missionem que hoc ordine
celebrabitur. Cui debetur aliquid
ab amico vel proximo ac fratre
suo repetere non poterit quia annus
remissionis est domini. A peregrino
et advena exiges civem et propinquum
repetendi non habes potestatem.
Et omnino indigens et mendicus non
erit inter vos ut benedicat tibi domi
nus deus tuus in terra quam tradi
turus est tibi in possessionem.
tamen audiens vocem domini
domini dei tui. et custodieris univer
sa que iussit et que ego hodie prae
cipio tibi benedicet tibi dominus ut
pollicitus est. Feneratis gentibus
multis et ipse a nullo accipies mu
tuum. Dominaberis nationibus plu
rimis et tui nemo dominabitur.
Si unus de fratribus tuis qui mo
ratur intra portas civitatis tue
in terra quam dominus deus tu
us daturus est tibi ad pauperta
tem venerit non obdurabis cor tuum
nec contrahes manum sed aperi
es eam pauperi. et dabis mu
tuum quo eum indigere perspex
eris. Cave ne forte subrepat tibi
impia cogitatio. et dicas in cor
de tuo. appropinquat septimus
annus remissionis. et avertas ocu
los tuos a paupere fratre tuo
nolens quod postulat mutuum
commodare ne clamet contra te
ad dominum et fiat tibi in peccatum.
sed dabis ei nec ages quippiam cal
lide in eius necessitatibus sublevandis

ut benedicat tibi dominus deus tuus
omni tempore et in cunctis ad que manum
miseris. Non deerunt pauperes in terra
habitationis tue. Idcirco ego precipio tibi ut
aperias manum fratri tuo egeno et pau
peri qui tecum versantur in terra. Cum
tibi venditus fuerit frater tuus hebreus
aut hebrea et vi. annis servierit tibi
in vii. anno dimittes eum liberum. et quem
libertate donaveris nequaquam vacuum abire
patieris. sed dabis viaticum de gregibus
tuis et de area et de torculari tuo quibus
dominus deus tuus benedixerit tibi.
Memento quod et ipse servieris in terra egip
ti. et liberaverit te dominus deus tuus.
et idcirco ego nunc precipio tibi. Sin
autem dixerit. Nolo egredi. eo quod dili
gat te et domum tuam. et bene sibi apud
te esse sentiat. assumes subulam
et perforabis aurem eius in ianua do
mus tue. et serviet tibi usque in eternum.
Ancille quoque similiter facies. Non avertes
ab eis oculos tuos quando dimiseris eos
liberos. quoniam iuxta mercedem mercenna
rii. per vi. annos servivit tibi. ut
benedicat tibi dominus deus tuus in cunctis operi
bus tuis que agis. De primogenitis que
nascuntur in armentis et ovibus tuis quicquid
est sexus masculini. sanctificabis
domino deo tuo. Non operaberis in pri
mogenito bovis. et non tondebis primo
genita ovium. In conspectu domini dei
tui comedes ea per annos singulos
in loco quem elegerit dominus deus tuus. tu
et domus tua. Sin autem habuerit macu
lam. vel claudum fuerit vel cecum aut in
aliqua parte deforme vel debile. non
immolabitur domino deo tuo. sed intra por
tas urbis tue comedes illud. Tam
mundus quam immundus similiter vescen
tur eis. quasi caprea et cervo. Hoc so
lum observabis ut sanguinem eorum
non comedas. sed effundes in terram quasi
aquam.

XVI

Observa mensem novarum frugum
et verni primum temporis. ut facias
phase domino deo tuo. quoniam in isto mense
eduxit te dominus deus tuus de egipto nocte.
Immolabisque phase domino deo tuo
de ovibus et de bobus in loco quem elegerit
dominus deus tuus. ut habitet nomen
eius ibi. Non comedes in eo panem
fermentatum. Septem diebus comedes absque
fermento afflictionis panem.
quoniam in pavore egressus es de egipto. ut
memineris diei egressionis tue de e
gipto omnibus diebus vite tue. Non appa
rebit fermentum in omnibus terminis
tuis. vii. diebus. et non remanebit de car
nibus eius quod immolatum est vespere in
die primo mane. Non poteris immolare
phase in qualibet urbium tuarum.
quas dominus deus tuus daturus est tibi. sed
in loco quem elegerit dominus deus tuus. ut
habitet nomen eius ibi. Immolabis pha
se vespere ad solis occasum quando egressus
es de egipto. et coques. et comedes in loco
quem elegerit dominus deus tuus. et mane
consurgens vades in tabernacula tua.
Sex diebus comedes azima. et in die vii.
quia collecta est domini dei tui non
facies opus. Septem ebdomadas numerabis
tibi ab ea die qua falcem in segetem
miseris. et celebrabis diem festum
ebdomadarum. domino deo tuo. ob
lationem spontaneam manus tue quam
offeres iuxta benedictionem domini dei
tui. et epulaberis coram domino deo tuo tu
et filius tuus et filia tua. et servus tuus
et ancilla tua. et levites qui est intra
portas tuas. et advena ac pupillus et vi
dua qui morantur vobiscum in loco quem
elegerit dominus deus. ut habitet nomen eius
ibi. Et recordaberis quoniam servus fuisti
in egipto. custodiesque ac facies que
precepta sunt. Sollempnitatem quoque ta
bernaculorum celebrabis per vii. dies
quando collegeris de area et torculari fru
ges tuas. et epulaberis in festivitate
tua tu et filius tuus et filia tua. ser
vus tuus et ancilla. levites quoque
et advena et pupillus ac vidua qui
intra portas tuas sunt. Septem die
bus domino deo tuo festa celebrabis in
loco quem elegerit dominus. Benedicet
que tibi dominus deus tuus in cunctis frugibus

tuus, et in omni opere manuum tuarum
erisque in leticia. Tribus vicibus per an-
num apparebit omne masculinum
tuum in conspectu domini dei tui in loco quem
elegerit. In sollempnitate azimorum,
in sollempnitate ebdomadarum, et in
sollempnitate tabernaculorum. Non appare-
bit ante dominum vacuus, sed offeret
unusquisque secundum quod habuerit iuxta
benedictionem domini dei sui quam dederit
ei. Iudices et magistros constitues in omnibus
portis tuis quas dominus deus tuus de-
derit tibi per singulas tribus tuas, ut
iudicent populum iusto iudicio, nec
in alteram partem declinent. Non ac-
cipies personam nec munera, quia mu-
nera excecant oculos sapientum et
mutant verba iustorum. Iuste quod iustum
est persequeris, ut vivas et possideas terram
quam dominus deus tuus dederit tibi. Non planta-
bis lucum et omnem arborem iuxta alta-
re domini dei tui, nec facies tibi atque
constitues statuam, que odit dominus deus tuus.

XVII

Non immolabis
domino deo tuo bovem et ovem
in quo est macula aut quippiam vici-
um, quia abhominatio est domino deo
tuo. Cumque reperti fuerint apud te
intra unam portarum tuarum quas dominus
deus tuus dabit tibi, vir aut mulier
qui faciant malum in conspectu domini
dei tui et transgrediantur pactum illius,
ut vadant et serviant diis alienis
et adorent eos, solem et lunam et omnem mi-
liciam celi, que non precepi, et hoc tibi fuerit
nunciatum, audiensque inquisieris
diligenter, et verum esse reppereris
et abhominatio facta est in Israel, educes
virum ac mulierem qui rem sce-
leratissimam perpetraverunt ad por-
tas civitatis tue, et lapidibus obruen-
tur. In ore duorum aut trium testium pe-
ribit qui interficietur. Nemo occidatur
uno dicente contra se testimonium. Ma-
nus testium prima interficiet eum,
et manus reliqui populi extrema mit-
tetur, ut auferas malum de medio
tui. Si difficile et ambiguum apud

te iudicium esse perspexeris inter san-
guinem et sanguinem, causam et cau-
sam, et lepram et lepram, et iudicum in-
tra portas tuas videris verba variari,
surge et ascende ad locum quem ele-
gerit dominus deus tuus, veniesque ad sa-
cerdotes levitici generis et ad iudicem
qui fuerit illo tempore, queresque ab eo,
qui indicabunt tibi iudicii veritatem.
Et facies quodcumque dixerint qui presunt
loco quem elegerit dominus, et docu-
erint te iuxta legem eius. Seque-
risque sententiam eorum, nec declinabis ad dex-
teram neque ad sinistram. Qui autem
superbierit, nolens obedire sacerdotis
imperio, qui eo tempore ministrat
domino deo tuo, et decreto iudicis,
morietur homo ille, et auferes malum
de Israel. Cunctusque populus audiens
timebit, ut nullus deinceps intumes-
cat superbia. Cum ingressus fueris terram quam
dominus deus tuus dabit tibi, et possi-
deris eam, habitaverisque in illa, et
dixeris: Constituam super me regem,
sicut habent omnes per circuitum nationes, eum
constitues quem dominus deus tuus elegerit
de numero fratrum tuorum. Non poteris alterius
gentis hominem regem facere, qui non
sit frater tuus. Cumque fuerit constitu-
tus, non multiplicabit sibi equos, nec re-
ducet populum in Egiptum, equitatus
numero sublevatus, presertim cum do-
minus preceperit vobis ut nequaquam amplius
per eandem viam revertamini. Non habebit
uxores plurimas, que alliciant a-
nimum eius, neque argenti et auri
inmensa pondera. Postquam autem sederit in so-
lio regni sui, describet sibi deuteronomium
legis huius in volumine, accipiens
exemplar a sacerdotibus levitice
tribus, et habebit secum, legetque illud omnibus
diebus vite sue, ut discat timere
dominum deum suum, et custodire verba et
cerimonias eius que in lege precepta
sunt. Nec elevetur cor eius in su-
perbiam super fratres suos, neque declinet
in partem dextram vel sinistram, ut
longo tempore regnet ipse et filii

super Israhel. XVIII
Non habebunt sacerdotes et levite et omnes
qui de eadem tribu sunt partem et he-
reditatem cum reliquo populo Israhel: quia sa-
crificia domini et oblationes eius comedent
et nichil aliud accipient de possessione
fratrum suorum. Dominus enim ipse est hereditas eo-
rum sicut locutus est illis. Hoc erit iudicium
sacerdotum a populo et ab his qui offerunt
victimas: sive bovem sive ovem immo-
laverint dabunt sacerdoti armum ac ven-
triculum primicias frumenti vini et ole-
i lanarumque partem ex ovium tonsione.
Ipsum enim elegit dominus deus tuus de cunc-
tis tribubus tuis ut stet et ministret
nomini domini dei tui ipse et filii eius in
sempiternum. Si exierit levites de una
urbium tuarum ex omni Israhel in qua
habitat et voluerit venire desiderans lo-
cum quem elegit dominus: ministrabit
in nomine domini dei sui sicut
omnes fratres eius levite qui stabunt eo
tempore coram domino. Partem ciborum
eandem accipiet quam et ceteri: excep-
to eo quod in urbe sua ex paterna ei suc-
cessione debetur. Quando ingressus fueris ter-
ram quam dominus deus tuus daturus
est tibi: cave ne imitari velis abhomi-
naciones illarum gencium. Nec inveni-
atur in te qui lustret filium suum aut
filiam suam ducens per ignem: aut qui
ariolos sciscitetur: aut observet sompni-
a atque auguria. Nec sit maleficus
nec incantator. nec phitones consu-
lat nec divinos: et querat a mortuis
veritatem. Omnia enim hec abhomina-
tur dominus: et propter istius modi scelera dele-
bit eos in introitu tuo. Perfectus e-
ris et absque macula cum domino deo
tuo. Gentes iste quarum possidebis
terram augures et divinos audiunt.
Tu autem a domino deo tuo aliter institutus es.
Prophetam de gente tua et de fratribus tuis
sicut me suscitabit tibi dominus deus tuus: ipsum
audies ut petisti a domino deo tuo
in oreb quando concio congregata est atque
dixisti. Ultra non audiam vocem domini
dei mei et ignem maximum amplius

non videbo ne moriar. Et ait dominus michi.
Bene omnia sunt locuti. Prophetam susci-
tabo eis de medio fratrum suorum simile
tui: et ponam verba mea in ore eius.
loqueturque ad eos omnia que precepero illi.
Qui autem verba eius que loquetur in nomine
meo audire noluerit: ego ultor existam.
Propheta autem qui arrogancia depravatus
voluerit loqui in nomine meo que ego non
precepi illi ut diceret: aut ex nomine deorum
alienorum: interficietur. Quod si tacita
cogitatione responderis: quomodo possum
intelligere verbum quod non est locutus
dominus? hoc habebis signum. Quod in nomine
domini propheta ille predixerit et non eve-
nerit: hoc dominus non locutus est: sed per
tumorem animi sui propheta confinxit. et idcir-
co non timebis eum. XIX
Cum disperdiderit dominus deus tuus
gentes quarum tibi traditurus est ter-
ram: et possederis eam: habitaveris-
que in urbibus eius et in edibus: tres
civitates separabis tibi in medio
terre quam dominus deus tuus da-
bit tibi in possessionem sternens di-
ligenter viam: et in tres equaliter
partes totam terre tue provinciam divi-
des: ut habeat e vicino qui propter homicidium
profugus est quo possit evadere. Hec
erit lex homicide fugientis cuius
vita servanda est. Qui percusserit pro-
ximum suum nesciens: et qui heri et nu-
dius tercius nullum contra eum habuisse
odium comprobatur: sed abisse simpliciter cum eo
in silvam ad ligna cedenda: et in suc-
cessione lignorum securis fugerit ma-
num: ferrumque lapsum de manu-
brio amicum eius percusserit et
occiderit: hic ad unam supradictarum
urbium confugiet et vivet. Ne forte
proximus eius cuius effusus est san-
guis dolore stimulatus persequatur
et apprehendat eum si longior via
fuerit: et percuciat animam eius qui non
est reus mortis: quia nullum contra
eum qui occisus est odium prius habuisse
monstratur. Idcirco precipio tibi ut
tres civitates equalis inter se spacii.

dilatauerit autem dominus deus
tuus terminos tuos sicut iurauit pa-
tribus tuis et dederit tibi cunctam ter-
ram quam eis pollicitus est. si tamen cus-
todieris mandata eius et feceris que ho-
die precipio tibi. ut diligas dominum de-
um tuum et ambules in uiis eius
omni tempore. addes tibi tres alias
ciuitates et supradictarum trium urbium
numerum duplicabis. ut non effundatur
sanguis innoxius in medio terre
quam dominus deus tuus dabit tibi
possidendam. ne sis sanguinis reus.
Si quis autem odio habens proximum suum
insidiatus fuerit uite eius. surgens-
que percusserit illum et mortuus fuerit.
fugerit que ad unam de supradictis ur-
bibus mittent seniores ciuitatis illius
et arripient eum de loco effugii
tradentque in manu proximi cuius
sanguis effusus est et morietur.
nec misereberis eius et auferes in-
noxium sanguinem de israel. ut bene
sit tibi. Non assumes et transferes
terminos proximi tui quos fixerunt
priores in possessione tua quam dominus
deus tuus dabit tibi in terra quam
acceperis possidendam. Non stabit
testis unus contra aliquem quicquid il-
lud peccati et facinoris fuerit. sed
in ore duorum aut trium testium stabit
omne uerbum. Si steterit testis mendax
contra hominem accusans eum pre-
uaricationis. stabunt ambo quo-
rum causa est ante dominum in conspectu
sacerdotum et iudicum qui fuerint in diebus
illis. Cumque diligentissime perscru-
tantes inuenerint falsum testem contra
fratrem suum dixisse mendacium. red-
dent ei sicut fratri suo facere cogitauit
et auferes malum de medio tui. ut
audientes ceteri timorem habeant
et nequaquam talia audeant facere.
Non misereberis eius sed animam pro
anima. oculum pro oculo. dentem pro dente.
manum pro manu. pedem pro pede exiges.

XX

Si exieris ad
bellum contra hostes tuos et ui-
deris equitatum et currus et maiorem
quam tu habes aduersarii exercitus mul-
titudinem. non timebis eos. quia do-
minus deus tuus tecum est qui edu-
xit te de terra egypti. Appropinquante
iam autem prelio. stabit sacerdos ante aciem
et sic loquetur ad populum. Audi israel
uos hodie contra inimicos uestros pug-
nam committitis. non pertimescat cor ue-
strum nolite metuere. nolite cedere. nec formi-
detis eos. quia dominus deus uester in
medio uestri est. et pro uobis contra aduer-
sarios dimicabit. ut eruat uos
de periculo. Duces quoque per sin-
gulas turmas audiente exercitu pro-
clamabunt. Quis est homo qui edi-
ficauit domum nouam et non de-
dicauit eam. Vadat et reuertatur
in domum suam. ne forte moria-
tur in bello. et alius dedicet eam. Quis est
homo qui plantauit uineam et nec-
dum fecit eam esse communem. et de qua
omnibus liceat uesci. Vadat et reuertatur in
domum suam. ne forte moriatur in bel-
lo. et alius homo fungatur eius offi-
cio. Quis est homo qui despondit uxo-
rem et non accepit eam. Vadat et reuer-
tatur in domum suam. ne forte moria-
tur in bello. et alius homo accipiat eam.
His dictis addent reliqua et loquentur ad
populum. Quis est homo formidolo-
sus et corde pauido. Vadat et reuertatur in
domum suam. ne pauere faciat corda
fratrum suorum. sicut ipse timore perterritus
est. Cumque siluerint exercitus duces
et finem loquendi fecerint. unusquis-
que suos ad bellandum cuneos prepara-
bit. Si quando accesseris ad expugnan-
dam ciuitatem. offeres ei pri-
mum pacem. Si receperit et aperuerit tibi
portas. cunctus populus qui in ea est
saluabitur et seruiet tibi sub tributo.
Sin autem fedus inire noluerint
et ceperint contra te bellum. oppugna-
bis eam. Cumque tradiderit dominus deus
tuus illam in manu tua. percuties
omne quod in ea generis masculini est in
ore gladii. absque mulieribus

infantibus, iumentis ceteris que in urbe
sunt. Omnem predam exercitui divides et co-
medes de spoliis hostium tuorum que dominus de-
us tuus dederit tibi. Sic facies cunctis ci-
vitatibus que a te procul valde sunt et
non sunt de his urbibus quas in possessionem
accepturus es. De his autem civitatibus
que dabuntur tibi nullum omnino permittes
vivere, sed interficies in ore gladii, ethe-
um videlicet et amorreum et chananeum,
pherezeum, eveum et iebuseum, sicut pre-
cepit tibi dominus deus tuus, ne forte
doceant vos facere cunctas abhominaciones
quas ipsi operati sunt diis suis, et pecce-
tis in dominum deum vestrum. Quando obsederis civi-
tatem multo tempore et munitionibus
circumdederis ut expugnes eam, non
succides arbores de quibus vesci potest,
nec securibus per circuitum debes vasta-
re regionem, quoniam lignum est et non homo,
nec potest bellantium contra te au-
gere numerum. Si qua autem ligna non sunt po-
mifera sed agrestia, et in ceteros apta
usus, succide et extrue machinas
donec capias civitatem que contra te di-
micat.

XXI

Quando inventum fuerit in terra
quam dominus deus tuus daturus
est tibi hominis cadaver occisum, et ignoratur cedis
reus, egredientur maiores na-
tu et iudices tui et metientur a loco ca-
daveris singularum per circuitum spa-
cia civitatum, et quam viciniorem cete-
ris esse perspexerint, seniores civitatis eius
tollent vitulam de armento que non traxit
iugum, nec terram scidit vomere, et ducent
eam ad vallem asperam atque saxosam
que numquam arata est nec sementem re-
cepit, et cedent in ea cervices vitule.
Accedentque sacerdotes filii levi quos
elegerit dominus deus tuus ut ministrent
ei et benedicant in nomine eius, et ad verbum
eorum omne negocium pendeat, et quicquid
mundum vel inmundum est iudicetur.
Et venient maiores natu civitatis
illius ad interfectum, lavabuntque ma-
nus suas super vitulam que in valle percus-
sa est, et dicent: Manus nostre non effuderunt
hunc sanguinem, nec oculi viderunt.
Propicius esto populo tuo israel quem redemis-
ti domine, et non reputes sanguinem
innocentem in medio populi tui israel. Et
auferetur ab eis reatus sanguinis.
Tu autem alienus eris ab innocentis
cruore qui effusus est, cum feceris quod
preceperit dominus. Si egressus fueris ad pugnam
contra inimicos tuos, et tradiderit eos
dominus deus tuus in manu tua, cap-
tivosque duxeris, et videris in numero capti-
vorum mulierem pulcram, et adamaveris eam,
volueris que habere uxorem, introduces
eam in domum tuam. Que radet cesari-
em et circumcidet ungues et deponet
vestem in qua capta est, sedensque in domo
tua flebit patrem et matrem suam u-
no mense, et postea intrabis ad eam, dormi-
esque cum illa, et erit uxor tua. Si autem
postea non sederit animo tuo, dimittes eam
liberam, nec vendere poteris pecunia, nec
opprimere per potenciam, quia humili-
asti eam. Si habuerit homo uxores duas,
unam dilectam et alteram odiosam,
genuerintque ex ea liberos, et fuerit filius
odiose primogenitus, volueritque substanciam
suam inter filios suos dividere, non poterit
dilecte filium facere primogenitum
et preferre filio odiose, sed filium odiose
agnoscet primogenitum, dabitque ei
de his que habuerit cuncta duplicia.
Iste est enim principium liberorum eius,
et huic debentur primogenita. Si genu-
erit homo filium contumacem et protervum,
qui non audiat patris ac matris imperium,
et coherctus obedire contempserit, appre-
hendent eum et ducent ad seniores ci-
vitatis illius et ad portam iudicii,
dicentque ad eos: Filius noster iste pro-
tervus et contumax est, monita
nostra audire contempnit, comessacionibus
vacat et luxurie atque conviviis. Lapidi-
bus obruet eum populus civitatis, et mori-
etur, ut auferatis malum de medio ve-
stri, et universus israel audiens pertimescat. Quando
peccaverit homo quod morte plectendum est, et ad-
iudicatus morti appensus fuerit in pati-
bulo, non permanebit cadaver eius

in ligno. sed in eadem die sepelietur.
quia maledictus a deo est qui pendet
in ligno. et nequaquam contaminabis
terram quam dominus deus tuus dederit tibi in posses
sionem. XXII

Non videbis bovem fratris tui aut
ovem errantem et preteribis. sed redu
ces fratri tuo. et si non est propinquus fra
ter tuus. nec nosti eum. duces in domum
tuam. et erunt apud te quamdiu que
rat ea frater tuus et recipiat. Similiter fa
cies de asino. et de vestimento. et de omni re
fratris tui que perierit. Si inveneris eam.
non negligas quasi alienam. Si videris
asinum fratris tui. aut bovem cecidisse in
via. non despicies. sed sublevabis cum eo.
Non induetur mulier veste virili.
nec vir utetur veste feminea. Ab
hominabilis enim apud deum est qui
facit hec. Si ambulans per viam in
arbore vel in terra nidum avis inveneris
et matrem pullis vel ovis desuper
incubantem. non tenebis eam cum fili
is. sed abire patieris. captos tenens
filios ut bene sit tibi et longo vivas tem
pore. Cum edificaveris domum novam. facies
murum tecti per circuitum ne
effundatur sanguis in domo tua
et sis reus labente alio. et in preceps ru
ente. Non seres vineam tuam alte
ro semine. ne et sementis quam sevisti. et que
nascuntur ex vinea pariter sanctificentur.
Non arabis in bove simul et asino.
Non indueris vestimento quod ex lana
linoque contextum est. Funiculos
in fimbriis facies per quattuor angulos
pallii tui quo operieris. Si duxerit vir
uxorem. et postea odio habuerit eam que
sierit que occasiones quibus dimittat eam
obiciens ei nomen pessimum. et dixerit. Ux
orem hanc accepi. et ingressus
ad eam non inveni virginem. tollent
eam pater et mater eius. et ferent secum
signa virginitatis eius ad seniores
urbis qui in porta sunt. Filiam me
am dedi huic uxorem. quam quia odit.
imponit ei nomen pessimum. ut di
cat. Non inveni filiam tuam vir

ginem. et ecce hec sunt signa vir
ginitatis filie mee. Expandent vesti
mentum coram senioribus civitatis
Apprehendentque senes urbis illius vi
rum et verberabunt illum. condempnan
tes insuper centum siclis argenti que
dabit patri puelle. quia diffamavit
nomen pessimum super virginem is
rahel. habebitque eam uxorem. et non po
terit dimittere eam omni tempore vite sue.
Quod si verum est quod obicit. et non
est inventa in puella virginitas. e
icient eam extra fores domus
patris sui. et lapidibus obruent viri
civitatis illius. et morietur. quia fe
cit nefas in israhel. ut fornicaretur
in domo patris sui. et auferes malum
de medio tui. Si dormierit vir
cum uxore alterius. uterque morien
tur. id est adulter et adultera. et auferes ma
lum de medio israhel. Si puellam virginem
desponsaverit vir. et invenerit eam ali
quis in civitate. et concubuerit cum il
la. educes utrumque ad portam civi
tatis illius. et lapidibus obruentur.
puella quia non clamavit cum esset
in civitate. vir. quia humiliavit
uxorem proximi sui. et auferes ma
lum de medio tui. Si autem in agro
reppererit vir puellam que despon
sata est. et apprehendens concubuerit cum
illa. ipse solus morietur. Puel
la nichil patietur. nec est rea mor
tis. quia sicut latro consurgit contra fra
trem suum. et occidit animam eius. ita et
puella perpessa est. Sola erat in agro
clamavit et nullus affuit qui libe
raret eam. Si invenerit vir puellam
virginem que non habet sponsum. et appre
hendens concubuerit cum illa. et res ad iudi
cium venerit. dabit qui dormivit cum
ea patri puelle. quinquaginta siclos argenti. et
habebit eam uxorem. quia humilia
vit illam. Non poterit dimittere eam
cunctis diebus vite sue. XXIII

Non accipiet homo uxorem patris sui
nec revelabit operimentum eius. Non
intrabit eunuchus attritis vel am

putatis testiculis uel abscisso ueretro
ecclesiam domini. Non ingredietur mam-
zer. hoc est de scorto natus in ecclesiam
domini. usque in decimam generationem.
Amonites et moabites. etiam post decimam
generationem non intrabunt ecclesiam domini
in eternum. quia noluerunt uobis occur-
rere cum pane et aqua in uia. cum egre-
ssi estis de egypto. et quia conduxerunt con-
tra te balaam filium beor de mesopo-
tamia syrie. ut malediceret tibi. Et
noluit dominus deus tuus audire ba-
laam. uertitque maledictionem eius
in benedictionem tuam. eo quod diligeret
te. Non facies cum eis pacem. nec queras
eis bona. cunctis diebus uite tue in sem-
piternum. Non abhominaberis ydumeum
quia frater tuus est. nec egyptium. quia
aduena fuisti in terra eius. Qui nati
fuerint ex eis. tercia generatione intrabunt
in ecclesiam domini. Quando egressus fueris ad-
uersus hostes tuos in pugnam. custodies te ab
omni re mala. Si fuerit inter uos homo
qui nocturno pollutus sit sompnio.
egredietur extra castra. et non reuer-
tetur priusquam ad uesperam lauetur
aqua. et post solis occasum regredietur
in castra. Habebis locum extra castra
ad quem egrediaris ad requisita
nature gerens paxillum in balteo.
Cumque sederis fodies per circuitum
et egesta humo operies quo releua-
tus es. Dominus enim deus tuus ambula-
bat in medio castrorum. ut eruat
te et tradat tibi inimicos tuos. ut
sint castra tua sancta. et nichil in eis
appareat feditatis. nec derelinquat
te. Non trades seruum domino suo qui
ad te confugerit. Habitabit tecum in loco
qui ei placuerit. et in una urbium
tuarum requiescet. ne contristes eum.
Non erit meretrix de filiabus israel. Non
offeres mercedem prostibuli. nec
precium canis in domo domini dei
tui. quicquid illud est quod uoueris
quia abhominatio est utrumque apud do-
minum deum tuum. Non fenerabis fratri
tuo ad usuram pecuniam. nec fru-
ges. nec quamlibet aliam rem. sed
alieno. Fratri autem tuo sine usura id
quo indiget commodabis. ut benedicat
tibi dominus deus tuus in omni opere
tuo in terra ad quam ingredieris possiden-
dam. Cum uotum noueris domino deo tuo.
non tardabis reddere. quia requiret
illud dominus deus tuus. et si moratus fu-
eris. reputabitur tibi in peccatum. Si no-
lueris polliceri. absque peccato eris. Quod
autem semel egressum est de labiis
tuis obseruabis. et facies sicut pro-
misisti domino deo tuo. et propria uolunta-
te tua. et ore tuo locutus es. Ingressus
uineam proximi tui comedes uuas
quantum tibi placuerit. foras autem
ne efferas tecum. Si intraueris sege-
tem amici tui. franges spicas. et
manu conteres. falce autem non metes.

XXIIII

Si acceperit homo uxo-
rem et habuerit eam. et non inuenerit
gratiam ante oculos eius propter aliquam
feditatem. scribet libellum repudii.
et dabit in manu illius. et dimittet
eam de domo sua. Cumque egressa alte-
rum maritum duxerit. et ille quoque oderit eam.
dederitque ei libellum repudii. et dimi-
serit de domo sua. uel certe mortuus
fuerit. non poterit prior maritus recipe-
eam in uxorem. quia polluta est
et abhominabilis facta est coram domino.
nec peccare facias terram tuam quam
dominus deus tuus tradiderit tibi possi-
dendam. Cum acceperit homo nuper
uxorem. non procedet ad bellum. nec ei quippi-
am necessitatis iniungetur publice.
sed uacabit absque culpa domui sue.
ut uno anno letetur cum uxore
sua. Non accipies loco pignoris infe-
riorem et superiorem molam. quia
animam suam apposuit tibi. Si depre-
hensus fuerit homo sollicitans
fratrem suum de filiis israel. et uen-
dito eo acceperit precium. interficietur
et auferes malum de medio tui. Ob-
serua diligenter ne incurras in pla-
gam lepre. sed facies quecumque te
docuerint sacerdotes leuitici generis

iuxta id quod precepi eis et imple
sollicite. Mementote que fecerit dominus deus
vester Marie in via cum egrederemini
de Egipto. Cum repetes a proximo tuo
rem aliquam quam debet tibi, non ingre
dieris domum eius ut pignus au
feras, sed stabis foris et ille tibi pro
feret quod habuerit. Si autem pau
per est, non pernoctabit apud te
pignus, sed statim reddes ei ante
solis occasum, ut dormiens in vesti
mento suo benedicat tibi, et habeas
iusticiam coram domino deo tuo. Non
negabis mercedem indigentis et
pauperis fratris tui, sive advene qui tecum
moratur in terra tua et intra por
tas tuas est, sed eadem die reddes
ei pretium laboris sui ante solis occasum,
quia pauper est et ex eo sustentat
animam suam, ne clamet contra te
ad dominum et reputetur tibi in peccatum.
Non occidentur patres pro filiis, nec
filii pro patribus, sed unusquisque pro
peccato suo morietur. Non pervertes
iudicium advene et pupilli, non
auferes pignoris loco vidue vesti
mentum. Memento quod servieris
in Egipto et eruerit te dominus deus tuus inde. Id
circo precipio tibi ut facias hanc
rem. Quando messueris segetem in agro
tuo et oblitus manipulum reliqueri
ris, non reverteris ut tollas eum,
sed advenam et pupillum et vidu
am auferre patieris, ut benedicat
tibi dominus deus tuus in omni opere ma
nuum tuarum. Si fruges collige
ris olivarum, quicquid remanserit
in arboribus non reverteris ut colligas,
sed relinques advene et pupillo ac
vidue. Si vindemiaveris vineam
tuam, non colliges remanentes
racemos, sed cedent in usus adve
ne pupilli ac vidue. Memento quod
et tu servieris in Egipto, ut facias
hanc rem.

XXV

Si fuerit causa inter aliquos et inter
pellaverint iudices, quem iustum
esse perspexerint, illi iustitie palmam
dabunt, quem impium cognoverint
condempnabunt impietatis. Sin autem
eum qui peccavit dignum viderint pla
gis, prosternent eum et coram se
se facient verberari. Pro mensura pec
cati erit et plagarum modus, ita dumtaxat
ut quadragenarium numerum non ex
cedant, ne fede laceratus ante oculos
tuos abeat frater tuus. Non ligabis os bo
vis terentis in area fruges tuas.
Quando habitaverint fratres simul et unus
ex eis absque liberis mortuus fuerit, uxor
defuncti non nubet alteri, sed accipiet
eam frater eius et suscitabit se
men fratris sui. Et primogenitum ex ea
nomine illius appellabit, ut non deleatur
nomen eius ex Israel. Si autem no
luerit accipere uxorem fratris sui que ei
lege debetur, perget mulier ad por
tam civitatis et interpellabit maio
res natu dicetque: Non vult fra
ter viri mei suscitare semen fratris sui in Israel
nec me in coniugium sumere. Statim
accersiri eum facient et interro
gabunt. Si responderit: Nolo eam accipe
re, accedet mulier ad eum coram senio
ribus et tollet calciamentum
de pede eius spuetque in faciem
eius et dicet: Sic fiet homini qui non
edificat domum fratris sui. Et voca
bitur nomen illius in Israel domus dis
calciati. Si habuerint inter se iurgium
viri duo, et unus contra alterum ri
xari ceperit, volensque uxor alterius
eruere virum suum de manu fortio
ris, miserit manum et apprehen
derit verenda eius, abscides ma
num illius nec flecteris super eam ulla misericordia.
Non habebis in sacculo diversa pon
dera maius et minus, nec erit in do
mo modius maior et minor.
Pondus habebis iustum et verum, et mo
dius equalis et verus erit tibi, ut
vivas multo tempore super terram quam
dominus deus tuus dederit tibi. Abho
minatur enim dominus eum qui facit
hec, et aversatur omnem iniustitiam. Me
mento que fecerit tibi Amalech in

qui egrediebaris ex egipto. quomodo
occurrerit tibi in via. et extremos
agminis tui qui lassi residebant
ceciderit. quando tu eras fame et labore con-
fectus. et non timuerit deum. Cum ergo dominus
deus tuus dederit tibi requiem et
subiecerit cunctas per circuitum
naciones. in terra quam tibi pollicitus
est delebis nomen eius sub celo. Ca-
ve ne obliviscaris. XXVI

Cumque intraveris terram quam dominus deus
tuus tibi daturus est possidendam
et obtinueris eam atque habitaveris in ea
tolles de cunctis frugibus tuis primi-
tias et pones in cartallo. pergesque ad
locum quem dominus deus tuus ele-
gerit. ut ibi invocetur nomen eius. Ac-
cedesque ad sacerdotem qui fuerit in
illis diebus. et dices ad eum. Profiteor ho-
die coram domino deo tuo quod ingressus sim in
terram pro qua iuravit patribus nostris ut da-
ret eam nobis. Suscipiensque sacerdos
cartallum de manu tua. ponet ante
altare domini dei sui. et loqueris in con-
spectu domini dei tui. Syrus perse-
quebatur patrem meum qui des-
cendit in egiptum. et ibi peregrinatus
est in paucissimo numero. Crevitque in
gentem magnam. et robustam. et
infinite multitudinis. Afflixerunt-
que nos egipcii. et persecuti sunt im-
ponentes honera gravissima. et clama-
vimus ad dominum deum patrum nostrorum qui
exaudivit nos. et respexit humilitatem
nostram. et laborem atque angustias. et
eduxit nos de egipto in manu for-
ti. et brachio extento in ingenti pavo-
re. in signis atque portentis. et intro-
duxit ad locum istum. et tradidit nobis
terram lacte et melle manantem. Et id-
circo nunc offero primicias fru-
gum terre quam dominus deus dedit
michi. Et dimittes eas in conspectu domini
dei tui. et adorato domino deo tuo epu-
laberis in omnibus bonis que dominus deus tuus
dedit tibi et domui tue. tu et levites
et advena qui tecum est. Quando comple-
veris decimam cunctarum frugum tuarum
anno decimarum tercio. dabis levite et
advene pupillo et vidue ut come-
dant intra portas tuas et saturentur.
Loquerisque in conspectu domini dei tui. Abstu-
li quod sanctificatum est de domo mea. et dedi
illud levite et advene pupillo et
vidue sicut iussisti michi. Non preterivi
mandata tua. nec sum oblitus im-
perii tui. Non comedi ex eis in luctu
meo. nec separavi ea in qualibet inmundi-
cia. nec expendi ex eis quicquam in re
funebri. Obedivi voci domini dei mei.
et feci omnia sicut precepisti michi.
Respice de sanctuario tuo. et de excelso ce-
lorum habitaculo. et benedic populo tuo
israel. et terre quam dedisti nobis. sicut iuras-
ti patribus nostris terre lacte et melle ma-
nanti. Hodie dominus deus tuus
precepit tibi ut facias mandata hec
atque iudicia. ut custodias et imple-
as ex toto corde tuo. et ex tota anima tua.
Dominum elegisti hodie. ut sit tibi deus.
et ambules in viis eius. et custodias
cerimonias illius. et mandata eius
atque iudicia. et obedias eius imperio.
Et dominus elegit te hodie. ut sis ei populus
peculiaris sicut locutus est tibi. ut cus-
todias omnia precepta eius. et faciat te
excelsiorem cunctis gentibus quas
creavit in laudem et nomen et gloriam
suam. ut sis populus sanctus domini dei tui
sicut locutus est. XXVII

Precepit autem moyses et seni-
ores israel populo dicentes. Custodite
omne mandatum quod precipio vobis hodie.
Cumque transieritis iordanem in
terram quam dominus deus tuus dabit tibi.
eriges ingentes lapides. et calce le-
vigabis eos. ut possis in eis scribere
omnia verba legis huius iordane
transmisso. ut introeas in terram
quam dominus deus tuus dabit tibi.
terram lacte et melle manantem sicut
iuravit patribus tuis. Quando ergo tran-
sieritis iordanem. erigite lapides quos
ego hodie precipio vobis in monte hebal
et levigabis eos calce. et edificabis ibi
altare domino deo tuo de lapidibus

quos ferrum non tetigit. et de saxis in
formibus. et impolitis. et offeres super
eo holocausta domino deo tuo. et immola
bis hostias pacificas. comedesque ibi.
et epulaberis coram domino deo tuo
et scribes super lapides omnia verba
legis huius plane et lucide. Dixerunt
que moyses et sacerdotes et sacerdotes levi
tici generis ad omnem israel. Attende
et audi israel. hodie factus es populus domini
dei tui. Audies vocem eius et facies
mandata atque iusticias quas ego
precipio tibi. Precepitque moyses po
pulo in die illo dicens. Hii stabunt
ad benedicendum dominum super mon
tem garizim iordane transmisso. Sy
meon levi iudas ysachar ioseph
et beniamin. Et e regione isti stabunt
ad maledicendum in monte hebal.
ruben gad aser zabulon dan
et neptalim. Et pronunciabunt le
vite. dicentque ad omnes viros israel
excelsa voce. Maledictus homo qui fa
cit sculptile et conflatile. abhomi
nationem domini. opus manuum ar
tificum. ponetque illud in abscondito.
Et respondebit omnis populus et dicet amen.
Maledictus qui non honorat patrem
suum et matrem. Et dicet omnis populus
amen. Maledictus qui transfert terminos
proximi sui. Et dicet omnis populus amen.
Maledictus qui errare facit cecum in via.
Et dicet omnis populus amen. Maledictus qui
pervertit iudicium advene. pupilli
et vidue. Et dicet omnis populus amen.
Maledictus qui dormit cum uxore pa
tris sui. et revelat operimentum lectu
li sui. Et dicet omnis populus amen. Male
dictus qui dormit cum omni iumento.
Et dicet omnis populus amen. Maledictus
qui dormit cum sorore sua. et filia
patris sui vel matris sue. Et dicet omnis
populus amen. Maledictus qui dormit cum
socru sua. Et dicet omnis populus amen.
Maledictus qui clam percusserit pro
ximum suum. Et dicet omnis populus amen.
Maledictus qui dormit cum uxore
proximi sui. Et dicet omnis populus amen.

Maledictus qui accipit munera
percutiat animam sanguinis inno
Et dicet omnis populus amen. Male
non permanet in sermonibus
huius nec eos opere perficit. Et dicet om
populus amen. XXVIII

Si autem audieris vocem domini
dei tui. ut facias atque custo
omnia mandata eius que ego
precipio tibi hodie. faciet te dominus
excelsiorem cunctis gentibus que
in terra. Venientque super te univ
dictiones iste. et apprehendent te si
cepta eius audieris. Benedictus tu in ci
vitate. et benedictus in agro. Benedic
tus fructus ventris tui et fructus ter
fructusque iumentorum tuorum. greg
armentorum tuorum. et caule ovium tu
Benedicta horrea tua. et benedic
reliquie tue. Benedictus eris ingredi
grediens. Dabit dominus inimicos tuo
os qui consurgunt adversum te
ruentes in conspectu tuo. Per un
viam venient contra te. et per
fugient a facie tua. Emittet
benedictionem super cellaria
et super omnia opera manuum tu
benedicetque tibi in terra quam acc
ris. Suscitabit te dominus sibi in
populum sanctum sicut iuravit tibi. Si cu
todieris mandata domini dei tui et
ambulaveris in viis eius. Vi
que omnes terrarum populi quod no
men domini invocatum sit super te et ti
mebunt te. Habundare te faciet do
omnibus bonis fructu uteri tui
fructu iumentorum tuorum. fructu
terre tue quam iuravit dominus patri
bus tuis ut daret tibi. Aperiet dominus
thesaurum suum optimum celum ut
tribuat pluviam terre tue in tem
suo. Benedicetque cunctis operi
manuum tuarum. Et fenerabis gentibus
multis. et ipse a nullo fenus acc
es. Constituet te dominus deus in capud
et non in caudam. et eris semper sup
et non subter. Si autem audieris ma
domini dei tui que ego precipio tibi ho

custodieris et feceris. et non declinaueris
ab eis nec ad dexteram nec ad sinistram.
nec secutus fueris deos alienos. neque colueris
eos. Quod si audire nolueris uocem domini
dei tui ut custodias et facias omnia mandata
eius et cerimonias quas ego pre
cipio tibi hodie. uenient super te
omnes maledictiones iste. et apprehendent
te. Maledictus eris in ciuitate. Male
dictus in agro. maledictum horreum
tuum. et maledicte reliquie tue. Ma
ledictus fructus uentris tui. et fruc
tus terre tue. armenta boum tuorum. et gre
ges ouium tuarum. Maledictus eris ingre
diens. et maledictus egrediens. Mittet
dominus super te famem et esuriem. et in
crepationem in omnia opera tua que tu
facies donec conterat te. et perdat uelo
citer propter adinuentiones tuas pessimas
in quibus reliquisti me. Adiungat
tibi dominus pestilentiam donec
consumat te de terra ad quam ingredie
ris possidendam. Percutiat te dominus
egestate. febre et frigore. ardore et
estu. et aere corrupto. ac rubigine.
et persequatur donec pereas. Sit
celum quod supra te est eneum. et terra
quam calcas ferrea. Det dominus imbrem
terre tue puluerem. et de celo descendat
super te cinis donec conteraris. Tra
dat te dominus corruentem ante
hostes tuos. et per unam uiam egre
diaris contra eos. et per septem fugias.
et dispergaris per omnia regna terre.
Sitque cadauer tuum in escam cunctis
uolatilibus celi et bestiis terre. et non
sit qui abigat. Percutiat te dominus
ulcere egipti. et partem corporis
per quam stercora egeruntur. scabie quoque
et prurigine. ita ut curari nequeas.
Percutiat te dominus amentia
et cecitate ac furore mentis. et palpes in
meridie sicut palpare solet cecus
in tenebris. et non dirigas uias tuas.
Omnique tempore calumpniam susti
neas et opprimaris uiolentia. nec
habeas qui liberet te. Uxorem accipias
et alius dormiat cum ea. Domum
edifices et non habites in ea. Plantes
uineam et uineam et non uindemia
bis eam. Bos tuus immoletur coram
te. et non comedes ex eo. Asinus tuus
rapiatur in conspectu tuo. et non reddetur
tibi. Oues tue dentur inimicis tu
is. et non sit qui adiuuet te. Filii tui et
filie tue tradantur alteri populo ui
dentibus oculis tuis. et deficientibus ad
conspectum eorum tota die. et non sit fortitudo
in manu tua. Fructus terre tue et omnes
labores tuos comedat populus quem ig
noras. et sis semper calumpniam
sustinens. et oppressus cunctis diebus
et stupens ad terrorem eorum que uidebunt
oculi tui. Percutiat te dominus ulcere pes
simo in genibus et in suris. sanari
que non possis a planta pedis usque ad uer
ticem tuum. Ducet te dominus et re
gem tuum quem constitueris super te in gentem
quam ignoras tu et patres tui. et seruies
ibi diis alienis. ligno et lapidi. et eris
perditus in prouerbium ac fabulam omni
bus populis ad quos te introduxerit dominus.
Sementem multam iacies in terram. et
modicum congregabis. quia lucuste de
uorabunt omnia. Uineam plantabis
et fodies. et uinum non bibes. nec colliges
ex ea quippiam. quoniam uastabitur uer
mibus. Oliuas habebis in omnibus terminis
tuis. et non ungeris oleo. quia defluent
et peribunt. Filios generabis et filias. et non
frueris eis. quoniam ducentur in captiui
tatem. Omnes arbores tuas et fruges ter
re tue rubigo consumet. Aduena qui
tecum uersatur in terra. ascendet
super te. eritque sublimior. tu autem
descendes. et eris inferior. Ipse fene
rabit tibi. et tu non fenerabis ei. Ipse erit
in caput. et tu eris in caudam. Et ue
nient super te omnes maledictiones
iste. et persequentes apprehendent te do
nec intereas. quia non audisti uocem
domini dei tui. nec seruasti mandata
eius et cerimonias quas precepit tibi.
Et erunt in te signa atque prodigia
et in semine tuo usque in sempiternum.
eo quod non seruieris domino deo tuo in gau

dio, cordisque letitia propter rerum omnium
habundantiam. Servies inimico
tuo quem inmittet tibi deus
in fame et siti et nuditate et omnium
penuria. Et inponet iugum ferre-
um super cervicem tuam donec
te conterat. Adducet dominus super
te gentem magnam de longinquo
et de extremis finibus terre in similitu-
dinem aquile volantis cum im-
petu, cuius linguam intelligere
non possis, gentem procacissimam
que non deferat seni nec misereatur
parvuli, et devoret fetus iumento-
rum tuorum ac fruges terre tue donec in-
tereas, et non relinquat tibi triticum
vinum et oleum, armenta boum et
greges ovium donec te disperdat et
conterat in cunctis urbibus tuis et
destruantur muri tui firmi atque
sublimes in quibus habebas fiduciam
in omni terra tua. Obsideberis intra
portas tuas in omni terra tua quam
dabit tibi dominus deus tuus, et co-
medes fructum uteri tui, et carnes
filiorum tuorum et filiarum tuarum quas
dedit tibi dominus deus tuus in angustia et
vastitate qua opprimet te hostis tuus.
Homo delicatus in te et luxuriosus
valde invidebit fratri suo et uxori que
cubat in sinu suo, ne det eis de car-
nibus filiorum suorum quas comedet
eo quod nichil habeat aliud in obsidione
et penuria qua vastaverint te inimi-
ci tui intra omnes portas tuas. Te-
nera mulier et delicata que super ter-
ram ingredi non valebat nec pedis
vestigium figere propter mollitiem et te-
neritudinem nimiam invidebit
viro suo qui cubat in sinu eius
super filii et filie carnibus et illuvie se-
cundarum que egrediuntur de medio fe-
minum eius et super liberis qui ea-
dem hora nati sunt. Comedent
enim eos clam propter rerum omnium penu-
riam in obsidione et vastitate qua
opprimet te inimicus tuus intra
portas tuas. Nisi custodieris et fe-

ceris omnia verba legis hu
que scripta sunt in hoc volum
et timueris nomen eius glo
et terribile, hoc est dominum de
augebit dominus plagas tuas et pla
seminis tui, et plagas magn
perseverantes infirmitates pes-
simas et perpetuas. Et convertet in te
afflictiones egipti quas timuisti
et adherebunt tibi. Insuper et uni-
versos languores et plagas que non scrip-
te sunt in volumine legis h
inducet dominus super te donec te con-
terat. Et remanebitis pauci numero qui
prius fueratis sicut astra celi
multitudine, quia non audisti vo
domini dei tui. Et sicut ante le
est dominus super vos bene vo
faciens vosque multiplicans, sic le
bitur disperdens vos atque sub
ut auferamini de terra ad quam i
ris possidendam. Disperget te d
in omnes populos a summitate ter
ad terminos eius, et servies ibi di
lienis quos et tu ignoras et patr
tui, lignis et lapidibus. In gentibus
quoque illis non quiesces neque erit re-
quies vestigio pedis tui. Dabit
tibi dominus ibi cor pavidum
ficientes oculos et animam merore
consumptam, et erit vita tua qua
dens ante te. Timebis nocte
et non credes vite tue. Mane
quis michi det vesperum, et
quis michi det mane, propter cor
formidinem qua terreberis et propter ea
que videbis oculis. Reducet te do-
minus classibus in egiptum per
de qua dixit tibi ut eam amplius
non videres. Ibi venderis inimicis
in servos et ancillas, et non erit
emat. XXIX.

Hec sunt verba federis quod precepit
Moysi ut feriret cum filiis
in terra Moab preter illud fedus
eis pepigit in Oreb. Vocavitque
ses omnem Israel et dixit ad eos. Vo
universa que fecit dominus

nob in terra egipti pharaoni . et omnibus
servis eius universeque terre illius . temptati-
ones magnas quas viderunt oculi tui .
signa illa portentaque ingentia . et
non dedit vobis dominus cor intelligens et
oculos videntes . et aures que possint au-
dire usque in presentem diem . Adduxi
vos .xl. annis per desertum . Non sunt
attrita vestimenta vestra . nec calciamenta
pedum vestrorum vetustate consumpta
sunt . Panem non comedistis . vinum
et siceram non bibistis . ut sciretis quia
ipse est dominus deus vester . Et venistis
ad hunc locum . Egressusque est seon
rex esebon . et og rex basan occurr-
entes nobis ad pugnam . et percus-
simus eos . et tulimus terram eorum . ac
tradidimus possidendam rube-
n et gad et dimidie tribui manasse .
Custodite ergo verba pacti huius
et implete ea . ut intelligatis uni-
versa que facitis . Vos statis hodie
cuncti coram domino deo vestro . principes
vestri ac tribus . et maiores natu . atque
doctores . omnis populus israel . liberi et uxo-
res vestre . et advena qui tecum moratur
in castris . exceptis lignorum ce-
soribus . et hiis qui comportant aquas . ut
transeas in federe domini dei tui . et in
iure iurando quod hodie dominus deus
tuus percutit tecum . ut suscitet
te sibi in populum . et ipse sit dominus
deus tuus . sicut locutus est tibi . et si-
cut iuravit patribus tuis . abraham . y-
saac et iacob . Nec vobis solis ego hoc fe-
dus ferio . et hec iuramenta confirmo .
sed cunctis presentibus et absentibus .
Vos enim nostis quomodo habitaverimus in
terra egipti . et quomodo transierimus
per medium nationum quas transeun-
tes vidistis abhominationes et sordes
id est ydola earum lignum et lapidem . ar-
gentum et aurum que colebant . Ne
forte sit inter vos vir aut mulier .
familia aut tribus . cuius cor aversum
est hodie a domino deo vestro . ut
vadat et serviat diis illarum gentium . et
sit inter vos radix germinans fel et
amaritudinem . Cumque audierit
verba iuramenti huius . benedicat sibi
in corde suo dicens . Pax erit mihi . et
ambulabo in pravitate cordis mei .
et assumat ebria sitientem . et dominus
non ignoscat ei . sed tunc quam maxi-
me furor eius fumet . et zelus contra
hominem illum . et sedeant super eum
omnia maledicta que scripta sunt in hoc
volumine . et deleat nomen eius sub
celo . et consumat eum in perditionem
ex omnibus tribubus israel . iuxta ma-
ledictiones que in libro legis huius ac
federis continentur . Dicetque sequens ge-
neratio . et filii qui nascentur de-
inceps . peregrini quoque qui de longe ve-
nerint videntes plagas terre illius
et infirmitates quibus eam afflixe-
rit dominus sulphure et salis ardo-
re comburens . ita ut ultra non seratur
nec virens quippiam germinet in ex-
emplum subversionis sodome et gomor-
re . ademe et seboym . quas subver-
tit dominus in ira et furore suo .
et dicent omnes gentes . Quare sic fecit
dominus terre huic . Que est hec ira furo-
ris eius immensa . Et respondebunt . Quia
dereliquerunt pactum domini quod
pepigit cum patribus eorum . quando eduxit
eos de terra egipti . et servierunt diis
alienis . et adoraverunt eos quos nescie-
bant . et quibus non fuerant attribu-
ti . Iccirco iratus est furor domini
contra terram istam . ut induceret
super eam omnia maledicta que in hoc
volumine scripta sunt . et eiecit
eos de terra sua in ira et in furore et in
indignatione maxima proiecitque in
terram alienam . sicut hodie comproba-
tur . Abscondita domino deo nostro . que
manifesta sunt nobis et filiis nostris
usque in sempiternum . ut faciamus uni-
versa verba legis huius . XXX

Cum ergo venerint super te omnes
sermones isti . benedictio sive male-
dictio quam proposui in conspectu tuo .
et ductus penitudine cordis tui in
universis gentibus in quas disperse-

rit te dominus deus tuus. et reversus fueris
ad eum. et obedieris eius imperiis. si-
cut ego hodie precipio tibi cum filiis
tuis in toto corde tuo. et in tota anima
tua. et reducet te dominus deus tuus
de captivitate tua. ac miserebitur
tibi. et rursum congregabit te de cunc-
tis populis in quos te ante dispersit.
Si ad cardines celi dissipatus fueris
inde retrahet te dominus deus tuus
et assumet atque introducet in terram
quam possederunt patres tui. et obtinebis
eam. et benedicens tibi maioris numeri
te esse faciet quam fuerunt patres tui.
Circumcidet dominus deus tuus
cor tuum. et cor seminis tui. ut diligas
dominum deum tuum in toto corde tuo et
in tota anima tua ut possis vivere. Omnes
autem maledictiones has convertet dominus super
inimicos tuos. et eos qui oderunt te et per-
sequuntur. Tu autem reverteris et
audies vocem domini dei tui. faciesque
universa mandata que ego precipio tibi
hodie. et abundare te faciet dominus deus
tuus in cunctis operibus manuum
tuarum. in sobole uteri tui. et in fruc-
tu iumentorum tuorum. In ubertate terre
tue. et in rerum omnium largitate. Re-
vertetur enim dominus. ut gaudeat
super te in omnibus bonis sicut gavisus
est in patribus tuis. Si tamen audieris
vocem domini dei tui. et custodieris
precepta eius. et cerimonias que in hac
lege conscripte sunt. et revertaris ad do-
minum deum tuum in toto corde
tuo. et in tota anima tua. Mandatum
hoc quod ego precipio tibi hodie non
supra te est. neque procul positum. nec
in celo situm. ut possis dicere. Quis
nostrum valet ad celum conscendere ut
deferat illud ad nos ut audiamus
atque opere compleamus. neque trans
mare positum. ut causeris et dicas.
Quis ex nobis transfretare poterit
mare. et illud ad nos ut audiamus
atque opere compleamus. Nec trans ma-
re positum ut causeris et dicas. Quis
ex nobis transfretare poterit ma-

re. et illud ad nos usque defer
possimus audire et facere quod
ceptum est. Sed iuxta te est s
valde in ore tuo. et in corde tuo
Considera quod proposuerim hodie in
conspectu tuo vitam et bonum. et con
trarium mortem et malum. ut diligas dominum
deum tuum. et ambules in viis eius. et cus
todias mandata illius et cerimo
atque iudicia. et vivas. ac multipli
cet te. benedicatque tibi in terra
quam ingredieris possidendam.
autem aversum fuerit cor tuum.
dire nolueris atque errore decept
raveris deos alienos et servieris
predico tibi hodie quod pereas. et pa
tempore moreris in terra ad quam
dane transmisso ingredieris
sidendam. Testes invoco hodie
et terram quod proposuerim vobis vitam
bonum benedictionem et maledictionem
Elige ergo vitam. ut et tu vivas
men tuum. et diligas dominum deum
atque obedias voci eius. et illi adhe
ipse est enim vita tua et longitudo
tuorum. ut habites in terra pro qua
vit dominus patribus tuis. abrah
ysaac et iacob. ut daret eam illis.
Abiit itaque moy- XXXI
ses. et locutus est omnia verba
universum israel. et dixit ad eos
tum .xx. annorum sum hodie. non po
ultra egredi et ingredi. presertim cum
minus dixerit michi. Non tra
bis iordanem istum. Dominus ergo de
tuus transibit ante te. ipse di
omnes gentes has in conspectu tuo
et possidebis eas. et iosue iste tr
sibit ante te. sicut locutus est do
faciet que dominus eis sicut fe
seon et og regibus amorreorum et
eorum. delevitque eos. Cum ergo et h
tradiderit vobis. similiter facie
eis sicut precepi vobis. Viriliter agi
et confortamini. Nolite timere nec
veatis ad conspectum eorum. quia
minus deus tuus. ipse est du
tuus. et non dimittet nec derelin

te. Vocavitque Moyses Iosue dixitque ei
coram omni multitudine filiorum Israel: Con-
fortare et esto robustus. Tu enim intro-
duces populum istum in terram quam da-
turum se patribus eorum iuravit Dominus, et tu
eam sorte divides. Et Dominus qui ductor
est vester, ipse erit tecum, non dimittet te.
Noli timere nec paveas. Scripsit itaque
Moyses legem hanc et tradidit eam
sacerdotibus filiis Levi qui archam fede-
ris Domini portabant, et cunctis seni-
oribus Israel. Praecepitque eis dicens: Post
septem annos remissionis in sollemp-
nitate tabernaculorum convenienti-
bus cunctis ex filiis Israel ut appareant
in conspectu Domini dei sui in loco quem
elegerit Dominus, leges verba legis
huius coram filiis Israel audientibus
eis et in unum omni populo congrega-
to tam viris quam mulieribus par-
vulis et advenis qui sunt intra por-
tas tuas, ut audientes discant et
timeant Dominum deum vestrum et custodi-
ant impleantque omnes sermones
legis huius. Filii quoque eorum qui nunc
ignorant ut audire possint et time-
ant Dominum deum suum cunctis di-
ebus quibus versantur in terra ad quam
vos Iordane transmisso pergitis obti-
nendam. Et ait Dominus ad Moysen:
Ecce prope sunt dies mortis tuae. Voca
Iosue et state in tabernaculo testimo-
nii ut praecipiam ei. Abierunt ergo Mo-
yses et Iosue et steterunt in taberna-
culo testimonii. Apparuitque Dominus i-
bi in columpna nubis quae stetit in intro-
itu tabernaculi. Dixitque Dominus ad Moy-
sen: Ecce tu dormies cum patribus
tuis et populus iste consurgens fornicabi-
tur post deos alienos in terra ad quam in-
greditur ut habitet in ea. Ibi dere-
linquet me et irritum faciet foedus quod
pepigi cum eo. Et irascetur furor meus
contra eos in die illo et derelinquam eum
et abscondam faciem meam ab eo et
erit in devorationem. Invenient eum
omnia mala et afflictiones ita ut di-
cat in illo die: Vere quia non est deus

mecum. Invenerunt me haec mala.
Ego autem abscondam et celabo faciem
meam in die illo propter omnia mala quae
fecit quia secutus est deos alienos.
Nunc itaque scribite vobis canticum istud
et docete filios Israel ut memoriter tene-
ant et ore decantent et sit mihi carmen
istud pro testimonio inter filios Israel.
Introducam enim eum in terram pro qua
iuravi patribus suis lacte et melle ma-
nantem. Cumque comederint et satu-
rati crassique fuerint, avertentur ad
deos alienos et servient eis, detrahent-
que mihi et irritum facient pactum me-
um. Postquam invenerint eum mul-
ta mala et afflictiones, respondebit ei can-
ticum istud pro testimonio quod
nulla delebit oblivio ex ore semi-
nis. Scio enim cogitationes eius quae
facturus sit hodie antequam introdu-
cam eum in terram quam ei polli-
citus sum. Scripsit ergo Moyses can-
ticum et docuit filios Israel. Praecepitque
Dominus Iosue filio Nun et ait: Con-
fortare et esto robustus. Tu enim
introduces filios Israel in terram quam
pollicitus sum et ego ero tecum. Post-
quam autem scripsit Moyses verba legis
huius in volumine atque complevit,
praecepit Levitis qui portabant ar-
cham foederis Domini dicens: Tollite
librum istum et ponite eum in latere ar-
chae foederis Domini dei vestri ut sit ibi contra
te in testimonium. Ego enim scio conten-
tionem tuam et cervicem durissimam.
Adhuc vivente me et ingrediente
vobiscum semper contentiose egis-
tis contra Dominum. Quanto magis cum
mortuus fuero. Congregate ad me omnes
maiores natu per tribus vestras atque
doctores et loquar audientibus eis
sermones istos et invocabo contra eos cae-
lum et terram. Novi enim quod post
mortem meam inique agetis et decli-
nabitis cito de via quam praecepi vo-
bis et occurrent vobis mala in extre-
mo tempore cum feceritis malum in
conspectu Domini ut irritetis eum

per opera manuum vestrarum. Locutus
est ergo Moyses audiente universo ce-
tu filiorum Israel verba carminis hu-
ius et ad finem usque complevit. XXXII

Audite celi que loquor, audiat ter-
ra verba oris mei. Concrescat
ut pluvia doctrina mea, fluat ut
ros eloquium meum, quasi ymber super her-
bam et quasi stille super gramina. Quia nomen
domini invocabo. Date magnificen-
tiam deo nostro. Dei perfecta sunt opera,
et omnes vie eius iudicia. Deus fidelis
et absque ulla iniquitate, iustus et rec-
tus. Peccaverunt ei et non filii eius in sor-
dibus. Generacio prava atque perver-
sa. Hec ne reddis domino, popule stulte
et insipiens? Numquid non ipse est pa-
ter tuus qui possedit te et fecit et creavit
te? Memento dierum antiquorum, cogi-
ta generaciones singulas. Interroga pa-
trem tuum et annunciabit tibi, ma-
iores tuos et dicent tibi. Quando divide-
bat altissimus gentes, quando separabat
filios Adam, constituit terminos populorum
iuxta numerum filiorum Israel. Pars autem
domini populus eius, Iacob funicu-
lus hereditatis huius. Invenit eum
in terra deserta, in loco horroris et
vaste solitudinis. Circumduxit
eum et docuit et custodivit quasi pu-
pillam oculi sui. Sicut aquila pro-
vocans ad volandum pullos suos
et super eos volitans, expandit alas
suas et assumpsit eos atque portavit
in humeris suis. Dominus solus
dux eius fuit, et non erat cum eo deus
alienus. Constituit eum super ex-
celsam terram, ut comederet fructus
agrorum, ut sugeret mel de petra, o-
leumque de saxo durissimo, butirum
de armento et lac de ovibus cum adipe
agnorum et arietum filiorum Basan
et hircos cum medulla tritici, et
sanguinem uve biberet meracis-
simum. Incrassatus est dilectus et
recalcitravit. Incrassatus, impingua-
tus, dilatatus. Dereliquit deum facto-
rem suum et recessit a deo salutari suo.

Provocaverunt eum in diis alie-
nis, et in abhominacionibus ad iracun-
diam concitaverunt. Immolaverunt demo-
niis et non deo, diis quos ignora-
bant. Novi recentesque venerunt, quos non
coluerunt patres eorum. Deum qui te ge-
nuit dereliquisti, et oblitus es domini
creatoris tui. Vidit dominus et ad i-
racundiam concitatus est, quia provoca-
verunt eum filii sui et filie. Et ait: Ab-
scondam faciem meam ab eis et con-
siderabo novissima eorum. Generacio enim
perversa est et infideles filii. Ipsi me
provocaverunt in eo qui non erat deus,
et irritaverunt in vanitatibus suis.
Et ego provocabo eos in eo qui non est
populus, et in gente stulta irritabo eos.
Ignis succensus est in furore meo
et ardebit usque ad inferni novissima,
devorabitque terram cum germine suo
et montium fundamenta comburet. Con-
gregabo super eos mala et sagittas
meas complebo in eis. Consumentur fa-
me et devorabunt eos aves morsu
amarissimo. Dentes bestiarum
inmittam in eos cum furore tra-
hencium super terram atque serpen-
tium. Foris vastabit eos gladius,
et intus pavor. Iuvenem simul
ac virginem lactentem cum homi-
ne sene. Dixi: Ubi nam sunt? Ces-
sare faciam ex hominibus memori-
am eorum. Sed propter iram inimicorum di-
tuli, ne forte superbirent hostes
eorum et dicerent: Manus nostra excel-
sa et non dominus fecit hec omnia. Gens
absque consilio est et sine prudencia. Uti-
nam saperent ac intelligerent ac
novissima providerent. Quomodo
persequebatur unus mille et duo fu-
garent decem milia? Nonne ideo quia deus
suus vendidit eos, et dominus con-
clusit illos? Non enim est deus noster
ut dii eorum, et inimici nostri sunt iu-
dices. De vinea Sodomorum vinea eo-
rum et de suburbanis Gomorre. Uva eo-
rum uva fellis et botrus amarissimus.
Fel draconum vinum eorum et venenum

aspidum insanabile. Nonne haec con
dita sunt apud me, et signata in thesauris
meis? Mea est ultio, et ego retribuam
in tempore, ut labatur pes eorum. Iuxta est
dies perditionis, et adesse festinant tempora.
Iudicabit dominus populum suum et
in servis suis miserebitur. Videbit quod infir
mata sit manus, et clausi quoque defece
runt, residuique consumpti sunt. Et di
cent: Ubi sunt dii eorum in quibus habe
bant fiduciam? de quorum victimis
comedebant adipes, et bibebant vi
num libaminum. Surgant et opitu
lentur vobis, et in necessitate vos prote
gant. Videte quod ego sim solus,
et non sit alius deus praeter me. Ego occi
dam et ego vivere faciam; percutiam
et ego sanabo; et non est qui de manu
mea possit eruere. Levabo ad caelum
manum meam. Vivo ego in aeternum.
Si acuero ut fulgur gladium meum,
et arripuerit iudicium manus mea,
reddam ultionem hostibus meis, et
his qui oderunt me retribuam.
Inebriabo sagittas meas sanguine,
et gladius meus devorabit carnes,
de cruore occisorum, et de captivitate
nudati inimicorum capitis. Laudate
gentes populum eius, quia sanguinem
servorum suorum ulciscetur, et vindictam retri
buet in hostes eorum, et propitius erit ter
rae populi sui. Venit ergo Moyses et locutus
est omnia verba cantici huius in auri
bus populi, ipse et Iosue filius Nun. Com
plevitque omnes sermones istos loquens
ad universum Israel, et dixit ad eos: Poni
te corda vestra in omnia verba mea quae
ego testificor vobis hodie, ut manda
tis ea filiis vestris custodire et facere,
et implere universa quae scripta sunt legis
huius. Quia non incassum praecepta
sunt vobis, sed ut singuli in eis vi
verent; quae facientes longo perseve
retis tempore in terra ad quam Ior
dane transmisso ingredimini posside
ndam. Locutusque est dominus ad
Moysen in eadem die, dicens: Ascende
in montem istum Abarim, id est transi
tum, in montem Nebo qui est in ter
ra Moab contra Iericho, et vide terram
Chanaan, quam ego tradam filiis
Israel obtinendam, et morere in monte.
Quem conscendens iungeris populis tu
is, sicut mortuus est Aaron frater tuus
in monte Hor, et appositus est populis
suis. Quia praevaricati estis contra me
in medio filiorum Israel ad aquas contra
dictionis in Cades deserti Sin, et non
sanctificastis me inter filios Israel. E contra
videbis eam et non ingredieris in eam quam
ego dabo filiis Israel.

XXXIII

Haec est benedictio qua benedixit
Moyses homo dei filiis Israel ante
mortem suam, et ait: Dominus
de Sina venit, et de Seir ortus est
nobis; apparuit de monte Pharan,
et cum eo sanctorum milia. In dextera eius ig
nea lex. Dilexit populos; omnes sancti in
manu illius sunt, et qui appro
pinquant pedibus eius accipient de
doctrina illius. Legem praecepit nobis
Moyses, hereditatem multitudinis
Iacob. Erit apud rectissimum rex
congregatis principibus populi cum tri
bubus Israel. Vivat Ruben et non moria
tur, et sit parvus in numero. Haec est Iu
dae benedictio: Audi domine vocem Iu
dae, et ad populum suum introduc eum;
manus eius pugnabunt pro eo, et
adiutor illius contra adversari
os eius erit. Levi quoque ait: Perfec
tio quoque tua et doctrina tua viro
sancto tuo, quem probasti in tempta
tione, et iudicasti ad aquas contradic
tionis. Qui dixit patri suo et matri
suae: Nescio vos; et fratribus suis: Ig
noro illos; et nescierunt filios suos.
Hii custodierunt eloquium tuum
et pactum tuum servaverunt; iudicia
tua o Iacob, et legem tuam o Israel.
Ponent thymiama in furore tuo,
et holocaustum super altare tuum. Be
nedic domine fortitudini eius,
et opera manuum illius suscipe. Per
cute dorsa inimicorum eius, et qui o
derunt eum non consurgant. Beniamin

mini ait. Amantissimus domini habi-
tabit confidenter. in eo quasi in thalamo
tota die morabitur. et inter humeros
illius requiescet. Ioseph quoque ait.
De benedictione domini terra eius. de
pomis celi et rore. atque abysso sub-
iacente. de pomis fructuum solis
ac lune. de vertice antiquorum mon-
tium. de pomis collium eternorum. de
frugibus terre et de plenitudine eius.
Benedictio illius qui apparuit in
rubo. veniat super caput ioseph
et super verticem nazarei inter fra-
tres suos. Quasi primogeniti tau-
ri pulcritudo eius. cornua rino-
cerontis cornua illius. In ipsis ven-
tilabit gentes usque ad terminos
terre. Hee sunt multitudines effra-
im. et hec milia manasse. Et zabu-
lon ait. Letare zabulon in exitu
tuo. et ysachar in tabernaculis tuis.
Populos vocabunt ad montem.
ibi immolabunt victimas iusti-
cie. Qui inundationem maris quasi lac
sugent. et thesauros absconditos ha-
renarum. Et gad ait. Benedictus
in latitudine gad. quasi leo requi-
evit. cepitque brachium et verticem.
Et vidit principatum suum quod in par-
te sua doctor esset repositus. Qui fu-
it cum principibus populi. et fecit
iusticias domini. et iudicium suum
cum israel. Dan quoque ait. Dan ca-
tulus leonis fluet largiter de basan.
Et neptalim dixit. Neptalim habun-
dantia perfruetur. et plenus erit
benedictionibus domini. mare et
meridiem possidebit. Aser quoque ait.
Benedictus aser in filiis. aser sit pla-
cens fratribus suis. et tinguat in oleo pe-
dem suum. Ferrum et es calciamentum
eius. Sicut dies iuventutis tue.
ita et senectus tua. Non est deus alius
ut deus rectissimi. ascensor celi
auxiliator tuus. Magnificentia
eius discurrunt nubes. Habitacu-
lum eius sursum. et subter brachia
sempiterna. Eiciet a facie tua in-

imicum. dicetque. conterere. Habitab-
it israel confidenter. et solus. Oculus iacob in
terra frumenti et vini. celique caligab-
unt rore. Beatus es tu israel. Quis simi-
lis tui popule qui salvaris in domino. scu-
tum auxilii tui. et gladius glorie
tue. Negabunt te inimici
tui. et tu eorum colla calcabis.

Ascendit ergo — XXXIIII
moyses de campestribus moab
super montem nebo in vertice
phasga contra iericho. ostenditque ei
dominus omnem terram galaad usque
dan. et universum neptalim. ter-
ramque effraim. et manasse. et
omnem terram iuda usque ad mare no-
vissimum. et australem plagam
et latitudinem campi iericho ci-
vitatis palmarum usque segor. Dixit-
que dominus ad eum. Hec est terra
nova pro qua iuravi abraham
ysaac et iacob dicens. Semini tuo
dabo eam. Vidisti eam oculis tuis et
non transibis ad illam. Mortuusque est
ibi moyses servus domini in terra moab
iubente domino. et sepelivit eum
in valle terre moab contra phogor
et non cognovit homo sepulchrum eius
usque in presentem diem. Moyses
centum et viginti annorum erat quando mortuus est. non
caligavit oculus eius. nec dentes
illius moti sunt. Fleveruntque
filii israel in campestribus moab triginta
diebus. Et completi sunt dies planc-
tus lugentium moysen. Iosue vero
filius nun repletus est spiritu sapientie
quia moyses posuit super eum ma-
nus. Et obedierunt ei filii israel. fece-
runt sicut precepit dominus moy-
si. Et non surrexit ultra propheta in israel
sicut moyses quem nosset dominus fa-
cie ad faciem in omnibus signis
atque portentis que per eum misit
ut faceret in terra egypti pharaoni
et omnibus servis eius. universeque ter-
re illius. et cunctam manum robus-
tam. magnaque mirabilia que fecit
moyses coram universo israel.

Incipit prologus in libro Iosue

Tandem finito pentateucho Moysi velud grandi fenore liberati, ad Iesum filium Naue manum mittimus, quem Hebrei Iosue Bennun, id est Iosue filium Nun vocant, et ad Iudicum librum quem Sophtim appellant; ad Ruth quoque et Hester, quos hisdem nominibus efferunt. Monemusque lectorem ut siluam Hebraicorum nominum et distinctiones per membra diuisas diligens scriptor conseruet, ne et noster labor et illius studium pereat. Et ut inprimis, quod sepe testatus sum, sciat me non in reprehensionem veterum noua cudere, sicut amici mei criminantur, sed pro virili parte offerre linguam meam hominibus, quos tamen nostra delectant, ut pro Grecorum exaplis, que et sumptu et labore maximo indigent, editionem nostram habeant, et sicubi in antiquorum voluminum lectione dubitauerint, hec illis conferentes inueniant quod requirunt, maxime cum apud Latinos tot sint exemplaria quot codices, et unusquisque pro arbitrio suo vel addiderit vel subtraxerit quod ei visum est, et utique non possit verum esse quod dissonat. Unde cesset arcuato vulnere contra nos insurgere scorpius, et sanctum opus venenata carpere lingua desistat, vel suscipiens si placet, vel contempnens si displicet, memineritque illorum versuum: Os tuum habundauit malicia, et l. t. c. d. Sedens a. fr. t. l. et aduersus fi. m. t. po. scan. Hec fecisti et tacui. Existimasti inique quod ero tui similis. ar. t. et sta. contra faciem tuam. Que enim audientis vel legentis utilitas est nos laborando sudare, et alios detrahendo laborare, dolere Iudeos quod calumpniandi eis et irridendi Christianos sit ablata occasio, et ecclesie homines id despicere, immo lacerare, unde aduersarii torqueantur? Quod si ue tuis eis tantum interpretatio placet, quare tamen non displicet? et nichil extra recipiendum putant, curent que sub asteriscis et obelis vel addita sunt vel amputata legunt et negligunt, et cur eas legunt. Cur Danielem iuxta Theodotionis translationem ecclesie susceperunt? Cur Origenem mirantur, et Eusebium Pamphili cunctas editiones similiter disserentes? Aut que fuit stulticia, postquam vera dixerunt, proferre que falsa sunt? Unde autem in Nouo Testamento probare poterunt assumpta testimonia que in libris veteribus non habentur? Hec diximus ne calumpniantibus omnino tacere videamur. Ceterum post sancte Paule dormitionem, cuius vita virtutis exemplum est, et hos libros quos Eustochio virgini Christi negare non potui, decreuimus, donec spiritus hos reget artus, prophetarum explanationi incumbere, et omissum iam diu opus quasi quodam postliminio repetere, presertim cum et admirabilis sanctusque vir Pammachius hoc idem litteris flagitet, et nos ad patriam festinantes mortiferos Sirenarum cantus surda debeamus aure transire.

Incipit liber Iosue.

Et factum est post mortem Moysi servi Domini ut loqueretur Dominus ad Iosue filium Nun ministrum Moysi, et diceret ei: Moyses servus meus mortuus est. Surge et transi Iordanem istum, tu et omnis populus tecum in terram quam ego dabo filiis Israel. Omnem locum quem calcauerit vestigium pedis vestri vobis tradam, sicut locutus sum Moysi. A deserto Libano usque ad fluvium magnum Eufraten, omnis terra Etheorum usque ad mare magnum contra solis occasum erit terminus vester. Nullus poterit vobis resistere cunctis diebus vite tue. Sicut fui cum Moyse, ita ero tecum; non dimittam nec derelinquam te. Confortare et esto robustus. Tu enim sorte diuides populo huic terram pro qua iuraui patribus tuis ut traderem eam illis. Confortare igitur et esto robustus valde, ut custodias et facias omnem

legem quam precepit tibi moyses ser-
vus meus. Ne declines ab ea ad dex-
teram vel ad sinistram, ut intelligas
cuncta que agis. Non recedat volumen
legis ab ore tuo, sed meditabis in eo
diebus ac noctibus, ut custodias et
facias omnia que scripta sunt in eo.
Tunc diriges viam tuam, et intel-
liges eam. Ecce precipio tibi. Confortare
et esto robustus. Noli metuere et no-
li timere, quia tecum est dominus deus tuus in
omnibus ad quecumque perrexeris. Pre-
cepitque iosue principibus populi di-
cens. Transite per medium castrorum
et imperate populo ac dicite. Prepara-
te vobis cibaria, quoniam post diem tercium
transibitis iordanem, et intrabitis ad
possidendam terram quam dominus deus
noster daturus est vobis. Rubenitis quoque
et gaditis, et dimidie tribui ma-
nasse ait. Mementote sermonis quem
precepit vobis moyses famulus
domini dicens. Dominus deus vester
dedit vobis requiem et omnem terram. Uxo-
res vestre et filii vestri ac iumenta ma-
nebunt in terra quam tradidit
vobis moyses trans iordanem. Vos
autem transite armati ante fratres
vestros omnes fortes manu et pug-
nate pro eis donec det requiem do-
minus fratribus vestris sicut et vobis dedit,
et possideant ipsi quoque terram quam
dominus deus vester daturus est eis.
Et sic revertemini in terram posses-
sionis vestre et habitabitis in ea quam vo-
bis dedit moyses famulus domini
trans iordanem contra solis ortum. Res-
ponderuntque ad iosue atque dixerunt. Omnia
que precepisti nobis faciemus et quocumque
miseris ibimus. Sicut obedivimus
in cunctis moysi, ita obediemus
tibi, tantum sit dominus deus tuus tecum
sicut fuit cum moyse. Qui contra-
dixerit ori tuo et non obedierit cunctis
sermonibus quos preceperis ei, mori-
atur. Tu tantum confortare et viriliter
age.

II

Misit igitur iosue filius nun de se-
thim duos viros exploratores in
abscondito et dixit eis. Ite et considerate ter-
ram urbemque iericho. Qui pergentes ingressi
sunt domum mulieris meretricis
nomine raab, et quieverunt apud eam.
Nunciatumque est regi iericho et dictum. Ec-
ce viri ingressi sunt huc per noctem de fi-
liis israel, ut explorarent terram. Mi-
sitque rex iericho ad raab mittens
dicens. Educ viros qui venerunt
ad te et ingressi sunt domum tuam. Explo-
ratores quippe sunt, et omnem terram
consideraverunt. Tollensque mulier vi-
ros abscondit et ait. Fateor venerunt
ad me, sed nesciebam unde essent.
Cumque porta clauderetur in tenebris,
et ipsi pariter exierunt, persequimini
cito et comprehendetis eos. Ipsa autem
fecit ascendere viros in solarium domus
sue, operuitque eos lini stipula que ibi
erat. Hi autem qui missi fuerant
secuti sunt eos per viam que ducit ad
vada iordanis. Illisque egressis statim
porta clausa est. Nec dum obdormi-
erant qui latebant, et ecce mulier as-
cendit ad eos et ait. Novi quod dominus tra-
diderit vobis terram. Etenim irruit in
nos terror vester et elanguerunt omnes habita-
tores terre. Audivimus quod siccaverit
dominus aquas maris rubri ad vestrum in-
troitum quando egressi estis de egypto, et que
feceritis duobus regibus amorreorum qui
erant trans iordanem, seon et og,
quos interfecistis. Et hec audientes pertimuimus
et elanguit cor nostrum, nec remansit
in nobis spiritus ad introitum vestrum. Dominus
enim deus vester ipse est deus in celo
sursum et in terra deorsum. Nunc ergo
iurate mihi per dominum deum, ut
quomodo ego misericordiam feci vobiscum, ita et
vos faciatis cum domo patris mei,
detisque mihi verum signum, ut salve-
tis patrem meum et matrem, fratres ac soro-
res meas, et omnia que illorum sunt, et erua-
tis animas nostras de morte. Qui responde-
runt ei. Anima nostra sit pro vobis in mortem, si ta-
men non prodideris nos. Cumque tradiderit no-
bis dominus terram, faciemus tecum

misericordiam et ueritatem. Dimisit ergo eos per funem de fenestra. Domus enim eius herebat muro. Dixitque ad eos. Ad montana ascendite ne forte occurrant uobis reuertentes. ibique latete tribus diebus donec redeant et sic ibitis per uiam uestram. Qui dixerunt ad eam. Innoxii erimus a iuramento hoc quo adiurasti nos. si ingredientibus nobis terram signum non fuerit funiculus iste coccineus et ligaueris eum in fenestra per quam nos dimisisti. et patrem tuum ac matrem fratresque et omnem cognationem tuam. Qui ostium domus tue egressus fuerit. sanguis ipsius erit in caput eius. et nos erimus alieni. Cunctorum autem sanguis qui domi fuerint redundabit in caput nostrum si eos aliquis tetigerit. Quod si nos prodere uolueris: et sermonem istum proferre in medium: erimus ab hoc iuramento mundi quo adiurasti nos. Et illa respondit. Sicut locuti estis sic fiat. Dimittensque eos ut pergerent: appendit funiculum coccineum in fenestra eius. Illi uero ambulantes peruenerunt ad montana. et manserunt ibi tres dies donec reuerterentur qui fuerant persecuti. Querentes enim per omnem uiam non reperierunt eos. Quibus urbem ingressis reuersi sunt et descenderunt exploratores de monte. et Iordane transito uenerunt ad Iosue filium Nun. narraueruntque ei omnia que acciderant sibi. atque dixerunt. Tradidit dominus omnem terram hanc in manus nostras. et timore prostrati sunt cuncti habitatores eius.

III

Igitur Iosue de nocte consurgens mouit castra. Egredientesque de Setthim uenerunt ad Iordanem ipse et omnes filii Israel. et morati sunt ibi per tres dies. Quibus euolutis transierunt preconis per castrorum medium. et clamare ceperunt. Cum uideritis archam federis domini dei uestri. et sacerdotes stirpis leuitice portantes eam: uos quoque consurgite et sequimini precedentes. Sitque inter uos et archam spacium cubitorum duum milium. ut possitis procul uidere et nosse per quam uiam ingrediamini. quia prius non ambulastis per eam. et cauete ne appropinquetis ad archam. Dixitque Iosue ad populum. Sanctificamini. Cras enim faciet dominus inter uos mirabilia. Et ait ad sacerdotes. Tollite archam federis domini et precedite populum. Qui iussa complentes tulerunt. et ambulauerunt ante eos. Dixitque dominus ad Iosue. Hodie incipiam exaltare te coram. ut sciant quod sicut cum moyse fui. ita et tecum sim. Tu autem precipe sacerdotibus qui portant archam federis. et dic eis. Cum ingressi fueritis partem aque Iordanis. state in ea. Dixitque Iosue ad filios Israel. Accedite huc et audite uerbum domini dei uestri. Et rursum. In hoc inquit scietis quod dominus deus uiuens in medio uestri est. et disperdet in conspectu uestro chananeum et etheum. eueum et pherezeum. gergezeum quoque. et iebuseum. et amorreum. Ecce archa federis domini omnis terre antecedet uos per Iordanem. Parate .xij. uiros de .xij. tribubus Israel singulos per singulas tribus. Et cum posuerint uestigia pedum suorum sacerdotes qui portant archam federis domini dei uniuerse terre in aquis Iordanis. aque que inferiores sunt decurrent. atque deficient. Que autem desuper ueniunt: in una mole consistent. Igitur egressus est populus de tabernaculis suis. ut transiret Iordanem. et sacerdotes qui portabant archam federis domini pergebant ante eum. Ingressisque eis Iordanem et pedibus eorum in parte aque tinctis. Iordanis autem ripas aluei sui tempore messis impleuerat. steterunt aque descendentes in loco uno. et ad instar montis intumescentes apparuerunt procul ab urbe que uocabatur Edom usque ad locum Sarthan. Que autem inferiores erant in mare

solitudinis que nunc vocatur mor-
tuum. descenderunt usque omnino de-
ficerent. Populus autem incedebat contra iorda-
nem. et sacerdotes qui portabant archam
federis domini stabant super siccam hu-
mum in medio iordanis accincti. omnisque
populus per arentem alveum transibat.
Quibus transgressis IIII
dixit dominus ad iosue. Elige .xii.
viros singulos per singulas tribus.
et precipe eis ut tollant de medio ior-
danis alveo ubi steterunt sacerdotum
pedes .xii. durissimos lapides quos
ponetis in loco castrorum. ubi fixeritis
ac nocte tentoria. Vocavitque iosue
.xii. viros quos elegerat de filiis israel
singulos de singulis tribubus. et ad
eos ait. Ite ante archam domini dei
vestri ad iordanis medium. et portate inde
singuli singulos lapides in humeris
vestris iuxta numerum filiorum israel. ut sit
signum inter vos. Et quando interrogaverint
vos filii vestri cras dicentes. Quid sibi
volunt isti lapides? respondebitis eis. De-
fecerunt aque iordanis ante archam fe-
deris domini cum transiret eum.
Idcirco positi sunt lapides isti in mo-
numentum filiorum israel usque in eternum.
Fecerunt ergo filii israel sicut precepit
eis iosue portantes de medio iordanis
alveo .xii. lapides. ut ei dominus imperarat
iuxta numerum filiorum israel. usque ad locum
in quo castra metati sunt. ibique po-
suerunt eos. Alios quoque .xii. lapides
posuit iosue in medio iordanis al-
veo. ubi steterunt sacerdotes qui por-
tabant archam federis domini. et
sunt ibi usque in presentem diem. Sa-
cerdotes autem qui portabant archam
stabant in iordanis medio. donec
omnia complerentur que iosue ut loque-
retur ad populum preceperat dominus. et
ut dixerat moyses ei. Festinavitque
populus et transiit. Cumque transissent
omnes transivit et archa domini. Sa-
cerdotes quoque pergebant ante populum.
Filii quoque ruben et gad et dimidie
tribus manasse armati precedebant
filios israel sicut eis preceperat moy-
ses. et .xl. pugnatorum milia. per tur-
mas et cuneos incedebant per pla[na]
atque campestria urbis iericho. [In il-]
lo die magnificavit dominus io[sue]
coram omni israel ut timerent eum [si-]
cut timuerant moysen dum adhuc [vi-]
veret. Dixitque ad eum. Precipe sa[cer-]
dotibus qui portant archam fe[deris]
ut ascendant de iordane. Qui pr[e-]
cepit eis dicens. Ascendite de ior[dane.]
Cumque ascendissent portantes ar-
cham federis domini. et siccam hu[mum]
calcare cepissent. redierunt aque in
alveum suum. et fluebant sicut an-
te fluxerant. Populus autem de iordane as[cen-]
dit decimo die primi mensis. et castra-
metati sunt in galgalis contra or-
ientalem plagam urbis iericho.
Duodecim quoque lapides quos de iordanis al-
veo sumpserant posuit iosue in
galgalis. et dixit ad filios israel. Quando interro-
gaverint filii vestri cras patres suos et
dixerint eis. Quid sibi volunt lapi[des]
isti? respondebitis eis atque dicetis. Per
arentem alveum transivit israel [ior-]
danem istum. siccante domino [deo]
vestro aquas eius in conspectu vestro
donec transiremus. sicut fecerat p[rius]
in mari rubro quod siccavit donec
transiremus. ut discant omnes [po-]
puli fortissimam manum domini
ut et vos timeatis dominum deum v[es-]
trum omni tempore. V
Postquam ergo audierunt omnes
reges amorreorum qui habitabant [trans]
iordanem ad occidentalem plag[am]
et cuncti reges chanaan qui prop[e]
aqua possidebant magni maris lo[ca]
quod siccasset dominus fluenta ior-
danis coram filiis israel donec
transirent. dissolutum est cor eorum
et non remansit in eis spiritus timentium in-
troitum filiorum israel. Eo tempore ait dominus
ad iosue. Fac tibi cultros lapideos
et circumcide secundo filios israel. Fe[cit]
quod iusserat dominus. et circumcidit
filios israel in colle preputiorum. Hanc

ci est hec circumcisionis. Omnis populus
qui egressus est de egipto generis
masculini universi bellatores viri
mortui sunt in deserto per longissimi
mosine circuitus. qui omnes circumci
si erant. Populus autem qui natus est
in deserto. per .xl. annos itinere la
tissime solitudinis incircumcisus fu
it. donec consumerentur qui non audierant
vocem domini. et quibus ante iuraverat
ut ostenderet eis terram lacte et melle
manantem. Horum filii in locum suc
cesserunt patrum. et circumcisi sunt a io
sue. quia sicut nati fuerant in pre
putio erant. nec eos aliquis in via
circumciderat. Postquam autem omnes
circumcisi sunt manserunt in eodem
castrorum loco. donec sanarentur. Dixit
que dominus ad iosue. Hodie abstuli
opprobrium egipti a vobis. Vocatumque est
nomen loci illius galgala. usque in presen
tem diem. Manseruntque filii israel
in galgalis. et fecerunt phase. xiiii. die
mensis ad vesperum in campestri
bus iericho. et comederunt de frugibus
terre die altero azimorum panes. et pol
lentam eiusdem anni. Defecitque man
na postquam comederunt de frugibus terre
nec usi sunt ultra cibo illo filii israel
sed comederunt de frugibus presentis
anni terre chanaan. Cum autem esset
iosue in agro urbis iericho. levavit
oculos et vidit virum contra se stantem
evaginatum tenentem gladium. perrexit
que ad eum et ait. Noster es an adversario
rum. Qui respondit. Nequaquam. sed sum princeps
exercitus domini et nunc venio. Ce
cidit iosue pronus in terram. et adorans
ait. Quid dominus meus loquitur
ad servum suum? Solve inquit calciamen
tum de pedibus tuis. Locus enim in quo
stas sanctus est. Fecitque iosue ut sibi fuerat imperatum.

VI

Iericho autem
clausa erat atque munita timore
filiorum israel. et nullus audebat egredi
vel ingredi. Dixitque dominus ad iosue.
Ecce dedi in manus tuas iericho. et re
gem eius. omnes que fortes viros. Cir
cuite urbem cuncti bellatores se
mel per diem. Sic facietis vi. diebus.
Septimo autem die sacerdotes tollent
vii. bucinas quarum usus est in iubi
leo. et precedant archam federis. septiesque
circuibitis civitatem. et sacerdotes cla
gent bucinis. Cumque insonuerit
vox tube longior atque concisior. et in
auribus vestris increpuerit. concla
mabit omnis populus vociferatione maxi
ma. et muri funditus corruent civi
tatis. Ingredienturque singuli per locum
contra quem steterint. Vocavit ergo
iosue filius nun sacerdotes et dixit
ad eos. Tollite archam federis. et vii.
alii sacerdotes tollant vii. iubileorum
bucinas. et incedant ante archam domini.
Ad populum quoque ait. Ite et circuite
civitatem armati. precedentes archam
domini. Cumque iosue verba finis
set. et vii. sacerdotes vii. bucinis clan
gerent ante archam federis domini.
omnis que exercitus precederet armatus.
reliquum vulgus sequebatur archam
ac bucinis omnia concrepabant.
Preceperat autem iosue populo dicens.
Non clamabitis nec audietur vox
vestra. neque ullus sermo ex ore vestro
egredietur. donec veniat dies
in quo dicam vobis. Clamate et voci
feramini. Circuivit ergo archa domini
civitatem semel per diem. et rever
sa est in castra mansitque ibi. Igitur
iosue de nocte consurgente tulerunt sa
cerdotes archam domini. et vii. ex eis
vii. bucinas quarum in iubileo usus
est. Precedebantque archam domini ambu
lantes atque clangentes. et armatus
ibat ante eos. Vulgus autem reliquum
sequebatur archam. et bucinis perso
nabat. Circuieruntque civitatem
secundo die semel. et reversi sunt in castra.
sic fecerunt vi. diebus. Die autem
septimo diluculo consurgentes cir
cuierunt urbem. sicut dispositum erat
septies. Cumque septimo circuitu
clangerent bucinis sacerdotes. dixit
iosue ad omnem israel. Vociferamini. tra

dixit enim dominus vobis civita-
tem. Sitque civitas haec anathema et omnia
quae in ea sunt domino. sola Raab me-
retrix vivat cum universis qui cum
ea in domo sunt. Abscondit enim nun-
tios quos direximus. Vos autem cave-
te ne de his quae vobis praecepta sunt quip-
piam contingatis. et sitis praevarica-
tionis rei. et omnia castra Israhel sub pec-
cato sint atque turbentur. Quicquid autem
auri et argenti fuerit. et vasorum aereo-
rum. ac ferri domino consecretur
repositum in thesauris eius. Igitur
omni vociferante populo. et tubis
clangentibus postquam in aures mul-
titudinis vox sonitusque increpu-
it. muri illico corruerunt. Et ascendit
unusquisque per locum qui contra se
erat. ceperuntque civitatem. et in-
terfecerunt omnia quae erant in ea a
viro usque ad mulierem. ab infan-
te usque ad senem. Boves quoque et oves
et asinos in ore gladii percusserunt.
Duobus autem viris. qui exploratores
missi fuerant dixit Iosue. Ingredimini
domum mulieris meretricis. et pro-
ducite eam et omnia quae illius sunt. sic-
ut illi iuramento firmastis. Ingressique iu-
venes eduxerunt Raab. et parentes eius
fratres quoque et cunctam supellectilem
ac cognationem illius. et extra castra
Israhel manere fecerunt. Urbem autem
et omnia quae inventa sunt in ea. suc-
cenderunt absque auro et argento. et
vasis aeneis ac ferro quae in aerarium do-
mini consecraverunt. Raab vero meretri-
cem et domum patris eius. et omnia
quae habebat vivere fecit Iosue. et habitave-
runt in medio Israhel usque in praesentem
diem. eo quod absconderit nuntios quos
miserat. ut explorarent Iericho. In
tempore illo imprecatus est Iosue dicens.
Maledictus vir coram domino.
qui suscitaverit et aedificaverit Iericho
civitatem. In primogenito
suo fundamenta illius iaciat. et in no-
vissimo liberorum ponat portas eius.
Fuit ergo dominus cum Iosue. et no-
men eius vulgatum est in omni ter-
ra.

VII

Filii autem Israhel praevaricati sunt man-
datum. et usurpaverunt de anathe-
mate. Nam Achor filius Charmi filii
Zabdi filii Zare de tribu Iuda tulit
de anathemate. Iratusque est dominus contra fi-
lios Israhel. Cumque mitteret Iosue de Ieri-
cho viros contra Hai quae est iuxta
Bethaven ad orientalem plagam
oppidi Bethel dixit eis. Ascendite
et explorate terram. Qui praecepta com-
plentes exploraverunt Hai. Et rever-
si dixerunt ei. Non ascendat omnis po-
pulus sed duo vel tria milia virorum per-
gant et deleant civitatem. Ne vexetur
omnis populus frustra contra
hostes paucissimos. Ascenderunt ergo
tria milia pugnatorum. Qui statim ter-
ga vertentes percussi sunt ab viri-
bus Hai. et corruerunt ex eis triginta sex
homines. Persecutique sunt eos adversa-
rii de porta usque Sabarim. et ceciderunt
per prona fugientes. Pertimuitque
cor populi. et ad instar aquae liquefactum est.
Iosue vero scidit vestimenta sua. et pronus
cecidit in terram coram archa domini
usque ad vesperam. tam ipse quam omnes
senes Israhel. miseruntque pulverem
super capita sua. Et dixit Iosue. A
heu domine deus. Quid voluisti tra-
ducere populum istum Iordanem
fluvium ut traderes nos in manus Amor-
rei et perderes. Utinam ut coepimus
mansissemus trans Iordanem. Mi domine
quid dicam videns Israhel hostibus
suis terga vertentem. Audient Cha-
nanei et omnes habitatores terrae ac pa-
riter conglobati circumdabunt nos. et
delebunt nomen nostrum de terra. Et quid
facies magno nomini tuo. Dixitque
dominus ad Iosue. Surge cur ia-
ces pronus in terra. Peccavit populus
Israhel. et praevaricatus est pactum me-
um. Tulerunt quoque de anathemate et furati sunt
atque mentiti. et absconderunt inter va-
sa sua. Nec poterit Israhel stare contra
hostes suos. eosque fugiet. quia

facti sunt anathema. Non ero ultra vobiscum donec conteratis eum qui huiusmodi sceleris reus est. Surge sanctifica populum et dices eis: Sanctificamini in crastinum. Hec enim dicit dominus deus israel: Non poteris stare coram hostibus tuis donec deleatur ex te qui contaminatus est hoc scelere. Accedetisque mane singuli per tribus vestras et quamcumque tribum sors invenerit accedet per cognationes suas et cognatio per domos domusque per viros. Et quicumque ille in hoc facinore fuerit deprehensus comburetur igni cum omni substantia sua, quoniam prevaricatus est pactum domini et fecit nefas in israel. Surgens itaque iosue mane applicavit israel per tribus suas et inventa est tribus iuda. Que cum iuxta familias suas esset oblata inventa est familia zare. Illam quoque per domos offerens repperit zabdi. Cuius domum in singulos dividens viros invenit achar filium zabdi filii zare de tribu iuda. Et ait ad achor: Fili mi da gloriam domino deo israel et confitere atque indica mihi quid feceris ne abscondas. Responditque achor iosue et dixit ei: Vere ego peccavi domino deo israel et sic et sic feci. Vidi enim inter spolia pallium coccineum valde bonum et ducentos siclos argenti regulamque auream quinquaginta siclorum et concupiscens abstuli et abscondi in terra contra medium tabernaculi mei argentumque fossa humo operui. Misit ergo iosue ministros qui currentes ad tabernaculum illius repperierunt cuncta abscondita in eodem loco et argentum simul. Auferentesque de tentorio tulerunt ea ad iosue et ad omnes filios israel proieceruntque ante dominum. Tollens itaque iosue achor filium zare argentumque et pallium et auream regulam, filios quoque et filias eius, boves et asinos et oves, ipsumque tabernaculum et cunctam supellectilem, et omnis israel cum eo duxerunt eos ad vallem achar. Ubi dixit iosue: Quia turbasti nos exturbet te dominus in die hac. Lapidavitque eum omnis israel et cuncta que illius erant igne consumpta sunt. Congregaverunt quoque super eum acervum magnum lapidum qui permanet usque in presentem diem. Et aversus est furor domini ab eis. Vocatumque est nomen loci illius vallis achor usque hodie.

VIII

Dixit autem dominus ad iosue: Ne timeas neque formides. Tolle tecum omnem multitudinem pugnatorum et consurgens ascende in oppidum hay. Ecce tradidi in manu tua regem eius et populum urbemque et terram. Faciesque urbi hay et regi eius sicut fecisti iericho et regi illius. Predam vero et omnia animantia diripietis vobis. Pone insidias urbi post eam. Surrexitque iosue et omnis exercitus bellatorum cum eo ut ascenderent in hay. Et electa xxx milia virorum fortium misit nocte, precepitque eis dicens: Ponite insidias post civitatem nec longius recedatis et eritis omnes parati. Ego autem et reliqua multitudo que mecum est accedemus ex adverso contra urbem. Cumque exierint contra nos sicut ante fecimus fugiemus et terga vertemus donec persequentes ab urbe longius protrahantur. Putabunt enim nos fugere sicut prius. Nobis ergo fugientibus et illis persequentibus consurgetis de insidiis et vastabitis civitatem, tradetque eam dominus deus vester in manus vestras. Cumque ceperitis succendite eam, et sic omnia facietis ut iussi. Dimisitque eos et perrexerunt ad locum insidiarum sederuntque inter bethel et hay ad occidentalem plagam urbis hay. Iosue autem nocte illa in medio mansit populi. Surgensque diluculo recensuit socios et ascendit cum senioribus in fronte exercitus vallatus auxilio pugnatorum. Cumque venissent ascen-

diderent et quod ad aquilonem ciuitatis
steterunt ad septentrionalem ur-
bis plagam. inter quam et eos uallis
erat media. v. autem milia uiros
elegerat. et posuerat insidias inter be-
thauen et hay ex occidentali par-
te eiusdem ciuitatis. Omnis uero
reliquus exercitus. ad aquilonem
dirigebat aciem. ita ut nouissi-
mi multitudinis occidentalem pla-
gam urbis attingerent. Abiit
ergo iosue nocte illa. et stetit in uallis
medio. Quod cum uidisset rex hay.
festinauit mane. et egressus est cum
omni exercitu ciuitatis. direxitque
aciem contra desertum. ignorans quod
post tergum laterent insidie. Io-
sue uero et omnis multitudo israel
cesserunt loco simulantes metum
et fugientes per uiam solitudinis.
At illi uociferantes pariter et se inui-
cem cohortantes. persecuti sunt
eos. Cumque recessissent a ciuitate
et ne unus quidem in urbe hay et be-
thauen remansisset qui non persequeretur
israel. sicut eruperant aperta oppi-
da relinquentes. dixit dominus
ad iosue. Leua clipeum qui in ma-
nu tua est contra urbem hay. Cumque
eleuasset clipeum ex aduerso ciuita-
tis. insidie que latebant surrexerunt
confestim. et pergentes ad ciuitatem
ceperunt et succenderunt eam. Viri
autem ciuitatis qui persequebantur
iosue respicientes et uidentes fumum
urbis ad celum usque conscendere. non
potuerunt huc illucque diffugere. pre-
sertim cum hi qui simulauerant fugam
et tendebant ad solitudinem contra persequen-
tes fortissime. Videnseque iosue et omnis
israel quod capta esset ciuitas et fumus
urbis ascenderet. reuersus percussit
uiros hay. Siquidem et illi qui ce-
perant et succenderant ciuitatem egressi
de urbe contra suos medios hostium feri-
re ceperunt. Cum ergo ex utraque par-
te aduersarii cederentur. ita ut nullus
de tanta multitudine saluaretur.

regem quoque urbis hay appre-
henderunt uiuentem et optulerunt io-
sue. Igitur omnibus interfectis qui
israelem ad deserta tendentem fue-
rant persecuti. et in eodem loco gladio cor-
ruentibus. reuersi filii israel percusserunt
ciuitatem. Erant autem qui in eo-
dem die conciderant a uiro usque ad mulie-
rem xii. milia hominum. omnes urbis hay. Io-
sue uero non contraxit manum quam in sublime
porrexerat tenens clipeum donec
interficerentur omnes habitatores hay. Iumen-
ta autem et predam ciuitatis diui-
serunt sibi filii israel. sicut preceperat dominus
iosue. Qui succendit urbem et fe-
cit eam tumulum sempiternum. Re-
gem quoque eius suspendit in patibulo
usque ad uesperum et solis occasum.
precepitque iosue. et deposuerunt ca-
dauer eius de cruce. Proieceruntque in ipso in-
troitu ciuitatis. congesto super eum
magno aceruo lapidum. qui perma-
net usque in presentem diem. Tunc
edificauit iosue altare domino deo
israel in monte hebal. sicut preceperat
moyses famulus domini filiis
israel. et scriptum est in uolumine
legis moysi. altare de lapidibus im-
politis quos ferrum non tetigit.
Et obtulit super illud holocausta
domino. et immolauit pacificas
uictimas. et scripsit super lapides
deuteronomium legis moysi. quod ille dige-
serat coram filiis israel. Omnis
autem populus et maiores natu
ducesque ac iudices stabant ex utraque
parte arche in conspectu sacerdotum le-
uitarum qui portabant archam fede-
ris domini. ut aduena ita et indigena.
et media pars eorum iuxta montem
garizim. et media iuxta montem
ebal. sicut preceperat moyses famu-
lus dei. Et primum quidem benedixit po-
pulo israel. Post hec legit omnia uerba
benedictionis et maledictionis. et cuncta
que scripta erant in legis uolumine.
Nichil ex his que moyses iusserat re-
liquit intactum. sed uniuersa exple-

uit coram omni multitudine israel,
mulieribus ac paruulis, et aduenis qui
inter eos morabantur.

IX

Quibus auditis cuncti reges trans Ior-
danem qui uersabantur in montanis
et campestribus, in maritimis ac lito-
re magni maris. hii quoque qui
habitant iuxta libanum, etheus et amor-
reus, chananeus, pherezeus, et eueus,
iebuseus congregati sunt pariter
ut pugnarent contra iosue et israel
uno animo eademque sententia. At hii qui e-
rant in gabaon audientes cuncta
que fecerat iosue iericho et hai, et cal-
lide cogitantes tulerunt cibaria,
saccos ueteres asinis inponentes, et u-
tres uinarios scissos atque consutos, calcea-
mentaque perantiqua que ad indicium
uetustatis pittaciis consuta erant. In-
duti ueteribus uestimentis. panes quoque
quos portabant ob uiaticum duri erant
et in frusta comminuti. Perrexe-
runtque ad iosue qui tunc morabatur
in castris galgale, et dixerunt ei atque
simul omni israel. De terra longinqua
uenimus, pacem uobiscum facere cupi-
entes. Responderuntque uiri israel ad eos
atque dixerunt. Ne forte in terra que
nobis sorte debetur habitetis, et non possi-
mus fedus inire uobiscum. At illi
ad iosue. Serui tui inquiunt sumus.
Quibus iosue ait. Quinam estis? et unde
uenistis. De terra longinqua ualde
uenerunt serui tui in nomine domini dei
tui. Audiuimus enim famam potentie
eius, cuncta que fecit in egypto, et
duobus regibus amorreorum trans ior-
danem seon regi esebon, et og regi
basan qui erant in astaroth. Dixe-
runtque nobis seniores et omnes habita-
tores terre nostre. Tollite in manibus
uestris cibaria ob longissimam uiam,
et occurrite eis et dicite. Serui uestri
sumus fedus inite nobiscum. En pa-
nes quando egressi sumus de domibus nostris
ut ueniremus ad uos calidos sump-
simus. nunc sicci facti sunt et uetus-
tate nimia comminuti. Utres uini
nouos impleuimus, nunc rupti
sunt et soluti. Uestes et calciamenta
quibus induimur, et que habemus in pedi-
bus ob longitudinem longioris uie tri-
ta sunt et pene consumpta. Susce-
perunt igitur de cibariis eorum, et os domini
non interrogauerunt. Fecitque iosue cum
eis pacem, et inito federe pollicitus
est ut non occiderentur. principes uero
multitudinis iurauerunt eis. Post
dies autem tres initi federis audie-
runt quod in uicino habitarent,
et inter eos futuri essent. Moueruntque
castra filii israel et uenerunt in ci-
uitates eorum die tertio, quarum hec uo-
cabula sunt. Gabaon et caphira et
beroth et cariathiarim. Et non percus-
serunt eos eo quod iurassent eis
principes multitudinis in nomine
domini dei israel. Murmurauit itaque
omne uulgus contra principes israel.
Qui responderunt eis. Iurauimus eis
in nomine domini dei israel et ideo non
possumus eos contingere. Sed hoc faciemus
eis. Reseruentur quidem ut uiuant
ne contra nos ira domini concitetur si
peierauerimus eis. Sed sic uiuant ut
in usus uniuerse multitudinis ligna
cedant, aquasque comportent. Quibus
hec loquentibus uocauit gabaonitas
iosue et ait eis. Cur nos decipere frau-
de uoluistis, ut diceretis procul ualde
habitamus a uobis, cum in medio nostri
sitis. Itaque sub maledictione eritis
et non deficiet de stirpe uestra ligna
cedens aquasque comportans in domum
dei mei. Qui responderunt. Nuntiatum
est nobis seruis tuis quod promiserit
dominus deus tuus moysi seruo suo ut
traderet uobis omnem terram et disperde-
ret cunctos habitatores eius. Timui-
mus igitur ualde et prouidimus animabus
nostris uestro terrore compulsi, et hoc consi-
lium inimus. Nunc autem in manu
tua sumus. quod tibi bonum est
et rectum de nobis uidetur fac. Fecit
ergo iosue ut dixerat, et liberauit eos de
manibus filiorum israel ut non occiderentur.

Decrevit iosue in illo die eos i
ministerium cuncti populi et altaris
domini. cedentes ligna et aquas compor-
tantes usque in presens tempus in loco
quem elegisset dominus. X
Que cum audisset adonibezech
rex ierusalem, quod scilicet cepisset iosue
hay, et subvertisset eam. sicut enim
fecerat iericho et regi eius, sic fecit
hay et regi eius. et quod transfugis-
sent gabaonite ad israel, et essent fede-
ri cum eis: timuit valde. Urbs enim
magna erat gabaon, et una regali-
um civitatum, et maior oppido
hay. omnesque bellatores fortissimi.
Misit ergo adonibezech rex ierusalem ad
oham regem ebron, et ad pharam
regem ierimoth, ad iaphie quoque
regem lachis, et ad dabir regem
eglon dicens. Ad me ascendite:
et ferte presidium, ut expugnemus
gabaon. quare transfugerit ad io-
sue et ad filios israel. Congregati ergo as-
cenderunt .v. reges amorreorum. rex
ierusalem, rex ebron, rex ierimoth,
rex lachis, rex eglon, simul cum exer-
citibus suis. et castra metati sunt cir-
ca gabaon oppugnantes eam. Ha-
bitatores autem gabaon urbis obsesse
miserunt ad iosue qui tunc mora-
batur in castris apud galgalam
et dixerunt ei. Ne retrahas manus
tuas ab auxilio servorum tuorum. As-
cende cito et libera nos, ferque presidi-
um. Convenerunt enim adversum nos
omnes reges amorreorum qui habitant
in montanis. Ascenditque iosue de
galgalis et omnis exercitus pugnato-
rum eius cum eo viri fortissimi.
Dixitque dominus ad iosue. Ne time-
as eos: in manus enim tuas tradidi
illos: nullus ex eis tibi resistere
poterit. Irruit itaque iosue super
eos repente, tota nocte ascendens
de galgalis. et conturbavit eos dominus
a facie israel. contrivitque plaga ma-
gna in gabaon. ac persecutus
est eos per viam ascensus betho-
ron. et percussit usque azecha et ma-
ceda. Cumque fugerent filios is-
rael et essent in descensu bethoron:
sit dominus super eos magnos
pides de celo usque ad azecha. et
tui sunt multo plures lapidib
grandinis: quam quos gladio
cusserant filii israel. Tunc locu
iosue domino in die qua tra
amorreum in conspectu filior
dixitque coram eis. Sol contr
baon ne movearis. et luna c
vallem hailon. Steteruntque
et luna donec ulcisceretur se
de inimicis suis. Nonne scrip
hoc in libro iustorum. Stetit i
sol in medio celi, et non festina
occumbere spacio unius die
fuit ante et postea tam long
es. obediente domino voci h
et pugnante pro israel. Reversus
iosue cum omni israel in castra
galgale. Fuerunt enim .v. re
et se absconderant in spelunc
urbis maceda. Nuntiatumque
sue quod inventi essent .v.
latentes in spelunca urbis m
da. Qui precepit sociis, et ait. V
te saxa ingentia ad os spelu
et ponite viros industrios q
sos custodiant. Vos autem nolite
re sed persequimini hostes te
mos quosque fugientium ce
ne dimittatis eos urbium su
rum intrare presidia. quos trad
dominus deus vester in man
vestras. Cesis ergo adversariis plag
magna, et usque ad internicionem
consumptis, hii qui israel effug
potuerunt ingressi sunt civita
munitas. Reversusque est omnis e
tus ad iosue in maceda ubi
erant castra sana et integro n
Nullusque contra filios israel m
tire ausus est. Precepitque iosu
dicens. Aperite os spelunce, et p
ducite ad me .v. reges qui in
latitant. Feceruntque ministri

sibi fiat imperatum. et adducti sunt ad
eum .v. reges de spelunca. regem Ie
rusalem. regem Ebron. regem Ie
rimoth. regem Lachis. regem Eglo(n).
Cumque educti essent ad eum, voca
vit omnes viros Israel. et ait ad prin
cipes exercitus qui secum erant. Ite et
ponite pedes super colla regum
istorum. Qui cum perrexissent et sub
iectorum pedibus colla calcarent. rur
sum ait ad eos. Nolite timere nec
paveatis. Confortamini et estote ro
busti. Sic enim faciet dominus cunc
tis hostibus vestris adversum quos di
micabitis. Percussitque Iosue et inter
fecit eos. atque suspendit super .v. sti
pites. fueruntque suspensi usque ad vespe
rum. Cumque occumberet sol. prae
cepit sociis ut deponerent eos de pa
tibulis. Qui depositos proiecerunt eos
in speluncam in qua latuerant. et po
suerunt super os eius saxa ingentia. quae per
manent usque in praesens. Eodem die
Macedam quoque cepit Iosue et per
cussit in ore gladii. regem quoque il
lius et omnes habitatores eius interfe
cit. Non dimisit in ea saltem parvas
reliquias. Fecitque regi Maceda si
cut fecerat regi Iericho. Transivit
autem cum omni Israel de Maceda in
Lebna. et pugnabat contra eam.
quam tradidit dominus cum re
ge suo in manus Israel. Percusseruntque
urbem in ore gladii et omnes ha
bitatores eius. et non dimiserunt in
ea ullas reliquias. Feceruntque re
gi Lebna sicut fecerant regi Ieri
cho. De Lebna transiit in Lachis cum
omni Israel. et exercitu per gyrum disposi
to oppugnabat contra eam. Tradiditque do
minus Lachis in manus filiorum Israel.
et cepit eam die altero. atque percussit
in ore gladii omnemque animam
quae fuerat in ea sicut fecerat Leb
na. Eo tempore ascendit Iram rex
Gazer ut auxiliaretur Lachis. Quem
percussit Iosue cum omni populo
eius usque ad internecionem. Transi
ivitque Iosue de Lachis in Eglon et circum
dedit atque expugnavit eam eodem
die. Percussitque in ore gladii omnes a
nimas quae erant in ea iuxta omnia
quae fecerat Lachis. Ascen
dit quoque cum omni Israel de Eglon
in Ebron et pugnavit contra eam.
cepitque et percussit in ore gladii rege(m)
quoque illius et omnia oppida regionis il
lius universasque animas quae in ea fu
erant commoratae. Non reliquit in
ea ullas reliquias. Sicut fecerat Eglon
sic fecit et Ebron cuncta quae in ea rep
perit consumens gladio. Inde reversus
in Dabir cepit eam atque vastavit. Re
gem quoque eius atque omnia per circui
tum oppida percussit in ore gladii. Non
dimisit in ea ullas reliquias. Sicut
fecerat Ebron et Lebna et regibus ea
rum sic fecit Dabir et regi illius. Percussit
itaque Iosue omnem terram monta
nam et meridianam atque campestrem
et Asedoth cum regibus suis. Non dimisit
in ea ullas reliquias. sed omne quod spi
rare poterat interfecit sicut praece
perat ei dominus deus Israel. a Cadesbar
ne usque ad Gazam. omnemque ter
ram Gessen usque Gabaon. universosque
reges et regiones eorum uno impetu ce
pit atque vastavit. Dominus enim
deus Israel pugnavit pro eo. Reversusque
est cum omni Israele ad locum ca
strorum in Galgala.

XI

Quae cum audisset Iabin rex Asor
misit ad Iobab regem Semeron
atque regem Acsaph. Ad reges quoque
aquilonis qui habitabant in mon
tanis et planitie contra meridiem
Ceneroth. In campestribus quoque et
regionibus Dor iuxta mare Chana
neum quoque ab oriente et occiden
te. Amorreum atque Ettheum ac Phe
rezeum et Iebuzeum in montanis.
Eveum quoque qui habitabat ad ra
dices Hermon in terra Masphe. E
gressique sunt omnes cum turmis
suis populus multus nimis sicut ha
rena quae est in litore maris equi

quoque et currus immense multitudinis
Conveneruntque omnes reges isti in
unum ad aquas Merom ut pug
narent contra Israel. Dixitque domi
nus ad Iosue. Ne timeas eos. Cras e
nim hac eadem hora ego tradam om
nes istos vulnerandos in conspectu Israel. E
quos eorum subnervabis et currus igne
comburies. Venitque Iosue et omnis ex
ercitus eius cum eo adversus illos ad a
quas Merom subito et irruerunt su
per eos. Tradiditque eos dominus in ma
nus Israel. Qui percusserunt eos et perse
cuti sunt usque ad Sydonem magnam
et aquas Maserephoth, campumque
Masphe qui est ad orientalem illius
partem. Itaque percussit eos omnes
ut nullas dimitteret ex eis reliquias.
Fecitque Iosue sicut preceperat ei domi
nus. Equos eorum subnervavit cur
rusque combussit igne. Reversusque sta
tim cepit Asor et regem eius percus
sit gladio. Asor enim antiquitus
inter omnia regna hec principatum te
nebat. Percussitque omnes animas
que ibidem morabantur. Non dimi
sit in ea ullas reliquias sed usque ad in
ternecionem universa vastavit. Ipsam
que urbem peremit incendio et omnes
per circuitum civitates. Regesque eorum
cepit atque delevit sicut preceperat ei
Moyses famulus domini. Absque ur
bibus que erant in collibus et in tumu
lis site. Ceteras succendit Israel. Unam
tantum Asor munitissimam flamma
consumpsit. Omnemque predam ista
rum urbium ac iumenta diviserunt
sibi filii Israel cunctis hominibus
interfectis. Sicut preceperat dominus
Moysi servo suo. Ita precepit Moy
ses Iosue et ille universa complevit.
Non preteriit de universis mandatis ne
unum quidem verbum quod ius
serat dominus Moysi. Cepit itaque
Iosue omnem terram montanam
et meridianam terramque Gosen et
planiciem ad occidentalem pla
gam montemque Israel et campestria
eius et partem montis que ascen
dit Seyr usque ad Baalgad per plani
ciem Libani subter montem Hermon.
Reges eorum cepit et percussit et occi
dit. Multo tempore pugnavit Io
sue contra reges istos. Non fuit
civitas que se non traderet filiis Is
rael preter Eveum qui habitabat in
Gabaon. Omnes bellando cepit.
Domini enim sententia fuerat ut in
durarentur corda eorum et pugnarent
contra Israel et caderent et nullam
mererentur clementiam ac peri
rent sicut preceperat dominus Moysi.
In tempore illo venit Iosue et inter
fecit Enachim de montanis Ebron
Dabir et Anab et de omni monte Iu
da et Israel urbesque eorum delevit.
Non reliquit ullum de stirpe Enachim
in terra filiorum Israel absque civitatibus
Gaza et Geth et Azoto in quibus solis
relicti sunt. Cepit ergo Iosue omnem
terram sicut locutus est dominus
ad Moysen et tradidit eam in posses
sionem filiis Israel secundum partes et tri
bus suas. Quievitque terra a prelijs.

XII

Hii sunt reges quos percusserunt
filii Israel et possederunt terram
eorum trans Iordanem ad solis ortum
a torrente Arnon usque ad montem
Hermon et omnem orientalem pla
gam que respicit solitudinem. Se
on rex Amorreorum qui habitavit in Es
bon dominatus est ab Aroer que
sita est super ripam torrentis Ar
non et medie partis in valle
dimidieque Galaad usque ad torrentem Iab
boc qui est terminus filiorum Amon et a
solitudine usque ad mare Cenereth contra
orientem et usque ad mare deserti quod est
mare salsissimum ad orientalem
plagam per viam que ducit
Bethsimoth et ab australi parte
que subiacet Asedoth Phasga. Terminus
Og regis Basan de reliquiis Rapha
im qui habitavit in Astaroth et in Edrai
et dominatus est in monte Hermon et in Salecha atque

basan usque ad terminos gessuri et ma
chati et dimidie partis galaad ter
minos seon regis esebon. Moyses fa
mulus domini et filii israel percusse
runt eos tradiditque terram eorum mo
yses in possessionem rubenitis gaditis
et dimidie tribui manasse. Hii sunt
reges terre quos percussit iosue et filii
israel trans iordanem ad occidentalem
plagam a baalgad in campo libani
usque ad montem cuius pars ascendit
in seir tradiditque eam dominus
iosue in possessionem tribubus israel
singulis partes suas tam in montanis
quam in planis atque campestribus
in aseroth et in solitudine ac meri
die etheus fuit et amoreus. chanane
us ferezeus eveus et iebuseus. Rex ie
richo unus rex hay unus que est ex
latere bethel. rex ierusalem unus. Rex
ebron unus. Rex ierimoth unus
rex lachis unus rex eglon unus
rex gazer unus. rex dabir unus. rex
gaber unus. rex herma unus. rex
hereth unus. rex lebna unus. rex o
dolam unus. rex maceda unus. rex be
thel unus. rex tapua unus rex affer
unus rex affech unus. rex siron u
nus. rex maden unus. rex asor unus
rex someron unus rex achsaph u
nus rex tenach unus. rex mage
do unus. rex cedes unus. rex cha
naen carmeli unus. rex dor et pro
vincie dor unus rex gentium gal
gal unus rex tersa unus. omnes re
ges xxx unus.

XIII

Iosue senex provectaeque etatis erat
et dixit dominus ad eum. senuisti
et longevus es terraque latissima de
relicta est que nondum sorte divisa
est omnis videlicet galilea philistiim et
universa gessuri a fluvio turbido
qui irrigat egiptum usque ad ter
minos acharon contra aquilonem
terra chanaan que in v. regulos
philistiim dividitur gazeos aza
cios ascolonitas iettheos et ac
charonitas. Ad meridiem vero sunt
euei omnis terra chananei et maara si
doniorum usque afecha et terminos amorrei
eiusque confinia regio contra orientem libani quoque
a baalgad sub monte h. monte her
mon donec ingrediaris emach. omni
um qui habitant in monte a libano
usque ad aquas masrephoth. universique
sidonii. Ego sum qui delebo eos a faci
e filiorum israel. Veniat ergo in partem he
reditatis israel sicut precepi tibi. Et nunc
divide terram in possessionem ix. tribu
bus et dimidie tribui manasse cum qua
ruben et gad possederunt terram quam
tradidit eis moyses famulus domi
ni trans fluenta iordanis et orientalem
plagam ab aroer que sita est in ripa
torrentis arnon et in vallis medio u
niversaque campestria medaba usque di
bon et cunctas civitates seon regis a
morrei qui regnavit in esebon usque ad
terminos filiorum amon et galaad ac ter
minum gessuri et mathati et omne
montem hermon et universam basan
usque selecha. Omne regnum og in ba
san qui regnavit in astaroth et in e
drai. Ipse fuit de reliquiis raphaim
percussitque eos moyses atque delevit. No
lueruntque disperdere filii israel gessuri et
machati. et habitaverunt in medio israel
usque in presentem diem. Tribui autem leui
tem non dedit possessionem sed sacrificia et
victime domini dei israel. ipsa est eius he
reditas sicut locutus est illi. Dedit ergo m
oyses possessionem tribui filiorum ruben iuxta
cognationes suas. fuitque terminus
eorum ab aroer que sita est in ripa tor
rentis arnon et in valle eiusdem tor
rentis media universam planitiem
que ducit medeba et esebon cunctos
que viculos earum qui sunt in cam
pestribus. dibon quoque et baal abam
oth oppidum baal et maon gesa et
cedimoth et mephe et chariachim
et sabama et sara taphar in monte
convallis bethphegor et asethoth fas
cha et bethiasimoth. omnes urbes
campestres. universaque regna seon
regis amorrei qui regnavit in ese

bon quem percussit moyses cum principi-
bus suis madian eveum et recem et
sur et hur et rebee duces seon habitatores
terre. Et balaam filium beor ariolum
occiderunt filii israel gladio cum
aliis interfectis. Factusque est terminus
filiorum ruben iordanis fluvius. Hec est
possessio rubenitarum per cognationes
suas urbium et viculorum. Deditque
moyses tribui gad et filiis eius per
cognationes suas possessionem cuius hec
divisio est. Terminus iazer et omnes
civitates galaad et dimidiam par-
tem filiorum terre amon usque ad aro-
er que est contra rabba et ab esebon
usque ad ramoth masphe et bathanim
et manaim usque ad terminos dabir.
In valle quoque betharam et beth-
nemra et socoth et saphan reliquam
partem regni seon regis esebon. Huius
quoque finis iordanis est usque ad extre-
mam partem maris cenereth trans
iordanem ad orientalem plagam.
Hec est possessio filiorum gad per familias
suas civitates et ville earum. De-
dit et dimidie tribui manasse fi-
liisque eius iuxta cognationes suas
possessionem cuius hoc principium est.
A manaim universam basan et om-
nes que regni iair que sunt in basan
lx oppida et dimidiam partem ga-
laad et astaroth et edrai urbes re-
gni og regis in basan filiis machir
filii manasse et dimidie parti fili-
orum machir iuxta cognationes suas.
Hanc possessionem divisit moyses in
campestribus moab trans iordanem
contra iericho ad orientalem pla-
gam. Tribui autem levi non dedit
possessionem quoniam dominus deus israel ipse est
possessio eius ut locutus est illi.

XIIII

Hoc est quod
possederunt filii israel in ter-
ra canaan quam dederunt eis ele-
azar sacerdos et iosue filius nun
et principes familiarum per tribus is-
rael sorte omnia dividentes sicut
preceperat dominus in manu moy-
si. IX. tribubus et dimidie tribui.
Duabus enim tribubus et dimidie tri-
bui dederat moyses trans iordanem
possessionem. Absque levitis qui ni-
hil terre acceperunt inter fratres su-
os. Sed in eorum successerunt locum filii
ioseph in duas divisi tribus ma-
nasse et effraim. Nec acceperunt
levite aliam partem in terra nisi ur-
bes ad habitandum et suburbana
earum ad alenda iumenta et pecora
sua. Sicut preceperat dominus moy-
si ita fecerunt filii israel et di-
viserunt terram. Accesserunt itaque
filii iuda ad iosue in galgalis lo-
cutusque est ad eum caleph filius ie-
phone cenezeus. Nosti quid lo-
cutus est dominus ad moysen
hominem dei de me et te in cades
barne. XL annorum eram quando mi-
sit me moyses famulus domini de ca-
des barne ut considerarem ter-
ram nuntiavique ei quod mihi ve-
rum videbatur. Fratres autem mei qui a-
scenderant mecum dissolverunt cor
populi et nihilominus ego secutus sum
dominum deum meum. Iuravitque moyses in die
illo dicens. Terram quam calcavit pes tuus
erit possessio tua et filiorum tuorum
usque in eternum quia secutus es dominum de-
um. Concessit autem mihi dominus vitam
sicut pollicitus est usque in presen-
tem diem. XL et V anni sunt ex quo
locutus est dominus verbum istud ad moysen
quando ambulabat israel per solitudinem.
Hodie octoginta V annorum sum
sic valens sicut eo valebam tem-
pore quando ad explorandum mis-
sus sum. Illius in me temporis for-
titudo usque hodie perseverat tam ad
bellandum quam ad gradien-
dum. Da ergo mihi montem istum quem
pollicitus est mihi dominus te quoque
audiente in quo enachim sunt
et urbes magne atque munite. Si
forte sit dominus mecum et potuero
delere eos sicut promisit mihi. Bene-
dixitque iosue et tradidit ei ebron

possessionem. Atque ex eo tempore fuit ebron caleph filio iephone cenezeo usque in presentem diem quia secutus est dominum deum israel. Nomen ebron antea vocabatur cariatharbe. Adam maximus ibi inter enachim situs est. Et terra cessavit a preliis.

XV

Igitur sors filiorum iuda per cognationes suas fuit hec. A termino edom usque ad desertum sin contra meridiem et usque ad extremam partem australis plage. Initium eius a summitate maris salsissimi et a lingua eius que respicit ad meridiem. Egrediturque contra ascensum scorpionis et pertransit in syna. Ascenditque in cadesbarne et pervenit in ephron. Ascendens ad daram et circuiens caracaa atque inde pertransiens in asemona et perveniens ad torrentem egypti. Eruntque termini eius mare magnum. Hic erit finis meridiane plage. Ab oriente vero erit initium mare salsissimum usque ad extrema iordanis et ea que respiciunt ad aquilonem a lingua maris usque ad eundem iordanem fluvium. Ascenditque terminus in bethagla et pertransit ab aquilone in betharaba. Ascendens ad lapidem boen filii ruben et tendens usque ad terminos debera de valle achor contra aquilonem respiciens galgala que est ex adverso ascensionis adomim ab australi parte torrentis. Transit aquas que vocantur fons solis et erunt exitus eius ad fontem rogel. Ascenditque per convallem filii ennom ex latere iebusei ad meridiem, hec est ierusalem. Et inde se erigens ad verticem montis qui est contra gehennon ad occidentem in summitate vallis raphaym contra aquilonem. Pertransitque a vertice montis usque ad fontem aque nepthoa et pervenit usque ad vicos montis ephron. Inclinaturque in baala que est cariathiarim, id est urbs silvarum, et circuit de baala contra occidentem usque ad montem seyr. Transitque iuxta latus montis iarim ad aquilonem in cesselon et descendit in bethsames. Transitque in thanna et pervenit contra aquilonem partis accaron ex latere. Inclinaturque sechrona et transit montem baala. Pervenitque in gebneel et magni maris contra occidentem fine concluditur. Hii sunt termini filiorum iuda per circuitum in cognationibus suis. Caleph vero filio iephone dedit partem in medio filiorum iuda sicut preceperat ei dominus cariatharbe patris enach, ipsa est ebron. Delevitque ex ea caleph tres filios enach, sisai et achiman et tholomai de stirpe enach. Atque inde ascendens venit ad habitatores dabir que prius vocabatur cariath sepher, id est civitas litterarum. Dixitque caleph: Qui percusserit cariathsepher et ceperit eam dabo illi filiam meam axam uxorem. Cepitque eam gothoniel filius cenez frater caleph iunior. Deditque ei axam filiam uxorem. Que cum pergeret simul suasa est a viro suo ut peteret a patre suo agrum. Suspiravitque ut sedebat in asino. Cui caleph: Quid habes? inquit. At illa respondit: Da michi benedictionem. Terram australem et arentem dedisti michi, iunge et irriguam. Deditque caleph ei irriguum superius et inferius. Hec est possessio tribus filiorum iuda per cognationes suas. Eruntque civitates ab extremis partibus filiorum iuda iuxta terminos edom a meridie capsehel et eder et iagur et cina et dimona et adada et cades et asor et iethnam ziph et thelem et baloth asor nova et cariothesron, hec est asor, amam sama et melada et aser gadda et assemoth et bethfelech et asarsual et bersabee et baziothia et baala et hiim et esem et eltholad et exil et herma et sicheleg et medemena et sensenna lebaoth et selim et aen et remmon. Omnes civitates viginti novem et ville earum. In campestribus vero estaol et sarea et asena et zanoe et engannim et taphua et enaim et ierimoth adulam socco et azecha

⁊ ſara ⁊ adithaim ⁊ gedera ⁊ gedero
thaim urbes xiiii ⁊ ville earum. Sa
nam ⁊ adeſa ⁊ magdalgad delean ⁊
melca ⁊ pheſ lachiſ ⁊ baſcath ⁊ ec
glon ⁊ ebon ⁊ leemas ⁊ cethliſ ⁊ gi
deroth ⁊ bedagon ⁊ nema ⁊ mace
da civitates xvi ⁊ ville earum. Lam
bane ⁊ ether ⁊ aſan ⁊ iepta ⁊ eſua
⁊ neſib cela ⁊ achib ⁊ mareſa civi
tates novem ⁊ ville earum. Acca
ron cum vicis ⁊ villulis ſuis. Ab a
caron uſque ad mare omnia que
vergunt ad azotum ⁊ viculos eius.
Azotus cum viculis ſuis ⁊ villulis
ſuis uſque ad torrentem egypti ma
re magnum terminus eius. Et in
monte ſamir ⁊ iether et ſocco et
edenna cariathſenna hec eſt da
bir anab et iſtemo ⁊ annngo
ſen ⁊ olon ⁊ gilo civitates unde
cim ⁊ ville earum. Arab ⁊ roma et
eſaan ⁊ ianum ⁊ bethſafua ⁊ affe
ha ammacha ⁊ cariatharbe hec
eſt ebron ⁊ ſyor civitates novem
⁊ ville earum. Maon ⁊ hymon ⁊
ziph ⁊ iothae. zezrael ⁊ zucadam
im ⁊ annoe ⁊ athaim. gabaa
channa civitates decem ⁊ ville
earum. Alul ⁊ bethſur et iodor in
areth ⁊ bethanoch ⁊ bethezen ci
vitates ſex et ville earum. Cha
riathbaal hec eſt cariathiarim
urbs ſilvarum et rebba civita
tes due et ville earum. In deſer
to betharaba meddin ⁊ ſiriacha
nebſen ⁊ civitas ſalis ⁊ engaddi
civitates vi ⁊ ville earum. Ie
buſeum autem habitatorem ie
ruſalem non potuerunt filii i
uda delere. habitavitque iebuſe
us cum filiis iuda in ieruſalē
uſque in preſentem diem. XVI.

Ceciditque ſors filiorum
ioſeph ab iordane con
tra iericho et ad aquas eius
ab oriente ſolitudo que aſcend
it de iericho ad montem bethel
luzam tranſitque terminum

archi ataroth ⁊ deſcendit ad occi
dentem iuxta terminum ieflet
que ad terminos betheron infe
rioris ⁊ gazer finiunturque regio
eius mari magno quas poſſede
filii ioſeph manaſſes ⁊ effraim
factus eſt terminus filiorum eff
im per cognationes ſuas ⁊ poſſ
eorum contra orientem. ata
toth addor uſque betheron ſup
riorem egrediunturque confinia
in mare. Machmethath ve
aquilonem reſpicit ⁊ circuit
minos contra orientem in t
nath ſelo ⁊ pertranſit ab or
ionee. Deſcenditque de ianoe
aſtaroth ⁊ noatha ⁊ pervenit
in iericho ⁊ egreditur ad iord
nem de taphua pertranſitque
tra mare in vallem arundin
ti. Sunt que egreſſus eius m
re ſaliſſimum. hec eſt poſſeſ
ſio tribus filiorum effraim per
lias ſuas urbeſque ſeparate ſu
filiis effraim in medio poſſ
filiorum manaſſe ⁊ ville earum
interfecerunt filii effraim ch
neum qui habitat in gazer hab
vitque chananeus in medio eff
uſque in diem hanc. XVI

Cecidit autem ſors tribui
manaſſe ipſe enim eſt primog
tus ioſeph machir primoge
manaſſe patri galaad qui fuit
pugnator ⁊ habuit baſan ⁊ reliquis fi
liorum manaſſe iuxta familias ſu
filiis abiezer ⁊ filiis elech et
filiis hesriel ⁊ filiis ſichem ⁊ fi
liis epher ⁊ filiis ſemida. Iſti
filii manaſſe filii ioſeph ma
per cognationes ſuas. Salphaad
vero filio epher filii galaad fi
lii machir filii manaſſe non e
filii ſed ſole filie quarum iſta
ſunt nomina. Maala ⁊ noa
et egla et melcha et ther
Veneruntque in conſpectu eleaza
ſacerdotis ⁊ ioſue filii nun ⁊ princi

dicentes dominus precepit per manum
Mosi ut daretur nobis possessio in
medio fratrum nostrorum. Dedit que eis iuxta
imperium domini possessionem in medio fratrum
patris eorum. Et ceciderunt funiculi Ma-
nasse x absque terra Galaad et Basan
trans Iordanem. Filie enim Manasse
possederunt hereditatem in medio filiorum
eius. Terra autem Galaad cecidit in sor-
tem filiorum Manasse qui reliqui e-
rant. Fuitque terminus Manasse ab
Aser Machmathath que respicit Si-
chem, et egreditur ad dexteram iuxta
habitatores fontis Taffue. Nam et in sorte
Manasse ceciderat terra Taphue que est
iuxta terminos Manasse filiorum
Effraim. Descenditque terminus val-
lis harundineti in meridiem tor-
rentis civitatum Ephraim que in
medio urbium sunt Manasse. Termi-
nus Manasse ab aquilone torrentis
et exitus eius pergit ad mare, ita
ut possessio Effraim sit ab austro et
ab aquilone Manasse. Et utramque
claudit mare. Et coniunguntur sibi
in tribu Aser ab aquilone et in tribu
Ysachar ab oriente. Fuitque hereditas
Manasse in Ysachar et in Aser Bethsan
et viculi eius. et Ieblaam cum viculis suis.
et habitatores Dor cum oppidis suis. Ha-
bitatores quoque Endor cum viculis suis. Si-
militer et habitatores Thenath cum vicu-
lis suis. et habitatores Mageddo cum vi-
culis suis. et tertia pars urbis Nophoth.
Nec potuerunt filii Manasse has civi-
tates subvertere. sed cepit Chananeus
habitare in terra ista. Postquam autem conva-
luerunt filii Israhel. subiecerunt Chana-
neos. et fecerunt sibi tributarios. nec
interfecerunt eos. Locutique sunt fi-
lii Ioseph ad Iosue et dixerunt. Quare
dedisti michi terram in possessionem sortis et
funiculi unius cum sim tante multi-
tudinis et benedixerit michi dominus. Ad
quos Iosue ait. Si populus multus es
ascende in silvam et succide tibi spatia
in terra Pherezei et Raphaim, quia an-
gusta est tibi possessio montis Ef-
fraym. Cui responderunt filii Ioseph.
Non poterimus ad montana conscendere
cum ferreis curribus utantur Cha-
nanei qui habitant in terra campestri
in qua site sunt Bethsan cum viculis
suis et Iezrahel mediam possidens
vallem. Dixitque Iosue ad domum
Ioseph Effraim et Manassem.
Populus multus es et magne fortitu-
dinis. non habebis sortem unam. sed
transibis ad montem et succides tibi
atque purgabis ad habitandum spacia.
et poteris ultra procedere cum subverteris
Chananeum quem dicis ferreos
habere currus et esse fortissimum.

XVIII

Congregati que
sunt omnes filii Israhel in Silo. ibi-
que fixerunt tabernaculum testimonii
et fuit eis terra subiecta. Remanse-
rant autem filiorum Israhel vii tribus
que necdum acceperant possessiones suas.
Ad quos Iosue ait. Usquequo marce-
tis ignavia. et non intratis ad possiden-
dam terram. quam dominus deus patrum
vestrorum dedit vobis. Eligite de singulis
tribubus ternos viros ut mittam
eos et pergant atque circueant terram.
et describant eam iuxta numerum uniu-
scuiusque multitudinis. referantque
ad me quod descripserint. Di-
vidite vobis terram in vii partes.
Iudas sit in terminis suis ab austra-
li plaga. et domus Ioseph ab a-
quilone. Mediam inter hos terram
in septem partes describite. Et tunc
huc venietis ad me. ut coram domino
deo nostro mittam vobis hic sortem
quia non est inter vos pars levitarum.
sed sacerdotium domini est eorum here-
ditas. Gad autem et Ruben et dimidia
tribus Manasse iam acceperant
possessiones suas trans Iordanem
ad orientalem plagam. quas de-
dit eis Moyses famulus domini.
Cumque surrexissent viri ut per-
gerent ad describendam terram, pre-
cepit eis Iosue dicens. Circuite
terram et describite eam. ac reverti-

tiam ad me. ut hic coram domino
deo uestro in sylo mittam uobis sortem.
Itaque perrexerunt. et lustrantes eam
in .vii. partes diuiserunt scriben-
tes in uolumine. Reuersique sunt ad
iosue in castra sylo. Qui misit sor-
tes coram domino deo in sylo. diui-
sitque terram filiis israel in .vii. partes.
Et ascendit sors prima filiorum benia-
min per familias suas. ut possiderent
terram inter filios iuda et filios ioseph.
Fuitque terminus eorum contra aquilonem
ab iordane pergens iuxta latus
iericho septentrionalis plage. et inde
contra occidentem ad montana conscendens.
et perueniens ad solitudinem be-
thauen. atque pertransiens iuxta
luzam ad meridiem. ipsa est bethel.
Descenditque in astaroth adar in mon-
tem qui est ad meridiem betheron
inferioris. et inclinatur circuiens
contra mare ad meridiem montis
qui respicit betheron contra africum.
Suntque exitus eius in cariathba-
al que uocatur et cariathiarim ur-
bem filiorum iuda. Hec est plaga contra
mare ad occidentem. Ad meridiem
autem ex parte cariathiarim e-
greditur terminus contra mare. et per-
uenit usque ad fontem aquarum nephtoa.
Descenditque in partem montis
qui respicit uallem filiorum ennon. et
est contra septentrionalem pla-
gam in extrema parte uallis rapha-
im. Descenditque in geennon.
id est uallem ennon iuxta latus iebusei
ad austrum. et peruenit ad fontem
rogel transiens ad aquilonem
egrediensque ad asemes id est fontem solis.
et pertransit usque ad tumulos que
sunt e regione ascensus adomim.
Descenditque ad abenboen id est lapi-
dem boen filii ruben. et pertran-
sit ex latere aquilonis ad campestria.
descenditque in planitiem. et pre-
greditur contra aquilonem bethagla.
Suntque exitus eius contra linguam
maris salsissimi ab aquilone in fi-
ne iordanis ad australem plagam
que est terminus illius ab oriente. Hec
possessio filiorum beniamin per terminos
suos in circuitu. et familias suas. Fue-
runtque ciuitates eius iericho. et
bethagla. et uallis casis. beth-
araba. et samaraim. et bethel. et au-
im. et aphara. et ophera. uilla emona. et
ophni. et gabee. ciuitates .xii. et uil-
le earum. Gabaon et rama. et beroth.
et mesphe. et caphara. et amosa. et re-
cem. iarephel et tharela. et sela. heleph.
et iebus que est ierusalem. gabaath
et cariath. ciuitates .xiiii. et uille
earum. Hec est possessio filiorum beniamin
iuxta familias suas. XIX

Et egressa est sors secunda filiorum sime-
on per cognationes suas. Fuitque
hereditas eorum in medio possessionis
filiorum iuda bersabee. et sabee. et molada. et
asersua. bala. et asem. et eltholad. et
bethul. arma. et siceleg. et bethma-
chaboth. et asersusa. et bethleba-
oth. et sarohen. ciuitates .xiii. et
uille earum. Ain et remon. et athar.
et asan. ciuitates .iiii. et uille ea-
rum. Omnes uiculi per circuitum urbium is-
tarum usque ad baalath. beerrameth contra austra-
lem plagam. Fuerunt omnes ciuitates
.xvii. Hec est hereditas filiorum simeon iuxta
cognationes suas in possessione et funiculo
filiorum iuda. quia maior erat. et id-
circo filii simeon possederunt in me-
dio hereditatis eius. Ceciditque sors ter-
cia filiorum zabulon per cognationes
suas. Et factus est terminus possessionis
filiorum zabulon usque sarith. Ascendit-
que de mari et medalaach. peruenit
in debbaseth usque ad torrentem qui est
contra ieconam. et reuertitur de sarith contra
orientem in fines ceseleth thabor.
et egreditur ad dabereth. Ascenditque
contra iaphie. et inde pertransit ad o-
rientalem plagam gethepher et
thacasin. et egreditur in remon. am-
thar et noa. et circuit ad aquilonem
ennathon. Suntque egressus eius
uallis iepthael. et catheth. et naalol. et

rom. iedala. et bethleem. ciuita-
tes .xii. et uille earum. Hec est hereditas
tribus filiorum zabulon per cognatio-
nes suas. et urbes et uiculi earum.
Ysachar egressa est sors quarta per cog-
nationes suas. Fuitque eius hereditas
iezrael. et casseloth. et sunem. et af-
faraim. et seon. et anaharath. et rabboth.
et cesion. et abes. et rameth. et enga-
nim. et enadda. et bethfeses. Et perue-
nit terminus eius usque thabor. et se-
sima et bethsames. eruntque exitus
eius iordanis ciuitates .xvi. et uille
earum. Hec est possessio filiorum ysachar
per cognationes suas. urbes et uiculi ea-
rum. Cecidit que sors quinta tribui
filiorum aser per cognationes suas. Fu-
itque terminus eorum alchath. et achi.
bethen. et axab. et elmelech. et a-
maad. et messal. et peruenit usque
ad carmelum maris. et sihor. et lab-
nath. ac reuertitur contra orientem
bethdagan. et pertransit usque za-
bulon. et uallem iepthael contra aqui-
lonem in bethemech. et nehiel. Egre-
diturque ad leuam cabul. et abran
et roob. et amon. et chana. usque ad
sidonem magnam. Reuertiturque in ra-
horma usque ad ciuitatem munitis-
simam tyrum. et usque ad osam.
eruntque exitus eius in mare de fu-
niculo acziba. et afech. et roob. ci-
uitates .xxii. et uille earum. Hec est
possessio filiorum aser per cognatio-
nes suas. urbes que et uiculi earum.
Filiorum neptalim .vi. sors cecidit per
familias suas. Et cepit terminus
de beleph. et elon. in saananim. et
adami. que est neceb. et iebnael us-
que lecum. et egressus eorum usque ad iordanem.
Reuertiturque terminus contra occidentem
in azanoth thabor. atque inde egre-
ditur in ucuca. et pertransit in za-
bulon contra meridiem. et in aser contra
occidentem. et in iuda ad iordanem
contra solis ortum. ciuitates munitis-
sime. asseddim. ser. et amath. et
rechath. et cenereth. et edema. et ara-
ma. et asor. et cedes. et edrai. et enason. et
gerson. et magdalel. horem. et
bethanath. et bethsames. ciuita-
tes .xix. et uille earum. Hec est
possessio tribus filiorum neptalim. per
cognationes suas. urbes et uiculi
earum. Tribui filiorum dan per fa-
milias suas. egressa est sors .vii.
Et fuit terminus possessionis eius sa-
raa. et esthaol. et hirsemes. id est ciuitas
solis. selebin. et haialon. et iethe-
la. helon. et themna. et acron. el-
thecem. et gebbethon. et balaath. et iud.
et beneberach. et getremmon. atque iher-
con. et arecon. cum termino qui
respicit ioppen. et ipso fine conclu-
ditur. Ascenderuntque filii dan et
pugnauerunt contra lesem. ceperuntque
eam. et percusserunt eam
in ore gladii. et possederunt. in ea
uocaueruntque nomen eius lesem-
dan. ex nomine dan patris sui. Hec
est possessio tribus filiorum dan per
cognationes suas. urbes et uiculi
earum. Cumque complesset sorte
terram diuidere singulis per tribus
suas. dederunt filii israel possessionem
iosue filio nun in medio sui iuxta
preceptum domini. urbem quam pos-
tulauit thamnathsare in mon-
tem effraim. Et edificauit ciuita-
tem. habitauitque in ea. Hee sunt
possessiones quas sorte diuiserunt
eleazar sacerdos et iosue filius nun
et principes familiarum ac tribu-
um filiorum israel in silo coram do-
mino ad ostium tabernaculi tes-
timonii. partitique sunt terram.

XX

Et locutus est
dominus ad iosue dicens.
Loquere filiis israel et dic eis. Separa-
te urbes fugitiuorum de quibus
locutus sum ad uos per manum moy-
si. ut fugiat ad eas quicumque a-
nimam percusserit nesciens. ut
possit euadere iram proximi qui
ultor est sanguinis. cum ad u-
nam harum fugerit ciuitatum. stabit

que ante portam civitatis, et loquetur
senioribus urbis illius eaque se compro-
bent innocentem. sicque suscipi-
ent eum, et dabunt ei locum ad habi-
tandum. Cumque sanguinis ultor
eum fuerit persecutus, non tradent
illum in manus eius, quia igno-
rans percussit proximum eius, nec
ante triduum vel biduum eius co-
probatur inimicus. Et habitabit
in civitate donec stet ante iudi-
cium causam reddens facti sui, et mo-
reretur cum ipso donec mori-
atur sacerdos magnus qui fuerit
in illo tempore. Tunc revertetur
homicida, et ingredietur civita-
tem et domum suam de qua fugerat.
Decreveruntque cedes in galilea mon-
tis neptalim, et sichem in monte
effraym, et cariatharbe, ipsa est
hebron in monte iuda. Et trans ior-
danem contra orientalem plagam ieri-
cho. statuerunt bosor que sita est in cam-
pestri solitudine de tribu ruben,
et ramoth in galaad de tribu gad,
et gaulon in basan de tribu ma-
nasse. Hee civitates constitute sunt
cunctis filiis israel et advenis qui
habitabant inter eos, ut fugeret ad eas
qui animam nescius percussisset,
et non moreretur in manu proximi
effusum sanguinem vindicare
cupientis, donec staret ante populum
expositurus causam suam.

XXI

Accesseruntque
principes familiarum levi ad
eleazarum sacerdotem, et ad iosue fi-
lium nun, et ad duces cognationum
per singulas tribus filiorum israel. lo-
cutique sunt ad eos in silo terre
chanaan, atque dixerunt. Dominus pre-
cepit per manum moysi, ut daren-
tur nobis urbes ad habitandum, et
suburbana earum ad alenda iumenta.
Dederuntque filii israel de possessioni-
bus suis iuxta imperium domini,
civitates et suburbana earum.
Egressaque est sors in familiam caath

caath filiorum aaron sacerdoti
tribu iuda et symeon et benia
civitates xiii. et reliquis filio
rum caath, id est levitis qui superfue
de tribubus effraym et dan
et dimidie tribu manasse civi
tes x. Porro filiis gerson eg
est sors ut acciperent de tri
bus ysachar et aser et neptalim
dimidia que tribu manasse in ba
san civitates numero xiii. Et fil
merari per cognationes suas de
tribubus ruben et gad et zabul
urbes xii. Dederuntque filii is
levitis civitates et suburba
earum sicut precepit dominus p
manum moysi singulis sorte t
buentes. De tribubus filio
iuda et symeon dedit civitat
iosue quarum ista sunt no
filiis aaron per familias caat
levitici generis. prima enim so
egressa est cariatharbe patri
enach que vocatur ebron i
te iuda, et suburbana eius p
circuitum. agros vero et villa
eius dederat caleph filio ieph
ne ad possidendum. Dedit ergo fil
aaron sacerdotis ebron confugi
civitatem ac suburbana eiu
lobnam cum suburbanis su
et iethe et isthimon et helon et
dasin et iethan et beth sam
cum suburbanis suis. civit
ix. de tribubus ut dictum est d
abus. De tribu autem filiorum ben
gabaon et gabae et anathot
almon cum suburbanis suis c
tates iiii. Omnes simul civit
filiorum aaron sacerdotis xiii. c
suburbanis suis. Reliquis
per familias filiorum caath le
tici generis, hec est data posse
tribu effraym urbes refugi
chem cum suburbanis suis
monte effraym et gazer et
et bethoron cum suburban
suis civitates iiii. De tribu

dan . belthece . et gelbeton . et hag-
lon . et gethremon . cum suburbanis
suis civitates . iiii . Porro de dimidi-
a tribu manasse thanach . et ge-
thremon cum suburbanis suis
civitates due . Omnes civitates x . et
suburbana earum date sunt filiis
caath inferioris gradus . Filiis quoque ger-
son levitici generis dedit dimidia tri-
bus manasse confugii civitates gau-
lon in basan . et bosra cum subur-
banis suis . civitates duas . Porro
de tribu ysachar . cesion et dabe-
reth . et iaramoth . et engannim cum
suburbanis suis civitates iiii .
De tribu autem aser masal et abdon,
helcath . et roob cum suburbanis
suis civitates iiii . De tribu quoque
neptalim civitates confugii cedes
in galilea . et amothdor . et charta-
m cum suburbanis suis civitates tres .
Omnes urbes familiarum gerson
xiii . cum suburbanis suis . Filiis
autem merari levitis inferio-
ris gradus per familias suas da-
te de tribu zabulon iecnan et
cartha . et damna . et naalol ci-
vitates iiii . cum suburbanis suis .
De tribu gad civitates confugii ra-
moth in galaad . et manaym . et
esebon . et iazer . civitates iiii . cum
suburbanis suis . De tribu ruben
ultra iordanem contra iericho civita-
tes refugii bosor in solitudine mi-
sor . et iaser . et iethson . et malpha ci-
vitates iiii . cum suburbanis suis .
Omnes urbes filiorum merari per fa-
milias et cognationes suas xii . Ita-
que civitates universe levitarum
in medio possessionum filiorum israel
fuerunt xlviii . cum suburbanis
suis . singule per familias
distribute . Deditque dominus israeli
omnem terram quam traditurum se
patribus eorum iuraverat . et possederunt
illam atque habitaverunt in ea . Data-
que est ab eo pax in omnes per circui-
tum nationes . nullusque eis hosti-
um resistere ausus est . sed cuncti
in eorum dicionem redacti sunt . Ne
unum quidem verbum quod illis prestaturum
esse se promiserat irritum fuit . sed
rebus completa sunt omnia . XXII

Eodem tempore vocavit iosue
rubenitas et gaditas et dimi-
diam tribum manasse . dixitque ad
eos . Fecistis omnia que precepit vobis
moyses famulus domini . mi-
chi quoque in omnibus obedistis . Nec
reliquistis fratres vestros longo tem-
pore . usque in presentem diem . cus-
todientes imperium domini dei vestri .
Quia igitur dedit dominus deus vester
fratribus vestris quietem et pacem sicut
pollicitus est . revertimini et ite
in tabernacula vestra . et in terra pos-
sessionis vestre quam tradidit vo-
bis moyses famulus domini trans
iordanem . ita dumtaxat ut custo-
diatis attente et opere compleatis .
mandatum et legem quam precepit vo-
bis moyses famulus domini . ut di-
ligatis dominum deum vestrum .
et ambuletis in omnibus viis eius .
et observetis mandata illius . et ad-
hereatis ei ac serviatis in omni cor-
de et in omni anima vestra . Benedixitque
eis iosue . et dimisit eos . Qui reversi
sunt in tabernacula sua . Tribui
autem manasse dimidie possessionem
moyses dederat in basan . et idcirco
medie que superfuit . dedit iosue sor-
tem inter ceteros fratres suos trans
iordanem ad occidentalem pla-
gam . Cumque dimitteret eos in tha-
bernacula sua . et benedixisset illis
dixit ad eos . In multa substantia atque
divitiis revertimini ad sedes ves-
tras cum argento et auro . ere
ac ferro . et veste multiplici . di-
vidite predam hostium cum fra-
tribus vestris . Reversique sunt et abierunt
filii ruben . et filii gad . et dimidia
tribus manasse a filiis israel de
sylo que sita est in chanaan . ut in-
trarent galaad terram possessionis sue

eorum obtinuerant iuxta imperium
domini sui dei in manu moysi. Cum
que venissent ad tumulos iorda
nis in terram chanaan. edificaue
runt iuxta iordanem altare infini
te magnitudinis. Quod cum audis
sent filii israel. et ad eos certi nuncii
detulissent edificasse filios ruben
et gad et dimidiam tribum manasse
altare in terra chanaan super iorda
nis tumulos contra filios israel: con
venerunt omnes in silo. ut ascenderent et di
micarent contra eos. Et interim miserunt
ad illos in terra galaad phinees fili
um eleazari sacerdotis. et x principes
cum eo. singulos de singulis tri
bubus. Qui venerunt ad filios
ruben et gad. et dimidie tribus
manasse in terram galaad. dixerunt
que ad eos. Hec mandat omnis populus do
mini. Que est ista transgressio.
Cur dereliquistis dominum deum israel.
edificantes altare sacrilegum. et
a cultu illius recedentes. An parum
est vobis quod peccastis in beelphe
gor. et usque in presentem diem ma
cula huius sceleris in nobis perma
net. multique de populo corruerunt.
Et vos hodie dereliquistis domi
num. et cras in universum israel deseviet.
Quod si putatis immundam esse terram
possessionis vestre. transite ad terram in qua
tabernaculum domini est. et habitate
inter nos. tantum ut a domino non recedatis.
et a nostro consortio edificato altari
preter altare domini dei nostri. Nonne
achar filius zare preterivit mandatum
domini. et super omnem populum israel
ira eius incubuit. Et ille erat u
nus homo. atque utinam perisset solus
in scelere suo. Responderuntque filii rube(n)
et gad. et dimidie tribus manasse
principibus legationis israel. Fortis
simus dominus deus israel ipse novit. et
israel simul intelliget. Si prevarica
tionis animo hoc altare extruximus.
non custodiat nos. sed puniat nos
in presenti. Et si ea mente fecimus ut

holocausta et sacrificia et p
cificas victimas super eo impo
ipse querat et iudicet. et non ea ma
cogitatione. atque tractatu fe
mus. Ut dicerent cras filii vestri
nostris. Quid vobis et domino
israel. Terminum posuit dominus inter nos
et filii ruben et filii gad iorda
fluvium. et idcirco partem non ha
in domino. Et per hanc occa
avertent filii vestri filios nos
timore domini. Putavimus ita
lius et diximus. Extruamus
tare non ad holocausta. nec ad
timas offerendas. sed in testi
nos et vos. et sobolem nostram
tram que progeniem ut servi
domino. et iuris nostri sit offe
holocausta et victimas et pa
hostias. et nequaquam dicant
vestri. non est vobis pars in do
Quod si voluerint dicere. respon
eis. Ecce altare domini quod f
patres nostri. non in holocausta
in sacrificium. sed in testimo
nostri ac vestri. Absit a no
bis hoc scelus ut recedamus a
mino. et eius vestigia relinquamus
structo altari ad holocausta et
ficia et victimas offerendas
altare domini dei nostri quod extru
est ante tabernaculum eius. Qui
auditis phinees sacerdos et prin
legationis israel qui erant cum
placati sunt. et verba filiorum
et gad et dimidie tribus ma
libentissime susceperunt. Dixitque phi
nees filius eleazari sacerdos ad
Nunc scimus quod nobiscum sit
quoniam alieni estis a prevaricatione
hac. et liberastis filios israel de ma
nu domini. Reversusque est cum
principibus a filiis ruben et gad
de terra galaad finium chanaan
ad filios israel. et retulit eis
cuit que sermo cunctis audi
et laudaverunt filii israel deum. et
nequaquam ultra dixerunt ut ascen

ce eos et expugnarent et delerent terram
possessionis eorum. Vocaveruntque filii Ru-
ben et filii Gad altare quod ex-
struxerant Testimonium nostrum quod Do-
minus ipse sit Deus. XXIII

Evoluto autem multo tempore post-
quam pacem dederat Dominus Israheli
subiectis in gyro nationibus universis, Io-
sue iam longaevo et persenilis aeta-
tis, vocavit Iosue omnem Israhel, ma-
iores quoque natu et principes ac duces et
magistros, dixitque ad eos: Ego se-
nui et progressioris sum aetatis. Vosque cer-
nitis cuncta quae fecerit Dominus Deus
vester cunctis per circuitum nationibus,
quomodo pro vobis ipse pugnaverit. Et nunc
quae sorte divisit vobis omnem terram ab
orientali parte Iordanis usque ad
mare magnum, multaeque adhuc super-
sunt nationes, Dominus Deus vester
disperdet eas et auferet a facie vestra
et possidebitis terram, sicut vobis est pol-
licitus. Tantum confortamini et estote solli-
citi ut custodiatis cuncta quae scrip-
ta sunt in volumine legis Moysi,
et non declinetis ab eis nec ad dexteram
nec ad sinistram, ne postquam in-
traveritis ad gentes quae inter vos futurae
sunt, iuretis in nomine deorum earum et servi-
atis eis et adoretis illos, sed adhaereatis
Domino Deo vestro, quod fecistis usque in diem
hanc. Et tunc auferet Dominus Deus in
conspectu vestro gentes magnas et ro-
bustissimas, et nullus vobis resistere pote-
rit. Unus e vobis persequetur hostium mille vi-
ros, quia Dominus Deus vester pro vobis
ipse pugnabit, sicut pollicitus est.
Hoc tantum diligentissime praecavete, ut
diligatis Dominum Deum vestrum. Quod
si volueritis harum gentium quae inter vos
habitant erroribus adhaerere, et cum eis
miscere conubia atque amicitias co-
pulare, iam nunc scitote quod Dominus
Deus vester non eas deleat ante faciem ves-
tram, sed sint vobis in foveam
atque laqueum et offendiculum ex latere vestro
et sudes in oculis vestris, donec vos aufe-
rat atque disperdat de terra hac optima,
quam tradidit vobis. En ego ingredior
viam hodie universae terrae, et toto
animo cognoscetis quod de omnibus verbis quae se
Dominus praestaturum vobis esse pollicitus
est, unum non praeterierit in cassum. Sicut
ergo implevit opere quod promisit, et pros-
pera cuncta venerunt, sic adducet
super vos quicquid malorum commi-
natus est, donec vos auferat atque
disperdat de terra hac optima, quam
tradidit vobis, eo quod praeteritis pac-
tum Domini Dei vestri quod pepigit
vobiscum, et servieritis diis alienis
et adoraveritis eos. Cito atque velociter
consurget in vos furor Domini et
auferemini ab hac terra optima
quam tradidit vobis. XXIIII

Congregavitque Iosue omnes tribus
Israhel in Sichem, et vocavit ma-
iores natu ac principes et iudices ac
magistros, steteruntque in conspectu Domini,
et ad populum sic locutus est: Haec dicit Do-
minus Deus Israhel: Trans flumen ha-
bitaverunt patres vestri ab initio, Thare pater
Abraham et Nachor, servieruntque
diis alienis. Tuli ergo patrem vestrum
Abraham de Mesopotamiae finibus,
et adduxi eum in terram Chanaan,
multiplicavique semen eius et dedi ei
Isaac. Illi quoque rursum dedi Iacob et
Esau. E quibus Esau dedi montem Seir
ad possidendum; Iacob vero et filii eius
descenderunt in Aegyptum. Misique Moy-
sen et Aaron et percussi Aegyptum multis
signis atque portentis. Eduxique vos
et patres vestros de Aegypto et venistis ad
mare. Persecutique sunt Aegyptii pa-
tres vestros cum curribus et equitatu
usque ad mare Rubrum. Clamaverunt
autem ad Dominum filii Israhel, qui po-
suit tenebras inter vos et Aegyptios
et adduxit super eos mare et operu-
it eos. Viderunt oculi vestri cuncta
quae in Aegypto fecerim, et habitastis in soli-
tudine multo tempore. Et introduxi
vos in terram Amorrei qui habitabat
trans Iordanem. Cumque pugna-
rent contra vos, tradidi eos in manus vestras.

et possedistis terram eorum, atque interfe-
ci eos. Surrexit autem balach
filius sephor rex moab, et pugnavit
contra israel. Misitque et vocavit balaam
filium beor ut malediceret vobis. Et ego
nolui audire eum, sed e contrario per illum
benedixi vobis, et liberavi vos de ma-
nu eius. Transistisque iordanem, et
venistis ad iericho. Pugnaveruntque contra
vos viri civitatis eius amorreus,
et pherezeus, et chananeus, et hetheus, et
gergeseus, et iebuseus, et eveus,
et tradidi illos in manus vestras.
Misique ante vos scrabrones, et eieci il-
los de locis suis, duos reges amor-
reorum, non in gladio et in arcu tuo.
Dedique vobis terram in qua non labo-
rastis, et urbes quas non edificastis,
ut habitaretis in eis, vineas et oli-
veta que non plantastis. Nunc ergo time-
te dominum, et servite ei perfecto cor-
de atque verissimo, et auferte deos
quibus servierunt patres vestri in me-
sopotamia et egypto, ac servite
domino. Sin autem malum vobis videtur ut
serviatis domino, optio vobis da-
tur. Eligite hodie quod pla-
cet, cui potissimum servire debe-
atis, utrum diis quibus servierunt
patres vestri in mesopotamia, an
diis amorreorum, in quorum terra
habitatis. Ego autem et domus mea ser-
viemus domino. Responditque populus, et ait:
Absit a nobis ut relinquamus dominum, et
serviamus diis alienis. Dominus deus no-
ster ipse eduxit nos et patres nostros de terra
egipti de domo servitutis, fecitque
videntibus signa ingentia, et
custodivit nos in omni via per quam
ambulavimus, et in cunctis populis per
quos transivimus. Et eiecit universas
gentes amorreum habitatorem terre
quam nos intravimus. Serviemus igitur
domino, quia ipse est dominus deus noster.
Dixitque iosue ad populum: Non pote-
ritis servire domino. Deus enim sanctus
et fortis emulator est, nec ignoscet
sceleribus vestris atque peccatis. Si dimise-

ritis dominum, et servieritis
alienis, vertet se et affliget
subvertet postquam prestiterit vobis
Dixitque populus ad iosue: Nequaquam
ut loqueris erit, sed domino servi
Et iosue ad populum: Testes vos
vos estis quia ipsi elegeritis vobis
minum ut serviatis ei. Responde
testes. Nunc ergo ait auferte
alienos de medio vestri, et incli
corda vestra ad dominum deum israel.
que populus ad iosue: Domino deo
serviemus, et obedientes erimus
preceptis eius. Percussit ergo iosue
die illo fedus, et proposuit populo
precepta atque iudicia in sichem.
quoque omnia verba hec in volumine
dei, et tulit lapidem pergrandem
posuitque eum subter quercum que
in sanctuario dei. Et dixit ad omnem
En lapis iste erit vobis in testi
um quod audierit omnia
cutus est vobis dominus, ne
postea negare velitis,
domino deo vestro. Dimisitque
singulos in possessionem suam.
hec mortuus est iosue filius
servus domini, c. x. annorum.
lierunt eum in finibus
nis sue in thamnathsare que
in monte effraym a septentrio
parte montis gaas. Servivitque
israel domino cunctis diebus
et seniorum qui longe vixerunt
iosue et qui noverant omnia
opera domini que fecerat in israel. Ossa quoque
que tulerant filii israel de egipto
pelierunt in sichem in parte agri
emerat iacob a filiis emor pa
c. novellis ovibus, et fuit in posses
filiorum ioseph. Eleazar quoque filius
sacerdotis mortuus est
et sepelierunt eum in
phinees filii eius que
ta est ei in monte ef

P ost mor- Incipit li
tem iosue iudi
consuluerunt filii israel domin

quis ascendet ante nos contra canane
um et erit dux belli. Dixitque dominus
iudas ascendet. Ecce tradidi terram
in manus eius. Et ait iudas symeoni
fratri suo ascende mecum in sortem
meam et pugna contra cananeum
ut et ego pergam tecum in sortem
tuam. Et abiit cum eo symeon. Ascen
ditque iudas. Et tradidit dominus
cananeum ac phereseum in manus
eorum et percusserunt in bezech .x. milia
virorum. Inveneruntque adonibezech
in bezech et pugnaverunt contra eum
et percusserunt cananeum et pherese
um. Fugit autem adonibezech quem
persecuti comprehenderunt cesis
summitatibus manuum eius ac pedum.
Dixitque adonibezech. lxx reges am
putatis manuum ac pedum sum
mitatibus colligebant sub mensa
mea ciborum reliquias. Sicut feci ita
reddidit michi dominus. Adduxe
runt eum in ierusalem et ibi mortuus est.
Oppugnantes ergo filii iuda ierusa
lem ceperunt eam et percusserunt in
ore gladii tradentes cunctam incendi
o civitatem. Et postea descendentes p
ugnaverunt contra cananeum qui
habitabat in montanis et ad meridiem
in campestribus. Pergensque iudas contra
cananeum qui habitabat in hebron
cuius nomen antiquitus cariat
harbe percussit sisay et achiman et
tholmai. Atque inde profectus a
biit ad habitatores dabir cuius no
men erat vetus cariathsepher. Di
xitque caleph. Qui percusserit ca
riat sepher et vastaverit eam dabo
ei axam filiam meam uxorem. Cumque
cepisset eam othoniel filius cenez
frater caleph minor dedit ei axam
filiam suam coniugem. Quam pergen
tem in itinere monuit vir suus ut
peteret a patre suo agrum. Que
cum suspirasset sedens in asino
dixit ei caleph. Quid habes. At il
le respondit. Da michi benedictionem
qui terram arentem dedisti michi

da et irriguam aquis. Deditque ei ca
leph irriguum superius et irriguum
inferius. Filii autem cinei cogna
ti moysi ascenderunt de civitate pal
marum cum filiis iuda in desertum
sortis eius quod est ad meridiem arath et ha
bitaverunt cum eo. Abiit autem iudas
cum symeone fratre suo et percusserunt si
mul cananeum qui habitabat in saphat
et interfecerunt eum vocatumque est no
men urbis horma id est anathema. Cepitque
iudas gazam cum finibus suis et ascalo
nem atque accaron cum terminis su
is. Fuitque dominus cum iuda et monta
na possedit nec potuit delere habitato
res vallis quia falcatis curribus habun
dabant. Dederuntque caleph hebron
sicut dixerat moyses qui delevit
ea tres filios enach. Iebuseum autem
habitatorem ierusalem non deleverunt filii
beniamin. Habitavitque iebuseus cum
filiis beniamin in ierusalem usque in pre
sentem diem. Domus quoque ioseph
ascendit in bethel. Fuitque dominus cum
eis. Nam cum obsiderent urbem
que prius vocabatur luza. Viderunt
hominem egredientem de civita
te. Dixeruntque ad eum. Ostende no
bis introitum civitatis et faciemus
tecum misericordiam. Qui cum ostendisset
eis percusserunt urbem in ore gla
dii hominem autem illum et om
nem cognationem eius dimiserunt.
Qui dimissus abiit in terram set
him et edificavit ibi civitatem vo
cavitque eam luzam que ita appella
tur usque in presentem diem. Man
asses quoque non delevit bethsan et
tenac cum viculis suis et habitatores
dor et geblaam et mageddo cum vi
culis suis. Cepitque cananeus habitare
cum eis. Postquam autem confor
tatus est israel fecit eos tributarios
et delere noluit. Effraym autem non
interfecit cananeum qui habitabat
in gazer sed habitavit cum eo. Zabulon
non delevit habitatores cethron et
naalon sed habitavit chananeus

in medio eius factusque est ei tributari
us. Aser quoque non delevit habitatores
Accho et Sidonis Alab et Acazib et Amna
et Aphech et Rohob. habitavitque in me
dio Chananei habitatoris illius terre
nec interfecit eum. Neptalim quoque
non delevit habitatores Bethsames
et Bethanach et habitavit inter Chanane
um et Bethanach et habitavit inter Cha
naneum habitatorem terre. Fueruntque
que ei Bethsamite et Bethanite tribu
tarii. Artavitque Amoreus filios Dan
in monte nec dedit eis locum ut ad
planiora descenderent. habitavitque in
monte Hares in Abilon et Salabin
et aggravata est manus domus Io
seph factusque est ei tributarius. Fu
it autem terminus Amorei ab ascensu
Scorpionis et petra et superiora loca.

II

Ascenditque angelus
Domini de Galgala ad locum flenci
um et ait. Eduxi vos de Egypto et intro
duxi vos in terram pro qua iura
vi patribus vestris et pollicitus sum ut
non facerem irritum pactum meum
vobiscum in sempiternum. ita dumtax
at ut non feriretis fedus cum habitato
ribus terre huius et aras eorum subverteretis
et noluistis audire vocem meam. Cur
hoc fecistis. quam obrem nolui delere eos
a facie vestra ut habeatis hostes et dii
eorum sint vobis in ruinam. Cumque lo
queretur angelus Domini hec verba ad
omnes filios Israel elevaverunt vocem su
am et fleverunt. Et vocatum nomen lo
ci illius Flentium sive Lacrimarum. Immo
laveruntque ibi hostias Domino. Dimisit ergo
Josue populum et abierunt filii Israel
unusquisque in possessionem suam
ut obtinerent eam. Servieruntque Do
mino cunctis diebus Iosue et seniorum qui
longo post eum vixerunt tempore et nove
rant omnia opera Domini magna que fe
cerat cum Israel. Mortuus est autem Io
sue filius Nun famulus Domini
.c. et .x. annorum et sepelierunt eum in
finibus possessionis sue in Thamnatsa
re in monte Effraym a septentri

onali plaga montis Gaas. Omnis
illa generatio congregata est ad pa
tres suos. et surrexerunt alii qui non no
verant Dominum et opera que fecerat
Israel. Feceruntque filii Israel malum in
conspectu Domini et servierunt Ba
ac dimiserunt Dominum Deum pa
trum suorum qui eduxerat eos de terra
Egypti et secuti sunt deos alienos
deosque populorum qui habitabant in circu
itu eorum et adoraverunt eos et ad iracu
ndiam concitaverunt Dominum dimittentes eum
et servientes Baal et Astaroth. Ira
tusque Dominus contra Israel tradidit eos in
manus diripientium qui cepe
runt eos et vendiderunt hostibus qui
habitabant per girum nec potuerunt resist
ere adversariis suis. Sed quocumque perge
re voluissent manus Domini super eos
sicut locutus est et iuravit eis. et vehe
menter afflicti sunt. Suscitavitque Do
minus iudices qui liberarent eos de va
stantium manibus. sed nec illos au
dire voluerunt. fornicantes cum diis alie
nis et adorantes eos. Cito deseruerunt
viam per quam ingressi fuerant pa
tres eorum. et audientes mandata Domini
omnia fecerunt contraria. Cum
Dominus iudices suscitaret in
diebus eorum flectebatur miseri
cordia et audiebatur afflictorum ge
mitus et liberabat eos de cede vastantium
Postquam autem mortuus esset iudex rever
tebantur et multo faciebant peiora
quam fecerant patres eorum seq
uentes deos alienos et servientes eis et ado
rantes illos. Non dimiserunt ad
inventiones suas et viam du
rissimam per quam ambulare con
sueverant. Iratusque est furor Do
mini in Israel et ait. Quia irritum fe
cit gens ista pactum meum quod
pepigeram cum patribus eorum et vo
cem meam audire contempsit
et liberavit eos de cede vastantium
populum eorum. et ego non de
lebo gentes quas dimisit Iosue et
mortuus est ut in ipsis exper

rael utrum cuſtodiant uiam
domini et ambulent in ea ſicut cu
ſtodierunt patres eorum an non. Di
miſit ergo dominus omnes has nacio
nes et cito et cito ſubuertere noluit nec
tradidit in manus ioſue. III
Hee ſunt gentes quas domi
nus dereliquid ut in eis erudi
ret iſraelem et omnes qui non noſſant
bella cananeorum et poſtea diſcerent fi
lii eorum certare cum hoſtibus et habere con
ſuetudinem preliandi. Quinque ſatrapas
philiſtinorum omnemque cananeum
et ſydonium atque eueum qui habita
bant in monte libano de monte ba
al hermon uſque ad introitum emath. Di
miſitque eos ut in ipſis experiretur iſra
elem utrum audirent mandata
domini que preceperat patribus eorum
per manum moyſi an non. Itaque filii iſ
rael habitauerunt in medio cananei e
thei et amorrei et pherezei et euei et iebuſei re
uei. et duxerunt uxores filias eorum et filias ſuas fi
liis eorum tradiderunt et ſeruierunt di
is eorum. Feceruntque malum in conſpec
tu domini et obliti ſunt dei ſui ſer
uientes baalim et aſtaroth. Iratuſque
eſt dominus contra iſrael et tradidit
eos in manus chuſan raſathaim
regis meſopotamie ſeruieruntque
ei viii. annis et clamauerunt ad domi
num. Qui ſuſcitauit eis ſaluatorem
et liberauit eos othoniel uidelicet fi
lium cenez fratrem caleph minorem.
Fuitque in eo ſpiritus domini et iudicauit iſ
rael egreſſuſque eſt ad pugnam
et tradidit dominus in manus eius
chuſan raſathaim regem ſyrie et op
preſſit eum. Quieuit terra xl. an
nis et mortuus eſt othoniel filius
cenez. Addiderunt autem filii iſ
rael facere malum in conſpectu do
mini. Qui confortauit aduerſus
eos eglon regem moab quia fe
cerunt malum in conſpectu domini. Et co
pulauit ei filios amon
et amalech. Abiitque et percuſſit iſrael
atque poſſedit urbem palmarum.

Seruieruntque filii iſrael eglon regi mo
ab xviii. annis. Et poſtea clamauerunt
ad dominum. Qui ſuſcitauit eis ſal
uatorem uocabulo ahioth filium
gera filii gemini. Qui utraque manu
pro dextera utebatur. Miſeruntque fi
lii iſrael per illum munera eglon regi
moab. Qui fecit ſibi gladium ancipi
tem habentem in medio capulum lo
gitudinis palme manus et accinctus
eſt eo ſubter ſagum in dextro femo
re. Obtulitque munera eglon regi mo
ab. Erat autem eglon craſſus nimis.
Cumque obtuliſſet ei munera proſecutus
eſt ſocios qui cum eo uenerant. Et reuer
ſus de galgalis ubi erant ydola dixit
ad regem. Verbum ſecretum habeo ad
te o rex. Et ille imperauit ſilentium.
Egreſſiſque omnibus qui circa eum e
rant ingreſſus eſt ahioth ad eum.
Sedebat autem in eſtiuo cenaculo
ſolus. Dixitque uerbum dei habeo ad te.
Qui ſtatim ſurrexit de throno. Exten
ditque ahioth ſiniſtram manum et
tulit ſicam de dextro femore ſuo in
fixitque eam in uentrem eius tam ua
lide ut capulus ſequeretur ferrum in
uulnere ac pinguiſſimo aere
adipe ſtringeretur. Nec eduxit gla
dium ſed ita ut percuſſerat reliquid
in corpore. Statimque per ſecreta na
ture ſtercora proruperunt. Ahioth au
tem clauſis diligentiſſime hoſtiis cena
culi et obfirmatis ſera per poſticum
egreſſus eſt. Seruique regis ingreſſi
uiderunt clauſas fores cenaculi
atque dixerunt. Forſitan purgat al
uum in eſtiuo cenaculo. Expectan
teſque diu donec erubeſcerent et uide
rent quod nullus aperiret tulerunt
clauem et aperientes inuenerunt
dominum ſuum iacentem in ter
ra mortuum. Ahioth autem dum illi tur
barentur effugit et pertranſiit locum
ydolorum unde reuerſus fuerat. Venit
que in ſeirath. Et ſtatim inſonuit
buccina in monte effraim. De
ſcenderuntque cum eo filii iſrael ipſo

in fronte gradiente. Qui dixit ad eos
Sequimini me. tradidit enim domi-
nus inimicos nostros moabitas in ma-
nus nostras. Descenderuntque post eum
et occupaverunt vada iordanis que tran-
smiserunt in moab. et non dimiserunt
transire quemquam. sed percusserunt
moabitas in tempore illo circiter
x. milia. omnes robustos et fortes viros.
nullus eorum evadere potuit. Humi-
liatusque est moab in die illo sub
manu israel. et quievit terra lxxx. an-
nis. Post hunc fuit Sangar filius
Anath qui percussit de philisti-
im. dc. viros vomere. et ipse quoque
defendit israel.

IIII

Addideruntque filii israel facere ma-
lum in conspectu domini post
mortem aioth. et tradidit illos domi-
nus in manus iabin regis chana-
an qui regnavit in asor. habuitque du-
cem exercitus sui nomine sisaram.
Ipse autem habitabat in aseroth gen-
tium. Clamaveruntque filii israel ad do-
minum. Nongentos enim habebat
falcatos currus. et per xx. annos ve-
hementer oppresserat eos. Erat autem
delbora prophetes uxor lapidoth que
iudicabat populum in illo tempore. et
sedebat sub palma que nomine
illius vocabatur inter rama et be-
thel in monte effraim. Ascendebant-
que ad eam filii israel in omne iudi-
cium. Que misit et vocavit barach
filium abinoem de cedes neptalim. Dixit-
que ad eum. Precepit tibi dominus deus
israel. Vade et duc exercitum in montem
thabor. tollensque tecum x. milia pu-
gnatorum de filiis neptalim. et de
filiis zabulon. Ego autem addu-
cam ad te in loco torrentis cison
sysaram principem exercitus iabin
et currus eius atque omnem multi-
tudinem. et tradam eos in manu
tua. Dixitque ad eam barach. Si ve-
neris mecum vadam. si nolueris ve-
nire mecum non pergam. Que dixit
ad eum. Ibo quidem tecum. sed in

vice victoria non reputabitur
in manu mulieris tradetur
sisara. Surrexit itaque delbora et
it cum barach in cedes. Qui
bus zabulon et neptalim asc
cum x. milibus pugnatorum hab
delboram in comitatu suo.
Autem cyneus recesserat quon
a ceteris cyneis fratribus suis fili
cognati moysi. et tetenderat ta
bernacula usque ad convallem q
catur sennim. et erat iuxta c
Nunciatumque est sisare quod
disset barach filius abinoem
montem thabor. et congrega
nongentos falcatos currus
exercitum de aroseth gen
ad torrentem cyson. Dixit
enim dies in qua tradidit
sisaram in manus tuas. en
ductor tuus. Descendit itaque
de monte thabor et x. milia
natorum cum eo. Perterruitque
sysaram et omnes currus eius
samque multitudinem in
dii ad conspectum barach
tum ut sysara de curru de
pedibus fugeret. et barach pe
queretur currus et exercitum
aroseth gentium. et omnis h
multitudo usque ad interne
caderet. Sysara autem fug
veniit ad tentorium iahel
ris aber cynei. Erat autem
pax inter iabin regem asor
aber cynei. Egressa igitur
in occursum sysare dixit
Intra ad me domine mi intra
meas. Qui ingressus tabe
naculum eius et opertus ab ea
dixit ad eam. Da mihi obse
paululum aque quia valde
Que aperuit utrem lactis et
bibere. et operuit illum. Dixitque sysa
ad eam. Sta ante ostium tabernac
hic est aliquis. respondebis
ers. Nullus est. Tulit itaque
uxor aber clavum tabernaculi

mens pariter malleum. et ingressa abscon-
se. et cum silentio posuit super tim-
pus capitis eius clavum. percussumque
malleo defixit in cerebrum usque
ad terram. qui soporem morti sociatus
defecit et mortuus est. Et ecce ba-
rach sequens sysaram veniebat.
Egressaque iahel in occursum eius di-
xit ei. Veni et ostendam tibi virum quem
queris. Qui cum intrasset ad eam vidit
sysaram iacentem mortuum. et cla-
vum infixum in tempora eius. Humi-
liavit ergo deus in die illo iabin re-
gem chanaan coram filiis israel. Qui
crescebant cotidie et forti manu op-
primebant iabin regem chanaan
donec delerent eum.

V

Cecineruntque delbora et barach filius
abinoem in die illo dicentes. Qui
sponte obtulistis de israel animas vestras ad
periculum. benedicite domino. Audite
reges. percipite auribus principes. Ego
sum ego sum que domino canam. psallam
domino deo israel. Domine cum exires de seir.
et transires per regiones edom. terra
mota est. celique ac nubes stillaverunt
aquis. Montes fluxerunt a facie do-
mini. et synai a facie domini dei israel.
In diebus sangar filii anath in diebus
iahel quieverunt semite. et qui ingre-
diebantur per eas ambulaverunt
per calles devios. Cessaverunt fortes
in israel et quieverunt. donec delbora sur-
geret mater in israel. Nova bella elegit
dominus et portas hostium ipse subvertit. Cli-
peus et hasta si apparuerint in
quadraginta milibus israel. Cor meum diligit prin-
cipes israel. Qui propria voluntate ob-
tulistis vos discrimini benedicite domino.
Qui ascenditis super nitentes asinos.
et sedetis in iudicio et ambula-
tis in via loquimini. Ubi collisi sunt
currus et hostium suffocatus est exer-
citus. ibi narrentur iustitie domini
et clementia in fortes israel. Tunc descen-
dit populus domini ad portas et optinu-
it principatum. Surge surge delbora.
et loquere canticum. Surge barach et
apprehende captivos tuos fili abi-
noem. Salvate sunt reliquie populi. do-
minus in fortibus dimicavit. Ex effra-
im delevit eos in amalech et post eum
ex beniamin in populos tuos o amalech.
De machir principes descenderunt
et de zabulon qui exercitum ducerent
ad bellandum. Duces ysachar fue-
runt cum delbora et barach vesti-
gia sunt secuti. qui quasi in preceps ac
baratrum se discrimini dedit. Di-
viso contra se ruben magnanimorum
reperta est contentio. Quare habitas
inter duos terminos. ut audias sibi-
los gregum. Diviso contra se ruben
magnanimorum reperta est contentio.
Galaad trans iordanem quiescebat et
dan vacabat navibus. Aser habi-
tabat in litore maris. et in porti-
bus morabatur. Zabulon vero et nep-
talim obtulerunt animas suas morti
in regione merome. Venerunt re-
ges et pugnaverunt. pugnaverunt re-
ges chanaan in thanac iuxta aquas
mageddo. et tamen nihil tulere predantes. De
celo dimicatum est contra eos. Stelle ma-
nentes in ordine et cursu suo adversus
sysaram pugnaverunt. Torrens cyson
traxit cadavera eorum. torrens cadu-
min. torrens cyson. Conculca anima
mea robustos. Ungule equorum ce-
ciderunt fugientibus impetu et per
preceps ruentibus fortissimis hosti-
um. Maledicite terre meroz dixit an-
gelus domini. maledicite habitatoribus eius
quia non venerunt ad auxilium domini
in adiutorium fortissimorum eius.
Benedicta inter mulieres iahel uxor
aber cynei. benedicatur in taberna-
culo suo. Aquam petenti lac dedit
et in phiala principum obtulit
butirum. Sinistram manum misit ad
clavum. et dexteram ad fabrorum mal-
leum. percussitque sysaram querens
in capite vulneri locum. et tempus
valide perforans. Inter pedes eius ru-
it. defecit et mortuus est. Ante
pedes eius volvebatur et iacebat

exclamauit et ululabat. per fenes-
tram respiciens ululabat mater
eius. et de cenaculo loquebatur. Cur
remoratur regredi currus
eius. Quare tardauerunt pedes quadri-
garum illius. Una sapientior ce-
teris uxoribus eius. hec socrui uerba
reddit. Forsitan nunc diuidit spo-
lia. et pulcherrima feminarum eli-
gitur ei. Vestes diuersorum colorum
Sisare traduntur in predam. et
supellex uaria ad ornanda col-
la congeritur. Sic pereant omnes
inimici tui domine. Qui autem di-
ligunt te sicut sol in ortu suo splen-
det ita rutilent. Quieuitque terra
per xl. annos.

VI

Fecerunt autem filii israel ma-
lum in conspectu domini. qui
tradidit illos in manu madian
vii. annis. et oppressi sunt ualde ab
eis. Feceruntque antra et speluncas
in montibus. et munitissima ad
repugnandum loca. Cumque seuisset
israel: ascendebat madian et ama-
lech. ceterique orientalium nationum.
et apud eos figentes tentoria
sicut erant in herbis cuncta uasta-
bant usque ad introitum gaze. ni-
chil omnino ad uitam pertinens re-
linquebant in israel. non boues non
oues. nec asinos. Ipsi enim et uniuersi gre-
ges eorum ueniebant cum tabernacu-
lis suis. et instar locustarum uni-
uersa complebant. innumera multi-
tudo hominum et camelorum. quicquid
tetigerant deuastantes. Humili-
atusque est israel ualde in conspectu
madian. Et clamauit ad dominum
postulans auxilium contra madianitas.
Qui misit ad eos uirum prophetam et locu-
tus est. Hec dicit dominus deus israel. Ego
feci uos conscendere de egipto. et edu-
xi uos de domo seruitutis. et libe-
raui de manu egiptiorum et omnium
inimicorum qui affligebant uos.
eiecique eos ad introitum uestrum.
et tradidi uobis terram eorum. Ego

dominus deus uester. Ne timeatis deos amo-
rreorum in quorum terra habitatis. et no-
luistis audire uocem meam. Ve-
nit autem angelus domini et sedit su-
quercu que erat in ephra. et perti-
nebat ad ioas patrem familie ezri.
Cumque gedeon filius eius ex-
cuteret atque purgaret frumenta in
torculari ut fugeret madian. ap-
paruit ei angelus domini et ait. Do-
minus tecum uirorum fortis-
sime. Dixitque ei gedeon. Obsecro do-
mine mi si dominus nobiscum est cur ap-
prehendunt nos omnia mala h-
ubi sunt mirabilia eius que na-
rrauerunt patres nostri atque dixerunt: de
egipto eduxit nos dominus. Nunc
autem dereliquit nos dominus et tra-
didit in manu madian. Re-
spexitque dominus ad eum et ait. Va-
de in hac fortitudine tua et liberabis
de manu madian. Scito quod
miserim te. Qui respondens ait. Ob-
secro domine mi, in quo liberabo
israel? Ecce familia mea infima
in manasse et ego minimus in
domo patris mei. Dixitque ei dominus.
Ego ero tecum. et percuties madian
quasi unum uirum. Et ille. Si
inueni gratiam coram te
da signum quod tu sis qui lo-
quaris ad me. Ne recedas hinc donec
reuertar ad te portans sacrifici-
um et offerens tibi. Qui respondit
prestolabor aduentum tuum. Ingres-
sus est itaque gedeon. et coxit he-
dum et de farine modio azimos pa-
nes. carnesque ponens in canistro et ius car-
nium mittens in ollam tulit omnia sub
quercu et obtulit ei. Cui dixit an-
gelus domini. Tolle carnes et pa-
nes azimos et pone super pe-
tram illam et ius desuper funde. Cum-
que fecisset ita. extendit angelus domini sum-
mitatem uirge quam tene-
bat manu et tetigit carnes et
azimos panes. Ascenditque ig-
nis de petra et carnes azimos

panes consumpsit. Angelus autem
domini evanuit ex oculis eius. Videns
que gedeon quod esset angelus domini ait:
Heu mi domine deus, quia vi-
di angelum domini facie ad faciem. Di-
xitque ei dominus: pax tecum, ne ti-
meas, non morieris. Edificavit ergo ge-
deon ibi altare domino, vocavitque
illud domini pax usque in presentem diem.
Cumque adhuc esset in effra, que est
familie ezri. Nocte illa dixit domi-
nus ad eum: Tolle taurum patris tui
et alterum taurum annorum vii. De-
struesque aram baal que est patris tui,
et nemus quod circa aram est succide. Et
edificabis altare domino deo tuo in
summitate petre huius super quam ante
sacrificium posuisti. Tollesque taurum secundum
et offeres holocaustum super struem li-
gnorum que de nemore succideris. As-
sumptis ergo gedeon x viris de ser-
vis suis fecit sicut preceperat ei dominus. Ti-
mens autem domum patris sui et ho-
mines illius civitatis per diem no-
luit facere, sed omnia nocte complevit.
Cumque surrexissent viri oppidi eius
mane, viderunt destructam aram
baal lucumque succisum, et taurum
alterum impositum super altare quod
tunc edificatum erat. Dixeruntque
ad invicem: Quis hoc fecit? Cumque
perquirerent auctorem facti, dictum
est: Gedeon filius ioas fecit hec omnia.
Et dixerunt ad ioas: Produc filium
tuum huc ut moriatur, quia destru-
xit aram baal et succidit nemus. Qui-
bus ille respondit: Numquid ultores
estis baal ut pugnetis pro eo? Qui adver-
sarius eius est moriatur antequam
lux crastina moriatur veniat. Si
deus est vindicet se de eo qui suffo-
dit aram eius. Ex illo die vocatus
est gedeon ierobaal, eo quod dixisset
ioas: ulciscatur se de eo baal qui suf-
fodit altare eius. Igitur omnis ma-
dian et amalech et orientales populi
congregati sunt simul et transeun-
tes iordanem castrametati sunt in

valle iezrael. Spiritus autem domini im-
plevit gedeon, qui clangens bucci-
na vocavit domum abiezer ut
sequeretur se. Misitque nuntios in
universum manassem, qui et ipse secu-
tus est eum. Alios nuntios in aser et
zabulon et neptalim, qui occurrerunt
ei. Dixitque gedeon ad dominum: Si salvum
facis per manum meam po-
pulum israel sicut locutus es, ponam
vellus hoc lane in area. Si ros in so-
lo vellere fuerit, et in omni terra sic-
citas, sciam quod per manum meam sicut lo-
cutus es liberabis israel. Factumque est ita. Et
de nocte consurgens, expresso vellere,
concham rore implevit. Dixitque rur-
sus ad dominum: Ne irascatur furor
tuus contra me si adhuc semel tem-
ptavero signum querens in vellere. Oro
ut solum vellus siccum sit et omnis
terra rore madens. Fecitque dominus noc-
te illa ut postulaverat, et fuit siccitas in
solo vellere et ros in omni terra.

Igitur ierobaal. VII
qui et gedeon de nocte consurgens et om-
nis populus cum eo venit ad fontem
qui vocatur arad. Erant autem castra
madian in valle ad septemtrionalem
plagam collis excelsi. Dixitque domi-
nus ad gedeonem: Multus tecum est
populus, nec tradetur madian in ma-
nus eius, ne glorietur contra me israel
et dicat: meis viribus liberatus sum. Lo-
quere ad populum et cunctis audien-
tibus predica: Qui formidolosus et ti-
midus est revertatur. Recesseruntque
de monte galaad et reversa sunt ex
populo xxii milia virorum et tantum x
milia remanserunt. Dixitque dominus
ad gedeonem: Adhuc populus multus est.
Duc eos ad aquas et ibi probabo illos, et
de quo dixero tibi ut tecum vadat, ipse
pergat; quem ire prohibuero, ipse rever-
tatur. Cumque descendisset populus ad aquas,
dixit dominus ad gedeon: Qui in manu
et lingua lambuerint aquas sicut
canes solent lambere, separabis eos se-
orsum; qui autem curvatis genibus

biberunt in altera parte erunt. Fuit igitur
numerus eorum qui manu ad os proicientes
aquas lambuerant ccc viri. Omnis autem
reliqua multitudo flexo poplite bi
berat. Et ait dominus ad gedeon. In
ccc viris qui lambuerunt aquas
liberabo vos et tradam madian in
manu tua. Omnis autem reliqua
multitudo revertatur in locum suum.
Sumptis itaque pro numero cibariis et
tubis omnem reliquam multitudi
nem abire precepit ad tabernacula
sua. et ipse cum ccc viris se certamini
dedit. Castra autem madian erant
subter in valle. Eadem nocte dixit
dominus ad eum. Surge et descen
de in castra quia tradidi eos in ma
nu tua. Si autem solus ire formidas
descendat tecum phara puer tuus.
Et cum audieris quid loquantur
tunc confortabuntur manus tue
et securior ad hostium castra descen
des. Descendit ergo ipse et phara pu
er eius in partem castrorum ubi erant
armatorum vigilie. Madian autem
et amalech et omnes orientales populi
fusi iacebant in valle ut locustarum
multitudo. Cameli autem innu
merabiles erant sicut harena que ia
cet in litore maris. Cumque venis
set gedeon narrabat aliquis som
nium proximo suo et in hunc mo
dum referebat quod viderat. Vidi som
nium et videbatur mihi quasi subci
nericius panis ex ordeo volvi et in ca
stra madian descendere. Cumque per
venisset ad tabernaculum percussit
illud atque subvertit et terre fu
nditus coequavit. Respondit is cui loque
batur. Non est hoc aliud nisi gladi
us gedeonis filii ioas viri isra
helite. Tradidit enim dominus in ma
nu eius madian et omnia castra eius.
Cumque audisset gedeon somnium
et interpretationem eius adoravit
et reversus ad castra israhel ait. Surgite
tradidit enim dominus in ma
nus vestras castra madian. Divisitque

ccc viros in tres partes et dedit
in manibus eorum lagenasque vacu
lampades in medio lagenarum
dixitque ad eos. Quod me facere videri
facite. Ingrediar partem castro
quod fecero sectamini. Quando p
erit tuba in manu mea vos q
per castrorum circuitum clangit
clamate domino et gedeoni. In
gressusque est gedeon et ccc viri q
rant cum eo in partem castro
incipientibus vigiliis noctis medi
custodibus suscitatis ceperunt b
cinis clangere et complodere inte
lagenas. Cumque per gyrum castro
trinis personarent locis et hydri
fregissent tenuerunt sinistri
manibus lampades et dextris sona
bal. clamaveruntque gladius do
ni et gedeonis stantes singuli in
suo per circuitum castrorum hosti
Omnia itaque castra turbata sun
vociferantesque ululantesque fug
et nichilominus insistebant c
ri bucinis personantes. Inmi
dominus gladium in omnib
stris et mutua se cede truncab
fugientes usque ad bethseta et
crepidinem abelmeula in the
Conclamantes autem viri de
de nepthalim et aser et omni ma
se persequebantur madian et a
dorsum eorum ipso ...
e illa. Misitque gedeon nunti
omnem montem effraym di
Descendite in occursum ma
et occupate aquas usque bethbera
iordanem. Clamavitque omnis eff
et preoccupavit aquas atque ior
usque bethbera. Apprehensosque duo
ros madian oreb et zeb. Zeb vero in
ti zeb et persecuti sunt madian ca
oreb et zeb portantes ad gedeon t
enta iordanis.

VI

Dixeruntque ad eum viri effra
Quid est hoc quod facere voluisti ut nos non vo
res cum ad pugnam pergeres c
dian iurgantes fortiter et pro

tentes. Quibus ille respondit. Quid enim
tale facere potui quale vos fecistis?
Nonne melior est racemus effraym
vindemiis abiezer? In manus vestras
dominus tradidit principes madian o-
reb et zeb. Quid tale facere potui quale
vos fecistis? Quod cum locutus
esset, requievit spiritus eorum quo tume-
bant contra eum. Cumque venisset gedeon
ad iordanem, transivit cum trecentis viris
qui secum erant. Et prae lassitudine fugi-
entes persequi non poterant. Dixitque ad
viros socoth. Date obsecro panes
populo qui mecum est, quia valde defe-
cerunt, ut possimus persequi zebee et
salmana reges madian. Responderunt prin-
cipes socoth. Forsitan palme manuum
zebee et salmana in manu tua sunt,
et ideo postulas ut demus exercitui
tuo panes. Quibus ille ait. Cum ergo tradi-
derit dominus zebee et salmana in manus
meas, et cum reversus fuero in pace, con-
teram carnes vestras cum spinis
tribulisque deserti. Et inde conscendens
venit ad phanuel. locutusque est
ad viros loci similia. Cui et illi
responderunt, sicut responderant viri socoth.
Dixit itaque eis. Cum reversus fuero vic-
tor in pace, destruam turrem hanc.
Zebee autem et salmana requiescebant
cum omni exercitu suo. xv. enim milia
viri remanserant ex omnibus tur-
mis orientalium populorum, caesis .c.xx. mi-
libus bellatorum et educentium gladium. As-
cendensque gedeon per viam eorum qui
in tabernaculis morabantur ad orien-
talem plagam nobee et iegbaa, per-
cussit castra hostium qui securi erant
et nichil adversi suspicabantur. Fuge-
runtque zebee et salmana, quos perse-
quens gedeon comprehendit turbato omni
exercitu eorum. Revertensque de bello ante
solis ortum apprehendit puerum de vi-
ris socoth, interrogavitque eum nomina prin-
cipum et seniorum socoth, et descripsit
.lxx.vii. viros. Venitque ad socoth
et dixit eis. En zebee et salmana, super
quibus exprobrastis mihi dicentes. Forsitan ma-
nus zebee et salmana in manibus
tuis sunt, et ideo postulas ut de-
mus viris qui lassi sunt et defece-
runt panes. Tulit ergo seniores civi-
tatis et spinas deserti ac tribulos,
et contrivit cum eis atque comminuit vi-
ros socoth. Turrem quoque phanuel
subvertit occisis habitatoribus civitatis.
Dixitque ad zebee et salmana. Quales
fuerunt viri quos occidistis in thabor?
Qui responderunt. Similes tui, et unus ex eis
quasi filius regis. Quibus ille respondit.
Fratres mei fuerunt filii matris meae.
Vivit dominus, quia si servassetis eos, non
vos occiderem. Dixitque iether primo-
genito suo. Surge et interfice eos.
Qui non eduxit gladium, timebat enim
quia puer adhuc erat. Dixeruntque
zebee et salmana. Tu surge et irrue
in nos, quia iuxta etatem robur
est hominis. Surrexit gedeon et interfecit
zebee et salmana, et tulit ornamenta
et bullas, quibus colla regalium came-
lorum decorari solent. Dixeruntque omnes
viri israel ad gedeon. Dominare nostri
tu et filius tuus, et filius filii tui, quia
liberasti nos de manu madian. Qui-
bus ille ait. Non dominabor vestri, nec do-
minabitur in vos filius meus, sed do-
minabitur super vos dominus. Dixitque
ad eos. Unam petitionem postulo a
vobis. Date michi inaures ex preda
vestra. Inaures enim aureas ismahe-
lite habere consueverant. Qui responde-
runt. Libentissime dabimus. Expandentes-
que super terram pallium, proiecerunt
in eo inaures de preda. Et fuit pondus
postulatarum inaurium mille
dcc. auri sicli, absque ornamentis
et monilibus et veste purpurea, qui-
bus madian reges uti soliti erant,
et praeter torques aureas camelorum. Fecit-
que ex eo gedeon ephod, et posuit
illud in civitate sua ephra. Fornica-
tusque est omnis israel in eo, et factum
est gedeoni et omni domui eius in
ruinam. Humiliatus est autem ma-
dian coram filiis israel, nec potue-

runt ultra cervices elevare.
Sed quievit terra per xl annos qui-
bus gedeon prefuit. Abiit itaque ie-
robaal filius ioas et habitavit in do-
mo sua. Habuitque lxx filios qui e-
gressi sunt de femore eius, eo quod
plures haberet uxores. Concubina
autem illius quam habebat in sichem
genuit ei filium abimelech no-
mine. Mortuusque est gedeon filius
ioas in senectute bona et sepultus
in sepulchro ioas patris sui in ephra
de familia ezri. Postquam autem mor-
tuus est gedeon, aversi sunt filii israel
et fornicati sunt cum baalim. Percus-
seruntque cum baal fedus ut esset
eis in deum. Nec recordati sunt domini
dei sui qui eruit eos de manu inimi-
corum suorum omnium per circuitum. Nec
fecerunt misericordiam cum domo ierobo-
al gedeon iuxta omnia bona que
fecerat israeli.

IX

Abiit autem abimelech filius
ierobaal in sichem ad fratres ma-
tris sue et locutus est ad eos et ad omnem
cognationem domus matris sue di-
cens. Loquimini ad omnes viros si-
chem. Quid vobis est melius ut
dominentur vestri lxx homines
filii ierobaal, an ut dominetur vo-
bis unus vir? Simulque considerate quod
os vestrum sum et caro vestra. Lo-
cutique sunt fratres matris eius de
eo ad omnes viros sichem univer-
sos sermones istos. Et inclinave-
runt cor eorum post abimelech
dicentes. Frater noster est. Dederuntque
illi lxx pondo argenti de pha-
no baalberith. Qui conduxit sibi
ex eo viros inopes et vagos. Secu-
tique sunt eum. Et venit in domum
patris sui in ephra et occidit fratres
suos filios ierobaal lxx viros
super lapidem unum. Remansitque
ioathan filius ierobaal mini-
mus et absconditus est. Congrega-
ti sunt autem omnes viri sychem et
universe familie urbis mello. Abi-

erunt que et constituerunt regem
abimelech iuxta quercum que stab-
at in sichem. Quod cum nunciatum
esset ioathan, ivit et stetit in vertice mon-
tis garizim. Elevataque voce
clamavit et dixit. Audite me
viri sichem, ita ut audiat vos deus.
Ierunt ligna ut ungerent super se
regem, dixeruntque olive. Impera nobis.
Que respondit. Numquid possum de-
serere pinguedinem meam, qua
et dii utuntur et homines, et veni-
re ut inter ligna promovear? Dixe-
runtque ligna ad arborem fi-
cum. Veni et super nos regnum accipe.
Que respondit eis. Numquid pos-
sum deserere dulcedinem me-
am fructusque suavissimos, et ire
ut inter ligna cetera promovear? Lo-
cutaque sunt ligna ad vitem. Veni
et impera nobis. Que respondit eis.
Numquid possum deserere vinum me-
um quod letificat deum et homi-
nes, et inter cetera ligna promoveri? Dixe-
runtque omnia ligna ad ramnum. Ve-
ni et impera super nos. Que respon-
dit. Si vere me regem constituitis
vobis, venite et sub umbra mea requies-
cite. Si autem non vultis, egrediatur
ignis de ramno et devoret cedros
libani. Nunc igitur si recte et abs-
que peccato constituistis super vos regem
abimelech, et bene egistis cum iero-
baal et cum domo eius, et reddidistis
vicem beneficiis eius qui pug-
navit pro vobis et animam suam de-
dit periculis ut erueret vos de ma-
nu madian, qui nunc surrexistis
contra domum patris mei, et interfecistis
filios eius lxx viros super lapi-
dem unum, et constituistis regem abi-
melech filium ancille eius super habita-
tores sichem, eo quod frater vester sit, si er-
go recte et absque vitio egistis cum ierob-
aal et domo eius, hodie letamini
in abimelech, et ille le-
tetur in vobis. Sin autem perverse, egre-
diatur ignis ex eo et consumat

habitatores sichem et oppidum mello
et ignis devoret abimelech. Que
cum dixisset fugit et abiit in bera
habitavitque ibi metu abimelech fratris
sui. Regnavitque abimelech super israel
tribus annis. Misitque dominus spiritum
pessimum inter abimelech et habita
tores sichem. Qui ceperunt eum de
testari et scelus interfectionis .lxx.
filiorum ierobaal et effusionem sangui
nis eorum conferre in abimelech fratrem
suum et in ceteros sichimorum principes
qui eum adiuverant. Posueruntque
insidias adversus eum in montium
summitatem. Et dum illius prestola
rentur adventum exercebant latro
cinia agentes predas de pretereuntibus.
Nunciatumque est abimelech. Venit
autem gaal filius obed cum fratribus
suis et transivit in sichimam. Ad cuius
adventum erecti habitatores sichem
egressi sunt in agros vastantes vi
neas uvasque calcantes. Et factis cantan
tium choris ingressi sunt phanum
dei sui. Inter epulas et pocula male
dicebant abimelech clamante gaal
filio obed. Quis est abimelech
et que est sichem ut serviamus ei.
Numquid non est filius ierobaal et
constituit principem zebul servum su
um super viros emor patris sichem.
Cur ergo serviemus ei. Utinam daret aliquis
populum istum sub manu mea ut
auferrem de medio abimelech. Dic
tumque est abimelech. Congrega exer
citus multitudinem et veni. Zebul
enim princeps civitatis auditis ser
monibus gaal filii obed iratus est
valde et misit clam ad abimelech
nuncios dicens. Ecce gaal filius ob
ed venit in sichimam cum fratribus
suis et oppugnat adversum te civita
tem. Surge itaque cum populo qui te
cum est et latita in agro et primo
mane oriente sole irrue super civi
tatem. Illo autem egrediente adver
sum te cum populo suo fac ei quod
potueris. Surrexit itaque abimelech

cum omni exercitu suo nocte et tetendit
insidias iuxta sichimam in .iiii. locis.
Egressusque est gaal filius obed et stetit
in introitu porte civitatis. Surrexit
autem abimelech et omnis exercitus
eius cum eo de insidiarum loco. Cumque
vidisset populum gaal dixit ad zebul. Ecce
de montibus multitudo descendit.
Cui ille respondit. Umbras montium vi
des quasi hominum capita et hoc erro
re deciperis. Rursumque gaal ait. Ecce
populus de umbilico terre descen
dit et unus cuneus venit per viam
que respicit quercum. Cui dixit ze
bul. Ubi est nunc os tuum quo loqueba
ris. Quis est abimelech ut serviamus
ei. Nonne hic est populus quem despi
ciebas. Egredere et pugna contra eum.
Abiit ergo gaal spectante sichimorum
populo et pugnavit contra abimelech.
Qui persecutus est eum fugientem et in
urbem compulit. Cecideruntque ex
parte eius plurimi usque ad portam civi
tatis. Et abimelech sedit in ruma.
Zebul autem gaal et socios eius expu
lit de urbe nec passus est in ea commo
rari. Sequenti autem die egressus est
populus in campum. Quod cum nunciatum
esset abimelech tulit exercitum suum
et divisit in tres turmas tendens in
sidias in agris. Vidensque quod egrederetur
populus de civitate surrexit et irruit in eos
cum cuneo suo oppugnans et obsidens
civitatem. Due autem turme palan
tes per campum adversarios perseque
bantur. Porro abimelech omni die
illo oppugnabat urbem quam ce
pit interfectis omnibus habitatoribus
eius ipsaque destructa ita ut sal in ea
dispergeret. Quod cum audissent qui
habitabant in turre sichimorum ingres
si sunt phanum dei berith ubi fedus
cum eo pepigerant et ex eo nomen
locus acceperat qui erat munitus
valde. Abimelech quoque audiens
viros turris sichimorum pariter con
globatos ascendit in montem sel
mon cum omni populo suo. Et arrepta

secuti pariter arborum ramum impositumque
ferens humero dixit ad socios. Quod me vi-
detis facere cito facite. Igitur cer-
tatim ramos de arboribus precidentes
sequebantur ducem. Qui circumdan-
tes presidium succenderunt. Atque ita
factum est ut fumo et igne mille homines
necarentur viri pariter ac mulie-
res habitatores turris Sichem. Abimel-
ech autem inde proficiscens venit
ad oppidum Thebes. Quod circumdans
obsidebat exercitu. Erat autem turris
excelsa in media civitate ad quam
confugerant simul viri ac mulie-
res et omnes principes civitatis cla-
usa firmissime ianua et super turris
tectum stantes per propugnacula. Ac-
cedensque Abimelech iuxta turrem
pugnabat fortiter et appropinquans
hostio ignem supponere nitebatur. Et
ecce una mulier fragmen mole
desuper iaciens illisit capiti Abime-
lech et confregit cerebrum eius.
Qui vocavit cito armigerum su-
um et ait ad eum. Evagina ci-
to gladium et percute me ne for-
te dicatur quod a femina interfectus
sum. Qui iussa perficiens interfe-
cit eum. Illoque mortuo omnes qui
cum eo erant de Israel reversi sunt in se-
des suas. Et reddidit deus malum quod
fecerat Abimelech contra patrem
suum interfectis LXX fratribus suis. Si-
chimitis quoque quod operati sunt ret-
ributum est et venit super eos maledic-
tio Ioatham filii Ierobaal.

X

Post Abimelech surrexit dux
in Israel Thola filius Phua pa-
trui Abimelech vir de Ysachar
qui habitavit in Samir montis
Effraim et iudicavit Israel vigin-
ti et tribus annis mortuusque est
et sepultus in Samir. Huic succes-
sit Iair Galaadites qui iudica-
vit Israel per viginti duos annos
habens triginta filios sedentes
super triginta pullos asinarum
et principes triginta civitatum

que ex nomine eius appellate sunt
Avothiair id est oppida Iair usque
presentem diem in terra Gala
Mortuusque est Iair ac sepultus
loco cui est vocabulum Camon
Filii autem Israel peccatis vete
iungentes nova fecerunt ma
la in conspectu domini et ser
vierunt ydolis Baalim et Astaroth
et diis Syrie et Sidonis et Moab et fi
liorum Amon et Phylistiim dimiser
que dominum et non colebant e
Contra quos iratus est dominus
tradidit eos in manus Phylisti
et filiorum Amon. Afflictique sunt
vehementer oppressi per annos
decem et octo. Omnes enim habitabant
transiordanem in terra Amor
qui est in Galaad in tantum u
ut filii Amon Iordane transmisso va
rent Iudam et Beniamin et Eff
afflictusque est Israel nimis et clama
verunt ad dominum dicentes. Peccavi
tibi quia dereliquimus domin
deum nostrum et servivimus B
Quibus locutus est dominus. Num
non Egyptii et Amorrei filiique Amon
et Phylistiim Sidonii quoque e
Amalech et Chanaan oppresseru
vos et clamastis ad me et erui
de manu eorum. Et tamen re
stis me et coluistis deos alienos.
Ideo non addam ut ultra libe
vos. Ite et invocate deos quos e
ipsi vos liberent in tempore
angustie. Dixeruntque filii
Israel ad dominum. Peccavimus red
de tu nobis quicquid pla
tibi tantum nunc libera
Que dicentes omnia de fini
suis alienorum deorum
proiecerunt et servierunt do
mino deo qui doluit super
seriis eorum. Itaque domi
num miserunt et non colebant
filii Amon clamantes in Gala
fixere tentoria. Contra quos filii I
congregati in Maspha castra

sunt. Dixeruntque principes galaad
singuli ad proximos suos. Qui primus
de nobis contra filios amon ceperit di-
micare: erit dux populi galaad.
Fuit itaque in illo tempore XI
iepte galaadites vir fortissi-
mus atque pugnator filius mulie-
ris meretricis. qui natus est de ga-
laad. Habuit autem galaad uxorem de
qua suscepit filios. qui postquam creve-
rant eiecerunt iepte dicentes. He-
res in domo patris nostri esse non poteris.
quia de altera matre natus es. Quos
ille fugiens atque devitans habita-
vit in terra tob. Congregatique sunt
ad eum viri inopes et latrocinan-
tes. et quasi principem sequebantur. In illis
diebus pugnabant filii amon contra
israel. Quibus acriter instantibus. per-
rexerunt maiores natu de galaad
ut tollerent in auxilium sui iepte de
terra tob. Dixeruntque ad eum. Veni
esto princeps noster et pugna contra filios
amon. Quibus ille respondit. Nonne vos es-
tis qui odistis me. et eiecistis de do-
mo patris mei. et nunc venistis
ad me necessitate compulsi. Dixerunt-
que principes galaad ad iepte. Ob
hanc igitur causam nunc ad te venimus
ut proficiscaris nobiscum. et pugnes
contra filios amon. sisque dux omnium
qui habitant in galaad. Iepte
quoque dixit eis. Si vere venistis ad
me ut pugnem pro vobis contra filios
amon. tradideritque eos dominus in ma-
nus meas. ego ero princeps vester. Qui
responderunt ei. Dominus qui haec audit ipse me-
diator et testis est quod nostra promissa
faciemus. Abiit itaque iepte cum prin-
cipibus galaad. fecitque eum omnis
populus principem sui. Locutusque est
iepte omnes sermones suos coram
domino in maspha. Et misit nuntios
ad regem filiorum amon. qui ex persona
sua dicerent. Quid mihi et tibi est. quia
venisti contra me ut vastares terram
meam. Quibus ille respondit. Quia tu-
lit israel terram meam quando ascendit
de egipto a finibus arnon usque ad
iaboch. atque iordanem. Nunc ergo
cum pace redde mihi eam. Per quos
rursum iepte mandavit et imperavit
eis ut dicerent regi amon. Haec dicit
iepte. Non tulit israel terram moab:
nec terram filiorum amon. sed quando
de egipto conscenderunt ambulavit
per solitudinem usque ad mare rubrum
et venit in cades. Misitque nuntios
ad regem edom dicens. Dimitte
me ut transeam per terram tuam. Qui
noluit acquiescere precibus eius. Misit
quoque ad regem moab. Qui et ipse
transitum prebere contempsit. Mansit itaque
in cades. et circuivit ex latere terram edom
et terram moab. Venitque ad orienta-
lem plagam terre moab. et castra me-
tatus est trans arnon. nec voluit
intrare terminos moab. Arnon quip-
pe confinium est terre moab. Misit
itaque nuntios israel ad seon regem amor-
reorum qui habitabat in esebon. et dix-
erunt ei. Dimitte ut per terram tuam
transeam usque ad fluvium. Qui et
ipse verba israel despiciens non permisit
eum transire per terminos suos. sed
infinita multitudine congregata
egressus est contra eum in iasa. et fortiter
resistebat. Tradiditque eum dominus
in manus israel cum omni exercitu
suo. Qui percussit eum et possedit
omnem terram amorrei habitatoris re-
gionis illius. et universos fines eius
de arnon usque iaboch. et de solitu-
dine usque ad iordanem. Dominus ergo deus
israel subvertit amorreum pugnan-
tem contra illum pro populo suo israel. Et
tu nunc vis possidere terram eius.
Nonne ea que possidet chamos deus
tuus tibi iure debentur. Que autem
dominus deus noster victor obtinu-
it. in nostram cedent possessionem. nisi
forte melior es balach filio se-
phor rege moab. aut docere potes.
quod iurgatus sit contra israel et pug-
naverit contra eum. qui habi-
tant in esebon et viculis eius

et in Aroer et villis illius, vel in cunc-
tis civitatibus iuxta Iordanem per
ccc. annos. Cur tanto tempore ni-
chil super hac repetitione temptas-
tis? Igitur non ego pecco in te, sed
tu contra me male agis, indicens
michi bella non iusta. Iudicet do-
minus arbiter huius diei inter Israel
et inter filios Amon. Noluitque ac-
quiescere filios Amon verbis Iepte
que per nuncios mandaverat. Factus est er-
go super Iepte spiritus domini, et cir-
cuiens Galaad et Manasse, Mas-
pha quoque Galaad, et inde trans-
iens ad filios Amon, votum vovit
domino dicens: Si tradideris filios
Amon in manus meas, quicumque
primus egressus fuerit de foribus do-
mus mee, michique occurrerit rever-
tenti cum pace a filiis Amon, eum
holocaustum offeram domino. Tran-
sivitque Iepte ad filios Amon, ut
pugnaret contra eos, quos tradidit do-
minus in manus eius. Percussitque
eos ab Aroer usque dum venias
in Mennith, xx. civitates, et usque ad
Abel que est vineis consita, plaga
magna nimis. Humiliatique sunt
filii Amon a filiis Israel. Revertenti
autem Iepte in Maspha domum
suam, occurrit ei unigenita filia
sua cum tympanis et choris. Non
enim habebat alios liberos. Qua visa
scidit vestimenta sua, et ait: Heu
filia mea, decepisti me, et ipsa decep-
ta es. Aperui enim os meum ad do-
minum, et aliud facere non potero. Cui
illa respondit: Pater mi, si aperuisti os tuum
ad dominum, fac michi quodcumque
pollicitus es, concessa tibi ultione
atque victoria de hostibus tuis. Dixit-
que ad patrem: Hoc solum michi presta
quod deprecor: Dimitte me ut
duobus mensibus circueam
montes, et plangam virginitatem
meam cum sodalibus meis. Cui
ille respondit: Vade. Et dimisit eam
duobus mensibus. Cumque abisset cum

sociis suis ac sodalibus, fleb(at vir)-
ginitatem suam in montibus. Exp(le)-
tisque duobus mensibus, reversa est (ad pa)-
trem suum, et fecit ei sicut vo(verat)
que ignorabat virum. Exinde mo(s)
increbuit in Israel, et consuetudo se(r)-
vata est, ut post anni circulum (con)-
veniant in unum filie Israel, et plang(ant)
filiam Iepte Galaadite diebus (quattuor).

X

Ecce autem in Effraym
orta est seditio. Nam transeuntes (con)-
tra aquilonem dixerunt ad Iepte:
Quare vadens ad pugnam contra filios
Amon vocare nos noluisti, ut pe-
rimus tecum? Igitur incendemus
domum tuam. Quibus ille respon(dit):
Disceptatio erat michi et populo m(e)-
o contra filios Amon vehementer, vo-
cavique vos ut michi preberetis auxiliu(m),
et facere noluistis. Quod cernens,
posui in manibus meis animam me(am),
transivique ad filios Amon, et tra-
didit eos dominus in manus me-
as. Quid commerui, ut adversum me
surgatis in prelium? Vocatis ita-
que cunctis viris de Galaad, pu-
gnabat contra Effraym. Percus-
seruntque viri Galaad Effraym,
quia dixerat: Fugitivus est G(alaad)
de Effraym, et habitabat in me(dio)
Effraym et Manasse. Occupa-
veruntque viri Galaadite vada
Iordanis per que Effraym reversu(rus)
erat. Cumque venisset ad ea de Ef-
fraym, vir fugiens atque di-
xisset: Obsecro ut me transire
permittatis, dicebant ei Galaa(dite):
Numquid Effrateus es? Quo di-
cente: Non sum, interrogabant eu(m):
Dic ergo Sebboleth, quod interpretatur spi-
ca. Qui respondebat: Sebboleth, eadem
littera spicam exprimere non valens. Sta-
timque apprehensum iugulabant
in ipso Iordanis transitu. Et ceci(de)-
runt in illo tempore de Effraym
xlii. milia. Iudicavit igitur Iep-
te Galaadites Israel vi. annis, et
mortuus est ac sepultus in ...

na galaad. Post hunc iudicavit
israel abesan de bethleem. qui
habuit xxx filios. et totidem filias. Quas
emittens foras maritis dedit. et eius
dem filiis suis accepit uxores. in
troducens in domum suam. Qui septem
annis iudicavit israel. mortuusque
est ac sepultus in bethleem. Cui suc
cessit ahialon zabulonites. et iudi
cavit israel x annis. mortuusque
ac sepultus in zabulon. Post hunc
iudicavit israel abdon filius hellel
pharatonites. qui habuit xl filios.
et xxx ex eis nepotes ascendentes
super lxx pullos asinarum. et iudi
cavit israel viii annis. Mortuusque
est ac sepultus in pharaton terre
effraym in monte amalech. Rur
sumque filii israel fecerunt malum
in conspectu domini. Qui tradidit
eos in manus philistinorum xl annis.

XIII

Erat autem
quidam vir de saraa. et de stir
pe dan. nomine manue. habens uxorem
sterilem. Cui apparuit angelus domini
et dixit ad eam. Sterilis es et absque li
beris. sed concipies et paries filium.
Cave ne bibas vinum nec siceram
nec inmundum quicquam come
das. quia concipies et paries filium
cuius non tanget caput nova
cula. Erit enim nazareus dei ab in
fantia sua. et ex matris utero. et ipse
incipiet liberare israel de manu phi
listinorum. Que cum venisset ad mari
tum suum dixit ei. Vir dei ve
nit ad me. habens vultum angelicum
terribilem nimis. Quem cum interro
gassem quis esset. et unde venis
set. et quo nomine vocaretur. no
luit mihi dicere. sed hoc respondit. Ecce con
cipies et paries filium. Cave ne
vinum bibas nec siceram. et ne
aliquo vescaris inmundo. erit
enim puer nazareus dei ab infan
cia sua. et ex utero matris sue usque
ad diem mortis sue. Oravit itaque
manue dominum et ait. Obsecro domine
ut vir dei quem misisti veniat
iterum. et doceat nos quid nos debe
amus facere de puero qui nasci
turus est. Exaudivitque dominus
precantem manue. et apparuit rursum
angelus domini uxori eius sedenti
in agro. Manue autem maritus eius
non erat cum ea. Que cum vidisset
angelum. festinavit et cucurrit
ad virum suum. nunciavitque ei dicens.
Ecce apparuit mihi vir quem ante
videram. Qui surrexit et secutus
est uxorem suam. veniensque ad
virum dixit ei. Tu es qui locutus
es mulieri? Et ille respondit. Ego sum.
Cui manue. Quando inquit sermo
tuus fuerit expletus. quid vis ut
faciat puer? aut quo se observa
re debebit? Dixitque angelus domini ad
manue. Ab omnibus que locutus sum
uxori tue abstineat se. et quicquid
ex vinea nascitur non comedat.
vinum et siceram non bibat. nul
lo vescatur inmundo. et quod ei pre
cepi impleat. atque custodiat.
Dixitque manue ad angelum domini.
Obsecro te ut adquiescas precibus
meis. et faciemus tibi hedum de ca
pris. Cui respondit angelus. Si me co
gis non comedam panes tuos. Si
autem vis holocaustum facere. offer
illud domino. Et nesciebat ma
nue quod angelus domini esset. Dixitque
ad eum. Quod est tibi nomen. ut si ser
mo tuus fuerit expletus. honorifi
cemus te. Cui ille respondit. Cur queris
nomen meum quod est mirabile. Tulit
itaque manue hedum de capris. et li
bamenta. et posuit supra petram
offerens domino. qui facit mi
rabilia. Ipse autem et uxor eius intue
bantur. Cumque ascenderet flamma
altaris in celum. angelus domini
pariter in flamma ascendit. Quod
cum vidissent manue et uxor eius.
proni ceciderunt in terram. et ultra
eis non apparuit angelus domini.
Statimque intellexit manue an

gelum dei est. Et dixit ad uxorem su-
am. Morte moriemur quia vi-
dimus deum. Cui respondit mulier.
Si dominus vellet nos occidere
de manibus nostris holocaustum et li-
bamina non suscepisset. Sed nec osten-
disset nobis omnia. nec ea que sunt
ventura dixisset. Peperit itaque
filium. et vocavit nomen eius
Sampson. Crevitque puer. et bene-
dixit ei dominus. Cepitque spiritus
domini esse cum eo in castris dan. inter
saraa et esthaol.

XIIII

Descendit ergo sampson in tham-
nata. vidensque ibi mulierem
de filiabus philistiim. ascendit et
nunciavit patri suo et matri sue di-
cens. Vidi mulierem in thamp-
natha de filiabus filistinorum quam
queso ut mihi accipiatis uxorem. Cui
dixerunt pater et mater sua. Numquid
non est mulier in filiabus fratrum tuo-
rum et in omni populo tuo. quia vis acci-
pere uxorem de philistiim qui
incircumcisi sunt. Dixitque sam-
son ad patrem suum. Hanc mihi acci-
pe. quia placuit oculis meis. Pa-
rentes autem eius nesciebant quod
res a domino fieret. et quereret oc-
casiones contra philistiim. Eo enim tempore
dominabantur philistiim israeli. Des-
cendit itaque sampson cum patre
suo et matre in thampnata. Cumque
venissent ad vineas oppidi. ap-
paruit eis catulus leonis sevus
et rugiens. et occurrit ei. Irruit
autem spiritus domini in sampsonem. et di-
laceravit leonem quasi hedum in frus-
ta discerperet. nichil omnino habens
in manu. et hoc patri et matri nolu-
it indicare. Descenditque domum
et locutus est mulieri que placuit
oculis eius. Et post aliquot dies
revertens ut acciperet eam. decli-
navit ut videret cadaver leonis.
et ecce examen apium in ore leonis
erat. ac favus mellis. Quem cum
sumpsisset in manibus comede-

bat in via. Veniensque ad
suum et matrem. dedit eis p
Qui et ipsi comederunt. nec
tamen eis voluit indicare quod mel
leonis assumpserat. Descen
itaque pater eius ad mulierem
et filio suo sampson convi
enim iuvenes facere consue
igitur cives loci illius vidiss
dederunt ei sodales .xxx. ut es
cum eo. Quibus locutus est sa
son problema. Quod si solv
mihi intra octo dies convi
bo vobis .xxx. sindones. et eius
num tunicas. Si autem non po
solvere. vos dabitis mihi
dones. et eiusdem numeri tunic
Qui dixerunt ei. Propone proble
audiamus. Dixitque eis. De
dente exivit cibus. et de fo
exivit dulcedo. Nec potuerunt
dies tribus solvere propositionem. Cum
ad venisset dies septimus. dixerunt ad
rem sampson. Blandire
tuo. et suade ei ut indicet
significet problema. Quod
nolueris. succendemus te
patris tui. An idcirco vocastis
ad nuptias ut expoliaretis
fundebat apud sampson
querebatur dicens. Odisti
diligis. Idcirco problema
filiis populi mei non
exponere. At ille respondit
meo et matri nolui dicere
dicare potero. Septem igitur
convivii flebat apud eum
demumque die septimo cum ei
lesta. exposuit. Que statim
dicavit civibus suis. Et illi
ei die septimo ante solis occubitum
dulcius melle. et quid fortius
ne. Qui ait ad eos. Si
retis in vitula mea. non
setis propositionem meam. Irruit
eum spiritus domini. Descendit
ascalonem. et percussit ibi
ros. Quorum ablatis vestibus

hiis qui problema solverant. Iratus
que nimis ascendit in domum patris
sui. Uxor autem eius accepit ma-
ritum unum de amicis eius et pronubis.

Post aliquantulum XV
autem temporis cum dies triticee
messis instarent, venit Sampson
invisere volens uxorem suam
et attulit ei hedum de capris. Cumque
cubiculum eius solito more vel-
let intrare, prohibuit illum pater
eius dicens: Putavi quod odisses
eam, et ideo tradidi illam amico tu-
o. Sed habet sororem. Set hec sororem
que iunior et pulcrior illa est. Sit
tibi pro ea uxor. Cui Sampson respondit:
Ab hac die non erit culpa in me contra
philisteos. Faciam enim vobis
mala. Perrexitque et cepit CCC vul-
pes, caudasque earum iunxit ad caudas
et faces ligavit in medio. Quas
igne succendens dimisit ut huc
illucque discurrerent. Que statim
perrexerunt in segetes philistino-
rum. Quibus succensis, et comportate
iam fruges, et adhuc stantes in
stipula concremate sunt, in tantum ut
vineas quoque et oliveta flamma con-
sumeret. Dixeruntque philistiim:
quis fecit hanc rem? Quibus
dictum est: Sampson gener thamnatei,
quia tulit uxorem eius, et alteri tra-
didit, hec operatus est. Ascende-
runtque philistiim, et combusserunt tam
mulierem quam patrem eius.
Quibus ait Sampson: Licet hec fe-
ceritis, tamen adhuc ex vobis expetam
ultionem, et tunc quiescam. Percus-
sitque eos ingenti plaga, ita ut
stupentes suram femori imponerent.
Et descendens habitavit in spelunca pe-
tre etham. Igitur ascendentes philisti-
im in terram iuda castra metati
sunt in loco qui postea vocatus
est lechi, id est maxilla, ubi eorum fusus
est exercitus. Dixeruntque ad eos viri
de tribu iuda: Cur ascendistis adver-
sum nos? Qui responderunt: Ut ligemus
Sampsonem venimus, et reddamus
ei que in nos operatus est. Descende-
runt ergo tria milia virorum de iuda
ad specum silicis etham. Dixerunt-
que ad Sampson: Nescis quod philis-
tiim imperent nobis? Quare hoc facere vo-
luisti? Quibus ille ait: Sicut fecerunt
michi sic feci eis. Ligare inquiunt
te venimus, et tradere in manus phi-
listinorum. Quibus dixit Sampson:
Iurate et spondete michi quod non oc-
cidatis me. Dixerunt: Non te occide-
mus, sed vinctum tradimus. Liga-
veruntque eum duobus novis funibus
et tulerunt eum de petra etham. Qui
cum venisset ad locum maxille, et
philistiim vociferantes occur-
rissent ei, irruit spiritus domini in eum.
Et sicut solent ad ardorem ignis li-
na consumi, ita vincula quibus
ligatus erat dissipata sunt et soluta.
Inventamque maxillam, id est mandi-
bulam asini que iacebat, arripiens
interfecit in ea mille viros, et ait: In
maxilla asini, id est in mandibula asino-
rum delevi eos, et percussi mille
viros. Cumque hec canens verba
complesset, proiecit mandibulam
de manu, et vocavit nomen loci illius
Ramathlechi, quod interpretatur elevatio
maxille. Sitiensque valde cla-
mavit ad dominum et ait: Tu dedisti
in manu servi tui salutem hanc ma-
ximam atque victoriam. En siti
morior, incidamque in manus in-
circumcisorum. Aperuit itaque dominus mo-
larem dentem in maxilla asini, et egresse
sunt ex eo aque. Quibus haustis, refo-
cillavit spiritum et vires recepit. Idcir-
co appellatum est nomen loci illius Fons
invocantis de maxilla usque in presen-
tem diem. Iudicavitque israel in
diebus philistiim XX annis.

Abiit quoque in gaza, XVI
et vidit ibi mulierem meretri-
cem, ingressusque est ad eam. Quod
cum audissent philistiim et per-
crebuisset apud eos Sampson intrasse

se civitatem circumdederunt eum
positis in porta civitatis custodi-
bus. et ibi tota nocte cum silentio
prestolantes ut facto mane exeuntem
occiderent. Dormivit autem Sampson
usque ad medium noctis. et inde consur-
gens apprehendit ambas fores por-
te cum postibus suis et sera impositas-
que humeris portavit ad verticem mon-
tis qui respicit ebron. post hec ama-
vit mulierem que habitabat in valle
soreth. et vocabatur dalida. Venerunt-
que ad eam principes philistinorum
atque dixerunt. Decipe eum. et disce
ab illo in quo habeat tantam forti-
tudinem. et quomodo eum superare valea-
mus. et vinctum affligere. Quod si feceris
dabimus singuli tibi mille et centum ar-
genteos. Locuta est ergo dalida ad samp-
son. Dic mihi obsecro in quo sit tua
maxima fortitudo. et quid sit quo
ligatus erumpere nequeas. Cui re-
spondit sampson. Si vii. nerviceis
funibus necdum siccis et adhuc
humentibus ligatus fuero. infirmus
ero ut ceteri homines. Attuleruntque
ad eam satrape philistinorum vii.
funes ut dixerat. quibus vinxit eum la-
tentibus apud se insidiis. et in cubiculo
finem rei expectantibus. Clamavitque
ad eum. Philistiim super te samp-
son. Qui rupit vincula quomodo si rum-
pat quis filum de stuppa tortum. ac
stamineus putamine cum odorem ig-
nis acceperit. et non est cognitum in quo
esset fortitudo eius. Dixitque ad eum
dalida. Ecce illusisti mihi et falsum
locutus es. saltem nunc indica mihi
quo ligari debeas. Cui ille respondit.
Si ligatus fuero novis funibus qui
numquam fuerint in opere. infirmus
ero et aliorum hominum similis. Quibus
rursum dalida vinxit eum et clama-
vit. philistiim super te sampson in cu-
bili insidiis preparatis. Qui ita ru-
pit vincula quasi tela filarum fila
rumpe. Dixitque dalida ad eum. Usque-
quo decipies me et falsum loqueris.

Ostende quo vinciri debeas. Re-
spondit sampson. Si septem cri-
nes capitis mei cum licio ple-
xueris et clavum hunc circumligatum
terre fixeris. infirmus ero. Quod cum fecis-
set dixit ad eum. Philistiim super te samp-
son. Qui consurgens de sompno
extraxit clavum cum crinibus et li-
cio. Dixitque ad eum dalida. Quomodo dicis
me amas cum animus tuus non sit me-
cum. Per tres vices mentitus es
et noluisti dicere mihi in quo sit tua
maxima fortitudo. Cumque mo-
lesta ei esset et per multos dies ju-
giter adhereret. spacium ad quietem
non tribuens. defecit anima eius et ad
mortem usque lassata est. Tunc ape-
riens ceri veritatem dixit ad eum.
Ferrum numquam ascendit super caput
meum. quia nazareus id est consecratus
domino sum de utero matris mee.
Si rasum fuerit caput meum rece-
det a me fortitudo mea. et defici-
am eroque sicut ceteri homines. Vi-
dens illa quod confessus ei fuisset omnem
animum suum. misit ad principes phi-
listinorum atque mandavit. Ascendite
huc semel. quia nunc aperuit mihi
cor suum. Qui ascenderunt assumpta
pecunia quam promiserant. At illa
dormire eum fecit super genua
sua et in sinu suo reclinare caput.
Vocavitque tonsorem et rasit septem cri-
nes eius et cepit abigere eum et a se re-
pellere. Statim enim fortitudo ab eo dis-
cessit. Philistiim super te sam-
son. Qui de sompno surgens dixit
in animo suo. Egrediar sicut ante
ci et me excutiam nesciens quod do-
minus recessisset ab eo. Quem cum ap-
prehendissent philistiim statim eru-
erunt oculos eius et duxerunt ga-
zam vinctum catenis. et clausum in carcere
molere fecerunt. Iamque capilli eius
renasci ceperant. et principes phi-
listinorum convenerunt in unum ut im-
molarent hostias magnificas dago-
ni deo suo et epularentur dicentes.

dit dominus noster inimicum nostrum Sampson in manus nostras. Adversarium nostrum qui delevit terram nostram, et occidit plurimos. Letantesque per convivia sumptis iam epulis preceperunt ut vocaretur Sampson, et ante eos luderet. Qui adductus de carcere ludebat ante eos. Feceruntque eum stare inter duas columpnas. Qui dixit puero regenti gressus suos: Dimitte me ut tangam columpnas quibus imminet omnis domus, ut recliner super eas et paululum requiescam. Domus autem erat plena virorum ac mulierum, eratque ibi omnes principes Philistinorum, ac de tecto et solario circiter tria milia utriusque sexus spectantes ludentem Sampson. At ille invocato domino ait: Domine deus meus memento mei et redde michi nunc pristinam fortitudinem deus meus, ut ulciscar me de hostibus meis, et pro amissione duorum luminum unam ultionem recipiam. Et apprehendens ambas columpnas quibus innitebatur domus, alteramque earum dextera et alteram leva tenens ait: Moriatur anima mea cum Philistiim. Concussisque fortiter columpnis domus cecidit super omnes principes, et ceteram multitudinem que ibi erat. Multoque plures interfecit moriens, quam ante vivus occiderat. Descendentes autem fratres eius et universa cognatio tulerunt corpus eius, et sepelierunt inter Saraa et Esthaol in sepulchro patris sui Manue. Iudicavitque Israel xx annis.

XVII

Fuit autem eo tempore vir quidam de monte Effraym vocabulo Micha. Qui dixit matri sue: Mille centum argenteos quos separaveras tibi et super quibus me audiente iuraveras, ecce ego habeo, et apud me sunt. Cui illa respondit: Benedictus filius meus domino. Reddidit ergo eos matri sue, que dixerat ei: Consecravi et vovi hoc argentum domino, ut de manu mea suscipiat filius meus, et faciat sculptile atque conflatile. Et nunc trado illud tibi. Reddidit igitur eos matri sue, que tulit ducentos argenteos, et dedit eos argentario ut faceret ex eis sculptile atque conflatile, quod fuit in domo Miche. Qui ediculam quoque in ea deo separavit, et fecit ephod ac theraphim, id est vestem sacerdotalem et idola. Implevitque unius filiorum suorum manum, et factus est ei sacerdos. In diebus illis non erat rex in Israel, sed unusquisque quod sibi rectum videbatur hoc faciebat. Fuit quoque alter adolescens de Bethleem Iuda ex cognatione eius, eratque ipse levites et habitabat ibi. Egressusque de civitate Bethleem peregrinari voluit ubicumque sibi commodum repperisset. Cumque venisset in montem Effraym iter faciens, et declinasset parumper in domum Miche, interrogatus est ab eo unde venis? Qui respondit: Levita sum de Bethleem Iuda, et vado ut habitem ubi potuero, et utile michi esse perspexero. Dixitque Micha: Mane apud me, et esto michi parens ac sacerdos, daboque tibi per singulos annos x argenteos ac vestem duplicem, et que ad victum sunt necessaria. Acquievit et mansit apud hominem, fuitque illi quasi unus de filiis. Implevitque Micha manum eius, et habuit puerum sacerdotem apud se, nunc scio dicens quod benefaciet michi deus habenti levitici generis sacerdotem.

XVIII

In diebus illis non erat rex in Israel, et tribus Dan querebat possessionem sibi ut habitaret in ea. Usque ad illum enim diem inter ceteras tribus sortem non acceperat. Miserunt igitur filii Dan stirpis et familie sue quinque fortissimos viros de Saraa et Esthaol, ut explorarent terram et diligenter inspicerent. Dixeruntque eis: Ite et considerate terram. Qui cum pergentes venissent in montem Effraym, et intrassent domum Miche, requieverunt ibi. Et agnoscentes vocem adolescentis levite, utentesque illius diversorio dixerunt

eos

ad eum. Quis te huc adduxit.
quid hic agis? Quam ob causam huc
venire voluisti? Qui respondit eis.
Hec et hec prestitit mihi michas. et me mer-
cede conduxit. ut sim ei sacerdos. Ro-
gaveruntque eum. ut consuleret dominum.
et scire possent an prospero itinere perge-
rent. et res haberet effectum. Qui respon-
dit eis. Ite cum pace. Dominus respicit vi-
am vestram. et iter quo pergitis. Euntes
itaque quinque viri venerunt lachis. vide-
runtque populum habitantem in ea absque
ullo timore. iuxta sidoniorum con-
suetudinem securum et quietum.
nullo eis penitus resistente. mag-
narumque opum procul a sydone.
et a cunctis hominibus separatum. Reversi-
que ad fratres suos in saraa et esthaol.
et quid egissent sciscitantibus respon-
derunt. Surgite et ascendamus ad eos.
Vidimus enim terram valde opulentam
et uberem. Nolite negligere. nolite
cessare. Eamus et possideamus e-
am. Nullus erit labor. Intrabimus
ad securos in regionem latissimam.
tradetque nobis dominus locum in quo
nullius rei est penuria eorum que
gignuntur in terra. Profecti igitur sunt
de cognatione dan. id est de saraa et esta-
hol. sexcenti viri accincti armis bel-
licis. Ascendentesque manserunt
in cariathiarim iude. Qui locus
ex eo tempore castrorum dan nomen acce-
pit. et est post tergum cariathia-
rim. Inde transierunt in montem
effraym. Cumque venissent ad
domum miche. dixerunt quinque viri
qui prius missi fuerant ad considerandam
terram lachis ceteris fratribus suis. Nos-
tis quod in domibus istis sit ephoth et the-
raphim. et sculptile atque conflatile.
Videte quid vobis placeat. Et cum paulu-
lum declinassent. ingressi sunt
domum adolescentis levite. qui erat
in domo miche. salutaveruntque eum
verbis pacificis. Sexcenti autem viri ita ut
erant armati stabant ante ostium.
At illi qui ingressi fuerant domum iu-

venis sculptile et ephoth et thera-
phim atque conflatile tolle-
bant. et sacerdos stabat ante ostium
sexcentis viris fortissimis haud procul
expectantibus. Tulerunt igitur
qui ingressi fuerant sculptile. ephoth et thera-
phim atque conflatile. Quibus dixit sacerdos.
Quid facitis? Cui responderunt.
Tace et pone digitum super os tuum. venique
nobiscum. ut habeamus te patrem ac sacer-
dotem. Quid tibi melius est. ut
sis sacerdos in domo unius viri. an in
una tribu et familia in israel? Quod
cum audisset. acquievit sermo-
nibus eorum. et tulit ephoth et idola et
sculptile. et cum eis profectus est.
Cumque pergerent. et ante se ire fecissent
parvulos ac iumenta et omne quod
erat preciosum. Et iam a domo
miche essent procul. viri qui habitabant in
edibus miche conclamantes se-
cuti sunt. et post tergum clamare cepe-
runt. Qui cum respexissent. dixerunt ad
micham. Quid tibi vis? cur cla-
mas? Qui respondit. Deos meos quos
feci tulistis. et sacerdotem et omnia que
habeo. et dicitis. Quid tibi est? Dixe-
runtque ei filii dan. Cave ne ultra lo-
quaris ad nos. et veniant ad te viri animo concitati.
et ipse cum omni domo tua pereas.
Et sic cepto itinere pergebant. Videns autem
michas quod fortiores se essent.
reversus est in domum suam. Sexcen-
ti autem viri tulerunt sacerdotem et que su-
pra diximus. veneruntque in lachis ad populum
quiescentem atque securum. et percusserunt
eos in ore gladii. urbemque incendio
tradiderunt. nullo penitus ferente
presidium. eo quod procul habitarent a
sydone. et cum nullo hominum haberent
quicquam societatis et negocii. Erat autem
civitas sita in regione roob. Quam
rursum extruentes habitaverunt in ea.
vocato nomine civitatis dan
iuxta vocabulum patris sui quem genuerat
israel. que prius lachis dicebatur. Posue-
runtque sibi sculptile. et ionathan
filium gersan filii moysi ac

eius sacerdotes in tribu dan. usque ad
diem captivitatis sue. Mansit
que apud eos ydolum miche omni tempore
quo fuit domus dei in silo. In die
bus illis non fuit rex in israel. XIX
Fuit vir quidam levites habitans
in latere montis effraym qui ac-
cepit uxorem de bethleem iuda.
Que reliquit eum. et reversa est in
domum patris sui in bethleem iu
de. Mansitque apud eum quatuor men
sibus. Secutusque est eam vir suus.
volens ei reconciliari atque blandi
ri. et secum reducere. habens in comitatu
puerum. et duos asinos. Que susce-
pit eum et introduxit eum in domum
patris sui. Quod cum audisset socer
eius. eumque vidisset. occurrit ei le-
tus. et amplexatus est hominem. Man-
sitque gener in domo soceri tribus
diebus comedens et bibens cum eo
familiariter. Die autem quarto de
nocte consurgens proficisci voluit.
Quem tenuit socer et ait ad eum. Gus-
ta prius pauxillum panis et conforta
stomacum et sic proficisceris. Sederunt
que simul. et comederunt. et biberunt.
Dixitque pater puelle ad socium suum.
Queso te ut hodie hic maneas. pa-
riterque letemur. At ille consurgens
cepit velle proficisci. et nichilominus
obnixe eum socer tenuit. et apud se
fecit manere. Mane autem facto parabat
levites iter. Cui socer rursum. Oro
te inquit ut paululum cibi capias.
et assumptis viribus donec increscat
dies postea proficiscaris. Comede-
runt autem simul. Surrexitque adu-
lescens ut pergeret cum uxore su-
a et puero. Cui rursum locutus est
socer. Considera quod dies ad occasum pro-
clivior sit. et propinquet usque ad ves-
perum. Mane apud me et hodie.
et duc letum diem. et cras pro-
ficisceris ut vadas in domum tuam.
Noluit gener acquiescere sermonibus
eius. sed statim perrexit et venit
contra iebus que altero nomine vo-
catur ierusalem. ducens secum
duos asinos. honustos et concubinam.
Iamque erant iuxta iebus. et dies mu-
tabatur in noctem. Dixitque puer
ad dominum suum. Veni obsecro
declinemus ad urbem iebuseorum
et maneamus in ea. Cui respondit do-
minus. Non ingrediar oppidum gentis
aliene que non est de filiis israel. sed transi-
bo usque gabaa. et cum illuc pervenero.
manebimus in ea. aut certe in urbe
rama. Transierunt igitur iebus. et ceptum
carpebant iter. Occubuitque eis sol
iuxta gabaa que est in tribu beniamin.
Diverteruntque ad eam. ut manerent
ibi. Quo cum intrassent. sedebant
in platea civitatis. et nullus eos re-
cipere volebat hospicio. Et ecce ap-
paruit eis homo senex revertens de
agro. et de opere suo vespere. qui et ipse
erat de monte effraym. et peregrinus
habitabat in gabaa. Homines autem re-
gionis illius erant filii gemini.
Elevatisque oculis vidit senex sedentem
hominem cum sarcinulis suis in platea
civitatis. et dixit ad eum. Unde ve-
nis et quo vadis. Qui respondit ei. Pro-
fecti sumus de bethleem iuda. et per-
gimus ad locum nostrum qui est in latere
montis effraym. Unde ieramus
in bethleem. et nunc vadimus ad do-
mum dei. nullusque nos sub tectum suum
vult recipere habentes paleas et fenum
in asinorum pabulum. et panem ac
vinum in meos et ancille tue usus
et pueri qui mecum est. Nulla re indi-
gemus nisi hospicio. Cui respondit se-
nex. Pax tecum sit. Ego prebebo omnia
que necessaria sunt. tantum queso ne in platea
maneas. Introduxitque eum in do-
mum suam. et pabulum asinis prebu-
it. Ac postquam laverunt pedes suos.
recepit eos in convivium. Illis epu-
lantibus. et post laborem itineris
cibo et potu reficientibus corpora.
venerunt viri civitatis illius filii
belial. id est absque iugo. et circumdantes
domum senis fores pulsare ceperunt.

clamantes ad dominum domus atque di-
centes: Educ virum qui ingressus est do-
mum tuam, ut abutamur eo. Egressus-
que est ad eos senex et ait: Nolite fratres
nolite facere malum hoc: quia ingressus est
homo hospitium meum, et cessate ab hac
stultitia. Habeo filiam virginem, et hic
homo habet concubinam: educam eas ad
vos, ut humilietis eas, et vestram libi-
dinem compleatis: tantum obsecro vos,
ne scelus hoc contra naturam operemini
in virum. Nolebant acquiescere ser-
monibus eius. Quod cernens homo e-
duxit ad eos concubinam suam, et eis
tradidit illudendam. Qua cum tota
nocte abusi essent, dimiserunt eam
mane. At mulier recedentibus tene-
bris, venit ad ostium domus, ubi ma-
nebat dominus suus, et ibi corru-
it. Mane facto surrexit homo, et aperuit
ostium, ut coeptam expleret viam: et
ecce concubina eius iacebat ante os-
tium sparsis in limine manibus. Cui
ille putans eam quiescere loquebatur:
Surge, et ambulemus. Qua nihil
respondente, intelligens quod erat mor-
tua, tulit eam, et imposuit asino,
reversusque est in domum suam. Quam
cum esset ingressus, arripuit gladi-
um, et cadaver uxoris cum ossibus suis
in .xii. partes ac frusta concidens,
misit in omnes terminos Israel. Quod cum
vidissent singuli, clamabant: Num-
quam talis res facta est in Israel, ex eo die
quo ascenderunt patres nostri de Aegyp-
to, usque in praesens tempus: ferte sententiam,
et in commune decernite quid facto opus sit.

XX

Egressi sunt itaque
omnes filii Israel, et pariter congregati
quasi vir unus, de Dan usque Bersabee
et terra Galaad, ad dominum in Mas-
pha. Omnesque anguli populorum, et cunctae tribus
Israel in ecclesiam populi Dei convenerunt,
cccc. milia peditum pugnatorum. Nec
latuit filios Beniamin quod ascen-
dissent filii Israel in Maspha. Inter-
rogatusque Levita maritus mu-
lieris interfectae, quomodo tantum scelus

perpetratum esset, respondit: Veni in Gaba-
Beniamin cum uxore mea illuc
diverti. Et ecce homines civitatis illius
circumdederunt nocte domum in qua ma-
nebam, volentes me occidere, et
uxorem meam incredibili furore li-
bidinis vexantes, denique mortua est.
Quam arreptam in frusta con-
cidi, misique partes in omnes terminos pos-
sessionis vestrae: quia numquam tantum
nefas, et tam grande piaculum factum est
in Israel. Adestis omnes filii Israel, decer-
nite quid facere debeatis. Stansque
omnis populus, quasi unius hominis ser-
mone respondit: Non recedemus in tabernacula
nostra, nec suam quisquam intrabit
domum: sed hoc contra Gabaa in com-
mune faciemus. Decem viri eligantur
e .c. ex omnibus tribubus Israel, et c. de
mille, et mille de .x. milibus, ut
comportent exercitui cibaria, et possimus
pugnantes contra Gabaa Beniamin
reddere ei pro scelere quod meretur. Con-
venitque universus Israel ad civitatem
quasi homo unus, eadem mente, unoque
consilio: et miserunt nuntios ad
omnem tribum Beniamin, qui dicerent:
Cur tantum nefas in vobis repertum est?
Tradite homines de Gabaa, qui hoc fla-
gitium perpetrarunt, ut moriantur, et au-
feratur malum de Israel. Qui noluerunt
fratrum suorum filiorum Israel audire man-
datum. Sed ex cunctis urbibus, quae suae
sortis erant, convenerunt in Gabaa,
ut illis ferrent auxilium, et contra uni-
versum populum Israel dimicarent. Inventi-
que sunt .xxv. milia de Beniamin edu-
centium gladium, praeter habitatores Gabaa,
.dcc. erant viri fortissimi, ita
sinistra ut dextera proeliantes, et fun-
dis lapides ad certum iacientes, ut
capillum quoque possent percutere, et ne-
quaquam in alteram partem ictus lapi-
dis deferretur. Virorum quoque Israel absque
filiis Beniamin inventa sunt cccc.
milia educentium gladios, et paratorum
ad pugnam. Qui surgentes vene-
runt in domum Dei, hoc est in Silo

sulueruntque deum atque dixerunt. Quis
erit in exercitu nostro princeps certa
minis contra filios beniamin. Quibus
respondit dominus. Iudas sit dux vester.
Statimque filii israel surgentes
mane castrametati sunt iuxta ga
baa. et inde procedentes ad pugnam
contra beniamin urbem oppugna
re ceperunt. Egressique filii benia
min de gabaa occiderunt de filiis is
rael die illo .xxii. milia virorum. Rur
sum quoque filii israel et fortitudine et
numero confidentes in eodem loco in quo
prius certaverant aciem direxe
runt. ita tamen ut prius ascenderent
et flerent coram domino usque ad noc
tem consulerentque eum et dicerent. Debeo
ultra procedere ad dimicandum contra fi
lios beniamin fratres meos an non.
Quibus ille respondit. Ascendite ad eos. et i
nite certamen. Cumque filii israel altero
die contra beniamin ad prelium pro
cessissent. eruperunt filii ben
iamin de portis gabaa. et occurrente
s eis tanta in illos cede debacha
ti sunt. ut .xviii. milia virorum e
ducentium gladium prosternerent. Quam
ob rem omnes filii israel venerunt in do
mum dei. et sedentes flebant coram do
mino. Ieiunaveruntque die illo usque
ad vesperam. et obtulerunt ei holocau
sta et pacificas victimas. et sup
statu suo interrogaverunt. Eo tempore
ibi erat archa federis domini in sylo
et phinees filius eleazari filii aaron
erat prepositus domus levi. Consu
luerunt igitur dominum atque di
xerunt. Exire ultra debemus ad pug
nam contra filios beniamin fratres nos
tros an quiescere. Quibus ait dominus. As
cendite cras enim tradam eos in
manus vestras. Posueruntque filii
israel insidias per circuitum urbis
gabaa. et tercia vice sicut semel
et bis contra beniamin exercitum produxerunt.
Sed et filii beniamin audacter eruperunt
de civitate. et fugientes adversarios
longius persecuti sunt. ita ut vul
nerarent ex eis sicut primo die
et secundo. et cederent per duas semitas
vertentes terga. quarum una fere
bat in bethel. et altera in gabaa. atque
prosternerent .xxx. circiter viros. Putave
runt enim solito eos more cedere.
Qui fugam arte simulantes inie
re consilium ut abstraherent eos de civi
tate et quasi fugientes ad supradictas
semitas perducerent. Omnes itaque fi
lii israel surgentes de sedibus suis
tetenderunt aciem in loco qui vo
catur baalthamar. Insidie quoque
que circa urbem erant paulatim
se aperire ceperunt. et ab occiden
tali urbis parte procedere. Sed et alia
.x. milia virorum de universo israel habi
tatores urbis ad certamina pro
vocabant. Ingravatumque est bellum
contra filios beniamin. et non intellexerunt
quod ex omni parte illis instaret interi
tus. Percussitque eos dominus in con
spectu filiorum israel. et interfecerunt ex eis
in die illo .xxv. milia et .c. viros omnes
bellatores et educentes gladium.
Filii autem beniamin cum se inferiores
vidissent. ceperunt fugere. Quod
cernentes filii israel dederunt eis
ad fugiendum locum ut ad prepara
tas insidias devenirent. quas iuxta
urbem posuerant. Qui cum repente
de latibulis surrexissent. et benia
min terga cedentibus daret. ingres
si sunt civitatem. et percusserunt
eam in ore gladii. Signum autem de
derant filii israel his quos in insidiis
collocaverant. ut postquam urbem
cepissent ignem accenderent. et
ascendente in altum fumo urbem
captam demonstrarent. Quod cum cer
nerent filii israel in ipso certamine
positi. putaverunt enim filii beniamin
eos fugere. et instantius sequebantur
cesis de exercitu eorum .xxx. viris. et vi
derent quasi columpnam fumi de ci
vitate conscendere. beniamin quoque a
spiciens retro captam cum cerneret
civitatem. et flammas in sublime u

ferri. qui prius simulaverant
fugam versa facie fortius resiste
bant. Quod cum vidissent filii
beniamin in fugam versi sunt et
ad viam deserti ire ceperunt. il
luc eos adversariis persequentibus.
Sed et hii qui urbem succenderant
occurrerunt eis. atque ita factum est
ut ex utraque parte ab hostibus
cederentur. nec erat ulla requi
es morientium. Ceciderunt atque
prostrati sunt ad orientalem pla
gam urbis gabaa. Fuerunt autem
qui in eodem loco interfecti sunt. xviii.
milia virorum. omnes robustissimi pug
natores. Quod cum vidissent
qui remanserant de beniamin.
fugerunt in solitudinem. et pergebant
ad petram. cuius vocabulum est
remmon. In illa quoque fuga palan
tes et in diversa tendentes occide
runt. v. milia virorum. Et cum ultra
tenderent persecuti sunt eos. et inter
fecerunt etiam alia duo milia. Et
sic factum est. ut omnes qui cecide
rant de beniamin in diversis locis.
essent. xxv. milia pugnatores ad bel
landum promptissimi. Reman
serunt itaque de omni numero benia
min qui evadere potuerunt. et fugere in
solitudinem. dc. viri. sederuntque in pe
tra remmon mensibus iiii. Regressi autem filii
israel omnes reliquias civitatis a viris
usque ad iumenta gladio percusserunt.
cunctasque urbes. et viculos benia
min vorax flamma consumpsit.

XXI

Iuraverunt quoque
filii israel in maspha. et dixerunt. Nul
lus nostrum dabit filiis beniamin
de filiabus suis uxorem. Veneruntque
omnes ad domum dei in silo. et in con
spectu eius sedentes usque ad ves
peram levaverunt vocem. et magno
ululatu ceperunt flere dicentes.
Quare domine deus israel factum est hoc ma
lum in populo tuo. ut hodie una tribus
auferretur ex nobis. Altera autem
die diluculo consurgentes extruxe

runt altare. obtuleruntque ho
locausta. et pacificas victimas. et
dixerunt. Quis non ascendit in ex
ercitum domini de universis tri
bubus israel? Grandi enim iuramento
constrinxerant se cum essent in maspha
interfici eos qui defuissent. Et duc
ti penitentia filii israel super fratre suo
beniamin ceperunt dicere. Ablata est
tribus de israel. Unde uxores accipi
ent? Omnes enim in commune iuravimus non da
turos nos filias nostras his. Propterea
dixerunt. Quis est de universis tri
bubus israel qui non ascendit ad dominum in
maspha? Et ecce inventi sunt habi
tatores iabes galaad in illo ex
ercitu non fuisse. Eo quoque tempore
cum essent in silo nullus ex eis ibi
repertus est. Miserunt itaque x.
milia viros robustissimos. et preceperunt
eis. Ite et percutite habita
tores iabes galaad in ore gladii
tam uxores quam parvulos eorum.
Et hoc erit quod observare debe
Omne generis masculini et mulie
res que cognoverunt viros interficite. vir
gines reservate. Inventeque sunt
de iabes galaad. cccc. virgines
que nescierunt viri thorum. et ad
duxerunt eas ad castra in silo in
chanaan. Miseruntque nun
ad filios beniamin qui erant
petra remmon. et preceperunt
ut acciperent eas in pace. Veneruntque
que filii beniamin in illo tempore. et da
sunt eis uxores de filiabus iabes
galaad. Alias autem non reperi
quas simili modo traderent. Uni
versusque israel valde doluit et e
penitentiam super interfectione unius tri
Dixeruntque maiores natu. Quid
faciemus reliquis qui non accep
erunt uxores? Omnes enim in ben
iamin femine conciderunt. Et mag
na nobis cura ingentique studio
providendum est. ne una tribus de
leatur ex israel. Filias nostras eis da
re non possumus constricti iurame

Ruth

et maledictione quia iuravimus. Ma-
ledictus qui dederit de filiabus suis uxo-
rem beniamin. Ceperuntque consilium
atque dixerunt. Ecce sollempnitas do-
mini est in sylo anniversaria que sita
est ad septentrionalem plagam
urbis bethel. et ad orientalem pla-
gam vie. que de bethel tendit ad
sychimam. et ad meridiem oppidi leb-
bona. Preceperuntque filiis benia-
min atque dixerunt. Ite et latitate
in vineis. Cumque videritis filias
sylo ad ducendos choros ex more pro-
cedere. exite repente de vineis. et ra-
pite eas singuli uxores singulas.
et pergite in terram beniamin. Cumque
venerint patres earum ac fratres. et ad-
versum vos queri ceperint atque iur-
gari. dicemus eis. Misereamini eo-
rum. Non enim rapuerunt eas iure
bellantium atque victorum. sed rogan-
tibus ut acciperent non dedistis. et
a vestra parte peccatum est. Feceruntque
filii beniamin ut sibi fuerat impe-
ratum. et iuxta numerum suum rapue-
runt sibi de hiis que ducebant choros
uxores singulas. Abieruntque in
possessionem suam edificantes urbes
et habitantes in eis. Filii quoque israel
reversi sunt per tribus et familias in ta-
bernacula sua. In diebus illis non erat
rex in israel. sed unusquisque quod sibi
rectum videbatur hoc faciebat.

Explicit liber iudicum. Incipit liber Ruth.

In diebus unius
iudicis quando iudices
preerant: facta est fames
in terra. Abiitque homo
de bethleem iuda. ut pere-
grinaretur in regione moa-
bitarum cum uxore sua ac duo-
bus liberis. Ipse vocabatur elimelech
uxor autem eius noemi. et duo
filii eius alter maalon. alter che-
lion effrathei de bethleem iuda.
Ingressique regionem moabitidem
morabantur ibi. Et mortuus est
elimelech maritus noemi.
remansitque ipsa cum filiis suis.
Qui acceperunt moabitidas uxo-
res quarum una vocabatur or-
pha. altera vero ruth. Manseruntque
ibi .x. annis. et ambo mortui sunt
maalon videlicet et chelion. Mansit-
que mulier orbata duobus liberis et ma-
rito. Et surrexit ut in patriam perge-
ret cum utraque nuru sua de regi-
one moabitide. Audierat enim
quod respexisset dominus populum suum et de-
disset eis escas. Egressa est itaque de lo-
co peregrinationis sue cum utraque
nuru sua. et iam in via revertendi po-
sita in terram iuda dixit ad eas. Ite
in domum matris vestre. Faciat vo-
biscum dominus misericordiam sicut feci-
stis cum mortuis et mecum. Det
vobis invenire requiem in domibus
virorum quos sortiture estis. et oscu-
lata est eas. Que elevata voce flere ce-
perunt et dicere. Tecum pergemus ad po-
pulum tuum. Quibus illa respondit. Reverti-
mini filie mee. Cur venitis mecum.
Non ultra habeo filios in utero meo. ut
viros ex me sperare possitis. Rever-
timini filie mee moabitide. et a-
bite. Iam enim senectute confecta
sum apta vinculo coniugali. Et si pos-
sem hac nocte concipere et parere filios.
si eos expectare velitis donec crescant
et annos pubertatis impleant. ante
eritis vetule quam nubatis. Nolite
queso filie mee. quia vestra angus-
tia magis me premit. et egressa est manus
domini contra me. Elevata igitur voce
rursum flere ceperunt. Orpha os-
culata est socrum ac reversa
est. Ruth adhesit socrui sue. Cui
dixit noemi. En reversa est cog-
nata tua ad populum suum. et ad deos
suos. vade cum ea. Que respondit. Ne ad-
verseris michi ut relinquam te
et abeam. Quocumque perrexeris per-
gam. et ubi morata fueris. et ego pa-
riter morabor. Populus tuus populus meus.
et deus tuus deus meus. Que te
terra suscepit morientem. in ea
moriar. Ibique locum accipiam sepul-

aute. hec faciat michi deus et hec
faciat in deo. Si addat si sola mors
me et te separavit. Videns igitur noemi
quod obstinato animo ruth decrevisset
pergere secum. adversari noluit nec ad
suos ultra reditum persuadere. Profec
teque sunt simul. et venerunt in beth
leem. Quibus urbem ingressis velox
apud cunctos fama percrebuit.
Dicebantque mulieres. Hec est illa
noemi. Quibus illa ait. Ne vocetis
me noemi id est pulchram. sed voca
te me mara. hoc est amaram. quia
valde amaritudine replevit me
omnipotens. Egressa sum plena. et
vacuam me reduxit dominus. Cur
igitur vocatis me noemi quam dominus hu
miliavit. et afflixit omnipotens. Venit ergo
noemi cum ruth moabitide nuru
sua de terra peregrinationis sue. ac re
versa est in bethleem quando primum
ordea metebantur. II

Erat autem vir elimelech consan
guineus homo potens et magnarum
opum nomine booz. Dixitque ruth moa
bitis ad socrum suam. Si iubes va
dam in agrum. et colligam spi
cas que fugerint manus metentium.
Ubicumque clementis in me patris fami
lias repperero gratiam. Cui illa respondit. Va
de filia mea. Abiit itaque et collige
bat spicas post terga metentium. Ac
cidit autem ut ager ille haberet do
minum nomine booz. qui erat de cog
natione elimelech. Et ecce ipse ve
niebat de bethleem. Dixitque mes
soribus. Dominus vobiscum. Qui respon
derunt ei. Benedicat tibi dominus.
Dixitque booz iuveni qui messori
bus preerat. Cuius est hec puella. Qui
respondit. Hec est moabitis que venit
cum noemi de regione moabitide
et rogavit ut spicas colligeret rema
nentes sequens messorum vestigia.
et de mane usque ad nunc stat in agro
et ne ad momentum quidem domum re
versa est. Et ait booz ad ruth. Audi
filia ne vadas in alterum agrum ad col
ligendum. nec recedas ab hoc
loco. sed iungere puellis meis. et ubi
messuerint. sequere. Mandavi enim
pueris meis. ut nemo molestus
sit tibi. Sed et si sitieris. vade ad sarci
nulas. et bibe aquas de quibus et pueri
bibunt. Que cadens in faciem su
am. et adorans super terram dixit
ad eum. Unde michi hoc ut in
venirem gratiam ante oculos tuos. et
nosse me dignareris peregrinam
mulierem. Cui ille respondit. Nuntiata
sunt michi omnia que feceris socrui
post mortem viri tui. et quod dimiseris
parentes tuos. et terram in qua nata
eras. et veneris ad populum quem an
te nesciebas. Reddat tibi dominus pro
opere tuo. et plenam mercedem reci
pias a domino deo israhel ad quem veni
sti. et sub cuius alas confugisti. Que ait.
Inveni gratiam coram oculis tuis do
mine mi qui consolatus es me. et
locutus es ad cor ancille tue que non
sum similis unius puellarum tuarum.
Dixitque ad eam booz. Quando hora ves
cendi fuerit. veni huc. et comede pa
nem. et intinge buccellam tuam in
aceto. Sedit itaque ad messorum la
tus. et congessit polentam sibi. comedit
que et saturata est. et tulit reli
quias. Atque inde surrexit. ut spicas
ex more colligeret. Precepit autem
booz pueris suis dicens. Etiam si vobis
cum metere voluerit. ne prohibeatis
eam. et de vestris quoque manipulis pro
icite de industria. et remanere per
mittite. ut absque rubore colligat.
et colligentem nemo corripiat.
Collegit ergo in agro usque ad vespe
ram. et que collegerat virga cedens
et excutiens invenit ordei quasi ephi
mensuram id est tres modios. Quos por
tans reversa est in civitatem. et os
tendit socrui sue. Insuper protulit et
dedit ei reliquias cibi sui quo
saturata fuerat. Dixitque ei socrus.
Ubi hodie collegisti. et ubi fecisti
opus. Sit benedictus qui misertus

est tui. Indicavitque ei apud quem esset o-
perata: et nomen viri dixit, quod Bo-
oz vocaretur. Cui respondit Noemi: Be-
nedictus sit a Domino, quoniam eamdem gra-
tiam quam praebuerat vivis, servavit
et defunctis. Rursumque ait: Propinquus
noster est homo. Et Ruth: Hoc quoque in-
quit praecepit michi, ut tamdiu messo-
ribus eius iungerer, donec omnes sege-
tes meterentur. Cui dixit socrus: Me-
lius est filia mea, ut cum puellis eius
exeas ad metendum, ne in alieno agro
quispiam resistat tibi. Iuncta est
itaque puellis Booz: et tamdiu cum eis
messuit, donec ordea et triticum in hor-
reis conderentur.

III

Postquam autem reversa est ad socrum
suam, audivit ab ea: Filia mea,
quaeram tibi requiem, et providebo
ut bene sit tibi. Booz iste cuius puellis
in agro iuncta es, propinquus noster est,
et hac nocte aream ordei ventilat.
Lava igitur et ungere, et induere cultio-
ribus vestimentis, ac descende in aream:
non te videat homo donec esum po-
tumque finierit. Quando autem ierit ad
dormiendum, nota locum in quo
dormiat: veniesque, et discooperies
pallium quo operitur a parte pe-
dum, et proicies te, et ibi iacebis:
ipse autem dicet tibi quid agere
debeas. Quae respondit: Quicquid prae-
ceperis faciam. Descenditque in aream,
et fecit omnia quae sibi imperaverat
socrus. Cumque comedisset Booz,
et bibisset, et factus esset hilarior, isset-
que ad dormiendum iuxta ace-
rvum manipulorum, venit abscon-
dite, et discooperto pallio a pedi-
bus eius, se proiecit. Et ecce
iam nocte media expavit homo,
et conturbatus est: viditque mulierem
iacentem ad pedes suos, et ait illi:
Quae es? Illaque respondit: Ego sum Ru-
th ancilla tua: expande palli-
um tuum super famulam tuam,
quia propinquus es. At ille: Benedic-
ta es, inquit, a Domino filia, et pri-
orem misericordiam posteriore superasti:
quia non es secuta iuvenes paupe-
res sive divites. Noli ergo metuere,
sed quicquid dixeris michi faciam
tibi. Scit enim omnis populus qui ha-
bitat intra portas urbis meae mu-
lierem te esse virtutis. Nec abnuo
me propinquum esse, sed est alius me
propinquior. Quiesce hac nocte: et fac-
to mane, si te voluerit propinqui-
tatis iure retinere, bene res acta
est: sin autem ille noluerit, ego te ab-
sque ulla dubitatione suscipiam,
vivit Dominus. Dormi usque ma-
ne. Dormivit itaque ad pedes
eius, usque ad noctis abscessum.
Surrexit itaque antequam homines se
cognoscerent mutuo. Et dixit Bo-
oz: Cave ne quis noverit quod huc
veneris. Et rursum: Expande, inquit,
pallium tuum quo operiris, et tene u-
traque manu. Qua extendente
et tenente, mensus est sex modios
ordei, et posuit super eam. Quae portans
ingressa est civitatem, et venit ad so-
crum suam. Quae dixit ei: Quid e-
gisti filia? Narravit ei omnia quae sibi
fecisset homo: et ait: Ecce sex mo-
dios ordei dedit michi, et ait: Nolo te va-
cuam reverti ad socrum tuam. Dixit-
que Noemi: Expecta filia, donec vi-
deamus quem res exitum habeat. Neque
enim cessabit homo nisi suum compleverit
quod locutus est.

IIII

Ascendit ergo Booz ad portam, et se-
dit ibi. Cumque vidisset propinqu-
um praeterire, de quo prius sermo ha-
bitus est, dixit ad eum: Declina pau-
lisper, et sede hic, vocans eum no-
mine suo. Qui divertit, et sedit. Tollens
autem Booz decem viros de senioribus
civitatis, dixit ad eos: Sedete hic.
Quibus residentibus, locutus est ad
propinquum: Partem agri fratris nostri Abi-
melech vendit Noemi, quae reversa
est de regione moabitide: Quod
audire te volui, et tibi dicere coram
cunctis sedentibus, et maioribus n-

natu de populo meo. Si vis possi-
dere agrum iure propinquitatis
eme et posside. Si autem tibi dis-
plicet, et hoc ipsum mihi indica
ut sciam quid facere debeam. Nul-
lus est enim propinquus excepto
te qui prior es, et me qui secundus sum.
At ille respondit. Ego agrum emam.
Cui dixit booz. Quando emeris agrum
de manu mulieris, ruth quoque
moabitidem que uxor defuncti
fuit debes accipere, ut suscites
nomen propinqui tui in hereditate sua.
Qui respondit. Cedo propinquitatis iure.
Neque enim posteritatem familie me-
e delere debeo. Tu meo utere privi-
legio, quo me carere libenter pro-
fiteor. Hic autem erat mos antiqui-
tus in israel inter propinquos, ut si quando
alter alteri suo iure cedebat, ut esset
firma concessio: solvebat homo cal-
ciamentum suum, et dabat propinquo
suo. Hoc erat testimonium cessionis
in israel. Dixit ergo propinquo suo booz.
Tolle calciamentum tuum. Quod statim
solvit de pede suo. At ille maioribus
natu, et universo populo. Testes vos
inquit estis hodie quod possede-
rim omnia que fuerunt elimelech.
et chelion, et maalon, tradente no-
emi. et ruth moabitidem uxorem
maalon in coniugium sumpserim.
ut suscitem nomen defuncti in here-
ditate sua. ne vocabulum eius de fa-
milia sua, ac fratribus et populo deleatur.
Vos inquam huius rei testes estis. Re-
spondit omnis populus qui erat in porta et
maiores natu. Nos testes sumus.
Faciat deus hanc mulierem que ingredi-
tur domum tuam. sicut rachel et
liam que edificaverunt domum israel, ut
sit exemplum virtutis in effra-
ta, et habeat celebre nomen in bethleem.
Fiatque domus tua sicut domus
phares quem thamar peperit iu-
de de semine quod dederit tibi do-
minus ex hac puella. Tulit itaque
booz ruth, et accepit uxorem. In-

gressusque est ad eam, et dedit
illi ut conciperet et pareret
filium. Dixeruntque mulieres a
emi. Benedictus est dominus
non est passus ut deficeret succes
familie tue, et vocaretur
nomen eius in israel, et habeas qui conso
animam tuam, et enutriat sen
tam. De nuru enim tua natus est
que te diligit, et multo tibi
melior est, quam si vii. haberes
Susceptumque noemi puerum
uit in sinu suo, et nutricis ac ge
rule officio fungebatur. Vicine
mulieres congratulabantur
dicentes. Natus est filius no
vocavitque nomen eius obeth
est pater ysai patris david. He s
generationes phares. phares genuit
esrom. esrom genuit aram. Aram
genuit aminadab. Aminadab
genuit naason. Naason genuit
salmon. Salmon genuit booz. booz
genuit obeth. Obeth genuit
ysai. Ysai genuit david regem.

Viginti et duas
litteras esse apud
hebreos syrorum quoque
lingua et chaldeorum
testatur. que hebree
ex magna parte
confinis est. Nam et ipsi .xxii. ele-
menta habent eodem sono. sed diversis
caracteribus. Samaritani etiam penta-
teucum moysi totidem litteris scriptitant
figuris tantum et apicibus discrepan
Certumque est esdram scribam
legisque doctorem post captam
ierosolimam, et instaurationem tem
pli sub zorobabel alias litteras
repperisse quibus nunc utimur
ad illud usque tempus idem sa
maritanorum et hebreorum caracteres fu
erint. In libro quoque numerorum hec
eadem supputatio sub levitarum
sacerdotum censu mystice ostend
et nomen domini tetragrammaton
quibusdam grecis voluminibus usque

de antiquis expressum libris inve-
nimus. Sed et psalmi .cx. et .cxi. et
.cxviii. et .cxliiii. quamquam di-
verso scribantur metro, tamen
eodem texuntur alphabe-
ti ordine. Et Ieremie lamentationes et ora-
tio eius, et Salomonis quoque in fine pro-
verbia ab eo loco in quo ait: Mulie-
rem fortem quis inveniet, eisdem
alphabetis vel incisionibus supputan-
tur. Porro quinque littere duplices
apud hebreos sunt: caph, mem,
nun, phe, sade. Aliter enim scribunt
per has principia medietatesque ver-
borum, aliter fines. Unde et quinque a plerisque
libri duplices estimantur: Samu-
el, Malachim, Dabreiamin, Esdras,
Ieremias cum Cynoth, id est lamentati-
onibus suis. Quomodo igitur .xxii. elementa sunt
per que scribimus hebraice omne quod lo-
quimur, et eorum initiis vox humana
comprehenditur, ita .xxii. volumina
supputantur, quibus quasi litteris et ex-
ordiis in dei doctrina tenera adhuc
et lactens viri iusti eruditur infan-
cia. Primus apud eos liber vocatur
Bresith, quem nos Genesim dicimus.
Secundus Ellesmoth, qui Exodus ap-
pellatur. Tertius Vagecra, id est Leviticus.
Quartus Vagedaber, quem Numeros vo-
camus. Quintus Addabarim, qui deu-
teronomium prenotatur. Hii sunt quinque
libri Moysi, quos proprie Thorath, id est
legem appellant. Secundum prophetarum
ordinem faciunt, et incipiunt ab Ihesu
filio Nave, qui apud illos Iosue Be-
nun dicitur. Deinde subtexunt Sophtim,
id est Iudicum librum, et in eundem com-
pingunt Ruth, quia in diebus eius
facta eius narratur hystoria. Tertius
sequitur Samuel, quem nos Regnorum
primum et secundum dicimus. Quartus
Malachim, id est Regum, qui tertio et quar-
to regnorum volumine continetur.
Meliusque est multo Malachim,
id est Regum, quam Malachoth, id est regnorum dicere.
Non enim multarum gentium reg-
na describit, sed unius israelitici po-
puli, qui tribubus .xii. continetur.
Quintus est Ysaias, .vi. Ieremias,
.vii. est Ezechiel, octavus liber .xii.
prophetarum, qui apud illos vocatur
Thereasra. Tertius ordo agiogra-
pha possidet. Et primus liber incipit
a Iob. Secundus a David, quem quinque in-
cisionibus et uno psalmorum volumine
comprehendunt. Tertius Salomon
tres libros habens: Proverbia, que illi Para-
bolas, id est Masloth appellant. Quar-
tus Ecclesiasten, id est Coeleth. Quintus Canti-
cum canticorum, quem titulo Sirassi-
rim prenotant. Sextus est Daniel. Septimus
Dabreiamin, id est verba dierum, quod
significantius cronicon totius di-
vine hystorie possumus appellare;
qui liber apud nos Paralipomenon
primus et secundus inscribitur. Octavus Esdras,
qui et ipse similiter apud grecos et la-
tinos possidet in duos libros divi-
sus est. Nonus Hester. Atque ita fiunt
pariter veteris legis libri .xxii. id est Moy-
si .v. et prophetarum .viii. agiographo-
rum .ix. Quamquam nonnulli Ruth et Cinoth
inter agiographa scriptitant, et hos
libros in suo putent numero suppu-
tandos, ac per hoc esse prisce legis
libros .xxiiii. quos sub numero .xxiiii.
seniorum Apocalypsis Iohannis inducit
adorantes agnum et coronas suas
prostratis vultibus offerentes, stantibus
coram .iiii. animalibus oculatis ante
et retro, id est in preteritum et in futurum
respicientibus, et indefessa voce cla-
mantibus: Sanctus sanctus sanctus, dominus deus omnipotens,
qui erat et qui est, et qui venturus
est. Hic prologus scripturarum quasi
galeatum principium omnibus libris
quos de hebreo vertimus in la-
tinum convenire potest, ut scire
valeamus quicquid extra hos est
inter apocrifa esse ponendum. Igitur
Sapientia, que vulgo Salomonis inscri-
bitur, et Ihesu filii Syrach liber, et Iudith,
et Thobias, et Pastor non sunt in canone.
Machabeorum primum librum hebrai-
cum repperi. Secundus grecus est, quod

Hic [illegible] notantur
omnes libri huius voluminis

ex ipsis prefationibus probari potest. Quem
cum intellexeris, obsecro te lec-
tor, ne laborem meum reprehensi-
onem estimes antiquorum. In tem-
plo dei offert unusquisque quod
potest. alii aurum et argentum
et lapides preciosos, alii bissum et pur-
puram et coccum offerunt et iacinc-
tum. Nobiscum bene agitur si obtu-
lerimus pelles et caprarum pilos. Et
tamen apostolus contemptibiliora nostri
magis necessaria iudicat. Unde et tota
illa tabernaculi pulcritudo et per
singulas species ecclesie presentis future-
que distinctio pellibus tegitur et cili-
ciis, ardoremque solis et iniuriam im-
brium ea que viliora sunt pro-
hibent. Lege ergo primum Samuel
et Malachim meum. meum inquam me-
um. Quicquid enim crebrius
vertendo et emendando sollicitius
et didicimus et tenemus, nostrum est.
Et cum intellexeris quod ante nescie-
bas, vel interpretem me estimato
si gratus es, vel parafrasten si in-
gratus, quamquam mihi omnino conscius
non sim mutasse me quicquam
de hebraica veritate. Certe si incredu-
lus es, lege grecos codices et lati-
nos, et confer cum his opusculis
que nuper emendavimus, et ubicumque dis-
crepare inter se videris, interroga que-
libet hebreorum cui magis accommoda-
re debeas fidem. Et si nostra firmaverit,
puto quod eum non estimes coniec-
torem, ut in eodem loco mecum
similiter divinaret. Sed et vos fa-
mulas Christi rogo, que domini discum-
bentis preciosissima fidei mirra
ungitis caput, que nequaquam salvato-
rem queritis in sepulcro, quibus iam
ad patrem Christus ascendit, ut contra canes
latrantes qui adversum me rabido
ore deseviunt et circumeunt ci-
vitatem, atque in eo se doctos arbi-
trantur si aliis detrahant, ora-
tionum vestrarum clipeos opponatis.
Ego sciens humilitatem meam

illius semper sententie recor-
der. Dixi custodiam vias meas
ut non delinquam in lingua mea.
Posui ori meo custodiam, cum con-
sisteret peccator adversum me. Obmu-
tui et humiliatus sum et silui de bonis.

Incipit liber regum

Fuit vir unus de Ra-
mathaim so-
phim de monte
Effraim, et nomen
eius Helcana filius Ieroham
filii Eliu filii Thau filii Suph
Effrateus. Et habuit duas uxores,
nomen uni Anna et nomen secunde
Fenenna. Fueruntque Phenenne
filii, Anne autem non erant liberi. Et
ascendebat vir ille de civitate
sua statutis diebus ut adoraret
et sacrificaret domino exercituum in Silo.
Erant autem ibi duo
filii Heli, Ophni et Phinees,
sacerdotes domini. Venit ergo dies
et immolavit Helcana, deditque
Phenenne uxori sue et cunctis
filiis eius et filiabus partes.
Anne autem dedit partem unam
tristis, quia Annam diligebat.
Dominus autem concluserat vulvam
eius. Et vehementer angebat
in tantum ut exprobraret quod conclu-
sisset dominus vulvam eius. Sic-
que faciebat per singulos annos
cum redeunte tempore ascenderent
ad domum domini, et sic provo-
cabat eam. Porro illa flebat
et non capiebat cibum. Dixit
ergo ei Helcana vir suus. Anna cur
fles? et quare non comedis? et quam
ob rem affligitur cor tuum? Num-
quid non ego melior
tibi sum quam decem filii? Surrexit
autem Anna postquam comederat
in Silo et biberat. Heli
sacerdote sedente super sellam
ante postes domus domini,
cum esset Anna amaro animo

Affligebat quoque eam et emula eius

dominum flens largiter. et votum vo
vit dicens. Domine deus exercitu
um. si respiciens videris afflictio
nem famule tue. et recordatus mi
fueris. nec oblitus ancille tue. dede
risque serve tue sexum virilem
dabo eum domino omnibus die
bus vite eius. et novacula non ascendet
super caput eius. Factum est autem
cum illa multiplicaret preces co
ram domino. ut hely observaret
os eius. Porro anna loquebatur in
corde suo. tantumque labia illius mo
vebantur. et vox penitus non audie
batur. Estimavit igitur hely
eam temulentam. Dixitque ei.
Usque quo ebria eris? Digere paulisper
vinum quo mades. Respondit anna. Ne
quaquam inquid domine mi. Nam
mulier infelix nimis ego sum.
vinum et omne quod inebriare
potest non bibi. sed effudi animam me
am in conspectu domini. Ne repu
tes ancillam tuam quasi unam de
filiabus belial. quia ex multitudi
ne doloris et meroris mei locuta
sum usque in presens. Tunc hely ait
ei. Vade in pace. et deus israel det ti
bi petitionem quam rogasti eum. Et
illa dixit. Utinam inveniat an
cilla tua gratiam in oculis tuis. Et abi
it mulier in viam suam. et come
dit. vultusque illius non sunt am
plius in diversa mutati. Et surrexe
runt mane. et adoraverunt co
ram domino. reversique sunt. et
venerunt in domum suam rama
tha. Cognovit autem helcana an
nam uxorem suam. et recordatus
est eius dominus. Et factum est post
circulum dierum concepit an
na et peperit filium. vocavitque
nomen eius samuel. eo quod postu
lasset eum a domino. Ascendit autem
vir eius helchana. et omnis domus
eius. ut immolaret domino hostiam
sollempnem. et votum suum. et anna non
ascendit. Dixit enim viro suo. Non

vadam donec ablactetur infans
et ducam eum. et appareat ante
conspectum domini. et maneat ibi iu
giter. Et ait helchana vir suus.
Fac quod tibi bonum videtur.
et mane donec ablactes eum. pre
corque ut impleat dominus ver
bum suum. Mansit ergo mulier
et lactavit filium suum donec amo
veret eum a lacte. et adduxit eum
secum postquam ablactaverat in
vitulis tribus modiis farine. et am
phora vini. et adduxit eum ad do
mum domini in sylo. Puer autem
erat adhuc infantulus. et immola
verunt vitulum. et obtulerunt puerum
hely. Et ait anna. Obsecro mi domine
vivit anima tua domine. Ego sum
mulier illa que steti coram te hic
orans dominum. Pro puero isto oravi.
et dedit michi dominus petitionem
meam. quam postulavi eum.
Idcirco et ego commodavi eum domino
cunctis diebus quibus fuerit accommo
datus domino. Et adoraverunt ibi do
minum. Et adoravit anna et ait.

II

Exultavit cor
meum in domino. et exaltatum
est cornu meum in deo meo. dilatatum
est os meum super inimicos meos.
quia letata sum in salutari tuo
Non est sanctus ut est dominus. neque
enim est alius extra te. et non est for
tis sicut deus noster. Nolite multi
plicare loqui sublimia gloriantes.
Recedant vetera de ore vestro. quia
deus scientiarum dominus est. et ipsi pre
parantur cogitationes. Arcus for
tium superatus est. et infirmi ac
cincti sunt robore. Repleti prius
pro panibus se locaverunt. et fa
melici saturati sunt. donec steri
lis peperit plurimos. et que multos
habebat filios infirmata est. Dominus
mortificat et vivificat. deducit
ad inferos et reducit. Dominus pau
perem facit et ditat. humiliat
et sublimat. Suscitat de pulvere

egenum. et de stercore elevat pau
perem ut sedeat cum principibus.
et solium glorie teneat. Domini enim
sunt cardines terre. et posuit super eos
orbem. Pedes sanctorum suorum servabit. et
impii in tenebris conticescent. quia non
in fortitudine sua roborabitur vir. Do
minum formidabunt adversarii eius.
et super ipsos in celis tonabit. Dominus
iudicabit fines terre. et dabit impe
rium regi suo. et sublimabit cor
nu christi sui. Et abiit Helchana in
Ramathaim in domum suam. Pu
er autem erat minister in conspec
tu domini ante faciem Hely sacer
dotis. Porro filii Heli filii Belial.
nescientes dominum. neque officium sacer
dotum ad populum. Sed quicumque
immolasset victimam. venie
bat puer sacerdotis dum coqueren
tur carnes. et habebat fuscinulam
tridentem in manu sua. et mitte
bat eam in lebetem. aut in ollam
sive in caccabum. et omne quod le
vabat fuscinula. tollebat sacer
dos sibi. Sic faciebant universo Israel
venientium in Sylo. Etiam
antequam adolerent adipem veni
ebat puer sacerdotis et dicebat im
molanti. Da mihi carnem ut coquam
sacerdoti. Non enim accipiam a te
carnem coctam sed crudam. Dice
batque illi immolans. Incendatur
primum iuxta morem hodie
adeps. et tolle tibi quantumcumque
desiderat anima tua. Qui respondens aie
bat ei. Nequaquam. Nunc enim
dabis. alioquin tollam vi. Erat
ergo peccatum puerorum grande nimis
coram domino. quia detrahebant
homines a sacrificio domini. Samuel
autem ministrabat ante faciem
domini puer accinctus ephot
lineo. et tunicam parvam facie
bat ei mater sua quam afferebat
statutis diebus ascendens cum viro
suo ut immolaret hostiam sollemp
nem et votum suum. Et benedixit

Heli Helchane et uxori eius. d
xitque ei. Reddat tibi dominus s
de muliere hac pro fenore qu
commodasti domino. Et abierunt i
cum suum. Visitavit ergo dominus
nam. et concepit et peperit tre
filios. et duas filias. Et magnific
est puer Samuel apud dominum. H
autem erat senex valde. et au
divit omnia que faciebant filii s
universo Israel. et quomodo dormieb
cum mulieribus que observaba
ad ostium tabernaculi. et dixit
eis. Quare facitis res huiuscemodi
ego audio res pessimas ab o
populo. Nolite filii mei. non en
bona fama quam ego audio
transgredi faciatis populum d
Si peccaverit vir in virum pla
ei potest deus. Si autem in do
peccaverit vir. quis orabit pr
Et non audierunt vocem patris sui
voluit deus occidere illos. Porro
Samuel proficiebat atque cres
bat. et placebat tam deo qua
hominibus. Venit autem vir dei ad
Heli. et ait ad eum. Hec dicit dominus
Numquid non aperte revelatus
domui patris tui cum esset in Egyp
to in domo Pharaonis. et elegi eum ex
bus tribubus Israel michi sacerdotem
ut ascenderet ad altare meum. et ado
incensum. et portaret coram me
ephot. et dedi domui patris tui om
de sacrificiis filiorum Israel. Quare calc
castis victimam meam. et mu
nera mea que precepi ut offerentur
templo. et magis honorasti fi
tuos quam me. ut comederetis p
micias omnis sacrificii Israel popul
Propterea ait dominus deus Israel. Lo
locutus sum ut domus tua et d
mus patris tui ministraret in consp
meo usque in sempiternum. Nunc aut
dicit dominus. Absit hoc a me. s
quicumque honorificaverit me. glo
bo eum. qui autem contempnunt
me erunt ignobiles. Ecce dies

niunt et precidam brachium tuum et bra-
chium domus patris tui ut non sit senex
in domo tua. Et videbis emulum tuum in
templo in universis prosperis israel et non
erit senex in domo tua omnibus die-
bus. Verumptamen non auferam penitus
virum ex te ab altari meo. set ut
deficiant oculi tui et tabescat ani-
ma tua et pars magna domus tue mo-
rietur cum ad virilem etatem vene-
rit. Hoc autem erit tibi signum quod
venturum est duobus filiis tuis ophni
et phinees. In die uno morientur am-
bo. Et suscitabo mihi sacerdotem fidelem qui
iuxta cor meum et animam meam
faciet. Et edificabo ei domum fidelem.
et ambulabit coram christo meo cunctis
diebus. Futurum est autem ut quicumque
remanserit in domo tua veniat ut
oretur pro eo. et offerat nummum argen-
teum et tortam panis. dicatque. Dimitte
me obsecro ad unam partem sacerdo-
talem ut comedam bucellam panis.

Puer autem samuel III
ministrabat domino coram he-
li. et sermo domini erat preciosus. In die-
bus illis non erat visio manifesta. Fac-
tum est ergo in die quadam. helyi ia-
cebat in loco suo. et oculi eius cali-
gaverant. nec poterat videre lucernam
dei antequam extingueretur. Sa-
muel autem dormiebat in templo
domini ubi erat archa dei. Et voca-
vit dominus samuel. Qui respondens ait. Ecce
ego. et cucurrit ad helyi. et dixit ei.
Ecce ego. vocasti enim me. Qui dixit.
Non vocavi te. revertere et dormi. Et a-
biit et dormivit. Et adiecit dominus
rursum vocare samuelem. Consurgens-
que samuel. abiit ad helyi. et dixit.
Ecce ego. quia vocasti me. Qui re-
spondit. Non vocavi te fili mi. rever-
tere et dormi. Porro samuel necdum
sciebat dominum. neque revelatus
fuerat ei sermo domini. Et adiecit dominus et
vocavit adhuc samuel tercio. Qui
consurgens abiit ad helyi. et ait. Ecce
ego quia vocasti me. Intelle-
xit ergo heli quia dominus vocaret
puerum. et ait ad samuel. Vade et dor-
mi. Et si deinceps vocaverit te. dices.
Loquere domine quia audit servus
tuus. Abiit ergo samuel. et dor-
mivit in loco suo. Et venit dominus
et stetit. et vocavit sicut vocaverat
secundo. Samuel. Samuel. Et ait sa-
muel. Loquere domine quia audit ser-
vus tuus. Et dixit dominus ad samu-
el. Ecce ego facio verbum in israel. quod
quicumque audierit. tinnient ambe
aures eius. In die illo suscitabo ad-
versum heli omnia que locutus sum super
domum eius. Incipiam et complebo. Pre-
dixi enim ei quod iudicaturus essem
domum eius in eternum propter iniquitatem
eo quod noverat indigne agere filios
suos. et non corripuit eos. Iccirco
iuravi domui helyi quod non expie-
tur iniquitas domus eius victi-
mis et muneribus usque in eternum. Dor-
mivit autem samuel usque mane.
aperuitque hostia domus domini. Et sa-
muel timebat indicare visionem
domini helyi. Vocavit ergo helyi sa-
muelem. et dixit. Samuel fili mi.
Qui respondens ait. presto sum. Et interroga-
vit eum. Quis est sermo quem locu-
tus est ad te dominus. oro te ne ce-
laveris me. Hec faciat tibi deus. et hec addat
si absconderis a me sermonem ex omni-
bus verbis que dicta sunt tibi. Indicavit
itaque ei samuel universos sermo-
nes. et non abscondit ab eo. Et ille
respondit. Dominus est. Quod bonum est
in oculis suis faciat. Crevit autem
samuel. et dominus erat cum eo. et non
cecidit ex omnibus verbis eius in terram.
Et cognovit universus israel a dan usque
bersabee quod fidelis samuel propheta
esset domini. Et addidit dominus
ut appareret in sylo. quoniam revela-
tus fuerat dominus samueli in sylo
iuxta verbum domini. Et venit samu-
elis sermo universo israeli. IIII

Et factum est in diebus illis convene-
runt philistiim in pugnam

Egressus est namque israel obviam philistiim in prelium. et castra metatus est iuxta lapidem adiutorii. Porro philistiim venerunt in aphec. et instruxerunt aciem contra israel. Inito autem certamine terga vertit israel philisteis. et cesa sunt in illo certamine passim per agros quasi .iiii. milia virorum. Et reversus est populus ad castra. Dixeruntque maiores natu de israel. Quare percussit nos dominus hodie coram philistiim? Afferamus ad nos de silo archam federis domini. et veniat in medio nostri. ut salvet nos de manu inimicorum nostrorum. Misit ergo populus in silo. et tulerunt inde archam federis domini exercituum sedentis super cherubin. Erantque duo filii heli cum archa federis domini ophni et phinees. Cumque venisset archa federis domini in castra. vociferatus est omnis israel clamore grandi. et personuit terra. Et audierunt philistiim vocem clamoris. dixeruntque. Quenam est hec vox clamoris magni in castris hebreorum? Et cognoverunt quod archa federis domini venisset in castra. Timueruntque philistiim dicentes. Venit deus in castra. Et ingemuerunt dicentes. Ve nobis. Non enim fuit tanta exultatio heri et nudiustertius. Ve nobis. Quis nos salvabit de manu deorum sublimium istorum? Hii sunt dii qui percusserunt egyptum omni plaga in deserto. Confortamini et estote viri philistiim. ne serviatis hebreis sicut illi servierunt vobis. Confortamini et bellate. Pugnaverunt ergo philistiim. et cesus est israel. et fugit unusquisque in tabernaculum suum. Et facta est plaga magna nimis. et ceciderunt de israel triginta milia peditum. et archa dei capta est. Duo quoque filii heli mortui sunt. ophni et phinees. Currens autem vir de beniamin ex acie venit in silo in die illo scissa veste. et conspersus pulvere caput. Cumque ille venisset. ecce heli sedebat super sellam contra viam spectans. Erat enim cor eius pavens pro archa domini. Vir autem ille postquam ingressus est. nuntiavit urbi. et ululavit omnis civitas. Et audivit heli sonitum clamoris. dixitque. Quis est hic sonitus tumultus huius? At ille festinavit et venit. et nuntiavit heli. Heli autem erat nonaginta et octo annorum. et oculi eius caligaverant. et videre non poterat. Et dixit ad heli. Ego sum qui veni de prelio. et ego qui de acie fugi hodie. Cui ille ait. Quid actum est fili mi? Respondens autem ille qui nuntiabat. Fugit inquid israel coram philistiim. et ruina magna facta est in populo. Insuper et duo filii tui mortui sunt ophni et phinees. et archa dei capta est. Cumque ille nominasset archam dei. cecidit de sella retrorsum iuxta ostium. et fractis cervicibus mortuus est. Senex enim erat vir [illegible]. Nurus autem eius uxor phinees pregnans erat vicinaque partui. Et audito nuntio quod capta esset archa dei. et mortuus esset socer suus et vir suus. incurvavit se et peperit. Irruerant enim in eam dolores subiti. In ipso autem momento mortis eius dixerunt ei que stabant circa eam. Ne timeas quia filium peperisti. Que non respondit. neque enim animadvertit. Et vocavit puerum hichabod. dicens. Translata est gloria de israel. quia capta est archa dei. et pro socero suo et pro viro suo. Et ait. Translata est gloria dei ex israel. eo quod capta esset archa dei.

Philistiim autem tulerunt archam dei. et asportaverunt eam a lapide adiutorii in azotum. Tuleruntque philistiim archam dei. et intulerunt eam in templum dagon. et statuerunt eam iuxta dagon. Cumque surrexissent diluculo azotii altera die. ecce dagon iacebat ...

ante archam domini. et tulerunt da-
gon. et restituerunt eum in locum su-
um. rursumque mane die altero con-
surgentes: invenerunt dagon ia-
centem super faciem suam in terra coram
archa domini. caput autem dagon
et due palme manuum eius abscise
erant super limen. porro dagon
truncus solus remanserat in lo-
co suo. propter hanc causam non calcant sa-
cerdotes dagon. et omnes qui ingrediuntur
templum eius super limen dagon in azo-
to usque in hodiernum diem. Aggra-
vata est autem manus domini super
azotios et demolitus est eos. et percus-
sit in secretiori parte natium azotum
et fines eius. et ebullierunt ville
et agri in medio regionis illius. et
nati sunt mures. et facta est confusio
mortis magna in civitate. Viden-
tes autem viri azoti huiuscemo-
di plagam dixerunt. Non maneat
archa dei israel apud nos. quoniam dura
est manus eius super nos et super dagon
deum nostrum. Et mittentes agrega-
verunt omnes satrapas philistinorum
ad se et dixerunt. Quid faciemus de
archa dei israel. Responderunt getthei.
Circumducatur archa dei israel. Et
circumduxerunt archam dei israel.
Illis autem circumducentibus eam fiebat
manus domini per singulas civi-
tates interfectionis magne nimis.
et percutiebat viros uniuscuiusque
urbis a parvo usque ad maiorem. et com-
putrescebant prominentes extra
les eorum. Inierunt getthei consilium et
fecerunt sibi sedes pelliceas. Mi-
serunt ergo archam domini in accha-
ron. Cumque venisset archa dei in
acharon: exclamaverunt acharo-
nite dicentes. Adduxerunt ad nos
archam dei israel ut interficiat nos
et populum nostrum. Miserunt itaque
et congregaverunt omnes satrapas
philistinorum. qui dixerunt. Dimit-
tite archam dei israel et revertatur
in locum suum. et non interficiat nos
cum populo nostro. Fiebat enim pavor
mortis in singulis urbibus. et gravis-
sima valde erat manus domini.
Viri quoque qui mortui non fuerant percutie-
bantur in secretiori parte natium.
et ascendebat ululatus uniuscuiusque
civitatis in celum. VI
Fuit ergo archa domini in regione
philistinorum. vii mensibus. et post
hec vocaverunt philistiim sacerdotes
et divinos dicentes. Quid faciemus
de archa domini. Indicate nobis quomodo re-
mittemus eam in locum suum. Qui
dixerunt. Si remittitis archam dei
israel nolite dimittere eam vacuam.
set quod debetis reddite ei pro pecca-
to. et tunc curabimini. et scietis quare
non recedat a vobis manus eius. Qui
dixerunt. Quid est quod pro delicto red-
dere debeamus ei. Responderunt ei. Iuxta
numerum provinciarum philistinorum .v.
anos aureos facietis. et .v. mures
aureos. quia plaga una fuit omnibus
vobis et satrapis vestris. Facietis que simili-
tudines anorum vestrorum et similitudines
murium. qui demoliti sunt terram.
et dabitis deo israel gloriam. si forte
relevet manum suam a vobis et a
diis vestris et a terra vestra. Quare aggrava-
tis corda vestra. sicut aggravavit
egiptus et pharao cor suum. Nonne
postquam percussus est dimisit eos
et abierunt. Nunc ergo arripite et faci-
te plaustrum novum unum. et duas
vaccas fetas quibus non est impositum
iugum iungite in plaustro. et recu-
dite vitulos earum domi. Tolletisque
archam domini. et ponetis in plau-
stro. et vasa aurea que exsolvistis
ei pro delicto: ponetis in capsella
ad latus eius. et dimittite eam
ut vadat. et aspicietis. Et si quidem per
viam finium suorum ascenderit contra
bethsames: ipsa fecit nobis hoc
malum grande. Sin autem minime.
sciemus quia nequaquam manus
eius tetigit nos. sed casu accidit.
Fecerunt ergo illi hoc modo. et tollen-

tes duas uaccas que lactabant ui-
tulos iunxerunt ad plaustrum. uitu-
los quoque earum concluserunt do-
mi. et posuerunt archam dei super
plaustrum. et capsellam que habebat
mures aureos. et similitudinem a-
norum. Ibant autem in directum uacce
per uiam que ducit bethsames.
et itinere uno gradiebantur pergen-
tes et mugientes. et non declinabant
neque ad dexteram neque ad sinistram.
Sed et satrape philistinorum seque-
bantur usque ad terminos bethsames.
Porro bethsamite metebant tri-
ticum in ualle. Et eleuantes ocu-
los uiderunt archam. et gauisi sunt
cum uidissent. Et plaustrum uenit
in agrum iosue bethsamite. et
stetit ibi. Erat autem ibi lapis
magnus. Et conciderunt ligna plaus-
tri. uaccas quoque imposuerunt su-
per ea holocaustum domino. Leui-
te autem deposuerunt archam
dei. et capsellam que erat iuxta
eam. in qua erant uasa aurea.
et posuerunt super lapidem grandem.
Viri autem bethsamite obtulerunt
holocausta. et immolauerunt uicti-
mas in die illo domino. Et quinque
satrape philistinorum uiderunt et
reuersi sunt in accharon in die illa.
Hii sunt autem ani aurei quos red-
diderunt philistiim domino pro de-
licto. azotus unum. gaza unum.
ascalon unum. geth unum. acha-
ron unum. et mures aureos se-
cundum numerum urbium. v. prouinciarum.
ab urbe murata usque ad uillam
que erat absque muro. et usque ad abel
magnum super quem posuerunt ar-
cham domini que erat usque in die
illo in agro iosue bethsamitis.
Percussit autem de uiris bethsami-
tis eo quod uidissent archam
domini. et percussit de populo. lxx.
uiros. et l. milia plebis. Luxitque
populus eo quod percussisset do-
minus plebem plaga magna.

Et dixerunt uiri bethsamite. Quis
poterit stare in conspectu domini
dei sancti huius. et ad quem ascen-
det a nobis. Miseruntque nuncios
ad habitatores cariathiarim dicen-
tes. Reduxerunt philistiim archam
domini. descendite et reducite eam
ad uos.

VII

Venerunt ergo uiri cariathiarim
et reduxerunt archam domini. et intu-
lerunt eam in domum aminadab
in gabaa. Eleazarum autem filium
eius sanctificauerunt ut custodiret archam
domini. Et factum est ex qua die
mansit archa domini in cariathiarim
multiplicati sunt dies. erat enim
iam annus xx. et requieuit
omnis domus israel post dominum. Ait autem
samuel ad uniuersam domum israel
dicens. Si in toto corde uestro reuer-
timini ad dominum. auferte deos a-
lienos de medio uestrum baalim
et astaroth. et preparate corda uestra
domino. et seruite illi soli. et eruet
uos de manu philistinorum. Abstu-
lerunt ergo filii israel baalim et astaroth
et seruierunt domino soli. Dixit autem
samuel. Congregate uniuersum israel
in masphat. ut orem pro uobis do-
minum. Et conuenerunt in masphat.
hauseruntque aquam. et effuderunt in
conspectu domini. et ieiunauerunt
in die illa. et dixerunt ibi. peccauimus
domino. Iudicauitque samuel fi-
lios israel in masphat. Et audierunt
philistiim quod congregati essent
filii israel in masphat. et ascenderunt satrape
philistinorum ad israel. Quod cum au-
dissent filii israel timuerunt a facie
philistinorum. Dixeruntque ad samu-
el. Ne cesses pro nobis clamare ad do-
minum deum nostrum. ut saluet nos de
manu philistinorum. Tulit autem
samuel agnum lactentem unum. et ob-
tulit illud holocaustum integrum do-
mino. Et clamauit samuel ad dominum
pro israel. et exaudiuit eum dominus.
Factum est autem cum samuel offerret

holocaustum philistei inire prelium
contra israel. Intonuit autem dominus
fragore magno in die illa super
philistiim. et terruit eos. et cesi
sunt a filiis israel. Egressique viri de
israel de masphat. et persecuti sunt phi-
listeos. et percusserunt eos usque
ad locum qui erat subter bethe-
char. Tulit autem samuel lapidem
unum. et posuit eum inter masphat
et inter sen. et vocavit nomen loci illius
lapis adiutorii. dixitque. Huc usque
auxiliatus est nobis dominus. Et
humiliati sunt philistiim. nec ap-
posuerunt ultra ut venirent in
terminos israel. Facta est itaque manus
domini super philisteos cunctis die-
bus samuel. et reddite sunt urbes
quas tulerant philistiim ab israel
israeli. ab accharon usque geth. et termi-
nos suos liberavit israel de manu
philistinorum. Eratque pax inter israel
et amorreum. Iudicabat quoque
samuel israel cunctis diebus vite
sue. et ibat per singulos annos cir-
cuiens bethel et galgala. et masp-
phat. et iudicabat israelem in supra-
dictis locis. revertebaturque in ramma-
tha. Ibi enim erat domus eius. et ibi
iudicabat israelem. et edificavit ibi
etiam altare domino. VIII
Factum est autem cum senuisset
samuel. posuit filios suos iu-
dices israel. Fuitque nomen filii eius
primogeniti ioel. et nomen secundi abia
iudices in bersabee. Et non ambu-
laverunt filii illius in viis eius. sed de-
clinaverunt post avaritiam. acce-
peruntque munera. et perverterunt iu-
dicium. Congregati ergo universi ma-
iores natu venerunt ad samu-
el in ramatha. dixeruntque ei. Ecce
tu senuisti. et filii tui non ambulant
in viis tuis. constitue nobis re-
gem ut iudicet nos. sicut et uni-
verse habent nationes. Displicuit que
sermo in oculis samuelis eo quod dix-
issent. Da nobis regem ut iudicet

nos. Et oravit samuel ad dominum. Dix-
it autem dominus ad samuel. Audi
vocem populi in omnibus que loquuntur tibi.
Non enim te abiecerunt sed me. ne
regnem super eos. iuxta omnia opera
sua que fecerunt a die qua eduxi eos
de egipto. usque ad diem hanc. Sic-
ut dereliquerunt me. et servierunt diis
alienis. sic faciunt et tibi. Nunc ergo
audi vocem eorum. Verumtamen contestare
eos. et predic eis ius regis qui regna-
turus est super eos. Dixit itaque samu-
el omnia verba domini ad populum qui
petierat a se regem. et ait. Hoc erit
ius regis qui imperaturus est vobis.
Filios vestros tollet et ponet in cur-
ribus suis. facietque sibi equites
et precursores quadrigarum suarum. et
constituet sibi tribunos. et centuri-
ones. et aratores agrorum suorum. et
messores segetum. et fabros ar-
morum. et curruum suorum. Filias quoque
vestras faciet sibi unguentarias
et focarias. et panificas. Agros quoque
vestros. et vineas. et oliveta optima
tollet et dabit servis suis. Sed et
segetes vestras. et vinearum reditus
addecimabit. ut det eunuchis et
famulis suis. Servos etiam vestros et an-
cillas. et iuvenes optimos. et asinos
auferet. et ponet in opere suo. Gre-
ges quoque vestros addecimabit.
vosque eritis ei servi. Et clamabitis
in die illa a facie regis vestri quem
elegistis vobis. et non exaudiet vos do-
minus in die illa. quia petistis
vobis regem. Noluit autem populus au-
dire vocem samuelis. sed dixerunt.
Nequaquam. Rex enim erit super
nos. et erimus nos quoque sicut omnes
gentes. Et iudicabit nos rex nos-
ter. et egredietur ante nos. et pugna-
bit bella nostra pro nobis. Et audi-
vit samuel omnia verba populi. et lo-
cutus est ea in auribus domini. Dix-
it autem dominus ad samuelem. Audi
vocem eorum et constitue super eos re-
gem. Et ait samuel ad viros israel.

vadat unusquisque in civitatem
suam. IX

Et erat vir de beniamin nomine
cis filius abiel, filii seor, filii
bechor, filii sareth, filii aphia, fi-
lii viri gemini, fortis robore. Et
erat ei filius vocabulo saul, electus
et bonus. Et non erat vir de filiis
israel melior illo. Ab humero et sur-
sum eminebat super omnem populum. Pe-
rierant autem asine cis patris saul.
Et dixit cis ad saul filium suum:
Tolle tecum unum de pueris, et con-
surgens vade et quere asinas. Qui
cum transissent per montem effra-
ym, et per terram salisa, et non inve-
nissent, transierunt et per terram
salim, et non erant, sed et per terram ge-
mini, et minime reppererunt. Cum
autem venissent in terram suph,
et non invenissent, dixit saul ad
puerum suum qui erat cum eo: Veni
et revertamur, ne forte dimiserit
pater meus asinas, et sollicitus sit
pro nobis. Qui ait ei: Ecce vir dei
est in civitate hac, vir nobilis. Om-
ne quod loquitur absque ambiguita-
te venit. Nunc ergo eamus illuc, si
forte indicet nobis de via nostra propter
quam venimus. Dixitque saul
ad puerum: Ecce ibimus. Quid fere-
mus ad virum dei? Panis defecit
in sitarciis nostris, et sportulam non
habemus ut demus homini dei, nec quic-
quam aliud. Rursum puer respondit
sauli et ait: Ecce inventa est in manu
mea quarta pars stateris argenti.
Demus homini dei, ut indicet nobis
viam nostram. Olim in israel sic loque-
batur unusquisque vadens con-
sulere deum: Venite et eamus ad vi-
dentem. Qui enim propheta dicitur hodie
vocabatur olim videns. Et dixit
saul ad puerum suum: Optimus ser-
mo tuus. Veni, eamus. Et ierunt in
civitatem in qua erat vir dei. Cum-
que ascenderent clivum civitatis, inve-
nerunt puellas egredientes ad

hauriendam aquam, et dixerunt ei[s]:
Numquid hic est videns? Que respon[dentes]
dixerunt illis: Hic est. Ecce ante [te,]
festina nunc. Hodie enim [venit]
in civitatem, quia sacrifici[um est]
hodie populi in excelso. Ingred[ientes]
urbem statim invenietis eu[m]
antequam ascendat in excelsum ad ve[scendum.]
Neque enim comesturus est popul[us donec]
ille veniat, quia ille benedic[it hosti-]
e, et deinceps comedunt qui vo-
cati sunt. Nunc ergo conscendite, qu[ia]
hodie reperietis eum. Et ascend[erunt]
in civitatem. Cumque illi ambul[arent]
in medio urbis, apparuit sa[muel]
egrediens obviam eis, ut asc[enderet]
in excelsum. Dominus autem re-
velaverat auriculam samuel[is]
unam diem antequam veniret [saul]
dicens: Hac ipsa hora que nunc [est]
mittam ad te virum de terra be[nia-]
min, et unges eum ducem su[per]
populum meum israel, et salvabit popul[um]
meum de manu philistinorum[:]
respexi enim populum meum, venit
enim clamor eorum ad me. Cumque [aspe-]
xisset samuel saulem, dixit [ei:]
Ecce vir quem dixeram tibi: iste [domi-]
nabitur populo meo. Accessit [autem]
saul ad samuelem in medio [por-]
te, et ait: Indica oro michi ub[i est]
domus videntis. Et respondit [samu-]
el sauli dicens: Ego sum vi[dens.]
Ascende ante me in excelsum[, ut]
comedatis mecum hodie, et dim[ittam]
te mane, et omnia que sunt in c[orde tuo indica-]
bo tibi. Et de asinis quas nudiu[s-]
tertius perdidisti ne sollicitus sis, q[uia]
invente sunt. Et cuius erunt [op-]
tima queque israel? Nonne tibi [et]
domui patris tui? Respondens autem saul
[ait]: Numquid non filius gemini [ego]
sum de minima tribu israel, et [cog-]
natio mea novissima inter [omnes]
familias de tribu beniamin? [Quare]
ergo locutus es michi sermonem [istum?]
Assumens itaque samuel saul[em]
et puerum eius, introduxit eo[s]

clinium. et dedit eis locum in capite
eorum qui fuerant invitati. erant enim
quasi .xxx. viri. Dixitque Samuel coco.
Da partem quam dedi tibi. et praecepi ut re
poneres seorsum apud te. Levavit
autem cocus armum. et posuit ante
Saul. Dixitque Samuel. Ecce quod
remansit pone ante te et comede. quia
de industria servatum est tibi quando po
pulum vocavi. Et comedit Saul cum
Samuele in die illa. Et descenderunt de
excelso in oppidum. et locutus est cum
Saule in solario. Stravitque Saul in
solario. et dormivit. Cumque mane
surrexissent. et iam dies dilucesce
ret. vocavit Samuel Saul in solarium
dicens. Surge ut dimittam te. Et sur
rexit Saul. egressique sunt ambo ipse
videlicet et Samuel. Cumque descende
rent in extrema parte civitatis
Samuel dixit ad Saul. Dic puero ut
antecedat nos. et transeat. Tu autem
subsiste paulisper ut indicem tibi
verbum domini. X

Tulit autem Samuel lenticulam
olei. et effudit super caput eius. et
deosculatus est eum. et ait. Ecce unxit
te dominus super hereditatem suam
in principem. Et tu liberabis populum
suum de manibus inimicorum eius qui
in circuitu eius sunt. Et hoc tibi
signum. quia unxit te dominus in
principem. Cum abieris hodie a
me. invenies duos viros iuxta
sepulcrum Rachel in finibus Beniamin
in meridie. salientes magnas fove
as. dicentque tibi. Inventae sunt asi
nae ad quas ieras perquirendas.
et intermissis pater tuus asinis solli
citus est pro vobis et dicit. Quid faci
am de filio meo. Cumque abieris
inde. et ultra transieris. et veneris
ad quercum Thabor. invenient te
ibi tres viri ascendentes ad deum
in Bethel. unus portans tres he
dos. et alius portans tres tortas pa
nis. et alius portans lagenam vini.
Cumque te salutaverint. dabunt tibi
duos panes. et accipies de manu
eorum. Post haec venies in collem domini
ubi est statio Philistinorum. Et cum in
gressus fueris urbem. ibi obvium habe
bis gregem prophetarum descendentium de ex
celso. et ante eos psalterium. et tympa
num et tibiam. et citharam. ipsosque
prophetantes. Et insiliet in te spiritus domini.
et prophetabis cum eis. et mutaberis in
virum alium. Quando ergo evenerint signa
haec omnia tibi. fac quaecumque invenerit
manus tua. quia dominus tecum est.
Et descendes ante me in Galgala. E
go quippe descendam ad te. ut offe
ras oblationem. et immoles victimas
pacificas. Septem diebus expectabis
donec veniam ad te. Itaque cum avertis
set humerum suum. ut abiret a Sa
muele. immutavit ei deus cor aliud.
et venerunt omnia signa haec in die
illa. Veneruntque ad praedictum collem
et ecce cuneus prophetarum obvius ei.
et insiluit super eum spiritus domini.
et prophetavit in medio eorum. Videntes
autem omnes qui noverant eum heri
et nudiustertius quod esset cum prophetis
et prophetaret. dixerunt ad invicem. Quae
nam res accidit filio Cis. Num et
Saul inter prophetas. Responditque alius ad alterum
dicens. Et quis pater eorum. Propterea
versum est in proverbium. Num et Saul
inter prophetas. Cessavit autem prophetare.
et venit ad excelsum. Dixitque patruus
Saul ad eum. et ad puerum eius. Quo abistis.
Qui responderunt. Quaerere asinas. quas cum
non repperissemus. venimus ad Sa
muelem. Dixitque ei patruus suus.
Indica mihi quid dixerit tibi Samuel.
Et ait Saul ad patruum suum. Indicavit
nobis quod inventae essent asinae.
De sermone autem regni non indica
vit ei quem locutus fuerat ei Samuel.
Et convocavit Samuel populum ad do
minum in Maspha. et ait ad filios
Israel. Haec dicit dominus deus Israel.
Ego eduxi Israel de Egypto. et erui vos
de manu Egyptiorum. et de manu om
nium regum qui affligebant vos

Vos autem hodie proiecistis deum uestrum
qui solus saluauit uos de uniuersis
malis et tribulationibus uestris et dixi-
stis. Nequaquam, sed regem constitue
super nos. Nunc ergo state coram domino
per tribus uestras et per familias. Et appli-
cuit samuel omnes tribus israel et ceci-
dit sors super tribum beniamin. Et ap-
plicuit tribum beniamin et cognacio-
nes eius et cecidit super cognacionem metri.
Et peruenit usque ad saul filium cis.
Quesierunt ergo eum et non est inuentus
ille. Et consuluerunt post hec dominum u-
trum nam uenturus esset illuc. Respon-
ditque dominus. Ecce absconditus est
domi. Cucurrerunt itaque et tulerunt
eum inde. Stetitque in medio populi et
altior fuit uniuerso populo ab humero
et sursum. Et ait samuel ad omnem po-
pulum. Certe uidetis quem elegit dominus
quia non sit similis illi in omni populo. Et
clamauit cunctus populus et ait. Uiuat
rex. Locutus est autem samuel ad po-
pulum legem regni et scripsit in
libro et reposuit coram domino. Et
dimisit samuel omnem populum singu-
los in domum suam. Sed et saul abiit
in domum suam in gabaath. Et abi-
erunt cum eo pars exercitus quorum tetigerat
deus corda. Filii uero belial dixerunt.
Num saluare nos poterit iste? Et despexe-
runt eum et non attulerunt ei munera. Il-
le uero dissimulabat se audire.

XI

Et factum est quasi post
mensem. Ascendit naas ad amo-
nites et pugnare cepit aduersus ia-
bes galaad. Dixeruntque omnes uiri ia-
bes ad naas. Habeto nos federatos et serui-
emus tibi. Et respondit ad eos naas amoni-
tes. In hoc feriam uobiscum fedus
ut eruam omnium uestrum oculos dex-
tros ponamque uos obprobrium in uni-
uerso israel. Et dixerunt ad eum seniores
iabes. Concede nobis vii dies ut mit-
tamus nuncios ad uniuersos terminos
israel. Et si non fuerit qui defendat nos egre-
diemur ad te. Uenerunt ergo in gabaath
nuncii saul et locuti sunt uerba hec

audiente populo. Et leuauit om
populus uocem suam et fleuit
saul ueniebat sequens boues de
ait. Quid habet populus quod plo
Et narrauerunt ei uerba uirorum ia
insiluit spiritus domini in saul c
disset hec uerba. Et iratus est fu
eius nimis. Et assumens utrum
bouem concidit in frusta
in omnes terminos israel per m
nunciorum dicens. Quicumque
erit et secutus fuerit saul et
el, sic fiet bobus eius. Inuasit
timor domini populum et egressi
quasi uir unus. Et recensuit eos
zech. Fueruntque filiorum israel. ccc
trecenta milia uirorum iuda. xxx. milia
runt nunciis qui uenerant. S
tis uiris qui sunt in iabes
ad. Cras erit uobis salus cum inca
sol. Uenerunt ergo nuncii et nunc
uerunt uiris iabes qui letati s
et dixerunt. Mane exibimus ad
et facietis nobis omne quod plac
uobis. Et factum est cum uenisset d
crastinus constituit saul populum in
partes et ingressus est media cas
in uigilia matutina et percuss
mon usque dum incalesceret dies
autem dispersi sunt ita ut non r
querentur in eis duo pariter. Et ait p
samuelem. Quis est iste qui d
saul non regnabit super nos? Da
tiros et interficiemus eos. Et ait saul. No
detur quisquam in die hac quia
die fecit dominus salutem in is
Dixit autem samuel ad populum. Ve
te eamus in galgala et innouem
regnum. Et perrexit omnis p
in galgala et fecerunt ibi rege
coram domino in galgala. Et im
lauerunt ibi uictimas coram do
cificas. Et letatus est ibi saul et o
uiri israel nimis.

XII

Dixit autem samuel ad un
israel. Ecce audiui uocem uestram
omnia que locuti estis ad me et co
tui super uos regem. Et nunc rex

diatur ante vos. Ego autem senui et
incanui. porro filii mei vobiscum
sunt. Itaque conversatus coram vobis
ab adolescentia mea usque ad diem
hanc. ecce presto sum. Loquimini de me
coram domino et coram christo eius.
utrum bovem cuiusquam tulerim aut
asinum. si quempiam calumpniatus sum.
si oppressi aliquem. si de manu cuiusquam
munus accepi. et contempnam illud
hodie. restituamque vobis. Et dixerunt.
Non es calumpniatus nos. neque oppressisti
neque tulisti de manu alicuius
quippiam. Dixitque ad eos. Testis est do-
minus adversum vos. et testis christus eius
in die hac. quia non inveneritis in ma-
nu mea quippiam. Et dixerunt. testis.
Et ait samuel ad populum. Dominus
qui fecit moysen et aaron. et eduxit
patres nostros de terra egypti adest. Nunc
ergo state ut iudicio contendam adver-
sum vos coram domino de omnibus
misericordiis domini quas fecit vobis-
cum et cum patribus vestris. quomodo in-
gressus est iacob in egyptum. et clamave-
runt patres vestri ad dominum. et misit
dominus moysen et aaron. et eduxit
patres vestros ex egypto. et collocavit
eos in loco hoc. Qui obliti sunt do-
mini dei sui. et tradidit eos in manu
sisare magistri militie asor. et in ma-
nu philistinorum. et in manu regis
moab. et pugnaverunt adversus eos.
Postea autem clamaverunt ad dominum et
dixerunt. peccavimus quia dereliqui-
mus dominum. et servivimus baalim
et astaroth. Nunc ergo erue nos de ma-
nu inimicorum nostrorum et serviemus
tibi. Et misit dominus ierobaal et
badan. et iepte et samuel.
et eruit vos de manu inimicorum ve-
strorum per circuitum. et habitastis
confidenter. Videntes autem quod naas
rex filiorum amon venisset contra vos.
dixistis michi. Nequaquam sed rex impera-
bit nobis. cum dominus deus vester regna-
ret in vobis. Nunc ergo presto est rex
vester quem elegistis et petistis. Ecce
dedit vobis dominus regem. Si timu-
eritis dominum. et servieritis ei. et au-
dieritis vocem eius. et non exasperaveritis
os domini. eritis et vos et rex qui
imperat vobis sequentes dominum deum ves-
trum. Si autem non audieritis vocem
domini. sed exasperaveritis sermones
eius. erit manus domini super vos. et sup-
er patres vestros. Sed et nunc state et vide-
te rem istam grandem quam fac-
turus est dominus in conspectu
vestro. Numquid non messis tritici est
hodie. Invocabo dominum. et dabit voces
et pluvias. et scietis et videbitis quia
grande feceritis vobis malum in conspectu
domini. petentes super vos regem.
Et clamavit samuel ad dominum. et de-
dit voces et pluvias in die illa. Et timu-
it omnis populus nimis dominum et samue-
lem. et dixit universus populus ad samu-
elem. Ora pro servis tuis ad dominum deum
tuum. ut non moriamur. Addidi-
mus enim universis peccatis nostris ma-
lum. ut peteremus nobis regem. Dixit
autem samuel ad populum. Nolite time-
re. vos fecistis universum malum hoc. Ve-
rumptamen nolite recedere a tergo do-
mini. sed servite domino in toto corde
vestro. et nolite declinare post vana
que non proderunt vobis. neque eruent vos
quia vana sunt. et non derelinquet do-
minus populum suum propter nomen suum
magnum. quia iuravit dominus fa-
cere vos sibi populum. Absit autem hoc peccatum
a me in domino. ut cessem orare pro
vobis. et docebo vos viam rectam
et bonam. Igitur timete dominum. et
servite ei in veritate. et ex toto cor-
de vestro. Vidistis enim magnifica
que in vobis gesserit dominus. Quod
si perseveraveritis in malicia. et
vos et rex vester pariter peribitis.

XIII

Filius unius
anni erat saul cum regnare
cepisset. duobus autem annis regna-
vit super israel. Et elegit sibi saul tri-
a milia de israel. et erant cum saul
duo milia in machmas et in monte

bethel. mille autem cum ionatha
in gabaath beniamin. porro ce
terum populum remisit unumquemque in
tabernacula sua. Et percussit iona
thas stationem philistinorum que erat
in gabaa. Quod cum audissent phi
listiim. Saul cecinit bucina in omni
terra dicens. Audiant hebrei. Et uni
uersus israel audiuit huiuscemodi
famam. Percussit saul stationem phi
listinorum. Et erexit se israel aduersum phi
listiim. Clamauit ergo populus post sa
ul in galgala. Et philistiim congre
gati sunt ad preliandum contra israel. xxx
milia curruum. et sex milia equitum. et re
liquum uulgus sicut harena que est
in litore maris plurima. Et ascen
dentes castra metati sunt in machi
mas ad orientem bethauen. Quod cum
uidissent uiri israel se in arto po
sitos. afflictus enim erat populus. et ab
sconderunt se in speluncis. et in abditis. in
petris quoque. et in antris. et in cister
nis. Hebrei autem transierunt ior
danem in terram gad et galaad. Cumque
adhuc esset saul in galgala. uni
uersus populus perterritus est qui sequebatur
eum. Et expectauit vii. diebus
iuxta placitum samuelem. et non
uenit samuel in galgala. dilapsusque
est populus ab eo. Ait ergo saul. Affer
te mihi holocaustum. et pacifica. Et ob
tulit holocaustum. Cumque com
plesset offerens holocaustum. ecce
samuel ueniebat. Et egressus est
saul obuiam ei. ut salutaret
eum. locutusque est ad eum samu
el. Quid fecisti. Respondit saul. Quia
uidi quod dilaberetur populus a me.
et tu non uenias iuxta placitos dies.
porro philistiim congregati fuerant
in machmas dixi. Nunc descendent
philistiim ad me in galgala. et fa
ciem domini non placaui. Necessitate
compulsus obtuli holocaustum
domino. Dixitque samuel ad sa
ul. Stulte egisti. nec custodisti
mandata domini dei tui que precepit tibi.

Quod si non fecisses. iam nunc
parasset dominus regnum tuum super
israel in sempiternum. Sed nequaquam
regnum tuum ultra consurget.
Quesiuit sibi dominus uirum iuxta cor
suum. et precepit ei dominus ut esset
dux super populum suum. eo quod non ser
uaueris que precepit dominus. Surrexit
autem samuel. et ascendit de galgalis
in gabaa beniamin. Et reliqui
ascenderunt post saul obuiam
qui expugnabant eos uenien
ex galgala in gabaa in colle be
niamin. Et recensuit saul popu
inuenti fuerant cum eo. quasi dc. ui
Et saul et ionathas filius eius. et po
pulus qui inuentus fuerat cum eis
in gabaa beniamin. Porro phili
stiim consederant in machmas. Et e
gressi sunt ad predandum de castris
philistinorum tres cunei. Unus
cuneus pergebat contra uiam ephra
ad terram saul. porro alius ingre
diebatur per uiam bethoron. Ter
tius autem uerterat se ad iter termini
terre imminentis ualli sebo
im contra desertum. Porro faber ferrarius
non inueniebatur in omni terra israel.
Cauerant enim philistiim. ne
forte facerent hebrei gladium aut lan
ceam. Descendebat ergo omnis israel
ad philistiim. ut exacueret unus
quisque uomerem suum. et ligonem suum.
et securim et sarculum. Retunse i
erant acies uomerum. et ligo
num et tridentium. et securium usque ad
stimulum corrigendum. Cumque ue
nisset dies prelii. non est inuentus en
sis et lancea in manu totius populi
qui erat cum saul et ionatha. ex
cepto saul et ionatha filio eius. Egres
sa est autem statio philistiim
ut transcenderet in machmas.

XIIII

Et accidit quadam
die. ut diceret ionathas
filius saul ad adolescentem armi
gerum suum. Ueni et transeamus
ad stationem philistinorum. que est

locum illum. Patri autem suo hoc
ipsum non indicavit. Porro Saul mo-
rabatur in extrema parte Gabaa
sub malo granato quae erat in Magro
Gabaa. Et erat populus cum eo quasi sex-
centorum virorum. Et Achias filius A-
chitob fratris Ichaboth filii Phinees
qui ortus fuerat ex Hely sacerdote
Domini in Silo portabat ephoth. Sed et
populus ignorabat quo isset Ionathas.
Erant autem inter ascensus per quos
nitebatur Ionathas transire ad
stationes Philistinorum eminentes
petre ex utraque parte et quasi in mo-
dum dentium scopuli hinc inde prae-
rupti: nomen uni Boses et alteri nomen
Sene. Unus scopulus prominens ad
aquilonem ex adverso Machmas et
alter ad meridiem contra Gabaa. Dixit
autem Ionathas ad adolescentem
armigerum suum: Veni et transeamus
ad stationem incircumcisorum horum, si for-
te faciat Dominus pro nobis, quia non est diffi-
cile Domino salvare vel in multis
vel in paucis. Dixitque ei armiger
suus: Fac omnia quae placent animo tuo.
Perge quo cupis, ero tecum ubicumque
volueris. Et ait Ionathas: Ecce nos transi-
mus ad viros istos. Cumque ap-
paruerimus eis, si taliter locuti
fuerint ad nos: Manete donec ve-
niamus ad vos, stemus in loco nostro,
nec ascendamus ad eos. Si autem
dixerint: Ascendite ad nos, ascen-
damus ad eos, quia tradidit eos
Dominus in manibus nostris. Hoc erit
nobis signum. Apparuit igitur uterque sta-
tioni Philistinorum. Dixeruntque Phi-
listiim: En Hebrei egrediuntur de ca-
vernis in quibus absconditi fuerant.
Et locuti sunt de statione viri ad Io-
natham et ad armigerum eius.
Dixeruntque: Ascendite ad nos et
ostendemus vobis rem. Et ait Iona-
thas ad armigerum suum: Ascendamus,
sequere me, tradidit eos Dominus in ma-
nus Israel. Ascendit autem Ionathas
manibus et pedibus reptans et armi-
ger eius post eum. Et cum vidissent
faciem Ionathe, itaque alii cadebant
ante Ionathan, alios armiger eius in-
terficiebat sequens eum. Et facta est pla-
ga prima qua percussit Ionathas
et armiger eius quasi viginti virorum
in media parte iugeri quam par
boum in die arare consuevit. Et factum
est miraculum in castris et per agros.
Sed et omnis populus stationis eorum qui
ierant ad praedandum obstupuit et con-
turbata sunt castra. Et accidit quasi
miraculum a Deo. Et respexerunt spe-
culatores Saul qui erant in Gabaa
Beniamin, et ecce multitudo pro-
strata et huc illucque diffugiens. Et
ait Saul populo qui erat cum eo: Re-
quirite et videte quis abierit
ex nobis. Cumque requisissent, re-
pertum est non adesse Ionathan et armi-
gerum eius. Et ait Saul ad Achiam:
Applica archam Domini. Erat enim ibi
archa Dei in die illa cum filiis Israel.
Cumque loqueretur Saul ad sacerdotem,
tumultus magnus exortus est in
castris Philistinorum, crescebatque
paulatim et clarius resonabat. Et
ait Saul ad sacerdotem: Contrahe
manum tuam. Conclamavit ergo Sa-
ul et omnis populus qui erat cum eo,
et venerunt usque ad locum certaminis,
et ecce uniuscuiusque gladius ver-
sus fuerat ad proximum suum, et ce-
des magna nimis. Sed et Hebrei
qui fuerant cum Philistiim heri
et nudius tertius, ascenderantque
cum eis in castris, reversi sunt ut
essent cum Israel qui erant cum Saul
et Ionatha. Omnes quoque Israelite qui
se absconderant in monte Effraym,
audientes quod fugissent Philis-
tiim, sociaverunt se cum suis in prelio.
Et erant cum Saul quasi decem milia virorum.
Et salvavit Dominus Deus Israel in die illa.
Pugna autem pervenit usque Be-
thaven. Et viri Israel sociati sunt si-
bi in die illa. Adiuravit autem Sa-
ul populum dicens: Maledictus vir qui

comedit panem usque ad vesperum donec ulciscar de inimicis meis. et non manducavit universus populus panem. Omneque terre vulgus venit in saltum in quo erat mel super faciem agri. Ingressus est itaque populus saltum et apparuit fluens mel. nullusque applicuit manum ad os suum. timebat enim populus iuramentum. Porro ionathas non audierat cum adiuraret pater eius populum. Extenditque summitatem virgule quam habebat in manu et intinxit in favum mellis. et convertit manum suam ad os suum. et illuminati sunt oculi eius. Respondensque unus de populo ait. Iureiurando astrinxit pater tuus populum dicens. Maledictus vir qui comederit panem hodie. Defecerat autem populus. Dixitque ionathas. Turbavit pater meus terram. Vidistis ipsi quia illuminati sunt oculi mei eo quod gustaverim paululum de melle isto. Quanto magis si comedisset populus de preda inimicorum suorum quam repperit. Nonne maior plaga facta fuisset in philistiim. Percusserunt ergo in die illa philisteos a machimis usque in haylon. Defatigatus est autem populus nimis. et versus ad predam tulit oves et boves. et vitulos et mactaverunt in terra. comeditque populus cum sanguine. Nunciaveruntque sauli dicentes. quod populus peccasset domino comedens cum sanguine. Qui ait. prevaricati estis. Volvite ad me iam nunc saxum grande. Et dixit saul. Dispergimini in vulgus. et dicite eis. ut adducat ad me unusquisque bovem suum et arietem. et occidite super illud. et vescimini. et non peccabitis domino comedentes cum sanguine. Adduxit itaque omnis populus unusquisque bovem in manu sua usque ad noctem. et occiderunt ibi. Edificavit autem saul altare domino. Tuncque primum cepit edificare altare domino. Et dixit saul. Irruamus super philisteos nocte. et vastemus eos usque

dum illucescat mane. nec re[...] quamus ex eis virum. Dix[...] populus. Omne quod bonum tibi vi[...] in oculis tuis fac. Et ait sacerdos[...] damus huc ad deum. Et consu[...] saul dominum dicens. Si philis[...] persequar. Si tradam eos in ma[...] israel. Et non respondit ei in die illa[...] que saul. Applicate huc univ[...] angulos populi. et scitote et vid[...] quem acciderit hoc peccatum hodie[...] Vivit dominus salvator israel. quia[...] ionathan filium meum fuerit[...] retractacione morietur. Ad quod nul[...] contradixit ei de omni populo[...] universum israel. Separamini vo[...] tem unam. et ego cum iona[...] lio meo ero in parte una. R[...] populus ad saul. Quod bonum vi[...] in oculis tuis fac. Et dixit saul[...] dominum deum israel. Domine deus isr[...] dicium. quid est quod non respondis[...] tuo hodie. Si in me aut in io[...] filio meo est iniquitas hec. da o[...] tensionem. aut si hec iniquitas i[...] tuo. da sanctitatem. Et deprehensus[...] ionathas et saul. populus autem ex[...] Et ait saul. Mittite sortem in[...] ter ionathan filium meum. et[...] est ionathas. Dixitque autem saul[...] natham. Indica michi quid fece[...] cavit ei ionathas. et ait. Gus[...] gustavi in summitate virge[...] in manu mea paululum mel[...] ecce ego morior. Et ait saul. H[...] mihi deus et hec addat. quia m[...] morieris ionatha. Dixitque p[...] ad saul. Ergone ionathas mor[...] qui fecit salutem hanc ma[...] in israel. Hoc nefas est. Vivit[...] si ceciderit capillus de capite[...] in terram. quia cum deo operatus[...] die. Liberavit ergo populus ionathan[...] non moreretur. Recessitque sa[...] nec persecutus est philisti[...] Porro philistiim abierunt[...] sua. Et saul confirmato regno[...] israel pugnabat per circuitu[...]

sum omnes inimicos eius contra moab
et filios amon et edom et reges so
ba et philisteos et quocumque se uerte
rat superabat. Congregatoque exerci
tu percussit amalech et eruit
israhel de manu uastatorum eius. Fuerunt
autem filii saul ionathas et iesui
et melchisua. et nomina duarum filia
rum eius nomen primogenite me
rob et nomen minoris michol. et no
men uxoris saul achinoem filia a
chimaas. et nomen principis milicie
eius abner filius ner patruelis sa
ul. porro cis fuit pater saul et ner pater
abner filius abiel. Erat autem bellum
potens aduersum philisteos omnibus
diebus saul. Nam quemcumque uiderat
saul uirum fortem et aptum ad proe
lium sociabat eum.

XV

Et dixit samuel ad saul. Me mi
sit dominus ut ungerem te in re
gem super populum eius israhel. Nunc ergo au
di uocem domini. Hec dicit dominus
exercituum. Recensui quecumque fecit a
malech israheli. quomodo restitit ei
in uia cum ascenderet de egipto. Nunc
ergo uade et percute amalech et demo
lire uniuersa eius. Non parcas ei
et non concupiscas ex rebus ipsius aliquid.
sed interfice a uiro usque ad mulierem
et paruulum atque lactantem. bouem
et ouem camelum et asinum. Precepit itaque
saul populo. et recensuit eos quasi agnos.
cc. milia peditum. et x. milia uirorum
iuda. Cumque uenisset saul usque
ad ciuitatem amalech tetendit
insidias in torrente. Dixitque saul
cyneo. Abite recedite atque discedi
te ab amalech. ne forte inuoluam
te cum eo. Tu enim fecisti misericordiam cum
omnibus filiis israhel cum ascenderent
de egipto. Et recessit cyneus de me
dio amalech. Percussitque saul ama
lech ab euila donec uenit ad sur.
que est e regione egipti. Et apprehen
dit agag regem amalech uiuum.
omne autem uulgus interfecit in ore gla
dii. Et pepercit saul et populus agag et op
timis gregibus ouium et armentorum. et
uestibus et arietibus et uniuersis que pul
chra erant. nec uoluerunt disperdere
ea. Quicquid uero uile fuit et reprobum
hoc demoliti sunt. Factum est autem
uerbum domini ad samuel dicens. Peni
tet me quod constituerim saul regem.
quia dereliquit me et uerba mea ope
re non impleuit. Contristatusque est
samuel. et clamauit ad dominum tota
nocte. Cumque de nocte surrexisset
samuel ut iret ad saul mane. nunti
atum est samueli eo quod uenisset
saul in carmelum. et erexisset sibi
fornicem triumphalem. et reuersus tran
sisset. descendissetque in galgala. Ve
nit ergo samuel ad saul. et saul offere
bat holocaustum domino de initiis
predarum que attulerat ex amalech. Et cum
uenisset samuel ad saul. Benedictus
tu domino. impleui uerbum domini. Dixitque
samuel. Et que est hec uox gregum que resonat
in auribus meis. et armentorum quam ego
audio. Et ait saul. De amalech ad
duxerunt ea. Pepercit enim populus melio
ribus ouibus et armentis ut immo
larentur domino deo tuo. reliqua uero
occidimus. Ait autem samuel ad sa
ul. Sine me et indicabo tibi que locu
tus sit ad me dominus nocte. Dixitque ei
loquere. Et ait samuel. Nonne cum
paruulus esses in oculis tuis. caput
in tribubus israhel factus es. Unxitque te
dominus in regem super israhel. et
misit te dominus in uiam. et ait. Vade et
interfice peccatores amalech. et pugna
bis contra eos usque ad internicionem eorum.
Quare ergo non audisti uocem domini. sed uersus
ad predam es. et fecisti malum in oculis
domini. Et ait saul ad samuelem.
Immo audiui uocem domini. et am
bulaui in uia per quam misit me do
minus. et adduxi agag regem ama
lech. et amalech interfeci. Tulit autem
de preda populus oues et boues primici
as eorum que cesa sunt. ut immolent
domino deo suo in galgalis. Et ait
samuel. Numquid uult dominus

holocausta aut victimas. et non
potius ut obediatur voci domini. Me-
lior est enim obedientia quam victime.
et auscultare magis quam offerre adi-
pem arietum. quoniam quasi peccatum ariolan-
di est repugnare. et quasi scelus ydo-
latrie nolle acquiescere. Pro eo ergo quod
abiecisti sermonem domini. abiecit
te dominus ne sis rex. Dixitque Saul
ad Samuelem. Peccavi. quia preva-
ricatus sum sermonem domini.
et verba tua. timens populum et obe-
diens voci eorum. Sed nunc porta
queso peccatum meum. et revertere mecum.
ut adorem dominum. Et ait Samuel
ad Saul. Non revertar tecum. quia
proiecisti sermonem domini. et
proiecit te dominus ne sis rex super
israel. Et conversus est Samuel ut
abiret. Ille autem apprehendit sum-
mitatem pallii eius. que et scissa
est. Et ait ad eum Samuel. Scidit
dominus regnum israel a te hodie.
et tradidit illud proximo tuo me-
liori te. Porro triumphator in israel
non parcet. et penitudine non flec-
tetur. Neque enim homo est ut agat
penitentiam. At ille ait. Peccavi. Sed
nunc honora me coram senior-
ibus populi mei. et coram israel. et rever-
tere mecum ut adorem dominum deum
tuum. Reversus ergo Samuel
secutus est Saulem. et adoravit Sa-
ul dominum. Dixitque Samuel. Addu-
cite ad me agag regem amalech.
et oblatus est ei agag pinguissi-
mus et tremens. Et dixit agag. Sic-
cine separat amara mors. Et ait
Samuel. Sicut fecit absque liberis mu-
lieres gladius tuus. sic absque li-
beris erit mater tua inter mulieres.
Et in frusta concidit eum Samuel co-
ram domino in galgal. Abiit autem
Samuel in ramatha. Saul vero ascen-
dit in domum suam in gabaa. Et non
vidit Samuel ultra Saul usque
ad diem mortis sue. Verumtamen
lugebat Samuel Saul. quoniam dominum
penitebat quod constituisset regem
super israel.

XVI

Dixitque dominus ad Samuelem. Usque-
quo luges Saul. cum ego pro-
iecerim eum ne regnet super
Imple cornu tuum oleo. et veni
mittam te ad ysai bethleem
Providi enim in filiis eius mihi re
Et ait Samuel. Quomodo vadam? a
enim Saul. et interficiet me. Et ai
Vitulum de armento tolles in man
a. et dices. Ad immolandum domino v
Et vocabis ysai ad victimam. et ego
ostendam tibi quid facias. et un
ges quemcumque monstravero tibi. Fecit ergo
ei. sicut locutus est ei dominus. ven
in bethleem. et admirati sun
ores civitatis occurrentes e
runtque. Pacificusne ingressus tuus? Et
ait. Pacificus. Ad immolandum domi-
no veni. Sanctificamini et venite me-
cum ut immolem. Sanctificavit ergo ysai et
filios eius. et vocavit eos ad sa
crificium. Cumque ingressi essent vi
heliab et ait. Num coram domino
eius? Dixit dominus ad Samu
Ne respicias vultum eius neque al
titudinem stature eius. quoniam abie
nec iuxta intuitum hominis iu
dico. Homo enim videt ea que pate
nt. dominus autem intuetur cor. Et vo
cavit ysai aminadab. et adduxit
eum coram Samuel. Qui dixit
Nec hunc elegit dominus. Adduxit
ysai samma. de quo ait. Etiam hunc
elegit dominus. Adduxit itaque ys
filios suos coram Samuele. Et
muel ad ysai. Non elegit dominus
istis. Dixitque Samuel ad ysai
quod iam completi sunt filii. Qui
dit. Adhuc reliquus est parvul
et pascit oves. Et ait Samuel a
ysai. Mitte et adduc eum. nec en
discumbemus prius quam ille hu
veniat. Misit ergo et adduxit eum. Era
autem rufus et pulcher aspectu
decoraque facie. Et ait dominus. Surg
unge eum. ipse est enim. Tulit

samuel cornu olei. et unxit eum in me
dio fratrum eius. et directus est spiritus do
mini a die illa in david. et deinceps.
Surgensque samuel abiit in rama
tha. Spiritus domini recessit a saul.
et exagitabat eum spiritus nequam a do
mino. Dixeruntque servi saul ad eum.
Ecce spiritus domini malus exagitat te.
Iubeat dominus noster rex. et servi tui qui
coram te sunt querent hominem scien
tem psallere cithara. ut quando arripue
rit te spiritus domini malus. psallat manu
sua. et levius feras. Et ait saul ad
servos suos. Providete ergo mihi aliquem
bene psallentem. et adducite eum ad
me. Et respondens unus de pueris ait. Ec
ce vidi filium ysai bethlemitem sci
entem psallere. et fortissimum robore.
et virum bellicosum. et prudentem in
verbis. et pulcrum virum. et dominus est
cum eo. Misit ergo saul nuncios ad y
sai dicens. Mitte ad me david fi
lium tuum qui est in pascuis. Tulit itaque
ysai asinum plenum panibus. et lagenam
vini. et hedum de capris unum. et mi
sit per manum david filii sui sauli. Et
venit david ad saul. et stetit coram
eo. At ille dilexit eum nimis. et factus
est eius armiger. Misitque saul ad y
sai dicens. Stet david in conspectu meo.
invenit enim gratiam in oculis me
is. Igitur quandocumque spiritus domini malus
arripiebat saul. david tollebat
citharam. et percutiebat manu sua.
et refocillabatur saul. et levius habe
bat. recedebat enim ab eo spiritus ma
lus.

XVII

Congregantes autem philistiim
agmina sua in prelium. convenerunt
in socoth iude. et castra metati sunt
inter socoth et azecha in finibus
dommim. Porro saul et viri israel congre
gati venerunt in vallem therebin
ti. et direxerunt aciem ad pugnandum
contra philistiim. et philistiim sta
bant super montem ex parte hac.
et israel stabat super montem ex altera par
te. vallisque erat inter eos. et egressus
est vir spurius de castris philis
tinorum nomine goliath de geth al
titudinis vi. cubitorum et palmo. et cas
sis erea super caput eius. loricaque
hamata induebatur. Porro pondus
lorice eius v. milia siclorum eris.
et ocreas ereas habebat in cruribus
et clipeus ereus tegebat humeros
eius. Hastile haste eius erat quasi li
ciatorium texentium. Ipsum autem
ferrum haste eius dc. siclos ha
bebat ferri. et armiger eius antecede
bat eum. Stansque clamabat ad
versus phalanges israel et dicebat eis.
Quare venistis parati ad prelium. Num
quid ego non sum philisteus. et vos
servi saul. Eligite ex vobis
virum. et descendat ad singula
re certamen. Si quiverit pugna
re mecum. et percusserit me.
erimus vobis servi. Si autem ego
prevaluero. et percussero eum. vos
servi eritis. et servietis nobis. Et aie
bat philisteus. Ego exprobravi ag
minibus israel hodie. Date mihi
virum. et ineat mecum singulare
certamen. Audiens autem saul et
omnes israelite sermones philistei hu
iuscemodi. stupebant et metuebant
nimis. David autem erat filius
viri ephratei de quo supra dictum est
de bethlehem iuda. cui nomen erat
ysai. qui habebat viii. filios. et e
rat vir in diebus saul senex et gran
devus inter viros. Abierunt autem
tres filii eius maiores post saul
in prelium. et nomina trium filiorum
eius qui perrexerunt ad bellum. he
liab primogenitus. et secundus amina
dab. tertius quoque samma. David
autem erat minimus. tribus ergo
maioribus secutis saulem. abiit
david et reversus est a saul ut pas
ceret gregem patris sui in bethleem.
Procedebat vero philisteus mane et ves
pere. et stabat xl. diebus. Dixit autem
ysai ad david filium suum. Accipe
fratribus tuis ephi polente. et x. pa

tribus tuis. et curre in castra ad fra-
tres tuos. et x formellas casei. has
deferes ad tribunum. Et fratres tu-
os visitabis si recte agant. et cum
quibus ordinati sunt disce. Saul
autem et illi. et omnes filii Israel in val-
le terebinthi. pugnabant ad-
versum philistiim. Surrexit itaque ma-
ne David. et commendavit gregem cus-
todi. et onustus abiit sicut pre-
ceperat ei Ysai. Et venit ad locum
magala. et ad exercitum qui egressus
ad pugnam vociferatus erat in
certamine. Direxerat enim aci-
em Israel. sed et philistiim ex adverso
fuerant preparati. Derelinquens ergo David
vasa que attulerat sub manu custo-
dis ad sarcinas. cucurrit ad locum
certaminis. et interrogabat si omnia
recte agerentur erga fratres suos.
Cumque adhuc ille loqueretur eis.
apparuit vir ille spurius ascen-
dens Goliath nomine philisteus de
geth. de castris philistinorum. Et lo-
quente eo hec eadem audi-
vit David. Omnes autem israelite cum
vidissent virum fugerunt a fa-
cie eius timentes eum valde. Et
dixit unusquispiam de Israel. Num
vidisti virum hunc qui ascendit.
Virum ergo qui percusserit eum dita-
bit rex divitiis magnis. et filiam
suam dabit ei. et domum patris
eius faciet absque tributo in Israel.
Et ait David ad viros qui stabant
secum dicens. Quid dabitur viro
qui percusserit philisteum hunc.
et tulerit opprobrium de Israel. Quis
est enim hic philisteus incircumci-
sus. qui exprobravit acies dei vi-
ventis. Referebat autem populus ei
eundem sermonem dicens. Hec
dabuntur viro qui percusserit eum.
Quod cum audisset heliab frater eius
maior loquente eo cum aliis. iratus
est contra David. et ait. Quare venisti. et quare
dereliquisti illas paucas oves
in deserto. Ego novi superbiam

plaudit ei
accedit

tuam et nequitiam cordis tu
ut videres prelium descendisti. E
David. Quid feci. Numquid n
est. Et declinavit paululum ab
alium. Dixitque eundem sermon
Et respondit ei populus verbum sicut p
Audita sunt autem verba que lo
est David. et annuntiata sunt
tu Saul. Ad quem cum fui
ductus. locutus est ei. Non c
cuiusquam in eo. Ego servus
vadam. et pugnabo adversus
teum. Et ait Saul ad David. No
resistere philisteo isti. nec pu
re adversus eum. quia puer
autem vir bellator est ab
lescentia sua. Dixitque Davi
Saul. Pascebat servus tuu
gem patris sui. et veniebat
ursus. et tollebat arietem
dio gregis. et persequebar eos. et
tiebam. eruebamque de manu
et illi consurgebant adversum
et apprehendebam mentum eo
cabam. et interficiebam eos.
leonem et ursum interfeci e
vus tuus. Erit igitur philist
incircumcisus quasi unus ex
vadam et auferam opprobri
Quoniam quis est iste philisteu
cisus. qui ausus est maledi
tui dei viventis. Et ait David. D
eripuit me de manu leon
manu ursi. ipse me liberab
nu philistei huius. Dixit au
Saul ad David. Vade et dominus
cum sit. Et induit Saul Da
timentis suis. et imposuit ga
eam eream super caput eius. et ves
eum lorica. Accinctus ergo Da
super loricam veste suam. cep
re si armatus posset ince
enim habebat consuetudinem. D
que David ad Saul. Non possum
cedere. quia non usum habeo. Et
suit ea. et tulit baculum su
quem semper habebat in manibus. e
git sibi quinque limpidissimos

dos de torrente. et misit eos in pe-
ram pastoralem quam habebat se-
cum. et fundam manu tulit. et pro-
cessit adversum philisteum. Ibat
autem philisteus incedens et appro-
pinquans adversum david. et armiger
eius ante eum. Cumque inspexisset
eum philisteus et vidisset david
despexit eum. Erat autem adolescens
rufus et pulcher aspectu.
et dixit philisteus ad david. Numquid
ego canis sum quod tu venis ad
me cum baculo? Et maledixit phi-
listeus david in diis suis. dixitque
ad david. Veni ad me. et dabo car-
nes tuas volatilibus celi. et bestiis
terre. Dixit autem david ad philis-
teum. Tu venis ad me cum gladio
et hasta et clipeo. Ego autem venio ad
te in nomine domini exercituum dei agmi-
num israel. quibus exprobrasti hodie.
et dabit te dominus in manu mea
et percutiam te. et auferam caput
tuum a te. et dabo cadavera castrorum
philistiim hodie volatilibus celi.
et bestiis terre. ut sciat omnis terra quia
est dominus deus in israel. et noverit
universa ecclesia hec. quia non in gladio
nec in hasta salvat dominus. ipsius enim
est bellum. et tradet vos in manus
nostras. Cum ergo surrexisset philisteus et
veniret. et appropinquaret contra david.
festinavit david et cucurrit ad pug-
nam ex adverso philistei. Et misit ma-
num suam in peram. tulitque u-
num lapidem. et funda iecit. et circum-
ducens percussit eum in fronte.
et infixus est lapis in fronte eius.
et cecidit in faciem suam super ter-
ram. Prevaluitque david adversum
philisteum in funda. et lapide. per-
cussumque philisteum interfecit.
Cumque gladium non haberet in manu
david. cucurrit et stetit super
philisteum. et tulit gladium eius. et e-
duxit eum de vagina sua. et interfe-
cit eum. Precidit que caput eius. Vi-
dentes autem philistiim quia mor-
tuus esset fortissimus eorum. fugerunt.
et consurgentes viri israel et iuda
vociferati sunt. et persecuti sunt
philisteos. usque dum venirent
in vallem. et usque ad portas acha-
ron. Cecideruntque vulnerati de phi-
listiim in via sarim. et usque ad
geth. et usque ad acharon. Et rever-
tentes filii israel. postquam persecuti fu-
erant philisteos. invaserunt
castra eorum. Assumens autem david
caput philistei attulit illud in
ierusalem. arma vero eius posuit in ta-
bernaculo suo. Eo autem tempo-
re quo viderat saul david egredientem
contra philisteum. ait ad abner prin-
cipem militie sue. De qua stirpe
descendit hic adolescens? dixitque ab-
ner. Vivit anima tua rex. si novi.
Et ait rex. Interroga tu cuius fili-
us sit puer iste. Cumque regressus
esset david percusso philisteo. tulit
eum abner. et introduxit coram
saule in manu caput philistei
habentem. Et ait ad eum saul. De qua
progenie es o adolescens? Dixitque
david. Filius servi tui ysai beth-
leemite ego sum.

XVIII

Et factum est cum complesset loqui ad
saul. anima ionathe conglutina-
ta est anime david. et dilexit eum io-
nathas quasi animam suam. Tulitque
eum saul in die illo. et non concessit
ei. ut reverteretur in domum patris
sui. Inierunt autem ionathas
et david fedus. Diligebat enim
eum quasi animam suam. Nam expoli-
avit se ionathas tunica qua erat in- q
dutus. et dedit eam david. et reliqua
vestimenta sua usque ad gladium et
arcum suum. et usque ad balteum.
Egrediebatur quoque david ad omnia
quecumque misisset eum saul et pru-
denter se agebat. Posuitque eum
saul super viros belli. et acceptus e-
rat in oculis universi populi. maxi-
me quoque in conspectu famulorum saul.
Porro cum reverteretur percusso

philisteo david et ferret caput
eius in ierusalem, egresse sunt mulie
res de universis urbibus israel can
tantes, chorosque ducentes in oc
cursum saul regis in tympanis
letitie et in sistris. et precinebant
mulieres ludentes atque dicentes.
Percussit saul mille et david .x. milia.
Iratus est autem saul nimis et dis
plicuit in oculis eius iste sermo. di
xitque. Dederunt david .x. milia et mihi mil
le. Quid ei superest nisi solum regnum.
Non rectis oculis ergo saul aspiciebat
david a die illa et deinceps. Post
diem autem alteram invasit spiri
tus malus saul. et prophetabat in me
dio domus sue. David autem psal
lebat manu sua sicut per singul
os dies. tenebatque saul lanceam
et misit eam putans quod configere
posset david cum pariete. et de
clinavit david a facie eius secundo.
Et timuit saul david, eo quod esset
dominus cum eo. et a se recessis
set. Amovit ergo eum saul a se et
fecit eum tribunum super mil
le viros. et egrediebatur et intra
bat in conspectu populi. In omnibus quoque
viis suis david prudenter agebat
et dominus erat cum eo. Vidit
itaque saul quod prudens esset ni
mis. et cepit cavere eum. Omnis autem
israel et iuda diligebat david. ipse
enim ingrediebatur et egrediebatur ante eos. Dixit
que saul ad david. Ecce filia mea
maior merob. ipsam dabo
tibi uxorem. tantummodo esto vir
fortis. et prelia bella domini.
Saul autem reputabat dicens.
Non sit manus mea in eo. sed sit
super eum manus philistino
rum. Ait autem saul ad david. Quis
ego sum aut que est vita mea.
aut cognatio patris mei in israel.
ut fiam gener regis. Factum est
autem tempus cum deberet da
ri merob filia saul david.
data est hadrieli molathite ux
ori. Dilexit autem david mich
filiam saul alteram. et nuntia
saul et placuit ei. Dixitque
Dabo eam illi ut fiat ei in sca
lum. et sit super eum man
listinorum. Dixitque saul ad
In duabus rebus gener meus
hodie. Et mandavit saul ser
is. Loquimini ad david c
me dicentes. Ecce places
regi et omnes servi eius dilig
te. Nunc ergo esto gener reg
Et locuti sunt servi saul in a
david omnia verba hec. Et ait
Num parvum videtur v
generum regis. Ego aut
pauper vir et tenuis. Et re
verunt servi saul dicen
iuscemodi verba locutus est da
Dixit autem saul. Sic loq
ad david. Non habet rex nece
salia. nisi tantum centum preputia ph
norum. ut fiat ultio de inim
regis. Porro saul cogitabat
david in manus philistin
Cumque renuntiassent servi eius
verba que dixerat saul. placui
mo in oculis david ut fier
regis. Et post dies paucos s
david abiit in acharon c
qui sub eo erant. et percu
ex philisthiim .cc. viros
lit preputia eorum. et annumera
gi. ut esset gener eius. Dedit
saul ei michol filiam su
rem. Et vidit saul et intell
quod dominus esset cum d
chol autem filia saul
filiam suam diligebat
et saul magis cepit timere
vid. Factusque est saul inimicus d
cunctis diebus. Et egressi sun
principes philistinorum. A princ
autem egressionis eorum p
tius se gerebat david
omnes servi saul. et celebre f
nomen eius nimis. XIX
Locutus est autem saul a

than filium suum. et ad omnes ser-
vos suos. ut occiderent David. Por-
ro Ionathas filius Saul diligebat
David valde. Et indicavit Ionathas
David dicens. Pater meus Saul querit
occidere te. Quapropter observa te queso ma-
ne. et manebis clam et absconderis.
Ego autem egrediens stabo iuxta
patrem meum in agro ubicumque
fueris. et ego loquar de te ad patrem
meum. et quodcumque videro nuntiabo
tibi. Locutus est ergo Ionathas bona
de David ad Saul patrem suum. Di-
xitque ad eum. Ne pecces rex in ser-
vum tuum David. quia non peccavit
tibi. et opera eius bona sunt tibi
valde. et posuit animam suam in ma-
nu sua. et percussit Philisteum. et
fecit dominus salutem magnam
universo Israel. Vidisti et letatus es.
Quare ergo peccas in sanguine innoxio
interficiens David qui est absque cul-
pa. Quod cum audisset Saul placa-
tus voce Ionathe iuravit. Vivit
dominus. quia non occidetur. Vocavit
itaque Ionathas David. et indicavit
ei omnia verba hec. et introduxit Iona-
thas David ad Saul. et fuit ante eum
sicut fuerat heri et nudius tercius.
Motum est autem rursum bellum. et
egressus David pugnavit adversum
Philisteum. percussitque eos plaga
magna. et fugerunt a facie eius.
Et factus est spiritus domini malus in
Saul. Sedebat autem in domo su-
a. et tenebat lanceam. porro David
psallebat in manu sua. Nisusque
est Saul configere lancea David
in pariete. et declinavit David a
facie Saul. lancea autem casso vul-
nere perlata est in pariete. et David
fugit. et salvatus est nocte illa.
Misit ergo Saul satellites suos noc-
te in domum David. ut custodi-
rent eum. et interficeretur mane.
Quod cum annuntiasset David
Michol uxor sua dicens. nisi sal-
vaveris te nocte hac. cras morie-
ris. deposuit eum per fenestram.
Porro ille abiit. et aufugit. atque
salvatus est. Tulit autem Michol
statuam. et posuit eam super
lectum. et pellem pilosam capra-
rum posuit ad caput eius. et operuit
eam vestimentis. Misit autem Saul
apparitores qui raperent David.
et responsum est quod egrotaret.
Rursum quoque misit Saul nuntios ut vi-
derent David dicens. Afferte eum ad
me in lecto. ut occidatur. Cumque
venissent nuntii. inventum est simu-
lacrum super lectum. et pellis caprarum
ad caput eius. Dixitque Saul ad Mi-
chol. Quare sic illusisti michi. et dimi-
sisti inimicum meum ut fugeret.
Et respondit Michol ad Saul. Quia ipse
locutus est michi dicens. Dimitte
me. alioquin interficiam te. David autem
fugiens salvatus est. et venit
ad Samuel in Ramatha. et nuntia-
vit ei omnia que fecerat ei Saul. et abi-
erunt ipse et Samuel. et morati sunt
in Naioth. Nuntiatum est autem Sau-
li a dicentibus. Ecce David in Naioth
in Ramatha. Misit ergo Saul lictores
ut raperent David. Qui cum vidis-
sent cuneum prophetarum vaticinan-
cium. et Samuel stantem super eos. factus
est in illis spiritus domini. et prophetare cepe-
runt etiam ipsi. Quod cum nuntiatum esset
Sauli. misit et alios nuntios. Propheta-
verunt autem et illi. et rursum Sa-
ul misit tercios nuntios qui et ipsi
prophetaverunt. Et iratus iracundia Sa-
ul abiit et ipse in Ramatha. et venit
usque ad cisternam magnam que est
in Socoth. et interrogavit et dixit. In
quo loco sunt Samuel et David.
Dictumque est ei. Ecce in Naioth
sunt in Ramatha. Et abiit in Naioth
in Ramatha. Et factus est et super eum
spiritus domini. et ambulabat ingrediens
et prophetabat usque dum veniret in Na-
ioth in Ramatha. Et expoliavit
se etiam ipse vestimentis suis. et prophetavit
cum ceteris coram Samuel. et cecidit

iacuit nudus toto die illo et nocte
unde exivit proverbium: Num et Saul
inter prophetas.

XX

Fugit autem David de Naioth
quae est in Ramatha, veniensque
locutus est coram Ionatha:
Quid feci? quae est iniquitas mea, aut
quod peccatum meum in patrem tuum, quia
querit animam meam? Qui dixit ei:
Absit a te, non morieris. Neque enim
faciet pater meus quicquam grande
vel parvum nisi prius indicaverit
michi. Hunc ergo celavit a me pater
meus sermonem tantummodo? Nequaquam
enim erit istud. Et iuravit rursum
David et ait: Scit profecto pater
tuus quia inveni gratiam in oculis tu-
is et dicet: Nesciat hoc Ionathas,
ne forte tristetur. Quin immo vi-
vit dominus et vivit anima tua, quia
uno tantum ut ita dicam gradu ego
morsque dividimur. Et ait Iona-
thas ad David: Quodcumque dixerit
anima tua faciam tibi. Dixit autem
David ad Ionatham: Ecce kalen-
de sunt crastino, et ego ex more
sedere soleo iuxta regem ad vescen-
dum. Dimitte ergo me ut abscon-
dar in agro usque ad vesperam
diei tertie. Si respiciens requisi-
erit me pater tuus, respondebis ei: Ro-
gavit me David ut iret celeriter
in Bethleem civitatem suam, quia
victime sollempnes ibi sunt u-
niversis contribulibus suis. Si di-
xerit: Bene, pax erit servo tuo. Si
autem fuerit iratus, scito quia
completa est malicia eius. Fac er-
go misericordiam in servum tuum, quia fe-
dus domini me famulum tecum inire
fecisti. Si autem est in me iniquitas,
tu me interfice, et ad patrem tuum
ne introducas me. Et ait Iona-
thas: Absit hoc a te. Neque enim
fieri potest ut si certe cognovero
completam esse maliciam patris
mei contra te, non annunciem
tibi. Dixitque David ad Ionatham:

Quis renunciabit michi si quid
forte responderit tibi pater tuus dure
de me? Et ait Ionathas ad David: Ve-
ni et egrediamur foras in agrum.
Cumque exissent ambo in agrum
ait Ionathas ad David: Domine
Deus Israel, si investigavero sententiam patris
mei crastino vel perendie, et a-
liquid boni fuerit super David, et non
statim misero ad te et notum
fecero tibi, haec faciat dominus Ionathae
et haec addat. Si autem perseveraverit
malicia patris mei adversum te,
revelabo aurem tuam et dimit-
tam te ut vadas in pace, et sit dominus
sicut fuit cum patre meo. Et si
faciet, non tantum vivens, faciet mise-
ricordiam domini. Si vero mortuus fuero,
non auferes misericordiam tuam
a domo mea usque in sempiternum,
quando eradicaverit
dominus inimicos David un-
umquemque de terra, auferat Ionathan
de domo sua, et requirat dominus
de manu inimicorum David. Addi-
ditque Ionathas iurare cum
David, eo quod diligeret dominum
manu inimicorum David. Et addi-
dit Ionathas deierare David eo quod
diligeret eum. Sicut enim animam
suam, ita diligebat eum.
Dixitque ad eum Ionathas: Cras kalen-
de sunt, et requireris. Requiretur
enim sessio tua usque perendie.
Descendes ergo festinus et venies
ubi celandus es in die qua o-
perari licet, et sedebis iuxta lapidem
cui nomen est Ezel. Et ego tres sa-
gittas mittam iuxta eum, et ia-
ciam quasi exercens me ad signum.
Mittam quoque et puerum dicens ei: Va-
de et affer michi sagittas. Si di-
xero puero: Ecce sagitte intra
te sunt, tolle eas; tu veni ad me, quia
pax tibi est et nichil est mali,
vivit dominus. Si autem sic lo-
cutus fuero puero: Ecce sagitte ul-
tra te sunt, vade in pace, quia di-
misit te dominus. De ver-

quod locuti fuimus ego et tu, do-
minus sit inter me et te usque in sempi-
ternum. Absconditus est ergo David in a-
gro. Et venerunt kalende, et sedit
rex ad comedendum panem. Cum-
que sedisset rex super cathedram
suam secundum consuetudinem, que
erat iuxta parietem, surrexit
Ionathas, et sedit et Abner ex latere
Saul, vacuusque apparuit locus
David. Et non est locutus Saul quic-
quam in die illa. Cogitabat enim
quod forte evenisset ei ut non esset
mundus nec purificatus. Cumque
illuxisset dies secunda post kalendas,
rursus apparuit vacuus locus Da-
vid. Dixitque Saul ad Ionatham fi-
lium suum: Cur non venit filius
Ysai nec hodie nec heri ad vescen-
dum? Et respondit Ionathas Sauli: Roga-
vit me obnixe ut iret in Bethleem,
et ait: Dimitte me, quia sacrificium
sollempne in civitate mea. Unus
ex fratribus meis accersivit me. Nunc
ergo si inveni gratiam in oculis tuis, va-
dam cito et videbo fratres meos. Ob
hanc causam non venit ad mensam re-
gis. Iratus autem Saul adversum
Ionatham, dixit ei: Fili mulieris
ultro virum rapientis, numquid ig-
noro quod diligis filium Ysai in con-
fusionem tuam ignominiose
matris tue? Omnibus enim diebus
quibus filius Ysai vixerit super terram, non
stabilieris tu neque regnum tuum.
Itaque iam nunc mitte et adduc
eum ad me, quia filius mortis
est. Respondens autem Ionathas Sau-
li patri suo ait: Quare moritur? Quid
fecit? Et arripuit Saul lanceam
ut percuteret eum. Et intellexit Io-
nathas quod diffinitum esset a patre
suo ut interficeretur David. Surrexit
ergo Ionathas a mensa in ira furoris,
et non comedit in die kalendarum se-
cunda panem. Contristatus est enim
super David, eo quod confudisset eum
pater suus. Cumque illuxisset ma-
ne, venit Ionathas in agrum iux-
ta placitum David, et puer parvulus cum
eo. Et ait ad puerum suum: Vade et affer
michi sagittas quas ego iacio. Cum-
que puer cucurrisset, iecit a-
liam sagittam trans puerum. Venit
itaque puer ad locum iaculi
quod miserat Ionathas, et clamavit
Ionathas post tergum pueri, et ait:
Ecce ibi non est sagitta, porro ultra
te est. Clamavitque iterum Ionathas
post tergum pueri dicens: Festina ve-
locius, ne steteris. Collegit autem pu-
er Ionathe sagittas, et attulit ad
dominum suum, et quid ageretur
penitus ignorabat. Tantummodo enim
Ionathas et David rem noverant.
Dedit ergo Ionathas arma sua puero
et dixit ei: Vade, defer in civitatem.
Cumque abisset puer, surrexit David
de loco qui vergebat ad austrum,
et cadens pronus in terram adoravit
tertio. Et osculantes se alterutrum flevé-
runt pariter, David autem amplius. Dixit
ergo Ionathas ad David: Vade in pace.
Quecumque iuravimus ambo in
nomine domini dicentes: Dominus sit inter
me et te, et inter semen tuum et semen
meum usque in sempiternum. Et surrexit
David et abiit. Sed et Ionathas in-
gressus est in civitatem. XXI
Venit autem David in Nobe ad Abi-
melech sacerdotem. Et obstupu-
it Abimelech eo quod venisset David,
et dixit ei: Quare tu solus, et nullus est te-
cum? Et ait David ad Abimelech
sacerdotem: Rex precepit michi sermo-
nem et dixit: Nemo sciat rem pro-
pter quam missus es a me, et cuius-
modi tibi precepta dederim. Nam et pue-
ris condixi in illum et illum locum. Nunc
ergo si quid habes ad manum, vel quinque
panes da michi, vel quicquid inve-
neris. Et respondens sacerdos ad David
ait illi: Non habeo panes laicos ad
manum, sed tantum panem sanctum. Si
mundi sunt pueri, maxime a mulie-
ribus, manducent. Et respondit David

sacerdoti et dixit ei. Et quidem si de
mulieribus agitur continuimus
nos ab heri et nudiustercius quando eg
rediebamur. et fuerunt vasa puerorum sca.
Porro via hec polluta est. Set et
ipsa hodie sanctificabitur in vasis. Dedit
ergo ei sacerdos sanctificatum panem. Ne
enim erat ibi panis. nisi tantum panes
propositionis qui sublati fuerant a facie
domini. ut ponerentur ibi panes
calidi. Erat autem ibi vir quidam
de servis Saul in die illa intus in ta
bernaculo domini. et nomen eius doech
ydumeus. potentissimus pastorum
Saul. Hic pascebat mulas Saul. Dix
it autem David ad achimelech. Si
habes hic ad manum hastam aut
gladium da michi. quia gladium meum et
arma mea non tuli mecum. Sermo
enim regis urgebat me. Et dixit sa
cerdos. Ecce hic gladius goliath
philistei quem percussisti in valle the
rebinthi. est involutus pallio post
ephoth. Si istum vis tolle tolle.
Neque enim hic est alius absque eo. Et
ait David. Non est huic alter simi
lis. Da michi eum. Surrexit ergo David
et fugit in illa die a facie Saul. et
venit ad achis regem geth. Dix
eruntque ei servi achis cum vidis
sent eum David. Numquid non iste
David rex terre. Nonne huic cantabant
per choros dicentes. percussit Saul
mille. et David x. milia. Posuit autem David
sermones istos in corde suo. et ti
muit valde a facie achis regis geth.
Et immutavit os suum coram achis. et
collabebatur inter manus eorum. et im
pingebat in hostia porte. defluebant
que salive eius in barbam. Et
ait achis ad servos suos. Vidistis ho
minem insanum. quare adduxistis eum
ad me? An desunt nobis furiosi. quod
introduxistis eum ut fureret
me presente. Dimittite illum hinc
ne ingrediatur domum meam. XXII

Abiit ergo David inde et fugit in
speluncam odollam. Quod cum

audissent fratres eius et domus
patris eius. descenderunt ad eum
et convenerunt ad eum omnes qui
in angustia constituti et oppressi
ere alieno et amaro animo. et factus est eo
rum princeps. Fueruntque cum eo quasi quadringenti
viri. Et profectus est David in
masphar que est moab. et dixit
ad regem moab. Maneat oro pater
meus et mater mea vobiscum. donec
sciam quid faciat michi deus. Et reliquit
ante faciem moab. Manserunt
apud eum cunctis diebus quibus
David fuit in presidio. Dixitque
propheta ad David. Noli manere
in presidio. Vade in terram iuda.
Profectus est David et venit
tum areth. Et audivit Saul quod
paruisset David et viri qui
cum eo. Saul autem cum maneret
baa. et esset in nemore quod
hastam manu tenens. cuncti
servi eius circumstarent eum.
ad servos suos qui assistebant
Audite me nunc filii gemini
quid omnibus vobis dabit filius
agros et vineas. et universos
ciet tribunos et centuriones
coniurastis omnes adversum me
michi renuntiet. maxime cum
meus fedus inierit cum
ysai. non est qui vicem meam
leat ex vobis. nec qui annuntiet
eo quod suscitaverit filius
servum meum adversum me
antem michi usque hodie.
autem doech ydumeus qui
sistebat et erat primus inter
Saul. Vidi inquit filium ysai
nobe apud achimelech filium
achitob sacerdotem. qui consuluit
pro eo dominum. et cibaria dedit ei
gladium goliath philistei
illi. Misit ergo rex ad accersendum
achimelech filium achitob
tem. et omnem domum patris eius
dotum qui erant in nobe
universi venerunt ad regem

saul ad achimelech. Audi fili achi-
tob. Qui respondit. Presto sum domine. Di-
xitque ad eum saul. Quare coniurastis
adversum me tu et filius ysai. et de-
disti ei panes et gladium. et consu-
luisti pro eo dominum ut consurgeret ad-
versum me insidiator usque hodie
permanens. Respondensque achimelech
regi ait. Et quis in omnibus servis
tuis sicut david fidelis et gener regis.
et pergens ad imperium tuum. et
gloriosus in domo tua. Num hodie
cepi pro eo consulere dominum. Absit hoc
a me. Ne suspicetur rex adversum
servum suum rem huiuscemodi in
universa domo patris mei. Non enim
scivit servus tuus quicquam super
hoc negocio. vel modicum vel gran-
de. Dixitque rex. Morte morieris
achimelech tu et omnis domus
patris tui. Et ait rex emissariis qui
circumstabant eum. Convertimini
et interficite sacerdotes domini. Nam manus
eorum cum david est. scientes quod fu-
gisset. et non indicaverunt mihi. Noluerunt
autem servi regis extendere manum
suam in sacerdotes domini. Et ait rex
ad doech. Convertere tu et irrue in sacer-
dotes domini. Conversusque doech
ydumeus irruit in sacerdotes. et
trucidavit in die illa. lxxx.v. vi-
ros vestitos ephot lineo. Nobe
autem civitatem sacerdotum percussit
in ore gladii. viros et mulieres
parvulos et lactantes. bovemque
et asinum. et ovem in ore gladii.
Evadens autem unus filius achi-
melech filii achitob. cuius no-
men erat abiathar. fugit ad david. et
annunciavit ei quod occidisset
saul sacerdotes domini. Et ait david ad
abiathar. Sciebam enim in die
illa. quod cum ibi esset doech y-
dumeus procul dubio annunciaret
saul. Ego sum reus omnium
animarum patris tui. Mane mecum ne ti-
meas. Si quis quesierit animam me-
am. queret et animam tuam. mecumque

servaberis. XXIII

Et annunciaverunt david dicentes.
Ecce philistiim oppugnant
ceylam. et diripiunt areas. Consu-
luit igitur david dominum dicens. Num
vadam et percuciam philisteos is-
tos. Et ait dominus ad david. Va-
de et percuties philisteos. et salvabis
ceylam. Et dixerunt viri qui erant
cum david ad eum. Ecce nos hic
in iudea consistentes timemus.
quanto magis si ierimus in
ceylam adversus agmina philis-
tinorum. Rursum ergo david
consuluit dominum. Qui respondens ait.
Surge et vade in ceylam. Ego e-
nim tradam philisteos in manu tua.
Abiit ergo david et viri eius in cey-
lam. et pugnavit adversum phi-
listeos. et abegit iumenta eorum. et
percussit eos plaga magna. et
salvavit david habitatores ceyle.
Porro eo tempore quo fugiebat a-
biathar filius achimelech ad da-
vid in ceylam ephoth secum habens
descenderat. Nunciatum est autem
saul. quod david venisset in cey-
lam. Et ait saul. Tradidit eum dominus
in manus meas. conclususque est
introgressus urbem in qua por-
te et sere sunt. Et precepit saul omni
populo. ut ad pugnam descenderet
in ceylam. et obsideret david. et vi-
ros eius. Quod cum rescisset
david. quia prepararet ei saul
clam malum. dixit ad abiathar
sacerdotem. Applica ephod. Et ait
david. Domine deus israel audivit famam
servus tuus. quod disponat saul
venire ad ceylam. ut evertat prop-
ter me urbem. Si tradent me viri
ceyle in manus eius. et si descendet
saul sicut audivit servus tuus.
domine deus israel indica servo tuo. Et
ait dominus. Descendet. Dixitque da-
vid rursum. Si tradent me viri
ceyle et viros qui sunt mecum in
manus saul. Et dixit dominus.

tradent · Surrexit ergo david · et
viri eius · quasi sexcenti · et egressi de
ceyla · huc atque illuc vagabun-
tur incerti · Nunciatumque est saul
quod fugisset david de ceyla · et
salvatus esset · quam ob rem dissimu-
lavit exire · Morabatur autem da-
vid in deserto in locis munitissi-
mis · mansitque in monte solitu-
dinis ziph in monte opaco · Querebat
tamen eum saul cunctis diebus · et non
tradidit eum dominus in manus
eius · Et vidit david quod egressus
esset saul ut quereret animam eius ·
Porro david erat in deserto ziph
in silva · Et surrexit ionathas fi-
lius saul · et abiit ad david in silvam
et confortavit manus eius in deo ·
dixitque ei · Ne timeas · Neque enim in-
veniet te manus saul patris mei ·
et tu regnabis super israel · et ego ero
tibi secundus · Sed et saul pater meus scit
hoc · Percussit igitur uterque fedus coram
domino · Mansitque david in silva · Io-
nathas autem reversus est in domum
suam · Ascenderunt autem ziphei
ad saul in gabaa dicentes · Nonne ecce
david latitat apud nos in locis
tutissimis silve in colle achille que
est ad dexteram deserti · Nunc ergo si-
cut desideravit anima tua · ut descen-
deres · descende · Nostrum autem erit · ut
tradamus eum in manus regis ·
Dixitque saul · Benedicti vos a domino ·
quia doluistis vicem meam · A-
bite ergo oro · et diligentius preparate
et curiosius agite · et considerate locum
ubi sit pes eius velociter · vel
quis viderit eum ibi ubi dixistis ·
Recogitat enim de me quod
callide insidier ei · Considerate et
videte omnia latibula eius in qui-
bus absconditur · et revertimini ad
me · ad rem certam ut vadam
vobiscum · Quod si etiam in terram se ab-
struserit · perscrutabor eum
in cunctis milibus iuda · At illi
surgentes abierunt in ziph ante

saul · david autem et viri eius
in deserto maon in campe-
ad dexteram iesimuch · Iu-
ul · et socii eius ad querendum
et nunciatum est david · Statim-
descendit ad petram · et versaba-
in deserto maon · Quod cum au-
disset saul persecutus est david in
deserto maon · Et ibat saul et
eius ad latus montis ex part-
una · david autem et viri eius
in latere montis ex parte alt-
ra · david desperabat se posse
dere a facie saul · Itaque saul et
eius in modum corone cinge-
david et viros eius · ut caper-
eos · Et nuncius venit ad saul
cens · Festina et veni · quoniam in-
runt se philistiim super ter-
ram · Reversus est ergo saul desistens pe-
david · et perrexit in occursum
philistiim · Propter hoc vocaverunt lo-
petram dividentem · XXIII

Ascendit ergo david inde et h-
in locis tutissimis enga-
di · Cumque reversus esset saul post-
quam persecutus est philisteos · nun-
ciaverunt ei dicentes · Ecce david in de-
serto est engaddi · Assumens ergo
saul tria milia electorum viro-
rum ex omni israel · perrexit ad investi-
gandum david · et viros eius s-
per abruptissimas petras que s-
lis ibicibus pervie sunt · Et venit
caulas ovium que se offerebant
vianti · Eratque ibi spelunca qu-
ingressus est saul · ut purgaret v-
trem · Porro david et viri eius in interi-
parte spelunce latebant · Et dixerunt
servi david ad eum · Ecce dies de q-
locutus est dominus ad te · Ego t-
tibi inimicum tuum · ut facias
placuerit in oculis tuis · Surrex-
ergo david et precidit oram clam-
saul silenter · Post hec percuss-
suum david · eo quod abscidisset
clamidis saul · Dixitque ad v-
suos · Propitius sit michi domin-

ciam hanc rem in domino meo christo
domini, ut mittam manum meam in
eum, quia christus domini est. Vivit dominus,
quia nisi dominus percusserit eum, aut
dies eius venerit ut moriatur, aut
descendens in prelium perierit, propicius
sit michi dominus, ut non mittam
manum meam in christum domini. Et
confregit david viros suos sermo-
nibus, et non permisit eos ut con-
surgerent in saul. Porro saul exur-
gens de spelunca pergebat cepto
itinere. Surrexit autem david post
eum, et egressus de spelunca clama-
vit post tergum saul dicens. Domine mi
rex. Et respexit saul post se. Et in-
clinans se david pronus in terram ado-
ravit, dixitque ad saul. Quare audis
verba hominum loquencium: david querit
malum adversum te? Ecce hodie vide-
runt oculi tui quod tradiderit te
dominus in manu mea in spelunca,
et cogitavi ut occiderem te, sed pep-
cit tibi oculus meus. Dixi enim:
Non extendam manum meam in
domino meo, quia christus domini est. Quin
pocius pater mi vide et cognosce oram
clamidis tue in manu mea,
quia cum preciderem summitatem cla-
midis tue nolui extendere manum
meam in te. Animadverte et vide quoniam
non est in manu mea malum, neque
iniquitas, neque peccavi in te. Tu autem
insidiaris anime mee ut auferas eam.
Iudicet dominus inter me et te, et ulcisca-
tur me dominus ex te. Manus
autem mea non sit in te. Sicut
et in proverbio antiquo dicitur: Ab impiis
egredietur impietas. Manus ergo
mea non sit in te. Quem persequeris,
rex israel? Quem persequeris? Canem mor-
tuum et pulicem unum. Sit dominus iu-
dex, et iudicet inter me
et te, et videat et iudicet causam me-
am, et eruat me de manu tua.
Cum autem complesset david loquens
huiuscemodi sermones ad sa-
ul, dixit saul: Numquid vox
hec tua est, fili mi david? Et levavit
vocem suam saul et flevit. Dixitque
ad david: Iustior tu es quam
ego. Tu enim tribuisti michi bo-
na, ego autem reddidi tibi ma-
la. Et tu indicasti michi hodie que
feceris michi bona, quomodo tradiderit
me dominus in manu tua et non
occideris me. Quis enim cum inve-
nerit inimicum suum dimittet eum
in via bona? Sed dominus reddat
tibi vicissitudinem hanc pro eo
quod hodie operatus es in me.
Et nunc quia scio quod certissime reg-
naturus sis, et habiturus in manu
tua regnum israel, iura michi
in domino ne deleas semen meum
post me, neque auferas nomen meum
de domo patris mei. Et iuravit david
sauli. Abiit ergo saul in domum suam,
et david et viri eius ascenderunt
ad tuciora loca. Mortuus est
autem samuel, et congregatus est univer-
sus israel, et planxerunt eum vehementer,
et sepelierunt eum in domo sua
in ramatha. XXV

Consurgensque david descendit
in desertum pharan. Erat autem
vir quispiam in solitudine ma-
on, et possessio eius in carmelo, et
homo ille magnus nimis. Erant-
que ei oves tria milia et mille ca-
pre. Et accidit ut tonderetur grex
eius in carmelo. Nomen autem viri
illius erat nabal, et nomen uxo-
ris eius abigail. Eratque illa mu-
lier prudentissima et speciosa, porro
vir eius durus et pessimus et
maliciosus. Erat autem de genere
caleph. Cum ergo audisset david
in deserto quod tonderet nabal gre-
gem suum, misit decem iuvenes,
et dixit eis: Ascendite in carme-
lum, et venietis ad nabal, et sa-
lutabitis eum ex nomine meo pa-
cifice, et sic dicetis: Sit fratribus
meis et tibi pax, et domui tue
pax, et omnibus quecumque habes sit pax.

et multis annis salvus sis et
domus tua et omnia tua. Audivi
quod tonderent pastores tui gre-
ges tuos qui erant nobiscum in
deserto. Numquam eis molesti fui-
mus nec aliquando defuit eis quic-
quam de grege omni tempore quo
fuit nobiscum in carmelo. In-
terroga pueros tuos et indicabunt
tibi. Nunc ergo inveniant pueri tui
gratiam in oculis tuis. In die enim
bona venimus ad te. Quodcumque
invenerit manus tua da servis tuis
et filio tuo David. Cumque venis-
sent pueri David locuti sunt ad nabal
omnia verba hec ex nomine David et
siluerunt. Respondens autem nabal
pueris David ait. Quis est David
et quis est filius ysai. Hodie incre-
verunt servi qui fugiunt dominos
suos. Tollam ergo panes meos et aquas
meas et carnes pecorum que occidi
pecorum que tonsoribus meis et dabo
viris quos nescio. Regressi sunt ergo
pueri David per viam suam et rever-
si venerunt et nuntiaverunt ei omnia
verba que dixerat nabal. Tunc ait David
pueris suis. Accingatur unusquis-
que gladio suo. Et accincti sunt sin-
guli gladiis suis. Accinctus est et
David ense suo. Et secuti sunt David
quasi .cccc. viri. Porro ducenti remanse-
runt ad sarcinas. Abigail autem
uxori nabal nuntiavit unus de
pueris suis dicens. Ecce misit David
nuntios de deserto ut benedicerent do-
mino nostro et aversatus est eos. Homines
isti boni satis fuerunt nobis et non
molesti. Nec quicquam aliquando
periit omni tempore quo fuimus conver-
sati cum eis in deserto. Pro muro
erant nobis tam in nocte quam in
die omnibus diebus quibus pavimus
apud eos greges. Quamobrem con-
sidera et cogita quid facias, quoniam con-
pleta est malicia adversum virum
tuum et adversum domum tuam. Et
ipse filius est belial, ita ut nemo

possit ei loqui. Festinavit igitur abi-
gail et tulit .cc. panes et duos
vini et .v. arietes coctos et .v.
polente et centum ligaturas
passe et .cc. massas caricarum
imposuit super asinos. Dixitque
eris suis. Precedite me. Ecce ego
post tergum sequar vos. Viro autem
nabal non indicavit. Cumque a
disset asinum et descenderet
radicem montis. David et vi
descendebant in occursum
quibus et illa occurrit. Et ai
vere frustra servavi omni
huius erant in deserto et n
iit quicquam de cunctis q
eum pertinebant. Et reddi
malum pro bono. Hec faciat
micis David et hec addat
reliquero de omnibus que ad
tinent usque mane mingen
ad parietem. Cum autem vidi
Abigail David festinavit
cendit de asino et procidit co
David super faciem suam
vit super terram. Et cecidit ad pe
eius et ait. In me sit domi
hec iniquitas. Loquatur obse
ancilla tua in auribus tuis
di verba famule tue. Ne po
oro dominus meus rex co
super virum istum iniqu
bal, quoniam secundum nomen suum
tus est et stultitia est cum
autem ancilla tua non vidi p
tuos domine mi quos misi
Nunc ergo domine mi vivit d
vivit anima tua qui prohibuit
venires in sanguinem et salv
manum tuam tibi. Et nunc fi
sicut nabal inimici tui et q
runt domino meo malum
Et nunc suscipe benedictionem han
attulit ancilla tua tibi dom
et da pueris qui sequuntur te
dominum meum. Aufer iniquitatem
tem famule tue. Faciens enim
faciet tibi dominus domum

fidelem domum. quia prelia domini domine mi tu preliaris. malicia ergo non inveniatur in te omnibus diebus vite tue. Si enim surrexerit homo aliquando persequens te et querens animam tuam. erit anima domini mei custodita quasi in fasciculo viventium apud dominum deum tuum. porro inimicorum tuorum anima rotabitur quasi in impetu et circulo funde. Cum ergo fecerit dominus tibi domino meo omnia que locutus est bona de te et constituerit te ducem super israel. non erit tibi in singultum et in scrupulum cordis domino meo quod effuderis sanguinem innoxium aut ipse te ultus fueris. et cum bene fecerit dominus domino meo recordaberis ancille tue et benefacies ei. Et ait david ad abigail. Benedictus dominus deus israel qui misit te hodie in occursum meum. et benedictum eloquium tuum. et benedicta tu que prohibuisti me. ne irem hodie ad sanguinem. et ulciscerer me manu mea. Alioquin vivit dominus deus israel qui prohibuit me ne facerem malum tibi. nisi cito venisses in occursum mihi. non remansisset nabal usque ad matutinam lucem mingens ad parietem. Suscepit ergo david de manu eius omnia que attulerat ei. dixitque ei. vade in pace in domum tuam. ecce audivi vocem tuam et honoravi faciem tuam. Venit autem abigail ad nabal. et ecce erat ei convivium in domo eius quasi convivium regis. et cor nabal iocundum. erat enim ebrius nimis. et non indicavit ei verbum pusillum aut magnum usque mane. Diluculo autem cum digessisset vinum nabal. indicavit ei uxor sua verba hec et emortuum est cor eius intrinsecus. et factus est quasi lapis. Cumque pertransissent x. dies percussit dominus nabal et mortuus est. Quod cum audisset david mortuum nabal. ait. benedictus dominus qui iudicavit causam obprobrii mei de manu nabal. et servum suum custodivit a malo. et maliciam nabal reddidit dominus in caput eius. Misit ergo david et locutus est ad abigail. ut sumeret eam sibi in uxorem. Et venerunt pueri david ad abigail in carmelum. et locuti sunt ad eam dicentes. David misit nos ad te ut accipiat te sibi in uxorem. Que consurgens adoravit prona in terram. et ait. ecce famula tua sit in ancillam. ut lavet pedes servorum domini mei. Et festinavit et surrexit abigail et ascendit super asinum. et v. puelle ierunt cum ea pedissequeque eius. et secuta est nuncios david. et facta est illi uxor. Sed et achinoem accepit david de iesrahel. et fuit utraque uxor eius. Saul autem dedit michol filiam suam uxorem david phalti filio lays qui erat de gallim.

XXVI

Et venerunt ziphei ad saul in gabaa dicentes. Ecce david absconditus est in colle achille que est ex adverso solitudinis. Et surrexit saul. et descendit in desertum ziph. et cum eo tria milia virorum de electis israel. ut quereret david in deserto ziph. Et castrametatus est saul in gabaa achille que erat ex adverso solitudinis in via. david autem habitabat in deserto ziph. Videns autem quod venisset saul post se in desertum. misit exploratores. et didicit quod illuc venisset certissime. Et surrexit david clam. et venit ad locum ubi erat saul. Cumque vidisset locum in quo dormiebat saul. et abner filius ner princeps milicie eius. et saulem dormientem in tentorio. et reliquum vulgus per circuitum eius. ait david ad achimelech etheum. et abisai filium sarvie fratrem ioab dicens.

Quis descendet mecū ad saul ī
castra? Dixit q3 abysai. Ego des
cendam tecum. Venerunt g°
dauid et abysai ad ppl'm nocte.
et inuenerunt saul iacentē et dor
mientem in tentorio et hastā
fixam ad caput eius in terra. Ab
ner autē et pplm dormientes in cir
cuitu eius. Dixit q3 abysai ad
dauid. Conclusit deus hodie ī
nimicum tuū in manꝰ tuas. Nunc
g° perfodiam eum lancea ī tra
semel. et sc'do opus nō erit. Et
dixit dauid ad abysai. Ne interfi
ciat eum. Quis enim exten
det manum suam in xp̄m dn̄i
et innocens erit? Et ait dauid.
Uiuit dn̄s. quia nisi dominus
percusserit eum. aut dies eius
uenerit ut moriatur. aut in preli
um descendens perierit. propicius
sit michi dominus ne extendā
manum meam in xp̄m dn̄i.
Nunc g° tolle hastā que ē ad ca
put eius. et ciphum aque. et
abeamus. Tulit dauid hastam
et ciphum aq̄ q̄ erat ad caput sa
ul et abierunt. Et nō erat quis
quam qui uideret et intelligeret
et uigilaret. s3 omēs dormiebāt.
quia sopor domini irruerat sup
eos. Cumq3 transisset dauid ex
aduerso. et stetisset in uertice mō
tis de longe. et eet grande in
teruallum int' eos: clamauit ad
ppl'm dauid. et ad abner filium
ner dicens. Nonne respondebis
abner? Et respondēs abner ait.
Quis es tu qui clamas et inquie
tas regem? Et ait dauid ad abner.
Numquid nō uir tu es? et quis a
lius similis tui in isrl'? Quare g° nō
custodisti dn̄m tuū regem? In
gressus est enim unus de turba
ut interficeret regē dominū tu
um. Non est bonum hoc quod fe
cisti. Uiuit dominus qm filii
mortis estis uos. qui nō custodis

tis dominū uestrū xp̄m dn̄i
g° uide ubi sit hasta regis
sit ciphus aq̄ qui erant ad
eius. Cognouit autē saul uo
dauid et dixit. Numquid u
h' est fili mi dauid? Et ait
Uox mea domine mi rex.
Quam ob causam dn̄s meus
sequitur seruū suū. Quid
aut quod est in manu mea
lum. Nunc g° audi oro dn̄e
rex uba serui tui. Si domin
incitat te aduersum me od
sacrificiū. Si autem filii h
minum: maledc̄i sunt in con
tu domini. qui eiecerunt
hodie ut nō habitem in hered
domini, dicentes. Uade seru
alienis. Nunc nō effunda
sanguis meus in terra cora
mino. quia egressus est re
ut quereret pulicem unū. sic
sequitur perdix in montib
ait saul. Peccaui. reuertere fili
dauid. Nequaquam enim ult
tibi malefaciam, eo q̄ preci
erit aīa mea in oculis tuis h
Apparet enim quod stulte
im. et ignorauerim multa n
Et respondēs dauid ait. Ec
ta regis. transeat unus de p
et tollat eam. Dominus aut
tribuet unicuique secundū
ciam suam et fidem. Tradid
dominus te hodie in manu
am. et nolui extēde manū
am in xp̄m dn̄i. Et sicut ma
gnificata est aīa tua hodie
oculis meis. sic magnificetur
mea in oculis domini. et liber
me de omni angustia. Ait ergo
ad dauid. Benedictus tu fili
et quidem faciens facies. et po
poteris. Abiit g° dauid in uiam
am. et saul reuersus est in loc

Et ait dauid XXVII
in corde suo. Aliquando incida
una die in manus saul. Nonne

melius est ut fugiam et salver in terra
philistiinorum ut desperet saul ces
setque me querere in cunctis finibus
israhel. fugiam ergo manus eius. Et
surrexit david et abiit ipse et sexcenti viri
cum eo ad achis filium maoch re
gem geth. Et habitavit david cum
achis in geth. ipse et viri eius et do
mus eius. david et due uxores eius achi
noem iezrahelites et abigail uxor
nabal carmeli. Et nunciatum est saul
quod fugisset david in geth et non
addidit ultra querere eum. Dixit
autem david ad achis. Si inveni gra
tiam in oculis tuis detur michi lo
cus in una urbium regionis hu
ius ut habitem ibi. Cur enim servus
tuus manet in civitate regis te
cum. Dedit itaque ei achis in die
illa sicelech. propter quam causam facta
est sicelech regum iuda usque
in diem hanc. Fuit autem numerus dierum
quibus habitavit david in regione
philistinorum quatuor mensium. Et as
cendit david et viri eius et agebant
predas de gessuri et de gerzi et de
amalechitis. Hii enim pagi habi
tabantur in terra antiquitus euntibus
sur usque ad terram egypti. Et percutie
bat david omnem terram illam nec
relinquebat viventem virum et
mulierem. Tollensque oves et bo
ves et asinos et camelos et vestes
revertebatur et veniebat ad achis.
Dicebat autem ei achis. In quem ir
ruistis hodie. Respondebat david.
Contra meridiem iude et contra meridiem
ierameel et contra meridiem ce
ni. Virum et mulierem non vivi
ficabat david nec adducebat in
geth dicens. Ne forte loquantur
adversum nos. Hec fecit david et hoc
erat decretum illius omnibus di
ebus quibus habitavit in regione
philistinorum. Credidit ergo achis
david dicens. Multa enim ma
la operatus est contra populum suum israhel.
Erit igitur servus michi sempiternus.

Factum est XXVIII
autem in diebus illis congregave
runt philistiim agmina sua ut
prepararentur contra israhel ad bellum.
Dixitque achis ad david. Sciens nunc
scito quoniam mecum egredieris in castris
tu et viri tui. Dixitque david ad a
chis. Nunc scies que facturus est ser
vus tuus. Et ait achis ad david. Et ego
custodem capitis mei ponam te cun
ctis diebus. Samuel autem mor
tuus est. planxitque eum omnis
israhel et sepelierunt eum in rama
tha urbe sua. Et saul abstulit
magos et ariolos de terra et inter
fecit eos qui phitones habebant in
ventre. Congregatique sunt phi
listiim et venerunt et castra me
tati sunt in sunam. Congrega
vit autem et saul universum israhel et
venit in gelboe. Et vidit saul cas
tra philistiim et timuit et expavit
cor eius nimis. Consuluitque do
minum et non respondit ei neque per sacerdotes
neque per somnia neque per prophetas. Dixit
que saul servis suis. Querite michi
mulierem habentem phitonem et va
dam ad eam et sciscitabor per illam.
Et dixerunt servi eius ad eum. Est mu
lier habens phitonem in endor. Mu
tavit ergo habitum suum vestitusque est
aliis vestimentis. et abiit ipse et duo
viri cum eo. Veneruntque ad muli
erem nocte et ait. Divina michi in phi
thone et suscita michi quem dixero
tibi. Et ait mulier ad eum. Ecce tu
nosti quanta fecerit saul et quomodo
eraserit magos et ariolos de terra.
Quare ergo insidiaris anime mee ut
occidar. Et iuravit ei saul in domino
dicens. Vivit dominus quia non eveniet
tibi quicquam mali propter hanc rem.
Dixitque ei mulier. Quem suscita
bo tibi. Qui ait. Suscita michi samue
lem. Cum autem vidisset mulier
samuelem exclamavit voce mag
na. et dixit ad saul. Quare imposuisti
michi. Tu es enim saul. Dixitque ei rex

Post timore. Quid vidisti? Et ait
mulier ad Saul. Deos vidi as-
cendentes de terra. Dixitque ei.
Qualis est forma eius? Quae ait. Vir
senex ascendit et ipse amictus est
pallio. Et intellexit Saul quod
Samuel esset, et inclinavit se su-
per faciem suam in terra et adoravit.
Dixit autem Samuel ad Saul. Quare
inquietasti me ut suscitarer? Et
ait Saul. Coartor nimis. Siquidem
Philistiim pugnant adversum
me, et deus recessit a me et ex-
audire me noluit, neque in manu
prophetarum neque per somnia. Voca-
vi ergo te ut ostenderes michi quid
faciam. Et ait Samuel. Quid interrogas
me, cum deus recesserit a te et
transierit ad emulum tuum?
Faciet enim tibi dominus sicut locutus
est in manu mea, et scindet reg-
num tuum de manu tua et dabit
illud proximo tuo David, quia non
obedisti voci domini, neque fecisti iram
furoris eius in Amalech. Idcirco
quod pateris fecit tibi dominus
hodie. Et dabit dominus etiam te
cum in manus Philistinorum. Cras
autem tu et filii tui mecum eritis.
Sed et castra Israhel tradet dominus
in manu Philistiim. Statimque
Saul cecidit porrectus in terram. Ex-
timuerat enim verba Samuhelis.
Et robur non erat in eo, quia non
comederat panem tota die illa. In-
gressa est mulier illa ad Saul, et vidit
conturbatus enim erat valde, et
dixit ad eum. Ecce obedivit an-
cilla tua voci tue, et posui animam
meam in manu mea, et audivi
sermones tuos quos locutus es
ad me. Nunc igitur et tu audi vocem
ancille tue, et ponam coram te buc-
cellam panis, ut comedens conval-
escas et possis iter agere. Qui renuit et
ait. Non comedam. Coegerunt eum
autem servi sui et mulier, et tan-
dem audita voce eorum surrexit

de terra, et sedit super lectu-
lum. Mulier autem illa habebat vitu-
lum pascualem in domo, et festi-
navit et occidit eum. Tollensque fa-
rinam miscuit eam et coxit azima
et posuit ante Saul et ante servos
eius. Qui cum comedissent, surre-
xerunt et ambulaverunt per totam noc-
tem illam. XIX

Congregata sunt ergo agmina
Philistiim universa in Aphec.
Sed et Israhel castrametatus est super fontem
qui erat in Iezrahel. Et satrape
Philistiim incedebant in
centuriis et milibus. David autem et
viri eius erant in novissimo ag-
mine cum Achis. Dixeruntque prin-
cipes Philistiim ad Achis. Quid
sibi volunt Hebrei isti? Et ait Achis
ad principes Philistiim. Num
ignoratis David qui fuit servus
Saul regis Israhel, et est apud me
multis diebus vel annis, et non inve-
ni in eo quicquam ex die qua trans-
fugit ad me usque ad hanc diem?
Irati sunt autem adversum eum prin-
cipes Philistiim, et dixerunt ei. Rever-
tatur vir iste et sedeat in loco su-
o in quo constituisti eum, et non descen-
dat nobiscum in prelium, ne fiat
adversarius cum prelium ceperimus.
Quomodo enim placare poterit do-
minum suum nisi in capitibus
nostris? Nonne iste est David
cui cantabant in choris dicentes
percussit Saul in milibus suis, et Da-
vid in decem milibus suis. Vocavit ergo
Achis David et ait ei. Vivit dominus
quia rectus es tu et bonus in con-
spectu meo, et exitus tuus et in-
troitus tuus mecum est in cas-
tris. Et non inveni in te quicquam
mali a die qua venisti ad me
usque ad hanc diem. Sed satrapis
non places. Revertere ergo et vade
in pace, et non offendas oculos
satraparum Philistiim. Dixitque David
ad Achis. Quid enim feci

invenisti in me servo tuo a die qua fui
in conspectu tuo usque in diem hanc.
ut non veniam et pugnem contra inimicos
domini mei regis. Respondens autem Achis
locutus est ad David. Scio quia bo-
nus es tu in oculis meis, sicut angelus
dei. Sed principes Philistinorum dixerunt.
Non ascendet nobiscum in prelium.
Igitur consurge mane tu et servi domini
tui qui venerunt tecum. et cum de nocte
surrexeritis. et ceperit diluculescere, pergite.
Surrexit itaque de nocte David ipse
et viri eius. ut proficiscerentur mane.
ad terram Philistiim. et reverterentur.
Philistiim autem ascenderunt in Iezra-
el.

XXX

Cumque venissent David et viri eius
in Sicelech die tertia, Amalechite
impetum fecerant ex parte australi in
Sicelech. et percusserunt Sicelech.
et succenderunt eam igni. et captivas
duxerunt mulieres ex ea a minimo
usque ad magnum. Non interfecerant quem-
quam. sed secum duxerunt. et perge-
bant itinere suo. Cumque venisset Da-
vid et viri eius ad civitatem. et in-
venissent eam succensam igni. et
uxores suas et filios suos et filias esse
ductas captivas, levaverunt David et
populus qui erat cum eo voces su-
as et planxerunt donec deficerent in eis
lacrime. Siquidem et due uxores
David captive ducte fuerant, Achino-
am Iezrahelites. et Abigail uxor Na-
bal Carmeli. Et contristatus est David
valde. Volebat enim eum omnis populus la-
pidare. quia amara erat anima unius-
cuiusque viri super filiis suis et fili-
abus. Confortatus est ergo David in
domino deo suo. et ait ad Abiathar
sacerdotem filium Achimelech. Ap-
plica ad me ephoth. Et applicuit
Abiathar ad David ephoth. Et consu-
luit David dominum dicens. Persequar
an latrunculos hos. et comprehendam
eos. Dixitque ei dominus. Persequere. absque
dubio enim comprehendes eos. et
excuties predam. Abiit ergo David ipse
et sexcenti viri qui erant cum eo. et
venerunt usque ad torrentem Be-
sor. et lassi quidem substiterunt. Per-
secutus est autem David ipse et quadringenti vi-
ri cum eo. Substiterant enim ducenti
qui lassi transire non poterant tor-
rentem Besor. Et invenerunt vi-
rum egyptium in agro. et adduxe-
runt eum ad David. Dederuntque ei
panem ut comederet et biberet aquam.
sed et fragmen masse caricarum.
et duas ligaturas uve passe. Que
cum comedisset. reversus est spiritus
eius. et refocillatus est. Non enim
comederat panem neque biberat
aquam tribus diebus et tribus noctibus.
Dixit itaque ei David. Cuius es tu.
vel unde. aut quo pergis. Qui ait.
Puer egyptius ego sum servus
viri amalechite. Dereliquit autem
me dominus meus. quia egrota-
re cepi nudiustertius. Siquidem
nos erupimus ad australem pla-
gam cerethi. et contra Iudam. et ad
meridiem Caleph. et Sicelech succen-
dimus igni. Dixitque ei David. Po-
tes me ducere ad cuneum istum. Qui
ait. Iura michi per deum quod non
occidas me. et non tradas me in ma-
nus domini mei. et ego ducam te
ad cuneum istum. Et iuravit ei
David. Qui cum duxisset eum. ec-
ce illi discumbebant super faciem uni-
verse terre comedentes et bibentes.
et quasi festum celebrantes diem pro
cuncta preda et spoliis que ceperant
de terra Philistiim. et de terra Iuda.
Et percussit eos David a vespere
usque ad vesperam alterius diei. et
non evasit ex eis quisquam nisi quadringenti vi-
ri adolescentes qui ascenderant ca-
melos. et fugerant. Eruit ergo David
cuncta que tulerant amalechite.
et duas uxores suas eruit. nec de-
fuit quicquam a parvo usque
ad magnum. tam de filiis quam de
filiabus. et de spoliis. et quecumque ra-
puerant omnia reduxit David.

et tulit universos greges et armenta et mi-
navit ante faciem suam. Dixerunt-
que: Haec est praeda David. Venit autem
David ad ducentos viros qui lassi sub-
stiterant nec sequi potuerant David, et re-
sidere eos iusserat in torrente Besor.
Qui egressi sunt obviam David et
populo qui erat cum eo. Accedens
autem David ad populum salutavit
eum pacifice. Respondensque omnis vir
pessimus et iniquus de viris qui erant
cum David dixit: Quia non venerunt
nobiscum, non dabimus eis quicquam
de praeda quam eruimus. Sed sufficiat
unicuique uxor sua et filii. Quos
cum acceperint, recedant. Dixit
autem David: Non sic facietis fratres
mei de his quae tradidit nobis Dominus et cus-
todivit nos et tradidit latrunculos
qui eruperant adversum nos in
manus nostras. Nec audiet vos quis-
quam super sermone hoc. Aequa enim
erit pars descendentis ad proelium et rema-
nentis ad sarcinas, et similiter divident. Et
factum est hoc ex die illa et deinceps con-
stitutum et praefinitum, et quasi lex in Israel
usque ad diem hanc. Venit ergo David
in Siceleg et misit dona de praeda
senioribus de Iuda proximis suis
dicens: Accipite benedictionem de
praeda hostium Domini, his qui erant
in Bethel, et qui in Ramoth ad me-
ridiem, et qui in Iether, et qui in
Aroer, et qui in Sephamoth, et qui
in Esthama, et qui in Rechula, et
qui in urbibus Ierameel, et qui in ur-
bibus Ceni, et qui in Arama, et qui in
Lacu Asan, et qui in Athac, et qui in
Hebron, et reliquis qui erant in his
locis in quibus commoratus fuerat David
ipse et viri eius.

XXXI

Philistiim autem pugnabant
adversum Israel, et fugerunt viri
Israel ante faciem Philistiim et ce-
ciderunt interfecti in monte Gelboe.
Irrueruntque Philistiim in Saul et
in filios eius, et percusserunt Iona-
than et Abinadab et Melchisue fi-
lios Saul. Totumque pondus
proelii versum est in Saul, et conse-
cuti eum viri sagittarii, et vulneratus
est vehementer a sagittariis. Dixit-
que Saul ad armigerum suum: Evagina
gladium tuum et percute me, ne for-
te veniant incircumcisi isti et interfici-
ant me illudentes mihi. Et noluit
armiger eius; fuerat enim
terrore perterritus. Arripuit ita-
que Saul gladium suum et irruit super eum.
Quod cum vidisset armiger eius,
videlicet quod mortuus esset Saul,
irruit etiam ipse super gladium suum et
mortuus est cum eo. Mortuus est
ergo Saul et tres filii eius et armiger
illius et universi viri eius in die illa
pariter. Videntes autem filii Israel qui
erant trans vallem et trans Iordanem
quod fugissent viri Israelitae et quod mor-
tuus esset Saul et filii eius, reliquerunt
civitates suas et fugerunt. Veneruntque
Philistiim et habitaverunt ibi. Facta
autem altera die venerunt Philisti-
im ut spoliarent interfectos, et in-
venerunt Saul et tres filios eius iacen-
tes in monte Gelboe. Et praeciderunt caput
Saul et spoliaverunt eum armis, et
miserunt in terram Philisthinorum
per circuitum ut annuntiaretur in
templo idolorum et in populis. Et posue-
runt arma eius in templo Astaroth,
corpus vero eius suspenderunt in muro
Bethsan. Quod cum audissent habita-
tores Iabes Galaad quaecumque fece-
rant Philistiim Saul, surrexerunt omnes
viri fortissimi et ambulaverunt to-
ta nocte, et tulerunt cadaver Saul
et cadavera filiorum eius de muro
Bethsan. Veneruntque viri Iabes Galaad
et combusserunt ea igni. Et tulerunt
ossa eorum et sepelierunt in nemore
Iabes, et ieiunaverunt septem
diebus. Incipit liber

Factum est autem
postquam mor-
tuus est Saul ut
reverteretur a caede

commaneret duos dies in siceleech.
In die autem tercia apparuit homo
veniens de castris saul veste con
scissa et pulvere aspersus capud. Et
ut venit ad david: cecidit super faciem
suam et adoravit. Dixitque ad
eum david. Unde venis. Qui ait
ad david. De castris israel ego fugi.
Et dixit ad eum david. Quod est verbum
quod factum est? indica michi. Qui ait.
Fugit populus de prelio et multi corru
entes ex populo mortui sunt. Sed et
saul et ionathas filius eius in
terierunt. Dixitque david ad ado
lescentem qui nunciabat ei. Unde
scis quia mortuus est saul et io
nathas filius eius. Et ait adoles
cens qui annunciabat ei. Casu
veni in montem gelboe et saul
incumbebat super hastam suam.
porro currus et equites appropinquabant
ei. et conversus post tergum suum
videns me vocavit. Cui cum
respondissem adsum. dixit michi.
Quisnam es tu. Et aio ad eum.
Amalechites sum. Et locutus
est michi. Sta super me et in
terfice me. quoniam tenent me an
gustie. et adhuc tota anima in me
est. Stansque super eum occidi illum.
Sciebam enim quod vivere
non poterat post ruinam. Et tu
li diadema quod erat in capi
te eius. et armillam de brachio
illius. et attuli ad te dominum me
um huc. Apprehendens autem david vesti
menta sua scidit. omnesque viri
qui erant cum eo. et planxerunt
et fleverunt. et ieiunaverunt usque ad
vesperam super saul et super
ionathan filium eius. et super po
pulum domini. et super domum
israel eo quod corruissent gladio.
Dixitque david ad iuvenem qui
nunciaverat ei. Unde es tu. Qui
respondit. Filius hominis advene a
malechite ego sum. Et ait ad eum da
vid. Quare non timuisti manum mit
tere ut occideres christum domini. Vo
cansque david unum de pueris suis
ait. Accedens irrue in eum. Qui
percussit illum et mortuus est.
Et ait ad eum david. Sanguis
tuus super caput tuum. Os enim
tuum adversum te locutum est dicens.
Ego interfeci christum domini. Planx
it autem david planctum huiuscemodi
modi super saul et super iona
tham filium eius. et precepit ut
docerent filios iuda planctum. sicut
scriptum est in libro iustorum.
Et ait. Considera israel pro hiis qui
mortui sunt. super excelsa tua
vulnerati. Inclyti israel super montes
tuos interfecti sunt. Quomodo
ceciderunt fortes. Nolite annunci
are in geth. neque annuncietis in
compitis ascalonis. ne forte leten
tur filie philistiim. ne exultent
filie incircumcisorum. Montes
gelboe nec ros nec pluvia veni
at super vos. neque sint agri pri
miciarum. quia ibi abiectus est
clipeus fortium. Clipeus saul.
quasi non esset unctus oleo. A
sanguine interfectorum ab adipe for
tium. Sagitta ionathe numquam
rediit retrorsum. et gladius sa
ul non est reversus inanis. Saul et
ionathas amabiles et decori in vi
ta sua. In morte quoque non sunt
divisi. Aquilis velociores. leoni
bus fortiores. Filie israel super saul fle
te. qui vestiebat vos coccino in
deliciis. qui prebebat ornamenta au
rea cultui vestro. Quomodo cece
derunt fortes in prelio. Ionathas
in excelsis tuis occisus est. Doleo
super te frater mi ionatha decore
nimis. et amabilis super amorem
mulierum. Sicut mater amat
unicum filium suum. ita te dilige
bam. Quomodo ceciderunt robusti. et
perierunt arma bellica.

II

Igitur post hec consuluit david do
minum dicens. Si ascendam

ascendam in unam de civitati-
bus Iuda? Et ait Dominus ad eum: Ascen-
de. Dixitque David ad eum: Quo as-
cendam? Et dixit ei: In Hebron.
Ascendit ergo David, et duae uxores
eius Achinoam Iezrahelites, et
Abigail uxor Nabal Carmeli: sed
et viros qui erant cum eo duxit
David singulos cum domo sua,
et manserunt in oppidis Hebron.
Veneruntque viri Iuda, et unxerunt
ibi David ut regnaret super domum
Iuda. Et nuntiatum est David quod
viri Iabes Galaad sepelissent
Saul. Misit ergo nuntios David ad vi-
ros Iabes Galaad, dixitque ad eos:
Benedicti vos a Domino, qui fecis-
tis misericordiam hanc cum domino vestro
Saul, et sepelistis eum. Et nunc re-
tribuet vobis quidem Dominus mi-
sericordiam et veritatem: sed et ego re-
tribuam gratiam, eo quod fecistis
verbum istud. Confortentur ma-
nus vestrae, et estote filii fortitudi-
nis: licet enim mortuus sit vester
dominus Saul, tamen me unxit domus
Iuda in regem sibi. Abner autem
filius Ner princeps exercitus Saul
tulit Isboseth filium Saul, et circum-
duxit eum per castra, regemque consti-
tuit super galaa galaad, et su-
per Gessuri, et super Iezrahel, et sup-
er Ephraim, et super Beniamin, et su-
per universum Israel. Quadraginta an-
norum erat Isboseth filius Saul
cum regnare coepisset super
Israel, et duobus annis regnavit.
Sola autem domus Iuda sequeba-
tur David. Et fuit numerus dierum per
quos moratus est David impe-
rans in Hebron super domum Iu-
da, vi mensium et vii annorum. Egres-
susque est Abner filius Ner, et
pueri Isboseth filii Saul, de castris
in Gabaon. Porro Ioab filius Sar-
viae et pueri David egressi sunt, et
occurrerunt eis iuxta piscinam
in Gabaon. Et cum convenissent

in unum, e regione sederunt: hi ex
una parte piscinae, et illi ex a...
Dixitque Abner ad Ioab: Sur...
pueri et ludant coram nobis...
dit Ioab: Surgant. Surre...
ergo et transierunt numero duodecim...
min ex parte Isboseth fili...
et duodecim de pueris David. Ap...
que unusquisque capite com...
sui defixit gladium in la...
et ceciderunt simul: vocatum...
nomen loci illius Ager robus...
in Gabaon. Et ortum est dur...
satis in die illa: fugat...
est Abner et viri Israel a pu...
Erant autem ibi tres filii Sa...
Ioab, et Abisai, et Asael. Porro...
cursor velocissimus fuit, q...
ex capreis quae morantur in s...
Persequebatur autem Asael...
non declinavit neque ad...
ad sinistris omittens per...
Abner. Respexit itaque Abn...
tergum suum, et ait: Tune es A...
Qui respondit: Ego sum. Dixitque ei...
Vade ad dexteram sive ad sinis...
et apprehende unum de adolesc...
et tolle tibi spolia eius. Nolui...
Asael omittere quin urgeret...
Rursumque locutus est Abner...
sael: Recede, noli me sequ...
pellar confodere te in terra...
re non potero faciem me...
Ioab fratrem tuum. Qui audire...
sit et noluit declinare. Percu...
eum Abner aversa hasta in ingu...
et transfodit, et mortuus est...
loco: omnesque qui transiba...
locum illum in quo cecid...
el et mortuus erat, subsiste...
Persequentibus Ioab et Abi...
ner fugientem, sol occub...
venerunt usque ad collem aq...
qui est ex adverso vallis iti...
deserti in Gabaon. Congr...
sunt filii Beniamin ad Ab...
et conglobati in unum cune...
terunt in summitate tu...

minus. Et exclamavit abner ad
ioab et ait. Num usque ad internecio
nem tuus mucro deseviet. An igno
ras quod periculosa sit desperatio.
Usque quo non dicis populo ut omittat per
sequi fratres suos. Et ait ioab. Vivit
dominus quia si locutus fuisses. mane
recessisset populus persequens fratrem
suum. Insonuit ergo ioab buccina.
et stetit omnis exercitus. nec persecuti
sunt ultra israel. neque inierunt certa
men. Abner autem et viri eius abi
erunt per campestria moab tota
nocte illa. et transierunt iordanem
et lustrata omni bethoron venerunt
ad castra. Porro ioab reversus omis
so abner congregavit omnem populum. et
defuerunt de pueris david xix. viri. ex
cepto asahele. Servi autem david per
cusserunt de beniamin et de viris
qui erant cum abner. ccc. et lx.
qui et mortui sunt. Tuleruntque asa
hel. sepelieruntque eum in sepulcro
patris sui in bethleem. Et ambula
verunt tota nocte ioab et viri qui
erant cum eo. et in ipso crepuscu
lo pervenerunt in hebron.

III

Facta est ergo longa concertatio inter
domum david et inter domum saul
david proficiens et semper se ipso robus
tior. domus autem saul decrescens
cotidie. Natique sunt filii david in
hebron. Fuitque primogenitus eius
amnon de achinoem iezraelitide. et
post eum celeab de abigail
uxore nabal carmeli. Porro ter
tius absalon filius maacha filie
tholomai regis gessur. Quartus
autem adonias filius agith. Et quin
tus saphatias filius abital. Sex
tus quoque ietraham de egla uxore da
vid. Hii nati sunt david in hebron.
Cum ergo esset prelium inter domum
saul et domum david. abner filius
ner regebat domum saul. Fuerat
autem sauli concubina nomine
respha filia achia. Ingressusque est ad
eam abner. Dixitque isboseth ad
abner. Quare ingressus es ad concubi
nam patris mei. Qui iratus nimis
propter verba isboseth ait. Numquid
caput canis ego sum adversum iu
dam hodie. qui fecerim misericordiam super
domum saul patris tui et super fratres et proximos
eius. et non tradidi te in manus david.
et tu requisisti in me quod argu
eres pro muliere hodie. Hec faciat deus
abner et hec addat ei. nisi quomodo iu
ravit dominus david sic faciam cum eo.
ut transferatur regnum de domo
saul. et elevetur thronus david super
israel et super iudam a dan usque ber
sabee. Et non potuit respondere ei
quicquam. quia metuebat illum.
Misit ergo abner nuntios ad
david in hebron pro se dicentes. Cu
ius est terra. et ut loquerentur. Fac
mecum amicicias. et erit manus
mea tecum. et reducam ad te univer
sum israel. Qui ait. Optime ego
faciam tecum amicicias. Sed unam
rem peto a te dicens. Non videbis fa
ciem meam antequam adduxeris
michi michol filiam saul. et sic
venies et videbis me. Misit autem
david nuntios ad isboseth filium
saul dicens. Redde michi uxorem
meam michol quam despondi mi
chi c. preputiis philistiim. Misit ergo
isboseth et tulit eam a viro suo
phaltiel filio lais. Sequebaturque
eam vir suus plorans usque ba
hurim. Et dixit ad eum abner. Va
de et revertere. Qui reversus est. Ser
monem quoque intulit abner ad seni
ores israel dicens. Tam heri quam
nudiustertius querebatis david ut
regnaret super vos. Nunc ergo fa
cite. quoniam dominus locutus est ad david
dicens. In manu servi mei david
salvabo populum meum israel de ma
nu philistinorum. et omnium inimicorum
eius. Locutus est autem abner et ad
beniamin. Et abiit ut loqueretur ad
david in hebron. omnia que placuerant
israeli et universo beniamin. Venit

et ad dauid in hebron cum uiginti uiris.
Et fecit dauid abner et uiris eius qui
uenerant cum eo conuiuium. Et dixit
abner ad dauid. Surgam ut congre-
gem ad te dominum meum regem omnem
israel et ineam tecum fedus, et imperes
omnibus sicut desiderat anima tua. Cum ergo
deduxisset dauid abner et ille isset
in pace, statim pueri dauid et ioab
uenerunt cesis latronibus cum preda
magna nimis. Abner autem non
erat cum dauid in hebron, quia iam di-
miserat eum et profectus erat in pace.
Et ioab et omnis exercitus qui erat cum eo
postea uenerant. Nunciatum est itaque
ioab a narrantibus: uenit abner fi-
lius ner ad regem et dimisit eum
et abiit in pace. Et ingressus est ioab
ad regem et ait. Quid fecisti? Ecce
uenit abner ad te. Quare dimisisti
eum et abiit et recessit? Ignoras
abner filium ner, quoniam ad hoc uenit
ad te ut deciperet te, et sciret ex-
itum tuum et introitum, et nosset omnia
que agis. Egressus itaque ioab a dauid
misit nuncios post abner et redu-
xit eum a cisterna sira ignorante
dauid. Cumque rediisset abner in
hebron seorsum adduxit eum ioab
ad medium porte ut loqueretur
ei in dolo. Et percussit eum ibi in
guine et mortuus est in ultionem san-
guinis asael fratris sui. Quod cum audis-
set dauid rem iam gestam, ait.
Mundus ego sum et regnum meum
apud dominum usque in sempiternum a
sanguine abner filii ner. Et ueniat
super caput ioab et super omnem domum
patris eius. nec deficiat de domo ia
ioab fluxum seminis patiens et
leprosus tenens fusum et cadens
gladio et indigens pane. Igitur
ioab et abisai frater eius interfecerunt
abner eo quod occidisset asael
fratrem eorum in gabaon in prelio. Di-
xit autem dauid ad ioab et ad omnem populum
qui erat cum eo. Scindite uesti-
menta uestra et accingimini saccis

et plangite ante exequias ab
Porro rex dauid sequebatur
Cumque sepelissent abner in he
leuauit rex dauid uocem su
uit super tumulum abner. Fle
et omnis populus. plangensque
lugens abner ait. Nequaquam
lent mori ignaui mortu
abner. Manus tue non sun
te et pedes tui non sunt compedi
uati. sed sicut solent ca
filiis iniquitatis sic corru
geminansque omnis populus fle
eum. Cumque uenisset uni
multitudo cibum capere
ad huc clara die iurauit
Hec faciat mihi deus et hec addat
solis occasum gustauero pan
liud quicquam. Omnisque popu
uit et placuerunt eis cun
que fecit rex in conspectu
puli. Et cognouit omne uul
uniuersus israel in die illa
non actum fuisset a rege ut occi
abner filius ner. Dixit quoque
ad seruos suos. Num ignora
princeps et maximus occu
in israel. Ego autem delicatus
et unctus rex. Porro uiri isti fi
sarue duri mihi sunt. Retri
dominus facienti malum iuxta
tiam suam. IIII

Audiuit autem isboseth fi
quod occidisset abner
in hebron et dissolute sunt
eius. omnisque israel perturba
Duo autem uiri principes
cinum erant filio saul. nom
baana et nomen alteri recha
lii remmon berothite de fili
iamin. Siquidem et beroth re
ta est in beniamin. Et fu
berothite in gethaim et fu
que ibi aduene usque ad illu
Erat autem ionathe filio
lius debilis pedibus. quinquen
fuit quando nuncius de
ionatha ex iezrael. Tolle

nutrix sua cum fugit. Cumque
festinaret ut fugeret: cecidit. et
claudus effectus est. hinc que vo
cabulum miphibosech. Venien
tes igitur filii remmon berothite
rechab et baana: ingressi sunt fer
venti die domum isboseth. qui dor
miebat super stratum suum meri
die. et ostiaria domus purgans
triticum obdormivit. Ingressi sunt
autem domum latenter assumentes
spicas tritici. Et percusserunt eum
in inguine rechab et baana frater
eius et fugerunt. Cum autem ingres
si fuissent domum: ille dormi
ebat super lectum suum in conclavi.
Et percutientes interfecerunt eum.
sublatoque capite eius abierunt
per viam deserti tota nocte. et attu
lerunt caput. et attulerunt caput
isboseth ad david in ebron. dixerunt
que ad regem. Ecce caput ysboseth
filii saul inimici tui qui querebat
animam tuam. Et dedit dominus
domino nostro regi ultionem hodie
de saul. et de semine eius. Respondens
autem david rechab et baana fratri eius
filiis remmon berothei dixit ad eos.
Vivit dominus qui eruit animam me
am de omni angustia. quoniam eum qui
annuntiaverat michi et dixerat. Mor
tuus est saul qui putabat se prospe
ra nuntiare. tenui et occidi eum in si
celech cui oportebat me dare mer
cedem pro nuntio. Quanto magis nunc
cum homines impii interfecerunt in
noxium virum in domo sua super lec
tum suum. Nunc ergo sanguinem eius
de manu vestra. et auferam vos de
terra. Precepit itaque david pueris suis
et interfecerunt eos. Precidentes que ma
nus et pedes eorum. et suspenderunt
eos super piscinam in ebron.
Caput autem ysboseth tulerunt
et sepelierunt eum in sepulchro
Abner in ebron. V

Et venerunt universe tribus israel
ad david in ebron dicentes. Ec
ce nos os tuum et caro tua sumus.
Sed et heri et nudius tertius cum esset sa
ul rex super nos. tu eras educens et redu
cens israel. Dixit autem dominus ad te.
Tu pasces populum meum israel. et tu e
ris dux super israel. Venerunt quoque et senio
res de israel ad regem in ebron. et per
cussit cum eis rex david fedus in ebron
coram domino. unxeruntque david in
regem super israel. Filius triginta an
norum erat david cum regnare ce
pisset. et xl. annis regnavit. In e
bron regnavit super iudam. vii.
annis et vi. mensibus. In ierusalem
autem regnavit. xxx. tribus annis
super omnem israel et iudam. Et abiit
rex et omnes viri qui erant cum eo
in ierusalem ad iebuseum habitatorem
terre. Dictumque est ad david ab
eis. Non ingredieris huc nisi abstu
leris cecos et claudos dicentes. Non in
gredietur david huc. Cepit autem
david arcem syon. Hec autem
civitas david. Proposuerat enim david
in die illa premium ei qui percussis
set iebuseum. et tetigisset doma
tum fistulas. et abstulisset claudos
et cecos odientes animam david. Ideo
circo dicitur in proverbio. Cecus et claudus
non intrabunt in templum. Habita
vit autem david in arce syon. et vo
cavit eam civitatem david. Et
edificavit per gyrum a mello
et intrinsecus. Et ingrediebatur pro
ficiens atque succrescens. et dominus deus
exercituum erat cum eo. Misit quoque
hiram rex tyri nuntios ad david.
et ligna cedrina. et artifices ligno
rum. artificesque lapidum ad parietes.
et edificaverunt domum david. Et cog
novit david quoniam confirmasset eum do
minus regem super israel. et quoniam
exaltasset regnum eius super po
pulum suum israel. Accepit ergo david
adhuc concubinas et uxores de ie
rusalem postquam venerat de ebron.
Natique sunt david et alii filii et
filie. Et hec nomina eorum qui nati

sunt ei in ierusalem. Samua et so
bab et nathan et salomon et io
bahar et elisua et nepheg et iaphi
a et elisama et helida et heliphe
leth. Audierunt ergo philistiim quod
unxissent david regem super israel et
ascenderunt universi ut quererent
david. Quod cum audisset david descen
dit in presidium. Philistiim autem
venientes diffusi sunt in valle
raphaym. Et consuluit david dominum
dicens. Si ascendam ad philisti
im. et si dabis eos in manu mea.
Et dixit dominus ad david. Ascen
de quia tradens tradam philisti
im in manu tua. Venit ergo david
in baalpharasim et percussit eos
ibi et dixit. Divisit dominus inimicos
meos coram me. sicut dividuntur
aque. Propterea vocatum est nomen loci
illius baalpharasim. Et reliquer
runt ibi sculptilia sua que tulit david
et viri eius. Et addiderunt adhuc
philistiim ut ascenderent et diffu
si sunt in valle raphaim. Consu
luit autem david dominum. Si ascendam
contra philisteos et si trades eos
in manus meas. Qui respondit. Non
ascendas obviam eis. sed gyra
post tergum eorum et venies ad eos
ex adverso pirorum. Et cum audieris
sonitum clamoris gradientis
in cacumine pirorum. tunc inibis
prelium. quia tunc egredietur dominus
ante faciem tuam. ut percutiat
castra philistiim. Fecit itaque david
sicut preceperat ei dominus. et per
cussit philistiim de gabaa usque dum
venias gezer. VI

Congregavit autem rursum david omnes
electos ex israel. xxx. milia. et
surrexit que david et abiit et uni
versus populus qui erat cum eo de
viris iuda. ut adducerent archam
dei super quam invocatum est nomen
domini exercituum sedentis in che
rubin super eam. Et imposuerunt
archam dei super plaustrum no

vum. Tuleruntque eam de do
aminadab qui erat in gab
za autem et haio filii aminad
minabant plaustrum novum. C
tulissent eam de domo amin
qui erat in gabaa cu
diens archam dei
cedebat archam. David autem et o
israel ludebant coram domino in o
bus lignis fabrefactis. et cith
et lyris et tympanis et sistris et
balis. Postquam autem venerunt
ad aream nachon extendit ma
num suam oza ad archam dei
tenuit eam. quoniam calcitrabant bo
et declinaverant eam. Irat
est indignatione dominus co
et percussit eum super temer
Qui mortuus est ibi iuxta
ruit autem david eo quod percussisset
oza. Et vocatum est nomen loci
illius percussio oze usque in diem h
Et extimuit david dominum in
illa dicens. Quomodo ingredie
ad me archa domini. Et noluit
re ad se archam domini in civitat
david. sed divertit eam in dom
obethedom gethei. Et habitav
cha domini in domo obethedom
gethei tribus mensibus. Et bened
dominus obethedom. et omnem d
eius. Nunciatumque est regi d
quod benedixisset dominus obe
dom. et omnia eius propter archam d
dixitque david. Ibo et reducam ar
domini cum benedictione in domu
am. Abiit ergo david et adduxit a
cham domini de domo obe
in civitatem david cum ga
Et erant cum david vii. cho
victima vituli. Cumque tran
dissent qui portabant arch
domini. vi. passus immola
bovem et arietem. et david p
cribat in organis armigatis
saltabat totis viribus ante dom
ro david erat accinctus epho

neo. Et david et omnis domus israel
ducebant archam testamenti
domini in iubilo et in clangore
bucine. Cumque intrasset ar-
cha domini in civitatem david. mi-
chol filia saul prospiciens per fenes-
tram. vidit regem subsilientem
atque saltantem coram domino. et des-
pexit eum in corde suo. Et introdu-
xerunt archam domini. et posu-
erunt eam in locum suum in medio
tabernaculi quod tetenderat ei david.
Et obtulit david holocausta coram
domino et pacifica. Cumque com-
plesset offerens holocausta
et pacifica. benedixit populo in nomine
domini exercituum. et partitus est u-
niverse multitudini israel tam viro quam
mulieri singulis collyridam panis
unam. et assaturam bubale car-
nis unam. et similam frixam oleo.
Et abiit omnis populus unusquisque in do-
mum suam. reversusque est david
ut benediceret domui sue. Et egressa
michol filia saul in occursum david
ait. Quam gloriosus fuit rex israel
hodie. discooperiens se ante ancillas
servorum suorum. et nudatus est quasi si nu-
detur unus de scurris. Dixitque david
ad michol. Vivit dominus. quia
ludam ante dominum. qui elegit
me potius quam patrem tuum. et quam
omnem domum eius. et precepit mihi ut es-
sem dux super populum domini israel.
et ludam et vilior fiam plusquam
factus sum. et ero humilis in oculis meis.
et cum ancillis de quibus locuta es
gloriosior apparebo. Igitur michol
filie saul non est natus filius usque
ad diem mortis eius. VII

Factum est autem cum sedisset rex
in domo sua. et dominus dedisset
ei requiem undique ab univer-
sis inimicis suis. dixit ad nathan
prophetam. Vides quod ego habitem
in domo cedrina. et archa domini
posita sit in medio pellium. Dixit-
que nathan ad regem. Omne quod
est in corde tuo. vade et fac.
quoniam dominus tecum est. Factum
est autem in nocte illa. et ecce ser-
mo domini ad nathan dicens.
Vade et loquere ad servum meum
david. Hec dicit dominus. Numquid tu
edificabis mihi domum ad habitan-
dum. Neque enim in domo habita-
vi in tabernaculo et in tentorio per
cuncta loca ad que transivi cum
omnibus filiis israel. Numquid lo-
quens locutus sum ad unam de
tribubus israel cui precepi ut pasce-
ret populum meum israel dicens.
Quare non edificastis mihi domum
cedrinam. Et nunc hec dices ser-
vo meo david. Hec dicit dominus
exercituum. Ego te tuli de pascuis
sequentem greges ut esses dux
super populum meum israel. et fui te-
cum in omnibus ubicumque am-
bulasti. et interfeci universos inimi-
cos tuos a facie tua. Fecique tibi
nomen grande iuxta nomen mag-
norum qui sunt in terris. Et ponam
locum populo meo israel. et plantabo
eum. et habitabo cum eo. et non turba-
bitur amplius. Nec addent filii iniqui-
tatis ut affligant eum sicut pri-
us ex die qua constitui iudices su-
per populum meum israel. Et requiem da-
bo tibi ab omnibus inimicis tuis. pre-
dicitque tibi dominus quod domum
faciat tibi dominus. Cumque com-
pleti fuerint dies tui et dormieris
cum patribus tuis. suscitabo semen
tuum post te quod egredietur
de utero tuo. et firmabo regnum
eius. Ipse edificabit domum no-
mini meo. et stabiliam thro-
num regni eius usque in sempi-
ternum. Ego ero ei in patrem. et ipse erit
mihi in filium. Qui si inique ali-
quid gesserit. arguam eum in vir-
ga virorum. et in plagis filiorum homi-
num. Misericordiam autem meam non
auferam ab eo sicut abstuli
a saul quem amovi a facie mea

Et fidelis erit domus tua et reg-
num tuum usque in eternum ante faciem
meam. Et thronus tuus erit fir-
mus iugiter. Secundum omnia verba
hec et iuxta universam visionem
istam, sic locutus est nathan ad
david. Ingressus est autem david rex et
sedit coram domino et dixit. Quis
ego sum domine deus et que domus
mea, quia adduxisti me huc
usque. Sed et hoc parum visum est in
conspectu tuo domine deus nisi lo-
queris et de domo servi tui in lon-
ginquum. Ista enim est lex ad-
am domine deus. Quid ergo addere
poterit adhuc david ut loquatur
ad te? Tu enim scis servum tuum
domine deus. Propter verbum tuum et secundum cor
tuum fecisti omnia magnalia hec,
ita ut notum faceres servo tuo. Idcir-
co magnificatus es domine deus,
quia non est similis tui, neque est deus
extra te in omnibus que audivimus auri-
bus nostris. Que est autem gens ut populus
tuus israel in terra, propter quem ivit deus
ut redimeret eum sibi in populum
et poneret sibi nomen, faceretque
eis magnalia et horribilia super
terram a facie populi tui quem redemis-
ti tibi ex egypto, gentem et deum
eius. Et firmasti tibi populum meum
tuum israel in populum sempiternum,
et tu factus es domine deus eis in deum.
Nunc ergo domine deus verbum quod lo-
cutus es super servum tuum et
super domum eius suscita in sempiternum
et fac sicut locutus es, et magni-
ficetur nomen tuum usque in sem-
piternum atque dicatur: Dominus exerci-
tuum deus super israel. Et domus servi
tui david erit stabilita coram
domino. Quia tu domine exerci-
tuum deus israel revelasti auriculam
servi tui dicens: Domum edificabo
tibi. Propterea invenit servus tuus cor
suum ut oraret te oratione hac. Nunc
ergo domine deus tu es verus deus, et
verba tua erunt vera. Locutus
es enim ad servum tuum bona hec.
Incipe igitur et benedic domui
servi tui ut sit in sempiternum
coram te, quia tu domine deus
locutus es hec, et benedictione tua
benedicetur domus servi tui in
sempiternum.

VIII

Factum est autem post hec percussit
david philisteos et humiliavit
eos, et tulit david frenum tribu-
ti de manu philistiim. Et percussit
moab, et mensus est eos funiculo co-
equans terre. Mensus est autem duos fu-
niculos unum ad occidendum, et unum ad
vivificandum. Factusque est moab david
serviens sub tributo. Et percussit
david adadezer filium roob regem
soba, quando profectus est ut domina-
retur super flumen eufraten. Et cap-
tis david ex parte eius mille dec-
tibus et xx milibus peditum subnerva-
vit omnes iugales curruum. Dereliquit
autem ex eis c currus. Venit quoque
syria damasci ut presidium ferret
adadezer regi soba, et percussit david
de syria xxii milia virorum, et posuit
david presidium in syria damasce-
na, et est syria serviens david
sub tributo. Servavitque dominus
david in omnibus ad que profectus
est. Et tulit david arma aurea
que habebant servi adadezer, et at-
tulit ea in ierusalem. Et de bete et de
beroth civitatibus adadezer tulit
rex david es multum nimis, de quo
fecit salomon omnia vasa erea in templo
et mare eneum et columnas et al-
tare. Audivit autem thou rex emath
quod percussisset david omne robur ada-
dezer, et misit thou ioram filium su-
um ad regem david ut salutaret eum
congratulans et gratias ageret, eo quod
expugnasset adadezer et percussisset
eum. Hostis quippe erat thou ada-
dezer, et in manu eius erant va-
sa argentea et vasa aurea et vasa
erea, que et ipsa sanctificavit rex david do-
mino cum argento et auro quod sancti-

verat de universis gentibus quas subegerat de Syria et Moab et filiis Amon et Philisthiim et Amalech et de manubiis Adadezer filii Roob regis Soba. Fecit quoque David sibi nomen cum reverteretur capta Syria in valle Salinarum, cesis .x. et viii. milibus. Et in Gebelem[?] ad .xx. tria milia. Et posuit in Ydumea custodes statuitque presidium. Et facta est universa Ydumea serviens David. Et servavit dominus David in omnibus ad quecumque profectus est. Et regnavit David super omnem Israel. Faciebat quoque David iudicium et iusticiam omni populo suo. Ioab autem filius Sarvie erat super exercitum. Porro Iosaphat filius Achilud erat a commentariis. Et Sadoch filius Achitob et Achimelech filius Abiathar erant sacerdotes. Et Saraias scriba. Banaias autem filius Ioiade super Cerethi et Phelethi. Filii autem David sacerdotes erant.

IX

Et dixit David: Putasne est aliquis qui remanserit de domo Saul, ut faciam cum eo misericordiam propter Ionathan? Erat autem de domo Saul servus nomine Siba. Quem cum vocasset ad se rex, dixit ei: Tune es Siba? Et ille respondit: Ego sum servus tuus. Et ait rex: Numquid superest aliquis de domo Saul, ut faciam cum eo misericordiam Dei? Dixitque Siba regi: Superest filius Ionathan debilis pedibus. Ubi, inquid, est? Et Siba ad regem: Ecce, ait, in domo est Machir filii Amiel in Lodobar. Misit ergo rex David et tulit eum de domo Machir filii Amiel de Lodobar. Cum autem venisset Miphiboseth filius Ionathe filii Saul ad David, corruit in faciem suam et adoravit. Dixitque David: Miphiboseth? Qui respondit: Adsum, servus tuus. Et ait ei David: Ne timeas, quia faciens faciam in te misericordiam propter Ionathan patrem tuum, et restituam tibi omnes agros Saul patris tui, et tu comedes panem in mensa mea semper. Qui adorans eum dixit: Quis ego sum servus tuus, quoniam respexisti super canem mortuum similem mei? Vocavit itaque rex Sibam puerum Saul et dixit ei: Omnia quecumque fuerunt Saul et universam domum eius dedi filio domini tui. Operare igitur ei terram tu et filii tui et servi tui, et inferes filio domini tui cibos ut alatur. Miphiboseth autem filius domini tui comedet semper panem super mensam meam. Erant autem Sibe .xv. filii et .xx. servi. Dixitque Siba ad regem: Sicut iussisti domine mi rex servo tuo, sic faciet servus tuus. Et Miphiboseth comedet super mensam meam quasi unus de filiis regis. Habebat autem Miphiboseth filium parvulum nomine Micha. Omnis vero cognatio domus Sibe serviebat Miphiboseth. Porro Miphiboseth habitabat in Ierusalem, quia de mensa regis iugiter vescebatur. Et erat claudus utroque pede.

X

Factum est autem post hec ut moreretur Naas rex filiorum Amon, et regnaret Anon filius eius pro eo. Dixitque David: Faciam misericordiam cum Anon filio Naas sicut fecit pater eius mecum misericordiam. Misit ergo David consolans eum per servos suos super patris interitu. Cum autem venissent servi David in terram filiorum Amon, dixerunt principes filiorum Amon ad Anon dominum suum: Putas quod propter honorem patris tui miserit David ad te consolatores, et non ideo ut explorarent et investigarent civitatem, et ut everteret eam misit David servos suos ad te? Tulit itaque Anon servos David rasitque dimidiam partem barbe eorum, et precidit vestes eorum medias usque ad nates, et dimisit eos. Quod cum nunciatum esset David, misit in occursum eorum. Erant enim viri confusi turpiter valde. Et mandavit eis David dicens: Manete in Iericho donec crescat barba vestra, et tunc revertimini. Videntes autem filii Amon quod iniuriam fe-

essent David: miserunt et con-
duxerunt mercede Syrum Roob et Sy-
rum Soba, xx milia peditum, et a re-
ge Maacha mille viros, et ab Is-
tob xii milia virorum. Quod cum
audisset David, misit Ioab et om-
nem exercitum bellatorum. et om-
nem exercitum. Egressi sunt ergo fi-
lii Amon, et direxerunt aciem ante
ipsum introitum porte. Syrus autem
Soba et Roob et Istob et Maacha se-
orsum erant in campo. Videns igitur
Ioab quod preparatum esset adver-
sum se prelium et ex adverso et post ter-
gum, elegit sibi ex omnibus electis
Israel et instruxit aciem contra Syrum. Re-
liquam autem partem populi tradidit Ab-
isai fratri suo. Qui direxit aciem
adversum filios Amon. Et ait Ioab:
Si prevaluerint adversum me Syri, e-
ris michi in adiutorium. Si autem
filii Amon prevaluerint adversum
te, auxiliabor tibi. Esto vir fortis
et pugnemus pro populo nostro et pro
civitate dei nostri. Dominus autem
faciet quod bonum est in conspectu suo.
Iniit itaque Ioab et populus eius qui
erat cum eo certamen contra Syros. Qui sta-
tim fugerunt a facie eius. Filii autem
Amon videntes quod fugissent
Syri, fugerunt et ipsi a facie Abi-
sai et ingressi sunt civitatem.
Reversusque est Ioab a filiis Amon
et venit Ierusalem. Videntes igitur
Syri quia corruissent coram Israel
congregati sunt pariter. Misit-
que Adadezer et eduxit Syros qui
erant trans flumen et adduxit
eorum exercitum. Sobach autem magi-
ster militie Adadezer erat princeps
eorum. Quod cum nuntiatum esset David,
contraxit omnem Israel et transivit
Iordanem et venit in Helema.
Et direxerunt aciem Syri ex adverso
David et pugnaverunt contra eum. Fu-
geruntque Syri a facie Israel et
occidit David de Syris .dcc. curru-
um et .xl. milia equitum; et Sobach prin-
cipem militie percussit, qui
mortuus est. Videntes autem
universi reges qui erant in presidio
Adadezer se victos esse ab Isr-
runt pacem cum Israel et servierunt
eis. Timueruntque Syri auxi-
lium prebere filiis Amon. XI

Factum est autem vertente anno
eo tempore quo solent re-
ad bella procedere, misit David
et servos suos cum eo et universum
et vastaverunt filios Amon et obse-
Rabbath. David autem remans-
Ierusalem. Dum hec agerentur, ac-
quadam die ut surgeret David
strato suo post meridiem et de-
ambularet in solario domus reg-
viditque mulierem se lavantem
ex adverso super solarium sui;
erat autem mulier pulchra nimis.
Misit ergo David et requisivit que esset
Nuntiatumque est ei quod
esset Bethsabee filia Heliam
uxor Urie Ethei. Missis itaque Da-
nuntiis tulit eam. Que cum in-
gressa esset ad illum, dormivit cu-
ea; statimque sanctificata est ab immu-
ditia sua, et reversa est domum suam
concepto fetu. Mittensque nuntia-
vit David et ait: Concepi. Misit autem
Ioab ad David dicens: Mitte
Uriam Etheum. Misitque
Uriam ad David. Et venit Uri-
ad David. Quesivitque David
recte ageret Ioab et populus, et
ministraretur bellum. Et
dixit David ad Uriam: Vade in domum
et lava pedes tuos. Egressusque est
Urias de domo regis, secutusque
eum cibus regius. Dormivit autem
Urias ante portam domus
cum aliis servis domini sui
non descendit ad domum suam.
Nuntiatumque est David a dicentibus:
Non ivit Urias ad domum suam.
Ait David ad Uriam: Numquid
de via venisti? Quare non descendisti in
domum tuam? Et ait Urias

Archa dei et israhel et iuda habitant in
papilionibus, et dominus meus ioab.
et servi domini mei super faciem
terre manent: et ego ingrediar do-
mum meam ut comedam et bibam
et dormiam cum uxore mea? Per salu-
tem tuam, et per salutem anime tue non
faciam hanc rem. Ait ergo david
ad uriam. Mane hic etiam hodie, et cras
dimittam te. Mansit urias in ierusalem
in die illa et altera. et vocavit eum david
ut comederet coram se et biberet
et inebriavit eum. Qui egressus ves-
pere dormivit in strato suo cum
servis domini sui, et in domum suam
non descendit. Factum est ergo mane
et scripsit david epistolam ad ioab.
misitque per manum urie scribens
in epistola. Ponite uriam ex adverso bel-
li ubi fortissimum est prelium, et derelinquite
eum, ut percussus intereat. Igitur cum
ioab obsideret urbem, posuit uri-
am in loco ubi sciebat viros fortis-
simos esse. Egressique viri de civitate
bellabant adversus ioab. et ceciderunt
de populo servorum david, et mortuus
est etiam urias etheus. Misit itaque
ioab. et nuntiavit david omnia ver-
ba prelii. precepitque nuntio dicens.
Cum compleveris universos sermones
belli ad regem, si eum videris
indignari et dixerit. Quare accessistis
ad murum ut preliaremini? An
ignorabatis quod multa desuper
ex muro tela mittantur? Quis
percussit abimelech filium ierobo-
al? Nonne mulier misit super eum
fragmen mole de muro, et interfecit
eum in thebes? Quare iuxta murum
accessistis? dices. Etiam urias ser-
vus tuus etheus occubuit. Abiit
ergo nuntius et venit et narravit david
omnia que ei preceperat ioab. Et dixit
nuntius ad david. Prevaluerunt adver-
sum nos viri, et egressi sunt ad nos
in agrum. Nos autem facto impetu
persecuti eos sumus usque ad por-
tam civitatis. et direxerunt iacu-
la sagittarii ex muro desuper
ad servos tuos. mortuique sunt
ex servis regis. Quin et servus
tuus urias etheus mortuus est.
Et dixit david ad nuntium. Hec dices
ioab. Non te frangat ista res.
Varius enim eventus est belli et
nunc hunc, et nunc illum consumit gla-
dius. Conforta bellatores tuos ad-
versus urbem, ut destruas eam, et
exhortare eos. Audivit autem uxor
urie quod mortuus esset urias
vir suus. et planxit eum. Trans-
acto autem luctu misit david et in-
troduxit eam in domum suam. et
facta est ei uxor. peperitque ei fili-
um. Et displicuit verbum hoc quod
fecerat david coram domino.

XII

Misit ergo nathan ad david dominus. Qui
cum venisset ad eum, dixit ei.
Duo viri erant in civitate una, unus dives
et alter pauper. Dives habebat oves
et boves plurimos valde. Pauper
autem nichil habebat omnino preter oviculam
unam parvulam quam emerat
et nutrierat. et que creverat apud eum
cum filiis eius simul de pane eius
comedens, et de calice eius bibens
et in sinu illius dormiens. eratque
illi sicut filia. Cum autem pere-
grinus quidam venisset ad divitem,
parcens ille sumere de ovibus et de bo-
bus suis, ut exhiberet convivio pere-
grino illi qui venerat ad se, tulit ovem
viri pauperis, et preparavit cibos
homini qui venerat ad se. Iratus autem
indignatione david adversum homi-
nem illum nimis. dixit ad nathan.
Vivit dominus quoniam filius mortis
est iste vir qui fecit hoc. Ovem red-
det in quadruplum eo quod fece-
rit verbum istud, et non pepercerit. Dixit
autem nathan ad david. Tu es vir il-
le qui fecisti rem hanc. Hec dicit dominus
deus israhel. Ego unxi te in regem super
israhel. et ego erui te de manu saul.
et dedi tibi domum domini tui in sinu tuo.

dedique tibi domum israhel et iuda. Et si
parva sunt ista: adiciam tibi multo
maiora. Quare ergo contempsisti verbum
domini ut faceres malum in conspectu meo?
Uriam ettheum percussisti gla-
dio, et uxorem illius accepisti tibi
in uxorem, et interfecisti eum gladio
filiorum amon. Quamobrem non recedet
gladius de domo tua usque in sempi-
ternum, eo quod despexeris me, et
tuleris uxorem urie ethei ut esset
uxor tua. Itaque hec dicit dominus.
Ecce ego suscitabo super te malum
de domo tua, et tollam uxores tu-
as et dabo proximo tuo, et dormiet
cum uxoribus tuis in oculis solis huius.
Tu enim fecisti abscondite: ego autem
faciam verbum istud in conspectu omnis
israhel et in conspectu solis huius. Et di-
xit david ad nathan. Peccavi domino.
Dixitque nathan ad david. Dominus quoque
transtulit peccatum tuum. Non morie-
ris. Verumptamen quoniam blasfemare fecis-
ti inimicos nomen domini propter verbum hoc,
filius qui natus est tibi: morte
morietur. Et reversus est nathan
in domum suam. Percussit quoque dominus
parvulum quem peperat uxor urie
david, et desperatus est. Deprecatusque
est david dominum pro parvulo.
Et ieiunavit david ieiunio, et ingres-
sus seorsum iacuit super terram.
Venerunt autem seniores domus
eius cogentes eum ut surgeret
de terra. Qui noluit nec comedit
cum eis cibum. Accidit autem die septi-
ma ut moreretur infans. Timuerunt
que servi david nuntiare ei quod mor-
tuus esset parvulus. Dixerunt enim.
Ecce cum parvulus adhuc viveret
loquebamur ad eum, et non audiebat no-
stram vocem: quanto magis si dixeri-
mus mortuus est puer, se affli-
get. Cum ergo audisset david servos
suos mussitantes, intellexit quod
mortuus esset infantulus. Dixitque
ad servos suos. Num quid mortuus
est puer? Qui responderunt ei: mortuus
est. Surrexit ergo david de ter-
ra, et lotus unctusque est. Cumque mutas-
set vestem, ingressus est domum domini et ad-
oravit. Et venit in domum suam,
petivitque ut ponerent ei panem, et
comedit. Dixerunt autem ei servi.
Quis est sermo quem fecisti? propter infan-
tem cum adhuc viveret ieiunas-
ti et flebas, mortuo autem puero
surrexisti et comedisti panem. Qui
ait. Propter infantem cum adhuc vi-
veret ieiunavi et flevi. Dicebam
enim: Quis scit si forte donet eum mihi dominus
et vivat infans. Nunc autem quia
mortuus est, quare ieiunem? Num-
quid potero revocare eum amplius? Ego va-
dam magis ad eum. Ille vero non rever-
tetur ad me. Et consolatus est david
bersabee uxorem suam. Ingressus-
que est ad eam, et dormivit cum
ea. Que genuit filium, et vocavit nomen
eius salomonem, et dominus dilexit
eum. Misitque eum in manu na-
than prophete, et vocavit nomen eius amabilis
domino, eo quod dominus diligeret eum.
Igitur pugnabat ioab contra rabbath
filiorum amon, et expugnavit
urbem regiam. Misitque ioab nun-
tios ad david dicens. Dimicavi
adversum rabath, et capienda est
urbs aquarum. Nunc igitur congrega re-
liquam partem populi, et obside civitatem et ca-
pe eam: ne cum a me vastata
fuerit urbs, nomini meo ascribatur
victoria. Congregavit itaque david
omnem populum, et profectus est adver-
sum rabath. Cumque dimicasset,
cepit eam. Et tulit diadema re-
gis eorum de capite eius, pondo auri
talentum, habens gemmas preciosissimas,
et impositum est super caput david.
Sed et predam civitatis asportavit mul-
tam valde. Populum quoque eius addu-
cens serravit et circumegit super
eos ferrata carpenta, divisitque
cultris, et traduxit in typo la-
terum. Sic fecit universis civitatibus filiorum
amon. Et reversus est david et omnis

Capitulum tredecimum XIII

Factum est autem post haec ut absa-
lon filii david sororem specio-
sissimam vocabulo thamar. ad-
amaret amon filius david. et depe-
riret in eam. ita ut propter amorem
eius egrotaret. quia cum esset vir-
go difficile videbatur ei. ut quip-
piam inhoneste ageret cum ea. E-
rat autem amon amicus nomine
ionadab filius semmaa fratris david
vir prudens valde. Qui dixit ad
eum. Quare sic attenuaris macie fi-
li regis per singulos dies. Cur non
indicas michi. Dixitque ei amon. Tha-
mar sororem fratris mei absalon amo.
Cui respondit ionadab. Cuba super
lectum tuum. et languorem simula.
Cumque venerit pater tuus ut visitet
te: dic ei. Veniat thamar soror mea
ut det michi cibum. et faciat pul-
mentum ut comedam de manu ei(us).
Accubuit igitur amon. et quasi egrotare
cepit. Cumque venisset rex ad vi-
sitandum eum: ait amon ad regem.
Veniat obsecro thamar soror mea
ut faciat in oculis meis duas sorbi-
tiunculas. et cibum paratum capi-
am de manu eius. Misit igitur thamar
david ad thamar domum dicens. Ve-
ni in domum amon fratris tui. et fac ei
pulmentum. Venitque thamar in domum a-
mon fratris sui. Ille autem iacebat.
Que tollens farinam conmiscuit
et liquefaciens in oculis eius fecit
sorbitiunculas. Tollensque quod coxe-
rat effudit et posuit coram eo. Et
noluit comedere. Dixitque amon. Eicite
universos a me. Cumque eiecissent omnes:
dixit amon ad thamar. Infer cibum
in conclave ut vescar de manu tu-
a. Tulit ergo thamar sorbitiunculas
quas fecerat. et intulit ad amon fratrem
suum in conclavi. Cumque obtulisset
ei cibum. apprehendit eam et ait.
Veni cuba mecum soror mea. Que
respondit ei. Noli frater mi. noli oppri-
mere me. neque enim hoc fas est in
israel. Noli facere stultitiam hanc. E-
go enim ferre non potero obprobrium
meum. et tu eris quasi unus de insipienti-
bus in israel. Quin potius loquere ad re-
gem et non negabit me tibi. Noluit
autem adquiescere sermonibus eius. sed
prevalens viribus oppressit eam. et cu-
buit cum illa. Et exosam eam
habuit amon odio magno nimis.
ita ut maius esset odium quo
oderat eam amore quo ante dilexe-
rat. Dixitque ei amon. Surge va-
de. Que respondit ei. Maius est
hoc malum quod nunc agis ad-
versum me quam quod ante fecisti
expellens me. Et noluit audire eam.
Sed vocato puero qui ministrabat
ei dixit. Eice hanc a me foras. et
claude ostium post eam. Que in-
duta erat talari tunica. Huiuscemo-
di enim filie regis virgines vestibus
utebantur. Eiecit itaque eam minister
illius foras. clausitque fores post eam.
Que aspergens cinerem capiti suo
scissa talari tunica. inpositisque ma-
nibus super caput suum. ibat ingrediens
et clamans. Dixit autem ei absalon fra-
ter suus. Numquid amon frater tuus con-
cubuit tecum. Sed nunc soror ta-
ce. frater tuus est. neque affligas cor tuum pro
hac re. Mansit itaque thamar con-
tabescens in domo absalon fratris
sui. Cum autem audisset rex david
verba haec. contristatus est valde. et no-
luit contristari spiritum amon filii
sui. quoniam diligebat eum. quia primo-
genitus erat ei. Porro non est locutus
absalon ad amon. nec malum nec
bonum. Oderat enim absalon amon
eo quod violasset thamar sororem
suam. Factum est autem post tempus bienni-
i ut tonderentur oves absalon in baala-
sor que est iuxta effraym. et voca-
vit absalon omnes filios regis. Ve-
nitque ad regem et ait ad eum. Ecce
tondentur oves servi tui. Veniat
oro rex cum servis suis ad servum
suum. Dixitque rex ad absalon. Noli

filium meum. noli rogare ut veniamus
omnes et gravemus te. Cum autem
cogeret eum, et noluisset ire, benedi
xit ei. Et ait absalon ad david. Si
non vis venire, veniat saltem obse
cro nobiscum frater meus amnon. Dixit
que ad eum rex. Non est necesse ut va
dat tecum. Coegit itaque absalon eum,
et dimisit cum eo amnon et universos
filios regis. Fecerat que absalon con
vivium quasi convivium regis. Preceperat
autem absalon pueris suis dicens. Obser
vate cum temulentus fuerit amnon
vino, et dixero vobis percutite eum et in
terficite, nolite timere. Ego enim sum
qui precipio vobis. Roboramini et
estote viri fortes. Fecerunt ergo pueri ab
salon adversum amnon, sicut prece
rat illis absalon. Surgentes que omnes
filii regis ascenderunt singuli mu
las suas et fugerunt. Cumque adhuc
pergerent in itinere, fama pervenit ad
david dicens. Percussit absalon
omnes filios regis, et non remansit
ex eis saltem unus. Surrexit itaque
rex et scidit vestimenta sua, et cecidit
super terram. Et omnes servi illius
qui assistebant ei sciderunt vesti
menta sua. Respondens autem ionadab
filius semmaa fratris david dixit. Ne
estimet dominus meus rex quod
omnes pueri filii regis occisi sint. Amnon
solus mortuus est, quoniam in odio
absalon erat positus ex die qua
oppressit thamar sororem eius. Nunc
ergo ne ponat dominus meus rex
cor suum verbum istud opprimens,
dicens. omnes filii regis occisi sunt,
quoniam amnon solus mortuus est. Fugit
autem absalon. Et elevavit puer
speculator oculos suos, et aspexit:
et ecce populus multus veniebat per i
ter devium ex latere montis. Dixit
autem ionadab ad regem. Ecce filii
regis adsunt. iuxta verbum servi
tui sic factum est. Cumque cessasset
loqui, apparuerunt filii regis.
Et intrantes levaverunt vocem

Rex et omnes servi ab
et planxerunt

suam et fleverunt ploratu
no nimis. Porro absalon
abiit ad tholomai filium
regem gessur. Luxit ergo
filium suum amnon multis
Absalon autem cum fugisset
nisset in gessur, fuit ibi
annis. Cessavitque rex
qui absalon, eo quod consola
super amnon interitu. XII
Intelligens autem ioab filius
vie quod cor regis versum
absalon, misit thecuam et tul
mulierem sapientem, dixitque
eam. Lugere te simula, et indu
veste lugubri, et ne ungaris
ut sis quasi mulier iam plurimo
lugens mortuum. Et ingredieris
regem, et loqueris sermones hu
iuscemodi. Posuit autem ioab ver
suo. Itaque cum fuisset ingr
et thecuites ad regem, cecid
ram eo super terram, et adora
dixit. Salva me rex. Et ait ad
rex. Quid causae habes? Que respondit
mulier vidua ego sum. Mortu
est enim vir meus, et ancille
erant duo filii. Qui rixati sunt
adversum se in agro. Nullusque
qui eos prohibere posset, et percussit
alterum, et interfecit eum. Et ecce
surgens universa cognatio adv
ancillam tuam dicit. Trade eum
qui percussit fratrem suum, ut occi
eum pro anima fratris sui quem interfecit, et
amus heredem. Et quaerunt extingue
re scintillam meam que relicta
ut non supersit viro meo nomen
liquie super terram. Et ait rex
mulierem: Vade in domum tuam
et ego iubebo pro te. Dixitque
thecuitis ad regem: In me domine mi
rex sit iniquitas et in domum
mei. Rex autem et thronus eius
innocens. Et ait rex. Qui contradixerit
educ eum ad me, et ultra non ad
ut tangat te. Que ait. Recor
rex domini dei sui, ut non multip

tur proximi sanguinis ad ulciscendum
et nequaquam interficiant filium
meum. Qui ait: Vivit dominus, quia
non cadet de capillis filii tui super
terram. Dixit ergo mulier: Loquatur
ancilla tua ad dominum meum regem ver-
bum. Et ait: Loquere. Dixitque mulier:
Quare cogitasti istiusmodi rem contra po-
pulum dei? Et locutus est rex verbum
istud ut peccet, et non reducat eiectum
suum. Omnes morimur, et quasi aque di-
labimur in terram que non revertentur.
Nec vult deus perire animam, sed re-
tractat cogitans ne penitus pereat
qui abiectus est. Nunc igitur veni ut lo-
quar ad dominum meum regem verbum
hoc presente populo. Et dixit ancilla
tua: Loquar ad regem, si quomodo
faciat rex verbum ancille sue. Et
audivit rex verbum ut liberaret ancil-
lam suam de manu omnium qui vole-
bant de hereditate domini delere me
et filium meum simul. Dicat ergo ancilla tua
ut fiat verbum domini mei regis sicut
sacrificium. Sicut enim angelus domini
sic est dominus meus rex ut nec be-
nedictione nec maledictione moveatur.
Unde et dominus deus tuus est tecum. Et re-
spondens rex dixit ad mulierem: Ne
abscondas a me verbum quod a te in-
terrogo. Dixitque ei mulier: Loquere do-
mine mi rex. Et ait rex: Numquid
manus Ioab tecum est in omnibus
istis? Respondit mulier et ait: Per salutem
anime tue domine mi rex, nec ad si-
nistram nec ad dexteram est ex omni-
bus his que locutus est dominus meus
rex. Servus enim tuus Ioab ipse
precepit mihi, et ipse posuit in os ancil-
le tue omnia verba hec, ut verterem fi-
guram sermonis huius. Servus
enim tuus Ioab precepit istud. Tu autem
domine mi rex sapiens es sicut
habet sapientiam angelus dei, ut intelligas
omnia super terram. Et ait rex ad
Ioab: Ecce placatus feci verbum tuum.
Vade igitur et revoca puerum Absalon. Ca-
densque Ioab super faciem suam in

terram adoravit et benedixit regi.
Et dixit Ioab: Hodie intellexit ser-
vus tuus quia inveni gratiam in ocu-
lis tuis domine mi rex. Fecisti enim
sermonem domine servi tui. Surrexit er-
go Ioab et abiit in Gessur et adduxit
Absalon in Ierusalem. Dixit autem rex:
Revertatur in domum suam, et faciem
meam non videat. Reversus est itaque
Absalon in domum suam, et faciem
eius non vidit. Porro sicut Absalon
vir non erat pulcher in omni Israel et
decorus nimis. A vestigio pedis
usque ad verticem non erat in eo ulla
macula. Et quando magis ton-
debat capillos tanto amplius cres-
cebant. Semel autem in anno ton-
debatur, quia gravabat eum ce-
saries. Ponderabat capillos capi-
tis sui cc. siclis pondere publico. Na-
ti sunt autem Absalon filii tres et fi-
lia una nomine Thamar eleganti
forme. Mansitque Absalon in Ierusalem
duobus annis, et faciem regis non
vidit. Misit itaque ad Ioab ut mit-
teret eum ad regem. Qui noluit
venire ad eum. Cumque secundo mi-
sisset, et ille noluisset venire ad
eum, dixit servis suis: Scitis
agrum Ioab iuxta agrum meum ha-
bentem messem ordei. Ite igitur et suc-
cendite eam igni. Succenderunt
ergo servi Absalon segetem igni.
Et venientes servi Ioab scissis
vestibus suis dixerunt: Succenderunt
servi Absalon partem agri igni.
Surrexitque Ioab et venit ad Ab-
salon in domum eius et dixit: Quare
succenderunt servi tui segetem
meam igni? Et respondit Absalon
ad Ioab: Misi ad te obsecrans ut
venires ad me, et mitterem te ad
regem et diceres ei: Quare veni de
Gessur? Melius michi erat ibi
esse. Obsecro ergo ut videam faciem
regis. Quod si memor est iniqui-
tatis mee, interficiat me. Ingres-
sus Ioab ad regem nunciavit ei.

uocatus est absalon. et intrauit ad regem. et orauit super faciem terre coram eo. osculatus que est absalon.

XV.

Igitur post hec absalon fecit sibi currum et equites. et l. uiros qui precederent eum. Et mane consurgens absalon stabat iuxta introitum porte in uia. et omnem uirum qui habebat negocium ut ueniret ad regis iudicium uocabat absalon ad se. et dicebat. De qua ciuitate es tu. Qui respondens aiebat. Ex una tribu israel ego sum seruus tuus. Respondebat que ei absalon. Videntur michi sermones tui iusti et boni. Sed non est qui te audiat constitutus a rege. Dicebat que absalon. Quis me constituat iudicem super terram. ut ad me ueniant omnes qui habent negocium. ut iuste iudicem. Sed cum ad eum accederet homo ut salutaret eum: extendebat manum suam. et apprehendens osculabatur eum. Faciebat que hoc omni populo israel qui ueniebat ad iudicium. ut audiretur a rege. et sollicitabat corda uirorum israel. Post .iiii. autem annos dixit absalon ad regem dauid. Vadam et reddam uota mea que uoui domino in ebron. Vouens enim uouit seruus tuus cum esset in gessur syrie dicens. Si reduxerit me dominus in ierusalem sacrificabo domino. Dixit que ei rex dauid. [in pace. et surrexit] et abiit in ebron. Misit autem absalon exploratores in uniuersas tribus israel dicens. Statim ut audieritis clangorem buccine. dicite. regnabit absalon in ebron. Porro cum absalon ierunt cc. uiri de ierusalem uocati. euntes simplici corde. et causam penitus ignorantes. Accersiuit quoque absalon achitophel gilonitem consiliarium dauid de ciuitate sua gilo. Cumque immolaret uictimas. facta est coniuratio ualida. populus que concurrens

augebatur cum absalon. Ve[nit] igitur nuncius ad dauid dicens[: To]to corde uniuersus israel sequitur absalon. Et ait dauid seruis suis [qui] erant cum eo in ierusalem. Sur[gi]te et fugiamus. Non enim e[rit] nobis effugium a facie absalon[. Festi]nate egredi ne forte ueniens [oc]cupet nos. et impleat super nos [rui]na. et percutiat ciuitatem in [ore] gladii. Dixerunt que serui regis [ad] eum. Omnia quecumque preceperit dominus noster rex. libenter exequimur serui tui. Egressus est itaque rex et uniuersa domus eius pedibus suis. Et dereliquit rex x. mulieres concubinas ad custodiendam domum. Egressus que rex et omnis israel pedibus suis stetit procul a domo. et uniuersi serui eius ambulabant iuxta eum. et legiones cerethi et pherethi. et omnes gethei pugnatores ualidi. dc. uiri qui secuti eum fuerant de geth pe[dites] precedebant regem. Dixit autem rex ad ethai getheum. Cur uenis nobiscum. Reuertere et habita cum rege quia peregrinus es et egressus es de loco tuo. Heri uenisti et hodie compelleris nobiscum egredi. Ego autem uadam quo iturus sum. Reuertere et reduc tecum fratres tuos. et dominus faciat tecum misericordiam et ueritatem quia ostendisti gratiam et fidem. Et respondit ethai regi dicens. Viuit dominus et uiuit dominus meus rex. quoniam in quocumque loco fueris domine mi rex. siue in morte siue in uita ibi erit seruus tuus. Et ait dauid ethai. Veni et transi. Et transiuit ethai getheus. et omnes uiri qui cum eo erant. et reliqua multitudo. Omnes que flebant uoce magna. et uniuersus populus transibat. Rex quoque transgrediebatur torrentem cedron. et cunctus populus incedebat contra uiam que respicit ad desertum. Venit autem et sadoch sacerdos. et uniuersi leuite cum eo

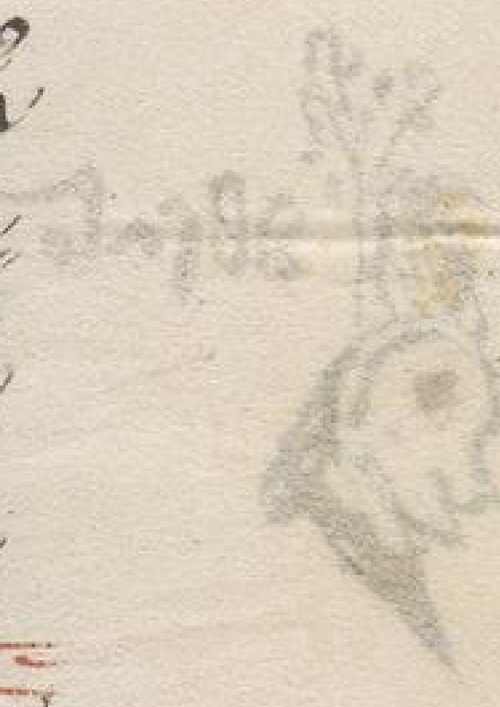
uerunt archam federis dei. et deposu-
erunt archam dei. Et ascendit a-
biathar donec expletus esset omnis
populus qui egressus fuerat de civitate.
Et dixit rex ad Sadoch. Reporta
archam dei in urbem. Si invenero
gratiam in oculis domini reducet
me. et ostendet mihi eam. et tabernacu-
lum suum. Si autem dixerit mihi: non
places: presto sum. faciat quod bo-
num est coram se. Et dixit rex ad
Sadoch sacerdotem. O videns revertere
in civitatem in pace. et Achimaas
filius tuus. et Ionathan filius A-
biathar. duo filii vestri sint vobis-
cum. Ecce ego abscondar in cam-
pestribus deserti donec veniat ser-
mo a vobis indicans mihi. Reportave-
runt igitur Sadoch. et Abiathar ar-
cham dei in ierusalem. et manserunt
ibi. Porro David ascendebat clivum
olivarum scandens et flens operto
capite. et nudis pedibus incedens.
Sed et omnis qui erat cum eo operto
capite ascendebat plorans. Nuntiatum
est autem David quod Achitophel
esset in coniuratione cum Absalon.
Dixitque David. Infatua queso domine con-
silium Achitophel. Cumque ascenderet
David summitatem montis in quo
adoraturus erat dominum. ecce occur-
rit ei Chusi Arachites scissa veste
et terra pleno capite. Et dixit ei Da-
vid. Si veneris mecum: eris mihi
oneri. Si autem in civitatem rever-
taris. et dixeris Absalon servus tuus
sum. rex patere me vivere. sicut fui
servus patris tui: sic ero servus
tuus. dissipabis consilium Achito-
phel. Habes autem tecum Sadoch.
et Abiathar sacerdotes. et omne ver-
bum quodcumque audieris de do-
mo regis indicabis Sadoch et Abia-
thar sacerdotibus. Sunt autem cum eis
duo filii eorum Achimaas filius Sa-
doch. et Ionathan filius Abiathar.
et mittetis per eos ad me omne ver-
bum quod audieritis. Veniente ergo

Chusi amico David in civitatem:
Absalon quoque ingressus est ierusalem.
Cumque David XVI
transisset paululum montis ver-
ticem: apparuit Siba puer Miphi-
boseth in occursum eius cum duobus
asinis. qui honerati erant .cc. pani-
bus. et .c. alligaturis uve passe. et .c.
massis palatarum. et duobus utribus
vini. Et dixit rex Sibe. Quid sibi
volunt hec? Respondit Siba. Domine mi
rex. asini domestici regis ut se-
deant. et panes et palate ad vescen-
dum pueris tuis. Vinum autem ut bi-
bat si quis defecerit in deserto. Et
ait rex. Ubi est filius domini tui? Re-
spondit Siba regi. Remansit in ieru-
salem dicens. Hodie restituet mihi
dominus domus Israel regnum patris
mei. Et ait rex Sibe. Tua sint
omnia que fuerunt Miphiboseth.
Dixitque Siba. Oro ut inveniam
gratiam coram te domine mi rex.
Venit ergo rex David usque Bahurim.
Et ecce egrediebatur vir inde de
cognatione domus Saul nomine Semei
filius Gera. procedebat egrediens. et
maledicebat. mittebatque lapides
contra David. et contra universos servos re-
gis David. Omnis autem populus et universi
bellatores a dextro et a sinistro
latere David regis incedebant. Ita
autem loquebatur Semei cum male-
diceret regi. Egredere vir sangui-
num. vir Belial. Reddidit tibi dominus u-
niversum sanguinem domus Saul
quoniam invasisti regnum pro eo. et de-
dit dominus regnum in manu
Absalon filii tui. et ecce premunt te
mala tua: quoniam vir sanguinum es.
Dixit autem Abisai filius Sarvie re-
gi. Quare maledicit canis hic mo-
riturus domino meo regi? Vadam
et amputabo caput eius. Et ait
rex. Quid mihi et vobis est filii
Sarvie? Dimittite eum ut male-
dicat. Dominus enim precepit ei
ut malediceret David. Et quis est

qui audeat dicere quare sic fecerit. Et ait
rex ad Abysai et universis servis
suis. Ecce filius meus qui egressus
est de utero meo querit animam meam.
quanto magis nunc hic filius ge-
mini. Dimitte eum ut maledicat
iuxta preceptum domini si forte res-
piciat dominus afflictionem meam.
et reddat michi bonum pro maledictione
hac hodierna die. Ambulabat
itaque David et socii eius per viam cum
eo. Semei autem per iugum montis
ex latere contra illum gradiebatur
maledicens et mittens lapidem
adversus eum. terramque spargens.
Venit itaque David rex et univer-
sus populus cum eo lassus. et refocillati
sunt ibi. Absalon autem et omnis
populus Israel ingressi sunt Ierusalem.
sed et Achitophel cum eo. Cum
autem venisset Chusi Arachi-
tes amicus David ad Absalon lo-
cutus est ad eum. Salve rex. Ad
quem Absalon. Hec est inquid
gratia tua ad amicum tuum. Quare
non ivisti cum amico tuo. Respondit-
que Chusi ad Absalon. Nequaquam.
quia illius ero quem elegit do-
minus et omnis hic populus et univer-
sus Israel et cum eo manebo. Sed
ut et hoc inferam. Cui ego ser-
viturus sum. Nonne filio regis.
Sicut parui patri tuo. ita parebo
et tibi. Dixit autem Absalon ad Achi-
tophel. Inite consilium quid agere debe-
amus. Et ait Achitophel ad Absalon.
Ingredere ad concubinas patris tui quas
dimisit ad custodiendam domum.
ut cum audierit omnis Israel quod
fedaveris patrem tuum. roborentur
tecum manus eorum. Tetendit
igitur Absalon tabernaculum in solario.
ingressusque est ad concubinas pa-
tris sui coram universo Israel. Consi-
lium autem Achitophel quod da-
bat in diebus illis quasi si quis consuleret
deum. sic erat omne consilium
Achitophel et cum esset cum David

et cum esset cum Absalon.
Dixit autem Achitophel a[d]
Absalon. Eligam michi duodecim
milia virorum. et consurgens persequ[ar]
David hac nocte. et irruens [super]
eum quippe quia lassus est [et]
solutis manibus percutiam
eum. Cumque fugerit omnis populus qu[i]
est. percutiam regem deso[latum]
et reducam universum popul[um]
quomodo unus homo reverti sole[t]
unum enim virum tu queris. et omnis
erit in pace. Placuitque ser[mo]
Absalon et cunctis maioribus
Israel. Ait autem Absalon. Vo[cate]
et Chusi Arachiten. et audiam[us]
quid etiam dicat ipse. Cumque ve[nisset]
Chusi ad Absalon. ait Absal[on]
eum. Huiuscemodi sermon[em]
locutus est Achitophel. Fac[ere debe]-
mus an non. Quod das consil[ium]
Dixit Chusi ad Absalon. Non [est]
bonum hoc consilium quod de[dit Achi]-
tophel hac vice. Et intulit r[ursum]
Chusi. Tu nosti patrem tuum et v[iros]
qui cum eo sunt esse fortissim[os]
et amaro animo. veluti si urs[a]
raptis catulis in saltu seviat. Sed et p[a]-
ter tuus vir bellator est. nec mor[abitur]
cum populo. Forsitan nunc la[titat]
in foveis. aut in uno quo v[oluerit]
loco. Et cum ceciderit unus
libet in principio audiet qui[cumque]
audierit et dicet. Facta est plag[a]
in populo qui sequebatur Absalon
tissimus quisque cuius cor est [quasi]
leonis. pavore solvetur. Scit
omnis populus Israel fortem esse pa[trem]
tuum. et robustos omnes qui [cum eo]
sunt. Sed hoc michi videtur rect[um]
esse consilium. Congregetur a[d te]
universus populus a Dan usque Be[rsabee]
quasi harena maris innumerab[ilis]
et tu eris in medio eoru[m. Et irrue]-
mus super eum in quocumque l[oco]
inventus fuerit. et operiemus e[um]
sicut solet ros super terram. [et ne]
unum quidem relinquemus de viris qui cum

nec unum quidem. Quod si urbem
aliquam fuerit ingressus, circumdabit
omnis Israel civitati illi funes, et tra-
hemus eam in torrentem, ut non
reperiatur nec calculus quidem ex ea.
Dixitque Absalon et omnes viri Israel:
Melius consilium Chusi Arachite
consilio Achitophel. Domini autem nu-
tu dissipatum est consilium Achitophel
utile, ut induceret Dominus super Absa-
lon malum. Et ait Chusi Sadoch et A-
biathar sacerdotibus: Hoc et hoc modo
consilium dedit Achitophel Absa-
lon et senioribus Israel, et ego tale et ta-
le dedi consilium. Nunc ergo mittite
cito et nuntiate David dicentes:
Ne moreris hac nocte in campestri-
bus deserti, sed absque dilatione transgre-
dere, ne forte absorbeatur rex et
omnis populus qui cum eo est. Ionathas
autem et Achimaas stabant iuxta
fontem Rogel. Abiit ancilla et
nuntiavit eis. Et illi profecti sunt,
ut referrent ad regem David nun-
cium. Non enim poterant videri aut
introire civitatem. Vidit autem
eos quidam puer, et indicavit Ab-
salon. Illi autem concito gradu
ingressi sunt domum cuiusdam viri
in Bahurim, qui habebat puteum in
vestibulo suo, et descenderunt in eum.
Tulit autem mulier et expandit ve-
lamen super os putei quasi siccans
tipsanas, et sic latuit res. Cumque
venissent servi Absalon in domum,
dixerunt ad mulierem: Ubi est A-
chimaas et Ionathas? Et respondit mu-
lier: Transierunt festinanter gusta-
ta paululum aqua. At hii qui querebant,
ipsos cum non invenissent, reversi sunt
in Ierusalem. Cumque abissent, ascende-
runt illi de puteo, et pergentes nun-
tiaverunt regi David et dixerunt: Sur-
gite et transite cito fluvium, quoniam
huiuscemodi dedit consilium contra vos
Achitophel. Surrexit ergo David et
omnis populus qui cum eo erat, et tran-
sierunt Iordanem donec dilucesce-
ret, antequam divulgaretur verbum. Et
nec unus quidem residuus fuit qui
non transiret fluvium. Porro Achi-
tophel videns quod non fuisset factum
consilium suum, stravit asinum
suum. Surrexitque et abiit in domum
suam et in civitatem suam. Et
disposita domo sua suspendio inte-
riit, et sepultus est in sepulchro
patris sui. David autem venit in Ca-
stra, et Absalon transivit Iordanem
ipse et omnes viri Israel cum eo. Ama-
sam autem constituit Absalon pro Ioab
super exercitum. Amasa autem erat
filius viri qui vocabatur Iethra
de Gezreli, qui ingressus est ad Abi-
gail filiam Naas sororem Sarvie,
que fuit mater Ioab. Et castra me-
tatus est Israel cum Absalon in terra
Galaad. Cumque venisset David
in Castra, Sobi filius Naas de Ra-
bath filiorum Amon, et Machir filius
Amiel de Lodobar, et Berzellai Ga-
laadites de Rogelim obtulerunt
ei stratoria et tapetia, et vasa fic-
tilia, frumentum et ordeum, et far-
inam et polentam, et fabam, et len-
tem, et frixum cicer, et mel, et bu-
tirum, oves et pingues vitulos.
Dederuntque David et populo qui cum
eo erant ad vescendum. Suspica-
ti sunt enim populum fame et siti
fatigari in deserto.

XVIII

Igitur considerato David populo suo
constituit super eos tribunos et centu-
riones, et dedit populi tertiam partem sub
manu Ioab, et tertiam sub manu
Abysai filii Sarvie fratris Ioab, et ter-
tiam sub manu Ethai qui erat de Geth.
Dixitque rex ad populum: Egrediar et
ego vobiscum. Et respondit populus: Non
exibis. Sive enim fugerimus, non
magnopere ad eos de nobis pertine-
bit; sive media pars ceciderit e no-
bis, non satis curabitur, quia tu unus
pro decem milibus computaris. Melius est
ergo ut nobis sis in urbe presidio. Ad
quos rex ait: Quod vobis videtur

Absalo

rectum hoc faciam. Stetit ergo
rex iuxta portam. egrediebatur
que populus per turmas suas centeni
et milleni. Et precepit rex ioab
et abisai et ethai dicens. Servate
michi puerum absalon. et omnis populus
audiebat precipientem regem cunc
tis principibus pro absalon. Itaque in
gressus est populus in campum contra israel.
Et factum est prelium in saltu effra
ym. et cesus est ibi populus israel ab exer
citu david. Factaque est plaga ibi
magna in die illa. xx. viginti mi
lium. Fuit autem ibi prelium
dispersum super faciem omnis terre.
et multo plures erant quos saltus
consumpserat de populo. quam hii quos
necaverat gladius in die illa.
Accidit autem ut occurreret absalon
servis david sedens mulo. Cumque
ingressus fuisset mulus subter
condensam quercum. et magnam
adhesit caput eius quercui. et illo sus
penso inter celum et terram. mulus
cui insederat pertransivit. Vidit
autem hoc quispiam. et nuntiavit
ioab dicens. Vidi absalon pendere
de quercu. Et ait ioab viro qui nunci
averat ei. Si vidisti quare non confo
disti eum cum terra. et ego dedissem
tibi. x. argenti siclos. et unum bal
theum. Qui dixit ioab. Si appen
deres in manibus meis mille argen
teos. nequaquam mitterem manum
meam in filium regis. Audienti
bus enim nobis precepit rex tibi et abi
sai. et ethai dicens. Custodite mi
chi puerum absalon. Set et si fecissem
contra animam meam audacter. nequaquam
hoc regem latere potuisset. et tu sta
res ex adverso. Et ait ioab. Non sicut
tu vis. set aggrediar eum coram te.
Tulit ergo ioab tres lanceas in manu
sua. et infixit eas in corde absalon.
Cumque adhuc palpitaret herens
in quercu. cucurrerunt. x. iuvenes
armigeri ioab. et percucientes inter
fecerunt eum. Cecinit autem ioab

bucina. et retinuit populum
ne persequeretur fugientem israel. no
parcere multitudini. Et tulerunt
salon. et proiecerunt eum in sal
in foveam grandem. et compor
taverunt super eum acervum la
magnum nimis. Omnis autem
git in tabernacula sua. Porro
lon erexerat sibi cum adhuc
ret. titulum qui est in valle
dixerat enim. Non habeo filium
erit monitum nominis mei
que titulum nomine suo. et appel
manum absalon usque ad die
Achimaas autem filius sadoch
Curram et nunciabo regi
iudicium fecerit ei dominus de ma
micorum eius. Ad quem ioab di
eris nuncius in hac die. Sed
abis in alia. hodie nolo te
re. filius enim regis mortuus
Et ait ioab chusi. Vade et nun
regi que vidisti. Adoravit chu
ab. et cucurrit. Rursus achi
as filius sadoch dixit ad io
Quid impedit si ego etiam
ram post chusi. Dixitque ei
Quid vis currere fili mi. ve
huc. Non eris boni nuncii
lus. Qui respondit. Quid enim
curraero. Et ait ei. Curre. C
ergo achimaas per viam
di. transivit chusi. David
sedebat inter duas portas. Spe
ulator qui erat in fastigio p
super murum. elevansque oculos vi
hominem solum currentem. Et
mans indicavit regi. Dixit
ei rex. Si solus est bonus nun
est in ore eius. Properante autem
et accedente propius. vidit spe
tor hominem alium currentem
vociferans in culmine ait
rex michi apparet homo curr
solus. Dixitque ei rex. Et iste
est nuncius. Speculator aut
templor ait cursum prio
cursum achimaas filii sa

ait rex: Vir bonus est, et nuncium bo-
num portans venit. Clamans autem
Achimaas dixit ad regem: Salve
rex. Et adorans regem coram eo
pronus in terram, ait: Benedictus domi-
nus deus tuus, qui conclusit homines
qui levaverunt manus suas contra dominum
meum regem. Et ait rex: Estne pax
puero Absalon? Dixitque Achimaas:
Vidi tumultum magnum cum mitteret
Ioab servus tuus, o rex, me servum
tuum: nescio aliud. Ad quem rex: Tran-
si, ait, et sta hic. Cumque ille transisset
et staret, rex apparuit Chusi, et veni-
ens ait: Bonum apporto nuncium, domine
mi rex. Iudicavit enim pro te hodie
dominus de manu omnium qui sur-
rexerunt contra te. Dixit autem rex ad Chu-
si: Estne pax puero Absalon? Cui re-
spondens Chusi: Fiant inquit sicut pu-
er inimici domini mei regis, et
universi qui consurgunt adversus eum in
malum. Contristatus itaque rex
ascendit cenaculum porte et flevit.
Et sic loquebatur vadens: Fili
mi Absalon, Absalon fili mi: quis
mihi tribuat ut ego moriar pro
te, Absalon fili mi, fili mi Absalon.

XIX

Nunciatum est autem
Ioab quod rex fleret et lugeret
filium suum. Et versa est victoria in
die illa in luctum omni populo. Au-
divit enim populus in die illa dici: Do-
let rex super filio suo. Et declinabat
populus in die illa ingredi civitatem, quo-
modo declinare solet populus versus et fugi-
ens de prelio. Porro rex operuit caput
suum, et clamabat voce magna: Fi-
li mi Absalon, Absalon fili mi.
Ingressus ergo Ioab ad regem in domum
dixit: Confudisti hodie vultus omnium
servorum tuorum qui salvam fece-
runt animam tuam, et animam filiorum
tuorum et filiarum tuarum, et animas uxorum
tuarum, et animas concubinarum tuarum. Di-
ligis odientes te, et odio habes diligen-
tes te. Et ostendisti hodie quia non
curas de ducibus tuis. Et vere cog-
novi modo, quia si Absalon vive-
ret, et omnes nos occubuissemus, tunc
placeret tibi. Nunc igitur surge et procede,
et alloquens satisfac servis tuis. Iuro
enim tibi per dominum quod si non exieris,
nec unus quidem remansurus sit tecum
nocte hac. Et peius erit tibi hoc quam
omnia mala que venerunt super te ab ado-
lescentia tua usque in presens. Surrexit
ergo rex et sedit in porta. Venitque univer-
sa multitudo coram rege. Israel autem
fugit in tabernacula sua. Omnis quoque
populus certabat in cunctis tribubus
Israel dicens: Rex liberavit de manu om-
nium inimicorum nostrorum. Ipse salvavit nos de
manu Philistinorum, et nunc fugit de
terra propter Absalon. Absalon autem quem
unximus super nos mortuus
est in bello. Usquequo siletis et non reducitis
regem? Et consilium totius Israel ve-
nit ad regem. Rex vero David mi-
sit ad Sadoch et Abiathar sacerdotes
dicens: Loquimini ad maiores natu
Iuda dicentes: Cur venistis novis-
simi ad reducendum regem in domum
suam? Sermo autem omnis Israel pervenit
ad regem, ut reducerent eum in domum
suam, quia dixerat rex. Hec dicentes ad
populum: Fratres mei vos, os meum et caro
mea vos: Quare novissimi reducitis
regem? Et Amase dicite: Nonne os me-
um et caro mea es? Hec faciat mihi
deus et hec addat, si non magister militie
fueris coram me omni tempore pro Ioab. Et
inclinavit cor omnium virorum
de Iuda quasi viri unius. Miseruntque
ad regem dicentes: Revertere tu et omnes
servi tui. Et reversus est rex et venit
usque ad Iordanem, et omnis Iuda ve-
nit in Galgala, ut occurreret regi,
et traduceret eum Iordanem. Festi-
navit autem Semei filius Gera filii
Iemini de Bahurim, et descendit
cum viris Iuda in occursum regis
David cum mille viris de Beniamin
et Siba puer de domo Saul, et xv filii
eius ac xx servi erant cum eo. Et
irrumpentes Iordanem ante regem

transierunt vada ut transduce-
rent domum regis et facerent iuxta ius-
sionem regis. Semei autem filius
gera prostratus coram rege cum
iam transisset iordanem dixit ad
eum. Ne reputes michi domine mi
iniquitatem. neque memineris iniu-
riarum servi tui in die qua egres-
sus es de ierusalem domine mi rex. neque
ponas rex in corde tuo. Agnosco enim
servus tuus peccatum meum. et idcirco
hodie primus veni de omni domo
ioseph. descendique in occursum do-
mini mei regis. Respondens vero abi-
sai filius sarvie dixit. Numquid
pro hiis verbis non occidetur semei
quia maledixit christo domini. Et ait
david. Quid michi et vobis filii sarvie.
Cur efficimini michi hodie in
sathan. Ergo ne hodie in sathan. ergo
ne hodie interficietur vir de israel.
An ignoras hodie me factum regem
super israel. Et ait rex semei. Non
morieris. Iuravitque ei. Miphibo-
seth quoque filius ionathan filii
saul descendit in occursum regis il-
lotis pedibus et intonsa barba. Ves-
tesque suas non laverat a die qua egres-
sus fuerat rex usque ad diem rever-
sionis eius in pace. Cumque ierusalem
occurrisset regi. dixit ei rex. Qua-
re non venisti mecum miphiboseth.
Et respondens ait. Domine mi rex
servus meus contempsit me. Di-
xique ei. Ego famulus tuus ut ster-
neret michi asinum. et ascendens ut
abirem cum rege. Claudus enim
sum servus tuus. Insuper et me
servum tuum accusavit ad te do-
minum regem. Tu autem domine mi
rex sicut angelus dei es. fac quod pla-
citum est tibi. Neque enim fuit do-
mus patris mei. nisi morti obnoxia
domino meo regi. Tu autem po-
suisti servum tuum inter convivas men-
se tue. Quid ergo habeo iuste querele.
aut quid possum ultra vocifera-
ri ad regem. Ait autem ei rex

Quid ultra loqueris. Fixum e
locutus sum. Tu et siba divid
sessiones. Respondit que miphibos
gi. Etiam cuncta accipiat p
reversus est dominus meus rex p
ce in domum suam. Berzellai
galaadites senex valde. descen
de rogelim traduxit regem
danem. paratus etiam ultra flu
prosequi eum. Erat autem berz
laadites senex valde. id est octoge
rius. Ipse prebuit alimenta regi cum
maneret in castris. Fuit quip
vir dives nimis. Dixit itaque
ad berzellai. Veni mecum ut
quiescas securus mecum in ieru
ait berzellai ad regem. Quot
dies annorum vite mee ut asc
cum rege in ierusalem. Octoge
sum hodie. Numquid vigent
sus mei ad discernendum sua
amarum. aut delectare potest
vum tuum cibus et potus. vel audi
sum ultra vocem cantorum at
tatricum. Quare servus tuus fit
ri domino meo regi. Paululum p
famulus tuus ab iordane te
indigeo hac vicissitudine. Se
oro ut revertar servus tuus et
ar in civitate mea. et sepeliar
sepulchrum patris mei. et matris
Est autem servus tuus cham
ipse vadat tecum domine mi
et fac ei quod tibi bonum vid
Dixit itaque ei rex. Mecum tr
ad chamaam. et ego faciam ei
quod tibi placuerit. et omne qu
pecieris a me impetrabis. Cum
transisset universus populus et re
nem. restitit. Et osculatus est
berzellai. et benedixit ei. et ille
est in locum suum. Transivit ergo
galgalam. et chamaam cum eo
autem populus iuda traduxerat
et media tantum pars affuerat
pulo israel. Itaque omnes viri isr
currentes ad regem dixerunt
te furati sunt fratres nostri viri

traduxerunt regem et domum eius trans Iordanem, et omnesque viros David cum eo. Et respondit omnis vir Iuda ad viros Israel: quia mihi propior est rex. Cur irasceris super hac re? Numquid comedimus aliquid ex rege, aut munera nobis data sunt? Et respondit vir Israel ad viros Iuda et ait: Decem partibus ego maior sum apud regem, magisque ad me pertinet David quam ad te. Cur fecisti mihi iniuriam, et non nuntiatum est mihi prior ut reducerem regem meum? Durius autem responderunt viri Iuda viris Israel.

XX

Accidit quoque ut ibi esset vir Belial nomine Seba filius Bochri vir Gemineus, et cecinit bucina et ait: Non est nobis pars in David, neque hereditas in filio Isai. Revertere in tabernacula tua, Israel. Et separatus est omnis Israel a David, secutusque est Seba filium Bochri. Viri autem Iuda adheserunt regi suo a Iordane usque Ierusalem. Cumque venisset rex in domum suam in Ierusalem, tulit decem mulieres concubinas suas quas dereliquerat ad custodiendam domum suam, et tradidit eas in custodiam alimenta eis prebens, et non est ingressus ad eas. Sed erant clause usque ad diem mortis sue in viduitate viventes. Dixit autem rex Amase: Convoca mihi omnes viros Iuda in diem tertium, et tu adesto presens. Abiit ergo Amasa ut convocaret Iudam, et moratus est extra placitum quod constituerat ei rex. Ait autem David ad Abisai: Nunc magis afflicturus est nos Seba filius Bochri quam Absalon. Tolle igitur servos domini tui et persequere eum, ne forte inveniat civitates munitas et effugiat nos. Egressi sunt ergo cum eo viri Ioab, Cerethi et Phelethi et omnes robusti exierunt de Ierusalem ad persequendum Seba filium Bochri. Cumque illi essent iuxta lapidem grandem qui est in Gabaon, Amasa veniens occurrit eis. Porro Ioab vestitus erat tunica stricta ad mensuram habitus sui, et desuper accinctus gladio dependente usque ad ilia in vagina, qui fabrefactus levi motu egredi poterat et percutere. Dixit itaque Ioab ad Amasam: Salve, mi frater. Et tenuit manu dextra mentum Amase quasi osculans eum. Porro Amasa non observavit gladium quem habebat Ioab, qui percussit eum in latere et effudit intestina eius in terram, et mortuus est, nec secundum vulnus apposuit. Ioab autem et Abisai frater eius persecuti sunt Seba filium Bochri. Interea de pueris David quidam viri cum vidissent et stetissent iuxta cadaver Amase de sociis Ioab dixerunt: Ecce qui voluit esse pro Ioab a comes David. Amasa autem conspersus sanguine iacebat in via media. Vidit hoc quidam vir, quod subsisteret omnis populus ad videndum eum, et amovit Amasam de via in agrum, operuitque eum vestimento, ne subsisterent transeuntes propter eum. Amoto autem illo de via transibat omnis vir sequens Ioab ad persequendum Sebam filium Bochri. Porro ille transierat per omnes tribus Israel usque ad Abelam in Beth Maacha, omnesque viri electi congregati fuerant ad eum. Venerunt itaque et oppugnabant eum in Abela, et in Bethmacha, et circumdederunt munitionibus civitatem, et obsessa est urbs. Omnis autem turba que erat cum Ioab moliebatur destruere muros. Et exclamavit mulier sapiens de civitate: Audite, audite, dicite Ioab: Appropinqua huc, et loquar tecum. Qui cum accessisset ad eam, ait illi: Tu es Ioab? Et ille respondit: Ego. Ad quem sic locuta est: Audi sermones ancille tue. Qui respondit: Audio. Rursumque illa: Sermo inquit dicebatur in veteri proverbio: Qui

interrogantes interrogent in abela
et sic perficiebant. Nonne ego sum
que respondeo veritatem israel? et tu
queris subvertere civitatem, et evertere
matrem in civitatibus israel. Quare pre
cipitas hereditatem domini? Respondensque
ioab ait. Absit, absit hoc a me: non
precipito, neque demolior. Non se sic ha-
bet res, sed homo de monte effraim si-
ba filius bochri cognomine le-
vavit manum suam contra regem david.
Tradite illum solum, et recedemus
a civitate. Et ait mulier ad ioab.
Ecce caput eius mittetur ad te
per murum. Ingressa est ergo ad omnem
populum, et locuta est eis sapienter.
Qui abscisum caput sibe filii bo-
chri proiecerunt ad ioab. Et ille ce-
cinit tuba, et recesserunt ab urbe
unusquisque in tabernacula sua.
Ioab autem reversus est ierusalem ad re-
gem. Fuit ergo ioab super omnem
exercitum israel. Banaias autem filius
ioiade super cerethaeos. Adhuram
vero super tributa. Porro iosaphat
filius achilud a commentariis. Siba
autem scriba. Sadoch vero et abia-
thar sacerdotes. Hyra autem hyai-
rites erat sacerdos david. XXI

Facta est quoque fames in diebus
david tribus annis iugiter. Et con-
suluit david oraculum domini. Dixit-
que dominus: Propter saul et domum
eius et sanguinem, quia occidit ga-
baonitas. Vocatis ergo gabaoni-
tis rex dixit ad eos. Porro gabao-
nite non erant de filiis israel, sed
reliquie amorreorum. Filii quippe
israel iuraverant eis ne perimerent
eos. Et voluit saul percutere eos zelo
quasi pro filiis israel et iuda. Dixit
ergo david ad gabaonitas. Quid fa-
ciam vobis? Et quod erit vestri piacu-
lum, ut benedicatis hereditati do-
mini? Dixeruntque ei gabaonite. Non
est nobis super auro et argento questio,
sed contra saul et contra domum eius. Nec
volumus ut interficiatur homo de

israel. Ad quos rex ait. Quid ergo …
tis ut faciam vobis? Qui dixerunt re-
gi. Virum qui attrivit nos et op-
pressit nos inique, ita delere de…
ut ne unus quidem residuus …
de stirpe eius in cunctis finibus …
dentur nobis septem viri de filiis …
ut crucifigamus eos coram …
in gabaa saul quondam electi …
Et ait rex. Ego dabo. Pepercitque …
miphiboseth filio ionathe fi…
lii saul propter iusiurandum domini q…
inter david et inter ionathan …
saul. Tulit itaque rex duos fi…
respha filie aya quos pep…
it armoni et miphiboseth …
filios michol filie saul quos …
erat adrieli filio berzellai …
de molathi, et dedit eos in ma…
baonitarum. Qui crucifixerunt …
in monte coram domino …
derunt hii septem simul oc…
in diebus messis prime incip…
messione ordei. Tollens aut…
respha filia haya cilicium s…
nit sibi supra petram ab i…
messis donec stillaret aqu…
eos de celo, et non dimisit ave…
rare eos per diem, neque besti…
noctem. Et nunciata sunt …
que fecerat respha filia haya …
bina saul. Et abiit david et …
ossa saul et ossa ionathan …
eius a viris iabes galaad …
rati fuerant ea de platea be…
in qua suspenderant eos phi…
cum interfecissent saul in gel…
et asportavit inde ossa saul …
et ionathan filii eius. Et co…
ossa eorum qui affixi fuerant …
pelierunt ea cum ossibus sau…
nathan filii eius in terra beni…
in latere sepulchri cis patris …
Feceruntque omnia que precep…
rat rex. Et repropitiatus est …
terre post hec. Factum est autem …
prelium philistinorum adversu…
et descendit david et servi eius …

eo, et pugnabant contra philis-
tiim. Deficiente autem david, ies-
bi de nob, qui de genere fuit arapha,
cuius ferrum haste .ccc. uncias appen-
debat, et accinctus erat ense novo,
nisus est percutere david. Presidioque
ei fuit abysai filius sarvie, et per-
cussum philisteum interfecit. Tunc
iuraverunt viri david dicentes: Iam
non egredieris nobiscum in bellum,
ne extinguas lucernam israel. Secun-
dum quoque bellum fuit in gob contra philis-
teos. Tunc percussit sobochai de hu-
sathi seph de stirpe arapha de genere
gigantum. Tertium quoque fuit bellum
in gob contra philisteos, in quo percussit
adeodatus filius saltus polimitarius
bethleemites goliath getheum,
cuius hastile haste erat quasi
liciatorium texentium. Quartum
bellum fuit in geth, in quo vir
fuit excelsus qui senos in manibus
et pedibus habebat digitos, id est, xxiiii. et erat
de origine arapha. Et blasfemavit
israel. Percussit autem eum ionathas
filius samaa fratris david. Hii quattuor
nati sunt de arapha in geth, et ceci-
derunt in manu david et servorum eius.

XXII

Locutus est autem
david domino verba carmi-
nis huius in die qua liberavit eum
dominus de manu omnium inimi-
corum suorum et de manu saul. Et ait.
Dominus petra mea et robur me-
um et salvator meus. Deus meus fortis
meus, et sperabo in eum. Scutum
meum et cornu salutis mee. Elevator
meus et refugium meum. Salvator
meus, de iniquitate liberabis me.
Laudabilem invocabo dominum, et
ab inimicis meis salvus ero. Quia
circumdederunt me contritiones mor-
tis, torrentes belial terruerunt me.
Funes inferni circumdederunt me, pre-
venerunt me laquei mortis. In tribula-
tione mea invocabo dominum, et ad deum meum
clamabo. Et exaudivit de templo sancto
suo vocem meam, et clamor meus
veniet ad aures eius. Commota
est et contremuit terra. Fundamenta
montium concussa sunt et conquassata,
quoniam iratus est eis. Ascendit fu-
mus de naribus eius, et ignis de ore
eius vorabit: carbones succensi
sunt ab eo. Et inclinavit celos et
descendit, et caligo sub pedibus
eius. Et ascendit super cherubin
et volavit, et lapsus est super pennas
venti. Posuit tenebras in circuitu
suo latibulum, cribrans aquas
de nubibus celorum. Pre fulgore in con-
spectu eius, succensi sunt carbo-
nes ignis. Tonabit de celo dominus,
et excelsus dabit vocem suam. Mi-
sit sagittas suas et dissipavit eos,
fulgura et consumpsit eos. Et appa-
ruerunt effusiones maris, et reve-
lata sunt fundamenta orbis ab in-
crepatione domini, ab inspiratione
spiritus furoris eius. Misit de excelso et
assumpsit me, et extraxit me de
aquis multis. Liberavit me ab ini-
mico meo potentissimo, et ab his
qui oderunt me, quoniam robustiores
me erant. Prevenit me in die
afflictionis mee, et factus est dominus
firmamentum meum. Et eduxit me
in latitudinem. Liberavit me quia pla-
cui ei. Retribuet michi dominus se-
cundum iustitiam meam, et secundum
munditiam manuum mearum
reddet michi, quia custodivi
vias domini, nec impie egi a deo
meo. Omnia enim iudicia eius in con-
spectu meo, et precepta eius non amo-
vi a me. Et ero perfectus cum eo,
et custodiam me ab iniquitate mea.
Et restituet michi dominus secundum
iustitiam meam, et secundum mundi-
tiam manuum mearum in conspectu
oculorum suorum. Cum sancto sanctus eris, et cum
robusto perfectus. Cum electo electus
eris, et cum perverso perverteris. Et populum
pauperem salvum facies, oculisque
tuis excelsos humiliabis. Quia tu
lucerna mea domine, et tu domine

illuminabis tenebras meas. In te
enim curram accinctus. in deo meo
transiliam murum. Deus inmacu
lata via eius eloquium domini ig
ne examinatum. scutum est om
nium sperantium in se. Quis enim deus preter
dominum. aut quis fortis preter deum
nostrum. Deus qui accinxit me forti
tudine. et complanavit perfectam viam
meam. Coequans pedes meos
cervis. et super excelsa mea statu
ens me. Docens manus meas ad
prelium. et componens quasi arcum
ereum brachium meum. Dedisti
michi clipeum salutis mee. et man
suetudo mea multiplicavit me.
Dilatabis gressus meos subtus me. et
non deficient tali mei. Persequar
inimicos meos et conteram. et non con
vertar donec consumam eos. Consu
mam eos et confringam. ut non
consurgant. cadent sub pedibus
meis. Accinxisti me fortitudine ad
prelium. incurvasti resistentes michi
sub me. Inimicos meos dedisti michi
dorsum odientes me. et disperdam
eos. Clamabunt et non erit qui sal
vet ad dominum. et non exaudiet
eos. Delebo eos ut pulverem terre
quasi lutum platearum comminu
am eos. atque confringam. Salvabis
me a contradictionibus populi mei.
custodies me in caput gentium. Po
pulus quem ignoro serviet michi. Filii
alieni resistent michi. auditu auris
obedient michi. Filii alieni de
fluxerunt. et contrahentur in angu
stiis suis. Vivit dominus et benedictus
deus meus. et exaltabitur deus fortis sa
lutis mee. Deus qui das vindictas
michi. et deicis populos sub
me. Qui educis me ab inimicis
meis. et a resistentibus michi ele
vas me. a viro iniquo liberabis
me. Propterea confitebor tibi in genti
bus domine. et nomini tuo cantabo.
Magnificans salutes regis sui.
et faciens misericordiam christo suo david

et semini eius usque in sempi[ternum].
Hec autem sunt ulti[ma] XX[III]
novissima que dixit david
filius ysai. Dixit vir cui constitu[tum]
est de christo domini dei iacob egregius
psalta israel. Spiritus domini locutus est
et sermo eius per linguam m[eam].
Dixit deus israel michi. locutus
est fortis israel dominator hominum iustus
dominator in timore dei. Sicut
lux aurore oriente sole mane absque
nubibus rutilat. et sicut pluviis g[erminat]
herba de terra. Nec tanta e[st]
domus mea apud deum ut pactum e[ternum]
iniret mecum firmum in omnibus
munitum. Cuncta enim salus mea
omnis voluntas. nec est quicquam
ex ea quod non germinet. Prevarica
tores autem quasi spine evel[lentur]
universi que non tolluntur manibus.
Et si quis tangere eas voluerit arma
bitur ferro. et ligno lanceato
igneque succense comburentur usque
ad nichilum. Hec nomina fortium
david. Sedens in cathedra sapientissimus
princeps inter tres. ipse est quasi
tenerrimus ligni vermiculus
octingentos interfecit impetu uno.
Post hunc eleazar filius patrui eius
ahohites inter tres fortes qui erant cum
david quando exprobraverunt philisthiim
et congregati sunt illuc in prelium.
Cumque ascendissent viri israel
stetit et percussit philistheos donec
deficeret manus eius et obrigesce
ret cum gladio. Fecitque dominus
salutem magnam in die illa. et
populus qui fugerat reversus est ad
cesorum spolia detrahenda. Et post
semma filius age de arari. et congre
gati sunt philisthiim in statione. erat
quippe ibi ager plenus lente. Cumque
fugisset populus a facie philisthiim
stetit ille in medio agri. et tuebatur
eum. percussitque philistheos. et fecit
dominus salutem magnam. Necnon et
ante descenderant tres qui
erant principes inter triginta

rant in tempore messis ad david in spelun-
cam adollam. Castra autem philistino-
rum erant posita in valle gigantum.
Et david erat in presidio. Porro statio
philistinorum tunc erat in bethleem.
Desideravit ergo david aquam de laci-
bus et ait. Si quis daret michi potum
aque de cisterna que est in bethleem iuxta
portam. Irruperunt ergo tres
fortes castra philistinorum et hauserunt
aquam de cisterna bethleem que erat iuxta
portam. et attulerunt ad david. At il-
le noluit bibere. sed libavit eam do-
mino dicens. Propicius sit michi dominus ne
faciam hoc. Num sanguinem hominum
istorum qui profecti sunt et animarum pericu-
lum bibam? Noluit ergo bibere. Hec
fecerunt tres robustissimi. Abisai
quoque frater ioab filius sarvie princeps
de tribus erat. Ipse est qui levavit
hastam suam contra ccc. quos interfecit
nominatus in tribus. et inter tres nobilior
eratque eorum princeps. sed usque ad tres
primos non pervenerat. Et banaias
filius ioiade viri fortissimi magno-
rum operum de capseel. ipse percus-
sit duos leones moab. et ipse descen-
dit et percussit leonem in media
cisterna in diebus nivis. Ipse quoque
interfecit virum egiptium virum dignum
spectaculo. habentem in manu has-
tam. Itaque cum descendisset ad eum
in virga. vi extorsit hastam de
manu egipcii. et interfecit eum hasta
sua. Hec fecit banaias filius ioiade.
Et ipse nominatus inter tres robustos
qui erant inter xxx. nobiliores no-
biliores. Verumptamen usque ad tres non
pervenerat. Fecitque eum david sibi
auricularium a secreto. Asahel frater
ioab inter xxx. Eleazar filius patrui
eius de bethleem. Semma de ara-
ri. Elicha de arodi. Helles de phel-
ti. Hyra filius aches de thecua.
Abiezer de anathoth. Mebunai de
usathi. Selmon achoites. Macha-
rai neophatites. Heled filius ba-
ana. et ipse neophatites. Hythai

filius ribai de gabaath filiorum ben-
iamin. Banaias afrothonites. Hed-
dai de torrente gaas. Abialbon
arabachites. Azmaveth de ber-
romi. Eliaba de salboni. Filii asseri
Ionathan. Taran. Samma de hor-
di. Haiam filius sarar arathites.
Eliphelech filius aasbai filius
maachati. Eliam filius achitophel
gilonites. Esrai de carmelo. Pharai
de arbi. Igaal filius nathan de so-
ba. Bonni de gaddi. Selech de am-
moni. Naarai berothites armiger
ioab filii sarvie. Hyra iethrites.
Gareb et ipse iethrites. Urias etheus.
Omnes xxxvii.

XXIIII

Et addidit furor domini irasci
contra israel. commovitque david
in eis dicentem. Vade numera israel et
iudam. Dixitque rex ad ioab princi-
pem exercitus sui. Perambula omnes tri-
bus israel a dan usque bersabee et numera
populum ut sciam numerum eius. Dixit-
que ioab regi. Adaugeat dominus deus
tuus ad populum tuum quantus nunc
est iterum centuplicet in conspectu
domini mei regis. Sed quid sibi do-
minus meus rex vult in re huiuscemodi.
Obtinuit autem sermo regis verba
ioab et principum exercitus. Egressusque est
ioab et principes militum a facie re-
gis ut numerarent populum israel. Cumque pertran-
sissent iordanem venerunt in aroer
ad dexteram urbis que est in valle gad.
Et per eam transierunt in galaad et
in terram inferiorem hodsi. et vene-
runt in dan silvestria. Circumeuntes-
que iuxta sydonem transierunt prope
menia tyri. et omnem terram evei et
chananei. veneruntque ad meridiem
iude in bersabee. Et lustrata uni-
versa terra affuerunt post ix. menses
et xx. dies in ierusalem. Dedit ergo ioab nu-
merum descriptionis populi regi. Et inven-
ta sunt de israel octingenta milia
virorum fortium qui educerent gladium.
et de iuda quingenta milia pug-
natorum. Percussit autem cor david

cum postquam numeratus est populus. Et
dixit david ad dominum. peccavi val
de in hoc facto. sed precor domine ut trans
feras iniquitatem servi tui. quia
stulte egi nimis. Surrexit itaque
david mane. et sermo domini factus
est ad gad prophetam. videntem david dicens.
Vade et loquere ad david. hec dicit dominus.
Trium tibi datur optio. elige unum
quod volueris ex hiis. ut faciam tibi.
Cumque gad venisset ad david: nun
ciavit ei dicens. Aut .vii. annis ve
niet tibi fames in terra tua. aut tri
bus mensibus fugies adversarios tuos. et
illi te persequentur. aut certe tribus diebus
erit pestilencia in terra tua. Nunc ergo de
libera et vide quem respondeam ei
qui me misit sermonem. Dixit autem
david ad gad. Coartor nimis ni
mis. sed melius est ut incidam in
manus domini. multe enim sunt mi
serationes eius quam in manibus hominum.

Nota de peste

Immisitque dominus pestilenciam in israel
de mane usque ad tempus constitutum. et mor
tui sunt ex populo a dan usque bersa
bee .lxx. milia virorum. Cumque exten
disset manum suam angelus domini
super ierusalem ut disperderet eam: mi
sertus est dominus super afflictione. et
ait angelo percucienti populum. Suf
ficit nunc. contine manum tuam. Erat
autem angelus domini iuxta aream
areuna iebusei. Dixitque david
ad dominum. cum vidisset ange
lum cedentem populum. Ego sum qui
peccavi. et ego inique egi. Isti qui o
ves sunt quid fecerunt. Vertatur
obsecro manus tua contra me. et con
tra domum patris mei. Venit autem gad
propheta ad david. et dixit ei in die illa.
Ascende et constitue altare domino in
area areuna iebusei. Et ascendit
david iuxta sermonem gad quem
preceperat ei dominus. Conspiciens
que ei dominus. areuna animadver
tit regem. et servos eius transire
ad se. Et egressus adoravit regem
pronus in terram. et ait. Quid

cause est ut veniat dominus
rex ad servum suum. Cui david
ut emam a te aream et edifi
altare domino. et cesset in
que grassatur in populo. Et ait ar
ad david. Accipiat et offerat do
rex sicut placet ei. Habes bov
locaustum. et plaustrum et i
boum in usum lignorum. Omni
areuna regi. Dixitque areuna
gem. dominus deus tuus susc
votum tuum. Cui respon
ait. Nequaquam ut vis. sed em
precio a te. ut offeram domino
meo holocausta gratuita. E
david aream. et boves argen
.l. Et edificavit altare domin
et obtulit holocausta et pacifi
repropiciatus est dominus ter
hibita est plaga ab israel.

ET rex david se
nuerat. habebatque
etatis plurimos di
es. Cumque operire
vestibus non calefi
bat. dixerunt ergo ei servi sui. Quer
domino nostro regi adolescentul
ginem. et stet coram rege et fo
eum. dormiatque in sinu suo et
ciat dominum nostrum regem. Que
ergo adolescentulam speciosam in
finibus israel. et invenerunt abi
sunamitem. et adduxerunt eam
gem. Erat autem puella pul
nimis. dormiebatque cum reg
ministrabat ei. Rex vero non cogno
Adonias autem filius aggith
vabatur dicens. Ego regnabo. F
sibi currum et equites. et l
ante illum currerent. nec co
eum pater suus aliquando dicens
fecisti. Erat autem et ipse pulc
valde. natus post absalon.
eius fuit cum ioab filio sar
cum abiathar sacerdote qu
vabant partes adonie. Sad
sacerdos. et banaias filius ioi
nathan propheta. et semei e

ephirethi · et omne robur exercitus
david non erat cum adonya. Immo-
latis ergo adonias arietibus · et vitulis ·
et universis pinguibus iuxta lapidem
zoheleth · qui erat vicinus fonti rogel ·
vocavit universos fratres suos filios re-
gis · et omnes viros iuda servos regis.
Nathan autem prophetam et banaiam · et ro-
bustos quosque · et salomonem fratrem suum non
vocavit. Dixit itaque nathan ad ber-
sabee matrem salomonis. Num audisti
quod regnaverit adonias filius agith ·
et dominus noster david hoc ignorat.
Nunc ergo veni · accipe consilium a me · et
salva animam tuam filiique tui salomonis.
Vade et ingredere ad regem david · et
dic ei. Nonne tu domine mi rex iurasti
michi ancille tue dicens quod salomon
filius tuus regnabit post me · et ipse sede-
bit in solio meo. Quare ergo regnat adony-
as. Adhuc ibi te loquente cum rege.
ego veniam post te · et complebo ser-
mones tuos. Ingressa est itaque bersabee
ad regem in cubiculo. Rex autem se-
nuerat nimis · et abysag sunami-
tis ministrabat ei. Inclinavit se ber-
sabee · et adoravit regem. Ad quam
rex. Quid tibi inquid vis. Que re-
spondit. Domine mi rex tu iurasti per
dominum deum tuum ancille tue. Salomon
filius tuus regnabit post me · et ipse
sedebit in solio meo. Et ecce nunc ado-
nias regnavit te domine mi rex
ignorante. Mactavit boves · et pin-
guia quaeque · arietes quam plurimos · et
vocavit omnes filios regis · Abiathar
quoque sacerdotem · et ioab principem
militie. Salomonem autem filium tuum non
vocavit. Verumptamen domine mi rex
in te oculi respiciunt totius israel · ut
indices eis quis sedere debeat in solio tuo
domine mi rex post te. Eritque cum dormi-
erit dominus meus rex cum patribus suis.
erimus ego et filius meus absalon
salomonem peccatores. Adhuc illa
loquente cum rege · nathan propheta
venit. Et nunciaverunt regi dicentes.
Adest nathan propheta. Cumque introis-
set regis · adoravit eum pronus in ter-
ram. Dixitque nathan. Domine mi
rex. Tu dixisti. Adonias post me reg-
net · et ipse sedeat super thronum meum.
Quia descendit hodie · et immola-
vit boves et pinguia · et arietes plu-
rimos · et vocavit universos filios
regis · et principes exercitus · abyathar
quoque sacerdotem. Illisque vescentibus
et bibentibus coram eo · et dicentibus.
Vivat rex adonias · me servum tuum
et sadoch sacerdotem · et banaiam filium
ioiade · et filium tuum salomonem non voca-
vit. Numquid a domino meo rege
exivit hoc verbum · et tu non indicasti
servo tuo quis sessurus esset super
thronum domini mei regis post eum.
Et respondit rex david dicens. Voca-
te ad me bersabee. Que cum fuisset
ingressa coram rege · et stetisset ante
eum · iuravit rex et ait. Vivit dominus
qui eruit animam meam de omni angustia.
quia sicut iuravi tibi per dominum
deum israel dicens. Salomon filius tuus
regnabit post me · et ipse sedebit super
solium meum pro me · sic faciam ho-
die. Summissoque bersabee in terram
vultu adoravit regem dicens. Vivat
dominus meus rex david in eternum. Dixit
quoque rex david. Vocate michi sa-
doch sacerdotem · et nathan prophetam
et banaiam filium ioiade. Qui cum
ingressi fuissent coram rege · dixit
ad eos rex. Tollite vobiscum servos
domini vestri · et inponite filium me-
um salomonem super mulam meam · et
ducite eum in gyon · et ungat eum
ibi sadoch sacerdos et nathan propheta
in regem super israel. Et canetis bucci-
na · atque dicetis. Vivat rex salomon.
Et ascendetis post eum · et veniens
ierusalem · et sedebit super solium me-
um · et ipse regnabit post me. Illi-
que precipiam ut sit dux super israel
et super iudam. Et respondit banaias
filius ioiade regi dicens. Amen. Sic
loquatur dominus deus domini mei
regis. Quomodo fuit dominus cum domino meo

rege, sic sit cum Salomone, et
sublimius faciat solium eius a so-
lio domini mei regis David. Descen-
dit ergo Sadoch sacerdos, et Nathan pro-
pheta, et Banaias filius Ioiade, et Cere-
thi et Phelethi, et imposuerunt Sa-
lomonem super mulam regis
David, et adduxerunt eum in Gyon.
Sumpsitque Sadoch sacerdos
cornu olei de tabernaculo, et unxit
Salomonem, et cecinerunt bucina,
et dixit omnis populus: Vivat rex Salo-
mon. Et ascendit universa multi-
tudo post eum, et populus canentium
tibiis, et letantium gaudio mag-
no, et insonuit terra a clamore eorum.
Audivit autem Adonias, et omnes qui
invitati fuerant ab eo. Iamque con-
vivium finitum erat. Sed et Ioab au-
dita voce tube ait: Quid sibi vult
clamor civitatis tumultuantis?
Adhuc illo loquente Ionathan filius
Abiathar sacerdotis venit. Cui dixit
Adonias: Ingredere quia vir fortis
es, et bona annuntians. Responditque Io-
nathan Adonie: Nequaquam. Dominus
enim rex noster David regem constituit
Salomonem. Misitque cum eo Sadoch
sacerdotem, et Nathan prophetam, et
Banaiam filium Ioiade, et Cerethi
et Phelethi, et imposuerunt eum
super mulam regis. Unxeruntque
eum Sadoch sacerdos et Nathan propheta
regem in Gyon, et ascenderunt inde le-
tantes, et insonuit civitas. Hec est
vox quam audistis. Sed et Salomon
sedet super solium regni. Et ingressi
servi regis benedixerunt domino nostro
regi David dicentes: Amplificet
deus nomen Salomonis super nomen
tuum, et magnificet thronum eius
super thronum tuum. Et adoravit
rex David in lectulo suo. Et insuper
hec locutus est: Benedictus dominus de-
us Israel qui dedit hodie in
solio meo sedentem videntibus
oculis meis. Territi sunt ergo et sur-
rexerunt omnes qui invitati fue-

rant ab Adonia, et ivit unusquisque
in viam suam. Adonias autem timens
Salomonem surrexit, et abiit in ta-
bernaculum domini, et tenuit cornu al-
taris. Et nuntiaverunt Salomoni di-
centes: Ecce Adonias timens regem
Salomonem, tenet cornu altaris
dicens: Iuret mihi rex Salomon
hodie quod non interficiat ser-
vum suum gladio. Dixitque Salomon: Si fu-
erit vir bonus, non cadet ne
unus quidem capillus eius in terram:
si autem malum inventum fuerit in eo,
morietur. Misit ergo rex Salomon et
eduxit eum ab altari. Et ingressus
adoravit regem Salomonem, dixitque
ei Salomon: Vade in domum tuam.

Appropinquaverunt autem dies David
ut moreretur, precepitque fili-
o Salomoni dicens: Ego in-
gredior viam universe terre. Confor-
tare, et esto vir fortis, et obser-
custodias mandata domini dei tui ut
ambules in viis eius, ut custo-
dias cerimonias eius, et precepta eius, et
iudicia eius, et testimonia,
sicut scriptum est in lege Moysi:
ut intelligas universa que
facis, et quocumque te verteris: ut con-
firmet dominus sermones suos
quos locutus est dominus de me
dicens: Si custodierint filii tui
vias meas, et ambulaverint coram me
in veritate in omni corde suo et in omni
anima sua, non auferetur tibi vir
de solio Israel. Tu quoque nosti
que fecerit mihi Ioab filius Sarvie, que fecerit
duobus principibus exercitus Isra-
hel, Abner filio Ner et Amase filio Ieter,
quos occidit, et effudit sanguinem
belli in pace, et posuit cruorem
belli in balteo suo, qui erat circa
lumbos suos, et in calciamento suo
quod erat in pedibus eius. Facies ergo
iuxta sapientiam tuam, et non
deduces canitiem eius pacifice
ad inferos. Sed et filiis Ber-
zellai Galaditis reddes gratiam, et

erunt que comedentes in mensa tua.
Occurrerunt enim michi cum fugi
ebam a facie absalonis fra
tris tui. Habes quoque apud te semei filium
gera filii gemini de bahurim qui
maledixit michi maledictione pes
sima cum irem ad castra. Set quia
descendit michi in occursum cum
transirem iordanem, et iuraui
ei per dominum dicens: Non te inter
ficiam gladio. Tu noli pati eum
esse innoxium. Vir autem sapiens es
et scies que facias ei, deduces que ca
nos eius cum sanguine ad infe
ros. Dormiuit igitur dauid cum
patribus suis, et sepultus est in ciuita
te dauid. Dies autem quibus regna
uit dauid super israel .xl. anni sunt. In
hebron regnauit .vii. annis, in
ierusalem .xxx. tribus. Salomon autem sedit
super thronum dauid patris sui, et
firmatum est regnum eius nimis. Et in
gressus est adonias filius agith ad
bersabee matrem salomonis. Que dixit
ei: Pacificus ne est ingressus tuus?
Qui respondit: Pacificus. Addidit
que: Sermo michi ad te est. Cui ait: Loque
re. Et ille: Tu inquit nosti quod
meum erat regnum, et me preposu
erat omnis israel sibi in regem. Set
translatum est regnum et factum est
fratris mei. A domino enim constitutum est ei.
Nunc ergo petitionem unam deprecor a te,
ne confundas faciem meam. Que
dixit ad eum: Loquere. Et ait ille:
Precor ut dicas salomoni regi, neque
enim tibi negare quicquam po
test, ut det michi abisag su
namitem uxorem. Et ait bersa
bee: Bene, ego loquar pro te regi.
Venit ergo bersabee ad regem salo
monem ut loqueretur ei pro ado
nia. Et surrexit rex in occursum
eius, adorauitque eam, et sedit super
thronum suum. Positusque est
thronus matri regis, que sedit ad
dexteram eius. Dixitque ei: Petitio
nem unam paruulam ego de

precor a te, ne confundas faciem
meam. Dixitque ei rex: Pete mater
mi, neque enim fas est ut auertam
faciem tuam. Que ait: Detur a
bisag sunamitis adonie fratri tuo
uxor. Responditque rex salomon et dixit
matri sue: Quare postulas abisag
sunamitem adonie? Postula ei et
regnum. Ipse est enim frater meus maior
me, et habet abiathar sacerdotem et
ioab filium saruie. Iurauit itaque
rex salomon per dominum dicens: Hec
faciat michi deus et hec addat, quia contra a
nimam suam locutus est adonias
uerbum hoc. Et nunc uiuit dominus qui
confirmauit me et collocauit me
super solium dauid patris mei, et
qui fecit michi domum sicut locutus
locutus est: quia hodie occidetur
adonias. Misitque rex salomon
per manum banaie filii ioiade qui
interfecit eum, et mortuus est. Abia
thar quoque sacerdoti dixit rex: Va
de in anathot ad agrum tuum,
et quidem uir mortis es. Set hodie
non interficiam te, quia portasti ar
cham domini dei coram dauid
patre meo, et sustinuisti laborem
in omnibus in quibus laborauit pater
meus. Eiecit ergo salomon abi
athar ut non esset sacerdos domini,
ut impleretur sermo domini quem
locutus est super domum hely in
silo. Venit autem nuntius ad salo
monem quod ioab declinasset
post adoniam, et post salomonem
non declinasset. Fugit ergo ioab
in tabernaculum domini, et apprehen
dit cornu altaris. Nuntiatumque est
regi salomoni quod fugisset ioab
in tabernaculum domini, et esset
iuxta altare. Misitque salomon banay
am filium ioiade dicens: Vade interfi
ce eum. Et uenit banaias ad ta
bernaculum domini, et dixit ei: Hec
dicit rex: Egredere. Qui ait: Non egre
diar, set hic moriar. Renunciauit
banaias regi sermonem dicens: Hec

locutus est ioab. et sic respondit mihi. Dixit
que ei rex. Fac sicut locutus est. et in-
terfice eum et sepeli. et amovebis
sanguinem innocentem qui ef-
fusus est a ioab a me. et a domo pa-
tris mei. Et reddet dominus sangui-
nem eius super capud eius. quia
interfecit duos viros iustos melio-
resque se. et occidit eos gladio patre
meo ignorante david. abner fi-
lium ner principem milicie israel.
et amasam filium iether princi-
pem exercitus iude. Et revertetur san-
guis illorum in capud ioab. et in capud
seminis eius in sempiternum. David
autem et semini eius et domui
et throno illius sit pax usque in eter-
num a domino. Ascendit itaque
banaias filius ioiade. et aggressus
eum interfecit. Sepultusque est in domo
sua in deserto. Et constituit rex
banaiam filium ioiade pro eo super exerci-
tum. et sadoch sacerdotem posuit
pro abiathar. Misit quoque rex et
vocavit semei. dixitque ei. Edifica
tibi domum in ierusalem. et habita ibi. et non
egredieris inde huc atque illuc. Qua-
cumque autem die egressus fueris. et tran-
sieris torrentem cedron. scito
te interficiendum. sanguis tuus
erit super capud tuum. Dixitque
semei regi. Bonus sermo regis
sicut locutus est dominus meus rex
sic faciet servus tuus. Habitavit
itaque semei in ierusalem diebus multis.
Factum est autem post annos tres ut
fugerent servi semei ad achis
filium maacha regem geth. Nun-
ciatumque est semei. quod servi eius
issent in geth. Et surrexit semei
et stravit asinum suum. ivitque
ad achis in geth ad requirendos
servos suos. et adduxit eos de geth.
Nunciatum est autem regi salomo-
ni quod isset semei in geth de ie-
rusalem. et redisset. Et mittens
vocavit eum. dixitque illi. Nonne
testificatus sum tibi per dominum

et predixi tibi. quacumque di
e egressus fueris huc atque illuc sci
te moriturum. Et respondisti
Bonus sermo quem audivi.
Quare non custodisti iusiurandum domi
et preceptum quod preceperam
Dixitque rex ad semei. Tu no
malum omne cuius tibi conscium
cor tuum quod fecisti da
vid patri meo. reddidit dominus
maliciam tuam in capud tu
salomon benedictus. et thro
nus david erit stabilis coram do
in sempiternum. Iussit itaque
banaie filio ioiade qui ag
percussit eum et mortuus est

II

Confirmatum
est igitur regnum in manu
salomonis. et affinitate iunctus
pharaoni regi egipti. Acce
pit filiam eius. et adduxit i
civitatem david. donec comple
ret domum suam et domum do
et murum ierusalem per circuitum
populus immolabat in excelsis
Non enim edificatum erat tem
nomini domini usque in diem il
Dilexit autem salomon domi
ambulans in preceptis david
sui. excepto quod in excelsis
immolabat. et accendebat thi
miama. Abiit itaque salomon i
ut immolaret ibi. Illud qu
erat excelsum maximum
hostias in holocaustum ob
salomon super altare illud
gabaon. Apparuit autem do
lomoni per somnium noct
cens. Postula quod vis ut
tibi. Et ait salomon. Tu fecisti
tuo david patre meo miseri
magnam. sicut ambulavit i
tu tuo in veritate et iusticia
recto corde tecum. custodi
misericordiam tuam grandem. et
ei filium sedentem super
num sicut est hodie. Et nunc
mine deus tu regnare feci

uum tuum pro david patre meo. Ego
sum puer parvulus et ignorans e-
gressum et introitum meum. Et servus
tuus in medio est populi quem ele-
gisti populi infiniti qui numerari et
supputari non potest pre multitudine.
Dabis ergo servo tuo cor docibile. ut po-
pulum tuum iudicare possit et discernere
inter bonum et malum. Quis enim
poterit iudicare populum istum populum tu-
um hunc multum. Placuit ergo ser-
mo coram domino quod salomon
rem huiuscemodi postulasset. Et dix-
it dominus ad salomonem. Quia postu-
lasti verbum hoc. et non petisti tibi dies
multos nec divitias. aut animas i-
nimicorum tuorum. sed postulasti tibi sapi-
entiam ad discernendum iudicium. ec-
ce feci tibi secundum sermones tu-
os. et dedi tibi cor sapiens et intelligens
in tantum. ut nullus ante te similis tui
fuerit. nec post te surrecturus sit.
Sed et hec que non postulasti dedi tibi. divi-
tias scilicet et gloriam. ut nemo fuerit simi-
lis tui in regibus cunctis retro diebus.
Si autem ambulaveris in viis meis.
et custodieris precepta mea. et manda-
ta mea. sicut ambulavit pater
tuus. longos faciam dies tuos.
Igitur evigilavit salomon. et intellexit
quod esset somnium. Cumque venisset
ierusalem. stetit coram archa federis
domini. et obtulit holocausta. et fe-
cit victimas pacificas. et grande
convivium universis famulis suis. Tunc
venerunt due mulieres meretrices ad
regem. steteruntque coram eo. Quarum
una ait. Obsecro mi domine. Ego
et mulier hec habitabamus in domo u-
na. et peperi apud eam in cubiculo.
Tertio autem die postquam ego pe-
peri. peperit et hec. Et eramus si-
mul. nullusque alius nobiscum in do-
mo. exceptis nobis duabus. Mortuus
est autem filius mulieris huius nocte.
dormiens quippe oppressit eum. Et con-
surgens intempeste noctis silen-
tio. tulit filium meum de latere meo
ancille tue dormientis. et collo-
cavit in sinu suo. Suum autem fili-
um qui erat mortuus posuit in
sinu meo. Cumque surrexissem ma-
ne. ut darem lac filio meo. apparu-
it mortuus. quem diligentius in-
tuens clara luce deprehendi non esse
meum quem genueram. Responditque
altera mulier. Non est ita ut dicis. sed
filius tuus mortuus est. meus autem
vivit. E contrario illa dicebat. Mentiris.
filius quippe meus vivit. et filius
tuus mortuus est. Atque in hunc
modum contendebant coram rege.
Tunc rex ait. Hec dicit. filius meus
vivit. et filius tuus mortuus est. Et
ista respondit. Non. sed filius tu-
us mortuus est. meus autem vivit.
Dixit ergo rex. Afferte michi gladi-
um. Cumque attulissent gladium
coram rege. Dividite inquit infan-
tem vivum in duas partes. et date
dimidiam partem uni. et dimi-
diam partem alteri. Dixit autem
mulier cuius filius erat vivus
ad regem. Commota sunt quippe
viscera eius super filio suo. Obsecro
domine. date illi infantem vivum.
et nolite interficere eum. E contrario illa
dicebat. Nec michi nec tibi sit. sed divi-
datur. Respondit rex et ait. Date huic
infantem vivum. et non occidatur.
Hec est autem mater eius. Audivit
itaque omnis israel iudicium quod iudicas-
set rex. et timuerunt regem videntes
sapientiam dei esse cum eo ad facien-
dum iudicium.

IIII

Erat autem rex salomon regnans
super omnem israel. Et hii princi-
pes quos habebat. Azarias filius sa-
doch sacerdotis. Helioreb. et Ahia filii
sisa scribe. Iosaphat filius ahi-
lud a commentariis. Banaias filius
ioiade super exercitum. Sadoch autem
et abiathar sacerdotes. Azarias fi-
lius nathan super eos qui assistebant
regi. Zabud filius nathan sacerdos
amicus regis. Et ahiasar prepositus

domus. Adoniram filius abda super
tributa. Habebat autem salomon
xii. praefectos super omnem israel qui prae-
bebant annonam regi et domui
eius. per singulos enim menses in
anno singuli necessaria ministrabant.
Et haec nomina eorum. Benhur in monte
ephraim. Bendecar in macces et
in salebbim. et in bethsames et in
helon. et in bethanan. Benesed in
araboth. ipsius erat socho. et omnis
terra epher. Benabinadab. cuius
omnis nepthad dor. Thaphaed filiam
salomonis habebat uxorem. Benna
filius achilud regebat thanach.
et mageddo. et universam bethsan.
quae est iuxta sarthana subter iezra-
hel. a bethsan usque abelmeula
e regione iecmaan. Bengaber.
in ramoth galaad. habebat avoth
iair filii manasse in galaad. Ipse
praeerat in omni regione argob. quae
est in basan. lx. civitatibus mag-
nis atque muratis quae habebant se-
ras aereas. Achinadab filius
addo praeerat in manaim. Achima-
as in nepthalim. Sed et ipse habebat bath-
semath filiam salomonis in coniugi-
o. Baana filius husi in aser. et
in baloth. Iosaphat filius pharue
in ysachar. Semei filius hela in
beniamin. Gaber filius uri in terra
galaad. et in terra seon regis amor-
rei. et og regis basan. super omnia quae
erant in terra illa. Iuda et israel in-
numerabiles sicut sicut harena
maris in multitudine. comme-
dentes et bibentes atque laetantes.
Salomon autem erat in dicione
sua. habens omnia regna sicut a
flumine terrae philistiim. usque
ad terminum egipti. offerentium mu-
nera ei. et servientium ei cunctis
diebus vitae eius. Erat autem cibus
salomonis per dies singulos. xxx.
chori similae. et lx. chori farinae. x.
boves pingues. et xx. boves pascu-
ales. et c. arietes. excepta vena-
tione cervorum. caprarum atque
bubalorum. et avium altilium. Ipse enim ob-
tinebat omnem regionem quae erat trans
flumen. quae a thapsa usque gazam
et cunctos reges illarum regionum.
et habebat pacem ex omni parte in
circuitu. Habitabatque iuda et
absque timore ullo. unusquisque
sub vite sua. et sub ficu sua a dan
usque bersabee cunctis diebus sa-
lomonis. Et habebat salomon
xl. milia praesepia equorum cur-
rilium. et xii. milia equestrium.
Nutriebant quoque eos supradicti regis
praefecti. Sed et necessaria mensae regis sa-
lomonis cum ingenti cura prae-
bebant in tempore suo. Hordeum
et paleas equorum et iumentorum defe-
rebant in locum ubi erat rex
iuxta constitutum sibi. Dedit quoque deus
sapientiam salomoni. et prudentiam
multam nimis. et latitudinem
cordis quasi harenam quae est in litore
maris. Et praecedebat sapientia salomonis
sapientiam omnium orientalium et egyp-
tiorum. et erat sapientior cunctis hominibus.
Sapientior ethan ezraita
et heman. et chalcal. et dorda filiis ma-
ol. et erat nominatus in universis gentibus
per circuitum. Locutus est quoque sa-
lomon tria milia parabolas. et fue-
runt carmina eius v. milia
Et disputavit super lignis a cedro quae
est in libano usque ad ysopum quae egre-
ditur de pariete. et disseruit de iu-
mentis et volucribus et reptilibus
et piscibus. et veniebant de cunctis
populis ad audiendam sapientiam salo-
monis. et ab universis regibus terrae
qui audiebant sapientiam eius.

V

Misit quoque hiram
rex tyri servos suos ad salo-
monem. audivit enim quod ipsum
unxissent regem pro patre suo. quia
amicus fuerat hiram david o-
mni tempore. Misit autem et salomon
ad hiram dicens. Tu scis voluntatem david
patris mei. et quia non potuerit aedificare

mum nomini domini dei sui propter bella
imminentia per circuitum. donec
daret dominus eos sub vestigio pe-
dum eius. Nunc autem requiem de-
dit dominus deus meus michi per circuitum.
et non est sathan neque occursus
malus. Quam ob rem cogito edifica-
re templum nomini domini dei mei. sicut
locutus est dominus david patri meo di-
cens. Filius tuus quem dabo tibi
pro te super solium tuum. ipse edifi-
cabit michi nomini meo domum. Precipe
ergo ut precidant michi cedros de li-
bano. et servi mei sint cum servis tu-
is. mercedem autem servorum tuorum da-
bo tibi quamcumque petieris. Scis enim
quoniam non est in populo meo vir qui
noverit ligna cedere sicut sydonii.
Cum ergo audisset hyram verba salomonis
letatus est valde. et ait. Benedictus
dominus hodie qui dedit david fi-
lium sapientissimum super populum hunc
istum plurimum. Et misit hyram ad
salomonem dicens. Audivi quecumque
mandasti michi. Ego faciam omnem
voluntatem tuam in lignis ce-
drinis et abiegnis. Servi mei depo-
nent ea de libano ad mare. et ego
componam ea in ratibus in mari
usque ad locum quem significaveris
michi. et applicabo ea ibi ut tollas ea.
prebebisque necessaria michi ut detur
cibus domui mee. Itaque hyram dabat
salomoni ligna cedrina et ligna
abiegna iuxta omnem voluntatem
eius. Salomon autem prebebat hyram .xx.
milia choros tritici in cibum domui
eius. et .xx. choros purissimi olei.
hec tribuebat salomon hyram per
annos singulos. Dedit quoque do-
minus sapientiam salomoni sicut
locutus est ei. Et erat pax inter hyram
et salomonem. et percusserunt am-
bo fedus. Elegitque rex salomon o-
perarios de omni israel. et erat indictio
.xxx. milia virorum. Mittebatque
eos in libanum .x. milia per singulos
menses vicissim. ita ut duobus
mensibus essent in domibus
suis. Et adoniram erat super huiusmodi indictionem.
Fueruntque salomoni .lxx. milia
eorum qui onera portabant. et .lxxx.
milia latomorum in monte absque
prepositis qui preerant singulis operibus
numero trium milium et trecentorum
precipientium populo. et hiis qui fa-
ciebant opus. Precepitque rex ut
tollerent lapides grandes. lapides
preciosos in fundamentum templi. et
quadrarent eos. quos dolaverunt ce-
mentarii salomonis et cementarii hy-
ram. porro biblii preparaverunt ligna
et lapides ad edificandam domum.

VI

Factum est ergo qua-
drangentesimo et .lxxx. anno
egressionis filiorum israel de terra egyp-
ti in anno iiii° mense zio ipse est
secundus regni salomonis super israel
edificare cepit domum domino. Do-
mus autem quam edificavit rex sa-
lomon domino. habebat .lx. cubitos
in longitudine. et .xx. cubitos in la-
titudine. et .xxx. cubitos in altitu-
dine. Et porticus erat ante templum
.xx. cubitorum longitudinis iuxta
mensuram latitudinis templi. et
habebat .x. cubitos latitudinis ante
faciem templi. Fecitque in tem-
plo fenestras obliquas. Et edificavit
super parietem templi tabulata per
gyrum in parietibus domus per
circuitum templi et oraculi. et
fecit latera in circuitu. Tabulatum
quod subter erat .v. cubitos habebat
latitudinis. et medium tabulatum
sex cubitorum latitudinis. et tertium
tabulatum .vii. habens cubitos la-
titudinis. Trabes autem posuit in domo
per circuitum forinsecus ut non here-
rent muris templi. Domus autem
cum edificaretur de lapidibus do-
latis atque perfectis edificata est. et
malleus et securis et omne ferramentum
non sunt audita in domo cum edifi-
caretur. Ostium lateris medii in pari-
ete erat domus dextere. et per coclee

am. ascendebant i mediū cena
culum. ⁊ a medio in tercium. Edifi
cauit domū ⁊ consummauit eam. Te
xit quoque domū laquearibus cedrinis
⁊ edificauit tabulatū sup omnem
domum .v. cubitis altitudinis. et
operuit domū lignis cedrinis. Et
factus est sermo domini ad salomo
nem dicens. Domus hec quam edificas
si ambulaueris in preceptis meis. ⁊ iudi
cia mea feceris ⁊ custodieris omnia man
data mea gradiens per ea: firma
bo sermonem meū tibi quem lo
cutus sū ad dauid patrem tuū. ⁊ habita
bo in medio filiorum isrl. ⁊ nō dereli
quam populum meū isrl. Igitur edifica
uit salamon domū ⁊ consummauit eā.
⁊ edificauit parietes domus intrin
secus tabulatis cedrinis a pauimento
domus usque ad summitatem parie
tis. ⁊ usque ad laquearia. ⁊ operuit lig
nis cedrinis intrinsecus. ⁊ texit pa
uimentum domus tabulis abiegnis. Ed
ificauit quoque .xx. cubitorum ad posteri
orem partem templi tabulata
cedrina a pauimento usque ad supe
riora. ⁊ fecit interiorem domū ora
culi in sanctum sanctorum. Porro .xl. cubitorum
erat ipsum templum pro foribus ora
culi. ⁊ cedro omnis domus intrinsecus
uestiebatur. habens tornaturas suas.
⁊ iuncturas suas fabre factas. ⁊ cela
turas eminentes. Omnia cedrinis
tabulis uestiebantur. nec omnino la
pis apparere poterat in pariete. Oracu
lū autem in medio domus in interiori
parte fecerat. ut poneret ibi ar
cham federis domini. Porro oraculum
habebat .xx. cubitos longitudinis. et
.xx. cubitos latitudinis. ⁊ .xx. cu
bitos altitudinis. ⁊ operuit illud
atque uestiuit auro purissimo.
Sed ⁊ altare uestiuit cedro. Do-
mū quoque ante oraculū operuit auro
purissimo. ⁊ affixit laminas cla
uis aureis. Nichil erat in templo
quod non auro tegeretur. Sed ⁊ to
tum altare oraculi texit auro

⁊ fecit in oraculo duos che
de lignis oliuarum .x. cubi
titudinis. .v. cubitorum ala che
una. ⁊ .v. cubitorum ala cher
ra. i. .x. cubitos hn̄tes a sum
ale usque ad ale alterius sum
.x. ergo cubitorum erat cherub
mensura pari. ⁊ opus unū
in duobus cherubin. i. altitu
hēbat unus cherub .x. cubi
⁊ similiter cherub secundus. Posuit
rubin in medio templi inte
Extendebant autē alas suas
rubin. ⁊ tangebat ala una p
alterum ⁊ ala cherub secundi tang
parietē alterum. Ale autem alte
dia parte templi se inuicem
gebant. Texit quoque cherub
ro. ⁊ omnes parietes templi p
cuitum. ⁊ sculpsit uariis ca
ris ⁊ torno. ⁊ fecit in eis cheru
⁊ palmas. ⁊ picturas uarias
prominentes de pariete. ⁊ eg
Sed ⁊ pauimentū domus tex
trinsecus ⁊ extrinsecus. Et in
oraculi fecit duo ostiola de
oliuarū. Postesque angulor
duo ostia de lignis oliuar
psit in eis picturam cherub
palmarum species. ⁊ anaglipha ua
eminentia. ⁊ texit ea auro.
tam cherubin quam palm
cetera auro. Fecitque in introitu
pli postes de lignis oliuarū
drangulatos. ⁊ duo ostia de ligni
tis alterinsecus. ⁊ utrumque ost
plex erat. ⁊ se inuicem tene
batur. Et sculpsit cherubin
⁊ celaturas ualde eminent
peruit quoque omnia laminis au
opere quadro ad regulam.
ficauit atriū interius tribus ordi
pidum politorum. ⁊ uno ordi
norum cedri. Anno quarto fu
est domus domini in mense
⁊ in anno .xi. mense bul. ip
octauus perfecta est domus i
pere suo. ⁊ in uniuersis utens

edificauit eam .vii. annis.
Domum autem suam **VII**
edificauit Salomon .xiii. annis. et
ad perfectum usque perduxit. Edificauit
quoque domum saltus libani .c. cu
bitorum longitudinis. et .l. cubitorum la
titudinis. et .xxx. cubitorum altitudinis.
et .iiii. deambulatoria inter colum
nas cedrinas. ligna quippe cedrina
exciderat in columpnas. et tabulatis
cedrinis uestiuit totam cameram
que .xlv. columpnis sustentabatur.
unus autem ordo habebat columpnas
.xv. contra se inuicem positas. et e regi
one se respicientes equali spacio
inter columpnas. et super colump
nas quadrangulata ligna in cunc
tis equalia. et porticum columpnarum
fecit .l. cubitorum longitudinis. et .xxx.
cubitorum latitudinis. et alteram porti
cum in facie maioris porticus
et columpnas. et epistilia super co
lumpnas fecit. Porticum quoque solii
in qua tribunal est fecit. et texit
lignis cedrinis a pauimento usque ad
summitatem. et domunculam in qua
sedebat ad iudicandum erat in me
dia porticu simili opere. Domum quoque fe
cit filie pharaonis quam uxorem
duxerat Salomon tali opere quali et
hanc porticum. Omnia lapidibus preciosis
qui ad normam quandam atque men
suram tam intrinsecus quam ex
trinsecus serrati erant a funda
mento usque ad summitatem parietum
intrinsecus. et usque ad atrium ma
ius. Fundamenta autem de lapidibus
preciosis lapidibus magnis .x. siue
octo cubitorum. et desuper lapides
preciosi equalis mensure secti erant.
similiterque de cedro. Et atrium maius rotun
dum trium ordinum de lapidibus sectis
et unius ordinis dolati cedro. Necnon
in atrio domus domini interiori et
in porticu domus domini. Misit quoque rex
Salomon et tulit hyram de tyro fi
lium mulieris uidue de tribu
neptalim patre tyrio artificem

erariam et plenam sapientia. et intel
ligentia et doctrina ad faciendum
omne opus ex ere. Qui cum uenisset
ad regem Salomonem fecit omne o
pus eius. et finxit duas columpnas
ereas .xviii. cubitorum altitudinis co
lumpnam unam. et linea .xii. cu
bitorum ambiebat utramque colum
nam. Duo quoque capitella fecit que
ponerentur super capita columpnarum
fusilia ex ere. .v. cubitorum altitu
dinis capitellum unum. et .v. cubi
torum capitellum alterum. et quasi in mo
dum retis et cathenarum sibi inuicem
miro opere contextarum. Utrumque
capitellum fusile erat columpnarum.
Septena uersuum retiacula in capitel
lo uno. et septena retiacula in capi
tello altero. et perfecit columpnas.
et duos ordines per circuitum retia
culorum singulorum ut tegerent capi
tella que erant super summitatem
malorum granatorum. Eodem modo fecit
et capitello secundo. Capitella autem
que erant super capita columpnarum
quasi opere lilii fabricata erant in
porticu cubitorum .iiii. Et rursum alia
capitella in summitate columpnarum
desuper iuxta mensuram columpne
contra retiacula. Malorum granato
rum autem .cc. ordines erant in circuitu
capitelli secundi. Et statuit duas co
lumpnas in porticu templi. Cumque
statuisset columpnam dexteram
uocauit eam nomine iachin. Similiter e
rexit columpnam secundam. et uo
cauit nomen eius booz. et super ca
pita columpnarum opus in modum
lilii posuit. perfectumque est opus
columpnarum. Fecit quoque mare
fusile .x. cubitorum a labio usque ad
labium rotundum in circuitu .v.
cubitorum altitudo eius. et resticu
la .xxx. cubitorum cingebat illud
per circuitum. et sculptura subter
labium circuibat illud .x. cubi
tis ambiebat mare. Duo ordines
sculpturarum erant fusiles. et sta

super .xii. boves. e quibus tres res
piciebant ad aquilonem. et tres ad
occidentem. et tres ad meridiem. et
tres ad orientem. et mare super
eos desuper erat. quorum posteriora
universa intrinsecus latitabant.
Grossitudo autem luteris trium unci
arum erat. labium eius quasi labi
um calicis et folium repandi lilii.
duo milia bathos capiebat tria
milia metretas. Et fecit bases .x.
eneas. .iiii. cubitorum longitudinis
bases singulas. et .iiii. cubitorum
latitudinis. et trium cubitorum alti
tudinis. Et ipsum opus basium inter
rasile erat. et sculpture inter iunctu
ras. et inter coronulas et plectas le
ones. et boves. et cherubin. et in
iuncturis similiter desuper. Et sub
leones et boves quasi lora ex ere
dependentia. Et .iiii. rote per ba
ses singulas. et axes erei. Et per .iiii.
partes quasi humeruli subter
luterem fusiles contra se invicem res
pectantes. Os quoque luteris intrinsecus
erat in capitis summitate. et quod
forinsecus apparebat unius cubi
ti erat. et totum rotundum. pariter
que habebat unum cubitum et dimidi
um. In angulis autem columpnarum
variae celaturae erant. et media inter
columpnia quadrata non rotunda.
.iiii. quoque rote que per quatuor an
gulos basis erant. coherebant
sibi subter basim. Una rota ha
bebat altitudinis cubitum unum et
semis. Tales autem rote erant qua
les solent in curru fieri. et axes ea
rum et radii et canti et modioli omnia
fusilia. Nam et humeruli illi
.iiii. per singulos angulos ba
sis unius ex ipsa basi fusiles et
coniuncti erant. In summitate autem
basis erat quedam rotunditas cu
bitus et dimidii cubiti. ita fabre
facta. ut luter desuper posset inponi
habens celaturas suas. variasque
sculpturas ex semet ipsa. Sculp

sit quoque in tabulatis ill
ex ere. et in angulis cher
et leones et palmas quasi in
similitudinem hominis stan
celata. set apposita per cir
viderentur. In hunc mod
.x. bases fusura una. et
sculptura que consimili. Fec
luteres ereos .xl. bathos ca
luter unus. erat que .iiii. cu
singulosque luteres per sing
id est .x. bases posuit. et constitu
bases .v. ad dexteram parte
et .v. ad sinistram. Mare
posuit ad dexteram partem
contra orientem ad meridiem. Fe
Hiram lebetes et scutras et ha
las. et perfecit omne opus Sa
lomonis in templo domi
lumpnas duas. et funic
pitellorum super capita illa co
num duos. et retiacula du
operirent duos funiculos
erant super capita colu
et malagranata .cccc. in duob
retiaculis. duos versus mala
natorum in retiaculis singulis
endos funiculos capitello
erant super capita colum
et bases .x. et luteres .x. su
ses et mare unum. et boves
mare et lebetes et scutras
las. Omnia vasa que fecit
Salomoni in domo domini de au
co erant. In campestri
Iordanis fudit ea rex in
losa terra inter Sochot et Sarcha
posuit Salomon omnia va
multitudinem autem nimiam
erat pondus eris. Fecitque
omnia vasa in domo domini. Al
aureum. et mensam super quam
ponerentur panes propositionis au
et candelabra aurea .v. ad
et .v. ad sinistram contra ora
ex auro puro. et quasi lilii flo
res. et lucernas desuper aure
cipes aureos. et scias. et

la. et phialas. et mortariola. et thu-
ribula de auro purissimo. et car-
dines ostiorum domus ex auro erant.
Et perfecit omne opus quod facie-
bat salomon in domo domini. et intulit
que sanctificaverat david pater suus ar-
gentum et aurum et vasa. et reposuit
in thesauris domus domini.
Tunc congregati VIII
sunt omnes maiores natu is-
rael cum principibus tribuum. et duces
familiarum filiorum israel ad regem
salomonem in ierusalem. ut deferrent
archam federis domini in ierusalem de ci-
vitate david. id est de syon. Convene-
runtque ad regem salomonem universus
israel in mense hetanim in sollempni
die. ipse est mensis VII. Veneruntque
cuncti senes de israel. et tulerunt sa-
cerdotes archam. et portaverunt ar-
cham domini. et tabernaculum fede-
ris. et omnia vasa sanctuarii que erant in
tabernaculo. et ferebant ea sacerdotes
et levite. Rex autem salomon et omnis
multitudo israel que convenerat ad eum
gradiebatur cum illo ante archam.
et immolabant oves et boves absque
estimatione et numero. Et intulerunt sa-
cerdotes archam federis domini
in locum suum. in oraculum templi
in sanctum sanctorum subter alas cherubin.
expandebant alas super locum ar-
che. et protegebant archam. et
vectes eius desuper. Cumque e-
minerent vectes. et apparerent sum-
mitates eorum foris sanctuarium ante
oraculum. non apparebant ultra ex-
trinsecus. qui et fuerunt ibi usque
in presentem diem. In archa autem
non erat aliud nisi due tabule lapi-
dee quas posuerat in ea moyses
in oreb. quando pepigit fedus dominus cum
filiis israel. cum egrederentur de terra
egypti. Factum est autem cum exissent
sacerdotes de sanctuario nebula im-
plevit domum domum domini. et
non poterant sacerdotes stare. et mini-
strare propter nebulam. Impleverat

enim gloria domini domum domini. Tunc
ait salomon. Dominus dixit ut
habitaret in nebula. Edificans e-
dificavi domum in tabernaculum
tuum firmissimum solium tuum in
sempiternum. Convertitque rex faciem
suam. et benedixit omni ecclesie israel.
Omnis enim ecclesia israel stabat. Et
ait salomon. Benedictus dominus
deus israel. qui locutus est in ore suo
ad david patrem meum in manibus
eius perfecit dicens. A die qua eduxi
populum meum israel de egypto. non
elegi civitatem de universis tribu-
bus israel. ut edificaretur domus.
et esset nomen meum ibi. sed elegi
david. ut esset super populum meum
israel. Voluitque david pater meus
edificare domum nomini domini dei
israel. et ait dominus ad david patrem
meum. Quod cogitasti in corde tuo
edificare domum nomini meo benefe-
cisti. hoc ipsum mente tractans.
Verumptamen tu non edificabis michi
domum. sed filius tuus qui egredi-
etur de renibus tuis. ipse edificabit
domum nomini meo. Et confirmavit
dominus sermonem suum quem lo-
cutus est. Stetique pro david patre
meo. et sedi super thronum israel
sicut locutus est dominus. et edifica-
vi domum nomini domini dei israel. et con-
stitui ibi locum arche in qua fedus do-
mini est. quod percussit cum patri-
bus nostris quando egressi sunt de terra
egypti. Stetit autem salomon ante
altare domini in conspectu ecclesie is-
rael. et expandit manus suas in
celum. et ait. Domine deus israel non est similis
tui deus in celo desuper. et super
terram deorsum. qui custodis
pactum et misericordiam servis tuis qui
ambulant coram te in toto cor-
de suo. qui custodisti david patri
meo servo tuo que locutus es ei.
Ore locutus es et manibus perfe-
cisti. ut hec dies probat. Nunc igitur
domine deus israel serva famulo

tuo David patri meo quae locutus es ei dicens.
Non auferetur vir coram me de te
qui sedeat super thronum Israel. Ita
tamen si custodierint filii tui viam tu-
am, ut ambulent coram me, sicut
tu ambulasti in conspectu meo. Et nunc
domine deus Israel firmentur verba
tua quae locutus es servo tuo David
patri meo. Ergo ne putandum est quod
vere deus habitet super terram? Si enim
caelum et caeli caelorum te capere non possunt,
quanto magis domus haec quam edi-
ficavi tibi? Sed respice ad orationem servi
tui et ad preces eius, domine deus meus.
Audi hymnum et orationem quam servus
tuus orat coram te hodie, ut sint o-
culi tui aperti super domum hanc nocte ac
die, super domum de qua dixisti: Erit
nomen meum ibi, ut exaudias ora-
tionem quam servus tuus orat ad te
in loco isto, et exaudias deprecationem
servi tui et populi tui Israel quodcumque
oraverit in loco isto, et exaudias in
loco habitaculi tui in caelo, et cum exaudi-
eris propitius eris. Si peccaverit homo
in proximum suum, et habuerit aliquod iuramen-
tum quo teneatur astrictus, et ve-
nerit propter iuramentum tuum coram al-
tari tuo in domum tuam, tu exaudi-
es in caelo, et facies et iudicabis servos
tuos, condemnans impium et reddens
viam suam super caput eius, iu-
stificansque iustum et retribuens ei secundum
iustitiam suam. Si fugerit populus tuus
Israel inimicos suos, quia peccaturi
sunt tibi, et agentes paenitentiam et con-
fitentes nomini tuo venerint et ora-
verint et deprecati te fuerint in domo
hac, exaudi in caelo et dimitte po-
puli Israel peccatum et reduces eos in ter-
ram quam dedisti patribus eorum. Si
clausum fuerit caelum et non pluerit
propter peccata eorum, et orantes in loco isto
paenitentiam egerint nomini tuo, et a peccatis
suis conversi fuerint propter afflictio-
nem suam, exaudi eos in caelo et
dimitte peccata servorum tuorum et popu-
li tui Israel, et ostende eis viam bonam

per quam ambulent, et da plu-
viam super terram quam dedisti populo
in possessionem. Fames si
fuerit in terra aut pestilentia
aut corruptus aer, aut aerugo
lucusta aut rubigo, et afflixerit
eum inimicus eius obsidens portas
omnis plaga universa infirmitas,
cuncta devotatio et imprecatio quae acci-
derit omni homini de populo tuo Israel
cognoverit plagam cordis sui
et expanderit manus suas in domo hac,
tu exaudies in caelo in loco habitatio-
nis tuae et repropitiaberis et facies
ut des unicuique secundum omnes vias
suas, sicut videris cor eius, quia tu
solus nosti cor omnium filiorum hominum,
ut timeant te cunctis diebus quibus
vivunt super faciem terrae quam
dedisti patribus nostris. Insuper et alie-
gena qui non est de populo tuo Israel
venerit de terra longinqua propter
nomen tuum magnum et manus tua for-
tis et brachium tuum extentum.
Cum venerit ergo et oraverit in loco
hoc, tu exaudies in caelo in firma-
mento habitaculi tui, et facies omnia
pro quibus invocaverit te alienigena,
ut discant universi populi terrarum
nomen tuum timere sicut populus tuus
et probent quia nomen tuum invocatum
est super domum hanc quam aedificavi.
Si egressus fuerit populus tuus ad bellum
contra inimicos suos per viam
quocumque miseris eos, orabunt te contra
civitatis quam elegisti et contra
domum quam aedificavi nomini tuo, et exau-
dies in caelo orationes eorum et preces
et facies iudicium eorum. Quod si
peccaverint tibi, neque enim est homo qui non pec-
caverit, et iratus tradideris eos inimi-
cis et captivi ducti fuerint in terram ini-
micorum longe vel prope, et egerint
paenitentiam in corde suo in loco
captivitatis, et conversi deprecati fuerint
in captivitate sua dicentes
peccavimus, inique egimus,
impie gessimus, et reversi fuerint

te in universo corde suo et tota ani-
ma sua in terra inimicorum suorum ad quam
captivi ducti fuerint et oraverint te
contra viam terrae suae quam dedisti pa-
tribus eorum et civitatis quam elegisti et
templi quod aedificavi nomini tuo exau-
dies in caelo in firmamento solii tui et
orationes eorum et preces eorum et facies iudici-
um eorum et propitiaberis populo tuo qui
peccavit tibi et omnibus iniquitatibus
eorum quibus praevaricati sunt in te et
dabis misericordiam coram eis qui eos
captivos habuerint ut misereantur
eis. populus enim tuus est et hereditas tua
quos eduxisti de terra Aegypti et de
medio fornacis ferreae. ut sint ocu-
li tui aperti ad deprecationem servi
tui et populi tui Israhel et exaudies eos
in universis pro quibus invocaverint te.
Tu enim separasti eos tibi in heredi-
tatem de universis populis terrae sicut
locutus es per Mosen servum tuum
quando eduxisti patres nostros de Aegypto do-
mine deus. Factum est autem cum com-
plesset Salomon orans dominum omnem
orationem et deprecationem hanc surrexit de
conspectu altaris domini. Utrumque enim
genu in terram fixerat et manus expan-
derat ad caelum. Stetit ergo et benedi-
xit omni ecclesiae voce magna dicens.
Benedictus dominus deus qui dedit requiem
populo suo Israhel iuxta omnia quae locutus
est. Non cecidit sermo quidem vel
unus ex omnibus bonis quae locutus est
per Mosen servum suum. Sit dominus
deus noster nobiscum sicut fuit cum pa-
tribus nostris non derelinquens nos neque proici-
ens sed inclinet corda nostra ad se ut
ambulemus in universis viis eius et
custodiamus mandata eius et caerimo-
nias et iudicia quaecumque mandavit
patribus nostris. Et sint sermones mei isti
quibus deprecatus sum coram domino ap-
propinquantes domino deo nostro
die ac nocte ut faciat iudicium ser-
vo suo et populo suo Israhel per singulos
dies et sciant omnes populi terrae quia
dominus ipse est deus et non est ultra

absque eo. Sit quoque cor nostrum perfec-
tum cum domino deo nostro ut am-
bulemus in decretis eius et custodia-
mus mandata eius sicut et hodie.
Igitur rex et omnis Israhel cum eo immola-
bant victimas coram domino.
Mactavitque Salomon hostias paci-
ficas quas immolavit domino
boum .xxii. milia et ovium .c.xx. milia
et dedicaverunt templum domini rex et
filii Israhel. In die illa sanctificavit rex
medium atrii quod erat ante do-
mum domini. Fecit quippe holocau-
stum ibi et sacrificium et adipem pa-
cificorum quoniam altare aeneum quod e-
rat coram domino minus erat
et capere non poterat holocaustum
et sacrificium et adipem pacificorum.
Fecit ergo Salomon in tempore illo fes-
tivitatem celebrem et omnis Israhel cum
eo multitudo magna magna ab
introitu Emath usque ad rivum Ae-
gypti coram domino deo nostro .vii.
diebus et .vii. diebus id est .xiiii. diebus.
In die octavo dimisit populos. Qui
benedicentes regi profecti sunt in
tabernacula sua laetantes alacrique
corde super omnibus bonis quae fecerat
deus David servo suo et Israhel populo suo.

IX

Factum est autem
cum perfecisset Salomon aedifi-
cium domus domini et aedificium regis et
omne quod optaverat et voluerat facere ap-
paruit ei dominus secundo sicut apparu-
erat ei in Gabaon. Dixitque dominus
ad eum. Exaudivi orationem tuam et
deprecationem tuam quam deprecatus es
coram me. Sanctificavi domum hanc
quam aedificasti ut ponerem nomen
meum ibi usque in sempiternum et e-
runt oculi mei et cor meum ibi
cunctis diebus. Tu quoque si ambula-
veris coram me sicut ambulavit
pater tuus in simplicitate cor-
dis et in aequitate et feceris omnia quae prae-
cepi tibi et iudicia mea et legitima
mea servaveris ponam thronum
regni tui super Israhel in sempiternum

sicut locutus sum david patri tuo
dicens. Non auferetur vir de ge-
nere tuo de solio israhel. Si autem aver-
sione aversi fueritis vos et filii vestri non
sequentes me. nec custodientes
mandata mea. et cerimonias quas
proposui vobis. sed abieritis et colu-
eritis deos alienos et adoraveritis eos.
auferam israhel de superficie terre quam
dedi eis. et templum quod sanctifica-
vi nomini meo proiciam a conspectu meo.
eritque israhel in proverbium et in fabulam
cunctis populis. et domus hec erit in exem-
plum. Omnis qui transierit per eam stu-
pebit et sibilabit. et dicet. Quare fecit
dominus sic terre huic et domui hu-
ic? Et respondebunt. Quia dereliquerunt
dominum deum suum. qui eduxit
patres eorum de terra egypti. et secuti
sunt deos alienos. et coluerunt eos.
Idcirco induxit dominus super eos omne ma-
lum hoc. Expletis autem annis xx. post-
quam edificaverat salomon duas do-
mos. id est domum domini et domum regis
hyram rege tyri prebente regi sa-
lomoni ligna cedrina et abiegna.
et aurum iuxta omne quod opus ha-
buerat: tunc dedit salomon iram
xx. oppida in terra galilee. Et egressus
est hyram de tyro. ut videret
oppida que dederat ei salomon.
et non placuerunt ei et ait. Hec ne
sunt civitates quas dedisti mihi frater.
et appellavit eas terram chabul usque
in diem hanc. Misit quoque hyram
ad regem salomonem. cxx. ta-
lenta auri. Hec est summa expen-
sarum quam obtulit salomon
rex ad edificandam domum domini et
domum suam mello et murum ieru-
salem. et ezer. et mageddo et gazer.
Pharao rex egypti ascendit et ce-
pit gazer et succendit eam igni.
et chananeum qui habitabat in civi-
tate interfecit. et dedit eam in dotem
filie sue uxori salomonis. Edifi-
cavit ergo salomon gazer et bethoron
inferiorem. et balaath et palmiram

in solitudinis terre. Et omnes u
que ad se pertinebant. et erant a
muro. munivit et civitat
um. et civitates equitum. et q
placuit ut edificaret in ie
et in libano. et in omni terra p
sue. Universum populum qui rem
de amorreis etheis et pherez
eveis et iebuseis. qui non sun
filii israhel. horum filios qui rem
in terra quos scilicet non potuerant
exterminare. fecit salomon tribu-
tarios usque ad diem hanc. De filiis
autem israhel non constituit q
servire quemquam. Sed er
bellatores. et ministri eius. et pr
et duces. et prefecti curruum
equitum. Erant autem principes sup
opera salomonis prepositi q
l. qui habebant subiectum p
statutis operibus imperab
Filia autem pharaonis ascend
david in domum suam quam
caverat ei salomon. Tunc edi
mello. Offerebat quoque sal
tribus vicibus per annos sing
holocausta et pacificas vic
super altare quod edifica
mino. et adolebat thymiam
domino. perfectumque est te
Classem quoque fecit rex salo
in asiongaber que est iuxta a
in litore maris rubri in
dumea. Misitque hyram in
illa servos suos viros na
et gnaros maris. cum servis
lomonis. Qui cum venissen
phir sumptum inde aur
xx. talentorum detulerunt a
salomonem. X
Sed et regina saba au
fama salomonis in nomi
nit temptare eum in enig
Et ingressa cum comitatu m
rusalem. et diviciis camel
tantibus aromata et aurum inf
nimis et gemmas preciosas
nerunt ad regem salomon

cuta est ad regem Salomonem et
ei multa que habebat in corde suo. Et
docuit eam Salomon omnia uerba
que proposuit. Non fuit sermo qui regem
posset latere et non responderet ei. Vi-
dens autem regina Saba omnem sapientiam
Salomonis et domum quam edifi-
cauerat et cibos mense eius et habi-
tacula seruorum et ordines ministran-
tium uestesque eorum et pincernas et
holocausta que offerebat in domo
domini non habebat ultra spiritum. Di-
xitque ad regem. Verus est sermo quem
audiui in terra mea super ser-
monibus tuis et super sapientia tua
et non credebam narrantibus michi do-
nec ipsa uenissem et uidissent oculi mei.
et probassem quod media pars michi
nunciata non fuerit. Maior est sapien-
tia et opera tua quam rumor quem
audiui. Beati uiri tui et beati serui tu-
i hii qui stant coram te semper et
audiunt sapientiam tuam. Sit dominus deus
tuus benedictus cui complacuisti
et posuit te super thronum israel eo quod di-
lexit dominus israel in sempiternum
et constituit te regem ut faceres iudi-
cium et iustitiam. Dedit ergo regi .c.xx.
talenta auri et aromata multa
nimis et gemmas preciosas. Non sunt
allata ultra aromata tam multa
quam ea que dedit regina Saba regi
Salomoni. Sed et classis Hyram que
portabat aurum de Ophir attu-
lit ex Ophir ligna thina multa
nimis et gemmas preciosas. Fecitque rex
de lignis thinis fulcra domus
domini et domus regie. Citharasque
lyrasque cantoribus. Non sunt allata
huiuscemodi ligna thina neque ui-
sa usque in presentem diem. Rex autem
Salomon dedit regine Saba omnia que
uoluit et petiuit ab eo. exceptis
his que ultro obtulerat ei munere
regio. Que reuersa abiit in
terram suam cum seruis suis. Erat
autem pondus auri quod offereba-
tur Salomoni per singulos annos
dc. lx. vi. talentorum auri. Excep-
to eo quod offerebant uiri qui
super uectigalia erant et negocia-
tores. uniuersique scruta uendentes
et omnes reges Arabie. duces que terre.
Fecit ergo rex Salomon .cc. scuta de
auro purissimo. dc. auri siclos
dedit in lamina scuti unius. Et
.ccc. peltas ex auro probato. .ccc.
mine auri unam peltam ues-
tiebant. Posuitque eas rex in domo
saltus Libani. Fecit item rex Salomon
thronum de ebore grandem et uestiuit
eum auro fuluo nimis. Qui habe-
bat .vi. gradus. Et summitas throni
rotunda erat in parte posteriori.
Et due manus hinc atque inde tene-
tes sedile. Et duo leones stabant
iuxta manus singulas. Et .xii. le-
unculi stantes super .vi. gradus
hinc atque inde. Non est factum tale
opus in uniuersis regnis. Sed et
omnia uasa de quibus potabat rex
Salomon erant aurea. Et uniuer-
sa suppellex domus saltus Liba-
ni de auro purissimo. Non erat
argentum nec alicuius precii
putabatur in diebus Salomonis.
Quia classis regis per mare cum
classe Hyram semel per tres an-
nos ibat in Tharsis deferens inde
aurum et argentum et dentes ele-
phantorum et simias et pauos. Mag-
nificatus est ergo rex Salomon super
omnes reges terre diuitiis et sapien-
tia. Et uniuersa terra desiderabat uidere uul-
tum Salomonis ut audiret sapi-
entiam eius quam dederat deus in cor-
de eius. Et singuli deferebant ei mu-
nera. uasa aurea et argentea. ues-
tes et arma bellica. aromata et
equos et mulos per annos sin-
gulos. Congregauitque Salomon
currus et equites. Et facti sunt ei mil-
le .cccc. currus. et .xii. milia equi-
tum. Et disposuit eos per ciuitates
munitas et cum rege in Ierusalem.
Fecitque ut tanta esset habundantia

argenti in Ierusalem quanta et la-
pidum et cedrorum prebuit multitudi-
nem quasi sicomoros que nascuntur
in campestribus. Et educebantur
equi Salomonis de Egypto et de Coa.
Negociatores enim regis emebant
de Coa, et statuto precio perducebant.
Egrediebatur autem quadriga ex
Egypto dc. siclis argenti, et equus
cl. Atque in hunc modum cuncti
reges Etheorum et Syrie equos ve-
nundabant.

XI

Rex autem Salomon adamavit
mulieres alienigenas mul-
tas, filiam quoque Pharaonis,
et Moabitidas, et Ammonitidas, Y-
dumeas et Sydonias et Etheas de gen-
tibus super quibus dixit Dominus
filiis Israel: Non ingrediemini ad eas,
neque de illis ingredientur ad vos.
Certissime enim avertent corda
vestra ut sequamini deos earum. His
itaque copulatus est rex Salomon
ardentissimo amore. Fueruntque
ei uxores quasi regine dcc.
et concubine ccc. Et averterunt cor
eius. Cumque iam esset senex depra-
vatum est cor eius per mulieres
ut sequeretur deos alienos, nec e-
rat cor eius perfectum cum Domino
Deo suo sicut cor David patris eius.
Sed colebat Salomon Astarten deam
Sydoniorum, et Chamos deum Moabitarum,
et Moloch ydolum Ammonitarum.
Fecitque Salomon quod non placuerat co-
ram Domino, et non adimplevit ut seque-
retur Dominum sicut David pater eius.
Tunc edificavit Salomon fanum
Chamos ydolo Moab in monte qui
est contra Ierusalem, et Moloch ydolo filiorum
Ammon. Atque in hunc modum fecit u-
niversis uxoribus suis alienigenis
que adolebant thura, et immolabant
diis suis. Igitur iratus est Dominus
Salomoni eo quod aversa esset mens eius
a Domino Deo Israel qui apparuerat
ei secundo, et preceperat de verbo hoc ne se-
queretur deos alienos, et non custodivit

que mandavit Dominus
itaque Dominus Salomoni
habuisti hoc apud te, et non custo-
tum meum, et precepta mea que
tibi, disrumpens scindam reg-
et dabo illud servo tuo. Ver-
in diebus tuis non faciam propter
trem tuum. De manu filii tui
illud. Nec totum regnum au-
sed tribum unam dabo
propter David servum meum, et Ierusalem
gi. Suscitavit autem Dominus adver-
Salomoni Adad Ydumeum
regio qui erat in Edom
esset David in Ydumea
Ioab princeps militie ad
eos qui fuerant interfecti
set omnem masculinum in
sex enim mensibus ibi mora-
Ioab et omnis Israel, donec interi-
masculinum in Ydumea
ipse Adad et viri Ydumei de servis
eius cum eo ut ingrede-
tum. Erat autem Adad pu-
lus. Cumque surrexissent
an venerunt in Pharan
que secum viros de Pharan
erunt Egyptum ad Pharao-
gem Egypti. Qui dedit ei
cibos constituit, et terram de-
Invenitque Adad gratiam co-
raone valde in tantum ut
rem sororem uxoris sue ger-
Taphnes regine. Genuitque ei
Taphnes Genebath filium
vit eum Taphnes in domo
Eratque Genebath habitans
raonem cum filiis suis.
Audissetque Adad in Egypto
David cum patribus suis, et mo-
Ioab principem militie
Pharaoni: Dimitte me ut
in terram meam. Dixitque
Qua enim re apud me
ut queras ire ad terram tu-
le respondit: Nulla, sed obs-
ut dimittas me. Suscita-
quoque ei Deus adversarium

eliadam qui fugerat adadezer re
gem soba dominum suum. Et congrega
vit contra eum viros et factus est princeps
latronum cum interficeret eos david.
abieruntque damascum et habitaverunt
ibi et constituerunt eum regem
in damasco. Erat que adversarius israel
cunctis diebus salomonis. Et hoc est
malum adad et odium contra israel et reg
navit que in syria. Ieroboam quoque fi
lius nabath ephrateus de sareda
servus salomonis cuius mater
erat nomine serva mulier vidua le
vavit manum contra regem. Et hec causa
rebellionis adversus eum quia sa
lomon edificavit mello et coeq
uavit voraginem civitatis david
patris sui. Erat autem ieroboam vir
fortis et potens. Videns que salomon
adolescentem bone indolis et indus
trium constituerat eum perfectum super
tributa universe domus ioseph. Fac
tum est igitur in tempore illo ut
ieroboam egrederetur de ierusalem et
inveniret eum ahias silonites prophe
ta in via opertus pallio novo. Erant au
tem duo tantum in agro. Apprehendens que
ahias pallium suum novum quo
opertus erat scidit in xii partes.
Et ait ad ieroboam. Tolle tibi de
cem scissuras. Hec enim dicit dominus deus
israel. Ecce ego scindam regnum
de manu salomonis et dabo tibi
x tribus. Porro una tribus rema
nebit ei propter servum meum david
et ierusalem civitatem quam elegi
de omnibus tribubus israel eo quod dereliq
uerit me et adoraverit astarten deam
sydoniorum et chamos deum moab
et moloch deum filiorum amon et non
ambulaverunt in viis meis ut
facerent iusticiam coram me et precep
ta mea et iudicia mea sicut david
pater eius. Nec auferam omne reg
num de manu eius sed ducem
ponam eum cunctis diebus vite
sue propter david servum meum quem
elegi qui custodivit mandata

mea et precepta mea. Auferam
autem regnum de manu filii eius
et dabo tibi x tribus. Filio autem eius
dabo tribum unam ut rema
neat lucerna david servo meo
cunctis diebus coram me in ierusalem
civitatem quam elegi ut esset no
men meum ibi. Te autem assumam
et regnabis super omnia que desiderat
anima tua eritque rex super israel. Si
igitur audieris omnia que precepero tibi
et ambulaveris in viis meis et
feceris quod rectum est coram me
custodiens mandata mea et pre
cepta mea sicut fecit david servus
meus ero tecum et edificabo tibi
domum fidelem quomodo edificavi
david domum et tradam tibi israel et
affligam semen david super hoc
verumptamen non cunctis diebus. Volu
it ergo salomon interficere ieroboam
qui surrexit et aufugit in egiptum
ad susac regem egipti et fuit in
egipto usque ad mortem salomo
nis. Reliquum autem verborum sa
lomonis et omnia que fecit et sapientia eius
ecce universa scripta sunt in libro
verborum dierum salomonis. Dies
autem quos regnavit salomon in
ierusalem super omnem israel xl anni sunt.
Dormivit que salomon cum patribus su
is sepultusque est in civitate david
patris sui. Regnavit que roboam fi
lius eius pro eo. XII
Venit autem roboam in sichem.
Illuc enim congregatus erat omnis
israel ad constituendum eum regem. At
vero ieroboam filius nabath cum
adhuc esset in egipto profugus a fa
cie salomonis regis. Et audita
morte eius reversus est de egipto.
Miserunt que et vocaverunt eum.
Venit ergo ieroboam et omnis mul
titudo israel et locuti sunt ad robo
am dicentes. Pater tuus durissimum
iugum imposuit nobis. Tu itaque
nunc imminue paululum de imperio
patris tui durissimo et de gravissimo

iugo quod imposuit nobis et ser-
uiemus tibi. Qui ait eis. Ite usque
ad tertium diem, et reuertimini ad
me. Cumque abisset populus, iniit con-
silium rex Roboam cum senioribus
qui assistebant coram Salomone
patre eius dum adhuc uiueret et ait:
Quod mihi datis consilium ut res-
pondeam populo? Qui dixerunt ei: Si
obedieris hodie populo huic et serui-
eris populo huic et petitioni eorum
cesseris, locutusque fueris ad eos
uerba lenia, erunt tibi ser-
ui cunctis diebus. Qui dereliquid
consilium senum quod dederant ei
et adhibuit adolescentes qui
nutriti fuerant cum eo et assiste-
bant illi. Dixitque ad eos: Quod
mihi consilium datis ut respondeam
populo huic? Qui dixerunt mihi: Leuius
fac iugum quod imposuit pater tuus
super nos. Et dixerunt ei iuuenes
qui nutriti fuerant cum eo: Sic
loquere populo huic qui locuti sunt
ad te dicentes: Pater tuus aggra-
uauit iugum nostrum, tu releua
nos. Sic loqueris ad eos: Minimus
digitus meus grossior est dor-
so patris mei. Et nunc pater meus
posuit super uos iugum ues-
trum. Pater meus cecidit uos fla-
gellis, ego autem cedam uos scor-
pionibus. Venit ergo Ieroboam et
omnis populus ad Roboam die tertio,
sicut locutus fuerat rex dicens:
Reuertimini ad me die tertio. Respon-
dit rex populo dura, derelicto consilio se-
niorum quod ei dederant, et locutus
est eis secundum consilium iuue-
num dicens: Pater meus aggra-
uauit iugum uestrum, ego autem
addam iugo uestro. Pater meus ceci-
dit uos flagellis, ego autem cedam
uos scorpionibus. Et non acquieuit
rex populo, quoniam auersatus fuerat
eum Dominus ut suscitaret
uerbum suum quod locutus fuerat Dominus
in manu Achie Salonite ad Ie-

roboam filium Nabath. Vi
dens itaque populus quod noluisset
dire rex, respondit ei dicens:
nobis pars in Dauid? uel quae here
filio Ysai? Vade in tabernacu
tua Israhel. Nunc uide dom
Dauid. Et abiit Israhel in tab
la sua. Super filios autem Isr
cumque habitabant in ciuitat
da regnauit Roboam.
rex Roboam Aduram q
super tributum, et lapidauit e
populus et mortuus est. Porro
boam festinus ascendit c
et fugit in Ierusalem. Recessit
a domo Dauid usque in di
sentem. Factum est autem cum
omnis Israhel quod reuersus
boam, miserunt et uocauerunt
congregato coetu, et constitu
eum regem super omnem Isr
nec secutus est quisquam
Dauid praeter tribum Iuda
nit autem Roboam Ier
congregauit uniuersam dom
et tribum Beniamin C. lx
electorum uirorum et bella
pugnarent contra domum Isr
ducerent regnum Roboam
lomonis. Factus est autem ser
ad Semeiam uirum Dei d
quere ad Roboam filium
nis regem Iuda et ad o
mum Iuda et Beniamin
de populo dicens: Haec dicit D
Non ascendetis neque bell
tra fratres uestros filios Isr
tur uir in domum suum.
est uerbum hoc. Audierun
nem Domini et reuersi sunt
cut eis praeceperat Dominus.
autem Ieroboam Sichem
te Effraym et habitauit i
sus inde edificauit Ph
Dixitque Ieroboam in
Nunc reuertetur regnum
Dauid si ascenderit popul
faciat sacrificia in do

in ierusalem. et convertetur cor populi
huius ad dominum suum roboam regem
iuda. interficientque me et reverten
tur ad eum. Et excogitato consilio fecit
duos vitulos aureos. Et dixit eis.
Nolite ultra ascendere in ierusalem.
Ecce dii tui israel qui eduxerunt te
de terra egipti. Posuitque unum in bethel
alterum in dan. Et factum est hoc verbum
israel in peccatum. Ibat enim populus ad adoran
dum vitulum usque in dan. Et fecit
fana in excelsis. et sacerdotes de ex
tremis populi qui non erant de filiis
levi. Constituitque diem sollempnem
in mense octavo. xv. die mensis in
similitudinem sollempnitatis
que celebrabatur in iuda. Et ascendens
altare similiter fecit in bethel. ut
immolaret vitulis quos fabrica
tus fuerat. Constituitque in bethel
sacerdotes excelsorum que fecerat. Et
ascendit super altare quod extru
xerat in bethel. xv. die mensis octavi
quem finxerat de corde suo. Et fecit
sollempnitatem filiis israel. et ascendit
super altare ut adoleret incensum.
et ecce vir dei venit

XIII

Et ecce vir dei venit de iuda
in sermone domini in be
thel ieroboam stante super alta
re. et thus iaciente. et exclamavit
contra altare in sermone domini et ait.
Altare altare. Hec dicit dominus. Ecce fi
lius nascetur domui david iosias
nomine. et immolabit super te sacerdotes
excelsorum qui nunc in te thura suc
cendunt. et ossa hominum super te
incendet. Deditque in die illa sig
num dicens. Hoc erit signum quod
locutus est dominus. Ecce altare
scindetur. et effundetur cinis qui
in eo est. Cumque audisset rex
sermonem hominis dei quem inclama
verat contra altare in bethel. extendit
manum suam de altari dicens. Appre
hendite eum. Et exaruit manus
eius quam extenderat contra eum. nec valu
it retrahere eam ad se. Altare quoque
scissum est. et effusus est cinis de al
tari. iuxta signum quod predixerat
vir dei in sermone domini. Et ait
rex ad virum dei. Deprecare faciem domini
dei tui. et ora pro me. ut restituatur
manus mea michi. Oravitque
vir dei. et reversa est manus regis
ad eum. et facta est sicut prius fu
erat. Locutus est autem rex ad vi
rum dei. Veni mecum domum ut
prandeas. et dabo tibi munera. Responditque
vir dei ad regem. Si dederis michi
mediam partem domus tue. non
veniam tecum. nec comedam pa
nem. neque bibam in loco isto. Sic
enim mandatum est michi in ser
mone domini precipientis. Non co
medes panem neque bibes aquam
neque reverteris per viam qua ve
nisti. Abiit ergo per aliam viam.
et non est reversus per iter quo
venerat in bethel. Propheta autem
quidam senex habitabat in bethel
ad quem venerunt filii sui et
narraverunt ei omnia opera que
fecerat vir dei in illa die in be
thel. et verba que locutus fuerat ad
regem narraverunt patri suo. Et
dixit eis pater eorum. Per quam viam
abiit? Ostenderunt ei filii sui vi
am per quam abierat vir dei
qui venerat de iuda. et ait filiis
suis. Sternite michi asinum.
Qui cum stravissent. ascendit
et abiit post virum dei. et invenit
eum sedentem subtus therebin
tum. et ait illi. Tu ne es vir dei
qui venisti de iuda? Respondit illi.
Ego sum. Dixit ergo ad eum. Veni
mecum domum. ut comedas pa
nem. Qui ait. Non possum reverti
neque venire tecum. nec comedam
panem. nec bibam aquam in lo
co isto. quia locutus est dominus
ad me in sermone domini dicens.
Non comedes panem. et non bibes
aquam ibi. nec reverteris per
viam qua ieris. Qui ait illi. Et

ego sum propheta similis tui. et angelus
locutus est michi in sermone do
mini dicens. Reduc eum tecum in
domum tuam ut comedat panem
et bibat aquam. Fefellit eum. et re
duxit secum. Comedit ergo panem
in domo eius et bibit aquam.
Cumque sederet ad mensam. factus est
sermo domini ad prophetam qui re
duxerat eum. et exclamavit ad vi
rum dei qui venerat de iuda dicens.
Hec dicit dominus. Quia non obediens
fuisti ori domini. et non custodisti
mandatum quod precepit tibi do
minus deus tuus. et reversus es.
et comedisti panem. et bibisti aquam
in loco in quo precepi tibi ne comede
res panem. neque biberes aquam. non
inferetur cadaver tuum in se
pulchrum patrum tuorum. Cumque
comedisset et bibisset. stravit asi
num suum prophete quem reduxerat.
Qui cum abisset. invenit eum leo in via.
et occidit. Et erat cadaver eius pro
iectum in itinere. Asinus autem stabat
iuxta eum. et leo stabat iuxta ca
daver. Et ecce viri transeuntes vi
derunt cadaver proiectum in via. et le
onem stantem iuxta cadaver.
Et venerunt et divulgaverunt in
civitatem in qua propheta ille se
nex habitabat. Quod cum audisset
propheta ille qui reduxerat eum de via.
ait. Vir dei est qui inobediens fuit
ori domini. et tradidit eum dominus leoni. Et
confregit eum et occidit eum iuxta
verbum domini quod locutus est ei.
Dixitque ad filios suos. Sternite
michi asinum. Qui cum stravissent.
et ille abisset. invenit cada
ver eius proiectum in via. et asinum
et leonem stantes iuxta cadaver.
Non comedit leo de cadavere. nec le
sit asinum. Tulit ergo propheta ca
daver viri dei. et posuit illud super
asinum. et reversus intulit in civi
tatem prophete senis ut plange
rent eum. Et posuit cadaver eius

in sepulcro suo. et planxerunt
heu heu mi frater. Cumque pl[...]
eum. dixit ad filios suos. [...]
mortuus fuero. sepelite me [...]
chro in quo vir dei sepult[...]
iuxta ossa eius ponite ossa [...]
profecto enim veniet serm[...]
predixit in sermone domini [...]
quod est in bethel. et contra [...]
na excelsorum que sunt in urb[...]
marie. Post verba hec non [...]
ersus ieroboam de via sua [...]
ma. sed e contrario fecit de nov[...]
populis sacerdotes excelsorum. Q[...]
volebat implebat manu[...]
et fiebat sacerdos excelsorum [...]
hanc causam peccavit ier[...]
domus. et eversa est et dele[...]
facie terre. XIIII

In illo tempore egrotavit [...]
filius ieroboam. Dixitque i[...]
uxori sue. Surge et muta [...]
ne cognoscaris quod sis u[...]
boam. et vade in sylo ubi e[...]
propheta qui locutus est michi [...]
regnaturus essem super p[...]
pulum. Tolle quoque in manu [...]
et crustulam. et vas mellis [...]
ad illum. Ipse enim indicab[...]
quid eventurum sit [...]
fecit ut dixerat ieroboam [...]
consurgens abiit in sylo [...]
nit in domum ahye. At ille [...]
videre quia caligaverant [...]
eius pre senectute. Dixit [...]
ad ahyam. Ecce uxor iero[...]
ingreditur ut consulat te [...]
filio suo qui egrotat. H[...]
loqueris ei. Cum ergo illa in[...]
et dissimularet se esse que [...]
divit ahyas sonitum pedu[...]
intrantis per hostium [...]
Ingredere uxor ieroboam. [...]
aliam esse simulas. Ego au[...]
sus sum ad te durus nu[...]
vade et dic ieroboam. Hec [...]
deus israel. Quia exaltavi te [...]
dio populi. et dedi te ducem [...]

meum Israhel et scidi regnum domus
David et dedi illud tibi et non fuisti
sicut servus meus David qui
custodivit mandata mea et secutus est
me in toto corde suo faciens
quod placitum esset in conspectu meo.
Sed operatus es malum super omnes
qui fuerunt ante te et fecisti tibi de-
os alienos et conflatiles ut me ad
iracundiam provocares me autem
proiecisti post tergum tuum. Idcirco
ecce ego inducam mala super domum
Ieroboam et percutiam de Ieroboam
usque ad mingentem ad parietem
et clausum et novissimum in Israhel et
mundabo reliquias domus Iero-
boam sicut mundari solet fimus
usque ad purum. Qui autem mortui
fuerint de Ieroboam in civitate
comedent eos canes. Qui autem
mortui fuerint in agro vorabunt
eos aves celi quia Dominus locutus est.
Tu igitur surge et vade in domum tuam
et in ipso introitu pedum tuorum in ur-
bem morietur puer et planget
eum omnis Israhel et sepeliet. Iste enim
solus inferetur de Ieroboam in se-
pulchrum quia inventus est super
eum sermo bonus a Domino Deo
Israhel in domo Ieroboam. Consti-
tuet autem sibi Dominus regem super
Israhel qui percutiat domum Ierobo-
am in hac die et in hoc tempore. Et per-
cutiet Dominus Deus Israhel sicut
moveri solet arundo in aqua et e-
vellet Israhel de terra bona hac quam
dedit patribus eorum et ventilabit eos
trans flumen quia fecerunt sibi
lucos ut irritarent Dominum. Et tradet
Dominus Deus Israhel propter peccata Ierobo-
am qui peccavit et peccare fecit
Israhel. Surrexit itaque uxor Ierobo-
am et abiit et venit in Thersa. Cumque
illa ingrederetur limen domus puer
mortuus est et sepelierunt eum.
Et planxit illum omnis Israhel iuxta ser-
monem Domini quem locutus est in
manu servi sui Ahie prophete. Re-
liqua autem verborum Ieroboam quomodo
pugnaverit et quomodo regnaverit ec-
ce scripta sunt in libro verborum
dierum regum Israhel. Dies autem qui-
bus regnavit Ieroboam xx et duo
anni sunt. Et dormivit Ierobo-
am cum patribus suis. Regnavitque
Nadab filius eius pro eo. Porro
Roboam filius Salomonis regna-
vit in Iuda. xl et unius anni erat
Roboam cum regnare cepisset.
xvii annis regnavit in Ierusalem
civitatem quam elegit Dominus
ut poneret nomen suum ibi ex omnibus
tribubus Israhel. Nomen autem matris eius
Naama Amanitis. Et fecit Iudas
malum coram Domino et irrita-
verunt eum super omnibus que fecerant pa-
tres eorum in peccatis suis que peccave-
runt. Edificaverunt enim et ipsi sibi a-
ras et statuas et lucos super omnem col-
lem excelsum et subter omnem
arborem frondosam. Sed et effemi-
nati fuerunt in terra. Feceruntque omnes
abominationes gentium quas attri-
vit Dominus ante faciem filiorum Israhel.
In quinto autem anno regni Roboam
ascendit Sesac rex Egypti in Ierusalem
et tulit thesauros domus Domini et the-
sauros regios et universa diripu-
it. Scuta quoque aurea que fecerat Sa-
lomon pro quibus fecit rex Roboam
scuta erea et tradidit ea in manu
ducum scutariorum et eorum qui excubabant
ante hostium domus regis. Cumque
ingrederetur rex in domum Domini por-
tabant ea qui preeundi habebant of-
ficium et postea reportabant ad arma-
mentarium scutariorum. Reliqua autem
sermonum Roboam et omnia que fecit
ecce scripta sunt in libro sermo-
num dierum regum Iuda. Fuitque bel-
lum inter Roboam et Ieroboam cunc-
tis diebus. Dormivitque Roboam
cum patribus suis et sepultus est cum eis
in civitate David. Nomen autem matris
eius Naama Amanites. Et regnavit
Abia filius eius pro eo.

Igitur in octavo x. XV
anno regni Ieroboam filii Na-
bath, regnavit Abya super Iudam.
Tribus annis regnavit in Ierusalem.
Nomen matris eius Maacha filia
Abessalon. Ambulavit in omnibus
peccatis patris sui quae fecerat ante eum,
nec erat cor eius perfectum cum
Domino Deo suo, sicut cor David
patris sui. Sed propter David dedit ei Do-
minus Deus suus lucernam in Ieru-
salem ut suscitaret filium eius
post eum, et staret Ierusalem, eo quod
fecisset David rectum in oculis Domini
et non declinasset ab omnibus quae praecepe-
rat ei cunctis diebus vitae suae, ex-
cepto sermone Uriae Ethei. Attamen
bellum fuit inter Abiam et Ieroboam
omni tempore vitae eius. Reliqua autem ser-
monum Abiae et omnia quae fecit, nonne haec
scripta sunt in libro verborum dierum
regum Iuda? Fuitque proelium inter Abi-
am et Ieroboam. Et dormivit Abia
cum patribus suis et sepelierunt eum
in civitate David. Regnavitque A-
sa filius eius pro eo. In anno ergo
xx. Ieroboam regis Israel regnavit
Asa rex Iuda, et xl. uno anno reg-
navit in Ierusalem. Nomen matris eius
Maacha filia Abessalon. Et fecit
Asa rectum ante conspectum Domini si-
cut David pater eius. Et abstulit effe-
minatos de terra, purgavitque uni-
versas sordes idolorum quae fecerant pa-
tres eius. Insuper et Maacham
matrem suam amovit ne esset prin-
ceps in sacris Priapi et in luco eius
quem consecraverat. Subvertitque
specum eius et confregit simu-
lacrum turpissimum, et combussit in
torrente Cedron. Excelsa autem non
abstulit. Verumtamen cor Asa perfec-
tum erat cum Domino Deo suo cunc-
tis diebus suis. Et intulit ea quae sanctifi-
caverat pater suus et voverat in do-
mum Domini argentum et au-
rum et vasa. Bellum autem erat inter
Asa et Baasa regem Israel cunctis

diebus eorum. Ascendit quoque Ba[asa]
rex Israel in Iudam, et aedificavit Ra[ma]
ut non posset quispiam egre[di]
vel ingredi de parte Asa regis Iuda[e].
Tollens itaque Asa omne argentum [et]
aurum quod remanserat in the[sau]-
ris domus Domini et in thesauris domus
regiae, dedit illud in manus ser-
vorum suorum, et misit ad Ben[adad]
filium Tabremon filii Ezion re[gem Sy]-
riae qui habitabat in Damasco [dicens:]
Foedus est inter me et te et [inter patrem]
meum et patrem tuum. Id[eo misi]
tibi munera aurum et arg[entum et]
peto ut venias et irritum [facias foe]-
dus quod habes cum Baasa [rege]
Israel, et recedat a me. Acqui[escens Ben]-
adab regi Asa, misit pr[incipes]
exercitus sui in civitates [Israel et per]-
cusserunt Ahion et Dan [et Abel do]-
mum Maacha et universam [Cene]-
roth, omnem scilicet terram Nephtali. Qu[od cum au]-
disset Baasa intermisit [aedificare Ra]-
ma, et reversus est in Th[ersa. Rex]
autem Asa nuntium misit in [omnem]
Iudam dicens: Nemo sit ex[cusatus.]
Et tulerunt lapides [Rama et]
ligna eius quibus aedifica[verat Baasa, et]
extruxit de eisdem [rex Asa]
Gabaa Beniamin et Masph[a. Reliqua]
autem omnium sermonum [Asa et uni]-
versae fortitudinis eius [et cuncta quae]
fecit et civitates quas [extruxit,]
nonne haec scripta sunt [in libro]
verborum dierum regum I[uda? Verum]-
tamen in tempore senectu[tis suae]
doluit pedes. Et dormivit [cum patri]-
bus suis et sepultus est cu[m eis in]
civitate David patris sui. [Regnavit]-
que Iosaphat filius eius [pro eo.]
Nadab vero filius Ierob[oam reg]-
navit super Israel anno secundo [Asa regis]
Iudae. Regnavitque super [Israel duo]-
bus annis. Et fecit quod m[alum est in]
conspectu Domini, et amb[ulavit in]
viis patris sui et in pecc[atis eius qui]-
bus peccare fecit Israel. Insi[diatus]
est autem ei Baasa fili[us]

de domo ysachar. et percussit eum
in gebbethon que est urbs palestino-
rum. siquidem nadab et omnis israel
obsidebant gebbethon. Interfecit
illum igitur baasa in anno tertio
ase regis iuda. et regnavit pro eo.
Cumque regnasset. percussit omnem
domum ieroboam. Non dimisit
ne unam quidem animam de semi-
ne eius donec deleret eum iuxta
verbum domini quod locutus fuerat in
manu servi sui ahie sylonitis
propter peccata ieroboam que peccaverat
et quibus peccare fecerat israel. et propter
delictum quo irritaverat dominum deum
israel. Reliqua autem sermonum na-
dab et omnia que operatus est. nonne hec
scripta sunt in libro verborum
dierum regum israel. Fuitque bel-
lum inter asa. et baasa regem israel
cunctis diebus eorum. In anno tertio
ase regis iuda regnavit baasa fi-
lius ahia super omnem israel in ter-
sa. xxiiii. annis. et fecit malum co-
ram domino. Ambulavitque in
via ieroboam. et in peccatis eius quibus
peccare fecit israel. XVI

Factus est autem sermo domini ad
hieu filium anani contra baasa di-
cens. Pro eo quod exaltavi te de pul-
vere. et posui te ducem super populum
meum israel. tu autem ambulasti in
via ieroboam. et peccare fecisti
populum meum israel. ut me irrita-
res in peccatis eorum. ecce ego deme-
tam posteriora baasa. et posteriora do-
mus eius. et faciam domum tuam sicut
domum ieroboam filii nabath.
Qui mortuus fuerit de baasa in civita-
te. comedent eum canes. et qui
mortuus fuerit ex eo in regione.
comedent eum volucres celi. Re-
liqua autem sermonum baasa. et quecumque
fecit. et prelia eius. nonne hec scripta sunt
in libro verborum dierum regum
israel. Dormivit ergo baasa cum pa-
tribus suis. sepultusque est in ther-
sa. Et regnavit hela filius eius.

Cum autem in manu hieu filii ana-
ni prophete verbum domini factum esset contra
baasa et contra domum eius. et contra omne
malum quod fecerat coram domino ad
irritandum eum in operibus manuum
suarum ut fieret sicut domus ie-
roboam. ob hanc causam occidit eum.
hoc est hieu filium anani prophetam.
Anno. xxvi. ase regis iude regnavit
navit hela filius baasa super
israel in thersa duobus annis. Et re-
bellavit contra eum servus suus zam-
ri dux medie partis equitum. Erat
autem hela in thersa bibens et
temulentus in domo arsa prefecti
thersa. Irruens ergo zamri per-
cussit et occidit eum. anno. xxvii.
ase regis iuda. et regnavit pro eo.
Cumque regnasset et sedisset super
solium eius. percussit omnem domum
baasa. et non dereliquit ex ea mingen-
tem ad parietem. et propinquos
et amicos eius. Delevitque zamri
omnem domum baasa iuxta verbum do-
mini quod locutus fuerat ad ba-
asa in manu hieu prophete. propter univer-
sa peccata baasa. et peccata hela filii eius
qui peccaverunt. et peccare fecerunt
israel. provocantes dominum deum
israel in vanitatibus suis. Reliqua
autem sermonum hela. et omnia
que fecit. nonne hec scripta sunt in libro
verborum dierum regum israel. An-
no. xxvii. ase regis iude regnavit
zambri. vii. diebus in thersa. Por-
ro exercitus obsidebat gebbethon
urbem philistinorum. Cumque au-
disset rebellasse zambri. et occi-
disse regem. omnis israel amri qui
erat princeps militie super israel
in die illa in castris. Ascendit ergo
amri et omnis israel cum eo de gebbe-
thon. et obsidebant thersa. Videns
autem zambri quod expugnanda esset
civitas. ingressus est palatium. et
succendit se cum domo regia.
et mortuus est in peccatis suis. que
peccaverat. faciens malum coram

domino et ambulans in via ierobo-am et in peccatis eius quo peccare fecit israhel. Reliqua autem sermonum zambri et insidiarum eius nonne hec scripta sunt in libro verborum dierum regum israhel.

Tunc divisus est populus israhel in duas partes. Media pars populi sequebatur thebni filium gineth ut constitueret eum regem. et media pars amri. Prevaluit autem populus qui erat cum amri populo qui sequebatur thebni filium gineth. Mortuusque est thebni. et regnavit amri. Anno xxxi asa regis iuda. regnavit amri super israhel xii annis. In thersa regnavit vi annis. Emitque montem samarie a somer duobus talentis argenti. et edificavit eam. et vocavit nomen civitatis quam extruxerat nomine somer domini montis samarie.

Fecit autem malum amri in conspectu domini. et operatus est nequiter super omnes qui fuerunt ante eum. Ambulavitque in omni via ierobo-am filii nabath. et in peccatis eius quibus peccare fecerat israhel. ut irritaret dominum deum israhel in vanitatibus suis. Reliqua autem sermonum amri. et prelia eius que gessit nonne hec scripta sunt in libro verborum dierum regum israhel. Dormivitque amri cum patribus suis. et sepultus est in samaria. Regnavitque achab filius eius pro eo. Achab vero filius amri regnavit super israhel anno xxxviii asa regis iuda. Et regnavit achab filius amri super israhel in samaria xx et duobus annis.

Et fecit achab filius amri malum in conspectu domini super omnes qui fuerunt ante eum. nec suffecerat ei ut ambularet in peccatis ierobo-am filii nabath. insuper duxit uxorem iesabel filiam methbaal regis sydoniorum. Et abiit et servivit baal. et adoravit eum. et posuit aram baal in templo baal qu verat in samaria. et pl eum. Et addidit achab irritans dominum deum reges israhel qui fuerunt an ebus autem eius edificavit bethel iericho. In abyram primo suo fundavit eam. in novissimo suo posuit port iuxta verbum domini quod locutus in manu iosue filii nun. XVII

Et dixit helias thesbites de habitatoribus galaad ad a Vivit dominus deus israhel in cuius conspectu sto. si erit annis his ros nisi iuxta oris mei verb Et factum est verbum domini ad e Recede hinc et vade contra or et absconde in torrente c est contra iordanem. et ibi bibes. corvisque precepi ut te ibi. Abiit ergo et fecit iux domini. Cumque abisset torrente carith qui e Corvi quoque deferebant p carnes mane. similiter pan vespere. et bibebat de to post dies autem aliquanto est torrens. non enim pl terram. Factus est ergo ser eum dicens. Surge et sareptam sydoniorum. et man cepi enim ibi mulier ut pascat te. Surrexit in sarepta sidoniorum. Cu venisset ad portam civit ruit ei mulier vidua c ligna. et vocavit eam da mihi paululum aque in ba bam. Cumque illa perg ret clamavit post t dicens. Affer mihi o cellam panis in manu Vivit dominus deus quia non habeo panem nisi gillus capere potest fa hydria. et paululum olei En colligo duo ligna ut

faciam michi illud. et filio meo ut
comedamus et moriamur. Ad quam he
lias ait. Noli timere. sed vade et fac si
cut dixisti. Verumptamen michi primum fac de
ipsa farinula subcinericium panem par
vulum et affer ad me. Tibi autem et filio
tuo facies postea. Hec autem dicit dominus deus
israel. Ydria farine non deficiet. nec le
chitus olei minuetur. usque ad diem
in qua daturus est dominus pluvi
am super faciem terre. Que abiit et
fecit iuxta verbum helie. et comedit
ipse et illa. et domus eius. Et ex die
illa ydria farine non defecit. et le
chitus olei non est imminutus iuxta
verbum domini quod locutus fuerat
in manu helie. Factum est autem post
verba hec egrotavit filius mulieris
matris familias. et erat languor for
tissimus. ita ut non remaneret in eo ha
litus. Dixit ergo ad helyam. Quid michi
et tibi vir dei. ingressus es ad me ut re
memorarentur iniquitates mee.
et interficeres filium meum. Et ait ad
eam helias. Da michi filium tuum. Tu
litque eum de sinu eius. et portavit
in cenaculum. ubi ipse manebat.
et posuit eum super lectulum suum.
et clamavit ad dominum. et dixit. Do
mine deus meus. etiam viduam apud
quam ego utcumque sustentor.
afflixisti ut interficeres filium eius?
Et expandit se atque mensus est super puerum
tribus vicibus. et clamavit ad dominum.
et ait. Domine deus meus revertatur
obsecro anima pueri huius. in viscera eius.
Exaudivit dominus vocem helye
et reversa est anima pueri intra eum. et
revixit. Tulitque helias puerum. et depo
suit eum de cenaculo in inferiorem
domum. et tradidit matri sue. et ait il
li. En filius tuus vivit. Dixitque mu
lier ad heliam. Nunc in isto cognovi
quoniam vir dei es tu. et verbum domini in ore
tuo verum est.

XVIII

Post multos dies factum est verbum
domini ad heliam in anno tercio
dicens. Vade et ostende te achab
ut dem pluviam super faciem
terre. Ivit ergo helias ut osten
deret se achab. Erat autem fames
vehemens in samaria. Vocavitque
achab abdiam dispensatorem
domus sue. Abdias autem timebat
dominum deum israel valde. Nam cum
interficeret iezabel prophetas domini.
tulit ille centum prophetas. et abscondit eos
quinquagenos et quinquagenos in
speluncis. et pavit eos pane et aqua.
Dixit ergo achab ad abdiam. Vade
in terram ad universos fontes aqua
rum et in cunctas valles si forte inve
nire possimus herbam et salva
re equos et mulos. et non penitus
iumenta intereant. Diviseruntque re
giones sibi ut circuirent eas.
Achab ibat per viam unam. et
abdias per alteram seorsum. Cumque
esset abdias in via. helias occurrit
ei. Qui cum cognovisset eum. cecidit
super faciem suam. et ait. Num
tu es domine mi helias? Cui ille
respondit. Ego. et dixit. Vade et dic domino
tuo. Adest helias. Et ille. Quid pec
cavi inquit quia tradis me servum
tuum in manu achab. ut inter
ficiat me. Vivit dominus deus tuus
quia non est gens aut regnum quo non
miserit dominus meus te requirens. Et
respondentibus cunctis. Non est hic. adiu
ravit regna singula. et gentes eo
quod minime reperireris. Et nunc
tu dicis michi. Vade et dic domino tuo
tuo. Adest helias. Cumque recessero
a te. spiritus domini asportabit
te in locum quem ignoro ego. et in
gressus nunciabo achab. et non inveniens
te interficiet me. Servus autem
tuus timet dominum ab infancia
sua. Numquid non indicatum est tibi
domino meo quid fecerim. cum inter
ficeret iezabel prophetas domini quod ab
sconderim de prophetis domini centum viros
quinquagenos et quinquagenos in
speluncis. et paverim eos pane et
aqua. Et nunc tu dicis. Vade et dic

167

domino tuo. Adest helias, ut inter-
ficiat me. Et dixit helias. Uiuit
dominus exercituum ante cuius uul-
tum sto. quia hodie apparebo ei.
Abiit ergo abdias in occursum a-
chab. et indicauit ei. Uenitque a-
chab in occursum helie. et cum ui-
disset eum ait. Tune es ille qui
conturbas israhel? Et ille ait. Non ego
turbaui israhel. sed tu. et domus patris
tui qui dereliquistis mandata do-
mini. et secuti estis baalim. Ue-
rumptamen nunc mitte. et congrega
ad me uniuersum israhel in monte
carmeli. et prophetas baal .cccc.l. et prophetas
lucorum .cccc. qui comedunt de
mensa iezabel. Misit achab ad omnes
filios israhel. et congregauit prophetas
in monte carmeli. Accedens autem
helias ad omnem populum ait. Usque-
quo claudicatis in duas partes. Si do-
minus est deus. sequimini eum.
Si autem baal. sequimini illum.
Et non respondit ei populus uerbum. Et
ait rursus helias ad populum. Ego
remansi propheta domini solus. prophete autem
baal .cccc. et l. prophete quoque lucorum .cccc.
uiri sunt. Dentur nobis duo boues.
et illi eligant bouem unum. et in frusta
cedentes super ligna ponant. ig-
nem autem non supponant. Et ego fa-
ciam bouem alterum. et imponam
super ligna. ignemque non supponam.
Inuocate nomina deorum uestrorum. et ego
inuocabo nomen domini mei. et deus qui
exaudierit per ignem. ipse sit deus.
Respondens autem omnis populus ait. Op-
tima propositio. quam helias locutus
est. Dixit ergo helias prophetis baal. E-
ligite uobis bouem unum. et fa-
cite primi. quia uos plures estis.
et inuocate nomina deorum uestrorum. ig-
nemque non supponatis. Qui cum tulis-
sent bouem quem dederat eis fe-
cerunt. et inuocabant nomen baal
de mane usque ad meridiem dicen-
tes. Baal exaudi nos. Et non erat
uox. nec qui responderet. Transi-

liebant quoque altare quod fece-
rat. Cumque iam esset meridies. illude-
bat eis helias dicens. Clama-
te uoce maiore. Deus enim est. et
forsitan loquitur. aut in diuerso-
rio est. aut in itinere. aut certe
dormit ut excitetur. Clamabant
ergo uoce magna. et incidebant se
iuxta ritum suum cultris et
lanceolis. donec perfunderentur
sanguine. Postquam autem transi-
iit meridies. et illis prophetantibus
uenerat tempus quo sacrifi-
cium offerri solet. nec audieba-
tur uox. nec aliquis respon-
debat. nec attendebat orantes. Dixit
quoque helias omni populo. Uenite
ad me. Et accedente ad se omni populo cura-
uit altare domini quod destructum
fuerat. et tulit .xii. lapides iuxta nu-
merum tribuum filiorum iacob. ad
quem factus est sermo domini dicens.
Israhel erit nomen tuum. Et edifi-
cauit altare de lapidibus in nomine do-
mini. Fecitque aqueductum
per duas aratiunculas in circuitu
altaris. et composuit ligna. diuisit-
que per membra bouem. et posuit super
ligna. et ait. Implete quattuor hy-
drias aqua. et fundite super holocaustum et super
ligna. Rursumque dixit. Iterum
secundo hoc facite. Qui cum fecissent
secundo. ait. Etiam tertio id ipsum facite.
Feceruntque et tertio. et currebant aque
circa altare. et fossa aque ductus re-
pleta est. Cumque iam tempus
esset ut offerretur holocaustum.
accedens propheta helias ait. Domine deus
Abraam. ysaac. et israhel. hodie
quia tu es deus israhel. et ego seruus
tuus. et iuxta preceptum tuum feci
uerba hec. Exaudi me domine. ex-
audi me domine. ut discat
populus iste quia tu es dominus
deus. et tu conuertisti cor eorum
cecidit autem ignis domini. et uo-
rauit holocaustum et ligna et
puluerem quoque et aquam

ductu lambens. Quod cum vidisset
omnis populus, cecidit in faciem suam et
ait: Dominus ipse est deus. Dixit-
que Helyas ad eos: Apprehendite prophetas
Baal, et ne unus quidem effugiat ex
eis. Quos cum apprehendissent, du-
xit eos Helyas ad torrentem Cyson,
et interfecit eos ibi. Et ait Helyas ad
Achab: Ascende, comede et bibe,
quia sonus multe pluvie est. As-
cendit Achab ut comederet et biberet.
Ascendit autem Helyas in verticem
montis Carmeli, et pronus in terram
posuit faciem suam inter genua
sua. Et dixit ad puerum suum: Ascende
et prospice contra mare. Qui cum ascen-
disset et contemplatus esset, ait: Non
est quicquam. Et rursum ait illi:
Revertere septem vicibus. In septima autem vice
ecce nubecula parva quasi vestigi-
um hominis ascendebat de mari. Et
ait: Ascende et dic Achab: Iunge cur-
rum tuum et descende, ne occupet
te pluvia. Cumque se verteret huc atque
illuc, ecce celi contenebrati sunt et
nubes et ventus, et facta est pluvia
grandis. Ascendens itaque Achab a-
biit in Iezrael. Et manus domini facta
est super Heliam, accinctisque lumbis
currebat ante Achab, donec veni-
ret in Iezrahel.

XIX

Nuntiavit autem Achab Ie-
zabel omnia que fecerat Helyas et
quomodo occidisset universos prophetas
Baal gladio. Misitque Iezabel nun-
tium ad Heliam dicens: Hec faci-
ant michi dii et hec addant, nisi
cras posuero animam tuam sicut animam
unius ex illis. Timuit ergo Helyas
et surgens abiit quocumque eum
ferebat voluntas. Venitque in Bersa-
bee Iuda, et dimisit ibi puerum suum,
et perrexit in desertum viam u-
nius diei. Cumque venisset et se-
deret subter unam iuniperum, petivit
anime sue ut moreretur et ait: Suf-
ficit michi domine, tolle animam
meam; neque enim melior sum quam
patres mei. Proiecitque se et obdor-
mivit in umbra iuniperi. Et
ecce angelus domini tetigit eum et
dixit illi: Surge et comede. Re-
spexit et ecce ad caput suum sub-
cinericius panis et vas aque. Comedit
ergo et bibit, et rursum obdormivit.
Reversusque est angelus domini secundo
et tetigit eum dixitque illi: Sur-
ge et comede, grandis enim tibi res-
tat via. Qui cum surrexisset,
comedit et bibit, et ambulavit in
fortitudine cibi illius quadraginta diebus
et quadraginta noctibus usque ad montem dei
Oreb. Cumque venisset illuc, man-
sit in spelunca. Et ecce sermo do-
mini ad eum dixitque illi: Quid
hic agis Helya? At ille respondit:
Zelo zelatus sum pro domino deo exer-
cituum, quia dereliquerunt pac-
tum domini filii Israel. Altaria tua
destruxerunt, et prophetas tuos occiderunt
gladio, et derelictus sum ego solus, et
querunt animam meam ut aufe-
rant eam. Et ait ei: Egredere et sta
in monte coram domino. Et ecce do-
minus transit, et spiritus grandis et
fortis subvertens montes et conterens
petras ante dominum; non in spiritu
dominus. Et post spiritum commotio; non
in commotione dominus. Et post commo-
tionem ignis; non in igne dominus.
Et post ignem sibilus aure tenu-
is. Ibi dominus. Quod cum audisset
Helyas, operuit vultum suum pal-
lio, et egressus stetit in ostio spelunce.
Et ecce vox ad eum dicens: Quid hic
agis Helya? Et ille respondit: Zelo zela-
tus sum pro domino deo exercituum, quia
dereliquerunt pactum tuum filii Israel.
Altaria tua destruxerunt, et prophetas
tuos occiderunt gladio, et derelictus
sum ego solus, et querunt animam me-
am ut auferant eam. Et ait ad eum
dominus: Vade et revertere in viam
tuam per desertum in Damascum.
Cumque perveneris illuc, unges Azael
regem super Syriam. Et Hieu fili-

iehu namsi unges regem super israel. He-
liseum autem filium saphat qui
est de abelmeula unges prophetam
pro te. Et erit. Quicumque fugerit gla-
dium azael occidet eum hieu. et
quicumque fugerit gladium hieu
interficiet eum heliseus. Et derelin-
quam michi in israel vii milia
virorum quorum genua non sunt incur-
vata ante baal. et omne os quod non
adoravit eum osculans manus.
Profectus ergo inde helias repperit
heliseum filium saphat arantem
in xii iugis boum. et ipse in xii iu-
gis boum arantibus unus erat.
Cumque venisset helias ad eum.
misit pallium suum super eum. Qui sta-
tim relictis bobus cucurrit post he-
liam et ait. Osculer oro te patrem
meum et matrem meam. et sic seque-
ar te. Dixitque ei. Vade et revertere. Quod
enim meum erat feci tibi. Rever-
sus autem ab eo tulit par boum et
mactavit illud. et in aratro boum
coxit carnes. et dedit populo et comede-
runt. Consurgensque abiit et se-
cutus est heliam. et ministrabat
ei.

XX

Porro benadab rex syrie con-
gregavit omnem exercitum suum.
et xxx et duos reges secum. et equos
et currus. et ascendens pugnabat contra
samariam. et obsidebat eam. Mitt-
ensque nuntios ad achab regem
israel in civitatem ait. Hec dicit bena-
dab. Argentum tuum et aurum tuum
meum est. et uxores tue et filii
tui optimi mei sunt. Responditque rex
israel. Iuxta verbum tuum domine
mi rex tuus sum ego et omnia mea.
Revertentesque nuntii dixerunt. Hec
dicit benadab qui misit nos
ad te. Argentum tuum et aurum tuum
et uxores tuas et filios tuos dabis michi.
Cras igitur hac eadem hora mittam
servos meos ad te. et scrutabuntur
domum tuam et domum servorum
tuorum. et omne quod eis placuerit ponent

in manibus suis. et auferent. Vo-
cavit autem rex israel omnes seniores ter-
re. et ait. Animadvertite et videte. quoniam insidie-
tur nobis. Misit enim ad me pro
uxoribus meis et filiis. et argento
et auro et non abnui. Dixeruntque ei omnes maiores natu
et universus populus ad eum. Non audias ne-
que acquiescas illi. Respondit itaque
benadab. Dicite domino meo regi.
Omnia propter que misisti ad me ser-
vum tuum in initio faciam. hanc au-
tem rem facere non possum. Reversique
retulerunt omnia regi. Qui rur-
sus ait. Hec faciant michi dii et
hec addant. si suffecerit pulvis sa-
marie pugillis omnis populi qui sequi-
tur me. Et respondens rex is-
rael ait. Dicite ei. Ne glorietur accinctus
ut discinctus. Factum est autem cum au-
disset benadab verbum istud. bibe-
bat ipse et reges in umbraculis. et ait ser-
vis suis. Circumdate civitatem. Et cir-
cumdederunt eam. Et ecce propheta unus
accedens ad achab regem isr-
ael ait. Hec dicit dominus. Certe
vidisti omnem multitudinem hanc
nimiam. Ecce ego tradam eam in
manu tua hodie. ut scias quia ego
sum dominus. Et ait achab. Per quem?
Dixitque ei. Hec dicit dominus. Per pe-
dissequos principum provinciarum. Et ait. Quis
incipiet preliari? Et ille dixit. Tu.
Recensuit ergo pueros principum provinci-
arum. et repperit numerum du-
centorum xxx duorum. Et recensuit post eos
populum omnes filios israel vii milia.
Et egressi sunt meridie. Benadab autem
bibebat temulentus in umbraculo
suo. et reges xxx cum eo qui ad auxi-
lium eius venerant. Egressi sunt autem
pueri principum provinciarum in prima
fronte. Misit itaque benadab. Qui
nuntiaverunt ei dicentes. Viri egressi
sunt de samaria. Et ille ait.
Si pro pace veniunt apprehendite
eos vivos. sive ut preliarentur vivos
eos capite. Egressi sunt ergo pueri principum
provinciarum. et reliquus exer-
citus sequebatur. Et percussit unusquisque

virum qui contra se veniebat. Fuge-
runtque Syri et persecutus est eos
Israel. Fugit quoque Benadab rex
Syrie in equo cum equitibus su-
is. Necnon egressus rex Israel percussit
equos et currus et percussit Syriam
plaga magna nimis. Accedens
autem propheta ad regem Israel dixit ei. Va-
de et confortare et scito et vide quid
facias. Sequenti enim anno
rex Syrie ascendet contra te. Servi vero
regis Syrie dixerunt ei. Dii montium
sunt dii eorum, ideo superaverunt nos.
Sed melius est ut pugnemus
contra eos in campestribus et obtinebi-
mus eos. Tu ergo verbum hoc fac.
Amove reges singulos ab exerci-
tu tuo et pone principes pro eis. Et in-
staura numerum militum qui ceci-
derunt de tuis, et equos secundum equos
pristinos et currus secundum cur-
rus quos ante habuisti, et pugnabimus
contra eos in campestribus et videbis
quod obtinebimus eos. Credidit
consilio eorum et fecit ita. Igitur
postquam transierat annus, recen-
suit Benadab Syros et ascendit in
Afech ut pugnaret contra Israel. Porro
filii Israel recensiti sunt et acceptis
cibariis profecti sunt ex adverso,
castraque metati sunt contra eos, qua-
si duo parvi greges caprarum. Sy-
ri autem repleverunt terram. Et accedens
vir Dei unus dixit ad regem Israel. Hec
dicit Dominus Deus. Quia dixerunt Syri. Deus
montium est Deus eorum et non est Deus
vallium, dabo omnem multitudi-
nem grandem hanc in manu tua et
scietis quia ego sum Dominus. Dirige-
bant septem diebus ex adverso hii atque
illi acies. Septima autem die commis-
sum est bellum. Percusseruntque filii
Israel de Syris centum milia peditum in die una.
Fugerunt autem qui remanserant
in Aphec civitatem et cecidit mu-
rus super viginti septem milia hominum qui
remanserant. Porro Benadab
fugiens ingressus est civitatem

in cubiculo quod erat intra cu-
biculum. Dixeruntque ei servi sui.
Ecce audivimus quod reges domus
Israel clementes sint. Ponamus itaque
saccos in lumbis nostris et funicu-
los in capitibus nostris, et egrediamur
ad regem Israel. Forsitan salvabit
animas nostras. Accinxerunt saccis lum-
bos suos et posuerunt funiculos
in capitibus suis, veneruntque ad
regem Israel et dixerunt ei. Servus
tuus Benadab dicit. Vivat oro te
anima mea. Et ille ait. Si adhuc vivit
frater meus est. Quod acceperunt viri
pro homine et festinantes rapue-
runt verbum ex ore eius atque dixerunt.
Frater tuus Benadab vivit. Et dixit eis.
Ite et adducite eum ad me. Egressus
itaque est ad eum Benadab. Et leva-
vit eum in currum suum. Qui dixit
ei. Civitates quas tulit pater meus
a patre tuo reddam, et plateas fac tibi
in Damasco sicut fecit pater meus
in Samaria, et ego federatus recedam
a te. Pepigit ergo fedus et dimisit eum.
Tunc vir quidam de filiis prophetarum di-
xit ad socium suum in sermone
Domini. Percute me. At ille nolu-
it percutere. Cui ait. Quia noluisti
audire vocem Domini, ecce rece-
des a me et percutiet te leo. Cumque
recessisset paululum ab eo, invenit
eum leo atque percussit. Sed et alterum
inveniens virum dixit ad eum.
Percute me. Qui percussit eum et vul-
neravit. Abiit ergo propheta et occurrit
regi in via et mutavit aspersio-
ne pulveris os et oculos suos. Cumque
rex transisset, clamavit ad regem
et ait. Servus tuus egressus est ad
preliandum in cominus. Cumque fu-
gisset vir unus, adduxit eum quidam
ad me et ait. Custodi virum istum.
Qui si lapsus fuerit, erit anima tua pro
anima eius, aut talentum argenti
appendes. Dum autem ego turbatus
huc atque illuc me verterem subito
non comparuit. Et ait rex Israel ad

eum. hoc est iudicium tuum quod
ipse decrevisti. At ille statim ab-
stersit pulverem de facie sua
et cognovit eum rex israel quod
esset de prophetis. Qui ait ad eum. Hec
dicit dominus. Quia dimisisti
virum dignum morte de ma-
nu tua. erit anima tua pro anima eius
et populus tuus pro populo eius. Re-
versus igitur rex israel in domum
suam audire contempnens
et furibundus venit in samari-
am.

XXI

Post hec autem verba tempore illo vi-
nea erat naboth iezrahelite
qui erat in iezrael iuxta palaci-
um achab regis samarie. Locutus
est ergo achab ad naboth dicens.
Da michi vineam tuam ut fa-
ciam michi ortum olerum quia
vicina est et prope domum meam.
Daboque tibi pro ea vineam meli-
orem. Aut si commodius putas tibi
argenti precium quantum dig-
na est dabo. Cui respondit naboth.
Propicius sit michi dominus ne dem
hereditatem patrum meorum tibi.
Venit ergo achab in domum suam
indignans et fremens super verbo
quod locutus fuerat ad eum na-
both iezrahelites dicens. Non dabo
tibi hereditatem patrum meorum.
Et proiciens se in lectulum suum
avertit faciem suam ad parie-
tem. et non comedit panem.
Ingressa est autem ad eum ieza-
bel uxor sua. dixitque ei. Quid est
hoc. unde contristata est anima tua.
et quare non comedis panem. Qui
respondit ei. Locutus sum na-
both iezrahelite et dixi ei. Da
michi vineam tuam accepta
pecunia. aut si tibi placet da-
bo tibi vineam meliorem pro
ea. Et ille ait. Non dabo tibi vineam
meam. Dixit ergo ad eum iezabel
uxor eius. Grandis auctorita-
tis es. et bene regis regnum israel.

Surge et comede panem
et equo animo esto. Ego dabo ti-
bi vineam naboth iezrahelite.
Scripsit itaque litteras ex nomine a-
chab et signavit eas anulo eius
et misit ad maiores natu et
optimates qui erant in civitate
eius et habitabant cum na(both)
Litterarum autem hec erat sen(tentia)
Predicate ieiunium. et sedere facite na-
both inter primos populi. et submit-
tite duos viros filios belial contra
eum. et falsum testimonium
dicant. Benedixit naboth deum
et regem. Et educite eum et lapi-
date. sicque moriatur. Fece-
runt ergo cives eius maiores natu
et optimates qui habitabant in
urbe. sicut preceperat eis iezabel
et sicut erat scriptum in litteris
quas miserat ad eos. Predicaverunt
ieiunium. et sedere fecerunt na-
both inter primos populi. Et adduc-
tis duobus viris filiis diaboli fe-
cerunt eos sedere contra eum.
Illi scilicet ut viri diabolici dixe-
runt contra eum testimonium co-
ram omni multitudine. Benedixit
naboth deum et regem. Quam ob rem
eduxerunt eum extra civitatem
et lapidibus interfecerunt. Miserunt-
que ad iezabel dicentes. Lapidatus
est naboth. et mortuus est. Factum
est autem cum audisset ieza-
bel lapidatum naboth et mor-
tuum. locuta est ad achab. Sur-
ge posside vineam naboth iez-
rahelite. qui noluit tibi ad-
quiescere. et dare eam accepta pecunia.
Non enim vivit naboth. sed mor-
tuus est. Quod cum audisset a-
chab mortuum videlicet naboth
surrexit. et descendebat in vine-
am naboth iezrahelite ut possi-
deret eam. Factus est igitur sermo do-
mini ad heliam thesbiten
dicens. Surge et descende in occur-
sum achab regis israel qui

in samaria. Ecce ad uineam na
both descendit ut possideat eam.
Et loqueris ad eum dicens. Hec dicit
dominus deus. Occidisti insuper
et possedisti. Et post hec addes. Hec dicit
dominus. In loco hoc in quo linxerunt
canes sanguinem naboth. lambent
quoque tuum sanguinem. Et ait
achab ad heliam. Num inuenisti
me inimicum tuum. Qui dixit. In-
ueni eo quod uenundatus sis. ut face
res malum in conspectu domini. Propterea
hec dicit dominus. Ecce ego induc-
am super te malum. et demetam pos
teriora tua. et interficiam de achab
mingentem ad parietem. et clau-
sum et ultimum in israel. Et dabo do-
mum tuam sicut domum iero-
boam filii nabath. et sicut domum
baasa filii ahia. quia egisti ut me
ad iracundiam prouocares. et pec-
care fecisti israel. Sed et de iezabel
locutus est dominus dicens. Canes
comedent iezabel. Si mortuus
fuerit achab in ciuitate. comedent
eum canes. Si autem mortuus fuerit
in agro. comedent eum uo-
lucres celi. Igitur non fuit alter talis
ut achab qui uenundatus est
ut faceret malum in conspectu do-
mini. Concitauit enim eum
iezabel uxor sua. et abhominabi-
lis effectus est intantum. ut sequeretur
idola que fecerant amorrei. quos
consumpsit dominus a facie filio-
rum israel. Itaque cum audisset achab
sermones istos. scidit uestem su-
am. et operuit cilicio carnem suam. et ie-
iunauit et dormiuit in
sacco. et ambulauit demisso ca-
pite. Factus est autem sermo domini
ad heliam thesbiten dicens.
Nonne uidisti achab humiliatum
coram me. Quia igitur humilia-
tus est mei causa non inducam ma-
lum in diebus eius. sed in diebus filii
sui inferam malum domui
eius.

Transierunt XXII
igitur tres anni absque bello inter
syriam et israel. In anno autem ter-
tio descendit iosaphat rex iuda
ad regem israel. Dixitque rex israel
ad seruos suos. Ignoratis quod nostra
sit ramoth galaad. et negligi-
mus tollere eam de manu regis
syrie. Et ait ad iosaphat. Venies-
ne mecum ad preliandum in
ramoth galaad. Dixitque iosa-
phat ad regem israel. Sicut ego
sum ita et tu. populus meus et populus
tuus unum sunt. et equites mei
et equites tui. Dixitque iosaphat
ad regem israel. Quere oro te ho-
die sermonem domini. Congre-
gauit ergo rex israel prophetas. circi-
ter cccc uiros. et ait ad eos. Ire de-
beo in ramoth galaad ad bellan-
dum an quiescere. Qui responderunt.
Ascende. et dabit eam dominus
in manu regis. Dixit autem iosaphat.
Non est hic propheta domini quispi-
am ut interrogemus per eum. Et
ait rex israel ad iosaphat. Reman-
sit uir unus per quem possumus
interrogare dominum. sed ego odi eum
quia non prophetat michi bonum sed
malum. micheas filius hiem-
la. Cui iosaphat ait. Ne loquaris
ita rex. Vocauit ergo rex israel eu-
nuchum quendam et dixit ad eum.
Festina adducere micheam fili-
um hiemla. Rex autem israel et iosa-
phat rex iuda sedebant in solio
suo. uterque uestiti cultu
uario in area iuxta ostium porte
samarie. et uniuersi prophete prophetabant
in conspectu eorum. Fecit quoque sibi
sedechias filius chanaana cornu-
a ferrea. et ait. Hec dicit dominus deus.
His uentilabis syriam donec
deleas eam. Omnes que prophete similiter
prophetabant dicentes. Ascende in
ramoth galaad. et uade prospere
et tradet dominus in manu re-
gis inimicos tuos. Nuntius uero

qui ierat ut vocaret micheam,
locutus est ad eum dicens. Ecce ser-
mones prophetarum uno ore bona
regi predicunt. Sit ergo sermo tuus
similis eorum, et loquere bona. Cui mi-
cheas ait. Vivit dominus, quia
quodcumque dixerit michi dominus hoc
loquar. Venit itaque ad regem. Et
ait illi rex. Michea, ire debemus
in ramoth galaad ad preliandum
an cessare? Cui ille respondit. Ascende
et vade prospere, et tradet eam dominus in
manu regis. Dixit autem rex
ad eum. Iterum atque iterum adiuro te
te ut non loquaris michi nisi quod
verum est in nomine domini. Et ille
ait. Vidi cunctum israel dispersum in mon-
tibus quasi oves non habentes pastorem. Et
ait dominus. Non habent isti dominum. Rever-
tatur unusquisque in domum su-
am in pace. Dixit ergo rex israel
ad iosaphat. Numquid non dixi tibi
quia non prophetat michi bonum sed
malum semper. Ille vero addens ait.
Propterea audi sermonem domini. Vidi
dominum sedentem super solium suum, et
omnem exercitum celi assistentem
(et ait dominus) ei a dextris et a sinistris. Quis deci-
piet achab regem israel ut ascen-
dat et cadat in ramoth galaad.
Et dixit unus verba huiuscemo-
di, et alius aliter. Egressus est autem
spiritus et stetit coram domino et ait.
Ego decipiam illum. Cui locutus est
(Egrediar) dominus. In quo? Et ille ait. Ero spiritus men-
dax in ore omnium prophetarum eius.
Et dixit dominus. Decipies et prevalebis.
Egredere et fac ita. Nunc igitur ecce de-
dit dominus spiritum mendacii in ore
omnium prophetarum tuorum qui hic sunt,
et dominus locutus est contra te malum.
Accessit autem sedechias filius cha-
naan et percussit micheam in max-
illam et dixit. Me ergo dimisit spiritus
domini et locutus est tibi. Et ait miche-
as. Visurus es in die illa quando ingredie-
ris cubiculum intra cubiculum ut
abscondaris. Et ait rex israel. Tollite

te micheam et maneat ap
mon principem civitatis
ioas filium amalech. Et dic
hec dicit rex. Mittite viru
in carcerem et sustentate eu
tribulationis aqua angustie
revertar in pace. Dixitque m
as. Si reversus fueris in pace. N
cutus dominus in me. Et ai
te populi omnes. Ascendit itaque r
et iosaphat rex iuda in ram
laad. Dixit itaque rex ad io
sume arma et ingredere p
duere vestibus tuis. Porro r
mutavit habitum suum et ingress
bellum. Rex autem syrie p
principibus curruum xxx
dicens. Non pugnabitis c
minorem et maiorem qu
am nisi [erasure] regem isr
Cum ergo vidissent princip
rum iosaphat suspicati s
ipse esset rex israel. Et impet
pugnabant contra eum. Et excl
vit iosaphat. Intellexeruntque
cipes curruum quod non esset re
recessi sunt ab eo. Vir autem qui
tetendit arcum in incertum
gens sagittam et casu perc
gem israel inter pulmonem et sto
machum. At ille dixit aurig
verte manum tuam et eic
de exercitu quia graviter vu
sum. Commissum est ergo preli
illa. Et rex israel stabat in cu
sua contra syros et mortuus est ve
ri. Fluebat autem sanguis p
in sinum currus et preco inson
in universo exercitu ante quam s
cumberet dicens. Unusquisque
tatur in civitatem et in terra
Mortuus est autem rex et p
est in samariam. Sepelieru
regem in samaria. Et lave
rum eius in piscina sam
linxerunt canes sanguine
et habenas laverunt
verbum domini quod locut

Reliqua vero sermonum achab et
universa que fecit et domus eburnee
quam edificavit cunctarumque ur-
bium quas extruxit nonne hec scrip-
ta sunt in libro sermonum die-
rum regum israel. Dormivit ergo
achab cum patribus suis et regnavit
ochozias filius eius pro eo. Iosaphat
vero filius asa cum regnare cep-
erat super iudam anno quarto achab regis
israel xxxv annorum erat cum reg-
nare cepisset et xxv annis regna-
vit in ierusalem. Nomen matris eius azu-
ba filia salay. Et ambulavit in omni
via asa patris sui et non declinavit
ex ea. fecitque quod rectum est in con-
spectu domini. Verumptamen excelsa non
abstulit. Adhuc enim populus sacri-
ficabat et adolebat incensum in
excelsis. pacemque habuit iosaphat
cum rege israel. Reliqua autem
verborum iosaphat et opera eius que
gessit et prelia nonne hec scripta sunt
in libro verborum dierum regum iu-
da. Sed et reliquias effeminatorum
qui remanserant in diebus asa
patris eius abstulit de terra. Nec erat
tunc rex constitutus in edom. Rex
vero iosaphat fecerat classes in
mari que navigarent in ophir propter
aurum et ire non potuerunt quia
confracte sunt in asiongaber.
Tunc ait ochozias filius achab
ad iosaphat. Vadant servi mei
cum servis tuis in navibus et no-
luit iosaphat. Dormivitque iosa-
phat cum patribus suis et sepultus
est cum eis in civitate david patris sui.
Regnavitque ioram filius eius
pro eo. Ochozias autem filius achab
regnare ceperat super israel in sa-
maria anno xvii iosaphat
regis iuda. Regnavitque super israel
duobus annis. Et fecit malum in conspec-
tu domini et ambulavit in via patris
sui et matris sue et in via ieroboam
filii nabath qui peccare fe-
cit israel. Servivit quoque baal et ad-
oravit eum et irritavit dominum
deum israel iuxta omnia que fecerat pa-
ter eius.

Incipit iiii liber regum.

Prevari-
catus autem est
Moab in israel
postquam mortuus
est achab. Ceciditque
ochozias per can-
cellos cenaculi sui quod habe-
bat in samaria et egrotavit.
Misitque nuntios dicens ad
eos. Ite consulite beelzebub
deum acharon utrum vivere
queam de infirmitate mea hac.
Angelus autem domini locutus est ad
heliam thesbitem dicens. Sur-
ge et descende in occursum nun-
tiorum regis samarie et dices
ad eos. Numquid non est deus
in israel ut eatis ad consulendum
beelzebub deum acharon.
Quam ob rem hec dicit dominus. De
lectulo super quem ascendisti
non descendes sed morte mo-
rieris. Et abiit helias. Reversi-
que sunt nuntii ad ochoziam.
Qui dixit eis. Quare reversi estis. At
illi responderunt ei. Vir occur-
rit nobis et dixit ad nos. Ite re-
vertimini ad regem qui mi-
sit vos et dicetis ei. Hec dicit dominus.
Numquid quia non erat deus in israel
mittis ut consulatur beelzebub
deus acharon. Idcirco de lectu-
lo super quem ascendisti non
descendes sed morte morieris.
Qui dixit eis. Cuius figure et
cuius habitus est vir ille qui oc-
currit vobis et locutus est verba
hec. At illi dixerunt. Vir pilo-
sus et zona pellicea accinctis
renibus. Qui ait. Helias thes-
bites est. Misitque ad eum quin-
quagenarium principem
et l viros qui erant cum eo.
Qui ascendit ad eum sedentique
in vertice montis ait. Homo dei rex

precepit ut descendas. Respondens
que helias dixit quinquagenario.
Si ego homo dei sum descendat
ignis de celo et devoret te et l. vi-
ros. Descendit ergo ignis de celo
et devoravit eum et l. qui cum eo
erant. Rursum misit ad eum
principem alterum quinquagenari-
um et l. cum eo. Qui locutus est illi.
homo dei. hec dicit rex. Festina
descende. Respondens helias ait. Si ho-
mo dei ego sum: descendat ignis de ce-
lo. et devoret te et l. tuos. Descen-
dit ergo ignis dei de celo. et devora-
vit illum et l. eius. Iterum misit
principem quinquagenarium ter-
cium. et l. qui erant cum eo. Qui
cum venisset curvavit genua
contra heliam. et precatus est eum et
ait. Homo dei noli despicere animam
meam. et animas servorum tuorum qui
mecum sunt. Ecce ignis descen-
dit de celo. et devoravit duos prin-
cipes quinquagenarios primos.
et quinquagenos qui erant cum
eis. Sed nunc obsecro ut mise-
rearis anime mee. Locutus est autem
angelus domini ad heliam thes-
biten dicens. Descende cum eo.
ne timeas. Surrexit igitur et des-
cendit cum eo ad regem. et lo-
cutus est ei. Hec dicit dominus.
Quia misisti nuncios ad consulen-
dum beelzebub deum acharon:
quasi non esset deus in israel a quo posses
interrogare sermonem: ideo de lec-
tulo super quem ascendisti: non
descendes. sed morte morieris. Mor-
tuus est ergo iuxta sermonem domi-
ni quem locutus est helias. et
regnavit ioram frater eius pro eo
anno secundo ioram filii iosaphat
regis iude. non enim habebat fi-
lium. Reliqua autem verborum
ochozie que operatus est. nonne hec
scripta sunt in libro sermonum di-
erum regum israel. II
Factum est autem cum levare

vellet dominus heliam per tu
in celum. ibant helias et heli
de galgalis. Dixitque helias ad
seum. Sede hic. quia dominus
me usque in bethel. Cui ait h
Vivit dominus. et vivit anima
non delinquam te. Cumque d
dissent in bethel. egressi sun
lii prophetarum qui erant in
ad heliseum. et dixerunt ei. Nu
nosti quia dominus hodie tollet
tuum a te. Qui respondit. Ego n
Silete. Dixit autem helias ad
seum. Sede hic. quia domin
misit me in iericho. Et ille a
vivit dominus. et vivit anima tua. qui
delinquam te. Cumque veni
iericho: accesserunt filii p
qui erant in iericho ad he
et dixerunt ei. Numquid nosti
hodie tollet dominum tuum a te
Ego novi. Silete. Dixit autem
ei. Sede hic. quia dominus m
me usque ad iordanem. Qui a
vivit dominus. et vivit anima t
non delinquam te. Ierunt igitur
pariter. et l. viri de filiis proph
secuti sunt. Qui steterunt
longe. Illi autem stabant
super iordanem. Tulitque
as pallium suum. et involvit
illud. et percussit aquas. que
sunt in utramque partem
sierunt ambo per siccum. Cum
sissent: helias dixit ad he
Postula quod vis. ut faciam
antequam tollar a te. Dixitque
liseus. Obsecro. ut fiat spiritus
plex in me. Qui respondit
difficilem postulasti. Attamen
ris me quando tollar a te. erit
Si autem non videris: non erit
pergerent et incedentes sermo
cinarentur: ecce currus igne
ignei diviserunt utrumque
ascendit helias per turbin
in celum. Heliseus autem vid
clamabat. Pater mi. Pater mi

israhel et auriga eius. Et non vidit eum amplius. Apprehenditque vestimenta sua. et scidit illa in duas partes. Et levavit pallium helie quod ceciderat ei. Reversusque stetit super ripam iordanis. et pallio helie quod ceciderat ei percussit aquas. et non sunt divise. Et dixit. Ubi est deus helie etiam nunc. Percussitque aquas. et divise sunt huc atque illuc. et transiit heliseus. Videntes autem filii prophetarum qui erant in iericho e contra dixerunt. Requievit spiritus helie super heliseum. Et venientes in occursum eius. adoraverunt eum proni in terram. Dixeruntque illi. Ecce cum servis tuis sunt .l. viri fortes. qui possint ire et querere dominum tuum. ne forte tulerit eum spiritus domini. et proiecerit eum in uno montium. aut in una vallium. Qui ait. Nolite mittere. Coegeruntque eum donec acquiesceret eis. et diceret. Mittite. Et miserunt .l. viros. Qui cum quesissent tribus diebus non invenerunt. reversi sunt ad eum. At ille habitabat in iericho. Dixitque eis. Numquid non dixi vobis. Nolite mittere. Dixerunt quoque viri civitatis ad heliseum. Ecce habitacio civitatis huius optima est. sicut tu ipse domine perspicis. Sed aque pessime sunt. et terra sterilis. At ille ait. Afferte michi vas novum. et mittite in illud sal. Quod cum attulissent. egressus ad fontem aquarum. misit in illud sal. et ait. Hec dicit dominus. Sanavi aquas has. et non erit ultra in eis mors neque sterilitas. Sanate sunt ergo aque usque in diem hanc iuxta verbum helie quod locutus est. Ascendit autem inde heliseus in bethel. Cumque ascenderet per viam. pueri parvi egressi sunt de civitate et illudebant ei dicentes. Ascende calve. ascende calve. Qui cum respexisset. vidit eos. et maledixit eis in nomine domini. Egressique sunt ergo duo ursi de saltu. et laceraverunt ex eis .xl. et .ii. pueros. Abiit autem inde in montem carmeli. et inde reversus est samariam.

III

Ioram vero filius achab regnavit super israhel in samaria. anno .xviii. iosaphat regis iude. Regnavitque .xii. annis. et fecit malum coram domino. et non sicut pater suus et mater. Tulit enim statuas baal quas fecerat pater eius. Verumptamen in peccatis ieroboam filii nabath. qui peccare fecit israhel. adhesit. nec recessit ex eis. Porro mesa rex moab nutriebat multa pecora. et solvebat regi israhel .c. milia agnorum. et .c. milia arietum cum velleribus suis. Cumque mortuus fuisset achab. prevaricatus est fedus quod habebat cum rege israhel. Egressus est igitur rex ioram in die illa de samaria. et recensuit universum israhel. Misitque ad iosaphat regem iuda dicens. Rex moab recessit a me. Veni mecum contra eum ad prelium. Qui respondit. Ascendam. Qui meus est tuus est. populus meus populus meus populus tuus. et equi mei equi tui. Dixitque. Per quam viam ascendemus. At ille respondit. Per desertum ydumee. Perrexerunt igitur rex israhel et rex iuda. et rex edom. et circuierunt per viam .vii. dierum. nec erat aqua exercitui. et iumentis que sequebantur eos. Dixitque rex israhel. Heu heu heu. Dominus congregavit nos tres reges. ut traderet in manu moab. Et ait iosaphat. Estne hic propheta domini ut deprecemur dominum per eum. Et respondit unus de servis regis israhel. Est hic heliseus filius saphat qui fundebat aquam super manus helie. Et ait iosaphat. Est apud eum sermo domini. Descenditque ad eum rex israhel. et iosaphat rex iuda. et rex edom. Dixit autem heliseus ad re

gem isrl. Quid mihi et tibi est? Vade
ad prophetas patris tui et matris tue.
Et ait illi rex israel. Quare congregavit
dominus tres reges hos ut tra-
deret eos in manus moab? Dixit
que ad eum heliseus. Vivit dominus
exercituum in cuius conspectu sto, quia
si non vultum iosaphat regis
iude erubescerem, nec attendissem
quidem te nec respexissem. Nunc
autem adducite michi psaltem. Cum-
que caneret psaltes, facta est
super eum manus domini et
ait. Hec dicit dominus. Facite al-
veum torrentis huius fossas et
fossas. Hec enim dicit dominus. Non videbi-
tis ventum neque pluviam, et alveus iste
replebitur aquis, et bibetis vos et fa-
milie vestre et iumenta vestra. Parum-
que hoc est in conspectu domini. In-
super tradet etiam moab in manus
vestras. Et percutietis omnem civita-
tem munitam et omnem urbem elec-
tam, et universum lignum fructi-
ferum succidetis. Cunctosque fon-
tes aquarum obturabitis, et omnem
agrum egregium operietis lapidi-
bus. Factum est igitur mane quando sacrifi-
cium offerri solet, et ecce aque ve-
niebant per viam edom, et reple-
ta est terra aquis. Universi autem
moabite audientes quod ascen-
dissent reges ut pugnarent
adversum eos, convocaverunt omnes
qui accincti erant baltheo
desuper et steterunt in terminis. Pri-
mo que mane surgentes, et orto
iam sole ex adverso aquarum, vide-
runt moabite e contra aquas rubras
quasi sanguinem. Dixeruntque. Sanguis
gladii est. Pugnaverunt reges
contra se et cesi sunt mutuo. Nunc
perge ad predam moab. Perrexerunt-
que in castra israel. Porro consurgens israel
percussit moab. At illi fugerunt
coram eis. Venerunt igitur qui
vicerant et percusserunt moab et
civitates destruxerunt. Et omnem

agrum optimum, mitten-
tes singuli lapides, repleverunt. Et uni-
versos fontes aquarum obtura-
runt. Et omnia ligna fructifera
succiderunt, ita ut muri tan-
tum fictiles remanerent. Et circumda-
ta est civitas a fundibulariis
et magna ex parte percussa. Quod
cum vidisset rex moab,
scilicet quod prevaluissent hostes, tulit secum septingen-
tos viros educentes gladios ut irrum-
perent ad regem edom, et non potue-
runt. Arripiensque filium suum
primogenitum qui regnaturus
erat pro eo, obtulit holocaustum
super murum. Et facta est indigna-
tio magna in israel. Statimque re-
cesserunt ab eo et reversi sunt in ter-
ram suam.

Mulier autem quedam de uxoribus
prophetarum clamabat ad heliseum
dicens. Servus tuus vir
meus mortuus est. Et tu nosti quia
servus tuus fuit timens deum.
Et ecce creditor venit ut tollat du-
os filios meos ad serviendum sibi.
Cui dixit heliseus. Quid vis ut
faciam tibi? Dic michi, quid habes
in domo tua? At illa respondit.
Non habeo ancilla tua quicquam in domo
mea nisi parum olei quo ungar.
Cui ait. Vade et pete mutuo
ab omnibus vicinis tuis vasa
vacua non pauca. Et ingredere et claude ostium tu-
um cum intrinsecus fueris tu et filii
tui, et mitte inde in omnia vasa hec,
et cum plena fuerint tolles.
Ivit itaque mulier et clausit ostium
super se et super filios suos.
Illi offerebant vasa, et illa infun-
debat. Cumque plena fuissent
vasa, dixit ad filium suum. Affer
michi adhuc vas. Et ille respon-
dit. Non habeo. Stetitque oleum.
Venit autem illa et indicavit homini
dei. Et ille, Vade, inquit, vende o-
leum et redde creditori tuo. Tu
autem et filii tui vivite de reliquo.

Facta est autem quadam die et transibat
heliseus per sunam civitatem. Erat
autem ibi mulier magna que tenuit
eum ut comederet panem. Cumque
frequenter transiret inde divertebat
ad eam ut comederet panem. Que
dixit ad virum suum. Animadverto quod vir
dei sanctus est iste qui transit per nos fre
quenter. Faciamus ergo ei cenaculum
parvum et ponamus ei in eo lectulum
et mensam et sellam et candelabrum
ut cum venerit ad nos maneat ibi.
Facta est autem dies quadam et veniens
divertit in cenaculum et requi
evit ibi. Dixitque ad giezi puerum su
um. Voca sunamitem istam. Qui
cum vocasset eam et illa stetisset co
ram eo, dixit ad puerum suum. Loquere
ad eam. Ecce sedule in omnibus mini
strasti nobis. Quid vis ut faciam
tibi? Numquid habes negotium et vis
ut loquar regi sive principi mi
licie? Que respondit. In medio po
puli mei habito. Et ait. Quid ergo
vult ut faciam ei? Dixitque ei giezi.
Noli querere. Filium enim non habet et vir eius
senex est. Precepit itaque ut vocaret eam.
Que cum vocata fuisset et stetisset
ante hostium, dixit ad eam. In
tempore isto et in hac eadem hora si vi
ta comes fuerit, habebis in utero filium.
At illa respondit. Noli queso domine mi
vir dei, noli mentiri ancille tue. Et
concepit mulier et peperit filium
in tempore et in eadem hora qua di
xerat heliseus. Crevit autem puer.
Et cum esset quadam die et egressus isset
ad patrem suum ad messores, ait patri
suo. Caput meum doleo. At ille dixit
puero. Tolle et duc eum ad matrem
suam. Qui cum tulisset et duxisset
eum ad matrem suam, posuit eum illa
super genua sua usque ad meridi
em et mortuus est. Ascendit autem et
collocavit eum super lectulum
hominis dei et clausit ostium. Et egressa
vocavit virum suum et ait. Mitte
mecum obsecro unum de pueris et a
sinam ut excurram usque ad ho
minem dei et revertar. Qui ait illi.
Quam ob causam vadis ad eum? Hodie non
sunt kalende neque sabbatum. Que re
spondit. Vadam. Stravitque asinam et pre
cepit puero. Mina et propera; ne mihi
moram facias in eundo. Et hoc age
quod precipio tibi. Profecta est igitur
et venit ad virum dei in montem car
meli. Cumque vidisset eam vir dei
e contra, ait ad giezi puerum suum. Ecce
sunamitis illa. Vade ergo in occursum
eius et dic ei. Recte ne agitur circa
te et circa virum tuum et circa filium
tuum? Que respondit. Recte. Cumque
venisset ad virum dei in montem,
apprehendit pedes eius. Et accessit
giezi ut amoveret eam. Et ait homo
dei. Dimitte eam; anima enim eius
in amaritudine est, et dominus celavit
a me et non indicavit mihi. Que dixit
illi. Numquid petivi filium meum a
domino meo? Numquid non dixi
tibi, ne illudas me? Et ille ait ad
giezi. Accinge lumbos tuos et
tolle baculum meum in manu tua
et vade. Si occurrerit tibi homo, non salu
tes eum; et si salutaverit te quis
piam, non respondeas ei. Et pones bacu
lum meum super faciem pueri.
Porro mater pueri ait. Vivit dominus et vi
vit anima tua, non dimittam te. Sur
rexit ergo et secutus est eam. Gie
zi autem precesserat eos et posuerat
baculum super faciem pueri, et
non erat vox neque sensus. Reversusque
est in occursum eius et nuntiavit
ei dicens. Non surrexit puer. In
gressus est ergo heliseus domum,
et ecce puer mortuus iacebat
in lectulo eius. Ingressusque clau
sit ostium super se et super puerum,
et oravit ad dominum. Et ascendit et
incubuit super puerum. Posuitque
os suum super os eius et oculos su
os super oculos eius et manus su
as super manus eius, et incurvavit
se super eum, et calefacta est caro

pueri. At ille reversus deambulavit
in domo semel huc atque illuc.
et ascendit atque incubuit super
eum. Et oscitavit puer septies.
aperuitque oculos. At ille voca
vit giezi dixitque illi. Voca suna
mitem. Que vocata ingressa est
ad eum. Qui ait. Tolle filium tuum.
Venit illa et corruit ad pedes eius
et adoravit super terram. Tulitque fi
lium suum et egressa est. Et heli
seus reversus est in galgala.
Erat autem fames in terra et fi
lii prophetarum habitabant coram eo.
Dixitque heliseus uni de pueris
suis. Pone ollam grandem et
coque pulmentum filiis prophetarum.
Et egressus est unus in agrum ut
colligeret herbas agrestes. In
venitque quasi vitem silvestrem.
et collegit ex ea colocintidas
agri. et implevit pallium suum.
et reversus concidit in ollam pulmen
ti. Nesciebat enim quid esset. In
fuderunt ergo sociis ut come
derent. Cumque gustassent de coctio
ne: exclamaverunt dicentes. Mors
in olla. mors in olla vir dei. Et
non potuerunt comedere. At ille
Afferte inquit farinam. Cumque
attulissent: misit in ollam et ait.
Infunde turbe ut comedant.
Et non fuit amplius quicquam a
maritudinis in olla. Vir autem
quidam venit de balsalisa defe
rens viro dei panes primiciarum
et xx panes et frumentum novum in
pera sua. At ille dixit. Da populo
ut comedat. Dixitque ei minister
eius. Quantum est hoc ut appo
nam coram c viris. Rursum ille
ait. Da populo ut comedat. Hec
enim dicit dominus. Comedent et super
erit. Posuit itaque coram eis. Qui
comederunt et superfuit iuxta ver
bum domini.

V

Naaman princeps militie
regis syrie. erat vir magnus

apud dominum suum et hon[...]
Per illum enim dedit dom[...]
lutem syrie. Erat autem [...]
et dives. sed leprosus. Po[...]
ria egressi fuerant latrun[...]
tivam duxerant de terra [...]
lam parvulam que erat in [...]
uxoris naaman. Que ait [...]
suam. Utinam fuisset do[...]
ad prophetam qui est in sam[...]
fecto curasset eum a lep[...]
Ingressus est itaque ad do[...]
am eius. et nunciavit ei di[...]
et sic locuta est puella de [...]
Dixitque ei rex syrie. [...]
mittam litteras ad regem [...]
cum profectus esset et tul[...]
cum x talenta argenti [...]
milia aureos et x mut[...]
vestimentorum. detulit l[...]
regem israel in hec verba [...]
acceperis epistolam hanc. [...]
miserim ad te naaman [...]
meum ut cures eum a [...]
sua. Cumque legisset re[...]
teras. scidit vestimenta [...]
Numquid deus ego sum ut [...]
sim et vivificare. quia [...]
sit ad me ut curem ho[...]
lepra sua. Animadvertite et [...]
quod occasiones querat adv[...]
Quod cum audisset heliseus [...]
scidisse videlicet regem isr[...]
ta sua: misit ad eum di[...]
scidisti vestimenta tua [...]
ad me. et sciat prophetam [...]
Venit ergo naaman cum [...]
curribus. et stetit ad osti[...]
helisei. Misitque ad eum heliseus [...]
nuncium dicens. Vade et la[...]
ties in iordane. et recipiet [...]
tem caro tua. atque mun[...]
Iratus naaman recedeba[...]
Putabam quod egrederetur ad [...]
invocaret nomen domini [...]
tangeret manu sua locum [...]
curaret me. Numquid n[...]
ores sunt abana et farfar [...]

damasci et omnibus aquis Israhel ut laver
me in eis et munder? Cum ergo vertis
set se et abiret indignans, accesse
runt ad eum servi sui et locuti
sunt ei: Pater, et si rem grandem di
xisset tibi propheta, certe facere debueras;
quanto magis quia nunc dixit tibi: Lava
et mundaberis. Descendit et lavit
septies in Iordanem iuxta ser
monem viri dei, et restituta est
caro eius sicut caro pueri parvuli,
et mundatus est. Reversusque ad
virum dei cum universo comita
tu suo venit et stetit coram eo et
ait: Vere scio quod non sit alius deus
in universa terra nisi tantum in Israhel.
Obsecro itaque ut accipias bene
dictionem a servo tuo. At ille respondit:
Vivit dominus ante quem sto, quia non acci
piam. Cumque vim faceret, penitus
non acquievit. Dixitque Naaman:
Ut vis; sed obsecro concede mihi ser
vo tuo ut tollam onus duorum
burdonum de terra. Non enim faciet ser
vus tuus ultra holocaustum aut
victimam diis alienis nisi domino.
Hoc autem solum est de quo depre
ceris dominum pro servo tuo: quando dominus
meus ingreditur templum Rem
mon ut adoraret, et illo innitente
super manum meam, si adoravero
in templo Remmon, adorante eo in
eodem loco, ut ignoscat michi
dominus servo tuo pro hac re.
Qui dixit ei: Vade in pace. Abiit
ergo ab eo electo terre tempore. Dixitque Gi
ezi puer viri dei: Pepercit dominus meus
Naaman Syro isti ut non acciperet
ab eo que attulit. Vivit dominus, quia
curram post eum et accipiam ab
eo aliquid. Et secutus est Giezi post
tergum Naaman. Quem cum vi
disset ille currentem ad se, desilu
it de curru in occursum eius et
ait: Recte ne sunt omnia?
Et ille ait: Recte. Dominus misit
me ad te dicens: Modo venerunt
ad me duo adolescentes de monte
Effraim ex filiis prophetarum; da eis
talentum argenti et vestes mu
tatorias duplices. Dixitque Naaman:
Melius est ut accipias duo talen
ta. Et coegit eum ligavitque duo
talenta argenti in duobus saccis
et duplicia vestimenta, et imposuit
duobus pueris suis qui et portave
runt coram eo. Cumque venisset
iam vesperi, tulit de manu eo
rum et reposuit in domo; dimi
sitque viros et abierunt. Ipse autem
ingressus stetit coram domino suo. Et
dixit Heliseus: Unde venis Giezi?
Qui respondit: Non ivit servus tuus
quoquam. At ille ait: Nonne cor me
um in presenti erat quando reversus est
homo de curru suo in occursum tui?
Nunc igitur accepisti argentum et
accepisti vestes ut emas oliveta
et vineas et oves et boves et servos
et ancillas. Sed et lepra Naaman
adherebit tibi et semini tuo in sem
piternum. Et egressus est ab eo lepro
sus quasi nix.

VI

Dixerunt autem filii prophetarum ad He
liseum: Ecce locus in quo habita
mus coram te angustus est nobis.
Eamus usque ad Iordanem et tollant
singuli de silva materias singulas
ut edificemus nobis ibi locum ad habi
tandum. Qui dixit: Ite. Et ait unus
ex illis: Veni ergo et tu cum servis
tuis. Respondit: Ego veniam. Et abiit
cum eis. Cumque venissent ad Ior
danem, cedebant ligna. Accidit autem
ut cum unus materiam succideret,
cecidit ferrum securis in aquam.
Exclamavitque ille et ait: Heu,
heu, heu, domine mi, et hoc ipsum mu
tuo acceperam. Dixit autem homo dei:
Ubi cecidit? At ille monstravit
ei locum. Precidit ergo lignum
et misit illuc, natavitque ferrum.
Et ait: Tolle. Qui extendit ma
num et tulit illud. Rex vero Sy
rie pugnabat contra Israhel, consiliumque
init cum servis suis dicens: In

[illegible] de fame
samarie.

loco illo. Illo peremus insidias.
Misit itaque vir dei ad regem israel
dicens. Cave ne transeas in locum
illum quia ibi syri in insidiis sunt.
Misit itaque rex israel ad locum quem
dixerat ei vir dei et preoccupavit eum
et observavit se ibi non semel neque
bis. Conturbatum est cor regis
syrie pro hac re. Et convocatis
servis suis ait. Quare non indicatis
michi quis proditor mei sit apud
regem israel. Dixitque unus ser-
vorum eius. Nequaquam domine mi
rex. sed heliseus propheta qui est in israel
indicat regi omnia verba quecumque
locutus fueris in conclavi tuo. Dixit-
que eis. Ite et videte ubi sit. ut mit-
tam et capiam eum. Annunciave-
runtque ei dicentes. Ecce in dotha-
ym moratur. Misit ergo illuc e-
quos et currus et robur exercitus. Qui
cum venissent nocte. circumdede-
runt civitatem. Consurgens
autem diluculo minister viri dei
egressus est. vidit exercitum in circui-
tu civitatis. et equos et currus. Nun-
ciavitque ei dicens. Heu heu heu
domine mi quid faciemus. At
ille respondit. Noli timere. plures enim
nobiscum sunt quam cum illis. Cumque o-
rasset eliseus. ait. Domine aperi
oculos huius ut videat. Et aperuit
dominus oculos pueri et vidit. Et ecce mons
plenus equorum et curruum igneorum
in circuitu helisei. Hostes vero
descenderunt ad eum. Porro elise-
us oravit ad dominum dicens. Percute
obsecro gentem hanc cecitate.
Percussitque eos dominus ne vi-
derent iuxta verbum helisei. Dix-
it autem ad eos heliseus. Non est hec
via nec hec civitas. Sequimini
me. et ostendam vobis virum quem
queritis. Duxit ergo eos in samariam.
Cumque ingressi fuissent in samariam.
dixit heliseus. Domine aperi o-
culos istorum ut videant. Aperuit-
que dominus oculos illorum et viderunt

se esse in medio samarie. Di-
rex israel ad heliseum. cum
eos. Numquid percutiam eos
mi. At ille ait. Non percuties.
enim cepisti eos gladio et
ut percutias. Sed pone pa-
nem coram eis. ut com-
et bibant. et vadant ad dom-
Appositaque est eis ciborum ma-
paratio. Et comederunt et bib-
dimisit eos. Abieruntque ad
suum. et ultra non venerunt
nes syrie in terram israel. Fac-
autem post hec congregavit
dab rex syrie universum ex-
et ascendit et obsidebat sam-
Factaque est fames magna in
ria. et tam diu obsessa est
nec venundaretur caput
octoginta argenteis. et
pars cabi stercoris colum-
quinque argenteis. Cumque rex isr-
rel transiret per murum. mulier q-
clamavit ad eum dicens.
me domine mi rex. Qui ait.
salvet dominus. unde te pos-
salvare. de area vel torcul-
xitque rex ad eam. Quid
respondit. Mulier ista dixit mi-
chi. Da filium tuum ut comedamus eum
et filium meum comedemus
Coximus ergo filium meum
dimus. Dixique ei die altera. Da
tuum ut comedamus eum.
scondit filium suum. Quod
disset rex. scidit vestimenta
et transibat per murum. Vi-
omnis populus cilicium quo vest-
erat rex ad carnem intrinsecus
Et ait rex. Hec faciat michi
hec addat. si steterit caput
sei filii saphat super ipsum
Heliseus autem sedebat in dom-
et senes sedebant cum eo. P-
itaque virum. et antequam veni-
cius ille. dixit ad senes. Num-
scitis quod miserit filius hom-
huic ut precidatur caput

de fame samarie

uidete ergo cum uenerit nuntius · clau
dite ostium · ⁊ non sinatis eum introire.
Ecce enim sonitus pedum domini eius
post eum est. Et adhuc illo loquente
et apparuit nuntius, qui ueniebat
ad eum · ⁊ ait. Ecce tantum malum a domino
est quid amplius expectabo a domino.
Dixit autem he VII
liseus. Audite uerbum domini. Hec dicit do-
minus. In tempore hoc cras modius simile uno sta
tere · ⁊ duo modii ordei per statere
uno in porta samarie. Respondens unus de
ducibus super cuius manum rex
incumbebat homini dei · ait. Si dominus
fecerit ⁊ cataractas in celo aperi
ri · numquid poterit esse quod loqueris. Qui
ait · Videbis oculis tuis ⁊ inde non come
des. Quatuor ergo uiri erant le
prosi iuxta introitum porte. Qui dixe
runt ad inuicem. Quid hic esse uolumus
donec moriamur. Siue ingredi uolu
erimus ciuitatem · fame morie
mur · siue manserimus hic · morien
dum nobis est. Venite ergo ⁊ transfugia
mus ad castra syrie. Si pepercerint
nobis · uiuemus. Si autem occidere uolue
rint · nichilominus moriemur. Sur
rexerunt ergo uesperi ut uenirent
ad castra syrie. Cumque uenissent
ad principium castrorum syrie · nullum
ibidem repererunt. Siquidem do
minus sonitum audiri fecerat in
castris syrie curruum ⁊ equorum ⁊ exer
citus plurimi. Dixeruntque ad inuicem.
Ecce mercede conduxit aduersum nos
rex israel reges etheorum ⁊ egiptiorum ·
uenerunt super nos. Surrexerunt
ergo ⁊ fugerunt in tenebris · ⁊ dereli
querunt tentoria sua · ⁊ equos ⁊ mulos
⁊ asinos in castris. Fugeruntque animas
suas tantum saluare cupientes. Igitur
cum uenissent leprosi illi ad princi
pium castrorum · ingressi sunt unum
tabernaculum · ⁊ comederunt ⁊ bibe
runt · tuleruntque inde argentum
⁊ aurum · ⁊ uestes · ⁊ abierunt et ab
sconderunt · Et rursum reuersi sunt
ad aliud tabernaculum · ⁊ inde simi
liter auferentes absconderunt. Dixeruntque
ad inuicem. Non recte facimus.
Hec enim dies boni nuntii est. Si
tacuerimus ⁊ noluerimus nuntiare
usque mane sceleris arguemur.
Venite ⁊ nuntiemus in aula regis.
Cumque uenissent ad portam ciui
tatis · narrauerunt eis dicentes.
Iuimus ad castra syrie · ⁊ nullum
ibidem repperimus hominem · nisi
equos ⁊ asinos alligatos · ⁊ fixa
tentoria. Ierunt ergo portarii ⁊
nuntiauerunt in palatio regis in
trinsecus. Qui surrexit nocte
⁊ ait ad seruos suos · Dico uobis
quid fecerint syri nobis. Sciunt
quia fame laboramus. Idcir
co egressi sunt de castris · ⁊ lati
tant in agris dicentes. Cum egres
si fuerint de ciuitate · capiemus
eos uiuos · ⁊ tunc ciuitatem in
gredi poterimus. Respondit autem unus ser
uorum eius. Tollamus .v. equos · qui
remanserunt in urbe · quia ipsi
tantum sunt in uniuersa multitudi
ne israel. Alii enim consumpti sunt ⁊
mittentes explorare poterimus.
Adduxerunt ergo duos equos · mi
sitque rex israel in castra syrorum dicens.
Ite ⁊ uidete. Qui abierunt post
eos usque ad iordanem · Ecce autem
omnis uia plena erat uestibus et
uasis que proiecerant syri cum turbaren
tur · reuersique nuntii indicauerunt
regi · Et egressus populus diripuit cas
tra syrie · Factusque est modius simile
statere uno · ⁊ duo modii ordei · sta
tere uno iuxta uerbum domini · Porro
rex ducem illum in cuius ma
nu incumbuerat constituit ad por
tam · quem conculcauit turba in
introitu porte · ⁊ mortuus est iuxta
quod locutus fuerat uir dei · quando des
cenderat rex ad eum. Factumque est iuxta
sermonem uiri dei · quem dixerat
regi quando ait · Duo modii ordei sta
tere uno erunt · ⁊ modius simile
statere uno hoc eodem tempore

ciuis in porta samarie. cum res-
pondisset dixisse uiro dei et dixe-
rat. Etiam si dominus fecerit cataractas
tas in celo aperiri. numquid fieri
poterit quod loqueris. Et dixit. Vi-
debis oculis tuis et inde non comedes.
Euenit ergo ei sicut predictum erat. et
conculcauit eum populus in porta et mor-
tuus est.

VIII

Heliseus autem locutus est ad mu-
lierem cuius uiuere fecerat fili-
um dicens. Surge. Vade tu et do-
mus tua. et peregrinare ubicumque
reperis. Vocauit enim dominus famem.
et ueniet super terram vii annis.
Que surrexit et fecit iuxta verbum
hominis dei. Et uadens cum domo sua
peregrinata est in terra philistiim
diebus multis. Cumque finiti essent
anni vii. reuersa est de terra phi-
listiim mulier. Et egressa est ut in-
terpellaret regem pro domo sua
et agris suis. Rex autem loquebatur
cum giezi puero uiri dei dicens. Nar-
ra michi omnia magnalia que fecit
heliseus. Cumque ille narraret
regi quomodo mortuum suscitas-
set. apparuit mulier cuius filium
uiuificauerat. clamans ad re-
gem pro domo sua et pro agris suis.
Dixitque giezi. Domine mi rex. hec est
mulier. hec est mulier et hic est filius
eius quem suscitauit heliseus. Et
interrogauit rex mulierem. Que
narrauit ei uera esse. Deditque ei
rex eunuchum unum dicens. Resti-
tue ei omnia que sua sunt. et uniuer-
sos reditus agrorum a die qua reli-
quit terram usque ad presens. Venit
quoque heliseus damascum. et bena-
dab rex syrie egrotabat. Nuncia-
ueruntque ei dicentes. Venit uir dei
huc. Et ait rex ad azahel. Tolle
tecum munera et uade in occursum
uiri dei. et consule dominum per eum dicens.
Si euadere potero de infirmitate
mea hac. Iuit igitur azael in occur-
sum eius habens secum munera.

et omnia bona damasci onera
xl camelorum. Cumque stetisset
coram eo. ait. Filius tuus bena-
dab rex syrie misit me ad te
dicens. Si sanari potero de infir-
mitate mea hac. Dixitque ei heli-
seus. Vade dic ei. Sanaberis. porro
ostendit michi dominus quia morte
morietur. Stetitque cum eo et
conturbatus est usque ad suffusi-
onem uultus. Fleuitque uir dei.
Cui azahel ait. Quare dominus meus flet.
At ille respondit. Quia scio que factu-
rus sis filiis israel mala. ciuitates
eorum munitas igne succendes. et
iuuenes eorum interficies gladio. et
paruulos eorum elides. et pregnantes
diuides. Dixitque azahel. Quid enim
sum seruus tuus canis ut fa-
ciam rem istam magnam? Et ait heli-
seus. Ostendit michi dominus te
regem syrie fore. Qui cum disces-
sisset ab heliseo. uenit ad domi-
num. Qui ait ei. Quid dixit tibi heli-
seus? At ille respondit. Dixit michi. Recipi-
es sanitatem. Cumque uenisset
dies altera. tulit stragulum et in-
fudit aquam. et expandit super faciem
eius. Quo mortuo. regnauit aza-
hel pro eo. Anno quinto ioram filii achab
regis israel regnauit ioram filius
iosaphat regis iuda. Triginta
duorum annorum erat cum reg-
nare cepisset. et viii. annis reg-
nauit in ierusalem. Ambulauitque in uiis re-
gum israel sicut ambulauit domus achab.
Filia enim achab erat uxor eius.
Et fecit quod malum est in conspectu domini.
Noluit autem dominus disperdere iudam
propter dauid seruum suum. sicut promise-
rat ei ut daret illi lucernam
et filiis eius cunctis diebus.
In diebus eius recessit edom ne esset sub iuda
et constituit sibi regem. Venitque
ioram seira. et omnes currus cum
eo. Et surrexit nocte et percus-
sit ydumeos qui eum circumdederant
et principes curruum. populus

fugit in tabernacula sua. Recessit
ergo Edom ne esset sub Iuda
usque ad diem hanc. Tunc recessit
et Lobna in tempore illo. Reliqua autem
sermonum Ioram et universa que fecit
nonne hec scripta sunt in libro
verborum dierum regum Iuda? Et
dormivit Ioram cum patribus suis.
sepultusque est cum eis in civita-
te David. Et regnavit Ochozias fi-
lius Ioram rex Iude. XX. duorum an-
norum erat cum regnare cepisset.
et uno anno regnavit in Ierusalem.
Nomen matris eius Athalia filia Amri
regis Israel. Et ambulavit in viis
domus Achab et fecit quod malum est
coram Domino sicut domus A-
chab. Gener enim domus Achab
fuit. Abiit quoque cum Ioram filio
Achab ad preliandum contra Azael re-
gem Syrie in Ramoth Galaad. Et
vulneraverunt Syri Ioram. Qui re-
versus est ut curaretur in Iezra-
hel quia vulneraverant eum Syri
in Ramoth pugnantem contra regem Sy-
rie. Porro Ochozias filius Ioram
rex Iuda descendit invisere Ioram
filium Achab in Iezrahel quia egro-
tabat.

IX

Heliseus autem propheta vocavit u-
num de filiis prophetarum et ait illi: Ac-
cinge lumbos tuos et tolle lenti-
culam olei hanc in manu tua et
vade in Ramoth Galaad. Cumque
veneris illuc videbis Ieu filium
Iosaphat filii Namsi. Et ingressus sus-
citabis eum de medio fratrum suorum
et introduces in interius cubiculum.
Tenensque lenticulam olei fun-
des super caput eius et dices: Hec
dicit Dominus: Unxi te regem super Israel.
Aperiesque ostium et fugies et non
ibi subsistes. Abiit ergo adoles-
cens puer prophete in Ramoth Gala-
ad et ingressus est illuc. Ecce autem
principes exercitus sedebant et ait:
Verbum michi ad te o princeps. Dixitque
Ieu: Ad quem ex omnibus nobis?

cuius pro eo. Anno XII Ioram filii A-
chab regis Israel regnavit Ochozias fil.

At ille dixit: Ad te o princeps. Et sur-
rexit et ingressus est cubiculum. At
ille fudit oleum super caput eius
et ait: Hec dicit Dominus Deus Israel:
Unxi te regem super populum Domini Israel. Et
percuties domum Achab domini tui
ut ulciscar sanguinem servorum
meorum prophetarum et sanguinem om-
nium servorum Domini de manu Iezabel.
Perdamque omnem domum Achab
et interficiam de domo Achab min-
gentem ad parietem et clausum
et novissimum in Israel. Et dabo do-
mum Achab sicut domum Ieroboam
filii Nabath et sicut domum Baasa
filii Achia. Iezabel quoque comede-
dent canes in agro Iezrael nec
erit qui sepeliat eam. Aperuitque
hostium et fugit. Ieu autem egressus
est ad servos domini sui. Qui dixerunt
ei: Recta ne sunt omnia? Quid ve-
nit insanus iste ad te? Qui ait
eis: Nostis hominem et quid locutus
est. At illi responderunt: Falsum est,
sed magis narra nobis. Qui ait eis:
Hec et hec locutus est michi. Unxi te re- et ait: Hec dicit Dominus.
gem super Israel. Festinaverunt ita-
que unusquisque tollens pallium suum
posuerunt sub pedibus eius in simili-
tudinem tribunalis et cecinerunt
tuba atque dixerunt: Regnavit Ieu.
Coniuravit ergo Ieu filius Io-
saphat filii Namsi contra Ioram. Por-
ro Ioram obsederat Ramoth Gala-
ad ipse et omnis Israel contra Azael regem
Syrie. Et reversus fuit ut curaretur
in Iezrael propter vulnera quia percusse-
rant eum Syri pugnantem contra Aza-
el regem Syrie. Dixitque Ieu: Si
placet vobis nemo egrediatur profu-
gus de civitate ne vadat et nunti-
et in Iezrael. Et ascendit et pro-
fectus est in Iezrael. Ioram enim
egrotabat ibi et Ochozias rex Iu-
da descenderat ad visitandum Ioram.
Igitur speculator qui stabat super tur-
rem Iezrael vidit globum Ieu
venientis et ait: Video ego globum.

dixitque ioram. Tolle currum & mit-
te in occursum eorum. & dicat vadens.
Recte ne sunt omnia. Abiit igitur
qui ascenderat currum in occursum
eius & ait. Hec dicit rex. Pacata sunt
omnia. Dixitque ei hieu. Quid tibi &
paci. transi & sequere me. Nunciavit
quoque speculator dicens. Venit
nuntius ad eos & non revertitur. Mi-
sit etiam currum equorum secundum. venitque
ad eos & ait. Hec dicit rex. Numquid
pax est. Et ait hieu. Quid tibi & pa-
ci. Transi & sequere me. Nunciavit
autem speculator dicens. Venit usque
ad eos & non revertitur. Est autem incessus
sicut hieu filii namsi. preceps enim
graditur. Et ait ioram. Iunge
currum. Iunxeruntque currum eius. Et
egressus est ioram rex israel & ocho-
zias rex iuda singuli in curribus
suis. Egressique sunt in occursum
hieu. & invenerunt eum in agro
naboth iezrahelitis. Cumque vidis-
set ioram hieu. dixit. Pax est hieu.
At ille respondit. Que pax. adhuc for-
nicationes iezabel matris tue & ve-
neficia multa vigent. Convertit
autem ioram manum suam &
fugiens ait ad ochoziam. Insidie,
insidie ochozia. Porro hieu teten-
dit arcum manu & percussit ioram
inter scapulas. & egressa est sagitta per
cor eius. Statimque corruit in cur-
ru suo. Dixitque hieu ad badacher
ducem. Tolle, proice eum in agro
naboth iezrahelite. Memini enim
quando ego & tu sedentes in curru se-
quebamur achab patrem huius. quod
dominus onus hoc levaverit super
eum dicens. Si non pro sanguine naboth
& pro sanguine filiorum eius quem vid-
i heri ait dominus. reddam tibi in agro is-
to dicit dominus. Nunc igitur tolle
& proice eum in agro iuxta verbum domini.
Ochozias autem rex iuda videns
hec fugit per viam domus orti.
Persecutusque est eum hieu & ait. Etiam
hunc percutite in curru suo. per

cusserunt eum in asc
ber qui est iuxta ieblaam
git in mageddo. & mortuus
posuerunt eum servi sui
suum. & tulerunt in ierusalem.
que eum cum patribus suis in civitate
Anno xi. ioram filii achab
israel regnavit ochozias su
Venitque hieu iezrahel. po
bel introitu eius audito
oculos suos stibio. & orna
suum. & respexit per fene
ingredientem hieu per portam
Numquid pax esse potest zam
qui interfecit dominum suum. Levavit
faciem suam ad fenestram
Quis est ista. Et inclina
ad eum duo vel tres eunu
ille dixit eis. Precipitate eam.
Et precipitaverunt eam. Aspersus
sanguine paries. & eque
qui conculcaverunt eam. Cum
ingressus esset ut comederet biber
& videte maledictam illam
& sepelite illam. quia filia regis
est. Cumque issent ut sepelirent eam
non invenerunt nisi calvari
am. & pedes & summas manus. Rever
si nunciaverunt ei. Et ait hieu. Ser
mo domini est quem locutus est per servum
heliam thesbiten dicens. In agro
iezrahel comedent canes carn
bel. & erunt carnes iezab
sicut stercus super faciem terre in ag
iezrahel. ut pretereuntes dicant
Hec est illa iezabel.

X

Erant autem achab. lxx. fi
lii in samaria. Scripsit ergo hieu
litteras & misit in samariam ad op
timates civitatis & ad maiores nat
u & nutricios achab dicens.
Statim ut acceperitis litteras has qui
habetis filios domini vestri & currus
& equos & civitates firmas & arma
eligite meliorem & eum qui vobis
placuerit de filiis domini vestri & ponite
eum super solium patris sui & pug
nate pro domo domini vestri. Timuerunt

merunt. Et dixerunt. Ecce duo reges
non potuerunt stare coram eo. Mise-
runt ergo prepositi domus. et prefecti
civitatis. et maiores natu. et nutri-
cii ad Iheu dicentes. Servi tui su-
mus. quodcumque iusseris faciemus.
nec constituemus nobis regem. Quecum-
que placent fac. Rescripsit autem eis
litteras secundo dicens. Si mei estis et obe-
ditis: tollite capita filiorum domini vestri.
et venite ad me hac eadem hora cras
in Iezrahel. Porro filii regis lxx. viri
apud optimates civitatis nutrie-
bantur. Cumque venissent littere ad
eos: tulerunt filios regis et occiderunt
lxx viros. et posuerunt capita eorum
in cophinis. et miserunt ad eum in Iez-
rael. Venit autem nuntius ad eum.
et indicavit ei dicens. Attulerunt
capita filiorum regis. Qui respondit. Po-
nite ea ad duos acervos iuxta in-
troitum porte usque mane. Cumque
diluxisset egressus est et stans dixit
ad omnem populum. Iusti estis. Si ego
coniuravi contra dominum meum et interfeci eum:
quis percussit omnes hos? Videte ergo
nunc quoniam non cecidit de sermonibus
domini in terram quos locutus est dominus super
Achab. et dominus fecit quod locutus est in
manu servi sui Helye. Percussit
ergo Iheu omnes qui reliqui erant
de domo Achab in Iezrahel. et universos
optimates eius. et notos. et sacer-
dotes eius donec non remanerent
ex eo reliquie. Et surrexit et venit
in Samariam. Cumque venisset ad
cameram pastorum in via: invenit
fratres Ochozie regis Iuda. dixitque
ad eos. Quinam estis vos? At illi
responderunt. Quinam estis vos. Fratres
Ochozie sumus. et descendimus
ad salutandum filios regis et fi-
lios regine. Qui ait. Comprehendi-
te eos vivos. Quos cum comprehendis-
sent vivos: iugulaverunt eos in cister-
na iuxta cameram xl. duos viros.
et non reliquit ex eis quemquam. Cumque
abisset inde: invenit Ionadab

filium Rechab in occursum sibi
et benedixit ei. Et ait ad eum. Num-
quid est cor tuum rectum cum
corde meo: sicut cor meum cum cor-
de tuo? Et ait Ionadab. Est. Si est
inquit: da manum tuam. Qui de-
dit ei manum suam. At ille leva-
vit eum ad se in currum. Dixitque
ad eum. Veni mecum et vide zelum
meum pro domino. Et impositum in curru
suo: duxit in Samariam. Et percussit
omnes qui reliqui fuerant de Achab
in Samaria usque ad unum. iuxta ver-
bum domini quod locutus est per
Helyam. Congregavit ergo Iheu
omnem populum et dixit ad eum. Achab co-
luit Baal parum. ego autem autem amplius
colam eum. Nunc igitur omnes prophetas
Baal. et universos servos eius. et cunctos
sacerdotes illius vocate ad me. Nul-
lus sit qui non veniat. Sacrificium e-
nim grande est michi Baal. Quicumque
defuerit: non vivet. Porro Iheu faci-
ebat hoc insidiose. ut disperderet cul-
tores Baal. Et dixit. Sanctificate diem
sollempnem Baal. Vocavitque et
misit in universos terminos Israel. et
venerunt cuncti servi Baal. Non
fuit residuus. nec unus quidem
qui non veniret. Et ingressi sunt tem-
plum Baal. et repleta est domus
Baal a summo usque ad summum. Dixit-
que his qui erant super vestes. Pro-
ferte vestimenta servis Baal uni-
versis. Et protulerunt eis vestes.
Ingressusque Iheu et Ionadab filius
Rechab in templum Baal ait cul-
toribus Baal. Perquirite et videte
ne quis forte vobiscum sit de servis
domini. sed ut sint soli servi Ba-
al. Ingressi sunt igitur ut facerent
victimas et holocausta. Iheu autem
paraverat sibi foris lxxx. viros
et dixerat eis. Quicumque fugerit de
hominibus his quos ego adduxero in ma-
nibus vestris: anima eius erit pro anima illius.
Factum est autem cum completum esset
holocaustum: precepit Iheu militibus

tuis et ducibus suis. Ingredimini, interfi-
cite eos, nullus euadat. Et
percusserunt eos in ore gla-
dii, et proiecerunt milites et duces.
Et ierunt in ciuitatem templi
baal, et protulerunt statuam de fano
baal, et combusserunt et comminuerunt
eam. Destruxerunt quoque edem
baal, et fecerunt pro ea latrinas
usque in diem hanc. Deleuit itaque
ieu baal de israhel. Verumptamen a peccatis ie-
roboam filii nabath qui peccare
fecit israhel non recessit, nec dereli-
quit uitulos aureos qui erant
in bethel et in dan. Dixit autem
dominus ad ieu: Quia studio-
se egisti quod rectum erat et placebat
in oculis meis, et omnia que erant in cor-
de meo fecisti contra domum achab, filii
tui usque ad quartam generationem
sedebunt super thronum israhel. Por-
ro ieu non custodiuit ut ambula-
ret in lege domini dei israhel in toto cor-
de suo. Non enim recessit a peccatis
ieroboam qui peccare fecit israhel.
In diebus illis cepit dominus tedere
super israhel. Percussitque eos azael in uni-
uersis finibus israhel, a iordane contra ori-
entalem plagam, omnem terram galaad
et gad et ruben et manasse, ab aro-
er que est super torrentem arnon
et galaad et basan. Reliqua autem sermonum
ieu et uniuersa que fecit et fortitudo
eius, nonne hec scripta sunt in
libro uerborum dierum regum israhel? Et
dormiuit ieu cum patribus suis,
sepelieruntque eum in samaria.
Et regnauit ioachaz filius eius
pro eo. Dies autem quibus regnauit
ieu super israhel xxviii anni sunt
in samaria.

XI

Athalia uero mater ochozie uidens
filium suum mortuum, surrexit
et interfecit omne semen regium. Tollens
autem iosaba filia regis ioram soror
ochozie ioas filium ochozie, fura-
ta est eum de medio filiorum regis
qui interficiebantur, et nutricem
eius de triclinio, et abscon[d]
a facie athalie ut non interfi[ceretur]
Erat quoque cum ea in domo do[mini]
vi annis. Porro athalia reg[nauit]
super terram. Anno autem sep[timo]
misit ioiada et assumens cen[turi]-
ones et milites introduxit ad [se]
in templum domini, pepigitque c[um eis]
fedus, et adiurans eos in tem[plo do]-
mini ostendit eis filium reg[is et pre]-
cepit eis dicens: Iste est ser[mo quem]
facere debetis. Tertia pars uestrum [in]-
troeat sabbato et obseruet excubias [domus]
regis. Tertia autem pars sit ad [portam]
Seyr, et tertia pars ad portam [que est post]
habitaculum scutariorum et cu[stodie]-
tis excubias domus messa. [Due]
uero partes ex uobis omnes e[xeun]-
tes sabbato custodient excub[ias]
domus domini circa regem. [Et ual]-
labitis eum habentes arma [in mani]-
bus uestris. Si quis autem in[gressus]
fuerit septum templi, inter[ficiatur]
eritisque cum rege introe[unte et]
egrediente. Et fecerunt cent[urio]-
nes iuxta omnia que preceperat [io]-
iada sacerdos, et assumentes sing[uli]
uiros suos qui ingrediebantur
sabbatum cum his qui egre[diebantur]
a sabbato, uenerunt ad ioiadam [sacerdotem].
Qui dedit eis hastas et arm[a regis]
dauid que erant in domo d[omini. Et]
steterunt singuli habentes arm[a in]
manu sua a parte templi [dextera]
usque ad sinistram parti[m al]-
taris, circum regem. Produx[itque]
filium regis et posuit sup[er eum]
diadema et testimonium. Fecer[untque]
eum regem et unxerunt, [et plau]-
dentesque manu dixerunt: Viu[at rex].
Audiuit autem athalia [uocem]
populi currentis, et ingressa ad [turbas]
in templum domini, uidit [regem]
stantem super tribunal [iuxta]
morem, et cantores et turb[as iuxta]
eum, omnemque populum terre le[tantem]
et canentem tubis. Et scidit

mentes sua. clamavit que. Coniura-
tio coniuratio. Precepit autem ioiada
centurionibus qui erant super exer-
citum. et ait eis. Educite eam extra
septa templi. et quicumque eam secu-
tus fuerit feriatur gladio. Dixerat
enim sacerdos. Non occidatur in templo
domini. Inposueruntque ei manus.
et impegerunt eam per viam introi-
tus equorum iuxta palacium. et interfecta
est ibi. Pepigit ergo ioiada fedus
inter dominum et regem. et inter populum
ut esset populus domini. et inter regem et
populum. Ingressusque est omnis populus terre
templum baal. et destruxerunt aras
eius. et ymagines contriverunt valide.
Mathan quoque sacerdotem baal occi-
derunt coram altari. Et posuit custo-
dias sacerdos in domo domini. Tulitque
centuriones. et cerethi. et phelethi
legiones. et omnem populum terre. deduxerunt-
que regem de domo domini. et venerunt
per viam porte scutariorum in palacium. et se-
dit super thronum regum. Letatusque
est omnis populus. et civitas conquievit.
Athalia autem occisa est gladio in domo
regis. Septemque annorum erat ioas
cum regnare cepisset.

XII

Anno .vii. hieu. ioas. xl. annis
regnavit in ierusalem. Nomen
matris eius sebia de bersabee. Fecit-
que ioas rectum coram domino cunctis
diebus quibus docuit eum ioiada sacerdos.
Verumptamen excelsa non abstulit. Adhuc
enim populus immolabat. et adolebat incen-
sum in excelsis. Dixitque ioas ad
sacerdotes. Omnem pecuniam sanctorum
que illata fuerit in templum domini a pre-
tereuntibus que offertur pro precio anime
que sponte. et arbitrio cordis sui
inferunt in templum domini acci-
piant illam sacerdotes iuxta or-
dinem suum. Et instaurent sar-
tatecta domus. si quid necessarium vi-
derint instauratione. Igitur usque ad vicesi-
mumtercium annum regis ioas non instau-
raverunt sacerdotes sartatecta tem-
pli. Vocavitque rex ioas ioiadam
pontificem. et sacerdotes dicens eis.
Quare sartatecta non instauratis templi.
Nolite ergo amplius accipere pecuniam
iuxta ordinem vestrum. sed ad instau-
rationem templi reddite eam. Pro-
hibitique sunt sacerdotes ultra ac-
cipere pecuniam a populo. et instaura-
re sartatecta domus. Et tulit ioia-
da pontifex gazophilacium unum. et a-
peruit foramen desuper. et po-
suit illud iuxta altare ad dexte-
ram ingredientium domum domini.
Mittebantque in eo sacerdotes qui
custodiebant hostia omnem pecuniam
que deferebatur ad templum domini.
Cumque viderent nimiam pecuniam
esse in gazophilacio. ascendebant
scriba regis et pontifex. effundebant-
que et numerabant pecuniam que inve-
niebatur in domo domini. et dabant eam
iuxta numerum atque mensuram in manu
eorum qui preerant cementariis domus
domini. Qui inpendebant eam in fabris
lignorum et in cementariis his qui ope-
rabantur in domo domini. et sartatecta
faciebant. et in his qui cedebant
saxa. et ut emerent ligna et lapides
qui incidebantur. ita ut impleretur
instauratio domus domini in univer-
sis que indigebant expensa ad muni-
endam domum. Verumptamen non
fiebant ex eadem pecunia ydrie tem-
pli domini. et fuscinule et thuribula
et tube. omne autem vas aureum. et argen-
teum de pecunia que inferebatur in tem-
plum domini. His enim qui facie-
bant opus dabatur ut instaura-
retur templum domini. et non fiebat
ratio his hominibus qui accipiebant pecu-
niam ut distribuerent eam artifi-
cibus. sed in fide tractabant eam.
Pecuniam vero pro delicto et pecuniam
pro peccatis non inferebant in templum
domini. quia sacerdotum erant.
Et ascendit asael rex syrie. et pug-
nabat contra geth. cepitque eam.
Et direxit faciem suam ut ascen-
deret in ierusalem. Quam ob rem tulit io-

as rex iuda omnia sanctificata que
sanctificaverant iosaphat et ioram
et ochozias patres eius reges iuda
et que ipse obtulerat et universum argen-
tum quod inveniri potuit in thesau-
ris templi domini et in palacio regis
misit azaheli regi syrie et re-
cessit ab ierusalem. Reliqua autem ser-
monum ioas et universa que fecit.
nonne hec scripta sunt in libro
verborum dierum regum iuda.
Surrexerunt autem servi eius et co-
iuraverunt inter se. percusseruntque
ioas in domo mello in descensu
sella. Ioachaz namque filius semer
servi eius percusserunt eum et mortu-
us est. et sepelierunt eum cum patri-
bus suis in civitate david. Reg-
navitque amasias filius eius pro
eo.

XIII

Anno .xxiii. ioas filii ochozie
regis iuda in samaria .xvii.
annis. et fecit malum coram domi-
no. secutusque est peccata ieroboam
filii nabath qui peccare fecit israel
non declinavit ab eis. Iratusque
est furor domini contra israel. et tradidit e-
os in manu azael regis syrie.
et in manu benadab filii azael
cunctis diebus. Deprecatus est autem
ioachaz faciem domini. et audivit eum
dominus. Vidit enim angustiam israel
quia attriverat eos rex syrie. Et de-
dit dominus salvatorem israel. et libera-
tus est de manu regis syrie. Habi-
taveruntque filii israel in tabernaculis
suis. sicut heri et nudius tercius. Ve-
runtamen non recesserunt a peccatis do-
mus ieroboam. qui peccare fe-
cit israel. sed in ipsis ambulaverunt.
Siquidem et lucus permansit in
samaria. Et non sunt derelicti ioa-
chaz de populo nisi .l. equites. et .x.
currus. et .x. milia peditum. Interfece-
rat enim eos rex syrie. et redege-
rat quasi pulverem in tritura
aree. Reliqua autem sermonum
ioachaz et universa que fecit. et for-

titudo eius. nonne hec scripta
in libro dierum sermonum
israel. Dormivitque ioachaz
tribus suis. et sepelierunt eum
ria. Regnavitque ioas filius
pro eo. Anno .xxxvii. ioas
iuda regnavit ioas filius
super israel in samaria .xvi. an
cit quod malum est in conspectu
enim declinavit ab omnibus
roboam filii nabath. qui
fecit israel. in ipsis ambulavit
liqua autem sermonum ioas
sa que fecit. sed et fortitudo
pugnaverit contra amasiam
iuda. nonne hec scripta
verborum dierum regum israel
mivit ioas cum patribus suis
boam autem sedit super so
eius. Porro ioas sepultus
samaria cum regibus israel
seus autem egrotabat in
te qua mortuus est. Desc
ad eum ioas rex israel. et fle
ram eo. dicebatque pater mi
mi currus israel et auriga
ait illi heliseus. Affer ar
sagittas. Cumque attulisset
arcum et sagittas. dixit ad
israel. Pone manum tuam
arcum. Et cum posuisset ma
supposuit heliseus manus
manibus regis. Et ait. Aperi
tram orientalem. Cumque
set dixit heliseus. Iace
et iecit. Et ait heliseus
ta salutis domini. et sagitta
contra syriam. Percutiesque syriam
afech donec consumas eam
Tolle sagittas. Qui cum tulisset
rursum dixit ei. Percute
ram. Et cum percussisset tribus
et stetisset. iratus est contra
dei et ait. Si percussisses
es aut sexies sive septies
cussisses syriam usque ad
consumptionem. Nunc autem perc
tribus vicibus. Mortuus est er

heliseus et sepelierunt eum. La-
trunculi autem de moab venerunt
in terram in ipso anno. Quidam autem
sepelientes hominem viderunt
latrunculos et proiecerunt cadaver
in sepulchro helysei. Quod cum te-
tigisset ossa helisei revixit homo et
stetit supra pedes suos. Igitur
azael rex syrie afflixit israel cunctis
diebus ioachaz. Et misertus est do-
minus eorum et reversus est ad eos propter
pactum suum quod habebat cum abra-
ham ysaac et iacob. Et noluit disper-
dere eos neque proicere penitus usque in pre-
sens tempus. Mortuus est autem azael
rex syrie. et regnavit benadab filius
eius pro eo. Porro ioas filius ioa-
chaz tulit urbes de manu bena-
dab filii azahel quas tulerat de ma-
nu ioachaz patris sui iure prelii. Tri-
bus vicibus percussit eum ioas et red-
didit civitates israel.

XIIII

Anno secundo ioas filii ioachaz regis
israel regnavit amasias filius ioas
regis iuda. XXV annorum erat cum reg-
nare cepisset. XX autem et IX annis
regnavit in ierusalem. Nomen matris
eius ioaden de ierusalem. Et fecit rectum
coram domino verumptamen non ut david
pater eius. Iuxta omnia que fecit ioas pa-
ter suus fecit. verumtamen excelsa non ab-
stulit. Adhuc enim populus immolabat
et adolebat incensum in ex-
celsis. Cumque optinuisset reg-
num percussit servos suos qui inter-
fecerant regem patrem suum. Filios
autem eorum qui occiderant non occidit iuxta
quod scriptum est in libro legis moysi si-
cut precepit dominus moysi di-
cens. Non morientur patres pro
filiis neque filii pro parentibus. sed un-
usquisque in peccato suo morietur.
Ipse percussit edom in valle salinarum
X milia. et apprehendit petram in prelio.
vocavit nomen eius iecthel usque in
presentem diem. Tunc misit ama-
sias nuncios ad ioas filium ioachaz
filii hieu regis israel dicens. Veni
et videamus nos. Remisitque ioas
rex israel ad amasiam regem iuda
dicens. Carduus libani misit ad
cedrum que in libano est dicens. Da
filiam tuam tuam filio meo
uxorem. Transieruntque bes-
tie saltus que sunt in libano. et con-
culcaverunt carduum. Percutiens que in-
valuisti super edom. et sublevavit
te cor tuum. Contentus esto gloria
et sede in domo tua. Quare provocas
malum ut cadas tu et iudas te-
cum. Et non acquievit amasias.
Ascenditque ioas rex israel et vide-
runt se ipse et amasias rex iude
in bethsames oppido iude. Percus-
susque est iudas coram israel et fugerunt
unusquisque in tabernacula sua.
Amasiam vero regem iude filium
ioas filii ochozie cepit ioas rex
israel in bethsames et adduxit eum
in ierusalem. Et interrupit murum ierusalem
a porta effraym usque ad portam
anguli CCCC cubitis. Tulitque omne
aurum et argentum et universa
vasa que inventa sunt in domo do-
mini et in thesauris regis et ob-
sides. et reversus est in samariam.
Reliqua autem verborum ioas que
fecit et fortitudo eius qua pugnavit
contra amasiam regem iude non-
ne hec scripta sunt in libro sermo-
num dierum regum israel. Dor-
mivitque ioas cum patribus suis
et sepultus est in samaria cum regi-
bus israel. Et regnavit ieroboam fi-
lius eius pro eo. Vixit autem
amasias filius ioas rex iuda post-
quam mortuus est ioas filius ioachaz
regis israel XV annis. Reliqua
autem sermonum amasie nonne
hec scripta sunt in libro sermonum
dierum regum iuda. Factaque est
contra eum coniuratio in ierusalem. At ille
fugit in lachis. Miseruntque post
eum in lachis et interfecerunt eum
ibi. Et asportaverunt in equis. Sepul-
tus est in ierusalem cum patribus suis

in ciuitate dauid. Tulit autem uni-
uersus populus iude azariam annos
natum xvi. et constituerunt eum
regem pro amasia patre suo. Ipse edi-
ficauit ahilam. et restituit eam
iude postquam dormiuit rex cum
patribus suis. Anno xv. amasie fili-
i ioas regis iuda. regnauit ie-
roboam filius ioas regis israel in
samariam xl. et uno anno. et fe-
cit quod malum est coram domino.
Non recessit ab omnibus peccatis ie-
roboam filii nabath. qui peccare
fecit israel. Ipse restituit terminos
israel ab introitu emath usque
ad mare solitudinis iuxta sermonem
domini dei israel quem locutus est
per seruum suum ionam filium a-
mathi prophetam qui erat de geth
qui est in opher. Vidit enim dominus
afflictionem israel amaram nimis
et quod consumpti essent usque ad cla-
usos carceris et extremos. et non esset
qui auxiliaretur israel. Nec locutus
est dominus ut deleret nomen israel
de sub celo. sed saluauit eos in ma-
nu ieroboam filii ioas. Reliqua
autem sermonum ieroboam. et
uniuersa que fecit et fortitudo eius
qua preliatus est. et quomodo restituit da-
mascum et emath iude in israel.
nonne hec scripta sunt in libro ser-
monum dierum regum israel. Dor-
miuitque ieroboam cum patribus
suis regibus israel. et regnauit zacharias
filius eius pro eo. XV

Anno xxvii. ieroboam regis
israel. regnauit azarias filius
amasie regis iude. xvi. annorum
erat cum regnare cepisset. et l. duo-
bus annis regnauit in ierusalem. No-
men matris eius iecelia de ierusalem.
Fecitque quod erat placitum coram
domino iuxta omnia que fecerat a-
masias pater eius. Verumptamen excelsa
non est demolitus. Adhuc populus
sacrificabat et adolebat incen-
sum in excelsis. Percussit autem

dominus regem. et fuit le
usque in diem mortis sue
bat in domo libere seorsum
uero filius regis gubern
latium. et iudicabat po
Reliqua autem sermonu
rie. et uniuersa que fecit. non
scripta sunt in libro ue
erum regum iuda. Et d
azarias cum patribus suis.
erunt eum cum maiorib
ciuitate dauid. et regnau
filius eius pro eo. Anno
azarie regis iude. regn
rias filius ieroboam sup
in samaria. vi. mensibus. et f
malum erat coram dom
rant patres eius. Non rec
catis ieroboam filii nab
peccare fecit israel. Coniur
contra eum sellum filius ia
maria. percussitque eum
et interfecit. regnauitque p
Reliqua autem uerbo
rie nonne hec scripta sunt in
monum dierum regum i
sermo domini quem locu
ieu dicens. Filii tui us
tam generationem sedebunt
thronum israel. Factumque e
Sellum filius iabes regn
xxxix. anno azarie reg
Regnauit autem uno me
maria. Et ascendit ma
filius gaddi de thersa. e
in samariam. et percussit
filium iabes in samar
fecit eum. regnauitque p
Reliqua autem uerborum sell
iuratio eius per quam
dit insidias. nonne hec
ta sunt in libro sermo
rum regum israel. Tunc
sit manahem thers
omnes qui erant in e
eius de thersa. Noluerun
aperire ei. et interfecit o
nantes eius. et scidit ea

xxx. ix. azarie regis iude. regna
uit manahen filius gaddi super
israel. x. annis in samaria. Fecit
quod malum erat coram domino.
Non recessit a peccatis ieroboam
filii nabath qui peccare fecit
israel cunctis diebus eius. veniebat
phul rex assyriorum in terram. et
dabat manahen phul mille
talenta argenti. ut esset ei in
auxilium. et firmaret regnum
eius. Indixitque manahen argen
tum super israel cunctis potentibus
et diuitibus. ut daret regi assyri
orum l. siclos argenti per singu
los. Reuersusque est rex assy
riorum. et non est moratus in terra.
Reliqua autem sermonum mana
hen. et uniuersa que fecit. nonne hec
scripta sunt in libro sermonum
dierum regum israel? Et dormi
uit manahen cum patribus suis.
regnauitque phaceia filius eius
pro eo. Anno l. azarie regis iude.
regnauit phaceia filius mana
hen super israel in samariam biennio.
Et fecit quod malum erat coram do
mino. Non recessit a peccatis ierobo
am filii nabat qui peccare fecit
israel. Coniurauit autem aduersus
eum phacee filius romelie. dux
exercitus eius. et percussit eum in sa
maria. in turre domus regie.
iuxta argob. et cum eo l. uiros de
filiis galaaditarum. et interfecit
eum. Regnauitque pro eo. Reliqua
autem sermonum phaceie. et
uniuersa que fecit. nonne hec scrip
ta sunt in libro sermonum dierum
regum israel. Anno l. ii. azarie
regis iude. regnauit phacee
filius romelie super israel in samaria
xx. annis. et fecit quod malum
erat coram domino. Non recessit
a peccatis ieroboam filii nabath
qui peccare fecit israel. In diebus
phacee regis israel. uenit tegla
phalasar rex assur. et cepit aion. et
abel domum maacha. et ianoe
et cedes et asor. et galaad. et galile
am. et uniuersam terram neptalim.
et transtulit eos in assyrios. Co
niurauit autem et tetendit insidi
as osee filius hela contra phacee fi
lium romelie. et percussit eum.
et interfecit. Regnauitque pro eo.
xx. anno ioatham filii ozie. Re
liqua autem sermonum pha
cee. et uniuersa que fecit. nonne hec
scripta sunt in libro sermo
num dierum regum israel? An
no secundo phacee filio romelie
regis israel. Regnauit ioathan fi
lius ozie regis iuda. xxv. anno
rum erat cum regnare cepis
set. et xvi. annis regnauit in ieru
salem. Nomen matris eius ierusa
filia sadoch. Fecit quod placitum
erat coram domino. Iuxta omnia
que fecerat ozias pater suus operatus
est. Verumptamen excelsa non abstulit.
Adhuc populus immolabat et ado
lebat incensum in excelsis. Ipse
edificauit portam domus domini sub
limissimam. Reliqua autem sermonum
ioathan. et uniuersa que fecit. nonne hec
scripta sunt in libro uerborum die
rum regum iuda? In diebus illis
cepit dominus mittere in iudam rasin
regem syrie. et phacee filium rome
lie. Et dormiuit ioathan cum patri
bus suis. sepultusque est cum eis in ci
uitate dauid patris sui. Regnauit a
chaz filius eius pro eo.

XVI

Anno xvii. phacee filii rome
lie regnauit achaz filius io
athan regis iuda. xx. annorum e
rat achaz cum regnare cepisset.
et xvi. annis regnauit in ierusalem.
Non fecit quod erat placitum in con
spectu domini dei sui sicut dauid
pater eius. sed ambulauit in uia
regum israel. Insuper et filium
suum consecrauit transferens per
ignem secundum idola gentium que dissipa
uit dominus coram filiis israel.

immolabat quoque victimas et
adolebat incensum in excelsis
et in collibus et sub omni ligno fron-
doso. Tunc ascendit rasin rex
syrie et phacee filius romelie rex
israel in ierusalem ad preliandum.
Cumque obsiderent achaz non vale-
erunt superare eum. In tempore
illo restituit rasin rex syrie hay-
lam syrie et eiecit iudeos ab hyla
et idumei et syri venerunt in hay-
lam et habitaverunt ibi usque in diem
hanc. Misit autem achaz nuncios ad
teglatfalassar regem assyriorum
dicens. Servus tuus et filius tuus
ego sum. Ascende et salvum me fac
de manu regis israel qui consurrex-
erunt adversum me. Et cum collegis-
set achaz argentum et aurum quod
inveniri potuit in domo domini
et in thesauris regis misit regi
assyriorum munera. Qui et acquievit
voluntati eius. Ascendit autem
rex assyriorum in damascum et
vastavit eam et transtulit habita-
tores eius cyrenen. Rasin autem
interfecit. Perrexitque rex achaz
in occursum teglatfalassar regi
assyriorum in damascum. Cumque
vidisset altare damasci misit
rex achaz ad uriam sacerdotem
exemplar eius et similitudinem
iuxta omne opus eius. Extruxitque
urias sacerdos altare iuxta omnia que
preceperat rex achaz de damasco ita
fecit sacerdos urias donec veniret
rex achaz de damasco. Cumque ve-
nisset rex de damasco vidit alta-
re et veneratus est illud. Ascen-
ditque et immolavit holocausta
sacrificium suum et libavit li-
bamina et fudit sanguinem paci-
ficorum que obtulerat super altare. Por-
ro altare ereum quod erat coram
domino transtulit de facie templi
et de loco altaris et de loco templi
domini. posuitque illud ex latere altaris
ad aquilonem. Precepit quoque rex

achaz urie sacerdoti dicen
altare maius offer holo
matutinum et sacrificium v
et holocaustum regis et sacri
et holocaustum universi popu
sacrificia eorum et libamina
sanguinem holocausti
sanguinem victime sup
effundes. Altare vero ere
paratum ad voluntatem
Fecit igitur urias sacerdos iu
que preceperat ei rex achaz
rex achaz celatas bases
qui erat desuper. et mare de
bobus ereis qui sustentab
et posuit super pavimentum
lapide. Musach quoque sabb
edificaverat in templo. in
regis exterius convertit in tem
propter regem assyriorum. Reli
verborum achaz. que fe
nonne hec scripta sunt in li
monum dierum regum
dormivitque achaz cum pa
et sepultus est cum eis in ci
david. et regnavit eze
eius pro eo.

XV

Anno .xii. achaz regis
navit osee filius hela
ria super israel .ix. annis.
lum coram domino. sed non sic
israel qui ante eum fuerunt
Contra hunc ascendit salmanasar
riorum et factus est ei servus osee
bat que ei tributa. Cumque rep
rex assyriorum osee quod rebe
tens misisset nuncios ad su
egypti. ne prestaret tribu
assyriorum sicut singulis annis
erat obsedit eum et vinctu
in carcerem. Peragravitque omnem
ram. et ascendens samariam
eam tribus annis. Anno au
see cepit rex assyriorum sama
et transtulit israel in assyrios
itque eos in hala. et in habo
fluvium gozam in civitatib
dorum. Factum est autem cum pec

filii israel coram domino deo suo qui
eduxerat eos de terra egipti. coluerunt deos
alienos. et ambulaverunt iuxta ritum gen-
tium quas consumpserat dominus in
conspectu filiorum israel. et regum israel. quia
sic fecerant. Offenderuntque filii israel u-
bis non rectis dominum deum suum. et edi-
ficaverunt sibi excelsa in cunctis ur-
bibus suis a turre custodum usque
ad civitatem munitam. Fecerunt-
que sibi statuas et lucos in omni colle
sublimi et subter omne lignum nemoro-
sum. et adolebant ibi incensum super
aras in morem gentium quas trans-
tulit. ac dominus a facie eorum. Feceruntque
que verba pessima irritantes dominum. et
coluerunt immunditias de quibus
precepit eis dominus ne facerent verbum
hoc. Et testificatus est dominus in israel et in iuda
per manum omnium prophetarum et videntium
dicens. Revertimini a viis vestris pessi-
mis et custodite precepta mea et ceri-
monias iuxta omnem legem quam
precepi patribus vestris. et sicut misi ad vos
in manu servorum meorum prophetarum. Qui
non audierunt. sed induraverunt cer-
vicem suam iuxta cervicem patrum suorum
qui noluerunt obedire domino deo suo. Et ab-
iecerunt legitima eius et pactum
quod pepigit cum patribus eorum. et testi-
ficationes quibus contestatus est eos. Se-
cutique sunt vanitates. et vane ege-
runt. et secuti sunt gentes que erant per
circuitum eorum super quibus pre-
ceperat eis dominus ut non facerent
sicut et illi faciebant. Et dereliquerunt
omnia precepta domini dei sui. Fece-
runtque sibi duos vitulos confla-
tiles. et lucos. et adoraverunt universam
miliciam celi. Servieruntque ba-
al. et consecraverunt filios su-
os et filias suas per ignem. et divinatio-
nibus inserviebant. et auguriis. et
tradiderunt se ut facerent malum co-
ram domino. ut irritarent eum. Ira-
tusque est dominus vehementer israeli. et
abstulit eos a conspectu suo. et non re-
mansit nisi tribus iuda tantummodo.

Sed nec ipse iuda custodivit man-
data domini dei sui. Verumptamen erra-
vit et ambulavit in erroribus
israel quos operatus fuerat. Proiecit-
que dominus omne semen israel. et
afflixit eos. et tradidit eos in ma-
nu diripientium. donec proice-
ret eos a facie sua. Ex eo iam tempore
quo scissus est israel a domo david.
et constituerunt sibi regem ierobo-
am filium nabath. Separavit enim iero-
boam israel a domino. et peccare eos
fecit peccatum magnum. Et ambulave-
runt filii israel in universis peccatis iero-
boam que fecerat. et non recesserunt
ab eis. usque quo auferret dominus israel
a facie sua sicut locutus fuerat in
manu omnium servorum suorum prophetarum.
translatusque est israel de terra sua
in assirios usque in diem hanc. Ad-
duxit autem rex assiriorum de ba-
bilone. et de chutha. et de haylath.
et de emath. et de sepharvaim. et
collocavit eos in civitatibus sama-
rie pro filiis israel qui possederunt sa-
mariam. et habitaverunt in urbibus
eius. Cumque ibi habitare cepissent
non timebant dominum. Et immisit eis
dominus leones qui interficiebant
eos. Nunciatumque est regi assiri-
orum et dictum. Gentes quas tran-
stulisti. et habitare fecisti in civitatibus
samarie ignorant legitima dei
terre. Et immisit in eos dominus leones.
et ecce interficiunt eos. eo quod ig-
norant ritum dei terre. Precepit autem
rex assiriorum dicens. Ducite illuc
unum de sacerdotibus quos in captivi-
tatem adduxistis. ut vadat et habitet
cum eis. et doceat eos legitima dei terre.
Igitur cum venisset unus de sacerdoti-
bus hiis qui captivi ducti fuerant de
samaria. habitavit in bethel. et do-
cebat eos quomodo colerent dominum.
Et unaqueque gens fabricata est deum
suum. posueruntque eos in phanis
excelsis que fecerant samarite gens
et gens in urbibus suis in quibus habi-

bant. Viri enim babilonii fece
runt socoth benoth. Viri autem
cutheni fecerunt nergel. Et vi
ri de emath fecerunt asima.
Porro euei fecerunt nebahaz et
tharcha. Hii autem qui erant de
sepharuaim: comburebant filios
suos igni adramelech et anamme
lech. diis de sepharuaim. Et nichilo
minus colebant dominum. Fecerunt autem
sibi de nouissimis sacerdotes excel
sorum. et ponebant eos in phanis sub
limibus. Et cum dominum colerent. diis
quoque suis seruiebant iuxta con
suetudinem gentium de quibus
translati fuerant samariam usque
in presentem diem morem se
cuntur antiquum. Non timent
dominum neque custodiunt cerimonias
eius atque iudicia. et legem et man
datum quod preceperat dominus filiis
iacob. quem cognominauit israel.
et percusserat cum eis pactum et man
dauerat eis dicens. Nolite timere
deos alienos. et non adoretis eos. neque
colatis eos. et non immoletis eis. sed
dominum deum uestrum qui eduxit
uos de terra egipti in fortitudine
magna. et in brachio extento.
Ipsum timete. et illum adorate. et
ipsi immolate. Cerimonias quoque
et iudicia et legem et mandatum quod
scripsit uobis custodite. ut fa
ciatis cunctis diebus. et non timeatis
deos alienos. Et pactum quod percus
sit uobiscum nolite obliuisci. nec
colatis deos alienos. Sed dominum de
um uestrum timete. et ipse eruet uos
de manu omnium inimicorum uestro
rum. Illi uero non audierunt. sed
iuxta consuetudinem suam pristi
nam perpetrabant. Fuerunt gentes
iste timentes quidem dominum. sed ni
chilominus et idolis suis seruien
tes. Nam et filii eorum et nepotes
sicut fecerunt patres sui. ita faciunt
usque in presentem diem.

XVIII

Anno tercio osee filii hela re
gis israel. regnauit ezechias filius
achaz regis iuda. xxv. annorum
erat autem cum regnare coepisset
et xx. et ix. annis regnauit in ierusalem.
Nomen matris eius abi filia za
charie. Fecit quod erat bonum
coram domino iuxta omnia que
fecerat dauid pater eius. Ipse dissipauit
excelsa. et contriuit statuas et suc
cidit lucos. confregitque serpen
tem eneum quem fecerat moy
ses. Siquidem usque ad illud tempus
filii israel adolebant ei incensum.
uocauitque nomen eius noestan.
In domino deo israel sperauit.
post eum non fuit similis de cunc
tis regibus iuda. sed neque in his qui
ante eum fuerunt. et adhesit domi
no. et non recessit a uestigiis eius.
fecitque mandata eius que precepit
dominus moysi. Unde et erat dominus
cum eo. et in cunctis ad que procede
bat. sapienter se agebat. Rebella
uit quoque contra regem assiriorum
et non seruiuit ei. Ipse percussit
philisteos usque ad gazam et omnes
terminos eorum. a turre custodum
usque ad ciuitatem munitam. An
no quarto regis ezechie qui erat
annus vii. osee filii hela regis
israel. ascendit salmanasar rex as
siriorum samariam. et oppugnauit
eam et cepit. Nam post annos tres
anno vi. ezechie. id est nono anno osee re
gis israel capta est samaria. et transtulit
rex assiriorum israel in assirios. collocauitque
eos in hala et in habor fluuiis go
zam in ciuitatibus medorum. quia
non audierunt uocem domini dei
sui. sed preuaricati sunt pactum eius.
Omnia que preceperat moyses seruus domini
non audierunt neque fecerunt.
Anno xiiii. regis ezechie ascen
dit sennacherib rex assiriorum
ad uniuersas ciuitates iuda mu
nitas. et cepit eas. Tunc misit
ezechias rex iuda nuncios ad
regem assiriorum in lachis

peccavi recede a me et omne quod in-
posueris michi feram. Indixit itaque
rex assiriorum ezechie regi iude trecenta
talenta argenti et xxx talenta
auri. Deditque ezechias omne ar-
gentum quod repertum fuerat in domo
domini et in thesauris regis. In
tempore illo confregit ezechias valvas
templi domini et laminas auri quas
ipse affixerat et dedit eas regi assi-
riorum. Misit autem rex assiriorum
tharthan et rapsacen de lachis
ad ezechiam regem cum manu
valida in ierusalem. Qui cum ascen-
dissent venerunt ierusalem et steterunt
iuxta aqueductum piscine superio-
ris que est in via agri fullonis. Vo-
caveruntque regem. Egressus est autem ad
eos heliachim filius helchie pre-
positus domus et sobna scriba et io-
ahe filius asaph a commentariis. Dix-
itque ad eos rapsaces. Loquimini eze-
chie. Hec dicit rex magnus as-
siriorum. Que est ista fiducia qua ni-
teris. Forsitan inisti consilium ut pre-
parares te ad prelium. In quo confi-
dis ut audeas rebellare? An speras in
baculo arundineo atque confracto
egipto? Super quem si incubuerit homo
comminutus ingredietur manum eius
et perforabit eam. Sic est pharao
rex egipti omnibus qui confidunt in
se. Quod si dixeritis michi in domino deo
nostro habemus fiduciam. Nonne iste est
cuius abstulit ezechias excelsa et al-
taria et precepit iude et ierusalem ante
altare hoc adorabitis in ierusalem. Nunc
igitur transite ad dominum meum regem
assiriorum et dabo vobis duo milia equorum
et videte an habere valeatis ascenso-
res eorum. Et quomodo potestis resistere
ante unum satrapam de servis
domini mei minimis? An fiduciam
habes in egipto propter currus et equites?
Numquid sine domini voluntate as-
cendi ad locum istum ut demolirer
eum? Dominus dixit michi ascende
ad terram hanc et demolire eam.

Dixerunt autem heliachim filius el-
chie et sobna et ioahe rapsaci.
Precamur ut loquaris nobis servis
tuis siriace. Siquidem intelligimus
hanc linguam. Et non loquaris nobis iuda-
ice audiente populo qui est super
murum. Responditque eis rapsaces dicens.
Numquid ad dominum tuum et ad te mi-
sit me dominus meus ut loquerer ser-
mones hos. Et non potius ad viros qui
sedent super murum ut comme-
dant stercora sua et bibant uri-
nam suam vobiscum. Stetit itaque rap-
saces et exclamavit voce magna
iudaice et ait. Audite verba regis
magni assiriorum. Hec dicit rex. Non
vos seducat ezechias. Non enim po-
terit eruere vos de manu mea. Neque fi-
duciam vobis tribuat super dominum
dicens. Eruens liberabit nos dominus et
non tradetur hec civitas in manu
regis assiriorum. Nolite audire eze-
chiam. Hec enim dicit rex assiriorum.
Facite mecum quod vobis est utile et
egredimini ad me. Et comedet unus-
quisque de vinea sua et de ficu sua.
et bibetis aquas de cisternis vestris do-
nec veniam et transferam vos in ter-
ram que similis est terre vestre in terram
fructiferam et fertilem vini et ter-
ram panis et vinearum terram
olivarum et olei ac mellis. Et vi-
vetis et non moriemini. Nolite audi-
re ezechiam qui vos decipit dicens.
Dominus liberabit vos. Numquid libera-
verunt dii gentium terram suam
de manu regis assiriorum? Ubi est deus
emath et arphat? Ubi est deus sephar-
vaim ana et ava? Numquid libe-
raverunt samariam de manu
mea. Quinam illi sunt in univer-
sis diis terrarum qui eruerunt re-
gionem suam de manu mea ut
possit eruere dominus ierusalem de manu
mea. Tacuit itaque populus et non respondit
ei quicquam. Siquidem preceptum regis
acceperant ut non responderent ei. Ve-
nitque heliachim filius helchie

prepositus domus et Sobna scriba et
Ioahe filius Asaph a commentariis
ad Ezechiam scissis vestibus et nun-
tiaverunt ei verba Rapsacis. Que
cum audisset rex Ezechias scis-
dit vestimenta sua et opertus est
sacco. XIX
Ingressusque est domum domini. Et misit
Heliachim prepositum domus et Sobnam
scribam et senes de sacerdotibus op-
ertos saccis ad Ysaiam prophetam fili-
um Amos. Qui dixerunt. Hec dicit
Ezechias. Dies tribulationis et in-
crepationis et blasfemie dies iste.
Venerunt filii usque ad partum et vi-
res non habet parturiens. Si forte audi-
at dominus deus tuus universa verba Rapsa-
cis quem misit rex Assyriorum dominus su-
us ut exprobraret deum viven-
tem et argueret verbis que audi-
vit dominus deus tuus. Et fac oratio-
nem pro reliquiis que reperte sunt.
Venerunt ergo servi regis Eze-
chie ad Ysaiam. Dixitque eis Ysai-
as. Hec dicite domino vestro. Hec dicit dominus.
Noli timere a facie sermonum quos
audisti quibus blasfemaverunt pueri
regis Assyriorum me. Ecce ego inmit-
tam ei spiritum et audiet nuntium et
revertetur in terram suam et deiciam
eum gladio in terra sua. Re-
versus est igitur Rapsaces et invenit
regem Assyriorum expugnantem
Lobnam. Audierat enim quod recessis-
set de Lachis. Cumque audisset de
Tharaca rege Ethiopie dicentes
tibi. Ecce egressus est ut pugnet
contra te. ut iret contra eum. Misit nunti-
os ad Ezechiam dicens. Hec dicite
Ezechie regi Iude. Non te seducat
deus tuus in quo habes fiduciam
neque dicas. Non tradetur Ierusalem in
manus regis Assyriorum. Tu enim
ipse audisti que fecerint reges Assy-
riorum universis terris. Quomodo vasta-
verint eas. Num ergo solus poteris
liberari. Numquid liberaverunt eos
dii gentium singulos quos vas-

taverunt patres mei. Go-
zam videlicet et Aram et Reseph
qui erant in Thelassar
Emath et rex civitatis Se-
pharvaim. Ana. et Ava. Itaque cum ac-
cepisset Ezechias litteras de ma-
nu nuntiorum et legisset eas ascen-
dit in domum domini et expandit
coram domino et oravit in
dicens. Domine deus Israel qui se-
cherubin tu es solus deus
gum terre. Tu fecisti celum
Inclina aurem tuam et audi
oculos tuos domine et vide
omnia verba Sennacherib qui
ut exprobraret nobis deum
Vere domine dissipaverunt reges
gentes et terras omnium et miserunt
in ignem. Non enim erant
opera manuum hominum
et lapide et perdiderunt eos.
Domine deus noster salvos fac nos
eius ut sciant omnia regna
quia tu es dominus deus solus.
Ysaias filius Amos ad Eze-
chiam. Hec dicit dominus deus Israel
catus es me super Sennacherib
regem Assyriorum audivi. Iste
sermo quem locutus est dominus de eo
vit te et subsannavit te
Syon. post tergum tuum caput
filia Ierusalem. Cui exprobrasti
blasfemasti. Et quem exaltasti
vocem tuam et elevasti in
oculos tuos. Contra
per manum servorum tuorum
domino et dixisti. In multitudine
curruum meorum ascendi
montium in summitate Libani
di sublimes cedros eius
abietes eius et ingressus sum
ad terminos eius et saltum
eius ego succidi et bibi
nas et siccavi vestigiis pedum
meorum omnes aquas clausas. Num-
quid non audisti quid ab initio fecerim
Ex diebus antiquis plasmavi
et nunc adduxi. Eruntque in

collium pugnantium civitates
munitas. et qui sedent in eis hu-
mili manu contremuerunt. et confusi sunt
facti sunt velud fenum agri. et vi-
rens herba tectorum que arefacta est
antequam veniret ad maturitatem.
Habitaculum tuum. et egressum tuum.
et introitum tuum. et viam tuam ego
prescivi. et furorem tuum contra me.
Insanisti in me. et superbia tua ascen-
dit in aures meas. Ponam itaque
circulum in naribus tuis. et camum in
labiis tuis. et reducam te in viam
per quam venisti. Tibi autem
ezechia hoc erit signum. Comede
hoc anno que repereris. In secundo autem
anno que sponte nascuntur. Porro in
tertio anno seminate et metite. plan-
tate vineas. et comedite fructum ea-
rum. et quodcumque reliquum fuerit de
domo iuda. mittet radicem deor-
sum. et faciet fructum sursum. De
ierusalem quippe egredientur reli-
quie. et quod salvetur de monte syon.
Zelus domini exercituum faciet hoc.
Quamobrem hec dicit dominus de rege
assiriorum. Non ingredietur urbem
hanc. nec mittet in eam sagittam.
nec occupabit eam clipeus. nec
circumdabit eam municio. Per
viam qua venit revertetur. et civita-
tem hanc non ingredietur dicit do-
minus. Protegam urbem hanc
et salvabo eam propter me. et propter david
servum meum. Factum est igitur in nocte
illa venit angelus domini. et percussit
in castris assiriorum .c.lxxxv.
milia. Cumque diluculo surrex-
isset. vidit omnia corpora mor-
tuorum. et recedens abiit. Et reversus
est sennacherib rex assiriorum.
et mansit in ninive. Cumque adora-
ret in templo nesrach deum suum.
adramelech. et sarasar filii eius
percusserunt eum gladio. Fu-
geruntque in terram armeniorum. et
regnavit asaradon filius eius
pro eo.

In diebus illis XX
egrotavit ezechias usque ad mor-
tem. Et venit ad eum ysaias filius
amos propheta. dixitque ei. Hec dicit
dominus deus. Precipe domui tue.
morieris enim tu et non vives. Qui
convertit faciem suam ad parietem
et oravit dominum dicens. Obsecro
domine. memento quomodo am-
bulaverim in veritate coram te
in corde perfecto. et quod placitum
est coram te fecerim. Flevit itaque
ezechias fletu magno. Et antequam
egrederetur ysaias mediam partem
atrii. factus est sermo domini ad eum
dicens. Revertere et dic ezechie duci
populi mei. Hec dicit dominus deus david patris
tui. Audivi orationem tuam. et lacrimas
tuas. Et ecce sanavi te. Die tercio
ascendes templum domini. et addam
diebus tuis .xv. annos. Sed et de ma-
nu regis assiriorum liberabo te. et
civitatem hanc. et protegam ur-
bem istam propter nomen meum. et propter
david servum meum. Dixitque
ysaias. Afferte massam ficorum. Quam
cum attulissent super ulcus eius
curatus est. Dixerat autem eze-
chias ad ysaiam. Quod erit sig-
num. quia dominus me sana-
bit. quia ascensurus sum die tercio
templum domini. Cui ait ysaias. Hoc
erit signum a domino quod facturus
sit dominus sermonem quem locu-
tus est. Vis ut ascendat umbra
.x. lineis. an ut revertatur tot-
idem gradibus. Et ait ezechias. Fa-
cile est umbram crescere .x. line-
is. nec hoc volo ut fiat. sed ut
revertatur retrorsum .x. gradibus.
Invocavit itaque ysaias propheta do-
minum. et reduxit umbram per li-
neas quibus iam descenderat in ho-
rologio achaz retrorsum .x. gra-
dibus. In illo tempore misit berodach
baladan filius baladan rex babi-
loniorum litteras et munera ad eze-
chiam. Audierat enim quod egro-

rasset ezechias. Letatus est autem
in adventu eorum ezechias. & ostendit eis domum aromatum
& aurum & argentum. & pigmenta
varia. unguenta quoque & do-
mum vasorum suorum. & omnia que ha-
bere poterat in thesauris suis. Non
fuit verbum quod non ostenderet
eis ezechias in domo sua & in omni
potestate sua. Venit autem ysa-
ias propheta ad regem ezechiam.
dixitque ei. Quid dixerunt viri isti
aut unde venerunt ad te. Cui
ait ezechias. De terra longinqua
venerunt ad me de babilone.
At ille respondit. Quid viderunt
in domo tua? Ait ezechias. Omnia
quecumque sunt in domo mea
viderunt. Nichil est quod non monstra-
verim eis in thesauris meis. Dixit
ysaias ezechie. Audi sermonem
domini. Ecce dies venient. &
auferentur omnia que sunt in
domo tua & que condiderunt patres
tui usque in diem hanc in babi-
lonem. Non remanebit quic-
quam ait dominus. Sed & de filiis tu-
is qui egredientur ex te quos
generabis tollentur. & erunt eu-
nuchi in palacio regis babilo-
nis. Dixit ezechias ad ysaiam.
Bonus est sermo domini quem
locutus es. Sit tantum pax & veritas
in diebus meis. Reliqua autem
sermonum ezechie & omnis forti-
tudo eius & quomodo fecerit pis-
cinam & aqueductum & intro-
duxerit aquas in civitatem. non-
ne hec scripta sunt in libro
sermonum dierum regum iu-
da.

XXI

Dormivitque ezechias cum pa-
tribus suis. & regnavit ma-
nasses filius eius pro eo. XII. an-
norum erat manasses cum regna-
re cepisset. & LV. annis reg-
navit in ierusalem. Nomen matris eius
Ahba. Fecitque malum in conspec-
tu domini iuxta ydola gen-
tium que delevit dominus a fac
Conversusque est & edifica
sa que dissipaverat eze
eius. Et erexit aras baal
lucos sicut fecerat ach
israel. & adoravit omnem
celi & coluit eam. Extru
ras in domo domini. de qua
in ierusalem ponam nomen
Et extruxit altaria univers
celi in duobus atriis templ
Et transduxit filium suum
nem & ariolatus est. & obs
auguria. & fecit phitone
aruspices multiplica
faceret malum coram domino
ret eum. Posuit quoque
quod fecerat in templo
quo locutus est domin
ad salomonem filium eius. In
hoc & in ierusalem quam e
cunctis tribubus israel p
nomen meum in sempitern
ultra non faciam commo
israel de terra quam dedi p
Sic tamen si custodierint o
que precepi eis & universam
quam mandavit eis se
moyses. Illi vero non audier
sed seducti sunt a manasse
facerent malum super gen
triverit dominus a facie filio
Locutusque est dominus in
servorum suorum prophetarum dic
Quia fecit manasses rex iu
tiones istas pessimas
super omnia que fecerunt
amorrei. & peccare fecit
dam in immundiciis suis.
dicit dominus deus israel.
inducam mala super
ierusalem. ut quicumque au
tinniant ambe aures e
extendam super ierusalem funi
samarie & pondus dom
& delebo ierusalem sicut dele
tabule. Delens vertam

ducam crebrius stilum super faciem eius. Di
mittam vero reliquias hereditatis
mee et tradam eas in manum inimi
corum eius, eruntque in vastitatem et
in rapinam cunctis diebus adversa
riis suis eo quod fecerint malum
coram me et perseveraverint irritantes
me ex die qua egressi sunt patres
eorum de egipto usque in diem hanc. In
super et sanguinem innoxium ef
fudit manasses multum nimis
donec impleretur ierusalem usque
ad os absque peccatis suis quibus peccare
fecit iudam ut faceret malum
coram domino. Reliqua autem ser
monum manasse et universa que
fecit et peccatum eius quod peccavit
nonne hec scripta sunt in libro sermo
num dierum regum iuda. Dormivit
que manasses cum patribus suis et sepul
tus est in orto domus sue in orto a
za. et regnavit amon filius eius
pro eo cum regnare cepisset. Duobus quoque
annis regnavit in ierusalem. Nomen ma
tris eius messalemeth filia arus de ie
teba. fecitque malum in conspectu do
mini sicut fecerat manasses pater eius
et ambulavit in omni via per quam
ambulaverat pater eius. Servivitque in
mundiciis quibus serviebat pater
eius et adoravit eas et dereliquit do
minum deum patrum suorum et non am
bulavit in via domini. Tetenderunt
que ei insidias servi sui et interfece
runt regem in domo sua. Percus
sit autem populus terre omnes omnes
qui coniuraverant contra regem
amon et constituerunt sibi regem iosiam
filium eius pro eo. Reliqua autem
sermonum amon que fecit. nonne
hec scripta sunt in libro sermonum
dierum regum iuda. sepelieruntque
eum in sepulcro suo in orto ozam. Et
regnavit iosias filius eius pro eo.

XXII

Octo annorum
erat iosias cum regnare cepisset
xxxi. anno regnavit in ierusalem.
Nomen matris eius ydida filia pha
daia de besachath. Fecitque quod placitum
erat coram domino et ambulavit per
omnes vias david patris sui. Non de
clinavit sive ad dexteram sive ad sinistram.
Anno autem xviii. regis iosie que
misit rex saphan filium aslia filii
mesullam scribam templi domini di
cens ei. Vade ad helchiam sacerdotem
magnum ut confletur pecunia que
illata est in templum domini quam
collegerunt ianitores templi a populo.
Deturque fabris per prepositos domus do
mini. Qui et distribuant eam hiis qui
operantur in templo domini ad instau
randa sartatecta templi domini tin
gnariis videlicet et cementariis et hiis
qui interrupta componunt et ut emantur
ligna et lapides de lapidicinis ad in
staurandum templum domini. Ve
rumptamen non supputetur eis ar
gentum quod accipiunt sed in potestate
habeant et in fide. Dixit autem helchi
as pontifex ad saphan scribam. Li
brum legis repperi in domo domini.
Deditque helchias volumen saphan
scribe qui et legit illud. Venit quoque
saphan scriba ad regem et renuntia
vit ei que preceperat et ait. Confla
verunt servi tui pecuniam que reper
ta est in domo domini et dederunt
ut distribueretur fabris a prefectis
hominum operum templi do
mini. Narravit quoque saphan scri
ba regi dicens. Librum dedit michi sa
cerdos dei. Quem cum legisset saphan
coram rege et audisset rex verba li
bri legis domini scidit vestimen
ta sua et precepit helchie sacerdoti et
ahicham filio saphan et achobor
filio micha et saphan scribe et asai
e servo regis dicens. Ite et consulite
dominum super me et super popu
lum et super omnem iuda de verbis
voluminis istius quod inventum
est. Magna enim ira domini suc
censa est contra nos quia non au
dierunt patres nostri verba libri huius
ut facerent quod scriptum est nobis

Ierunt itaque helchias sacerdos et Ac
chaim et achobor et saphan et asaia ad
oldam prophetem uxorem sellum fi
lii thecue filii aras custodis uesti
um que habitabat in secunda locuti
que sunt ad eam. Et illa respondit
h dicit dns eis. Dicite uiro qui misit uos ad
me. Hec dicit dominus deus israel. Ec
ce ego adducam mala super locum
hunc et super habitatores eius omni
a uerba legis que legit rex iuda
quia dereliquerunt me et sacrifica
uerunt diis alienis irritantes me
in cunctis operibus manuum suarum et
succendetur indignatio mea in hoc
loco et non extinguetur. Regi autem
iuda qui misit uos ut consuleretis
dominum sic dicetis. Hec dicit domi
nus deus israel. Pro eo quod audisti
uerba uoluminis et perterritum
est cor tuum et humiliatus es
coram domino auditis sermoni
bus contra locum istum et habi
tatores eius quod uidelicet fierent
in stuporem et in maledictum et
sciderit uestimenta tua et flem
sti coram me et ego audiui dicit do
minus ideo colligam te ad patres tu
os et colligeris ad sepulchrum
in pace ut non uideant oculi tui
omnia mala que introducturus
sum super locum istum.

Et renuntiauerunt XXIII
regi quod dixerat. Qui misit et
congregati sunt ad eum omnes
senes iuda et ierusalem. Ascenditque
rex templum domini et omnes
uiri iuda uniuersi qui habitabant in
ierusalem cum eo sacerdotes et pro
phete et omnis populus a paruo usque
ad magnum. Legitque cunctis au
dientibus omnia uerba libri fede
ris domini qui inuentus est in
domo domini. Stetitque rex su
per gradum et fedus percussit
coram domino ut ambularent
post dominum et custodirent precep
ta eius et testimonia et ceremonias

in omni corde et in tota a
suscitarent uerba federis huius
ta erant in libro illo. Ad
que populus pacto. Et precepit r
pontifici et sacerdotibus sec
di ordinis et ianitoribus ut proicere
plo domini omnia uasa que
erant baal et in luco et uni
e celi et combussit ea foris
ualle cedron et tulit pulue
in bethel. Et deleuit
spices quos posuerant re
ad sacrificandum in ex
ciuitates iude et in circui
et eos qui adolebant ince
et soli et lune et xii signis
e celi. Et efferri fecit lu
mo domini foras ierusa
ualle cedron et combussit
et redegit in puluerem
sepulchra uulgi. Destru
ediculas effeminatorum
in domo domini pro quibus
xebant quasi domu
ni. Congregauitque omne
de ciuitatibus iuda et contami
celsa ubi ubi sacrificabant
de gabaa usque bersabee. Et
portarum in introitu ostii
cipis ciuitatis quod erat ad
te ciuitatis. Verumtamen
debant sacerdotes excel
re domini in ierusalem
comedebant azyma in me
suorum. Contaminauit quo
eth quod est in conualle fi
ut nemo consecraret filium
aut filiam per ignem mo
stulit quoque equos quos
ges iude soli in introitu
domini iuxta exedram
melech eunuchi qui
pharurim. Currus autem
combussit igni. Altaria
que erant super tecta
li achaz que fecerant
iuda. Et altaria que fecera
nasses in duobus atriis

destruxit rex et cucurrit inde et
dispersit cinerem eorum in torrentem
cedron. Excelsa quoque que erant
in ierusalem ad dexteram partem
montis offensionis que edificaverat
salomon rex israel astaroth ydo
lo sydoniorum et chamos offensi
oni moab et melchom abhominati
oni filiorum amon polluit rex et
contrivit statuas et succidit lucos et re
plevit loca eorum ossibus mortuorum.
Insuper et altare quod erat in be
thel et excelsum quod fecerat iero
boam filius nabath qui peccare
fecerat israel et altare illud et excelsum
destruxit atque combussit et comminu
it in pulverem. Succendit quoque et lucum.
Et conversus iosias vidit ibi sepulcra
que erant in monte. misitque et tulit
ossa de sepulcris et combussit ea su
per altare et polluit illud iuxta ver
bum domini quod locutus est vir dei qui
predixerat verba hec. Et ait. Quis est
titulus iste quem video. Dixeruntque ei
cives urbis illius. Sepulcrum
est hominis dei qui venit de iuda et
predixit verba hec que fecisti super al
tare bethel. Et ait. Dimittite eum.
nemo commoveat ossa eius. Et intacta
manserunt ossa illius cum ossibus
prophete qui venerat de samaria. Insuper
et omnia fana excelsorum que erant in
civitatibus samarie que fecerant re
ges israel ad irritandum dominum. ab
stulit iosias et fecit eis secundum omnia
opera que fecerat in bethel. Et occidit u
niversos sacerdotes excelsorum qui erant
ibi super altaria et combussit ossa
humana super ea. reversusque est ierusalem.
Et precepit omni populo dicens. Facite phase
domino deo vestro secundum quod scriptum
est in libro federis huius. Nec enim
factum est tale phase a diebus iudi
cum qui iudicaverunt israel et
omnium dierum regum israel et regum iuda.
sicut in .xviii. anno regis iosie
factum est phase istud domino in ierusalem.
Sed et phitones et ariolos et figu
ras ydolorum et immunditias abho
minationes que fuerant in terra iu
da et ierusalem abstulit iosias. ut sta
tueret verba legis que scripta sunt
in libro quem invenit helchi
as sacerdos in templo domini. Similis il
li non fuit ante eum rex qui reverteretur
ad dominum in omni corde suo et in tota
anima sua et in universa virtute sua
iuxta omnem legem moysi. neque
post eum surrexit similis illi.
Verumptamen non est aversus dominus ab
ira furoris sui magni quo ira
tus est furor eius contra iudam
propter irritationes quibus provocaverat
eum manasses. Dixit itaque dominus.
Et iudam auferam a facie mea
sicut abstuli israel et proiciam ci
vitatem hanc quam elegi ierusalem
et domum de qua dixi. Erit nomen
meum ibi. Reliqua autem sermonum
iosie et universa que fecit. nonne
hec scripta sunt in libro verbo
rum dierum regum iuda. In die
bus illius ascendit pharao nechao
rex egipti contra regem assirio
rum ad flumen eufraten. et abiit
iosias rex iuda in occursum eius.
et occisus est in mageddo cum vidis
set eum. Et portaverunt eum servi
sui mortuum de mageddo et pertu
lerunt eum in ierusalem. et sepelie
runt eum in sepulcro suo. Tulit
que populus terre ioachaz filium iosie et
unxerunt eum. et constituerunt
eum regem pro patre suo. xxiii.
annorum erat cum regnare ce
pisset et tribus mensibus regnavit
in ierusalem. Nomen matris eius ami
tal filia ieremie de lobna. Et
fecit malum coram domino iuxta omnia
que fecerant patres eius. Vinxitque eum
pharao nechao in reblatha que est
in terra emath ne regnaret in
ierusalem. Et imposuit mulctam terre
.c. talentis argenti et talento au
ro. Regem constituit pharao nechao
heliachim filium iosie pro iosia

patre eius. vertitque nomen eius ioa-
chim. Porro ioachaz tulit. et du-
xit in egiptum. Argentum autem
et aurum dedit ioachim pharaoni
cum indixisset terre per singulos
annos ut conferretur iuxta pre-
ceptum pharaonis. et unumquemque secun-
dum vires suas exegit. tam argen-
tum quam aurum de populo terre
ut daret pharaoni nechao. xxv. an-
norum erat ioachim cum regna-
re cepisset. et xi. annis regnavit
in ierusalem. nomen matris eius zebida filia
phadaia de ruma. Et fecit malum
coram domino iuxta omnia que fece-
rant patres eius.

XXIIII

In diebus eius ascendit nabugo-
donosor rex babilonis. et factus est
ei ioachim servus tribus annis.
Et rursum rebellavit contra eum. Im-
misitque ei dominus latrunculos chal-
deorum. et latrunculos chaldeorum mo-
ab. et latrunculos filiorum amon.
et inmisit eos in iudam. ut dis-
perderet eum iuxta verbum domini quod
locutus fuerat per servos suos
prophetas. Factum est autem hoc per
verbum domini contra iudam. ut au-
ferret eum coram se propter peccata
manasse. et universa que fecit. et propter
sanguinem innoxium quem effu-
dit. et implevit ierusalem cruore
innocentium. et ob hanc rem no-
luit dominus propitiari. Reliqua autem
sermonum ioachim. et universa
que fecit. nonne hec scripta sunt in
libro sermonum dierum regum iu-
da. Et dormivit ioachim cum pa-
tribus suis. et regnavit ioachim
filius eius pro eo. Et ultra non addi-
dit rex egipti ut egrederetur de ter-
ra sua. tulerat enim rex babi-
lonis a rivo egipti usque ad flu-
vium eufraten omnia que fuerant
regis egipti. Xviii. annorum erat
ioachim cum regnare cepisset.
et tribus mensibus regnavit in ierusalem.
Nomen matris eius noesta filia hel-
nathan de ierusalem. Et fecit [...]
coram domino iuxta omnia [...]
pater eius. In tempore illo ascenderunt
servi nabugodonosor regis [...]
lonis in ierusalem. et circumdata
est urbs municionibus [...]
nabuchodonosor rex babilonis ad ci-
vitatem cum servi eius oppug-
narent eam. Egressusque est [...]
rex iuda ad regem babilonis
ipse et mater eius et servi eius et [...]
cipes eius et eunuchi eius. et suscepit
eum rex babilonis anno [...]
regni sui. Et protulit inde [...]
sauros domus domini et the-
sauros domus regie. et concidit universa va-
sa aurea. que fecerat salomon [...]
in templo domini iuxta verbum [...]
Et transtulit omnem ierusalem [...]
universos principes et omnes [...]
exercitus. x. milia in captivitatem
et omnem artificem et inclusorem
et nichil relictum est exceptis
pauperibus populi terre. Transtulit
ioachim in babilonem. et matrem
eius regis. et uxorem regis et
eunuchos regis. et iudices terre du-
xit in captivitatem de ierusalem
in babilonem. et omnes viros ro-
bustos vii. milia. et artifices et inclusores
mille omnes viros fortes et [...]
tores. duxitque eos rex babilonis
captivos in babilonem. Et consti-
tuit mathathiam patruum [...]
pro eo. Inposuitque ei nomen [...]
am. Vicesimum et primum annum
etatis habebat sedechias. cum regna-
re cepisset. et xi. annis regnavit [...]
Nomen matris eius erat ami-
tal filia ieremie de lobna. Et fecit ma-
lum coram domino iuxta omnia [...]
fecerat ioachim. Irascebatur enim
dominus contra ierusalem et contra [...]
donec proiceret eos a facie sua. Re-
cessitque sedechias a rege ba-
bilonis.

XXV

Factum est autem anno nono reg-
ni eius mense decimo [...]

mensis: venit nabuch rex babi
lonis ipse et omnis exercitus eius in ie
rusalem. et circumdederunt eam. et extruxerunt
in circuitu eius municiones. Et
clausa est civitas atque vallata usque
ad undecimum annum regis sedechie
nona die mensis. Prevaluitque fames
in civitate. nec erat panis populo terre.
Et interrupta est civitas. et omnes
viri bellatores. nocte fugerunt per
viam porte que est inter duplicem
murum. ad ortum regis. Porro chal
dei obsidebant in circuitu civi
tatem. Fugit itaque sedechias per
viam que ducit ad campestria soli
tudinis. et persecutus est exercitus chal
deorum regem. Comprehenditque eum
in planicie iericho. et omnes bella
tores qui erant cum eo dispersi
sunt. et reliquerunt eum. Apprehensum
ergo regem adduxerunt ad regem
babilonis in reblatha. qui locutus
est cum eo iudicium. Filios autem
sedechie occidit coram eo. et oculos
eius effodit. vinxitque eum cathe
nis. et adduxit in babilonem. Mense
v. vii. die mensis. ipse est annus
xix. regis babilonis. venit nabu
zardan princeps exercitus servus
regis babilonis in ierusalem. et succen
dit domum domini. et domum regis. et
domos ierusalem. omnemque domum combus
sit igni. et muros ierusalem in circui
tu destruxit. omnis exercitus chal
deorum qui erat cum principe mili
tum. Reliquam autem populi partem
que remanserat in civitate et per
fugas qui transfugerant ad regem
babilonis. et reliquum vulgus trans
tulit nabuzardan princeps mi
licie. et de pauperibus terre reliquit
vinitores et agricolas. Colump
nas autem ereas que erant in tem
plo domini. et bases. et mare ere
um quod erat in domo domini con
fregerunt chaldei. et transtulerunt
es omne in babilonem. Et lebetes
ereas et trullas. et tridentes. et sci
phos. et mortariola. et omnia vasa
erea in quibus ministrabant tule
runt. nec non thuribula. et phi
alas. Que aurea: aurea. et que argen
tea argentea. tulit princeps
milicie. et columpnas duas. ma
re unum. et bases quas fecerat rex
salomon in templo domini. Non e
rat pondus eris omnium vasorum.
xviii. cubitos altitudinis habebat
columpna una. et capitellum
ereum super se. altitudinis trium
cubitorum. et reticulum. et malogra
nata super capitella colump
ne omnia erea. Similem et colump
na secunda habebat ornatum. Tulit
quoque princeps milicie sarai
am sacerdotem primum. et sopho
niam sacerdotem secundum. et tres ia
nitores. et de civitate eunuchum
unum qui erat prefectus super
bellatores viros. et v. viros de
his qui steterant coram rege
quos repperit in civitate. et so
pher principem exercitus qui pro
babat tyrones de populo terre. et sex
viros e vulgo qui inventi fuerant
in civitate. Quos tollens nabuzar
dan princeps milicie duxit ad
regem babilonis in reblatha. Percus
sitque eos rex babilonis. et interfecit eos
in reblatha in terra emath. Et
translatus est iuda de terra sua.
Populo autem qui relictus erat in
terra iuda. quem dimiserat na
buchodonosor rex babilonis prefecit go
doliam filium ahycam. filii saphan.
Quod cum audissent omnes duces
militum: ipsi et viri qui erant cum
eis. videlicet quod constituisset rex
babilonis godoliam. venerunt
ad godoliam in maspha. ysmahel
filius nathanie. et iohannan
filius charee. et sarea filius the
nameth nethophatites. et iezo
nias filius machati. ipsi et socii
eorum. Iuravitque eis godolias et
sociis eorum dicens. Nolite time

servire chaldeis. Manete in terra
et servite regi babilonis et bene
erit vobis. Factum est autem in mense
septimo venit hysmael filius
nathanie filii elisama de semine
regio et x. viri cum eo. percusse-
runt que godoliam. qui et mortu-
us est. sed et iudeos et chaldeos qui
erant cum eo in malpha. Con-
surgens que omnis populus a parvo
usque ad magnum et principes mili-
tum venerunt in egiptum timen-
tes chaldeos. Factum est autem in
anno. xxx. vii. transmigrationis
ioachin regis iude. in mense xii. xxv.
die mensis sublevavit evilme-
rodach, rex babilonis anno quo reg-
nare ceperat caput ioachin reg-
is iuda de carcere et locutus est ei be-
nigne. et posuit thronum eius sup-
ra thronum regum qui erant cum eo
in babilone. et mutavit vestes eius
quas habuerat in carcere. et comede-
bat panem semper in aspectu
eius cunctis diebus vite sue. an-
nonam quoque constituit ei sine in-
termissione que et dabatur ei a rege per
singulos dies cunctis diebus vite
eius.

Incipit prologus in primo libro paralipomenon.

Si septuaginta interpretum pura et ut ab eis in grecum versa est
editio permaneret
superflue me chroma-
ti episcoporum sanctissime atque
dilectissime impelleres ut tibi he-
brea volumina latino sermone
transferrem. Quod enim semel
aures hominum occupaverat et nascen-
tis ecclesie roboraverat fidem. iustum
erat et nostro silentio comprobari. Nunc
vero cum pro varietate regionum
diversa ferantur exemplaria
et germana illa antiquaque trans-
latio corrupta sit atque violata
nostri arbitrii putas aut e pluri-
bus iudicare quid verum sit. aut no-
vum opus in veteri opere condere.

illudentibusque iudeis co-
rnicum ut dicitur oculos configere
et egiptus in lxx suis hesy-
chium laudat auctorem. Constanti-
nopolis usque antiochiam luciani mar-
tyris exemplaria probat. medie
inter has provincie palestinos codices le-
gunt. quos ab origene elaboratos
eusebius et pamphilus vul-
gaverunt. totusque orbis hac in-
ter se trifaria varietate compugnat.
origenes non solum exempla com-
posuit. iiii. editionum e regione
singula verba describens ut unus
dissentiens statim ceteris inter se con-
sentientibus arguatur. sed quod
maioris audacie est in editione lxx
theodotionis editionem miscuit
asteriscis videlicet designans
que minus ante fuerant et virgulis que ex
superfluo videbantur apposita. Si igitur
aliis licuit non tenere quod
semel acceperant et post lxx cellulas
que vulgo sine auctore iactantur
singulas cellulas aperire. hocque in
ecclesiis legitur quod lxx nescie-
runt cur me non suscipiant latini mei
qui inviolata editione veteri ita
novam condidi. ut laborem meum he-
breis et quod his maius est apo-
stolis auctoribus probem. Scripsi nuper
librum de optimo genere interpretandi
ostendens illa de evangelio. Ex egipto vocavi
filium meum. et quoniam nazareus
vocabitur et videbunt in quem conpunxerunt
et illud apostoli. que oculus non vidit
nec auris audivit nec in cor hominis ascen-
dit. et cetera his similia
in hebreorum libris inveniri. Certe apostoli et
evangeliste lxx interpretes noverant
et unde eis hec dicere que in lxx
non habentur? Christus deus noster utriusque
testamenti conditor in evangelio secundum
iohannem. Qui credit inquit in me
sicut dicit scriptura. flumina de
ventre eius fluent aque vive.
Utique scriptum est quod salvator scrip-
tum esse testatur. Ubi scriptum est

non habentur. Apocrifa nolite edere. Ad he-
breos igitur revertendum est, unde et dominus
loquitur et discipuli exempla pre-
sumunt. Hec pace veterum loquor et
obtrectatoribus meis tantum respondeo
qui canino dente me rodunt, in pu-
blico detrahentes, legentes in an-
gulis, idem et accusatores et defen-
sores, cum in aliis probant quod in me
reprobant, quasi virtus et vicium in
rebus sit, sed cum auctore mutetur.
Ceterum memini editionem lxx. trans-
latorum olim de greco emendatam tri-
buisse me nostris, nec inimicum
debere estimari eorum, quos in conventu
fratrum semper edissero. Et quod nunc
Dabreiamin, id est verba dierum, interpreta-
tus sum, idcirco feci ut inextri-
cabiles moras et silvam nominum
que scriptorum confusa sunt vicio
sensuumque barbariem apertius
et per versuum cola digererem, mihi-
met ipsi et meis iuxta hisme-
nium canens, si aures surde sunt
ceterorum.

Incipit primus liber paralipomenon.

Adam.
Seth. Enos. Chai-
nan. Malalehel. Ia-
red. Enoch. Mathu-
sale. Lamech. Noe.
Sem. Cham. Iaphet.
Filii Iapheth: Gomer. Magog.
Madai. Iavan. Tubal. Mosoch.
Thiras. Porro filii Gomer: Asche-
nez. Triphath. et Thogorma. Fi-
lii autem Iavan: Helisa et Tharsis.
Cethim et Dodanim. Filii Cham:
Chus. et Mesraim. Phut. et Chana-
an. Filii autem Chus: Saba et Evi-
la. Sabatha et Regema et Saba-
thacha. Porro filii Regma: Sa-
ba et Dadan. Chus autem genuit
Nemroth. Iste cepit esse potens
in terra. Mesraim vero genuit
Ludim et Anamim et Laabim et
Nepthuim. Phethrusim quoque
et Chasluim, de quibus egressi sunt
Philisthiim et Capturim. Chanaan
vero genuit Sidonem primoge-
nitum suum et Etheum, Iebuseum
quoque et Amorreum et Gergese-
um, Eveumque et Aracheum et
Sineum, Aradiumque et Samareum
et Emathéum. Filii Sem: Elam et Assur, Arphaxad et Lud et Aram. Fi-
lii autem Aram: Us et Hul et Gothor
et Mosoch. Arphaxad autem genu-
it Sale, qui et ipse genuit Heber.
Porro Heber nati sunt duo fi-
lii: uni nomen Phaleg, quia in
diebus eius divisa est terra, et no-
men fratris eius Iectham. Iectham
autem genuit Elmodath et Saleph
et Asermoth et Iare, Aduram quoque
et Uzal et Decla, Hebal et Abima-
hel et Saba, nec non et
Ophir et Evila et Iobab. Omnes is-
ti filii Iectan. Sem. Arphaxat.
Sale. Heber. Phaleg. Ragau. Se-
ruch. Nachor. Thare. Abram. Is-
te est Abraam. Filii autem Abraam:
Isaac et Ysmael. Et hec genera-
tiones eorum: primogenitus Ys-
mael Nabaioth et Cedar et Abde-
el et Mapsam et Masma et Duma,
Massa, Adad et Theman, Iatur, Nap-
his, Cedma. Hii sunt Hismaelis
filii. Filii autem Cethure concubine
Abraam, quos genuit: Zamram,
Iecsan, Madan, Madian, Ies-
boc, Sue. Porro filii Iecsan: Sa-
ba et Dadan. Filii autem Dadan: As-
sorim et Lathusim et Laomim. Filii
autem Madian: Epha et Opher et E-
noch et Abida et Eldaa. Omnes hii
filii Cethure. Genuit autem Abra-
ham Ysaac, cuius fuerunt Esau
et Israel. Filii Esau: Eliphaz et Rahu-
el, Iehus, Ielom, Chore. Filii
Eliphaz: Theman, Omer, Sep-
phi, Gethem, Cenez, Thamna,
Amalech. Filii Rahuel: Naab,
Zara, Samma, Maza. Filii
Seir: Lotham, Sobal, Sebeon, Ana,
Dison, Eser, Disan. Filii Lotham: Or-
ri, Humam. Soror autem Lotham fu-
it Thamna. Filii Sobal: Olian et

manaath. ebal. et sephi. et onam.
Filii sebeon. aia. et ana. Filii ana:
dison. Filii dison. amadam. et
esebam. et iethram. et charam. Fi-
lii eser. balaan. et zavan. et iacham.
Filii dison. us et aram. Isti sunt
reges qui imperaverunt in terra
edom. antequam esset rex super filios
israel. bale filius beor. et nomen
civitatis eius denaba. Mortuus
est autem bale. et regnavit pro
eo iobab filius zare de bosra. Cumque
iobab fuisset mortuus. regna-
vit pro eo husan de terra thema-
norum. Obiit quoque husan. et
regnavit pro eo adad filius badad.
qui percussit madian in terra
moab. et nomen civitatis eius abi-
uth. Cumque et adad fuisset mortuus
regnavit pro eo semela de mas-
recha. Sed et semela mortuus est.
et regnavit pro eo saul de robo-
oth que iuxta amnem sita est.
Mortuo quoque saul regnavit
pro eo balanan filius achobor.
et hic mortuus est. et regnavit
pro eo adad. Cuius nomen urbis fuit
phau. et appellata est uxor eius
meetabel filia matred filie
mezaab. Adad autem mortuo du-
ces pro regibus in edom esse ceperunt.
dux thamna. dux alva. dux ie-
theth. dux oolibama. dux
ela. dux phinon. dux cenez. dux
theman. dux mabsar. dux
magdihel. dux hiram. Hii du-
ces edom.

II

Filii autem israel. ruben. levi. sy-
meon. iuda. ysachar. zabu-
lon. dan. ioseph. beniamin. nep-
talim. gad. et aser. Filii iuda. her
onam. et sela. tres isti nati sunt
ei de filia sue chananitidis. Fuit
autem her primogenitus iuda malus
coram domino. et occidit eum.
Thamar autem nurus eius pepe-
rit ei phares et zaram. Omnes ergo
filii iuda. v. Filii autem phares:

.v. esrom. et hamul. Fi[...]
zare. ethan. et ethan[...]
chalchal. quoque et dar[...]
quinque. Filii charmi. a[...]
turbavit israel et pecca[...]
to anathematis. Filii etha[...]
as. Filii autem esrom q[...]
et ieramehel. et ram[...]
porro ram genuit am[...]
aminadab autem genuit[...]
principem filiorum iuda[...]
quoque genuit salma[...]
tem salma boez. Booz vero g[...]
obed. qui et ipse genuit [...]
sai autem genuit primo[...]
heliab. secundum aminadab[...]
samaa. quartum nath[...]
quintum sadai. sextum a[...]
david. quorum sorores[...]
sarvia. et abigail. Fili[...]
abisai ioab. et asael. tr[...]
il autem genuit amas[...]
pater fuit gether his[...]
Chaleph vero filius esro[...]
pit uxorem nomine azuba[...]
genuit ieriorh. Fuer[...]
filii eius iesar. et sobab[...]
Cumque mortua fuisse[...]
accepit uxorem caleph[...]
que peperit ei hur. por[...]
nuit huri. Uri genu[...]
Post hec ingressus est es[...]
filiam machir patris [...]
et accepit eam. Cum e[...]
norum. que peperit ei segu[...]
gessit iair. et possedit [...]
tates in terra galaad. e[...]
sur. et aram oppida ia[...]
nath. et viculos eius[...]
earum. Omnes isti filii m[...]
patris galaad. Cum au[...]
sset esrom ingressus est[...]
ephrata. Habuit quoque es[...]
rem abia que peperit ei a[...]
rem thecue. Fuerunt aut[...]
filii ieramehel primo[...]
esrom. ram primoge[...]
eius. et buna. et aram[...]

efrata. Habuit quoque uxorem alte
ram ieramehel nomine atara que
fuit mater ozonam. Sed et filii ram pri
mogeniti ieramehel fuerunt moos et ia
min et achar. Onam autem habuit fi
lios semei et iada. Filii autem semei
nadab et abisur. Nomen uero uxoris a
bisur abigail que peperit ei ahobban et mo
lid. Filii autem nadab fu
erunt saled et aphaim. Mortuus est autem
saled absque liberis. Filius uero aphaym
iesi qui iesi genuit sesan. Porro se
san genuit atholi. Filii autem iada
fratris semei iether et ionathan. Sed et iether
mortuus est absque liberis. Porro ionathan
genuit phalech et ziza. Isti fuerunt
filii ieramehel. Sesan autem non
habuit filios sed filias et seruum egyptium
nomine geraa. Deditque ei filiam suam
uxorem que peperit ei ethei.
Ethei autem genuit nathan et
nathan genuit zabat. Zabat quoque
genuit ophial et ophial genuit o
bed. Obed genuit iehu. Iehu genuit a
zariam. Azarias genuit helles. Hel
les genuit elesa. Elesa genuit sisam
oi. Sisamoi genuit sellum. Sellum
genuit ycamiam. Ychamiam ge
nuit elisama. Filii autem caleph fratris
ieramehel mosa primogenitus eius
ipse est pater ziph et filii mare
sa patris ebron. Porro filii ebron
chore et thaphu et recem et samma. Sa
ma autem genuit raam patrem
iercaam et recem genuit semei.
Filius semei maon et maon pater
bethsur. Epha autem concubina
caleph peperit aran et musa et chorez.
Porro arani genuit gezen. Filii ysadai
regem et ioathan et iesum et epha
et epha et saaph. Concubina cale
ph maacha peperit zaber et thara
na. Genuit autem saaph pater mad
mena sue patrem machbena et
patrem gabaa. Filia uero caleph fuit
achsa. Hii erant filii caleph filii h
ur primogeniti effrata. Sobal
pater cariathiarim. Salma pater
bethleem. Ariph pater beggader. Fu
erunt autem filii sobal patris caria
thiarim qui uidebat dimidium re
quietionum. Et de cognatione chariathi
arim iethei et aphutei et samathei et
masemathei. Ex his egressi sunt sarai
te et esthaolite. Filii salma patris bethle
em et nethophati corone domus ioab
et dimidium requietionis domus sarai.
Cognationes quoque scribarum ha
bitantium in iabes canentes atque re
sonantes et in tabernaculis commoran
tes. Hii sunt cinei qui uenerunt de
calore patris domus rechab.

III

David uero hos habuit
filios qui ei nati sunt in hebron. Pri
mogenitum amon ex achynoe iez
raelitide. Secundum daniel de abigail car
melitide. Tertium absalon filium
maacha filie tholomei regis gessur.
Quartum adoniam filium agith. Quin
tum saphatiam ex abithal. Sextum
ietraam de egla uxore sua. Sex ergo na
ti sunt ei in hebron ubi regnauit vii
annis et vi mensibus. Triginta autem
et tribus annis regnauit in ierusalem.
Porro in ierusalem nati sunt ei filii sa
maa et sobab et nathan et salomon qua
tuor de bersabee filia amiel. Iabaar
quoque et elisama et eliphalech et noge
et napheg et iaphie nec non et elisam
a et eliade et eliphalech ix. Omnes hii
filii dauid absque filiis concubina
rum habueruntque sororem thamar.
Filius autem salomonis roboam cuius
abia filius genuit asa. De quo quoque
natus est iosaphath pater ioram. Qui
ioram genuit ochoziam ex quo ortus
est iohas. Et huius amasias filius
genuit azariam. Porro azarias
filius ioathan procreauit achaz
patrem ezechie. De quo natus est
manasses. Sed et manasses genuit
amon patrem iosie. Filii autem
iosie fuerunt primogenitus iohanan
secundus ioachim. Tertius sede
chias. Quartus sellum. De ioachim
natus est iechonias et sedechias. Filii

iechonie fuerunt asir salathiel
melchiram phadaia gennasar
et iechemia et nadabia. De ph
adaia orti sunt zorobabel et se
mei. Zorobabel genuit mosolla
m ananiam et salomith et so
rorem eorum. Asabam quoque et ohol
et barachiam et asadiam ioba
besed quinque. Filius autem anani
e faltias pater ieseie cuius fili
us raphaia. Huius quoque arno
de quo natus est abdia. Cuius fili
us fuit sechenia. Filius secheme
semeia cuius filius achus et gegal
et baria et naaria et saphat vi
numero. Filii naarie helioenai.
et ezechias ezricam tres. Filii he
lioenai oduia et heliasub et pelaia
et achub et iohannam et dalia et
anani vii.

V

Filii iuda phares
Esrom et charmi et ur et sobal.
Reaia vero filius sobal genuit
geth de quo nati sunt achimai et
laed. Hee cognationes sarathi. Ista
quoque stirps ethan iesrael ies
sema et iedebos. Nomen quoque
sororis eorum asalelphuni. Ph
unuel autem pater gedor et ezer
pater osa. Isti filii ur primogeni
ti effrata patris bethleem. Assur
vero patris techue erant due
uxores, aara et naara. Peperit ei naara ooza
pher. Peperit autem naara ooza
iepher et theman et asari. Isti sunt
filii naara. Porro filii hala sa
red iasaar et ethan. Chus autem
genuit anob et soboba et cogna
tiones arai filii arim. Fuit au
tem iabes inclitus pre fratri
bus suis et mater eius vocavit
nomen eius iabes dicens quia
peperi eum in dolore. Invocav
it vero iabes deum israel dicens
Si benedicens benedixeris mi
chi et dilataveris terminos me
os et fuerit manus tua mecum
et feceris me a malicia non opp

...ini et prestitit ei deus ...
...tus est. Caleph autem ...
ba genuit machir ...
ter esthom. Porro esthom ...
it bethrapha et phe...
trem urbis naas. Hi ...
recha. Filii autem ...
el et saraia. Porro filii ...
tha et maonathi que ...
phra. Saraias autem ...
patrem vallis artif...
pe artifices erant. Fil...
filii iephone. Hir et hel...
Filii quoque hela ...
et quoque iehalel ieh...
zipha tiria et asrael. ...
iether et mered et ap...
lon genuitque mari...
may et iesba patre...
Uxor quoque eius iu...
tie iared patrem ie...
patrem socho et hieruth...
annon. Hii autem fili...
filii pharaonis quam...
mereth. Et filii uxo...
sororis nathan patri...
garmi et esthamo ...
fuit de machati. Fili...
semeon amnon et ren...
nan et tilon. Et filii ies...
et benzoeth. Filii sela ...
her pater lecha et la...
ressa et cognationes ...
perancium byssum ...
iuramenti. Et qui ...
salem viri quoque mend...
curus et ioas qui ...
fuerunt in moab et ...
se sunt in bethleem ...
tem sunt vetera ...
sunt figuli habitan...
antiquorum et in pl...
reges in operibus ...
legistes saphati ...
disset rex verba ...
morati quoque sunt illi ...
namuel et iamin ...
saul sellum filius ...

filius eius. Masma filius eius. Fi
lii Masma: Amuhel filius eius. Se
mei filius eius. xvi. et filie vi. Fratres
autem eius non habuerunt filios mul
tos: et universa cognacio non potuit
adequare summam filiorum iuda.
Habitaverunt autem in bersabee. et
molada. et asarsual. et in bala. et
in asom. et in tholath. et in bathu
el. et horma. et in sicelech. et in beth
marchaboth. et in asarsusim. et
in bethberai. et in saraim. Hee civi
tates eorum usque ad regem david.
Ville quoque eorum ethan. et aen. et
remnon. et thochen. et asan civitates
v. et universi viculi eorum per circuitum
civitatum istarum usque ad baal.
Hec est habitatio eorum. et sedium distri
butio. Mosobab quoque et iemlech
et iosa filius amasie. et iohel. et iehu
filius iosabie. filii saraie. filii asi
hel. et helioenai. et iacoba. et isuia
et asaia. et adiel. et ismihel. et ba
naia. Ziza quoque filius sephei fi
lii allon filii idaia filii semri filii
semaie. Isti sunt principes nominati
in cognationibus suis. et in domo
affinitatum suarum multiplica
ti sunt vehementer. Et profecti sunt
ut ingrederentur in gador usque ad
orientem vallis. ut quererent pascua
gregibus suis. Inveneruntque pascua
uberima. et valde bona. et terram la
tissimam. et quietam et fertilem
in qua ante habitaverant de stirpe
cham. Hii ergo venerunt quos supra
descripsimus nominatim. In diebus
ezechie regis iuda. et percusserunt
tabernacula eorum. et habitatores qui
inventi fuerant ibi. et deleverunt
eos usque in presentem diem. habita
veruntque pro eis. quia uberrima
ibidem pascua reppererunt. De fi
liis quoque simeon. abierunt in
montem seir viri quingenti habentes
principes. phaltiam. et naariam.
et raphaiam. et oziel filios iesi. et
percusserunt reliquias que evade
re potuerant amalechitarum. et habi
taverunt ibi pro eis usque ad diem hanc.

VI

Filii quoque
ruben primogeniti israhel.
Ipse quippe fuit primogenitus eius.
Sed cum violasset thorum patris sui: da
ta sunt primogenita eius filiis
ioseph filii israhel. et non est ille reputa
tus in primogenitum. Porro iudas
qui erat fortissimus inter fratres su
os. de stirpe eius principes germina
ti sunt. primogenita autem reputa
ta sunt ioseph. Filii ergo ruben pri
mogeniti israhel. enoch. et phallu.
esrom. et charmi. Filii ioel. sa
maia filius eius. gog filius eius.
semei filius eius. micha filius eius.
reia filius eius. baal filius eius.
beera filius eius. quem captivum
duxit theglathphalasar rex as
syriorum. et fuit princeps in tribu ru
ben. Fratres autem eius. et universa cog
natio quando numerabantur per fami
lias suas habuerunt principes ie
hiel. et zachariam. Porro bala fi
lius eius achaz filii samma filii
ioel. ipse habitavit in aroer usque
nebo. et beelmeon. Contra orientem
quoque plagam. habitavit usque ad
introitum heremi. et flumen eufra
ten. Multum quoque iumentorum numerum
possidebat in terra galaad. In die
bus autem saul preliati sunt contra aga
reos. et interfecerunt illos. habita
verunt quoque pro eis in tabernaculis eorum
in omni plaga que respicit ad orien
tem galaad. Filii vero gad e regio
ne eorum habitaverunt in terra basan usque
selcha. ioel in capite. et saphan secun
dus. Ianai autem et sapha in basan. Fratres
vero eorum secundum domos cognationum
suarum michael. et mosollam. et
sebe. et iorai. et iachan. et zie. et heber
vii. Hii autem filii abihail filii uri. filii
iaro. filii galaad. filii michael.
filii iesesi. filii geddo. filii buz. Fratres
quoque filii abdiel filii guni. princi
pes domus in familiis suis. et habita

uerunt in galaad. et in basan. et
in uiculis eius. et in cunctis subur
banis saron. usque ad terminos.
Omnes hii numerati sunt in diebus ioa
than regis iuda. et in diebus ierobo
am regis israel. Filii ruben et gad et
dimidie tribus manasse uiri bel
latores scuta portantes. et gladios
et tendentes arcum. eruditique ad pre
lia. xl. iiii. milia. et dcc. lx. procedentes ad
pugnam. dimicauerunt contra agare
nos. Ithurei uero et naphei et nodaph.
prebuerunt eis auxilium. Traditique
sunt in manus eorum agareni. et
uniuersi qui fuerant cum eis. quia
dominum inuocauerunt cum preliarentur.
et exaudiuit eos eo quod credidissent
in eum. Ceperuntque omnia que pos
sederant. camelorum. l. milia. et oui
um. cc. l. milia. asinorum duo mi
lia. et animas hominum. c. milia. Vulne
rati enim multi corruerunt. fuit enim
bellum domini. Habitaueruntque pro eis usque
ad transmigrationem. Filii quoque dimi
die tribus manasse possederunt ter
ram a finibus basan. usque ad ba
al hermon. et sanir. et montem her
mon. Ingens quippe numerus erat.
Et hii fuerunt principes domus
cognationis eorum: epher. et iesi. et heli
el. et ezriel. et ieremia. et odoia. et
iedihel uiri fortissimi et potentes
et nominati duces in familiis su
is. Reliquerunt autem deum patrum suorum.
et fornicati sunt post deos populorum ter
re. quos abstulit dominus coram
eis. Et suscitauit dominus deus israel
spiritum phul regis assiriorum et spiritum
teglathphalasar regis assur. et
transtulit ruben et gad. et dimi
diam tribum manasse. et adduxit
eos in lahela et habor. et ara. et fluui
um gozan. usque ad diem hanc.
Filii leui gerson. caath. merari.
Filii caath. amram. ysaar. he
bron. et oziel. Filii amram. aaron
moyses et maria. Filii aaron
nadab et abiu. eleazar. et ythamar.

Eleazar genuit phi
et genuit abisue. et abisue
bocci. et bocci genuit o
zaraiam. et zaraias ge
ioth. Porro meraioth ge
riam. et amarias genu
achitob genuit sadoch
genuit achimaas. achi
nuit azariam. azarias
nan. Iohanan genuit
Ipse est azarias sacerdos
qui in sacerdotio functus est
quam edificauit salomon i
nuit autem azarias amar
marias genuit achitob
genuit sadoch. Sadoch ge
lum. Sellum genuit hel
chias genuit azariam.
nuit saraiam. et sara
iosedech. Porro iosedech
est. quando transtulit dominus
iesusalem. per manus nab
Filii autem leui.
gerson. caath. et mera
nomina filiorum gerson. lobeni
Filii caath. amram. ysaa
et oziel. Filii merari. mo
li. Hee autem cognationes le
iuxta familias eorum. Gerson. lobeni
iaath filius eius. zama fi
ioaath filius eius. addo
zara filius eius. Filii caath
nadab filius eius. chore fi
asyra filius eius. helcha
eius. abiasaph filius e
filius eius. thaath filius
el filius eius. ozias filius
filius eius. Filii helcana
et achimoth. et helcha
chana. sophai filius e
filius eius. heliab filius
am filius eius. helcha
eius. Filii samuel primo
nasseni. et abia. Filii
rari. mooli filius eius. lo
eius. semei filius eius.
lius eius. aggias filius eiu
filius eius. Isti sunt quos

dauid super cantores domus domini in
requiem ex quo collocata est archa.
Et ministrabant coram tabernaculo
testimonii canentes. donec edifica
ret Salomon domum domini in ierusalem.
Stabant autem iuxta ordinem suum
in ministerio. Hii uero sunt qui assiste
bant cum filiis suis. De filiis caa
ath. Heman cantor filius Iohel. filii
Samuel. filii Helchana. filii Ieroam.
filii Heliel. filii Thou. filii Suph. fi
lii Helcana. filii Maath. filii Ama
sai. filii Helcana. filii Iohel. filii A
zarie. filii Sophonie. filii Caath. fi
lii Asir. filii Abiasaph. filii Chore. filii
Isaar. filii Caath. filii Leui. filii Israel.
Et frater eius Asaph qui stabat a dex
tris eius. Asaph filius Barachie. fi
lii Samaa. filii Michahel. filii Ba
sie. filii Melchie. filii Athai. filii
Zara. filii Adaia. filii Ethan. filii
Zamma. filii Semei. filii Ieth. filii
Gerson. filii Leui. Filii autem Merari
fratres eorum ad sinistram. Ethan filius
Chusi. filii Abdi. filii Maloch. filii
Asabie. filii Amasie. filii Helchie.
filii Amasai. filii Bonni. filii So
mer. filii Mooli. filii Musi. filii
Merari. filii Leui. Fratres quoque eorum
leuite qui ordinati sunt in cunctum
ministerium tabernaculi domus domini. A
aron uero et filii eius adolebant in
censum super altare holocausti. et super
altare thimiamatis in omne opus sancti
sanctorum. ut precarentur pro Israel iuxta
omnia que preceperat Moyses seruus dei.
Hii sunt autem filii Aaron. Eleazar
filius eius. Phinees filius eius. Abi
sue filius eius. Bocci filius eius. Oz
zi filius eius. Zaraia filius eius. Ma
raioth filius eius. Amarias filius eius.
Achitob filius eius. Sadoch filius
eius. Achimaas filius eius. Et hec
habitacula eorum per uicos atque confinia
eorum filiorum scilicet Aaron iuxta cogna
tiones Caathitarum. Ipsis enim sorte
contigerant. Dederunt igitur eis Hebron
in terra Iuda. et suburbana eius per

circuitum. Agros autem ciuitatis et
uillas Caleph filio Iephone. Porro
filiis Aaron dederunt ciuitates ad
confugiendum Ebron. et Lobna. et
suburbana eius. Iether quoque et
Estamo cum suburbanis suis. Sed
et Helon. et Dabir cum suburbanis su
is. Asan quoque et Bethsames. et sub
urbana eorum. De tribu autem Benia
min Gabee. et suburbana eius. et Ala
machi cum suburbanis suis. Ana
thoth quoque cum suburbanis suis.
Omnes ciuitates xiii. cum suburbanis
suis per cognationes suas. Filiis autem
Caath residuis de cognatione sua de
derunt ex dimidia tribu Manas
se in possessionem urbes x. Porro
filiis Gerson per cognationes suas.
De tribu Ysachar. et de tribu Aser
et de tribu Nepthalim. et de tribu Ma
nasse in Basan urbes xiii. Filiis
autem Merari per cognationes suas
de tribu Ruben. et de tribu Gad. et
de tribu Zabulon dederunt per sor
tem ciuitates xii. Dederunt quoque
filii Israel leuitis ciuitates. et subur
bana earum. Dederunt quoque per sortem ex tri
bu filiorum Iuda. et ex tribu filiorum Sy
meon. et ex tribu filiorum Beniamin
urbes has quas uocauerunt ex nominibus
suis. Et ex hiis qui fuerunt ex cog
natione filiorum Caath. Fuerunt que
ciuitates in terminis eorum de tribu
Effraym. Dederunt quoque eis urbes
ad confugiendum Sichem cum sub
urbanis suis in monte Effraym.
et Gazer cum suburbanis suis.
Hunaan quoque cum suburbanis suis.
et Bethoron. similiter. Necnon de tribu
Dan Elthece. et Gebbethon. et Hesalam.
et Helon. cum suburbanis suis. et
Gethremon in eundem modum.
Porro ex dimidia tribu Manasse
Aner. et suburbana eius. Balaam
et suburbana eius. hiis uidelicet
qui de cognatione filiorum Caath re
liqui erant. Filiis autem Gerson de
cognatione dimidie tribus Manas

se. gaulon in basan. ⁊ suburba
na eius. ⁊ astaroth cum subur
banis suis. De tribu ysachar cedes
⁊ suburbana eius. ⁊ daberth cum
suburbanis suis. ramoth quoque ⁊ sub
urbana eius. ⁊ anem cum subur
banis suis. De tribu uero aser: ma
sal cum suburbanis suis. ⁊ abdon sil
⁊ acaph quoque ⁊ suburbana eius. ⁊
roob cum suburbanis suis. Porro
de tribu neptalim cedes in galilea
⁊ suburbana eius. amon cum sub
urbanis suis. ⁊ cariathiarim et
suburbana eius. Filiis autem me
rari residuis de tribu zabulon
remmono ⁊ suburbana eius. ⁊ tha
bor cum suburbanis suis. Trans
iordanem quoque e regione iericho
contra orientem iordanis de tribu
ruben. bosor in solitudine cum subur
banis suis. ⁊ iasa cum suburbanis
suis. cademoth quoque ⁊ subur
bana eius. ⁊ miphaath cum sub
urbanis suis. Nec non ⁊ de tribu
gad. ramoth in galaad ⁊ subur
bana eius. ⁊ manaim cum suburba
nis suis. ⁊ esebon cum suburbanis
suis. ⁊ iezer cum suburbanis suis.

VIII

Porro filii
ysachar. thola. ⁊ phua. iasub.
⁊ simeron. iiii. Filii thola. ozi ⁊
raphaia. ⁊ ieriel. ⁊ iemai. ⁊ iep
sem. ⁊ samuel. principes per domos
familiarum suarum. De stirpe tho
la uiri fortissimi numerati sunt in
diebus dauid. xxii. milia sexcenti.
Filii ozi. iezraia de quo nati sunt
michael. ⁊ obadia. ⁊ iohel. ⁊ iesia
.v. omnes principes. Cumque eis per
familias ⁊ populos suos accincti
ad prelium uiri fortissimi. xxxvi. milia.
Multas enim habuere uxores ⁊ fi
lios. Fratres quoque eorum per omnem cogna
tionem ysachar robustissimi ad pre
liandum. lxxxvii. milia numerati sunt.
Filii beniamin. bale ⁊ bechor. et
iadihel. tres. Filii bale. esbon ⁊
ozi. ⁊ oziel. ⁊ ierimoth. ⁊ uray .v.

principes familiarum ...
dum. ⁊ robustissimi ...
eorum. xxii. milia ⁊ xxxiiii ...
becor. ⁊ amira ⁊ ioas ...
⁊ eloenai. ⁊ amri. ⁊ ier...
⁊ abya. ⁊ anathoth. ⁊ al...
Omnes hii filii becor. Nu...
autem per familias suas ...
cognationum ad bella ...
xx. milia ⁊ cc. Porro filii ...
lan. Filii autem balan ...
beniamin. ⁊ aoth. ⁊ cha...
iothan. ⁊ tharsis. ⁊ ahi...
hii filii iedihel principes ...
cognationum suarum. uiri fort...
xvii. milia ⁊ cc. ad prelia pr...
Sephan quoque ⁊ aphan ...
hyr ⁊ husim. filii aser. Fil...
neptalim. iasiel ⁊ guni ...
⁊ sellum. filii bale. Porro ...
manasse ezriel concu...
eius syra. peperit ma...
trem galaad. Machir au...
pit uxores filiis suis ...
⁊ suphim. ⁊ habuit sororem ...
acha. Nomen autem secundi ...
ath. Natique sunt salpha...
e. ⁊ peperit maacha uxor ...
filium. uocauitque nomen eius ...
res. porro nomen fratris eius ...
filii autem hulam ⁊ recem ...
autem hulam. badan. ...
filii galaad filii machir ...
nasse. Soror autem eius reg...
uirum decorum peperit ...
⁊ moola. Erant autem filii ...
da. ahyn. ⁊ sichem. ⁊ lo...
Filii autem effraim suthala ...
filius eius. thaath filius ...
elada filius eius. thaath ...
eius. ⁊ huius filius zabad ...
filius suthala. ⁊ hum ...
ser ⁊ elad. Occiderunt au...
geth indigene. quia des...
rant ut inuaderent posse...
eorum. Luxit igitur effraim p...
tis diebus. ⁊ uenerunt fratres eius ...
solarentur eum. Ingressus ...

uxorem suam. que concepit et peperit
filium. et vocavit nomen eius beria. eo
quod in malis domus eius ortus est. Fi
lia autem eius sara. que edificavit be
thoron inferiorem et superiorem. et
ozensara. Porro filius eius repha
et reseph. et thale. de quo natus est
thaan. qui genuit laadan. Huius
quoque filius ammiud genuit elisama de quo
natus est nun. qui habuit filium io
sue. Possessio autem eorum et habitatio bethel
cum filiabus suis. et contra orientem noran.
et ad occidentalem plagam gazer
et filie eius. Sichem quoque cum fili
abus suis. usque aza cum filiabus
suis. Iuxta quoque filios manasse
bethsan et filias eius. thanach
et filias eius. magedo et filias eius. dor
et filias eius. In his habitaverunt
filii ioseph filii israel. Filii aser iam
na. et iesua. et isui. et baria. et sara
soror eorum. Filii autem baria. eber
et melchiel. ipse est pater barsaith. Et
ber autem genuit elphat. et som
rothem. et suaa sororem eorum. Filii
autem elphlath. phosech. et camaaha.
et asoph. hii filii ielphlach. Porro
filii somer. ahi. et roaga. et iobba. et
aram. Filii autem helem fratris eius
supha. et iemna. et selles. et amal. Fi
lii supha sue. arnapher. et sual. et
beri. et iamra. bosor. et odor. et sa
ma. et salusa. et iethran. et bethram.
Filii autem ether. iephone. et phas
pha. et ara. Filii autem olla. areth.
et aniel. et resia. Omnes hii filii aser.
principes cognacionum electi atque
fortissimi duces ducum. Numerus
autem eorum qui apti essent ad
bellum. xxvi. milia.

VIII

Beniamin autem genuit bale
primogenitum suum. asbal
secundum. ahara tertium. nuaa quartum. et
rapha quintum. Fueruntque filii
bale addar. et gera. et abiud. abi
sue quoque. et noeman. et ahoe. Sed et
gera. et sephuphan. et huram. Hii autem
filii aoth principes cognacionum

habitantium in gabaa. qui translati
sunt in manath. Naaman autem
et abia. et iera. ipse transtulit eos. et
genuit oza. et ahiud. Porro saharim
genuit in regione moab postquam
dimisit usim. et bara uxores suas.
Genuit autem de edes uxore sua iobab.
et sebia. et mosa. et molchon. iebus quoque
et sephia. et marma. Hii sunt filii
eius principes in familiis suis. Me
usim vero genuit achitob. et hel
phaal. Porro filii helphaal. heber
et misaam. et samaath. Hic edifi
cavit ono. et lod. et filias eius. Bara
am et sama principes cognacionum
habitantium in haialon. Hii autem fu
gaverunt habitatores geth. et haio. et
sesac. et ierimoth. Et zabadia. et
hared. et heder. Michahel quoque et
iespha. et ioaa filii baria. zabadia.
et mosollam. et ezechi. et heber. et eber.
et iezamari. et iezlia. et iobab. Filii
elphaal. Iacim. et zechri. et zabdi.
et elionai. et selethai. et hebeleth. et
adaia. et baraia. et samarath. Filii
semei. Iesphan. et heber. et heliel.
et abdon. et zechri. et zabdi. et heho
nai. et selethai. et heliel. et abdom. et
iechri. et chinaan. et anania. et
ialam. et selethai. et heliel. et abdom. et 2
amathothia. et iephdaia. et phanu
el filii sesac. Et samsari. et scoria.
et otholia. et ierasia. et helia. et zechri.
filii ieroam. Hii patriarche et cog
nacionum principes qui habitave
runt in ierusalem. In gabaon autem
habitavit abigabaon. et nomen uxo
ris eius maacha. Filiusque eius pri
mogenitus abdon. et sur. et cis.
et baal. et nadab. gedor quoque et ahi
o. Et zacher. et macheloth. Porro
macheloth genuit samaa. Habita
veruntque ex adverso fratrum suorum in ieru
salem cum fratribus suis. Ner autem
genuit cis. et cis genuit saul.
Porro saul genuit ionathan. et
melchisue. et abinadab. et esbaal.
Filius autem ionathan meribbaal.

iechri chinaan et namaz 2

Et miphibaal genuit micha. Fi-
lii autem micha. phiton et me-
lech. et thara. et ahaz genuit io-
iada. et ioiada genuit almoth et
azmoth. et zambri. porro zambri
genuit moosa. et moosa genuit ba-
ana. cuius filius fuit raphaia.
de quo ortus est elesa. qui genu-
it esel. porro esel .vi. filii fuere
his nominibus. Ezricham. bochro.
ismael. saria. abadia. anan. omnes
hii filii esel. Filii autem ase fratris
eius ulam primogenitus. et hus
secundus. et heliphales tercius. Fuerunt-
que filii ulam viri fortissimi. et
magno robore. tendentes arcum
et multos habentes filios ac nepo-
tes usque ad .c.l. Omnes hii filii
beniamin.

IX

Universus ergo israel dinumeratus est
et summa eius scripta est in
libro regum israel et iuda. et trans-
lati sunt in babilonem propter delictum
suum. Qui autem habitaverunt primum
in urbibus suis et in possessionibus israel
et sacerdotes et levite et nathinei.
Commorati sunt in ierusalem de filiis iu-
da. de filiis beniamin. De filiis quoque
effraim et manasse. Othei filius a-
miud. filii semri. filii iochon. filii
bonni. De filiis phares filii iuda. et
de siloni asaia primogenitus et filii
eius. De filiis autem zara ieuhel et
fratres eorum .dc.xc. Porro de filiis ben-
iamin. salo filius mosollam. filii
oduia. filii asana. et iobanna. fi-
lius ieroam. et hela filius ozi. fi-
lii mochori. et mosollam filius
saphacie. filii rahuhel. filii
iebanie. et fratres eorum per familias
suas .dcccc.lvi. Omnes hii princi-
pes cognationum suarum per domos
patrum suorum. De sacerdotibus autem ieiada.
ioiarib. et iachim. Azarias quoque
filius elchie. filii mosollam. fi-
lii sadoch. filii maraioth. filii a-
chitob pontifex domus domini.
porro adaias filius ieroam. filii

phasor. filii melchia. et
filius adiel. filii iezra. fi
sollam. filii mosollamoth
emmer. fratres quoque eorum
pes per familias suas .m.dcc.
ti fortissimi robore ad fa
opus ministerii in domo
De levitis autem semeia
assub. filii ezricham fi
beni. De filiis merari. ba
quoque carpentarius. et ga
mathania filius micha
zechri. filii azaph. et obdia
semeie. filii galaal. filii
et barachias filius asa. fi
na. qui habitavit in atriis
netophati. Ianitores au
et achub. et thelmon. et ach
et fratres eorum. sellum princeps
ad illud tempus in porta
ad orientem observabant
suas. de filiis levi. Sellum
filius chore filii abiasaph
re. cum fratribus suis et domo
sui. hii sunt core super
opera ministerii custodes
liminum tabernaculi. et fam
per vices castrorum domini c
dientes introitum. Phinees
filius eleazari. erat dux
ram domino. porro za
filius mosollami ianitor
tabernaculi testimonii
hii electi in ostiarios p
.cc.xii. et descripti in villis
quos constituerunt david
el videns in fide sua tam
filios eorum in ostiis domus
in tabernaculo testimonii
bus suis. per .iiii. ventos e
tiarii .i. ad orientem. et ad
tem. ad aquilonem. et ad
fratres autem eorum in vicu
rabantur. et veniebant
tis suis de tempore usque
hos .iiii. levitis creditus
nis ianitorum. et erant cu
tes exedras et thesauros

domini. Per gyrum quoque templi
domini morabantur in custodiis
suis ut cum tempus fuisset. ipsi mane
aperirent fores. De horum genere erant et
super vasa ministerii. Ad numerum enim
et inferebantur vasa et efferebantur.
De ipsis et qui credita habebant utensilia
sanctuarii, preerant simile et vi-
no, oleo, et thuri, et aromatibus.
Filii autem sacerdotum unguenta
ex aromatibus conficiebant. Et Ma-
thathias levites primogenitus Sel-
lum Chorite prefectus erat eorum
que in sartagine frigebantur. Por-
ro de filiis Caath fratribus eorum super
panes erant propositionis, ut semper
novos per singula sabbata prepara-
rent. Hii sunt principes cantorum
per familias levitarum, qui in exedris
morabantur, ita ut die et nocte
iugiter suo ministerio deservirent.
Capita levitarum per familias suas
principes manserunt in Ierusalem.
In Gabaon autem commorati sunt
pater Iahiel Gabaon et nomen uxo-
ris eius Maacha. Filius primoge-
nitus eius Abdon, et Sur, et Cis, et
Baal, et Ner, et Nadab. Gedor quoque
et Ahio et Zacharias et Macelloth.
Porro Macelloth genuit Samaa.
Isti habitabant e regione fratrum su-
orum in Ierusalem cum fratribus suis. Ner
autem genuit Cis, et Cis genuit Sa-
ul, et Saul genuit Ionathan et Mel-
chisue et Aminadab et Esbaal.
Filius autem Ionathan Meribbaal,
et Meribbaal genuit Micha. Porro filii Mi-
cha: Phiton et Malech et Tharaa.
Achaz autem genuit Iara, et Iara
genuit Almath et Azmoth et
Zamri. Et Zamri genuit Moo-
sa. Moosa vero genuit Banaa, cuius
filius Raphaia. Raphaia genuit E-
lasa, de quo ortus est Esel. vi. fili-
os habuit his nominibus: Ezrica,
Bocru, Hismael, Saria, Obdia, Anan.
Hii filii Esel.

X

Philistiim autem pugnabant
contra Israel. Fugeruntque viri Israel Pales-
tinos et ceciderunt vulnerati in mon-
te Gelboe. Cumque appropinquassent
Philistei persequentes Saul et
filios eius, percusserunt Ionathan
et Aminadab et Melchisue filios Sa-
ul. Et aggravatum est prelium contra
Saul, inveneruntque eum viri sa-
gittarii et vulneraverunt iaculis. Et
dixit Saul ad armigerum suum. Eva-
gina gladium tuum et interfice me.
ne forte veniant incircumcisi is-
ti et illudant mihi. Noluit autem hoc
facere armiger eius timore perter-
ritus. Arripuit igitur Saul ensem,
et irruit in eum. Quod cum vidis-
set armiger eius, videlicet mortu-
um esse Saul, irruit et ipse in gla-
dium suum et mortuus est. In-
teriit ergo Saul et tres filii eius,
et omnis domus illius pariter conci-
dit. Quod cum vidissent viri Israel
qui habitabant in campestribus,
fugerunt. Et Saul ac filiis eius mor-
tuis dereliquerunt urbes suas et huc
illucque dispersi sunt, veneruntque
Philistiim et habitaverunt in eis.
Die igitur altero detrahentes Phi-
listiim spolia cesorum invenerunt
Saul et filios eius iacentes in mon-
te Gelboe. Cumque spoliassent
eum et amputassent capud, ar-
misque nudassent, miserunt
in terram suam ut circumferre-
tur et ostenderetur idolorum templis
et populis. Arma autem eius consecrave-
runt in phano dei sui, et capud
affixerunt in templo Dagon. Hoc
cum audissent viri Iabes Gala-
ad, omnia scilicet que Philistiim fecerant
super Saul, consurrexerunt singuli vi-
rorum fortium, et tulerunt cadavera
Saul et filiorum suorum, attuleruntque
ea in Iabes, et sepelierunt ossa eorum
subter quercum que erat in Iabes. Et ieiu-
naverunt vii. diebus. Mortuus
est ergo Saul propter iniquitates suas,
eo quod prevaricatus sit mandatum

eum domini quod preceperat et non
custodierit illud, sed insuper et
phythonissam consuluerit nec speraverit
in domino. propter quod interfecit
eum, et transtulit regnum eius ad
david filium ysai.

XI

Congregatus est igitur omnis israel
ad david in ebron dicens. Os
tuum sumus et caro tua. heri quoque
et nudiustertius cum adhuc regnaret
saul, tu eras qui educebas et introducebas israel. Tibi
enim dixit dominus deus tuus.
Tu pasces populum meum israel, et tu eris
princeps super eum. Venerunt
ergo omnes maiores natu israel ad regem
in hebron. et iniit david cum
eis fedus coram domino. Unxeruntque
eum regem super israel iuxta sermonem
domini quem locutus est in
manu samuel. Abiit quoque david
et omnis israel in ierusalem. hec est
iebus ubi erant iebusei habitatores
terre. Dixeruntque qui habitabant
in iebus ad david. Non ingredieris
huc. porro david cepit arcem
syon que est civitas david. Dixitque.
Omnis qui percusserit iebuseum
in primis erit princeps et dux.
Ascendit ergo primus ioab filius
sarvie. et factus est princeps. Habitavitque
david in arce syon. et idcirco
appellata est civitas david.
Edificavitque urbem in circuitu
a mello usque ad gyrum.
Ioab autem reliquam partem
urbis extruxit. Proficiebatque david
vadens et crescens, et dominus exercituum
erat cum eo. Hii principes
virorum fortium david qui adiuverunt
eum ut fieret rex super omnem
israel iuxta verbum domini,
quod locutus est ad israel. Iste numerus
robustorum david. Iesbaam filius
achamoni princeps inter triginta.
Iste levavit hastam suam super
trecentos vulneratos una vice. Et
post eum eleazar filius patrui

eius ahohites qui erat inter tres
potentes. Iste fuit cum da[vid]
[in phes]domim. cum philisthim [congre]-
gati sunt ad locum illum [in prelium]
Et erat ager regionis illius [plenus]
ordeo. fugeratque populus a [facie phi]-
listinorum. hic steterunt in me[dio]
et defendit eum. Cumque [percus]-
sissent philisteos, dedit dominus [salutem]
magnam populo suo. Descen[derunt]
autem tres de principibus [qui erant tri]-
ginta in qua erat david ad [spelun]-
cam odollam. quando phi[listhim]
fuerant castra metati in [valle ra]-
phaim. porro david erat [in presidio]
et statio philistinorum in be[thleem]
Desideravit igitur david et ait. [Si]
quis michi dederit aquam
de cisterna bethleem que est [in por]-
ta. tres ergo isti per media [castra]
philistinorum perrexerunt, et [hause]-
runt aquam de cisterna beth[leem]
que erat in porta. et attulerunt [ad david]
ut biberet. Qui noluit. sed [magis]
libavit illam domino dicens [absit]
ut in conspectu dei mei [hoc fa]-
ciam. et sanguinem istorum [virorum]
bibam. quia in periculo anima[rum]
attulerunt michi aquam. [Et ob]
hanc causam noluit bibe[re. Hec fece]-
runt tres viri robustissi[mi. A]-
bisai quoque frater ioab. ipse [erat prin]-
ceps trium, et ipse levavit [hastam]
suam contra trecentos vulneratos [et ipse]
erat inter tres nominatissim[us et inter]
tres secundus inclitus, et princ[eps eorum]
verumtamen usque ad tres pri[mos non]
pervenerat. Banaias filius [ioiade]
viri robustissimi qui multa [o]-
pera perpetraverat de capse[el. Ipse]
percussit duos ariel moab [et ipse]
descendit et interfecit leo[nem in]
media cisterna tempore [nivis]
Et ipse percussit virum egyp[tium cuius]
statura erat quinque cubitorum [et habebat]
lanceam ut liciatorium te[xenti]-
um. Descendit igitur ad eum [in]
virga, et rapuit hastam

tenebat uahin. et interfecit eum
hasta sua. Hec fecit banaias filius
ioiade. qui erat inter tres robustos
nominatissimus et inter .xxx. primus. ue
rumptamen usque ad tres primos non per
uenerat. Posuit autem eum dauid
ad auriculam suam. Porro fortis
simi uiri in exercitu. Asael frater ioab.
Helchanan filius patrui eius de
bethleem. Semmoth arorites. Hel
les phallonites. Hyras filius haccas
thecuites. Abiezer anathothites.
Sobochai sothites. Ylai achohites.
Maurai nethophatites. Heled fi
lius baana nethophatites. Ethai
filius ribai de gabaath filiorum
beniamin. Banaia pharathonites.
Hurai de torrente gaas. Abihel ara
bathites. Azmoth bauramites
tes. Eliaba salabonites. Filii asem
gezonites. Ionathan filius sega
ararites. Achiam filius achar
ararites. Eliphal filius ur. Epher
mechurathites. Achia phelonites.
Hesrai carmelites. Neorai filius
azbi. Ioel frater nathan. Mabaar fi
lius aggarai. Selech amonites.
Naarai berothites armiger ioab
filii sarvie. Iras gethreus. Gareb
gethreus. Urias etheus. Zabad
filius oholi. Adina filius sizar
rubenites princeps rubenitarum.
et cum eo .xxx. Anan filius maacha
et iosaphat mathanites. Ozias as
terothites. Semma et iahihel
filii othan arorites. Iedihel filius
samri. et ioha frater eius thosaites. He
liel mahumites. Ieribai et iosia fi
lii helnaem. et iethma moabi
tes. Hehel et obeth et iasihel de ma
sobia.

XII

Hii quoque uenerunt ad dauid in
siceleth cum adhuc fugeret
saul filium cis. qui erant fortis
simi et egregii pugnatores tendentes
arcum. et utraque manu fundis saxa
iacientes. et dirigentes sagittas.
de fratribus saul ex tribu beniamin.
princeps ahiezer. et ioas filii sa
maa gabaathites. et iaziel et phallet
filii azmoth. et barachia. et iehu ana
thothites. Samaias quoque gabaa
onites fortissimus inter .xxx. et super .xxx.
Ieremias et ieziel et iohanan. et
iezabad gaderothites. Eluzai et ie
rimuth et baalia. et samaria et saphi
thia aruphites. Helchana et iesia
et azrahel. et ioezer et iesbaam de
caraim. Iohela quoque et zabadia
filii ieroam de gedor. Sed et de gad
di transfugerunt ad dauid cum lateret
in deserto uiri fortissimi et pug
natores optimi tenentes clipe
um et hastam. facies eorum quasi
facies leonis et ueloces quasi capree
in montibus. Ezer princeps. Obdias
secundus. eliab tercius. masmana quartus.
Ieremias quintus. ethi sextus. Heliel
vii. Iohanna viii. Helzebad ix.
Ieremias x. Bachanna xi. Hii de
filiis gad principes exercitus. Nouis
simus .c. militibus preerat. et maxi
mus mille. Isti sunt qui transierunt
iordanem mense primo. quando inun
dare consueuit super ripas suas. et
omnes fugauerunt qui morabantur
in uallibus ad orientalem plagam
et ad occidentalem. Venerunt autem
et de beniamin et de iuda ad presidium
in quo morabatur dauid. Egressusque
est dauid obuiam eis. et ait. Si
pacifice uenistis ad me ut auxili
emini michi cor meum iungatur
uobis. Si autem insidiamini mihi pro adu
sariis meis cum ego iniquitatem
in manibus non habeam. uideat deus patrum
nostrorum et iudicet. Spiritus uero induit ama
sai principem inter .xxx. et ait. Tui su
mus o dauid. et tecum fili ysai. pax.
pax tibi. et pax adiutoribus tuis. te
enim adiuuat deus tuus. Su
scepit ergo dauid. et constituit
eos principes turme. Porro de
manasse transfugerunt ad dauid.
quando ueniebat cum philistiim ut
aduersum saul pugnaret. et non di

nicaret cum eis. quia inito con
silio remiserunt eum principes phi
listinorum dicentes. periculo capi
tis nostri revertetur ad dominum suum sa
ul. Quando igitur reversus est in sicelech
transfugerunt ad eum de manas
se ednas. et iozadab. et iedihel. et mi
chahel. et ednas. et iozabath. et heliu
et salathi principes militum in
manasse. Hii prebuerunt auxilium
david adversum latrunculos. Omnes
enim erant viri fortissimi. et
facti sunt principes in exercitu. Sed
et per singulos dies veniebant ad
david ad auxiliandum ei usque dum
fieret grandis numerus quasi exercitus dei.
Iste quoque est numerus principum exerci
tus qui venerunt ad david cum esset
in ebron. ut transferrent reg
num saul ad eum iuxta verbum domini.
Filii iuda portantes clipeum et has
tam .vi. milia. octingenti expediti
ad prelium. De filiis symeon virorum
fortissimorum ad pugnandum .vii. milia
c. De filiis levi .iiii. milia. dc. Ioiada
quoque princeps de stirpe aaron
et cum eo .iii. milia. dcc. Sadoch quoque
puer egregie indolis. et domus pa
tris eius. principes .xxii. De
filiis autem beniamin fratribus saul
.iii. milia. Magna enim pars eorum
sequebatur adhuc domum saul. Por
ro de filiis effraym .xx. milia. dccc.
fortissimi robore viri nominati in
cognationibus suis. Et ex dimidia
parte tribus manasse .xviii. milia. sin
guli per nomina sua venerunt ut
constituerent regem david. De fi
liis quoque ysachar viri eruditi
qui noverant singula tempora ad pre
cipiendum. quid facere deberet israel
principes .cc. Omnis autem reliqua tri
bus eorum consilium sequebatur. Porro
de zabulon qui egrediebantur
ad prelium. et stabant in acie instructi
armis bellicis .l. milia. venerunt in
auxilium non in corde duplici. Et
de neptalim principes mille. et

tes est instructi clipeo
xxxvii. milia. De dan quoque prepa
rati .xxviii. milia. dc. Et de aser
dientes ad pugnam. et in
vocantes .xl. milia. Trans ior
nem autem de filiis ruben et gad
dia parte tribus manasse
ti armis bellicis .c. et xx.
Omnes isti viri bellatores ad pug
corde perfecto venerunt
ut constituerent regem
universum israel. Sed et omnes
ex israel uno corde erant
fieret david. Fuerunt
runt que ibi apud david tri
comedentes et bibentes.
raverunt eis enim fratres eorum
iuxta erant. usque ad ysa
zabulon et neptalim affer
panes in asinis et camelis
et bobus ad vescendum fari
licas. uvam passam. vin
oves boves arietes. omnem
piam. Gaudium quippe
israel. Iniit autem consilium david
tribunis. et centurionibus
universis principibus. et ait ad
sum cetum israel filiorum.
vobis. et a domino deo nostro
tur sermo quem loquor
mittamus ad fratres nostros
in universas regiones israel
sacerdotes. et levitas qui
in suburbanis urbium
gentur ad nos. et reducamus
cham dei nostri ad nos. Non enim
requisivimus eam in diebus
Et respondit universa multi
ut ita fieret. Placuerat
omni populo. Congregavit ergo
cunctum israel a sihor egypti
ingrediaris emath. ut ad
archam dei de cariathiarim
Et ascendit david et omnis israel
ad collem cariathiarim
in iuda. ut afferret inde
domini dei sedentis super
ubi invocatum est nomen

Imposueruntque archam domini super
plaustrum novum de domo Aminadab.
Oza autem et fratres eius minabant
plaustrum. Porro David et universus
Israhel ludebant coram domino omni virtute
in canticis et in cytharis et psalteriis
et tympanis et cymbalis et tubis.
Cum autem pervenissent ad aream
Chidon, tetendit Oza manum suam
ut sustentaret archam. Bos enim lasciviens
paululum inclinaverat eam. Iratus est itaque dominus contra
Ozam, et percussit eum eo quod
contigisset archam dei, et mortuus
est ibi coram domino. Contristatusque
est David eo quod divisisset
dominus Ozam. Vocavitque locum illum divisio
Oze usque in presentem diem.
Et timuit David deum tunc temporis
dicens: Quomodo possum introducere
ad me archam domini? Et ob hanc
causam non adduxit eam ad se, hoc
est in civitatem David, sed avertit
eam in domum Obededom Gethei.
Mansit ergo
archa domini in domo Obededom
Gethei tribus mensibus. Et benedixit
dominus domui eius et
omnibus que habebat. Misit quoque Hiram
XIIII
Misit quoque
Hiram rex Tyri nuntios ad David,
et ligna cedrina et artifices parietum
lignorumque, ut edificarent
ei domum. Cognovitque David quod
confirmasset eum dominus in regem
super Israhel, et sublevatum esset regnum
suum super populum eius Israhel. Accepitque
David alias uxores in Ierusalem.
Genuitque filios et filias. Et hec nomina
eorum qui nati sunt ei in Ierusalem:
Samua et Sobab, Nathan et Salomon,
Iebaar et Elisu et Eliphalech,
Noga quoque et Napheg et Iaphie,
Elisama et Baliada et Eliphalech.
Audientes autem Philistiim
eo quod unctus esset David in regem
super universum Israhel, ascenderunt
omnes ut quererent eum. Quod
cum audisset David, egressus est obviam
eis. Porro Philistiim diffusi sunt
in valle Raphaim. Consuluitque David
dominum dicens: Si ascendam ad Philisteos,
et si trades eos in manu mea?
Dixitque ei dominus: Ascende, et tradam
eos in manu tua. Cumque illi
ascendissent in Baalpharasim, percussit
eos ibi David, et ait: Divisit
dominus inimicos meos per manum
meam sicut dividuntur aque. Et
iccirco vocatum est nomen loci illius
Baalpharasim. Dereliqueruntque ibi
deos suos, quos David iussit exuri. Alia
autem vice Philistiim irruerunt
et diffusi sunt in valle. Consuluitque
David rursum deum, et dixit ei deus:
Non ascendas post eos. Recede ab eis,
et venies contra illos e regione pirorum.
Cumque audieris sonitum gradientis
in cacumine pirorum, tunc egredieris
ad bellum. Egressus est enim deus
ante te, ut percutiat castra Philistiim.
Fecit ergo David sicut preceperat
ei deus, et percussit castra Philistinorum
de Gabaon usque Gazera. Divulgatumque est nomen
David in universis regionibus,
et dominus dedit pavorem eius super
omnes gentes.
XV
Fecit quoque domos sibi in civitate
David, et edificavit locum arche
dei, tetenditque ei tabernaculum.
Tunc dixit David: Illicitum
est ut a quocumque portetur archa
dei nisi a levitis quos elegit
dominus ad portandum eam et ad
ministrandum sibi usque in eternum.
Congregavitque universum Israhel in
Ierusalem, ut afferretur archa dei
in locum suum quem preparaverat
ei. Nec non et filios Aaron et levitas.
De filiis Caath: Urihel princeps
fuit, et fratres eius centum viginti. De filiis Merari:
Asaia princeps et fratres eius
ducenti viginti. De filiis Gersom: Ioel princeps
et fratres eius centum triginta. De filiis Elisaphan:
Semeias princeps et fratres

eius .cc. De filiis hebron: heliel
princeps. et fratres eius .lxxx. De filiis
ozihel: aminadab princeps. et fratres
eius .cxii. Vocavitque david sadoch
et abiathar sacerdotes et levitas v-
rihel. asaia. iohel. semeiam. eli-
hel. et aminadab. et dixit ad eos. Vos
qui estis principes familiarum
leviticarum. sanctificamini cum fra-
tribus vestris. et afferte archam domi-
ni dei israhel ad locum qui ei prepara-
tus est. ne ut a principio quia
non eratis presentes. percussit
nos dominus sic. et nunc fiat
illicitum quid nobis agentibus.
Sanctificati sunt ergo sacerdotes et levite
ut portaretur archa domini dei
israhel. Et tulerunt filii levi archam
dei sicut preceperat moyses iuxta
verbum domini humeris suis in
vectibus. Dixit quoque david prin-
cipibus levitarum ut constituo-
rent de fratribus suis cantores in or-
ganis musicorum nablis videlicet
et liris. et cimbalis. ut resonaret
in excelsis sonitus letitie. Con-
stitueruntque levitas heman
filium iohel. et de fratribus eius asaph
filium barachie. De filiis quoque
merari fratribus eorum hethan fili-
um casie. et cum eis fratres eorum. In
secundo ordine zachariam. et
ben. et iaziel. et semiramoth. et
iahiel. et heliab. et banaiam. et e-
liphalu. et macheniam. et obethe-
dom. et iehiel ianitores. Porro
cantores eman. asaph. et ethan
in cimbalis eneis concrepantes.
Zacharias autem et oziel. et semira-
moth. et iahiel. et ani. et heli-
ab. et maasias. et banaias in na-
blis archana canebant. Por-
ro mathathias. et eliphalu. et ma-
ceniam. et obededom. et iehiel. et o-
zazim in cytharis. pro octava
canebant. et epinikion. Chono-
nias autem princeps levitarum
prophetie preerat ad precinendum me-

et maasiam et mathathias

lodiam. Erat quippe
valde erudita. Barachias et
ianitores arche. Porro
nelaphat. et nathanael
et zacharias et banaias
cerdotes clangebant
coram archa domini. et
et ahimaas erant ian
che. Igitur david et omnes
res israhel et tribuni ierunt
tandum archam federis
domo obededom cum leti
Cumque adiuvisset deus levitas
portabant archam federis
immolabantur .vii. tauri
arietes. Porro david in
tus stola bissina et univ
qui portabant archam
nim cantoresque et che
princeps prophetie inter
david autem indutus e
lineo. Universusque israhel
archam federis domini
et sonitu buccine et tub
balis et nablis et cythar
pantes. Cumque pervenis
federis domini usque ad c
david. michol filia saul
ens per fenestram vid
saltantem atque ludentem
pexit eum in corde suo.

Attulerunt igitur arch
et constituerunt eam
tabernaculi quod tetend
david. et obtulerunt holo
pacifica coram domino
complesset david offer
locausta et pacifica bene
pulum in nomine domini.
universis per singulos a viro
ad mulierem tortam pa
unam. et partem assature
bule. et frixam oleo simil
stituitque coram arch
de levitis qui ministrar
cordarentur operum e
rificarent atque laudar
minum deum israhel. asaph p

secundum eius zachariam porro
iahiel et semiramoth et iehiel et
mathathiam et eliab et banaiam et o
bededom et iehihel super orga
na psalterii et lyras. asaph autem
cymbalis personaret. Banaiam
vero et aziel sacerdotes coram archa
federis domini canebant tuba iu
giter. In illa die fecit david princi
pem ad confitendum domino asaph
et fratres eius. Confitemini do
mino et invocate nomen eius. no
tas facite in populis adinventiones
eius. Cantate ei et psallite ei et nar
rate omnia mirabilia eius. Lauda
te nomen sanctum eius. letetur cor que
rentium dominum. Querite dominum
et virtutem eius. querite faciem
eius semper. Recordamini mirabili
um eius que fecit. signorum illius
et iudicia oris eius. Semen israel
servi eius filii iacob electi eius. Ipse
dominus deus noster. In universa ter
ra iudicia eius. Recordamini in
sempiternum pacti eius. sermonis
quem precepit in mille generaciones. quem
pepigit cum abraham et iuramenti
illius cum ysaac. Et constituit illud
iacob in preceptum et israel in pactum
sempiternum dicens. Tibi dabo ter
ram chanaan funiculum hereditatis
vestre. Cum essent pauci numero
parvi et coloni eius. Et transierunt
de gente in gentem et de regno ad po
pulum alterum. Non dimisit quemquam
calumpniari eos. sed increpuit
pro eis reges. Nolite tangere christos
meos et prophetis meis nolite malignari.
Cantate domino omnis terra.
annunciate de die in diem salutare
eius. Narrate in gentibus gloriam
eius et in cunctis populis mirabi
lia eius. Quia magnus dominus
et laudabilis nimis et horribilis su
per omnes deos. Omnes enim dii
populorum ydola. Dominus autem
celos fecit. Confessio et magnificentia
coram illo. fortitudo et gaudium

in loco eius. Afferte domino familie
populorum. afferte domino gloriam
et imperium. Date domino gloriam
nomini eius. Levate [illegible] et
sacrificium et venite in conspectu
eius. et adorate dominum in deco
re sancto. Commoveatur a facie
illius omnis terra. Ipse enim funda
vit terram immobilem. Letentur
celi et exultet terra et dicant in nacio
nibus dominus regnavit. Tonet ma
re et plenitudo eius. Exultent agri
et omnia que in eis sunt. Tunc lauda
bunt ligna saltus coram domino
quia venit iudicare terram. Con
fitemini domino quoniam bonus
quoniam in seculum misericordia eius. et
dicite. Salva nos deus salvator noster
et congrega nos. et erue nos de gentibus
ut confiteamur nomini sancto tuo et exul
temus in carminibus tuis. Benedic
tus dominus deus israel ab eterno usque
in eternum. et dicat omnis populus amen
et hymnum deo. Dereliquit au
tem ibi coram archa federis do
mini asaph et fratres eius ut ministra
rent in conspectu arche iugiter
per singulos dies et vices suas. Porro
obededom et fratres eius. lxviii. et obe
dedom filium ydithum et ozam con
stituit ianitores. Sadoch autem sa
cerdotem et fratres illius coram
sacerdotes coram tabernaculo domi
ni in excelso quod erat in gabaon ut of
ferrent holocaustum domino su
per altare holocaustomatis iugiter
mane et vespere iuxta omnia que
scripta sunt in lege domini quam
precepit israeli. et post eum eman
et ydithum et reliquos electos unum
quemque vocabulo suo ad confiten
dum domino quoniam in eternum mi
sericordia eius. Heman quoque et y
dithum canentes tuba et quatien
tes cimbala et omnia musicorum
organa ad canendum deo. Filios
autem ydithum fecit esse porta
rios. Reversusque est omnis populus

in domum suam et david ut benedice
ret etiam domum suam.

XVII

Cum autem
habitaret david in domo sua, di
xit ad nathan prophetam. Ecce ego ha
bito in domo cedrina. archa autem
federis domini sub pellibus est. Et na
than ait ad david. Omnia que in
corde tuo sunt fac. deus enim te
cum est. Igitur nocte illa factus est
sermo domini ad nathan dicens. Va
de et loquere david servo meo. Hec di
cit dominus. Non edificabis michi
tu domum ad habitandum. Neque
enim mansi in domo ex eo tempo
re ex quo eduxi filios israel de ter
ra egipti usque ad hanc diem, sed fu
i semper mutans loca tabernaculi
in tentorio manens cum omni is
rael. Ubicumque loqutus sum saltem
uni iudicum israel quibus preceperam
ut pascerent populum meum
dixi quare non edificastis michi
domum cedrinam. Nunc itaque
sic loqueris ad servum meum da
vid: Hec dicit dominus exercituum.
Ego tuli te cum in pascuis sequere
ris gregem ut esses dux populi mei
israel. et fui tecum quocumque perre
xisti. et interfeci omnes inimicos
tuos coram te. fecique tibi nomen
grande quasi unius magnorum qui
celebrantur in terra. Et dedi loco populo
meo israel. plantabitur et habitabit
in eo et ultra non commovebitur
nec filii iniquitatis atterent eos
sicut a principio ex diebus quibus dedi
iudices populo meo israel. Et humi
liavi universos inimicos tuos. An
nuntio ergo tibi quod edificaturus sit
tibi domum dominus. Cumque
impleveris dies tuos ut vadas post
patres tuos suscitabo semen tuum
post te quod erit de filiis tuis. Ipse edi
ficabit domum michi. et fir
mabo solium eius usque in eter
num. Ego ero ei in patrem et ipse
erit michi in filium. et misericor

am meam non aufe[ram]
ante te fuit. Et statuam e[um]
in domo mea et in regno me[o]
sempiternum et thronus eius
erit firmissimus in perpetuum
iuxta verba hec iuxta
visionem istam sic loc[utus]
than david. Cumque ve[nisset]
david rex et sedisset coram d[omino]
it. Quis ego sum domine
domus mea ut prestares
ba. Sed et hoc parum visum
spectu tuo. Ideoque locutus
tuum servi tui etiam in futurum
sti me spectabilem super
mines domine deus noster
tra addere potest david
rificaveris servum tuum
ris eum. Domine propter
um iuxta cor tuum fe[cisti]
magnificentiam hanc
nosse universa magnal[ia]
ne non est similis tui
us deus absque te ex omni[bus]
audivimus auribus
Quis enim est alius ut
rael. gens una in terra
pergeret deus ut liberar[et]
populum suum et magni[tudine]
atque terroribus eiceret
tie eius quas de egipto li[be]
suisti populum tuum israel
um tuum in eternum et
factus es deus eius. Nunc e[rgo]
mino quem locutus es
et super domum eius con[firmetur]
perpetuum et fac sicut loc[utus es]
maneatque et magnifice[tur]
tuum usque in sempiternum
tur dominus exercituum
rael et domus david ser[vi]
manens coram eo. Tu enim
meus revelasti auricul[am]
tui ut edificares ei dom[um]
invenit servus tuus
oret coram te. Nunc er[go]
tu es deus et locutus es
tuum tanta beneficia et

meã domui servi tui. ut sit
semper coram te. te enim domine
benedicente benedicta erit in per
petuum.

XVIII

Factum est autem post hec ut per
cuteret david philistiim. et
humiliaret eos. et tolleret geth. et
filias eius de manu philistiim. per
cussit et moab. et fierent moabite
servi david. offerentes ei munera.
In tempore percussit david et adade
zer regem soba regionis emath
quo perrexerat ut dilataret im
perium suum usque ad flumen eu
fraten. Cepit igitur david mille et
quadrigas eius. et vii. milia equitum. ac
xx. milia virorum peditum. Subner
vavit et omnes equos curruum
exceptis c. quadrigis quas reser
vavit sibi. Supervenit autem
syrus damascenus ut auxilium
preberet adadezer regi soba. Set
et huius david xx. ii. milia virorum per
cussit. et posuit milites in damas
co. ut syria quoque serviret sibi
et offerret munera. Custodivit que
eum dominus in cunctis ad que
perrexerat. Tulit quoque david phare
tras aureas quas habuerant servi
adadezer. et attulit eas in ierusalem. de bete
non. et de bethelur et chun urbibus
adadezer eris plurimum. de quo fecit
salomon mare eneum. et column
nas. vasa enea. Quod cum audisset
thou rex emath percussisse videlicet
david omnem exercitum adadezer reg
soba. misit aduram filium suum
ad regem david. ut postularet
ab eo pacem. et congratularetur
ei. eo quod expugnasset et percus
sisset adadezer. Adversarius siquidem
erat thou rex adadezer. Set et
omnia vasa aurea et argentea et
enea sacravit david rex domino cum
argento tanto quod tulerat
rex ex omnibus gentibus. tam de
ydumea. et moab. et filiis amon.
quam de philistiim. et ama
lech. Abisai vero filius sarvie
percussit edom in valle salina
rum. xviii. milia. et constituit in edom
presidium. ut serviret ydumea david.
Salvavit que dominus david in
cunctis ad que perrexerat. Regnavit
quoque david super universum
israel. et faciebat iudicium atque
iusticiam cuncto populo suo. Porro
ioab filius sarvie erat super exerci
tum. Iosaphat filius ahilut a com
mentariis. Sadoch autem filius achitob
et achimelech filius abiathar sa
cerdotes. et susa scriba. Banaias autem
filius ioiade super legiones cere
thi et phelethi. Porro filii david primi
ad manum regis.

XIX

Accidit autem ut moreretur
naas rex filiorum amon. et reg
naret filius eius pro eo. Dixit
quoque david. Faciam misericordiam cum
anon filio naas. sicut fecit pater
eius mecum misericordiam. Misit ergo david nun
cios ad consolandum eum super mor
tem patris sui. Qui cum pervenis
sent in terram filiorum amon ut con
solarentur hanon. dixerunt princi
pes filiorum amon ad hanon. Tu
forsitan putas quod david ho
noris causa in patrem tuum misit nun
cios qui consolentur te. nec animad
vertis quod ut explorent. et investi
garent. et subverterent civitatem suam
venerint ad te servi eius. Igitur
anon pueros david decalvavit. et ra
sit. et precidit tunicas eorum a natibus
eorum usque ad pedes. et dimisit eos.
Qui cum abissent. et hoc manda
sset david. misit in occursum suorum.
grandem enim verecundiam sus
tinuerant. et precepit ut manerent in
iericho donec cresceret barba eorum
et capilli. et tunc reverterentur. Viden
tes autem filii amon quod iniuri
am fecissent david. et anon
cum reliquis populis miserunt
mille talenta argenti ut addu
cerent sibi de mesopotamia et syria

macha. et de soba currus et equi-
tes. Conduxeruntque xxxii. milia
curruum. et regem macha cum populo
eius. Qui cum venissent. castra
metati sunt e regione medaba.
Filii quoque amon congregati de
urbibus suis venerunt ad bellum.
Quod cum audisset david. misit
ioab et omnem exercitum virorum for-
tium. Egressique filii amon direxe-
runt aciem iuxta portam civitatis.
Reges autem qui ad auxilium eorum ve-
nerant separatim in agro steterunt.
Igitur ioab intelligens bellum ex ad-
verso et post tergum contra se fieri elegit
viros fortissimos de universo israel
et perrexit contra syrum. Reliquam
autem partem populi dedit sub
manu abysai fratris sui. et perrex-
erunt contra filios amon. dixitque. Si vi-
cerit me syrus. auxilio eris michi.
Si autem superaverint te filii amon:
ero tibi in presidium. Confortare et aga-
mus viriliter pro populo nostro. et pro ur-
bibus dei nostri. dominus autem quod in con-
spectu suo est bonum faciat. Per-
rexit autem ioab et populus qui cum eo
erat contra syrum ad prelium
et fugavit eos. Porro filii amon
videntes quod fugisset syrus. ipsi
quoque fugerunt abisai fratrem eius.
et in civitatem ingressi sunt. Re-
versusque est et ioab in ierusalem.
Videns autem syrus quod ceci-
disset coram israel. misit nuncios
et adduxit syrum qui erat trans
flumen. Sophat autem princeps
militie adadezer erat dux eorum.
Quod cum nunciatum esset david.
congregavit universum israel. et tran-
sivit iordanem. irruitque in eos.
et direxit ex adverso aciem illis con-
pugnantibus. Fugit autem syrus is-
rael. Interfecit david de syris vii.
milia curruum. et xl. milia peditum. et so-
phat exercitus principem. Viden-
tes autem servi adadezer se ab
israel esse superatos. transfugerunt

ad david. et servierunt ei. Nolu-
itque ultra syria auxili-
amon.

XX

Factum est autem post
lum eo tempore quo so-
ad bella procedere. congrega-
citum. et robur militie
terram filiorum amon. Per-
obsedit rabbath. Porro da-
bat in ierusalem. quando ioab p-
bath. et destruxit eam.
david coronam melch-
eius. et invenit in ea a-
talentum. et preciosissim-
fecit quoque inde diadema.
quoque urbis plurimas
pulum autem qui erat in
et fecit super eos tribula
et ferrata carpenta tra-
ut dissecarentur et cont-
omnes. Sic fecit david cu-
filiis amon. et reversus est
populo suo in ierusalem. Post
est bellum in gazer adv-
listeos. in quo percussit so-
usathites sophai de gene-
et humiliavit eos. Aliud
lum gestum est adversus ph-
in quo percussit adeo-
satus bethleemites fratrem
getheri. cuius haste lign-
quasi liciatorium texentium.
Aliud bellum accidit in g-
in quo fuit homo longiss-
digitos senos .i. simul.
et ipse de rapham fuit
pe generatus. Hic blasphe-
israel. et percussit eum io-
filius samaa fratris david.
filii rapham in geth
derunt in manu david
eius.

XXI

Consurrexit autem sa-
israel. et incitavit david
numeraret israel. Dixitque
ioab. et ad principes popu-
merate israel a bersabee
dan. et afferte michi numer-

...dixit ei ioab. Augeat
dominus populum suum centuplum quam
sunt. Nonne domine mi rex omnes servi
tui sunt. Quare hoc querit dominus meus
rem quod in peccatum reputetur israeli.
Sed sermo regis magis prevaluit. Egressus-
que est ioab et circuivit univer-
sum israel et reversus est iherusalem.
Deditque david numerum eorum
quos circuierat. Et inventus est
omnis numerus israel mille millia et centum milia vi-
rorum educentium gladium. De iuda
autem cccc.lxx. milia bellatorum. Nam
levi et beniamin non numeravit eo quod
invitus exequeretur regis impe-
rium. Displicuit autem domino quod
iussum erat et percussit israel. Dixitque
david ad dominum. Peccavi nimis
ut hoc facerem. Obsecro aufer ini-
quitatem servi tui quia insipi-
enter egi. Et locutus est dominus
ad gad videntem david dicens. Va-
de et loquere ad david et dic ei. Hec dicit
dominus. Trium tibi optionem do. Unum
quod volueris elige ut faciam tibi.
Cumque venisset gad ad david dixit
ei. Hec dicit dominus. Elige quod
volueris aut tribus annis pestilentiam
aut tribus mensibus fugere te hos-
tes tuos et gladium eorum non posse evadere
aut tribus diebus gladium domini
et pestilentiam versari in terram et an-
gelum domini interficere in universis finibus
israel. Nunc igitur vide quid respondeam
ei qui misit me. Et ait david ad gad.
Ex omni parte angustie premunt me.
sed melius est michi ut incidam
in manus domini quia multe sunt
miserationes eius quam in manus
hominum. Misit ergo dominus pesti-
lentiam in israel et ceciderunt de israel
lxx. milia virorum. Misit quoque angelum
in iherusalem ut percuteret eam. Cumque
percuteretur vidit dominus et misertus
est super magnitudinem mali et
imperavit angelo qui percutiebat.
Sufficit iam. Cesset manus tua.
Porro angelus domini stabat iuxta
aream ornan iebusei. Levansque
david oculos suos vidit angelum
domini stantem inter celum et terram et eva-
ginatum gladium in manu eius
et versum contra iherusalem. Et ceci-
derunt tam ipse quam maiores natu
vestiti ciliciis proni in terram. Dixit-
que david ad dominum. Nonne ego sum
qui iussi ut numeraretur populus? Ego
sum qui peccavi. Ego qui inique egi. Ego
qui malum feci. Iste grex quid
commeruit? Domine deus meus vertatur
obsecro manus tua in me et in do-
mum patris mei. Populus autem tuus non
percutiatur. Angelus autem domini pre-
cepit gad ut diceret david ut ascen-
deret extrueretque altare domino
deo in area ornan iebusei. Ascendit
ergo david iuxta sermonem gad quem ei
locutus fuerat ex sermone domini.
Porro ornan cum suspexisset et
vidisset angelum. iiii. que filii eius
cum eo absconderunt se. Nam eo tem-
pore terebat in area triticum. Igitur cum
veniret david ad ornan conspexit
eum ornan et processit ei obviam
de area et adoravit eum pronus in terram.
Dixitque ei david. Da michi locum aree
tue ut edificem in ea altare domino.
ita ut quantum valet argenti acci-
pias et cesset plaga a populo. Dixit autem
ornan ad david. Tolle et faciat do-
minus meus rex quodcumque ei placet.
Sed et boves do in holocaustum et tri-
bulas in ligna et triticum in sacri-
ficium. Omnia libens prebebo. Dixitque
ei rex david. Nequaquam ita fiet
sed argentum dabo quantum
valet. Neque enim tibi auferre debeo
et sic offerre domino holocausta
gratuita. Dedit ergo david ornan
pro loco siclos auri iustissimi pon-
deris. dc. Et edificavit ibi altare do-
mino. obtulitque holocausta et paci-
fica et invocavit deum. Et exaudivit
eum in igne de celo super altare ho-
locausti. Precepitque dominus angelo et
convertit gladium suum in vaginam.

Protinus igitur david videns quod exau
disset eum dominus in area or
nan iebusei immolat ibi vic
timas. Tabernaculum autem domini
quod fecerat moyses in deserto et
altare holocaustorum ea tempesta
te erat in excelso gabaon. et non
prevaluit david ire ad altare ut
ibi obsecraret deum. Nimio enim
fuerat timore perterritus videns
gladium angeli domini. XXII
Dixitque david. Hec est domus dei
et hoc altare dei in holocaustum
israel. Et precepit ut congregaren
tur omnes proselyti de terra israel. et
constituit ex eis latomos ad ceden
dos lapides et poliendos. ut edifica
retur domus domini. Ferrum quoque
plurimum ad clavos ianuarum et
ad commissuras atque iuncturas preparavit
david. et eris pondus innumerabi
le. Ligna quoque cedrina non pot
erant estimari. que sidonii et tyrii
deportaverant ad david. Et dixit david.
Salomon filius meus puer parvulus
est et delicatus. domus autem quam
edificari volo domino talis esse
debet. ut in cunctis regionibus no
minetur. Preparabo igitur ei necessa
ria. et ob hanc causam ante mortem suam
omnes preparavit impensas. Vocavit
que salomonem filium suum. et prece
pit ei ut edificaret domum domino deo israel.
Dixitque david ad salomonem. Fi
li mi. voluntatis mee fuit
ut edificarem domum nomini domini dei mei.
Sed factus est sermo domini ad me dicens.
Multum sanguinem effudisti
et plurima bella bellasti. non poteris
edificare domum nomini meo tanto ef
fuso sanguine coram me. Filius
qui nascetur tibi erit vir quietis
simus. Faciam enim eum requies
cere ab omnibus inimicis suis per circu
itum. et ob hanc causam pacificus vo
cabitur. et pacem et otium dabo in israel
cunctis diebus eius. Ipse edificabit
domum nomini meo. et ipse erit mihi in filium

et ego ero ei in patrem
bo quod solium regni eius su
num. Nunc igitur fili mi sit
et prosperare et edifica domum d
tuo sicut locutus est de te
dominus prudentiam et se
rege possis israel et custodire
domini dei tui. Tunc enim
re poteris si custodieris ma
iudicia que precepit dominus
ut doceret israel. Confortare
liter age. ne timeas in pave
ego in paupertacula mea p
impensas domus domini
lenta c milia. et argenti m
talentorum. eris vero et ferri
dus. vincitur enim numero m
tudine. Ligna et lapides p
universa impendia. Habes q
timos artifices latomos
tarios. artificesque lign
artium ad faciendum op
tissimos in auro et argen
ferro cuius non est numerus. Surge
et fac. et erit dominus tec
quoque david cunctis princ
israel ut adiuvarent salo
filium suum. Cernitis in
quod dominus deus vester vobiscum
vobis requiem per circuiti
erit dominus omnes inimic
in manu vestra. et subiecta
ram domino. et coram popu
bete igitur corda vestra. et ani
querant dominum deum vestrum. et co
edificate sanctuarium domi
ut introducatur archa fe
et vasa domino consecrata in domu
catur nomini domini.
Igitur david senex et ple
regem constituit salom
suum super israel. et congregavit omnes
israel. et sacerdotes atque levi
numeratique sunt levite a
a supra. inventa sunt t
virorum. Ex his electi sunt
buti in ministerium domus
milia. prepositorum autem iud

ri. porro .iiii. milia ianitores. et totidem
psaltae canentes domino in organis que
fecerat david ad canendum. et distribu
it eos david per vices filiorum levi. ger
son videlicet et caath et merari. Ger
sonitae: leedan et semei. Filii leedan:
princeps iehiel. et zetham. et iohel
tres. Filii semei: salomith et oziel
et aram tres. Isti principes familia
rum leedan. Porro filii semei: leeth
et ziza et iaus et baria. isti filii semei
quattuor. Erat autem leeth prior. ziza secundus.
porro iaus et baria non habuerunt
plurimos filios: et idcirco in una fa
milia. unaque domo computati sunt.
Filii caath: amram et ysaac. ebron
et oziel. quattuor. Filii amram: aaron et
moyses. Separatusque est aaron. ut
ministraret in sancta sanctorum ipse et filii
eius in sempiternum. et adoleret incen
sum domino secundum ritum suum. ac benedi
ceret nomini eius in perpetuum. Moy
sis quoque hominis dei filii annume
rantur in tribu levi. Filii autem moysi:
gerson et eliezer. Filii gerson: su
buhel primus. Fuerunt autem filii e
liezer: rohobia primus. et non erant
eliezer filii alii. Porro filii rohobia
multiplicati sunt nimis. Filii ysa
ar: salomith primus. Filii hebron:
ieriahu primus. amarias secundus.
iaziel tercius. iecmaan quartus.
Filii oziel: micha primus. iesia secundus.
Filii merari: mooli et musi. Filii
mooli: eleazar et cys. Mortuus est
autem eleazar. et non habuit filios sed
filias. acceperuntque eas filii cys
fratres earum. Filii musi: mooli et
eder et ierimuth tres. Hii filii le
vi in cognationibus suis. et familiis
suis principes per vices. et numerum capi
tum singulorum qui faciebant opera
ministerii domus domini. a .xx. annis
et supra. Dixit enim david: requiem
dedit dominus deus israel populo suo. et
habitacionem in ierusalem usque in eternum.
Nec erit officium levitarum ut ultra
portent tabernaculum et omnia vasa eius

ad ministrandum. Iuxta precepta quoque
david novissima supputabitur
numerus filiorum levi. a .xx. annis et supra.
Et erunt sub manu filiorum aaron in cultum
domus domini in vestibulis
et in exedris. et in loco purificationis
et in sanctuario. et in universis operibus
ministerii templi domini. Sacerdotes autem
super panes propositionis. et ad simile
sacrificium. et ad lagana azima et sar
taginem. et ad ferventem similam
et ad torrendum. et super omne pondus
atque mensuram. Levitae vero ut stent
mane ad confitendum. et canendum domino.
similiterque ad vesperam tam in obla
cione holocaustorum domini. quam
in sabbatis et kalendis. et in sollemp
nitatibus reliquis iuxta numerum. et
cerimonias uniuscuiusque rei iugiter
coram domino. et custodiant obser
vaciones tabernaculi federis. et ritum
sanctuarii. et observacionem filiorum aaron
fratrum suorum. ut ministrent in domo do
mini.

XXIIII

Porro filiis aaron hee partici
ones erunt. Filii aaron: nadab
et abiu et eleazar et ythamar. Mor
tui sunt autem nadab et abiu ante
patrem suum absque liberis. Sacerdocio
que functus est eleazar et ythamar.
Et divisit eos david. et sadoch de fi
liis eleazar. et achimelech de filiis
ythamar. secundum vices suas et ministe
rium. Inventique sunt multo plures
filii eleazar in principibus viris
quam filii ythamar. Divisit autem
eis hoc est filiis eleazar principes
per familias .xvi. et filiis ythamar
per familias et domos suas .viii. Por
ro divisit utrasque inter se familias
sortibus. Erant enim principes sancta
rii et principes domus dei. tam de fi
liis eleazar quam de filiis ythamar.
Descripsitque eos semeias filius na
thanael. scriba levites coram rege
et principibus. et sadoch sacerdote. et abi
melech filio abiathar. principibus
quoque familiarum sacerdotalium et le

uiticarum. unam domum que ce-
teris preerat eleazar et alteram domum
que sub se habebat ceteros ithamar.
Exiuit autem sors prima ioiarib. se-
cunda iedeie. tertia harim. iiii. seori.
v. melchia. vi. maiamin. vii. ac-
cos. viii. abia. ix. hiesua. x. se-
chenia. xi. eliasib. xii. iacim. xiii.
opha. xiiii. ysbaal. xv. abelga. xvi.
emmer. xvii. ezir. xviii. aphap-
ses. xix. phetheia. xx. zechel. xxi.
iachim. xxii. gamul. xxiii. dala-
ian. xxiiii. maziam. Hee uices
eorum secundum ministeria sua ut ingre-
diantur domum domini et iuxta
ritum suum sub manu aaron pa-
tris eorum. sicut preceperat dominus deus israel.
Porro filiorum leui qui reliqui fue-
rant de filiis amram princeps
erat subahel. et filii subahel iede-
ia. De filiis quoque roobie prin-
ceps iesias. Isaari uero salemoth.
Filius quoque salemoth. iaa-
th. Filiique eius. ieriau primus.
amarias secundus. iaziel tertius. iech-
maam. iiii. Filius oziel micha.
Filius micha samir. Frater micha
iesia. Filiusque iesie zacharias.
Filii merari mooli et musi. Filius
oziau. bennon. Filius quoque
merari oziau. et soam. et zachur.
et hebri. Porro mooli filius ele-
azar. qui non habebat liberos. Filius
uero cis. ieramel. Filius musi. mo-
oli. eder. ierimuth. Isti filii leui
secundum domos familiarum suarum.
Miserunt et ipsi sortes contra
fratres suos filios aaron. coram dauid
rege et sadoch. et achimelech et prin-
cipibus familiarum sacerdotalium
et leuiticarum tam maiores quam
minores. omnes sors equaliter diui-
debat.

XXV

Igitur dauid et magistratus exer-
citus segregauerunt in ministe-
rium filios asaph. et eman. et idithun
qui prophetarent in citharis. et psal-
teriis. et cimbalis. et secundum numerum
suum dedicato sibi offi-
tes. De filiis asaph.
et nathania. et asarela.
sub manu asaph prophetan-
regem. Porro ydithun
thun godolias. sori. ie-
ias. et mathatias. vi. sub
patre suo ydithun qui
prophetabat super confitentes
tes dominum. Heman quoque
eman. boccian. mathan-
subehel. ierimoth. an-
nan. eliatha. geddel-
thi. ezer. tier bachas-
othir. mazioth. Omnes isti
man. uidentes regis in
bus dei. ut exaltaret
que deus eman filios
tres. Uniuersi sub man-
sui ad cantandum in
distributi erant in
psalteriis. et citharis in
mus domini iuxta reg-
uidelicet et ydithun.
Fuit autem numerus eorum cum
suis qui erudiebant
mini. cuncti doctores
Miseruntque sortes
ces ex equo. tam ma-
nor. doctus pariter et
saque est sors prima
de asaph. Secunda godolie
eius et fratribus eius. xii.
filii et fratribus eius. xii.
filius et fratribus eius. xii.
re filius eius. xii. vii.
et fratribus eius. xii. viii.
et fratribus eius. xii. ix.
filius et fratribus eius. xii.
filius et fratribus eius. xii.
filius et fratribus eius. xii.
filius et fratribus eius. xii.
filius et fratribus eius. xii.
thie filius et fratribus eius
rimoth. filius et fratribus
xvi. ananie. filius et fra-
xvii. iesbocase filius
xviii. anani filius
viii. ylaie filius et filiis

xix. mellothi. filiis et fratribus
eius. xii. xx. eliatha filiis
et fratribus. xii. xxi. othir filiis et fra
tribus eius. xii. xxii. gedolthi filiis
et fratribus eius. xii. xxiii. maziuth
filiis et fratribus eius. xii. xxiiii. romam
thiezer filiis et fratribus eius. xii.

Divisiones autem XXVI
ianitorum. De choritis. mesella
mia filius chore de filiis asaph. Fi
lii meselemie. zacharias primo
genitus. iadiel secundus. zabadias
tercius. iathanael. iiii. elam. v. io
hanan. vi. helienai. vii. Filii autem
obedom. semeias primogenitus.
iozabad secundus. ioaha. iii. sachar
iiii. nathanael. v. amihel. vi. ysa
char. vii. phollathi. viii. quia bene
dixit illi dominus. Semei autem filio
eius nati sunt filii prefecti fami
liarum suarum. erant enim viri
fortissimi. Filii ergo semeie. ot
thni. et raphael. et obedi el. et zabad
fratres eius viri fortissimi. heliu
quoque et samachias. Omnes hii de filiis
obedom. ipsi et filii et fratres eorum viri
fortissimi ad ministrandum. lxii. de
obedom. Porro mesalemie filii
et fratres eius fortissimi robustissimi
xviii. De hosa autem id est de filiis me
rari. sechri princeps. Non enim
habuerat primogenitum. et idcirco
posuit eum pater eius in principem.
helchias secundus. tabelias. iii. zacha
rias. iiii. Omnes hii filii et fratres osa. xiii.
Hii divisi sunt ianitores. ut semper
principes custodiarum sicut et fratres
eorum ministrarent in domo domini. Missi
sunt ergo sortes. ex equo et parvis et
magnis per familias suas in unam
quamque portarum. Cecidit ergo sors ori
entalis selemie. Porro zacharie fi
lio eius viro prudentissimo et eru
dito sortito sorte plaga septentriona
lis. Obedom vero et filiis eius
ad austrum in qua parte domus
erat seniorum concilium. Sephim et
hosa. ad occidentem iuxta portam
que ducit ad viam ascensionis.
custodia contra custodiam. Ad oriente
vero levite. vi. et ad aquilonem. iiii. per
diem atque ad meridiem similiter in die
iiii. et ubi erat consilium. bini et bini.
In cellulis quoque ianitorum ad occiden
tem. iiii. in via. bini per cellulas.
Hee sunt divisiones ianitorum filio
rum chore et merari. Porro achias
erat super thesauros domus domini.
et vasa sanctorum. Filii ledan. filii ger
sonni. De ledan principes familia
rum. ledan et gersonni. iehieli. Fi
lii iehieli. zathan. et iohel fratres
eius super thesauros domus domini. ab
ramitis. ysaaritis. et ebronitis. et o
zielitis. Subahel autem filius ger
sonni filii moysi prepositus thesauri.
Fratres quoque eius eliezer cuius fi
lius raabia. et huius filius isaias
et huius filius ioram. huius quoque
filius zechri. sed et huius filius se
lemith. Ipse selemith et fratres eius
super thesauros sanctorum quos sanctificavit rex
david et principes familiarum et
tribuni et centuriones et duces exer
citus. de bellis et manubiis preliorum
que consecraverant ad instaurationem et
supellectilem templi domini.
Hec autem universa sanctificavit samuel
videns. et saul filius cis et abner
filius ner. et ioab filius sarvie. Omnes
qui sanctificaverant ea per manum sale
mith et fratrum eius. Isaaritis vero
preerat chonenias et filii eius ad
opera forinsecus super israhel ad docen
dum et ad iudicandum eos. Porro de
ebronitis asabias et fratres
eorum viri fortissimi mille dcc. pre
erant israheli trans iordanem contra
occidentem in cunctis operibus domi
ni et in ministerium regis. Ebronitarum
autem princeps fuit herias secundum fa
milias et cognationes eorum. xl. anno
regni david recensiti sunt et inven
ti viri fortissimi in iazer gala
ad. et fratres eius robustioris etatis
duo milia dcc. principes familiarum.

preposuit aut eos david rex
rex rubenitis et gaditis et dimi
die tribui manasse in oē ministe
rium di et regis.

XXVII

Filii aut isrl secdm numerum su
um principes familiarū tri
buni et centuriones et pfecti qui
ministrabant regi iuxta tur
mas suas ingredientes et egrediētes
per singulos menses in anno. xx
iiii. milibz singuli perant. Pri
me turme in primo mēse iesbo
am perat filius zabdiel et sub eo
xxiiii. milia. de filiis phares erat
omnium principum in exercitu mēse
primo. Secūdi mensis hebat turmā
dux achoites et post se alterm no
mine macelloth qui regebat
partem exercitus xxiiii. milium. Dux
et turme tertie in mēse tertio erat ba
naias filius ioiade sacerdos et in divi
sione sua xxiiii. m. Ipse est banaias
fortissimus inter xxx et sup xxx. pre
erat autem turme ipsius amiza
dab. Quartus mense iiii. asael fr
ioab et zabadias filius eius post eū
et in turba sua xxiiii. m. Quint
mense v°. princeps samaoth
iezarites et in turma eius xxiiii.
milia. Sextus mēse vi°. hira
filius acces thecuites in turma
eius xxiiii. m. Septimus mense
septimo helles phallonites de fili
is effraim et in turma eius xxiiii.
m. Octavus mēse viii. sobochai a
sothites de stirpe zarai et in turma
xxiiii. m. Nonus mēse nono abi
ezer anathotites de stirpe genia
mi et in turma eius xxiiii. milia.
Decimus mēse x. marai et ipse ne
ophatites de stirpe zarai et in tur
ma eius xxiiii. m. Undecim mēse
xi. banaias pharatonites de filiis
effraim et in turma eius xxiiii.
m. Duodecimus mēse xii. holdia
nethophatites de stirpe gotho
niel et in turma eius xxiiii. m.
Porro tribubz perant isrl. rube

nitis dux eliezer filius
Simeonitis dux saphacias
macha. Levitis asabias
muel. Aaronitis sadoch
helu fr david. Isachar
filius michael. Zabulon
maias filius abdie. Nep
ierimuth filius ozri
fraim osee filius ozaz
die tribui manasse
phadaie. Et dimidie tribu
se in galaad iaddo fili
rie. Beniamin autem
abner. Dan vero ezri
roam. Hii principes
Noluit autem david
a xx annis infer
at dns ut multiplicar
eū stelle celi. Ioab filius
ceperat numare nec
quia super hoc ira
isrl et idcirco numerus
recensitus est relatus
regis david. Super thesauros
regis fuit azmoth fi
his aut thesauris qui
bibz et in vicis et in tur
bat ionathan filius
autem rusticorum et agricol
ebant terram perat
sub. Vinearumque culto
ias ramathites. Cell
is zabdias aphonites.
olivetis et ficetis
pestribz balanam
apothecis autem olei
arbitis ei pascebantur
spositus fuit sechen
et sup boves in vallibz
bus addi. Super camelos
ismaelites et sr asinos
thiothes. Sr oves quoque
gareneus. Omnes hii prin
stancie regis david.
aut patruus consiliarius
rotus et prudens et sciebat
ahihel filius achamoni
cum filiis regis. Achi

consiliarius regis. et chusi arachi-
tes amicus regis. post
achitophel fuit ioiada filius bana-
ie et abiathar. princeps autem exer-
citus regis erat ioab. XXVIII
Convocavit igitur david omnes prin-
cipes israel duces tribuum et prepo-
sitos turmarum qui ministrabant
regi. tribunos quoque et centuriones
qui preerant substantie et possessionibus
regis filiosque suos cum eunuchis.
et potentes et robustissimos quosque
in exercitu ierusalem. Cumque surrexis-
set rex et stetisset ait. Audite me
fratres mei et populus meus. Cogitavi ut
edificarem domum in qua requi-
esceret archa federis domini et scabel-
lum pedum dei nostri. ad edificandum
omnia preparavi. Deus autem dixit
michi. Non edificabis domum nomini meo.
eo quod sis vir bellator et fuderis san-
guinem. Sed elegit dominus deus israel
me de universa domo patris mei
ut essem rex super israel in sempiternum.
De iuda enim elegit principes. porro
de domo iuda domum patris mei
placuit ei ut me eligeret regem
super cunctum israel. Sed et de filiis meis
filios multos dedit michi dominus
elegit salomonem filium meum
ut sederet in throno regni domini super
israel. Dixitque michi. Salomon fi-
lius tuus edificabit domum meam
et atria mea. Ipsum enim elegi mi-
chi in filium. et ego ero ei in patrem.
Et firmabo regnum eius usque in e-
ternum. si perseveraverit facere precepta
mea et iudicia sicut et hodie. Nunc
ergo coram universo cetu israel au-
diente deo nostro. custodite et perquiri-
te cuncta mandata domini dei nostri.
ut possideatis terram bonam. et
relinquatis eam filiis vestris post
vos usque in sempiternum. Tu autem
salomon filium. scito deum patris
tui et servi ei corde perfecto et
animo voluntario. omnia enim cor-
da scrutatur dominus. et univer-

÷ et de filiis patris mei

sas mentium cogitationes intelli-
git. Si quesieris eum. invenies. Si au-
tem dereliqueris eum. proiciet te in eter-
num. Nunc quoque quia elegit
te dominus. ut edificares domum
sanctuarii confortare et perfice. Dedit
autem david salomoni filio
suo descriptionem porticus et tem-
pli et cellariorum et cenaculi et cu-
biculorum in adytis et domus pro-
piciationis. Nec non et omnium
que cogitaverat atriorum et exedrarum
per circuitum in thesauros domus
domini et thesauros sanctorum. divisionum-
que sacerdotalium et leviticarum in omni
opere domus domini. et in universa
vasa ministerii templi domini.
aurum in pondere per singula vasa
ministerii. Argenti quoque pondus
pro vasorum et operum diversitate. Sed et ad can-
delabra aurea et ad lucernas eorum au-
rum pro mensura uniuscuiusque
candelabri et lucernarum. Similiter
et in candelabris argenteis et in lu-
cernis eorum pro diversitate mensure
pondus argenti tradidit. Aurum quoque
dedit in mensas propositionis pro diversitate
mensarum. Similiter et argentum in alias
mensas argenteas. Ad fuscinulas
quoque et phialas et thuribula ex
auro purissimo. et leunculos au-
reos pro qualitate mensure pondus dis-
tribuit in leunculum et leun-
culum. Similiter quoque in leones ar-
genteos diversum pondus argen-
ti separavit. Altari autem in quo
adolebatur incensum. aurum purissi-
mum dedit ut ex ipso fieret similitu-
do quadrige cherubin. extenden-
tium alas et velantium archam federis
domini. Omnia inquid venerunt
scripta in manu domini ad me.
ut intelligerem universa opera exem-
plaris. Dixit quoque david salomoni filio
suo. Viriliter age et confortare et fac.
ne timeas et ne paveas. Dominus enim
deus meus tecum erit et non dimit-
tet te nec derelinquet te donec perficias

omne opus ministerii domus domini.
Ecce divisiones sacerdotum et levita-
rum in omne opus ministerii domus
domini. Assistentque tibi et para-
ti sunt et noverunt tam principes quam
populus quam populus facere omnia precep-
ta tua.

XXIX

Locutusque est rex david ad omnem ecclesiam
Salomonem filium meum elegit
dominus adhuc puerum et tenellum.
opus namque grande est. neque enim homini prepara-
tur habitatio sed deo. Ego autem
totis viribus meis preparavi impen-
sas domus dei mei. aurum in vasa au-
rea. et argentum in argentea. es
in enea. ferrum in ferrea. lignum
in lignea. lapides onichinos et
quasi stibinos et diversorum colorum. omnemque
preciosum lapidem. et marmor pha-
rium habundantissime. Et super hec
que obtuli in domum dei mei de pecu-
lio meo argentum et aurum do in templo
dei mei. exceptis hiis que preparavi
in edem sanctam. tria milia talenta
auri de auro ophir. et vii. milia. talen-
probatissimi torum argenti ad deaurandos
parietes templi. et ubicumque opus
est aurum de auro. et ubicumque
opus est argentum argenti opi-
ficia. per manus artificum. Et
siquis sponte offert impleat ma-
num suam hodie. et offerat
quod voluerit domino. Polliciti
sunt itaque principes familiarum
et proceres tribuum israel. tribuni
quoque et centuriones. et principes
principum possessionum regis. dederunt-
que in opera domus domini auri talenta
v. milia. et solidos x. milia. argenti ta-
lenta x. milia. eris talenta. xviii.
milia. ferri quoque c. milia talentorum.
Et apud quemcumque inventi sunt
lapides dederunt in thesaurum domus
domini. per manum iehiel gersoni-
tis. Letatusque est populus cum vota
sponte promitterent. quia toto cor-
de offerebant ea domino. Sed et
david rex letatus est gaudio mag-

no. et benedixit domino co
ram multitudine et
ait. Benedictus es domine deus israel pa
ab eterno in eternum. Tua est
magnificentia et potentia
atque victoria. et tibi lau
cuncta enim que in celo sunt
tua sunt. Tuum domine
et tu es super omnes princi
divicie et tua est glo
omnium. In manu tua
potentia. In manu tu
do et imperium omnium. Nunc
tur deus noster confitemur tibi. et la
nomen tuum inclitum. Quis
quis populus meus. ut po
hec universa promittere
omnia. et que de manu tua
dedimus tibi. Peregrini e
coram te. et advene sic
nostri. Dies nostri quasi umbra
super terram. et nulla est mora.
domine deus noster. omnis hec copia que
ut edificaretur domus
tuo de manu tua est. et tua
omnia. Scio domine deus
probes corda. et simplici
diligas. Unde et ego in sim
cordis mei letus obtuli
hec. et populum tuum qui
tus est hic vidi cum inge
dio tibi offerre donari
deus abraam et ysaac et
nostrorum custodi in e
luntatem cordis eorum
in veneratione tui men
maneat. Salomoni qu
meo da cor perfectum
at mandata tua. test
tua. et cerimonias tuas
universa. et edificet ede
impensas paravi. Precepit
david universe ecclesie. B
deo vestro. Et benedixit
mino deo patrum suorum
naverunt se et adoraverunt
regem. Immolaverunt
domino. holocausta

die sequenti tauros mille et arietes
mille et agnos mille cum libaminibus
suis et universo ritu habundantissime
in omnem Israel. Et comederunt et bib-
erunt coram Domino in die illa cum
magna leticia. Et unxerunt secun-
do Salomonem filium David. Unxe-
runt autem Dominum in principem et Sa-
doc in pontificem. Seditque Salomon
super solium Domini in regem
pro David patre suo et cunctis pla-
cuit et paruit illi omnis Israel. Sed et uni-
versi principes et potentes et cuncti filii
regis David dederunt manum et sub-
jecti sunt Salomoni regi. Magnifica-
vit ergo Dominus Salomonem super
omnem Israel et dedit illi gloriam reg-
ni qualem nullus ante eum ha-
buit rex Israel. Igitur David filius
Ysai rex Israel regnavit universum
super Israel et dies quibus regnavit super
Israel fuerunt quadraginta anni. In He-
bron regnavit VII annis et in Jeru-
salem XXX tribus. Et mortuus est in se-
nectute bona plenus dierum et di-
vitiis et gloria. Regnavitque Salomon
filius eius pro eo. Gesta autem Da-
vid regis priora et novissima scripta
sunt in libro Samuel videntis et in
libro Nathan prophete atque in volumine
Gad videntis universique regni eius
et fortitudinis et temporum que tran-
sierunt sub eo sive in Israel sive in
cunctis regnis terrarum.

Incipit prologus beati Ieronimi y. in libro paralipomenon. alys

Eusebius
Hieronymus
Domnioni et
Rogatiano suis
in Christo Iesu salutem.
Quomodo Grecorum
hystorias magis
intelligunt qui Athenas viderint
et tertium Virgilii librum qui a Troade
per Leucaten et Acroceraunia
ad Siciliam et inde ad ostia Tybris na-
vigant, ita sanctam scripturam luci-
dius intuebitur qui Iudeam oculis
contemplatus est et antiquarum ur-
bium memorias locorumque vel eadem
vocabula vel mutata cognoverit. Unde
et nobis cure fuit cum eruditissimis
Hebreorum hunc laborem subire ut cir-
cuiremus provinciam quam universe Christi
ecclesie sonant. Fateor enim mi Domni-
on et Rogatiane karissimi, numquam me
in divinis voluminibus propriis viribus credidis-
se nec habuisse magistram opi-
nionem meam, sed ea etiam de quibus
scire me arbitrabar interrogasse
solitum, quanto magis de his super
quibus anceps eram. Denique cum a me
nuper litteris flagitassetis ut vobis
Paralypomenon latino sermone transfer-
rem, de Tyberiade legis quondam docto-
rem qui apud Hebreos admirationi
habebatur assumpsi et contuli cum
eo a vertice ut aiunt usque ad extremum
unguem et sic confirmatus ausus sum
facere quod iubebatis. Libere enim vobis
loquor, ita in Grecis et Latinis codi-
cibus hic nominum liber viciosus est
ut non tam Hebrea quam barba-
ra quedam et Sarmatica nomina
coniecta arbitrandum sit. Nec hoc Septuaginta
interpretibus qui Spiritu Sancto pleni ea
que vera fuerant transtulerunt, sed scrip-
torum culpe ascribendum dum de
emendatis inemendata scriptitant
et sepe tria nomina subtractis e me-
dio syllabis in unum vocabulum
cogunt vel e regione propter latitudinem
unum in duo vel tria vocabula dividunt.
Sed et ipse appellationes non homines ut
plerique estimant sed urbes et regiones
et saltus et provincias sonant et obli-
que sub interpretatione et figura eo-
rum quedam narrantur hystorie,
de quibus in Regnorum libro dicitur: Non-
ne ecce hec scripta sunt in libro ver-
borum dierum regum Iuda, que utique
in nostris codicibus non habentur. Hoc pri-
mum sciendum quod apud Hebreos
Paralypomenon liber sit et apud illos vocatur
Dabreiamin, id est verba dierum, qui
propter magnitudinem apud nos divi-
sus est, quod nonnulli in libro etiam

ceterorum dialogo faciunt utrumque in
tres partes secent cum unusquisque suo
auctore sit editus. Deinde et illud ad
tendimus quod frequenter nomina non
vocabula hominum sed rerum ut di
xi significantias sonant ad extre
mum quod omnis eruditio scripturarum
in hoc libro continetur et historie vel que
preter misse sunt in suis locis vel per
stricte leviter hic per quedam ver
borum compendia explicentur. Ordi
num itaque scriptorum adiutus auxili
o misi librum benivolis placiturum si
tamen invidis displiciturum esse non
ambigo. Optima enim quaeque ut a
it plinius malunt contemnere in
terre plerique quam discere. Siquis in
hac interpretatione voluit aliquid
reprehendere: interroget hebreos
suam conscientiam recolat videat ordinem
textumque sermonis et tunc labori no
stro detrahat si potuerit. Ubicumque as
teriscos id est stellas radiare in hoc volu
mine videritis. ibi sciatis de hebreo
additum quod in latinis codicibus
non habetur. Ubi vero obelus transversa
scilicet virga preposita est illic significatur
quid .lxx. interpretes addiderunt
vel ob decoris gratiam vel ob spiritus sancti auc
toritatem in hebreis voluminibus
non legatur. Incipit secundus li
ber pa
ralipom
enon.

Confortatus
est ergo salomon
filius david in re
gno suo et dominus
erat cum eo et magni
ficavit eum in excelsum.
Precepit que salomon universo israeli
tribunis et centurionibus et ducibus
et ducibus universi israel et principibus
familiarum et abiit cum universa mul
titudine in excelsum gabaon ubi
erat tabernaculum federis domini
quod fecit moyses famulus dei
in solitudine. Archam autem dei
adduxerat david de cariathiarim
in locum quem paraverat ei
et ubi fixerat tabernaculum

hoc est in ierusalem. Altare quoque
neum quod fabricatus fuerat
el filius uri filii ur. ibi erat
tabernaculo domini quod
vit salomon et omnis eccle
ditque salomon ad altare
coram tabernaculo federis
obtulit in eo mille hostias
autem in ipsa nocte apparuit
dicens postula quod vis ut
bi. Dixitque salomon deo tu
cum david patre meo miseri
nam et constituisti me regem
eo. Nunc ergo domine deus im
sermo tuus quem pollicitus
vid patri meo. Tu enim fecisti
gem super populum tuum
qui tam innumerabilis quam
est terre. Da mihi sapien
intelligentiam ut ingred
ram populo tuo. Quis enim
hunc populum tuum dign
tam grandis est iudicare
it autem dominus ad salo
nem. Quia magis placuit
di tuo et non postulasti di
et substantiam et gloriam neque ani
rum qui te oderunt sed ne
vite plurimos petisti autem
entiam et scientiam ut iudicare
pulum meum super quem
tui te regem. Sapientia et
data sunt tibi. Divitias au
stantiam et gloriam dabo tibi
nullus in regibus nec ante
post te fuerit similis tu
ergo salomon ab excel
on in ierusalem coram ta
culo federis et regnavit
israel. Congregavitque si
et equites et facti sunt ei
cccc. currus et .xii. milia
et fecit eos esse in urbibus
garum et cum rege in ie
Prebuitque rex in ierusa
gentum et aurum quasi la
cedros quasi sycamoros que
tur in campestribus multi

magna. Adducebantur autem
ei equi de egipto et de choa a ne-
gociatoribus regis qui ibant et
emebant precio quadrigam equorum
sexcentis argenteis et equum centum quinquaginta. Inter et
de universis regnis cetheorum et a re-
gibus sirie emptio celebrabatur.
Decrevit autem Sa- II
lomon edificare domum nomini
domini et palacium sibi. Et nu-
meravit lxx milia virorum portancium
umeris et lxxx milia qui cederent
lapides in montibus, prepositosque eorum
tria milia dc. Misit quoque ad hiram
regem tyri dicens. Sicut egisti
cum patre meo david et misisti
ei ligna cedrina ut edificaret
sibi domum in qua et habitavit
sic fac mecum ut edificem domum
nomini domini dei mei et consecrem eam
ad adolendum incensum coram
illo et fumigandum aromata et
ad proposicionem panum sempiternam
et holocaustomata mane et vespere
sabbatis quoque et neomeniis
et sollempnitatibus domini dei nostri
in sempiternum que mandata sunt
israel. Domus enim quam edifica-
re cupio magna est. Magnus est
enim dominus deus noster super
omnes deos. Quis igitur poterit prevalere
ut edificet ei dignam domum? Si
enim celum et celi celorum eum ca-
pere non queunt quantus ego sum
ut possim ei edificare domum? Sed
ad hoc tantum ut adoleatur incensum
coram illo. Mitte igitur mihi virum
eruditum qui noverit operari in
auro et argento ere et ferro pur-
pura coccino et iacincto et qui
sciat sculpere celaturas cum his
artificibus quos mecum habeo in
iudea et ierusalem quos preparavit
david pater meus. Sed et ligna cedrina
mitte mihi et arcevina et pinea de li-
bano. Scio enim quod servi tui no-
verint cedere ligna de libano. Et
erunt servi mei cum servis tuis
ut parentur michi ligna plu-
rima. Domus enim quam cu-
pio edificare magna est nimis
et inclita. Preterea operariis qui
cesuri sunt ligna servis tuis dabo
cibaria tritici choros xx milia et hor-
dei choros totidem. Olei quoque sata
xx milia. Dixit autem hiram rex ty-
ri per litteras quas miserat sa-
lomoni. Quia dilexit dominus popu-
lum suum idcirco te regnare fe-
cit super eum. Et addidit dicens. Bene-
dictus dominus deus israel qui fecit
celum et terram qui dedit david
regi filium sapientem et erudi-
tum et sensatum atque pruden-
tem ut edificaret domum domino
et palacium sibi. Misi igitur tibi vi-
rum prudentem et scientissimum
hiram patrem meum filium mu-
lieris de filiabus dan. Cuius pater
fuit tyrius qui noverit operari in
auro et in argento ere et ferro
et marmore et lignis. In purpura
quoque et iacincto et bisso et coccino.
Et qui sciat sculpere omnem sculptu-
ram et adinvenire prudenter
quodcumque in opere necessarium est
cum artificibus tuis et cum artificibus
domini mei david patris tui. Triticum
ergo et ordeum et oleum et vinum que pol-
licitus es domine mi mitte ser-
vis tuis. Nos autem cedemus lig-
na de libano quot necessaria habueris et
applicabimus ea ratibus per mare
in ioppen. Tuum autem erit trans-
ferre ea in ierusalem. Numeravit
igitur salomon omnes viros proseli-
tos qui erant in terra israel post
dinumeracionem quam dinumeravit
david pater eius et inventi sunt
cl milia et tria milia dc. Fecitque ex eis
lxx milia qui humeris onera por-
tarent et lxxx milia qui lapides
in montibus cederent. Tria milia
autem et dc prepositos operum popu-
li. Et cepit salomon III
edificare domum domini in ieru-

salem in monte Moria qui de-
monstratus fuerat David patri
eius in loco quem paraverat David in
area Ornan Iebusei. Coepit autem
edificare mense secundo anno quar-
to regni sui. Et hec sunt fundamenta
que iecit Salomon ut edificaret
domum Dei: longitudinis cubitos in men-
sura prima lx, latitudinis cubi-
tos xx. Porticus vero ante frontem
que extendebatur in longum iuxta men-
suram latitudinis domus cubitorum
xx. Porro altitudo c et xx cubito-
rum erat, et deauravit eam in-
trinsecus auro mundissimo.
Domum quoque maiorem texit
tabulis abiegnis, et laminas auri
obrizi affixit per totum. Sculp-
sitque in ea palmas et quasi cathenu-
las se invicem complectentes.
Stravit quoque pavimentum tem-
pli preciosissimo marmore decore
multo. Porro aurum erat pro-
batissimum, de cuius laminis te-
xit domum et trabes eius et postes
et parietes et ostia, et celavit che-
rubin in parietibus. Fecit quoque
domum sancti sanctorum longitudine
iuxta latitudinem domus cu-
bitorum xx et latitudinem similiter
xx cubitorum, et laminis aureis
texit eam quasi talentis dc. Sed et
clavos fecit aureos, ita ut sin-
guli clavi siclos quinquagenos ap-
penderent. Et cenacula quoque te-
xit auro. Fecit etiam in domo sancti sanctorum
cherubin duos opere statuario
et texit eos auro. Ale cherubin xx
cubitis extendebantur, ita ut
una ala haberet cubitos v et tang-
eret parietem domus, et altera v cu-
bitos habens alam tangeret alterius che-
rub. Similiter cherub alterius ala v
habebat cubitos et tangebat pari-
etem, et altera eius ala v cubitorum
alam cherub alterius contingebat.
Igitur ale utriusque cherub expan-
se erant et extendebantur per cu-

bitos xx. Ipsi autem stabant
tis pedibus, et facies eorum
ad exteriorem domum. Fecit
velum ex iacincto, purpura,
cocco et bisso, et intexuit ei
bin. Ante fores etiam templi
columpnas, que xxx et
habebant altitudinis. Porro
earum v cubitorum. Nec non
catenulas in oraculo
super eas capitibus columpnarum
longranata etiam c, que catenulis
posuit. Ipsas quoque colum
posuit in vestibulo templi
a dextris et alteram a sinistris
Eam que a dextris erat vocavit
et que ad levam, vocavit Booz.

Fecit quoque altare eneum
xx cubitorum longitudinis et
xx cubitorum latitudinis et x cubi-
torum altitudinis. Mare etiam fusi-
le x cubitis a labio usque ad labium
per circuitum. v cubitos al-
titudinis, et funiculus xxx cubi-
torum ambiebat per gyrum. Si-
militudo quoque boum erat
illud et x cubitis quedam ex-
secus celature, quasi du-
bus labium maris circui-
bant. Boves autem erant fusiles, et
mare super xii boves
erat, quorum tres respicie-
bant ad aquilonem, alii tres
ad occidentem. Porro ceteri alii ad
meridiem, et tres qui reliqui erant
ad orientem, habentes mare
superpositum; posteriora autem boum
intrinsecus sub mari. Porro vas-
titas eius habebat mensuram palmi, et
erat quasi labium calicis
vel repandi lilii, capiebatque tria
milia metretas. Fecit quoque
x et posuit a dextris v, et v a sinis-
tris, ut lavarent in eis omnia que
in holocaustum erant
Porro in mari sacerdotes la-
vabantur. Fecit autem et candela-
bra aurea x secundum speciem que

fecit .x. et posuit ea in templo .v. a
dextris et .v. a sinistris. Necnon et mensas
.x. posuit quoque eas in templo .v. a dex-
tris et .v. a sinistris. Phialas quoque au-
reas .c. Fecit quoque atrium sacerdotum
et basilicam grandem. et ostia in ba-
silica que texit ere. Porro mare
posuit in latere dextro contra orien-
tem ad meridiem. Fecit autem Yram lebe-
tes et creagras et phialas. et comple-
vit omne opus regis in domo dei.
hoc est columpnas duas. et epistilia
et capita. et quasi quedam reticula que
capita tegerent super epistilia. Malo-
granata quoque .xl. et retiacula .ii.
ita ut bini ordines malorum
granatorum singulis reticulis iungeren-
tur que protegerent epistilia et capita co-
lumpnarum. Bases et fecit et conchas
quas superposuit basibus. Mare
unum. boves quoque .xii. sub mari.
Et lebetes et creagras et phialas. Omnia
vasa fecit Salomoni Yram pater
eius in domo domini. ex ere mun-
dissimo. In regione iordanis fudit
ea rex in argillosa terra inter sochoth
et saredata. Erat autem multitudo va-
sorum innumerabilis. ita ut ignora-
retur pondus eris. Fecitque Salomon
omnia vasa domus dei. et altare aure-
um. et mensas et super eas panes pro-
positionis. Candelabra quoque cum lu-
cernis suis. ut lucerent ante oracu-
lum iuxta ritum ex auro purissi-
mo. et florentia quedam et lucernas
et forcipes aureos. Omnia de auro mun-
dissimo facta. Timiamateria quoque
et turibula et phialas. et mortari-
ola ex auro purissimo. et ostia
celavit templi interioris. id est in sancta
sanctorum. et ostia templi forinsecus
aurea. Sicque completum est omne
opus quod fecit Salomon in domo do-
mini.

V

Intulit igitur Salomon omnia que
voverat David pater suus. argen-
tum et aurum. et universa vasa po-
suit in thesauris domus domini.
Post que congregavit maiores na-
tu israel. et cunctos principes tribu-
um et capita familiarum de filiis is-
rael in ierusalem. ut adducerent archam
federis domini de civitate David.
que est syon. Venerunt itaque ad
regem omnes viri israel in die sol-
lempni mensis septimi. Cumque ve-
nissent cuncti seniores israel. porta-
verunt levite archam. et intulerunt
eam et omnem paraturam tabernaculi.
Porro vasa sanctuarii que erant in sanctua-
rio portaverunt sacerdotes cum levitis.
Rex autem Salomon et universus ce-
tus israel. et omnes qui fuerant congregati
ante archam. immolabant ari-
etes et boves absque ullo numero. Tanta
enim erat multitudo victimarum.
Et intulerunt sacerdotes archam fe-
deris domini in locum suum. id est ad ora-
culum templi in sancta sanctorum subter
alas cherubin. ita ut cherubin ex-
panderent alas suas super locum
in quo posita erat archa. et ipsam
archam tegerent cum vectibus su-
is. Vectium autem quibus portaba-
tur archa quia paululum longiores
erant. capita parebant ante ora-
culum. Si vero quis paululum
fuisset extrinsecus. eos videre non
poterat. Fuit itaque archa ibi usque
in presentem diem. Nichilque erat
aliud in archa nisi due tabule quas
posuerat moyses in oreb. quando le-
gem dedit filiis israel egredientibus
ex egipto. Egressis autem sacerdotibus de
sanctuario. omnes enim sacerdotes qui ibi
potuerant inveniri. sanctificati sunt.
nec adhuc in illo tempore vices et mi-
nisteriorum ordo inter eos divisus erat.
tam levite quam cantores. id est et qui
sub asaph erant. et qui sub heman.
et qui sub ydithun. filii et fratres eorum
vestiti bissinis. cimbalis et psalte-
riis. et citharis concrepabant sta-
ntes ad orientalem plagam altaris.
et cum eis sacerdotes .c.xx. tuba canen-
tes. Igitur cunctis pariter et tubis.

et voce et cimbalis et organis, et diver
si generis musicorum concinentibus
et vocem in sublime tollentibus
longe sonitus audiebatur, ita
ut cum dominum laudare cepis
sent, et dicere: Confitemini domino
quoniam bonus, quoniam in seculum misericordia eius,
impleretur domus dei nube. nec pos
sent sacerdotes stare propter caligi
nem. Compleverat enim gloria do
mini domum dei.

VI

Tunc Salomon ait: Dominus
pollicitus est ut habitaret in
caligine. Ego autem edificavi do
mum nomini eius, ut habitaret ibi
in perpetuum. Et convertit rex faciem
suam, et benedixit universe mul
titudini israel. Nam omnis turba
stabat intenta. Et ait: Benedictus
dominus deus israel, qui quod locutus
est david patri meo opere complevit
dicens: A die qua eduxi populum
meum de terra egypti, non elegi ci
vitatem de cunctis urbibus israel
ut edificaretur in ea domus
nomini meo, neque alium virum quempiam
elegi ut esset dux super populum me
um israel. sed elegi ierusalem ut sit
nomen meum in ea. et elegi david
ut constituerem eum super populum meum
israel. Cumque fuisset voluntatis
david patris mei ut edificaret do
mum nomini domini dei israel, dixit do
minus ad eum: Quia hec fuit vo
luntas tua ut edificares domum
nomini meo, bene quidem fecisti huius
cemodi habere voluntatem. sed tu
non edificabis domum. Verump
tamen filius qui egredietur de lumbis
tuis, ipse edificabit domum nomini
meo. Complevit ergo dominus sermonem
suum quem locutus fuerat. et ego
surrexi pro david patre meo et sedi su
per thronum israel sicut locutus est dominus, et edifi
cavi domum nomini domini dei israel, et po
sui in ea archam in qua est pac
tum domini quod pepigit cum
filiis israel. Stetit ergo coram al

taris domini e regione u
multitudinis israel, et extendit
suas. Siquidem fecerat Salom
eneam, et posuerat eam in m
silice, habentem quinque cubitos l
dinis et quinque cubitos latitu
cubitos altitudinis. Stetitque
eam, et deinceps flexis genibus
universam multitudine
et palmis in celum levatis
mine deus israel non est simi
in celo et in terra, qui custo
dis pactum et misericordiam cum servis
ambulant coram te in
suo, qui prestitisti david
tuo patri meo quecumque lo
ti ei, et que ore promiseras op
sicut et presens tempus probat.
domine deus israel imple
patri meo david quecumque lo
cutus es ei dicens: Non deficiet
coram me qui sedeat
israel, ita tamen si custodierint
vias meas et ambula
mea sicut et tu ambula
me. Et nunc domine deus israel
tur sermo tuus quem lo
servo tuo david. Ergo ne
le est ut habitet deus cum
super terram. Si celum
te non capiunt, quanto mag
quam edificavi. Sed ad
facta est ut respicias oratio
et obsecrationem eius domi
ne meus, et audias preces qua
famulus tuus coram te
rias oculos tuos super do
diebus et noctibus super loc
pollicitus es ut invocare
tur nomen tuum et exaudires oratio
nem servus tuus orat in eo. E
ces famuli tui et populi tui
quodcumque oraverit in loco isto
de habitaculo tuo, id est de celis, et propi
peccaverit quispiam in pro
ximum et iurare contra eum paratus
se maledicto constrinxerit
altari in domo ista, tu

de celo & facies iudicium servorum
tuorum. ita ut reddas iniquo viam
suam in caput proprium & ulciscaris
iustum retribuens ei secundum
iustitiam suam. Si superatus fu-
erit populus tuus israel ab inimicis
suis. peccabunt enim tibi & con-
versi fuerint & egerint penitentiam
& obsecraverint nomen tuum &
deprecati fuerint in isto. tu exaudi-
es de celo & propiciare peccato populi tui
israel & reduc eos in terram quam de-
disti eis & patribus eorum. Si clauso celo
pluvia non fluxerit propter peccata populi
& deprecati fuerint te in loco
isto & confessi nomini tuo & conversi a pec-
catis suis cum eos afflixeris. exau-
di de celo domine & dimitte peccata
servis tuis & populo tuo israel & doce
eos viam bonam per quam ingredian-
tur & da pluviam terre quam de-
disti populo tuo ad possidendum. Fa-
mes si orta fuerit in terra & pesti-
lentia & erugo & aurugo & locusta
& bruchus & si hostes vastatis
regionibus portas obsederint civi-
tatis. omnisque plaga & infirmitas
presserit. si quis de populo tuo fuerit de-
precatus cognoscens plagam &
infirmitatem suam & expanderit
manus suas in domo hac. tu exaudi-
es de celo de sublimi scilicet habitaculo
tuo & propiciare & redde unicuique
secundum vias suas quas nosti eum
habere in corde suo. tu enim solus nosti
corda filiorum hominum. ut timeant te
& ambulent in viis tuis cunctis
diebus quibus vivunt super faciem
terre quam dedisti patribus nostris. Ex-
ternum quoque qui non est de populo tuo
israel si venerit de terra longinqua propter
nomen tuum magnum & propter manum tu-
am robustissimam & brachium tuum
extentum & adoraverit in loco isto.
tu exaudies de celo firmissimo habi-
taculo tuo & facies cuncta pro quibus
rogaverit te ille peregrinus
ut sciant omnes populi terre nomen tuum
& timeant te. sicut populus tuus israel
& cognoscant quia nomen tuum in-
vocatum est super domum hanc quam
edificavi nomini tuo. Si egressus
fuerit populus tuus ad bellum contra adver-
sarios suos per viam in qua mi-
seris eos adorabunt te contra vi-
am in qua civitas hec est. quam ele-
gisti & domus quam edificavi nomini
tuo. tu exaudies de celo preces eorum &
obsecrationem ut ulciscaris. Quod si
peccaverint tibi. neque enim homo est
qui non peccet. & iratus fueris eis &
tradideris eos hostibus & captivos du-
xerint eos in terram longinquam vel
certe que iuxta est. & conversi in corde
suo in terra ad quam captivi ducti
fuerint egerint penitentiam & deprecati te
fuerint in terra captivitatis sue
dicentes. peccavimus. inique fecimus
iniuste gessimus. & reversi fuerint ad
te toto corde suo & in tota anima sua
in terra captivitatis sue ad quam duc-
ti sunt. adorabunt te contra viam ter-
re sue quam dedisti patribus eorum & ur-
bem quam elegisti & domus quam e-
dificavi nomini tuo. ut exaudias de
celo. hoc est de stabili habitaculo tuo
preces eorum & facias iudicium & dimit-
tas populo tuo quamvis peccatori. Tu
es enim deus meus. aperiantur queso
oculi tui & aures tue intente sint
ad orationem que fit in loco isto. Nunc igitur
consurge domine deus in requiem
tuam. tu & archa fortitudinis tue.
Sacerdotes tui domine deus induan-
tur salutem & sancti tui letentur
in bonis. Domine deus ne avertas
faciem christi tui. memento mi-
sericordiarum david servi tui.

VII

Cumque com-
plesset Salomon fundens preces
ignis descendit de celo & devoravit
holocausta & victimas & maiestas
domini implevit domum. nec po-
terant sacerdotes ingredi templum
domini quod implesset maiestas eo
templum domini. Sed & omnes filii israel

videntes videbant descendentem
ignem et gloriam domini super do-
mum. et corruentes proni in terram
super pavimentum stratum lapide ad-
oraverunt et laudaverunt dominum quoniam bo-
nus quoniam in eternum misericordia eius. Rex
autem et omnis populus immolabant
victimas coram domino. Immo-
lavit igitur rex salomon hostias
boum xx duo milia. arietum c xx
milia. Et dedicavit domum dei rex
et universus populus. Sacerdotes autem
stabant in officiis suis et levite in
organis carminum domini que fecit david
rex ad laudandum dominum quoniam in
eternum misericordia eius. hymnos ca-
nentes david per manus suas.
porro sacerdotes canebant tubis
ante eos. cunctusque israel stabat.
Sanctificavit quoque salomon me-
dium atrii ante templum domini. ob-
tulerat enim ibi holocausta et ad-
ipes pacificorum. quia altare eneum
quod fecerat non poterat sustinere ho-
locausta et sacrificia et adipes sa-
crificiorum pacificorum. Fecit ergo salo-
mon sollempnitatem in tempore illo
vii diebus et omnis israel cum eo. ecclesia
magna valde ab introitu emath
usque ad torrentem egypti. Fecit-
que die octava collectam eo quod
dedicasset altare vii diebus et sol-
lempnitatem celebrasset vii di-
ebus. Igitur in die xxiii mensis sep-
timi dimisit populos ad tabernacula
sua letantes atque gaudentes su-
per bono quod fecerat dominus david et salomoni
et populo suo israel. Complevitque salo-
mon domum domini et domum regis
et omnia que disposuerat in corde suo
ut faceret in domo domini et in domo
sua et prosperatus est. Apparuit autem
ei dominus nocte et ait. Audivi ora-
tionem tuam. et elegi locum istum michi
in domum sacrificii. Si clausero
celum et pluvia non fluxerit.
et mandavero et precepero locuste
ut devoret terram. et misero pesti-

lentiam in populo meo
autem populus meus super quos
catum est nomen meum
tus me fuerit et exquisierit
meam et egerit penitentiam a
pessimis et ego exaudiam
propitius ero peccatis eorum
ram eorum. Oculi quoque
aperti et aures mee erecte
nem eius qui in loco is
rit. Elegi enim et sanctificavi
ut sit nomen meum ibi in
et permaneant oculi mei
meum ibi cunctis diebus.
ambulaveris coram me
bulavit david pater tuus
iuxta omnia que precepi
as meas et iudicia custodieris
bo thronum regni tu
tus sum david patri tuo di
auferetur de stirpe tua
sit princeps in israel.
eritis et dereliqueritis iusti
iudicia mea et precepta
sui vobis et abeuntes servi
alienis et adoraveritis
vos de terra mea quam
et domum hanc quam sanctificavi
mini meo proiciam a fac
tradam eam in parabol
plum cunctis populis.
erit in proverbium univ
euntibus et dicent stupen
sic fecit dominus terre
mui huic. Respondebunt
liquerunt dominum deum
qui eduxit eos de terra
apprehenderunt deos alien
raverunt eos et coluerunt
circo venerunt super eos
mala. VIII

Expletis autem xx annis
edificavit salomon do
domum suam. civitates
hyram salomoni edific
re fecit ibi filios
quoque in emath soba
eam. Et edificavit palm

gedo ⁊ alias inmunitissimas ciuita
tes edificauit in emath. Extruxit
q; bethoron superiorem ⁊ bethoron in
feriorem ciuitates munitas muris
portis ⁊ uectes seras. Balaath ⁊ et
omnes urbes firmissimas que fue
rant salomonis. Ciuitates que cur
ruum quadraginta ⁊ urbes equitum in
gentia. quecumq; uoluit fecit rex
salomon atq; disposuit edificari
in ierusalem ⁊ in libano ⁊ in uniuersa
terra potestatis sue. Omnem populum
qui remanserat de etheis ⁊ amor
reis ⁊ ethiis ⁊ iebuseis qui non erant
de stirpe isrl. De filiis eorum ⁊ de posteris
quos non interfecerant filii isrl. sub
iugauit salomon in tributarios us
q; in diem hanc. porro de filiis isrl non
posuit ut seruirent operibus regis. Ipsi
enim erant uiri bellatores. Et duces
eorum ⁊ principes quadrigarum ⁊ equi
tum eius. Omnes autem principes pre
positi regis salomonis fuerunt. ccl.
qui erudiebant populum. Filiam
autem pharaonis transtulit de ciuitate
dauid in domum quam edificauerat
ei. Dixit enim rex. Non habitabit uxor
mea in domo dauid regis isrl. eo
quod sanctificata sit quia ingressa est ad ea
archa domini. Tunc obtulit salom
on holocausta domino super alta
re domini quod extruxerat ante portic
um per singulos dies offerrent in eo iuxta
preceptum moysi in sabbatis ⁊ in kalen
dis ⁊ in festis diebus ter per annum. ⁊
in sollempnitate azimorum ⁊ in sol
lempnitate ebdomadarum ⁊ in sol
lempnitate tabernaculorum. Et consti
tuit iuxta dispositionem dauid patris sui of
ficia sacerdotum in ministeriis suis
⁊ leuitas in ordine suo ut laudarent
⁊ ministrarent coram sacerdotibus
iuxta ritum uniuscuiusq; diei ⁊ iani
tores in diuisionibus suis per portam
⁊ portam. Sic enim preceperat dauid homo
dei. Nec pretergressi sunt de mandatis
regis tam sacerdotes quam leuite ex
omnibus que preceperat ⁊ in custo

diis thesaurorum. Omnes impensas
preparatas habuit salomon ex eo
die quo fundauit domum domini
usq; in diem quo perfecit eam. Tunc abi
it salomon in asiongaber ⁊ in ailath
ad oram maris rubri que est in terra e
dom. Misit ergo ei hyram per manus
seruorum suorum naues ⁊ nautas gnaros
maris ⁊ abierunt cum seruis salomo
nis in ophyr. Qui leuauerunt inde. ccc
.l. auri talenta. ⁊ attulerunt ad regem
salomonem. IX

REgina quoq; saba cum audisset fa
mam salomonis uenit ut temp
taret eum in enigmatibus in ierusa
lem cum magnis opibus ⁊ camelis qui
portabant aromata ⁊ aurum plurimum
gemmas q; preciosas. Cumq; uenisset
ad salomonem locuta est ei quecumq;
erant in corde suo. ⁊ exposuit ei salomon
omnia que proposuerat. nec quicquam
fuerat quod non perspicuum ei fece
rit. Que postquam uidit sapienciam
. s. salomonis ⁊ domum quam edifi
cauerat nec non cibaria mense eius
⁊ habitacula seruorum ⁊ officia
ministrorum eius ⁊ uestimenta eorum
pincernas quoq; ⁊ uestes eorum ⁊ uicti
mas quas immolabat in domo do
mini. Non enim pre stupore ultra in
ea spiritus. Dixitque ad regem. Uer
um est sermo quem audieram in terra
mea de uirtutibus ⁊ sapiencia tua. non
credebam narrantibus. donec ipsa ue
nissem ⁊ uidissent oculi mei ⁊ pro
bassem uix medietatem michi sapi
encie tue esse narratam. Vicisti famam
uirtutibus tuis. Beati uiri tui ⁊ beati
serui tui hii qui assistunt coram te omni
tempore ⁊ audiunt sapienciam tuam.
Sit dominus deus benedictus tuus qui
uoluit te ordinare super tronum
suum regem domini dei tui. Quia
diligit deus israel ⁊ uult saluare eum
in eternum. Idcirco posuit te regem
super eum ut facias iudicia atque
iusticiam. Dedit autem regi centum
viginti talenta auri ⁊ aromata

multa nimis et gemmas preciosissim
as. Non fuerunt aromata talia ut
hec que dedit regina saba regi
salomoni. Sed et servi hyram
cum servis salomonis attulerunt
aurum de ophyr. et ligna thima
et gemmas preciosissimas de qui
bus fecit rex de lignis scilicet thy
inis gradus in domo domini et in
domo regia. Cytharas quoque et
psalteria cantatoribus. Numquam
visa sunt in terra iuda ligna talia.
Rex autem salomon dedit regi
ne saba cuncta que voluit et que
postulavit multo plura quam
que attulerat ad eum. que re
versa abiit in terram suam cum
servis suis. Erat autem pondus
auri quod offerebatur salomo
ni per singulos annos. sexcenta
sexaginta sex talenta auri ex
cepta ea summa quam legati
diversarum gentium et ne
gociatores afferre consueverant.
Omnes quoque reges arabie et sa
trape terrarum qui comporta
bant aurum et argentum salomo
ni. Fecit igitur salomon rex du
centas hastas aureas de summa
sexcentorum aureorum. Qui in
singulis hastis expendebantur. Tre
centa quoque scuta aureorum scu
ta aurea. trecentorum aureorum
quibus tegebantur singula. Posuit
que ea rex in armamentario quod
erat consitum nemore. Fecit quo
que salomon rex solium eburne
um grande et vestivit illud ex
auro mundissimo. Sex quoque
gradus quibus ascendebatur ad
solium et scabellum aureum et
brachiola duo altrinsecus et
duos leones stantes iuxta bra
chiola. Sed et alios duodecim le
unculos stantes super sex grad
ex utraque parte. Non fuit ta
le solium in universis regnis. Om
nia quoque vasa convivii regis

erant aurea et vasa domus sa
bani ex auro purissimo. Arg
enim in diebus illis pro nich
putabatur. Siquidem naves re
gis ibant in tharsis cum se
hyram semel in tribus an
deferebant inde aurum et ar
tum et ebur et symias et pavo
Magnificatus est igitur salomon
omnes reges terre pre divici
ria. Omnes quoque reges terra
siderabant videre faciem s
ut audirent sapientiam quam
derat deus in corde eius. Et
ei munera vasa argentea
et vestes et arma aromata e
mulos per singulos annos. H
salomon quadraginta mi
rum in stabulis et curruum
que duodecim milia. Consti
eos in urbibus quadrigar
erat rex in ierusalem. Ex
etiam potestatem super c
reges a flumine eufrate
ad terram philistinorum
usque ad terminos egipti
quoque copiam argenti
in ierusalem quasi lapi
cedrorum tantam multi
quasi sicomororum que
tur in campestribus. Ad
tur autem equi de egipt
cunctis regionibus. Reliqu
operum salomonis pri
novissimorum scripta sunt
nathan prophete et in libr
silonitis. In visione quo
videntis contra ieroboam
abath. Regnavit autem
in ierusalem super omne
quadraginta annis. Dor
cum patribus suis et sepel
eum in civitate david

Regnavitque pro eo roboa
Profectus est autem
roboam in sichem. Illuc enim cun
convenerat ut constituer
regem. Quod cum audisset

filius nabath qui erat in egypto
fugerat quippe illuc ante salomo-
nem statim reversus est. Vocave-
runtque eum et venit cum universo israel
et locuti sunt ad roboam dicentes.
Pater tuus durissimo iugo nos op-
pressit. Tu leviora impera patre tuo
qui nobis gravem imposuit servi-
tutem et parum de onere subleva
ut serviamus tibi. Qui ait post
tres dies revertimini ad me. Cumque
abisset populus inivit consilium cum senioribus
qui steterant coram patre eius salo-
mone dum adhuc viveret dicens.
Quid datis consilii ut respondeam populo?
Qui dixerunt ei. Si placueris populo
huic et leniveris eos verbis clementibus
servient tibi omni tempore. At ille
reliquit consilium senum et cum iu-
venibus tractare cepit qui cum eo
nutriti fuerant et erant in comitatu
illius. dixitque ad eos. Quid vobis
videtur respondere quid debeo populo
huic qui dixit michi. Subleva
iugum quod imposuit nobis
pater tuus. At illi responderunt ut iu-
venes et nutriti cum eo in deliciis
atque dixerunt. Sic loqueris populo qui
dixit tibi. Pater tuus aggravavit iu-
gum nostrum tu sublevam et sic respon-
debis eis. Minimus digitus meus
grossior est lumbis patris mei. Pater
meus imposuit vobis iugum grave
et ego pondus maius apponam. Pa-
ter meus cecidit vos flagellis et ego vero
cedam vos scorpionibus. Venit ergo
ieroboam et universus populus ad robo-
am die tercio sicut preceperat eis.
Responditque rex dura relicto consilio
seniorum. locutusque est iuxta iuvenum
voluntatem. Pater meus grave im-
posuit vobis iugum quod ego gra-
vius faciam. Pater meus cecidit
vos flagellis ego vero cedam vos
scorpionibus. Et non acquievit populi pre-
cibus. Erat enim voluntatis dei ut com-
pleretur sermo eius quem locutus
fuerat per manum ahie silonitis

ad ieroboam filium nabath. Populus
autem universus rege duriora dicente
sic locutus est ad eum. Non est pars
nobis in david neque hereditas in filio y-
sai. Revertere in tabernacula tua
israel. Tu autem pasce domum tuam da-
vid. Et abiit israel in tabernacula
sua. Super filios autem israel qui ha-
bitabant in civitatibus iuda regna-
vit roboam. ad huram qui preerat Misitque rex
tributis et lapidaverunt eum filii roboam
israel et mortuus est. Porro rex ro-
boam currum festinavit ascende-
re et fugit in ierusalem. Recessitque israel
a domo david usque in diem hanc.
Factum est autem cum audisset omnis
israel quod reversus esset ieroboam mi-
serunt et vocaverunt eum con-
gregato cetu et constituerunt
regem super omnem israel. nec secutus
est quisquam domum david preter
tribum iuda solam. XI

Venit autem roboam ierusalem
et convocavit universam domum
iuda et beniamin usque ad c. lxxx
milibus virorum electorum bellanci-
um ut dimicarent contra israel et conver-
terent ad se regnum suum. Factus
que est sermo domini ad semeiam
hominem dei dicens. Loquere ad ro-
boam filium salomonis regis
iuda et beniamin. Hec dicit dominus. Non
ascendetis neque pugnabitis contra
fratres vestros. Revertatur unusquisque
in domum suam quia mea hoc
gestum est voluntate. Qui cum
audissent sermonem domini re-
versi sunt nec perrexerunt contra regem
ieroboam. Habitavit autem roboam
in ierusalem. et edificavit civitates
muratas in iuda. Extruxitque
bethleem et etham et thecue. Beth-
sur quoque et socoth et odollam
nec non et geth et maresa et
ziph. sed et aduram et lachis et aze-
cha. Saraa quoque et haylon et
hebron que erant in iuda et benia-
min civitates munitissimas

Cumque clausisset eas muris po-
suit in eis principes ciborumque hor-
rea. hoc est olei et vini. Sed et in si-
gulis urbibus fecit armamentaria
scutorum et hastarum et firma-
vitque eas summa diligencia. et im-
peravit super iudam et beniamin.
Sacerdotes autem et levite qui erant
in universo israel venerunt ad eum
de cunctis sedibus suis. relinquentes
suburbana et possessiones suas et tran-
seuntes ad iudam et ierusalem. eo quod
abiecisset eos ieroboam et posteri
eius ne sacerdocio domini fungeren-
tur. Qui constituit sibi sacerdotes ex-
celsorum et demoniorum vitulorumque
quos fecerat. Sed et de cunctis
tribubus israel quicumque dederant cor
suum ut quererent dominum deum israel
venerunt in ierusalem ad immolan-
dum victimas suas coram do-
mino deo patrum suorum. Et robo-
raverunt regnum iuda et confir-
maverunt roboam filium salomonis
per tres annos. Ambulaverunt enim
in viis david et salomonis. annis tan-
tum tribus. Duxit autem roboam uxorem
malaoch filiam ierimuth filii
david. Abial quoque filiam heliab fi-
lii ysai. que peperit ei filios hye-
us et somoriam et zeren. post hanc
quoque accepit maacham filiam ab-
salon que peperit ei abyam et ethai
et ziza et salomith. Amavit autem
roboam maacham filiam absa-
lon super omnes uxores suas et con-
cubinas. Nam uxores xviii du-
xerat. Concubinas autem lx. et
genuit xx et viii filios et lx fili-
as. Constituit vero in capite a-
byam filium maacha ducem super
omnes fratres suos. Ipsum enim regem
facere cogitabat. quia sapiencior
fuit et potencior super omnes filios eius
et in cunctis finibus iuda et beniamin
et in universis civitatibus muratis
prebuitque eis escas plurimas
et multas habuit uxores. Cumque ro-
boratum fuisset regnum
et confortatum. dereliqu
domini. et omnis israel cum e

Anno autem — XII
quinto regni roboam
sesac rex egipti in ierusalem
caverunt domino cum mill
ribus et lx milibus equitum
rat numerus vulgi quod ve
eo ex egipto libies scilicet. trog
et ethiopes. Cepitque civ
munitissimas in iuda. et ven
ad ierusalem. Semeias autem
ingressus est ad roboam et
iuda qui congregati fuerant
salem fugientes sesach. d
eos. Hec dicit dominus vos r
me. et ego reliqui vos in
sesach. Consternatique prin
et rex dixerunt. Iustus est
Cumque vidisset dominus
ti essent. factus est sermo d
ad semeiam dicens. Quia
sunt non disperdam eos
eis paululum et non stillabit
super ierusalem per manum sesach
tamen servient ei ut sciant
ciam servitutis mee. et
regni terrarum. Recessit
sach rex egipti ab ierusalem
thesauris domus domini et
Omniaque secum tulit. et cl
aureos quos fecerat salom
bus fecit rex eneos et trad
principibus scutariorum qu
diebant vestibulum palat
introiret rex domum domini
bant scutarii et tollebant
iterumque referebant eos ad ar
um suum. Verumtamen quia hu
miliati sunt aversa est ab
domini nec deleti sunt penit
quidem et in iuda inventa
opera bona. Confortatus est
boam in ierusalem atque regnavit
autem unius anni erat cu
nare cepisset et xvii reg
in ierusalem urbem quam el

domini ut confirmaret nomen
suum ibi de cunctis tribubus israel
nomen quoque matris eius naama a-
mmanitis. Fecitque malum et non
preparavit cor suum ut quereret do-
minum. Opera vero roboam prima et
novissima scripta sunt in libris
semeie prophete et addo videntis
et diligenter exposita. Pugna-
veruntque adversum se roboam
et ieroboam cunctis diebus. Dormivit-
que roboam cum patribus suis et se-
pultus est in civitate david et reg-
navit abia filius eius pro eo.

XIII

Anno octavodecimo
regis ieroboam regnavit
abia super iudam. Tri-
bus annis regnavit in ierusa-
lem. Nomenque matris eius mi-
chaia filia urihel de gabaa. Et e-
rat bellum inter abiam et ierobo-
am. Cumque iniisset abia certamen
et haberet bellicosissimos viros et e-
lectorum quadringenta milia
ieroboam struxit e contra aciem
octingenta milibus virorum qui
et ipsi electi erant et ad bella fortis-
simi. Stetit ergo abia super montem
semeron qui erat in effraim et ait
Audi ieroboam et omnis israel. Num
ignoratis quod dominus deus israel
dederit david regnum super israel
in sempiternum et filiis eius in pac-
tum salis. Et surrexit ieroboam filius
nabath servus salomonis filii da-
vid et rebellavit contra dominum
suum. Congregatique sunt ad eum
viri vanissimi et filii belial et preva-
luerunt contra roboam filium sa-
lomonis. Porro roboam erat rudis
et corde pavido nec potuit resistere
eis. Nunc ergo vos dicitis quod resistere
possitis regno domini quod possidet per
filios david. Habetisque grandem
multitudinem atque vitulos
aureos quos fecit vobis ieroboam
in deos. Et eiecistis sacerdotes domi-
ni filios aaron atque levitas et fecistis
vobis sacerdotes sicut omnes populi
terrarum. Quicumque venerit et ini-
tiaverit manum suam in tauro de bobus
et in arietibus septem fit sacerdos eorum qui
non sunt dii. Noster autem deus est
quem non relinquimus. Sacerdotesque
qui ministrant domino de filiis aaron
et levite sunt in ordine suo. Holocau-
sta quoque offerunt domino per
singulos dies mane et vespere et thy-
miama iuxta legis precepta confec-
tum et proponuntur panes in mensa
mundissima. Estque apud nos can-
delabrum aureum et lucerna eius
ut accendatur semper ad vesperam.
Nos quippe custodimus precepta
dei nostri quem vos reliquistis. Ergo
in exercitu nostro dux deus est et sacer-
dotes eius qui clangunt tubis
et resonant contra vos. Filii israel noli-
te pugnare contra dominum de-
um patrum vestrorum quia non vobis
expedit. Hec illo loquente ierobo-
am retro moliebatur insidias. Cum-
que ex adverso hostium staret ignoran-
tem iudam suo ambiebat exercitu. Re-
spiciensque iudas vidit instare bellum
ex adverso et post tergum et clamavit
ad dominum. Ac sacerdotes tubis
canere ceperunt omnesque viri iu-
da vociferati sunt. Et ecce illis vo-
ciferantibus perterruit deus ierobo-
am et omnem israel qui stabat ex ad-
verso iuda et abie. Fugeruntque filii israel iu-
dam et tradidit eos deus in ma-
nus eorum. Percussit ergo eos abia et populus eius
plaga magna et corruerunt vul-
nerati ex israel quingenta milia virorum for-
tium. Humiliatique sunt filii israel
in tempore illo et vehementissime
confortati filii iuda eo quod sperassent
in domino deo patrum suorum. Per-
secutus est autem abia fugientem
ieroboam et cepit civitates eius be-
thel et filias eius et iesana cum fi-
liabus suis ephron quoque et filias eius
nec valuit ultra resistere ierobo-
am in diebus abie quem percussit

sit dominus et mortuus est. Igitur
confortato Abia imperio suo accepit
uxores xiiii. procreavit xx et duos
filios et xvi filias. Reliqua sermonum
Abia viarumque et operum eius scripta
sunt diligentissime in libro prophete
Addo.

XIIII

Dormivit autem Abya cum patribus
suis et sepelierunt eum in civitate
David. Regnavitque Asa filius
eius pro eo in cuius diebus quie-
vit terra decem annis. Fecit autem Asa
quod bonum et placitum erat in conspec-
tu dei sui et subvertit altaria peregri-
ni cultus et excelsa et confregit statu-
as lucosque succidit ac precepit Iude
ut quereret dominum deum patrum
suorum et faceret legem et universa man-
data. Et abstulit de cunctis urbibus
Iuda aras et phana et regnavit in
pace. Edificavit quoque urbes muni-
tas in Iuda quia quietus erat et
nulla temporibus eius bella surrex-
erant pacem domino largiente.
Dixit autem Iude: Edificemus ci-
vitates istas et vallemus muris et
roboremus turribus et portis et seris
donec a bellis quieta sunt omnia eo
quod quesierimus dominum deum pa-
trum nostrorum et dederit nobis pacem
per gyrum. Edificaverunt igitur et nullum in
extruendo impedimentum fuit. Ha-
buit autem Aza in exercitu suo portan-
tium scuta et hastas de Iuda ccc milia.
De Beniamin vero scutariorum et sa-
gittariorum cc lxxx milia. Omnes isti vi-
ri fortissimi. Egressus est autem contra
eos Zara Ethiops cum exercitu suo
decies centena milia et curribus ccc
et venit usque Maresa. Porro Asa perrexit
obviam ei et instruxit aciem ad bel-
lum in valle Sephata que est iuxta
Maresa et invocavit dominum
deum et ait: Domine non est a-
pud te ulla distantia utrum in
paucis auxilieris an in pluribus. Adiu-
va nos domine deus noster. In te enim et
in tuo nomine habentes fiduciam

venimus contra hanc m
nem. Domine deus no
prevaleat contra te ho
ruit itaque dominus Ethi
ram Asa et Iuda. Fugerun
pes et persecutus est eos
pulus qui erat cum eo
et ruerunt Ethiopes usque
cionem quia domino ce
sunt et exercitu illius p
Tulerunt igitur spolia mult
serunt omnes civitates
tum Gerare. Grandis q
cunctos invaserat terror et d
bes et multam predam
Sed et caulas ovium destr
runt pecorum infinitam
dinem et camelorum rev
in Ierusalem.

X

Azarias autem filius O
facto in se spiritu dei egr
in occursum Asa et dixit e
me Asa et omnis Iuda et
Dominus vobiscum quia
cum eo. Si quesieritis eum
eum. Si autem dereliqueri
derelinquet vos. Transib
dies multi in Israel absque
absque sacerdote et absque
absque lege. Cumque reversi f
angustia sua clamaverint
virum deum Israel et quesieri
et reperient eum. In tempore
erit pax egredienti et ingredi
enti sed terrores undique in
habitatoribus terrarum. Pug
enim gens contra gentem
tas contra civitatem quia
turbabit eos in omni ang
Vos ergo confortamini et non dissolvantur
et manus vestre. Erit enim merces operi vestro. Quod cum
Asa verba et prophetiam
filii Obed prophete con
est et abstulit ydola de om
Iuda et Beniamin et ex ur
ceperat montis Effraim
cavit altare domini quod erat
ticum domus domini

que universum Iudam et Benia-
min et advenas cum eis de Ephraim et
de Manasse et de Simeon. Plures enim
confugerant ad eum ex Israel, vi-
dentes quod Dominus Deus illius esset cum eo.
Cumque venissent in Ierusalem mense tercio,
anno quintodecimo regni Asa, immolaverunt
Domino in die illa de manubiis et prae-
da quam adduxerant, boves septingentos et a-
rietes septem milia. Et intravit ex more
ad corroborandum foedus, ut quaererent
Dominum Deum patrum suorum in toto cor-
de et in tota anima sua. Si quis autem
non quaesierit, inquit, Dominum Deum Israel, mo-
riatur, a minimo usque ad ma-
ximum, a viro usque ad mulie-
rem. Iuraveruntque Domino voce
magna in iubilo et in clangore
tubae et in sonitu bucinarum. Omnes
qui erant in Iuda cum execrati-
one; in omni enim corde suo iura-
verunt, et in tota voluntate quaesierunt
eum, et invenerunt. Praestititque eis
Dominus requiem per circuitum.
Sed et Maacham matrem Asa regis
ex augusto deposuit imperio, eo
quod fecisset in luco simulacrum
Priapi; quod omne contrivit, et in frus-
ta comminuens combussit in torrente
Cedron. Excelsa autem derelicta sunt
in Israel; attamen cor Asa erat perfectum
cunctis diebus eius. Eaque voverat
pater suus et ipse, intulit in domum
Domini argentum et aurum vasorum-
que diversam supellectilem. Bellum
vero non fuit usque ad tricesimum quintum annum
regni Asa.

XVI

Anno autem tricesimo sexto regni eius
ascendit Baasa rex Israel in Iudam,
et muro circumdabat Rama, ut nul-
lus tute posset ingredi de regno Asa.
Protulit ergo Asa argentum et aurum
de thesauris domus Domini et de thesauris
regiis, misitque ad Benadad regem
Syriae, qui habitabat in Damasco, dicens:
Foedus inter me et te est, pater quoque
meus et pater tuus habuere concordiam;
quam ob rem misi tibi argentum
et aurum, ut rupto foedere quod
habes cum rege Israel, facias eum a me
recedere. Quo comperto Benadad mi-
sit principes exercituum suorum ad ur-
bes Israel, qui percusserunt Ahion
et Dan et Abelmaim, et universas ur-
bes muratas Nephtalim. Quod cum
audisset Baasa, desiit aedificare
Rama, et intermisit opus suum. Porro
rex Asa assumpsit universum Iudam,
et tulerunt lapides de Rama et
ligna quae aedificationi praeparaverat
Baasa, aedificavitque ex eis Gabaa
et Maspha. In tempore illo venit Anani
propheta ad Asa regem Iuda, et dixit ei:
Quia habuisti fiduciam in rege Sy-
riae, regis exercitus de manu tua. Non- 2 et non in Domino Deo tuo, ideo evasit Syriae
ne Aethiopes et Libyes multo plures
erant quadrigis et equitibus et mul-
titudine nimia? Quos cum Domino
credidisses, tradidit in manu tua.
Oculi enim Domini contemplantur
universam terram, et praebent fortitudi-
nem his qui corde perfecto cre-
dunt in eum. Stulte igitur egisti,
et propter hoc ex praesenti tempore adver-
sum te bella consurgent. Iratusque est
Asa adversus videntem, et iussit eum
mitti in nervum; valde quippe super
hoc fuit dominus indignatus,
et interfecit de populo in eo tempore
illo plurimos. Opera autem Asa pri-
ma et novissima scripta sunt in
libro regum Iuda et Israel. Aegrotavit
etiam Asa anno tricesimo nono regni sui
dolore pedum vehementissimo, et nec
in infirmitate sua quaesivit Dominum, sed ma-
gis in medicorum arte confisus est.
Dormivitque cum patribus suis, et
mortuus est anno quadragesimo primo regni sui.
Et sepelierunt eum in sepulchro
suo quod foderat sibi in civitate David,
posueruntque eum super lectum suum ple-
num aromatibus et unguentis meretri-
ciis, quae erant pigmentariorum arte con-
fecta, et combusserunt super eum ambi-
tione nimia.

XVII

Regnavit autem Iosaphat filius

Rex in Domino Deo tuo, ideo evasit 2
Syriae

XVI XVII

x Et non in Domino Deo tuo, ideo evasit

eius pro eo, et invaluit contra israhel.
Constituitque militum numeros
in cunctis urbibus iuda que erant
vallate muris. Presidiaque dispo-
suit in terra iuda, et in civitatibus
effraym quas ceperat asa pater
eius. Et fuit dominus cum iosa-
phat quia ambulavit in viis
david patris sui primis, et non spera-
vit in baalim, sed in domino deo d-
patris sui, et perrexit in preceptis il-
lius, et non iuxta peccata israhel. Confir-
mavitque dominus regnum in manu
eius, et dedit omnis iuda munera
iosaphat. Facteque sunt ei infini-
te divitie et multa gloria. Cumque
sumpsisset cor eius audaciam
propter vias domini, etiam excelsa et lucos
de iuda abstulit. Tercio autem regni
anno regni sui, misit de princi-
pibus suis benadab et abdiam et zacha-
riam et nathanael et micheam,
ut docerent in civitatibus iuda, et
cum eis levitas semeiam et
nathaniam et zabadiam, asahel
quoque et semiramoth et ionathan
adoniamque et tobiam et tobadoni-
am levitas, et cum eis elisama
et ioram sacerdotes. Docebantque
populum in iuda habentes librum legis
domini, et circuibant cunctas ur-
bes iuda, atque erudiebant po-
pulum. Itaque factus est pavor domini
super omnia regna terrarum que erant
per gyrum iuda, nec audebant
bellare contra iosaphat. Sed et philis-
tei iosaphat munera deferebant
et vectigal argenti. Arabes quoque
adducebant pecora, arietum
vii milia et dcc, et hircos totidem.
Crevit quoque iosaphat et mag-
nificatus est usque in sublime, et
edificavit in iuda domos ad instar
turrium, urbesque muratas. Et mul-
ta opera paravit in urbibus iuda.
Viri quoque bellatores et robusti
erant in ierusalem, quorum iste est nu-
merus per domos et familias singulorum.

In iuda principes ex
dux et cum eo robusti
post hunc iohanan p
eo cc lxxx milia. Post istu
amasias filius zechri conse
tum eo cc milia. Hunc
hunc sequebatur robus
eliada et cum eo tenenti
um cc milia. Post istum
cum eo c lxxx milia exp
liti. Hii omnes erant ad
exceptis aliis quos in
ratis posuerat in uni
ergo iosaphat dives.

Fuit ergo iosaphat di
ves multum et af
iunctus est achab. Desc
post annos ad eum in
cuius adventum ma
achab arietes et boves pl
et populo qui venerat c
suasitque illi ut ascen
galaad. Dixitque achab
iosaphat regem iuda
in ramoth galaad. Cu
dit: Ut ego et tu, sicut
sic et populus meus, tecum
in bello. Dixitque iosaph
gem israhel: Consule ob
oraculum sermonem domi
Congregavit igitur rex
cccc viros et dixit ad eos
galaad ad bellandum ire
an quiescere? At illi: Asc
inquiunt et tradet deus in ma
Dixitque iosaphat: Num
hic est propheta domini, ut
requiramus? Et ait rex
saphat: Est vir unus a
quo possumus querere domini volunta
odi eum, quia non prophe
bonum sed malum omni tempore
micheas filius iemla
Dixitque ei iosaphat:
rex hoc modo. Vocavit
unum de eunuchis et dixit
cito micheam filium ie
rex israhel et iosaphat rex

sedebant in solio suo vestiti cultu
regio. Sedebant autem in area iuxta
portam Samarie, omnesque prophe
te vaticinabantur coram eis. Sede
chias vero filius Chanaane fecit
sibi cornua ferrea et ait: Hec dicit dominus:
His ventilabis Syriam donec deleas
eam. Omnesque prophete vaticinabantur
similiter, atque dicebant: Ascende in Ra
moth Galaad et prosperaberis, et tradet
eos dominus in manum regis. Nuncius
autem qui ierat ad vocandum Miche
am ait illi: Ecce verba omnium prophetarum
uno ore bona annunciant regi. Queso
ergo te ut et sermo tuus ab eis non
discordet, loquarisque prospera. Cui Miche
as respondit: Vivit dominus, quia quodcumque
dixerit deus meus, hoc loquar. Ve
nit ergo ad regem. Cui rex ait:
Michea, ire debemus in Ramoth
Galaad ad bellandum, an quiescere?
Cui ille respondit: Ascendite. Cuncta enim
prospera evenient, et tradentur hostes
in manus vestras. Dixitque rex: Iterum
atque iterum adiuro te ut non loquaris
mihi nisi quod verum est in nomine domini.
At ille ait: Vidi universum Israel disper
sum in montibus sicut oves absque
pastore. Et dixit dominus: Non habent isti do
minos. Revertatur unusquisque in
domum suam in pace. Et ait rex Israel
ad Iosaphat: Nonne dixi tibi quod non
prophetaret iste michi quicquam boni
sed ea que mala sunt? At ille: Idcirco,
ait, audite verbum domini. Vidi dominum se
dentem in solio suo, et omnem exercitum
celi assistentem ei a dextris et a sinistris.
Et dixit dominus: Quis decipiet A
chab regem Israel, ut ascendat et
corruat in Ramoth Galaad? Cumque
diceret unus hoc modo et alter alio,
processit spiritus et stetit coram domino et
ait: Ego decipiam eum. Cui dominus: In
quo inquit decipies? At ille respondit:
Egrediar et ero spiritus mendax in ore omnium
prophetarum eius. Dixitque dominus: Decipies
et prevalebis. Egredere et fac ita. Nunc
igitur ecce dedit dominus spiritum mendacii in
ore omnium prophetarum tuorum, et dominus locutus
est de te mala. Accessit autem Sede
chias filius Chanaane et percussit Mi
chee maxillam et ait: Per quam viam
transivit spiritus domini a me ut loque
retur tibi? Dixitque Micheas: Tu
ipse videbis in illo die quando ingressus fue
ris cubiculum de cubiculo ut abscon
daris. Precepit autem rex Israel di
cens: Tollite Micheam et ducite eum
ad Amon principem civitatis et ad
Ioas filium Amalech, et dicetis: Hec
dicit rex: Mittite hunc in carcerem
et date ei panis modicum et aque pa
xillum donec revertar in pace. Dixit-
que Micheas: Si reversus fueris in pace,
non est dominus locutus in me.
Et ait: Audite omnes populi. Igitur ascen
derunt rex Israel et Iosaphat rex Iuda
in Ramoth Galaad. Dixitque rex Israel
ad Iosaphat: Mutabo habitum et sic ad
pugnam vadam. Tu autem induere
vestibus tuis. Mutatoque rex Israel
habitu venit ad bellum. Rex autem Syrie
preceperat ducibus equitatus sui
dicens: Ne pugnetis contra minimum
aut contra maximum, nisi contra
solum regem Israel. Itaque cum vidissent
principes equitatus Iosaphat di
xerunt: Rex Israel est iste. Et circum
dederunt eum dimicantes. At ille
clamavit ad dominum, et auxiliatus
est ei, atque avertit eos ab illo. Cum
enim vidissent duces equitatus
quod non esset rex Israel, reliquerunt eum.
Accidit autem ut unus e populo in incer
tum sagittam iaceret, et percuteret
regem Israel inter cervicem et scapu
las. At ille aurige suo ait: Conver
te manum tuam et duc me de acie,
quia vulneratus sum. Et finita est
pugna in die illa. Porro rex Israel sta
bat in curru suo contra Syros usque
ad vesperum, et mortuus est occi
dente sole.

XIX

Reversus est autem Iosaphat rex
Iuda in domum suam pacifice
in Ierusalem. Cui occurrit Iehu filius

XIX

anani videns, et ait ad eum: Im-
pio prebes auxilium, et his qui oderunt
Dominum amicitia iungeris, et
idcirco quidem Domini merebaris;
sed bona opera inventa sunt in te,
eo quod abstuleris lucos de terra Iuda,
et preparaveris cor tuum ut require-
res Dominum Deum patrum tuorum. Habitavit
ergo Iosaphat in Ierusalem. Rursumque
egressus est ad populum de Bersabee usque
ad montem Effraym, et revocavit
eos ad Dominum Deum patrum suorum. Consti-
tuitque iudices terre in cunctis civi-
tatibus Iuda munitis per singula
loca. Et precipiens iudicibus: Videte,
inquit, quid faciatis; non enim hominis
exercetis iudicium, sed Domini; et quod-
cumque iudicaveritis, in vos redundabit.
Sit timor Domini vobiscum, et
cum diligentia cuncta facite;
non est enim apud Dominum Deum nostrum
iniquitas, nec personarum acceptio,
nec cupido munerum. In Ierusalem
enim Iosaphat constituit Levitas
et sacerdotes et principes familiarum
ex Israel, ut iudicium et causam Domini
iudicarent habitatoribus eius. Pre-
cepitque eis dicens: Sic agetis in ti-
more Domini fideliter et corde perfec-
to. Omnem causam que venerit ad vos
fratrum vestrorum qui habitant in urbibus
suis, inter cognationem et cognacio-
nem, ubicumque questio est de lege, de man-
dato, de cerimoniis, de iustifica-
tionibus, ostendite eis, ut non pec-
cent in Dominum, et ne veniat ira
super vos et super fratres vestros. Sic ergo a-
gentes non peccabitis. Amarias
autem sacerdos et pontifex vester in his
que ad Dominum pertinent presidebit.
Porro Zabadias filius Hismael
qui est dux in domo Iuda super
ea opera erit que ad regis officium per-
tinent. Habetis et magistros Levitas
coram vobis. Confortamini et agite
diligenter, et erit Dominus vobiscum in bonis.

XX

Post hec con-
gregati sunt filii Moab et
filii Ammon, et cum eis de Idu-
ad Iosaphat ut pugnarent.
Veneruntque nuntii et indicaverunt Io-
saphat dicentes: Venit contra te mul-
titudo magna de his locis que trans ma-
re sunt, et de Syria; et ecce con-
sistunt in Asasonthamar, que est Engad-
di. Iosaphat autem timore perter-
ritus totum se contulit ad rogandum Do-
minum, et predicavit ieiunium univer-
so Iuda. Congregatusque est Iuda ad
precandum Dominum; sed et omnes de ur-
bibus suis venerunt ad obsecran-
dum eum. Cumque stetisset Iosaphat in
medio cetu Iuda et Ierusalem in domo
Domini ante atrium novum, ait: Do-
mine Deus patrum nostrorum, tu es Deus in
celo, et dominaris cunctis regnis
gentium. In manu tua est fortitudo
et potentia, nec quisquam tibi potest re-
sistere. Nonne tu Deus noster inter-
deus omnes habitatores ter-
ram populo tuo Israel, et dedisti eam
semini Abraham amici tui
in sempiternum? Habitaveruntque
et extruxerunt in illa sanctuarium
nomini tuo, dicentes: Si irruerint super nos ma-
la, gladius iudicii, pestilentia et
fames, coram domo hac stabimus
in conspectu tuo, in qua invo-
catum est nomen tuum, et clamabimus
ad te in tribulationibus nostris, et ex-
audies nos, salvosque facies.
Nunc igitur ecce filii Ammon et
Moab et mons Seyr, per quos non
filiis Israel ut transirent quando egre-
diebantur de Egypto, sed decli-
naverunt ab eis, et non interfe-
cerunt illos, e contrario agunt, ut eiciant nos
de possessione quam tradidisti nobis.
Deus noster, ergo non iudicabis eos? In nobis
quidem non est tanta fortitudo
ut possimus huic multitudini
resistere, que irruit super nos. Sed cum ig-
noremus quid agere debeamus,
hoc solum habemus residui, ut ocu-
los nostros dirigamus ad te. Omnis vero
Iuda stabat coram Domino

paruulis et liberis suis. Erat autem
iaziel filius zacharie. filii ba
naie filii hieihel. filii mathanie
leuites de filiis asaph super quem
factus est sermo domini in medio
turbe et ait. Attendite omnis iuda
et qui habitatis in ierusalem. et tu rex io
saphat. Hec dicit dominus uobis. No
lite timere. Ne paueatis hanc mul
titudinem. Non est enim pugna
uestra sed dei. Cras descendetis contra
eos. ascensuri enim sunt per cliuum
nomine sis. et inuenietis illos in
summitate torrentis qui est contra
solitudinem ieruhel. Non enim eritis
uos qui dimicabitis. sed tantum
confidenter state. et uidebitis auxilium
domini super uos. o iuda et
ierusalem. nolite timere nec paueatis.
cras egrediemini contra eos
et dominus erit uobiscum. Iosaphat
ergo et iuda et omnes habitatores ierusalem
ceciderunt proni in terram coram do
mino. et adorauerunt eum. Porro leuite
de filiis caath. et de filiis chore lau
dabant dominum deum israel uoce magna
in excelsum. Cumque mane sur
rexissent. egressi sunt per desertum
thecue. profectisque eis stans iosa
phat in medio eorum dixit. Audite
me iuda. et omnes habitatores ierusalem.
Credite in domino deo uestro. et securi
eritis. credite prophetis eius. et cuncta
euenient prospera. Deditque consilium
populo. et statuit cantores domini
ut laudarent dominum in turmis su
is. et antecederent exercitum ac uoce
consona dicerent. Confitemini
domino quoniam bonus. quoniam in seculum misericordia
eius. Cumque cepissent laudes
canere. uertit dominus insidias eorum
in semet ipsos filiorum scilicet amon et moab
et montis seir qui egressi fue
rant ut pugnarent contra iudam. et percussi
sunt. Nam filii amon et mo
ab consurrexerunt aduersum habitatores
montis seir ut interficerent et
delerent eos. Cumque hoc opere

perpetrassent in uicem ipsi uersi in mutu
os concidere uulneribus. Porro iudas cum
uenisset ad speluncam que respi
cit solitudinem uidit procul omnem
late regionem plenam cadaueri
bus. nec superesse quemquam qui necem
potuisset euadere. Venit ergo iosaphat
et omnis populus cum eo. ad detrahen
da spolia mortuorum. Inueneruntque in
ter cadauera uariam supellectilem
uestes quoque et uasa preciosissima
et diripuerunt. ita ut omnia por
tare non possent. nec per tres di
es spolia auferre pre prede mag
nitudine. Die autem quarta congre
gati sunt in ualle benedictionis.
etenim quoniam illic benedixerant domi
num. uocauerunt locum illum uallem
benedictionis. usque in presentem
diem. Reuersusque est omnis uir iuda
et habitatores ierusalem. et iosaphat ante
eos in ierusalem cum leticia magna
eo quod dedisset eis dominus gaudium
de inimicis suis. Ingressique sunt
in ierusalem cum psalteriis et citharis
et tubis in domum domini. Irruit autem
pauor domini super uniuersa reg
na terrarum. cum audissent quod
pugnasset dominus contra inimicos
israel. Quieuitque regnum iosaphat
et prebuit ei dominus pacem per
circuitum. Regnauit igitur iosaphat
super iudam. Et erat .xxx.v. annorum
cum regnare cepisset. xx. autem
et .v. annis regnauit in ierusalem. No
men matris eius azuba filia sal
lachi. Et ambulauit in uia patris
sui asa. nec declinauit ab ea faci
ens que placita erant coram domino.
Verumptamen excelsa non abstulit. Adhuc
populus non direxerat cor suum ad do
minum deum patrum suorum. Reliqua
autem gestorum iosaphat priorum et
nouissimorum scripta sunt in libris
hieu filii anani. que digessit in
libro regum israel. Post hec inita
micicias iosaphat rex iude cum
ochozia rege israel cuius opera fu

erant pessima. et particeps fu-
it ut facerent naves que irent in thar-
sis. feceruntque classem in asion-
gaber. Prophetavit autem eliezer
filius dodau de maresa ad iosa-
phat dicens. Quia habuisti fedus cum
ochozia. percussit dominus opera
tua. contriteque sunt naves nec potu-
erunt ire in tharsis. XXI

Dormivit autem iosaphat cum
patribus suis. et sepultus est cum
eis in civitate david. regnavitque
ioram filius eius pro eo. Qui
habuit fratres filios iosaphat. azari-
am. et iahiel. et zachariam. aza-
riam. et michael. et saphatiam.
Omnes hii filii iosaphat regis iuda.
Deditque eis pater suus multa munera
auri. et argenti. et pensationes cum
civitatibus munitissimis in iuda.
Regnum autem tradidit ioram. eo
quod esset primogenitus. Surrexit
autem ioram super regnum patris sui.
Cumque se confirmasset. occidit
omnes fratres suos gladio. et
quosdam de principibus iuda. xxx-
ii. annorum erat ioram cum reg-
nare cepisset. et viii. annis reg-
navit in ierusalem. Ambulavitque in
viis regum israel sicut egerat
domus achab. Filia quippe achab
erat uxor eius. et fecit malum in con-
spectu domini. Noluit autem dominus
disperdere domum david propter pactum quod
inierat cum eo. et quia promiserat
ut daret illi lucernam et filiis
eius omni tempore. In diebus illis rebella-
vit edom ne esset subditus iude. et
constituit sibi regem. Cumque transis-
set ioram cum principibus su-
is. et cuncto equitatu qui erat
secum. surrexit nocte et percussit
edom qui se circumdederat. et omnes du-
ces equitatus eius. Attamen rebella-
vit edom ne esset sub dicione iu-
de usque ad hanc diem. Eo tempore et
lobna recessit ne esset sub manu
illius. Dereliquerat enim dominum deum

patrum suorum. Insuper et excel
catus est in urbibus iuda
ri fecit habitatores ierusa
cari iudam. Allate sunt
ei littere ab helia prophe
scripte in quibus erat. Hec dicit
dominus deus david patris tui. Qui
lasti in viis iosaphat patris
in viis asa regis iuda. sed
viam regum israel. et forni
iudam. et habitatores ieru
tus fornicationem domus
super et fratres tuos. et domum pa
meliores te occidisti. Ecce
cutiet te plaga magna cum
et filiis et uxoribus tuis et
tua. Quando egrotabis p
quore uteri donec egredian
lia tua paulatim per sing
es. Suscitavit ergo domin
spiritum philistinorum. et a
confines sunt ethiopibus
in terram iuda. et vastav
diripueruntque cunct
que inventa est in domo reg
et filios eius et uxores. ne
sit ei filius nisi ioacha
nor natu erat. Et super h
sit eum dominus alvi
insanabili. Cumque diei
dies. et temporum spatia vo
duorum annorum. expletus
et sic longa consumptus
ita ut egereret etiam viscera eius
quore pariter. et vita caru
que est in infirmitate pess
fecit ei populus secundum mor
tionis exequias. sicut fe
ioribus eius. xxx. duorum an
cum regnare cepisset. et
regnavit in ierusalem. Am
que non recte. et sepelierunt
tate david. verumtamen non in
regum. XXII

Constituerunt autem ha
ierusalem ochoziam fi
minimum regem pro eo. Om
iores natu qui ante eum

fecerunt latrones arabum cum ir
ruerant in castra. regnavitque ocho
zias filius ioram regis iuda. xl. du
orum annorum erat ochozias cum
regnare cepisset et uno anno regna
vit in ierusalem. et nomen matris
eius athalia filia amri. sed et ipse ingres
sus est per vias domus achab. mater
enim eius impulit eum ut impie
ageret. fecit igitur malum in conspec
tu domini sicut domus achab. ipsi e
nim fuerunt eius consiliarii post
mortem patris sui in interitum eius.
ambulavitque in consiliis eorum et per
rexit cum ioram filio achab re
ge israel in bellum contra azael rege
syrie in ramoth galaad. vulneraverunt
que syri ioram. qui reversus est
ut curaretur in iezrahel. multas enim plagas accepe
rat in supradicto certamine. igitur
ochozias filius ioram rex iuda de
scendit ut visitaret ioram filium
achab in iezrahel egrotantem. Volun
tas quippe fuit dei adversum ochoziam
ut veniret ad ioram et cum veni
sset et egrederetur cum eo ad
versus iehu filium namsi quem
unxit dominus ut deleret domum ach
ab. Cum ergo everteret iehu dom
um achab invenit principes iu
da et filios fratrum ochozie qui mi
nistrabant ei et interfecit illos. ip
sum quoque perquirens ochoziam com
prehendit latentem in samaria
adductumque ad se occidit. et sepelie
runt eum eo quod esset filius iosaph
at qui quesierat dominum in to
to corde suo. nec erat ultra spes aliq
ua ut de stirpe aliquis regnaret otho
zie. Siquidem athalia mater eius
videns quod mortuus esset filius
suus surrexit et interfecit omnem
stirpem regiam domus ioram. Por
ro iosabeth filia regis tulit ioas fi
lium ochozie et furata est eum de
medio filiorum regis cum interfi
cerentur. absconditque eum cum
nutrice sua in cubiculo lectulorum.
iosabeth autem que absconderat
eum erat filia regis ioram uxor
ioiade pontificis soror ochozie. et id
circo non interfecit eum athalia. fu
it ergo cum eis absconditus in domo dei
sex annis quibus regnavit atha
lia super terram.

XXIII

Anno autem septimo confortatus
ioiada assumpsit centuriones
azariam videlicet filium ieroham
et ysmael filium iohanan. a
zariam quoque filium obeth et ma
asiam filium adaie. et elizaphath
filium zechri. et iniit cum eis consi
lium et fedus. Qui circumeuntes iudam
congregaverunt levitas de cunctis urbi
bus iuda et principes familiarum is
rael. veneruntque in ierusalem. Ini
it ergo omnis multitudo pactum in
domo domini cum rege. Dixitque ad
eos ioiada. Ecce filius regis regnabit
sicut locutus est dominus super fili
os david. Iste est ergo sermo quem fa
cietis. Tertia pars vestrum qui veniunt
ad sabbatum sacerdotum et levita
rum et ianitorum erit in portis. ter
tia vero pars ad domum regis. et ter
tia ad portam que appellatur funda
menti. omne vero reliquum vulgus
sit in atriis domus domini. nec quis
quam alius ingrediatur domum do
mini nisi sacerdotes et qui minis
trant de levitis. Ipsi tantummodo
ingrediantur qui sanctificati sunt. et
omne reliquum vulgus observet
custodias domini. Levite autem cir
cumdent regem habentes singu
li arma sua. et si quis alius ingressus
fuerit templum interficiatur. Sint
que cum rege et intrante et egredien
te. Fecerunt ergo levite et universus iuda
iuxta omnia que preceperat io
iada pontifex. et assumpserunt sin
guli viros qui sub se erant et veni
ebant per ordinem sabbati cum
his qui impleverant sabbatum et
egressuri erant. Siquidem ioia

da pontifex non dimiserat abire
turmas que sibi per singulas ebdomo
das succedere consueverant. Dedit
que ioiada sacerdos centurionibus
lanceas clipeosque et peltas et peltas re
gis david quas consecraverat in do
mo domini. Constituitque omnem popu
lum tenentium pugiones a parte
templi dextra usque ad partem tem
pli sinistram coram altari in tem
plo per circuitum regis. Et eduxe
runt filium regis et imposuerunt ei
diadema dederuntque in manu eius
tenendam legem et constituerunt eum
regem. Unxitque eum ioiada pon
tifex et filii eius. Inprecati sunt at
que dixerunt vivat rex. Quod cum audis
set athalia vocem scilicet currentium
atque laudantium regem ingressa
est ad populum in templum domi
ni. Cumque vidisset regem stantem in
super gradum in introitu et principes
turmasque circa eum omnemque po
pulum terre gaudentem atque clan
gentem tubis et diversi generis organis
concinentem vocemque laudantium
scidit vestimenta sua et ait: Insidie.
Insidie. Egressus autem ioiada pon
tifex ad centuriones et principes exer
citus dixit illis: Educite illam extra
septa templi foras et interficiatur
gladio. Precepitque sacerdos ne oc
cideretur in domo domini. Et impo
suerunt cervicibus eius manus. Cum
que intrasset portam equorum domus
regis interfecerunt eam ibi. Pepi
git autem ioiada fedus inter se u
niversumque populum et regem ut esset
populus domini. Itaque ingressus
est omnis populus domum baal et
destruxerunt eam et altaria ac si
mulacra illius confregerunt.
Mathan sacerdotem baal inter
fecerunt ante aras. Constituit
ioiada prepositos in domo domini et
sub manibus sacerdotum et levi
tarum quos distribuit david in
domo domini ut offerrent olocau

sta in domo domini
est in libro moysi in ga
ticis iuxta dispositionem da
tuit quoque ianitores
domini ut ingrederetur
dus in omni re. Assump
turiones et fortissimos
cipes populi et omne
et fecerunt descendere
mo domini et introire
porte superioris in do
collocaverunt eum in
Letatusque est omnis p
bs quievit. Porro athal
ta est gladio.

Septem annorum erat
regnare cepisset et
gnavit in ierusalem
eius sebia de bersabee
ctumque coram domino
ebus ioiade sacerdotis
ei ioiada uxores duas
uit filios et filias. Post
ioas ut instauraret domu
gregavitque sacerdotes
dixit eis: Egredimini
iuda et colligite de uni
cuniam ad sarta tecta
dei vestri per singulos an
nato hoc facitote. Por
gligentius. Vocavitque
principem et dixit ei
fuit tibi cure ut cogeres
ferre de iuda et ierusalem
am que constituta est a
vo domini ut inferret
multitudo israhel in tabe
stimonii. Athalia enim
et destruxerant domum domini
que sanctificata fuerant te
navant prophanis baalim
et fecerunt archam posuer
portam domus domini forinsecus
est in iuda et ierusalem
singuli pretium domino
moyses servus domini super om
Letatique sunt principes cuncti
ingressi contulerunt

atque miserunt ita ut impleretur.
Cumque tempus esset ut deferrent ar-
cham coram rege per manus le-
uitarum. uidebant enim pecuni-
am multam. ingrediebatur scri-
ba regis. et quem primus sacerdos con-
stituerat. effundebantque pecu-
niam que erat in archa. porro ar-
cham reportabant ad locum suum.
Sicque faciebant per singulos dies.
et congregata est infinita pecunia.
quam dederunt rex et ioiada his
qui preerant operibus domus domini. At
illi conducebant ex ea cesores la-
pidum. et artifices operum singulorum
ut instaurarent domum
domini. fabros quoque ferri et eris.
ut quod cadere ceperat fulciretur.
Egeruntque hii qui operabantur indus-
trie. et obducebatur parietum cica-
trix. per manus eorum. ac suscita-
uerunt domum domini in statum
pristinum. eam. et firmiter stare fe-
cerunt. Cumque complessent omnia
opera: detulerunt coram rege
et ioiada. reliquam partem pe-
cunie de qua facta sunt uasa templi
in ministerium et holocausta. fia-
le quoque et cetera uasa argentea et
aurea. et inde offerebantur ho-
locausta in domo domini iugiter
cunctis diebus ioiade. Senuit autem
ioiada plenus dierum et mortuus
est cum esset centum triginta annorum. et xxx.
Sepelieruntque eum in ciuitate dauid
cum regibus. eo quod fecisset bonum
cum israhel. et cum domo eius. Postquam
autem obiit ioiada. et adorauit
regem ingressi sunt principes
iuda. et adorauerunt regem. Qui de-
linitus obsequiis eorum acquieuit
eis. et dereliquerunt pactum domini dei pa-
trum suorum. seruieruntque lucis et
sculptilibus. et facta est ira domini contra
iudam et ierusalem propter hoc peccatum. Mit-
tebat que eis prophetas. ut reuerteren-
tur ad dominum. quos protestantes
illi audire nolebant. Spiritus ergo do-
mini induit zachariam filium
ioiade sacerdotem. et stetit in conspec-
tu populi. et dixit eis. Hec dicit dominus.
Quare transgredimini preceptum domini quod
uobis non proderit. et dereliquistis dominum
ut derelinqueret uos. Qui congregati ad-
uersus eum miserunt lapides iuxta
regis imperium in atrio domus
domini. Et non est recordatus rex io-
as misericordie quam fecerat ioiada pater
illius secum. sed interfecit filium eius.
Qui cum moreretur ait. Videat
dominus et requirat. Cumque euolu-
tus esset annus. ascendit contra eum ex-
ercitus syrie. uenitque in iudam et
ierusalem. et interfecit cunctos principes
populi. atque uniuersam predam miserunt
regi damascum. Et certe cum permodi-
cus uenisset numerus syrorum. tradidit
dominus in manibus eorum infini-
tam multitudinem eo quod dereliquissent
dominum deum patrum suorum. In ioas
quoque ignominiosa exercuere iudicia
et abeuntes dimiserunt eum in languo-
ribus magnis. Surrexerunt autem contra
eum serui sui in ultionem sanguinis fi-
lii ioiade sacerdotis. et occiderunt eum
in lectulo suo. et mortuus est. Sepeli-
erunt que eum in ciuitate dauid. sed
non in sepulchro regum. Insi-
diati uero sunt ei zebath filius se-
maath ammonitidis. et iosabeth filius
semarith moabitidis. Porro filii
eius ac summa pecunie que adunata
fuerat sub eo. et instauratio domus
domini scripta sunt diligentius
in libro regum.

XXV

Regnauit autem amasias filius
eius pro eo. Viginti quinque annorum erat a-
masias cum regnare cepisset. xxix.
annis regnauit in ierusalem. Nomen
matris eius ioaden de ierusalem. Fecitque bo-
num in conspectu domini. Verumptamen non
in corde perfecto. Cumque roboratum
sibi uideret imperium. iugulauit ser-
uos qui occiderant regem patrem su-
um. sed filios eorum non interfecit sicut scrip-
tum est in libro legis moysi. ubi pre-

pit dominus dicens. Non occidentur
patres pro filiis neque filii pro patri-
bus. sed unusquisque in peccato suo
morietur. Congregavit igitur Amasi-
as Iudam et constituit eos per famili-
as tribunos et centuriones in uni-
verso Iuda et Beniamin. et recensuit
a viginti annis et supra. invenitque
ccc. milia iuvenum qui egrederentur ad
pugnam et tenerent hastam et clipeum.
Mercede quoque conduxit de Israel. c.
milia robustorum. c. talentis argenti.
Venit autem ad illum homo dei et ait. O
rex. ne egrediatur tecum exercitus Israel.
Non enim est dominus cum Israel et cunc-
tis filiis Effraym. Quod si putas
in robore exercitus bella consistere
superari te faciet dominus ab hos-
tibus. Dei quippe est adiuvare et
in fugam vertere. Dixitque Amasi-
as ad hominem dei. Quid ergo fiet de
c. talentis que dedi militibus Israel.
Et respondit ei homo dei. Habet dominus unde
tibi dare possit multo his plu-
ra. Separavit igitur Amasias exerci-
tum qui venerat ad eum ex Effraym
ut reverterentur in locum suum. At
illi contra Iudam vehementer irati
reversi sunt in regionem suam.
Porro Amasias confidenter eduxit
populum suum. et abiit in vallem
Salinarum. percussitque filios
alia .x. m. Seir. x. m. virorum ceperunt filii
Iuda. et adduxerunt ad preruptum
cuiusdam petre. precipitaveruntque
eos de summo in preceps. qui univer-
si crepuerunt. At ille exercitus quem
remiserat Amasias ne secum iret
ad prelium. diffusus est in civitati-
bus Iuda a Samaria usque Bethoron.
Et interfectis tribus milibus diripu-
it predam magnam. Amasias vero
post cedem Idumeorum allatos
deos filiorum Seir statuit eos in deos
sibi. et adorabat eos. et illis adolebat
incensum. Quam ob rem iratus do-
minus contra Amasiam misit ad
illum prophetam qui diceret ei. Cur ado-
rasti deos alienos qui non libe-
raverunt populum suum de manu tua.
Cumque hec ille loqueretur respondit ei. Num-
quid consiliarius regis es. quiesce ne
interficiam te. Discedensque pro-
pheta scio inquit quod cogitaverit
dominus occidere te. quia fecisti hoc
malum et insuper non acquievisti consilio
meo. Igitur Amasias rex Iuda inito pes-
simo consilio misit ad Ioas filium
filii Iehu regem Israel dicens. Veni vi-
deamus nos mutuo. At ille remi-
sit nuntios dicens. Carduus qui
est in Libano misit ad cedrum Liba-
ni dicens. Da filio meo filiam tuam
uxorem. et ecce bestie que erant
in Libano transierunt et conculca-
verunt carduum. Dixisti. Percussi Edom
et idcirco erigitur cor tuum in su-
perbiam. Sede in domo tua. Cur ma-
lum adversum te provocas. ut cadas
et tu et Iuda tecum. Noluit audire Ama-
sias. eo quod domini esset voluntas ut tra-
deretur in manibus hostium propter deos
Edom. Ascendit ergo Ioas rex Israel et
mutuos sibi prebuere conspectus.
Amasias autem rex Iuda erat in Beth-
sames Iude. Corruitque Iuda coram
Israel. et fugit in tabernacula sua. Por-
ro Amasiam regem Iuda filium
Ioas cepit rex Israel in Bethsames et ad-
duxit in Ierusalem. Destruxitque mu-
rum eius a porta Effraym usque ad por-
tam anguli. cccc. cubitis. Omne quoque
aurum et argentum et universa vasa que
repererat in domo domini et apud O-
bededom in thesauris domus regie
necnon et filios obsidum reduxit in
Samariam. Vixit autem Amasias fi-
lius Ioas rex Iuda postquam mor-
tuus est Ioas filius Ioachaz rex
Israel xv. annis. Reliqua vero ser-
monum Amasie priorum ac novissimorum scrip-
ta sunt in libro regum Iuda et Israel.
Qui postquam recessit a domino tetende-
runt ei insidias in Ierusalem. Cumque
fugisset in Lachis. miserunt et
interfecerunt eum ibi. Reportan-

super equos sepelierunt eum cum patribus
suis in civitate David. XXVI
Omnis autem populus Iude filium eius
Oziam annorum xvi constituit
regem pro patre suo Amasia. Ipse edi-
ficavit Ahilath. et restituit eam
dicioni Iude postquam dormivit rex
cum patribus suis. xvi annorum erat Ozi-
as cum regnare cepisset. et lii anno-
rum regnavit in Ierusalem. Nomen
matris eius Hiechelia de Ierusalem.
Fecitque quod erat rectum in conspectu
domini iuxta omnia que fecerat Amasi-
as pater eius. Et exquisivit dominum in
diebus Zacharie intelligentis et vi-
dentis deum. Cumque requireret do-
minum direxit eum in omnibus. Denique egres-
sus est. et pugnavit contra Philistiim
et destruxit murum Geth. et murum
Iamnie. murumque Azoti. Edificavit
quoque oppida in Azoto. et adiuvit
eum deus contra Philistiim. et contra
Arabes qui habitabant in Gurbaal.
et contra Ammonitas. Pendebantque Ammo-
nite munera Ozie. et divulgatum est no-
men eius usque ad introitum Egipti propter
crebras victorias. Edificavit Ozi-
as turres in Ierusalem super portam
anguli. et super portam vallis et reliquas
in eodem muri latere. firmavitque
eas. Extruxit etiam turres in soli-
tudine. et fodit cisternas plurimas.
eo quod haberet multa pecora tam in cam-
pestribus quam in heremi vastitate.
Vineas quoque habuit et vinitores in mon-
tibus et in Carmelo. Erat quippe homo
agriculture deditus. Fuit autem exercitus
bellatorum eius qui procedebant ad prelia
sub manu Iehihel scribe Ma-
asieque doctoris. et sub manu Anani-
e qui erat de ducibus regis. Omnis-
que numerus principum per familias suas
virorum fortium. duo milia sexcen-
ti. et sub eis universus exercitus. ccc.
vii milia quingentorum. qui erant
apti ad bella. et pro rege contra adver-
sarios dimicabant. Preparavit quoque
eis Ozias. cuncto exercitui clipeos
et hastas et galeas. et loricas arcus-
que et fundas ad iaciendos lapides.
Et fecit in Ierusalem diversi generis ma-
chinas quas in turribus colloca-
vit et angulis murorum. ut mitterent
sagittas et saxa grandia. Egressumque
est nomen eius procul. eo quod au-
xiliaretur ei dominus. et corrobo-
rasset illum. Sed cum roboratus esset
elatum est cor eius in interitum suum. et
neglexit dominum deum suum. Ingres-
susque templum domini adolere vo-
luit incensum super altare thimia-
matis. Statimque ingressus est
post eum Azarias sacerdos. et
cum eo sacerdotes domini lxx-
x viri robustissimi. restiterunt
regi. atque dixerunt. Non est tui of-
ficii Ozia. ut adoleas incensum domino
sed sacerdotum dei. hoc est filiorum Aa-
ron. qui consecrati sunt ad huius-
cemodi ministerium. Egredere de sanctua-
rio. ne contempseris. quia non re-
putabitur tibi in gloriam hoc a domino
deo. Iratusque est Ozias. et tenens in ma-
nu thuribulum. ut adoleret incensum
minabatur sacerdotibus. Statimque or-
ta est lepra in fronte eius coram
sacerdotibus in domo domini super
altare thimiamatis. Cumque res-
pexisset eum Azarias pontifex.
et omnes reliqui sacerdotes. viderunt
lepram in fronte eius. et festina-
to expulerunt eum. Sed et ipse perter-
ritus accelerabat egredi eo quod sensisset
illico plagam domini. Fuit igitur
Ozias rex leprosus usque ad diem
mortis sue. et habitavit in domo se-
parata plenus lepra. ob quam e-
iectus fuerat de domo domini. Porro Ioa-
tham filius eius rexit domum
regis. et iudicabat populum terre. Reli-
qua autem sermonum Ozie priora et no-
vissima scripsit Ysaias filius
Amos propheta. Dormivitque Ozias cum
patribus suis. et sepelierunt eum in
agro regalium sepulchrorum eo quod
esset leprosus.

Regnavit que XXVII
Ioatham filius eius pro eo
xxv annorum erat ioatham cum
regnare cepiſſet. et xvi annis
regnavit in ieruſalem. Nomen matris
eius ierusa filia ſadoch. Fecitque
quod rectum erat coram domino
iuxta omnia que fecerat ozias pater
eius. excepto quod non eſt ingreſſus
templum domini. et adhuc populus de-
linquebat. Ipſe edificavit portam
domus domini excelſam. et in muro
ophel multa conſtruxit. Urbes
quoque edificavit in montibus iuda
et in ſaltibus caſtella et turres. Ipſe
pugnavit contra regem filiorum a-
mon. et vicit eum. Dederuntque ei fi-
lii amon in tempore illo c. talen-
ta argenti. et x milia choros ordei
et totidem choros tritici. Hec ei
prebuerunt filii amon in anno ſe-
cundo et tercio. Corroboratuſque eſt
ioatham. eo quod direxiſſet vias ſuas
coram domino deo ſuo. Reliqua autem
ſermonum ioatham. et omnis pug-
ne eius. et opera ſcripta ſunt in
libro regum iſrael et iuda. xxv annorum
erat cum regnare cepiſ-
ſet. et xvi annis regnavit in ieru-
ſalem. Dormivitque ioatham cum
patribus ſuis. et ſepelierunt eum in
civitate david. et regnavit achaz
filius eius pro eo. XXVIII

Viginti annorum erat achaz cum
regnare cepiſſet. et xvi annis
regnavit in ieruſalem. non fecit rectum
in conſpectu domini ſicut david pater eius,
ſed ambulavit in viis regum
iſrael. inſuper et ſtatuas fudit baa-
lim. Ipſe eſt qui adolevit incenſum
in valle benennon. et luſtravit
filios ſuos in igne iuxta ritum
gencium quas interfecit dominus in adven-
tu filiorum iſrael. Sacrificabat quoque
et thimiamata ſuccendebat in excel-
ſis. in collibus. et ſub omni ligno
frondoſo. Tradiditque eum dominus
deus eius in manu regis ſyrie. Qui

percuſſit eum. magnamque
pit de eius imperio pre
maſcum. Manibus quoque
traditus eſt. et percuſſus
du. Occidit que phacee fili
de iuda. c. xx. milia. in die u
viros bellatores. eo quod
dominum deum patrum
die occidit zechri vir p
ex effraym maaſiam fi
et ezricam ducem dom
elchanam quoque ſecundum a reg
que filii iſrael de fratribus ſu
mulierum. puerorum
infinitam predam. et p
eam in ſamariam. Er
te eo ibi propheta domini v
Qui egreſſus obviam
ercitui in ſamariam. d
iratus eſt dominus d
vestrorum contra iudam tr
in manibus veſtris. et occ
atrociter ita ut in celum
veniret crudelitas. Inſuper fil
ierusalem vultis vobis ſub
et ancillas. quod nequa
pus eſt. peccaſtis enim
deo veſtro. Sed audite
et reducite captivos quos
tis de fratribus veſtris. quia
furor domini imminet
Steterunt itaque viri de prin
effraym azarias filius
barachias filius moſo
iezechias filius ſellum. et
ſias filius adali contra eos qui ve
de prelio. et dixerunt eis.
ducetis huc captivos. ne p
domino. Cur vultis adi
ra noſtra. et vetera cumul
Grande quippe peccatum eſt. et
ira domini imminet
Dimiſeruntque viri bell
dam. et univerſa que ceperan
principibus. et omni multitudin
Steteruntque viri quos ſu
ravimus. et apprehenderunt capti-
vos. omneſque qui nudi e

runt de spoliis. Cumque vestissent
eos et calceassent et refecissent cibo
ac potu unxissent quoque propter laborem
et adhibuissent eis curam: quicumque
ambulare non poterant et erant inbecil-
lo corpore, imposuerunt eos iumen-
tis et adduxerunt in iericho civita-
tem palmarum ad fratres suos: et ipsi
reversi sunt samariam. Tempo-
re illo misit rex achaz ad regem
assiriorum postulans auxilium. Vene-
runtque idumei et percusserunt
multos ex iuda et ceperunt predam
magnam. Philistiim quoque diffu-
si sunt per urbes campestres
et ad meridiem iuda. Ceperuntque
et bethsames et haylon et gaderoth,
socoth quoque et thamnam et zamro
cum viculis suis et habitaverunt in eis.
Humiliaverat enim dominus iudam
propter achaz regem iuda, eo quod nudas-
set eum auxilio et contemptui
habuisset dominum. Adduxitque dominus
contra eum teglathphalasar regem assi-
riorum qui et afflixit eum et nullo re-
sistente vastavit. Igitur achaz spoli-
ata domo domini et domo regum
et principum dedit regi assiriorum mu-
nera: et tamen nichil ei profuit. Insuper
et tempore angustie sue auxit contemptum
in dominum ipse per se rex achaz. Im-
molavit diis damasci victimas
percussoribus suis et dixit: Dii
regum syrie auxiliantur eis quos
ego placabo hostiis et aderunt
michi, cum econtrario ipsi fuerint ruine
ei et universo israel. Direptis itaque a-
chaz omnibus vasis domus dei
atque confractis clausit ianuas
templi dei et fecit sibi altaria in
universis angulis ierusalem. In omni-
bus quoque urbibus iuda extruxit
aras ad cremandum thus atque ad
iracundiam provocavit dominum deum
patrum suorum. Reliqua autem sermonum
eius et omnium operum suorum priorum et no-
vissimorum scripta sunt in libro
regum iuda et israel. Dormivit-
que achaz cum patribus suis,
et sepelierunt eum in civitate ie-
rusalem cum patribus suis. Neque enim re-
ceperunt eum in sepulchris
regum israel. Regnavitque ezechi-
as filius eius pro eo. XXIX

Igitur ezechias regnare cepit cum xxv
esset annorum, et xxix annis regna-
vit in ierusalem. Nomen matris
eius abia filia zacharie. Fecit-
que quod erat placitum in conspectu
domini iuxta omnia que fecerat
david pater eius. Ipso anno et men-
se primo regni sui aperuit val-
vas domus domini et instauravit
eas. Adduxitque sacerdotes atque le-
vitas, et congregavit eos in plate-
am orientalem, dixitque ad eos:
Audite me levite et sanctificamini.
Mundate domum domini dei patrum
vestrorum. Auferte omnem inmundi-
ciam de sanctuario. Peccaverunt patres
nostri et fecerunt malum in conspectu
domini dei nostri, derelinquentes eum.
Averterunt facies suas a taberna-
culo domini dei nostri et prebuerunt dorsum.
Clauserunt ostia que erant in por-
ticu, et extinxerunt lucernas, incen-
sumque non adoleverunt et holocaus-
ta non obtulerunt in sanctuario deo
israel. Concitatus est itaque furor
domini super iudam et ierusalem, tra-
diditque eos in commotionem et in interitum
et in sibilum sicut ipsi cernitis o-
culis vestris. En corruerunt patres nostri
gladiis, filii nostri et filie nostre et
coniuges captive ducte sunt
propter scelus hoc. Nunc igitur placet
michi ut ineamus fedus cum do-
mino deo israel, ut avertat a nobis
furorem ire sue. Filii mei noli-
te me negligere. Vos elegit dominus ut
stetis coram eo et ministretis illi
et colatis eum et cremetis ei incen-
sum. Surrexerunt ergo levite, ma-
ath filius amasie et iohel filius
azarie de filiis caath. Porro de fi-
liis merari, cis filius abdi et

azarias filius iahelehel. De filiis
autem gerson: ioha filius zemma
et eden filius ioha. At vero de filiis
elisaphan. samri. et iahiel. De filiis
quoque asaph. zacharias. et matha
nias. Nec non de filiis eman. iahi
el et semei. Sed et de filiis ydithun
semeias et oziel. Congregaverunt fratres
suos. et sanctificati sunt. et ingressi iux
ta mandatum regis. et impe
rium domini. ut expiarent do
mum domini. Sacerdotes quoque
ingressi sunt templum domini. ut
sanctificarent illud. Extulerunt que
omnem inmunditiam quam intus repe
rerant in vestibulo domus domini
quam tulerunt levite. et asportave
runt ad torrentem cedron foras.
Ceperunt autem prima die mensis pri
mi mundare. et in die .viii. eiusdem
mensis ingressi sunt porticum tem
pli domini. Expiaverunt templum
diebus octo. et in die .xvi. mensis eiusdem
quod ceperant impleverunt. In
gressi quoque sunt ad ezechiam regem. et
dixerunt ei. Sanctificavimus omnem do
mum domini. et altare holocau
sti. omnia quoque vasa eius. nec non et men
sam propositionis cum omnibus vasis
suis. cunctamque templi suppel
lectilem quam polluerat rex a
chaz in regno suo. postquam preva
ricatus est. et ecce exposita sunt
omnia coram altare domini. Consur
gens quoque diluculo ezechias rex
adunavit omnes principes civi
tatis. et ascendit in domum domini.
Obtulerunt quoque simul tauros .vii.
et arietes .vii. agnos .vii. et hircos
.vii. pro peccato. pro regno. pro sanctuario.
pro iuda. Dixit quoque sacerdotibus
filiis aaron. ut offerrent super
altare domini. Mactaverunt igitur
tauros. et susceperunt sanguinem
sacerdotes. et fuderunt illum super altare.
Mactaverunt et arietes. et illorum san
guinem super altare fuderunt. Immo
laverunt agnos. et fuderunt super

altare sanguinem ...
que hircos pro peccato ...
universa multitudine ...
que manus suas super ...
laverunt illos sacerdotes ...
runt sanguinem eorum ...
pro piaculo universi ...
quippe israel preceperat ...
caustum fieret. et pro pec ...
quoque levitas in domo ...
bal. et psalteriis et cithari ...
dispositionem david regis ...
tis. et nathan prophete ...
rum domini fuit p ...
eius. Steterunt que levite ...
organa david. et sacerdo ...
Et iussit ezechias ...
tur holocaustum super ...
offerrent holocausta ...
laudes canere domino ...
clangere. atque in diversis ...
nis que rex israel preparaverat ...
re. Omni autem turba ...
cantores. et hii qui ...
erant in officio suo donec ...
holocaustum. Cumque ...
oblacio: incurvati sunt ...
qui erant cum eo. et ...
Precepit que ezechias et princi ...
tes. ut laudarent domi ...
monibus david. et asaph ...
Qui laudaverunt cum ma ...
cia. et incurvato genu ...
Ezechias autem hoc etiam ad ...
tis manus vestras domino ...
te et offerte victimas ...
domo dei. Obtulit ergo uni ...
titudo hostias. et laudes ...
ta mente devota. Porro ...
locaustorum quod obtulit multi ...
fuit. tauros .lxx. arietes ...
.cc. Sanctificaverunt que domino ...
.dc. et oves tria milia. Sacer ...
pauci erant. nec poterant ...
ut pelles holocaustorum ...
unt et levite fratres eorum ...
eos donec impleretur opus ...
rentur antistites. Levite ...

faciliore ritu sanctificantur quam sacer-
dotes. Facta sunt igitur holocausta plu-
rima, adipes pacificorum et libamina
holocaustorum, et completus est cul-
tus domus Domini. Letatusque est Eze-
chias et omnis populus eo quod ministerium
Domini esset expletum. De repente
quippe hoc fieri placuerat.

XXX

Misit quoque
Ezechias ad omnem Israel et Iudam,
scripsitque epistolas ad Ephraim et
Manassen ut venirent in domum Do-
mini in Ierusalem et facerent phase Do-
mino Deo suo. Inito igitur consilio regis
et principum et universi cetus Israel, de-
creverunt ut facerent phase
mense secundo. Non enim potuerant
facere in tempore suo, quia sacerdo-
tes qui possent sufficere sanctificati
non fuerant, et populus nondum congre-
gatus fuerat in Ierusalem. Placuitque
sermo regi et omni multitudi-
ni. Et decreverunt ut mitterent nun-
tios in universum Israel de Bersabee usque
Dan, ut venirent et facerent pha-
se Domino Deo Israel in Ierusalem. Multi
enim non fecerant sicut in lege
scriptum est. Perrexeruntque cursores
cum epistolis ex regis imperio et prin-
cipum eius, in universum Israel et Iudam,
iuxta quod rex iusserat, predican-
tes: Filii Israel revertimini ad Dominum
Deum Abraham et Isaac et Israel, et
revertetur ad reliquias que effuge-
runt manum regis Assiriorum. Nolite
fieri sicut patres vestri et fratres, qui recesse-
runt a Domino Deo patrum suorum, et tradi-
dit eos in interitum ut ipsi cernitis. No-
lite indurare cervices vestras sicut
patres vestri. Tradite manus vestras Do-
mino et venite ad sanctuarium eius
quod sanctificavit in eternum. Servite
Domino Deo patrum vestrorum, et avertetur
a vobis ira furoris eius. Si enim vos
reversi fueritis ad Dominum, fratres vestri
habebunt misericordiam coram dominis su-
is qui illos duxerunt in captivi-
tatem, vel captivos, et revertentur
in terram hanc. Pius enim et clemens
est Dominus Deus vester, et non avertet faciem suam
a vobis, si reversi fueritis ad eum. Igitur
cursores pergebant velociter de ci-
vitate in civitatem per terram
Effraim et Manasse usque Zabulon,
illis irridentibus et subsannantibus
eos. Attamen quidam viri ex Aser et
Manasse et Zabulon, acquiescentes
consilio, venerunt in Ierusalem. In Iuda
vero facta est manus Domini ut daret ei-
cor unum, et facerent iuxta preceptum re-
gis et principum verbum Domini. Congregati-
que sunt in Ierusalem populi multi ut fa-
cerent sollempnitatem azimorum in
mense secundo. Et surgentes destruxerunt
altaria que erant in Ierusalem, atque
universa in quibus idolis adolebatur
incensum subvertentes, proiecerunt in
torrentem Cedron. Immolaverunt
autem phase XIIII die mensis secundi. Sa-
cerdotes quoque atque Levite tandem
sanctificati obtulerunt holocausta
in domo Domini. Steteruntque in or-
dine suo iuxta dispositionem et legem
Moysi hominis Dei. Sacerdotes vero
suscipiebant effundendum sangui-
nem de manibus Levitarum, eo quod
multa turba sanctificata non esset,
et idcirco immolarent Levite pha-
se his qui non occurrerant sancti-
ficari Domino. Magna etiam pars populi
de Ephraim et Manasse et Isachar
et Zabulon, que sanctificata non fuerat, co-
medit phase non iuxta quod scriptum
est. Et oravit pro eis Ezechias di-
cens: Dominus bonus propitiabitur
cunctis qui in toto corde requirunt
Dominum Deum patrum suorum, et non impu-
tabit eis quod minus sanctificati
sunt. Quem exaudivit Dominus,
et placatus est populo. Feceruntque fi-
lii Israel qui inventi sunt in Ierusalem
sollempnitatem azimorum VII die-
bus in letitia magna, laudantes
Dominum per singulos dies. Levite
quoque et sacerdotes per organa que suo
officio congruebant. Et locutus est Eze-

MM.F.

ezechias ad cor omnium levitarum
qui habebant intelligentiam bo-
nam super domino. Et comederunt .vii.
diebus sollempnitatis immolan-
tes victimas pacificorum et lau-
dantes dominum deum patrum suorum.
Placuitque universe multitudini
ut celebrarent etiam alios dies .vii. quod
et fecerunt cum ingenti gau-
dio. Ezechias autem rex iuda pre-
buerat multitudini mille tauros
et .vii. milia ovium. Principes vero
dederunt populo tauros mille et oves
.x. milia. Sanctificata est ergo sacerdotum
plurima multitudo et hilaritate
perfusa omnis turba iuda tam sa-
cerdotum et levitarum quam
universe frequencie que venerat
ex israel proselitorum quoque de terra
israel et habitancium in iuda. Factaque est
grandis celebritas in ierusalem qualis
a diebus salomonis filii david re-
gis israel in ea urbe non fuerat. Surrexe-
runt autem sacerdotes atque levite
benedicentes populo et exaudita est
vox eorum pervenitque oratio in habitacu-
lum sanctum celi.

XXXI

Cumque hec fuissent rite celebra-
ta egressus est omnis israel qui
inventus fuerat in urbibus iuda et
fregerunt simulachra succide-
runtque lucos demoliti sunt ex-
celsa et altaria destruxerunt non
solum de universo iuda et beniamin
sed et de ephraim quoque et manasse
donec everterent. Reversique sunt
omnes filii israel in possessiones et civi-
tates suas. Ezechias autem
constituit turmas sacerdotales
et leviticas per divisiones suas un-
umquemque in officio proprio tam sacer-
dotum videlicet quam levitarum
ad holocausta et pacifica ut mi-
nistrarent et confiterentur canerent-
que in portis castrorum domini. Pars
autem regis erat ut de propria eius
substantia offerretur holocaustum mane
semper et vespere sabbatis quoque et

kalendis et sollempnitatibus ce-
sicut scriptum est in lege
Precepit etiam populo habitancium
ut darent partem sacer-
dotibus et levitis ut possent vaca-
Quod cum percrebuisset i-
multitudinis plurimas
primicias filii israel frumen-
et olei mellis quoque et omnium que g-
mus decimas obtulerunt
israel et iuda qui habitabant
bus iuda obtulerunt de-
que voverunt domino deo suo
universa portantes fece-
runt plurimos. Ceperunt
runt acervorum iacere fun-
mense .vii. compleverunt
ingressi fuissent ezechias
pes eius viderunt acervos
xerunt domino et populo
gavit ezechias sacerdo-
tas cur ita iacerent acervi
azarias sacerdos primus
pe sadoch dicens. Ex quo c-
ferri primicie in domo d-
comedimus et saturati s-
remanserunt plurima
benedixit dominus populo suo
quarum autem est copia ista
tus. Precepit igitur ezechias u-
pararent horrea in domo d-
cum fecissent intulerunt
cias quam decimas et qu-
noverunt fideliter. Fuit a-
tus eorum chonenias levita
frater eius secundus. Post quem iehi-
zias et nahath et asahel et
iozabad quoque et helihel et
et maath et banaias prepositi
nibus chonenie et semei
ex imperio ezechie regis et
pontifices domus domini
omnia pertinebant. Ch-
filius iemna levites et ia-
rientalis porte prepositus
que sponte offerebantur d-
primiciis et consecrata in
et sub cura eius eden et b-

iehiel et semeias. amarias quoque
et sechenias in civitatibus sacerdotum
ut fideliter distribuerent fratribus suis
partes. minoribus atque maioribus
exceptis maribus ab annis tribus
et supra cunctis qui ingrediebantur
templum domini. et quicquid per
dies singulos conducebatur in mini-
sterio atque observationibus iuxta di-
visiones suas sacerdotibus per familias
et levitis a xx. anno et supra per
ordines et turmas suas. universeque
multitudini. tam uxoribus quam
liberis eorum utriusque sexus. fideliter cibi
de his que sanctificata fuerant prebebantur.
Sed et filiorum aaron per agros
et suburbana urbium singulorum
dispositi erant viri qui partes dis-
tribuerent universo sexui mascu-
lino. de sacerdotibus et levitis. Fecit ergo
ezechias universa que diximus in omni
iuda. operatusque est rectum et bonum
et verum coram domino deo suo. et
in universa cultura ministerii domus
domini iuxta legem et cerimonias
volens requirere dominum deum suum
in toto corde suo. fecit et prosperatus
est.

XXXII

Post que et huiuscemodi veritatem
venit sennacherib rex assyriorum
et ingressus iudam obsedit civitates
munitas volens eas capere. Quod cum
vidisset ezechias venisse scilicet senna-
cherib. et totum belli impetum verti
contra ierusalem. inito cum principibus consilio
virisque fortissimis. ut obturarent
capita fontium que erant extra urbem
et hoc omnium decernente sententia. con-
gregavit multitudinem plurimam
et obturaverunt cunctos fontes et rivum
qui fluebat in medio terre dicentes,
Ne veniant reges assyriorum et inveniant
aquarum abundantiam. Edifica-
vit quoque agens industrie omnem
murum qui fuerat dissipatus. et ex-
truxit turres desuper. et forinsecus
alterum murum. Instauravitque
mello in civitate david. et fecit u-
niversi generis armaturam. et clipeos
Constituitque principes bellatorum
in exercitu. et convocavit universos in
platea porte civitatis. ac locutus
est ad cor eorum dicens. Viriliter agite
et confortamini. Nolite timere. nec
paveatis regem assyriorum. et univer-
sam multitudinem que est cum eo.
multo enim nobiscum plures sunt
quam cum illo. Cum illo est brachium
carneum. nobiscum dominus deus no-
ster qui auxiliator est noster. pugnatque
pro nobis. Confortatusque est populus huiusce-
modi verbis ezechie regis iuda. Post
que gesta sunt misit rex assyriorum sennach
servos suos in ierusalem. ipse enim cum
universo exercitu suo obsidebat la-
chis. ad ezechiam regem iuda. et ad
omnem populum qui erat in urbe dicens.
Hec dicit sennacherib rex assyriorum. In quo
habentes fiduciam sedetis obsessi in
ierusalem. Num ezechias decepit vos
ut tradat morti in fame et siti. af-
firmans quod dominus deus noster
liberet vos de manu regis assyriorum.
Numquid non iste est ezechias qui des-
truxit excelsa illius. et altaria. et
precepit iude et ierusalem. dicens coram
altari uno adorabitis. et in ipso combu-
retis incensum. An ignoratis que ego
fecerim. et patres mei cunctis terrarum
populis. Numquid prevaluerunt dii gen-
tium. omniumque terrarum liberare
regionem suam de manu mea.
Quis est de universis diis gentium,
quas vastaverunt patres mei. qui po-
tuerit liberare populum suum de manu mea.
ut possit et deus vester eruere vos de hac
manu. Non vos ergo decipiat eze-
chias. nec vana persuasione delu-
dat. neque credatis ei. Si enim nullus
potuit deus cunctarum gentium atque
regionum liberare populum suum de
manu mea. et de manu patrum
meorum. consequenter. nec deus vester po-
terit eruere vos de manu mea. Sed et
et alia multa locuti sunt servi
eius contra dominum deum. et contra ezechi-

autem servi eius. Epistolas quoque scrip-
sit plenas blasphemie in dominum
deum israel et locutus est adversus eum.
Sicut dii gentium ceterarum non
potuerunt liberare populum suum de
manu mea. sic et deus ezechie eruere
non poterit populum suum de manu ista.
Insuper et clamore magno lingua iudai-
ca contra populum qui sedebat in muris ie-
rusalem personabat ut terreret eos et
caperet civitatem. Locutusque est con-
tra deum israel sicut adversum deos po-
pulorum terre opera manuum hominum.
Oraverunt autem ezechias rex et ysaias
filius amos propheta adversum hanc
blasphemiam. ac vociferati sunt
usque in celum. Et misit dominus ange-
lum suum. qui percussit omnem
virum robustum et bellatorem. et
principem exercitus regis assiriorum.
Reversusque est cum ignominia in
terram suam. Cumque ingressus esset
domum dei sui filii qui egressi fue-
rant de utero eius interfecerunt eum gla-
dio. Salvavitque dominus ezechiam et
habitatores ierusalem de manu senna-
cherib regis assiriorum et de manu omni-
um. et prestitit eis quietem per circui-
tum. Multi etiam deferebant hos-
tias et sacrificia domino in ierusalem.
et munera ezechie regi iuda. Qui
exaltatus est post hec coram cunc-
tis gentibus. In diebus illis egrotavit
ezechias usque ad mortem. et ora-
vit dominum. exaudivitque eum. et
dedit ei signum. Sed non iuxta bene-
ficia que acceperat retribuit. quia
elevatum est cor eius. et facta est
contra eum ira. et contra iudam et ierusa-
lem. Humiliatusque est postea. eo
quod exaltatum fuisset cor eius tam
ipse quam habitatores ierusalem.
et idcirco non venit in eos ira domini in
diebus ezechie. Fuit autem ezechias
dives et inclitus valde. et thesauros
sibi plurimos congregavit argen-
ti. auri. et lapidis preciosi. aroma-
tum et armorum universi generis. et vasorum
magni precii. apothecas e
ei frumenti. vini. olei. et presepia o
iumentorum. caulas quoque pe
et urbes quas edificaverat sibi. habe
greges ovium. et armentorum i
rabiles. eo quod dedisset ei d
multam nimis. Ipse est ez
qui obturavit superiorem fo
gyon. et avertit eas subte
tem urbis david. In omni
suis fecit prospere que volu
in legatione principum ba
qui missi fuerant ad eum
rogarent de portento q
erat super terram. dereliquit eu
temptaretur. et nota fier
que erant in corde eius. Re
sermonum ezechie et mis
ta sunt in visione ysa
mos prophete. et in libro regu
israel.

XXXIII

Dormivitque ezechias c
suis. et sepelierunt e
sepulchra filiorum david. e
vit eius exequias universus
et omnes habitatores ierusalem
navitque manasses filius
eo. XII. annorum erat mana
regnare cepisset. et L.V.
regnavit in ierusalem. Fecit
lum coram domino. iux
minationes gentium quas s
dominus coram filiis isr
sus instauravit excelsa
tus fuerat ezechias pater e
struxitque aras baalim et
et adoravit omnem militiam
coluit eam. Edificavit q
ria in domo domini. de qua dixerat
ierusalem erit nomen meum in e
Edificavit autem ea cunct
celi in duobus atriis dom
transireque fecit filios su
ignem in valle benennon
bat sompnia. sectabatur
maleficis artibus servie
bat secum magos et incan
multa que mala operatus

ciendo ut irritaret eum. Sculptile
et conflatile signum posuit in do-
mo domini de qua locutus est deus ad
David et ad Salomonem filium eius dicens.
In domo hac et in Ierusalem quam elegi e
cunctis tribubus Israel ponam
nomen meum in sempiternum. Et mo-
veri non faciam pedem Israel de terra quam
tradidi patribus eorum. Ita dumtaxat
si custodierint facere que precepi eis.
cunctamque legem et cerimonias
atque iudicia per manum Moysi. Igitur
Manasses seduxit Iudam et habita-
tores Ierusalem ut facerent malum super
omnes gentes quas subverterat do-
minus a facie filiorum Israel. Locutus-
que est dominus ad eum et ad populum eius.
et attendere noluerunt. Idcirco
superinduxit eis principes exercitus
regis Assyriorum. Ceperuntque Ma-
nassem et vinctum cathenis atque com-
pedibus duxerunt eum in Babilonem.
Qui postquam coangustiatus est o-
ravit dominum deum suum. Et egit peniten-
tiam valde coram deo patrum suorum. Et de-
precatus est eum et obsecravit in-
tente. Et exaudivit orationem eius. Re-
duxitque eum in Ierusalem in regnum
suum. Et cognovit Manasses quod dominus ipse esset deus. Post hec edi-
ficavit murum extra civitatem
David ad occidentem Gyon in conval-
le ab introitu porte Piscium per
circuitum usque ad Ophel. Et exaltavit
illum vehementer. Constituitque principes
exercitus in cunctis civitatibus Iuda
munitis. Et abstulit deos alienos et
simulachra de domo domini. Aras
quoque quas fecerat in monte domus
domini et in Ierusalem et proiecit omnia
extra urbem. Porro instauravit
altare domini. Et immolavit super
illud victimas et pacifica et lau-
dem. Precepitque Iude ut serviret
domino deo Israel. Attamen adhuc po-
pulus immolabat in excelsis do-
mino deo suo. Reliqua autem gesto-
rum Manasses et obsecratio eius
ad deum suum. Verba quoque videntium qui
loquebantur ad eum in nomine domini dei
Israel continentur in sermonibus regum
Israel. Oratio quoque eius et exauditio. Et
cuncta peccata atque contemptus. Loca
etiam in quibus edificavit excelsa et
fecit lucos et statuas antequam ageret
penitentiam. Scripta sunt in sermonibus
Ozai. Dormivit autem Manasses
cum patribus suis. Et sepelierunt eum
in domo sua. Regnavitque pro eo
filius eius Amon. xxii. annorum erat
Amon cum regnare cepisset. Et
duobus annis regnavit in Ierusalem.
Fecitque malum in conspectu domini
sicut fecerat Manasses pater eius.
Et cunctis ydolis que Manasses fuerat
fabricatus immolavit atque ser-
vivit. Et non est reveritus faciem
domini sicut reveritus est Manas-
ses pater eius. Et multo maiora deli-
quit. Cumque coniurassent adversus
eum servi sui interfecerunt eum in do-
mo sua. Porro reliqua populi multi-
tudo cesis hiis qui Amon percusse-
rant constituerunt regem Iosiam fi-
lium eius pro eo.

XXXIIII

Octo annorum erat Iosias cum reg-
nare cepisset. Et xxxi. annis
regnavit in Ierusalem. Fecitque quod
erat rectum in conspectu domini. Et
ambulavit in viis David patris
sui. Non declinavit ad dexteram neque
ad sinistram. Octavo autem anno im-
perii sui cum adhuc esset puer
cepit querere deum patris sui David. Et xii.
anno postquam ceperat mundavit
regnare
Iudam et Ierusalem ab excelsis et lucis
simulacrisque et sculptilibus. Destru-
xeruntque coram eo aras Baalim
et simulacra que superposita fuerant de-
molita. Et lucos et sculptilia suc-
cidit atque comminuit. Et super tu-
mulos eorum qui eis immolare con-
sueverant fragmenta dispersit. Os-
sa preterea sacerdotum combussit in altari-
bus ydolorum. Mundavitque Iudam et
Ierusalem. Sed et in urbibus ma-

nasse et effraim et symeon usque
neptalim cuncta subvertit. Cumque al
taria dissipasset et lucos et sculp
tilia contrivisset in frusta. cunc
ta quoque delubra demolitus esset de uni
versa terra israhel. reversus est in ierusalem.
Igitur xviii. anno regni sui mun
data iam terra et templo domini.
misit saphan filium helchie. et
maasiam principem civitatis.
et ioha filium ioahaz a commentariis
ut instaurarent domum domini dei
sui. Qui venerunt ad helchiam
sacerdotem magnum. acceptaque
pecunia ab eo que illata fuerat
in domum domini. et quam congre
gaverant levite et ianitores de ma
nasse et ephraim. et universis re
liquiis israhel ab omni iuda et ben
iamin. et habitatoribus ierusalem tradi
derunt in manibus eorum. qui preerant
operariis in domo domini. ut in
staurarent templum. et infirma
queque sarcirent. At illi dederunt eam
artificibus et cementariis. ut eme
rent lapides quadros de lapidicinis
et ligna ad commissuras edificii et
ad contignationem domorum quas
destruxerant reges iuda. Qui fide
liter faciebant. Erant autem prepositi
operantium iahath et abdias de
filiis merari. zacharias et mo
sollam de filiis caath qui ur
gebant opus. omnes levite sci
entes organis canere. Super eos vero
qui ad diversos usus onera por
tabant erant scribe et magistri
de levitis ianitores. Cumque ef
ferrent pecuniam que illata fue
rat in templum domini. rep
perit helchias sacerdos librum li
bri legis domini per manum moy
si. et ait ad saphan scribam librum
legis inveni in domo domini. et tra
didit ei. At ille intulit volumen
ad regem. et nunciavit ei dicens.
Omnia que dedisti in manus servo
rum tuorum ecce complentur. Ar

gentum quod reperi...
domini conflaverunt ...
artificum et diversa ope...
rum. Preterea tradidit mi hel...
cerdos hunc librum. Quem...
presente recitasset audi...
ba legis. scidit vestimenta...
cepit helchie et ahicam ...
abdon filio micha. Saph...
he et asaie servo regis di...
orate dominum pro me et...
israhel et iuda super uni...
nibus libri istius qui rep...
Magnus enim furor do...
llavit super nos. eo quod...
patres nostri verba domini...
omnia que scripta sunt in...
mine. Abiit igitur helchi...
simul a rege missi fuer...
oldan prophetem uxorem sell...
cuath filii aara custodis...
bitabat in ierusalem in sec...
sunt ei verba que supra narr...
At illa respondit eis. Hec dicit d...
dicite viro qui misit v...
Hec dicit dominus. Ecce ego ind...
la super locum istum et super habita...
cuncta que maledicta que scr...
in libro hoc quem legu...
rege iuda. quia dereliquer...
sacrificaverunt diis alie...
me ad iracundiam provoc...
cunctis operibus manuum su...
eo stillabit furor meus su...
et non extinguetur. Ad re...
iuda qui misit vos pro d...
precando sic loquimini. h...
minus deus israhel. Quia audi...
volumnis. atque emolli...
tuum. et humiliatus es in co...
mini super hiis que dicta s...
ca hunc et habitatores ier...
nasque es faciem meam...
vestimenta tua. et flevis...
me. ego quoque exaudivi...
enim colligam te ad patr...
et infereris in sepulchr...
ce. nec videbunt oculi...

malum quod ego inducturus
sum super locum istum et super habitato
res eius. Rettulerunt itaque regi cunc
ta que dixerat. At ille convocatis universis
maioribus natu iuda et habitatores
ierusalem sacerdotes et levite et cunctus
populus a minimo usque ad maximum.
Quibus audientibus in domo domini
legit rex omnia verba voluminis.
Et stans in tribunali suo per
cussit fedus coram domino ut
ambularet post eum et custodi
ret precepta et testimonia et iusti
ficationes eius in toto corde suo
et in tota anima sua. faceretque que
scripta sunt in volumine illo
quod legerat. Adiuravit quoque super hoc
omnes qui reperti fuerant in ieru
salem et beniamin et fecerunt ha
bitatores ierusalem iuxta pactum
domini dei patrum suorum. Abstu
lit ergo iosias cunctas abhomina
tiones de universis regionibus filiorum
israel. Et fecit omnes qui residui erant
in israel servire domino deo suo. Cunctis
diebus vite eius non recesserunt
a domino deo patrum suorum.

XXXV

Fecit autem iosias in ierusalem pha
se domino quod immolatum est
quartadecima die mensis primi. Et statuit sacer
dotes in officiis suis hortatusque
eos ut ministrarent in domo
domini. Levitis quoque ad quorum e
ruditionem omnis israel sanctificabatur
domino locutus est. Ponite archam
in sanctuario templi quod edifica
vit salomon filius david rex israel.
Nequaquam enim eam ultra por
tabitis. Nunc autem ministrate domino
deo vestro et populo eius israel. Et preparate
vos per domos et cognationes ves
tras in divisionibus singulorum
sicut precepit david rex israel et descripsit
salomon rex filius eius.
Et ministrate in sanctuario per
familias turmasque leviticas. et sanc
tificati immolate phase. Fratres autem
vestros ut possint iuxta verba que

ierusalem ascendit in domum domini unaque
omnis vir iuda

locutus est dominus in manu moysi
facere preparate. Dedit preterea iosias om
ni populo qui ibi fuerat inventus in sol
lempnitate phase agnos et edos de
gregibus et reliqui pecoris. xxx. milia. bo
um quoque tria milia. Hec de regis univer
sa substantia. Duces quoque eius sponte quod
voluerant obtulerunt tam populo quam
sacerdotibus et levitis. Porro helchias et
zacharias et iehihel principes do
mus domini obtulerunt sacerdoti
bus ad faciendum phase pecora com
mixtim duo milia .dc. et boves .ccc. Cho
nenias autem et semeias et nathana
el fratres eius necnon et asabias et ahiel
et iozabath principes levitarum
dederunt ceteris levitis ad celebran
dum phase .v. milia pecorum et boves
d. Preparatumque est ministerium et ste
terunt sacerdotes in officio suo. levi
te quoque in turmis iuxta regis im
perium. Et immolatum est phase.
Asperserunt quoque sacerdotes manu
sua sanguinem et levite detrax
erunt pelles holocaustorum et sepa
raverunt ea ut darent per domos et
familias singulorum et offerentur
domino sicut scriptum est in libro le
gis moysi. De bobus quoque fecerunt
similiter. Et assaverunt phase super ignem
iuxta quod in lege scriptum est.
Pacificas vero hostias coxerunt in
lebetis et caccabis et ollis et festina
to distribuerunt universe plebi.
Sibi autem et sacerdotibus postea
paraverunt. Nam in oblacione holo
caustorum et adipum usque ad noctem
sacerdotes fuerunt occupati. Unde
et levite sibi et sacerdotibus filiis aaron
paraverunt novissimis. Porro can
tores filii asaph stabant in ordine
suo iuxta preceptum david et asaph
et eman et idithum prophetarum david
regis. Ianitores vero per portas
singulas observabant. ita ut nec
puncto quidem discederent a mi
nisterio. Quamobrem et fratres eorum
levite preparaverunt eis cibos

ierusalem ascendit in domum
domini unaque o

Omnis igitur cultura domini rite conple-
ta est in die illa. ut facerent phase
et holocausta offerrent super al-
tare domini iuxta preceptum regis
iosie. Feceruntque filii israel qui reper-
ti fuerant ibi phase in tempore illo.
et sollempnitatem azimorum .vii.
diebus. Non fuit phase simile huic
in israel a diebus samuelis prophete. Set
nec quisquam de regibus israel fecit
phase sicut fecit iosias. sacerdotibus
et levitis. omni iude et israel qui rep-
ti fuerant. et habitantibus ierusalem
decimo octavo anno regni iosie
hoc phase celebratum est. Postquam
instauraverat iosias templum ascen-
dit pharao nechao rex egipti ad
pugnandum in carcamis iuxta
eufraten. et processit in occursum eius
iosias. At ille missis ad eum nunci-
is ait. Quid michi et tibi rex iuda.
Non hodie adversum te venio. set
contra aliam pugno domum.
ad quam deus me festinato ire pre-
cepit. Desine adversum deum facere
qui mecum est. ne interficiat te.
Noluit iosias reverti. set preparavit
contra eum bellum. nec adquievit
sermonibus nechao ex ore dei. Ve-
rum perrexit ut dimicaret
in campo mageddo. ibique vulneratus
a sagittariis dixit pueris suis. Edu-
cite me de prelio. quia oppido vul-
neratus sum. Qui transtulerunt
eum de curru in alterum currum
qui sequebatur eum more regio
et asportaverunt eum in ierusalem. Mor-
tuusque est et sepultus in mauso-
leo patrum suorum. et universus iuda et
ierusalem luxerunt eum. Ieremias
maxime cuius omnes cantores
atque cantatrices usque in presentem
diem lamentationes super iosiam
replicant. et quasi lex optinuit in
israel. Ecce scriptum fertur in lamentati-
onibus. Reliqua autem sermonum
iosie. et misericordiarum eius que lege precepta
sunt domini. opera quoque illi-

us prima et novissima scripta
in libro regum israel et iuda
Tulit ergo populus terre
Ioachaz filium iosie et constituit
pro patre suo in ierusalem
rum erat ioachaz cum re-
pisset. et tribus mensibus reg-
ierusalem. Amovit autem eum
gipti cum venisset ierusalem
navit terram c. talentis
talento auri. Constituit
pro eo eliachim fratrem
iudam et ierusalem. et im
eius ioachim. Ipsum vero io
lit secum. et adduxit in e
v. annorum erat ioachim
re cepisset. et xi. annis re
in ierusalem. fecitque mal
mino deo suo. Contra h
dit nabuchodonosor rex chaldeo
cathenis vinctum duxit in babilo
quam. et vasa domini
et posuit ea in templo suo
autem sermonum ioachim
tiones eius quas operatus
ta sunt in eo, continentur
regum israel et iuda. Regna
chim filius eius pro eo
rum erat ioachim cum
cepisset. et tribus mensibus
regnavit in ierusalem. Fecit
in aspectu domini. Cumque
bus volveretur. misit na
Qui et adduxit eum in babilo
et asportatis simul preciosis
domus domini. Regem vero
sedechiam patruum eius
ierusalem. Viginti et unius
sedechias cum regnare
xi. annis regnavit in
fecitque malum in conspectu
sui. nec erubuit faciem
prophete loquentis ad se ex
A rege quoque nabuchodonosor
qui adiuraverat eum per
duravit cervicem suam
ut non reverteretur ad domi
Sed et universi principes

legis prevaricati sunt iniquae iuxta universas abhominaciones gentium, et polluerunt domum domini quam sanctificaverat sibi in ierusalem. Mittebat autem dominus deus patrum suorum ad illos per manum nunciorum suorum de nocte consurgens et cotidie commonens eo quod parceret populo et habitaculo suo. At illi subsannabant nuncios dei et parvipendebant sermones eius illudebantque prophetis, donec ascenderet furor domini in populum eius et esset nulla curacio. Adduxit enim super eos regem chaldeorum et interfecit iuvenes eorum gladio in domo sanctuarii sui. Non est misertus adolescentis et virginis et senis nec decrepiti quidem, sed omnes tradidit in manibus eius. Universaque vasa domus domini tam maiora quam minora et thesauros templi et regis et principum transtulit in babilonem. Incenderunt hostes domum dei, destruxeruntque murum ierusalem, universas turres combusserunt, et quicquid preciosum fuerat demoliti sunt. Si quis evaserat gladium ductus in babilonem servivit regi et filiis eius, donec imperaret rex persarum et impleretur sermo domini ex ore ieremie, et celebraret terra sabbata sua. Cunctis enim diebus desolacionis egit sabbatum usque dum complerentur lxx anni. Anno autem primo cyri regis persarum ad explendum sermonem domini quem locutus fuerat per os ieremie, suscitavit dominus spiritum cyri regis persarum, qui iussit predicari in universo regno suo etiam per scripturam dicens: Hec dicit cyrus rex persarum: Omnia regna terre dedit michi dominus deus celi, et ipse precepit michi ut edificarem ei domum in ierusalem que est in iudea. Quis ex vobis est in omni populo eius? Sit dominus deus suus cum eo et ascendat. Domine deus omnipotens patrum nostrorum abraam ysaac et iacob et semini eorum iusto, qui fecisti celum et terram cum omni ornatu eorum, qui signasti mare verbo precepti tui, r. iii qui conclusisti abissum et signasti terribili et laudabili nomine tuo, quod omnes pavent et tremunt a vultu virtutis tue. Insustentabilis ira super peccatores comminacionis tue, immensa vero et investigabilis misericordia promissionis tue, quia tu es dominus altissimus super omnem terram, longanimis et multum misericors et penitens super malicias hominum. Tu autem domine secundum bonitatem tuam promisisti penitenciam remissionis peccatorum, et tu domine iustorum non posuisti penitenciam iustis abraam ysaac et iacob, hiis qui tibi non peccaverunt, quoniam peccavi super numerum harene maris. Multiplicate sunt iniquitates mee. Incurvatus sum multo vinculo ferri, et non est respiracio michi, quia excitavi iracundiam tuam et malum coram te feci, statuens abhominaciones et multiplicans offensiones. Et nunc flecto genua cordis mei, precans ad te bonitatem domine. Peccavi domine, peccavi, et iniquitatem meam agnosco. Peto rogans te domine, remitte michi, remitte michi, ne simul perdas me cum iniquitatibus meis, neque in eternum reserves mala michi, quia indignum salvabis me secundum magnam misericordiam tuam, et laudabo te semper omnibus diebus vite mee. Quoniam te laudat omnis virtus celorum, et tibi est gloria in secula seculorum. Amen.

Incipit prologus in primo libro esdre

Utrum difficilius sit facere quod poscitis an negare, necdum statui. Nam neque vobis aliquid imperantibus abnuere sententie est, et magnitudo honeris impositi ita cervices premit, ut ante sub fasce ruendum sit quam levandum. Accedunt ad hoc invidorum studia

quoniam omne quod scribimus repre-
hendendum putant, et interdum contra se conscien-
tia repugnante publice la-
cerant quod occulte legunt in-
tantum ut clamare compellar et dicere: Domine
libera animam meam a labiis in-
iquis et a lingua dolosa. Tercius an-
nus est quod semper scribitis et
rescribitis ut Esdre librum et
Hester vobis de hebreo transferam,
quasi non habeatis greca volumina et
latina, aut quicquid illud est quod
a nobis vertitur non statim ab omnibus
conspuendum sit. Frustra autem
ut ait quidam niti et aliud fa-
tigando nisi tantum querere odium
extreme dementie est. Itaque ob-
secro vos mi Domnion et Roga-
ciane karissimi, ut privata lectione
contenti libros non efferatis in
publicum, ne fastidiosis cibos
ingeratis, vitetisque eorum super-
cilium qui iudicare tantum de aliis et
ipsi facere nichil noverunt. Si qui
autem fratrum sunt quibus nostra
non displicent, hiis tribuatis
exemplar, admonentes ut he-
brea nomina quorum grandis in hoc
volumine copia est distincte et
per intervalla transcribant. Nichil
enim proderit emendasse libros nisi
emendatio librariorum diligencia
conservetur. Nec quemquam move-
at quod unus a nobis editus est liber,
nec apocriforum tertii et quarti libri
sompniis delectentur, quia et apud
hebreos Esdre Neemieque sermo-
nes in unum volumen coartantur,
et que non habentur apud illos nec de .xxiiii.
senioribus sunt procul abicienda.
Si quis autem vobis .lxx. opposuerit in-
terpretes, quorum exemplaria varie-
tas ipsa lacerata et eversa demonstrat,
nec potest utique verum asseri quod
diversum est, mittite eum ad evan-
gelia in quibus multa ponuntur
quasi de veteri testamento que apud
.lxx. interpretes non habentur, velud il-

lud: Quoniam nazareus voc
egipto vocavi filium me
bunt in quem compunxer
ta que alia que latiori oper
vamus. Interrogate ab eo ubi
Cumque proferre non potu
gite de hiis exemplaribus
a nobis edita maledicorum
guis confodiuntur. Sed ut ad com
pendium veniam certe
rus sum. et quisquam
aliquid quod non habetur
aliis habetur quam a me
Aliud interpretem latinorum
hebreorum. et ipsi fautores
eius mee, ut arrogetur
fidem. Porro aliud est
de oculis michi velunt
in grecorum mutantur
benivolentiam quippe
latores iam christi ecclesie
cante videos et hebreorum
diis interpretes. Aquilam
Symachum et Theodo
se legunt. et per Origen
exaplois ecclesiis dedicavit
magis latinum gratiam
illa autem certe cum gra
liquid mutari. Primum
norum sumptum est et
ficultas exemplaria
omnia. Veniat quis
ti sermones ignari
errabunt ignorantes
tis verius expressio. Quod
tissimo eadem nuper
accidit. ut interdum scrip
sum retinuerimus
pretes sequeretur errore
qui hebree lingue
bitus sciam. et latinus
sermo non decet ut de alii
possimus iudicare
relinquimus in nostra lin
punitere. Itaque licet
libellis lector quisque
ter: minusquam meum
slebit eloquium. Explicit

continentie. Legant qui volunt,
qui nolunt abiciant. Evolvant
apices litteras calumpnientur.
Magis vestra caritate provocabor
quam invidiam morum detrac-
tione deterrebor et odio. Liber Es-
dre.

In anno primo Cyri regis
Persarum ut compleretur ver-
bum domini ex ore Ieremie, su-
scitavit dominus spiritum Cy-
ri regis Persarum et traduxit vocem
in omni regno suo etiam per scripturam
dicens. Hec dicit Cyrus rex Persarum:
Omnia regna terre dedit michi
dominus deus celi et terre, et ipse pre-
cepit michi ut edificarem domum
ei in Ierusalem que est in Iude-
a. Quis est in vobis de universo po-
pulo eius? Sit deus illius cum eo.
Ascendat Ierusalem in Iudea et e-
dificet domum domini dei
Israel. Ipse est deus qui est in Ierusa-
lem. Et omnes reliqui in cunctis
locis ubicumque habitant adiu-
vent eum viri de loco suo argen-
to et auro et substantia et pecoribus,
excepto quod voluntarie offerunt
templo dei quod est in Ierusalem.
Et surrexerunt principes patrum
de Iuda et Beniamin, sacerdotes
et levite, et omnis cuius deus suscita-
vit spiritum ut ascenderent
ad edificandum templum do-
mini quod erat in Ierusalem. Et uni-
versi qui erant in circuitu ad-
iuverunt manus eorum in
vasis argenteis et aureis, in substantia et
in suppellectili et iumentis, exceptis
his que sponte obtulerunt. Rex quo-
que Cyrus protulit vasa templi
domini que tulerat Nabuchodonosor de Ie-
rusalem et posuerat ea in templo
dei sui. Protulit autem Cyrus rex
Persarum per manum Mithridatis filii
Gazabar et annumeravit ea Sasabas-
sar principi Iude. Et hic est numerus
eorum: fiale auree xxx, fiale argentee
mille, cultri xxix, cyphi aurei
xxx, cyphi argentei cccc x, vasa alia
mille. Omnia vasa aurea et argen-
tea v milia cccc. Universa tulit Sasa-
bassar cum his qui ascendebant de
transmigratione Babylonis in Ierusalem.

II

Hii sunt autem
provincie viri qui ascenderunt de
captivitate quam transtulerat Nabu-
chodonosor rex Babylonis in Babylonem et re-
versi sunt in Ierusalem et Iudam u-
nusquisque in civitatem suam, qui
venerunt cum Zorobabel. Iesua, Ne-
emias, Saraia, Rahelaia, Mardocheus, Bel-
sam, Mesfar, Begui, Reum, Baana.
Numerus virorum populi Israel. Filii
Phares duo milia c lxx v. Filii Arethi
dcc lxx v. Filii Gerse Fasia ccc lxxv.
Filii Sephena ccc lxxv. Filii Area dcc
lxxv. Filii Phaa et Moab filiorum Iosu-
e Ioab duo milia nongenti xii. Filii
Helam mille cc l iiii. Filii Zechua
dccc xlv. Filii Zachai dcc lx. Filii
Bani dc xl duo. Filii Ledai dc xxii.
Filii Adonicam dc lxvi. Filii Beguai
ee milia lvi. Filii Adin cccc l iiii. Filii
Ather qui erat ex Ezechia dccc viii.
Filii Besai ccc xxiii. Filii Iorain c
xii. Filii Asom cc xxiii. Filii Gebar
xc v. Filii Bethleem c xxiii. Viri
Nepthua lvi. Viri Anathoth c xx
viii. Filii Azmaveth xlii. Filii Ca-
riathiarim, Cephira et Beroth dcc
xliii. Filii Rama et Gabaa dc xxi.
Viri Machmas c xxii. Viri Bethel
et Gay cc xxiii. Filii Nebo lii. Fi-
lii Megbis c lvi. Filii Helam alterius
mille cc liiii. Filii Harim ccc xx.
Filii Lodadin et Ono dcc xxv. Filii
Ierico ccc xlv. Filii Sennaa iii milia
dc xxx. Sacerdotes: filii Iadaia in
domo Iosue dcccc lxxiii. Filii Em-
mer mille l ii. Filii Phessur mille cc xl-
vii. Filii Arim mille xvii. Levite: fi-
lii Iosue et Cedmihel filiorum Odovie
lxxiiii. Cantores: filii Asaph c xx
viii. Filii ianitorum: filii Sellum,
filii Ather, filii Telmon, filii Accub,
filii Atita, filii Sobai, filii Sobai

uniuersi c. xxxix. Nathinnei filii siaa
filii asupha filii elxeb filii baoth
filii cheros filii siaa filii phadon
filii lebana filii agaba filii accub
filii agab filii selmai filii gaddel
filii gaer filii rahaia filii nocho-
da filii rasin filii gezen filii azam
filii phasea filii besee filii asennaa
filii munim filii nepthusim fi-
lii bechbuth filii achupha filii ar-
sur. filii besluth filii maida. filii
arsa. filii berchos filii sisara filii
thema filii nasia. filii athupha
filii seruorum salomonis. filii sephei
filii sopheret. filii pharuda filii ia-
la filii dercon filii gedel. filii sapha-
ca filii athil filii phoconti qui erat
de esebaim filii ami omnes nathin-
nei nachinnei. & filii seruorum salo-
monis. ccc. xc. duo. & hii qui ascen-
derunt de thelmela. thelersa che-
rub & edon & emer & non potuerunt
indicare domum patrum suorum
& semen suum utrum ex israel essent
filii delaia filii thobia filii necho-
da sexcenti quinquaginta duo
& de filiis sacerdotum filii obia fi-
lii accos filii berzellai qui accepit
de filiabus berzellai galaaditis u-
xorem & uocatus est nomine eorum
hii quesierunt scripturam gene-
alogie sue & non inuenerunt & e-
iecti sunt de sacerdotio & dixit ath-
sata eis ut non comederent de
sancto sanctorum donec surgeret sa-
cerdos doctus atque perfectus omnis
multitudo quasi uir unus. xlii.
milia. ccc. lx. exceptis seruis eorum & an-
cillis qui erant septem milia tre-
centi triginta septem & in ipsis can-
tores atque cantatrices cc. & equi eo-
rum septingenti triginta septem. mu-
li eorum. cccc. xlv. Cameli eorum
cccc. xxxv. asini eorum sex milia. sep-
tingenti uiginti & de principibus
patrum cum ingrederentur tem-
plum domini quod est in ierusalem
optulerunt sponte in domum dei

ad extruendam eam in loco
cundum uires suas
sas operis auri solidos
genti mille & mnas v.
stes sacerdotales cent-
runt ergo sacerdotes & leu-
& cantores & ianitores
in urbibus suis uniuersi
ciuitatibus suis. III
Iamque uenerat me-
nerant filii israel in
suis congregatus est ergo
quasi uir unus in ierusalem
Iosue filius iosedech
sacerdotes & zorobabel
thiel & fratres eius & e-
runt altare dei israel ut
in eo holocaustomata
est in lege moysi uiri dei
uerunt autem altare
ses suas deterrentibus eos
tum populis terrarum
super eum holocaust-
mane & uespere Fecerunt
nitatem tabernaculorum
tum est & holocaustum
gulis per ordinem secundum
opus diei in die suo & post
caustum iuge tam in
in uniuersis sollempnitatibus
que erant consecrate &
in quibus ultro offerebatur
munus domino A primo
vii. ceperunt offerre holo-
domino porro templum
dum fundatum erat
autem pecunias latomis
tariis cibum quoque & potum
sidoniis tiriisque ut
cedrina de libano ad ma-
iux quod preceperat cirus rex p-
A. ii. aduentus eorum ad temp-
mense. ii. ceperunt zorobabel
el & iosue filius iosedech
bus eorum sacerdotes & leuite &
de captiuitate in ierusalem
iuitas a. xx. annis & sup-
opus domini Stetitque iosue & filii

et filii iuda quasi vir unus ut
instarent super eos qui faciebant
opus in templo domini filii enadad
filii eorum et fratres eorum levite. Fundato
igitur a cementariis templo domini
steterunt sacerdotes in ornatu suo
cum tubis et levite filii asaph in cim
balis ut laudarent deum per manus
david regis israel. Et concinebant in
ymnis et confessione domino quoniam bo
nus quoniam in eternum misericordia eius super
israel. Omnis quoque populus vociferabatur
clamore magno in laudando dominum eo
quod fundatum esset templum domini.
Plurimi etiam de sacerdotibus et levitis et
principes patrum et seniores qui vide
rant templum prius cum fundatum
esset et hoc templum in oculis eorum
flebant voce magna et multi vociferan
tes in leticia elevabant vocem. Nec
poterat quisquam agnoscere vocem
clamoris letantium et vocem fletus
populi. Commixtim enim po
pulus vociferabatur clamore mag
no et vox audiebatur procul.

IIII

Audierunt autem hostes
iude et beniamin quia filii cap
tivitatis edificarent templum do
mino deo israel et accedentes ad zoro
babel et ad principes patrum dixerunt
eis. Edificemus vobiscum quia ita ut vos
nos querimus deum vestrum. Ecce nos
immolavimus victimas ex diebus
asoraddon regis assur qui adduxit
nos huc. Et dixit eis zorobabel et
iosue et reliqui principes patrum israel.
Non est nobis et vobis ut edificemus
domum deo nostro sed nos ipsi soli edi
ficabimus domino deo nostro sicut pre
cepit nobis cyrus rex persarum. Factum
est igitur ut populus terre impediret
manus populi iude et turbaret eos in e
dificando. Conduxerunt autem
adversum eos consiliatores ut destru
erent consilium eorum omnibus diebus
cyri regis persarum et usque ad regnum
darii regis persarum. In regno autem
assueri ipse est rex archaxerses in princi
pio regni eius scripserunt accusationem
adversus habitatores iude et ierusalem.
Et in diebus archaxersis scripsit besela
mitridates et thabel et reliqui qui er
ant in consilio eorum ad archaxer
sem regem persarum. Epistola autem ac
cusationis scripta est syriace et legebatur
sermone siriaco. Reum bethleem et
samsai scriba scripserunt epistolam u
nam de ierusalem archaxersi regi
huiuscemodi. Reum bethleem et sam
sai scriba et reliqui consiliatores dyna
ei et apharsatei therphalei arfasei ba
bilonii susannachei elami
te et ceteri de gentibus quas transtulit as
sennaphar magnus et gloriosus et ha
bitare eas fecit in civitatibus samarie
et in reliquis regionibus trans flumen in
pace. Hoc est exemplar epistole quam mi
serunt ad eum. Archaxersi regi servi
tui viri qui sunt trans flumen sa
lutem dicunt. Notum sit regi quia
iudei ascenderunt a te ad nos venerunt
in ierusalem civitatem rebellem et
pessimam quam edificant extruen
tes muros eius et parietes componen
tes. Nunc igitur notum sit regi quia si
civitas illa edificata fuerit et muri
eius instaurati tributum et vectigal
et annuos reditus non dabunt et usque
ad reges hec noxa perveniet. Nos igitur
memores salis quod in palatio comedimus
et quia lesiones regis videre nephas
ducimus idcirco misimus et nuncia
vimus regi ut recenseas in libro hi
storiarum patrum tuorum et invenies
scriptum in commentariis et scies quo
niam urbs illa urbs rebellis est et no
cens regibus et provinciis et bella conci
tantur in ea ex diebus antiquis. Quam
ob rem et civitas ipsa destructa est. Nun
ciamus regi quoniam si civitas illa
edificata fuerit et muri eius instau
rati possessionem trans flumen non ha
bebis. Verbum misit rex ad reum
bethleem et ad samsai scribam
et ad reliquos qui erant in consilio
eorum habitatores samarie et

ceteris trans flumen. Salutem dicens et
pacem. Accusacio quam misistis ad nos
manifeste lecta est coram me. et a me pre-
ceptum. et recensuerunt quoniam ci-
vitas illa a diebus antiquis adversus reges
rebellat. et sediciones et bella concitantur
in ea. Nam reges fortissimi fuerunt
in ierusalem. qui et dominati sunt
omni regioni que trans flumen est. Tribu-
tum quoque et vectigal et reditus ac-
cipiebant. Nunc igitur audite sen-
tenciam. ut prohibeatis viros illos. et urbs
illa non edificetur. donec si forte a
me iussum fuerit. Videte ne negligen-
ter hoc impleatis. et paulatim crescat
malum contra reges. Itaque exemplum
edicti Artharxersis regis lectum est
coram reum beelteem et samsai scri-
ba et consiliariis eorum. et abierunt festi-
nanter in ierusalem ad iudeos. et prohibue-
runt eos in brachio et robore. Tunc in-
termissum est opus domus domini dei
in ierusalem. et non fiebat usque ad se-
cundum annum regni darii regis
persarum.

V

Prophetaverunt autem aggeus pro-
pheta et zacharias propheta filius ad-
do prophetantes ad iudeos qui erant
in iudea et ierusalem in nomine dei
israel. Tunc surrexerunt zorobabel fi-
lius salathiel et iosue filius iosedech.
et ceperunt edificare templum dei
in ierusalem. et cum eis prophete dei ad-
iuvantes eos. In ipso autem tempo-
re venit ad eos thathanai qui erat
dux trans flumen. et starbuzanai et
consiliarii eorum. sicque dixerunt eis.
Quis dedit vobis consilium ut do-
mum hanc edificaretis. et muros hos
instauraretis. Ad quod respondimus
eis que essent nomina hominum
auctorum illius edificacionis. Oc-
ulus autem dei eorum factus est su-
per senes iudeorum. et non potuerunt inhi-
bere eos. Placuitque ut res ad darium
referretur. et tunc satisfacerent ad-
versus accusacionem illam. Epistole ex-
emplar quam misit thathanai d-

dux regionis trans flumen. et sta-
rbuzanai et consiliatores eius ar-
qui erant trans flumen ad re-
gem. Sermo quem mis-
scriptus erat. Dario reg-
omnis. Notum sit regi is-
ad iudeam provinciam ad dom-
magni. que edificatur
polito. et ligna ponun-
tur in parietibus. opusque illud d-
instruitur. et crescit in ma-
Interrogavimus ergo senes
diximus eis. Quis vobis d-
statem ut domum hanc e-
ris. Sed et nomina eorum quesi-
ab eis ut renunciaremus
scripsimusque nomina virorum
principes in eis. Huiuscemodi
sermone responderunt
tes. Nos sumus servi dei celi
edificamus templum qu-
structum ante hos annos
que rex israel magnus edifica-
struxerat. Postquam autem
cundiam provocaverunt
nostri deum celi et terre tr-
eos in manu nabuch regis
tis chaldei. Domumque
xit. et populum eius et tr-
in babilonem. Anno autem
cyri regis babilonis. Cyrus
posuit edictum ut domus
edificaretur. Nam et vas-
domus dei aurea et argente-
nabuch tulerat de tem-
erat in ierusalem et asp-
tat ea in templum ba-
protulit cyrus rex de te-
babilonis et data sunt
sar vocabulo quem et
pem constituit. Dixitque ei
Ea tolle et vade et pone ea
plo quod est in ierusa-
domus dei edificetur in
Tunc sasabassar ille ve-
posuit fundamenta te-
in ierusalem et ex eo
usque nunc edificatur

dum completum est. Nunc ergo
si videtur regi bonum, recenseat
in bibliotheca regis que est in Ba
bylone, utrum nam a cyro rege
iussum sit ut edificaretur domus
dei in ierusalem, et voluntatem regis su
per hac re mittat ad nos. VI

Tunc rex darius precepit, et re
censuerunt in bibliotheca
librorum qui erant repositi in baby
lone. Et inventum est in ecbatha
nis, quod est castrum in medena pro
vincia, volumen unum. Talis que scrip
tum erat in eo commentarius. Anno
primo cyri regis, cyrus rex
decrevit ut domus dei que est in
ierusalem edificaretur in loco
ubi immolent hostias, et ut ponant
fundamenta supportantia altitudi
nem cubitorum lx, et latitudinem lx
cubitorum, et ordines de lapidibus in
politis tres, et sic ordines de lignis
novis. Sumptus autem de domo re
gis dabuntur. Sed et vasa aurea et
argentea templi dei que nabuch
odonosor tulerat de templo ierusalem et attule
rat ea in babilonem, reddantur
et referantur in templum ierusalem
in locum suum, que et posita sunt in templo
dei. Nunc ergo thathannai dux regi
onis que est trans flumen, stharbuzanai
et consiliarii vestri, arphasathei
qui estis trans flumen, procul recedi
te ab illis, et dimittite fieri templum
dei illud a duce iudeorum et senioribus
eorum, domum dei illam edificent
in loco suo. Sed et a me preceptum
est quod oporteat fieri a presbiteris
illis iudeorum, ut edificetur domus
dei, scilicet de archa regis, id est de
tributis que dantur de regione
trans flumen, studiose sumptus
dentur viris illis ne impediatur
opus. Quod si necesse fuerit, et vitu
los et agnos et hedos in holocaustum
deo celi, frumentum, sal, vi
num et oleum secundum ritum sacerdotum qui
sunt in ierusalem detur eis per singu
los dies, ne sit in aliquo querimo
nia. Et offerant oblationes deo celi,
orentque pro vita regis et filiorum
eius. A me ergo positum est decre
tum, ut omnis homo qui hanc muta
verit iussionem, tollatur lignum
de domo ipsius et erigatur et confi
gatur in eo, domus autem eius
publicetur. et crucifigatur in eo.
domus autem eius publicetur. Deus
autem qui habitare fecit nomen suum
ibi, dissipet omnia regna et populum
qui extenderit manum suam ut re
pugnet et dissipet domum dei illam
que est in ierusalem. Ego darius statui
decretum quod studiose impleri vo
lo. Igitur thathannai dux regionis
trans flumen, et starbuzannai et con
siliarii eius, secundum quod preceperat
darius rex, diligenter sic executi
sunt. Seniores autem iudeorum edifica
bant et prosperabantur iuxta prophe
tiam aggei prophete et zacharie filii ad
do. Et edificaverunt et construxerunt
iubente deo israel, et iubente cyro et
dario et artaxerse regibus persarum,
et compleverunt domum dei istam usque
ad diem tercium mensis adar, qui est
annus sextus regni darii regis. Fe
cerunt autem filii israel sacerdotes et le
vite et reliqui filiorum transmigra
tionis dedicationem domus dei in gau
dio. Et obtulerunt in dedicationem do
mus dei vitulos c, arietes cc, ag
nos cccc, hircos caprarum pro pec
cato totius populi xii, iuxta numerum tribu
um israel. Et statuerunt sacerdotes in
ordinibus suis et levitas in vicibus
suis super omnia opera dei in ierusalem
sicut scriptum est in libro moysi.
Fecerunt autem filii transmigrationis
pascha xiiii die mensis primi. Pu
rificati enim fuerant sacerdotes
et levite quasi unus, omnes mundi ad
immolandum pascha universis fi
liis transmigrationis et fratribus
suis sacerdotibus et sibi. Et comederunt
filii israel qui reversi fuerant de

transmigratione. et omnis qui se se
separaverant a coinquinatione gen-
tium terre ad eos, ut quererent dominum
deum israel. Et fecerunt sollempnitatem
azimorum VII diebus in leticia. quoniam
letificaverat eos dominus. et converte-
rat cor regis assur ad eos ut ma-
nus eorum adiuvaret in opere do-
mus domini dei israel. VII.

Post hec autem verba in regno ar-
taxersis regis persarum esdras
filius saraie filii azarie. filii hel-
chie. filii sellum. filii sadoch. filii
achitob. filii amarie. filii aza-
rie. filii maraioth. filii zarare.
filii ozi. filii bocci. filii abisue.
filii phinees. filii eleazari. filii
aaron sacerdotis ab initio. Ipse esdras
ascendit de babilone. et ipse scri-
ba velox in lege moysi quam de-
dit dominus deus israel. Et dedit ei
rex secundum manum domini dei eius
bonam super eum omnem peticionem
eius. Et ascenderunt de filiis israel
et de filiis sacerdotum. et de filiis le-
vitarum. et de cantoribus et de
ianitoribus. et de nathinneis in ieru-
salem. anno VII artaxersis regis.
et venerunt in ierusalem mense quinto.
ipse est annus septimus regis. Quia
in primo die mensis primi cepit as-
cendere de babilone. et primo die
mensis quinti venit in ierusalem iuxta
manum dei sui bonam super se. Es-
dras autem paraverat cor suum. ut in-
vestigaret legem domini et do-
ceret et faceret in israel preceptum et iudi-
cium. Hoc est autem exemplar epistole
edicti quod dedit rex artaxerses es-
dre sacerdoti scribe erudito in ser-
monibus domini et preceptis et cerimoni-
is eius in israel. Artaxerses rex re-
gum esdre sacerdoti scribe legis dei
celi doctissimo salutem. A me de-
cretum est ut cuicumque placuerit
in regno meo de populo israel et de sa-
cerdotibus eius. et de levitis ire in
ierusalem tecum vadat. A facie enim

regis et VII consiliatorum
suorum es missus. ut visites iudeam
in lege dei tui que est in ma[nu]
ut feras argentum et au[rum]
quod rex et consiliarii eius spon[te]
deo israel. cuius in ierusalem ta[bernaculum]
est. Et omne argentum et
aurum quodcumque inveneris in om[ni provin-]
cia babilonis. et populus vo[luerit]
et de sacerdotibus qui sponte [obtulerint]
domui dei sui que est in ie[rusalem]
libere accipere. et studiose [eme de]
hac pecunia vitulos [...]
nos. et sacrificia et liba[mina eorum]
et offer ea super altare te[mpli dei vestri]
quod est in ierusalem. Sed [et si quid]
tibi et fratribus tuis placu[erit de reliquo]
auro et argento ut fa[ciatis iuxta]
voluntatem dei vestri fa[cite.]
Vasa quoque que dantur tibi in mi[nisterium do-]
mus dei tui trade in conspec[tu dei in]
ierusalem. Sed et cetera qu[ibus opus]
fuerit in domo dei tui [...]
necesse est ut expendas [dabitur de the-]
sauro. et de fisco regis. [...]
artaxerses rex statui atq[ue decrevi]
omnibus custodibus arche [publice]
qui sunt trans flumen [...]
petierit a vobis esdras [...]
ba legis dei celi absque m[ora detis]
usque ad argenti talent[a c.]
vini bathos. c. et usque [...]
choros. c. et usque ad ba[thos olei]
c. Sal vero absque mensu[ra.]
ad ritum dei celi pertinet [...]
diligenter in domo dei c[eli ...]
ne irascatur contra reg[num regis]
et filiorum eius. Vobis quoque [notum facimus de]
universis sacerdotibus [et]
levitis. cantoribus ian[itoribus]
nathinneis. et ministris do[mus dei huius]
ut vectigal et tributum [et annonas]
non habeatis potestatem [impo-]
nendi super eos. Tu a[utem esdra]
secundum sapientiam dei tui que [est in manu]
tua constitue iudices [et presides]
ut iudicent omni populo [qui est trans]
flumen. his videlicet qui nove[runt ...]

runt legem dei tui et legem regis. Sed et imperitos docete libere. Et omnis qui non fecerit legem dei tui et legem regis diligenter, iudicium erit de eo, sive in mortem, sive in exilium, sive in condempnationem substantie eius, vel certe in carcerem. Et dixit Esdras scriba: Benedictus dominus deus patrum nostrorum, qui dedit hoc in corde regis, ut glorificaret domum domini que est in Ierusalem, et in me inclinavit misericordiam suam coram rege et consiliatoribus eius et universis principibus regis potentibus. Et ego confortatus manu domini dei mei que erat in me congregavi principes de Israel qui ascenderent mecum.

VIII Hi sunt ergo principes familiarum et genealogia eorum qui ascenderunt mecum in regno Artaxersis regis de Babilone. De filiis Phinees, Gersom. De filiis Ythamar, Daniel. De filiis David, Archus. De filiis Secheine, de filiis Pharos, Zacharias, et cum eo numerati sunt viri .cl. De filiis Pheth Moab, Helioenai filius Zarehe, et cum eo .cc. viri. De filiis Sechenie filius Ezechiel, et cum eo .ccc. viri. De filiis Adam, Abeth filius Ionathan, et cum eo .l. viri. De filiis Phacle, Ysaias filius Athalie, et cum eo .lxx. viri. De filiis Saphatie, Zebedia filius Michael, et cum eo .lxxx. viri. De filiis Ioab, Obedia filius Iehiel, et cum eo .cc.xviii. viri. De filiis Salomith, filius Iosphie, et cum eo .c.lx. viri. De filiis Bebai, Zacharias filius Bebai, et cum eo .xx. et .viii. viri. De filiis Ezgad, Iohannan filius Eccheian, et cum eo .c.x. viri. De filiis Adonicam, qui erant novissimi, et hec nomina eorum: Heliphelech, Iehiel et Samaias, et cum eis .lx. viri. De filiis Begui, Uthai et Zachur, et cum eis .lxx. viri. Congregavi autem eos ad fluvium qui decurrit ad Ahava, et mansimus ibi tribus diebus. Quesivique in populo et in sacerdotibus de filiis Levi, et non inveni ibi. Et misi Eliezer et Ariel et Semeiam et Helnathan et Iarib et alterum Helnathan et Nathan et Zachariam et Mosollam principes, et Ioiarib et Helnathan sapientes. Et misi eos ad Heldo qui est primus in Casphie loco, et posui in ore eorum verba que loquerentur ad Addon et ad fratres eius Nathineos in loco Casphie, ut adducerent nobis ministros domus dei nostri. Et adduxerunt nobis per manum dei nostri bonam super nos virum doctissimum de filiis Mooli filii Levi filii Israel, Sarabiam et filios eius .xx. et fratres eius .xviii., et Asabiam et cum eo Ysaiam de filiis Merari, fratres eius et filios eius .xx. Et de Nathineis quos dederat David et principes ad ministeria levitarum, Nathineos .cc.xx. Omnes hii suis nominibus vocabantur. Et predicavi ibi ieiunium iuxta fluvium Ahava, ut affligeremur coram domino deo nostro et peteremus ab eo viam rectam nobis et filiis nostris universeque substantie nostre. Erubui enim petere auxilium regis et equites qui defenderent nos ab inimico in via, quia diximus regi: Manus dei nostri est super omnes qui querunt eum in bonitate, et imperium eius et fortitudo eius et furor super omnes qui derelinquunt eum. Ieiunavimus autem et rogavimus deum nostrum per hoc, et evenit nobis prospere. Et separavi de principibus sacerdotum .xii., Sarabiam, Asabiam, et cum eis de fratribus eorum .x., appendique eis argentum et aurum et vasa consecrata domus domini dei nostri, que obtulerat rex et consiliatores eius et principes eius, universusque Israel eorum qui inventi fuerant. Et appendi in manibus eorum argenti talenta .dc.l. et vasa argentea .c. tallenta, et crateres aureos .xx. qui habebant solidos millenos, et vasa eris fulgentis optimi duo, pulchra ut aurum. Et dixi eis: Vos sancti domini, et vasa sancta, et argentum et aurum quod sponte oblatum est domino deo patrum

nostrorum. Vigilate et custodite
donec appendatis coram principibus
sacerdotum et levitarum et ducibus fa-
miliarum israel in ierusalem in the-
saurum domus domini. Susceperunt
autem sacerdotes et levite pondus ar-
genti et auri et vasorum ut deferrent
in ierusalem in domum dei nostri. Promo-
vimus. Promovimus ergo a flu-
mine ahava xii. die mensis primi
ut pergeremus ierusalem. Et manus
dei nostri fuit super nos. et liberavit nos
de manu inimici et insidiatoris in
via. et venimus ierusalem. et mansimus
ibi tribus diebus. Die autem quarta
appensum est argentum et aurum
et vasa in domo dei nostri per manum
remoth filii urie sacerdotis. et cum
eo eleazar filius phinees. cumque
eis iozabed filius iosue. et noadaia
filius bennoi levite. iuxta numerum et
pondus omnium. Descriptumque est omne
pondus in tempore illo. Sed et qui ve-
nerant de captivitate filii trans-
migrationis holocautomata ob-
tulerunt domino deo israel vitulos
xii. pro omni populo israel arietes nona-
ginta vi. agnos lxxvii. hircos pro
peccato xii. omnia in holocaustum domino.
Dederunt autem edicta regis satrapis
qui erant de conspectu regis. et ducibus
trans flumen. et elevaverunt populum et
domum dei.

IX

Postquam autem hec completa sunt
accesserunt ad me principes
dicentes. Non est separatus populus israel
et sacerdotes et levite a populis terrarum
et de abhominationibus eorum chana-
nei videlicet et ethei et pherezei et ie-
busei et amonitarum [et moabitarum] et egyptiorum et
amorreorum. Tulerunt enim de filiabus
eorum sibi et filiis suis uxores. et com-
miscuerunt semen sanctum cum populis
terrarum. Manus etiam principum et ma-
gistratuum fuit in transgressione
hac prima. Cumque audissem ser-
monem istum. scidi pallium meum
et tunicam. et evulsi capillos capitis

mei. et barbe. et sedi me
Convenerunt autem ad me o
timebant verbum dei israel
sione eorum qui de captivi
rant. et ego sedebam tristis
sacrificium vespertinum. Et
vespertino surrexi de afflic
tione pallio. et tunica cu
ria mea. et expandi ma
ad dominum deum meum
Deus meus confundor et
re faciem meam ad te
tates nostre multiplicate
nostrum. et delicta nostra cre
celum a diebus patrum no
ipsi peccavimus graviter
hanc. et in iniquitatibus n
mus ipsi et reges nostri et s
manibus regum terrarum
in captivitatem et in rap
fusionem vultus. sicut
Et nunc quasi ad parum
facta est deprecatio nostra ap
deum nostrum. ut dimitteret
liquias. et daretur pax
sancto eius. et illuminaret o
deus noster. et daret nobis
in servitute nostra. et de
deus noster. et inclinavit s
coram rege persarum
bis vitam. et sublimaret
et extrueret solitudines
nobis sepem in iuda et
nunc quid dicemus d
noster post hec. Quia dereliqu
[illegible]
manu servorum tuorum prophetarum
dicens. Terram ad quam vos ingre
ni ut possideatis eam te
immunda in immundicia p
ceterarum abhominationum
que repleverunt eam ab o
in coinquinatione sua.
filias vestras ne detis
filias eorum non accip
iatis et non queratis pacem
prosperitatem eorum usque in
ut confortemini et co

quia servi sumus et in

que bona sunt terre et heredes habeatis
filios vestros usque in seculum. Et post
omnia que venerunt super nos in operibus
nostris pessimis et in delicto nostro mag-
no quia tu deus noster liberasti nos de
iniquitate nostra et dedisti nobis salu-
tem sicut est hodie ut non converteremur
et irrita faceremus mandata tua neque
matrimonia iungeremus cum populis abo-
minationum istarum. Numquid iratus
es nobis usque ad consummationem ne di-
mitteres nobis reliquias et salutem. Do-
mine deus israel iustus es tu. quoniam derelicti
sumus qui salvaremur sicut die hac.
Ecce coram te sumus in delicto nostro.
non enim stari potest coram te super hoc.

X

Sic ergo orante esdra
et implorante deum et flente et
iacente ante templum dei: collectus
est ad eum de israel cetus grandis ni-
mis virorum et mulierum et puerorum et flevit
populus multo fletu. Et respondit sechenias
filius iehiel de filiis helam et dixit
esdre. Nos prevaricati sumus in deum
nostrum et duximus uxores alienigenas
de populis terre et nunc si penitentia est in israel super
hoc percutiamus fedus cum domino deo nostro.
ut proiciamus universas uxores et eos
qui de his nati sunt iuxta voluntatem
domini. et eorum qui timent preceptum
dei nostri secundum legem fiat. Sur-
ge tuum est decernere. nosque erimus te-
cum. confortare et fac. Surrexit ergo
esdras et adiuravit principes sacer-
dotum et levitarum et omnem israel ut fa-
cerent secundum verbum hoc. et iuraverunt. Et
surrexit esdras ante domum dei et abiit
ad cubiculum iohanan filii heliasib
et ingressus est illuc. panem non come-
dit et aquam non bibit. lugebat enim
transgressionem eorum qui de captivi-
tate venerant. et missa est eorum
de captivitate venerant. Et missa est
vox in iuda et ierusalem omnibus fi-
liis transmigrationis ut congre-
garentur in ierusalem. et omnis qui non
venerit in tribus diebus iuxta consilium
principum et seniorum. auferetur ab

eo omnis substantia eius et ipse abicietur de cetu
transmigrationis. Convenerunt
igitur omnes viri iuda et beniamin in ie-
rusalem tribus diebus. ipse est mensis nonus. xx.
die mensis. et sedit omnis populus in platea
domus dei trementes pro peccato et plu-
viis. Et surrexit esdras sacerdos et dixit
ad eos. Vos transgressi estis et duxis-
tis uxores alienas. ut adderetis super
delictum israel. Et nunc date confessi-
onem domino deo patrum vestrorum et
facite placitum eius et separamini a
populis terre et ab uxoribus alienigenis.
Et respondit universa multitudo. di-
xitque voce magna. Iuxta verbum tuum
ad nos sic fiat. verumptamen quia populus
multus est et tempus pluvie. et
non sustinemus stare foris. et opus non est
diei unius vel duorum. vehementer quippe
peccavimus in sermone isto. Con-
stituantur principes in universa mul-
titudine et omnes in civitatibus nostris qui
duxerunt uxores alienigenas et veni-
ant in temporibus statutis. et cum his
seniores per civitatem et civitatem
et iudices eius. donec avertatur ira
dei nostri a nobis super peccato hoc. Igitur ionathan
filius azahel et iaazia filius thecue ste-
terunt super hoc. et mesollam et sebe-
thai levites adiuverunt eos. Fe-
ceruntque sic filii transmigrationis.
Et abierunt esdras sacerdos et viri prin-
cipes familiarum in domos patrum suo-
rum et omnes per nomina sua. Et sederunt in
die primo mensis decimi ut quererent
rem. et consummati sunt omnes viri qui
duxerant uxores alienigenas usque ad
diem primam mensis primi. Et in-
venti sunt de filiis sacerdotum qui du-
xerant uxores alienigenas. de filiis
iosue filii iosedech et fratres eius. maa-
sia et eliezer et iarib et godolia. Et
dederunt manus suas ut eicerent uxo-
res suas. et pro delicto suo arietem
de ovibus offerrent. Et de filiis em-
mer anani et zebedia. Et de filiis
arim. maasia et helia et semeia
et iehiel et ozias. Et de filiis phessur

helioenai. maasia. ysmael. nachi
nael. iozaber. Et de filiis leuitaꝝ.
iozabeth. ⁊ semei. ⁊ celaia. ipse ē cali
tha phathay. iuda. ⁊ eliezer. ⁊ de can
toribꝫ. eliasib. ⁊ de ianitoribꝫ. sellū
⁊ thellem. ⁊ urim. ⁊ ex isrł de filiis
ꝑꝫ pharos. remia. ⁊ ezoia. ⁊ mel
chia. ⁊ miamū. ⁊ melchia. ⁊ banaia.
⁊ de filiis elam. mathania. ⁊ zacharias
⁊ ieib. ⁊ abdi. ⁊ ierimoth. ⁊ heel. Et
de filiis zethua. helionai. helia
sib. nathania. ⁊ ierimuth. ⁊ zabeth
⁊ zazia. ⁊ de filiis bebai. iohannā.
anania. zebbai. athalia. Et de filiis
bani. mosollam ⁊ melue. ⁊ adaia.
iasub. ⁊ saal. ⁊ ramoth. Et de filiis
phaeth. moab. edna ⁊ calal. bana
as ⁊ maasias. mathanias. beselehel
⁊ bennui ⁊ manasse. Et de filiis ere
eliezer. iosue. melchias. semeias
symeon. beniamī. masoth. sama
rias. Et de filiis asom. mathanai.
mathatheth. zabeth. eliphe leth.
ermai. manasse. semei. De filiis ba
ni. maddi. amram. ⁊ huhel. baneas
⁊ badaias. chelian. uania. mari
muth. ⁊ eliasib. mathanias. ma
thanai. iasi. ⁊ bani. ⁊ bennui. ⁊ semei.
⁊ salmias. ⁊ nathan. ⁊ adaias. mecne
debai. sisai. sarai. ezrel. ⁊ selemau. se
meria. sellū. amaria. ioseph. De fi
liis nebu. hiel. mathathias. zabed.
zabina. ieddu. ⁊ iohel. banaia. Omēs
hii acceperant uxores alienigenas.
⁊ fuerunt ex eis mulieres q̄ pepererāt
filios.

Incip̄ liber neemie.

Verba ne
emie. filii hel
chie. Et factū ē i mēse
casleu. i anno. xx. ⁊ ego
eram i susis castro. Et ue
nit ad me anani un᷒ de
ex fr̄ibꝫ meis. ipse ⁊ uiri iuda. Et īterro
gaui eos de iudeis qui remanse
rant. ⁊ super erant de captiuita
te. ⁊ de ierusalem. ⁊ dixerūt m̄. Qui
remanserunt. ⁊ relicti sunt de cap
tiuitate ibi in prouincia ī afflic

tione magna sunt. ⁊ i…
murus ierłm dissipatus…
eius combuste sunt igni…
audissem uba huiuscemo…
fleui. ⁊ luxi dieb; mult…
nabam. ⁊ orabam ante…
celi. ⁊ dixi. Queso domi…
fortis magne atque terri…
custodis pactū ⁊ miam…
diligunt te. ⁊ custodiunt…
tua. ascultans. ⁊ oculi tu…
ut audias orōm serui tu…
ego oro coram te hodie…
ꝑ filiis isrł seruis tuis ⁊…
pctīs filioꝝ isrł quibꝫ pe…
tibi. ⁊ ego. ⁊ domus pr̄is me…
uimus. uanitate seducti…
⁊ n̄ custodiuimus manda…
monias ⁊ iudicia q̄ ꝓcepisti…
famulo tuo. Memento uerbi…
mandasti moysi seruo tu…
Cum transgressi fueritis…
dam uos in ꝑplos. ⁊ si reuer…
ad me. ⁊ custodiatis ꝓcepta…
faciatis ea. ego dispdam uo…
ducti fueritis ad extrema ce…
congregabo uos. ⁊ reducam…
quem elegi. ut habitaret nom…
ibi. ⁊ ipsi ⁊ serui tui ⁊ ppłs tu…
redemisti in fortitudine…
na. ⁊ in manu tua ualida…
domine. fiant aures tue a…
ad oracōm serui tui ⁊ ad…
seruorum tuorum. qui uolu…
me nomē tuum. ⁊ dirige ser…
hodie. ⁊ da ei miam ante…
Ego enim erā pincerna regis.

Factū ē aūt in mense nisan
anno xx. artharxersis regis. ⁊ ui…
erat ante eum. ⁊ leuaui ui…
regi. ⁊ eram quasi languid᷒…
tem eius. Dixit q; michi rex…
uultus tuus tristis est. cū…
tum n̄ uideam. n̄ est hoc…
ser malum nescio quod…
tuo est. ⁊ timui ualde ac…
dixi regi. Rex in eternum…
si merear uultus meus…

urbs domus sepulcrorum patris mei
deserta est. et porte eius combuste sunt
igni. Et ait michi rex. pro qua re postulas?
Et oravi deum celi. et dixi ad regem. Si
videtur bonum regi. et si placet servus
tuus ante faciem tuam. ut mittas
me in iudeam obsecro ad civitatem
sepulchri patris mei. et edificabo eam.
Dixitque michi rex. et regina que sedebat
iuxta eum. Usque ad quod tempus erit iter tu-
um. et quando reverteris? Et placuit ante vul-
tum regis. et misit me. Et constitui
ei tempus. et dixi regi. Si regi videtur
bonum. epistolas det michi ad duces re-
gionis trans flumen. ut traducant
me donec veniam in iudeam. et
epistolam ad asaph custodem saltus re-
gis ut det michi ligna ut tegere possi-
m portas turris domus. et muri civita-
tis. Et domum quam ingressus fuero.
Et dedit michi rex iuxta manum dei mei
bonam mecum. Et veni ad duces
regionis trans flumen. Dedique eis epis-
tolas regis. Miserat autem rex mecum
principes militum. et equites. Et
audierunt sanaballath oronites
et tobias servus ammanites. et contristati
sunt afflictione magna. quod venisset
homo qui quereret prosperitatem fi-
liorum israel. Et veni in ierusalem. et eram
ibi tribus diebus. Et surrexi ego nocte.
et viri pauci mecum. et non indicavi cui-
quam quid deus meus dedisset in corde
meo ut facerem in ierusalem. Et iumentum non
erat mecum nisi animal cui sedebam.
Et egressus sum per portam vallis
nocte. et ante fontem draconis.
et ad portam stercoris. et considerabam
murum ierusalem dissipatum. et portas
eius consumptas igni. Et transi-
vi ad portam fontis. et ad aqueductum
regis. et non erat locus iumento
cui sedebam ut transiret. Et ascen-
di per torrentem nocte. et considera-
bam murum. Et reversus veni ad
portam vallis. et redii. Magistratus
autem nesciebant quo abiissem. aut
quid ego facerem. Sed et iudeis et
sacerdotibus. et optimatibus. et magistra-
tibus. et reliquis qui faciebant opus.
usque ad locum nichil indicaveram.
Et dixi eis. Vos nostis afflictionem in qua
sumus. quia ierusalem deserta est. et por-
te eius consumpte sunt igni. Venite
et edificemus muros ierusalem. et non simus
ultra opprobrium. Et indicavi eis
manum dei mei quod esset bona mecum.
et verba regis que locutus est michi.
et aio. Surgamus et edificemus. Et
confortate sunt manus eorum in bono.
Audierunt autem sanaballath oro-
nites. et tobias servus ammanites.
et gosem arabs. et subsannaverunt
nos et despexerunt. dixeruntque. Que
nam est hec res quam facitis? Num-
quid contra regem rebellatis? Et itoq
reddidi eis sermonem. dixique ad
eos. Deus celi ipse nos iuvat. et nos
servi eius sumus. Surgamus et edi-
ficemus. vobis autem non est pars et
iustitia et memoria in ierusalem. III

Et surrexit eliasiph sacerdos mag-
nus et fratres eius sacerdotes. et edi-
ficaverunt portam gregis. Ipsi sancti-
ficaverunt eam. et statuerunt val-
vas eius. et usque ad turrim anane-
hel. Et iuxta eum viri iericho edi-
ficaverunt. et iuxta eos edificavit
zachur filius amri. Portam autem
piscium edificaverunt filii asnaa.
Ipsi texerunt eam. et statuerunt
valvas eius. et seras et vectes. Et iuxta
eos edificavit marimuth filius
urie filii achus. Et iuxta eum edificavit eos
mosollam filius barachie filii me-
sebehel. Et iuxta eum edificavit
sadoch filius baana. Et iuxta eum
edificaverunt thecueni. Optima-
tes autem eorum non supposuerunt colla autem
sua in opere domini dei sui. Et por-
tam veterem edificaverunt ioiada fi-
lius phasea et mosollam filius beso-
dia. Ipsi texerunt eam et statuerunt
valvas eius et seras et vectes. Et iuxta
edificaverunt meletias gabao-
nites et iadon meronathites vi-

ui de gabaon et maspha pro duce
qui erat in regione trans flumen.
Et iuxta eum edificavit Eziel
filius Araia aurifex. Et iuxta eum
edificavit Anania filius pigmen-
tarii. Et dimiserunt ierusalem
usque ad murum platee latioris.
Et iuxta eum edificavit Raphaia
filius hur princeps vici ierusalem.
Et iuxta eum edificavit ieieda
filius aromaph contra domum suam.
Et iuxta eum edificavit Accus fi
lius asebonie. Mediam autem par
tem vici edificavit melchias filius
herem. et asub filius phethmoab et
turrem furnorum. Iuxta eum
edificavit sellum filius aloes prin
ceps medie partis vici ierusalem
ipse et filii eius. Et portam vallis
edificavit anun et habitatores za
noe. ipsi edificaverunt eam et sta
tuerunt valvas eius et seras et
vectes eius. et mille cubitos in
muro usque ad portam sterquilinii.
Et portam sterquilinii edifica
vit melchias filius rechab prin
ceps vici bethacarem. ipse edifica
vit eam et statuit valvas eius
et seras et vectes. Et portam fontis
edificavit sellum filius colozai
princeps pagi maspha. ipse edifi
cavit eam et texit et statuit val
vas eius et seras et vectes. et muros
piscine siloe in ortum regis. et usque
ad gradus regis qui descendit
de civitate david. Post eum edifi
cavit neemias filius azboc prin
ceps dimidie partis vici beth
sur usque contra sepulchrum david.
et usque ad piscinam que grandi opere
constructa est. et usque ad domum
fortium. Post eum edificaverunt le
vite. et post eos reum filius bo
ni. Post eum edificavit asebias
iiii.q princeps dimidie partis ceile
in vico suo. Post eum edifica
verunt fratres eorum bethin filius
enadad princeps dimidie par

tis cheila. Et edificavit
azer filius iosue princeps
mensuram secundam contra ascen
sum anguli. Post eum in
ficavit baruch filius za
ram secundam ab angulo
tam domus eliasib sa
ni. Post eum edificavit
filius urie filii accus
secundam a porta domus
donec extenderetur domus
Et post eum edificaverunt
dotes viri de campestribus
post eum edificavit be
asub contra domum suam
edificavit azarias filius
filii ananie contra domum
Post eum edificavit be
lemadad mensuram secundam
mo azarie usque ad flexuram
usque ad angulum. phalel
contra flexuram et turrem
eminet de domo regis
in atrio regis carceris
phadaia filius pheros
autem habitabant in ophel
tam aquarum ad orientem
rem que prominebat. post
averunt thecueni
eandem e regione a turre
et eminenti usque ad murum
Sursum autem ad portam
rum edificaverunt sa
quisque contra domum suam. post
edificavit sedoc filius
domum suam. et post eum
semeia filius secheniae
te orientalis. post eum
anania filius selemie
lius selon sextus mensuram
post eum edificavit mo
filius barachie contra gazo
um suum. post eum
melchias filius aurifi
ad domum nathineorum
vendentium contra portam
lem. et usque ad cenaculum
Et inter cenaculum ang

cam regis edificaverunt artifices
et negociatores. Factum est autem
cum audisset Sanaballath quod edifi-
caremus murum iratus est valde. et
motus nimis subsannavit iudeos.
et dixit coram fratribus suis. et frequentia
samaritanorum. Quid iudei faci-
unt imbecilles? Num dimittent eos gen-
tes? num sacrificabunt et complebunt
in una die? Numquid poterunt edifi-
care lapides de acervis pulveris. qui
combusti sunt? Sed et Tobias amanites
proximus suus ait. Edificent. Si as-
cenderit vulpes transiliet murum
eorum lapideum. Et dixit neemias.
Audi deus noster. quia facti sumus des-
pectio. converte opprobrium super
caput eorum. et da eos in despectionem in
terra captivitatis. Ne operias iniqui-
tatem eorum. et peccata eorum coram facie
tua non deleantur. quia irriserunt
edificantes. Itaque edificavimus
murum. et coniunximus totum usque ad par-
tem dimidiam. et provocatum est cor
populi ad operandum.

IIII

Factum est autem cum audisset Sa-
naballath. et Tobias. et arabes
et amanite. et azotii quod obducta
esset cicatrix muri ierusalem. et quod
cepissent interrupta concludi. irati
sunt nimis. Et congregati sunt om-
nes ut venirent. et pugnarent
contra ierusalem. et molirentur insidias.
Et oravimus dominum deum nostrum. et posuimus
custodes super murum contra eos die ac noc-
te. Dixit autem iudas. Debilitata est
fortitudo portantis. et humus ni-
mia est. et nos non poterimus edificare
murum. Et dixerunt hostes nostri. Nes-
ciant et ignorent donec veniamus
in medio eorum. et interficiamus eos
et cessare faciamus opus. Factum est
autem venientibus iudeis qui habi-
tabant iuxta eos. et dicentibus nobis
per decem vices ex omnibus locis quibus
venerant ad nos. Statui in loco post
murum per circuitum populum in
ordine cum gladiis suis. et lanceis
et arcubus. Perspexi atque surrexi.
et aio ad optimates. et magistratus
et ad reliquam partem vulgi. Nolite
timere a facie eorum. domini magni et terribi-
lis memento. et pugnate pro fratribus
vestris. uxoribus vestris et domibus. Factum — et filius nr̄is
est autem cum audissent inimi- — et filiabꝫ nr̄is
ci nostri. nunciatum esse nobis. dissipavit
deus consilium eorum. et reversi sumus omnes
ad muros. unusquisque ad opus su-
um. Et factum est a die illa media pars pa-
rata erat ad bellum. et lancee. et scu-
ta et arcus. et lorice. et principes post
eos in omni domo iuda edificantium
in muro. et portantium onera et impo-
nentium. Una manu sua faciebat
opus. et altera tenebat gladium. Edi-
ficantium enim unusquisque gladio
erat accinctus renes. et edificabant
et clangebant buccina iuxta me.
Et dixi ad optimates. et ad magis-
tratus. et ad reliquam partem vulgi.
Opus grande est et latum. et nos separa-
ti sumus in muro procul alter ab altero.
In loco quocumque audieritis clan-
gorem tube. illuc concurrite ad nos.
Deus enim noster pugnabit pro nobis.
et nos ipsi faciemus opus. et media
pars nostrum teneat lanceas ab as-
censu aurore donec egrediantur
astra. In tempore quoque illo dixi populo.
Unusquisque cum puero suo maneat
ac in ierusalem. et sint nobis vices per — medio
noctem et diem ad operandum. Ego
autem et fratres mei et custodes pu-
eri qui erant post me non deponeba-
mus vestimenta nostra. unusquisque
tantum nudabatur ad baptismum.

V

Et factus est clamor populi et uxorum
eius magnus adversus fratres
suos iudeos. Et erant qui dicerent.
Filii nostri et filie nostre multe sunt
nimis. Accipiamus pro precio eorum fru-
mentum. et comedamus et viva-
mus. Et erant qui dicerent. Agros nos-
tros et vineas. et domos nostras oppo-
namus. et accipiamus frumentum in
fame. Et alii dicebant. Mutuo su-

mamus pecunias in tributa regis.
dedimusque agros nostros et vineas. Et nunc
sicut carnes fratrum nostrorum: sic carnes
nostre sunt. et sicut filii eorum. ita et filii
nostri. Ecce nos subiugamus fili
os nostros et filias nostras in servitutem.
et de filiabus nostris sunt famule. nec habemus
unde possint redimi. et agros nostros
et vineas nostras alii possident. Et iratus
sum nimis. cum audissem clamorem eorum
secundum verba hec. Cogitavitque cor meum
mecum. et increpavi optimates et magis
tratus. et dixi eis. Usuras ne singuli
fratribus vestris exigitis. Et congregavi
adversus eos contionem magnam. et dixi
eis. Nos ut scitis redemimus fratres
nostros iudeos qui venditi fuerant
gentibus secundum possibilitatem nostram.
et vos igitur venditis fratres vestros et redime
mus eos. Et siluerunt. nec invenerunt
quid responderent. Dixique ad eos. Non est bona
res quam facitis. Quare in timore dei
nostri non ambulatis. ne exprobretur
nobis a gentibus inimicis nostris. Et ego
et fratres mei. et pueri mei commodavimus
pluribus pecuniam. et frumentum. Non re
petamus in commune istud. Alie
num concedamus quod debetur nobis.
Reddite hodie eis agros suos. et vine
as suas. oliveta sua et domos suas.
Quin potius et centesimam pecunie.
frumenti vini et olei quam exigere
solebatis ab eis date pro illis. Et dixerunt
reddemus. et ab eis nichil queremus.
sicque faciemus ut loqueris. Et vocavi
sacerdotes et adiuravi eos. ut facerent
iuxta quod dixeram. Insuper excussi
sinum meum et dixi. Sic excutiat de
tus omnem virum qui non compleverit ver
bum istud de domo sua et de laboribus
suis. sic excutiatur et vacuus fiat.
Et dixit universa multitudo. Amen.
Et laudaverunt deum. Fecit ergo populus si
cut erat dictum. A die autem illa qua preceperat
michi rex. ut essem dux in terra iuda
ab anno .xx. usque ad annum .xxxii.
artharxersis regis per annos .xii. ego
et fratres mei annonas que ducibus debe

bantur non comedimus. Duces
primi qui fuerant ante me gra
vaverunt populum. et acceperunt ab eis
in pane et vino et pecunia. cotidie
Sed et ministri eorum depresser
Ego autem non feci ita propter timo
quin potius in opere muri edifi
grum non emi. et omnes pueri
ad opus erant. Iudei quoque
tratus eorum .c.l. viri et qui ve
niebant ad me de gentibus
cuitu nostro sunt in mensa mea
Parabatur autem michi per dies
bos unus. arietes .vi. electi
volatilibus. et inter dies .x. vina
alia multa tribuebam. insuper
annonas ducatus mei non que
de enim erat attenuatus populus
Memento mei in bonum secundum
feci populo huic. VI

Factum est autem cum audisset Sanaballat
et Tobias et Gosem arabs et ceteri
inimici nostri. quod edificassem ego
rum et non esset in ipso residua interru
ad tempus autem illud valvas
tam in portis. miserunt Sa
et Tobias et Gosem arabs ad me
Veni et percutiamus fedus
in campo uno. Ipsi autem cogi
ut facerent michi malum.
eos nuntios dicens. Opus grande
facio. et non possum descendere ne
negligatur cum venero et descen
vos. Miserunt autem ad me se
bum hoc per quater. et respondi
sermonem priorem. Et misit
Sanaballat iuxta verbum prius quin
vice puerum suum. et epistolam
in manu sua scriptam hoc
gentibus auditum est. et Gosem
tu et iudei cogitetis rebellare
edifices murum. et levare
ter eos regem. propter quam causam
posueris qui predicent de te in
Rex in iudea est. Auditurus
ba hec. Idcirco nunc veni ut
silium pariter. Et misit ad eos
non est factum secundum verba

fingis de corde tuo tu componis.
Omnes enim hii terrebant nos cogitan
tes quod cessarent manus nostre ab
opere et requiesceremus. Quam ob
causam magis confortavi manus meas.
Et ingressus sum domum Samaie filii Da
laie filii Metabehel secreto. Qui ait:
Tractemus nobiscum in domo Dei in me
dio templi et claudamus portas te
mpli quia venturi sunt ut interficiant
te et nocte venturi sunt ad occiden
dum te. Et dixi. Num quisquam similis mei fu
git? et quis ut ego ingredietur templum
et vivet? Non ingrediar. Et intellexi
quod Deus non misisset eum, sed quasi vatici
nans locutus esset ad me, et Tobias et
Sanaballath conduxissent eum.
Acceperat enim pretium ut territus
facerem et peccarem, et haberent malum
quod exprobrarent michi. Memento
Domine mei Tobie et Sanaballath
iuxta opera eorum talia. Sed et Noadie pro
phete et ceterorum prophetarum qui terrebant
me. Completus est autem murus
xxv die mensis Elul, lii diebus.
Factum est autem cum audissent omnes
inimici nostri, ut timerent universe gentes
que erant in circuitu nostro, et conciderent
intra semetipsos et scirent quod a
Domino factum esset opus hoc. Sed et in
diebus illis multe optimatum Iudeorum
epistole mittebantur ad Tobiam, et
a Tobia veniebant ad eos. Multi enim
erant in Iudea habentes iuramentum eius,
quia gener erat Sechenie filii Io
rea, et Iohanan filius eius acceperat fi
liam Mosollam filii Barachie. Sed et
laudabant eum coram me, et verba
mea nunciabant ei. Et Tobias mitte
bat litteras ut terreret me. VII

Postquam autem edificatus est mu
rus et posui valvas, et recensui
ianitores et cantores et levitas. Pre
cepi Aneni fratri meo et Ananie princi
pi domus de Ierusalem. Ipse enim quasi
vir verax et timens Deum plus ce
teris videbatur. Et dixi eis: Non aperiantur
porte Ierusalem usque ad calorem solis.
Cumque adhuc assisterent, porte clau
se sunt et oppilate. Et posui custodes de
habitatoribus Ierusalem singulos per vices
suas et unumquemque contra domum suam. Civi
tas autem erat lata nimis et grandis,
et populus parvus in medio eius, et non erant
domus edificate. Deus autem dedit in cor
de meo et congregavi optimates et ma
gistratus et vulgus ut recenserem
eos. Et inveni librum census eorum qui
ascenderant primum, et inventum est scrip
tum in eo. Isti filii provincie qui ascen
derunt de captivitate transmigrantium
quos transtulerat Nabuchodonosor rex Ba
bilonis et reversi sunt in Ierusalem
et in Iudeam unusquisque in civitatem
suam. Qui venerunt cum Zorobabel,
Iosue, Neemias, Azarias, Raamias,
Naamni, Mardocheus, Belsamen,
Mespharath, Begoai, Naum, Baana. Nu
merus virorum populi Israel. Filii Pharos ii milia c
lxxii. Filii Saphatie ccc lxxii. Filii Area
dc lii. Filii Phaeth Moab filiorum Iosue
et Ioab ii milia octingenti xviii. Filii
Helam mille dcc liiii. Filii Zethua
dccc xlv. Filii Zachai dcc lx. Filii
Bennui dc xlviii. Filii Hebai dc xx
viii. Filii Azgad ii milia ccc xxii. Filii
Adonicam dc lxvii. Filii Bagoaim
ii milia lxvii. Filii Adin dc lv. Filii A
ter filii Ezechie xc viii. Filii Asem
ccc xxviii. Filii Besai ccc xxiiii. Fi
lii Areph c xii. Filii Gabaon xc v.
Viri Bethleem et Nethupha c lxxx
viii. Viri Anathoth c xxviii. Viri
Bethamoth xlii. Viri Cariathiarim,
Cephira et Beroth dcc xliii. Viri Ra
ma et Gabaa dc xxi. Viri Machmas
c xxii. Viri Bethel et Hay c xxiii.
Viri Nebo alterius lii. Viri Helam al
terius mille cc liiii. Filii Arem ccc
xx. Filii Iericho ccc xlv. Filii Lodaid
Ieonon dcc xxi. Filii Senaa iii milia
dcccc lxxiii. Filii Emmer mille l 2
ii. Filii Phassur mille cc xl vii. Fi
lii Arem mille xvii. Levite: filii
Iosue et Gadmihel filiorum Oduie lxx
iiii. Cantores filii Asaph c xl viii.

xxx. Sacerdotes filii Ydaia in domo Io 2
sue et dixit.

ianitores filii sellum. filii acher.
filii thelmon. filii accub. filii athi-
ta. filii sobai. c. xxx. viii. Nathinei
filii soa. filii asapha. filii tebaoth.
filii cheros. filii siaa. filii phado.
filii lebana. filii agaba. filii selmō.
filii anan. filii geddel. filii gaen.
filii raaia. filii rasim. filii necu-
da. filii iesem. filii asa. filii phaſ-
ea. filii bethsai. filii munim. filii
nephusim. filii bethuc. filii acu-
pha. filii assur. filii belloth. filii
meida. filii arsa. filii berthos.
filii sisara. filii thema. filii ne-
sia. filii athipha. filii seruorum sa-
lomonis. filii sothai. filii sophe-
reth. filii pherida. filii iahala.
filii delchon. filii geddel. filii sa-
phacia. filii athil. filii phocereth.
qui erat ortus ex haim. filio amō.
Omnes nathinei et filii seruorum salo-
monis. ccc. xcii. Hii sunt autem qui a-
scenderunt de themelach. thelarsa.
cherub. addo. et emmer. et non potuerunt
indicare domum patrum suorum. et semen
suum utrum ex israel essent. Filii dala-
ia. filii thobia. filii nechoda. dc.
xlii. Et de sacerdotibus. filii abia. fi-
lii aches. filii berzellai. qui accepit
de filiabus berzellai galaaditis
uxorem. et uocatus est nomine e-
orum. Hii quesierunt scripturam ge-
nealogie sue. et non inuenerunt. et
eiecti sunt de sacerdotio. Dixitque
athersatha eis. ut non manducarent
de sanctis sanctorum. donec surgeret sacerdos
doctus et eruditus. Omnis multitu-
do quasi uir unus. xlii. milia. ccc. lx. ab-
sque seruis et ancillis eorum qui erant
vii. milia. ccc. xxx. vii. Inter eos can-
tores et cantatrices. cc. xlv. Ca-
meli eorum. cccc. xxxv. Asini. vi.
milia. dcc. xx. Ab uno autem de prin-
cipibus familiarum dederunt impensas
in opus domini. Athersatha dedit in the-
saurum auri dragmas mille. phi-
alas. l. tunicas sacerdotales. d. xxx.
Et de principibus familiarum dederunt

in thesaurum operis auri
xx. milia. et argenti. minas
quod dedit reliquus po
mas. xx. milia. et argenti
que et tunicas sacerdotales
uerunt autem sacerdotes
tores et ianitores et
et nathinei et omnis
bus suis.
Et uenerat mensis
sub esdra et neemia
ibi erant in ciuitatibus
gatusque est omnis populus
ad plateam que est ante
quarum. et dixerunt esdre
afferret librum legis
preceperat dominus israel
go esdras sacerdos legem co
dine uirorum ac mulierum
poterant intelligere in die
sis septimi. Et legit in eo
platea que erat ante porta
a mane usque ad medium
spectu uirorum et mulierum
entium. et aures omnis po
erecte ad librum. Stetit
scriba super gradum ligne
rat ad loquendum. et stet
eum mathathia et sema
et uria. et elchia. et maa
eius. et ad sinistram pha
el. et melchia. et asum
ma. zacharia que et mosol
aperuit hesdras librum co
super uniuersum quippe
nebat. Et cum aperuisset
omnis populus stetit. et benedixit es
deo uoce magna. Et respon
amen amen. Eleuantes manus
incuruati sunt. et adora
pronum in terram. Porro iosue
et serebia. iamin. achub
deia. maasia. celita
zabeth. anan. phalaia
lentium faciebant ut p
enderet legem. Populus autem
in gradu suo. Et legerunt
legis dei distincte

intelligendum. et intellexerunt cum lege-
retur. Dixit autem neemias. ipse est
athersatha. et esdras sacerdos et scriba
et leuite interpretantes uniuerso populo.
Dies sanctificatus est domino deo nostro.
nolite lugere. et nolite flere. Flebat
enim omnis populus cum audiret uerba
legis. et dixit eis. Ite comedite pin-
guia. et bibite mulsum. et mittite
partes eis qui non preparauerunt sibi.
quia sanctus dies domini est. et nolite contrista-
ri. Gaudium enim domini est fortitu-
do nostra. Leuite autem silentium facie-
bant in omni populo dicentes. Tace-
te quia dies sanctus est. et nolite dole-
re. Abiit itaque omnis populus ut comede-
ret et biberet. et mitteret partes. et faceret
letitiam magnam. quia intelle-
xerunt uerba que docuerat eos. Et
in die secundo aggregati sunt principes
familiarum uniuersi populi. sacerdotes et
leuite ad hesdram scribam ut interpre-
taretur eis uerba legis. Et inuenerunt
scriptum in lege precepisse dominum in
manu moysi. ut habitent filii israel
in tabernaculis in die sollempni mense
septimo. et ut predicent et diuulgent uocem
in uniuersis urbibus suis. et in ierusalem dicen-
tes. Egredimini in montem et
afferte frondes oliue. et frondes ligni
pulcherrimi frondes mirti et
ramos palmarum. et frondes ligni
nemorosi. ut fiant tabernacula
sicut scriptum est. Et egressus est populus
et attulerunt. Feceruntque sibi taber-
nacula unusquisque in domate
suo. et in atriis suis. et in atriis domus
dei. et in platea porte aquarum. et
in platea porte effraym. Fecit ergo
uniuersa ecclesia eorum qui redierant
de captiuitate tabernacula. et
habitauerunt in tabernaculis. Non enim
fecerant a diebus iosue filii nun taliter filii
israel usque ad diem illum. Et fuit leti-
tia magna nimis. legis dei per sin-
gulos dies a die primo usque ad di-
em nouissimum. et fecerunt sollemp-
nitatem vii. diebus. et in die viii.

collectam iuxta ritum. IX

In die autem xxiiii. mensis huius conue-
nerunt filii israel in ieiunio et in saccis. et
humus super eos. Et separatum est semen filiorum
israel ab omni filio alienigena. et stete-
runt coram domino. et confitebantur
peccata sua. et iniquitates patrum suorum. Et
consurrexerunt ad standum. et legerunt in
uolumine legis domini dei sui quater
in die. et quater in nocte confitebantur. et
laudabant dominum deum suum. Sur-
rexerunt autem super gradum leuitarum
iosue et bani. cedmihel. sebenia. Abi-
ni. sarebias. bani. Exclamauerunt uo-
ce magna ad dominum deum suum le-
uite. Et dixerunt iosue et cedmihel.
bonni. asebia. arabia. odaia. sebnia.
fatana. Surgite et benedicite domino deo
uestro ab eterno usque in eternum. et benedi-
cant nomini glorie tue excelso in omni bene-
dictione et laude. Et dixit hesdras. Tu
ipse domine solus. tu fecisti celum
et celum. et celum celorum. et omnem exerci-
tum eorum. terram et uniuersa que in ea sunt
maria. et omnia que in eis sunt. et tu ui-
uificas omnia hec. et exercitus celi te ado-
rat. Tu ipse domine deus qui elegisti
abraam. et eduxisti eum de igne
chaldeorum. Et posuisti nomen eius a-
braham. et inuenisti cor eius fidele
coram te. et percussisti cum eo fedus
ut dares terram chananei. ethei. e- ei
uei. et amorrei. et pherezei. et iebusei.
et gersei. ut dares semini eius. et
implesti uerba tua quoniam iustus es.
Et uidisti afflictionem patrum nostrorum in
egypto. clamoremque eorum audisti
super mare rubrum. et dedisti signa
et portenta in pharaone. et in uniuersis
seruis eius. et in omni populo terre illius.
Cognouisti enim quia superbe egerant
contra eos. et fecisti tibi nomen
sicut in hac die. Et mare diuisisti
ante eos. et transierunt per medium
maris in sicco. Persecutores autem
eorum proiecisti in profundum quasi lapi-
dem in aquas ualidas. Et in columpna
nubis ductor eorum fuisti per diem.

et in columpna ignis per noctem
ut appareret eis via per quam ingredi
ebantur. Ad montem quoque synai
descendisti eis iudicia recta. et legem
ueritatis ceremonias et precepta bona
et sabbatum sanctificatum ostendisti eis.
et mandata et ceremonias. et legem pre
cepisti eis in manu moysi servi tui.
Panem quoque de celo dedisti eis in
fame eorum. et aquam de petra eduxis
ti eis sitientibus. et dixisti eis ut ingre
derentur et possiderent terram super quam
levasti manum tuam. ut traderes eis.
Ipsi vero et patres nostri superbe egerunt.
et induraverunt cervices suas et non au
dierunt mandata tua. et noluerunt
runt audire. et non sunt recordati mi
rabilium tuorum que feceras eis. Et indu
raverunt cervices suas. et dederunt
caput ut reverterentur ad servitu
tem suam. Tu autem deus propicius cle
mens. et misericors longanimis. et multe
miserationis. et non dereliquisti eos.
Et quidem cum fecissent sibi vitu
lum est per conventum conflatilem. et di
xissent. iste est deus tuus qui eduxit
te de egypto. feceruntque blasphemias
magnas. tu autem in misericordiis tuis multis
non dimisisti eos in deserto. Colump
na nubis non recessit ab eis per diem.
ut duceret eos in via et columpna ig
nis per noctem. ut ostenderet eis iter
per quod ingrederentur. Et spiritum tu
um bonum dedisti eis qui doceret
eos. Et manna tuum non prohibuisti ab
ore eorum. et aquam dedisti eis in siti. XL
annis pavisti eos in deserto. sic nichil
eis defuit. vestimenta eorum non ve
teraverunt. et pedes eorum non sunt at
triti. Et dedisti eis regna et populos. et
partitus es eis sortes. et possederunt terram
seon. et terram regis esebon. et terram og
regis basan. Et filios eorum multi
plicasti sicut stellas celi. et addu
xisti eos ad terram de qua dixeras pa
tribus eorum. ut ingrederentur et possi
/ei derent. Et venerunt filii et possederunt
terram. et humiliasti coram eis habita

tores terre chananeos et
in manus eorum. et populos ter
eis sicut placebat illis. Ceper
urbes munitas. et humum
et possederunt domos plenas
bonis. cisternas ab aliis fab
vineas et oliveta. et ligna p
multa. Et comederunt et satu
et impinguati sunt. et habun
divitiis in bonitate tua m
Provocaverunt autem te ad
diam recesserunt a te et p
legem tuam post terga sua
tuos occiderunt qui conte
eos ut reverterentur ad te
blasphemias grandes. Et
in manu hostium suorum
eos. Et in tempore tribulationis
verunt ad te. et tu de celo
eos. Et secundum miserationes
tas dedisti eis salvatores
varent eos de manu ho
Cumque requievissent re
ut facerent malum in co
tuo. et dereliquisti eos in ma
corum suorum. et possederunt eos
sunt et clamaverunt ad te
de celo exaudisti et libera
miserationibus tuis multis
contestatus es eos. ut re
ad legem tuam. Ipsi vero
runt. et non audierunt ma
et in iudiciis tuis peccave
ciet homo et vivet in eis. Et de
merum recedentem. et cer
am induraverunt. et protra
annos multos. et contesta
es eos in spiritu tuo per manum
tuorum. et non audierunt. et tra
eos in manu populorum terrarum
sericordiis autem tuis plurimis
non fecisti eos in consumptionem
dereliquisti eos. quoniam deus
tor et clemens tu es. Nunc
domine deus noster. deus mag
tis et terribilis. custodiens
misericordiam. ne avertas a
tuam in omni labore qui

nos reges nostros et sacerdotes nos
tros et principes nostros et omnem
populum tuum a diebus regis assur
usque ad diem hanc. Et tu iustus es in om
nibus que venerunt super nos quia
veritatem fecisti nobis. Nos autem im
pie egimus. Reges nostri et principes
nostri sacerdotes et patres nostri non
fecerunt legem tuam et non atten
derunt mandata tua et testimonia
tua que testificatus es in eis. Et ipsi in
regnis suis et in bonitate tua mul
ta quam dederas eis in terra latis
sima et pingui quam tradideras in
conspectu eorum non servierunt tibi
nec reversi sunt a studiis suis pessimis.
Ecce nos ipsi hodie servi sumus et ter
ra quam dedisti patribus nostris ut
comederent panem eius et que bona
sunt eius et nos ipsi servi sumus in e
a. Et fruges eius multiplicantur regi
bus quos posuisti super nos propter pec
cata nostra et corporibus nostris domi
nantur et iumentis nostris secundum
voluntatem suam et in tribulatione
magna sumus. Super omnibus his
ergo nos ipsi percutimus fedus et scribi
mus et signant principes nostri levite
et sacerdotes nostri. X

Signatores autem fuerunt ne
emias athersatha filius achelai
et sedechias. saraias azarias ieremias
phessur amaria melchia actus sebe
nia melluc arem merimuth obdias
daniel genton baruch mosollam
abia miamin maazia belgia semeia hii
sacerdotes. Porro levite iosue filius
azanie bennui de filiis enmadab
cedmihel et fratres eorum sechenia ode
ia celita phalaia anan micha
roob asebia zacur sarebias saba
nia odaia bani banini. Capita po
puli pheros moab elam zechu
bani bonni azgad bebai adoni
a begui adin ather ezechia azur
odaia asum besaia ares anatho
th nebai mehpia mosollam azir
mesezabel sadoc ieddua phethia
anania osee anania asub aloes phi
leam soleth reum asebna maasi
a echaia anan melluch arem ba
ana. Et reliqui de populo sacerdotes
levite ianitores et cantores nathin
nei et omnes qui separaverunt de po
pulis terrarum ad legem dei uxores
eorum et filii eorum et filie eorum omnes qui
poterant sapere spondentes pro fra
tribus suis optimates eorum. Et qui ve
niebant ad pollicendum et iurandum
ut ambularent in lege domini quam
dederat in manu moysi servi sui ut
facerent et custodirent universa man
data domini dei nostri et iudicia eius
et ceremonias et ut non daremus filias
nostras populo terre et filias eorum non ac
ciperemus filiis nostris. Populi quoque
terre qui important venalia et omnia
ad usum per diem sabbati ut ven
dant non accipiemus ab eis in sabbato
et in die sanctificata. Et dimittemus annum
septimum et exactionem universe manus.
Et statuemus super eos nos precepta ut
demus terciam partem sicli per annum
ad opus domus dei nostri ad panes
propositionis et ad sacrificium sempiter
num et in holocaustum sempiternum
in sabbatis in kalendis in sollempnitatibus
in sanctificatis et pro peccato ut exoret
pro israel et in omnem usum domus dei
nostri. Sortes ergo misimus super ob
lationem lignorum inter sacerdotes et
levitas et populum ut inferrentur
in domo dei nostri per domos patrum
nostrorum per tempora a temporibus
anni usque ad annum ut arderent
super altare domini dei nostri sicut
scriptum est in lege moysi. Et ut affe
remus primogenita terre nostre
et primitiva universi fructus omnis
ligni ab anno in annum in domo
domini et primitiva filiorum no
strorum et pecorum nostrorum si
cut scriptum est in lege et primiti
va boum nostrorum et ovium nostrorum
ut offerrentur in domo dei nostri
sacerdotibus qui ministrant in

domo dei nostri et primitias ciborum nostrorum
et poma omnis ligni uindemie quoque
et olei offeramus sacerdotibus ad gazo
philacium domini et decimam partem
terre nostre leuitis. Ipsi leuite decimas
accipient ex omnibus ciuitatibus o
perum nostrorum. erit autem sacerdos
filius aaron cum leuitis in decimis
leuitarum et leuite offerent decimam
partem decime sue in domo dei nostri
ad gazophilacium in domo thesau
ri. Ad gazofilacium enim deporta
bunt filii israel et filii leuite primiti
as frumenti uini et olei et ibi erunt
uasa sanctificata et sacerdotes et cantores
et ianitores et ministri. et non dimit
temus domum domini dei nostri. XI

Habitauerunt autem principes
populi in ierusalem. optimates
absque sorte in medio ipsi habitabunt
et reliqua uero plebis misit sortem ut
tolleret unam partem de decem qui
habitaturi erant in ierusalem ciui
tate sancta. Decima pars populi eligitur
ut habitet in ierusalem quia urbs
uacua erat in possessione sua. No
uem uero partes in ciuitatibus. Bene
dixit autem populus uiris omnibus
qui se sponte optulerunt ut habita
rent in ierusalem. Hii sunt itaque
principes prouincie qui habitauerunt
in ierusalem et in ciuitatibus iuda.
Habitauit autem unusquisque in posses
sione sua in urbibus suis israel. Sacer
dotes leuite nathinnei et filii ser
uorum salomonis. et in ierusalem
habitauerunt de filiis iuda et de fi
liis beniamin. De filiis iuda at
thaias filius aziam filii amarie
filii saphatie filii malaleel. De fi
liis phares amasia filius baruch
filius colozai filius azia filius
adaia filius ioiarib filius zacha
rie filius salonites. Omnes filii pha
res qui habitauerunt in ierusalem
cccc. lx. viii. uiri fortes. Hii sunt
autem filii beniamin. sellum fi
lius mosollam filius iohel fili

latena filius colaia filius
lius ithiel. filius ... et post
eum gabai. dccc. xx. v...
lius zechri prepositus eorum
lius senuua super ciuitatem
et de sacerdotibus idaia filius io
iachin saraia filius helchi
as mosollam filius sadoch
meraioth filius achitob
domus dei et fratres eorum fa
cientes opera templi. dccc. xxii. et ada
ias ieroam filius phelelie
psi filius zacharie filius
filius melchie et fratres eorum
capites patrum. cc. xlii. et a
masai filius azrel filius azi. fi
lius mosollamoth filius semmer
potentes nimis. c. xxviii. et
eorum zebdiel filius poten
leuitis semeia filius a
azarica filius asabia filius
sabathai et iozabed super
opera que erant forinsecus
in domo dei a principibus leuitarum
mathania filius micha filius
i. filius asaph princeps
dauid in confitentiam
et bethechias secundus de
eius abda filius samm
galal filius idithun. omnes
in ciuitate sancta. cc. lx
ianitores accub et telmon
eorum qui custodiebant ho
lxxii. Et reliqui ex israel sacer
leuite in uniuersis ciuitatibus
iuda unusquisque in possessione
et nathinnei qui habitabant
phel et siaha et gaspha de
israel. Et episcopus leuitarum in ie
filius bani filii asabie fi
nie filius miche. De filiis
cantores in ministerio domus dei
precepte regis super eos erat
toribus per singulos dies
ia filius mesezebel de filiis
iuda in manu regis iuxta
puli. et in domibus per regiones
eorum. De filiis iuda habi

runt in chariatharbe. et in filiabus
eius. et in dibon et in filiabus eius. et in capseel. et in viculis eius. et
in iesue. et in molada. et in bethphe
leth. et in asersual. et in bersabee. et
in filiabus eius. et in sicheleg. et in
mochone. et in filiabus eius. et in
remon. et in saraa. et in ierimuth. zo
noa. odollam. et in viculis eorum. la
chis. et in regionibus eius. azecha et
in filiabus eius. Et manserunt in ber
sabee usque ad vallem ennon. Filii
autem beniamin. a geba. mechi
mas. et aia. et bethel. et filiabus eius. a
nathoth. nob. anania. asor. rama.
gethaim. adid. seboim. neballath.
lod. et ono valle artificum. et de levi
tis portiones iude et beniamin.

XII

Hii autem sunt sacerdotes
et levite. qui ascenderunt cum zo
robabel filio salathiel. et iosue. sa
raia. ieremias. esdras. amarias.
melluch. attus. sechenias. reum. me
rimuth. addo. genthon. miamin.
madia. belga. semeias. et ioia
rib. idaia. sellum. amoc. elchia.
idaia. Isti principes sacerdotum et
fratres eorum in diebus iosue. Porro levi
te iesua. bennuim. cedmihel. serebia.
iuda. mathanias. super hymnos ipsi
et fratres eorum in diebus iosue. et bezechia.
et hanni. et fratres eorum unusquisque
in officio suo. Iosue autem genuit
ioachim. et ioachim genuit elia
sib. et eliasib genuit ioiada.
et ioiada genuit ionathan. et iona
than genuit ieddaia. In diebus autem
ioachim erant sacerdotes et principes
familiarum. saraie amarias. iere
mie. ananie. esdre mosollam. ama
rie. iohanan. milico ionathan. se
benie. ioseph. arem. edna. maraioth.
elchi. addaie. zacharia. genthon.
mosollam. abie. zechri.
miamin. et moadie. phelthi. belge.
sammua. semeie. ionathan. ioiarib.
mathanai. iodaie. azi. sellaie. sel
lai. emacheber. elchie. esebie. ma
ne. nathanele levite. In diebus

eliasib. et ioiada. et ionam. et ied
dua. scripti principes familiarum
et sacerdotes in regno darii perse. Filii
levi principes familiarum scripti in
libro verborum dierum. et usque ad di
es ionathan filii eliasib. Et principes
levitarum asebia. serebia et iosue
filius cedmihel et fratres eorum per vices suas.
ut laudarent et confiterentur iuxta
preceptum regis david viri dei. et obser
varent eque per ordinem. Mathania.
et bethecia. obedia. mosollam. thel
mon. accub. custodes portarum
et vestibulorum ante portas. Hii in diebus
ioachim filii iosue. filii iosedech. et
in diebus neemie ducis. et esdre sacerdo
tis scribeque.

XII

In dedicatione autem muri ierusalem requi
sierunt levitas de omnibus locis suis
ut adducerent eos in ierusalem. et facerent
dedicationem in leticia. in actione gratiarum
et in cantico et in cymbalis et psalteriis
et in citharis. Congregati autem sunt
filii cantorum. et de campestribus circa ie
rusalem. et de villis nethophati. et de
domo galgal. et de regionibus gabaa.
et azmaueth. quoniam villas edificaverunt
sibi cantores in circuitu ierusalem.
Et mundati sunt sacerdotes et levite.
et mundaverunt populum et portas et mu
rum. Ascendere autem feci principes iu
da super murum. et statui duos mag
nos choros laudantium. Et ierunt ad
dexteram super murum ad portam ster
quilinii. Et ivit post eos osaias. et me
dia pars principum iuda. et azarias
esdras. et mosollam et iudas. et
beniamin. et semeia. et ieremia. Et de
filiis sacerdotum in tubis zacharias
filius ionathan. filius semeie. fi
lius mathanie. filius michaie. filius
zechur. filius asaph. Et fratres eius se
meia. et azarel. malalai. galalai. ma
ai. nathanael. et iuda. et anani in
vasis cantici david viri dei. et esdras
scriba ante eos. in porta fontis. Et contra
eos ascenderunt in gradibus civita
tis david in ascensu muri super domum

dauid. usque ad portam aquarum
ad orientem. Et chorus secundus gratias
referentium ibat ex adverso. et ego post
eum. et media pars populi super murum
et super turrim furnorum. et usque ad
murum latissimum. et super portam Effra
im. et super portam antiquam. et super
portam piscium. et turrim Anane
hel. et turrim Emath. et usque ad portam
gregis. et steterunt in porta custodie.
Steteruntque duo chori laudantium in
domo dei. et ego et dimidia pars
magistratuum mecum. Et sacerdo
tes Eliachim. Maasia. Miniamin.
Michea. Elioenai. Zacharia. Anani
a. in tubis. et Maasia. et Semeia. et Elea
zar. et Azi. et Iohannan. et Melchia et
Elam. et Ezer. Et clare cecinerunt
cantores. et Iezraia prepositus. Et immo
lauerunt in die illa victimas mag
nas et letati sunt. Deus enim leti
ficaverat eos leticia magna. Sed
et uxores eorum et liberi gauisi sunt
et audita est leticia Ierusalem pro
cul. Recensuerunt quoque in die il
la viros super gazofilacia the
sauri ad libamina. et ad primicias
et ad decimas ut introferrent per
eos principes civitatis in decore gra
tiarum actionis. sacerdotes et levitas. quia
leticia est iuda in sacerdotibus et le
vitis astantibus. Et custodierunt ob
servationem dei sui. et observationem
expiacionis. et cantores et ianitores
iuxta preceptum david et salomonis
filii eius. Quia in diebus david et
asaph ab exordio erant principes
constituti cantorum in carmine
laudantium et confitentium deo.
Et omnis israel in diebus zorobabel. et
in diebus neemie dabant partes
cantoribus et ianitoribus per dies sin
gulos et sanctificabant levitas. et le
vite sanctificabant filios Aaron.
In die autem XIII
illo lectum est in volumine moy
si audiente populo. et inventum est
scriptum in eo quod non deberent in

troire ammonites et moab
ecclesiam dei usque in sempi
quia non occurrerunt filiis isr
cum pane et aqua. et conduxerunt ad
balaam ad maledicendum
et convertit deus noster ma
in benedictionem. Factum est
cum audissent legem separaverunt
omnem alienigenam ex isr
eliasib sacerdos qui fuer
in gazophilacio domus
et proximus tobie. Fecit
zofilacium grande. et ibi
ante eum reponentes
et thus et vasa. et decimam
vini et olei. partes levitarum
cantorum. et ianitorum. et pri
sacerdotales. In omnibus autem h
in ierusalem. quia in anno
tarxersis regis babilonis
gem. Et in fine dierum
regem. et veni in ierusale
lexi malum quod fece
tobie. ut faceret ei thesaurum
in vestibulo domus dei. et malum m
valde. et proieci vasa domus
bie foras de gazophilacio. Prec
mundaverunt gazofilacia.
ibi vasa domus domini
et thus. Et cognovi quod
levitarum non fuissent
et fugisset unusquisque in re
suam de levitis et de canto
de hiis qui ministrabant
causam adversus magistratus
dereliquimus domum dei
eos et feci stare in stacion
suis. Et omnis iuda apportabat
frumenti vini et olei in hor
Et constituimus super horrea Sele
dotem. et Sadoch scribam
iam de levitis. et iuxta eos
nan. et Zacchur filium Mat
fideles comprobati sunt
credite sunt partes fratrum
Memento mei deus meus pro hoc.
miserationes meas quas fe
dei mei et in ceremoniis eius

XIIII

In diebus illis vidi in Iuda calcantes torcularia in sabbato, portantes acervos et onerantes super asinos vinum et uvas et ficus et omne onus, et inferentes Ierusalem die sabbati. Et contestatus sum eos ut in die qua vendere liceret venderent. Et Tyrii habitaverunt in ea, inferentes pisces et omnia venalia, et vendebant in sabbatis filiis Iuda in Ierusalem. Et obiurgavi optimates Iuda et dixi eis: Que est hec res mala quam vos facitis, et prophanatis diem sabbati? Numquid non hec fecerunt patres nostri, et adduxit deus noster super nos omne malum hoc et super civitatem hanc? Et vos additis iracundiam super Israel violando sabbatum. Factum est autem cum quievissent porte Ierusalem die sabbati, dixi: et clauserunt ianuas, et clauserunt ianuas. Et precepi ut non aperirent eas usque post sabbatum. Et de pueris meis constitui super portas, ut nullus inferret onus in die sabbati. Et manserunt negotiatores et vendentes universa venalia foris Ierusalem semel et bis. Et contestatus sum eos et dixi eis: Quare manetis ex adverso muri? Si secundo hoc feceritis, manum mittam in vos. Itaque ex tempore illo non venerunt in sabbato. Dixi quoque levitis ut mundarentur, et venirent ad custodiendas portas et sanctificandam diem sabbati. Et pro hoc ergo memento mei deus meus, et parce mihi secundum multitudinem miserationum tuarum.

XV

Sed et in diebus illis vidi Iudeos ducentes uxores Azotidas, Ammonitidas, et Moabitidas. Et filii eorum ex media parte loquebantur azotice, et nesciebant loqui iudaice, et loquebantur iuxta linguam populi et populi. Et obiurgavi eos et maledixi. Et cecidi ex eis viros, et decalvavi eos. Et adiuravi in domino ut non darent filias suas filiis eorum, et non acciperent de filiabus eorum filiis suis et sibimet ipsis, dicens: Numquid non in huiuscemodi re peccavit Salomon rex Israel? Et certe in gentibus multis non erat rex similis ei, et dilectus deo suo erat, et posuit eum deus regem super omnem Israel; et ipsum ergo duxerunt ad peccatum mulieres alienigene. Numquid et nos inobedientes faciemus omne peccatum grande hoc, ut prevaricemur in domino deo nostro, et ducamus uxores peregrinas? De filiis autem Ioiada filii Eliasib sacerdotis magni gener erat Sanaballath Horonites, quem fugavi a me. Recordare domine deus meus adversum eos qui polluunt sacerdotium iusque sacerdotale et leviticum. Igitur mundavi eos ab omnibus alienigenis, et constitui sacerdotum ordines et levitarum, unumquemque in ministerio suo, et oblationem lignorum in temporibus constitutis et in primitiis. Memento mei deus meus in bonum.

Incipit .ii. liber esdre

Et fecit Iosias pascha in Ierosolimis domino, et immolavit phase XIIII luna primi mensis, statuens sacerdotes per vices dierum stolis amictos in templo domini. Et dixit levitis sacris servis Israel ut sanctificarent domino se in positione sancte arche domini in domo quam edificavit Salomon filius David rex. Non erit vobis tollere super humeros eam. Et nunc deservite domino nostro, et curam agite gentis illius Israel ex parte secundum pagos et tribus vestras secundum scripturam David regis Israel, et secundum magnificentiam Salomonis filii eius, omnis in templo, et secundum particulam principatus patriam vestram eorum qui stant in conspectu fratrum filiorum Israel. Immolate pascha, et sacrificia parate fratribus vestris, et facite secundum preceptum domini quod datum est Moysi. Et donavit Iosias plebem que inventa est oves agnorum et hedorum, et caprarum XXX milia, vitulos tria milia. Hec de regalibus data sunt secundum promissionem populo et sacerdotibus in pascha, oves in numero duo milia, ac vitulos C. Et Iechonias et Semeias, et Nathanael frater, et Azabias, et Oziel

holocausta in phase oues. v. m. uitu
los. d. Et cum hec fierent, eleganter
steterunt sacerdotes et leuite habentes azi
ma per tribus, et secundum partes
principatus patrum in conspectu populi
offerebant domino secundum ea que in libro
moysi scripta sunt. Et assauerunt pha
se igni prout oportebat. Et hostias
coxerunt in ollis et lebetibus cum beniuo
lentia. Et attulerunt omnibus qui erant
ex plebe. Et post hec parauerunt sibi et sacer
dotibus. Sacerdotes enim offerebant adi
pes usque sera hora. Et leuite pa
rauerunt sibi et fratribus suis filiis aaron.
Et sacri cantores filii asaph erant in
suo ordine secundum preceptum
dauid, et asaph, et zacharias, et ieddi
nus qui erat a rege. Et hostiarii per sin
gulas ianuas, ita ut non preuaricaretur
unusquisque suam. Fratres enim illorum
parauerunt illis. Et consummata sunt que per
tinebant ad sacrificium domini. In
illa die egerunt phase, et offerebant
hostias super domini sacrificium secundum
preceptum regis iosie. Et egerunt filii israel
qui inuenti sunt in tempore illo phase et
diem festum azimorum per dies. vii.
Et non est celebratum phase tale in ie
rusalem israel a temporibus samuel pro
phete. Et omnes reges israel non celebrauerunt
tale pascha quale egit iosias, et sa
cerdotes et leuite et iudei et omnis israel
qui inuenti sunt in commemoratione
ierosolimis. xviii. anno regnante
iosia celebratum est phase. Et direc
ta sunt opera iosie in conspectu do
mini sui in corde pleno metuenda.
Et que circa illum quidem scripta sunt
in prioribus temporibus de eis qui pec
cauerunt quique irreligiosi fuerunt in
dominum pre omni gente et qui non senserunt
uerba domini super israel. Et post
omnem actum huius iosie ascendit
pharao rex egipti ueniens abicere
in charcamis super eufraten. Et exiuit
in obuiam illi iosias. Et misit rex
egipti ad iosiam dicens. Quid mi
chi et tibi est rex iude? Non sum missus

a domino super eufraten enim
non est. festinans descende
tamen iosias super currum
nare eum conabatur
uerbum prophete ex ore do
stituit ad eum bellum
cedauis. Et descenderunt pri
regem iosiam. Et dixit rex
suis. Amouete me a prelio
tus sum enim ualde. Et
uerunt eum pueri ipsius
ascendit super currum secundari
perueniens ierusalem uita
est. Et sepultus est in patri
chro. Et in tota iudea luge
siam. Et qui presidebant cum
bus lamentabant eum usque
diem. Et datum est hoc fieri
in genus israel. Hec autem
in libro hystoriarum reg
et in singula gesta actus
gloria. et intellectus eius in leg
quia eius gesta sunt ab eo
ta sunt in libro regum israel
Et assumentes qui erant
iechoniam filium iosie
regem pro iosia patre suo cum
xxiii annorum. Et regnauit
tribus. Et amouit eum rex
regnaret in ierosolimis
in gentem argenti
auri talentum unum. Et
egipti ioachim fratrem eius
iudee et ierusalem. Et alliga
gistratus ioachim et zara
suum et apprehendens eum
to. Annorum erat ioachim
regnaret in terra iuda
et fecit malum in conspectu
Post hunc autem ascendit n
rex babilonis. Et alligans eum
olo uinculo perduxit in babilo
Et sacra uasa domini accep
buch. et tulit et consecrauit in
suo in babilonia. Nam de im
illius et irreligiositate
in libro temporum regum. Et
ioachim filius eius pro

is constitutus est erat annorum octo.
regnauit autem menses tres et dies
x. in ierusalem. et fecit malum in con
spectu domini. Et post annum mittens
chodonosor transmigrauit eum in babi
loniam simul cum sacris uasis domini. et
tuit sedechiam regem iude in ierusalem.
cum esset annorum .xx. unius. Regnauit
annis .xi. et fecit malum in aspectu
reueritus est ab his que dicta sunt
a ieremia propheta ex ore domini. et adiu
ratus a rege nabuchodonosor periurauit reced
ens. et indurata ceruice sua. et corde suo
transgressus est legitima domini dei israel.
ipsi duces multa inique gesse
runt et impie egerunt super omnes iniqui
tates gentium. et polluerunt templum
domini quod sanctum erat in ierosolimis.
misit deus patrum suorum ipsorum per an
gelum suum reuocare eos propter quod
parceret illis et tabernaculo suo. Ipsi uero
subsannabant in angelis suis. et qua die
locutus est dominus erant illu
dentes prophetis eius. quousque ad ira
cundiam concitatus est super gentem
suam propter irreligiositatem suam. pre
ceperunt ascendere reges chaldeorum.
Hi occiderunt iuuenes illorum in gladio
circuitu sancti templi eorum et non peperce
runt iuueni et uirgini. et seni et ado
lescenti. sed omnes traditi sunt in ma
nus ipsorum. Et omnia sacra uasa domini et
regales apothecas receptantes tulerunt in
babiloniam. et incenderunt domum domini.
Demolierunt muros ierusalem. et tur
res eius incenderunt in igne. et consum
mauerunt omnia honorifica eius. ad
nichilum redigunt. et reliquos a gla
dio in babilonem. Et erant serui
illius usque dum regnarent perse in re
pletione uerbi domini in ore ieremie
quousque benigne ageret terra sab
bata sua. omni tempore desertionis sue.
sabbatizauit in completionem annorum
lxx.

II

Regnante cyro rege persarum in
consummatione uerbi domini in ore
ieremie. suscitauit dominus spiritum
cyri regis persarum. et predicauit in toto
regno suo simul per scripturam
dicens. Hec dicit rex persarum cyrus. Me
constituit regem orbis terrarum domi
nus israel. dominus excelsus. et significa
uit edificare sibi domum in ierusalem
que est in iudea. Si quis est ex genere
uestro. dominus ipsius ascendat in ierusalem.
Quotquot ergo circa loca habitant ad
iuuent eum qui sunt in loco ipso
in auro et argento in dationibus cum
equis et iumentis. Cum ceteris aliis que sed
uota apponuntur in edem domini que est
in ierusalem. Et stantes principes
tribuum patrum iude ex tribu ben
iamin et sacerdotes et leuite quos ex
citauit dominus ascendere et edifica
re domum domini que est in ierusalem et qui erant
in circuitu eorum adiuuarent in omni
argento et auro eius et iumentis et uo
tis quam pluribus multi quorum sensus
excitatus est. Et rex cyrus protulit
uasa sacra domini que transtulit na
buchodonosor ex ierusalem et consecrauit ea in suo
ydolo. Proferens ea cyrus rex persarum
tradidit mitridato qui erat super the
sauros ipsius. Per hunc autem tradita
sunt salmanasaro presidi iudee. Horum
autem hic numerus. libatoria argentea
duo milia .ccc. Thuribula argentea .xxx.
Phiale auree .xxx. Et argentee duo
milia .cccc. et alia uasa mille. Omnia au
uasa aurea et argentea .v. milia .cccc.
lxviii. Et eleuata sunt salmanas
saro simul cum hiis qui ex captiui
tate babilonie uenerant in iero
solima. In artaxersis autem regis per
sarum temporibus scripserat ei de
hiis qui inhabitabant in iudea et ieru
salem. balsamus et mitridatus et sa
bellius et rathimus balthemus et same
llius scriba. et reliqui inhabitantes
in samaria et ceteris locis subiectam
epistolam regi artaxersi. Rex domine pueri tui
rathimus ab accidentibus et sabellius
scriba et reliqui curie tue iudices
in coelen syriam et phenicem. Et
nunc notum sit domino regi quoniam iudei

ascenderunt a uobis ad nos uenientes
in ierusalem ciuitatem refugam et pessi-
mam edificant fora eius et
statuunt muros et templum suscitant.
Quod si ciuitas ista et muri consumma-
ti fuerint, tributum non sustinebunt
pendere, sed et regibus resistent. Et quia
agitur circa templum, recte habere ar-
bitrati sumus non despicere hoc ipsum,
sed notum facere domino regi, ut si
uidetur rex, queratur in libris patrum
tuorum, et inuenies in commemoratio-
nibus scriptis de his, et scies quoniam ciuitas
ista fuit refuga, et reges et ciuita-
tes concutiens, et iudei refuge et pre-
lia mittentes in ea ab eterno. Ob quam
causam ciuitas ista deserta est. Nunc
ergo notum facimus tibi domine rex, quoniam
si ciuitas ista edificata fuerit et hu-
ius muri erecti fuerint, descensus tibi non erit
in celen Syriam et Phenicem. Tunc
rescripsit rex Rathimo qui scribebat
accidentia, et Beelteemo et Samellio scri-
be, et ceteris constitutis et habitantibus in Sy-
ria et Phenice, ea que subiecta sunt. Legi
epistolam quam misistis michi. Precepi ergo
inquiri, et inuentum est quoniam ciuitas illa
est ab eterno regibus resistens, et homines
refuge et prelia in ea efficientes, et
reges fortissimi erant in ierusalem
dominantes et tributa exigentes a
celen Syriam et Phenicem. Nunc ergo
precepi prohibere homines illos edifica-
re ciuitatem, et prouidere ne quid ultra
fiat, et ne procedant in plurimum
que sunt malicie ita ut regibus molestia
imponeretur.

III

Tunc recitatis his que a rege Ar-
taxerxe scripta fuerant, Rathimus
et Samellius scriba et qui cum his erant constitu-
ti, iungentes festinanter uenerunt
in ierusalem cum equitatu et turba
et agmine, ceperunt edificantes
prohibere. Et uacabant ab edificatione
templi in ierusalem usque secundo anno reg-
ni Darii regis Persarum. Rex Darius
fecit cenam magnam omnibus uerna-
culis suis et omnibus magnatis Medie

et Persie, et omnibus purpu-
ratis et consulibus et prefectis ...
dia usque Ethiopiam ...
Et cum manducassent ...
saciati reuerterentur ...
ascendit in cubiculum suum ...
experge factus est. Tunc illi ...
corporis custodes qui custodiebant cor-
pus regis dixerunt alter ad alterum ...
unusquisque nostrum ...
precellat, et cuius apparuerit ...
mo sapientior alterius ...
rex dona magna purpura ...
tur auro bibere et super aurum ...
et currum aureum freno ...
bissinam et torquem circa ...
loco sedebit a Dario propter ...
et cognatus Darii uocabitur ...
scribentes singuli ...
uerunt et posuerunt ...
cal Darii regis ...
Cum rex surrexerit dabunt illi ...
et cuius iudicauerit rex et ma-
gistratus Persidis, quoniam ...
enim est, ipsi dabitur uictoria ...
tum est. Unus scripsit ...
Alius scripsit: Fortior est ...
Fortiores sunt mulieres ...
omnia autem uincit ueritas ...
xisset rex, acceperunt ...
et dederunt illi, et legit ...
uit omnes magistratus Persarum ...
et purpuratos et prefectos ...
runt in consilio, et lecta sunt ...
coram ipsis. Et dixit: Uocate ...
et ipsi indicabunt uerba sua ...
et introierunt. Et dixerunt ...
de his que scripta sunt ...
et qui dixerat de fortitudine ...
dixit: Uiri, quomodo preualet ...
hominibus qui obtinent terram ...
mare. Item regis ...
mentem unam, et res ...
prestat diuitis. Et oris ...
tatem et iocunditatem ...
omnem tristiciam et de ...
cordia facit honestum ...
gem, nec magistratum ...

[ta]lenta facit loqui. et non meminit cum
biberint amicitiam. nec frater-
nitatem. set post non multum sumunt
gladios. et cum a vino surrexerint. non me-
minerunt que gesserint. O viri nonne
precellit vinum. quoniam sic cogit facere. Et
tacuit hoc dicto. Et incohavit secundus
qui dixit

IIII

Et inchoavit sequens dicere qui
dixit de fortitudine regis. O viri
nonne precellunt homines qui terram et ma-
re obtinent. et omnia que in eis sunt. Rex
autem super omnia precellit. et dominatur eorum.
et omne quodcumque dixerit illis faciunt. Et
si miserit eos ad bellatores. vadunt.
et demoliuntur montes. et muros et turres.
Iugulantur et iugulant. et regis ver-
bum non preterunt. nam si vicerint. affe-
runt regi omnia quecumque predati fue-
rint. Similiter et alia omnia. Ceteri quicumque non
militant. nec pugnant. sed colunt ter-
ram. iterum cum seminaverint metent. et af-
ferunt tributa regi. et ipse unus solus.
Si dixerit occidere. occidunt. dixerit re-
mittere. remittunt. dixerit percutere. per-
cutiunt. dixerit exterminare. extermi-
nant. dixerit edificare. edificant. Di-
xerit excidere. excidunt. dixerit plan-
tare. plantant. Et omnis plebs et virtu-
tes eius obaudiunt. et super hec ipse recum-
bit. bibit et dormit. hii autem custodi-
unt in circuitu eum. et non possunt ire singuli
et facere opera sua. sed nec in dicto obedi-
ent illi. O viri. quomodo non precellit
rex. qui sic diffamatur. Et tacuit se-
cundus. Tertius qui dixerat de mulieribus et veritate.
hic est zorobabel. et cepit loqui. Viri non
magnus rex. et multi homines. nec vinum
precellit. Quis est ergo qui dominatur eorum?
Nonne mulieres genuerunt regem
et omnem populum qui dominatur mari et terre.
Et ex illis nati sunt. et ipse educaverunt eos
qui plantaverunt vineas. ex quibus
vinum fit. Et ipse faciunt stolas omnium
hominum. et ipse faciunt gloriam homini-
bus. et non possunt homines separari a mu-
lieribus. Et congregaverint aurum et argen-
tum. et omnem rem speciosam. et viderint

mulieres unam bonam specie et bona
forma. omnia hec relinquentes in eam intendunt.
et aperto ore conspiciunt. et eum allicit
magis quam aurum et argentum. et omnem
rem speciosam. Homo suum patrem relinquet
qui nutrivit illum. et suam regionem
et ad mulierem coniungitur. et cum muliere
relinquit animam. et neque patrem me-
minit. neque matrem. neque regionem. Et hinc
oportet vos scire quoniam mulieres domian-
tur vobis. Nonne doletis? Et accipit homo gla-
dium suum. et vadit in viam facere fur-
ta. et homicidia. et mare navigare
et flumina. et leonem videt. et in tene-
bris ingreditur. Et cum furtum fecerit et
fraudes et rapinas. amabili sue af-
feret. Et iterum diligit homo suam uxorem
magis quam patrem et matrem. et multi
dementes facti sunt propter suas uxores. et ser-
vi facti sunt propter illas. Et multi perierunt
et periclitati sunt. et peccaverunt propter mulieres.
Et nunc credite michi. quoniam magnus est rex
in potestate sua. quia omnes regiones
verentur contingere eum. Videbam
tamen apemen filiam bezacis mirifici
concubinam regis sedentem iuxta regem
ad dexteram. et auferentem diadema de
capite eius. et imponentem sibi. et pal-
mis cedebat regem de sinistra ma-
nu. Et super hec aperto ore intuebatur eam.
et si arriserit ei ridet. Si autem fuerit dig-
nata. filiter ei blanditur donec re-
concilietur in gratiam. O viri. quomodo
non sunt fortiores mulieres? Mag-
na est terra. et excelsum est celum qui ista
agunt. Et tunc rex et purpurati in-
tuebantur alterutrum. Et cepit
loqui de veritate. O viri. nonne fortes sunt
mulieres? magna est terra. et excelsum est
celum. et velox cursus solis. convertitur in
gyro celi. iterum recurrit locum suum
in una die. Nonne magnificus est
qui hec facit? et veritas magna. et for-
tior pre omnibus. Omnis terra veritatem
invocat. celum etiam ipsam benedicit. et
omnia opera moventur. et tremunt
eam. et non est cum ea quicquam iniquum.
Iniquus rex. iniqui mulieres. et iniqui

omnes filii hominum et iniqua omnia il-
lorum opera et non est in ipsis veritas et
in sua iniquitate peribunt. Veritas
manet et invalescit in eternum et vivit
et obtinet in secula seculorum. Nec est a-
pud eam accipere personas neque diffe-
rentias, sed que iusta sunt facit omnibus
iniustis ac malignis, et omnes benig-
nantur in operibus eius. Et non est in iudi-
cio eius iniquitas, sed fortitudo et
regnum et potestas et maiestas omnium evorum.
Benedictus deus veritatis. Et desiit lo-
quendo. Et omnes populi clamaverunt et di-
xerunt: Magna est veritas et prevalet.
Tunc rex ait illi: Pete si quid vis am-
plius quam que scripta sunt, et dabo
tibi, secundum quod inventus es sapientior
proximus et primus mihi sedebis, et
cognatus meus vocaberis. Tunc ait
regi: Memor esto voti quod vovisti
edificare Ierusalem in die qua regnum acce-
pisti. Et omnia vasa que accepta sunt ex
Ierusalem remittere que separavit Cyrus
quando mactavit Babylonem, et voluit
remittere ea ibi. Et tu vovisti edifica-
re templum quod incenderunt Idu-
mei, quando exterminata est Iudea a Chal-
deis. Et nunc hoc est quod postu-
lo domine, et quod peto. Hec est ma-
iestas a te quod postulo ut facias
votum quod vovisti regi celi
ex ore tuo. Tunc surgens Darius
rex osculatus est illum et scripsit
epistolas ad omnes dispensatores et pre-
fectos et purpuratos, ut deduce-
rent eum et eos qui cum illo e-
rant omnes ascendentes edificare
Ierusalem. Et omnibus prefectis qui erant
in Syria et Phenice et Libano scrip-
sit epistolas, ut traherent ligna
cedrina a Libano in Ierusalem
ut edificarent cum eis civitatem.
Et scripsit omnibus Iudeis qui ascen-
debant a regno in Iudeam pro libertate
omnem potentem et magistratum, et
prefectum non supervenire ad ianuas ipsorum
et omnem regionem quam optinue-
rant esse immunem eis. Et Idumei

relinquant castella ...
Iudeorum. Et ad edificium ...
re per singulos annos ...
usque dum edificaretur ...
tutum holocaustomata ...
tidie sicut habent preceptum ...
decem offerre per singulos ...
et omnibus qui procedunt ...
lonia eodem civitatem ...
tatem ipsis et his filiis ...
bus sacerdotibus qui prestant ...
sit autem et reliquam ...
stolam in qua ...
serviunt. Et levitis scripsit ...
stipendia usque in diem ...
bus domus et edificaretur ...
omnibus custodientibus ...
scripsit dare eis sortes ...
et dimisit omnia vasa ...
Cyrus a Babylonia. Et omnia ...
dixit Cyrus ipse precepit ...
ti Ierusalem. Et cum processisset ...
adolescens elevans faciem ...
benedixit regem celi ...
te est victoria et a te ...
et claritas et ego servus ...
Benedictus es qui dedisti ...
pientiam, et tibi confiteor ...
patrum nostrorum. Et accepit ...
et profectus est in Babylonem ...
venit et nuntiavit fratribus ...
bus qui fuerunt in Babylone ...
nedixerunt deum patrum ...
dedit illis remissionem ...
rium, ut ascenderent ...
rusalem et templum ...
tum est nomen eius ...
ruerunt cum musicis ...
bus vii.

V

Post hec autem electi sunt ...
Ascendere principes ...
per domos per tribus ...
illorum et filii et filie ...
ille eorum et pecora illorum ...
rex misit una cum ...
mille donec deducerent ...
salem cum pace et cum ...
cum tympanis et tibiis ...

cantu tibicinorum et tympanis et fratres eorum ascende
bant cum eis. Et hec sunt nomina vi
rorum qui ascenderunt per pagos suos
patriarchum in partem principi
orum. Sacerdotes autem phinees
filii aaron. Hiesus filius iosedech. Io
achim filius zorobabel filii sala
thiel de domo david ex progenie
phares. tribu autem iuda qui locu
tus est sub dario rege persarum sermo
nes mirificos. In secundo anno regni
eius mense nisan primo. Sunt
autem hii qui ex iudea ascenderunt
de captivitate transmigrationis
quos transmigravit nabuchodonosor rex
babilonie in babilonem. Et reversus
est in ierusalem et in omnes civitates.
Et venit unusquisque in civitatem su
am qui venerunt cum zorobabel
et ihesu. Neemias. areores. helimeo
emmanio. mardocheo. belsuro.
methpsalothor. oboro. eboma. vir
et principibus eorum. Et numerus ab gente
illorum et ex prepositis eorum. Filii phares
duo milia. c. lxxii. Filii ares tria milia.
lvii. Filii femo. c. xlii. In filiis ihesu.
et ioabel mille. ccc. duo. Filii demu
duo milia. ccc. lxx. Filii corobe. cc. v.
Filii banica. c. lx. viii. Filii beberth
ccc. iii. Filii actad. cccc. xxvii. Filii
chamxxxvii. Filii zozar. duo milia.
ccvii. Filii adinu. cccc. lxi. Filii a
terrechis. c. viii. Filii ciaso et zo
pel. c. vii. Filii azoroth. cccc. xxxii.
Filii iebirbone. c. xxxii. Filii ananie
c. xxx. Filii asom. Filii marsar. ccc
xii. Filii zabanis. xcv. Filii sepho
lemon. c. xxiii. Filii nepoban. lv.
Filii hecbinatus. c. lviii. Filii ebe
thamus. c. xxxii. Filii occarthar
gamos qui cuochadies et medie
cc. xxii. Qui ex gramas et gabea
c. xxi. Qui ex becellon et eaggi. lxv.
Qui ex bastaro. c. xxii. Qui ex bethe
obel. lv. Filii lipsis. clv. Filii la
bomi. ccc. lvii. Filii sebem. ccc. lxx.
Filii madon et chonius. ccc. lxxvii.
Filii ericas duo milia. c. xlv. Filii ana
as. ccc. lxx. Sacerdotes filii geddur.
filii euten. filii eliasib. ccc. lxxii.
Filii emeruf. cc. lii. Filii sabiru. ccc
lvii. Filii carre. cc. xvii. Levite filii
ihesu in caduhel et bannis et serebias
tedias. lxxiiii. Omnis numerus a xii an
no xxx. milia. cccc. lxii. filii et filie uxo
res. omnis computatio xl. milia. cc. xlii.
Filii sacdorum qui psallebant in tem
plo. filii asaph. c. xxviii. Ostiarii vero
filii esmenin. filii azer. filii amon.
filii accuba. topa filii tobi. omnes c.
xxxix. Sacerdotes servientes in templo
filii sel. filii gaspa. filii tabloth. fi
lii carie. filii su. filii helui. filii la
bana. filii armana. filii accub. filii
uta. filii ceto. filii aggab. filii obai.
filii anan. filii cannia. filii ieddu. fi
lii au. filii radin. filii desanum. filii
necoba. filii caseta. filii gaze. filii
ozin. filii phinoe. filii azere. filii
basten. filii asiana. filii manei. filii
naphisen. filii accusu. filii agista.
filii azia. filii phinem. filii phasal
non. filii meedda. filii susa. filii ca
ree. filii barchus. filii carree. filii the
si. filii nasith. filii agista. filii pe
don. Salomon. filii eius. filii asophot.
filii pharida. filii ciehi. filii dedon. fi
lii gaddahel. filii sephegen. filii ag
gia. filii sacharith. filii sabathan.
filii sarone. filii malsie. filii a
me. filii saphui. filii addus. filii su
ba. filii eira. filii rabatis. filii saf
fath. filii malmon. Omnes sacro ser
vientes et pueri salomonis. ccc. lxxii.
Hii sunt filii qui ascenderunt a thar
mel et thelsas principes eorum carmel
lam et careth. et non potuerunt edicere
civitates suas et progenies quem ad
modum sunt ex israel. Filii dalarii
filii tuban. filii neodania. Et ex sa
cerdotibus qui fungebantur sacer
dotio et non sunt inventi filium obia
filii achisos. filii addin qui ac
cepit auguiam uxorem ex filiabus
fargeleu et vocatus est in nomine
eius. Et horum quesita est generis scriptura in

in pecdium et non est inventa. et pro
hibiti sunt sacerdotio fungi. Et di
xit eis neemias et athersatha ne par
ticiparentur de sancto donec exurgeret pon
tifex doctus in ostensionem et veritatem.
Omnis autem israel erat .xlii. m. exceptis
servis et ancillis .xlii. m. ccc. lx. Ser
vi horum et ancille .vii. m. ccc. xxxvii. Can
tores et cantatrices .cc. lxv. Cameli
eorum .cccc. xxxv. Equi .vii. c. xxxvi.
Muli .cc. xlv. Subiugalia .v. m.
xx. Et de sponte principibus per pagos cum
venirent in templum dei quod erat
in ierusalem voverunt suscitare tem
plum in loco suo secundum suam vir
tutem. et dari in templum thesaura
rium operum sacrum auri mnas
xl. m. et stolas sacerdotales .c. Habita
verunt sacerdotes et levite et qui que
erant de plebe in ierusalem et in regione
et ceteri cantores et ianitores et omnis israel
in regionibus suis. Instante autem men
se septimo erant filii israel in civitatibus
suis rebus convenerunt unani
mes in atrium quod erat ante ianu
am orientalem. Et stantes iesus filius
iosedech et fratres eius sacerdotes et zoro
babel filius salathiel et fratres eius
paraverunt altare ut offerrent sup
er illud holocaustomata secundum quod
in libro moysi hominis dei perscriptum est.
Et convenerunt et ceteris nationibus
terre et erexerunt altare in loco
suo cunctis gentibus terre et offerebant
hostias et holocaustomata domino ma
tutina et fecerunt scenophegia et diem
sollempnem sicut preceptum est in lege
et sacrificia cotidie sicut oportebat.
et post hec oblationes iugiter et hos
tias sabbatorum et neomeniarum et de
rum sollempnium omnium sanctificatorum
et quotquot vovebant domino. A prima die
mensis septimi ceperunt hostias
offerre deo. Et templum domini nondum edifi
catum erat. Et dederunt pecunias lapi
dariis et fabris et potum et pabula cum
gaudio. Et dederunt carra sidoniis et
tyriis ut transveherent illis de li

bano trabes cedrinas ad ma[…]
re ioppe potius secundum […]
quod scriptum erat ex[…]
plarium. In secundo anno […]
in templum dei in ierusalem […]
inchoaverunt zorobabel fi[lius salathi]
el. et iosue filius iosedech […]
et sacerdotes et levite et [qui ve]
nerant de captivitate in […]
et fundaverunt templum d[omini …]
uno secundo mensis secundi anni […]
in iudeam in ierusalem […]
tas a .xx. annis super opera […]
iosue et filii eius et fratres omnes […]
spirantes et executores […]
opera in domo domini. Et steterunt […]
bentes scholas cum tubis […]
asaph habentes cymbala […]
tes deum per manus david […]
regem israel. Et cantabant […]
mino. quia dulcedo eius […]
culum super omnem israel. Omnis p[opulus …]
clamore et psalmantes voc[e …]
collaudantes dominum in […]
mus domini. Et ueterani […]
et levitarum et principibus secundum […]
senioribus qui viderant p[…]
dominum et ad huius edificationem […]
et planctu magno. Et multi […]
et gaudio magno in ali[…]
audiret tubas super plactum […]
enim erat tuba clamoris […]
ut a longe audiretur […]
dierunt autem inimici tribu[…]
et venerunt sonus quo ad […]
et cognoverunt quia qui erant […]
tate edificarent templum d[omini …]
Et accedentes ad zorobabel […]
principes pagorum dixerunt […]
mus una nobiscum. Quia […]
dominum nostrum. Et ipsi p[…]
a diebus asbaloreth regis […]
qui transmigravit huc […]
zorobabel et iosue et principes […]
israel. Non est nobis et vobis […]
mus domum. Sed nos enim soli […]
mus domum dei nostri secundum […]
cyrus rex persarum. […]

incumbebantes huius etiam sunt vindica-
bantes opus edificationis et insidias
et populum adducentes prohi-
bebant eos edificare. et aggressuras fa-
cientes impedierunt ne consummaretur
edificatio omni tempore uite cyri regis. et pro-
traxerunt structuram per biennium usque
ad darii regnum.

VI

Secundo autem anno regni darii prophetavit
aggeus et zacharias filius addin prophe-
te apud iudeam in ierusalem in nomine domini dei
israel super eos. Tunc stans zorobabel
filius salathiel et ihesus filius iosedech
inchoaverunt edificare domum domini que
est in ierusalem. cum adessent eis prophete do-
mini et adiuvarent eos. In ipso tempore venit
ad illos sisennes subregulus syrie et
phenicis et satralbozannes et sodales
eius et dixerunt eis. Quo precipiente uobis
domum hanc edificatis et tectum istud
et alia omnia perficitis. et qui sunt fa-
bri qui hec edificant. Et habuerunt gra-
tiam visitatione facta super eos qui erant
de captivitate a domino seniores iudeorum.
et non sunt impediti edificare donec sig-
nificaretur dario de omnibus istis. et
responsum acciperetur. Exemplum episto-
le quam miserunt dario. Sisennes sub-
regulus syrie et phenicis et satrabones
et sodales eius in syria et phenice presides
regi dario salutem. Omnia nota sint do-
mino regi nostro quia cum venissemus in
regionem iudee et introissemus in ierusalem
invenimus edificantes domum dei magnam
novam et templum ex lapidibus politis
magnis et preciosis materiis in parietibus
et ipsa illa instanter fieri et suffragare et
prosperare in manibus eorum et in omni gloria
cum diligentissime perfici. Tunc
interrogavimus seniores dicentes.
Quo precipiente uobis edificatis domum
istam et opera hec fundatis. Ideo autem inter-
rogavimus eos ut nota faceremus tibi
homines et prepositos et nomina scriptu-
ram prepositorum postulavimus illos. At
illi responderunt nobis dicentes. Nos sumus
servi domini qui fecit celum et terram. et
edificabatur hec domus ante istos annos
multos a rege israel magno et fortissi-
mo. et consummata est. Et quoniam patres
nostri exacerbantes erant et peccave-
runt in deum israel. tradidit eos in manus
nabuchodonosor regis babilonie regis chalde-
orum et domum istam demolientes incen-
derunt. et populum captivum duxerunt in ba-
bilonem. In primo anno regnan-
te cyro rege babilonie scripsit cirus
rex domum hanc edificare. et illa sacra
uasa aurea et argentea que extulerat
nabuchodonosor de domo que est in ierusalem et conse-
craverat ea in suo templo. rursus
protulit ea cyrus rex de templo quod
erat in babilonia. et tradita sunt zo-
robabel et salmanasaro sub regulo.
Et preceptum est eis ut afferrent hec uasa
et reponerent in templo quod erat in
ierusalem et templum ipsum dei edificare
in loco suo. Tunc salmanasarus sub-
iecit fundamenta domus domini que est
in ierusalem. et exinde usque nunc edificatur
et non accepit consummationem. Nunc ergo si iudica-
tur a nobis o rex perquiratur in regalibus
bibliothecis cyri regis que sunt in babilo-
nia. et si inventum fuerit consilio cyri regis
cepta esse structura domus domini que est in ieru-
salem. et iudicatur a domino rege nostro scribat
de his nobis. Tunc rex darius precepit
inquiri in bibliothecis. et inventus est
in ecbathanis oppido quod est in media
regione locus unus in quo scripta e-
rant ista. Anno primo regnante
cyro rex cirus precepit domum domini esse
in ierusalem edificare ubi incende-
bant igni assiduo. Cuius altitudo sit
cubitorum .x. latitudo .lx. quadratum
lapidibus politis tribus. et meniano lig-
neo eiusdem regionis. et meniano uno
novo. et impendia dari de domo cyri
regis. et sacra uasa domus domini tam
aurea quam argentea que extulit na-
buchodonosor in domum que est in ierusalem ubi
erant posita ut ponantur illic. Et
precepit curam agere sisennem sub-
regulum syrie et phenicis et satrabozanem
et sodales eius. et qui ordinati erant
in syria et phenice presides ut abstine-

recedere se ab eodem loco. Ego etiam praecepi
in totum aedificare. et praecepi ut ad
iuvent eos qui sunt ex captivita-
te iudaeorum. donec aedificetur templum
domus domini. a rege ex arca tributorum
Syriae Coeles et Phenices diligenter
quantitatem auri huius hominibus ad
sacrificium domini Zorobabel praefecto. ad
tauros et arietes et agnos. Quod si necessi-
tas fuerit et frumentum et sal et vinum et ole-
um mittant per singulos annos
prout sacerdotes qui sunt in Ierusalem
dictaverint consumi cotidie
sine ulla dilatione. ut offerant
libationes deo summo pro rege et pu-
eris eius. et orent pro ipsorum vita. Et de-
nuntietur ut quicumque transgressi
fuerint aliquid ex his quae scripta sunt
aut spreverint. accipiatur lignum
de propriis suis possessionibus et suspendantur
et bona ipsorum regi ascribantur. Ipse
et dominus cuius nomen ibi invocatum
est exterminet omnem regem et gentem
qui manum suam extenderit prohibere aut
male tractare domum domini illam
quae est in Ierusalem. Ego Darius rex de-
crevi quam diligentissime secundum
haec.

VII

Tunc Sisennes sub regulus Coele-
syriae et Phenicem et Sathrabuza-
nes et socii eius obsecuti his quae a Dario
rege decreta erant insistebant sa-
cris operibus diligentissime coo-
perantes cum senioribus Iudaeorum prin-
cipibus synagogae. et prosperata sunt sacro-
sancta opera prophetantibus Aggaeo et Zacharia
prophetis. Et consummaverunt omnia per
praeceptum domini dei Israel. et ex consilio Cyri
et Darii et Artaxersis regis Persarum. Et con-
summata est domus sancta usque ad ter-
tium et vicesimum diem mensis Adar. VI anno
Darii regis. Et fecerunt filii Israel et
sacerdotes et levitae et ceteri qui erant
ex captivitate qui appositi sunt
secundum ea quae scripta sunt in libro
Moysi. Et obtulerunt in dedicationem
templi domini tauros C. arietes CC.
agnos CCCC. et hedos pro peccatis universi

Israel XII. secundum numerum tribuum …
steterunt sacerdotes et levitae …
las per tribus et … opera …
secundum librum Moysi et ostia…
las ianuas. Et egerunt filii …
qui erant ex captivitate …
XIIII luna mensis primi …
sunt sacerdotes et levitae …
tivitatis non sunt simul …
levitae omnes simul sanctificati …
molaverunt phase universi …
tivitatis et filiis suis sacerdotibus …
ipsis. Et manducaverunt …
qui erant ex captivitate …
manserant ex omnibus …
gentium terrae quaerentes dominum …
verunt diem festum …
diebus epulantes in conspectu …
convertit consilium regis Assyriorum …
confortare manus eorum …
dei Israel. Et post hunc regnante …
Artaxerse Persarum rege. accessit …
filius Azariae. filii Elchiae …
filii Sadoc. filii Achitob …
filii Azarei. filii Bocce. filii …
lii Phinees. filii Eleazari …
sacerdotis primi. Hic Esdras …
de Babilonia cum esset scriba …
mosus in lege domini Moysi quae …
deo Israel dedit. Et dedit …
riam quia invenisset gratiam …
intrare et desiderio inspiravit …
dunt simul cum ipso …
sacerdotibus et levitis et …
templi in Ierusalem. A…
nante Artaxerse VII …
est regni. Exierunt …
novilunio quinti mensis …
solimam iuxta prosperitatem …
tatem itineris a domino …
tes. In his enim Esdras …
disciplinam optinebat …
ter quae erant ex …
mini et praeceptis et docendo …
Israel omnem iustitiam et iudicia …
tes autem qui scribebant …
Artaxersis regis tradiderunt …
tum quod veniat ab Artaxerse …

esdram sacerdotem et lectorem legis do
mini cuius exemplum subiectum est.
Artarxerses VIII
esdre sacerdoti lectori legis dei
celi humanissimo ego iudicaui et decreui
populi eius qui desiderant ex gente
israhel sua sponte. et ex sacerdotibus et leuitis
qui sunt in regno meo commeari tecum
in ierusalem. quicumque cupiunt ire tecum.
ueniant. et pacificantur hec pla
cent ui. et vij. amicis tuis consiliariis
ut uisitent ea que aguntur secundum iu
deam et ierusalem obseruantes legem
sicut habes in lege domini. et ferunt u
tensilia dno isrl quem uoui ego et amici
ierusalem. et omne aurum et argentum
quod inuentum fuit in regione ba
bilonie domino inuenerint cum illo quod
oblatum est pro ipsa gente in templo
domini. ex quo est in ierusalem. ut col
ligatur hoc aurum et argentum. et ad tau
ros arietes et agnos et edos quod huius sunt
congruentia. ut offerant hostias
eo super altare domini ipsorum quod est
in ierusalem. Et omnia quecumque uolueris
cum fratribus tuis facere auro et argento
facere pro uoluntate secundum preceptum
domini dei tui. et uasa sancta que data
sunt tibi ad opus domus domini dei tui.
in ierusalem. Et cetera quecumque est sub
uenient ad opera templi dei tui dab
is de regali gazofilacio cum uolueris cum
fratribus tuis facere auro et argento perfice
secundum uoluntatem domini. Et ego quod
rex artarxerses precepi custodibus ethau
rorum sirie et phenicis. ut quecumque
postulauerit esdras sacerdos et lector legis
domini diligenter detur ei. usque ad
argenti talenta. c. similiter et au
ri usque ad frumenti modios. c. et uini
amphoras. c. et alia quecumque tributaria
sine taxacione. Omnia secundum legem dei
fiant deo altissimo. ne forte exurgat
ira in regno regis. et filiorum eius.
Uobis autem dico ut omnibus sacerdotibus
et leuitis. et sacris cantoribus. et ser
uis templi. et scribis templi huius
nullum tributum. nec ulla alia indic

cio irrogetur. nec habeat quisquam po
testatem obiciendi quicquam. Tu autem
esdras secundum sapientiam dei constitue iu
dices et arbitros in tota siria et phe
nice. et omnes qui legem dei tui noue
runt doce. ut quod quot transgressi
fuerint legem diligenter plecta
tur. siue morte siue cruciatu. siue et pecu
nie multacione. uel adductione. ET
dixit esdras scriba. benedictus dominus
patrum nostrorum qui dedit hanc nobi
litatem in cor regis clarificare domum
suam que est in ierusalem. et me honorifi
cauit in conspectu regis et consiliatorum
et amicorum eius. et purpuratorum eius.
Et ego confortatus a deo tutus sum secundum
prouidentiam domini mei. et congregaui ex
israel uiros. ut simul ascenderent mecum.
Et hii sunt principes secundum suas patrias et
principatus. porcio nales eorum qui me
cum ascenderunt de babilonia in regno
artarxersis. Ex filiis phares gersonnis. Ex
filiis sechinaruch anienus. filiorum
dauid. accius filius eechie. Ex filiis pha
res zacharias. et cum eo recensiti sunt uiri.
c.l. Ex filiis ductoris moab helionis za
raie. et cum ipso uiri. cc. Ex filiis zachu
e. iechonias iechiel. et cum ipso uiri.
ccc. Ex filiis solamarias gotholie
et cum ipso uiri. lxx. Et filiis saphacie a
zarias michael. et cum ipso uiri. lxxx.
Ex filiis ioabadias zechiel. et cum ipso
uiri. cc. xii. Ex filiis banie salimoth
filius iosaphie. et cum ipso uiri. c. lx.
Ex filiis bibie zacharias bebai. et cum
ipso uiri. c. viii. Ex filiis aschno. cha
nes acharie. et cum ipso uiri. c. x. Ex
filiis adonicam qui erant postremi.
Et hec sunt nomina eorum. elifalath filius
gebel. et semeias. et cum eo uiri. lx.
Et congregaui eos ad fluuium qui de
thia. et mechari. illic fuimus triduo
et requisiui eos. et ex filiis sacerdotum et
leuitarum non inueni illic. Et misi
nusi ad eleazarum. et arielem. et mas
man. et maloban. et naatan. et amea.
et ioiarib. nathan. et iriagun. zachari
am. et mosollam principes ductores

& peritos. Et dixi eis ut venirent ad
loddeum qui erat apud locum gazo
filacii. & mandaui eis ut dicerent lod
deo & fratribus eius & his qui erant in ga
zophilacio ut mitterent nobis eos qui
sacerdocio fungerentur in domo domini dei
nostri. Et adduxerunt nobis secundum manum
validam domini dei nostri viros peritos
ex filiis mooli filii leui filii israel.
sebebiam & filios & fratres qui erant
xviii. asbiam & annu. Et ex filiis filiorum
chananei & filii eorum viri xx. Et ex
hiis qui in templo seruiebant quos
dedit dauid & ipsi principes ad o
peracionem leuitis templo seruie
ntes. cc. xx. Omnium nomina significata
sunt in scripturis. Et voui illic
ieiunium iuuenibus in conspectu domini
ut quererem ab eo bonum iter nobis & qui
nobiscum erant ex filiis & pecoribus
propter insidias. Erubui enim petere a rege
pedites & equites in comitatum cuius
legis ex aduersarios nostros. Diximus
enim regi quia virtus domini erat cum
eis qui inquirunt eum in omni effec
tu. Et item deprecati sumus dominum deum
nostrum secundum hec. quem propicium habuimus.
Et temporibus sacris cumque ad usque. Et se
peraui ex plebis prepositis & sacerdotibus
templi viros. xii. & sedebiam & et
amasiam & cum eis ex fratribus eorum
viros. x. Et appendi eis argentum & au
rum & uasa sacerdotalia domus domini
dei nostri. que donauerat rex & consili
arii eius & principes & omnis israel. Et cum
appendissem tradidi argenti ta
lenta. cl. & uasa argentea talentorum
c. & auri talenta. c. & uasorum aureorum
septies. xx. & uasa erea de bono era
mento splendencia. xii. auri specim red
dencia. Et dixi eis. Et vos sancti estis do
mino & uasa sancta sunt & aurum et
argentum votum est domino deo pa
trum nostrorum. Vigilate & custodite do
nec tradatis ex plebis prepositis &
sacerdotibus & leuitis & principibus
ciuitatum israel in ierusalem in pastophori
o domus dei nostri. Et hii qui susce

perunt sacerdotes & le[…]
argentum & uasa que […]
intulerunt in templ[…]
mouimus a fluuio t[…]
nisis primi usque nu[…]
in ierusalem. Et cum […]
tius dies quarta a[…]
aurum & argentum […]
domini dei nostri marimoth […]
dori & cum eo erat eleaz[…]
phinees & erant cum […]
filius ihesu & moedias […]
leuite ad numerum & ad p[…]
uersa. Et scriptum est pondus […]
hora. Qui autem venerant […]
tate obtulimus sacrifi[…]
tauros. xii. pro omni isr[…]
vi. agnos. lxxii. hircos […]
omnia in sacrificium […]
gerunt precepta regis […]
pensatoribus & subregul[…]
ne & phenices & honorifi[…]
tem & templum domini […]
mati sunt hiis accesserunt a[…]
bi dicentes. Quod si […]
israel & principes & ha[…]
& alienigene gentes […]
immundicias suas a chan[…]
is & pherezeis & iebuseis […]
& egipciis & ydumeis. Con[…]
sunt filiabus eorum & ipsi […]
commixtum est semen sem[…]
gentibus terre. Et participes […]
posita & magistratus […]
ab inicio ipsius regni. […]
audiui ista & conscidi […]
sacram tunicam & ve[…]
los capitis & barbam se[…]
tristis & cogitabundus. […]
quot mouebantur in […]
israel me lugentem super […]
istam. Et sedebam tristis […]
pertinum sacrificium. Et […]
a ieiunio conscissam h[…]
sacram tunicam in genu[…]
& extendens manus ad […]
bam. Domine confusus su[…]
sum ante faciem tuam […]

et pro salute uacca[…]

nostra multiplicata sunt super capi-
ta nostra et iniquitates nostre creve-
runt usque ad celum a die-
bus patrum nostrorum simul in pec-
cato magno usque ad diem hunc et prop-
ter peccata nostra et patrum nostrorum su-
mus traditi cum fratribus nostris et cum
sacerdotibus nostris et regibus terre
in gladium et captivitatem et depreda-
tionem cum confusione usque in hodi-
ernum diem. et nunc quantulumque
contingit nobis misericordia abs te
domine deus. derelinque nobis
radicem nostram nomen in loco
sanctificationis tue. detegere lumina
nostrum in domo domini dei
nostri. dare nobis vitam in tem-
pore servitutis nostre. et cum servire
simus non sumus derelicti a domino
deo nostro sed constituit nos in gra-
tiam in nobis reges persarum
ut darent nobis et clarificare templum
domini dei nostri et edificare deserta
eius dare nobis stabilitatem in
iuda et ierusalem. Et nunc quid
dicimus domine habentes hec? quia
dereliquimus tua precepta. que de-
disti in manu puerorum tuorum prophe-
tarum dicens. Quoniam terra in qua
ingredimini possidere hereditatem est
terra polluta contaminationibus a-
lienigenarum terre immunditiis
que repleverunt eam tota immun-
ditia sua. Et nunc filias vestras non
coniungetis filiis eorum et filias eorum
non accipietis filiis vestris. et non
queratis facere pacem cum illis
usque in tempore ut invalescentes
et manducetis optima terre et heredi-
tatem distribuatis filiis vestris usque
in eternum. Et que contingunt nobis
omnia sunt propter opera nostra maligna
et magna peccata nostra. Et deus noster
liberasti nos radicem. et nunc rever-
simus transgrediamur legitima tua
et commisceremur in immundi-
tias alienigenarum gentium. vel-
ut hui. Nunquid irasceris nobis pro-
dere nos quousque non relinqueretur
radix et semen nostrum. Domine deus israel iustus
es. Derelicta est enim radix usque in ho-
diernum diem. Ecce nunc sumus in conspec-
tu tuo in iniquitatibus nostris. non est enim
adhuc stare ante te in his. Cum
orando confiteretur hesdras flens et ia-
cens ante templum dei congrega-
ti sunt ad eum ex israel turba magna
valde virorum et mulierum et puerorum et iu-
venum. Flevit enim magno fletu populus
multitudine. Et cum clamasset iecho-
nias filius ioeli ex filiis israel dixit
esdre. Nos in dominum peccavimus
quia collocavimus nobis in matrimonium
mulieres alienigenas ex gentibus ter-
re et nunc quia est super omni israel. In hiis
igitur sit nobis unum consilium a domino
expellere omnes uxores nostras queque alienig-
genis sunt cum filiis earum. Sicut tibi
decretum est a maioribus et legem do-
mini. Exurgens explica. ad te enim
expectat hoc negotium et nos tecum su-
mus viriliter fac. Et exurgens esdras
adiuravit principes sacerdotum et levi-
tas omnemque israel. facere secundum
omnia hec. et iuraverunt.

Et exurgens IX
esdras ante atrium templi abiit in
cubiculum ionathe filii nasabi et
hospitatus illic non gustavit panem
nec aquam bibit super iniquitates
multitudinis. Et facta est predicatio in
omni iudea et in ierusalem omnibus qui erant
ex captivitate congregari in ierusa-
lem. et quicunque non occurrerit
biduo vel triduo diei iudicium se-
niorum tollentur facultates eius
et ipse alienis iudicaretur a multi-
tudine captivitatis. Congregati sunt ergo
qui erant ex tribu iuda et beniamin
in tribus diebus in ierusalem. Hic est mensis nonus
xx. dies mensis. et sedit omnis multi-
tudo in area templi trementes pro hy-
eme et pluvia. Et exurgens esdras
dixit eis. Vos inique fecistis collocantes
vobis in matrimonium uxores ali-
enigenas ut adderetis ad peccata

isrl. Et nunc date confessionem et
magnificentiam domino deo patrum
vestrorum et facite voluntatem ipsius
et discedite a gentibus terre et ab ux
oribus alienigenis. Et clamavit omnis
multitudo et dixerunt voce mag
na Sicut dixisti: faciemus. Verum
tamen multitudo magna est et tempus
hyemum et non possumus in sub
dio stare et hoc opus non est no
bis unius diei vel duorum multum
enim peccavimus. Stent pro sin
gulis multitudinis et omnes qui nobiscum
habitant et quotquot habent apud
se uxores alienigenas et accepto
tempore assistant ex omni loco
presbyteri et iudices usque dum avertant
iram domini negotii eius. Iona
thas autem filius Ezel et Iozias the
cham susceperunt super hoc et Mosolla
mus levites et Sabatheus simul coopti
sunt cum illis. Et steterunt super hoc om
nia universi qui erant ex captivita
te. Et elegit Esdras sacerdotes
principes magnos de patribus eorum se
cundum nomina. Et consederunt no
vilunio mensis decimi examina
re negotium istud. Et determinatum
est de viris qui habebant uxores
alienigenas usque ad neomenia pri
mi mensis. Et inventi sunt ex sacer
dotibus privati qui habebant alieni
genas uxores ex filiis Iesu filii Io
sedech et fratribus eius Maseas et Elie
zerus Iosibus et Iodeus. Et miserunt
manus ut eicerent uxores su
as et ad litandum in ore caprum arie
tem pro ignorantia sua. Et ex filiis
Seimmeri Maaseas et Ges et Yzelech
Azarias. Et ex filiis Fosore Lionasias
Hismaelis et Nathanae Iussio. Iego
dus et Thalsas. Et ex levitis Nozabd
et Semeis et Coliris et Calitas et Facteas
et Tolnas et Elionas. Et ex sacris canto
ribus Eliasub Zaccar. Et ex hostiariis
Sallumis et Tolmenes et ex isrl. Ex fili
is Forosi et Remias et Gedias et
Melchias et Micheius et Eleazarus

et Gemebias et Bannas …
man Thalmas et Zach…
Iobdius et Elimoth …
Isaielon Heliadas …
Iothias et Larimoth …
dias. Et ex filiis Helech …
inas et Zabodias et Ieleth …
in Olamus et Maliuch …
sub Rasaby et Nemoth …
dim Naathius et Moostai …
et Zaanas et Baseas Mach…
el et Domnus et Manasse…
ae Nomas et Asseas et Melch…
as Ismon Beniamin M…
Matthias. Ex filiis Asom …
Mathacias et Bannus …
et Manasses et Semei. E…
in Ieremias et Moodias …
Nobel et Uneas et Pelias …
Tinoth et Thetasib et M…
Assi et Onias et Ieleus et …
ben et Ioseph. Et ex filiis …
et Mathacias et Sabadius …
dim et Iessei Banaias …
iunxerunt sibi uxores …
as et dimiserunt eas cum …
Inhabitaverunt sacerd…
vite qui erant in isrl …
tota regione una nov…
sis septimi. Et erant fili…
in mansionibus suis. Et congr…
omnis multitudo simul …
que est ab oriente porte …
xerunt Esdre pontifici …
afferret legem Moysi …
ta est a domino deo isrl …
Esdras pontifex legem omni…
eorum a viro usque ad mulier…
sacerdotibus audire leg…
o mensis vii. Et legebat in …
sacrum porta in templum a pri…
ad vesperam coram vir…
tibus. Et dederunt omnes …
legem. Et stetit Esdras scrip…
tor legis super ligneum …
tate erat. Et steterunt ad…
thias et Samma et Anania…
Urias Ezechias et Balc…

stetit ad sinistram, Faldeus, Misahel, et Malachias, Asumsas, Sabus, Nabadias et Zacharias. Et assumpsit Esdras librum coram omni multitudine; supereminebat enim singulis in spacio omnium. Et cum absolvisset legem, omnes steterunt. Et benedixit Esdras dominum deum altissimum, deum Sabaoth omnipotentem. Et respondit omnis populus: Amen. Et elevatis sursum manibus procidentes in terram adoraverunt dominum. Et iussit Esdras ut docerent legem Ihesus et Banaie et Sarabias, Iadinus, Accubus et Sabbatheus, et Calitees, Azarias, Iozabdus, et Ananias, et Filias, Levite qui docebant legem domini, et in multitudine legebant legem domini, proferebant singulis eos qui intelligebant lectionem. Et dixit Attharates Esdre pontifici et lectori, et Levitis qui docebant multitudinem dicens: Dies hic sanctus est domino. Et omnes flebant cum audissent legem. Digressi igitur manducate pinguissima et bibite dulcissima, et mittite munera his qui non habent. Sanctus enim est hic dies domini. Et nolite mesti esse. Dominus clarificabit vos. Et Levite denunciabant in publico omnibus dicentes: Dies hic sanctus est; nolite mesti esse. Et abierunt omnes manducare et bibere et epulari et dare munera his qui non habebant, ut epularentur. Magnifice enim sunt exaltati verbis quibus edocti sunt. Et congregati sunt universi in Ierusalem celebrare leticiam secundum testamentum domini dei Israel.

Incipit prologus in libro Tobie.

Cromacio et Heliodoro episcopis Ieronimus presbiter in domino salutem. Mirari non desino exactionis vestre instantiam. Exigitis enim ut librum chaldeo sermone conscriptum ad latinum stilum traham, librum utique Tobie, quem Hebrei de catalogo divinarum scripturarum secantes his que agiographa memorant mancipaverunt. Feci satis desiderio vestro, non tamen studio meo. Arguunt enim nos Hebreorum studia et imputant nobis contra suum canonem latinis auribus ista transferre. Sed melius esse iudicans Phariseorum displicere iudicio et episcoporum iussionibus deservire, institi quo potui. Et quia vicina est Chaldeorum lingua sermoni hebraico, utriusque lingue peritissimum loquacem reperiens, unius diei laborem arripui, et quicquid ille mihi hebraicis verbis expressit, hoc ego accito notario latinis sermonibus exposui. Orationibus vestris mercedem huius operis compensabo, cum gratum vobis didicero me quod iubere estis dignati complesse.

Liber Thobie.

Tobias ex tribu et civitate Neptalim, que est in superioribus Galilee super Naason post viam que ducit ad occidentem, in sinistro habens civitatem Cepher, cum captus esset in diebus Salmanasar regis Assyriorum, in captivitate tamen positus viam veritatis non deseruit, ita ut omnia que habere poterat cotidie concaptivis fratribus qui erant ex genere suo impertiret. Cumque esset iunior omnibus in tribu Neptalim, nichil tamen puerile gessit in opere. Denique cum irent omnes ad vitulos aureos quos Ieroboam fecerat rex Israel, hic solus fugiebat consortia omnium, et pergebat Ierusalem ad templum domini, et ibi adorabat dominum deum Israel, omnia primitiva sua et decimas suas fideliter offerens, ita ut in tercio anno proselitis et advenis ministraret omnem decimationem. Hec et his similia secundum legem dei adhuc puerulus observabat. Cum vero factus esset vir, accepit Annam uxorem de tribu sua, genuitque ex ea filium, nomen suum imponens ei. Quem ab infancia sua timere deum docuit et abstinere ab omni peccato. Igitur cum per captivitatem devenisset cum uxore sua et filio in civitatem Ninivem cum omni

tribu sua. cum omnes ederent ex cibis gen-
tilium: iste custodivit animam suam
et numquam contaminatus est in escis eo-
rum. Et quoniam memor fuit domini in toto
corde suo: dedit ei deus gratiam in conspec-
tu Salmanasar regis. et dedit illi po-
testatem quocumque vellet ire. habens
libertatem quecumque facere voluisset.
Pergebat enim per omnes qui erant
in captivitate. et monita salutis da-
bat eis. Cum autem pervenisset in Ra-
ges civitatem Medorum. et ex his quibus
honoratus fuerat a rege habuisset
decem talenta argenti. et cum multa tur-
ba generis sui Gabelum videret egentem
qui erat ex tribu eius sub cyrogra-
pho dedit illi memoratum pondus argen-
ti. Post multum vero temporis mor-
tuo Salmanasar rege cum regnaret
Sennacherib filius eius pro eo. et filios
Israel exosos haberet in conspectu suo: To-
bias cotidie pergebat per omnem cognati-
onem suam. et consolabatur eos. divi-
debatque unicuique prout poterat de fac-
ultatibus suis. Esurientes alebat. nu-
disque vestimenta prebebat. et mortuis
atque occisis sepulturam sollicitus
exhibebat. Denique cum reversus esset
rex Sennacherib fugiens a Iudea plagam
quam circa eum fecerat deus propter blasphe-
miam suam. et iratus multos occideret
ex filiis Israel: Tobias sepeliebat corpo-
ra eorum. At ubi nuntiatum est regi
iussit eum occidi. et tulit omnem sub-
stantiam eius. Tobias vero cum filio
suo et cum uxore fugiens nudus latuit
quia multi diligebant eum. Post di-
es vero .xlv. occiderunt regem filii ipsius
et reversus est Tobias ad domum suam.
omnisque facultas eius restituta est ei.

II

Post hec vero
cum esset dies festus domini et
factum esset prandium bonum in do-
mo Tobie: dixit filio suo. Vade et ad-
duc aliquos de tribu nostra timentes
dominum. ut epulentur nobiscum. Cum-
que abiisset reversus nuntiavit ei unum
ex filiis Israel iugulatum in platea

iacere. Statimque exiliens de ac
suo relinquens prandium ieiu-
nus ad corpus. tollensque
vit ad domum suam occ
sol occubuisset. caute
eum. Cumque occultasset
manducavit panem cu
tremore memorans
quem dixit dominus per
Dies festi vestri convertentur
et luctum. Cum vero sol oc
abiit et sepelivit eum.
autem eum omnes proxi
Iam enim huius rei causa
es. et vix effugisti mortis
et iterum sepelis mortuos.
timens deum quam rege
corpora occisorum et occul
sua. et mediis noctibus
Contigit autem ut quadam
tus a sepultura venien
iactasset se iuxta parietem
set. et ex nido hirundinum
calida stercora illi
oculos eius. fieretque
autem temptationem ideo
minus evenire illi. ut p
exemplum patientie eius
Nam cum ab infantia sua
um timuerit. et manda
dierit: non est contristatus
quod plaga cecitatis evenerit
bilis in timore dei perma
gens deo omnibus diebus
sicut beato Iob insulta
ita isti parentes et cogna
irridebant vitam eius
est spes tua pro qua elemo
faciebas. Tobias vero
eos dicens. Nolite ita lo
sanctorum sumus et vitam
expectamus quam deus
qui fidem suam numquam
ab eo. Anna vero uxor
textrinum ibat cotidie opus
manuum suarum victum
poterat deferebat.
dum caprarum accipien

dominum. Cum autem uocem hedi balantis uir eius audisset, dixit: Videte ne forte furtiuus sit, set reddite eum dominis suis, quia non licet nobis aut edere ex furto aliquid aut contingere. Ad hec uxor eius irata respondit: Manifeste uana facta est spes tua, et elemosine tue modo apparuerunt. Atque his et aliis huiuscemodi uerbis exprobrabat ei.

III

Tunc Tobias ingemuit, et cepit orare cum lacrimis dicens: Iustus es domine, et omnia iudicia tua iusta sunt, et omnes uie tue misericordia et ueritas et iudicium. Et nunc domine memor esto mei, ne uindictam sumas de peccatis meis, neque reminiscaris delicta mea uel parentum meorum. Quoniam non audiuimus preceptis tuis non obediuimus, ideo traditi sumus in direptionem et captiuitatem et mortem, et in fabulam et in improperium omnibus nationibus in quibus dispersisti nos. Et nunc domine magna sunt iudicia tua, quia non egimus secundum precepta tua, et non ambulauimus sinceriter coram te. Et nunc domine secundum uoluntatem tuam fac mecum misericordiam et precipe in pace recipi spiritum meum. Expedit enim mihi mori magis quam uiuere. Eadem itaque die contigit ut Sara filia Raguelis in Rages ciuitate Medorum et ipsa audiret improperium ab una ex ancillis patris sui, quoniam tradita fuerat septem uiris, et demonium nomine Asmodeus occiderat eos mox ut ingressi fuissent ad eam. Ergo cum pro culpa sua increparet puellam, respondit ei dicens: Amplius ex te non uideamus filium aut filiam super terram, interfectrix uirorum tuorum. Numquid et occidere me uis sicut occidisti iam septem uiros? Ad hanc uocem perrexit in superius cubiculum domus sue, et tribus diebus et tribus noctibus non manducauit neque bibit, set in oratione persistens cum lacrimis deprecabatur deum ut ab isto improperio liberaret eam. Factum est autem die tertia, cum compleret orationem, benedicens dominum dixit: Benedictum est nomen tuum deus patrum nostrorum, qui cum iratus fueris misericordiam facies, et in tempore tribulationis peccata dimittis his qui inuocant te. Ad te domine faciem meam conuerto, ad te oculos meos erigo. Peto domine ut de uinculo improperii huius absoluas me, aut certe desuper terram eripias me. Tu scis domine quia numquam concupiui uirum, et mundam seruaui animam meam ab omni concupiscentia. Numquam cum ludentibus miscui me, neque cum his qui in leuitate ambulant participem me prebui. Virum autem cum timore tuo, non cum libidine mea consensi suscipere. Et aut ego indigna fui illis, aut illi forsitan mihi non fuerunt digni, quia forsitan uiro alii conseruasti me. Non est enim in hominis potestate consilium tuum. Hoc autem pro certo habet omnis qui te colit, quia uita eius si in probatione fuerit, coronabitur; si autem in tribulatione fuerit, liberabitur; et si in correptione fuerit, ad misericordiam tuam licebit peruenire. Non enim delectaris in perditionibus nostris, quia post tempestatem tranquillum facis, et post lacrimationem et fletum exultationem infundis. Sit nomen tuum deus Israel benedictum in secula. In illo tempore exaudite sunt preces amborum in conspectu glorie summi dei, et missus est angelus domini sanctus Raphael ut curaret eos ambos, quorum uno tempore sunt orationes in conspectu domini recitate.

IIII

Igitur cum Tobias putaret orationem suam exaudiri ut mori posset, uocauit ad se Tobiam filium suum, dixitque ei: Audi fili mi uerba oris mei, et ea in corde tuo quasi fundamenta construe. Cum acceperit deus animam meam, corpus meum sepeli; et honorem habebis matri tue omnibus diebus uite eius. Memor enim esse debes que et quanta pericula passa sit propter te in utero suo. Cum autem et ipsa compleuerit tempus uite sue, sepelies eam circa me. Omnibus autem diebus uite tue in mente habeto deum, et caue ne aliquando peccato consentias et

precepta dei nostri. Ex
substantia tua fac elemosinam. et noli
avertere faciem tuam ab ullo pau-
pere. Ita enim fiet ut nec a te a-
vertatur facies domini. Quomodo potue-
ris. ita esto misericors. Si multum tibi
fuerit habundanter tribue. Si exiguum
tibi fuerit. et exiguum libenter impertiri
stude. Premium enim bonum thesauri-
zas tibi in die necessitatis. quoniam elemosina
ab omni peccato. et a morte liberat. et non
patietur animam ire in tenebras. Fidu-
cia magna erit coram summo deo elemosina
omnibus facientibus eam. Attende
tibi fili mi ab omni fornicatione. et
preter uxorem tuam numquam patia-
ris crimen scire. Superbiam in tuo sensu
numquam aut in tuo verbo dominari per-
mittas. In ipsa enim initium sumpsit
omnis perditio. Quicumque tibi aliquid
operatus fuerit. statim ei mercedem
eius restitue. et merces mercennarii tui
apud te omnino non remaneat. Quod ab
alio oderis fieri tibi. vide ne tu aliquando
alteri facias. Panem tuum cum esu-
rientibus et egenis comede. et de vesti-
mentis tuis nudos tege. Panem tu-
um et vinum tuum super sepulturam iusti
constitue. et noli ex eo manducare
et bibere cum peccatoribus. Consilium
semper a sapiente perquire. Omni tem-
pore benedic dominum. et pete ab eo ut
vias tuas dirigat. et omnia consilia
tua in ipso permaneant. Indico etiam
dedisse tibi fili mi. me x. talenta argenti
dum adhuc infantulus esses gabe-
lo in rages civitate medorum. et chi-
rographum eius apud me habeo. et ideo
perquire quomodo ad eum perve-
nias et recipias ab eo supra memora-
tum pondus argenti. et restitu-
as ei cirographum suum. Noli timere
fili mi. pauperem quidem vitam
gerimus. sed multa bona habebimus
si timuerimus deum et recesserimus
ab omni peccato. et fecerimus bene.

V

Tunc respondit tobias patri suo
et dixit. Omnia quecumque pre-
cepisti michi pater faciam. Quo[modo au-]
tem pecuniam hanc inquiram. igno[rat]
me nescio. et ego illum igno[ro]
signum dabo ei. Sed nec viam
per quam pergatur illuc aliquando cogno[vi]
pater suus respondit ei. Chiro-
graphum quidem illius apud
quod dum illi ostenderis statim
pecuniam. Sed perge nunc
tibi aliquem fidelem virum
cum salva mercede sua dum
vivo ut recipias eam. Tunc
tobias invenit iuvenem
dindum precinctum. et quasi paratum ad ambu-
landum. Et ignorans quod an-
gelus. salutavit eum. et dixit
de habemus bone iuvenis
respondit. ex filiis israel
dixit ei. Nosti viam que
gionem medorum. Cui
dixit. Novi. et omnia itinera
frequenter ambulavi. et mansi apud
gabelum fratrem nostrum qui
in rages civitate medorum
est in monte ecbathanis
bias ait. Sustine me obsecro
dum hec ipsa nuntiavero patri meo
ingressusque tobias indicavit
universa patri suo. Super que
pater rogavit eum ut
traret ad eum. Ingressus
tavit eum et dixit. Gaudium
sit semper. Et ait tobias
gaudium michi erit qui in
sedeo. et lumen celi non video
iuvenis ait. Forti animo esto
ximo est ut a deo cureris
xit illi tobias. Numquid pot[eris]
ducere filium meum ad gabelum
in rages civitatem medorum
cum redieris restituam tibi
cedem tuam. Et dixit ei angelus
Ego ducam et reducam eum
nuum ad te. Cui respondit
as. Rogo te. Indica michi
aut de qua tribu es tu
phael angelus dixit. Genus
mercennarii an ipsum

narium qui cum filio tuo eat? Sed
ne te forte sollicitum reddam: Ego
sum Azarias Ananie magni filius.
Et Tobias respondit: Ex magno gene-
re es tu. Sed peto ne irascaris quod
voluerim cognoscere genus tuum. Di-
xit autem illi angelus: Ego sanum ducam
et sanum reducam filium tuum. Respondens
autem Tobias ait: Bene ambuletis
et sit Dominus in itinere vestro, et ange-
lus eius comitetur vobiscum. Tunc
paratis omnibus que erant necessaria in
via portanda, fecit Tobias vale patri
suo et matri sue, et ambulaverunt am-
bo simul. Cumque profecti essent, ce-
pit flere mater eius et dicere: Baculum
senectutis nostre tulisti et transmisisti
a nobis. Numquam fuisset ipsa pecunia
pro qua misisti eum. Sufficiebat
nobis paupertas nostra ut divitias com-
putaremus hoc quod videbamus
filium nostrum. Dixitque ei Tobias: Noli
flere. Salvus perveniet filius noster
et salvus revertetur ad nos, et oculi tui
videbunt eum. Credo enim quod an-
gelus Dei bonus comitetur ei, et bene
disponet omnia que circa ipsum geruntur,
ita ut cum gaudio revertatur
ad nos. Ad hanc vocem cessavit
mater eius flere et tacuit. VI

Profectus autem est Tobias, et canis
secutus est eum. Et mansit pri-
ma mansione iuxta fluvium Tigris.
Et exivit ut lavaret pedes suos, et
ecce piscis immensus exivit ad de-
vorandum eum. Quem expavescens
Tobias clamavit voce magna di-
cens: Domine, invadit me. Et dixit
angelus ei: Apprehende branchiam eius
et trahe eum ad te. Quod cum fecisset,
attraxit eum in siccum, et palpitare
cepit ante pedes eius. Tunc dixit
ei angelus: Exentera piscem hunc,
et cor eius et fel et iecur repone tibi. Sunt
enim hec necessaria ad medicamenta u-
tiliter. Quod cum fecisset, carnes
eius assavit, et secum tulerunt
in via. Cetera salierunt que sufficie-
rent eis, in via quousque pervenirent
ad Rages civitatem Medorum. Tunc
interrogavit Tobias angelum et dixit
ei: Obsecro te, frater Azaria, ut dicas
mihi quod remedium habebunt ista que
de pisce servare iussisti. Respondensque
angelus dixit ei: Cordis eius parti-
culam si super carbones ponas, fu-
mus eius extricat omne genus de-
moniorum sive a viro, sive a muliere,
ita ut non ultra accedat ad eos.
Et fel valet ad ungendos oculos
in quibus fuerit albugo, et sanabun-
tur. Et dixit ei Tobias: Ubi vis ut
maneamus? Respondensque angelus ei et
ait: Est hic Raguel vir nomine pro-
pinquus de tribu tua, et hic
habet filiam nomine Saram, sed neque mas-
culum ullum neque feminam ullam
aliam habet preter eam. Tibi debetur omnis
substantia eius, et oportet eam te accipere
coniugem. Pete ergo eam a patre
eius, et dabit eam tibi uxorem. Tunc
respondit Tobias et dixit: Audio quia
tradita est viris septem, et mortui sunt,
sed et hoc audivi quia demonium oc-
cidit eos. Timeo ergo ne forte et mihi hec
eveniant, et cum sim unicus parenti-
bus meis, deponam senectutem illorum
cum tristicia ad inferos. Tunc an-
gelus Raphael dixit ei: Audi me
et ostendam tibi qui sunt quibus preva-
lere potest demonium. Hii namque qui
coniugia ita suscipiunt, ut Deum a
se et a sua mente excludant, et sue
libidini ita vacent sicut equus et
mulus quibus non est intellectus, habet
super eos demonium potestatem. Tu autem
cum acceperis eam, ingressus cubi-
culum per tres dies continens
esto ab ea, et ad nichil aliud nisi orationibus
vacabis cum ea. Ipsa autem nocte in-
censo iecore piscis fugabitur de-
monium. Secunda vero nocte in copu-
latione sanctorum patriarcharum admitte-
ris. Tertia vero nocte benedictionem
consequeris, ut filii ex vobis procreen-
tur incolumes. Transacta autem

tertia nocte. accipies virginem cum
timore domini. amore filiorum magis quam
libidine ductus. ut in semine ha
brahe benedictionem in filiis consequaris.

VII

Ingressi sunt
autem ad raguelem. et suscepit eos
raguel cum gaudio. Intuensque
tobiam raguel. dixit anne uxori
sue. Quam similis est iste iuvenis con
sobrino meo. Et cum hec dixisset ait.
Unde estis iuvenes fratres nostri. At illi
dixerunt. Ex tribu neptalim sumus
ex captivitate ninive. Dixitque
illis raguel. Nostis tobiam fratrem
meum. Qui dixerunt. Novimus. Cumque
multa bona loqueretur de eo. dixit
angelus ad raguelem. Tobias de quo
interrogas. pater huius est. Et misit
se raguel. et cum lacrimis osculatus
est eum. et plorans super collum eius
dixit. Benedictio sit tibi fili mi. quia
boni et optimi viri es filius. Et
anna uxor eius. et filia ipsorum sara
lacrimate sunt. Precepit raguel
occidi arietem. et parari convivium.
Cumque hortaretur eos discumbere
ad prandium. tobias dixit. Hic
ego hodie non manducabo. neque
bibam. nisi prius petitionem meam
confirmes. et promittas mihi dare saram
filiam tuam. Quo audito verbo
raguel expavit sciens quid e
venerit illis .vii. viris. et timere
cepit. ne forte huic similiter accide
ret. Et cum nutaret. et non daret il
lum petenti responsum. dixit ei
angelus. Noli timere dare eam isti. quoniam
huic timenti deum debetur coniux
filia tua. Propterea alius non potuit habere
illam. Tunc dixit raguel. Non du
bito quod deus preces et lacrimas me
as in conspectu suo admiserit. et
credo quod ideo fecit vos dominus ve
nire ad me. ut ista coniungeretur
cognationi sue secundum legem moy
si. Et nunc noli dubium gerere quod
eam tibi tradam. Et apprehendens
dexteram filie sue dextere tobie tradi
2 postquam autem locuti sunt

dat dicens. Deus abraam et
ac deus iacob sit vobiscum
iungat vos. impleatque be
nedictionem suam in vobis. Et ac
cepta carta fecerunt conscriptionem
coniugii. et post hec epulati sunt
benedicentes deum. Vocavitque raguel
annam uxorem suam. et pre
cepit ut prepararet alterum cubi
Et introduxit in eum saram filiam
et lacrimata est. Dixitque ei. Forti
esto filia mea. Dominus celi
gaudium pro tedio quod perpessa es.

Postquam vero cenaverunt
introduxerunt iuvenem ad
eam. Recordatus itaque tobias sermo
angeli protulit de cassidili suo
iecoris. et posuit eam super
nes vivos. Tunc raphael an
apprehendit demonium. et relig
in deserto superioris egypti. Et
tatus est virginem tobias
ei. Sara exurge. et deprecemur
hodie et cras. et secundum cras. quia
tribus his noctibus deo iungimur
autem nocte transacta in
erimus coniugio. Filii quippe
tum sumus. et non possumus
gi sicut gentes que ignorant de
gentes autem pariter instanter
orabant simul. ut sanitas da
eis. Dixitque tobias. Domine
patrum nostrorum benedicant te
terra. mare et fontes et flum
omnis creatura tua que in eis
fecisti adam de limo terre. de
ei adiutorium evam. Et nunc
scis quia non luxurie causa
rem meam. sed sola posteri
tate in qua benedicatur no
in secula seculorum. Dixit itaque
serere nobis domine. mise
bis. et consenescamus ambo
simul sani. Et factum est circa
rum cantum. accersiri iussit
eos servos suos. et abierunt
ut foderent sepulchrum. Dicebat
ne similiter evenerit ei quod

quam autem locuti sunt

... vii. viris qui ingressi sunt ad eam. Cumque paravissent fossam, reversus Raguel ad uxorem suam dixit ei: Mitte unam ex ancillis tuis et videat si mortuus est, et sepeliam eum antequam illucescat. Et misit unam ex ancillis suis, quae ingressa cubiculum reperit eos salvos et incolumes secum pariter dormientes. Et reversa nuntiavit bonum nuntium. Et benedixerunt dominum Raguel videlicet et Anna uxor eius, et dixerunt: Benedicimus te domine deus Israel, quia non contigit nobis quemadmodum putabamus. Fecisti enim nobiscum misericordiam tuam et exclusisti a nobis inimicum persequentem nos. Misertus autem es duobus unicis. Fac eos domine plenius benedicere te, et sacrificium tibi laudis tuae et suae sanitatis offerre, ut cognoscat universitas gentium quia tu es deus solus in universa terra. Statimque praecepit servis suis Raguel ut replerent fossam quam fecerant priusquam lucesceret. Uxori autem suae dixit ut instrueret convivium et praepararet omnia quae in cibos erant iter agentibus necessaria. Duas quoque pingues vaccas et iiii arietes occidi fecit, et praeparari epulas omnibus vicinis suis cunctisque amicis. Et adiuravit Raguel Tobiam ut duas hebdomadas moraretur secum. De omnibus autem quae possidebat Raguel dimidiam partem dedit Tobiae, et fecit ut scripturam ut pars dimidia quae supererat post obitum eorum Tobiae dominio deveniret.

IX

Tunc vocavit angelum Tobias, quem quidem hominem existimabat, dixitque ei: Azaria frater, peto ut auscultes verba mea. Si me ipsum tradam tibi servum, non ero condignus providentiae tuae. Tamen obsecro te ut assumas tibi animalia sive servitia, et vadas ad Gabelum in Rages civitatem Medorum, reddasque ei chirographum suum, et recipias ab eo pecuniam, et roges eum venire ad nuptias meas. Scis enim ipse quoniam numerat dies pater meus, et si tardavero una die plus, contristatur anima eius. Et certe vides quomodo Raguel coniuravit me, cuius adiurationem spernere non possum. Tunc Raphael assumens iiii ex servis Raguelis et duos camelos, in Rages civitatem Medorum perrexit, et inveniens Gabelum reddidit ei chirographum suum, et recepit ab eo omnem pecuniam. Indicavitque ei de Tobia filio Tobiae omnia quae gesta sunt, fecitque eum secum venire ad nuptias. Cumque ingressus esset domum Raguelis, invenit Tobiam discumbentem, et exiliens osculati sunt se ad invicem, et flevit Gabelus, benedixitque deum et dixit: Benedicat te dominus deus Israel, quia filius es viri optimi et iusti et timentis deum et elemosinas facientis, et dicatur benedictio super uxorem tuam, et super parentes vestros, et filios filiorum vestrorum usque in tertiam generationem, et sit semen vestrum benedictum a deo Israel qui regnat in saecula saeculorum. Cumque omnes dixissent Amen, accesserunt ad convivium, sed et cum timore domini nuptiarum convivium exercebant.

X

Cum vero moram faceret Tobias causa nuptiarum, sollicitus erat pater eius Tobias dicens: Putas quare moratur filius meus, aut quare detentus est ibi? Putas ne Gabelus mortuus est, et nemo illi reddit pecuniam? Coepit autem contristari nimis ipse et Anna uxor eius cum eo, et coeperunt ambo simul flere, eo quod die statuto minime rediret filius eorum ad eos. Flebat igitur mater eius irremediabilibus lacrimis atque dicebat: Heu heu me fili mi, ut quid misimus te peregrinari, lumen oculorum nostrorum, baculum senectutis nostrae, solacium vitae nostrae. Omnia simul in te uno habentes te non debuimus dimittere a nobis ire. Cui dicebat Tobias: Tace et noli turbari, sanus est filius noster. Satis fidelis est

nit iste cum quo misimus eum.
Illa autem nullo modo consolari
poterat. sed cotidie exiliens circum-
spiciebat. et circuibat vias omnes
per quas spes remeandi videbatur.
ut procul videret eum si fieri posset ve-
nientem. At vero raguel dicebat ad
generum suum. Mane hic et ego mit-
tam nuntium salutis de te ad tobi-
am patrem tuum. Cui tobias dixit. Ego
novi quod pater meus et mater mea in-
dies computant. et cruciatur spiritus eorum in
ipsis. Cumque verbis multis rogaret
tobiam raguel. et ille eum nulla
ratione vellet audire. tradidit ei
saram et dimidiam partem omnis
substantie sue. in pueris. in puellis. in pecudi-
bus in camelis. et in vaccis. et pecu-
nia multa. et salvum atque gauden-
tem dimisit eum a se dicens. An-
gelus domini sanctus sit in itinere vestro. per-
ducatque vos incolumes. et inveni-
atis omnia recte circa parentes vestros.
et videant oculi mei filios vestros
priusquam moriar. Et apprehendentes
parentes filiam suam. osculati
sunt eam. et dimiserunt ire. mo-
nentes eam honorare soceros suos.
diligere maritum. regere familiam
gubernare domum. et seipsam irre-
prehensibilem exhibere.

XI

Cumque reverterentur. pervenerunt
ad charan que est in medio itine-
re contra ninivem. XI. die. dixitque angelus.
Tobias frater scis quemadmodum reliquisti
patrem tuum. Si placet itaque tibi
precedamus. et lento gradu sequantur
iter nostrum familie simul cum coniuge
tua. et cum animalibus. Cumque hoc in
placuisset ut irent. dixit angelus
ad tobiam. Tolle tecum ex felle
piscis. erit enim necessarium. Tulit itaque
tobias ex felle illo. et abierunt. An-
na autem sedebat secus viam cotidie
in supercilio montis. unde respicere po-
terat de longinquo. Et dum ex eodem
loco specularetur adventum eius
vidit a longe. et illico cognovit

venientem filium suum [illegible]
que nuntiavit viro suo dicens.
venit filius tuus. Dixitque [illegible]
ad tobiam. At ubi introieris [illegible]
tuam. statim adora dominum [illegible]
cias agens ei. accede ad patrem [illegible]
osculare eum. Statimque lini [illegible]
eius ex felle isto piscis quod [illegible]
cum. Scias enim quoniam [illegible]
oculi eius. et videbit pater [illegible]
men celi. et in aspectu tuo gaudebit.
Tunc precucurrit canis qui [illegible]
rat in via. et quasi nuntius [illegible]
to cauda sue gaudebat. Et [illegible]
cecus pater cepit offendens pe[illegible]
rere. et data manu puero oc[illegible]
obviam filio suo. Et suscep[illegible]
culatus est eum cum uxore [illegible]
perunt ambo flere pre gau[illegible]
adorassent deum. et gratias eg[illegible]
consederunt. Tunc sumens [illegible]
de felle piscis. linivit oc[illegible]
tris sui. Et sustinuit quasi di[illegible]
fere horam. et cepit albug[illegible]
eius quasi membrana ovi egre[illegible]
apprehendens tobias traxit [illegible]
lis eius. statimque visum re[illegible]
glorificabant deum ipse videlicet [illegible]
eius. et omnes qui sciebant eum [illegible]
bat que tobias. Benedico te [illegible]
quia tu castigasti me et tu [illegible]
time. ecce video tobiam fi[illegible]
meum. Ingressa est post [illegible]
sara uxor filii eius. et omnis [illegible]
et pecora sana. et cameli et [illegible]
multa nimis uxoris. sed et [illegible]
nia quam receperat a gabel[illegible]
narravit parentibus suis [illegible]
beneficia dei que fecisset e[illegible]
per hominem qui eum [illegible]
Veneruntque achior et nabath [illegible]
brini tobie gaudentes ad [illegible]
congratulantes ei de om[illegible]
nis que circa illum ostenderat [illegible]
VII. dies epulantes omnes cum g[illegible]
magno gaudio gavisi sunt. [illegible]

Tunc vocavit ad se to[illegible]
filium suum. dixitque ei. [illegible]

mus dare viro isti sancto qui tecum
venit. Respondens Tobias dixit patri suo.
pater quam mercedem dabimus ei. aut
quid dignum poterit esse beneficiis
eius. Me duxit et reduxit sanum. pecu
niam a gabelo ipse suscepit. uxorem
ipse me habere fecit. et demonium ipse ab
ea compescuit. Gaudium parentibus
fecit eius. me ipsum a devoratione piscis
eripuit. te quoque videre lumen celi fecit.
et bonis omnibus per eum repleti sumus.
Quid illi ad hec dignum poterimus dare.
Sed peto te pater mi. ut roges eum si for
te dignabitur medietatem de omnibus
que allata sunt sibi assumere. Et
vocantes eum pater scilicet et filius tu
lerunt eum in partem. et rogare
eum ceperunt. ut dignaretur di
midiam partem omnium que attule
rant acceptam habere. Tunc dixit illis
occulte. Benedicite deum celi. et coram
omnibus viventibus confitemini ei quia
fecit vobiscum misericordiam suam. Etenim sacra
mentum regis abscondere bonum est. opera
autem dei revelare et confiteri honorifi
cum est. Bona est oratio cum ieiunio
et elemosina magis quam thesauros auri condere.
quoniam elemosina a morte liberat. et ipsa est que pur
gat peccata. et facit invenire vitam
eternam. Qui autem faciunt peccatum et iniqui
tatem: hostes sunt anime sue. Manifesto
ergo vobis veritatem et non abscondam
a vobis occultum sermonem. Quando
orabas cum lacrimis. et sepeliebas mor
tuos. et derelinquebas prandium tuum. et mor
tuos per diem abscondebas in domo
tua. et nocte sepeliebas. ego obtuli o
rationem tuam domino. Et quia acceptus
eras deo: necesse fuit ut temptatio
probaret te. Et nunc misit me
dominus. ut curarem te. et Saram
uxorem filii tui a demonio liberarem.
Ego enim sum raphael angelus unus ex
septem. qui astamus ante dominum. Cum
que hec audissent: turbati sunt. et trementes
ceciderunt super faciem suam. Dixitque
eis angelus. Pax vobis. Nolite time
re. Etenim cum essem vobiscum eram per

voluntatem dei. Videbar quidem
vobiscum manducare et bibere. sed
ego cibo invisibili et potu qui ab ho
minibus videri non potest utor. Tempus
est ergo ut revertar ad eum qui me
misit. Vos autem benedicite deum. et nar
rate omnia mirabilia eius. Et cum
benedicite et cantate illi. Et cum
hec dixisset: ab aspectu eorum ablatus
est. et ultra eum non potuerunt videre.
Tunc prostrati per horas tres in fa
ciem benedixerunt deum. et exurgentes
narraverunt omnia mirabilia eius.

Aperiens autem Tobias XIII
senior os suum benedixit dominum et
dixit. Magnus es domine in eternum
et in omnia secula regnum tuum. quoniam tu
flagellas et salvas. deducis ad inferos
et reducis. et non est qui effugiat ma
num tuam. Confitemini domino
filii israel. et in conspectu gentium lau
date eum. quoniam ideo dispersit vos inter
gentes que ignorant eum. ut vos e
narretis mirabilia eius. et faciatis
scire eos. quia non est deus alius preter
preter eum. Ipse castigavit nos propter in
iquitates nostras. et ipse salvabit nos
propter misericordiam suam. Aspicite ergo que fecit
nobiscum. et cum timore et tremore
confitemini illi. regemque seculorum
exaltate in operibus vestris. Ego autem
in terra captivitatis mee confitebor
illi. quoniam ostendit maiestatem suam
in gentem peccatricem. Convertimini
itaque peccatores. et facite iustitiam co
ram deo. credentes quod faciat vo
biscum misericordiam suam. Ego autem et anima
mea in eo letabimur. Benedicite
dominum omnes electi eius. agite dies
leticie. et confitemini illi. Ierusalem civi
tas dei castigavit te dominus in operi
bus manuum tuarum. Confitere domino
in bonis tuis. et benedic deum seculorum.
ut reedificet in te tabernaculum suum. et
et revocet ad te omnes captivos. et
gaudeas in omnia secula seculorum. Luce
splendida fulgebis. et omnes fines
terre adorabunt te. Nationes ex

XIII

longinquo ad te venient. et mu
nera deferentes adorabunt dominum
in te. et terram tuam in sanctificatione
habebunt. Nomen enim magnum invo
cabunt in te. Maledicti erunt qui con
tempserint te. et condempnati e
runt qui blasphemaverint te. be
nedicti erunt qui edificaverint
te. Tu autem letaberis in filiis tu
is. quoniam omnes benedicentur. et congre
gabuntur ad dominum. Beati enim omnes qui
diligunt te. et qui gaudent super
pacem tuam. Anima mea bene
dic dominum. quoniam liberavit ierusalem
civitatem suam. a cunctis tribu
lationibus eius dominus deus noster.
Beatus ero si fuerint reliquie semi
nis mei ad videndam claritatem
ierusalem. Porte ierusalem ex saphi
ro et smaragdo edificabuntur.
et ex lapide precioso. omnis circuitus
murorum eius. Ex lapide candido et
mundo. omnes platee eius sternentur.
et per vicos eius alleluia cantabitur. Bene
dictus dominus qui exaltavit eam.
ut sit regnum eius in secula seculorum super
eam. amen.

XIIII

Et consummati sunt omnes sermo
nes tobie. Et postea quam illumi
natus est tobias vixit annis
xlii. et vidit filios nepotum suorum.
Completis itaque annis c. ii. sepultus
est honorifice in ninive. Namque lvi
annorum lumen oculorum amisit. lx. sexa
genarius recepit. Reliquum vero
vite sue in gaudio fuit. et cum
bono profectu timoris dei perrexit
in pace. In hora autem mortis
sue vocavit ad se tobiam filium
suum. et vii iuvenes vii filios eius
suos nepotes. dixitque eis. Prope erit
interitus ninive. Non enim excidit
verbum domini. et fratres nostri qui dispersi sunt
a terra israel revertentur ad eam. Omnis
autem terra deserta eius replebitur.
et domus dei que in ea est incensa iterum
reedificabitur. ibique revertentur omnes
timentes deum. Et relinquent gentes

ydola sua. et venient in ierusalem et inhabi
tabunt eam. et gaudebunt in ea omnes
reges terre adorantes regem is
rahel. Audite ergo filii mei patrem vestrum. servite
domino in timore et veritate. et inquirite
ut faciatis que placita sunt illi. et fi
liis vestris mandate ut faciant iustitias
et elemosinas. ut sint memores dei
et benedicant eum in omni
tempore in veritate. et in tota virtute sua.
Nunc ergo filii audite me. et nolite mane
re hic. sed quocumque die sepelieritis
matrem vestram circa me in uno sepul
chro. ex eo dirigite gressus vestros ut
exeatis hinc. Video enim quia iniqui
tas eius finem dabit ei. Factum est
autem post obitum matris sue tobias abscessit
ex ninive cum uxore sua
et filiis et filiorum filiis. et reversus est ad
soceros. Invenitque eos incolumes
in senectute bona. et curam eorum gessit.
et clausit oculos eorum. et omnem
hereditatem domus raguel ipse percepit.
viditque quintam generationem
filiorum suorum. Et completis annis
in timore domini cum gaudio se
pelierunt eum. Omnis autem cognatio
eius. et omnis generatio eius in bo
na vita et sancta conversatione permansit
ita ut accepti essent tam deo quam hominibus et
cunctis habitantibus in terra.

Apud hebreos li
ber iudith inter agio
grapha legitur. cuius auc
toritas ad roborandum
illa que in contentionem ve
niunt minus ydonea iudica
tur. Chaldeo tamen sermone con
scriptus inter historias computatur.
Sed quia hunc librum sinodus nice
na in numero sanctarum scripturarum legi
tur computasse. acquievi postula
tioni vestre. immo exactioni. et sepositis oc
cupationibus quibus vehementer arta
bar. huic unam lucubratiuncu
lam dedi. magis sensum e sensu
quam ex verbo verbum trans
ferens. Multorum codicum varie
tatem vitiosissimam amputavi.

et que intelligencia integra in ui-
ros istos caldeos inuenire potuit la-
uis est pol'a. Accipite iudith uidu-
am castitatis exemplum. et triumphali
laude perpetuis eam preconiis decla-
rate. hanc enim non solum feminis sed
et uiris imitabilem dedit. qui castita-
tis eius remunerator uirtutem ei ta-
lem tribuit. ut inuictum ab omnibus ho-
minibus uinceret. et insuperabilem supa-
ret.

Liber iudith

Arphaxat
itaque rex medorum
subiugauerat multas
gentes imperio suo. et ipse
edificauit ciuitatem
potentissimam quam
appellauit ecbathanis ex lapidibus
quadratis et sectis. fecit muros eius
in altitudine cubitorum lxx. Turres
uero eius posuit in altitudine cu-
bitorum c. per quadrum uero earum la-
tus utrumque uicenorum pedum spa-
cio tendebatur. posuitque portas ei-
us in altitudine turrium. et gloriabatur
quasi potens in potencia exercitus sui.
in gloria quadrigarum suarum. Anno
igitur xii. regni sui nabuch. rex assi-
riorum qui regnabat in niniue ciui-
tate magna. pugnauit contra arpha-
xat et obtinuit eum in campo mag-
no qui appellabatur ragau circa
eufraten. et tigrim et iadasan in
campo erioch regis elicorum. Tunc ex-
altatum est regnum nabuch. et cor eius
eleuatum est. et misit ad omnes qui
habitabant in cilicia et damasco. et
libano. et ad gentes que in carmelo
sunt et cedar. et inhabitantes galileam
in campo magno esdrelon. et ad
omnes qui erant in samaria. et trans
flumen iordanem usque ad ierusa-
lem. et omnem terram iesse quousque per-
ueniatur ad montes ethiopie. ad
hos omnes misit nuncios nabuch.
rex assiriorum. Qui omnes uno animo contra-
dixerunt. et remiserunt eos uacuos
ac sine honore abiecerunt. Tunc indig-
natus nabuch. rex aduersus omnem terram
illam. iurauit per regnum et thronum
suum quod defenderet se de omnibus regio-
nibus et nacionibus.

II

Anno xiii. nabuch. regis. xxii. et
secunda die primi mensis factum est uer-
bum in domo nabuch. regis assy-
riorum ut defenderet se. Vocauitque
ad se omnes maiores natu. omnesque du-
ces bellatores suos. et habuit cum eis
misterium consilii sui. Dixitque cogi-
tacionem suam in eo esse ut omnem terram
suo subiugaret imperio. Quod dic-
tum cum placuisset omnibus. uocauit

III

nabuch. rex holofernem principem
milicie sue. et dixit ei. Egredere aduersum
omne regnum occidentis. et contra eos pre-
cipue qui contempserunt imperium
meum. Non parcet oculus tuus ulli
regno. omnemque urbem munitam
subiugabis mihi. Tunc holofernes
uocauit duces. et magistratus ac lictores
uirtutis assyriorum. et dinumerauit uiros in expe-
dicione. sicut precepit ei rex. c. xx. milia pe-
ditum pugnatorum. et equites sagit-
tarios. xii. milia. Et omnem expedicionem
suam fecit preire in multitudine in-
numerabilium camelorum cum hiis
que exercitibus sufficerent copiose. bo-
um quoque armenta gregesque ouium quorum
non erat numerus. frumentum ex omni syria
in transitu suo parari constituit.
Aurum uero et argentum de domo re-
gis assumpsit multum nimis. Et
profectus est ipse et omnis exercitus
cum quadrigis et equitibus. et sagit-
tariis qui cooperuerunt faciem
terre sicut locuste. Cumque pertran-
sisset fines assyriorum. uenit ad
magnos montes ange qui sunt
a sinistro latere cilicie. ascenditque
omnia castella eorum. et optinuit omnem
municionem. Effregit autem omnem
ciuitatem opinatissimam me-
lothi. predauitque omnes filios thar-
sis. et filios hysmahel qui erant
contra faciem deserti. et ad aus-
trum terre zelam. et transiuit

eufraten. et uenit in mesopotamiam.
et fregit omnes ciuitates excelsas que
erant ibi a torrente mambre usque
perueniatur ad mare. et occupauit
terminos eius a cilicia usque ad fi-
nes iaphet qui sunt ad austrum.
abduxitque omnes filios madian. et
predauit omnem locupletacionem eorum.
omnesque resistentes sibi occidit in ore
gladii. Et post hec descendit in cam-
pos damasci in diebus messis. et
succendit omnia sata. omnesque ar-
bores ac uineas fecit incidi. et ceci-
dit timor illius super omnes inhabitantes

III terram. Tunc miserunt legatos
suos uniuersarum urbium et pro-
uinciarum reges ac principes
syrie. scilicet mesopotamie. et syrie so-
bal. et libie atque silicie. Qui ue-
nientes ad olofernem dixerunt.
Desinat indignatio tua super nos.
Melius est enim ut uiuentes ser-
uiamus nabuchodonosor regi magno.
et subditi simus tibi quam morientes
cum interitu nostro ipsi seruitutis nostre
dampna paciamur. Omnis ciuitas
nostra. omnisque possessio. omnes colles et mon-
tes. et campi armenta boum. gregesque
ouium. caprarumque equorumque.
camelorumque. et uniuerse facultates
nostre. atque familie in conspectu
tuo sunt. Sint omnia sub lege tu-
a. Nos et filii nostri serui tui sumus.
Veni nobis pacificus dominus.
et utere seruicio nostro sicut tibi placu-
erit. Tunc descendit de montibus
cum equitibus. et uirtute magna
et optinuit omnem ciuitatem. et
omnem inhabitantem terram. De uni-
uersis autem urbibus assumpsit sibi
auxiliarios uiros electos et fortes
ad bellum. Tantusque metus pro-
uinciis illis incubuit. ut uniuer-
sarum urbium habitatores prin-
cipes et honorati simul cum populis
exirent in obuiam uenienti. ex-
cipientes eum cum coronis et lam-
padibus ducentes choros et tibiis.

et timpanis. Nec tamen ista fac
ferocitatem pectoris eius mi
potuerunt. Nam et ciuitates
destruxit. et lucos eorum pre
perat enim ei nabuchodo
deos terre exterminaret. uideli
solus deus diceretur ab his na
que potuissent holofernis pote
subiugari. Pertransiens autem
sobal. totam appamiam. o
mesopotamiam. uenit ad id
in terra gabaa. accepitque ci
eorum. et sedit ibi per .xxx. dies
diebus adunari cepit uniu
exercitum uirtutis sue.
Tunc audientes filii is
habitabant in terra iuda
runt ualde a facie eius. In
et horror inuasit sensus eo
hoc faceret ierusalem et templo do
fecerat ceteris ciuitatibus et te
Et miserunt in omnem samari
circuitum usque iericho. et pre
uerunt omnes uertices mon
tis. et circumdederunt uicos su
congregauerunt frumenta in prepara
ne. Sacerdos et heliachim scri
uniuersos qui erant contra
que est contra faciem magni ca
dothaim. et uniuersos per quo
tus esse poterat. ut optinerent
montium per quos uia esse po
ierusalem. ut illic custodirent
gustum iter esse poterat inter mo
fecerunt filii israel secundum quo
tuerat eis sacerdos domini eli
Et clamauit omnis populus ad do
instancia magna. et humilia
animas suas in ieiuniis. ipsi
res eorum. Et induerunt se sa
ciliciis. et infantes prostr
se contra faciem templi
et altare domini operuer
Et clamauerunt ad dominum israel u
ter ne darentur in pr
eorum. et uxores eorum in diuis
uitates eorum in exterminiu
eorum in pollucionem. Tunc

dos magnus domini circuiuit
omnem israhelem allocutusque est eos
dicens. scitote quoniam exaudiet dominus
preces uestras si manentes permanseritis
in ieiuniis et orationibus in conspectu
domini. Memores estote moysi
serui domini qui amalech confidentem
in uirtute sua et in potentia sua
et in exercitu suo et in clipeis et in curri-
bus suis et in equitibus suis non ferro
pugnando sed precibus sanctis oran-
do deiecit. Sic erunt uniuersi
hostes israel si perseueraueritis in hoc o-
pere quod cepistis. Ad hanc igitur exhorta-
tionem eius dominum deprecantes
permanebant in conspectu do-
mini. ita ut etiam hii qui holocausta
domino offerebant precincti ciliciis
offerrent sacrificia domino et erat
cinis super capita eorum. Et ex toto cor-
de suo omnes orabant deum ut ui-
sitaret populum suum israel.

V

Nunciatumque est holoferni prin-
cipi militie assiriorum quod filii israel
prepararent se ad resistendum
ac montium itinera conclusissent.
et furore nimio exarsit in iracundia
magna. Vocauitque omnes principes
moab et duces amon et dixit eis. Dicite
michi qui montana obsideat
que et quales et quante sint ciuita-
tes eorum que etiam sit uirtus eorum aut que
multitudo eorum aut quis rex mi-
litie eorum et quare pre omnibus qui
habitant in oriente isti contempse-
runt nos et non exierunt obuiam
nobis ut susciperent nos cum pace. Tunc
Achior dux omnium filiorum amon
respondens ait. Si digneris audire
domine mi. dicam ueritatem in con-
spectu tuo de populo isto qui in mon-
tanis habitat et non egredietur uer-
bum falsum de ore meo. Populus iste
ex progenie chaldeorum est. Hic primum
in mesopotamia habitauit quoniam
noluerunt sequi deos patrum suo-
rum qui erant in terra chaldeorum. De-
serentes itaque cerimonias patrum suorum
qui in multitudine deorum erant unum
deum celi coluerunt qui et precepit
eis ut exirent inde et habitarent in car-
ran. Cumque operuisset omnem terram
fames descenderunt in egiptum il-
licque per .cccc. annos sic multiplicati
sunt ut innumerabilis eorum exercitus non
posset. Cumque grauasset eos rex egip-
ti atque in edificationibus urbium su-
arum in luto et latere subiugasset eos
clamauerunt ad deum suum et per-
cussit totam terram egipti plagis ua-
riis. Cumque eiecissent eos egiptii a se
et cessasset plaga ab eis et iterum eos
uellent capere et ad suum seruitium
reuocare fugientibus hiis deus celi
mare aperuit ita ut hinc inde aque
quasi murus solidarentur et isti pede
sicco fundum maris perambulando
transirent. In quo loco dum innumera-
bilis exercitus egiptiorum eos persequeretur
ita aquis coopertus est ut non remaneret
uel unus qui factum posteris nuncia-
ret. Egressi etiam mare rubrum deserta si-
na montis occupauerunt in quibus numquam
potuit homo habitare uel filius hominis
requieuit. Ibi fontes amari obdul-
cati sunt eis ad bibendum et per annos
annos .xl. annonam de celo consecuti
sunt. Ubicumque ingressi sunt sine
arcu et sagitta et absque scuto et gladi-
o deus eorum pugnauit pro eis et ui-
cit. Et non fuit qui insultaret populo isti
nisi quando recessit a cultura domi-
ni dei sui. Quotienscumque autem pre-
ter ipsum deum suum alterum de-
um coluerunt dati sunt in predam
et in gladium et in opprobrium. Quo-
tiens autem penituerunt se recessis-
se a cultura dei sui dedit eis deus celi
uirtutem resistendi. Denique chana-
neum regem iebuseum et pherezeum
et etheum et eueum et amorreum et omnes
potentes in esebon prostrauerunt et ter-
ras eorum et ciuitates eorum ipsi possede-
runt. Et usque dum non peccarent in con-
spectu dei sui erant cum illis bona.
Deus enim illorum odit iniquitatem.

ſtam· Et ante annos iſtos cum receſſiſſet
a uia quam dederat illis deus ut am
bularent in ea exterminati ſunt
plus a multis nacionib; et plurimi eorum
exterminati ſunt plus a multis na
cionib; et plurimi eorum captiui abducti
ſunt in terram non ſuam. Nuper
autem reuerſi ad dominum deum ſu
um ex diſperſione qua diſperſi fuerant
adunati ſunt et aſcenderunt mon
tana hec omnia et iterum poſſident
ieruſalem ubi ſunt ſancta eorum. Nunc
ergo mi domine perquire ſi eſt aliqua in
iquitas eorum in conſpectu dei
eorum et aſcendamus ad illos quoniam tra
dens tradet illos tibi et ſubiugati
erunt iugo potencie tue. Si uero non
eſt offenſio populi huius coram deo ſuo
non poterimus reſiſtere illis quia deus
eorum defendet illos et erimus in oppro
brium uniuerſe terre. Et factum eſt cum
ceſſaſſet loqui achior uerba hec irati
ſunt omnes magnates oloferni et
cogitabant interficere eum dicen
tes alter ad alterum. Quis eſt iſte qui
filios iſrael dicat poſſe reſiſtere regi
nabuch et exercitibus eius homines in
ermes et ſine uirtute et ſine pericia artis
pugne. Ut ergo cognoſcat achior quo
niam fallit nos, aſcendamus in mon
tana. Et cum capti fuerint potentes eorum
tunc cum eiſdem gladio tranſuerbera
bitur ut ſciat omnis gens quoniam
nabuch deus terre eſt et preter
ipſum alius non eſt. VI

Factum eſt autem cum ceſſaſſet lo
qui indignatus holofernes ue
hementer dixit ad achior. Quoniam
prophetaſti nobis dicens quod gens
iſrael defendatur a deo ſuo ut oſten
dam tibi quia non eſt deus niſi na
buch cum percuſſerimus eos omnes
ſicut hominem unum tunc et ipſe
cum aſſiriorum gladio interibis et om
nis iſrael tecum perdicione peribit. Di
ſperiet et probabis quoniam nabuch do
minus uniuerſe terre. tunc gladius
milicie mee tranſiet per latera tua

et confixus cades inter uulner[a]
reſpirabis ultra donec exter[mi]
neris cum illis. Porro autem ſi pro[phe]
tiam ueram exiſtimas
at uultus tuus et pallor qu[i]
uultum obtinuit diſcedat a [te]
mea hec putas impleri
Ut autem noueris quia ſim[ul]
illis experieris ecce ex
ipſo ſociaueris ut cum di[gnis]
dis meis penas excipere
iuſſionem ſubiaceas. Tunc
precepit ſeruis ſuis ut co[mpre]
henderent achior et ducerent [in]
bethuliam et traderent
nus filiorum iſrael. Et accipien[tes]
ſerui olofernis fecerunt
campeſtria. Sed cum appropinqua[ſſent]
montana exierunt con[tra]
fundibularii. Illi autem
a latere montis ligauerunt
ad arborem manibus et pe[dibus]
uinctum de reſtibus dimi[ſerunt]
eum et reuerſi ſunt ad do[minum]
Porro filii iſrael deſcende[ntes]
de bethulia uenerunt ad e[um]
ſoluentes duxerunt ad b[ethuliam]
atque in medio populi
percunctati ſunt quid
quod illum uincti aſſyrii
ſent. In diebus illis erant
ceres ozias filius micha
ſymeon et charmi qui
In medio itaque ſeniorum
omnium dixit achior
que locutus fuerat ip[ſe]
loferne interrogatus
populus holofernis
pter hoc ipſum uerba
ficere eum et quemad
iuſſit iratus holofernes
uum iſraelitis hac de cauſa
uincet filios iſrael et
uinctis iuberet ſuppli
ſed quod dixiſſet deus celi
eorum eſt. Cumque uniuerſa
ſuiſſet omnis populus cecidit
rantes dominum et com

cum unanimiter preces suas domino ef-
fuderunt dicentes. Domine deus celi et
terre intuere superbiam illorum, et respice ad
nostram humilitatem, et faciem sanctorum tuorum
attende, et ostende quia derelinquis pre-
sumentes de te, et presumentes de se, et de
sua virtute gloriantes humilias. Finito
itaque fletu, et per totum diem oratione
populorum completa, consolati sunt Achi-
or dicentes. Deus patrum nostrorum cuius
virtutem predicasti, ipse remunerator
tibi hanc dabit vicissitudinem ut eorum
magis interitum tu videas. Cum vero
dominus deus noster dederit hanc libertatem
servis suis, sit et dominus tecum in
medio nostri, ut sicut placuit tibi
ita cum tuis omnibus conserveris. Tunc
Ozias finito concilio suscepit eum in
domum suam, et fecit ei cenam magnam.
Et vocatis omnibus presbiteris simul expleto
ieiunio refecerunt. Postea vero con-
vocatus omnis populus per totam noctem
intra ecclesiam oraverunt petentes
auxilium a deo israel. VII

Holofernes autem altera die precepit
exercitibus suis ut ascenderent contra
Bethuliam. Erant autem pedites
bellatorum C.XX. milia. et equites .XXII. milia, pre-
ter preparationes virorum illorum quos occu-
paverat captivitas, et adducti erant fu-
erant de provinciis et urbibus universe
iuventutis. Omnes pariter paraverunt
se ad pugnam contra filios israel. et
venerunt per crepidinem montis
usque ad apicem qui respicit Dothaim
a loco qui dicitur Belma usque ad Chelmon
qui est contra Esdrelon. Filii autem
israel ut viderunt multitudinem illorum
prostraverunt se super terram mit-
tentes cinerem super capita sua, et una
mente orantes ut deus israel misericordiam
suam ostenderet super populum suum.
Et assumentes arma sua bellica se-
derunt per loca que angusti itineris
tramitem dirigunt inter montuosa.
et erant custodientes ea tota
die et tota nocte. Porro Holofer-
nes dum circuit per gyrum reperit
quod fons qui influebat aque-
ductum illorum a parte australi ex-
tra civitatem dirigeret. et incidi pre-
cepit aqueductum eorum. Erant tamen
longe a muris fontes ex quibus fur-
tim videbantur haurire aquam
ad refocillandum potius quam ad
potandum. Sed filii Amon et Mo-
ab accesserunt ad Holofernem
dicentes. Filii israel non in lancea
nec in sagitta confidunt. sed
montes defendunt illos et colles in
precipicio constituti. Ut ergo sine con-
gressione pugne possis eos su-
perare, pone custodes fontium
ut non hauriant ex eis, et sine
gladio interficies eos, vel certe fa-
tigati siti tradent suam civitatem
quam putant montibus positam
superari non posse. Et placuerunt
hec verba coram Holoferne et coram
satellitibus eius, et constituit
per gyrum centenarios per singulos
fontes. Cumque ista custodia per dies
.XX. fuisset completa, defecerunt ci-
sterne et collectiones aquarum omnibus
inhabitantibus Bethuliam, ita ut non
esset intra civitatem unde satia-
rentur vel una die, quoniam ad men-
suram dabatur populis aqua co-
tidie. Tunc ad Oziam congregati sunt
omnes viri feminaeque iuvenes
et parvuli, omnes simul una voce
dixerunt. Iudicet dominus inter nos
et te, quoniam fecisti in nos mala, no-
lens loqui pacifice cum Assyriis,
et propter hoc vendidit nos deus in ma-
nibus eorum. Et ideo non est qui adiuvet
cum prosternamur ante oculos eorum
in siti et in perditione magna. Et
nunc congregate universos qui
in civitate sunt ut sponte tra-
damus nos omnes populo Holofernis.
Melius est enim ut captivi benedicamus
dominum viventes, quam moriamur
et simus opprobrium omni carni
cum viderimus uxores nostras
et infantes nostros mori ante oculos

nostros. Contestamur hodie celum
et terram et deum patrum nostrorum qui
ulciscitur nos secundum peccata nostra
ut iam tradatis civitatem in ma-
nus militie holofernis. et sit finis
noster brevis in ore gladii. qui lon-
gior efficitur in ariditate sitis. Et
cum hec dixissent factus est fletus et
ululatus magnus in ecclesia magna
ab omnibus. et per multas horas u-
na voce clamaverunt ad deum dicentes.
Peccavimus cum patribus nostris. iniuste
egimus iniquitatem fecimus
tu quia pius es miserere nostri. aut in tuo
flagello vindica iniquitates nos-
tras. et noli tradere confitentes te
populo qui ignorat te. ut non di-
cant inter gentes ubi est deus eorum.
Et cum fatigati hiis clamoribus
et hiis fletibus lassati siluissent.
exurgens ozias infusus lacrimis
dixit. Equo animo estote fratres. et hos
v. dies expectemus a domino mi-
sericordiam. Forsitan enim indig-
nationem suam abscidet. et dabit
gloriam nomini suo. Si autem transactis
v. diebus non venerit adiutorium; fa-
ciemus hec verba que locuti estis. VIII
Et factum est cum audisset hec verba
Iudith vidua. que erat filia me-
rari filii ador filii ioseph. filii o-
zie. filii elay. filii iamnor. filii ge-
deon. filii raphoi. filii achitob. fi-
lii melchie. filii enam. filii na-
thanie. filii salathiel. filii syme-
on. filii ruben. Et vir eius fuit
manasses qui mortuus est in diebus
messis ordeacee. Instabat enim su-
per alligantes manipulos in campo et
venit estus super caput eius. et mor-
tuus est in bethulia civitate sua
et sepultus est illic cum patribus su-
is. Erat autem iudith relicta eius
vidua iam annis tribus. et mensibus
vi. et in superioribus domus sue fe-
cit cubiculum secretum sibi in quo
cum puellis suis clausa mora-
batur. et habens super lumbos suos

cilicium. ieiunabat o...
vite sue. preter sabbata ...
in festis domus israel. Erat ...
ni aspectu nimis. cui ...
liquerat divitias mult...
am copiosam. ac posse...
boum. et gregibus ovium pl...
erat in omnibus famosis...
timebat dominum valde...
qui loqueretur de illa ...
Hec itaque cum audisset ...
misisset quod transacto q...
det civitatem. misit ad ...
cambri et carmi. Ve...
illam dixit illis. Quod ...
in quo consensit ozias ...
civitatem assyriis. si ...
venerit adiutorium vo...
estis vos qui temptatis ...
est iste sermo qui mi...
set potius qui iram ex...
roerem accendat. Posuistis ...
miserationis domini. ...
vestro diem constituistis ...
patiens est dominus ...
niteamur. et indulgentiam ...
lacrimis postulemus. ...
est homo deus sic commi...
fibitur homines ad iracundiam ...
mabitur. Et ideo humiliemus ...
et in spiritu contrito et humiliat...
entes illi dicamus flen...
secundum voluntatem suam ...
ciat nobiscum misericordiam ...
sicut conturbatum est ...
in superbia eorum. ita et de ...
tione gloriemur. quia non se...
peccata patrum nostrorum qui ...
deum suum. et adoraverunt ...
alienos pro quo scelere ...
in gladium. et in rapinam ...
fusionem inimicis suis ...
alium deum nescimus ...
sum. Expectemus humiles ...
lationem eius. et exquiret ...
rum de afflictionibus ...
rum. et humiliabit omnes ...
que insurgunt in sanguine ...

efficiet illas sub honore dominus deus noster
animi eorum qui nos contemnunt. Et nunc fratres qui presbiteri estis in
populo dei, et ex vobis pendet anima illorum
ad eloquium vestrum corda illorum erigite
ut memores sint quia temptati
sunt patres nostri ut probarentur
si vere colerent deum suum. Memores
esse debent quomodo pater noster Abraham temptatus
est et per multas tribulationes probatus
dei amicus effectus est. Sic Ysaac
sic Iacob sic Moyses et omnes qui
placuerunt deo per multas tribulationes
transierunt fideles. Illi autem
qui temptationes non susceperunt
cum timore domini et inpacientiam
suam et inproperium inmurmurationis
sue contra deum protule-
runt exterminati sunt ab extermi-
natore et a serpentibus perierunt. Et nos
ergo non ulciscamur nos pro his que pa-
timur sed reputantes peccatis nostris
hec ipsa supplicia minora esse flagella
domini quibus servi domini qui corri-
pimur ad emendationem non ad perditionem
evenisse credamus. Et dixerunt illi Ozias
et presbiteri: Omnia que locuta es vera
sunt et non est in sermonibus tuis ulla
reprehensio. Nunc ergo ora pro nobis
quoniam mulier sancta es et timens deum.
Et dixit illis Iudith: Sicut quod loqui
potui dei esse cognoscitis, ita quod facere
disposui probate si ex deo est, et orate
ut firmum faciat consilium meum deus.
Stabitis vos ad portam nocte ista
et ego exeam cum abra mea et orate
ut sicut dixistis in diebus quinque respiciat
dominus populum suum Israel. Vos autem
nolo ut scrutemini actum meum et
usque dum renuntiem vobis nichil
aliud fiat nisi oratio pro me ad dominum
deum nostrum. Et dixit ad eam Ozias
princeps Iuda: Vade in pace et dominus
sit tecum in ultionem inimicorum
nostrorum. Et revertentes abierunt.

Quibus abscedentibus — IX

Iudith ingressa est oratorium
suum et induens se cilicio posuit
cinerem super caput suum et pro-
sternens se domino clamavit ad
dominum dicens: Domine deus patris
mei Symeon qui dedisti ei gladium in
defensionem alienigenarum qui vio-
latores extiterunt in coinquinatione
sua et denudaverunt femur virgi-
nis in confusionem, et dedisti mulie-
res eorum in predam et filias eorum in capti-
vitatem et omnem predam in divisionem
servis tuis qui zelaverunt zelum tuum;
subveni queso domine deus meus mihi vi-
due. Tu enim fecisti priora et illa post
illa cogitasti et hoc factum est quod ipse
voluisti. Omnes enim vie tue parate
sunt et tua iudicia in tua providen-
tia posuisti. Respice castra Assyrio-
rum sicut tunc castra Egyptiorum
videre dignatus es quando post servos tu-
os armati currebant confidentes
de quadrigis et in equitatu suo et
in multitudine bellatorum. Sed aspexisti
super castra eorum et tenebre fatigave-
runt eos. Tenuit pedes eorum abyssus
et aque operuerunt eos. Sic fiant et
isti domine qui confidunt in multi-
tudine sua et in curribus et in contis et in sa-
gittis et lanceis gloriantur, et nesciunt quo-
niam tu ipse es deus noster qui conteris bel-
la ab initio et dominus nomen est tibi.
Erige brachium tuum sicut ab initio
et allide virtutem eorum in virtute tua.
Cadat virtus eorum in iracundia tua
qui promittunt se violare sancta tua et
polluere tabernaculum nominis tui
et deicere gladio suo cornu altaris tui.
Fac domine ut gladio proprio superbia eius
amputetur. Capiatur laqueo oculorum
suorum in me et percucies eum ex labi-
is caritatis mee. Da mihi in animo constanti-
am ut contempnam illum et virtu-
tem eius ut evertam illum. Erit enim
memoriale nominis tui cum manus
femine deiecerit eum. Non enim in mul-
titudine est virtus tua domine neque
in equorum viribus voluntas tua, nec
superbi placuerunt ab initio tibi sed
humilium et mansuetorum semper
tibi placuit deprecatio. Deus celorum

creator aquarum, et dominus totius creature, exaudi me miseram deprecantem, et de tua misericordia presumentem. Memento domine testamenti tui, et da verbum in ore meo, et in corde meo consilium corrobora, ut domus tua in tua sanctificatione permaneat, et omnes gentes agnoscant quia tu es deus, et non est alius preter te.

X

Factum est autem cum cessasset clamare ad dominum, surrexit de loco in quo iacuerat prostrata ad dominum. Vocavitque abram suam, abstulit a se cilicium, et exuit se indumento viduitatis sue. Lavit corpus suum, et unxit se mirra optima, et discriminavit crinem capitis sui, et inposuit mitram super caput suum, et induit se vestimentis iocunditatis sue. Induitque sandalia pedibus suis. Assumpsitque dextraliola et lilia et inaures et anulos, et omnibus ornamentis suis ornavit se. Cui etiam dominus contulit splendorem, quoniam omnis ista compositio non ex libidine, sed ex virtute pendebat. Et ideo dominus hanc in illam pulchritudinem ampliavit, ut incomparabili decore omnium oculis appareret. Inposuit itaque abre sue ascopam vini, et vas olei, et polentam, et palathas, et panes et caseum, et profecta est. Cumque venissent ad portam civitatis, invenerunt expectantem oziam et presbiteros civitatis. Qui cum vidissent eam, stupentes mirati sunt nimis pulchritudinem eius. Nichil tamen interrogantes eam, dimiserunt transire dicentes: Deus patrum nostrorum det tibi gratiam, et omne consilium cordis tui sua virtute corroboret, et glorietur super te Ierusalem, et sit nomen tuum in numero sanctorum et iustorum. Et dixerunt hii qui illic erant omnes una voce: fiat, fiat. Iudith vero orans dominum transivit per portas, et abra eius. Factum est autem cum descenderet montem circa ortum diei, occurrerunt ei exploratores assy-

riorum, et tenuerunt eam di[centes]
venis aut quo vadis[...]
dit: Filia sum hebreorum [...]
fugi a facie eorum quoniam fu[...]
est ut dentur vobis in depr[...]
pro eo quod contempnentes vos nolue[...]
tradere se ipsos ut invenir[...]
misericordiam in conspectu vestro[...]
cogitavi mecum dicens[...]
faciem principis holofern[...]
illi secreta eorum et ostendam [...]
tu possit obtinere eos ita ut [...]
unus de exercitu eius. Et cu[...]
viri illi verba eius, considera[...]
eius, et erat in oculis eorum [...]
quoniam pulchritudinem eius [...]
tur nimis. Et dixerunt ad [...]
servasti animam tuam eo [...]
peristi consilium, ut des[...]
dominum nostrum. Hoc autem [...]
steteris in conspectu eius [...]
et eris gratissima in co[...]
Duxeruntque illam ad ta[...]
holofernis, et annuntiaveru[...]
intrasset ante faciem eius [...]
tus est in oculis suis holofe[...]
runtque ad eum satellites [...]
contempnit populum hebreo[...]
decoras mulieres habent [...]
merito pugnare contra [...]
dens itaque iudith holofe[...]
dentem in conopeo quod [...]
purpura et auro, et smaragdo [...]
bus pretiosissimis intexto[...]
eum eius intendisset [...]
prosternens se super terram. Et [...]
verunt holofernis iubente [...]

Tunc holofernes [...]
dixit ei. Equo animo es[...]
in corde tuo, quoniam ego [...]
cui nocui qui voluit se[...]
sor regi. Populus autem tuus [...]
sisset me, non elevassem [...]
meam super eum. Nunc [...]
qua ex causa recessisti ab i[...]
tibi ut venires ad nos[...]
dith: Sume verba ancil[...]
fectam rem faciet dominus [...]

enim nabuchodonosor rex terre. et uirtus eius
que est in te ad correptionem omnium a-
nimarum errantium. quoniam non solum homines
seruient illi per te. sed et bestie agri
obtemperant illi. Nunciatur enim
industria animi tui uniuersis gentibus. et
indicatum est omni seculo. quoniam tu solus bonus
et potens es in omni regno eius. et disciplina
tua omnibus prouinciis predicatur.
Nec hoc latet quod locutus est Achi-
or. nec illud ignoratur quod ei iusse-
ris euenire. Constat enim deum nostrum
sic peccatis offensum. ut mandaue-
rit per prophetas suos ad populum quod tradet
eum pro peccatis suis. Et quoniam sciunt se
offendisse dominum deum suum filii israel
tremor tuus super ipsos est. Insuper
et fames inuasit eos. et ab ariditate
aque iam inter mortuos computantur.
Denique hoc ordinant. ut interficiant pe-
cora sua. et sanguinem eorum bibant. Et
sancta domini sui que precepit deus non contingi
in frumento uino et oleo. hec cogitaue-
runt impendere. et uolunt consumere
que nec manibus deberent contingere. Ergo
quoniam hec faciunt. certum est quod in perditionem
dabuntur. Quod ego ancilla tua cog-
noscens fugi ab illis. et misit me dominus
hec ipsa nunciare tibi. Ego enim ancilla
tua deum colo etiam nunc apud te. et ex-
iet ancilla tua. et orabo deum. et dicet
michi quando eis reddat peccatum suum. et ueniens
nunciabo tibi. ita ut ego addu-
cam te per mediam ierusalem. et habebis
omnem populum israel. sicut oues quibus non
est pastor. et non latrabit uel unus
contra te. quoniam hec mihi dicta sunt per
prouidentiam dei. Et quoniam iratus est il-
lis deus. hec ipsa missa sum nunciare
tibi. Placuerunt autem omnia uerba
hec coram holoferne. et coram pu-
eris eius. et mirabantur sapientiam
eius. et dicebant alter ad alterum. Non est
talis mulier super terram in aspectu. in pul-
critudine. et in sensu uerborum. Et dixit
ad illam olofernes. Bene fecit deus
qui misit te ante populum ut des illum tu
in manibus nostris. Et quoniam bona est pro-
missio tua si fecerit mihi hoc deus tuus
erit et deus meus. et tu in domo nabu-
chodonosor magna eris. et nomen tuum nominabi-
tur in uniuersa terra.

XII

Tunc iussit eam introire ubi
repositi erant thesauri eius. et
iussit illic manere eam. et constituit
quid illi daretur de conuiuio suo.
Cui respondit iudith et dixit. Nunc
non potero manducare ex hiis que michi
precipis tribui. ne ueniat super me
offensio. Ex hiis autem que mecum de-
tuli manducabo. Cui olofernes.
Si defecerint tibi ista que tecum detu-
listi quid faciemus tibi. Et dixit iu-
dith. Viuit anima tua domine mi quoniam
non expendet hec omnia ancilla tua do-
nec faciat deus in manu mea hec
que cogitaui. Et induxerunt illam ser-
ui eius in tabernaculum quod pre-
ceperat. et petiit dum introiret ut da-
retur ei copia nocte et ante lucem
egrediendi foras ad orationem et deprecan-
di dominum. Et precepit cubiculariis suis
ut sicut placeret illi exiret et introiret
ad orandum deum suum per tridu-
um. Et exibat nocte in uallem be-
thulie. et baptizabat se in fontem
aque. et ut ascendebat orabat dominum de-
um israel ut dirigeret uiam eius
ad liberationem populi sui. Et introi-
ens munda manebat in tabernacu-
lo usque dum acciperet escam su-
am in uesperum. Et factum est quarto
die olofernes fecit cenam seruis
suis. et dixit ad uagao eunuchum.
Vade et suade hebream illam ut sponte
consentiat habitare mecum. Fedum
est enim apud assirios si femina
irrideat uirum agendo. ut immunis
transeat ab eo. Tunc intrauit ua-
gao ad iudith. et dixit. Non uereatur
bona puella intrare ad dominum
meum ut honorificetur ante faci-
em eius. et manducet cum eo. et bibat
uinum in iocunditate. Cui iudith
respondit. Que ego sum ut contra-
dicam domino meo. Omne quod erit an-

oculos oculos eius bonum et optimum
faciam. Quicquid autem illi placu
erit hoc michi erit optimum omnibus
diebus vite mee. Et surrexit et orna
vit se vestimento suo et ingressa sta
stetit ante faciem eius. Cor autem
olofernis concussum est. erat enim
ardens in concupiscentia eius. Et dixit
ei holofernes. Bibe nunc et accumbe
in iocunditate quoniam invenisti gratiam
coram me. Et dixit iudith. Bibam
domine quoniam magnificata
est anima mea hodie pre omnibus diebus
vite mee. Et accepit et manducavit
et bibit coram eo que paraverat
ei ancilla eius. Et iocundus factus est
ad eam olofernes. bibit que vinum
multum nimis. quantum nunquam
biberat in vita sua. XIII
Ut autem sero factum est. festinave
runt servi illius ad hospicia
sua et conclusit vagao ostia cubi
culi et abiit. Erant autem omnes fati
gati a vino. erat que iudith sola in
cubiculo. Porro olofernes iacebat
in lectulo nimia ebrietate sopitus.
Dixitque iudith puelle sue. ut sta
ret foris ante hostium cubiculi et ob
servaret. Stetitque iudith ante lec
tum orans cum lacrimis et labiorum
motu in silentio dicens. Confirma
me domine deus israel et respice in
hac hora ad opera manuum mearum.
ut sicut promisisti ierusalem civita
tem tuam erigas. et hoc quod credens
per te posse fieri cogitavi perficiam.
Et cum hec dixisset. accessit ad co
lumpnam que erat ad caput lectu
li eius. et pugionem eius qui in ea li
gatus pendebat exsolvit. Cumque
evaginasset illum apprehendit co
mam capitis eius et ait. Confir
ma me deus israel in hac hora. et per
cussit bis cervicem eius. et absci
dit caput eius. et abstulit conopeum
eius a columpnis. et evolvit cor
pus eius truncum. Et post pusillum
exivit et tradidit caput holofer

nis ancille sue et iuss
illud in peram suam
due secundum consue
quasi ad orationem. et transierunt
gyrantes vallem ven
civitatis. Et dixit iudith
custodibus murorum. Aperite
biscum est deus qui fec
magnam in israel. Et fa
dissent viri vocem eius
presbiteros civitatis. Et concurr
eam a minimo omnes us
ximum. quia sperabant ea
venturam. Et accendentes
via congyraverunt circa
fi. Illa autem ascende
eminentiorem locum iussit fi
Cumque omnes tacuissent
dith. Laudate dominum
qui non deseruit sperantes in se
ancillam suam adimple
diam quam promisit
et interfecit in manu mea
populi sui in hac nocte. Et pro
ra caput holofernis os
dicens. Ecce caput olofer
pis militie assyriorum. et eccon
peum suum in quo recu
ebrietate sua. ubi per m
ne percussit illum domi
noster. quoniam custodivit me
eius. et hinc euntem et
tem. et inde huc revert
misit me dominus ancil
coinquinari. sed sine pollu
ti revocavit me vobis g
in victoria sua. in evasion
liberatione vestra. Confitemini
quoniam bonus quoniam in seculum
Universi autem adorantes
ad eam. Benedixit te domin
sua. qui per te ad nichil
inimicos nostros. Porro oz
populi israel dixit ad eam. Bened
ta es filia a domino deo
mulieribus super terram
dominus qui creavit cel
qui te direxit in vulnera

XIII

capud inimicorum nostrorum. Quia hodie no-
men tuum ita magnificavit ut non rece-
dat laus tua de hominum ore. Qui me-
mores fuerint virtutis domini in eter-
num pro quibus non pepercisti anime tue propter
angustias et tribulaciones generis tui sed
subvenisti ruine ante conspectum dei nostri.
Et dixit omnis populus: Fiat fiat. Porro Achior
vocatus venit et dixit ei Iudith: Deus
Israel cui tu testimonium dedisti quod
ulciscatur de inimicis suis, ipse capud
omnium incredulorum incidit in hac noc-
te in manu mea. Et ut probes quia ita est
ecce capud Olofernis qui in contemptu
superbie sue deum Israel contempsit et
tibi interitum minabatur dicens:
Cum captus fuerit populus Israel gladio per-
forari precipiam latera tua. Videns
autem Achior capud Holofernis an-
gustiatus pre pavore cecidit in faciem
suam super terram et estuavit anima eius.
Postea vero quam resumpto spiritu recreatus
est procidit ad pedes eius et adoravit eam
et dixit: Benedicta tu deo tuo in omni ta-
bernaculo Iacob, quoniam in omni gente que
audierit nomen tuum magnificabitur deus
Israel super te.

XIIII

Dixit autem Iudith ad omnem populum: Au-
dite fratres, suspendite hoc capud su-
per muros vestros. Et erit cum exierit sol
accipiat unusquisque arma sua et exi-
te cum impetu non ut descendatis deor-
sum sed quasi impetum facientes. Tunc
exploratores necesse erit ut fugiant
ad principem suum excitandum
ad pugnam. Cumque duces eorum cu-
currerint ad tabernaculum Olofer-
nis et invenerint eum truncum in suo
sanguine volutatum, decidet super eos ti-
mor. Cumque cognoveritis fugere eos,
ite post eos securi quoniam deus conteret
eos sub pedibus vestris. Tunc Achior vi-
dens virtutem quam fecit deus Israel
relicto gentilitatis ritu credidit deo
et circumcidit carnem preputii sui et ap-
positus est ad populum Israel et omnis succes-
sio generis eius usque in hodiernum diem.
Mox autem ut ortus est dies suspenderunt
super muros capud Holofernis. Et acce-
pit unusquisque vir arma sua et
egressi sunt cum ingenti strepitu et
ululatu. Quod videntes exploratores
ad tabernaculum Holofernis cucurre-
runt. Porro hii qui in tabernaculo
erant venientes et ante ingressum cubi-
culi perstrepentes excitandi gratia inquie-
tudinem arte moliebantur ut non
ab excitantibus sed a sonantibus Holo-
fernes evigilaret. Nullus enim aude-
bat tabernaculum virtutis Assyri-
orum pulsando vel intrando aperire.
Sed cum venissent eius duces et
tribuni et universi maiores exercitus
regis Assyriorum dixerunt cubiculariis:
Intrate et excitate illum quoniam mures
egressi de cavernis suis ausi sunt nos pro-
vocare ad prelium. Tunc ingressus Va-
gao cubiculum eius stetit ante cor-
tinam et plausum fecit manibus suis.
Suspicabatur enim illum cum Iudith
dormire. Sed cum nullum motum iacen-
tis sensu aurium perciperet, acces-
sit proximans ad cortinam et elevans
eam vidensque cadaver absque capite
Olofernis in suo sanguine tabefactum
iacere super terram, exclamavit voce mag-
na cum fletu et scidit vestimenta sua.
Et ingressus tabernaculum Iudith non
invenit eam. Et exilivit foras ad
populum et dixit: Una mulier hebrea fe-
cit confusionem in domo Nabuchodonosor
regis. Ecce enim Holofernes iacet in
terra et capud eius non est in illo. Quod
cum audissent principes virtutis As-
syriorum, sciderunt omnes vestimenta sua.
Et intollerabilis timor et tremor cecidit
super eos et turbati sunt animi eorum valde.
Et factus est clamor incomparabilis in me-
dio castrorum eorum.

XV

Cumque omnis exercitus decollatum
Holofernem audisset, fugit
mens et consilium ab eis et solo timo-
re et metu agitati fuge presidium su-
munt ita ut nullus loqueretur cum
proximo suo, sed inclinato capite
relictis omnibus evadere conabantur

hebreos. quos armatos sic venire au-
dierunt. fugientes per vias campe-
strium et semitas collium. Videntes ergo
filii israel fugientes secuti sunt il-
los. descenderuntque clangentes tubis
et ululantes post ipsos. Et quia assyrii non
adunati in fugam ibant precipites.
filii autem israel uno agmine perse-
quentes debilitabant omnes quos inveni-
re potuissent. Misit ergo ozias nunci-
os omnes quos invenire potuissent.
Misit ergo ozias nuncios per omnes civi-
tates et regiones israel. Omnis itaque regio
omnisque urbs electam iuventutem ar-
matam misit post eos. et persecuti
sunt eos in ore gladii quousque per-
venirent ad extremitatem fini-
um suorum. Reliqui autem qui erant
in bethulia ingressi sunt castra as-
syriorum. et predam quam fugientes
assyrii reliquerant abstulerunt se-
cum. et honerati sunt valde. Hii vero
qui victores extiterant reversi sunt
ad bethuliam. et omnia quecumque erant
illorum abstulerunt secum. ita ut non
esset numerus in pecoribus et iumentis et
universis mobilibus eorum. ut a minimo
usque ad magnum omnes divites fierent
de predationibus eorum. Ioachim autem
summus pontifex de ierusalem ve-
nit in bethuliam cum universis
presbiteris suis. ut videret iudith. Que
cum exisset ad illum benedixerunt illam
omnes una voce dicentes. Tu gloria ie-
rusalem. tu leticia israel. tu honorifi-
centia populi nostri. quia fecisti viriliter.
et confortatum est cor tuum. eo quod castitatem
amaveris. et post virum tuum alterum nes-
cieris. Ideo manus domini confortavit
te. et ideo eris benedicta in eternum. Et dixit
omnis populus. Fiat. fiat. Per dies autem
xxx. vix collecta sunt spolia assy-
riorum a populo israel. Porro universa que
peculiaria olofernis fuisse probata
sunt dederunt iudith. in auro et ar-
gento. in vestibus et gemmis. et omni sup-
pellectili. et tradita sunt omnia illi
a populo. et omnis populus gaudebat cum

mulieribus. et virginibus et iu[venibus]
in organis et citharis.
Tunc cantavit canticum
iudith dicens. Incipite
panis. cantate domino in
dulamini illi psalmum novum. ex-
invocate nomen eius. Domi-
la. dominus est nomen illi. qui
castra sua in medio populi su-
peret nos de manu omnium inim-
Venit assur de montibus
ne in multitudine fortitu-
multitudo obturavit tor-
et equi eorum cooperuerunt val-
quod se incensurum fines m-
nes meos occisurum gla-
et meos dare in predam
in captivitatem. Dominus omni-
potens nocuit eum. et tra-
in manus femine. et confo-
Non enim cecidit potens
venibus. nec filii tytan
eum. nec excelsi gigantes
eum. sed iudith filia
in specie faciei sue dissolvit
Exuit se vestimento viduitatis
induit se vestimento leti-
in exultatione filiorum israel. Unxit
faciem unguento. et collig-
cinnos suos mitra ad de-
illum. Sandalia eius rap-
oculos eius. pulchritudo eius
fecit animam suam. amputa-
gione cervicem eius. Hor-
perse constantiam eius. et
diam eius. Tunc ululaverunt
assyriorum cum apparuerunt
arescentes in siti. Filii pue-
punxerunt eos. et sicut pueri
entes occiderunt eos. perie-
a facie domini dei mei. Hymnum
temus domino. hymnum novum d-
Adonay domine deus magnus
et preclarus in virtute tua
are nemo potest. Tibi serviat
tura tua. quia dixisti et facta
misisti spiritum tuum et creata
non est qui resistat voci

montes a fundamentis movebuntur cum
aquis, petrae sicut cera liquescent an-
te faciem tuam. Qui autem timent te
magni erunt apud te per omnia. Ve
genti insurgenti super genus meum. Do-
minus autem omnipotens vindicabit in eis,
in die iudicii visitabit illos. Dabit enim
ignem et vermes in carnes eorum ut
urantur et sentiant usque
in sempiternum. Et factum est post haec omnis po-
pulus post victoriam venit ad Ierusalem
adorare dominum, et mox ut purifica-
ti sunt obtulerunt omnes holocausta
et vota et repromissiones suas.
Porro Iudith universa arma bellica
Holofernis quae dedit illi populus et cono-
peum quod ipsa abstulerat in anathema
oblivionis tradidit. Erat autem univer-
sus populus iocundus secundum faciem sancto-
rum et per tres menses gaudium victoriae
huius celebratum est cum Iudith.
Post dies autem illos unusquisque rediit
in sua, et Iudith magna facta est in Bethu-
lia et praeclarior erat universae terrae Israel.
Erat enim et virtuti castitas adiuncta,
ita ut non cognosceret virum omnibus
diebus vitae suae ex quo defunctus
est Manasses vir eius. Erat autem festis
diebus procedens cum gloria magna.
Mansit autem in domo viri sui annos
centum quinque, et dimisit abram suam liberam.
Et defuncta est ac sepulta cum viro suo
in Bethulia. Luxitque illam omnis populus
diebus septem. In omni autem spatio vitae eius
non fuit qui perturbaret Israel et post
mortem eius annis multis. Dies
autem victoriae huius festivitatis
ab Hebraeis in numero sanctorum dierum accipi-
tur et colitur a Iudaeis ex illo tempore
usque in praesentem diem.

Incipit prologus in libro Hester.

Librum Hester
variis transla-
toribus constat esse vi-
tiatum quem ego de archi-
vis Hebraeorum relevans ver-
bum e verbo expressius transtuli. Quem
librum editio vulgata laciniosis
hinc inde verborum funibus trahit addens
ea quae ex tempore dici poterant et audiri,
sicut solitum est scolaribus disciplinis
sumpto ex themate excogitare
quibus verbis uti potuit qui in-
iuriam passus est vel ille qui in-
iuriam fecit. Vos autem o Paula et
Eustochium quoniam et bibliothecas He-
braeorum studuistis intrare et interpretum
certamina comprobastis, tenentes
Hester Hebraicum librum per singula
verba nostram translationem aspici-
te, ut possitis agnoscere me nihil
etiam augmentasse addendo, sed fideli
testimonio simpliciter sicut in Hebraeo
habetur historiam Hebraicam Latinae
linguae tradidisse. Nec affectamus
laudes hominum nec vituperationes
expavescimus. Deo enim placere curan-
tes minas hominum penitus non time-
mus, quoniam dissipat Deus ossa eorum qui
hominibus placere desiderant, et secundum
apostolum qui huiusmodi sunt servi
Christi esse non possunt. Rursum in
libro Hester alphabetum ex minio usque
ad theta litteram fecimus in diver-
sis locis, volentes scilicet lxx interpretum
ordinem per hoc insinuare studioso
lectori. Nos enim iuxta morem Hebrae-
orum ordinem prosequi et in lxx
interpretum editione maluimus.

Liber Hester

In diebus Assueri
qui regnavit ab India
usque Ethiopiam super centum xxvii
provincias, quando sedit in solio reg-
ni sui, Susa civitas regni eius exor-
dium fuit. Tertio igitur anno im-
perii sui fecit grande convivium cunc-
tis principibus et pueris suis, fortis-
simis Persarum et Medorum incli-
tis et praefectis provinciarum coram
se, ut ostenderet divitias gloriae reg-
ni sui ac magnitudinem atque
iactantiam potentiae suae multo
tempore, centum videlicet et lxxx die-
bus. Cumque complerentur dies
convivii, invitavit omnem populum
qui inventus est in Susis a maximo
usque ad minimum, et diebus vii

pueros fugientes occiderunt eos, perierunt
in praelio

pueros fugientes occiderunt eos

iussit convivium preparari in vesti
bulo orti et nemoris quod regio
cultu et manu consitum erat. et
pendebant ex omni parte tento
ria coloris aerii et carpasini ac ia
cinctini sustentata funibus bissi
nis. ac purpureis qui eburneis
circulis inserti erant. et columpnis
marmoreis fulciebantur. Lectu
li quoque aurei et argentei super
pavimentum smaragdineo et pha
rio stratum lapide dispositi erant
quod mira varietate pictura
decorabat. Bibebant autem qui invi
tati erant aureis poculis. et aliis
atque aliis vasis cibi inferebantur.
Vinum quoque ut magnificentia
regia dignum erat habundans et pre
cipuum ponebatur. Nec erat qui
nolentes cogeret ad bibendum. Si
cut rex statuerat preponens mensis
singulos de principibus suis ut su
meret unusquisque quod vellet.
Vasthi quoque regina fecit con
vivium feminarum in palatio
ubi rex assuerus manere consue
verat. Itaque die septimo cum rex
esset hylarior. et post nimiam po
tationem incaluisset mero. prece
pit maumam. et bazatha. et arbana
et gabatha. et zarach. et abgatha
et charchas. vii. eunuchis qui in con
spectu eius ministrabant. ut ad
ducerent reginam vasthi coram re
ge. posito super caput eius diade
mate ut ostenderet cunctis populis
et principibus illius pulchritudinem.
Erat enim pulchra valde. Que
renuit et ad regis imperium quod per eu
nuchos mandaverat venire con
tempsit. Unde iratus rex et nimio
furore succensus interrogavit sapi
entes qui ex more regio semper
ei aderebant. et illorum faciebat
cuncta consilio scientium leges
ac iura maiorum. Erant autem primi
et proximi carsena et sechar. et ad
matha. et tharsis. et mares. et mar

sana. et mamucha. vii. du
atque medorum qui vide
regis et proximi post eum
liti erant. Cui sententie vast
subiaceret que assueri regis
quod per eunuchos man
facere noluisset. Respondit
audiente rege atque pr
solum regem lesit reg
sed et omnes principes et
in cunctis provinciis regi
Egredietur enim sermo
omnes mulieres. ut con
viros suos et dicant. Rex
iussit ut regina vasth
ad eum. et illa noluit. Atque
plo omnes principum coniu
atque medorum parvipende
maritorum. Unde regis ind
tio. Et si tibi placet egrediat
a facie tua et scribatur
persarum. atque medorum
teriri illicitum est. ut ne
ultra vasthi ingrediatur
sed regnum illius altera q
illa accipiat. Et hoc in o
num est provinciarum
divulgetur imperii
uxores tam maiorum quam
deferant maritis suis ho
Placuit consilium eius
cipibus. Fecitque rex iux
lium mamuche. et misit e
per universas provinc
sui. ut quoque gens audi
poterat diversis lingu
se viros principes ac m
in domibus suis. et hoc per
populos divulgari.
His itaque gestis po
assueri deferbuerat
dio recordatus est vast
set. et que passa esset. Dixer
gis ac ministri eius. Que
puelle ac virgines spe
tantur qui consideren
sas provincias puellas
speciosas. et adducant ea

Susan et tradant eas in domum
feminarum sub manu Egei eunuchi
qui est prepositus et custos puellarum regi-
arum. et accipiant mundum mulie-
brem et cetera ad usus necessaria. et quecumque
inter omnes oculis regis placuerit, ipsa reg-
net pro Vasthi. Placuit sermo regi
et ita ut suggesserant iussit fieri. Erat
vir iudeus in Susis civitate nomine Mar-
docheus filius Iair filii Semei filii
Cis de stirpe Iemini qui translatus
fuerat de Ierusalem eo tempore quo Iechoniam
regem Iuda Nabuchodonosor rex Babilonis
transtulerat. qui fuit nutricius filie
fratris sui Edisse, que altero nomine voca-
batur Hester. et utrumque parentem ami-
serat. pulchra nimis et decora facie.
Mortuisque patre eius ac matre
Mardocheus eam sibi adoptavit in fi-
liam. Cumque percrebruisset regis
imperium. et iuxta mandata illius
multe pulchre virgines adduce-
rentur Susan. et traderentur Egeo
eunucho. Hester quoque inter ceteras
puellas ei tradita est. ut servaretur
in numero feminarum. Que placuit ei
et invenit gratiam in conspectu illius.
ut acceleraret mundum muliebrem.
et traderet ei partes suas. et vii. puel-
las speciosissimas de domo regis. et tam
ipsam quam pedissequas eius ornaret
atque excoleret. Que noluit ei indicare
populum et patriam suam. Mardocheus
enim preceperat. ut de hac re omnino
taceret. Qui deambulabat cotidie
ante vestibulum domus in qua electe
virgines servabantur. curam
agens salutis Hester. et scire volens
quid ei accideret. Cum autem venisset
tempus singularum per ordinem
puellarum ut intrarent ad regem,
expletis omnibus que ad cultum mulie-
brem pertinebant. mensis xii. verte-
batur. ita dumtaxat ut sex mensibus oleo
ungerentur mirtino. et aliis sex que-
dam pigmentis et aromatibus
uterentur. Ingredientesque ad re-
gem quicquid postulassent ad

ornatum pertinens accipiebant
et ut eis placuerat compositae de triclinio
feminarum ad regis cubiculum tran-
sibant. Que intrabat vespere et e-
grediebatur mane. atque inde in se-
cundas edes deducebatur que sub
manu Salagazi eunuchi erant.
qui concubinis regis presidebat. nec
habebat potestatem ad regem ultra
redeundi. nisi voluisset rex. et eam
venire iussisset ex nomine. Evoluto
autem tempore per ordinem instabat dies
quo Hester filia Abiahel fratris Mar-
dochei. quam sibi adoptaverat in
filiam. deberet intrare ad regem. que
non quesivit muliebrem cultum. sed
quecumque voluit Egeus eunuchus
custos virginum. hec ei ad ornatum
dedit. Erat enim formosa valde et
incredibili pulchritudine. omnium
oculis graciosa et amabilis videbatur.
Ducta est itaque ad cubiculum regis
Assueri. mense .x. qui vocabatur
Tebeth. vii. anno regni eius. Et ada-
mavit eam rex plus quam omnes
mulieres. habuitque gratiam et misericordiam
coram eo super omnes mulieres. et
posuit diadema regni in capite
eius. fecitque eam regnare in loco
Vasthi. et iussit convivium preparari
per magnificum cunctis principi-
bus et servis suis pro coniunctione et nup-
tiis Hester. et dedit requiem in univer-
sis provinciis. ac dona largitus est
iuxta magnificentiam principalem.
Cumque secundo quererentur virgines
et congregarentur. Mardocheus ma-
nebat ad regis ianuam. Necdum que
prodiderat Hester patriam et populum suum
iuxta mandatum eius. Quicquid
enim ille precipiebat observabat Hes-
ter. et ita cuncta faciebat ut eo tempore
solito erat quo eam parvulam nutrie-
bat. Eo tempore quo Mardocheus ad re-
gis ianuam morabatur. irati sunt
Bagathan et Thares. duo eunuchi
regis qui ianitores erant. et in pri-
mo limine palacii residebant.

uoluerunt que in regem insurge
re et occidere eum. Quod mardocheum non latu
it. Statimque nuntiauit regine
hester. et illa regi ex nomine mardochei
qui ad se rem detulerat. Quesitum
est et inuentum est. et appensus est
uterque eorum in patibulo. Mandatumque
est historiis et annalibus tradi
tum coram rege. III
Post hec rex assuerus exaltauit
aman filium amadathi qui e
rat de stirpe agag. et posuit solium
eius super omnes principes quos habebat.
Cunctique serui regis qui in foribus
palacii uersabantur. flectebant ge
nua et adorabant aman. Sic enim eis
preceperat imperator. Solus mardo
cheus non flectebat genua. nec
adorabat eum. Cui dixerunt regis
pueri. qui ad fores palacii presidebant.
Cur preter ceteros non obseruas mandata
regis. Cumque hoc crebrius dicerent. et
ille nollet audire. nuntiauerunt aman
scire cupientes. utrum perseuera
ret in sententia. Dixerat enim eis se
esse iudeum. Quod cum audisset aman.
et experimento probasset quod mar
docheus non sibi flecteret genua. nec ad
oraret. iratus est ualde. Et pro nichi
lo duxit in unum mardocheum mitte
re manus suas. Audierat enim
quod esset gentis iudee. Magisque uo
luit omnem iudeorum qui erant in reg
no assueri perdere nationem. Mense
primo cuius uocabulum est nisan
anno xii. regni assueri. missa est
sors in urnam que hebraice dicitur phur.
coram aman. quo die et quo mense
gens iudeorum deberet interfici. Et exiuit
mensis xii. qui uocatur adar. Di
xitque aman regi assuero. Est po
pulus per omnes prouincias regni tui
dispersus. et a se mutuo separatus
nouis utens legibus. et ceremoniis.
insuper et regis scita contempnens.
et optime nosti quod non expediat
regno tuo ut insolescat per licentiam.
Si tibi placet decerne ut pereat.

et x. milia talentorum appen[...]
rius gaze tue. Tulit ergo [...]
quo utebatur de manu [...]
dit eum aman filio [...]
progenie agag. hosti [...]
ad eum. Argentum [...]
ris tuum sit. de populo [...]
quod tibi placet. Vocati [...]
be regis mense primo [...]
die eiusdem mensis [...]
ut iusserat aman ad [...]
pas regis. et iudices pro[...]
uersarum que gentium [...]
gens legere poterat [...]
uarietate linguarum [...]
assueri. et littere sig[...]
anulo misse sunt p[...]
regis ad uniuersas pro[...]
as. ut occiderent atque de[...]
omnes iudeos a puero usque [...]
paruulos et mulieres [...]
est xiii. mensis xii. qui [...]
et bona eorum diriperent. [...]
epistolarum fuit hic ut o[...]
scirent. et pararent se [...]
diem. Festinabant cursores [...]
missi erant regis imp[...]
plere. Statimque in sus[...]
edictum a rege et aman [...]
conuiuium. et cunctis iude[...]
in urbe flentibus. IIII
Que cum audisset [...]
scidit uestimenta [...]
tus est sacco. spargens [...]
ti. et in platea medie ci[...]
magna clamabat o[...]
ritudinem animi sui. et hoc [...]
usque ad fores palacii g[...]
Non enim erat licitum [...]
to aulam regis intra[...]
quoque prouinciis oppid[...]
que crudele regis dogma [...]
planctus ingens erat ap[...]
ieiunium. ululatus et fle[...]
cinere multis prost[...]
tibus. Ingresse sunt autem [...]
et eunuchi. nuntiauerunt [...]
audiens consternata est.

vestem ut ablato sacco induerent eum quam accipere noluit. Accitoque athac eunucho quem rex ministrum ei dederat precepit ut iret ad mardocheum et disceret ab eo cur hoc faceret. Egressusque athac iuit ad mardocheum stantem in platea ciuitatis ante ostium palacii. Qui indicauit ei omnia que acciderant quomodo aman promisisset ut in thesauros regis pro iudeorum nece inferret argentum. Exemplar quoque edicti quod pendebat in susis dedit ei ut regine ostenderet et moneret eam ut intraret ad regem et deprecaretur eum pro populo suo. Regressus athac nunciauit hester omnia que mardocheus dixerat. Que respondit ei et iussit ut diceret mardocheo: Omnes servi regis et cuncte que sub dicione eius sunt norunt prouincie quod siue uir siue mulier non uocatus interius atrium regis intrauerit absque ulla cunctacione statim interficiatur nisi forte rex auream uirgam ad eum tetenderit pro signo clemencie atque ita possit uiuere. Ego igitur quomodo ad regem intrare potero que xxx iam diebus non sum uocata ad eum? Quod cum audisset mardocheus rursum mandauit hester dicens: Ne putes quod animam tuam tantum liberes quia in domo regis es pre cunctis iudeis. Si enim nunc silueris per aliam occasionem liberabuntur iudei et tu et domus patris tui peribitis. Et quis nouit utrum idcirco ad regnum ueneris ut in tali tempore parareris? Rursumque hester hec mardocheo uerba mandauit: Uade et congrega omnes iudeos quos in susis reperis et orate pro me. Non comedatis et non bibatis tribus diebus et tribus noctibus et ego cum ancillis meis similiter ieiunabo et tunc ingrediar ad regem contra legem faciens non uocata tradensque me morti et periculo. Iuit itaque mardocheus et fecit omnia que ei hester preceperat.

V

Die autem tercio induta est hester regalibus uestimentis et stetit in atrio domus regie quod erat interius contra basilicam regis. At ille sedebat super solium suum in consistorio palacii contra ostium domus. Cumque uidisset hester reginam stantem placuit oculis eius et extendit contra eam uirgam auream quam tenebat manu. Que accedens osculata est summitatem uirge eius. Dixitque ad eam rex: Quid uis hester regina? Que est peticio tua? Etiam si dimidiam partem regni petieris dabitur tibi. At illa respondit: Si regi placet obsecro ut uenias ad me hodie et aman tecum ad conuiuium quod paraui. Statimque rex: Uocate inquit cito aman ut hester obediat uoluntati. Uenerunt itaque rex et aman ad conuiuium quod eis regina parauerat. Dixitque ei rex postquam uinum biberat habundanter: Quid petis ut detur tibi et pro qua re postulas? Etiam si dimidiam partem regni mei petieris impetrabis. Cui respondit hester: Peticio mea et preces mee sunt iste: Si inueni in conspectu regis graciam et si regi placet ut det michi quod postulo et meam impleat peticionem ueniat rex et aman ad conuiuium quod paraui eis et cras aperiam regi uoluntatem meam. Egressus est itaque aman illo die letus et alacer. Cumque uidisset mardocheum sedentem ante fores palacii et non solum non assurrexisse sibi sed nec motum quidem de loco sessionis sue indignatus est ualde. Et dissimulata ira reuersus in domum suam conuocauit ad se amicos suos et zares uxorem suam et exposuit illis magnitudinem diuitiarum suarum filiorumque turbam et quanta eum gloria super omnes principes et seruos suos rex eleuasset. Et post hec ait: Regina quoque hester nullum alium uocauit ad conuiuium cum rege preter me apud quam eciam cras cum rege pransurus sum. Et cum hec omnia habeam nichil me habere puto quamdiu uidero mardocheum sedentem ante fo

res regias. Responderuntque ei Zares uxor eius
et ceteri amici. Iube parari excelsam tra-
bem habentem altitudinis quinquagin-
ta cubitos et dic mane regi ut appenda-
tur super eam Mardocheus et sic ibis cum
rege letus ad convivium.

Placuit ei consilium. VI
et iussit excelsam parari crucem.
Noctem illam duxit rex insompnem
iussitque sibi afferri historias et an-
nales priorum temporum. Que cum
illo presente legerentur ventum est ad
illum locum ubi scriptum erat quo-
modo nuntiasset Mardocheus insidi-
as Gabathan et Thares eunuchorum
regem Assuerum iugulare cupien-
tium. Quod cum audisset rex ait.
Quid pro hac fide honoris ac pre-
mii Mardocheus consecutus est?
Dixeruntque servi illius atque
ministri. Nichil omnino merce-
dis Mardocheus accepit. Statim-
que rex. Quis est inquid in atrio? A-
man quippe interius atrium do-
mus regie intraverat ut suggereret
regi ut iuberet Mardocheum affi-
gi patibulo quod ei fuerat preparatum.
Responderunt pueri. Aman stat in
atrio. Dixitque rex. Ingrediatur.
Cumque esset ingressus ait illi. Quid
debet fieri viro quem rex honora-
re desiderat? Cogitans Aman in cor-
de suo et reputans quod nullum alium
rex nisi se vellet honorare respondit.
Homo quem rex honorare cupit
debet indui vestibus regiis et inponi
super equum qui de sella regis est
et accipere regium diadema super ca-
put suum et primus de regiis princi-
pibus ac tyrannis teneat equum
eius et per plateas civitatis incedens
clamet et dicat. Sic honorabitur quem-
cumque rex voluerit honorare. Di-
xitque ei rex. Festina et sumpta
stola et equo fac ut locutus es Mar-
docheo Iudeo qui sedet ante fo-
res palacii. Cave ne quicquam
de his que locutus es pretermittas.

tas. Tulit itaque Aman sto
num indutumque
platea civitatis et inp
precedebat ac clamab
hore condignus est quem
rex voluerit honorar
que est Mardocheus ad
ei. Aman festinavit
suam lugens et coop
ravitque Zares uxori su
nia que evenissent ei
derunt sapientes quos
silio et uxor eius. Si
deorum est Mardocheus
cadere cepisti non pote
sed cades in conspectu eius
lis loquentibus venerunt
regis et cito eum ad convi
regina paraverat perge
runt.

Intravit itaque rex et Aman
biberent cum
Dixitque ei rex etiam
die postquam vino me
Que est petitio tua Hester
tibi. Et quid vis fieri
dimidiam regni mei pe
eris. Ad quem
spondit. Si inveni gra
tuis o rex et si placet ti
nimam meam pro qua ro
meum pro quo obsecro
enim sumus ego et populus
ne conteramur iugule
reamus. Atque utinam
mulas et in famulas
essetque tolerabile malum
tacerem. Nunc autem hostis noster est
tas redundat in regem
que rex Assuerus ait. Q
potentie ut hec audeat fa
Hester. Hostis et inimicus
Aman. Quod ille audiens
valens regis ac regine ferre
autem surrexit iratus et de loco
tort arboribus consitum
surrexit ut rogaret Hester
pro anima sua. Intellexit enim

paratum malum. Qui cum reversus
esset de horto nemoribus consito, et intrasset
convivii locum, reperit Aman super
lectum corruisse in quo iacebat
Hester, et ait: Etiam reginam vult oppri-
mere me presente in domo mea.
Necdum verbum de ore regis exie-
rat, et statim operuerunt faciem eius.
Dixitque Arbona unus de eunuchis qui
stabant in ministerio regis: En lignum quod
paraverat Mardocheo qui locutus
est pro rege, stat in domo Aman, habens
altitudinis .l. cubitos. Cui dixit rex:
Appendite eum in eo. Suspensus est
itaque Aman in patibulo quod paraverat
Mardocheo, et ira regis quievit.

VIII

Die illo dedit
rex Assuerus Hester regine domum
Aman adversarii Iudeorum, et Mardocheus
ingressus est ante faciem regis. Con-
fessa est enim Hester ei quod esset pa-
truus suus. Tulitque rex anulum
quem ab Aman recipi iusserat, et tradidit
Mardocheo. Hester autem constituit Mar-
docheum super domum suam. Nec his
contenta, procidit ad pedes regis, fle-
vitque et locuta est ad eum, oravitque
ut malitiam Aman Agagite et machi-
nationes eius pessimas quas excogitaverat
contra Iudeos iuberet irritas fieri. At
ille ex more sceptrum regni aureum
protendit manu quo signum clementie
monstrabatur. Illaque consurgens
stetit ante eum et ait: Si placet
regi et inveni gratiam in oculis
eius et deprecatio non videtur ei esse contraria,
obsecro ut novis epistolis veteres Aman
littere insidiatoris et hostis Iudeorum, quibus
eos in cunctis regis provinciis per-
dere preceperat, corrigantur. Quo modo enim
potero sustinere necem et interfectionem po-
puli mei? Dixitque rex Assuerus Hes-
ter regine et Mardocheo Iudeo: Do-
mum Aman concessi Hester, ipsumque
iussi affigi cruci quia ausus
est manum mittere in Iudeos. Scribite
ergo Iudeis sicut vobis placet ex re-
gis nomine signantes litteras anulo
meo. Hec enim erat consuetudo, ut
epistolis que ex regis nomine mittebantur
et illius anulo signate erant, nemo
auderet contradicere. Accitisque scribis et
librariis regis (erat autem tempus
tertii mensis qui appellatur Si-
ban) .xx. et tertia illius die, epistole sunt
scripte ut Mardocheus voluerat
ad Iudeos et ad principes, procura-
toresque et iudices qui .c. et .xxvii.
provinciis ab India usque Ethiopiam
presidebant, provincie atque provincie
populo et populo iuxta linguas et voces
suas, et Iudeis, ut legere poterant
et audire. Ipseque epistole que ex regis no-
mine mittebantur, anulo eius
obsignate sunt, et misse per vere-
darios, qui per omnes provincias dis-
currentes veteres litteras novis nuntiis
prevenirent. Quibus imperavit rex
ut convenirent Iudeos per singulas
civitates, et in unum preciperent con-
gregari, ut starent pro animabus suis,
et inimicos omnes suos cum coniugibus
suis ac liberis et universis domibus
interficerent atque delerent. Et consti-
tuta est per omnes provincias una ul-
tionis dies, id est .xiii. die mensis .xii. Adar.
Summaque epistole fuit hec, ut in omnibus
terris ac populis qui regis Assueri
subiacebant imperio notum fieret
paratos esse Iudeos ad capiendam vin-
dictam de hostibus suis. Egressique
sunt veredarii celeres nuntios
perferentes, et edictum regis pepen-
dit in Susis. Mardocheus autem de
palacio et de conspectu regis egre-
diens fulgebat vestibus regiis, hya-
cinthinis videlicet et aerinis,
coronam auream portans in capi-
te, et amictus pallio serico atque
purpureo. Omnisque civitas ex-
ultavit et letata est. Iudeis autem
nova lux oriri visa est, gaudium,
honor et tripudium apud omnes Iu-
deos ac populos, urbes atque pro-
vincias quocumque regis precepta
veniebant mira exultatio, epule

epulisque. atque conviviis et festis
dies mani ut alienus plures gentis et
secte eorum et religioni et cerimoniis
iungerentur. Grandis enim cunctas
iudaici nominis terror invaserat.
Igitur xii. mensis quem **IX**
adar vocari iam diximus xiii.
die quando cunctis iudeis interfectio
parabatur et hostes eorum inhiabant
sanguini. versa vice iudei supe-
riores esse ceperunt. et se de adversari-
is vindicare. Congregati que sunt
per singulas civitates. oppida et
loca. ut extenderent manum contra
inimicos et persecutores suos. Nul-
lusque eis ausus est resistere. eo quod o-
mnes populos magnitudinis eorum formido
penetrarat. Nam et provinciarum
iudices et duces. et procuratores. omnis-
que dignitas que singulis locis et operibus
preerat. extollebant iudeos timore
mardochei. quem principem esse pa-
latii. et plurimum posse cognoverant.
Fama quoque nominis eius crescebat
cotidie. et per cunctorum ora volita-
bat. Itaque percusserunt iudei inimi-
cos suos plaga magna. et occiderunt
eos reddentes eis quod sibi paraverant
facere. intantum ut etiam in susis quinge-
tos viros interficerent. et x. filios
aman. agagite hostis iudeorum. quorum
ista sunt nomina. pharsandatha.
delphon. et esphata. et phorata. et a-
diatha. et ferimesta. et arisai.
et aridai. et iezatha. Quos cum oc-
cidissent. predas de substantiis eorum agere
noluerunt. Statimque numerus eorum
qui occisi erant in susis ad regem
relatus est. Qui dixit regine.
In urbe susis interfecerunt iudei
d. viros et alios x. filios aman.
Quantam putas eos exercere cedem
in universis provinciis. Quid ultra
postulas. et quid vis ut fieri iube-
am. Cui illa respondit. Si regi pla-
cet detur potestas iudeis. ut
sicut fecerunt hodie in susis. sic
et cras faciant. et x. filii aman

in patibulis suspend...
Precepit rex ut fieret ita...
susis pependit edictum...
suspensi sunt in patibulis...
tis iudeis. xiiii. die mensis...
fecti sunt in susis. ccc...
ab illis direpta est sub...
provincias que dicioni reg...
bant pro animabus suis stete...
hostibus ac persecutoribus...
ut. lxxv. milia impleret...
de substantiis eorum quisquam con...
autem tercium decimum mensis...
apud omnes interfectionis...
xiiii. die cedere desierunt...
tuerunt esse sollempnem...
animo deinceps tempore...
gaudio. atque conviviis...
urbe susis cedem exerc...
xiiii. eiusdem die mensis...
sunt. Quinto decimo autem...
cede desierunt. Idcirco...
constituerunt sollempnem...
atque leticie. Hi vero iude...
des non muratis ac villis...
tur quartum decimum diem...
conviviorum et gaudii de...
ta ut exultent in eo...
mutuo partes epularum...
Scripsit itaque mardoche...
et litteris comprehensa mi...
erant in omnibus regis pro...
bantur. tam in vicino...
cul. ut quartam decimam...
tam decimam mensis a...
susciperent. et revertente...
honore sollempni celeb...
in ipsis diebus se ulti sunt...
inimicis suis. et luctus...
hylaritatem gaudiumque...
sunt. essentque dies isti...
leticie. et mittent sibi i...
partes. et pauperibus mun...
girentur. Susceperuntque...
nem ritum cuncta que eo te...
runt. et que mardocheus...
da mandaverat. Aman...
amadathi stirpis agag...

[adv]ersarius iudeorum. cogitavit
[contra e]os malum. ut occideret eos atque de
[leret et] misit phur quod nostra lingua
[v]ertitur in sortem. Et postea ingressa
[est] hester ad regem postulans. ut co
[natus] eius literis regis irriti fie
[rent] et malum quod contra iudeos cogi
[tave]rat reverteretur in caput eius.
[Deni]que ipsum et filios eius affixerunt
[cruci]. atque ex illo tempore dies isti appellati
[sunt] phurim. id est sortium. eo quod fur. id est sors
[in] urnam missa fuerit. Et cuncta que gesta
sunt epistole. id est libri huius volumine
continentur. queque sustinuerunt. et
que deinceps immutata sunt. Susceperunt
iudei super se et semen suum. et super
cunctos qui religioni eorum voluerint
copulari. ut nulli liceat duos hos
dies absque sollempnitate transigere
quos scriptura testatur. et certa ex
petunt tempora annis sibi iugiter succedentibus.
Isti sunt dies quos nulla umquam
delebit oblivio. et per singulas ge
nerationes. cuncte quoque in toto orbe
provincie celebrabunt. nec est ulla ci
vitas in qua dies phurim. id est sortium
non celebrentur a iudeis. et ab eorum pro
genie que his cerimoniis obligata
est. Scripseruntque hester regina filia
abiahil. et mardocheus iudeus. etiam secundam
epistolam. ut omni studio ista dies
sollempnis sanctificaretur in posterum.
et miserunt ad omnes iudeos qui in .c.xx.vii.
provinciis regis assueri versabantur.
ut haberent pacem et susciperent verita
tem observantes dies sortium. et
suo tempore cum gaudio celebrarent
sicut constituerant mardocheus
et hester. Et illi observanda susceperunt
a se et a semine suo ieiunia atque cla
mores. et sortium dies. et omnia que in libro
huius qui vocatur hester historia con
tinentur.

X

Rex vero assuerus omnem terram
et cunctas maris insulas fecit tri
butarias. cuius fortitudo et impe
rium. et dignitas atque sublimitas
qua exaltavit mardocheum scripta
sunt in libris medorum atque persa
rum. Et quomodo mardocheus iudaici generis
secundus a rege assuero fuerit. et mag
nus apud iudeos et acceptabilis plebi
fratrum suorum querens bona populo
suo. et loquens ea que ad pacem seminis
sui pertinerent. Que habentur in hebreo
plena fide expressi. Hec autem que sequuntur
scripta repperi in editione vulgata
que grecorum lingua et literis continentur.
Et interim post finem libri hoc ca
pitulum ferebatur quod iuxta consue
tudinem nostram obelo id est veru prenota
vimus. Dixitque mardocheus. A deo
facta sunt ista. Recordatus sum sompnii
quod videram. hec eadem significantis. nec eorum
quicquam irritum fuit. Parvus fons
qui crevit in fluvium. et in lucem so
lemque conversus est. et in aquas plurimas
redundavit. hester est quam rex accepit
uxorem. et voluit esse reginam. Duo autem
dracones. ego sum et aman. Gentes
que convenerant. hii sunt qui delere cona
ti sunt nomen iudeorum. Gens enim mea
israel est que clamavit ad dominum. et salvum
fecit dominus populum suum. liberavit
que nos de omnibus malis. et fecit signa ma
gna atque portenta inter gentes. Et duas
sortes esse precepit. unam populi dei. et alteram
cunctarum gentium. Venitque u
traque sors in statutum ex illo iam tempore
diem coram deo. universis gentibus.
Et recordatus est dominus populi sui ac
misertus hereditatis sue. Et observabun
tur dies isti in mense adar. xiiii. et .xv.
die eiusdem mensis cum omni stu
dio et gaudio in unum populi cetum
congregati in cunctas deinceps generati
ones populi israel.

XI

Anno .iiii. regnantibus ptolomeo
et cleopatra attulerunt dositheus
qui se sacerdotem et levitici generis esse fe
rebat. et ptholomeus filius eius hanc
epistolam phurim quam dixerunt inter
pretatum fuisse lysimachum ptho
lomei filium in ierusalem. Hoc quoque prin
cipium erat in editione vulgata
quod nec in hebreo. nec apud ullum

fertur in exemplum. Anno secundo reg-
nante Artaxerxe maximo prima
die mensis Nisan, vidit somnium
Mardocheus filius Iairi, filii Se-
mei, filii Cis, de tribu Beniamin,
homo Iudeus qui habitabat in urbe
Susis, vir magnus et inter primos
aule regie. Erat autem de eo numero cap-
tivorum quos transtulerat Nabuch[odonosor]
rex Babilonis de Ierusalem cum Iechonia
rege Iude. Et hoc eius somnium
fuit. Apparuerunt voces et tumul-
tus et tonitrua et terre motus et con-
turbatio super terram. Et ecce duo dra-
chones magni, et parati contra
se ad prelium. Ad quorum clamorem
cuncte concitate sunt nationes
ut pugnarent contra gentem iustorum.
Fuitque dies illa tenebrarum et dis-
criminis, tribulationis et angustie,
et ingens formido super terram. Con-
turbataque est gens iustorum timen-
tium mala sua, et preparata ad mor-
tem. Clamaveruntque ad Deum. Et
illis vociferantibus fons parvus
crevit in fluvium maximum, et in aquas
plurimas redundavit. Lux et sol or-
tus est, et humiles exaltati sunt et de-
voraverunt inclitos terre. Quod cum
vidisset Mardocheus et surrexisset
de strato, cogitabat quid Deus fa-
cere vellet, et fixum habebat in animo la-
re cupiens quid significaret somp-
nium.

XII

Morabatur autem eo tempore in aula
regis cum Bagatha et Thara
eunuchis regis, qui ianitores
palatii. Cumque intellexisset cogi-
tationes eorum et curas diligentius
pervidisset, didicit quod conaren-
tur in regem Artaxerxem manum
mittere, et nuntiavit super ea regi.
Qui de utroque habita questione confessos
duci iussit ad mortem. Rex autem
quod gestum erat scripsit in commenta-
riis. Sed et Mardocheus rei me-
moriam litteris tradidit. Precepit-
que ei rex ut in aula palatii mo-

raretur, datis ei pro[...]
neribus. Aman vero fi[...]
thi Bugaeus erat glo[...]
coram rege, et voluit no[...]
cheo et populo eius pro duo[...]
regis qui erant interfe[...]
prohemium. Que sequuntur [...]
erunt ubi scriptum est [...]
et diripuerunt bona [...]
in sola vulgata edi[...]
Epistola autem hoc exemplar h[...]

Rex maximus Arta[...]
dia usque Ethiopia[...]
provinciarum principibus [...]
eius imperio subditi sun[...]
cit. Cum pluribus gent[...]
universum orbem me[...]
gassem, nequaquam volui [...]
dine potentie abuti [...]
lenitate gubernare sub[...]
ullo terrore vitam silen[...]
gentes optata cunct[...]
bus pace fruerentur. [...]
autem me a consiliariis [...]
hoc posset impleri, unus [...]
et fide ceteros precellebat [...]
gem secundus Aman [...]
[...] in toto orbe [...]
pulum esse dispersum [...]
retur legibus, et contra omnium [...]
cietis consuetudinem [...]
contempnens, et universarum [...]
nationum sua dissen[...]
Quod cum didicissemus [...]
gentem rebellem adv[...]
genus, pravis uti legibus [...]
iussis contraire, et turbare [...]
provinciarum pacem [...]
iussimus ut quoscumque [...]
omnibus provinciis preposi[...]
a rege, et quem patris loco [...]
monstraverit, cum con[...]
liberis deleantur ab [...]
nullusque eorum misere[...]
xiv. mensis Adar anni p[...]
phari homines uno [...]
descendentes reddant [...]
pacem quam turba[...]

c° dicit epistola am[...]
[...] iudeis

xii

Hoc exemplar epistole que sequitur post
eum locum scripta repperi ubi le-
gitur pergensque mardocheus fecit omnia
que ei mandaverat hester. Nec tamen habetur in he-
braico et apud nullum penitus fertur inter-
pretum. Mardocheus autem deprecatus
est dominum memor omnium operum
eius et ait. Domine domine rex omnipo-
tens in dicione tua cuncta sunt posita et non
est qui possit tue resistere voluntati
si decreveris salvare israhel. Tu fecisti ce-
lum et terram et quicquid celi ambitu
continetur. Dominus omnium es nec
est qui resistat maiestati tue. Cuncta
nosti et scis quia non pro superbia et contume-
lia et aliqua glorie cupiditate fecerim
hoc ut non adorarem aman superbissi-
mum. Libenter enim pro salute israhel
etiam vestigia pedum eius deosculari pa-
ratus essem. Sed timui ne honorem dei
mei transferrem ad hominem et ne
quempiam adorarem excepto deo meo.
Et nunc domine rex deus abraham mi-
serere populi tui quia volunt nos inimi-
ci nostri perdere et hereditatem tuam dele-
re. Ne despicias partem tuam quam
redemisti tibi de egipto. Exaudi de-
precationem meam et propicius esto sorti
et funiculo hereditati tue. Et converte
luctum nostrum in gaudium ut viven-
tes laudemus nomen tuum domine et
ne claudas ora canentium te. Omnis
quoque israhel pari mente et obsecratione
clamavit ad dominum eo quod eis certa
mors impenderet.

XIIII

Hester quoque regina confugit ad
dominum pavens periculum quod immine-
bat. Cumque deposuisset vestes regi-
as fletibus et luctui apta indumenta
suscepit et pro unguentis variis
cinere et stercore implevit caput et
corpus suum humiliavit ieiuniis
omniaque loca in quibus antea letari con-
sueverat crinium laceratione com-
plevit et deprecabatur dominum deum israhel
dicens. Domine mi qui rex noster es
solus adiuva me solitariam et
cuius preter te nullus auxiliator est
alius. Periculum meum in manibus
meis est. Audivi a patre meo quod
tu domine tulisses israhel de cunctis gen-
tibus et patres nostros ex omnibus retro
maioribus suis ut possideres hereditatem
sempiternam. Fecistique eis sicut lo-
cutus es. Peccavimus in conspectu tuo
et idcirco tradidisti nos in manus inimi-
corum nostrorum. Coluimus deos eorum. Iustus
es domine. Et nunc non eis sufficit quod
durissima nos opprimunt servitu-
te. Sed robur manuum suarum ydo-
lorum potentie deputantes volunt
tua mutare promissa et delere heredi-
tatem tuam et claudere ora laudantium
te atque extinguere gloriam templi et
altaris tui ut aperiant ora gentium
et laudent ydolorum fortitudinem et
predicent carnalem regem in sempiternum.
Ne tradas domine sceptrum tuum
hiis qui non sunt ne rideant ad ruinam
nostram. Sed converte consilium eorum super
eos et eum qui in nos cepit sevire
disperde. Memento domine et ostende
te nobis in tempore tribulacionis nostre
et michi da fiduciam domine rex deorum
et universe potestatis. Tribue sermo-
nem compositum in ore meo in con-
spectu leonis et transfer cor illius
in odium hostis nostri ut et ipse pereat
et ceteri qui ei consenciunt. Nos autem
libera in manu tua et adiuva me
nullum aliud habentem auxilium
nisi te domine qui habes omnium scien-
ciam et nosti quia odim gloriam iniquorum
et detester cubile incircumcisorum
et omnis alienigene. Tu scis infirmi-
tatem et necessitatem meam quod
abhominer signum superbie et glorie mee
quod est super caput meum in diebus
ostentacionis mee et detester illud
quasi pannum menstruate et non portem
in diebus silencii mei et quod non comederim
in mensa aman nec michi placuit con-
vivium regis et non biberim vinum liba-
minum et numquam letata sit ancilla
tua ex die qua huc translata sum
usque in presentem diem nisi in te do-

nunc deus Habraam deus fortis
super omnes exaudi vocem eorum qui
nullam aliam spem habent et libera
nos de manu iniquorum et erue me a
timore meo. Haec sunt addita repperi in
editione vulgata.

XV

Et mandavit ei haud dubium quin
Hester Mardocheus ut ingrederetur
ad regem et rogaret pro populo suo et
pro patria sua. Memorare inquit esto dierum
humilitatis tuae quomodo nutrita sis
in manu mea. Quia Aman secundus a
rege constitutus locutus est contra
nos in mortem. Et tu invoca dominum et
loquere regi pro nobis et libera nos a mor
te. Nec non et ista quae subdita sunt
in editione vulgata repperi. Die
autem tertio deposuit vestimenta orna
tus sui et circumdata est gloria sua.
Cumque regio fulgeret habitu et invo
casset omnium rectorem et salvatorem
deum, assumpsit duas famulas
et super unam quidem innitebatur
quasi prae deliciis et nimia teneritudine
corpus suum ferre non sustinens.
Altera autem famularum sequebatur
dominam defluentia in humum
vestimenta sustentans. Ipsa autem
roseo colore vultum perfusa et
gratis ac nitentibus oculis tristem
celabat animum et nimio timore
contractum. Ingressa igitur cuncta
per ordinem ostia stetit contra eum
regem ubi ille residebat super so
lium regni sui indutus vestibus
regiis auroque fulgens et preciosis
lapidibus eratque terribili aspectu. Cumque
elevasset faciem et ardentibus oculis
furorem pectoris indicasset, regina
corruit et in pallorem colore mu
tato lassum super ancillam recli
navit caput. Convertitque deus spiritum
regis in mansuetudinem et festi
nus ac metuens exilivit de solio,
et sustentans eam ulnis suis donec
rediret ad se his verbis blandie
batur. Quid habes Hester? Ego sum fra
ter tuus. Noli metuere, non morie

ris. Non enim pro te sed pro ...
haec lex constituta est. Acce...
et tange sceptrum. Cumque ...
ceret tulit auream virgam ...
et posuit super collum eius ...
est eam et ait. Cur mihi non
respondes? Quae respondit: Vidi te domine
sicut angelum dei et conturbatum est
cor meum prae timore gloriae tuae ...
mirabilis es domine et fa...
cies tua plena est gratiarum. Cumque ...
rursus corruit et pene ...
ta est. Rex autem turba...
ministri eius consolaba...
Exemplar epistolae regis ...
quod pro Iudaeis ad tot...
sui provincias misit ...
sum in hebraico volu...
habetur.

XVI

Rex magnus Artaxerxes ...
usque Ethiopiam ...
vinciarum ducibus ac p...
qui nostrae obediunt ius...
tem dicit. Multi boni...
pium et honore qui in ...
collatus est abusi sunt ...
am. Et non solum sub...
nituntur opprimere sed ...
gloriam non ferentes in ...
dunt moliuntur in...
contenti sunt gratias n...
beneficiis et humanitatis ...
violare sed dei quoque cu...
nentis arbitrantur se ...
sententiam. Et in tantum ve...
puerunt ut eos qui credi...
cia diligenter observant ...
agunt ut omnium laud...
mendaciorum cuniculis co...
subvertere dum aures pri...
plices et ex sua natura ...
tes callida fraude decip...
ex veteribus probatur h...
ex his quae geruntur cot...
malis quorundam sugg...
gum studia depraven...
dendum est paci omnium p...
putare debetis si diver...

anum nostri uenire lenitate. set
pro qualitate et necessitate temporum
ut rei publice poscit utilitas ferre
sententiam. ut manifestius quod dicimus
intelligatis. Aman filius amadathi
animo et gente macedo alienusque
a persarum sanguine. et pietatem
nostram sua crudelitate commaculans
peregrinus a nobis susceptus est. et
tantam in se expertus humanitatem
ut pater noster uocaretur. et adoraretur
ab omnibus post regem secundus. qui in tan-
tum arrogantie tumorem sublatus est
ut regno nos priuare niteretur et
spiritu. Nam mardocheum cuius fide
et beneficiis uiuimus. et consortem
regni nostri hester cum omni gente sua
nouis quibusdam atque inauditis
machinis expetiuit in mortem. hoc
cogitans ut illis interfectis insidiaretur
nostre solitudini. et regnum persarum
transferret in macedones. Nos autem
a pessimo mortalium iudeos neci deditos
in nulla penitus culpa rep-
perimus. sed e contrario iustis utentibus
legibus. et filios altissimi et maximi
semperque uiuentis dei. cuius bene-
ficio et patribus nostris et nobis regnum
est traditum. et usque hodie custoditur.
Unde eas litteras quas sub nostro nomine
ille direxerat sciatis esse irritas. Pro
quo scelere ante portas huius urbis. id est
susis. et ipse qui machinatus est. et
omnis cognatio eius pendet in pati-
bulis. non nobis sed deo reddente ei
quod meruit. Hoc autem edictum quod
nunc mittimus in cunctis urbibus
proponatur. ut liceat iudeis uti le-
gibus suis. quibus debetis esse auxilio.
ut eos qui se ad necem eorum
parauerant possint interficere. xiii.
die mensis xii. qui uocatur adar.
Hanc enim diem omnipotens deus me-
roris et luctus eis uertit in gaudium.
Unde et uos inter ceteros festos dies hanc
habetote diem. et celebrate eam
cum omni letitia. ut et in posterum cognos-
cant omnes qui fideliter persis obe-
diunt dignam pro fide recipere
mercedem. qui autem insidiantur
regno eorum perire pro scelere. Omnis
autem prouincia et ciuitas que
noluit sollempnitatis huius esse
particeps. gladio et igne pereat
et sic deleatur. ut non solum homi-
nibus. set et iumentis bestiis sit in sem-
piternum pro exemplo contemptus
et inobedientie.

Prol in libro iudith

Cogor per singu-
los scripture diui-
ne libros aduersariorum
respondere maledictis. qui inter-
pretationem meam reprehensio-
nem. lxx. interpretum criminantur.
quasi non et apud grecos aquila sima-
chus. et theodotion. uel uerbum
ex uerbo. uel sensum ex sensu. uel
ex utroque commixtum. et medie tem-
peratum genus translationis ex-
presserint. et omnia ueteris instrumenti
uolumina origenes obelis asteri-
cisque distinxerit. quos uel additos
uel theodotione sumptos transla-
tioni antique inseruit probans
defuisse quod additum est. Discant
igitur obtrectatores mei recipere
in toto quod in partibus susce-
perunt. aut interpretationem meam
cum asteriscis suis radere. Neque enim
fieri potest ut quos plura intermisisse
prospexerint. non eosdem et in quibus-
dam errasse fateantur. precipue
in iob. Cui si ea que sub asteriscis ad-
dita sunt subtraxeris pars ma-
xima uoluminis detruncabitur.
et hoc dumtaxat apud grecos.
Ceterum et apud latinos ante eam
translationem quam sub asteriscis
et obelis nuper addidimus septin-
genti ferme aut octingenti
uersus desunt. ut decurtatus et la-
ceratus. corrosusque liber feditatem
sui publice legentibus prebeat. Hec
autem translatio nullum de ue-
teribus sequitur interpretem. set ex
ipso hebraico arabicoque sermone. et interdum

syro. nunc ubera. nunc sensim. et simul utrumque resonabit. Obliquus etiam apud hebreos totus liber fertur et lubricus. et quod greci rethores vocant scematismenos. dumque aliud loquitur et aliud agit. ut si velis anguillam vel murenulam strictis tenere manibus. quanto fortius presseris. tanto citius elabitur. Memini me ob intelligentiam huius voluminis lideum quendam preceptorem qui apud hebreos primus haberi putabatur non parvis redemisse nummis. cuius doctrina an aliquid profecerim nescio. hoc unum scio non potuisse me interpretari nisi quod ante intellexeram. A principio itaque voluminis usque ad verba iob. apud hebreos prosa oratio est. Porro a verbis iob quibus ait. pereat dies in qua natus sum. et nox in qua dictum est. conceptus est homo. usque ad eum locum in quo ante finem voluminis scriptum est. Idcirco ipse me reprehendo. et ago penitentiam in favilla et cinere. exametri versus sunt. dactilo spondeoque currentes et propter lingue ydioma crebro recipientes. et alios pedes non earundem sillabarum. sed eorundem temporum. Interdum quoque rithmus ipse dulcis et tinnulus fertur numeris lege solutis quod metrici magis quam simplex lector intelligit. A supradicto autem versu usque ad finem libri. parvum comma quod remanet prosa oratione contexitur. Quod si cui videtur incredulum metra scilicet esse apud hebreos. et in morem nostri flacci grecique pindari. et alchei. et saffo. et psalterium vel lamentationes ieremie. vel omnia ferme scripturarum cantica comprehendi. legat philonem. et iosephum. originem cesariensem. et eusebium. et eorum testimonio me verum dicere comprobabit.

Audiant quapropter canes
me in hoc volumine la
non ut interpretationem antiqu
derem. sed ut ea que in i
scura fuerint. aut omissa
scriptorum vicio depravata
tiora nostra interpretatione fi
et hebreum sermonem
et in latino pene ab ips
bulis inter grammaticos
detriti sumus. Quod si
cos post .lxx. editionem
gelio choruscante iu
et simachus. ac theodoc
zantes heretici sunt re
multa misteria salvator
la interpretatione celarunt
exaplois habentur apud ec
nantur ab ecclesiasticis
magis ego christianus nat
crucis in mea fronte
cuius studium fuit om
re. depravata corrige
ecclesie puro et fideli aper
ne. vel a fastidiosis vel
nis lectoribus non debe
bari. Habeant qui volunt ve
vel in membranis purpur
argento que descriptos
libris. ut vulgo aiunt l
magis exarata quam
dum modo michi mei
mittant. pauperes ha
et non tam pulchros co
emendatos. Utraque autem
et .lxx. iuxta grecos. et mea
breos. in latinum meo la
lata est. Eligat unusqu
vult. et studiosum se ma
malivolum probet.

Si autem fiscellam
texerem. Aut palma
complicarem. ut in sud
mei comederem panem
opus sollicita mente t
nullus morderet. nemo
Nunc autem iuxta sen
toris volo operari ci

portare · et antiquissimum diuinorum uoluminum uitam sensibus inter singulos expurgare. Error michi geminus ingeritur: correctores meorum falsarius uocari · errores non auferre seruent. Tanta est enim uetustatis consuetudo · ut etiam confessa plerisque uitia placeant · dum magis pulchros uolunt habere codices quam emendatos. Quapropter o fratres dilectissimi unicum nobilitatis exemplar pro fabella calathis sportellisque munusculis · monachorum spiritualia et mansura dona suscipite. Et beatum iob qui adhuc apud latinos iacebat in sterquilinio · et uermibus scatebat errorum integrum inmaculatumque gaudete. Quomodo enim post probationem atque uictoriam duplicata sunt ei uniuersa reddita. Ita ego in lingua nostra · ut audacter loquar · feci eum habere que amiserat. Igitur uos et unumquemque lectorem solita prefatione commoneo · et in principiis librorum eadem semper adnectens · rogo ut ubicumque semper precedentes uirgulas uideritis · sciatis ea que subiecta sunt in hebraicis uoluminibus non haberi. Porro ubi stelle ymago prefulserit ex hebreo in sermone nostro addita sunt. Nec non et illa que haberi uidebantur · et corrupta erant · ut sensum legentibus tollerent · orantibus uobis magno labore correxi · magis utilitati quam ex odio meo ecclesiis christi consulturum ratus quam ex aliorum negocio.

Incipit liber iob

Vir erat in terra hus nomine iob. et erat uir ille simplex et rectus ac timens deum et recedens a malo. Natique sunt ei vii. filii et tres filie. Et fuit possessio eius vii. milia ouium. et tria milia camelorum. Quingenta quoque iuga boum et quingente asine ac familia multa nimis. Eratque uir ille magnus inter omnes orientales. Et ibant filii eius et faciebant conuiuia per domos unusquisque in die suo. Et mittentes uocabant tres sorores suas ut comederent et biberent cum eis. Cumque in orbem dies conuiuii transissent · mittebat ad eos iob et sanctificabat illos. consurgensque diluculo offerebat holocausta per singulos. dicebat enim. Ne forte peccauerint filii mei et benedixerint deo in cordibus suis. Sic faciebat iob cunctis diebus. Quadam autem die cum uenissent filii dei · ut assisterent coram domino · affuit inter eos etiam sathan. Cui dixit dominus. Vnde uenis? Qui respondens ait. Circuiui terram et perambulaui eam. Dixitque dominus ad eum. Numquid considerasti seruum meum iob quod non sit similis ei in terra · homo simplex et rectus · et timens deum · et recedens a malo. Cui respondit sathan. Numquid frustra timet deum iob. Nonne tu uallasti eum et domum eius uniuersamque substantiam eius per circuitum · operibus manuum eius benedixisti · et possessio eius creuit in terra. Sed extende paululum manum tuam · et tange cuncta que possidet · nisi in faciem benedixerit tibi. Dixit ergo dominus ad sathan. Ecce uniuersa que habet in manu tua sunt · tantum in eum ne extendas manum tuam. Egressusque est sathan a facie domini. Cum autem quadam die filii et filie eius comederent et biberent uinum in domo fratris sui primogeniti · nuntius uenit ad iob qui diceret. Boues arabant et asine pascebantur iuxta eos · et irruerunt sabei · tuleruntque omnia · et pueros percusserunt gladio · et euasi ego solus · ut nuntiarem tibi. Cumque adhuc ille loqueretur · uenit alter et dixit. Ignis descendit de celo

et uniuersas oues pueros que consumpsit.
et effugi ego solus ut nuntiarem
tibi. Cum adhuc ille loqueretur ue-
nit alius et dixit. Chaldei fecerunt
tres turmas et inuaserunt came-
los et tulerunt eos, nec non et pue-
ros percusserunt gladio. et effu-
gi ego solus ut nuntiarem tibi.
Adhuc loquebatur ille et ecce alius
intrauit et dixit. Filiis tuis et filia-
bus tuis uescentibus et bibentibus ui-
num in domo fratris sui primoge-
niti. repente uentus uehemens
irruit a regione deserti. et concussit
.iiii. angulos domus. que corruens
oppressit liberos tuos et mortui sunt.
et effugi ego solus ut nuntiarem
tibi. Tunc surrexit iob et scidit
uestimenta sua. et tonso capite cor-
ruit in terram et adorauit et dixit.
Nudus egressus sum de utero matris
mee. et nudus reuertar illuc. Dominus
dedit dominus abstulit. sicut domino
placuit ita factum est. Sit nomen do-
mini benedictum. In omnibus hiis
non peccauit iob labiis suis. neque
stultum quid contra deum locutus
Factum est autem cum II
quadam die uenissent filii
dei et starent coram domino. uenis-
set et sathan inter eos et staret in con-
spectu eius. ut diceret ad sathan.
Unde uenis. Qui respondens ait. Cir-
cuiui terram et perambulaui eam.
Et dixit dominus ad sathan. Numquid
considerasti seruum meum iob quod
non sit similis ei in terra. uir simplex
et rectus et timens deum. ac rece-
dens a malo. et adhuc retinens in-
nocenciam. Tu autem commouisti me
aduersus eum. ut affligerem eum
frustra. Cui respondit sathan et
ait. pellem pro pelle et cuncta que habet
homo dabit pro anima sua. alioquin
mitte manum tuam. et tange os
eius. et carnem. et tunc uidebis quod
in faciem benedicat tibi. Dixit
ergo dominus ad sathan. Ecce in ma-

nu tua est. uerumptam
ipsius serua. Egressus igitur s
facie domini. percussit
pessimo. a planta ped
uerticem. Qui testa s
radebat sedens in sterquili
Dixit autem illi uxor sua
permanes in simplicita
Benedic deo et morere
illam. Quasi una de
lieribus locuta es. Si bo
nimus de manu domin
quare non sustineamus
non peccauit iob labi
Igitur audientes tres am
malum quod accidi
nerunt singuli de loc
phat themanites. Bal
thes. et sophar naam
Condixerant enim ut pari
tes uisitarent eum
rentur. Cumque eleuass
oculos suos. non cogn
et exclamantes plora
que uestibus sparserunt
super caput suum in cel
cum eo in terra. vii. dieb
bus. et nemo loquebatur
uidebant enim dolorem
Post hec aperuit III
iob os suum et male
ei diei suo et dixit. Per
in qua natus sum
est conceptus est homo
uertatur in tenebr
rat eum deus desuper
cordacione. nec illustre
Obscurent eum tenebr
mortis occupet eum
inuoluatur amaritud
illam tenebrosus tur
at. non computetur in d
nec numeretur in mensi
illa solitaria. nec lau
Maledicant ei qui male
qui parati sunt susci
than. Obtenebrentur st
gine eius. expectet lu

nec videat ortum surgentis aurore.
quia non conclusit ostia ventris
qui portavit me. nec abstulit ma
la ab oculis meis. Quare non in vulva
mortuus sum. egressus ex utero non sta
tim perii. Cur exceptus genibus?
cur lactatus uberibus? Nunc enim
dormiens silerem. et somno meo
requiescerem cum regibus et consuli
bus terre. qui edificant sibi solitudines.
aut cum principibus qui pos
sident aurum. et replent domos su
as argento. aut sicut abortivum ab
sconditum non subsisterem. vel qui
concepti non viderunt lucem. Ibi
impii cessaverunt a tumultu.
et ibi requieverunt fessi robore.
Et quondam vincti pariter sine molestia.
non audierunt vocem exacto
ris. Parvus et magnus ibi sunt.
et servus liber a domino suo. Qua
re misero data est lux. et vita his qui
in amaritudine anime sunt. Qui ex
pectant mortem. et non venit. quasi
effodientes thesaurum. gaudentque
vehementer cum invenerint sepulchrum.
viro cuius abscondita est via. et cir
cumdedit eum deus tenebris. Ante
quam comedam suspiro. et quasi
inundantis aque. sic rugitus meus.
quia timor quem timebam eve
nit michi. et quod verebar accidit.
Nonne dissimulavi? nonne silui? non
ne quievi? et venit super me indig
natio.

IIII

Respondens autem Eliphaz Thema
nites dixit. Si ceperimus lo
qui tibi. forsitan moleste accipi
es. sed conceptum sermonem quis
tenere poterit? Ecce docuisti plurimos.
et manus lassas roborasti. Vacillantes
confirmaverunt sermones tui. et
genua trementia confirmasti. con
fortasti. Nunc autem venit super
te plaga. et defecisti. tetigit te. et con
turbatus es. Ubi timor tuus. forti
tudo tua. et patientia tua. et perfectio vi
arum tuarum? Recordare obse
cro te. quis unquam innocens pe
rierit. aut quando recti deleti sunt?
Quin potius vidi eos qui operantur
iniquitatem et seminant dolores.
et metunt eos flante deo perisse. et
spiritu ire eius esse consumptos. Rugi
tus leonis. et vox leene. et dentes
catulorum leonum contriti sunt.
Tigris periit eo quod non haberet pre
dam. et catuli leonis dissipati sunt.
Porro ad me dictum est verbum abscon
ditum. et quasi furtive suscepit
auris mea venas susurri eius.
In horrore visionis nocturne quando
solet sopor occupare homines. pavor
tenuit me et tremor. et omnia ossa
mea perterrita sunt. Et cum spiritus me
presente transiret. inhorruerunt
pili carnis mee. Stetit quidam
cuius non agnoscebam vultum. yma
go coram oculis meis. et vocem quasi
aure lenis audivi. Numquid homo dei
comparatione iustificabitur. aut fac
tore suo purior erit vir? Ecce qui
serviunt ei non sunt stabiles. et in
angelis suis reperit pravitatem.
Quanto magis hii qui habitant do
mos luteas. qui terrenum habent fun
damentum. consumentur velud a tinea.
De mane usque ad vesperam succi vii
dentur. et quia nullus intelligit
in eternum peribunt. Qui autem re
liqui fuerint. auferentur ex eis. mo
rientur et non in sapientia.

V

Voca ergo si est qui tibi respondeat. et
ad aliquem sanctorum convertere. Virum
stultum interficit iracundia. et par
vulum occidit invidia. Ego vidi
stultum firma radice. et maledi
xi pulchritudini eius statim. Lon
ge fient filii eius a salute. et con
terentur in porta. et non erit qui
eripiat. Cuius messem famelicus
comedet. et ipsum rapiet armatus
et bibent sitientes divitias eius. Ni
chil in terra sine causa fit. et de humo non
egredietur dolor. Homo ad laborem
nascitur. et avis ad volatum. Quam

ob rem ego deprecabor dominum et ad de-
um meum ponam eloquium meum
qui facit magna et inscrutabilia
et mirabilia absque numero. Qui dat plu-
viam super faciem terre et irrigat
aquis universa. Qui ponit humiles
in sublime et merentes erigit sospi-
tate. Qui dissipat cogitaciones
malignorum ne possint implere ma-
nus eorum quod ceperant. Qui apprehen-
dit sapientes in astucia eorum et consi-
lio pravorum dissipat. Per diem incurrent
tenebras et quasi in nocte sic palpabunt
in meridie. Porro salvum faciet egenum a
gladio oris eorum et de manu violen-
ti pauperem. Et erit egeno spes.
iniquitas autem contrahet os suum.
Beatus homo qui corripitur a do-
mino. Increpacionem ergo domini ne re-
probes. Quia ipse vulnerat et mede-
tur percutit et manus eius sana-
bunt. In sex tribulacionibus liberabit
te et in vii non tanget te malum.
In fame eruet te de morte et in bello
de manu gladii. A flagello lingue
absconderis et non timebis calamitatem
cum venerit. In vastitate et fame ri-
debis et bestias terre non formida-
bis. Sed cum lapidibus regionum
ix pactum tuum et bestie pacifice erunt
tibi. Et scies quod pacem habeat ta-
bernaculum tuum et visitans speciem
tuam non peccabis. Et scies quoque
quoniam multiplex erit semen tuum et pro-
genies tua quasi herba terre. Ingredieris
in habundancia sepulchrum sicut
infertur acervus tritici in tempore
suo. Ecce hoc ut investigavimus ita
est quod auditum est mente per-
tracta.

VI

Respondens autem iob dixit. Utinam
appenderentur peccata mea quibus
iram merui et calamitas quam pacior
in statera. Quasi harena maris hec
gravior appareret. Unde et verba
mea dolore sunt plena. Quia sagit-
te domini in me sunt. Quarum in-
dignacio ebibit spiritum meum et ter-
rores domini militant contra me. Num-
quid rugiet onager cum habuerit
herbam. aut mugiet bos cum ante
plenum presepe steterit. Aut poterit co-
medi insulsum quod non est
conditum. Aut potest aliquis gusta-
re quod gustatum affert mor-
tem. Que enim
dulcia videntur. Que
tangere anima mea nunc
cibi mei sunt. Quis det
peticio mea et quod expecto
at michi deus. Et qui cepit
terat. solvat manum suam
me. Et hec michi sit consolacio
me dolore non parcat
dicam sermonibus sancti
fortitudo mea ut sustineam
quis finis meus est ut
Nec fortitudo lapidum
nec caro mea enea est
auxilium michi in me
necessarii quoque recesserunt a me. Qui
suo misericordiam timorem
Fratres mei preterierunt me
qui raptim transit in
Qui timent pruinam
eos nix. Tempore quo fuerint
peribunt et ut incaluerit
de loco suo. Involute sunt
gressuum eorum. ambulabunt
et peribunt. Considerate se-
mitas Thema itinera Saba
lisper. Confusi sunt quia
venerunt quoque usque ad
re cooperti sunt. Nunc
modo videntes plagam
metis. Numquid dixi
et de substancia vestra donate
rate me de manu hostis
robustorum eruite me.
et ego tacebo et si quid
ravi instruite me.
sermonibus veritatis cum
bis qui possit arguere me
tum eloquia concinnatis
verba profertis. Super
et subvertere nitimini amicum

quod cepistis explete. Pre-
bete aurem et videte an mentiar.
Respondete obsecro absque contentione
et loquentes id quod iustum est iudi-
cate. et non invenietis in lingua
mea iniquitatem. nec in faucibus
meis stultitia personabit.

VII

Militia est vita hominis super terram.
et sicut dies mercenarii dies eius.
Sicut servus desiderat umbram et
sicut mercenarius prestolatur finem
operis sui. sic et ego habui menses
vacuos. et noctes laboriosas enu-
meravi. Si dormiero dicam. Quando
consurgam. et rursus expectabo
vesperam. et replebor doloribus usque
ad tenebras. Induta est caro mea
putredine et sordibus pulveris. Cutis
mea aruit et contracta est. Dies
mei velocius transierunt quam
a texente tela succiditur. et consump-
ti sunt absque ulla spe. Memento quia
ventus est vita mea. et non revertetur
oculus meus ut videat bona. nec
aspiciet me visus hominis. Oculi
tui in me. et non subsistam. Sicut
consumitur nubes et pertransit. sic
qui descenderit ad inferos non
ascendet. nec revertetur ultra in do-
mum suam. neque cognoscet eum amplius
locus eius. Quapropter et ego non parcam
ori meo. loquar in tribulatione spiritus mei.
confabulabor cum amaritudine
anime mee. Numquid mare sum ego
aut cetus quia circumdedisti me
carcere. Si dixero. consolabitur me lectulus
meus. et relevabor loquens mecum in
stratu meo. terrebis me per somnia
et per visiones horrore concuties.
Quamobrem elegit suspendium anima
mea. et mortem ossa mea. Desperavi.
nequaquam ultra iam vivam.
Parce michi domine. nichil enim sunt
dies mei. Quid est homo quia magnificas
eum. aut quid apponis erga eum
cor tuum. Visitas eum diluculo. et
subito probas illum. Usquequo non parcis
michi. nec dimittis me ut gluciam
salivam meam. Peccavi. quid fa-
ciam tibi o custos hominum. Quare posuisti
me contrarium tibi. et factus sum michimet
ipsi gravis. Cur non tollis peccatum meum
et quare non aufers iniquitatem meam.
Ecce nunc in pulvere dormio. et si mane
me quesieris non subsistam.

Respondens autem

VIII

Baldath suhites dixit. Usque-
quo loqueris talia. et spiritus multiplex ser-
monis oris tui. Numquid deus sup-
plantat iudicium. et omnipotens subvertit quod
iustum est. Et si filii tui peccaverunt
ei. et dimisit eos in manu iniquitatis
sue. tu tamen si diluculo consurrexeris
ad deum et omnipotentem fueris deprecatus
si mundus et rectus incesseris. sta-
tim evigilabit ad te. et pacatum reddet
habitaculum iusticie tue. in tantum ut priora
tua fuerint parva. et novissima tua
multiplicentur nimis. Interroga
enim generationem pristinam. et diligenter
investiga patrum memoriam. Hes-
terni quippe sumus et ignoramus
quoniam sicut umbra dies nostri sunt super
terram. Et ipsi docebunt te. loquentur
tibi. et de corde suo proferent eloquia.
Numquid vivere potest scirpus absque
humore. aut crescere carectum sine aqua.
Cum adhuc sit in flore nec carpitur
manu. ante omnes herbas arescit. Sic vie
omnium qui obliviscuntur deum. et
spes ypocrite peribit. Non ei place-
bit vecordia sua. et sicut tela ara-
nearum fiducia eius. Innitetur
super domum suam et non stabit. Ful-
ciet eam et non consurget. Humectus
videtur. scirpus antequam veniat
sol. et in ortu suo germen eius egre-
dietur. Super acervum petrarum radi-
ces eius densabuntur. et inter lapides
commorabitur. Si absorbuerit eum de loco
suo. negabit eum et dicet. Non novi
te. Hec est enim leticia vie eius. ut
rursum de terra alii germinentur. Deus
non proiciet simplicem. nec por-
riget manum malignis donec im-
pleatur risu os tuum. et labia tua

iubilo. Qui oderunt te te induentur
confusione. et tabernaculum impiorum
non subsistet.

IX

Et respondens iob ait. Vere scio
quod ita sit et quod non iustificetur
homo comparatus deo. Si voluerit
contendere cum eo non poterit ei respon-
dere unum pro mille. Sapiens corde est
et fortis robore. Quis restitit ei et pacem
habuit? Qui transtulit montes et
nescierunt hii quos subvertit in furo-
re suo. Qui commovet terram de loco suo
et columpne eius concuciuntur. Qui
precipit soli et non oritur. et stellas clau-
dit quasi sub signaculo. Qui extendit
celos solus. et graditur super fluctus
maris. Qui facit arcturum et oriona
et hyadas et interiora austri. Qui facit
magna et inscrutabilia. et mirabi-
lia quorum non est numerus. Si vene-
rit ad me non videbo eum. si abierit
non intelligam. Si repente interro-
get. quis respondebit ei? vel quis
dicere potest cur ita facis. deus cuius
ire resistere nemo potest cur ita facis
Deus cuius ire resistere nemo potest
sub quo curvantur qui portant orbem.
Quantus sum ego ut respondeam
ei. et loquar verbis meis cum eo.
Qui etiam si habuero quippiam iustum non
respondebo. sed meum iudicem depre-
cabor. Et cum invocantem me exau-
dierit. non credo quod exaudierit
vocem meam. In turbine enim conteret
me. et multiplicabit vulnera mea et-
iam sine causa. Non concedit quiescere spiritum
meum. et implet me amaritudini-
bus. Si fortitudo queritur robustissimus
est. si equitas iudicii nemo audet
pro me testimonium reddere. Si iustifi-
care me voluero. os meum condemp-
nabit. Si innocentem ostendero pra-
vum me comprobabit. Etiam si simplex
fuero. hoc ipsum ignorabit anima mea. et
tedebit me vite mee. Unum est quod locu-
tus sum innocentem et impium ipse
consumet. Si flagellat occidat semel
et non de penis innocentum rideat. Ter-

ra data est in manus impii
vultum iudicum eius operit. Quod si
quis ergo est? Dies mei velo
ciores cursore fugerunt et non vi
Transierunt quasi naves poma
tes sicut aquila volans
Cum dixero nequaquam ita lo
muto faciem meam et dolo
Verebar omnia opera mea
non parceres delinquenti
impius sum quare frustra
Si lotus fuero quasi aquis
rint velud mundissime
mee. tamen sordibus int
abhominabuntur me vesti
Neque enim viro qui simi
nec respondebo qui mecum
ex equo possit audiri
utrumque valeat argu
manum suam in ambo
a me virgam suam et
non me terreat. Loquar et non ti
neque enim possum metu
dere.

X

Tedet animam meam vite
tam adversum me elo
loquar in amaritudine
deo. Noli me condempnare
mi cur ita iudices. Numquid
videtur si calumpnieris
mas me opus manuum
silium impiorum adiuves
culi carnei tibi sunt
det homo et tu videbis. Numquid
dies hominis dies tui. et anni
humani sunt tempora
quiratem meam et peccatum
teris. Et scias quia nichil
qui de manu tua posse
nus tue fecerunt me et pla
me. totum in circuitu
te precipitas me. Memento
sicut lutum feceris me
reduces me. Nonne sicut
listi me. et sicut caseum
lasti? Pelle et carnibus
ossibus et nervis compegisti
tam et misericordiam tribuisti

tua custodivit spiritum meum. Licet
hec celes in corde tuo, tamen scio quia univer-
sorum memineris. Si peccavi et ad horam
pepercisti michi, cur ab iniquitate
mea mundum me esse non pateris? Et si im-
pius fuero, ve michi est; et si iustus, non levabo
caput, saturatus afflictione et mise-
ria. Et propter superbiam quasi leenam capi-
es me, reversusque mirabiliter me cru-
cias. Instauras testes tuos contra me, et mul-
tiplicas adversum me iram tuam,
et pene militant in me. Quare de
vulva eduxisti me? Qui utinam con-
sumptus essem, ne oculus me videret.
Fuissem quasi non essem, de utero translatus
ad tumulum. Numquid non paucitas
dierum meorum finietur brevi? Di-
mitte ergo me ut plangam paulu-
lum dolorem meum, antequam va-
dam et non revertar, ad terram tenebrosam
et opertam mortis caligine, terram
miserie et tenebrarum, ubi um-
bra mortis et nullus ordo, sed sem-
piternus horror inhabitat.

XI

Respondens autem Sophar Na-
amathites dixit: Numquid qui
multa loquitur, non et audiet? aut
vir verbosus iustificabitur? Tibi soli tace-
bunt homines, et cum ceteros irrise-
ris, a nullo confutaberis? Dixisti enim:
Purus est sermo meus, et mun-
dus sum in conspectu tuo. Atque utinam
Deus loqueretur tecum, et aperiret
labia sua tibi, ut ostenderet tibi secreta
sapientie, et quod multiplex sit lex eius, et
intelligeres quod multo minora
exigaris ab eo quam meretur iniquitas
tua. Forsitan vestigia Dei comprehen-
des, et usque ad perfectum Omnipotentem re-
peries? Excelsior celo est, et quid fa-
cies? Profundior inferno, et unde cog-
nosces? Longior terra mensura eius, et
latior mari. Si subverterit omnia, vel
in unum coartaverit, quis contradicet ei?
aut quis ei dicere poterit: Cur ita facis?
Ipse enim novit hominum vanitatem,
et videns iniquitatem, nonne considerat?
Vir vanus in superbiam erigitur,
et tamquam pullum onagri se libe-
rum natum putat. Tu autem firmas-
ti cor tuum, et expandisti ad eum
manus tuas. Si iniquitatem que est
in manu tua abstuleris a te, et non per-
manserit in tabernaculo tuo iniu-
stitia: Tunc levare poteris faciem tu-
am absque macula, et eris stabilis
et non timebis. Miserie quoque oblivis-
ceris, et quasi aquarum que preterierunt non
recordaberis. Et quasi meridianus ful-
gor consurget tibi ad vesperam,
et cum te consumptum putaveris, ori-
eris ut lucifer. Et habebis fiduciam, pro-
posita tibi spe, et defossus securus dormi-
es. Requiesces, et non erit qui te exterre-
at, et deprecabuntur faciem tuam plu-
rimi. Oculi autem impiorum deficient,
et effugium peribit ab eis, et spes
illorum abhominatio anime.

XII

Respondens autem Iob dixit: Ergo
vos estis soli homines, ut vo-
biscum moriatur sapientia? Et michi est cor
sicut et vobis, nec inferior vestri sum.
Quis enim hec que nostis ignorat? Qui
deridetur ab amico suo sicut ego,
invocabit Deum, et exaudiet eum. De-
ridetur enim iusti simplicitas. Lampas
contempta apud cogitationes divitum,
parata ad tempus statutum. Abundant taber-
nacula predonum, et audacter provo-
cant Deum, cum ipse dederit omnia in ma-
nus eorum. Nimirum interroga iumen-
ta, et docebunt te, et volatilia celi, et
indicabunt tibi. Loquere terre, et respondebit
tibi, et narrabunt ea pisces maris.
Quis ignorat quod omnia hec manus
Domini fecerit? In cuius manu anima
omnis viventis, et spiritus universe carnis
hominis. Nonne auris verba diiudicat,
et fauces comedentis saporem? In
antiquis est sapientia, et in multo tempore
prudentia. Apud ipsum est sapientia et
fortitudo, ipse habet consilium et intelli-
gentiam. Si destruxerit, nemo est
qui edificet; si incluserit hominem,
nullus est qui aperiat. Si continu-
erit aquas, omnia siccabuntur. Si

emiserit eas subvertent terram. Apud
ipsum est fortitudo et sapientia. Ipse no-
vit et decipientem et eum qui deci-
pitur. Adducit consiliarios in stul-
tum finem, et iudices in stuporem.
Balteum regum dissolvit, et pre-
cingit fune renes eorum. Ducit sa-
cerdotes eorum ingloriosos et optimates
supplantat. Commutans labium ve-
racium, et doctrinam senum aufe-
rens. Effundit despectionem super
principes, et eos qui oppressi fuerant
relevans. Qui revelat profunda
de tenebris, et producit in lucem umbram
mortis. Qui multiplicat gentes
et perdit eas, et subversas in integrum
restituit. Qui immutat cor prin-
cipum populi terre, et decipit eos et de-
cipit eos ut frustra incedant per
invium. Palpabunt quasi in tene-
bris et non in luce, et errare faciet
eos quasi ebrios.

XIII

Ecce omnia vidit oculus meus, et
audivit auris mea, et intellexi
singula. Secundum scientiam vestram
et ego novi, nec inferior vestri sum
ego. Sed tamen ad omnipotentem loquar,
et disputare cum deo cupio, prius
vos ostendens fabricatores men-
dacii et cultores perversorum dogma-
tum taceretis, ut putaremini
sapientes esse. Audite correptiones
meas, et iudicium labiorum meorum
attendite. Numquid deus indiget
vestro mendacio, ut pro illo loqua-
mini dolos? Numquid faciem eius
accipitis, et pro deo iudicare nite-
mini? Aut placebit ei quem celare
nichil potest? Aut decipietur ut
homo vestris fraudulentiis? Ipse ar-
guet vos, quia in abscondito faci-
em eius accipitis. Statim ut se com-
moverit turbabit vos, et terror
eius irruet super vos. Memo-
ria vestra comparabitur cineri, et re-
digentur in lutum cervices vestre.
Tacete paulisper ut loquar quod-
cumque mihi mens suggesserit. Quare lacero

carnes meas dentibus
animam meam portio
meis. Etiam si occiderit me
rabo. Verumtamen vias meas
spectu eius arguam. Et ipse
salvator meus. Non enim veniet
in conspectu eius omnis
Audite sermonem meum
mata percipite auribus
fuero iudicatus, scio quod
veniar. Quis est qui iudicetur
mecum? Veniat. Quare tacens
Duo tantum ne facias mihi
a facie tua non abscondar
tuam longe fac a me
tua non me terreat. Voca me
respondebo tibi, aut certe
et tu responde mihi. Quantas
iniquitates et peccata? Scelera
et delicta ostende mihi. Cur
abscondis, et arbitraris
tuum? Contra folium quod
tur ostendis potentiam
et stipulam siccam persequeris
bis enim contra me amaritudines
sumere me vis peccatis adolescentie
mee. Posuisti in nervo
um, et observasti omnes
vestigia pedum meorum
Qui quasi putredo consumendus
et quasi vestimentum quod comeditur
tinea. Homo natus de
brevi vivens tempore
multis miseriis
flos egreditur et conteritur
velud umbra, et numquam
statu permanet. Et dignum
super huiuscemodi aperire
tuos, et adducere eum tecum
cium. Quis potest facere
de inmundo conceptum
Nonne tu qui solus es?
Breves dies hominis
numerus mensium eius apud
constituisti terminos eius
non poterunt. Recede paululum
eo, ut quiescat, donec
at, et sicut mercenarii

gnum habet spem: si precisum fuerit rur-
sum virescet. et rami eius pullulant.
Si senuerit in terra radix eius. et in pul-
vere emortuus fuerit truncus illius:
ad odorem aque germinabit. et faciet
comam quasi cum primum plantatum
est. Homo vero cum mortuus fuerit. et
nudatus atque consumptus: ubi quaeso
est? Quomodo si recedant aque de mari
et fluvius vacuefactus arescat: sic
homo cum dormierit non resurget.
donec atteratur celum non evigilabit.
nec consurget de somno suo. Quis
mihi hoc tribuat ut in inferno protegas
me. et abscondas me donec pertranseat
furor tuus. et constituas michi tempus
in quo recorderis mei? Putas ne mor-
tuus homo rursum vivat? Cunctis di-
ebus quibus nunc milito expecto donec
veniat immutatio mea. Vocabis me
et ego respondebo tibi. Operi manuum tuarum
porriges dexteram. Tu quidem
gressus meos dinumerasti. sed parce pecca-
tis meis. Signasti quasi in sacculo delicta
mea. sed curasti iniquitatem meam.
Mons cadens defluit. et saxum transfertur
de loco suo. Lapides excavant
aque et alluvione paulatim terra con-
sumitur. et hominem ergo similiter perdes.
Roborasti eum paululum ut in perpetuum
transiret. Immutabis faciem
eius et emittes eum. Sive nobiles fue-
rint filii eius sive ignobiles non intelli-
get. Attamen caro eius dum vivet do-
lebit. et anima illius super semet ipso
lugebit.

XV

Respondens autem Eliphaz The-
manites dixit. Numquid sapi-
ens respondebit quasi in ventum loquens.
et implebit ardore stomachum suum. Ar-
guis verbis eum qui non est equalis tibi. et lo-
queris quod tibi non expedit. Quantum in te est
evacuasti timorem. et tulisti pre-
ces coram deo. Docuit enim iniquitas tua
os tuum. et imitaris linguam blas-
phemantium. Condempnabit te os tu-
um et non ego. et labia tua responde-
bunt tibi. Numquid primus homo
tu natus es. et ante omnes colles for-
matus? Numquid consilium dei audisti.
et inferior te erit eius sapientia? Quid
nosti quod ignoremus? Quid intel-
ligis quod nescimus? Et senes et antiqui
sunt in nobis multo vetustiores quam
patres tui. Numquid grande est ut con-
soletur te deus? Sed verba tua prava
hoc prohibent. Quid te elevat cor tu-
um. et quasi magna cogitans attoni-
tos habes oculos? Quid tumet contra deum
spiritus tuus ut proferas de ore tuo huius-
cemodi sermones? Quid est homo ut imma-
culatus sit. et ut iustus appareat natus
de muliere? Ecce inter sanctos eius nemo
immutabilis. et celi non sunt mundi in
conspectu eius. Quanto magis abhomina-
bilis et inutilis homo. qui bibit quasi aquam
iniquitatem? Ostendam tibi audi me.
quod vidi narrabo tibi. Sapientes confi-
tentur. et non abscondunt patres suos. Qui-
bus solis data est terra. et non transibit
alienus per eos. Cunctis diebus suis
impius superbit. et numerus annorum incertus
est tyrannidis eius. Sonitus terroris
semper in auribus illius. et cum pax
sit. ille semper insidias suspicatur.
Non credit quod reverti possit de te-
nebris ad lucem. circumspectans
undique gladium. Cum se moverit ad
querendum panem: novit quod paratus
sit in manu eius tenebrarum dies. Ter-
rebit eum tribulatio et angustia. val-
labit eum sicut regem qui prepara-
tur ad prelium. Tetendit enim adver-
sus deum manum suam. et contra omnipoten-
tem roboratus est. Cucurrit ad-
versus eum erecto collo. et pingui
cervice armatus est. Operuit faci-
em eius crassitudo. et de lateribus eius
arvina dependet. Habitavit in civita-
tibus desolatis. et in domibus desertis
que in tumulos sunt redacte. Non
ditabitur nec perseverabit substantia eius.
nec mittet in terram radicem suam.
nec recedet de tenebris. Ramos eius
arefaciet flamma. et auferetur spiritu oris
sui. Non credat frustra errore de-

ceptus. quod aliquo precio redimen-
dus sit. Antequam dies eius repleantur
peribit. et manus eius arescet.
Ledetur quasi vinea in primo flore
botrus eius. et quasi oliva proiciens
florem suum. Congregatio enim ypo-
crite sterilis. et ignis devorabit ta-
bernacula eorum qui munera libenter ac-
cipiunt. Concepit dolorem et pepe-
rit iniquitatem. et uterus eius prepa-
rat dolos. XVI

Respondens autem iob dixit. Audi-
vi frequenter talia. consolatores
honerosi omnes vos estis. Numquid
habebunt finem verba ventosa.
aut aliquid tibi molestum est si loqua-
ris. Poteram et ego similia vestri loqui.
Atque utinam esset anima vestra pro anima mea.
consolarer et ego vos sermonibus
et moverem caput meum super
vos. roborarem vos ore meo. et mo-
verem labia quasi parcens vobis.
Sed quid agam. Si locutus fuero
non quiescet dolor meus. et si tacu-
ero non recedit a me. Nunc autem
oppressit me dolor meus. et in nichi-
lum redacti sunt omnes artus mei.
Ruge mee testimonium dicunt contra
me. et suscitatur falsiloquus ad-
versus faciem meam contradicens
mihi. Collegit furorem suum in me
et comminans mihi infremuit contra
me dentibus suis. Hostis meus ter-
ribilibus oculis me intuitus est.
Aperuerunt in me ora sua. et expro-
brantes percusserunt maxillam n
meam. Saciati sunt penis me-
is. Conclusit me deus apud iniquum
et manibus impiorum me tradidit.
Ego ille quondam opulentus re-
pente contritus sum. tenuit cervi-
cem meam. confregit me. et po-
suit sibi quasi in signum. Circum-
dedit me lanceis suis. convulnera-
vit lumbos meos. Non pepercit et
effudit in terram viscera mea. Con-
cidit me vulnere super vulnus. Irru-
it in me quasi gigas. Saccum consu-

super cutem meam.
nere carnem meam. facies
muit a fletu. et palpe
ligaverunt. Hec passus sum
tate manus mee cum
ad deum preces. Terra ne operias
nem meum. nec inve
cum latendi clamor
enim in celo est testis
scius meus in excelsis
ci mei ad deum stillat
Atque sic utinam iudica
cum deo. sicut iudica
cum collega suo. Ecce
anni transeunt. et se
non revertar ambulo. XVII

Spiritus meus attenua
breviabuntur. et
pulchrum. Non peccavi
dinibus moratur ocu
me domine. et pone me
ius manus pugnet co
Cor eorum longe fecisti a
propterea non exaltabuntur.
cetur sociis. et oculi filio
cient. Posuit me quasi in pro
gium. et exemplum sum co
Caligavit ab indignatio
et membra mea quasi ad nichi
sunt redacta. Stupebunt
hoc. et innocens contra ypocri
bitur. et tenebit iustus via
mundis manibus adde
Igitur omnes vos convertimini
et non inveniam in vobis
tentem. Dies mei transie
tiones mee dissipate sunt
cor meum. Noctem verte
rursum post tenebras
Si sustinuero infernus
et in tenebris stravi lectu
putredini dixi. pater meus
mea et soror mea vermi
ergo nunc prestolatio mea
meam quis considerat
ssimum infernum desc
putas ne saltem ibi
est mihi.

Respondens autem XVIII
Baldath suhites dixit. Usque ad quem
finem verba iactabitis? Intelligite prius
et sic loquamur. Quare reputati sumus
ut iumenta, et sorduimus coram te?
Qui perdis animam tuam in furore tuo,
numquid propter te relinquetur terra, et trans-
ferentur rupes de loco suo? Nonne lux
impii extinguetur, nec splendebit
flamma ignis eius? Lux obtenebrescet
in tabernaculo illius, et lucerna que
super eum est extinguetur. Arcta-
buntur gressus virtutis eius, et preci-
pitabit eum consilium suum. Inmi-
sit enim in rethe pedes suos, et in ma-
culis eius ambulat. Tenebitur planta
illius laqueo, et exardescet contra eum
sitis. Abscondita est in terra pedica eius
et decipula eius super semitam. Un-
dique terrebunt eum formidines, et
involvent pedes eius. Attenuetur
fame robur eius, et inedia invadat
costas eius. Devoret pulchritudi-
nem cutis eius, consumat brachia
illius primogenita mors. Avellatur
de tabernaculo suo fiducia eius,
et calcet super eum quasi rex interitus.
Habitent in tabernaculo illius socii eius
qui non est, aspergatur in taber-
naculo illius sulphur. Deorsum
radices eius siccentur, sursum
autem atteratur messis eius.
Memoria illius pereat de terra, et non
celebretur nomen eius in plateis.
Expellet eum de luce in tenebras,
et de orbe transferet eum. Non erit se-
men eius neque progenies in populo suo, nec
ulle reliquie in regionibus eius.
In die eius stupebunt novissimi,
et primos invadet horror. Hec sunt ergo
tabernacula iniqui, et iste locus eius
qui ignorat deum. XIX
Respondens autem Iob dixit. Usque-
quo affligitis animam meam, et atteritis me
sermonibus? En decies confunditis
me, et non erubescitis opprimentes
me. Nempe et si ignoravi, mecum
erit ignorantia mea. At vos contra
me erigimini, et arguitis me
obprobriis meis. Saltem nunc intelli-
gite quod deus non equo iudicio afflix-
erit me, et flagellis suis me cinx-
erit. Ecce clamabo vim patiens, et nemo
exaudiet; vociferabor, et non est qui iu-
dicet. Semitam meam circumsep-
sit, et transire non possum, et in calle meo
tenebras posuit. Spoliavit me gloria
mea, et abstulit coronam de capite meo.
Destruxit me undique, et pereo, et quasi
avulse arbori abstulit spem meam.
Iratus est contra me furor eius,
et sic me habuit quasi hostem suum.
Simul venerunt latrones eius, et
fecerunt sibi viam per me, et obsederunt
in gyro tabernaculum meum. Fratres
meos longe fecit a me, et noti mei
quasi alieni recesserunt a me. Dereli-
querunt me propinqui mei, et qui me
noverant obliti sunt mei. Inquili-
ni domus mee, et ancille mee sicut
alienum habuerunt me, et quasi peregri-
nus fui in oculis eorum. Servum meum
vocavi et non respondit mihi, ore
proprio deprecabar illum. Halitum meum
exhorruit uxor mea, et orabam
filios uteri mei. Stulti quoque despicie-
bant me, et cum ab eis recessissem,
detrahebant mihi. Abhominati sunt
me quondam consiliarii mei, et
quem maxime diligebam aver-
satus est me. Pelli mee consumptis
carnibus adhesit os meum, et derelicta
sunt tantummodo labia circa dentes
meos. Miseremini mei, misere-
mini mei, saltem vos amici mei, quia
manus domini tetigit me. Quare per-
sequimini me sicut deus, et carnibus
meis saturamini? Quis michi tri-
buat ut scribantur sermones
mei? Quis michi det ut exarentur in
libro stilo ferreo, aut plumbi la-
mina, vel certe sculpantur in
silice? Scio enim quod redemp-
tor meus vivit, et in novissimo die
de terra surrecturus sum. Et rursum
circumdabor pelle mea, et in carne

mea uidebo deum saluatorem me-
um. Quem uisurus sum ego ipse
& oculi mei conspecturi sunt & non
alius. reposita est hec spes mea in
sinu meo. Quare ergo nunc dicitis perseq-
mur eum & radicem uerbi inuenia-
mus contra eum. Fugite ergo a facie
gladii. quoniam ultor iniquitatum gla-
dius est. & scitote esse iudicium. XX

Respondens
autem sophar naamathites
dixit. Idcirco cogitationes mee uarie
succedunt sibi. & mens in diuersa ra-
pitur. Doctrinam qua me arguis
audiam. & spiritus intelligentie mee
respondebit mihi. Hoc scio a princi-
pio ex quo positus est homo super
terram. quod laus impiorum breuis
sit. & gaudium ypocrite ad instar
puncti. Si ascenderit usque in celum
superbia eius. & caput eius nubes
tetigerit. quasi sterquilinium in fine per-
detur. & qui eum uiderant dicent. Ubi
est? Uelud sompnium auolans non
inuenietur. transiet sicut uisio
nocturna. Oculus qui eum uiderat
non uidebit. nec ultra intuebitur
eum locus suus. Filii eius atterentur
egestate. & manus illius reddent ei
dolorem suum. Ossa eius implebun-
tur uiciis adolescentie sue. & cum eo
in puluere dormient. Cum enim dul-
ce fuerit in ore eius malum. abscondit
illud sub lingua sua. Parcet illi &
non derelinquet illud. & celabit in gutture
suo. Panis eius in utero illius uertetur
in fel aspidum intrinsecus. Diuitias
quas deuorauit euomet. & de uen-
tre eius extrahet eas deus. Caput
aspidum suget. & occidet eum lingua
uipere. Non uideat riuulos flu-
minis torrentis mellis & butiri.
Luet que fecit omnia. nec tamen consume-
tur. Iuxta multitudinem adinuen-
tionum suarum. sic & sustinebit. Quoniam
confringens nudauit domum pau-
peris. domum rapuit & non edifica-
uit eam. nec est satiatus uenter

eius. & cum habuerit que cupie
sidere non poterit. Non reman
eius. & propterea nichil perm
nis eius. Cum satiatus
bitur. estuabit. & omnis
meum. Utinam imple
eius. & inmittat in eum
roris sui. & pluat super
lum suum. Fugiet arma
ruet in arcum ereum
egrediens de uagina
rans in amaritudine
& uenient super eum horrib
nebre absconditi sunt
deuorabit eum ignis
ditur. Affligetur relic
culo suo. Reuelabunt
eius. & terra consurget
tum erit germen domus
hetur in die furoris
pars hominis impii a deo
eius a domino.

Respondens autem iob
te queso sermones m
penitentiam. Sustinete m
quar. & si post mea u
ridete. Numquid contra
disputatio mea est ut
debeam contristari? At
& obstupescite. & superp
ori uestro. & ego quando recorda
timesco. & concutit car
tremor. Quare ergo impii
mati sunt. confortati
men eorum permanet c
pinquorum turba & nepo
tu eorum. Domus eorum secu
pacate. & non est uirga
Bos eorum concepit. & non
uacca peperit & non est p
suo. Egrediuntur quasi greg
eorum. & infantes eorum ex
Tenent tympanum
gaudent ad sonitum
cunt in bonis dies
ad inferna descendu
runt deo. Recede a nob
tuarum nolumus. Quis

mus ei. Et quid nobis prodest si
oraverimus eum. Verumptamen quia
non sunt in manu eorum bona sua.
consilium eorum longe sit a me. Quociens
lucerna impiorum extinguetur. et su-
perveniet eis inundatio. et dolores
dividet furoris sui. Erunt sicut pa-
lee ante faciem venti. et sicut favilla
quam turbo dispergit. Deus servabit
filiis illius dolorem patris. et cum reddi-
derit tunc sciet. Videbunt oculi eius in-
terfectionem suam. et de furore omnipotentis
bibet. Quid enim ad eum pertinet de
domo sua post se. et si numerus mensium eius
dimidietur. Numquid deum docebit
quispiam scientiam. qui excelsos iu-
dicat. Iste moritur robustus et sanus
et felix. Viscera eius plena sunt
adipe. et medullis ossa illius irrigantur.
Alius vero moritur in amaritudine
anime sine ullis opibus. Et tamen
simul in pulvere dormient. et vermes
operient eos. Certe novi cogitationes
vestras. et sententias contra me iniquas. Di-
citis enim. ubi est domus principis.
et ubi tabernacula impiorum. Interroga-
te quemlibet de viatoribus. et hec eadem illum
intelligere cognoscetis. quia in diem per-
ditionis servabitur malus. et ad diem fu-
roris ducetur. Quis arguet coram
eo viam eius. et que fecit quis reddet il-
li. Ipse ad sepulchra ducetur. et in con-
gerie mortuorum vigilabit. Dulcis fu-
it glareis cocyti. et post se omnem
hominem trahit. et ante se innumerabiles.
Quomodo igitur consolamini me frustra.
cum responsio vestra repugnare os-
tensa sit veritati.

XXII

Respondens autem Eliphaz The-
manites dixit. Numquid deo com-
parari potest homo. etiam cum perfecte fuerit
scientie. Quid prodest deo si iustus fueris.
aut quid ei confers si inmaculata
fuerit via tua. Numquid timens
arguet te. et veniet tecum ad iu-
dicium. et non propter maliciam tuam plu-
rimam. et infinitas iniquitates tu-
as. Abstulisti enim pignus fratrum tuorum
sine causa. et nudos spoliasti vestibus.
Aquam lasso non dedisti. et esurienti sub-
traxisti panem. In fortitudine brachii
tui possidebas terram. et potentissimus
obtinebas eam. Viduas dimisisti va-
cuas. et lacertos pupillorum comminuisti.
Propterea circumdatus es laqueis. et conturbat
te formido subita. Et putabas te
tenebras non visurum. et impetu aquarum
inundantium non oppressum iri.
An cogitas quod deus excelsior celo sit.
et super stellarum verticem sub-
limetur. et dicis. Quid enim novit
dominus. et quasi per caliginem iudi-
cat. Nubes latibulum eius. nec nostra
considerat. et circa cardines celi per-
ambulat. Numquid semitam seculorum
custodire cupis. quam calcaverunt
viri iniqui. qui sublati sunt ante
tempus suum. et fluvius subvertit
fundamentum eorum. Qui dicebant deo
recede a nobis. et quasi nihil posset facere
omnipotens estimabant eum. Cum ille
implesset domos eorum bonis. quorum sen-
tentia procul sit a me. Videbunt iusti
et letabuntur. et innocens subsanna-
bit eos. Nonne succisa est erectio
eorum. et reliquias eorum devorabit ignis.
Acquiesce ergo ei. et habeto pacem. et
per hec habebis fructus pessimos opti-
mos. Suscipe ex ore illius legem.
et pone sermones eius in corde tuo.
Si reversus fueris ad omnipotentem.
edificaberis. et longe facies iniqui-
tatem a tabernaculo tuo. Dabit
pro terra silicem. et pro silice torren-
tes aureos. Eritque omnipotens contra hos-
tes tuos. et argentum coacervabitur
tibi. Tunc super omnipotentem deli-
ciis affluens. et elevabis ad deum faciem
tuam. Rogabis eum et exaudiet te.
et vota tua reddes. Decernes rem et ve-
niet tibi. et in viis tuis splendebit
lumen. Qui enim humiliatus fue-
rit. erit in gloria. et qui inclinaverit
oculos suos. ipse salvabitur. Salvabitur
innocens. salvabitur autem in mundicia
manuum suarum.

Respondens autem XXIII
iob dixit. Nunc quoque in amari
tudine est sermo meus, et manus
plage mee aggravata est super
gemitum meum. Quis mihi tribu
at ut cognoscam et inveniam illum
et veniam usque ad solium eius? Po
nam coram eo iudicium, et os meum
implebo increpationibus, ut sciam
verba que mihi respondeat, et intelligam
quid loquatur michi. Nolo mul
ta fortitudine contendat mecum,
nec magnitudinis sue mole
me premat. Proponat equitatem contra
me, et perveniat ad victoriam iu
dicium meum. Si ad orientem iero,
non apparet; si ad occidentem, non
intelligam illum. Si ad sinistram,
quid agam? non apprehendam illum.
Si me vertam ad dexteram, non
videbo illum. Ipse vero scit viam
meam, et probabit me quasi aurum quod
per ignem transit. Vestigia eius se
cutus est pes meus; viam eius custo
divi, et non declinavi ex ea. A mandatis
labiorum eius non recessi, et in sinu
meo abscondi verba oris eius. Ipse
enim solus est, et nemo avertere potest
cogitationem eius; et anima eius quodcumque
voluit, hoc fecit. Cum expleverit
in me voluntatem suam, et alia
multa similia presto sunt ei. Id
circo a facie eius turbatus sum,
et considerans eum timore sollicitor.
Deus mollivit cor meum, et omnipotens
conturbavit me. Non enim perii propter
imminentes tenebras, nec faciem
meam operuit caligo. XXIIII
Ab omnipotente non sunt abscon
dita tempora; qui autem noverunt
eum, ignorant dies illius. Alii terminos
transtulerunt, diripuerunt greges
et paverunt eos. Asinum pupillorum
abegerunt, et abstulerunt pro pig
nore bovem vidue. Subverterunt
pauperum viam, et oppresserunt pariter
mansuetos terre. Alii quasi onagri
in deserto egrediuntur ad opus suum.

um. vigilantes ad p
rant panem liberis, ag
demetunt, et vineam e
oppresserunt vindem
mittunt homines ind
quibus non est operim
quos ymbres mont
non habentes velam amp
des. Vim fecerunt de
dantes pupillos, et vulg
spoliaverunt. Nudis
absque vestitu, et esurie
spicas. Inter acervos e
qui calcatis torcularib
civitatibus fecerunt vi
et anima vulneratorum cla
inultum abire non pa
erunt rebelles lumini
vias eius, nec reversi s
illius. Mane primo c
micida, interficit eg
per noctem erit quasi f
adulteri observat calig
Non me videbit oculus
tum suum. Perfodit in
domos, sicut in die cond
ignoraverunt lucem. Si s
ruerit aurora, arbitrant
mortis, et sic in tenebris
bulant. Levis est super
ledicta sit pars eius in
let per viam vinearum
calorem transeat ab aq
et usque ad inferos pec
viscatur eius misericordia
vermis. Non sit in reco
ratur quasi lignum infructu
enim sterilem, et que non pa
due non bene fecit. Detra
fortitudine sua, et cum ste
vite sue. Dedit ei Deus
et ipse abutitur eo in superb
enim illius sunt in vi
vati sunt ad modicum
tent, et humiliabuntur s
et auferentur, et sicut su
spicarum conterentur
ita, quis me potest ar

rum, et ponere ante Deum verba mea.

XXV

Respondens autem
Baldach Suhites dixit: Potestas
et terror apud eum est, qui facit con-
cordiam in sublimibus suis. Numquid
est numerus militum eius? et super quem
non surget lumen illius? Numquid iustifi-
cari potest homo comparatus Deo? aut ap-
parere mundus natus de muliere? Ecce
etiam luna non splendet, et stelle non
sunt munde in conspectu eius. Quanto
magis homo putredo, et filius hominis
vermis?

XXVI

Respondens autem Iob dixit: Cuius
adiutor es? numquid imbecillis?
et sustentas brachium eius qui non est
fortis? Cui dedisti consilium? forsitan illi
qui non habet sapientiam? et prudentiam tuam
ostendisti plurimam? Quem docere
voluisti? nonne eum qui fecit spi-
raculum? Ecce gigantes gemunt
sub aquis, et qui habitant cum eis. Nu-
dus est infernus coram illo, et nullum
est operimentum perditioni. Qui exten-
dit aquilonem super vacuum, et ap-
pendit terram super nichilum. Qui li-
gat aquas in nubibus suis, ut non
erumpant pariter deorsum. Qui
tenet vultum solii sui, et expandit
super illud nebulam suam. Ter-
minum circumdedit aquis, usque
dum finiantur lux et tenebre.
Columpne celi contremiscunt, et
pavent ad nutum eius. In fortitu-
dine illius repente maria congregata
sunt, et prudentia illius percussit
superbum. Spiritus eius ornavit celos,
et obstetricante manu eius eductus
est coluber tortuosus. Ecce hec ex
parte dicta sunt viarum eius: et
cum vix parvam stillam sermo-
nis eius audierimus, quis poterit to-
nitruum magnitudinis eius intueri?

XXVII

Addidit quoque Iob
assumens parabolam suam, et dixit:
Vivit Deus qui abstulit iudicium
meum, et omnipotens qui ad amaritudi-
nem adduxit animam meam. Quia
donec superest halitus in me, et spiritus
Dei in naribus meis, non loquentur
labia mea iniquitatem, nec lingua
mea meditabitur mendacium. Ab-
sit a me ut iustos vos iudicem: do-
nec deficiam non recedam ab inno-
centia mea. Iustificationem meam
quam cepi tenere non deseram: neque
enim reprehendit me cor meum in omni
vita mea. Sit ut impius inimicus
meus, et adversarius meus quasi iniquus.
Que est enim spes ypocrite si avare
rapiat, et non liberet Deus animam illius?
Numquid Deus audiet clamo-
rem eius, cum venerit super illum
angustia? aut poterit in omnipotente
delectari, et invocare Deum omni tem-
pore? Docebo vos per manum Dei que omnipo-
tentis habet, nec abscondam. Ecce omnes vos
nostis: et quid sine causa vana loquimini?
Hec est pars hominis impii apud Deum,
et hereditas violentorum, quam ab omni-
potente suscipient. Si multiplica-
ti fuerint filii eius, in gladio erunt,
et nepotes eius non saturabuntur pane.
Qui reliqui fuerint ex eo, sepelientur
in interitu, et vidue illius non plora-
bunt. Si comportaverit quasi terram ar-
gentum, et sicut lutum preparaverit
vestimenta: preparavit quidem, sed
iustus vestietur illis, et argentum
innocens dividet. Edificavit sicut
tinea domum suam, et sicut custos
fecit umbraculum. Dives cum dor-
mierit, nichil secum afferet: ape-
riet oculos suos et nichil inveniet. Ap-
prehendet eum quasi aqua inopia, nocte
opprimet eum tempestas. Tollet
eum ventus urens, et auferet, et
velud turbo rapiet eum de loco
suo. Et mittet super eum, et non par-
cet: de manu eius fugiens fugiet.
Stringet super eum manus suas, et sibi-
labit super illum, intuens locum eius.

XXVIII

Habet argentum
venarum suarum principia,
et auro locus est in quo conflatur.
Ferrum de terra tollitur: et lapis solutus

calore in es uertitur. Tempus posuit
tenebris et uniuersorum finem ipse
considerat. Lapidem quoque caligi
nis et umbram mortis diuidit tor
rens a populo peregrinante eos quos
oblitus est pes egentis hominis et
inuias. Terra de qua oriebatur panis
in loco suo, igni subuersa est. Lo
cus saphiri lapides eius et glebe
illius aurum. Semitam ignora
uit auis nec intuitus est eam o
culus uulturis. Non calcauerunt
eam filii institorum. nec pertransiuit
per eam leena. Ad silicem extendit
manum suam. subuertit a radicibus
montes. In petris riuos excidit.
et omne preciosum uidit oculus eius.
Profunda quoque fluuiorum scruta
tus est et abscondita produxit in
lucem. Sapientia uero ubi inuenitur
et quis est locus intelligencie? Nes
cit homo precium eius. nec inuenitur
in terra suauiter uiuencium. Abissus dicit
non est in me. et mare loquitur non
est mecum. Non dabitur aurum obrizum
pro ea. nec appendetur argentum
in commutatione eius. Non confere
tur tinctis Indie coloribus. nec
lapidi sardonico preciosissimo uel
saphiro. Non adequabitur ei aurum
uel uitrum. nec commutabuntur pro ea
uasa auri excelsa et eminencia
nec commemorabuntur in compara
tione eius. trahitur autem sapientia de
occultis. Non adequabitur ei topazi
us de ethiopia. nec tincture mun
dissime componetur.
Unde ergo sapientia uenit. et quis est locus
intelligencie. Abscondita est ab o
culis omnium uiuencium. uolucres quoque
celi et mors latet. Perdicio et mors
dixerunt. Auribus nostris audiuimus
famam eius. Deus intelligit ui
am eius. et ipse nouit locum illius.
Ipse enim fines mundi intuetur.
et omnia que sub celo sunt respicit. Qui
fecit uentis pondus. et aquas appen
dit in mensura. Quando ponebat pluui

is legem et uiam procellis
Tunc uidit illam. et enarrauit
et preparauit. et inuestigauit
Et dixit homini. Ecce timor domini. ipsa est sapientia
et recedere a malo intelligencia.
Addidit quoque iob assumens para
bolam suam et dixit. Quis mihi tri
buat ut sim iuxta menses
secundum dies quibus deus custodiebat
me. Quando splendebat lucerna
super caput meum. et ad lumen
ambulabam in tenebris
in diebus adolescentie mee
deus erat in tabernaculo meo
rat omnipotens mecum. et in circuitu
pueri mei. Quando lauabam
meos butiro. et petra fundebat
riuos olei. Quando procedebam
tam ciuitatis. et in platea
cathedram mihi. Videbant
nes et abscondebantur
nes assurgentes stabant. Principes
loqui. et digitum superponebant
ori suo. Vocem suam cohibebant
lingua eorum gutturi suo
auris audiens beatificabat
oculus uidens testimonium
mihi. eo quod liberassem pauperem
uociferantem et pupillum cui non
esset adiutor. Benediccio perituri super me
ueniebat. et cor uidue consolatus
cia indutus sum. et uestiui me
uestimento et diademate
Oculus fui ceco. et pes claudo.
Pater eram pauperum. et causam quam nesciebam
diligentissime inuestigabam
Conterebam molas iniqui. et de dentibus
auferebam predam. Dicebamque in ni
dulo meo. moriar. et sicut palma
multiplicabo dies. Radix mea
est secus aquas. et ros morabitur
sione mea. Gloria mea semper
nouabitur. et arcus meus in manu
instaurabitur. Qui me audie
bant expectabant sententiam
et tacentes intendebant ad consilium
meis addere nichil audebant
illos stillabat eloquium meum

expectabant me sicut pluviam. et os suum
aperiebant quasi ad imbrem serotinum.
Si quando ridebam ad eos, non credebant. et
lux vultus mei non cadebat in terram.
Si voluissem ire ad eos, sedebam pri-
mus. cumque sederem quasi rex circum-
stante exercitu, eram tamen merentium con-
solator.

XXX

Nunc autem derident me iuniores tempore,
quorum non dignabar patres ponere
cum canibus gregis mei. quorum vir-
tus manuum michi erat pro nichilo, et vita
ipsa putabantur indigni. egestate
et fame steriles, qui rodebant in soli-
tudine squalentes calamitate et mise-
ria. et mandebant herbas et arborum cor-
tices, et radix iuniperorum erat cibus eorum.
qui de convallibus ista rapientes, cum sin-
gula repperissent, ad ea cum clamore
currebant torrentium. in cavernis
terre vel super glaream. Qui inter huiusce-
modi letabantur, et esse sub sentibus
delicias computabant. filii stultorum
et ignobilium, et in terra penitus non
parentes. Nunc autem in eorum canticum
versus sum, et factus sum eis pro-
verbium. Abhominantur me et longe
fugiunt a me, et faciem meam con-
spuere non verentur. Faretram enim
suam aperuit et afflixit me, et fre-
num posuit in os meum. Ad dexteram
orientis calamitates mee
illico surrexerunt. pedes meos subver-
terunt, et oppresserunt quasi fluctibus se-
mitis suis. Dissipaverunt itinera
mea. insidiati sunt michi, et prevalu-
erunt. et non fuit qui ferret auxilium.
quasi rupto muro et aperta ianua ir-
ruerunt super me, et ad meas miserias
devoluti sunt. Redactus sum in nichi-
lum. abstulit quasi ventus desiderium
meum, et velud nubes pertransiit
salus mea. Nunc autem in memet ipso
marcescit anima mea, et possident dies
afflictionis me. Nocte os meum per-
foratur doloribus, et qui me comedunt
non dormiunt. In multitudine
eorum consumitur vestimentum meum, et quasi
capitio tunice succinxerunt me.
Comparatus sum luto, et assimilatus
sum faville et cineri. Clamabo ad te
et non exaudies me. sto et non respicis me.
Mutatus es michi in crudelem, et in
duritia manus tue adversaris michi. Ele-
vasti me, et quasi super ventum ponens
elisisti me valide. Scio quia morti
tradas me, ubi constituta est domus
omni viventi. Verumptamen non ad consumptionem
eorum emittis manum tuam, et si corrue-
rint ipse salvabis. Flebam quondam
super eo qui afflictus erat, et com-
patiebatur anima mea pauperi. Expe-
ctabam bona, et venerunt michi mala. presto-
labar lucem, et eruperunt tenebre.
Interiora mea efferbuerunt absque ulla
requie. prevenerunt me dies afflictio-
nis. Merens incedebam sine furore,
consurgens in turba clamabam. Fra-
ter fui draconum, et socius strucionum.
Cutis mea denigrata est super me, et
ossa mea aruerunt pre caumate. Versa
est in luctum cithara mea, et organa mea
in vocem flentium.

XXXI

Pepigi fedus cum oculis meis, ut
ne cogitarem quidem de virgi-
ne. Quam enim partem haberet in me
deus desuper, et hereditatem omnipotens de
excelsis? Numquid non perditio est iniquo
et alienatio operantibus iniquitatem?
Nonne ipse considerat vias meas, et
cunctos gressus meos dinumerat? Si ambu-
lavi in vanitate, et festinavit in do-
lo pes meus, appendat me in statera
iusta, et sciat deus simplicitatem me-
am. Si declinavit gressus meus de
via, si secutum est oculus meus cor
meum, et manibus meis adhesit ma-
cula, seram et alius comedat, et pro-
genies mea eradicetur. Si deceptum
est cor meum super muliere, et si
ad ostium amici mei insidiatus
sum, scortum alterius sit uxor mea,
et super illam incurventur alii. Hoc
enim nephas est, et iniquitas maxi-
ma. Ignis est usque ad consumptionem
devorans, et omnia eradicans genimina.

na. Si contempsi subire iudicium cum
servo meo et ancilla mea cum discep-
tarent adversum me. Quid enim fa-
ciam cum surrexerit ad iudicandum
deus. et cum quesierit quid respondebo illi.
Numquid non in utero fecit me qui et
illum operatus est et formavit me
in vulva unus. Si negavi quod vole-
bant pauperibus et oculos vidue ex-
pectare feci. Si comedi bucellam me-
am solus. et non comedit pupillus
ex ea. quia ab infancia mea crevit
mecum miseracio. et de utero matris mee
egressa est mecum. Si despexi pereuntem
eo quod non habuerit indumentum. et absque operi-
mento pauperem. Si non benedixerunt mi-
chi latera eius. et de velleribus ovium
mearum calefactus est. Si levavi super
pupillum manum meam etiam cum vide-
rem me in porta superiorem. hu-
merus meus a iunctura sua cadat.
et brachium meum cum suis ossibus
confringatur. Semper enim quasi tumentes
super me fluctus timui deum. et pondus
eius ferre non potui. Si putavi au-
rum robur meum. et obrizo dixi
fiducia mea. Si letatus sum super divi-
ciis meis multis. et quia plurima
reperit manus mea. Si vidi solem
cum fulgeret. et lunam incedentem clare.
et letatum est in abscondito cor me-
um. et osculatus sum manum meam o-
re meo. que est iniquitas maxima.
et negacio contra deum altissimum. Si
gavisus sum ad ruinam eius qui
me oderat. et exultavi quod invenisset
eum malum. Non enim dedi ad pec-
candum guttur meum. ut expete-
rem maledicens animam eius. Si
non dixerunt viri tabernaculi mei.
Quis det de carnibus eius ut saturemur.
Foras non mansit peregrinus. ost-
ium meum viatori patuit. Si ab-
scondi quasi homo peccatum meum. et celavi
in sinu meo iniquitatem meam. Si
expavi ad multitudinem nimi-
am. et despectio propinquorum terruit me.
et non magis tacui nec egressus sum ostium.

Quis michi tribuat audi[torem]
siderium meum audiat
brum scribat ipse qui
humero meo portem
illum quasi coronam per
gradus meos pronunciabo
cipi offeram eum. Si ad-
terra mea. et cum ipsa sulci
si fructus eius comedi
animam agricolarum
per frumento oriatur
pro ordeo spina. XXXII
Omiserunt autem tres vi[ri]
de iob. eo quod iustus
tur. et iratus indignatus[que]
filius barachel. buzites
cione ram. Iratus est ad[versum]
quod iustum se esse dic[eret]
mino. Porro adversum tres
eius indignatus est eo quod
sent responsionem ra[cionabilem]
tantummodo condempnassent
heliu expectavit iob lo[quentem]
eo quod seniores essent
Cum autem vidisset quod
pondere non potuissent
vehementer. Respondens[que] heliu
rachel buzites dixit.
tempore. vos autem antiq[uiores]
eo dimisso capite veri[tus]
indicare sententiam meam
om. quod etas prolixior
annorum multitudo do[ceret]
Set ut video spiritus est in
et inspiracio omnipotentis
genciam. Non sunt longevi
entes. nec senes intellig[unt]
dicium. Ideo dicam audite
dam vobis et ego scientiam
tavi enim sermones vestros
tram prudenciam vestram
ceptaretis in sermonibus
nec putabam vos aliquid
siderabam. Set ut video
possit arguere iob. et respondere
bis sermonibus eius. ne forte
catis invenimus sapientiam
proiecit eum. non homo.

et ego non secundum sermones vestros
respondebo illi · et timuerunt nec
responderunt ultra · abstuleruntque a
se eloquium · Quoniam igitur expectavi
et non sunt locuti · steterunt nec respon-
derunt ultra · respondebo et ego partem
meam · et ostendam scientiam meam.
plenus sum enim sermonibus · et coartat
me spiritus uteri mei · En venter meus quasi
mustum absque spiraculo quod lagunculas
novas disrumpit · Loquar et res-
pirabo paululum · aperiam labia
mea · et personam respondebo · Non
accipiam personam viri · et deum homini
non equabo · Nescio enim quamdiu
subsistam · et si post modicum tollat
me factor meus. XXXIII

Audi igitur iob eloquia mea · et omnes ser-
mones meos ausculta · Ecce a-
perui os meum · loquatur lingua
mea in faucibus meis · Simplici cor-
de meo sermones mei · et sententiam la-
bia mea puram loquentur · Spiritus dei fecit
me · et spiraculum omnipotentis vivi-
ficavit me · Si potes responde michi · et
adversus faciem meam
consiste · Ecce et me sicut et te fecit deus · et de eodem
luto ego quoque formatus sum · Ve-
rumptamen miraculum meum non te ter-
reat · et eloquentia mea non sit tibi gra-
vis · Dixisti ergo in auribus meis · et vo-
cem verborum audivi · Mundus sum ego
et absque delicto immaculatus · et non
est iniquitas in me · Quia querelas in me
repperit · ideo arbitratus est me inimi-
cum sibi · posuit in nervo pedes meos
custodivit omnes semitas meas · Hoc
est ergo in quo non es iustificatus · Respon-
debo tibi quia maior sit deus homine · Ad-
versus eum contendis · quod non ad omnia
verba responderit tibi · Semel loquitur
deus · et secundo · id ipsum non repetit · Per
sompnium in visione nocturna quan-
do irruit sopor super homines · et dor-
miunt in lectulo · tunc aperit au-
res virorum · et erudiens eos instruit
disciplina · ut avertat hominem ab hiis
que fecit · et liberet eum a superbia · eru-
ens animam eius a corruptione · et
vitam illius ut non transeat in
gladium · Increpat quoque per dolo-
rem in lectulo · et omnia ossa eius mar-
cescere facit · Abhominabilis ei fit
in vita sua panis · et anime illius cibus
ante desiderabilis · Tabescet caro eius
et ossa que tecta fuerant nudabuntur
Appropinquabit corruptioni anima eius ·
et vita illius mortiferis · Si fuerit pro
eo angelus loquens unus de milli-
bus · ut annunciet hominis equitatem ·
miserebitur eius et dicet · Libera eum
ut non descendat in corruptionem · In-
veni in quo ei propicier · Consumpta
est caro eius a suppliciis · revertatur
ad dies adolescentie sue · Deprecabitur
deum · et placabilis ei erit · et videbit
faciem eius in iubilo · et reddet homini ius-
ticiam suam · Respiciet homines et dicet
peccavi et vere deliqui · et ut eram dig-
nus non recepi · Liberavit enim animam
suam ne pergeret in interitum · sed vivens
lucem videret · Ecce hec omnia operatur
deus tribus vicibus per singulos · ut re-
vocet animas eorum a corruptione · et illumi-
net in luce viventium · Attende iob
et audi me · et tace dum ego loquor · Si autem
habes quid loquaris · responde michi · Volo
enim te apparere iustum · Quod si non habes
audi me · tace et docebo te sapientiam.
Pronuncians XXXIIII
itaque helyu etiam hec locutus est · Audi-
te sapientes verba mea · et eruditi aus-
cultate me · Auris enim verba
probat · et guttur escas gustu diiu-
dicat · Iudicium eligamus nobis et inter
nos · et videamus quid sit melius · Quia
dixit iob · Iustus sum · et deus subvertit iu-
dicium meum · In iudicando enim me
mendacium est · violenta est sagit-
ta mea absque ullo peccato · Quis est vir
ut est iob · qui bibit subsannationem quasi aquam
qui graditur cum operantibus iniqui-
tatem · et ambulat cum viris impi-
is · Dixit enim · Non placebit vir deo
etiam si cucurrerit cum eo · Ideo viri cor-
dati audite me · Absit a deo impietas

et ab omnipotente iniquitas. Opus
enim hominis reddet ei, et iuxta uias
singulorum restituet eis. Vere enim deus
non condempnabit frustra, nec omnipotens sub-
uertet iudicium. Quem constituit a-
lium super terram? aut quem posuit
super orbem, quem fabricatus est? Si
direxerit ad eum cor suum, spiritum illius
et flatum ad se trahet. Deficiet omnis
caro simul, et homo in cinerem reuerte-
tur. Si habes ergo intellectum, audi quod di-
citur, et ausculta uocem eloquii mei. Numquid
qui non amat iudicium sanari potest? Et
quomodo tu eum qui iustus est in tantum
condempnas? Qui dicit regi, apos-
tata, qui uocat duces impios; qui
non accipit personas principum, nec cog-
nouit tyrannum, cum disceptaret
contra pauperem. Opus enim manu-
um eius sunt uniuersi. Subito mori-
entur, et in media nocte turbabun-
tur populi, et transibunt, et auferent
uiolentum absque manu. Oculi e-
nim eius super uias hominum, et omnes gres-
sus eorum considerat. Non sunt tenebre
et non est umbra mortis, ut abscondan-
tur ibi qui operantur iniquitatem.
Neque enim ultra in hominis potestate est,
ut ueniat ad deum in iudicium. Conteret
multos et innumerabiles, et stare faci-
et alios pro eis. Nouit enim opera
eorum, idcirco inducet noctem et conte-
rentur. Quasi impios percussit eos in loco
uidentium. Qui quasi de industria
recesserunt ab eo, et omnes uias eius
intelligere noluerunt, ut peruenire
facerent ad eum clamorem egeni, et
audiret uocem pauperum. Ipso enim
concedente pacem, quis est qui con-
dempnet? ex quo absconderit uultum
suum, quis est qui contempletur eum, et su-
per gentem et super omnes homines? Qui reg-
nare facit hominem ypocritam propter
peccata populi. Quia ergo ego locutus sum
ad deum, te quoque non prohibebo.
Si erraui, tu doce me. Si iniquitatem
locutus sum, ultra non addam. Numquid
a te deus expetit eam, quia displicuit

te tibi? tu enim cepisti
ego. Quod si quid nosti
re. Viri intelligentes
tur mihi: Sapiens audiat
stulte locutus est, et
sonant disciplinam
betur Iob usque ad fi[nem]
ab homine iniquitatis
super peccata sua blasphemiam
nos interim constringatur
dicium prouocet sermonibus

XXXV

Igitur Heliu hec
rursum locutus est
tibi uidetur tua cogitatio
rectior deo sum? Dixisti
placet quod bonum est
proderit si ego peccauero
debo sermonibus tuis et
tecum. Suspice
et contemplare ethera
si peccaueris quid ei noce[bis]
multiplicate fuerint iniquitates
quid facies contra illum
egeris quid donabis ei aut
nu tua accipiet? Homini qui
tui est nocebit impietas
lium hominis adiuuabit
Propter multitudinem calumpni[atorum]
mabunt et eiulabunt
tyrannorum. Et non dixit
fecit me, qui dedit carmina
te, qui docet nos super
uolucres celi erudit
mabunt et non exaudiet
lorum. Non enim frustra
et omnipotens singulorum
dixeris non considerat
illo et expecta eum. Nunc
furorem suum, nec ulciscitur
lus ualde. Ergo Iob
perit os suum, et absque
tiplicat.

XXXVI

Addens quoque Heliu,
est: Sustine me paululum
bo tibi. Adhuc enim habeo quod
tur. Repetam scientiam
cipio, et operatorem meum
tum. Vere enim absque

ipsa scientia probabitur tibi. Deus potentes
non abicit cum ipse sit potens. Sed non
salvat impios et iudicium pauperibus
tribuit. Non auferet a iusto oculos
suos, et reges in solio collocat in perpetuum,
et illi eriguntur. Et si fuerint in cathenis
et vinciantur funibus paupertatis, in-
dicabit eis opera eorum et scelera eorum, quia
violenti fuerunt. Revelabit quoque au-
rem eorum ut corripiat, et loquetur ut rever-
tantur ab iniquitate. Si audierint et
observaverint, complebunt dies suos
in bono et annos suos in gloria. Si autem
non audierint, transibunt per gladium et
consumentur in stultitia. Simulatores
et callidi provocant iram dei, neque
clamabunt cum vincti fuerint. Mo-
rietur in tempestate anima eorum et vita
eorum inter effeminatos. Eripiet pauperem
de angustia sua et revelabit in tri-
bulatione aurem eius. Igitur salvabit te
de ore angusto latissime et non habentis fun-
damentum subter se. Requies autem mense tue erit
plena pinguedine. Causa tua quasi impii
iudicata est. Causam autem iudicium recipe-
res. Non ergo superet ira, ut aliquem
opprimas, nec multitudo donorum inclinet
te. Depone magnitudinem tuam absque
tribulatione et omnes robustos fortitudine.
Ne protrahas noctem ut ascendant
populi pro eis. Cave ne declines ad ini-
quitatem. Hanc enim cepisti sequi post
miseriam. Ecce deus excelsus in fortitudi-
ne sua, et nullus ei similis in legis-
latoribus. Quis poterit scrutari vias eius,
aut quis audet dicere ei: Operatus
es iniquitatem? Memento quod ig-
nores opus eius de quo cecinerunt
viri. Omnes homines vident eum, unus-
quisque intuetur procul. Ecce deus mag-
nus vincens scientiam nostram. Numerus annorum
eius inestimabilis. Qui aufert stil-
las pluvie et effundit ymbres ad instar
gurgitum, qui de nubibus fluunt, que
pretexunt cuncta desuper. Si voluerit exten-
dere nubes quasi tentorium suum et fulgu-
rare lumine suo desuper, cardines maris
operiet. Per hec enim iudicat populos

et dat escam multis mortalibus. In
manibus abscondit lucem et precipit ei ut
rursus adveniat. Annuntiat de ea ami-
co suo quod possessio eius sit et ad eam pos-
sit ascendere. XXXVII

Super hoc expavit cor meum
et motum est de loco suo. Audi-
te auditionem in terrore vocis eius et so-
num de ore illius procedentem. Super
omnes celos ipse contuetur, et lumen illius super
terminos terre. Post eum rugiet soni-
tus, tonabit voce magnitudinis sue,
et non investigabitur cum audita fuerit
vox eius. Tonabit deus in voce sua mi-
rabiliter qui facit magna et inscruta-
bilia. Qui precipit nivi ut descendat
super terram, et hyemis pluviis et ym-
bribus fortitudinis sue. Qui in manu om-
nium hominum signat ut noverint sin-
guli opera sua. Ingredietur bestia lati-
bulum suum et in antro suo mora-
bitur. Ab interioribus egredietur tempes-
tas et ab arcturo frigus. Flante deo con-
crescit gelu, et rursum latissime fun-
duntur aque. Frumentum desiderat nubes,
et nubes spargunt lumen suum. Que lus-
trant cuncta per circuitum, quocumque eas vo-
luntas gubernantis duxerit, ad omne quod
preceperit illis super faciem orbis terrarum,
sive in una tribu, sive in terra sua, sive in quocumque
loco misericordie sue eas iusserit inveniri. Aus-
culta hec Iob. Sta et considera mirabilia dei.
Numquid scis quando preceperit deus plu-
viis ut ostenderent lucem nubium eius?
Numquid nosti semitas nubium magnas
et perfectas scientias? Nonne vestimenta tua cali-
da sunt, cum perflata fuerit terra austro?
Tu forsitan cum eo fabricatus es celos,
qui solidissimi quasi ere fundati sunt.
Ostende nobis quid dicamus illi. Nos
quippe involvimur tenebris. Quis nar-
rabit ei que loquor? Etsi locutus fuerit homo de-
vorabitur. At nunc non vident lucem. Subi-
to aer cogetur in nubes et ventus transiens
fugabit eas. Ab aquilone aurum veni-
et, et ad deum formidolosa laudatio. Digne
enim invenire non possumus, magnum
fortitudine et iudicio et iustitia et enar-

tari non potest. Ideo timebunt eum
viri. et contemplari non audebunt
omnes qui sibi videntur esse sapientes.
Respondens autem XXXVIII
dominus iob de turbine dixit. Quis
est iste involvens sententias sermonibus
imperitis. Accinge sicut vir lum-
bos tuos. interrogabo te et responde mihi.
Ubi eras quando ponebam fundamenta ter-
re. Indica mihi si habes intelligentiam.
Quis posuit mensuras eius si nosti. vel
quis tetendit super eam lineam. Super
quo bases eius solidate sunt. Aut
quis demisit lapidem angularem
eius. Cum me laudarent simul astra
matutina. et iubilarent omnes filii dei.
Quis conclusit ostiis mare quando erumpe-
bat quasi de vulva procedens. Cum po-
nerem nubem vestimentum eius. et caligine
illud quasi pannis infantie obvolverem.
Circumdedi illud terminis meis. et posui
vectem et ostia. et dixi. Usque huc venies
et non procedes amplius. et hic confringes tu-
mentes fluctus tuos. Numquid post
ortum tuum precepisti diluculo. et osten-
disti aurore locum suum. Numquid te-
nuisti concutiens extrema terre et excus-
sisti impios ex ea. Restituetur ut lu-
tum signaculum. et stabit sicut ves-
timentum et signaculum. Auferetur
ab impiis lux sua. et brachium excel-
sum confringetur. Numquid ingres-
sus es profunda maris. et in novissimis a-
byssi deambulasti. Numquid aperte sunt
tibi porte mortis. et ostia tenebrosa
vidisti. Numquid considerasti latitu-
dinem terre. Indica mihi si nosti omnia.
In qua via lux habitet. et tenebrarum quis locus
sit. ut ducas unumquodque ad terminos
suos. et intelligas semitas domus
eius. Sciebas tunc quod nasciturus
esses. et numerum dierum tuorum noveras. Num-
quid ingressus es thesauros nivis. aut
thesauros grandinis aspexisti. que preparavi
in tempus hostis in diem pugne et bel-
li. Per quam viam spargitur lux. dividitur
estus super terram. Quis dedit vehementissimo
imbri cursum. et viam sonantis

tonitrui ut plue
terre in deserto ubi
um commoratur. ut
desolatam et produc
Quis est pluvie pa
stillas roris. de cui
glacies. et de celo gelu qu
militudinem lapid
superficies abyssi con
quid coniungere vale
las pliadis. aut gyru
dissipare. Numquid
rum in tempore suo. et ve
filios terre consurgere
nosti ordinem celi
in terra. Numquid ele
vocem tuam. et impe
operiet te. Numquid
et ibunt. et revertentia
mus. Quis posuit in
sapientiam. vel quis dedit
ciam. Quis enarrabit
nem. et concentum
re faciet. Quando fundeb
terram. et glebe compi
Numquid capies leene
catulorum eius imple
maneant. et in speluncis
Quis preparat corvo e
pulli eius clamant a
tes. eo quod non habeant
Numquid nosti tem
ibicum in petris. vel par
observasti. Dinumerasti
rum earum et scisti tem
Incurvantur ad fe
gitus emittunt. Separan
earum et pergunt ad
diuntur et non reverten
dimisit onagrum libe
cula quis solvit. Cui ded
domum. et tabernacula
ginis. Contempnit mu
civitatis. clamorem ex
Circumspicit montes
rentia queque perquir
volet rinoceros servi
rabit ad presepe tuum

arandum rinocerota loro tuo
aut confringet glebas uallium post te?
Numquid fiduciam habebis in magna
fortitudine eius, et derelinques ei labo
res tuos? Numquid credes ei quod sementem
reddat tibi, et aream tuam congreget? Pen
na struthionis similis est pennis herodii
et accipitris. Quando derelinquit oua sua in terra
tu forsitan in puluere calefacies ea? Ob
liuiscitur quod pes conculcet ea, aut
bestia agri conterat. Duratur ad
filios suos quasi non sint sui, frustra
laborauit nullo timore cogente.
Priuauit enim eam deus sapientia, nec dedit
illi intelligentiam. Cum tempus fuerit in al
tum alas suas erigit, deridet equum
et ascensorem eius. Numquid prebebis
equo fortitudinem, aut circumdabis
collo eius hinnitum? Numquid
suscitabis eum quasi locustas? Gloria na
rium eius terror. Terram ungula fo
dit, exultat audacter, in occursum per
git armatis. Contemnit pauorem,
nec cedit gladio. Super ipsum sonabit pharetra,
uibrabit hasta et clipeus. Feruens
et fremens sorbet terram, nec reputat
tube sonare clangorem. Ubi audierit
bucinam, dicit uah! Procul odoratur
bellum, exhortationem ducum et ululatum
exercitus. Numquid per sapientiam tuam
plumescit accipiter, expandens alas suas
ad austrum? Numquid ad preceptum tu
um eleuabitur aquila, et in arduis ponet nidum
suum? In petris manet, et in preruptis sili
cibus commoratur atque inaccessis ru
pibus. Inde contemplatur escam, et
de longe oculi eius prospiciunt. Pulli
eius lambunt sanguinem, et ubicumque
cadauer fuerit statim adest. Et adiecit
dominus et locutus est ad Iob: Numquid
qui contendit cum deo tam facile
conquiescit? Utique qui arguit deum
debet respondere ei. Respondens autem Iob
dixit domino: Qui leuiter locutus
sum respondere quid possum? Manum
meam ponam super os meum. Unum
locutus sum quod utinam non dixissem,
et alterum quibus ultra non addam.

Respondens XL
autem dominus Iob de turbine di
xit: Accinge sicut uir lumbos tu
os, et interrogabo te, et indica mihi. Numquid
facies irritum meum iudicium, et condem
nabis me ut tu iustificeris? Et si habes bra
chium sicut deus, et si simili uoce tonas?
Circumda tibi decorem, et in sublime e
rigere, et esto gloriosus, et speciosis induere
uestimentis. Disperge superbos in
furore tuo, et respiciens omnem arro
gantem humilia. Respice cunctos
superbos et confunde eos, et contere
impios in loco suo. Absconde eos
in puluere simul, et facies eorum demer
ge in foueam. Et ego confitebor
quod saluare possit dextera tua. Ecce be
hemoth quem feci tecum, fenum
ut bos comedet. Fortitudo eius in lum
bis eius, et uirtus illius in umbilico uentris
eius. Stringit caudam suam quasi ce
drum. Nerui testiculorum eius perplexi
sunt. Ossa eius uelud fistule eris,
cartilago illius uelud lamine fer
ree. Ipse est principium uiarum dei,
qui fecit eum applicabit gladium eius.
Huic montes herbas ferunt, omnes
bestie agri ludunt ibi. Sub umbra
dormit in secreto calami in locis hu
mentibus. Protegunt umbre umbram
eius, circumdabunt eum salices
torrentis. Absorbebit fluuium et non
mirabitur, et habet fiduciam quod iordanis
influat in os eius. In oculis eius
quasi hamo capiet eum, et in sudibus per
forabit nares eius. An extrahere po
teris leuiathan hamo, et fune ligabis
linguam eius? Numquid pones
circulum in naribus eius, aut armil
la perforabis maxillam eius? Num
quid multiplicabit ad te preces, aut
loquetur tibi mollia? Numquid feriet tecum
pactum, et accipies eum seruum sem
piternum? Numquid illudes ei quasi
aui, aut ligabis eum ancillis tu
is? Concident illum amici, diui
dent eum negotiatores? Numquid
implebis sagenas pelle eius, et gur

gustium piscium capite illius. Pones
super eum manum tuam. memento belli
nec ultra addas loqui. Ecce spes eius frus-
trabitur eum et uidentibus cunctis precipita-
bitur.

XLI

Non quasi crudelis suscitabo illum. Quis
enim resistere potest uultui meo?
Quis ante dedit michi ut reddam ei? Omnia que sub
celo sunt mea sunt. Non parcam ei uerbis po-
tentibus et ad deprecandum compositis. Quis
reuelabit faciem indumenti eius? et in
medium oris eius quis intrabit?
Portas uultus eius quis aperiet? Per
gyrum dentium eius formido. Corpus eius
quasi scuta fusilia. et compactum squamis
sese prementibus. Una uni coniungitur.
et ne spiraculum quidem incedit per eas.
Una adherebit alteri et tenentes se ne-
quaquam separabuntur. Sternutacio eius
splendor ignis et oculi eius ut palpe-
bre diluculi. De ore eius lampades
procedunt. sicut tede ignis accense.
De naribus eius procedit fumus sicut
olle succense atque feruentis. Halitus eius
prunas ardere facit. et flamma de ore
eius egreditur. In collo eius morabitur fortitu-
do. et faciem eius precedet egestas. Mem-
bra carnium eius coherentia sibi. Mittet
contra eum fulmina. et ad locum
alium non ferentur. Cor eius indura-
bitur quasi lapis et stringetur quasi mal-
leatoris incus. Cum sublatus fuerit
timebunt angeli et territi purgabuntur. Cum
apprehenderit eum gladius subsistere non po-
terit neque hasta neque thorax. Reputabit e-
nim quasi paleas ferrum. et quasi lignum putri-
dum es. Non fugabit eum uir sagit-
tarius. In stipulam uersi sunt ei lapi-
des funde. Quasi stipulam estimabit mal-
leum. et deridebit uibrantem hastam. Sub
ipso erunt radii solis. Sternet sibi aurum
quasi lutum. Feruescere faciet quasi ollam
profundum mare. et ponet quasi cum unguen-
ta bulliunt. Post eum lucebit semita.
estimabit abyssum quasi senescentem.
Non est super terram potestas que compa-
retur ei qui factus est ut nullum timeret.
Omne sublime uidet. ipse est rex super uni-
uersos filios sup[...]
Respondens autem [...]
Scio quia omnia pot[...]
cogitacio. Quis est iste qui ce[...]
scius? Ideo insipienter locu[...]
modum excederent scientiam [...]
ego loquar. interrogabo te [...]
Auditu auris audiui te [...]
oculus meus uidet te [...]
me reprehendo et ago pe[...]
lla et cinere. Postquam autem [...]
dominus uerba hec ad Iob [...]
themanitem. Iratus est furor [...]
et in duos amicos tuos [...]
tis coram me rectum sicut [...]
Iob. Sumite ergo uobis [...]
arietes. et ite ad seruum [...]
te pro uobis holocaustum [...]
uus meus orabit pro uobis [...]
suscipiam ut non uobis imput[...]
ei locuti estis coram me [...]
meus Iob. Abierunt ergo [...]
nites et Baldach Suites [...]
mathites. et fecerunt sicut [...]
ad eos. et suscepit dominus [...]
minus est conuersus ad peni[...]
ille pro amicis suis. et add[...]
que fuerant Iob duplicia [...]
ad eum fratres sui et uniuerse soro[...]
qui nouerant eum prius. et comed[...]
in domo eius. et mouerunt [...]
put. et consolati sunt eum [...]
intulerat dominus super eum [...]
ouem unam et inaurem unam [...]
autem benedixit nouissimis Iob [...]
cipio eius. Et facta sunt ei [...]
et sex milia camelorum et mille [...]
le asine. et fuerunt ei septem [...]
uocauit nomen unius diem et [...]
nomen tercie cornustibii. Non [...]
mulieres speciose sicut filie Iob [...]
pater eorum hereditatem inter [...]
uixit autem Iob post flagella [...]
et uidit filios suos et filios [...]
orum suorum usque ad quartam [...]
generacionem. et mortuus [...]
et plenus dierum.

Beatus vir *Incipit liber ymnorum soliloquiorum*
qui non abiit in consilio impiorum:
et in via peccatorum non stetit:
et in cathedra pestilentie
non sedit. Sed in lege
domini voluntas eius: et in lege eius medita
bitur die ac nocte. Et erit tamquam lig
num quod plantatum est secus decursus aquarum:
quod fructum suum dabit in tempore suo. Et folium
eius non defluet: et omnia quecumque faciet prosperabunt.
Non sic impii non sic: sed tamquam pul
vis quem proicit ventus a facie terre. Ideo non
resurgunt impii in iudicio: neque peccatores in con
silio iustorum. Quoniam novit dominus viam ius
torum: et iter impiorum peribit. *Psalmus david*
Quare fremuerunt gentes: et
populi meditati sunt inania. Asti
terunt reges terre et principes convenerunt
in unum: adversus dominum et adversus christum eius.
Dirumpamus vincula eorum: et proiciamus a
nobis iugum ipsorum. Qui habitat in celis ir
ridebit eos: et dominus subsannabit eos. Tunc
loquetur ad eos in ira sua: et in furore
suo conturbabit eos. Ego autem constitutus
sum rex ab eo super syon montem sanctum eius.
predicans preceptum eius. Dominus dixit ad me
filius meus es tu: ego hodie genui te.
Postula a me et dabo tibi gentes hereditatem
tuam: et possessionem tuam terminos terre. Re
ges eos in virga ferrea: et tamquam vas
figuli confringes eos. Et nunc reges intellig
ite: erudimini qui iudicatis terram. Servi
te domino in timore: et exultate ei cum
tremore. Apprehendite disciplinam nequan
do irascatur dominus: et pereatis de via iusta.
Cum exarserit in brevi ira eius: beati
omnes qui confidunt in eo. *Psalmus david cum fugeret*
Domine quid multiplicati *a facie ab*
sunt qui tribulant me: multi *salon filii*
insurgunt adversum me. Multi dicunt anime mee:
non est salus ipsi in deo eius. Tu autem domine
susceptor meus es: gloria mea et exaltans ca
put meum. Voce mea ad dominum clamavi:
et exaudivit me de monte sancto suo.
Ego dormivi et soporatus sum: et exsurrexi quia
dominus suscepit me. Non timebo milia
populi circumdantis me exurge domine: sal
vum me fac deus meus. Quoniam tu percussisti
omnes adversantes mihi sine causa: dentes pec
catorum contrivisti. Domini est salus: et super
populum tuum benedictio tua. *In fine carminum psalmus*
Cum invocarem exaudivit me deus *david. In fine*
meus iusticie mee: in tribulati *carmi-*
one dilatasti michi. Miserere mei: et ex *psalmus david.*
audi orationem meam. Filii hominum usquequo
gravi corde: ut quid diligitis vanitatem:
et queritis mendacium. Et scitote quoniam mi
rificavit dominus sanctum suum: dominus exaudiet me
cum clamavero ad eum. Irascimini et no
lite peccare que dicitis in cordibus vestris: et in
cubilibus vestris compungimini. Sacrifi
cate sacrificium iusticie: et sperate in do
mino: multi dicunt quis ostendit nobis
bona. Sacrificate sacrificium et sperate
in domino: multi dicunt quis ostendit nobis
bona. Signatum est super nos lumen vul
tus tui domine: dedisti leticiam in corde
meo. A fructu frumenti vini et olei sui
multiplicati sunt. In pace in id ipsum
dormiam et requiescam. Quoniam tu domine sin
gulariter in spe constituisti me. *In fine pro*
Verba mea auribus percipe *ea que consequitur*
domine: intellige clamorem meum. *hereditatem.*
Intende voci orationis mee: rex meus et
deus meus. Quoniam ad te orabo domine: mane ex
audies vocem meam. Mane astabo tibi et vi
debo: quoniam non deus volens iniquitatem tu
es. Neque habitabit iuxta te malignus: ne
que permanebunt iniusti ante oculos tuos. O
disti omnes qui operantur iniquitatem: perdes
omnes qui loquuntur mendacium. Virum
sanguinum et dolosum abhominabitur dominus:
ego autem in multitudine misericordie tue. Introi
bo in domum tuam: adorabo ad templum sanctum
tuum in timore tuo. Domine deduc me in iusti
cia tua propter inimicos meos: dirige in
conspectu tuo viam meam. Quoniam non est in ore
eorum veritas: cor eorum vanum est. Sepulcrum
patens est guttur eorum: linguis suis dolo
se agebant iudica illos deus. Decidant
a cogitationibus suis: secundum multitudinem
impietatum eorum expelle eos: quoniam
irritaverunt te domine. Et letentur

qui sperant in te. in eternum exultabunt
et habitabis in eis. Et gloriabuntur in te
omnes qui diligunt nomen tuum. quoniam tu
benedices iusto. Domine ut scuto bone vo
luntatis tue coronasti nos. in finem pro oct[ava]
Domine ne in furore tuo arguas me. pro octava
neque in ira tua corripias me.
Miserere mei domine quoniam infirmus sum. sana
me domine quoniam conturbata sunt ossa mea.
Et anima mea turbata est valde. sed tu domine
usquequo. Convertere domine et eripe animam meam.
salvum me fac propter misericordiam tuam. Quoniam
non est in morte qui memor sit tui.
in inferno autem quis confitebitur tibi. Labora
vi in gemitu meo lavabo per singulas
noctes lectum meum. lacrimis meis stratum meum riga
bo. Turbatus est a furore oculus me
us. inveteravi inter omnes inimicos meos.
Discedite a me omnes qui operamini iniquita
tem. quoniam exaudivit dominus vocem fletus mei.
Exaudivit dominus deprecationem meam. dominus
orationem meam suscepit. Erubescant et
conturbentur vehementer omnes inimi
ci mei. convertantur et erubescant valde
velociter. chusi filii gemini
Domine deus meus in te speravi.
salvum me fac ex omnibus persequentibus
me et libera me. Nequando rapiat ut leo
animam meam. dum non est qui redimat
neque qui salvum faciat. Domine deus meus si feci
istud. si est iniquitas in manibus meis.
Si reddidi retribuentibus michi mala.
decidam merito ab inimicis meis inanis.
Persequatur inimicus animam meam et com
prehendat. et conculcet in terra vitam me
am. et gloriam meam in pulverem deducat.
Exurge domine in ira tua. et exaltare in fini
bus inimicorum meorum. Exurge domine deus
meus in precepto quod mandasti. et synago
ga populorum circumdabit te. Et propter hanc
in altum regredere. dominus iudicat populos.
Iudica me domine secundum iusticiam me
am. et secundum innocentiam meam super me. Consu
metur nequicia peccatorum et diriges
iustum. scrutans corda et renes deus. Iu
stum adiutorium meum a domino. qui salvos
facit rectos corde. Deus iudex iustus

fortis et paciens. numquid iras[citur]
glorum dies. Nisi conversi fu[eritis]
um suum vibrabit. arcum su[um]
et paravit illum. Et in eo pa[ravit]
tis. sagittas suas arden[tibus]
Ecce parturiit iniusti[ciam]
dolorem. et peperit iniqui[tatem]
aperuit et effodit eum
veam quam fecit. Convert[etur]
put eius. et in verticem ipsi[us]
descendet. Confitebor do[mino]
meam. et psallam nomini [domini]
Domine dominus noster quam admi[rabile]
le est nomen tuum in univ[ersa]
sa elevata est magnifi[cencia]
super celos. Ex ore infanci[um]
perfecisti laudem. propter inimi[cos]
destruas inimicum et [ultorem]
Videbo celos tuos opera dig[itorum]
lunam et stellas que tu fun[dasti]
est homo quod memor es eius
hominis quoniam visitas eum. M[inuisti]
paulo minus ab angelis
te coronasti eum. et consti[tuisti]
super omnia opera manuum tu[arum]
subiecisti sub pedibus eius
universa. insuper et pecora ca[mpi]
celi et pisces maris qui
bulant in semitas maris
minus noster. quam admir[abile]
tuum in universa terra. In fi[nem]
Confitebor tibi domine in
toto corde meo. narrabo
mirabilia tua. Letabor
te. psallam nomini tuo al[tissime]
In convertendo inimic[um]
sum. infirmabuntur et pe[ribunt]
a facie tua. Quoniam fecisti iu[dicium]
causam meam. sedes super
qui iudicas iusticiam. In[crepasti]
gentes et periit impius
delesti in eternum et in se[culum]
inimici defecerunt framee
civitates eorum destru[xisti]
memoria eorum cum son[itu]
in eternum permanet. Pa[ravit in iu]
dicio thronum suum. et ipse

orbem terre in equitate. iudicabit
populos in iusticia. Et factus est dominus refu
gium pauperi. adiutor in opportunitati
bus in tribulatione. Et sperent in te qui
noverunt nomen tuum. quoniam non dereli
quisti querentes te domine. Psallite domino qui
habitat in syon. annunciate inter gentes stu
dia eius. Quoniam requirens sanguinem eorum
recordatus est. non est oblitus clamorem
pauperum. Miserere mei domine vide humilitatem
meam de inimicis meis. Qui exaltas
me de portis mortis. ut annunciem omnes lau
dationes tuas in portis filie syon. Exulta
bo in salutari tuo. infixe sunt gentes in in
teritu quam fecerunt. In laqueo isto quem ab
sconderunt. comprehensus est pes eorum. Cog
noscetur dominus iudicia faciens. in operibus
manuum suarum comprehensus est peccator.
Convertantur peccatores in infernum. omnes
gentes que obliviscuntur deum. Quoniam non
in finem oblivio erit pauperis. pa
ciencia pauperum non peribit in finem. Exur
ge domine non confortetur homo. iudicentur
gentes in conspectu tuo. Constitue domine
legislatorem super eos. sciant gentes
quoniam homines sunt. Ut quid domine recessi
sti longe. despicis in opportunitatibus
in tribulatione. Dum superbit impius in
cenditur pauper. comprehenduntur in
consiliis quibus cogitant. Quoniam laudatur
peccator in desideriis anime sue. et iniquus be
nedicitur. Exacerbavit dominum peccator. secundum
multitudinem ire sue non queret. Non
est deus in conspectu eius. inquinate sunt
vie illius in omni tempore. Auferuntur
iudicia tua a facie eius. omnium inimicorum
suorum dominabitur. Dixit enim in corde suo.
non movebor a generatione in generationem
sine malo. Cuius maledictione os
plenum est et amaritudine et dolo. sub
lingua eius labor et dolor. Sedet in in
sidiis cum divitibus in occultis. ut inter
ficiat innocentem. Oculi eius in pauperem
respiciunt. insidiatur in abscondito
quasi leo in spelunca sua. Insidiatur
ut rapiat pauperem. rapere pauperem
dum attrahit eum. In laqueo suo
humiliabit eum. inclinabit se et cadet
cum dominatus fuerit pauperum. Dixit enim
in corde suo oblitus est deus. avertit fa
ciem suam ne videat in finem.
Exurge domine deus et exaltetur manus
tua. ne obliviscaris pauperum. Prop
ter quid irritavit impius deum. dixit
enim in corde suo non requiret. Vides
quoniam tu laborem et dolorem consideras. ut
tradas eos in manus tuas. Tibi dereli
ctus est pauper. orphano tu eris adiu
tor. Contere brachium peccatoris et ma
ligni. queretur peccatum illius et non inveni
etur. Dominus regnabit in eternum. et in seculum
seculi. peribitis gentes de terra illius. Desi
derium pauperum exaudivit dominus. prepa
rationem cordis eorum audivit auris tua.
Iudicare pupillo et humili. ut non appo
nat ultra magnificare se homo super terram.

In finem. psalmus david.

In domino confido quomodo
dicitis anime mee. transmigra
in montem sicut passer. Quoniam ecce
peccatores intenderunt arcum. paraverunt sa
gittas suas in pharetra. ut sagittent
in obscuro rectos corde. Quoniam que perfeci
sti destruxerunt. iustus autem quid fecit.
Dominus in templo sancto suo. dominus in celo sedes eius.
Oculi eius in pauperem respiciunt. palpebre
eius interrogant filios hominum. Dominus interro
gat iustum et impium. qui autem diligit iniqui
tatem odit animam suam. Pluet super pecca
tores laqueos. ignis sulphur et spiritus procella
rum pars calicis eorum. Quoniam iustus dominus
et iusticias dilexit. equitatem vidit vultus
eius.

In finem psalmus david. pro octava.

Salvum me fac deus quoniam defecit sanctus.
quoniam diminute sunt veritates a fili
is hominum. Vana locuti sunt unusquisque
ad proximum suum. labia dolosa in corde et
corde locuti sunt. Disperdat dominus uni
versa labia dolosa. et linguam magni
loquam. Qui dixerunt linguam nostram
magnificabimus. labia nostra a no
bis sunt quis noster dominus est. Propter
miseriam inopum et gemitum pauperum
nunc exurgam dicit dominus. Ponam in salutari
tuo. fiducialiter agam in eo. Eloquia

domini eloquia casta: argentum igne ex-
aminatum probatum terre purgatum sep-
tuplum. Tu domine servabis nos: et custo-
dies nos a generatione hac in eternum. In cir-
cuitu impii ambulant: secundum altitudinem tu-
am multiplicasti filios hominum. In
Usque domine oblivisceris me in finem. ps.
finem: usquequo avertis faciem dd.
tuam a me. Quamdiu ponam consilia
in anima mea: dolorem in corde meo per diem.
Usquequo exaltabitur inimicus meus super me: res-
pice et exaudi me domine deus meus. Illumina o-
culos meos ne umquam obdormiam in morte:
nequando dicat inimicus meus prevalui ad-
versus eum. Qui tribulant me exultabunt
si motus fuero: ego autem in misericordia tua
speravi. Exultabit cor meum in salutari
tuo: cantabo domino qui bona tribuit michi:
et psallam nomini domini altissimi. In finem ps.
Dixit insipiens in corde suo: dd.
non est deus. Corrupti sunt et abho-
minabiles facti sunt in studiis suis: non
est qui faciat bonum non est usque ad unum.
Dominus de celo prospexit super filios hominum:
ut videat si est intelligens aut requirens
deum. Omnes declinaverunt simul inuti-
les facti sunt: non est qui faciat bonum
non est usque ad unum. Sepulcrum pa-
tens est guttur eorum linguis suis do-
lose agebant: venenum aspidum sub
labiis eorum. Quorum os maledictione et a-
maritudine plenum est: veloces pedes
eorum ad effundendum sanguinem. Contri-
tio et infelicitas in viis eorum: et viam pacis
non cognoverunt: non est timor dei ante ocu-
los eorum. Nonne cognoscent omnes qui
operantur iniquitatem: qui devorant ple-
bem meam sicut escam panis. Dominum
non invocaverunt: illic trepidaverunt
timore ubi non erat timor. Quoniam dominus
in generatione iusta est: consilium inopis
confudistis: quoniam dominus spes eius est. Quis
dabit ex syon salutare israel: cum averterit
dominus captivitatem plebis sue: exulta-
bit iacob et letabitur israel. Psalmus
Domine quis habitabit david.
in tabernaculo tuo: aut quis requiescet

in monte sancto tuo. Qui
macula: et operatur iusti
loquitur veritatem in corde
non egit dolum in lingua
proximo suo malum: et oppro
accepit adversus proximos
chilum deductus est in conspec
lignus: timentes autem domi
Qui iurat proximo suo
pecuniam suam non dedit
et munera super innocentem
facit hec: non movebitur in
Conserva me domine quoniam
speravi in te dixi domino deus
meus es tu quoniam bonorum meorum non eg
sanctis qui sunt in terra eius
mirificavit omnes volun
tates meas in eis. Mul
tiplicate sunt infirmitates eorum: postea
acceleraverunt. Non congregabo con
venticula eorum de sanguinibus: nec me
mor ero nominum eorum per labia me
hereditatis mee et calicis
mei: restitues hereditatem me
ceciderunt michi in preclaris: et
enim hereditas mea preclara est michi
dominum qui tribuit michi intellec
insuper et usque ad noctem increpu
erunt me renes mei. Providebam do
minum in conspectu meo semper: quoniam a dextris e
michi ne com
movear. Propter hoc letatum
est cor meum et exultavit lingua
mea requiescet in spe
quoniam animam meam in infer
no: nec dabis sanctum tuum videre corrup
fecisti vias vite: adimple
bis me leticia cum vultu tuo: delecta
tiones in dextera tua usque in finem. Oratio david
Exaudi domine iusticiam meam
intende deprecationem meam
auribus percipe orationem meam non in labiis do
losis. De vultu tuo iudicium meum
prodeat: oculi tui videant equitates
Probasti cor meum et visitasti noc
te: igne me examinasti et non est
inventa in me iniquitas. Ut non lo
quatur os meum opera hominum: propter verba
labiorum tuorum ego custodivi vias duras

Perfice gressus meos in semitis tuis: ut
non moveantur vestigia mea. Ego cla-
mavi quoniam exaudisti me deus: inclina
aurem tuam michi et exaudi verba mea.
Mirifica misericordias tuas: qui salvos facis
sperantes in te. A resistentibus dextere tue
custodi me ut pupillam oculi. Sub
umbra alarum tuarum protege me.
a facie impiorum qui me afflixerunt.
Inimici mei animam meam circumdede-
runt: adipem suum concluserunt: os eorum
locutum est superbiam. Proicientes me
nunc circumdederunt me: oculos suos
statuerunt declinare in terram. Suscepe-
runt me sicut leo paratus ad predam:
et sicut catulus leonis habitans in abdi-
tis. Exurge domine preveni eum et sup-
planta eum: eripe animam meam ab
impio: frameam tuam ab inimicis
manus tue. Domine a paucis de terra divi-
de eos in vita eorum: de absconditis
tuis adimpletus est venter eorum. Sa-
turati sunt filiis: et dimiserunt re-
liquias suas parvulis suis. Ego autem
in iusticia apparebo in conspectu tuo:
saciabor cum apparuerit gloria tua. In finem
Diligam te domine fortitudo pueri domini dd.
mea: dominus firmamentum meum que lo.
et refugium meum et liberator meus. Deus
meus adiutor meus: et sperabo in eum. Pro-
tector meus et cornu salutis mee: et sus-
ceptor meus. Laudans invocabo do-
minum: et ab inimicis meis salvus ero.
Circumdederunt me dolores mortis:
et torrentes iniquitatis conturbaverunt
me. Dolores inferni circumdederunt me:
preoccupaverunt me laquei mortis. In tri-
bulatione mea invocavi dominum: et ad deum
meum clamavi. Et exaudivit de
templo sancto suo vocem meam: et cla-
mor meus in conspectu eius introi-
vit in aures eius. Commota est et contre-
muit terra: fundamenta montium contur-
bata sunt: et commota sunt quoniam iratus
est eis. Ascendit fumus in ira eius:
et ignis a facie eius exarsit: carbones
succensi sunt ab eo. Inclinavit ce-

los et descendit: et caligo sub pedibus eius.
Et ascendit super cherubim et volavit: vo-
lavit super pennas ventorum. Et posuit te-
nebras latibulum suum in circuitu ei-
us tabernaculum eius: tenebrosa aqua in nubibus
aeris. Pre fulgore in conspectu eius nu-
bes transierunt: grando et carbones ignis.
Et intonuit de celo dominus: et altissimus
dedit vocem suam: grando et carbones
ignis. Et misit sagittas suas et dis-
sipavit eos: fulgura multiplicavit
et conturbavit eos. Et apparuerunt fon-
tes aquarum: et revelata sunt fundamenta
orbis terrarum. Ab increpatione tua domine:
ab inspiratione spiritus ire tue. Misit de
summo et accepit me: et assumpsit me
de aquis multis. Eripuit me de ini-
micis meis fortissimis: et ab hiis qui
oderunt me: quoniam confortati sunt su-
per me. Prevenerunt me in die afflic-
tionis mee: et factus est dominus protector
meus. Et eduxit me in latitudinem:
salvum me fecit quoniam voluit me. Et
retribuet michi dominus secundum iusticiam
meam: et secundum puritatem manuum
mearum retribuet michi. Quia custo-
divi vias domini: nec impie gessi a deo
meo. Quoniam omnia iudicia eius in conspectu
meo: et iusticias eius non repuli a me. Et
ero immaculatus cum eo: et observa-
bo me ab iniquitate mea. Et retri-
buet michi dominus secundum iusticiam meam:
et puritatem manuum mearum retri-
buet michi in conspectu oculorum eius. Cum sancto
sanctus eris: et cum viro innocente innocens
eris. Et cum electo electus eris: et cum
perverso perverteris. Quoniam tu populum humilem
salvum facies: et oculos superborum humiliabis.
Quoniam tu illuminas lucernam meam domine
deus meus illumina tenebras meas. Quoniam
in te eripiar a temptatione: et in deo meo
transgrediar murum. Deus meus impollu-
ta via eius: eloquia domini igne exa-
minata: protector est omnium sperancium
in se. Quoniam quis deus preter dominum: aut quis
deus preter deum nostrum. Deus qui precinxit
me virtute: et posuit immaculatam

uiam meam. Qui perfecit pedes
meos tamquam ceruorum: et super excelsa sta-
tuens me. Qui docet manus meas
ad prelium: et posuisti ut arcum ereum
brachia mea. Et dedisti michi protec-
tionem salutis tue: et dextera tua suscepit
me. Et disciplina tua correxit me
in finem: et disciplina tua ipsa me do-
cebit. Dilatasti gressus meos subtus
me: et non sunt infirmata uestigia
mea. Persequar inimicos meos et
comprehendam illos: et non conuertar do-
nec deficiant. Confringam illos nec
poterunt stare: cadent subtus pedes
meos. Et precinxisti me uirtute ad
bellum: et supplantasti insurgentes
in me subtus me. Et inimicos me-
os dedisti michi dorsum: et odientes me
disperdidisti. Clamauerunt nec erat
qui saluos faceret ad dominum: nec exaudi-
uit eos. Et comminuam eos ut pul-
uerem ante faciem uenti: ut lutum pla-
tearum delebo eos. Eripies me de con-
tradictionibus populi: constitues me in caput
gentium. Populus quem non cognoui ser-
uiuit michi: in auditu auris obediuit
michi. Filii alieni mentiti sunt michi:
filii alieni inueterati sunt: et claudi-
cauerunt a semitis suis. Viuit do-
minus et benedictus deus meus: et exaltetur
deus salutis mee. Deus qui das uindictas
michi: et subdis populos sub me: liberator me-
us ab inimicis meis iracundis. Et
ab insurgentibus in me exaltabis me:
a uiro iniquo eripies me. Propterea con-
fitebor tibi in nationibus domine: et nomi-
ni tuo psalmum dicam. Magnificans
salutes regis eius: et faciens misericordiam christo
suo dauid: et semini eius usque in seculum.
Celi enarrant gloriam In finem psalmus
dei: et opera manuum eius an- dauid.
nuntiat firmamentum. Dies diei e-
ructat uerbum: et nox nocti indicat
scientiam. Non sunt loquele neque sermones
quorum non audiantur uoces eorum. In
omnem terram exiuit sonus eorum: et
in fines orbis terre uerba eorum. In sole

posuit tabernaculum suum: et ipse
tamquam sponsus procedens de thalamo
exultauit ut gigas ad curren
a summo celo egressio eius
summum eius usque ad summum eius nec
abscondat a calore eius. Lex
immaculata conuertens animas: testi
nium domini fidele sapientiam pre
paruulis. Iustitie domini recte leti
corda: preceptum domini lucidum il
oculos. Timor domini sanctus perma
seculi: iudicia domini uera iusti
in semetipsa. Desiderabilia su
et lapidem preciosum multum: et dul
ora super mel et fauum. Etenim ser
uus tuus custodit ea: in custo
retributio multa. Delicta
intelligit ab occultis meis
et ab alienis parce seruo
non fuerint dominati tunc im
ero: et emundabor a delicto
Et erunt ut complaceant
oris mei: et meditatio cor
conspectu tuo semper. Domine adiu
et redemptor meus. In finem
Exaudiat te dominus in die
tribulationis: protegat te
iacob. Mittat tibi auxi
de syon tueatur te. Memor
sacrificii tui: et holocaustum
gue fiat. Tribuat tibi
tuum: et omne consilium tuum
Letabimur in salutari tuo
dei nostri magnificabimur. I
dominus omnes petitiones tuas
quoniam saluum fecit dominus
Exaudiet illum de celo san
tibus salus dextere eius. Hii
et hii in equis: nos autem in
dei nostri inuocabimus. Ipsi
ceciderunt: nos autem surre
erecti sumus. Domine saluum
in die qua inuocauerimus. In fi
Domine in uirtute tua le
rex: et super salutare
bit uehementer. Desiderium
tribuisti ei: et uoluntate

non fraudasti eum. Quoniam prevenisti
eum in benedictionibus dulcedinis: posuisti
in capite eius coronam de lapide precio-
so. Vitam petiit a te: et tribuisti ei lo-
ngitudinem dierum in seculum et in seculum seculi.
Magna gloria eius in salutari tuo: glo-
riam et magnum decorem impones super
eum. Quoniam dabis eum in benedictionem in
seculum seculi: letificabis eum in gaudio
cum vultu tuo. Quoniam rex sperat in domino:
et in misericordia altissimi non commovebitur. Inve-
niatur manus tua omnibus inimicis tuis:
dextera tua inveniat omnes qui te
oderunt. Pones eos ut clibanum ignis
in tempore vultus tui: dominus in ira sua
conturbabit eos: et devorabit eos
ignis. Fructum eorum de terra perdes: et
semen eorum a filiis hominum. Quoniam decli-
naverunt in te mala: cogitaverunt
consilia que non potuerunt stabilire. Quoniam po-
nes eos dorsum: in reliquiis tuis
preparabis vultum eorum. Exaltare
domine in virtute tua: cantabimus et psal-
lemus virtutes tuas. In fine p. od'
Deus deus meus respice p assumptione
in me: quare me dereliquisti: ut' cirap
longe a salute mea verba delictorum none ua
meorum. Deus meus clamabo tuma
per diem et non exaudies: et nocte liii pe
et non ad insipientiam michi. Tu autem uam
in sancto habitas laus israel. In te speraverunt
patres nostri: speraverunt et liberasti
eos. Ad te clamaverunt et salvi facti
sunt: in te speraverunt et non sunt con-
fusi. Ego autem sum vermis et non homo:
opprobrium hominum et abiectio plebis. Omnes
videntes me deriserunt
me: locuti sunt labiis et moverunt
caput. Speravit in domino eripiat eum:
salvum faciat eum quoniam vult eum.
Quoniam tu es qui extraxisti me de ven-
tre: spes mea ab uberibus matris mee
in te proiectus sum ex utero. De ventre
matris mee deus meus es tu: ne dis-
cesseris a me. Quoniam tribulatio proxima
est: quoniam non est qui adiuvet. Circumde-
derunt me vituli multi: tauri pingues
obsederunt me. Aperuerunt super me os
suum: sicut leo rapiens et rugiens.
Sicut aqua effusus sum: et dispersa sunt
omnia ossa mea. Factum est cor meum
tamquam cera liquescens in medio ven-
tris mei. Aruit tamquam testa virtus
mea: et lingua mea adhesit faucibus me-
is: et in pulverem mortis deduxisti me.
Quoniam circumdederunt me canes multi:
concilium malignantium obsedit me. Fo-
derunt manus meas et pedes meos: di-
numeraverunt omnia ossa mea. Ipsi
vero consideraverunt et inspexerunt me: divi-
serunt sibi vestimenta mea: et super vestem
meam miserunt sortem. Tu autem domine
ne elongaveris auxilium tuum a me: ad de-
fensionem meam conspice. Erue
a framea deus animam meam: et de ma-
nu canis unicam meam. Salva
me ex ore leonis: et a cornibus unicor-
nium humilitatem meam. Narra-
bo nomen tuum fratribus meis: in medio
ecclesie laudabo te. Qui timetis dominum
laudate eum: universum semen iacob glo-
rificate eum. Timeat eum omne semen
israel: quoniam non sprevit neque despexit de-
precationem pauperis. Nec avertit faciem
suam a me: et cum clamarem ad eum
exaudivit me. Apud te laus mea
in ecclesia magna: vota mea reddam
in conspectu timentium eum. Edent paupe-
res et saturabuntur: et laudabunt dominum qui
requirunt eum: vivent corda eorum in
seculum seculi. Reminiscentur et convertentur
ad dominum: universi fines terre. Et adora-
bunt in conspectu eius: universe fa-
milie gentium. Quoniam domini est regnum: et
ipse dominabitur gentium. Manducaverunt
et adoraverunt omnes pingues terre: in con-
spectu eius cadent omnes qui descendunt
in terram. Et anima mea illi vivet: et se-
men meum serviet ipsi. Annuntiabitur
domino generatio ventura: et annuntiabunt
celi iustitiam eius populo qui nascetur
quem fecit dominus. psalmus david.
Dominus regit me et nichil michi deerit: in lo-
co pascue ibi me collocavit. Super

aquam refectionis educavit me. Animam
meam convertit. Deduxit me super semitas
iustitie propter nomen suum. Nam et si ambula
vero in medio umbre mortis: non time
bo mala quoniam tu mecum es. Virga tua et ba
culus tuus: ipsa me consolata sunt. Pa
rasti in conspectu meo mensam: adversus
eos qui tribulant me. Inpinguasti in oleo
caput meum: et calix meus inebrians quam preclarus
est. Et misericordia tua subsequetur me omnibus die
bus vite mee. Et ut inhabitem in domo domini:
in longitudinem dierum. Psalmus david. In prima sab
Domini est terra et plenitudo eius: orbis bati.
terrarum et universi qui habitant in eo. Qui
a ipse super maria fundavit eum: et super flumina
preparavit eum. Quis ascendet in montem
domini: aut quis stabit in loco sancto eius? In
nocens manibus et mundo corde qui non
accepit in vano animam suam: nec iura
vit in dolo proximo suo. Hic accipiet
benedictionem a domino: et misericordiam a deo salutari
suo. Hec est generatio querentium eum: queren
tium faciem dei iacob. Attollite por
tas principes vestras et elevamini porte eterna
les: et introibit rex glorie. Quis est iste rex
glorie? dominus fortis et potens: dominus potens in
prelio. Attollite portas principes vestras et
elevamini porte eternales: et introibit
rex glorie. Quis est iste rex glorie? dominus
virtutum ipse est rex glorie. In finem psalmus
Ad te domine levavi animam meam: david.
Deus meus in te confido non erubescam:
Neque irrideant me inimici mei: etenim univer
si qui sustinent te non confundentur.
Confundantur omnes iniqua agentes supervacue.
Vias tuas domine demonstra michi: et se
mitas tuas edoce me. Dirige me in
veritate tua et doce me: quia tu es
deus salvator meus et te sustinui tota die.
Reminiscere miserationum tuarum domine et
misericordiarum tuarum que a seculo sunt. Delicta iu
ventutis mee et ignorantias meas
ne memineris. Secundum misericordiam tuam
memento mei tu propter bonitatem tuam
domine. Dulcis et rectus dominus: propter hoc legem
dabit delinquentibus in via. Diriget
mansuetos in iudicio: docebit mites

vias suas. Universe vie domini
veritas: requirentibus testamentum eius
et testimonia eius. Propter nomen tuum
domine propitiaberis peccato meo multum
enim est. Quis est homo qui timet dominum
legem statuit ei in via quam elegit.
Anima eius in bonis demorabitur: et
semen eorum hereditabit terram. Fir
mamentum est dominus timentibus eum: et te
stamentum ipsius ut manifestetur illis.
Oculi mei semper ad dominum: quoniam ipse
evellet de laqueo pedes meos. Respice
in me et miserere mei: quia unicus et
pauper sum ego. Tribulationes cordis
mei multiplicate sunt: de necessitati
bus meis erue me. Vide humilitatem
meam et laborem meum: et dimitte
universa delicta mea. Respice inimicos
meos quoniam multiplicati sunt: et odio
iniquo oderunt me. Custodi animam
meam et erue me: non erubescam quoniam
speravi in te. Innocentes et recti ad
heserunt michi: quia sustinui te. Libera
deus israel: ex omnibus tribulationibus
suis. Psalmus david.
Iudica me domine quoniam ego in innocentia
mea ingressus sum: et in domino sperans non
infirmabor. Proba me domine et tempta
me: ure renes meos et cor meum.
Quoniam misericordia tua ante oculos meos est: et complacui
in veritate tua. Non sedi cum concilio
vanitatis: et cum iniqua gerentibus
non introibo. Odivi ecclesiam malignantium: et cum im
piis non sedebo. Lavabo inter innocen
tes manus meas: et circumdabo altare
tuum domine. Ut audiam vocem laudis
et enarrem universa mirabilia tua.
Domine dilexi decorem domus tue: et lo
cum habitationis glorie tue. Ne perdas
cum impiis deus animam meam: et cum viris
sanguinum vitam meam. In quorum
manibus iniquitates sunt: dextera
eorum repleta est muneribus. Ego autem
in innocentia mea ingressus sum: rede
me me et miserere mei. Pes meus
stetit in directo: in ecclesiis benedicam

Psalmus david priusquam liniretur.

Dominus illuminatio mea et
salus mea quem timebo.
Dominus protector vite mee:
a quo trepidabo. Dum ap-
propiant super me nocentes:
ut edant carnes meas. Qui tribulant
me inimici mei ipsi infirmati sunt et
ceciderunt. Si consistant adversum me castra:
non timebit cor meum.
Si exurgat adversum me prelium: in hoc
ego sperabo. Unam petii a domino hanc re-
quiram ut inhabitem in domo domini
omnibus diebus vite mee. Ut videam
voluntatem domini: et visitem templum eius.
Quoniam abscondit me in tabernaculo
suo in die malorum: protexit me in abs-
condito tabernaculi sui. In petra ex-
altavit me: et nunc exaltavit caput
meum super inimicos meos. Circuivi et
immolavi in tabernaculo eius hostiam
vociferationis: cantabo et psalmum dicam
domino. Exaudi domine vocem meam qua cla-
mavi ad te: miserere mei et exaudi
me. Tibi dixit cor meum exquisivit te
facies mea: faciem tuam domine requiram.
Ne avertas faciem tuam a me: ne de-
clines in ira a servo tuo. Adiutor meus
esto domine ne derelinquas me: neque despicias
me deus salutaris meus. Quoniam pater meus et mater
mea dereliquerunt me: dominus autem assumpsit
me. Legem pone mihi domine in via
tua: et dirige me in semitam rectam propter inimi-
cos meos. Ne tradideris me in animas tri-
bulantium me: quoniam insurrexerunt in me
testes iniqui: et mentita est iniquitas
sibi. Credo videre bona domini in terra viventium.
Expecta dominum viriliter age: et confortetur
cor tuum: et sustine dominum. Psalmus huic da-
Ad te domine clamabo deus meus ne vid.
sileas a me: ne quando taceas a me
et assimilabor descendentibus in lacum.
Exaudi domine vocem deprecationis mee dum
oro ad te: dum extollo manus meas
ad templum sanctum tuum. Ne simul tra-
das me cum peccatoribus: et cum operantibus ini-
quitatem ne perdas me. Qui loquuntur
pacem cum proximo suo: mala autem in cor-
dibus eorum. Da illis secundum opera eorum: et secundum nequ-
itiam adinventionum ipsorum. Secundum opera
manuum eorum tribue illis: redde retri-
butionem eorum ipsis. Quoniam non intellexerunt
opera domini: et in opera manuum eius destrues
illos: et non edificabis eos. Benedictus dominus quoniam
exaudivit vocem deprecationis mee. Dominus
adiutor meus et protector meus: in ipso speravit
cor meum et adiutus sum. Et refloru-
it caro mea: et ex voluntate mea con-
fitebor ei. Dominus fortitudo plebis sue:
et protector salvationum christi sui est. Sal-
vum fac populum tuum domine: et benedic he-
reditati tue: et rege eos et extolle illos us-
que in eternum. Psalmus david in consummatione tabernaculi.

Afferte domino filii dei: afferte domino fi-
lios arietum. Afferte domino gloriam
et honorem: afferte domino gloriam nomini eius:
adorate dominum in atrio sancto eius. Vox
domini super aquas deus maiestatis intonuit:
dominus super aquas multas. Vox domini in virtu-
te: vox domini in magnificentia. Vox domini
confringentis cedros: et confringet dominus ce-
dros libani. Et comminuet eas tam-
quam vitulum libani: et dilectus quemadmodum
filius unicornium. Vox domini intercidentis
flammam ignis: vox domini concutientis
desertum: et commovebit dominus desertum
cades. Vox domini preparantis cervos et re-
velabit condensa: et in templo eius omnes
dicent gloriam. Dominus diluvium inhabi-
tare facit: et sedebit dominus rex in eternum.
Dominus virtutem populo suo dabit: dominus
benedicet populo suo in pace. Psalmus cantici in de-

Exaltabo te domine quoniam sus- dicatione do-
cepisti me: nec delectasti inimi- mus david.
cos meos super me. Domine deus meus cla-
mavi ad te: et sanasti me. Domine eduxisti
ab inferno animam meam: salvasti
me a descendentibus in lacum. Psallite
domino sancti eius: et confitemini memorie sanc-
titatis eius. Quoniam ira in indignatione eius:
et vita in voluntate eius. Ad vesperum
demorabitur fletus: et ad matutinum le-
titia. Ego autem dixi in abundantia mea
non movebor in eternum. Domine in voluntate
tua prestitisti decori meo virtutem. Aver-

nisti faciem tuam a me et factus sum contur-
batus. Ad te domine clamabo et ad deum meum
deprecabor. Que utilitas in sanguine
meo dum descendo in corruptionem. Numquid
confitebitur tibi pulvis aut annuntiabit ve-
ritatem tuam. Audivit dominus et misertus
est mei, dominus factus est adiutor meus. Conver-
tisti planctum meum in gaudium mihi, con-
scidisti saccum meum et circumdedisti me le-
titia. Ut cantet tibi gloria mea et non compungar,
domine deus meus in eternum confitebor tibi.
In te domine speravi non confundar in eternum,
in iustitia tua libera me. Inclina ad
me aurem tuam, accelera ut eru-
as me. Esto mihi in deum protectorem et in
domum refugii ut salvum me facias.
Quoniam fortitudo mea et refugium meum
es tu, et propter nomen tuum deduces me et enu-
tries me. Educes me de laqueo hoc quem abs-
conderunt michi, quoniam tu es protector meus.
In manus tuas commendo spiritum meum,
redemisti me domine deus veritatis. Odisti
observantes vanitates supervacue. Ego
autem in domino speravi. Exultabo et letabor
in misericordia tua. Quoniam respexisti humilita-
tem meam, salvasti de necessitatibus
animam meam. Nec conclusisti me in
manibus inimici, statuisti in loco spa-
tioso pedes meos. Miserere mei domine
quoniam tribulor, conturbatus est in ira ocu-
lus meus, anima mea et venter meus. Quoniam
defecit in dolore vita mea et anni mei
in gemitibus. Infirmata est in paupertate
virtus mea, et ossa mea conturba-
ta sunt. Super omnes inimicos meos factus
sum obprobrium et vicinis meis valde,
et timor notis meis. Qui videbant
me foras fugerunt a me, oblivioni
datus sum tamquam mortuus a corde. Fac-
tus sum tamquam vas perditum, quoniam au-
divi vituperationem multorum commorantium
in circuitu. In eo dum convenirent
simul adversum me, accipere animam me-
am consiliati sunt. Ego autem in te speravi
domine, dixi deus meus es tu, in manibus tuis
sortes mee. Eripe me de manibus inimi-
corum meorum et a persequentibus me. Illustra

faciem tuam super servum tuum, salvum
me fac in misericordia tua. Domine non confundar quoniam
invocavi te. Erubescant impii et deducantur in
infernum, muta fiant labia do-
losa. Que loquuntur adversus iustum iniqui-
tatem, in superbia et in abusione. Quam
magna multitudo dulcedinis tue domine, quam
abscondisti timentibus te. Perfecisti eis qui
sperant in te, in conspectu filiorum hominum.
Abscondes eos in abscondito faciei tue
a conturbatione hominum. Proteges eos
in tabernaculo tuo a contradictione linguarum.
Benedictus dominus quoniam mirificavit misericordiam suam
in civitate munita. Ego autem dixi
in excessu mentis mee, proiectus sum a facie
oculorum tuorum. Ideo exaudisti vocem orationis
mee dum clamarem ad te.
Diligite dominum omnes sancti eius, quoniam veri-
tatem requiret dominus, et retribuet abun-
danter facientibus superbiam. Viriliter agi-
te et confortetur cor vestrum, omnes qui spera-
tis in domino. Intellectus david.
Beati quorum remisse sunt
iniquitates, et quorum tecta sunt peccata. Beatus
vir cui non imputavit dominus peccatum, nec
est in spiritu eius dolus. Quoniam tacui in-
veteraverunt ossa mea, dum clamarem
tota die. Quoniam die ac nocte gravata
est super me manus tua, conversus
sum in erumpna mea dum configitur
spina. Delictum meum cognitum tibi feci,
et iniustitiam meam non abscondi. Dixi
confitebor adversum me iniustitiam meam domino,
et tu remisisti impietatem peccati
mei. Pro hac orabit ad te omnis sanctus
in tempore opportuno. Verumptamen in dilu-
vio aquarum multarum ad eum non approxima-
bunt. Tu es refugium meum a tribulatione
que circumdedit me, exultatio mea erue
me a circumdantibus me. Intellectum ti-
bi dabo et instruam te in via hac qua gradieris,
firmabo super te oculos meos. Nolite fieri
sicut equus et mulus quibus non est intellectus.
In chamo et freno maxillas eorum con-
stringe, qui non approximant ad te.
Multa flagella peccatoris, sperantem autem
in domino misericordia circumdabit.

domino & exultate iusti: & gloriamini
omnes recti corde. In finem. ps. david.
Exultate iusti in domino: rectos decet col-
laudatio. Confitemini domino in cythara:
in psalterio x. cordarum psallite illi. Cantate
ei canticum novum: bene psallite ei in vociferatione.
Quia rectum est verbum domini: & omnia
opera eius in fide. Diligit misericordiam & iudi-
cium: misericordia domini plena est terra. Verbo domini
celi firmati sunt: & spiritu oris eius omnis
virtus eorum. Congregans sicut in utre aquas
maris: ponens in thesauris abyssos.
Timeat dominum omnis terra: ab eo autem
commoveantur omnes inhabitantes orbem.
Quoniam ipse dixit & facta sunt: ipse mandavit
& creata sunt. Dominus dissipat consilia
gentium: reprobat autem cogitationes
populorum: & reprobat consilia principum. Consili-
um autem domini in eternum manet: cogitationes
cordis eius in generatione & generationem. Beata
gens cuius est dominus deus eius: populus quem e-
legit in hereditatem sibi. De celo respe-
xit dominus: vidit omnes filios hominum. De prepa-
rato habitaculo suo: respexit super omnes qui habi-
tant terram. Qui finxit singillatim cor-
da eorum: qui intelligit omnia opera eorum. Non
salvatur rex per multam virtutem: & gi-
gas non salvabitur in multitudine virtutis
sue. Fallax equus ad salutem: in ha-
bundantia autem virtutis sue non
salvabitur. Ecce oculi domini super metuentes
eum: & in eis qui sperant super misericordia eius. Ut e-
ruat a morte animas eorum: & alat eos in
fame. Anima nostra sustinet dominum: quoniam
adiutor & protector noster est. Quia in eo le-
tabitur cor nostrum: & in nomine sancto eius speravi-
mus. Fiat misericordia tua domine super nos: quemadmodum
speravimus in te. Ps. dd. cum inmutavit
Benedicam dominum in omni vultum suum
tempore: semper laus eius in ore meo. coram ab-
In domino laudabitur anima mea: audiant man-
sueti & letentur. Magnificate dominum me-
cum: & exaltemus nomen eius in idipsum.
Exquisivi dominum & exaudivit me: & ex
omnibus tribulationibus meis eripuit me.
Accedite ad eum & illuminamini:
& facies vestre non confundentur. Iste

pauper clamavit ad dominum: & dominus exau-
divit eum: & ex omnibus tribulationibus eius
salvavit eum. Inmittet angelus domini
in circuitu timentium eum: & eripiet eos.
Gustate & videte quoniam suavis est dominus:
beatus vir qui sperat in eo. Timete dominum om-
nes sancti eius: quoniam non est inopia timentibus eum.
Divites eguerunt & esurierunt: inqui-
rentes autem dominum non minuentur omni
bono. Venite filii audite me: timorem
domini docebo vos. Quis est homo qui vult
vitam: diligit dies videre bonos. Prohi-
be linguam tuam a malo: & labia tua ne
loquantur dolum. Diverte a malo & fac bo-
num: inquire pacem & persequere eam.
Oculi domini super iustos: & aures eius in pre-
ces eorum. Vultus autem domini super facientes
mala: ut perdat de terra memoriam eorum.
Clamaverunt iusti & dominus exaudivit
eos: & ex omnibus tribulationibus eorum liberavit
eos. Iuxta est dominus his qui tribulato sunt
corde: & humiles spiritu salvabit. Multe
tribulationes iustorum: & de omnibus his libera-
bit eos dominus. Custodit dominus omnia ossa eo-
rum: unum ex his non conteretur. Mors peccatorum
pessima: & qui oderunt iustum delinquent.
Redimet dominus animas servorum suorum: & non
delinquent omnes qui sperant in eo. In finem ps. ipsi dd.
Iudica me domine nocentes me: expugna
impugnantes me. Apprehende ar-
ma & scutum: & exurge in adiutorium
mihi. Effunde frameam & conclude adversus
eos qui persequuntur me: dic anime mee
salus tua ego sum. Confundantur & re- tua
vereantur: querentes animam meam. Aver-
tantur retrorsum & confundantur:
cogitantes mihi mala. Fiant tamquam
pulvis ante faciem venti: & angelus
domini coartans eos. Fiat via illorum tene-
bre & lubricum: & angelus domini persequens eos.
Quoniam gratis absconderunt mihi interitum
laquei sui: super vanum exprobraverunt
animam meam. Veniat illi laqueus quem
ignorat: & captio quam abscondit appre-
hendat eum: & in laqueum cadat in ipsum. Mise- dñi
ricordia autem mea exultabit in do-
mino: & delectabitur super salutari suo.

Omnia ossa mea dicent: domine quis si-
milis tibi. Eripiens inopem de ma-
nu fortiorum eius: egenum et pauperem a di-
ripientibus eum. Surgentes testes
iniqui que ignorabam interrogabant me.
Retribuebant michi mala pro bonis: sterili-
tatem anime mee. Ego autem cum michi mo-
lesti essent: induebar cilicio. Humilia-
bam in ieiunio animam meam: et oratio mea
in sinu meo convertetur. Quasi proxi-
mum et quasi fratrem nostrum sic complacebam: quasi lugens
et contristatus sic humiliabar. Et ad-
versum me letati sunt et convenerunt: congre-
gata sunt super me flagella et ignora-
vi. Dissipati sunt nec compuncti: tempta-
verunt me subsannaverunt me subsannatione: fre-
nduerunt super me dentibus suis. Domine
quando respicies? restitue animam meam
a malignitate eorum: a leonibus unicam
meam. Confitebor tibi in ecclesia mag-
na: in populo gravi laudabo te. Non super-
gaudeant michi qui adversantur michi inique:
qui oderunt me gratis et annuunt ocu-
lis. Quoniam michi quidem pacifice loque-
bantur: et in iracundia terre loquentes
dolos cogitabant. Et dilataverunt super
me os suum: dixerunt euge euge
viderunt oculi nostri. Vidisti domine ne si-
leas: domine ne discedas a me. Exurge
et intende iudicio meo: deus meus et do-
minus meus in causam meam. Iudica
me secundum iustitiam meam domine deus
meus: et non supergaudeant michi. Non
dicant in cordibus suis euge euge
anime nostre: nec dicant devorabimus eum.
Erubescant et revereantur simul qui gra-
tulantur malis meis. Induantur con-
fusione et reverentia: qui maligna lo-
quuntur super me. Exultent et letentur
qui volunt iustitiam meam: et dicant semper
magnificetur dominus qui volunt pa-
cem servi eius. Et lingua mea me-
ditabitur iustitiam tuam: tota die laudem
tuam. In finem servo domini psalmus david.
Dixit iniustus ut delinquat in semet-
ipso: non est timor dei ante oculos eius.
Quoniam dolose egit in conspectu eius: ut in-

veniatur iniquitas eius ad odium. Verba
oris eius iniquitas et dolus: noluit in-
telligere ut bene ageret. Iniquitatem me-
ditatus est in cubili suo: astitit om-
ni vie non bone: maliciam autem non odivit.
Domine in celo misericordia tua: et veritas tua
usque ad nubes. Iustitia tua sicut mon-
tes dei: iudicia tua abyssus multa.
Homines et iumenta salvabis domine:
multiplicasti misericordiam tuam deus.
Filii autem hominum in tegmine ala-
rum tuarum sperabunt. Inebria-
buntur ab ubertate domus tue: et torrente
voluptatis tue potabis eos. Quoniam apud
te est fons vite: et in lumine tuo vi-
debimus lumen. Pretende misericordi-
am tuam scientibus te: et iustitiam tuam his qui re-
cto sunt corde. Non veniat mi-
chi pes superbie: et manus peccatoris non mo-
veat me. Ibi ceciderunt qui operan-
tur iniquitatem: expulsi sunt nec
potuerunt stare. Psalmus david.
Noli emulari in malignantibus: neque
zelaveris facientes iniquitatem. Quo-
niam tamquam fenum velociter are-
scent: et quemadmodum olera herbarum cito deci-
dent. Spera in domino et fac bonitatem: et inhabita ter-
ram: et pasceris in divitiis eius.
Delectare in domino: et dabit tibi peti-
tiones cordis tui. Revela domino viam tuam
et spera in eo: et ipse faciet. Et edu-
cet quasi lumen iustitiam tuam: et iudi-
cium tuum tamquam meridiem: subditus
esto domino et ora eum. Noli emu-
lari in eo qui prosperatur in via sua: in homine
faciente iniustitias. Desine ab ira
et derelinque furorem: noli emulari ut
maligneris. Quoniam qui malignantur
exterminabuntur: sustinentes au-
tem dominum ipsi hereditabunt terram. Et adhuc
pusillum et non erit peccator: et queres lo-
cum eius et non invenies. Mansueti
autem hereditabunt terram: et delectabuntur
in multitudine pacis. Observabit pec-
cator iustum: et stridebit super eum
dentibus suis. Dominus autem irridebit eum:
quoniam prospicit quod veniet dies eius.

dium evaginaverunt peccatores inten-
derunt arcum suum. Ut deciperent
pauperem et inopem. ut trucident rec-
tos corde. Gladius eorum intret in corda ipso-
rum: et arcus eorum confringatur. Melius est
modicum iusto: super divitias peccatorum
multas. Quoniam brachia peccatorum conteren-
tur: confirmat autem iustos dominus. Novit
dominus dies inmaculatorum: et hereditas
eorum in eternum erit. Non confundentur in tempore ma-
lo et in diebus famis saturabuntur: quia
peccatores peribunt. Inimici vero domini
mox honorificati fuerint et exaltati: defi-
cientes quemadmodum fumus deficient. Mutuabitur
peccator et non solvet: iustus autem mise-
retur et retribuet. Quia benedicentes
ei hereditabunt terram: maledicentes
autem ei disperibunt. Apud dominum gressus
hominis dirigentur: et viam eius volet.
Cum ceciderit non collidetur: quia dominus sup-
ponit manum suam. Iunior fui etenim se-
nui et non vidi iustum derelictum: nec semen
eius querens panem. Tota die miseretur
et commodat: et semen illius in benedictione
erit. Declina a malo et fac bonum: et in-
habita in seculum seculi. Quia dominus amat iu-
dicium et non derelinquet sanctos suos: in eter-
num conservabuntur. Iniusti punien-
tur: et semen impiorum peribit. Iusti autem
hereditabunt terram: et inhabitabunt in se-
culum seculi super eam. Os iusti meditabitur
sapientiam: et lingua eius loquetur iudicium.
Lex dei eius in corde ipsius: et non supplanta-
buntur gressus eius. Considerat peccator iustum:
et querit mortificare eum in manibus
eius: nec dampnabit eum cum iudicabitur illi.
Expecta dominum et custodi viam eius: et ex-
altabit te ut hereditate capias terram:
cum perierint peccatores videbis. Vidi
impium superexaltatum: et elevatum
sicut cedros libani. Et transivi: et
ecce non erat: quesivi eum et non est inventus
locus eius. Custodi innocentiam:
et vide equitatem: quoniam sunt reliquie
homini pacifico. Iniusti autem disperibunt
simul: reliquie impiorum interibunt. Sa-
lus autem iustorum a domino: et protector eorum

in tempore tribulationis. Et adiuvabit
eos dominus et liberabit eos: et eruet eos a peccato-
ribus et salvabit eos: quia speraverunt in eo.
Domine ne in furore tuo Psalmus david in rememoratione sabbati.
arguas me: neque in ira
tua corripias me. Quoniam sagitte
tue infixe sunt mihi: et confirmasti super me
manum tuam. Non est sanitas in carne
mea a facie ire tue: non est pax ossi-
bus meis a facie peccatorum meorum. Quoniam ini-
quitates mee supergresse sunt caput meum:
et sicut onus grave gravate sunt super me.
Putruerunt et corrupte sunt cicatrices
mee: a facie insipientie mee. Miser factus sum — l. a facie
et curvatus sum usque in finem: tota die
contristatus ingrediebar. Quoniam lumbi
mei impleti sunt illusionibus: et non
est sanitas in carne mea. Afflictus
sum et humiliatus sum nimis: rugie-
bam a gemitu cordis mei. Domine ante te
omne desiderium meum: et gemitus
meus a te non est absconditus. Cor meum
conturbatum est in me: dereliquit me virtus
mea: et lumen oculorum meorum et ipsum non
est mecum. Amici mei et proximi mei
adversum me appropinquaverunt
et steterunt. Et qui iuxta me erant
de longe steterunt: et vim faciebant
qui querebant animam meam. Et qui
inquirebant mala mihi locuti sunt
vanitates: et dolos tota die medita-
bantur. Ego autem tamquam surdus
non audiebam: et sicut mutus non ape-
riens os suum. Et factus sum sicut ho-
mo non audiens: et non habens in ore suo
redargutiones. Quoniam in te domine speravi:
tu exaudies me domine deus meus. Quia
dixi nequando supergaudeant mihi inimici mei: et dum
commoventur pedes mei super me magna
locuti sunt. Quoniam ego in flagella
paratus sum: et dolor meus in conspec-
tu meo semper. Quoniam iniquitatem me-
am annuntiabo: et cogitabo pro peccato meo.
Inimici autem mei vivent et confir-
mati sunt super me: et multiplicati sunt
qui oderunt me inique. Qui retribuunt
mala pro bonis detrahebant mihi: quoniam se-

quebar bonitatem. Ne derelinquas me
domine deus meus ne discesseris a me. Intende
in adiutorium meum domine deus salutis
meae. In finem canticum david pro idithun.
Dixi custodiam vias meas ut
non delinquam in lingua mea. Posui
ori meo custodiam cum consisteret
peccator adversum me. Obmutui
et humiliatus sum et silui a bonis et dolor
meus renovatus est. Concaluit cor meum
intra me et in meditatione mea exardescet
ignis. Locutus sum in lingua mea.
Notum fac mihi domine finem meum. Et
numerum dierum meorum quis est ut
sciam quid desit mihi. Ecce mensurabiles
posuisti dies meos et substantia mea tamquam
nihilum ante te. Verumtamen universa
vanitas omnis homo vivens. Verumtamen
in imagine pertransit homo sed et frustra
conturbatur. Thesaurizat et ignorat
cui congregabit ea. Et nunc que est expecta
tio mea nonne dominus et substantia mea apud
te est. Ab omnibus iniquitatibus meis
erue me opprobrium insipienti de
disti me. Obmutui et non aperui os me
um quoniam tu fecisti amove a me plagas
tuas. A fortitudine manus tue ego de
feci in increpationibus propter iniquitatem
corripuisti hominem. Et tabescere fecisti
sicut araneam animam eius verumtamen
vane conturbatur omnis homo. Ex
audi orationem meam domine et deprecationem me
am auribus percipe lacrimas meas. Ne
sileas quoniam advena ego sum apud te
et peregrinus sicut omnes patres mei. Re
mitte mihi ut refrigerer priusquam
abeam et amplius non ero. In finem psalmus
Expectans expectavi dominum et david.
intendit mihi. Et exaudivit preces me
as et eduxit me de lacu miserie et de lu
to fecis. Et statuit super petram pedes
meos et direxit gressus meos. Et immisit
in os meum canticum novum carmen deo
nostro. Videbunt multi et timebunt et spe
rabunt in domino. Beatus vir cuius est nomen
domini spes eius et non respexit in vanita
tes et insanias falsas. Multa fecisti tu do

mine deus meus mirabilia tua et
cogitationibus tuis non est qui similis
Annuntiavi et locutus sum multipli
cati sunt super numerum. Sacrificium et
noluisti aures autem perfecisti
holocaustum et pro peccato non postulasti
ecce venio. In capite libri scriptum
de me ut facerem voluntatem tuam
meus volui et legem tuam in medio cordis
Annuntiavi iustitiam tuam in ecclesia
ecce labia mea non prohibebo domine
Iustitiam tuam non abscondi in corde
meo veritatem tuam et salutare tuum
Non abscondi misericordiam tuam et veritatem
tuam a concilio multo. Tu autem domine
ne longe facias miserationes tuas
tua et veritas tua susceperunt
me. Quoniam circumdederunt me mala
comprehenderunt me iniquitates
mee et non potui ut viderem. Multiplicate
sunt super capillos capitis mei
meum dereliquit me. Complaceat tibi
domine ut eruas me domine ad adiuvandum
pice. Confundantur et revereantur
simul qui querunt animam meam ut
eam. Convertantur retrorsum et re
vereantur qui volunt mihi mala
Ferant confestim confusionem suam
mihi euge euge. Exultent et leten
tur super te omnes querentes te et dicant sem
per magnificetur dominus qui diligunt salutare
tuum. Ego autem mendicus sum et pauper
dominus sollicitus est mei. Adiutor meus et protec
tor meus tu es deus meus ne tardaveris.
Beatus qui intelligit super
egenum et pauperem in die
mala liberabit eum dominus. Dominus conservet
eum et vivificet eum et beatum faciat
et non tradat eum in animam inimicorum
Dominus opem ferat illi super lectum dolo
universum stratum eius versasti in
mitate eius. Ego dixi domine miserere
sana animam meam quia peccavi tibi.
ei mei dixerunt mala mihi quando mo
et peribit nomen eius. Et si ingredie
ut videret vana loquebatur cor
eius congregavit iniquitatem sibi. E

...s et loquebantur in idipsum. Aduersum me
susurrabant omnes inimici mei: aduersum
me cogitabant mala michi. Verbum
iniquum constituerunt aduersum me:
numquid qui dormit non adiciet ut
resurgat. Etenim homo pacis mee in quo
speraui: qui edebat panes meos: magni
ficauit super me supplantacionem. Tu
autem domine miserere mei et resuscita
me: et retribuam eis. In hoc cognoui
quoniam voluisti me: quoniam non gaudebit ini
micus meus super me. Me autem propter innocen
ciam suscepisti: et confirmasti me in conspectu
tuo in eternum. Benedictus dominus deus israel a se
culo et usque in seculum fiat fiat. In finem psalmus david.
Quemadmodum desiderat ceruus f. ch.
ad fontes aquarum: ita desiderat
anima mea ad te deus. Sitiuit anima mea
ad deum fontem uiuum: quando ueniam et appa
rebo ante faciem dei. Fuerunt michi lacri
me mee panes die ac nocte dum dici
tur michi cotidie ubi est deus tuus. Hec
recordatus sum et effudi in me animam
meam: quoniam transibo in locum tabernaculi
admirabilis usque ad domum dei. In
uoce exultacionis et confessionis: sonus
epulantis. Quare tristis es anima mea et quare contur
bas me. Spera in deo quoniam adhuc confitebor
illi: salutare uultus mei et deus
meus. Ad me ipsum anima mea conturbata
est: propterea memor ero tui de terra ior
danis: et hermoniim a monte modi
co. Abyssus abyssum inuocat: in uoce
cataractarum tuarum. Omnia excelsa tua
et fluctus tui: super me transierunt.
In die mandauit dominus misericordiam suam
et nocte canticum eius. Apud me oracio
deo uite mee: dicam deo susceptor me
us es. Quare oblitus es mei: et quare con
tristatus incedo dum affligit me
inimicus. Dum confringuntur ossa me
a: exprobrauerunt michi qui tribulant
me inimici mei. Dum dicunt michi per
singulos dies: ubi est deus tuus: quare tris
tis es anima mea: et quare conturbas me. Spe
ra in deo quoniam adhuc confitebor illi: salu
tare uultus mei et deus meus.

Iudica me deus et discerne causam In finem
meam de gente non sancta: ab homine p. d.
iniquo et doloso erue me. Quia tu es
deus fortitudo mea: quare me repulisti: et
quare tristis incedo dum affligit me
inimicus. Emitte lucem tuam et ue
ritatem tuam ipsa me deduxerunt et
adduxerunt in montem sanctum tuum et in ta
bernacula tua. Et introibo ad altare dei
ad deum qui letificat iuuentutem meam.
Confitebor tibi in cithara deus deus
meus: quare tristis es anima mea et quare con
turbas me. Spera in deo quoniam adhuc confi
tebor illi: salutare uultus mei et deus
meus. In finem filiis chore ad intellectum.
Deus auribus nostris audiuimus patres
nostri annunciauerunt nobis. Opus
quod operatus es in diebus eorum: et in diebus anti
quis. Manus tua gentes disperdidit et
plantasti eos: afflixisti populos et expulisti
eos. Nec enim in gladio suo possederunt
terram: et brachium eorum non saluabit
eos. Sed dextera tua et brachium tuum
et illuminacio uultus tui quoniam complacui
sti in eis. Tu es ipse rex meus et deus meus:
qui mandas salutes iacob. In te inimi
cos nostros uentilabimus cornu: et in
nomine tuo spernemus insurgentes in
nobis. Non enim in arcu meo sperabo
et gladius meus non saluabit me. Sal
uasti enim nos de affligentibus nos:
et odientes nos confudisti. In deo lau
dabimur tota die: et in nomine tuo confite
bimur in seculum. Nunc autem repu
listi et confudisti nos: et non egredieris
deus in uirtutibus nostris. Auertisti nos
retrorsum post inimicos nostros: et qui
oderunt nos diripiebant sibi. Dedisti nos
tamquam oues escarum: et in gentibus
dispersisti nos. Vendidisti populum tuum
sine precio: et non fuit multitudo in commu
tacionibus eorum. Posuisti nos opprobri
um uicinis nostris: subsannacionem et de
risum hiis qui in circuitu nostro sunt.
Posuisti nos in similitudinem gentibus:
commocionem capitis in populis. Tota die ue
recundia mea contra me est: et confusio

faciei cooperuit me. A voce exprobrantis et
obloquentis: a facie inimici et persequentis. Hec
omnia venerunt super nos nec obliti su-
mus te: et inique non egimus in testamen-
to tuo. Et non recessit retro cor nostrum:
et declinasti semitas nostras a via tua. Quoniam
humiliasti nos in loco afflictionis: et coo-
peruit nos umbra mortis. Si obliti su-
mus nomen dei nostri: et si expandimus
manus nostras ad deum alienum. Nonne
deus requiret ista: ipse enim novit abscondi-
ta cordis. Quoniam propter te mortificamur tota
die: estimati sumus sicut oves occisionis.
Exurge quare obdormis domine: exurge et ne
repellas in finem. Quare faciem tuam
avertis: oblivisceris inopie nostre et tri-
bulationis nostre. Quoniam humiliata est in pul-
vere anima nostra: conglutinatus est in terra venter
noster. Exurge domine adiuva nos: et redi-
me nos propter nomen tuum. In finem pro hiis
Eructavit cor meum qui commutabuntur
verbum bonum: dico ego opera filiis Chore
mea regi. Lingua mea calamus ad intellectum
scribe velociter scribentis. Speciosus
forma pre filiis hominum diffusa est
gratia in labiis tuis: propterea benedixit te deus
in eternum. Accingere gladio tuo super
femur tuum potentissime. Specie tua
et pulchritudine tua: intende prospere procede
et regna. Propter veritatem et mansuetu-
dinem et iusticiam: et deducet te mira-
biliter dextera tua. Sagitte tue acute: et
populi sub te cadent in corda inimicorum
regis. Sedes tua deus in seculum seculi:
virga directionis virga regni tui. Di-
lexisti iusticiam et odisti iniquitatem:
propterea unxit te deus deus tuus oleo leticie pre
consortibus tuis. Mirra et gutta et ca-
sia a vestimentis tuis a domibus ebur-
neis: ex quibus delectaverunt te filie
regum in honore tuo. Astitit regina
a dextris tuis in vestitu deaurato circum-
data varietate. Audi filia et vide
et inclina aurem tuam: et obliviscere populum
tuum: et domum patris tui. Et con-
cupiscet rex decorem tuum: quoniam ipse est dominus
deus tuus et adorabunt eum. Et filie

Tyri in muneribus vultum tuum depre-
cabuntur omnes divites plebis. O-
mnis gloria eius filie regis ab intus
aureis: circumamicta varietatibus.
Adducentur virgines post eam: proxi-
me eius afferentur tibi. Afferentur
in leticia et exultatione: adducentur in
templum regis. Pro patribus tuis na-
sunt tibi filii: constitues eos principes
super omnem terram. Memores erunt
nominis tui domine: in omni generatione et gene-
propterea populi confitebuntur tibi
in eternum et in seculum seculi. In finem pro fi-
Deus noster refugium et virtus: adiu-
tor in tribulationibus que invene-
runt nos nimis. Propterea non ti-
mebimus dum turbabitur terra: et transfe-
rentur montes in cor maris. Sonuerunt et tur-
bate sunt aque eorum: conturbati sunt mon-
tes in fortitudine eius. Fluminis im-
petus letificat civitatem dei: sancti-
ficavit tabernaculum suum al-
Deus in medio eius non commovebitur:
adiuvabit eam deus mane dilu-
Conturbate sunt gentes: et incli-
nata sunt regna: dedit vocem suam: mo-
ta est terra. Dominus virtutum nobiscum: suscep-
tor noster deus iacob. Venite et vi-
dete opera domini: que posuit prodigia super ter-
Auferens bella usque ad finem terre:
arcum conteret et confringet arma: et scu-
ta comburet igni. Vacate et videte
quoniam ego sum deus: exaltabor in gentibus:
et exaltabor in terra. Dominus virtutum no-
biscum: susceptor noster deus iacob.
Omnes gentes plaudite manibus:
iubilate deo in voce ex-
ultationis. Quoniam dominus excelsus terri-
bilis rex magnus super omnem terram. Sub-
iecit populos nobis: et gentes sub pedibus
nostris. Elegit nobis hereditatem
speciem iacob quam dilexit. Ascendit
deus in iubilo: et dominus in voce tube. Psal-
lite deo nostro psallite: psallite regi
nostro psallite. Quoniam rex omnis terre deus:
psallite sapienter. Regnabit deus super
gentes: deus sedet super sedem sanctam

Principes populorum congregati sunt cum deo abraham quoniam dii fortes terre vehementer elevati sunt. *Secunda sabbati.*

Magnus dominus et laudabilis nimis in civitate dei nostri in monte sancto eius. Fundatur exultatione universe terre mons syon latera aquilonis civitas regis magni. Deus in domibus eius cognoscetur cum suscipiet eam. Quoniam ecce reges terre congregati sunt convenerunt in unum. Ipsi videntes sic admirati sunt conturbati sunt commoti sunt tremor apprehendit eos. Ibi dolores ut parturientis in spiritu vehementi conteres naves tharsis. Sicut audivimus sic vidimus in civitate domini virtutum in civitate dei nostri deus fundavit eam in eternum. Suscepimus deus misericordiam tuam in medio templi tui. Secundum nomen tuum deus sic et laus tua in fines terre iustitia plena est dextera tua. Letetur mons syon et exultent filie iude propter iudicia tua domine. Circumdate syon et complectimini eam narrate in turribus eius. Ponite corda vestra in virtute eius et distribuite domos eius ut enarretis in progenie altera. Quoniam hic est deus deus noster in eternum et in seculum seculi ipse reget nos in secula. *In finem filiis chore psalmus.*

Audite hec omnes gentes auribus percipite omnes qui habitatis orbem. Quique terrigene et filii hominum simul in unum dives et pauper. Os meum loquetur sapientiam et meditatio cordis mei prudentiam. Inclinabo in parabolam aurem meam aperiam in psalterio propositionem meam. Cur timebo in die mala iniquitas calcanei mei circumdabit me. Qui confidunt in virtute sua et in multitudine divitiarum suarum gloriantur. Frater non redimit redimet homo non dabit deo placationem suam. Et pretium redemptionis anime sue et laborabit in eternum et vivet adhuc in finem. Non videbit interitum cum viderit sapientes morientes simul insipiens et stultus peribunt. Et relinquent alienis divitias suas et sepulchra eorum domus illorum in eternum. Tabernacula eorum in progenie et progenie vocaverunt nomina sua in terris suis. Homo cum in honore esset non intellexit comparatus est iumentis insipientibus et similis factus est illis. Hec via illorum scandalum ipsis et postea in ore suo complacebunt. Sicut oves in inferno positi sunt mors depascet eos. Et dominabuntur eorum iusti in matutino et auxilium eorum veterascet in inferno a gloria eorum. Verumtamen deus redimet animam meam de manu inferi cum acceperit me. Ne timueris cum dives factus fuerit homo et cum multiplicata fuerit gloria domus eius. Quoniam cum interierit non sumet omnia neque descendet cum eo gloria eius. Quia anima eius in vita ipsius benedicetur confitebitur tibi cum benefeceris ei. Introibit usque in progenies patrum suorum et usque in eternum non videbit lumen. Homo cum in honore esset non intellexit comparatus est iumentis insipientibus et similis factus est illis. *Psalmus asaph.*

Deus deorum dominus locutus est et vocavit terram. A solis ortu usque ad occasum ex syon species decoris eius. Deus manifeste veniet deus noster et non silebit. Ignis in conspectu eius exardescet et in circuitu eius tempestas valida. Advocabit celum desursum et terram discernere populum suum. Congregate illi sanctos eius qui ordinant testamentum eius super sacrificia. Et annuntiabunt celi iustitiam eius quoniam deus iudex est. Audi populus meus et loquar israel et testificabor tibi deus deus tuus ego sum. Non in sacrificiis tuis arguam te holocausta autem tua in conspectu meo sunt semper. Non accipiam de domo tua vitulos neque de gregibus tuis hircos. Quoniam mee sunt omnes fere silvarum iumenta in montibus et boves. Cognovi omnia volatilia celi et pulchritudo agri mecum est. Si esurivero non dicam tibi meus est enim orbis terre et plenitudo eius. Numquid manducabo carnes taurorum aut sanguinem hircorum potabo. Immola deo sacrificium laudis et redde altissimo vota tua.

Et invoca me in die tribulationis eruam
te: et honorificabis me. Peccatori autem
dixit deus quid tu enarras iustitias
meas: et assumis testamentum meum
per os tuum. Tu vero odisti disciplinam
et proiecisti sermones meos retror-
sum. Si videbas furem currebas cum
eo: et cum adulteris porcionem tuam pone-
bas. Os tuum habundavit malicia: et lin-
gua tua concinnabat dolos. Sedens ad-
versus fratrem tuum: et adversus filium matris
tue ponebas scandalum. hec fecisti et ta-
cui. Existimasti inique quod ero similis
tui: arguam te et statuam contra faciem
tuam. Intelligite hec qui obliviscimini
deum: nequando rapiat et non sit qui eripiat.
Sacrificium laudis honorificabit me:
et illic iter quo ostendam illi salutare dei.
Miserere mei deus. Psalmus david. cum
secundum magnam misericordiam venit ad
tuam. Et secundum multitudinem eum na
miserationum tuarum: dele iniqui- than.
tatem meam. Amplius lava me
ab iniquitate mea: et a peccato meo mun-
da me. Quoniam iniquitatem meam ego
cognosco: et peccatum meum contra me est sem-
per. Tibi soli peccavi et malum coram
te feci ut iustificeris in sermonibus
tuis: et vincas cum iudicaris. Ecce enim
in iniquitatibus conceptus sum: et in peccatis
concepit me mater mea. Ecce enim
veritatem dilexisti: incerta et occulta sa-
pientie tue manifestasti michi. Asperges me
ysopo et mundabor: lavabis me et super nivem
dealbabor. Auditui meo dabis gaudi-
um et leticiam: et exultabunt ossa hu-
miliata. Averte faciem tuam a pec-
catis meis: et omnes iniquitates meas
dele. Cor mundum crea in me deus: et
spiritum rectum innova in visceribus meis. Ne pro-
icias me a facie tua: et spiritum sanctum tuum
ne auferas a me. Redde michi leti-
ciam salutaris tui: et spiritu principali con-
firma me. Docebo iniquos vias tu-
as: et impii ad te convertentur. Libera
me de sanguinibus deus deus salutis mee: et ex-
ultabit lingua mea iustitiam

tuam. Domine labia mea aperies:
et os meum annunciabit laudem tuam.
Quoniam si voluisses sacrificium dedissem utique:
holocaustis non delectaberis.
Sacrificium deo spiritus contribulatus:
cor contritum et humiliatum deus non despicies. Benigne fac domine
in bona voluntate tua syon: ut edi-
ficentur muri ierusalem. Tunc accep-
tabis sacrificium iustitie oblationes
et holocausta: tunc imponent super
altare tuum vitulos. In finem intellectus david
Quid gloriaris in malicia:
qui potens es in iniquita-
te. Tota die iniusticiam co-
gitavit lingua tua: sicut no-
vacula acuta fecisti dolum. Dilexi-
sti maliciam super benignitatem: ini-
quitatem magis quam loqui equitatem. Dilexisti
omnia verba precipitationis lingua dolosa.
Propterea deus destruet te in finem:
evellet te et emigrabit te de tabernaculo
tuo: et radicem tuam de terra viventium. Videbunt
iusti et timebunt: et super eum ridebunt
et dicent: ecce homo qui non posuit deum
adiutorem suum. Sed speravit in multitudine
divitiarum suarum: et prevaluit
in vanitate sua. Ego autem sicut oliva
fructifera in domo dei: speravi in
misericordia dei in eternum et in seculum seculi. Confitebor
tibi in seculum quia fecisti: et expectabo
nomen tuum quoniam bonum est in conspectu
sanctorum tuorum. In finem pro amalech intellectus david
Dixit insipiens in corde suo
non est deus. Corrupti sunt et
abhominabiles facti sunt in iniquitatibus
suis: non est qui faciat bonum.
Deus de celo prospexit super fili-
os hominum ut videat si est intelligens
aut requirens deum. Omnes declina-
verunt simul inutiles facti sunt:
non est qui faciat bonum non est usque ad unum.
Nonne scient omnes qui operantur iniqui-
tatem: qui devorant plebem meam
ut cibum panis. Deum non invocaverunt:
illic trepidaverunt timore
ubi non erat timor. Quoniam deus dissipavit
ossa eorum qui hominibus placent: confusi

eos spreuit eos. Quis dabit ex syon
salutare israel? cum auerterit dominus captiuitatem
plebis sue: exultabit iacob et le-
tabitur israel. Nonne dauid
Deus in nomine tuo absconditus est
saluum me fac: apud nos.
et in uirtute tua iudica
me. Deus exaudi orationem meam:
auribus percipe uerba oris mei. Quoniam
alieni insurrexerunt aduersum me et fortes
quesierunt animam meam: et non proposuerunt deum ante
conspectum suum. Ecce enim deus adiuuat me
et dominus susceptor est anime mee. Auerte ma-
la inimicis meis: et in ueritate tua disperde
illos. Voluntarie sacrificabo tibi et confi-
tebor nomini tuo domine quoniam bonum est.
Quoniam ex omni tribulatione eripuisti me: et
super inimicos meos despexit oculus meus. In fi-
Exaudi deus orationem meam et ne despexeris nem in car-
deprecationem meam: minibus in-
intende michi et exaudi me. Contristatus tellectus
sum in exercitatione mea: et conturbatus [illegible]
sum a uoce inimici et a tribulatione peccatoris.
Quoniam declinauerunt in me iniquitates: et
in ira molesti erant michi. Cor meum contur-
batum est in me: et formido mortis cecidit
super me. contexerunt me tenebre. Et dixi
quis dabit michi pennas sicut columbe et uo-
labo et requiescam. Ecce elongaui fu-
giens: et mansi in solitudine. Expectabam
eum qui saluum me fecit a pusillanimi-
tate spiritus et tempestate. Precipita domine
diuide linguas eorum: quoniam uidi ini-
quitatem et contradictionem in ciuitate. Die ac
nocte circumdabit eam super muros eius
iniquitas: et labor in medio eius et iniusti-
cia. Et non defecit de plateis eius u-
sura et dolus. Quoniam si inimicus meus
maledixisset michi: sustinuissem utique.
Et si is qui oderat me super me magna
locutus fuisset: abscondissem me forsi-
tan ab eo. Tu uero homo unanimis: dux
meus et notus meus. Qui simul me-
cum dulces capiebas cibos: in domo
dei ambulauimus cum consensu. Veni-
at mors super illos et descendant in infernum
uiuentes. Quoniam nequicie in habitaculis

Timor et tremor uenerunt super me

eorum: in medio eorum. Ego autem ad dominum
clamaui: et dominus saluabit me. Vespere et
mane et meridie narrabo et annunciabo:
et exaudiet uocem meam. Redimet in
pace animam meam ab hiis qui appropin-
quant michi: quoniam inter multos erant mecum.
Exaudiet deus et humiliabit illos: qui est
ante secula. Non enim est illis commutatio et non
timuerunt deum: extendit manum suam
in retribuendo. Contaminauerunt tes-
tamentum eius diuisi sunt ab ira uul-
tus eius: et appropinquauit cor illius.
Molliti sunt sermones eius super oleum:
et ipsi sunt iacula. Iacta super dominum cu-
ram tuam et ipse te enutriet: non dabit in e-
ternum fluctuationem iusto. Tu uero deus
deduces eos: in puteum interitus. Viri
sanguinum et dolosi non dimidiabunt
dies suos: ego autem sperabo in te domine.
Miserere mei deus In finem pro populo
quoniam conculcauit me homo: qui a sanctis lo-
tota die impugnans tribulauit nge factus est
me. Conculcauerunt me inimici dauid in tituli
mei tota die: quoniam multi bellantes inscriptione.
aduersum me. Ab altitudine diei time-
bo: ego uero in te sperabo. In deo laudabo
sermones meos in deo speraui non timebo
quid faciat michi caro. Tota die uerba
mea execrabantur: aduersum me omnes
cogitationes eorum in malum. Inhabitabunt
et abscondent: ipsi calcaneum meum
obseruabunt. Sicut sustinuerunt a-
nimam meam pro nichilo saluos
facies illos: in ira populos confringes.
Deus uitam meam annunciaui tibi:
posuisti lacrimas meas in conspectu tuo.
Sicut et in promissione tua: tunc
conuertentur inimici mei retrorsum.
In quacumque die inuocauero te: ecce cog-
noui quoniam deus meus es. In deo lau-
dabo uerbum in domino laudabo ser-
monem: in deo speraui non timebo quid
faciat michi homo. In me sunt deus uo-
ta tua que reddam laudationes tibi. Quoniam eri-
puisti animam meam de morte: et pe-
des meos de lapsu: ut complaceam co-
ram deo in lumine uiuentium.

+ [illegible]

Miserere mei deus in fine ne dis
miserere mei: quoniam in te perdas uel
confidit anima mea. Et in umbra alarum corru
tuarum sperabo: donec transeat pas.
iniquitas. Clamabo ad deum dd. re.
altissimum: deum qui benefecit mihi. Mi
sit de celo et liberauit me: dedit in oppro
brium conculcantes me. Misit deus misericordiam
suam et ueritatem suam: et eripuit animam meam de medio
catulorum leonum dormiui conturbatus. Fi
lii hominum dentes eorum arma et sagit
te: et lingua eorum gladius acutus. Exalta
re super celos deus: et super omnem terram
gloria tua. Laqueum parauerunt pedibus
meis: et incuruauerunt animam meam.
Foderunt ante faciem meam foueam: et inci
derunt in eam. Paratum cor meum deus
paratum cor meum: cantabo et psalmum
dicam domino. Exurge gloria mea exurge
psalterium et cythara: exurgam diluculo.
Confitebor tibi in populis domine: et psalmum
dicam tibi in gentibus. Quoniam magnifica
ta est usque ad celos misericordia tua: et usque
ad nubes ueritas tua. Exaltare super
celos deus: et super omnem terram gloria
tua. In fine ne disperdas uel corrum
Si uere utique iusti pas. dd. in titre.
ciam loquimini: recte iudicate fi
lii hominum. Etenim in corde iniquita
tes operamini in terra: iniusticias manus
uestre concinnant. Alienati sunt peccato
res a uulua erraverunt ab utero locu
ti sunt falsa. Furor illis secundum simi
litudinem serpentis: sicut aspidis sur
de et obturantis aures suas. Que non
exaudiet uocem incantantium: et ue
nefici incantantis sapienter. Deus
conteret dentes eorum in ore ipsorum: et mo
las leonum confringet dominus. Ad nichi
lum deuenient tamquam aqua decurrens
intendit arcum suum donec infirmentur.
Sicut cera que fluit auferentur: super
cecidit ignis et non uiderunt solem. Pri
usquam intelligerent spine uestre ram
num: sicut uiuentes sic in ira absorbet
eos. Letabitur iustus cum uiderit uindictam:
manus suas lauabit in sanguine pec

catoris. Et dicet homo si utique fru
ctus iusto: utique est deus iudi
in terra. In fine ne disp
Eripe me de
inimicis meis deus meus: et
ab insurgentibus in me libera
me. Eripe me de operanti
bus iniquitatem: et de uiris sanguinum salua
me. Quia ecce ceperunt animam meam: irru
erunt in me fortes. Neque iniqui
tas neque peccatum meum domine: sine ini
quitate cucurri et direxi. Exsurge in
occursum meum et vide: et tu domine de
us uirtutum deus israel. Intende ad uisitan
das omnes gentes: non miserearis omni
bus qui operantur iniquitatem. Conuerten
tur ad uesperam et famem patientur ut
canes: et circuibunt ciuitatem. Ecce
loquentur in ore suo et gladius in labiis eorum
quoniam quis audiuit. Et tu domine deride
bis eos: ad nihilum deduces omnes gentes.
Fortitudinem meam ad te custodiam
quia deus susceptor meus: deus meus mi
sericordia eius preueniet me. Deus osten
det mihi super inimicos meos ne occidas
eos: nequando obliuiscantur populi mei. Disperge il
los in uirtute tua: et depone eos pro
tector meus domine. Delictum oris eorum
sermonem labiorum ipsorum: et compre
hendantur in superbia sua. Et de exe
cratione et mendacio annuntiabuntur in consumma
tione. In ira consummationis et non
erunt. Et scient quia deus dominabitur iacob
et finium terre. Conuertentur ad uesperam et famem
patientur ut canes: et circuibunt ciui
tatem. Ipsi dispergentur ad mandu
candum: si uero non fuerint saturati et
murmurabunt. Ego autem cantabo
fortitudinem tuam: et exaltabo mane
misericordiam tuam. Quia factus es
susceptor meus: et refugium meum in die tribu
lationis mee. Adiutor meus tibi psallam quia
deus susceptor meus es deus meus
thomia finem ut ...
uertit ioab et percussit ...
ualle salinarum.

Deus repulisti nos et destruxisti nos
iratus es et misertus es nobis.
Commovisti terram et conturbasti eam: sana contri-
tiones eius quia commota est. Ostendisti po-
pulo tuo dura: potasti nos vino compunc-
tionis. Dedisti metuentibus te significatio-
nem ut fugiant a facie arcus. Ut li-
berentur dilecti tui: salvum fac dextera
tua et exaudi me. Deus locutus est in sancto
suo: letabor et partibor Sichimam et convallem
tabernaculorum metibor. Meus est
Galaad et meus est Manasses: et Effraim
fortitudo capitis mei. Iuda rex
meus: Moab olla spei mee. In Idumeam
extendam calciamentum meum: mihi a-
lienigene subditi sunt. Quis deducet
me in civitatem munitam: quis deducet me
usque in Idumeam. Nonne tu deus qui repu-
listi nos: et non egredieris deus in vir-
tutibus nostris. Da nobis auxilium de tribu-
latione: quia vana salus hominis. In deo fa-
ciemus virtutem: et ipse ad nichilum de-
ducet tribulantes nos. In fine in hymnis ps. David.
Exaudi deus deprecationem
meam: intende orationi mee.
A finibus terre ad te clamavi: dum anxia-
retur cor meum in petra exaltasti me.
Deduxisti me quia factus es spes mea: tur-
ris fortitudinis a facie inimici. Inhi-
tabo in tabernaculo tuo in secula: pro-
tegar in velamento alarum tuarum. Quoniam
tu deus meus exaudisti orationem meam:
dedisti hereditatem timentibus nomen tuum.
Dies super dies regis adicies: annos eius usque in
diem generationis et generationis. Permanet
in eternum in conspectu dei: misericordiam et veritatem
eius quis requiret. Sic psalmum di-
cam nomini tuo in seculum seculi: ut reddam
vota mea de die in diem. In fine pro Idithun ps. David.
Nonne deo subiecta erit anima
mea: ab ipso enim salutare
meum. Nam et ipse deus meus
et salutaris meus: susceptor meus non
movebor amplius. Quousque irruitis
in hominem interficitis universi vos: tam-
quam parieti inclinato et macerie de-
pulse. Verumptamen pretium meum co-
gitaverunt repellere cucurri in siti
ore suo benedicebant: et corde suo
maledicebant. Verumptamen deo subiecta
esto anima mea: quoniam ab ipso patientia mea. Quia
ipse deus meus et salvator meus: adiu-
tor meus non emigrabo. In deo salutare
meum et gloria mea: deus auxilii mei et spes
mea in deo est. Sperate in eo omnis congregatio
populi: effundite coram illo corda vestra: deus
adiutor noster in eternum. Verumptamen vani fi-
lii hominum mendaces filii hominum in stateris:
ut decipiant ipsi de vanitate in idipsum.
Nolite sperare in iniquitate: et rapinas no-
lite concupiscere: divitie si affluant nolite
cor apponere. Semel locutus est deus hec
duo audivi quia potestas dei est et tibi domine
misericordia: quia tu reddes unicuique iuxta opera
sua. Ps. David cum esset in deserto Idumee.
Deus deus meus ad te de luce
vigilo. Sitivit in te anima mea: quam
multipliciter et caro mea. In terra deserta et in-
via et inaquosa sic in sancto apparui tibi:
ut viderem virtutem tuam et gloriam tuam.
Quoniam melior est misericordia tua super vitas: labia
mea laudabunt te. Sic benedicam te in
vita mea: et in nomine tuo levabo manus
meas. Sicut adipe et pinguedine reple-
atur anima mea: et labiis exultationis lau-
dabit os meum. Si memor fui tui super
stratum meum in matutinis medita-
bor in te: quia fuisti adiutor meus. Et in
velamento alarum tuarum exultabo
adhesit anima mea post te: me suscepit
dextera tua. Ipsi vero in vanum quesierunt
animam meam introibunt in inferiora ter-
re: tradentur in manus gladii partes vulpium
erunt. Rex vero letabitur in deo laudabun-
tur omnes qui iurant in eo: quia obstruc-
tum est os loquentium iniqua. In finem ps. David.
Exaudi deus orationem meam
cum deprecor: a timore inimici
eripe animam meam. Protexisti me
a conventu malignantium: a multitu-
dine operantium iniquitatem. Quia exa-
cuerunt ut gladium linguas suas:
intenderunt arcum rem amaram: ut sa-
gittent in occultis immaculatum. Subi-

to sagittabunt eum et non timebunt. Fir-
maverunt sibi sermonem nequam. Narrave-
runt ut absconderent laqueos; dixerunt quis
videbit eos. Scrutati sunt iniquitates;
defecerunt scrutantes scrutinio. Accedet ho-
mo ad cor altum: et exaltabitur deus. Sagitte par-
vulorum facte sunt plage eorum: et infirmate
sunt contra eos lingue eorum. Conturbati sunt
omnes qui videbant eos: et timuit omnis ho-
mo. Et annuntiaverunt opera dei: et facta eius in-
tellexerunt. Letabitur iustus in domino et spera-
bit in eo: et laudabuntur omnes recti
corde. In finem psalmus david canticum aggei
Te decet et ieremie de verbo pere-
hymnus grinationis ut de po-
deus in syon: et tibi reddetur pulo transmig-
votum in ierusalem. Exaudi orationem rationis
meam: ad te omnis caro veniet. Ver-
ba iniquorum prevaluerunt super nos: et im-
pietatibus nostris tu propitiaberis. Beatus
quem elegisti et assumpsisti: inhabitabit
in atriis tuis. Replebimur in bonis
domus tue: sanctum est templum tuum
mirabile in equitate. Exaudi nos deus
salutaris noster: spes omnium finium terre et in
mari longe. Preparans montes in vir-
tute tua accinctus potentia: qui con-
turbas profundum maris sonum fluctuum
eius. Turbabuntur gentes et timebunt
qui habitant terminos a signis tuis: exitus
matutini et vespere delectabis. Visitas-
ti terram et inebriasti eam: multiplicas-
ti locupletare eam. Flumen dei reple-
tum est aquis: parasti cibum illorum: quoni-
am ita est preparatio eius. Rivos eius ine-
bria: multiplica genimina eius:
in stillicidiis eius letabitur germinans. Be-
nedices corone anni benignitatis tue:
et campi tui replebuntur ubertate. Pin-
guescent speciosa deserti: et exultatione
colles accingentur. Induti sunt ari-
etes ovium et valles habundabunt frumen-
to: clamabunt etenim hymnum di-
cent. In finem canticum psalmi resurrectionis.
Iubilate deo omnis terra, psalmum dicite
nomini eius: date gloriam laudi eius. Dici-
te deo quam terribilia sunt opera tua domine.

in multitudine virtu
tibi inimici tui. Omnis
deus et psallat tibi: ps
tuo. Venite et videte op
in consiliis super filios ho
tit mare in aridam in
transibunt pede: ibi le
ipso. Qui dominatur in virtu
oculi eius super gentes re
exasperant non exaltentur
ipsis. Benedicite gentes
auditam facite vocem l
posuit animam meam ad
dedit in commotionem pedes m
basti nos deus igne nos
sicut examinatur argen
isti nos in laqueum posuist
in dorso nostro: imposuisti h
ta nostra. Transivimus p
et eduxisti nos in refrige
lo in domum tuam in holo
dam tibi vota mea que di
labia mea. Et locutum
in tribulatione. Holocausta me
offeram tibi cum incenso
tibi boves cum hircis. Ve
et narrabo omnes qui timet
ta fecit anime mee. Ad ipsum o
mavi: et exultavi sub ling
iniquitatem si aspiciebam in corde
exaudiet deus. Propterea ex
et attendit voci deprecation
dictus deus qui non amovit
et misericordiam suam a me. in hym
Deus misereatur nostri
benedicat nobis: illumi
tum suum super nos et misere
Ut cognoscamus in terra
gentibus salutare tuum. Confi
tibi populi deus confiteantur
omnes. Letentur et exultent
quoniam iudicas populos in equitat
in terra dirigis. Confiteantur
deus confiteantur tibi p
dedit fructum suum. Be
deus noster benedicat nos d
ant eum omnes fines terre

Exurgat deus et dissi- In fine ps.
pentur inimici eius: et fu- David.
giant qui oderunt eum a facie ei.
Sicut deficit fumus deficiant: sicut
fluit cera a facie ignis: sic pereant pec-
catores a facie dei. Et iusti epulentur
et exultent in conspectu dei: et delectentur
in leticia. Cantate deo psalmum dicite
nomini eius: iter facite ei qui ascendit super
occasum dominus nomen illi. Exultate in conspectu
eius: turbabuntur a facie eius patris or-
phanorum et iudicis viduarum. Deus in
loco sancto suo: deus qui inhabitare facit unius
moris in domo. Qui educit vinctos in
fortitudine: similiter eos qui exasperant
qui habitant in sepulcris. Deus cum egre-
dereris in conspectu populi tui: cum pertransires
in deserto. Terra mota est etenim celi
distillaverunt a facie dei synai: a facie
dei israel. Pluviam voluntariam segregabis
deus hereditati tue: et infirmata est: tu
vero perfecisti eam. Animalia tua ha-
bitabunt in ea: parasti in dulcedine tua
pauperi deus. Dominus dabit verbum evan-
gelizantibus: virtute multa. Rex vir-
tutum dilecti dilecti: et speciei domus
dividere spolia. Si dormiatis inter me-
dios cleros penne columbe deargen-
tate: et posteriora dorsi eius in pallore
auri. Cum discernit celestis reges super
eam nive dealbabuntur in selmon: mons
dei mons pinguis. Mons coagulatus mons
pinguis: ut quid suspicamini montes
coagulatos. Mons in quo beneplacitum est
deo habitare in eo: etenim dominus habitabit
in finem. Currus dei decem milibus:
multiplex milia letancium: dominus in eis
in syna in sancto. Ascendisti in altum ce-
pisti captivitatem: accepisti dona in
hominibus. Etenim non credentes inhabitare
dominum deum. Benedictus dominus die cotidie
prosperum iter faciet nobis deus salutarium
nostrorum. Deus noster deus salvos faciendi:
et domini domini exitus mortis. Verumptamen
deus confringet capita inimicorum suorum:
verticem capilli perambulancium in de-
lictis suis. Dixit dominus ex basan conver-
tam in profundum maris. Ut intin-
gatur pes tuus in sanguine: lingua ca-
num tuorum ex inimicis ab ipso. Viderunt
ingressus tuos deus: ingressus dei mei regis
mei qui est in sancto. Prevenerunt principes
coniuncti psallentibus: in medio iuven-
cularum tympanistriarum. In ecclesiis benedi-
cite deo domino: de fontibus israel. Ibi benia-
min adolescentulus: in mentis excessu.
Principes iuda duces eorum: principes
zabulon et principes neptalim. Manda
deus virtuti tue: confirma deus hoc quod
operatus est in nobis templo tuo quod est
ierusalem: tibi offerent reges munera.
Increpa feras harundinis: congregatio
taurorum in vaccis populorum: ut excludant
eos qui probati sunt argento. Dissipa
gentes que bella volunt: venient legati
ex egypto: ethiopia preveniet manus
eius deo. Regna terre cantate deo: psallite
domino. Psallite deo qui ascendit super celum
celi ad orientem. Ecce dabit voci sue vo-
cem virtutis: date gloriam deo super israel:
magnificencia eius et virtus eius in nu-
bibus. Mirabilis deus in sanctis suis: deus israel
ipse dabit virtutem et fortitudinem ple-
bi sue: benedictus deus. In finem pro hiis
Salvum me fac deus: quoniam qui commuta-
intraverunt aque buntur
usque ad animam meam. Infixus ipsi david.
sum in limo profundi:
et non est substancia. Veni in altitudinem ma-
ris: et tempestas demersit me. Laboravi
clamans rauce facte sunt fauces mee:
defecerunt oculi mei dum spero in deum meum.
Multiplicati sunt super capillos capitis
mei: qui oderunt me gratis. Confortati
sunt qui persecuti sunt me inimici mei
iniuste: que non rapui tunc exsolvebam. Deus
tu scis insipienciam meam: et delicta mea
a te non sunt abscondita. Non erubescant
in me qui expectant te domine domine virtutum.
Non confundantur super me qui querunt te
deus israel. Quoniam propter te sustinui obprobrium:
operuit confusio faciem meam. Extra-
neus factus sum fratribus meis: et peregrinus fi-
liis matris mee. Quoniam zelus domus tue

conteruit me: et opprobrium exprobrantium tibi ceci-
derunt super me. Et operui in ieiunio animam me-
am: et factum est in opprobrium michi. Et po-
sui vestimentum meum cilicium: et factus sum
illis in parabolam. Adversum me loquebantur
qui sedebant in porta: et in me psallebant
qui bibebant vinum. Ego vero orationem me-
am ad te domine: tempus beneplaciti deus.
In multitudine misericordie tue exaudi me:
in veritate salutis tue. Eripe me de luto
ut non infigar: libera me ab hiis qui ode-
runt me: et de profundis aquarum. Non me de-
mergat tempestas aque neque absorbeat
me profundum: neque urgeat super me puteus
os suum. Exaudi me domine quoniam benigna est
misericordia tua: secundum multitudinem miseratio-
num tuarum respice in me. Et ne avertas fa-
ciem tuam a puero tuo: quoniam tribulor
velociter exaudi me. Intende anime mee
et libera eam: propter inimicos meos eripe me.
Tu scis improperium meum et confusionem
meam: et reverentiam meam. In conspectu
tuo sunt omnes qui tribulant me: improperium
expectavit cor meum et miseriam. Et sus-
tinui qui simul contristaretur et non
fuit: qui consolaretur et non inveni. Et
dederunt in escam meam fel: et in siti mea
potaverunt me aceto. Fiat mensa eorum
coram ipsis in laqueum: et in retributiones
et in scandalum. Obscurentur oculi eorum
ne videant: et dorsum eorum semper incur-
va. Effunde super eos iram tuam: et fu-
ror ire tue comprehendat eos. Fiat habi-
tatio eorum deserta: et in tabernaculis eorum
non sit qui inhabitet. Quoniam quem tu per-
cussisti persecuti sunt: et super dolorem
vulnerum meorum addiderunt. Appone ini-
quitatem super iniquitatem eorum: et non intr-
ent in iusticiam tuam. Deleantur de
libro viventium: et cum iustis non scri-
bantur. Ego sum pauper et dolens: salus
tua deus suscepit me. Laudabo nomen
dei cum cantico: et magnificabo eum in lau-
de. Et placebit deo super vitulum novellum:
cornua producentem et ungulas. Videant
pauperes et letentur: querite deum et vivet
anima vestra. Quoniam exaudivit pauperes dominus:

et vinctos suos non despexit. [...]
illum celi et terra: mare [...]
in eis. Quoniam deus salvam [...]
ficabuntur civitates [...]
ibi: et hereditate adquirent [...]
Et semen servorum eius [...]
et qui diligunt nomen eius [...]
Deus in adiutorium [...]
meum intende: domine [...]
ad adiuvandum me festina. [...]
tantur et revereantur qui [...]
meam. Avertantur retrorsum [...]
retrorsum et erubescant [...]
michi mala. Avertantur [...]
erubescentes: qui dicunt michi [...]
Exultent et letentur in te [...]
te et dicant semper magnificetur [...]
qui diligunt salutare tuum. [...]
genus sum et pauper: deus [...]
iutor meus et liberator meus [...]
ne moreris. Ps. David [...]
In te domine speravi non confundar
in eternum: in iusticia tua [...]
et eripe me. Inclina ad me [...]
am: et salva me. Esto [...]
protectorem: et in locum [...]
tum: ut salvum me facias [...]
mentum meum et refugium [...]
es tu. Deus meus eripe me [...]
peccatoris: et de manu contra legem [...]
et iniqui. Quoniam tu es patientia [...]
domine spes mea a iuventute [...]
te confirmatus sum ex utero [...]
matris mee tu es protector [...]
te cantatio mea semper [...]
factus sum multis: et tu [...]
Repleatur os meum laude [...]
gloriam tuam: tota die magnitudinem
tuam. Ne proicias me in tempore [...]
cum defecerit virtus mea [...]
me. Quia dixerunt inimici [...]
et qui custodiebant animam [...]
lium fecerunt in unum. Dicentes [...]
dereliquit eum: persequimini [...]
prehendite eum: quia non est qui [...]
ne elongeris a me: deus meus [...]
lium meum respice. [...]

detrahentes anime mee: operiantur confusione et pudore qui querunt mala mihi. Ego autem semper sperabo: et adiciam super omnem laudem tuam. Os meum annunciabit iusticiam tuam: tota die salutare tuum. Quoniam non cognovi litteraturam introibo in potencias domini: domine memorabor iusticie tue solius. Deus docuisti me a iuventute mea: et usque nunc pronunciabo mirabilia tua. Et usque in senectam et senium: deus ne derelinquas me. Donec annunciem brachium tuum: generationi omni que ventura est. Potenciam tuam et iusticiam tuam deus usque in altissima que fecisti magnalia: deus quis similis tibi. Quantas ostendisti mihi tribulationes multas et malas: et conversus vivificasti me et de abyssis terre iterum reduxisti me. Multiplicasti magnificenciam tuam: et conversus consolatus es me. Nam et ego confitebor tibi in vasis psalmi veritatem tuam deus: psallam tibi in cithara sanctus israel. Exultabunt labia mea cum cantavero tibi: et anima mea quam redemisti. Sed et lingua mea tota die meditabitur iusticiam tuam: cum confusi et reveriti fuerint qui querunt mala mihi.

In salomonem.

Deus iudicium tuum regi da: et iusticiam tuam filio regis. Iudicare populum tuum in iusticia: et pauperes tuos in iudicio. Suscipiant montes pacem populo: et colles iusticiam. Iudicabit pauperes populi et salvos faciet filios pauperum: et humiliabit calumpniatorem. Et permanebit cum sole et ante lunam: in generatione et generationem. Descendet sicut pluvia in vellus: et sicut stillicidia stillancia super terram. Orietur in diebus eius iusticia et habundancia pacis: donec auferatur luna. Et dominabitur a mari usque ad mare: et a flumine usque ad terminos orbis terrarum. Coram illo procident ethiopes: et inimici eius terram lingent. Reges tharsis et insule munera offerent: reges arabum et saba dona adducent. Et adorabunt eum omnes reges: omnes gentes servient ei. Quia liberabit pauperem a potente: et pauperem cui non erat adiutor. Parcet pauperi et inopi: et animas pauperum salvas faciet. Ex usuris et iniquitate redimet animas eorum: et honorabile nomen eorum coram illo. Et vivet et dabitur ei de auro arabie: et adorabunt de ipso semper tota die benedicent ei. Et erit firmamentum in terra in summis moncium superextolletur super libanum fructus eius: et florebunt de civitate sicut fenum terre. Sit nomen eius benedictum in secula: ante solem permanet nomen eius. Et benedicentur in ipso omnes tribus terre: omnes gentes magnificabunt eum. Benedictus dominus deus israel: qui facit mirabilia solus. Et benedictum nomen maiestatis eius in eternum: et replebitur maiestate eius omnis terra fiat fiat.

Defecerunt laudes vel ympni david filii iesse.

Quam bonus israel deus: hiis qui recto sunt corde. Mei autem pene moti sunt pedes: pene effusi sunt gressus mei. Quia zelavi super iniquos: pacem peccatorum videns. Quia non est respectus morti eorum: et firmamentum in plaga eorum. In labore hominum non sunt: et cum hominibus non flagellabuntur. Ideo tenuit eos superbia: operti sunt iniquitate et impietate sua. Prodiit quasi ex adipe iniquitas eorum: transierunt in affectum cordis. Cogitaverunt et locuti sunt nequiciam: iniquitatem in excelso locuti sunt. Posuerunt in celum os suum: et lingua eorum transivit in terra. Ideo convertetur populus meus hic: et dies pleni invenientur in eis. Et dixerunt quomodo scit deus: et si est sciencia in excelso. Ecce ipsi peccatores et habundantes in seculo: obtinuerunt divicias. Et dixi ergo sine causa iustificavi cor meum: et lavi inter innocentes manus meas. Et fui flagellatus tota die: et castigacio mea in matutinis. Si dicebam narrabo sic: ecce nacionem filiorum tuorum reprobavi. Existimabam ut cognoscerem hoc labor est ante me. Donec intrem in sanctuarium dei: et intelligam in novissimis eorum. Verumptamen propter do-

los posuisti eis: deiecisti eos dum alleua
rentur. Quomodo facti sunt in desola
tionem: subito defecerunt: perierunt propter
iniquitatem suam. Velud sompnium
surgentium domine in ciuitate tua: yma
ginem ipsorum ad nichilum rediges. Quia in
flammatum est cor meum: et renes mei commu
tati sunt. Et ego ad nichilum redac
tus sum et nesciui. Ut iumentum factus sum
apud te: et ego semper tecum. Tenuisti ma
num dexteram meam: et in uoluntate tua
deduxisti me: et cum gloria suscepisti me.
Quid enim michi est in celo: et a te quid
uolui super terram. Defecit caro mea et
cor meum: deus cordis mei et pars mea de
us in eternum. Quia ecce qui elongant se
a te peribunt: perdidisti omnes qui forni
cantur abs te. Michi autem adherere deo
bonum est: ponere in domino deo spem
meam. Ut annunciem omnes predicationes
tuas: in portis filie syon. Intellectus
Ut quid deus repulisti in fi asaph.
nem: iratus est furor tuus su
per oues pascue tue. Memor esto congre
gationis tue: quam possedisti ab initio.
Redemisti uirgam hereditatis tue: mons
syon in quo habitasti in eo. Leua ma
nus tuas in superbias eorum in finem: quan
ta malignatus est inimicus in sancto.
Et gloriati sunt qui oderunt te: in medio
sollempnitatis tue. Posuerunt sig
na sua signa: et non cognouerunt sicut
in exitu super summum. Quasi in silua
lignorum securibus exciderunt ianuas eius
in idipsum: in securi et ascia deiecerunt
eam. Incenderunt igni sanctuarium tuum
in terra: polluerunt tabernaculum nominis
tui. Dixerunt in corde suo cognatio eorum
simul: quiescere faciamus omnes dies
festos dei a terra. Signa nostra non uidi
mus iam non est propheta: et nos non cog
noscet amplius. Usquequo deus impro
perabit inimicus: irritat aduersarius
nomen tuum in finem. Ut quid auertis
manum tuam et dexteram tuam: de me
dio sinu tuo in finem. Deus autem rex
noster ante secula: operatus est salutem in

medio terre. Tu confir
uirtute tua mare: con
ta draconum in aquis. Tu
sti capita draconis: dedi
pulis ethiopum. Tu dirup
et torrentes: tu siccasti
Tuus est dies et tua e
casti auroram et solem
omnes terminos terre: estatem
masti ea. Memor esto
perauit dominum: et populus ins
uit nomen tuum. Ne tradas
confitentes tibi: et animas paup
obliuiscaris in finem. R
tamentum tuum: quia repleti
lanati sunt terre domibus
Ne auertatur humilis fac
per et inops laudabunt nom
ge deus iudica causam tua
esto improperiorum tuorum: eo
sunt tota die. Ne obliu
inimicorum tuorum: superbia e
oderunt ascendit semper. Ps
Confitebimur tibi deus
confitebimur: et inuoca
mus nomen tuum. Narrab
rabilia tua: cum accepero temp
titias iudicabo. Liquefacta
qui habitant in ea: ego confirm
lumnas eius. Dixi iniquis: no
agere: et delinquentibus nolite
cornu. Nolite extollere in al
cornu uestrum: nolite loqui aduersus
quitatem. Quia neque ab oriente
te neque a desertis montibus
dex est. Hunc humiliat et h
quia calix in manu domini uini
mixto. Et inclinauit ex
uerumtamen fex eius non est exina
bibent ex eo omnes peccatores te
annunciabo in seculum: cantabo
omnia cornua peccatorum confrin
exaltabuntur cornua iusti
Notus in iudea deus: in
magnum nomen eius
est in pace locus eius: et habi
in syon. Ibi confregit po

scutum gladium et bellum. Illuminans
tu mirabiliter a montibus aeternis: con-
turbati sunt omnes insipientes corde.
Dormierunt somnum suum: et nihil inve-
nerunt omnes viri divitiarum in manibus
suis. Ab increpatione tua Deus Iacob: dormita-
verunt qui ascenderunt equos. Tu terri-
bilis es et quis resistet tibi: ex tunc ira
tua. De caelo auditum fecisti iudicium:
terra tremuit et quievit. Cum ex-
surgeret in iudicium Deus: ut salvos fa-
ceret omnes mansuetos terrae. Quoniam cogi-
tatio hominis confitebitur tibi: et reliquiae
cogitationis diem festum agent tibi.
Vovete et reddite Domino Deo vestro: omnes qui in
circuitu eius offertis munera. Terri-
bili et ei qui aufert spiritum principum:
terribili apud reges terrae. In finem pro Idi-
Voce mea ad Dominum clamavi: thun psalmus
voce mea ad Deum et intendit Asaph.
mihi. In die tribulationis meae
Deum exquisivi manibus meis: nocte
contra eum et non sum deceptus. Renuit
consolari anima mea, memor fui Dei et
delectatus sum: et exercitatus sum et de-
fecit spiritus meus. Anticipaverunt vi-
gilias oculi mei: turbatus sum et non sum locu-
tus. Cogitavi dies antiquos: et an-
nos aeternos in mente habui. Et meditatus
sum nocte cum corde meo: et exercitabar
et scopebam spiritum meum. Numquid
in aeternum proiciet Deus: aut non apponet
ut complacitior sit adhuc. Aut in fi-
nem misericordiam suam abscindet: a generatione
in generationem. Aut obliviscetur mi-
sereri Deus: aut continebit in ira
sua misericordias suas. Et dixi nunc coepi: haec
mutatio dexterae excelsi. Memor fui
operum Domini: quia memor ero ab initio
mirabilium tuorum. Et meditabor in
omnibus operibus tuis: et in adinventionibus
tuis exercebor. Deus in sancto via tua: quis
deus magnus sicut Deus noster, tu es Deus
qui facis mirabilia. Notam fecisti
in populis virtutem tuam: tu es Deus
qui facis mirabilia redemisti in bra-
chio tuo populum tuum filios Iacob et
Ioseph. Viderunt te aquae Deus, viderunt
te aquae: et timuerunt et turbatae sunt abys-
si. Multitudo sonitus aquarum: vocem dede-
runt nubes. Etenim sagittae tuae transe-
unt: vox tonitrui tui in rota. Illuxerunt
coruscationes tuae orbi terrae: commota est
et contremuit terra. In mari via tua et semi-
tae tuae in aquis multis: et vestigia tua
non cognoscentur. Deduxisti sicut o-
ves populum tuum: in manu Moysi et Aa-
ron. Intellectus Asaph.

Attendite popule meus legem meam:
inclinate aurem vestram in verba oris
mei. Aperiam in parabolis os meum:
loquar propositiones ab initio. Quanta audivimus
et cognovimus ea: et patres nostri narra-
verunt nobis. Non sunt occultata a
filiis eorum: in generatione altera. Narrantes lau-
des Domini et virtutes eius: et mirabilia
eius quae fecit. Et suscitavit testimoni-
um in Iacob: et legem posuit in Israel.
Quanta mandavit patribus nostris nota fa-
cere ea filiis suis: ut cognoscat generatio
altera. Filii qui nascentur et exsurgent:
enarrabunt filiis suis. Ut ponant in
Deo spem suam et non obliviscantur
operum Dei: et mandata eius exquirant.
Ne fiant sicut patres eorum: generatio
prava et exasperans. Generatio quae non direx-
it cor suum: et non est creditus cum Deo
spiritus eius. Filii Ephrem intendentes
et mittentes arcum: conversi sunt in die
belli. Non custodierunt testamentum
Dei: et in lege eius noluerunt ambula-
re. Et obliti sunt benefactorum eius: et
mirabilium eius quae ostendit eis. Coram
patribus eorum fecit mirabilia in terra Aegyp-
ti: in campo Taneos. Interrupit mare
et perduxit eos: statuit aquas quasi in utre.
Et deduxit eos in nube diei: et tota
nocte in illuminatione ignis. Interrupit
petram in eremo: et adaquavit eos
velut in abysso multa. Et eduxit
aquam de petra: et deduxit tamquam flu-
mina aquas. Et apposuerunt ad-
huc peccare ei: in iram concitaverunt
excelsum in inaquoso. Et tempta-

uerunt deum in cordibus suis: ut pet
erent escas animabus suis. Et male locuti
sunt de deo: dixerunt numquid pot
erit deus parare mensam in deserto? Quoniam per
cussit petram et fluxerunt aque: et torren
tes inundauerunt. Numquid et panem
poterit dare: aut parare mensam populo suo.
Ideo audiuit dominus et distulit: et ignis ac
census est in iacob: et ira dei ascendit in
israel. Quia non crediderunt in deo: nec sperave
runt in salutari eius. Et mandauit
nubibus desuper: et ianuas celi aperuit. Et
pluit illis manna ad manducandum:
panem celi dedit eis. Panem angelorum
manducauit homo: cibaria misit eis in
habundantiam. Transtulit austrum de
celo: et induxit in uirtute sua affricum.
Et pluit super eos sicut puluerem carnes:
et sicut harenam maris uolatilia
pennata. Et ceciderunt in medio castro
rum eorum: circa tabernacula eorum. Et
manducauerunt et saturati sunt nimis
et desiderium eorum attulit eis: non sunt frauda
ti a desiderio suo. Adhuc esce eorum erant
in ore ipsorum: et ira dei ascendit super eos. Et
occidit pingues eorum: et electos israel im
pediuit. In omnibus hiis peccauerunt
adhuc: et non crediderunt in mirabilibus
eius. Et defecerunt in uanitate dies eorum:
et anni eorum cum festinatione. Cum occideret
eos querebant eum: et reuertebantur: et di
luculo ueniebant ad eum. Et reme
morati sunt quia deus adiutor est eorum: et
deus excelsus redemptor eorum est. Et di
lexerunt eum in ore suo: et lingua sua men
titi sunt ei. Cor autem eorum non erat
rectum cum eo: nec fideles habiti sunt
in testamento eius. Ipse autem est mise
ricors: et propicius fiet peccatis eorum: et non disper
det eos. Et habundauit ut auerteret
iram suam: et non accendit omnem iram
suam. Et recordatus est quia caro sunt:
spiritus uadens et non rediens. Quotiens exa
cerbauerunt eum in deserto: in ira
concitauerunt eum in inaquoso. Et con
uersi sunt et temptauerunt deum: et sanctum israel
exacerbauerunt. Non sunt recordati ma

nus eius die qua redem
de manu tribulantis. Sicut pos
in egypto signa sua: et prodigia
taneos. Et conuertit in
flumina eorum: et imbres
rent. Misit in eos cine
dic eorum: et ranam et disper
dit erugini fructus eo
locuste. Et occidit in gra
as eorum: et moros eorum in
dine. Et tradidit grandini iumenta
sessionem eorum igni. Misit in
dignationis sue: indignati
et tribulationem: immissi
malos. Uiam fecit se
non pepercit a morte anima
ta eorum in morte conclu
cussit omne primogenitum
egypti: primicias omnis
in tabernaculis cham. Et
sicut oues populum suum: et
quasi gregem in deserto. Et
in spe et non timuerunt:
eorum operuit mare. Et
in montem sanctificationis
quem acquisiuit dextera
eicit a facie eorum gentes
sorte eis terram in funiculo
Et habitare fecit in tabernaculis
culis israel. Et temptauer
acerbauerunt deum ex
timonia eius non custo
auerterunt se et non serua
pactum: quemadmodum patres
in arcum prauum. In ira con
runt deum in collibus suis: et
libus suis ad emulationem
cauerunt. Audiuit deus
et ad nichilum redegit
Et repulit tabernaculum
tabernaculum suum ubi habit
hominibus. Et tradidit in capt
uirtutem eorum: et pulchri
in manus inimici. Et con
gladio populum suum: et here
am spreuit. Iuuenes eo
dit ignis: et uirgines eo

runt. Sacerdotes eorum in gladio ce-
ciderunt: et vidue eorum non plorabantur.
Et excitatus est tamquam dormiens
dominus: tamquam potens crapulatus a vi-
no. Et percussit inimicos suos in poste-
riora: opprobrium sempiternum dedit illis.
Et repulit tabernaculum ioseph: et tri-
bum effraym non elegit. Sed elegit
tribum iuda montem syon quem dilexit.
Et edificavit sicut unicornis sancti-
ficium suum: in terra quam fundavit in secula.
Et elegit david servum suum: et sustulit
eum de gregibus ovium: de post fetantes
accepit eum. Pascere iacob servum su-
um: et israel hereditatem suam. Et pa-
vit eos in innocentia cordis sui: et in
intellectibus manuum suarum deduxit
eos. Psalmus asaph.
Deus venerunt gentes in hereditatem
tuam: polluerunt templum sanctum tu-
um: posuerunt ierusalem in pomorum custo-
diam. Posuerunt morticina servo-
rum tuorum escas volatilibus celi: carnes
sanctorum tuorum bestiis terre. Effuderunt san-
guinem eorum tamquam aquam in circuitu
ierusalem: et non erat qui sepeliret.
Facti sumus opprobrium vicinis nostris:
subsannatio et illusio hiis qui in circuitu
nostro sunt. Usquequo domine irasceris in
finem: accendetur velud ignis zelus
tuus. Effunde iram tuam in gentes que
te non noverunt: et in regna que nomen
tuum non invocaverunt. Quia come-
derunt iacob: et locum eius desolaverunt.
Ne memineris iniquitatum antiqua-
rum: cito anticipent nos misericor-
die tue: quia pauperes facti sumus nimis.
Adiuva nos deus salutaris noster:
et propter gloriam nominis tui domine libera nos: et
propitius esto peccatis nostris propter nomen tuum.
Ne forte dicant in gentibus ubi est deus
eorum: et innotescat in nationibus coram
oculis nostris. Ultio sanguinis servorum
tuorum qui effusus est: introeat in conspec-
tu tuo gemitus compeditorum. Secun-
dum magnitudinem brachii tui:
posside filios mortificatorum. Et redde
vicinis nostris septuplum in sinu
eorum: improperium ipsorum quod exprobraverunt
tibi domine. Nos autem populus tuus et oves
pascue tue: confitebimur tibi in secu-
lum. In generationem et generationem: an-
nuntiabimus laudem tuam. In fine
Qui regis israel pro hiis qui commu-
intende: qui deducis tabuntur
velud ovem ioseph. Qui se- ps. as.
des super cherubin manifestare coram
effraym: beniamin et manasse. Excita
potentiam tuam et veni: ut salvos
facias nos. Domine deus converte nos: et
ostende faciem tuam et salvi erimus.
Domine deus virtutum quousque irasce-
ris super orationem servi tui. Cibabis nos pane
lacrimarum: et potum dabis nobis in
lacrimis in mensura. Posuisti nos in con-
tradictionem vicinis nostris: et inimici nostri sub-
sannaverunt nos. Deus virtutum
converte nos: et ostende faciem tuam
et salvi erimus. Vineam de egipto
transtulisti: eiecisti gentes et plantasti
eam. Dux itineris fuisti in conspec-
tu eius: plantasti radices eius et im-
plevit terram. Operuit montes umbra
eius: et arbusta eius cedros dei. Exten-
dit palmites suos usque ad mare: et
usque ad flumen propagines eius. Ut
quid destruxisti maceriam eius: et vin-
demiant eam omnes qui pretergrediuntur vi-
am. Exterminavit eam aper de silva: et
singularis ferus depastus est eam. Deus
virtutum convertere respice de celo
et vide et visita vineam istam. Et per-
fice eam quam plantavit dextera tua:
et super filium hominis quem confirmasti tibi.
Incensa igni et suffossa: ab increpa-
tione vultus tui peribunt. Fiat manus
tua super virum dextere tue: et super filium
hominis quem confirmasti tibi. Et non dis-
cedimus a te vivificabis nos: et nomen
tuum invocabimus. Domine deus vir-
tutum converte nos: et ostende faci-
em tuam et salvi erimus. In finem pro
torcularibus ps. ipsi asaph quinta
sabbati.

Exultate deo adiutori nostro iu-
bilate deo iacob. Sumite psal-
mum et date tympanum: psal-
terium iocundum cum cythara. Bu-
cinate in neomenia tuba: in insigni die so-
lempnitatis vestre. Quia preceptum in israhel
est: et iudicium deo iacob. Testimonium in
ioseph posuit illud cum exiret de terra
egipti: linguam quam non noverat audivit.
Divertit ab oneribus dorsum eius: manus
eius in cophino servierunt. In tribu-
latione invocasti me et liberavi te: exau-
divi te in abscondito tempestatis: pro-
bavi te apud aquam contradictionis. Audi
populus meus et contestabor te israel: si
me audieris non erit in te deus recens:
neque adorabis deum alienum. Ego e-
nim sum dominus deus tuus qui eduxi te de terra
egipti: dilata os tuum et implebo illud.
Et non audivit populus meus vocem me-
am: et israel non intendit mihi. Et dimisi
eos secundum desideria cordis eorum: ibunt in ad-
inventionibus suis. Si populus meus audis-
set me: israel si in viis meis ambulasset. Pro
nichilo forsitan inimicos eorum humi-
liassem: et super tribulantes eos misissem
manum meam. Inimici domini mentiti
sunt ei: et erit tempus eorum in secula. Et
cibavit illos ex adipe frumenti: et de pe-
tra melle saturavit eos. ps. asaph.
Deus stetit in sinagoga deorum:
in medio autem deos diiudicat. Us-
quequo iudicatis iniquitatem: et facies pec-
catorum sumitis. Iudicate egeno et pupil-
lo: humilem et pauperem iustificate.
Eripite pauperem et egenum: de manu
peccatoris liberate. Nescierunt neque intelle-
xerunt in tenebris ambulant: movebun-
tur omnia fundamenta terre. Ego dixi dii
estis: et filii excelsi omnes. Vos autem si-
cut homines moriemini: et sicut unus
de principibus cadetis. Surge deus iudi-
ca terram: quoniam tu hereditabis in omnibus
gentibus. canticum psalmi asaph.
Deus quis similis erit tibi: ne taceas
neque compescaris deus. Quoniam ec-
ce inimici tui sonuerunt: et qui

oderunt te extulerunt cap-
Super populum tuum malignaverunt
cogitaverunt adversus sanctos
venite et disperdamus eos de
memoretur nomen israhel
cogitaverunt unanimiter
adversum te testamentum
nuerunt tabernacula ydumeo-
rum et ismaelite. Moab et agareni ge-
bal et amalech: et alienigene
tyrum. Etenim assur venit
sunt in adiutorium fili-
Fac illis sicut madian et
iabin in torrente cison.
in endor: facti sunt ut ste-
Pone principes eorum sicut
zeb et zebee et salmana. Omnes
eorum qui dixerunt hereditate pos-
sideamus sanctuarium dei. Deus meus po-
ne illos ut rotam: sicut stipulam
venti. Sicut ignis qui
vam: et sicut flamma com-
Ita persequeris illos in tempestate
et in ira tua conturbabis
Imple facies eorum ignominia
tuum domine. Erubescant et con-
tur in seculum seculi: et confundan-
tur et pereant. Et cognoscant quia
dominus: tu solus altissimus
Quam dilecta tabernacula
domine virtutum: concupiscit
deficit anima mea in atria domini. Cor meum et caro mea
exultaverunt in deum vivum. Etenim
passer invenit sibi domum
turtur nidum sibi: ubi reponat pullos
Altaria tua domine virtutum
meus et deus meus. Beati
in domo tua domine: in secula
dabunt te. Beatus vir cuius
auxilium abs te: ascensiones
suo disposuit: in valle lacrimarum
loco quem posuit. Etenim
dictionem dabit legislator
virtute in virtutem: videbitur
deorum in syon. Domine deus
exaudi orationem meam: auribus

deus iacob. Protector noster aspice deus:
et respice in faciem christi tui. Quia me
lior est dies una: in atriis tuis super
milia. Elegi abiectus esse in domo dei
mei magis quam habitare in tabernaculis
peccatorum. Quia misericordiam et veritatem dili
git deus: gratiam et gloriam dabit dominus. Non
privabit bonis qui ambulant in inno
centia: domine virtutum: beatus homo qui spe
rat in te. In finem psalmus chore.
Benedixisti domine terram tuam: aver
tisti captivitatem iacob. Remisisti
iniquitatem plebis tue: operuisti
omnia peccata eorum. Mitigasti omnem iram
tuam: avertisti ab ira indignationis
tue. Converte nos deus salutaris no
ster: et averte iram tuam a nobis. Numquid
in eternum irasceris nobis: aut extendes
iram tuam a generatione in generationem.
Deus tu conversus vivificabis
nos: et plebs tua letabitur in te. Ostende
nobis domine misericordiam tuam: et salutare
tuum da nobis. Audiam quid loquatur
in me dominus deus: quoniam loquetur pacem
in plebem suam. Et super sanctos suos: et
in eos qui convertuntur ad cor. Verumptamen
prope timentes eum salutare ipsius: ut
inhabitet gloria in terra nostra. Misericordia
et veritas obviaverunt sibi: iusticia
et pax osculate sunt. Veritas de terra
orta est: et iusticia de celo prospexit.
Etenim dominus dabit benignitatem:
et terra nostra dabit fructum suum. Iusti
cia ante eum ambulabit: et ponet in via
gressus suos. Oratio david.
Inclina domine aurem tuam et exaudi me:
quoniam inops et pauper sum ego. Custodi
animam meam quoniam sanctus sum: salvum fac
servum tuum deus meus sperantem in te.
Miserere mei domine quoniam ad te clamavi
tota die: letifica animam servi tui: quoniam
ad te domine animam meam levavi.
Quoniam tu domine suavis et mitis: et
multe misericordie omnibus invocantibus te. Au
ribus percipe domine orationem meam: et intende
voci deprecationis mee. In die tribu
lationis mee clamavi ad te: quia exau
disti me. Non est similis tui in diis
domine: et non est secundum opera tua. Omnes gen
tes quascumque fecisti venient et adorabunt
coram te domine: et glorificabunt nomen tuum.
Quoniam magnus es tu et faciens mirabilia:
tu es deus solus. Deduc me domine
in via tua: letetur cor meum ut ti
meat nomen tuum. Confitebor tibi domine deus
meus in toto corde meo: et glorificabo
nomen tuum in eternum. Quia misericordia
tua magna est super me: et eruisti ani
mam meam ex inferno inferiori. Deus
iniqui insurrexerunt adversum me: et sy
nagoga potentium quesierunt animam
meam: et non proposuerunt te in conspectu suo.
Et tu domine miserator et misericors:
patiens et multe misericordie et verax. Respi
ce in me et miserere mei: da imperium
puero tuo: et salvum fac filium ancille tue.
Fac mecum signum in bono ut vide
ant qui me oderunt et confundantur:
quoniam tu domine adiuvisti me et consolatus
es me. Filiis chore psalmus cantici.
Fundamenta eius in montibus sanc
tis: diligit dominus portas syon super omnia
tabernacula iacob. Gloriosa dicta sunt de
te: civitas dei. Memor ero raab et ba
bylonis: scientium me. Ecce alienige
ne et tyrus et populus ethiopum: hii fu
erunt illic. Numquid syon dicet homo et
homo natus est in ea: et ipse fundavit eam altis
simus. Dominus narrabit in scripturis
populorum: et principum horum qui fuerunt
in ea. Sicut letantium omnium est
habitatio in te. Canticum psalmi filiis chore
Domine deus salutis in finem pro meleth
mee: in die clamavi et ad respondendum
nocte coram te. Intret in conspectu intellectus ez.
tuo oratio mea: inclina aurem tuam
ad precem meam. Quia repleta est
malis anima mea: et vita mea infer
no appropinquabit. Estimatus sum cum
descendentibus in lacum: factus sum sicut
homo sine adiutorio inter mortuos li
ber. Sicut vulnerati dormientes in se
pulcris quorum non es memor am
plius: et ipsi de manu tua repulsi sunt.

Posuerunt me in lacu inferiori: in te-
nebrosis et in umbra mortis. Super me con-
firmatus est furor tuus: et omnes fluc-
tus tuos induxisti super me. Longe fecisti
notos meos a me: posuerunt me abho-
minationem sibi. Traditus sum et non egrediebar: ocu-
li mei languerunt pre inopia. Clamavi ad te
domine: tota die expandi ad te manus me-
as. Numquid mortuis facies mirabilia:
aut medici suscitabunt et confitebuntur
tibi. Numquid narrabit aliquis in
sepulcro misericordiam tuam: et veritatem
tuam in perditione. Numquid cognoscen-
tur in tenebris mirabilia tua: et iustici-
a tua in terra oblivionis. Et ego ad te
domine clamavi: et mane oratio mea preve-
niet te. Ut quid domine repellis orationem
meam: avertis faciem tuam a me. Pau-
per sum ego et in laboribus a iuventute mea: ex-
altatus autem humiliatus sum et conturbatus.
In me transierunt ire tue: et terrores tui con-
turbaverunt me. Circumdederunt me
sicut aqua tota die: circumdederunt me simul.
Elongasti a me amicum et proximum: et no-
tos meos a miseria. intellectus ethan
Misericordias domini in eternum cantabo. ezraite.
In generationem et generationem: annuntiabo
veritatem tuam in ore meo. Quoniam dixisti
in eternum misericordia edificabitur in celis: prepara-
bitur veritas tua in eis. Disposui testa-
mentum electis meis: iuravi david servo meo
usque in eternum preparabo semen tuum. ∴ Con-
fitebuntur celi mirabilia tua domine:
etenim veritatem tuam in ecclesia sanctorum. Quo-
niam quis in nubibus equabitur domino: similis erit deo
in filiis dei. Deus qui glorificatur in con-
silio sanctorum: magnus et terribilis super omnes
qui in circuitu eius sunt. Domine deus
virtutum quis similis tibi: potens
es domine et veritas tua in circuitu tuo.
Tu dominaris potestati maris: motum autem
fluctuum eius tu mitigas. Tu humi-
liasti sicut vulneratum superbum: in
brachio virtutis tue dispersisti inimi-
cos tuos. Tui sunt celi et tua est ter-
ra: orbem terre et plenitudinem eius tu
fundasti: aquilonem et mare tu crea-

∴ Et hedificabo in generatione et generationem
sedem tuam.

sti. Thabor et hermon in
exultabunt: tuum brachium
tia. Firmetur manus tua
tur dextera tua: iusticia
preparatio sedis tue. Misericordia et ve-
ritas precedent faciem tuam
qui scit iubilationem. Domine
tus tui ambulabunt: et in
exultabunt tota die: et in
et exaltabuntur. Quoniam gloria
eorum tu es: et in beneplacito
altabitur cornu nostrum. Quia
assumptio nostra: et sancti israel
locutus es in visione sanctis tuis
ti: posui adiutorium in poten-
tem: exaltavi electum de plebe
ni david servum meum: oleo
unxi eum. Manus enim
habebit ei: et brachium meum
eum. Nichil proficiet inimicus
filius iniquitatis non ap-
ponet ei. Et concidam a facie
inimicos eius: et odientes eum
convertam. Et veritas mea
mea cum ipso: et in nomine
tabitur cornu eius. Et ponam
ri manum eius: et in fluminibus
eius. Ipse invocabit me pater
es tu: deus meus et suscep-
tis mee. Et ego primogenitum
nam illum: excelsum pre
In eternum servabo illi
am: et testamentum meum
Et ponam in seculum seculi
thronum eius sicut dies celi.
Si dereliquerint filii eius legem
et in iudiciis meis non ambu-
Si iusticias meas profanaverint
mandata mea non custodierint
sitabo in virga iniquitates
verberibus peccata eorum. Misericordiam
meam non dispergam ab eo
cebo in veritate mea. Neque
nabo testamentum meum
dunt de labiis meis non
rita. Semel iuravi in
si david mentiar: semen eius in

Et thronus eius sicut sol in conspectu
meo: et sicut luna perfecta in eter-
num: et testis in celo fidelis. Tu vero re-
pulisti et despexisti: distulisti christum
tuum. Evertisti testamentum servi tui:
profanasti in terra sanctuarium eius.
Destruxisti omnes sepes eius: posuisti
firmamentum eius formidinem. Diri-
puerunt eum omnes transeuntes viam:
factus est opprobrium vicinis suis. Exal-
tasti dexteram deprimentium eum: letificasti
omnes inimicos eius. Avertisti ad-
iutorium gladii eius: et non es auxiliatus
ei in bello. Destruxisti eum ab emunda-
tione: et sedem eius in terra collisisti. Mino-
rasti dies temporis eius: perfudisti eum
confusione. Usquequo domine avertis in fi-
nem: exardescet sicut ignis ira tua.
Memorare que mea substantia: numquid enim vane
constituisti omnes filios hominum. Quis
est homo qui vivet et non videbit mortem:
eruet animam suam de manu inferi. Ubi
sunt misericordie tue antique domine: sicut iurasti
David in veritate tua. Memor esto do-
mine opprobrii servorum tuorum: quod con-
tinui in sinu meo multarum gentium.
Quod exprobraverunt inimici tui domine:
quod exprobraverunt commutationem
christi tui. Benedictus dominus in eternum
fiat fiat. *Oratio moysi hominis dei.*
Domine refugium factus es nobis: a genera-
tione in generationem. Priusquam montes
fierent aut formaretur terra et orbis: a seculo
et usque in seculum tu es deus. Ne avertas hominem
in humilitatem: et dixisti convertimini
filii hominum. Quoniam mille anni
ante oculos tuos: tamquam dies hesterna
que preterit. Et custodia in noc-
te que pro nihilo habentur: eorum anni
erunt. Mane sicut herba transeat ma-
ne floreat et transeat: vespere decidat
induret et arescat. Quia defe-
cimus in ira tua: et in furore tuo tur-
bati sumus. Posuisti iniquitates
nostras in conspectu tuo: seculum nostrum in
illuminatione vultus tui. Quoniam omnes di-
es nostri defecerunt: et in ira tua defe-
cimus. Anni nostri sicut aranea me-
ditabuntur: dies annorum nostrorum in
ipsis septuaginta anni. Si autem in potentati-
bus octoginta anni: et amplius eorum
labor et dolor. Quoniam supervenit mansue-
tudo: et corripiemur. Quis novit
potestatem ire tue: et pre timore tuo
iram tuam dinumerare. Dexteram
tuam sic notam fac: et eruditos cor-
de in sapientia. Convertere domine usquequo: et depre-
cabilis esto super servos tuos. Repleti
sumus mane misericordia tua: et exultavi-
mus et delectati sumus in omnibus
diebus nostris. Letati sumus pro diebus
quibus nos humiliasti: annis quibus
vidimus mala. Respice in servos tu-
os et in opera tua: et dirige filios eorum. Et
sit splendor domini dei nostri super nos: et opera
manuum nostrarum dirige super nos: et opus
manuum nostrarum dirige. *Laus cantici*
Qui habitat in adiutorio al- *ipsi David.*
tissimi: in protectione dei celi com-
morabitur. Dicet domino susceptor meus es tu
et refugium meum: deus meus sperabo
in eum. Quoniam ipse liberavit me de laqueo
venantium: et a verbo aspero. Scapulis
suis obumbrabit tibi: et sub pennis e-
ius sperabis. Scuto circumdabit te
veritas eius: non timebis a timore noc-
turno. A sagitta volante in die a ne-
gotio perambulante in tenebris:
ab incursu et demonio meridiano.
Cadent a latere tuo mille et decem milia
a dextris tuis: ad te autem non appropin-
quabit. Verumptamen oculis tuis considerabis:
et retributionem peccatorum videbis. Quoniam tu
es domine spes mea: altissimum posuisti refu-
gium tuum. Non accedet ad te malum:
et flagellum non appropinquabit taber-
naculo tuo. Quoniam angelis suis manda-
vit de te: ut custodiant te in omnibus
viis tuis. In manibus portabunt te: ne
forte offendas ad lapidem pedem tuum.
Super aspidem et basiliscum ambulabis:
et conculcabis leonem et draconem. Quoniam in me
speravit liberabo eum: protegam eum quoniam
cognovit nomen meum. Clamabit ad

me tego exaudiam eum: cum ipso
sum in tribulatione: eripiam eum et glo
rificabo eum. Longitudinem dierum
replebo eum: et ostendam ei salutare
meum. Psalmus cantici in die sabbati.
Bonum est confiteri domino: et psallere no
mini tuo altissime. Ad annunciandum
mane misericordiam tuam: et veritatem tuam
per noctem. In decacordo psalterio: cum can
tico in cithara. Quia delectasti me domine
in factura tua: et in operibus manuum
tuarum exultabo. Quam magni
ficata sunt opera tua domine: nimis pro
funde facte sunt cogitationes tue. Vir
insipiens non cognoscet: et stultus non
intelliget hec. Cum exorti fuerint pecca
tores sicut fenum: et apparuerint omnes
qui operantur iniquitatem. Ut intereant
in seculum seculi: tu autem altissimus in eternum
domine. Quoniam ecce inimici tui domine quoniam ec
ce inimici tui peribunt: et dispergentur omnes
qui operantur iniquitatem. Et exaltabitur
sicut unicornis cornu meum: et senectus mea
in misericordia uberi. Et despexit oculus me
us inimicos meos: et in insurgentibus in
me malignantibus audiet auris
mea. Iustus ut palma florebit: si
cut cedrus libani multiplicabitur. Plan
tati in domo domini: in atriis domus dei nostri
florebunt. Adhuc multiplicabuntur
in senecta uberi: et bene patientes erunt
ut annuncient. Quoniam rectus dominus deus noster:
et non est iniquitas in eo. Laus cantici
Dominus regnavit decorem indu David.
tus est: indutus est dominus fortitudi
nem et precinxit se. Etenim firmavit or
bem terre: qui non commovebitur. Parata se
des tua deus ex tunc: a seculo tu es. Elevave
runt flumina domine: elevaverunt flu
mina vocem suam. Elevaverunt
flumina fluctus suos: a vocibus aquarum multa
rum. Mirabiles elationes maris: mira
bilis in altis dominus. Testimonia tua cre
dibilia facta sunt nimis: domum tuam
decet sanctitudo domine: in longitudinem dierum.
Psalmus David quarta sabbati.
Deus ultionum dominus: deus ultionum
libere egit. Exaltare qui

iudicas terram: redde re
tributionem superbis. Usquequo peccatores domine
peccatores gloriabuntur. Ef
fabuntur et loquentur iniquitatem: loquentur
omnes qui operantur iniustitiam. Popu
lum tuum domine humiliaverunt: et heredi
tatem tuam vexaverunt. Vi
duam et advenam interfecerunt: et pupillos oc
ciderunt. Et dixerunt non videbit domi
nus: nec intelliget deus iacob. Intelligite insipien
tes in populo: et stulti aliquando sapite.
Qui plantavit aurem non audiet: aut qui
finxit oculum non considerat. Qui cor
ripit gentes non arguet: qui docet homi
nem scientiam. Dominus scit cogitationes homi
num: quoniam vane sunt. Beatus homo quem tu
erudieris domine: et de lege tua docueris
eum. Ut mitiges ei a diebus mali:
donec fodiatur peccatori fovea. Quia
non repellet dominus plebem suam: et
hereditatem suam non derelinquet. Quoad
usque iusticia convertatur in iudicium:
et qui iuxta illam omnes qui recto sunt
corde. Quis consurget mihi adversus
malignantes: aut quis stabit mecum adversus
eum adversus operantes iniquitatem. Nisi
quia dominus adiuvit me: paulo mi
nus habitasset in inferno anima mea. Si
dicebam motus est pes meus: miseri
cordia tua domine adiuvabat me. Secundum mul
titudinem dolorum meorum in corde meo:
consolationes tue letificaverunt ani
mam meam. Numquid adheret tibi sedes iniqui
tatis: qui fingis laborem in precepto. Cap
tabunt in animam iusti: et sangui
nem innocentem condemnabunt. Et fac
tus est mihi dominus in refugium: et deus me
us in adiutorium spei mee. Et reddet
illis iniquitatem ipsorum: et in mali
cia illorum disperdet illos: disperdet illos dominus.
Venite exultemus
domino: iubilemus deo salu
tari nostro. Preoccupemus faciem
eius in confessione: et in psalmis iubilemus
ei. Quoniam deus magnus dominus: et rex mag
nus super omnes deos. Quoniam non repellet
dominus plebem suam: quia

[qui]a in manu eius sunt omnes fines terre: et altitudines montium ipsius sunt. Quoniam ipsius est mare et ipse fecit illud: et aridam fundaverunt manus eius. Venite adoremus et procidamus ante deum: et ploremus coram domino qui fecit nos: quia ipse est dominus deus noster: et nos populus pascue eius et oves manus eius. Hodie si vocem eius audieritis: nolite obdurare corda vestra. Sicut in irritatione secundum diem temptationis in deserto: ubi temptaverunt me patres vestri: probaverunt et viderunt opera mea. Quadraginta annis offensus fui generationi illi: et dixi semper hii errant corde. Et isti non cognoverunt vias meas: ut iuravi in ira mea: si introibunt in requiem meam. p[salmus] d[avi]d cum do[mus] edificabatur post captivitatem.

Cantate domino canticum novum: cantate domino omnis terra. Cantate domino et benedicite nomini eius: annuntiate de die in diem salutare eius. Annuntiate inter gentes gloriam eius: in omnibus populis mirabilia eius. Quoniam magnus dominus et laudabilis nimis: terribilis est super omnes deos. Quoniam omnes dii gentium demonia: dominus autem celos fecit. Confessio et pulchritudo in conspectu eius: sanctimonia et magnificentia in sanctificatione eius. Afferte domino patrie gentium afferte domino gloriam et honorem: afferte domino gloriam nomini eius. Tollite hostias et introite in atria eius: adorate dominum in atrio sancto eius. Commoveatur a facie eius universa terra: dicite in gentibus quia dominus regnavit. Etenim correxit orbem terre qui non commovebitur: iudicabit populos in equitate. Letentur celi et exultet terra, commoveatur mare et plenitudo eius: gaudebunt campi et omnia que in eis sunt. Tunc exultabunt omnia ligna silvarum a facie domini quia venit: quoniam venit iudicare terram. Iudicabit orbem terre in equitate: et populos in veritate sua.

Dominus regnavit exultet terra: letentur insule multe. Nubes et caligo in circuitu eius: iusticia et iudicium correctio sedis eius. Ignis ante ipsum precedet: et inflammabit in circuitu inimicos eius. Illuxerunt fulgura eius orbi terre: vidit et commota est terra. Montes sicut cera fluxerunt a facie domini: a facie domini omnis terra. Annuntiaverunt celi iusticiam eius: et viderunt omnes populi gloriam eius. Confundantur omnes qui adorant sculptilia: et qui gloriantur in simulacris suis. Adorate eum omnes angeli eius: audivit et leta est syon. Et exultaverunt filie iude: propter iudicia tua domine. Quoniam tu dominus altissimus super omnem terram: nimis exaltatus es super omnes deos. Qui diligitis dominum odite malum: custodit dominus animas sanctorum suorum: de manu peccatoris liberabit eos. Lux orta est iusto: et rectis corde leticia. Letamini iusti in domino: et confitemini memorie sanctificationis eius. psalmus david.

Cantate domino canticum novum: quia mirabilia fecit. Salvabit sibi dextera eius: et brachium sanctum eius. Notum fecit dominus salutare suum: in conspectu gentium revelavit iusticiam suam. Recordatus est misericordie sue: et veritatis sue domui israel. Viderunt omnes termini terre salutare dei nostri. Iubilate deo omnis terra: cantate et exultate et psallite. Psallite domino in cithara in cithara et voce psalmi: in tubis ductilibus et voce tube cornee. Iubilate in conspectu regis domini: moveatur mare et plenitudo eius: orbis terrarum et qui habitant in eo. Flumina plaudent manu simul montes exultabunt a conspectu domini: quoniam venit iudicare terram. Iudicabit orbem terrarum in iusticia: et populos in equitate. psalmus david.

Dominus regnavit irascantur populi: qui sedet super cherubin moveatur terra. Dominus in syon magnus: et excelsus super omnes populos. Confiteantur nomini tuo magno: quoniam terribile et sanctum est: et honor regis iudicium diligit. Tu para-

rasti directiones iudicium et iustici
am in iacob tu fecisti. Exaltate do
minum deum nostrum et adorate scabel
lum pedum eius quoniam sanctum est. Moyses et
aaron in sacerdotibus eius et samuel in
ter eos qui invocant nomen eius. Invocabant
dominum et ipse exaudiebat eos; in colum
na nubis loquebatur ad eos. Custodie
bant testimonia eius et preceptum quod de
dit illis. Domine deus noster tu exaudiebas eos;
deus tu propicius fuisti eis et ulciscens in
omnes adinventiones eorum. Exaltate do
minum deum nostrum et adorate in monte sancto
eius quoniam sanctus dominus deus noster. Psalmus in confessione.
Iubilate deo omnis terra; servite in leticia.
te domino in leticia. Introite in conspec
tu eius in exultatione. Scitote quoniam do
minus ipse est deus; ipse fecit nos et non
ipsi nos. Populus eius et oves pascue
eius; introite portas eius in confessione;
atria eius in ympnis confitemini illi.
Laudate nomen eius quoniam suavis est dominus;
in eternum misericordia eius et usque in generatione
et generationem veritas eius. Psalmus ipsi david.
Misericordiam et iudicium cantabo tibi
domine. Psallam et intelligam in via
immaculata quando venies ad me.
Perambulabam in innocencia cordis
mei in medio domus mee. Non propone
bam ante oculos meos rem iniustam;
facientes prevaricationes odivi. Non
adhesit michi cor pravum; declinantem
a me malignum non cognoscebam.
Detrahentem secreto proximo suo
hunc persequebar. Superbo oculo et insaciabi
li corde cum hoc non edebam. Oculi
mei ad fideles terre ut sedeant me
cum; ambulans in via immaculata
hic michi ministrabat. Non habitabit in
medio domus mee qui facit superbiam;
qui loquitur iniqua non direxit in con
spectu oculorum meorum. In matutino
interficiebam omnes peccatores terre ut disp
derem de civitate domini omnes operantes in
iquitatem. Oratio pauperis cum anxiatus fuerit et coram domino effuderit precem.
Domine exaudi orationem meam
et clamor meus ad te veni

at. Non avertas faciem tu[am]
[a me] in quacumque die tribulor incli[na ad me]
aurem tuam. In quacumque die invo
cavero te velociter exaudi [me]
Quia defecerunt sicut fumus [dies mei et]
ossa mea sicut cremium [aruerunt]
Percussus sum sicut f[enum et aruit]
cor meum quia oblitus [sum comedere]
panem meum. A voce gemi[tus mei ad]
hesit os meum carni [mee. Simi]
lis factus sum pellicano [solitudinis; factus]
sum sicut nicticorax in d[omicilio. Vigi]
lavi et factus sum sicut pass[er soli]
tarius in tecto. Tota die [exprobrabant]
michi inimici mei; et qui [laudabant]
me adversum me iura[bant. Quia ci]
nerem tamquam panem [manducabam et]
poculum meum cum fletu [miscebam a fa]
cie ire indignationis [tue, quia ele]
vans allisisti me. Dies mei sic[ut umbra decli]
naverunt et ego sicut fe[num arui.]
Tu autem domine in eternum p[ermanes et]
memoriale tuum in generatione [et generationem.]
Tu exurgens misereb[eris syon]
quia tempus miserendi [eius quia venit]
tempus. Quoniam placuerunt [servis tuis]
lapides eius et terre eius [miserebuntur.]
Et timebunt gentes no[men tuum domine et]
omnes reges terre gloriam [tuam. Quia edi]
ficavit dominus syon et vide[bitur in]
Respexit in orationem humi[lium et non spre]
vit precem eorum. Scribantur h[ec in generatione]
altera et populus qui creabitur [laudabit do]
minum. Quia prospexit de ex[celso sancto suo]
dominus de celo in terram aspexit [ut audiret]
gemitus compeditorum ut solv[eret filios]
interemptorum. Ut annun[cient in syon]
nomen domini et laudem eius [in ierusalem.]
In conveniendo populos in unum [et reges ut]
serviant domino. Respondit e[i in via vir]
tutis sue. Paucitatem [dierum meorum nun]
cia michi. Ne revoces [me in me]
dio dierum meorum; in [generatione et gene]
rationem anni tui. Initio [tu domine ter]
ram fundasti et opera ma[nuum tuarum]
sunt celi. Ipsi peribunt t[u autem per]
manes et omnes sicut ve[stimentum]

et sicut opertorium mutabis eos
et mutabuntur. tu autem idem ipse
es et anni tui non deficient. Filii ser-
vorum tuorum habitabunt: et semen eorum in secu-
lum dirigetur. Ps. ipsi david.
Benedic anima mea domino: et omnia que intra
me sunt nomini sancto eius. Benedic anima
mea domino: et noli oblivisci omnes retri-
butiones eius. Qui propitiatur omnibus ini-
quitatibus tuis: qui sanat omnes infirmi-
tates tuas. Qui redemit de interitu
vitam tuam: qui coronat te in misericordia et mi-
serationibus. Qui replet in bonis desiderium
tuum: renovabitur ut aquile iuventus
tua. Faciens misericordias dominus: et iudicium omnibus
iniuriam patientibus. Notas fecit vi-
as suas moysi: filiis israel voluntates
suas. Miserator et misericors dominus: lon-
ganimis et multum misericors. Non
in perpetuum irascetur: neque in eternum commi-
nabitur. Non secundum peccata nostra fecit no-
bis: neque secundum iniquitates nostras retribu-
it nobis. Quoniam secundum altitudinem celi
a terra corroboravit misericordiam suam super
timentes se. Quantum distat ortus ab
occidente: longe fecit a nobis iniquitates
nostras. Quomodo miseretur pater
filiorum misertus est dominus timentibus se:
quoniam ipse cognovit figmentum nostrum.
Recordatus est quoniam pulvis sumus:
homo sicut fenum dies eius: tamquam flos
agri sic efflorebit. Quoniam spiritus pertransibit
in illo et non subsistet: et non cognoscet amplius
locum suum. Misericordia autem domini ab eterno et usque
in eternum super timentes eum. Et iustitia illius
in filios filiorum: his qui servant
testamentum eius. Et memores sunt
mandatorum ipsius: ad faciendum ea. Dominus
in celo paravit sedem suam: et regnum
ipsius omnibus dominabitur. Benedicite domino
omnes angeli eius: potentes virtute fa-
cientes verbum illius ad audiendam
vocem sermonum eius. Benedicite domino
omnes virtutes eius: ministri eius qui
facitis voluntatem eius. Benedicite
domino omnia opera eius: in omni loco dominationis
eius: benedic anima mea domino.

Benedic anima mea Ps. david.
domino: domine deus meus magnifi-
catus es vehementer. Confessionem
et decorem induisti: amictus lumine
sicut vestimento. Extendens celum sicut
pellem: qui tegis aquis superiora eius.
Qui ponis nubem ascensum tuum: qui
ambulas super pennas ventorum. Qui
facis angelos tuos spiritus: et ministros tu-
os ignem urentem. Qui fundasti terram
super stabilitatem suam: non inclinabitur
in seculum seculi. Abyssus sicut vestimentum
amictus eius: super montes stabunt
aque. Ab increpatione tua fugient:
a voce tonitrui tui formidabunt.
Ascendunt montes et descendunt campi
in locum quem fundasti eis. Terminum
posuisti eis quem non transgredientur:
neque convertentur operire terram. Qui e-
mittis fontes in convallibus: inter me-
dium montium pertransibunt aque. Potabunt
omnes bestie agri: expectabunt onagri
in siti sua. Super ea volucres celi ha-
bitabunt: de medio petrarum dabunt vo-
ces. Rigans montes de superioribus suis:
de fructu operum tuorum saciabitur terra.
Producens fenum iumentis: et herbam servi-
tuti hominum. Ut educas panem de terra:
et vinum letificet cor hominis. Ut exhilaret faciem
in oleo: et panis cor hominis confirmet. Sa-
turabuntur ligna campi et cedri libani
quas plantavit: illic passeres nidifica-
bunt. Herodii domus dux est eorum:
montes excelsi cervis: petra refugi-
um herinaciis. Fecit lunam in tempora: sol cog-
novit occasum suum. Posuisti tene-
bras et facta est nox: in ipsa pertransibunt omnes
bestie silve. Catuli leonum rugientes
ut rapiant: et querant a deo escam sibi. Or-
tus est sol et congregati sunt: et in cu-
bilibus suis collocabuntur. Exibit homo
ad opus suum: et ad operationem suam usque
ad vesperam. Quam magnificata sunt
opera tua domine: omnia in sapientia fecisti:
impleta est terra possessione tua. Hoc ma-
re magnum et spaciosum manibus:
illic reptilia quorum non est numerus. Animalia

lia pusilla cum magnis. illic na
ves pertransibunt. Draco iste quem
formasti ad illudendum ei. omnia
a te expectant ut des illis escam in tempore.
Dante te illis colligent aperiente te
manum tuam omnia implebuntur bo
nitate. Avertente autem te faciem
turbabuntur. auferes spiritum eorum et de
ficient. et in pulverem suum revertentur.
Emitte spiritum tuum et creabuntur. et re
novabis faciem terre. Sit gloria domini
in seculum seculi. letabitur dominus in operibus
suis. Qui respicit terram et facit eam
tremere. qui tangit montes et fumiga
bunt. Cantabo domino in vita mea. psal
lam deo meo quamdiu sum. Iocundum
sit ei eloquium meum. ego vero delecta
bor in domino. Deficiant peccatores a terra. et
iniqui ita ut non sint. benedic anima mea
domino. alleluia alleluia.
Confitemini domino et invocate nomen
eius. annunciate inter gentes opera
eius. Cantate ei et psallite ei. narrate
omnia mirabilia eius. laudamini
in nomine sancto eius. Letetur cor querencium
dominum. querite dominum et confirmamini. querite
faciem eius semper. Mementote mira
bilium eius que fecit. prodigia eius et
iudicia oris eius. Semen abraham servi
eius. filii iacob electi eius. Ipse dominus
deus noster. in universa terra iudicia eius.
Memor fuit in seculum testamenti sui
verbi quod mandavit in mille generaciones.
Quod disposuit ad abraham. et iuramenti
sui ad ysaac. Et statuit illud iacob
in preceptum. et israel in testamentum eter
num. Dicens tibi dabo terram chanaan.
funiculum hereditatis vestre. Cum essent
numero brevi paucissimi. et incole eius.
Et pertransierunt de gente in gentem.
et de regno ad populum alterum. Non reliquit
quemquam hominem nocere eis. et corripuit
pro eis reges. Nolite tangere christos me
os. et in prophetis meis nolite maligna
ri. Et vocavit famem super terram.
et omne firmamentum panis contrivit.
Misit ante eos virum. in servum venum

+ p meriti sui

datus est ioseph. H
compedibus pedes eius
ferrum. animam eius
ret verbum eius
domini inflammavit eum
et solvit eum princeps
misit eum. Constituit
domus sue. et principem
sionis sue. Ut erudiret
prudenciam doceret. E
israel in egiptum. et iacob
terra cham. Et auxit
vehementer. et firmavit
inimicos eius. Convertit
odirent populum eius
in servos eius. Misit
suum. aaron quem el
suit in eis verba sig
digiorum suorum in terra
nebras et obscuravit
bavit sermones suos
aquas eorum in sanguinem
pisces eorum. Edidit terra
netralibus regum
venit cinomia
finibus eorum. Posuit
grandinem. ignem
in terra ipsorum. Et percussit
eorum et ficulneas eorum
nium finium eorum. Dixit
custa et bruchus
merus. Et comedit omne
eorum. et comedit omnem
eorum. Et percussit omne
in terra eorum. primicias
ris eorum. Et eduxit
tauro. et non erat
firmus. Letata est egiptus
fectione eorum. quia incubuit
eorum super eos. Expandit
tectionem eorum. et ignem
per noctem. Petierunt
coturnix. et pane celi
eos. Dirupit petram
aque. abierunt in sicco
Quoniam memor fuit
habuit ad habraam pu

duxit populum suum in exultatione: et elec
tos suos in letitia. Et dedit illis regi
ones gentium: et labores populorum possede
runt. Ut custodiant iustificationes
eius: et legem eius requirant. Alleluia
Confitemini domino quoniam bonus: alleluia
quoniam in seculum misericordia eius. Quis loque
tur potentias domini: auditas faciet omnes
laudes eius. Beati qui custodiunt iu
dicium: et faciunt iustitiam in omni
tempore. Memento nostri domine in benepla
cito populi tui: visita nos in salutari
tuo. Ad videndum in bonitate electorum
tuorum: ad letandum in letitia gentis
tue: ut lauderis cum hereditate tua.
Peccavimus cum patribus nostris: iniuste
egimus iniquitatem fecimus. Patres
nostri in egipto non intellexerunt
mirabilia tua: non fuerunt memo
res multitudinis misericordie tue. Et irrita
verunt ascendentes in mare mare
rubrum. Et salvavit eos propter nomen
suum: ut notam faceret potentiam
suam. Et increpuit mare rubrum
et exsiccatum est: et deduxit eos in abissis
sicut in deserto. Et salvavit eos de :
manu inimici. Et operuit aqua
tribulantes eos: unus ex eis non remansit.
Et crediderunt verbis eius: et lau
daverunt laudem eius. Cito fecerunt:
obliti sunt operum eius: et non sustinu
erunt consilium eius. Et concupie
runt concupiscentiam in deserto:
et temptaverunt deum in inaquoso.
Et dedit eis petitionem ipsorum: et misit
saturitatem in animas eorum. Et irrita
verunt moysen in castris: aaron
sanctum domini. Aperta est terra et deglutivit
dathan: et operuit super congregationem
abiron. Et exarsit ignis in sina
goga eorum: flamma combussit
peccatores. Et fecerunt vitulum in
oreb: et adoraverunt sculptile. Et
mutaverunt gloriam suam in similitu
dinem vituli comedentis fenum.
Obliti sunt deum qui salvavit eos:
qui fecit magnalia in egipto: mira

de manu odientium et redemit eos.

bilia in terra cham: terribilia in mari
rubro. Et dixit ut disperderet eos: si non
moyses electus eius stetisset in confractione co
in conspectu eius. Et averteret iram eius
ne disperderet eos: et pro nichilo habu
erunt terram desiderabilem. Non credide
runt verbis eius et murmura
verunt in tabernaculis suis: non exau
dierunt vocem domini. Et elevavit
manum suam super eos: ut prosterneret
eos in deserto. Et ut deiceret semen
eorum in nationibus: et dispergeret eos in
regionibus. Et initiati sunt beelphe
gor: et comederunt sacrificia mortuorum.
Et irritaverunt eum in adinventionibus
suis: et multiplicata est in eis ruina.
Et stetit phinees et placavit: et cessa
vit quassatio. Et reputatum est ei ad ius
titiam in generationem et generationem usque
in sempiternum. Et irritaverunt eum
ad aquas contradictionis: et vexatus est mo
yses propter eos: quia exacerbaverunt spiritum
eius. Et distinxit in labiis suis: non
disperdiderunt gentes quas dixit dominus
illis. Et commixti sunt inter gentes: et di
dicerunt opera eorum: et servierunt sculp
tilibus eorum: et factum est illis in scandalum.
Et immolaverunt filios suos: et filias
suas demoniis. Et effuderunt sangui
nem innocentem: sanguinem filiorum
suorum et filiarum suarum. quas sacrificave
runt sculptilibus chanaan. Et inter
fecta est terra in sanguinibus: et contami
nata est in operibus eorum: et fornicati sunt
in adinventionibus suis. Et iratus est furo
re dominus in populo suo: et abominatus est
hereditatem suam. Et tradidit eos
in manus gentium: et dominati sunt
eorum qui oderunt eos. Et tribulave
runt eos inimici eorum: et humiliati
sunt sub manibus eorum: sepe liberavit
eos. Ipsi autem exacerbaverunt eum
in consilio suo: et humiliati sunt in in
iquitatibus suis. Et vidit cum tri
bularentur: et audivit orationem eorum.
Et memor fuit testamenti sui: et
penituit eum secundum multitudinem

mie sue. Et dedit eos in mias in con
spectu omnium qui ceperant eos. Salvos
fac nos dne deus nr. et congrega nos
de nacionibz. Et confiteamur nomi
ni sco tuo. et gloriemur in laude tua. Be
nedictus dns deus isrl a seclo et usq in
seculum. et dicet omnis pplus fiat fiat.
Confitemini dno qm bonus. alla
qm in seculum mia eius. Di alla
cant nunc qui redempti sunt a dno.
quos redemit de manu inimici. de
regionibz congregavit eos. A sol
ortu et occasu. ab aquilone et mari.
Erraverunt in solitudine in ina
quoso. uiam ciuitatis habitaculi n
inuenerunt. Esurientes et sicientes.
aia eorum in ipsis defecit. Et clamave
runt ad dnm cum tribularentur.
et de necessitatibz eorum eripuit eos. Et
deduxit eos in uiam rectam. ut irent
in ciuitatem habitacionis. Confiteantur
(·filiis) dno mie eius. et mirabilia eius ho
minum. Quia saciavit aiam inanem.
et aiam esurientem saciavit bonis.
Sedentes in tenebris et umbra mortis:
uinctos in mendicitate et ferro. Quia
exacerbaverunt eloquia dei. et consili
um altissimi irritaverunt. Et humi
liatum est in laboribz cor eorum. et in
firmati sunt nec fuit qui adiuua
ret. Et clamaverunt ad dnm cum
tribularentur: et de necessitatibus
eorum liberavit eos. Et eduxit eos de te
nebris et umbra mortis. et uincula e
orum disrupit. Confiteantur dno mie
eius. et mirabilia eius filiis hominum.
Quia contriuit portas ereas. et uec
tes ferreos confregit. Suscepit eos
de uia iniquitatis eorum. ppter iniusticia
as enim suas humiliati sunt. Omnem es
cam abhominata est aia eorum: et appropi
quaverunt usque ad portas mortis. Et
clamaverunt ad dnm cum tribularen
tur: et de necessitatibz eorum liberavit eos.
(l. eos) Misit verbum suum et sanavit. et eripu
it eos de interitionibz eorum. Confite
antur dno mie eius. et mirabilia

eius filiis hominum. Et sa
sacrificent sacrificium laud
opa eius in exultac
dunt mare in navib
pacões in aquis mult
sunt opa dni. et mirab
pfundo. Dixit et stetit
exaltati sunt fluctus
iunt usq ad celos. et
usq ad abissos. aia e
tabescebat. Turba
sunt sicut ebrius. et omni
deuorata est. Et clama
dnm cum tribularentur
tibz eorum eduxit eos. Et
cellam eius in auram
fluctus eius. Et leta
runt. et deduxit eos in por
tis eorum. Confiteantur
et mirabilia eius fili
exaltent eum in eccl
thedra seniorum laudent
flumina in desertum
in sitim. Terram fructi
nem: a malicia habit
Posuit desertum in sta
et terram sine aq in exit
locavit illic esurientes
erunt ciuitatem habi
minaverunt agros et pl
uineas: et fecerunt fru
natiuitatis. Et benedixit
cati sunt nimis. et iu
minoravit. Et pauci fac
ti sunt a tribulacione mal
Effusa est contemptio
eos. et errare fecit eos
non in uia. Et adiuvit p
inopia: et posuit sicut oves
as. Videbunt recti et le
et omnis iniquitas oppila
suum. Quis sapiens et cu
et intelliget mias dni.
Paratum cor meum deus
Paratum cor meum
et psalmum dicam gloria
exurge psalterium et cith

[ex]surgam diluculo. Confitebor tibi
[in po]pulis domine: et psallam tibi in nacio[nibus.]
Quia magna super celos misericordia
tua: et usque ad nubes veritas
[tua.] Exaltare super celos deus: et super
[om]nem terram gloria tua: ut liberentur tui. dil[ecti]
[Salv]um fac dextera tua et exaudi me:
[deus lo]cutus est in sancto suo. Exultabo et
[divi]dam sicimam: et convallem tha
[berna]culorum dimetiar. Meus est galaad
et meus est manasses: et effraym
susceptio capitis mei. Iuda rex meus
[Moab] lebes spei mee. In idumeam
extendam calciamentum meum: mihi
alienigene amici facti sunt. Quis deducet
me in civitatem munitam: quis de
[ducet] me usque in idumeam. Nonne tu
[deus] qui repulisti nos: et non egredieris
[deus] in virtutibus nostris. Da nobis
auxilium de tribulatione: quia vana salus
[hominis.] In deo faciemus virtutem: et ipse
ad nichilum deducet inimicos nostros.
Deus laudem meam ne [tacueris:] in f. p. dd.
[quia os] peccatoris et os dolo
[si] super me apertum est. Locuti sunt
[adversum] me lingua dolosa: et sermonibus
odii circumdederunt me: et ex
pugnaverunt me gratis. Pro eo ut
me diligerent detrahebant mihi: ego
autem orabam. Et posuerunt adversum
me mala pro bonis: et odium pro
dilectione mea. Constitue super eum peccatorem:
et diabolus stet a dextris eius.
Cum iudicatur exeat condempnatus:
et oratio eius fiat in peccatum. Fiant dies eius
pauci: et episcopatum eius accipiat alter. Fiant
filii eius orphani: et uxor eius
vidua. Nutantes transferantur filii
eius et mendicent: et eiciantur de
habitationibus suis. Scrutetur fenerator
omnem substantiam eius: et diripiant alieni
labores eius. Non sit illi adiutor: nec
sit qui misereatur pupillis eius. Fiant
nati eius in interitum: in generatione
una deleatur nomen eius. In memo
riam redeat iniquitas patrum eius in
conspectu domini: et peccatum matris eius non

non deleatur. Fiant contra dominum semper:
et dispereat de terra memoria eorum: pro
eo quod non est recordatus facere mi
sericordiam. Et persecutus est hominem
inopem et mendicum: et compunctum cor
de mortificare. Et dilexit male
dictionem et veniet ei: et noluit bene
dictionem et elongabitur ab eo. Et induit
maledictionem sicut vestimentum: et in
travit sicut aqua in interiora eius: et sicut
oleum in ossibus eius. Fiat ei sicut
vestimentum quo operitur: et sicut
zona qua semper precingitur. Hoc opus
eorum qui detrahunt michi apud dominum:
et qui loquuntur mala adversus animam
meam. Et tu domine fac mecum propter no .i. domine
men tuum: quia suavis est misericordia tua. Libera
me quia egenus et pauper ego sum: et cor
meum conturbatum est intra me.
Sicut umbra cum declinat ablatus
sum: et excussus sum sicut Genua .i. locusta
mea infirmata sunt a ieiunio: et
caro mea immutata est propter oleum.
Et ego factus sum opprobrium illis: vi
derunt me et moverunt capita sua. Ad
iuva me domine deus meus: salvum me
fac propter misericordiam tuam. Et sciant quia
manus tua hec: et tu domine fecisti eam.
Maledicent illi et tu benedices: qui insurgunt
in me confundantur: servus autem
tuus letabitur. Induantur qui detrahunt
mihi pudore: et operiantur sicut diploide
confusione sua. Confitebor do
mino nimis in ore meo: et in medio
multorum laudabo eum. Qui astitit a
dextris pauperis: ut salvam faceret a per
sequentibus animam meam. p. d. ipsi.
Dixit dominus domino meo: sede a
dextris meis. Donec ponam inimi
cos tuos: scabellum pedum tuo
rum. Virgam virtutis tue
emittet dominus ex syon: dominare in medio
inimicorum tuorum. Tecum principium
in die virtutis tue in splendoribus
sanctorum: ex utero ante luciferum genui te.
Iuravit dominus et non penitebit eum:
tu es sacerdos in eternum secundum ordinem m[elchisedech]

melchisedech. Dominus a dextris tuis:
confregit in die ire sue reges. Iu
dicabit in nationibus implebit ruinas:
conquassabit capita in terra multo
rum. De torrente in via bibet: propterea
exaltabit caput. alleluia
Confitebor tibi domine in toto corde
meo: in consilio iustorum et congre
gatione. Magna opera domini: exquisita
in omnes voluntates eius. Confessio
et magnificentia opus eius: et iusti
cia eius manet in seculum seculi. Memori
am fecit mirabilium suorum misericors
et miserator dominus escam dedit ti
mentibus se. Memor erit in seculum testa
menti sui: virtutem operum suorum an
nunciabit populo suo. Ut det illis heredita
tem gentium: opera manuum eius ve
ritas et iudicium. Fidelia omnia man
data eius confirmata in seculum seculi:
facta in veritate et equitate. Redemp
tionem misit dominus populo suo: mandavit
in eternum testamentum suum. Sanctum
et terribile nomen eius: initium sapientie ti
mor domini. Intellectus bonus omnibus fa
cientibus eum: laudatio eius manet
in seculum seculi. Sanctum et terribile no
men eius: initium sapientie timor domini.
Beatus vir qui timet alleluia
dominum: in mandatis eius
volet nimis. Potens in terra erit
semen eius: generatio rectorum benedicetur.
Gloria et divicie in domo eius: et iusticia
eius manet in seculum seculi. Exortum est
in tenebris lumen rectis: misericors
et miserator et iustus. Iocundus homo
qui miseretur et commodat, disponet
sermones suos in iudicio: quia in eter
num non commovebitur. In memoria e
terna erit iustus: ab auditione ma
la non timebit. Paratum cor eius
sperare in domino confirmatum est cor eius:
donec despiciat inimicos suos. Dis
persit dedit pauperibus iusticia eius
manet in seculum seculi: cornu eius ex
altabitur in gloria. Peccator videbit
et irascetur dentibus suis fremet et

tabescet: desiderium pe
Laudate pueri dominum
Laudate nomen domini. Sit
benedictum ex hoc nunc et us
A solis ortu usque ad occa
le nomen domini. Excelsus su
tes dominus: et super celos glo
eius. Quis sicut dominus deus noster qui in al
tis habitat et humilia respicit in celo
et in terra. Suscitans a terra inopem: et
gens pauperem. Ut colloc
principibus: cum principib
Qui habitare facit sterilem
matrem filiorum letantem
In exitu israel de egipto
de populo barbaro. Facta
ficatio eius: israel potestas
re vidit et fugit: iord
est retrorsum. Montes
sicut arietes: colles
ovium. Quid est tibi mare
et tu iordanis quia conversus
sum. Montes exultastis
tes: et colles sicut agni
cie domini mota est terra a fa
Qui convertit petram in sta
et rupem in fontes aq
non nobis: sed nomini tuo
gloriam. Super misericordia
gentes: ubi est deus eorum
noster in celo: omnia quecumque
fecit. Simulacra gen
tium argentum: opera
Os habent et non loquentur
et non videbunt. Aures
audient: nares habent
Manus habent et non palp
habent et non ambulabunt
bunt in gutture suo
les illis fiant qui faciunt
confidunt in eis. Domus
in domino: adiutor eorum et
est. Domus aaron spe
adiutor eorum et protector
meum dominum speraverunt
eorum et protector eorum est
memor fuit nostri: et benedixit

benedixit domui israel: benedixit do
mui aaron. Benedixit omnibus qui ti
ment dominum: pusillis cum maioribus.
Adiciat dominus super vos: super vos et su
per filios vestros. Benedicti vos a domino:
qui fecit celum et terram. Celum ce
li domino: terram autem dedit filiis
hominum. Non mortui laudabunt te
domine: neque omnes qui descendunt in in
fernum. Sed nos qui vivimus bene
dicimus domino: ex hoc nunc et usque in seculum.
Dilexi quoniam exaudiet dominus: alleluia
vocem orationis mee. Quia inclina
vit aurem suam michi: et in diebus
meis invocabo. Circumdederunt
me dolores mortis: et pericula inferni
invenerunt me. Tribulacionem et dolo
rem inveni: et nomen domini invocavi.
O domine libera animam meam misericors
dominus et iustus: et deus noster miseretur.
Custodiens parvulos dominus: humiliatus
sum et liberavit me. Convertere a
nima mea in requiem tuam: quia dominus
benefecit tibi. Quia eripuit animam
meam de morte: oculos meos
a lacrimis: pedes meos a lapsu. Pla
cebo domino: in regione vivorum. alleluia
Credidi propter quod locutus sum: ego
autem humiliatus sum nimis.
Ego dixi in excessu meo: omnis ho
mo mendax. Quid retribuam domino: pro
omnibus que retribuit michi. Calicem sa
lutaris accipiam: et nomen domini in
vocabo. Vota mea reddam domino co
ram omni populo eius: preciosa in con
spectu domini: mors sanctorum eius. O domine
quia ego servus tuus: ego servus tuus:
et filius ancille tue. Dirupisti
vincula mea: tibi sacrificabo hos
tiam laudis: et nomen domini invoca
bo. Vota mea reddam domino in conspec
tu omnis populi eius: in atriis domus
domini: in medio tui ierusalem. alleluia
Laudate dominum omnes gentes: lau
date eum omnes populi. Quoniam confirmata
est super nos misericordia eius: et veritas do
mini manet in eternum.

Confitemini domino quoniam bonus: alleluia
quoniam in seculum misericordia eius. Dicat nunc
israel quoniam bonus: quoniam in seculum misericordia eius.
Dicat nunc domus aaron quoniam bonus:
quoniam in seculum misericordia eius. Dicant nunc
omnes qui timent dominum quoniam bonus: quoniam
in seculum misericordia eius. De tribulatione invoca
vi dominum: et exaudivit me in latitu
dine dominus. Dominus michi adiutor: et
non timebo quid faciat michi homo. Dominus
michi adiutor: et ego despiciam ini
micos meos. Bonum est confidere in domino:
quam confidere in homine. Bonum est spe
rare in domino: quam sperare in principibus.
Omnes gentes circuierunt me: et in nomine
domini quia ultus sum in eos. Circum
dantes circumdederunt me: et in nomine
domini quia ultus sum in eos. Circumde
derunt me sicut apes et exarserunt
sicut ignis in spinis: et in nomine domini
quia ultus sum in eos. Impulsus e
versus sum ut caderem: et dominus susce
pit me. Fortitudo mea et laus mea
dominus: et factus est michi in salutem.
Vox exultationis et salutis: in taber
naculis iustorum. Dextera domini fecit
virtutem: dextera domini exaltavit
me: dextera domini fecit virtutem. Non
moriar sed vivam: et narrabo opera do
mini. Castigans castigavit me
dominus: et morti non tradidit me. Ape
rite michi portas iusticie: ingres
sus in eas confitebor domino: hec por
ta domini: iusti intrabunt in eam. Con
fitebor tibi quoniam exaudisti me: et
factus es michi in salutem. La
pidem quem reprobaverunt edifican
tes: hic factus est in caput anguli.
A domino factum est istud: et est mirabile in o
culis nostris. Hec est dies quam fecit do
minus: exultemus et letemur in
ea. O domine salvum me fac o domine be
ne prosperare: benedictus qui venit
in nomine domini. Benediximus vo
bis in nomine domini: deus dominus et
illuxit nobis. Constituite diem so
lempnem: in condensis usque ad cor

nu altaris. Deus meus es tu et con
fitebor tibi: deus meus es tu et exalta
bo te. Confitemini domino quoniam exau
disti me: et factus es michi in salutem.
Confitemini domino quoniam bonus: quoniam
in seculum misericordia eius. aleph
Beati inmaculati in via: qui ambu
lant in lege domini. Beati qui scru
tantur testimonia eius: in toto cor
de exquirunt eum. Non enim qui o
perantur iniquitatem: in viis eius ambu
laverunt. Tu mandasti: mandata
tua custodiri nimis. Utinam diri
gantur vie mee: ad custodiendas
iustificationes tuas. Tunc non confundar:
cum perspexero in omnibus mandatis tuis.
Confitebor tibi in directione cordis: in eo
quod didici iudicia iusticie tue. Iustifi
cationes tuas custodiam: non me derelinquas
usquequaque. beth.
In quo corrigit adolescentior viam suam:
in custodiendo sermones tuos. In toto
corde meo exquisivi te: ne repellas
me a mandatis tuis. In corde meo
abscondi eloquia tua: ut non peccem tibi.
Benedictus es domine: doce me iustificatio
nes tuas. In labiis meis pronuncia
vi: omnia iudicia oris tui. In via testi
moniorum tuorum delectatus sum: sicut
in omnibus diviciis. In mandatis
tuis exercebor: et considerabo vias tuas.
In iustificationibus meditabor: non ob
liviscar sermones tuos. Gimel.
Retribue servo tuo vivifica me:
et custodiam sermones tuos. Reve
la oculos meos: et considerabo
mirabilia de lege tua. Incola ego
sum in terra: non abscondas a me man
data tua. Concupivit anima mea deside
rare iustificationes tuas in omni tempore. Increpa
sti superbos maledicti: qui declinant
a mandatis tuis. Aufer a me oppro
brium et contemptum: quia testimonia tua exquisivi.
Etenim sederunt principes et adversum me
loquebantur: servus autem tuus
exercebatur in iustificationibus tuis.

Nam et testimonia tua
mea est: et consilium mea
iustificationes tue. Deleth.
Adhesit pavimento
anima mea: vivifica me secundum verbum
Vias meas enunciavi et
doce me iustificationes
iustificationum tuarum
et exercebor in mirabilibus tuis
anima mea pre tedio: confirma
verbis tuis. Viam iniquitatis
a me: et lege tua miserere
Viam veritatis elegi:
non sum oblitus. Adhesi
testimoniis tuis domine: noli me confundere
Viam mandatorum tuorum cucurri
dilatasti cor meum. He.
Legem pone mihi domine viam
iustificationum tuarum: et exquiram
semper. Da mihi intellectum
et scrutabor legem tuam: et custodiam illam in toto corde
meo. Deduc me in semitam
mandatorum tuorum: quia ipsam volui.
Inclina cor meum in testimonia
et non in avariciam. Averte oculos
ne videant vanitatem:
vifica me. Statue servo
tuo: in timore tuo. Amputa
obprobrium meum quod suspicatus sum
dicia tua iocunda. Ecce concu
pivi mandata tua: in equitate tua
vivifica me. Vau.
Et veniat super me misericordia
tua secundum eloquium tuum. Et respondebo
exprobrantibus michi verbum: quia speravi
in sermonibus tuis. Et ne auferas
de ore meo verbum veritatis
quia in iudiciis tuis supersperavi.
custodiam legem tuam
in seculum seculi. Et ambulabam
in latitudine: quia mandata tua
Et loquebar in testimoniis
in conspectu regum et non con
Et meditabar in mandatis
dilexi. Et levavi manus
mandata tua que dilexi
in iustificationibus tuis.

[M]emor esto verbi tui servo tuo:
in quo michi spem dedisti. [H]ec me
consolata est in humilitate mea: quia elo-
quium tuum vivificavit me. [S]uperbi
inique agebant usquequaque: a lege tua
autem non declinavi. [M]emor fui iudiciorum
tuorum a seculo domine: et consolatus sum.
[D]efectio tenuit me pro peccatoribus dere-
linquentibus legem tuam. [C]antabiles
michi erant iustificationes tue: in loco pe-
regrinationis mee. [M]emor fui nocte
nominis tui domine: et custodivi legem tuam.
[H]ec facta est michi: quia iustificationes tu-
as exquisivi. heth.
[P]ortio mea domine: dixi custodire
legem tuam. [D]eprecatus sum faciem
tuam in toto corde meo: miserere mei
secundum eloquium tuum. [C]ogitavi vias meas:
et converti pedes meos in testimonia
tua. [P]aratus sum et non sum turbatus:
ut custodiam mandata tua. [F]unes pec-
catorum circumplexi sunt me: et legem
tuam non sum oblitus. [M]edia noc-
te surgebam ad confitendum tibi:
super iudicia iustificationis tue. [P]articeps
ego sum omnium timentium te: et cu-
stodientium mandata tua. [M]isericordia tua
domine plena est terra: iustificationes
tuas doce me. theth.
[B]onitatem fecisti cum servo tuo
domine: secundum verbum tuum. [B]onitatem
et disciplinam et scientiam doce me: quia
mandatis tuis credidi. [P]riusquam
humiliarer ego deliqui: propterea eloquium
tuum custodivi. [B]onus es tu:
et in bonitate tua doce me iustifi-
cationes tuas. [M]ultiplicata est su-
per me iniquitas superborum: ego autem in toto
corde meo scrutabor mandata tua.
[C]oagulatum est sicut lac cor eorum:
ego vero legem tuam meditatus sum.
[B]onum michi quia humiliasti me:
ut discam iustificationes tuas. [B]onum
michi lex oris tui: super milia auri
et argenti. ioth.
[M]anus tue fecerunt me et plasma-
verunt me: da michi intellectum ut
discam mandata tua. [Q]ui timent
te videbunt me et letabuntur: quia in verba tua
supersperavi. [C]ognovi domine quia equitas
iudicia tua: et in veritate tua humili-
asti me. [F]iat misericordia tua ut consoletur
me: secundum eloquium tuum servo tuo.
[V]eniant michi miserationes tue et vivam:
quia lex tua meditatio mea est. [C]onfun-
dantur superbi quia iniuste iniquitatem
fecerunt in me: ego autem exercebor
in mandatis tuis. [C]onvertantur michi timen-
tes te: et qui noverunt testimonia tua.
[F]iat cor meum inmaculatum in ius-
tificationibus tuis ut non confundar. caph.
[D]efecit in salutare tuum anima
mea: et in verbum tuum supersperavi.
[D]efecerunt oculi mei in eloquium tuum:
dicentes quando consolaberis me. [Q]uia fac-
tus sum sicut uter in pruina: iusti-
ficationes tuas non sum oblitus. [Q]uot
sunt dies servi tui: quando facies de
persequentibus me iudicium. [N]arrave-
runt michi iniqui fabulationes: sed non
ut lex tua. [O]mnia mandata tua ve-
ritas: inique persecuti sunt me adiu-
va me. [P]aulominus consummave-
runt me in terra: ego autem non dereliqui
mandata tua. [S]ecundum misericordiam tuam
vivifica me: et custodiam testimonia
oris tui. lameth.
[I]n eternum domine verbum tuum permanet in celo.
[I]n generationem et generationem veritas tua: fundasti
terram et permanet. [O]rdinatione tua
perseverat dies: quoniam omnia serviunt
tibi. [N]isi quod lex tua meditatio mea
est: tunc forte perissem
in humilitate mea. [I]n eternum non oblivis-
car iustificationes tuas: quia in ipsis vi-
vificasti me. [T]uus sum ego sal-
vum me fac: quoniam iustificationes tu-
as exquisivi. [M]e expectaverunt peccatores
ut perderent me: testimonia
tua intellexi. [O]mnis consummationis vidi
finem latum mandatum tuum nimis.
[Q]uomodo dilexi legem tuam mem.
[...]am domine: tota die meditatio mea
est. [S]uper inimicos meos prudentem me

fecisti mandato tuo: quia in eternum michi
est. Super omnes docentes me intellexi:
quia [illegible] testimonia tua
meditacio mea est. Super senes intel
lexi: quia mandata tua quesivi. Ab om
ni via mala prohibui pedes meos: ut cu
stodiam verba tua. A iudiciis tuis non
declinavi: quia tu legem posuisti michi.
Quam dulcia faucibus meis eloquia tua:
super mel ori meo. A mandatis tuis in
tellexi: propterea odivi omnem viam iniqui
tatis. Nun.
Lucerna pedibus meis verbum tuum:
et lumen semitis meis. Iuravi et
statui custodire: iudicia iusticie tue.
Humiliatus sum usquequaque domine: vivifi
ca me secundum verbum tuum. Voluntaria
oris mei beneplacita fac domine: et iudicia
tua doce me. Anima mea in manibus me
is semper: et legem tuam non sum oblitus.
Posuerunt peccatores laqueum michi: et de
mandatis tuis non erravi. Hereditate
acquisivi testimonia tua in eter
num: quia exultacio cordis mei sunt.
Inclinavi cor meum ad faciendas iu
stificaciones tuas in eternum propter retribu
cionem. Samech.
Iniquos odio habui: et legem tuam di
lexi. Adiutor et susceptor meus es tu:
et in verbum tuum supersperavi. Declinate
a me maligni: et scrutabor mandata
dei mei. Suscipe me secundum eloquium
tuum et vivam: et non confundas me ab
expectacione mea. Adiuva me et salvus
ero: et meditabor in iustificacionibus
tuis semper. Sprevisti omnes disceden
tes a iudiciis tuis: quia iniusta co
gitacio eorum. Prevaricantes reputa
vi omnes peccatores terre: ideo dilexi testimo
nia tua. Confige timore tuo carnes
meas: a iudiciis tuis non declinavi.
Feci iudicium et iusticiam. Ayn.
non tradas me calumpniantibus
me. Suscipe servum tuum in bonum: non ca
lumpnientur me superbi. Oculi mei
defecerunt in salutare tuum: et in eloquium
iusticie tue. Fac cum servo tuo

tuo secundum misericordiam tuam
caciones tuas doce me. Servus
ego sum: da michi intellectum ut
monia tua. Tempus
dissipaverunt legem
lexi mandata tua super
zion. Propterea ad omnia
tua dirigebar: omnem
odio habui. Phe.
Mirabilia testimonia
ideo scrutata est ea anima
Declaracio sermonum tuorum illumi
dat parvulis. Os meum ap
erui: et mandata tua
Aspice in me et miserere
iudicium diligencium
Gressus meos dirige
um tuum: ut non dominetur
in iusticia. Redime me
is hominum: ut custodiam
tua. Faciem tuam
tuum: et doce me iustificaciones
Exitus aquarum
li mei: quia non custodierunt
tuam. Sade.
Iustus es domine: et rectum
Mandasti iusticiam
tua: et veritatem tuam
Tabescere me fecit
quia obliti sunt verba tua
Ignitum eloquium tuum
servus tuus dilexit
Adolescentulus sum ego
iustificaciones tuas non
Iusticia tua domine
tua: et lex tua veritas
et angustia invenerunt
data tua meditacio
tas testimonia tua in
lectum da michi et vivam
Clamavi in toto corde
di me domine: iustificaciones
requiram. Clamavi
me fac: ut custodiam
a Preveni in maturitate
vi: quia in verba tua super
venerunt oculi mei

ut meditarer eloquia tua. Vo
cem meam audi secundum misericordiam tuam domine
secundum iudicium tuum vivifica me. Ap
propinquaverunt persequentes
me iniquitati; a lege autem tua lon
ge facti sunt. Prope es tu domine; et om
nes vie tue veritas. Initio cognovi de
testimoniis tuis; quia in eternum fundasti
ea. res
Vide humilitatem meam et eripe me
quia legem tuam non sum oblitus. Iudi
ca iudicium meum et redime me; propter
eloquium tuum vivifica me. Longe
a peccatoribus salus; quia iustificationes tuas
non exquisierunt. Misericordie tue multe domine
secundum iudicium tuum vivifica me.
Multi qui persequuntur et tribulant
me; a testimoniis tuis non declinavi.
Vidi prevaricantes et tabescebam
quia eloquia tua non custodierunt.
Vide quoniam mandata tua dilexi domine
in misericordia tua vivifica me. Principium
verborum tuorum veritas; in eternum
omnia iudicia iusticie tue. sin.
Principes persecuti sunt me gratis
et a verbis tuis formidavit
cor meum. Letabor ego super eloquia
tua; sicut qui invenit spolia multa.
Iniquitatem odio habui et abho
minatus sum; legem autem tuam
dilexi. Septies in die laudem dixi
tibi; super iudicia iusticie tue. Pax multa
diligentibus legem tuam; et non est illis
scandalum. Expectabam salutare
tuum domine; et mandata tua dilexi.
Custodivit anima mea testimonia
tua; et dilexit ea vehementer. Servavi
mandata tua et testimonia tua;
quia omnes vie mee in conspectu tuo.
Appropinquet deprecatio mea thau.
in conspectu tuo domine; iuxta elo
quium tuum da mihi intellectum. Intret
postulatio mea in conspectu tuo; secundum
eloquium tuum eripe me. Eructabunt
labia mea ympnum; cum docueris me
iustificationes tuas. Pronunciabit
lingua mea eloquium tuum; quia omnia man

data tua equitas. Fiat manus tua
ut salvet me; quoniam mandata tua ele
gi. Concupivi salutare tuum
domine; et lex tua meditacio mea
est. Vivet anima mea et laudabit te;
et iudicia tua adiuvabunt me. Erravi si
cut ovis que periit; quere servum tuum domine
quia mandata tua non sum oblitus.
Ad dominum cum tribularer canticum
clamavi; et exaudivit me. graduum
Domine libera animam meam a labiis iniquis
et a lingua dolosa. Quid detur tibi aut
quid apponatur tibi ad linguam dolo
sam. Sagitte potentis acute; cum
carbonibus desolatoriis. Heu michi
quia incolatus meus prolongatus est;
habitavi cum habitantibus cedar; mul
tum incola fuit anima mea. Cum hiis
qui oderunt pacem eram pacificus;
cum loquebar illis impugnabant me
gratis. Canticum graduum
Levavi oculos meos in montes; unde
veniet auxilium michi. Auxilium
meum a domino; qui fecit celum et terram.
Non det in commotionem pedem tuum; neque
dormitet qui custodit te. Ecce non
dormitabit neque dormiet; qui custo
dit israel. Dominus custodit te dominus protectio
tua; super manum dexteram tuam. Per
diem sol non uret te; neque luna per
noctem. Dominus custodit te ab omni ma
lo; custodiat animam tuam dominus. Dominus
custodiat introitum tuum et exitum tuum
ex hoc nunc et usque in seculum. canticum
Letatus sum in hiis que dicta graduum
sunt michi; in domum domini ibimus.
Stantes erant pedes nostri; in atriis
tuis ierusalem. Ierusalem que edificatur
ut civitas; cuius participacio eius
in idipsum. Illuc enim ascenderunt tri
bus tribus domini; testimonium israel ad con
fitendum nomini domini. Quia illic sede
runt sedes in iudicio; sedes super domum david.
Rogate que ad pacem sunt ierusalem; et
habundancia diligentibus te. Fiat pax
in virtute tua; et habundancia in tur
ribus tuis. Propter fratres meos; loquebar

et proximos meos: loquebar pacem de
te. Propter domum domini dei nostri: quesivi bo-
na tibi. Canticum graduum.
Ad te levavi oculos meos: qui ha-
bitas in celis. Ecce sicut oculi servorum:
in manibus dominorum suorum. Sicut oculi an-
cille in manibus domine sue: ita oculi
nostri ad dominum deum nostrum donec misereatur
nostri. Miserere nostri domine miserere nostri:
quia multum repleti sumus despectione.
Quia multum repleta est anima nostra: oppro-
brium habundantibus et despectio superbis.
Nisi quia dominus erat in nobis Canticum graduum
dicat nunc israel: nisi quia dominus erat
in nobis. Cum exurgerent homines in nos:
forte vivos deglutissent nos. Cum
irasceretur furor eorum in nos: forsitan
aqua absorbuisset nos. Torrentem per-
transivit anima nostra: forsitan pertran-
sisset anima nostra: aquam intollerabilem.
Benedictus dominus: qui non dedit nos
in captionem dentibus eorum. Anima nostra
sicut passer erepta est de laqueo ve-
nantium. Laqueus contritus est et nos li-
berati sumus. Adiutorium nostrum
in nomine domini: qui fecit celum et terram.
Qui confidunt in domino sicut Canticum graduum
mons syon: non commovebitur in eter-
num qui habitat in ierusalem. Montes in
circuitu eius: et dominus in circuitu populi
sui: ex hoc nunc et usque in seculum. Quia non
derelinquet dominus virgam peccatorum super sortem
iustorum: ut non extendant iusti ad
iniquitatem manus suas. Benefac
domine: bonis et rectis corde. Declinan-
tes autem in obligationes adducet
dominus cum operantibus iniquitatem:
pax super israel. Canticum graduum.
In convertendo dominus captivitatem
syon: facti sumus sicut consolati. Tunc
repletum est gaudio os nostrum: et lin-
gua nostra exultatione. Tunc dicent
inter gentes: magnificavit dominus
facere cum eis. Magnificavit dominus fa-
cere nobiscum: facti sumus letantes. Con-
verte domine captivitatem nostram:
sicut torrens in austro. Qui seminant

nant in lacrimis in ex[ultatione me]-
tent. Euntes ibant et flebant
mittentes semina sua.
autem venientes cum exulta[tione]
portantes manipulos suos.
Nisi dominus edificaverit do-
mum: in vanum laboraverunt qui edificant [eam].
Nisi dominus custodierit civitatem: frustra
vigilat qui custodit eam. Vanum
est vobis ante lucem surgere: surgite post-
quam sederitis qui manducatis pa-
nem doloris. Cum dederit dilec-
tis suis sompnum: ecce hereditas domini filii: mer-
ces fructus ventris. Sicut sa-
gitte in manu potentis: ita filii
excussorum. Beatus vir qui implevit
desiderium suum ex ipsis: non confunde-
tur cum loquetur inimicis suis in porta.
Beati omnes qui timent dominum: qui ambulant in
viis eius. Labores manuum tuarum quia manduca-
bis: beatus es et bene tibi erit. Uxor tua
sicut vitis habundans: in lateribus
domus tue. Filii tui sicut novelle oliva-
rum: in circuitu mense tue. Ecce sic be-
nedicetur homo qui timet dominum. Be-
nedicat tibi dominus ex syon: et videas
bona ierusalem omnibus diebus vite tue.
Et videas filios filiorum tuorum: pa-
cem super israel. Canticum graduum.
Sepe expugnaverunt me a iu-
ventute mea: dicat nunc israel.
Sepe expugnaverunt me a iuventu-
te mea: etenim non potuerunt mihi. Supra
dorsum meum fabricaverunt peccatores: pro-
longaverunt iniquitatem suam.
Dominus iustus concidet cervices peccatorum:
confundantur et convertantur retror-
sum: omnes qui oderunt syon. Fiant
sicut fenum tectorum: quod prius-
quam evellatur exaruit. De quo non
implevit manum suam qui metit:
et sinum suum qui manipulos
colligit. Et non dixerunt qui preteri-
bant benedictio domini super vos: bene-
diximus vobis in nomine domini.

De profundis clamaui ad te domine:
domine exaudi uocem meam. cant. gd.
Fiant aures tue intendentes: in uo
cem deprecationis mee. Si iniquitates
obseruaueris domine: domine quis sustine
bit. Quia apud te propiciacio est: et propter
legem tuam sustinui te domine. Sustinuit
anima mea in uerbo eius: sperauit
anima mea in domino. A custodia matu
tina usque ad noctem: speret israel in
domino. Quia apud dominum misericordia: et copiosa
apud eum redempcio. Et ipse re
dimet israel: ex omnibus iniquitatibus eius.
Domine non est exaltatum cant. gd.
cor meum: neque elati sunt oculi mei.
Neque ambulaui in magnis: neque in
mirabilibus super me. Si non humiliter
sentiebam: sed exaltaui animam meam.
Sicut ablactatus est super matre sua:
ita retribucio in anima mea. Speret
israel in domino: ex hoc nunc et usque in seculum.
Memento domine dauid: cant. gd.
et omnis mansuetudinis eius. Sicut
iurauit domino: uotum uouit
deo iacob. Si introiero in tabernaculum
domus mee: si ascendero in lectum strati
mei. Si dedero sompnum oculis meis:
et palpebris meis dormitacionem. Et re
quiem temporibus meis donec inue
niam locum domino: tabernaculum deo
iacob. Ecce audiuimus eam in eufra
ta: inuenimus eam in campis sil
ue. Introibimus in tabernaculum
eius: adorabimus in loco ubi ste
terunt pedes eius. Surge domine in re
quiem tuam: tu et archa sanctificacionis
tue. Sacerdotes tui induantur
iusticiam: et sancti tui exultent. Prop
ter dauid seruum tuum: non auertas
faciem christi tui. Iurauit dominus dauid
ueritatem et non frustrabitur eum: de
fructu uentris tui ponam
super sedem tuam. Si custodierint fi
lii tui testamentum meum: et testi
monia mea hec que docebo eos. Et
filii eorum usque in seculum: sedebunt su
per sedem tuam. Quoniam elegit dominus syon:
elegit eam in habitacionem sibi. Hec requies
mea in seculum seculi: hic habitabo quoniam ele
gi eam. Viduam eius benedicens be
nedicam: pauperes eius saturabo pa
nibus. Sacerdotes eius induam saluta
ri: et sancti eius exultacione exultabunt.
Illuc producam cornu dauid: paraui
lucernam christo meo. Inimicos eius in
duam confusione: super ipsum autem efflo
rebit sanctificacio mea. cant. gd.
Ecce quam bonum et quam iocundum: ha
bitare fratres in unum. Sicut un
guentum in capite: quod descendit in
barbam barbam aaron. Quod des
cendit in oram uestimenti eius: si
cut ros hermon qui descendit in mon
tem syon. Quoniam illic mandauit dominus
benediccionem: et uitam usque in seculum.
Ecce nunc benedicite dominum: cant. gd.
omnes serui domini. Qui statis
in domo domini: in atriis domus dei
nostri. In noctibus extollite manus
uestras in sancta: et benedicite dominum. Benedicat
te dominus ex syon: qui fecit celum et terram.
Laudate nomen domini: alleluia
laudate serui dominum. Qui sta
tis in domo domini: in atriis domus dei
nostri. Laudate dominum quia bonus dominus:
psallite nomini eius quoniam suaue. Quoniam
iacob elegit sibi dominus: israel in possessionem
sibi. Quia ego cognoui quod magnus
est dominus: et deus noster pre omnibus diis. Omnia
quecumque uoluit dominus fecit in celo et
in terra: in mari et in omnibus abyssis.
Educens nubes ab extremo terre:
fulgura in pluuiam fecit. Qui pro
ducit uentos de thesauris suis: qui per
cussit primogenita egipti: ab ho
mine usque ad pecus. Et misit signa
et prodigia in medio tui egipte:
in pharaonem et in omnes seruos eius.
Qui percussit gentes multas: et oc
cidit reges fortes. Seon regem amor
reorum: et og regem basan: et omnia reg
na chanaan. Et dedit hereditatem
eorum: hereditatem israel populo suo. Domine
nomen tuum in eternum: domine memoriale

tuum: in generatione et generationem.
Quia iudicabit dominus populum suum: et in
servis suis deprecabitur. Simulacra
gentium argentum et aurum: o-
pera manuum hominum. Os habent et non loquen-
tur: oculos habent et non videbunt. Au-
res habent et non audient: neque enim est
spiritus in ore ipsorum. Similes illis fiant qui
faciunt ea: et omnes qui confidunt in eis.
Domus israel benedicite domino: domus
aaron benedicite domino. Domus levi be-
nedicite domino: qui timetis dominum
benedicite domino. Benedictus
dominus ex syon: qui habitat in ierusalem.
Confitemini domino quoniam alleluia.
bonus: quoniam in seculum misericordia
eius. Confitemini deo deorum. Confitemini
domino dominorum. Qui facit mirabilia
magna solus. Qui fecit celos in intel-
lectu. Qui firmavit terram super aquas.
Qui fecit luminaria magna. Solem
in potestatem diei. Lunam et stellas
in potestatem noctis. Qui percussit egyp-
tum cum primogenitis eorum. Qui eduxit
israel de medio eorum. In manu poten-
ti et brachio excelso. Qui divisit mare
rubrum in divisiones. Et eduxit israel
per medium eius. Et excussit pharao-
nem et virtutem eius in mari ru-
bro. Qui traduxit populum suum per deser-
tum. Qui percussit reges magnos.
et occidit reges fortes. Seon regem
amorreorum. Et og regem basan. Et
omnia regna chanaan. Et dedit ter-
ram eorum hereditatem. Hereditatem
israel servo suo. Quia in humilitate
nostra: memor fuit nostri. Et rede-
mit nos ab inimicis nostris. Qui dat
escam omni carni. Confitemini
deo celi. Confitemini domino domino-
rum: quoniam in eternum misericordia eius. ps. dd.
Super flumina babilonis ps. ieremia
illic sedimus et flevimus:
dum recordaremur syon. In sa-
licibus in medio eius: suspendimus
organa nostra. Quia illic interroga-
verunt nos qui captivos duxerunt

nos: verba can
et qui abduxerunt nos
tate nobis de canticis
modo cantabimus can
in terra aliena. Si obl
tui ierusalem: oblivioni
mea. Adhereat lingua
meis. si non meminero
proposuero tui ierusalem
tie mee. Memor esto d
edom in die ierusalem
exinanite exinanite
mentum in ea. Filia ba
sera: beatus qui retrib
tributionem tuam qua
sti nobis. Beatus qui t
allidet parvulos suos a
Confitebor tibi d
omine in toto corde
quoniam audisti verba oris mei
spectu angelorum psallam
rabo ad templum sanctum
et confitebor nomini tuo
sericordia tua et verita
magnificasti super omne nomen
In quacumque die invoca
exaudi me: multiplicabis
mea virtutem. Confite
bi domine omnes reges terre
dierunt verba oris tui
in viis domini: quoniam
gloria domini. Quoniam
dominus et humilia re
alta a longe cognoscit. S
lavero in medio tribu
vivificabis me: et super
rum meorum extendisti
et salvum me fecit dextera
nus retribuet pro me
sericordia tua in seculum
nuum tuarum ne despi
Domine probasti me et
cognovisti me: tu cognovisti
sessionem meam et resurrectionem
meam. Intellexisti cogi
meas de longe: semitam
et funiculum meum

semitas meas preuidisti: quia non
est sermo in lingua mea. Ecce do-
mine tu cognouisti omnia nouissima
et antiqua: tu formasti me et posuisti
super me manum tuam. Mirabilis fac-
ta est scientia tua ex me: confortata est
et non potero ad eam. Quo ibo a spiritu tuo
et quo a facie tua fugiam. Si ascendero
in celum tu illic es: si descendero in in-
fernum ades. Si sumpsero pennas meas
diluculo: et habitauero in extremis ma-
ris. Etenim illuc manus tua deducet
me: et tenebit me dextera tua. Et dixi
forsitan tenebre conculcabunt me:
et nox illuminacio mea in deliciis
meis. Quia tenebre non obscurabuntur
a te, et nox sicut dies illuminabitur:
sicut tenebre eius: ita et lumen
eius. Quia tu possedisti renes meos:
suscepisti me de utero matris
mee. Confitebor tibi quia terribiliter mag-
nificatus es: mirabilia opera tua:
et anima mea cognoscet nimis. Non est
occultatum os meum a te quod fe-
cisti in occulto: et substancia mea
in inferioribus terre. Inperfectum
meum viderunt oculi tui et in li-
bro tuo omnes scribentur: dies for-
mabuntur et nemo in eis. Michi
autem nimis honorificati sunt
amici tui deus: nimis confortatus
est principatus eorum. Dinume-
rabo eos et super harenam multi-
plicabuntur: exsurrexi et adhuc
sum tecum. Si occideris deus pec-
catores: viri sanguinum declinate
a me. Quia dicitis in cogitacione:
accipient in vanitate ciuitates
tuas. Nonne qui oderunt te do-
mine oderam: et super inimicos tuos
tabescebam. Perfecto odio ode-
ram illos: et inimici facti sunt mi-
chi. Proba me deus et scito cor meum:
interroga me et cognosce semi-
tas meas. Et vide si via iniqui-
tatis in me est: et deduc me in
via eterna.

Eripe me domine ab p. dd.
homine malo: a viro iniquo
eripe me. Qui cogitauerunt iniqui-
tates in corde: tota die constituebant
prelia. Acuerunt linguas suas
sicut serpentes: venenum
aspidum sub labiis eorum. Cus-
todi me domine de manu pec-
catoris: et ab hominibus iniquis eripe
me. Qui cogitauerunt supplan-
tare gressus meos: absconderunt
superbi laqueum michi. Et
funes extenderunt in laqueum:
iuxta iter scandalum posuerunt
michi. Dixi domino deus meus es tu:
exaudi domine vocem deprecacionis
mee. Domine domine virtus
salutis mee: obumbrasti super
caput meum in die belli. Non tra-
das me domine a desiderio meo pec-
catori: cogitauerunt contra me ne
derelinquas me ne forte exalten-
tur. Caput circuitus eorum: labor la-
biorum ipsorum operiet eos. Cadent su-
per eos carbones in ignem deicies eos:
in miseriis non subsistent. Vir
linguosus non dirigetur in ter-
ra: virum iniustum mala capi-
ent in interitu. Cognoui quia fa-
ciet dominus iudicium inopis:
et vindictam pauperum. Verum-
tamen iusti confitebuntur no-
mini tuo: et habitabunt recti cum
vultu tuo. p. dauid.
Domine clamaui ad te exaudi me:
intende voci mee cum clama-
uero ad te. Dirigatur oratio mea
sicut incensum in conspectu tuo:
eleuacio manuum mearum sa-
crificium vespertinum. Pone do-
mine custodiam ori meo: et osti-
um circumstancie labiis meis.
Non declines cor meum in verba
malicie: ad excusandas excusaci-
ones in peccatis. Cum homini-
bus operantibus iniquitatem:
et non communicabo cum electis

eorum. Corripiet me iustus in mi
sericordia et increpabit me: oleum
autem peccatoris non impinguet
caput meum. Quoniam adhuc
et oratio mea in beneplacitis eorum:
absorti sunt iuncti petre iudices
eorum. Audient verba mea quoniam
potuerunt: sicut crassitudo terre erup
ta est super terram. Dissipata sunt
ossa nostra secus infernum: quia
ad te domine domine oculi mei:
in te speravi non auferas animam
meam. Custodi me domine a
laqueo quem statuerunt michi: et
a scandalis operantium iniquita
tem. Cadent in retiaculo eius
peccatores: singulariter sum ego
donec transeam. Intellectus dd. re.

Voce mea ad dominum clama
vi: voce mea ad dominum de
precatus sum. Effundo in conspec
tu eius orationem meam: tribula
tionem meam ante ipsum pro
nuncio. In deficiendo ex me spi
ritum meum: et tu cognovisti semi
tas meas. In via hac qua ambu
labam: absconderunt laqueum michi.
Considerabam ad dexteram et videbam:
et non erat qui cognosceret me.
Periit fuga a me: et non est qui re
quirat animam meam. Clamavi
ad te domine dixi tu es spes mea:
portio mea in terra viventium.
Intende deprecationem meam: quia
humiliatus sum nimis. Libe
ra me a persequentibus me:
quia confortati sunt super me.
Educ de custodia animam meam:
ad confitendum nomini tuo:
me expectant iusti donec retri
buas michi. Psalmus David quando persequebatur eum filius.

Domine exaudi orationem meam:
auribus percipe obsecrationem
meam: in veritate tua exaudi
me in tua iusticia. Non intres
in iudicium cum servo
tuo: quia non iustificabitur

in conspectu tuo om...
Quia persecutus est ini...
meam: humiliavit in ...
meam. Collocavit me ...
sicut mortuos seculi ...
super me spiritus me...
turbatum est cor me...
fui dierum antiquoru...
tuis sum in omnibus op...
in factis manuum tu...
ditabar. Expandi ma...
ad te: anima mea sicut te...
tibi. Velociter exaudi...
defecit spiritus meus. N...
faciem tuam a me: et si...
cendentibus in lacum...
fac michi mane mi...
quia in te speravi. No...
viam in qua ambulem...
vavi animam meam. E...
inimicis meis domine ...
gi: doce me facere volun...
quia deus meus es tu. Sp...
bonus deducet me in ...
tam: propter nomen tu...
ne vivificabis me in e...
tua. Educes de tribulati...
meam: et in misericordia tua d...
inimicos meos. Et per...
tribulant animam mea...
ego servus tuus sum.

Benedictus dominus ...
meus qui docet ma...
ad prelium: et digitos me...
Misericordia mea et ref...
meum: susceptor meus ...
meus. Protector meus ...
speravi: qui subdit populum ...
me. Domine quid est ho...
notuisti ei: aut filius ...
quia reputas eum: ...
mo vanitati similis fa...
dies eius sicut umbra p...
Domine inclina celos ...
cende: tange montes ...
bunt. Fulgura corusca...
sipabis eos: emitte sa...

omnium labii eorum. Emitte manum
tuam de alto eripe me et libera me
de aquis multis et de manu filiorum
alienorum. Quorum os locutum est vanitatem
et dextera eorum dextera iniquitatis. Deus
canticum novum cantabo tibi in psalterio
decacordo psallam tibi. Qui das sa
lutem regibus qui redemisti David ser
vum tuum de gladio maligno eripe
me. Et eripe me de manu filiorum ali
enorum quorum os locutum est vanitatem
et dextera eorum dextera iniquitatis. Quorum
filii sicut novelle plantationes in iu
ventute sua. Filie eorum composite cir
cumornate ut similitudo templi.
Promptuaria eorum plena eructantia
ex hoc in illud. Oves eorum fetose ha
bundantes in egressibus suis boves
eorum crasse. Non est ruina macerie neque
transitus neque clamor in plateis eorum. Bea
tum dixerunt populum cui hec sunt beatus
populus cuius dominus deus eius. laudatio ipsi David
Exaltabo te deus meus rex et benedi
cam nomini tuo in seculum et in seculum seculi.
Per singulos dies benedicam tibi et lau
dabo nomen tuum in seculum et in seculum seculi.
Magnus dominus et laudabilis nimis et mag
nitudinis eius non est finis. Genera
tio et generatio laudabit opera tua et
potentiam tuam pronuntiabunt. Mag
nificentiam glorie sanctitatis tue loquentur et
mirabilia tua narrabunt. Et virtutem
terribilium tuorum dicent et magnitu
dinem tuam narrabunt. Memoriam
habundantie suavitatis tue e
ructabunt et iustitia tua exultabunt.
Miserator et misericors dominus patiens
et multum misericors. Suavis dominus
universis et miserationes eius super
omnia opera eius. Confiteantur tibi domine
omnia opera tua et sancti tui benedicant
tibi. Gloriam regni tui dicent et po
tentiam tuam loquentur. Ut
notam faciant filiis hominum potentiam
tuam et gloriam magnificentie
regni tui. Regnum tuum
regnum omnium seculorum et dominatio
tua in omni generatione et generationem.
Fidelis dominus in omnibus ver
bis suis et sanctus in omnibus operibus
suis. Allevat dominus omnes qui
corruunt et erigit omnes elisos.
Oculi omnium in te sperant domine
et tu das escam illorum in tempore opor
tuno. Aperis tu manum tuam et
imples omne animal benedictione.
Iustus dominus in omnibus viis suis et
sanctus in omnibus operibus suis. Prope est
dominus omnibus invocantibus eum
omnibus invocantibus eum in verita
te. Voluntatem timentium se faci
et et deprecationem eorum exaudiet et
salvos faciet eos. Custodit dominus om
nes diligentes se et omnes peccatores dis
perdet. Laudationem domini loquetur os me
um et benedicat omnis caro nomi
ni sancto eius in seculum et in seculum seculi.
Lauda anima mea dominum alleluia
Laudabo dominum in vita
mea psallam deo meo quamdiu fuero.
Nolite confidere in principibus neque in
filiis hominum in quibus non est salus.
Exibit spiritus eius et revertetur in terram
suam in illa die peribunt omnes co
gitationes eorum. Beatus cuius deus Ia
cob adiutor eius spes eius in do
mino deo ipsius qui fecit celum et
terram mare et omnia que in eis sunt.
Qui custodit veritatem in seculum facit
iudicium iniuriam patientibus
dat escam esurientibus. Dominus solvit
compeditos dominus illuminat cecos.
Dominus erigit elisos dominus dili
git iustos. Dominus custodit adve
nas pupillum et viduam suscipi
et et vias peccatorum disperdet. Regnabit
dominus in secula deus tuus Syon
in generatione et generationem. alleluia
Laudate dominum quoniam bonus est
psalmus deo nostro sit iocun
da decoraque laudatio. Edificans Ie
rusalem dominus dispersiones Israhelis
congregabit. Qui sanat contritos
corde et alligat contritiones eorum. In

numerat multitudinem stellarum: et omnibus eis nomina vocans. Magnus dominus noster et magna virtus eius: et sapientie eius non est numerus. Suscipiens mansuetos dominus: humilians autem peccatores usque ad terram. Precinite domino in confessione: psallite deo nostro in cithara. Qui operit celum nubibus: et parat terre pluviam. Qui producit in montibus fenum: et herbam servituti hominum. Qui dat iumentis escam ipsorum: et pullis corvorum invocantibus eum. Non in fortitudine equi voluntatem habebit: nec in tibiis viri beneplacitum erit ei. Beneplacitum est domino super timentes eum: et in eis qui sperant super misericordia eius. alleluia aggei et zacharie.

Lauda ierusalem dominum: lauda deum tuum syon. Quoniam confortavit seras portarum tuarum: benedixit filiis tuis in te. Qui posuit fines tuos pacem: et adipe frumenti satiat te. Qui emittit eloquium suum terre: velociter currit sermo eius. Qui dat nivem sicut lanam: nebulam sicut cinerem spargit. Mittit cristallum suum sicut buccellas: ante faciem frigoris eius quis sustinebit. Emittet verbum suum et liquefaciet ea: flabit spiritus eius et fluent aque. Qui annunciat verbum suum iacob: iusticias et iudicia sua israel. Non fecit taliter omni nationi: et iudicia sua non manifestavit eis. alleluia.

Laudate dominum de celis: laudate eum in excelsis. Laudate eum omnes angeli eius: laudate eum omnes virtutes eius. Laudate eum sol et luna: laudate eum omnes stelle et lumen. Laudate eum celi celorum: et aque que super celos sunt laudent nomen domini. Quia ipse dixit et facta sunt: ipse mandavit et

creata sunt. Statuit e[...]
in eternum et in seculum se[...]
ceptum posuit et non p[...]
Laudate dominum de [...]
cones et omnes abys[...]
grando nix glacies sp[...]
cellarum: que faciunt verbum e[...]
et omnes colles: ligna [...]
ra et omnes cedri. Bestie
et universa pecora: serpentes et [...]
nate. Reges terre et omnes [...]
principes et omnes iu[...]
Iuvenes et virgines se[...]
iunioribus laudent no[...]
mini: quia exaltatum est [...]
solius. Confessio eius [...]
et terram: et exaltavit c[...]
bis sue. Hymnus omnibus [...]
filiis israel: populo appropinquanti [...]

Cantate domino canticum [...]
laus eius in ecclesia sanctorum [...]
in eo qui fecit eum: et filie [...]
in rege suo. Laudent [...]
choro: in tympano et psalte[...]
ei. Quia beneplacitum est d[...]
et exaltabit mansuetos [...]
Exultabunt sancti in glori[...]
in cubilibus suis. E[...]
gutture eorum: et gladii [...]
manibus eorum. Ad fa[...]
dictam in nationibus [...]
ones in populis. Ad alliga[...]
reges eorum in compedib[...]
eorum in manicis ferreis [...]
in eis iudicium conscrip[...]
a hec est omnibus [...]

Laudate dominum [...]
sanctis eius: laudate eum [...]
firmamento virtutis e[...]
te eum in virtutibus e[...]
eum secundum multitudin[...]
nis eius. Laudate eum in so[...]
date eum in psalterio et [...]
date eum in tympano et choro [...]
cordis et organo. Laudate [...]
nantibus: laudate eum in cymbalis [...]
omnis spiritus laudet do[...]

Incipit prologus in parabolis salomonis

Iungat epistola quos iungit sacerdotium, immo carta non dividat quos christi nectit amor. Commentarios in osee, amos, zachariam et malachiam quos poscitis scripsissem si licuisset pre valitudine. Mittitis solacia sumptuum, notarios nostros et librarios sustentantes, ut vobis potissimum nostrum desudet ingenium. Et ecce ex latere frequens turba diversa poscentium, quasi aut equum sit ut me vobis esurientibus aliis laborare, aut in ratione dati et accepti cuiquam preter vos obnoxius sim. Itaque longa egrotatione fractus, ne penitus hoc anno reticerem et apud vos mutus essem, tridui opus nomini vestro consecravi, interpretationem videlicet trium salomonis voluminum: masloth quas hebrei parabolas, vulgata editio proverbia vocat; coeleth quem grece ecclesiasten, latine contionatorem possumus dicere; sirasirim quod in linguam nostram vertitur canticum canticorum. Fertur et panaretos ihesu filii sirach liber et alius pseudographus qui sapientia salomonis inscribitur. Quorum priorem hebraicum repperi, non ecclesiasticum ut apud latinos, sed parabolas prenotatum, cui iuncti erant ecclesiastes et canticum canticorum, ut similitudinem salomonis non solum numero librorum sed etiam materiarum genere coequaret. Secundus apud hebreos nusquam est, quia et ipse stilus grecam eloquentiam redolet; et nonnulli scriptorum veterum hunc esse iudei filonis affirmant. Sicut ergo iudith et thobi et machabeorum libros legit quidem eos ecclesia, sed inter canonicas scripturas non recipit, sic et hec duo volumina legat ad edificationem plebis, non ad auctoritatem ecclesiasticorum dogmatum confirmandam. Si cui sane lxx interpretum magis editio placet, habet eam a nobis olim emendatam; neque enim sic nova cudimus ut vetera destruamus. Et tamen cum diligentissime legerit, sciat magis nostra scripta intelligi, que non in tertium vas transfusa coacuerint, sed statim de prelo purissime commendata teste suum saporem servaverint.

Incipiunt parabole salomonis.

Parabole salomonis filii david regis israel ad sciendam sapientiam et disciplinam, ad intelligenda verba prudentie, et suscipiendam eruditionem doctrine, iusticiam et iudicium et equitatem, ut detur parvulis astucia, et adolescenti sciencia et intellectus. Audiens sapiens sapientior erit, et intelligens gubernacula possidebit. Animadvertet parabolam et interpretationem, verba sapientium et enigmata eorum. Timor domini principium sapientie. Sapientiam atque doctrinam stulti despiciunt. Audi fili mi disciplinam patris tui et ne dimittas legem matris tue, ut addatur gratia capiti tuo et torques collo tuo. Fili mi, si te lactaverint peccatores, ne acquiescas eis. Si dixerint: Veni nobiscum, insidiemur sanguini, abscondamus tendiculas contra insontem frustra, degluciamus eum sicut infernus viventem et integrum quasi descendentem in lacum; omnem preciosam substantiam reperiemus, implebimus domos nostras spoliis; sortem mitte nobiscum, marsupium sit unum omnium nostrum. Fili mi, ne ambules cum eis, prohibe pedem tuum a semitis eorum. Pedes enim illorum ad malum currunt et festinant ut effundant sanguinem. Frustra autem iacitur rethe ante oculos pennatorum. Ipsi quoque contra sanguinem suum insidiantur, et moliuntur fraudes contra animas suas. Sic semite omnis avari animas possidentium rapiunt. Sapientia foris predicat, in plateis dat vocem suam. In capite turbarum clamitat, in foribus portarum urbis profert verba sua dicens: Usquequo parvuli diligitis infanciam

et stulti ea que sibi sunt noxia cupi
ent. et imprudentes odibunt scientiam.
Convertimini ad correptionem meam.
En proferam vobis spiritum meum. et ostendam
verba mea. Quia vocavi et renuistis.
extendi manum meam et non fuit qui
aspiceret. Despexistis omne consilium
meum. et increpationes meas negle
xistis. Ego quoque in interitu vestro ridebo
bo. et subsannabo cum vobis id quod time
batis advenerit. Cum irruerit repentina
calamitas. et interitus quasi tempestas
ingruerit: quando venerit super vos tribu
latio et angustia. Tunc invocabunt
me. et non exaudiam. mane consur
gent. et non invenient me. eo quod
exosam habuerint disciplinam. et timo
rem domini non susceperint. nec acquieve
rint consilio meo. et detraxerint correc
tioni mee universe. Comedent igitur fruc
tus vie sue. suisque consiliis saciaa
buntur. Aversio parvulorum interficiet
eos. et prosperitas stultorum perdet eos. Qui
autem me audierit. absque terrore re
quiescet. et habundancia perfruetur
timore malorum sublato. II

Fili mi si susceperis sermones
meos. et mandata mea abscon
deris penes te. ut audiat sapientiam
auris tua. inclina cor tuum ad cognos
cendam prudenciam. Si enim sapientiam
invocaveris. et inclinaveris cor tuum pru
dencie. si quesieris eam quasi pecuniam.
et sicut thesauros effoderis illam: tunc in
telliges timorem domini. et scientiam dei
invenies. quia dominus dat sapientiam.
et ex ore eius prudencia et scientia. Custo
diet rectorum salutem. et proteget
gradientes simpliciter. servans semi
tas iusticie. et vias sanctorum custodiens.
Tunc intelliges iusticiam et iudi
cium. et equitatem. et omnem semitam
bonam. Si intraverit sapientia cor tu
um. et scientia anime tue placuerit. con
silium custodiet te et prudencia ser
vabit te. ut eruaris a via mala.
et ab homine qui perversa loquitur.
Qui relinquunt iter rectum. et ambu

lant per vias tenebros[...]
tur cum malefecerint [...]
in rebus pessimis. quorum [...]
et infames gressus eorum [...]
a muliere aliena. et ab [...]
mollit sermones suos [...]
ducem pubertatis sue [...]
oblita est. Inclinata est [...]
mortem domus eius [...]
semite ipsius. Omnes qui [...]
ad eam. non revertentur [...]
prehendent semitas vite [...]
les in via bona. et calles [...]
todies. Qui enim recti sunt [...]
in terra. et simplices per[...]
in ea. Impii vero de terra [...]
qui inique agunt aufer[...]
ea. III

Fili mi ne obliviscaris [...]
et precepta mea cor [...]
longitudinem enim dierum [...]
et pacem apponent tibi. [...]
non te deserant. Circum[...]
turi tuo. et describe in [...]
tui. et invenies graciam [...]
bonam coram deo et homi[...]
fiducia in domino. ex toto [...]
ne innitaris prudencie tue [...]
viis tuis cogita illum [...]
gressus tuos. Ne sis sapi[...]
temet ipsum. Time deum [...]
malo. Sanitas quippe [...]
tuo erit. et irrigacio ossi[...]
honora dominum de tua sub[...]
miciis omnium frugum [...]
de pauperibus. et implebuntur [...]
rea tua saturitate. et tor[...]
laria redundabunt. Disciplinam [...]
fili mi ne abiicias nec de[...]
ab eo corripieris. Quem [...]
ligit dominus corripit. et quasi [...]
placet sibi. Beatus homo qui [...]
sapientiam. et qui affluit [...]
Melior est acquisicio [...]
ciatione argenti. et argenti [...]
rissimi fructus eius [...]
est cunctis opibus. et omni[a] [...]
huic non valent com[...]

gitudo dierum in dextera eius. et in sinis-
tra illius divicie et gloria. Vie eius vie
pulcre. et omnes semite illius pa-
cifice. Lignum vite est hiis qui ap-
prehenderint eam. et qui tenuerit eam
beatus. Dominus sapientia fundavit terram. sta-
bilivit celos prudencia. Sapientia illi-
us erupuerunt abissi. et nubes rore con-
crescunt. Fili mi ne effluant hec ab
oculis tuis. Custodi legem meam atque
consilium meum. et erit vita anime tue. et
gracia faucibus tuis. Tunc ambulabis
fiducialiter in via tua. et pes tuus non
impinget. Si dormieris non timebis.
quiesces. et suavis erit sompnus tuus.
Ne paveas repentino terrore et irruen-
tes potencias impiorum. Dominus enim erit
in latere tuo. et custodiet pedem tuum ne
capiaris. Noli prohibere benefacere eum
qui potest. Si vales et ipse benefac. Ne dicas
amico tuo. Vade et revertere. et cras
dabo tibi. cum statim possis dare.
Ne moliaris amico tuo malum cum
ille in te habeat fiduciam. Ne contendas ad-
versus hominem frustra. cum ipse tibi nichil
mali fecerit. Ne emuleris hominem
iniustum. nec imiteris vias eius. quia
abhominacio est domino omnis illusor. et cum
simplicibus sermocinacio eius. Egestas
a domino in domo impii. habitacula
autem iustorum benedicentur. Ipse deludet
illusores. et mansuetis dabit graciam.
Gloriam sapientes possidebunt.
stultorum exaltacio ignominia.
Audite filii disciplinam IIII
patris. et attendite ut sciatis prudenciam.
Donum bonum tribuam vobis. legem meam
ne derelinquatis. Nam et ego fui fi-
lius patris mei tenellus. et unigenitus
coram matre mea. et docebat me
atque dicebat. Suscipiat verba mea
cor tuum. custodi precepta mea
et vives. Posside sapientiam. posside
prudenciam. ne obliviscaris neque
declines a verbis oris mei. Ne dimit-
tas eam et custodiet te. dilige eam
et conservabit te. Principium sapiencie posside
sapientiam. et in omni possessione tua

acquire prudenciam. Arripe illam
et exaltabit te. glorificaberis ab ea cum
eam fueris amplexatus. Dabit capi-
ti tuo augmenta graciarum. et corona in-
clita proteget te. Audi fili mi et
suscipe verba mea. ut multiplicen-
tur tibi anni vite. Viam sapiencie mon-
strabo tibi. et ducam te per semitas
equitatis. quas cum ingressus fu-
eris non artabuntur gressus tui. et cur-
rens non habebis offendiculum. Tene
disciplinam ne dimittas eam. custo-
di illam. quia illa est vita tua. Ne
delecteris in semitis impiorum. nec tibi ·no·
placeat malorum via. Fuge ab ea nec
transeas per illam. declina et desere
eam. Non enim dormiunt nisi ma-
lefecerint. et non rapitur sompnus ab
eis nisi supplantaverint. Comedunt
panem impietatis. et vinum iniqui-
tatis bibunt. Iustorum autem semi-
ta quasi lux splendens procedit et crescit
usque ad perfectam diem. Via impiorum te-
nebrosa nesciunt ubi corruant. Fili
mi ausculta sermones meos. et ad e-
loquia mea inclina aurem tuam.
Ne recedant ab oculis tuis. custo-
di ea in medio cordis tui. Vita enim
sunt invenientibus ea. et universe car-
nis sanitas. Omni custodia serva
cor tuum. quia ex ipso vita procedit.
Remove a te os pravum. et detrahencia la-
bia sint procul a te. Oculi tui vide-
ant recta. et palpebre tue precedant
gressus tuos. Dirige semitas pedi-
bus tuis. et omnes vie tue stabilien-
tur. Ne declines ad dexteram neque
ad sinistram. averte pedem tu-
um a malo. Vias enim que a dex-
tris sunt novit dominus. perverse vero
sunt que a sinistris sunt. Ipse autem
rectos faciet gressus tuos. itinera autem
tua in pace producentur. V
Fili mi attende sapienciam meam et
prudencie mee inclina aurem
tuam. ut custodias cogitaciones
et disciplinam labia tua conser-
vent. Ne intenderis fallacie mu-

hens. Favus enim distillans labia me-
retricis. et nitidius oleo guttur
ejus; novissima autem illius amara qua-
si absinthium. et lingua ejus acuta
quasi gladius biceps. Pedes ejus des-
cendunt in mortem. et ad inferos gres-
sus illius penetrant. Per semitam
vite non ambulant. vagi sunt gressus
ejus et investigabiles. Nunc ergo fili
mi audi me. et ne recedas a verbis
oris mei. Longe fac ab ea viam
tuam. et ne appropinques foribus do-
mus ejus. Ne des alienis honorem
tuum. et annos tuos crudeli. Ne forte
impleantur extranei viribus tuis. et
labores tui sint in domo aliena. et
gemas in novissimis quando consump-
seris carnes tuas et corpus tuum et di-
cas. Cur detestatus sum disciplinam et
increpationibus non adquievit cor meum.
nec audivi vocem docentium me. et ma-
gistris non inclinavi aurem meam.
Pene fui in omni malo in medio eccle-
sie et synagoge. Bibe aquam de cisterna
tua: et fluenta putei tui. Deriven-
tur fontes tui foras. et in plateis a-
quas tuas divide. Habeto eas solus. nec
sint alieni participes tui. Sit ve-
na tua benedicta. et letare cum muliere a-
dolescentie tue. Cerva karissima
et gratissimus hinnulus. ubera ejus i-
nebrient te omni tempore. et in amore ejus
delectare jugiter. Quare seduceris
fili mi ab aliena. et foveris in sinu
alterius. Respicit dominus vias hominis. et omnes
gressus illius considerat. Iniquitates
sue capiunt impium. et funibus peccato-
rum suorum constringitur. Ipse morietur quia
non habuit disciplinam. et in multitudine
stultitie sue decipietur.

VI

Fili mi si spoponderis pro amico tuo
defixisti apud extraneum manum tu-
am. Illaqueatus es verbis oris tui. et
captus propriis sermonibus tuis. Fac
ergo quod dico fili mi et temetipsum libera.
quia incidisti in manum proximi tui.
Discurre festina. suscita amicum
tuum. Ne dederis somnum oculis tuis. nec

dormitent palpebre tue. Eru-
la de manu. et quasi avis de manu au-
cupis. Vade ad formicam
sidera vias ejus. et disce
cum non habeat ducem nec precep-
torem. parat estate cibum
gat in messe quod comedat
piger dormies? quando consurges
tuo? paululum dormies pa-
mitabis. paululum conseres
as ut dormias. et veniet
egestas. et pauperies quasi
Si vero impiger fueris veniet
sit messis tua. et egestas longe
Homo apostata vir inutilis
ore perverso annuit ocu-
digito loquitur. pravo co-
natur malum. et omni tem-
seminat. Huic extemplo
tio sua. et subito conteretur
ultra medicinam. Sex sunt
et septimum detestatur
culos sublimes. linguam
manus effundentes inno-
noxium. Cor machinans co-
pessimas. Pedes veloces
dum in malum. proferen-
testem fallacem. et eum qui se-
nat inter fratres discordias. Conserva
precepta patris tui. et ne
gem matris tue. Liga ea
jugiter. et circumda gutturi
bulaveris gradiantur te-
mieris custodiant te. et
loquere cum eis. quia manda-
est. et lex lux. et via vite
disciplinae. ut custodiant
ere mala. et a blanda ling-
Non concupiscat pulchritudinem
cor tuum. nec capiaris
pretium enim scorti vix
nis. mulier autem viri pre-
capit. Numquid potest
ignem in sinu suo. ut
illius non ardeant. aut
super prunas. et non co-
plante ejus. sic qui in-
mulierem proximi sui. non e

tetigerit eam. Non grandis est culpa
cum quis furatus fuerit. Furatur enim
ut esurientem impleat animam. Deprehensus
quoque reddet septuplum, et omnem
substantiam domus sue tradet. Qui autem
adulter est, propter cordis inopi-
am perdet animam suam. Turpitudi-
nem et ignominiam congregat sibi,
et opprobrium illius non delebitur, quia zelus
et furor viri non parcet in die vindicte, nec
acquiescet cuiusquam precibus, nec suscipiet
pro redemptione dona plurima.

VII

Fili mi, custodi sermones meos, et
precepta mea reconde tibi. Fili, honora
Dominum et valebis; preter eum vero ne timu-
eris alienum. Serva mandata mea et
vives, et legem meam quasi pupillam ocu-
li tui. Liga eam in digitis tuis, scribe
illam in tabulis cordis tui. Dic sapientie soror
mea es, et prudentiam voca amicam
tuam, ut custodiat te a muliere extra-
nea, et ab aliena que verba sua dulcia facit. De
fenestra enim domus mee per
cancellos prospexi iuvenem et video par-
vulos. Considero vecordem iuvenem qui tran-
sit per plateas iuxta angulum, et prope vi-
am domus illius graditur. In obscuro
advesperascente die in noctis tenebris
et caligine. Et ecce mulier occurrit illi
ornatu meretricio, preparata ad capiendas
animas, garrula et vaga, quietis impa-
tiens, nec valens in domo consistere pedibus
suis, nunc foris, nunc in plateis, nunc iuxta an-
gulos insidians. Apprehensumque deos-
culatur iuvenem, et procaci vultu blan-
ditur dicens: Victimas pro salute
vovi; hodie reddidi vota mea.
Idcirco egressa sum in occursum tuum,
desiderans te videre, et repperi. Intexui
funibus lectulum meum, stravi tape-
tibus pictis ex Egypto. Aspersi cubile
meum mirra, aloe et cinnamomo.
Veni, inebriemur uberibus, et fruamur
cupitis amplexibus donec illucescat
dies. Non est enim vir in domo sua; abiit
via longissima. Sacculum pecunie
secum tulit; in die plene lune rever-
surus est in domum suam. Irretivit
eum multis sermonibus, et blanditiis
labiorum protraxit illum. Statim eam
sequitur quasi bos ductus ad victimam,
et quasi agnus lasciviens, et ignorans — et nescio
quod ad vincula stultus trahatur,
donec transfigat sagitta iecur eius;
velud si avis festinet ad laqueum, et nes-
cit quod de periculo anime illius agitur. Nunc
ergo fili mi audi me, et attende verbis
oris mei. Ne abstrahatur in viis il-
lius mens tua, neque decipiatur semi-
tis eius. Multos enim vulneratos de-
iecit, et fortissimi quique interfecti
sunt ab ea. Vie inferi domus eius,
penetrantes interiora mortis.

VIII

Numquid non sapientia clamitat, et pru-
dentia dat vocem suam? In summis ex-
celsisque verticibus super viam, in me-
diis semitis stans, iuxta portas civi-
tatis, in ipsis foribus loquitur dicens:
O viri, ad vos clamito, et vox mea
ad filios hominum. Intelligite parvuli
astutiam, et insipientes animadvertite.
Audite, quoniam de rebus magnis locu-
tura sum, et aperientur labia mea ut
recta predicent. Veritatem meditabi-
tur guttur meum, et labia mea de-
testabuntur impium. Iusti sunt omnes ser-
mones mei; non est in eis pravum quid
neque perversum. Recti sunt intelligenti-
bus, et equi invenientibus scientiam. Acci-
pite disciplinam meam et non pecuniam;
doctrinam magis quam aurum eli-
gite. Melior est sapientia cunctis opibus
preciosissimis, et omne desiderabile ei non pot-
est comparari. Ego sapientia habito in consi-
lio, et eruditis intersum cogitationibus.
Timor Domini odit malum. Arrogantiam
et superbiam, et viam pravam, et os bilin-
gue detestor. Meum est consilium et e-
quitas; mea est prudentia, mea
fortitudo. Per me reges regnant,
et legum conditores iusta decer-
nunt. Per me principes imperant, et poten-
tes decernunt iustitiam. Ego dili-
gentes me diligo, et qui mane vi-
gilaverit ad me inveniet me. Me-
cum sunt divicie et gloria, opes superbe

et iusticia. Melior est fructus meus
auro et lapide precioso. et genimina
mea argento electo. In viis iusti
cie ambulo. in medio semitarum
iudicii. ut ditem diligentes me. et
thesauros eorum repleam. Dominus posse
dit me in inicio viarum suarum. antequam
quicquam faceret a principio. ab eterno
ordinata sum. et ex antiquis antequam
terra fieret. Nondum erant abissi. et ego
iam concepta eram. Nec dum fontes
aquarum eruperant. nec dum montes gra
vi mole constiterant. ante colles ego
parturiebar. Adhuc terram non fecerat. et flu
mina et cardines orbis terre. Quando prepara
bat celos aderam. quando certa lege et
gyro vallabat abissos. quando ethera
firmabat sursum. et librabat fontes a
quarum. Quando circumdabat mari ter
minum suum. et legem ponebat aquis. ne trans
irent fines suos. Quando appendebat
fundamenta terre cum eo eram cuncta
componens. et delectabar per singulos
dies ludens coram eo omni tempore. ludens in or
bem terrarum. et delicie mee esse cum
filiis hominum. Nunc ergo filii audi
te me. Beati qui custodiunt vias
meas. Audite disciplinam et esto
te sapientes. et nolite abicere e
am. Beatus homo qui audit me. et qui
vigilat ad fores meas tota die.
et observat ad postes ostii mei. Qui
me invenerit. inveniet vitam. et hau
riet salutem a domino. Qui autem in me
peccaverit. ledet animam suam. Omnes qui me
oderunt diligunt mortem.

IX

Sapientia edificavit sibi domum. ex
cidit columpnas vii. Immola
vit victimas suas. miscuit vi
num et proposuit mensam suam. Misit an
cillas suas ut vocarent ad arcem
et ad menia civitatis. Si quis est parvu
lus veniat ad me. Et insipientibus lo
cuta est. Venite comedite panem
meum et bibite vinum quod miscui vobis.
Relinquite infanciam et vivite.
et ambulate per vias prudencie. Qui
erudit derisorem. ipse derisor sibi

iniuriam facit. et qui arguit
sibi maculam generat. Noli
arguere derisorem. ne oderit te. Argue
et diliget te. Da sapienti
et addetur ei sapientia. Doce
nabit accipere. Principium
domini. et sciencia sanctorum prudencia.
multiplicabuntur dies
anni vite. Si sapiens fu
eris ipsi eris. si inlusor solus portabis
lier stulta et clamosa ple
cebris. et nichil omnino scien
bus domus sue super sellam
urbis loco. ut vocaret
per viam. et pergentes
Quis est parvulus decli
vecordi locuta est. Aque
dulciores sunt. et panis
suavior. Et ignoravit quod
gigantes sint. et in profundis
convive eius. Qui
[illegible]
qui abscesserit ab ea
Filius sapiens letifi
patrem. Filius vero stulte
ticia est matris sue. Nil
thesauri impietatis. Iusticia
liberabit a morte. Non
dominus fame animam iusti
impiorum subvertit. Egestatem
est manus remissa. manus
fortium divicias parat.
mendaciis hic pa
tos. Idem ipse sequitur a
tes. Qui congregat in
filius sapiens est. Qui au
estate filius confusionis
dictio domini super caput iusti
piorum operit iniquitatem
ria iusti cum laudibus
orum putrescet. Sapiens corde
suscipiet mandata. stultus cedit
Qui ambulat simplici
confidenter. Qui autem
as suas manifestus erit
nuit oculo dabit dolorem
labiis verberabitur. Vena

iusti. os autem impiorum operit iniqui-
tatem. odium suscitat rixas. et uniuer-
sa delicta operit caritas. In labiis sa-
pientis inuenitur sapientia. et uirga in
dorso eius qui indiget corde. Sapien-
tes abscondunt scientiam. os autem stulti
confusioni proximum est. Substantia di-
uitis urbs fortitudinis eius. pauor
pauperum egestas eorum. Opus iusti ad
uitam. fructus autem impii ad pec-
catum. Via uite custodienti disciplinam.
qui autem increpationes relinquit
errat. Abscondunt odium labia mendacia.
qui profert contumeliam insipi-
ens est. In multiloquio non deerit pec-
catum. Qui autem moderatur la-
bia sua prudentissimus est. Ar-
gentum electum lingua iusti.
cor impiorum pro nichilo. Labia iusti
erudiunt plurimos. Qui autem in-
docti sunt in cordis egestate mori-
entur. Benedictio domini diuites fa-
cit. nec sociabitur eis afflictio. Qua-
si per risum stultus operatur scelus.
sapientia autem est uiro prudentia.
Quod timet impius ueniet super eum.
desiderium suum iustis dabitur.
Quasi tempestas transiens non erit im-
pius. iustus autem quasi fundamentum sempi-
ternum. Sicut acetum dentibus et fumus
oculis. sic piger hiis qui miserunt
eum in uia. Timor domini apponit di-
es. anni impiorum breuiabuntur.
Expectacio iustorum leticia. spes au-
tem impiorum peribit. Fortitudo simplicis
uia domini. et pauor hiis qui operantur
malum. Iustus in eternum non commo-
uebitur. impii autem non habitabunt super
terram. Os iusti parturiet sapientiam.
lingua prauorum peribit. Labia iusti con-
siderant placita. et os impiorum peruersa.
Statera dolosa abhominacio XI
est apud dominum. et pondus equum
uoluntas eius. Ubi fuerit superbia. ibi et
contumelia. Ubi autem est humilitas.
ibi et sapientia. Simplicitas iustorum di-
riget eos. et supplantacio peruersorum ua-
stabit eos. Non proderunt diuicie

in die ulcionis. iusticia autem liberabit
a morte. Iusticia simplicis diriget
uiam eius. et in impietate sua cor-
ruet impius. Iusticia rectorum li-
berabit eos. et in insidiis suis capi-
entur iniqui. Mortuo homine impio.
nulla erit ultra spes. et expectacio
sollicitorum peribit. Iustus de angusti-
a liberatus est. et tradetur impius
pro eo. Simulator ore decipit ami-
cum suum. iusti autem liberabuntur
sciencia. In bonis iustorum exaltabitur ciui-
tas. et in perdicione impiorum erit lau-
dacio. Benedictione iustorum exaltabi-
tur ciuitas. ore impiorum subuertetur. Qui
despicit amicum suum indigens est
corde. Uir autem prudens tacebit.
Qui ambulat fraudulenter. reue-
lat archana. Qui autem fidelis est. ce-
lat amici commissum. Ubi non
est gubernator populus corruet. salus
autem ubi multa consilia. Af-
fligetur malo qui fidem facit pro
extraneo. Qui autem cauet laqueos se-
curus erit. Mulier gratiosa inueniet
gloriam. et robusti habebunt diuicias.
Benefacit anime sue uir misericors.
Qui autem crudelis est. et propinquos
abicit. Impius facit opus instabi-
le. Seminanti autem iusticiam
merces fidelis. Clemencia preparabit
uitam. et sectacio malorum mortem.
Abhominabile domino cor prauum. et uo-
luntas eius in hiis qui simpliciter ambu-
lant. Manus in manu non erit in-
nocens malus. semen autem iustorum
saluabitur. Circulus aureus in naribus
suis. mulier pulchra et fatua. Desi-
derium iustorum omne bonum est. prestola-
cio impiorum furor. Alii diuidunt
propria et ditiores fiunt. alii rapiunt
non sua. et semper in egestate sunt.
Anima que benedicit impinguabitur. et
qui inebriat. ipse quoque inebriabitur.
Qui abscondit frumenta in tempore
maledicetur in populis. Benedic-
cio autem super caput uendencium.
Bene consurgit diluculo. qui querit

bona. Qui autem investigator
malorum est. ab eis opprimetur. Qui
confidit in divitiis suis corru-
et. Iusti autem quasi virens folium ger-
minabunt. Qui conturbat domum
suam possidebit ventos. et qui stultus
est serviet sapienti. Fructus iusti
lignum vite. qui suscipit animas sapi-
ens est. Si iustus in terra recipit, quanto
magis impius et peccator. XII
Qui diligit disciplinam diligit scien-
tiam. qui autem odit increpationes
insipiens est. Qui bonus est hau-
riet gratiam a domino. Qui autem confidit
in cogitationibus suis impie agit. Non
roborabitur homo ex impietate. et radix
iustorum non commovebitur. Mulier diligens
corona est viro suo. et putredo in ossibus
eius que confusione res dignas ge-
rit. Cogitationes iustorum iudicia. et
consilia impiorum fraudulenta. Ver-
ba impiorum insidiantur sanguini. os
iustorum liberabit eos. Verte impios
et non erunt. domus autem iustorum per-
manebit. Doctrina sua cognosce-
tur vir. Qui autem vanus et excors est
patebit contemptui. Melior est pau-
per et sufficiens sibi quam gloriosus et in-
digens pane. Novit iustus animas
iumentorum suorum. viscera autem impiorum
crudelia. Qui operatur terram suam
saciabitur panibus. Qui autem secta-
tur ocium stultissimus est. Qui
suavis est vivit in moderationibus. in
suis munitionibus relinquid contu-
meliam. Desiderium impii munimen-
tum est pessimorum. radix
autem iustorum proficiet. Propter peccata la-
biorum ruina proximat malo. effu-
giet autem iustus de angustia.
De fructu oris sui unusquisque re-
plebitur bonis. et iuxta opera manuum su-
arum retribuetur ei. Via stulti rec-
ta in oculis eius. Qui autem sapiens
est audit consilia. Fatuus indicat
statim iram suam. Qui autem dissimu-
lat iniuriam callidus est. Qui
quod novit loquitur index iustitie

est. Qui autem mentitur
fraudulentus. Est qui pro
et quasi gladio pungitur con
gua autem sapientium sa
nitas. Labium veritatis
in perpetuum. Qui autem
est repentinus concinnat
eum. Dolus in corde cogit
la. Qui autem pacis in
sequitur eos gaudium
bit iustum quicquid ei ac
impii autem replebuntur
Abominatio est domino labia
autem fideliter agunt pla
versutus celat scientiam
cium provocat stultitiam
cium dominabitur. Que autem
est tributis serviet
de viri humiliabit eum
bono letificabitur. Qui neg
num propter amicum iustus
impiorum decipiet eos. Non
fraudulentus lucrum
erit pretium auri. In se
cie vita. iter autem de
ad mortem. XIII
Filius sapiens doctrina
autem illusor est non audit
guitur. Destructio oris
abit bonis. anima autem
Qui custodit os suum cu
suam. Qui autem inconsi
quod dixit. sentiet mala
piger. anima autem operantium
bitur. Verbum menda
detestabitur. impius autem
fundetur. Iusticia custodit
centis viam. Impietas
catorem supplantat. Est
cum nichil habeat. et est quasi pau
tis divitiis sit. Redemptio
divitie sue. Qui autem pau
increpationem non sustinet
iustorum letificat. lucerna
piorum extinguetur. Inter
bos semper iurgia sunt. Qui autem
omnia cum consilio. reguntur
Substantia festinata minuetur

que paulatim colligitur manu mul-
tiplicabitur. Spes que differtur affligit
animam. lignum vite desiderium veniens.
Qui detrahit alicui rei. ipse se in futurum ob-
ligat. Qui autem timet preceptum. in pace
versabitur. Lex sapientis fons vite. ut
declinet a ruina mortis. Doctrina bo-
na dabit graciam. In itinere contemp-
torum vorago. Astutus omnia agit cum con-
silio. Qui autem fatuus est. aperit stul-
ticiam. Nuncius impii cadet in malum.
legatus fidelis sanitas. Egestas et ig-
nominia ei qui deserit discipli-
nam. Qui autem acquiescit arguenti
glorificabitur. Desiderium si compleatur de-
lectat animam. detestantur stulti e-
os qui fugiunt mala. Qui cum sapienti-
bus graditur sapiens erit. amicus stul-
torum similis efficietur. Peccatores perse-
quitur malum. et iustis retribu-
entur bona. Bonus relinquit he-
redes filios et nepotes. et custoditur ius-
to substantia peccatoris. Multi cibi in novalibus
patrum. et aliis congregantur absque iudicio.
Qui parcit virge odit filium suum. qui
autem diligit illum instanter erudit. Iustus
comedit et replet animam suam. venter au-
tem impiorum insaturabilis.

XIIII

Sapiens mulier edificat domum su-
am. Insipiens extructam quoque
manibus destruet. Ambulans recto
itinere et timens deum. despicitur ab
eo qui infami graditur via. In ore
stulti virga superbie. labia sapienci-
um custodiunt eos. Ubi non sunt
boves. presepe vacuum est. ubi autem
plurime segetes. ibi mani-
festa fortitudo bovis. Testis fidelis
non mentitur. profert mendacium dolosus testis.
Querit derisor sapientiam et non inve-
nit. doctrina prudentium facilis.
Vade contra virum stultum et nescit. labia
prudencie. Sapiencia callidi est intelli-
gere viam suam. et imprudencia
stultorum errans. Stultus illudit pecca-
tum. et inter iustos morabitur gracia. Cor quod no-
vit amaritudinem anime sue. in
gaudio eius non miscebitur extraneus.

Domus impiorum delebitur. taberna-
cula iustorum germinabunt. Est vi-
a que videtur homini iusta. novissi-
ma autem eius deducunt ad mor-
tem. Risus dolore miscebitur. et extre-
ma gaudii luctus occupat. Viis
suis replebitur stultus. et super eum erit
vir bonus. Innocens credit omni
verbo. astutus considerat gressus suos.
Sapiens timet et declinat a malo.
stultus transilit et confidit. Impaciens
operabitur stulticiam. et vir versutus
odiosus est. Possidebunt parvuli stulti-
ciam. et expectabunt astuti scienciam.
Iacebunt mali ante bonos. et impi-
i ante portas iustorum. Etiam proximo
pauper erit odiosus. amici vero di-
vitum multi. Qui despicit proxi-
mum suum peccat. Qui autem misere-
tur pauperi beatus erit. Qui credit in
domino misericordiam diligit. errant qui oper-
antur malum. misericordia et veritas pre-
parant bona. In omni opere bono erit
habundancia. ubi autem sunt verba plu-
rima. ibi frequenter egestas. Corona
sapiencium divicie eorum. fatuitas stul-
torum imprudencia. Liberat animas testis
fidelis. et profert mendacia versipellis. In timo-
re domini fiducia fortitudinis. et filiis
eius erit spes. Timor domini fons vite.
ut declinet a ruina mortis. In mul-
titudine populi dignitas regis. et in
paucitate plebis ignominia prin-
cipis. Qui paciens est multa gu-
bernatur sapiencia. Qui autem impaciens
est. exaltat stulticiam suam. Vita
carnium sanitas cordis. putredo os-
sium invidia. Qui calumpniatur egen-
tem. exprobrat factori eius. honorat au-
tem eum qui miseretur pauperis. In
malicia sua expelletur impius. sp-
erat autem iustus in morte sua. In
corde prudentis requiescit sapiencia. et
indoctos quosque erudiet. Iusticia
elevat gentem. miseros facit
populos peccatum. Acceptus est regi mi-
nister intelligens. iracundiam eius in-
utilis sustinebit.

XV

Responsio mollis frangit iram,
sermo durus suscitat furorem.
Lingua sapientium ornat scienciam; os
fatuorum ebullit stulticiam. In omni
loco oculi domini contemplantur bonos
et malos. Lingua placabilis lignum vite;
que autem inmoderata est conteret
spiritum. Stultus irridet disciplinam
patris sui; qui autem custodit increpa
ciones astucior fiet. In habundanti
iusticia virtus maxima est; cogi
taciones autem impiorum eradicabuntur.
Domus iusti plurima fortitudo,
et in fructibus impii conturbacio. La
bia sapientium disseminabunt scien
ciam; cor stultorum dissimile erit. Victime
impiorum abhominabiles domino; vota
iustorum placabilia. Abhominacio est
domino via impii; qui sequitur
iusticiam diligetur ab eo. Doctrina
mala deserenti viam vite; qui
increpaciones odit morietur. Infer
nus et perdicio coram domino; quanto ma
gis corda filiorum hominum. Non amat pes
tilens eum qui se corripit, nec ad sapi
entes graditur. Cor gaudens exhilarat
faciem; in merore animi deicitur spiritus. Cor
sapientis querit doctrinam, et os stul
torum pascitur imperitia. Omnes dies pau
peris mali; secura mens quasi iuge
convivium. Melius est parum cum timo
re domini quam thesauri magni insacia
biles. Melius est vocari ad olera cum
caritate quam ad vitulum sagina
tum cum odio. Vir iracundus provo
cat rixas; qui paciens est mitigat
suscitatas. Iter pigrorum quasi sepes spi
narum; via iustorum absque offendiculo.
Filius sapiens letificat patrem, et
stultus homo despicit matrem suam.
Stulticia gaudium stulto, et vir
prudens diriget gressus suos. Dissi
pantur cogitaciones ubi non est
consilium; ubi vero sunt plures con
siliarii confirmantur. Letatur homo
in sentencia oris sui, et sermo opportu
nus optimus est. Semita vite super
eruditum, ut declinet de inferno

novissimo. Domum su
lietur dominus, et firmabit t
vidue. Abhominacio d
cogitaciones male, et purus s
mus firmabitur ab e
domum suam qui sectatur a
Qui autem odit munera
viviet. Per misericordiam et fidem purgantur p
more autem domini declin
lo. Mens iusti medi
os impiorum redundat m
dominus ab impiis, et orac
audiet. Lux oculorum le
famam bonam impingua
que audit increpaciones vit
pientum commorabitur. Qui ab
plinam despicit anima
autem acquiescit increp
sor est cordis. Timor domini
sapiencie, et gloriam precedit h

Hominis est animam preparare
domini gubernare lingu
hominum patent ocu
spirituum ponderator est dominus
mino opera tua, et dir
gitaciones tue. Univ
ipsum operatus est dominus; im
diem malum. Abhomina
arrogans; et si manu
fuerit, non est innocens
bone facere iusticiam
apud dominum magis quam im
as. Misericordia et veritate re
tas, et in timore domini declina
Cum placuerint domino vi
inimicos quoque eius conver
Melius est parum cum iu
multi fructus cum iniqui
hominis disponet viam su
dirigere gressus eius. Divi
labiis regis; in iudicio n
os eius. Pondus et statera
domini sunt, et opera eius
sacci. Abhominabiles
agunt impie, quoniam iu
firmatur solium. Vo
labia iusta; qui recta loqu
Indignacio regis nun

vir sapiens placabit eam. In hila-
ritate vultus regis vita et clementia
eius quasi imber serotinus. Posside
sapientiam quia auro melior est et acquire
prudentiam quia pretiosior est argento.
Semita iustorum declinat mala. Custos
anime sue servat viam suam. Contritionem
precedit superbia et ante ruinam
exaltatur spiritus. Melius est humiliari
cum mitibus quam dividere spolia cum superbis.
Eruditus in verbo reperiet bona et qui
sperat in domino beatus est. Qui sapiens
est corde appellabitur prudens et qui dulcis
eloquio maiora reperiet. Fons vite
eruditio possidentis. doctrina
stultorum fatuitas. Cor sapientis erudiet
os eius et labiis illius addet gratiam.
Favus mellis composita verba. dulcedo
anime sanitas ossium. Est via que
videtur homini recta et novissima eius
ducunt ad mortem. Anima laborantis
laborat sibi quia compulit eum os suum.
Vir impius fodit malum et in labiis
eius ignis ardescit. Homo perversus
suscitat lites et verbosus separat principes.
Vir iniquus lactat amicum suum
et ducit eum per viam non bonam.
Qui attonitis oculis cogitat
prava mordens labia sua perficit
malum. Corona dignitatis
senectus que in viis iustitie reperietur.
Melior est patiens viro forti
et qui dominatur animo suo expugnatore
urbium. Sortes mittuntur in
sinum sed a domino temperantur.

XVII

Melior est buccella sicca cum
gaudio quam plena domus victimis
cum iurgio. Servus sapiens
dominabitur filiis stultis et inter fratres hereditatem
dividet. Sicut igne probatur
argentum et aurum camino ita corda
probat dominus. Malus obedit lingue inique
et fallax obtemperat labiis mendacibus.
Qui despicit pauperem exprobrat
factori eius et qui ruina letatur
alterius non erit impunitus. Corona
senum filii filiorum et gloria filiorum patres eorum.
Non decent stultum verba composita
nec principem labium mentiens. Gemma
gratissima expectatio prestolantis.
quocumque se verterit prudenter intelli-
git. Qui celat delictum querit ami-
citias. Qui altero sermone repetit
separat federatos. Plus proficit correptio
apud prudentem quam centum pla-
ge apud stultum. Semper iurgia
querit malus. angelus autem crudelis
mittetur contra eum. Expedit ma-
gis urse occurrere raptis fetibus quam
fatuo confidenti in stultitia sua.
Qui reddit mala pro bonis non
recedet malum de domo eius.
Qui dimittit aquam caput est iurgio-
rum. et antequam patiatur contumeliam
iudicium deserit. Et qui iustificat
impium et qui condempnat iustum ab-
hominabilis est uterque apud deum.
Quid prodest habere divicias stulto
cum sapientiam emere non possit. Qui al-
tam facit domum suam querit rui-
nam. et qui evitat discere incidit
in mala. Omni tempore diligit qui amicus
est et frater in angustiis compro-
batur. Homo stultus plaudet manibus
suis cum spoponderit pro amico suo. Qui
meditatur discordias diligit rix-
as. et qui exaltat ostium querit rui-
nam. Qui perversi cordis est non
inveniet bonum. et qui vertit lin-
guam incidet in malum. Natus est
stultus in ignominiam suam. sed nec
pater in fatuo letabitur. Animus gau-
dens etatem floridam facit. spiritus
tristis exsiccat ossa. Munera de
sinu impius accipit ut pervertat
semitas iudicii. In facie prudentis
lucet sapientia. oculi stultorum in finibus
terre. Ira patris filius stultus et dolor
matris que genuit eum. Non est bonum
dampnum inferre iusto. nec percutere
principem qui recta iudicat. Qui
moderatur sermones suos doctus
et prudens est. et pretiosi spiritus vir eru-
ditus. Stultus quoque si tacuerit
sapiens reputabitur. et si compresse-
rit labia sua intelligens.

XVIII

Occasiones querit qui vult recede
re ab amico. omni tempore erit exprobrabilis.
Non recipit stultus verba prudentie
nisi ea dixeris que versantur in corde eius.
Impius cum in profundum venerit peccatorum
contemnit. sed sequitur eum ignominia
et opprobrium. Aqua profunda verba ex ore vi
ri. et torrens redundans fons sapientie. Ac
cipere personam impii in iudicio non est bo
num. ut declines a veritate iudicii. La
bia stulti immiscent se rixis. et os eius
iurgia provocat. Os stulti contritio eius. et
labia ipsius ruina anime eius. Verba
bilinguis quasi simplicia. et ipsa perve
niunt usque ad interiora ventris. Pi
grum deicit timor. anime autem effe
minatorum esurient. Qui mollis
et dissolutus est in opere suo. frater est sua
opera dissipantis. Turris fortissima
nomen domini. ad ipsum currit iustus et ex
altabitur. Substantia divitis urbs robo
ris eius. et quasi murus validus cir
cumdans eum. Antequam conteratur exal
tatur cor hominis. et antequam glorificetur
humiliatur. Qui prius respondet
quam audiat. stultum se esse demon
strat. et confusione dignum. Spiritus viri
sustentat imbecillitatem suam. spiri
tum ad irascendum facilem. quis po
terit sustinere. Cor prudentis posside
bit scientiam. et auris sapientium querit
doctrinam. Donum hominis dilatat
viam eius. et ante principes spacium ei
facit. Iustus prior est accusator
sui. venit amicus eius et investiga
bit eum. Contradictiones comprimit sors. et
inter potentes quoque diiudicat. Frater qui
adiuvatur a fratre quasi civitas fir
ma. et iudicia quasi vectes urbium. De
fructu oris viri replebitur venter
eius. et genimina labiorum ipsius sa
turabunt eum. Mors et vita in mani
bus lingue. Qui diligunt eam come
dent fructus eius. Qui invenit mulie
rem bonam. invenit bonum. et hauri
et iocunditatem a domino. Qui expel
lit mulierem bonam. expellit bonum.
Qui autem tenet adulteram. stultus

est et insipiens. Cum obsecrationibus
pauper loquitur. et dives effabitur
rigide. Vir amicabilis ad societatem
erit quam frater. XIX
Melior est pauper qui
ambulat in simplicitate sua quam
torquens labia sua et insipiens. Ubi non
est scientia anime. non est bonum. et qui festi
nus est pedibus offendet. Stultitia
hominis supplantat gressus eius. et contra
deum fervet animo suo. Divitie
addunt amicos plurimos. a paupere
autem et hi quos habuit separantur. Tes
tis fallax non erit impunitus. et qui men
dacia loquitur non effugiet. Multi co
lunt personam potentis. et amici
sunt dona tribuentis. Fratres hominis pau
peris oderunt eum. insuper et amici
recesserunt ab eo. Qui tantum verba
sectatur nihil habebit. Qui autem
possessor est mentis. diligit animam
suam. et custos prudentie
bona. Testis falsus non erit impuni
tus. et qui loquitur mendacia
Non decent stultum delicie. nec
servum dominari principibus. Doctrina viri
per patientiam noscitur. et gloria eius est
iniqua pretergredi. Sicut fremitus leo
nis. ita et regis ira. et sicut ros super
herbam. ita et hilaritas eius. Dolor
patris filius stultus. et tecta
perstillantia litigiosa mulier.
Domus et divitie dantur a parentibus. a domino
autem proprie uxor prudens. Pigredo
immittit soporem. et anima dissoluta esu
riet. Qui custodit mandatum
custodit animam suam. qui autem ne
gligit viam suam mortificabitur.
Feneratur domino qui miseretur pau
peris. et vicissitudinem suam reddet
ei. Erudi filium tuum ne desperes. ad
interfectionem autem eius ne
ponas animam tuam. Qui im
patiens est sustinebit damnum. et cum
rapuerit aliud apponet.
Audi consilium et suscipe discipli
nam ut sis sapiens in novissimis tuis.
Multe cogitationes in corde viri

consilium autem domini permanebit.
Homo indigens misericors est, et melior pau
per quam vir mendax. Timor do
mini ad vitam, et in plenitudine com
morabitur absque visitatione pessima. Ab
scondit piger manum suam sub ascel
la, nec ad os suum applicat eam. Pestilente
flagellato stultus sapientior erit.
Si autem corripueris sapientem, in
telliget disciplinam. Qui affligit patrem
et fugit matrem, ignominiosus est
et infelix. Non cesses audire fili doctrinam,
nec ignores sermones scientie. Testis i
niquus deridet iudicium, et os impiorum
devorat iniquitatem. Parata sunt deri
soribus iudicia, et mallei percutientes
stultorum corporibus. XX.
Luxuriosa res vinum, et tumultuo
sa ebrietas. Quicumque his delectatur
non erit sapiens. Sicut rugitus
leonis, ita et terror regis. Qui provocat
eum, peccat in animam suam. Honor est
homini qui separat se a contentionibus.
Omnes autem stulti miscentur contumeliis.
Propter frigus piger arare noluit;
mendicabit ergo estate, et non dabitur ei. Sicut
aqua profunda, sic consilium in corde viri,
sed homo sapiens exhauriet illud. Multi
homines misericordes vocantur, virum
autem fidelem quis inveniet?
Iustum autem qui ambulat in sim
plicitate sua, beatos post se filios
derelinquet. Rex qui sedet in solio iudi
cii, dissipat omne malum intuitu suo.
Quis potest dicere, mundum est cor meum,
purus sum a peccato? Pondus et pondus, men
sura et mensura, utrumque abhominabi
le est apud deum. Ex studiis suis intelli
gitur puer, si munda et recta sint opera
eius. Aurem audientem et oculum videntem
dominus fecit utrumque. Noli diligere sompnum,
ne te egestas opprimat; aperi oculos
tuos et saturare panibus. Malum est malum, dicit
omnis emptor, et cum recesserit, tunc
gloriabitur. Est aurum et multitudo gemmarum,
et vas preciosum labia scientie. Tolle
vestimentum eius qui fideiussor extitit
alieni, et pro extraneis aufer pignus
ab eo. Suavis est homini panis menda
cii, et postea implebitur os eius calcu
lo. Cogitationes consiliis roborantur,
et gubernaculis tractanda sunt bel
la. Ei qui revelat misteria et ambu
lat fraudulenter, et qui dilatat labia
sua ne commiscearis. Qui maledicit
patri suo et matri, extinguetur lucerna eius
in mediis tenebris. Hereditas ad quam
festinatur in principio, in novissi
mo benedictione carebit. Ne dicas,
reddam malum pro malo. Expecta
dominum et liberabit te. Abhominatio est apud
deum pondus et pondus; statera dolosa non
est bona. A domino diriguntur gressus
viri. Quis autem hominum potest intel
ligere viam suam? Ruina est hominis de
votare sanctos, et post vota retracta
re. Dissipat impios rex sapiens, et in
curvat super eos fornicem. Lucerna
domini spiraculum hominis, que investi
gat omnia secreta ventris. Miseri
cordia et veritas custodiunt regem, et robo
ratur clementia thronus eius. Ex
ultatio iuvenum fortitudo eorum, et dig
nitas senum canicies. Livor vulne
ris absterget mala, et plage in secretio
ribus ventris. XXI.
Sicut divisiones aquarum, ita cor re
gis in manu domini; quocumque voluerit
inclinabit illud. Omnis via viri
recta sibi videtur; appendit autem corda dominus.
Facere misericordiam et iudicium magis placet
domino quam victime. Exaltatio oculorum
dilatatio cordis; lucerna impiorum peccatum.
Cogitationes robusti semper
in habundantia, omnis autem piger
semper in egestate est. Qui congregat
thesauros lingua mendacii, vanus et excors est,
et impingetur ad laqueos mor
tis. Rapine impiorum detrahent eos,
quia noluerunt facere iudicium. Perversa
via viri aliena est. Qui autem mundus
est, rectum opus eius. Melius
est sedere in angulo domatis quam
cum muliere litigiosa et in domo
communi. Anima impii desiderat malum; non
miserebitur proximo suo. Mulctato

+ 6

pestilente: sapientior erit parvu-
lus; et si sectetur sapientem, sumet sci-
entiam. Excogitat iustus de domo im-
pii, ut detrahat impios a malo. Qui ob-
turat aurem suam ad clamorem pau-
peris, et ipse clamabit et non exaudietur.
Munus absconditum extinguit iras,
et donum in sinu indignationem maximam.
Gaudium est iusto facere iudicium, et pa-
vor operantibus iniquitatem. Vir qui erraverit
a via doctrine in cetu gigantum com-
morabitur. Qui diligit epulas, in egesta-
te erit. Qui amat vinum et pinguia, non
ditabitur. Pro iusto datur impius, et pro
recto iniquus. Melius est habitare in
terra deserta quam cum muliere rixo-
sa et iracunda. Thesaurus desiderabilis et oleum
in habitaculo iusti, et imprudens homo dis-
sipabit illud. Qui sequitur iustitiam
et misericordiam, inveniet vitam, iusti-
tiam et gloriam. Civitatem fortium ascen-
dit sapiens, et destruxit robur fidu-
cie eius. Qui custodit os suum et linguam
suam. Superbus et arrogans vocatur indoc-
tus, qui in ira operatur superbiam. Deside-
ria occidunt pigrum; noluerunt enim quicquam
manus eius operari. Tota die concupiscit
et desiderat. Qui autem iustus est, tribu-
et et non cessabit. Hostie impiorum abhomi-
nabiles, quia offeruntur ex scelere. Testis
mendax peribit; vir obediens loquetur
victoriam. Vir impius procaciter ob-
firmat vultum suum; qui autem rectus
est, corrigit viam suam. Non est sa-
pientia, non est prudentia, non est consilium contra do-
minum. Equus paratur ad diem belli, do-
minus autem salutem tribuet. XXII
Melius est nomen bonum quam divitie
multe; super argentum et aurum gra-
tia bona. Dives et pauper obviaverunt
sibi; utriusque operator est dominus. Callidus vi-
dit malum et abscondit se; innocens pertran-
siit, et afflictus est dampno. Finis mo-
destie timor domini, divitie et gloria et vita.
Arma et gladii in via perversi; custos ani-
me sue longe recedit ab eis. Proverbi-
um est: adolescens iuxta viam suam,
etiam cum senuerit, non recedet ab ea. Di-

vel pauperibus imperat
mutuum, est servus fen
iniquitatem, metet mala
ne consummabitur. Qui pro
benedicetur; de panibus enim
pi. Victoriam et honorem
munera. Animam autem auf
Eice derisorem, et exibit
um cessabuntque cause et
diligit cordis mundiciam
labiorum suorum habebit amic
culi domini custodiunt scien
cantur verba iniqui. Dicit
est foris, in medio platea
sum. Fovea profunda os ali
ratus est dominus, incidet
tia colligata est in corde p
disciplinae fugabit eam
maturus pauperem ut augeat
suas, dabit ipse ditiori
num. Inclina aurem tuam
ba sapientium; appone
trinam meam, que pulc
cum servaveris eam in
redundabit in labiis tuis
domino fiducia tua, unde
tibi hodie. Ecce descripsi
in cogitationibus et scientia
firmitatem, et eloquia
des ex his illis qui mis
facias violentiam paup
per est, neque conteras egen
dominus iudicabit causam eius
qui confixerunt animam eius
micus homini iracundo, ne
viro furioso, ne forte
eius et sumas scandalum
here cum his qui defigunt
et qui vades se offerunt
tus. Si enim non habes unde
quid cause est ut tollat op
bili tuo? Ne transgrediaris
quos posuerunt patres tui
rum velocem in opere suo
bus stabit, nec erit ante
Quando sederis ut comedas
cum principe, diligenter
tur posita sunt ante faciem tu

[cul]trum in gutture tuo. si tamen
[ha]bes in potestatem animam tuam. Ne de-
sideres de cibis eius in quo est panis mendacii.
Noli laborare ut diteris. sed prudentie
tue pone modum. Ne erigas oculos
tuos ad opes quas non potes habere. quia
facient sibi pennas quasi aquile et volabunt
in celum. Ne comedas cum homine invido.
ne desideres cibos eius. quoniam in similitu-
dine arioli et coniectoris extimat quod
ignorat. Comede et bibe dicet tibi. et mens
eius non est tecum. Cibos quos come-
deras evomes. et perdes pulchros sermones tuos.
In auribus insipientium ne lo-
quaris. quia despicient doctrinam eloquii tui.
Ne attingas parvulorum terminos. et agrum
pupillorum ne introeas. propinquus enim
illorum fortis est. et ipse iudicabit contra te cau-
sam illorum. Ingrediatur ad doctrinam
cor tuum et aures tue ad verba scientie. Noli
subtrahere a puero disciplinam. Si enim
percusseris eum virga non morietur. Tu vir-
ga percuties eum. et animam eius de inferno
liberabis. Fili mi si sapiens fuerit animus
tuus gaudebit tecum cor meum. et exul-
tabunt renes mei. cum locuta fue-
rint rectum labia mea. Non emuletur
cor tuum peccatores. sed in timore domini esto
tota die. quia habebis spem in novissimo
et prestolatio tua non auferetur. Au-
di fili mi et esto sapiens. et dirige in via
animum tuum. Noli esse in conviviis potatorum
nec in comessationibus eorum qui carnes ad
vescendum conferunt. quia vacantes potibus
et dantes simbola consumentur. et vestietur
pannis dormitatio. Audi patrem tuum qui
genuit te. et ne contempnas cum senuerit
mater tua. Veritatem eme. et noli vendere
sapientiam et doctrinam et intelligentiam.
Exultat gaudio pater iusti. qui sapientem
genuit letabitur in eo. Gaudeat pater
tuus et mater tua. et exultet que genuit
te. Prebe fili mi cor tuum michi. et oculi tui
vias meas custodiant. Fovea enim pro-
funda est meretrix. et puteus angustus a-
liena. Insidiatur in via quasi latro. et quos
incautos viderit interficiet. Cui ve.
cui patris ve. cui rixe. cui fovee. Cui
sine causa vulnera. cui suffusio oculorum. Non-
ne hiis qui commorantur in vino et stu-
dent calicibus epotandis. Ne intuea-
ris vinum quando flavescit. cum splenduerit
in vitro color eius. Ingreditur blande.
sed in novissimo mordebit ut coluber
et sicut regulus venena diffundet. Ocu-
li tui videbunt extraneas. et cor tuum loquetur per-
versa. Et eris sicut dormiens in medio
mari. et quasi sopitus gubernator amisso
clavo. Et dices verberaverunt me sed non dolu-
i. traxerunt me et ego non sensi. Quando
evigilabo. et rursus vina reperiam. XXIIII
Ne emuleris viros malos. nec desi-
deres esse cum eis. quia rapinas meditatur
mens eorum. et fraudes labia eorum loquuntur.
Sapientia edificabitur domus. et prudentia
roborabitur. In doctrina replebuntur cel-
laria. universa substantia preciosa et pulcherrima.
Vir sapiens fortis est. et vir doctus robus-
tus et validus. quia cum dispositione initur bellum.
et erit salus ubi multa consilia sunt. Ex-
celsa stulto sapientia. in porta non aperiet os
suum. Qui cogitat mala facere stultus
vocabitur. Cogitatio stulti peccatum est. et ab-
hominatio hominum detractor. Si desperave-
ris in die angustie lapsus. imminue-
tur fortitudo tua. Erue eos qui duci-
tur ad mortem. et qui trahuntur ad
interitum liberare ne cesses. Si dixeris
vires non suppetunt. qui inspector est
cordis ipse intelligit. et servatorem anime
tue nichil fallit. reddetque homini iuxta opera
sua. Comede fili mel quia bonum est. et fa-
vum dulcissimum gutturi tuo. Sic et doc-
trina sapientie anime tue. quam cum inveneris
habebis in novissimis spem. et spes tua non
peribit. Ne insidieris et queras impietatem
in domo iusti. neque vastes requiem
eius. Septies enim cadet iustus et re-
surget. impii autem corruent in malum.
Cum ceciderit inimicus tuus ne gaude-
as. et in ruina eius ne exultet cor tuum.
ne forte videat dominus et displiceat ei.
et auferat ab eo iram suam. Ne contende-
as cum pessimis. ne emuleris impios.
quoniam non habent futurorum spem mali. et lu-
cerna impiorum extinguetur. Time

dominum fili mi et regem. et cum detractoribus
non commiscearis. quoniam repente consurget per-
ditio eorum. et ruinam utriusque quis novit.
Hec quoque sapientibus. Cognoscere personam
in iudicio non est bonum. Qui dicunt impio
iustus es maledicent eis populi. et detesta-
buntur eos tribus. Qui arguunt lauda-
buntur. et super eos veniet benedictio. Labia
deosculabitur qui recta verba respondet. Prepara
foris opus tuum. et diligenter exerce agrum tu-
um. et postea edifices domum tuam. Ne
sis testis frustra contra proximum tuum. nec lac-
tes quemquam labiis tuis. Ne dicas quomodo fe-
cit mihi sic faciam ei. reddam unicuique
secundum opus suum. Per agrum hominis pigri
transivi. et per vineam stulti viri. et
ecce totum repleverant urtice. operue-
rant superficiem eius spine. et maceria la-
pidum destructa erat. Quod cum vidissem
posui in corde meo. et exemplo didici
disciplinam. Vsquequo piger dormis. usque-
quo de sompno consurges. Parum inquit dormies
modicum dormitabis. Paululum manus
conseres ut quiescas. et veniet tibi quasi cur-
sor egestas. et mendicitas quasi vir
armatus. Hee quoque parabole salomonis quas
transtulerunt viri ezechie regis iuda.
Gloria dei celare verbum. XXV
Gloria regum investigare sermonem.
Celum sursum et terra deorsum. et cor regum
inscrutabile. Aufer rubiginem de ar-
gento. et egredietur vas purissimum.
Aufer impietatem de vultu regis. et fir-
mabitur iustitia thronus eius. Ne glo-
riosus appareas coram rege. et in loco mag-
norum ne steteris. Melius est enim ut dicatur
tibi. ascende huc. quam ut humilieris co-
ram principe. Que viderunt oculi tui
ne proferas in iurgio cito. ne postea
emendare non possis. cum dehonestaveris
amicum tuum. Causam tuam tracta cum
amico tuo. et secretum extraneo ne
reveles. ne forte insultet tibi cum
audierit. et exprobrare non cesset. Gra-
tia et amicitia liberant. quas tibi serva ne ex-
probrabilis fias. Mala aurea in lectis
argenteis qui loquitur verbum in tempore
suo. In aurem aurea et margarita

fulgens. Qui arguit sa
aurem obedientem. Sicut
in die messis. ita legatus
ei qui misit eum. animam
facit. Nubes et ventus
sequentes. vir gloriosus
complens. Patientia lenietur
gua mollis confringet duritiam
nisti comede quod sufficit
saciatus evomas illud
pedem tuum de domo
quem saciatus oderit te
et sagitta acuta homo qui
falsum testimonium contra
Dens putridus et pes
super infideli in die angustie
tit pallium in die frig
in nitro. qui cantat carm
pessimo. Sicut tinea vest
ligno. ita tristitia
cet. Si esurierit inimicus
illum. si sitierit da aquam bibere
gregabis super caput
det tibi. Ventus aquilo
vias. et facies tristis ling
trahentem. Melius est sedere
tis. quam cum muliere litig
domo communi. Aqua frigida
enti. et nuntius bonus de terra
turbatus pede et vena
tus cadens coram impio
comedit multum. sic qui
scrutator est maiestatis
a gloria. Sicut urbs patens
rorum ambitu. ita vir qui
in loquendo cohibere spiritum suum.
Quomodo nix in estate
messe sic indecens est
Nam sicut avis ad alia
passer quolibet vadens
frustra prolatum in quempiam
Flagellum equo. et camus
virga in dorso imprudentium
at stulto iuxta stultitiam
ei similis. Responde
stultitiam suam ne sibi
tur. Claudus pedibus
bibens. Qui mittit

tum. Quomodo pulchras frustra habet claudus tibias, sic indecens est in ore stultorum parabola. Sicut qui mittit lapidem in acervum mercurii, ita qui tribuit insipienti honorem. Quomodo si spina nascatur in manu temulenti, sic parabola in ore stultorum. Judicium determinat causas, et qui imponit stulto silentium iras mitigat. Sicut canis qui revertitur ad vomitum suum, sic imprudens qui iterat stultitiam suam. Vidisti hominem sapientem sibi videri? magis illo spem habebit insipiens. Dicit piger: leo est in via, et leena in itineribus. Sicut hostium vertitur in cardine suo, ita piger in lectulo suo. Abscondit piger manus sub ascella sua, et laborat si ad os suum eas ducit. Sapientior sibi piger videtur septem viris loquentibus sententias. Sicut qui apprehendit auribus canem, sic qui transit impaciens et commiscetur rixe alterius. Sicut noxius est qui mittit lanceas et sagittas in mortem, ita vir qui fraudulenter nocet amico suo, et cum fuerit deprehensus, dicet: ludens feci. Cum defecerint ligna extinguetur ignis, et susurrone subtracto iurgia conquiescunt. Sicut carbones ad prunas et ligna ad ignem, sic homo iracundus suscitat rixas. Verba susurronis quasi simplicia, et ipsa perveniunt ad intima ventris. Quomodo si argento sordido ornare velis vas fictile, sic labia tumentia cum pessimo corde sociata. Labiis suis intelligitur inimicus, cum in corde tractaverit dolos. Quando submiserit vocem suam, ne credideris ei, quoniam septem nequicie sunt in corde illius. Qui operit odium fraudulenter, revelabitur malicia eius in concilio. Qui fodit foveam incidet in eam, et qui volvit lapidem revertetur ad eum. Lingua fallax non amat veritatem, et os lubricum operatur ruinas.

XXVII

Ne glorieris in crastinum, ignorans quid superventura pariat dies. Laudet te alienus, et non os tuum; extraneus, et non labia tua. Grave est saxum et onerosa harena, sed ira stulti utroque gravior. Ira non habet misericordiam, nec erumpens furor; et impetum concitati ferre quis poterit? Melior est manifesta correptio quam amor absconditus. Meliora sunt vulnera diligentis quam fraudulenta odientis oscula. [margin: dili] Anima saturata calcabit favum; anima esuriens et amarum pro dulci sumet. Sicut avis transmigrans de nido suo, sic vir qui relinquit locum suum. Unguento et variis odoribus delectatur cor, et bonis amici consiliis anima dulcoratur. Amicum tuum et amicum patris tui ne dimiseris; et domum fratris tui ne ingrediaris in die afflictionis tue. Melior est vicinus iuxta quam frater procul. Stude sapientie, fili mi, et letifica cor meum, ut possis exprobranti respondere sermonem. Astutus videns malum absconditus est; parvuli transeuntes sustinuerunt dispendia. Tolle vestimentum eius qui spopondit pro extraneo [margin: et pro alieno aufert ei pignus]. Qui benedicit proximo suo voce grandi de nocte consurgens, maledicenti similis erit. Tecta perstillantia in die frigoris et litigiosa mulier comparantur; qui retinet eam, quasi qui ventum teneat, et oleum dextere sue evacuet. Ferrum ferro exacuitur, et homo exacuit faciem amici sui. Qui servat ficum comedet fructum eius; et qui custos est domini sui glorificabitur. Quomodo in aquis resplendent vultus prospicientium, sic corda hominum manifesta sunt prudentibus. Infernus et perdicio numquam replentur; similiter et oculi insatiabiles. Quomodo probatur in conflatorio argentum et in fornace aurum, sic probatur homo ore laudantium. Cor iniqui exquirit mala, cor autem rectum exquirit scientiam. Si contuderis stultum in pila quasi ptisanas feriente desuper pilo, non auferetur ab eo stulticia eius. Diligenter agnosce vultum pecoris tui, tuosque greges considera; non enim habebis iugiter potestatem, sed corona tribuetur tibi in generationem et generationem. Aperta sunt prata, et apparuerunt herbe virentes, et collecta sunt fena de montibus. Agni sunt ad vesti-

vestitum tuum et hedi ad agri precium. Suf-
ficiat tibi lac caprarum in cibos
tuos, in necessaria domus tue, et ad victum
ancillis tuis. XXVIII

Fugit impius nemine persequente;
iustus autem quasi leo confidens
absque terrore erit. Propter peccata terre multi prin-
cipes eius, et propter hominis sapientiam et horum sci-
entiam que dicuntur vita ducis longior erit.
Vir pauper calumpnians pauperes similis est
ymbri vehementi in quo paratur fa-
mes. Qui derelinquunt legem, lau-
dant impium; qui custodiunt, succendun-
tur contra eum. Viri mali non cogitant iu-
dicium; qui autem requirunt dominum, ani-
madvertunt omnia. Melior est pauper ambu-
lans in simplicitate sua, quam dives pravis
itineribus. Qui custodit legem, filius sapi-
ens est; qui autem commessatores pascit,
confundit patrem suum. Qui coacervat di-
vitias usuris et fenore liberali, in pau-
peres eas congregat. Qui declinat aures
suas ne audiat legem, oratio eius fi-
et execrabilis. Qui decipit iustos
in via mala, in interitu suo corruet,
et simplices possidebunt bona eius.
Sapiens sibi videtur vir dives; pau-
per autem prudens scrutabitur eum. In exul-
tatione iustorum multa gloria est; regnantibus
impiis ruine hominum. Qui abscondit sce-
lera sua non dirigetur; qui autem confessus fuerit
et reliquerit ea, misericordiam consequetur. Bea-
tus homo qui semper est pavidus; qui vero mentis est du-
re corruet in malum. Leo rugiens et
ursus esuriens princeps impius super
populum pauperem. Dux indigens pruden-
cia multos opprimet per calumpniam;
qui autem odit avariciam, lon-
gi fient dies eius. Hominem qui ca-
lumpniatur anime sanguinem, si usque
ad lacum fugerit, nemo sustinet.
Qui ambulat simpliciter salvus erit;
qui perversis graditur viis, concidet semel.
Qui operatur terram suam saciabitur panibus;
qui sectatur ocium replebitur egestate.
Vir fidelis multum laudabitur; qui autem
festinat ditari non erit innocens.
Qui cognoscit in iudicio faciem non bene

facit; iste et pro buccella pa
nis deserit veritatem. Vir qui fe
stinat ditari et aliis invidet
egestas superveniet ei. Qui
hominem, graciam postea in
apud eum magis quam ille qui
blandimenta decipit. Qui
a patre suo et a matre
peccatum, particeps homicidii
Qui se iactat et dilatat, iurgia
qui vero sperat in domino sanabitur.
in corde suo stultus est; qui autem
graditur sapienter ipse salvabitur.
dat pauperi non indigebit;
deprecantem sustinebit
Cum surrexerint impii, abscon
homines; cum illi perierint, mul
buntur iusti. XXIX

Viro qui corripientem dura
contempnit repentinus
et interitus, et eum sani
tas non sequetur. In multiplicatione iustorum
gaudebit vulgus; cum impii sumpserint princi
patum, gemet populus. Vir qui amat sapientiam
letificat patrem suum; qui autem
scorta perdet substantiam. Rex
iustus erigit terram; vir avarus
struet eam. Homo qui blandis fictisque
monibus loquitur amico suo, rete
expandit gressibus eius. Peccantem
virum iniquum involvet laqueus, et iustus lau
dabit atque gaudebit. Novit iustus
causam pauperum; impius ignorat
scientiam. Homines pestilentes dissipant
civitatem; sapientes vero avertunt
furorem. Vir sapiens si cum stulto
contenderit, sive irascatur sive
rideat, non inveniet requiem. Viri sanguinum
oderunt simplicem; iusti autem
querunt animam eius. Totum spiritum
suum profert stultus; sapiens differt et re
servat in posterum. Princeps qui libenter audit
verba mendacii, omnes ministros
habet impios. Pauper et creditor obviaverunt
sibi; utriusque illuminator
est dominus. Rex qui iudicat in veritate
pauperes, thronus eius in eternum
firmabitur. Virga atque correptio tribuit

puer qui dimittitur uoluntati
sue confundit matrem suam. In multi
plicatione impiorum multiplicabuntur
scelera: et ruinas eorum iusti uidebunt.
Erudi filium tuum et refrigerabit
te et dabit delicias anime tue. Cum prophe
tia defecerit dissipabitur populus. Qui uero cus
todit legem: beatus est. Seruus uer
bis non potest erudiri quia quod dicis intel
ligit et respondere contempnit. Vidisti hominem
uelocem ad loquendum? stultitia ma
gis speranda est quam illius correctio.
Qui delicate a pueritia nutrit seruum
suum postea sentiet eum contuma
cem. Vir iracundus prouocat rixas et qui
ad indignandum facilis est erit ad
peccandum procliuior. Superbum sequitur hu
militas et humilem spiritu suscipiet
gloria. Qui cum fure participat odit
animam suam. adiurantem audit
et non indicat. Qui timet hominem
cito corruet. Qui sperat in domino sub
leuabitur. Multi requirunt faciem
principis. et iudicium a domino egredietur sin
gulorum. Abhominantur iusti uirum
impium. et abhominantur impii eos
qui in recta uia sunt. Verbum custodi
ens filius extra perditionem erit. Verba agur
filii uomentis. XXX
Visio quam locutus est uir cum quo est deus
et qui deo secum morante con
fortatus ait. Stultissimus sum uirorum
et sapientia hominum non est mecum. Non didici
sapientiam et noui scientiam sanctorum. Quis
ascendit in celum atque descendit? Quis con
tinuit spiritum in manibus suis? Quis col
ligauit aquas quasi in uestimento? Quis sus
citauit omnes terminos terre? Quod nomen est eius
et quod nomen filii eius si nosti? Omnis sermo
dei ignitus clipeus est omnibus sperantibus
in se. Ne addas quicquam uerbis illius et
arguaris inueniarisque mendax. Duo
rogaui te ne deneges michi ante
quam moriar. Vanitatem et uerba men
dacia longe fac a me. Mendicitatem
et diuitias ne dederis michi. Tribue
tantum uictui meo necessaria ne forte sacia
tus illiciar ad negandum. et dicam

Quis est dominus? aut egestate compulsus furer
et periurem nomen dei mei. Ne accuses ser
uum ad dominum suum. ne forte maledicat
tibi et corruas. Generatio que patri suo ma
ledicit et que matri sue non benedicit. Genera
tio que sibi munda uidetur et tamen non est lota a sordi
bus suis. Generatio cuius excelsi sunt
oculi et palpebre eius in alta porrecte.
Generatio que pro dentibus gladios habet
et commandit molaribus suis ut comedat
inopes de terra et pauperes ex hominibus. Sangui
suge due sunt filie dicentes affer af
fer. Tria sunt insaciabilia et quartum quod
numquam dicit sufficit. Infernus et os uul
ue et terra que non satiatur aqua. Ignis uero numquam
dicit sufficit. Oculum qui subsannat patrem
et qui despicit partum matris sue effo
diant eum corui de torrentibus et come
dant eum filii aquile. Tria sunt diffi
cilia michi et quartum penitus ignoro.
Viam aquile in celo. Viam colubri super
petram. uiam nauis in medio mari. et
uiam uiri in adolescentia. Talis est et uia mu
lieris adultere que comedit et tergens os su
um dicit non sum operata malum. Per tria
mouetur terra et quartum quod non potest
sustinere. Per seruum cum regnauerit. per
stultum cum saturatus fuerit cibo. Per odio
sam mulierem cum in matrimonio fuerit assump
ta et per ancillam cum fuerit heres domine sue.
Quatuor sunt minima terre et ipsa sunt
sapientiora sapientibus. Formice populus in
firmus qui preparant in messe cibum
sibi. Lepusculus plebs inualida qui in
petra cubile suum collocat. Regem lo
custa non habet et egreditur uniuersa per
turmas suas. Stellio manibus niti
tur et moratur in edibus regis. Tria sunt
que bene gradiuntur et quartum quod incedit
feliciter. Leo fortissimus bestiarum ad
nullius pauebit occursum. Gallus
succinctus lumbos et aries nec est rex qui resistat
ei. Et qui stultus apparuit postquam
eleuatus est in sublime. Si enim intellexisset
ori suo imposuisset manum. Qui
autem fortiter premit ubera ad eliciendum
lac exprimit butirum. et qui uehementer
emungit elicit sanguinem. et qui prouocat

tria non

tria non

nas producit discordias. Verba lamue
lis regis. visio qua erudivit eum mater
sua. Quid dilecte mi. quid dilecte uteri
mei. quid dilecte votorum meorum. XXXI

Ne dederis mulieribus substantiam tuam
et divitias tuas ad delendos reges.
Noli regibus o lamuel. noli regibus
dare vinum. quia nullum secretum est ubi
regnat ebrietas. ne forte bibant et ob
liviscantur iudiciorum et mutent causam
filiorum pauperis. Date siceram merentibus
et vinum his qui amaro sunt animo. Bibant
et obliviscantur egestatis sue. et doloris
sui non recordentur amplius. Aperi
os tuum muto et causis omnium filiorum
qui pertranseunt. aperi os tuum. decerne
quod iustum est. et iudica inopem et pau
perem. aleph. Mulierem fortem quis inveniet.
procul et de ultimis finibus pretium eius. beth.
Confidit in ea cor viri sui. et spoliis non
indigebit. Gimel. Reddet ei bonum et non
malum omnibus diebus vite sue. deleth.
Quesivit lanam et linum. et operata est
consilio manuum suarum. he. Facta est quasi na
vis institoris de longe portans panem suum.
Vau. De nocte surrexit. deditque predam
domesticis suis. et cibaria ancillis su
is. Zai. Consideravit agrum et emit eum. de
fructu manuum suarum plantavit
vineam. heth. Accinxit fortitudine
lumbos suos. et roboravit brachium suum.
Teth. Gustavit et vidit quia bona est
negociatio eius. non extinguetur
in nocte lucerna eius. Ioth. Manum
suam misit ad fortia. et digiti eius
apprehenderunt fusum. Caph. Manum
suam aperuit inopi. et palmas su
as extendit ad pauperem. lamech. Non
timebit domui sue a frigoribus ni
vis. omnes enim domestici eius vesti
ti sunt duplicibus. Mem. Stragulatam
vestem fecit sibi. bissus et purpura in
dumentum eius. Nun. Nobilis in portis
vir eius. quando sederit cum senatoribus
terre. Samech. Sindonem fecit et vendidit.
et cingulum tradidit chananeo. Ayn.
Fortitudo et decor indumentum eius. et ride
bit in die novissimo. Phe. Os suum

aperuit sapientie et lex clem...
eius. Sade. Consideravit s...
domus sue. et panem o...
comedit. Coph. Surrexerunt...
et beatissimam predica...
et laudavit eam. Res...
congregaverunt divitias...
es universas. Sin. Fallax...
et vana est pulchritudo. mulier time...
ipsa laudabitur. Thau. Da...
de fructu manuum suarum. et lau...
eam in portis opera sua. Incipit pro...

Memini me hoc fer...
ante quinquennium c...
rome essem et ec...
blesille legerem...
contemptum istius mund...
provocare et omne quod in mundo cerner...
esse pro nihilo rogatum ab...
more commentarioli ob...
dissererem ut absque me po...
que legebat. Itaque q...
nostri operis subita morte...
tracta est. non meruimus o...
et eustochium talem vite...
habere consortem tanto...
vulnere tunc percussus...
obmutui. Nunc in bethle...
augustiori civitate...
memorie et vobis redd...
hoc breviter admonens...
auctoritatem secutus...
de hebreo transferens...
septuaginta interpretum consuetudini...
taxat que non multum...
discrepabant. Interdum...
Symmachi et theodotionis...
sum. ut nec novitate...
studium deterrerem...
scientiam meam fonte...
omisso opinionum rivulos...

Verba ecclesi...
filii david...
regis ierusa...
Vanitas vanitatum...
dixit ecclesiastes...
vanitas vanitatum...
cas. Quid...
homo de universo labore suo...
sub sole. Generatio preterit...

[terra au]tem in eternum stat. Oritur
[sol et] occidit et ad locum suum reverti[tur]
[i]bique renascens girat per meridi[em]
[et] flectitur ad aquilonem. Lus[trans]
universa in circuitu pergit spiritus
[et in] circulos suos revertitur. Omnia
flumina intrant mare et mare non re[dundat]
ad locum unde exeunt flumina re
[vertun]tur ut iterum fluant. Cuncte
res difficiles non potest homo eas expli[care]
sermone. Non saturatur oculus
visu nec auris auditu impletur. Quid
est quod fuit ipsum quod futurum est. Quid
est quod factum est ipsum quod faciendum est.
Nichil sub sole novum nec valet quisquam
dicere ecce hoc recens est. Iam enim pre[cessit]
in seculis que fuerunt ante nos. Non
est priorum memoria. Sed nec eorum quidem que
postea futura sunt erit recordatio
apud eos qui futuri sunt in novissimo.
Ego ecclesiastes fui rex Israel in Ierusalem
et proposui in animo meo querere et
investigare sapienter de omnibus que
fiunt sub sole. Hanc occupationem pes[simam]
dedit deus filiis hominum ut occu
parentur in ea. Vidi cuncta que fiunt
sub sole. et ecce universa vanitas et
afflictio spiritus. Perversi difficile corrigun[tur]
et stultorum infinitus est numerus. Locu[tus]
sum in corde meo dicens. Ecce magnus
effectus sum et precessi omnes sa
[pientia] qui fuerunt ante me in Ierusalem.
Et mens mea contemplata est multa
sapienter et didici. Dedique cor meum ut
scirem prudentiam atque doctrinam er
roresque atque stulticiam. et agnovi quod
in his quoque esset labor et afflictio spiritus eo
quod in multa sapientia multa sit indignatio
et qui addit scientiam addit et dolorem
[la]borem.

II

[D]ixi ego in corde meo. Vadam et affluam
[de]liciis et fruar bonis. Et vidi quod hoc
quoque esset vanitas. Risum reputavi
errorem. et gaudio dixi. Quid frustra
deciperis. Cogitavi in corde meo ab
strahere a vino carnem meam ut
animum meum transferrem ad sapientiam
devitaremque stulticiam. donec

viderem quid esset utile filiis ho
minum. quo facto opus est sub sole numero
dierum vite sue. Magnificavi opera
mea. Edificavi michi domos et planta
vi vineas. feci ortos et pomaria et con
sevi ea cuncti generis arboribus. Et extruxi
michi piscinas aquarum ut irrigarem
silvam lignorum germinancium. Pos
sedi servos et ancillas. multamque fa
miliam habui. armenta quoque et magnos
ovium greges ultra omnes qui fuerunt
ante me in Ierusalem. Coacervavi michi
argentum et aurum et substantias regum et
provinciarum. Feci michi cantores et canta
trices. et delicias filiorum hominum. ciphos
et urceolos in ministerio ad vina fun
denda. Et supergressus sum opibus omnes
qui ante me fuerunt in Ierusalem. Sa
pientia quoque perseveravit mecum. Et omnia
que desideraverunt oculi mei non nega
vi eis. nec prohibui cor meum quin
omni voluptate frueretur et ob
lectaret se in his que paraveram. Et
hanc ratus sum partem meam si uterer
labore meo. Cumque me convertissem ad
universa opera que fecerant manus
mee. et ad labores in quibus frustra
sudaveram. vidi in omnibus vani
tatem et afflictionem animi. et nichil per
manere sub sole. Transivi ad contem
plandam sapientiam erroresque et stul
ticiam. Quid est inquam homo ut se
qui possit regem factorem suum.
Et vidi quod tantum precederet sapientia stulti
ciam. quantum differt lux a tenebris.
Sapientis oculi in capite eius. stul
tus in tenebris ambulat. Et didici
quod unus utriusque esset interitus. Et
dixi in corde meo. Si unus et stulti et
meus occasus erit. quid michi prodest
quod maiorem sapientie dedi operam.
Locutusque cum mente mea animadverti
quod hoc quoque esset vanitas. Non
enim erit memoria sapientis
similiter ut stulti in perpetuum. et futura
tempora oblivione cuncta operient.
Pariter moritur doctus similiter et
indoctus. Et idcirco teduit me

uite mee uidentem mala uni-
uersa esse sub sole. et cuncta que
uanitatem et afflictionem spiritus. Rur-
sus detestatus sum omnem industriam
meam qua sub sole studiosissi-
me laboraui. habiturus heredem post
me quem ignoro utrum sapiens
an stultus futurus sit. et dominabitur in
laboribus meis quibus desudaui et sol-
licitus fui. et est quicquam tam uanum. Unde
cessaui. renuntiauitque cor meum
ultra laborare sub sole. Nam cum alius
laboret in sapientia et doctrina et sollici-
tudine. et homini ocioso quesita dimittit. Et
hoc ergo uanitas et magnum malum.
Quid enim proderit homini de uniuerso
labore suo. et afflictione spiritus qua sub
sole cruciatus est. Cuncti dies eius
doloribus et erumpnis pleni sunt. nec
per noctem mente requiescit. Et hoc
non ne est uanitas. Nonne melius
est comedere et bibere. et ostendere anime sue
bona de laboribus suis. Et hoc de ma-
nu dei est. Quis ita deuorabit et de-
liciis affluet ut ego. Homini bono in con-
spectu suo dedit deus sapientiam et scien-
tiam et intelligenciam. peccatori autem dedit
afflictionem et curam superfluam.
ut addat et congreget. et tradat ei qui
placuit deo. Sed et hoc uanitas et cassa
sollicitudo mentis. III

Omnia tempus habent. et suis spaciis tran-
seunt uniuersa sub celo. Tempus
nascendi et tempus moriendi. Tempus plan-
tandi. et tempus euellendi quod plantatum
est. Tempus occidendi et tempus sana-
di. Tempus destruendi et tempus edi-
ficandi. Tempus flendi. et tempus ridendi.
Tempus plangendi et tempus saltandi.
Tempus spargendi lapides. et tempus
colligendi. Tempus amplexandi. et tempus
longe fieri ab amplexibus. Tempus acqui-
rendi. et tempus perdendi. Tempus cus-
todiendi. et tempus abiciendi. Tempus scinden-
di. et tempus consuendi. Tempus tacendi et
tempus loquendi. Tempus dilectionis et tempus
odii. Tempus belli et tempus pacis. Quid
habet amplius homo de labore suo. Uidi

a

Nō letitiam

afflictionem quam dedit de
num ut distendantur in e
fecit bona in tempore suo
didit disputationi eorum. ut n
homo opus quod operatus est de
finem. Et cognoui quod
si letari et facere bona in
enim homo qui comedit et bi
bonum de labore suo. ho
est. Didici quod omnia opera
perseuerent usque in perpetuum
mus eis quicquam addere
que fecit deus ut timeatur
est ipsum permanet. Que f
iam fuerunt. et deus in
quod abiit. Uidi sub sole in
cii impietatem. et in loco
iniquitatem. Et dixi in cor
tum et impium iudicab
pus omnis rei tunc erit
meo de filiis hominum. ut
os deus. et ostenderet simil
Idcirco unus est interitus ho
num et iumentorum. et equa
nit. Sicut moritur homo sic et illa mo
spirant omnia. et nichil h
uis iumento. Cuncta sub
uanitati. et omnia pergunt
locum. De terra facta sunt
terram reuertuntur. Quis no
uerit si filiorum adam ascen
sum. et si spiritus iumentorum de
sum. Et deprehendi nichil esse
quam letari hominem in opere
esse partem illius. Quis enim
cet. ut post se futura co

Uerti me ad alia. et uidi
as que sub sole geruntur
innocencium. et neminem
latorem. nec posse resistere
lencie cunctorum auxilio de
Et laudaui magis mortuos
uiuentes. et feliciorem utr
cauit qui necdum natus
dit mala que sub sole fiunt
contemplatus sum omnes
labores hominum et industri
animaduerti patere inuidie pr

ergo vanitas et cura superflua est. Stultus complicat manus suas et comedit carnes suas dicens. Melior est pugillus cum requie quam plena utraque manus cum labore et afflictione animi. Considerans reperi et aliam vanitatem sub sole. Unus est et secundum non habet, non filium non fratrem, et tamen laborare non cessat, nec satiantur oculi eius divitiis, nec recogitat dicens: Cui laboro et fraudo animam meam bonis? In hoc quoque vanitas est et afflictio pessima. Melius est ergo duos esse simul quam unum; habent enim emolumentum societatis sue. Si unus ceciderit ab altero fulcietur. Ve soli, quia cum ceciderit non habet sublevantem se. Et si dormierint duo fovebuntur mutuo. Unus quomodo calefiet? Et si quispiam prevaluerit contra unum, duo resistunt ei; funiculus triplex difficile rumpitur. Melior est puer pauper et sapiens rege sene et stulto qui nescit providere in posterum. Quod de carcere catenisque interdum quis egrediatur ad regnum, et alius natus in regno inopia consumatur. Vidi cunctos viventes qui ambulant sub sole cum adolescente secundo qui consurgit pro eo. Infinitus numerus est populi omnium qui fuerunt ante eum, et qui postea futuri sunt non letabuntur in eo. Sed et hoc vanitas et afflictio spiritus. Custodi pedem tuum ingrediens domum Dei, et appropinqua ut audias. Multo enim melior est obedientia quam stultorum victime, qui nesciunt quid faciunt mali.

V

Ne temere quid loquaris, neque cor tuum sit velox ad proferendum sermonem coram Deo. Deus enim in celo et tu super terram; idcirco sint pauci sermones tui. Multas curas sequuntur sompnia, et in multis sermonibus invenietur stultitia. Si quid vovisti Deo ne moreris reddere; displicet enim ei infidelis et stulta promissio; sed quodcumque voveris redde. Multoque melius est non vovere quam post votum promissa non reddere. Ne dederis os tuum ut peccare facias carnem tuam, neque dicas coram angelo: Non est providentia, ne forte iratus Deus super sermones tuos dissipet cuncta opera manuum tuarum. Ubi multa sunt sompnia, plurime vanitates et sermones innumeri; tu vero Deum time. Si videris calumpnias egenorum et violenta iudicia et subverti iustitiam in provincia, non mireris super hoc negotio, quia excelso excelsior alius est, et super hos quoque eminentiores sunt alii, et insuper universe terre rex imperat servienti. Avarus non implebitur pecunia, et qui amat divitias fructum non capiet ex eis; et hoc ergo vanitas. Ubi multe sunt opes, multi et qui comedunt eas. Et quid prodest possessori nisi quod cernit divitias oculis suis? Dulcis est sompnus operanti, sive parum sive multum comedat; saturitas autem divitis non sinit eum dormire. Est et alia infirmitas pessima quam vidi sub sole: divitie conservate in malum domini sui. Pereunt enim in afflictione pessima. Generavit filium qui in summa egestate erit. Sicut egressus est nudus de utero matris sue, sic revertetur, et nichil auferet secum de labore suo. Miserabilis prorsus infirmitas: quomodo venit sic revertetur. Quid ergo prodest ei quod laboravit in ventum? Cunctis diebus vite sue comedit in tenebris, et in curis multis, et in erumpna atque tristitia. Hoc itaque michi visum est bonum, ut comedat quis et bibat et fruatur letitia ex labore suo quo laboravit ipse sub sole numero dierum vite sue quos dedit ei Deus; et hec est pars illius. Et omni homini cui dedit Deus divitias atque substantiam, potestatemque ei tribuit ut comedat ex eis et fruatur parte sua et letetur

de labore suo: hoc est donum dei. Non enim satis recordabitur dierum vite sue, eo quod deus occupet deliciis cor eius.

VI

Est et aliud malum quod vidi sub sole, et quidem frequens apud homines. Vir cui dedit deus divitias et substantiam et honorem, et nichil deest anime sue ex omnibus que desiderat: nec tribuit ei potestatem deus ut comedat ex eo, sed homo extraneus vorabit illud. Hoc vanitas et magna miseria est. Si genuerit quispiam centum liberos, et vixerit multos annos, et plures dies etatis habuerit, et anima illius non utatur bonis substantie sue, sepulturaque careat: de hoc ego pronuntio quod melior illo sit abortivus. Frustra enim venit, et pergit ad tenebras, et oblivione delebitur nomen eius. Non vidit solem neque cognovit distantiam boni et mali. Etiam si duobus milibus annis vixerit, et non fuerit perfruitus bonis: nonne ad unum locum properant omnia? Omnis labor hominis in ore eius, sed anima eius non implebitur bonis. Quid habet amplius sapiens a stulto? et quid pauper, nisi ut pergat illuc ubi est vita? Melius est videre quod cupias, quam desiderare quod nescias. Sed et hoc vanitas est, et presumptio spiritus. Qui futurus est, iam vocatum est nomen eius: et scitur quod homo sit, et non possit contra fortiorem se in iudicio contendere. Verba sunt plurima, multamque in disputando vanitatem habentia.

VII

Quid necesse est homini maiora se querere, cum ignoret quid conducat sibi in vita sua, numero dierum peregrinationis sue et tempore quo velut umbra preterit? aut quis ei poterit indicare quid post eum futurum sub sole sit? Melius est nomen bonum quam unguenta preciosa: et dies mortis die nativitatis. Melius est ire ad domum luctus quam ad domum convivii: in illa enim finis cunctorum admonetur hominum, et vivens cogitat quid futurum sit. Melior est ira risu: quia per tristiciam vultus corrigitur animus delinquentis. Cor sapientium ubi tristicia est, et cor stultorum ubi leticia. Melius est a sapiente corripi, quam stultorum adulatione decipi: quia sicut sonitus spinarum ardentium sub olla, sic risus stulti: sed et hoc vanitas. Calumpnia conturbat sapientem, et perdet robur cordis illius. Melior est finis orationis quam principium. Melior est patiens arrogante. Ne sis velox ad irascendum: quia ira in sinu stulti requiescit. Ne dicas: Quid putas cause est quod priora tempora meliora fuere quam nunc sunt? Stulta enim est huiuscemodi interrogatio. Utilior est sapientia cum divitiis, et magis prodest videntibus solem. Sicut enim protegit sapientia, sic protegit pecunia: hoc autem plus habet eruditio et sapientia, quod vitam tribuunt possessori suo. Considera opera dei, quod nemo possit corrigere quem ille despexerit. In die bona fruere bonis, et malam diem precave: sicut enim hanc, sic et illam fecit deus, ut non inveniat homo contra eum iustas querimonias. Hec quoque vidi in diebus vanitatis mee: Iustus perit in iusticia sua, et impius multo vivit tempore in malicia sua. Noli esse iustus multum, neque plus sapias quam necesse est, ne obstupescas. Ne impie agas multum, et noli esse stultus, ne moriaris in tempore non tuo. Bonum est te sustentare iustum, sed et ab illo ne subtrahas manum tuam: quia qui timet deum, nichil negligit. Sapientia confortavit sapientem super decem principes civitatis. Non est enim homo iustus in terra, qui faciat bonum et non peccet. Sed et cunctis sermonibus qui dicuntur, ne accommodes cor tuum, ne forte audias servum tuum maledicentem tibi. Scit enim conscientia tua, quia et tu crebro maledixisti aliis. Cuncta temptavi in sapientia. Dixi: Sapiens efficiar: et ipsa longius recessit a me multo

et alta profunditas. Quis inveniet
eam? Lustravi universa animo meo
ut scirem et considerarem et quererem sapientiam
et rationem: et ut cognoscerem impietatem
stulti et errorem imprudentium. Et inveni
amariorem morte mulierem que laqueus
venatorum est. et sagena cor eius. vincula
sunt manus eius. Qui autem placet deo effu-
giet illam. qui autem peccator est capie-
tur ab illa. Ecce hoc inveni dixit ecclesiastes,
unum et alterum ut invenirem rationem quam
adhuc querit anima mea. et non inveni. Vi-
rum de mille unum repperi. mulierem ex
omnibus non inveni. Solummodo hoc inveni
quod fecerit deus hominem rectum. et ipse se infinitis
miscuerit questionibus. Quis talis
ut sapiens est? et quis novit solutionem
verbi.

VIII

Sapientia hominis lucet in vultu eius
et potentissimus faciem illius commu-
tabit. Ego os regis observo. et precep-
ta iuramenta dei. Ne festines recede-
re a facie eius. neque permaneas in opere
malo: quoniam omne quod voluerit faciet. et ser-
mo illius potestate plenus est. nec dicere
ei quisquam potest. Quare ita facis? Qui
custodit preceptum. non experietur
quicquam mali. tempus et responsionem cor
sapientis intelligit. Omni negocio
tempus est et opportunitas. et multa ho-
minis afflictio: qui ignorat preterita
et futura nullo scire potest nuncio.
Non est in hominis dicione prohibere spiritum. nec ha-
bet potestatem in die mortis. nec
sinitur quiescere ingruente bello.
neque salvabit impietas impium. Omnia
hec consideravi. et dedi cor meum in cunctis o-
peribus que fiunt sub sole. Interdum dominatur
homo homini in malum suum. Vidi impios se-
pultos. qui cum adhuc viverent et in
loco sancto erant. et laudabantur in civitate
quasi iustorum operum. Sed et hec vanitas
est. Etenim quia non profertur cito con-
tra malos sententia. absque timore ullo fi-
lii hominum perpetrant mala. Attamen
ex eo quod peccator centies facit malum et
per patientiam sustentatur. Ego cog-
nosco quod erit bonum timentibus deum.

qui verentur faciem eius. Non sit bonum
impio. nec prolongentur dies eius. Sed quasi
umbra transeant qui non timent
faciem domini. Est et alia vanitas que fit
super terram. Sunt iusti quibus mala
proveniunt quasi opera egerint impiorum. et sunt
impii qui ita securi sunt quasi iustorum
facta habeant. Sed et hoc vanissimum iu-
dico. Laudavi igitur leticiam quod non esset
homini bonum sub sole nisi quod comederet
et biberet atque gauderet. et hoc solum secum
auferret de labore suo in diebus vite
sue. quos dedit ei deus sub sole. Et appo-
sui cor meum ut scirem sapientiam et in-
telligerem distentionem que versatur in terra.
Est homo qui diebus et noctibus somnum
non capit oculis. Et intellexi quod omnium
operum dei nullam possit homo invenire
rationem eorum que fiunt sub sole. Et quanto
plus laboraverit ad querendum tanto
minus inveniet. Etiam si dixerit sa-
piens se nosse. non poterit reperire.
Omnia hec tractavi in corde meo
ut intelligerem curiose.

IX

Sunt iusti atque sapientes et o-
pera eorum in manu dei. et tamen nescit homo
utrum amore an odio dignus sit. sed
omnia in futurum servantur incerta:
eo quod universa equaliter eveniant iusto et im-
pio. bono et malo. mundo et immundo
immolanti hostias et victimas et sa-
crificia contemnenti. Sicut bonus
sic et peccator. ut periurus. ita et ille qui
verum deierat. Hoc est pessimum
inter omnia que sub sole fiunt.
quia eadem cunctis eveniunt. Unde
et corda filiorum hominum implentur
malicia et contemptu in vita sua. et post
hec ad inferos deducentur. Nemo est qui
semper vivat. et qui huius rei habeat fidu-
ciam. Melior est canis vivus leo-
ne mortuo. Viventes enim sciunt
se esse morituros. mortui vero
nichil noverunt amplius. nec
habent ultra mercedem quia oblivioni
tradita est memoria eorum. Amor
quoque et odium et invidia simul perie-
runt. nec habent partem in hoc seculo et in.

opere quod sub sole geritur. Vade
ergo et comede in leticia panem tu-
um. et bibe cum gaudio vinum tuum. quia
deo placent opera tua. Omni tempore sint
vestimenta tua candida. et oleum
de capite tuo non deficiat. Perfruere
vita cum uxore quam diligis cunctis
diebus vite tue instabilitatis que da-
ti sunt tibi sub sole omni tempore vanita-
tis tue. hec est enim pars in vita et in
labore tuo quo laboras sub sole. Quod-
cumque potest facere manus tua instan-
ter operare. quia nec opus nec ratio. nec
sciencia. nec sapientia erunt apud infe-
ros quo tu properas. Verti me ad aliud et
vidi sub sole. nec velocium esse cur-
sum. nec fortium bellum. nec sapientium pa-
nem. nec doctorum divicias. nec artifi-
cum graciam. sed tempus casumque in omnibus.
Nescit homo finem suum. sed sicut pisces
capiuntur hamo. et sicut aves la-
queo comprehenduntur. sic capiuntur homi-
nes tempore malo. cum eis extemplo
supervenerit. Hanc quoque sub sole vi-
di sapientiam. et probavi maximam. Civi-
tas parva et pauci in ea viri. Ve-
nit contra eam rex magnus. et valla-
vit eam. extruxitque munitiones
per gyrum. et perfecta est obsidio. Inventus-
que est in ea vir pauper et sapiens. et li-
beravit urbem per sapientiam suam. et
nullus deinceps recordatus est hominis
illius pauperis. Et dicebam ego me-
liorem esse sapientiam fortitudine. Quo-
modo ergo sapientia pauperis est contempta. et
verba eius non sunt audita. Verba sapi-
encium audiuntur in silencio plus quam
clamor principis inter stultos. Meli-
or est sapientia quam arma bellica. Et qui
in uno peccaverit. multa bona per-
det. X
Musce morientes perdunt
suavitatem unguenti. Preciosior
est sapientia et gloria ad tempus stulti-
cia. Cor sapientis in dextera eius. et cor
stulti in sinistra illius. Sed et in via
stultus ambulans cum ipse insipiens
sit omnes stultos estimat. Si spiritus
potestatem habentis ascenderit super te

locum tuum ne dimi[...]
cessare faciet pecc[...]
Est et malum quod vidi sub sole [...]
dient a facie princip[...]
in dignitate sublim[...]
sedentem. Vidi serv[...]
principes ambulant[...]
super terram. Qui fodit fov[...]
dentem. et qui dissipat s[...]
eum coluber. Qui transf[...]
affligetur in eis. et qui [...]
tur ab eis. Si retus[...]
erit ferrum. et hoc non ut pr[...]
batum sed multo [...]
tur. et post industriam [...]
pientia. Si mordeat serpens [...]
eo nichil habet qui occult[...]
Verba oris sapientis gr[...]
pientis precipitabunt e[...]
borum eius stulticia. et n[...]
illius error pessimus [...]
ba multiplicat. Ignorat [...]
ante se fuit. et quod post f[...]
ei poterit indicare. Lab[...]
fatigat eos qui nesciun[...]
pergere. Ve tibi terra cuius r[...]
et cuius principes mane [...]
ata terra cuius rex nobil[...]
principes vescuntur in t[...]
ficiendum et non ad luxuri[...]
bus humiliabitur contignacio [...]
manuum perstillabit d[...]
faciunt panem et vinum u[...]
bibentes. et pecunie ob[...]
In cogitacione tua regi n[...]
et in secreto cubiculi tui n[...]
diviti. quia et aves celi port[...]
vocem. et qui habet pennas an[...]
tenciam. XI
Mitte panem tuum s[...]
aquas. quia post multa [...]
invenies illum. Da part[...]
nec et octo. quia ignoras [...]
sit malum super terram. Si r[...]
fuerint nubes. imbrem s[...]
effundent. Si ceciderit [...]
austrum aut ad aquilon[...]
cumque loco ceciderit ibi [...]

Qui obseruat uentum non seminat. et qui
considerat nubes numquam metet. Quomodo
ignoras que sit uia spiritus. et qua ratione con-
pingantur ossa in uentre pregnan-
tis sic nescis opera dei qui fabrica-
tor est omnium. Mane semina semen
tuum et uespere ne cesset manus tua.
quia nescis quid magis oriatur. hoc an
illud. et si utrumque simul: melius erit.
Dulce lumen et delectabile est oculis ui-
dere solem. Si annis multis uixerit homo
et in his omnibus letatus fuerit: meminisse
debet dierum tenebrosi temporis. et dierum
multorum qui cum uenerint: uanitatis
arguentur preterita. Letare ergo iu-
uenis in adolescentia tua. et in bono
sit cor tuum in diebus iuuentutis
tue. et ambula in uiis cordis tui.
et in intuitu oculorum tuorum. et scito quod
pro omnibus hiis adducet te deus in
iudicium. Aufer iram a corde tuo
et amoue maliciam a carne tua.
adolescentia enim et uoluptas uana
sunt.

XII

Memento creatoris tui in diebus iu-
uentutis tue. antequam ueniat
tempus afflictionis. et appropinquent anni
de quibus dicas. Non mihi placent. ante-
quam tenebrescat sol et lumen et stelle
et luna. et reuertantur nubes post
pluuiam. Quando mouebuntur custo-
des domus. et nutabunt uiri for-
tissimi. et ociose erunt molentes in
minuto numero. et tenebrescent uidentes
per foramina. et claudent ostia
in platea. In humilitate uocis mo-
lentis. et surgent ad uocem uolu-
cris. et obsurdescent omnes filie car-
minis. Excelsa quoque timebunt
et formidabunt in uia. Florebit
amygdalus. inpinguabitur locusta.
et dissipabitur capparis. quoniam ibit homo in
domum eternitatis sue. et circuibunt
in platea plangentes. Antequam
rumpatur funis argenteus. et re-
currat uitta aurea. et conteratur
hydria super fontem. et confrigatur ro-
ta super cisternam. et reuertatur pul-
uis in terram suam unde erat. et spiritus
redeat ad deum qui dedit illum. Va-
nitas uanitatum dixit ecclesiastes et
omnia uanitas. Cumque esset sapien-
tissimus ecclesiastes docuit populum.
et enarrauit que fecerit. et inuestigans
composuit parabolas multas. Quesiuit
uerba utilia. et conscripsit sermones
rectissimos ac ueritate plenos.
Que sunt uerba utilia. Verba sapi-
entium sicut stimuli. et quasi claui in al-
tum defixi. que per magistrorum consilium da-
ta sunt. a pastore uno. His amplius
fili mi ne requiras. Faciendi plu-
res libros nullus est finis. et fre-
quens meditatio carnis est
afflictio. Finem loquendi pariter
omnes audiamus. Deum time et
mandata eius obserua. hoc est omnis
homo. Cuncta que fiunt adducet deus in iudi-
cium pro omni errato siue bonum
siue malum sit. Explicit liber ecclesiastes. Incipit canticum canticorum.

Osculetur me
osculo oris sui. quia meliora
sunt ubera tua uino
fragrantia unguentis op-
timis. Oleum effusum no-
men tuum. ideo adolescentule dilexerunt te.
Trahe me post te. curremus in
odore unguentorum tuorum. Introdux-
it me rex in cellaria sua. Exulta-
bimus et letabimur in te. me-
mores uberum tuorum super uinum. Recti
diligunt te. Nigra sum sed formo-
sa filie ierusalem sicut tabernacula
cedar. sicut pelles salomonis. Nolite
me considerare quod fusca sim. quia decolo-
rauit me sol. Filii matris mee
pugnauerunt contra me. Posuerunt
me custodem in uineis. uineam
meam non custodiui. Indica mi-
chi quem diligit anima mea. ubi pas-
cas. ubi cubes in meridie. ne ua-
gari incipiam post greges soda-
lium tuorum. Si ignoras te o pul-
cherrima inter mulieres. egredere et abi
post uestigia gregum tuorum. et
pasce edos tuos. iuxta tabernacu-

luum pastorum. Equitatui meo in curri
bus pharaonis. assimilavi te amica
mea. Pulchre sunt gene tue sicut
turturis. collum tuum sicut moni
lia. Murenulas aureas faciemus ti-
bi vermiculatas argento. Dum esset rex in accubitu
suo. nardus mea dedit odorem su
um. fasciculus mirre dilectus me
us mi inter ubera mea commorabitur. Bo
trus cipri dilectus meus michi in vi
neis engaddi. Ecce tu pulchra es a
mica. ecce tu pulcra. Oculi tui
columbarum. Ecce tu pulcher es dilec
te mi et decorus. lectulus noster flori
dus tigna domorum nostrarum cedrina.
laquearia nostra cypressina. II
Ego flos campi. et lilium convalli
um. Sicut lilium inter spinas. sic
amica mea inter filias. Sicut
malus inter ligna silvarum. sic di
lectus meus inter filios. Sub umbra
illius quem desideraveram sedi. et fructus.
introduxit me in cellam vinariam.
ordinavit in me caritatem. [illegible]
fulcite me floribus. stipate me
malis. quia amore langueo. Leva eius
sub capite meo. et dextera illius am
plexabitur me. Adiuro vos filie ie
rusalem. per capreas cervosque cam
porum. ne suscitetis. neque evigilare
faciatis dilectam donec ipsa velit. Vox
dilecti mei. Ecce iste venit saliens
in montibus. transiliens colles. Si
milis est dilectus meus capree.
hinnuloque cervorum. En ipse stat
post parietem nostrum. respiciens
per fenestras. prospiciens per cancellos
En dilectus meus loquitur michi. Sur
ge propera amica mea. columba me
a. Iam enim hiemps transiit. hi
ber abiit et recessit. Flores appa
ruerunt in terra nostra. tempus puta
tionis advenit. Vox turturis au
dita est in terra nostra. Ficus protulit
grossos suos. Vinee florentes de
derunt odorem suum. Surge propera
amica mea. speciosa mea. et ve
ni columba mea. in foraminibus

argento

et dulcis gutturi meo

formosa mea et veni

petre. in caverna
m faciem tuam. sonet
in auribus meis. vox
cis. et facies tua deco
bis vulpes parvulas
tur vineas. nam vinea
uit. Dilectus meus
qui pascitur inter lilia
dies et inclinentur um
verte. similis esto dilecte
e. hinnuloque cervorum
thel. II
In lectulo meo per noctes
diligit anima mea. Quesivi
inveni. Surgam et circ
vitatem per vicos et pla
quem diligit anima mea. Que
eum et non inveni. Invenerunt
qui custodiunt civitatem
diligit anima mea vidistis
cum pertransissem eos
diligit anima mea. Tenui
tam donec introducam
domum matris mee. et in
genitricis mee. Adiuro vos
rusalem per capreas cervosque
ne suscitetis. neque evigilare
dilectam donec ipsa velit
ista que ascendit per deser
gula fumi. ex aromatibus
et thuris. et universi pulveris
En lectulum salomonis
ex fortissimis israel
tenentes gladios. et ad bella
simi. Uniuscuiusque ensis
suum propter timores noctur
lum fecit sibi rex salomon de lig
ni. columpnas eius fecit
reclinatorium aureum
pureum. media caritate
propter filias ierusalem. Egredi
te filie syon videte regem salo
diademate quo coronavit
mater sua in die desponsationis
et in die letitie cordis eius
Quam pulchra es amica
Quam pulchra es. oculi
columbarum absque eo quod

[ar]um. Capilli tui sicut greges ca-
prarum que ascenderunt de monte galaad.
Dentes tui sicut greges tonsarum que
ascenderunt de lavacro. Omnes gemel-
lis fetibus, et sterilis non est inter eas. Sicut
vitta coccinea labia tua, et eloquium
tuum dulce. Sicut fragmen mali
punici, ita gene tue, absque eo quod
intrinsecus latet. Sicut turris David
collum tuum, que edificata est cum propu-
gnaculis, mille clipei pendent ex ea,
omnis armatura fortium. Duo ubera
tua sicut duo hynnuli capree gemel-
li qui pascuntur in liliis, donec as-
piret dies et inclinentur umbre. Vadam
ad montem mirre et ad collem thu-
ris. Tota pulchra es amica mea et
macula non est in te. Veni de Liba-
no sponsa mea, veni de Libano, ve-
ni coronaberis. De capite Amana, de
vertice Sanir et Hermon, de cubilibus
leonum, de montibus pardorum. Vulnerasti
cor meum soror mea sponsa, vulnerasti
cor meum in uno oculorum tuorum
et in uno crine colli tui. Quam pul-
chre sunt mamme tue soror mea
sponsa. Pulchriora sunt ubera
tua vino, et odor unguentorum tuorum
super omnia aromata. Favus distillans
labia tua sponsa, mel et lac
sub lingua tua, et odor vestimentorum
tuorum sicut odor thuris. Ortus con-
clusus soror mea sponsa, ortus
conclusus, fons signatus. Emissiones
tue paradisus malorum punicorum cum po-
morum fructibus. Cypri cum nardo, nar-
dus et crocus, fistula et cinnamomum
cum universis lignis Libani, mirra
et aloe cum omnibus primis unguentis.
Fons ortorum, puteus aquarum viventium
que fluunt impetu de Libano. Surge
aquilo, et veni auster, perfla ortum
meum et fluent aromata illius. V
Veniat dilectus meus in ortum suum
ut comedat fructum pomorum
suorum. Veni in ortum meum soror mea
sponsa, messui mirram meam
cum aromatibus meis. Comedi fa-
vum cum melle meo, bibi vinum
meum cum lacte meo. Comedite a-
mici et bibite, et inebriamini ka-
rissimi. Ego dormio et cor meum
vigilat. Vox dilecti mei pulsantis.
Aperi mihi soror mea, amica mea, colum-
ba mea, immaculata mea, quia caput
meum plenum est rore, et cincinni mei gut-
tis noctium. Expoliavi me tunica
mea, quomodo induar illa? Lavi
pedes meos, quomodo inquinabo eos?
Dilectus meus misit manum suam
per foramen, et venter meus intremuit
ad tactum eius. Surrexi ut aperirem
dilecto meo. Manus mee distilla-
verunt mirram, et digiti mei ple-
ni mirra probatissima. Pessulum
ostii mei aperui dilecto meo. At il-
le declinaverat atque transierat. Anima
mea liquefacta est ut dilectus locu-
tus est. Quesivi et non inveni illum,
vocavi et non respondit mihi. Invenerunt
me custodes qui circumeunt civi- al' vigiles
tatem, percusserunt me et vulnerave-
runt me, tulerunt pallium meum
custodes murorum. Adiuro vos filie
Ierusalem, si inveneritis dilectum meum
ut annuncietis ei quia amore langueo.
Qualis est dilectus tuus ex dilecto o
pulcherrima mulierum? qualis est
dilectus tuus ex dilecto, quia sic
adiurasti nos? Dilectus meus can-
didus et rubicundus, electus ex mili-
bus. Caput eius aurum optimum. Co-
me eius sicut elate palmarum,
nigre quasi corvus. Oculi eius sicut co-
lumbe super rivulos aquarum, que lacte
sunt lote, et resident iuxta fluenta
plenissima. Gene illius sicut areo-
le aromatum consite a pigmentariis.
Labia eius lilia distillancia mirram labia
primam. Manus illius tornatiles
auree, plene iacinctis. Venter eius
eburneus distinctus saphiris. Crura
illius columpne marmoree que fun-
date sunt super bases aureas. Speci-
es eius ut Libani, electus ut cedri.
Guttur illius suavissimum et to-

desiderabilis. Talis est dilectus meus.
et iste est amicus meus filie ierusalem.
Quo abiit dilectus tuus o pulcherri
ma mulierum. quo declinavit dilec
tus tuus. et queremus eum tecum. VI
Dilectus meus descendit in ortum su
um ad areolam aromatum. ut ibi
pascatur in ortis. et lilia colligat.
Ego dilecto meo. et dilectus meus michi qui
pascitur inter lilia. Pulchra es amica
mea. suavis et decora sicut ierusalem.
terribilis ut castrorum acies ordinata. Aver
te oculos tuos a me. quia ipsi me avola
re fecerunt. Capilli tui sicut greges
caprarum que apparuerunt de gala
ad. Dentes tui sicut grex ovium que as
cenderunt de lavachro. Omnes gemelli
fetibus. et sterilis non est in eis. Sicut cor
tex mali punici. sic gene tue abs
que occultis tuis. lx. sunt regine. et lxxx.
concubine. et adolescentularum non est numerus.
Una est columba mea. perfecta mea. Una
est matris sue. electa genitrici sue. Vide
runt eam filie syon. et beatissimam predi
caverunt regine. et concubine lauda
verunt eam. Que est ista que progre
ditur quasi aurora consurgens. pul
chra ut luna. electa ut sol. terri
bilis ut castrorum acies ordinata. Descen
di in ortum meum ut viderem poma
convallium. et inspicerem si floruissent
vinee. et germinassent mala puni
ca. Nescivi. anima mea conturbavit me
propter quadrigas aminadab. Revertere
revertere sunamitis. revertere revertere
ut intueamur te. VII
Quid videbis in sunamite nisi
choros castrorum. Quam pulchri sunt
gressus tui in calciamentis filia prin
cipis. Iuncture femorum tuorum sicut
monilia que fabricata sunt manu
artificis. Umbilicus tuus crater tor
natilis numquam indigens poculis. Ven
ter tuus sicut acervus tritici valla
tus liliis. Duo ubera tua sicut duo
hinnuli gemelli capree. Collum
tuum sicut turris eburnea. Oculi
tui sicut piscine in esebon. que sunt

in porta filie multi
tudinis. Nasus tuus sicut turris
est contra damascum. Caput
tuum ut carmelus. et come capitis
purpura regis vincta
Quam pulchra es et
carissima in deliciis. Statura
assimilata est palme. et
botris. Dixi. ascendam in
et apprehendam fructus
Et erunt ubera tua sicut
et odor oris tui sicut
Guttur tuum sicut
dignum dilecto meo ad
dentibus illius ad
Ego dilecto meo. et
eius. Veni dilecte mi
in agrum. commoremur
in villis. Mane surgamus
deamus si floruit vinea
fructus parturiunt. si
mala punica. ibi dabo
Mandragore dederunt
in portis nostris. omnia
nova et vetera dilecte mi serv
Quis michi det te fr
sugentem ubera matris
inveniam te solum foris
te. et iam me nemo
apprehendam te et ducam
mee. et in cubiculum
mee. Ibi me docebis
poculum ex vino condito
lorum granatorum meorum
capite meo. et dextera
bit me. Adiuro vos filie
ne suscitetis. neque evigil
tis dilectam donec ipsa
est ista que ascendit de
deliciis affluens innixa
suum. Sub arbore malo
vi te. ibi corrupta est
violata est genitrix
me ut signaculum
tuum. ut signaculum
tuum. Quia fortis ut
dura sicut infernus
Lampades eius lamp

[cl]ausa flumina. Aque multe non potuerunt
extinguere caritatem, nec flumina ob-
ruent illam. Si dederit homo omnem substan-
tiam domus sue pro dilectione, quasi nichil despi-
ciet eam. Soror nostra parva et ubera non habet.
Quid faciemus sorori nostre in die qua
alloquenda est? Si murus est, edifice-
mus super eum propugnacula argentea;
si hostium est, compingamus illud tabu-
lis cedrinis. Ego murus, et ubera mea
sicut turris, ex quo facta sum coram
eo quasi pacem reperiens. Vinea fuit
pacifico in ea que habet populos. Tradidit eam
custodibus; vir affert pro fructu illius
mille argenteos. Vinea mea coram
me est. Mille tui pacifici et ducenti
his qui custodiunt fructus eius. Que
habitas in ortis, amici auscultant: fac
me audire vocem tuam. Fuge
dilecte mi, et assimilare capree hynnu-
loque cervorum super montes aromatum.

Liber sapientie apud Hebreos
nusquam est, unde et ipse stilus grecam
magis eloquentiam redolet.
Hunc iudei Philonis esse affirmant.
Qui proinde sapientia nominatur, quia in eo
Christi adventus, qui est sapientia patris,
et passio eius evidenter exprimitur. Incipit
Liber Sapientie.

Diligite iusticiam
qui iudicatis terram.
Sentite de domino in bonitate
et in simplicitate cordis
querite illum, quoniam invenitur
ab his qui non temptant
illum; apparet autem eis qui fidem ha-
bent in illum. Perverse enim cogitationes
separant a deo; probata autem virtus corri-
pit insipientes. Quoniam in malivo-
lam animam non introibit sapientia,
nec habitabit in corpore subdito
peccatis. Sanctus enim spiritus discipline effu-
giet fictum, et auferet se a cogitati-
onibus que sunt sine intellectu, et corri-
pietur a superveniente iniquitate.
Benignus est enim spiritus sapientie, et non
liberabit maledicum a labiis suis,
quoniam renum illius testis est deus,
et cordis illius scrutator est verus,
et lingue eius auditor. Quoniam spiritus do-
mini replevit orbem terrarum, et hoc
quod continet omnia scientiam habet vocis. Propter hoc
qui loquitur iniqua, non potest latere,
neque preteriet illum corripiens iudici-
um. In cogitationibus enim impii interro-
gatio erit; sermonum autem illius au-
ditio ad deum veniet, ad correctionem
iniquitatum illius. Quoniam auris zeli
audit omnia, et tumultus murmura-
tionum non abscondetur. Custodite ergo
vos a murmuratione que nichil prodest,
et a detractione parcite lingue, quoniam sermo
obscurus in vacuum non ibit. Os autem
quod mentitur occidit animam. Nolite
zelare mortem in errore vite vestre,
neque acquiratis perditionem in operibus ma-
nuum vestrarum. Quoniam deus mortem non fecit,
nec letatur in perditione vivorum.
Creavit enim deus ut essent omnia,
et sanabiles fecit nationes orbis terra-
rum. Non enim est in illis medi-
camentum exterminii, nec inferorum reg-
num in terra. Iusticia enim perpetua est
et inmortalis. Iniusticia autem mor-
tis acquisitio. Impii autem manibus
et verbis accersierunt illam, et exi-
stimantes illam amicam defluxerunt,
et sponsiones posuerunt ad illam, quoniam
morte digni sunt qui sunt ex parte illius.
II
Dixerunt enim impii cogi-
tantes apud se non recte: Exigu-
um et cum tedio est tempus vite nostre,
et non est refrigerium in fine hominis,
et non est qui agnitus sit reversus
ab inferis. Quia ex nichilo nati su-
mus, et post hec erimus tamquam non
fuerimus. Quoniam fumus flatus est
in naribus nostris, et sermo scintille ad
commovendum cor nostrum. Qua extincta
cinis erit corpus nostrum, et spiritus diffun-
detur tamquam mollis aer; et transibit
vita nostra tamquam vestigium
nubis, et sicut nebula dissolvetur
que fugata est a radiis solis, et a ca-
lore illius aggravata. Et nomen nostrum
oblivionem accipiet per tempus,
et nemo habebit memoriam operum

nostrorum. Umbre enim transitus est tempus nostrum
et non est reversio finis nostri. quoniam consig
nata est. et nemo revertitur. Venite ergo
et fruamur bonis que sunt. et utamur
creatura. tamquam in iuventute cele
riter. Vino pretioso et unguentis nos im
pleamus. et non pretereat nos flos tem
poris. Coronemus nos rosis antequam
marcescant. nullum pratum sit quod non
pertranseat luxuria nostra. Nemo nos
trum exsors sit luxurie nostre. ubique re
linquamus signa leticie. quoniam hec est pars
nostra. et hec est sors. Opprimamus pauperem
iustum. et non parcamus vidue. nec
veterani revereamur canos multi tem
poris. Sit autem fortitudo nostra lex iusti
cie. Quod enim infirmum est inutile
invenitur. Circumveniamus ergo iustum
quoniam inutilis est nobis. et contrarius est operibus
nostris. et improperat nobis peccata legis. et diffa
mat in nos peccata discipline nostre. Pro
mittit se scientiam dei habere. et filium dei
se nominat. Factus est nobis in traduc
tionem cogitationum nostrarum. Gravis est
est nobis et ad videndum. quoniam dissimilis
est aliis vita illius. et immutate
sunt vie illius. Tamquam nugaces ex
istimati sumus ab illo. et abstinet
se a viis nostris tamquam ab immundiciis
et prefert novissima iustorum. et gloriatur se
deum patrem habere. Videamus ergo si ser
mones illius veri sunt. et temptemus
que ventura sunt illi. et sciemus que
erunt novissima illius. Si enim est verus
filius dei suscipiet illum. et liberabit
illum de manibus contrariorum. Contume
lia et tormento interrogemus eum. ut
sciamus reverentiam eius. et probemus
pacientiam illius. Morte turpissima
condempnemus eum. Erit enim res
pectus ex sermonibus illius. Hec co
gitaverunt et erraverunt. excecavit
enim illos malicia eorum. et nescie
runt sacramenta dei. neque mercedem
speraverunt iusticie. nec iudica
verunt honorem animarum sanctarum. quoniam
deus creavit hominem inexterminabi
lem. et ad imaginem similitudinis

sue fecit illum. In
diaboli mors intro
orbem terrarum. Imitantur
sunt ex parte illius.
Iustorum anime in manu
et non tanget illos tormentum
Visi sunt oculis insipien
mori. et estimata est afflictio
exitus illorum. et quod a nobis abierunt
exterminium. illi autem sunt
in pace. Et si coram ho
passi sunt. spes illorum
te plena est. In paucis
in multis bene disponen
temptavit illos. et inve
dignos se. Tamquam aurum
nace probavit illos. et
hostie accepit illos. et
respectus illorum. fulge
tamquam scintille in har
discurrent. Iudicabunt
nabit dominus illorum
fidunt in illo intellige
et fideles in dilectione
li. quoniam donum et pax e
Impii autem secundum que
reptionem habebunt
iustum. et a domino recess
autem et disciplinam
est. et vacua est spes
sine fructu et inhabita
lia opera eorum. mulieres
te sunt. et nequissimi
Maledicta creatura eo
nata que nescivit tho
habebit fructum in
sanctarum. Et spado qui non
manus suas iniquitatem
gitavit adversus deum
ma. dabitur enim illi fidei
tum. et sors in templo
ma. Bonorum enim labo
fructus. et que non concidat
Filii autem adulterorum
erunt. et ab iniquo tho
exterminabitur. Et si qui
erunt: in nihilum com
sine honore erit novi

quia felix sterilis et

[senec]tus. Et si celerius defuncti fuerint
non habebunt spem, nec in
die agnitionis allocutionem. Nationes
enim iniquae dirae sunt consummationis. IIII
O quam pulchra est casta generatio
cum claritate. Immortalis est enim me-
moria illius, quoniam et apud Deum nota est
et apud homines. Cum praesens est, illam imi-
tantur, et desiderant eam cum se edux-
erit; et in perpetuum triumphat coronata,
incoinquinatorum certaminum praemium
vincens. Multigena autem impiorum
multitudo non erit utilis, et adulterinae pla-
tationes non dabunt radices altas, nec
stabile firmamentum collocabunt.
Et si in ramis in tempore germinaverint, infir-
miter posita a vento commovebuntur, et a
nimietate ventorum eradicabuntur.
Confringentur enim rami inconsummati,
et fructus illorum inutiles et acerbi ad man-
ducandum, et ad nihilum apti. Ex iniquis
enim omnes filii qui nascuntur testes
sunt nequitiae adversus parentes
in interrogatione sua. Iustus autem si mor-
te praeoccupatus fuerit, in refrigerio erit.
Senectus enim venerabilis est non
diuturna, neque numero annorum computa-
ta; cani autem sunt sensus hominis, et aetas
senectutis vita immaculata. Pla-
cens Deo factus est dilectus, et vivens inter
peccatores translatus est. Raptus est ne
malitia mutaret intellectum eius,
aut ne fictio deciperet animam illius.
Fascinatio enim nugacitatis obscu-
rat bona, et inconstantia concupiscentiae trans-
vertit sensum sine malitia. Consummatus
in brevi explevit tempora multa;
placita enim erat Deo anima illius; propter
hoc properavit educere illum de medio
iniquitatum. Populi autem viden-
tes et non intelligentes, nec ponentes
in praecordiis talia, quoniam gratia Dei
et misericordia est in sanctos eius, et respectus
in electos illius. Condempnat autem
iustus mortuus vivos impios,
et iuventus celerius consummata longam
vitam iniusti. Videbunt enim finem
sapientis, et non intelligent
quid cogitaverit de illo Deus, et quare mu-
nierit illum Dominus. Videbunt et contempnent
eum; illos autem Dominus irridebit. Et
erunt post haec decidentes sine hono-
re, et in contumelia inter mortuos in
perpetuum, quoniam disrumpet illos inflatos
sine voce, et commovebit illos a fundamen-
tis, et usque ad supremum desolabuntur;
et erunt gementes, et memoria illorum
peribit. Venient in cogitatione peccatorum suorum
timidi, et traducent illos ex adverso
iniquitates ipsorum. V
Tunc stabunt iusti in magna constan-
tia adversus eos qui se angustia-
verunt, et qui abstulerunt labores
illorum. Videntes turbabuntur timore
horribili, et mirabuntur in subitatione
insperatae salutis, gementes et prae angus-
tia spiritus dicentes intra se, paenitentiam agen-
tes, et prae angustia spiritus gementes. Hi
sunt quos habuimus aliquando in deri-
sum et in similitudinem improperii. Nos
insensati vitam illorum aestimaba-
mus insaniam, et finem illorum sine ho-
nore. Ecce quomodo computati sunt inter
filios Dei, et inter sanctos sors illorum est. Ergo
erravimus a via veritatis, et iusti-
tiae lumen non luxit nobis, et sol intel-
ligentiae non est ortus nobis. Lassati su-
mus in via iniquitatis et perditio-
nis, et ambulavimus vias difficiles,
viam autem Domini ignoravimus. Quid
nobis profuit superbia? aut divitiarum
iactantia quid contulit nobis? Transie-
runt omnia illa tamquam umbra, et tamquam
nuntius percurrens, et tamquam navis
quae pertransit fluctuantem aquam,
cuius cum praeterierit non est vestigium
invenire, neque semitam carinae
illius in fluctibus; aut avis quae transvo-
lat in aere, cuius nullum inveni-
tur argumentum itineris illius, sed tan-
tum sonitus alarum verberans levem ven-
tum et scindens per vim itineris aerem.
Commotis alis transvolavit, et post
hoc nullum signum invenitur iti-
neris illius. Aut tamquam sagitta
emissa in locum destinatum, divi-

sus aer continuo in se reclusus est ut
ignoretur transitus illius. Sic et
nos nati continuo desivimus esse. et vir-
tutis nullum quidem signum valuimus
ostendere. In malignitate autem nostra
consumpti sumus. Talia dixerunt in inferno hi
qui peccaverunt. quoniam spes impii tamquam la-
nugo est quae a vento tollitur. et tamquam
spuma gracilis quae a procella dispergitur.
et tamquam fumus qui a vento diffu-
sus est. et tamquam memoria hospitis u-
nius diei praetereuntis. Iusti autem in perpe-
tuum vivent. et apud dominum est merces
eorum. et cogitatio eorum apud altissimum.
Ideo accipient regnum decoris et diade-
ma speciei de manu domini. quoniam dextera
sua teget eos et brachio sancto suo de-
fendet illos. Et accipiet armaturam
zelus illius. et armabit creaturam
ad ultionem inimicorum. Induet pro tho-
race iustitiam. et accipiet pro galea
iudicium certum. et sumet scutum
inexpugnabile aequitatem. acuet
autem iram duram in lanceam. et pugna-
bit cum illo orbis terrarum contra insensa-
tos. Ibunt directe emissiones fulgu-
rum. et tamquam a bene curvato ar-
cu nubium exterminabuntur. et
ad certum locum insilient. et a pe-
trosa ira plene mittentur grandi-
nes. et excandescet in illos aqua maris.
et flumina concurrent duriter. Contra
illos stabit virtutis spiritus. et tamquam tur-
bo venti dividet illos. et ad heremum per-
ducet omnem terram iniquitas illorum. et
malignitas evertet sedes potentium.
Melior est sapientia quam vires. et vir
prudens magis quam fortis. VI

Audite ergo reges et intelligite. dis-
cite iudices finium terrae. Praebete
aures vestras vos qui continetis mul-
titudines et placetis vobis in turbis na-
tionum. quoniam data est a domino potestas vo-
bis. et virtus ab altissimo qui interro-
gabit opera vestra et cogitationes scruta-
bitur. quoniam cum essetis ministri regni illius
non recte iudicastis. nec custodistis
legem iustitiae. neque secundum voluntatem dei

ambulastis. horrende [et cito appare-]
bit vobis. quoniam iudici[um durissimum]
in his qui praesunt fi[et. Exiguo enim]
conceditur misericordia. [potentes autem potenter]
tormenta patientur. [non enim subtrahet]
personam cuiusquam domi[nus]
nus. nec verebitur magn[itudinem]
cuiusquam. quoniam pusillum et magnum [ipse fecit]
et aequaliter cura est illi [de omnibus.]
fortioribus autem fortior inst[at cruciatio.]
Ad vos ergo reges sunt hi [sermones]
mei ut discatis sapientiam [et non excida-]
tis. Qui enim custodierint [iusta]
iuste iudicabuntur [et qui didicerint]
ista invenient quid re[spondeant. Con-]
cupiscite ergo sermones meos [diligite]
illos et habebitis disciplinam [Clara est]
et quae numquam marcescit sapientia [et facile vi-]
detur ab his qui diligunt [eam. Prae-]
occupat qui se concupiscunt [ut illis]
se priorem ostendat. Qui de [luce vi-]
gilaverit ad illam non labo[rabit. as-]
sidentem enim illam foribus suis [inveniet.]
Cogitare ergo de illa sensus [est consumma-]
tus. et qui vigilaverit propter [illam cito]
erit securus. quoniam dignos [se ipsa]
circuit quaerens. et in viis os[tendit]
se illis hylariter. et in omni pro[videntia]
occurret illis. Initium enim [illius]
verissima est disciplinae [concupis-]
centia. Cura ergo disciplinae dilectio [est.]
et dilectio custodia legum illius [est.]
Custoditio autem legum [consummatio incor-]
ruptionis est. Incorruptio [autem facit esse]
proximum deo. Concupiscentia [itaque sapien-]
tiae deducet ad regnum [perpetuum.]
Si ergo delectamini sedibus [et sceptris]
o reges populi diligite sapi[entiam ut in]
perpetuum regnetis. diligite [lumen sapien-]
tiae omnes qui praeestis pop[ulis. Quid est]
autem sapientia et quemadmodum facta sit [referam]
et non abscondam a vobis [sacramenta]
dei. sed ab initio nativitatis [investi-]
gabo. Et ponam in lucem [scientiam illius]
et non praeteribo veritatem [neque cum invi-]
dia tabescente iter hab[ebo. quoniam ta-]
lis homo non erit particeps sapie[ntiae. Multitu-]
do autem sapientium sanita[s est orbis]

rex sapiens populi stabilimentum est. Er-
go accipite disciplinam per sermones
meos et proderit vobis. VII

Sum quidem et ego mortalis homo similis om-
nibus, et ex genere terreno illius qui prior
factus est. Et in ventre matris figuratus sum
caro. Decem mensium tempore coagulatus
sum in sanguine ex semine hominis et
delectamento somni conveniente. Et
ego natus accepi communem aerem, et in
similem decidi in terram, et primam vo-
cem similem omnibus emisi plorans. In in-
volumentis nutritus sum et curis mag-
nis. Nemo enim ex regibus aliud habuit
nativitatis initium. Unus ergo introitus
omnibus ad vitam, et similis exitus. Prop-
ter hoc optavi, et datus est mihi sensus, et invo-
cavi, et venit in me spiritus sapientie. Et preposui
illam regnis et sedibus, et divitias nichil
esse duxi in comparatione illius. Nec comparavi illi
lapidem preciosum, quoniam omne aurum in
comparatione illius harena est exigua, et
tanquam lutum estimabitur argentum
in conspectu illius. Super salutem et speciem
dilexi eam, et proposui pro luce habere illam,
quoniam inextinguibile est lumen illius.
Venerunt autem mihi omnia bona pariter
cum illa, et innumerabilis honestas
per manus illius. Et letatus sum in
omnibus, quoniam antecedebat me ista sapientia,
et ignorabam quoniam omnium bonorum mater
est. Quam sine fictione didici, et sine invidia co-
munico, et honestatem illius non
abscondo. Infinitus enim thesaurus est
hominibus, quo qui usi sunt participes facti sunt
amicicie Dei, propter discipline dona commendati.
Mihi autem dedit Deus dicere ex sententia, et pre-
sumere digna horum que mihi dantur, quoniam
ipse sapientie dux est, et sapientium emen-
dator. In manu enim illius et nos et
sermones nostri, et omnis sapientia, et operum
scientia et disciplina. Ipse enim dedit
mihi horum que sunt scientiam veram, ut
sciam dispositionem orbis terrarum, et virtutes
elementorum, initium et consummationem et
medietatem temporum, vicissitudi-
num permutaciones temporum, morum mu-
tationes, et divisiones temporum, anni
cursus et stellarum dispositiones, naturas
animalium et iras bestiarum, vim ventorum
et cogitationes hominum, differentias virgulto-
rum et virtutes radicum, et quecumque sunt ab-
sconsa et improvisa didici. Omnium enim
artifex docuit me sapientia. Est enim
in illa spiritus intelligentie, sanctus, unicus, multiplex,
vivax, subtilis, modestus, disertus,
mobilis, incoinquinatus, certus, suavis,
amans bonum, acutus, quem nichil vetat,
benefaciens, humanus, benignus, stabilis, certus.
securus, omnem habens virtutem, omnia pro-
spiciens, et qui capiat omnes spiritus intel-
ligibiles, mundus, subtilis. Omnibus
enim mobilibus mobilior est sapientia.
Attingit autem ubique propter suam mundi-
ciam. Vapor est enim virtutis Dei
et emanatio quedam est claritatis omnipo-
tentis Dei sincera. Ideo nichil inquinatum in
illam incurrit. Candor est enim lu-
cis eterne, et speculum sine macula Dei
maiestatis, et imago bonitatis il-
lius. Et cum sit una, omnia potest, et in se per-
manens omnia innovat, et per
nationes in animas sanctas se transfert, ami-
cos Dei et prophetas constituit. Neminem enim
diligit Deus, nisi eum qui cum sapientia inhabitat.
Est enim hec speciosior sole, et super
omnem dispositionem stellarum, luci comparata
invenitur prior. Illi enim succedit
nox, sapientiam autem non vincit malicia. VIII

Attingit ergo a fine usque ad finem
fortiter, et disponit omnia suavi-
ter. Hanc amavi et exquisivi eam a
iuventute mea, et quesivi sponsam mihi
eam assumere, et amator factus sum for-
me illius. Generositatem illius glori-
ficat contubernium habens Dei. Sed et omnium
Dominus dilexit illam. Doctrix enim est
discipline Dei, et electrix operum illius.
Et si divicie appetuntur in vita, quid
sapientia locupletius, que operatur omnia?
Si autem sensus operatur, quis ho-
rum que sunt magis quam illa est artifex?
Et si iusticiam quis diligit, la-
bores huius magnas habent virtu-
tes. Sobrietatem enim et prudenti-
am docet, et iusticiam, et virtutem

quibus utilius nichil est in vita homi
nibus. Et si multitudinem scientie deside
rat quis, scit preterita et de futuris estimat.
Scit versutias sermonum et dissolutiones
argumentorum. Signa et monstra scit
antequam fiant et eventus temporum et se
culorum. Proposui ergo hanc adducere michi ad con
vivendum, sciens quoniam mecum communica
bit de bonis, et erit allocutio cogita
cionis et tedii mei. Habebo propter hanc clari
tatem ad turbas et honorem apud
seniores iuvenis. Et acutus inveniar
in iudicio et in conspectu potentium admi
rabilis ero, et facies principum mira
buntur me. Tacentem me sustine
bunt et loquentem me respicient, et sermo
cinante me plura, manus ori suo
imponent. Preterea habebo per hanc in
mortalitatem, et memoriam eternam
his qui post me futuri sunt relin
quam. Disponam populos, et nationes mi
chi erunt subdite. Timebunt me audi
entes reges horrendi; in multitudine vi
debor bonus, et in bello fortis.
Intrans in domum meam conquiescam
cum illa. Non enim habet amaritudi
nem conversatio illius, nec tedium convic
tus illius, sed leticiam et gaudium. Hec cogi
tans apud me, et commemorans in cor
de meo, quoniam immortalitas est in cogitatione
sapientie, et in amicicia illius delectatio
bona, et in operibus manuum illius hones
tas sine defectione, et in certamine loquele il
lius sapientia, et preclaritas in communicatione ser
monum ipsius. Circuibam querens ut
illam michi assumerem. Puer autem
eram ingeniosus et sortitus sum
animam bonam. Et cum essem magis bo
nus, veni ad corpus coinquinatum. Et ut sci
vi quoniam aliter non possum esse continens
nisi deus det, et hoc ipsum erat sapientie
scire cuius hoc esset donum, adii dominum
et deprecatus sum illum, et dixi ex to
tis precordiis meis. IX

Deus patrum meorum et domine misericordie qui fecis
ti omnia verbo tuo, et sapientia tua consti
tuisti hominem ut dominaretur creature
que a te facta est, ut disponat orbem terra

rum in iusticia, et in directi
one cordis iudicium iudic
um tuarum assistricem sapi
me reprobare a pueris tuis
tuus sum ego, et filius ancille
mus et exigui temporis
cum iudicii et legum. Nam
matus erit inter filios homin
fuerit sapientia tua, in nichil
bitur. Tu autem elegisti me reg
tuo et iudicem filiorum tuo
illi me edificare templum
tuo, et in civitate habitatio
re similitudinem tabernaculi
preparasti ab initio. Et tecum
que novit opera tua, que et affuit
orbem terrarum faceres, et sci
placitum esset oculis tuis
tum in preceptis tuis. Mitte
celis sanctis tuis, et a sede magnitu
ut mecum sit et mecum labo
quid acceptum sit apud te
omnia et intelligit, et deducet
meis sobrie, et custodiet me
tentia. Et erunt accepta opera
disponam populum tuum iu
dignus sedium patris mei. Quis
hominum poterit scire consilium
poterit cogitare quid velit
tationes enim mortalium timi
te providentie nostre. Corpus en
corrumpitur aggravat anim
inhabitatio deprimit sensum
gitantem. Et difficile estimamus
terra sunt, et que in prospectu
cum labore. Que autem in celis
investigabit? Sensum autem
quis sciet, nisi tu dederis sapienti
miseris spiritum sanctum tuum
mis. Et sic correcte sint semite
qui sunt in terris, et que tibi placent
dicerint homines. Nam per sapientiam
sanati sunt quicumque placuerunt
mine a principio. X

Hec illum qui primus formatus
a Deo pater orbis terrarum, cum sol
creatus, custodivit, et eduxit
a delicto suo, et dedit illi

dedit illi virtutem continendi omnia.
Ab hac ut recessit iniustus in ira
sua per iram homicidii fraternitas de-
periit propter quem cum aqua deleret terram. Sanavit
iterum sapientia per contemptibile lignum iustum
gubernans. Hec et in consensu nequitie cum
se nationes contulissent. scivit iustum.
et conservavit sine querela deo et in filii mi-
sericordia fortem custodivit. Hec
iustum a pereuntibus impiis liberavit fu-
gientem descendente igne in pentapolim
quarum in testimonium nequitie
fumigabunda constat deserta terra. et in-
certo tempore fructus habentes arbores. et in-
credibilis anime memoria stans figmentum
salis. Sapientiam enim pretereuntes non
tantum in hoc lapsi sunt ut ignorarent
bona sed et insipientie sue reliquerunt hominibus
memoriam. ut in his que peccaverunt
nec latere potuissent. Sapientia autem hos
qui se observant a doloribus liberavit.
Hec autem profugum ire fratris iustum
deduxit per vias rectas et ostendit
illi regnum dei. et dedit illi scientiam
sanctorum. honestavit illum in laboribus.
et complevit labores illius. In fraude cir-
cumvenientium illum affuit illi et ho-
nestum fecit illum. Custodivit illum
ab inimicis et a seductoribus tutavit
illum. et certamen forte dedit illi ut vin-
ceret et sciret quoniam omnium potentior est
sapientia. Hec venditum iustum non dereliquit.
sed a peccatoribus liberavit eum. Descendit-
que cum illo in foveam et in vin-
culis non dereliquit illum donec afferret
illi sceptrum regni et potentiam
adversus eos qui eum deprimebant.
et mendaces ostendit qui maculaverunt
illum. et dedit illi claritatem eternam.
Hec populum iustum et semen sine querela
liberavit a nationibus que illum op-
primebant. Intravit in animam servi
dei et stetit contra reges horrendos in por-
tentis et signis. Et reddidit iustis mer-
cedem laborum suorum. et deduxit eos in
via mirabili. et fuit illis in velamento
diei. et in luce stellarum per noctem.
Transtulit illos per mare rubrum

et transvexit illos per aquam nimiam.
Inimicos autem illorum demersit in mare
et ab altitudine inferorum eduxit illos.
Ideo iusti tulerunt spolia impiorum. et de-
cantaverunt domine nomen sanctum tuum. et vic-
tricem manum tuam laudaverunt pa-
riter. Quoniam sapientia aperuit os mutorum
et linguas infantium fecit disertas. Di-
rexit opera eorum in manibus prophete sancti.
XI
Iter fecerunt per deserta que
non inhabitabantur. et in locis desertis
fecerunt casas. Steterunt contra hostes.
et de inimicis se vindicaverunt. Si-
tierunt et te invocaverunt. et data
est illis aqua de petra altissima. et requies
sitis de lapide duro. Per que enim pe-
nas passi sunt inimici illorum a de-
fectione potus sui. et cum habundarent
filii israel letati sunt. per hec cum
illis deessent bene cum illis actum est.
Nam pro fonte quidem sempiterni flu-
minis humanum sanguinem dedisti
iniustis. Qui cum minuerentur in
traductione infantium occisorum dedisti
eis habundantem aquam insper-
ate ostendens per sitim que tunc fuit
quemadmodum tuos exaltares et adversarios
illorum necares. Cum enim temptati sunt
et quidem cum misericordia disciplinam ac-
ceperunt. Scierunt quemadmodum cum ira iudi-
catum impii tormenta paterentur. Hos qui-
dem tamquam pater monens probasti. Illos
autem tamquam durus rex interrogans con-
demnasti. Absentes enim et presen-
tes similiter torquebantur. Duplex enim
illos acceperat tedium et gemitus cum
memoria preteritorum. Cum enim au-
dirent per sua tormenta bene secum
agi commemorati sunt dominum admi-
rantes in finem exitus. Quem enim
in expositione prava proiectum deriserunt
in finem eventus mirati sunt.
Sitientes non similiter iustis. Pro cogita-
tionibus enim insensatis iniquita-
tis illorum quod quidam errantes cole-
bant mutos serpentes et bestias
supervacuas inmisisti illis multi-
tudinem mutorum animalium in vindictam

ut scirent quia per quae peccat quis, per haec
et torquetur. Non enim impossibilis erat omni-
potens manus tua, quae creavit orbem
terrarum ex materia invisa, immittere
illis multitudinem ursorum, aut au-
daces leones, aut novi generis ira ple-
nas ignotas bestias, aut vaporem
ignium spirantes, aut fumi odo-
rem proferentes, aut horrendas ab ocu-
lis scintillas emittentes: quarum non solum
laesura poterat illos exterminare, sed et
aspectus per timorem occidere. Sed et si-
ne his uno spiritu poterant occidi, persecutio-
nem passi ab ipsis factis suis, et disper-
si per spiritum virtutis tuae. Sed omnia in
mensura, et numero, et pondere disposuisti. Ma-
gnum enim valere tibi soli superat
semper; et virtuti brachii tui quis re-
sistet? Quoniam tamquam momentum staterae,
sic est ante te orbis terrarum, et tamquam gut-
ta roris antelucani quae descendit in terram.
Et misereris omnium, quoniam potes: et
dissimulas peccata hominum propter paenitentiam.
Diligis enim omnia quae sunt, et nihil
odisti eorum quae fecisti: nec enim odiens
aliquid constituisti aut fecisti. Quomodo
autem posset aliquid permanere, nisi tu
voluisses? aut quod a te vocatum non esset
conservaretur? Parcis autem omnibus, quoniam
tua sunt, Domine, qui amas animas. XII

O quam bonus et suavis est, Domine,
spiritus tuus in omnibus! Ideoque hos qui ex-
errant partibus corripis: et de quibus pec-
cant admones et alloqueris, ut relicta
malitia credant in te, Domine. Illos enim
antiquos inhabitatores terrae sanctae tuae,
quos exhorruisti, quoniam odibilia
opera faciebant per medicamina et
sacrificia iniusta, et filiorum suorum ne-
catores sine misericordia, et comestores visce-
rum hominum, et devoratores sangui-
nis, et auctores parentes animarum inau-
xiliatarum, perdere voluisti a medio sa-
cramento tuo per manus parentum
nostrorum, ut dignam perciperent pe-
regrinationem puerorum Dei, quae omnium
carior est terra. Sed et his tamquam homini-
bus pepercisti, et misisti antecessores

exercitus tui vespas, ut il-
los exterminarent. Non quia im-
potens eras in bello subicere
aut bestiis saevis aut
exterminare: sed partibus
dabas locum paenitentiae, non ignorans
est natio eorum, et natura-
ipsorum, et quoniam non poterat
cogitatio illorum in perpetuum. Semen
maledictum ab initio: nec
veniam dabas peccatis
dicet tibi: Quid fecisti? aut
stabit contra iudicium tuum?
conspectu tuo veniet vindex
hominum? aut quis tibi
nationes, quas tu fecisti?
alius Deus quam tu, cui cura est
bus, ut ostendas quoniam non
cas iudicium. Neque rex neque
tyrannus in conspectu tuo
de his quos perdidisti.
iustus, iuste omnia disponis:
ipsum quoque qui non debet puniri
condemnare, exterum aestimas a vir-
tute. Enim tua iustitiae
hoc quod omnium Dominus es, omni-
bus. Virtutem enim ostendis
qui non crederis esse in
tus, et hos qui te nesciunt
traducis. Tu autem dominator
cum tranquillitate iudicas
magna reverentia disponis
subest enim tibi cum volueris
Docuisti autem populum tuum per
opera, quoniam oportet iustum esse
bonae spei fecisti filios
dicans das locum in pec-
enim inimicos servorum
tos morti cum tanta cru-
tentione, et liberasti, dans
per quae possent immutari a
quanta diligentia iudicasti
tuos, quorum parentibus
conventiones dedisti bona-
rum. Cum ergo das nobis
inimicos nostros multipliciter
las, ut bonitatem tuam
iudicantes: et cum de nobis

speremus misericordiam tuam. Unde et illis qui in vita sua insensate et iniuste vixerunt, per haec quae coluerunt dedisti summa tormenta. Etenim in erroris via diutius erraverunt, deos aestimantes haec quae in animalibus sunt supervacua, infantium insensatorum more viventes. Propter hoc tamquam pueris insensatis iudicium in derisum dedisti. Qui autem ludibriis increpationibus non correcti sunt, dignum Dei iudicium experti sunt. In his enim quae patiebantur moleste ferebant, in quibus patientes indignabantur, per haec quos putabant deos, in ipsis cum exterminarentur videntes illum quem olim negabant se nosse, verum Deum agnoverunt. Propter quod et finis condempnacionis illorum venit super illos.

XIII

Vani autem sunt omnes homines in quibus non subest scientia Dei, et de his quae videntur bona non potuerunt intelligere eum qui est, neque operibus attendentes agnoverunt quis esset artifex; sed aut ignem aut spiritum aut citatum aerem aut gyrum stellarum aut nimiam aquam aut solem aut lunam rectores orbis terrarum deos putaverunt. Quorum si specie delectati deos putaverunt, sciant quanto his dominator eorum speciosior est; speciei enim generator haec omnia constituit. Aut si virtutem et opera eorum mirati sunt, intelligant ab illis quoniam qui haec fecit fortior est illis. A magnitudine enim speciei et creaturae cognoscibiliter poterit creator horum videri. Sed tamen adhuc in his minor est querela. Et hi enim fortasse errant, Deum quaerentes et volentes invenire. Etenim cum in operibus illius conversentur, inquirunt et persuasum habent quoniam bona sunt quae videntur. Iterum autem nec his debet ignosci. Si enim tantum potuissent aestimare saeculum, quomodo huius dominum facilius non invenerunt? Infelices autem sunt, et inter mortuos spes illorum est, qui appellaverunt deos opera manuum hominum, aurum et argentum artis inventionem, et similitudines animalium, aut lapidem inutilem, opus manus antiquae. Aut si quis artifex faber de silva lignum rectum secuerit, et huius docte eradat omnem corticem, et arte sua usus diligenter fabricet vas utile in conversatione vitae, reliquiis autem eius operis ad praeparationem escae abutatur, et reliquum horum quod ad nullos usus facit, lignum curvum et verticibus plenum, sculpat diligenter per vacuitatem suam, et per scientiam suae artis figuret illud, et assimilet illud imagini hominis, aut alicui ex animalibus illud comparet, perliniens rubrica et rubicundum faciens fuco colorem illius, et omnem maculam quae in illo est perliniens creta; et faciat ei dignam habitationem, in pariete ponens illud et confirmans ferro, ne forte cadat, prospiciens illi, sciens quoniam non potest adiuvare se; imago enim est, et opus est illi adiutorium. Et de substantia sua et filiis suis et de nuptiis votum faciens inquirit. Non erubescit loqui cum illo qui sine anima est, et pro sanitate quidem infirmum deprecatur, et pro vita rogat mortuum, et in adiutorium inutilem invocat, et pro itinere petit ab eo qui ambulare non potest; et de acquirendo et de operando et de omnium rerum eventu petit ab eo qui in omnibus est inutilis.

XIIII

Iterum alius navigare cogitans et per feros fluctus iter facere incipiens, ligno portante se fragilius lignum invocat. Illud enim cupiditas acquirendi excogitavit, et artifex sapientia fabricavit sua. Tua autem, Pater, gubernat providentia, quoniam dedisti in mari viam et inter fluctus semitam firmissimam, ostendens quoniam potens es ex omnibus salvare, etiam si sine rate aliquis adeat mare. Sed ut non essent vacua sapientiae tuae opera, propter hoc etiam exiguo ligno credunt homines animas suas, et transeuntes mare per ratem liberati sunt. Sed et ab initio cum perirent superbi gigantes, spes orbis terrarum ad ratem confugiens remisit saeculo semen nativitatis, quae manu tua erat gubernata. Benedictum est enim lignum per quod

fit iusticia. Per manus autem quod fit y-
dolum maledictum est et ipsum et qui fecit
illud. quia ille quidem operatus est: il-
lud autem cum esset fragile deus cogno-
minatus est. Similiter autem odio sunt deo
impius et impietas eius. Etenim quod factum
est cum illo qui fecit tormenta pacie-
tur. Propter hoc et in ydolis nacionum non erit
respectus. quoniam creature dei in odium facte
sunt et in temptacionem anime hominum et in
muscipulam pedibus insipiencium. Inici-
um enim fornicacionis est exquisicio y-
dolorum et adinvencio illorum corrupcio vite
est. Neque enim erant ab inicio, neque
erunt in perpetuum. Supervacuitas enim
hominum hec advenit in orbem terrarum et ideo
brevis illorum finis est inventus. Acer-
bo enim luctu dolens pater cito sibi rapti
filii fecit ymaginem et illum qui tunc quasi
mortuus fuerat nunc tamquam deum cole-
et constituit inter servos suos sacra et sacrifi-
cia. Deinde interveniente tempore con-
valescente iniqua consuetudine hic error
tamquam lex custoditus est et tyrannorum
imperio colebantur figmenta. Hos quos
in palam homines honorare non poterant
propter quod longe essent e longinquo figu-
ra allata evidentem ymaginem regis
quem honorare volebant fecerunt: ut il-
lum qui aberat tamquam presentem cole-
rent sua sollicitudine. Provexit autem
ad horum culturam et hos qui ignora-
bant artificis eximia diligencia. Il-
le enim volens plus placere illi qui
se assumpsit elaboravit arte sua ut
similitudinem in melius figuraret.
Multitudo autem hominum abducta
per speciem operis eum qui ante tamquam ho-
mo honoratus fuerat nunc deum estima-
verunt. Et hec fuit vite humane
decepcio. quoniam aut affectui aut re-
gibus deservientes homines incommu-
nicabile nomen lapidibus et lignis
imposuerunt. Et non suffecerat errasse
eos circa dei scienciam. sed in magno viventes
inscientie bello tot et tam magna
mala pacem appellant. Aut enim
filios suos sacrificantes aut ob-

scura sacrificia facien-
tes aut plenas insanie vigilias
neque vitam neque nuptias mundas
sed alius alium per invidiam
aut adulterans contristat
sunt sanguis homicidium
fictio corrupcio infidelitas
cio periurium tumultus
immemoracio bonorum
animarum inquinacio
sciencia inordinacio
pudicie. Infandorum enim
tura omnis mali causa
nis. Aut enim dum letan-
tur aut certe vaticinantur
aut vivunt iniuste aut
to. Dum enim confidunt
anima male iurantes
Utraque ergo illis evenient
male senserunt de deo
dolis. et iuraverunt iniuste
nentes iusticiam. Non
enim est iurantium
na perambulat semper
cacionem. XV

Tu autem deus noster suavis
paciens et in misericordia
Etenim si peccaverimus tui
scientes magnitudinem tuam
peccaverimus scimus quoniam
computati. Nosse enim te
cia. et scire iusticiam
radix est immortalitatis
eduxit nos hominum
gitacio. nec umbra picture
fructu. effigies sculpta
colores cuius aspectus
concupiscenciam et diligit
gis effigiem sine anima
res digni sunt
talibus et qui faciunt
et qui colunt. Sed et
terram premens laboriosus
sui usus unumquodque
fingit et de eodem luto
sibi que munda sunt
similiter sic usui
tamen labore vano

ille qui paulo ante de terra factus fuerat et post pusillum reducit se unde acceptus est, repetitus animae debitum quam habebat. Sed cura est illi non quia laboraturus est nec quoniam brevis illi vita est, sed concertatur aurificibus et argentariis, sed et aerarios imitatur et gloriam praefert, quoniam res supervacuas fingit. Cinis est enim cor eius et terra supervacua spes illius et luto vilior vita eius, quoniam ignoravit qui se finxit et qui inspiravit illi animam quae operatur et qui insufflavit ei spiritum vitalem. Sed et aestimaverunt lusum esse vitam nostram et conversationem vitae compositam ad lucrum, et oportere undecumque etiam ex malo acquirere. Hic enim scit se super omnes deliquisse qui ex terrae materia fragilia vasa et sculptilia fingit. Omnes enim insipientes et infelices supra modum animae superbi sunt inimici populi tui et imperantes illi, quoniam omnia idola nationum deos aestimaverunt, quibus neque oculorum usus est ad videndum, neque nares ad percipiendum spiritum, neque aures ad audiendum, neque digiti manuum ad tractandum, sed et pedes eorum pigri ad ambulandum. Homo enim fecit illos, et qui spiritum mutuatus est is finxit illos. Nemo enim sibi similem homo poterit deum fingere. Cum enim sit mortalis, mortuum fingit manibus iniquis. Melior enim est ipse his quos colit, quia ipse quidem vixit cum esset mortalis, illi autem numquam. Sed et animalia miserrima colunt. Insensata enim comparata his illis sunt deteriora. Sed nec aspectu aliquis ex his animalibus bona potest conspicere. Effugerunt autem Dei laudem et benedictionem eius.

XVI

Propter haec et per his similia passi sunt digne tormenta, et per multitudinem bestiarum exterminati sunt. Pro quibus tormentis bene disposuisti populum tuum, quibus dedisti concupiscentiam delectamenti sui, novum saporem, escam parans eis ortygometram, ut illi quidem concupiscentes escam propter ea quae illis ostensa et missa sunt etiam a necessaria concupiscentia averterentur. Hii autem in brevi inopes facti novam gustaverunt escam. Oportebat enim illis sine excusatione quidem supervenire interitum exercentibus tyrannidem, his autem tantum ostendere quemadmodum inimici eorum exterminabantur. Etenim cum illis supervenit saeva bestiarum ira, morsibus perversorum colubrorum exterminabantur. Sed non in perpetuum ira tua permansit, sed ad correptionem in brevi turbati sunt, signum habentes salutis ad commemorationem mandati legis tuae. Qui enim conversus est non per hoc quod videbat sanabatur, sed per te omnium salvatorem. In hoc autem ostendisti inimicis nostris quia tu es qui liberas ab omni malo. Illos enim locustarum et muscarum occiderunt morsus, et non est inventa sanitas animae illorum, quia digni erant ab huiusmodi exterminari. Filios autem tuos nec draconum nec venenatorum vicerunt dentes. Misericordia enim tua adveniens sanabat illos. In memoria enim sermonum tuorum examinabantur et velociter salvabantur, ne in altam incidentes oblivionem non possent tuo uti adiutorio. Etenim neque herba neque malagma sanavit illos, sed tuus, Domine, sermo qui sanat omnia. Tu es, Domine, qui vitae et mortis habes potestatem, et deducis ad portas mortis et reducis. Homo autem occidit quidem per malitiam animam suam, et cum exierit spiritus non revertetur, nec revocabit anima quae recepta est. Sed tuam manum effugere impossibile est. Negantes enim te nosse impii per fortitudinem brachii tui flagellati sunt, novis aquis et grandinibus et pluviis persecutionem passi sunt et per ignem consumpti. Quod enim mirabile erat, in aqua quae omnia extinguit plus ignis valebat. Vindex est enim orbis iustorum. Quodam enim tempore mansuetabatur ignis ne comburerentur quae ad impios missa erant animalia, sed ut ipsi videntes scirent quoniam Dei iudicio patiuntur persecutionem. Et quodam tempore in aqua supra virtutem ignis exardebat undique

ut iniquam terre nationem extermina-
ret. Pro quibus angelorum esca nutri-
visti populum tuum, et paratum panem de
celo prestitisti illis sine labore omne
delectamentum in se habentem et omnis
saporis suavitatem. Substantiam enim
tuam et dulcedinem tuam quam in fi-
lios habes ostendebas, et deserviens v-
niuscuiusque voluntati ad quod quisque vo-
lebat convertebatur. Nix autem et glacies
sustinebant vim ignis et non tabesce-
bant ut scirent quoniam fructus inimi-
corum exterminabat ignis ardens in
grandine et pluvia choruscans.
Hoc autem iterum ut nutrirentur iusti,
ignis etiam sue virtutis oblitus est.
Creatura enim tibi factori deservi-
ens exardescit in tormentum adversus
iniustos, et lenior fit ad benefaciendum
pro his qui in te confidunt. Propter hoc et
tunc in omnia transfigurata omni-
nutrici gratie tue deserviebat ad
voluntatem eorum qui a te desidera-
bant. ut scirent filii tui quos di-
lexisti domine, quoniam non nativitatis fru-
ctus pascunt homines, sed sermo tuus hos
qui in te crediderint conservat. Quod
enim ab igne non poterat extermina-
ri, statim ab exiguo radio solis
calefactum tabescebat, ut notum omnibus
esset quoniam oportet prevenire solem ad bene-
dictionem tuam, et ad ortum lucis te
adorare. Ingrati enim spes tamquam
hybernalis glacies tabescet, et disperiet
tamquam aqua supervacua. XVII

Magna enim sunt iudicia tua do-
mine, et inenarrabilia verba tu-
a. Propterea indisciplinate anime erra-
verunt. Dum enim persuasum habent
iniqui posse dominari nationi sancte, vincu-
lis et tenebrarum et longe noctis compe-
diti, inclusi sub tectis, fugitivi perpe-
tue providentie iacuerunt. Et dum pu-
tant se latere in obscuris peccatis, tene-
broso oblivionis velamento dispersi sunt,
paventes horrende, et cum admirati-
one nimia perturbati. Neque enim que
continebat illos spelunca sine timo-

re custodiebat. qu…
dens perturbabat illos …
apparentes pavore…
Et ignis quidem nul…
lis lumen prebere. nec si…
me illuminare pot…
tem horrendam. App…
illis subitaneus igni…
timore plenus. illi…
tur faciei, estimab…
ea non videbantur …
appositi erant deris…
correctio cum contume…
qui promittebant ti…
bationes se expellere ab…
hii cum derisu plen…
bant. Nam etsi nihil eos …
babat. transitu anim…
sibilatione commoti tremeb…
aerem quem nulla …
quis posset. negantes se …
enim preoccupatur p…
gravante conscientia. Tim…
mida nequitia. dat …
demnationis. Semper …
seva perturbata con…
timor nisi proditio …
eo cogitationis auxilio…
minor est expectatio …
potentiam eius cause d…
tat. Illi autem qui imp…
verum et ab infimis …
venientem eundem som…
aliquando monstrorum ex…
more. aliquando anime defic…
tione. Subitaneus enim …
timor supervenerat. De…
decidisset custodiebatur …
sine ferro reclusus…
cus quis erat aut pas…
laborum operarius preoccup…
gibilem sustinebat ne…
enim catena tenebra…
rant colligati. Sive sp…
aut inter spissos arbo…
sonus suavis aut vi…
tis nimium aut soni…
tarum petrarum aut …

inmensus. aut rugientium
tiarum vox. aut resonans
tissimis montibus echo. deficere
faciebant illos. pre timore. Omnis
enim orbis terrarum limpido illumina-
batur lumine. et non impeditis
operibus continebatur. Solis autem illis
superposita erat gravis nox. ymago te-
nebrarum que superventura illis
ipsi ergo sibi erant graviores tene-

XVIII

Sanctis autem tuis maxima erat lux.
rum quidem vocem inimici au-
diebant. sed figuram non videbant.
ipsi per eadem passi erant
magnificabant te. et qui ante lesi e-
rant quoniam non ledebantur gratias agebant
ut esset differentia donum petebant.
pter quod ignis ardentem columpnam du-
buerunt ignote vie. et solem
lesura boni hospicii prestitisti.
gni quidem illi carere luce et pati
cerem tenebrarum. qui inclusos
todiebant filios tuos. per quos incipie-
bat incorruptum legis lumen seculo
dari. Cum cogitarent iustorum occidere
infantes. et uno exposito filio et li-
berato traductionem illorum multi-
tudinem filiorum abstulisti et pari-
ter perdidisti in aqua valida. Illa
enim nox est cognita ante a patribus
ut vere scientes quibus iu-
ramentis crediderunt animequiores
essent. Suscepta est autem a populo
tuo sanitas quidem iustorum autem ex-
terminatio. Sicut enim lesisti ad-
versarios nostros: sic et nos provocans magni-
ficasti. Absconse enim sacrificabant
iusti pueri bonorum et iusticie
legem in concordiam disposuerunt. si-
militer bona et mala recepturos iustos
patrum iam decantantes omnium laudes.
Personabat autem inconveniens inimi-
corum vox et flebilis audiebatur planc-
tus ploratorum infancium. Simili
autem pena servus cum domino
afflictus est. et popularis homo regi si-
milia passus. Similiter ergo omnes uno no-
mine mortis mortuos habebant
innumerabiles. nec enim ad se-
peliendum vivi sufficiebant. quoniam
uno momento que erat preclarior na-
tio eorum exterminata est. De omnibus
enim non credentes propter veneficia
tunc cum primum fuit exterminium
primogenitorum spoponderunt populum
dei esse. Cum enim quietum silen-
cium contineret omnia et nox in suo cur-
su medium iter haberet: omnipotens
sermo tuus domine exiliens de celo.
a regalibus sedibus venit durus de-
bellator in mediam exterminii ter-
ram prosilivit gladius acutus
insimulatum imperium tuum
portans. et stans replevit omnia
morte. et usque ad celum attingebat
stans in terra. Tunc continuo visus
sompniorum malorum turbaverunt
illos. et timores supervenerunt in-
sperati. Et alius alibi proiectus se-
mivivus propter quam moriebatur
causam demonstrabat mortis. Visiones
enim que illos turbaverant hec pre-
monebant. ne inscii quare mala pa-
tiebantur perirent. Tetigit autem
tunc et iustos temptacio mortis
et commocio in heremo facta est multi-
tudinis. Sed non diu permansit ira tua.
properans homo sine querela deprecari pro
populis protulit servitutis sue scu-
tum orationem et per incensum depreca-
tionem allegans restitit ire et finem
imposuit necessitati. ostendens quoniam
tuus est famulus. Vicit autem tur-
bas non in virtute corporis nec ar-
matura potentie sed verbo illum qui
se vexabat subiecit. iuramenta pa-
rentum et testamentum commemo-
rans. Cum enim iam acervatim
cecidissent super alterutrum mortui
interstitit. et amputavit impe-
tum. et divisit illam que ad vivos
ducebat viam. In veste enim po-
deris quam habebat totus erat orbis
terrarum et parentum magnalia
in iiii. ordinibus lapidum erant

scripta, et magnificencia tua
in diademate capitis illius sculp-
ta erat. His autem cessit qui ex-
terminabat, et hec extimuit. Erat enim
sola temptacio ire sufficiens. XIX

Impiis autem usque in novissimum
sine misericordia ira supervenit. Presciebat
enim et futura illorum. Quoniam cum ipsi
reversi essent, et premisissent ut se edu-
cerent, et cum magna sollicitudine
premisissent illos, consequebantur eos
illos penitencia acti. Adhuc enim inter
manus habentes luctum, et deplorantes
ad monumenta mortuorum, aliam sibi
assumpserunt cogitacionem inscientie: et
quos rogantes proiecerant, hos
tamquam fugitivos persequebantur. Du-
cebat enim illos ad hunc finem
digna necessitas: et horum que acciderant com-
memoracionem amittebant, ut que
deerant tormentis, repleret punicio.
Et populus quidem tuus mirabiliter transi-
ret: illi autem novam mortem inve-
nirent. Omnis enim creatura ad
suum genus ab inicio refigurabatur,
deserviens tuis preceptis, ut pueri tui
custodirentur illesi. Nam nubes
castra eorum obumbrabat, et ex aqua que
ante erat terra arida apparuit, et in
mari rubro via sine impedimento,
et campus germinans de profundo ni-
mio: per quem omnis nacio transivit,
que tegebatur tua manu, videntes tu-
a mirabilia et monstra. Tamquam
enim equi depaverunt escam, et tam-
quam agni exultaverunt, magnifi-
cantes te Domine, qui liberasti illos.
Memores enim erant adhuc eorum
que in incolatu eorum facta fuerant, quemadmodum pro
nacione animalium eduxit terra mus-
cas, et pro piscibus eructavit fluvi-
us multitudinem ranarum. Novissi-
me autem viderunt novam creatu-
ram avium, cum adducti concupis-
cencia postulaverunt escas epula-
cionis. In allocucione enim desiderii as-
cendit illis de mari ortigometra:
et vexaciones peccatoribus supervenerunt

non sine illis que fa...
menta per vim fu...
iuste patiebantur s...
cias. Etenim detes...
tabilitatem inhospi...
ignotos non recipie...
alii autem bonos h...
tutem redigebant...
sed et alius quidem res...
quoniam inviti recipie...
autem cum leticia re...
qui eisdem usi erant iu...
simis afflixerunt dolo...
autem cecitate sicut i...
iusti, cum subitaneis...
tenebris, unusquisque...
sui querebat. In se enim...
dum convertuntur, sic...
qualitatis sonus imm...
suum sonum custodiu...
ex ipso certo visu pot...
enim in aquatica conv...
erant natancia in ter...
Ignis in aqua valebat...
virtutem, et aqua exting...
obliviscebatur. Flamm...
corruptibilium animalium non...
carnes coambulanci...
vebant illam que facile...
tur sicut glacies bon...
In omnibus enim mag...
pulum tuum Domine, et hon...
despexisti, in omni tem...
assistens eis. Explicit liber sapientie.

Multorum nob...
per legem et pro...
secuti sunt il...
demonstrata...
bus oportet laudar...
trine et sapientie causa, quia non...
quentes necesse est esse peritos...
os posse et dicentes et scri...
tissimos fieri. Avus meus...
se amplius dedit ad dili...
lectionis legis et prophetarum...
librorum qui nobis a paren...
traditi sunt, voluit...
aliquid horum que ad doctri...

... pertinent ut desiderantes discere et illi periti fieri magis magisque intendant animo et confirmentur ad legitimam vitam. Hortor itaque venire vos cum benivolentia et attentiore studio lectionem facere et veniam habere in illis in quibus videmur sequentes imaginem sapientie deficere in verborum compositione. Nam deficiunt verba hebraica quando fuerint translata ad alteram linguam. Non autem solum hec, sed et ipsa lex et prophete ceterorumque librorum non parvam habent differentiam quando inter se dicuntur. Nam in octavo et tricesimo anno temporibus Ptolomei Evergetis regis postquam perveni in Egyptum et cum multum temporis ibi fecissem inveni ibi libros relictos non parve neque contemptibilis doctrine. Itaque bonum et necessarium putavi et ipse aliquam addere diligentiam et laborem interpretandi librum istum. Et multa vigilia attuli doctrinam in spatio temporis ad illa que ad finem ducunt librum istum dare et illis qui volunt animum intendere et discere quemadmodum oporteat instituere mores qui secundum legem Domini proposuerint vitam agere. Incipit capitula.

Omnis sapientia a Domino Deo est et cum illo fuit semper et est ante evum. Harenam maris et pluvie guttas et dies seculi quis dinumeravit? Altitudinem celi et latitudinem terre et profundum abyssi quis dimensus est? Sapientiam Dei precedentem omnia quis investigavit? Prior omnium creata est sapientia et intellectus prudentie ab evo. Fons sapientie verbum Dei in excelsis et ingressus illius mandata eterna. Radix sapientie cui revelata est et astutias illius quis agnovit? Disciplina sapientie cui revelata est et manifestata et multiplicationem ingressus illius quis intellexit? Unus est altissimus creator omnium omnipotens et rex potens et metuendus nimis sedens super thronum illius et dominans Deus. Ipse creavit illam in Spiritu Sancto et vidit et dinumeravit et mensus est

et effudit illam super omnia opera sua et super omnem carnem secundum datum suum et prebuit illam diligentibus se. Timor Domini gloria et gloriatio et leticia et corona exultationis. Timor Domini delectabit cor et dabit leticiam et gaudium in longitudinem dierum. Timenti Dominum bene erit in extremis et in die defunctionis sue benedicetur. Quibus autem apparuerit in visu diligunt eam in visione et in agnitione magnalium suorum. Dilectio Dei honorabilis sapientia. Initium sapientie timor Domini et cum fidelibus in vulva concreatus est et cum electis feminis graditur et cum iustis et fidelibus agnoscitur. Timor Domini scientie religiositas. Religiositas custodiet et iustificabit cor iocunditatem atque gaudium dabit. Timenti Deum bene erit et in diebus consolationis illius benedicetur. Plenitudo sapientie timere Deum et plenitudo a fructibus illius. Omnem domum illius implebit a generationibus et receptacula a thesauris illius. Corona sapientie timor Domini replens pacem et salutis fructum. Et vidit et dinumeravit eam. Utraque autem sunt dona Dei. Scientiam et intellectum prudentie sapientia compartietur et gloriam tenentium se exaltat. Radix sapientie timere Dominum, rami enim illius longevi. In thesauris sapientie intellectus et scientie religiositas. Execratio autem peccatoribus sapientia. Timor Domini expellit peccatum. Nam qui sine timore est non poterit iustificari. Iracundia enim animositatis illius subversio illius est. Usque in tempus sustinebit patiens et postea redditio iocunditatis. Bonus sensus usque in tempus abscondet verba illius et labia multorum enarrabunt sensum illius. In thesauris sapientie significatio discipline. Execratio autem peccatori cultura Dei. Fili, concupiscens sapientiam conserva iusticiam et Deus prebebit illam tibi. Sapientia enim et disciplina timor Domini et quod beneplacitum est illi fides et mansuetudo et adimplebit thesauros illius. Contumax non

230

fis incredibilis timori dñi. et ne
accesseris ad illũ duplici corde. Ne
fuis ypocrita in ɔspectu hominum
et non scandalizeris in labiis tuis.
Attende in illis ne forte cadas. et ad
ducas aĩe tue inhonoratiõm. et
reuelet tibi deus absc̃ota tua. et
in medio synagoge elidat te. q̃m
accessisti maligne ad dñm. et cor tuũ
plenũ est dolo et fallacia. II
Fili accedens ad seruitutẽ dei sta
in iusticia et in timore. et p̃para
aĩam tuam ad temptatiõm. Depri
me cor tuũ et sustine. et inclina
aurem tuam. et suscipe u̾ba intel
lectus. et ne festines in t̃p̃e obductõ
nis. Sustine sustentatões dei. et iũ
ge te et sustine. ut crescat in nouis
simo uita tua. Omne q̃d tibi appli
citum fuit accipe. et in dolore sus
tine. et in humilitate tua paciam ha
be. Qm̃ in igne ꝓbatur aurũ et ar
gentũ. hoĩes u̾o receptibiles in ca
mino humiliatõis. Crede deo et recu
pabit te. et dirige uiam tuam. et
spa in illum. Serua timorem ill'
et in illo ueterasce. Metuentes dñm
sustinete m̃iam eius. et nõ deflec
tatis ab illo ne cadatis. Qui time
tis dñm credite illi. et nõ euacuabit
merces ura. Qui timetis dñm spate
in illum. et in oblectatõm ueniet uo
bis m̃ia. Qui timetis dñm diligite
illum. et illuminabunt corda ura.
Respicite filii nacões hominũ. et scito
te q̃ nullus sperauit in dño. et
confusus est. Permansit in mandatis
eius. et derelictus est. Aut q̃s inuocauit
illũ. et despexit eum. Qm̃ pius et mi
sericors est deus. et remittet in die t̃
bulatiõis pct̃a. et protector est omnibȝ
exquirentibȝ se in ueritate. Ve du
plici corde. et labiis scelestis. et ma
nibȝ malefacientibȝ. et p̃ctõri t̃rã
ingredienti duabȝ uiis. Ve disso
lutis corde qui non credunt deo. et
ideo nõ protegentur ab eo. Ve his
qui pdiderunt sustinenciam. et q̃

dereliquerunt uias
in uias p̃uas. Qui
cũ ceperit dñs. Qu
non erunt incred
et qui diligunt illũ
bunt illius. Qui timent
rent q̃ bñplacitũ
gunt eum repleb
timent dñm p̃para
et in ɔspectu illius sc̃ific
sua. et in ɔspectu illius
aĩas suas. Qui timent
todiunt mandata
habebunt usq; ad inspect
cientes. Si p̃niam nõ
derimus incidemus in manus dñi
hominũ. Secundum enim
illius. sic et m̃ia illius
Filii sapie ecclia iust
lox obedia. et dilect
Audite filii dilecti
in sinis. Deus enim hono
in filiis. et iudiciũ matris
firmauit in filios. Qui dil
exorabit pro pctĩs. et
ab illis. et in oratione dier
et sicut qui thesauriz
honorificat matrem suam
patrem suum iocundabit
orõis sue exaudietur
patrem suum. uita uiuet
qui obedit patri refrig
Qui timet dñm honor
et qui dñis seruiet his
runt. In opere et sermone
honora patrem tuum
et tibi benedictio a deo
illius in nouissimo
Bñdictio patris firmat domos fil
Maledictio aũt matris eradicat
Ne glorieris in contumelia
est enim tibi gloria sed
enim hominis ex honore
decus filii pater sine
senectutem patris tui. et non
eum in uita illius. Et si def
ueniam da. et ne spernas
uirtute. Elemosina enim

one. Nam pro peccato matris res-
tuetur tibi bonum. Et in iusticia e-
dificabitur tibi. Et in die tribulationis comme-
morabitur tui. Et sicut in sereno glaci-
es solventur peccata tua. Quam male fa-
me est qui derelinquit patrem. Et est
maledictus a Deo qui exasperat matrem. Fi-
li, in mansuetudine opera tua perfice
et super hominum gloriam diligeris. Quanto
magnus es humilia te in omnibus
et coram Deo invenies gratiam. Quoniam mag-
na potentia Dei solius, et ab humilibus
honoratur. Altiora te ne quesieris, et for-
tiora te ne scrutatus fueris. Sed que precepit
tibi Deus illa cogita semper, et in pluribus
operibus eius ne fueris curiosus. Non est e-
nim tibi necessarium ea que abscondita
sunt videre oculis tuis. In supervacuis
rebus noli scrutari multipliciter, et in pluri-
bus operibus eius non eris curiosus. Plu-
rima enim super sensum hominum ostensa
sunt tibi. Multos enim supplantavit
suspicio eorum, et in vanitate detinuit
sensus illorum. Cor durum habe-
bit male in novissimo, et qui amat
periculum in eo peribit. Cor ingrediens duas
vias non habebit successus, et pravus
corde in illis scandalizabitur. Cor nequam
gravabitur in doloribus, et peccator adiciet
ad peccandum. Synagoge superborum non
erit sanitas. Frutex enim peccati era-
dicabitur in illis et non intelligetur. Cor
sapientis intelligitur in sapientia, et auris
bona audiet cum omni concupiscentia sa-
pientiam. Sapiens cor et intelligibile
abstinebit se a peccatis, et in operibus iusti-
tie successus habebit. Ignem ardentem
extinguit aqua, et elemosina resistit
peccatis. Et Deus prospector eius est qui reddit
gratiam, meminit in posterum, et in tempore
casus sui inveniet firmamentum.
IIII Fili, elemosinam pauperis
ne defraudes, et oculos tuos ne trans-
vertas a paupere. Animam esurientem
ne despexeris, et non exasperes pauperem in
inopia sua. Cor inopis non afflixeris
et non protrahas datum angustianti.
Rogationem contribulati ne abicias.

et ne avertas faciem tuam ab egeno.
Ab inope ne avertas oculos tuos propter iram
et ne relinquas querentibus tibi retro
maledicere. Maledicentis enim tibi in amari-
tudine anime exaudietur deprecatio illius.
Exaudiet autem eum qui fecit illum.
Congregationi pauperum affabilem te
facito, et presbitero humilia animam tuam
et magnato humilia caput tuum. De-
clina pauperi sine tristicia aurem
tuam, et redde debitum tuum, et responde il-
li pacifica in mansuetudine. Libera
eum qui iniuriam patitur de ma-
nu superbi, et non acide feras in anima tua.
In iudicando esto pupillis miseri-
cors ut pater, et pro viro matri illorum. Et eris
velut filius altissimi obediens,
et miserebitur tui magis quam mater. Sapientia
filiis suis vitam inspirat, et sus-
cipit inquirentes se, et preibit in via
iusticie. Et qui illam diligit diligit vi-
tam, et qui vigilaverint ad illam com-
plectentur placorem eius. Qui te-
nuerint illam vitam hereditabunt,
et quo introibit benedicet Deus.
Qui serviunt ei obsequentes erunt
sancto, et eos qui diligunt illam diligit
Deus. Qui audit illam iudicabit gentes,
et qui intuetur illam permanebit con-
fidens. Si crediderit ei, permanebit. Et he-
reditabit illam, et erit in confirmatione
creature. Quoniam in temptatione ambulat
cum eo, et in primis eligit eum. Timo-
rem et metum et probationem inducet
super illum, et cruciabit illum in tribu-
latione doctrine sue, donec temptet
eum in cogitationibus illius, et credat
anime illius. Et firmabit illum, et letifica-
bit illum, et denudabit absconsa sua
illi, et thesaurizabit super illum scientiam
et intellectum iusticie. Si autem ober-
raverit, derelinquet eum, et tradet eum
in manus inimici sui. Fili, conserva
tempus et devita a malo. Pro anima tua
non confundaris dicere verum. Est enim con-
fusio adducens peccatum, et est peccatum ad- confusio
ducens gloriam et gratiam. Ne accipias
faciem adversus faciem tuam, nec ad-

adversus animam tuam mendacium. Ne re
verearis proximum tuum in casu suo.
nec retineas verbum in tempore salutis.
Non abscondas sapientiam tuam in deco
re eius. In lingua enim sapientia di
noscitur. et sensus et scientia et doctrina
in verbo sensati. et firmamentum in operibus
iustitie. Non contradicas verbo ve
ritatis ullo modo. et de mendacio erudi
tionis tue confundere. Non confundaris confiteri
peccata tua. et ne subicias te omni homini
pro peccato. Noli resistere contra faciem poten
tis. nec coneris contra ictum fluvii. Pro
iustitia agonizare pro anima tua. et
usque ad mortem certa pro iustitia et de
us expugnabit pro te inimicos tuos.
Noli citatus esse in lingua tua et inutilis
et remissus in operibus tuis. Noli esse sic
ut leo in domo tua evertens domesticos
tuos. et opprimens subiectos tibi. Non
sit porrecta manus tua ad accipiendum
et ad dandum collecta. V

Noli attendere ad possessiones iniquas et ne
dixeris est mihi sufficiens vita. nichil
enim proderit in tempore vindicte et obductionis.
Ne sequaris in fortitudine tua concupis
centiam cordis tui. et ne dixeris quomodo
potui aut quis me subiciet propter fac
ta mea. Deus enim vindicans vindica
bit. Ne dixeris peccavi et quid michi ac
cidit triste. Altissimus enim est patiens
redditor. De propitiato peccato noli es
se sine metu. neque adicias peccatum sup
er peccatum. et ne dicas miseratio domini magna
est. multitudinis peccatorum meorum mise
rebitur. Misericordia enim et ira ab illo cito proxi
mat. et in peccatores respicit ira illius.
Ne tardes converti ad dominum et ne differas
de die in diem. Subito enim veni
et ira illius. et in tempore vindicte disper
det te. Noli anxius esse in divitiis iniu
stis. Non enim proderunt in die
obductionis et vindicte. Non ventiles
te in omnem ventum et non eas in omnem
viam. Sic enim peccator probatur in du
plici lingua. Esto firmus in via
domini. et in veritate sensus tui et scientia.

et prosequitur te verbum pa[...]
mansuetus ad audien[...]
dum ut intelligas [...]
feras responsum verum [...]
lectus responde proximo [...]
nus tua super os tuum [...]
ris in verbo indiscipli[...]
daris. Honor et gloria [...]
ti. lingua vero impru[...]
est ipsius. Non appelleris [...]
in vita tua et lingua [...]
et confundaris. Super furem [...]
penitentia et denotatio pe[...]
lingue. Susurratori [...]
inimicitia et contumelia [...]
pusillum et magnum [...]

Noli fieri pro amico [...]
improperium enim [...]
malus hereditabit [...]
invidus et bilinguis [...]
tas in cogitatione anime [...]
rus. ne forte elidatur [...]
per stultitiam. et folia [...]
dat. et fructus tuos [...]
quaris velud lignum [...]
mo. Anima enim nequam [...]
se habet et in gaudium inim[...]
illum. et deducet [...]
Verbum dulce multipli[...]
et mitigat inimicos [...]
eucharis in bono ho[...]
bit. Multi pacifici [...]
siliarius sit tibi unus [...]
possides amicum in tempta[...]
eum et ne facile credas [...]
Est enim amicus secundum [...]
tum. et non permanebit in [...]
cionis. Et est amicus qui [...]
ad inimicitiam. et est qui [...]
am et convicia denuda[...]
Amicus socius mense [...]
in die necessitatis. Amicus [...]
serit fixus erit tibi quasi [...]
et in domesticis tuis fi[...]
aget. Si humiliaverit se [...]
facie tua absconderit [...]
mem habebis amici[...]
Ab inimicis tuis sep[...]

inimicis tuis separare et ab amicis tu-
is attende. Amicus fortis fidelis pro-
tectio fortis: qui autem invenit illum in-
venit thesaurum. Amico fideli
nulla est comparatio et non est pondera-
tio auri et argenti contra bonitatem fi-
dei illius. Amicus fidelis medica-
mentum vite et immortalitatis, et qui
metuunt Dominum invenient illum. Qui
timet Deum eque habebit amiciciam bo-
nam, quoniam secundum illum erit amicus
eius. Fili, a iuventute tua excipe doc-
trinam et usque ad canos invenies sapientiam. Qua-
si is qui arat et qui seminat accede ad
eam et sustine bonos fructus
illius. In opere enim ipsius exiguum
laborabis et cito edes de generationibus
illius. Quam aspera est nimium sapientia
indoctis hominibus, et non permanebit in
illa excors. Quasi lapidis virtus proba-
tio erit in illis et non demorabuntur proice-
re illam. Sapientia enim doctrine secundum
nomen eius est, et non est multis manifesta.
Quibus autem cognita est permanet usque
ad conspectum Dei. Audi fili et accipe consi-
lium intellectus et ne abicias consilium
meum. Iniice pedem tuum in compedes
illius et in torques illius collum tuum.
Subice humerum tuum et porta illam
et ne acedieris vinculis eius. In omni
animo accede ad illam et in omni vir-
tute tua conserva vias eius. Investi-
ga illam et manifestabitur tibi, et con-
tinens factus ne derelinquas eam. In no-
vissimis enim invenies requiem in
ea, et convertetur tibi in oblectationem.
Et erunt tibi compedes eius in protectionem
fortitudinis et bases virtutis et torques
illius in stola glorie. Decor enim vite
est in illa et vincula illius alligatura
salutaris. Stola glorie indues eam et
coronam gratulationis superpones tibi.
Fili, si attenderis mihi disces eam, et si
accommodaveris animum tuum sapiens e-
ris. Si inclinaveris aurem tuam ex-
cipies doctrinam, et si dilexeris audi-
re sapiens eris. In multitudine presbyterorum
prudentium sta, et sapientie eorum
ex corde coniungere, ut omnem narrationem
Dei possis audire, et proverbia laudis
non effugiant a te. Et si videris sen-
satum, evigila ad eum, et gradus
ostiorum illius exterat pes tuus. Co-
gitatum habe in preceptis Dei, et in man-
datis illius maxime assiduus esto, et
ipse dabit tibi cor, et concupiscentia sapien-
tie dabitur tibi.

VII

Noli facere mala, et non te apprehen-
dent. Discede ab iniquo, et deficient
mala abs te. Fili, non semines mala
in sulcis iniusticie, et non metes ea in
septuplum. Noli querere ab homine ducatum
neque a rege cathedram honoris. Noli
te iustificare apud Deum, quoniam agni-
tor cordis est ipse, et penes regem
noli velle videri sapiens. Noli quere-
re fieri iudex, nisi valeas virtute iniqui- irrumpere
tates, ne forte extimescas faciem
potentis, et ponas scandalum in agi-
litate tua. Non pecces in multitu-
dine civitatis, nec te immittas in
populum. Neque alliges duplicia peccata,
nec enim in uno eris immunis. Noli esse
pusillanimis in animo tuo. Exorare et
facere elemosinam ne despicias. Ne
dicas: In multitudine munerum meo-
rum respiciet Deus, et offerente me Deo
altissimo munera mea suscipiet. Non
irrideas hominem in amaritudine anime. Est
est enim qui humiliat et exaltat cir-
cumspector Deus. Noli arare menda-
cium adversus fratrem tuum, neque in amici
similiter facias. Noli velle mentiri omne
mendacium; assiduitas enim illius
non est bona. Noli verbosus esse in multi-
tudine presbyterorum, et non iteres verbum
in oratione tua. Non oderis laboriosa opera
et rusticationem ab altissimo crea-
tam. Non te reputes in multitu-
dine indisciplinatorum. Memento ire,
quoniam non tardabit. Humilia valde
spiritum tuum, quoniam vindicta carnis impii
ignis et vermis. Noli prevaricari
in amicum pecuniam differentem, neque
fratrem carissimum auro spreveris. Noli discedere
a muliere sensata et bona, quam sortitus

es in timore domini. Gratia enim vere-
cundie illius super aurum. Ne ledas ser-
vum in veritate operantem. neque
mercenarium dantem animam suam. Ser-
vus sensatus sit tibi dilectus quasi anima tu-
a. Non defraudes illum libertate. neque
inopem derelinquas illum. Pecora tibi
sunt attende illis. et si sunt utilia per-
severent apud te. Filii sunt tibi erudi
di illos. et curva illos a pueritia illorum.
Filie tibi sunt serva corpus illarum.
et non ostendas faciem tuam hylarem
ad illas. Trade filiam et grande opus
feceris. et homini sensato da illam. Mulier
si est tibi secundum animam tuam non proicias
illam. et odibili non credas te. In to-
to corde tuo. Honora patrem tuum. et ge-
mitus matris tue ne obliviscaris.
Memento quoniam nisi per illos non fuisses.
et retribue illis quomodo et illi tibi. In
tota anima tua time dominum. et sacerdotes
illius sanctifica. In omni virtute tua
dilige eum qui te fecit. et ministros
eius ne derelinquas. Honora deum
ex tota anima tua. et honorifica sacerdo-
tes. et propugnato cum brachiis. Da
illis partem. sicut mandatum est tibi
primitiarum et purgationis. et de
negligentia tua purga te cum
paucis. Datum brachiorum tuorum. et sacri-
ficium sanctificationis offeres domino et initia
sanctorum. Et pauperi porrige manum tuam
ut perficiatur propitiatio et benedictio
tua. Gratia dati in conspectu omnis vi-
ventis. et mortuo non prohibeas gra-
tiam. Non desis plorantibus in conso-
latione. et cum lugentibus ambula.
Non te pigeat visitare infirmum.
ex hiis enim in dilectione firmabis.
In omnibus operibus tuis memorare
novissima tua. et in eternum non peccabis.

VIII

Non litiges cum homine
potente. ne forte incidas in ma-
nus illius. Non contendas cum viro
locuplete ne forte contra constituat li-
tem tibi. Multos enim perdidit au-
rum et argentum. et usque ad cor
regum extendit et convertit. Non
litiges cum homine lingu
as in ignem illius lign
homini indocto. Ne male de p
ma loquatur. Ne despicias
vertentem se a peccato. neque im
rito ei. memento quoniam omnes in corre
ptione sumus. Ne spernas hominem in sua se
ex nobis senescunt. Noli de
inimico tuo gaudere. sci
moriemur. et in gaudium
venire. Ne despicias narrationem
presbyterorum sapientium. et in p
eorum conversare. Ab ipsis enim
sapientiam et doctrinam intell
re magnatis sine querela. Non te p
tereat narratio seniorum. ipsi
didicerunt a patribus suis. quoniam
ab ipsis disces intellectum. et in tempore neces
bis responsum. Non incendas
peccatorum arguens eos. et ne
flamma peccatorum illorum. Ne con
contumeliosi. ne sedeat
tori ori tuo. Noli fenerari
te. Quod si feneraveris
ditum habe. Non spondeas
virtutem tuam. quod
dis quasi restituens cogita
contra iudicem. quoniam secundum qu
iudicat. Cum audace non
ne forte gravet mala su
enim secundum voluntatem su
vadit. et simul cum stul
peries. Cum iracundo non fa
rixam et cum audace non eas in
quoniam quasi nihil est ante illum sangu
et ubi non est adiutorium elidet te.
consilium non habeas. non enim p
diligere nisi que eis placent. Cor
neo ne facias consilium. nescis
quid pariat. Non omni homi
manifestes. ne forte infer
gratiam falsam et convicietur

Non zeles mulierem sinus
ostendat super te malitiam
nequam. Non des mulieri pot
anime tue. ne ingrediatur
tutem tuam. et confundaris
cias mulierem multivol

[...]cidas in laqueos illius. Cum
[sal]tatrice ne adsiduus sis. nec audi-
as illam. ne forte pereas in efficacia
illius. Virginem ne conspicias ne
forte scandalizeris in decore illius.
Ne des fornicariis animam tuam in ul-
lo ne perdas te et animam tuam. et heredi-
tatem. Noli circumspicere in vicis civi-
tatis. nec oberraveris in plate-
is illius. Averte faciem tuam a mul-
iere compta. Et ne circumspicias speciem
alienam. Propter speciem mulieris multi
perierunt. et ex hoc concupiscentia exardes-
cit. Omnis mulier que est fornicaria quasi
stercus in via. ab omnibus pretereuntibus
conculcabitur. Speciem mulieris aliene mul-
ti admirati reprobi facti sunt. colloqui-
um enim illius quasi ignis exardescit. Cum ali-
ena muliere ne sedeas omnino. nec accu-
mbas cum ea super cubitum. et non alterce-
ris cum illa in vino. ne forte decli-
net cor tuum in illam. et sanguine
tuo labaris in perditionem. Ne derelin-
quas amicum antiquum. novus enim
non erit similis illi. Vinum enim novum.
amicus novus veterascet. et cum sua-
vitate bibes illud. Non zeles glo-
riam et opes peccatoris. non enim scis que fu-
tura sit illius subversio. Non placeat
tibi iniuria iniustorum. sciens
quoniam usque ad inferos non placebit
impius. Longe abesto ab homine po-
testatem habente occidendi. et non
suspicabis timorem mor-
tis. Et si accesseris ad illum. noli ad-
mittere ne forte auferat vitam
tuam. Communionem mortis scito
quoniam in medio laqueorum ingredieris.
et super dolentium arma ambulabis.
Secundum virtutem tuam cave te a
proximo tuo. et cum sapientibus ex-
quire. et cum prudentibus tracta.
Viri iusti sint tibi convive. et in ti-
more dei sit tibi gloriatio. et in sensu sit
tibi cogitatus dei. et omnis enarratio
tua in preceptis altissimi. In ma-
nu artificum opera laudabuntur.
et princeps populi in sapientia sermonis
sui. In sensu vero seniorum verbum. Terribi-
lis enim in civitate sua homo lin-
guosus et temerarius in lingua su-
a odibilis erit.

X

Iudex sapiens iudicabit populum suum.
et principatus sensati stabilis erit. Se-
cundum iudicem populi sic et ministri eius.
et qualis rector est civitatis, tales et
habitantes in ea. Rex insipiens perdet
populum suum. et civitates inhabitabun-
tur per sensum potentium. In ma-
nu dei potestas terre. et execrabilis
omnis iniquitas gentium. et utilem
rectorem in tempus suscitabit super illam. bit
In manu dei potestas hominis. et super
faciem scribe imponet honorem
suum. Omnis iniurie proximi ne me-
mineris. et nichil agas in operibus iniustitie
iniurie. Odibilis coram deo est et homi-
nibus superbia. et execrabilis omnis iniqui-
tas gentium. Regnum a gente in gentem
transfertur. propter iniustitias et iniurias
et contumelias et diversos dolos. Avaro autem
nichil est scelestius. Quid superbit terra
et cinis. Nichil est scelestius iniquius quam pe-
cuniam amare. Hic enim et animam su-
am venalem habet. quoniam in vita sua pro-
iecit intima sua. Omnis potentatus
brevis vita. Languor prolixior gravat
medicum. Brevem languorem preci-
dit medicus. sic et rex hodie et cras.
morietur homo hereditabit serpentes / Cum enim morietur
et bestias et vermes. Initium superbie ho-
minis apostatare a deo. quoniam ab eo qui fecit
illum recessit cor eius. quoniam initium
omnis peccati superbia est. Qui tenuerit illam
adimplebitur maledictis. et subver-
tet eum in finem. Propterea exhonoravit
dominus conventus malorum. et
destruxit eos usque in finem. Sedes
ducum superborum destruxit deus. et sede-
re fecit mites pro eis. Radices gentium
superbarum arefecit deus. et plantavit
humiles ex ipsis gentibus. Terras
gentium et perdidit eas usque ad fun-
damentum. Arefecit ex ipsis. et disper-
didit eos. et cessare fecit memoriam
eorum a terra. Perdidit deus memoriam

superborum et reliquit memoriam humi
litatem sensuum. Non est creata hominibus
superbia, neque iracundia nacioni mulie
rum. Semen hominum honorabitur hoc quod
timet deum. Semen autem hoc exhono
rabitur quod preterit mandata domini. In me
dio fratrum rector illorum in honore, et qui
timent deum erunt in oculis illius.
Gloria divitum honoratorum et pauperum
timor dei est. Noli despicere iustum homi
nem pauperem, et noli magnificare
virum peccatorem divitem. Magnus est iu
dex et potens est in honore, et non est ma
ior illo qui timet deum. Servo sensa
to liberi servient, et vir prudens et di
sciplinatus non murmurabit cor
reptus, et inscius non honorabitur.
Noli te extollere in faciendo opere tuo, et
noli cunctari in tempore angustie. Me
lior est qui operatur et habundat in omnibus,
quam qui gloriatur et eget pane. Fili in
mansuetudine serva animam tuam
et da illi honorem secundum meritum suum.
Peccantem in animam suam quis iusti
ficabit? et quis honorificabit ex
honorantem animam suam? Pauper
gloriatur per disciplinam et timorem
suum, et est homo qui honorificatur propter
substanciam suam. Qui autem gloriatur in
paupertate quanto magis in substancia? et qui
gloriatur in substancia, paupertatem vereatur.

XI

Sapiencia humiliati exal
tabit caput illius, et in medio magnorum
consedere faciet illum. Non laudes virum in speci
e sua, neque spernas hominem in visu suo. Bre
vis in volatilibus est apis, et initium dul
coris habet fructus eius. In vestitu ne
glorieris umquam, nec in die honoris
tui extollaris. Quoniam mirabilia opera
altissimi solius, et gloriosa et absconsa et
invisa opera illius. Multi tiranni
sederunt in throno, et insuspicabilis
portavit diadema. Multi potentes
oppressi sunt valde, et gloriosi traditi
sunt in manus alterorum. Priusquam
interroges ne vituperes quemquam, et cum
interrogaveris corripe iuste. Prius
quam audias ne respondeas verbum, et in me

dio seniorum ne adicias
de ea que te non molestat ne
iudicio peccancium ne
in multis sint actus
non eris inmunis a pec
enim secutus fueris
et non effugies. Si pre
laborans et festinans
tanto magis non abun
marcidus egens
deficiens virtute et
pertate, et oculus dei re
erexit eum ab humilitate
exaltavit caput eius
in illo et honoraverunt
et mala vita et mors, p
nestas a deo sunt. Sapi
na et sciencia legis apud
vie bonorum apud ipsum
bre peccatoribus congrega
exultat in malum
malum. Dacio dei per
et profectus illius succ
in eternum. Est qui locup
agendo, et hec pars merced
quod dicit: Inveni requ
et nunc manducabo de bo
lus, et nescit quod tempus preter
appropinquat, et relinquat
et morietur. Sta in test
in illo colloquere et in ope
tuorum veterasce. Ne man
peccatorum. Confide autem in
in loco tuo. Facile est en
dei subito dehonestare pau
benedictio dei in mercede iu
et in hora veloci processus
fructificat. Ne dicas quid
erunt ex hoc bona. Ne d
ficiens sum, et quid ex hoc p
bor. In die bonorum ne im
sis malorum, et in die malo
inmemor sis bonorum, quoniam fac
deo in die obitus retri
secundum vias suas. Malicia
vionem facit luxu
hominis denudacio operum il
mortem ne laudes hom

illum

et in filiis suis agnoscitur vir.
Non omnem hominem inducas in domum
tuam: multe enim sunt insidie do-
losi. Sicut enim eructant precordia
fetentium, et sicut perdix inducitur
in caveam, et ut caprea in laqueum: sic
et cor superborum, et sicut prospector videns
casum proximi sui. Bona enim in
mala convertens insidiatur, et in ele-
ctis imponet maculam. A scintilla
una augetur ignis, et ab uno do-
loso augetur sanguis: homo enim
peccator sanguini insidiatur. At-
tende a pestifero: fabricat enim
mala, ne forte inducat super te sub-
sannationem imperpetuum. Admitte ad te
alienigenam, et subvertet te in
turbine, et abalienabit a tuis propriis.
Si benefeceris, scito cui

XII

feceris, et erit gratia in bo-
nis tuis multa. Benefac iusto, et invenies
retributionem magnam: et si non ab
ipso, certe a Domino. Non est enim ei bene qui assi-
duus est in malis, et eleemosinam non
danti: quoniam et altissimus odio habet
peccatores, et misertus est penitentibus.
Da misericordi, et ne suscipias peccatorem:
et impiis et peccatoribus reddet vindictam,
custodiens eos in diem vindicte. Da bo-
no, et non receperis peccatorem. Benefac
humili, et non dederis impio: prohibe pa-
nes illi dari, ne in ipsis potentior
te sit: nam duplicia mala invenies
in omnibus bonis quecunque feceris illi: quoniam
et altissimus odio habet peccatores, et impiis red-
det vindictam. Non agnoscetur in bonis
amicus, et non abscondetur in malis
inimicus. In bonis viri inimici illius
in tristitia: et in malitia illius
amicus agnitus est. Non credas inimi-
co tuo in eternum: sicut enim eramentum
eruginat nequitia illius: et
si humiliatus vadat curvus, abiice
animum tuum, et custodi te ab illo.
Non statuas illum penes te, nec sedeat
ad dexteram tuam, ne conversus
stet in loco tuo: ne forte querat in-
cathedram tuam: et in novissimo cognos-
cas verba mea, et in sermonibus me-
is stimuleris. Quis miserebitur
incantatori a serpente percusso, et om-
nibus qui appropiant bestiis? et qui comita-
tur cum viro iniquo, et obvolutus
est in peccatis eius. Una hora tecum per-
manebit: si autem declinaveris, non
supportabit. In labiis suis indulcat
inimicus, et in corde suo insidiatur,
ut subvertat te in foveam. In oculis
suis lacrimatur inimicus: et si invene-
rit tempus, non satiabitur sanguine.
Si incurrerint tibi mala, inve-
nies eum illic priorem. In oculis suis
lacrimatur inimicus, et quasi adiuvans
suffodiet plantas tuas. Caput su-
um plaudebit, et movebit manu,
et multa susurrans commutabit vul-
tum suum.

XIII

Qui tetigerit picem, inquinabitur
ab ea: et qui communicaverit su-
perbo, induet superbiam. Pondus su-
per se tollit qui honestiori se communi-
cat. Et ditiori te ne socius fueris. Quid
communicabit cacabus ad ollam? Quando enim se
colliserint, confringetur. Dives in-
iuste egit, et fremebit: pauper autem
lesus tacebit. Si largitus fueris,
cum largitus fueris, assumet te: et si non
habueris, derelinquet te. Si habes, con-
vivet tecum, et evacuabit te: et ipse
non dolebit super te. Si necessarius
illi fueris, supplantabit te, et subridens
spem dabit, narrans tibi omnia bo-
na, et dicet: Quid opus est tibi? Et
confundet te in cibis suis, donec
te exinaniat bis et ter, et in novissi-
mo deridebit te: postea videns dereli-
quet te, et caput suum movebit
ad te. Humiliare Deo, et expecta ma-
nus eius. Attende ne seductus in
stultitiam humilieris. Noli esse humilis
in sapientia tua, ne humiliatus in
stultitiam seducaris. Advocatus
a potentiore discede: ex hoc enim
magis advocabit te. Ne improbus
sis, ne impingaris: et ne longe
sis ab eo, ne eas in oblivionem. Ne

retineas ex proximo loqui cum illo.
nec credas multis verbis illius.
ex multa enim loquela temptabit
te. et subridens interrogabit te de ab
sconditis tuis. Inmitis animus
illius conservabit verba tua. et non
parcet de malicia. et de vinculis.
Cave tibi et attende diligenter
auditui tuo. quoniam cum subversione tua
ambulas. Audiens vero illa quasi in
sompnis vide et vigilabis. Omni vite
tua dilige deum. et invoca illum in
salute tua. Omne animal diligit simile
sibi. sic et omnis homo proximum sibi. Omnis ca
ro ad similem sui coniungetur. et
omnis homo simili sui sociabitur. Si com
municabit lupus agno aliquando. sic
peccator iusto. Que communicacio sancto ad
canem. aut que pars bona diviti
ad pauperem. Venacio leonis ona
ger in heremo. Sic pascua sunt
divitum pauperes. Et sicut abhomina
cio est superbo humilitas. sic et execracio
divitis pauper. Dives commotus
confirmatur ab amicis suis. humi
lis autem cum ceciderit expelletur
et a notis. Diviti decepto multi
recuperatores. locutus est superba et iusti
ficaverunt illum. Humilis decep
tus est insuper et arguitur. locu
tus est sensate et non est datus lo
cus. Dives locutus est et omnes ta
cuerunt. et verbum illius usque ad
nubes perducent. pauper locutus est
et dicunt quis est hic. et si offende
rit subvertent illum. Bona est
substancia cui non est peccatum in consciencia. et
nequissima paupertas in ore im
pii. Cor hominis inmutat faciem
illius. sive in bono sive in malo.
Vestigium cordis boni et faciem
bonam difficile invenies et
cum labore. XIIII

Beatus vir qui non est lapsus
verbo ex ore suo. et non est stimu
latus in tristicia delicti. Felix
qui non habuit animi sui tristiciam
et non excidit a spe sua. Viro cu

pido et tenaci sine rac[ione]
est homini livido ad quid au[rum]
acervat ex animo suo iniu[ste]
congregat. et in bonis il[lius]
luxuriabitur. Qui sibi ne[quam est]
cui alii bonus erit. et non io[cundabitur]
bonis suis. Qui sibi invi[det]
est illo nequius. et hec red[dicio]
malicie illius. et si bene fe[cerit]
ignoranter et nolens facit. et in no[vissimo]
manifestat maliciam su[am]
Nequam est oculus lividi. et [avertens]
faciem. et despiciens anim[am suam]
Insaciabilis oculus cupi[di in parte]
iniquitatis non saciabitu[r]
inet iniusticiam arefa[ciens]
suam. Oculus malus ad ma[la]
non saciabitur pane et ind[igens]
tristicia erit super mens[am suam]
Fili si habes benefac te[cum]
nas oblaciones offer. Mem[or esto]
quoniam mors non tardat. [et]
testamentum inferorum q[uia]
tum est tibi. Testamentum [enim]
mundi morte morietur. A[nte]
mortem benefac amico tuo [et]
res tuas exporrigens da [pauperi]
Non defrauderis a die bono [et]
cula doni boni non te pre[tereat]
aliis relinques dolores et la[bores]
in divisione sortis. Da et a[ccipe]
iustifica animam tuam. Ant[e obi]
tum tuum operare iusticia[m]
est apud inferos invenire [cibum]
Omnis caro sicut fenum vete[rascet]
sicut folium fructificans [in ar]
bore viridi. Alia generan[tur alia]
deiciuntur. sic generacio [carnis et]
sanguinis. alia finitur et [alia]
nascitur. Omne opus corr[uptibi]
le in fine deficiet. et qui [illud operatur]
ibit cum illo. Et omne [opus electum]
iustificabitur in illo. Bea[tus vir qui]
in sapiencia morabitur. et qui in [iusticia]
meditabitur. et in sensu co[gitabit]
circumspectionem dei. Qui [excogi]
tat vias illius in corde [suo et in ab]
sconditis illius intelligen[s]

post illam quasi investigator. et in viis
illius consistens. Qui respicit per fenes
tras illius. et in ianuis illius audiens.
Qui requiescit iuxta domum illius. et in
parietibus illius figens palum. Sta
tuet casulam suam ad manus
illius. et requiescent in casula illius
bona per evum. Statuet filios suos
sub tegmine illius. et sub ramis il
lius morabitur. protegetur sub tegmi
ne illius a fervore. et in gloria eius
requiescet. XV

Qui timet deum faciet illud. et qui con
tinens est iustitie apprehendet
illam. et obviabit quasi mater hono
rificata. et quasi mulier a virginitate
suscipiet illum. Cibavit illum pa
ne vite et intellectus. et aqua sapientie sa
lutaris potabit illum. et firmabitur
in illo. et non flectetur. et continebit
illum. et non confundetur. et exaltabit illum
apud proximos suos. et in medio ecclesie
aperiet os eius. et adimplevit illum spiritu
sapientie et intellectus. et stola glorie indu
et eum. Iocunditatem et exultationem
thesaurizabit super eum. et nomine eterno he
reditabit illum. homines stulti non apprehen
dent illam. et homines sensati ob
viabunt illi. homines stulti non vide
bunt eam. longe enim abest a superbia
et dolo. Viri mendaces non erunt il
lius memores. et viri veraces in
venientur in ea. et successum habe
bunt usque ad inspectionem dei. Non est
speciosa laus in ore peccatoris. quia non est a do
mino missus. quia profecta est a deo sa
pientia. sapientie enim dei astabit laus.
et in ore fideli habundabit. et dominator
dabit eam illi. Non dixeris per deum abest.
que enim odit ne feceris. Non dicas
ille me implanavit. Non enim necessarii
sunt ei homines impii. Omne execratio
nem erroris odit deus. et non erit
amabile timentibus eum. Deus ab initio
constituit hominem. et reliquit illum in
manu consilii sui. Adiecit mandata
et precepta sua. Si volueris man
data conservare conservabunt te.

et in perpetuum fidem placitam. Ap
posuit tibi aquam et ignem. et quod
volueris porrige manum tuam. Ante
hominem vita et mors. bonum et malum.
Quod placuerit ei dabitur illi. quoniam multa
sapientia dei. et fortis in potentia. videns
omnes sine intermissione. Oculi domini
ad timentes eum. et ipse agnoscit
omnem operam hominis. Nemini manda
vit impie agere. et nemini dedit spa
cium peccandi. Non enim concupi
cit multitudinem filiorum infidelium
et inutilium. XVI

Ne iocunderis in filiis impiis
si multiplicentur. nec oblec
teris super ipsos si non est timor dei in illis.
Non credas vite illorum. et ne respexeris
in labores illorum. Melior est enim unus
timens deum quam mille filii impii. et
utile est mori sine filiis quam relin
quere filios impios. Ab uno sensa
to inhabitabitur patria. et tribus impiis
deseretur. Multa talia vidit ocu
lus meus. et fortiora horum audivit au
ris mea. In synagoga peccantium
exardebit ignis. et in gente incredu
la exardescet ira. Non exoraverunt
pro peccatis suis antiqui gigantes.
qui destructi sunt confidentes sue
virtuti. et non pepercit peregrinationi
illorum. sed percussit eos. et execratus est
illos. pre superbia verbi illorum. Non mi
sertus est illis. totam gentem per
ditionis. et extollentem se in peccatis su
is. Et sicut sexcenta milia pedi
tum. qui aggregati sunt in duri
tia cordis sui. et si unus fuisset
cervicatus mirum si fuisset in
munis. Misericordia enim et ira est cum illo.
potens est exoratio. et effundens iram.
secundum misericordiam suam. sic correc
tio illius hominem secundum opera sua iu
dicat. Non effugiet in rapina
peccator. et non retardabit sufferentia
misericordiam facientis. Omnis misericordia
faciet locum unicuique secundum meri
tum operum suorum. et secundum intellectum
peregrinationis illius. Non dicas a

deo abscondar? et ex summo quis mei
memorabitur? In populo magno non
agnoscar. Que est enim anima mea
in tam inmensa creatura? Ecce celum
et celi celorum, abyssus et universa terra
et que in eis sunt, in conspectu illius
movebuntur. Montes simul et
colles et fundamenta terre, cum conspexerit
illa deus, tremore concucientur. Et in
omnibus his insensatum est cor.
Et omne cor intelligitur ab illo. et vias
illius quis intelligit? et procellam
quam nec oculus videbit hominis? Nam
plurima eius opera sunt in abscon-
sis. Sed opera iusticie eius quis enun-
ciabit? aut quis sustinebit? Longe
enim est testamentum a quibusdam,
et interrogacio hominum in consummacione
est. Qui minoratur corde cogi-
tat inania. et vir imprudens et er-
rans cogitat stulta. Audi me
fili et disce disciplinam sensus, et in
verbis meis attende in corde tuo.
et dicam in equitate disciplinam.
et scrutabor enarrare sapientiam. Et
in verbis meis attende in corde tuo. et di-
co in equitate spiritus virtutes quas posu-
it deus in opera sua ab inicio. et in ve-
ritate enunciacio scientiam eius. In iudi-
cio dei opera ipsius ab inicio. et ab insti-
tucione hominum ipsorum distinxit partes
illorum, et inicia eorum in gentibus. Ornavit
in eternum opera illorum. nec esurierunt
nec laboraverunt, et non destiterunt
ab operibus suis. Unusquisque proximum
sibi non angustiabit. usque in eternum.
Non sis incredibilis verbo illius. Post
hec deus in terram respexit et imple-
vit illam bonis suis. Anima autem
omnis vitalis denunciavit ante faciem ipsi-
us, et in ipsam iterum reversio illorum. XVII
Deus creavit de terra hominem, et secundum
imaginem suam fecit illum.
Et iterum convertit illum in ipsam, et secundum se
vestivit illum virtute. Numerum dierum
et tempus dedit illi. et dedit illi potestatem eorum
que sunt super terram. Posuit timorem illius
super omnem carnem. et dominatus est bestiarum

avium et volatilium. Crea
torium simile sibi. Consilium et lin
los et aures. Et cor dedit
cogitandi et disciplina inte
vit illos. Creavit ill
sensu implevit cor ill
bona ostendit illis. Posuit
ipsorum super corda ipso
magnalia operum suo
sanctificacionis collaudent
mirabilibus illius, ut ma
enarrent operum eius
illis disciplinam et legem
tavit eos. Testamentum e
tuit cum eis, et iusticiam
sua ostendit illis. Et ma
honoris eius vidit ocu
Et honorem vocis audi
res eorum. et dixit illis. Atten
omni iniquo. Et mandavit il
de proximo suo. Vie illorum
sunt semper. Non sunt abs
oculis ipsius. In unamquamque
preposuit rectorem. et pars d
est manifesta. Et omnia op
velud sol in conspectu dei
li eius sine intermissione inspicien
eorum. Non sunt abscons
propter iniquitatem illorum
iniquitates eorum in conspectu
sina viri quasi signaculum
graciam hominis quasi pupillam
Et resurget, et retribuet
cionem unicuique in capud
et convertet in interiores partes
tibus autem dedit viam
et confirmavit deficientes
et destinavit illis sortem
Convertere ad dominum et relinque
Precare autem faciem do
minue offendicula. Revertere
avertere ab iniusticia tua
to execracionem. et cognosce
et iudicia dei, et sta in sorte
nis et oracionis altissimi dei
vade seculi sancti, cum vivis
confessionem deo. Non demoreris
impiorum. ante mortem confi

A mortuo quasi nichil perit confessio. Confitebe-
ris vivens. vivus et sanus confiteberis
et laudabis deum. et gloriaberis in miseracio-
nibus eius. Quam magna misericordia domini et propi-
ciacio illius convertentibus ad se. Nec enim
omnia possunt esse in hominibus quoniam non est
immortalis filius hominis et in vanitatem
malicie placuerunt. Quid lucidius sole.
et hic deficiet. aut quid nequius
quam quod excogitavit caro et san-
guis. et hoc arguetur. Virtutem alti-
tudinis celi ipse conspicit. et omnes homines terra
et cinis. XVIII
Qui vivit in eternum creavit omnia si-
mul. deus solus iustificabitur et ma-
net invictus rex in eternum. Quis suffi-
cit enarrare opera illius. Quis enim
investigabit magnalia illius. Virtutem
autem magnitudinis eius quis enun-
ciabit. aut quis adiciet enarrare misericordiam
eius. Non est minuere neque adicere nec est
invenire magnalia dei. Cum consummaverit
homo tunc incipiet. et cum quieverit aporiabitur.
Quid est homo. et que est gratia eius. et quid bo-
num aut quid nequam illius. Numerus di-
erum hominum ut multum centum anni. quasi gut-
ta aque maris deputati sunt. et sicut ca-
lculus arene. sic exigui anni
in die evi. Propter hoc paciens est deus in illis. et ef-
fundit super illos misericordiam suam. Vidit
presumptionem cordis eorum quoniam mala est. Et
cognovit subversionem eorum quoniam nequam est.
Ideo adimplevit propiciacionem suam in
illis et ostendit illis viam equitatis.
Miseracio hominis circa proximum suum. misericordia
autem dei super omnem carnem. Qui misericordiam
habet docet et erudit quasi pastor gregem
suum. Miseretur excipientis doctrinam
miseracionis. Et qui festinat in iudi-
ciis eius. Fili in bonis non des querelam
et in omni dato non des tristiciam
verbi mali. Nonne ardorem refrigerabit ros.
Sic et verbum melius quam datum.
Nonne ecce verbum super datum bonum.
sed utraque cum homine iustificato. Stultus
acriter improperabit. et datus
indisciplinati tabescere facit
oculos. Ante iudicium para iusticiam
tibi. et antequam loquaris disce. Ante lan-
gorem adhibe medicinam. et ante
iudicium interroga te ipsum. et in conspectu
dei invenies propiciacionem. Ante lango-
rem humilia te. et in tempore infirmi-
tatis ostende conversacionem tuam. Non
impediaris orare semper. et ne verea-
ris usque ad mortem iustificari. quoniam
merces dei manet in eternum. Ante oracio-
nem prepara animam tuam. et noli esse quasi homo
qui temptat deum. Memento ire in die con-
summacionis. et tempus retribucionis in con-
versacione faciei. Memento paupertatis
in tempore habundancie. et necessitatem pau-
pertatis in die diviciarum. A mane
usque ad vesperum immutabitur tempus. et hec
omnia citata in oculis dei. Homo sapiens
in omnibus metuet. et in diebus delictorum
attendet ab inercia. Omnis astutus
agnoscit sapienciam. et invenienti eam
dabit confessionem. Sensati in verbis
et ipsi sapienter egerunt. et intellexerunt
veritatem et iusticiam. et impleverunt
proverbia et iudicia. Post concupis-
cencias tuas non eas. et a voluntate tua
avertere. Si prestes anime tue concupiscencias eius
faciet te in gaudium inimicis tuis.
Ne oblecteris in turbis. nec in modicis.
assidua enim est commissio illorum. Ne fueris
mediocris in contencione ex fenore. et
non est tibi in sacculo. eris enim
invidus anime tue. XIX
Operarius ebriosus non locupleta-
bitur. et qui spernit modica paula-
tim decidet. Vinum et mulieres apos-
tatare faciunt et sapientes. et ar-
guent sensatos. et qui se iungit for-
nicariis nequam erit. Putredo et ver-
mes hereditabunt illum. et extolletur
in exemplum maius. et tolletur de nu-
mero eius anima. Qui credit cito levis
est corde. et minorabitur. et qui delinquit
in animam suam insuper habebitur. Qui
gaudet iniquitate denotabitur. et qui
odit correpcionem minuetur vita.
Et qui odit loquacitatem extinguit
maliciam. Qui peccat in animam suam
non penitebit. Et qui iocundatur in ma-

licia denotabitur. Ne iteres durum verbum
et nequam. et non minorabis. Amico et
inimico noli narrare sensum tuum.
et si est tibi delictum noli denuda-
re. Audiet enim te et custodiet te
et quasi defendens peccatum odiet te. et sic
aderit tibi semper. Audisti verbum
adversus proximum tuum. commoriatur
in te fidens quoniam non te dirumpet. A
facie verbi parturit fatuus tamquam
gemitus partus infantis. Sagitta
infixa femori carnis. sic verbum
in corde stulti. Corripe amicum
ne forte non intellexerit et dicat non
feci. aut si fecerit ne iterum addat fa-
cere. Corripe proximum ne forte non
dixerit et si dixerit ne forte iteret. Corri-
pe amicum. sepe enim fit commissio.
et non omni verbo credas. Est qui labitur
lingua sua sed non ex animo. Quis est
enim qui non delinquerit in lingua
sua. Corripe amicum antequam com-
mineris. et da locum timori Altissi-
mi. Omnis sapientia timor Dei.
et in illa timere Deum. et in omni sapientia
dispositio legis. et non est sapientia nequitie
disciplina. et non est cogitatus ho-
minis prudentia peccatorum. Est pruden-
cie nequicia. et in ipsa execracio. et
est insipiens. Melior est homo qui mi-
nuitur sapientia et deficiens sensu in
timore Dei. quam qui habundat sensu
et transgreditur legem Altissimi.
Est sollercia certa et ipsa iniqua. et
est qui emittit verbum certum
enarrans veritatem. Est qui nequi-
ter humiliat se. et interiora eius
plena sunt dolo. et est iustus qui
se nimium submittit multa hu-
militate. et est iustus qui incli-
nat faciem. et fingit se non vi-
dere quod ignoratum est. Et si ab im-
becillitate virium vetetur pecca-
re. si invenerit tempus malefaciendi
malefaciet. Ex visu cognosci-
tur vir. et ab occursu faciei cog-
noscitur sensatus. Amictus corpo-
ris. et risus dencium. et ingressus hominis

quam minuitur sapientia
nota

enunciabunt de illo. Est cor-
dax in ira contumeliosi
et non probatur esse bo-
tens et ipse est pruden-
Quam bonum est
arguere. quam irasci
prohibere. Concupiscentia spa-
devirginabit iuvencula
cit per vim iudicium ini-
bonum est correptum ma-
penitentiam. Sic enim eff-
tarium peccatum. Est tac-
nitur sapiens. et est odi-
procax est ad loquendum.
cens non habens sensum lo-
cens sciens tempus apt
tacebit usque ad tempus.
et imprudens non servabunt
multis utitur verbis le-
am. et qui potestatem
mit iniuste odietur.
in malis viro indiscip-
inventio in detrimentum
tum quod non est utile
est retribucio duplex
minoracio. et est qui ab
bilitate levabit capud.
redimat modico precio
ens ea in septuplum.
bis se ipsum amabilem
autem fatuorum effunden-
pientis non erit utile
enim illius septemplices
dabit et multa improperabit
oris illius inflammatio
nerat quis. et cras expe-
est homo huiusmodi. Fatuo
cus. et non erit gratia
Qui enim edunt panem
se lingue sunt. Quociens
irridebunt eum.
...
bunt sibi.
sus false lingue quasi
mento cadens. sicut ca-
lorum festinanter ven-
acharis quasi fabula va-
indisciplinatorum assidua

tui reprobabitur parabola. Non enim
dicet illam in tempore suo. Est qui
vetatur pre inopia peccare. et in re
quie sua stimulabitur. Est qui perdit
animam suam pre confusione et ab imprudenti
persona perdet eam. persone autem acceptione
perdet se. Est qui pre confusione pro
mittit amico. et lucratus est eum
inimicum gratis. Opprobrium nequam
in homine mendacium et in ore in
disciplinatorum assidue erit. Potior
fur quam assiduitas viri mendacis. perditionem
autem ambo hereditabunt. Mores
hominum mendacium sine honore. et
confusio illorum cum ipsis sine intermis
sione. Sapiens in verbis producet
se ipsum. Et homo prudens placebit
magnatis. Qui operatur terram suam
inaltabit acervum frugum. Et qui
operatur iusticiam ipse exaltabitur. Qui
vero placet magnatis effugiet iniqui
tatem. Xenia et dona excecant oculos
iudicum. et quasi mutus in ore avertit cor
repciones eorum. Sapientia absconsa et the
saurus invisus. que utilitas in utrisque.
Melior est qui celat insipientiam suam
quam homo qui abscondit sapientiam suam.

XXI

Fili peccasti non adicias iterum.
sed et de pristinis deprecare ut
tibi dimittantur. Quasi a facie colubri
fuge peccata. et si accesseris ad illa suscipient
te. Dentes leonis dentes eius.
interficientes animas hominum. Quasi romphea
bis acuta omnis iniquitas plage il
lius non est sanitas. Obiurgacio
et iniurie annullabunt substantiam. et
domus que nimis locuples est annulla
bitur superbia. Sic substantia superbi eradi
cabitur. Deprecacio pauperis ex ore
usque ad aures eius perveniet. et iudici
um festinato adveniet illi. Qui
odit correpcionem vestigium est pecca
toris. Et qui timet deum convertetur ad
cor suum. Notus a longe potens
lingua audaci. et sensatus scit labi
se ab illo. Qui edificat domum su
am in pendiis alienis. quasi qui colli
git lapides suos in hyeme. Stuppa
collecta sinagoga peccancium. et con
summacio eorum flamma ignis. Via
peccancium complanata lapidi
bus et in finem illorum inferi et tene
bre et pene. Qui custodierit iustici
am continebit sensum eius. Consumma
cio timoris dei sapientia et sensus. Non
erudietur qui non est sapiens
in bono. Est autem sapientia que
habundat in malo. et non est sensus
ubi est amaritudo. Sapientis sciencia
tamquam inundacio habundabit. et
consilium illius sicut fons vite per
manet. Cor fatui quasi vas confrac
tum. et omnem sapientiam non tenebit.
Verbum sapiens quodcumque audierit
scius laudabit. et adiciet. Audi ad se
vit luxuriosus. et displicebit ei. et
proiciet illud post dorsum suum.
Narracio fatui quasi sarcina in via.
Nam in labiis sensati invenietur
gratia. Os prudentis queritur in eccle
sia. et verba illius cogitabunt in cordibus
suis. Tamquam domus exterminata.
sic fatuo sapientia. et sciencia insensati
inenarrabilia verba. Compedes
in pedibus stulto doctrina. et quasi vin
cula manuum super manum dextram.
Fatuus in risu exaltat vocem suam.
vir autem sapiens vix tacite ri
debit. Ornamentum aureum pruden
ti doctrina. et quasi brachiale in brachio
dextro. Pes fatui facilis in domum
proximi. et homo peritus confundetur a per
sona potentis. Stultus a fenestra
respicit in domum. vir autem erudi
tus foris stabit. Stulticia hominis
auscultare per ostium. et prudens gra
vabitur contumelia. Labia imprudenci
um stulta narrabunt. Verba
autem prudencium statera ponderabun
tur. In ore fatuorum cor eorum. Et in
corde sapientium os illorum. Cum
maledicit impius diabolum. ma
ledicit ipse animam suam. Susurro
coinquinabit animam suam. et in
omnibus odietur. Et qui manserit.
odietur. Tacitus et sensatus hono

rabitur. XXII

In lapide luteo lapidatus est piger et omnes
loquentur super aspernationem illius.
De stercore boum lapidatus est piger.
et omnis qui tetigerit eum excutiet
manus. Confusio patris est de filio
indisciplinato. filia autem in fatuitate
in deminoratione fiet. Filia pru-
dens hereditas viro suo. nam que con-
fundit. in contumeliam fit genitoris.
Patrem et virum confundit audax et
ab impiis non minorabitur. ab utrisque
autem inhonorabitur. Musica in luc-
tu importuna narratio. flagella
et doctrina in omni tempore sapientia.
Qui docet fatuum quasi qui conglutinat testam.
Qui narrat verbum non
audienti quasi qui excitat dormien-
tem. loquitur qui narrat stulto sapien-
tiam. et in fine narrationis dicit quis
est hic? Supra mortuum plora: de-
fecit enim lux eius. Et super fatuum
plora super mortuum: quoniam requievit. Ne-
quissimi enim nequissima vita super
mortem fatui. Luctus mortui sep-
tem dies. fatui autem et impii omnes
dies vite illorum. Cum stulto ne mul-
tum loquaris. et cum insensato ne abi-
eris. Serva te ab illo ut non mo-
lestiam habeas. et non coinquinaberis
in peccato illius. Deflecte ab illo et in-
venies requiem. et non acediaberis in
stultitia illius. Super plumbum
quid gravabitur. Et quod illi aliud nomen
quam fatuus? Arenam et salem
et massam ferri facilius est ferre
quam hominem imprudentem et fatuum
et impium. Sicut loramentum ligne-
um colligatum fundamento edifi-
cii non dissolvetur. sic et cor confir-
matum in cogitatione consilii. Cogitatus
sensati in omni tempore metu non de-
pravabitur. Sicut pales in excelsis.
et cementa sine impensa posita contra
faciem venti non permanebunt. sic
et cor timidum in cogitatione stulti
contra impetum timoris non resistet.
Sicut ornatus harenosus in pa-

excitat de gravi somno
Cum dormiente

Defecit enim sensus. Modicum plora

riete rumpetur: sic cor
in cogitatione impii. omni
non metuet. Sic
tis dei permanet semper
oculum deducet lacrimas
pungit cor profert sensum
tens lapidem in volatilia
et illa. Sic et qui conviciatur
dissolvit amicitiam.
si produxeris gladium
regressus ad amicum
os triste. ne timeas.
cio excepto convicio et impro-
bia. et misterii revelatione
losa. In his omnibus effugiet
eius. Fidem posside cum amico
paupertate illius ut et in bonis
teris. In tempore tribulationis
permane illi fidelis ut
illius coheres sis. Ante ignem
vapor et fumus ignis
tam sanguinem. maledic-
te et mine. Amicum
confundar. et a facie illius
condam. Et si mala
pissim. sustinebo. Omnis
diet. cavebit se ab eo.
ori meo custodiam et
a signaculum certum ut
ab ipsis. et lingua mea

Domine pater et dominator
vite mee ne derelinquas me
et consilio eorum. Nec sinas me
exprobratione. Quis superponet
tatu meo flagella
doctrinam sapientie ut ignorationibus
eorum non parcant. et non appareant
delicta eorum. et ne adinquirantur
titudine mee. et ne ampliuentur
licta mea. et peccata mea
et incidam in conspectu
meorum. et gaudeat
Domine pater et deus vite
me in cogitatu illorum
oculorum meorum ne dederis
desiderium averte a me.
ventris concupiscentie
cupiscentie ne apprehendant

irreverenti et infruniti ne tradas
me. Doctrinam oris audite filii.
et qui custodierit illam non periet
labiis suis. nec scandalizabitur in ope-
ribus nequissimis. In vanitate sua ap-
prehenditur peccator. et superbus. et male-
dicus scandalizabitur in illis. Iurationi
non assuescat os tuum. multi enim casus
in illa. Nominatio vero dei non sit assi-
dua in ore tuo. et nominibus sanctorum non
admiscearis. Quoniam non eris immunis
ab eis. Sicut enim servus interrogatus
assidue a livore non minuitur.
Sic omnis iurans et nominans in toto a
peccato non purgabitur. Vir multum iurans
implebitur iniquitate. et non discedet
a domo illius plaga. Et si frustraverit
fratrem. delictum illius super
ipsum erit. et si dissimulaverit delin-
quit dupliciter. et si in vacuum iurave-
rit non iustificabitur. Replebitur enim re-
tributione pessima domus illius. Est et a-
lia loquela contraria morti non inveniatur
in hereditate iacob. Etenim a mise-
ricordibus omnia hec auferentur. et
in delictis non volutabuntur. Indisci-
plinate loquele non assuescat os tuum.
Est enim in illa verbum peccati. Memen-
to patris et matris tue. In medio enim
magnatorum consistis. ne forte obliviscatur
te deus in conspectu illorum. et assi-
duitate tua infatuatus impro-
perium patiaris. et maluisses non nasci
et diem nativitatis in omnibus
diebus suis non erudietur. Duo genera
abundant in peccatis. et tercium adducit i-
ram et perditionem. Anima calida quasi ig-
nis ardens non extinguetur donec
aliquid glutiat. Et homo nequam in o-
re carnis sue non desinet donec ince-
dat ignem. Homini fornicario omnis
panis dulcis non fatigabitur transgre-
diens usque ad finem. Omnis homo
qui transgreditur lectum suum contemp-
nens in animam suam. et dicens. Quis
me videt. tenebre circumdant me. et pariete
cooperiunt me. et nemo circumspicit me.
Quem vereor. delictorum meorum non memo-

tue maledicas. Homo assuetus in verbis impro-

rabitur altissimus. Et non intelligit
quoniam omnia videt oculus eius. Quoniam
expellit a se timorem dei huiusmodi
hominis timor. et oculi hominum timen-
tes illum. Et non cognovit quoniam o-
culi domini multo plus lucidiores
sunt super solem circumspicientes omnes
vias hominum. et profundum abyssi. et
hominum corda intuentes in ab-
sconditas partes. Domino enim deo antequam cre-
arentur omnia sunt agnita. Sic
et post perfectum respicit omnia. Hic in
plateis civitatis vindicabitur. et quasi pul-
lus equinus fugabitur. et ubi non
speravit apprehendetur. et erit dede-
cus omnibus. eo quod non intellexerit
timorem domini. Sic et mulier omnis
relinquens virum suum peccabit.
Et statuens hereditatem ex alie-
no matrimonio. Primo enim in
lege altissimi incredibilis fuit. et
secundo virum suum dereliquit. Tercio in a-
dulterio fornicata est. et ex alio viro
filios sibi statuit. Hec in ecclesiam
adducetur. et in filios eius respici-
etur. Non tradent filii eius radi-
ces. et rami eius non dabunt fruc-
tum. Relinquetur in maledictum me-
moria illius. et dedecus illius non dele-
bitur. Et agnoscent qui derelicti sunt.
quoniam nichil melius quam timor dei.
et nichil dulcius quam respicere in man-
datis domini. Gloria magna est sequi do-
minum. longitudo enim dierum as-
sumetur ab eo. XXIIII

Sapientia laudabit animam suam. et in
deo honorabitur. et in medio
populi sui gloriabitur. Et in ecclesiis altis-
simi aperiet os suum. et in conspectu vir-
tutis illius gloriabitur. Et in medio
populi sui exaltabitur. Et in plenitu-
dine sancta admirabitur. Et in multitudi-
ne electorum habebit laudem. Et inter
benedictos benedicetur dicens. E-
go ex ore altissimi prodivi primoge-
nita ante omnem creaturam. Ego feci
in celis ut oriretur lumen indeficiens
et sicut nebula texi omnem terram.

Gyrum celi circuivi sola.

Ego in altissimis habitavi. et
thronus meus in columpna nubis.
profundum abissi penetravi. et in
fluctibus maris ambulavi. et in omni
terra steti. Et in omni populo et in omni gente
primatum habui. Et omnium excellentium
et humilium corda virtute calca-
vi. Et in his omnibus requiem quesi-
vi. et in hereditate domini morabor. Tunc
precepit et dixit michi creator omnium.
et qui creavit me requievit in taber-
naculo meo. et dixit michi. In iacob in-
habita. et in israel hereditare. et in electis
meis mitte radices. Ab initio et ante
secula creata sum. et usque ad futurum
seculum non desinam. et in habitatione
sancta coram ipso ministravi. Et sic in
syon firmata sum. et in civitate sancti-
ficata similiter requievi. et in ierusalem
potestas mea. Et radicavi in populo
honorificato. et in partes dei mei heredi-
tas illius. et in plenitudine sanctorum detenti-
o mea. Quasi cedrus exaltata sum in li-
bano. et quasi cypressus in monte syon. Quasi
palma exaltata sum in cades. et quasi
plantatio rose in iericho. Quasi oli-
va speciosa in campis. et quasi platanus
exaltata sum iuxta aquam in plate-
is. Sicut cinamomum et balsamum
aromatizans odorem dedi. Quasi mir-
ra electa dedi suavitatem odo-
ris. Et quasi storax et galbanus et ungula
et gutta. et quasi libanus non incisus va-
poravi habitationem meam. et quasi balsa-
mum non mixtum odor meus. E-
go quasi therebintus extendi ramos
meos. et rami mei honoris et gratie.
Ego quasi vitis fructificavi sua-
vitatem odoris. et flores mei fruc-
tus honoris et honestatis. Ego mater
pulchre dilectionis et timoris et agni-
tionis et sancte spei. In me gratia omnis
vie et veritatis. in me omnis spes vite
et virtutis. Transite ad me omnes qui
concupiscitis me. et a generationibus meis im-
plemini. Spiritus enim meus super mel
dulcis. et hereditas mea super mel et
favum. Memoria mea in generationes

ne seculorum. Qui edunt me
esurient. et qui bi
huc sitient. Qui au
confundetur. et qui op
non peccabunt. Qui el
vitam eternam habe
liber vite et testamen
et agnitio veritatis
moyses in preceptis
ditatem domus iacob
ones. Posuit david
citare regem ex
et in throno honoris
in sempiternum. Qui
phison sapientiam et
diebus novorum. Qui
fratres sensum. Qui
iordanis in tempore messis
disciplinam sicut lucem
videmie. Qui perficit
ipsam. et infirmior
bit eam. A mari enim
gitatio eius. et consilium
magna. Ego sapientia
na. Ego quasi trames aque
mo. Ego quasi fluvius
ductus sum a paradiso
bo ortum plantationum
abo partus mei fructum
est michi trames
fluvius meus appropinquavit
Quoniam doctrinam quasi
mino omnibus. et enarrabo
in longinquum. Penetrabo
riores partes terre
dormientes. Et illuminabo
sperantes in domino. Adhuc
quasi prophetiam effundam
linquam illam querentibus
et non desinam in progenies
usque in evum sanctum. Videte
soli michi laboravi
querentibus veritatem.
tribus placitum est
que sunt probata coram
Concordia fratrum et amor
vir et mulier sibi con
species odivit anima mea

anime illorum. Pauperem superbum.
divitem mendacem. et senem fatuum
insensatum. Que in iuventute tua
non congregasti. quomodo invenies in
senectute tua? Quam speciosum cani-
tiei iudicium. et presbiteris cognoscere consi-
lium. Quam speciosa veteranis sapientia. et
gloriosis intellectus et consilium. Corona se-
num multa peritia. et gloria illorum ti-
mor dei. Novem insuspicabilia
cordis magnificavi. et decimum di-
cam in lingua hominibus. Homo qui iocundatur
in filiis. vivens et videns sub-
versionem inimicorum suorum. Beatus qui
habitat cum muliere sensata. et qui
lingua sua non est lapsus. et qui non
servivit indignis se. Beatus qui invenit
amicum verum. et qui enarrat
iustitiam auri audienti. Quam mag-
nus qui invenit sapientiam et scientiam.
sed non est super timentem deum. Timor dei
super omnia se superposuit. Beatus homo
cui donatum est habere timorem dei. Qui
tenet illud cui assimilabitur. Timor
dei initium dilectionis eius. fidei autem
initium agglutinandum est ei. Omnis
plaga tristitia cordis est. Et omnis ma-
litia nequitia mulieris. Et omnem
plagam. et non plagam videbit cor-
dis. et omnem nequitiam et non nequi-
tiam mulieris. Et omnem obductum.
et non obductum odientium. Et
omnem vindictam et non vindictam in-
imicorum. Non est caput nequius su-
per caput colubri. et non est ira
super iram mulieris. Commorari leo-
ni et draconi placebit. quam habitare
cum muliere nequam. Nequitia mu-
lieris immutat faciem eius. et ob-
cecat vultum suum tamquam ursus.
et quasi saccum ostendit. In medio proxi-
morum eius ingemuit vir eius. et audiens
suspiravit modicum. Brevis omnis
malitia super malitiam mulieris. Sors
peccatorum cadat super illam. Sicut
ascensus harenosus in pedibus ve-
terani. sic mulier linguata homini quieto.
Ne respicias mulieris speciem.
et non concupiscas mulierem in speci-
e. Mulieris ira et irreverentia. et confu-
sio magna. Mulier si primatum
habeat contraria est viro suo. Cor humile
et facies tristis et plaga mortis mu-
lier nequam. Manus debiles et genua
dissoluta. mulier que non beatificat
virum suum. A muliere initium
factum est peccati. et per illam omnes mo-
rimur. Non des aque tue exitum
nec modicum. nec mulieri ne-
quam veniam prodeundi. Si non am-
bulaverit ad manum tuam. confun-
det te in conspectu inimicorum. A
carnibus tuis abscide eam. nec semper
te abutatur. XXVI

Mulieris bone beatus vir: numerus enim
annorum illorum duplex. Mulier
fortis oblectat virum suum: et an-
nos vite illius in pace implebit.
Pars bona mulier bona. in parte
bona timentium deum. dabitur viro pro
factis bonis. Divitis autem et pauperis
cor bonum in omni tempore vultus illorum
hilaris. A tribus timuit cor meum.
et in quarto facies mea metuit.
Zelaturam civitatis. et collectionem
populi. et calumpniam mendacem. super
mortem omnia gravia. Dolor cor-
dis et luctus mulier zelotipa. Fla- ē muliere
gellum lingue omnibus communicans. zelotipi
Sicut boum iugum quod movetur
ita et mulier nequam. qui tenet
illam quasi qui apprehendat scorpi-
onem. Mulier ebriosa ira mag-
na et contumelia. et turpitudo illius
non tegetur. Fornicatio mulie-
ris in extollentia oculorum et in pal-
pebris illius cognoscetur. In filia
non avertente se firma custodi-
am. ne inventa occasione abutatur
se. Ab omni irreverentia oculorum eius
cave. et ne mireris si te neglexerit.
Sicut viator sitiens ad fontem os
aperiet. et ab omni aqua proxima bibet.
et contra omnem palum sedebit. et
contra omnem sagittam aperiet pharetram
donec deficiet. Gratia mulieris

·no· zelatura civitatis

sedule delectabit virum suum. et os
sa illius impinguabit. Disciplina
illius datum dei est. Mulier sensa
ta et tacita: non est inmutacio eru
dite anime. Gracia super graciam mulier
sancta et pudorata. Omnis autem pon
deracio non est digna continentis anime.
Sicut sol oriens in mundo in altissi
mis dei. Sic mulieris bone species
in ornamentum domus eius. Lucer
na splendens super candelabrum
sanctum. et species faciei super etatem stabi
lem. Columpne auree super bases
argenteas. Et pedes firmi super plan
tas stabilis mulieris. Fundamenta e
terna super petram solidam. et manda
ta dei in corde mulieris sancte. In duo
bus contristatum est cor meum. et in tercio
iracundia advenit michi. Vir bel
lator deficiens per inopiam. et vir
sensatus contemptus. Et qui transgre
ditur a iusticia ad peccatum. deus para
vit eum ad rumpheam. Due species
difficiles et periculose michi apparuerunt.
Difficile exuitur negocians a ne
gligencia sua. et non iustificabitur cau
po a peccatis labiorum. XXVII

Propter inopiam multi deliq
uerunt. Et qui querit locupletari
avertit oculum suum. Sicut in me
dio compaginis lapidum palus figi
tur: sic et inter medium vendicionis et em
cionis angustiabitur peccatum. Conteretur
cum delinquente delictum. Si non
in timore domini tenueris te instanter:
cito subvertetur domus tua. Sicut in
percussura cribri remanebit pul
vis: sic aporia hominis in cogitatu
illius. Vasa figuli probat fornax:
et homines iustos temptacio tribulacio
nis. Sicut rusticacio de ligno osten
dit fructum illius. Sic verbum
ex cogitatu hominis cordis. Ante sermonem
ne collaudas virum. hec enim tempta
cio est hominum. Si sequeris iusti
ciam: apprehendes illam. et indues quasi
poderem honoris illam. et inhabitabis
cum ea. et proteget te in sempiternum

num. et in die agnicio
firmamentum. volatilia
similia conveniunt. ue
qui operantur illam re
venationi insidiatur se
peccata operantibus iniqui
in sapientia manet sic
stultus sicut luna m
medio insensatorum serva v
In medio autem cogita
dei assiduus esto. nar
rancium odiosa. et ris
delictis peccati. Loquela m
rans horripilacionem ca
tuet. et irreverencia
racio aurium. Effusio
in rixa superborum. et male
auditus gravis. Qui d
archana amici. fide
inveniet amicum ad
Dilige proximum. et coniu
Quod si denudaveris abs
non persequeris post eum
homo qui perdit amicum
perdit amiciciam proxi
cut qui dimittit avi
sua: sic qui reliquis
tuum. et non eum cap
sequeris. quoniam longe abe
eum quasi caprea de laq
nerata est anima eius. ul
non poteris colligare. et
ti est concordacio. Denuda
amici misteria. despe
felicis. Annuens ocul
iniqua. et nemo eum abic
tu oculorum tuorum concul
um. et super sermones tuos a
bitur. Novissime aut
os suum. et in verbis tuis
dalum. Multa audivi
vi ei. et dominus odiet illu
mittit lapidem. super
cadet. et plaga dolosi d
nera. Et qui foveam fo
cidet in eam. et qui sta
dem proximo. offendet in
laqueum alio ponit. peri

rum consilium nequissimum super
ipsum devolvetur, et non agnoscet
unde veniet illi. Illusio et improp
erium superborum, et vindicta sicut leo in
sidiabitur illi. Laqueo peribunt qui o
blectantur casu iustorum; dolor autem con
sumet eos antequam moriantur. Ira
et furor, utraque execrabilia sunt, et vir
peccator continens erit illorum.

XXVIII

Qui vindicari vult, a domino
inveniet vindictam, et peccata
illius servans servabit. Relinque p
roximo nocenti te, et tunc deprecanti
tibi peccata solventur. Homo homini
reservat iram, et a deo quaerit medelam;
in hominem similem sibi non habet mi
sericordiam, et de peccatis suis deprecabitur. Ip
se cum caro sit, reservat iram, et
propitiationem petit a domino. Quis ex
orabit pro delictis illius? Memento no
vissimorum, et desine inimicari; tabitudo
enim et mors imminent in mandatis eius. Me
morare timorem domini, et non irasca
ris proximo. Memorare testamentum
altissimi, et despice ignorantiam proximi.
Abstine te a lite, et minues peccata;
homo enim iracundus incendit litem,
et vir peccator conturbabit amicos,
et in medio pacem habentium immittet
inimicitiam. Secundum enim ligna silvae sic
ignis exardescet; et secundum virtutem hominis sic
iracundia illius erit, et secundum substantiam suam ex
altabit iram suam. Certamen festinans
incendit ignem, et lis festinans
effundit sanguinem; et lingua testificans
adducit mortem. Si sufflaveris, quasi ignis
exardebit; et si expueris super illam,
extinguetur; utraque ex ore proficiscuntur.
Susurro et bilinguis maledictus; mul
tos enim turbabit pacem habentes. Lingua
tertia multos commovit, et dispersit illos
de gente in gentem. Civitates mu
ratas divitum destruxit, et domos ma
gnatorum effodit. Virtutes populorum
concidit, et gentes fortes dissolvit.
Lingua tertia mulieres viratas e
iecit, et privavit illas laboribus
suis. Qui respicit illam non ha
bebit requiem, nec habebit amicum
in quo requiescat. Flagelli plaga
livorem facit; plaga autem linguae
comminuet ossa. Multi ceciderunt
in ore gladii, sed non sic quasi qui non
interierunt per linguam suam. Bea
tus qui tectus est a lingua nequam,
qui in iracundiam illius non transi
vit, et qui non attraxit iugum eius,
et in vinculis illius non est ligatus;
iugum enim illius iugum ferre
um est, et vinculum illius vinculum ae
reum est. Mors illius mors nequis
sima, et utilis potius infernus quam
illa. Perseverantia illius non permanebit,
sed obtinebit vias iniustorum. In flam
ma sua non comburet iustos.
Qui reliquerunt deum in
cident in eam, et exardebit in illis,
et non extinguetur; et immittetur in
illos quasi leo, et quasi pardus laedet il
los. Sepi aures tuas spinis, et noli au
dire linguam nequam, et ori tuo fa
cito ostia et seras auribus. Aurum tu
um et argentum tuum confla, et ver
bis tuis facito stateram, et frenos ori tuo
rectos. Et attende ne forte labaris in lin
gua, et cadas in conspectu inimicorum
insidiantium tibi, et sit casus tu
us insanabilis in mortem.

Qui facit misericordiam,

XXIX

foeneratur proximo suo; et qui prae
valet manu mandata servat. Foe
nerare proximo tuo in tempore neces
sitatis illius, et iterum redde proximo
in tempore suo. Confirma verbum, et
fideliter age cum illo, et in omni tem
pore invenies quod tibi necessarium est. Multi
quasi inventionem aestimaverunt foenus, et
praestiterunt molestiam his qui se ad
iuverunt. Donec accipiant, osculan
tur manus dantis, et in promissioni
bus humiliant vocem suam; et in
tempore redditionis postulabit tem
pus, et loquetur verba taedii et mur
murationum, et tempus causa
bitur. Si autem potuerit reddere,
adversabitur. Solidi vix reddet di

mod(um) tuum: et computabit illud quasi in
venerit. Sin autem: fraudabit pe
cunia sua illum. Et possidebit illum in
inimicum gratis: et convicia et male
dicta reddet illi et pro honore et beneficio
reddet illi contumeliam. Multi non cau
sa nequitie non feneraverunt: sed fraudari
gratis timuerunt. Verumptamen super humi
lem animo fortior esto: et pro elemo
sina non trahas illum. Propter mandatum assu
me pauperem: et propter inopiam eius ne
2 dimittas eum vacuum. et non abscondas
illam sub lapide in perditionem. Pone
thesaurum tuum in preceptis altissi
mi et proderit tibi magis quam aurum. Con
clude elemosinam in corde pauperis: et
hec pro te exorabit ab omni malo. E
lemosina viri quasi sacculus cum ipso:
et gratiam hominis quasi pupillam conserva
bit: et postea resurget et retribuet illis
retributionem unicuique in caput
illorum. Super scutum potentis et super
lanceam adversus inimicum tuum pug
nabit. Vir bonus fidem facit proximo
suo: et qui perierit: confusionem de
relinquet sibi. Gratiam fideiussoris
ne obliviscaris: dedit enim pro te ani
mam suam. Repromissionem fu
git peccator et immundus. Bona
repromissoris sibi ascribit peccator:
et ingratus sensu derelinquet liberantem
se. Vir repromittit de proximo suo: et
cum perdiderit reverentiam derelinquetur
ab eo. Repromissio nequissima mul
tos perdidit dirigentes et commovit il
los quasi fluctus maris. Viros potentes
gyrans migrare fecit: et vagati sunt in
gentibus alienis. Peccator transgrediens
mandatum domini: incidet in pro
missionem nequam: et qui conatur
multa agere: incidet in iudicium.
Recupera proximum tuum secundum
virtutem tuam: et attende tibi ne
incidas. Initium vite hominis: a
qua et panis et vestimentum: et do
mus protegens turpitudinem. Me
lior est victus pauperis sub tegmine
asserum: quam epule splendide in
2 Perde pecuniam propter fratrem et amicum

peregre sine domicilio
pro magno placeat ti
properium peregri
audies. Vita nequam
de domo in domum
cabitur non fiducialiter
quia aperiet os. Hospita
cet et potabit ingratos
amara audiet. Transi
na mensam: et que in
bes: ciba ceteros. Ex
ris amicorum meo
domus mee: hospitio
tus est frater. Gravi
in habenti sensum
cio: et improperium f

Qui XXX

diligit filium suum
at illi flagella ut le
novissimo suo et n
ros proximorum ostia. Qui
suum: laudabitur
dio domesticorum
Qui docet filium su
mittit inimicum
micorum gloriabi
Mortuus est pater
non est mortuus
enim reliquid sibi
ta sua vidit: et le
illo. In obitu suo
status nec confusus
inimicos. Reliquid
tem in domus contra
amicis reddentem gra
nabus filiorum colli
vera sua et super omne
turbabuntur in
us indomitus evadet
lius remissus: evadet
filium et paventem te
de cum eo et contristabit
corrideas illi: nec con
novissimo obstupe
Non des illi potestatem
te et ne despicias cogitationes
va cervicem eius in
et tunde latera eius dum

[ob]stenter incurvet. et non credat tibi et erit tibi dolor anime. Doce filium tuum et operare in illo. ne in turpitudinem illius offendas. Melior est pauper sanus et fortis viribus: quam dives imbecillis et flagellatus malicia. Salus anime in sanctitate iusticie. et melior est omni auro et argento. et corpus validum quam census immensus. Non est census super censum salutis corporis. et non est oblectamentum super cordis gaudium. Melior est mors quam vita amara. et requies eterna quam languor perseverans. Bona abscondita in ore clauso: quasi appositiones epularum circumposite sepulchro. Quid proderit libacio idolo? nec enim manducabit. nec odorabit. Sic effugatus a domino. et portans mercedes iniquitatis videns oculis et ingemiscens sicut spado complectens virginem et suspirans. Tristiciam non des anime tue et non affligas temetipsum in consilio tuo. Iocunditas cordis: hec est vita hominis. et thesaurus sine defectione sanctitatis. et exultacio viri est longevitas. Miserere anime tue placens deo. et contine. congrega cor tuum in sanctitate eius: et tristiciam longe expelle a te. Multos enim occidit tristicia. et non est utilitas in illa. Zelus et iracundia minuunt dies. et ante tempus senectam adducet cogitatus. Splendidum cor bonum in epulis est: epule enim illius diligenter fiunt.

XXXI

Vigilia honestatis tabefaciet carnes. et cogitatus illius auferet somnum. Cogitatus presciencie avertit sensum. et infirmitas gravis: sobriam facit animam. Laboravit dives in congregatione substantie: et in requie sua replebitur bonis suis. Laboravit pauper in diminutione victus: et in fine inops fit. Qui aurum diligit non iustificabitur: et qui insequitur consumptionem replebitur ex ea. Multi dati sunt in auri casus. et facta est in specie ipsius perdicio illorum. Lignum offensionis est aurum sacrificancium. Ve illis qui sectantur illud. et omnis imprudens deperiet in illo. Beatus dives qui inventus est sine macula. et qui post aurum non abiit. nec speravit in pecunia et thesauris. Quis est hic et laudabimus eum? fecit enim mirabilia in vita sua. Qui probatus est in illo et perfectus inventus est. erit illi gloria eterna. Qui potuit transgredi et non est transgressus: et facere mala et non fecit. Ideo stabilita sunt bona illius in domino: et elemosinas illius enarrabit omnis ecclesia sanctorum. Supra mensam magnam sedisti: non aperias super illam faucem tuam prior. Non dicas sic multa sunt que super illam sunt. Memento quoniam malus est oculus nequam. Nequius oculo quid creatum est? Ideo ab omni facie sua lacrimabitur cum viderit. Ne extendas manum tuam prior. et invidia contaminatus erubescas. Ne comprimaris in convivio vino. Intellige que sunt proximi tui ex te ipso. Utere ut homo frugi: hiis que tibi apponuntur. et non cum manducas multum odio habearis. Cessa prior causa discipline. et noli nimius esse ne forte offendas. Et si in medio multorum sedisti: prior illis ne extendas manum tuam. nec prior poscas bibere. Quam sufficiens est homini erudito vinum exiguum. et in dormiendo non laborabis ab illo. et non senties laborem. Vigilia. colera. et tortura viro infrunito. Sompnus sanitatis in homine parco. Dormiet usque mane: et anima illius cum ipso delectabitur. Et si coactus fueris in edendo multum surge e medio et vome. et refrigerabit te: et non adduces corpori tuo infirmitatem. Audi me fili et ne spernas me: et in novissimo invenies verba mea. In omnibus operibus tuis esto velox. et omnis infirmitas non occurret tibi. Splendidum in panibus benedicent labia mul

b

corum et testimonium veritatis il-
lius fidele. In nequissimo pane
murmurabit civitas et testimo-
nium nequitie illius verum est. Dili-
gentes in vino noli provocare. mul-
tos enim exterminavit vinum. Ig-
nis probat ferrum durum: sic vinum
corda superborum arguet in ebrietate
potatum. Equa vita hominibus vi-
num in sobrietate: si bibas illud
moderate, eris sobrius. Que est vita
que minuitur vino? Quid defraudat
vitam? Mors. Vinum in iocunditate
creatum est, non in ebrietate ab
initio. Exultatio anime et corporis vinum
moderate potatum. Sanitas est anime et
corpori sobrius potus. Vinum multum
potatum irritationem et iram et rui-
nas multas facit. Amaritudo
anime vinum multum potatum. Ebrie-
tatis animositas imprudentis [illegible]
offensio minorans virtutem et fa-
ciens vulnera. In convivio vini non
arguas proximum et non despicias eum
in iocunditate illius. Verba im-
properii non dicas illi: et non premas
illum in repetendo. XXXII

Rectorem te posuerunt? noli
extolli: esto in illis quasi unus
ex ipsis. Curam illorum habe et sic con-
sidera, et omni cura tua explicita re-
cumbe, ut leteris propter illos et ornamen-
tum gratie accipias coronam et dig-
nitatem consequaris congregationis. Lo-
quere maior natu: decet enim te pri-
mum verbum diligenti scientia: et non im-
pedias musicam. Ubi auditus non
est, non effundas sermonem, et impor-
tune noli extolli in sapientia tua. Gemmu-
la carbunculi in ornamento auri
et comparatio musicorum in convivio vini.
Sicut in fabricatione auri signum
est smaragdi: sic numerus musicorum
in iocundo et moderato vino. Audi tacens
et pro reverentia accedet tibi bona
gratia. Adolescens loquere in tua causa
vix cum necesse fuerit. Si bis interro-
gatus fueris habeat caput responsum tu-
um. In multis esto q
et audi tacens simul q
in medio magnatorum p
et ubi sunt senes non m
tum. Ante grandinem p
ruscatio. et ante verecundiam
gratia et pro reverentia
bona gratia. Et hora sur
te trices. Precurre autem
domum tuam et illic av
illic lude et age concep
in delictis et verbo superbo
bus benedicito dominum q
et inebriantem te ab o
nis suis. Qui timet d
doctrinam eius. Et qui
vigilaverint ad illum inve
nedictionem. Qui querit
plebitur ab ea. Et qui insid
scandalizabitur in ea. Q
dominum invenient
iustitias quasi lumen ac
cator homo vitabit cor
secundum voluntatem suam
et comparationem. Vir consili
intelligentiam. alie
non pertimescet timor
fecit cum eo sine consi
sectationibus arguetur
nihil facias et post f
bis. In via ruine non eas
in lapides. Nec credas
ole ne ponas anime tue
filiis tuis cave et a dom
attende. In omni opere tuo cr
anime tue. Hoc est enim conser
datorum. Qui credit deo
mandatis. Et qui confidit
non minorabitur. XXXIII

Timenti dominum non occur
la. Sed in temptatione deus
servabit et liberabit a m
non odit mandata iusti
non illidetur quasi in proc
homo sensatus credit legi d
fidelis. Qui interrogationem
festat parabit verbum
carus exaudietur et c

disciplinam et tunc respondebit. Precordia fatui quasi rota carri, et quasi axis versatilis cogitatus illius. Equus emissarius, sic et amicus subsannator, sub omni supra sedente hinnit. Quare dies diem superat, et iterum lux lucem, et annus annum a sole? A domini scientia separati sunt, facto sole et preceptum custodiente. Et immutavit tempora et dies festos ipsorum, et in illis dies festos celebraverunt ad horam. Ex ipsis exaltavit et magnificavit Deus, et ex ipsis posuit in numerum dierum. Et omnes homines de solo et ex terra, unde creatus est adam. In multitudine discipline Dominus separavit eos, et immutavit vias eorum. Ex ipsis benedixit et exaltavit, et ex ipsis sanctificavit et ad se applicavit. Ex ipsis maledixit et humiliavit, et convertit illos a separatione ipsorum. Quasi lutum figuli in manu ipsius plasmare et disponere illud. Omnes vie eius secundum dispositionem eius. Sic homo in manu illius qui se fecit, et reddet illi secundum iudicium suum. Contra malum bonum est, et contra mortem vita, sic et contra virum iustum peccator. Et sic intuere in omnia opera Altissimi. Duo et duo, et unum contra unum. Et ego novissimus evigilavi, et quasi qui colligit acinos post vindemiatores. In benedictione Dei et ipse speravi, et quasi qui vindemiat replevi torcular. Respicite quoniam non mihi soli laboravi, sed omnibus exquirentibus disciplinam. Audite me magnates et omnes populi, et rectores ecclesie auribus percipite. Filio et mulieri, fratri et amico non des potestatem super te in vita tua, et non dederis alii possessionem tuam, ne forte peniteat te et depreceris pro illis. Dum adhuc superes et aspiras, non immutabit te omnis caro. Melius est enim ut filii tui rogent te, quam te respicere in manus filiorum tuorum. In omnibus operibus tuis precellens esto.

Ne dederis maculam in gloriam tuam. In die consummationis dierum vite tue, et in tempore exitus tui distribue hereditatem tuam. Cibaria et virga et onus asino, panis et disciplina et opus servo. Operatur in disciplina et querit requiescere, laxa manus illi et querit libertatem. Iugum et lorum curvant collum durum, et servum inclinabit operationes assidue. Servo malivolo tortura et compedes. Mitte illum in operationem ne vacet. Multam enim maliciam docuit ociositas. In opere constitue eum, sic enim condecet illum. Quod si non obaudierit, curva illum compedibus, et non amplifices super omnem carnem. Verum sine iudicio nichil facias grave. Si est tibi servus fidelis, sit tibi quasi anima tua. Quasi fratrem sic eum tracta, quoniam in sanguine anime comparasti eum. Si leseris eum iniuste, in fugam convertetur. Et si extollens discesserit, quem queras et in qua via queras illum nescis.

XXXIIII

Vana spes et mendacium insensato viro, et sompnia extollunt imprudentes. Quasi qui apprehendit umbram et persequitur ventum, sic et qui attendit ad visa mendacia. Hoc secundum hoc visio sompniorum. Ante faciem hominis similitudo alterius hominis. Ab immundo quid mundabitur? Et a mendace quid verum dicetur? Divinatio erroris et auguria mendacia et sompnia malefacientium vanitas est. Et sicut parturientis cor tuum fantasias patitur. Nisi ab Altissimo fuerit emissa visitatio, ne dederis in illis cor tuum. Multos enim errare fecerunt sompnia, et exciderunt sperantes in illis. Sine mendacio consummabitur verbum legis, et sapientia in ore fidelis complanabitur. Qui non est temptatus, quid scit? Vir in multis expertus cogitabit multa, et qui multa didicit, enarrabit intellectum. Qui non est expertus pauca recognoscit. Qui autem in multis factus est, multiplicabit maliciam. Qui temptatus

non est expertus scit. Qui implanta-
tus est. habundabit nequicia. Mul-
ta vidi errando et plurimas ver-
borum consuetudines. Aliquociens us-
que ad mortem periclitatus sum
horum causa. et liberatus sum gratia
dei. Spiritus timencium deum queritur. et in
respectu illius benedicetur. Spes enim
illorum in salvantem illos. et oculi dei
in diligentes se. Qui timet deum
nichil trepidabit. et non pavebit
quoniam ipse est spes eius. Timentis dominum
beata est anima eius. Ad quem respiciat. et
quis est fortitudo eius. Oculi do-
mini super timentes se. protector po-
tencie. firmamentum virtutis.
tegimen ardoris et umbraculum me-
ridiani. deprecacio offensionis.
et adiutorium casus. exaltans
animam. et illuminans oculos. dans
sanitatem et vitam et benediccio-
nem. Immolantis ex iniquo ob-
lacio est maculata. et non sunt be-
neplacite subsannaciones iniu-
storum. Dominus solus sustinentibus
se in via veritatis et iusticie. Do-
na iniquorum non probat altis-
simus. nec respicit in oblacioni-
bus iniquorum. nec in multitudine
sacrificiorum eorum propiciabitur
peccatis. Qui offert ex substancia
pauperum. quasi qui victimat fi-
lium in conspectu patris sui. Panis egen-
cium vita pauperum est. qui defrau-
dat illum. homo sanguinis est.
Qui aufert in sudore panem.
quasi qui occidit proximum suum. Qui
effundit sanguinem. et qui frau-
dem facit mercenario fratres
sunt. Unus edificans et unus des-
truens. quid prodest illis nisi
labor. Unus orans et unus ma-
ledicens. cuius vocem exaudi-
et dominus. Qui baptizatur
a mortuo et iterum tangit mor-
tuum. quid proficit lavacio eius.
Sic homo qui ieiunat in peccatis su-
is. et iterum eadem faciens. quid pro-

ficat humiliando se
illius quis exaudiet
Qui conservat ve
cat oracionem. Salutare
tum est attendere manda
cedere ab omni iniquita
Acionem litare sacrifici
ticias. et deprecacio pro
ab iniusticia. Retribue
qui offert similagin
facit misericordiam. offert sa
Beneplacitum est do
iniquitate. et deprecacio
iusticia. Non apparebis
tu domini vacuus. ha
propter mandata dei fiunt
ti impinguat altare
tatis est in conspectu alti
ficium iusti acceptum
am eius non oblivisce
no animo gloriam redde d
primicias manuum tua
dato hylarem facit
exultacione sanctifica deci
altissimo secundum datum
in bono oculo adinvencion
nuum tuarum. quoniam re
est dominus. et septies
tibi. Noli offerre mun
enim suscipiet illa
sacrificium iniustum
mus iudex est. et non
sonarum gloria personae. Non acc
personam in pauperem
lesi exaudiet. Non despici
pupilli. nec viduam
loquelam gemitus. Non
vidue ad maxillam de
et exclamacio eius su
tem lacrimas. A maxil
ascendunt usque ad celu
exauditor non delecta
Qui adorat deum in obl
suscipietur. et deprecacio
ad nubes propinquabit
humiliantis se nubes pen
donec appropinquet non
discedet donec altissimus

dominus non elongabit. et in-
firmitur iustos et faciet iudicium.
et fortissimus non habebit in illis
patientiam ut contribulet dorsum
ipsorum et gentibus reddet vindictam
donec tollat plenitudinem super-
borum et sceptra iniquorum contribulet.
donec reddat hominibus secundum actus
suos et secundum opera ade et secundum presump-
tionem illius. donec iudicet iudicium
plebis sue. et oblectabit iustos misericordia
sua. Speciosa dei misericordia in tempore tri-
bulationis. quasi nubes pluvie in tem-
pore siccitatis. XXXVI
Miserere nostri deus omnium. et respi-
ce nos. et ostende nobis lucem mi-
serationum tuarum. et immitte timorem
tuum super gentes que non exquisierunt
te. ut cognoscant quia non est deus nisi tu.
et enarrent magnalia tua. Alle-
va manum tuam super gentes alie-
nas ut videant potentiam tu-
am. Sicut enim in conspectu eorum sanctifica-
tus es in nobis. sic in conspectu nostro
magnificaberis in eis. ut cognos-
cant te sicut et nos cognovimus.
quoniam non est alius deus preter te domine. In-
nova signa. et immuta mirabilia.
Glorifica manum et brachium dex-
trum. Excita furorem et effunde
iram. Extolle adversarium. et afflige
inimicum. Festina tempus et me-
mento finis. ut enarrent mirabilia
tua. In ira flamme devoretur qui
salvatur. et qui pessimant plebem
tuam inveniant perditionem. Con-
tere caput principum inimicorum di-
centium. non est alius preter nos.
Congrega omnes tribus iacob. et cognos-
cant quia non est deus nisi tu. ut e-
narrent magnalia tua. et heredi-
tabis eos sicut ab initio. Miserere
plebi tue super quam invocatum est
nomen tuum. et israel quem coequasti pri-
mogenito tuo. Miserere civita-
ti sanctificationis tue. ierusalem civitati
requiei tue. Reple syon inenar-
rabilibus virtutibus tuis. et gloria

tua populum tuum. Da testimoni-
um quia ab initio creature tue sunt.
et suscita predicationes quas locuti sunt
in nomine tuo prophete priores. Da merce-
dem domine sustinentibus te. ut prophe-
te tui fideles inveniantur. et exaudi
orationes servorum tuorum. secundum benedic-
tionem aaron de populo tuo. et dirige nos
in viam iusticie. ut sciant omnes
qui habitant terram. quia tu es deus
conspector seculorum. Omnem escam manduca-
bit venter. et est cibus cibo melior.
Fauces contingunt cibum fere. et
cor insensatum verba mendacia. Cor
pravum dabit tristiciam. et homo
peritus resistet illi. Omnem masculum
excipiet mulier. et est filia melior
filia. Species mulieris exhilarat fa-
ciem viri sui. et super omnem con-
cupiscentiam hominis superducit desiderium.
Si est lingua curationis. est et miti-
gationis et misericordie. non est vir illius
secundum filios hominum. Qui possidet
mulierem bonam. inchoat pos-
sessionem. Adiutorium secundum illum est
et columpna ut requies. Ubi non est
sepes. diripietur possessio. et ubi non
est mulier. ingemiscit egens. Cui cre-
dit qui non habet nidum. et deflectens ubi-
cumque obscuraverit quasi succinctus
latro exiliens de civitate in civitatem.
Omnis amicus dicet. et ego XXXVII
amicitiam copulavi. sed est
amicus solo nomine amicus. Nonne
tristicia inest usque ad mortem.
Sodalis autem et amicus ad inimi-
ciciam convertentur. O presumptio ne-
quissima unde creata es cooperire
aridam malicia et dolositate
illius. Sodalis amico coniucundatur
in oblectationibus. et in die tribu-
lationis adversarius erit. Sodalis
amico condolet causa ventris. et contra
hostem accipiet scutum. Non obli-
viscaris amici tui in animo tuo. et
non immemor sis illius in opibus
tuis. Noli consiliari cum socero tuo.
et a zelantibus te absconde consilium

Omnis consiliarius prodit consilium, sed est
consiliarius in semet ipso. A consiliario
malo serva animam tuam. Prius sci-
to quae sit illius necessitas, et quid ipse
in animo suo cogitabit, ne forte
mittat sudem in terram et dicat tibi:
Bona est via tua, et stet e contrario videre quid
tibi eveniat. Cum viro irreligio-
so tracta de sanctitate, et cum iniusto de
iustitia. Noli consiliari cum eo qui
suspectum te habet, et ab emulantibus
tibi absconde consilium, et cum muliere
de his quae emulatur, cum timido
de bello, cum negociatore de traiec-
tione, cum emptore de venditione, cum viro
livido de gratiis agendis, cum impi-
o de pietate, cum inhonesto de
honestate, cum operario agrario de
omni opere, cum operario annuali de
consummatione anni, cum servo pigro
de multa operatione. Non attendas his
in omni consilio, sed cum viro sancto assi-
duus esto, quemcumque cognoveris ob-
servantem timorem Dei, cuius anima est secundum
animam tuam, qui cum titubaverit
in tenebris non condolebit tibi. Et cor bo-
ni consilii statue tecum, non est enim
tibi aliud pluris illo. Anima viri sancti e-
nuntiat aliquando vera, quam septem cir-
cumspectores sedentes in excelso
ad speculandum. Et in his omnibus de-
precare Altissimum ut dirigat in verita-
te viam tuam. Ante omnia opera verbum
verax precedat te, et ante omnem actum
consilium stabile. Verbum nequam immu-
tabit cor, ex quo partes quatuor ori-
untur: bonum et malum, vita et mors,
et dominatrix est illorum assidua lingua.
Vir peritus multos erudivit, et animae
suae suavis est. Qui sophistice
loquitur odibilis est, in omni re
defraudabitur. Non est illi data a
Domino gratia, omni enim sapientia
defraudatus est. Est animae suae sa-
piens sapiens, et fructus sensus
sensus illius laudabiles sunt. Vir
sapiens plebem suam erudit, et
fructus sensus illius fideles sunt.

Vir sapiens implebitur be-
bus, et videntes illum lau-
Vita viri in numero die-
Israhel innumerabiles sunt
in populo hereditabit
nem illorum erit vivens
Fili, in vita tua tempta a-
et si fuerit nequam, non
tatem. Non enim omni-
expediunt, et non omni
nimae placet. Noli avid-
epulatione, et non te e-
omnem escam. In multis
infirmitas, et aviditas ap-
ad choleram. Propter crapu-
obierunt; qui autem
est, adiciet vitam.

Honora medicum p-
etenim illum creavit
A Deo est enim omnis medela
cipiet donationem. Disc-
dici exaltabit caput il-
magnatorum collauda-
creavit de terra medic-
prudens non ab horre-
a ligno indulcata
Ad agnitionem homini
et dedit hominibus scientiam
honorari in mirabili-
his curans mitiga-
et unguentarius fac-
suavitatis, et unctiones
et non consummabuntur
enim Dei super faciem
infirmitate non despicia-
ora Dominum. Averte a deli-
manus, et ab omni delicto
tuum. Da suavitatem
am similaginis, et impin-
nem. Et da locum medic-
Dominus creavit, et non disc-
opera eius sunt necessa-
quando in manus eorum
Dominum deprecabitur ut
requiem eorum et sanita-
sationem eorum. Qui delin-
tu eius qui fecit illum
in manus medici. Fi-

[m] produc lacrimas et quasi dira
passus incipe plorare. et secundum iudi
cium contege corpus illius et non despicias
sepulturam ipsius. Propter dela
turam autem amare fer luctum
illius uno die. et consolare propter tristiciam.
et fac luctum secundum meritum eius
uno die uel duobus propter detractionem.
A tristicia enim festinat mors. et
cooperit uirtutem. et tristicia cordis
flectit ceruicem. In abductione per
manet tristicia. et substantia inopis secundum
cor eius. Ne dederis in tristicia cor
tuum sed repelle eam a te. et memento
nouissimorum. et noli obliuisci. Neque
enim est conuersio. et huic nichil proderis.
et te ipsum pessimabis. Memor esto iu
dicii mei. sic enim erit et tuum. Michi heri
et tibi hodie. In requie mortui requi
escere fac memoriam eius. et consolare
illum in exitu spiritus sui. Sapientiam scri
be in tempore uacuitatis. et qui mi
noratur actu: sapientiam percipiet. Qua
sapientia replebitur qui tenet aratrum. et qui
gloriatur in iaculo: stimulo boues
agitat. et conuersatur in operibus eorum. et
narratio eius in filiis taurorum. Cor su
um dabit ad uersandos sulcos. et uigi
lia eius in sagina uaccarum. Sic omnis
faber et architectus qui noctem tam
quam diem transigit. Qui sculpit si
gnacula sculptilia. et assiduitas
eius uariat picturam. Cor suum
dabit in similitudinem picture. et ui
gilia sua perficiet opus. Sic faber
ferrarius sedens iuxta incudem.
et considerans opus ferri. Vapor ignis
urit carnes eius. et in calore fornacis
concertatur. Vox mallei innouat
aurem eius. et contra similitudinem
uasis oculus eius. Cor suum dabit in
consummationem operum. et uigilia sua or
nabit perfectionem. Sic figulus sedens
ad opus suum conuertens pedibus su
is rotam. qui in sollicitudine positus
est semper propter opus suum. et innumera
est omnis operatio eius. In brachio suo
formabit lutum. et ante pedes suos
curuabit uirtutem suam. Cor
suum dabit ut consummet linitionem.
et uigilia sua mundabit fornacem.
Omnes hii in manibus suis sperauerunt.
et unusquisque in arte sua sapiens
est. Sine hiis omnibus non edificatur
ciuitas. et non inhabitabunt. nec in
ambulabunt. et in ecclesiam non transili
ent. Super sellam iudicis non sedebunt.
et testamentum iudicii non intelligent.
nec palam facient disciplinam et iu
dicium. et in parabolis non inuenientur.
Sed creaturam eui confirmabunt. et de
precatio illorum in operatione artis accommo
dantes animam suam. et conquirentes
in lege altissimi.

XXXIX

Sapientiam antiquorum omnium exqui
ret sapiens. et in prophetis uacabit.
Narrationem uirorum nominatorum conser
uabit. et in uersucias parabolarum simul
introibit. Occulta prouerbiorum exqui
ret. et in absconditis parabolarum conuersabitur.
In medio magnatorum ministrabit.
et in conspectu presidis apparebit. In terram
alienigenarum gencium pertransiet. bona
enim et mala in omnibus temptabit.
Cor suum tradet ad uigilandum dilu
culo ad dominum qui fecit illum. et in conspectu
altissimi deprecabitur. Aperiet os suum
in oratione. et pro delictis suis deprecabitur.
Si enim dominus magnus uoluerit spiritu
intelligencie replebit illum. Et ipse tam
quam ymbres mittet eloquia sa
piencie sue. et in oratione confitebitur domino. Et ipse
diriget consilium eius. et disciplinam.
et in absconditis suis consiliabitur.
Ipse palam faciet disciplinam doc
trine sue. et in lege testamenti domini
gloriabitur. Collaudabunt multi sa
pientiam eius. et usque in seculum non delebitur.
Non recedet memoria eius. et nomen
eius requiretur a generatione in ge
nerationem. Sapientiam eius enarra
bunt gentes. et laudem eius enun
ciabit ecclesia. Si permanserit nomen
eius derelinquet plus quam mille.
et si requieuerit: proderit illi. Adhuc
consiliabor ut enarrem. ut furore

enim repletus sum. In voce dicit.
Obaudite me divini fructus et
quasi rose plantate super rivos ag-
rorum fructificate. Quasi libanus
odorem suavitatis habete. Florete
flores quasi lilium. date florem et
frondete in gratiam. et collaudate can-
ticum. et benedicite dominum in operibus
suis. Date nomini eius magnifi-
centiam. et confitemini illi in voce la-
biorum vestrorum. et in canticis labiorum et
citharis. et sic dicetis in confessione.
Opera domini universa bona valde. In ver-
bo enim eius stetit aqua sicut con-
geries. et in sermone oris illius
sicut exceptoria aquarum. Quoniam in
precepto ipsius placor fit. et non est mi-
noratio in salute ipsius. Opera o-
mnis carnis coram illo. et non
est quicquam absconditum ab oculis
eius. A seculo usque in seculum respicit
et nichil est mirabile in conspectu eius.
Non est dicere quid est hoc aut quid
est istud. omnia enim in tempore suo que-
rentur. Benedictio illius quasi fluvius
inundavit. et quomodo cataclismus ter-
ram inebriavit. sic ira ipsius gen-
tes que non exquisierunt eum hereditabit.
Quomodo convertit aquas in sicci-
tatem et siccata est terra. et vie il-
lius illorum directe sunt. Sic peccatoribus
offensiones in ira eius. Bona bo-
nis creata sunt ab initio. sic nequissimis
bona et mala. Initium ne-
cessarie rei vite hominum aqua. ignis. et
ferrum. sal et lac et panis simi-
lagineus. et mel. et botrus uve.
et oleum et vestimentum. Hec omnia sanctis
in bona. sic et impiis et peccatoribus in
mala convertentur. Sunt spiritus qui
ad vindictam creati sunt. et in furore
suo confirmaverunt tormenta sua et
in tempore consummationis effundent
virtutem et furorem eius qui fe-
cit illos. confundent. Ignis. grando.
fames. et mors. omnia hec ad vindictam
creata sunt bestiarum. dentes et
scorpii. et serpentes. et romphea vin-

dicans in exterminium im[…]
mandatis eius epulab[…]
terram in necessitate […]
et in temporibus suis non […]
bunt verbum. Propterea ab initio […]
et cogitavi. et scripta […]
opera domini bona. et omne op[…]
sua subministrabit. non […]
illo nequius est. Omnia […]
suo comprobabuntur. Et nunc […]
ore collaudate et benedic[…]
men domini. XL.

Occupatio magna cr[…]
bus. et iugum grave s[…]
adam. a die exitus de ven[…]
eorum usque in diem sepultu[…]
trem omnium. Cogitatio[…]
nes cordis ad inventio[…]
tationis. et dies finitionis a […]
sedente super sedem gloriosam. usque ad […]
in terram. et cinerem. Ab […]
tur iacincto. et portat co[…]
ad eum. qui cooperitur […]
furor. zelus. tumultus […]
et timor mortis. iracundia […]
tentio. Et in tempore refectionis […]
somnus noctis immu[…]
eius. Modicum tamquam […]
requie. et ab eo in somnis […]
respectus. Conturbatus […]
dis sui tamquam qui eva[…]
belli. In tempore salutis sue […]
et admirans ad nullum ti[…]
omni carne ab homine usque […]
et super peccatores septuplum […]
mors. sanguis. contentio […]
oppressiones. fames. et contritio […]
gella. Super iniquos crea[…]
hec omnia. et propter illos fact[…]
clismus. Omnia enim […]
in terram convertentur. et omnes aque […]
re convertentur. Omne […]
iniquitas delebitur. et fides in […]
bit. Substantie iniusto[…]
fluvius siccabuntur et […]
nitruum magnum in pl[…]
nabit. Sicut in aperi[…]
manus suas letabitur […]

...tores in consummacione tabescent.
...tes impiorum non multiplicabunt
...mos. et radices inmunde super
...umen petre sonant. Super omnem
...am viriditas. et ad horam fluminis
...e fenum evelletur. Gratia sicut
...disus in benedictionibus. et misericordia in seculo
permanet. Vita operarii sufficientis
...iebitur. et in ea invenies thesaurum
...edificacio civitatis confirmabit
...nomen. et super hanc mulier inmaculata
computabitur. Vinum et musica leti
...cor. et super utraque dilectio sapientie.
Tibie et psalterium suavem faciunt melo
...diam. et super utraque lingua suavis.
...et speciem desiderabit oculus.
...virides sationes. Amicus et
...in tempore convenientes. et super utrosque
...cum viro. Fratres in adiutorium
...tempore tribulacionis. et super eos misericordia
...bit. Aurum et argentum et con
...cio pedum. et super utrumque consilium
beneplacitum. Facultates et vir
...exaltant cor. et super hec timor domini.
Non est in timore domini mi
...racio. et non est in eo inquirere adiu
...rium. Timor domini sicut paradisus be
...dictionis. et super omnem gloriam operue
...illum. Fili in tempore vite
...ne indigeas. melius est enim mo
...quam indigere. Vir respiciens in
mensam alienam. non est vita eius
in cogitatione victus. Alit enim animam
...cibis alienis. Vir autem disciplinatus
et eruditus custodiet se. In
ore imprudentis condulcabitur inopia. et
in ventre eius ignis ardebit. XLI.
O mors quam amara est memoria tua
homini iusto. et pacem habenti in substantiis suis.
viro quieto et cuius vie directe sunt
in omnibus. et adhuc valenti accipere cibum.
O mors bonum est iudicium tuum
homini indigenti. et qui minoratur vi
ribus. defecto etate. et cui de omnibus
cura est. et incredibili qui perdit sa
pientiam. Noli metuere iudicium mor
tis. memento que ante te fuerunt. et que super
ventura sunt tibi. hoc iudicium a domino

omni carni. Et quid superveniet tibi in
beneplacito altissimi. sive decem.
sive centum. sive mille anni. Non est enim
in inferno accusacio vite. Filii ab
hominacionum fiunt filii peccatorum. et qui
conversantur secus domos impiorum.
filiorum peccatorum peribit hereditas. et cum
semine illorum assiduitas opprobrii.
De patre impio queruntur filii. quoniam
propter illum sunt in opprobrio. Ve
vobis viri impii qui dereliquistis
legem domini altissimi. Et si nati fue
ritis in maledictione nascemini.
et si mortui fueritis. in maledictione
erit pars vestra. Omnia que de terra sunt
in terram convertentur. sic impii a
maledicto in perdicionem. Luctus hominum
in corpore ipsorum. nomen autem impi
orum delebitur. Curam habe de bono no
mine. hoc enim magis permanebit
tibi quam mille thesauri magni et
preciosi. Bone vite numerus dierum.
bonum autem nomen permanebit in
evo. Disciplinam in pace conservate
filii. Sapientia enim abscondita. et the
saurus invisus que utilitas in utris
que. Melior est homo qui abscondit
stulticiam suam. quam homo qui abscon
dit sapientiam suam. Verumptamen reveremini
in hiis que procedunt de ore meo.
Non est enim bonum omnem reveren
ciam observare. et non omnia omni
bus beneplacent in fide. Erubescite
a patre et a matre de fornicacione. et a pre
sidente et a potente de mendacio. a
principe et a iudice de delicto. a sina
goga et plebe de iniquitate. a soc
io et amico de iniusticia. et de lo
co in quo habitas de furto. de veri
tate dei et testamento. De discubitu in
panibus. et ab obfuscacione dati et ac
cepti. a salutantibus de silencio. a
respectu mulieris fornicarie. et ab
aversione vultus cognati. Ne avertas
faciem a proximo tuo. Ab aufer
endo partem et non restituendo. Ne
respicias mulierem alieni vi
ri. et ne scruteris ancillam eius.

neque sterilis ad lectum eius. Cave ab amicis de sermonibus improperii, et cum dederis, ne improperes. XLII

Non duplices sermonem auditus de revelatione sermonis absconditi, et eris vere sine confusione, et invenies gratiam in conspectu omnium hominum. Non pro his omnibus confundaris, et ne accipias personam ut delinquas. De lege altissimi et testamento, et de iudicio iustificare impium. De verbo sociorum et viatorum, et de datione hereditatis amicorum. De equalitate statere et ponderum. De acquisitione multorum et paucorum. De corruptione emptionis et negociatorum, et de multa disciplina filiorum, et servo pessimo latus sanguinare. Super mulierem nequam bonum est signum. Ubi manus multe sunt, claude, et quecumque trades numera et appende; datum vero et acceptum omne describe. De disciplina insensati et fatui, et de senioribus qui iudicantur ab adolescentibus, et eris eruditus in omnibus, et probabilis in conspectu omnium vivorum. Filia patris abscondita est vigilia, et sollicitudo eius aufert somnum, ne forte in adolescentia sua adultera efficiatur, et cum viro commorata odibilis fiat; ne quando polluatur in virginitate sua, et in paternis suis gravida inveniatur; ne forte cum viro commorata transgrediatur, aut certe sterilis efficiatur. Super filiam luxuriosam confirma custodiam, ne quando faciat te in opprobrium venire inimicis, a detractione in civitate, et abiectione plebis, et confundat te in multitudine populi. Omni homini noli intendere in specie, et in medio mulierum noli commorari. De vestimentis enim procedit tinea, et a muliere iniquitas viri. Melior est enim iniquitas viri quam mulier benefaciens, et mulier confundens in opprobrium. Memor ero igitur operum domini, et que vidi annunciabo. In sermonibus domini opera eius. Sol illuminans per omnia respexit, et gloria domini plenum est opus eius. Nonne dominus fecit sanctos enarrare omnia mirabilia

Nota

sua. que confirmabit do…
stabiliri in gloria sua. Ab…
hominum investigavit…
eorum excogitavit. Cogno…
omnis omnem scientiam …
eum annuncians que p…
superventura sunt reve…
vestigia occultorum. Non pre…
gitatus, et non abscondit…
his sermo. Magnalia…
decoravit que est ante s…
in seculum, neque adiectum…
minuitur, et non egeat…
Quam desiderabilia sunt…
et tamquam scintilla que…
Omnia hec vivunt et m…
et in omni necessitate omnia…
Omnia duplicia unum…
fecit quicquam deesse. Un…
mabit bona, et quis s…
mabit videns gloriam…

Altitudinis firma…
Altitudo eius est…
one glorie. Sol in aspectu…
tu vas admirabile…
in meridiano exurit…
conspectu ardoris eius…
sustinere? Fornacem…
operibus ardoris. Triplic…
montes, radios igneos…
et refulgens radiis suis…
oculos. Magnus dominus…
illum, et in sermonibus…
navit iter. Et luna in…
tempore suo ostensio tem…
num evi. A luna signum…
luminare quod minuitur…
matione. Mensis secundum…
crescens admirabiliter in…
vas castrorum in excelsis…
firmamento celi resplendens…
celi gloria stellarum mundum…
in excelsis dominus…
stabunt ad iudicium…
in vigiliis suis. Vide ar…
illum qui fecit illum val…
in splendore suo. Gy…
in circuitu glorie…

-ravit nivi. Imperio suo
-vit nivem. et accelerat corus-
-cationes emittere iudicii sui. Propterea
-sunt thesauri. et evolaverunt
-le sicut aves. In magnitu-
-ne sua posuit nubes. et confrac-
-ti sunt lapides grandinis. In conspectu
-eius commovebuntur montes. et in
-voluntate eius aspirabit
-nothus. Vox tonitrui eius
-verberavit terram. tempestas aquilo-
-nis congregatio spiritus. et sicut avis
-deponens ad sedendum aspergit ni-
-vem. et sicut locusta demergens des-
-census eius. Pulchritudinem cando-
-ris eius admirabitur oculus. et sup-
-er imbrem eius expavescet cor.
-Gelu sicut salem effundet super ter-
-ram. et dum gelaverit fiet tamquam cacu-
-mina tribuli. Frigidus ven-
-tus aquilo flavit. et gelavit cristal-
-lus ab aqua. super omnem congregatio-
-nem aquarum requiescet. et sicut lori-
-ca induet se aquis. et devorabit
-montes et exuret desertum. et extin-
-guet viride sicut igne. Medicina
-omnium in festinatione nebule. et ob-
-vians ab ardore venienti humi-
-lem efficiet eum. In sermone eius
-siluit ventus. cogitatione sua pla-
-cavit abyssum. et plantavit illum do-
-minus Ihesus. Qui navigant mare
-enarrant pericula eius. et audientes
-auribus nostris admirabimur. Illic
-preclara opera et mirabilia varia besti-
-arum genera. et omnium pecorum. et creatura
-belluarum. Propter ipsum confirmatus est
-itineris finis. et in sermone eius composi-
-ta sunt omnia. Multa dicimus et de-
-ficimus in verbis. Consummatio autem
-sermonum ipse est. Gloriantes ad
-quid valebimus. Ipse enim omnipo-
-tens super omnia opera sua. Terribilis do-
-minus et magnus vehementer. et mi-
-rabilis potentia ipsius. Glorificantes
-dominum quantumcumque potueritis. supervalebit
-enim adhuc. et admirabilis mag-
-nificentia eius. Benedicentes dominum

exaltate illum quantum potestis.
maior est enim omni laude. Exal-
tantes eum replemini virtute.
Ne laboretis. non enim comprehendetis. Quis
videbit eum et enarrabit. et quis
magnificabit eum sicut est ab initio.
Multa abscondita sunt maio-
ra his. Pauca enim vidimus
operum eius. Omnia autem dominus fe-
cit. et pie agentibus dedit sapientiam.

XLIIII

Laudemus viros gloriosos.
et parentes nostros in generatione
sua. Multam gloriam fecit dominus
magnificentia sua a seculo. Domi-
nantes in potestatibus suis. homines mag-
ni virtute et prudentia sua pre-
diti. nunciantes in prophetis digni-
tatem prophetarum. et imperantes in pre-
senti populo. et virtute prudentie po-
pulis sanctissima verba. In peritia sua
requirentes modos musicos
et narrantes carmina scrip-
turarum. Homines divites in vir-
tute pulcritudinis studium habentes.
pacificantes in domibus suis. Omnes
isti in generationibus gentis sue glo-
riam adepti sunt. et in diebus suis
habentur in laudibus. Qui de illis nati
sunt. reliquerunt nomen narrandi
laudes eorum. Et sunt quorum non est me-
moria. qui non fuerunt. et nati quasi
sunt quasi non nati. et filii eorum
cum ipsis. Sed illi viri misericordie sunt
quorum pietates non defuerunt. et
cum semine eorum permanent bona
hereditas. et nepotum ipsorum semen in
testamento stetit. et filiorum ipsorum. Se-
men eorum propter illos usque in eternum ma-
net. Semen eorum et gloria illorum non dere-
linquetur. Corpora ipsorum in pace sepul-
ta sunt. et nomen eorum vivet in ge-
nerationes et generationes. Sapientiam ipsorum
narrent populi. et laudem eorum nunci-
et ecclesia. Enoch placuit deo et trans-
latus est in paradisum. ut det gentibus
sapientiam. Noe inventus est perfectus
iustus. et in tempore iracundie factus est
reconciliatio. Ideo dimissum est

relicti sunt terre cum factum est dilu-
uium. Testamenta seculi posita sunt
apud illum, ne deleri posset di-
luuio omnis caro. Abraham mag-
nus pater multitudinis gentium, et non
est inuentus similis illi in gloria. Qui
conseruauit legem excelsi, et fuit in
testamento cum illo. In carne eius
stare fecit testamentum, et in temp-
tatione inuentus est fidelis. Ideo
iure iurando dedit illi gloriam in
gente sua, crescere illum quasi terre
cumulum, et ut stellas exaltare
semen eius, et hereditare illos a mari
ad mare, et a fluminibus usque ad
terminos terre. Et ysaac fecit eodem
modo propter habraham patrem ipsius.
Benedictionem omnium gentium dedit il-
li dominus, et testamentum suum confir-
mauit super caput iacob. Agno-
uit eum in benedictionibus, et dedit
illi hereditatem, et diuisit illi partem in
tribubus .xii. et conseruauit illi homines
misericordie inuenientes gratiam in oculis
omnis carnis.

XLV

Dilectus deo et hominibus moyses, cuius
memoria in benedictione est.
Similem illum fecit in gloria sanctorum,
et magnificauit eum in timore ini-
micorum, et in uerbis suis monstra pla-
cauit. Glorificauit illum in conspectu re-
gum, et iussit illi coram populo suo,
et ostendit illi gloriam suam. In fide
et lenitate ipsius sanctum fecit illum, et e-
legit eum ex omni carne. Audiuit
enim eum et uocem ipsius, et indux-
it illum in nube, et dedit illi co-
ram precepta, et legem uite et discipli-
ne, docere iacob testamentum suum, et iudicia
sua israel. Excelsum fecit aaron
fratrem suum, et similem sibi de tribu
leui. Statuit ei testamentum eternum,
et dedit illi sacerdotium gentis, et bea-
tificauit illum in gloria, et circumcinxit
eum zona iustitie, et induit eum
stolam glorie, et coronauit eum in ua-
sis uirtutis. Circumpedes et femo-
ralia et humerale posuit ei, et cinxit

cinxit eum tintinnab[...]
plurimis in gyro dare [...]
cessu suo, audituum fa[...]
templo, in memoria[...]
tis sue. Stolam sanct[...]
to et purpura, opus tex[...]
entis iudicio, et uerita[...]
cocco opus artificis, ge[...]
figuratis in ligatura [...]
pidum sculptis in memo[...]
numerum tribuum isra[...]
rea super mitram eius [...]
sanctitatis, et gloria honoris, o[...]
desiderio oculorum ornata [...]
ante ipsum non fuerunt ta[...]
originem. Non est indu[...]
in genera aliquis, sed tan[...]
li et nepotes eius per o[...]
illius consummata sunt [...]
Compleuit moyses ma[...]
et unxit illum oleo sa[...]
illi in testamentum et[...]
eius sicut dies celi, fun[...]
et habere laudem, et glorifica[...]
lum in nomine suo. Ipsum [...]
uiuente offerre sacrifi[...]
sum et bonum odorem in [...]
placare pro populo suo. Et d[...]
preceptis suis potesta[...]
tamentis iudiciorum docere [...]
monia, et in lege sua lu[...]
israel. Quia contra illum stete[...]
et propter inuidiam circ[...]
in deserto homines qui er[...]
dathan et abyron, et c[...]
re in iracundia. Vid[...]
deus et non placuit illi, et consu[...]
impetu iracundie. Fe[...]
stra, et consumpsit illos i[...]
nis. Et addidit aaron glo[...]
ti hereditatem, et primitias [...]
terre diuisit illi. Panem [...]
primis parauit in sacie[...]
Nam et sacrificia domini [...]
illi et semini eius. Ce[...]
gentes non hereditabit [...]
illi in gente. Ipse est e[...]
eius et hereditas [...]

[Phinees fil]ius eleazari tertius in gloria est. In imitando eum in timore dei. et stare in reverentia gentis. In bonitate et alacritate animae suae placuit deo israel. Ideo statuit illi testamentum pacis. principem sanctorum et gentis suae ut sit illi et semini eius sacerdotii dignitas in aeternum. Et testamentum david regis filii iesse de tribu iuda hereditas ipsi et semini eius. ut daret sapientiam in cor nostrum iudicare gentem suam in iustitia. ne abolerentur bona ipsorum. et gloriam ipsorum in gentem eorum aeternam fecit.

XLVI

Fortis in bello ihesus nave successor moysi in prophetis qui fuit magnus secundum nomen suum. maximus in salutem electorum expugnare insurgentes hostes. ut consequeretur hereditatem israel. Quam gloriam adeptus est in tollendo manus suas et iactando contra civitates rumpheas. Quis ante illum sic restitit? nam hostes ipse dominus perduxit. An non in iracundia eius impeditus est sol. et una dies facta est quasi duo. Invocavit altissimum potentem in oppugnando inimicos undique. et audivit illum magnus et sanctus deus in saxis grandinis virtutis valde fortis. Impetum fecit contra gentem hostilem. et in descensu perdidit contrarios. ut cognoscant gentes potentiam eius. quia contra deum pugnare non est facile. Et secutus est a tergo potentis. Et in diebus moysi misericordiam fecit ipse. et caleph filius iephone stare contra hostem. et prohibere gentem a peccatis. et perfringere murmur malitiae. Et ipsi duo constituti a periculo liberati sunt. a numero sexcentorum milium peditum. inducere illos in hereditatem in terram quae manat lacte et mel. Et dedit deus illi caleph fortitudinem. et usque in senectutem permansit illi virtus. ut ascenderet in excelsum terrae locum. et semen ipsius obtinuit hereditatem. ut viderent omnes filii israel. quia bonum est obsequi sancto deo. Et iudices singuli suo nomine quorum non est corruptum cor. qui non aversi sunt a domino. ut sit memoria illorum in benedictione. Et ossa eorum pullulent de loco suo. et nomen eorum permaneat in aeternum. permanens ad filios illorum sanctorum virorum gloria. Dilectus a domino deo suo samuel propheta domini renovavit imperium. et unxit principes in gente sua. In lege domini congregationem iudicavit. et vidit deus iacob. et in fide sua probatus est propheta. et cognitus est in verbis suis fidelis. quia vidit deum lucis. et invocavit dominum omnipotentem in oppugnando hostes circumstantes undique in oblatione agni inviolati. Et tonuit de celo dominus et in sonitu magno auditam fecit vocem suam. et contrivit principes tyriorum. et omnes duces philistiim. et ante tempus finis vitae suae et seculi testimonium prebuit in conspectu domini et christi. pecunias et usque ad calciamenta ab omni carne non accepit. Et post hec dormivit. et notum fecit regi. et ostendit illi finem vitae suae. et exaltavit vocem eius de terra in prophetia delere impietatem gentis. Post hoc surrexit nathan propheta in diebus david. Quasi adeps separatus a carne.

XLVII

Sic david a filiis israel. Cum leonibus lusit quasi cum agnis. Et in ursis similiter fecit sicut agnis ovium in iuventute sua. Numquid non occidit gigantem. et abstulit opprobrium de gente. In tollendo manum in saxo fundae deiecit exultationem golie. Nam invocavit dominum omnipotentem. et dedit in dextera eius tollere hominem fortem in bello. et exaltare cornu gentis suae. Sic in decem milibus glorificavit eum in benedictionibus domini in offerendo illi coronam gloriae. Contrivit enim inimicos undique. et extirpa-

nuit philistiim contrarios usque in hodiernum diem. Contrivit cornu ipsorum usque in eternum. In omni opere dedit confessionem sancto et excelso in verbo glorie. De omni corde suo laudavit dominum et dilexit dominum qui fecit illum et dedit illi contra inimicos potentiam. Et stare fecit cantores contra altare et in sono eorum dulces fecit modos. Et dedit in celebrationibus decus et ornavit tempora usque ad consummationem vite ut laudarent nomen sanctum domini et amplificarent mane dei sanctitatem. Christus purgavit peccata ipsius et exaltavit in eternum cornu eius et dedit illi testamentum regni et sedem glorie in israel. Post ipsum surrexit filius sensatus et propter illum deiecit omnem potentiam inimicorum. Salomon imperavit diebus pacis cui subiecit deus omnes hostes ut conderet domum in nomine suo et pararet sanctitatem in sempiternum. Quemadmodum eruditus es in iuventute tua et impletus es quasi flumen sapientia. Et terram retexit anima tua. Et replesti in parabolis enigmata. Ad insulas longe divulgatum est nomen tuum et dilectus es in pace tua. In cantilenis et proverbiis et comparationibus et interpretationibus miratae sunt terre et in nomine domini cui cognomen est deus israel. Collegisti quasi auricalcum aurum et ut plumbum complesti argentum. Et inclinasti femora tua mulieribus potestatem habuisti in corpore tuo. Dedisti maculam in gloria tua et prophanasti semen tuum inducere iracundiam ad liberos tuos et ceteram stultitiam tuam ut faceres imperium bipartitum et ex effraim imperare imperium durum. Deus autem non derelinquet misericordiam suam et non corrumpet nec delebit opera sua neque perdet a stirpe nepotes electi sui et semen eius qui diligit dominum non corrumpet. Dedit autem reliquum iacob et david de ipsa stirpe. Et finem habuit salomon cum patribus suis. Et dereliquit post se de semine suo gentis stultitiam et imminutum a prudentia roboam qui avertit gentem consilio suo. Et ieroboam qui peccare fecit israel et dedit viam peccandi effraim et plurima redundaverunt peccata ipsorum. Valde averterunt illos a terra sua. Et quesivit omnes nequitias usque dum perveniret ad illos defensio et ab omnibus peccatis liberavit eos.

Et surrexit helias propheta quasi ignis et verbum ipsius quasi facula ardebat. Qui induxit in illos famem et irritantes illum invidia sua pauci facti sunt. Non enim poterant sustinere precepta domini. Verbo domini continuit celum et deiecit de celo ignem ter. Sic amplificatus est helias in mirabilibus suis. Et quis potest similiter sic gloriari tibi? Qui sustulisti mortuum ab inferis de sorte mortis in verbo domini dei. Qui deiecisti reges ad perniciem et confregisti facile potentiam ipsorum et gloriosos de lecto suo. Qui audis in syna iudicium et in choreb iudicia defensionis. Qui ungis reges ad penitentiam et prophetas facis successores post te. Qui receptus es in turbine ignis in curru equorum igneorum. Qui inscriptus es in iudiciis temporum lenire iracundiam domini, conciliare cor patris ad filium et restituere tribus iacob. Beati sunt qui te viderunt et in amicitia tua decorati sunt. Nam nos vita vivimus tantum, post mortem autem non erit tale nomen nostrum. Helias quidem in turbine tectus est et in heliseo completus est spiritus eius. In diebus suis non pertimuit principem et potentia nemo vicit illum. Nec superavit illum verbum aliquod et mortuum prophetavit corpus eius. In vita sua fecit monstra et in morte mirabilia operatus est. In omnibus istis non penituit populus

[a pe]ccatis suis. usque dum ab[iecti]
[sun]t de terra sua. et dispersi sunt in
[omn]em terram. et relicta est gens per-
[pauca] et princeps in domo david.
[Quid]am ipsorum fecerunt quod placeret
[deo. ali]i autem multa commiserunt
[peccata. E]zechias munivit civitatem
[suam e]t induxit in medium eius a-
[quam et f]odit ferro rupem. et edificavit
[ad] aquam puteum. In diebus
[ipsius a]scendit sennacherib. et misit rap-
[sacen et] sustulit manum suam
[contra i]llos. et extulit manum suam
[in syon e]t superbus factus est potencia
[sua.] Tunc mota sunt corda. et
[manu]s ipsorum. et doluerunt quasi par-
[turie]ntes mulieres. Et invocave-
[runt] dominum misericordem. et expanden-
[tes] manus suas extulerunt ad ce-
[lum] et sanctus dominus deus audivit cito vo-
[cem ipsoru]m. Non est commemoratus pec-
[catorum i]llorum. neque dedit illos inimi-
[cis suis] sed purgavit illos in manu
[ysaie sancti] prophete. Deiecit castra assi-
[riorum et c]ontrivit illos angelus domini. quia
[fecit e]zechias quod placuit domino. et for-
[titer iv]it in viam david patris sui. quam
[mand]avit illi ysayas propheta mag-
[nus et] fidelis in conspectu dei. In diebus
[ipsius re]trorsum rediit sol. et addidit regi vi-
[tam. Sp]iritu magno vidit ultima
[et consolat]us est lugentes in syon usque
[in se]mpiternum. Ostendit futura et
[abscon]dita antequam evenirent.

XLIX

[Me]moria iosie in compositionem odoris
[fact]a est pigmentarii. In omni ore
[quasi m]el indulcabitur eius memoria.
[et ut] musica in convivio vini. Ipse est
[direct]us divinitus in penitenciam gentis. et
[tulit] abhominationes impietatis. et
[guber]navit ad dominum cor ipsius. et in
[diebus] peccatorum corroboravit pietatem.
[Pre]ter david et ezechiam et io-
[siam] omnes reges commiserunt pec-
[catu]m. Nam reliquerunt legem po-
[tentes] reges iuda. et contempserunt ti-
[more]m dei. Dederunt enim regnum
[suum a]liis. et gloriam suam alienige-
ne genti. Incenderunt electam ci-
vitatem sanctitatis. et desertas fece-
runt vias ipsius in manu ieremie.
Nam male tractaverunt illum qui a
ventre matris consecratus est propheta
evertere et perdere. et iterum edificare et re-
novare. Ezechiel vidit inspec- qui
tum glorie quam ostendit illi in curru
cherubin. Nam commemoratus est inimi-
corum in ymbre bene facere illis qui os-
tenderunt rectas vias. Et duodecim prophetarum
ossa pullulant de loco suo. Nam
corroboraverunt iacob. et redemerunt
se in fide virtutis sue. Quomodo am-
plificemus zorobabel. Nam et ipse
quasi signum in dextera manu. sic et
ihesum filium iosedech. Qui in diebus
suis edificaverunt domum. et exalta-
verunt templum sanctum domino paratum
in gloriam sempiternam. Et neemias in
memoria multi temporis qui erexit
nobis muros eversos. et stare fecit
portas et seras. qui erexit domos
nostras. Nemo natus est in terra
qualis enoch. Nam et ipse receptus est
a terra. Et ioseph qui natus est homo
princeps fratrum. firmamentum gentis.
rector fratrum. stabilimentum populi. et os-
sa ipsius visitata sunt. et post mor-
tem prophetaverunt. Seth et sem apud
homines gloriam adepti sunt.
et super omnem animam in origine adam.

L

Symeon onie filius sacerdos
magnus. qui in vita sua
suffulsit domum. et in diebus suis
corroboravit templum. Templi
etiam altitudo ab ipso fundata est. du-
plex edificatio. et excelsi parietes
templi. In diebus ipsius emanave-
runt putei aquarum. et quasi mare
adimpleti sunt supra modum. Qui
curavit gentem suam. et liberavit eam
a perditione. Qui prevaluit amplificare
civitatem. Qui adeptus est gloriam
in conversatione gentis. et ingressum
domus et atrii amplificavit. Quasi
stella matutina in medio nebu-
le. et quasi luna plena in diebus suis.

lucet. et quasi sol refulgens: sic ille
effulsit in templo dei. Quasi arcus
refulgens inter nebulas glorie. et quasi
flos rosarum in diebus vernis.
et quasi lilia que sunt in transitu aque.
et quasi thus redolens in diebus esta-
tis. Quasi ignis effulgens et thus ar-
dens in igne. Quasi vas auri soli-
dum ornatum omni lapide precio-
so. Quasi oliva pullulans et cipressus
in altitudinem se extollens. In ac-
cipiendo ipsum stolam glorie. et vesti-
ri eum in consummatione virtutis. In
ascensu altaris sancti gloriam dedit sanc-
titatis amictum. In accipiendo autem
partes de manu sacerdotum. et ipse
stans iuxta aram. circa illum corona
fratrum. quasi plantatio cedri in mon-
te libano. sic circa illum steterunt
quasi rami palme. et omnes filii aa-
ron in gloria sua. Oblatio autem domini
in manibus ipsorum coram omni sina-
goga israel. et consummatione fungens
in aram amplificare oblationem ex-
celsi regis. porrexit manum suam
in libatione. et libavit in sanguine
uve. effudit in fundamento alta-
ris odorem divinum excelso princi-
pi. Tunc exclamaverunt filii aa-
ron in tubis ductilibus sonuerunt
et auditam fecerunt vocem mag-
nam in memoriam coram deo. Tunc
omnis populus simul properaverunt. et ce-
ciderunt in faciem super terram adorare
dominum deum suum. et dare vocem omni
potenti deo excelso. et amplificave-
runt psallentes in vocibus suis. et
in magna domo auditus est sonus suavi-
tatis plenus. et rogavit populus do-
minum excelsum in prece usque
dum perfectus est honor domini. et munus
suum perfecerunt. Tunc descendens
manus suas extulit in omnem congre-
gationem filiorum israel. dare gloriam
a deo in labiis suis. et in nomine
ipsius gloriari. Et iteravit orationem
suam volens ostendere virtutem
dei. Et post rursum plus orando

dominum omnium qui magna
in omni terra. Qui auxit
a ventre matris nostre et
secundum suam misericordiam
iocunditatem cordis
bus nostris in israel per dies
credere israel nobiscum
ut liberet eos in diebus
tes odit anima mea
est gens quam odi
monte seir et philistiim
populus qui habitat in sichimis
trinam sapientie et disciplinam
sit in codice isto ihesus fi
ierosolimitanus qui
sapientiam de corde suo
tus qui versatur in bonis
la in corde suo sapiens
Si enim hec fecerit
bit. quia lux dei vestigium

Confitebor tibi domine
et collaudabo te
meum. Confitebor
adiutor et protector factus
liberasti corpus meum
a laqueo lingue inique
antium mendacium
tu astantium factus
et liberasti me secundum
tudine nominis tui. A rugientibus
ratis ad escam. de
rentium animam meam
tis tribulationum que
me. A pressura flamme
dedit me. et in medio
estuatus. De altitudine
inferi et a lingua coinquinata
bo mendacii. A rege
lingua iniusta. Laudabit
ad mortem anima mea
mea appropinquans
no deorsum. Circumdederunt
tro qui adiuvaret
eram ad adiutorium
erat. Memoratus sum
domine. et operationis tue
quoniam eruis sustinentes
liberas eos de manu

[super] terram habitationem meam
pro morte defluenti deprecatus
sum. Invocavi dominum patrem domini mei
ut non derelinquat me in die tribu-
lationis meae et in tempore superborum sine ad-
iutorio. Laudabo nomen tuum assidu-
e et collaudabo illud in confessione
et exaudita est oratio mea. Et liberasti
me de perditione. Et eripuisti me de
tempore iniquo. Propterea confitebor et laudem
dicam tibi et benedicam nomini domini.
Cum adhuc iunior essem priusquam ob-
errarem quaesivi sapientiam palam in
oratione mea. Ante templum postulabam pro
illa et usque in novissimis inquiram
eam et efflorebit tamquam praecox uva.
Laetatum est in ea cor meum. Ambu-
lavit pes meus iter rectum. A iu-
ventute mea investigabam eam.
Inclinavi modice aurem meam
et excepi illam. Multam inveni in
me ipso sapientiam et multum profeci in ea.
Danti mihi sapientiam dabo gloriam.
Consiliatus sum enim ut facerem
illam. Zelatus sum bonum
et non confundar. Colluctata est anima mea
in illa, et in faciendo eam confirmatus
sum. Manus meas extendi in
altum et in sapientia eius luxit anima mea
et ignorantias meas illuminavit.
Animam meam direxi ad illam et in
agnitione inveni eam. Possedi cum
ipsa cor ab initio. Propter hoc non derelinquar.
Venter meus conturbatus est quaerendo
illam, propterea bonam possidebo
possessionem. Dedit enim mihi dominus lin-
guam mercedem meam et in ipsa lau-
dabo eum. Appropiate ad me in-
docti et congregate vos in domum dis-
ciplinae. Quid adhuc retardatis
et quid dicitis in his? Animae vestrae sitiunt
vehementer. Aperui os meum et locu-
tus sum. Comparate vobis sine argento
sapientiam et collum vestrum subicite
iugo eius et suscipiat anima vestra dis-
ciplinam. In proximo est enim invenire
eam. Videte oculis vestris quoniam
modicum laboravi et inveni mihi
multam requiem. Assumite
disciplinam in multo numero argen-
ti et copiosum aurum possidete in
ea. Laetetur anima vestra in misericordia eius
et non confundemini in laude eius. O-
peramini opus vestrum ante tempus et dabit
vobis mercedem vestram in tempore suo.

Incipit prologus in librum Ysaye prophete

Nemo cum prophetas
versibus viderit esse de-
scriptos metro existimet
eos apud Hebraeos ligari
et aliquid simile habere de psalmis vel opi-
bus Salomonis. Sed quod in Demosthene et Tul-
lio solet fieri ut per cola scribantur et
commata, qui utique prosa et non versibus
conscripserunt. Nos quoque utilitati
legentium providentes interpretatio-
nem novam novo scribendi ge-
nere distinximus. Ac primum de
Ysaia sciendum quod in sermone suo
disertus sit, quippe ut vir nobi-
lis et urbanae eloquentiae, nec habeat
quicquam in eloquio rusticitatis
admixtum. Unde accidit ut prae ceteris
florem sermonis eius translatio
non potuerit conservare. Deinde etiam hoc
adiciendum quod non tam propheta dicen-
dus sit quam evangelista. Ita enim
universa Christi ecclesiaeque mysteria ad li-
quidum persecutus est, ut non eum
putes de futuro vaticinari, sed de
praeteritis historiam texere. Unde con-
icio noluisse tunc temporis LXX in-
terpretes fidei suae sacramenta perspicue
ethnicis prodere, ne sanctum canibus et mar-
garitas porcis darent. Quae cum hanc
editionem legeritis, ab illis animadvertetis
abscondita. Nec ignoro quanti labo-
ris sit prophetas intellegere, nec facile
quempiam posse iudicare de inter-
pretatione, nisi intellexerit ante quae
legerit. Nos quoque patere morsibus
plurimorum, qui stimulante invidia
quod consequi non valent despiciunt.
Sciens ergo et prudens in flammam
mitto manum. Et nihilominus
hoc a fastidiosis lectoribus precamur
ut quomodo Graeci post LXX translatores

latores aquilam et simachum et
theodotionem legunt. ut vel ob studium
doctrine sue. vel ut. lxx. magis ex
collatione eorum intelligant. sic et ut si
saltem unum post priores habere dig-
nentur interpretem. legant prius et postea
despiciant. ne videantur non ex
iudicio. sed ex odii presumptione igno-
rata dampnare. Prophetavit autem
ysaias in ierusalem et in iudea. necdum
.x. tribubus in captivitatem ductis.
ac de utroque regno nunc coniunctim
nunc separatim texit oracula. Et
cum interdum ad presentem respici-
at historiam. et post babilonie
captivitatem reditum populi signifi-
cet in iudeam: tamen omnis eius cura
de vocatione gentium et de adventu christi
est. Quem quanto plus amatis o pau-
la et eustochium tanto magis petite
ut pro obtrectatione presenti qua me
indesinenter emuli laniant. ipse
michi restituat mercedem in fu-
turo. qui scit me in peregrine lin-
gue eruditione sudasse. ne iudei de
falsitate scripturarum ecclesiis eius
diutius insultarent. Incipit ysaias propheta

Visio ysaie filii a-
mos quam vidit su-
per iudam et ierusalem
in diebus ozie ioa-
than. achaz. et eze-
chie regum iuda.
Audite celi et auri-
bus percipe terra: quoniam
dominus locutus est. Filios enutri-
vi et exaltavi. ipsi autem spreverunt
me. Cognovit bos possessorem su-
um. et asinus presepe domini sui. israel autem
me non cognovit. et populus meus
non intellexit. Ve genti
peccatrici populo gravi iniquitate
semini nequam. filiis sceleratis. Dere-
liquerunt dominum. blasphemaverunt
sanctum israel. abalienati sunt retror-
sum. Super quo percutiam vos ultra
addentes prevaricationem. Omne ca-
put languidum. et omne cor me-

rens a planta pedis
cem non est in eo sani
et livor et plaga tume
circumligata. nec cu
camine. neque fota ol
vestra deserta. civita
cense sunt igni. reg
tram coram vobis a
lieni. et desolabitur si
te hostili. Et derelinq
tur ut umbraculum i
tugurium in cucumerario
vitas que vastatur. Ni
cituum reliquisset no
sodoma fuissemus et
similes essemus. Audi
minum principes sodo
pite auribus legem de
gomorre. Quo michi
nem victimarum v
dicit. Plenus sum. holo
etium et adipem pinguium
nem vitulorum et agno
lui. Cum veneritis an
meum quis quesivit
nibus vestris ut ambul
meis. Ne offeratis ultra
frustra. Incensum ab
michi. Neomeniam
civitates alias non fe
sunt cetus vestri. Ka
et sollempnitates vestras o
anima mea. Facta sunt mi
ta. Laboravi sustinens
tenderitis manus vestr
oculos meos a vobis.
caveritis orationem. non ex
Manus enim vestre san
ne sunt. Lavamini m
auferte malum cogi
vestrarum ab oculis meis.
agere perverse. Discite be
rite iudicium. subve
Iudicate pupillo. defend
am. et venite et argui
dominus. Si fuerint pecc
cinum: quasi nix deal
et si fuerint rubra qu

quasi lana alba erunt. Si uolu-
eritis et audieritis me: bona terre co-
medetis. Quod si nolueritis et me ad
iracundiam prouocaueritis:
gladius deuorabit uos: quia os domini
locutum est. Quomodo facta est meretrix
ciuitas fidelis plena iudicii.
Iustitia habitauit in ea: nunc autem
homicide. Argentum tuum uersum
est in scoriam: uinum tuum mixtum
aqua. Principes tui infideles, so-
cii furum. Omnes diligunt munera,
sequuntur retributiones. Pupillo non iudicant.
et causa uidue non ingreditur ad eos.
Propter hoc ait dominus deus exercituum
fortis Israel. Heu consolabor super
hostibus meis: et uindicabor de inimicis
meis. Et conuertam manum meam
ad te, et excoquam ad purum scoriam
tuam, et auferam omne stagnum
tuum. Et restituam iudices tuos
ut fuerunt prius: et consiliarios tuos
sicut antiquitus. Post hec
uocaberis ciuitas iusti urbs fidelis.
Syon in iudicio redimetur: et re-
ducent eam in iustitia. Et conteret
scelestos et peccatores simul: et qui de-
reliquerunt dominum consumentur. Con-
fundentur enim ab ydolis quibus
sacrificauerunt. Et erubescetis
super ortis quos elegeratis. Cum fueritis
uelut quercus defluentibus foliis.
et uelut ortus absque aqua. Et erit forti-
tudo uestra ut fauilla stuppe: et opus
uestrum quasi scintilla. Et succendetur
utrumque simul: et non erit qui extinguat.
Verbum quod uidit II
Ysayas filius amos super iudam
et ierusalem. Et erit in nouissimis die-
bus preparatus mons domus domini
in uertice montium: et eleuabitur super
colles: et fluent ad eum omnes gentes.
Et ibunt populi multi et dicent: Ve-
nite ascendamus ad montem domini
et ad domum dei iacob: et docebit nos
uias suas: et ambulabimus in
semitis eius. Quia de syon exibit
lex: et uerbum domini de ierusalem. Et iudi-
cabit gentes: et arguet populos mul-
tos. Et conflabunt gladios suos in
uomeres: et lanceas suas in falces.
Non leuabit gens contra gentem
gladium: nec exercebuntur ultra
ad prelium. Domus iacob veni-
te et ambulemus in lumine do-
mini. Proiecisti enim populum tuum
domum iacob: quia repleti sunt
ut olim: et augures habuerunt
ut philistiim: et pueris alienis
adheserunt. Repleta est terra ar-
gento et auro: et non est finis thesau-
rorum eius. Et repleta est terra eius
equis: et innumerabiles quadrige eius.
Et repleta est terra eius ydolis: o-
pus manuum suarum adorauerunt
quod fecerunt digiti eorum. Et incur-
uauit se homo: et humiliatus est uir:
Ne ergo dimittas eis. Ingredere in petram.
abscondere in fossa humo a facie
timoris domini: et a gloria maiestatis
eius. Oculi sublimes hominis humili-
ati sunt: et incuruabitur altitudo ui-
rorum. Exaltabitur autem dominus solus
in die illa. Quia dies domini exercituum
super omnem superbum et excelsum: et super
omnem arrogantem: et humilia-
bitur. Et super omnes cedros libani subli-
mes et erectas: et super omnes quercus ba-
san: et super omnes montes excelsos: et
super omnes colles eleuatos: et super omnem
turrim excelsam: et super omnem murum
munitum: et super omnes naues thar-
sis: et super omne quod uisu pulchrum est. Et in-
curuabitur omnis sublimitas homi-
num: et humiliabitur altitudo uirorum:
et eleuabitur dominus solus in die illa. Et
ydola penitus conterentur. Et introi-
bunt in speluncas petrarum: et in uo-
ragines terre a facie formidinis domini
et a gloria maiestatis eius cum surrexerit
ut percutere terram. In die illa proiciet
homo ydola argenti sui: et simulacra
auri sui que fecerat sibi ut adoraret tal-
pas et uespertiliones. Et ingredietur
fissuras petrarum: et cauernas saxorum.

a facie formidinis domini et a gloria ma-
iestatis eius cum surrexerit percu-
tere terram. Quiescite ergo ab homine cuius
spiritus in naribus eius est quia excelsus
III reputatus est ipse. Ecce enim domina-
tor dominus exercituum auferet
ab ierusalem et a iuda validum et fortem
omne robur panis et omne robur
aque et fortem virum bellatorem et iu-
dicem et prophetam et ariolum et senem
principem super quinquaginta et hono-
rabilem vultu et consiliarium et sapi-
entem de architectis et prudentem
eloquii mistici. Et dabo pueros eorum
principes et effeminati dominabuntur
eis. Et irruet populus vir ad virum
unusquisque ad proximum suum. Tu-
multuabitur puer contra senem et igno-
bilis contra nobilem. Apprehendet enim
vir fratrem suum domesticum patris
sui. Vestimentum tibi est princeps
noster esto ruina autem hec sub ma-
nu tua. Respondebit in die illa dicens
Non sum medicus et in domo mea
non est panis neque vestimentum. Noli-
te me constituere principem populi. Ruit
enim ierusalem et iudas concidit quia lingua
eorum et adinventiones eorum contra dominum
ut provocarent oculos maiesta-
tis eius. Agnicio vultus eorum respon-
debit eis. Et peccatum suum quasi sodoma
predicaverunt nec absconderunt. Ve anime
eorum quoniam sunt reddita eis mala.
Dicite iusto quoniam bene quoniam fructum
adinventionum suarum comedet. Ve
impio in malum retribucio ma-
nuum eius fiet ei. Populum meum exac-
tores sui spoliaverunt et mulieres
dominate sunt eius. Popule meus qui
beatum te dicunt ipsi te decipiunt et viam
gressuum tuorum dissipant. Stat ad
iudicandum dominus et stat ad iudicandos
populos. Dominus ad iudicium veniet cum
senioribus populi sui et [illegible] eius.
principibus eius. Vos enim depas-
ti estis vineam meam et rapina pau-
perum in domo vestra est. Quare atte-
ritis populum meum et facies pauperum

commolitis. dicit dominus deus exerci-
tuum. Et dixit dominus pro eo quod
elevate sunt filie syon et ambu-
laverunt collo extento et nuti-
bus oculorum ibant et plaudebant
et ambulabant pedibus suis et composito gradu
incedebant decalvabit dominus
verticem filiarum syon et dominus
crinem earum nudabit. In die illa
auferet dominus ornamentum calciamentorum
et lunulas et torques et monilia
et armillas et mitras et discriminalia
et periscelidas et murenulas et olfac-
toriola et inaures et anulos et gem-
mas in fronte pendentes et mu-
tatoria et palliola et linteami-
na et acus et specula et sindones
et vittas et theristra. Et erit pro suavi
odore fetor et pro zona funiculus et pro
crispanti crine calvicium et pro
fascia pectorali cilicium. Pulcher-
rimi quoque viri tui gladio ca-
dent et fortes tui in prelio et mere-
bunt atque lugebunt porte eius
et desolata in terra sedebit.
Et apprehendent vii mulieres
virum unum in die illa dicen-
tes. Panem nostrum comedemus et
vestimentis nostris operiemur
tantummodo invocetur nomen tuum super nos
aufer opprobrium nostrum. In die il-
la erit germen domini in magni-
ficencia et gloria et fructus terre sub-
limis et exultatio his qui sal-
vati fuerint de israel. Et erit omnis qui
relictus fuerit in syon et residuus in
ierusalem sanctus vocabitur omnis qui
scriptus est in vita in ierusalem.
Si abluerit dominus sordes filiarum
syon et sanguinem ierusalem laverit
de medio eius in spiritu iudicii
et spiritu ardoris. Et creabit dominus super
omnem locum montis syon et ubi
invocatus est nubem per diem
et fumum et splendorem ignis flam-
mantis in nocte. Super omnem enim
gloriam protectio et tabernacu-
lum erit in umbraculum diei

bra. ⁊ ĩ ſecuritate. ⁊ abſcõ
ne a turbine ⁊ a pluuia. V
antabo dilc̃o meo canticũ
patruelis mei uinee ſue.
ea f̃ca eſt dilecto meo. in cor
filio olei. ⁊ ſepiuit eam ⁊
pides elegit ex illa. ⁊ plantauit
eam electam. ⁊ edificauit tur
in medio eius. ⁊ torcular ex
xit in ea. Et expectauit ut fa
ret uuas ⁊ fecit labruſcas.
nc ergo habitatores ierl̃m ⁊ uiri iu
dicate int̃ me ⁊ uineã me
uid eſt quod debui ultra facere
uinee mee ⁊ nõ feci ei. An quod
expectaui ut faceret uuas ⁊ fecit
labruſcas. Et nunc oſtendam uo
quid ego faciam uinee mee.
feram ſepem eius. ⁊ erit in di
tionem. diruam maceriam eius.
et in conculcationẽ. ⁊ ponam eã
ſertam. Non putabitur ⁊ nõ fodie
⁊ aſcendent ſup̃ eam uepres
ſpine. ⁊ nubibus mandabo ne plu
ſup̃ eam ymbrem. Vinea
enim dñi exercituũ domus iſrael̃
⁊ uir iuda germẽ eius delectabi
pectaui ut faceret iudicium.
ecce iniquitas. ⁊ iuſticiam. ⁊
ecce clamor. Ve qui coniungitis
domum ad domũ. ⁊ agrũ agro co
pulatis uſq; ad terminũ loci. Nũ
quid habitatis uos ſoli in medio
terre. In auribus meis ſunt hec di
cit dominus exercituum. Niſi do
mus multe fuerint deſerte gran
des ⁊ pulchre. abſq; habitatore. De
cem enim iugera uinearũ. facient
lagunculam unam. ⁊ xxx
modii ſementis facient modios
tres. Ve qui conſurgitis mane
ad ebrietatem ſectandã. ⁊ potan
dum uſq; ad ueſperam ut uino eſ
tuetis. cithara ⁊ lira ⁊ tympanũ
⁊ tibia. ⁊ uinũ in conuiuiis ueſtris.
⁊ opus dñi nõ reſpicitis. nec opa
manuum eius conſideratis. Propterea duc
tus eſt ppl̃s meus captiuus. q
nõ habuit ſciam. ⁊ nobiles eius
interierunt fame. ⁊ multitudo ei
ſiti exaruit. Propterea dilatauit
infernus aĩam ſuam. ⁊ aperuit os
ſuum abſq; ullo t̃mino. ⁊ deſcẽdent
fortes eius. ⁊ ppl̃s ⁊ ſublimes eĩ.
glorioſiq; eius ad eum. ⁊ incurua
bitur hõ. ⁊ humiliabitur uir. ⁊ oculi ſub
limium deprimentur. ⁊ exaltabi
tur dominus exercituũ in iudicio. ⁊
deus ſcũs ſc̃ificabitur in iuſticia.
Et paſcentur agni iuxta ordinem
ſuum. ⁊ deſerta in ubertatẽ uſa
aduene comedent. Ve qui trahi
tis iniquitatem in funiculis ua
nitatis. ⁊ q̃ſi uinculum plauſtri
pc̃m. Qui dicitis. Feſtinet ⁊ cito
ueniat opus eius. ut uideamus. ⁊
appropiet. ⁊ ueniat conſilium ſcĩ iſrl̃
⁊ ſciemus illud. Ve qui dicitis
malum bonũ ⁊ bonum malũ.
ponentes tenebras lucem. ⁊ lu
cem tenebras. ponentes ama
rum in dulce. ⁊ dulce ĩ amarũ.
Ve qui ſapientes eſtis in oculis
ueſtris. ⁊ coram uobmet ipſis pru
dentes. Ve qui potentes eſtis ad
bibendũ uinũ. ⁊ uiri fortes ad
miſcendam ebrietatem. Qui
iuſtificatis impiũ pro muneribus
⁊ iuſticiam iuſti aufertis ab
eo. Propter hoc ſicut deuorat ſtipu
lam lingua flamme ignis. ⁊ ca
lor flamme exurit. ſic radix
eorũ q̃ſi fauilla erit. ⁊ germen
eorũ ut puluis aſcendet. Abiece
runt enim legem dñi exercitu
um. ⁊ eloquiũ ſcĩ iſrl̃ blaſphe
mauerunt. Ideo iratus ẽ furor domi
ni in ppl̃o ſuo. ⁊ extẽdit
manum ſuam ſup̃ eum. ⁊ per
cuſſit eum. Et conturbati ſunt
montes. ⁊ facta ſunt morticina
eorũ q̃ſi ſtercus in medio platea
rum. In his omnibus nõ eſt auer
ſus furor eius. ſed adhuc manus
eius extenta. Et eleuabit ſig
num in nationibus procul. ⁊ ſibi

sibit ad eum de finibus terre: et
ecce festinus veniet velociter.
Non est deficiens neque laborans in eo:
non dormitabit neque dormiet: neque
solvetur cingulum... neque rumpetur
corrigia calciamenti eius. Sagitte
eius acute, et omnes arcus eius ex
tenti. Ungule equorum eius ut si
lex, et rote eius quasi impetus tem
pestatis. Rugitus eius ut leonis,
rugiet ut catuli leonum: et fre
det et tenebit predam, et amplexa
bitur, et non erit qui eruat. Et sona
bit super eum in die illa sicut sonitus
maris: aspiciemus in terram, et ecce tene
bre tribulationis, et lux obteneb
rata est in caligine eius. VI

In anno quo mortuus est rex Ozi
as, vidi dominum sedentem super solium
excelsum et elevatum: et plena
domus a maiestate eius: et ea que
sub ipso erant replebant templum.
Seraphim stabant super illud: sex
ale uni et sex ale alteri: duabus ve
labant faciem eius, et duabus ve
labant pedes eius, et duabus vola
bant. Et clamabant alter ad alterum
et dicebant: Sanctus, sanctus, sanctus dominus deus
exercituum, plena est omnis terra gloria
eius. Et commota sunt sublimina
ria cardinum a voce clamantis,
et domus repleta est fumo. Et dixi:
Ve mihi quia tacui, et in medio populi
polluta labia habentis ego habito, et
regem dominum exercituum ego vidi
oculis meis. Et volavit ad me
unus de seraphim, et in manu eius
calculus quem forcipe tulerat de
altari. Et tetigit os meum et dixit:
Ecce tetigi os labia tua, et au
feretur iniquitas tua et peccatum
tuum mundabitur. Et audivi vo
cem domini dicentis: Quem mittam?
et quis ibit nobis? Et dixi: Ecce ego
sum, mitte me. Et dixit: Vade
et dices populo huic: Audite audi
entes, et nolite intelligere: et videte
visionem, et nolite cognoscere. Exce

ca cor populi hui
va. et oculos eius clau
videat oculis suis et au
is audiat, et corde suo
convertatur et sanem eum
usquequo domine? Et dixit: Don
tur civitates absque h
domus sine homine et te
deserta. Et longe faciet
homines et multiplicabitur que de
in medio terre. Et ad
cimatio. Et convertetur
ostensionem sicut ter
et sicut quercus que expan
ramos suos. Semen sanctum erit
terit in ea. VII

Et factum est in diebus
Ioathan filii Ozie
ascendit Rasin rex Syrie
filius Romelie rex Is
ad preliandum contra eam
debellare eam. Et nun
domui David dicentes
vit Syria super Effraim
est cor eius et cor populi eius
moventur ligna silva
cie venti. Et dixit dominus
egredere in occursum
et qui derelictus est Iasub
tuus ad extremum aque
cine superioris in via a
nis. Et dices ad eum: Vi
leas: noli timere, et cor
formidet a duabus caudis
num fumigantium istorum
furoris Rasin regis Syrie
lii Romelie. Eo quod ini
erit contra te Syria malum
ym et filius Romelie di
Ascendamus ad Iudam
citemus eum, et avella
ad nos, et ponamus reg
eius filium Tabeel. Hec
minus deus: Non stabit
stabit. Sed caput Syrie
et caput Damasci Rasin
huc. lxv. anni et de
fraim esse populus, et caput

maria, et caput samarie filius
romelie. Si non credideritis, non perma-
nebitis. Et adiecit dominus loqui ad
achaz dicens. Pete tibi signum a
domino deo tuo in profundum inferni,
sive in excelsum supra. Et dixit
achaz. Non petam, et non temptabo do-
minum. Et dixit. Audite ergo domus
david. Numquid parum vobis est mo-
lestos esse hominibus, quia molesti estis
et deo meo? Propter hoc dabit dominus ipse
vobis signum. Ecce virgo concipiet et
pariet filium, et vocabitur nomen eius
emmanuel. Butirum et mel comedet,
ut sciat reprobare malum et eligere
bonum. Quia antequam sciat puer re-
probare malum et eligere bonum,
derelinquetur terra quam tu detestaris
a facie duorum regum suorum. Adducet
dominus super te et super populum
tuum et super domum patris tui dies
qui non venerunt a diebus separationis
effraym a iuda, cum rege as-
syriorum. Et erit in die illa, sibilabit
dominus musce que est in extremo fluminum
egypti, et api que est in terra assyri-
orum, et venient et requiescent omnes in
torrentibus vallium, et in cavernis
petrarum, et in omnibus frutectis,
et in universis foraminibus. In
die illa radet dominus in novacula
conducta, in hiis qui trans flu-
men sunt, in rege assyriorum, caput
et pilos pedum, et barbam univer-
sam. Et erit in die illa, nutriet
homo vaccam boum et duas o-
ves, et pre ubertate lactis comedet
butirum. Butirum enim et mel comedet
omnis qui relictus fuerit
in medio terre. Et erit in die illa,
omnis locus ubi fuerint mille vites
mille argenteis, in spinas et in
vepres erunt. Cum sagittis et ar-
cu ingredientur illuc. Vepres enim
et spine erunt in universa terra. Et
omnes montes qui in sarculo sa-
rientur, non veniet illuc terror spi-
narum et veprium. Et erit in pascuam
bovis, et in conculcationem pecoris.

VIII

Et dixit dominus ad me.
Sume tibi librum grandem et
scribe in eo stilo hominis velociter,
spolia detrahe, cito predare. Et ad-
hibui michi testes fideles, Uri-
am sacerdotem, et zachariam
filium barachie. Et accessi ad
prophetissam, et concepit et peperit filium.
Et dixit dominus ad me. Voca nomen
eius, accelera spolia detrahe, festina
predari. Quia antequam sciat puer
vocare patrem suum et matrem su-
am, auferetur fortitudo damas-
ci, et spolia samarie coram rege
assyriorum. Et adiecit dominus lo-
qui ad me dicens. Pro eo quod ab-
iecit populus iste aquas syloe que
vadunt cum silentio, et assumpsit
magis rasin et filium romelie.
Propter hoc ecce adducet dominus super
eos aquas fluminis fortes et multas,
regem assyriorum et omnem gloriam
eius, et ascendet super omnes rivos eius,
et fluet super omnes ripas eius, et ibit
per iudam, inundans et transiens usque
ad collum veniet. Et erit exten-
sio alarum eius implens lati-
tudinem terre tue o emmanuel.
Congregamini populi et vincimini,
et audite universe procul terre. Con-
fortamini et vincimini, accingite
vos et vincimini. Inite consilium,
et dissipabitur. Loquimini verbum,
et non fiet, quia nobiscum deus. Hec enim do-
minus ait ad me. Sicut in forti
manu erudivit me ne irem
in via populi huius dicens. Non
dicatis coniuratio. Omnia enim
que loquitur populus iste coniuratio est,
et timorem eius ne timeatis neque
paveatis. Dominum exercituum ipsum
sanctificate, et ipse pavor vester, et terror vo-
bis in sanctificationem. In lapidem autem
offensionis, et in petram scandali
duabus domibus israel, in laqueum
et in ruinam habitantibus ierusalem.
Et offendent ex eis plurimi, et cadent

conterentur, et irretientur, et ca-
pientur. Liga testimonium, signa
legem in discipulis meis. Et ex-
pectabo dominum qui abscondit fa-
ciem suam a domo iacob, et pre-
stolabor eum. Ecce ego et pueri mei
quos michi dedit dominus in signum
et in portentum israel a domino exerci-
tuum qui habitat in monte sy-
on. Et cum dixerint ad vos querite a
phitonibus et a divinis qui stridunt
in incantationibus suis. Numquid
non plebs requiret a deo suo visi-
onem pro vivis ac mortuis. Ad legem
magis et ad testimonium. Quod
si non dixerint iuxta verbum hoc non erit
erit eis matutina lux. Et transibit
per eam, et corruet et esuriet. Et cum
esurierit, irascetur, et maledi-
cet regi suo et deo suo, et suscipi-
et sursum, et ad terram intuebitur,
et ecce tribulatio et tenebre et dis-
solutio et angustia, et caligo per-
sequens, et non poterit avolare de
angustia sua. IX
Primo tempore alleviata est
terra zabulon et terra neptalim,
et novissimo aggravata est via
maris trans iordanem galilee
gentium. Populus qui ambulabat
in tenebris vidit lucem mag-
nam. Habitantibus in regione um-
bre mortis lux orta est eis. Mul-
tiplicasti gentem, non magnificasti
leticiam. Letabuntur coram
te sicut letantur in messe, sicut
exultant victores capta preda
quando dividunt spolia. Iugum enim
honeris eius et sceptrum exactoris
(et virga humeri eius)
eius superasti sicut in die madian. Quia
omnis violenta predatio cum tu-
multu, et vestimentum mixtum
sanguine erit in combustionem et ci-
bus ignis. Parvulus enim natus
est nobis, et filius datus est nobis,
et factus est principatus super humerum
eius, et vocabitur nomen eius admi-
rabilis, consiliarius, deus fortis, pater

futuri seculi, princeps pa[cis]
[multi]plicabitur eius imperium
erit finis. Super solium
david et super regnum eius
suo et corroboret
et amodo et usque in
Zelus domini exercituum
Verbum misit dominus
et cecidit in israel
Ephraim et habitantes
in superbia et magnitudine
dicentes. Lateres ceciderunt
dus lapidibus edificabimus
moros succiderunt
mutabimus. Et elevabit
hostes rasin super eum
cos eius in tumultum
Syriam ab oriente
ab occidente et devorabunt
toto ore. In omnibus his
sus furor eius sed adhuc
eius extenta. Et populus
sus ad percutientem se
cituum non inquisierunt
et disperdet dominus ab israel caput
et incurvantem et refrenantem
refrenantem in die una
et honorabilis ipse est caput
docens mendacium ipse est
Et erunt qui beatificant
istum seducentes et
precipitati. Propter hoc
tis eius non delectabitur
lorum eius et viduarum
rebitur. Quia omnis ypocrita
et nequam et universum os
est stultitiam. In omnibus
non est aversus furor
manus eius extenta
est reversus ad percutientem
Succensa est enim quasi
pietas, vepres et spinas
rabit, et succendetur
saltus, et convolvetur
mi. In ira domini exercituum
ta erit terra, et erit populus
ignis. Vir fratri suo non
et declinabit ad dexteram

comedet ad sinistram et non
saturabitur. Unusquisque carnem
brachii sui vorabit: manasses ef-
fraim et effraym manassem.
simul ipsi contra iudam. In omnibus
his non est aversus furor eius, sed ad-
huc manus eius extenta. X
Ve qui condunt leges iniquas et scri-
bentes iniusticias scripserunt
ut opprimerent in iudicio pauperes
et vim facerent cause humilium po-
puli mei, ut essent vidue preda eorum
et pupillos diriperent. Quid facie-
tis in die visitationis et calamitatis
de longe venientis? Ad cuius
fugietis auxilium? et ubi derelinquetis
gloriam vestram, ne incurvemini sub
vinculo et cum interfectis cadatis?
Super omnibus his non est aversus furor
eius, sed adhuc manus eius extenta. Ve
assur virga furoris mei et baculus
ipse in manu eorum indignatio mea. Ad
gentem fallacem mittam
eum et contra populum furoris mei mandabo
illi ut auferat spolia et di-
ripiat predam et ponat illum in concul-
cationem quasi lutum platearum. Ipse
autem non sic arbitrabitur et cor
eius non ita estimabit, sed ad conterendum
erit cor eius, et ad internecionem
gentium non paucarum. Dicet
enim: Numquid non principes
mei simul reges sunt? Numquid
non ut charcamis sic calanne
et ut arphat sic emath? Numquid
non ut damascus sic samaria?
Quomodo invenit manus mea reg-
na idoli, sic et simulacra eorum de
ierusalem et de samaria. Numquid non
sicut feci samarie et idolis eius,
sic faciam ierusalem et simulacris
eius? Et erit cum impleverit in
monte sion et in ierusalem dominus
cuncta opera sua, visitabo super
fructum magnifici cordis regis
assur et super gloriam altitudinis ocu-
lorum eius. Dixit enim: In fortitu-
dine manus mee ego feci et in
sapientia mea intellexi et abstuli
terminos populorum et principes eorum de-
predatus sum et detraxi quasi potens in
sublimi residentes. Et invenit
quasi nidum manus mea fortitu-
dinem populorum. Et sicut colliguntur
ova que derelicta sunt, sic uni-
versam terram ego congregavi, et non
fuit qui moveret pennam et aperi-
ret os et ganniret. Numquid gloriabitur
securis contra eum qui secat in ea?
aut exaltabitur serra contra eum a quo
trahitur? Quomodo si elevetur vir-
ga contra levantem se et exaltetur
baculus qui utique lignum est. Prop-
ter hoc mittet dominator dominus exerci-
tuum in pinguibus eius tenuitatem
et subtus gloriam eius succensa ar-
debit quasi ignis combustio. Et erit lu-
men israel in igne et sanctus eius in flam-
ma, et succendetur et devorabitur spi-
na eius et vepres in die una. Et
gloria saltus eius et carmeli eius.
Et erit terrore profugus. Et reliquie
ab anima usque ad carnem consumentur
saltus ligni eius pre paucitate
numerabuntur et puer scribet
eos. Et erit in die illa, non adiciet
residuum israel et hii qui fuge-
rint de domo iacob inniti super
eo qui percutit eos, sed innitetur
super dominum sanctum israel in veritate. Re-
liquie convertentur, reliquie inquam
iacob ad dominum fortem. Si enim
fuerit populus tuus israel quasi harena
maris, reliquie convertentur ex eo.
Consummatio abbreviata inun-
dabit iusticiam. Consummationem
enim et abbreviationem dominus deus
exercituum faciet in medio omnis
terre. Propter hoc hec dicit dominus
exercituum: Noli timere, populus meus ha-
bitator sion, ab assur. In virga
enim percutiet te et baculum suum
levabit super te in via egypti. Ad-
huc enim paululum modicumque
et consummabitur indignatio mea et
furor meus super scelus eorum. Et susci-

tabit super eum dominus exercituum fla-
gellum iuxta plagam madian in
petra oreb. et virgam suam super
mare. et levabit eam in via e-
gypti. Et erit in die illa auferetur
onus eius de humero tuo. et iugum
eius de collo tuo et conputrescet
iugum a facie olei. Veniet in aioth.
transibit in magron. apud machmas
commendabit vasa sua. transierunt
cursim gabaa sedes nostra. Obstu-
puit rama gabaa saulis fugit.
Hinni voce tua filia galim. At-
tende laysa paupercula anathoth.
Migravit medemena. habitatores
gabim confortamini. Adhuc dies
est ut in nobe stetur. Agitabit
manum suam super montem filie
syon collem ierusalem. Ecce dominator
dominus exercituum confringet la-
genculam in terrore. et excelsi sta-
tura succidentur. et sublimes hu-
miliabuntur. et subvertentur conden-
sa saltus ferro. et libanus cum
excelsis cadet. XI.

Et egredietur virga de radice
iesse. et flos de radice eius as-
cendet. Et requiescet super eum spiritus
domini. spiritus sapientie et intellectus. spiritus consilii et
fortitudinis spiritus scientie et pietatis. et re-
plebit eum spiritus timoris domini. Non
secundum visionem oculorum iudica-
bit. neque secundum auditum aurium ar-
guet. Sed iudicabit in iustitia
pauperes. et arguet in equitate pro
mansuetis terre. Et percutiet ter-
ram virga oris sui. et spiritu labiorum
suorum interficiet impium. Et erit
iustitia cingulum lumborum eius.
et fides cinctorium renum eius.
Habitabit lupus cum agno. et pardus
cum hedo accubabit. Vitulus
et leo et ovis simul morabuntur.
et puer parvulus minabit e-
os. Vitulus et ursus pascentur.
simul requiescent catuli eorum.
et leo quasi bos comedet paleas. Et delec-
tabitur infans ab ubere super fora-

mina aspidis. et in ...
qui ablactatus fuerit ...
suam mittet. Non ...
occident in universo ...
quia repleta est terra ...
aque maris operientes ...
dix iesse qui stat in ...
ipsum gentes deprecabuntur ...
sepulchrum eius gloriosum ...
in die illa adiciet ...
num suam ad possidendum ...
dui populi sui. Quod ...
assyriis. et ab egipto ...
et ab ethiopia. et ab ...
sennaar. et ab emath ...
bus maris. Et levabit ...
tiones. et congregabit ...
dispersos iuda colliget ...
gulis terre. Et auferetur ...
fraym. et hostes iuda ...
fraym non emulabitur ...
pugnabit effraym ...
in humeros philistiim ...
simul predabuntur ...
ydumea et moab ...
rum. et filii amon ...
Et desolabit dominus ...
egypti. et levabit ...
super flumen in fortitudine ...
et percutiet eum in septem ...
ita ut transeant ...
Et erit via residuo ...
quod relinquetur ab ...
fuit israel in die qua ...
terra egipti. et dicet ...

Confitebor tibi domine ...
quoniam iratus es michi ...
est furor tuus et consolatus ...
deus salvator meus ...
agam et non timebo ...
mea et laus mea dominus ...
es michi in salutem. Haurietis ...
aquas in gaudio de fontibus ...
toris. et dicetis in illa ...
mini domino et invocate ...
notas facite in populis ...
eius. Mementote quoniam ...
nomen eius. Cantate domino ...

magnifice fecit. annuntiate hoc
in universa terra. Exulta et lauda
habitatio Syon. quia magnus in me
dio tui sanctus Israel. XIII
Onus Babilonis quod vidit Ysaias
filius Amos. Super montem cali
ginosum levate signum. exal
tate vocem. levate manum. et in
grediantur duces portas. Ego
mandavi sanctificatis meis. et vocavi
fortes meos in ira mea. exultantes
in gloria mea. Vox multitudinis in
montibus quasi populorum frequentium.
vox sonitus regum gentium congrega
tarum. Dominus exercituum precepit militie
belli venientibus de terra pro
cul. a summitate celi. Dominus et vasa
furoris eius ut disperdat omnem
terram. Ululate quia prope est
dies domini. dies domini. quasi vastitas a domino
veniet. Propter hoc omnes manus dis
solventur. et omne cor hominis tabescet
et conteretur. Torsiones et dolo
res tenebunt quasi parturientes
dolebunt. unusquisque ad proxi
mum suum stupebit. facies combuste
vultus eorum. Ecce dies domini veniet
crudelis et indignationis plenus
et ire furorisque ad ponendam terram in
solitudinem. et peccatores eius conterendos
de ea. Quoniam stelle celi et splendor earum
non expandent lumen suum. Obte
nebratus est sol in ortu suo. et lu
na non splendebit in lumine suo.
Et visitabo super orbis mala. et contra im
pios iniquitatem. et quiescere fa
ciam superbiam infidelium. et arro
gantiam fortium humiliabo. Pre
tiosior erit vir auro. et homo mundo
obrizo. Super hoc celum turbabo
et movebitur terra de loco suo propter in
dignationem domini exercituum. et propter
diem ire furoris eius. Et erit quasi
damula fugiens. et quasi ovis. et non erit
qui congreget. Unusquisque
ad populum suum convertetur. et singuli
ad terram suam fugient. Omnis
qui inventus fuerit occidetur.
et omnis qui supervenerit cadet in
gladio. Infantes eorum allidentur
in oculis eorum. diripientur do
mus eorum. et uxores eorum violabun
tur. Ecce ego suscitabo super vos
Medos qui argentum non querant.
nec aurum velint. sed sagittis parvu
los interficient. et lactantibus uteris
non miserebuntur. Et super filios non
parcet oculus eorum. Et erit Babi
lon illa civitas gloriosa in regnis
inclita in superbia Chaldeorum. sicut
subvertit Deus Sodomam
et Gomorram. non habitabitur usque in
finem. et non fundabitur usque in ge
nerationem. nec ponet ibi tentoria
Arabs. nec pastores requiescent
ibi. Sed requiescent ibi bestie. et re
plebuntur domus eorum dracho
nibus. et habitabunt ibi struciones
et pilosi saltabunt ibi. Et respondunt
ibi ulule in edibus eius. et sirene in
delubris voluptatis. XIIII
Prope est ut veniat tempus
eius. et dies eius non elongabun
tur. Miserebitur enim dominus Iacob
et eliget adhuc de Israel. et requiescere
eos faciet super humum suam. ad
iungetur advena ad eos. et adhe
rebit domui Iacob. Et tenebunt eos
populi. et adducent eos in locum su
um. et possidebit eos domus Israel super
terram domini in servos et ancillas. E
runt capientes eos qui se ce
perant. et subicient exactores suos.
Et erit in die illa cum requiem
dederit tibi dominus a labore tuo. et a concus
sione tua. et a servitute dura. qua
ante servisti. sumes parabolam istam
contra regem Babilonis et dices. Quomodo
cessavit exactor. quievit tri
butum. Contrivit dominus baculum
impiorum. virgam dominantium. ceden
tem populos in indignatione plaga
insanabili. subicientem in furo
re gentes. persequentem crudeliter.
Conquievit et siluit omnis terra
exultavit. Abietes quoque leta

te sunt super te. et cedri libani.
Ex quo dormisti non ascendit qui
succidat nos. Infernus subtus
conturbatus est in occursum adve-
ntus tui. suscitabit tibi gigantes.
Omnes principes terre surrexerunt
de soliis suis. Omnes principes nati-
onum. Universi respondebunt et dicent
tibi. Et tu vulneratus es sicut et
nos. nostri similis effectus es. Detracta
est ad inferos superbia tua. concidit
cadaver tuum. Subter te sternetur
tinea et operimentum tuum erunt ver-
mes. Quomodo cecidisti luci-
fer de celo qui mane orieba-
ris. corruisti in terram qui vulner-
abas gentes. qui dicebas in corde
tuo. In celum ascendam super astra
celi exaltabo solium meum. sedebo
in monte testamenti in lateribus a-
quilonis. ascendam super altitu-
dinem nubium. similis ero altissi-
mo. Verumtamen ad infernum detraheris
in profundum laci. Qui te viderint ad
te inclinabuntur teque prospicia-
ent. Numquid iste est vir qui
conturbavit terram. qui concussit
regna. Qui posuit orbem desertum.
et urbes eius destruxit vinctis eius
non aperuit carcerem. Omnes reges gen-
tium universi dormierunt in gloria
unusquisque in domo sua. Tu autem
proiectus es de sepulchro tuo quasi
stirps inutilis sicut sanie pollu-
tus et obvolutus cum his qui
interfecti sunt gladio. descende-
runt ad fundamenta laci. Quasi ca-
daver putridum non habebis conso-
rtium neque cum eis in sepultura. Tu
enim terram tuam disperdidisti. tu
tuum populum occidisti. non vocabitur in eter-
num semen pessimorum. Preparate
filios eius occisioni in iniquita-
te patrum eorum. non consurgent. nec
hereditabunt terram. neque imple-
bunt faciem orbis civitatum.
Et consurgam super eos dicit dominus
exercituum. et perdam babilonis no-

nomen et reliquias
germen dicit dominus
in possessionem heri-
quarum. Et scopa
terens dicit dominus
dominus exercituum dicens
tavi ita erit. et quo
tractavi ita eveniet
assirium in terra
bus meis conculcabo
ab eis iugum eius
cogitavi super omnem
manus extenta super
Dominus enim exercituum
poterit infirmare
extenta. et quis avertet
Anno quo mortuus
factum est honus istud
listea omnis tu quia
virga percussoris tui
enim colubri egredietur
bus et semen eius absorbens
crem. Et pascentur
ti pauperum et pauperes
requiescent. et interire
in fame radicem tuam
liquias tuas interficiet
la porta clama civitas
est philistea omnis
enim fumus veniet
effugiat agmen eius
debitur nunciis gentis
minus fundavit syon et in ipso
peres populi eius.
Onus moab. quia nocte
ta est ar moab con
nocte vastata est
moab conticuit. Ascendit
et dibon ad excelsa
Super nabo et super medaba
ululabit. In cunctis capitibus
calvitium et omnis barba
radetur. In triviis
ti sunt sacco. super tecta
in plateis eius omnis
descendit in fletum
bit esebon et eleale
audita est vox eorum

[...] moab. ululabunt. in cunctis
[...] calvitium erit. Cor meum ad mo
ab clamabit. vectes eius usque ad
segor vitulam conternantem. per ascen
sum enim luith flens ascendet. et in
via oronaim clamorem contritionis
levabunt. Aque enim nem
rim deserte erunt. quia aruit herba
defecit germen. viror omnis interiit. Se
cundum magnitudinem operis. et
visitatio eorum. ad torrentem sa
licum ducent eos. Quoniam circuivit cla
mor terminum moab usque ad ga
lim. ululatus eius. et usque ad pu
teum helim clamor eius. quia
aque dibon replete sunt sanguine.
ponam enim super dibon additamenta
his qui fugerint de moab leo
nem et reliquiis terre. XVI
Emitte agnum domine dominatorem terre
de petra deserti ad montem filie
syon. Et erit sicut avis fugiens et
pulli de nido avolantes. sic erunt
filie moab in transcensu arnon. Ini
consilium. coge concilium. pone quasi
noctem umbram tuam in meridie.
absconde fugientes et vagos ne prodas.
Habitabunt apud te profugi mei.
moab esto latibulum eorum a fa
cie vastatoris. Finitus est enim
pulvis. consummatus est miser. defe
cit qui conculcabat terram. Et pre
parabitur in misericordia solium. et sedebit
super eum in veritate in tabernaculo
david. iudicans et querens iudi
cium. et velociter reddens quod iustum
est. Audivimus superbiam moab.
superbus est valde. superbia eius et ar
rogantia eius et indignatio eius
plus quam fortitudo eius. Idcirco ulu
labit moab ad moab. universus ulu
labit. his qui letantur super
muros cocti lateris loquimini
plagas suas. quoniam suburbana ese
bon deserta sunt. et vineam sabama
domini gentium exciderunt. flagella
eius usque ad iazer pervenerunt. er
raverunt in deserto. propagines eius relicte sunt.

transierunt mare. Super hoc plo
rabo in fletu iazer. vineam saba
ma. Inebriabo te lacrima mea
esebon et eleale. quia super vindemiam
tuam et messem tuam. vox con
culcantium irruit. Et auferetur leti
cia et exultatio de carmelo. et in
vineis non exultabit nec iubilabit.
Vinum in torculari non calcabit
qui calcare consueverat. vocem cal
cantium abstuli. Super hoc venter meus
ad moab quasi cithara sonabit. et visce
ra mea ad murum cocti lateris. Et
erit cum apparuerit moab super excel
sis suis. ingredietur ad sancta sua
ut obsecret. et non valebit. Hoc ver
bum quod locutus est dominus ad mo
ab ex tunc et nunc locutus est dominus
dicens. In tribus annis quasi anni mer
cennarii auferetur gloria moab.
super omni populo multo. et relinquetur
in eo sicut racemus et parvus et
modicus nequaquam multus. XVII xvij.
Onus damasci. Ecce damascus
desinet esse civitas. et erit sicut
acervus lapidum in ruina. De
relicte civitates aroer gregibus
erunt. et requiescent ibi. et non
erit qui exterreat. Et cessabit
adiutorium ab effraym. et regnum
a damasco. et reliquie syrie sicut
gloria filiorum israel erunt dicit dominus
exercituum. Et erit in die illa at
tenuabitur gloria iacob. et pinguedo
carnis eius marcescet. Et erit
sicut congregans in messe quod
restiterit. et brachium eius spicas
leget. et erit sicut querens spicas
in valle raphaym. et relinquetur in
eo racemus. et sicut excussio olee
duarum aut trium olivarum
in summitate rami. sive quattuor
aut v. in cacuminibus eius fruc
tus eius dicit dominus deus israel. In die
illa inclinabitur homo ad factorem
suum. et oculi eius ad sanctum israel
respicient. et non inclinabitur ad
altaria que fecerunt manus eius.

et que operati sunt digiti eius. Non res-
picient lucos et delubra. In die
illa civitates fortitudinis eius
erunt derelicte. sicut aratra et se-
getes que derelicte sunt a facie
filiorum israel. et erit deserta. quia ob-
lita es salvatoris tui dei. et fortis
adiutoris non es recordata. Propter-
ea plantabis plantationem fidelem
et germen alienum seminabis. In
die plantationis tue labrusca et
mane semen tuum florebit. Abla-
ta est messis in die hereditatis et do-
lebit graviter. Ve multitudini po-
pulorum multorum ut multitudo
maris sonantis et tumultus tur-
barum sicut sonitus aquarum mul-
tarum. Sonabunt populi sicut so-
nitus aquarum inundantium et incre-
pabit eum et procul fugiet et ra-
pietur sicut pulvis montium a facie
venti et sicut turbo coram tem-
pestate. In tempore vespere. Et ecce tur-
batio. In matutino et non subsistet.
Hec est pars eorum qui vastaverunt nos.
et sors diripientium nos. XVIII
Ve terre cimbalo alarum que est trans
flumina ethiopie qui mittit
in mari legatos et in vasis papi-
ri super aquas. Ite angeli veloces
ad gentem convulsam et dilaceratam
ad populum terribilem. post quem
non est alius. gentem expectantem
et conculcatam. Cuius diripue-
runt flumina terram eius. ad mon-
tem nominis domini exercituum montem
syon. Omnes habitatores orbis qui
moramini in terra cum elevatum
fuerit signum in montibus videbi-
tis. et clangorem tube audietis. Quia
hec dicit dominus ad me. Ego quies-
cam et considerabo in loco meo. sicut
meridiana lux clara est. et sicut
nubes roris in die messis. Ante
messem enim totus effloruit.
et inmatura perfectio germinabit
perfectio. et precidentur ramusculi
eius falcibus. et que derelicta fuerint

abscidentur. et ...
linquentur simul ...
bestiis terre. pecora ...
et cuncte volucres ...
super eum hyemabunt ...
feretur munus ...
populo divulso et dila...
terribili. post quem ...
agentem expectantem ...
diripuerunt flumina ...
eius. ad locum nominis do...
tem syon. XIX
Onus egypti. Ecce ...
et nubem levem ...
egyptum. et movebuntur ...
cra egypti a facie eius ...
ti tabescet in medio ...
currere faciam egyp...
egyptios et pugnabit ...
suum. et vir contra amicum ...
adversus civitatem ...
regnum. Et dirrumpetur ...
gypti in visceribus eius ...
eius precipitabo. et inter...
acra sua. et divinos ...
los. Et tradam egyptum ...
dominorum crudelium. et rex ...
bitur eorum. ait dominus de...
arescet aqua de mari ...
labitur atque siccabitur. et de...
et attenuabuntur ...
rivi aggeris. Calamus ...
marcescet. Nudabitur ...
a fonte suo. et omnis ...
gua siccabitur. arescet ...
rebunt piscatores ...
omnes mittentes in flumine ...
et expandentes rete super ...
emarcescent. Confunde...
operabantur linum pe...
ctentes subtilia. et erunt ...
flacentia. Omnes qui ...
lacunas ad capiendos ...
Stulti principes tha...
tes consiliarii pharaonis ...
silium insipiens. ...
pharaoni filius sapie...
lius regum antiquo...

sunt sapientes tui? annuntient
tibi et indicent quid cogitaverit do-
minus exercituum super Egiptum. Stul-
ti facti sunt principes Thaneos, emar-
cuerunt principes Memphis, decepe-
runt Egiptum angulum populorum eius.
Dominus miscuit in medio eius spiritum verti-
ginis, et errare fecerunt Egiptum in omni
opere suo, sicut errat ebrius et vo-
mens. Et non erit Egipto opus quod faci-
at caput et caudam incurvantem
et refrenantem. In die illa erit
Egiptus quasi mulieres, et stupebunt et
metuent a facie commotionis
manus domini exercituum quam movit
super eam. Et erit terra Iuda Egip-
to in pavorem. Omnis qui illius re-
cordatus fuerit pavebit a facie consilii do-
mini exercituum quod ipse cogitavit super
eum. In die illa erunt quinque civi-
tates in terra Egipti loquentes lingua
Chanaan, et iurantes per dominum
exercituum. Civitas solis vocabitur u-
na. In die illa erit altare domi-
ni in medio terre Egipti, et ti-
tulus domini iuxta terminum eius. Et erit
in signum et in testimonium domino exerci-
tuum in terra Egipti. Clamabunt
enim ad dominum a facie tribulan-
tis, et mittet eis salvatorem et propug-
natorem qui liberet eos. Et cognosce-
tur dominus ab Egipto, et cognoscent
Egiptii dominum in die illa, et colent
eum in hostiis et muneribus, et vota vo-
vebunt domino et solvent. Et percu-
tiet dominus Egiptum plaga, et sanabit
eam, et revertentur Egiptii ad do-
minum, et placabitur eis et sanabit eos.
In die illa erit via de Egipto in
Assirios. Et servient Egiptii Assur.
intrabit Assirius Egiptum, et Egip-
tus in Assirios. In die illa erit Isra-
el tertius Egipto et Assirio, benedictio in
medio terre, cui benedixit dominus exerci-
tuum dicens: Benedictus populus meus Egip-
ti, et opus manuum mearum Assirio,
hereditas autem mea Israel.
In anno quo ingressus est

intrabit Assirius Egiptum et Egiptus in Assirios

Tharthan in Azotum, cum misisset
eum Sargon rex Assiriorum, et pugnasset
contra Azotum et cepisset eam, in tempore illo lo-
cutus est dominus in manu Ysaie filii
Amos dicens: Vade et solve saccum de lum-
bis tuis, et calciamenta tolle de pedibus
tuis. Et fecit sic, vadens nudus et
discalciatus. Et dixit dominus: Sicut ambul-
avit servus meus Ysaias nudus et
discalciatus, trium annorum signum
et portentum erit super Egiptum et super
Ethiopiam, sic minabit rex Assiri-
orum captivitatem Egipti et transmigra-
tionem Ethiopie, iuvenum et senum, nu-
dam discalciatam, discoopertis natibus, ad ignominiam
Egipti. Et timebunt, et confundentur ab
Ethiopia spe sua, et ab Egipto glo-
ria sua. Et dicet habitator insule huius in die
illa: Ecce hec erat spes nostra, ad quos
confugimus in auxilium ut libe-
raret nos a facie regis Assiriorum,
et quomodo poterimus effugere nos? XXI
Onus deserti maris. Sicut turbi-
nes ab Africo veniunt, de deserto de
venit de terra horribili. Visio dura
nuntiata est mihi. Qui incredulus est
infideliter agit, et qui depopulator est
vastat. Ascende Elam, obside Me-
dia. Omnem gemitum eius cessare feci.
Propterea repleti sunt lumbi mei dolore, an-
gustia possedit me sicut angustia
parturientis. Corrui cum audirem, con-
turbatus sum cum viderem. Emarcuit
cor meum, tenebre stupefecerunt me.
Babilon dilecta mea posita est mihi
in miraculum. Pone mensam, contemplare
in specula comedentes et bibentes. Sur-
gite principes, arripite clipeum. Hec enim
dixit dominus mihi: Vade et pone speculato-
rem, et quodcumque viderit annuntiet. Et vi-
dit currum duorum equitum, ascensorem
asini et ascensorem cameli, et contemplatus est
diligenter multo intuitu. Et clama-
vit leo: Super speculam domini ego sum stans
iugiter per diem, et super custodiam meam ego
sum stans totis noctibus. Ecce iste venit
vir ascensor bige equitum. Et respondit et dixit:
Cecidit, cecidit Babilon, et omnia sculpti-

ba deorum eius contrita sunt in terram. Tri-
tura mea et filia aree mee que audi-
vi a domino exercituum deo Israel annun-
tiavi vobis. Onus Duma. Ad me
clamat de Seir. Custos quid de nocte
Custos quid de nocte. Dixit custos. Ve-
nit mane et nox. Si queritis querite.
Onus in Arabia. In saltu ad vesperam dor-
mietis. in semitis Dedanim. Oc-
currentes sitienti ferte aquam qui ha-
bitatis terram austri cum panibus oc-
currite fugienti. A facie enim gla-
diorum fugerunt a facie gladii imminen-
tis. a facie arcus extenti. a facie gra-
vis prelii. Quia hec dicit dominus ad me.
Adhuc in uno anno quasi in anno
mercenarii auferetur omnis gloria Ce-
dar. Et reliquie numeri sagittariorum
fortium de filiis Cedar imminuentur.
Dominus enim deus Israel locutus est.

XXII

Onus vallis visionis. Quidnam
tibi quoque est quia ascendisti et tu
omnis in tecta. clamoris plena urbs fre-
quens civitas exultans. Interfecti tui
non interfecti gladio. nec mortui
in bello. Cuncti principes tui fugerunt
simul. duriterque ligati sunt. Omnes qui in-
venti sunt vincti sunt pariter. procul
fugerunt. Propterea dixi. Recedite
a me. amare flebo. Nolite incum-
bere ut consolemini me super vastitate
filie populi mei. Dies enim interfectionis
et conculcationis et fletuum a domino deo exerci-
tuum in valle visionis scrutans mu-
rum et magnificus super montem. Et E-
lam sumpsit pharetram et currum
hominis equitis. et parietem nudavit
clipeus. Et erunt valles tue electe
plene quadrigarum. et equites po-
nent sedes suas in porta. Et revelabitur
operimentum Iude. Et videbis in die illa
armamentarium domus saltus. et scis-
suras civitatis David videbitis. quia
multiplicate sunt. Et congregastis
aquas piscine inferioris. et domos Ie-
rusalem numerastis. Et destruxistis domos
ad muniendum murum. et lacum fecistis
inter duos muros. et aquam piscine ve-

[…]is. Et non suspexistis ad e[…]
cit eam. et operatorem eius de lo[…]
vidistis. Et vocabit dominus d[…]
in die illa ad fletum et ad pl[…]
calvitium. et ad cingulum sac[…]
gaudium et letitia occidere vi[…]
iugulare arietes. come[…]
et bibere vinum. Comedamus[…]
cras enim moriemur. Et re[…]
est vox in auribus meis d[…]
tuum. Si dimittetur iniqu[…]
donec moriamini dicit[…]
tuum. Hec dicit dominus deus exer[…]
ingredere ad eum qui habitat in tab[…]
ad Sobnam prepositum templi[…]
eum. Quid tu hic aut q[…]
Quia. excidisti tibi hic[…]
excidisti in excelso memori[…]
genter in petra tabernac[…]
dominus asportari te faciet[…]
tatur gallus gallinaceus[…]
amictum sic sublevabit[…]
nans coronabit te tri[…]
pilam mittet te in terram la[…]
ciosam. Ibi morieris et ibi[…]
currus glorie tue. ignomi[…]
nia domini tui. Et expell[…]
de statione tua. et de minist[…]
ponam te. Et erit in die[…]
bo servum meum Eliachim fi[…]
chie. et induam illum tunica[…]
gulo tuo confortabo eu[…]
tem tuam dabo in manu eius[…]
quasi pater habitantibus Ier[…]
Iuda. Et dabo clavem domus[…]
super humerum eius et aperi[…]
erit et claudet et non erit[…]
at. Et figam illum quasi pa[…]
in loco fideli. et erit in sol[…]
glorie domui patris sui. Et suspe[…]
super eum omnem gloriam dom[…]
eius. vasorum diversa genera. o[…]
parvulum a vasis cratera[…]
ad omne vas musicorum. In[…]
illa dicit dominus exercituum. a[…]
paxillus qui fixus fue[…]
fideli. et frangetur et cad[…]
quod pependit in eo quia dominus[…]

Onus tyri. Ululate naves maris XXIII
quia vastata est domus unde ve-
nire consueverant. de terra Cethim reve-
latum est eis. Tacete qui habitatis in insula
negociatores Sydonis transfretantes ma-
re repleverunt te in aquis multis. Se-
men Nili messis fluminis fruges eius.
et facta est negociacio gencium. Erubesce
Sydon. ait enim mare fortitudo maris
dicens. Non parturivi et non peperi
et non enutrivi iuvenes. nec ad
incrementum perduxi virgines. Cum auditum
fuerit in egypto dolebunt cum audi-
erint de tyro. Transite maria. ulu-
late qui habitatis in insula. Numquid
non hec est vestra que gloriabatur a diebus pristi-
nis in antiquitate sua. Ducent
eam longe pedes sui ad peregrinandum. Quis
cogitavit hoc super tyrum quondam
coronatam cuius negociatores principes
institores eius inclyti terre. Do-
minus exercituum cogitavit hoc ut de-
traheret superbiam omnis glorie et ad ig-
nominiam deduceret universos inclitos
terre. Transi terram tuam quasi flumen filia
maris. non est cingulum ultra tibi. Manum
suam extendit super mare. conturbavit
regna. Dominus mandavit adversus
chanaan ut contereret fortes eius. Et
dixit. Non adicies ultra ut glorieris ca-
lumniam sustinens virgo filia
Sydonis. In Cethim consurgens transfre-
ta. ibi quoque non erit requies tibi. Ecce terra
chaldeorum talis populus non fuit. Assur
fundavit eam. In captivitatem traduxerunt
robustos eius. suffoderunt domos
eius. posuerunt eam in ruinam. Ulu-
late naves maris. quia devastata
est fortitudo vestra. Et erit in die illa in ob-
livione eris o tyre. septuaginta annis sicut dies
regis unius. Post septuaginta annos autem erit tyro
quasi canticum meretricis. Sume cytha-
ram circui civitatem meretrix oblivioni
tradita. Bene cane. frequenta canti-
cum ut memoria tui sit. Et erit post
septuaginta annos. visitabit dominus tyrum
et reducet eam ad mercedes suas.
et rursum erit cum fornicabitur
cum universis regnis terre super faciem
terre. Et erunt negociaciones eius et mer-
cedes eius sanctificate domino. Non condentur
nec reponentur. quia hiis qui habitave-
rint coram domino erit negociacio
eius ut manducent in saturitatem et vesti-
antur usque ad vetustatem. XXIIII
Ecce dominus dissipabit terram. et nuda-
bit eam et affliget faciem eius
et disperget habitatores eius. Et erit sicut
populus sic sacerdos. et sicut servus sic dominus
eius. sicut ancilla sic domina eius. sicut
emens sic ille qui vendit. Sicut fenera-
tor sic is qui mutuum accipit. Sicut
qui repetit sic qui debet. Dissipacione dissipabitur
et direpcione predabitur terra. Dominus enim locutus
est verbum hoc. Luxit et defluxit orbis 2
infirmata est altitudo populi terre. Et
terra infecta est ab habitatoribus suis
quia transgressi sunt leges. mutave-
runt ius. dissipaverunt fedus sempi-
ternum. Propter hoc maledictio devora-
bit terram. et peccabunt habitatores eius.
Ideoque insanient cultores eius. et relin-
quentur homines pauci. Luxit vindemia
infirmata est vitis. ingemuerunt omnes
qui letabantur corde. Cessabit gau-
dium tympanorum. quievit sonitus
letancium. conticuit dulcedo cythare.
Cum gaudio non bibent vinum. Amara
erit pocio bibentibus illam. Attrita
est civitas vanitatis. Clausa
est omnis domus nullo introeunte.
Clamor erit super vino in plateis.
Deserta est omnis leticia. translatum
est gaudium terre. Relicta est in urbe
solitudo. et calamitas opprimet por-
tas. Quia hec erunt in medio terre.
in medio populorum. Quomodo si pauce
olive que remanserunt excuciantur
ex olea. et racemi cum fuerit finita
vindemia. Hii levabunt vocem su-
am atque laudabunt. cum glorificatus
fuerit dominus hinnient de mari. Propter
hoc in doctrinis glorificate dominum in in-
sulis maris nomen domini dei israel. A fi-
nibus terre laudes audivimus glo-
riam iusti. Et dixi. Secretum meum

terra infirmata est et defluxit 2

mihi secretum meum mihi. Ve mihi prevari
cantes prevaricati sunt et prevarica
tione transgressorum prevaricati sunt.
Formido et fovea et laqueus super te qui
habitator es terre. Et erit qui fugerit
a facie formidinis cadet in foveam.
et qui se explicaverit de fovea tene
bitur laqueo. quia cataracte de excelsis aper
te sunt et concutientur fundamenta ter
re. Confractione confringetur terra. con
tritione conteretur terra. commotione commovebi
tur terra. agitatione agitabitur terra sicut ebrius
et auferetur quasi tabernaculum unius
noctis. et gravabit eam iniquitas
sua et corruet et non adiciet ut resur
gat. Et erit in die illa visitabit
dominus super miliciam celi in excelso.
et super reges terre qui sunt super terram. Et con
gregabuntur in congregatione unius fas
cis in lacum et claudentur ibi in carcere. et
post multos dies visitabuntur. Et
erubescet luna et confundetur sol cum
regnaverit dominus exercituum in monte Sion
et in Ierusalem. et in conspectu senum suorum fuerit
glorificatus. XXV

Domine deus meus es tu. exaltabo te
et confitebor nomini tuo quoniam fecisti mi
rabilia. cogitationes antiquas fi
deles. amen. Quia posuisti civitatem
in tumulum. urbem fortem in ruinam.
domum alienorum ut non sit civitas.
et in sempiternum non edificetur. Super hoc lau
dabit te populus fortis civitas gentium
robustarum timebit te. Quia factus es
fortitudo pauperi. fortitudo egeno
in tribulatione sua. spes a turbine um
braculum ab estu. Spiritus enim robusto
rum quasi turbo impellens parietem.
Sicut estus in siti. tumultum alie
norum humiliabis. et quasi calore sub nu
be torrente propaginem fortium mar
cescere facies. Et faciet dominus exercitu
um omnibus populis in monte hoc
convivium pinguium. convivium vindemie.
pinguium medullatorum. vindemie
defecate. Et precipitabit in monte isto
faciem vinculi colligati super omnes
populos. et telam quam orditus est super

universas naciones preci
tem in sempiternum et au
deus omni lacrimam ab
obprobrium populi sui auferet de
terra. quia dominus locutus est
in die illa. Ecce deus noster
Expectavimus eum et salv
Iste dominus. Sustinuimus
bimus eum et letabimur
ri eius. quia requiescet man
in monte isto. et triturabitur
eo. sicut teruntur palee in
Et extendet manus suas sub
tans extendit ad natandum
bit gloriam eius cum alli
manuum eius. Et munimenta
rum tuorum concident. et humi
et detrahentur ad terram us
In die illa cantabitur canti
terra Iuda. Urbs fortitudinis
nostre Sion salvator. pone
us et antemurale. Aperite
grediatur gens iusta cu
tatem. Vetus error abiit
bis pacem pacem. quia in te spe
Sperastis in domino in seculis eter
deo forti in perpetuum. Quia
bitantes in excelso. civit
limem humiliabit. humiliabit
usque ad terram. detrahet eam
pulverem. Conculcabit eam p
gressus egenorum. Semita
ta est. rectus callis iusti
bulandum. In semita iudi
domine sustinuimus te. nomen t
memoriale tuum in desiderio
desiderabit te in nocte sed
in precordiis meis de mane
ad te. Cum feceris iudicia
iusticiam discent habit
orbis. Misereamur impio
facie iniusticiam in terra sanctorum
non videbit gloriam domini. Domine
tur manus tua ut non vi
deant et confundantur zela
ignis hostes tuos devor
mine dabis pacem nobis
nostra domini possederunt nos

te recordemur nominis tui. Morientes
non vivant, et gigantes non resurgant.
propterea visitasti et contrivisti eos, et per-
didisti omnem memoriam eorum. Indul-
sisti Domine genti. Indulsisti genti. Num-
quid glorificatus es? Elongasti omnes
terminos terre. Domine in angustia requisie-
runt te. In tribulatione murmuris doc-
trina tua eis. Sicut que concipit cum appro-
pinquaverit ad partum dolens clamat
in doloribus suis, sic facti sumus
a facie tua Domine. Concepimus et quasi
parturivimus, et peperimus spiritum. Salutes
non fecimus in terra, ideo non ceciderunt
habitatores terre. Vivent mortui
tui, interfecti mei resurgent. Ex-
pergiscimini et laudate qui habitatis in
pulvere, quia ros lucis ros tuus, et terram
gigantum detrahes in ruinam. Vade
populus meus, intra in cubicula tua,
claude ostia tua super te, abscondere mo-
dicum ad momentum, donec pertranseat
indignatio mea. Ecce enim Dominus egredie-
tur de loco sancto suo, ut visitet iniqui-
tatem habitatoris terre contra eum. Et revelabit
terra sanguinem suum, et non operiet ultra
interfectos suos. XXVII

In die illa visitabit Dominus in gladio suo
duro et grandi et forti super leviathan ser-
pentem vectem, et super leviathan serpentem
tortuosum, et occidet cetum qui in ma-
ri est. In die illa vinea meri cantabit
ei. Ego Dominus qui servo eam, repente propina-
bo ei. Ne forte visitetur contra eam, nocte
et die servo eam. Indignatio non est mihi.
Quis dabit me spinam et veprem in
prelio? Gradiar super eam, succendam eam pariter.
An potius tenebit fortitudinem
meam? Faciet pacem mihi, pacem faciet
mihi. Qui ingrediuntur impetu ad Iacob,
florebit et germinabit Israel, et im-
plebunt faciem orbis semine. Num-
quid iuxta plagam percutientis se percussit
eum? aut sicut occidit interfectos eius
sic occisus est? In mensura contra mensuram
cum abiecta fuerit, iudicabit eam.
Meditatus est in spiritu suo duro
per diem estus. Idcirco super hoc dimit-
tetur iniquitas domui Iacob, et iste
omnis fructus ut auferatur peccatum eius, cum posu-
erit omnes lapides altaris sicut la-
pides cineris allisos. Non stabunt luci
et delubra. Civitas enim munita deso-
lata erit. Speciosa relinquetur, et dimit-
tetur quasi desertum. Ibi pascetur
vitulus, et ibi accubabit, et consumet sum-
mitates eius. In siccitate messis
illius conterentur, mulieres venien-
tes et docentes eam. Non est enim populus
sapiens. Propterea non miserebitur eius qui
fecit eum, et qui formavit eum non parcet
ei. Et erit in die illa percutiet Dominus ab
alveo fluminis usque ad torrentem Egypti.
Et vos congregabimini unus et unus filii
Israel. Et erit in die illa clangetur
in tuba magna, et venient qui per-
diti fuerant de terra Assyriorum, et qui e-
iecti erant de terra Egypti, et adora-
bunt Dominum in monte sancto in Ierusalem. XXVIII

Ve corone superbie ebriis Effraim,
et flori decidenti glorie exultationis
eius, qui erant in vertice vallis pin-
guissime, errantes a vino. Ecce va-
lidus et fortis Dominus sicut impetus gran-
dinis, turbo confringens, sicut impetus
aquarum multarum inundantium et emissa-
rum super terram spaciosam. Pedibus conculca-
bitur corona superbie ebriorum Effraym. Et
erit flos decidens glorie exultationis eius,
qui est super verticem vallis pinguium,
quasi temporaneum ante maturitatem au-
tumpni. Quod cum aspexerit videns, sta-
tim ut manu tenuerit devorabit
illud. In die illa erit Dominus exercituum
corona glorie et sertum exultationis re-
siduo populi sui, et spiritus iudicii sedenti
super iudicium, et fortitudo revertentibus
de bello ad portam. Verum hi quoque pre
vino nescierunt, et pre ebrietate er-
raverunt. Sacerdos et propheta nescierunt pre
ebrietate, absorti sunt a vino, erra-
verunt in ebrietate, nescierunt videntem,
ignoraverunt iudicium. Omnes enim
mense replete sunt vomitu sor-
diumque, ita ut non esset ultra locus.
Quem docebit scientiam? et quem intel-

ligere faciet auditum? ablactatos a
lacte, avulsos ab uberibus. Quia manda re-
manda, manda remanda, expecta
reexpecta, expecta reexpecta,
modicum ibi, modicum ibi. In loquela
enim labii et lingua altera loquitur ad
populum istum, cui dixit: Hec est requies
mea, reficite lassum, et hoc est refri-
gerium meum; et noluerunt audi-
re. Et erit eis verbum domini: manda rema-
nda, manda remanda, expecta reexpecta,
expecta reexpecta, modicum ibi modi-
cum ibi; ut vadant et cadant retror-
sum, et conterantur et illaqueentur et ca-
piantur. Propter hoc audite verbum domini, vi-
ri illusores, qui dominamini super populum
meum qui est in Jerusalem. Dixistis enim:
Percussimus fedus cum morte, et cum
inferno fecimus pactum. Flagellum
inundans cum transierit non veniet super
nos, quia posuimus mendacium spem nos-
tram, et mendacio protecti sumus.
Ideo hec dicit dominus deus: Ecce ego mit-
tam in fundamentis Syon lapidem an-
gularem, probatum, preciosum, in fun-
damento fundatum. Qui crediderit non fes-
tinet. Et ponam in pondere iudicium et iusti-
ciam in mensura; et subvertet grando spem
mendacii, et protectionem aque inundabunt;
et delebitur fedus vestrum cum morte, et
pactum vestrum cum inferno non stabit.
Flagellum inundans cum transierit,
eritis ei in conculcationem. Quandocumque per-
transierit, tollet vos, quoniam mane
diluculo pertransibit in die et in
nocte, et tantummodo sola vexatio
intellectum dabit auditui. Coangus-
tatum est enim stratum, ita ut alter
decidat, et pallium breve utrumque
operire non potest. Sicut enim in mon-
te divisionum stabit dominus, sicut in
valle que est in Gabaon irascetur, ut
faciat opus suum, alienum est opus
eius, ut operetur opus suum, peregrinum
est opus eius ab eo. Et nunc nolite
illudere, ne forte constringantur vin-
cula vestra. Consummationem enim et ab-
breviationem audivi a domino deo ex-

lapidem

ercituum super universam ter
ram. Auribus percipite et audite vo
attendite et audite elo
Numquid tota die arabit a
ut serat, proscindet et sar
suam? Nonne cum adeq
est eius seret gith et cym
et ponet triticum per or
milium et viciam in finib
diet illum deus suus do
illum. Non enim in serris tr
nec rota plaustri super cy
cietur gith, sed in virga
minum autem comminue
triturans triturabit
abit eum rota plaustri
suis comminuet eum. Et
exercituum exivit ut mi
lium faceret et magnifica

XXIX

Ve ariel, ariel civi
tas quam expugnavit
David; additus est annus ad annum
tes evolute sunt. Et
bero ariel, et erit tristis et merens
ariel. Et circumdabo quasi
circuitu tuo, et iaciam contra
et munimenta ponam in obsidionem
tuam. Humiliaberis, de terra
de humo audietur eloquium
erit quasi phitonis de terra
et de humo mussitabit
tuum. Et erit sicut pulvis
tenuis multitudo ventilantium
et sicut favilla pertransiens multitudo
eorum qui contra te prevaluerunt
pente confestim a domino
visitabitur in tonitruo, et commotione
et voce magna turbinis
et flamme ignis devorantis
somnium visionis nocturne
multitudo omnium gentium que dimica
contra ariel, et omnes qui militaverunt
obsederunt et prevaluerunt
et sicut somniat esuriens et come
autem fuerit expergefactus
anima eius; et sicut somniat
et bibit, et postquam fuerit ex
lassus adhuc sitit et

sic erit multitudo omnium
gentium que dimicaverunt contra
montem Sion. Obstupescite et admi
ramini fluctuate et vacillate ine
briamini et non a vino mo
vemini et non ebrietate quoniam miscuit
vobis dominus spiritum soporis. Claudet
oculos vestros qui vident visiones
et erit vobis visio omnium sicut
verba libri signati quem cum dederint scienti
litteras dicent lege istum. Et respon
debit non possum signatus est enim.
Et dabitur liber nescienti litteras dice
turque ei lege. Et respondebit nescio litteras.
Et dixit dominus. Eo quod appropinquat po
pulus iste ore suo et labiis suis glorificat
me cor autem eius longe est a me et
timuerunt me mandato hominum et
doctrinis ideo ecce ego addam ut ad
mirationem faciam populo huic miraculo
grandi et stupendo. Peribit enim sapientia
a sapientibus eius et intellectus pru
dentium eius abscondetur. Ve qui
profundi estis corde ut a domino abscon
datis consilium quorum sunt in tenebris
opera et dicunt quis videt nos et quis
novit nos. Perversa est hec cogitatio vestra quasi
si lutum contra figulum cogitet et dicat o
pus factori suo non fecisti me et fig
mentum dicat fictori suo non intelli
gis. Nonne adhuc in modico et in bre
vi convertetur Libanus in Charmel et
Charmel in saltum reputabitur. Et
audient in illa die surdi verba li
bri et de tenebris et caligine oculi ceco
rum videbunt. Et addent mites in domino
leticiam et pauperes homines in sancto Israel
exultabunt quoniam defecit
qui prevalebat. Consummatus est illusor
et succisi sunt omnes qui vigilabant
super iniquitate. Qui peccare faciebant
homines in verbo et arguentem in porta
supplantabant et declinaverunt frustra
a iusto. Propter hoc dicit dominus ad do
mum Iacob qui redemit Abraham
Non modo confundetur Iacob nec modo
vultus eius erubescet. Sed cum viderit
filios suos opera manuum mearum in
medio sui sanctificantes nomen meum et sanc
tificabunt sanctum Iacob et deum Israel predi
cabunt. Et scient errantes spiritu intel
lectum et mussitatores discent legem.

XXX

Ve filii desertores dicit dominus ut faceretis
consilium et non ex me et ordiremini
telam et non per spiritum meum ut adderetis pec
catum super peccatum. Qui ambula
tis ut descendatis in Egyptum et os meum
non interrogastis sperantes auxili
um in fortitudine Pharaonis et haben
tes fiduciam in umbra Egypti. Et erit vobis
fortitudo Pharaonis in confusi
onem et fiducia umbre Egypti in ig
nominiam. Erant enim in Thaneos princi
pes tui et nuntii tui usque ad Hanes
pervenerunt. Omnes confusi sunt su
per populo qui eis prodesse non potuerunt. Nec fu
erunt in auxilium et in aliquam uti
litatem sed in confusionem et in oppro
brium. Onus iumentorum austri. In terra tri
bulationis et angustie leena et leo ex
eis vipera et regulus volans portantes
super humeros iumentorum divitias suas
super gibbum camelorum thesauros suos
ad populum qui eis prodesse non poterit. E
gyptus enim frustra et vane auxilia
bitur. Ideo clamavi super hoc. Superbia
tantum est quiesce. Nunc ergo ingres
sus scribe super buxum et in libro dili
genter exara illud. Et erit in die novis
simo in testimonium usque in eternum.
Populus enim ad iracundiam provocans
est et filii mendaces filii nolentes au
dire legem dei. Qui dicunt viden
tibus nolite videre et aspicientibus nolite aspicere
nobis ea que recta sunt. Loquimini
nobis placentia. Videte nobis errores
auferte a me viam declinate a me
semitam. Cesset a facie nostra sanctus Israel.
Propterea hec dicit sanctus Israel. Pro eo quod re dominus
probastis verbum hoc et sperastis in calump
niam et in tumultu et innixi estis su
per eo propterea erit vobis iniquitas hec si
cut interruptio cadens et requisita
in muro excelso quoniam subito dum
non speratur veniet contritio eius

et comminuetur sicut conteritur lagena figuli
contritione pervalida et non invenie-
tur de fragmentis eius testa in qua
portetur igniculus de incendio aut hau-
riatur parum aque de fovea. Quia
hec dicit dominus deus sanctus israel: Si re-
vertamini et quiescatis salvi eritis
in silentio et in spe erit fortitudo vestra. Et
noluistis et dixistis: Nequaquam sed
ad equos fugiemus. Ideo fugietis. Et super
veloces ascendemus. Ideo velociores erunt
qui persequentur vos. Mille homines
a facie terroris unius fugietis et a
facie terroris quinque fugietis donec re-
linquamini quasi malus navis in verti-
ce montis et quasi signum super col-
lem. Propterea expectat dominus ut misereatur
vestri et ideo exaltabitur parcens vobis
quia deus iudicii dominus. Beati omnes qui
expectant eum. Populus enim syon
habitabit in ierusalem. Plorans nequaquam
plorabis. Miserans miserebitur. Ad
vocem clamoris tui statim ut au-
dierit respondebit tibi. Et dabit vobis do-
minus panem artum et aquam bre-
vem et non faciet avolare a te ultra
doctorem tuum. Et erunt oculi tui
videntes preceptorem tuum et aures
tue audient verbum monentis post ter-
gum. Hec via ambulate in ea et non ad
dexteram neque ad sinistram. Et conta-
minabis laminas sculptilium
argenti tui et vestimentum confla-
tilis auri tui et disperges ea sicut in-
mundiciam menstruate. Egre-
dere dices ei. Et dabitur pluvia
semini tuo ubicumque seminaveris
in terra et panis frugum terre erit ube-
rrimus et pinguis. Pascetur in pos-
sessione tua in die illo agnus spa-
ciose et tauri tui et pulli asinorum qui
operantur terram commixtum migma
comedent sicut in area ventilatum est. Et
erunt super omnem montem excelsum et super omnem
collem elevatum rivi currentium aqua-
rum in die interfectionis multo-
rum cum ceciderint turres. Et erit
lux lune sicut lux solis. Et lux solis

Ai.

erit septempliciter …
in die qua alliga…
puli sui et percussu…
rit. Ecce nomen domini …
ardens furor eius …
dum. Labia eius reple…
gne et lingua eius quasi …
Spiritus eius velut torrens …
dium colli ad perden…
tatem et frenum erro…
maxillis populorum. Canti…
vos sanctificate sollem…
cia cordis sicut qui pergit …
in montem domini ad forte…
faciet dominus gloriam voci…
brachii sui ostendet …
ne furoris et flamma…
tantis. Allidet in tu…
de. A voce enim domi…
virga percussus et …
tatus quem requiescere fac…
cithara et tympanis et …
pius expugnabit …
ab heri thopheth a re…
ta dilatata. Nutrimenta …
na multa flatus domini …
phureus succendens …
Ve qui descendunt in eg…
auxilium sequ…
habentes fiduciam super quadrigis …
super equitibus quia …
et non sunt confisi super …
non exquisierunt. Ipse autem …
mat. et verba sua non …
sed contra domum pessimorum …
tatem. Egyptus homo …
cuius et non spiritus …
et corruet auxiliator …
auxilium simulque omnes …
ad me. Quomodo si rugiat …
onis super predam suam …
currendo pastorum a voce …
rum non formidabit …
scendet dominus exercituum …
lietur super montem syon …
ves volantes sic proteget …
protegens et liberans …
ipsi filii recesseratis …

[die] illa abiciet vir idola ar-
genti sui et idola auri sui que fecerunt
vobis manus vestre in peccatum. et cadet assur
in gladio non viri et gladius non
hominis vorabit eum. et fugiet non a facie
gladii et iuvenes eius vectigales
erunt et fortitudo eius a terrore tran-
sibit et pavebunt principes eius fugi-
entes dixit dominus. Cuius est ignis in syon
et caminus eius in ierusalem. XXXII

Ecce in iusticia regnabit rex et
principes in iudicio preerunt. Et erit
vir sicut qui absconditur a vento et ce-
lat se a tempestate. sicut rivi aquarum
in siti et umbra petre prominentis in
terra deserta. Non caligabunt oculi vi-
dentium et aures audientium diligenter
auscultabunt. et cor stultorum intelliget
scientiam et lingua balborum velociter loquetur
et plane. Non vocabitur ultra is qui insipi-
ens est princeps. neque fraudulentus ap-
pellabitur maior. Stultus enim fa-
tua loquetur et cor eius faciet iniqui-
tatem. ut perficiat simulationem
et loquatur ad dominum fraudulenter. et va-
cuam faciet animam esurientis et po-
tum sitienti auferet. Fraudulen-
ti vasa pessima sunt. Ipse enim
cogitationes concinnavit ad perdendos mi-
tes in sermone mendacii cum loqueretur
pauper iudicium. Princeps vero ea que digna
sunt principe cogitabit. et ipse super
duces stabit. Mulieres opulente
surgite et audite vocem meam. filie
confidentes percipite auribus eloquium
meum. Post dies et annum vos conturba-
mini confidentes. Consummata est
enim vindemia. collectio ultra non ve-
niet. Obstupescite opulente con-
turbamini confidentes. Exuite vos et con-
fundimini. accingite lumbos ves-
tros super ubera. plangite super regione
desiderabili super vinea fertili. Su-
per humum populi mei. spine et vepres
ascendent. quanto magis super omnes domos
gaudii civitatis exultantis. Domus
enim dimissa est. multitudo ur-
bis relicta est. tenebre et palpatio
facte sunt super speluncas usque in eternum.
Gaudium onagrorum pascua gregum
donec effundatur super nos spiritus de ex-
celso. Et erit desertum in chermel.
et chermel in saltum reputabitur. et ha-
bitabit in solitudine iudicium. et iusti-
cia in chermel sedebit. Et erit opus
iusticie pax. et cultus iusticie silen-
cium et securitas usque in sempiternum. Et
sedebit populus meus in pulchritudine pa-
cis. et in tabernaculis fiducie et in requie
opulenta. Grando autem in descensione sal-
tus. et humilitate humiliabitur civitas.
Beati qui seminatis super omnes aquas immit-
tentes pedem bovis et asini. XXXIII

Ve qui predaris. nonne et ipse predaberis.
et qui spernis nonne et ipse sperneris.
Cum consummaveris depredationem depreda-
beris. Cum fatigatus desieris contempnere
contempneris. Domine miserere nostri. te enim
expectavimus. esto brachium nostrum
in mane et salus nostra in tempore tribula-
cionis. A voce angeli fugerunt populi
et ab exaltatione tua disperse sunt
gentes. Et congregabuntur spolia vestra
sicut colligitur bruchus velud cum
fosse plene fuerint de eo. Magnifi-
catus est dominus quoniam habitavit in excelso.
Implevit syon iudicio et iusticia
et erit fides in temporibus tuis. Divicie
salutis sapientia et scientia timor domini ipse
est thesaurus eius. Ecce videntes cla-
mabunt foris. angeli pacis ama-
re flebunt. Dissipate sunt vie cessa-
vit transiens per semitam. irritum
factum est pactum. proiecit civitates non
reputavit homines. Luxit et elanguit
terra. confusus est libanus et obsordu-
it. et factus est saron sicut desertum. et concussa
est basan et carmelus. Nunc consurgam
dicit dominus. nunc exaltabor nunc subleva-
bor. Concipietis ardorem. parietis sti-
pulam. Spiritus vester ut ignis vorabit
vos. et erunt populi quasi de incendio ci-
nis. spine congregate igni combu-
rentur. Audite qui longe estis que
fecerim. et cognoscite vicini forti-
tudinem meam. Conterriti sunt in syon pec-

catores. possedit tremor ypocri-
tas. Quis poterit de vobis habitare
habitare cum igne devorante? Quis
habitabit de vobis cum ardoribus sempi-
ternis? Qui ambulat in iustitiis et lo-
quitur veritatem, qui proicit a-
varitiam ex calumpnia, et excutit
manus suas ab omni munere, qui
obturat aures suas ne audiat san-
guinem, et claudit oculos suos
ne videat malum. Iste in excelsis
habitabit, munimenta saxorum sub-
limitas eius. Panis ei datus est,
aque eius fideles sunt. Regem in decore
suo videbunt oculi eius, cernent
terram de longe. Cor tuum meditabitur
timorem. Ubi est litteratus? ubi est legis
verba ponderans? Ubi est doctor par-
vulorum? Populum impudentem non vide-
bis, populum alti sermonis, ita ut non
possis intelligere disertitudinem lin-
gue eius, in quo nulla sapientia. Re-
spice Syon civitatem sollempnitatis
nostre. Oculi tui videbunt Ierusalem ci-
vitatem opulentam, tabernaculum quod
nequaquam transferri poterit, nec aufe-
rentur clavi eius in sempiternum,
et omnes funiculi eius non rumpentur,
quia solummodo ibi magnificus Dominus deus
noster. Locus fluviorum, rivi latissimi
et patentes; non transibit per eum navis
remigum, neque trieris magna trans-
gredietur eum. Dominus enim iudex no-
ster, Dominus legifer noster, Dominus rex noster, ipse ve-
niet et salvabit nos. Laxati sunt
funiculi tui, et non prevalebunt.
Sic erit malus tuus ut dilatare
signum non queas. Tunc dividentur spolia
predarum multarum; claudi diripi-
ent rapinam. Nec dicet vicinus: Elan-
gui. Populus qui habitat in ea, au-
feretur ab eo iniquitas. XXXIIII

Accedite gentes et audite, et populi at-
tendite. Audiat terra et plenitu-
do eius, orbis et omne germen eius. Quia indig-
natio Domini super omnes gentes, et furor
super omnem militiam eorum. Interfecit
eos, et dedit eos in occisionem. Interfecti

eorum proicientur, et de cadaveribus
ascendet fetor. Tabescent mon-
tes a sanguine eorum, et tabescet omnis
celorum, et complicabuntur
celi. Et omnis militia eorum
sicut defluit folium de vinea
et ficu. Quoniam inebriatus est in celo gla-
dius meus. Ecce super Ydumeam descen-
det, et super populum interfectionis mee ad
iudicium. Gladius Domini repletus est san-
guine, incrassatus est adipe, de sangui-
ne agnorum et hircorum, de sanguine medulla-
torum arietum. Victima enim Domini
ra, et interfectio magna in
Et descendent unicornes cum
tauri cum potentibus; inebriabitur
eorum sanguine, et humus eorum
pinguium. Quia dies ultionis Domini, an-
nus retributionis iudicii Syon. Et con-
vertentur torrentes eius in picem, et hu-
mus eius in sulphur, et erit terra
in picem ardentem. Nocte et die non ex-
tinguetur, in sempiternum ascendet
eius a generatione in generationem
labitur; in secula seculorum non erit
eius per eam. Et possidebunt illam
crotalus et ericius; ibis et corvus
habitabit in ea, et extendetur
eam mensura ut redigatur
nichilum, et perpendiculum in deso-
nem. Nobiles eius non erunt
gem potius invocabunt, et omnes
principes eius in nichilum. Et orientur
in domibus eius spine et urtice,
et paliurus in munitionibus eius, et erit
cubile draconum et pascua struthionum.
Et occurrent demonia onocentauris,
et pilosus clamabit alter ad alterum.
Ibi cubabit lamia et invenit sibi
requiem. Ibi habuit foveam ericius,
et enutrivit catulos, et circumfodit,
et fovit in umbra eius. Illuc congre-
gati sunt milvi, alter ad alterum.
Requirite diligenter in libro Domini
et legite: unum ex eis non defuit,
alter alterum non quesivit, quia quod ex ore meo pro-
cedit, illud mandavit, et spiritus
eius ipse congregavit ea.

[mi]sit eis sortem. et manus eius diuisit illis in mensuram. usque in eternum possidebunt eam. in generatione et generationem habitabunt in ea. XXXV

Letabitur deserta et inuia. et exultabit solitudo et florebit quasi lilium. Germinans germinabit et exultabit letabunda et laudans. Gloria libani data est ei decor carmeli et saron. Ipsi uidebunt gloriam domini et decorem dei nostri. Confortate manus dissolutas et genua debilia roborate. Dicite pusillanimes. Confortamini et nolite timere. ecce deus uester ultionem adducet retributionis. deus ipse ueniet et saluabit uos. Tunc aperientur oculi cecorum et aures surdorum patebunt. Tunc saliet sicut ceruus claudus. et aperta erit lingua mutorum. quia scisse sunt in deserto aque et torrentes in solitudine. Et que erat arida in stagnum. et sitiens in fontes aquarum. In cubilibus in quibus prius habitabant dracones orietur uiror calami et iunci. Et erit ibi semita et uia. et uia sancta uocabitur. Non transibit per eam pollutus. Et hec erit uobis directa uia. ita ut stulti non errent per eam. Non erit ibi leo et mala bestia. non ascendet per eam. nec inuenietur ibi. Et ambulabunt qui liberati fuerint et redempti a domino conuertentur. et uenient in syon cum laude et leticia sempiterna super caput eorum. gaudium et leticiam obtinebunt. et fugiet dolor et gemitus. XXXVI

Et factum est in .xiiii. anno regis ezechie ascendit sennacherib rex assyriorum super omnes ciuitates iuda munitas. et cepit eas. Et misit rex assyriorum rapsacen de lachis in ierusalem ad regem ezechiam in manu grandi. et stetit iuxta aqueductum piscine superioris in uia agri fullonis. Et egressus est ad eum eliachim filius elchie qui erat super domum. et sobna scriba. et ioahe filius asaph a commentariis. Et dixit ad eos rapsaces. Dicite ezechie. Hec dicit rex magnus rex assyriorum. Que est ista fiducia qua confidis. aut quo consilio aut fortitudine rebellare disponis. Super quem habes fiduciam quia recessisti a me. Ecce confidis super baculum harundineum confractum istum. super egyptum cui si innixus fuerit homo. intrabit in manum eius. et perforabit eam. Sic pharao rex egypti omnibus qui confidunt in eo. Quod si responderis michi. In domino deo nostro confidimus. nonne ipse est cuius abstulit ezechias excelsa et altaria. Et dixit iude et ierusalem. Coram altari isto adorabitis. Et nunc trade te domino meo regi assyriorum. et dabo tibi duo milia equorum. nec poteris prebere ex te ascensores eorum. Et quomodo sustinebis faciem iudicis unius loci ex seruis domini mei minoribus. Quod si confidis in egypto in quadriga et in equitibus. et nunc numquid sine domino ascendi ad terram istam ut disperderem eam. Dominus dixit ad me. Ascende super terram istam et disperde eam. Et dixit eliachim et sobna et ioahe ad rapsacen. Loquere ad seruos tuos syra lingua. intelligimus enim. Ne loquaris ad nos iudaice in auribus populi qui est super murum. Et dixit ad eos rapsaces. Numquid ad dominum tuum et ad te misit me dominus meus. ut loquerer omnia uerba ista. et non potius ad uiros qui sedent in muro. ut comedant stercora sua. et bibant urinam pedum suorum uobiscum. Et stetit rapsaces. et clamauit uoce magna iudaice. et dixit. Audite uerba regis magni regis assyriorum. Hec dicit rex. Non seducat uos ezechias quia non poterit eruere uos. Et non uobis fiduciam tribuat ezechias super domino dicens. Eruens liberabit nos dominus. Non dabitur ciuitas hec in manu regis assyriorum. Nolite audire ezechiam. hec enim dicit rex assyriorum. Facite mecum benedictionem et egredimini ad me. et comedite unusquisque uineam suam et unusquisque ficum suam. et bibite un[us]

unusquisque agri cisterne sue donec
veniam et tollam vos ad terram que est ut terra
vestra, terra frumenti et vini, terram
panum et vinearum. Ne conturbet vos
ezechias dicens: Dominus liberabit vos.
Numquid liberaverunt dii gentium un-
usquisque terram suam de manu regis
assyriorum? Ubi est deus emath et ar-
phat? Ubi est deus sepharvaim?
Numquid liberaverunt samariam de ma-
nu mea? Quis est ex omnibus diis ter-
rarum istarum qui eruerit terram suam
de manu mea, ut eruat dominus ie-
rusalem de manu mea? Et siluerunt
et non responderunt ei verbum. Mandaverat
enim eis rex dicens: Ne respondeatis
ei. Et ingressus est eliachim filius elchie
qui erat super domum, elchie, et sobna
scriba, et ioahe filius asaph a commen-
tariis ad ezechiam scissis vestibus,
et nunciaverunt ei verba rapsacis.

XXXVII

Et factum est cum audisset
rex ezechias, scidit vestimen-
ta sua et obvolutus est sacco et in-
travit in domum domini. Et misit
eliachim qui erat super domum et sobnam
scribam et seniores de sacerdotibus
opertos saccis ad ysaiam filium a-
mos prophetam et dixerunt ad eum: Hec
dicit ezechias: Dies tribulationis
et angustie et correctionis et b-
lasfemie dies hec, quia venerunt fi-
lii usque ad partum et virtus non est
pariendi. Si quo modo audiat dominus
deus tuus verba rapsacis quem mi-
sit rex assyriorum dominus suus ad blas-
phemandum deum viventem et exprobran-
dum sermonibus quos audivit
dominus deus tuus. Leva ergo orationem pro
reliquiis que reperte sunt. Et venerunt
servi regis ezechie ad ysaiam.
Et dixit ad eos ysaias: Hec dicetis
domino vestro: Hec dicit dominus: Ne timeas
a facie verborum que audisti quibus
blasphemaverunt pueri regis as-
syriorum me. Ecce ego dabo ei spiritum
et audiet nuntium et revertetur ad ter-
ram suam et corruere eum faciam gladio

in terram suam. Reversus
saces et invenit regem
autem audivit
eum quia profectus esset
dixit de therracha
dicentes: Egressus est
te. Quod cum audisset
os ad ezechiam dicens
chie regi iude loquimini
ciat te deus tuus in quo tu
Non dabitur ierusalem in manu
assyriorum. Ecce tu audisti
omnes reges assyriorum
quas subverterunt
rari. Numquid eruerunt
gentium quos subverterunt
Gozam et aran et reseph
qui erant in thalassar
emath et rex arphat
vim sepharvaim
Et tulit ezechias
nunciorum et legit eos
domum domini et expandit eos
domino. Et ad dominum oravit
exercituum deus israel qui sedes
rubim, tu es deus solus
rum terre. Tu fecisti celum
na domine aurem tuam et audi
tuos domine et vide et audi
sennacherib que misit ad blas
deum viventem. Vere enim domine
fecerunt reges assyriorum
giones earum et dederunt deos
ignem. Non enim erant dii sed
tuum hominum lignum et lapides
triverunt eos. Et nunc domine
salva nos de manu eius
cant omnia regna terre quia
deus solus. Et misit ysaias
amos ad ezechiam dicens
dominus deus israel pro quibus rogasti
de sennacherib rege assyriorum
est verbum quod locutus est
eum. Despexit te, sub-
te virgo filia syon, post
movit virgo filia ierusalem
exprobrasti et quem blasphemasti
et super quem exaltasti vocem

uasti altitudinem oculorum tuorum
hel. In manu servorum tuorum
rasti domino et dixisti. In multi-
tudine quadrigarum mearum ego ascendi al-
titudinem montium. Iuga libani et succi-
dam excelsa cedrorum eius et electas
abietes eius. Et introibo altitudinem
summitatis eius saltum carmeli eius.
Ego fodi et bibi aquam et siccavi
vestigio pedis mei omnes rivos ag-
gerum. Numquid non audisti que olim fece-
rim ei? A diebus antiquis ego plas-
mavi illud. Et nunc adduxi. Et factum
est in eradicationem collium compugnan-
tium et civitatum munitarum. Habitatores
earum breviata manu contremuerunt
et confusi sunt. Facti sunt sicut fenum agri
et gramen pascue et herba tectorum que exa-
ruit antequam maturesceret. Habitationem
tuam et introitum tuum et egressum tuum
cognovi et insaniam tuam contra me.
Cum fureres adversum me superbia tua
ascendit in aures meas. Ponam ergo
circulum in naribus tuis et frenum
in labiis tuis et reducam te in viam per
quam venisti. Tibi autem hoc erit sig-
num. Comede hoc anno que sponte na-
scuntur et in anno secundo pomis vesce-
re. In anno autem tercio seminate et
metite et plantate vineas et co-
medite fructum earum. Et mittet id
quod salvatum fuerit de domo iuda et quod re-
liquum est mittet radices deor-
sum et faciet fructum sursum. quia
de ierusalem exibunt reliquie et sal-
vatio de monte syon. Zelus domini exer-
cituum faciet istud. Propterea hec di-
cit dominus de rege assyriorum. Non introi-
bit civitatem hanc et non iaciet ibi
sagittam et non occupabit eam clipeus.
et non mittet in circuitu eius ag-
gerem. In via qua venit per eam rever-
tetur et civitatem hanc non ingredietur
dicit dominus. Et protegam civitatem
istam ut salvem eam propter me et propter
david servum meum. Egressus est autem
angelus domini et percussit in castris as-
syriorum c. lxxxv. milia. Et surrexe-
runt mane et ecce omnes cadavera
mortuorum. Et egressus est et abiit. Et re-
versus est sennacherib rex assyriorum et
habitavit in ninive. Et factum est cum in
templo adoraret nesrach deum su-
um, adramelech et sarasar filii eius
percusserunt eum gladio. fugeruntque
in terram ararath. Et regnavit
pro eo asaradon filius eius.

XXXVIII

In diebus illis egrotavit ezechias
usque ad mortem et introivit ad eum
ad eum ysaias filius amos prophe-
ta et ait. Hec enim dicit dominus. Dispo-
ne domui tue, quia morieris tu et non
vives. Et convertit ezechias faciem
suam ad parietem et adoravit dominum
et dixit. Obsecro domine memento
queso quomodo ambulaverim coram te
in veritate et in corde perfecto et quod bonum
est in oculis tuis fecerim. Et flevit e-
zechias fletu magno. Et factum est
verbum domini ad ysaiam dicens. Vade
et dic ezechie. Hec dicit dominus deus david
patris tui. Audivi orationem tuam et vidi
lacrimas tuas. Ecce ego adiciam
super dies tuos xv. annos et de manu
regis assyriorum eruam te et civitatem
istam et protegam eam. Hoc autem tibi erit
signum a domino quia faciet dominus verbum
hoc quod locutus est. Ecce ego reverti
faciam umbram linearum per quas des-
cenderat in horologio achaz in so-
le retrorsum x lineis. Et reversus
est sol x lineis per gradus quos
descenderat. Scriptura ezechie eze-
chie regis iude cum egrotasset et con-
valuisset de infirmitate sua. Ego dixi
In dimidio dierum meorum vadam
ad portas inferi. Quesivi resi-
duum annorum meorum. Dixi non videbo
dominum deum in terra viventium. Non aspici-
am hominem ultra et habitatorem
quietis. Generatio mea ablata est
et convoluta est a me quasi tabernacu-
lum pastorum. Precisa est velud a tex-
ente vita mea. Dum adhuc or-
direr succidit me. De mane
usque ad vesperam finies me. Sperabam

usque ad mane. quasi leo sic contrivit omnia ossa mea. de mane usque ad vesperam finies me. Sicut pullus hyrundinis sic clamabo. meditabor ut columba. Attenuati sunt oculi mei suspicientes in excelso. Domine vim patior responde pro me. Quid dicam aut quid respondebit michi cum ipse fecerit. Recogitabo tibi omnes annos meos in amaritudine anime mee. Domine si sic vivitur et in talibus vita spiritus mei. corripies me. et vivificabis me. Ecce in pace amaritudo mea amarissima. Tu autem eruisti animam meam ut non periret. proiecisti post tergum tuum omnia peccata mea. Quia non infernus confitebitur tibi. neque mors laudabit te. non expectabunt qui descendunt in lacum veritatem tuam. Vivens vivens ipse confitebitur tibi. sicut et ego hodie. Pater filiis notam faciet veritatem tuam. Domine salvum me fac. et psalmos nostros cantabimus cunctis diebus vite nostre in domo domini. Et iussit ysaias ut tollerent massam de ficis. et cataplasmarent super vulnus et sanaretur. Et dixit ezechias quod erit signum quia ascendam in domum domini. XXXIX

In tempore illo misit merodach baladan filius baladan rex babilonis libros et munera ad ezechiam. Audierat enim quod egrotasset et convaluisset. Letatus est autem super eis ezechias. et ostendit eis cellam aromatum. et argenti et auri et odoramentorum. et unguenti optimi. et omnes apothecas supellectilis sue. et universa que inventa sunt in thesauris eius. Non fuit verbum quod non ostenderet eis ezechias in domo sua. et in omni potestate sua. Introivit autem ysaias propheta ad ezechiam regem. et dixit ei. Quid dixerunt viri isti. et unde venerunt ad te. Et dixit ezechias. De terra longinqua venerunt ad me de babilone. Et dixit. Quid viderunt in domo tua. Et dixit ezechias. Omnia que in do-

mo mea sunt vid
res quam non ostenderim
meis. Et dixit ysaias
Audi verbum domini exe
venient et auferentur
domo tua sunt et que
runt patres tui usque ad
babilonem. Non relinq
dicit dominus. Et de filiis
bunt de te quos genuer
terunt eunuchi in pala
babilonis. Et dixit ezechias
Bonum est verbum domini
Et dixit. Fiat tantum pax
diebus meis. XL

Consolamini consolam
populus meus dicit deus vester. Loqui
ad cor ierusalem et advocate
completa est malitia eius.
iniquitas illius. Suscepit
domini duplicia pro om
suis. Vox clamantis
tate viam domini. rectas
solitudine semitas dei
vallis exaltabitur. et omnis
collis humiliabitur. et erunt
recta. et aspera in vias pl
levabitur gloria domini. et vide
ro pariter quod os domini locu
minus dicentis. Clama
clamabo. Omnis caro fenum
gloria eius quasi flos agri
est fenum. et cecidit flos
sufflavit in eo. Vere fenum
siccatum est fenum. et cecidit
Verbum autem dei nostri manet
Super montem excelsum
evangelizas syon. Exalta in
dine vocem tuam qui
zas ierusalem. Exalta noli
civitatibus iude. Ecce
Ecce dominus in fortitudine veni
chium eius dominabitur. Ecce
cum eo. et opus illius
cut pastor gregem suum pa
brachio suo congregabit
sinu suo levabit fetas
bit. Quis mensus est pug

et palmo ponderavit. Quis ap-
pendit tribus digitis molem terre et
libravit in pondere montes et colles in
statera. Quis adiuvit spiritum domini aut
quis consiliarius eius fuit et ostendit
illi. Cum quo iniit consilium et instruxit
eum et docuit eum semitam iustitie et
erudivit eum scientia et viam prudentie
ostendit illi. Ecce gentes quasi stilla
situle et quasi momentum stateræ repu-
tate sunt. Ecce insule quasi pulvis
exiguus. Et Libanus non sufficiet ad
succendendum et animalia eius non suffici-
ent holocaustum. Omnes gentes quasi non
sint sic coram ipso et quasi nichilum et
inane reputate sunt ei. Cui ergo si-
milem fecistis deum aut quam imaginem
ponetis ei? Numquid sculptile con-
flavit faber aut aurifex auro fi-
guravit illud et laminis argenteis
argentarius? Forte lignum et inpu-
tribile elegit artifex sapiens. Que-
rit quomodo statuat simulacrum quod non mo-
veatur. Numquid non scietis? Numquid non
audistis? Numquid non annuntiatum est
vobis ab initio? Numquid non intellexistis
fundamenta terre et habitatores terre es-
sunt quasi locuste. Qui extendit ve-
lut nichilum celos et expandit eos
sicut tabernaculum ad inhabitandum. Qui
dat secretorum scrutatores quasi non
sint iudices terre velud inane fe-
cit. Et quidem neque plantatus neque satus neque
radicatus in terra truncus eorum. Repente
flavit in eos et aruerunt et turbo
quasi stipulam auferet eos. Et cui
assimilastis me et adequastis me dicit
sanctus. Levate in excelsum oculos vestros et
videte quis creavit hec. Qui
educit in numero militiam eorum et omnes
ex nomine vocat. Pre multitudine for-
titudinis et roboris virtutisque eius
neque unum reliquum fuit. Quare dicis
Iacob et loqueris Israel: abscondita est
via mea a domino et a deo meo iudi-
cium meum transivit. Numquid
nescis aut non audisti? Deus sempiter-
nus dominus. Qui creavit terminos terre
non deficiet neque laborabit nec
est investigatio sapientie eius. Qui
dat lasso virtutem et his qui non sunt
fortitudinem et robur multiplicat.
Deficient pueri et laborabunt et iu-
venes in infirmitate sua cadent. Qui
autem sperant in domino mutabunt
fortitudinem. Assument pennas ut
aquile. Current et non laborabunt.
ambulabunt et non deficient. Taceant XLI
ad me insule et gentes fortitudinem
mutent. Accedant et tunc loquantur si-
mul ad iudicium propinquemus. Quis
suscitavit ab oriente iustum voca-
vit eum ut sequeretur se. Dabit
in conspectu eius gentes et reges ob-
tinebit. Dabit quasi pulverem gla-
dio eius sicut stipulam vento rap-
tam arcui eius. Persequetur eos. Transibit
in pace semita in pedibus eius non
apparebit. Quis hec operatus est et fe-
cit vocans generationes ab exordio. E-
go dominus primus et novissimus ego
sum. Viderunt insule et timuerunt.
et extrema terre obstupuerunt et
accesserunt. Unusquisque proximo
suo auxiliabitur et fratri suo dicet. Con-
fortare. Et confortabit faber erarius
percutiens malleo eum qui cudebat
tunc tempore dicens: Glutino bo-
num est. Et confortavit eum clavis
ut non moveretur. Et tu Israel
serve meus Iacob quem elegi.
Semen Abraam amici mei in quo
apprehendi te ab extremis terre et a
longinquis eius vocavi te et dixi
tibi. Servus meus es tu. Elegi
te et non abieci te. Ne timeas quia
ego tecum sum; ne declines
quia ego deus tuus. Confortavi te et aux-
iliatus sum tibi et suscepit te dextera
iusti mei. Ecce confundentur et eru-
bescent omnes qui pugnant adversum
te. Erunt quasi non sint et peribunt viri
qui contradicunt tibi. Queres eos et non
invenies viros rebelles tuos. Erunt
quasi non sint et veluti consumptio
homines bellantes adversum te. Quia ego

dominus tuus, apprehendens manum tuam
dicensque tibi: Ne timeas, quia ego
adiuvi te. Noli timere vermis Iacob,
qui mortui estis ex Israel. Ego auxili-
atus sum tibi, dicit dominus, et redemptor
tuus sanctus Israel. Ego posui te quasi
plaustrum triturans novum, habens
rostra serrantia, et triturabis mon-
tes, et comminues, et colles quasi pulver-
IX em pones. Ventilabis eos, et ventus
tollet, et turbo disperget eos, et tu ex-
ultabis in domino, in sancto Israel letaberis. Ege-
ni et pauperes querunt aquas, et non sunt; lin-
gua eorum siti aruit. Ego dominus exaudi-
am eos, deus Israel non derelinquam eos.
Aperiam in supinis collibus flu-
mina, et in medio camporum fontes.
Ponam desertum in stagna aquarum, et ter-
ram inviam in rivos aquarum. Dabo in soli-
tudinem cedrum, et spinam, et myr-
tum, et lignum olive. Ponam in deserto
abietem, ulmum et buxum simul, ut
videant et sciant, et recogitent et intelli-
gant pariter, quia manus domini fecit
hoc, et sanctus Israel creavit illud. Pro-
pe facite iudicium vestrum, dicit dominus.
Afferte, si quid forte habetis, dicit
rex Iacob. Accedant et nuntient vo-
bis quecumque ventura sunt. Priora
que fuerunt nuntiate, et ponemus
cor nostrum, et sciemus novissima e-
orum, et que ventura sunt indicate
nobis. Annuntiate que ventura sunt in
futurum, et sciemus quia dii estis
vos. Bene quoque aut male si po-
testis facite, et loquamur pariter
simul. Ecce vos estis ex nihilo, et o-
pus vestrum ex eo quod non est: abhomina-
tio est qui elegit vos. Suscitavi
ab aquilone, et veniet ab ortu
solis; vocabit nomen meum, et addu-
cet magistratus quasi lutum, et velut
plastes conculcans humum. Quis an-
nuntiavit ab exordio, ut sciamus,
et a principio, ut dicamus: Iustus
es? Non est annuntians, neque predicans,
neque audiens sermones vestros. Pri-
mus ad Sion dicet: Ecce adsunt,

et Ierusalem evangelis-
tam dabo. Et vidi, et non erat ...
iste ex eis qui iniret consilium, et interroga-
tus responderet verbum. Ecce omnes iniusti, et
vana opera eorum; ventus et inane
simulacra eorum.

XLII

Ecce servus meus, suscipiam
eum; electus meus, complacuit sibi in illo
anima mea. Dedi spiritum meum super eum,
iudicium gentibus proferet. Non clama-
bit, neque accipiet personam, nec audietur
vox eius foris. Calamum quassatum non
conteret, et linum fumigans
non extinguet; in veritate educet iudi-
cium. Non erit tristis neque turbulentus
donec ponat in terra iudicium, et legem eius
insule expectabunt. Hec dicit dominus deus
creans celos et extendens eos, fir-
mans terram, et que germinant ex ea, dans
flatum populo qui est super eam, et spiri-
tum calcantibus eam. Ego dominus vocavi te
in iustitia, et apprehendi manum
tuam, et servavi te, et dedi te in fedus po-
puli, in lucem gentium, ut aperires o-
culos cecorum, et educeres de conclusi-
one vinctum, de domo carceris sedentes
in tenebris. Ego dominus, hoc est nomen
meum; gloriam meam alteri non dabo,
et laudem meam sculptilibus. Que
prima fuerunt, ecce venerunt; no-
va quoque ego annuntio: antequam ori-
antur, audita faciam vobis. Can-
tate domino canticum novum, laus eius ab
extremis terre, qui descenditis in mare, et ple-
nitudo eius, insule et habitatores
earum. Sublevetur desertum et civi-
tates eius; in domibus habita-
bit Cedar. Laudate habitatores Petre,
de vertice montium clamabunt. Ponent
domino gloriam, et laudem eius in insulis
nuntiabunt. Dominus sicut fortis
egredietur, sicut vir preliator suscitabit
zelum. Vociferabitur et clama-
bit; super inimicos suos confortabi-
tur. Tacui semper, silui, patiens fui; sicut par-
turiens loquar. Dissipabo et absorbebo
simul. Desertos faciam
montes et colles, et omne gramen

et ponam flumina in insulas
et stagna arefaciam. Et ducam
cecos in viam quam nesciunt. et in semitis quas igno
rant ambulare eos faciam. Po
nam tenebras coram eis in lucem.
et prava in recta. Hec verba feci eis. et
non dereliqui eos. Conversi sunt retrorsum.
confundantur confusione qui confidunt
in sculptili. qui dicunt conflatili. Vos dii
nostri. Surdi audite. et ceci intuemini
ad videndum. Quis cecus nisi servus
meus? et surdus nisi ad quem nuntios meos mi
si? Quis cecus nisi qui venundatus
est? et quis cecus nisi servus domini? Qui
vides multa nonne custodies?
qui apertas habes aures nonne audies?
Et dominus voluit ut sanctificaret eum. et magni
ficaret legem et extolleret. Ipse autem
populus direptus et vastatus. laqueus iu
venum omnes. et in domibus carcerum abscon
diti sunt. Facti sunt in rapinam. nec est
qui eruat. in direptionem. nec est qui dicat
redde. Quis est in vobis qui audiat
hoc. attendat et auscultet futura? Quis
dedit in direptionem Iacob. et Israel vas
tantibus? nonne dominus? Ipse cui peccavi
mus. et noluerunt in viis eius
ambulare. et non audierunt legem
eius. Et effudit super eum indignationem
furoris sui. et forte bellum. et combussit
eum in circuitu et non cognovit. et suc
cendit eum et non intellexit. XLIII
Et nunc hec dicit dominus creans te Ia
cob. et formans te Israel. Noli
timere quia redemi te. et vocavi te nomi
ne tuo. meus es tu. Cum transieris
per aquas tecum ero. et flumina
non operient te. Cum ambulaveris in
igne non combureris. et flamma non ardebit
in te. quia ego dominus deus tuus sanctus Israel
salvator tuus. Dedi propitiationem tuam
Egyptum. Ethiopiam et Saba pro
te. Ex quo honorabilis factus es in
oculis meis et gloriosus. Ego dilexi
te. et dabo homines pro te. et populos pro
anima tua. Noli timere quia ego tecum sum.
ab oriente adducam semen tuum. et
ab occidente congregabo te. Dicam aquiloni
da. et austro noli prohibere. Affer filios
meos de longinquo. et filias meas
ab extremis terre. et omnem qui invocat
nomen meum. in gloriam meam creavi eum.
formavi eum et feci eum. Educ foras po
pulum cecum et oculos habentem. surdum
et aures ei sunt. Omnes gentes congre
gate sunt simul. et colligantur tribus.
Quis in vobis annuntiet istud. et que prima
sunt audire nos faciet? Dent testes
eorum. et iustificentur. et audiant et dicant.
Vere. Vos testes mei dicit dominus. et servus
meus quem elegi. ut sciatis et credatis
mihi. et intelligatis quia ego ipse sum. Ante
me non est formatus deus. et post me non
erit. Ego sum ego sum dominus et non est absque
me salvator. Ego annuntiavi
et salvavi. auditum feci. et non fuit in
vobis alienus. Vos testes mei dicit
dominus. Ego deus ab initio. Ego ipse et non
est qui de manu mea eruat. Opera
bor. et quis avertet illud? Hec dicit do
minus redemptor vester sanctus Israel. Propter
vos emisi in Babylonem. et detraxi vec
tes universos. et Chaldeos in navibus
suis gloriantes. Ego dominus sanctus vester
creans Israel rex vester. Hec dicit dominus qui
dedit in mari viam. et in aquis
torrentibus semitam. Qui eduxit quadri
gam et equum agmen et robustum. simul
obdormierunt nec resurgent. con
triti sunt quasi linum et extincti sunt. Ne
memineritis priorum. et antiqua ne intue
amini. Ecce ego facio nova. et nunc
orientur utique cognoscetis ea. Po
nam in deserto viam. et in invio flu
mina. Glorificabit me bestia agri.
dracones et strutiones. quia dedi in de
serto aquas. et flumina in invio. ut
darem potum populo meo electo meo.
Populum istum formavi mihi. lau
dem meam narrabit. Non me invocas
ti Iacob. nec laborasti in me Israel.
Non obtulisti mihi arietem holocaus
ti tui. et victimis tuis non glorificas
ti me. Non te servire feci in obla
tione. nec laborem tibi prebui
in thure. Non emisti mihi argento

calamū. et adipe uictimarū tuarū
nō inebriasti me. Verūptm̄ seruire
me fecisti ī pctīs tuis. pbuisti m̄
laborem ī iniquitatibꝫ tuis. Ego
sū ego ipse sum qui deleo iniquitates
tuas ꝑp me. et pccōꝝ tuoꝝ nō recor
dabor. Reduc me ī memoriā. et iu
dicemur simul. Narra siquid hēs
ut iustificeris. Pr̄ tuus primus
peccauit. et int̄ptes tui preuari
cati sūt in me. Et contaminaui
principes scōs. dedi ad internecōm
iacob. et isrl̄ in blasphemiā.

Et nūc audi iacob XLIIII
serue meus isrl̄ quē elegi. Hec
dicit dūs faciens et formās te. ab
utō auxiliator tuus. Noli timē ser
ue meus iacob et rectissime quē
elegi. Effūdam enim aquas sr̄ sitiē
tem. et fluenta sup aridā. Effūdā
spm̄ meū sr̄ semē tuū. et bñdictō
nē meam sr̄ stirpē tuā. Et germina
bunt int̄ herbas qi salices iuxt̄ ꝑ
fluentes aquas. Iste dicet. dūs e
go sum. et ille ī uocabit ī nōīe
iacob. Et hic scribꝫ manu sua do
mino. et ī noīe isrl̄ assimilabit.
Hec dicit dūs. rex isrl̄ et redemptor
eius dūs exercituū. Ego prim̄ et ego
nouissimus. et absq; me nō ē deus. Qs
similis mei. uocet et annūciet. et ordi
nē exponat m̄ ex quo constitui po
pulū antiquū. Ventura et q̄ futu
ra sūt annūciet eis. Nolite timē
neq; conturbemini. Ex tunc audi
re te feci. et annūciaui. uos estis
testes mei. Nūquid ē deus absq; me
et formator quē ego nō nouerim.
Plaste ydoli omēs nichil sunt. et
amātissima eoꝝ nō ꝓderunt eis. Ipi
testes eoꝝ sūt. qm̄ nō uidēt neq; intel
ligūt ut confūdantur. Quis forma
uit deū et sculptile conflauit ad
nichil utile. Ecce omēs participes
eius confūdentur. Fabri enim sunt
ex hoībꝫ. Cū uenerit omēs stabūt
et pauebūt. et cōfūdentur simul. Fa
ber ferrarius lima operatus ē

sit primis. et mallei
uit illud. et opat ī b
tudinis sue. Esuriet
bibet aquā. et lassescet
narius extendit norm
uit illū ī runcina. fec
angularibꝫ. et in circi
illud. et fecit imagine
speciem hoīs habitan
cidit cedros. tulit ili
q̄ steterat int̄ ligna sa
uit pinū quā pluuia
et facta ē hoībꝫ ī focū
et calefactus ē. et succend
De reliquo aūt opat
et adorauit. et facit scul
uatus est an illud. Med
combussit igni. et de me
nes coxit. et comedit
tum et saturatus ē. et cal
et dixit. Vah calefact
cū. Reliquū autē eius
et sculptile sibi. curuat
et adorat illud. et obsecr
Libera me qr deus meus
runt neq; intellexerunt
sūt ne uideant oculi
intelligant corde sua
cogitāt in mente sua
neq; sentiunt ut dicant
eius combussi igne. et
bones eius panes. et
et comedi. Et de reliquo
faciam. an trunco ligni
dam. Pars eius cinis est
eius adorabit illud. et
animam suam. neq; dicat
dacium ē ī dextera mea
horum iacob et isrl̄ quoniam
meus es tu. Formaui
tuis es tu isrl̄ nō obl
Deleui ut nubē iniq
et q̄si nebulā pctā tua
Reuertere ad me qm
Laudate celi qm mis
dūs. Iubilate extrema
nate mōtes laudatiō
et oē lignū eius. qm

Iacob et israhel gloriabitur. Hec dicit
dominus redemptor tuus et formator tu-
us ex utero. Ego sum dominus faci-
ens omnia, extendens celos solus, sta-
biliens terram, et nullus mecum.
Irrita faciens signa divinorum, et
ariolos in furorem vertens. Conver-
tens sapientes retrorsum, et scientiam e-
orum stultam faciens. Suscitans verbum
servi sui, et consilium nuntiorum suo-
rum complens. Qui dico Ierusalem habita-
beris, et civitatibus Iuda edificabimini,
et deserta eius suscitabo. Qui
dico profundo desolare, et flumina
tua arefaciam. Qui dico Cyro pas-
tor meus es, et omnem voluntatem
meam complebis. Qui dico Ierusalem e-
dificaberis, et templo fundaberis.
Hec dicit dominus christo meo XLV
Cyro, cuius apprehendi dexteram, ut sub-
iciam ante faciem eius gentes, et dor-
sa regum vertam. Et aperiam ante
eum ianuas, et porte non claudentur.
Ego ante te ibo, et gloriosos terre humi-
liabo. Portas ereas conteram, et dabo
tibi thesauros absconditos, et archa-
na secretorum, ut scias quia ego dominus
qui voco nomen tuum deus israhel, propter
servum meum Iacob, et israhel elec-
tum meum. Et vocavi te nomine tuo,
assimilavi te, et non cognovisti me.
Ego dominus et non est amplius, extra me non est deus.
Accinxi te, et non cognovisti me, ut sci-
ant hi qui ab ortu solis, et qui
ab occidente, quoniam absque me non est.
Ego dominus, et non est alter deus, formans
lucem et creans tenebras, faciens pa-
cem et creans malum. Ego dominus fa-
ciens omnia hec. Rorate celi desuper,
et nubes pluant iustum: aperiatur ter-
ra, et germinet salvatorem, et iustitia
oriatur simul. Ego dominus creavi
eum. Ve qui contradicit fictori suo, testa de
samiis terre. Numquid dicet lutum fi-
gulo suo, quid facis, et opus tuum absque
manibus est? Ve qui dicit patri, Quid
generas? et mulieri, quid parturis?
Hec dicit dominus sanctus israhel, plastes eius.

Ventura interrogate me, super filios
meos et super opus manuum mearum
mandate mihi. Ego feci terram, et homi-
nem super eam creavi ego. Manus
mee extenderunt celos, et omni mi-
litie eorum mandavi. Ego suscita-
vi eum ad iustitiam, et omnes vi-
as eius dirigam. Ipse edifica-
bit civitatem meam, et dimittet — i captivitatem meam
non in pretio neque in muneribus, dicit dominus
exercituum. Hec dicit dominus deus. Labor e-
gypti et negotiatio ethiopie et
sabaim viri sublimes ad te transi-
bunt, et tui erunt. Post te ambula-
bunt, vincti manicis pergent, et te
adorabunt, teque deprecabuntur.
Tantum in te est deus, et non est absque te deus.
Vere tu es deus absconditus, deus israhel
salvator. Confusi sunt et erubue-
runt omnes simul, abierunt in con-
fusionem fabricatores errorum. Israhel
salvatus est in domino salute eter-
na: non confundemini, et non erubesce-
tis usque in seculum seculi. Quia hec
dicit dominus creans celos ipse deus
formans terram et faciens eam, ipse
plastes eius: non in vanum creavit
eam: ut habitetur formavit eam.
Ego dominus, et non est alius. Non in abscondi-
to locutus sum, in loco terre tenebro-
so. Non dixi semini Iacob, frustra
querite me. Ego dominus loquens iusti-
tiam, annuntians recta. Congregamini
et venite, et accedite simul qui
salvati estis de gentibus. Nescierunt
qui levant lignum sculpture sue, et ro-
gant deum non salvantem. Annuntiate
et venite, et consiliamini simul. Quis
auditum fecit hoc ab initio, ex tunc
predixit illud? Numquid non ego dominus, et non
est ultra deus absque me? Deus iustus et
salvans non est preter me. Convertimini
ad me et salvi eritis, omnes fines
terre: quia ego dominus, et non est alius preter me.
In memetipso iuravi. Egredie-
tur de ore meo iustitie verbum,
et non revertetur: quia mihi curvabitur
omne genu, et iurabit omnis lingua.

ergo in domino dicetur. Mee sunt iusti
cie et imperium. ad eum venient et confun
dentur. omnes qui repugnant ei. In
domino iustificabitur et laudabitur omne se
men israel.

XLVI

Confractus est bel. contritus est nabo.
Facta sunt simulacra eorum bes
tiis et iumentis. onera vestra gravi
pondere usque ad lassitudinem con
tabuerunt. et contrita sunt simul.
et non potuerunt salvare portan
tem. et anima eorum in captivitatem ibit.
Audite me domus iacob. et omne re
siduum domus iacob. et omne resi
duum domus israel. qui portamini
a meo utero. qui gestamini a me
a vulva. usque ad senectam. Ego
ipse usque ad canos ego portabo.
Ego feci et ego feram. ego porta
bo et ego salvabo. Cui assimila
stis me et adequastis et comparastis
me. et fecistis similem. Qui confertis
aurum de sacculo. et argentum statera
ponderatis. conducentes aurificem ut
faciat deum. et procidunt et adorant.
portant illum in humeris gestan
tes. et ponentes in loco suo. et stabit
ac de loco suo non movebitur. Sed et cum
clamaverint ad eum. non audiet de
tribulatione non salvabit eos. Me
mentote istud et fundamini. Redite
prevaricatores ad cor. Recorda
mini prioris seculi. quoniam ego sum deus
et non est ultra deus. nec est similis mei.
annuntians ab exordio novissimum
et ab initio que nondum facta sunt dicens
Consilium meum stabit. et omnis vo
luntas mea fiet. Vocans ab oriente
avem. et de terra longinqua virum volunta
tis mee. Et locutus sum et adducam
illud. creavi et faciam illud. Au
dite me duro corde qui longe es
tis a iustitia. Prope feci iustitiam
meam. non elongabitur. et salus mea non
morabitur. Dabo in syon salutem.
et in israel gloriam meam.

XLVII

Descende sede in pulvere virgo filia
babilon. sede in terra. non est solium
filie chaldeorum. quia
beris mollis. et tene
lam et mole farinam
turpitudinem tuam. de
merum. et revela crura
mina. et revelabitur
tua. et videbitur opprobrium
nem capiam et non
Redemptor noster dominus
illius sanctus israel. Sede tac
tenebras filia chaldeo
vocaberis ultra domina reg
sum super populum meum. con
hereditatem meam. et dedi
nu tua. Non posuisti eis
senem aggravasti iu
valde. et dixisti. In sempi
domina. Non posuisti hec
recordata es novissimi
Audi hec delicata et habitans
que dicis in corde tuo. ego
et non est preter me amplius. Non
et ignorabo sterilitatem.
duo tibi subito in die
tas et viduitas. Universa
super te propter multitudinem
ciorum tuorum propter
rum tuorum vehementem. Et
buisti in malitia tua.
qui videat me. Sapientia
tua hec decepit te. Et
tuo. Ego sum. et preter me
Veniet super te malum et
tum eius. et irruet super te
quam non poteris expiare
te miseria repente
Sta cum incantatoribus
multitudine maleficiorum
in quibus laborasti ab ado
Si forte quid prosit tibi
sis fieri fortior. Defecisti
tudine consiliorum tuorum.
vent te augures celi qui
plabantur sidera. et supputa
menses. ut ex eis annuntiarent
tibi. Ecce facti sunt quasi
ignis combussit eos non li
animam de manu flamme

in quibus calefiant. Non est focus
qui sedeat ad eum. Sic facta sunt tibi
in quibuscumque laboraveras. Negotia-
tores tui ab adolescentia tua
unusquisque in via sua erraverunt.
non est qui salvet te. XLVIII
Audite hoc domus Iacob qui vo-
camini nomine Israel et de aquis Iude
existis, qui iuratis in nomine Domini et Dei
Israel recordamini non in veritate neque in ius-
titia. De civitate enim sancta vocati
sunt et super Deum Israel constabiliti sunt.
Dominus exercituum nomen eius. Priora ex
tunc annuntiavi et ex ore meo exierunt
et audita feci ea. Repente operatus
sum et venerunt. Sciui enim quia durus
es tu et nervus ferreus cervix tua
et frons tua erea. Predixi tibi ex tunc
antequam venirent indicavi tibi, ne forte
diceres: Idola mea fecerunt hec et sculp-
tilia mea et conflatilia mandaverunt
hec. Que audisti, vide omnia.
Vos autem num annuntiastis? Audita fe-
ci tibi nova ex tunc, et conservata
sunt, ex tunc, et ante diem et non audisti
ea, ne forte dicas: Ecce ego cognovi
ea. Neque audisti neque cognovisti, neque ex
tunc aperta est auris tua. Scio enim quia
prevaricans prevaricaberis, et transgressorem
ex utero vocavi te. Propter nomen
meum longe faciam furorem meum,
et laude mea infrenabo te ne intereas.
Ecce excoxi te, sed non quasi argentum; ele-
gi te in camino paupertatis. Propter me
faciam, ut non blasphemer, et gloriam
meam alteri non dabo. Audi me Iacob
et Israel quem ego voco. Ego ipse, ego
primus et ego novissimus. Manus quoque me-
a fundavit terram, et dextera mea mensa est
celos. Ego vocabo eos et stabunt
simul. Congregamini omnes vos et au-
dite: quis de eis annuntiavit hec? Dominus
dilexit eum; faciet voluntatem suam in
Babylone, et brachium suum in Chal-
deis. Ego, ego locutus sum et vocavi
eum, adduxi eum, et directa est via eius.
Accedite ad me et audite hoc: non a
principio in abscondito locutus sum;
ex tempore antequam fierent ibi eram,
et nunc Dominus Deus misit me et spiritus eius.
Hec dicit Dominus redemptor tuus sanctus
Israel: Ego Dominus Deus tuus docens te utilia,
gubernans te in via qua ambulas. Utinam
attendisses mandata mea. Facta
fuisset sicut flumen pax tua, et ius-
titia tua sicut gurgites maris, et
fuisset quasi harena semen tuum, et stirps
uteri tui ut lapilli eius; non interis-
set, et non fuisset nomen eius attritum a
facie mea. Egredimini de Babi-
lone, fugite a Chaldeis, in voce ex-
ultationis annuntiate, auditum facite
hoc, et efferte illud usque ad extrema
terre. Dicite: Redemit Dominus servum
suum Iacob. Non sitierunt in deserto
cum educeret eos; aquam de petra
produxit eis, et scidit petram et fluxe-
runt aque. Non est pax impiis, dicit
Dominus. XLIX
Audite insule, et attendite populi de
longe. Dominus ab utero vocavit me,
de ventre matris mee recordatus
est nominis mei. Et posuit os meum quasi gla-
dium acutum. In umbra manus sue pro-
texit me, et posuit me sicut sa-
gittam electam. In pharetra sua ab-
scondit me, et dixit mihi: Servus meus
es tu Israel, quia in te gloriabor. Et ego dixi: In
vacuum laboravi, sine causa et vane forti-
tudinem meam consumpsi. Ergo iu-
dicium meum cum Domino, et opus meum cum
Deo meo. Et nunc hec dicit Dominus formans
me ex utero servum sibi, ut redu-
cam Iacob ad eum. Israel non congregabitur,
et glorificatus sum in oculis Domini, et Deus
meus factus est fortitudo mea. Et dixit:
Parum est ut sis mihi servus ad suscitan-
das tribus Iacob et feces Israel conver-
tendas. Dedi te in lucem gentium ut sis
salus usque ad extremum terre. Hec mea.
dicit Dominus redemptor Israel, sanctus eius,
ad contemptibilem animam, ad abhomina-
tam gentem, ad servum dominorum. Re-
ges videbunt et consurgent princi-
pes et adorabunt propter Dominum quia fide-
lis est, et sanctum Israel qui elegit te.

Hec dicit dominus. In tempore placito
exaudivi te, et in die salutis auxi-
liatus sum tui. Et servavi te, et dedi te
in fedus populi, ut suscitares terram, et pos-
sideres hereditates dissipatas, ut diceres
his qui vincti sunt: Exite, et his
qui in tenebris: Revelamini. Su-
per vias pascentur, et in omnibus planis
pascua eorum. Non esurient, neque sitient,
et non percutiet eos estus et sol, quia
miserator eorum reget eos, et ad fontes
aquarum potabit eos. Et ponam omnes
montes meos in viam, et semite mee ex-
altabuntur. Ecce isti de longe veni-
ent, et ecce illi ab aquilone et ma-
ri, et isti de terra australi. Lauda-
te celi, et exulta terra, iubilate
montes laudem, quia consolatus est dominus po-
pulum suum, et pauperum suorum mi-
serebitur. Et dixit Sion: Dereliquit me do-
minus, et dominus oblitus est mei. Numquid ob-
livisci potest mulier infantem su-
um, ut non misereatur filio uteri sui?
Et si illa oblita fuerit, ego tamen non
obliviscar tui. Ecce in manibus
meis descripsi te; muri tui coram
oculis meis semper. Venerunt struc-
tores tui; destruentes te et dissipan-
tes a te exibunt. Leva in circuitu
oculos tuos et vide: omnes isti congre-
gati sunt, venerunt tibi. Vivo ego, di-
cit dominus, quia omnibus his velut orna-
mento vestieris, et circumdabis tibi
eos quasi sponsa. Quia deserta tua et soli-
tudines tue et terra ruine tue nunc
angusta erunt pre habitatoribus, et
longe effugabuntur qui absorbe-
bant te. Adhuc dicent in auribus
tuis filii sterilitatis tue: Angustus
est mihi locus, fac spatium mihi ut ha-
bitem. Et dices in corde tuo: Quis ge-
nuit mihi istos? Ego sterilis et non pariens,
transmigrata et captiva; et istos
quis enutrivit? Ego destituta et
sola; et isti ubi erant? Hec dicit dominus:
Ecce levabo ad gentes manum meam,
et exaltabo ad populos signum meum.
Et afferent filios tuos in ulnis

et filias tuas super humeros
portabunt. Et erunt reges nutricii
tui, et regine nutrices tue; vultu
in terram demisso adorabunt te, et pulverem
pedum tuorum lingent. Et scies
quia ego dominus, super quo non confundentur qui
expectant me. Numquid tolletur a forti
preda? aut quod captum fuerit a robusto
salvum esse poterit? Quia hec dicit dominus:
Equidem et captivitas a forti tolletur,
et quod ablatum fuerit a robusto
salvabitur. Eos vero qui iudicaverunt te
ego iudicabo, et filios tuos ego
salvabo. Et cibabo hostes tuos carnibus
suis, et quasi musto sanguine suo ine-
briabuntur; et sciet omnis caro
quia ego dominus salvans te, et redemptor tuus
fortis Iacob.

Hec dicit dominus: Quis est
hic liber repudii matris vestre, quo
dimisi eam? aut quis est creditor
cui vendidi vos? Ecce in iniqui-
tatibus vestris venditi estis, et in scele-
ribus vestris dimisi matrem
quia veni, et non erat vir; vocavi, et non
erat qui audiret. Numquid ab-
breviata et parvula facta est
mea, ut non possim redimere?
non est in me virtus ad liberandum?
Ecce in increpatione mea desertum
mare; ponam flumina in
putrescent pisces sine aqua
in siti. Induam celos tenebris
saccum ponam operimentum eorum.
dedit mihi linguam eruditam
sustentare eum qui lassus est
erigit mane, mane erigit
rem, ut audiam quasi magistrum.
deus aperuit mihi aurem, ego autem
non contradico; retrorsum non abii.
meum dedi percutientibus, et genas
as vellentibus. Faciem meam
ab increpantibus et conspuentibus.
Dominus deus auxiliator meus,
non sum confusus; ideo posui
meam ut petram durissimam
quia non confundar. Iuxta est qui iusti-
ficat me. Quis contradicet

mul. Quis ē aduersarius meus. ac
cedat ad me. Ecce dominus deus auxi
liator meus. Quis ē qui condempnet me.
Ecce omnes quasi uestimentum conterentur:
tinea comedet eos. Quis ex uobis
timens dominum audiens uocem serui
sui. Qui ambulauit ī tenebris.
et non est lumen ei. speret in nomine domini et i
nitatur super deum suum. Ecce uos omnes ac
cendentes ignem. accincti flammis.
ambulate ī lumine ignis uestri et
flammis quas succendistis uobis.
De manu mea. factum est hoc uobis
in doloribus dormietis. LI

Audite me qui sequimini quod iustum
est et queritis dominum. Attendite ad pe
tram unde excisi estis. et ad cauernam la
cus unde precisi estis. Attendite ad abraham
patrem uestrum. et ad sarram que peperit uos.
quia unum uocaui eum. et benedixi ei. et multi
plicaui eum. Consolabitur ergo dominus syon. et
consolabitur omnes ruinas eius. et ponet
desertum eius quasi delicias. et solitu
dinem eius quasi ortum domini. Gaudium et leti
tia inuenietur in ea gratiarum actio et uox
laudis. Attendite ad me popule meus.
et tribus mea me audite. quia lex a me
exiet et iudicium meum ī lucem populorum
requiescet. Prope est iustus meus. egressus
est saluator meus. et brachia mea
populos iudicabunt. me insule expectabunt.
et brachium meum sustinebunt.
Leuate in celum oculos uestros. et uide
te sub terra deorsum. quia celi sicut
fumus liquescent. et terra sicut uestimentum
atteretur. et habitatores eius sicut
hec interibunt. Salus autem mea
in sempiternum erit. et iustitia mea non
deficiet. Audite me qui scitis ius
tum populus lex mea ī corde eorum. Nolite
timere opprobrium hominum. et blasphemias
eorum ne metuatis. Sicut enim
uestimentum. sic comedet eos uermis.
et sicut lanam sic deuorabit eos
tinea. Salus autem mea ī sempiter
num erit. et iustitia mea ī generatione
generationum. LII
Consurge consurge induere forti

tudinem brachium domini. Consurge sicut
in diebus antiquis. in generationibus
seculorum. Numquid non tu percussisti super
bum. uulnerasti draconem. Numquid non
tu siccasti mare. aquam abyssi ue
hementis. qui posuisti profundum ma
ris uiam. ut transirent liberati. Et nunc
qui redempti sunt a domino. reuerten
tur et uenient in syon laudantes.
et leticia sempiterna super capita eorum.
Gaudium et leticiam tenebunt. et fugiet
dolor et gemitus. Ego ego ipse conso
lor uos. Quis tu ut timeas ab hoī mor / homine
tali. et a filio hominis qui quasi fenum ita
arescet. et oblitus es domini creatoris
tui. qui tetendit celos et fundauit
terram. et formidasti iugiter tota
die a facie furoris eius qui te
tribulabat. et parauerat ad perdendum.
Vbi est nunc furor tribulantis.
Cito ueniet gradiens ad aperien
dum. et non interficiet usque ad internecionem.
nec deficiet panis eius. Ego autem sum
dominus deus tuus qui conturbo mare
et intumescunt fluctus eius. dominus exer
cituum nomen meum. Posui uerba mea
in ore tuo. et in umbra manus mee protexi
te. ut plantes celos. et fundes terram.
et dicas ad syon populus meus es tu. Ele
uare. eleuare. consurge ierusalem que bi
bisti de manu domini calicem / usque ad / ire eius
fundum calicis soporis bibisti. et po
tasti usque ad feces. Non est qui suste
tet eam ex omnibus filiis quos genuit.
et non est qui apprehendat manum eius
ex omnibus filiis quos enutriuit.
Duo sunt que occurrerunt tibi. Quis
contristabitur super te. uastitas et contritio
et fames et gladius. Quis consolabitur
te. Filii tui proiecti sunt. dormie
runt in capite omnium uiarum. sic
ut orix illaqueatus. pleni indig
natione domini. increpatione dei tui.
Idcirco audi hec paupercula. et ebria
non a uino. Hec dicit dominator tu
us dominus. et deus tuus qui pugna
uit pro populo suo. Ecce tuli de manu
tua calicem soporis. fundum calicis

indignationis mee. Non adicies
ut bibas illum ultra. et ponam illum
in manu eorum qui te humiliaverunt
et dixerunt anime tue: Incurvare
ut transeamus. et posuisti ut terram
corpus tuum. et quasi viam transeuntibus.

LII

Consurge consurge i
nduere fortitudine tua syon.
induere vestimentis glorie tue ierusalem
civitas sancti. quia non adiciet ultra ut
pertranseat per te incircumcisus et in
mundus. Excutere de pulvere consurge
sede ierusalem. solve vincula colli tui
captiva filia syon. Quia hec dicit dominus. gra
tis venundati estis. et sine argento re
dimemini. Quia hec dicit dominus deus.
In egyptum descendit populus meus in prin
cipio. ut colonus esset ibi. et assur
absque ulla causa calumpniatus est eum.
Et nunc quid michi est hic dicit dominus.
Quoniam ablatus est populus meus gratis
dominatores eius. inique agunt dicit
dominus. et iugiter tota die nomen meum
blasphematur. Propter hoc sciet populus meus
nomen meum in die illa. quia ego ipse qui
loquebar ecce adsum. Quam pulchri super
montes pedes annunciantis pacem et pre
dicantis. annunciantis bonum. predican
tis salutem. dicentis syon regnabit
deus tuus. Vox speculatorum tuorum.
levaverunt vocem. simul laudabunt.
quia oculo ad oculum videbunt.
cum converterit dominus syon. Gaudete et lau
date simul deserta ierusalem. quia conso
latus est dominus populum suum. redemit ie
rusalem. Paravit dominus brachium sanctum
suum in oculis omnium gentium. et vi
debunt omnes fines terre salutare
dei nostri. Recedite recedite. exite
inde pollutum nolite tangere. exite
de medio eius. Mundamini qui fertis
vasa domini. quoniam non in tumultu exibi
tis. nec in fuga properabitis. precedet
enim vos dominus. et congregabit vos deus
israel. Ecce intelliget servus meus
exaltabitur et elevabitur. et sublimis
erit valde. Sicut obstupuerunt
super eum multi. sic inglorius erit

inter viros aspectus ei[us]
eius inter filios homi[num]
get gentes mult[as]
tinebunt reges os su[um]
non est narratum de e[o]
et qui non audierunt [...]
Quis credidit au[ditui]
ditui nostro. et brach[ium]
revelatum est. et ascend[et]
tum coram eo. et sicut ra[dix]
sitienti. non est species ei ne[que]
vidimus eum. et non erat asp[ectus]
deravimus eum despectum. et no[vissimum]
virorum. virum dolorum. et sci[entem]
tatem. et quasi absconditus [vultus]
et despectus. unde nec rep[utavimus]
eum. Vere languores [nostros]
portavit. Et nos pu[tavimus]
eum quasi leprosum. et percus[sum]
hatum. Ipse autem vul[neratus]
est propter iniquitates nos[tras]
propter scelera nostra. Discipl[ina]
nostre super eum. et livore
ti sumus. Omnes nos qua[si]
ravimus. unusquisque [in viam]
suam declinavit. et pos[uit]
in eo iniquitatem omnium no[strum]
est quia ipse voluit. et non ap[eruit]
Sicut ovis ad occisi[onem]
et quasi agnus coram tonden[te]
tescet. et non aperiet os [suum]
angustia et de iudicio [...]
Generationem eius quis e[narrabit]
Quia abscisus est de terra [...]
Propter scelus populi mei perc[ussi]
bit impios pro sepultu[ra]
vitem pro morte sua. eo [quod]
tatem non fecerit. neque do[lus]
in ore eius. et dominus vol[uit]
conterere eum in infirmitate. [Si]
animam suam pro peccato. vide[bit]
longevum. et voluntas domini [...]
eius dirigetur. Pro eo q[uod]
vit anima eius videbit. [et]
scientia sua. iustificabit [...]
servus meus multos. [et]
tes eorum ipse portabit. Ideo [...]
ei plurimos. et fortiu[m]

[pro e]o quod tradidit in mortem animam
[suam et c]um sceleratis reputatus est.
[et i]pse peccatum multorum tulit. et pro trans-
[gress]oribus rogavit. LIIII
[L]auda sterilis que non paris. decanta
[l]audem et hinnum que non pariebas.
[quo]niam multi filii deserte magis quam eius
[que h]abet virum dicit dominus. Dilata lo-
[cum] tentorii tui. et pelles tabernaculo-
[rum] tuorum extende. ne parcas. longos
[fac] funiculos tuos consolida. Ad dex-
[ter]am enim et levam penetrabis. et se-
[men t]uum gentes hereditabit. et civi-
[tate]s desertas inhabitabit. Noli time-
[re quia n]on confunderis. neque erubescas. non enim
[te] pudebit. quia confusionis adoles-
[centie tue] oblivisceris. et opprobrii vidui-
[tatis tu]e non recordaberis amplius.
[Quia dominabitur] tui qui fecit te dominus exerci-
[tuum] nomen eius. et redemptor tuus sanc-
[tus] Israel. deus omnis terre vocabitur. Quia ut
[mulierem] derelictam et merentem spiritu vo-
[cavit] te dominus. et uxorem ab adoles-
[centi]a abiectam. dicit dominus deus tuus.
[Ad] punctum in modico dereliqui te. et in
[mise]rationibus magnis congregabo
[te. In] momento indignationis abscondi
[fa]ciem meam parumper a te. et in
[misericordia] sempiterna misertus sum tui dixit
[redem]ptor tuus dominus. Sicut in diebus
[Noe] istud mihi est cui iuravi ne in-
[ducerem] aquas diluvii ultra super terram.
[sic i]uravi ut non irascar tibi. et
[non] increpem te. Montes enim commove-
[bun]tur et colles contremiscent. misericordia autem
[me]a non recedet a te. et fedus pacis mee
[non] movebitur. dixit miserator tuus
[dominus.] Paupercula tempestate convulsa
[absque] ulla consolatione. Ecce ego sternam
[per or]dinem lapides tuos. et fundabo te
[in sa]phiris. et ponam iaspidem pro-
[pu]gnacula tua. et portas tuas in lapi-
[des s]culptos. et omnes terminos tuos in
[lapi]des desiderabiles. universos filios
[tuos] doctos a domino. et multitudinem
[pa]cis filiis tuis. et in iusticia fundaberis.
[Re]cede procul a calumpnia. quia
[non t]imebis. et a pavore. quia non appro-
pinquabit tibi. Ecce accola veniet qui
non erat mecum. advena quondam tuus
adiungetur tibi. Ecce ego creavi fa-
brum sufflantem in igne prunas. et pro-
ferentem vas in opus suum. et ego crea-
vi interfectorem ad disperdendum. Omne
vas quod fictum est contra te non dirige-
tur. et omnem linguam resistentem tibi in iudi-
cio iudicabis. Hec est hereditas servo-
rum domini. et iusticia eorum apud me dicit
dominus. LV
Omnes sicientes venite ad aquas
et qui non habetis argentum properate.
emite et comedite. Venite emite
absque argento. et absque ulla commutatione vi-
num et lac. Quare appenditis argentum
non in panibus. et laborem vestrum non in satu-
ritate? Audite audientes me. et
comedite bonum. et delectabitur in cras-
situdine anima vestra. Inclinate au-
rem vestram et venite ad me. au-
dite et vivet anima vestra. Et feriam
vobiscum pactum sempiternum misericordias
David fideles. Ecce testem populis dedi
eum. ducem ac preceptorem gentibus. Ec-
ce gentem quam nesciebas voca-
bis. et gentes que te non cognoverunt ad
te current propter dominum deum tuum. et
sanctum Israel quia glorificavit te. Queri-
te dominum dum inveniri potest. invoca-
te eum dum prope est. Derelinquat impius vi-
am suam. et vir iniquus cogitatio-
nes suas. et revertatur ad dominum. et
miserebitur eius. et ad deum nostrum. quoniam
multus est ad ignoscendum. Non enim co-
gitationes mee cogitationes vestre. ne-
que vie mee vie vestre dicit dominus. Quia
sicut exaltantur celi a terra. sic
exaltate sunt vie mee a viis vestris.
et cogitationes mee a cogitationibus ves-
tris. Et quomodo descendit imber et nix de
celo. et illuc ultra non revertitur. sed inebri-
at terram et infundit eam. et germina-
re eam facit. et dat semen serenti.
et panem comedenti. sic erit verbum
meum quod egredietur de ore meo. non
revertetur ad me vacuum. sed faci-
et quecumque volui. et prosperabitur in hiis

ad quod misi illud. Quia in letitia e-
gredieminí, et in pace deduce-
mini. montes et colles cantabunt
coram vobis laudem. et omnia re-
gionis ligna plaudent manu.
Pro saliunca ascendet abies. et pro
urtica crescet mirtus. et erit
dominus nominatus in signum eternum
quod non auferetur. LVI
Hec dicit dominus. Custodite iudi-
cium et facite iustitiam. quia iux-
ta est salus mea ut veniat. et ius-
titia mea ut reveletur. Beatus vir
qui facit hoc. et filius hominis qui
apprehendet istud. custodiens sabba-
tum ne polluat illud. custo-
diens manus suas ne faciat omne
malum. Et non dicat filius advene
qui adheret domino dicens. Separatione
dividet me dominus a populo suo. Et non
dicat eunuchus. Ecce ego lignum
aridum. Quia hec dicit dominus eunuchis.
Qui custodierint sabbata mea et
elegerint que ego volui. et tenuerint
fedus meum. dabo eis in domo
mea et in muris meis locum et nomen
melius a filiis et filiabus. nomen
sempiternum dabo eis quod non peribit.
Et filios advene qui adherent domino
ut colant eum et diligant nomen
eius. ut sint ei in servos. omnem
custodientem sabbatum ne pollu-
at illud. et tenentem fedus meum. ad-
ducam eos in montem sanctum meum. et letifica-
bo eos in domo orationis mee. holoca-
usta eorum placebunt mihi. et victime
eorum placebunt mihi super altare me-
um. quia domus mea domus ora-
tionis vocabitur cunctis populis ait dominus
deus. qui congregat dispersos Israel.
Adhuc congregabo ad eum omnes con-
gregatos eius. Omnes bestie agri
venite ad devorandum. universe bes-
tie saltus. Speculatores eius ce-
ci omnes. nescierunt universi. ca-
nes muti non valentes latrare.
videntes vana. dormientes et aman-
tes sompnia. et canes impudentissimi

nescierunt saturitatem
ipsi pastores ignoraverunt
tiam. Omnes in viam
vaverunt. unusquisque
tiam. a summo usque
mum. Venite sumamus
et impleamur ebrietate
erit hodie sic et cras
Iustus perit et non est
qui recogitet in corde
viri misericordie colliguntur quia
gat. A facie enim malitie
tus est iustus. Veniat pax
escat in cubili suo qui
ulavit in directione sua
accedite huc filii
sortis. adulteri et fornicatoris
lusistis. Super quem dilatastis
astis linguam. Numquid
scelesti semen mendax
indimini subter omne lignum
qui immolatis parvulos
rentibus subter eminentes
In partibus torrentis
est sors tua. et ipsis effudisti
mum. Obtulisti
quando super hiis non indigner
montem excelsum et elevatum
fuisti cubile tuum. et illuc
disti ut immolares hostias
Et post ostium et retro postem
suisti memoriale
iuxta me discooperuisti
et adulterum. Dilatasti
tuum. et pepigisti cum eis
lexisti stratum eorum
ta. Et ornasti te regi
et multiplicasti pigmenta
misisti legatos tuos
humiliata es usque ad
titudine vie tue laborasti
isti quiescam. Vitam
tue invenisti. propterea non
Pro quo sollicita non
mentita es. et mei non es
cogitasti in corde tuo
tacens et quasi non videns. et mei oblita es.
annuntiabo iustitiam

non proderunt tibi. Cum clamaveris
liberent te congregati tui, et omnes eos au-
feret ventus, tollet aura. Qui autem
fiduciam habet mei, hereditabit terram
et possidebit montem sanctum meum. Et dicam:
Viam facite, prebete iter, declinate
de semita, auferte offendicula de via
populi mei. Quia hec dicit dominus ex-
celsus et sublimis habitans eternitatem,
et nomen eius in excelso et in sancto habi-
tans, et cum contrito et humili spiritu, ut
vivificet spiritum humilium et vivificet
cor contritorum. Non enim in sempiternum litiga-
bo, neque usque ad finem irascar, quia spiritus a fa-
cie mea egredietur, et flatus ego fa-
ciam. Propter iniquitatem avaritie eius
iratus sum et percussi eum. Abscondi a
te faciem meam et indignatus sum,
et abiit vagus in via cordis sui. Vi-
as eius vidi et sanavi eum et reduxi
eum, et reddidi consolationes ipsi et lu-
gentibus eius. Creavi fructum labi-
orum pacem, pacem ei qui longe est et qui
prope, dixit dominus, et sanavi eum. Im-
pii autem quasi mare fervens quod quiesce-
re non potest, et redundant fluctus
eius in conculcationem et lutum. Non est pax, dixit deus meus,
impiis.

LVIII

Clama, ne cesses, quasi tuba exalta
vocem tuam, et annuntia populo meo
scelera eorum, et domui Iacob peccata eorum.
Me etenim de die in diem querunt, et scire vi-
as meas volunt, quasi gens que iusti-
tiam fecerit et iudicium dei sui non
dereliquerit. Rogant me iudicia iusti-
tie, appropinquare deo volunt. Quare ieiuna-
vimus et non aspexisti, humiliavimus
animas nostras et nescisti. Ecce in die ieiu-
nii vestri invenitur voluntas vestra,
et omnes debitores vestros repetitis. Ec-
ce ad lites et contentiones ieiunatis, et percu-
titis pugno impie. Nolite ieiunare
sicut usque ad hanc diem, ut audiatur in ex-
celso clamor vester. Numquid tale est
ieiunium quod elegi, per diem affligere homi-
nem animam suam? Numquid contorquere quasi
circulum caput suum, et saccum et cinerem
sternere? Numquid istud vocabis ieiuni-
um, et diem acceptabilem domino? Nonne
hoc est magis ieiunium quod elegi? Dis-
solve colligationes impietatis, solve
fasciculos deprimentes, dimitte eos qui
confracti sunt liberos, et omne onus dis-
rumpe. Frange esurienti panem tuum,
et egenos vagosque induc in domum
tuam. Cum videris nudum, operi eum,
et carnem tuam ne despexeris. Tunc
erumpet quasi mane lumen tuum, et sa-
nitas tua citius orietur, et anteibit
faciem tuam iustitia tua, et gloria
domini colliget te. Tunc invocabis, et
dominus exaudiet; clamabis, et dicet:
Ecce assum, quia misericors sum dominus de-
us tuus. Si abstuleris de medio tui
catenam, et desieris digitum ex-
tendere, et loqui quod non prodest. Cum effu-
deris esurienti animam tuam, et animam af-
flictam repleveris, orietur in tenebris
lux tua, et tenebre tue erunt sicut
meridies. Et requiem dabit tibi dominus
deus tuus semper, et implebit splendoribus
animam tuam, et ossa tua liberabit, et
eris quasi ortus irriguus, et sicut fons
aquarum cuius non deficient aque. Et edifi-
cabuntur in te deserta seculorum, funda-
menta generationis et generationis suscitabis,
et vocaberis edificator sepium, avertens
semitas in iniquitatem. Si averteris a sab-
bato pedem tuum facere voluntatem tuam in die
sancto meo, et vocaveris sabbatum delica-
tum et sanctum domini gloriosum, et glorifica-
veris eum dum non facis vias tuas,
et non invenitur voluntas tua ut
loquaris sermonem, tunc delec-
taberis super domino, et sustollam te super
altitudines terre, et cibabo te hereditate
de Iacob patris tui. Os enim domini
locutum est.

LIX

Ecce non est abbreviata manus domini
ut salvare nequeat, neque aggravata
est auris eius ut non exaudiat. Sed in-
iquitates vestre diviserunt inter vos
et deum vestrum, et peccata vestra absconderunt fa-
ciem eius a vobis ne exaudiret. Ma-
nus enim vestre pollute sunt san-
guine, et digiti vestri iniquitate. La-

bia vestra locuta sunt mendacium et lin-
gua vestra iniquitatem fatur. Non est qui
invocet iustitiam neque est qui iudicet
vere. sed confidunt in nihilo et loquuntur
vanitates. Conceperunt laborem et pepe-
rerunt iniquitatem. Ova aspidum ru-
perunt et telas araneae texuerunt.
Qui comederit de ovis eorum morietur
et quod confotum est erumpet in regulum. Tele eorum
non erunt in vestimentum neque operientur
operibus suis. opera eorum opera inutilia et o-
pus iniquitatis in manibus eorum. Pedes
eorum ad malum currunt et festinant
ut effundant sanguinem innocentem. Cogi-
tationes eorum cogitationes inutiles vas-
titas et contritio in viis eorum. et viam
pacis nescierunt. et non est iudicium in gres-
sibus eorum. Semite eorum incurvate sunt
eis. omnis qui calcat in eis ignorat pa-
cem. Propter hoc elongatum est a nobis iudi-
cium. et non apprehendet nos iusti-
cia. Expectavimus lucem et ecce
tenebre splendorem et in tenebris am-
bulavimus. Palpavimus sicut
ceci parietem et quasi absque oculis attrec-
tavimus. Impegimus in meridie quasi in te-
nebris et in caliginosis quasi mortui. Ru-
giemus quasi ursi omnes et quasi columbe
meditantes gememus. Expectavimus
iudicium et non est. salutem. et elongata
est a nobis. Multiplicate sunt enim in-
iquitates nostre coram te et peccata nostra
responderunt nobis. quia scelera nostra nobiscum.
et iniquitates nostras cognovimus.
peccare et mentiri contra dominum et aversi su-
mus ne iremus post tergum dei nostri
ut loqueremur calumniam et transgres-
sionem. Concepimus et locuti sumus
de corde verba mendacii. et conversum est retror-
sum iudicium. et iustitia longe stetit.
quia corruit in platea veritas et e-
quitas non potuit ingredi. Et facta
est veritas in oblivionem et qui rece-
dit a malo prede patuit. Et vi-
dit dominus et malum apparuit in
deus. oculis eius. quia non est iudicium. Et vidit
quia non est vir et aporiatus est. quia non est qui
occurrat. Et salvabit sibi brachium

suum. et iustitia ipsius ipsa confirmavit
eum. Induit iustitiam ut lo[ricam]
et galea salutis in capite
dutus est vestimentis ultionis
eius pallio zeli. sicut ad
retributionem indignationis
suis. et vicissitudinem inimicis
In insulis vicem reddet. Et time[bunt]
ab occidente nomen domini et
solis gloriam eius. Cum ve[nerit]
fluvius violentus quem spiritus
et venerit Syon redemptor et
runt ab iniquitate in Iacob
hoc fedus meum cum eis
meus meus qui est in te
posui in ore tuo non rece[dent]
tuo. Semini tui. dicit
et usque in sempiternum.
Surge illuminare
venit lumen tuum et gloria
super te orta est. Quia ecce
get terram et caligo pop[ulos]
orietur dominus. et gloria eius in te
bitur. Et ambulabunt gentes
tuo et reges in splendore
Leva in circuitu oculos
de. omnes isti congregati sunt
tui de longe venient et
latere surgent. Tunc vide[bis]
flues. et dilatabitur cor
sa fuerit ad te multitudo
fortitudo gentium venerit
tio camelorum operiet te
rii Madian et Epha. omnes
venient. aurum et thus deferentes
laudem domino annuntiantes. Omne
Cedar congregabitur tibi. arietes
ioth ministrabunt tibi. Offerentur
placabili altari meo et domum
iestatis mee glorificabo. Qui
isti sunt ut nubes volant
ad fenestras suas. Me enim
tant insule. et naves maris
ut adducant filios tuos
gentium eorum et aurum eorum
tuum domini dei tui et
ficavit te. Et edificabunt
grinorum muros tuos

ministrabunt tibi. In indignatione enim
mea percussi te. et in reconciliatione mea
misertus sum tui. Et aperientur porte
tue iugiter die ac nocte non claudentur.
ut afferatur ad te fortitudo gentium
et reges earum adducantur. Gens enim
et regnum quod non servierit tibi peribit.
et gentes solitudine vastabuntur.
Gloria libani ad te veniet. abies et buxus
et pinus simul ad ornandum locum sancti
ficationis mee. et locum pedum meorum
glorificabo. Et venient ad te curvi fi
lii eorum qui humiliaverunt te. et ado
rabunt vestigia pedum tuorum omnes
qui detrahebant tibi. et vocabunt te
civitatem domini syon sancti israel. Pro eo
quod fuisti derelicta. et odio habita. et non
erat qui per te transiret. ponam te
in superbiam seculorum. gaudium in ge
nerationem et generationem. Et suges lac
gentium. et mamilla regum lactaberis.
et scies quia ego dominus salvans te. et
redemptor tuus fortis iacob. Pro ere
afferam aurum. et pro ferro afferam
argentum. et pro lignis es. et pro lapidi
bus ferrum. Et ponam visitationem
tuam pacem. et prepositos tuos iusti
ciam. Non audietur ultra iniquitas
in terra tua. vastitas et contritio in ter
minis tuis. et occupabit salus muros
tuos. et portas tuas laudatio. Non
erit tibi amplius sol ad lucendum per diem
nec splendor lune illuminabit te. sed
erit tibi dominus in lucem sempiternam. et
deus tuus in gloriam tuam. Non occidet
ultra sol tuus. et luna tua non minu
etur. quia dominus erit in lucem sempi
ternam. et complebuntur dies luctus tui.
Populus autem tuus omnes iusti. in
perpetuum hereditabunt terram. Ger
men plantationis mee. opus manus me
e ad glorificandum. Minimus erit in
mille. et parvulus in gentem
fortissimam. Ego dominus in
tempore eius subito faciam istud.
Spiritus domini super me LXI
eo quod unxerit me dominus. ad annun
tiandum mansuetis misit me ut
mederer contritis corde. et predicarem
captivis indulgentiam. et clausis aper
tionem. et predicarem annum placabilem
domino. et diem ultionis deo nostro. ut consolarer
omnes lugentes. ut ponerem consolationem
lugentibus syon. et darem eis coronam
pro cinere. oleum gaudii pro luctu. pal
lium laudis pro spiritu meroris. et voca
buntur in ea fortes iusticie. planta
tio domini ad glorificandum. Et edifica
bunt deserta a seculo. et ruinas an
tiquas erigent. et instaurabunt ci
vitates desertas et dissipatas in
generatione et generationem. Et stabunt alie
ni. et pascent pecora vestra. et filii pe
regrinorum agricole et vinitores vestri
erunt. Vos autem filii sacerdotes do
mini vocabimini ministri dei
nostri. dicetur vobis. Fortitudinem
gentium comedetis. et in gloria eorum superbi
etis. Pro confusione vestra duplici et ru
bore laudabunt partem eorum. propter hoc
in terra sua duplicia possidebunt
leticia sempiterna erit eis. Quia
ego dominus diligens iudicium. et odio
habens rapinam in holocausto. Et da
bo opus eorum in veritate. et fedus per
petuum feriam eis. Et scietur in
gentibus semen eorum. et germen eorum in
medio populorum. Omnes qui viderint
eos cognoscent illos. quia isti sunt semen
cui benedixit dominus. Gaudens gaude
bo in domino. et exultabit anima mea
in deo meo. quia induit me vesti
mento salutis. et indumento iusticie
circumdedit me. quasi sponsum decora
tum corona. et quasi sponsam ornatam
monilibus suis. Sicut enim terra profert
germen suum. et sicut ortus semen
suum germinat. sic dominus deus ger
minabit iusticiam et laudem coram
universis gentibus. LXII
Propter syon non tacebo. et propter ie
rusalem non quiescam donec egre
diatur ut splendor iustus eius. et salva
tor eius ut lampas accendatur. Et
videbunt gentes iustum tuum. et cunc
ti reges inclitum tuum. Et vocaberis

tibi nomen novum quod os domini nomi-
navit. Et eris corona glorie in manu
domini et diadema regni in manu dei
tui. Non vocaberis ultra derelicta.
et terra tua non vocabitur amplius de-
solata. Sed vocaberis voluntas mea in
ea. et terra tua inhabitata. quia complacuit
quia terra tua inhabitabitur domino bitare in te. habitabit enim iu-
venis cum virgine. et habitabunt in te fi-
lii tui. et gaudebit sponsus super spon-
sam. et gaudebit super te deus tuus.
Super muros tuos Ierusalem constitui
custodes tota die. et tota nocte
perpetuo non tacebunt. Qui reminis-
cimini domini ne taceatis et ne
detis silentium ei donec stabiliat. et donec
ponat Ierusalem laudem in terra. Iura-
vit dominus in dextera sua. et bra-
chio fortitudinis sue. Si dedero tri-
ticum tuum ultra cibum inimicis tu-
is. et si biberint filii alieni vinum
tuum in quo laborasti. quia qui congre-
gabunt illud comedent et lauda-
bunt dominum. et qui comportant illud
bibent in atriis sanctis meis. Transite
transite per portas. preparate viam populo.
planum facite iter. et eligite lapi-
des. et elevate signum ad populos. Ecce
deus auditum fecit in extremis ter-
re. Dicite filie Syon. ecce salvator tu-
us venit. ecce merces eius cum eo.
et opus illius coram illo. Et voca-
bunt eos populus sanctus redempti a domino.
Tu autem vocaberis civitas quesita et
non derelicta. LXII

Quis est iste qui venit de E-
dom tinctis vestibus de Bosra.
Iste formosus in stola sua. gradiens
in multitudine fortitudinis sue. E-
go qui loquor iustitiam. et propug-
nator sum ad salvandum. Quare ergo ru-
brum est indumentum tuum. et vestimen-
ta sicut calcantium in torculari. Tor-
cular calcavi solus. et de gentibus
non est vir mecum. Calcavi eos
in furore meo. et conculcavi eos
in ira mea. Et aspersus est sanguis
eorum super vestimenta mea. et omnia indu-

menta mea inquina
ultionis in corde meo
butionis mee
spexi et non erat auxilia
tum fuit qui adiu
vit mihi brachium me
mea ipsa auxiliata
cavi populos in furore
briavi eos in indigna
detraxi in terram virtutem
serationum domini recorda
dem domini super omnibus
bis dominus. et super multitu
rum domui Israel que
secundum indulgentiam
in multitudinem
et dixit. Verumtamen populus
filii non negantes.
salvator in omni tribu
est tribulatus. et ange
eius salvavit eos
sua. et in indulgentia
mit eos. et portavit
eos cunctis diebus
seculi. Ipsi autem ad
iracundiam provocaverunt et afflixerunt
et conversus est eis in inimi
bellavit eos. Et recorda
seculi Moysi et populi sui
eduxit eos de mari
gregis sui. Ubi est qui
dio eius spiritum sancti
ad dexteram Moysen
maiestatis sue. Qui
ante eos ut faceret
num. Qui eduxit eos
equum in deserto non
in campo descendens
eius fuit. sic adduxisti
tuum ut faceres tibi nomen
attende de celo et vide de
sancto tuo. et glorie
zelus tuus et fortitu
titudo viscerum tuorum
nium tuarum super me
se. Tu enim pater noster
nescivit nos. et Israel
nos. Tu domine pater noster
a seculo nomen tuum.

[de vi]is tuis. Indurasti cor n̄r ne
[ti]meremus te. Convertere ppt
[ser]vos tuos tribus hereditatis tue. Quasi ni-
[chi]lum possederunt ppl'm sc̄m tuum
[hos]tes n̄ri conculcaverunt sc̄ificationem
[tuam. Fac]ti sumus quasi in principio c̄
[non do]minareris n̄ri. nec invocaretur
[nomen t]uum sup nos. LXIIII
[Utinam] dirumperes celos et descendes.
[a fa]cie tua montes defluerent sicut
[exus]tio ignis tabescerent. aque arderent
[ig]ni ut notum fieret nomen tuum. i-
[nimicis] tuis. a facie tua gentes turba-
[ren]tur. Cum feceris mirabilia n̄
[susti]nebimus. Descendisti et a facie
[tua] montes defluxerunt. A seculo n̄
[audi]erunt. neque auribus perceperunt. Oc-
[u]lus non vidit deus absque te que preparasti
[ex]pectantibus te. Occurristi letan-
[ti et f]acienti iustitiam. In viis tuis
[re]cordabuntur tui. Ecce tu iratus
[es et] peccavimus. In ipsis fuimus semp(er)
[et sa]lvabimur. et facti sumus ut immundus
[om]nes nos. quasi pannus menstruate
[un]iverse iustitie n̄re. Et cecidimus quasi fo-
[lium] universi. et iniquitates n̄re quasi
[ven]tus abstulerunt nos. Non est qui
[invoc]et nomen tuum. qui consurgat
[et te]neat te. Abscondisti faciem
[tu]am a nob'. et allisisti nos in manu
[ini]quitatis n̄re. Et nunc domine
[pater] n̄r es tu. Nos vero lutum. et fic-
[tor] n̄r es tu. et opera manuum tuarum
[om]nes nos. Ne irascaris domine satis
[et ne] ultra memineris iniquitatis n̄re.
[Ec]ce domine respice ppl's tuus o(mn)s
[nos]. Civitas sc̄i tui facta est deserta. Syon
[de]serta facta est. Ierl'm desolata. Do-
[mus] sc̄ificationis n̄re et glorie n̄re. ubi
[lauda]verunt te patres n̄ri. facta est in
[combusti]one ignis. et omnia desiderabi-
[lia n̄ra] versa sunt in ruinas. Numquid
[super his] continebis te domine.
[tacebis] et affliges nos vehementer.
[Qu]esierunt me qui ante n̄ inter-
[rog]abant. invenerunt qui n̄ que-
[sie]runt me. LXV
[D]ixi ecce ego. ecce ego ad gentes

que nesciebant me. et que n̄ invocabat
nomen ~~tuum~~ meum. Expandi manus
meas tota die. ad populum incredu-
lum qui graditur in via n̄ bona post
cogitationes suas. ppl's qui ad iracun-
diam provocat me ante faciem me-
am semper. Qui immolant in ortis
et sacrificant super lateres. qui habitant
in sepulcris et in delubris ydolorum dor-
miunt. Qui comedunt carnem su-
illam et ius prophanum in vasis
eorum qui dicunt recede a me. n̄ appro-
quines mihi quia inmundus es. Isti fumus
erunt in furore meo ignis ardens
tota die. Ecce scriptum est coram me
n̄ tacebo sed reddam et retribuam in
sinu eorum iniquitates v̄ras et iniquita-
tes patrum v̄ror simul dicit dominus
qui sacrificaverunt sup montes et super
colles exprobraverunt mihi et remetiar o-
pus eorum primum in sinu eorum. Hec dicit
[dominus] quomodo si inveniatur granum in
botro et dicatur ne dissipes illud. quo-
niam benedictio est. sic faciam ppt servos
meos ut disperdam totum. Et edu-
cam de iacob et de iuda possidentem
montes meos et hereditabunt eam
electi mei et servi mei habitabunt ibi. Et erunt
campestria in caulas gregum et vall(is)
achor in cubile armentorum ppl'o meo
qui requisierunt me. Et vos qui dereli-
quistis dominum. qui obliti estis m-
ontem sc̄m meum. qui poni-
tis fortune [illegible] mensam et liba-
tis super eam. numerabo vos in gladio. et o(mn)es
in cede corruetis. pro eo quod vocavi et
n̄ respondistis. locutus sum et n̄ au-
distis. faciebatis malum in oculis me-
is et que nolui elegistis. ppt hoc hec dicit
dominus deus. Ecce servi mei come-
dent et vos esurietis. Ecce servi mei
bibent et vos sitietis. Ecce servi mei le-
tabuntur et vos confundemini. Ecce
servi mei laudabunt pre exultatione
cordis. et vos clamabitis pre dolore cor-
dis et pre contritione spiritus ululabitis.
Et dimittetis nomen v̄rm in iura-
mentum electis meis et interficiet te do-

inimicis tuis. et servis suis vocabit no
mine alio. in quo qui benedictus est
super terram: benedicetur in deo amen. et qui
iurat in terra iurabit in deo amen. quia
oblivioni tradite sunt angustie pri
ores. et quia abscondite sunt ab o
culis meis. ecce enim ego creo celos no
vos et terram novam. et non erunt in me
moria priora. et non ascendent su
per cor. sed gaudebitis et exultabitis usque in
quia ecce e go creo sempiternum in his que ego creo. quia ierusalem
exultationem et populum eius gaudium. et ex
ultabo in ierusalem et gaudebo in populo
meo. et non audietur in eo vox fle
tus et vox clamoris. non erit ibi amplius in
fans dierum et senex qui non impleat
dies suos. quoniam puer centum an
norum morietur. et peccator centum
annorum maledictus erit. et edificabunt
domos et habitabunt. et plantabunt
vineas et comedent fructum earum.
Non edificabunt domos et alius
habitabit. et non plantabunt et alius
comedet. secundum dies enim ligni
erunt dies populi mei. et opera manu
um eorum inveterabunt. electi mei
non laborabunt frustra. neque generabunt
in conturbatione. quia semen benedic
torum domini est. et nepotes eorum cum eis.
Eritque quia antequam clament ego
exaudiam. lupus et agnus pascentur
simul. et leo et bos comedent paleas.
et serpenti pulvis panis eius. Non
nocebunt neque occident in omni
monte sancto meo dicit dominus.

Hec dicit LXVI
dominus. Celum sedes mea. et
terra scabellum pedum meorum. Que
est ista domus quam edificabitis mi
chi. et quis est iste locus quietis me
e. omnia hec manus mea fecit. et
facta sunt universa ista dicit do
minus. Ad quem autem respiciam nisi ad
pauperem et contritum spiri
tu. et trementem sermones me
os. Qui immolat bovem quasi qui in
terficiat virum. Qui mactat pe
cus quasi qui excerebret canem.

Qui offert oblationem qu...
sanguinem suillum offerat...
recordatur thuris quasi qui be...
dicat idolo. Hec omnia elegerunt...
viis suis et in abominationibus...
anima eorum delectata est...
ligam illusiones eorum et q...
bant adducam eis. quia voca...
non erat qui responderet...
sum et non audierunt fec...
malum in oculis meis et q...
lui elegerunt. Audite verbum...
ni qui tremitis ad verbum...
xerunt fratres vestri odien...
abicientes propter nomen me...
tur dominus et videbimus in le...
ipsi autem confundentur...
puli de civitate vox de...
domini reddentis retribu...
micis suis. Antequam pa...
peperit. antequam veniret...
eius peperit masculum...
vit umquam tale. et qu...
huic simile. Numquid par...
ra in die una aut parie...
simul. quia parturivit...
syon filios suos. Numqu...
alios parere facio ipse n...
dicit dominus. Si ego qui...
rationem ceteris tribuo ste...
dominus deus tuus. Letami...
ierusalem et exultate in...
qui diligitis eam. gaude...
gaudio universi qui lugetis...
eam. ut sugatis et replea...
uberibus consolationis eius...
atis et deliciis affluatis ab o...
da gloria eius. Quia hec dicit...
ecce ego declinabo super e...
flumen pacis et quasi torre...
inundantem gloriam gen...
sugetis. ad ubera portabi...
genua blandientur vob...
mater blandiatur ita ego consola...
consolabimini. videbitis et...
cor vestrum et ossa vestra qu...
scetur manus domini servis...
nabitur inimicis suis. Q...

in igne veniet et quasi turbo quadrige
eius reddere in indignatione fu-
rorem suum et increpationem suam in
flamma ignis. Quia in igne Dominus diiudi-
cabit et in gladio suo ad omnem
carnem et multiplicabuntur interfecti a
Domino. Qui sanctificabantur et mundos se
putabant in ortis post ianuam intrinsecus
qui comedebant carnem suillam
et abominationem et murem simul consu-
mentur dicit Dominus. Ego autem opera eorum et
cogitationes eorum venio ut congre-
gem cum omnibus gentibus et linguis. Et veni-
ent et videbunt gloriam meam.
Et ponam in eis signum et mittam ex eis
qui salvati fuerint ad gentes in ma-
re in Africam et Lidiam tendentes sagit-
tam in Italiam et Greciam ad insulas
longe ad eos qui non audierunt de me.
Et non viderunt gloriam meam gentibus
et adducent omnes fratres vestros de cunc-
tis gentibus donum Domino in equis et in qua-
drigis et in lecticis et in mulis et in car-
rucis ad montem sanctum meum Ierusalem dicit
Dominus. Quomodo si inferant filii Israel mu-
nus in vase mundo in domum Domini. Et
assumam ex eis in sacerdotes et levitas
dicit Dominus. Quia sicut celi novi et terra
nova que ego facio stare coram me
dicit Dominus sic stabit semen vestrum et no-
men vestrum. Et erit mensis ex mense et
sabbatum ex sabbato. Veniet omnis caro
ut adoret coram facie mea dicit Dominus.
Et egredientur et videbunt cadavera vi-
rorum qui prevaricati sunt in me. Ver-
mis eorum non morietur et ignis eorum
non extinguetur et erunt usque ad sa-
cietatem visionis omni carni. Explicit
Ysaias propheta. Incipit prologus in librum Ieremie prophete.

Ieremias propheta cui hic prologus scribitur sermone
quidem apud Hebreos Ysaia et Osee
et quibusdam aliis prophetis videtur
rusticior sed sensibus par est. Quippe
qui eodem spiritu prophetaverit. Porro
simplicitas eloquii de loco ei in
quo natus est accidit. Fuit enim
Anathothites qui est usque hodie
viculus tribus ab Ierosolimis dis-
tans milibus, sacerdos ex sacerdotibus
et in matris utero sanctificatus, virgini-
tate sua evangelicum virum Christi ecclesie
dedicavit. Hic vaticinatus est
puer et captivitatem urbis
atque ruinam non solum spiritu sed etiam
carnis intuitu est. Iam enim x tri-
bus Assyrii in Medos transtulerant. Iam
terras eorum colonie gentium possidebant.
Unde Iudeam tantum et Beniamin prophetavit
civitatis sue ruinas quadrupli-
ci alphabeto plangens. Quod nos mensu-
ram metri versibus ex reddidimus. Preterea
ordinem visionum qui apud Grecos
et Latinos omnino confusus est ad pristinam
fidem correximus. Librum autem Ba-
ruch notarii eius qui apud Hebre-
os nec legitur nec habetur pretermisimus
pro his omnibus maledicta ab emulis
expectantes quibus me necesse est per
singula opuscula respondere. Et hoc facere
vos cogitis o Paula et Eustochi-
um. Ceterum ad opprobrium mali rectius
fuerat modum furori eorum silentio non
posse, cum cotidie novi aliquid vel
scriptitaverint invidorum insaniam
provocare. Incipit liber Ieremie prophete.

Verba Ieremie filii
Helchie de sacerdotibus
qui fuerunt in Anathot
in terra Beniamin. Quod fac-
tum est verbum Domini ad eum
in diebus Iosie filii A-
mon regis Iuda in
xiii anno regni eius. Et factum est in die-
bus Ioachim filii Iosie regis Iuda usque
ad consummationem undecimi anni Se-
decie filii Iosie regis Iuda usque
ad transmigrationem Ierusalem in mense quinto.
Et factum est verbum Domini ad me dicens. Prius-
quam formarem te in utero novi te et an-
tequam exires de vulva sanctificavi
te et prophetam in gentibus dedi te. Et dixi.
A. a. a. Domine Deus ecce nescio loqui
quia puer ego sum. Et dixit Dominus ad
me. Noli dicere quia puer ego sum, quoniam
ad omnia que mittam te ibis et u-
niversa quecumque mandavero tibi loqueris.

Ne timeas a facie eorum quia ego tecum
sum ut eruam te dicit dominus. Et mi-
sit dominus manum suam et tetigit os
meum. et dixit dominus ad me. Ecce constitui
te hodie super gentes et super regna. ut
evellas et destruas et disperdas et dis-
sipes et edifices et plantes. Et factum
est verbum domini ad me dicens. Quid
tu vides ieremia. Et dixi. Virgam
vigilantem ego video. Et dixit dominus
ad me. Bene vidisti quia vigilabo
ego super verbum meum ut faciam illud.
Et factum est verbum domini secundo ad me
dicens. Quid tu vides ieremia.
Et dixi. Ollam succensam ego vi-
deo et faciem eius a facie aquilo-
nis. Et dixit dominus ad me. Ab aquilone
pandetur omne malum super omnes
habitatores terre. quia ecce ego convoca-
bo omnes cognationes regnorum aquilo-
nis ait dominus. Et venient et ponent unus-
quisque solium suum in introitu porta-
rum ierusalem et super omnes muros eius cir-
cuitu et super universas urbes iuda. et
loquar iudicia mea cum eis super omnem
maliciam eorum qui dereliquerunt me et li-
baverunt diis alienis. et adoraverunt
opus manuum suarum. Tu ergo accinge
lumbos tuos et surge. et loquere ad
eos omnia que ego precipio tibi. Ne for-
mides a facie eorum. nec enim timere
te faciam vultum eorum. Ego quippe
dedi te hodie in civitatem munitam.
et in columpnam ferream et in murum e-
reum super omnem terram regibus iuda et princi-
pibus eius sacerdotibus et omni popu-
lo. et bellabunt adversum te et non pre-
valebunt. quia ego tecum sum ait dominus
ut liberem te.

II

Et factum est verbum domini ad me di-
cens. Vade et clama in auribus ie-
rusalem dicens. Hec dicit dominus. Recordatus
sum tui miserans adolescentiam tu-
am et caritatem desponsationis tue.
quando secuta es me in deserto in terra
que non seminatur. Sanctus israel domino pri-
micie frugum eius. Omnes qui de-
vorant eum delinquunt. mala venient

ent super eos dicit dominus. Au...
bum domini domus iacob et ...
nationes domus israel. Hec ...
invenerunt patres vestri in me ...
quia elongaverunt a me et am...
laverunt post vanitatem ...
sunt. Et non dixerunt. Ubi ...
qui nos fecit de terra egypti ...
duxit nos per terram ...
mortis. per terram in ...
viam. per terram in qua non ...
nus habitavit. Et induxi ...
ram carmeli ut comederetis ...
tus eius et optima illius. ...
contaminastis terram ...
tem meam posuistis in ...
nem. Sacerdotes non dixerunt ...
dominus. et tenentes legem ...
me. et pastores prevaricati ...
et prophete prophetaverunt in ...
la secuti sunt. Propterea ...
dicio contendam vobiscum ...
cum filiis vestris disceptabo ...
ad insulas cethim et ...
dar mittite. et considerate ...
et videte si factum sit huius...
si mutavit gens deos ...
ipsi non sunt dii. populus ...
vit gloriam suam in ...
Obstupescite celi super hoc ...
desolamini vehementer ...
enim mala fecit populus meus ...
dereliquerunt fontem aque ...
cisternas dissipatas que ...
lent aquas. Numquid servus ...
aut vernaculus. Quare ...
Super eum rugierunt leones ...
runt vocem suam. posuerunt ...
terram eius in solitudinem ...
eius exuste sunt ...
meas. Filii quoque ...
nes constupraverunt ...
ticem. Numquid non ...
tibi quia dereliquisti domi...
eo tempore quo ducebat te ...
Et nunc quid tibi vis in via ...
ut bibas aquam turbi...
tibi cum via assiriorum ...

aquam fluminis. Arguet te ma-
litia tua, et aversio tua increpabit te.
Scito et vide quia malum et ama-
rum est reliquisse te dominum deum tuum,
et non esse timorem mei apud te, dicit
dominus deus exercituum. A seculo confregisti
iugum meum, rupisti vincula tua,
et dixisti: non serviam. In omni enim
colle sublimi et sub omni ligno fron-
doso tu prosternebaris meretrix. Ego
autem plantavi te vineam electam,
omne semen verum. Quomodo conversa es in prava
vinea aliena? Si laveris te
nitro et multiplicaveris tibi her-
bam borith, maculata es coram me in iniqui-
tate tua, dicit dominus deus. Quomodo dicis: non sum
polluta, post baalim non ambulavi?
Vide vias tuas in valle, scito quid
feceris. Cursor levis explicans vias
suas. Onager assuetus in solitudine
in desiderio anime sue attraxit ventum
amoris sui. Nullus avertet eam. Omnes
qui querunt eam non deficient; in men-
struis eius invenient eam. Prohibe pe-
dem tuum a nuditate, et guttur tu-
um a siti. Et dixisti: desperavi. Nequaquam
faciam: adamavi quippe alienos, et
post eos ambulabo. Quomodo confunditur
fur quando deprehenditur, sic confusi sunt do-
mus Israel: ipsi et reges eorum, et prophete eorum,
dicentes ligno: pater meus es tu, et lapi-
di: tu me genuisti. Verterunt ad me ter-
gum et non faciem, et tempore afflictionis su-
e dicent: surge et libera nos. Ubi
sunt dii tui quos fecisti tibi? Sur-
gant et liberent te in die afflictio-
nis. Secundum numerum quippe civitatum
tuarum erant dii tui, iuda. Quid
vultis mecum iudicio contendere? Omnes
dereliquistis me, dicit dominus. Frustra per-
cussi filios vestros, disciplinam non
receperunt. Devoravit gladius vester
prophetas vestros, quasi leo vastator genera-
tio vestra. Videte verbum domini. Numquid
solitudo factus sum israeli, aut terra
serotina? Quare ergo dixit populus meus: Re-
cessimus, non veniemus ultra ad te?
Numquid obliviscetur virgo or-
namenti sui, aut sponsa fascie pec-
toralis sue? Populus vero meus oblitus est
mei diebus innumeris. Quid niteris
ostendere bonam viam tuam ad que-
rendam dilectionem, que insuper et mali-
cias tuas docuisti vias tuas, et
in alis tuis inventus est sanguis anima-
rum pauperum et innocentium? Non in fossis
inveni eos, sed in omnibus que supra me-
moravi. Et dixisti: absque peccato et in-
nocens ego sum, et propterea avertatur fu-
ror tuus a me. Ecce ego iudicio
contendam tecum, eo quod dixeris: non pec-
cavi. Quam vilis facta es nimis iterans vi-
as tuas! Et ab egypto confunderis sicut
confusa es ab assur. Nam et ab isto eg-
redieris, et manus tue erunt super caput
tuum, quoniam obtrivit dominus confidenti-
am tuam, et nichil habebis prosperum in
ea. III
Vulgo dicitur: Si dimiserit
vir uxorem suam, et recedens
ab eo duxerit virum alterum, numquid
revertetur ad eam ultra? Numquid non
polluta et contaminata erit mulier
illa? Tu autem fornicata es cum ama-
toribus multis; tamen revertere ad me, di-
cit dominus, et ego suscipiam te. Leva o-
culos tuos in directum, et vide ubi non pro-
strata sis. In viis sedebas expec-
tans eos quasi latro in solitudine,
et polluisti terram in fornicationibus tu-
is et in malicia tua. Quam ob rem prohibi-
te sunt stille pluviarum, et serotinus
imber non fuit. Frons mulieris
meretricis facta est tibi, noluisti erubes-
cere. Ergo saltem amodo voca me: pater meus,
dux virginitatis mee tu es. Num-
quid irasceris in perpetuum, aut perse-
verabis in finem? Ecce locuta es, et
fecisti mala, et potuisti. Propter ibis pe-
nitentie ibis tibi blasfemasti.
Implesti mala cogitationum tuarum,
et ostendisti contra universi fortitudinem
tuam, ut possis facere que sermone
tractasti. Et dixit dominus ad me in
diebus iosie regis: Numquid vidisti que fe-
cerit adversatrix israel? Abiit si-
bi super omnem montem excelsum et sub

omni ligno frondoso. et fornicata
est ibi. Et dixi cum fecisset hec
omnia. ad me convertere. et non est rever-
sa. Et vidit prevaricatrix soror
eius iuda. quia pro eo quod mechata
esset aversatrix israel dimisissem
eam. et dedissem ei libellum repudii.
et non timuit prevaricatrix soror ei-
us iuda. sed abiit. et fornicata est et ipsa
et facilitate fornicationis sue conta-
minavit terram. et mechata est cum
lapide. et cum ligno. Et in omnibus his
non est reversa ad me prevaricatrix
soror eius iuda in toto corde suo. sed
in mendacio ait dominus deus. Et dixit dominus
ad me. Iustificavit animam suam
aversatrix israel comparatione prevarica-
tricis iude. Vade et clama sermo-
nes istos contra aquilonem et dices. Re-
vertere aversatrix israel ait dominus. et non
avertam faciem meam a vobis. quia ego sanctus
sum dicit dominus. et non irascar in perpetu-
um. Tamen scito iniquitatem tuam. quia
in dominum deum tuum prevaricata es. et
dispersisti vias tuas alienis sub
omni ligno frondoso. et vocem meam
non audisti dicit dominus. Convertimini filii
revertentes dicit dominus. quia ego vir
vester. et assumam vos unum de civitate.
et duos de cognatione. et introducam vos
in syon. et dabo vobis pastores iux-
ta cor meum. et pascent vos scientia et
doctrina. Cumque multiplicati fue-
ritis. et creveritis in terra in diebus illis ait
dominus. non dicent ultra. archa testa-
menti domini. neque ascendet super cor. neque re-
cordabuntur illius. nec visitabitur.
nec fiet ultra. In tempore illo vocabunt
ierusalem solium domini. et congregabuntur
ad eam omnes gentes in nomine domini in ie-
rusalem. et non ambulabunt post pravita-
tem cordis sui pessimi. In diebus illis
ibit domus iuda ad domum israel et
venient simul de terra aquilonis ad ter-
ram quam dedi patribus vestris. Ego autem
dixi. Quomodo ponam te in filios. et
tribuam tibi terram desiderabilem. hereditatem
preclaram exercituum gentium. et

dixi. Patrem vocabis me
me ingredi non cessabis
sed quomodo si contempnat mulier amatorem
contempsit domus israel
in viis audita est ploratus
filiorum israel. quia iniquam fecerunt viam
suam. obliti sunt domini dei
Convertimini filii revertentes
aversiones vestras. Ecce nos
ad te. tu enim es dominus deus
mendaces erant colles
do montium. Vere in domino deo
israel. Confusio comedit labores
nostrorum ab adolescentia
eorum. et armenta eorum filios
filias eorum. Dormiemus in confusione
et operiet nos ignominia
domino deo nostro peccavimus
tres nostri ab adolescentia
ad hanc diem. et non audivimus
domini dei nostri. IIII

Si reverteris israel ait dominus ad me
convertere. Si abstuleris offendicula
tua a facie mea non commoveberis. Et
iurabis. Vivit dominus in veritate et in
iudicio et in iustitia. et benedicent
gentes. ipsumque laudabunt.
dicit dominus viro iuda et
ierusalem. Novate vobis
lite serere super spinas. Circumcidimini
domino. et auferte preputia cordium
vestrorum viri iuda. et habitatores
forte egrediatur ut ignis indig-
natio mea. et succendatur
extinguat propter maliciam
cogitationum vestrarum. Annunciate
et in ierusalem auditum facite
et canite tuba in terra. cla-
mate fortiter. et dicite. Congregamini
diamur civitates munitas
levate signum in syon. Confortamini
lite stare. quia malum ego adduco
aquilone. et contritionem
ascendit leo de cubili suo
gentium se levavit. Egressus
eo suo. ut ponat terram
solitudinem. Civitates tue
tur remanentes absque

accingite vos ciliciis. plangite
et ululate. quia non est aversa ira furoris
domini a nobis. Et erit in die illa dicit
dominus. peribit cor regis. et cor principum.
et obstupescent sacerdotes. et prophete con-
sternabuntur. Et dixi. heu. heu. heu. domine
deus. ergo ne decepisti populum istum et ie-
rusalem dicens. pax erit vobis. et ecce pervenit
gladius usque ad animam. In illo
tempore dicetur populo huic et ierusalem. ven-
tus urens in viis que sunt in deserto vie
filie populi mei. non ad ventilandum et
ad purgandum. Spiritus plenus ex his ve-
niet michi. et nunc ego loquar iudicia
mea cum eis. Ecce quasi nubes ascendet.
et quasi tempestas currus eius. velociores
aquilis equi illius. Ve nobis
quoniam vastati sumus. Lava a malicia
cor tuum ierusalem. ut salva fias. Usque
quo morabuntur in te cogitationes
noxie. Vox enim annunciantis a dan.
et notum facientis idolum de monte ef-
fraim. Recordamini gentes. Ecce audi-
tum est in ierusalem custodes venire de
terra longinqua. et dare super civitates iuda
vocem suam. Quasi custodes agrorum facti
sunt super eam in gyro. quia me ad ira-
cundiam provocavit dicit dominus. Vie tue
et cogitationes tue fecerunt hec tibi. Ista
malicia tua. quia amara. quia tetigit
cor tuum. Ventrem meum doleo ventrem
meum doleo. Sensus cordis mei turba-
ti sunt in me. non tacebo. quoniam vocem
bucine audivit anima mea clamorem
prelii. Contritio super contritionem vocata est.
et vastata est omnis terra. Repente vasta-
ta sunt tabernacula mea subito
pelles mee. Usquequo videbo fugi-
entem. audiam vocem bucine. Quia
stultus populus meus me non cognovit.
Filii insipientes sunt et vecordes. Sa-
pientes sunt ut faciant mala. bene
autem facere nescierunt. Aspexi terram
et ecce vacua erat. et nichili. et ce-
los et non erat lux in eis. Vidi montes
et ecce movebantur. et omnes colles con-
turbati sunt. Intuitus sum et ecce non e-
rat homo. et omne volatile celi reces-
sit. Aspexi. et ecce carmelus deser-
tus. et omnes urbes eius destructe
sunt a facie domini. et a facie ire furo-
ris eius. Hec enim dicit dominus. Deser-
ta erit omnis terra. sed tamen consummatio-
nem non faciam. Lugebit terra. et merebunt
celi desuper eo quod locutus sum. cogita-
vi. et non penituit me. nec aversus sum
ab eo. A voce equitis et mittentis sa-
gittam fugit omnis civitas. Ingressi sunt ar-
dua. et ascenderunt rupes. Universe ur-
bes derelicte sunt. et non habitat in eis
homo. Tu autem vastata quid faci-
es. Cum vestieris te coccino cum or-
nata fueris monili aureo. et pinxeris
stibio oculos tuos frustra componeris.
contempserunt te amatores tui. animam
tuam querent. Vocem enim quasi parturientis
audivi angustias ut puerpere. Vox
filie syon intermorientis. expanden-
tisque manus suas. Ve michi quia defe-
cit anima mea propter interfectos. V.

Circuite vias ierusalem. et aspicite
et considerate. et querite in plateis e-
ius an inveniatis virum facientem iudi-
cium. et querentem fidem. et propitius ero
ei. Quod si etiam vivit dominus
dixerint. et hoc falso iurabunt. Domine o-
culi tui respiciunt fidem. Percussisti
eos. et non doluerunt. attrivisti eos
et renuerunt accipere disciplinam. In-
duraverunt facies suas super petram.
et noluerunt reverti. Ego autem dixi. For-
sitan pauperes sunt et stulti. ignoran-
tes viam domini. iudicium dei sui. Ibo
igitur ad optimates et loquar eis. Ipsi enim
cognoverunt viam domini. iudicium dei
sui. Et ecce magis hii simul confrege-
runt iugum. ruperunt vincula. Idcirco
percussit eos leo de silva. lupus ad ves-
peram vastavit eos. pardus vigilans
super civitates eorum. Omnis qui egressus
fuerit ex eis capietur. quia multi-
plicate sunt prevaricationes eorum.
confortate sunt aversiones eorum. Super
quo propitius esse potero. Filii tui
dereliquerunt me. et iurant in his
qui non sunt dii. Saturavi eos

et moechati sunt, et in domo mere-
tricis luxuriabantur. Equi a-
matores in feminas et emissarii
facti sunt: unusquisque ad uxorem
proximi sui hinniebat. Numquid su-
per his non visitabo, dicit dominus, et in gente
tali non ulciscetur anima mea? Ascen-
dite muros eius et dissipate, con-
summationem autem nolite facere. Au-
ferte propagines eius, quia non sunt
domini. Praevaricatione enim praevarica-
ta est in me domus Israel et domus
Iuda, ait dominus. Negaverunt dominum et
dixerunt: Non est ipse, neque veniet
super nos malum, gladium et famem non
videbimus. Prophetae fuerunt in ventum lo-
cuti, et responsum non fuit in eis. Haec
dicit dominus deus exercituum: Quia locuti
estis verbum istud, ecce ego do ver-
ba mea in ore tuo in ignem, et populum
istum in ligna, et vorabit eos. Ecce e-
go adducam super vos gentem de longin-
quo, domus Israel, ait dominus, gentem
robustam, gentem antiquam, gentem cuius
ignorabis linguam, nec intelliges
quid loquatur. Pharetra eius
sepulchrum patens, universi fortes. Et
comedent segetes tuas et panem tuum,
devorabunt filios tuos et filias tuas,
comedent gregem tuum et armen-
ta tua, comedet vineam tuam et
ficum tuam, et conteret urbes muni-
tas tuas, in quibus tu habes fiduci-
am, gladio. Verumptamen in diebus il-
lis, ait dominus, non faciam vos in consumma-
tionem. Quod si dixeritis: Quare fecit no-
bis dominus deus noster haec omnia? dices ad eos:
Sicut dereliquistis me et servis-
tis deo alieno in terra vestra, sic ser-
vietis alienis in terra non vestra.
Annuntiate hoc domui Iacob, et
auditum facite in Iuda, dicentes:
Audi popule stulte, qui non habes cor,
qui habentes oculos non videtis, et
aures non auditis. Me ergo non ti-
mebitis, ait dominus, et a facie mea
non dolebitis? Qui posui harenam
terminum mari, praeceptum sempiternum

quod non praeteribit et com
poterunt, et intumescent flu
non transibunt illud. Po
huic factum est cor incre
exasperans. Recesserunt et ab
dixerunt in corde suo: Me
dominum deum nostrum, qui dat no
pluviam temporaneam et sero
tempore suo, plenitudinem an
messis custodientem no
Iniquitates vestrae declina
peccata vestra prohibuerunt
nobis. Quia inventi sunt in
impii insidiantes quasi au
queos ponentes et pedicas
dos viros. Sicut decipula
avibus, sic domus eorum
lo. Ideo magnificati s
incrassati sunt et impingua
terierunt sermones me
causam viduae non iu
illius non direxerunt
pupilli non iudicaverunt
non visitabo, dicit do
gentem huiuscemodi
tur anima mea? Stupor
lia facta sunt in terra
tabant mendacium, et sac
plaudebant manibus
meus dilexit talia.
novissimo eius.
Confortamini filii
in medio Ierusalem
clangite bucina
vexillum levate, quia malum vi-
sum est ab aquilone
magna. Speciosae et de
similavi filiam Sion
ent pastores et greges eo
in ea tentoria in circu
unusquisque eos qui sub
stant. Sanctificate super
consurgite et ascendamus
Vae nobis quia declinavit
longiores factae sunt umbrae
pemus domos eius.
Quia haec dicit dominus exercituum. Cae

...fodite contra ierusalem agge-
...ec est civitas visitationis.
...oppressio in medio eius. Sicut frigidam
...fecit cisterna aquam suam, sic
...fecit maliciam suam. Ini-
...quitas et vastitas audietur in ea
...coram me semper infirmitas et plaga.
...Erudire ierusalem ne forte recedat anima
...mea a te, ne forte ponam te de-
...sertam inhabitabilem. Hec dicit
...dominus: Usque ad racemum colli-
...gent quasi in vinea reliquias israel.
...Converte manum tuam quasi vindemia-
...tor ad cartallum. Cui loquar et quem contesta-
...bor ut audiat? Ecce incircumcise au-
...res eorum et audire non possunt. Ecce ver-
...bum domini factum est eis in opprobrium
...et non suscipient illud. Idcirco furo-
...re domini plenus sum, laboravi susti-
...nens. Effunde super parvulum foris
...et super consilium iuvenum simul. Vir enim
...cum muliere capietur, senex cum
...pleno dierum. Et transibunt domus eorum
...ad alteros, agri et uxores pariter, quia exten-
...dam manum meam super habitantes terram,
...dicit dominus. A minore quippe
...usque ad maiorem omnes avaricie
...student, et a propheta usque ad sacerdotem
...cuncti faciunt dolum. Et curabant contritionem
...filie populi mei cum ignominia,
...dicentes: Pax, pax, et non erat
...pax. Confusi sunt qui abhominationem
...fecerunt, quin potius confusione non
...sunt confusi, et erubescere nescierunt.
...Quam ob causam cadent inter ruentes; in tempore
...visitationis sue corruent, dicit dominus.
...Hec dicit dominus: State super vias et videte,
...et interrogate de semitis antiquis
...que sit via bona, et ambulate in ea,
...et invenietis refrigerium animabus vestris.
...Et dixerunt: Non ambulabimus. Et constitui
...super vos speculatores. Au-
...dite vocem tube. Et dixerunt: Non
...audiemus. Ideo audite gentes, et cog-
...nosce congregacio quanta ego fa-
...ciam eis. Audi terra. Ecce ego ad-
...ducam mala super populum istum, fruc-
...tum cogitationum eius, quia verba mea

non audierunt, et legem meam
proiecerunt. Ut quid michi thus de saba
affertis, et calamum suave olentem
de terra longinqua? Holocaustomata
vestra non sunt accepta, et victime
vestre non placuerunt michi. Propterea hec dicit
dominus deus: Ecce ego dabo in populum istum
ruinas, et ruent in eis patres et filii
simul, vicinus et proximus, et peribunt. Hec
dicit dominus deus: Ecce populus venit de ter-
ra aquilonis, et gens magna con-
surget a finibus terre. Sagittam et scu-
tum arripiet, crudelis est et non miserebi-
tur. Vox eius quasi mare sonabit, et super
equos ascendent, preparati quasi vir ad
prelium adversum te filia syon. Audivi-
mus famam eius, dissolute sunt
manus nostre, tribulacio apprehendit
nos, dolores ut parturientis. Nolite
exire ad agros, et in via ne ambuletis,
quoniam gladius inimici, pavor in circu-
itu. Filia populi mei accingere
cilicio, et conspergere cinere. Luctum unige-
niti fac tibi, planctum amarum, quia repente
veniet vastator super nos. Probatorem
dedi te in populo meo robustum, et scies
et probabis viam eorum. Omnes isti prin-
cipes declinantes, ambulantes fraudu-
lenter, es et ferrum, universi sunt cor-
rupti. Defecit sufflatorium, in igne
consumptum est plumbum, frustra conflavit
conflator, malicie enim eorum non sunt consump-
te. Argentum reprobum vocate eos, quia
dominus proiecit illos. VII
Verbum quod factum est ad ieremiam a
domino dicens: Sta in porta domus
domini, et predica ibi verbum istud, et dic:
Audite verbum domini omnis iuda qui
ingredimini per portas has ut ado-
retis dominum. Hec dicit dominus exercituum
deus israel: Bonas facite vias vestras
et studia vestra, et habitabo vobiscum in
loco isto. Nolite confidere in verbis men-
dacii dicentes: Templum domini, templum
domini, templum domini est. Quoniam si bene direx-
eritis vias vestras et studia vestra, si
feceritis iudicium inter virum et proxi-
mum eius, advene et pupillo et vi-

due non feceritis calumpniam, et
sanguinem innocentem effuderitis
in loco hoc, et post deos alienos non am-
bulaveritis in malum vobismet ipsis, ha-
bitabo vobiscum in loco isto, in terra
quam dedi patribus vestris a seculo usque in
seculum. Ecce vos confiditis vobis in ser-
monibus mendacii, qui non proderunt
vobis, furari, occidere, adulterari, iu-
rare mendaciter, libare baalim, et
ambulare post deos alienos quos
ignoratis. Et venistis et stetistis coram
me in domo hac in qua invocatum est
nomen meum, et dixistis: Liberati sumus,
eo quod fecerimus abhominaciones istas.
Numquid ergo spelunca latronum facta
est domus ista, in qua invocatum est
nomen meum in oculis vestris? Ego sum,
ego sum, ego vidi, dicit dominus. Ite ad
locum meum in Sylo, ubi habitavit no-
men meum a principio, et videte quid
fecerim ei propter maliciam populi mei Is-
rael. Et nunc quia fecistis omnia opera
hec, dicit dominus, et locutus sum ad vos
mane consurgens et loquens, et non audistis,
et vocavi vos, et non respondistis, faciam
domui huic in qua invocatum est nomen
meum, et in qua vos habetis fiduciam,
et loco quem dedi vobis et patribus vestris, sic-
ut feci Sylo, et proiciam vos a facie mea
sicut proieci omnes fratres vestros, univer-
sum semen Effraym. Tu ergo noli ora-
re pro populo hoc, nec assumas pro eis
laudem et oracionem, et non obsistas michi, quia
non exaudiam te. Nonne vides quod
isti faciunt in civitatibus Iuda et in
plateis Ierusalem? Filii colligunt lig-
na, et patres succendunt ignem, et mulie-
res conspergunt adipem ut faciant placentas
regine celi, et libent diis alienis,
et me ad iracundiam provocent. Num-
quid me ad iracundiam provocant,
dicit dominus? Nonne semetipsos in con-
fusione vultus sui? Ideo hec
dicit dominus deus: Ecce furor meus
et indignacio mea conflatur super locum
istum, super viros et super iumenta, et super
lignum regionis, et super fruges terre,

…vocem sponsi et vocem sponse. in
…desolationem enim erit terra. VIII
In tempore illo ait dominus. eicient ossa
…et ossa principum eius et ossa
…ossa prophetarum et ossa eorum qui
…Ierusalem de sepulcris suis
…ea ad solem et lunam et omnem
…celi que dilexerunt et quibus servierunt
…post que ambulaverunt et que quesierunt
…adoraverunt. Non colligentur
…lientur in sterquilinium super
…re erunt. Et eligent magis
…vitam. omnes qui residui
…cognatione hac pessima in
…derelicti sunt ad que eie
…exercituum. Numquid qui cadit
…get et qui aversus est non revertetur
…populus iste in Ierusalem aversione
…contentiosa. Apprehenderunt men
…noluerunt reverti. Attendi et
…nemo quod bonum est loqui
…qui agat penitentiam super
…suo dicens. Quid feci? Omnes con
…ad cursum suum quasi equus in
…vadens in prelium. Milvus in ce
…cognovit tempus suum. turtur
…ciconia custodierunt tem
…adventus sui. populus autem meus
…cognovit iudicium domini. Quo
…sapientes nos sumus et lex domini
…vere mendacium operatus est
…mendax scribarum. Confusi sunt
…perterriti et capti sunt. Verbum
…proiecerunt et sapientia nulla est in eis
…dabo mulieres eorum exteris, agros
…eorum heredibus. quia a minimo
…ad maximum avaritiam omnes
…sequuntur. a propheta usque ad sacerdotem
…faciunt mendacium. Et sanabant
…contritionem filie populi mei ad
…ignominiam dicentes. pax pax. cum
…pax. Confusi sunt quia abhomi
…fecerunt. Quin immo confusione confu
…si sunt et erubescere nescierunt
…cadent inter corruentes
…tempore visitationis sue corruent
…dominus. Nonne uva in vitibus et non
…ficus in ficulnea. folium de

…tuum et dices ad eos. Hec dicit dominus.

fluxit et dedi eis que pretergressa sunt.
Quare sedemus? Convenite et ingre
diamur civitatem munitam et sile
amus ibi quia dominus noster silere nos
fecit et potum dedit nobis aquam fel
lis. Peccavimus enim domino. Expectavi
mus pacem et non erat bonum; tempus me
dele et ecce formido. A dan auditus est
fremitus equorum eius; a voce hinni
tuum pugnatorum eius commota est omnis
terra. Et venerunt et devoraverunt terram
et plenitudinem eius, urbem et habitato
res eius. Quia ecce ego mittam vobis
serpentes pessimos quibus non est incan — et regulos
tatio et mordebunt vos ait dominus. Do
lor meus super dolorem, in me cor me
um merens. Ecce vox clamoris filie populi
mei de terra longinqua. Numquid dominus
non est in Syon aut rex eius non est in ea?
Quare ergo me ad iracundiam concitave
runt in sculptilibus suis et in vanitatibus
alienis? Transiit messis, finita est estas
et nos salvati non sumus. Super contri
tionem filie populi mei contritus sum
et contristatus; stupor obtinuit me.
Numquid resina non est in galaad, aut
medicus non est ibi? Quare ergo non est ob
ducta cicatrix filie populi mei? IX
Quis dabit capiti meo aquam
et oculis meis fontem lacrimarum et
plorabo die ac nocte interfectos fi
lie populi mei. Quis dabit me in
solitudine diversorium viatorum et dere
linquam populum meum et recedam
ab eis? Quia omnes adulteri sunt, cetus pre
varicatorum. Et extenderunt linguam
suam quasi arcum mendacii
et non veritatis. Confortati sunt in ter
ra quia de malo ad malum egres
si sunt et me non cognoverunt, dicit dominus.
Unusquisque se a proximo suo custodiat
et in omni fratre suo non habeat fiduciam. Qui
a omnis frater supplantans sup
plantabit et omnis amicus frau
dulenter incedet. Et vir fratrem
deridebit et veritatem non loquentur. Do
cuerunt enim linguam suam lo
qui mendacium; ut inique age

terunt laborauerunt. Habitatio tua in me
dio doli. In dolo renuunt me scire
dicit dominus exercituum. Ecce ego
conflabo et probabo eos. Quid enim
faciam a facie filie populi mei. Sa
gitta uulnerans lingua eorum dolum
locuta est. In ore suo pacem cum ami
co suo loquitur et occulte ponit ei
insidias. Numquid super hiis non
uisitabo dicit dominus aut in
gentem huiusmodi non ulciscetur
anima mea. Super montes assumam
fletum ac lamentum et super spe
ciosa deserti planctum quoniam in
censa sunt eo quod non sit uir pertransi
ens et non audierunt uocem possidentis.
A uolucre celi usque ad pecora transmi
grauerunt et recesserunt. Et dabo ierusalem
in aceruos harenarum et cubilia dra
conum. Et ciuitates iuda dabo
in desolationem eo quod non sit habitator.
Quis est uir sapiens qui intelligat
hoc et ad quem uerbum oris domini fiat
ut annunciet istud. Quare perierit
terra et exusta sit quasi desertum eo quod
non sit qui pertranseat. Et dixit do
minus quia dereliquerunt legem
meam quam dedi eis et non audi
erunt uocem meam et non am
a. bulauerunt in ea et abierunt post
p. prauitatem cordis sui et post
baalim quos didicerunt a patribus su
is. Ideo hec dicit dominus exercituum
deus israel. Ecce ego cibabo populum
istum absinthio et potum dabo e
is aquam fellis. Et dispergam eos in
gentibus quas non nouerunt ipsi et patres
eorum et mittam post eos gladi
um donec consumantur. Hec dicit
dominus exercituum deus israel. Contem
plamini et uocate lamentatrices
et ueniant et ad eas que sapientes sunt
mittite et properent. Festinent et as
sumant super nos lamentum. De
ducant oculi nostri lacrimas. Et pal
pebre nostre defluant aquis. Quia
uox lamentationis audita est de syon.
Quomodo uastati sumus et confusi

sumus uehementer quia ...
quoniam deiecta sunt ta...
dite ergo mulieres ...
assumant aures ...
nis eius. Et docete fil...
et unaqueque proximam ...
tum. Ascendit mors ...
gressa est domos ...
los de super de foris ...
tes. Loquere hec dicit ...
morticinum hominis ...
super faciem regionis ...
tergum metentis et ...
Hec dicit dominus non glorietur ...
pientia sua et non glorie...
fortitudine sua et non ...
diuitiis suis. Sed in hoc glo...
scire et nosse me quia ...
facio misericordiam et iudicium ...
hec enim placent mihi ait dominus ...
unt. Ecce dies ...
in circumcisum et ...
egyptum et super ...
et super filios amon et ...
super omnes qui attonsi ...
habitantes in deserto ...
tes habent preputium ...
israel incircumcisi sunt corde ...
Audite uerbum quod lo...
uos domus israel ...
uias gentium nolite ...
celi nolite metuere que ...
tes quia leges populorum ...
lignum de saltu precidit ...
manus artificis. In ascia ...
decorauit illud clauis ...
compegit ut non dissoluatur ...
tudinem palme fabricata ...
et non loquentur portata ...
quia incedere non ualent ...
ergo timere ea quia nec male ...
facere nec bene. Non est ...
magnus es tu domine et magnum ...
nomen tuum in fortitudine ...
timebit te o rex gentium ...
decus tuum inter cunctos sapientes ...
et in uniuersis regnis eorum ...
est similis tui. Pariter insipientes ...

[...]abitum. Doctrina vanitatum lignum est. Argentum involutum de tharsis affertur, & aurum de ophaz; opus artificis & manus aerarii. Hyacinthus & purpura indumentum eorum; opus artificum universa haec. Dominus autem Deus verus est; ipse Deus vivens & rex sempiternus. Ab indignatione eius commovebitur terra, & non sustinebunt gentes comminationem eius. Sic ergo dicetis eis: Dii qui caelos & terram non fecerunt, pereant de terra & de his quae sub caelo sunt. Qui facit terram in fortitudine sua, praeparat orbem in sapientia sua, & prudentia sua extendit caelos. Ad vocem suam dat multitudinem aquarum in caelo, & elevat nebulas ab extremitatibus terrae; fulgura in pluviam fecit, & educit ventum de thesauris suis. Stultus factus est omnis homo a scientia; confusus est omnis artifex in sculptili, quia falsum est quod conflavit, & non est spiritus in eis. Vana sunt & opus risu dignum; in tempore visitationis suae peribunt. Non est his similis pars Iacob: qui enim formavit omnia, ipse est, & Israhel virga hereditatis eius; Dominus exercituum nomen illi. Congrega de terra confusionem tuam quae habitas in obsidione. Quia haec dicit Dominus: Ecce ego longe proiciam habitatores terrae in hac vice, & tribulabo eos ita ut inveniantur. Vae mihi super contritione mea; pessima plaga mea. Ego autem dixi: Plane haec infirmitas mea est, & portabo illam. Tabernaculum meum vastatum est, omnes funiculi mei dirupti sunt; filii mei exierunt a me & non subsistunt; non est qui extendat ultra tentorium meum & erigat pelles meas. Quia stulte egerunt pastores & Dominum non quaesierunt; propterea non intellexerunt, & omnis grex eorum dispersus est. Vox auditionis ecce venit, & commotio magna de terra aquilonis, ut ponat civitates Iuda in solitudinem & habitaculum draconum. Scio Domine quia non est hominis via eius, nec viri

est ut ambulet & dirigat gressus suos. Corripe me Domine, verumtamen in iudicio, & non in furore tuo, ne forte ad nihilum redigas me. Effunde indignationem tuam super gentes quae non cognoverunt te, & super provincias quae nomen tuum non invocaverunt, quia comederunt Iacob & devoraverunt eum & consumpserunt illum, & decus eius dissipaverunt.

XI

Verbum quod factum est ad Ieremiam a Domino dicens: Audite verba pacti huius, & loquimini ad viros Iuda & habitatores Ierusalem, & dices ad eos: Haec dicit Dominus Deus Israhel: Maledictus vir qui non audierit verba pacti huius, quod praecepi patribus vestris in die qua eduxi eos de terra Aegypti, de fornace ferrea, dicens: Audite vocem meam & facite omnia quae praecipio vobis, & eritis mihi in populum, & ego ero vobis in Deum, ut suscitem iuramentum quod iuravi patribus vestris, daturum me eis terram fluentem lacte & melle, sicut est dies haec. Et respondi & dixi: Amen Domine. Et dixit Dominus ad me: Vociferare omnia verba haec in civitatibus Iuda & foris Ierusalem dicens: Audite verba pacti huius & facite illa, quia contestans contestatus sum patres vestros in die qua eduxi eos de terra Aegypti usque ad diem hanc; mane consurgens contestatus sum & dixi: Audite vocem meam. Et non audierunt nec inclinaverunt aurem suam, sed abierunt unusquisque in pravitate cordis sui mali; & induxi super eos omnia verba pacti huius quod praecepi ut facerent & non fecerunt. Et dixit Dominus ad me: Inventa est coniuratio in viris Iuda & in habitatoribus Ierusalem. Reversi sunt ad iniquitates patrum suorum priores qui noluerunt audire verba mea; & hii ergo abierunt post deos alienos ut servirent eis. Irritum fecerunt domus Israhel & domus Iuda pactum meum quod pepigi cum patribus eorum. Quam ob rem haec dicit Dominus: Ecce ego inducam super eos mala de quibus

exire non poterunt et clamabunt ad
me et non exaudiam eos. Et ibunt civi
tates Iuda et habitatores Ierusalem et cla
mabunt ad deos quibus libant et non
salvabunt eos in tempore afflic
tionis eorum. Secundum numerum enim civi
tatum tuarum erant dii tui Iuda et
secundum numerum viarum Ierusalem
posuisti aras confusionis, aras
ad libandum Baalim. Tu ergo noli ora
re pro populo hoc et ne assumas pro
eis laudem et orationem quia non
exaudiam in tempore afflictionis
eorum. Quid est quod dilectus meus in
domo mea fecit scelera multa? Num
quid carnes sanctae auferent a te
malitias tuas in quibus gloriata es? Oli
vam uberem pulchram fructiferam
speciosam vocavit Dominus nomen tu
um. Ad vocem loquelae grandis ig
nis exarsit in ea et combusta sunt fru
teta eius. Et Dominus exercituum qui plantavit
te locutus est super te malum pro malis do
mus Israel et domus Iuda quae fecerunt
sibi ad irritandum me libantes Baalim.
Tu autem Domine demonstrasti mihi et co
gnovi. Tunc ostendisti mihi studia eorum.
Et ego quasi agnus mansuetus qui portatur ad
victimam et non cognovi quia cogita
verunt super me consilia dicentes: Mit
tamus lignum in panem eius et eradica
mus eum de terra viventium et
nomen eius non memoretur am
plius. Tu autem Domine Sabaoth
qui iudicas iuste et probas renes
et corda, videam ultionem tuam
ex eis; tibi enim revelavi causam me
am. Propterea haec dicit Dominus ad viros
Anathoth qui quaerunt animam tuam et dicunt:
Non prophetabis in nomine Domini et
non morieris in manibus nostris. Propterea
haec dicit Dominus exercituum: Ecce ego visi
tabo super eos; iuvenes morientur in
gladio, filii eorum et filiae eorum mori
entur in fame, et reliquiae non erunt
ex eis. Induco enim malum super viros
Anathoth annum visitationis eorum.

XII

Iustus quidem

clamoris
eorum ad me
tempore

tu es Domine ...
tamen iudicia loquar ...
impiorum prosperatur ...
iniquitate ...
eos et radicem ...
fructum prope es tu ...
eorum. Et tu Domine ...
probasti cor meum ...
ge ad victimam ...
occisionis. Usque ...
herba regionis ...
bitantium in ea ...
et volucres quoniam dixerunt ...
novissima nostra ...
borasti quomodo poteris ...
fiducia ...
et domus patris tui ...
verunt post te ...
te. Ne credas ei ...
na. Reliqui domum ...
tam animam meam ...
meam in manu ...
hereditas mea quasi ...
tra me vocem ...
avis discolor hereditas ...
quid avis tincta ...
congregamini omnes ...
te ad devorandum ...
demoliti sunt vineam ...
runt partem meam ...
nem meam desiderabilem ...
solitudinis. Posuerunt ...
ctione luxitque super me ...
desolata est omnis ...
est qui recogitet corde ...
vias deserti venerunt ...
tatores terrae quia gladius ...
vorabit ab extremo ...
extremum eius ...
nisi carni. Seminaverunt ...
messuerunt spinas ...
perunt et non eis ...
fundemini a fructibus ...
propter iram furoris ...
Dominus adversum omnes ...
os pessimos qui tangunt ...
tem quam distribui populo ...
ego evellam eos de ...

Cum autem in terra pacis ...

mum iuda evellam de medio
eorum. Et cum evulsero eos, convertar et mi-
serebor eorum et reducam eos, virum ad
hereditatem suam et virum in terram su-
am. Et erit si eruditi didicerint vias
populi mei, ut iurent in nomine meo:
vivit dominus, sicut docuerunt populum
meum iurare in baal, edificabuntur
in medio populi mei. Quod si non
audierint, evellam gentem illam evulsione
et perdicione ait dominus. XIII
dicit dominus ad me: Vade et posside
tibi lumbare lineum et pones
illud super lumbos tuos, et in aquam
non inferes illud. Et possedi lumbare iuxta
verbum domini et posui circa lumbos meos. Et
factus est sermo domini ad me secundo dicens:
Tolle lumbare quod possedisti quod est circa lum-
bos tuos et surgens vade eufraten
et abscunde illud ibi in foramine
petre. Et abii et abscondi illud in eu-
frate sicut preceperat michi dominus. Et fac-
tum est post dies plurimos dixit dominus ad
me: Surge vade ad eufraten et
tolle inde lumbare quod precepi tibi ut ab-
sconderes illud ibi. Et abii ad eufra-
ten et fodi et tuli lumbare de loco ubi
absconderam illud. Et ecce computru-
erat lumbare ita ut nulli usui
esset aptum. Et factum est verbum domini ad
me dicens: Hec dicit dominus: Sic computrescere
faciam superbiam iuda et super-
biam ierusalem multam. Populum istum
pessimum qui nolunt audire verba mea
et ambulant in pravitate cordis sui
abieruntque post deos alienos ut ser-
virent eis et adorarent eos, et erunt
sicut lumbare istud quod nulli usui
aptum est. Sicut enim adheret lumbare
ad lumbos viri, sic adglutinavi
michi omnem domum israel et omnem do-
mum iuda dicit dominus ut essent michi
in populum et in nomen et in laudem et gloriam
et non audierunt. Dices ergo ad eos ser-
monem istum: Hec dicit dominus deus israel:
Omnis laguncula implebitur vino.
Et dicent ad te: Numquid ignoramus
quia omnis laguncula implebitur vino? Et di-
ces ad eos: Hec dicit dominus: Ecce ego
implebo omnes habitatores terre huius
et reges qui sedent de stirpe david super
thronum eius, et sacerdotes et prophetas et omnes
habitatores ierusalem ebrietate. Et disper-
gam eos virum a fratre suo et patres et
filios pariter ait dominus. Non parcam et non
concedam neque miserebor ut non disperdam
eos. Audite et auribus percipite. Noli-
te elevari quia dominus locutus est. Date
domino deo vestro gloriam antequam tene-
brescat et antequam offendant pedes
vestri ad montes caliginosos. Expec-
tabitis lucem et ponet eam in umbram
mortis et in caliginem. Quod si hoc
non audieritis, in abscondito plora-
bit anima mea a facie superbie. Plorans
plorabit et deducet oculus meus
lacrimam, quia captus est grex domini. Dic
regi et dominatrici: Humiliamini, se-
dete, quoniam descendit de capite vestro co-
rona glorie vestre. Civitates austri
clause sunt et non est qui aperiat.
Translata est omnis iuda transmigra-
tione perfecta. Levate oculos vestros et vide-
te qui venitis ab aquilone. Ubi est
grex qui datus est tibi, pecus inclitum
tuum? Quid dices cum visitaverit te?
Tu enim docuisti eos adversum te et eru-
disti in caput tuum. Numquid non
dolores apprehendent te quasi par-
turientem mulierem? Quod si dixe-
ris in corde tuo: Quare venerunt michi
hec? Propter multitudinem iniquitatis
tue revelata sunt verecundiora tua,
polluta sunt plante tue. Si mu-
tare potest ethiops pellem suam
aut pardus varietates suas, et vos
poteritis benefacere cum didiceritis malum.
Et disseminabo eos quasi stipulam
que vento raptatur in deserto. Hec
sors tua parsque mensure tue a
me dicit dominus, quia oblita es mei et
confisa es in mendacio. Unde et ego nudavi
femora tua contra faciem tu-
am et apparuit ignominia tua,
adulteria tua et hinnitus tuus, sce-
lus fornicationis tue. Super colles in agro

iudi abhominaciones tuas. Ve tibi ierusalem
non mundaberis post me usque
quo adhuc. XIIII
Quod factum est verbum domini ad iere
miam de sermonibus siccita
tis. Luxit iudea, et porte eius corru
erunt, et obscurate sunt in terra, et cla
mor ierusalem ascendit. Maiores
miserunt minores suos ad aquam. Ve
nerunt ad hauriendum, non invene
runt aquam, et reportaverunt vasa
sua vacua. Confusi sunt et afflicti,
et operuerunt capita sua. Propter terre vas
titatem, quia non venit pluvia in terra,
confusi sunt agricole, operuerunt
capita sua. Nam et cerva in agro pe
perit, et reliquit, quia non erat her
ba. Et onagri steterunt in rupibus,
traxerunt ventum quasi dracones. De
fecerunt oculi eorum, quia non erat herba. Si
iniquitates nostre responderint nobis,
domine fac propter nomen tuum, quoniam multe
sunt aversiones nostre; tibi pec
cavimus. Expectacio israel, salva
tor eius in tempore tribulacionis, quare quasi
colonus futurus es in terra, et quasi
viator declinans ad manendum?
Quare futurus es velud vir vagus,
ut fortis qui non potest salvare?
Tu autem in nobis es domine, et nomen sanctum
tuum invocatum est super nos; ne derelinquas
nos. Hec dicit dominus populo huic qui
dilexit movere pedes suos, et non quie
vit, et domino non placuit. Nunc re
cordabitur iniquitatum eorum, et visitabit
peccata eorum. Et dixit dominus ad me: No
li orare pro populo isto in bonum. Cum
ieiunaverint, non exaudiam preces eorum;
et si obtulerint holocaustomata et
victimas, non suscipiam ea, quoniam gla
dio et fame et peste ego consumam
eos. Et dixi: A, a, a, domine deus, prophete
dicunt eis: Non videbitis gladium,
et fames non erit in vobis, sed pacem
veram dabit in loco isto. Et dixit
dominus ad me: Falso prophete vaticinan
tur in nomine meo; non misi eos et non
precepi eis, neque locutus sum ad eos.

visionem mendacem
nem fraudulentiam
nem cordis sui
Idcirco hec dicit do
prophetant in nomine
non misi, dicentes
non erit in terra hac
me consumentur
prophetaverint, erunt
ierusalem pre fame
sepeliat eos, ipsi
et filie eorum, et effundam
lum suum. Et dices ad
istud: Deducant oc
lacrimam per noctem et die
quia contricione magna
virgo filia populi mei
sima vehementer. Si
ad agros, ecce occisi
troiero civitatem, ecce
ti fame. Propheta quoque
abierunt in terram
Numquid proiciens abiecisti
aut syon abhominata
Quare ergo percussisti nos
sit sanitas. Expectavimus
cem, et non est bonum
et ecce turbacio. Cognovimus
mine impietates nostras
tes patrum nostrorum quia
des nos in opprobrium
neque facias nobis con
lii glorie tue; recordare
facias fedus tuum nobis
sunt in sculptilibus
ant, aut celi possunt
Nonne tu es dominus deus
expectavimus
Et dixit dominus ad me
si steterit moyses et sa
me non est anima mea ad
Eice illos a facie mea
tur. Quod si dixerint ad
egrediemur? dices ad eos
dominus: Qui ad mortem, ad
et qui ad gladium, ad gl
ad famem, ad famem
vitatem, ad captivitatem

species dicit dominus: gladium
ad occisionem et canes ad lace-
randum et volatilia celi et bestias terre
ad devorandum et dissipandum. Et dabo
eos in fervorem universis regnis
terre propter Manassen filium Ezechie re-
gis Iuda super omnibus que fecit in Ierusalem.
Quis enim miserebitur tui Ierusalem? aut
quis contristabitur pro te? aut quis ibit ad ro-
gandum pro pace tua? Tu reliquisti me,
dicit dominus, retrorsum abiisti: et extendam
manum meam super te et interficiam te: laboravi
rogans. Et dispergam eos ventilabro in
portis terre: interfeci et disperdidi populum
meum, et tamen a viis suis non sunt reversi.
Multiplicate sunt mihi vidue eius
super arenam maris: induxi eis
super matrem adolescentis vastatorem
meridie: misi super eos repente terrorem.
Infirmata est que peperit vii. De-
fecit anima eius: occidit ei sol
cum adhuc esset dies: confusa est et eru-
buit: et residuos eorum in gladium
dabo in conspectu inimicorum eorum, ait
dominus. Ve mihi mater mea: quare genuisti
me virum rixe, virum discordie
in universa terra? Non feneravi nec
feneravit mihi quisquam: omnes male-
dicunt mihi, dicit dominus. Si non reli-
quie tue in bonum, si non occurri tibi
in tempore afflictionis et in tempore tribula-
tionis adversus inimicum.
Numquid federabitur ferrum ferro
ab aquilone et es? Divitias tuas
et thesauros tuos in direptionem da-
bo gratis in omnibus peccatis tuis et in omnibus
terminis tuis. Et adducam inimicos tuos
de terra quam nescis, quia ignis succensus est
in furore meo, super vos arde-
bit. Tu scis domine, recordare mei
et visita me et tuere me ab his qui
persequuntur me. Noli in patientia tua
suscipere me. Scito quoniam sustinui
propter te opprobrium. Inventi sunt
sermones tui et comedi eos, et factum
est mihi verbum tuum in gaudium et in leti-
tiam cordis mei, quoniam invocatum est
nomen tuum super me, domine deus

exercituum. Non sedi in concilio ludentium
et gloriatus sum a facie manus tue.
Solus sedebam quoniam comminatione
replesti me. Quare factus est dolor
meus perpetuus et plaga mea despe-
rabilis renuit curari? Facta est mihi
quasi mendacium aquarum infidelium. Propter
hoc hec dicit dominus: Si converteris, convertam
te, et ante faciem meam stabis. Et si sepa-
raveris preciosum a vili, quasi os meum
eris. Convertentur ipsi ad te, et tu non
converteris ad eos. Et dabo te populo hu-
ic in murum ereum fortem, et bellabunt
adversum te et non prevalebunt, quia ego te-
cum sum ut salvem te et eruam te,
dicit dominus. Et liberabo te de manu
pessimorum et redimam te de manu
fortium.

XVI

Et factum est verbum domini ad me dicens:
Non accipies uxorem, et non erunt tibi
filii et filie in loco isto: qui generantur 2
in loco isto, et super matres eorum que genu-
erunt eos, et super patres eorum de quorum stir-
pe sunt nati in terra hac. Mortibus
egrotationum morientur: non plan-
gentur et non sepelientur: in sterquili-
nium super faciem terre erunt: et gla-
dio et fame consumentur: et erit
cadaver eorum in escam volatilibus
celi et bestiis terre. Hec enim dicit dominus:
Non ingredieris domum convivii, neque
vadas ad plangendum neque consoleris
eos: quia abstuli pacem meam a populo
isto, dicit dominus, misericordiam et miseratio-
nes. Et morientur grandes et parvi
in terra ista: non sepelientur neque
plangentur, et non se incident neque cal-
vitium fiet pro eis. Et non frangent inter
eos lugenti panem ad consolandum super
mortuo, et non dabunt eis potum calicis
ad consolandum super patre suo et matre.
Et domum convivii non ingredieris ut se-
deas cum eis et comedas et bibas. Quia hec
dicit dominus exercituum deus Israel: Ecce e-
go auferam de loco isto in oculis
vestris et in diebus vestris vocem gaudii
et vocem leticie, vocem sponsi et vo-
cem sponse. Et cum annunciaveris populo

quia hec dicit dominus super filios et filias 2

huic omnia verba haec et dixerint ad te quare
locutus est dominus super nos omne ma-
lum grande istud? Quae iniquitas nostra
aut quod peccatum nostrum quod peccavimus domino
deo nostro? Dices ad eos: Quia dereliquerunt
me patres vestri ait dominus et abierunt post
deos alienos et servierunt eis et ado-
raverunt eos et me dereliquerunt et le-
gem meam non custodierunt. Sed et
vos peius operati estis quam patres
vestri. Ecce enim unusquisque ambulat
post pravitatem cordis sui mali ut
me non audiat. Et eiciam vos de terra hac in
terram quam ignoratis vos et patres vestri
et servietis ibi diis alienis die ac
nocte qui non dabunt vobis requiem.
Propterea ecce dies veniunt dicit dominus
et non dicetur ultra: Vivit dominus qui
2 eduxit filios Israel de terra aquilonis
et de universis terris ad quas eieci eos et
reducam eos in terram suam quam dedi
patribus eorum. Ecce ego mittam piscato-
res multos dicit dominus et piscabuntur
eos. Et post haec mittam eis multos ve-
natores et venabuntur eos de omni
monte et de omni colle et de cavernis
petrarum. Quia oculi mei super omnes vias
eorum. Non sunt absconditae a facie mea
et non fuit occulta iniquitas eorum ab
oculis meis. Et reddam primum dupli-
ces iniquitates et peccata eorum quia contami-
naverunt terram meam in morticinis
idolorum suorum et abominationibus suis
impleverunt hereditatem meam. Domine for-
titudo mea et robur meum et refu-
gium meum in die tribulationis. Ad
te gentes venient ab extremis terrae
et dicent: Vere mendacium possederunt patres
nostri, vanitatem quae eis non profuit. Numquid
non faciet sibi homo deos? Et ipsi non sunt
dii. Idcirco ecce ego ostendam eis per
vicem hanc, ostendam eis manum meam
et virtutem meam, et scient quia no-
men mihi dominus.

XVII

Peccatum Iuda scriptum est stilo fer-
reo in ungue adamantino, exa-
ratum super latitudinem cordis eorum.
Cum recordati fuerint filii eorum ara-
2 egypti. Sed vivit dominus qui eduxit fi-
lios Israel de terra

rum suarum. Montes ...
frondentes ...
sacrificantes in agro ...
omnes thesauros ...
dabo. Excelsa tua ...
finibus tuis. Et relinqueris ...
ditate tua quam ...
te faciam inimicis ...
ignoras, quia ignem ...
furore meo usque ...
Haec dicit dominus: Maledictus ...
in homine et ponit carnem ...
et a domino recedit cor ...
myrice in deserto ...
venerit bonum, sed hab...
in deserto in terra salsuginis ...
bili. Benedictus vir qui ...
erit dominus fiducia ...
lignum quod transplantatur ...
quod ad humorem mittit ...
as et non timebit cum ...
erit folium eius viride ...
tatis non erit sollicitum ...
sinet facere fructum ...
omnium et inscrutabile ...
illud? Ego dominus scrutans ...
renes, qui do unicuique ...
suam et iuxta fructum ...
Perdix fovit quae non peperit ...
tias et non in iudicio ...
suorum derelinquet eas ...
suo erit insipiens. Solium ...
dinis a principio locus ...
nostrae. Expectatio Israel ...
te derelinquunt confundentur ...
tes a te in terra scribentur ...
querunt venam aquarum ...
Sana me domine et sanabor ...
me fac et salvus ero ...
mea tu es. Ecce ipsi dicunt ...
ubi est verbum domini ...
ego non sum turbatus ...
sequens, et diem hominis ...
scis. Quod egressum est de labiis ...
tum in conspectu tuo fuit ...
tu formidini, spes ...
afflictionis. Confundantur ...
sequuntur, et non confundar ...

illi. et nō paueā ego. Induc sr̄
eos diē afflictōis. et duplici cōtri
tione cōt eos. Hec dicit dūs ad me.
Vade et sta in porta filiorū ppli. p
quā ingrediuntur reges iuda. et egre
diuntur. et in cunctis portis ierlm. et di
ces ad eos. Audite ūbū dñi reges
iuda. et omnis iudea. cunctiq; hi
tantes ierlm qui ingredimini p
portas istas. Hec dicit dūs. Custo
dite aīas ūras. et nolite portare pondus
in die sabbi. nec inferatis per
portas ierlm. et nolite eicere pondera de
domibz ūris in die sabbi. et oē opus
nō faciatis. Sc̄ificate diem sabbi
sicut pcepi patribz ūris. et nō audierūt.
nec inclinauerunt aurē suā. sed
indurauerūt ceruicē suā ne audi
rent me. et ne acciperent discipli
nam. Et erit si audieritis me di
cit dūs ut nō inferatis onera per
portas ciuitatis hui' i die sabbi. et si
sc̄ificaueritis diē sabbi. ne faciatis
in eo opus. Ingredientur p portas
ciuitatis huius reges et principes
sedentes sr̄ soliū dauid. et ascenden
tes in curribz et equis ipsi et principes
eorum uiri iuda. et habitatores ie
rlm. et habitabitur ciuitas hec i sempi
ternum. Et uenient de ciuitatibz iu
da. et de circuitu ierlm. et de terra beni
amin. et de campestribz. et de montuosis.
et ab austro portantes holocaustū
et uictimā et sacrificiū et thus. et fe
rentes oblōem i domū dñi. Si aūt
nō audieritis me. ut scificetis
diem sabbati. et ne portetis onus.
et ne inferatis p portas ierlm i
die sabbi. succendam ignē in
portis eius. et deuorabit domus
ierlm. et nō extinguetur.

XVIII

Verbū qd fcm̄ est ad ieremiā
a dño dicens. Surge et descen
de in domū figuli. et ibi audies
ūba mea. Et descendi i domū
figuli. et ecce ipse faciebat opus sr̄
rotam. et dissipatū est uas qd ipse
faciebat e luto manibz suis. Con
uersus qz fecit illud uas alterū
sicut placuit i oculis eius ut
faceret. Et fcm̄ est ūbum dñi ad
me dicens. Nunquid sicut facit
figulus iste. nō potero facere uos do
mus isrl' ait dūs. Ecce sicut lu
tum i manu figuli. sic uos i ma
nu mea domus isrl'. Repēte loquar
aduersum gentē et aduersū regnū. ut
eradicē. et destruam. et dispdā illud.
Si penitentiam egerit gens illa a malo
suo pp̄ qd locutus sū aduersus eā.
agā et ego penitentiā sr̄ malo qd cogi
taui. ut facerem ei. Et subito loqr̄
de gente et de regno. ut edificē et
plantem illud. Si fecerit malū in
oculis meis. ut nō audiat uocem
meā. penitentiā agā sr̄ bono qd locu
tus sū ut facerem ei. Nunc ḡ dic ui
ro iuda. et habitatori ierlm dicēs. Hec
dicit dñs. Ecce ego fingo cōtra uos ma
lū. et cogito cōtra uos cogitacōem. Re
uertatur unusquisq; a uia sua ma
la. et dirigite uias uras et studia
ura. Qui dixerūt. Desperauimus. post
cogitacōes nr̄as ibimus. et unus
quisq; post prauitatē cordis sui ma
li faciemus. Ideo hec dicit dūs. Intro
gate gentes. Quis audiuit talia hor
ribilia. qe fecit nimis uirgo isrl'.
Nunquid de petra agri deficiet nix
libani. aut euelli possunt aq̄ erumpē
tes frigide et defluentes. Quia oblitus
est mei ppls meus frustra libantes.
et impingentes i uiis suis in semitis
scli. ut ambularent p eas in itine
re nō trito. ut fieret terra eorū i de
solacōem. et in sibilū sempiternū.
Omnis enim qui ptrit per eam ob
stupescet. et mouebit caput suū.
Sicut uentus urens dispgā eos
corā inimico. Dorsū et nō faciē ostē
dā eis. In die pdicōis eorū. Et dixerūt.
Venite et cogitemus cōtra ieremiam
cogitacōes. Nō enim peribit lex a sa
cerdote. neq; consiliū a sapiente. nec ser
mo a ppha. Venite et pcutiamus
eū lingua. et nō attendamus ad uni

uersos sermones eius. Attende domine
ad me et audi uocem aduersariorum
meorum. Numquid redditur pro bono ma-
lum, quia foderunt foueam anime mee? Recor-
dare quod steterim in conspectu tuo ut lo-
querer pro eis bonum, et auerterem indigna-
tionem tuam ab eis. Propterea da filios eorum
in famem, et deduc eos in manus gladii.
Fiant uxores eorum absque liberis et uidue,
et uiri earum interficiantur morte. Iuue-
nes eorum confodiantur gladio in prelio.
Audiatur clamor de domibus eorum.
Adduces enim super eos latronem repente,
quia foderunt foueam ut caperent me, et
laqueos absconderunt pedibus meis. Tu au-
tem domine scis omne consilium eorum aduersum me
in mortem. Ne propicieris iniquita-
ti eorum, et peccatum eorum a facie tua non
deleatur. Fiant corruentes in conspec-
tu tuo; in tempore furoris tui abutere
eis.

XIX

Hec dicit dominus: Vade et accipe lagun-
culam figuli testeam a senioribus
populi, et de senioribus sacerdotum. Et egredere
ad uallem filii ennom, que est iuxta in-
troitum porte fictilis, et predicabis ibi uer-
ba que ego loquar ad te, et dices: Audite
uerbum domini reges iuda et habitatores
ierusalem. Hec dicit dominus exercituum deus israel:
Ecce ego inducam afflictionem super locum
istum, ita ut omnis qui audierit il-
lud tinniant aures eius, eo quod dereli-
querint me, et alienum fecerint locum istum,
et libauerint diis alienis in eo, quos nescie-
runt ipsi et patres eorum, et reges iuda,
et repleuerint locum istum sanguine
innocentium. Et edificauerunt excelsa
baalim ad comburendos filios suos
igni in holocaustum baalim, que non prece-
pi, nec locutus sum, nec ascenderunt
in cor meum. Propterea dicit dominus. Ecce
dies ueniunt et non uocabitur locus iste am-
plius tophet, et uallis filii ennon,
sed uallis occisionis. Et dissipabo con-
silium iude et ierusalem in loco isto, et subuer-
tam eos gladio in conspectu inimico-
rum suorum, et in manu querentium animas eo-
rum. Et dabo cadauera eorum escam uola-

tilibus celi et bestiis terre
ciuitatem hanc in stuporem
Omnis qui preterierit per eam ob-
stupescet et sibilabit super uniuersis
eius. Et cibabo eos carnibus fi-
liorum et carnibus filiarum
quisque carnes amici sui
in obsidione et angustia
eos inimici eorum et qui querunt
Et conteres lagunculam in oculis
uirorum qui ibunt tecum. Et dices
dominus exercituum. Sic conteram
et ciuitatem istam, sicut conteritur
figuli quod non potest ultra
et in tophet sepelientur eo quod
sit alius locus ad sepeliendum
faciam loco huic, ait dominus
toribus eius, et ponam ciuitatem
sicut tophet. Et erunt domus
ierusalem et domus regum
locus tophet inmunde omnes
in quarum domatibus sacrificauerunt
omni militie celi, et libauerunt
libamina diis alienis. Venit autem
ieremias de tophet quo
eum dominus ad prophetandum et stetit
domus domini et dixit ad
Hec dicit dominus exercituum deus israel
inducam super ciuitatem
super omnes urbes eius uniuersa
que locutus sum aduersum eam
indurauerunt ceruicem suam
rent sermones meos. XX

Et audiuit phassur filius
emmer sacerdos qui constitutus
princeps in domo domini ieremiam
phetantem sermones istos
cussit phassur ieremiam
et misit eum in neruum qui
in porta beniamin superiori in domo
Cumque illuxisset in crastinum
sit ieremiam de neruo
ad eum ieremias: Non phassur
cauit dominus nomen tuum
undique. Quia hec dicit dominus Ecce
te in pauorem te et omnes
os. Et corruent gladio
suorum, et oculi tui uidebunt

Iudam dabo in manu regis Babylo-
nis et traducet eos in Babylonem et per-
cutiet eos gladio. Et dabo universam
substantiam civitatis huius et omnem labo-
rem eius, omneque pretium et cunctos thesau-
ros regum Iuda dabo in manu inimi-
corum eorum et diripient eos et tollent et du-
cent eos in Babylonem. Tu autem Phas-
sur et omnes habitatores domus tue
ibitis in captivitatem. Et in Babylonem
venies et ibi morieris, ibique sepe-
lieris tu et omnes amici tui quibus
prophetasti mendacium. Seduxisti me do-
mine et seductus sum. Fortior me fu-
isti et invaluisti. Factus sum in derisum
tota die. Omnes subsannant me
quia iam olim loquor vociferans iniquita-
tem et vastitatem clamito. Et factus
est sermo domini mihi in opprobrium et in
derisum tota die. Et dixi: Non recor-
dabor eius neque loquar ultra in nomine
illius. Et factus est in corde meo quasi ig-
nis exestuans claususque in ossibus meis,
et defeci ferre non sustinens. Audivi
enim contumelias multorum et terrorem in cir-
cuitu. Persequimini et persequamur eum, ab
omnibus viris qui erant pacifici mei
custodientes latus meum, si quo modo
decipiatur, et prevaleamus adver-
sus eum et consequamur ultionem ex
eo. Dominus autem mecum est quasi bellator
fortis. Idcirco qui persequuntur me
cadent et infirmi erunt. Confundentur
vehementer quia non intellexerunt op-
probrium sempiternum quod numquam delebitur. Et tu
domine exercituum probator iusti qui vi-
des renes et cor, videam queso ultionem
tuam ex eis. Tibi enim revela-
vi causam meam. Cantate domino,
laudate dominum, quia liberavit animam
pauperis de manu malorum. Male-
dicta dies in qua natus sum. Dies
in qua peperit me mater mea non sit be-
nedicta. Maledictus vir qui annuntiavit
patri meo dicens: Natus est tibi
puer masculus, et quasi gaudio letifi-
cavit eum. Sit homo ille ut sunt
civitates quas subvertit dominus et
non penituit eum. Audiat cla-
morem mane et ululatum in tempore
meridiano, qui non me interfecit a
vulva ut fieret mihi mater mea se-
pulchrum, et vulva eius conceptus
eternus. Quare de vulva egressus sum
ut viderem laborem et dolorem, et
consumerentur in confusione dies mei.

Verbum quod factum est ad **XXI**
Ieremiam a domino quando misit ad
eum rex Sedechias Phassur filium Me-
lchie et Sophoniam filium Maasie
sacerdotem dicens: Interroga pro no-
bis dominum, quia Nabuchodonosor rex Babylo-
nis preliatur adversum nos, si forte
faciat dominus nobiscum secundum omnia mi-
rabilia sua, et recedat a nobis. Et
dixit Ieremias ad eos: Sic dice-
tis Sedechie. Hec dicit dominus deus: Ecce e-
go convertam vasa belli que in manibus
vestris sunt et quibus vos pugnatis
adversum regem Babylonis et Chal-
deos qui obsident vos in circuitu mu-
rorum. Et congregabo eos in medio civi-
tatis huius. Et debellabo vos ego
in manu extenta et in brachio for-
ti, et in furore et in indignatione et in
ira grandi. Et percutiam habitato-
res civitatis huius; homines et bestie pes-
tilentia magna morientur. Et post
hec ait dominus, dabo Sedechiam regem
Iuda et servos eius et populum eius
et qui derelicti sunt in civitate hac a
peste et gladio et fame in manu
Nabuchodonosor regis Babylonis et in ma-
nu inimicorum eorum et in manu queren-
tium animam eorum. Et percutiet eos in ore
gladii, non flectetur neque parcet neque
miserebitur. Et ad populum hunc dices: Hec
dicit dominus deus: Ecce ego do coram vo-
bis viam vite et viam mortis. Qui
habitaverit in urbe hac morietur
gladio et fame et peste. Qui autem egres-
sus fuerit et transfugerit ad Chaldeos
qui obsident vos, vivet, et erit
ei anima sua quasi spolium. Posui enim
faciem meam super civitatem hanc
in malum et non in bonum ait dominus. In

manu regis Babylonis dabitur, et exuret eam igni. Et domui regis Iuda: Audite verbum Domini, domus David. Haec dicit Dominus: Iudicate mane iudicium, et eruite vi oppressum de manu calumniantis, ne forte egrediatur ut ignis indignatio mea, et succendatur, et non sit qui extinguat propter malitiam studiorum vestrorum. Ecce ego ad te, habitatricem vallis solide atque campestris, ait Dominus, qui dicitis: Quis percutiet nos? et quis ingredietur domus nostras? Et visitabo super vos iuxta fructum studiorum vestrorum, dicit Dominus, et succendam ignem in saltu eius, et devorabit omnia in circuitu eius.

XXII

Haec dicit Dominus: Descende in domum regis Iuda, et loqueris ibi verbum hoc, et dices: Audi verbum Domini, rex Iuda, qui sedes super solium David, tu et servi tui et populus tuus, qui ingredimini per portas istas. Haec dicit Dominus: Facite iudicium et iustitiam, et liberate vi oppressum de manu calumniatoris, et advenam et pupillum et viduam nolite contristare, neque opprimatis inique, et sanguinem innocentem ne effundatis in loco isto. Si enim facientes feceritis verbum istud, ingredientur per portas domus huius reges sedentes de genere David super thronum eius, et ascendentes currus et equos, ipsi et servi et populus eorum. Quod si non audieritis verba haec, in memetipso iuravi, dicit Dominus, quia in solitudinem erit domus haec. Quia haec dicit Dominus super domum regis Iuda: Galaad tu mihi caput Libani, si non posuero te solitudinem, urbes inhabitabiles. Et sanctificabo super te interficientem virum et arma eius, et succident electas cedros tuas, et praecipitabunt in ignem. Et pertransibunt gentes multae per civitatem hanc, et dicet unusquisque proximo suo: Quare fecit Dominus civitati huic grandi sic? Et responderunt: eo quod dereliquerunt pactum Domini Dei sui, et adoraverunt deos alienos et servierunt illis. Nolite flere mortuum, neque lugeatis super eum fletu. Plangite eum qui egreditur, quia non revertetur ultra, nec videbit terram nativitatis suae. Quia haec dicit Dominus ad Sellum filium Iosiae regem Iuda, qui regnavit pro Iosia patre suo, qui egressus est de loco isto: Non revertetur huc amplius, sed in loco ad quem transtuli eum, ibi morietur, et terram istam non videbit amplius. Vae qui aedificat domum suam in iniustitia, et cenacula sua non in iudicio; amicum suum opprimet frustra, et mercedem eius non reddet ei. Qui dicit: Aedificabo mihi domum latam, et cenacula spatiosa; qui aperit sibi fenestras, et facit laquearia cedrina, pingitque sinopide. Numquid regnabis quoniam confers te cedro? Pater tuus numquid non comedit et bibit, et fecit iudicium et iustitiam tunc cum bene erat ei? Iudicavit causam pauperis et egeni in bonum suum. Numquid non ideo quia cognovit me, dicit Dominus? Tui vero oculi et cor ad avaritiam tuam, et ad sanguinem innocentem fundendum, et ad calumniam et ad cursum mali operis. Propterea haec dicit Dominus ad Ioachim filium Iosiae regem Iuda: Non plangent eum: Vae frater, et vae soror; non concrepabunt ei: Vae domine, et vae inclyte. Sepultura asini sepelietur, putrefactus et proiectus extra portas Ierusalem. Ascende Libanum et clama, et in Basan da vocem tuam, et clama ad transeuntes, quia contriti sunt omnes amatores tui. Locutus sum ad te in abundantia tua, et dixisti: Non audiam. Haec est via tua ab adolescentia tua, quia non audisti vocem meam. Omnes pastores tuos pascet ventus, et amatores tui in captivitatem ibunt; et tunc confunderis et erubesces ab omni malitia tua. Quae sedes in Libano, et nidificas in cedris, quomodo congemuisti cum venissent tibi dolores, quasi dolores parturientis? Vivo ego, dicit Dominus, quia si fuerit Iechonias filius Ioachim regis Iuda annulus in manu dextera mea, inde

am. et dabo te in manu querentium
animam tuam. et in manu quorum tu for
midas faciem. et in manu Nabuchodonosor re
gis babilonis. et in manu chaldeorum. et
mittam te et matrem tuam que genuit
te in terram alienam in qua nati non es
tis. ibique moriemini. et in terram ad
quam ipsi revertantur illuc. non rever
tentur. Numquid vas fictile atque con
tritum vir iste iechonias. numquid vas
absque omni voluptate. Quare abiecti sunt ipse
et semen eius. et proiecti in terram quam igno
raverunt. Terra. terra. terra. audi ser
monem domini. Hec dicit dominus. Scribe virum
istum sterilem virum qui in diebus suis
non prosperabitur. nec enim erit de semine eius
vir qui sedeat super solium david. et po
testatem habeat ultra in iuda. XXIII

Ve pastoribus qui disperdunt et dila
cerant gregem pascue mee dicit
dominus. Ideo hec dicit dominus deus israel ad pas
tores qui pascunt populum meum. Vos dispersistis
gregem meum et eiecistis eos.
et non visitastis eos. Ecce ego visitabo
super vos maliciam studiorum vestrorum ait
dominus. Et ego congregabo reliquias gre
gis mei de omnibus terris ad quas eiecero
eos illuc. et convertam eos ad rura sua.
et crescent et multiplicabuntur. Et sus
citabo super eos pastores qui pascent
eos. Non formidabunt ultra et non
pavebunt. et nullus queretur ex nu
mero dicit dominus. Ecce dies veniunt dicit
dominus et suscitabo david germen iustum.
et regnabit rex et sapiens erit. et fa
ciet iudicium et iusticiam in terra. In
diebus illis salvabitur iuda. et israel ha
bitabit confidenter. et hoc est nomen quod
vocabunt eum dominus iustus noster.
Propter hoc ecce dies veniunt dicit dominus.
et non dicent ultra. Vivit dominus qui
eduxit filios israel de terra egip
ti. sed vivit dominus qui eduxit et ad
duxit semen domus israel de terra aqui
lonis. et de cunctis terris ad quas eie
ceram eos illuc. et habitabunt in terra
sua. Ad prophetas. Contritum est cor meum
in medio mei. contremuerunt omnia
ossa mea. Factus sum quasi vir ebrius
et quasi homo madidus vino a facie do
mini. et a facie verborum sanctorum eius. Quia
adulteris repleta est terra. quia a facie
maledictionis luxit terra. arefacta sunt
arva deserti. Factus est cursus eorum
malus. et fortitudo eorum dissimilis.
Propheta namque et sacerdos polluti sunt.
et in domo mea inveni malum eorum
ait dominus. Idcirco via eorum erit quasi lu
bricum in tenebris. impellentur
enim et corruent in ea. quia afferam
super eos mala. annum visitacionis eorum
ait dominus. Et in prophetis samarie vidi
fatuitatem. prophetabant in baal. et de
cipiebant populum meum israel. Et in prophetis
ierusalem vidi similitudinem adulteran
tium. et iter mendacii. et confortaverunt manus
pessimorum ut non converteretur unus
quisque a malicia sua. Facti sunt mi
chi omnes ut sodoma. et habitatores eius
quasi gomorra. Propterea hec dicit dominus exer
cituum ad prophetas. Ecce ego cibabo
eos absinthio et potabo eos felle. A
prophetis enim ierusalem egressa est pol
lucio super omnem terram. Hec dicit dominus
exercituum. Nolite audire verba propheta
rum qui prophetant vobis et decipiunt
vos. Visionem cordis sui loquuntur
non de ore domini. Dicunt his qui blas
phemant me. locutus est dominus. pax
erit vobis. Et omni qui ambulat in pravita
te cordis sui dixerunt. Non veniet
super vos malum. Quis enim affuit in
consilio domini. et vidit et audivit sermo
nem eius. Quis consideravit verbum illius
et audivit. Ecce turbo dominice indig
nacionis egredietur et tempestas erum
pens super caput impiorum veniet. Non
revertetur furor domini usque dum faciat
et usque dum compleat cogitacionem cordis
sui. In novissimis diebus eius intel
ligetis consilium eius. Non mittebam
prophetas et ipsi currebant. non loquebar
ad eos et ipsi prophetabant. Si stetissent
in consilio meo. et nota fecissent verba
mea populo meo. avertissem eos utique
a via sua mala. et a pessimis cogi

racionibus suis. Putas ne deus e
vicino ego sum dicit dominus. et non
deus de longe omnia cognosco. Si
occultabitur vir in absconditis. et ego non
videbo eum dicit dominus. Numquid non ce-
lum et terram ego impleo ait dominus. Au-
divi que dixerunt prophete prophetantes in no-
mine meo mendacium atque dicentes.
Sompniavi sompniavi. Usquequo istud est
in corde prophetarum vaticinancium menda-
cium. et prophetancium seductiones cordis
sui. Qui volunt facere ut obliviscat-
ur populus meus nominis mei propter somp-
nia eorum que narrat unusquisque ad
proximum suum. sicut obliti sunt pa-
tres eorum nominis mei propter baalim. Propheta
qui habet sompnium. narret sompnium.
et qui habet sermonem meum loquatur ser-
monem meum vere. Quid paleis ad
triticum dicit dominus. Numquid non verba mea
sunt quasi ignis ardens dicit dominus.
et quasi malleus conterens petram. Propterea
ecce ego ad prophetas dicit dominus. Qui
furantur verba mea unusquisque a
proximo suo. Ecce ego ad prophetas ait
dominus. Qui assumunt linguas suas et
aiunt dicit dominus. Ecce ego ad prophetas
sompniantes mendacium ait dominus. qui
narraverunt ea et seduxerunt populum
meum in mendacio suo et in miraculis
suis cum ego non misissem eos nec
mandassem eis. qui nichil profuerunt
populo huic dicit dominus. Si igitur interroga-
verit te populus iste vel propheta aut sa-
cerdos dicens. Quod est onus domini.
dices ad eos. Vos estis onus. Proiciam
quippe vos dicit dominus. Et propheta et sa-
cerdos et populus qui dicit. onus do-
mini visitabo super virum illum et super
domum eius. Hec dicetis unusquisque ad
proximum suum et ad fratrem suum.
Quid respondit dominus et quid locutus est dominus.
Et onus domini ultra non memorabitur.
quia onus erit unicuique sermo suus.
Et pervertistis verba dei viventis domini ex-
ercituum dei nostri. Hec dices ad prophetam.
Quid respondit tibi dominus et quid locutus
est dominus. Si autem onus domini dixe-

ritis. propter hoc hec dicit do-
Quia dixistis sermonem istum onus
domini. et misi ad vos dicens nolite
dicere onus domini. propterea ecce ego
portans. et derelinquam vos
et civitatem quam dedi vobis et patribus
a facie mea. et dabo vos in
opprobrium sempiternum et in ignominiam
perpetuam que numquam obli-
vione delebitur.

XXIIII

Ostendit michi dominus. et ecce duo
calathi pleni ficis positi ante templum
domini. postquam transtulit nabu-
rex babilonis iechoniam filium
regem iuda. et principes eius et
et inclusorem eius de ieru-
et eos in babilonem. et calathus
ficus habebat bonas nimis
lent ficus esse primi temporis
unus ficus habebat malas
que comedi non poterant. eo quod
le. Et dixit dominus ad me. quid
des ieremia. Et dixi ficus
nas bonas valde. et malas
valde. que comedi non possunt
sint male. Et factum est verbum
ad me dicens. hec dicit dominus
Sicut ficus hee bone. sic
cam transmigrationem iuda
misi de loco isto in terram
in bonum. Et ponam oculos
eos ad placandum. et reducam
hanc. Et edificabo eos et non
et plantabo eos et non evellam.
eis cor ut sciant me quia ego
erunt michi in populum. et ego
um. quia revertentur ad me in
de suo. Et sicut ficus pessimas
medi non possunt eo quod sint
hec dicit dominus. sic dabo sede-
regem iuda et principes eius et
quos de ierusalem qui remanserunt
be hac. et qui habitant in terra egip-
bo eos in vexationem afflictionemque
regnis terre in opprobrium et in pa-
et in proverbium et in maledictionem in
locis ad que eieci eos. Et mittam
gladium et famem et pestem

manaur de terra quam dedi eis et
patribus eorum. XXV
Verbum quod factum est ad ieremiam
de omni populo iude. In anno quarto
ioachim filii iosie regis iuda.
ipsum iechonias captivatus est in
babilonem ipse est annus primus
nabugodonosor regis babilonis. Quod lo-
cutus est ieremias propheta ad omnem po-
pulum iuda et ad universos habitatores
ierusalem dicens. A xiii. anno reg-
ni iosie filii amon regis iuda usque
ad diem hanc iste est tertius et vicesimus annus
factum est verbum domini ad me et locutus sum
ad vos de nocte consurgens et lo-
quens et non audistis. Et misit dominus ad
vos omnes servos suos prophetas consur-
gens diluculo mittensque et non au-
distis neque inclinastis aures vestras ut au-
diretis cum diceret. Revertimini
unusquisque a via sua mala et a pes-
simis cogitationibus vestris et habitabitis
in terra quam dedit dominus vobis et patribus vestris
a seculo et usque in seculum. Et nolite ire
post deos alienos ut serviatis eis
adoretisque eos neque me ad iracundiam pro-
vocetis in operibus manuum vestrarum
et non affligam vos. Et non audistis me
dicit dominus ut me ad iracundiam provo-
caretis in operibus manuum vestrarum in ma-
lum vestrum. Propterea hec dicit dominus exercituum.
pro eo quod non audistis verba mea. Ecce
ego mittam et assumam universas cog-
nationes aquilonis ait dominus et nabu-
chodonosor regem babilonis servum meum
et adducam eos super terram istam et super
habitatores eius et super omnes nationes
que in circuitu illius sunt et interficiam
eos et ponam eos in stuporem et in sibi-
lum et in solitudines sempiternas. Perdam-
que ex eis vocem gaudii et vocem leti-
tie vocem sponsi et vocem sponse vocem
mole et vocem lucerne. Et erit uni-
versa terra eius in solitudinem et in stu-
porem et servient omnes gentes iste
regi babilonis lxx. annis. Cumque
impleti fuerint anni lxx. visitabo super
regem babilonis et super gentem illam dicit
dominus iniquitatem eorum et super terram chal-
deorum et ponam illam in solitudines sempi-
ternas. Et adducam super terram illam omnia verba mea
que locutus sum contra eam. omne quod scriptum est
in libro isto. quecumque prophetavit iere-
mias adversum omnes gentes quia servie-
runt eis cum essent gentes multe et re-
ges magni. et reddam eis secundum opera eo-
rum et secundum facta manuum suarum. Quia sic dicit
dominus exercituum deus israel. Sume cali-
cem vini furoris huius de manu
mea. et propinabis de illo cunctis genti-
bus ad quas ego mittam te. et bibent et tur-
babuntur et insanient a facie gladii quem
ego mittam inter eos. Et accepi calicem
de manu domini et propinavi cunctis genti-
bus ad quas misit me dominus ierusalem. et cunc-
tis civitatibus regis iuda et regibus eius
et principibus eius. ut darem eos in soli-
tudinem et in stuporem et in sibilum et in
maledictionem. sicut est dies ista. pha-
raoni regi egipti et servis eius et prin-
cipibus eius et omni populo eius. et univer-
sis generaliter. cunctis regibus terre ausi-
tidis et cunctis regibus terre philistiim et
ascalonis et gaze et accaron. et azoti et
reliquiis. Idumee et moab et filiis amon
et cunctis regibus tyri. et universis regibus
sidonis. et regibus terre insularum qui sunt
trans mare. et dedan et thema et buz.
et universis qui attonsi sunt in comam. et
cunctis regibus arabie. et cunctis regi-
bus occidentis qui habitant in deserto.
Et cunctis regibus zambri et cunctis regibus
elam. et cunctis regibus medorum. cunctis
quoque regibus aquilonis. et de prope et de longe
unicuique contra fratrem suum. et omnibus reg-
nis terre que sunt super faciem eius. et rex
sesach bibet post eos. Et dices ad eos.
hec dicit dominus exercituum deus israel. Bi-
bite et inebriamini et cadite et nolite et vomite
consurgere a facie gladii quem ego mit-
tam inter vos. Cumque noluerint accipere ca-
licem de manu tua ut bibant.
dices ad eos. Hec dicit dominus exercituum.
Bibentes bibetis. quia ecce in civitate in qua
invocatum est nomen meum ibi ego incipio
affligere et vos quasi innocentes immunes

cietis. Non eritis immunes. gladi-
um enim ego voco super omnes habitato-
res terre dicit dominus exercituum. Et tu propheta-
bis ad eos omnia verba hec. et dices
ad illos. Dominus de excelso rugiet. et
de habitaculo sancto suo dabit vocem
suam. Rugiens rugiet super deco-
rem suum celeuma quasi calcantium in
torcularibus concinetur adversus omnes
habitatores terre. Pervenit sonitus
usque ad extrema terre. quia iudici-
um domino cum gentibus iudicatur.
Ipse cum omni carne. impios tradidi
gladio dicit dominus. Hec dicit dominus exerci-
tuum. Egredietur. Ecce afflictio
de gente in gentem. et turbo mag-
nus egredietur a summitatibus terre.
Et erunt interfecti domini in die illa a summo
terre usque ad summum eius. Non plangen-
tur neque colligentur. neque sepelien-
tur in sterquilinium super faciem terre
iacebunt. Ululate pastores et clama-
te. et aspergite vos cinere optimates
gregis. quia completi sunt dies vestri
ut interficiamini. et dissipationes vestre.
et cadetis sicut vasa preciosa. Et peribit fu-
ga a pastoribus. et salvatio ab opti-
matibus gregis. Vox clamoris pas-
torum. et ululatus optimatum gregis.
quia vastavit dominus pascua eorum. et con-
ticuerunt arva pacis a facie ire fu-
roris domini. Dereliquit quasi leo umbra-
culum suum. quia facta est terra eorum in
desolationem a facie ire columbe et a
facie ire furoris domini. XXVI.
In principio regni ioachim filii iosie
regis iuda factum est verbum istud a do-
mino dicens. Hec dicit dominus. Sta in
atrio domus domini. et loqueris ad omnes
civitates iuda de quibus veniunt
ut adorent in domo domini universos
sermones quos ego mandavi tibi.
ut loquaris ad eos. Noli subtrahere ver-
bum si forte audiant et convertatur u-
nusquisque a via sua mala. et
peniteat me mali quod cogitavi fa-
cere eis propter malicias studiorum eorum.
Et dices ad eos. Hec dicit dominus. Si non au-

dieritis me. ut ambul…
lege mea quam dedi vo…
atis sermones servorum meo…
prophetarum quos ego mit…
nocte consurgens et…
audistis. Dabo domum…
sicut silo. et urbem hanc…
maledictionem. cunctis gen…
audierunt sacerdotes et…
omnis populus ieremiam lo…
verba in domo domini. Cum…
ieremias loquens omnia que…
minus ut loqueretur…
populum. apprehenderunt eum…
pheta et populus dicens…
te moriatur. Quare prophe…
domini dicens. Sicut silo eri…
urbs ista desolabitur…
habitatore. Et congregatus…
adversus ieremiam in…
audierunt principes iuda…
hec. et ascenderunt de domo re…
domini. et sederunt in introitu…
nove domini nove. Et locuti…
cerdotes et prophete ad princi…
omnem populum dicentes. Iudi…
tis est viro huic. quia prop…
versus civitatem istam sicut…
auribus vestris. Et ait ieremias…
omnes principes. et ad omne…
dicens. Dominus misit me ut pro…
rem istam. et ad civitatem…
verba que audistis. Nunc er…
te vias vestras. et studia…
dite voci domini dei vestri. et p…
dominum mali quod locutus est…
Ego autem ecce in manibus…
cite me ut bonum et rectum…
vestris. Verumptamen scitote…
te. quod si occideritis me sa…
centem tradetis contra vos…
et contra civitatem istam et hab…
In veritate enim misit me…
loquerer in auribus vestris o…
Et dixerunt principes et…
sacerdotes et prophetas. Non…
iudicium mortis. quia in nom…
domini dei nostri locutus est…

surrexerunt ergo uiri de senioribus
terre et dixerunt ad omnem cetum populi loquentes.
Micheas de morasthi fuit propheta
in diebus ezechie regis iuda. et ait ad
omnem populum iude dicens. Hec dicit dominus
exercituum. Syon quasi ager arabitur. et ierusalem
in aceruum lapidum erit. et mons domus
in excelsa siluarum. Numquid
morte condempnauit eum ezechias rex
iuda et omnis iuda? Numquid non timuerunt
dominum et deprecati sunt faciem domini.
et penituit dominum mali quod locutus
fuerat aduersum eos? Itaque nos facimus
malum grande contra animas nostras. Fuit quoque
uir prophetans in nomine domini urias filius
semei de cariathiarim. et prophetauit
aduersum ciuitatem istam et aduersum terram
hanc iuxta omnia uerba ieremie. Et
audiuit rex ioachim et omnes potentes
et principes eius uerba hec. Et quesiuit rex
interficere eum. et audiuit urias et ti-
muit fugitque et ingressus est egyptum.
Et misit rex ioachim uiros in egyptum
elnathan filium achobor et uiros cum
eo in egyptum. et eduxerunt uriam de
egypto. et adduxerunt eum ad regem
ioachim. et percussit eum gladio. et pro-
iecit cadauer eius in sepulchris
uulgi ignobilis. Igitur manus
ahicam filii saphan fuit cum ieremia
ut non traderetur in manus populi
et interficerent eum. XXVII

In principio regni ioachim filii iosie
regis iuda factum est uerbum istud ad
ieremiam a domino dicens. Hec dicit dominus
ad me. Fac tibi uincula et cathenas.
et pones eas in collo tuo. et mittes
eas ad regem edom et ad regem moab.
et ad regem filiorum ammon et ad regem
tyri et ad regem sydonis in manu
nuntiorum qui uenerunt ierusalem ad sedechi-
am regem iuda. et precipies eis ut ad
dominos suos loquantur. Hec dicit dominus exercituum
deus israel. Hec dicetis ad dominos uestros.
Ego feci terram et homines et iumenta
que sunt super faciem uniuerse terre in for-
titudine mea magna et in brachio
meo extento. et dedi eam ei qui pla-
cuit in oculis meis. Et nunc itaque
ego dedi omnes terras istas in manu na-
buchodonosor regis babilonis serui mei.
Insuper et bestias agri dedi ei ut seruiant
illi. et seruient ei omnes gentes et filio
eius et filio filii eius donec ueniat
tempus terre eius et ipsius. et seruient ei
gentes multe et reges magni. Gens
autem et regnum quod non seruierit nabuchodonosor
regi babilonis et quicumque non curuauerit
collum suum sub iugo regis babilonis:
in gladio et in fame et in peste uisitabo super
gentem illam ait dominus. donec consumam eos
in manu eius. Uos ergo nolite au-
dire prophetas uestros et diuinos et sompnia-
tores et augures et maleficos qui dicunt
uobis. Non seruietis regi babilonis. quia
prophetant uobis mendacium ut longe fa-
ciant uos de terra uestra et eiciant uos et pere-
atis. Porro gens que subiecerit ceruicem
suam sub iugo regis babilonis et ser-
uierit ei: dimittam eam in terra sua
dicit dominus. et colet eam et habitabit in ea.
Et ad sedechiam regem iuda locutus
sum secundum omnia uerba hec dicens. Su-
bicite colla uestra sub iugo regis ba-
bilonis. et seruite ei et populo eius et uiue-
tis. Quare moriemini tu et populus tuus gla-
dio et fame et peste sicut locutus est dominus
ad gentem que seruire noluerit regi babi-
lonis. Nolite audire uerba prophetarum di-
centium uobis. Non seruietis regi babi-
lonis. quia mendacium ipsi loquuntur uobis.
Quia non misi eos ait dominus. et ipsi prophetant
in nomine meo mendaciter. ut eiciant uos et
pereatis tam uos quam prophete qui uati-
cinantur uobis. Et ad sacerdotes et ad po-
pulum istum locutus sum dicens. Hec dicit
dominus deus. Nolite audire uerba propheta-
rum uestrorum qui prophetant uobis dicentes. Ec-
ce uasa domini reuertentur de babilone
nunc cito. Mendacium enim prophetant uobis. No-
lite ergo audire eos. sed seruite regi
babilonis ut uiuatis. Quare datur hec
ciuitas in solitudinem? Et si prophete sunt
et est uerbum domini in eis. occurrant domino exer-
cituum ut non ueniant uasa que derelic-
ta fuerant in domo domini et in domo re-

gis iuda. de ierusalem. et in babilonem
quia hec dicit dominus exercituum ad columpnas et ad mare. et ad bases et ad reliquias vasorum que remanserunt in ciuitate hac que non tulit nabugodonosor rex babilonis. cum transferret iechoniam filium ioachim regem iuda de ierusalem in babilonem et omnes optimates iuda et ierusalem. quia hec dicit dominus exercituum deus israel ad uasa que derelicta sunt in domo domini et in domo regis iuda et in ierusalem. in babilonem transferentur et ibi erunt usque ad diem uisitationis sue dicit dominus et afferri faciam ea et restitui in loco isto.

XXVIII

Et factum est in anno illo in principio regni sedechie regis iude in anno quarto in mense quinto dixit ad me ananias filius azur propheta de gabaon in domo domini coram sacerdotibus et omni populo dicens. Hec dicit dominus exercituum deus israel. Contriui iugum regis babilonis. adhuc duo anni dierum et ego referri faciam ad locum istum omnia uasa domini que tulit nabuchodonosor rex babilonis de loco isto et transtulit ea in babilonem. et iechoniam filium ioachim regem iuda et omnem transmigrationem iude qui ingressi sunt in babilonem ego conuertam ad locum istum ait dominus. conteram enim iugum regis babilonis. Et dixit ieremias propheta ad ananiam prophetam in oculis sacerdotum et in oculis omnis populi qui stabat in domo domini. Et ait ieremias propheta anania. amen. sic faciat dominus. suscitet dominus uerba tua que prophetasti. ut referantur uasa in domum domini. et omnis transmigratio de babilone ad locum istum. Verumptamen audi uerbum hoc quod ego loquor in auribus tuis et in auribus uniuersi populi. Prophete qui fuerunt ante me et ante te ab initio et prophetauerunt super terras multas et super regna magna de prelio et de afflictione et de fame. propheta qui uaticinatus est pacem cum uenerit uerbum eius scietur propheta quem miserit dominus in ueritate. Et tulit ananias propheta catenam de collo ieremie prophete et fregit eam. Et ait a-

nanias propheta. Hec dicit dominus …
sic frangam iugum nabuch…
nis post duos annos …
omnium gentium. Et abiit …
ieremias in uiam suam. Et fa…
ad ieremiam postquam con…
niam ananias propheta …
mie dicens. Vade et …
dicit dominus. Catenas l…
contriuisti. et facies pro eis …
reas. quia hec dicit dominus …
Iugum ferreum posui su…
gentium istarum ut seruiant …
nor regi babilonis et …
sed et bestias terre dedi ei …
ieremias propheta ad ananiam …
nam. Audi anania. non misit te …
fidere fecisti istum populum in …
dicit dominus. Ecce ego mittam …
terre. hoc anno morieris …
enim locutus es. Et mortuus …
nias propheta in anno illo …
Et hec sunt uerba libri …
sit ieremias propheta de ier…
ad reliquias seniorum trans…
et sacerdotes et ad prophetas …
quem traduxerat nabuch…
in babilonem postquam eg…
nias rex et domina et …
iuda et ierusalem et faber …
ierusalem in manu elasa …
et gamariel filii elchie …
sedechias rex iuda ad nab…
babilonis in babilonem …
dicit dominus exercituum …
cionem quam transtuli de …
babilone. Edificate domos …
te ortos et comedite fru…
accipite uxores et gen…
has et date filiis uestris …
has uiris et pariant …
hos et filias et multiplic…
et nolite esse pauci numero …
ce ciuitatis ad quam …
uos feci. et orate pro ea …
in pace illius erit pax …
dicit dominus exercituum …
seducant uos prophete …

somnium vestri. et ne attendatis
ad somnia vestra quae vos somniatis. quia
falso ipsi prophetant vobis in nomine meo,
et non misi eos, dicit dominus. Quia cum coeperint impleri
in Babylone lxx anni, visitabo vos
et suscitabo super vos verbum meum bonum,
ut reducam vos ad locum istum. Ego enim scio
cogitationes quas ego cogito super
vos, ait dominus, cogitationes pacis et non
afflictionis, ut dem vobis finem et patientiam.
Et invocabitis me et ibitis, et adorabitis
me, et exaudiam vos. Quaeretis me
et invenietis, cum quaesieritis me in
toto corde vestro. Et inveniar a vobis, ait
dominus, et reducam captivitatem vestram
et congregabo vos de universis gentibus et
de cunctis locis ad quae expuli vos, dicit
dominus, et reverti vos faciam de loco ad
quem transmigrare feci. Quia dixistis:
Suscitabit nobis dominus prophetas in
Babylone. Quia haec dicit dominus ad regem qui
sedet super solium David, et ad omnem populum
habitatorem urbis huius, ad fratres vestros
qui non sunt egressi vobiscum in trans-
migrationem, haec dicit dominus exercituum: Ecce
mittam in eis gladium et famem
et pestem, et ponam eos quasi ficus malas
quae comedi non possunt eo quod pessimae
sint. Et persequar eos in gladio et in fa-
me et in pestilentia. Et dabo eos in vexationem
universis regnis terrae, in maledictionem
et in stuporem et in sibilum et in opprobrium
cunctis gentibus ad quas ego
eieci eos, eo quod non audierint verba mea,
dicit dominus, quae misi ad eos per ser-
vos meos prophetas de nocte consurgens
et mittens, et non audistis, dicit dominus. Vos
ergo audite verbum domini, omnis transmigratio
quam emisi de Ierusalem in Babylonem.
Haec dicit dominus exercituum deus Israel
ad Achab filium Choliae et ad Sedechiam
filium Maasiae qui prophetant vobis
in nomine meo mendacium: Ecce ego tradam eos
in manu Nabuchodonosor regis Babylonis,
et percutiet eos in oculis vestris. Et assumetur
ex eis maledictio omni
transmigrationi Iuda quae est in Babylone
dicentium: Ponat te dominus sicut Sede-
chiam et sicut Achab quos frixit
rex Babylonis in igne, pro eo quod fecerint
stultitiam in Israel et moechati sunt in
uxores amicorum suorum, et locuti sunt
verbum in nomine meo mendaciter quod non man-
davi eis. Ego sum iudex et testis, dicit
dominus. Et ad Semeiam Nehelamitem dices:
Haec dicit dominus exercituum deus Israel: Pro eo quod
misisti libros in nomine meo ad omnem po-
pulum qui est in Ierusalem et ad Sophoniam
filium Maasiae sacerdotem et ad universos
sacerdotes dicens: Dominus dedit te sacerdotem
pro Ioiada sacerdote, ut sis dux in domo
domini super omnem virum arreptitium et prophe-
tantem, ut mittas eum in nervum et in carcerem.
Et nunc quare non increpasti Ieremiam
Anathothitem qui prophetat vobis? Quia super
hoc misit ad nos in Babylonem dicens:
Longum est. Aedificate domos et habita-
te et plantate hortos et comedite fruc-
tus eorum. Legit ergo Sophonias sa-
cerdos librum istum in auribus Ieremiae
prophetae. Et factum est verbum domini ad Iere-
miam dicens: Mitte ad omnem trans-
migrationem dicens: Haec dicit dominus ad
Semeiam Nehelamitem: Pro eo quod pro-
phetavit vobis Semeias et ego non mi-
si eum, et fecit vos confidere in mendacio,
idcirco haec dicit dominus: Ecce ego visitabo
super Semeiam Nehelamitem et super semen
eius. Non erit ei vir sedens in me-
dio populi huius, et non videbit bonum
quod ego faciam populo meo, ait dominus, quia pre-
varicationem locutus est adversum
dominum.

XXX

Hoc verbum quod factum est ad Ieremiam
a domino dicens: Haec dicit dominus deus Israel:
Scribe tibi omnia verba quae locutus sum
ad te in libro. Ecce enim dies veniunt,
dicit dominus, et convertam conversionem populi mei
Israel et Iuda, ait dominus, et convertam eos ad
terram quam dedi patribus eorum, et possidebunt
eam. Et haec verba quae locutus est dominus ad Israel
et ad Iudam: Quoniam haec dicit dominus: Vocem
terroris audivimus, formido et non est
pax. Interrogate et videte si generat
masculus. Quare ergo vidi omnis viri
manum super lumbum suum quasi parturientis.

et conuerse sunt uniuerse facies in au-
ruginem. Ve quia magna dies illa.
nec est similis eius. tempusque tribulationis
est iacob. et ex ipso saluabitur. Et erit in
die illa ait dominus exercituum. conteram
iugum eius de collo tuo. et uincula
eius disrumpam. et non dominabuntur ei amplius
alieni. sed seruient domino deo suo. et da-
uid regi suo. quem suscitabo eis. Tu er-
go ne timeas seruus meus iacob ait
dominus. neque paueas israel. quia ecce ego salua-
bo te de terra longinqua. et semen tuum de ter-
ra captiuitatis eorum. et reuertetur iacob.
et requiescet. et cunctis affluet bonis.
et non erit quem formidet. quoniam tecum ego
sum dicit dominus. ut saluem te. Faciam
enim consummationem in cunctis gentibus in
quibus dispersi te. te autem non faciam in con-
summationem. sed castigabo te in iudicio.
ut non tibi uidearis innoxius. Quia hec
dicit dominus. Insanabilis fractura
tua. pessima plaga tua. Non est qui iudi-
cet iudicium tuum. ad alligandum cura-
tionum utilitas non est tibi. Omnes a-
matores tui obliti sunt tui. teque
non querent. Plaga enim inimici percussi te
castigatione crudeli. propter multitudinem
iniquitatis tue dura facta sunt peccata tu-
a. Quid clamas super contritione tua.
Insanabilis est dolor tuus. propter multi-
tudinem iniquitatis tue. et propter dura peccata
tua feci hec tibi. Propterea omnes qui comedunt
te deuorabuntur. et uniuersi hostes tui
in captiuitatem ducentur. et qui te uastant
uastabuntur. cunctosque predatores tuos
dabo in predam. Obducam enim cicatricem
tibi. et a uulneribus tuis sanabo te dicit
dominus. Quia eiectam uocauerunt te syon. hec
est que non habebat requirentem. Hec dicit dominus.
Ecce ego conuertam conuersionem tabernacu-
lorum iacob. et tectis eius miserebor.
Et edificabitur ciuitas in excelso suo.
et templum iuxta ordinem suum fundabitur.
Et egredietur laus de eis uoxque lu-
dentium. et multiplicabo eos et non minu-
entur. et glorificabo eos et non attenuabuntur.
Et erunt filii eius sicut a principio
et cetus eius coram me permanebit.

Et uisitabo aduersum omnes
lant eum. Et erit dux eius ex eo
ceps de medio eius producetur
plicabo eum. et accedet
enim iste est qui applicet
appropinquet michi ait
tis michi in populum. et ego
Ecce [illegible]
turbo domini. furor egre-
diens in capite impiorum
non auertet iram indignationis
faciat et compleat cogitationem
sui. In nouissimo die-
tis ea. In tempore illo dicit dominus
uniuersis cognationibus
in michi in populum. Hec dicit
nit gratiam in deserto
lerat gladio. uadet ad
israel. Longe dominus apparuit
in caritate perpetua dilexi
attraxi te miserans. Rursum
cabo te et edificabis
huc ornaberis tympanis
dieris in choro ludentium
plantabis uineas in mon-
tie. Plantabunt plantantes
uenerit tempus non uindemia
erit dies in quo clamabunt
in monte samarie. et in
Surgite et ascendamus
dominum deum nostrum. Quia hec dicit
tate in leticia iacob. et hin-
caput gentium. personate
dicite. Salua domine populum
quias israel. Ecce ego adducam
terra aquilonis. et congregabo
extremis terre. inter quos
et claudus. et pregnans et pari-
cetus magnus reuertentium
tu uenient. et in misericordia
ducam eos per torrentes aquarum
recto in quo non impingent in ea. quia factus
et effraym primogenitus meus
Audite uerbum domini gentes
in insulis que procul sunt
dispersit israel congregabit
diet eum sicut pastor gregem
Redemit enim dominus iacob

eum de manu potentioris. Et venient
et laudabunt in monte Syon. et con-
fluent ad bona domini. super frumento et vi-
no et oleo. et fetu pecorum et armentorum.
et erit anima eorum quasi ortus irriguus.
et ultra non esurient. Tunc letabitur virgo
in choro. iuvenes et senes simul. et con-
vertam luctum eorum in gaudium. et con-
solabor eos. et letificabo a dolore suo.
Et inebriabo animam sacerdotum pingue-
dine. et populus meus bonis meis adimple-
bitur dicit dominus. Hec dicit dominus. Vox in excelso
audita est lamentationis. et fletus.
luctus. Rachel plorantis filios
suos et nolentis consolari super eos quia non sunt.
Hec dicit dominus. Quiescat vox tua a
ploratu. et oculi tui a lacrimis. quia
est merces operi tuo ait dominus. et rever-
tentur de terra inimici. et est spes no-
vissimis tuis ait dominus. et revertentur
filii ad terminos suos. Audiens audi-
vi effraym transmigrantem. Casti-
gasti me. et eruditus sum quasi iu-
venculus indomitus. Converte me
et convertar. quia tu domine deus meus. Postquam
enim convertisti me egi penitentiam. et postquam
ostendisti michi percussi femur
meum. Confusus sum et erubui.
quia sustinui obprobrium adolescentie
mee. Si filius honorabilis michi
effraym. si puer delicatus. quia ex
quo locutus sum de eo. adhuc recor-
dabor eius. Ideo conturbata sunt
viscera mea super eum miserans mi-
serebor eius ait dominus. Statue tibi
speculam. pone tibi amaritudines.
dirige cor tuum in viam directam in qua
ambulasti. Revertere virgo israel reverte-
re ad civitates tuas istas. Usquequo
deliciis dissolveris filia
vaga. quia creavit dominus novum super
terram. femina circumdabit virum.
Hec dicit dominus exercituum deus israel. Adhuc
dicent verbum istud in terra iuda. et in
urbibus eius cum convertero captivitatem
eorum. Benedicat tibi dominus pulcritudo
iustitie mons sanctus. Et habitabunt
in eo iuda. et omnes civitates eius

simul agricole. et minantes gre-
ges. Quia inebriavi animam lassam. et
omnem animam esurientem saturavi.
Ideo quasi de sompno suscitatus sum. et vidi.
et sompnus meus dulcis michi. Ecce dies
veniunt dicit dominus. et seminabo do-
mum israel et domum iuda semine homi-
num et semine iumentorum. Et sicut vigi-
lavi super eos ut evellerem. et demoli-
rer. et dissiparem. et affligerem. sic vi-
gilabo super eos ut edificem et plantem
ait dominus. In diebus illis non dicent ultra.
patres comederunt uvam acerbam. et
dentes filiorum obstupuerunt. Sed unus-
quisque in iniquitate sua morietur.
Omnis homo qui comederit uvam acerbam.
obstupescent dentes eius. Ecce dies
veniunt dicit dominus. et feriam domui
israel. et domui iuda fedus novum.
non secundum pactum quod pepigi cum patri-
bus vestris in die qua apprehendi ma-
num eorum. ut educerem eos de terra egyp-
ti. pactum quod irritum fecerunt. et ego do-
minatus sum eorum dicit dominus. Sed hoc
erit pactum quod feriam cum domo
israel. Post dies illos dicit dominus. da-
bo legem meam in visceribus eorum
et in corde eorum scribam eam. et ero eis
in deum. et ipsi erunt michi in populum. et non
docebit eos ultra vir proximum suum
dicens. Cognoscite dominum. Omnes enim
cognoscent me a minimo eorum usque
ad maximum ait dominus. quia propitiabor
iniquitatibus eorum. et peccati eorum non ero
memor amplius. Hec dicit dominus. Qui
dat solem in lumine diei. ordinem lu-
ne et stellarum in lumine noctis. qui
turbat mare. et sonant fluctus
eius. dominus exercituum nomen illi. Si de-
fecerint leges iste coram me dicit
dominus. tunc et semen israel deficiet. ut
non sit gens coram me cunctis diebus.
Hec dicit dominus. Si mensurari potuerint
celi desursum. et investigari funda-
menta terre deorsum. et ego abiciam u-
niversum semen israel propter omnia que fecerunt
dicit dominus. Ecce dies veniunt dicit dominus.
et edificabitur civitas domino a turre a-

Ananeel. usque ad portam anguli.
Et exibit ultra norma mensure in
conspectu eius super collem gareb. et
circuibit goatha. et omnem vallem ca
daverum. et cineris. et universam regio
nem mortis usque ad torrentem ce
dron. et usque ad angulum porte equorum o
rientalis sanctum domino. non evelletur
et non destruetur ultra in perpetuum.

Verbum quod factum est ad XXXII
Ieremiam a domino in anno decimo Sede
chie regis iuda. ipse est annus octavus
decimus nabuchodonosor. Tunc exercitus re
gis babilonis obsidebat ierusalem. et Ie
remias propheta erat clausus in atrio
carceris qui erat in domo regis
iuda. Clauserat enim eum sedechias rex
iuda dicens. Quare vaticinaris dicens.
Hec dicit dominus. Ecce ego dabo civitatem
istam in manu regis babilonis. et
capiet eam. et sedechias rex iuda non
effugiet de manu chaldeorum. sed tra
detur in manus regis babilonis.
et loquetur os eius cum ore ipsius. et
oculi eius oculos eius cum ore ipsius
et oculi eius oculos eius videbunt. et in
babilonem ducet sedechiam. et erit
ibi donec visitem eum ait dominus. Si
autem dimicaveritis adversum chaldeos
nichil prosperum habebitis. Et dixit ieremi
as. Factum est verbum domini ad me dicens.
Ecce ananeel filius sellum patruelis
tuus veniet ad te dicens. Eme tibi
agrum meum qui est in anathot. tibi
enim competit ex propinquitate ut eme
mas. Et venit ad me ananeel fi
lius patrui mei secundum verbum domini ad
vestibulum carceris. et ait ad me. Pos
side agrum agrum meum qui est in ana
thot. in terra beniamin. quia tibi competit
hereditas. et tu propinquus es ut possi
deas. Intellexi autem quod verbum domini esset.
et emi agrum ab ananeel filio
patrui mei. qui est in anathoth. et
appendi ei argentum vii. stateres.
et x. argenteos. et scripsi in libro. et
signavi. et adhibui testes. et appen
di argentum in statera. et accepi li

brum possessionis signa
ctiones rata. et signa
Et dedi librum possessionis
filio nerie neri. filio
oculis ananeel patruelis
in oculis testium qui
in libro emptionis
in qui sedebant in atrio
precepi baruch coram eis
dicens. exercituum. hunc li
brum emptionis hunc signa
hunc qui apertus est
vase fictili. ut perma
diebus multis. Hec enim dic
tuum deus israel. Adhuc pos
domus. et agri. et vinee.
oravi ad dominum post
librum possessionis baruch
ne dicens. Heu heu heu
Ecce tu fecisti celum et
terram in fortitudine tua magna
tuo extento. Non erit tibi
le omne verbum qui facis
in milibus. et reddis iniquitatem
in sinum filiorum post eos
me magne potens do
tuum nomen tibi magnus
incomprehensibilis cogita
cuius oculi aperti sunt super omnes
adam. ut reddas unicuique
vias. et secundum fructum ad
eius. Qui posuisti signa
in terra egypti usque ad
israel. et in hominibus. et fecisti
est dies hec. Et eduxisti
tuum de terra egypti. in signis
tis. et in manu robusta
extento. et in terrore magno
ti eis terram hanc quam iurasti
bus eorum. ut dares eis
lacte et melle. Et ingressi
possederunt eam. et non obe
voci tue. et in lege tua
verunt. omnia que manda
facerent non fecerunt.
eis omnia mala hec. Ecce mu
extructe sunt adversum ci
ut capiatur. et urbs da

rum chaldeorum et in manus regis ba-
bylonis, qui proeliantur adversus eam,
a facie gladii et famis et pestilentie;
et quecumque locutus es acciderunt, ut tu ipse cer-
nis. Et dicis tu domine deus: eme agrum
argento et adhibe testes, cum urbs
data sit in manu chaldeorum. Et fac-
tum est verbum domini ad ieremiam di-
cens: Ecce ego dominus deus universe carnis;
numquid difficile michi erit omne
verbum? Propterea hec dicit dominus: Ecce ego
tradam civitatem istam in manus
chaldeorum et in manu regis babilo-
nis, et capient eam. Et venient chal-
dei proeliantes adversus urbem hanc et
succendent eam igni et comburent eam
et domos in quarum domatibus sacrifica-
bant baal et libabant diis alienis
libamina ad irritandum me. Erant
enim filii israel et filii iuda iugiter fa-
cientes malum in oculis meis ab ado-
lescentia sua. Filii israel qui usque
nunc exacerbant me in opere ma-
nuum suarum, dicit dominus. Quia in furore et
indignatione mea facta est michi civitas
hec a die qua edificaverunt eam usque ad
diem istam qua auferetur a conspectu meo
propter maliciam filiorum israel et filiorum iu-
da quam fecerunt ad iracundiam me provo-
cantes ipsi et reges eorum, principes eorum
et sacerdotes et prophete eorum, viri iu-
da et habitatores ierusalem. Et verterunt ad me terga
et non facies, cum docerem eos diluculo
et erudirem et nollent audire ut
acciperent disciplinam. Et posuerunt
idola sua in domo in qua invocatum
est nomen meum, ut polluerent eam.
Et edificaverunt excelsa baal que sunt
in valle filii ennon, ut initiarent fi-
lios suos et filias suas moloch, quod
non mandavi eis, nec ascendit in cor meum
ut facerent abominationem hanc
et in peccatum deducerent iudam. Et nunc propter
hec hec dicit dominus deus israel ad civitatem
hanc de qua vos dicitis quod tradetur in
manus regis babilonis in gladio et in fa-
me et in peste. Ecce ego congregabo
eos de universis terris ad quas eieci eos
in furore meo et in ira mea et in in-
dignatione mea grandi, et reducam eos
ad locum istum et habitare eos faciam confiden-
ter. Et erunt michi in populum, et ego ero
eis in deum. Et dabo eis cor unum et viam
unam, ut timeant me universis diebus,
et bene sit eis et filiis eorum post eos.
Et feriam eis pactum sempiternum, et
non desinam eis benefacere. Et timorem
meum dabo in corde eorum ut non recedant
a me. Et letabor super eis cum eis benefe-
cero, et plantabo eos in terra ista in veri-
tate in toto corde meo et in tota anima mea. Quia
hec dicit dominus: Sicut adduxi super popul-
um istum omne malum hoc grande, sic addu-
cam super eos omne bonum quod ego loquor ad
eos. Et possidebuntur agri in terra ista
de qua vos dicitis quod deserta sit, eo
quod non remanserit homo et iumentum, et da-
ta sit in manus chaldeorum. Agri pecu-
nia ementur et scribentur in libro et im-
primetur signum et testes adhibebun-
tur in terra beniamin et in circuitu ierusalem
et in civitatibus iuda et in civitatibus mon-
tanis et in civitatibus campestribus et
in civitatibus que ad austrum sunt, quia
convertam captivitatem eorum, ait dominus.

XXXIII

Et factum est verbum domini
ad ieremiam secundo cum adhuc clau-
sus esset in atrio carceris, dicens: Hec dicit
dominus qui facturus est et formaturus
illud et paraturus, dominus nomen eius. Cla-
ma ad me et exaudiam te et annunti-
abo tibi grandia et firma que nescis. Quia
hec dicit dominus deus israel ad domos ur-
bis huius et ad domos regis iuda que des-
tructe sunt et ad gladium venien-
tium ut dimicent cum chaldeis et imple-
ant eam cadaveribus hominum quos
percussi in furore meo et in indigna-
tione mea, abscondens faciem meam a ci-
vitate hac propter omnem maliciam eorum. Ec-
ce ego obducam eis cicatricem et cura-
bo eos, et revelabo illis deprecatio-
nem pacis et veritatis. Et convertam conversio-
nem iuda et conversionem ierusalem.
Et edificabo eos sicut a principio.
Et emundabo illos ab omni iniquitate

sua in qua peccauerunt m̄i. ⁊ de-
spiciauerit eos cūctis iniq̄tatibus eorum
in quibus dereliquerunt me ⁊ spre-
uerunt me. ⁊ erit m̄i in nomen ⁊ i
gaudiū. ⁊ in laudē ⁊ i exultaciōnem
cūctis gētibus terre q̄ audierint oīa
bona q̄ ego facturus sū eis. ⁊ paue-
bunt ⁊ turbabuntur. ⁊ in uniuersis
bonis. ⁊ in omni pace quam ego fa-
ciam eis. h̄ dicit dn̄s. Adhuc au-
dietur in loco isto quem uos dicitis
ēe desertū. eo q̄ n̄ sit hō n̄ iumentū
in ciuitatibus iuda. ⁊ foris ierl'm
q̄ desolate sunt absq; hōie. ⁊ absq; ha-
bitatore. ⁊ absq; pecore uox gaudii
⁊ uox leticie. ⁊ uox spōsi. ⁊ uox spō-
se. uox dicenciū. Confitemini do-
mino exercituū q̄m bonus dn̄s. q̄m
in eternum mia eius. ⁊ portanciū
uota i domū dn̄i. Reducam enī
conuersionē terre. sicut a principio di-
cit dn̄s. h̄ dicit dn̄s exercituū. Adhuc
erit in loco isto deserto absq; hōie
⁊ absq; iumento. ⁊ i cūctis ciuitatibus
eius habitaculum pastorum accubanciū
gregū. ⁊ i ciuitatibus montuosis. ⁊ i
ciuitatibus campestribus. ⁊ i ciuitatibus
q̄ ad austrū sunt. ⁊ in terra beniami
⁊ i circuitu ierl'm. ⁊ i ciuitatibus
iuda. Adhuc transibunt greges ad
manū numerantis ait dn̄s. Ecce dies
ueniunt dicit dn̄s ⁊ suscitabo uerbū
bonū q̄d locutus sū ad domū isrl'.
⁊ i domū iuda. In diebus illis ⁊ i tp̄e
illo germinare faciā dd germen iusticie.
⁊ faciet iudiciū ⁊ iusticiam i terra.
In diebus illis saluabitur iuda. ⁊ ierl'm
habitabit confidenter. ⁊ hoc est nomen
q̄d uocabunt eam dn̄s iustus nr̄.
Quia hec dicit dn̄s. Non interibit
de dd uir qui sedeat sup̄ thronū do-
mus isrl'. ⁊ de sacerdotibus ⁊ de leui-
tis. n̄ interibit uir a facie mea q̄
offerat holocaustomata. ⁊ incēdat
sacrificiū. ⁊ cedat uictimā oībus
diebus. Et factū est uerbū dn̄i ad iere-
miam dicens. h̄ dicit dn̄s. Si irri-
tū potest fi pactū meū cū die.

⁊ pactū meū cū
sit dies ⁊ nox in tp̄e
meū irritū ēe pot
uo meo. ut n̄ sit ex
regnet in throno
⁊ sacerdotes ministri
merari n̄ possunt
tur harena maris
plicabo semē dauid
leuitas ministros
uerbū dn̄i ad ieremiam
quid n̄ uidisti q̄ pp̄l
sit dicens. Due cognationes
elegerat dn̄s abiecte
plm meum despiciunt
ultra gens coram eis
Si pactū meū inter
⁊ leges celo ⁊ terre n̄
⁊ semē iacob ⁊ dauid
ciam. ⁊ n̄ assumam
eius principes semi
⁊ iacob. Reducā enī
⁊ miserebor eis. XXXIIII

Verbū q̄d factū est
a dn̄o quā nabuch
⁊ omnis exercitus eius
na terre q̄ erant sub p
tui eius. ⁊ omnis pp̄l
ierl'm. ⁊ c̄ omnes urbes
hec dicit dn̄s ds isrl'
ad sedechiam regē iuda
eū. hec dicit dn̄s. Ecce
uitatē hanc i manu
⁊ succendet eam igni
es de manu eius sed
pieris. ⁊ i manū eius
oculi tui oculos regis
bitur. ⁊ os eius cū ore
⁊ babilonē introibis
uerbū dn̄i sedechia
dicit dn̄s ad te. Non moriēris
dio. sed in pace morieris
combustiones prm tuorum
qui fuerunt ante te. sic com
ne dn̄e plangent te. quia
locutus sū ait dn̄s. Et lo
ieremias propheta ad sede
iuda uniuersa uerba

exercitus regis babilonis pugnabat contra
ierusalem et contra omnes civitates iude que reli
cte erant contra lachis et contra azecha. hee
enim supererant de civitatibus iude
civitates munite. Verbum quod factum est ad ie
remiam a domino postquam percussit rex
sedechias fedus cum omni populo in ierusa
lem predicans ut dimitteret unusquisque ser
vum suum et unusquisque ancillam suam
hebreum et hebream liberos. et nequaquam domina
rentur eis. Audierunt ergo omnes prin
cipes et universus populus qui inierunt
pactum ut dimitteret unusquisque ser
vum suum et unusquisque ancillam suam li
beros et ultra non dominarentur eis. Audie
runt igitur et dimiserunt. et versi sunt dei
nceps et retraxerunt servos et ancillas quos
dimiserant liberos. et subiugaverunt
in famulos et in famulas. Et factum est
verbum domini ad ieremiam a domino dicens. Hec
dicit dominus deus israel. Ego percussi fedus
cum patribus vestris in die qua eduxi eos de terra
egypti de domo servitutis dicens.
Cum completi fuerint vii anni di
mittat unusquisque fratrem suum hebre
um qui venditus est ei. et serviet tibi vi
annis et dimittes eum a te liberum. Et non
audierunt me patres vestri. nec incli
naverunt aurem suam. Et conversi estis
vos hodie et fecistis quod rectum est in ocu
lis meis ut predicaretis unusquisque li
bertatem ad amicum suum et inistis pac
tum in conspectu meo in domo in qua invoca
tum est nomen meum super eam. Et reversi
estis et commaculastis nomen meum et
reduxistis unusquisque servum suum et
unusquisque ancillam suam. quos dimiseratis
ut essent liberi et sue potestatis et
subiugastis eos ut sint vobis ser
vi et ancille. Propterea hec dicit dominus. Vos
non audistis me ut predicaretis liberta
tem unusquisque fratri suo et unusquisque amico
suo. Ecce ego predico vobis libertatem ait
dominus ad gladium et ad famem et ad pes
tem et dabo vos in commotionem cunctis
regnis terre. Et dabo viros qui pre
varicantur fedus meum et non obser
vaverunt verba federis mei quibus

assensi sunt in conspectu meo. vitulum
quem conciderunt in duas partes et transierunt
inter divisiones eius. principes iuda et prin
cipes ierusalem. et eunuchi et sacerdotes
et omnis populus terre qui transierunt inter
divisiones vituli. Et dabo eos in ma
nu inimicorum suorum. et in manu querenti
um animam eorum. et erit morticinum
eorum in escam volatilibus celi et bestiis
terre. Et sedechiam regem iuda. et princi
pes eius dabo in manum inimicorum suo
rum. et in manum querentium animam eorum.
et in manum exercituum regis babilonis qui re
cesserunt a vobis. Ecce ego precipio dicit
dominus. et reducam eos in civitatem hanc. et pre
liabuntur adversus eam et capient eam.
et succendent igni. et civitates iuda
dabo in solitudinem. eo quod non sit habita
tor.

XXXV

Verbum quod factum est ad ieremiam a do
mino in diebus ioachim filii iosie
regis iuda dicens. Vade ad domum
rechabitarum. et loquere eis. et introdu
ces eos in domum domini in unam exedram
thesaurorum. et dabis eis bibere vinum. Et as
sumpsi iechoniam filium ieremie filii
abstanie. et fratres eius et omnes filios eius.
Et universam domum rechabitarum.
et introduxi eos in domum domini ad ga
zofilacium filiorum eman filii ie
zedelie hominis dei. quod erat iuxta gazofi
lacium principum. super thesaurum maa
sie filii sellum. qui erat custos vesti
buli. Et posui coram filiis do
mus rechabitarum ciphos plenos
vino et calices. Et dixi ad eos. Bibite
vinum. Qui responderunt. Non bibemus
vinum. quia ionadab filius rechab
pater noster precepit nobis dicens. Non bibe
tis vinum vos. et filii vestri usque in
sempiternum. et domum non edificabitis.
et sementem non seretis. et vineas non planta
bitis. nec habebitis. sed in tabernacu
lis habitabitis cunctis diebus vestris. ut
vivatis multis diebus super faciem
terre. in qua vos peregrinamini. Obe
divimus ergo voci ionadab filii
rechab patris nostri in omnibus que precepit

pit nobis. ita ut non biberemus vinum
cunctis diebus nostris. nos et mulieres
nostre. et filii et filie nostre. et non edifica-
remus domos ad habitandum. et vineas
et agrum et sementem non habuimus. sed ha-
bitavimus in tabernaculis. et obedi-
entes fuimus iuxta omnia que precepit
nobis ionadab pater noster. Cum autem
ascendisset nabuchodonosor rex babilonis
ad terram nostram diximus. Venite et in-
grediamur ierusalem a facie exercitus chal-
deorum. et a facie exercitus syrie. et mansi-
mus in ierusalem. Et factum est verbum domini ad
ieremiam dicens. Hec dicit dominus exer-
cituum deus israel. Vade et dic viris iu-
da et habitatoribus ierusalem. Numquid non
accipietis disciplinam. ut obediatis
verbis meis dicit dominus. Prevaluerunt
sermones ionadab filii rechab. quos
precepit filiis suis ut non biberent vi-
num. et non biberunt usque ad diem
hanc. quia obedierunt precepto patris
sui. Ego autem locutus sum ad vos de ma-
ne consurgens. et loquens. et non obedistis
michi. Misique ad vos omnes servos
meos prophetas consurgens diluculo. mit-
tensque et dicens. Convertimini
unusquisque a via sua pessima. et
bona facite studia vestra. et nolite se-
qui deos alienos. neque colatis eos. et ha-
bitabitis in terra quam dedi vobis et pa-
tribus vestris. Et non inclinastis aurem
vestram. neque audistis me. Firmave-
runt igitur filii ionadab filii rechab
preceptum patris sui quod precepit eis. populus
autem iste non obedivit michi. Idcirco hec
dicit dominus exercituum deus israel. Ecce e-
go adducam super iudam et super omnes habita-
tores ierusalem universam afflictionem
quam locutus sum adversum illos. eo quod
locutus sum ad illos et non audierunt.
vocavi illos et non responderunt michi. Domui
autem rechabitarum dixit ieremias.
Hec dicit dominus exercituum deus israel. Pro eo quod
obedistis precepto ionadab patris vestri.
et custodistis omnia mandata eius.
et fecistis universa que precepit vobis.
Propterea hec dicit dominus exercituum deus israel.

Non deficiet vir de stirpe ...
filii rechab. stans in conspectu ...
cunctis diebus. XXXVI
Et factum est in anno ...
filii iosie regis iuda ...
verbum hoc ad ieremiam ...
Tolle volumen libri et scri...
omnia verba que locutus sum ...
israel et iudam et ...
tes. a die qua locutus sum ...
diebus iosie usque ad diem ...
forte audiente domo iuda ...
sa mala que ego cogito fa...
vertatur unusquisque a via ...
sima. et propitius ero iniqu...
peccato eorum. Vocavit igitur iere...
ruch filium nerie. et scrip...
ruch ex ore ieremie omnes ...
nes domini quos locutus est ...
lumine libri. Et precepit ...
baruch dicens. Ego clausus ...
valeo ingredi domum domini ...
igitur tu et lege de volumine ...
sisti ex ore meo verba domini ...
pulo in domum domini in die ...
Insuper et audientibus universo ...
niunt de civitatibus suis ...
si forte cadat oratio eorum in ...
mini. et revertatur unusquisque ...
sua pessima. quia magnus ...
est et indignatio quam locu...
adversum populum hunc. Et fecit ...
filius nerie iuxta omnia que ...
ieremias propheta legens ...
sermones domini in domo domini ...
autem in anno quinto ioachim filii ...
gis iuda in mense nono. predica...
ieiunium in conspectu domini ...
ierusalem. et universe multitudini ...
que confluxerat de civitatibus ...
ierusalem. Legitque baruch ex ...
sermones ieremie in domo ...
gazophilacio gamarie filii ...
scribe in vestibulo supe...
nove porte domus domini ...
omni populo. Cumque audisset ...
filius gamarie filii sap...
sermones domini ex libro ...

domini regis ad gazophilacium
scribe: et ecce ibi omnes principes sedebant:
Elisama scriba. et Dalaias filius
Semei. et Elnathan filius Acobor.
et Gamarias filius Saphan. et Sede
chias filius Ananie. et universi princi
pes. Et nunciavit eis Micheas omnia
verba que audivit legente Baruch
ex volumine in auribus populi. Miserunt
itaque omnes principes ad Baruch
Iudi filium Nathanie filii Selemie
filii Chusi dicentes. Volumen ex quo legisti
audiente populo sume in manu tua
et veni. Tulit ergo Baruch filius Nerie
volumen in manu sua. et venit ad
eos. et dixerunt ad eum. Sede et lege hec
in auribus nostris. Et legit Baruch in au
ribus eorum. Igitur cum audissent omnia ver
ba obstupuerunt unusquisque ad pro
ximum suum. et dixerunt ad Baruch.
Nunciare debemus regi omnes sermo
nes istos. Et interrogaverunt eum dicentes:
Indica nobis quomodo scripsisti
omnes sermones istos ex ore eius.
Dixit autem eis Baruch. Ex ore suo lo
quebatur quasi legens ad me omnes ser
mones istos. et ego scribebam in volu
mine atramento. Et dixerunt principes
ad Baruch. Vade et abscondere tu
et Ieremias. et nemo sciat ubi sitis.
Et ingressi sunt ad regem in atrium. porro
volumen commendaverunt in gazofilacium
Elisame scribe. Et nunciaverunt audiente
rege omnes sermones. Misitque rex
Iudi ut sumeret volumen. Qui tol
lens illud de gazofilacio Elisame scribe
legit audiente rege. et universis princi
pibus qui stabant circa regem. Rex autem
sedebat in domo hiemali in mense no
no. et posita erat arula coram eo ple
na prunis. Cumque legisset Iudi tres
pagellas vel quatuor. scidit illud scal
pello scribe. et proiecit in ignem qui erat
in arula donec consumeretur omne
volumen igni qui erat in arula. Et
non timuerunt neque sciderunt vestimenta
sua. rex et omnes servi eius qui
audierunt sermones istos. Verum
tamen Elnathan et Dalaias et
Gamarias contradixerunt regi ne combu
reret librum. et non audivit eos. Et pre
cepit rex Hieremiel filio Amalech
et Saraie filio Ezriel et Selemie filio
Abdehel. ut comprehenderent Baruch scri
bam et Ieremiam prophetam. absconderat autem
eos dominus. Et factum est verbum domini ad Ie
remiam prophetam. Postquam combusserat
rex volumen et sermones quos scrip
serat Baruch ex ore Ieremie dicens.
Rursum tolle volumen aliud. et scribe
in eo omnes sermones priores qui erant
in primo volumine quod combussit Ioa primo
chim rex Iuda. Et ad Ioachim regem Iu
da dices. Hec dicit dominus. Tu combussisti vo
lumen illud dicens. Quare scripsisti in eo
annuncians. festinus veniet rex Babi
lonis. et vastabit terram hanc. et cessa
re faciet ex illa hominem et iumentum.
Propter hoc dicit dominus contra Ioachim re
gem Iuda. Non erit ex eo qui sedeat
super solium David. et cadaver eius proiciet
ad estum per diem. et ad gelu per noctem.
Et visitabo contra eum. et contra semen eius. et contra
servos eius iniquitates suas. et ad
ducam super eos. et super habitatores Ierusalem.
et super viros Iuda omne malum quod locu
tus sum ad eos. et non audierunt. Iere
mias autem tulit volumen aliud. et de
dit illud Baruch filio Nerie scribe.
Qui scripsit in eo ex ore Ieremie omnes
sermones libri quem combusserat Ioachim
rex Iuda igni. Et insuper additi sunt ser
mones multo plures quam ante fuerant.

Et regnavit rex XXXVII
Sedechias filius Iosie pro Iechonia
filio Ioachim quem constituit regem Nabu
chodonosor rex Babilonis in terra Iuda. Et non obedivit
ipse et servi eius et populus terre verbis do
mini que locutus est in manu Ieremie
prophete. Et misit rex Sedechias Iuchal
filium Selemie. et Sophoniam filium Maa
sie. sacerdotem ad Ieremiam prophetam di
cens. Ora pro nobis dominum deum nostrum. Iere
mias autem libere ambulabat in medio
populi. Non enim miserant eum in custodiam
carceris. Igitur exercitus Pharaonis

egressus est de egipto. Et audientes
chaldei qui obsidebant ierusalem huiusce
modi nuncium. recesserunt ab ierusalem.
Et factum est uerbum domini ad ieremiam pro
phetam dicens. Hec dicit dominus deus israel. Sic
dicetis regi iuda qui misit uos ad
interrogandum me. Ecce exercitus phara
onis qui egressus est uobis in auxili
um. reuertetur in terram suam in egiptum.
Et redient chaldei et preliabuntur contra ci
uitatem hanc. et capient eam et incen
dent igni. Hec dicit dominus. Nolite decipere
animas uestras dicentes. Euntes abibunt. et
recedent a nobis chaldei. quia non abibunt.
Sed et si percusseritis omnem exercitum chaldeorum
qui preliantur aduersum uos. et derelicti
fuerint ex eis aliqui uulnerati. singu
li de tentorio suo consurgent. et incen
dent ciuitatem hanc igni. Ergo cum re
cessisset exercitus chaldeorum ab ierusalem propter
exercitum pharaonis. Egressus est iere
mias de ierusalem. ut iret in terram be
niamin. et diuideret ibi possessionem in conspec
tu ciuium. Cumque peruenisset ad portam
beniamin. erat ibi custos porte per uices
nomine ierias filius selemie filii a
nanie. Et apprehendit ieremiam prophetam
dicens ad chaldeos profugis. Et respondit
ieremias. Falsum est. Non fugio ad chal
deos. Et non audiuit eum. Sed comprehendit
ierias ieremiam. et adduxit eum ad prin
cipes. Quam ob rem irati principes contra iere
miam. cesum eum miserunt in carcerem.
qui erat in domo ionathe scribe. ipse
enim prepositus erat super carcerem. Ita
que ingressus est ieremias in domum la
ci et in ergastulum. Et sedit ibi ieremias
diebus multis. Mittens itaque rex sede
chias tulit eum. et interrogauit eum in do
mo sua abscondite. et ait. Putasne
est sermo a domino. Et dixit ieremias.
Est. Et ait. In manu regis babilo
nis traderis. Et dixit ieremias ad re
gem sedechiam. Quid peccaui tibi et ser
uis tuis et populo tuo. quia misisti me in
domum carceris. Ubi sunt prophete uestri
qui prophetabant uobis et dicebant. Non ue
niet rex babilonis super uos. et super

terram hanc. Nunc er
secro domine mi rex ualea
mea in conspectu tuo et ne
tas in domum ionathe
moriar ibi. Precepit e
ut traderetur ieremi
carceris. et daretur ei t
torta panis. excepto pul
nec consumerentur omnes pa
tate. Et mansit ieremias i
lo carceris. XXXVIII

Audiuit autem saphat
nathan. et iuchal fi
sur. et iochal filius selem
filius melchie sermones q
ad omnem populum dicens h
Quicumque manserit in c
morietur gladio et fame
Qui autem profugerit ad ch
uet. et erit anima eius sosp
hec dicit dominus. Tradendo t
tas hec in manum exercitus r
et capiet eam. Et dixerunt p
gi. Rogamus ut occida
De industria enim dissolu
rorum bellancium qui remans
uitate hac. et manus un
loquens ad eos iuxta u
ta. Homo iste non querit pac
sed malum. Et dixit rex s
Ecce ipse in manibus uestr
fas est regem uobis quicq
Tulerunt ergo ieremiam et p
eum in lacum elchie filii am
erat in uestibulo carceris
runt ieremiam in funib
in quo non erat aqua sed lu
dit itaque ieremias in cen
autem abdemelech ethiops
eunuchus qui erat in domo
misissent ieremiam in la
rex sedebat in porta ben
egressus abdemelech de do
et locutus est ad regem dic
mi rex male fecerunt ui
a quecumque perpetrauerunt contra
prophetam mittentes eum in
moriatur ibi fame.

homines ultra in civitate. Precepit
itaque rex abdemelech ethiopi dicens
Tolle tecum hinc .xxx. viros et
leva ieremiam prophetam de lacu ante-
quam moriatur. Assumptis ergo abde-
melech viris secum ingressus est domum
regis que erat sub cellario. et tulit inde
veteres pannos et antiqua que computru-
erant. et submisit ea ad iere-
miam in lacu per funiculos. Dixitque
abdemelech ethiops ad ieremiam.
Pone veteres pannos et hec scissa et pu-
trida sub cubito manuum tuarum et
super funes. Fecit ergo ieremias sic. Et
extraxerunt ieremiam funibus et
eduxerunt eum de lacu. Mansit autem ie-
remias in vestibulo carceris. Et
misit rex sedechias et tulit ad se ie-
remiam prophetam ad ostium tertium quod
erat in domo domini. Et dixit rex ad
ieremiam. Interrogo ego te sermonem
ne abscondas a me aliquid. Dixit autem
ieremias ad sedechiam. Si annun-
ciavero tibi numquid non interficies
me. Et si consilium dedero tibi non me au-
dies. Iuravit ergo sedechias rex iere-
mie clam dicens. Vivit dominus qui
fecit nobis animam hanc. Si occidero
te et si tradidero te in manus virorum
istorum qui querunt animam tuam. Et dixit
ieremias ad sedechiam. Hec dicit dominus
exercituum deus israel. Si profectus exi-
eris ad principes regis babilonis vi-
vet anima tua. et civitas hec non succen-
detur igni. et salvus eris tu et do-
mus tua. Si autem non exieris ad
principes regis babilonis tradetur
civitas hec in manus chaldeorum. et suc-
cendent eam igni. et tu non effugies
de manu eorum. Et dixit rex sedechi-
as ad ieremiam. Sollicitus sum propter iu-
deos qui transfugerunt ad chaldeos
ne forte tradar in manus eorum. et
illudant mihi. Respondit autem ieremias
Non tradent te. Audi queso vo-
cem domini quam ego loquor ad te et bene
tibi erit et vivet anima tua. Quod
si nolueris egredi: iste est sermo quem
ostendit mihi dominus. Ecce omnes mulieres
que remanserunt in domo regis iu-
da educentur ad principes regis babi-
lonis. et ipse tibi dicent. Seduxerunt te et pre-
valuerunt adversum te viri pacifici
tui. demerserunt te in ceno et in lubrico
pedes tuos. et recesserunt a te. Et omnes
uxores tue et filii tui educentur
ad chaldeos. Et non effugies manus
eorum. Sed in manu regis babilonis ca-
pieris et civitatem hanc comburet
igni. Dixit ergo sedechias ad ieremi-
am. Nullus sciat verba hec. et non morie-
ris. Si autem audierint principes quia
locutus sum tecum. et venerint ad te et
dixerint tibi. Indica nobis quid lo-
cutus sis cum rege. ne celes nos et non
te interficiemus. et quid locutus est tecum
rex. dices ad eos. Prostravi ego preces
meas coram rege. ne me reduci
iuberet in domum ionathan. ibi mo-
rerer. Venerunt ergo omnes principes ad
ieremiam. et interrogaverunt eum. Et
locutus est eis iuxta omnia verba que pre-
ceperat ei rex. et cessaverunt ab eo.
Nichil enim fuerat auditum. Mansit vero ie-
remias in vestibulo carceris usque ad
diem quo capta est ierusalem. et factum
est ut caperetur ierusalem.

XXXIX

Anno .ix. sedechie regis iuda mense
decimo. venit nabuchodonosor rex ba-
bilonis et omnis exercitus eius ad ierusalem et ob-
sidebant eam. xi. autem anno sedechie
mense .iiii. v. die mensis aperta est civitas.
et ingressi sunt omnes principes regis ba-
bilonis. et sederunt in porta media.
neregel. sereser. semegarnabu.
sarsachim. rapsaces. neregel. se-
reser. rabmag. et omnes reliqui prin-
cipes regis babilonis. Cumque vidisset
eos sedechias rex iuda. et omnes vi-
ri bellatores fugerunt. et egressi sunt
nocte de civitate per viam orti re-
gis. et per portam que erat inter duos
muros. Et egressi sunt ad viam deser-
ti. Persecutus est autem eos exercitus
chaldeorum. et apprehenderunt sedechiam
in campo solitudinis iericho.

Et captum adduxerunt ad nabuch
regem babil. in reblatha. que est i
terra emath. Et locutus est ad eum iu
dicia. Et occidit rex babil filios
sedechie in reblatha i oculis eius.
et omnes nobiles iuda. occidit rex
babil. Oculos quoque sedechie erui
it. et uinxit eum in pedibus ut duce
retur in babilonem. Domum quoque re
gis et domum uulgi succenderunt chal
dei igni. et murum ierlm subuerterunt.
Et reliquias populi qui remanserant i ci
uitate. et perfugas qui transfuge
rant ad eum. et superfluos uulgi qui
remanserant transtulit nabu
zardan magister militum in babilo
nem. Et de plebe pauperum. qui nichil
penitus habebant. dimisit magister
militum nabuzardan in terra iuda. Et
dedit eis uineas et cisternas in die illa.
Preceperat autem nabuch rex ba
bil. de ieremia nabuzardan ma
gistro militie dicens. Tolle illum et pone
super eum oculos tuos. nichilque ei
mali facias. sed ut uoluerit sic fa
cias ei. Misit ergo nabuzardan prin
et nabu ceps militie et hellam. et rapsaces. et
sachin neregel. et sereser. et rebmag. et omnes
optimates regis babil. miserunt et tu
lerunt ieremiam de uestibulo carce
ris. et tradiderunt eum godolie filio ai
cham filii saphan. ut intraret do
mum et habitaret in populo. Ad ieremiam
autem factus fuerat sermo domini cum clausus esset
in uestibulo carceris dicens. Vade
et dic abdemelech ethiopi dicens. Hec
dicit dominus exercituum deus israel. Ecce ego
induco sermones meos super ciui
tatem hanc in malum et non in bonum. Et erunt
in conspectu tuo in die illa. et liberabo te
in die illa ait dominus. et non traderis i ma
nus uirorum quos tu formidas. sed eru
ens liberabo te et gladio non cades. sed e
rit tibi anima tua in salutem. quia in me
habuisti fiduciam. ait dominus. XL
Sermo qui factus est ad ieremiam a
domino postquam dimissus est ad nabuzar
dan magistro militie de rama. cum

tulit eum uinctum ca[...]
dio omnium qui migrabant [...]
de iuda. et ducebantur [...]
Tollens ergo princeps militie [...]
dixit ad eum. Dominus deus [...]
est malum hoc super locum [...]
it. et fecit dominus sicut locutus [...]
peccastis domino. et non audistis [...]
et factus est uobis sermo hic [...]
solui te hodie de catenis [...]
nibus tuis. Si placet tibi [...]
mecum in babilonem ueni [...]
oculos meos super te. Si autem [...]
ut uenire mecum in babilonem [...]
hic. Ecce omnis terra in conspectu [...]
quod elegeris et quo placuerit [...]
das. illuc perge. et mecum [...]
sed habita apud godoliam [...]
cham filium saphan quem [...]
babil. ciuitatibus iuda [...]
eo in medio populi uel quocumque [...]
cuerit tibi ut uadas. uade [...]
ei magister militie cibaria [...]
cula. et dimisit eum. Venit [...]
miam ad godoliam filium [...]
phat. et habitauit cum eo [...]
pulum qui relictus fuerat [...]
Cumque audissent omnes principes [...]
qui dispersi fuerant per [...]
et socii eorum quod prefecisset rex [...]
doliam filium aicham terre [...]
set ei uiros et mulieres [...]
et de pauperibus terre qui non fuerant [...]
bilonem uenerunt ad godoliam [...]
masphat. et ismael filius [...]
nie. et iohanna filius caree [...]
than et sareas filius thenaumeth [...]
et filii offi qui erant de [...]
ti. et iechonias filius ma[...]
ti. ipsi et uiri eorum. Et iurauit ei [...]
lius aicham filii saphan [...]
eorum dicens. Nolite timere [...]
chaldeis. habitate in terra [...]
regi babilonis. et bene erit [...]
ce ego habito in masphat [...]
precepto chaldeorum qui [...]
nos. Vos autem colligite [...]
mellis. et oleum. et condite [...]

nuerat in urbibus iuda quas tene-
bat et omnes iudei qui erant in moab
et in filiis amon et in ydumea et in uni-
versis regionibus audito quod dedisset rex
babilonis reliquias in iudea et quod preposuis-
set eis godoliam filium aicham fi-
lii saphan. Reversi sunt inquam omnes iu-
dei de universis locis ad que profugerant et ve-
nerunt ad terram iuda ad godoliam in
masphat et collegerunt vinum et messem
multam nimis. Iohanna autem filius caree
et omnes principes exercitus qui dispersi
fuerant in regionibus venerunt ad go-
doliam in masphat et dixerunt ei. Scito
quod baalis rex filiorum amon misit
hismael filium nathanie percutere animam
tuam. Et non credidit eis godolias filius
aicham. Iohanna autem filius caree dixit
ad godoliam seorsum in masphat lo-
quens. Ibo et percutiam ismael filium
nathanie nullo sciente ne interfi-
ciat animam tuam et dissipentur
omnes iudei qui congregati sunt ad te et
peribit reliquie iuda. Et ait godo-
lias filius aicham ad iohannam filium
caree. Noli facere verbum hoc. Falsum enim
tu loqueris de ismael. XLI.
Et factum est in mense vii. venit ysma-
el filius nathanie filii elisama
de semine regali et optimates regis et x.
viri cum eo ad godoliam filium ai-
cham in masphat et comederunt ibi
panes simul in masphat. Surrexit autem
ysmael filius nathanie et x.
viri qui cum eo erant et percusserunt
godoliam filium aicham filii saphan
gladio et interfecerunt eum quem prefecerat
rex babilonis terre. Omnes quoque iude-
os qui erant cum godolia in masphat
et chaldeos qui reperti sunt ibi et
viros bellatores percussit ysmael.
Secundo autem die postquam occiderat go-
doliam nullo sciente venerunt viri
de sichem et de silo et de samaria lxxx
viri rasi barba et scissis vestibus et
squalentes munera et thus habebant
in manu ut offerrent in domo
domini. Egressus ergo ysmael filius natha-
nie in occursum eorum de masphat in-
cedens et plorans ibat. Cum autem occurris-
set eis dixit ad eos. Venite ad
godoliam filium aicham. Qui cum
venissent ad medium civitatis interfe-
cit eos ysmael filius natha-
nie circa medium laci ipse et viri
qui erant cum eo. Decem autem viri
reperti sunt inter eos qui dixerunt
ad ysmael. Noli occidere nos quia habemus
thesauros in agro frumenti et ordei et
mellis et olei. Et cessavit et non interfe-
cit eos cum fratribus suis. Lacus enim in
quem proiecerat ysmael cadavera virorum quos
percussit propter godoliam ipse est quem fe-
cit asa rex propter baasa regem israel. Ipsum
replevit ismael filius nathanie
occisis. Et captivas duxit ysmael
omnes reliquias populi qui erant in mas-
phat filias regis et universum populum
qui remanserat in masphat quos
commendaverat nabuzardan princeps
militie godolie filio aicham. Et ce-
pit eos ysmael filius nathanie et
abiit ut transiret ad filios amon.
Audivit autem iohanna filius caree
et omnes principes bellatorum qui erant
cum eo omne malum quod fecerat ysmael
filius nathanie. Et assumptis uni-
versis viris profecti sunt ut bella-
rent adversum ysmaelem filium na-
thanie et invenerunt eum ad aquas
multas que sunt in gabaon. Cumque vi-
disset omnis populus qui erat cum ysma-
el iohannam filium caree et universos
principes bellatorum qui erant cum eo
letati sunt. Et reversus est omnis populus
quem ceperat ysmael in masphat. re-
versus quoque abiit ad iohannam filium ca-
ree. Ysmael autem filius nathanie
fugit cum viii. viris a facie iohan-
nan et abiit ad filios amon. Tulit
ergo iohanna filius caree et omnes prin-
cipes bellatorum qui erant cum eo uni-
versas reliquias vulgi quas reduxerat
ab ysmael filio nathanie de mas-
phat. postquam percussit godoliam
filium aicham fortes viros ad prelium

occ'iss'

et mulieres et pueros et eunuchos quos
reduxerat de gabaon. Et abierunt et se-
derunt peregrinantes in chamaam que est iuxta
bethleem ut pergerent et introirent egip-
tum a facie chaldeorum. Timebant enim
eos quia percusserat ysmahel filius
nathanie godoliam filium aicham quem
preposuerat rex babilonis in terra iuda.

XLII

Et accesserunt omnes
principes bellatorum et iohanna fi-
lius caree et iezonias filius osie et re-
liquum vulgus a paruo usque ad mag-
num. dixeruntque ad ieremiam prophetam.
Cadat oratio nostra in conspectu tuo et ora pro
nobis ad dominum deum tuum pro universis
reliquiis istis. quia derelicti sumus pau-
ci de pluribus sicut oculi tui nos in-
tuentur. et annunciet nobis dominus deus
tuus viam per quam pergamus et ver-
bum quod faciamus. Dixit autem ad eos
ieremias propheta. Audivi. Ecce ego
oro ad dominum deum vestrum secundum verba
vestra. Omne verbum quodcumque responderit mi-
hi indicabo vobis. nec celabo vos quicquam.
At illi dixerunt ad ieremiam. Sit
dominus inter nos testis veritatis et fidei. si
non iuxta omne verbum in quo miserit
te deus tuus ad nos sic faciemus.
sive bonum est sive malum. voci domini dei
nostri ad quem mittimus te obediemus.
ut bene sit nobis cum audierimus vo-
cem domini dei nostri. Cum autem completi
essent decem dies. factum est verbum domini ad
ieremiam. vocavitque iohannam fi-
lium caree et omnes principes bella-
torum qui erant cum eo. et universum
populum a minimo usque ad maximum
et dixit ad eos. Hec dicit dominus deus israel
ad quem misistis me ut prosternerem preces
vestras in conspectu eius. Si quiescentes
manseritis in terra hac. edificabo
vos et non destruam. plantabo et non
evellam. Iam enim placatus sum
super malo quod feci vobis. Nolite timere
a facie regis babilonis quem vos
pavidi formidatis. Nolite timere
eum dicit dominus. quia vobiscum sum ego ut
salvos vos faciam et eruam de ma-

nu eius. Et dabo vobis
miserebor vestri.
in terra vestra. Si autem
non habitabimus in terra
dieritis vocem domini dei
nequaquam: sed ad terram
mus. ubi non videbimus
gorem tube non audiemus
non sustinebimus. et ibi
propter hoc nunc audite
quie iuda. Hec dicit dominus
israel. Si posueritis faciem
ingrediamini egiptum
ut ibi habitetis. gladius
metis ibi comprehendet
gipti. et famis pro qua vos
adherebit vobis in egipto
rietis. Omnesque viri qui
faciem suam ut ingrediantur
gyptum et habitent ibi
dio et fame et peste
remanebit. nec effugiet
mali quod ego afferam
dicit dominus exercituum deus
conflatus est furor meus
eo mea super habitatores
conflabitur indignatio mea
eritis in iusiurandum et in stupo-
dictum et in obprobrium
videbitis locum istum
reliquie iuda. Nolite
tum. Scientes scietis quia
sum vobis hodie
vestras. Vos enim misistis
dominum deum vestrum dicentes
nobis ad dominum deum
omnia quecumque dixerit
nobis: sic annuntia nobis
Et annunciavi hodie vobis
tis vocem domini dei vestri
vobis pro quibus misit me
Nunc ergo scientes scietis quia
et fame et peste morie-
loco ad quem voluistis
habitare ibi.

XLIII

Factum est autem cum conple-
ret loqui ad populum

domini dei eorum · pro quibus mise-
eum dominus deus eorum ad illos omnia
dixit azarias filius iosie et
iohanna filius charee · et omnes uiri
superbi dicentes ad ieremiam · Mendacium
loqueris · Non misit te dominus deus noster
ne ingrediamini egiptum ut habitetis
sed baruch filius nerie incitat
aduersum nos · ut tradat nos in ma-
chaldeorum ut interficiat nos · et
faciat in babilonem · Et non au-
iohanna filius charee · et omnes
et uniuersus populus uocem domini
manerent in terra iuda · Sed tol-
iohanna filius charee · et uni-
principes bellatorum uniuersos reli-
iuda qui reuersi fuerant de cunc-
gentibus ad quas fuerant ante dispersi ·
habitarent in terra iuda uiros et mulieres
paruulos et filias regis · et omnem ani-
quam reliquerat nabuzardan prin-
milicie cum godolia filio a-
filii saphan · ~~[illegible]~~ ieremi-
prophetam · et baruch filium nerie ·
ingressi sunt in terram egipti · quia
obedierunt uoci domini · et uenerunt usque
taphnis · Et factus est sermo
ad ieremiam in thaphnis di-
sume in manu tua lapides
et absconde eos in cripta que est
muro latericio in porta domus
pharaonis in thaphnis cernentibus ui-
iudeis · et dices ad eos · Hec dicit
exercituum deus israel · Ecce ego mit-
assumam nabuchodonosor regem
seruum meum · et ponam thro-
eius super lapides istos quos abscondi
statuet solium suum super eos · Ve-
niensque percutiet terram egipti · quos
in mortem in mortem · et quos in captiui-
in captiuitatem · et quos in gladio in
gladio · et succendet ignem in delubris
egipti · et comburet eam · et capti-
ducet illos · et amicietur terra
egipti sicut amicietur pastor pal-
lio · et egredietur inde in pace · et conte-
statuas domus solis que sunt in terra
egipti · et delubra deorum egipti combu-
ret igni. XLIIII

Verbum quod factum est ad ieremiam
et ad omnes iudeos qui habitabant
in terra egipti · habitantes in magdalo
et in taphnis · et in memphis · et in terra
phatura dicens · Hec dicit dominus exerci-
tuum deus israel · Vos uidistis omne malum
istud quod adduxi super ierusalem · et super omnes
urbes iuda · Et ecce sunt deserte ho-
die · et non est in eis habitator propter ma-
liciam quam fecerunt · ut me ad iracun-
diam prouocarent · et irent et sacrifica-
rent · et colerent deos alienos · quos nes-
ciebant et illi et uos · et patres uestri · Et
misi ad uos omnes seruos meos prophetas
de nocte consurgens · mittensque et dicens ·
Nolite facere uerbum abhominacionis huius-
cemodi · Et non audierunt nec inclinaue-
runt aurem suam ut conuerterentur a malis
suis · et non sacrificarent diis alienis ·
Et conflata est indignacio mea ·
et furor meus · et succensa est in ciuita-
tibus iuda · et in plateis ierusalem · et uer-
se sunt in solitudinem · et uastitatem
secundum diem hanc · Et nunc hec dicit dominus ex-
ercituum deus israel · Quare uos facitis hoc
malum grande contra animas uestras · ut
intereat ex uobis uir et mulier · paruu-
lus et lactans de medio iude · nec
relinquatur uobis quicquam residuum
prouocantes me in operibus manuum
uestrarum · sacrificando diis alienis ·
In terra egipti in quam ingressi estis · ut
habitetis ibi · et dispereatis · et sitis in male-
dictionem · et in opprobrium cunctis gentibus
terre · Numquid obliti estis mala
patrum uestrorum · et mala regum iuda · et
mala uxorum eius · et mala uestra · et
mala uxorum uestrarum · que fecerunt in terra
iuda · et in regionibus ierusalem · Non sunt
mundati usque ad diem hanc · et non timu-
erunt · et non ambulauerunt in lege
domini · et in preceptis meis que dedi coram
uobis et coram patribus uestris · Ideo hec
dicit dominus exercituum deus israel · Ecce ego
ponam faciem meam in uobis in ma-
lum · et disperdam omnem iudam · Et as-
sumam reliquias iude que posuer-

facies suas. ut ingrederentur in terram
egipti et habitarent ibi. et consumentur
omnes in terra egipti. Cadent in gladio
et in fame. consumentur a minimo
usque ad maximum. in gladio et in fa
me morientur. et erunt in iusiurandum
et in miraculum et in maledictionem.
et in opprobrium. Et visitabo habitatores
terre egipti. sicut visitavi super
ierusalem. in gladio. et in fame. et in peste.
et non erit qui effugiat. et sit residu
us de reliquiis iudeorum qui vadunt
ut peregrinentur in terra egipti. et re
vertantur in terram iuda ad quam ipsi ele
vant animas suas. ut revertantur et hi
tent ibi. non revertentur illuc nisi qui
fugerint. Responderunt autem ieremie omnes
viri scientes quod sacrificarent uxores
eorum diis alienis. et universe mulie
res quarum stabat multitudo grandis.
et omnis populus habitantium in terra egip
ti in phatures dicentes. Sermonem
quem locutus es ad nos in nomine do
mini dei nostri non audiemus ex te.
Sed facientes faciemus omne verbum quod
egredietur de ore nostro ut sacrificemus
regine celi. et libemus ei libamina.
sicut fecimus nos et patres nostri. et re
ges nostri et principes nostri. in urbibus
iuda et in plateis ierusalem. et saturati
sumus panibus. et bene nobis erat.
malumque non vidimus. Ex eo autem
tempore quo cessavimus sacrificare re
gine celi. et libare ei libamina. in
diguimus omnibus. et gladio et fame
consumpti sumus. Quod si nos sacrificamus
regine celi. et libamus ei libamina.
Numquid sine viris nostris fecimus
ei placentas ad colendam eam et liba
libanda. Et dixit ieremias ad omnem
populum. adversum viros. et adversum muli
eres. et adversum universam plebem. Qui re
sponderant ei verbum dicens. Numquid non sacri
ficium quod sacrificastis in civitatibus
iuda. et in plateis ierusalem vos et pa
tres vestri. et reges vestri. et principes vestri
et populus terre. horum recordatus est dominus. et
ascendit super cor eius. Et non poterat do

minus ultra portare...
studiorum vestrorum et propter ab...
quas fecistis. Facta est...
solationem. et in stuporem...
eo quod non sit habitator...
Propterea quod sacrificaveritis...
veritis domino. et non audi...
et in lege. et in preceptis et in te...
non ambulaveritis. Idcirco...
vobis mala hec. Dixit autem...
omnem populum. et ad uni...
eres. Audite verbum domini...
equi estis in terra egipti...
minus exercituum deus israel...
et uxores vestre locute estis...
manibus vestris implestis...
amus vota nostra que vo...
et libemus regine celi...
ei libamina. Implestis...
te et perpetrastis ea. Id...
domini omnis iuda qui hab...
egipti. Ecce ego iura...
mine magno ait dominus...
vocabitur nomen meum...
ri iudei dicentis vivit...
in omni terra egipti. Ecce eg...
super eos in malum. et non in...
sumentur omnes viri iuda...
terra egipti gladio et fame...
penitus consumantur. Et...
rint gladium revertentur...
gipti in terram iuda viri pau...
scient omnes reliquie iu...
dientium terram egipti ut...
ibi. cuius sermo compleatur...
an illorum. Et hoc vobis sig...
minus quod visitem ego su...
isto. ut sciatis quia vere...
sermones mei contra vos...
hec dicit dominus. Ecce ego...
onem regem egipti in ma...
corum eius. et in manu qu...
illius. sicut tradidi sede...
iuda in manu nabucho...
lonis inimici sui et quere...
eius

XLV

Verbum quod locutus...
propheta ad baruch fi...

cum scripsisset uerba hec in libro ex
ore ieremie. anno .iiii. ioachim filii
iosie regis iuda dicens. Hec dicit dominus
deus israel ad te baruch. Dixisti. Ve
misero michi. quoniam addidit dominus dolorem
dolori meo. laboraui in gemitu
meo et requiem non inueni. hec dicit
dominus. Sic dices ad eum. Ecce quos edifi
caui ego destruo. et quos plantaui
ego euello. et uniuersam terram hanc. et
tu queris tibi grandia. noli querere. quia
ecce ego adducam malum super omnem
carnem. ait dominus. et dabo tibi animam
tuam in salutem. in omnibus locis ad
que perrexeris. XLVI
Quod factum est uerbum domini ad ieremi
am prophetam contra gentes ad egip
tum. contra exercitum pharaonis nechao
regis egipti qui erat iuxta flumen
eufraten in charcamis. quem percussit
nabuchodonosor rex babilonis. in anno iiii
ioachim filii iosie regis iuda. Preparate
scutum et clipeum. et procedite ad bellum. Iun
gite equos. et ascendite equites. Sta
te in galeis. polite lanceas. induite
uos loricis. Quid igitur? uidi ipsos paui
dos et terga uertentes. fortes eorum cesos.
fugerunt conciti. nec respexerunt
terror undique ait dominus. Non fugiet uelox.
nec saluari se putet fortis. ad aquilo
nem iuxta flumen eufraten uicti sunt
et ruerunt. Quis est iste qui quasi flumen
ascendit. et quasi fluuiorum intumescunt
gurgites eius. Egiptus flu
minis instar ascendit. et uelud flumina
mouebuntur fluctus eius. et dixit.
Ascendens operiam terram. perdam ciuita
tem et habitatores eius. Ascendite equos.
et exultate in curribus. et procedant for
tes ethiopia. et libie tenentes scutum.
et lidii arripientes et iacientes sagittas.
Dies autem ille domini dei exercituum
dies ultionis ut sumat uindictam de
inimicis suis. Deuorabit gladius
et inebriabitur sanguine eorum. Victi
ma enim domini exercituum in terra aquilo
nis iuxta flumen eufraten. Ascende
in galaad. et tolle resinam uirgo
filia egipti. Frustra multiplicasti
medicamina. Sanitas non erit tibi.
Audierunt gentes ignominiam tuam. et u
lulatus tuus repleuit terram. quia fortis
impegit in fortem. et ambo pariter conciderunt.
Verbum quod locutum est dominus ad ieremiam
prophetam. super eo quod uenturus esset nabu
chodonosor rex babilonis. et percussurus terram egip
ti. Annuntiate egipto. et auditum facite
in magdalo. et resonet in memphis. et
in taphnis dicite. Sta et prepara te.
quia deuorabit gladius ea que per circui
tum tuum sunt. Quare computruit fortis
tuus. non stetit. quia dominus subuertit eum.
Multiplicauit ruentes. cecidit que
uir ad proximum suum. et dicent. Surgi
te et reuertamur ad populum nostrum ad
terram natiuitatis nostre. a facie gla
dii columbe. Vocate nomen pharaonis
regis egipti tumultum adduxit tempus.
Viuo ego inquid rex dominus exercituum no
men eius. quoniam sicut thabor in montibus.
et sicut carmelus in mari ueniet.
Vasa transmigrationis fac tibi habita
trix filia egipti. quia memphis in solitu
dinem erit. et deseretur inhabitabilis.
Vitula elegans atque formosa egiptus.
stimulator ab aquilone ueniet
ei. Mercenarii quoque eius qui uer
sabantur in medio eius. quasi uituli
saginati uersi sunt. et fugerunt
simul. nec stare potuerunt. quia dies
interfectionis eorum uenit super eos. tempus
uisitationis eorum. Vox eius quasi eris
sonabit. quia cum exercitu properabunt.
et cum securibus uenient ei. quasi lig
na cedentes succiderunt saltum eius
ait dominus. qui supputari non potest.
Multiplicati sunt super locustas
et non est eis numerus. Confusa est filia
egipti. et tradita in manu populi aqui
lonis. Dixit dominus exercituum deus israel.
Ecce ego uisitabo super tumultum a
lexandrie et super pharaonem. et super egiptum.
et super deos eius. et super reges eius. et super e — et super pharao
os qui confidunt in eo. et dabo eos in ma
nu querentium animam eorum. et in manu
nabuchodonosor regis babilonis. et in ma

nus servorum suorum. et post hec habitabitur
diebus pristinis ait dominus. Et tu ne
timeas serve meus iacob. et ne pave
as israel. quia ecce ego salvum te faci
am de longinquo. et semen tuum de terra
captivitatis sue. et revertetur iacob.
et requiescet et prosperabitur. et non erit qui
exterreat eum. Et tu noli timere
serve meus iacob ait dominus. quia ego te
cum sum. quia consummabo ego cunctas gen
tes ad quas eieci te. te vero non consummabo.
sed castigabo te in iudicio. nec quasi inno
centi parcam tibi. XLVII

Quod factum est verbum domini ad iere
miam prophetam contra palestinos
antequam percuteret pharao gazam. Hec di
cit dominus. Ecce aque ascendent ab aquilo
ne. et erunt quasi torrens inundans. et ope
rient terram et plenitudinem eius. ur
bem et habitatores eius. Clamabunt ho
mines. et ululabunt omnes habitatores terre
a strepitu pompe armatorum et bella
torum eius. a commotione quadrigarum eius.
et multitudine rotarum eius. Non
respexerunt patres filios manibus
dissolutis. pro adventu diei in quo
vastabuntur omnes philistiim. et dis
sipabitur tyrus et sydon cum omnibus
reliquis auxiliis suis. Depopulatus
est enim dominus palestinos. reliquias in
sule cappadocie. Venit calvicium super
gazam. conticuit ascalon. et reliquie
vallis earum. Usquequo concideris? O mucro
domini. usquequo non quiesces? Ingredere in va
ginam tuam. et refrigerare et sile. Quo
modo quiescet cum dominus preceperit ei adver
sus ascalonem. et adversum maritima
mas eius regiones. ibi condixit illi.
ad moab. XLVIII

Hec dicit dominus exercituum deus israel.
Ve super nabo quoniam vastata est et con
fusa. capta est cariathaim. confusa
est fortis et tremuit. Non est ultra ex
ultatio in moab. In esebon cogi
taverunt malum. Venite disperda
mus eam de gente. Ergo silens conticesces.
sequetur te gladius. Vox clamo
ris de oronaim. vastitas et contritio

magna. Contrita est
ciate clamorem parvu
lis eius. luith plorans
tu. quia in descensu
ululatum contritionis au
te salvate animas vest
myrice in deserto.
in fiduciam in muni
et thesauris tuis
chamos in transmigra
eius et principes eius
et predo ad omnem urbem
salvabitur. et peribunt
supplebuntur campestria
dominus. Date florem moab
egredietur. et civitates
erunt et inhabitabiles
qui opus dei facit frau
maledictus qui prohibet
a sanguine. Fertilis fuit
adolescentia sua. et requi
tibus suis. nec transfusus
se in vas. et in transmigra
Idcirco permansit gustus
odor eius non est immutatus
ce dies veniunt dicit
tam ei ordinatores
laguncularum. et sternent
la eius exhaurient
ex confundetur. et confun
mos sicut confusa est
israel a bethel in qua
Quomodo dicitis fortes
robusti ad preliandum
moab. et civitates illius
rum. et electi iuvenes
dunt in occisionem
exitium moab ut veniret
velociter accurrit malum
mini eum omnes qui estis
eius. universi qui scitis
dicite. Quomodo confracta
tis. baculus gloriosus
gloria. sede in siti habit
bos. quia vastator moab
ad te. dissipabit muni
as. In via sta et prospice

[et] interroga fugientem et eum qui
[ev]asit dic quid accidit. Confusus
[est] moab quoniam victus est. Ululate
[et cla]mate annuntiate in arnon quoniam
[vasta]ta est moab. Et iudicium venit
[ad terra]m campestrem. super helon et super iesa
[et super] mephaath et super dibon et super nabo
[et super do]mum deblathaim et super cari
[athai]m et super bethgamul et super beth
[maon] et super carioth et super bosra et super
[o]mnes civitates terre moab que
[lon]ge et que prope sunt. Abscisum est cornu
[moa]b et brachium eius contritum est
[ait] dominus. Inebriate eum calice i
[re] quoniam contra dominum erectus
[est. et a]llidet manum moab in vomi
[tu su]o. et erit in derisum et ipse. Fuit
[enim] in derisum tibi israel quasi inter
[fures] repperisses eum. propter verba ergo tua que
[adversum i]llum locutus es captivus
[duceris.] Relinquite civitates et ha
[bitate] in petra habitatores moab et es
[tote] quasi columba nidificans in summo
[ore] foraminis. Audivimus superbiam
[moa]b superbus est valde. Sublimi
[tate]m eius et arrogantiam et super
[biam] et altitudinem cordis eius. Ego
[sci]o ait dominus. Iactantiam eius et quod
[non sit iuxta] eam et quod non sit iuxta eam vir
[t]us eius. nec iuxta quod poterat conata
[sit] facere. Ideo super moab eiulabo.
[et a]d moab universam clamabo.
[ad vi]ros muri fictilis lamentantes
[De p]loratu iazer plorabo te vinea s
[abam]a. propagines tue transierunt
[mare] usque ad mare iazer pervenerunt
[Super] messem tuam et vindemiam
[tua]m predo irruit. Ablata est leticia
[et ex]ultatio de carmelo et de terra mo
[ab et v]inum de torcularibus sustuli.
[Nequaqu]am calcator uve solitum celeu
[ma] cantabit. De clamore esebon
[usque] eleale et iasa dederunt vocem
[sua]m. a segor usque ad oronaim
[vitu]lam conternantem. Aque quoque nemrim pes
[sim]e erunt. et auferam de moab
[ait] dominus offerentem in excelsis et sacri
[fica]ntem in excelsis diis eius. Propterea

cor meum ad moab quasi tibia erit
resonabit. et cor meum ad viros
muri fictilis dabit sonitum tibiarum.
Quia plus fecit quam potuit. idcirco
perierunt. Omne enim caput calvi
cium. et omnis barba rasa erit. In
cunctis manibus colligatio et super omne
dorsum cilicium. et super omnia tecta mo
ab. et in plateis eius omnis planctus.
quia contrivi moab sicut vas inutile
ait dominus. Quomodo victa est et ululaverunt.
Quomodo deiecit cervicem moab. et confusus est.
Eritque moab in derisum omnibus et in
exemplum in circuitu suo. Hec dicit
dominus. Ecce quasi aquila volabit. et extendet
alas suas ad moab. Capta est
carioth et munitiones comprehense
sunt. et erit cor fortium moab in die
illa sicut cor mulieris parturien
tis. et cessabit moab esse populus. quoniam contra
dominum gloriatus est. Pavor et fovea
et laqueus super te o habitator moab ait
dominus. Qui fugerit a facie pavoris ca
det in foveam. et qui conscenderit de fo
vea capietur laqueo. Adducam enim
super moab annum visitationis eorum
ait dominus. In umbra esebon steterunt
de laqueo fugientes. quia ignis egressus est
de esebon et flamma de medio seon. et de
vorabit partem moab et verticem
filiorum tumultus. Ve tibi moab. per
isti populus chamos quia comprehensi sunt
filii tui in captivitatem. et filie tue in cap
tivitatem. Et convertam captivitatem moab in novissimis diebus
ait dominus.

XLIX

Hec usque iudicia moab. Ad fi
lios ammon. Hec dicit dominus. Numquid
nam filii non sunt israel. aut heres non est ei.
Cur ergo hereditate possedit melchom
gad et populus eius in urbibus eius habi
tavit. Ideo ecce dies veniunt
dicit dominus. et auditum faciam super rabath
filiorum ammon. fremitum prelii. et erit
in tumulum dissipata. filie que eius
succendentur. et possidebit israel posses
sores suos ait dominus. Ulula esebon
quoniam vastata est hai. Clamate filie
rabath. accingite vos ciliciis plangite

te. et arguite per sepes. quia melchom
in transmigrationem ducetur. sacer
dotes eius et principes eius simul.
Quid gloriaris in vallibus? defluxit
vallis tua filia delicata. que confide
bas in thesauris tuis et dicebas. Quis
veniet ad me? Ecce ego inducam
super te terrorem ait dominus deus exercituum
israel. ab omnibus qui sunt in circuitu tu
o. et dispergemini singuli a conspectu
vestro. nec erit qui congreget fugi
entes. Et post hec reverti faciam fugi
tes et captivos filiorum ammon ait dominus.
Ad ydumeam. Hec dicit dominus deus exerci
tuum. Numquid non ultra est sapientia in
theman? Periit consilium a filiis. inu
tilis facta est sapientia eorum. Fugite et terga ver
tite. descendite in voraginem ha
bitatores dedan. quia perditionem esau ad
duxi super eum tempus visitationis eius. Si
vindemiatores venissent super te. non re
liquissent racemum. Si fures in nocte
rapuissent quod sufficeret sibi. Ego vero dis
coperui esau. Revelavi abscondita
eius. et celari non poterit. Vastatum est
semen eius et fratres eius et vicini eius et non
erit. Relinque pupillos tuos. et ego faci
am eos vivere. et vidue tue in me
sperabunt. Quia hec dicit dominus. Ecce quibus
non erat iudicium ut biberent calicem
bibentes bibent. et tu quasi innocens
relinqueris. Non eris innocens. sed bibens
bibes. Quia per memet ipsum iuravi
dicit dominus. quia in solitudinem. et in ob
probrium. et in desertum. et in maledictio
nem erit bosra. et omnes civitates eius
erunt in solitudines sempiternas. Au
ditum audivi a domino. et legatus ad gen
tes missus sum. Congregamini
et venite contra eam. et consurgamus
ad prelium. Ecce enim parvulum dedi te in
gentibus contemptibilem inter homines.
Arrogantia tua decepit te et superbia
cordis tui. Qui habitas in cavernis pe
tre. et apprehendere niteris altitudinem
collis. Cum exaltaveris quasi aquila ni
dum tuum. inde detraham te dicit dominus.
Et erit ydumea deserta. Omnis qui

transibit per eam stupe
labit super omnes plagas
subversa est sodoma et go
vicine eius ait dominus
ibi vir. et non incolet eam
minis. Ecce quasi leo ascen
bia iordanis ad pulchr
bustam. quia subito curr
eum ad illam. Et quis
quem preponam ei? Quis
mei. Et quis sustinebit
est iste pastor qui resi
meo? Propterea audite
lium de edom. et cogita
cogitavit de habitatoribus
Si non deiecerint eos parvuli
dissipaverint cum eis habit
voce ruine eorum. commota
clamor in mari rubro
vocis eius. Ecce quasi aquila
volabit. et expandet ala
bosram. Et erit cor fortium
in die illa quasi cor mulieris
eius. Ad damascum. Confusa
et arphath. quia auditu
audierunt. turbati sunt
sollicitudine quasi in p
lutus est damascus. ver
tremor apprehendit eam
tie et dolores tenuerunt
turientem. Quo modo dereliquerunt
laudabilem urbem letitie
dentur iuvenes eius in pla
et omnes viri prelii conticesc
ait dominus exercituum. Et succ
in muro damasci. et dev
nia benadab. Ad cedar et
asor quam percussit nabucho
bil. Hec dicit dominus. Surgite
cedar. et vastate filios or
tabernacula eorum et greges eo
pelles eorum et omnia vasa eorum
eorum tollent sibi et vocabunt
formidinem in circuitu
te. abite vehementer. in v
dete qui habitatis asor dicit
sit enim contra vos nabu
bilonis consilium et cogitavit

cogitationes. Consurgite et as-
cendite ad gentem quietam et habitan-
tem confidenter, ait Dominus. Non ostia
nec vectes eius. Soli habitant. Et e-
runt cameli eorum in direptionem, et multi-
tudo iumentorum eorum in predam. Et dispergam
eos in omnem ventum qui sunt attonsi in
comam, et ex omni confinio eorum ad-
ducam interitum eis, ait Dominus. Et erit
Asor in habitaculum draconum deserta
usque in eternum. Non manebit ibi vir,
nec incolet eam filius hominis. Quod
factum est verbum Domini ad Ieremiam
prophetam adversus Elam in principio
regni Sedechie regis Iuda, dicens:
Haec dicit Dominus exercituum Deus Israel: Ecce ego
confringam arcum Elam et summam
fortitudinem eorum. Et inducam super Elam
quattuor ventos a quattuor plagis celi, et ven-
tilabo eos in omnes ventos istos, et
non erit gens ad quam non perveni-
ant profugi Elam. Et pavere faciam E-
lam coram inimicis suis et in con-
spectu querentium animam eorum. Et adducam
super eos malum, iram furoris
mei, dicit Dominus, et mittam post eos gla-
dium donec consumam eos. Et ponam solium
meum in Elam, et perdam inde reges et principes,
ait Dominus. In novissimis autem
diebus reverti faciam captivos Elam,
dicit Dominus.

Verbum quod locutus est Dominus de Ba-
bylone et de terra Chaldeorum in ma-
nu Ieremie prophete. Annunciate in genti-
bus, et auditum facite. Levate signum,
predicate et nolite celare. Dicite: Ca-
pta est Babylon, confusus est Bel,
victus est Merodach, confusa sunt
sculptilia eorum, superata sunt idola
eorum. Quoniam ascendit contra eam gens
ab aquilone, que ponet terram eius
in solitudinem, et non erit qui habitet
in ea; ab homine usque ad pecus, et moti
sunt et abierunt. In diebus illis et in tempore
illo, ait Dominus, venient filii Israel ipsi
et filii Iuda simul; ambulantes et
flentes properabunt, et Dominum Deum suum
querent. Sion interrogabunt viam,
huc facies eorum. Venient et apponen-
tur ad Dominum federe sempiterno quod nul-
la oblivione delebitur. Grex perditus fac-
tus est populus meus. Pastores eorum seduxe-
runt eos, feceruntque vagari in montibus.
De monte in collem transierunt, obliti
sunt cubilis sui. Omnes qui invene-
runt comederunt eos, et hostes eorum dixe-
runt: Non peccavimus, pro eo quod pec-
caverunt Domino decori iustitie, et ex-
pectationi patrum eorum Domino. Recedite
de medio Babylonis, et de terra Chalde-
orum egredimini, et estote quasi hedi
ante gregem. Quoniam ecce ego suscito
et adducam in Babylonem congrega-
tionem gentium magnarum de terra aqui-
lonis, et preparabuntur adversus eam,
et inde capietur. Sagitta eius quasi
viri fortissimi interfectoris non rever-
tetur vacua. Et erit Chaldea in predam.
Omnes vastantes eam replebuntur,
ait Dominus. Quoniam exultatis et magna lo-
quimini diripientes hereditatem me-
am. Quoniam effusi estis sicut vituli
super herbam, et mugistis ut tauri. Con-
fusa est mater vestra nimis, et adequata
pulveri que genuit vos. Ecce novis-
sima erit in gentibus, et deserta invia
et arens. Ab ira Domini non habitabitur, sed
redigetur tota in solitudinem. Omnis
qui transibit per Babylonem stupe-
bit et sibilabit super universis plagis eius.
Preparamini contra Babylonem per circuitum,
omnes qui tenditis arcum. Debellate
eam, non parcatis iaculis, quia Domino pec-
cavit. Clamate adversus eam, ubique
dedit manum. Ceciderunt fundamenta eius,
et destructi sunt muri eius, quoniam ul-
tio Domini est. Ultionem accipite de ea; sic-
ut fecit facite ei. Disperdite satorem de Ba-
bylone et tenentem falcem in tempore mes-
sis. A facie gladii columbe unusquisque
ad populum suum convertetur, et singuli
ad terram suam fugient. Grex dispersus
Israel, leones eiecerunt eum. Pri-
mus comedit eum rex Assur; iste
novissimus exossavit eum Nabuchodonosor
rex Babylonis. Propterea haec dicit Dominus exercitu-

rum deus israel. Ecce ego visitabo re-
gem babilonis et terram eius sicut visi-
tavi regem assur. et reducam israel
ad habitaculum suum et pascetur car-
melum et basan. et in monte effraym
et galaad. et saturabitur anima eius. In die-
bus illis et in tempore illo ait dominus. queretur
iniquitas israel et non erit. et peccatum iuda
et non invenietur. quoniam propicius ero eis
quos reliquero. Super terram dominantium
ascende. et super habitatores eius visi-
ta. Dissipa. et interfice que post eos sunt
ait dominus. et fac iuxta omnia que precepi tibi.
Vox belli in terra. et contritio magna.
Quomodo confractus est et contritus malle-
us universe terre. Quomodo versa est in deser-
tum babilon in gentibus. Illaqueavi
te et capta es babilon et nesciebas. In-
venta es et apprehensa quoniam dominum pro-
vocasti. Aperuit dominus thesaurum suum
et protulit vasa ire sue. quoniam opus est
domino deo exercituum in terra chaldeorum. Ve-
nite ad eam ab extremis finibus.
aperite ut exeant qui conculcent eam.
Tollite de via lapides. et redigite in a-
cervos. et interficite eam. nec sit quicquam
reliquum. Dissipate universos fortes
eius. descendant in occisionem. Ve eis
quia venit dies eorum tempus visitationis
eorum. Vox fugientium et eorum qui evase-
runt de terra babilonis. ut annunci-
ent in syon ultionem domini dei nostri. ultionem
templi eius. Annunciate in babilonem
plurimis. omnibus qui tendunt arcum.
Consistite adversus eam per gyrum. et
nullus evadat. Reddite ei secundum opus
suum. Iuxta omnia que fecit facite ei.
quia contra dominum erecta est adversus
sanctum israel. Idcirco cadent iuvenes
eius in plateis eius. et omnes viri bel-
latores eius conticescent in die illa ait
dominus. Ecce ego ad te superbe dicit dominus
deus exercituum. quia venit dies tuus
tempus visitationis tue. Et cadet superbus et
corruet. et non erit qui suscitet eum.
et succendam ignem in urbibus eius et
devorabit omnia in circuitu eius.
Hec dicit dominus exercituum. Calumpniam sus-

tinent filii israel filii
mul. omnes qui ceperunt
tenent. noluerunt dimitt
tor eorum fortis dominus exerc
eius. Iudicio defendet
ut exterreat terram. et commo
tores babilonis. Gladius
deos ait dominus. et ad habita
lonis. et ad principes et ad sa
eius. Gladius ad divi
stulti erunt. Gladius
illius qui timebunt.
ad equos eius. et ad cur
et ad omne vulgus quod
dio eius. et erunt quasi mu
Gladius ad thesauros
diripientur. Siccitas
eius erit. et arescent
plilium est. et in portentis
habitabunt dracones
is ficariis. et inhabita
structiones. et non inhabi
tra usque in sempiternum
truetur usque ad genera
tionem. sicut subvertit domi
et gomorram. et vicinas
dominus. non habitabit ibi
colet eam filius homi
venit ab aquilone et gen
na. et reges multi consurg
nibus terre. Arcum et scut
crudeles sunt et immisericor
quasi mare sonabit. et super
dent. sicut vir paratus
tra te filia babilonis
rex babilonis famam
lute sunt manus eius
apprehendit eum dolor quasi
Ecce quasi leo ascendet de
danis ad pulchritudinem
quia currere subito faciam
ad illam. Et quis erit ele
ei. Quis enim similis mei
sustinebit me. et quis
tor qui resistat vultui
ea audite consilium domini
cepit adversus babilonem
tiones eius quas cogitavit

[...]rum. Nisi detraxerint eos par-
[vuli] gregis. nisi dissipatum fuerit
[cum] ipsis habitaculum eorum. A voce
[cap]tivitatis babilonis commota est te[rra]
[et] clamor inter gentes auditus est.
[Hec di]cit dominus. Ecce LI
[e]go suscitabo super babilonem et ha[bitato]-
[r]es eius qui cor levaverunt contra
[me quasi] ventum pestilentem. Et mittam
[in ba]bilonem ventilatores. et ven[tila]-
[bu]nt eam et demolientur ter-
[ram e]ius. quia venerunt super eam un-
[dique] in die afflictionis eius. quoniam ve-
[ne]runt super eam undique in die af-
[flicti]onis eius. Non habitabit qui tendit
[arcum] suum. et non ascendat loricatus.
[Noli]te parcere iuvenibus eius. Inter-
[ficite] omnem maliciam eius. Et cadent
[interfec]ti in terra chaldeorum. vulnerati
[in re]gionibus eius. Quoniam non fuit vi-
[dua]tus israel et iuda a domino deo suo.
[exer]cituum. terra autem eorum reple-
[ta est] delicto a sancto israel. Fugite de
[medi]o babilonis. ut salvet unus-
[quisque] animam suam. Nolite tacere super
[iniqui]tatem eius. quoniam tempus ultionis
[est a] domino. vicissitudinem ipse
[retrib]uet ei. Calix aureus babi-
[lon] in manu domini inebrians omnem
[terram] de vino eius biberunt gentes.
[et ideo com]mote sunt. Subito cecidit
[babilon] et contrita est. Tollite resinam
[ad do]lorem eius si forte sanetur.
[Cura]vimus babilonem et non est sanata.
[Dere]linquamus eam. et eamus unusquisque
[in ter]ram. quoniam pervenit usque ad ce-
[los iudi]cium eius. et elevatum est usque ad
[nub]es. Protulit dominus iusticias nostras
[veni]te et narremus in syon opus domini
[dei nost]ri. Acuite sagittas. implete
[phar]etras. Suscitavit dominus spiritum
[regu]m medorum. et contra babilonem mens
[eius] est. ut perdat eam. quoniam ultio
[domini] est. ultio templi sui. Rex me-
[dorum con]tra babilonem a domino suscitatur.
[Super] muros babilonis levate
[sig]num. augete custodiam. levate cu-
[stodes] preparate insidias. quia cogita-
vit dominus et fecit quecumque locutus est
contra habitatores babilonis. Que habitas su-
per aquas multas locuplex in the-
sauris. venit finis tuus. pedalis pre-
cisionis tue. Iuravit dominus exercituum
per animam suam. quoniam replebo te hominibus quasi
bruchis. et super te celeuma cantabitur.
Qui fecit terram in fortitudine sua
preparavit orbem in sapientia sua et pru-
dentia sua extendit celos. Dante eo
vocem multiplicantur aque in celo
aque in celo. Qui levat nubes ab
extremo terre. fulgura in pluvi-
am fecit. et produxit ventos de the-
sauris suis. Stultus factus est omnis homo
a scientia. Confusus est omnis conflator
in sculptili. quia mendax est conflacio
eius. quia non est spiritus in eis. Vana sunt
opera. et risu digna. in tempore visitacionis
sue peribunt. Non sicut hec pars iacob.
quia qui fecit omnia ipse est. et israel
sceptrum hereditatis eius. dominus exerci-
tuum nomen eius. Collidis tu mihi vasa
belli. et ego collidam in te gentes. et
disperdam in te regna. Collidam in te
equum et equitem eius. Et collidam
in te currum et ascensorem eius.
Et collidam in te virum et mulierem.
et collidam in te senem et puerum. et col-
lidam in te iuvenem et virginem. Et col-
lidam in te pastorem et gregem eius.
et collidam in te agricolam et iugales
eius. Et collidam in te duces et ma-
gistratus. Et reddam babiloni et cunc-
tis habitatoribus chaldee omne ma-
lum suum quod fecerunt in syon in oculis
vestris ait dominus. Ecce ego ad te mons
pestifer ait dominus. Qui corrumpis uni-
versam terram. Extendam manum meam
super te. et evolvam te de petris. et dabo
te in montem combustionis. Et non tollam
de te lapidem in angulo et lapidem in an-
gulo et lapidem in fundamento. Sed per-
ditus eris in eternum ait dominus. Levate
signum in terra. clangite buccinam.
in montibus. Sanctificate super eam gentes.
Annunciate contra illam ararath. regibus
menni et aschenez. Numerate contra

eam caser. adducite equum quasi bru
chum aculeatum. Sanctificate contra
eam gentes, reges medie, duces eius
et universos magistratus eius, cunctamque
terram potestatis eius. Et movebitur
terra et turbabitur, quia evigilabit contra
babilonem cogitatio domini, ut ponat
terram babilonis desertam et inhabitabi
lem. Cessaverunt fortes babilonis
a prelio, habitaverunt in presidiis. Devora
tum est robur eorum et facti sunt quasi muli
eres. Incensa sunt tabernacula eius,
contriti sunt vectes eius. Currens ob
viam currenti veniet, et nuncius ob
vius nuncianti, ut annunciet regi babilo
nis quia capta est civitas eius a summo
usque ad summum, et vada preoccupata
sunt, et paludes incense sunt igni, et
viri bellatores conturbati sunt. Quia
hec dicit dominus exercituum deus israel: Filia babi
lonis quasi area tempus triture eius.
Adhuc modicum et veniet tempus messionis
eius. Comedit me, devoravit me
nabuchodonosor rex babilonis. Reddidit me quasi
vas inane, absorbuit me quasi draco.
Replevit ventrem suum teneritudine mea
et eiecit me. Iniquitas adversum me
et caro mea super babilonem, dicit habitatio
syon, et sanguis meus super habitatores
chaldee, dicit ierusalem. Propterea hec dicit dominus.
Ecce ego iudicabo causam tuam et ulciscar
ulcionem tuam, et desertum faciam mare eius
et siccabo venam eius. Et erit babilon
in tumulos, habitatio draconum, stu
por et sibilus eo quod non sit habitator. Si
mul ut leones rugient, excutient
comas velud catuli leonum. In calore
eorum ponam potus eorum et inebriabo
eos ut sopiantur et dormiant sompnum
sempiternum, et non consurgant, dicit
dominus. Deducam eos quasi agnos ad vic
timam, et quasi arietes cum hedis. Quomodo
capta est sesach, et comprehensa est incli
ta universe terre? Quomodo facta est in stupo
rem babilon inter gentes? Ascendit super babi
lonem mare, multitudine fluctuum
eius operta est. Facte sunt civitates
eius in stuporem, terra inhabitabilis et de

serta, terra in qua nullus ...
visitabo super bel in babilon...
quod absorbuerat de ore ...
confluent ad eum ultra ...
et murus babilonis ...
dunium de medio eius ...
vit salvet unusquisque ...
ab ira furoris domini. Et ne ...
lescat cor vestrum et timea...
qui audietur in terra ...
niet auditio, et post hunc ...
et iniquitas in terra, et d...
dilatorem. Propterea ecce di...
et visitabo super sculptilia ba...
bonis, et omnis terra eius confund...
interfecti cadent in medio ...
laudabunt super babilonem ...
et omnia que in eis sunt ...
venient ei predones ...
quomodo fecit babilon ut ca...
in israel, sic de babilone ca...
in universa terra. Qui fug...
...u venite, nolite sta...
mini procul dominum, et ier...
per cor vestrum. Confusi su...
audivimus obprobrium ...
operuit ignominia faciem ...
alieni super sanctificatio...
Propterea ecce dies veniunt ...
et visitabo super sculptilia ...
nis, et in omni terra eius ...
neratus. Si ascenderit ...
lum, et firmaverit in excelso ...
tuum, a me venient ...
eius, ait dominus. Vox clamo...
bilone, et contritio magna ...
deorum, quoniam vastavit dominus ...
et perdidit ex ea vocem magn...
nabunt fluctus eorum quasi ...
dedit sonitum vox eorum ...
super eam, id est super babilon...
apprehensi sunt fortes ...
marcuit arcus eorum ...
tor dominus reddens retribu...
ebriabo principes eius ...
eius, duces eius et magi...
eius et fortes, et dormient ...
sempiternum, et non experg...

x dominus exercituum nomen eius. Hec
dicit dominus deus exercituum. Murus ba-
ilonis ille latissimus suffossione
odietur, et porte eius excelse igne
burentur, et labores populorum ad nichi-
m, et gentium in ignem erunt, et dispe-
ribunt. Verbum quod precepit Ieremias
Saraie filio Nerie filii Maasie
geret cum Sedechia rege in Babilo-
em anno iiii regni eius. Saraias
autem erat princeps prophetie. Et scrip-
sit Ieremias omne malum quod venturum erat super
Babilonem in libro uno, omnia
hec que scripta sunt contra Babilonem.
et Ieremias ad Saraiam: Cum ve-
in Babilonem et videris, et legeris omnia
hec, dices: Domine tu locutus es contra
um istum ut disperderes eum, ne sit qui
bitet, ab homine usque ad pecus, et
petua solitudo. Cumque compleveris
librum istum, ligabis ad eum
et proicies illum in medium Eu-
et dices: Sic submergetur Ba-
et non consurget a facie afflictionis quam
adduco super eam, et dissolvetur.
usque verba Ieremie. III
Filius xx et unius anni erat Se-
chias cum regnare cepisset, et xi
regnavit in Ierusalem. Et nomen
is eius Amithal filia Ieremie
de Lobna. Et fecit malum in oculis domini iuxta
omnia que fecerat Ioachim, quoniam fu-
domini erat in Ierusalem et in Iuda,
proiceret eos a facie sua. Et recessit
Sedechias a facie regis Babilonis.
autem in anno ix regni eius in
x, x die mensis, venit Nabuch-
Babilonis ipse et omnis exercitus eius
Ierusalem, et obsederunt eam, et
verunt contra eam municiones in cir-
tu. Et fuit civitas obsessa usque
ecimum anni regni Sedechie.
autem quarto, nona die mensis, ob-
fames civitatem, et non erant a-
populo terre. Et dirupta est ci-
et omnes viri bellatores eius
unt. Exierunt que de civitate
per viam porte que est inter duos
muros, et ducit ad ortum regis, Chalde-
is obsidentibus urbem in giro, et abierunt
per viam que ducit in heremum. Persecutus est autem Chal-
deorum exercitus regem, et apprehenderunt regem
in deserto quod est iuxta Iericho, et omnis
comitatus eius diffugit ab eo. Cumque
conprehendissent regem, adduxerunt eum ad
regem Babilonis in Reblatha, que est in terra
Emath. Et locutus est ad eum iudicia. Et
iugulavit rex Babilonis filios Sede-
chie in oculis eius. Sed et omnes principes
Iuda occidit in Reblatha. Et oculos Se-
dechie eruit, et vinxit eum in compedibus,
et adduxit eum rex Babilonis in Babilo-
nem, et posuit eum in domo carceris usque
ad diem mortis eius. In mense autem
quinto, decima die mensis, ipse est annus xix
Nabuchodonosor regis Babilonis, venit Nabu-
zardan princeps militie, qui stabat
coram rege Babilonis in Ierusalem. Et in-
cendit domum domini et domum regis, et omnes
domos Ierusalem, et omnem domum mag-
nam igne combussit. Et totum murum
Ierusalem per circuitum destruxit cunctus
exercitus Chaldeorum, qui erat cum ma-
gistro militie. De pauperibus autem
populi, et de reliquo vulgo quod remanserat
in civitate, et de perfugis qui perfu-
gerant ad regem Babilonis, et ceteros de
multitudine transtulit Nabuzardan
princeps militie. De pauperibus vero terre
reliquit Nabuzardan princeps mi-
litie vinitores et agricolas. Columpnas quoque
eneas que erant in domo
domini, et bases, et mare eneum quod erat in
domo domini, confregerunt Chaldei, et tu-
lerunt omne es eorum in Babilonem. Et lebe-
tes, et creagras, et psalterias, et phialas,
et mortariola, et omnia vasa erea quibus mi-
nistraverant, tulerunt. Et tulit ydrias et thi-
miamateria, et urceos, et pelves, et can-
delabra, et ciathos. Quot quot aurea,
aurea, et quot quot argentea, argentea,
tulit magister militie; columpnas du-
as, et mare unum, et vitulos xii ereos
qui erant sub basibus, quas fecerat rex
Salomon in domo domini. Non erat pon-
dus eris omnium vasorum horum. De columpnis

nis autem .xviii. cubiti altitudinis e
rant in columpna una. et funiculus .xii.
cubitorum circuibat eam. Porro grossi
tudo eius .iiii. digitorum. et intus
cava erat. Et capitella super utramque
erea. Et altitudo capitelli unius .v.
cubitorum. Et retiacula et malagranata
super coronam in circuitu omnia ere
nea. Sic erat columpna secunda. et ma
lagranata. Et erant super capitellum in circui
tu omnia erea. Sic columpne alterius.
Et fuerunt mala granata nonaginta et
sex dependentia. Et .c. retiaculis circum
dabantur omnia malagranata. Et tulit
magister militie Saraiam sacerdotem primum
et Sophoniam sacerdotem secundum et tres custo
des vestibuli. Et de civitate tulit
eunuchum unum qui erat prepositus super
viros bellatores. Et .vii. de viris de
hiis qui videbant faciem regis qui
inventi sunt in civitate. Et scribam
principem militum. qui probabat tirones.
et .lx. viros de populo terre qui inventi sunt
in medio civitatis. Tulit autem Na
buzardan magister militie. et adduxit
eos ad regem Babilonis in Reblatha. Et
percussit eos rex Babilonis. et interfecit
eos in Reblatha in terra Emath. Et
translatus est Iuda de terra sua. Iste est
populus quem transtulit Nabuchodonosor. In anno
vii. iudeos tria milia et .xxiii. In an
no .xviii. Nabuchodonosor transtulit de Ie
rusalem animas octingentas .xxxii. In anno
xxiii. Nabuchodonosor transtulit Nabuzar
dan magister militie iudeorum animas sep
tingentas .xlv. Omnes ergo anime quatuor mi
lia sexcente. Et factum est in .xxxvii. anno
transmigrationis Ioachin regis Iuda.
xii. mense .xxv. die mensis. elevavit ei
Merodac rex Babilonis ipso anno reg
ni sui. caput Ioachin regis Iude. et e
duxit eum de domo carceris. et locu
tus est cum eo bona. Et posuit thronum
eius super thronos regum qui erant post se in
Babilone. Et mutavit vestimenta
carceris eius. Et comedebat panem coram
eo semper cunctis diebus vite sue. Et cibaria
eius cibaria perpetua dabantur.

ei a rege Babilonis ...
gulos dies usque ad ...
cunctis diebus vite sue ...
Postquam in captivitatem ...
Israel et terra deserta ...
Ieremias flens ...
comitu hanc in ...
suspirans et ululans ...
Incipit lamentatio Ie...
titulo eius moth ...

Quomodo ...
... plena ...
... est quasi vidua ...
... princeps ...
... facta est ...
Beth. Plorans ...
in nocte. et lacrime ...
eius. Non est qui consoletur ...
caris eius. Omnes amici ...
verunt eam et facti sunt ...
Gimel. Migravit Iudas ...
nem et multitudinem ...
tavit inter gentes nec inven...
Omnes persecutores eius ...
eam inter angustias. Deleth ...
lugent eo quod non sint qui ...
sollempnitatem. Omnes por...
te. sacerdotes eius gemen...
eius squalide. et ipsa oppressa ...
dine. He. Facti sunt hostes ...
inimici eius locupleta...
Dominus locutus est super ...
tudinem iniquitatum eius ...
ducti sunt in captivitatem ...
te tribulantis. Vau. Et ...
a filia Sion omnis decor eius ...
cipes eius velud arie...
entes pascua. et abie...
titudinem ante faciem ...
Zai. Et recordata est ...
lictionis sue et prevarica...
desiderabilium suorum que habu...
antiquis. cum caderet ...
hostili et non esset auxilia...
eam hostes et deriserunt ...
Heth. Peccatum peccavit ...
pterea instabilis facta est ...

rant eam spreverunt eam quia
viderunt ignominiam eius. Ipsa autem
gemens conversa est retrorsum. Teth. Sor-
des eius in pedibus eius. nec recordata
est finis sui. deposita est vehementer
non habens consolatorem. vide domine afflictio-
nem meam. quoniam erectus est inimicus.
Iod. Manum suam misit hostis ad
omnia desiderabilia eius. quia vidit gen-
tes ingressas sanctuarium suum de quibus praece-
peras ne intrarent in ecclesiam tuam.
Caph. Omnis populus eius gemens
et quaerens panem. dederunt pretiosa
quaeque pro cibo ad refocillandam animam. Vide
domine et considera quoniam facta sum vilis.
Lamed. O vos omnes qui transitis per
viam attendite et videte si est dolor
sicut dolor meus. Quoniam vindemiavit
me ut locutus est dominus in die irae furo-
ris sui. Mem. De excelso misit
ignem in ossibus meis et erudivit me.
Expandit rete pedibus meis convertit
me retrorsum. Posuit me deso-
latam tota die maerore confectam. Nun.
Vigilavit iugum iniquitatum mearum
in manu eius. convolutae sunt et in-
positae collo meo. Infirmata est virtus
mea. dedit me dominus in manu (i. caldeorum)
de qua non possum surgere. Samech. Ab-
stulit omnes magnificos meos dominus
de medio mei. vocavit adversum
me tempus ut contereret electos meos. Tor-
cular calcavit dominus virgini filiae
Iudae. Ain. Idcirco ego plorans et o-
culus meus deducens aquas. quia longe
factus est a me consolator convertens animam meam.
Facti sunt filii mei perditi. quoniam invaluit
inimicus. Phe. Expandit Sion
manus suas non est qui consoletur
eam. Mandavit dominus adversum Iacob in
circuitu eius hostes eius. facta est
Ierusalem quasi polluta menstruis inter
eos. Sade. Iustus est dominus quia os eius
ad iracundiam provocavi. Audite
obsecro universi populi et videte dolo-
rem meum. Virgines meae et iuvenes
mei abierunt in captivitatem.
Coph. Vocavi amicos meos.
et ipsi deceperunt me. Sacerdotes mei
et senes mei in urbe consumpti sunt. quia quae-
sierunt cibum sibi ut refocillarent ani-
mas suas. Res. Vide domine quoniam tri-
bulor. conturbatus est venter meus.
Subversum est cor meum in memet
ipso. quoniam amaritudine plena sum.
Foris interficit gladius et domi
mors similis est. Sin. Audierunt
quia ingemisco ego. et non est qui con-
soletur me. Omnes inimici mei au-
dierunt malum meum. laetati
sunt quoniam tu fecisti. adduxisti di-
em consolationis et fient similes mei.
Thau. Ingrediatur omne malum eorum
coram te. et vindemia eos sicut vin- de
demiasti me propter iniquitates meas.
Multi enim gemitus mei et cor
meum maerens.

II aleph.

Quomodo obtexit caligine
in furore suo dominus filiam Sion.
Proiecit de caelo in terram inclitam Israel.
et non est scabelli pedum suorum in recordatus
die furoris sui. Beth. Praecipita-
vit dominus nec pepercit omnia speciosa Ia-
cob. destruxit in furore suo muni-
tiones virginis Iudae. et deiecit
in terram. polluit regnum et princi-
pes eius. Gimel. Confregit in ira
furoris sui omne cornu Israel. avertit
retrorsum dexteram suam a facie
inimici. et succendit in Iacob quasi
ignem flammae devorantis in gy-
ro. Deleth. Tetendit arcum suum
quasi inimicus. firmavit dexteram quasi
suam quasi hostis. et occidit omne
quod pulchrum erat visu in tabernaculo
filiae Sion. effudit quasi ig-
nem indignationem suam. He. Factus est
dominus velud inimicus. praecipitavit
Israel. praecipitavit omnia moenia eius.
dissipavit munitiones eius. et reple-
vit in filia Iudae humiliatum et humi-
liatam. Vau. Et dissipavit quasi hor-
tum tentorium suum. demolitus
est tabernaculum suum. Oblivioni
tradidit dominus in Sion festivita-
tem et sabbatum. et in opprobrium et in-

dignatione furoris sui regem et
sacerdotem. zai. Repulit dominus
altare suum, maledixit dominus san-
ctificationi sue. tradidit in manus ini-
mici muros turrium eius. vocem
dederunt in domo domini sicut in die
sollempni. heth. Cogitavit dominus dissi-
pare murum filie syon. tetendit
funiculum suum et non avertit manum
suam a perditione. luxitque antemura-
le, et murus pariter dissipatus est.
theth. Defixe sunt in terra porte eius,
perdidit et contrivit vectes eius. et
reges eius et principes eius in genti-
bus. Non est lex, et prophete eius non in-
venerunt visionem a domino. ioth.
Sederunt in terra, conticuerunt senes
filie syon, consperserunt cinere ca-
pita sua, accincti sunt ciliciis. a-
biecerunt in terra capita sua vir-
gines ierusalem. accincti sunt ciliciis
abiecerunt in terra capita sua vir-
gines iuda. caph. Defecerunt pre lac-
rimis oculi mei, conturbata sunt
viscera mea. Effusum est in terra
iecur meum super contritionem filie filie
populi mei, cum deficeret parvulus
et lactans in plateis oppidi. lamed.
Matribus suis dixerunt ubi est triticum et
vinum, cum deficerent quasi vulnerati
in plateis civitatis, cum exalarent
animas suas in sinu matrum suarum.
mem. Cui comparabo te vel cui assimi-
labo te filia ierusalem. cui adequabo te
et consolabor te virgo filia syon.
Magna est enim velut mare con-
tritio tua, quis medebitur tibi. nun.
Prophete tui viderunt tibi fal-
sa et stulta, nec aperiebant iniquita-
tem tuam ut te ad penitentiam provoca-
rent. Viderunt autem tibi assumptio-
nes falsas et eiectiones. samech.
Plauserunt super te manibus omnes tran-
seuntes per viam, sibilaverunt et mo-
verunt capita sua super filiam ierusalem.
hecine est urbs, dicentes, perfecti de-
coris, gaudium universe terre. ayn.
Aperuerunt super te os suum omnes in-

mici tui, sibilaverunt
crinuerunt dentibus suis
rabimus. En ista est
pectabamus, invenim
phe. Fecit dominus que cogita
vit, sermonem suum
a diebus antiquis, destr
pepercit, et letificavit
exaltavit cornu ho
sade. Clamavit cor
super muros syon, deduc
lacrimas per diem et noc
des requiem tibi, ne
pilla oculi tui. coph
lauda in nocte in princ
effunde sicut aquam cor
conspectu domini, leva ad
tuas pro anima parvul
qui in fame defecerunt in c
compitorum. res. Vide do
cui vindemiaveris ita
mulieres fructum su
ad mensuram palme
in sanctuario domini sacerd
syn. Iacuerunt in
puer et senex, virgines
mee ceciderunt in gla
sti in die furoris tu
nec misertus es.
sti ad diem sollemp
me de circuitu. et n
geret in die furoris d
tur. quos educavi
inimicus meus consumpsit

Ego vir videns p
mee in virga i
aleph. Me minavit
tenebras et non in lucem.
verti et vertit manu
beth. Vetustam fecit
tem meam, contrivit
beth. Edificavit in gy
circumdedit me felle
In tenebrosis colloca
mortuos sempiternos.
edificavit adversum me
grediar, aggravavit
um. gimel. Sed et cum clam

exclusit orationem meam. gimel
Conclusit vias meas lapidibus quadris
semitas meas subvertit. deleth
Ursus insidians factus est mihi leo
in absconditis. deleth Semitas meas
subvertit et confregit me. posuit me
desolatam. deleth Tetendit arcum
suum et posuit me quasi signum ad sa-
gittam. he Misit in renibus meis
filias pharetre sue. he Factus sum in
derisum omni populo meo. canticum eorum tota
die. he Replevit me amaritudinibus
inebriavit me absinthio. vau
Et fregit ad numerum dentes meos.
cibavit me cinere. vau Et repulsa est
a pace anima mea. oblitus sum bonorum. vau
Et dixi periit finis meus et spes mea
a domino. zai Recordare paupertatis et trans-
gressionis mee et absinthii et fellis.
zai Memoria memor ero. et tabescet
in me anima mea. zai hec recolens
in corde meo. ideo sperabo. heth Mi-
sericordie domini quia non sumus consumpti.
quia non defecerunt miserationes eius.
heth Novi diluculo. multa est fides tua.
heth Pars mea dominus dixit anima mea.
propterea expectabo eum. theth Bonus est dominus
sperantibus in eum. anime querenti illum. theth Bo-
num est prestolari cum silencio salutare
dei. theth Bonum est viro cum portaverit
iugum ab adolescentia sua. ioth.
Sedebit solitarius et tacebit quia
levavit se super se. ioth. Ponet in pul-
vere os suum. si forte sit spes. ioth Da-
bit percucienti se maxillam. sa-
turabitur opprobriis. caph Quia non
repellet in sempiternum dominus. caph Quia
si abiecit. et miserebitur secundum multitudinem
misericordiarum suarum. lamech Non enim humi-
liavit ex corde suo. et abiecit fi-
lios hominum. lamech Ut contereret sub pe-
dibus suis omnes vinctos terre. lamech Ut
declinaret iudicium viri in conspectu
altissimi. lamech Ut perverteret hominem
in iudicio suo dominus ignoravit. mem
Quis est iste qui dixit ut fieret
domino non iubente. mem. Ex ore altissimi
non egredientur nec bona nec mala. mem

Quid murmuravit homo vivens
vir pro peccatis suis. nun Scrutemur
vias nostras et queramus et revertamur ad
dominum. nun. Levemus corda nostra cum
manibus ad dominum in celo. nun. Nos
inique egimus. et ad iracundiam provocavi-
mus. idcirco inexorabilis es. samech tu
Operuisti in furore et percussisti nos. occidi-
sti nec pepercisti. samech Opposuisti nubem
tibi ne transeat oratio. samech Eradica-
cionem et abiectionem posuisti me in me-
dio populorum. ayn Oculus meus afflic-
tus est nec tacuit eo quod non esset requies.
ayn Donec respiceret et videret dominus de ce-
lis. ayn Oculus meus depredatus est
animam meam in cunctis filiabus ur-
bis mee. phe Aperuerunt super nos
os suum omnes inimici. phe Formido et
laqueus facta est nobis vaticinatio et
contricio. phe Divisiones aquarum de-
duxit oculus meus. in contricione filie
populi mei. sade Venatione ceperunt
me quasi avem inimici mei gratis. sade
Lapsa est in lacum vita mea. et po-
suerunt lapidem super me. sade Inunda-
verunt aque super caput meum. dixi perii.
coph Invocavi nomen tuum domine de
lacu novissimo. coph Vocem meam
audisti. ne avertas aurem tuam a singultu
meo et clamoribus. coph Appropin-
quasti in die qua invocavi te. dixi-
sti ne timeas. res Iudicasti domine
causam anime mee. redemptor vite mee.
res Vidisti domine iniquitatem illorum
adversum me iudicium meum. res Vi- iudica
disti omnem furorem universas cogita-
tiones adversum me. sin Audisti oppro-
brium eorum domine. omnes cogitationes
eorum adversum me. sin Labia insur-
gencium. et meditationes eorum ad-
versum me tota die. sin Sessionem
eorum et resurrectionem vide ego sum
psalmus eorum. thau Reddes eis vicem
domine iuxta opera manuum suarum. thau
Dabis eis scutum cordis. laborem tuum.
Persequeris in furore tuo. et deles
eos sub celis domine. IIII
Quomodo obscuratum est aurum aleph.

mutatus color optimus. Dispersi
sunt lapides sanctuarii in capite om-
nium platearum. Beth. Filii Sion incliti et
amicti auro primo. Quomodo reputa-
ti sunt in vasa testea, opus ma-
nuum figuli. Gimel. Sed et lamie nu-
daverunt mammam, lacta-
verunt catulos suos. Filia populi mei
crudelis quasi strucio in deserto. De-
leth. Adhesit lingua lactentis ad pala-
tum eius in siti. Parvuli petie-
runt panem, et non erat qui frange-
ret eis. He. Qui vescebantur volu-
ptuose interierunt in viis. Qui nu-
triebantur in croceis amplexati
sunt stercora. Vau. Et maior est effec-
ta iniquitas filie populi mei peccato Sodo-
morum que subversa est in momento et non ce-
perunt in ea manus. Zai. Candidio-
res nazarei eius nive, nitidiores lac-
te, rubicundiores ebore antiquo,
saphiro pulchriores. Heth. Denigrata
est super carbones facies eorum, et non sunt
cogniti in plateis. Adhesit cutis
ossibus eorum, aruit, et facta est quasi lignum.
Theth. Melius fuit occisis gladio
quam interfectis fame, quia isti ex-
tabuerunt consumpti sunt a sterilita-
te terre. Joth. Manus mulierum
misericordium coxerunt filios suos.
Facti sunt cibus eorum in contritione filie
populi mei. Caph. Complevit Dominus fu-
rorem suum, effudit iram indigna-
cionis sue, et succendit Dominus ignem in
Sion, et devoravit fundamenta eius.
Lamed. Non crediderunt reges terre et u-
niversi habitatores orbis, quoniam ingrede-
retur hostis et inimicus per portas Ie-
rusalem. Mem. Propter peccata prophetarum eius
et iniquitates sacerdotum eius, qui ef-
fuderunt in medio eius sanguinem ius-
torum. Nun. Erraverunt ceci in plateis,
polluti sunt in sanguine. Cumque
non possent mutare, tenuerunt laci-
nias suas. Samech. Recedite polluti, cla-
maverunt eis, recedite, abite, noli-
te tangere. Iurgati sunt quippe et commo-
ti sunt, dixerunt inter gentes: Non addet

ultra ut inhabitet...
Facies Domini divisit eos...
ut respiciat eos...
non erubuerunt...
ti sunt. Phe. Cum adhuc...
remus, defecerunt oculi...
lium nostrum. Cum respiceremus...
attenti ad gentem que salvare non
poterat. Sade. Lubricaverunt...
in itinere pla...
Appropinquavit finis...
sunt dies nostri, quia venit...
Velociores fuerunt persecutores...
tri aquilis celi, super montes...
sunt nos, in deserto...
nobis. Res. Spiritus oris...
captus est in peccatis...
In umbra tua vivemus...
Gaude et letare filia...
tas in terra Hus. Ad te...
veniet calix, inebriaberis...
daberis. Thau. Completa est...
tas tua filia Sion, non addet...
ut transmigret te. Visitavit...
quitatem tuam filia...
operuit peccata tua.

Recordare Domine quid...
nobis. Intuere...
probrium nostrum. Hereditas...
ad alienos, domus nostre...
Pupilli facti sumus...
matres nostre quasi vidue...
stram pecunia bibimus...
tia precio comparavimus...
vicibus minabamur...
tur requies. Egypto...
nus et Assyriis ut saturaremur
ne. Patres nostri peccaverunt
et nos iniquitates eorum...
Servi dominati sunt nostri...
redimeret de manu eorum...
nostris afferebamus panem...
facie gladii in deserto...
strum quasi clibanus...
cie tempestatum famis...
in Sion humiliaverunt...
vitatibus Iuda. Principes...
suspensi sunt. Facies...

erubuerunt. Adolescentibus impudice abusi sunt. et pueri in ligno corruerunt. Senes defecerunt de portis iuvenes de choro psallencium. Defecit gaudium cordis nostri. versus est in luctum chorus noster. Cecidit corona capitis nostri. ve nobis quia peccavimus. Propterea factum est mestum cor nostrum. ideo contenebrati sunt oculi nostri propter montem Sion quia disperiit. vulpes ambulaverunt in eo. Tu autem domine in eternum permanebis. solium tuum in generationem et generationem. Quare in perpetuum oblivisceris nostri. derelinques nos in longitudinem dierum. Converte nos domine ad te et convertemur. Innova dies nostros sicut a principio. Sed proiciens repulisti nos iratus es contra nos vehementer.

Incipit prologus ieremie prophete.

Liber iste baruch nomine prenotatur in hebreo canone non habetur. sed tantum in vulgata editione. Similiter et epistola ieremie prophete. Propter noticiam autem legencium hic scripta sunt quia multa de christo novissimisque temporibus indicant.

Incipit prefatio in lib. bar.

Et hec verba libri que scripsit baruch filius nerie. filii maasie filii sedechie. filii sedei. filii elchie. in babilonia in anno quinto in vii. die mensis in tempore quo ceperunt chaldei ierusalem et succenderunt eam igni. Et legit baruch verba libri huius ad aures iechonie filii ioachim regis iuda. et ad aures universi populi venientis ad librum. et ad aures potentum filiorum regum. et ad aures presbiterorum. et ad aures populi a minimo usque ad maximum eorum omnium habitancium in babilonia ad flumen sodi. Qui audientes plorabant et ieiunabant et orabant in conspectu domini. Et collegerunt pecuniam secundum quod potuit uniuscuiusque manus. et miserunt in ierusalem ad ioachim filium elchie filii salem sacerdotem. et ad sacerdotes et ad omnem populum qui inventi sunt cum eo in ierusalem cum acciperet vasa templi domini que ablata fuerant de templo revocare in terram iuda decima die mensis siuan. vasa argentea que fecit sedechias filius iosie rex iuda. postea quam cepisset nabuchodonosor rex babilonis iechoniam et principes et vinctos et potentes et populum terre ab ierusalem. et duxit eos vinctos in babilonem. Et dixerunt. Ecce misimus ad vos pecunias de quibus emite holocaustomata et thus et facite manna et offerte pro peccato ad aram domini dei nostri. et orate pro vita nabuchodonosor regis babilonis et pro vita balthasar filii eius. ut sint dies ipsorum sicut dies celi super terram. et det dominus virtutem nobis. et illuminet oculos nostros ut vivamus sub umbra nabuchodonosor regis babilonie et sub umbra balthasar filii eius. et serviamus eis multis diebus et inveniamus gratiam in conspectu eorum. Et pro nobis ipsis orate ad dominum deum nostrum. quia peccavimus domino deo nostro. et non est aversus furor eius a nobis usque in hunc diem. Et legite librum istum quem misimus ad vos recitari in templo domini in die sollempni et in die oportuno. et dicetis. Domino deo nostro iusticia. nobis autem confusio faciei nostre sicut est dies hec omni iuda et habitantibus in ierusalem. regibus nostris et principibus nostris. sacerdotibus nostris et prophetis nostris. Peccavimus ante dominum deum nostrum et non credidimus diffidentes in eum. et non fuimus subiectibiles illi. et non obaudivimus vocem domini dei nostri ut ambularemus in mandatis eius que dedit nobis. A die qua eduxit patres nostros de terra egipti usque in diem hanc. Eramus increduli ad dominum deum nostrum. Et dissipati recessimus ne audiremus vocem ipsius. Et adheserunt nobis multa mala et maledictiones que constituit dominus moysi

seruo suo qui eduxit patres nostros
de terra egipti. dare nobis terram flu-
entem lac et mel sicut hodierna
die. et non audivimus vocem domini dei nostri
secundum omnia verba prophetarum quos mi-
sit ad nos et abiimus unusquisque
in sensum cordis nostri maligni operari
diis alienis facientes mala ante
oculos domini dei nostri. II
Propter quod statuit dominus deus noster verbum
suum quod locutus est ad nos et ad iu-
dices nostros qui iudicaverunt in Ierusalem
et ad reges nostros et ad principes nostros.
et ad omnem israel et iudam. ut addu-
ceret dominus super nos mala magna que non
sunt facta sub celo. quemadmodum facta sunt
in Ierusalem. secundum que scripta sunt in le-
ge moysi. ut manducaret homo
carnes filii sui et carnes filie sue.
Et dedit eos in manus omnium que cir-
cuitu nostro sunt in improperium et in deso-
lationem in omnibus populis in quibus nos
dispersit dominus. Et facti sumus subtus et
non supra. quia peccavimus domino deo nostro.
non abaudiendo vocem ipsius. Do-
mino deo nostro iustitia. nobis autem et
patribus nostris confusio faciei. sicut dies hec.
Quia locutus est dominus super nos omnia mala
hec que venerunt super nos. et non sumus
deprecati faciem domini dei nostri. ut re-
verteremur unusquisque nostrum a viis nostris
pessimis. Et vigilavit dominus
in malis et adduxit ea super nos. quia ius-
tus est dominus in omnibus operibus suis
que mandavit nobis et non audivimus vo-
cem domini dei nostri. ut iremus in precep-
tis domini que dedit ante faciem nostram.
Et nunc domine deus israel qui eduxisti po-
pulum tuum de terra egipti in manu va-
lida et in signis et prodigiis et in virtute
tua magna. et in brachio excelso.
et fecisti tibi nomen sicut dies iste.
Peccavimus impie egimus inique
gessimus domine deus noster in omnibus
iustitiis tuis. Avertatur ira tua a
nobis quia derelicti sumus pauci inter
gentes ubi dispersisti nos. Exaudi
domine preces nostras et educ nos propter te.

[margin: et ad iudices nostros]
[margin: orationes nostras]

et da nobis invenire gra
ciam eorum qui nos ab
sciat omnis terra quia tu
noster. et quia nomen tuum invocatum est
et super genus ipsius. Respi
domo sancta tua in nos et
aurem tuam et exaudi
oculos tuos et vide. quia non
in inferno quorum spiritus
a visceribus suis dabunt
et iustificationem domino
est super magnitudine
cedit curva et infirma et
ficientes et anima esuri
et iustitiam domino. Quia
cam patrum nostrorum
cam ante conspectum tuum domine
misisti iram tuam et
nos. sicut locutus es
rorum tuorum prophetarum
dominus. Inclinate humerum
vestrum et cervicem vestram
babylonis et sedebitis
dedi patribus vestris. Quod si
audieritis vocem domini
ri regi babylonis de
stram faciam de ci
et a foris Ierusalem. et
vocem iocunditatis et
vocem sponsi et vocem
terra sine vestigio ab
eam. Et non audierunt
ut operarentur regi
statuisti verba tua que
manibus puerorum tuorum
transferrentur ossa regum
ossa patrum nostrorum de
ecce sunt proiecta in
et in gelu noctis et
doloribus pessimis in
me et in emissione. et
plum in quo invocatum
men tuum in ipso sicut
tatem domus israel et
Et fecisti in nobis domine
omnem benignitatem tuam
omnem miserationem tuam
gnam sicut locutus es

phi tui in die qua precepisti
legem tuam coram filiis
dicens. Si non exaudieritis vo
cem meam. multitudo hec mag
na convertetur in minimam
quia ego dispergam illos. quia scio
audiet me populus. Populus enim
dure cervicis. et convertetur ad
suum in terra captivitatis sue
et scient quia ego sum dominus deus eo
rum. Et dabo eis cor et intelligent
aures et audient. et laudabunt me
in terra captivitatis sue. et memo
res erunt nominis mei. et avertent
se a dorso suo duro. et a malignitati
bus suis. quia reminiscentur
viam patrum suorum qui peccaverunt in
me. Et revocabo illos in terram quam
iuravi patribus eorum abraam et ysaac
et iacob et dominabuntur eius. et mul
tiplicabo eos. et non minorabuntur.
Et statuam illis testamentum alterum
sempiternum. ut sim illis in deum. et
ipsi erunt mihi in populum. et non movebo
ultra populum meum israel filios
meos a terra quam dedi illis. III
Et nunc domine omnipotens deus israel anima
in angustiis. et spiritus anxius
clamat ad te. Audi domine. et miserere
quia deus es et misericors. et miserere
nostri quia peccavimus ante te. qui
sedes in sempiternum. et nos peribimus
in evum. domine deus omnipotens deus israel
audi nunc orationem mortuorum israel et
filiorum ipsorum. qui peccaverunt ante
te et non audierunt vocem domini dei
sui et conglutinata sunt nobis
mala. Noli meminisse iniquitatis
patrum nostrorum. sed memento manus
tue et nominis tui in tempore isto. quia tu es
dominus deus noster et laudabimus te domine.
Quia propter hoc dedisti timorem tuum in
cordibus nostris. et invocemus no
men tuum. et laudemus te in captivi
tate nostra. quia convertimur ab iniqui
tate patrum nostrorum qui peccaverunt
ante te. Et ecce nos hodie in capti
vitate nostra sumus. quo nos disp

sisti in improperium et in maledictionem
et in peccatum. secundum omnes iniquitates patrum n
nostrorum qui discesserunt a te domine deus
noster. Et cum explicuisset baruch orationis
capitulum accipiens spiritum vocem re
rum locutus est dicens. Audi israel
mandata vite. auribus percipe ut
scias prudentiam. Quid est israel quod es
in terra inimicorum es. Inveterasti in
terra aliena. coinquinatus es cum
mortuis. deputatus es cum descen
dentibus in infernum. Dereliquisti fon
tem sapientie. Nam si in via dei ambu
lasses. habitasses utique in pace se
piternum. Disce ubi sit prudentia.
ubi sit virtus. ubi sit intellectus. ubi
sciat simul. ubi sit longiturnitas
vite et victus. Ubi sit lumen oculorum
et pax. Quis invenit locum eius.
et quis introivit in thesauros eius.
Ubi sunt principes gentium. et qui do
minantur super bestias que sunt super ter
ram. Qui in avibus celi illudunt.
Qui argentum thesaurizant et aurum in
quo confidunt homines. et non est finis ac
quisitionis eorum. qui argentum fabri
cant et solliciti sunt. nec est inventio
operum illorum. Exterminati sunt et ad
inferos descenderunt. et alii loco eorum
surrexerunt. Iuvenes viderunt lumen
et habitaverunt super terram. Viam autem disci
pline ignoraverunt. neque intellex
erunt semitas eius. neque filii eius su
sceperunt eam. a facie ipsorum longe
facta est. Non est audita in terra chana
an. neque visa est in theman. Filii
quoque agar qui exquirunt pruden
tiam que de terra est negociatores ter
re et theman. et fabulatores et ex
quisitores prudentie et intelligen
tie. Viam autem sapientie nescierunt
neque commemorati sunt semitas eius.
O israel quam magna est domus dei et in
gens locus possessionis eius. mag
nus et non habet finem. excelsus
et immensus. Ubi fuerunt gigantes nomi
nati illi qui ab initio fuerunt statu
ra magna scientes bellum. Non hos

elegit dominus: nec viam discipline
invenerunt propterea perierunt. et quoniam non
habuerunt sapientiam: interierunt propter su-
am insipientiam. Quis ascendit in ce-
lum et accepit eam: et deduxit eam de nubibus.
Quis transfretavit mare et invenit
illam: et attulit illam super aurum e-
lectum. non est qui possit scire viam
eius. neque qui exquirat semitas eius.
Sed qui scit universa: novit eam.
et adinvenit eam prudentia sua. Qui
preparavit terram in eterno tempore. et
replevit eam pecudibus et quadru-
pedibus. Qui emittit lumen et vadit
et vocavit illud. et obedit illi in tre-
more. Stelle autem dederunt lumen in
custodiis suis et letate sunt. vo-
cate sunt et dixerunt: Adsumus. et
luxerunt ei cum iocunditate qui fecit
illas. Hic est deus noster: non estima-
bitur alius adversus eum. Hic adinvenit
omnem viam discipline. et dedit illam
iacob puero suo. Post hec in terris visus
est. et cum hominibus conversatus est. IIII

Hic liber mandatorum dei et lex que est
in eternum. Omnes qui tenent eam ad
vitam pervenient. Qui autem dereliquerunt
eam in mortem. Convertere iacob et apprehende
eam. ambula per viam ad splen-
dorem eius contra lumen eius. Ne tradas
alteri gloriam tuam. et dignitatem tuam
genti aliene. Beati sumus israel. quia
que deo placent nobis manifesta sunt.
Animequiores estote populus dei memora-
bilis israel. Venundati estis gentibus non
in perditionem. sed propter quod in ira ad iracun-
diam provocastis deum: traditi estis
adversariis. Exacerbastis enim eum qui
fecit vos deum eternum: immolantes de-
moniis et non deo. Oblivioni tradidistis
eum qui nutrivit vos et contristastis
nutricem vestram ierusalem. Vidit
enim iracundiam a deo venientem vobis et
dixit: Audite confines syon. adduxit
enim deus mihi luctum magnum. Vidi
enim captivitatem populi mei
filiorum meorum et filiarum: quam superduxit
illis eternus. Nutrivi enim illos cum

iocunditate. dimi
fletu et luctu. Nem
me viduam et de
derelicta sum propter pe
quia declinaverunt
cias autem ipsius
ambulaverunt per vi
dei. neque per semitas
cum iustitia ingressi
confines syon. Mem
tivitatis filiorum
quam superduxit illis
enim super illos gent
gentem improbam
non sunt reveriti sen
miserti sunt. et
vidue quia filiis
runt. Ego autem quid
vare vos. Qui enim ad
mala: ipse vos eri
inimicorum vestrorum. Ambul
ambulate. Ego enim
sola. Exui me stola p
induit me sacco obsecr
mabo ad altissimum in
Animequiores estote fil
te ad dominum. et eripiet vos
principum inimicorum.
vi in eternum salutem
nit mihi gaudium ab
niet vobis ab eterno
Emisi enim vos cum luct
reducet autem vos deus
gaudio et iocunditate
cut enim viderunt vi
captivitatem vestram a d
et in celeritate salutem v
supervenient vobis cum ho
no et splendore eterno.
sustinete iram que
bis. Persecutus est enim te
tuus. sed cito videbis
eius ipsius. et super cer
cendes. Delicati mei a
runt vias asperas. ducti
ut grex direptus ab ini
ores estote filii et pr
erit enim memoria vestra

Sicut enim fuit sensus
vester ut erraretis a deo: decies tantum it-
erum convertentes requiretis eum. Qui
enim induxit vobis mala: ipse rur-
sum adducet vobis sempiternam
iocunditatem cum salute vestra. Ani-
mequior esto ierusalem. Exortatur enim
te qui te nominavit. Nocentes peribunt
qui te vexaverunt: et qui gratulati
sunt in tua ruina punientur. Ci-
vitates quibus servierunt filii tui punientur: et que accepit
filios tuos. Sicut enim gavisa est in tua ruina et
leta est in casu tuo: sic con-
tristabitur in sua desolatione. Et amputa-
bitur exultatio multitudinis eius: et
gaudimonium eius erit in luctum.
Ignis enim superveniet ei ab
eterno in longiturnis diebus: et inhabitabi-
tur a demoniis in multitudine temporis.
Circumspice ierusalem ad orientem: et vide
iocunditatem a deo tibi venientem.
Ecce enim veniunt filii
tui quos dimisisti dispersos: ve-
niunt collecti ab oriente usque ad
occidentem in verbo sancti gaudentes in ho-
norem dei. Exue te ierusalem stola
luctus et vexationis tue: et indue te
decore et honore eius que a deo tibi est
sempiterna gloria. Circumdabit
te deus diploide iustitie: et im-
ponet mitram capiti tuo hono-
ris. Deus enim ostendet splen-
dorem suum in te omni qui sub celo est.
Nominabitur enim tibi nomen tuum
a deo in sempiternum. Pax iustitie:
et honor pietatis. Exurge ierusalem
et sta in excelso: et circumspice ad
orientem: et vide collectos filios
tuos ab oriente sole usque ad occi-
dentem in verbo sancti gaudentes dei
memoria. Exierunt enim abs te
pedibus ducti ab inimicis: addu-
cet autem illos dominus ad te portatos
in honore sicut filios regni.
Constituit enim dominus humiliare
omnem montem excelsum et rupes per-
hennes: et valles replere in equalitatem
terre: ut ambulet israel diligenter in ho-
norem dei. Obumbraverunt autem et sil-
ve et omne lignum suavitatis israel manda-
to dei. Adducet enim deus israel cum
iocunditate in lumine maiestatis sue
cum misericordia et iustitia que est ex ipso. VI

Propter peccata que peccastis ante deum a-
dducemini in babiloniam capti-
vi a nabuchodonosor rege babiloniorum. In-
gressi itaque in babiloniam eritis illic an-
nis plurimis et temporibus longis usque ad ge-
nerationes vii. Post hoc autem educam vos
inde in pace. Nunc autem videbitis in ba-
bilonia deos aureos et argenteos et
lapideos et ligneos in humeris porta-
ri ostendentes metum gentibus. Videte
ergo ne et vos similes efficiamini factis ali-
enis: et metuatis: et metus vos capi-
at in ipsis. Visa itaque turba de retro
et ab ante adorantes dicite in cordibus
vestris. Te oportet adorari domine. Angelus
enim meus vobiscum est. Ipse autem
exquiram animas vestras. Nam lingua eorum
polita a fabro. Ipsi etiam inaurata et inar-
gentata falsa sunt et non possunt
loqui. Et sicut virgini amanti orna-
menta: ita accepto auro fabricata
sunt. Coronas certe habent aureas su-
per capita sua dii illorum. Unde subtrahunt
sacerdotes ab eis aurum et argen-
tum: et erogant illud in semet ipsis. Dant
autem et ex ipso prostitutis: et meretrices or-
nant: et iterum cum receperint illud a mere-
tricibus ornant deos suos. Hii autem
non liberantur ab erugine et tinea. O-
pertis autem illis veste purpurea: ex-
tergent faciem ipsorum propter pulverem domus
qui est plurimus inter eos. Sceptrum autem
habet ut homo sicut iudex regionis qui in se
peccantem non interficit. Habet etiam gladium in
manu et securim. Se autem de bello et de
latronibus non liberat. Unde vobis notum sit
quia non sunt dii. Ne ergo timueritis eos.
Sicut enim vas hominis confractum inutile
efficitur: tales sunt et dii eorum. Con-
stitutis illis in domo: oculi eorum ple-
ni sunt pulvere a pedibus introeuntium.

Exemplum epistole eiusdem quam misit ieremias ad abduc-
tos captivos in babiloniam a rege ba-
biloniorum ut annuntiaret illis secundum quod preceptum est
illi a deo.

Et sicut alicui qui regem offendit
circumsepte sunt ianue. et sicut
ad sepulchrum sedunque adducto m
mortuo. ita tutantur sacerdotes
ostia clausuris et seris ne a latro-
nibus expolientur. Lucernas accen-
dunt illis et quidem multas ex quibus
nullam videre possunt. Sunt autem
sicut trabes in domo. Corda vero e-
orum dicunt elinge serpentes qui de terra
sunt dum comedunt eos et vesti-
menta ipsorum et non sentiunt. Nigre fi-
unt facies eorum a fumo qui in domo fit.
Supra capud eorum et super corpus e-
orum volant noctue et hyrundines
et aves et similiter catte. Unde sciatis quia
non sunt dii. Ne ergo timueritis
eos. Aurum etiam quod habent ad speciem
nisi aliquis exterserit eruginem
non fulgebunt. Neque enim dum con-
flarentur sentiebant. Ex omni pre-
cio empta sunt in quibus spiritus non
est ipsis. Sine pedibus in humeris
portantur ostendentes ignobili-
tatem suam hominibus. Confundantur
et qui colunt ea. Propterea si ceciderint
in terram a semet ipsis non consurgent
neque si quis eum statuerit rectum per
semet ipsum stabit. Sed sicut mortu-
is munera illis apponentur. Hostias
illorum vendunt sacerdotes ipsorum et abu-
tuntur. Similiter et mulieres eorum decer-
pentes neque infirmo neque mendicanti
aliquid impertiunt. De sacrificiis eo-
rum fete et menstruate contingunt. Sci-
entes itaque ex his quia non sunt dii ne
timeatis eos. Unde enim vocantur dii
quia mulieres ponunt diis argenteis
et aureis et ligneis. Et in domibus eorum sa-
cerdotes sedent habentes tunicas scissas
et capita et barbas rasas quorum capi-
ta nuda sunt. Rugiunt autem
clamantes contra deos suos sicut in ce-
na mortui. Vestimenta eorum auferunt
sacerdotes et vestiunt uxores suas et
filios suos et alias. Neque si aliquid ma-
li patiuntur ab aliquo neque si quid
boni poterunt retribuere. Neque regem con-

stituere possunt
divitias dare pos
retribuere. Si quis
non reddiderit
minem a morte
mum a potentiore
cecum ad visum
cessitate hominem
non miserebuntur
facient. Lapidibus
dii illorum lignei lapidei
gentei. Qui autem colunt
tur. Quomodo ergo
tendum illos
chaldeis non honora
audierint mutum
ferunt illud ad bel
ab eo loqui. quasi possint
habent motum. Et ipsi
relinquent ea. Sensum
dii illorum. Mulieres
nibus in viis sedent
olivarum. Cum autem aliqua
ta ab aliquo transeunte
proxime sue exprobrat
na habita sicut ipsa neque
disruptus sit. Omnia autem
falsa sunt. Quomodo
dicendum est illos esse deos
aurificibus facta sunt
runt nisi id quod volunt
aut artifices etiam ipsi
non sunt multi temporis
sunt que ab ipsis fabricata
Reliquerunt autem falsa
futuris. Nam cum
et mala cogitant sacerdotes
scondant cum illis. Quomodo
ant quoniam dii sunt qui
liberant nec de malo se
lignea lapidea et aurata
tata sunt scietur postea
ab universis gentibus
festa sunt quia non sunt
nuum hominum et nullum
est. Unde ergo notum est
sed opera manuum homin
pus in ipsis est. Regem

[..]re in perniciam hominibus. Et
[..] intellexerint quoniam non discernerent
[..]quentes relinquent ab ipsis. Numquid
[..] possunt facere contra ea[..]
[..]m celi et terre. Eructavit cum
[..] ignis in domum deorum lig-
[..]orum et argenteorum et aureorum, sacer-
[..] ipsorum fugient et liberabun-
[..] illi sicut trabes in medio
[..]urentur. Regi autem et bello
[..]sistent. Quomodo ergo estimandum est
[..]piendum quoniam dii sunt? Cum
[..]ribus neque a latronibus se
[..]nt dii lignei et aurati et
[..]genti, quibus iniqui forti-
[..] aurum et argentum et vestimentum
[..]quo opertum sunt auferent illis
[..]unt nec sibi auxilium ferunt.
[..]melius est regem esse ostenta[..]
[..] virtutem suam, aut vas i[..]
[..]utile in qua gloriabitur qui possi[..]
[..] quam falsi dii, vel ostium i[..]
[..]que custodit que in ipsa sunt
[..] falsi dii. Sol quidem et luna ac
[..] sunt splendida et emissa
[..]tatem obaudiunt. Similiter et ful-
[..] apparuit perspicuum est. Id
[..] autem et spiritus in omni regione spi-
[..] Et nubes cum imperatum fu[..]
[..] perambulare universum
[..]sperficiunt quod imperatum est eis.
[..] missus desuper ut consumat
[..] et silvas facit quod preceptum est.
[..] autem neque speciebus neque virtu-
[..]orum similia sunt. Unde neque
[..]dum est dicendum illos esse deos
[..] possunt neque iudicium iudica[..]
[..] facere hominibus. Scientes itaque
[..] sunt dii, ne ergo timueritis eos.
[..] regibus maledicent. Signa
[..] gentibus non ostendunt neque ut
[..]cebunt neque illuminabunt ut
[..] Bestie meliores sunt illis que
[..] effugere aut prodesse
[..]lo itaque modo nobis est ma-
[..] quoniam sunt dii propter quod nec ti-
[..] eos. Nam sicut in cucume-
[..] formido nichil custodit, ita
sunt dii eorum lignei et argentei et
inaurati. Eodem modo et in orto spina
alba supra quam omnis avis sedet. Si-
militer et mortuo proiecto in tenebris
similes sunt dii illorum lignei et in-
aurati et inargentati. A purpura
quoque et murice que super eos tineant
scietis itaque quod non sunt dii. Ipsi etiam
postremo comeduntur et erit in obpro-
brium in regione. Melior est homo iu-
stus qui non habet simulacra, nam erit
longe ab obprobriis. [Incipit prologus in libro Ezechielis prophete.]

Ezechiel propheta cum ioachin
rege iuda captivus ductus est in babilonem. Ibi
que his qui cum eo capti fuerant prophetavit peni-
tentibus quod ad ieremie vaticinium se
ultro adversariis tradidissent et vi-
derent adhuc urbem ierosolimam sta-
re quam ille casuram esse predixerat. Tri-
cesimo autem etatis sue anno et captivita-
tis quinto exorsus est ad concaptivos lo-
qui. Et eodem tempore licet postea hic in chal-
dea, ieremias in iudea prophetavit. Ser-
mo eius nec satis disertus nec ad
modum rusticus est, sed ex utroque me-
die. Sacerdos et ipse sicut ieremias
principia voluminis et finem magnis ha-
bet obscuritatibus involuta. Sed et vulgata
eius editio non multum distat ab hebra-
ico. Unde satis mirari nequeo quid esse cause extiterit
ut si eosdem in omnibus libris haberemus inter-
pretes, in aliis eadem, in aliis diversa
transtulerint. Legite igitur et hunc iuxta nostram
translationem, quoniam per cola scriptus et co-
mata manifestiorem sensum legentibus
tribuit. Sed aut amica mei et hunc
subsannabunt, dicite eis quod nemo eos
compellat ut scribant. Et vereor ne illud
eis eveniat quod grece significantius dicitur, ut vo-
centur φ.α.γ.ο.λ.ο.ι.δ.ο.ρ.ο.ι, id est fagolido-
ri, quod est apud nos manducantes senectias. [Incipit liber ezechielis prophete.]

Et factum est in tricesimo an-
no, in quarto, in quinta mensis,
cum essem in medi-
o captivorum iuxta flu-

uium chobar: aperti sunt celi et uidi
uisiones dei. In quinta mensis ipse est annus
quintus transmigrationis regis ioachi-
min. et factum est uerbum domini ad ezechielem
filium buzi sacerdotem in terra chaldeorum
secus flumen chobar. et facta est super eum
ibi manus domini. Et uidi et ecce uentus
turbinis ueniebat ab aquilone et nu-
bes magna et ignis inuoluens et splen-
dor in circuitu eius et de medio eius
quasi species electri id est de medio ignis. et in
medio eius similitudo quattuor animalium.
et hic aspectus eorum similitudo hominis
in eis. et quattuor facies uni. et quattuor
penne uni. et pedes eorum pedes recti.
et planta pedis eorum quasi planta pedis
uituli. et scintille quasi aspectus eris can-
dentis. et manus hominis sub pennis eorum
in quattuor partibus. et facies et pennas per qua-
tuor partes habebant. iuncteque erant penne
eorum alterius ad alterum. Non reuertebantur
cum incederent. sed unumquodque ante faci-
em suam gradiebatur. Similitudo
autem uultus eorum facies hominis et facies
leonis a dextris ipsorum quattuor. facies
autem bouis a sinistris ipsorum quattuor. et
facies aquile desuper ipsorum quattuor. et facies
eorum et penne eorum extente desuper. Due penne
singulorum iungebantur. et due tegebant
corpora eorum. et unumquodque eorum coram facie
sua ambulabat. ubi erat impetus spiritus
illuc gradiebantur. nec reuertebantur
cum ambularent. Et similitudo animalium
et aspectus eorum quasi carbonum ignis arden-
tium. et quasi aspectus lampadarum. Hec
erat uisio discurrens in medio anima-
lium splendor ignis. et de igne fulgur
egrediens. et animalia ibant et reuertebantur
in similitudinem fulguris choruscantis.
Cumque aspicerem animalia: apparuit
rota una super terram iuxta animalia habens
quattuor facies. et aspectus rotarum et opus
earum quasi uisio maris. et una similitudo
ipsarum quattuor. et aspectus earum et opera quasi
sit rota in medio rote. Per quattuor
partes earum euntes ibant et non
reuertebantur cum ambularent. ad quem-
locum declinabat quasi prima erat:

sequebantur
cum ambularent
rotis et altitudo
et totum corpus plen
tu ipsarum quattuor. Cum
animalia: ambulabant
iuxta ea. et cum eleua
terra. eleuabantur
Quocumque ibat spi
ritu et rote pariter eleua
tes eum. Spiritus enim
torum. Cum euntibus
stabant. et cum eleua
eleuabantur et rote
spiritus uite erat in
super caput animalium
cristalli horribilis
capita eorum desuper. Sub
autem penne eorum recte
Unumquodque duabus alis
suum. et alterum simili
audiebam sonum ala
multarum. quasi sonum
cum ambularent quasi sonus
titudinis ut sonus castrorum
rent demittebantur
cum fieret uox super firma
super caput eorum stabant
alas suas. Et super firma
imminens capiti eorum
pidis sapphiri similitudo
similitudinem throni
quasi aspectus hominis desu
ciem electri uelud
intrinsecus per circuitum
eius et desuper. et a lumbis
deorsum. uidi quasi speciem
dentis in circuitu uelut
arcus cum fuerit in nube
uie. hec erat aspectus sp
cuitum. Hec uisio similitu
mini.

II

Et uidi. et cecidi in fa
audiui uocem loquen
me. Fili hominis sta super
loquar tecum. Et ingressus
postquam locutus est michi
me super pedes meos

[st]antem ad me et dixit. Fili hominis
mitto ego te ad filios isrl ad gentes
apostatrices que recesserunt a me.
patres eorum prevaricati sunt pactum meum
usque ad hanc diem. Et filii dura
facie et indomabili corde sunt ad
quos ego te mitto. Et dices ad eos.
Hec dicit dominus deus. Si forte vel ipsi au-
diant et si forte quiescant. quoniam do-
mus exasperans est. et scient quia propheta
sit in medio eorum. Tu ergo fili hominis
ne timeas eos. neque sermones eorum
metuas. quoniam increduli et subversores
sunt tecum. et cum scorpionibus habitas.
Verba eorum ne timeas. et vultus eorum
ne formides. quia domus exasperans
est. Loqueris verba mea ad eos si for-
te audiant et quiescant. quoniam ir-
ritatores sunt. Tu autem fili hominis audi
quecumque loquar ad te. et noli esse exas-
perans sicut domus isrl exasperatrix est.
Aperi os tuum et comede quecumque ego
do tibi. Et vidi. et ecce manus missa
ad me in qua erat involutus liber. et ex-
pandit illum coram me. qui erat scri-
ptus intus et foris. et scripte erant
in eo lamentationes et carmen. et ve.

III

Et dixit ad me.
Fili hominis quodcumque inveneris comede.
comede volumen istud et vadens loquere
ad filios isrl. Et aperui os meum
et cibavit me volumine illo. Et dixit
ad me. Fili hominis venter tuus comedet
et viscera tua complebuntur volu-
mine isto quod ego do tibi. Et comedi
illud. Et factum est in ore meo sicut
mel dulce. Et dixit ad me. Fili ho-
minis vade ad domum isrl et loqueris
verba mea ad eos. Non enim ad populum
profundi sermonis et ignote lingue
tu mitteris ad domum isrl neque ad
populos multos profundi sermonis et
ignote lingue quorum non possis audi-
re sermones. et si ad illos mittereris
ipsi audirent te. Domus autem isrl no-
lunt audire te. quia nolunt audire
me. Omnis quippe domus isrl attrita
fronte est et duro corde. Ecce
dedi faciem tuam valentiorem facie-
bus eorum. et frontem tuam duriorem fron-
tibus eorum. Et ut adamantem et ut sili-
cem dedi faciem tuam. Ne timeas
eos neque metuas a facie eorum. quia domus
exasperans est. Et dixit ad me. Fili ho-
minis. omnes sermones meos istos quos
ego loquor ad te. assume in corde tuo. et
auribus tuis audi. et vade et ingredere ad
transmigrationem ad filios populi mei. et
loqueris ad eos. et dices eis. Hec dicit dominus
deus. Si forte audiant et quiescant.
Et assumpsit me spiritus et audivi post
me vocem commotionis magne. Be-
nedicta gloria domini de loco suo. et vocem ala-
rum animalium percutientium alteram ad alte-
ram. et vocem rotarum sequentium animalia.
et vocem commotionis magne. Spiritus etiam le-
vavit me. et assumpsit me. et abii ama-
rus in indignatione spiritus mei. Manus
enim domini erat mecum confortans me.
Et veni ad transmigrationem ad acervum
novarum frugum ad eos qui habitabant
iuxta flumen chobar. Et sedi ubi illi
sedebant. et mansi ibi vii. diebus
in medio eorum merens. Cum autem per-
transissent vii. dies: factum est verbum domini
ad me dicens. Fili hominis speculatorem
dedi te domui isrl. et audies de ore
meo verbum. et annuntiabis eis ex me.
Si dicente me ad impium. morte
morieris: non annuntiaveris ei: nec lo-
cutus fueris. ut avertatur a via sua
impia. et vivat: ipse impius in iniqui-
tate sua morietur: Sanguinem autem
eius de manu tua requiram. Si
autem tu annuntiaveris impio. et ille non
fuerit conversus ab impietate sua a via sua
impia: ipse quidem in iniquitate sua
morietur. tu autem animam tuam libe-
rasti. Sed et si conversus iustus a iusti-
cia sua fuerit. et fecerit iniquitatem.
ponam offendiculum coram eo. ipse
morietur. quia non annuntiasti ei. in peccato
suo morietur. et non erunt in memoria
iusticie eius quas fecit. Sanguinem
vero eius de manu tua requiram.
Si autem annuntiaveris iusto. ut non pec-

ceo iustus. et ille nō peccauit: ui
uens uiuet. q͛ annūciasti ei. et tu
aīam tuā liberasti. Et fca ē sr me
manus dn̄i. et dixit ad me. Sur
gens egrede in campū. et ibi loq̄r
tecum. Et surgens egressus sum
in campū. et ecce ibi gl͛a dn̄i sta
bat. qͣsi gl͛a quā uidi iuxͣ fluui
um cobar. et cecidi in faciē me
am. Et ingressus ē in me sp̄c. et sta
tuit me sup͛ pedes meos. et locu
tus est m͛. et dixit ad me. Ingre
de et include in medio domus tu
e. Et tu fili hoīs. ecce data sunt sr
te uincula. et ligabunt te in eis
et non egredieris in medio eorū
et linguā tuam adherere faciam
palato tuo. et eris mutus. nec q͛
uir obiurgans. q͛ domus ex
asperans est. Cū autē lo
cutus fuero tibi: apiam tibi os
tuum. et dices. Hec dicit dn̄s dēs. Qui au
dit audiat. et qui quiescit quiesc
at. q͛ domus exaspans est.

Et tu fili hoīs IIII
sume tibi laterem. et pones
eum coram te. et describes in eo
ciuitatem ierl̄m. et ordinabis
aduersus eam obsidionē. et edi
ficabis munitiōes. et comportabis
aggerem. et dabis contra eam cas
tra. et pones arietes in gyro.
Et tu sume tibi sartaginem
ferream. et pones eam in murū
ferreū int͛ te et int͛ ciuitatē.
et obfirmabis faciē tuam ad eā.
et erit in obsidionē. et circūdabis
eam. Signū est domui isrl̄. Et
tu dormies sr latus tuū sinis
trū. et pones iniquitates do
mus isrl̄. sr eo. nūo dierū quibz
dormies sr illud. et assumes ini
quitates eorū. Ego autem dedi
tibi annos iniquitatis eorū nūo
dierū. ccc. et nonaginta dies. et por
tabis iniquitatem domus isrl̄.
Cum cōpleueris hec dormies sup͛
latus dextrū tuū scđo. et assumes

iniquitatē domꝰ iuda …
diem p anno. diē inq͛ …
dedi tibi. Et ad obsidio…
conuertes faciē tuā. et brach…
erit extentū. et ꝓphetabis …
Ecce circumdedi te uinc…
te cōuertes a latere tuo …
ud donec compleas die…
onis tue. Et tu sume …
tum. et ordeum et fabam …
et miliū et uiciam. et mi…
unū uas. et facies tibi pa…
dierū quibus dormies sr …
ccc. et xc. diebus comedes …
bus autē tuus quo uesc…
in pondere. xx. stateres …
usque ad tēpus comedes illu…
in mensura bibes sext…
et hin usque ad tēpus bibes ill…
cinericiū ordeaceum …
illud. et stercore qđ egreditur …
operies illud in oculis eo…
dixit. Sic comedent filii …
pollutū int͛ gētes ad quas ei…
eos. Et dixi. A. a. a. dn̄e d…
mea nō ē polluta. et mor…
laceratū a bestiis nō come…
bantia mea …
omnis caro inmunda …
Et dixit ad me. Ecce de…
boum p stercoribus huma…
es panem tuū in eo. Et …
me. Fili hoīs. Ecce ego …
panis in ierl̄m. et comede…
nem suū in pondere et in …
tudine. et aquā in mensu…
gustia bibent. ut defic…
pane et aqua. et corruat un…
fratrem suum. et tabescent in…
tibus suis. V

Et tu fili hoīs sume …
acutū radentem pilos …
mes eos. et duces per …
tuū et p barbam tuam …
tibi stateram ponderis et diui…
tiam ptē igni cōbures in …
ciuitatis iuxta cōpletionem …
sidionis. et assumes ter…

[tertiam] partem gladio in circuitu eius.
[tertiam] vero aliam in ventum disperges.
[et gladium] nudabo post eos. Et sumes
[inde parvum] numerum. et ligabis eos in sum-
[mitate] pallii tui. Et ex eis rursum tol-
[les et pro]icies eos in medio ignis. et com-
[bures] eos igni. et ex eo egredietur ig-
[nis in] omnem domum Israel. Haec dicit dominus deus.
[Ista est] Ierusalem in medio gentium posui
[eam et in] circuitu eius terras. Et contemp-
[sit] iudicia mea ut esset plus impia
[quam] gentes. et praecepta mea ultra quam ter-
[rae quae in] circuitu eius sunt. Iudicia
[enim] mea proiecerunt. et in praeceptis meis non
ambulaverunt. Idcirco haec dicit
[dominus deus.] Quia superastis gentes quae in cir-
[cuitu] vestro sunt. et in praeceptis meis
[non] ambulastis. et iudicia mea
[non fe]cistis. et iuxta iudicia gentium
[quae in cir]cuitu vestro sunt non estis op-
[erati. Idcir]co haec dicit dominus deus. Ecce ego ad
[te et ip]se ego faciam in medio tui
[iudicia in] oculis gentium. et faciam
[in te] quod non feci. et quibus similia ultra
[non] faciam propter omnes abominationes
[tuas.] Ideo patres comedent filios
[in me]dio tui. et filii comedent
[patres] suos. et faciam in te iudicia
[et venti]labo universas reliquias tuas
[in om]nem ventum. Idcirco vivo ego
[dicit domi]nus deus. nisi pro eo quod sanctum meum in
[omn]ibus offensionibus tuis. et in
[omnibus] abominationibus tuis. Ego quoque con-
[fringam] et non parcet oculus meus
[et non] miserebor. Tertia pars tui morietur
[peste] et fame consumetur in medio
[tui.] et tertia pars tui gladio cadet
[in] circuitu tuo. Tertiam vero partem
[tuam] in omnem ventum dispergam. et
[gla]dium evaginabo post eos. et com-
[plebo] furorem meum. et requiescere fa-
[ciam] indignationem meam in eis. et con-
[solabor.] Et scient quia ego dominus locutus
[sum] in zelo meo cum complevero
[indigna]tionem meam in eis.
[Et da]bo te in desertum et in opprobrium
[gen]tibus quae in circuitu tuo sunt
in conspectu omnis praetereuntis. Et eris op-
probrium et blasphemia exemplum et
stupor in gentibus quae in circuitu
tuo sunt. Cum fecero in te iudicia
in furore et in indignatione et in in-
crepationibus irae. Ego dominus locutus
sum. quando misero sagittas famis
pessimas in eos quae erunt morti-
ferae. et quas mittam ut disperdam
vos. et famem congregabo super vos. et con-
teram in vobis baculum panis. et im-
mittam in vos famem et bestias pessi-
mas usque ad internecionem. et pestilen-
tia et sanguis transibunt per te. et
gladium inducam super te. ego dominus lo-
cutus sum. VI

Et factus est sermo domini ad me
dicens. Fili hominis pone faciem
tuam ad montes Israel. et prophetabis
ad eos et dices. Montes Israel audite
verbum domini dei. Haec dicit dominus deus mon-
tibus et collibus. et rupibus et vallibus.
Ecce ego inducam super vos gladium et
disperdam excelsa vestra. et demolibor
aras vestras. et confringentur simu-
lacra vestra. Et deiciam interfectos v-
estros ante idola vestra. et dabo cadave-
ra filiorum Israel ante faciem simula-
chrorum. et dispergam ossa vestra circum
aras vestras in omnibus habitationibus
vestris. Urbes desertae erunt. et excel-
sa demolientur et dissipabuntur.
et interibunt arae vestrae. et confringen-
tur. et cessabunt idola vestra. et con-
terentur delubra vestra. et delebun-
tur opera vestra. et cadet interfectus in
medio vestri. et scietis quia ego sum do-
minus. Et relinquam in vobis eos qui
fugiunt gladium in gentibus cum dis-
persero vos in terris. et recordabuntur
mei liberati vestri in gentibus ad quas
captivi ducti sunt. quia contrivi cor
eorum fornicans et recedens a me. et
oculos eorum fornicantes post ido-
la vestra. et displicebunt sibimet super
malis quae fecerant in universis abomi-
nationibus suis. Et scient quia ego dominus
non frustra locutus sum ut fa-
cerem eis malum hoc. Haec dicit dominus deus.

Percute manum tuam et allide pedem
tuum et dic heu ad omnes abhomina
tiones malorum domus israel quia gla
dio fame et peste ruituri sunt.
Qui longe est peste morietur. qui
autem prope gladio corruet. et qui relic
tus fuerit et obsessus fame morietur et
complebo indignationem meam in eis. et
scietis quia ego dominus cum fuerint interfecti
vestri in medio ydolorum vestrorum in circuitu
ararum vestrarum in omni colle excelso. et in cunc
tis summitatibus moncium. et subtus omne
lignum nemorosum. et subtus universam
quercum frondosam. id est locum ubi
accenderunt thura redolencia uni
versis ydolis suis. Et extendam ma
num meam super eos. et faciam terram eorum
desolatam et destitutam a deserto
deblatha in omnibus habitacionibus
eorum. et scient quia ego dominus. VII.

Et factus est sermo domini ad me di
cens. Et tu fili hominis. hec dicit dominus
deus terre israel. Finis venit. venit
finis super quattuor plagas terre. Nunc fi
nis super te. et immittam furorem me
um in te. et iudicabo te iuxta vias tu
as. et ponam contra te omnes abhomina
tiones tuas. Et non parcet oculus me
us super te. et non miserebor. sed vias tuas
ponam super te. et abhominaciones tue in
medio tui erunt. et scietis quia ego
dominus. Hec dicit dominus deus. Afflictio una
afflictio ecce venit. Finis venit
venit finis. Evigilabit adversum
te. ecce venit. Venit contricio super te
qui habitas in terra. Venit tempus prope est dies
occisionis. et non glorie moncium. Nunc de pro
pinquo effundam iram meam super te et com
plebo furorem meum in te et iudi
cabo te iuxta vias tuas. et imponam
tibi omnia scelera tua. Et non parcet o
culus meus. nec miserebor. sed vias
tuas imponam tibi. et abhominaciones tu
e in medio tui erunt. et scietis quia
ego sum dominus percuciens. Ecce dies ecce
venit. egressa est contricio. Floru
it virga germinavit superbia. iniqui
tas surrexit in virga impietatis.

non ex eis. et non ex p
tu eorum. et non erit req
tur tempus appropinq
nuit non letetur. et
lugeat. quia ira super
quia qui vendit ad
revertetur. et adhuc
viventium visio enim
tudinem eius non re
et vir in iniquitate
confortabitur. Canite
tur omnes. et non est qu
um. Ira enim mea su
eius. Gladius foris
et pestis et fames intr
morietur. et qui in civi
cia. et fame devorab
tivos ex eis. et erunt i
columbe convallium
unusquisque in iniqui
manus dissolventur
fluent aquis. Et accing
et operiet eos formido
eorum confusio. et in omni
calvicium. Argentum eo
et aurum eorum in sterq
Argentum eorum et aur
liberare eos in die fu
suam non saturabunt
non implebuntur qu
tas eorum facta est. et orna
mentum monilium in superbi
et ymagines abhominatio
simulacrorum suorum fe
propter hoc dedi eis illud i
dabo illud in manus
diripiendum. et impiis te
taminabunt illud. Et
faciem meam ab eis. et viol
archanum meum. et introib
emissarii. et contamin
Fac conclusionem quoniam te
iudicio sanguinum. et ci
na iniquitate. Et adduca
de gentibus. et possidebunt
eorum. et quiescere faciam su
et possidebunt sanctu
gustia superveniente requ

ruent erit. Conturbacio super conturbacionem veniet, et auditus super auditum veniet: et querent visionem de propheta, et lex peribit a sacerdote, et consilium a senioribus. Rex lugebit, et princeps induetur merore, et manus populi terre conturbabuntur. Secundum viam eorum faciam eis, et secundum iudicia eorum iudicabo eos: et scient quia ego dominus.

VIII

Et factum est in anno sexto, in sexto mense, in quinta mensis: ego sedebam in domo mea, et senes Iuda sedebant coram me, et cecidit ibi super me manus domini dei. Et vidi, et ecce similitudo quasi aspectus ignis: ab aspectu lumborum eius et deorsum ignis: et a lumbis eius et sursum quasi aspectus splendoris, ut visio electri. Et emissa similitudo manus apprehendit me in cincinno capitis mei: et elevavit me spiritus inter terram et celum, et adduxit me in Ierusalem in visione dei iuxta ostium interius quod respiciebat ad aquilonem, ubi erat statutum idolum zeli ad provocandam emulacionem. Et ecce ibi gloria dei Israel secundum visionem quam videram in campo. Et dixit ad me: Fili hominis, leva oculos tuos ad viam aquilonis. Et levavi oculos meos ad viam aquilonis: et ecce ab aquilone porte altaris idolum zeli in ipso introitu. Et dixit ad me: Fili hominis, putasne vides tu quid isti faciunt? abhominaciones magnas quas domus Israel facit hic, ut procul recedam a sanctuario meo? Adhuc conversus videbis abhominaciones maiores. Et introduxit me ad ostium atrii: et vidi, et ecce foramen unum in pariete. Et dixit ad me: Fili hominis, fode parietem. Et cum fodissem parietem, apparuit hostium unum. Et dixit ad me: Ingredere, et vide abhominaciones pessimas quas isti faciunt hic. Et ingressus vidi, et ecce omnis similitudo reptilium et animalium abhominacio, et universa idola domus Israel, depicta in pariete in circuitu erant in pariete per circuitum. Et septuaginta viri de senioribus domus Israel, et Iechonias filius Saphan stabat in medio eorum stancium ante picturas: et unusquisque [habebat] thuribulum in manu sua: et vapor nebule de thure consurgebat. Et dixit ad me: Certe vides fili hominis, que seniores domus Israel faciunt in tenebris, unusquisque in abscondito cubiculi sui: dicunt enim: Non videt dominus nos, dereliquit dominus terram. Et dixit dominus ad me: Adhuc conversus videbis abhominaciones maiores quas isti faciunt. Et introduxit me per ostium porte domus domini, quod respiciebat ad aquilonem: et ecce ibi mulieres sedebant plangentes Adonidem. Et dixit ad me: Certe vidisti fili hominis. Adhuc conversus videbis abhominaciones maiores his. Et introduxit me in atrium domus domini interius: et ecce in ostio templi domini inter vestibulum et altare quasi viginti quinque viri dorsa habentes contra templum domini, et facies ad orientem: et adorabant ad ortum solis. Et dixit ad me: Certe vidisti fili hominis. Numquid leve est hoc domui Iuda, ut facerent abhominaciones istas quas fecerunt hic? quia replentes terram iniquitate conversi sunt ad irritandum me. Et ecce applicant ramum ad nares suas. Ergo et ego faciam in furore: non parcet oculus meus, nec miserebor: et cum clamaverint ad aures meas voce magna, non exaudiam eos.

IX

Et clamavit in auribus meis voce magna dicens: Appropinquaverunt visitaciones urbis, et unusquisque vas interfectionis habet in manu sua. Et ecce sex viri veniebant de via porte superioris que respicit ad aquilonem: et uniuscuiusque vas interitus in manu eius: vir etiam unus vestitus lineis in medio eorum, et atramentarium scriptoris ad renes eius: et ingressi sunt et steterunt iuxta altare eneum.

Et gloria domini israel assumpta est de che-
rub, qui erat super eum, ad limen
domus. Et vocavit virum qui
indutus erat lineis, et atramen-
tarium scriptoris habebat in lum-
bis suis. Et dixit dominus ad eum: Trans-
i per medium civitatem in me-
dio ierusalem, et signa thau super fron-
tes virorum gementium et dolentium
super cunctis abominationibus, que fiunt
in medio eius. Et dixit illis, audi-
ente me: Transite per civitatem
sequentes eum, et percutite. Non parcat
oculus vester, neque misereamini. Senem,
adolescentulum et virginem, parvulum
et mulieres interficite usque ad inter-
nicionem. Omnem autem super quem vide-
ritis thau ne occidatis, et a sanctuario
meo incipite. Ceperunt ergo a vi-
ris senioribus, qui erant ante faciem
domus. Et dixit ad eos: Contami-
nate domum, et implete atria inter-
fectis. Egredimini. Et egressi sunt,
et percutiebant eos qui erant in civi-
tate. Et cede completa, re-
mansi ego. Ruique super faciem meam,
et clamans aio: Heu, heu, heu,
domine deus. Ergo ne disperdes omnes
reliquias israel, effundens furo-
rem tuum super ierusalem? Et dixit ad
me: Iniquitas domus israel et iu-
da magna est nimis valde, et
repleta est terra sanguinibus, et ci-
vitas repleta est aversione.
Dixerunt enim: Dereliquit dominus
terram, et dominus non videt. Igitur
et meus non parcet oculus, neque
miserebor. Viam eorum super caput
eorum reddam. Et ecce vir qui erat
indutus lineis, qui habebat atra-
mentarium in dorso suo, respon-
dit verbum dicens: Feci sicut precepis-
ti michi.

X

Et vidi, et ecce in firmamento quod
erat super caput cherubin, quasi lapis
saphirus, et quasi species similitudinis
solii apparuit super ea. Et dixit ad vi-
rum qui indutus erat lineis, et ait:

Ingredere in medio rot…
subtus cherubin, et im…
ple manum prunis ign…
inter cherubin, et…
terram. Ingressusque est…
meis. Cherubin aut…
tris domus cum ingr…
nubes implevit atr…
Et elevata est gloria domini…
ad limen domus, et repleta…
nube, et atrium repletum…
dore glorie domini. Et sonitus…
rubin audiebatur usque…
exteriorem, quasi vox omnipo…
dei. Cumque precepisset…
dutus erat lineis, dic…
ignem de medio rot…
inter cherubin…
se stetit iuxta…
rub manum suam…
ad ignem qui erat…
et assumpsit, et dedit…
eius qui erat indutus…
accipiens egressus est…
in cherub similitudo…
subtus pennas eorum…
iiii. rote iuxta cherub…
iuxta cherub unum…
cherub alium. Species…
erat quasi visio lapidis…
aspectus earum similitudo…
quasi sit rota in medio…
ambularent, in…
bantur, non revertebantur…
larentur, sed ad locum…
nabant, que prima erat…
rebant nec convertebantur…
corpus earum, et colla…
ne, et circuli plena…
in circuitu iiii. rotis…
illas vocavit volubiles…
te me. Quatuor autem facies…
unum. Facies una facies…
et facies secunda facies hominis…
ciei leonis, et quarta…
Et elevata sunt cherubin…
al est quod videram iuxta…
bar. Cumque ambularent…

[gred]iebantur pariter & rote iuxta ea. & [cu]m elevarent cherubin alas [sua]s ut exaltarentur de terra: non [resi]debant rote. Sed & ipse iuxta erant. [Stanti]bus illis stabant & cum elevantur [ele]vabantur. Spiritus enim vite erat in eis. [Et egre]ssa est gloria domini a limine templi [et stet]it super cherubin & elevantia che[rubin a]las suas exaltata sunt a terra [cora]m me & illis egredientibus ro[te quo]que subsecute sunt & stetit [in intr]oitu porte domus [domini orie]ntalis & gloria dei israel erat su[per ea. I]psum est animal quod vidi subter deum [israel iux]ta fluvium chobar. Et intellexi [quia c]herubin essent. Quatuor per unum vul[tus et] quatuor ale uni & similitudo [manus] hominis sub alis eorum & [similitu]do vultuum eorum ipsi erant vul[tus] quos videram iuxta fluvium chobar. [Et i]ntuitus eorum & impetus singulorum [ante fa]ciem suam ingredi. XI

[E]t elevavit me spiritus & introduxit [me a]d portam domus domini orien[ta]lem que respicit solis ortum [et ecce in i]ntroitu porte .xxv. viri & [vidi] in medio eorum iechoniam filium [azur et ph]eltiam filium banaie principes [populi. E]t dixit ad me Fili hominis hii [sunt vir]i qui cogitant iniquitatem & tractant [c]onsilium pessimum in urbe ista di[centes: Non]ne dudum edificate sunt do[mus]? hec est lebes nos autem carnes. [Idcirc]o vaticinare de eis vaticinare [fili] hominis. Et irruit in me spiritus do[mini] & dixit ad me Loquere hec dicit [domi]nus Sic locuti estis domus israel & [cogita]tiones cordis vestri ego novi. [Plu]rimos occidistis in urbe hac & [imple]stis vias eius interfectis. Propterea [hec] dicit dominus deus israel. Interfecti vestri [quos] posuistis in medio eius hii [sunt] carnes & hec est lebes. & vos educam [de] medio eius. Gladium metu[istis] & gladium inducam super vos [dicit] dominus deus. & eiciam vos de medio [eius] & dabo vos in manu hosti[um] & faciam in vobis iudicia. Gla-

dio cadetis in finibus israel iudica-
bo vos & scietis quia ego dominus. Hec non
erit vobis in lebetem & vos non eri-
tis in medio eius in carnes. In fi-
nibus israel iudicabo vos & scietis quia
ego dominus quia in preceptis meis non ambu-
lastis & iudicia mea non fecistis sed
iuxta iudicia gentium que in circuitu
vestro sunt estis operati. Et factum est cum
prophetarem: pheltias filius banaie
mortuus est. Et cecidi in faciem
meam clamans voce magna & dixi
heu heu heu domine deus consummatio-
nem tu facis reliquiarum israel. Et fac-
tum est verbum domini ad me dicens Fili
hominis fratres tui fratres tui propinqui tui
& omnis domus israel universi quibus
dixerunt habitatores ierusalem longe
recedite a domino nobis data est terra
in possessionem. Propterea hec dicit dominus deus
Quia longe feci eos in gentibus & quia
dispersi eos in terris ero eis in sanctificationem
modicam in terris ad quas venerunt.
Propterea loquere hec dicit dominus deus Congre-
gabo vos de populis & adunabo vos de
terris in quibus dispersi estis dabo que
vobis humum israel & ingredientur il-
luc & auferent omnes offensiones
cunctasque abhominationes eius in die il-
la & dabo eis cor unum & spiritum novum
tribuam in visceribus eorum & auferam
cor lapideum de carne eorum & dabo e-
is cor carneum ut in preceptis meis
ambulent & iudicia mea custo-
diant faciantque ea & sint mihi in
populum & ego sim eis in deum. Quorum
autem cor post offendicula & ab-
hominationes suas ambulabit hor-
um viam in capite suo ponam dicit
dominus. Et elevaverunt cherubin
alas suas & rote cum eis & gloria dei
israel erat super ea. Et ascendit gloria
domini de medio civitatis stetitque
super montem qui est ad orientem
urbis. Et spiritus elevavit me & ad-
duxit in chaldeam ad transmi-
grationem in visione in spiritu dei.
Et sublata est a me visio quam vi-

dam. et locutus sum ad transmigrationem
uerba domini que ostenderat mihi. XII
Et factus est sermo domini ad me dicens.
Fili hominis in medio domus exas-
perantis tu habitas, qui oculos habent
ad uidendum et non uident. et aures ad
audiendum et non audiunt. quia domus
exasperans est. Tu ergo fili hominis fac tibi
uasa transmigrationis. et transmi-
grabis per diem coram eis. Transmi-
grabis autem de loco tuo ad locum al-
terum in conspectu eorum. si forte aspi-
ciant. quia domus exasperans est. Et effe-
res foras uasa tua. quasi uasa transmi-
grantis per diem. in conspectu eorum. Tu autem
egredieris uespere coram eis sicut
egreditur migrans ante oculos
eorum. Perfode tibi parietem et egredieris
per eum in conspectu eorum. In humeris
portaberis. in caligine efferet-
ris. faciem tuam uelabis. et non uide-
bis terram. quia portentum dedi te domui
israel. Feci ergo sicut preceperat michi dominus.
uasa mea protuli quasi uasa transmigran-
tis per diem. et uespere perfodi michi pa-
rietem manu. et in caligine e-
gressus sum. et in humeris portatus in con-
spectu eorum. Et factus est sermo domini ad
me mane dicens. Fili hominis numquid
non dixerunt ad te domus
israel. domus exasperans quid tu
facis? Dic ad eos. hec dicit dominus deus.
Super ducem onus istud qui est in
ierusalem et super omnem domum israel que est in
medio eorum. Dic ergo portentum uestrum.
Quomodo feci sic fiet illis. In transmi-
grationem et captiuitatem ibunt.
et dux qui est in medio eorum in humeri-
s portabitur. In caligine egredietur
parietem perfodient ut educant
eum. facies eius operietur ut
non uideat oculo terram. Et extendam
rete meum super illum et capietur
in sagena mea. et adducam eum in
babilonem in terram chaldeorum et
ipsam non uidebit. ibique morie-
tur. Et omnes qui circa eum sunt presidi-
um eius et agmina eius disper-

gam in omnem uent[um]
et gladium euaginabo post e[os]
ego dominus quando dispers[ero]
bus et disseminauero
linquam ex eis uiros
dio et fame et pestilen[tia]
rent omnia scelera eo[rum]
ad quas ingredien[tur]
ego dominus. Et factus est se[rmo]
me dicens. Fili homin[is]
one panem tuum come[de]
tuam in festinatione
be. Et dices ad populum
deus ad eos qui habitan[t]
in terra israel. Panem
ne comedent. et aquam
latione bibent. ut de[soletur]
a multitudine sua prop[ter]
omnium qui habitant in [ea]
Et ciuitates que nunc habitantur
terra erit deserta. et
minus. Et factus est ser[mo]
dicens. Fili hominis qu[od]
uobis in terra israel dic[entium]
differentur dies et p[eribit]
sio. Ideo dic ad eos. hec
Quiescere faciam prou[erbium]
uulgo dicetur ultra
quia ad eos quia appropi[nquauerunt]
et sermo omnis uisio[nis]
erit ultra omnis uisi[o]
diuinatio ambigua
filiorum israel. quia ego dominus
locutus fuero uerbum
longabitur amplius
domus exasperans loq[uar]
et faciam illud dicit dominus
est sermo domini ad me
minis. Ecce domus israel
uisio quam hic uide[t]
tos. et in tempora longa
propterea dic ad eos. hec
non prolongabitur ultra
meum uerbum quod loq[uar]
bitur dicit dominus deus. XIII
Et factus est sermo
dicens. Fili hominis
prophetas israel qui prophetant

prophetantibus de corde suo. Audite verbum
domini. Haec dicit dominus deus. Vae prophetis insipi-
entibus qui sequuntur spiritum suum et nihil
vident. Quasi vulpes in desertis prophe-
tae tui Israel erant. Non ascendistis ex
adverso, neque opposuistis murum pro domo
Israel, ut staretis in proelio in die domini. Vi-
dent vana et divinant mendacium dicen-
tes: ait dominus, cum dominus non miserit eos,
et perseveraverunt confirmare ser-
monem. Numquid non visionem cassam
vidistis et divinationem mendacium locu-
ti estis? Et dicitis: ait dominus, cum ego non sim
locutus. Propterea haec dicit dominus deus: Quia
locuti estis vana et vidistis mendacium,
ideo ecce ego ad vos ait dominus deus. Et erit
manus mea super prophetas qui vident
vana et divinant mendacium. In consi-
lio populi mei non erunt, et in scriptura
domus Israel non scribentur, nec in ter-
ram Israel ingredientur. Et scietis quia
ego dominus deus, eo quod deceperint populum meum
dicentes: Pax, et non est pax. Et ipse ae-
dificabat parietem, illi autem liniebant
eum luto absque paleis. Dic ad eos qui
liniunt absque temperatura quod casurus
sit. Erit enim imber inundans et dabo
lapides praegrandes desuper irruentes
et ventum procellae dissipantem. Siquidem ec-
ce cecidit paries. Numquid non dicetur
vobis: Ubi est litura quam levistis? Propterea
haec dicit dominus deus: Et erumpere fa-
ciam spiritum tempestatum in indignatione
mea, et imber inundans in furore meo
erit, et lapides grandes in ira in consum-
ptionem. Et destruam parietem quem le-
vistis absque temperamento, et adaequabo eum
terrae, et revelabitur fundamentum eius,
et cadet et consumetur in medio eius,
et scietis quia ego sum dominus. Et complebo in-
dignationem meam in pariete et in
his qui liniunt eum absque tempe-
ramento, dicamque vobis: Non est paries,
et non sunt qui liniunt eum, prophetae
Israel qui prophetant ad Ierusalem et vident
ei visionem pacis, et non est pax, ait
dominus deus. Et tu fili hominis pone faciem
tuam contra filias populi tui quae

prophetant de corde suo, et vaticina-
re super eas et dic: Haec dicit dominus deus: Vae
quae consuunt pulvillos sub omni cubito
manus et faciunt cervicalia sub
capite universae aetatis ad capiendas
animas. Et cum caperent animas populi mei,
vivificabant animas eorum, et violabant
me ad populum meum propter pugillum
ordei et fragmen panis, ut interficerent
animas quae non moriuntur, et vivificarent
animas quae non vivunt, mentientes populo meo
credenti mendaciis. Propter hoc haec dicit
dominus deus: Ecce ego ad pulvillos vestros
quibus vos capitis animas volantes,
et dirumpam eos de brachiis vestris, et di-
mittam animas quas vos capitis ad
volandum. Et dirumpam cervicalia
vestra, et liberabo populum meum de manu
vestra, neque erunt ultra in manibus vestris
ad praedandum. Et scietis quia ego dominus. Pro
eo quod maerere fecistis cor iusti mendaci-
ter, quem ego non contristavi, et confortastis
manus impii, ut non reverteretur a via
sua mala et viveret. Propterea vana non
videbitis, et divinationes non divina-
bitis amplius, et eruam populum meum
de manu vestra, et scietis quia ego dominus.

Et venerunt XIIII
ad me viri seniorum Israel et sederunt
coram me. Et factus est sermo domini ad
me dicens: Fili hominis, viri isti po-
suerunt immunditias suas in cor-
dibus suis, et scandalum iniquitatis suae
statuerunt contra faciem suam. Numquid
interrogatus respondebo eis? Propter hoc
loquere eis et dices ad eos: Haec dicit dominus deus:
Homo homo de domo Israel qui posuerit immun-
ditias suas in corde suo et scandalum
iniquitatis suae statuerit contra faciem
suam, et venerit ad prophetam interrogans
per eum me, ego dominus respondebo ei in
multitudine immunditiarum suarum, ut
capiatur domus Israel in corde suo
quo recesserunt a me in idolis suis
omnes. Propterea dic ad domum Israel: Haec
dicit dominus deus: Convertimini et rece-
dite ab idolis vestris, et ab universis
contaminationibus vestris avertite fa-

es vestras. Quia homo homo de domo is-
rael et de proselytis quicumque adve-
na fuerit in israel si alienatus fuerit
a me et posuerit ydola sua in corde
suo et scandalum iniquitatis sue
statuerit contra faciem suam et venerit
ad prophetam ut interroget me per eum.
ego dominus respondebo ei per me. Et ponam
faciem meam super hominem illum et fa-
ciam eum in exemplum et in proverbi-
um et disperdam eum in medio po-
puli mei. Et scietis quia ego dominus. Et propheta
cum erraverit et locutus fuerit verbum
ego dominus decepi prophetam illum et
extendam manum meam super eum et
delebo eum de medio populi mei israel. Et por-
tabunt iniquitatem suam. Iuxta iniqui-
tatem interrogantis sic iniquitas pro-
phete erit. ut non erret ultra domus
israel a me et non polluatur in u-
niversis prevaricationibus suis sed sit mihi
in populum et ego sim ei in deum ait
dominus exercituum. Et factus est sermo
domini ad me dicens. Fili hominis terra
cum peccaverit mihi ut prevaricetur pre-
varicans extendam manum meam
super eam et conteram virgam panis
eius et immittam in ea famem et inter-
ficiam de ea hominem et iumentum. Et
si fuerint tres viri isti in medio eius
noe daniel et iob. ipsi iusticia sua
liberabunt animas suas ait dominus exercit-
uum. Quod si et pessimas bestias induxero
super terram ut vastem eam et fuerit invia
eo quod non sit pertransiens propter besti-
as. et tres viri qui fuerint in ea vi-
vo ego dicit dominus deus. quia nec fili-
os nec filias liberabunt. sed ipsi soli
liberabuntur. terra autem desolabitur.
Vel si gladium induxero super terram illam.
et dixero gladio transi per terram. et in-
terfecero hominem et iumentum de ea.
et tres viri isti fuerint in medio eius.
vivo ego dicit dominus deus. non liberabunt
filios neque filias sed ipsi soli liberabun-
tur. Si autem et pestilentiam immise-
ro super terram illam. et effudero indigna-
tionem meam super eam in sanguine

chanaan. Pater tuus amorreus
et mater tua cethea. Et quando nata
es in die ortus tui non est precisus
umbilicus tuus. et aqua non es lota in
salutem. nec sale salita nec involuta
pannis. Non pepercit super te o-
culus meus ut faceret tibi unum
de his misertus tui. sed proiecta es
super faciem terre in abiectione anime
tue in die qua nata es. Transiens au-
tem per te vidi te conculcari in
sanguine tuo. Et dixi tibi cum
esses in sanguine tuo: Vive. Dixi in-
quam tibi. In sanguine tuo vive. Et
multiplicatam quasi germen agri dedi te.
Et multiplicata es et grandis effec-
ta. et ingressa es et pervenisti ad
mundum muliebrem. Ubera tua in-
tumuerunt et pilus tuus germina-
vit. et tu eras nuda et confusione ple-
na. Et transivi per te et vidi te.
et ecce tempus tuum tempus amantium. Et expan-
di amictum meum super te et operui i-
gnominiam tuam. Et iuravi tibi.
et ingressus sum pactum tecum dicit
dominus deus. et facta es mihi. Et lavi te
aqua et emundavi sanguinem tu-
um ex te. et unxi te oleo. Et vestivi
te discoloribus. et calceavi te ianthi-
no. et cinxi te bisso et indui
te subtilibus. Et ornavi te ornamen-
to. et dedi armillas in manibus
tuis. et torquem circa collum tuum. Et
dedi inaurem super os tuum. et circu-
los auribus tuis. et coronam decoris in
capite tuo. Et ornata es auro et ar-
gento. et vestita es bisso et poli-
mito et multis coloribus. Similam
et mel et oleum comedisti. et decora facta
es vehementer nimis. et profecisti
in regnum. Et egressum est nomen tu-
um in gentes propter speciem tuam. quia
perfecta eras in decore meo quem po-
sueram super te dicit dominus deus. Et habens
fiduciam in pulchritudine tua
fornicata es in nomine tuo. et expo-
suisti fornicationem tuam omni transe-
unti ut eius fieres. Et sumens

de vestimentis tuis. fecisti tibi excel-
sa hinc inde consuta. et fornicata es
super eis sicut non est factum neque futu-
rum est. Et tulisti vasa decoris tu-
i de auro meo et argento meo que
dedi tibi. et fecisti tibi imagines
masculinas. et fornicata es in eis.
Et sumpsisti vestimenta tua mul-
ticoloria. et vestita es eis. et oleum
meum et thimiama meum posu-
isti coram eis. et panem meum quem de-
di tibi. similam et mel et oleum quibus
enutrivi te posuisti in conspectu eorum
in odorem suavitatis. Et factum est ait
dominus deus. Et tulisti filios tuos et filias
tuas quas genuisti mihi. et immolasti
eis ad devorandum. Numquid parva
est fornicatio tua? Immolasti fili-
os meos et dedisti illos consecrans eis.
Et post omnes abominationes tuas et
fornicationes non es recordata dierum
adolescentie tue quando eras nuda
et confusione plena. et conculcata
in sanguine tuo. Et accidit post omnem
maliciam tuam. ve ve tibi ait
dominus deus. Et edificasti tibi lupanar
et fecisti tibi prostibulum in cunctis plateis.
Ad omne caput vie edificasti sig-
num prostitucionis tue. et abhominabi-
lem fecisti decorem tuum. Et divisisti
pedes tuos omni transeunti. et mul-
tiplicasti fornicationes tuas cum filiis e-
gipti vicinis tuis magnarum car-
nium. et multiplicasti fornicati-
onem tuam ad irritandum me. Ec-
ce ego extendam manum meam super te.
et auferam iustificationem tuam.
et dabo te in animas odientium te
filiarum palestinorum que erubes-
cunt in via tua scelerata. Et fornica-
ta es in filiis assiriorum. eo quod nec-
dum fueris expleta. et postquam for-
nicationem tuam in terra chanaan
cum chaldeis. et nec sic saciata es.
In quo mundabo cor tuum ait dominus
deus cum facias omnia opera mu-
lieris meretricis et procacis. Quia
fabricasti lupanar tuum in capite

fornicata es nec sic es sedata et mul-
tiplicasti

F

omnis vie. et excelsum tuum fecisti in
omni platea. nec facta es quasi meretrix
fastidio augens precium. sed quasi mu
lier adultera que super virum suum in
ducit alienos. Omnibus meretricibus
dantur mercedes. tu autem dedisti
mercedes cunctis amatoribus tuis et
donabas eis ut intrarent undique
ad te. ad fornicandum tecum. Factum
que in te est contra consuetudinem
mulierum in fornicationibus tuis. et post
te fornicatio non erit. In eo enim quod
dedisti mercedes non accepisti. fac
tum est in te contrarium. Propterea audi me
retrix verbum domini. Hec dicit dominus
deus. Quia effusum est es tuum. et re
velata est ignominia tua. in for
nicationibus tuis. super amatores tu
os et super idola abhominationum tuarum
in sanguine filiorum tuorum quos dedis
ti eis. Ecce ego congregabo omnes a
matores tuos quibus commixta es.
et omnes quos dilexisti cum uni
versis quos oderas. Et congregabo eos super te undique
et nudabo ignominiam tuam coram eis.
et videbunt omnem turpitudinem tuam
et iudicabo te iudiciis adulterarum
et effundentium sanguinem. et dabo
te in sanguinem furoris et zeli et da
bo te in manus eorum et destruent
lupanar tuum et demolientur prosti
bulum tuum. et nudabunt te vesti
mentis tuis. et auferent vasa decoris
tui. et derelinquent te nudam plenamque
ignominia. et adducent super te mul
titudinem. et lapidabunt te lapidi
bus. et trucidabunt te gladiis suis.
et comburent domos tuas igni. et fa
cient in te iudicia in oculis mulierum
plurimarum. et desines fornicari. et mer
cedes ultra non dabis. et requiescet in
dignatio mea in te. et auferetur ze
lus meus a te. et quiescam. nec irascar
amplius. eo quod non fueris recor
data dierum adolescentie tue. et
provocasti me in omnibus his. Qua
propter et ego vias tuas in capite tuo

dedi. ait dominus deus. et non feci iux
ta scelera tua in omnibus abo
minibus tuis. Ecce omnis
qui dicit vulgo proverbium in
illud dicens. Sicut mater
et filia eius. Filia matris
que proiecit virum suum et
filios. et soror sororum
que proiecerunt viros suos
Mater vestra Cethea et pa
ter vester Amorreus. et soror tua maior
ipsa et filie eius que habi
tant ad sinistram tuam. Soror autem
minor te que habitat a dextris
Sodoma et filie eius. Sed nec in viis
earum ambulasti. neque secundum scelera
earum fecisti. Pauxillum minus
sceleratiora fecisti illis in
viis. Vivo ego dicit dominus
fecit Sodoma soror tua ipsa et filie
eius. sicut fecisti tu et filie
tue. Ecce hec fuit iniquitas Sodome
sororis tue. superbia. satu
ritas et habundantia. et ocium
ipsius et filiarum eius. et manum egeno
non porrigebant. Et eleva
te sunt et fecerunt abhominationes
coram me et abstuli eas
sicut vidisti. Et Samaria dimi
dium peccatorum tuorum non peccavit. sed vi
cisti eas sceleribus tuis et iustificasti
sorores tuas in omnibus abhominationibus
tuis quas operata es. Ergo et tu porta
confusionem tuam que vicisti sorores
tuas peccatis tuis. sceleratius agens ab
eis. Iustificate sunt enim a te
Ergo et tu confundere et porta ignomi
niam tuam que iustificasti sorores
Et convertam restituens eas
conversione Sodomorum cum filiabus suis
et conversione Samarie et filiarum eius et con
vertam reversionem tuam in medio
earum. ut portes ignominiam tuam
et confundaris in omnibus que fecisti
consolans eas. Et soror tua Sodoma
et filie eius revertentur ad antiquitatem
et Samaria et filie eius reverten
tur ad antiquitatem suam. et tu et

tuam ad antiquitatem vestram.
fuit Sodoma soror tua audi-
ta in ore tuo in die superbiae tuae antequam
revelaretur malitia tua. Sicut
hoc tempore in opprobrium filiarum Syriae et
cunctarum in circuitu tuo filiarum
Palestinarum quae ambiunt te per gyrum.
Scelus tuum et ignominiam tuam tu
portasti ait Dominus Deus. Quia
haec dicit Dominus Deus: Et faciam tibi si-
cut despexisti iuramentum ut irri-
tum faceres pactum. Et recordabor ego pac-
ti mei tecum in diebus adolescentiae
tuae et suscitabo tibi pactum sempiter-
num. Et recordaberis viarum tuarum et
confunderis cum acceperis sorores
tuas maiores te cum minoribus
tuis. Et dabo eas tibi in filias sed non ex
pacto tuo. Et suscitabo ego pactum
meum tecum et scies quia ego Dominus ut re-
corderis et confundaris et non sit tibi ultra
aperire os prae confusione tua cum placa-
tus tibi fuero in omnibus quae fecisti ait Do-

XVII

minus Deus.
Et factum est verbum Domini ad me di-
cens: Fili hominis propone aenigma
et narra parabolam ad domum Israel
et dices: Haec dicit Dominus Deus: Aquila
grandis magnarum alarum longo mem-
brorum ductu plena plumis et vari-
etate venit ad Libanum et tulit me-
dullam cedri. Summitatem frondium
eius avulsit et transportavit eam
in terram Chanaan. In urbem nego-
tiatorum posuit illam. Et tulit de se-
mine terrae et posuit illud in terra pro se-
mine ut firmaret radicem super
aquas multas. In superficie posuit
illud. Cumque germinasset crevit in
vineam latiorem humili statura res-
picientibus ramis eius ad eam et
radices eius sub illa erant. Facta
est ergo vinea et fructificavit in pal-
mites et emisit propagines. Et facta
est aquila altera grandis magnis alis multis-
que plumis. Et ecce vinea ista quasi
mittens radices suas ad eam pal-
mites suos extendit ad illam ut
irrigaret eam de areolis germinis
sui. In terra bona super aquas multas
plantata est ut faciat frondes et
portet fructum ut sit in vineam gran-
dem. Dic: Haec dicit Dominus Deus: Ergone prospe-
rabitur? Nonne radices eius evellet
et fructus eius distringet et sicca-
bit omnes palmites germinis eius et
arescet et non in brachio grandi ne-
que in populo multo ut evelleret eam
radicitus. Ecce plantata est: ergone
prosperabitur? Nonne cum tetigerit eam ven-
tus urens siccabitur et in areis ger-
minis sui arescet? Et factum est verbum
Domini ad me dicens: Dic ad domum ex-
asperantem: Nescitis quid ista sig-
nificent? Dic: Ecce venit rex Baby-
lonis Hierusalem et assumet regem et
principes eius et adducet eos ad se-
met ipsum in Babylonem. Et tollet de
semine regni ferietque cum eo foedus
et accipiet ab eo iusiurandum. Sed
et fortes terrae tollet ut sit regnum hu-
mile et non elevetur sed custodiat
pactum eius et servet illud. Qui
recedens ab eo misit nuntios ad Ae-
gyptum ut daret sibi equos et populum
multum. Numquid prosperabitur vel consequetur
salutem qui fecit haec? Et qui dissolvit
pactum numquid effugiet? Vivo ego di-
cit Dominus Deus quoniam in loco regis qui con-
stituit eum regem cuius fecit irri-
tum iuramentum et solvit pactum quod
habebat cum eo in medio Babylonis
morietur. Et non in exercitu grandi neque
in populo multo faciet contra eum Pharao
bellum in iactu aggeris et in extructione
vallorum ut interficiat animas multas.
Spreverat enim iuramentum ut sol-
veret foedus. Et ecce dedit manum su-
am et cum omnia haec fecerit non effugiet.
Propterea haec dicit Dominus Deus: Vivo ego quoniam
iuramentum quod sprevit et foedus quod prae-
varicatus est ponam in caput eius.
Et expandam super eum rete meum et
comprehendetur sagena mea et ad-
ducam eum in Babylonem et iudicabo
eum ibi in praevaricatione qua despexit

me. et omnes profugi eius cum uni
uerso agmine suo gladio cadent.
Residui autem in omnem uentum dispergen
tur. et scietis quia ego dominus locutus sum.
Hec dicit dominus deus. Et ego sumam
de medulla cedri sublimis et po
nam. de uertice ramorum eius tene
rum distringam et plantabo super
montem excelsum et eminentem. In mon
te sublimi israel plantabo illud.
Et erumpet in germen et faciet fruc
tum. et erit in cedrum magnam. et
habitabunt sub ea omnes uolucres.
uniuersum uolatile sub umbra fron
dium eius nidificabit. Et scient omni
a ligna regionis. quia ego dominus humi
liaui lignum sublime. et exaltaui lig
num humile. et siccaui lignum uiride. et
florere feci lignum aridum. Ego dominus
locutus sum et feci. XVIII

Et factus est sermo domini ad me di
cens. Quid est quod inter uos parabolam
uertitis in prouerbium istud in terra israel
dicentes. patres comederunt uuam acer
bam. et dentes filiorum obstupescunt.
Viuo ego dicit dominus deus. si erit uobis
ultra parabola hec in prouerbium in israel.
Ecce omnes anime mee sunt. ut anima patris
ita et anima filii mea est. anima que pecca
uerit. ipsa morietur. Et uir si fu
erit iustus. et fecerit iudicium et ius
ticiam. et in montibus non comederit. et o
culos suos non leuauerit ad idola do
mus israel. et uxorem proximi sui
non uiolauerit. et ad mulierem men
struatam non accesserit. et hominem
non contristauerit. pignus debitori
reddiderit. per uim nichil rapuerit. panem
suum esurienti dederit. et nudum ope
ruerit uestimento. ad usuram non com
modauerit. et amplius non acceperit. ab ini
quitate auerterit manum suam. et iudici
um uerum fecerit inter uirum et uirum. in
preceptis meis ambulauerit. et iudi
cia mea custodierit. ut faciat ue
ritatem. hic iustus est. uita ui
uet. ait dominus deus. Quod si genu
erit latronem effundentem san

guinem. et fecerit unum de
hec quidem omnia non facien
tibus comedentem
rem sui polluentem
Egenum et pauperem contri
stantem rapinas et pignus
ad idola leuantem ocul
hominationem facientem
auream et amplius accip
uiuet. Non uiuet. cum uni
de testanda fecerit. morte
Sanguis eius in ipso erit
si genuerit filium qui uid
patris sui que fecit timuer
milia eis. Super montes non
et oculos suos non leuauerit
la domus israel. et uxorem
sui non uiolauerit. et
uit. pignus non retinuerit
non rapuerit. panem sui
dederit. et nudum operuerit
a pauperis auerterit ma
num suam. usuram et super
non acceperit. iudicia
rit. in preceptis meis am
rit. hic non morietur in
tis sui. sed uita uiuet
quia calumpniatus est et
fratri. et malum operatus est in
suo. ecce mortuus est
Et dicitis. Quare non portauit
iniquitatem patris. Videlicet quia
dicium et iusticiam operatus est
ta mea custodiuit et fecit
uet uita. Anima que peccauerit
rietur. Filius non portabit
patris. nec pater portabit
lii. Iusticia enim iusti super
et impietas impii erit super
autem impius egerit peni
bus peccatis suis que operatus
rit uniuersa precepta mea
iudicium et iusticiam. uita
et non morietur. Omnium
tum eius quas operatus est
dabor. In iusticia sua quam
est uiuet. Numquid uolun
mortis est mors impii

conuertatur a uiis suis: et
uiuat? Si autem auerterit se iustus
a iustitia sua, et fecerit iniquitatem
secundum omnes abominationes quas operari
solet impius, numquid uiuet? omnes
iustitie eius quas fecerat non recor-
dabuntur: In preuaricatione qua preua-
ricatus est, et in peccato suo quo pec-
cauit in ipsis morietur. Et dixistis:
non est equa uia domini. Audite ergo domus
Israel: numquid uia mea non est equa, et non
magis uie uestre praue sunt? Cum enim
auerterit se iustus a iustitia sua,
et fecerit iniquitatem, morietur in eis:
in iniustitia sua quam operatus est mo-
rietur. Et cum auerterit se impius
ab impietate sua quam operatus est,
et fecerit iudicium et iustitiam: ip-
se animam suam uiuificabit. Con-
siderans enim et auertens se ab omnibus
iniquitatibus suis quas operatus
est, uita uiuet, et non morietur. Et
dicunt filii Israel: non est equa uia domini.
Numquid uie mee non sunt eque, domus
Israel, et non magis uie uestre praue?
Idcirco unumquemque iuxta uias suas
iudicabo domus Israel, ait dominus deus.
Conuertimini, et agite penitentiam ab omnibus
iniquitatibus uestris: et non erit uo-
bis in ruinam iniquitas. Proicite
a uobis omnes preuaricationes uestras in
quibus preuaricati estis, et facite uo-
bis cor nouum et spiritum nouum. Et quare mo-
riemini domus Israel? quia nolo mor-
tem morientis, sicut conuertatur et
uiuat, dicit dominus deus. Reuertimini
et uiuite. XIX
Et tu fili hominis assume planc-
tum super principes Israel, et dices: Qua-
re mater tua leena inter leones cuba-
uit, in medio leunculorum enutriuit
catulos suos. Et eduxit unum
de leunculis suis: et leo factus est,
et didicit capere predam, hominemque co-
medere. Et audierunt de eo gentes,
et non absque uulneribus suis ceperunt eum,
et adduxerunt eum in terram egipti. Que cum
uidisset quoniam infirmata est, et periit
expectatio eius: tulit unum de le-
unculis suis, leonem constituit eum.
Qui incedebat inter leones, et factus
est leo, et didicit predam capere, et ho-
mines deuorare. Didicit uiduas
facere, et ciuitates eorum in desertum ad-
ducere: et desolata est terra et plenitudo e-
ius a uoce rugitus illius. Et conue-
nerunt aduersus eum gentes undique
de prouinciis, et expanderunt super eum rete su-
um: in uulneribus earum captus est. Et miserunt
eum in caueam, in cathenis adduxerunt
eum ad regem babilonis: miserunt-
que eum in carcerem, ne audiretur uox
eius ultra super montes Israel. Mater tua
quasi uinea in sanguine tuo super aquam
plantata: fructus eius et frondes eius
creuerunt ex aquis multis. Et facte sunt
ei uirge solide in sceptra dominanti-
um, et exaltata est statura eius inter
frondes: et uidit altitudinem suam in
multitudine palmitum suorum. Et
euulsa est in ira, in terramque pro-
iecta, et uentus urens siccauit fruc- est
tum eius: marcuerunt et arefacte
sunt uirge roboris eius: ignis co-
medit eam. Et nunc transplantata
est in desertum, in terra inuia et sitien-
ti. Et egressus est ignis de uirga ramo-
rum eius, qui fructum eius come-
dit: et non fuit in ea uirga fortis, scep-
trum dominantium. Planctus est et erit in
planctum. XX
Et factum est in anno septimo, in quinto mense,
in decima die mensis: uenerunt
uiri de senioribus Israel ut interroga-
rent dominum, et sederunt coram me. Et
factus est sermo domini ad me dicens:
Fili hominis, loquere senioribus Israel, et di-
ces ad eos: Hec dicit dominus deus: Numquid
ad interrogandum me uos uenistis?
Viuo ego, quia non respondebo uobis, ait dominus
deus. Si iudicas eos, si iudicas, fili ho-
minis, abominationes patrum eorum os-
tende eis. Et dices ad eos: Hec dicit do-
minus deus: In die qua elegi Israel, et le-
uaui manum meam pro stirpe domus
Iacob, et apparui eis in terra egipti,

et levavi manum meam pro eis dicens
Ego dominus deus vester. In die illa levavi
manum meam pro eis ut educerem eos
de terra Egypti in terram quam provise-
ram, ut providam eis fluentem lac-
te et melle que est egregia inter omnes ter-
ras. Et dixi ad eos: Unusquisque offensi-
ones oculorum suorum abiciat et in ydolis
Egypti nolite pollui. Ego dominus deus
vester. Et irritaverunt me, noluerunt-
que audire. Unusquisque abhominacio-
nes oculorum suorum non proiecit nec ydo-
la Egypti reliquerunt. Et dixi ut effun-
derem indignacionem meam super eos
et implerem iram meam in eis in medio
terre Egypti. Et feci propter nomen meum ut
non violaretur coram gentibus in quarum
medio erant, inter quas apparui eis
ut educerem eos de terra Egypti. Et e-
duxi in desertum. Et dedi eis precepta mea
et iudicia mea ostendi eis, que faciat ho-
mo et vivat in eis. Insuper et sabbata mea
dedi eis ut esset signum inter me et eos
et scirent quia ego dominus sanctificans eos.
Et irritaverunt me domus Israel in de-
serto. In preceptis meis non ambula-
verunt et iudicia mea proiecerunt
que faciens homo vivet in eis, et sabbata
mea violaverunt vehementer. Dixi
ergo ut effunderem furorem meum in
deserto et consumerem eos. Et feci propter no-
men meum ne violaretur coram genti-
bus de quibus eieci eos in conspectu
earum. Ego igitur levavi manum meam
super eos in deserto ne inducerem eos
in terram quam dedi eis fluentem
lacte et melle precipuam terrarum omnium,
quia iudicia mea proiecerunt et in pre-
ceptis meis non ambulaverunt et
sabbata mea violaverunt. Post y-
dola enim cor eorum gradiebatur.
Et pepercit oculus meus super eos ut
non interficerem eos, nec consumpsi eos
in deserto. Dixi autem ad filios illorum
in solitudine: In preceptis patrum vestro-
rum nolite incedere, nec iudicia e-
orum custodiatis, nec in ydolis eorum
polluamini. Ego dominus deus vester. In

preceptis meis ambulate
mea custodite
bata mea sanctificate
inter me et vos et sciatis
dominus deus vester. Et exacerbaverunt
me filii et in preceptis
ambulaverunt et iudicia
custodierunt ut facerent
faciens homo vivet in
mea violaverunt. Et comminatus
sum ut effunderem furorem
meum super eos et implerem
eam meam in deserto
manum meam et
ter nomen meum ut non
ram gentibus de quibus
in oculis earum. Iterum le-
vavi in eos in solitudine ut
dispergerem illos
ventilarem eos in terras
mea non fecissent
reprobassent et sabbata
violassent et post ydola
suorum fuissent oculi
et ego dedi eis precepta
dicia in quibus non vi-
bui eos in muneribus suis
rent omne quod aperit vulvam
licta sua. Et scient quia
obrem loquere ad domum
hominis et dices ad eos
deus. Adhuc et in hoc
verunt me patres
vissent me contemptu
duxissem eos in terram
levavi manum meam
viderunt omnem collem
lignum nemorosum
runt ibi victimas suas
ibi irritationem oblationis
posuerunt ibi odorem
et libaverunt libationes
eos. Quid est excelsum
greditimini [illegible]
celsum usque ad diem
ad domum Israel. Haec dicit
te in via patrum vestrorum
[illegible] et post offendicula

minimini · et oblationum donorum vestrorum
polluimini cum adducatis filios
vestros per ignem. vos polluimini in idolis
vestris usque hodie · et ego respondebo vobis do-
mus israel? vivo ego dicit dominus deus · quia non respon-
debo vobis. neque cogitatio mentis vestre fiet di-
centium · erimus sicut gentes et sicut cog-
nationes terre · ut colamus ligna et lapi-
des. vivo ego dicit dominus deus · quia in manu
forti · et in brachio extento · et in fu-
rore effuso regnabo super vos · et educam
vos de populis · et congregabo vos de terris
in quibus dispersi estis · in manu
valida · et in brachio extento · et in fu-
rore effuso regnabo super vos · et addu-
cam vos in desertum populorum · et iudicabor
illic vobiscum facie ad faciem
sicut iudicio contendi adversum
patres vestros in deserto terre egypti · sic
iudicabo vos dicit dominus · et subiciam
vos sceptro meo · et inducam vos in
vinculis federis · et eligam de vobis
transgressores et impios · et de terra incola-
tus eorum educam eos · et terram israel non
ingredientur · et scietis quia ego dominus ·
et vos domus israel · hec dicit dominus deus ·
singuli post idola vestra ambulate
et servite eis. Quod si et in hoc non
audieritis me · et nomen sanctum meum
pollueritis ultra in muneribus vestris
et in idolis vestris in monte sancto meo · in
monte excelso israel · ait dominus deus · ibi ser-
viet mihi omnis domus israel · omnis inquam
in terra in qua placebunt mihi ·
et ibi queram primitias vestras · et initium
decimarum vestrarum in omnibus sanctificationi-
bus vestris · in odorem suavitatis
suscipiam vos cum eduxero vos de po-
pulis · et congregavero vos de terris in
quibus dispersi estis · et sanctificabor in vobis
in oculis nationum · et scietis quia ego dominus ·
cum induxero vos ad terram israel
in terram pro qua levavi manum meam
ut darem eam patribus vestris · et recordabimini
ibi viarum vestrarum · et omnium scelerum
vestrorum quibus polluti estis in eis · et dis-
plicebitis vobis in conspectu vestro
in omnibus malitiis vestris quas fecistis.

Et scietis quia ego dominus cum benefecero vobis
propter nomen meum · non secundum vias vestras malas
neque secundum scelera vestra pessima
domus israel · ait dominus deus. Et factus est ser-
mo domini ad me dicens. fili hominis pone
faciem tuam contra viam austri · et
stilla ad africum · et propheta ad saltum
agri meridiani · et dices saltui meri-
diano · audi verbum domini · hec dicit
dominus deus · ecce ego succendam in
te ignem · et comburam in te omne
lignum viride · et omne lignum aridum.
non extinguetur flamma succen-
sionis · et comburetur in ea omnis
facies ab austro usque ad aquilonem · et vide-
bit universa caro quia
ego dominus succendi eam nec extingue-
tur. Et dixi · a a a domine deus · ipsi dicunt
de me · Numquid non per parabolas loquitur
iste. XXI.

Et factus est sermo domini ad me di-
cens · fili hominis pone faciem tuam
ad ierusalem · et stilla ad sanctuaria · et propheta
contra humum israel · et dices terre israel
hec dicit dominus deus · ecce ego ad te · et
eiciam gladium meum de vagina
sua · et occidam in te iustum et impium.
pro eo autem quod occidi in te iustum et im-
pium · idcirco egredietur gladius
meus de vagina sua ad omnem car-
nem ab austro usque ad aquilonem ·
ut sciat omnis caro quia ego dominus eduxi
gladium meum de vagina sua irrevo-
cabilem. Et tu fili hominis ingemisce
in contritione lumborum · et in amari-
tudinibus ingemisces coram eis.
Cumque dixerint ad te quare tu gemis ·
dices · pro auditu · quia venit · et tabescet
omne cor · et dissolventur universe ma-
nus · et infirmabitur omnis spiritus · et per
cuncta genua fluent aque. Ecce
venit et fiet ait dominus deus · et factus est
sermo domini ad me dicens · fili hominis
propheta et dices. hec dicit dominus deus. loquere.
gladius gladius exacutus est et lima-
tus · ut cedat victimas exacua-
tus est · ut splendeat limatus est.
Qui moves sceptrum filii mei suc-

succidisti omne lignum. Et dedi eum ad le-
vigandum, ut teneatur manu.
Iste exacuatus est gladius, et iste
limatus est, ut sit in manu inter-
ficientis. Clama et ulula fili hominis,
quia hic factus est in populo meo, hic in
cunctis ducibus Israel. Qui fugerant
gladium, traditi sunt cum populo meo.
Idcirco plaude super femur, quia probatus
est. Et hoc cum sceptrum subverterit,
et non erit, dicit Dominus Deus. Tu ergo
fili hominis, propheta, et percute manum ad
manum, et duplicetur gladius, ac
triplicetur gladius interfectorum. Hic
est gladius occisionis magne,
qui obstupescere eos facit, et corde
tabescere, et multiplicat ruinas. In omnibus
portis eorum dedi conturbationem gladii
acuti et limati ad fulgendum, amicti
ad cedem. Exacuere, vade ad dexteram
sive ad sinistram, quocumque faciei tue
est appetitus. Quin et ego plaudam
et implebo indignationem meam.
Ego Dominus locutus sum. Et factus est ser-
mo Domini ad me dicens. Et tu fili
hominis, pone tibi vias duas ut ve-
niat gladius regis Babylonis.
De terra una egredientur ambo. Et
manu capiet coniecturam. In ca-
pite vie civitatis coniciet. Vi-
am pones ut veniat gladius
ad Rabbath filiorum Ammon, et ad Iudam in
Ierusalem munitissimam. Stetit enim
rex Babylonis in bivio, in capite
duarum viarum, divinationem querens,
commiscens sagittas. Interrogavit
ydola, exta consuluit. Ad dexteram
eius facta est divinatio super Ierusalem, ut
ponat arietes, ut aperiat os in ce-
de, et elevet vocem in ululatu,
ut ponat arietem contra portas, ut
comportet aggerem, ut edificet mu-
nitiones. Eritque quasi consulens frus-
tra oraculum in oculis eorum, et sabba-
torum otium imitans. Ipse autem recor-
dabitur iniquitatis ad capiendum. Idcir-
co hec dicit Dominus Deus: Pro eo quod recor-
dati estis iniquitatis vestre, et reve-

lastis prevaricationes vestras, et appa-
ruerunt peccata vestra in omnibus cogita-
tionibus vestris. Pro eo inquam quod recordati
estis, manu capiemini. Tu autem
prophane impie dux Israel, cuius ve-
nit dies in tempore iniquitatis prefini-
te, hec dicit Dominus Deus: Aufer cida-
rim, tolle coronam. Nonne hec est que
humilem sublevavit, et sublimem
humiliavit? Iniquitatem, iniquitatem,
iniquitatem ponam eam. Et hoc
non fiet donec veniat cuius est
iudicium, et tradam ei. Et tu fili ho-
minis, propheta et dic: Hec dicit Dominus Deus
ad filios Ammon, et ad opprobrium eorum,
et dices: Mucro, mucro, evagina-
te ad occidendum, limate ut inter-
ficias et fulgeas, cum tibi viderentur
vana, et divinarentur menda-
cia, ut dareris super colla vulneratorum
impiorum quorum venit dies
iniquitatis prefinite. Revertere ad
vaginam tuam in loco in quo creatus
es. In terra nativitatis tue iudica-
bo te, et effundam super te indigna-
tionem meam. In igne furoris
mei sufflabo in te, daboque te in
manus hominum insipientium et fa-
bricantium interitum. Igni eris cibus,
sanguis tuus erit in medio terre.
Oblivioni traderis, quia ego Dominus locu-
tus sum. XXII

Et factus est sermo Domini ad me di-
cens: Et tu fili hominis, nonne iudicas
civitatem sanguinum? Et ostendes ei
omnes abominationes suas,
et dices: Hec dicit Dominus Deus: Civitas effundens
sanguinem in medio sui, ut veni-
at tempus eius, et que fecit idola
contra semetipsam, ut pollueretur. In san-
guine tuo qui a te effusus est, deli-
quisti, et in ydolis tuis que fecisti, pol-
luta es. Et appropinquare fecisti dies
tuos, et adduxisti tempus annorum
tuorum. Propterea dedi te opprobrium gentibus,
et irrisionem universis terris. Que iuxta
sunt et que procul a
te, triumphabunt de te, sordida, nobilis

tem. Ecce principes israel singuli in
brachio suo fuerunt in te ad effunden-
dum sanguinem. Patrem et matrem contume-
liis affecerunt in te. advenam calump-
niati sunt in medio tui. pupillum
et viduam contristaverunt apud te. Sanc-
tuaria mea sprevistis. et sabbata mea pol-
luistis. Viri detractores fuerunt in te
ad effundendum sanguinem. et super montes
comederunt in te. Scelus operati sunt
in medio tui. Verecundiora patris dis-
cooperuerunt in te. inmunditiam men-
struate humiliaverunt in te. Et unus-
quisque in uxorem proximi sui operatus
est abhominationem. et socer nurum su-
am polluit nepharie. Frater sororem
suam filiam patris sui oppressit in te. Mu-
nera acceperunt apud te ad effunden-
dum sanguinem. Usuram et superhabun-
dantiam accepisti. et avare proximos
tuos calumpniabaris. meique obli-
ta es dicit dominus deus. Ecce complo-
si manus meas super avariciam tu-
am quam fecisti. et super sanguinem qui
effusus est in medio tui. Numquid
sustinebit cor tuum. aut prevalebunt
manus tue in diebus quos ego fa-
ciam tibi. Ecce ego dominus locutus sum
et faciam. Et dispergam te in nationes.
et ventilabo te in terras. et deficere faciam
inmunditiam tuam a te. et possidebo te
in conspectu gentium. et scies quia ego
dominus. Et factum est verbum domini ad me dicens.
Fili hominis. versa est michi domus israel in scoriam.
Omnes isti es et stagnum et ferrum et plum-
bum in medio fornacis. scorie argen-
ti facti sunt. Propterea hec dicit dominus deus.
Eo quod versi estis omnes in scoriam. Propterea
ecce ego congregabo vos in medio
ierusalem. congregatione argenti et eris
et stagni et plumbi in medio for-
nacis. ut succendam in ea ignem ad
conflandum. Sic congregabo in furo-
re meo et in ira mea. et requiescam.
et conflabo vos. et congregabo vos et suc-
cendam vos in igne furoris mei.
et conflabimini in medio eius. Ut
conflatur argentum in medio for-
nacis. sic eritis in medio eius.
et scietis quia ego dominus. cum effude-
rim indignationem meam super
vos. Et factus est sermo domini ad me
dicens. Fili hominis dic ei. Tu es terra
inmunda. et non compluta in die fu-
roris. Coniuratio prophetarum in medio
eius. sicut leo rugiens capiens-
que predam. animas devoraverunt. opes
et pretium acceperunt. Viduas eius
multiplicaverunt in medio illius.
Sacerdotes eius contempserunt
legem meam. et polluerunt sanctuaria
mea. Inter sanctum et prophanum non habu-
erunt distantiam. et inter pollutum
et mundum non intellexerunt. et a sab-
batis meis averterunt oculos su-
os. et coinquinabar in medio eorum.
Principes in medio illius quasi lu-
pi rapientes predam ad effunden-
dum sanguinem. et perdendas animas
et avare sectando lucra. Prophete autem
eius liniebant eos absque tempera-
mento. videntes vana et divinan-
tes eis mendacium dicentes. Hec dicit
dominus deus. cum dominus non sit locutus.
Populi terre calumpniabantur calump-
niam et rapiebant violenter. E-
genum et pauperem affligebant. Et
advenam opprimebant calumpnia
absque iudicio. Et quesivi de eis virum
qui interponeret sepem. et staret op-
positus contra me pro terra ne dissi-
parem eam. et non inveni. Et effudi
super eos indignationem meam. in igne
ire mee consumpsi eos. viam eorum in
caput eorum reddidi ait dominus deus.

XXIII

Et factus est sermo
domini ad me dicens. Fili hominis due
mulieres filie matris unius fue-
runt. et fornicate sunt in egypto.
In adolescentia sua fornicate sunt.
Ibi subacta sunt ubera earum. et frac-
te sunt mamme pubertatis earum. Nomina
autem earum oolla maior. et ooliba
soror eius minor. et habui eas tan-
quam uxores. et pepererunt filios et
filias. Porro nomina earum samaria o-

oolla, ierusalem ooliba. Fornicata
est igitur oolla super me, et insanivit in a-
matores suos, in assirios appropin-
quantes vestitos iacincto, prin-
cipes et magistratus, iuvenes cu-
pidinis universos, equites ascen-
sores equorum. et dedit fornicationes
suas super eos electos filios assiriorum
universos. et in omnibus in quos in-
sanivit in inmundiciis eorum pollu-
ta est. insuper et fornicationes suas quas
habuerat in egypto non reliquit.
Nam et illi dormierunt cum ea
in adolescencia eius. et illi con-
fregerunt ubera pubertatis eius. et ef-
fuderunt fornicationem suam super
eam. Propterea tradidi eam in manus
amatorum suorum, in manus filiorum
assur super quorum insanivit libidine.
Ipsi discooperuerunt ignominiam
eius. filios et filias eius tulerunt. et
ipsam occiderunt gladio. et facte sunt
famose mulieres. et iudicia perpe-
traverunt in eam. Quod cum vidisset
soror eius ooliba, plus quam illa in-
sanivit libidine. et fornicationem
suam super fornicationem sororis
sue ad filios assiriorum prebuit im-
pudenter ducibus et magistratibus ad
se venientibus indutis veste va-
ria. equitibus qui vectabantur
equis. et iuvenibus adolescentibus
forma egregia. Et vidi quod
polluta esset in via una ambarum.
et auxit fornicationes suas. Cumque
vidisset viros depictos in pa-
riete, ymagines chaldeorum expressas
coloribus, et accinctos balteis renes
et tiaras tinctas in capitibus eorum,
formam ducum omnium, similitudinem
filiorum babilonis terreque chaldeorum in qua
orti sunt, insanivit contra eos
concupiscencia oculorum suorum, et mi-
sit nuncios ad eos in chaldeam.
Cumque venissent ad eam filii ba-
bilonis ad cubile mammarum, pollu-
erunt eam stupris suis, et pollu-
ta est ab eis, et saciata est anima

eius ab illis. Denuda-
fornicationes suas. disc-
ignominiam suam. et re-
anima mea ab ea, sicut re-
cessit anima mea a soro-
re eius. Multiplicavit enim for-
nicationes suas, recordans dies adolescentie
sue quibus fornicata est in-
terra egipti. Et insanivit libidine super con-
cubitum eorum quorum carnes
sunt ut carnes asinorum, et sicut flu-
xus equorum fluxus eorum. Et visitasti sce-
lus adolescentie tue cum subacta
sunt in egypto ubera tua et con-
fracta sunt mamme pu-
bertatis tue. Propterea oolliba hec
Ecce ego suscitabo omnes amato-
res tuos contra te de quibus
satiata est anima tua, et congre-
gabo eos adversum te in circuitu: filios ba-
bilonis et universos chal-
deos nobiles tyrannosque et principes,
omnes filios assiriorum, iuvenes
forma egregia, duces et magistratus,
universos principes prin-
cipum et nominatos ascensores equorum.
Et venient super te instructi curru
et rota, multitudo populorum;
lorica et clipeo et galea armabuntur
contra te undique. Et dabo coram
eis iudicium, et iudicabunt te
iudiciis suis. Et ponam zelum meum in te,
quem exercent tecum in furore;
nasum tuum et aures tuas
precident, et que remanserint
gladio concident. Ipsi filios tuos et fi-
lias tuas capient, et novissimum
tuum devorabitur igni. Et
denudabunt te vestimentis tuis, et
tollent vasa glorie tue. Et requiescere
faciam scelus tuum de te, et fornicationem
tuam de terra egipti, nec
levabis oculos tuos ad eos, et
egipti non recordaberis amplius. Quia
hec dicit dominus deus: Ecce ego tradam
te in manus eorum quos odisti,
in manus de quibus satiata
est anima tua. Et agent tecum in odio

omnes labores tuos, et dimit-
tent te nudam et ignominia ple-
nam, et revelabitur ignominia
fornicationum tuarum, scelus tuum et
fornicationes tue. Fecerunt hec tibi,
quia fornicata es post gentes inter
quas polluta es in ydolis eorum. In
via sororis tue ambulasti, et da-
bo calicem eius in manu tua. Hec
dicit dominus deus: Calicem sororis tue
bibes profundum et latum; eris in deri-
sum et in subsannationem, que es capa-
cissima. Ebrietate et dolore repleberis,
calicem meroris et tristicie, calice
sororis tue Samarie. Et bibes
illum et epotabis usque ad feces, et fra-
gmenta eius devorabis, et ubera tua
lacerabis, quia ego locutus sum, ait dominus
deus. Propterea hec dicit dominus deus: Quia oblita
es mei et proiecisti me post corpus
tuum, tu quoque porta sceleris tuum
et fornicationes tuas. Et ait dominus ad
me dicens: Fili hominis, numquid iudicas
Oolam et Oolibam, et adnuntias eis sce-
lera earum? Quia adultere sunt, et sanguis
in manibus earum, et cum ydolis suis for-
nicate sunt; insuper et filios suos quos
genuerunt mihi obtulerunt eis ad de-
vorandum. Sed et hoc fecerunt mihi: pol-
luerunt sanctuarium meum in die illa
ut polluerent illud. Et hec fecerunt
in medio domus mee. Miserunt
ad viros venientes de longe, ad quos
nuntium miserant. Itaque ecce venerunt,
quibus te lavisti, et circumlinisti
stibio oculos tuos, et ornata es
mundo muliebri. Sedisti in lecto
pulcherrimo, et mensa ornata est ante te.
Thymiama meum et unguentum meum
posuisti super eam. Et vox multitudi-
nis exultantis erat in ea, et in viris
qui de multitudine hominum addu-
cebantur et veniebant de deserto;
posuerunt armillas in manibus
earum et coronas speciosas in capitibus
earum. Et dixi ei que attrita est in ad-
ulteriis: Nunc fornicabitur in fornicatione
sua et hec. Et ingressi sunt ad eam

quasi ad mulierem meretricem; sic in-
grediebantur ad Oolam et ad Ooli-
bam, mulieres nefarias. Viri
ergo iusti sunt hii; iudicabunt eas
iudicio adulterarum et iudicio effun-
dentium sanguinem, quia adultere sunt, quia
et sanguis in manibus earum. Cum ydo-
lis suis fornicate sunt. Hec enim dicit
dominus deus: Adduc ad eas multitudinem,
et trade eas in tumultum et in rapinam,
et lapidentur lapidibus populorum, et fo-
diantur gladiis eorum. Filios et fili-
as eorum interficient, et domos earum ig-
ne succendent. Et auferam scelus
de terra, et discent omnes mulieres ne
faciant secundum scelus earum. Et dabunt sce-
lus vestrum super vos, et peccata ydolorum vestro-
rum portabitis, et scietis quia ego dominus deus.

Et factum est verbum XXIIII
domini ad me in anno nono, in mense
decimo, decima die mensis, dicens:
Fili hominis, scribe tibi nomen diei hu-
ius in qua confirmatus est rex Babylonis
adversum Ierusalem hodie. Et dices per pro-
verbium ad domum irritatricem para-
bolam, et loqueris ad eos: Hec dicit dominus
deus: Pone ollam, erectam, pone
inquam, et mitte in eam aquam. Pin-
guissimum pecus assume. Congere
frusta eius in ea, omnem partem bo-
nam, femur et armum, electa et
ossibus plenam. Compone quoque stru-
em ossium sub ea. Efferbuit coc-
tio eius, et dissoluta sunt ossa eius
in medio eius. Propterea hec dicit dominus
deus: Ve civitati sanguinum, ol-
le cuius rubigo in ea est, et rubi-
go eius non exivit de ea. Per partes
et per partes suas eice eam. Non
cecidit super eam sors. Sanguis enim
eius in medio eius est; super limpidis-
simam petram effudit illum.
Non effudit illum super terram ut pos-
sit operiri pulvere. Et ut inducerem
indignationem meam et ulciscerer
vindictam, dedi sanguinem
eius super petram limpidissimam
ne operiretur. Propterea hec dicit dominus deus:

ve civitati sanguinum cuius e
go grandem faciam pyram. Conge
re ossa que igne succendam. consume
tur carnes et coquetur universa com
positio et ossa tabescent. Pone et
eam super prunas vacuam ut in
calescat. et liquefiat es eius. et con
flentur in medio eius inquinamen
tum eius et consumatur rubigo
eius. Multo labore sudatum est. et non
exivit de ea nimia rubigo eius
neque per ignem. Inmunditia tua exe
crabilis quia mundare te volui et non
es mundata a sordibus tuis. Sed nec mun
daberis prius donec quiescere faciam
indignationem meam in te. Ego dominus
locutus sum. Veniet et faciam. non
transeam. nec parcam nec placa
bor. Iuxta vias tuas et iuxta adinventi
ones tuas iudicabo te dicit dominus.
Et factum est verbum domini ad me dicens.
Fili hominis. Ecce ego tollo a te deside
rabile oculorum tuorum in plaga. et
non plangens neque plorabis. neque
fluent lacrime tue. Ingemisce
tacens. mortuorum luctum non faci
es. Corona tua circumligata sit
tibi. et calciamenta tua erunt in
pedibus tuis. nec amictu ora ve
labis. nec cibos lugentium come
des. Locutus sum ergo ad populum ma
ne. et mortua est uxor mea vespe
re. Fecique mane sicut preceperat michi.
Et dixit ad me populus. Quare non indi
cas nobis quid ista significent
que tu facis. Et dixi ad eos. Sermo
domini factus est ad me dicens. Loquere
domui Israel. Hec dicit dominus deus. Ecce e
go polluam sanctuarium meum superbiam
imperii vestri. et desiderabile oculorum vestrorum
et super quo pavet anima vestra. et
filii vestri et filie vestre quas reliquistis
gladio cadent. et facietis sicut fe
ci. Ora amictu non velabitis. et cibos
lugentium non comedetis. Coronas habe
bitis in capitibus vestris. et calciamenta
in pedibus. Non plangetis neque flebitis sed tabescetis in iniquita
tibus vestris. et unusquisque gemet ad

fratrem suum. Eritque ezechiel vobis in
portentum. Iuxta omnia que fecit facie
tis. cum venerit hoc scietis quia
ego dominus deus. Et tu fili hominis
ecce in die qua tollam ab eis
fortitudinem eorum et gaudium dignitatis
et desiderium oculorum eorum super quo
requiescunt anime eorum filios et filias
eorum. in die illa cum venerit fugiens
ad te ut annunciet tibi. In die
illa aperietur os tuum cum eo qui
fugit. et loqueris et non silebis
eritque eis in portentum. et scietis quia
ego dominus.

XXV

Et factum est verbum domini ad me dicens.
Fili hominis pone faciem tuam contra
filios Ammon. et vaticinaberis de eis. Et dices
filiis Ammon. Audite verbum domini dei.
Hec dicit dominus deus. Pro eo quod dixisti
euge euge super sanctuarium meum quia
pollutum est. et super terram Israel quoniam de
solata est. et super domum Iuda quoniam
ducti sunt in captivitatem.
Ideo ego tradam te filiis orientalibus
in hereditatem. et collocabunt
caulas suas in te et ponent in te
tentoria sua. Ipsi comedent fruges
tuas. et ipsi bibent lac tuum. Daboque
Rabbath in habitaculum camelorum
et filios Ammon in cubile pecorum. et scietis
quia ego dominus. Quia hec dicit
dominus deus. Pro eo quod plausisti manu
et percussisti pede. et gavisa es ex toto af
fectu super terram Israel. Idcirco
ego extendam manum meam su
per te. et tradam te in direptionem
gentium et interficiam te de
populis et perdam te de terris. et conteram.
et scies quia ego dominus. Hec dicit dominus
deus. Pro eo quod dixerunt Moab et Seir
Ecce sicut omnes gentes domus Iuda.
Ideo ecce ego aperiam hu
merum Moab de civitatibus de civi
tatibus inquam eius et de finibus eius
inclitas terre Bethiesimoth et Beel
meon et Cariathaim ad filios
orientis cum filiis Ammon et dabo
eam in hereditatem ut non sit

moria filiorum Ammon in gentibus.
Et in Moab faciam iudicia et scient
quia ego Dominus. Haec dicit Dominus Deus. Pro eo quod
fecit Idumea ultionem ut se vin
dicaret de filiis Iuda. peccavitque
delinquens et vindictam expetivit de
eis. idcirco haec dicit Dominus Deus. Extendam
manum meam super Idumeam et au
feram de ea hominem et iumentum et fa
ciam eam desertam ab austro et qui
sunt in Dedan gladio cadent. Et
dabo ultionem meam super Idumeam
per manum populi mei Israel. et facient
in Edom iuxta iram meam et furo
rem meum. et scient vindictam me
am dicit Dominus Deus. Haec dicit
Dominus Deus. Pro eo quod fecerunt Pales
tini vindictam. et ulti se sunt to
to animo interficientes et implentes
inimicitias veteres. propterea haec dicit
Dominus Deus. Ecce ego extendam ma
num meam super Palestinos et interfi
ciam interfectores. et perdam reliquias ma
ritime regionis faciamque in
eis ultiones magnas arguens in fu
rore et scient quia ego Dominus cum dedero
vindictam meam super eos. XXVI
Et factum est in anno XI. prima
mensis factus est sermo Domini ad me
dicens. Fili hominis pro eo quod dixit Tyrus
de Ierusalem. Euge confracte sunt
porte populorum. conversa est ad me. imple
bor deserta est. propterea haec dicit Dominus Deus.
Ecce ego super te Tyre. et ascendere faciam
ad te gentes multas sicut ascen
dit mare fluctuans. Et dissipabunt
muros Tyri. et destruent turres eius.
et radam pulverem de ea. et dabo eam
in limpidissimam petram. Sic
catio sagenarum erit in medio ma
ris. quia ego locutus sum ait Dominus Deus.
et erit in direptionem gentibus. Filie
quoque eius que sunt in agro gladio interfici
entur. et scient quia ego Dominus. Quia
haec dicit Dominus Deus. Ecce ego adducam
ad Tyrum Nabuchodonosor regem Baby
lonis ab aquilone regem regum
cum equis et curribus et coetu et equiti
bus populoque magno. Filias tuas que
sunt in agro gladio interficiet.
et circumdabit te munitionibus. et com
portabit aggerem in gyro. et ele
vabit contra te clipeum. Et vineas et ari
etes temperabit in muros tuos
et turres tuas destruet in armatu
ra sua. Inundatione equorum operiet
te pulvis eorum. a sonitu equitum
et rotarum et curruum movebuntur
muri tui. Cum ingressus fuerit por
tas tuas quasi per introitum urbis dis
sipate sunt ungulis equorum suorum
conculcabit omnes plateas tuas. po
pulum tuum gladio cedet. et statue tue
nobiles in terram corruent. Vasta
bunt opes tuas. diripient negoti
ationes tuas. et destruent muros tu
os et domos tuas preclaras. et subver
tent lapides tuos et ligna tua et
pulverem tuum in medio aquarum ponent.
Et quiescere faciam multitudinem
canticorum tuorum. et sonitus citharum
tuarum non audietur amplius. Et
dabo te in limpidissimam petram.
Siccatio sagenarum eris nec edi
ficaberis ultra. quia ego Dominus locutus
sum dicit Dominus Deus. Haec dicit Dominus Deus
Tyro. Numquid non a sonitu ruine
tue et gemitu interfectorum tuorum
cum occisi fuerint in medio tui
commovebuntur insule. Et descendent
de sedibus suis omnes principes maris
et auferent exuvias suas. et vestimen
ta sua varia abicient. et induentur
stupore suo. In terra sedebunt. et atto
niti super repentino casu tuo ad mi
rabuntur. Et assumentes super te la
mentum dicent tibi. Quomodo pe
risti que habitas in mari urbs inclita
que fuisti fortis in mari cum habitatoribus
tuis quos formidabant universi. Nunc
stupebunt naves in die pavoris tui.
et turbabuntur insule in mari. eo quod
nullus egrediatur ex te. Quia haec dicit Dominus
Deus. Cum dedero te urbem desolatam sicut
civitates que non habitantur. et addux
ero super te abyssum et operuerint te aque

multe. et detraham te cum hiis qui
descendunt in lacum ad populum sem
piternum. et collocabo te in terra novis
sima. sicut solitudines veteres
cum hiis qui deducuntur in lacum ut
non habiteris. porro cum dedero gloriam in
terra viventium. in nichilum
redigam te. et non eris et requisita non
invenieris ultra in sempiternum.
dicit dominus deus. XXVII

Et factum est verbum domini ad me dicens.
Tu ergo fili hominis assume super tyrum
lamentum. et dices tyro. que habitat
in introitu maris negociationi
populorum ad insulas multas. Hec dicit
dominus deus. O tyre tu dixisti perfecti deco
ris ego sum. et in corde maris si
ta. Finitimi tui qui te edificaverunt
impleverunt decorem tuum. Abietibus
de sanyr extruxerunt te cum omnibus
tabulatis maris. Cedrum de libano
tulerunt. ut facerent tibi malum. Que
rcus de basan dolaverunt in remos
tuos. Transtra tua fecerunt tibi ex ebo
re indico et pretoriola de insulis ytalie.
Bissus varia de egipto texta est
tibi in velum. ut poneretur in ma
lo. Iacinctus et purpura de insulis
elisa facta sunt operimentum tuum. Habita
tores sydonis et aradii fuerunt remi
ges tui. Sapientes tui tyre facti sunt
gubernatores tui. Senes biblii et pru
dentes eius habuerunt nautas ad
ministerium varie supellectilis tue. Omnes
naves maris et naute earum fuerunt
in populo negociationis tue. Perse et li
di et libies in exercitu tuo erant vi
ri bellatores tui. clipeum et galeam
suspenderunt in te pro ornatu tuo.
Filii aradii cum exercitu tuo erant
super muros tuos in circuitu tuo.
Sed et pigmei qui erant in turri
bus tuis pharetras suas suspende
runt in muris tuis per girum. ipsi
compleverunt pulcritudinem tu
am. Cartaginenses negociato
res tui a multitudine cunctarum
diviciarum. argento et ferro. stag

no et plumbo que reple
dinas tuas. Grecia tu
ipsi institores tui mu
nacia enea adduxerunt
De domo thogorma eq
tes et mulos adduxerunt
tuum. Filii dedan neg
tui. Insule multe nego
nus tue. Dentes ebur
ninos commutaverunt
Syrus negociator tuus
titudinem operum tuo
et purpuram et scutulata
et sericum et chodchod p
mercatu tuo. Iuda et te
institores tui. In frumento
mo balsamum. mel
et resinam proposuerunt
dinis tuis. Damascenus
cator tuus in multi
tuorum. In multitudine
opum. in vino pingui
nis coloribus optimis
cia et mosel in nundin
proposuerunt ferrum
Stacten et calamus
tua. Dedan institores
tibi ad sedendum. Arabia
si principes cedar ipsi
manus tue. Cum agnis
tibi hedis venerunt
atores tui. Venditores
reema ipsi negociato
universis aromatibus p
primis precioso. et auro q
in mercatu tuo. Aran et
eden. negociatores tui
assur. chelmath. negocia
Ipsi negociatores tui mu
am in involucris iacin
torum. gazarum que preciosa
ute et astricte erant fu
dros quoque habebant in
tibus tuis naves maris
pes tui in negociatione
ta es et glorificata ni
maris. In aquis multis
runt te remiges tui

[cont]rivit te. In corde maris
[diviti]ae tuae. et thesauri tui. et mul[tiplex]
instrumentum tuum. Nautae tui
[guber]natores tui qui tenebant sup[el]
[le]ctilem tuam et populo praeerant. viri
[quoque] bellatores tui qui erant in te
cum universa multitudine tua.
in medio tui cadent in corde
maris in die ruinae tuae. A sonitu
clamoris gubernatorum tuorum conturba[bun]
tur classes. et descendent de na
vibus suis omnes qui tenebant remum.
nautae et universi gubernatores maris
[...] uectores eorum. et ipsi in terra
[st]abunt. et heiulabunt super te voce
[mag]na. et clamabunt amare. et sup[er]
[iacie]nt pulverem capitibus suis. et
[cinere] conspergentur. Et radent super te cal[vitium]
et accingentur ciliciis. et plo[rabunt]
[te i]n amaritudine animae plora[tu]
amarissimo. et assument super
[te car]men lugubre. et plangent te
[qu]ae est ut Tyrus quae obmutuit in
medio maris. Quae in exitu nego[tiatio]
[n]um tuarum de mari implesti po[pu]
[lo]s multos. In multitudine di[vi]
[tiar]um tuarum. et populorum tuorum di[tasti]
[re]ges terrae. Nunc contrita es a [ma]
[ri] in profundis aquarum. Opes
[tuae et o]mnis multitudo tua quae erat
[in m]edio tui ceciderunt. Universi ha[bi]
[tatores] insularum obstupuerunt super
[te et re]ges earum. omnes tempestate per
[cul]si mutaverunt vultus. Ne
[gotiatores] populorum sibilaverunt super te.
[ad ni]hilum deducta es. et non eris usque
[in] perpetuum. XXVIII
[Et fac]tus est sermo domini ad me di
[cen]s. Fili hominis dic principi Tyri.
[Haec dicit] dominus deus. eo quod elevatum est cor
[tuum et] dixisti. deus ego sum. et in cathe
[dra dei] sedi in corde maris. cum sis
[homo et] non deus. et dedisti cor tuum quasi
[cor dei]. Ecce sapientior es tu Danihele.
[om]ne secretum non est absconditum
[a] te. In sapientia et prudentia tua
[feci]sti tibi fortitudinem. et acquisisti
[a]urum et argentum in thesauris tu
is. In multitudine sapientiae tuae. et in ne
gotiatione tua multiplicasti tibi for
titudinem. et elevatum est cor tuum in robo
re tuo. Propterea haec dicit dominus deus. Eo quod e
levatum est cor tuum quasi cor dei. Idcirco
hec dicit dominus deus. Ecce ego adducam
super te alienos robustissimos gentium.
et nudabunt gladios suos super pul
chritudinem sapientiae tuae. et polluent de
corem tuum. Interficient et detrahent
te. et morieris interitu occisorum in cor
de maris. Numquid dicens loqueris deus
ego sum coram interficientibus
te. cum sis homo et non deus in manu
occidentium te. Morte incircumcisorum
morieris in manu alienorum. quia
ego dominus locutus sum ait dominus deus.
Et factus est sermo domini ad me dicens.
Fili hominis leva planctum super regem Ty
ri. et dices ei. Haec dicit dominus deus. Tu sig
naculum similitudinis plenus sapientia
et perfectus decore in deliciis paradi
si dei fuisti. Omnis lapis pretiosus op
erimentum tuum. Sardius. topazius et ias
pis. crisolitus. et onix. et berillus. sa
phirus. carbunculus. et smaragdus. aurum
quorum opus decoris tui. et foramina
tua in die qua conditus es praeparata
sunt. Tu cherub extentus et protegens
et posui te in monte sancto dei. In medio
lapidum ignitorum ambulasti perfectus
in viis tuis a die conditionis tuae do
nec inventa est iniquitas in te. In mul
titudine negotiationis tuae repleta sunt
interiora tua iniquitate et peccasti.
Et eieci te de monte sancto dei. et perdidi te
o cherub protegens de medio lapidum
ignitorum. Elevatum est cor tuum in deco
re tuo. perdidisti sapientiam tuam in
decore tuo. In terram proieci te. ante fa
ciem regum dedi te ut cernerent te.
In multitudine iniquitatum tuarum et
in iniquitate negotiationis tuae pol
luisti sanctificationem tuam. Producam ergo
ignem de medio tui qui comedat te. et
dabo te in cinerem super terram in conspec
tu omnium videntium te. Omnes qui vide
runt te in gentibus obstupescent

super te. Nichil factus es et non eris in p-
petuum. Et factus est sermo domini ad
me dicens. Fili hominis pone faciem
tuam contra sydonem et prophetabis de ea
et dices. Hec dicit dominus deus. Ecce ego ad
te sydon et glorificabor in medio tu-
i. et scient quia ego dominus cum fecero
in ea iudicia et sanctificatus fuero
in ea. et inmittam ei pestilentiam
et sanguinem in plateis eius. et
corruent interfecti in medio eius gla-
dio per circuitum. Et scient quia ego
dominus deus. et non erit ultra do-
mui israel offendiculum amaritu-
dinis et spina dolorem inferens un-
dique per circuitum eorum qui adversan-
tur eis. Et scient quia ego dominus. Hec
dicit dominus deus. Quando congregavero do-
mum israel de populis in quibus dispersi
sunt sanctificabor in eis coram gen-
tibus. et habitabunt in terra sua quam
dedi servo meo iacob. et habitabunt
in ea securi. et edificabunt do-
mos. plantabuntque vineas
et habitabunt confidenter cum fecero
iudicia in omnibus qui adversan-
tur eis per circuitum. et scient quia e-
go dominus deus eorum. XXIX

In anno decimo in decimo mense undecima die
mensis factum est verbum domini ad me
dicens. Fili hominis pone faciem tu-
am contra pharaonem regem egyp-
ti. et prophetabis de eo et de egypto
loquere universa et dices. Hec
dicit dominus deus. Ecce ego ad te
pharao rex egypti. draco magne
qui cubas in medio flumi-
num tuorum. et dicis. Meus est flu-
vius. et ego feci memet ipsum.
Et ponam frenum in maxillis
tuis. et adglutinabo pisces flu-
minum tuorum squamis tuis. et ex-
traham te de medio flumi-
num tuorum. et universi pisces tui
squamis tuis adherebunt. et pro-
iciam te in desertum. et omnes pis-
ces fluminis tui super faciem terre
cadent. Non colligeris neque congrega-

beris. bestiis terre et vol[...]
dedi te ad devorandum [...]
habitatores egypti quia [...]
quod fuisti baculus arun[...]
domui israel. cum appre[...]
te manu. et confractus [...]
rasti omnem humerum eo[...]
visti omnes renes eo[...]
bus eis super te comminu[...]
Hec dicit dominus deus [...]
ducam super te gladium [...]
te hominem et iumentum [...]
gipti in desertum et sol[...]
et scient quia ego do[...]
fluvius meus et ego fe[...]
eo ecce ego ad te et ad flumina [...]
bo quia terram egypti in so[...]
gladio dissipatam a [...]
nes usque ad terminos ethi[...]
transibit per eam pes ho[...]
iumenti gradietur in e[...]
bitur XL annis. Et dabo [...]
desertam in medio ter[...]
rarum. et civitates eius [...]
dio urbium subversarum [...]
desolate XL annis. et disper[...]
gios in nationes. et vent[...]
in terras. Quia hec dicit [...]
Post finem XL annorum congre[...]
gyptum de populis in quibus [...]
erant. et reducam captivita[...]
ti. et collocabo eos in terra [...]
thros in terra nativitatis [...]
erunt ibi in regnum humil[...]
regna cetera. erit humil[...]
non elevabitur ultra sup[...]
imminuam eos ne im[...]
gentibus. nec erunt ultra [...]
israel in confidentia docen[...]
iniquitatem ut fugiant et [...]
eos. et scient quia ego dominus [...]
Et factum est XXVII anno in primo [...]
una mensis factum est verbum [...]
dicens. Fili hominis nabucho[...]
bilonis servire fecit exer[...]
um servitute magna ad[...]
tyrum. Omne caput de[...]
et omnis humerus de pil[...]

rces non est redditus ei neque
tui eius de Tyro pro servitute qua
vit michi adversus eam. Propterea
it dominus deus. Ecce ego dabo Na
r regem Babilonis in terra Egipti et
piet multitudinem eius et de
manubias eius et diripiet
eius et erit merces exercitui il
peri pro quo servivit adversus
di ei terram Egipti pro eo quod
verit michi, ait dominus deus. In die
pullulabit cornu domui Israel
dabo apertum os in medio eorum
quia ego sum dominus deus. XXX
tum est verbum domini ad me dicens.
li hominis propheta et dic. Hec dicit do
lulate. Ve ve diei, quia iuxta
dies, et appropinquat dies do
dies nubis, tempus gen
erit. Et veniet gladius in
pto et erit pavor in Ethiopia
ceciderint vulnerati in Egipto,
ta fuerit multitudo illius et
ucta fundamenta eius. Ethio
Libia et Lidi et omne reliqu
vulgus et Chub et filii terre
cum eis gladio cadent. Hec
dicit dominus deus. Et corruent fulci
Egiptum et destruetur superbia
imperii eius. A turre Siene gla
cadent in ea, ait dominus deus exercitu
et dissipabuntur in medio
desolatarum et urbes eius in me
urbium desertarum erunt. Et
quia ego dominus cum dedero ignem
pto et attriti fuerint omnes auxilia
tores eius. In die illa egredien
nuncii a facie mea in trieribus
conterendam Ethiopie con
fidentiam et erit pavor in eis in die
pti quia absque dubio veniet. Hec di
minus deus. Et cessare faciam multi
dinem Egipti in manu Nabu
regis Babilonis. Ipse et populus eius cum eo
fortissimi gentium adducentur
disperdendam terram. Et evaginabunt
gladios suos super Egiptum
implebunt terram interfectis. Et

faciam alveos fluminum aridos
et tradam terram in manus pessimorum
et dissipabo terram et plenitudinem
eius in manu alienorum. Ego dominus
locutus sum. Hec dicit dominus deus. Et disper
dam simulachra et cessare faciam
ydola de Memphis, et dux de terra Egip
ti non erit amplius. Et dabo terro
rem in terra Egipti. Et disperdam
terram Phatures et dabo ignem in
Taphnis et faciam iudicia mea
in Alexandria. Et effundam indignati
onem meam super Pelusium robur Egipti
et interficiam multitudinem Alexan
drie. Et dabo ignem in Egipto. Quasi par
turiens dolebit Pelusium et Alexan
dria erit dissipata et in Taphnis an
gustie cotidiane. Iuvenes Heliopo
leos et Bubasti gladio cadent, et ipse
captive ducentur. Et in Taphnis
nigrescet dies cum contrivero ibi scep
tra Egipti et defecerit in ea superbia
potentie eius. Ipsam nubes operiet.
Filie autem eius in captivitatem
ducentur. Et faciam iudicia in E
gipto. Et scient quia ego dominus. Et factum
est in XI anno in primo mense in VII
die mensis factum est verbum domini ad me
dicens. Fili hominis brachium Pharaonis
regis Egipti confregi. Et ecce non est
obvolutum ut restitueretur ei
sanitas ut ligaretur pannis
et fasciaretur linteolis et recepto
robore posset tenere gladium. Propterea
hec dicit dominus deus. Ecce ego ad Phara
onem regem et comminuam bra
chium eius forte sed confractum
et deiciam gladium de manu eius.
Et dispergam Egiptum in gentibus et
ventilabo eos in terris. Et confortabo
brachia regis Babilonis dabo que
gladium meum in manu eius. Et con
fringam brachia Pharaonis et gemi
tibus interfecti gement coram facie
eius. Et confortabo brachia regis
Babilonis et brachia Pharaonis con
cident. Et scient quia ego dominus. Cum
dedero gladium meum in manu re

gis babilonis, et extenderit eum super terram
egipti. Et dispergam egiptum in nationes
et ventilabo eos in terras, et scient quia ego
dominus.

XXXI

Et factum est in .xi. anno tertio mense u-
na mensis factum est verbum domini ad me
dicens. Fili hominis dic pharaoni regi
egipti et populo eius. Cui similis factus es
in magnitudine tua? Ecce assur quasi
cedrus in libano, pulcher ramis et
frondibus nemorosus, excelsusque al-
titudine, et inter condensas frondes eleva-
tum est cacumen eius. Aque nutrie-
runt illum, abissus exaltavit eum.
Flumina eius manabant in circuitu
radicum eius, et rivos suos emisit ad
universa ligna regionis. Propterea eleva-
ta est altitudo eius super omnia ligna
regionis, et multiplicata sunt arbus-
ta eius et elevati sunt rami eius
pre aquis multis. Cumque extendisset
umbram suam in ramis eius fecerunt
nidos omnia volatilia celi et sub fron-
dibus eius genuerunt omnes bestie saltuum,
et sub umbraculo illius habitabat cetus
gentium plurimarum. Eratque pulcherrimus
in magnitudine sua et in dilatatione
arbustorum suorum. Erat enim radix
illius iuxta aquas multas. Cedri non fue-
runt altiores illo in paradiso dei, a-
bietes non adequaverunt summitatem eius,
et platani non fuerunt equa frondibus eius.
Omne lignum paradisi dei non est assimi-
latum illi et pulchritudini eius. Quoniam
speciosum feci eum et multis condensis-
que frondibus, et emulata sunt eum omnia
ligna voluptatis que erant in paradi-
so dei. Propterea hec dicit dominus deus: Pro eo quod sub-
limatus es in altitudine, et dedit summi-
tatem suam virentem atque conden-
sam, et elevatum est cor eius in alti-
tudine sua, tradidi eum in ma-
nus fortissimi gentium. Faciens facie-
et ei iuxta impietatem suam, eie-
ci illum. Alieni et crudelissimi nationum
et proicient eum super montes, et in cunctis val-
libus corruent rami eius, et confri-
gentur arbusta eius in universis ru-

pibus terre. Et recedent de...
populi terre et relinquent...
ruina eius habitaverunt...
latilia celi, et in ramis...
erunt universe bestie...
bre non elevabuntur in...
omnia ligna aquarum...
tatem suam inter...
frondosa, nec stabunt...
tate eorum omnia que irrigantur...
quoniam omnes traditi sunt...
tem ultimam in medio...
rum ad eos qui descendunt...
Hec dicit dominus deus: In die quando...
inferos induxi luctum...
bisso, et prohibui flumina...
herent aquas multas...
super eum libanus et omnia...
concussa sunt. A sonitu...
commovi gentes cum de...
infernum cum his qui...
in lacum. Et consolata sunt...
ma omnia ligna volu...
gia atque preclara in libano...
que irrigabantur aquis...
descenderunt ad infernum...
gladio, et brachium uni...
debit sub umbraculo eius...
nationum. Cui assimilatus...
o inclite atque sublimis...
lignis voluptatis? Ecce deductus...
voluptatis ad terram ulti...
medio incircumcisorum dormies...
cum his qui interfecti sunt gladio...
dominus. Multitudo eius dicit...

XXXII

Et factum est in .xii.
anno, in .xii. mense...
factum est verbum domini ad me...
minis assume lamentum super...
gem egipti et dices ad eum. Leoni...
assimilatus es et draconi...
in mari, et ventilabas cornu...
minibus tuis et conturbabas...
dibus tuis et conculcabas...
eorum. Propterea hec dicit dominus deus...
super te rete meum in...
populorum multorum, et extra...
na mea. Et proiciam te in...

[faci]em agri terre. abiciam te. et habi
[tare] faciam super te omnia volatilia
[celi et s]aturabo de te bestias univer
[se ter]re. et dabo carnes tuas super montes
[et i]mplebo colles tuos sanie tua. et
[irri]gabo terram fetore sanguinis tui
[super] montes et valles complebuntur
[ex] te. et operiam cum extinctus fu
[eris ce]los. et nigrescere faciam stellas
[eorum] solem nube tegam. et luna non
[dabi]t lumen suum. Omnia luminaria
[celi] merere faciam super te. et dabo
[tene]bras super terram tuam dicit dominus
[deus.] Cum ceciderint vulnerati
[tui i]n medio terre ait dominus deus. Et irri
[tabo] cor populorum multorum cum induxero
[contrit]ionem tuam in gentibus super terras quas
[nesc]is. et stupescere faciam super te populos
[mu]ltos. et reges eorum horrore ni
[mio] formidabunt super te. Pro uni
[vers]is iniquitatibus quas operatus es
[cum v]olare ceperit gladius meus
[super f]acies eorum. et obstupescent reges
[rep]ente singuli pro anima sua in die
[ru]ine sue. quia hec dicit dominus deus.
[Gla]dius regis babilonis veniet
[tibi. i]n gladiis fortium deiciam multi
[tudi]nem tuam. Inexpugnabi
[les] gentes hee. Omnes et vasta
[bunt s]uperbiam egypti. et dissipabi
[tur multi]tudo eius. et perdam omnia iumen
[ta eius qu]e erant super aquas plurimas.
[et non] conturbabit eas pes hominis ultra.
[neque u]ngula iumentorum turbabit eas.
[Tunc] purissimas reddam aquas eorum et
[flu]mina eorum quasi oleum adducam
[a]it dominus deus. Cum dedero terram egypti
[deso]latam. deseretur autem terra a
[pleni]tudine sua quando percussero omnes
[habita]tores eius. et scient quia ego dominus.
[Planc]tus est et plangent eum filie
[gent]ium. plangent eum super egypto
[et super] multitudine eius plangent [eum]
[a]it dominus deus. Et factum est in xii.
[anno i]n primo mense. in xv die mensis
[fact]um est verbum domini ad me dicens. Fi
[li hominis] cane carmen lugubre super mul
[titu]dinem egypti. et detrahe eam ipsam

et filias gentium robustarum ad ter
ram ultimam cum his qui descen
dunt in lacum. Quo pulchrior es
descende. et dormi cum incircumcisis in
medio interfectorum gladio cadent.
gladius datus est. attraxerunt eam et omnes
populos eius. Loquentur ei potentissimi
robustorum de medio inferni. qui cum
auxiliatoribus eius descenderunt et
dormierunt incircumcisi interfec
ti gladio. Ibi assur et omnis multi
tudo eius. in circuitu illius sepul
cra eius omnes hii interfecti et qui ce
ciderunt gladio quorum data sunt se
pulchra in novissimis laci. Et facta
est multitudo eius per girum sepul
cri eius. universi interfecti cadentes
que gladio qui dederant quondam for
midinem suam in terra viventium.
Ibi elam et omnis multitudo eius per
girum sepulcri sui. Omnes hii in
terfecti ruentesque gladio qui des
cenderunt incircumcisi ad terram ulti
mam. qui posuerunt terrorem suum
in terra viventium. et portaverunt igno
miniam suam cum his qui des
cendunt in lacum. In medio interfectorum
posuerunt cubile eius in universis
populis eius. In circuitu eius se
pulcrum illius. Omnes hii incircum
cisi interfectique gladio dederunt enim ter
rorem in terra viventium. et portaverunt
ignominiam suam cum his qui
descendunt in lacum in medio interfectorum
positi sunt. Ibi mosoch et thubal et
omnis multitudo eius. in circuitu eius
sepulcra illius. Omnes hii incircumcisi
interfecti et cadentes gladio. quia dede
runt formidinem suam in terra viven
tium. et non dormient cum fortibus caden
tibusque et incircumcisis qui descenderunt
ad infernum cum armis suis. et posue
runt gladios suos sub capitibus su
is. et fuerunt iniquitates eorum in os
sibus eorum quia terror fortium facti sunt in terra vi
ventium. Et tu ergo in medio incircumcisorum con
tereris. et dormies cum interfectis gladio.
tescu in incircumcisis dormierunt. Ibi

idumea reges eius omnes duces eius
qui dati sunt cum exercitu suo cum inter-
fectis gladio. et qui cum incircumcisis
dormierunt et cum his qui descen-
derunt in lacum. Ibi principes aqui-
lonis omnes et universi venatores qui
deducti sunt cum interfectis pa-
ventes et in sua fortitudine confusi
qui dormierunt incircumcisi cum in-
terfectis gladio et portaverunt confusionem
suam cum his qui descendunt in lacum.
Vidit eos pharao et consolatus est super uni-
versa multitudine sua que interfecta est gladio
et portaverunt confusionem suam cum his
qui descenderunt in lacum. pharao et omnis
exercitus eius. ait dominus deus. quia dedi terrorem
meum in terra viventium. et dormivit
in medio incircumcisorum cum inter-
fectis gladio pharao et omnis multitu-
do eius ait dominus deus.

XXXIII

Et factus est sermo domini ad me dicens.
Fili hominis loquere ad filios populi
tui et dices ad eos. Terra cum in-
duxero super eam gladium et tulerit populus ter-
re virum unum de novissimis suis et con-
stituerint eum super se speculatorem et il-
le viderit gladium venientem super terram
et cecinerit buccina et annunciaverit po-
pulo. audiens autem quisquis ille est
sonum buccine non se observaverit ve-
neritque gladius et tulerit eum sanguis
ipsius super caput eius erit. sonum buc-
cine audivit et non observavit sanguis
eius in ipso erit. Si autem se custodi-
erit animam suam salvabit. Quod si spe-
culator viderit gladium venientem
et non insonuerit buccina et populus se
non custodierit veneritque gla-
dius et tulerit de eis animam. ille quidem
in iniquitate sua captus est. sangui-
nem autem eius de manu speculato-
ris requiram. [illegible] Et ego.
Et tu fili hominis speculatorem dedi te
domui Israhel. Audiens ergo ex ore meo ser-
monem annunciabis eis ex me. Si me
dicente ad impium impie morte
morieris. non fueris locutus ut se
custodiat impius a via sua. ipse

impius in iniqui…
tur. sanguinem …
nu tua requiram …
ante te ad impium …
vertatur. et non …
a via sua. ipse in iniquita…
porro tu animam …
ergo fili hominis dic ad domum …
cum estis dicentes …
et peccata nostra super nos …
nos tabescimus. Quo…
vivere poterimus. …
ego dicit dominus deus …
sed ut revertatur …
et vivat. Convertimini …
viis vestris pessimis …
rimini domus Israhel. …
filios populi tui. Justi…
liberabit eum in quacumque …
et impietas impii …
quacumque die conversus …
quitate sua. Et iustus …
vivere in iustitia …
die peccaverit. Si dixer…
ta vivat et confisus …
sua fecerit iniqui…
titie eius oblivioni …
in iniquitate sua …
est. Si autem dixero …
dixero impio morte …
egerit penitentiam a …
rit que iudicium et …
restituerit ille impius …
que rapuerit. in mandatis …
bulaverit. nec fecerit …
tum. vita vivet …
Omnia peccata eius que …
buntur ei. Judicium …
vita vivet. Et dixerunt …
puli tui. Non est equa …
domini. et ipsorum via …
recesserit iustus a …
fecerit que iniquitates …
Et cum recesserit …
pietate sua. fecerit que …
iustitiam vivet …
Non est recta via domini …
iuxta vias suas …

gratur israel. Et factum est in .xii. anno .x.
mense quinta mensis transmigrationis nostre
venit ad me qui fu-
gerat de ierusalem dicens. Vastata est
civitas. Manus autem domini facta fuerat
ad me vespere antequam veniret qui
fugerat. Aperuitque os meum donec
veniret ad me mane. Et aperto ore
meo non silui amplius. Et fac-
tum est verbum domini ad me di-
cens: Fili hominis qui habitant in rui-
nosis his super humum israel loquentes
dicunt: Unus erat abraham, et hereditate
possedit terram. Nos autem multi, da-
ta est nobis terra in possessionem. Idcirco di-
ces ad eos: Hec dicit dominus deus: Qui in san-
guine comeditis, et oculos vestros le-
vatis ad immunditias vestras, et sanguinem
funditis: numquid terram hereditate pos-
sidebitis? Stetistis in gladiis vestris,
fecistis abominationes, et unusquisque
uxorem proximi sui polluit: et terram
hereditate possidebitis? Hec dices ad
eos: Hec dicit dominus deus: Vivo ego, quia qui in
ruinosis habitant gladio cadent, et qui in
agro est bestiis tradetur ad devo-
randum: qui autem in presidiis et in speluncis
sunt peste morientur. Et dabo ter-
ram in solitudinem et desertum, et defici-
et superba fortitudo eius, et desolabun-
tur montes israel, eo quod nullus sit qui per-
transeat. Et scient quia ego dominus, cum de-
dero terram eorum desolatam et desertam
propter universas abominationes suas quas operati
sunt. Et tu fili hominis, filii populi
tui qui loquuntur de te iuxta muros
et in ostiis domorum, et dicunt unus ad al-
terum, vir ad proximum suum loquentes:
Venite et audiamus quis sit sermo e-
grediens a domino. Et veniunt ad te quasi
si ingrediatur populus meus, et sedent
coram te populus meus, et audiunt ser-
mones tuos, et non faciunt eos: quia in
canticum oris sui vertunt illos, et ava-
ritiam suam sequitur cor eorum. Et es eis
quasi carmen musicum, quod suavi dulci-
que sono canitur: et audiunt verba tua
et non faciunt ea. Et cum venerit quod predic-
tum est, ecce venit: tunc scient quia propheta
fuerit inter eos. XXXIIII
Et factum est verbum domini ad
me dicens: Fili hominis, propheta de pa-
storibus israel: propheta et dices pastoribus:
Hec dicit dominus deus: Ve pastoribus israel
qui pascebant semet ipsos. Nonne
greges a pastoribus pascuntur? Lac co-
medebatis, et lanis operiebamini, et quod
crassum erat occidebatis: gregem autem
meum non pascebatis. Quod infirmum fu-
it non consolidastis, et quod egrotum non sanas-
tis: quod fractum est non alligastis, et quod
abiectum est non reduxistis, et quod pe-
rierat non quesistis: sed cum austeritate
imperabatis eis, et cum potentia. Et disper-
se sunt oves mee, eo quod non esset pas-
tor: et facte sunt in devorationem omnium
bestiarum agri, et disperse sunt. Erra-
verunt greges mei in cunctis mon-
tibus, et in universo colle excelso: et su-
per omnem faciem terre dispersi sunt greges
mei, et non erat qui requireret. Propterea — Non erat inquam qui
pastores audite verbum domini: Vivo — requireret
ego, dicit dominus deus, quia pro eo quod facti sunt
greges mei in rapinam, et oves
mee in devorationem omnium bestiarum
agri, eo quod non esset pastor: neque enim que-
sierunt pastores gregem meum, sed
pascebant pastores semet ipsos, et
greges meos non pascebant: propterea
pastores audite verbum domini. Hec di-
cit dominus deus: Ecce ego ipse super pastores
requiram gregem meum de manu
eorum, et cessare eos faciam, ut ultra non
pascant gregem meum, nec pascant
amplius ultra pastores semet ipsos:
et liberabo gregem meum de ore
eorum, et non erit ultra eis in escam.
Quia hec dicit dominus deus: Ecce ego ipse re-
quiram oves meas, et visitabo
eas sicut visitat pastor congregat
gregem suum in die quando fuerit in me-
dio ovium suarum dissipatarum: sic
visitabo oves meas, et liberabo e-
as de omnibus locis in quibus disper-
se fuerant in die nubis et caliginis. Et e-
ducam eas de populis, et congregabo

eas de terris, et inducam eas in terram
suam, et pascam eas in montibus Israel in
rivis et in cunctis sedibus terre. In pas-
cuis uberrimis pascam eas, et in mon-
tibus excelsis Israel erunt pascue e-
arum. Ibi requiescent in herbis vi-
rentibus, et in pascuis pinguibus
pascentur super montes Israel. Ego
pascam oves meas, et ego faciam eas
accubare, dicit dominus deus. Quod pe-
rierat requiram, et quod abiectum erat
reducam, et quod confractum fuerat
alligabo, et quod infirmum fuerat con-
solidabo, et quod pingue et forte cus-
todiam, et pascam illas in iudicio.
Vos autem greges mei, hec dicit dominus
deus. Ecce ego iudico inter pecus
et pecus, arietum et hircorum. Nonne
vobis satis erat pascua bona
depasci? Insuper et reliquias pascu-
arum vestrarum conculcastis pedibus
vestris. Et cum purissimam aquam bibe-
retis, reliquam pedibus vestris turba-
batis. Et oves mee his que conculca-
ta pedibus vestris fuerant pasceban-
tur, et que pedes vestri turbaverant
hec bibebant. Propterea hec dicit dominus
deus ad vos: Ecce ego ipse iudico
inter pingue pecus et macilentum,
pro eo quod lateribus et humeris impinge-
batis, et cornibus vestris ventilaba-
tis omnia infirma pecora, donec dis-
pergerentur foras. Salvabo gre-
gem meum, et non erit ultra in ra-
pinam, et iudicabo inter pecus et
pecus. Et suscitabo super eas pastorem
unum qui pascat eas, servum me-
um David. Ipse pascet eas, et ipse erit eis
in pastorem. Ego autem dominus ero eis
in deum, et servus meus David prin-
ceps in medio eorum. Ego dominus locu-
tus sum. Et faciam cum eis pac-
tum pacis, et cessare faciam besti-
as pessimas de terra, et qui habitant
in deserto securi dormient in sal-
tibus. Et ponam eos in circuitu collis
mei benedictionem, et deducam ymbrem
in tempore suo: et pluvie benedictionis

erunt. Et dabit lignum agri fru-
ctum suum, et terra dabit germen su-
um, et erunt in terra sua absque ti-
more, et scient quia ego dominus cum con-
traxero cathenas iugi eorum, et eruero eos
de manu imperantium sibi. Et non erunt
ultra in rapinam gentibus, neque
bestie terre devorabunt eos, sed ha-
bitabunt confidenter absque ullo terrore.
Et suscitabo eis germen nomina-
tum, et non erunt ultra imminuti
fame in terra, neque portabunt
opprobrium gentium. Et scient quia ego
dominus deus eorum cum eis, et ipsi populus meus
domus Israel, ait dominus deus. Vos autem
greges mei, greges pascue
mee homines estis, et ego dominus deus
vester, ait dominus deus. XXXV

Et factus est sermo domini ad
me dicens: Fili hominis, pone faciem tu-
am adversus montem Seir, et propheta-
bis de eo, et dices illi: Hec dicit dominus deus:
Ecce ego ad te mons Seir, et extendam
manum meam super te, et dabo te deso-
latum atque desertum. Urbes tuas de-
moliar, et tu desertus eris, et scies quia
ego dominus. Eo quod fueris inimi-
cus sempiternus, et concluseris filios Israel
in manus gladii in tempore afflictionis eorum,
in tempore iniquitatis extreme, propter-
ea vivo ego, dicit dominus deus, quoniam sanguini
te tradam, et sanguis te persequetur. Et si
cum sanguinem oderis, sanguis persequetur
tur te. Et dabo montem Seir de-
solatum atque desertum, et auferam de
eo euntem et redeuntem. Et implebo
montes eius cadaveribus occi-
sorum. In collibus tuis et in valli-
bus tuis atque in torrentibus interfecti gladio
cadent. In solitudines sempiternas tra-
dam te, et civitates tue non habita-
buntur, et scietis quia ego dominus deus.
Eo quod dixeris: Due gentes et due ter-
re mee erunt, et hereditate possidebo eas,
cum dominus esset ibi, propterea vivo ego, di-
cit dominus deus, quia faciam iuxta iram
tuam, et secundum zelum tuum quem fe-
cisti odio habens eos, et notus

cum te iudicavero. Et scies quia ego
dominus audivi universa opprobria tua que
locuta es de montibus israel dicens. De
serti nobis ad devorandum dati sunt.
et insurrexistis in me ore vestro. Et de
rogastis adversum me verba vestra. ego
audivi. Hec dicit dominus deus. Letante u
niversa terra in solitudinem te redigam.
Sicut gavisus es super hereditatem domus
israel eo quod fuerit dissipata. sic faciam tibi.
Dissipatus eris mons seyr. et ydumea
omnis. et scient omnes quia ego dominus.
Tu autem fili XXXVI
hominis propheta super montes israel
et dices. Montes israel. audite verbum
domini. Hec dicit dominus deus. Eo quod dixerit i
nimicus de vobis. Euge. sempiterne alti
tudines in hereditatem date sunt nobis.
Propterea vaticinare et dic. Hec dicit domi
nus deus. Pro eo quod desolati estis et con
culcati per circuitum. et facti in hereditatem
reliquis gentibus. et ascendistis super
labium lingue et opprobrium populi.
Propterea montes israel audite verbum
domini dei. Hec dicit dominus deus montibus
et collibus torrentibus. vallibusque. et
desertis parietinis. et urbibus derelic
tis que depopulate sunt. et subsan
nate sunt a reliquis gentibus per
circuitum. Propterea hec dicit dominus deus. Quoniam
in igne zeli mei locutus sum de re
liquis gentibus et de ydumea universa
que dederunt terram meam sibi in
hereditatem cum gaudio et toto
corde et ex animo. et eiecerunt eam ut
devastarent. Ideo vaticinare super hu
mum israel. et dices montibus et collibus
iugis et vallibus. Hec dicit dominus deus. Pro
desolati estis. Ecce ego in zelo meo
et furore meo locutus sum eo quod confusionem
gentium sustinueritis. Ideo hec dicit
dominus deus. Ego levavi manum meam
ut gentes que in circuitu vestro
sunt ipse confusionem suam
portent. Vos autem montes israel ra
mos vestros germinetis et fructum vestrum
afferatis populo meo israel. Prope est enim ut
veniat. Quia ecce ego ad vos et con
vertar ad vos. et arabimini et accipietis se
mentem. et multiplicabo in vobis ho
mines omnemque domum israel. et ha
bitabuntur civitates et ruinosa in
staurabuntur. et replebo vos hominibus
et iumentis. et multiplicabuntur. et cres
cent. et habitare vos faciam sicut a prin
cipio. bonisque donabo maioribus quam
ab initio. et scietis quia ego dominus.
Et adducam super vos homines po
pulum meum israel. et hereditate possi
debunt te. et eris eis in hereditatem. et non
addes ultra ut absque eis sis. Hec dicit dominus
deus. Pro eo quod dicunt de vobis devoratrix
hominum es. et suffocans gentem tuam. propterea
homines non comedes amplius. et gen
tem tuam non necabis ultra ait do
minus deus. Nec auditam faciam in te
amplius confusionem gentium et oppro
brium populorum nequaquam portabis.
et gentem tuam non amittes amplius
ait dominus deus. Et factum est verbum do
mini ad me dicens. Fili hominis do
mus israel habitaverunt in domo sua et
polluerunt eam in viis suis. iuxta immun
ditiam menstruate facta est via eorum co
ram me. Et effudi indignationem me
am super eos pro sanguine quem fu
derunt super terram. et in ydolis suis pol
luerunt super eam. et dispersi eos in gen
tes. et ventilati sunt in terras. iuxta
vias eorum et adinventiones iudicavi
eos. Et ingressi sunt ad gentes ad quas
introierunt. et polluerunt nomen sanc
tum meum cum diceretur eis. populus
domini iste est. et de terra eius egressi
sunt. Et peperci nomini sancto meo quod
polluerat domus israel in gentibus ad
quas ingressi sunt. Idcirco dices do
mui israel. Hec dicit dominus deus. Non propter
vos ego faciam domus israel sed propter
nomen sanctum meum quod polluistis
in gentibus ad quas intrastis. Et sanc
tificabo nomen meum magnum quod pol
lutum est inter gentes quod polluistis in me
dio earum. ut sciant gentes quia ego dominus
ait dominus exercituum. Cum sanctificatus
fuero in vobis coram eis. Tollam quippe

uos de gentibus et congregabo uos de u-
niuersis terris et adducam uos in ter-
ram uestram. Et effundam super uos a-
quam mundam et mundabimini ab
omnibus inquinamentis uestris et ab
uniuersis ydolis uestris mundabo uos. Et dabo
uobis cor nouum et spiritum nouum po-
nam in medio uestri. Et auferam cor
lapideum de carne uestra et dabo uobis
cor carneum et spiritum meum
ponam in medio uestri. Et faciam ut
in preceptis meis ambuletis et iudi-
cia mea custodiatis et operemini. Et ha-
bitabitis in terra quam dedi patri-
bus uestris et eritis michi in populum et
ego ero uobis in deum. Et saluabo uos
ex uniuersis inquinamentis uestris. Et
uocabo frumentum et multiplicabo
illud et non ponam in uos famem. Et
fructum ligni multiplicabo et ger-
mina agri ut non portetis ultra op-
probrium famis in gentibus. Et recor-
dabimini uiarum uestrarum pessimarum
studiorumque non bonorum et displicebunt
uobis iniquitates uestre et scelera uestra. Non propter
uos ego faciam ait dominus deus.
Notum sit uobis. Confundimini et er-
ubescite super uiis uestris domus Israhel.
Hec dicit dominus deus. In die qua
mundauero uos ex omnibus iniqui-
tatibus uestris et habitari fecero urbes et in-
staurauero ruinosa et terra deserta
fuerit exculta que quondam fue-
rat desolata in oculis omnis uiato-
ris dicent: Terra inculta facta est ut
ortus uoluptatis et ciuitates deser-
te et destitute atque suffosse munite
sederunt. Et scient gentes quecumque
derelicte fuerint in circuitu uestro quia ego
dominus edificaui dissipata plan-
tauique inculta. Ego dominus locutus
sum et fecerim. Hec dicit dominus deus. Ad-
huc in hoc inuenient me domus
Israhel ut faciam eis. Multiplicabo e-
os sicut gregem hominum ut gregem
sanctum ut gregem Ierusalem in sollemp-
nitatibus eius. Sic erunt ciuitates
deserte plene gregibus hominum
et scient quia ego dominus. XXXVII
Facta est super me manus
domini et eduxit me in spiritu
domini et dimisit me in medio campi qui
erat plenus ossibus et circumduxit me
per ea in gyro. Erant autem multa ualde
super faciem campi siccaque
uehementer. Et dixit ad me: Fili ho-
minis putasne uiuent ossa ista?
Et dixi: Domine deus tu nosti.
Et ait ad me: Uaticinare de ossibus istis
et dices eis: Ossa arida audite uerbum
domini. Hec dicit dominus deus ossibus his:
Ecce ego intromittam in uos spiritum et uiuetis.
Et dabo super uos neruos et suc-
crescere faciam super uos carnes et su-
perextendam in uobis cutem et da-
bo uobis spiritum et uiuetis et scietis quia
ego dominus. Et prophetaui sicut preceperat
michi. Factus est autem sonitus pro-
phetante me et ecce commotio
et accesserunt ossa ad ossa unumquodque
ad iuncturam suam. Et uidi et ecce
super ea nerui et carnes ascen-
derunt et extenta est in eis cutis desuper
et spiritum non habebant. Et dixit ad
me: Uaticinare ad spiritum uati-
cinare fili hominis et dices ad
spiritum: Hec dicit dominus deus: A quattuor
uentis ueni spiritus et insuffla super interfec-
tos istos et reuiuiscant. Et prophetaui
sicut preceperat michi et ingressus est in eos
spiritus et uixerunt steteruntque
super pedes suos exercitus grandis nimis ualde.
Et dixit ad me: Fili hominis
ossa hec uniuersa domus Israhel est. Ipsi
dicunt: Aruerunt ossa nostra et periit
spes nostra et abscisi sumus. Propterea ua-
ticinare et dices ad eos: Hec dicit
dominus deus: Ecce ego aperiam
tumulos uestros et educam uos de
sepulcris uestris populus meus et in-
ducam uos in terram Israhel et scie-
tis quia ego dominus cum aperuero se-
pulcra uestra et eduxero uos de sepulcris ue-
stris popule meus et dedero spiritum
meum in uobis et uixeritis et requiescere
uos faciam super humum uestram

scietis quia ego dominus cum aper
uero sepulchra vestra et eduxero vos de tu
mulis popule meus, et dedero spi
ritum meum in vobis et requiescetis
et faciam super humum vestram. Et sci
etis quia ego dominus locutus sum et
feci ait dominus deus meus. Et factus
est sermo domini ad me dicens. Et tu
fili hominis sume tibi lignum unum et
scribe super illud iude et filiorum israel so
ciorum eius. Et tolle lignum unum et
scribe super illud ioseph lignum
effraym et cuncte domus israel sociorum
eius. Et adiunge ea unum ad alterum in
lignum unum et erunt in unione
in manu tua. Cum autem dixerint
ad te filii populi tui loquentes Nonne
indicas nobis quid in his tibi velis lo
queris ad eos. Hec dicit dominus deus
Ecce ego assumam lignum io
seph quod est in manu effraym et tri
bus israel que iuncte sunt ei et dabo eas
pariter cum ligno iuda et faciam eas
in lignum unum et erunt unum in manu
mea. Erunt autem ligna super
que scripseris in manu tua in oculis
eorum. Et dices ad eos Ecce ego assumam
filios israel de medio nacionum ad quas
abierunt et congregabo eos undique et
adducam eos ad humum suam et fa
ciam eos gentem unam in terra in
montibus israel et rex unus erit omnibus
imperans et non erunt ultra duo gentes
nec dividentur amplius in duo regna
neque polluentur ultra in ydolis suis et
in abhominacionibus et in cunctis in
iquitatibus suis et saluos eos faci
am de universis sedibus suis in quibus
peccaverunt et emundabo eos et erunt
mihi populus et ego ero illis deus. Et servus
meus david rex super eos et pastor
unus omnium eorum. In iudiciis meis am
bulabunt et mandata mea custodi
ent et facient ea. Et habitabunt super
terram quam dedi servo meo iacob
in qua habitaverunt patres vestri. Et habita
bunt super eam ipsi et filii eorum usque
in sempiternum et servus meus david

princeps eorum in perpetuum. Et percutiam
illis fedus pacis pactum sempiternum erit
eis et fundabo eos et multiplicabo et da
bo sanctificacionem meam in medio eorum in
perpetuum. Et erit tabernaculum meum in eis et e
ro eis deus et ipsi erunt mihi populus et scient
gentes quia ego dominus sanctificator israel cum
fuerit sanctificacio mea in medio eorum in
perpetuum. XXXVIII

Et factus est sermo domini ad me di
cens fili hominis pone faciem tu
am contra gog et terram magog principem
capitis mosoch et tubal et vaticinare
de eo et dices ad eum. Hec dicit dominus deus
Ecce ego ad te gog principem capi
tis mosoch et tubal et circumagam te
et ponam frenum in maxillis tuis et e
ducam te et omnem exercitum tuum e
quos et equites vestitos loricis universos
multitudinem magnam hastam et cli
peum arripiencium et gladium. Per
se ethiopes et libies cum eis omnes
scutati et galeati. Gomer et universa
agmina eius. Domus thogorma latera a
quilonis et totum robur eius, populi multi
tecum. Prepara et instrue te et omnem
multitudinem tuam que coacervata
est ad te et esto eis in preceptum. Post mul
tos autem dies visitaberis. In novissimo
annorum venies ad terram que reversa
est gladio et congregata de populis multis
ad montes israel qui fuerunt deserti iugi
ter. Hec de populis educta est et habitabunt in ea
confidenter universi. Ascendens autem quasi tempe
stas venies et quasi nubes ut operias ter
ram tu et omnia agmina tua et populi mul
ti tecum. Hec dicit dominus deus. In
die illa ascendent sermones super cor
tuum et cogitabis cogitacionem pessimam
et dices Ascendam ad terram absque
muro veniam ad quiescentes habitan
tesque secure. Omnes hii qui habitant
sine muro vectes et porte non sunt
eis ut spolia diripias et invadas pre
dam ut inferas manum tuam super
eos qui deserti fuerant et postea resti
tuti et super populum qui est congregatus
ex gentibus qui possidere cepit et esse

umbilici habitator terre. Saba et dedan
et negociatores tharsis et omnes le
ones eius dicent tibi. Numquid ad
sumenda spolia tu venis? ecce ad di
ripiendam predam congregasti multitu
dinem tuam. ut tollas argentum
et aurum auferas supellectilem tuam
atque substantiam tuam. et diripias ma
nubias infinitas. Propterea vaticina
re fili hominis. et dices ad gog. Hec
dicit dominus. Numquid non in
die illo cum habitaverit populus meus
israel confidenter scies? et venies de
loco tuo a lateribus aquilonis tu et po
puli multi tecum. ascensores equorum
universi. cetus magnus et exercitus
vehemens. et ascendens super populum
meum israel. quasi nubes ut operies terram.
In novissimis diebus eris. et addu
cam super te terram meam. ut sciant
gentes me. Cum sanctificatus fuero in te
in oculis eorum. O gog. Hec dicit dominus
deus. Tu ergo es ille de quo locutus sum
in diebus antiquis in manu servo
rum meorum prophetarum israel. qui pro
phetaverunt in diebus illorum temporum
ut adducerem te super eos. et erit
in die illa adventus gog super terram
israel ait dominus deus. ascendet
indignacio mea in furore meo et in
zelo meo. In igne ire mee locutus
sum. quia in die illa erit commo
cio magna super terram israel. et com
movebuntur a facie mea pisces
maris et volucres celi et bestie agri
et omne reptile quod movetur super
terram. Cunctique homines qui
sunt super faciem terre. et subver
tentur montes. et cadent sepes. et
omnis murus corruet in terram. et
convocabo adversus eum in cunctis
montibus meis gladium ait dominus deus.
Gladius uniuscuiusque in fratrem su
um dirigetur. et iudicabo eum
peste et sanguine et ymbre vehemen
ti et lapidibus inmensis. ignem et sul
phur pluam super eum et super exercitum
eius et super populos multos qui

sunt cum eo. et magni
ficabor et notus ero
gentium et scient quia eg
Tu autem fili hominis XXXIX
vaticinare adversum gog
hec dicit dominus deus. Ecce ego
principem capitis mosoch
et circumagam te et
am te de lateribus aquilonis
super montes israel. et percutiam
um in manu sinistra tua
tas de manu dextera tua
Super montes israel cades
agmina tua. Et populi
tecum. feris avibus
tili et bestiis terre dedi
dum. Super faciem agri
ego dominus locutus sum
deus. Et inmittam ignem
gog et in his qui habitant
fidenter. et scient quia ego
deus israel. et nomen sanctum
nomen faciam in medio
mi israel. et non polluam
meum amplius. Et scient
quia ego dominus deus
Ecce venit et factum est
deus. Hec est dies de qua
Et egredientur habitatores
tibus israel. et succendent
arma clipeum et hastas
sagittas et baculos manuum
et succendent ea igne
non portabunt ligna
bus nec succident de saltibus
quia arma succendent
dabuntur eos quibus
de fuerant. et diripient
suorum ait dominus deus
die illa dabo gog locum
sepulchrum in israel.
atorum ad orientem
qui obstupescere facient
euntes. Et sepelient ibi
omnem multitudinem
Et vocabitur vallis multitudinis
gog. Et sepelient eos domus
munderent terram vii mensibus

sepeliet autem eum omnis populus terrae et erit
eis nominata dies in qua glorificatus
sum dicit dominus deus. Et viros iu-
ges constituent lustrantes terram
qui sepeliant et requirant eos qui
remanserunt super faciem terrae
ut emundent eam. Post menses autem
septem quaerere incipient et circuibunt
peragrantes terram. Cumque viderint
os hominis statuent super illud ti-
tulum donec sepeliant illud pollin-
ctores in valle multitudinis gog.
Nomen autem civitatis amona. Et
mundabunt terram. Tu ergo fili ho-
minis haec dicit dominus deus. Dic
omni volucri et universis avibus cunctis-
que bestiis agri. Convenite properate
concurrite undique ad victimam
meam quam ego immolo vobis vi-
ctimam grandem super montes israel
ut comedatis carnes et bibatis sanguinem.
Carnes fortium comedetis
et sanguinem principum terrae bibe-
tis arietum agnorum et hircorum tau-
rorumque altilium et pinguium
omnium. Comedetis adipem in
saturitatem et bibetis sanguinem
in ebrietatem de victima quam
ego immolabo vobis. Et saturabimini
super mensam meam de equo et
de equite forti et de universis viris bel-
latoribus ait dominus deus. Et po-
nam gloriam meam in gentibus et
videbunt omnes gentes iudicium meum
quod fecerim et manum meam
quam posuerim super eos et scient
domus israel quia ego dominus deus
eorum in die illa et deinceps. Et
scient gentes quoniam in iniquitate sua
capta sit domus israel eo quod dereli-
querint me et absconderim fa-
ciem meam ab eis et tradiderim
eos in manus hostium et ceciderunt
in gladio universi. Iuxta immunditiam
eorum et scelus feci eis et abscondi
faciem meam ab eis. Propterea haec dicit
dominus deus. Nunc reducam
captivitatem iacob et miserebor
omnis domus israel et assumam ze-
lum pro nomine meo sancto. Et por-
tabunt confusionem suam et omnem
praevaricationem qua praevaricati sunt
in me cum habitaverint in terra sua
confidenter neminem formidan-
tes et reduxero eos de populis et congre-
gavero de terris inimicorum suorum et san-
ctificatus fuero in eis in oculis gentium
plurimarum et scient quia ego domi-
nus deus eorum eo quod transtulerim eos in
nationes et congregaverim eos super
terram suam et non dereliquerim
quemquam ex eis ibi et non abscondam
ultra faciem meam ab eis eo quod
effuderim spiritum meum super
omnem domum israel ait dominus deus.

XL

In vicesimo et quinto anno
transmigrationis nostrae in exordio an-
ni decimo mensis quartodecimo anno post
quam percussa est civitas in ipsa
die facta est super me manus domi-
ni. Et adduxit me illuc in visio-
nibus dei. Adduxit me in terram is-
rael et dimisit me super montem
excelsum nimis super quem erat
quasi aedificium civitatis vergentis ad
austrum et introduxit me illuc.
Et ecce vir cuius erat species quasi species
aeris et funiculus lineus in manu
eius et calamus mensurae in manu
eius. Stabat autem in porta et locutus
est ad me idem vir. Fili hominis
vide oculis tuis et auribus audi. Et po-
ne cor tuum in omnia quae ego osten-
dam tibi quia ut ostendantur tibi
adductus es huc. Annuntia omnia
quae tu vides domui israel. Et ecce mu-
rus forinsecus in circuitu domus
undique et in manu viri calamus
mensurae sex cubitorum et palmo. Et
mensus est latitudinem aedificii
calamo uno altitudinem quoque cala-
mo uno. Et venit ad portam quae
respiciebat viam orientalem et ascen-
dit per gradus eius et mensus est li-
men portae calamo uno latitudine
id est thalamum unum longitudine et thalamo

uno in latitudine et thalamum uno
calamo in longum et uno calam
o in latum et inter thalamos v cu
bitos et limen porte iuxta vestibul
um porte intrinsecus calamo u
no. Et mensus est vestibulum autem
porte viii cubitorum et frontem e
ius duobus cubitis vestibulum autem por
te erat intrinsecus. Porro thalami
porte ad viam orientalem tres
hinc et tres inde mensura una
trium et mensura una frontium
ex utraque parte. Et mensus est lati
tudinem liminis porte x cubito
rum et longitudinem porte xiii cu
bitorum et marginem ante tha
lamos cubiti unius et cubitus unus
finis utrimque. Thalami autem vi
cubitorum erant hinc et inde. Et men
sus est portam a tecto thalami
usque ad portam eius latitudinem
xx et v cubitorum ostium erat contra
ostium. Et fecit frontes per xl cubitos
et a fronte atrium porte undique per
circuitum. Et ante faciem porte que
pertingebat usque ad faciem vestibuli
porte interioris l cubitos mensus
est et fenestras obliquas in thala
mis et in frontibus eorum que erant intra
portam undique per circuitum. Similiter
autem erant et in vestibulis fenestre
per girum intrinsecus et ante fron
tes pictura palmarum celata. Et edu
xit me ad atrium exterius. Et ecce
gazophylacia et pavimentum stra
tum lapide in atrio per circuitum
xxx gazophylacia in circuitu pa
vimenti. Et pavimentum in fron
te portarum secundum longitudinem
portarum erat inferius. Et mensus
est latitudinem a facie porte infe
rioris usque ad frontem atrii interioris
extrinsecus c cubitos ad orientem et
ad aquilonem. Portam quoque que re
spiciebat viam aquilonis atrii exterioris
mensus est tam in longitudine quam in latitudi
ne. Et thalamos eius tres hinc et tres inde et fron
tem eius et vestibulum eius secundum mensuram porte pri

oris l cubitorum longi...
tudine xxv cubitorum...
eius et vestibulum...
bulum et sculpture...
que respiciebat ad...
graduum erat ascensus...
eam. Et porta atrii interioris...
aquilonis et orientalem...
a porta usque ad portam...
duxit me ad viam austri...
porte que respiciebat...
Et mensus est frontem...
lum eius iuxta mensuras...
res eius et vestibula...
sicut fenestre cetere l cu...
dine et latitudinem...
in gradibus vii ascendebatur...
tam et vestibulum ante...
et celate palme erant...
era inde in fronte eius...
via australi. Et mensus...
porta in via austri...
duxit me in atrium interius ad...
et mensus est portam iuxta...
superiores thalamum eius...
stibulum eius isdem...
eius et vestibulum eius...
bitos longitudinis et latitudinis...
cubitos. Et vestibulum...
gitudine xxv cubitorum...
nem v cubitorum...
ad atrium exterius et palmas...
et viii gradus erant...
debatur per eos. Et introduxit...
tium interius per viam...
tus est portam secundum mensuras...
lamum eius et frontem eius et vestibulum...
supra et fenestras eius et...
ei in circuitu longitudine...
torum et latitudine xxv cu...
vestibulum eius id est atrii exterioris...
tere celate in fronte eius...
inde et in viii gradibus...
eius. Et introduxit me...
tam que respiciebat...
nem. Et mensus est secundum...
riores thalamum eius...
eius et vestibulum eius...

per circuitum longitudinem .l.
rum et latitudinem .xxv. cubitorum.
stibulum eius respiciebat ad atri-
rius et celatura palmarum in fron-
ius hinc et inde: et in .viii. gradibus
sus eius. Et per singula gazophila-
ostium in frontibus portarum: ibi la-
bant holocaustum. Et in vestibu-
te due mense hinc et due mense
ut immoletur super eas holocaus-
pro peccato et pro delicto. Et ad latus ex-
ascendit ad hostium porte que
ad aquilonem due mense. Et ad
terum ante vestibulum porte due
tuor mense hinc et .iiii. mense inde.
porte octo mense erant super
immolabant. Quatuor autem
ad holocaustum de lapidibus quadris
tre longitudine cubiti unius
dii et latitudine cubiti unius
ponant vasa in quibus immolatur
caustum et victima. Et labia earum
m unius reflexa intrinsecus per
tum. Super mensas autem carnes
extra portam interiorem ga-
cia cantorum in atrio interiori
in latere porte respicientis ad
nem et facies eorum contra viam aus-
una ex latere porte orientalis que res-
ad viam aquilonis. Et dixit ad
est gazophilacium quod respicit viam
meridianam sacerdotum est qui excubant
diis templi. Porro gazophi-
respicit ad viam aquilonis
erit qui excubant ad ministeri-
isti sunt filii Sadoch qui acce-
de filiis Levi ad Dominum ut minist-
Et mensus est atrium longitudi-
cubitorum et latitudinem .c. cu-
per quadrum: et altare ante faciem templi.
Et introduxit me in vestibulum templi
et mensus est vestibulum .v. cubitis hinc
cubitis inde: et latitudinem por-
trium cubitorum hinc et trium cubi-
inde. Longitudinem autem vestibu-
.xx. cubitorum et altitudinem autem .xi. cu-
et octo gradibus ascendebatur ad
columpne erant in frontibus: una hinc

et altera inde. **XLI.**

Et introduxit me in templum et
mensus est frontes .vi. cubitos la-
titudinis hinc et .vi. cubitos lati-
tudinis inde, latitudinem tabernaculi. Et
latitudo porte .x. cubitorum erat: et la-
tera porte .v. cubitis hinc et .v. cubi-
tis inde. Et mensus est longitudinem
eius .xl. cubitorum et latitudinem .xx.
cubitorum. Et ingressus intrinsecus men-
sus est in fronte porte duos cubitos
et portam .x. cubitorum et latitudinem
porte .vii. cubitorum. Et mensus est longi-
tudinem eius .xx. cubitorum et latitu-
dinem .xx. cubitorum ante faciem templi.
Et dixit ad me: Hoc est sanctum sanctorum. Et
mensus est parietem domus .vi. cubitorum
et latitudinem lateris .iiii. cubitorum un-
dique per circuitum domus. Latera autem
latus ad latus bis .xxx. tria. Et erant
eminentia que ingrederentur per parietem
domus in lateribus per circuitum ut con-
tinerent et non attingerent parietem templi.
Et platea erat in rotundum ascendens
sursum per cocleam: et in cenaculum
templi deferebat per gyrum. Idcirco
latius erat templum in superioribus: et sic
de inferioribus ascendebatur ad su-
periora in medium. Et vidi in domo
altitudinem per circuitum fundata
latera ad mensuram calami .vi. cu-
bitorum spacio: et latitudinem per parietem
lateris forinsecus .v. cubitorum. Et e-
rat interior domus in lateribus domus.
Et inter gazophilacia latitudinem
.xx. cubitorum in circuitu domus
undique. Et ostium lateris ad orientem
ostium unum ad viam aquilonis,
et ostium unum ad viam australem.
[illegible] est et latitudinem loci ad o-
rientem .v. cubitorum in circuitu.
Et edificium quod erat separatum versum
que ad viam respicientem ad ma-
re latitudinis .lxx. cubitorum. Paries
autem edificii .v. cubitorum latitu-
dinis per circuitum et longitudo
eius .xc. cubitorum. Et mensus est
domus longitudinem .c. cubitorum

et quod separatum erat edificium et parietes eius longitudinis .c. cubitorum. Latitudo autem ante faciem domus et eius quod erat separatum contra orientem .c. cubitorum. Et mensus est longitudinem edificii contra faciem eius quod erat separatum ad dorsum. Ethecas ex utraque parte .c. cubitorum. Et templum interius et vestibula atrii limina et fenestras obliquas et ethecas in circuitu per tres partes contra uniuscuiusque limen. Stratumque ligno per gyrum in circuitu. Terra autem usque ad fenestras. Et fenestre clause super hostia. Et usque ad domum interiorem et exterius per omnem parietem per circuitum interius et exterius ad mensuram. Et fabricata cherubin et palme. Et palma inter cherub et cherub. Duasque facies habebat cherub. Faciem hominis iuxta palmam ex hac parte. Et faciem leonis iuxta palmam ex alia parte expressam per omnem domum in circuitu. De terra usque ad superiorem partem cherubin et palme celate erant in pariete templi. Limen quadrangulum. Et facies aspectus sanctuarii contra aspectum altaris lignei trium cubitorum altitudo eius. Et longitudo eius duorum cubitorum. Et anguli eius et longitudo eius et parietes eius lignei. Et locutus est ad me: Hec est mensa coram domino. Et duo hostia erant in templo et in sanctuario. Et in duobus hostiis ex utraque parte bina erant hostiola que invicem complicabantur. Bina enim hostia erant ex utraque parte hostiorum. Et celata erant in ipsis hostiis templi cherubin et sculptura palmarum sicut in parietibus quoque expressa erant. Quamobrem erant et grossiora ligna in vestibuli fronte forinsecus super que fenestre oblique et similitudo palmarum hinc atque inde. In lateribus vestibuli secundum latera domus latitudinemque parietum.

Et eduxit me in atrium exterius per viam ducentem ad aquilonem. Et eduxit me in gazophylacium quod erat contra separatum edificium et contra edificium vergentem ad aquilonem. In facie longitudinis centum cubitos hostii aquilonis. Et latitudinis quinquaginta cubitos contra .xx. cubitos atrii interioris et contra pavimentum stratum lapide atrii exterioris ubi erat porticus iuncta porticui triplici. Et ante gazophylacia deambulatio decem cubitorum latitudinis et ad interiora respiciens vie cubiti unius. Et hostia eorum ad aquilonem ubi erant gazophylacia in superioribus humiliora quia supportabant porticus que ex illis eminebant de inferioribus et de mediis edificii. Tristega enim erant et non habebant columpnas sicut erant columpne atriorum. Propterea eminebant de inferioribus et de mediis a terra cubitis quinquaginta. Et peribolus exterior secundum gazophylacia que erant in via atrii exterioris ante gazophylacia. Longitudo eius quinquaginta cubitorum quia longitudo erat gazophylaciorum atrii exterioris quinquaginta cubitorum. Longitudo autem ante faciem templi centum cubitorum. Et erat subter gazophylacia hec introitus ab oriente ingredientium in ea de atrio exteriori. In latitudine periboli atrii quod erat contra viam orientalem in facie edificii separati. Et erant ante edificium gazophylacia. Et via ante faciem eorum iuxta similitudinem gazophylaciorum que erant in via aquilonis secundum longitudinem eorum sicut et latitudo eorum. Et omnis introitus eorum et similitudines et hostia eorum secundum hostia gazophylaciorum que erant in via respiciente ad notum hostium in capite vie que via erat ante vestibulum separatum per viam orientalem ingredientibus. Et dixit ad me: Gazophylacia aquilonis et gazophylacia austri que sunt ante edificium separatum hec sunt gazophylacia sancta in quibus vescuntur sacerdotes qui appropinquant

et oblationes pro peccato et pro
delicto: locus enim sanctus est. Cum autem
ingressi fuerint sacerdotes non egredi
entur de sanctis in atrium exterius et ibi
reponent vestimenta sua in quibus mi
nistrant quia sancta sunt. vestienturque
vestimentis aliis et sic procedent
ad populum. Cumque complesset mensu
ras domus interioris eduxit me
per viam porte que respiciebat ad viam
orientalem. et mensus est eam undique
per circuitum. Mensus est autem contra ventum
orientalem calamo mensure
quingentos calamos in
calamo mensure per circuitum. Et mensus
est ventum aquilonis .d. calamos
in calamo mensure per gyrum. et ad
ventum australem mensus est .d. cala
mos in calamo mensure per circuitum. et ad
ventum occidentalem mensus
est .d. calamos in calamo mensure.
Per quatuor ventos mensus est murum eius
undique per circuitum longitudinem
quingentorum et latitudinem .d. cubitorum
dividentem inter sanctuarium et vulgi locum.

Et duxit me XLIII ad portam
que respiciebat ad viam
orientalem. et ecce gloria dei israel ingre
diebatur per viam orientalem
et vox erat ei quasi vox aquarum multarum
et terra splendebat a maiestate eius.
Et vidi visionem secundum speciem quam
videram quando venit ut disperderet
civitatem et species secundum aspectum quem
videram iuxta fluvium chobar. Et cecidi
super faciem meam. et maiestas domini
ingressa est templum per viam porte
que respiciebat ad orientem.
Et elevavit me spiritus et introduxit
in atrium interius. et ecce repleta
erat gloria domini domus domini.
Et audivi loquentem ad me de domo. Et
vir qui stabat iuxta me dixit ad me
Fili hominis locus solii mei et locus
vestigiorum pedum meorum ubi habito
in medio filiorum israel in eternum. et non
polluent ultra domus israel nomen
sanctum meum. ipsi et reges eorum in for

nicationibus suis et in ruinis regum
suorum in excelsis. qui fabricati sunt
limen suum iuxta limen meum et pos
tes suos iuxta postes meos et murus erat
inter me et eos. Et pollu
erunt nomen sanctum meum in abhomi
nationibus quas fecerunt. propter quod con
sumpsi eos in ira mea. Nunc ergo re
pellant procul fornicationem suam et ru
inas regum suorum a me et habito in
medio eorum semper. Tu autem fi
li hominis ostende domui israel
templum et confundantur ab ini
quitatibus suis et metiantur fabri
cam et erubescant ex omnibus que
fecerunt figuram domus et fabri
ce eius exitus et introitus et omnem
descriptionem eius et universa precep
ta eius. Cunctum ordinem eius et omnes
leges eius ostende eis et scribes in
oculis eorum ut custodiant omnes de
scriptiones ~~descriptiones~~ et precepta
illius et faciant ea. Ista est lex domus
in summitate montis. Omnes fines
eius sanctum sanctorum. hec est ergo lex domus. est.
Iste autem mensure altaris in cubi
to verissimo qui habebat cubitum et palmum.
In sinu eius erat cubitus longi
tudine et cubitus in latitudine. Et
diffinitio eius usque ad labium eius et in circui
tu palmus unus. hec quoque erat fo
sa altaris. Et de sinu terre usque ad
crepidinem novissimam duo cubi
ti et latitudo cubiti unius. et a crepi
dine minore usque ad crepidinem
maiorem quatuor cubiti et latitudo unius
cubiti. Ipse autem ariel quatuor cubitorum
et ab ariel usque ad sursum cornua
quatuor. Et ariel xii cubitorum in longi
tudine per xii cubitos latitudinis
quadrangulatum equis lateribus. et cre
pido xiiii cubitorum longitudi
nis per xiiii cubitos latitudinis
per iiii angulos eius. et corona in
circuitu eius dimidii cubiti et sinus eius
cubiti unius per circuitum. Gradus autem eius
versi ad orientem. Et dixit ad me
fili hominis. hec dicit dominus deus. Hi

xliii

sunt ritus altaris in quacumque die fuerit fa
bricatum, ut offeratur super illud holo
caustum et effundatur sanguis. Et da
bis sacerdotibus et levitis qui sunt de
sanguine semine Sadoc, qui ac
cedunt ad me, ait dominus deus, ut of
ferant michi vitulum de armento pro
peccato. Et assumens de sanguine
eius pones super quattuor cornua eius et super quattuor an
gulos crepidinis eius et super coronam
in circuitu. Et emundabis illud et ex
piabis. Et tolles vitulum qui oblatus
fuerit pro peccato et conburetis eum in separato lo
co domus extra sanctuarium. Et in die se
cunda offeres hircum caprarum inmaculatum
pro peccato et expiabunt altare sicut expia
verunt in vitulo. Cumque conpleveris ex
pians illud, offeres vitulum de ar
mento inmaculatum et arietem inmaculatum
de grege. Et offeres eos in conspec
tu domini, et mittent sacerdotes super eos
sal et offerent eos in holocaustum domino.
Septem diebus facies hircum pro
peccato cotidie, et vitulum de armento
et arietem de pecoribus inmaculatos of
ferent. Septem diebus expiabunt
altare et mundabunt illud et im
plebunt manum eius. Expletis autem
diebus .vii. in die octava et ultra facient
sacerdotes super altare holo
causta vestra et que pro pace offerunt
et placatus ero vobis, ait dominus deus.

Et convertit me ad viam **XLIIII**
porte sanctuarii exterioris que respi
ciebat ad orientem, et erat clausa. Et
dixit dominus ad me: Porta hec clausa
erit et non aperietur, et vir non tran
sibit per eam quia dominus deus Israel ingres
sus est per eam, eritque clausa principi. Prin
ceps ipse sedebit in ea ut comedat panem
coram domino. Per viam vestibuli porte ingre
dietur et per viam eius egredietur. Et ad
duxit me per viam porte aquilonis in conspec
tu domus, et vidi, et ecce implevit
gloria domini domum domini. Et cecidi in
faciem meam. Et dixit ad me dominus:
Fili hominis, pone cor tuum et vide ocu
lis tuis et auribus tuis audi omnia
que ego loquor ad te de uni
ceremoniis domus domini et
gibus eius. Et pones cor tuum in
per omnes exitus sanctuarii
exasperantem me domum
Hec dicit dominus deus. Sufficiant
scelera vestra domus Israel
lios alienos incircumcisos
sos carne ut sint in sanctuario
luant domum meam.
nem meum, adipem et sang
solutis pactum meum in om
ribus vestris. Et servastis pre
mei et posuistis custodes ob
mearum in sanctuario meo vo
sis. Hec dicit dominus deus. Omnis alie
na incircumcisus corde et incircumcisus
ne non ingredietur sanctuarium m
filius alienus qui est in medio
Israel. Sed et levite qui longe re
a me in errore filiorum Israel
erraverunt a me post idola sua
verunt iniquitatem suam
sanctuario meo editui et ia
tarum domus et ministri d
ipsi mactabunt holocausta
victimas populi, et ipsi stab
spectu eorum ut ministrent e
ministraverunt eis in conspe
lorum suorum et facti sunt dom
offendiculum iniquitatis
vavi manum meam super eos
portabunt iniquitatem su
appropinquabunt ad me ut
o fungantur michi neque ac
dent ad omne sanctuarium m
sancta sanctorum, sed portabunt
sionem suam et scelera sua que
runt. Et dabo eos ianitores
omni ministerio eius et
versis que fient in ea. Sa
dotes autem et levite filii Sa
doch qui custodierunt cere
monias sanctuarii mei cum
errarent filii mei Israel a
ipsi accedent ad me ut mi
nistrent michi, et sta
conspectu meo ut offe

pem et sanguinem ait dominus deus
ingredientur sanctuarium meum
accedent ad mensam meam ut
nistrent michi et custodiant ce-
nias meas. Cumque ingredientur
atrii interioris vestibus lineis
duentur nec ascendet super eos quic-
quam laneum quando ministrant in portis
atrii interioris et intrinsecus. Vitte
e erunt in capitibus eorum et femo-
ralia linea erunt in lumbis eorum
accingentur in sudore. Cumque egredi-
entur atrium exterius ad populum ex-
uent se vestimentis suis in quibus ministra-
verant et reponent ea in gazophi-
lacio sanctuarii et vestient se vestimentis
aliis et non sanctificabunt populum in ve-
stibus suis. Caput autem suum non ra-
dent neque comam nutrient sed tonden-
tes attondent capita sua. Et vinum non
bibet omnis sacerdos quando introg[ressus]
atrium interius. Et viduam et repudia-
tam non accipient uxores sed virgines
de semine domus israel. Sed et viduam
que fuerit vidua a sacerdote accipi-
ent. Et populum meum docebunt
quid sit inter sanctum et pollutum
et inter mundum et immundum os-
tendent eis. Et cum fuerint controversia
stabunt in iudiciis meis et iudicabunt
leges meas et precepta mea in omnibus
sollempnitatibus meis custodi-
ent et sabbata mea sanctificabunt. Et ad
mortuum hominem non ingredientur
ne polluantur nisi ad patrem et ma-
trem et filium et filiam et fratrem
et sororem que alterum virum non
habuerit in quibus contaminabuntur. Et
postquam mundatus fuerit septem di-
es numerabuntur ei. Et in die in-
troitus sui in sanctuarium ad atrium in-
terius ut ministret michi in sanctuario meo
offeret pro peccato suo ait dominus
deus. Non erit autem eis hereditas. Ego hereditas
eorum. Et possessionem non da-
bitis eis in israel. Ego enim possessio
eorum. Victimam et pro peccato et
pro delicto ipsi comedent. Et omne

votum in israel ipsorum erit. Et primitiva
omnium primogenitorum et omnia
libamenta ex omnibus que offerun-
tur sacerdotum erunt. Et primitiva cibo-
rum vestrorum dabitis sacerdoti ut re-
ponat benedictionem domui sue. Omne
morticinum et captum a bestia de a-
vibus atque pecoribus non comedent
sacerdotes. XLV

Cumque ceperitis terram dividere sor-
tito separate primitias domino
sanctificatum de terra longitudine
xxv. milia et latitudinem x. milia. Sancti-
ficatum erit in omni termino eius per
circuitum. Et erit ex omni parte sanctifica- h
tum per quingentos quadrifariam per quingentos
per circuitum et l. cubitis in suburbana
eius per girum. Et a mensura ista men-
surabis xxv. milium longitu-
dinem et latitudinem x. milium
et in ipso templum sanctumque sanctorum. Sancti-
ficatum de terra erit sacerdotibus ministris
sanctuarii qui accedunt ad ministe-
rium domini. Et erit eis locus in
domos in sanctuarium sanctitatis. xx. autem
v. milia longitudinis et x. milia latitu-
dinis erunt. Levite autem qui mini-
strant domui ipsi possidebunt xx.
gazophilacia. Et possessionem civitatis
dabitis v. milia latitudinis et lon-
gitudinis xxv. milia secundum separa-
tionem sanctuarii omni domui israel. Prin-
cipi quoque hinc et inde in separationem
sanctuarii et in possessionem civitatis et contra
faciem separationis sanctuarii et contra fa-
ciem possessionis urbis a latere maris usque
ad mare et a latere orientis usque ad orien-
tem. Longitudinem autem iuxta unam-
quamque partem a termino occidenta-
li usque ad terminum orientalem de
terre erit possessio in israel et non depo-
pulabuntur ultra principes populum
meum sed terram domui israel dabunt
secundum tribus eorum. Hec dicit dominus
deus. Sufficiat vobis principes domus
israel. Iniquitatem et rapinas inter-
mittite et iudicium et iusticias fa-
cite. Separate confinia vestra a populo

bathus olei

ait dominus deus. Statera iusta et e-
phi iustum et bathus iustus erit
vobis. Ephi et bathus equalia et u-
nius mensure erunt ut capiat
decimam partem chori bathus et
decimam partem chori ephi. Iuxta
mensuram chori erit equa libra-
tio eorum. Siclus autem .xx. obolos
habet. Porro .xx. sicli et .xxv. sicli u-
nam faciunt. Et hec sunt primitie
quas tolletis. Sextam partem e-
phi de choro frumenti et sextam par-
tem ephi de choro ordei. Mensura quoque
olei decima pars bathi est. Decem quoque
quoque bathi chorum faciunt. quia .x.
bathi implent chorum. Et arietem unum
de grege ducentorum de his que nutri-
unt Israel in sacrificium et in holo-
caustum et in pacifica ad expiandum
pro eis ait dominus deus. Omnis po-
pulus terre tenebitur primitiis his
principi Israel. Et super principem erunt
holocausta et sacrificium et libamina
in sollempnitatibus et in kalendis et in sab-
batis et in universis sollempnitatibus
domus Israel. Ipse faciet pro pec-
cato sacrificium et holocausta et pa-
cifica ad expiandum pro domo Israel.
Hec dicit dominus deus. In primo
mense una mensis sumes vitulum
de armento inmaculatum et expiabis
sanctuarium. Et tollet sacerdos de sangui-
ne quod erit pro peccato et ponet in
postibus domus et in .iiii. angulis cre-
pidinis altaris et in postibus porte at-
rii interioris. Et sic facies in septima men-
sis pro unoquoque qui ignoravit
et errore deceptus est et expiabis pro do-
mo. In primo mense .xiiii. die
mensis erit vobis sollempnitas pha-
se. Septem diebus azima come-
detur. Et faciet princeps in die illa
pro se et pro universo populo terre vi-
tulum pro peccato. Et in .vii. dierum
sollempnitate faciet holocaustum
domino .vii. vitulos et .vii. arie-
tes inmaculatos cotidie .vii. die-
bus. et pro peccato hircum caprarum

cotidie. Et sacrificium ephi per vitulos et
ephi per arietem faciet et olei
per singula ephi .hin. Septimo mense
mensis in sollempnitate fa-
ciet sicut supra dicta sunt per septem
dies tam pro peccato quam pro ho-
locausto et in sacrificio et in oleo.

XLVI

Hec dicit dominus deus. Porta atrii
interioris que respicit ad orien-
tem erit clausa .vi. diebus in qui-
bus opus fit. Die autem sabbati a-
perietur. Sed et in die kalendarum aperietur.
Et intrabit princeps per viam vestibuli
porte deforis et stabit in limine por-
te. Et facient sacerdotes holocaus-
ta eius et pacifica eius et adorabit
super limen porte et egredietur.
Porta autem non claudetur usque
ad vesperam. Et adorabit populus
terre ad ostium porte illius in sab-
batis et in kalendis coram domino. Holocau-
stum autem hoc offeret princeps domino in
sabbati sex agnos inmaculatos et arietem
inmaculatum et sacrificium ephi
per arietem. In agnis autem sacrificium
quod dederit manus eius et olei hin per sin-
gula ephi. In die autem kalendarum vi-
tulum de armento inmaculatum et
.vi. agni et arietes inmaculati erunt et
ephi per vitulum. ephi quoque per ari-
etem faciet sacrificium. De agnis autem
sicut invenerit manus eius et olei hin per sin-
gula ephi. Cumque ingressurus est princeps
per viam vestibuli porte ingrediatur et per
eandem viam exeat. Et cum intrabit populus
terre in conspectu domini in sollempnitatibus qui
ingreditur per portam aquilonis ut adoret egre-
diatur per viam porte meridiane. Porro
qui ingreditur per viam porte
meridiane egrediatur per viam por-
te aquilonis. Non revertetur per
viam porte per quam ingressus est
sed e regione illius egredietur. Prin-
ceps autem in medio eorum cum
ingredientibus ingredietur et cum egredi-
entibus egredietur. Et in nundinis et in sollem-
pnitatibus erit sacrificium ephi per vitulum et ephi per
arietem. In agnis autem

[...]m sicut invenerit manus eius et o
[...] per singula ephi. Cum autem
[...] fecerit spontaneum ho
[...]um aut pacifica voluntaria
[do]mino aperietur ei porta que re
[...] ad orientem et faciet holocau
[...]um et pacifica sua sicut fi
[...] die sabbati et egredietur et cl
[...]que porta postquam exi
[...]gnum eiusdem anni imma
[...] faciet holocaustum cotidie
[...]no. Semper mane faciet illud.
[...] sacrificium super eo chachu
[...] mane sextam partem ephi
[...] tertiam partem hin ut mi
[...] simile sacrificium domino le
[...]mum iuge atque perpetuum faci
[...]num et sacrificium et oleum ca
[...]ne mane holocaustum sem
[...]num. Hec dicit dominus deus. Si
[...] princeps donum alicui de filiis
[...] hereditas eius filiorum suorum erit
[...]debunt eam hereditarie. Si
[...] dederit legatum de hereditate
[...] servorum suorum erit illius
[...] annum remissionis et revertetur
[...]cipem. Hereditas autem eius filiis
[...] accipiet princeps de hereditate
[...] per violentiam de possessione eorum
[...]sessione sua hereditatem dabit
[...]is ut non dispergatur populus meus
[...]que a possessione sua. Et introd
[...] me per ingressum qui erat ex
[...] porte in gazophilacia sancta
[...] sacerdotes que respiciebant
[...]lonem et erat ibi locus vergens
[...]ccidentem. Et dixit ad me. Iste
[...] locus ubi coquent sacerdo
[...] peccato et pro delicto ubi co
[...] sacrificium ut non efferent
[...]ium exterius ut sanctificetur populus. Et
[...] me in atrium exterius et circum
[...] me per iiii. angulos atrii
[...] atriolum erat in angulo atrii
[...] singula per singulos angulos atrii. In iiii.
[...]gulis atrii atriola disposita xl.
[...] per longum et xxx. per latum
[...] unius iiii. erant et pa

rietes per circuitum ambiens iiii. atrio
la et culine fabricate erant subter
porticus per gyrum. Et dixit ad me. Hec
est domus culinarum in qua coquent
ministri domus domini victimas populi. XLVII
Et convertit me ad portam domus.
Et ecce aque egrediebantur sub
ter limen domus ad orientem. Facies
enim domus respiciebat ad orientem.
Aque autem descendebant in latus
templi dextrum ad meridiem altaris.
Et eduxit me per viam porte aquilo
nis. Et convertit me ad viam foras
portam exteriorem viam que respi
ciebat ad orientem. Et ecce aque redun
dantes a latere dextro cum egrederetur
vir ad orientem qui habebat funi
culum in manu sua. Et mensus est
mille cubitos et transduxit me per aquam
usque ad talos. Rursumque mensus
mille et transduxit me per aquam usque
ad genua. Rursumque mensus est mille Et
et transduxit me per aquam usque ad re
nes. Et mensus est mille per torren
tem quem non potui pertransire quoniam in
tumuerant aque profunde torrentis
qui non potest transvadari. Et dixit
ad me. Certe vidisti fili hominis. Et e
duxit me et convertit me ad ripam
torrentis. Cumque me convertissem
ecce in ripa torrentis ligna multa
nimis ex utraque parte. Et ait ad me. A
que iste que egrediuntur ad tumulos
sabuli orientalis et descendunt ad pla
na deserti intrabunt mare et exibunt
et sanabit et sanabuntur aque. Et omnis anima
vivens que serpit quocumque venerit torrens vi
vet. Et pisces erunt multi satis postquam
venerint illuc aque iste. Et sanabuntur
et vivent omnia ad que venerit tor
rens vivent et stabunt super illas pi
scatores. Ab engaddi usque ad engallim
siccatio sagenarum erit. Plurime species erunt
piscium eius sicut pisces maris ma
gni multitudinis nimie. In litto
ribus autem eius et in palustribus non
sanabuntur quia in salinas dabun
tur. Et super torrentem orietur in

C. xlvii

ripis eius ex utraque parte omne li-
gnum fructiferum. Non defluet
folium ex eo et non deficiet fructus
eius. Per singulos menses afferet primiti-
va quia aque eius de sanctuario egre-
dientur. Et erunt fructus eius in
cibum et folia eius ad medicinam. Hec
dicit dominus deus. Hic est terminus in quo possi-
debitis terram in duodecim tribu-
bus israel. quia ioseph duplicem fu-
niculum habet. Possidebitis autem eam
singuli eque ut frater suus super quam
levavi manum meam ut darem pa-
tribus vestris. Et cadet hec terra vobis in
possessionem. Hic est autem terminus
terre ad plagam septentrionalem
a mari magno via bethalon ve-
nientibus sadada. emath. berotha. sa-
barim que est inter medium damasci et
confinium emath. domus tichon
que est iuxta terminos auran. et erit ter-
minus a mari usque ad atrium enon
terminus damasci. Et ab aquilone
usque ad aquilonem terminus emath
plaga autem septentrionalis. Por-
ro plaga orientalis de medio auran.
et de medio damasci. et de medio
galaad. et de medio terre israel ior-
danis disterminans ad mare orien-
tale. Metiemini etiam plagam orien-
talem. Plaga autem australis me-
et torrens ridiana a thamar usque ad aquas con-
tradictionis cades. usque ad mare ma-
gnum. et plaga ad meridiem australis.
Et plaga maris ad mare magnum
a confinio per directum. donec veni-
as emath. Hec est plaga maris. Et
dividetis terram istam vobis per tri-
bus israel. et mittetis vobis et advenis
qui accesserint ad vos qui genuerint
filios in medio vestrum. et erunt vobis
sicut indigene inter filios israel. Vobis-
cum divident possessionem in me-
dio tribuum israel. In tribu autem quacumque
fuerit advena ibi dabitis possessionem
illi ait dominus deus.

XLVIII

Et hec nomina tribuum a finibus
aquilonis iuxta viam metha-
lon pergentibus emath atrium enan
terminus damasci ad aquilonem iuxta e-
math. Et erit ei plaga orientalis mare
dan una. Et a termino dan a plaga orien-
tali usque ad plagam maris aser
una. Et super terminum aser a plaga
orientali usque ad plagam maris ne-
ptalim una. Et super terminum nepta-
lim a plaga orientali usque ad
plagam maris manasse una. Et
super terminum manasse a plaga o-
rientali usque ad plagam maris e-
fraim una. Et super terminum
effraym a plaga orientali usque ad
plagam maris ruben una. Et super
terminum ruben a plaga orienta-
li usque ad plagam maris iuda u-
na. Et super terminum iuda a plaga
orientali usque ad plagam maris
erunt primitie quas separabitis xxv
milibus latitudinis et longitudinis si-
cuti singule partes a plaga orien-
tali usque ad plagam maris et erit
sanctuarium in medio eius. Primitie
quas separabitis domino longitudo xxv
milibus et latitudo x milibus. Hee autem
erunt primitie sanctuarii sacerdotum ad
aquilonem longitudinis xxv
milia et ad mare latitudinis x mi-
lia. Sed et ad orientem latitudinis
x milia et ad meridiem longitudi-
nis xxv milia et erit sanctuarium
domini in medio eius. Sacerdoti-
bus sanctuarium erit de filiis sadoc
qui custodierunt cerimonias meas
et non erraverunt cum errarent filii is-
rael sicut erraverunt et levite.
Et erunt eis primitie de primitiis ter-
re sanctum sanctorum iuxta terminum
levitarum. Sed et levitis similiter
iuxta fines sacerdotum viginti
quinque milia longitudinis et la-
titudinis decem milia. Omnis
longitudo xxv milium et latitudo
x milium. Et non venundabunt ex eo neque
mutabunt neque transferentur pri-
mitie terre quia sanctificate sunt domino. Quinque
autem milia que supersunt in latitudine per xxv milia

[...] habitaculum et in suburbana.
[...] civitas in medio eius. Et hec m[ensure]
[...] eius: ad plagam septentriona[lem]
[...] et iiii milia, ad plagam meridianam
[...] milia, ad plagam orientalem d. et
[...] milia, ad plagam occidentalem
[...] milia. Erunt autem suburbana ci[vitatis]
[...] ad aquilonem ccl. et ad me[ridiem]
[...] ccl. et ad orientem ccl. et ad ma[re]
[...] ccl. Quod autem reliquum fuerit in lo[ngitudine]
[...] secundum primitias sanctuarii x
[...] in orientem et x milia ad occidentem erunt
[...] primitie sanctuarii et erunt fruges
[...] panes his qui serviunt civitati.
[...] servientes autem civitati operabuntur
[...] omnibus tribubus Israel. Omnes primitie
[...] xxv milium per xxv in quadrum
[...] in primitias sanctuarii
[...] civitatis. Quod autem reli[quum]
[...] principis erit ex omni parte pre-
[...] sanctuarii et possessionis civitatis
[...] regione xxv milium primitiarum
[...] orientalem. Sed et ad mare e regi[one]
[...] milium usque ad terminum maris
[...] partibus principis erit, et erunt
[...] sanctuarii et sanctuarium templi
[...] eius. De possessione autem levi[tarum]
[...] possessione civitatis in medio
[...] principis erit inter terminum Iuda
[...] Beniamin et ad principem pertinebit.
[...] reliquis tribubus a plaga o[rientali]
[...] usque ad plagam occidentalem
[...] una. Et contra terminum Beniamin
[...] orientali usque ad plagam
[...] occidentalem Simeon una. Et super terminum
[...] a plaga orientali usque ad
[...] occidentalem Isachar una.
[...] Isachar a plaga orientali
[...] plagam occidentalem Zabulon
[...] terminum Zabulon a plaga ori[entali]
[...] usque ad plagam maris Gad una.
[...] Gad ad plagam austri in
[...] Et erit finis de Thamar usque
[...] aquas contradictionis Cades, hereditas
[...] mare magnum. Hec est terra quam
[...] in sortem tribubus Israel, et hec
[...] earum, ait Dominus Deus. Et hii e[gressus]
[...] civitatis a plaga septentrionali

quingentos et iiii milia mensurabis. Et porte
civitatis in nominibus tribuum
Israel: porte tres a septentrione. Por-
ta Ruben una, porta Iuda una, por-
ta Levi una. Et ad plagam orientalem
quingentos et iiii milia, et porte tres: porta Ioseph
una, porta Beniamin una, porta
Dan una. Et ad plagam meridianam
quingentos et iiii milia metieris, et tres porte eorum:
porta Simeonis una, porta Isachar
una, porta Zabulon una. Et ad pla-
gam occidentalem quingentos et iiii milia, porte
eorum tres: porta Gad una, porta A-
ser una, porta Neptalim una. Per
circuitum xviii milia. Et nomen civita-
tis ex illo die Dominus ibidem. Amen.

Incipit prologus in libro Danielis prophete

Danielem prophetam iuxta lxx in-
terpretes Domini salvatoris ecclesie
non legunt, utentes Theodotio-
nis editione. Et hoc cur acciderit
nescio. Sive enim quia sermo chaldai-
cus est et quibusdam proprietatibus a
nostro eloquio discrepat, noluerunt
lxx interpretes easdem lingue lineas in
translatione servare, sive sub nomine
eorum ab alio nescio quo non satis chalde-
am linguam sciente editus est liber,
sive aliud quid cause extiterit ignorans,
hoc unum affirmare possum, quod multum
a veritate discordet et recto iudicio re-
pudiatus sit. Sciendum quippe Dani-
elem maxime et Esdram hebraicis
quidem litteris sed chaldaico sermo-
ne conscriptos, et unam Ieremie pericopem,
Iob quoque cum arabica lingua habere plurimam
societatem. Denique et ego adolescentu-
lus post Quintiliani et Tullii lecti-
onem ac flores rethoricos cum
me in lingue huius pistrinum re-
clusissem, et multo sudore multo-
que tempore vix cepissem anhelantia stri-
dentiaque verba resonare, et quasi per crip-
tam ambulans rarum desuper lumen aspi-
cerem, impegi novissime in Danielem,
et tanto studio affectus sum ut desperati-
one subita omnem laborem veterem vo-
luerim contempnere. Verum adhortante me
quodam hebreo et illud mihi sua lingua ingerente

crebrius ingerente labor improbus omnia
vincit. qui mihi videbar sciolus inter
hebreos rursum cepi discipulus
esse chaldaicus. et ut verum fatear usque
ad presentem diem magis possum sermo
nem chaldaicum legere et intelligere quam
sonare. Hec idcirco dixi ut difficul
tatem vobis danielis ostenderem. qui
apud hebreos nec susanne habet hys
toriam. nec ympnum trium puerorum. nec
belis draconisque fabulas. quas
nos quia in toto orbe disperse sunt ve
ru anteposito easque iugulante subie
cimus. ne videremur apud imperitos
magnam partem voluminis detruncasse. Au
divi ego quendam de preceptoribus iudeorum
cum susanne derideret hystoriam et a gre
co nescio quo diceret esse confictam. illud
opponere. Quod origeni quoque affricanus
opposuit has ethimologias. απο
του σχισαι. ... απο του
πρισαι. non προσκοπον. de greco sermo
ne descendere. Cuius rei nos intelli
gentiam talem possumus dare.
ut verbi gratia dicamus ab arbore
ylice dixisse eum ylico pereas. et a len
tisco. in lentem te comminuat angelus.
vel non lente pereas. aut lentus id est flexi
bilis ducaris ad mortem. sive aliud quid
ad arboris nomen conveniens. De
inde tantum fuisse ocii tribus pueris ut in camino
estuantis incendii metro luderent. et per ordinem omnia
elementa ad laudem dei provocarent.
Aut quod miraculum divineque aspira
tionis indicium. vel draconem interfectum
offa picis. vel sacerdotum belis machi
nas deprehensas. que magis prudentia
sollertis viri essent quam prophetali spiritu es
sent perpetrata. Cum vero ad abacuc
venirent. et de iudea in chaldeam
raptum discophorum lectitarent. que
rebant exemplum ubi legissemus
in toto veteri testamento quemquam sanctorum gravi
volasse corpore. et in puncto unius
hore tanta terrarum spatia transisse.
Cui cum quidam ex nostris satis ad loquen
dum promptulus ezechielem adduxisset
in medium. et diceret eum [...]
dea fuisse translatum [...]
et ex ipso volumine demo[n]s[travit] [...]
chielem in spiritu se vidisse [...]
Denique et apostolum nostrum [...]
eruditum virum. et qui legem ab [...]
is didicerat non fuisse ausum [...]
re se raptum in corpore [...]
sed in corpore sive extra corpus [nescio] [...]
scit. His et talibus argu[mentis] [...]
fas in libro ecclesie fabulas [arguebat] [...]
Super qua re lectoris arbitrio [...]
um derelinquens illud admoneo [...]
danielem apud hebreos inter [prophetas] [...]
sed inter eos qui agiographa con[scripserunt] [...]
serunt. In tres siquidem partes [...]
ab eis scriptura dividitur [...]
in prophetas in agiographa [...]
et in xi. libros. de quo non est [...]
temporis disserere. Que autem [...]
immo contra hunc librum p[...]
obiciat. testes sunt metho[dius] [...]
sebius. et appollinaris. qui [...]
suum milibus eius vesanie [...]
nescio. an curioso lectori [...]
Unde obsecro vos o paula [et eusto]
chium fundatis pro me ad [...]
ces. ut quamdiu in hoc c[orpusculo] [...]
sum. scribam aliquid gratum [...]
ecclesie dignum posteris. [Presen]
tium iudiciis non satis m[oveor] [...]
qui in utramque partem [...]
labuntur aut odio. [...]

Anno tercio regni [...]
regis iude venit [na]
buchodonosor rex ba[bilonis ierusa]
lem et obsedit [eam.]
Et tradidit do[minus in ma]
nu eius ioachim [re]
gem iude. et partem vasorum domus [dei]
cepit. et asportavit ea in terram [sennaar]
in domum dei sui. et vasa intulit
in domum thesauri dei sui. [Et ait rex]
assfanez preposito eunuchorum
ut introduceret de filiis [israel et de]
semine regio et tyrannorum pu[eros in quibus]
nulla esset macula decoros [forma]
et eruditos omni sapientia. ca[...]

doctos disciplina et qui possent stare
in palacio regis, ut doceret eos
litteras et linguam chaldeorum. Et constitu-
it eis rex annonam per singulos dies de
cibis suis et de vino unde bibebat ipse,
ut enutriti tribus annis postea starent
in conspectu regis. Fuerunt ergo de filiis
iuda daniel, ananias, misael et aza-
rias. Et imposuit eis prepositus eunucho-
rum nomina: danieli balthasar, ananie
sidrach, misaeli misach, azarie
abdenago. Proposuit autem daniel in cor-
de suo ne pollueretur de mensa regis neque
de vino potus eius, et rogavit eunucho-
rum prepositum ne contaminaretur. Dedit
autem deus danieli graciam et misericordiam in con-
spectu principis eunuchorum. Et ait prin-
ceps eunuchorum ad danielem: Timeo
ego dominum meum regem qui constituit
vobis cibum et potum; qui si viderit vul-
tus vestros macilentiores pre ceteris ado-
lescentibus coevis vestris, condempnabitis
caput meum regi. Et dixit daniel
ad malasar quem constituerat prin-
ceps eunuchorum super danielem, ana-
niam, misaelem et azariam: Tempta nos
obsecro servos tuos diebus decem, et dentur
nobis legumina ad vescendum et aqua
ad bibendum, et contemplare vultus nostros
et vultus puerorum qui vescuntur
cibo regio; et sicut videris sic facies
cum servis tuis. Qui audito sermone
huiuscemodi temptavit eos diebus decem. Post
dies autem decem apparuerunt vultus eorum
meliores et corpulentiores pre omnibus
pueris qui vescebantur cibo regio.
Porro malasar tollebat cibaria
et vinum potus eorum, dabatque eis le-
gumina. Pueris autem his dedit deus
scientiam et disciplinam in omni libro et sapi-
entia; danieli autem intelligentiam omnium
visionum et sompniorum. Completis
itaque diebus post quos dixerat rex ut
introducerentur, introduxit eos preposi-
tus eunuchorum in conspectu nabuchodonosor.
Cumque eis locutus fuisset rex, non sunt in-
venti tales de universis ut daniel,
ananias, misael et azarias. Et stete-
runt in conspectu regis. Et omne verbum sa-
pientie et intellectus quod sciscitatus est rex ab eis
invenit in eis decuplum super omnes ario-
los et magos qui erant in universo reg-
no eius. Fuit autem daniel usque ad an-
num primum cyri regis.

CAP. II

In anno autem secundo regni nabuchodonosor vidit
nabuchodonosor sompnium, et conterritus est spiri-
tus eius, et sompnium eius fugit ab eo. Pre-
cepit ergo rex ut convocarentur arioli
et magi et malefici et chaldei, ut in-
dicarent regi sompnia sua. Qui cum ve-
nissent, steterunt coram rege. Et dixit
ad eos rex: Vidi sompnium, et mente confu-
sus ignoro quid viderim. Responde-
runtque chaldei regi syriace: Rex in sem-
piternum vive. Dic sompnium servis
tuis, et interpretationem eius indicabimus.
Et respondens rex ait chaldeis: Ser-
mo recessit a me. Nisi indicaveritis mihi
sompnium et coniecturam eius, peribitis
vos, et domus vestre publicabuntur.
Si autem sompnium et coniecturam eius nar-
raveritis, premia et dona et honorem
multum accipietis a me. Sompnium
igitur et interpretationem eius indicate mihi. Re-
sponderunt secundo atque dixerunt: Rex servis
suis sompnium dicat, et interpretationem
eius indicabimus. Respondit rex et ait:
Certe scio quia tempus redimitis, scientes
quod a me recesserit sermo. Si ergo som-
pnium non indicaveritis mihi, una est sententia
de vobis, quod interpretationem quoque falla-
cem et deceptione plenam composueritis
ut loquamini mihi donec tempus pertranseat.
Sompnium itaque dicite mihi, ut sci-
am quod interpretationem quoque eius veram
loquamini. Respondentes ergo chaldei coram
rege dixerunt: Non est homo super terram
qui sermonem tuum possit implere, rex;
sed et nullus regum quamvis magnus et potens
verbum huiuscemodi sciscitatur ab omni
ariolo et mago et chaldeo. Sermo enim
quem tu queris rex gravis est, nec reperie-
tur quisquam qui indicet illum in
conspectu regis, exceptis diis quorum non
est cum hominibus conversatio. Quo au-
dito rex in furore et in ira mag-

na precepit ut perirent sapientes
babilonis. Et egressa sententia [illegible]
interficiebantur sapientes. Quereba-
turque daniel et socii eius ut perirent.
Tunc daniel requisivit de lege et
sententia ab arioch principe milicie
regis qui egressus fuerat ad interficien-
dos sapientes babilonis. Et interroga-
vit eum qui a rege potestatem accep-
erat. quam ob causam tam crudelis sententia
a facie regis esset egressa. Cum ergo rem
indicasset arioch danieli. daniel
egressus rogavit regem ut tem-
pus daret ei ad solutionem indican-
dam regi. Et ingressus est domum
suam. ananieque et misaheli et aza-
rie sociis eius indicavit negotium
ut quererent misericordiam a facie dei
celi super sacramento isto. et non perirent
daniel et socii eius cum ceteris sapi-
entibus babilonis. Tunc danieli
misterium per visionem nocte revela-
tum est. et daniel benedixit deum celi
et locutus ait. Sit nomen domini benedic-
tum a seculo et usque in seculum. quia sapientia
et fortitudo eius sunt. et ipse mu-
tat tempora et etates. transfert regna atque
constituit. dat sapientiam sapi-
entibus et scientiam intelligentibus disci-
plinam. Ipse revelat profunda et
abscondita. et novit in tenebris con-
stituta. et lux cum eo est. Tibi deus
patrum meorum confiteor teque laudo
quia sapientiam et fortitudinem dedisti
michi. et nunc ostendisti michi que ro-
gavimus te. quia sermonem regis
aperuisti nobis. Post hec daniel in-
gressus est ad arioch quem constituerat
rex ut perderet sapientes babilonis
sicque ei locutus est. Sapientes ba-
bilonis ne perdas. Introduc me
in conspectu regis et solutionem narra-
bo regi. Tunc arioch festinus in-
troduxit danielem ad regem et
dixit ei. Inveni hominem de fili-
is transmigrationis iude qui solu-
tionem regi annunciet. Respondit rex
et dixit danieli cuius nomen bal

thasar erat. Putasne vere potes
indicare michi somnium quod vidi et in-
terpretationem eius. Et respondens da-
niel coram rege ait. Misterium quod rex in-
terrogat sapientes magi arioli
et aruspices nequeunt indicare re-
gi. Sed est deus in celo revelans
misteria qui indicavit tibi rex na-
buchodonosor que ventura sunt novissi-
mis temporibus. Somnium tuum et visiones
capitis tui in cubili tuo hu-
iuscemodi sunt. Tu rex cogitare ce-
pisti in strato tuo quid esset fu-
turum post hec. et qui revelat misteria
ostendit tibi que ventura sunt. Michi
autem non in sapientia que est in me plus quam in
cunctis viventibus sacramentum hoc re-
velatum est. sed ut interpretatio re-
gi manifesta fieret. et cogitationes mentis tue
scires. Tu rex videbas
et ecce quasi statua una grandis. Statua
illa magna et statura sublimis sta-
bat contra te. et intuitus eius erat
terribilis. Huius statue caput ex auro
optimo erat. pectus autem et brachia
de argento. Porro venter et femora
ex ere. tibie autem ferree. pedum
autem quedam pars erat ferrea quedam
fictilis. Videbas ita donec abscissus
est de monte lapis sine manibus et per-
cussit statuam in pedibus eius ferre-
is et fictilibus. et comminuit eos. Tunc con-
trita sunt pariter ferrum testa es ar-
gentum et aurum. et redacta quasi in favil-
lam estive aree que rapta sunt ven-
to. nullusque locus inventus est eis.
Lapis autem qui percusserat statuam
factus est mons magnus. et implevit u-
niversam terram. Hoc est somnium. interpre-
tationem eius dicemus coram te rex.
Tu rex regum es et deus celi regnum
fortitudinem et imperium et gloriam dedit
tibi. et omnia in quibus habitant filii
hominum et bestie agri. volucres quoque celi
dedit in manu tua. et sub dicione
tua universa constituit. Tu es ergo
caput aureum. et post te consurget
regnum aliud minus te argen-

regnum tercium aliud ereum quod imp-
erabit universe terre. et regnum quartum erit
velud ferrum. Quomodo ferrum
comminuit et domat omnia sic commi-
nuet et conteret omnia hec. Porro quia
vidisti pedum et digitorum partem teste
figuli et partem ferream: regnum
divisum erit. quod tamen de plantario ferri
orietur secundum quod vidisti ferrum mix-
tum teste ex luto. et digitos pedum
ex parte fictiles. ex parte regnum
erit solidum et ex parte contritum.
Quod autem vidisti ferrum mixtum teste
ex luto: commiscebuntur quidem
humano semine. sed non adherebunt sibi
sicut ferrum non potest misceri teste.
In diebus autem regnorum illorum suscita-
bit deus celi regnum quod in eternum
non dissipabitur. et regnum eius al-
teri populo non tradetur. et comminuet et con-
sumet universa regna hec. et ipsum
stabit in eternum. Secundum quod vidisti quod de
monte abscisus est lapis sine ma-
nibus. et comminuit testam et ferrum.
et es et argentum et aurum. Deus magnus
ostendit regi que futura sunt postea.
et verum est sompnium. et fidelis in-
terpretatio eius. Tunc nabuch. ce-
cidit in faciem suam. et adoravit
danielem et hostias et incensum precepit
ut sacrificarent illi. Loquens ergo rex
ait danieli. Vere deus vester deus deo-
rum et dominus regum et revelans misteria.
quia potuisti aperire sacramentum hoc.
Tunc danielem rex in sublime
extulit et munera multa et mag-
na dedit ei. et constituit eum prin-
cipem super omnes provincias babilonis.
et principem magistratuum super cunctos sapi-
entes babilonis. Daniel autem postula-
vit a rege et constituit super omnia opera
provincie babilonis. sidrach et misach.
et abdenago. Ipse autem daniel erat
in foribus regis.

III

Nabuch. rex statuam fecit au-
ream altitudine cubitorum lx. lati-
tudine cubitorum vi. et sta-
tuit eam in campo duram pro-
vincie babilonis. Itaque nabuch. rex
misit ad congregandos satrapas
magistratus et iudices et duces et
tyrannos et prefectos. omnesque principes
regionum. ut convenirent ad dedica-
tionem statue quam erexerat nabuch.
rex. Tunc congregati sunt satrape
magistratus et iudices et duces et tyran-
ni et optimates qui erant in potes-
tatibus constituti. et universi principes
regionum. ut convenirent ad dedicatio-
nem statue quam erexerat nabuch. rex.
Stabant autem in conspectu statue quam
posuerat nabuch. et preco clamabat rex
valenter. Vobis dicitur populis tribubus
et linguis. in hora qua audieritis so-
nitum tube et fistule et cithare. sam-
buce et psalterii et simphonie. et uni-
versi generis musicorum. cadentes ado-
rate statuam auream quam constitu-
it nabuch. rex. Siquis autem non pro-
stratus adoraverit: eadem hora mit-
tetur in fornacem ignis ardentis.
Post hec igitur statim ut audierunt omnes
populi sonitum tube fistule et cithare.
sambuce psalterii et simphonie
et omnis generis musicorum. cadentes
omnes populi tribus et lingue adorave-
runt statuam auream quam con-
stituerat nabuch. rex. Statimque
in ipso tempore accedentes viri chal-
dei accusaverunt iudeos. dixeruntque
nabuch. regi. Rex in eternum vi-
ve. Tu rex posuisti decretum ut omnis
homo qui audierit sonitum tube. fi-
stule sambuce. et cithare et sim-
phonie. et universi generis musicorum
prosternat se et adoret statuam au-
ream. Siquis autem non procidens ado-
raverit: mittatur in fornacem ignis
ardentis. Sunt ergo viri iudei quos
constituisti super opera regionis babilonie.
Sydrach. misach. et abdenago. Vi-
ri isti contempserunt rex decretum
tuum. deos tuos non colunt. et statuam
auream quam erexisti non adorant.
Tunc nabuch. in furore et ira
precepit ut adducerentur sidrach.

misach et abdenago. Qui confes-
tim adducti sunt in conspectu regis.
Pronuntians que nabuch. rex ait eis.
Verene sidrach misach et abde-
nago deos meos non colitis et sta-
tuam auream quam constitui non
adoratis. Nunc ergo si estis parati quacum-
que hora audieritis sonitum tube ci-
thare. sambuce et psalterii et simpho-
nie. omnisque generis musicorum pro-
sternite vos et adorate statuam quam feci.
Quod si non adoraveritis eadem hora mit-
temini in fornacem ignis ardentis.
Et quis est deus qui vos eripiat de
manu mea. Respondentes sidrach mi-
sach et abdenago et dixerunt regi na-
buch. Non oportet nos de hac re respon-
dere tibi. Ecce enim deus noster quem colimus potest
eripere nos de camino ignis ar-
dentis et de manibus tuis liberare o rex.
Quod si noluerit notum sit tibi rex quia
deos tuos non colimus et statuam au-
ream quam erexisti non adoramus. Tunc
nabuch repletus est furore et as-
pectus faciei illius immutatus est super
sidrach misach et abdenago
et precepit ut succenderetur fornax
septuplum quam succendi consueverat
et viris fortissimis de exercitu suo
iussit ut ligatis pedibus sidrach
et misach et abdenago mitterent
eos in fornacem ignis ardentis. Et con-
festim viri illi vincti cum brachi-
is et tiaris et calciamentis et vesti-
bus missi sunt in medium fornacis
ignis ardentis. Nam iussio regis
urgebat. Fornax autem succensa e-
rat nimis. Porro viros illos qui
miserant sidrach misach et ab-
denago in fornacem interfecit flam-
ma ignis. Viri autem hi tres id est sy-
drach misach et abdenago ceci-
derunt in medio camini ignis arden-
tis colligati. Que sequuntur in he-
breis voluminibus non reperi. Et ambu-
labant in medio flamme collau-
dantes deum et benedicentes domino.
Stans autem azarias oravit sic. et a-

periens que os suum in medio ig-
nis ait. Benedictus es domine deus patrum
nostrorum et laudabile et gloriosum no-
men tuum in secula. quia iustus es in omnibus que
fecisti nobis et universa opera tua
vera et vie tue recte et omnia
iudicia tua vera. Iudicia enim vera
fecisti iuxta omnia que induxisti super
nos et super sanctam civitatem patrum no-
strorum ierusalem. quia in veritate et in iudicio
induxisti omnia hec propter peccata nostra.
Peccavimus enim et inique egimus
recedentes a te. et deliquimus in omnibus
et precepta tua non audivimus nec
servavimus nec fecimus sicut
preceperas nobis ut bene nobis esset.
Omnia ergo que induxisti super nos et uni-
versa que fecisti nobis in vero iudicio
tuo fecisti. et tradidisti nos in mani-
bus inimicorum iniquorum pessimorum
prevaricatorumque et regi iniusto et
pessimo ultra omnem terram. Et nunc
non possumus aperire os. Confusio
et opprobrium facti sumus servis
tuis et hiis qui colunt te. Ne quesu-
mus tradas nos in perpetuum propter
nomen tuum. et ne dissipes testamen-
tum tuum. neque auferas misericordiam tuam
a nobis propter abraham dilectum tuum
et ysaac servum tuum et israel sanctum tuum
quibus locutus es pollicens quod mul-
tiplicares semen eorum sicut stellas
celi. et sicut harenam que est in lito-
re maris. Quia domine imminuti sumus
plus quam omnes gentes. sumusque
humiles in universa terra hodie
propter peccata nostra. Et non est in tempore hoc prin-
ceps et dux et propheta. neque holocaustum
neque sacrificium. neque oblatio. neque incensum
neque locus primitiarum coram te ut pos-
simus invenire misericordiam tuam
sed in animo contrito et spiritu humilitatis
suscipiamur. Sicut in holocausto a-
rietum et taurorum. et sicut in mil-
libus agnorum pinguium. sic fiat sacri-
ficium nostrum hodie in conspectu tuo
ut placeat tibi. quoniam non est confu-
sio confidentibus in te. Et

mur te in toto corde. et time-
mus et querimus faciem tuam. Ne
das nos. sed fac nobiscum iuxta man-
suetudinem tuam. et secundum multitudinem
cordie tue. et erue nos in mirabilibus tu-
is. et da gloriam nomini tuo domine. Et confundan-
tur qui ostendunt servis tuis ma-
la. confundantur in omni potentia tua. et
robur eorum conteratur. et sciant quia tu
es deus solus. et gloriosus super orbem terra-
rum. Et non cessabant qui miserant eos
ministri regis succendere fornacem naph-
ta. et pice et malleolis. Et ef-
fundebatur flamma super fornacem cubi-
tis xl.ix. et incendit quos re-
perit iuxta fornacem de chaldeis. An-
gelus autem domini descendit cum azaria et
sociis eius in fornacem. et excussit flam-
mam ignis de fornace. et fecit medium
fornacis quasi ventum roris flantem. et non
tetigit eos omnino ignis neque contristavit
nec quicquam molestie eis
intulit. Tunc hii tres quasi ex uno o-
re laudabant deum et glorificabant et bene-
dicebant in fornace dicentes. Benedic-
tus es domine deus patrum nostrorum et lauda-
bilis et gloriosus et superexaltatus in secula.
Et benedictum nomen glorie tue quod est sanctum
et laudabile et superexaltatum in omnibus
seculis. Benedictus es in templo sancto glorie
tue et superlaudabilis et supergloriosus in secula.
Benedictus es in throno regni
tui et superlaudabilis et superexalta-
tus in secula. Benedictus es qui intueris abis-
sos et sedes super cherubin. et laudabilis et superex-
altatus. Benedictus es in firmamento
celi et laudabilis et gloriosus in secula. Benedicite
omnia opera domini domino: laudate et superex-
altate eum in secula. Benedicite angeli
domini domino. laudate et superexaltate eum in secula.
Benedicite celi domino. laudate et superexaltate.
Benedicite aque omnes que super celos
sunt domino. laudate et superexaltate eum in secula. Bene-
dicite omnes virtutes domini domino. Benedi-
cite sol et luna domino. Benedi-
cite stelle celi domino. Benedicite
omnis imber et ros domino. Benedicite
omnes spiritus domini domino. Benedicite ignis et
estus domino. Benedicite frigus
et estus domino. Benedicite rores et prui-
na domino. Benedicite gelu et frigus
domino. Benedicite glacies et nives
domino. Benedicite noctes et dies domino.
Benedicite lux et tenebre domino. Benedicite
fulgura et nubes domino. Benedicat
terra dominum laudet et superexaltet eum in
secula. Benedicite montes et colles domino.
Benedicite universa germinantia in terra do-
mino. Benedicite fontes domino.
Benedicite maria et flumina domino.
Benedicite cete et omnia que moventur
in aquis domino. Benedicite omnes volucres
celi domino. Benedicite omnes bestie et
pecora domino. Benedicite filii hominum
domino. Benedicat israel dominum laudet
et superexaltet eum in secula. Benedicite
sacerdotes domini domino. Benedicite ser-
vi domini domino. Benedicite spiritus et anime
iustorum domino. Benedicite sancti et humiles
corde domino. Benedicite anania azaria
misael domino. laudate et superexaltate eum in se-
cula. quia eruit nos de inferno
et salvos fecit de manu mortis. et
liberavit de medio ardentis flamme.
et de medio ignis eruit nos. Con-
fitemini domino quoniam bonus quoniam in
seculum misericordia eius. Benedicite omnes re-
ligiosi domino deo deorum. laudate
et confitemini ei quia in omnia secula mi-
sericordia eius. Hec usque in hebreo
non habentur et que posuimus de theo-
docionis editione translata sunt.
Tunc nabuchodonosor rex obstupuit. et
surrexit propere et ait optimatibus
suis. Nonne tres viros misimus
in medio ignis compeditos. Qui
respondentes regi dixerunt. Vere rex.
Respondit rex et ait. Ecce ego video
viros quatuor solutos et ambulan-
tes in medio ignis et nichil cor-
ruptionis in eis est. et species quarti si-
milis filio dei. Tunc accessit na-
buchodonosor ad ostium fornacis ignis
ardentis et ait. Sydrach mi-
sach et abdenago servi dei ex-
celsi exite et venite.

Statimque egressi sunt Sidrach
Misach et Abdenago de medio
ignis. Et satrapae congregati et
magistratus et iudices et potentes
regis contemplabantur viros
illos quoniam nihil potestatis habuis-
set ignis in corporibus eorum et ca-
pillus capitis eorum non esset adustus
et sarabala eorum non essent inmuta-
ta et odor ignis non transis-
set per eos. Et erumpens Nabuchodonosor
ait: Benedictus deus eorum Sidrach vi-
delicet Misach et Abdenago qui
misit angelum suum et eruit ser-
vos suos qui crediderunt in eum et
verbum regis inmutaverunt et tradi-
derunt corpora sua ne servi-
rent et ne adorarent omnem deum
excepto deo suo solo. A me ergo posi-
tum est hoc decretum ut omnis populus
et lingua et tribus quaecumque locuta
fuerit blasphemiam contra deum Sidrach Mi-
sach et Abdenago dispereat et domus
eius vastetur. Neque enim est deus a-
lius qui possit ita salvare. Tunc
rex promovit Sidrach Misach
et Abdenago in provincia Babylonis.
Et in modum rei misit epistolam conti-
nentem verba haec. Nabuchodonosor rex omni-
bus populis gentibus et linguis qui
habitant in universa terra pax vo-
bis multiplicetur. Signa et mi-
rabilia fecit apud me deus excel-
sus. Placuit ergo mihi praedicare
signa eius quia magna sunt et
mirabilia eius quia fortia et reg-
num eius regnum sempiternum et potes-
tas eius in generationem et generationem.

Ego Nabuchodonosor IIII

rex quietus eram in domo
mea et florens in palatio meo
somnium vidi quod perterruit me et
cogitationes meae in stratu meo et vi-
siones capitis mei contur-
baverunt me. Et per me positum est
decretum ut introducerentur in
conspectu meo cuncti sapientes
Babylonis et ut solutionem somnii in-
dicarent mihi. Tunc ingre-
diebantur arioli magi chaldaei
et aruspices et somnium
ego in conspectu ipsorum
eius non indicaverunt
collega ingressus est in
spectu meo Daniel cui
tasar secundum nomen dei me
habet spiritum deorum sanctorum in
et somnium coram ipso lo
Baltasar princeps ario
scio quod spiritum deorum sanctorum ha
omne sacramentum non est im
visiones somniorum meorum
vidi et solutionem earum
capitis mei in cubili
bam et ecce arbor in medio
eius contingens caelum
eius erat usque ad ter
Folia eius pulcherrima
eius nimius et esca
Subter eam habitabant
tiae et in ramis eius
lucres conversabantur et
tur omnis caro. Videbam
sione capitis mei su
tum. Et ecce vigil et sanctus
scendit clamavit forti
Succidite arborem et
eius et excutite folia eius
gite fructus eius. Fugiant
quae subter eam sunt et
ramis eius. Verumtamen
radicum eius in terra sini
getur vinculo ferreo et
herbis quae foris sunt et
tur et cum feris pars eius
Cor eius ab humano com
cor ferae detur ei et se
mutentur super eum
vigilum decretum est et
rum et petitio donec cog
viventes quoniam dominatur
in regno hominum et cui
luerit dabit illud et hu
hominem constituet super
nium vidi ego Nabuchodonosor
Tu ergo Baltasar interpreta

…tum. quia omnes sapientes regni
mei non quiunt solucionem edis-
serere michi. Tu autem potes. quia spiritus
deorum est in te. Tunc daniel
cuius nomen baltasar cepit intra
semetipsum tacitus cogitare quasi
una hora. & cogitaciones eius contur-
babant eum. Respondens autem rex ait: Bal-
tasar sompnium & interpretacio eius
non conturbent te. Respondit baltha-
sar: Domine mi sompnium hiis
qui oderunt te & interpretacionem eius
hostibus tuis sit. Arborem quam vidisti
sublimem. cuius altitudo pertin-
git usque ad celum. & aspectus illius
in terram omnem. & rami eius pul-
cherrimi. & fructus eius nimius.
& esca omnium in ea. subter eam habitan-
tes bestie agri. & in ramis eius com-
morantes aves celi. Tu es rex qui
magnificatus es & invaluisti. &
magnitudo tua crevit & pervenit
usque ad celum. & potestas tua in ter-
minos terre. Quod autem vidit rex vi-
gilem & sanctum descendere de celo & dice-
re: succidite arborem & dissipate
illam. attamen germen radicum eius
in terra dimittite. & vinciatur fer-
ro & ere in herbis foris. & rore celi
conspergatur. & cum feris sit pabu-
lum eius donec vii tempora commu-
tentur super eum. hec est interpretacio sen-
tencie altissimi que pervenit super dominum
meum regem. Eicient te ab homi-
nibus. & cum bestiis ferisque erit habitacio
tua. & fenum ut bos comedes.
& rore celi infunderis. Septem quoque
tempora mutabuntur super te. donec
scias quod dominetur excelsus super reg-
num hominum. & cuicumque voluerit det
illud. Quod autem precepit ut germen ra-
dicum eius relinqueretur id est arboris:
regnum tuum tibi manebit postquam
cognoveris potestatem esse celestem.
Quam ob rem rex consilium meum tibi pla-
ceat. & peccata tua elemosinis rede-
me. & iniquitates tuas misericordiis
pauperum. Forsitan ignoscet deus de-
lictis tuis. Omnia hec venerunt super
nabuchodonosor regem. Post finem mensium
xii in aula babilonis deambula-
bat. Responditque rex & ait: Nonne hec est
babilon civitas magna quam ego e-
dificavi in domum regni in robore
fortitudinis mee & in gloria decoris
mei. Cum ergo adhuc esset sermo in
ore regis. vox de celo ruit. Tibi dicitur
nabuchodonosor rex. regnum tuum transibit
a te. & ab hominibus eicient te. & cum bes-
tiis & feris erit habitacio tua. Fenum
quasi bos comedes. & vii tempora muta-
buntur super te donec scias quod dominetur
excelsus in regno hominum. & cuicumque
voluerit det illud. Eadem hora ser-
mo completus est super nabuchodonosor. & ex ho-
minibus eiectus est. & fenum ut bos
comedit. & rore celi corpus eius
infectum est. donec capilli eius in
similitudinem aquilarum cresce-
rent. & ungues eius quasi ungues
avium. Igitur post finem dierum ego
nabuchodonosor oculos meos ad celum le-
vavi. & sensus meus redditus est michi.
& altissimo benedixi. & viventem in
sempiternum laudavi & glorificavi.
quia potestas eius potestas sempi-
terna. & regnum eius in generacione
& generacionem. & omnes habitatores terre
apud eum in nichilum reputati
sunt. Iuxta voluntatem enim suam
facit tam in virtutibus celi. quam in
habitatoribus terre. & non est qui re-
sistat manui eius. & dicat ei:
Quare fecisti? In ipso tempore sensus meus
reversus est ad me. & ad honorem reg-
ni mei decoremque perveni. & fi-
gura mea reversa est ad me. & op-
timates mei & magistratus mei
requisierunt me. & in regno meo
restitutus sum. & magnificencia
mea amplior addita est michi.
Nunc ergo ego nabuchodonosor laudabo
& magnifico & glorifico re-
gem celi. quia omnia opera eius vera.
& vie eius iudicia. & gradi-
entes in superbia potest humiliare.

Baltasar rex fecit gran- V
de conuiuium optimatibus su-
is mille. et unusquisque secundum suam bibe-
bat etatem. Precepit ergo iam temu-
lentus rex. ut afferentur uasa
aurea et argentea que asportauerat
nabuchodonosor pater eius de templo
quod fuit in ierusalem. ut biberent in
eis rex et optimates eius. uxores-
que et concubine eius. Tunc alla-
ta sunt uasa aurea et argentea
que asportauerat de templo quod fue-
rat in ierusalem. et biberunt in eis
rex et optimates eius. uxores-
que et concubine eius. Bibebant ui-
num et laudabant deos suos aure-
os et argenteos et ferreos et ligne-
osque et lapideos. In eadem hora ap-
paruerunt digiti quasi manus ho-
minis scribentis contra candelabrum
in superficie parietis aule regie. et
rex aspiciebat articulos manus
scribentis. Tunc facies regis commu-
tata est. et cogitationes eius contur-
babant eum. et compages renum
eius soluebantur. et genua eius
ad se inuicem collidebantur. Ex-
clamauit itaque fortiter rex ut in-
troducerent magos chaldeos et aru-
spices. Et proloquens rex ait sapien-
tibus babilonis. Quicumque legerit
scripturam hanc. et interpretationem
eius manifestam michi fecerit. pur-
pura uestietur. et torquem auream
habebit in collo. et tercius in regno
meo erit. Tunc ingressi omnes sapi-
entes regis non potuerunt scriptu-
ram legere nec interpretationem indi-
care regi. Unde rex baltasar sa-
tis conturbatus est. et uultus illius
inmutatus est. sed et optimates eius
conturbabantur. Regina autem
pro re que acciderat regi et optimati-
bus eius domum conuiuii ingressa est.
et proloquens ait. Rex in eternum uiue.
Non te conturbent cogitationes tue
neque facies tua inmutetur. Est uir
in regno tuo qui spiritum deorum sanctorum

habet in se. et in diebus pa[...]
et sapientia inuente sunt [...]
et rex nabuchodonosor pater tuus princ[...]
magorum incantatorum chald[...]
aruspicum constituit eum [...]
inquam o rex. quia spiritus ampl[...]
prudentia intelligenti[...]
tatio sompniorum et osten[...]
torum ac solutio ligator[...]
in eo. hoc est in daniele [...]
nomen imposuit baltasar[...]
itaque daniel uocetur et [...]
tationem narrabit. Igitur [...]
niel introductus est coram [...]
sum prefatus rex ait. Tu es [...]
caldee filiis captiuitatis [...]
abduxit rex pater meus [...]
Audiui de te quoniam spiritum [...]
in te. et scientia intelligenti[...]
entia que ampliores inuent[...]
in te. Et nunc introgressi sunt [...]
spectu meo sapientes mag[...]
scripturam hanc legerent [...]
tationem eius indicarent [...]
quiuerunt sensum sermonis [...]
edicere michi. Porro ego au[...]
dere ut possis obscura in[...]
et ligata dissoluere. Si ergo [...]
lueris scripturam legere et interpretatio[...]
re michi. purpura uestieris [...]
auream circa collum tuum [...]
et tercius in regno meo prin[...]
eris. Ad que respondens daniel [...]
coram rege. Munera tua sint [...]
et dona domus tue alteri da [...]
turam autem legam tibi rex [...]
tationem eius ostendam tibi o [...]
altissimus regnum et magnific[...]
am gloriam et honorem ded[...]
chodonosor patri tuo. et propter magnific[...]
dederat ei. uniuersi populi tri[...]
gue tremebant et metuebant [...]
Quos uolebat interficiebat [...]
uolebat percutiebat. et quos uole-
bat exaltabat. et quos uolebat hu-
miliabat. Cum autem eleua[...]
cor eius. et spiritus eius obfirma[...]
est usque ad superbiam. depo[...]

deposito regni sui et gloria eius ab
lata est et a filiis hominum eiectus est.
sed et cor eius cum bestiis positum est
et cum onagris erat habitatio eius.
fenum quoque ut bos comedebat et ro
re celi corpus eius infectum est do
nec cognosceret quod potestatem haberet al
tissimus in regno hominum et quemcumque vo
luerit suscitabit super illud. Tu quoque
filius eius balthasar non humiliasti
cor tuum cum scires omnia hec
sed adversum dominatorem celi elevatus
es et vasa domus eius allata
sunt coram te et tu et optimates
tui et uxores tue et concubine tue
vinum bibistis in eis. Deos quoque ar
genteos et aureos et ereos et ferreos
ligneosque et lapideos qui non vident
neque audiunt neque sentiunt laudasti.
Porro deum qui habet flatum tuum in ma
nu sua et omnes vias tuas non glorifi
casti. Idcirco ab eo missus est articulus
manus qui scripsit hoc quod exaratum
est. Hec est autem scriptura que digesta
est: mane thechel phares. Et hec est in
terpretatio sermonis. Mane: numeravit
deus regnum tuum et complevit illud. Thechel:
appensus es in statera et inventus es
minus habens. Phares: divisum est reg
num tuum et datum est medis et persis.
Tunc iubente rege indutus est
daniel purpura et circumdata est
torques aurea collo eius et predicatum
est de eo quod haberet potestatem tertius in
regno suo. Eadem nocte interfectus est
balthasar rex chaldeus et darius
medus successit in regnum annos
natus .lx. duos.

VI

Placuit dario et constituit super
regnum satrapas .c.xx. ut essent
in toto regno suo. Et super eos principes
tres ex quibus daniel unus erat
ut satrape illis redderent rationem
et rex non sustineret aliquam molestiam.
Igitur daniel superabat omnes princi
pes et satrapas quod spiritus dei amplior
erat in eo. Porro rex cogitabat
constituere eum super omne regnum suum.
Unde principes et satrape querebant ut
invenirent occasionem danieli ex latere
regis. Nullamque causam et suspicionem
reperire potuerunt eo quod fidelis esset et omnis
culpa et suspicio non inveniretur in eo.
Dixerunt ergo viri illi: Non inveniemus
danieli huic aliquam occasionem nisi forte
in lege dei sui. Tunc principes et
satrape subripuerunt regi et sic locu
ti sunt ei: Dari rex in eternum vive.
Consilium inierunt omnes principes
regni tui et magistratus et satrape
et senatores et iudices ut decretum ex
eat imperatorium et edictum ut omnis qui
petierit aliquam petitionem a quocumque
deo et homine usque ad dies .xxx. nisi a
te rex mittatur in lacum leonum.
Nunc itaque rex confirma sententiam et
scribe decretum ut non immutetur
quod statutum est a medis et persis nec
prevaricari cuiquam liceat. Porro
darius rex proposuit edictum et statu
it. Quod cum daniel comperisset
compertum i. constitutam legem
ingressus est domum suam et fenestris ap
ertis in cenaculo contra ierusalem tribus tempo
ribus in die flectebat genua sua et
orabat confitebaturque coram deo
suo sicut et ante facere consueverat.
Viri ergo illi curiosius inquirentes in
venerunt danielem orantem et obsecran
tem deum suum. Et accedentes locuti
sunt regi super edicto. Rex numquid non
constituisti ut omnis homo qui roga
ret quemquam de diis et hominibus usque ad
dies .xxx. nisi te rex mitteretur in la
cum leonum. Ad quos respondens rex
ait: Verus est sermo iuxta decretum
medorum atque persarum quod prevaricari non
licet. Tunc respondentes dixerunt coram
rege: Daniel de filiis captivitatis
iude non curavit de lege tua et de
edicto quod constituisti. Sed tribus tempo
ribus per diem orat obsecratione sua.
Quod verbum cum audisset rex satis
contristatus est et pro daniele posu
it cor ut liberaret eum et usque ad oc
casum solis laborabat ut erueret

eum. Viri autem illi intelligen-
tes regem dixerunt ei. Scito rex
quia lex medorum est atque persa-
rum ut omne decretum quod constituerit rex
non liceat immutari. Tunc rex
precepit. et adduxerunt danielem.
et miserunt eum in lacum leonum. Dix-
itque rex danieli. Deus tuus quem sem-
per colis ipse liberabit te. Allatusque est
lapis unus et positus est super os laci. q.
Quem obsignavit rex anulo suo
et anulo optimatum suorum ne quid fieret
contra danielem. Et abiit rex in do-
mum suam et dormivit incenatus.
cibique non sunt allati coram eo.
Insuper et somnus recessit ab eo.
Tunc primo diluculo consurgens
rex festinus ad lacum leonum per-
rexit. appropinquansque lacui da-
nielem voce lacrimabili in-
clamavit. et affatus est eum. Da-
niel serve dei viventis deus tu-
us cui tu servis semper putasne va-
luit te liberare a leonibus. Et da-
niel regi respondens ait. Rex in eter-
num vive. Deus meus misit
angelum suum et conclusit ora le-
onum et non nocuerunt mihi. quia co-
ram eo iusticia inventa est in me.
Sed et coram te rex delictum non feci.
Tunc vehementer gavisus est rex super
eum. et danielem educi precepit
de lacu. Eductusque est daniel de la-
cu leonum et nulla lesio inventa
est in eo quia credidit deo suo. Iu-
bente autem rege adducti sunt
viri illi qui accusaverant da-
nielem. et in lacum leonum missi
sunt ipsi et filii et uxores eorum
et non pervenerunt ad pavimentum
laci donec arriperent eos leones.
et omnia ossa eorum comminuerunt.
Tunc darius rex scripsit uni-
versis populis tribubus et linguis
habitantibus in universa terra. Pax
vobis multiplicetur. A me
constitutum est decretum ut in
universo imperio et regno meo tremis-

cant et paveant deum dan-
ihel. Ipse enim est deus vivens
eternus in secula. et regnum eius
non dissipabitur et potestas eius
in eternum. Ipse est liberator
vator faciens signa et mi-
lia in celo et in terra. qui lib-
danielem de lacu leonum.
daniel perseveravit usque
num darii. et regnum cyri
Anno primo baltasar
babilonis. daniel som-
vidit. visio autem capitis
in cubili suo. et somnium scrib-
sermone. et comprehendens
tim quoque perstringens ait
in visione mea nocte. et
venti celi pugnabant in
magno. et quattuor bestie gra-
scendebant de mari diverse
inter se. Prima quasi leena
bat aquile. Aspiciebam
evulse sunt ale eius et
lata est de terra et super pedes
stetit. et cor eius datum
ce bestia alia similis urso
te stetit. et tres ordines
ore eius. et sic dicebant ei
comede carnes plurimas
Post hec aspiciebam et ecce alia
talas habebat avis super se
tuor capita in bestia erant
potestas data est ei. Post
aspiciebam in visione noctis
ecce bestia quarta et terribilis
tis nimis. dentes ferreos
magnos comedens atque
minuens et reliqua pedibus
culcans. Dissimilis autem
ceteris bestiis quas videram
et habebat cornua x. Considerabam
cornua et ecce cornu aliud
lum ortum est de medio eorum
de cornibus primis evulsa
a facie eius. et ecce oculi
quasi oculi hominis erant
loquens ingentia. Aspiciebam
donec throni positi sunt

[anti]quus dierum sedit. vestimentum
[ve]stimentum eius quasi
[can]didum et capilli capitis e[ius]
[qua]si lana munda. ignis accen-
[sus. fluv]ius igneus rapidusque egre-
[diebatu]r a facie eius. Millia milli-
[um mi]nistrabant ei. et decies mil-
[lies cen]tena millia assistebant ei.
[Iudici]um sedit et libri aperti sunt. A-
[spicieb]am propter vocem sermonum
[grandiu]m quos cornu illud. Et vi-
[di quo]niam interfecta esset bestia et periisset
[corpus] eius. et traditum esset ad com-
[buren]dum igni. Aliarum quoque be-
[stiaru]m ablata esset potestas et tem-
[pora vi]te constituta essent eis usque
[ad te]mpus et tempus. Aspiciebam
[in v]isione noctis. et ecce cum nu-
[bibus celi] quasi filius hominis veniebat
[et usque a]d antiquum dierum per-
[venit et] in conspectu eius optulerunt eum.
[Et dedit ei] potestatem et honorem
[et regnum.] et omnes populi tribus et
[lingue] ipsi servient. Potestas
[eius pote]stas eterna que non auferetur
[et regnum] eius quod non corrumpetur.
[Horruit] spiritus meus. Ego daniel
[territus s]um in his. et visiones ca-
[pitis mei] conturbaverunt me. Ac-
[cessi ad] unum de assistentibus. et
[veritatem] querebam ab eo de omnibus
[his. qui] dixit michi interpretationem ser-
[monum et docuit] me. Hee iiii. bestie iiii.
[regna s]unt que consurgent de terra.
[Suscip]ient autem regnum di-
[altis]simi et optinebunt reg-
[num usque] in seculum seculorum. Post hec
[volui di]ligenter discere de besti[a]
[quarta] que erat dissimilis valde ab
[omnibus] et terribilis nimis. Den-
[tes et] ungues eius ferrei. comede-
[bat et] comminuebat et reliqua
[pedib]us suis conculcabat. Et de
[cornib]us x. que habebat in capi-
[te et de] alio quod ortum fuerat ante
[quod ceci]derant cornua tria. De cornu
[illo] quod habebat oculos et os lo-
[quens gra]ndia et maius erat

[thronus ei]us flamme ignis rote eius

ceteris. Aspiciebam et ecce cornu illud fa-
ciebat bellum adversum sanctos et preva-
lebat eis donec venit antiquus
dierum et iudicium dedit sanctis excel-
si et tempus advenit et regnum
optinuerunt sancti. Et sic ait. Bestia iiii.
regnum quartum erit in terra quod
maius erit omnibus regnis et devorabit
universam terram et conculcabit et di-
minuet eam. Porro cornua x. ip-
sius regni x. reges erunt. Et a-
lius consurget post eos et ipse poten-
tior erit prioribus. Et tres reges
humiliabit. et sermones contra
excelsum loquetur. et sanctos altissi-
mi conteret et putabit quod possit mu-
tare tempora et leges. et tradentur
in manu eius usque ad tempus et tem-
pora et dimidium temporis. Et iudi-
cium sedebit ut auferatur pote-
stas et conteratur et dispereat usque in
finem. Regnum autem et potestas et ma-
gnitudo regni que est subter omne ce-
lum detur populo sanctorum altissimi cuius
regnum regnum sempiternum est et omnes
reges servient ei et obedient ei. Hu-
cusque finis verbi. Ego daniel multum
cogitationibus meis conturbabar
et facies mea mutata est in me
verbum autem in corde meo conser-
vavi.

VIII

Anno tercio regni baltasar regis
visio apparuit michi. Ego da-
niel post id quod videram in principio
vidi in visione mea cum essem
in susis castro quod est in elam re-
gione. vidi autem in visione me esse
super portam ulay. et levavi ocu-
los meos. Et vidi. et ecce aries unus
stabat ante paludem habens cornua
excelsa et unum excelsius altero atque
succrescens. Postea vidi arietem
cornibus ventilantem contra orientem
et contra occidentem et contra aquilonem
et contra meridiem. et omnes bestie non po-
terant resistere ei neque liberari de ma-
nu eius. fecitque secundum voluntatem
suam et magnificatus est. Et ego

VIII

intelligebam. Ecce autem hyrcus caprarum
veniebat ab occidente super fa-
ciem totius terre. Et non tangebat ter-
ram. Porro hyrcus habebat cornu in-
signe inter oculos suos. Et venit
usque ad arietem illum cornutum quem
videram stantem ante portam. Et
cucurrit ad eum in impetu fortitudinis sue.
Cumque appropinquasset prope ari-
etem efferatus est in eum, et percussit a-
rietem, et comminuit duo cornua
eius. Et non poterat aries resistere
ei. Cumque eum misisset in ter-
ram conculcavit, et nemo qui-
bat liberare arietem de manu eius.
Hircus autem caprarum magnus
factus est nimis. Cumque crevisset,
fractum est cornu magnum, et
orta sunt cornua iiii. subter il-
lud per iiii. ventos celi. De uno
autem ex eis egressum est cornu unum mo-
dicum. Et factum est grande contra orientem, et
contra meridiem, et contra fortitu-
dinem. Et magnificatum est usque ad
fortitudinem celi. Et deiecit de
fortitudine et de stellis, et conculca-
vit eas. Et usque ad principem for-
titudinis magnificatum est, et ab
eo tulit iuge sacrificium, et deiecit
locum sanctificationis eius. Robur autem
datum est ei contra iuge sacri-
ficium propter peccata. Et prosternetur ve-
ritas in terra, et prosperabitur et faciet.
Et audivi unum de sanctis loquentem. Et di-
xit unus sanctus alteri nescio cui lo-
quenti: Usquequo visio, et iuge sa-
crificium, et peccatum desolationis que
facta est, et sanctuarium et fortitudo con-
culcabitur? Et dixit ei: Usque ad
vesperam et mane dies duo milia ccc.
Et mundabitur sanctuarium. Factum est autem
cum viderem ego Daniel visionem
et quererem intelligentiam, ecce ste-
tit in conspectu meo quasi species viri.
Et audivi vocem viri inter U-
lai, et clamavit et ait: Gabriel,
fac intelligere istum visionem. Et
venit et stetit iuxta ubi ego stabam.

Cumque venisset pavens...
eam in faciem...
fili hominis quia in tem...
plebitur visio. Cumque...
ad me collapsus sum...
tam, et tetigit me et statuit...
gradu meo. Dixitque...
ostendam tibi que futura...
novissimo maledictionis...
quia habet finem suum...
vidisti habere cornua, rex...
atque Persarum. Porro...
est rex Grecorum est...
rat inter oculos eius...
mus. Quod autem fracto...
erunt iiii. pro eo, iiii...
te eius consurgent...
tudine eius. Et post re...
creverint iniquitates...
rex impudens facie...
positiones et roborabitur...
sed non in viribus suis...
ultra quam credi...
et interficiet robustos...
secundum voluntatem suam...
manibus, et cor suum...
et in copia rerum omnium...
et contra principem...
manu conteretur. Et...
et mane que dicta est...
go signa visionem quia...
multos erit. Et ego Daniel...
et egrotavi per dies plures...
surrexissem, faciebam...
et stupebam ad visionem...
erat qui interpretaretur...
In anno primo Darii...
eri de semine Medorum...
imperavit super reg...
dorum. Anno uno re...
Ego Daniel intellexi...
numerum annorum...
factus est sermo ad Ier...
prophetam, ut comple...
solationis Ierusalem...
septuaginta. Et posui...
ubi que futura...
meam ad dominum...

precibus in ieiuniis sacco et ci
nere. Et oravi dominum deum meum et con
fessus sum et dixi. Obsecro domine deus
magne et terribilis custodiens pactum et
misericordiam diligentibus te et custodientibus
mandata tua. Peccavimus,
iniquitatem fecimus, impie egimus
et recessimus, et declinavimus a
mandatis tuis ac iudiciis tuis. Non
obedivimus servis tuis prophetis qui lo
cuti sunt in nomine tuo regibus nostris
principibus nostris, patribus nostris, omnique po
pulo terre. Tibi domine iustitia, nobis
autem confusio faciei sicut est ho
die viro iuda et habitatoribus ierusalem
et omni israel, his qui prope sunt et
his qui procul in universis terris ad
quas eiecisti eos propter iniquitates eo
rum quibus peccaverunt in te. Domine nobis
confusio faciei, et regibus nostris et
principibus nostris qui peccaverunt. Tibi autem
domino deo nostro misericordia et propitiatio, quia
recessimus a te. Et non audivimus
vocem domini dei nostri ut ambularemus
in lege eius quam posuit nobis
per servos suos prophetas. Et omnis israel
prevaricati sunt legem tuam et
declinaverunt ne audirent vocem
tuam. Et stillavit super nos male
dictio et detestatio que scripta est
in libro moysi servi dei, quia pec
cavimus ei. Et statuit sermones
suos quos locutus est super nos et super
principes nostros qui iudica
verunt nos ut superinduceret in nos
malum magnum quale numquam fuit
sub omni celo, secundum quod factum est in ierusalem.
Sicut scriptum est in lege moysi
omne malum hoc venit super nos.
Et non rogavimus faciem tuam do
mine deus noster ut reverteremur ab
iniquitatibus nostris et cogitaremus
veritatem tuam. Et vigilavit do
minus super malitiam et adduxit
eam super nos. Iustus dominus deus noster in
omnibus operibus suis que fecit. Non enim
audivimus vocem eius. Et nunc
domine deus noster qui eduxisti populum

tuum de terra egipti in manu forti
et fecisti tibi nomen secundum diem hanc. Pec
cavimus, iniquitatem fecimus domine in
omnem iustitiam tuam. Avertatur
obsecro ira tua et furor tuus a ci
vitate tua sancta ierusalem et a monte
sancto tuo. Propter peccata enim nostra et ini
quitates patrum nostrorum ierusalem et populus
tuus in opprobrio sunt omnibus per
circuitum nostrum. Nunc ergo exaudi deus
noster orationem servi tui et preces eius et
ostende faciem tuam super sanctua
rium tuum quod desertum est propter temet
ipsum. Inclina deus meus aurem
tuam et audi. Aperi oculos tuos et
vide desolationem nostram et civitatem
super quam invocatum est nomen tuum. Ne
que enim in iustificationibus nostris prosterni
mus preces ante faciem tuam, sed
in miserationibus tuis multis. Exau
di domine placare domine. Attende et
fac. Ne moreris propter temetipsum domine
deus meus, quia nomen tuum invocatum
est super civitatem et super populum tuum. Cumque
adhuc loquerer et orarem et confiterer
peccata mea et peccata populi mei israel,
et prosternerem preces meas in conspec
tu dei mei pro monte sancto dei mei,
adhuc me loquente in oratione mea,
ecce vir gabriel quem videram in visi
one in principio cito volans teti
git me in tempore sacrificii ves
pertini. Et docuit me et locutus est mi
chi atque: Daniel, nunc egressus sum
ut docerem te et intelligeres. Ab exor
dio precum tuarum egressus est sermo.
Ego autem veni ut indicarem tibi, quia
vir desideriorum es tu. Tu ergo animadverte
sermonem et intellige visionem.
Septuaginta ebdomade abbre
viate sunt super populum tuum et super ur
bem sanctam tuam ut consummetur
prevaricatio et finem accipiat peccatum
et deleatur iniquitas et adducatur
iustitia sempiterna et impleatur
visio et prophetia et ungatur sanctus sancto
rum. Scito ergo et animadverte: Ab exitu
sermonis ut iterum edificetur ie

rusalem usque ad christum ducem ebdo-
madas vii. et ebdomadas lxii. erit
et rursum edificabitur platea et mu-
ri in angustia temporum. Et post eb-
domadas lxii. occidetur christus et non
erit populus eius qui eum negaturus est.
et civitatem et sanctuarium dissipabit
populus cum duce venturo. et finis
eius vastitas. et post finem bel-
li statuta desolatio. Confirmabit
autem pactum multis ebdomada u-
na. et in dimidio ebdomadis de-
ficiet hostia et sacrificium.
et in templo erit abhominatio deso-
lationis. et usque ad consummationem et finem
perseverabit desolatio.

X

Anno tertio cyri regis persarum
verbum revelatum est danie-
li cognomento balthasar. et ver-
bum verum et fortitudo magna.
Intellexitque sermonem. intelli-
gencia enim opus est in visio-
ne. In diebus illis ego daniel luge-
bam trium ebdomadarum diebus.
Panem desiderabilem non comedebam
et caro et vinum non introierunt in os
meum. Sed neque unguento unctus
sum donec complerentur trium ebdoma-
darum dies. Die autem xx. et quarta men-
sis primi eram iuxta fluvium
magnum qui est tigris. et levavi
oculos meos et vidi. et ecce vir u-
nus vestitus lineis et renes eius ac-
cincti auro obrizo. et corpus eius
quasi crisolitus. et facies eius velut
species fulguris. et oculi eius ut lam-
pas ardens. et brachia eius. et que
deorsum usque ad pedes quasi species eris
candentis. et vox sermonum eius
ut vox multitudinis. Vidi autem
ego daniel solus visionem. Porro
viri qui erant mecum non vide-
runt. sed terror nimius irruit su-
per eos. et fugerunt in absconditum. Ego
autem relictus solus vidi visionem
grandem hanc. et non remansit in me
fortitudo. sed et species mea immutata
est in me. et emarcui nec habui quic-

quam virium. Et audivi voc
monum. et audiens iacebam
natus super faciem meam
meus herebat terre. Et ecce
tetigit me. et erexit me super
a mea. et super articulos
mearum. Et dixit ad me
nir desideriorum intellige
go loquor ad te. et sta in
nunc enim missus sum ad te.
hi sermonem istum steti
Et ait ad me. Noli metuere
niel. quia ex die primo
sisti cor tuum ad intellegendum
ut te affligeres in conspectu
exaudita sunt verba
veni propter sermones tuos
autem regni persarum re
Et ecce michael unus
pibus primis venit in
um meum. et ego remansi
iuxta regem persarum.
ut docerem te que ventura
populo tuo in novissimis
quoniam adhuc visio in die
tur. Cumque loqueretur
eiusmodi verbis. deieci
in terram et tacui. Et ecce
do filii hominis. tetigit
et aperiens os meum locutus
et dixi ad eum qui stabat
me. Domine mi in visione
solute sunt compages
mee. remansit in me
Et quomodo poterit servus domini
loqui cum domino meo. Ni
nim in me remansit
sed et alitus meus interclu
Rursum ergo tetigit me
hominis. et confortavit me
Noli timere vir desideriorum
confortare. et esto robustus
loqueretur mecum convalui
Loquere mi domine quia confortasti
me. Et ait. Numquid scis
rim ad te. Et nunc revertar
adversum principem persarum.
ego egrederer apparuit princeps

...ens. Verumptamen annunciabo
...od expressum est in scrip-
...veritatis. Et nemo est adiutor
...omnibus his nisi michael
...ceps vester. XI
...go autem ab anno primo da-
...medi stabam ut confor-
...tur et roboraretur. Et nunc ve-
...tem annunciabo tibi. Et ecce adhuc
...reges stabunt in perside. Et quar-
...opibus nimiis super omnes. Et cum
...luerit divitiis suis concitabit
...adversus regnum grecie. Sur-
...rex fortis. Et dominabitur potes-
...multa. Et faciet quod placuerit.
...um steterit conteretur regnum
...et dividetur in quattuor ventos ce-
...non in posteros eius. neque secundum
...entiam illius qua dominatus
...lacerabitur enim regnum eius etiam
...ernos exceptis his. Et confor-
...rex austri. Et de principibus
...prevalebit super eum. Et domi-
...ditione. Multa enim dominatio
...Et post finem annorum federabun-
...filia quoque regis austri veni-
...ad regem aquilonis facere a-
...ciciam. Et non obtinebit forti-
...nem brachii. nec stabit semen
...tradetur ipsa. Et qui adduxe-
...eam adolescentes eius. Et qui
...tabant eam in temporibus. Et sta-
...germine radicum eius planta-
...veniet cum exercitu. Et ingre-
...provinciam regis aquilonis.
...utetur eis. Et obtinebit. Insu-
...eorum. Et sculptilia vasa quoque auri
...pretiosa et argenti captiva ducet
...egyptum. Ipse prevalebit adversus
...aquilonis. Et intrabit in reg-
...rex austri. Et revertetur in
...suam. Filii autem eius provo-
...buntur. Et congregabunt multi-
...dinem exercituum plurimorum. Et ve-
...properans et inundans. Et revertetur
...concitabitur. Et congredietur cum
...robore eius. Et exaltabitur cor
...provocatus rex austri e-

gredietur. Et pugnabit adversum
regem aquilonis. Et preparabit mul-
titudinem nimiam. Et dabitur
multitudo in manu eius. Et ca-
piet multitudinem. Et exaltabi-
tur cor eius. Et deiciet multa mi-
lia. Sed non prevalebit. Convertetur
enim rex aquilonis. Et preparabit mul-
titudinem multo maiorem quam
prius. Et in fine temporum annorumque
veniet properans cum exercitu mag-
no et opibus nimiis. Et in temporibus
illis multi consurgent adversus re-
gem austri. Filii quoque prevaricatorum
populi tui extollentur ut imple-
ant visionem. Et corruent. Et ve-
niet rex aquilonis. Et comporta-
bit aggerem. Et capiet urbes mu-
nitissimas. Et brachia austri non
sustinebunt. Et consurgent electi
eius ad resistendum. Et non erit for-
titudo. Et veniens faciet super eum
iuxta placitum suum. Et non erit qui stet
contra faciem eius. Et stabit in terra in-
clita. Et consumetur in manu
eius. Et ponet faciem suam ut
veniat ad tenendum universum reg-
num eius. Et recta faciet cum eo. Et fi-
liam feminarum dabit ei ut ever-
tat illud. Et non stabit nec illius
erit. Et convertet faciem suam ad insu-
las. Et capiet multas. Et cessare fa-
ciet principem obprobrii eius con-
vertetur in eum. Et convertet faciem su-
am ad imperium terre sue. Et impin-
get et corruet. Et non invenietur.
Et stabit in loco eius vilissimus
et indignus decore regio. Et in pau-
cis diebus conteretur non in furore
nec in prelio. Et stabit in loco eius
despectus. Et non tribuetur ei ho-
nor regis. Et veniet clam. Et ob-
tinebit regnum in fraudulenci-
am. Et brachia pugnantis expug-
nabuntur a facie eius et conteren-
tur. Insuper et dux federis. Et post amici-
tias cum eo faciet dolum. Et ascendet
et superabit in modico populo. Et abun-

abundantes et uberes urbes ingredietur et fa-
ciet que non fecerunt patres eius et pa-
tres patrum eius rapinas et predam et divi-
tias eorum dissipabit et contra firmissi-
mas cogitationes inibit consilium
et hoc usque ad tempus et concitabitur forti-
tudo eius et cor eius adversus regem
austri in exercitu magno et rex
austri provocabitur ad bellum multis
auxiliis et fortibus nimis et non
stabunt quia inibunt adversus eum
consilia et comedentes panem co-
ram eo conterent eum exercitus-
que eius opprimetur et cadent in-
terfecti plurimi duorum quoque regum
cor erit ut male faciant et ad men-
sam unam mendacium loquentur et non
proficient quia adhuc finis in aliud
tempus et revertetur in terram suam
cum opibus multis et cor eius ad-
versum testamentum sanctum et faciet et re-
vertetur in terram suam statuto tempore
revertetur et veniet ad austrum et
non erit priori simile novissi-
mum et venient super eum trieres et
romani et percutietur et revertetur
et indignabitur contra testamentum
sanctuarii et faciet et revertetur et co-
gitabit adversum eos qui dereliquerunt
testamentum sanctuarii et brachia ex
eo stabunt et polluent sanctuarium for-
titudinis et auferent iuge sacrificium
et dabunt abominationem in desolationem
et impii testamentum simulabunt frau-
dulenter populus autem sciens deum su-
um obtinebit et faciet et docti in
populo docebunt plurimos et ruent
in gladio et in flamma et in captivi-
tate et in rapina dierum cumque
corruerint sublevabuntur eis
plurimi fraudulenter et de erudi-
tis ruent ut conflentur et eligan-
tur et dealbentur usque ad tempus prae-
finitum quia adhuc aliud tempus erit
Et faciet rex iuxta voluntatem suam
et elevabitur et magnificabitur adversus
omnem deum et adversus deum deorum loquetur magnifica
et dirigetur donec compleatur

iracundia perpetrata est enim
diffinitio et deum patrum suorum
tabit et erit in concupiscentiis
narum nec quemquam deorum
quia adversum universa consurget
deum autem maozim in loco suo
rabitur et deum quem ignoraverunt
patres eius colet auro et argento
lapide pretioso rebusque pretiosis
et faciet ut muniat maozim
alieno quem cognovit et multiplica-
bit gloriam et dabit eis potestatem
in multis et terram dividet
et in tempore praefinito proeliabitur
rex austri et quasi tempestas
et contra illum rex aquilonis
bus et in equitibus et in classe
et ingredietur terras et conteret
et transibit et introibit in terram glori-
osam et multae corruent haec autem salva-
tur de manu eius Edom et
et principium filiorum Ammon
mittet manum suam in
terra Aegypti non effugiet
bit thesaurorum auri et argenti
omnibus pretiosis Aegypti per
et Aethiopiam transibit et
babit eum ab oriente et
et veniet in multitudine
conterat et interficiat plurimos
et tabernaculum suum
runt maria super montem
sanctum et veniet usque ad summitatem
et nemo auxiliabitur ei XII

In tempore autem illo consurget
ceps magnus qui stat pro
tui et veniet tempus quale non
ex quo gentes esse coeperunt usque
illud et in tempore illo salvabitur
tuus omnis qui inventus
tus in libro vitae et multi
qui dormiunt in pulvere terrae
labunt alii in vitam aeternam
alii in opprobrium ut videant
Qui autem docti fuerint fulge-
bunt quasi splendor firmamenti et qui
iustitiam erudiunt multos
gebunt quasi stellae in perpetuas

Tu autem daniel claude ser-
mones et signa librum usque ad tempus
plurimi. Pertransibunt et mul-
scientia. Et vidi ego daniel
duo alii stabant: unus hic
fluminis stabat et alius i-
nde ripa fluminis. Et dixi
qui erat indutus lineis qui
aquas fluminis. usque quo finis
mirabilium. Et audivi virum qui
erat lineis qui stabat su-
fluminis. Cum elevasset dex-
sinistram suam in celum et iu-
viventem in eternum: quia in tempus
et dimidium temporis. Et cum conple-
dispersio manus populi sancti con-
tur universa hec. Et ego audivi
intellexi. et dixi. Domine mi quid
hec? Et ait. Vade daniel quia
sunt signatique sermones
prefinitum. Eligentur et
buntur et quasi igni probabuntur
impie agent impii. neque
gent omnes impii. Porro docti
et a tempore cum ablatum fuerit iu-
sacrificium et posita fuerit abhomi-
desolationem dies mille cc.
qui expectat et pervenit usque
mille ccc. et xxxv. Tu autem da-
vade ad tempus prefinitum et requi-
stabis in sorte tua in fine
XIII Hucusque danie-
erat vir lem in hebreo volumine le-
ans in babi gimus. cetera que se-
nomen eius ioac quuntur usque in
accepit uxorem nomine finem libri
nam filiam helchie pul de the-
nimis. et timentem dominum. Pa od.
enim eius cum essent iusti e-
runt filiam suam secundum legem moy-
erat autem ioachim dives valde et
pomerium vicinum domui
ad ipsum confluebant iudei
set honorabilior omnium. Et
sunt duo senes iudices in
anno de quibus locutus est dominus:
iniquitas egressa est a babilone
senioribus iudicibus qui videbantur

regere populum. Isti frequentabant domum
ioachim. et veniebant ad eos omnes
qui habebant iudicia. Cum autem po-
pulus revertisset post meridiem ingredie-
batur susanna et deambulabat
in pomerio viri sui. et videbant
eam senes cotidie ingredientem et e-
gredientem et deambulantem. et exar-
serunt in concupiscentiam eius. et ever-
terunt sensum suum et declinaverunt
sensum suum. et declinaverunt oculos suos
ut non viderent celum. neque recordarentur
rentur iudiciorum iustorum. Erant enim
ambo vulnerati amore eius. nec indica-
verunt sibi invicem dolorem suum. Erubescebant
enim indicare sibi concupiscentiam suam vo-
lentes concumbere cum ea. et observa-
bant cotidie sollicitius eam videre. Dix-
itque alter ad alterum. Eamus domum quia
hora prandii est. Et egressi recesse-
runt a se. Cumque revertissent ve-
nerunt in unum. et sciscitantes ad in-
vicem causam confessi sunt concupis-
centiam suam. et tunc in commune statu-
erunt tempus quando eam possent inveni-
re solam. Factum est autem cum observa-
rent diem aptum: ingressa est aliquando
sicut heri et nudius tertius cum du-
abus solis puellis. voluitque lavari
in pomerio. Estus quippe erat. et non
erat ibi quisquam preter duos senes
absconditos et contemplantes eam. Dix-
it ergo puellis. Afferte mihi oleum et smi-
gmata. et ostia pomerii claudi-
te ut laver. Et fecerunt sicut pre-
cepit. clauseruntque ostia pomerii. et
egresse sunt per posticum ut affer-
rent que iusserat. nesciebantque se-
nes intus esse absconditos. Cum autem
egresse essent puelle: surrexerunt duo
senes et accurrerunt ad eam. et dixe-
runt. Ecce hostia ostia pomerii
clausa sunt. et nemo nos videt.
et in concupiscentia tui sumus. Quam-
obrem assentire nobis et commiscere no-
biscum. quod si nolueris: dicemus contra te tes-
timonium quod fuerit tecum iuvenis. et
ob hanc causam emiseris puellas a te.

Ingemuit Susanna et ait: Angus-
tie mihi sunt undique. Si enim hoc egero,
mors mihi est. Si autem non egero, non
effugiam manus vestras. Sed melius
est mihi incidere in manus vestras absque
opere, quam peccare in conspectu Domini.
Et exclamavit voce magna Susan-
na. Exclamaverunt autem et senes
adversus eam. Et cucurrit unus
et aperuit hostium pomarii. Cum ergo au-
dissent famuli domus clamorem
in pomario, irruerunt per posticum
ut viderent quidnam esset. Post-
quam autem locuti sunt senes, eru-
buerunt servi vehementer, quia num-
quam dictus fuerat sermo huiuscemo-
di de Susanna. Et facta est dies crasti-
na. Cumque venisset populus ad virum
eius Ioachim, venerunt et duo pres-
biteri pleni iniqua cogitatione adver-
sus Susannam ut interficerent eam.
Et dixerunt coram omni populo: Mit-
tite ad Susannam filiam Helchie
uxorem Ioachim. Et statim mise-
runt. Et venit cum parentibus et fi-
liis et universis cognatis suis. Por-
ro Susanna erat delicata nimis
et pulchra specie. Et iniqui illi iusse-
erat enim cooperta — runt ut discooperiretur, ut
vel sic saciarentur decore eius. Fle-
bant igitur sui et omnes qui noverant
eam. Consurgentes autem duo pres-
biteri in medio populi posuerunt ma-
nus suas super caput eius. Que
flens suspexit in celum. Erat enim
cor eius habens fiduciam in Domino. Et dixe-
runt presbiteri: Cum deambularemus
in pomario soli, ingressa est hec cum du-
abus puellis et clausit hostia po-
merii et dimisit a se puellas.
Venitque ad eam adolescens qui
erat absconditus et concubuit cum ea.
Porro nos cum essemus in angulo
pomerii, videntes iniquitatem,
cucurrimus ad eos et vidimus
eos pariter commisceri. Et illum quidem
nequivimus comprehendere, quia for-
tior nobis erat, et apertis hostiis ex-

liuit. Hanc autem cum apprehendissemus,
interrogavimus quis
esset adolescens, et noluit indicare
nobis. Huius rei testes sumus. Cre-
didit eis multitudo quasi senibus
et iudicibus populi, et condempnaverunt eam
ad mortem. Exclamavit autem voce
magna Susanna et dixit: Deus
eterne, qui absconditorum es cognitor,
qui nosti omnia antequam fiant,
tu scis quoniam falsum tulerunt contra me tes-
timonium. Et ecce morior, cum nihil
horum fecerim que isti malitiose con-
fixerunt adversum me. Exaudivit
autem Dominus vocem eius. Cumque du-
ceretur ad mortem, suscitavit Dominus
spiritum sanctum pueri iunioris cuius nomen
Danihel. Et exclamavit voce mag-
na: Mundus ego sum a sanguine
huius. Et conversus omnis populus ad eum
dixit: Quis est iste sermo quem tu
locutus es? Qui cum staret in medio
eorum ait: Sic fatui filii Israhel,
non iudicantes neque quod verum est cognoscentes,
condempnastis filiam Israhel? Revertimini
ad iudicium, quia falsum testimonium
locuti sunt adversus eam. Reversus est
ergo populus cum festinatione. Et dixerunt ei
senes: Veni et sede in medio nostrum
et indica nobis, quia tibi dedit Deus
honorem senectutis. Et dixit ad eos Da-
niel: Separate eos ab invicem procul,
et diiudicabo eos. Cum ergo divisi es-
sent alter ab altero, vocavit unum de
eis et dixit ad eum: Inveterate die-
rum malorum, nunc venerunt peccata
tua que operabaris prius, iudicans
iudicia iniusta, innocentes oppri-
mens et dimittens noxios, dicente
Domino: Innocentem et iustum non inter-
ficies. Nunc ergo si vidisti eam, dic
sub qua arbore videris eos col-
loquentes sibi. Qui ait: Sub sci-
no. Dixit autem Danihel: Recte
mentitus es in caput tuum: ecce enim
angelus Dei accepta sententia ab eo
scindet te per medium. Et amoto
eo iussit venire alium

men chanaan · et non iuda species
cepit te · Et concupiscentia sub
uertit cor tuum · Sic faciebatis fi
liabus israel · Et ille timentes loque
bantur vobis · sed non filia iuda sus
tinuit iniquitatem vestram · Nunc
ergo dic michi sub qua arbore vidisti eos
conloquentes sibi · Qui ait · Sub prino
Dixit autem ei daniel · Recte
mentitus es in caput tuum · Manet enim an
gelus domini gladium ut secet te me
dium et interficiat vos · Exclamavit ita
que omnis cetus voce magna · et bene
dixerunt deum qui salvat sperantes
in se · Et surrexerunt adversus
duos presbiteros · Convicerat enim eos
daniel ore suo falsum dixisse
testimonium · Feceruntque eis sicut
male egerant adversus proximum ut
facerent secundum legem moysi · et interfece
runt eos · et salvatus est sanguis in
noxius in die illa · Elchias autem
et uxor eius laudaverunt deum in
die illa pro filia sua susanna cum
ioachim marito suo et cognatis o
mnibus quia non est inventa in ea res
turpis · Daniel autem factus est mag
nus in conspectu populi a die illa
et deinceps · Et rex astiages appo
situs est ad patres suos · et suscepit
cirus perses regnum eius · Erat autem
daniel conviva regis et hono
ratus est super omnes amicos eius ·
Erat quoque ydolum

XIIII

apud babilonios nomine bel
et impendebantur in eo per sin
gulos dies simile artabe · xii · et
oves · xl · vinique amphore · vi · Rex
quoque colebat eum et ibat per
singulos dies adorare eum · Porro
daniel adorabat deum suum
Dixitque ei rex · Quare non adoras bel
Qui respondens ait illi · Quia non
colo manufacta · sed viventem
deum qui fecit celum et
terram et habet potestatem omnis car
nis · Et dixit ad eum rex · Nonne
videtur tibi bel esse vivens deus ·
An non vides quanta bibat et comedat
cotidie · Et ait daniel arridens · Ne
erres rex · Iste est enim intrinsecus
luteus et forinsecus ereus neque co
medit aliquando · Et iratus rex
vocavit sacerdotes eius et ait eis
Nisi dixeritis michi quis est qui
comedit impensas has moriemi
ni · Si autem ostenderitis quod bel co
medat haec · morietur daniel quia
blasphemavit bel · Et dixit daniel
regi · Fiat iuxta verbum tuum · Erant
autem sacerdotes bel · lxx · excep
tis uxoribus et parvulis et filiis · Et venit
rex cum daniele in templum bel
Et dixerunt sacerdotes bel · Ecce nos
egredimur foras · et tu rex pone escas
et vinum misce et claude ostium · et sig
na anulo tuo · Et cum ingressus
fueris mane nisi inveneris omnia
comesta a bel morte moriemur
vel daniel qui mentitus est ad
versum nos · Contempnebant autem
eum quia fecerant sub mensa
absconditum introitum et per il
lum ingrediebantur semper et
devorabant · Factum est autem post
quam egressi sunt illi · et rex posu
it cibos ante bel · precepit daniel pu
eris suis et attulerunt cinerem · Et cri
bravit per totum templum ante
regem · Et egressi clauserunt o
stium et signantes anulo regis a
bierunt · Sacerdotes autem ingres
si sunt nocte iuxta consuetudi
nem suam et uxores et filii eorum et
comederunt nocte et biberunt
omnia · Surrexit autem rex
summo diluculo et daniel cum
eo · et rex ait · Salva ne sunt sig
na daniel · Qui respondit · Salva
rex · Statimque cum aperuisset o
stium intuitus est rex mensam
et exclamavit voce magna · Magnus
es bel et non est apud te dolus
quisquam · Et risit daniel et te
nuit regem ne ingrederetur intro
Et dixit · Ecce pavimentum · ani

./. iratus est rex

magnitudine cuius vestigia sunt hec.
Et dixit rex: Video vestigia vi-
rorum ac mulierum et infantium ./. Tunc
apprehendit rex sacerdotes et uxores
eorum et filios, et ostenderunt ei absco-
dita ostia per que ingrediebantur
tur et consumebant omnia que e-
rant super mensam. Occidit ergo
illos rex, et Bel tradidit in pote-
statem Danielis. Qui subvertit eum
et templum eius. Et erat draco
magnus in loco illo, et colebant
eum Babilonii. Et dixit rex Da-
nieli: Ecce nunc non potes dicere
quia iste non sit deus vivens: adora er-
go eum. Dixitque Daniel: Dominum deum
meum adorabo, quia ipse est deus
vivens. Tu autem rex da mihi pote-
statem et interficiam draconem absque
gladio et fuste. Et ait rex: Do
tibi. Tulit ergo Daniel picem et adipem
et pilos, et coxit pariter. Fecitque mas-
sas, et dedit in os draconis, et di-
ruptus est draco. Et dixit Daniel:
Ecce quem colebatis. Quod cum audis-
sent Babilonii, indignati sunt
vehementer, et congregati sunt ad-
versum regem et dixerunt: Iudeus
factus est rex. Bel destruxit, et dra-
conem interfecit, et sacerdotes oc-
cidit. Et dixerunt cum venisset
ad regem: Trade nobis Danielem
qui Bel destruxit et draconem
interfecit. Alioquin interficiemus
te et domum tuam. Vidit ergo rex quod ir-
ruerent in ipsum vehementer, et ne-
cessitate compulsus tradidit eis
Danielem. Qui miserunt eum
in lacum leonum. Et erat ibi
vi diebus. Porro in lacu erant le-
ones, et dabantur eis duo corpora co-
tidie et due oves, et tunc non data sunt
eis ut devorarent Danielem. Er-
at autem Abacuc propheta in Iudea, et
ipse coxerat pulmentum, et intriverat
panes in alveolo, et ibat in campum
ut ferret messoribus. Dixitque an-
gelus domini ad Abacuc: Fer

prandium quod habes in Babilo[nem Da-]
nieli qui est in lacu leonum. [Et dixit]
Abacuc: Domine Babilonem [non vidi, et]
lacum nescio. Et apprehendit [eum]
angelus domini in vertice [eius et por-]
tavit eum capillo capitis [sui, posu-]
itque eum in Babilone supra [lacum]
in impetu spiritus sui. Et cla[mavit]
Abacuc dicens: Daniel ser[ve dei,]
tolle prandium quod misit tibi [deus. Et]
ait Daniel: Recordatus es [mei]
deus, et non dereliquisti dilig[entes]
te. Surgensque Daniel com[edit. Por-]
ro angelus domini restit[uit Aba-]
cuc confestim in loco [suo. Venit er-]
go rex die vii ut lugeret [Danielem; et]
venit ad lacum et introspex[it, et ecce]
Daniel sedens in medio leo[num. Et ex-]
clamavit voce magna rex [dicens:]
Magnus es domine deus Daniel[is. Et extraxit]
eum de lacu. Porro illos qui [perditionis]
eius causa fuerant, intromisit [in lacum et]
devorati sunt in momento [coram]
eo. Tunc rex ait: Paveant [omnes habitantes]
in universam terram deum Da[nielis, quia]
ipse est liberator et salvator f[aciens si-]
gna et mirabilia in celo et [in terra, qui]
liberavit Danielem de lacu [leonum.]

Non idem ordo [est]
duodecim prophetarum
apud septuaginta [interpretes]
qui apud nos [illegible]
sed ibi legitur [illegible]
dispositi sunt. Osee [illegible]
et quasi per sinaxis loquitur [illegible]
unus in principiis [illegible]
et usque ad Malachiam [illegible]
prophetas suas qui [illegible]
tam et legis [illegible]
videri autumant. Sed [illegible]
est nunc de omnibus di[illegible]
nobis opuscula et [illegible]
ad montes scire [illegible]
librum esse duodecim [illegible]
et osee [illegible] Malachie [illegible]
gei et Zacharie [illegible]
bus autem tempus non [illegible]
illis ex regibus prophe[illegible]

bus et hiu cum an eos hec titulos
notatur. **Incipit alius prologus.**
Temporibus Ozie et Ioathe, Achaz,
Ezechie, regum Iude et Iero-
boam filii Ioas regis Israel, Osee filius
Beeri ad prophetiam dicendam Spiritu sancto
repletus est. De memorato itaque
a regum Achaz rex Iude et de-
boam rex Israel domini delinquentes, ut
orum regum et presumptio indicat
idolatrie crimine impio ac pro-
fane sua a divinitate coegerunt. Prop-
ter quod locutus est deus ad Osee dicens:
Accipe tibi uxorem fornicariam sibi for-
nicationum et fac filios fornicationis
meretricem itaque in elocatione
eius meretricem scilicet gentilem deum
generatione appellat ex dei creato-
ris sui amore contempto simula-
cris se subiecerat delinis. Ecce dei
precepto propheta in hac re paruisset ad
rum ex ea filium Iezrael suscepit
a deo pollicente. Post breve
sanguinem Iezrael in domo Hyeu
vindicaturum. Cuius promissionis
causa. Hyeu per Heliseum in regem in-
ctus ad defendendum sanguinem Na-
both, cuius Iezrael que tunc tempus
propter erat etiam Iezabel Achab
regis Israel uxor interemerat, sicut Re-
gum historia exponit. Sed cum contra
domini preceptum iudicandi sangui-
nis in cetera memorati domum de-
levisset, hoc pacto domum deleverat
hoc pacto dominum reliquisse invenitur
cuius per tempore Ieroboam qui
comprehensus est originis
sibi imitante ac contra dominum precep-
tum irreligionem cum populo Israel agen-
tes sanguinis Naboth qui in loco et ire Iezrael
effusus in domo Hieu
memorati Ieroboam post pena
turus significatur. Hic
est ut ira dei in populo Israel per
nationem prophetie precessura dicitur
autem inde in via lectione con-
ob hoc promissa est que Ezechias
rex Iuda filius Achaz, solans sua
quam tam sapiens quam ceteri reges conse-
cuti mit templum dei purgasse ac pu-
rificasse monstratur. **Explicit pro-**

Verbum domini quod **logus. Incipit**
factum est ad Osee **Osee propheta**
filium Beeri in di-
ebus Ozie Ioathan A-
chaz Ezechie regum Iu-
da et in diebus Ierobo-
am filii Ioas regis Israel. Principi-
um loquendi domino in Osee. Et dixit
dominus ad Osee: Vade sume tibi uxorem for-
nicationum et fac tibi filios fornicationum
quia fornicans fornicabitur terra a domino.
Et abiit et accepit Gomer uxorem filiam
Debelaym et concepit et peperit ei
filium. Et dixit dominus ad eum: Voca nomen
eius Iezrael quia adhuc modicum
et visitabo sanguinem Iezrael super do-
mum Hyeu et quiescere faciam regnum
domus Israel. Et in illa die conteram
archum Israel in valle Iezrael. Et conce-
pit adhuc et peperit filiam. Et dixit
ei: Voca nomen eius Absque misericordia, quia
non addam ultra misereri domui
Israel, sed oblivione obliviscar eorum.
Et domui Iuda miserebor et salva-
bo eos in domino deo suo et non salvabo
eos in arcu et gladio et bello et equis
et in equitibus. Et ablactavit eam que erat
absque misericordia. Et concepit et peperit fi-
lium. Et dixit ei: Voca nomen eius
Non populus meus, quia vos non populus meus
et ego non ero vester. Et erit numerus filio-
rum Israel quasi harena maris que sine
mensura est et non numerabitur. Et erit
in loco ubi dicetur eis Non populus meus
vos, dicetur eis Filii dei viventis.
Et congregabuntur filii Iuda et filii
Israel pariter et ponent sibimet caput
unum et ascendent de terra, quia magnus
dies Iezrael. II
Dicite fratribus vestris Populus meus et so-
rori vestre Misericordiam consecuta. Iu-
dicate matrem vestram, iudicate quoniam
ipsa non uxor mea et ego non vir eius.
Auferat fornicationes suas a facie
sua et adulteria sua de medio uberum

suorum ne forte expoliam eam nudam
& statuam eam iuxta secundum diem
nativitatis sue. Et ponam eam quasi
solitudinem. & statuam eam velu-
ti terram inviam. & interficiam eam
siti. & filiorum illius non miserebor.
quia filii fornicationum sunt. quia
fornicata est mater eorum. con-
fusa est que concepit eos. quia dixit.
Vadam post amatores meos qui
dant panes meos michi. & aquas me-
as. & oleum meum. & lanam meam.
& linum meum. & potum meum. Propter hoc
ecce ego sepiam viam tuam spinis.
& sepiam eam maceria. & semitas su-
as non inveniet. & sequetur amatores
suos & non apprehendet eos. & queret
eos & non inveniet. & dicet. Vadam
& revertar ad virum meum priorem
quia bene michi erat tunc magis quam nunc.
Et hoc nescivit. quia ego dedi ei fru-
mentum & vinum & oleum. & argentum &
multiplicavi ei. & aurum que fecerunt
baal. Idcirco convertar & sumam
frumentum meum in tempore suo. & vinum
meum in tempore suo. & liberabo lanam me-
am. & linum meum que operiebant ig-
nominiam eius. & nunc revelabo stul-
titiam eius in oculis amatorum eius. & vir
non eruet eam de manu mea. &
cessare faciam omne gaudium eius. & sol-
lempnitatem eius. neomeniam eius
sabbatum eius. & omnia festa tempora eius.
& corrumpam vineam eius. & ficum eius
de quibus dixit. Mercedes hee mee sunt
quas dederunt amatores mei. & ponam
eam in saltum. & comedet eam bes-
tia agri. & visitabo super eam dies
baalim quibus accendebat incensum
& ornabatur inaure sua & moni-
li suo & ibat post amatores suos
& mei obliviscebatur dicit dominus. Propter
hoc ecce ego lactabo eam & ducam
eam in solitudinem. & loquar ad cor
eius. & dabo ei vinitores eius ex eodem
loco. & vallem achor ad aperiendam
spem. & canet ibi iuxta dies iuventu-
tis sue. & iuxta dies ascensionis sue de
terra egipti. & erit in die illa
dicit dominus. vocabit me vir meus & non vo-
cabit me ultra baalim & auferam
nomina baalim de ore eius & non recorda-
bitur ultra nominis eorum. & percutiam
fedus in die illo cum bestia
& cum volucre celi & cum reptili
terre. & arcum & gladium & bellum con-
teram de terra. & dormire eos faciam fi-
ducialiter. & sponsabo te michi in sempiternum & spon-
sabo te michi in iusticia & iudicio
& in misericordia & in miserationibus & spon-
sabo te michi in fide. & scies quia ego
in die illa. exaudiam dicit dominus
exaudiam celos. & illi exaudient
& terra exaudiet triticum & vinum & o-
leum. & hec exaudient iezrahel. & se-
minabo eam michi in terra. & mise-
rebor eius que fuit absque misericordia. & dicam
non populo meo. populus meus es
tu. & ipse dicet deus meus es tu.

III

Et dixit dominus ad me. Adhuc vade
& dilige mulierem dilectam
ab amico & adulteram sicut diligit
dominus filios israel & ipsi respiciunt ad
deos alienos & diligunt vinacia
uvarum. & fodi eam michi quindecim argenteis
& choro ordei & dimidio choro or-
dei. & dixi ad eam. dies multos
expectabis me. non fornicaberis
et non eris viro. sed & ego expectabo te.
quia dies multos sedebunt filii israel
sine rege & sine principe & sine sacri-
ficio. & sine altari & sine ephod & sine
theraphim. & post hec revertentur
filii israel & querent dominum deum suum
& david regem suum & pavebunt ad
dominum. & ad bonum eius in novissimo
dierum.

IIII

Audite verbum domini filii israel quia
iudicium domino cum habitatoribus terre. non
est enim veritas. non est misericordia. non est scien-
tia dei in terra. maledictum & mendacium &
homicidium & furtum & adulterium
& sanguis sanguinem tetigit. Propter
hoc lugebit terra. & infirmabitur
omnis qui habitat in ea in bestia
& in volucre celi. sed & piscis maris

gabuntur. Verumptamen unusquisque
non iudicet, et non arguatur vir. Po-
pulus enim tuus sicut hii qui contradicunt
sacerdoti. Et corrues hodie, et corruet e-
tiam propheta tecum. Nocte tacere feci ma-
trem tuam. Conticuit populus meus eo
quod non habuit scientiam. Tu repulisti, repellam
te ne sacerdocio fungaris michi. Et
oblita es legis dei tui, et obliviscar
filiorum tuorum et ego. Secundum multitudinem e-
orum sic peccaverunt michi. Gloriam eorum in igno-
miniam commutabo. Peccata populi mei come-
dent, et ad iniquitatem eorum
sublevabunt animas eorum. Et
erit sicut populus sic sacerdos. Et visitabo
super eum vias eius, et cogitationes
eius reddam ei. Et comedent et non saturabun-
tur, fornicati sunt et non cessaverunt, quo-
niam dominum dereliquerunt in custodiendo.
Fornicatio et vinum et ebrietas
aufert cor. Populus meus in ligno suo
interrogavit, et baculus eius annun-
tiavit ei. Spiritus enim fornicationum dece-
pit eos, et fornicati sunt a deo suo. Super
capita montium sacrificabant, et
super colles accendebant thimiamata
subtus quercum et populum et therebin-
thum, quia bona erat umbra eius.
Ideo fornicabuntur filie vestre, et sponse
vestre adultere erunt. Non visitabo
super filias vestras cum fuerint fornicate, et
super sponsas vestras cum adulteraverint,
quoniam ipsi cum meretricibus conversabantur
et cum effeminatis sacrificabant.
Et populus non intelligens vapulabit.
Si fornicaris tu Israel, non delinquat
saltem Iuda. Et nolite ingredi in Gal-
galam, et ne ascenderitis in Bethaven, neque
iuraveritis: Vivit dominus. Quoniam sicut vacca
lasciviens declinavit Israel. Nunc
pascet eos dominus quasi agnum in latitudine.
Particeps idolorum Effraym, dimitte
eum. Separatum est convivium eorum,
fornicatione fornicati sunt. Dilexe-
runt afferre ignominiam protectores
eius. Ligavit eum spiritus in
alis suis, et confundentur a sacri-
ficiis suis.

V
Audite hoc sacerdotes, et attendite do-
mus Israel, et domus regis auscul-
tate, quia vobis iudicium est. Quoniam
laqueus facti estis, et sicut rete expansum
est super Thabor. Et victimas declinas-
tis in profundum. Et ego eruditor
omnium eorum. Ego scio Effraym, et Israel
non est absconditus a me, quia nunc
fornicatus est Effraym, contamina-
tus est Israel. Non dabunt cogitatio-
nes suas ut revertantur ad deum suum,
quia spiritus fornicationum in medio eorum, et
dominum non cognoverunt. Et respondebit arro-
gantia Israel in facie eius. Et Israel et
Effraym ruent in iniquitatibus suis,
ruet et Iudas cum eis. In gregi-
bus suis et armentis suis vadent ad
querendum dominum, et non invenient. Abla-
tus est ab eis. In domino prevaricati sunt,
quia filios alienos genuerunt. Nunc
devorabit eos mensis cum partibus
suis. Clangite buccina in Gabaa, tu-
ba in Rama, ululate in Bethaven,
post tergum tuum Beniamin. Effraym
in desolatione erit in die correptionis.
In tribubus Israel ostendi fidem. Facti sunt
principes Iuda quasi assumentes terminum. Super
eos effundam quasi aquam iram me-
am. Calumpniam patiens est Effra-
ym, fractus iudicio, quoniam cepit ab-
ire post sordes. Et ego quasi tinea Ef-
fraim, et quasi putredo domui Iuda.
Et vidit Effraym languorem suum,
et Iudas vinculum suum. Et abiit Effra-
ym ad Assur, et misit ad regem
ultorem. Et ipse non poterit sanare vos,
nec solvere poterit a vobis vinculum.
Quoniam ego quasi leena Effraym, et quasi ca-
tulus leonis domui Iuda. Ego ca-
piam et vadam, et tollam, et non est qui
eruat. Vadens revertar ad locum
meum, donec deficiatis et queratis fa-
ciem meam. VI
In tribulatione sua mane consurgent
ad me. Venite et revertamur ad dominum,
quia ipse cepit et sanabit nos. Percu-
tiet et curabit nos. Vivificabit nos
post duos dies, in die tertia susci-

sanabit nos, et vivemus in conspectu eius. Sciemus sequemurque ut cognoscamus dominum. Quasi diluculum preparatus est egressus eius, et veniet quasi imber nobis temporaneus et serotinus terre. Quid faciam tibi Effraim? Quid faciam tibi Iuda? Misericordia vestra quasi nubes matutina, et quasi ros mane pertransiens. Propter hoc dolavi in prophetis, occidi eos in verbis oris mei, et iudicia tua quasi lux egredientur. Quia misericordiam volui et non sacrificium, et scientiam dei plusquam holocausta. Ipsi autem sicut Adam transgressi sunt pactum meum, ibi prevaricati sunt in me. Galaad civitas operantium idolum supplantata sanguine. Et quasi fauces virorum latronum particeps sacerdotum in via interficientium pergentes de Sichem, quia scelus operati sunt. In domo Israel vidi horrendum, ibi fornicationes Effraim, contaminatus est Israel. Sed et Iuda pone messem tibi cum convertero captivitatem populi mei.

VII Cum sanare vellem Israel, revelata est iniquitas Effraim et malicia Samarie, quia operati sunt mendacium. Et fur ingressus est spolians, latrunculus foris. Et ne forte dicant in cordibus suis omnem maliciam eorum me recordatum. Nunc circumdederunt eos adinventiones sue, coram facie mea facte sunt. In malicia sua letificaverunt regem, et in mendaciis suis principes. Omnes adulterantes quasi clibanus succensus a coquente. Quievit paululum civitas a commixtione fermenti donec fermentaretur totum. Dies regis nostri ceperunt principes furere a vino. Extendit manum suam cum illusoribus. Quia applicuerunt quasi clibanum cor suum cum insidiaretur eis, tota nocte dormivit coquens eos, mane ipse succensus quasi ignis flamme. Omnes calefacti sunt quasi clibanus, et devoraverunt iudices suos. Omnes reges eorum ceciderunt, non est qui clamet in eis ad me. Effraim in populis ipse commiscebatur. Effraim factus est subcinericius panis qui non reversatur. Comederunt alieni robur eius, et ipse nescivit, sed et cani effusi sunt in eo, et ipse ignoravit. Et humiliabitur superbia Israel in faciem eius, nec reversi sunt ad dominum deum suum, et non quesierunt eum in omnibus his. Et factus est Effraim quasi columba seducta non habens cor. Egyptum invocabant, ad Assirios abierunt. Et cum profecti fuerint, expandam super eos rete meum, quasi volucrem celi detraham eos. Cedam eos secundum auditionem cetus eorum. Ve eis quoniam recesserunt a me; vastabuntur quia prevaricati sunt in me. Et ego redemi eos, et ipsi locuti sunt contra me mendacia. Et non clamaverunt ad me in corde suo, sed ululabant in cubilibus suis, super triticum et vinum ruminabant, recesserunt a me. Et ego erudivi et confortavi brachia eorum, et in me cogitaverunt maliciam. Reversi sunt ut essent absque iugo, facti sunt quasi arcus dolosus. Cadent in gladio principes eorum a furore lingue sue. Ista subsannatio eorum in terra Egypti.

VIII In gutture tuo sit tuba quasi aquila super domum domini, pro eo quod transgressi sunt fedus meum, et legem meam prevaricati sunt. Me invocabunt: Deus meus, cognovimus te Israel. Proiecit Israel bonum, inimicus persequetur eum. Ipsi regnaverunt et non ex me, principes extiterunt et non cognovi. Argentum suum et aurum suum fecerunt sibi idola ut interirent. Proiectus est vitulus tuus Samaria, iratus est furor meus in eos. Usquequo non poterunt emundari? Quia ex Israel et ipse est; artifex fecit illum, et non est deus, quoniam in aranearum telas erit vitulus Samarie.

binem metent. Culmus stans non est in eis, germen non faciet farinam; quod si et fecerit, alieni comedent eam. Devoratus est israel; nunc factus est in nationibus quasi vas immundum, quia ipsi ascenderunt ad assur. Onager solitarius sibi ephraim. Munera dederunt amatoribus. Sed et cum mercede conduxerint nationes, nunc congregabo eos, et quiescent paulisper ab onere regis et principum. Quia multiplicavit ephraim altaria ad peccandum, facte sunt ei are in delictum. Scribam ei multiplices leges meas, que velut aliene computate sunt. Hostias offerent, immolabunt carnes et comedent, et dominus non suscipiet eas. Nunc recordabitur iniquitatis eorum et visitabit peccata eorum; ipsi in egiptum convertentur. Et oblitus est israel factoris sui et edificavit delubra, et iudas multiplicavit urbes munitas; et mittam ignem in civitates eius, et devorabit edes illius.

IX

Noli letari israel, noli exultare sicut populi, quia fornicatus es a deo tuo; dilexisti mercedem super omnes areas tritici. Area et torcular non pascet eos, et vinum mentietur eis. Non habitabunt in terra domini; reversus est ephraim in egiptum, et in assyriis pollutum comedit. Non libabunt domino vinum, et non placebunt ei; sacrificia eorum quasi panis lugentium. Omnes qui comedent eum contaminabuntur, quia panis eorum anime ipsorum, non intrabunt in domum domini. Quid facietis in die sollempni, in die festivitatis domini? Ecce enim profecti sunt a vastitate; egiptus congregabit eos, memphis sepeliet eos; desiderabile argentum eorum urtica hereditabit, lappa in tabernaculis eorum. Venerunt dies visitationis, venerunt dies retributionis. Scitote israel stultum prophetam, insanum virum spiritualem, propter multitudinem iniquitatis tue et multitudinem amentie. Speculator ephraim cum deo meo; propheta laqueus ruine factus est super omnes vias eius, insania in domo dei eius. Profunde peccaverunt sicut in diebus gabaa; recordabitur iniquitatis eorum et visitabit peccata eorum. Quasi uvas in deserto inveni israel, quasi prima poma ficulnee in cacumine eius vidi patres eorum. Ipsi autem intraverunt ad beelphegor et abalienati sunt in confusionem, et facti sunt abhominabiles sicut ea que dilexerunt. Ephraim quasi avis avolavit; gloria eorum a partu et ab utero et a conceptu. Quod si enutrierint filios suos, absque liberis eos faciam in hominibus; sed et ve eis cum recessero ab eis. Ephraim ut vidi tyrus erat fundata in pulchritudine; et ephraim educet ad interfectorem filios suos. Da eis domine. Quid dabis eis? Da eis vulvam sine liberis et ubera arentia. Omnes nequitie eorum in galgal, quia ibi exosos habui eos; propter maliciam adinventionum eorum de domo mea eiciam eos; non addam ut diligam eos; omnes principes eorum recedentes. Percussus est ephraim, radix eorum exsiccata est, fructum nequaquam facient. Quod et si genuerint, interficiam amantissima uteri eorum. Abiciet eos dominus deus meus, quia non audierunt eum, et erunt vagi in nationibus.

X

Vitis frondosa israel, fructus adequatus est ei; secundum multitudinem fructus sui multiplicavit altaria, secundum ubertatem terre sue exuberavit simulacris. Divisum est cor eorum, nunc interibunt; ipse confringet simulacra eorum, depopulabitur aras eorum. Quia nunc dicent: Non est rex nobis; non enim timemus dominum, et rex quid faciet nobis? Loquimini verba visionis inutilis et ferietis fedus, et germinabit quasi amaritudo iudicium super sulcos agri. Vaccas bethaven coluerunt habitatores samarie; quia luxit super eum populus eius, et editui eius super eum exultaverunt in gloria eius, quia migravit ab eo. Siquidem et ipse in assur delatus e

Nō cyxuob.

munus regi ultori. Confusio effra-
ym capiet et confundetur israel in volunta-
te sua. Transire fecit samaria re-
gem suum quasi spumam super faciem aque.
Et disperdentur excelsa ydoli peccatum israel.
Lappa et tribulus ascendet super aras
eorum. Et dicent montibus operite nos et col-
libus cadite super nos. Ex diebus gabaa
peccavit israel. ibi steterunt. non compre-
hendet eos in gaba prelium super filios
iniquitatis. Iuxta desiderium meum cor-
ripiam eos. Congregabuntur super eos
populi cum corripientur propter duas iniqui-
tates suas. Effraym vitula docta
diligere trituram. et ego transivi super
pulchritudinem colli eius. Ascendam
super effraym. Arabit iudas. confrin-
get sibi sulcos iacob. Seminate vo-
bis in veritate iustitiam. et metite
in ore misericordie. Innovate vobis no-
vale. Tempus autem requirendi do-
minum cum venerit qui docebit vos
iustitiam. Arastis impietatem. ini-
quitatem messuistis. comedistis
frugem mendacii. quia confisus es in
viis tuis. et in multitudine fortium
tuorum. Consurget tumultus in
populo tuo. et omnes munitiones tue vas-
tabuntur sicut vastatus est salma-
na a domo eius qui iudicavit
baal in die prelii. matre super filios al-
lisa. Sic fecit vobis bethel a facie
malicie nequiciarum vestrarum. XI

Sicut mane transiit pertransiit rex is-
rael. Quia puer israel et dilexi eum. et ex
egipto vocavi filium meum. Vocaverunt
eos. sic abierunt a facie eorum. baa-
lim immolabant. et simulacris sa-
crificabant. Et ego quasi nutricius ef-
fraym portabam eos in brachiis
meis. et nescierunt quod curarem eos.
In funiculis adam traham eos in
vinculis caritatis. Et ero eis quasi exal-
tans iugum super maxillas eorum. et decli-
navi ad eum ut vesceretur. Non
revertetur in terram egipti. et assur
ipse rex eius. quoniam noluerunt converti.
Cepit gladius in civitatibus eius. et con-
sumet electos eius. et com
eorum. Et populus meus pende
tum meum. Iugum autem
tur eis simul quod non aufe
dabo te effraym protegam
quomodo dabo te sicut ada
te ut seboym. Conversum est
meum. pariter conturbata
do mea. Non faciam furo
non convertar ut disperdam effr
quia deus ego et non homo in medio
diar civitatem. Post domi
labunt. quasi leo rugiet. qu
rugiet. et formidabunt fi
Et avolabunt quasi avis ex
quasi columba de terra assyri
cabo eos in domibus suis
Circumdedit me in negati
effraym. et in dolo domus
autem testis descendit cum de
fidelis. XII

Effraym pascit ventum
estum. tota die mendaci
tatem multiplicat. et fed
riis iniit. et oleum in egi
bat. Iudicium ergo domini cum
cio super iacob. iuxta vias ei
adinventiones eius redde
ro supplantavit fratrem
titudine sua directus est
Et invaluit ad angelum et
est. Flevit et rogavit eum. in
venit eum. et ibi locutus
est nobiscum. Et dominus deus ex
memoriale est eius. Et tu ad
deum tuum converteris. misericordi
cium custodi et spera in deo
Chanaan in manu eius
losa calumpniam dilexit
ym. Verumtamen dives effe
inveni ydolum michi. Omnes la
non invenient michi iniquitat
cavi. Et ego dominus deus tuus ex
egipti. Adhuc sedere te fa
in tabernaculis sicut in die
tatis. Et locutus sum super pro
sionem multiplicavi. et in
rum assimilatus sum. Si ga

[Si gala]ad idolum ergo frustra erant in galgal
[bo]bus immolantes. Nam et alta-
[ria e]orum quasi acervi super sulcos agri.
[Fugit] iacob in regionem syrie. et
[servi]vit israel in uxorem et in uxorem servavit.
[In prophet]a autem duxit dominus israel de egyp-
[to: et in] propheta servatus est. Ad iracundiam
[provoca]vit me provocavit effraym in amari-
[tudini]bus suis. et sanguis eius super eum
[veniet:] et opprobrium suum restituet ei
[dominus] suus. XIII
[Loquente] effraym horror invasit
[isra]hel. et deliquit in baal et mortu-
[us est. Et] nunc addiderunt ad peccandum. feceruntque
[sibi con]flatile de argento suo quasi similitudinem
[idol]orum. Factura artificum totum
[est. H]iis ipsi dicunt immolate homines
[vitu]los adorantes. Idcirco erunt
[quasi n]ubes matutina. et sicut ros
[ma]tutinus preteriens sicut pulvis
[tur]bine raptus ex area. et sicut fu-
[mus] de fumario. Ego autem dominus
[deus tu]us de terra egypti et deum absque
[me] nescies. et salvator non est preter me.
[Ego co]gnovi te in deserto in terra so-
[litu]dinis. iuxta pascua sua. Adimple-
[ti sun]t et saturati sunt. et levaverunt
[cor] suum. et obliti sunt mei. Et
[ego ero eis] quasi leena. sicut pardus
[in via] assiriorum. Occurram eis quasi ur-
[sa rap]tis catulis. et disrumpam interio-
[ra iec]oris eorum. et consumam eos ibi quasi leo.
[Bestia] agri scindet eos. Perditio tua
[israel: tan]tummodo in me auxilium tuum.
[Ubi] est rex tuus. maxime nunc sal-
[vet te in o]mnibus urbibus tuis. et iudi-
[ces tu]i de quibus dixisti. Da mihi regem
[et pr]incipes. Dabo tibi regem in furore
[meo: et] auferam in indignatione mea.
[Col]ligata est iniquitas effraym:
[ab]sconditum peccatum eius. Dolores par-
[tur]ientis venient ei. Ipse filius non
[sa]piens. Nunc enim non stabit in contritione
[filio]rum. De manu mortis liberabo eos.
[de] morte redimam eos. Ero mors tua
[o mor]s: ero morsus tuus inferne. Consolatio
[abscon]dita est ab oculis meis.
[Qu]ia ipse inter fratres dividet. Adducet
urentem ventum dominus de deserto ascenden-
tem. et siccabit venas eius. et desolabit
fontem eius. Et ipse diripiet thesaurum
omnis vasis desiderabilis. XIIII
Pereat samaria. quoniam ad amaritu-
dinem concitavit deum suum. In gladio
pereant. parvuli eorum elidantur. et fete eius
discindantur. Convertere israel ad domi-
num deum tuum. quoniam corruisti in iniqui-
tate tua. Tollite vobiscum verba. et conver-
timini ad dominum et dicite ei. Omnem au-
fer iniquitatem. et accipe bonum. et red-
demus vitulos labiorum nostrorum. Assur
non salvabit nos. super equum non ascen-
demus. nec dicemus ultra. dii nostri
opera manuum nostrarum. quia eius qui in te
est misereberis pupilli. Sanabo con-
tritiones eorum. diligam eos spontanee.
quia aversus est furor meus ab eo. Ero
quasi ros. israel germinabit sicut lilium. et e-
rumpet radix eius ut libani. Ibunt
rami eius. et erit quasi oliva gloria eius. et odor
eius ut libani. Convertentur sedentes
in umbra eius. vivent tritico. et germi-
nabit quasi vinea. memoriale eius si-
cut vinum libani. Effraym quid mi-
chi ultra idola? Ego exaudiam eum et diri-
gam eum ego ut abietem virentem.
Ex me fructus eius inventus est. Quis
sapiens et intelliget ista? intelligens
et sciet hec. quia recte vie domini. et iusti
ambulabunt in eis. prevaricatores vero
corruent in eis.

Incipit prologus in libro Joel prophete.

Sed ioel apud he-
breos post osee ponitur.
et sicut ibi sub nomine effra-
ym ad x tribus confertur
vaticinium. que samaria
vel israel sepe memorantur. hic sub
ephraim dicitur quod ad tribum iuda et ad
ierusalem pertinere credendum est. et nul-
lam omnino israhelis [illegible] verbum in hoc li-
bro invenimus. Tempora quoque in quibus prophetavit
eius debemus accipere que in osee legimus.
In diebus ozie et ioatham. achaz et
ezechie regum iuda. et in diebus ierobo-
am filii ioas regis israel. [illegible]
est verbum domini ad [illegible] eius refert

cam fit. non ad conditionem ullius
quae fieri dicitur. Unde alibi legimus: Domini sermo
factus est ad me in solitudinem. Auditus autem
in scripturis sacris non est iste qui in aure
sonat, sed qui in corde percipitur; iuxta
illud quod Dominus loquitur: Qui habet aures
audiendi audiat. Quod autem dicitur eno
tisasthe graece latine sonat au
ribus percipite, quasi in aure et corde
percipite. Qui sensus sunt declives in
divinae scripturae, quia cum dicitur idea
appellantur quasi intrent auribus percipi
unt. Ubicumque autem hec duo verba con
iuncta ponuntur, non ad simplicem
tantum verborum sonum, sed ad reconditam
eorum de his intelligentiam pertinent.
In Genesi Lamech loquitur ad
uxores suas Ada et Sella: Audite
verba mea uxores Lamech, auribus
percipite sermonem: quoniam occidi virum
in vulnus meum et iuvenem in livo
rem meo. Et Ysaias: Audite celi et au
ribus percipite terra. Item aliud prologus.

Iohel Fatuhel filius describit terram xii
tribuum eruca brucho locusta
rubigine vastante corruptam, et post
eversionem prioris populi effusum
iri Spiritum Sanctum super servos Dei
et ancillas, id est super cxx credentium nomina
qui fuerunt in cenaculo montis
Sion. cxx qui ab uno usque ad xv
paulatim et per incrementa surgentes
xv graduum numerum efficiunt, qui in
psalterio mystice continentur. Ex
his quae gestibus rethorum tria sumuntur
principia, et tres sumuntur argu
mentorum partes ex quibus incipere solet
omnis oratio: aut enim dociles aut
benivolos aut attentos auditores
facere. Hinc ergo propheta recte a mag
nitudine cladis sumens principium,
eos quae audituri erant ut no
lentes ad penitentiam revocare, reddit
attentos, ad miraculum futurorum ma
lorum considerationem venturae cladis
asperitatem oci primam arripuit.
In hoc propheta nec tempus nec reges nec
tempora sunt prenotata, quae huiusdem

temporibus ac regibus quibus ...
vit. Ioel interpretatur ...
dominus descendens ...
qui hostium Dei et ...
prium recte scripsit ...

Verbum domini ...
ad Ioel filium ...
dite hec senes ...
percipite omnes ...
tre. Si factum ...
diebus vestris aut in diebus ...
super hoc filiis vestris narrate ...
vestri filiis suis, et filii eorum ...
altere. Residuum erucae com...
ta, et residuum locustae com...
chus, et residuum bruchi com...
go. Expergiscimini ebrii ...
ululate omnes qui bibitis ...
dulcedine quoniam periit ab ...
gens enim ascendit super ...
am fortis et innumerabilis ...
eius ut dentes leonis ...
eius ut catuli leonis ...
neam meam in desertum ...
am decorticavit, nudans ...
eam et proiecit, albi facti sunt ...
Plange quasi virgo accincta ...
super virum pubertatis suae ...
crificium et libatio ...
et luxerunt sacerdotes ...
Depopulata est regio ...
mus quoniam devastatum ...
confusum est vinum et elang...
Confusi sunt agricolae, ul...
vinitores super frumento ...
deo, quia periit messis agri ...
fusa est et ficus elanguit ...
natum et palma et malum ...
ligna agri aruerunt, quia ...
est gaudium a filiis ho...
cingite vos et plangite ...
ululate ministri altaris ...
dimini, cubate in sacco ...
Dei mei, quoniam interiit de ...
vestri sacrificium et libatio ...
ieiunium, vocate coetum ...
gate senes omnes habitatores ...
in domum Dei vestri et clama...

A a a diei. quia prope est dies do-
mini, et quasi vastitas a potente ve-
niet. Numquid non coram oculis ves-
tris alimenta perierunt de domo dei
nostri, leticia et exultacio. Computrue-
runt iumenta in stercore suo. Demolita
sunt horrea, dissipate sunt apo-
thece, quoniam confusum est triticum. Quid
ingemuit animal, mugierunt greges
armenti, quia non est pascua eis.
Sed et greges pecorum disperierunt. Ad
te clamabo domine, quia ignis comedit
speciosa deserti, et flamma succen-
dit omnia ligna regionis. Sed et bes-
tie agri quasi area siciens imbrem
suspexerunt ad te, quoniam exsiccati sunt
fontes aquarum, et ignis devoravit spe-
ciosa deserti.

II

Canite tuba in Sion, ululate
in monte sancto meo. Conturbentur
omnes habitatores terre, quia venit
dies domini, quia prope est dies tenebrarum
et caliginis, dies nubis et turbinis.
Quasi mane expansum super montes po-
pulus multus et fortis. Similis non fu-
it a principio, et post eum non erit
usque in annos generacionis et generacionis.
Ante faciem eius ignis vorans,
et post eum exurens flamma. Quasi
ortus voluptatis terra coram eo,
et post eum solitudo deserti, neque
est qui effugiat eum. Quasi aspectus
equorum aspectus eorum, et quasi equites sic
current. Sicut sonitus quadrige
super capita moncium exilient, sicut
sonitus flamme ignis devo-
rantis stipulam, velud populus for-
tis preparatus ad prelium. A facie eius
cruciabuntur populi. Omnes vultus
redigentur in ollam. Sicut fortes
current, quasi viri bellatores ascen-
dent murum. Viri in viis suis gradi-
entur, et non declinabunt a semitis suis.
Unusquisque fratrem suum non coartabit,
singuli in calle suo ambulabunt.
Sed et per fenestras cadent, et non demo-
lientur. Urbem ingredientur, in muro
current, domos conscendent, per fe-
nestras intrabunt quasi fur. A facie eius
contremuit terra, moti sunt celi,
sol et luna obtenebrati sunt, et stelle
retraxerunt splendorem suum. Et dominus de-
dit vocem suam exercitus sui, quia ante faciem
multa sunt nimis castra eius, quia
fortia et facientia verbum eius. Magnus
enim dies domini et terribilis valde, et quis
sustinebit eum? Nunc ergo dicit dominus:
Convertimini ad me in toto corde vestro,
in ieiunio et in fletu et in planctu. Et
scindite corda vestra et non vestimenta
vestra, et convertimini ad dominum deum ves-
trum, quia benignus et misericors est,
paciens et multe misericordie, et prestabilis
super malicia. Quis scit si convertatur
et ignoscat deus, et relinquat post se be-
nedictionem, sacrificium et libamen do-
mino deo vestro. Canite tuba in Sion,
sanctificate ieiunium, vocate cetum, con-
gregate populum, sanctificate ecclesiam, co-
adunate senes, congregate parvulos
et sugentes ubera. Egrediatur sponsus
de cubili suo, et sponsa de thalamo
suo. Inter vestibulum et altare plora-
bunt sacerdotes ministri domini et dicent:
Parce domine, parce populo tuo, et ne des
hereditatem tuam in opprobrium, ut
dominentur eis naciones. Quare dicunt
in populis: ubi est deus eorum? Zelatus est
dominus terram suam, et pepercit populo suo.
Ecce ego mittam vobis frumentum et vi-
num et oleum, et replebimini eis, et non
dabo vos ultra opprobrium in gentibus.
Et eum qui ab aquilone est procul fa-
ciam a vobis. Et expellam eum
in terram inviam et desertam, faciem
eius contra mare orientale, et extremum
eius ad mare novissimum. Et ascendet
fetor eius, et ascendet putredo eius,
quia superbe egit. Noli timere terra, exulta
et letare, quoniam magnificavit dominus ut
faceret. Nolite timere animalia regionis,
quia germinaverunt speciosa deserti, quia lig-
num attulit fructum suum, ficus et
vinea dederunt virtutem suam. Et filii
Sion exultate et letamini in domino deo
vestro, quia dedit vobis doctorem iusticie

et respondit dominus et dixit populo suo.

Et descendere faciet vobis ad vos
ymbrem matutinum et serotinum, si-
cut in principio. Et implebuntur a-
ree frumento, et redundabunt torcu-
laria vino et oleo. Et reddam vobis a-
nnos quos comedit locusta et bru-
chus et rubigo et eruca, fortitu-
do mea magna quam misi in vos.
Et comedetis vescentes et saturabi-
mini, et laudabitis nomen domini dei
vestri, qui fecit vobiscum mirabilia,
et non confundetur populus meus in
sempiternum. Et scietis quia in medio Is-
rael ego sum, et ego dominus deus vester, et non
est amplius. Et non confundetur populus meus
in eternum. Et erit post hec: effun-
dam de spiritu meo super omnem carnem,
et prophetabunt filii vestri et filie vestre.
Senes vestri somnia somniabunt,
et iuvenes vestri visiones videbunt.
Sed et super servos meos et ancillas me-
as in diebus illis effundam spiritum
meum. Et dabo prodigia in celo et
in terra, sanguinem et ignem et vaporem
fumi. Sol convertetur in tene-
bras, et luna in sanguinem, ante-
quam veniat dies domini magnus
et horribilis. Et erit: omnis qui invoca-
verit nomen domini salvus erit, quia
in monte Syon et in Ierusalem erit sal-
vatio, sicut dixit dominus, et in residu-
is quos dominus vocaverit. III
Quia ecce in diebus illis et in tempore
illo cum convertero captivitatem Iu-
da et Ierusalem, congregabo omnes gentes et
deducam eas in vallem Iosaphat,
et disceptabo cum eis ibi super populo meo
et hereditate mea Israel, quos disperse-
runt in nationibus, et terram meam divise-
runt. Et super populum meum miserunt sor-
tem, et posuerunt puerum in prostibulo,
et puellam vendiderunt pro vino ut
biberent. Verum quid mihi et vobis, Tyrus
et Sydon et omnis terminus Palestinorum? Num-
quid ultionem vos reddetis mihi? Et si ul-
ciscimini vos contra me, cito velociter
reddam vicissitudinem vobis super
caput vestrum. Argentum enim meum et

aurum tulistis, et desiderabilia
et pulcherrima intulistis in delubra
et filios Iuda et filios Ierusalem ven-
didistis filiis Grecorum, ut longe
eos de finibus suis. Ecce ego susci-
tabo eos de loco in quo vendidistis
eos, et convertam retributionem
in caput vestrum. Et vendam fi-
lios vestros et filias vestras in manibus
filiorum Iuda, et venundabunt
Sabeis genti longinque, quia dominus
locutus est. Clamate hoc in
gentibus, sanctificate bellum, suscitate
robustos, accedant, ascendant omnes
viri bellatores. Concidite aratra
in gladios, et ligones vestros
Infirmus dicat: quia fortis ego
Erumpite et venite omnes gentes
de circuitu, et congregamini.
cumbere faciet dominus robustos
Consurgant et ascendant gentes
in valle Iosaphat, quia ibi
ut iudicem omnes gentes in circui-
tu. Mittite falces, quoniam
vit messis. Venite et descendite
plenum est torcular, exuberant
torcularia, quia multiplicata
malitia eorum. Populi populi
in valle concisionis, quia iuxta
dies domini in valle concisionis
na obtenebrati sunt, et stelle
retraxerunt splendorem suum
de Syon rugiet, et de Ierusalem
vocem suam, et movebuntur
et terra. Et dominus spes populi sui
tudo filiorum Israel. Et scietis quia
deus vester, habitans in Syon
sancto meo. Et erit Ierusalem sancta
non transibunt per eam
Et erit in die illa: stillabunt
dulcedinem, et colles fluent
et per omnes rivos Iuda ibunt
et fons de domo domini egredie-
tur, et irrigabit torrentem spina-
rum. Egyptus in desolatione erit
desertum perditionis, pro eo quod
egerunt in filios Iuda, et effuderunt
sanguinem innocentem

Prolog.

[Iud]ea in eternum habitabit. et ieru[salem] in generationem et generationem. et [mun]dabo sanguinem eorum quem non mun[dave]ram. et dominus commorabitur [in Sy]on.

Incipit prologus amos prophete.

[O]zias rex cum dei religionem [sol]licite emularetur nimio re[ligioni]s amore provocatus est contra [tem]plum legis moysi. arrepto thu[ribu]lo ut in historia libri para[lipo]meni ostenditur sacerdotale [ministe]rium presumere conatus est. et ob [...]em terremotum in dei tem[...]ortum constat cuius et zacha[rias pro]pheta meminit. Ante hunc te[rre]motum amos propheta temporibus [Iero]boam filii ioas regis israel me[...]ntes que in lectione comprehense [...]ram dei ob eas causas quas me[...]orauit assertivas denuntiavit. et [...]cem prophetia insequentibus art. sup[er] impietatibus et super iiii. non [...]tam eum tertio peccare non indulge[re ...]dem dare posse significat quia [...]orem peccata admittentibus nec [...]mam nec indiligentiam da[...] nuntiat. Nam pinguis fili[...]em quem impredicas gentili[...]ndum precellit genere atque [...]abile dei nam ad eversionem [...] civitatum pessimam nolu[it de]monstrare.

Item alius prologus.

[A]mos propheta pastor et rusticus et rubo[rum m]ora distinguens paucis verbis ex[plica]re non potest. Quis enim digne [expri]mat tria et iiii. scelera damasci [...]phrt et ydumee filiorum amon [...] viii. quoque gradu filiorum israel. Hic [lo]quitur ad vaccas pingues que [sun]t in montibus samarie. et ruitu[ram do]mum maiorem minoremque testa[tur. ...]cernit fictorem locuste. et stare [do]minum super murum litum vel adamanti[...] uncinum et uncinum pomorum at[tra]hentem supplicium peccatoribus et fa[mem] in terram non famem panis neque [siti]m aque sed audiendi verbum dei [...]ndiderit illum sed verbum. Amos v[ero]

interpretatur populus vel avulsus. Iste amos spiritali gratia plenus prophetavit inter ceteros prophetas. Non enim ipse solus erat propheta sed et alii. Sion est quippe potestat propheta nisi pastor ante suos qui et tuba sua clangit per singulos dies erudiens docens in ecclesia. In unitate enim omnium vox prophetarum tamquam tuba spiritualis est predicans in ecclesia sicut scriptum est. Ascende in montem excelsum tu qui evangelizas syon et exalta vocem tuam etc.

Item alius prologus.

Hic amos propheta non fuit pater ysaie prophete quamquam ille propheta extiterit. Nam aliis litteris ille amos iste apud hebreos scribitur. que dua litterarum apud latinos non habet. ille fortis vel robustus. hic vero avulsus interpretatur. qui loquitur contra x. tribus que per ieroboam a cultu dei vel et a regno david avulse erant. Fuit autem cognatione eius ex oppido thecue quod sex milibus distat a bethleem civitatem gerens pecorum in latitudine camporum qui sunt preter oppido theuue in quibus humo arida atque arenosa nichil omnino frugum gignitur sed ubi innumerabiles pastores habundant. Et ideo cuncta plena sunt pastoribus et sterilitas terre compensat pecorum multitudine. Sed vero pastor fuit amos imperitus sermone sed plenus scientia. Prophetavit autem eisdem temporibus quibus ioel. naum. ionas. osee. ysaias. sed aliquantulum exorsus est prius ante quam ysaias. Maxime autem contra x. tribus locutus est pauca de duabus interserens. Hunc ablatum de vero pastore avulsit dominus ut in samaria prophetaret quem amasias sacerdos frequenter plagis affligeret tandem filius ozias vecte per timpora transfixit. post hec semivivus in terram suam evectus post aliquot dies dolore vulneris expiravit. sepultusque est cum patribus suis.

Explicit prologus. Incipit amos propheta.

Verba amos qui fuit in
pastoralibus thecue que
vidit super israel in die
bus ozie regis iuda et in
diebus ieroboam filii ioas
regis israel ante duos an
nos terremotus. Et dixit dominus
de syon rugiet et de ierusalem dabit vo
cem suam. Et luxerunt speciosa pastorum
et exsiccatus est vertex carmeli. Hec dicit
dominus. Super tribus sceleribus damasci
et super quattuor non convertam eum eo
quod trituraverit in plaustris ferreis ga
laad. Et mittam ignem in domum a
zael et devorabit domos benadab. Et con
teram vectem damasci et disperdam
habitatorem de campo ydoli et tenen
tem sceptrum de domo voluptatis
[illegible] et transferetur populus syri
e cyrenen dicit dominus. Hec dicit
dominus. Super tribus sceleribus gaze
et super quattuor non convertam eum eo quod tran
stulerint captivitatem perfectam ut
concluderet eam in ydumea. Et mittam
ignem in murum gaze et devorabit
edes eius. Et disperdam habitatorem
de azoto et tenentem sceptrum de
ascalone. Et convertam manum meam super accha
ron et peribunt reliquie philisteorum
dicit dominus deus. Hec dicit dominus
Super tribus sceleribus tyri et super quattuor non
convertam eum eo quod concluserint cap
tivitatem perfectam in ydumea et non
sunt recordati federis fratrum. Et mit
tam ignem in murum tyri et devo
rabit edes eius. Hec dicit dominus deus.
Super tribus sceleribus edom et super quattuor non
convertam eum eo quod persecutus sit in
gladio fratrem suum et violaverit misericordiam
eius et tenuerit ultra furorem suum et
indignationem suam servaverit usque
in finem. Mittam ignem in theman
et devorabit edes bosre. Dicit domi
nus. Hec dicit dominus super tribus
sceleribus amon et super quattuor non convertam
eum eo quod dissecuerit pregnantes
galaad ad dilatandum terminum suum
et succendam ignem in muro rabba

bath et devorabit edes ei[us]
in die belli et in turbine
ionis. Et ibit melchon
et ipse principes eius
Hec dicit dominus. Super tribus
sceleribus moab
eum eo quod incenderit ossa
regis ydumee usque ad cinerem. Et mittam
ignem et devorabit edes
rietur in sonitu moab
tube. Et disperdam iudicem
et omnes principes eius
eo dicit dominus. Super
iuda et super quattuor non convertam
quod abiecerit legem domini
ta eius non custodierit
eum eos ydola sua que
tres eorum. Et mittam ignem
devorabit edes ierusalem
Super tribus sceleribus israel
convertam eum pro eo quod
gento iustum et pauperem
mentis. Qui conterunt
terre capita pauperum
um declinant. Et filius
erunt ad puellam ut vio[larent]
nomen sanctum meum
pignoratis accubuerunt
omne altare et vinum damnatorum
bibebant in domo dei
exterminavi amorreum
cuius altitudo cedrorum
et fortis ipse quasi quercus
tum eius desuper et radices
Ego sum qui ascendere vos
ta egipti et eduxi vos
nis ut possideretis terram
et suscitavi de filiis vestris
tas et de iuvenibus vestris
os. Numquid non ita est
rael dicit dominus. Et propina[stis]
nazareis vinum et prophetis
dastis dicentes. Ne prophetetis
Ecce ego stridebo super vos
stridet plaustrum onustum
feno. Et peribit fuga a
et fortis non optinebit
am. Et tenens arcum non sta[bit]

et robustus non salvabit a[nimam]

pedibus suis non salvabitur. et ascen-
sor equi non salvabit animam suam.
et robustus corde inter fortes nudus
fugiet in die illa dicit dominus.
Audite verbum quod locutus

III

est dominus super vos filii israel
super omni cognatione quam eduxi de terra
egipti dicens. Tantummodo vos cognovi
ex omnibus cognationibus terre.
Ideo visitabo super vos omnes iniqui-
tates vestras. Numquid ambulabunt
duo pariter nisi convenerit eis. Numquid
rugiet leo in saltu nisi habuerit predam.
Numquid dabit catulus leonis vo-
cem de cubili suo nisi aliquid apprehenderit.
Numquid cadet avis in laqueum terre absque
aucupe. Numquid auferetur
laqueus de terra antequam quid ceperit. Si clan-
get tuba in civitate et populus non ex-
pavescet. Si erit malum in civitate
quod dominus non fecerit. Quia non faciet dominus deus
verbum nisi revelaverit secre-
tum suum ad servos suos prophetas.
Leo rugiet quis non timebit. Dominus
deus locutus est quis non prophetabit.
Auditum facite in edibus azoti et in
edibus terre egipti et dicite. Congre-
gamini super montes samarie et vi-
dete insanias multas in medio
eius et calumpniam patientes in penetra-
libus eius. Et nescierunt facere
rectum dicit dominus thesaurizantes
iniquitatem et rapinam in edibus
suis. Propterea hec dicit dominus deus. Tribula-
bitur et circuietur terra et detrahetur
ex te fortitudo tua. et diripientur
edes tue. Hec dicit dominus. Quomodo si eruat
pastor de ore leonis duo crura
aut extremum auricule. sic eruen-
tur filii israel qui habitant in samaria
in plaga lectuli et in damasci
grabato. Audite ~~testificamini~~ audite
et contestamini in domo iacob dicit
dominus deus exercituum. Quia in die cum
visitare cepero prevaricationes israel
super eum visitabo. et super altaria be-
thel et amputabuntur cornua
altaris et cadent in terram. Et percu-
tiam domum hiemalem cum domo
estiva. et peribunt domus eburnee
et dissipabuntur edes multe dicit
dominus deus.

IIII

Audite verbum hoc vacce pingues
que estis in monte samarie. que
calumpniam facitis egenis. et con-
fringitis pauperes. que dicitis do-
minis vestris. afferte et bibemus.
Iuravit dominus deus in sancto suo. quia ecce
dies venient super vos. et levabunt
vos in contis. et reliquias vestras in ollis
ferventibus. Et per aperturas exibitis al-
tera contra alteram. et proiciemini in
armon dicit dominus. Venite ad bethel.
et impie agite ad galgalam. et multi-
plicate prevaricationem. et offerte ma-
ne victimas vestras tribus diebus deci-
mas vestras. et sacrificate de fermento
laudem. et vocate voluntarias ob-
lationes et annuntiate. Sic enim volu-
istis filii israel dicit dominus deus. Unde
et ego dedi vobis stuporem dentium in
cunctis urbibus vestris. et indigentiam
panum in omnibus locis vestris. et non
estis reversi ad me dicit dominus. Ego quoque
prohibui a vobis imbrem. cum ad-
huc tres menses superessent usque ad
messem. et plui super unam civita-
tem et super alteram non plui. Pars
una compluta est. et pars alia super
quam non plui aruit. Et venerunt
due et tres civitates ad unam civita-
tem ut biberent aquam et non sunt sa-
tiate. et non redistis ad me dicit
dominus. Percussi vos in vento urente
et in aurugine multitudinem ortorum
vestrorum et vinearum vestrarum. oliveta vestra
et ficeta vestra comedit eruca. et non
redistis ad me dicit dominus. Misi in
vos mortem in via egipti. Percussi
in gladio iuvenes vestros usque ad
captivitatem equorum vestrorum. et ascendere
feci putredinem castrorum vestrorum in
nares vestras. et non redistis ad me
dicit dominus. Subverti vos sicut sub-
vertit deus sodomam et gomorram. et
facti estis quasi torris raptus de in-

cendio. et non redistis ad me dicit
dominus. Quia propter hec faciam tibi israel. post
quam autem hec fecero tibi: preparare
in occursum dei tui israel. quia ecce for
mans montes. et creans ventum. et
annuncians homini eloquium suum fa
ciens matutinam nebulam. et gra
diens super excelsa terre dominus deus exer
cituum nomen eius. V
Audite verbum istud quod ego levo super
vos planctum. domus israel cecidit.
et non adiciet ut resurgat. virgo israel
proiecta est in terram suam non est qui
suscitet eam. quia hec dicit dominus deus.
Urbs de qua egrediebantur mille.
relinquentur in ea centum. et de qua egre
diebantur centum: relinquentur in
ea decem in domo israel. Querite me
et vivetis. et nolite querere bethel. et
in galgala nolite intrare. et in
bersabee non transibitis. quia galgala
captiva ducetur. et bethel erit
inutilis. Querite dominum et vivi
te. ne forte comburatur ut ig
nis domus ioseph. et devorabit et
non erit qui extinguat bethel. Qui
convertitis in absinthium iudicium
et iusticiam in terra relinquitis. fa
cientem arcturum. et orionem con
vertentem in mane tenebras. et
diem in noctem mutantem. Qui
vocat aquas maris. et effundit eas super
faciem terre. dominus nomen eius est. Qui
subridet vastitatem super robustum.
et depopulationem super potentem affert.
Odio habuerunt in porta corripien
tem. et loquentem perfecte abhomina
ti sunt. Idcirco pro eo quod diripiebatis
pauperem et predam electam tollebatis
ab eo. domos quadro lapide edifi
cabitis. et non habitabitis in eis. vine
as amantissimas plantabitis. et
non bibetis vinum earum. quia cognovi
multa scelera vestra. et fortia peccata
vestra. hostes iusti accipientes mu
nus. et pauperes in porta deprimentes.
Ideo prudens in tempore illo tacebit quia
tempus malum est. Querite bonum
quia hec dicit dominus domui israel.

et non malum ut viva[tis]
et erit dominus deus exercituum vobiscum sic[ut]
Odite malum et dilig[ite]
statuite in porta iudici[um]
sereatur dominus deus exerc[ituum]
ioseph. Propterea hec dicit d[ominus]
dominator. in omnibus pl[ateis]
in cunctis que foris sunt d[icetur]
et vocabunt agricolam a[d]
et ad planctum eos qui sci[unt]
et in omnibus vineis erit pl[anctus]
transibo in medio tui d[icit]
Ve desiderantibus diem domini
vobis. dies domini ista [te]
lux. Quomodo si fugiat [vir a fa]
cie leonis. et occurrat e[i]
ingrediatur domum et in[nitatur]
nu sua super parietem et m[ordeat]
coluber. Numquid non dies
et non lux. et caligo et [non]
in ea. Odi et proieci fes[tivitates]
vestras. et non capiam od[orem]
num vestrorum. Quod si obtu[leritis]
locaustomata et munera
non suscipiam. et vota
vestrorum non respiciam. Au[fer]
tumultum carminum
tica lyre tue non audia[m]
labitur quasi aqua iudicium et
torrens fortis. Numquid hostias et
sacrificium obtulistis mi[hi]
to xl annis domus isr[ael]
tis tabernacula moloch
et ymaginem idolorum
dei vestri que fecistis vob[is]
nos faciam vos trans dam[ascum]
dicit dominus deus exercituum no[men]
Ve vobis qui opulen[ti]
estis in syon et confi[ditis]
te samarie optimates
populorum ingredientes pom[pa]
mui israel. Transite in
videte et ite inde in emath
et descendite in geth pal[estinorum]
et ad optima queque regna
tior est terminus eorum [terminis]
ti estis in diem malum
quatis solio iniquitatis

tis eburneis. & lasciuitis in
comeditis agnum de grege
los de medio armenti. qui ca-
ad uocem psalterii. sicut dauid
uerunt se habere uasa cantici. bibentes
phialis uinum. & optimo unguento
buntur. & nichil patiebantur super
ioseph. Quapropter nunc migrabunt
in capite transmigrantium. &
feretur factio lasciuientium. Iura-
sua. dicit dominus deus exercituum.
ego superbiam iacob. & domos
& tradam ciuitatem cum habitatoribus
suis. Quod si reliqui fuerint .x.
domo una. & ipsi morientur.
eum propinquus suus. & comburet
ut efferet ossa de domo. & dicet
in penetralibus domus est.
adhuc est penes te? & respondebit
nis est. & dicet ei. Tace. & non re-
is nominis domini. Quia ecce dominus man-
& percutiet domum maiorem
& domum minorem scissio-
Numquid currere queunt in
equi. aut arari potest in bu-
quoniam conuertistis in amaritudinem
iudicium. & fructum iusticie
absinthium. qui letamini in nichilo.
citis. Numquid non in fortitudine
assumpsimus nobis cornua?
suscitabo super uos domus israel
dominus deus exercituum gentem. & conteret
ab introitu emath usque ad
deserti. VII
ostendit michi dominus. & ecce fictor
deus. & ecce fictor locuste in
pio germinantium serotini
is. & ecce serotinus post ton-
gregis. Et factum est cum consummasset
comederet herbam terre. & dixi.
propicius esto obsecro. Quis
citabit iacob quia paruulus est?
sertus est dominus deus super hoc. Non erit
dominus deus. Hec ostendit michi dominus deus.
uocabit iudicium ad ignem
deus. & deuorabit abyssum multam
& comedit simul partem. & dixi.
deus quiesce obsecro. Quis susci-

citabit iacob quia paruulus est? Mi-
sertus est dominus super hoc. Et istud non
erit dixit dominus deus. Hec ostendit michi do-
minus deus. Et ecce dominus stans super murum
litum. & in manu eius trulla cemen-
tarii. Et dixit dominus ad me. Quid tu
uides amos? Et dixi. Trullam cementa-
rii. Et dixit dominus. Ecce ego ponam trullam
in medio populi mei israel. Non adiciam ultra
superinducere eum. & demolientur excel-
sa ydoli. & sanctificationes israel desolabun-
tur. & consurgam super domum iero-
boam in gladio. Et misit amasias
sacerdos bethel ad ieroboam regem
israel dicens. Rebellauit contra te
amos in medio domus israel. Non poterit
terra sustinere uniuersos sermones eius.
Hec enim dicit amos. In gladio morie-
tur ieroboam. & israel captiuus mi-
grabit de terra sua. Et dixit amasi-
as ad amos. Qui uides gradere. fuge
in terram iuda. & comede ibi panem.
& ibi prophetabis. In bethel non adicies
ultra ut prophetes. quia sanctificatio re-
gis est. & domus regni est. Et respondit a-
mos & dixit ad amasiam. Non sum
propheta. & non sum filius prophete. sed
armentarius ego sum. uellicans
sicomoros. & tulit me dominus cum se-
querer gregem. Et dixit dominus ad me.
Vade propheta ad populum meum israel. &
nunc audi uerbum domini. Tu dicis. Non propheta-
bis super israel. & non stillabis super domum
idoli. Propter hoc hec dicit dominus deus. Uxor
tua in ciuitate fornicabitur. & filii
tui & filie tue in gladio cadent. &
humus tua in funiculo metietur.
& tu in terra polluta morieris. & israel
captiuus migrabit de terra sua.
Hec ostendit michi dominus VIII
deus. & ecce uncinus pomorum. Et
dixit. Quid tu uides amos? Et dixi.
Uncinum pomorum. Et dixit dominus ad me.
Venit finis super populum meum israel. Non
adiciam ultra ut pertranseam eum.
& stridebunt cardines templi in die
illa dicit dominus deus. Multi morientur.
In omni loco proicietur silentium. Audite

s qui conteritis pauperem et defi-
cere facitis egenos terre dicen-
tes quando transibit mensis et ve-
numdabimus merces et sabbatum
et aperiemus frumentum ut immi-
nuamus mensuram et augeamus
siclum et supponamus stateras do-
losas ut possideamus in argento
egenos et pauperes pro calciamentis
et quisquilias frumenti vendamus.
Iuravit dominus in superbia iacob. Si
oblitus fuero usque ad finem omnia
opera eorum. Numquid super isto non commo-
vebitur terra et lugebit omnis habita-
tor eius. et ascendet quasi fluvius uni-
versus et eicietur et defluet quasi rivus
egipti. Et erit in die illa dicit dominus.
occidet sol in meridie et tenebrescere
faciam terram in die luminis. et convertam
festivitates vestras in luctum et omnia
cantica vestra in planctum. et inducam
super omne dorsum vestrum saccum. et super
omne caput vestrum calvicium. et ponam
eam quasi luctum unigeniti et novis-
sima eius quasi diem amarum. Ecce
dies veniunt dicit dominus et mittam fa-
mem in terram. non famem panis neque sitim
aque. sed audiendi verbum domini. et com-
movebuntur a mari usque ad ma-
re et ab aquilone usque ad orientem.
circuibunt querentes verbum do-
mini et non invenient. In die illa defi-
cient virgines pulchre et adolescen-
tes in siti qui iurant in delicto sama-
rie et dicunt vivit deus tuus dan et vi-
vit via bersabee. et cadent et non re-
surgent ultra.

IX

Vidi dominum stantem super altare
et dixit. Percute cardinem et com-
moveantur superliminaria. avaricia
enim in capite omnium. et novissi-
mum eorum in gladio interficiam. Non
erit fuga eis. Fugiet et qui fugerit
ex eis non salvabitur. Si descenderint usque
in infernum inde manus mea educet
eos. et si ascenderint usque ad celum inde
detraham eos. et si absconditi fuerint in
vertice carmeli inde scrutans au-
feram eos. Et si absconditi ...
culis meis in profundo ...
dabo serpenti et mordebit ...
abierint in captivitatem ...
eis sunt: ibi mandabo gladio ...
det eos. et ponam oculos ...
in malum et non in bonum ...
exercituum. Qui tangit ...
ter. et lugebunt omnes ...
mea. et ascendet sicut ...
summatio omnis eius. et defluet ...
vius egipti. Qui edificat ...
ascensionem suam. et fasciculum ...
super terram fundavit. Qui ...
maris et effundit eas ...
tre dominus nomen eius. Numquid ...
ut filii ethiopum vos ...
israel ait dominus. Numquid ...
cendere feci de terra egipti ...
tinos de capadocia. et ...
rene. Ecce oculi domini dei super ...
et conteram illud a facie ...
tamen conterens non con...
iacob dicit dominus. Ecce ...
dabo. et concutiam in omnibus ...
domum israel sicut concu...
titur in cribro. et non cadet ...
tus super terram. In gladio mo...
omnes peccatores populi mei ...
sion appropinquabit ...
super nos malum. In die illa ...
thabernaculum david quod ...
dificabo apertiones muro...
et ea que corruerant in...
reedificabo eum sicut in ...
Antiquis. ut possideant ...
idumee et omnes nationes ...
num super nomen meum super ...
faciens hec. Ecce dies veniunt ...
dominus et comprehendet arator ...
et calcator uve mittentem ...
et stillabunt montes dulcedinem ...
colles culti erunt. et con...
tivitatem populi mei israel ...
bunt civitates desertas ...
et plantabunt vineas ...
num earum. et facient ortos ...
fructus eorum. et plantabo ...

[...]suam et non evellam eos
de terra quam dedi eis dicit dominus
deus tuus. **Incipit prologus Abdie prophete.**
[...] propheta fratrem hunc esau
[...] ruborem corporis sui edom
lingua appellatus est quod latine
[...] dicitur. Is memoratus
[...] israel nomen accepit quando cum
[...] motus interimere eum noctis
[...] est. Qua de causa omnis
populum israel hic est filios patriarche
iacob propter esau odium inimicitias
[...] esau et edom appellati
[...] quia populus israel de captivitate
[...] per cirum regem persarum
[...] revocatus est in ierusalem et
[...] regno graviter afflictus atque
[...] hoc regnum quod more esau
[...] populum persecutus est per
[...] abdie prophete merito
[...] indignacione secundum sua
[...] ipsum superatum gloriabatur
[...] regno altum precedens in ipso capitulo
[...] memorate de filiis
edom intrare ierusalem. Nam re
[...] leccione comprehensa futura id
[...] iudicium ob causas leccione
[...] regnum dei in oppositione
significant. **Item alius prologus.**
[...] dicunt esse qui sub rege
[...] aciab impiissimo et
[...] pavit centum prophetas in spelunc
[...] qui non curvaverunt
[...] baal et de milibus erat
[...] arguitur ignorasse. Se
[...] quoque eius usque hodie cum
[...] heliseo propheta et baptiste iohanne
[...] veneratione habetur que
[...] samaria dicebatur. Hanc he
[...] antipatris filius in honore
[...] cesaris greco nomine no
[...] augustam. Igitur quia centum prophetas
[...] paverat, accepit graciam prophetie
[...] duce exercitus fit dux ecclesie
[...] in samaria parvum gregem pa
[...] nunc in toto orbe christi pascet
[...] sicut stephanus inimicitiis passionis
[...] servitute dei cum paulo a

postolo nomine gloriatur quia abdi
as servus domini nostro sonat
eloquio. **Item alius prologus.**

Esau filius ysaac frater iacob vocat
est et edom id est ruffus et seyr id est pilo
sus. hic possedit regionem que nunc
dicitur gebalena ubi prius habitaverunt
horrei qui interpretantur liberi.
urbs eius que hebraice edom et grece ydu
mea vocatur a nomine conditoris
ris in amicus palestine cui dicitur
amos super tribus sceleribus edom et quatuor
non convertam eum. Cum igitur idem
homo tribus nominibus vocetur sic
terra eius. Tunc dicitur et edom et ydu
mea et seyr hec regio non computatur
inter extraneas gentes quia posses
sa a filio ysaac fratre iacob nec
tradita est filiis israel in possessionem. Cumque prohi
berentur filii moysi arma contra fra
trem suum sicut autem esau quondam
persecutus est fratrem suum iacob ita
ydumea ita semper inimica fuit is
raeliticis. Contra ydumeos igitur loquitur
hic propheta. **Incipit abdias propheta.**

Visio abdie. Hec dicit
dominus deus ad edom.
Auditum audivimus
a domino. Et legatum ad
gentes misit. Surgi
te et consurgamus ad
versus eum in prelium.
Ecce parvulum dedi te in gentibus, con
temptibilis tu es valde. Superbia cor
dis tui extulit te habitantem in scis
suris petrarum exaltantem soli
um suum. Qui dicis in corde. Quis
detrahet me in terram. Si exaltatus
fueris ut aquila et si inter sidera po
sueris nidum tuum inde detraham te
dicit dominus. Si fures introissent ad
te si latrones per noctem quomodo
conticuisses. Nonne furati essent suf
ficientia sibi. Si vindemiatores in
troissent ad te numquid saltem ra
cemum reliquissent tibi. Quomodo
scrutati sunt esau. investigaverunt
absondita eius. Usque ad terminum

serunt te. Omnes viri federis tui illuserunt tibi,
invaluerunt adversum te viri pacis
tue. Qui comedent tecum ponent in-
sidias subter te. Non est prudentia in
eo. Numquid non in die illa, dicit Dominus, per-
dam sapientes de Ydumea et pruden-
tiam de monte Esau? Et timebunt
fortes tui a meridie, ut intereat vir de
monte Esau. Propter interfectionem et propter ini-
quitatem in fratrem tuum Iacob
operiet te confusio et peribis in eternum. In
die qua stabas adversus eum, quando
capiebant alieni exercitum eius, et extranei
ingrediebantur portas eius, et super
Ierusalem mittebant sortem, tu quoque e-
ras quasi unus ex eis. Et non despicies in
die fratris tui in die peregrinationis e-
ius, et non letaberis super filios Iuda in die perdicio-
nis eorum, et non magnificabis os tuum in
die angustie, neque ingredieris portam
populi mei in die ruine eorum, neque de-
spicies et tu in malis eius in die vasti-
tatis illius, et non emitteris adversus
exercitum eius in die vastitatis il-
lius, neque stabis in exitibus ut in-
terficias eos qui fugerint, et non conclu-
des reliquos eius in die tribulationis. Quoniam iuxta
est dies Domini super omnes gentes. Sicut fecisti, fiet
tibi; retributionem tuam convertet in cap-
ut tuum. Quomodo enim bibistis super mon-
tem sanctum meum, bibent omnes gen-
tes iugiter, et bibent et absorbebunt,
et erunt quasi non sint. Et in monte Syon e-
rit salvatio et erit sanctus, et possidebit
domus Iacob eos qui possederant se.
Et erit domus Iacob ignis, et domus
Ioseph flamma, et domus Esau sti-
pula, et succendentur in eis et devorabunt
eos, et non erunt ultra reliquie Esau,
quia Dominus locutus est. Et heredita-
bunt qui ad austrum sunt montem
Esau, et qui in campestribus Philisti-
im, et possidebunt regionem Effra-
ym et regionem Samarie, et Beniamin
possidebit Galaad. Et transmigratio
exercitus huius filiorum Israel omnia lo-
ca Chananeorum usque ad Sareptam Si-
doniorum, et transmigratio Ierusalem que

in bosphoro est possidebit […]
stri. Et ascendent salvatores […]
te Syon iudicare mont[…]
Domino regnum. Amen. […]

Sanctum Ionam Hebrei a[…]
filium fuisse vidue […]
Sareptane, quem Helias […]
mortuum suscitavit, matre […]
cente ad eum: Nunc co[…]
vir Dei es tu, et verbum D[…]
est veritas. Ob hanc causam […]
psum sic vocatum. Ama[…]
thi enim in nostra lingua […]
nat, et ex eo quod verum […]
ille qui suscitatus est fi[…]
veritatis. Ideo de […]
setur quia Iona colum[…]
In contemplacione […]
nat ad gentes mittitur […]
me a gente penitentia[…]
lica presciant. Temporibus […]
e regis Israel qui deo deber[…]
pulo suo in Samaria […]
tunc Ionam prophetam […]
libri regum indicat. S[…]
illuminante peccatores […]
minime mittam […]
det ne falsa videretur […]
ad determinandum […]
civitatis ire nolebat. […]
deus ad Abraham de […]
domorum et Gomorreorum […]
clamor Sodomorum et Gomorre […]
venit ad me. Ita […]
eo quod ascendit clamor […]
ad deum. Et quia sententia […]
Sodomis facta […]
est: ita et Ionas adversum […]
nem prolatam sententiam […]
revocari nolebat […]
pensatione ignarus. Q[…]
tem omnium ad se […]
cum magis vivat quam […]
tum. Hic illi aetate […]
Heliseo qui filium […]
mulieris ingenti […]
Ideo a specu dei Ionas fug[…]
putabat humanum […]

[di]cente David: Quo ibo a spiritu tu[o]
[et quo] a facie tua fugiam. arg. plog.
[Io]nas columba et dolens filius
[A]mathi qui fuit de Geth que est
[..]r ad gentium predicationem mittitur
[..]s convertit. contempnens fu
fugiens dormit. [..] qui p[re]
[..]atur navis. Sed sors latentem
[pro]dit. cetus absortum devoravit.
[in]columem revomuit. Deiectus p[er]
[..]atur sub ubilicem. Et contrista
[tur] impunita urbis et salute gentium
[..]ntur. gaudet et ecce invenies um
[bra]culo. Tollet subito arescentis.
[..] sepulchrum in quadam urbi
[..] Geth viniculo demonstratur:
[..] in secundo miliario sepheum
[..] quo pergitur tyberiadem. Inc.

[E]t factum est Ionas propheta
verbum domini ad Io
nam filium Amathi
dicens. Surge et vade
in Niniven civitatem
grandem et predica in ea
[qu]ia ascendit malicia eius coram me.
[Et] surrexit Ionas ut fugeret in Thar
[sis] a facie domini. et descendit in Ioppen.
[et] invenit navem euntem in Thar
[sis et] dedit naulum eius. et descendit
[in e]am ut iret cum eis in Tharsis
[a fa]cie domini. Dominus autem misit ven
[tu]m magnum in mare. et facta est
[te]mpestas magna in mari. et na
[vis] periclitabatur conteri. et timue
[ru]nt naute. et clamaverunt viri
[ad de]um suum. et miserunt vasa
[que er]ant in navi in mare ut alle
[via]retur ab eis. et Ionas descendit
[ad in]teriora navis. et dormiebat
[so]pore gravi. Et accessit ad eum
[gu]bernator et dixit ei. Quid tu so
[po]re deprimeris? Surge invoca
[deu]m tuum. si forte recogitet deus
[de] nobis. ut non pereamus. Et
[dix]it vir ad collegam suum. Ve
[ni]te et mittamus sortes et scia
[m]us quare hoc malum sit nobis. Et
[mi]serunt sortes. et cecidit sors
super Ionam. Et dixerunt ad eum. Indica
nobis cuius causa malum istud nobis
sit. Quod est opus tuum? Que terra
tua. et quo vadis? vel ex quo populo
es tu? Et dixit ad eos. Hebreus ego
sum. et dominum deum celi ego timeo.
qui fecit mare et aridam. Et timue
runt viri timore magno. et dixe
runt ad eum. Quid hoc fecisti? Cogno
verunt enim viri quod a facie domini
fugeret. quia indicaverat eis Ionas.
Et dixerunt ad eum. Quid faciemus
tibi? et cessabit mare a nobis. quia
mare ibat et intumescebat. Et dixit ad eos.
Tollite me. et mittite in mare. et
cessabit mare a vobis. Scio enim
ego quoniam propter me hec tempestas gran
dis est super vos. Et remigabant viri
ut reverterentur ad aridam. et non
valebant. quia mare ibat et intu
mescebat super eos. Et clamaverunt ad do
minum et dixerunt. Quesumus domine
ne pereamus in anima viri istius. et ne
des super nos sanguinem innocentem. quia
tu domine sicut voluisti fecisti. Et tu
lerunt Ionam et miserunt in mare.
et stetit mare a fervore suo. Et
timuerunt viri timore magno
dominum. et immolaverunt hostias do
mino. et voverunt vota. II
Et preparavit dominus piscem grandem
ut deglutiret Ionam. et erat
Ionas in ventre piscis tribus diebus
et tribus noctibus. et oravit Ionas ad
dominum deum suum de ventre piscis. et dixit.
Clamavi ad dominum de tribulatione
mea. et exaudivit me. de ventre
inferi clamavi. et exaudisti vocem
meam. Et proiecisti me in profundum in
corde maris. et flumen circumdedit
me. Omnes gurgites tui et fluctus
tui super me transierunt. et ego dixi.
Abiectus sum a conspectu oculorum
tuorum. verumptamen rursus videbo tem
plum sanctum tuum. Circumdederunt
me aque usque ad animam. abyssus
vallavit me. pelagus operuit
caput meum. Ad extrema mon

uim descendi. terre vectes conclu-
serunt me in eternum. Et sublevabis
de corruptione vitam meam domine deus
meus. Cum angustiaretur anima mea
in me domini recordatus sum. Veniat ad
te oratio mea ad templum sanctum tuum.
Qui custodiunt vanitates frustra
misericordiam suam derelinquunt. Ego autem
in voce laudis immolabo tibi. Quecumque
vovi reddam pro salute domino. Et precepit
dominus pisci et evomuit ionam in aridam.

III

Et factum est verbum
domini ad ionam secundo dicens. Sur-
ge et vade in niniven civitatem
magnam et predica in ea predicationem
quam ego loquor ad te. Et surrexit io-
nas et abiit in niniven iuxta verbum
domini. Et ninive erat civitas magna
itineris dierum trium. Et cepit ionas
introire in civitatem itinere diei unius.
Et clamavit et dixit. Adhuc .xl. dies
et ninive subvertetur. Et crediderunt vi-
ri ninivite deo et predicaverunt ieiu-
nium. et vestiti sunt saccis a maiore
usque ad minorem. Et pervenit verbum
ad regem ninive. et surrexit de so-
lio suo. et abiecit vestimentum suum a
se. et indutus est sacco. et sedit in cinere.
Et clamavit et dixit. In ninive ex
ore regis et principum eius dicens.
Homines et iumenta et boves et pecora non
gustent quicquam nec pascantur. et
aquam non bibant. Et operiantur saccis
homines et iumenta. et clament ad dominum
in fortitudine. Et convertatur vir a
via sua mala. et ab iniquitate que est
in manibus eorum. Quis scit si convertatur
et ignoscat deus. et revertatur a fu-
rore ire sue. et non peribimus. Et vidit deus
opera eorum quia conversi sunt de via sua
mala. et misertus est deus super malitiam
quam locutus fuerat ut faceret eis. et
non fecit.

IIII

Et afflictus est ionas afflictione
magna et iratus est. et oravit ad
dominum et dixit. Obsecro domine. numquid
non est hoc verbum meum cum adhuc essem
in terra mea. Propter hoc preoccupavi ut

fugerem in tharsis...
tu deus clemens et mi...
ens et multe misera...
super malicia. Et nunc...
animam meam a me...
mi mors quam vita...
tas ne bene irasceris tu...
ionas de civitate et...
civitatis et fecit sibi...
ibi et sedebat subter...
donec videret quid acci...
Et preparavit dominus deus...
et ascendit super caput ione ut es...
eius. et protegeret eum...
Et letatus est ionas super...
magna. Et paravit deus...
cum diluculo in cra...
sit ederam. et exaruit...
ortus sol. et precepit dominus...
urenti. et percussit sol...
ione. et estuabat...
ut ne moreretur...
est mihi mors quam vi...
ad ionam. Putas ne be...
ne irasceris tu super ederam. Et dixit...
ad mortem. Et dixit...
super ederam in qua non...
fecisti ut cresceret que sub...
nata est et sub una nocte...
Et ego non parcam ninive...
ne in qua sunt plus quam...
minum qui nesciunt...
dexteram et sinistram...
menta multa. Incip...

Temporibus ioa...
ezechie regum iu...
ephraim spiritus...
ille lectio ipsa demon...
duo viro regum...
chiam ob religionem...
hystoria quam liber...
paralipomenon indicante...
tecto duo populi samar...
uos suos in sacrificium...
tos obtulerant colu...
ebrietatis samariam...
et iuda memorata...
defectione rebellar...

congregationem suam meam percussit
contaminatus est populo et israel pre
ceptoribus et principibus eius qui eum idem
idolum saltaci suasione ad colendu
compulerant. Ubi in sequentibus ca
ptivitatem et initium afflictionum
nunciavit. Explicit prologus. Incipit Micheas propheta.

Verbum domini quod factum est
ad Micheam morasthiten
in diebus Ioathan Achaz
et Ezechie regum Iuda quod
vidit super Samariam et
Ierusalem. Audite populi omnes
et attendat terra et plenitudo eius et
sit dominus deus vobis in testem dominus
de templo sancto suo. Quia ecce dominus
egredietur de loco suo et descendet et cal
cabit super excelsa terre. Et consumen
tur montes subtus eum et valles scin
dentur sicut cera a facie ignis sicut
aque que decurrunt in preceps. In scelere
Iacob omne istud et in peccatis domus
Israel. Quod scelus Iacob? Nonne Samaria?
Et que excelsa Iude? Nonne Ierusalem? Et
ponam Samariam quasi acervum lapidum in
agro cum plantatur vinea, et detraham
in vallem lapides eius et fundamenta
eius revelabo. Et omnia sculptilia
eius concidentur et omnes mercedes
eius comburentur igni, et omnia
idola eius ponam in perditionem, quia de
mercedibus meretricis congregata sunt et
usque ad mercedem meretricis revertentur.
Super hoc plangam et ululabo, vadam
spoliatus et nudus. Faciam planctum
velut draconum et luctum quasi struthionum
quia desperata est plaga eius, quia
venit usque ad Iudam, tetigit portam
populi mei usque ad Ierusalem. In Geth nolite
annunciare, lacrimis ne ploretis;
in domo pulveris pulvere conspergite
vos. Et transite vobis habitacio pulchra
confusa ignominia. Non est egressa
que habitat in exitu. Planctum do
mus vicina excipiet ex vobis que
stetit sibimet. Quia infirmata est in bo
num que habitat in amaritudinibus quia
descendit malum a domino

in portam Ierusalem. Tumultus quadrige stu
poris habitanti Lachis. Principium peccati
est filie Sion, quia in te inventa sunt
scelera Israel. Propter hoc dabit emissari
os super hereditatem Geth, domos menda
cii in deceptionem regibus Israel. Adhuc
heredem adducam tibi in Maresa. Usque
ad Odollam veniet gloria Israel. Decalvare
et tondere super filios deliciarum tuarum; di
lata calvicium tuum sicut aquila, quoniam
captivi ducti sunt ex te.

Ve qui cogitatis inutile et o
peramini malum in cubili
bus vestris. In luce matutina faciunt il
lud, quoniam contra deum est manus eorum.
Et concupierunt agros et violenter
tulerunt, et domos rapiebant, et ca
lumpniabantur virum et domum eius,
virum et hereditatem eius. Idcirco hec dicit
dominus: Ecce ego cogito super familiam istam
malum unde non auferetis colla vestra
et non ambulabitis superbi, quia tem
pus pessimum est. In die illa sumetur
super vos parabola et cantabitur canti
cum cum suavitate dicentium: Depopula
tione vastati sumus. Pars populi mei com
mutata est. Quomodo recedet a me
cum convertatur qui regiones vestras divi
dat? Propter hoc non erit tibi mittens funiculum
sortis in cetu domini. O Israel ne lo
quamini loquentes non stillabit super is
tos, non comprehendet confusio. Dicit
domus Iacob: Numquid abbre
viatus est spiritus domini aut tales sunt
cogitationes eius? Nonne verba mea bo
na sunt cum eo qui recte graditur? Et
e contrario populus meus in adversarium
consurrexit. Desuper tunicam pallium
sustulistis et eos qui transibant simpli
citer in bellum. Mulieres populi mei
eiecistis de domo deliciarum suarum;
a parvulis earum tulistis laudem meam
in perpetuum. Surgite et ite, quia non
habetis hic requiem. Propter immundi
ciam eius corrumpetur putredine
pessima. Utinam non essem vir habens spiritum
et mendacium potius loquerer. Stillabo tibi
in vinum et in ebrietatem; et erit super quem

multabitur populus sibi congregatione
congregabo iacob totum te simul
reducam reliquias israel pariter ponam
illum quasi gregem in ovili quasi
pecus in medio caularum tumultuabuntur
a multitudine hominum ascendit enim pandens
iter ante eos et dividentes transibunt
portam et egredientur per eam et
transibit rex eorum coram eis
et dominus in capite eorum

III

Et dixi audite principes
iacob et duces domus israel.
Numquid non vestrum est scire
iudicium qui odio habetis bonum
et diligitis malum qui violenter
tollitis pelles eorum de super eis et carnem
eorum desuper ossibus eorum qui comederunt
carnem populi mei et pellem
eorum desuper excoriaverunt et ossa eorum
confregerunt et conciderunt sicut
in lebete et quasi carnem in medio olle. Tunc clamabunt ad dominum
et non exaudiet eos et abscondet
faciem suam ab eis in tempore
illo sicut nequiter egerunt in
adinventionibus suis. Hec dicit dominus
super prophetas qui seducunt
populum meum qui mordent dentibus
suis et predicant pacem et si quis
non dederit in ore eorum quippiam sanctificant
super eum prelium. Propterea nox
vobis pro visione erit et tenebre
pro divinatione et occumbet sol
super prophetas et obtenebrabitur super
eos dies et confundentur qui vident
visiones et confundentur divini
et operient vultus suos omnes quia
non est responsum dei. Verumptamen
repletus ego sum fortitudine spiritus
domini iudicio et virtute ut annunciem
iacob scelus suum et israel peccatum suum.
Audite hec principes
domus iacob et iudices domus
israel qui abhominamini iudicium
et omnia recta pervertitis qui edificatis
syon in sanguinibus
et ierusalem in iniquitate principes eius

in muneribus iudicabant ...
eius in mercede ...
eius in pecunia ...
super dominum ...
centes. Numquid ...
medio nostrum ...
nos mala. Propter hoc ...
ager arabitur ...
acervus lapidum ...
lis in excelsa silvarum.

IIII

Et erit in novissimo ...
mus domini pre...
montium et sublimis ...
et fluent ad eum ...
gentes multe et dicent ...
damus ad montem ...
mum dei iacob ...
suis quia de syon egre...
bum domini de ierusalem ...
inter populos multos ...
gentes fortes in longinquum ...
adent gladios suos ...
stas suas in ligones ...
adversus gentem gladium ...
discent ultra belligerare ...
bit vir subtus vineam ...
subtus ficum suam et ...
deterreat quia os domini ...
locutum est. Quia omnes ...
bulabunt unusquisque ...
dei sui. Nos autem ambulabimus ...
in nomine dei nostri ...
In die illa dicit dominus ...
bo claudicantem et eam ...
ceram et quam afflixeram ...
bo et ponam claudicantem ...
in reliquias et eam que laboraverat ...
tem robustam et regnabit ...
nus super eos in monte ...
hoc nunc et usque in ...
turris gregis nebulosa ...
usque ad te veniet ...
stas prima regnum ...
salem. Et nunc quare ...
tibi. Numquid rex ...
consiliarius tuus periit ...
dit te dolor sicut parturientem ...
dole et satage filia syon ...

Et ibitis de semitis ...

ens quia nunc egredieris de
habitabis in regione et ve
babilonem ibi liberabe
dimet te dominus de man
corum tuorum et nunc congre
super te gentes multe que
pidetur et aspiciat in syon oc
Ipsi autem non cognoverunt
nes domini et non intellexerunt con
us quia congregavit eos quasi
aree. Surge et tritura filia
quia cornu tuum ponam fer
ungulas tuas ponam ereas
nues populos multos et inter
domino rapinas eorum et fortitu
eorum domino universe terre.

V

nc vastabis filia la
nis obsidionem posuerunt
os. In virga percucient maxillam
israel. Et tu bethleem effrata
lus es in milibus iuda. Ex te michi
dietur qui sit dominator in israel. Et
us eius ab initio a diebus eternita
pter hoc dabit deus eos usque ad
in quo parturiens pariet. et reli
fratrum eius convertentur ad fili
hel. Et stabit et pascet in forti
domini in sublimitate nominis
dei sui et convertentur quia
magnificabitur usque ad termi
universe terre et erit iste pax cum
us venerit in terram nostram
ando calcaverit in domibus nostris
scitabimus super eum septem
tores et viii primates homi
et pascent terram assur in
et terram nembroth in lan
et liberabit nos ab assur cum
in terram nostram et conculca
in finibus nostris et erunt reliquie
in medio populorum multorum quasi
domino et quasi stille super her
que non expectat virum et
prestolabitur filios hominum
erunt reliquie iacob in gentibus
medio populorum multorum quasi
in iumentis silvarum et quasi ca
us leonis rugiens in gregibus

.i. ovium
pecorum qui cum transierit et concul
caverit et ceperit non est qui eruat. Ex
altabitur manus tua super hostes
tuos et omnes inimici tui peribunt. Et
erit in die illa dicit dominus. aufe
ram equos tuos de medio tui et disperdam
quadrigas tuas. et perdam civitates
terre tue et destruam omnes muni
tiones tuas et auferam maleficia de
manu tua et divinationes non erunt
in te. et perire faciam sculptilia tua et
statuas tuas de medio tui conteram
et non adorabis ultra opera manuum
tuarum et evellam lucos tuos de me
dio tui et conteram civitates tuas. Et
faciam in furore et in indignatione
ultionem omnibus gentibus que non audi
erunt.

VI

Audite que dominus loquitur. Surge
contende iudicio adversum mon
tes et audiant colles vocem tuam. Audi
ant montes iudicium domini. Et
fortiora fundamenta terre quia iudici
um domini cum populo suo et cum
israel diiudicabitur. Popule meus
quid feci tibi aut quid molestus fui
tibi. Responde michi. Quia eduxi
te de terra egipti et de domo servitu
tis liberavi te et misi ante faciem tu
am moysen et aaron et mariam. Po Exo. xv.
pulus meus memento queso quid
cogitaverit ballach rex moab et quid
respondit ei balaam filius beor de se Nu. xxii.
thym usque ad galgalam ut cognosce
res iusticiam domini. Quid dignum
offeram domino curvabo genu deo
excelso. Numquid offeram holoca ei
ustomata et vitulos anniculos. Num
quid placari potest deus in milibus
arietum aut in multis milibus hir
corum pinguium. Numquid dabo pri
mogenitum meum pro scelere meo
fructum ventris mei pro peccato
anime mee. Indicabo tibi homo quid
sit bonum et quid dominus requi
rat a te utique facere iudicium et di
ligere misericordiam et sollicitum ambulare cum
deo tuo. Vox domini ad civitatem

clamat et salus erit omnibus timenti-
bus nomen suum. Audite tribus et quis
approbavit illud. Adhuc ignis in
domo impii thesauri iniquitatis
et mensura minor ire plena. Numquid
iustificabo stateram impiam et saccel-
li pondera dolosa in quibus divites eius
repleti sunt iniquitate et habitantes
in ea loquebantur mendacium et lin-
gua eorum fraudulenta in ore eorum.
Et ego ergo cepi percutere te perditione
super peccatis tuis. Tu comedes et non
saturaberis et humiliatio tua in me-
dio tui. Et apprehendes et non salvabis et
quos salvaveris in gladium dabo. Tu
seminabis et non metes. Tu calcabis oliva-
m et non ungeris oleo et mustum et non bi-
bes vinum. Et custodisti precepta Amri
et omne opus domus Achab et ambulasti
in voluntatibus eorum ut darem te in per-
ditionem et habitantes eius in sibilum
et obprobrium populi mei portabitis.
Ve mihi quia factus sum VII
sicut qui colligit in autumno
racemos vindemie. Non est botrus
ad comedendum precoquas ficus desi-
deravit anima mea. Periit sanctus de terra
et rectus in hominibus non est. Omnes
in sanguine insidiantur. Vir fratrem
suum venatur ad mortem. Malum
manuum suarum dicunt bonum. Prin-
ceps postulat et iudex in reddendo est
et magnus locutus est desiderium anime
sue et conturbaverunt eam. Qui optimus
in eis est quasi paliurus et qui rectus quasi spi-
na de sepe. Dies speculationis tue visi-
tatio tua venit. Nunc erit vastitas e-
orum. Nolite credere amico et nolite confi-
dere in duce. Ab ea que dormit in si-
nu tuo custodi claustra oris tui. Quia
filius contumeliam facit patri, filia
consurgit adversus matrem suam, nu-
rus contra socrum suam. Inimici ho-
minis domestici eius. Ego autem ad
dominum aspiciam et expectabo deum sal-
vatorem meum. Audiet me deus meus. Ne
leteris inimica mea super me quia
cecidi. Consurgam cum sedero in te-

nebris dominus lux mea ...
portabo quia peccavi ...
meam iudicet et faciat ...
educet me in lucem ...
eius. Et aspiciet inimica mea ...
etur confusione que ...
est dominus deus tuus ...
debunt eam; nunc erit ...
ut lutum platearum ...
materie tue. In die illa ...
lex. In die illa usque ad te ...
et usque ad civitates ...
munitis usque ...
montem de monte ...
desolationem propter habitatores ...
tum cogitationum ...
lum tuum in virga tua ...
tis tue habitantes solos ...
tu in medio carmeli ...
san et galaad iuxta dies ...
rum egressionis tue de ...
ostendam ei mirabilia ...
gentes et confundentur ...
dine sua. Ponent manum ...
aures eorum surde erunt ...
verem sicut serpentes ...
lia terre perturbabuntur ...
bus suis. Dominum deum ...
formidabunt et timebunt ...
bunt te. Quis deus similis ...
et transferis peccatum ...
hereditatis tue. Non immittet ...
furorem suum quoniam volens ...
cordiam est. Revertetur ...
ponet iniquitates nostras ...
profundum maris omnia ...
dabis veritatem Iacob ...
que iurasti patribus ...
quis. VII ...

Naum prophetam ante adventum
regis Assyriorum qui populum ...
captivum in suas regiones ...
fuisse Hebreorum traditio ...
de Israel lectionis preciosum ...
eventum ... propheta annun-
ciatur; sed cum Israel ...
Ionas ... cum ...
ne divina ira denuntia ...

...cum peccatorum et impietatis
...gessisset accepta dei sententia
...sceleribus se criminibus implicuit
...illum de eo memoratus propheta
...plenius iudicium dei annun
...tiat locutus. Deus zelans et
ulciscens dominus et cetera. Iam enim x tribus
...qui ducte fuerant in cap
tivitatem sub ezechia rege iuda
...et omnis mestitudo prophete ipsius
...tem adversus niniven in visio
...ne erat parva consola
tio his qui iam assyriis ser
viebant quam reliquis qui sub eze
chia rege de tribu iuda et beniamin
...ab eisdem hostibus obsidebantur
...assirios quoque a chal
deis capiendos. sicut in consequentibus
demonstrabitur. Expl. prol. Incip. naum prophe.

Onus ninive liber visi
onis naum helchesei.
Deus emulator et ulcis
cens deus. Ulciscens
dominus et habens furorem. Ul
ciscens dominus in hostes
suos et irascens ipse inimicis suis.
Dominus patiens et magnus fortitudine.
et mundans non faciet innocentem.
Dominus in tempestate et turbine vie eius.
et nebule pulvis pedum eius. Increpans
mare et exsiccans illud. et omnia flu
mina ad desertum adducens. In
firmatus est basan et carmelus. et
flos libani elanguit. Montes
commoti sunt ab eo. et colles deso
lati sunt. et contremuit terra a facie eius et orbis
et omnes habitantes in eo. Ante faciem
indignationis eius quis stabit. et
quis resistet in ira indignationis eius.
Indignatio eius effusa est ut ignis.
et petre dissolute sunt ab eo. Bo
nus dominus et confortans in die tribu
lationis. et sciens sperantes in se. Et in
diluvio pretereunte consummationem faci
et loci illius. et inimicos eius perse
quentur tenebre. Quid cogitatis contra
dominum? consummationem ipse faciet. Non
consurget duplex tribulatio. Quia

sicut spine se invicem comple
ctuntur: sic convivium eorum pariter
potantium consumentur quasi stipula
ariditate plena. Ex te exi
bit cogitans contra dominum malitiam.
mente pertractans prevaricationem.
Hec dicit dominus. Si perfecti fuerint et ita
plures. sic quoque attondentur. et per
transibit. Afflixi te et non affligam
te ultra. Et nunc conteram virgam
eius de dorso tuo. et vincula tua
disrumpam. Et precipiet super te dominus.
Non seminabitur ex nomine tuo amplius.
de domo dei tui interficiam sculp
tile et conflatile ponam sepulchrum
tuum. quia inhonoratus es. Ecce super
montes pedes evangelizantis et an
nuntiantis pacem. Celebra iuda
festivitates tuas et redde vota tua.
quia non adiciet ultra ut pertranseat in
te belial universus interiit. II

Ascendit qui dispergat coram te qui
custodiat obsidionem. contempla
re viam. conforta lumbos. robora
virtutem valde. Quia sicut reddi
dit dominus superbiam iacob: sic superbiam
israel. quia vastatores dissipaverunt
eos. et propagines eorum corruperunt.
Clipeus fortium eius ignitus. viri
exercitus in coccineis. Ignee habene cur
rus in die preparationis eius. et agitato
res eius consopiti sunt. In itineribus
conturbati sunt. quadrige collise
sunt in plateis. Aspectus eorum quasi la
pades. quasi fulgura discurrentia. Re
cordabitur fortium suorum. ruent in iti
neribus suis. et velociter ascendent
muros eius. et preparabitur umbra
culum. Porte fluviorum aperte sunt.
et templum ad solum dirutum. Et miles
captivus abductus est. et ancille
eius minabantur gementes. ut co
lumbe. murmurantes in cordibus
suis. Et ninive quasi piscina aquarum aque
eius. Ipsi vero fugerunt. State state.
et non est qui revertatur. Di
ripite argentum. diripite aurum.
et non est finis divitiarum ex omnibus va

sis desiderabilibus. dissipata est et scissa.
et dilacerata. et cor tabescens. et dis-
solutio geniculorum. et defectio in cunc-
tis renibus. et facies omnium sicut ni-
gredo olle. Ubi est habitaculum leonum.
ad quam ivit leo. ut ingrederetur
illuc catulus leonis. et non est qui
exterreat. Leo cepit sufficienter ca-
tulis suis. et necavit leenis suis.
et implevit preda speluncas suas.
et cubile suum rapina. Ecce ego ad
te dicit dominus exercituum. et succen-
dam usque ad fumum quadrigas tu-
as. et leunculos tuos comedet gla-
dius. et exterminabo de terra predam tu-
am. et non audietur ultra vox nun-
ciorum tuorum.

III

Ve civitas sanguinum universa
mendacii dilaceratione plena.
Non recedet a te rapina. vox fla-
gelli et vox impetus rote. et equi
frementis. et quadrige ferventis
et equitis ascendentis. et micantis gla-
dii. et fulgurantis haste. et multi-
tudinis interfecte. et gravis ruine. nec est
finis cadaverum. et corruent in corpo-
ribus suis propter multitudinem fornica-
tionum meretricis speciose et grate. et ha-
bentis maleficia que vendidit gentes
in fornicationibus suis. et familias in
maleficiis suis. Ecce ego ad te dicit
dominus exercituum. et revelabo puden-
da tua in facie tua. et ostendam
gentibus nuditatem tuam. et reg-
nis ignominiam tuam. et proiciam
super te abhominationes tuas. et contume-
liis te afficiam. et ponam te in ex-
emplum. et erit omnis qui viderit
te resiliet a te et dicet. Vastata est
Ninive. quis commovebit super te ca-
put? Unde queram consolatorem tibi?
Numquid melior es Alexandria populorum
que habitat in fluminibus. aque in cir-
cuitu eius. cuius divitie mare
aque muri eius. Ethiopia fortitu-
do eius. et Egyptus et non est finis. Affri-
ca et Libies fuerunt in auxilio eius.
Sed et ipsa in transmigrationem ducta est

in captivitatem. p…
li eius elisi sunt in capite o…
et super inclitos eius …
terram. et omnes optima…
sunt in compedib…
bus. et eris despecta …
ab inimico. Omnes …
tue sicut ficus cum …
si concusse fuerint ca…
medentis. Ecce populus …
res in medio tui …
ad aperiendum porte …
dentur. devorabit …
tuos. Aquam propter obsid…
extrue munitiones …
lutum. et calca sub…
rem. Ibi comedet te …
gladio. devorabit te …
Congregare ut bru…
plicare ut locusta …
ti negociationes tuas …
celi. Bruchus expan…
uit. Custodes tui qu…
nuli tui quasi locuste …
consident in sepib…
ris. Sol ortus est et …
est cognitus locus …
Dormitaverunt pa…
Assur. sepelientur …
Latitavit populus tuus …
et non est qui congreget …
Non est obscura contritio tu…
plaga tua. Omnes qui …
auditionem tuam com…
num super te. Quia sup…
transiit malicia tua …

Quatuor Incipit …
prophete .xii. prophe…
ne sunt. ex qui…
principio. tenent. i. po…
sue. naum. abacu…
thias. Porro zacaria…
circa finem duos …
runt titulos. ex quibus …
unus verbi domini in …
zacarias. requiem …
ius. et omnis verbi domini …
de naum ordibus …

de Zacharia et Malachia si
fuerit disseretur. Nunc ab
in manibus qui vel ex eo
dominum fuit vocatur am
vel quod in certamen et
ut ita dicam amplexu est
amplexantis id est luc
e nomen. Nullus enim
voce ausus est dominum
disceptationem iustitie provocare.
in rebus humanis et
contra tanta rerum
iniquitas. Usquequo domine
et non exaudies? Vociferabor
patiens et non salvabis?
ostendisti mihi iniquitatem et la
videre. Lacerata est lex et
pervenit usque ad finem iudi
quia impius prevalet
iustum. Ideo egreditur in
perversum. Vide quam te
sit et quodammodo blasphem
creatorem suum ad iudicium
et vas fragile adversus figl
tale vel tale factum sit di
are. Nec non et hoc animadver
quod assumpcio vel pondus
iam esse dicitur prophete in
adversum montana dogma lo
intelligit quod videt
loquitur nec more
feminarum delt
sonum. Unde et apostolus
prophetantibus alius aut si
revelatum: taceat qui prius lo
statim subrumpit. Non
dissensionis deus sed pacis ex
intelligitur cum quis ex volu
et alii locum dat ad loquendum
loqui et tacere cum velit. Qui
id est invitus loquitur
tacere nec loqui in sua potesta
Illud quoque disce quia ser
exiguus vel quasi gradi
et scalas ad altiora inte
et interpretetur prophe
esse contra Babilonem et Nabu
regem Chaldeorum ut quomodo
prior propheta Naum quem Abacuc se
quitur vaticinium habuit contra Nini
ven et Assyrios qui vastaverant x tribus qui
vocantur Israel. Ita Abacuc propheta
adversum Babilonem et Nabuchodonosor
a quibus Iudas et Ierusalem templumque
subversa sunt. Et ut sciat eo tempore
fuisse Abacuc quo iam due tribus que
vocabantur Iuda duce erant in cap
tivitatem et Daniel docere te potuit ad xiiii.
quem in lacum leonum Abacuc
cum prandio mittitur quamquam
apud Hebreos hec ipsa non legatur histo
ria. Igitur sive quis recipit scrip
turam illam sive non recipit utrumque
pro nobis est aut enim recipit et iam
post factam rem ibi Abacuc tex
itur aut non recipit et quasi propheta
scribit que ventura cognoscit. In
primi sermonis vestibulo causatur adver
sum deum propheta cur Nabuchodonosor templum
devastet et Iudeam. Cur Ierusalem quon
dam urbs dei destruetur. Quare
clamet propheta et non audiatur. Vo
ciferetur ad dominum oppressus et non sal
vetur. Quare ergo propheta ut propheta cui
persona loquitur ad hoc inquit et hu
ius ponitis fecit ut iniquitatem os
tium et suum videt laborem. Cum ini
tia prius adversum se. Hec dicat pro nimia
angustia nesciens aurum in igne
conflari et tres pueros de camino pur
iores exisse quam intraverant. Sed et
hoc genus accipere possumus quod ex per
sona humane impatiencie loquatur
ut in querulam vocem et plenam do
loris erumpat dicens. Quare respi
cis contemptores et taces conculcan
te impio iustiorem se. Hec autem lo Ro. xi.
nesciens iudicia dei investigabilia
profundum divitiarum sapientie et scientie
eius quod non ita deus videat ut videt
homo. Homo tantum presencia respicit i. Re. xvi.
deus futura et eterna cognoscit. Et quo
modo si egrotus et estuans febribus
aquam frigidam postulet et clamet ad
medicum. Unum patior crucior exa uror
nimor. Usquequo medice clamabo

et non exaudies et respondebit ei sa-
pientissimus et clementissimus me-
dicus. Scio quo tempore debeam que
postulas dare non in servorum modo
quia misericordia ista crudelitas
es est et voluntas tua contra te pe-
tit. Ita dominus non sciens cleme(n)-
tie sue pondera atque mensuras me-
dicum non exaudit clamantem ut
eum probet et magis provocet eum ad
ingaudium et quasi igne excoctum
mitiorem et puriorem faciat. Quod in-
telligens apostolus secum id quod in
semetipso iam est consecutus a domino
ait. Si non deficimus et obedimus
deum in omni tempore. Et scit quod qui
perseveraverit usque in finem hic salvus
erit. et gloriatur in labore et dolore. et
cum Ieremia clamat tribulationem et mi-
seriam invocabo ut quomodo ali-
quid invocet deum sic suis ut bellator
invictus ad extendendum se preparando
tribulationem et miseriam invenie-
te desiderat simpliciter. Explicit prologus.

Abacuch ut amplexans qui vel
ex eo quod amabilis fuit domini
vocatur amplexatus vel quod cer-
tamen cum deo congreditur am-
plexantis id est luctantis sortitur
vocabulum. Sicut enim tam au-
daci voce dominum ausus est ad
disceptationem iustitie provoca-
re. Cur in rebus humanis in mun-
di istius potentia tanta versatur in-
iquitas. Hic in principio volu-
minis sui destruit diabolum
cum membris suis. In fine pro-
nunciat adventum passionem-
que domini salvatoris. Nam de
quo alio quam de Christi adventu
qui futurus erat intelligitur hoc
scriptum est. et respondit dominus ad me
et dixit michi. Scribe visa a pre-
nuntio in tabula buxea ut as-
sequatur qui legit ea quia ad-
huc visio differtur ad tempus
et ostendetur in fine et non mentietur. Si
tardaverit sustine eum quia veni-

ens veniet et non tarda...
passione autem ...
domino dicit. Domine ...
auditionem tuam et ...
consideravi opera tua ...
enim hic est ...
ac repentine salutis ...
hominum adnunciat ...
duorum animalium ...
est natus aut in medio ...
mediator aut in medio ...
enim illo in monte ...
ut dum appropinqu...
mediatoris in adventu...
dent. Quod autem dic...
manibus eius quod est ...
trophaeum. vocabulu...
is triumpha ...
go autem gaudebo ...
in deo iesu meo ...
ad iure nominare ...
are. Incipit liber ...

O nus quo(d) ...
Abacuc p...
domine cla...
dies. vo...
te vim ...
salvabis. Quare osten(disti) ...
iniquitatem et labore(m) ...
iustitiam contra ...
libros contempnant ...
cantes in opio ...
et homines quasi pisc(es) ...
reptilia non habentia du(cem) ...
iudicium et contradicti(o) ...
propter hoc lacerata est lex ...
ad finem iudicium ...
prevalet adversus iust(um) ...
etur iudicium per(versum) ...
in gentibus et videte ...
et obstupescite quia ...
est in diebus vestris quod ...
est narrabitur. Quia ec(ce) ...
bo caldeos et adorat ...
locem ad iudicium ...
ut possideat ...
ribus terribilis est ...

equi eius egredientur. Leviores par
dis equi eius, et velociores lupis ves
pertinis. Et diffundentur equites eius.
Equites namque eius de longe veni
ent et volabunt quasi aquila festinans
ad comedendum. Omnes ad predam veni
ent. facies eorum ventus urens. Et con
gregabit quasi harenam captivita
tem. Et ipse de regibus triumphabit. Et
tyranni ridiculi eius erunt. Ipse
super omnem munitionem ridebit. Et
comportabit aggerem et capiet eam.
Tunc mutabitur spiritus eius et pertransibit
et corruet. Hec est fortitudo eius dei sui.
Numquid non tu a principio domine deus
meus sancte meus. et non moriemur. Domine
in iudicium posuisti eum. et fortem
ut corriperes fundasti eum. Mundi
sunt oculi tui ne videas malum. et res
picere ad iniquitatem non poteris. Quare
respicis super iniqua agentes. et
taces devorante impio iustiorem se.
Et facies homines quasi pisces maris. et quasi
reptile non habens principem. Totum
in hamo sublevabit. traxit illud in
sagena sua. et congregavit in rete suo.
Super hoc letabitur et exultabit. Propterea im
molabit sagene sue. et sacrificabit
reti suo. quia in ipsis incrassata est
pars eius et cibus eius electus. Propter hoc ergo
expandit sagenam suam. et semper
interficere gentes non cessat.
Super custodiam meam stabo. et fi
gam gradum meum super munitio
nem. et contemplabor ut videam
quid dicatur mihi. et quid respondeam
ad arguentem me. Et respondit mihi dominus
et dixit. Scribe visum et explana eum
super tabulas ut percurrat qui
legerit eum. quia adhuc visus procul.
et apparebit in finem. et non mentietur.
Si moram fecerit. expecta illum.
quia veniens veniet et non tardabit.
Ecce qui incredulus est non
erit recta anima eius in semet ipso. Ius
tus autem in fide sua vivet. Et quomodo
vinum potantem decipit. sic erit vir
superbus et non decorabitur. Qui dilatavit quasi
infernus animam suam. et ipse quasi
mors. et non adimpletur. Et congrega
bit ad se omnes gentes. et coacervabit
ad se omnes populos. Numquid non omnes
isti super eum parabolam sument. et lo
quelam enigmatum eius. et dicetur.
Ve ei qui multiplicat non sua. Usquequo
et aggravat contra se densum lutum.
Numquid non repente consurgent qui
mordeant te. et suscitabuntur lace
rantes te. et eris in rapinam eis. Quia
tu spoliasti gentes multas spolia
bunt te omnes qui reliqui fuerint
de populis propter sanguinem hominis et iniqui
tatem terre civitatis et omnium habita
ntium in ea. Ve qui congregat avari
ciam malam domui sue ut sit in
excelso nidus eius. et liberari se putat
de manu mali. Cogitasti confusionem
domui tue. concidisti populos multos.
et peccavit anima tua. Quia lapis de pa
riete clamabit. et lignum quod inter
iuncturas edificiorum est respondebit. Ve qui
edificat civitatem in sanguinibus.
et preparat urbem in iniquitate. Num
quid non hec sunt a domino exercituum.
Laborabunt enim populi in multo ig
ni. et gentes in vacuum. et deficient.
Quia replebitur terra ut cognoscat glo gloria domini
riam domini. quasi aque operientes mare.
Ve qui potum dat amico suo. mittens
fel suum. et inebrians ut aspiciat
nuditatem eius. Repletus es ignomi
nia pro gloria. Bibe tu quoque et consopi
re. Circumdabit te calix dextere
domini. et vomitus ignominie super
gloriam tuam. Quia iniquitas liba
ni operiet te. et vastitas animalium de
terrebit eos. de sanguinibus hominis et in
iquitate terre civitatis. et omnium habi
tantium in ea. Quid prodest sculptile.
quia sculpsit illud fictor suus conflati
le et imaginem falsam. quia
speravit in figmento fictor eius. ut
faceret simulacra muta. Ve qui dicit
ligno expergiscere. surge lapidi ta
centi. Numquid ipse docere poterit. Ec
ce iste qui opertus est auro et argento

et omnis spiritus non est in visceribus eo-
rum. Dominus autem in templo sancto suo sile-
at a facie eius omnis terra. III
Domine audivi auditionem tuam et ti-
mui. Domine opus tuum in medio
annorum vivifica illud. In medio an-
norum notum facies. Cum iratus
fueris misericordiae recordaberis. Deus ab austro
veniet et sanctus de monte Pharan. O-
peruit caelos gloria eius et laudis eius
plena est terra. Splendor eius ut lux
erit. Cornua in manibus eius. Ibi ab-
scondita est fortitudo eius. Ante faciem
eius ibit mors. Egredietur diabolus
ante pedes eius. Stetit et mensus est ter-
ram. Aspexit et dissolvit gentes et con-
triti sunt montes saeculi. Incurvati
sunt colles mundi ab itineribus ae-
ternitatis eius. Pro iniquitate vidi ten-
toria Aethiopiae turbabuntur pelles
terrae Madian. Numquid in flumini-
bus iratus es domine aut in fluminibus
furor tuus vel in mari indignatio
tua. Qui ascendes super equos tuos et
quadrigae tuae salvatio. Suscitans
suscitabis arcum tuum. Iuramenta
tribubus quae locutus es. Fluvios scindes
terrae. Viderunt te et doluerunt mon-
tes. Gurges aquarum transiit. Dedit abyssus
vocem suam altitudo manus su-
as levavit. Sol et luna steterunt in ha-
bitaculo suo. In luce sagittarum tua-
rum ibunt. In splendore fulgurantis has-
tae tuae. In fremitu conculcabis terram.
In furore obstupefacies gentes. Egressus
es in salutem populi tui. In salutem
cum christo tuo. Percussisti caput de domo
impii. Denudasti fundamentum eius usque
ad collum. Maledixisti sceptris eius
capiti bellatorum eius venientibus
ut turbo ad dispergendum me. Ex-
ultatio eorum sicut eius qui devorat
pauperem in abscondito. Viam fe-
cisti in mari equis tuis in luto a-
quarum multarum. Audivi et conturbatus
est venter meus. A voce contremuerunt
labia mea. Ingrediatur putredo
in ossibus meis et subter me scateat.

et requiescam in die tri[...]
et ascendam ad populum ac[...]
Ficus enim non florebit [...]
erit germen in vineis. Mentie[tur ...]
olivae et arva non afferent [...]
detur de ovili pecus et non [...]
tum in praesepibus. Ego autem [...]
debo et exultabo in deo Iesu m[eo ...]
Dominus fortitudo mea et pon[et ...]
os quasi cervorum. Et super excelsa
mea deducet me in psalmis [...]
Tradunt hebraei [Incipit prologus ...]
cuiuscumque hebraei pa[...]
ponitur in titulo ipsos [...]
esse. vii annos unius [...]
qui dixit. Non sum propheta [...]
prophetae. Sed pastor caprarius [...]
sicomoros. Prius nomina [...]
et here. Hoc fuerunt [...]
propheta quintimode ut [...]
to. et gloria maiorum suo[rum ...]
neratus est. Huius enim [...]
filium godoliam [...]
athaniam ezechiam [...]
ipse velud extremus [...]
plevit. Nomen sophonie [...]
alii archanum domini tra[...]
Sive quod speculatur [...]
domini interpretatur [...]
nio dedit enim ad ezech[...]
speculatorem domui [...]
Israel. propheta qui erit [...]
in sublimibus constitui[...]
industria dei. Filius [...]
interpretatur chusi [...]
vel godoliam [...]
domini. Pater vero amariam [...]
et sermone domini. Et athani[...]
qui sonat fortitudo domini [...]
dine utique domini natus est [...]
et de sermone domini nat[...]
do domini. et de magnitudine [...]
sublimitas ut cum pro[...]
pertinuit dicat quia non [...]
vocari apostolo. Illud in pl[...]
ni est exaltatum cor [...]
o. in. Iosiam regem [...]
temporibus sophonias prophe[...]

...pre omnibus regibus unde placuisse ...storia quarti libri regum et eorum ...pium demonstrat. Iosias firmata ...que post fuit anno xviii anni ma...ioris in templo dei collocavit. de...ola communisse monstratur. Inde et serpentem eneum a moyse factum ...quem incuriosus populus supersticione pro ...deo venerari adiunxerat. Inde custo...palea et ra tenuisse multas solius ...enit celebrasse. Inde deus propheticum temporibus memoria regis que pro...miura erant ostenderet gentibus ...levite comprehensa futurum in...tum populo non ultra salutem et cum ...in iersim restauratorem tunc ipsius ...venientem textu lectionis demicia...

Incipit sophonias propheta.

Verbum domini quod factum est ad sophoniam filium chusi filii godolie filii amarie filii helchie in diebus iosie filii amon regis iude. Congregans congregabo omnia a facie terre dicit dominus. congregans hominem et pecus. congregans volatilia celi et pisces maris. et ruine impiorum erunt. et disperdam homines a facie terre dicit dominus. Et extendam manum meam super iudam et super omnes habitatores ierusalem. et disperdam de loco hoc reliquias baal. et nomina edituorum cum sacerdotibus. et eos qui adorant super tecta miliciam celi. et adorant et iurant in domino. et iurant in melchom. et qui avertuntur de post tergum domini. et qui non quesierunt dominum. nec investigaverunt eum. Silete a facie domini dei. quia iuxta dies domini. quia preparavit dominus hostiam. sanctificavit vocatos suos. Et erit in die hostie domini. visitabo super principes et super filios regis. et super omnes qui induti sunt veste peregrina. Et visitabo super omnem qui arrogans ingreditur super limen in die illa. et complent domum domini dei sui iniquitate et dolo. Et erit in die illa dicit dominus. vox clamoris a porta piscium et ululatus a secunda. et contritio magna a collibus. Ululate habitatores pile. quia conticuit omnis populus chanaan. disperierunt omnes involuti argento. Et erit in tempore illo scrutabor ierusalem in lucernis. et visitabo super viros defixos in fecibus suis. qui dicunt in cordibus suis. Non faciet bonum dominus et non faciet malum. Et erit fortitudo eorum in direptionem. et domus eorum in desertum. Et edificabunt domos et non habitabunt. et plantabunt vineas et non bibent vinum earum. Iuxta est dies domini magnus. iuxta et velox nimis. Vox diei domini amara. tribulabitur ibi fortis. Dies ire dies illa. dies tribulationis et angustie. dies calamitatis et miserie. dies tenebrarum et caliginis. dies nebule et turbinis. dies tube et clangoris super civitates munitas. et super angulos excelsos. Et tribulabo homines. et ambulabunt ut ceci. quia domino peccaverunt. et effundetur sanguis eorum sicut humus. et corpora eorum sicut stercora. Sed et argentum eorum et aurum eorum non poterit liberare eos in die ire domini. In igne zeli eius devorabitur omnis terra. quia consummationem cum festinatione faciet cunctis habitantibus terram. II

Convenite et congregamini gens non amabilis. priusquam pariat iussio quasi pulverem transeuntem diem antequam veniat super vos ira furoris domini. antequam veniat super vos dies indignationis eius. Querite dominum omnes mansueti terre qui iudicium eius estis operati. Querite iustum. querite mansuetum. si quomodo abscondamini in die furoris domini. Quia gaza destructa erit. et ascalon in desertum. azotum in meridie eicient. et accaron eradicabitur. Ve qui habitatis funiculum maris gens perditorum. Verbum domini super vos chanaan terra philistinorum. et disperdam te ita ut non sit habitator. Et erit funiculus maris requies pastorum. et caule pecorum. et erit funiculus eius qui remanserit de domo iuda. ibi pas-

centur in domibus Ascalonis ad ves
peram requiescent quia visitabit
eos deus eorum et avertet captivitatem eorum.
Audivi opprobrium Moab et blasphemi
as filiorum Amon quae exprobraverunt populo
meo et magnificati sunt super termi
nos eorum. Propterea vivo ego dicit dominus ex
ercituum deus Israel quia Moab ut Sodo
ma erit et filii Amon quasi Gomorra. Sic
citas spinarum et acervi salis et de
sertum usque in aeternum. Reliquiae po
puli mei diripient illos et residui gen
tis meae possidebunt eos. Hoc eis e
veniet pro superbia sua quia blasphema
verunt et magnificati sunt super
populum domini exercituum. Horribilis dominus
super eos et attenuabit omnes deos terrae.
Et adorabunt eum viri de loco suo
omnes insulae gentium. Sed et vos Aethiopes
interfecti gladio meo eritis. Et exten
det manum suam super aquilonem
et perdet Assur et ponet speciosam in
solitudinem et in invium et quasi desertum.
Et accubabunt in medio eius greges
omnes bestiae gentium et onocrotalus et he
ricius in liminibus eius morabuntur.
Vox cantantis in fenestra et corvi
in superliminari quoniam attenuabo ro
bur eius. Haec est civitas gloriosa habitans
in confidentia quae dicebat in corde suo
Ego sum et extra me non est alia amplius.
Quomodo facta est in desertum cubile
bestiae omnis qui transit per eam sibila
bit et movebit manum suam. III

Vae provocatrix et redempta civi
tas columba non audivit vocem
et non suscepit disciplinam. In domino
non est confisa ad deum suum non
appropinquavit. Principes eius in medio
eius quasi leones rugientes. Iudices
eius lupi vespere non relinquebant
in mane. Prophetae eius vesani viri
infideles. Sacerdotes eius polluerunt
sanctum iniuste egerunt contra legem. Dominus
iustus in medio eius non faciet ini
quitatem. Mane mane iudicium
suum dabit in lucem et non abscondetur.
tur. Nescivit autem iniquus confu

sionem. Disperdidi gentes
pati sunt anguli eorum
vias eorum dum
Desolatae sunt civitates
nente viro nec ullo
Dixi attamen timebis me suscipies
nam et non peribit habita
propter omnia in quibus visitavi
tamen diluculo surgentes
runt omnes cogitationes
expecta me dicit dominus in die
rectionis meae in futurum
iudicium meum ut congre
et colligam regna et effun
eos indignationem meam
furoris mei. In igne enim
devorabitur omnis terra. Quia
dam populis electum labium
omnes in nomine domini
mero uno. Ultra flumina
piae inde supplices mei
persorum meorum deferent
In die illa non confunderis
tis adinventionibus tuis
varicata es in me quia tunc
de medio tui magniloquos
biae tuae et non adicies exaltari
in monte sancto meo. Et derelinquam
in medio tui populum pauperem
num et sperabunt in
Reliquiae Israel non facient
nec loquentur mendacium
venietur in ore eorum lingua
ipsi pascentur et accubabunt
erit qui exterreat. Lauda
filia Sion iubila Israel
tare in omni corde filia
Abstulit dominus iudicium tuum
inimicos tuos. Rex Israel dominus
tui non timebis malum ultra
die illa dicetur Hierusalem
Sion non dissolvantur
Dominus deus tuus in medio
ipse salvabit gaudebit
silebit in dilectione tua
te in laude. Nugas qui a lege
cesserant congregabo quia
ut non ultra habeas super eas opprobrium

...stam omnes qui afflixerunt
...tempore illo et salvabo claudi-
...cam que eiecta fuerat con-
...gregabo et ponam eos in laudem et
...in omni terra confusionis
...eorum in tempore illo quo adducam
...vos et in tempore quo congre-
...gabo vos in nomen et in laudem omnibus
...populis terre cum convertero captivitatem
...vestram coram oculis vestris dicit dominus.

...prophetis ob

Incipit prologus Aggei

...captivitatem sedechie regis unde et nunc
...lecti prophetam indicatur
...rem promissam nabuchodono-
...sor non servaverat populum israel
...rum memorato rege israel ex
...ierusalem captivum babilonie
...ductum. Sed cum populus memo-
...ratis temporibus propter servem
...fusionem sanguinis innocen-
...tis gravius impiassent. Volu-
...it ... eiusdem
... obstinatas memoratas periodo
...septuaginta annorum captivitate cum
...populum in terra caldeorum sta-
...tuimus. hac ratione ut completo
...numero novus populus sumeret ante
...operati ad renovationem ierusalem
... sexagesimo itaque secundo anno
...caldeorum subverso cum adhuc
...ad regnandum restare / tabat
...visio danielis ostendit populo
...que sin eadem visione conti-
...ne... Darius qui
...implevit. v. vii. visio danielis x. vi.
...memorato regno successit
...primo anno regni eius. x. in
...Danielis supputatis annis
...appropinquare templi reedificationis
...eternam fieri promissa. orans
...quo populo eandem promissionem
...implere. Cum per gabrielem
...mediam impetrat preces eius
...esse completa. Unde etiam na-
...supradicto rege medorum
...in regno cyro rege persarum
...ne dei completa per eundem
...populum israel in ierusalem reductum

historia libri secundi paralipomenon et in eius
exordio confirmant. Cumque a populo
israel a senioribus templum dei edifi-
cari cepisset. mortuo cyro rege persarum
ac regnante dario rege persarum qui
memorato successerat invidie gentium
civitatis ierusalem ut idem esdras testatur
restaurationem templi et civitatis impedi-
re ceperunt. Qua ratione deterriti populi
israel restaurationem predicti templi domini nec
dum ... promissionem concessam esse
credebant. Propter quod in secundo anno reg-
ni memorati darii regis persarum
aggeus propheta a deo missus ad zoroba-
bel qui de tribu iuda erat qui potes-
tatem regni susceperat et iesum
filium iosedech summum sacerdotem ad-
monet ut credant completo numero
annorum tempus restaurationis ierusalem
advenisse. Hiis etiam addito nec ...
tem populi nollent imitari de quo et
dicitur per eum non dum venit tempus / populus hic dicit.
ut edificetur domus dei. Omnia au-
tem que textu huius prophetie continentur
reversionem populi edificationem tem-
pli. renovationem civitatis. ob-
servantiam sacerdotalem et inte-
ritum regnorum et eorum significat.

Incipit Aggeus propheta

In anno secundo
darii regis persarum in mense vi
in die una mensis. factum est verbum do-
mini in manu aggei prophete ad
zorobabel filium salathiel du-
cem iuda et ad iesum filium iose- i. hesdr. v.
dech sacerdotem magnum dicens.
Hec dicit dominus exercituum dicens.
Populus iste dicit. Nondum ve-
nit tempus domus domini edi-
ficande. Et factum est verbum domi-
ni in manu aggei prophete dicens.
Numquid tempus vobis est ut
habitetis in domibus laqueatis et domus
ista deserta. Et nunc hec dicit dominus
exercituum. Ponite corda vestra
super vias vestras. Seminastis mul-
tum et intulistis parum. Come-
distis et non estis saciati. bibistis et non
estis inebriati. Operuistis vos et non

ensis calens. Et qui mercedes congrega-
vit misit eas in sacculum pertusum. Hec
dicit dominus exercituum. Ponite corda vestra
super vias vestras. Ascendite in montem
portate ligna et edificate domum et ac-
ceptabilis mihi erit et glorificabor
dicit dominus. Respexistis ad amp-
lius et ecce factum est minus et intu-
listis in domum et exsufflavi illud. Quam
ob causam dicit dominus exercitu-
um? Quia domus mea deserta est et vos festi-
natis unusquisque in domum suam.
Propter hoc super vos prohibiti sunt celi ne
darent rorem et terra prohibita est
ne daret germen suum. Et vocavi sic-
citatem super terram et super montes
et super triticum et super vinum et super oleum
et quecumque profert humus et super homines
et super iumenta et super omnem labo-
rem manuum. Et audivit zorobabel filius
salathiel et iesus filius iosedech sac-
erdos magnus et omnes reliquie populi
vocem domini dei sui et verba aggei pro-
phete sicut misit eum dominus deus
eorum ad eos et timuit populus a faci-
e domini. Et dixit aggeus nuntius
domini de nuntiis domini populo di-
cens. Ego vobiscum dicit dominus. Et su-
scitavit dominus spiritum zoroba-
bel filii salathiel ducis iuda et spi-
ritum iesu filii iosedech sacerdotis
magni et spiritum reliquorum de omni
populo et ingressi sunt et faciebant opus
in domo domini exercituum dei sui.
II In die xx et iiii mensis in vi mense
in anno secundo darii regis. In vii
mense xx et prima mensis factum est verbum
domini in manu aggei prophete dicens:
Loquere ad zorobabel filium sala-
thiel ducem iuda et ad iesum filium
iosedech sacerdotem magnum et ad
reliquos populi dicens. Quis in vo-
bis est derelictus qui vidit domum
istam in gloria sua prima? Et quid
videtis vos hanc nunc? Numquid
non ita est quasi non sit in oculis vestris? Et
nunc confortare zorobabel dicit
dominus. Et confortare iesu fili iosedech

sacerdos magne et omnis ...
dicit dominus exercituum ...
vian ego vobiscum ...
exercituum. Verbum ...
biscum cum egrederemini ...
ra egypti et spiritus meus ...
o vestri. Nolite time ...
exercituum. Adhuc ...
est et ego commovebo ...
ram et mare et aridam ...
gentes et veniet desi ...
gentibus et implebo domum ...
dicit dominus exercituum ...
argentum et meum ...
exercituum. Magna erit ...
istius novissime plus ...
hoc dicit dominus exercituum ...
et iiii noni mensis ...
darii regis factum est verbum ...
aggeum prophetam dicens ...
exercituum. Interroga sacerdotes ...
dicens. Si tulerit homo carnem ...
tam in ora vestimenti sui ...
summitate eius panem ...
tum aut vinum aut oleum ...
omnem cibum numquid ...
Respondentes sacerdotes ...
non. Et dixit aggeus si ...
lutus in anima ex omnibus ...
contaminabitur. Et ...
sacerdotes et dixerunt ...
Et respondit aggeus ...
populus iste et sic gens ista ...
eum meam dicit dominus et sic ...
manuum eorum et omnia que ...
ibi contaminata erunt ...
ponite corda vestra a die hac ...
antequam poneretur lapis ...
in templo domini. Cum ...
ad acervum xx modiorum ...
intraretis ad torcular ut ...
us l lagenas et fiebant ...
vos vento urente et aurugine ...
dine omnia opera manuum ...
non fuit in vobis qui reverteretur ...
dicit dominus. Ponite corda ...
die ista et in futurum a die ...
noni mensis a die qua fundatum ...

et in loco isto dabo pacem dicit ...

templi domini ponite corda vestra. Numquid
iam semen in germine est et
adhuc vinea et ficus et malogranatum
et lignum olive non floruit
ex die ista benedicam omnia. Et fa-
ctum est verbum domini secundo ad Ag-
geum in xx iiii mensis dicens. Ego mo-
vebo celum pariter et terram et subvertam
solium et conteram fortitudinem
regni gentium et subvertam
quadrigam et ascensorem eius et des-
cendent equi et ascensores eorum vir
in gladio fratris sui in die illo dicit
dominus exercituum assumam te zo-
robabel fili salathiel serve meus dicit
dominus et ponam te quasi signaculum quia
te elegi dicit dominus exercituum. Explicit.

Anno secundo. Prologus Zacharie.

Darii regis medorum aggeum et
zachariam prophetasse lectiones
eorum declarant. Quia vero ea
que zacharie in ordine prophetarum pla-
cuerunt quia cum duobus mensibus
post lectionem ostendunt in prophe-
tasse inveniuntur ad restauracionem
templi precepto domini populum
hortasse eosdem refert dicens. In secundo an-
no regis prophetaverunt aggeus et za-
charias filius abdo prophete super iudeos
qui erant in iudea et in ierusalem sup-
er tunc surrexerunt zorobabel fi-
lius salathiel et iesus filius iosedech
et principes eius et inchoaverunt edificare
domum dei que est in ierusalem. Quod
consulit propheta ex oracione sua
ne nam et populum israel ab
patrum delictorum per suam
conversionem idem propheta cupiens re-
vocare sibi lectione comprehensus
est. Vidi noctem et ecce vir ascen-
dens super equum rubeum et ipse
stantem in medio mirteti in
cuius visionis hec solucio est.
Per ascendentem super equum rubeum
dominus angelus intelligitur. Cum quo
eidem colores equorum consentire
dicti est vindictam sanguinis in
eandem gentem significat. Per
quendam propheta virum in equo rubeo sedentem
ferendam que populum israel in captivi-
tatem redegerat. Nam et ysaias pro-
pheta per ruborem vestimentorum in-
ter gentes vindictam cum sanguine
adeo perferendam dei novissimam huius
verbis usus est dicens. Quis est iste qui
venit de edom tinctis vestibus de bo-
sra vel rubor vestimentorum eius ex
bosra et cetera. Stantem vero in medio mir-
teti vinorosi quod dicit leticiam populi
assumptam per mirteti significacionem
voluit designare cuius ligni mo-
yses in libro levitico cum faceret in-
censum ait accipiens die primo fru-
ctus ligni speciosi et leticiam popu-
li per huius olitus ligni umbraculum de-
monstraret. Hanc visionem que
liberacionem populi et vindictam de
adversarius futuram demonstrat ob
hoc nocte propheta se vidisse memoravit
quia populum israel in prima liberacione de ter-
ra egipti nocte eduxisse constabat
cuius exempli propheta presens aliquam
partem in se retinere videbitur li-
beracio eiusdem et restitutio captivitatis
de terra chaldeorum per noctem prophete
est revelata. Incipit Zacharias propheta.

In mense octavo in anno secundo darii
factum est verbum domini ad za-
chariam filium barachie filii
addo prophetam dicens. Iratus est domi-
nus super patres vestros iracundia. Et di-
ces ad eos. Hec dicit dominus exer-
cituum. Convertimini ad me dicit
dominus exercituum. Ne sitis sicut
patres vestri ad quos clamabant pro-
phete priores dicentes. Hec dicit
dominus exercituum. Convertimini
de viis vestris malis et cogitacionibus
vestris pessimis et non attenderunt ad audierunt
me dicit dominus exercituum. Pa- neque
tres vestri ubi sunt et prophete. Num-
quid in sempiternum vivent? Ve-
rumptamen verba mea et legi-
tima mea que mandavi servis
meis prophetis. Numquid non com-
prehenderunt patres vestros? Et con-
versi sunt et dixerunt. Sicut co-
gitavit ad nos dicit dominus exercituum

gitauit dominus exercituum facere no
bis secundum uias nostras et secundum adinuen
tiones nostras fecit nobis. In die xx. et
.iiii. undecimi mensis sabath. in an
no secundo darii factum est uer
bum domini ad zachariam filium
barachie filii addo prophetam dicens.
Vidi per noctem et ecce uir ascendens
super equum rufum et ipse stabat
inter mirteta que erant in profun
do et post eum equi rufi uarii et al
bi. Et dixi. Quid sunt isti domine mi?
Et ait ad me angelus domini qui
loquebatur in me. Ego ostendam
tibi que sint hec. Et respondit uir qui
stabat inter mirteta et dixit. Isti sunt
quos misit dominus ut perambu
lent terram. Et responderunt angelo
domini qui stabat inter mirteta
et dixerunt. Perambulauimus terram
et ecce omnis terra habitatur et quiescit.
Et respondit angelus et dixit. Do
mine exercituum. usquequo tu non mi
sereberis ierusalem. et urbium iuda quibus
iratus es? Iste iam lxx. annus est.
Respondit dominus angelo qui
loquebatur in me uerba bona uerba con
solatoria. Et dixit ad me angelus qui
loquebatur in me. Clama dicens.
Hec dicit dominus exercituum. Zelatus
sum syon ierusalem zelo magno. et i
ra magna ego irascor super gentes o
pulentas quia ego iratus sum parum i
psi uero adiuuerunt in malum. Propter
hoc dicit dominus. Reuertar ad ieru
salem in misericordiis. domus mea edifi
cabitur in ea dicit dominus exercituum. et perpen
diculum extendetur super ierusalem. Ad
huc clama dicens. Hec dicit dominus
exercituum. adhuc fluent ciuitates
mee bonis et consolabitur adhuc
dominus syon. et eliget adhuc ieru
salem. Et leuaui oculos et uidi et ecce
.iiii. cornua et dixi ad angelum qui
loquebatur in me. Quid sunt hec?
Et dixit ad me. Hec sunt cornua que
uentilauerunt iudam et ierusalem.
Et ostendit michi dominus .iiii. fa

.i. angelos
bros. Et dixi. Quid isti
Qui ait dicens. Hec sunt
uentilauerunt iudam per singulos
Et nemo illorum leuauit
Et uenerunt isti deterrere
deiciant cornua gentium
leuauerunt cornua super ter
iuda ut disperderent ea.
Et leuaui oculos meos
et ecce uir. et ecce in
manu eius funiculus mensorum. Et dixi
uadis? Et dixit ad me
uideam ierusalem quan
do eius. Et ecce angelus qui
in me egrediebatur
egrediebatur in occursum
xit ad eum. Curre lo
neruum istum dicens
bitabitur ierusalem
dine hominum et iumen
o eius. Et ego ero ei ait
igneus in circuitu et in
medio eius. O. o. o. fu
aquilonis dicit domi
nus. quoniam in .iiii. uentos celi dis
dominus. O syon fuge
syon filiam babilonis
dominus exercituum
misit me ad gentes
uos. Qui enim tetigerit
pupillam oculi eius
leuo manum meam su
per hiis qui sibi seruie
bant et scietis quia dominus ex
me. Lauda et letare filia
ecce ego uenio et habitabo
ait dominus. Et applicabuntur
multe ad dominum in
erit in populum et habitabo in
stres quia dominus exercituum misit
possidebit dominus iudam par
ficati. et eliget ierusalem. Sileat
a facie domini quia consurrexit
sancto suo.
Et ostendit michi dominus iesum
stantem coram angelo do
stabat a dextris eius ut ad
dixit dominus ad sathan. Incre
.i. punctum

satan. Et increpet dominus in te qui e-
legit Ierusalem. Numquid non iste torris
erutus de igne? Et Iesus erat indu-
tus vestibus sordidis: et stabat ante faci-
em angeli. Qui respondit et ait ad eos qui
stabant coram se dicens: Auferte
vestimenta sordida ab eo. Et dixit ad
eum: Ecce abstuli a te iniquitatem
tuam, et indui te mutatoriis. Et dixit:
Ponite cidarim mundam super caput
eius. Et posuerunt cidarim mundam
super caput eius, et induerunt eum vesti-
bus. Et angelus domini stabat. Et contesta-
batur angelus domini Iesum dicens: Hec
dicit dominus exercituum: Si in viis meis
ambulaveris, et custodiam meam custo-
dieris: tu quoque iudicabis domum
meam, et custodies atria mea, et
dabo tibi ambulantes de his qui
nunc hic assistunt. Audi Iesu sacer-
dos magne, tu et amici tui qui habi-
tant coram te, quia viri portendentes
sunt. Ecce enim adducam ego ser-
vum meum orientem. Quia ecce
lapis quem dedi coram Iesu: super lapidem
unum vii. oculi sunt. Et ecce ego ce-
labo sculpturam eius, ait dominus exerci-
tuum: et auferam iniquitatem
terre illius in die una. In die illa
dicit dominus exercituum vocabit vir a-
micum suum subter vineam suam et sub
ficum. IIII

Et reversus est angelus qui loqueba-
tur in me, et suscitavit me qua-
si virum qui suscitatur de somno suo.
Et dixit ad me: Quid tu vides?
Et dixi: Vidi, et ecce candelabrum au-
reum totum, et lampas eius super ca-
put eius, et vii. lucerne eius super il-
lud: et vii. infusoria lucernis que erant su-
per caput eius. Et due olive super illud:
una a dextris lampadis, et una a si-
nistris eius. Et respondi et aio ad an-
gelum qui loquebatur in me dicens:
Quid sunt hec domine mi? Et respondit
angelus qui loquebatur in me et dixit
ad me: Numquid nescis quid sunt
hec? Et dixi: Non domine mi. Et respondit

et ait ad me dicens: Hoc est ver-
bum domini ad Zorobabel dicens: Non in exer-
citu nec in robore, sed in spiritu meo di-
cit dominus exercituum. Quis tu mons magne
ne coram Zorobabel in planum? Et educet
lapidem primarium, et exequabit gratiam
gratie eius. Et factum est verbum domini ad
me dicens: Manus Zorobabel funda-
verunt domum istam, et manus eius
perficient eam: et scietis quia dominus exercituum
misit me ad vos. Quis enim despex-
it dies parvos? Et letabuntur, et videbunt parvos
lapidem stagneum in manu Zoro-
babel. vii. sunt isti oculi domini qui dis-
currunt in universam terram. Et respondi
et dixi ad eum: Quid sunt due olive
iste ad dexteram candelabri et ad sinis-
tram eius? Et respondi secundo et dixi ad eum:
Quid sunt due spice olivarum que sunt
iuxta duo rostra aurea in quibus sunt
suffusoria ex auro? Et ait ad me di-
cens: Numquid nescis quid sunt hec?
Et dixi: Non domine mi. Et dixit: Isti sunt
duo filii olei splendoris qui assistunt
dominatori universe terre. V

Et conversus sum et levavi oculos
meos et vidi: et ecce volumen vo-
lans. Et dixit ad me: Quid vides?
Et dixi: Ecce ego video volumen vo-
lans: longitudo eius xx. cubitorum,
et latitudo eius x. cubitorum. Et dixit ad
me: Hec est maledictio que egreditur
super faciem omnis terre: quia omnis fur
sicut ibi scriptum est iudicatur: et omnis
iurans ex hoc similiter iudicatur: et
omnis iurans ex hoc similiter iudica-
tur. Educam illud dicit dominus exercitu-
um: et veniet ad domum furis, et ad
domum iurantis in nomine meo men-
daciter: et commorabitur in medio domus
eius, et consumet eam et ligna eius
et lapides eius. Et egressus est angelus qui
loquebatur in me, et dixit ad me: Leva
oculos tuos et vide quid est hoc quod
egreditur. Et dixi: Quidnam est? Et ait:
Hec est amphora egrediens. Et dixit:
Hec est oculus eorum in universa terra. Et
ecce talentum plumbi portabatur

Et ecce mulier una sedens in me
dio amphore. Et dixit. Hec est impi
etas. Et proiecit eam in medio am
phore. et misit massam plumbe
am in os eius. Et levavi oculos
meos et vidi. Et ecce due mulieres
egredientes et spiritus in alis earum. Et habebant
alas quasi alas milvi. et levaverunt
amphoram inter celum et terram. Et
dixi ad angelum qui loquebatur in
me. Quo iste deferunt ampho
ram. Et dixit ad me. Ut edificetur
ei domus in terra Sennaar. et sta
biliatur et ponatur ibi super ba
sem suam.

VI

Et conversus sum et levavi oculos
meos. et vidi. Et ecce quattuor quadrige
egredientes de medio duorum mon
tium. et montes montes erei. In qua
driga prima equi rufi. et in quadri
ga secunda equi nigri. Et in quadriga
tercia equi albi. et in quadriga
quarta equi varii et fortes. Et respondi et
dixi ad angelum qui loquebatur in me.
Quid sunt hec domine mi. Et respondit an
gelus et ait ad me. Isti sunt quattuor venti
celi qui egrediuntur ut stent
coram dominatore omnis terre. In qua
erant nigri equi egrediebantur
in terram aquilonis. et albi egressi sunt
post eos. et varii egressi sunt ad
terram austri. Qui autem erant ro
bustissimi exierunt et querebant
ire et discurrere per omnem terram. Et
dixit. Ite. Perambulate terram. Et
perambulaverunt terram. Et vocavit
me et locutus est ad me dicens.
Ecce qui egrediuntur in terram aquilonis
requiescere fecerunt spiritum meum in ter
ram aquilonis. Et factum est verbum do
mini ad me dicens. Sume a transmigratione
a Holdai et a Tobia et ab Idaia.
et venies tu in die illa. et intrabis
domum Iosie filii Sophonie qui ve
nerunt de Babilone. et sumes aurum et
argentum. et facies coronas. et po
nes in capite Iesu filii Iosedech
sacerdotis magni. et loqueris ad eum

dicens. Hec dicit dominus exerci
oriens nomen eius. et subter
et edificabit templum do
et templum domini. et ipse ex
plum domino. et ipse porta
sedebit et dominabitur super solio
sacerdos super solio suo
pacis erit inter illos duos
erunt Helem. et Tobie
Hen filio Sophonie memo
templo domini. et qui procul
ent et edificabunt in templo
et scietis quia dominus exerci
ad vos. Erit autem hoc si
audieritis vocem domini dei

Et factum est in anno quarto
gis factum est verbum domini
chariam in quarto die men
est Casleu. Et miserunt
Sarasar et Rogomelech
cum eis ad deprecandum faciem
dicerent sacerdotibus domus
tuum et prophetis loquens. Numquid
est michi in quinto mense. vel
me debeo sicut feci iam
Et factum est verbum domini
me dicens. Loquere ad om
terre. et ad sacerdotes dicens
ieiunastis et planxistis in quinto
mense et septimo per hos septuaginta annos
ieiunium ieiunastis michi. Et cum
tis et bibistis. Numquid non
locutus est dominus in manu
cum adhuc Ierusalem habitaretur
opulenta ipsa. et urbes
eius. et ad austrum et in campestribus
bitaretur. Et factum est verbum
Zachariam dicens. Hec dicit
um dicens. Iudicium verum
et misericordiam et miserationes
unusquisque cum fratre suo
et pupillum et advenam
nolite calumniari. et malum
suo non cogitet in corde
luerunt attendere. et averterunt
recedentes. et aures suas
runt ne audirent. et cor
runt ut adamantem ne

Numquid non vobis comedistis
met ipsis bibistis

[ser]mon[em] et verba que misit dominus exercituum in
[spiritu] suo per manum prophetarum priorum. Et
[facta] est indignatio magna a domino exerci-
tuum. Et factum est sicut locutus est et non
[au]dierunt: sic clamabunt et non
[ex]audiam dicit dominus exercituum. Et dispersi
[eos per] omnia regna que nesciunt. et terra de-
[so]lata est ab eis eo quod non esset transiens et
[re]vertens. et posuerunt terram desiderabi-
[lem] in desertum. VIII

Et factum est verbum domini exercituum ad
me dicens. Hec dicit dominus exercituum.
[Zelat]us sum Syon zelo magno. et indig-
[nati]one magna zelatus sum eam. dicit
[dominus] exercituum. Reversus sum in Syon
[et h]abitabo in medio Ierusalem. et vocabitur Ie-
[rusale]m civitas veritatis. et mons domini ex-
[ercit]uum mons sanctificatus. Hec dicit dominus
[exer]cituum. Adhuc habitabunt senes et
[anus] in plateis Ierusalem. et viri baculus
[i]n manu eius pre multitudine dierum.
[Et p]latee civitatis implebuntur in-
[fa]ntibus et puellis ludentibus in plate-
[is e]ius. Hec dicit dominus exercituum. Si vide-
[tur] difficile in oculis reliquiarum populi hu-
[ius in] diebus illis. hec dicit dominus exercituum.
[Num]quid in oculis meis difficile erit di-
[cit d]ominus exercituum. Hec dicit dominus exerci-
tuum. Ecce ego salvabo populum meum
[de te]rra orientis. et de terra occasus
[sol]is. et adducam eos et habitabunt in
[me]dio Ierusalem. et erunt mihi in populum
[et e]go ero eis in deum in veritate et in
[iusti]cia. Hec dicit dominus exercituum. Confor-
[te]ntur manus vestre qui auditis in
[diebus] his sermones istos per os pro-
[phetaru]m in die qua fundata est domus
[domini] exercituum. ut templum edificaretur.
[Si]quidem ante dies illos merces
[homi]num non erat. nec merces iumen-
[torum] erat. neque introeunti et exeunti
[erat pax] pre tribulacione. et dimisi omnes ho-
[mine]s unumquemque contra proximum suum. Sed
[nunc] non iuxta dies priores ego faci-
[am] reliquiis populi huius. dicit do-
[minus] exercituum. Sed pacis semen erit. Vi-
[nea] dabit fructum suum. et terra da-
[bit] germen suum. et celi dabunt rorem suum
et possidere faciam reliquias populi
huius universa hec. Et erit sicut eratis
maledictio in gentibus domus Iuda
et domus Israel: sic salvabo vos. et eritis
benedictio. Nolite timere et confortentur
manus vestre quia hec dicit dominus
exercituum. Sicut cogitavi ut affligere[m]
vos cum ad iracundiam provocassent
patres vestri me dicit dominus. et non sum miser-
tus: sic conversus cogitavi in diebus
istis ut benefaciam Ierusalem et domui
Iuda. Nolite timere. Hec sunt ergo verba
que facietis. Loquimini veritatem unus-
quisque cum proximo suo. veritatem
et iudicium pacis iudicate in portis
vestris. et unusquisque malum contra amicum
suum ne cogitetis in cordibus vestris.
et iuramentum mendax ne diligatis.
Omnia enim hec sunt que odi dicit dominus.
Et factum est verbum domini exercituum
ad me dicens. Hec dicit dominus exercitu-
um. Ieiunium quarti et ieiunium quinti
et ieiunium septimi et ieiunium decimi
erit domui Iude in gaudium et in leti-
ciam et in sollempnitates preclaras.
Veritatem tantum et pacem diligite. Hec
dicit dominus exercituum. Usquequo venient
populi et habitent in civitatibus multis.
et vadent habitatores unusquisque ad
alterum dicentes. Eamus et deprecemur
faciem domini. et queramus dominum exercitu-
um. Vadam et ego. Et venient populi
multi. et gentes robuste ad queren-
dum dominum exercituum in Ierusalem. et
deprecandam faciem domini. Hec dicit
dominus exercituum. ~~Usquequo venient populi~~
~~et habitent in civitatibus multis. et~~
~~vadent habitatores unusquisque~~
~~ad alterum dicentes. Eamus et depre-~~
~~cemur faciem domini. et queramus dominum~~
~~exercituum. Vadam et ego. Et venient~~
~~populi multi et gentes robuste ad que-~~
~~rendum dominum exercituum in Ierusalem et~~
~~deprecandam faciem domini. Hec dicit~~
~~dominus exercituum.~~ In diebus illis in quibus
apprehendent decem homines ex omnibus
linguis gentium. et apprehendent fim-
briam viri Iudei dicentes. Ibimus

Vobiscum audivimus enim quia deus
vobiscum est. IX
Onus verbi domini in terra Adrach
et Damasci requiei eius. quia do
mini est oculus hominis et omnium
tribuum Israel. Emath quoque in termi
nis eius. et Tyrus et Sydon. adsumpserunt
quippe sibi peritiam sapientiam val
de. Et edificavit Tyrus munitionem
suam. et coacervavit argentum quasi hu
mum. et aurum quasi lutum platearum. Ec
ce dominus possidebit eam. et percutiet in
mari fortitudinem eius. et hec igni
devorabitur. Videbit Ascalon et time
bit. et Gaza. et dolebit nimis. et Acha
ron quoniam confusa est spes eius. et
peribit rex de Gaza. et Ascalon non ha
bitabitur. et sedebit separator in Azoto. et dis
perdam superbiam Philistinorum. et au
feram sanguinem eius de ore eius
et abhominationes eius de medio den
tium eius. et relinquetur et ipse deo
nostro. et erit quasi dux in Iuda. et Acha
ron quasi Iebuseus. Et circumdabo do
mum meam ex his qui militant
michi. euntes et revertentes. et non
transibit super eos ultra exactor. quia
nunc vidi in oculis meis. Exulta
satis filia Syon. iubila filia Ierusalem.
Ecce rex tuus veniet tibi iustus et
salvator. ipse pauper et ascendens super
asinam et super pullum filium asine.
Et disperdam quadrigam ex Effraym
et equum de Ierusalem. et dissipabitur arcus
belli. Et loquetur pacem gentibus. et potes
tas eius a mari usque ad mare. et
a fluminibus usque ad fines terre. Tu quoque
in sanguine testamenti tui emisisti
vinctos tuos de lacu in quo non est
aqua. Convertimini ad munitionem vinc
ti spei. hodie quoque annuncians dupli
cia reddam tibi. quoniam extendi michi Iu
dam quasi arcum. implevi Effraym.
Et suscitabo filios tuos Syon super
filios tuos Grecia. et ponam te quasi gla
dium fortium. Et dominus deus super eos
videbitur. et exibit ut fulgur iaculum
eius. et dominus deus in tuba canet. et
vadet in turbine austri. Dominus exercit
uum proteget eos. et devorabunt et sub
icient lapidibus funde. et bibentes
inebriabuntur quasi vino. et replebuntur
ut fiale. et quasi cornua altaris. Et salva
bit eos dominus deus eorum in die illa
gregem populi sui. quia lapides sancti
elevabuntur super terram eius. Quid
enim bonum eius est. et quid pulchrum eius
nisi frumentum electorum et vinum ger
minans virgines. X
Petite a domino pluviam in tempore
serotino. et dominus faciet nives. et plu
viam ymbris dabit eis singulis her
bam in agro. Quia simulacra locuta sunt
inutile. et divini viderunt mendacium
et sompniatores frustra locuti sunt.
vane consolabantur. idcirco abducti
sunt quasi grex. affligentur quia non est
pastor. Super pastores iratus est furor
meus. et super hyrcos visitabo. quia visi
tavit dominus exercituum gregem suum domum
Iuda. et posuit eos quasi equum glorie sue
in bello. Ex ipso angulus. ex ipso
clavus. ex ipso arcus prelii. ex ipso egre
dietur omnis exactor simul. Et erunt
quasi fortes conculcantes lutum viarum
in prelio. et bellabunt quia dominus cum eis.
et confundentur ascensores equorum. Et confor
tabo domum Iuda. et domum Ioseph sal
vabo. et convertam eos quia miserebor eo
rum. et erunt sicut fuerunt quando non
proieceram eos. Ego enim dominus deus eorum
et exaudiam eos. Et erunt quasi for
tes Effraym. et letabitur cor eorum quasi a vino
et filii eorum videbunt et letabuntur
et exultabit cor eorum in domino. Sibi
labo eis et congregabo illos quia redemi
eos. et multiplicabo eos sicut ante fuerant
multiplicati. Et seminabo eos in populis
et de longe recordabuntur mei. et vi
vent cum filiis suis. et revertentur. Et re
ducam eos de terra Egypti. et de Assyri
is congregabo eos. et ad terram Galaad et
Libani adducam eos. et non inve
nietur eis locus. Et transibit in mari
freto. et percutiet in mari fluctus
et confundentur omnia profunda

ris et humiliabitur superbia assur
sceptrum egypti recedet. Confortabo
in domino et in nomine eius ambu
bunt dicit dominus. XI
Aperi libane portas tuas et comedat
ignis cedros tuas. Ulula
quia cecidit cedrus quoniam mag
vastati sunt. Ululate quercus
quoniam succisus est saltus mu
Vox ululatus pastorum quia
tata est magnificentia eorum. Vox
gitus leonum quoniam vastata est su
danis. Hec dicit dominus deus meus.
ce pecora occisionis que qui possede
occidebant et non dolebant et ven
ea dicentes. Benedictus deus quia
facti sumus et pastores eorum non
cebant eis. et ego non parcam ultra
habitantes terram dicit dominus. Ecce
tradam homines unumquemque in ma
proximi sui et in manu regis
et concident terram et non eruam
manu eorum. et pascam pecus occi
nis propter hoc o pauperes gregis. Et
sumpsi mihi duas virgas. unam vo
cavi decorem. et alteram vocavi funiculum
et pavi gregem. et succidi tres
tores in mense uno. et contracta est
ma mea in eis. Siquidem et anima eorum
variavit in me. et dixi. Non pascam vos.
ritur moriatur. et quod succiditur
cidatur. et reliqui devorent uni
usquisque carnem proximi sui. et tuli vir
gam meam que vocabatur decus. et abs
cidi eam. ut irritum facerem fedus
meum quod percussi cum omnibus po
pulis. et in irritum deductum est in die
illa. et cognoverunt sic pauperes
gregis qui custodiunt mihi quia ver
bum domini est. Et dixi ad eos. Si bo
num est in oculis vestris afferte mer
cedem meam. et si non quiescite. Et
penderunt mercedem meam. xxx. ar
genteos. et dixit dominus ad me. Proice
illud ad statuarium. decorum precium quo
appreciatus sum ab eis. Et tuli xxx.
argenteos. et proieci illos in domo
domini ad statuarium. et precidi virgam

meam secundam que appellabatur funi
culus. ut dissolverem germanitatem
inter iudam et israel. Et dixit dominus ad
me. Adhuc sume tibi vasa pastoris
stulti. quia ecce ego suscitabo pastorem
in terra. qui derelicta non visitabit. dis
persa non queret. et contritum non sanabit.
et id quod stat non enutriet. et carnes
pinguium comedet. et ungulas eorum
dissolvet. O pastor et ydolum derelin
quens gregem. gladius super brachi
um eius. et super oculum dextrum eius.
brachium eius ariditate siccabitur.
et oculus eius dexter tenebrescens obscu
rabitur. XII

Onus verbi domini super israel. Et dixit
dominus extendens celum et fundans ter
ram. et fingens spiritum hominis in eo. Ec
ce ponam ierusalem superliminare cra
pule omnibus populis in circuitu. sed et
iuda erit in obsidione contra ie
rusalem. Et erit in die illa ponam ie
rusalem lapidem oneris cunctis populis.
Omnes qui levabunt eam concisione la
cerabuntur. et colligentur contra
eam omnia regna terre.
In die illa dicit dominus percutiam omnem
equum in stuporem et ascensorem eius in
amentiam. et super domum iuda aperiam oculos
meos. et omnem equum populorum percutiam
in cecitate. Et dicent duces iuda
in corde suo. Confortentur mihi habita
tores ierusalem in domino exercituum deo eorum.
In die illa ponam duces iuda sicut
caminum ignis in lignis. et sicut facem
ignis in feno. et devorabunt ad
dexteram et ad sinistram omnes populos
in circuitu. et habitabitur ierusalem in loco
suo. et rursum in ierusalem. et salva
bit dominus tabernacula iuda. sicut in
principio ut non magnifice glorie
tur domus david. et gloria habitantium
ierusalem contra iudam. In die illa proteget
dominus habitatores ierusalem. et erit qui
offenderit ex eis in die illa quasi david.
et domus david quasi dei sicut angelus
domini in conspectu eorum. Et erit in die
illa queram conterere omnes gentes que

nitur contra ierusalem. Et effundam super domum
david et super habitatores ierusalem spiritum
gratie et precum. Et aspicient ad me
quem confixerunt et plangent eum
planctu quasi super unigenitum et dolebunt
super eum ut doleri solet in morte
primogeniti. In die illa magnus
erit planctus in ierusalem sicut planc-
tus adadremmon in campo mage-
don. Et planget terra familie seor-
sum. Familie domus david seorsum
et mulieres eorum seorsum. Familie do-
mus nathan seorsum et mulieres eorum
seorsum. Familie domus levi seorsum
et mulieres eorum seorsum. Familie
semei seorsum et mulieres eorum
seorsum. Omnes familie reliquae fa-
milie et familie seorsum et mulieres
eorum seorsum.

et familie

XIII

In die illa erit fons patens domui
david et habitantibus ierusalem in ab-
lutionem peccatoris et menstruate.
Et erit in die illa dicit dominus exercituum
disperdam nomina idolorum de terra et non me-
morabuntur ultra et pseudoprophetas
et spiritum inmundum auferam de terra.
Et erit cum prophetaverit quispiam ultra
dicent ei pater eius et mater eius qui
genuerunt eum non vives quia
mendacium locutus es in nomine domini et
configent eum pater eius et mater eius et ge-
nitores eius cum prophetaverit. Et
erit in die illa confundentur pro-
phete unusquisque ex visione sua
cum prophetaverit nec operientur pallio
saccino ut mentiantur sed dicet
non sum propheta homo agricola ego
sum quoniam adam exemplum meum ab
adolescentia mea. Et dicetur ei. Quid
sunt plage iste in medio manu-
um tuarum. Et dicet. His plaga-
tus sum in domo eorum qui dilige-
bant me. Framea suscitare super
pastorem meum et super virum co-
herentem michi dicit dominus exerci-
tuum. Percute pastorem et disper-
gentur oves gregis et convertam ma-
num meam ad parvulos. Et erunt in

omni terra dicit dominus partes
dispergentur et deficient
relinquetur in ea. Et ducam
partem per ignem
cut uritur argentum
sicut probatur aurum
nomen meum et ego exaudi
populus meus es et ipse di

Ecce dies XIIII

Venient domini et
spolia tua in medio tui
omnes gentes ad ierusalem in pr
civitas et vastabuntur d
lieres violabuntur
dia pars civitatis
et reliquum populi non au
urbe. Et egredietur dominus
contra gentes illas sicut pr
certaminis. Et stabunt pedes
illa super montem oliv
ierusalem ad orientem. Et scin
olivarum ex media parte
orientem et ad occidentem
to grandi valde. Et separab
dium eius ad aquilonem
ad meridiem. Et fugietis ad
vallem montium meorum quoniam coniunge
vallis montium usque ad proxim
eritis sicut fugistis a facie
tus in diebus ozie regis iu
niet dominus deus meus omnes
eo. Et erit in die illa non erit
frigus et gelu. Et erit dies
nota est domino non dies
et vespere erit lux
in die illa exibunt aque
rusalem. Medium earum ad
entale et medium earum ad
novissimum. In estate et
erunt. Et erit dominus rex
ram. In die illa erit do
et erit nomen eius unum
tur omnis terra usque ad
adremmon. Et de colle
austrum ierusalem et exal
et habitabit in loco suo a
iamin usque ad locum p
usque ad portam angul

Ananeel usque ad torcularia regis. Et habitabunt in ea et anathema non erit amplius, sed sedebit Ierusalem secura. Et haec erit plaga qua percutiet dominus omnes gentes que pugnaverunt adversum Ierusalem. Tabescet caro uniuscuiusque stantis super pedes suos, et oculi eius contabescent in foraminibus suis, et lingua eorum contabescet in ore suo. In illa die erit tumultus domini magnus in eis, et apprehendet vir manum proximi sui, et conseretur manus eius super manum proximi sui. Sed et Iudas pugnabit adversus Ierusalem, et congregabuntur divitie omnium gentium in circuitu, aurum et argentum et vestes multe satis. Et sic erit ruina equi et muli et cameli et asini et omnium iumentorum que fuerint in castris illis, sicut ruina haec. Et omnes qui reliqui fuerint de universis gentibus que venerunt contra Ierusalem, ascendent ab anno in annum ut adorent regem dominum exercituum et celebrent festivitatem tabernaculorum. Et erit qui non ascenderit de familiis terre ad Ierusalem ut adoret regem dominum exercituum, non erit super eos imber. Quod et si familia Egypti non ascenderit et non venerit, nec super eos erit, sed erit ruina qua percutiet dominus omnes gentes que non ascenderint ad celebrandam festivitatem tabernaculorum. Hoc erit peccatum Egypti, et hoc peccatum omnium gentium que non ascenderint ad celebrandam festivitatem tabernaculorum. In die illa erit quod super frenum equi est sanctum domino, et erunt lebetes in domo domini quasi phiale coram altari. Et erit omnis lebes in Ierusalem et in Iuda sanctificatus domino exercituum. Et venient omnes immolantes et sument ex eis et coquent in eis, et non erit mercator ultra in domo domini exercituum in die illa.

Incipit prologus Malachie prophete

Deus per Moysen populo Israhel preceperat ut sacerdotes tabernaculi sui omni corporali vitio liberi hostias omnes vitio carentes sibi offerrent. Quibus legem suam ad regendum populum ob hoc dedicavit ut per sacerdotum oblationem inter numen dei et hominum conciliatio esset, et populus preceptis celestibus faceret obedire. Unde et sacerdotes angelos dei esse in hoc loco scriptura testatur. Sed quia tam divinam gratiam contemplantes supradictus populus ac sacerdotes sacrificia vitio decerpta ipsi criminibus atque impietatibus maculati deo offerre ceperunt, ideo per Malachiam prophetam populum Israhel deus increpavit. Dilexi vos dicit dominus, et dixistis, in quo dilexisti nos? Nonne frater erat Esau Iacob dicit dominus, et dilexi Iacob, Esau autem odio habui. Esau et fratrem Iacob non iniqua aut spontanea voluntate odio habitum a deo, ut sine iniuria Iacob dilectum manifestum est, cum scilicet prelatam suam Esau quidem effusionem sanguinis fratris concupisceret. Iacob autem ob suam cognitionem observantiam desiderantem legem cognosceret. Cuius rei gratia superdictus deus usus est exemplo dicens: Dilexi Iacob, Esau autem odio habui. Quamvis ex operibus memoratorum quorum liber geneseos meminit in quo universusque eorum futurus erat, posito manifeste constat ut scriptum est: Creveruntque pueri et erat Esau homo agrestis sciens venari, Iacob autem homo simplex manens in tabernaculo. Nam reliqua que lectione comprehensa sunt prevaricationem populi Israhel in observando sacrificium dei increpant, quia et eundem quasi deos alienos colunt significant.

Incipit Malachias propheta

Onus verbi domini ad Israhel in manu Malachie prophete. Dilexi vos dicit dominus, et dixistis: In quo dilexisti nos? Nonne frater Esau erat Iacob dicit dominus, et dilexi Iacob, Esau autem odio habui, et posui montes eius in solitudinem, et hereditatem eius in dracones deserti. Quod si dixerit Ydumea: Destructi sumus

sed revertentes edificabimus que destructa sunt. Hec dicit dominus exercituum. Isti edificabunt et ego destruam et vocabuntur terminum impietatis. Et populus cui iratus est dominus usque in eternum. Et oculi vestri videbunt. Et vos dicetis magnificetur dominus super terminum israhel. Filius honorat patrem et servus dominum suum timebit. Si ergo pater ego sum ubi est honor meus. Et si dominus ego sum ubi est timor meus, dicit dominus exercituum. Ad vos sacerdotes qui despicitis nomen meum et dixistis in quo despeximus nomen tuum. Offertis super meum pollutum panem et dicitis in quo polluimus te. In eo quod dicitis: Mensa domini despecta est. Si offeratis cecum ad immolandum nonne malum est. Si offeratis claudum et languidum nonne malum est. Offer illud duci tuo si placuerit ei aut si susceperit faciem tuam dicit dominus exercituum. Et nunc deprecamini vultum dei ut misereatur vestri. De manu enim vestra factum est hoc si quomodo suscipiam facies vestras dicit dominus exercituum. Quis est in vobis qui claudit hostia et incendit altare meum gratuito. Non est mihi voluntas in vobis dicit dominus exercituum et munus non suscipiam de manu vestra. Ab ortu enim solis usque ad occasum magnum est nomen meum in gentibus et in omni loco sacrificatur et offertur nomini meo oblatio munda quia magnum est nomen meum in gentibus dicit dominus exercituum. Et vos polluistis illud meum in eo quod dicitis mensa contaminata est et quod superponitur contemptibile est cum igne qui illud devorat. Et dixistis ecce de labore et exsufflastis illud dicit dominus exercituum. Et intulistis de rapinis claudum et languidum et intulistis munus. Numquid suscipiam illud de manu vestra dicit dominus. Maledictus dolosus qui habet in grege suo masculum et votum faciens im

altare

molat debile domino quia [...]
sum dicit dominus exercituum [...]
ribile in gentibus.

Et nunc ad vos [...]
o sacerdotes [...]
et si nolueritis ponere [...]
nomini meo [...]
mittam in vobis egestatem [...]
benedictionibus vestris [...]
cum illis quoniam non posuistis [...]
picio vobis brachium et [...]
super vultum vestrum [...]
et assumet vos secum. Et sci[...]
etis quia misi ad vos mandatum isto [...]
cum levi dicit dominus exercituum [...]
fuit cum eo vite et pacis [...]
et timuit me et a facie [...]
minis mei pavebat. Lex veri[tatis]
est et iniquitas non est inventa [...]
pace et in equitate ambula[vit]
vos avertit ab iniquitate [...]
dotis custodient scientiam [...]
requirent ex ore eius quia [...]
domini exercituum est. Vos [...]
tis de via et scandalizastis [...]
lege. Irritum fecistis pactum [...]
dominus exercituum. Propter quod et ego [...]
bilis et humiles omnibus populis [...]
vastis vias meas et accepistis [...]
lege. Numquid non pater unus omnium [...]
nostrum. Numquid non deus unus creavit nos [...]
ergo despicit unusquisque [...]
pactum patrum nostrorum [...]
abhominatio facta est in [...]
quia contaminavit iuda sanctificationem [...]
quam dilexit et habuit filiam [...]
perdet dominus virum qui fecerit [...]
et discipulum de tabernaculis iacob [...]
rentem munus domino exercituum [...]
rursum fecistis operiebatis lacrimis [...]
domini fletu et gemitu ita [...]
spiciam ad sacrificium ultra [...]
cabile quid de manu vestra [...]
Quam ob causam. Quia dominus [...]
inter te et uxorem pubertatis [...]
tu despexisti et hec particeps [...]
federis tui. Nonne unus fecit [...]
uum eius est spiritus. Et quid [...]

...lum dei. Custodite ergo spiritum vestrum
et uxorem adolescentiae vestrae nolite despicere. Cum
odio habueris eam dimitte dicit dominus deus
israel. operiet autem iniquitas vestimentum
eius dicit dominus exercituum. Custodite spiritum
vestrum et nolite despicere. Laborare fecistis
dominum in sermonibus vestris. et dixistis. In
quo fecimus eum laborare? In eo quod
dicitis. Omnis qui facit malum bonus est in
conspectu domini et tales ei pla-
cent. aut certe ubi est deus iudicii?

III

Ecce ego mittam
angelum meum et praeparabit viam
ante faciem meam. et statim veniet ad
templum sanctum suum dominator quem vos
quaeritis. et angelus testamenti quem vos vul-
tis. Ecce venit dicit dominus exercituum. et quis
poterit cogitare diem adventus eius? et quis
stabit ad videndum eum? Ipse enim
quasi ignis conflans. et quasi herba fullonum.
Et sedebit conflans et emundans argen-
tum. et purgabit filios levi. et colabit
eos quasi aurum et quasi argentum.
et erunt domino offerentes sacrificia in
iustitia. et placebit domino sacrificium
iuda et ierusalem sicut dies saeculi et sicut
anni antiqui. et accedam ad vos in
iudicio. et ero testis velox maleficis
et adulteris et periuris. et qui calumpniantur
mercedem mercennarii. viduas et
pupillos. et opprimunt peregrinos
nec timuerunt me dicit dominus exerci-
tuum. Ego enim dominus et non mutor. et
vos filii iacob non estis consumpti. A die-
bus enim patrum vestrorum recessistis a legitimis
meis et non custodistis. Revertimini
ad me et revertar ad vos dicit dominus exer-
cituum. et dixistis. In quo revertemur?
Si affiget homo deum suum quia vos configitis
me. et dixistis. In quo configimus te?
In decimis et primitiis. et in penuria
vos maledicti estis. et me vos frau-
datis et configitis gens tota. Inferte
omnem decimam in horreum meum
et sit cibus in domo mea. et probate me
super hoc dicit dominus. si non aperuero vobis
cataractas caeli. et effundero vobis
benedictionem usque ad habundantiam.
et increpabo pro vobis devorantem. et non
corrumpet fructum terrae vestrae. nec erit
sterilis vinea in agro dicit dominus exerci-
tuum. Et beatos vos dicent omnes gentes.
Eritis enim vos terra desiderabilis dicit
dominus exercituum. Invaluerunt super me
verba vestra dicit dominus. Et dixistis. Quid
locuti sumus contra te? Dixistis. Vanus
est qui servit deo. et quod emolumentum quia
custodivimus praecepta eius. et quia ambu-
lavimus tristes coram domino exercituum.
Ergo nunc beatos dicimus arrogantes. Si-
quidem aedificati sunt facientes impie-
tatem. et temptaverunt deum et salvi facti sunt.
Tunc locuti sunt timentes deum unus-
quisque cum proximo suo. et attendit dominus
et audivit. et scriptus est liber monu-
menti coram eo timentibus dominum et co-
gitantibus nomen eius. Et erunt mihi ait
dominus exercituum in die qua ego facio in
peculium. et parcam eis sicut parcit
vir filio suo servienti sibi. Et converte-
mini et videbitis quid sit inter iustum
et impium. et inter servientem deo et non servi-
entem ei.

IIII

Ecce enim dies veniet succensa
quasi caminus. et erunt omnes superbi et faci-
entes impietatem stipula. et inflamma-
bit eos dies veniens dicit dominus quae non
derelinquet eis radicem et non germen.
Et orietur vobis timentibus nomen meum
sol iustitiae et sanitas in pennis eius.
et egrediemini et salietis sicut vituli
de armento. et calcabitis impios cum fuerint
cinis sub planta pedum vestrorum
in die qua ego facio dicit dominus exer-
cituum. Mementote legis moysi servi
mei quam mandavi ei in choreb ad
omnem israel praecepta et iudicia. Ecce ego
mittam vobis heliam prophetam antequam
veniat dies domini magnus et horribi-
lis. et convertet cor patrum ad filios. et cor fi-
liorum ad patres eorum ne forte veniam et
percutiam terram anathemate. Amen.

Domino excel- Incipit prologus in
lentissimo et in libro macha-
cultu sanctae religionis beorum
strenuissimo lodovico regi

Rabanus vilissimus servorum dei
in domino dominorum perpetuam optat sa-
lutem. Cum sim pro christi amore ad pa-
ternitatis vestre serviendum nobilita-
ti corde cogito quid honorifice-
ntie vestre gratum exhibeam. ut mei
memoria sedulo apud vos mane-
at et devotio mentis mee erga obse-
quium vestrum appareat. Unde gradibus in
quovis angustia in animo versatur co-
gitanti quid potissimum excellentie
vestre offeram. cum alii aurum id quod sibi
contigerit. et opulentia rerum suarum
vel ministrat. vel multiplicia mu-
nera vobis deferunt. Ego autem ita per-
me hoc non efficere posse sentio. Sum
vacuus a muneribus pecuniis non ero. quo-
niam paupertatem virium mearum et
ingenii tenuitatem ea que in meditatione
sancte scripturarum elaboravi
offerre decrevi. Et licet non sunt con-
digna prudentie vestre. tamen credo non
sunt ubique spernenda. Presenti siquidem
anno transmisi vobis tractatum
in danielem prophetam. quem non solum
ex dictis maiorum. quantum et ex ipse per-
vitatis sensu confeceram. Nunc vero
quia tempus est illud quo romana ecclesia
consuevit libros machabeorum legere
in ecclesia eorundem librorum expositionem quam
ante annos aliquot rogantibus amicis
cis sensu historico simul et allegori-
co dictaveram excellentie vestre defero.
ut si aliquid sensum vestrum in eis
dinoscere vos delectet. habeatis in
promptu quo illum explanatum inveni-
re valeatis. non dico valde diserte et
ratione rethorica. sed lucido sermone
et ratione catholica. Vos quoque siquid in pre-
dicto opere reperiatis vobis gratum cer-
te predictum eius gratie hoc reputetis
a quo est omne bonum. Siquid autem
minus recte. vel inconvenienter po-
situm vobis ibidem videatur. imperi-
tie mee magis deputetis quam ma-
litie. qui etsi diu in hoc corpuscu-
lo vixero. in christi servitio pro ut pos-
sibilitas sinit laborare contendo.

Ipsius enim est misericordie. ut qui mihi istud
hoc dedit velle ipsum mihi bono o-
pere faciat consummare. qui cum patre
ipse est dominus invocantibus se in
veritate. et vos dehinc orbis sancte
vite. Divinitas domini nostri ihesu christi
vos hic incolumes. et regni celes-
tis amantes adiuvantes custodi-
at salutem. et post hanc vitam
ad vitam eternam beatitudinis perve-
nire concedat. Explicit prologus.

Reverentissimo domino et in christo
omni honore dignissimo geroldo sacri pa-
latii archidiacono. Rabanus ultimus ser-
vorum dei servus in christo salutem. Cum es-
sem tecum in palatio invictissimi
augustali constitutus. iterum habuimus
sermonem de convenientia sacrarum scri-
pturarum. et de difficultate quarun-
dam historiarum in quibus non solum ge-
neraliter loca pro varietatem temporum
conuncta obscurus est sensus
et per tropos figurarum occultus
intellectus. et quia eodem tempore commentari-
os in libros regum nuper a nobis edi-
tos venerabili abbati helduino con-
dam. Tu quidem parvitatem nostram
exhortatus es. et ostensus in libros pa-
ralipomenon ac machabeorum commentarios
iuxta vestigia maiorum patrum studio
condidem. feci ergo utrum potui. et pri-
mus libri expositionem ludovico regi de-
ravi deo. Sequentem vero tue sanctitati ven-
dendam reservavi. ut penes vos
non esset vacua. nec haberet me sug-
gillandum quod tibi rogatum nollem
conferre quod aliis gratis tribuissem.
Unde quia iam confectum habui
eo sicut decet servum christi cui ...
multorum et pro solis imperitiorum
plurimorum utilitate prodesse fes-
tinat. Decerno quoque volo sanctitatem
tuam scire. quod ipsum opus non parvam
de divina historia partem de ...
iudeorum historia adnectere ...
vero de aliarum gentium historiis la-
tentur. vel quia non tam gentis iudeorum
et principum eius sed aliarum gentium ...

Chapitulum I

habitantes illos trucidabant. Et multi
ex populo israel diffinierunt apud se ut
non manducarent inmunda. et ele-
gerunt magis mori quam cibis coin-
quinari inmundis. et noluerunt con-
fringere legem dei sanctam. et trucidati sunt.
Et facta est ira magna super populum valde.
In diebus illis

II

surrexit mathathias filius iohannis
filii simeonis sacerdos ex filiis ioarib
ab ierusalem. et consedit in monte mo-
din. et habebat filios v. iohannan
qui cognominabatur gaddis. et symonem
qui cognominabatur thasi. et iudam
qui vocabatur machabeus. et eleaza-
rum qui cognominabatur aba-
ron. et ionathan qui cognominabatur
apphus. Hii viderunt mala que fiebant
in populo iuda et ierusalem. Et dixit ma-
thathias. Ve mihi. Ut quid natus sum videre
contritionem populi mei. et contritionem
civitatis sancte. et sedere illic cum datur in
manibus inimicorum. Sancta in manu ex-
traneorum facta sunt. templum eius sicut
homo ignobilis. vasa glorie eius captiva
abducta sunt. trucidati sunt se-
nes in vicis in plateis. et iuvenes eius
ceciderunt gladio inimicorum. Que
gens non hereditavit regnum eius. et non
obtinuit spolia eius. Omnis com-
positio eius ablata est. Que erat
libera facta est ancilla. Et ecce sancta nostra
et pulcritudo nostra. et claritas nostra de-
serta est. et coinquinaverunt eam gentes.
Quid ergo adhuc nobis vivere? Et
scidit mathathias et filii eius vestimenta
sua. et operuerunt se ciliciis. et planxe-
runt valde. Et venerunt illuc qui
mittebantur a rege antiocho. ut
cogerent illos qui confugerant in civitatem
modin immolare. et accendere thura.
et a lege dei discedere. Et multi de populo
israhel consentientes accesserunt ad eos.
sed mathathias et filii eius constanter
steterunt. Et respondentes qui missi erant
ab antiocho dixerunt mathathie. Princeps
et clarissimus. et magnus es in
hac civitate. et ornatus filiis et fratribus.
Ergo accede prior et fac iussum re-
gis sicut fecerunt omnes gentes et viri
iuda. et qui remanserunt in ierusalem.
Et eris tu et filii tui inter amicos regis.
et amplificatus argento et auro et mu-
neribus multis. Et respondit mathathias
voce magna et dixit. Et si omnes gentes
regi obediunt antiocho ut discen-
dat unusquisque a servitute legis
patrum suorum. et consentiant mandatis
eius. ego et filii mei et fratres mei obe-
diemus legi patrum nostrorum. Propicius sit
nobis deus. Non est nobis utile relinque-
re legem. et iusticias dei. Non audie-
mus verba regis nec sacrificabimus
transgredientes legis nostre mandata.
ut eamus altera via. Et ut cessavit lo-
qui verba hec. accessit quidam iudeus
in omnium oculis sacrificare ydolis super
aram in civitate modin secundum iussum
regis. Et vidit mathathias et doluit
et contremuerunt renes eius. et accen-
sus est furor eius secundum iudicium legis. et
insiliens trucidavit illum super aram. Sed et
virum quem miserat rex antiochus qui
cogebat immolare occidit in ipso
tempore. et aram destruxit. et zelatus est
legem sicut fecit finees zamberi
filio salomi. Et exclamavit ma-
thathias voce magna in civitate dicens.
Omnis qui zelum habet legis statuens
testamentum exeat post me. Et fu-
git ipse et filii eius in montes. et re-
liquerunt quecumque habebant in civitate.
Tunc descenderunt multi querentes
iudicium et iusticiam in desertum ut
sederent ibi ipsi et filii eorum et mulieres
eorum. et pecora eorum quoniam induraverunt
super eos mala. Et renunciatum est viris
regis. et exercitui qui erat in ierusalem
in civitate david. quoniam discessissent
viri quidam qui dissipaverunt man-
datum regis in loca occulta in deser-
to. et abissent post illos multi. Et
statim persecuti sunt ad eos. et constitue-
runt adversum eos prelium in die sabba-
torum. et dixerunt ad eos. Resistitis et nunc
adhuc? Exite et facite secundum verbum re-

Et dixerunt: Non exibimus neque faciemus verba regis.

(non)
gis ut polluamus diem sabbatorum.
Et concitaverunt adversus eos prelium.
et non responderunt illis, nec lapidem mise-
runt illis, nec oppilaverunt loca occul-
ta dicentes: Moriamur omnes in sim-
plicitate nostra: et testes erunt super nos
celum et terra, quod iniuste perditis nos.
Et intulerunt illis bellum sabbatis:
et mortui sunt ipsi et uxores eorum et fi-
lii eorum et pecora eorum usque ad mille a-
nimas hominum. Et cognovit Mathathi-
as et amici eius: et luctum habuerunt super eos
valde. Et dixit vir proximo suo: Si omnes fe-
cerimus sicut fratres nostri fecerunt, et non
pugnaverimus adversus gentes pro animabus
nostris et iustificationibus nostris: nunc citius dis-
perdent nos a terra. Et cogitaverunt
in die illa dicentes: Omnis homo quicumque
venerit ad nos in bello in die sab-
batorum, pugnemus adversum eum: et
non moriamur omnes, sicut mortui
sunt fratres nostri in occultis. Tunc con-
gregata est ad eos synagoga Iudeorum
fortis viribus ex Israel: omnis voluntari-
us in lege. Et omnes qui fugiebant a
malis, additi sunt ad eos, et facti sunt
illis ad firmamentum. Et collegerunt
in ira sua — exercitum, et percusserunt peccatores et viros
iniquos in indignatione sua: et ceteri
fugerunt ad nationes evadere. Et
circuivit Mathathias et amici eius,
et destruxerunt aras: et circumciderunt pu-
eros incircumcisos quotquot invene-
runt in finibus Israel in fortitudine.
Et persecuti sunt filios superbie, et prospe-
ratum est opus in manibus eorum. Et ob-
tinuerunt legem de manibus gentium,
et de manibus regum: et non dederunt cor-
nu peccatori. Et appropinquaverunt dies
Mathathie moriendi, et dixit filiis
suis: Nunc confortata est superbia et casti-
gatio, et tempus eversionis et ira indigna-
tionis. Nunc ergo o filii emulatores
estote legis, et date animas vestras pro tes-
tamento patrum. Et mementote operum patrum
que fecerunt in generationibus suis: et accipietis
gloriam magnam, et nomen eternum. A-
braham nonne in temptatione inventus

est fidelis, et reputatum est ei ad iu-
stitiam? Ioseph in tempore angustie sue
custodivit mandatum, et factus est dominus E-
gypti. Phinees pater noster zelando zelum Dei
accepit testamentum sacerdotii eterni.
Iesus dum implevit verbum, factus est dux
in Israel. Caleph dum testificatur in
ecclesia, accepit hereditatem. David in sua
misericordia consecutus est sedem regni in
secula. Helias dum zelat zelum le-
gis, receptus est in celum. Ananias, Aza-
rias, Misael, credentes liberati sunt
de flamma. Daniel in sua simpli-
citate liberatus est de ore leonum.
Et ita cogitate per generationem et generationem:
quia omnes qui sperant in eum non infirmantur.
Et a verbis viri peccatoris ne timueritis:
quia gloria eius stercus et vermis est. Ho-
die extollitur, et cras non invenietur:
quia conversus est in terram suam, et cogi-
tatio eius periit. Vos ergo filii confor-
tamini, et viriliter agite in lege: quia
feceritis que precepta sunt in legi-
bus a domino deo vestro, in ipsa glorio-
si eritis. Et ecce Simon frater vester, scio quod
vir consilii est: ipsum audite semper, et
ipse vobis erit pater. Et Iudas Macha-
beus fortis viribus a iuventute sua,
sit vobis princeps militie, et ipse
aget bellum populi. Et adducetis ad vos omnes
factores legis: et vindicate vindictam
populi vestri. Retribuite retributionem
gentibus, et intendite in preceptum
legis. Et benedixit eos, et apposi-
tus est ad patres suos. Et defunctus
est centesimo quadragesimo sexto anno. Et sepultus est
a filiis suis in sepulcris patrum su-
orum in Modin, et planxerunt eum omnis
Israel planctu magno. III
Et surrexit Iudas qui voca-
batur Machabeus filius eius pro
eo. Et adiuvabant eum omnes fratres
eius, et universi qui se coniunxerant pa-
tri eius, et preliabantur prelium Israel cum le-
titia. Et dilatavit gloriam populo suo, et in-
duit se loricam sicut gigas,
et succinxit se arma bellica sua
in preliis, et protegebat castra

bello. Similis factus est leoni in operibus
suis et sicut catulus leonis rugiens in
venatione. Et persecutus est iniquos per-
scrutans eos et qui conturbabant populum
suum succendit flammis. Et repul-
si sunt inimici eius prae timore eius et omnes
operarii iniquitatis conturbati sunt
et directa est salus in manu eius. Et exa-
cerbabat reges multos et laetificabat
Iacob in operibus suis et in saeculum in me-
moria eius in benedictione. Et perambulavit
civitates Iuda et perdidit impios
ex eis et avertit iram ab Israel. Et nominatus est
usque ad fines terrae et congregavit pe-
reuntes. Et congregavit Apollonius
gentes et a Samaria virtutem multam
et magnam ad bellandum contra Israel.
Et cognovit Iudas et exiit obviam
illi et percussit et occidit illum et ceciderunt
vulnerati multi et reliqui fugerunt.
Et accepit spolia eorum et gladium Ap-
pollonii abstulit Iudas et erat pu-
gnans in eo omnibus diebus. Et audi-
vit Seron princeps exercitus Syriae quod con-
gregavit Iudas congregationem et ec-
clesiam fidelium secum et ait. Faciam
mihi nomen et glorificabor in
regno et debellabo Iudam et eos qui cum
ipso sunt qui spernebant verbum regis.
Et praeparavit se et ascenderunt cum eo
castra impiorum fortes auxiliarii ut
facerent vindictam in filios Israel. Et a-
propinquaverunt usque Bethoron et ex-
ivit Iudas obviam illi cum paucis.
Ut viderunt autem exercitum venien-
tem sibi obviam dixerunt Iudae. Quo-
modo poterimus pauci pugnare adversus multitudinem
tantam et tam fortem et nos
fatigati sumus ieiunio hodie. Et ait
Iudas facile est concludi multos in ma-
nus paucorum et non est differentia in conspectu
Dei caeli liberare in multis et in paucis
quoniam non est in multitudine exercitus
victoria belli sed de caelo fortitudo
est. Ipsi veniunt ad nos in multitudine
contumaci et superbia ut disperdant
nos et uxores nostras et filios nostros et ut
spolient nos. Nos vero pugnabimus pro

nostris et ipse dominus conteret eos ante faciem
nostram. Vos autem ne timueritis eos. Ut
cessavit autem loqui insiluit in eos sub-
ito. Et contritus est Seron et exercitus eius
in conspectu ipsius et persecutus est eum in
descensu Bethoron usque in campum et
ceciderunt ex eis octingenti viri. Reliqui
autem fugerunt in terram Philisthiim.
Et cecidit timor Iudae ac fratrum
eius et formido super omnes gentes
in circuitu eorum. Et pervenit ad regem
nomen eius. Et de proeliis Iudae narrabant
omnes gentes. Ut audivit autem
Antiochus sermones istos iratus est
animo. Et misit et congregavit exerci-
tum universi regni castra fortia ni-
mis. Et aperuit aerarium suum. Et dedit
stipendia exercitui in annum. Et man-
davit illis ut essent parati ad omnia.
Et vidit quod defecit pecunia de the-
sauris suis et tributa regionis mo-
dica propter dissensionem et plagam quam
fecit in terra ut tolleret legitima
quae erant a primis diebus. Et timuit
ne non haberet et semel et bis in sump- sic.
tus et donativa quae dederat ante lar-
ga manu et habundaverat super reges
qui ante eum fuerant. Et consternatus
erat animo valde. Et cogitavit ire in
Persidem et accipere tributa regionum
et congregare argentum multum.
Et reliquit Lysiam hominem nobilem
de genere regali super negotia regia a
flumine Eufraten usque ad flumen
Egypti. Et ut nutriret Antiochum
filium suum donec rediret. Et tradidit ei me-
dium exercitum et elephantes et man-
davit ei de omnibus quae volebat et
de habitantibus Iudaeam et Ierusalem. Et ut
mitteret ad eos exercitum ad contere-
dum et extirpandum virtutem Israel et
reliquias Ierusalem et auferre eorum
memoriam eorum de loco. Et ut consti-
tueret habitatores filios alienigenas
in omnibus finibus eorum et sorte distri-
bueret terram eorum. Et rex assumpsit
partem exercitus residui et exiit ab An-
tiochia civitate regni sui anno

·c·xl·m· et transfretavit eufraten flu-
men et perambulabat superiores regiones
et elegit lisias ptolomeum filium dori
mini et nichanorem et gorgiam vi-
ros potentes ex amicis regis et misit
cum eis ·xl· milia virorum et ·vii· milia equitum
ut venirent in terram iuda et disper-
derent eam secundum verbum regis. Et
processerunt cum universa
virtute sua et venerunt et applicuerunt
ammaum in terra campestri. Et
audierunt mercatores regionum
nomen eorum et acceperunt argentum
et aurum multum valde et pueros et
venerunt in castra ut acciperent fili-
os israel in servos et additi sunt ad
eos exercitus syrie et terre alienige-
narum. Et vidit iudas et fratres eius quia
multiplicata sunt mala et exercitus
applicabant ad fines eorum et cognove-
runt verba regis que mandavit
populo facere in interitum et consumma-
tionem. Et dixerunt unusquisque ad pro-
ximum suum. Erigamus deiectionem
populi nostri et pugnemus pro popu-
lo nostro et sanctis nostris. Et congregatus est con-
ventus ut essent parati in prelium et
ut orarent et peterent misericor-
diam et miserationes. Et ierusalem non
habitabatur sed erat sicut desertum
non erat qui ingrederetur et egrederetur
de natis eius et sanctum conculcabatur
et filii alienigenarum erant in ar-
ce ibi erat habitatio gentium et ablata
est voluptas a iacob et defecit tibia
et cithara. Et convenerunt congrega-
ti sunt et convenerunt in maspha
contra ierusalem quia locus orationis erat
in maspha ante in israel. Et ieiunav-
erunt illa die et induerunt se ciliciis
et cinerem posuerunt in capite suo et de-
sciderunt vestimenta sua et expan-
derunt libros legis dei de quibus scru-
tabantur gentes similitudinem
simulacrorum suorum. Et attulerunt orna-
menta sacerdotalia et primicias et
decimas et suscitaverunt nazareos
qui impleverant dies. Et clamaverunt

voce magna in celum dicentes Quid
faciemus istis et quo eos duce-
mus et sancta tua conculcata sunt et con-
taminata sunt et sacerdotes tui fac-
ti sunt in luctum et in humilitatem Et ecce
nationes convenerunt adversum nos
ut nos disperdant tu scis que co-
gitant in nos. Quomodo poteri-
mus subsistere ante faciem illorum nisi tu deus
adiuves nos. Et tubis exclama-
verunt voce magna. Et post hec constitu-
it iudas duces populi tribunos et cen-
turiones et pentacontarchos et decuri-
ones. Et dixit his qui edificabant
domos et sponsabant uxores et pl-
antabant vineas et formidolosis
ut redirent unusquisque in domum
suam secundum legem. Et moverunt castra et col-
locaverunt ad austrum ammaum. Et a-
it iudas. Accingimini et estote fi-
lii potentes et estote parati in ma-
ne ut pugnetis adversus nation-
es has que convenerunt disperdere
nos et sancta nostra quoniam melius est
nos mori in bello quam videre mala
gentis nostre et sanctorum. Sicut autem fuerit vol-
untas in celo sic fiat. II
Et assumpsit gorgias ·v·
milia virorum et mille equites e-
lectos et moverunt castra nocte ut ap-
plicarent ad castra iudeorum et percu-
terent eos subito et filii qui erant ex ar-
ce erant illis duces. Et audivit iudas et
surrexit ipse et potentes percutere vir-
tutem exercituum regis que erat in amma-
um. Adhuc enim dispersus erat exercitus a ca-
stris. Et venit gorgias in castra iude noctu et
neminem invenit et querebat eos in montibus
quia dixit fugiunt hi a nobis. Et cum dies factus
esset apparuit iudas in campo cum tribus milibus
virorum tantum qui tegumenta et gladios non ha-
bebant. Et viderunt castra gentium valida et lo-
ricatos et equitatus in circuitu eorum et hi doc-
ti ad prelium. Et ait iudas viris qui secum erant
Ne timueritis multitudinem eorum et impetum
illorum ne formidetis. Mementote qualiter
salvi facti sunt patres nostri in mari rubro
cum sequeretur eos pharao cum exercitu

Cha I

nostro. Et nunc clamemus in celum et mi-
serebitur nostri dominus et memor erit te-
stamenti patrum nostrorum et conteret exerci-
tum istum ante faciem nostram hodie.
Et scient omnes gentes quia est qui
redimat et liberet israel. Et levaverunt alie-
nigene oculos suos et viderunt eos
venientes ex adverso et exierunt de
castris in prelium et tuba cecinerunt
hii qui erant cum iuda et congressi
sunt et contrite sunt gentes et fugerunt
in campum. Novissimi autem ce-
ciderunt gladio et persecuti sunt eos
usque gazeron et usque in campos ydu-
mee et azoti et iamnie. et ceciderunt ex
eis tria milia virorum. et reversus est
iudas et exercitus eius sequens eum. Dixitque
ad populum. Non concupiscatis spo-
lia quia bellum contra nos est et gorgi-
as et exercitus eius in monte prope nos. Sed
state nunc contra inimicos nostros et
expugnate eos et post sumetis spo-
lia secure. Et adhuc loquente iuda hec
ecce apparuit pars quedam prospiciens de
monte. Et vidit gorgias quod in fugam
conversi sunt sui et succensa sunt castra.
Fumus enim qui videbatur declarabat
quod factum est. Quibus illi conspectis
timuerunt valde aspicientes simul et
iudam et exercitum in campo paratum ad pre-
lium. Et fugerunt omnes in
campum alienigenarum. Et iudas reversus est ad
spolia castrorum. Et acceperunt aurum mul-
tum et argentum et iacinctum et pur-
puram marinam et opes magnas.
Et conversi hymnum canebant et bene-
dicebant deum in celum quoniam bonus est
quoniam in seculum misericordia eius. Et facta est
salus magna in israel in die illa. Quicumque
autem alienigenarum evaserant
venerunt et nunciaverunt lisi-
e universa que acciderant. Quibus au-
ditis ille consternatus animo deficie-
bat quia non qualia voluit talia conti-
gerunt in israel et qualia mandavit
rex. Sequenti anno congregavit lisi-
as virorum electorum lx milia et v milia equitum
ut debellaret eos. Et venerunt

in iudeam et castra posuerunt in bethoron
et occurrit eis iudas cum x milibus vi-
ris. Et viderunt exercitum fortem et ora-
verunt et dixerunt. Benedictus es salvator
israel qui contrivisti impetum potentis in
manu servi tui david et tradidisti
castra alienigenarum in manu iona-
the filii saul et armigeri eius. Conclude
exercitum istum in manu populi tui israel et
confundantur in exercitu suo et equi-
tibus. Da illis formidinem et tabefac
audaciam virtutis eorum et commove-
antur contritione sua. Deice eos gladio
diligentium te et collaudent omnes qui
noverunt nomen tuum in hymnis. Et
commiserunt prelium et ceciderunt de exerci-
tu lisie v milia virorum. Videns autem
lisias suorum fugam et iudeorum audaci-
am et quia parati essent aut vivere aut
mori fortiter abiit antiochiam et ele-
git milites ut multiplicati rursus
venirent in iudeam. Dixit autem iu-
das et fratres eius. Ecce contriti sunt i-
nimici nostri ascendamus nunc munda-
re sancta et renovare. Et congregatus est
omnis exercitus et ascenderunt in mon-
tem syon et viderunt sanctificationem deser-
tam et altare prophanatum et portas exu-
stas et in atriis virgulta nata sicut
in saltu vel in montibus et pastoforia
diruta. Et sciderunt vestimenta sua et
planxerunt planctu magno et imposu-
erunt cinerem super caput suum et ceci-
derunt in faciem super terram et excla-
maverunt tubis signorum et clamaverunt
in celum. Tunc ordinavit iudas vi-
ros ut pugnarent adversus eos qui
erant in arce donec emundarent
sancta. Et elegit sacerdotes sine macu-
la voluntatem habentes in lege dei et mun-
daverunt sancta et tulerunt lapides contaminati-
onis in locum immundum. Et cogi-
tavit de altari holocaustorum quod pro-
fanatum esset quid de eo faceret. Et in-
cidit illis consilium bonum ut de-
struerent illud ne forte esset illis oppro-
brium quia contaminaverunt illud
gentes et demolitum sunt illud. Et

reposuerunt lapides in montem domus
in loco apto quoadusque veniret pro
pheta et responderet de eis. Et acceperunt la
pides integros secundum legem et edificave
runt sancta et que intra domum erant
intrinsecus et edem et atria sanctificaverunt. Et
fecerunt vasa sancta nova et intulerunt
candelabrum et altare incensorum et men
sam incensum posuerunt super altare et

i templum

accenderunt lucernas que super can
delabrum erant et lucebant in tem
plo. Et posuerunt super mensam panes et
appenderunt vela et consum
maverunt omnia opera que fecerant. Et
ante matutinum surrexerunt xx
et quinta die mensis noni (hic est men
sis casleu) c xl viii anni et ob
tulerunt sacrificium secundum legem super
altare holocaustorum novum quod fecerunt
secundum tempus et secundum diem in qua conta
minaverunt illud gentes in ipsa re
novatum est in canticis et citharis et
cynaris et cymbalis. Et cecidit omnis
populus in faciem suam et adora
verunt et benedixerunt in celum eum qui
prosperavit eis. Et fecerunt dedicationem
altaris diebus octo et obtulerunt holo
causta cum letitia et salutaria lau
dis. Et ornaverunt faciem templi coro
nis aureis et scutulis et dedicaverunt por
tas et pastoforia et imposuerunt eis ia
nuas. Et facta est letitia in populo mag
na valde et aversum est opprobrium gen
cium. Et statuit Iudas et fratres eius et
universa ecclesia Israel ut agatur dies
dedicationis altaris in temporibus
suis ab anno in annum per dies octo a quinta
et xx die mensis casleu cum le
titia et gaudio. Et edificaverunt in tem
plo illo montem Sion per circuitum
muros altos et turres firmas ne
quando venirent gentes et concul
carent eum sicut antea fecerunt.
Et collocavit illic exercitum ut ser
varet eum et munivit eum
ad custodiendum in Bethsuram
ut haberet populus munitio
nem contra faciem Idumee.

Et factum est ut audierunt gentes in circuitu quia
edificatum est altare et sanctuarium sicut
prius et irate sunt valde. Et
cogitabant tollere genus Iacob quod
erat inter eos et ceperunt occidere de
populo et persequi. Et debellabat Iudas
filios Esau in Idumea et eos qui
erant in Acrabathane quia circumse
debant Israhel et percussit eos plaga
magna. Et recordatus est malitie fili
orum Bean qui erant populo in la
queum et in scandalum insidiantes ei in via
Et conclusi sunt ab eo in turribus et
applicuit ad eos et anathematizavit e
os et incendit turres eorum igni cum
omnibus qui in eis erant. Et transi
vit ad filios Ammon et invenit ma
num fortem et populum copiosum
et Timotheum ducem ipsorum. Et com
misit cum eis prelia multa et con
triti sunt in conspectu eorum et percus
sit eos. Et cepit Iaser civitatem et filias eius
et reversus est in Iudeam. Et congre
gate sunt gentes que sunt in Galaad
adversus Israhelitas qui erant in finibus
eorum ut tollerent eos. Et fugerunt in
Datheman munitionem. Et miserunt
litteras ad Iudam et fratres eius dicen
tes. Congregate sunt adversum
nos gentes per circuitum ut auferant
nos et parant venire et occupare
munitionem in quam confugimus. Et Timotheus
est dux exercitus eorum. Nunc ergo veni
et eripe nos de manibus eorum quia cecidit multitudo
de nobis. Et omnes fratres nostri qui erant in locis
Tubin interfecti sunt et captivas duxe
runt uxores eorum et natos et spolia et
perimerunt illic fere mille viros. Et adhuc
epistole legebantur et ecce nuntii alii vene
runt de Galilea conscissis tunicis nunti
antes secundum verba hec dicentes convenisse adversum se
a Ptolomaida et Tyro et Sidone et re
pleta est omnis Galilea alienigenis ut nos
consumant. Ut audivit autem Iudas et populus ser
mones istos convenit ecclesia magna cogi
tare quid facerent fratribus suis qui
in tribulatione erant et expugnabantur

Dixitque iudas simoni fratri suo. Elige
tibi viros et vade et libera fratres tuos
in galilea. Ego autem et ionathas
frater meus ibimus in galaaditim. Et
reliquit iosephum filium zacharie et azariam
duces populi cum residuis
in iudea ad custodiam. Et precepit
illis dicens. Preestote populo huic
et nolite bellum committere adversus
gentes donec revertamur. Et data sunt
simoni viri tria milia ut iret in galileam.
Iude autem viii milia in galaaditim.
Et abiit simon in galileam et
commisit prelia multa cum gentibus et
contrite sunt gentes a facie eius. et
persecutus est eos usque ad portam ptolomaidis.
Et ceciderunt de gentibus fere tria
milia virorum et accepit spolia eorum. et assumpsit
eos qui erant in galilea et
in arbatis cum uxoribus et natis et omnibus
que erant illis et adduxit in iudeam cum
leticia magna. Et iudas machabeus
et ionathas frater eius transierunt iordanem
et abierunt viam trium dierum
per desertum. Et occurrerunt eis nabutei
et susceperunt eos pacifice. Et narraverunt
eis omnia que acciderant fratribus
eorum in galaaditide. Et quia multi
ex eis comprehensi sunt in barasa et bosor
in alimis et casphor et mageth et carnaim.
Hee omnes civitates munite
et magne. Sed et in ceteris civitatibus galaaditidis
tenentur comprehensi. et in crastinum
constituerunt admovere exercitum civitatibus
his et comprehendere et tollere
in una die. Et convertit iudas et exercitus
eius viam in desertum bosor repente.
Et occupavit civitatem et occidit
omnem masculum in ore gladii. et
accepit omnia spolia eorum et succendit
eam igni. Et surrexerunt inde nocte
et ibant usque ad munitionem. Et factum
est diluculo cum elevassent oculos
suos. ecce populus multus cuius
non erat numerus portantes scalas et
machinas ut comprehenderent munitionem
et expugnarent eos. Et vidit
iudas quia cepit bellum et clamor belli ascendit in celum sicut tuba.
Et clamor magnus de civitate.
Et dixit exercitui suo. Pugnate hodie
pro fratribus vestris. Et venit tribus ordinibus
post eos. et exclamaverunt tubis. et
clamaverunt in oratione. Et cognoverunt castra
timothei quia machabeus est. et
refugerunt a facie eius. et percusserunt
eos plaga magna. et ceciderunt ex eis
in illa die fere octo milia virorum. Et divertit
iudas in maspha et expugnavit et cepit
eam. et occidit omnem masculum eius. et
sumpsit spolia eius et succendit eam igni.
Inde perrexit et cepit casbon et
mageth et bosor et reliquas civitates
galaaditidis. Post hec autem congregavit
timotheus exercitum alium
et castra posuit contra raphon trans torrentem.
Et misit iudas speculari exercitum. et
renunciaverunt ei dicentes quia convenerunt
ad eum omnes gentes que in circuitu
sunt exercitus multus nimis. et arabes
conduxerunt in auxilium sibi. et castra
posuerunt trans torrentem parati ad veniendum
in prelium. Et abiit iudas obviam
illis. Et ait timotheus principibus
exercitus sui. Cum appropiaverit iudas
et exercitus eius ad torrentem aque si
transierit ad nos prior non poterimus sustinere
eum quia potens poterit adversum
nos. Si vero timuerit transire et posuerit castra
extra flumen transfretemus ad eos et
poterimus adversus illum. Ut autem vos
appropiavit iudas ad torrentem aque statuit
scribas populi secus torrentem
et mandavit eis dicens. Neminem hominum
reliqueritis sed veniant omnes
in prelium. Et transfretavit ad illos prior
et omnis populus post eum. Et contrite
sunt omnes gentes a facie eorum
et proiecerunt arma sua et fugerunt ad
fanum quod erat in carnaim. Et cepit ipsam civitatem et fanum
succendit igni cum omnibus qui
erant in ipso. Et oppressa est carnaim
nec potuit sustinere contra faciem
iude. Et congregavit iudas universos
israhelitas qui erant in galaadite a minimo
usque ad maximum et uxores eorum
et natos et exercitum magnum valde ut

venirent in terram Iude. Et vene
runt usque ad Ephron: et hec civitas
magna in ingressu posita munita
valde: et non erat declinare ab ea dex
tera vel sinistra sed per mediam erat iter. Et
incluserunt se qui erant in civi
tate et obstruxerunt portas lapidibus.
Et misit ad eos Iudas verbis paci
ficis dicens: transeamus per terram vestram
ut eamus in terram nostram et nemo
vobis nocebit: tantum pedibus trans
ibimus. Et nolebant eis aperire. Et pre
cepit Iudas predicare in castris ut ap
plicarent unusquisque in quo erant
loco. Et applicuerunt se viri virtutis et
oppugnavit civitatem illam tota di
e et tota nocte. Et tradita est civi
tas in manus eius. Et peremerunt omne
masculum in ore gladii et eradica
vit eam. Et accepit spolia eius et tran
siit per totam civitatem super interfec
tos. Et transgressi sunt Iordanem in cam
po magno contra Bethsan. Et erat Iu
das congregans extremos et exhorta
batur populum per totam viam donec ve
nirent in terram Iuda. Et ascende
runt in montem Syon cum letitia
et gaudio et obtulerunt holocau
sta quod nemo ex eis cecidisset donec
reverterentur in pace. Et in diebus qui
bus erat Iudas et Ionathas in terra Ga
laad et Symon frater eius in Galilea
contra faciem Ptolomaidis. Au
divit Ioseph Zacharie filius et Aza
rias princeps virtutis res bene ge
stas et prelia que facta sunt. Et dixit: Fa
ciamus et ipsi nobis nomen et eamus
pugnare adversus gentes que in cir
cuitu nostro sunt. Et abierunt Iam
niam. Et exivit Gorgias de civita
te et viri eius obviam illis in pug
nam. Et pugnati sunt Ioseph et Aza
rias usque in fines Iudee. Et ceciderunt
illa die de populo Israel ad duo millia vi
ri. Et facta est plaga magna in populo
quia non audierunt Iudam et fratres eius
existimantes se fortiter facturos. Ipsi
autem non erant de semine virorum illorum

et precepit hiis qui erant in exercitu suo et apreć.

per quos salus facta est in Israel. Et vir
Iuda magnificati sunt valde in con
spectu omnis Israel et gentium omni
um ubi audiebatur nomen eorum. Et con
venerunt ad eos fausta acclamantes.
Et exivit Iudas et fratres eius et expugna
bant filios Esau in terra que ad au
strum est: et percussit Chebron et fili
as eius et muros eius et turres igni suc
cendit in circuitu. Et movit castra ut
iret in terram alienigenarum et perambu
labat Samariam. In illa die ceciderunt
sacerdotes in bello dum volunt fortiter facere
dum sine consilio exeunt in prelium.
Et declinavit Iudas in Azotum in terram
alienigenarum et diruit aras eorum et
sculptilia deorum suorum succendit igni et ce
pit spolia civitatum et reversus est in ter
ram Iuda. VI

Et rex Antiochus perambulabat super
iores regiones et audivit esse
Elimaydem in Persida civitatem nobilissimam
et copiosam in argento et auro templumque in ea
locuples valde. Et illic velamina aurea et lo
rice et scuta que reliquit Alexander Phi
lippi rex Macedo qui primus regnavit in Gre
cia. Et venit et querebat capere civitatem
et depredari eam: et non potuit quoniam innotuit sermo his qui erant
in civitate. Et exurrexerunt in prelium et fugit inde
et abiit cum tristitia magna et reversus est in Ba
byloniam. Et venit qui nuntiaret ei in Persi
dam quia fugata sunt castra que erant in ter
ra Iuda. Et quia abiit Lysias cum virtu
te forti in primis et fugatus est a facie eo
rum et invaluerunt armis et viribus et spoliis mul
tis que ceperunt de castris que exciderunt
et quia diruerunt abhominationem
quam edificaverat super altare quod
erat in Ierusalem et sanctificationem sicut prius
circumdederunt muris excelsis sed et Beth
suram civitatem suam. Et factum est ut au
divit rex sermones istos expavit et
commotus est valde et decidit in lectum et
cecidit in languorem pre tristitia quia non factum est ei
sicut cogitabat. Et erat illic per dies
multos quia renovata est in eo tristitia
magna et arbitratus est se mori. Et vocavit
omnes amicos suos et dixit illis

Cha. I

mpnus ab oculis meis et concidi
orde pre sollicitudine et dixi
meo. In quantam tribulationem de-
quos fluctus tristicie in qua
um qui iocundus eram et di-
n potestate mea. Nunc vero re-
malorum que feci in Ierusalem
stuli omnia spolia argentea
que erant in ea et misi auf-
tantes Iudeam sine causa. Cognovi
ea invenerunt me mala ista. Et
o tristicia magna in terra ali
cavit Philippum unum de
uis et preposuit eum super univer-
regnum suum et dedit ei diadema
lam suam et anulum ut adduce-
ntiochum filium suum et nutri-
regnaret. Et mortuus est illic
ochus rex anno .c. xlix. Et co-
isias quia mortuus est rex
tituit regnare Antiochum fili-
quem nutrivit adolescen-
cavit nomen eius Eupator. Et hii
nt in arce concluserant Is-
n circuitu sanctorum et querebant
a semper et firmamentum gen-
gitavit Iudas disperdere eos
ocavit universum populum
derent eos et convenerunt simul
derunt eos anno .c.l. et fece-
alistas et machinas. Et exierunt
ex eis qui obsidebantur
runt se illis aliqui ex impiis
abierunt ad regem et dixerunt
non facis iudicium et vindi-
nostros. Nos autem decrevimus
patri tuo et ambulare in
eius et obsequi edictis eius
puli nostri propter hoc alienabant se
et quicumque inveniebantur
nobis interficiebantur et hereditates
diripiebantur. Et non ad nos
extenderunt manum
omnes fines nostros. Et ecce
runt hodie ad arcem Ierusalem
are eam et munitionem Bethsu-
niverunt et nisi preveneris
locius maiora quam hec fa-

cient. et non poteris optinere eos. Et i-
ratus est rex ut hec audivit et convo-
cavit omnes amicos suos et principes
exercitus sui et eos qui super equites erant.
Sed et de regnis aliis et de insulis maritimis
venerunt ad eum exercitus con-
ducticii. Et erat numerus exercitus .c. m.
peditum et xx. m. equitum et elephanti
xxxii. docti ad prelium. Et venerunt per Idu-
meam et applicuerunt ad Bethsuram
et pugnaverunt dies multos et fe-
cerunt machinas et exierunt et suc-
cenderunt eas igni et pugnaverunt
viriliter. Et recessit Iudas ab arce et ad-
movit castra ad Bethzacharam contra
castra regis. Et surrexit rex ante lucem et
concitavit exercitum in impetum contra
viam Bethzacharam et comparaverunt se ex-
ercitus in prelium et tubis cecinerunt et e-
lephantis ostenderunt sanguinem uve
et mori ad acuendos eos in prelium. Et di-
viserunt bestias per legiones et astite-
runt singulis elephantis mille vi-
ri in loricis concathenatis et galee aeree
in capitibus eorum et quingenti equites
ordinati unicuique bestie electi erant.
Hii ante tempus ubicumque erat bestia
ibi erant et quocumque ibat ibant
et non discedebant ab ea. Sed et turres lig-
nee super eos firme protegentes per singu-
las bestias et super eas machine et super si-
gulas viri virtutis xxxii. desuper qui
pugnabant et intus magister bestie. Et
residuum equitatum hinc et inde statuit in
duas partes tubis exercitum commovere et p-
urgere constipatos in legionibus eius.
Et ut refulsit sol in clipeos aureos et ereos
et resplenduerunt montes ab eis sicut la-
pades ignis. Et distincta est pars exercitus
regis per montes excelsos et alia per
loca humilia et ibant caute et ordina-
te. Et commovebantur omnes inhabitantes
terram a voce multitudinis eorum et
incessu turbe et collisione armorum. E-
rat enim exercitus magnus valde et
fortis. Et appropiavit Iudas et exercitus
eius in prelium et ceciderunt de exerci-
tu regis .dc. viri. Et vidit Eleazar

filius Sauira unam de bestiis loricatam
loricis regis: et erat eminens super alias
bestias: et visum est ei quod in ea esset rex:
et dedit se ut liberaret populum suum, et
adquireret sibi nomen eternum. Et cucurrit
ad illam audacter in medium legionis,
interficiens a dextris et a sinistris, et cade-
bant ab eo adhuc atque illuc. Et iuit sub
pedibus elephantis, et supposuit se ei, et
occidit eum: et cecidit in terram super ipsum, et
mortuus est illic. Et videntes virtutem
regis et impetum exercitus eius, diverterunt se
ab eis. Castra autem regis ascenderunt contra
eos in Ierusalem. Et applicuerunt castra rex
ad Iudeam et montem Sion. Et fecit pa-
cem cum his qui erant in Bethsura: et ex-
ierunt de civitate quia non erat eis ibi
alimenta conclusis, quia sabbata erant terre. Et
comprehendit rex Bethsuram: et constitu-
it in custodiam eam. Et convertit castra ad locum sanc-

servare

tificationis dies multos: et statuit illic ba-
listas et machinas, et ignis iacula et tor-
menta et lapides iactandos, et spicula et
scorpios ad mittendas sagittas, et fun-
dibula. Fecerunt autem et ipsi ma-
chinas adversus machinas eorum, et ex-
pugnaverunt dies multos. Esce autem
non erant in civitate eo quod septimus esset
annus: et qui remanserant in Iudea
de gentibus consumpserant reliquias
eorum que reposite fuerant. Et remanserunt
in sanctis viri pauci, quoniam obtinuerat eos
fames: et dispersi sunt unusquisque in locum suum.
Et audivit Lisias quod Philippus quem consti-
tuerat rex Antiochus cum adhuc viveret ut
nutriret Antiochum filium suum et regna-
ret, reversus esset a Perside et Media, et exer-
citus qui abierat cum ipso, et quia querit suscipe-
re regni negotia: festinavit ire et ad
regem et duces exercitus: Deficimus coti-
die et esca nobis modica est, et locus quem
obsidemus est munitus, et incumbit nobis
ordinare de regno. Nunc itaque demus
dextras hominibus istis, et faciamus cum
illis pacem et cum omni gente eorum: et consti-
tuamus illis ut ambulent in legitimis
suis sicut prius: propter legitima enim ipsorum que des-
pexerunt irati sunt: et fecerunt omnia

hec. Et placuit sermo in conspectu regis et prin-
cipum: et misit ad eos pacem facere: et
receperunt illam. Et iuravit illis rex et
principes, et exierunt de munitione.
Et intravit rex montem Sion: et vidit mu-
nitionem loci, et rupit continuo iuramentum
quod iuravit, et mandavit destruere murum
in gyro. Et discessit festinanter,
et reversus est Antiochiam: et invenit
Philippum dominantem civitati:
et pugnavit adversus eum, et occupavit
civitatem. VII.

Anno centesimo quinquagesimo primo exiit Demetrius Seleuci
filius ab urbe Roma, et ascendit
cum paucis viris in civitatem mariti-
mam, et regnavit illic. Et factum est ut
ingressus est domum regni patrum suorum,
comprehendit exercitus Antiochum et Lisi-
am ut adducerent eos ad eum. Et innotu-
it ei res, et ait: Nolite mihi ostendere faci-
em eorum. Et occidit eos exercitus. Et sedit
Demetrius super sedem regni sui. Et
venerunt ad eum viri iniqui et impii ex Is-
rael: et Alchimus dux eorum, qui volebat fieri
sacerdos. Et accusaverunt populum apud regem,
dicentes: Perdidit Iudas et fratres eius o-
mnes amicos tuos, et nos dispersit de ter-
ra nostra. Nunc ergo mitte virum cui credis,
et eat et videat exterminium omne quod fecit nobis et re-
gionibus regis, et puniat omnes amicos eius
et adiutores eorum. Et elegit rex ex amicis
suis Bachidem, qui dominabatur trans flu-
men magnum in regno, et fidelem re-
gi: et misit eum ut videret exterminium quod fecit
Iudas. Et Alchimum impium constituit
in sacerdotium, et mandavit ei facere ulti-
onem in filios Israel. Et surrexerunt
et venerunt cum exercitu magno in ter-
ram Iuda. Et miserunt nuntios et locu-
ti sunt ad Iudam et ad fratres eius ver-
bis pacificis in dolo. Et non intenderunt
sermonibus eorum: viderunt enim quia
venerunt cum exercitu magno.
Et convenerunt ad Alchimum
et Bachidem congregatio scri-
barum requirere que iusta sunt,
et primi Assidei qui erant in filiis Israel,
et exquirebant ab eis pacem.

homo sacerdos a semine aa
ron venit. non decipiet nos. Et locutus
est cum eis verba pacifica. et iuravit
illis dicens. Non inferemus vobis
malum neque amicis vestris. Et crediderunt
ei. Et comprehendit ex eis .lx. viros et
occidit eos in una die secundum verbum
quod scriptum est. Carnes sanctorum tuorum
et sanguinem ipsorum effuderunt
in circuitu ierusalem et non erat
qui sepeliret. Et incubuit timor
et tremor in omnem populum quia dixerunt
Non est in eis veritas et iudicium. transgressi
sunt enim constitutum et iusiu
randum quod iuraverunt. Et movit ba
chides castra ab ierusalem et applicavit
in bethzecha. et misit et comprehendit
multos ex eis qui a se refugerant et quos
dam de populo mactavit et in puteum magnum
proiecit. Et commisit regionem alchimo.
et reliquit cum eo auxilium in adiutorium
ipsi. Et abiit bachides ad regem
et agebat alchimus pro prin
cipatu sacerdotii sui. Et convenerunt ad
eum omnes qui perturbabant populum
suum et obtinuerunt terram iuda
et fecerunt plagam magnam in israel.
Et vidit iudas omnia mala que fecit al
chimus et qui cum eo erant filiis israel
multo plus quam gentes. et exiit in om
nes fines iudee in circuitu. et fecit vin
dictam in viros desertores. et cessa
verunt ultra exire in regionem. Vidit
autem alchimus quod prevaluit iudas
et qui cum eo erant. et cognovit quia non
possit sustinere eos. et regressus est ad re
gem et accusavit eos multis criminibus.
Et misit rex nichanorem unum
de principibus suis nobilioribus qui e
rat inimicitias exercens contra israel. et man
davit ei evertere populum. Et venit nicha
nor in ierusalem cum exercitu magno. et misit
ad iudam et ad fratres eius cum dolo verbis
pacificis dicens. Non sit pugna inter
me et vos. veniam cum viris paucis
ut videam facies vestras cum pace. Et ve
nit ad iudam et salutaverunt se invicem
pacifice. et hostes parati erant rapere iu

dam. Et innotuit sermo iude quoniam
cum dolo venerat ad eum. et conterritus
est ab eo. et amplius noluit videre
faciem eius. Et cognovit nicha
nor quoniam denudatum est consilium eius.
et exiit obviam iude in pugnam
iuxta capharsalama. et ceciderunt de
nichanoris exercitu fere .v. milia virorum.
et fugerunt in civitatem david. Et post
hec verba ascendit nichanor in montem syon
on. et exierunt de sacerdotibus populi salu
tare eum in pace. et demonstrare ei
holocaustomata que offerebantur pro re
ge. Et irridens sprevit eos et polluit.
et locutus est superbe. et iuravit cum ira
dicens. Nisi traditus fuerit iudas et exercitus
eius in manus meas. continuo cum
regressus fuero in pace succendam domum
istam. Et exiit cum ira magna.
Et intraverunt sacerdotes et steterunt
ante faciem altaris et templi. et flentes
dixerunt. Tu domine elegisti domum istam
ad invocandum nomen tuum in ea. ut esset
domus orationis et obsecrationis populo tuo.
Fac vindictam in homine isto et exercitu
eius et cadant in gladio. Memento blas
phemias eorum et ne dederis eis ut perma
neant. Et exiit nichanor ab ierusalem
et castra applicavit ad bethoron. et oc
currit illi exercitus syrie. Et iudas
applicavit in adarsa cum tribus milibus
virorum. Et oravit iudas et dixit. Qui
missi erant a rege sennacherib do
mine. quia blasphemaverunt te. Exiit
angelus et percussit ex eis .c.lxxx.v. milia.
Sic contere exercitum istum in conspectu
nostro hodie. et sciant ceteri quia male
locutus est super sancta tua. et iudica
illum secundum maliciam illius. Et commise
runt exercitus prelium .xiii. die mensis
adar. et contrita sunt castra nicho
noris. et cecidit ipse primus in prelio.
Ut autem vidit exercitus eius quia ceci
dit nichanor. proiecerunt arma sua
et fugerunt. et persecuti sunt eos viam
unius diei ab adazer usque venia
tur in gazara. et tubis cecinerunt
post eos cum significationibus. Et

exierunt de omnibus castellis iudee in
circuitu. et uentilabant eos cornibus.
et conuertebantur iterum ad eos. et ceci
derunt omnes gladio. et non est relictus
ex eis nec unus. Et acceperunt spolia
eorum in predam. et caput nichanoris
amputauerunt. et dexteram eius quam ex
tenderat superbe. et attulerunt et suspende
runt contra ierusalem. Et letatus est populus ual
de. et egerunt diem illam in leticia
magna. Et constituit agi omnibus annis
diem istam. xiii. die mensis adar. Et si
luit terra iuda dies paucos. VIII

Et audiuit iudas nomen romano
rum quia sunt potentes uiribus
et adquiescunt ad omnia que postulantur
ab eis. Et quicumque accesserunt ad eos
statuerunt cum eis amicicias. et quia
sunt potentes uiribus. Et audierunt
prelia eorum. et uirtutes bonas quas fe
cerunt in galacia. quia obtinuerunt
eos. et duxerunt sub tributum. et quanta fe
cerunt in regione hispanie. et quod
in potestatem redegerunt metalla ar
genti et auri que illic sunt. et possederunt
omnem locum consilio suo. et paciencia
loca que longe erant ualde ab eis. et re
ges qui superuenerant illis ab extremis
terre contriuerunt ab extremis terre
et percusserunt eos plaga magna.
Ceteri autem dant eis tributum omnibus an
nis. Et philippum et perseum ceteorum regem.
et ceteros qui aduersus eos arma tulerant
contriuerunt in bello et obtinuerunt
eos. Et anthiochum magnum regem asie
qui eis pugnam intulerat. habentem .c.xx.
elephantos cum equitatu et curribus et exercitu
magno ualde contritum ab eis. et quod
ceperunt eum uiuum et statuerunt ei
ut daret ipse et qui regnarent post
ipsum tributum magnum. et daret obsi
des. et constitutum et regionem indorum et me
dos et lidos de optimis regionibus eorum
et acceptas eas ab illis dederunt eume
ni regi. Et quia qui erant apud hel
ladam uoluerunt ire et tollere eos.
Et et qui erant apud innotuit ser
mo huius. et miserunt ad eos ducem

unum. et pugnauerunt contra illos et
ceciderunt ex eis multi. et captiuas du
xerunt uxores eorum et filios et diripu
erunt eos. et terram eorum possederunt et destru
xerunt muros eorum. et in seruitutem
illos redegerunt usque in hunc diem. et re
liqua regna et insulas que aliquando re
stant illis exterminauerunt. et in potes
tatem redegerunt. Cum amicis autem
suis. et qui in ipsis requiem habebant
conseruauerunt ami
citiam. et obtinuerunt regna que erant
proxima. et que erant longe. quicumque
audiebant nomen eorum timebant eos.
Quibus uero uellent auxilio esse ut reg
narent. regnabant. quos autem
uellent regno deturbabant. et exal
tati sunt ualde. et in omnibus istis ne
mo portabat diadema nec induebatur
purpura. ut magnificaretur in ea.
et quia curiam fecerunt sibi et
consulebant cotidie trecentos uiginti consulentes
semper de multitudine. ut que digna
sunt gerant. et committunt uni homi
ni magistratum suum per singulos annos
uniuerse terre sue. et omnes obedi
unt uni et non est inuidia neque zelus inter eos.
Et elegit iudas eupolemum filium iohan
nis iacob. et iasonem filium eleazari et mi
sit eos romam constituere cum illis ami
citiam et societatem. et ut auferrent
ab eis iugum grecorum quia uide
runt quod in seruitutem premerent reg
num israel. Et abierunt romam uiam mul
tam ualde. et introierunt curiam et dixe
runt. Iudas machabeus et fratres eius
et populus iudeorum miserunt nos ad uos
statuere uobiscum societatem et pacem
et conscribere nos socios et amicos uestros.
Et placuit sermo in conspectu eorum.
Et hoc rescriptum est quod rescripserunt in tabu
lis ereis. et miserunt in ierusalem ut es
set apud eos ibi memoriale pacis
et societatis. Bene sit romanis et gen
ti iudeorum in mari et in terra in eternum
gladiusque et hostis procul fiat ab eis.
Quod si institerit bellum romanis
aut omnibus sociis eorum in omni

[...]bitur gens iudeorum, prout tempus dictaverit corde pleno. Et preliantibus non dabunt neque subministrabunt triticum, arma, pecuniam, naves, sicut placuit romanis, et custodient mandata eorum nichil ab eis accipientes. Similiter autem et si genti iudeorum prius acciderit bellum, adiuvabunt romani ex animo prout eis tempus permiserit. Et adiuvantibus non dabitur triticum, arma, pecunia, naves, sicut placuit romanis, et custodient mandata eorum absque dolo. Secundum hec verba constituerunt romani populo iudeorum. Quod si post hec verba hii aut illi addere aut demere ad hec voluerint, facient ex proposito suo, et quecumque addiderint vel dempserint rata erunt. Sed et de malis que demetrius rex fecit in eos scripsimus ei dicentes: Quare gravasti iugum tuum super amicos nostros et socios nostros iudeos? Si ergo iterum adierint nos adversum te, faciemus illis iudicium et pugnabimus tecum mari terraque.

Interea ut audivit demetrius quia cecidit nichanor et exercitus eius in prelio, apposuit bachidem et alchimum rursum mittere in iudeam, et dextrum cornu cum illis. Et abierunt viam que ducit in galgala, et castra posuerunt in masaloth que est in arbellis, et occupaverunt eam, et peremerunt animas hominum multas. In mense primo anni centesimi quinquagesimi secundi applicuerunt exercitum ad ierusalem. Et surrexerunt et abierunt in beream viginti milia virorum et duo milia equitum. Et iudas posuerat castra in laisa, et tria milia viri electi cum eo. Et viderunt multitudinem exercitus quia multi sunt, et timuerunt valde. Et multi subtraxerunt se de castris, et non remanserunt ex eis nisi octingenti viri. Et vidit iudas quod defluxit exercitus suus, et bellum perurgebat eum, et confractus est corde, quia non habebat tempus congregandi eos, et dissolutus est. Et dixit his qui residui erant: Surgamus et eamus ad adversarios nostros, si poterimus pugnare adversus eos. Et avertebant eum dicentes: Non poterimus, sed liberemus animas nostras modo, et revertamur ad fratres nostros, et tunc pugnabimus adversus eos; nos autem pauci sumus. Et ait iudas: Absit istam rem facere ut fugiamus ab eis; et si appropiavit tempus nostrum, moriamur in virtute propter fratres nostros, et non inferamus crimen glorie nostre. Et movit exercitus de castris, et steterunt illis obviam; et divisi sunt equites in duas partes, et fundibularii et sagittarii preibant exercitum, et primi certaminis omnes potentes. Bachides autem erat in dextro cornu, et proximavit legio ex duabus partibus, et clamabant tubis. Exclamaverunt autem et hii qui erant ex parte iude, et ipsi, et commota est terra a voce exercituum, et commissum est prelium a mane usque ad vesperam. Et vidit iudas quod firmior est pars exercitus bachidis in dextris, et convenerunt cum ipso omnes constantes corde, et contrita est dextera pars ab eis, et persecutus est eos usque ad montem azoti. Et qui in sinistro cornu erant viderunt quod contritum est dextrum cornu, et secuti sunt post iudam et eos qui cum eo erant a tergo. Et ingravatum est prelium, et ceciderunt vulnerati multi ex his et ex illis. Et iudas cecidit, et ceteri fugerunt. Et ionathas et symon tulerunt iudam fratrem suum et sepelierunt eum in sepulcro patrum suorum in civitate modin. Et fleverunt eum omnis populus israel planctu magno, et lugebant dies multos, et dixerunt: Quomodo cecidit potens qui salvum faciebat israel! Et cetera verba bellorum iude, et virtutum quas fecit, et magnitudinis eius non sunt descripta; multa enim erant valde. Et factum est post obitum iude, emerserunt iniqui in omnibus finibus israel, et exorti sunt omnes qui operabantur iniquitatem. In diebus illis facta est fames valde magna, et tradidit se bachidi omnis regio eorum cum ipsis. Et elegit bachides viros impios et constituit eos dominos regionis, et exquirebant et perscrutabantur.

amicos Iude, et adducebant eos ad Bachidem, et vindicabat in illos et illudebat. Et facta est tribulatio magna in Israel, qualis non fuit ex die qua non est visus propheta in Israel. Et congregati sunt omnes amici Iude et dixerunt Ionathe: Ex quo frater tuus Iudas mortuus est, vir similis ei non est qui exeat contra inimicos nostros Bachidem et eos qui inimici sunt gentis nostre. Nunc itaque te hodie elegimus esse pro eo nobis in principem et ducem ad bellandum bellum nostrum. Et suscepit Ionathas tempore illo principatum et surrexit loco Iude fratris sui. Et cognovit Bachides et querebat eum occidere. Et cognovit Ionathas et Simon frater eius et omnes qui cum eo erant et fugerunt in desertum Thecue et consederunt ad aquam lacus Asphar. Et cognovit Bachides et die sabbatorum venit ipse et omnis exercitus eius trans Iordanem. Et misit fratrem suum ducem populi et rogavit Nabutheos amicos suos ut commodarent illis apparatum suum qui erat copiosus. Et exierunt filii Iambri ex Madaba et comprehenderunt Iohannem et omnia que habebat et abierunt habentes ea. Post hec verba renuntiatum est Ionathe et Simoni fratri eius quia filii Iambri faciunt nuptias magnas et ducunt sponsam ex Madaba filiam unius de magnis principibus Chanaan cum ambitione magna. Et recordati sunt sanguinis Iohannis fratris sui et ascenderunt et absconderunt se sub tegumento montis. Et levaverunt oculos suos et viderunt, et ecce tumultus et apparatus multus, et sponsus processit et amici eius et fratres eius obviam illis cum tympanis et musicis et armis multis. Et surrexerunt ad eos ex insidiis et occiderunt eos, et ceciderunt vulnerati multi et residui fugerunt in montes, et acceperunt omnia spolia eorum. Et conversae sunt nuptie in luctum et vox musicorum suorum in lamentum. Et vindicaverunt vindictam sanguinis fratris sui et reversi sunt ad ripam Iordanis. Et audivit Bachides et venit die sabbatorum usque ad oram Iordanis in virtute magna. Et dixit ad suos Ionathas: Surgamus et pugnemus contra inimicos nostros; non est enim hodie sicut heri et nudius tertius. Ecce enim bellum ex adverso, aqua vero Iordanis hinc et inde, et ripe et paludes et saltus, et non est locus divertendi. Nunc ergo clamate in celum ut liberemini de manu inimicorum vestrorum. Et commissum est bellum. Et extendit Ionathas manum suam percutere Bachidem, et divertit ab eo retro. Et dissiliit Ionathas et qui cum eo erant in Iordanem, et transnataverunt ad eos Iordanem. Et ceciderunt de parte Bachidis die illa mille viri, et reversi sunt in Ierusalem. Et edificaverunt civitates munitas in Iudea, munitionem que erat in Iericho et in Ammaum et in Bethoron et Bethel et Thamnata et Phara et Thopo, muris excelsis et portis et seris. Et posuit custodiam in eis ut inimicitias exercerent in Israel. Et munivit civitatem Bethsuram et Gazaram et arcem, et posuit in eis auxilia et apparatum escarum. Et accepit filios principum regionis obsides et posuit eos in arce in Ierusalem in custodiam. Et anno centesimo quinquagesimo tertio, mense secundo, precepit Alchimus destrui muros domus sancte interioris et destrui opera prophetarum, et cepit destruere. In tempore illo percussus est Alchimus, et impedita sunt opera illius, et occlusum est os eius, et dissolutus est paralysi, nec ultra potuit loqui verbum et mandare de domo sua. Et mortuus est Alchimus in tempore illo cum tormento magno. Et vidit Bachides quoniam mortuus est Alchimus et reversus est ad regem, et siluit terra annis duobus. Et cogitaverunt omnes iniqui dicentes: Ecce Ionathas et qui cum eo sunt in silentio habitant confidentes; nunc ergo adducamus Bachidem, et comprehendet eos omnes una nocte. Et abierunt

·/· uiros

[...]runt. Et surrexit ut veniret
[cum exer]citu multo. Et misit occulte
[epistu]las sociis suis qui erant in
[Iu]dea ut comprehenderent ionathan:
[et eo]s qui cum eo erant; sed non potuerunt.
[quia in]notuit eis consilium eorum. Et
[appr]ehendit de viris regionis qui
[prin]cipes erant militie .l. viros et
[occi]dit eos. Et secessit ionathas
[et Si]mon et qui cum eo erant in bethbessen
[que est] in deserto. Et extruxit diruta
[eius] et firmaverunt eam. Et cognovit
[Bacch]ides et congregavit universam
[mu]ltitudinem suam et his qui de iu-
[dea e]rant denuntiavit. Et venit et
[castr]a posuit desuper bethbessen et oppug-
[nav]it eam dies multos et fecit ma-
[chin]as. Et reliquit ionathas simo-
[nem fr]atrem suum in civitate et exiit
[in re]gionem et venit cum numero et percussit
[Odar]en et fratres eius et filios phaseron
[in ta]bernaculis suis et cepit cedere et cre-
[scere] in virtutibus. Simon vero et qui
[cum] ipso erant exierunt de civitate
[et su]ccenderunt machinas et pugnaverunt
[contra] bachidem et contritus
[est a]b eis et afflixerunt eum valde
[quia] consilium eius et congressus eius e-
[rat i]nanis. Et iratus contra viros ini-
[quos] qui ei consilium dederant ut veni-
[rent i]n regionem ipsorum multos ex eis oc-
[cidit.] Ipse autem cogitavit cum re-
[liq]uis abire in regionem suam. Et cog-
[novi]t ionathas et misit ad eum le-
[gato]s componere cum ipso pacem et red-
[dere e]i captivitatem. Et accepit libenter
[et f]ecit secundum verba eius et iuravit
[se ni]hil facturum mali omnibus diebus
[vit]e eius. Et reddidit ei captivitatem
[qua]m prius erat predatus de terra
[Iud]a. Et conversus abiit in terram suam
[et non] apposuit amplius venire in fi-
[nes] eius. Et cessavit gladius ex Israel.
[Et ha]bitavit ionathas in machmas.
[Et ce]pit ionathas ibi iudicare po-
[pulum] et exterminavit impios ex Israel.

X

[Et] anno .c.lx.
[a]scendit alexander antiochi fi-
lius qui cognominatus est nobilis et oc-
cupavit ptolomaidam. Et receperunt
eum et regnavit illic. Et audivit
demetrius rex et congregavit exercitum
valde copiosum et exivit obviam il-
li in prelium. Et misit demetrius ad
ionathan epistulam verbis pacificis
ut magnificaret eum. Dixit enim:
Anticipemus facere pacem cum eo prius-
quam faciat cum alexandro adversum
nos. Recordabitur enim omnium malorum que
fecimus in eum et in fratrem eius et in gentem
eius. Et dedit ei potestatem congregan-
di exercitum et fabricare arma et esse ipsum
socium eius et obsides qui erant in arce ius-
sit tradi ei. Et venit ionathas in ierusalem
et legit epistulas in auditu omnis populi et
eorum qui in arce erant. Et timuerunt
timore magno quoniam audierunt quod de-
dit ei rex potestatem congregandi
exercitum. Et traditi sunt ionathe ob-
sides et reddidit eos parentibus suis. Et
habitavit ionathas in ierusalem et cepit
edificare et innovare civitatem. Et dixit
facientibus opera ut extruerent muros
et montem syon in circuitu lapidibus qua-
dratis ad munitionem. et ita fecerunt. Et
fugerunt alienigene qui erant in mu-
nitionibus quas bachides edificaverat.
Et reliquit unusquisque locum suum et abiit in
terram suam. tantum in bethsura remanse-
runt aliqui ex his qui reliquerant
legem et precepta dei. Erat enim hec eis
ad refugium. Et audivit alexander
rex promissa que promisit demetrius io-
nathe et narraverunt ei prelia et virtu-
tes quas ipse fecit et fratres eius et labores
quos laboraverunt et ait. Numquid in-
veniemus aliquem virum talem? Et nunc
faciemus eum amicum et socium nostrum.
Et scripsit epistulam et misit ei secundum hec
verba dicens. Rex alexander fratri iona-
the salutem. Audivimus de te quod vir dicens.
potens sis viribus et aptus es ut sis a-
micus noster. Et nunc constituimus
te hodie summum sacerdotem gentis tue et
ut amicus voceris regis. Et misit
ei purpuram et coronam auream ut que

nostra sunt, sentiatis nobiscum, et conser-
ues amicitias ad nos. Et induit se
Ionathas stola sancta .vii. mense, anno
centesimo .lx. in die sollempni scenophegie
et congregavit exercitum, et fecit arma
copiosa. Et audivit Demetrius
uerba ista, et contristatus est et ait: Quid
hoc fecimus quod preoccupavit nos A-
lexander apprehendere amicitiam
iudeorum, et ad munimen sui? Scribam
ego illi uerba deprecatoria, et dignita-
tes et dona, ut sit mecum in adiuto-
rio. Et scripsit eis in hec uerba. Rex
Demetrius genti iudeorum salutem.
Quoniam servastis ad nos pactum et man-
sistis in amicitia nostra, et non accessistis
ad inimicos nostros, et audivimus et
gavisi sumus. Et nunc perseverate
re adhuc conservare nobis fidem, et retri-
buemus uobis bona pro hiis que fecistis
nobiscum. Et remittemus vobis presta-
ciones multas, et dabimus vobis do-
naciones. Et nunc absolvo vos et
omnes iudeos a tributis, et pretia salis
indulgeo, et coronas remitto, et terti-
as seminis, et dimidiam partem fructus
ligni quod est portionis mee relinquo
vobis ex hodierno die, et deinceps
ne accipiatur a terra iuda, et a tribus
civitatibus que addite sunt illi ex Sa-
maria et galilea, ex hodierna die
et in totum tempus. Et ierusalem sit sancta
et libera cum finibus suis, et decime
et tributa ipsius sint. Remitto et po-
testatem arcis que est in ierusalem, et do eam
summo sacerdoti, ut constituat in ea vi-
ros quoscumque ipse elegerit qui custodi-
ant eam. Et omnem animam iudeorum que
captiva est a terra iuda in omni regno
meo relinquo liberam gratis, ut omnes
a tributis solvantur etiam pecorum suorum.
Et omnes dies sollempnes, et sabbata, et ne-
omenie, et dies decreti, et tres dies ante
diem sollempnem, et tres dies post
diem sollempnem sint isti omnes immu-
nitatis et remissionis omnibus iudeis
qui sunt in regno meo. Et nemo habe-
bit potestatem agere aliquid et movere

negocia adversus aliquem illorum
Et ut scribantur ...
ni regis ad xxx. milia ...
tur illis copie ut oportet omnibus ...
regis. Et ex ipsis ordinabuntur
in munitionibus regis magnis
huius constituentur super negocia
ni que aguntur ex fide, et principes
ex eis, et ambulent in legibus ...
precepit rex in terra iuda ...
tates que addite sunt iudee ...
one samarie, cum iudea reputentur
ut sint sub uno, et non obediant
ne potestati nisi summi sacerdotis
lomaidam et confines eius ...
do sanctis qui sunt in ierusalem ...
sarios sumptus sanctorum. Et ego ...
singulis annis .xv. milia ...
genti de rationibus regis que ...
tingunt. Et omne quod reliquum ...
non reddiderant qui super negotia
erant annis prioribus ...
in opera domus. Et super hec ...
clos argenti que accipiebant ...
tione sanctorum per singulos annos. Et ...
cerdotes pertinent quibus ...
tur. Et quicumque confugerint ...
quod est ierosolimis, et in omnibus ...
eius obnoxii regis in omni negotio ...
tantur, et universa que sunt eis in ...
no meo libera habeant. Et ad edifican-
da vel restauranda opera sancta ...
dabuntur de ratione regis, et ...
dos muros ierusalem, et communien- ...
in circuitu sumptus dabuntur de ...
regis, et ad construendos muros ...
Ut audivit Ionathas et populus ...
nes istos, non crediderunt eis nec ...
pimt eos, quia recordati sunt ...
lutie magne quam fecerat in ...
bulaverat eos valde. Et complacuit ...
in alexandrum quia ipse fuerat ...
eis sermonum pacis, et ipsi auxilia- ...
rebant omnibus diebus. Et congre- ...
rex Alexander exercitum magnum ...
uit castra contra demetrium. Et ...
runt prelium reges, et fugit ...
demetrii, et insecutus est eum ...

gebatur et cos. Et invaluit proelium
usque dum occidit sol. Et cecidit de-
metrius in illa die. Et misit alexander
ad ptolomeum regem egipti
legatos secundum haec verba dicens. Quoniam re-
versus sum in regnum meum et sedi in sede
patrum meorum et optinui principatum et contrivi
demetrium et possedi regionem
nostram et commisi cum eo pugnam et contritus
est ipse et castra eius a nobis et sedi-
mus in sede regni eius. Et nunc statu-
amus ad invicem amiciciam et da mihi fi-
liam tuam uxorem et ero gener tuus
et dabo tibi dona et ipsi dignitatem. Et
respondit ptolomeus rex dicens. Felix di-
es in qua reversus es ad terram patrum
tuorum et sedisti in sede regni eorum. Et nunc
faciam tibi que scripsisti. Sed occurre
mihi ptolomaidem ut videamus nos
invicem et spondeam tibi sicut dixisti. Et
exiit ptolomeus de egipto ipse et cleo-
patra filia eius et venit ptolomaidem
anno centesimo sexagesimo secundo. Et occurrit ei
alexander rex. Et dedit ei cleopatram
filiam suam et fecit nuptias eius pto-
lomaide sicut reges in magna gloria. Et
scripsit alexander rex ionathe
ut veniret obviam sibi. Et abiit
cum gloria ptolomaidam et occurrit ibi
duobus regibus. Et dedit illis argentum
multum et aurum et dona. Et invenit
gratiam in conspectu eorum. Et convene-
runt adversus eum viri pestilentes
ex israel viri iniqui interpellantes
adversus eum. Et non intendit ad eos rex.
Et iussit spoliari ionathan vesti-
bus suis et indui eum purpura. Et ita fe-
cerunt. Et collocavit eum rex sedere
secum. Dixitque principibus suis. Exi-
te cum eo in medium civitatis et predicate
ut nemo adversus eum interpellet de
ullo negocio nec quisquam ei mo-
lestus sit de ulla ratione. Et factum est ut
viderunt qui interpellabant gloriam eius
que predicabatur et opertum eum purpura
fugerunt omnes. Et magnificavit eum
rex et scripsit eum inter primos ami-
cos et posuit eum ducem et participem

principatus. Et reversus est ionathas
in ierusalem cum pace et leticia. In anno
centesimo sexagesimo quinto venit demetrius filius deme-
trii a creta in terram patrum suorum. Et audi-
vit alexander rex et contristatus est
valde et reversus est antiochiam. Et con-
stituit demetrius apollonium qui pre-
erat celesyrie et congregavit exercitum
suum magnum. Et venit ad iamni-
am ad ionathan summum sacerdotem
dicens. Tu solus resistis nobis. Ego
autem factus sum in derisum et in oppro-
brium propterea quia tu potestatem adver-
sum nos exerces in montibus. Nunc ergo si confi-
dis in virtutibus tuis descende ad nos
in campum et comparemur illic in-
vicem quia mecum est virtus bel-
lorum. Interroga et disce quis sum e-
go et ceteri qui auxilio sunt michi
et qui dicunt quia non potest stare pes
vester ante faciem nostram quia bis in
fugam conversi sunt patres tui in terra
sua. Et nunc quomodo poteris sustinere
equitatum et exercitum tantum in campo
ubi non est lapis neque saxum neque locus fugi-
endi. Ut audivit autem ionathas ser-
mones apollonii motus est animo. Et
elegit decem milia virorum et exiit ab ierusalem
et occurrit ei simon frater eius in adiutorium.
Et applicuerunt castra in ioppen et
exclusit eum a civitate quia custodia
apollonii in ioppe erat et oppugnavit
eam. Et exterriti qui erant in civi-
tate aperuerunt ei. Et optinuit io-
nathas ioppen. Et audivit apollo-
nius et admovit tria milia equitum
et exercitum multum et abiit azotum tamquam
iter faciens. Et statim exiit in campum
eo quod haberet multitudinem equitum et con-
fideret in eis. Et insecutus est eum iona-
thas in azotum et commiserunt proelium.
Et reliquit apollonius in castris mil-
le equites post eos occulte. Et cog-
novit ionathas quoniam insidie sunt post
se et circuierunt castra eius et iece-
runt iacula in populum a mane usque ad ves-
peram. Populus autem stabat sicut preceperat
ionathas et laboraverunt equi eorum. Et

elevit simon exercitu suu. et misit
contra legionem. equites. n. fatiga
ti erant. et contriti sunt ab eo et fu
gerunt. Et dispersi qui sunt in campum:
fugerunt in azotu. et intraverunt in beth
dagon ydolium suum. ut ibi se li
berarent. Et succendit ionathas a
zotum. et civitates que erant in circui
tu eius. Et accepit spolia eorum. et tem
plum dagon. et eos qui fugerunt in illud:
succendit igni. Et fuerunt qui ce
ciderunt gladio cum hiis qui succensi
sunt fere octo milia virorum. Et mo
vit inde ionathas castra. et applicuit
ea ascalona. et exierunt de civitate
obviam illi in magna gloria. Et rever
sus est ionathas in ierusalem. cum suis
habentibus spolia multa. Et factum est ut au
divit alexander rex sermones istos:
addidit adhuc glorificare ionatham.
Et misit ei fibulam auream sicut
ti consuetudo est dari cognatis regum.
et dedit ei acharon et omnes fines eius
in possessionem. XI

Et rex egypti congregavit exercitum
sicut harenam que est circa oram
maris. et naves multas. et querebat op
tinere regnum alexandri dolo: et adde
re illud regno suo. Et exiit in syriam ver
bis pacificis. et aperiebant ei civitates. et
occurrebant ei: quia mandaverat
alexander rex exire obviam ei. eo quod
socer suus esset. Cum autem introiret ci
vitatem ptolomeus: ponebat custo
dias militum in singulis civitatibus.
Et ut appropiavit azoto: ostenderunt ei
templum dagon succensum igni. et azotum:
et cetera eius demolita. et corpora p
iecta. et eorum qui cesi erant in bello tu
mulos quos fecerunt secus viam.
Et narraverunt regi quia hec fecit ionathas.
ut invidiam facerent ei. et tacuit rex.
Et occurrit ionathas regi in ioppen cum
gloria. et invicem se salutaverunt. et dor
mierunt illic. Et abiit ionathas
cum rege usque ad fluvium qui vocatur
eleutherus. Et reversus est in ierusalem.
Rex autem ptolomeus optinuit domi

nium civitatum usque seleuciam ma
ritimam. Et cogitabat in illum
consilia mala. Et misit legatos
ad demetrium dicens. veni compona
mus inter nos pactum. et dabo tibi fili
am meam quam habet alexander. et regna
bis in regno patris tui. Penitet enim
quod dederim ei filiam meam. querit
enim me occidere. Et vituperavit
propterea quod concupierat regnum
eius. Et abstulit filiam suam. et dedit
demetrio. Et alienavit se ab alex
andro. Et manifestate sunt inimi
cicie eius. Et intravit ptolomeus an
thiochiam: et imposuit duo dia
demata capiti suo: egypti et asie. Alex
ander autem erat in cilicia illis tempori
bus: quia rebellabant qui erant in locis il
lis. Et audivit alexander. et venit ad bel
lum. Et produxit ptolomeus exerci
tum. et occurrit ei in manu valida. et
fugavit eum. Et fugit alexander
in arabiam: ut ibi protegeretur. Rex
autem ptolomeus exaltatus est.
Et abstulit zabdihel arabs caput
alexandri: et misit ptolomeo. Et rex
ptolomeus mortuus est in die ter
cia. et qui erant in munitionibus
perierunt. ab hiis qui erant intra castra.
Et regnavit demetrius anno centesimo sexagesimo
septimo. In diebus illis congregavit iona
thas eos qui erant in iudea ut ex
pugnarent arcem que est in ierusalem. et
fecerunt contra eam machinas multas.
Et abierunt quidam qui oderant gentem
suam viri iniqui ad regem deme
trium. et renunciaverunt ei quod iona
thas obsideret arcem. Et ut audivit ira
tus est. Statim venit ptolomaidam. et scrip
sit ionathe ne obsideret arcem. sed oc
curreret sibi ad colloquium festina
to. Ut audivit autem ionathas: iussit
obsidere. Et elegit de senioribus israel
et de sacerdotibus. et dedit se periculo. Et ac
cepit argentum et aurum et vestem et alia
exenia multa. Et abiit ad regem in
ptolomaidam. et invenit gratiam in con
spectu eius. Et interpellabant

CHA I

[...]quidam iniqui ex gente sua.
[...] ei rex. sicut fecerant ei qui
[ante] illum. Et exaltavit eum in conspectu
amicorum eius. Et statuit ei prin-
[cipatum sa]cerdotii. et quecumque alia habuit
[prius pre]tiosa. Et fecit eum principem
[amicorum]. Et postulavit ionathas a
[rege] immunem facere iudeam. et tres
[topar]chias. et samariam et confi-
[nes eiu]s. et promisit ei talenta trecenta.
[Et con]sensit rex. Et scripsit ionathe
[epistolas de] his omnibus hunc modum continentes.
[Rex D]emetrius fratri ionathe salutem.
[et genti] iudeorum. Exemplum epistole quam
[scripsi]mus lastheni parenti nostro de
[vobis] misimus ad vos ut sciretis.
[Rex] demetrius lastheni parenti sa-
[lutem. Ge]nti iudeorum amicis nostris et
[conser]vantibus que iusta sunt apud nos
[decre]vimus benefacere propter benignitatem
[ips]orum quam erga nos habent. Statuimus
[ergo ill]is omnes fines iudee. et tres ci-
[vita]tes lidam. et ramathe. que ad-
[dite] sunt iudee. et samariam. et omnes
[con]fines earum sequestrari omnibus
[sacrifi]cantibus in ierosolimis pro his
[que ab] eis rex prius accipiebat per sin-
[gu]los annos. et pro fructibus terre
[et po]morum. Et alia que ad nos pertine-
[bant de]cimarum et tributorum ex hoc
[tempore] remittimus eis. Et areas
[sali]narum. et coronas que nobis deferebantur
[o]mnia ipsis concedimus. Et nichil
[ir]ritum erit ex hoc et in omne tempus.
[Nunc er]go curate facere horum exemplum
[et de]tur ionathe. et ponatur in monte
[sancto] in loco celebri. Et videns deme-
[trius] rex quod siluit terra in conspectu
[eius] et nichil ei resistit. dimisit totum
[exerci]tum suum. unumquemque in locum suum.
[ex]cepto peregrino exercitu quem contraxit
[ab i]nsulis gentium. et inimici erant
[ei] omnes exercitus patrum eius. Tripho
[aut]em erat quidam partium alex-
[an]dri prius. Et vidit quoniam omnis exer-
[citus] murmurabat contra demetrium. et
[ivit] ad machuel arabum qui nu-
[tri]ebat anthiocum filium alexandri.

et assidebat ei ut traderet eum ipsi. ut
regnaret loco patris sui. et enuntia-
vit ei quanta fecit demetrius et inimi-
citias exercitum eius adversus illum. et
mansit ibi diebus multis. Et misit
ionathas ad demetrium regem
ut eiceret eos qui in arce erant
in ierusalem. et qui in presidiis erant
quia impugnabant israel. Et misit
demetrius ad ionathan dicens.
Non hec tantum faciam tibi et genti tue.
sed gloria illustrabo te. et gentem tuam
cum fuerit oportunum. Nunc ergo recte
feceris si miseris filios viros in auxi-
lium mihi. quia discessit omnis exercitus
meus. Et misit ionathas tria milia
virorum fortium anthiochiam. et ve-
nerunt ad regem. et delectatus est
rex in adventu eorum. Et convenerunt
qui erant de civitate .c.xx. milia viro-
rum. et volebant interficere regem. Et fu-
git rex in aulam. et occupaverunt qui
erant de civitate itinera civitatis.
et ceperunt pugnare. Et vocavit rex
iudeos in auxilium. et convenerunt
omnes simul ad eum. et dispersi sunt omnes
per civitatem. et occiderunt in illa die
.c. milia hominum. Et succenderunt civi-
tatem. et ceperunt spolia multa in
illa die. et liberaverunt regem. Et vi-
derunt qui erant de civitate quod
obtinuissent iudei civitatem. [sicut volebant] et infirma-
ti sunt mente sua. et clamaverunt ad
regem cum precibus dicentes. Da no-
bis dextras. et cessent iudei oppug-
nare nos et civitatem. Et proiecerunt
arma et fecerunt pacem. Et glorificati
sunt iudei in conspectu regis. et in
conspectu omnium qui erant in reg-
no eius. et nominati sunt in regno. Et re-
gressi sunt in ierusalem habentes spolia
multa. Et sedit demetrius rex in
sede regni sui. et siluit terra in conspec-
tu eius. Et mentitus est omnia quecumque
dixit. et abalienavit se ab ionatha. et
non retribuit ei secundum beneficia que sibi
retribuerat. et vexabat eum valde.
Post hec reversus est tripho. et anthio-

chus cum eo puer adolescens. et reg-
navit. et imposuit sibi diadema.
Et congregati sunt ad eum omnes exercitus
quos disperserat demetrius. et pug-
naverunt contra eum. et fugit. et terga ver-
tit. Et accepit triphon bestias. et op-
tinuit antiochiam. Et scripsit
antiochus adolescens ionathe di-
cens. Constituo tibi sacerdotium. et con-
stituo te super iiii. civitates. ut sis
de amicis regis. Et misit illi vasa
aurea in ministerium. et dedit ei potes-
tatem bibendi in auro. et esse in pur-
pura. et habere fibulam auream. Et
simonem fratrem eius constituit ducem
a terminis tyri usque ad fines egypti.
Et exiit ionathas et perambulabat
civitates trans flumen. et congregatus
est ad eum omnis exercitus syrie in au-
xilium. Et venit ascalonem. et occurrerunt
ei de civitate honorifice. Et abiit in-
de gazam. et concluserunt se qui erant
gaze. et obsedit eam. Et succendit que
erant in circuitu civitatis. et predatus
est eam. Et rogaverunt gazenses io-
natham. et dedit illis dexteram. Et
accepit filios eorum obsides. et misit
illos in ierusalem. et perambulavit re-
gionem usque damascum. Et au-
divit ionathas quod prevaricati sunt
principes demetrii in cades que est
in galilea cum exercitu multo
volentes eum removere a negotio
regni. et occurrit illis. Fratrem autem
suum symonem reliquit intra
provinciam. Et applicuit symon ad
bethsuram. et expugnabat eam di-
ebus multis. et conclusit eos. Et postula-
verunt ab eo dextras accipere. et dedit
illis. Et eiecit eos inde. et cepit civita-
tem. et posuit in ea presidium. Et io-
nathas et castra eius applicuerunt
ad aquam genesar. et ante lucem vigila-
verunt in campo asor. Et ecce castra
alienigenarum occurrebant in campo.
et tendebant ei insidias in montibus.
Ipse autem occurrit ex adverso. Insi-
die vero exurrexerunt de locis suis. et c

miserunt prelium. et fugerunt
erant ex parte ionathe om
nemo relictus est ex eis ni
mathathias filius absalomi
filius calfi princeps militie
exercitus. Et scidit ionathas
menta sua. et posuit terram
te suo. et oravit. Et reversus
thas ad eos in prelium. et
et pugnaverunt. Et viderunt qui
partis illius. et reversi sunt
et insequebantur cum eo us
ad castra sua. et pervenerunt
illuc. Et ceciderunt de alienigenis
illa tria milia virorum. Et re
est ionathas in ierusalem. XII

Et vidit ionathas qui
tempus eum iuvat. et elegit viros
eos romam statuere et reno
cum eis amicitiam. Et ad spartia
alia loca misit epistolas secundum
formam. Et abierunt rom
intraverunt in curiam et dix
nathas summus sacerdos et gens
deorum miserunt nos ut re
mus amicitiam et societatem
pristinam. Et dederunt illis
ad ipsos per loca ut deducerent
iudam cum pace. Et hoc est ex
epistolarum quas scripsit ionathas
tiatis. Ionathas summus sacer
niores gentis et sacerdotes et
populus iudeorum spartiatis fr
tribus salutem. Iam pridem miss
epistole ad oniam summum sacerdo
rio qui regnabat apud vos
estis fratres nostri sicut rescrip
net quod subiectum est. Et susc
nias virum qui missus fuerat
honore. et accepit epistolas i
significabatur de societate
citia. Nos cum nullo horum indi
geremus solacio libros sanctos
nibus nostris maluimus mitt
renovare fraternitatem et a
ne forte alieni efficiamur
multa enim tempora transierunt
sistis ad nos. Nos ergo in omni

...sione in diebus sollempnibus.
... quibus oportet in memores sumus
... in sacrificiis que offerimus et in ob-
...nibus sicut fas est et decet memi-
... fratrum. Letamur itaque de gloria vestra.
... circumdederunt multe tribula-
... multa prelia et impugnaverunt
... reges qui sunt in circuitu
... noluimus ergo vobis molesti esse neque
... sociis et amicis nostris in his pre-
...liis. Habuimus enim de celo auxilium et
...ti sumus et humiliati sunt
...ci nostri. Elegimus itaque Nu-
...nium Antiochi et Antipatrem
...nis filium et misimus ad Ro-
...nos renovare cum eis amici-
...tiam et societatem pristinam.
...mandavimus itaque eis ut veniant
...vos et salutent vos et reddant
... epistolas nostras de innovatione
...nitatis nostre. Et nunc benefacietis
...dentes nobis ad hec. Et hoc rescriptum
...pistolarum quod miserat Onie rex
...tiatarum. Onie Ionathe sacerdoti
...magno salutem. Inventum est in scrip-
... de Spartiatis et Iudeis quoniam sunt fratres
... sunt de genere Abraham. Et nunc ex
... cognovimus benefacietis scribentes
...bis de pace vestra. Sed et nos res-
...psimus vobis. Pecora nostra et possessiones
... vestre sunt et vestre nostre.
...mus itaque hec nuntiare vobis. Et au-
... Ionathas quod egressi sunt prin-
... Demetrii cum exercitu multo
... prius pugnare adversus eum.
...it ab Ierusalem et occurrit eis
... Amathite regione. Non enim dede-
... spatium ut ingrederentur regio-
...nem eius. Et misit speculatores in
... eorum et reversi nuntiaverunt quod
...tuerunt supervenire illuc nocte.
... occidisset sol precepit Ionathas
...gilare et esse in armis paratos
...gnam tota nocte. Et posuit
...des per circuitum castrorum. Et au-
...dierunt adversarii quod paratus est Ionathas
... suis in bello et timuerunt et
...daverunt in corde suo et accenderunt

focos in castris suis. Ionathas autem
et qui cum eo erant non cognoverunt usque
mane. Videbant autem luminaria ar-
dentia. Et secutus est eos Ionathas et
non comprehendit eos. Transierunt
enim flumen Eleutherum. Et divertit Io-
nathas ad Arabes qui vocabantur
Zabadei et percussit eos et accepit spo-
lia eorum. Et iunxit et venit Damascum
et perambulabat omnem regionem illam.
Simon autem exiit et venit usque Ascalo-
nem et ad proxima presidia. Et declina-
vit in Ioppen et occupavit eam.
Audivit enim quod vellent presidium
tradere partibus Demetrii et posuit ibi
custodes ut custodirent eam. Et
reversus est Ionathas et convocavit
seniores populi et cogitavit cum eis edi-
ficare presidia in Iudea et edificare mu-
ros in Ierusalem et exaltare altitudinem
magnam inter medium arcis et civita-
tis ut separaret eam a civitate
ut esset ipsa singulariter et neque emant neque
vendant. Et convenerunt ut edifica-
rent civitatem. Et cecidit murus qui
erat super torrentem ab ortu solis
et reparavit eum qui vocatur Caphe-
teta. Et Simon edificavit Adiada in
Sephela et munivit eam et imposuit
portas et seras. Et cum cogitaret Try-
pho regnare Asie et assumere diade-
ma et extendere manum in Antiochum re-
gem, timens ne forte non permitteret eum
Ionathas sed pugnaret adversum eum
querebat comprehendere eum et occidere. Et exur-
gens abiit in Bethsan. Et exivit Io-
nathas obviam ei cum .xl. milibus
virorum electorum in prelium. Et venit Beth-
san. Et vidit Trypho quod venit Iona-
thas cum exercitu multo cum extender-
et in eum manus et timuit. Et excepit
eum cum honore et commendavit eum
omnibus amicis suis et dedit ei munera.
Et precepit exercitibus suis ut obedirent
ei sicut sibi. Et dixit Ionathe: Ut quid
vexasti universum populum tuum cum bellum
non sit nobis? Et nunc remitte eos in do-
mos suas. Elige autem tibi viros paucos.

qui reliqui sunt. et veni mecum ptolo
maidam. et tradam illam tibi et reli
qua presidia. et exercitum et universos pre
positos negocii. Et conversus abibo. Propter
enim veni. Et credidit ei. Et fecit sicut
sicut dixit. et dimisit exercitus. et abie
runt in terram iudam. Retinuit autem
secum tria milia virorum ex quibus
remisit in galileam duo milia. et
mille autem venerunt cum eo. Ut autem
intravit ionathas ptolomaidam. clau
serunt portas ptolomenses. et comprehen
derunt eum. et omnes qui cum illo intrave
runt. in gladio interfecerunt. Et misit
triphon exercitum et equites in galileam
in campum magnum. ut perderent omnes so
cios ionathe. At illi cum cognovissent
quia comprehensus est ionathas et periit et
omnes qui cum eo erant. hortati sunt se
met ipsos. et exierunt parati in prelium.
Et videntes hii qui insecuti fuerant
quia pro anima res est illis. reversi sunt.
Illi autem omnes venerunt cum pace in terram
iuda. Et planxerunt ionathan et eos qui
cum eo erant valde. et luxit israel
luctu magno. Et quesierunt omnes
gentes que erant in circuitu eorum con
terere eos. Dixerunt enim. Non habent
principem et adiuvantem. Nunc ergo expug
nemus illos. et tollamus de hominibus
memoriam eorum.

XIII

Et audivit symon quod congregavit
triphon exercitum copiosum. ut veni
ret in terram iuda. et attereret eam. Vi
densque quia in tremore populus est et in
timore. ascendit ierusalem et congrega
vit populum. Et adhortans dixit. Vos
scitis quanta ego et fratres mei et domus
patris mei fecimus pro legibus et pro sanc
tis. et angustias quales vidimus.
Horum gratia perierunt omnes fratres mei
propter israel. et relictus sum ego solus. Et
nunc non michi contingat parcere anime mee
in omni tempore tribulationis. Non enim melior
sum fratribus meis. Vindicabo itaque
gentem meam. et sancta. natos quoque nostros
et uxores. quia congregate sunt universe gentes
conterere nos inimicicie gratia. Et ac

census est spiritus populi simul ut au
divit sermones istos. Et respon
magna dicentes. Tu es dux noster
iude et ionathe fratris tui. pugna
bellum nostrum. et omnia quecumque dixeris
faciemus. Et congregans omnes
bellatores acceleravit consumma
muros ierusalem. et munivit
Et misit ionathan filium absalomi
et cum eo exercitum novum
Et eiectis hiis qui erant in illa
sit illic ipse. Et movit tri
ptolomaida cum exercitu mul
niret in terram iuda. et iona
eo in custodia. Symon autem ap
in addus contra faciem camp
novit triphon quia surrexit
loco fratris sui ionathe. et qui
surus erat cum eo prelium
eum legatos dicens. Pro argento
debebat frater tuus ionathas
regis detinuimus eum. Et
argenti talenta centum. et duos
obsides. ut non dimissus fu
bis. et remittemus eum. Et co
symon quia cum dolo loqueretur
iussit dari argentum et pueros. ne
inimicitiam magnam sumeret ad popu
quia non misit ei argentum
ea periit. Et misit pueros et cen
mentitus est. et non dimisit
Et post hec venit triphon in
ut contereret eam. et gyrave
am que ducit ador. Et symon
ambulabant in omnem loc
ibant. Qui autem in arce era
runt ad triphonem legatos
naret venire per desertum
illis alimonias. Et paravit
equitatum ut veniret illa
autem nix multa valde et
galaaditidem. Et cum appro
basca. occidit ionathan et fi
illuc. Et convertit triphon
ram suam. Et misit symon
pit ionathe ossa fratris sui
vit ea in modin civitate
Et planxerunt eum omnis is

mo. et luxerunt eum dies multos. Et edificavit symon super sepulchrum patris sui et fratrum suorum edificium altum lapide polito retro et ante. Et statuit septem pyramidas unam contra unam patri et matri et .iiii. fratribus. Et his circumdedit columpnas magnas et super columpnas arma ad memoriam eternam. et iuxta arma naves sculptas que viderentur ab omnibus navigantibus mare. Hoc est sepulchrum quod fecit in modin usque in hunc diem. Tripho autem cum iter faceret cum antiocho rege adolescente dolo occidit eum. et regnavit loco eius. Et imposuit sibi diadema asie. Et fecit plagam magnam in terra. Et edificavit symon presidia iudee muniens ea turribus excelsis et muris magnis et portis et posuit alimenta in munitionibus. Et elegit simon viros et misit ad demetrium regem ut faceret remissionem regioni quoniam omnes actus triphonis per direptionem fuerant gesti. Et demetrius ad verba ista respondit ei. et scripsit epistolam talem. Rex demetrius simoni summo sacerdoti. et amico regum et senioribus et genti iudeorum salutem. Coronam auream et bahem quam misistis suscepimus. et parati sumus facere vobiscum pacem magnam. et scribere prepositis regis remittere vobis que indulsimus. Quecumque enim constituimus vobis constant. Munitiones quas edificastis vobis sint. Remittimus quoque ignorancias et peccata usque in hodiernum diem et coronam quam debebatis. Et si quod aliud tributarium erat in ierusalem iam non sit tributarium. Et si qui ex vobis apti sunt conscribi inter nos conscribantur. et sit inter nos pax. Anno centesimo septuagesimo ablatum est iugum gentium ab israel. et cepit populus scribere in tabulis et gestis publicis anno primo sub simone summo sacerdote magno duce et principe iudeorum. In diebus illis applicuit simon ad gazam et circumdedit eam castris. et fecit machinas et applicuit ad civitatem. et percussit turrem unam et comprehendit eam. Et qui eruperant erant intra machinam in civitatem et factus est motus magnus in civitate. Et ascenderunt qui erant in civitate cum uxoribus et filiis super murum scissis tunicis suis et clamaverunt voce magna postulantes a symone dextras sibi dari. et dixerunt. Non nobis reddas secundum malicias nostras. sed secundum misericordias tuas. Et flexus symon non debellavit eos. Sed eiecit eos de civitate. et mundavit edes in quibus fuerant simulachra. Et tunc intravit in eam cum ymnis benedicens dominum. Et eiecta ab ea omni inmundicia. collocavit in ea viros qui legem facerent. Et munivit eam et fecit sibi habitationem. Qui autem erant in arce ierusalem prohibebantur egredi et ingredi regionem. et emere ac vendere. Et esurierunt valde. et multi ex eis fame perierunt. Et clamaverunt ad simonem ut dextras acciperent et dedit illis. Et eiecit eos inde. et mundavit arcem a contaminationibus. Et intraverunt in eam tertia et vicesima die secundi mensis anno centesimo septuagesimo primo cum laude et ramis palmarum et cyniris et cimbalis et nablis et ymnis et canticis quia contritus est inimicus magnus ex israel. Et constituit ut omnibus annis agerentur dies hii cum leticia. Et munivit montem templi qui erat secus arcem. et habitavit ibi ipse et qui cum eo erant. Et vidit symon iohannem filium suum quod fortis vir prelii esset. posuit eum ducem virtutum universarum et habitavit in gazaris.

XIIII

Anno centesimo septuagesimo secundo congregavit rex demetrius exercitum suum et abiit in mediam ad contrahenda sibi auxilia ut expugnaret triphonem. Et ut audivit arsaces rex persidis et medie. quia intravit demetrius confines suos. misit unum de principibus suis ut comprehenderet eum vivum et adduceret eum ad se. Et abiit et percussit castra demetrii. et comprehendit eum. et duxit eum ad arsacem et posuit eum in custo

diam. Et siluit terra iuda omnibus die
bus symonis. et quesivit bona genti sue.
et placuit illis potestas eius. et gloria
eius omnibus diebus. Et cum omni glo
ria accepit ioppen in portum. et fe
cit introitum in insulis maris. Et dila
tavit fines gentis sue. et optinuit
regionem. et congregavit captivitatem
multam. et dominatus est gazare et
bethsure et arcis. et abstulit inmundi
cias ex ea. et non erat qui resisteret ei.
Et unusquisque colebat terram suam
cum pace. et terra iuda dabat fructus
suos. et ligna camporum fructum suum.
Seniores in plateis sedebant omnes et
de bonis terre tractabant. et iuvenes
induebant se gloriam et stolas belli. Et
civitatibus tribuebat alimonias et con
stituebat eas ut essent vasa muni
tionis quoadusque nominatum est no
men glorie eius usque ad extremum
terre. Fecit pacem super terram et letatus
est israhel letitia magna. Et sedit
unusquisque sub vite sua et sub
ficulnea. et non erat qui eos terreret.
Defecit inpugnans eos super terram.
Reges contriti sunt in diebus illis. Et
confirmavit omnes humiles populi sui. et
legem exquisivit et abstulit omnem ma
lum et iniquum. Sancta glorificavit et mul
tiplicavit vasa sanctorum. Et auditum est
rome quia defunctus est ionathas. et
usque in spartiam contristati sunt
valde. Ut audierunt autem quod symon
frater eius factus esset summus sacerdos lo
co eius. et ipse optineret regionem et civi
tates in ea. Scripserunt ad eum in
tabulis ereis. ut renovarent ami
citias et societatem quam fecerant cum
iuda et ionatha fratribus suis. Et lecte
sunt in conspectu ecclesie in ierusalem. Et hoc
exemplum epistularum quas spartiate mi
serunt. Spartiatarum principes et ci
vitates symoni sacerdoti magno
et senioribus sacerdotibus et reliquo po
pulo iudeorum fratribus salutem. Legati qui
missi sunt ad populum nostrum nuntia
verunt nobis de vestra gloria et honore

ac letitia. et gavisi sumus in introitu
eorum. et scripsimus que ab eis erant di
cta in consiliis populi sic. Numenius an
tiochi et antipater iasonis filius legati iu
deorum venerunt ad nos renovantes amici
tiam nobiscum. Et placuit populo excipere vi
ros glorio se et ponere exemplum sermonum
eorum in segregatis populi libris ut sit ad me
moriam populo spartiatarum. Exemplum
autem horum scripsimus symoni magno
sacerdoti. Post hec autem misit symon
numenium romam habentem clype
um aureum pondo mnarum mille ad
statuendam cum eis societatem. Cum
autem audisset populus romanus sermo
nes istos. dixerunt. Quam gratiarum actionem
reddemus symoni et filiis eius? Resti
tuit enim ipse fratres suos et expug
navit inimicos israhel ab eis. et sta
tuerunt ei libertatem. et descripserunt
in tabulis ereis. et posuerunt in titu
lis in monte syon. Et hoc exemplum
scripture. Octavadecima die mensis
elul. anno c. lxxii. sedis tertio anno sub
symone sacerdote magno in asaramel
in conventu magno sacerdotum et
populi et principum gentis et seniorum
regionis nota facta sunt hec. Quoniam fre
quenter facta sunt prelia in regione nostra.
Symon autem mathathie filius ex filiis
iarib et fratres eius dederunt se peri
culo et restiterunt adversariis gentis sue
ut starent sancta ipsorum et lex et gloria
magna glorificaverunt gentem suam.
Et congregavit ionathas gentem
suam. et factus est illis sacerdos magnus.
et appositus est ad populum suum. Et volue
runt inimici eorum calcare et atterere
regionem ipsorum. Tunc restitit sy
mon et pugnavit pro gente sua et ero
gavit pecunias multas. et armavit
viros virtutis gentis sue et dedit illis
stipendia. et munivit civitates iudee
et bethsuram que erat in finibus iudee
ubi erant arma hostium ante. et
posuit illic presidium viros iudeos. Et
ioppen munivit que erat ad mare
et gazaram que est in finibus azoti

et extendere manus in sancta

[...]a habitabant. Et collocavit
[illic iude]os et quecumque apta erant ad
[correpti]onem eorum posuit in eis. Et vidit
[populus fidem] simonis et gloriam quam cogi-
[tabat f]acere gentibus suis. et posuerunt eum
[ducem suum] et principem sacerdotum eo quod
[ipse fecis]set hec omnia. et iusticiam et fidem
[quam c]onservavit genti sue. et exquisi-
[vit o]mnimodo exaltare populum suum.
[Et in diebus] eius prosperatum est in mani-
[bus eiu]s, ut tollerentur gentes de regione
[ipsorum et] qui in civitate david erant in
[ierusalem] in arce de qua procedebant et con-
[tamin]abant omnia que in circuitu sanctorum
[sunt et] inferebant plagam magnam
[castit]ati. Et collocavit in ea viros iu-
[deos a]d tutamentum regionis et civita-
[tis et ex]altavit muros ierusalem. Et
[rex de]metrius statuit illi summum sa-
[cerdoti]um. Secundum hec fecit eum amicum suum.
[et glori]ficavit eum gloria magna. Au-
[divit en]im quod appellati sunt iudei a ro-
[manis] amici et socii et fratres. et quia sus-
[ceperunt] legatos symonis gloriose. et
[quia i]udei et sacerdotes eorum consenserunt eum
[esse] ducem suum et summum sacerdotem
[in eter]num donec surgat propheta fidelis
[et ut s]it super eos dux. et ut cura esset
[illi pro sa]nctis. et ut constitueret prepositos super opera
[eorum et supe]r regionem. et super arma et super pre-
[sidia et] cura sit illi de sanctis. et ut au-
[dia]tur ab hominibus. et scribantur in nomine
[eius] omnes conscriptiones in regione.
[et ut o]periatur purpura et auro. et ne
[liceat] ulli ex populo. et ex sacerdotibus ir-
[ritu]m facere aliquid horum. et contradicere his
[que a]b eo dicuntur. aut convocare conventum
[in re]gione sine ipso. et vestiri purpura
[et uti] fibula aurea. Qui autem irritum fe-
[cerit] aliquid horum, reus erit. Et com-
[placu]it omni populo statuere simonem et fa-
[cere secun]dum verba ista. Et suscepit symon
[et pla]cuit ut summo sacerdotio fungere-
[tur et es]set dux et princeps gentis iudeorum
[et sac]erdotum et preesset omnibus. Et scripturam
[istam] dixerunt ponere in tabulis ereis.
[et pone]re eas in peribolo sanctorum in loco
celebri. Exemplum autem eorum pone-
re in erario, ut habeat symon et filii eius.

XV

Et misit rex antiochus
filius demetrii epistolas ab insulis
maris symoni sacerdoti et principi gen-
tium iudeorum et universe genti. et erant
continentes hunc modum. Rex antho-
chus symoni sacerdoti magno et genti
iudeorum salutem. Quia quidem pestilentes
optinuerunt regnum patrum nostrorum. vo-
lo autem vindicare regnum. et restituere
illud sicut erat ante, et electam feci
multitudinem exercitus. et feci naves
bellicas. volo autem procedere per regionem.
et ulcisci in eos qui corruperunt re-
gionem nostram. et qui desolaverunt
civitates multas in regno meo. Nunc
ergo statuo tibi omnes oblationes quas remi-
serunt tibi ante me omnes reges. et quecum-
que alia dona remiserunt tibi. et permitto
tibi facere percussuram proprii numis-
matis in regione tua. Ierusalem autem sanctam
esse et liberam. et omnia arma que fabricata sunt
et presidia que construxisti que tenes ma-
neant tibi. et omne debitum regis et que
futura sunt regia ex hoc et in totum
tempus remittentur tibi. Cum autem ob-
tinuerimus regnum nostrum glorifi-
cabimus te et gentem tuam et tem-
plum gloria magna ita ut manife-
stetur gloria vestra in universa terra. An-
no. c. lxx. iiii. exiit antiochus in terram
patrum suorum. et convenerunt ad eum omnes
exercitus ita ut pauci relicti essent
cum triphone. Et insecutus est eum
anthiochus rex. et venit doram fugi-
ens per maritimam. Sciebat enim
quod congregata sunt mala in eum.
et reliquit eum exercitus. Et applicu-
it anthiochus super doram cum centum vi-
ginti milibus virorum bellatorum et octo
milibus equitum. et circuivit civitatem.
et naves a mari accesserunt. et vexa-
bant civitatem a terra et mari. et ne-
minem sinebant ingredi vel egredi.
Venit autem numenius et qui cum eo
fuerant ab urbe roma habentes epistolas

regibus et regionibus scripturas in quibus continebantur haec. Lucius consul Romanorum Ptolomeo regi salutem. Legati Iudaeorum venerunt ad nos amici nostri renovantes pristinam amicitiam et societatem missi a Simone principe sacerdotum et populo Iudaeorum. Attulerunt autem clypeum aureum mnarum mille. Placuit itaque nobis scribere regibus et regionibus ut non inferant illis mala neque impugnent eos et civitates eorum et regiones eorum et ut non ferant auxilium pugnantibus adversum eos. Visum est autem nobis accipere ab eis clypeum. Si qui ergo pestilentes refugerunt de regione ipsorum ad vos tradite eos Simoni principi sacerdotum ut vindicet in eos secundum legem suam. Haec eadem scripta sunt Demetrio regi et Attalo et Ariarathi et Arsaci et in omnes regiones et Lampsaco et Spartiatis et in Delo et Myndo et Sicyoni et Cariae et Samum et Pamphyliam et Lyciam et Alicarnassum et Rhodum et Phaselida et Co et Siden et Aradon et Gortynam et Gnidum et Cyprum et Cyrenen. Exemplum autem eorum scripserunt Simoni principi sacerdotum. Antiochus autem rex applicuit castra in Doram secundo admovens ei semper manus et machinas faciens et conclusit Tryphonem ne procederet. Et misit ad eum Simon duo milia virorum electorum in auxilium et argentum et aurum et vasa copiosa. Et noluit ea accipere sed rupit omnia quae pactus est cum eo antea et alienavit se ab eo. Et misit ad eum Athenobium unum de amicis suis ut tractaret cum ipso dicens: Vos tenetis Ioppen et Gazaram et arcem quae est in Hierusalem civitates regni mei. Fines earum desolastis et fecistis plagam magnam in terram et dominati estis per loca multa in regno meo. Nunc ergo tradite civitates quas occupastis et tributa locorum quibus dominati estis extra fines Iudaeae. Sin autem date pro illis quingenta talenta argenti et exterminii quod exterminastis et tributorum civitatum alia talenta quingenta; sin autem veniemus et expugnabimus vos. Et venit Athenobius amicus regis in Hierusalem et vidit gloriam Simonis et claritatem in auro et argento et apparatum copiosum et obstupuit et retulit ei verba regis. Et respondit Simon et dixit ei: Neque alienam terram sumpsimus neque aliena detinemus sed hereditatem patrum nostrorum quae iniuste ab inimicis nostris aliquo tempore possessa est. Nos vero tempus habentes vindicavimus hereditatem patrum nostrorum. Nam de Ioppe et Gazara quae expostulas ipsi faciebant in populo plagam magnam et in regione nostra; horum damus talenta centum. Et non respondit ei Athenobius verbum. Reversus autem cum ira ad regem renuntiavit ei verba ista et gloriam Simonis et universa quae vidit, et iratus est rex ira magna. Trypho autem fugit navi in Orthosiada. Et constituit rex Cendebeum ducem maritimum et exercitum peditum et equitum dedit illi. Et mandavit illi movere castra contra faciem Iudaeae et mandavit ei aedificare Cedronem et obstruere portas civitatis et debellare populum. Rex autem persequebatur Tryphonem. Et pervenit Cendebeus Iamniam et coepit irritare plebem et conculcare Iudaeam et captivare populum et interficere. Et aedificavit Cedronem et collocavit illic equites et exercitum ut egressi perambularent vias Iudaeae sicut constituit ei rex. XVI

Et ascendit Iohannes de Gazaris et nuntiavit Simoni patri suo quae fecit Cendebeus in populo ipsorum. Et vocavit Simon duos filios suos seniores Iudam et Iohannem et ait illis: Ego et fratres mei et domus patris mei expugnavimus hostes Israel ab adolescentia usque in hunc diem et prosperatum est in manibus nostris liberare

Nunc autem senui, sed estote loco meo et fratris mei, et egressi pugnate pro gente nostra. Auxilium vero de celo vobiscum sit. Et elegit de regione xx milia virorum belligeratorum et equites, et profecti sunt ad Cendebeum, et dormierunt in Modin. Et surrexerunt mane et abierunt in campum, et ecce exercitus copiosus in obviam illis peditum et equitum, et fluvius torrens erat inter medium ipsorum. Et admovit castra contra faciem eorum ipse et populus eius. Et vidit populum trepidantem ad transfretandum torrentem, et transfretavit primus, et viderunt eum viri et transierunt post eum. Et divisit populum et equites in medio peditum. Erat autem equitatus adversariorum copiosus nimis. Et exclamaverunt sacris tubis, et in fugam conversus est Cendebeus et castra eius, et ceciderunt ex eis multi vulnerati. Residui autem in munitionem fugerunt. Tunc vulneratus est Iudas frater Iohannis. Iohannes autem insecutus est eos donec venit Cedronem quam edificavit. Et fugerunt usque ad turres que erant in agris Azoti, et succendit eas igni. Et ceciderunt ex illis ii milia virorum, et reversus est in Iudeam in pace. Et Ptolomeus filius Abobi constitutus erat dux in campo Iericho, et habebat argentum et aurum multum. Erat enim gener summi sacerdotis. Et exaltatum est cor eius, et volebat obtinere regionem, et cogitabat dolum adversus Simonem et filios eius ut tolleret eos. Simon autem perambulans civitates que erant in regione Iudee, et sollicitudinem gerens earum, descendit in Iericho ipse et Mathathias filius eius et Iudas, anno c.lxxvii, mense xi; hic est mensis Sabath. Et suscepit eos filius Abobi in munitiunculam que vocatur Doch cum dolo, quam edificavit, et fecit eis convivium magnum, et abscondit illic viros. Et cum inebriatus esset Simon et filii eius, surrexit Ptolomeus cum suis, et sumpserunt arma sua et intraverunt in convivium, et occiderunt eum et duos filios eius et quosdam pueros eius. Et fecit deceptionem magnam in Israel, et reddidit mala pro bonis. Et scripsit hec Ptolomeus, et misit regi ut mitteret ei exercitum in auxilium, et traderet ei regionem et civitates eorum et tributa. Et misit alios in Gazaram tollere Iohannem, et tribunis misit epistolas ut venirent ad se, et daret eis argentum et aurum et dona. Et alios misit occupare Ierusalem et montem templi. Et precurrens quidam nuntiavit Iohanni in Gazara quia periit pater eius et fratres eius, et quia misit te quoque interfici. Ut audivit autem, vehementer expavit, et comprehendit viros qui venerant perdere eum, et occidit eos. Cognovit enim quia querebant eum perdere. Et cetera sermonum Iohannis et bellorum eius et bonarum virtutum quibus fortiter gessit, et edificii murorum quos extruxit, et rerum gestarum eius, ecce hec scripta sunt in libro dierum sacerdotii eius, ex quo factus est princeps sacerdotum post patrem suum.

Incipit liber ii.

Fratribus qui sunt per Egyptum Iudeis salutem dicunt fratres qui sunt in Ierosolimis Iudei, et qui in regione Iudea, et pacem bonam. Benefaciat vobis Deus, et meminerit testamenti sui quod ad Abraham et Ysaac et Iacob locutus est, servorum suorum fidelium, et det vobis cor omnibus ut colatis eum et faciatis eius voluntatem corde magno et animo volenti. Adaperiat cor vestrum in lege sua et in preceptis suis, et faciat pacem. Exaudiat orationes vestras et reconcilietur vobis, nec vos deserat in tempore malo. Et nunc hic sumus orantes pro vobis. Regnante Demetrio, anno c.lxix, nos Iudei scripsimus vobis in tribulatione et in impetu qui supervenit nobis in istis annis, ex quo recessit Iason a sancta terra et a regno.

et effuderunt sanguinem innocentem.
Et oravimus ad dominum et exauditi
sumus et obtulimus sacrificium et
similaginem et accendimus lucernas
et proposuimus panes. Et nunc frequentate
dies scenophegie mensis casleu. Anno
centesimo lxxxviii. Populus qui est ierosolimis
et in iudea senatusque et iudas aristo
bolo magistro ptolomei regis qui est
de genere christorum sacerdotum et hiis qui in
egipto sunt iudeis salutem et sanita
tem. De magnis periculis a deo li
berati magnifice gratias agimus
ipsi ut pote qui adversus talem regem
dimicavimus. Ipse enim ebullire
fecit de perside eos qui pugnaverunt contra
nos et sanctam civitatem. Nam cum
in perside esset dux ipse et cum ipso inmensus
exercitus cecidit in templo nanee
consilio deceptus sacerdotum nanee. Et
enim cum eo habitaturus venit ad
locum antiochus et amici eius et ut
acciperet pecunias multas dotis
nomine. Cumque proposuissent eas sacer
dotes nanee et ipse cum paucis in
gressus esset intra ambitum fani:
clauserunt templum cum intrasset an
tiochus aperto quod occulto aditu tem
pli mittentes lapides percusserunt
ducem et eos qui cum eo erant et
diviserunt membratim et capitibus
amputatis foras proiecerunt. Per omnia
benedictus deus qui tradidit impios.
Facturi ergo xxv die mensis casleu pu
rificationem templi necessarium duximus
significare vobis ut et vos quoque agatis
diem scenophegie et diem ignis qui
datus est quando neemias edificato templo
et altari obtulit sacrificia. Nam cum
in persidem ducerentur patres nostri sacerdo
tes qui tunc dei cultores erant ac
ceptum ignem de altari occulte ab
sconderunt in valle ubi erat puteus
altus et siccus et in eo contutati sunt
eum. ita ut omnibus ignotus esset
locus. Cum autem preterissent anni mul
ti et placuit deo ut mitteretur nee
mias a rege persidis: nepotes sacerdo

rum illorum qui abscondera
ad requirendum ignem et sic
narraverunt nobis non inven
aquam crassam. Et iussit eos
et afferre et sacrificia imp
erunt iussit sacerdos neemias
gi aqua ipsa et ligna et que er
sita. Utque hoc factum est et
ut quo sol refulsit qui
in nubilo et accensus est ig
nus ita ut omnes mirare
nem autem faciebant omn
dum consummaretur sacrifici
inchoante ceteris autem respo
eemie oratio erat hunc hab
Domine deus omnium creato
et fortis iustus et misericor
es bonus rex solus prestans
et omnipotens et eternus qui lib
de omni malo. qui fecisti pa
sanctificasti eos accipe sacrif
universo populo tuo israel et cu
tuam et sanctifica. Congrega di
nostram. libera eos qui servi
tibus et contemptos et abhomi
ce ut sciant gentes quia tu es d
ge opprimentes nos et conte
am facientes in superbia. Consti
tuum in loco sancto tuo sicut dix
Sacerdotes autem psallebant ym
usque consumptum esset sacrific
consumptum fuisset sacrifici
dua aqua neemias iussit la
maiores perfundi. Quod ut fa
ma ex eis accensa est flam
quod refulsit ab altari co
Ut vero manifesta res est renu
regi persarum quod in loco in qu
absconderant hii qui transl
rant sacerdotes aqua appar
neemias et qui cum eo er
rificaverunt sacrificia. Consi
autem rex et rem diligenter
fecit ei templum ut probaret
erat. Et cum probasset sacer
navit multa bona et alia
et accipiens manu sua tribue
eis. Appellavit autem neem

CAP. II

nephthar quod interpretatur purificatio. Vocatur autem apud plures nephi.

Invenitur autem in descriptionibus Ieremie prophete quod iussit eos ignem accipere qui transmigrabant ut significatum est. Et ut mandavit transmigratis. Et dedit illis legem ne obliviscerentur precepta domini, et ut non exerrarent mentibus videntes simulachra aurea et argentea et ornamenta eorum. Et alia huiusmodi dicens hortabatur ne legem amoverent a corde suo. Erat autem in ipsa scriptura quomodo tabernaculum et archam iussit propheta divino responso ad se facto comitari secum, usquequo exiit in montem in quo Moyses ascendit et vidit dei hereditatem. Et veniens ibi Ieremias invenit locum spelunce et tabernaculum et archam et altare incensi intulit illuc et ostium obstruxit. Et accesserunt quidam simul qui sequebantur ut notarent sibi locum et non potuerunt invenire. Ut autem cognovit Ieremias culpans illos dixit quod ignotus erit locus donec congreget deus congregationem populi et propitius fiat. Et tunc dominus ostendet hec et apparebit maiestas domini et nubes erit sicut et Moysi manifestabatur et sicut cum Salomon petiit ut locus sanctificaretur magno deo manifestabat hec. Sapientiam etenim exponebat et ut sapientiam habens obtulit sacrificium dedicationis et consummationis templi. Sicut et Moyses orabat ad dominum et descendit ignis de celo et holocaustum consumpsit. Dixit et Moyses eo quod non sit comestum quod erat pro peccato consumptum est. Similiter et Salomon octo diebus celebravit dedicationem. Inferebantur autem in descriptionibus et commentariis neemie hec eadem. Et ut construens bibliothecam congregavit de regionibus libros et prophetarum et David et epistolas regum et de donariis. Similiter autem et Iudas ea que deciderant per bellum quod nobis acciderat congregavit omnia et sunt apud nos. Si ergo desideratis hec mittite qui perferant vobis. Acturi itaque purificationem scripsimus vobis. Bene ergo facietis si egeritis hos dies. Deus autem qui liberavit populum suum et reddidit hereditatem suam omnibus et regnum et sacerdotium et sanctificationem sicut promisit in lege. Speramus quod cito nostri miserebitur et congregabit de sub celo in locum sanctum. Eripuit enim nos de magnis periculis et locum purgavit. De Iuda vero Machabeo et fratribus eius et de templi magni purificatione et de are dedicatione, sed et de preliis que pertinent ad Antiochum nobilem et filium eius Eupatorem et de illuminationibus que de celo facte sunt ad eos qui pro Iudeis fortiter fecerunt ita ut universam regionem cum pauci essent vindicarent et barbaram multitudinem fugarent et famosissimum toto orbe templum recuperarent et civitatem liberarent ut et leges que abolite erant restituerentur domino cum omni tranquillitate propitio facto illis. Itemque a Iasone Cyreneo quinque libris comprehensa temptavimus nos uno volumine breviare. Considerantes enim multitudinem librorum et difficultatem volentibus aggredi narrationes historiarum propter multitudinem rerum curavimus volentibus quidem legere ut esset animi oblectatio, studiosis vero ut facilius possent memorie commendare. Omnibus autem legentibus utilitas conferatur. Et nobis quidem ipsis qui hoc opus breviandi causa suscepimus non facilem laborem immo vero negocium plenum vigiliarum et sudoris assumpsimus sicut hii qui preparant convivium et querunt aliorum voluntati parere propter multorum gratiam libenter laborem sustinemus. Veritatem quidem de singulis auctoribus concedentes. Ipsi autem secundum datam formam brevitati studentes. Sicut enim nove domus architecto de universa structura curandum est, ei vero qui pingere curat que apta sunt ad ornatum exquirenda sunt, ita estimandum est et in nobis. Etenim intellectum colligere et ordinare sermonem

Sic et Salomon orauit et descendit ignis de celo et consumpsit holocaustum

et curiosius partes singulas quaere-
re, historiae congruit auctori: brevitatem vero dictionis secta-
ri, et executiones rerum vitare, bre-
vianti concedendum est. Hinc ergo
narrationem incipiemus. De praefati-
one tantum dixisse sufficiat. Stultum
est enim ante historiam effluere, in
ipsa autem historia succingi.

Igitur cum sancta III
civitas habitaretur in omni pace,
leges autem adhuc optime custodi-
rentur propter Oniae pontificis pietatem,
et animos odio ha-
bentes mala, fiebat ut et ipsi reges
et principes locum summo honore
dignum ducerent, et templum maxi-
mis muneribus illustrarent: ita
ut Seleucus Asiae rex de redditibus
suis praestaret omnes sumptus ad mini-
sterium sacrificiorum pertinentes. Simon
autem de tribu Beniamin praepositus
templi constitutus contendebat obsisten-
te sibi principe sacerdotum iniquum
aliquid in civitate moliri. Sed cum vincere
Oniam non posset, venit ad Apolloni-
um Tharseae filium, qui illo tempore
erat dux Coelesyriae et Phenicis, et
nuntiavit ei pecuniis innumerabilibus
plenum esse aerarium Ierosolimis, et com-
munes copias immensas esse, quae non pertinent
ad rationem sacrificiorum: esse autem possi-
bile sub potestate regis cadere uni-
versa. Cumque retulisset Apollonius
ad regem de pecuniis quae delatae erant,
ille accitum Heliodorum qui erat super
negotia eius, misit cum mandatis
ut praedictam pecuniam transportaret.
Statimque Heliodorus iter est aggressus,
specie quidem quasi per Coelesyriam et Feni-
cen civitates esset peragraturus, re autem
vera regis propositum perfecturus. Sed cum
venisset Ierusalem, et benigne a sum-
mo sacerdote in civitate esset exceptus,
narravit de dato iudicio pecunia-
rum, et cuius rei gratia adesset aperuit.
Interrogabat autem si vere haec ita essent.
Tunc summus pontifex ostendit

deposita haec esse, et victualia viduarum
et pupillorum: quaedam vero esse Hircani To-
bie viri valde eminentis, in his
quae detulerat impius Simon: uni-
versa autem argenti talenta esse quadringen-
ta et auri ducenta: decipi vero eos qui credidissent
loco et templo quod per universum mundum
honoratur, pro sui veneratione et sanctitate,
impossibile omnino esse. At ille pro his
quae habebat in mandatis a rege, dice-
bat omni genere regi ea esse deferenda.
Constituta autem die intrabat de
his Heliodorus ordinaturus. Non
modica vero per universam civi-
tatem erat trepidatio. Sacerdotes autem ante
altare cum stolis sacerdotalibus
iactaverunt se, et invocabant de caelo eum
qui de depositis legem posuit, ut his
qui deposuerant ea, salva custodi-
ret. Iam vero qui videbat summi sacer-
dotis vultum, mente vulnerabatur:
facies enim et color immutatus declarabat in-
ternum animi dolorem. Circumfusa enim
erat maestitia viro quaedam et hor-
ror corporis, per quem manifestus aspi-
cientibus dolor cordis eius efficieba-
tur. Alii etiam congregati gregatim de
domibus confluebant, publica sup-
plicatione obsecrantes, pro eo quod in
contemptum locus esset venturus.
Accinctae mulieres ciliciis pectus per
plateas confluebant. Sed et virgines
quae conclusae erant procurrebant ad Oni-
am, aliae vero ad muros, quaedam vero
per fenestras aspiciebant. Universae
autem protendentes manus in caelum
deprecabantur. Erat enim misera com-
mixtae multitudinis et magni sacer-
dotis in agone constituti expec-
tatio. Et hi quidem invocabant omni-
potentem Deum, ut credita his qui
crediderant cum omni integrita-
te conservarentur. Heliodorus
autem quod decreverat perficiebat,
eodem loco ipse cum satellitibus circa aerarium
praesens. Sed spiritus omnipotentis Dei mag-
nam fecit suae ostensionis evi-
dentiam, ita ut omnes qui ausi

s mentes dei uirtute in dis
nem et formidinem conuerterentur.
uit autem illis quidam equus
bilem habens sessorem optimis o
tis adornatus. isque cum impetu
oro priores calces elisit. Qui autem
bat uidebatur arma habere au
rea. Alii autem apparuerunt duo iuuen
es uirtute decori optimi gloria speciosi
que amictu qui circumsteterunt eum
et ex utraque parte flagellabant sine in
termissione multis plagis uerberantes. Su
bito helyodorus concidit in terram
et multa caligine circumfusum
rapuerunt atque in sella gestatoria po
situm eiecerunt. Et is qui cum multis
cursoribus et satellitibus predictum ingressus
erat erarium portabatur nullo sibi
auxilium ferente manifesta dei cog
nita uirtute. et ille quidem per diuinam
uirtutem iacebat mutus atque omni
spe et salute priuatus. Hii autem do
minum benedicebant quia magnifi
cabat locum suum. et templum quod pau
lo ante timore et tumultu erat
plenum apparente omnipotente domino gau
dio et leticia impletum est. Tunc uero ex a
micis helyodori quidam rogabant
confestim oniam ut inuocaret
altissimum ut uitam donaret ei qui
in supremo spiritu erat constitutus. Consi
derans autem summus sacerdos ne
forte rex suspicaretur maliciam ali
quam ex iudeis circa helyodorum con
summatam obtulit pro salute uiri hosti
am salutarem. Cumque summus sac
erdos exoraret idem iuuenes eisdem ue
stibus amicti astantes helyodoro
dixerunt. Onie sacerdoti gratias age
nam propter eum dominus uitam do
nauit. Tu autem a deo flagellatus
nuntia omnibus magnalia dei et po
testatem. Et his dictis non comparu
erunt. Helyodorus autem hostia deo
oblata et uotis magnis promissis ei qui
uiuere illi concessit et onie gratias agens
recepto exercitu repedabat ad regem.
Testabatur autem omnibus ea que sub
oculis suis uiderat opera magni dei. Cum
autem rex interrogasset helyodorum
quis esset aptus adhuc semel ierusalem mit
ti ait. Si quem habes hostem regni tu
i insidiatorem mitte illuc et flagella
tum eum recipies. Si tamen euase
rit eo quod in loco uere sit dei quedam uir
tus. Nam ipse qui habet in celis habitationem
uisitator et adiutor est loci illius et ue
nientes ad malefaciendum percutit IIII
ac perdit. Igitur de helyodoro et era
rii custodia. ita se res habet. IIII
Simon autem predictus pecuniarum et pa
trie delator male loquebatur
de onia tamquam ipse helyodorum instig
asset ad hec et ipse fuisset incentor malorum
prouisoremque ciuitatis ac defensorem
gentis sue et emulatorem legis dei au
debat insidiatorem regni dicere. Sed cum
inimicicie in tantum procederent ut etiam
per quosdam simonis necessarios homici
dia fierent. Considerans onias periculum
contencionis et apollonium insanire
ut pote ducem celes sirie et phenicis
ad augendam maliciam simonis ad
regem se contulit non ut ciuium accusa
tor sed communem utilitatem apud se
metipsum uniuerse multitudinis
considerans. Videbat enim sine rega
li prudencia impossibile esse pacem rebus
dari nec simonem posse cessare a stul
ticia sua. Sed post seleuci uite excessum
cum suscepisset regnum antiochus qui
nobilis appellabatur ambiebat iason
super oniam summum sacerdocium adito
rege promittens ei argenti talenta
.ccc. et lx. et ex redditibus aliis talen
ta .lxxx. et super hec promittebat et alia
.c.l. si potestati eius concederetur gi
nasium et ephebiam sibi constituere
et eos qui in ierosolimis erant an
thiochenos scribere. Quod cum rex an
nuisset et optinuisset principatum sta
tim ad gentilem ritum contribules
suos transferre cepit. Et amotis qui
humanitatis causa iudeis a regibus
fuerant constituta per iohannem patrem
eupolemi qui apud romanos de

de amicitia et societate functus est legatione, legitima civium iura destruens prava instituta sanciebat. Etenim ausus est sub ipsa arce gymnasium constituere, et optimos quosque epheborum in lupanaribus constituere ponere. Erat autem hoc non initium sed incrementum quoddam et profectus gentilis et alienigene conversationis propter impium et Iasonis sacerdotis nepharium et inauditum scelus, ita ut sacerdotes iam non circa altaris officia dediti essent, sed contempto templo et sacrificiis neglectis festinarent participes fieri palestre et prebitionis eius iniuste et in exercitiis disci. Et priores quidem honores nichil habentes, grecas glorias optimas arbitrabantur. Quarum gratia periculosa eos contentio habebat, et eorum instituta emulabantur, ac per omnia his consimiles esse cupiebant, quos hostes et peremptores habuerant. In leges enim divinas impie agere impune non cedit, sed hoc sequens tempus declarabit. Cum autem quinquennalis agon Tyro celebraretur, et rex presens esset, misit Iason facinorosus ab Ierosolimis viros peccatores portantes argenti didragmas ccc in sacrificium Herculis, quas postulaverunt hii qui asportaverant ne in sacrificiis erogarentur, quia non oporteret, sed in alios sumptus eas deputari. Sed hee oblate sunt quidem ab eo qui miserat in sacrificium Herculis, propter presentes autem date sunt in fabricam navium triremium. Misso autem in Egypto Apollonio Nestei filio propter primates Ptolomei Philometoris regis, cum cognovisset Antiochus alienum se a negotiis regni effectum, propriis utilitatibus consulens profectus inde venit Ioppen, et inde Ierosolimam. Et magnifice a Iasone et civitate susceptus, cum facularum luminibus ingressus est, et inde Foenicen exercitum convertit. Et post triennii tempus misit Iason Menelaum supradicti Simonis fratrem portantem pecunias regi, et de negotiis necessariis responsa perlaturum. At ille commendatus regi cum magnificasset faciem potestatis eius, semetipsum retorsit summum sacerdotium supponens Iasoni talenta argenti ccc. Acceptisque a rege mandatis venit, nichil quidem habens dignum sacerdotio, animos vero crudelis tyranni et fere belue gerens. Et Iason quidem, qui proprium fratrem captivaverat, ipse deceptus profugus in Ammanitem expulsus est regionem. Menelaus autem principatum quidem obtinuit, de pecuniis vero regi promissis nichil agebat, cum exactionem faceret Sostratus qui arci erat prepositus. Nam ad hunc exactio vectigalium pertinebat. Quam ob causam utrique ad regem sunt evocati. Et Menelaus amotus est a sacerdotio succedente Lysimacho fratre suo, Sostratus autem prelatus est Cypriis. Et cum hec agerentur, contigit Tharsenses et Mallotas seditionem movere, eo quod Antiochidi regis concubine dono essent date. Festinanter itaque rex venit sedare illos, relicto suffecto uno ex comitibus suis Andronico. Ratus autem Menelaus accepisse se tempus opportunum, aurea quedam vasa e templo furatus donavit Andronico, et alia vendiderat Tyro et per vicinas civitates. Quod cum certissime cognovisset Onias, arguebat eum, ipse in loco tuto se continens Antiochie secus Daphnen. Unde Menelaus accedens ad Andronicum, rogabat ut Oniam interficeret. Qui cum venisset ad Oniam, et datis dextris cum iureiurando, quamvis esset ei

[ex]ire de asilo procedere. Statim eum
[per]emit non veritus iustitiam. Ob
quam causam non solum iudei sed aliae quoque na-
tiones indignabantur et moleste
ferebant de nece tanti viri iniusta.
[Sed re]gressum regem de ciliciae locis adi-
erunt iudei apud antiochiam si-
mul et greci conquerentes de iniqua ne-
ce onie. Contristatus itaque animo propter
oniam antiochus et flexus ad mi-
sericordiam lacrimas fudit recordatus
defuncti sobrietatem et modestiam.
Accensisque animis andronicum pur-
pura exutum circumduci per totam ci-
vitatem iubet et in eodem loco in quo in
oniam impietatem commiserat sa-
crilegum vita privari domino illi
condignam retribuente penam. Multis
autem sacrilegiis in templo a
lisimacho commissis menelai consilio
et divulgata fama congregata est mul-
titudo adversum lisimachum multo
iam auro exportato. Turbis autem
insurgentibus et animis ira repletis lisi-
machus armatis fere tribus mili-
bus iniquis manibus uti cepit, duce
quodam tyranno aetate pariter et de-
mentia provecto. Sed ut intellexerunt
conatum lisimachi, alii lapides
alii fustes arripuere, quidam vero cine-
rem in lisimachum iecere. Et multi
quidem vulnerati, quidam autem prostrati,
omnes vero in fugam conversi sunt.
Ipsum autem sacrilegum secus erarium
interfecerunt. De his ergo cepit iudicium
adversus menelaum agitari. Et cum
venisset rex tyrum, ad ipsum ne-
gotium detulerunt missi tres viri
a senioribus. Et cum superaretur mene-
laus promisit ptolomeo multas
pecunias dare ad suadendum regi.
Itaque ptolomeus in quodam atrio
positum quasi refrigerandi gratia re-
gem adiit et deduxit a sententia. Et mene-
laum quidem universe malitiae
reum criminibus absolvit; miseros
autem qui etiam si apud scitas causam dix-
issent innocentes iudicarentur,
hos morte damnavit. Cito ergo in-
iustam penam dederunt qui pro
civitate et populo et sacris vasis causam
prosecuti sunt. Quamobrem et tyrii quidem
indignati erga sepulturam eorum libe-
ralissimi extiterunt. Menelaus autem
propter eorum qui in potentia erant ava-
ritiam permanebat in potestate cres-
cens in malitia et ad insidias civium.

V

Eodem tempore
antiochus secundam profectionem pa-
ravit in egyptum. Contigit autem per
universam ierosolimorum civitatem videri
diebus xl per aera equites discurrentes
auratas stolas habentes et hastas quasi
cohortes armatas et cursus equorum
per ordines digestos et congressiones fi-
eri cominus et scutorum motus et galeatorum
multitudinem gladiis districtis et
telorum iactus et aureorum armorum splen-
dorem omnisque generis loricarum. Quapropter
omnes rogabant in bonum monstra
converti. Sed cum falsus rumor exisset
tanquam vita excessisset antiochus,
assumptis iason non minus mille viris
inprovisus aggressus est civitatem, et civi-
bus ad murum convolantibus ad ultimum
apprehensa civitate menelaus fugit
in arcem. Iason vero non parcebat
in cede civibus suis nec cogitabat
prosperitatem adversum cognatos ma-
lum esse maximum, arbitrans hosti-
um et non civium se trophea capturum.
Et principatum quidem non optinuit, fi-
nem vero insidiarum suarum confusio-
nem cepit et profugus iterum abiit
in ammanitem. Ad ultimum in exi-
tium sui conclusus ab aretha ara-
bum tyranno fugiens de civitate
in civitatem omnibus odiosus ut refu-
ga legum et execrabilis ut patrie et ci-
vium hostis in egyptum extrusus est.
Et qui multos de patria sua expulerat
peregre abiit lacedemonas profectus quasi
pro cognatione ibi refugium habiturus.
Et qui insepultos multos abiecerat,
ipse et illamentatus et insepultus abi-
icitur, a sepultura in peregrina us-

in patrio sepulchro participavit. His
itaque gestis suspicatus est rex socie
tatem deserturos Iudaeos. Et ob hoc
profectus ex Aegypto efferatis animis civi
tatem quidem armis cepit. Iussit
autem militibus interficere nec parcere
occursantibus, et per domos ascendentes
trucidare. Fiebant ergo caedes iuvenum
ac seniorum, mulierum et natorum ex
terminia, virginumque et parvulorum neces.
Erant autem toto triduo lxxx milia. In
terfecti xl milia, vincti non minus autem ve
numdati. Sed nec ista sufficiunt:
ausus est etiam intrare templum univer
sa terra sanctius, Menelao ductore
qui legum et patriae fuit proditor, et sce
lestis manibus sumens sancta vasa
quae ab aliis regibus et civitatibus erant
posita ad ornatum loci et gloriam, con
trectabat indigne et contamina
bat. Ita alienatus mente Antiochus
non considerabat quod propter peccata habitan
tium civitatem modicum Dominus fue
rat iratus, propter quod et accidit circa lo
cum despectio. Alioquin nisi contig
gisset eos multis peccatis esse involutos,
sicut Heliodorus qui missus est a Se
leuco rege ad expoliandum aera
rium, et hic statim adveniens
flagellatus et repulsus utique fuisset
ab audacia. Verum non propter locum gen
tem, sed propter gentem Dominus locum elegit.
Ideoque et ipse locus particeps factus est
populi malorum; postea autem fiet socius
et bonorum. Et qui derelictus in ira Dei omni
potentis est, iterum in magni Domini
reconciliatione cum summa gloria ex
altabitur. Igitur Antiochus mille
octingentis ablatis de templo ta
lentis velociter Antiochiam regres
sus est, existimans se prae superbia terram
ad navigandum, pelagus vero ad iter
agendum deducturum propter mentis
elationem. Reliquit autem et praepositos
ad affligendam gentem: Solymis
quidem Philippum genere Phrygem, moribus
crudeliorem eo ipso a quo constitutus
est; Ingabarim autem Andronicum
et Menelaum qui gravius quam ceteri
imminebant civibus. Cumque positus esset
contra Iudaeos, misit odiosum
principem Apollonium cum exercitu
xx duobus milibus, praecipiens ei omnes
perfectae aetatis interficere, mulieres ac
iuvenes vendere. Qui cum venisset
Ierosolymam, pacem simulans
quievit usque ad diem sanctum sabbati,
et tunc feriatis Iudaeis arma capere
suis praecepit. Omnesque qui ad
spectaculum processerant truci
davit, et civitatem cum armatis dis
currens ingentem multitudinem
peremit. Iudas autem Machabaeus
qui decimus fuerat, secesserat in desertum
locum, ibique inter feras vitam in mon
tibus cum suis agebat, et feni cibo
vescentes demorabantur, ne partici
pes essent coinquinationis.

Sed non post multum VI
tempus misit rex senem quendam Anti
ochenum qui compelleret Iudaeos
transferre se a patriis et Dei le
gibus. Contaminare etiam quod in Ierosolymis erat
templum et cognominare Iovis
Olympii; et in Garizim prout erant
hi qui locum inhabitabant Iovis hospita
lis. Pessima autem et universis gravis
erat malorum incursio; nam templum
luxuria et comessationibus gentium
erat plenum et scortantium cum mere
tricibus, sacratisque aedibus mulieres se
ultro ingerebant, intro ferentes ea quae non
licebat. Altare etiam plenum erat illici
tis quae legibus prohibebantur. Neque
sabbata custodiebantur, neque dies
solemnes patrii servabantur, nec sim
pliciter sese quisquam Iudaeum esse confitebatur.
Ducebantur autem cum amara neces
sitate in die natalis regis ad sacri
ficia; et cum Liberi sacra celebrarentur,
cogebantur hedera coronati Libero
circuire. Decretum autem exiit in
proximas gentilium civitates sug
gerentibus Ptolemaeis, ut pari modo
et ipsi adversus Iudaeos agerent, ut sacri
ficarent; eos autem qui nollent

[ad in]stituta gentilium interficerent.
[Era]t ergo videre miseriam. Due enim
[mu]lieres delate erant natos suos
[circu]mcidisse quarum ad ubera in-
[fanti]bus suspensis cum publice per
[civ]itatem circumduxissent per
[mur]os precipitaverunt. Alii vero ad pro-
[xim]as coeuntes speluncas et latenter sab-
[bat]i diem celebrantes cum indi-
[cati] essent Philippo flammis succen-
[si su]nt eo quod verebantur propter religi-
[onem] et observantiam manu sibi
[au]xilium ferre. Obsecro autem
[eos] qui hunc librum lecturi sunt ne
[ab]horrescant propter adversos casus sed
[re]putent ea que acciderunt non ad
[inter]itum sed ad correptionem esse generis no-
[stri. Eten]im multo tempore non sinere
[pec]catoribus ex sententia agere sed statim
[ul]tiones adhibere magni beneficii est
[ind]icium. Non enim sicut in aliis
[na]tionibus dominus patienter expectat ut
[ea]s cum iudicii dies venerit in ple-
[nitu]dine peccatorum puniat ita et in no-
[bis] statuit ut peccatis nostris in
[fin]em devolutis ita demum in nos
[vin]dicet. Propter quod numquam quidem a nob-
[is mi]sericordiam suam amovet. Corripien-
[s ver]o in adversis populum suum non dereli-
[n]quit. Sed hec nobis ad commonitionem
[le]gentibus dicta sunt paucis. Iam
[aut]em veniendum est ad nar-
[rati]onem. Igitur eleazarus unus de pri-
[mori]bus scribarum vir etate provectus
[et v]ultu decorus aperto ore hians
[comp]ellebatur carnem porcinam man-
[duc]are. At ille gloriosissimam mor-
[tem] magis quam odibilem vitam
[co]mplectens voluntarie preibat ad
[sup]plicium. Intuens autem quo op-
[orte]ret accedere patienter sustinens
[dest]inavit non admittere illicita propter
[vit]e amorem. Hii autem qui astabant
[ini]qua miseratione commoti propter anti-
[qu]am viri amicitiam tollentes e-
[u]m secreto rogabant afferri car-
[ne]s quibus vesci ei licebat ut
[si]mularetur manducasse sicut
rex imperaverat de sacrificii carnibus ut
hoc facto a morte liberaretur. Et propter ve-
terem viri amicitiam hanc in eo
faciebant humanitatem. At ille cogi-
tare cepit etatis ac senectutis sue e-
minentiam dignam et ingenite
nobilitatis caniciem atque a puero op-
time conversationis actus et secundum sancte
et a deo condite legis constituta re-
spondit cito dicens premitti se vel-
le in infernum. Non enim etati me-
e dignum est inquit fingere ut mul-
ti adolescentes arbitrantes eleaza-
rum nonaginta annorum transisse ad
vitam alienigenarum et ipsi propter me-
am simulationem et propter modicum cor-
ruptibilis vite tempus decipieba-
tur et per hoc maculam atque execrationem
mee senectuti conquiram. Nam et
si in presenti tempore suppliciis ho-
minum eripiar sed manum omni-
potentis neque vivus neque defunctus
effugiam. Quamobrem fortiter vi-
tam excedendo senectute quidem
dignus apparebo adolescentibus
autem exemplum forte relinquam
si prompto animo ac fortiter pro
gravissimis ac sanctissimis legibus ho-
nesta morte perfungar. His dictis
confestim ad supplicium trahebatur.
Hii autem qui eum ducebant et pau-
lo ante fuerant mitiores in iram versi
sunt propter sermones ab eo dictos quos
illi per arrogantiam prolatos arbi-
trabantur. Sed cum plagis perimerentur
ingemuit et dixit. Domine qui habes
sanctam scientiam manifeste tu scis quia cum
a morte possem liberari duros cor-
poris sustineo dolores secundum animam
vero propter timorem tuum libenter pati-
or. Et iste quidem hoc modo vita disces-
sit non solum iuvenibus sed et universe
genti memoriam mortis sue exem-
plum virtutis et fortitudinis dere-
linquens.

VII

Contigit autem vii fratres una
cum matre apprehensos com-
pelli a rege contingere fas car-

nes porcinas flagris et taureis cru
ciatus. Unus autem ex illis qui e
rat primus sic ait. Quid queris et
quid vis discere a nobis? parati su
mus magis mori quam patrias dei
leges prevaricari. Iratus itaque rex
iussit sartagines et ollas eneas suc
cendi. Quibus statim succensis iussit
ei qui prior fuerat locutus ampu
tari linguam et cute capitis abstrac
ta summas quoque manus et pedes
ei precidi ceteris eius fratribus et matre in
spicientibus. Et cum iam per omnia in
utilis factus esset iussit ignem admo
veri et adhuc spirantem torreri
in sartagine. In qua cum diu cru
ciaretur ceteri una cum matre
invicem se hortabantur mori for
titer dicentes. Dominus autem aspiciet et
veritatem consolabitur in nobis quem
admodum in protestatione cantici
declaravit moyses et in servis suis
consolabitur. Mortuo itaque illo pri
mo hoc modo sequentem deducebant
ad illudendum et cute capitis eius
cum capillis abstracta interroga
bant si manducaret priusquam
toto corpore per membra singula
puniretur. At ille respondens patria
voce dixit. Non faciam. Propter quod et iste
sequenti loco primi tormenta suscepit
et in ultimo spiritu constitutus sic ait
Tu quidem scelestissime in presenti
vita nos perdis. Sed rex mundi de
functos nos pro suis legibus in eterne vite
resurrectione suscitabit. Post hunc
tertius illuditur et linguam postu
latus cito protulit et manus con
stanter extendit et cum fiducia a
it. E celo ista possideo sed propter dei leges
nūc hec ipsa despicio quoniam ab ipso me
ea recepturum spero. Ita ut rex et
qui cum ipso erant mirarentur ad
olescentis animum quod tamquam nichi
lum duceret cruciatus. Et hoc ita de
functo quartum vexabant similiter
torquentes. Et cum iam esset ad mor
tem sic ait. Potius est ab hominibus

morti datos spem expectare
iterum ab ipso resuscitandos. Tibi e
nim resurrectio ad vitam non erit. Et cum ad
duxissent quintum vexabant eum. At
ille respiciens in eum dixit. Potes
tatem inter homines cum sis corrupti
bilis habens facis quod vis. Noli autem putare genus
nostrum a deo esse derelictum. Tu autem pa
tienter sustine et videbis magnam
potestatem ipsius qualiter te et se
men tuum torquebit. Post hunc ducebant
et sextum. Et is mori incipiens sic ait
Noli frustra errare. Nos enim propter nosmet ipsos hec pa
timur peccantes in deum nostrum et digna
admiratione facta sunt in nobis. Tu autem ne exis
times tibi impune futurum quod contra de
um pugnare temptaveris. Supra modum
autem mater mirabilis et bonorum memoria
digna que pereuntes septem filios sub u
nius diei tempore conspiciens bono a
nimo ferebat propter spem quam in deum habebat.
Singulos illorum hortabatur voce pa
tria fortiter repleta sapientia et femine cogitationi
masculinum animum inserens dixit ad
eos. Nescio qualiter in utero meo appa
ruistis. Neque enim ego spiritum et animam do
navi vobis et vitam et singulorum membra
ego ipsa compegi. Sed enim mundi creator
qui formavit hominis nativitatem quique
omnium invenit originem et spiritum
iterum cum misericordia reddet et vitam
sicut nunc vosmet ipsos despicitis propter
leges eius. Antiochus autem contempni se ar
bitratus simul et exprobrantis voce despecta
adolescentiore superesset non solum verbis hor
tabatur sed et cum iuramento affir
mabat se divitem et beatum facturum
translatum a patriis legibus et amicum habi
turum et res necessarias prebiturum. Sed ad hec cum adolescens neque
ret inclinari vocavit rex matrem et suadebat
ei ut adolescenti fieret in salutem.
Cum autem multis eam verbis esset hortatus promisit
suasuram se filio suo. Itaque inclinata ad
illum irridens crudelem tyrannum ait patria
voce. Fili mi miserere mei que te in utero
novem mensibus portavi et lac tri
bus annis dedi et alui et in etatem istam perduxi. Peto
nate ut aspicias ad celum et terram

(i)smeis sunt, et intelligat quod ex
nichilo fecit illa deus, et hominum
genus ita fiat. ut non timeas carni
cem istum. sed dignus fratribus tuis
effectus suscipe mortem. ut in illa
miseracione cum fratribus tuis te re
cipiam. Cum hec illa adhuc diceret.
ait adolescens. Quem sustinetis.
non obedio precepto regis que data est
nobis per moysen. Tu vero qui inventor
omnis malicie factus es in hebreos.
non effugies manum dei. Nos enim pro peccatis
nostris hec patimur. Et si nobis propter increpa
cionem et correpcionem dominus deus noster modicum
iratus est. sed iterum reconciliabitur servis
suis. Tu autem o scelerate et omnium hominum
flagiciosissime noli frustra extol
li vanis spebus in servos eius inflammatus.
Nondum enim omnipotentis dei et omnia
inspicientis iudicium effugisti. Nam
fratres mei modico nunc dolore
sustentato sub testamento vite
eterne effecti sunt. Tu vero iudicio dei
iustas superbie tue penas exsolves.
Ego autem sicut et fratres mei animam et
corpus meum trado pro patriis legibus
invocans deum maturius genti
nostre propicium fieri. teque cum tormen
tis et verberibus confiteri quod ipse est deus
solus. In me vero et fratribus meis desinet
omnipotentis ira. que super omne ge
nus nostrum iuste superducta est.
Tunc rex accensus ira in hunc super
omnes crudelius deseuit. indigne
ferens derisum se. Et hic itaque mun
dus obiit per omnia in domino confidens.
Novissime autem post filios et mater
consumpta est. Igitur de sacrificiis et de
nimiis crudelitatibus satis dictum est.

Iudas vero VIII
Machabeus et qui cum illo erant
introibant latenter in castella. et con
vocantes cognatos et amicos. et eos
qui manserant in iudaismo assu
mentes eduxerunt ad sex milia viros.
Et invocabant dominum ut respiceret in
populum qui ab omnibus calcabatur
et misereretur templi quod contaminaba

tur ab impiis. misereretur etiam exterminio
civitatis que esset illico complananda.
et vocem sanguinis ad se clamantis au
diret. memoraretur quoque iniquissimas
mortes parvulorum innocentum. et blas
phemias nomini suo illatas. et indigna
retur super hiis. At machabeus congre
gata multitudine intolerabilis genti
bus efficiebatur. Ira enim domini in
misericordiam conversa est. Et superveni
ens castellis et civitatibus improvisus
succendebat eas. et oportuna loca
occupans non paucas hostium stra
ges dabat. Maxime autem noctibus ad hu
iusmodi excursus ferebatur. et fa
ma virtutis eius ubique diffunde
batur. Videns autem philippus paula
tim virum ad profectum venire. ac
frequentius res ei prospere cedere. ad ptolo
meum ducem celesyrie et phenicis
scripsit ut auxilium ferret re
gis negociis. At ille velociter misit
nichanorem patrocli de primoribus
amicum. datis ei de permixtis gentibus
armatis non minus .xx. milibus. ut
universum genus iudeorum deleret. adiunc
to ei et gorgia viro militari et in bel
licis rebus experientissimo. Consti
tuit autem nichanor ut regi tribu
tum quod romanis erat dandum duo
milia talentorum de captivitate iudeorum
suppleret. Statimque ad maritimas
civitates misit convocans ad coemp
cionem iudaicorum mancipiorum. promit
tens se .xc. mancipia talento dis
tracturum. non respiciens ad vindic
tam que eum ab omnipotente esset con
secutura. Iudas autem ubi comperit
indicavit hiis qui secum erant iu
deis nichanoris adventum. ex quibus
quidam formidantes et non credentes dei
iusticie in fugam convertebantur. Ali
i vero si quid eis supererat vendebant.
simulque dominum deprecabantur ut eripe
ret eos ab impio nichanore qui eos
priusquam cominus veniret vendi
derat. et si non propter eos. propter testamentum quod
erat ad patres eorum. et propter invocacionem sancti

et magnificum nominis eius super ipsos.
Convocatis autem Machabeus vii
milibus qui cum ipso erant roga
bat ne hostibus reconciliarentur ne
que metuerent inique venientium ad
versum se hostium multitudinem sed
fortiter contenderent ante oculos habentes
contumeliam que in locum sanctum ab his
iniuste esset illata. itemque et ludi
brio habite civitatis iniuriam adhuc
et veterum instituta convulsa. Nam
illi quidem armis confidunt ut simul
et audacia. nos autem in omnipotente do
mino qui potest et venientes ad
versum nos et universum mundum uno
nutu delere confidimus. Admonuit
eos quoque et de auxiliis dei que facta
sunt erga parentes. et quod sub senna
cherib c. et lxxxv milia perierunt et
de prelio quod eis adversus Galathas fu
it in babilonia. ut omnes ubi ad
rem ventum est Macedonibus sociis
hesitantibus ipsi vi milia soli
peremissent cxx milia propter auxilium illis
datum de celo. et beneficia pro his
plurima consecuti sunt. His verbis
constantes effecti sunt et pro legibus
et patria mori parati. Constituit itaque
per fratres suos duces utrique ordini
Simonem et Iosephum et Ionatham
subiectis unicuique millenis et quin
gentenis. Ad hoc et ab Esdra lecto
sancto libro. et dato signo adiutorio
dei in prima acie ipse dux commi
sit cum Nicanore. Et facto sibi adiuto
re omnipotente interfecerunt sup
ra ix milia hominum. maiorem autem par
tem exercitus Nicanoris vulneribus
debilem factam fuge compulerunt. Pe
cuniis vero eorum qui ad emptionem ip
sorum venerant sublatis ipsos usque quaque
persecuti sunt. Sed reversi sunt ho
ra cohibiti. Nam erat ante sabbatum.
Quam ob causam non perseveraverunt in se
quentes. Arma autem ipsorum et spolia
congregantes sabbatum agebant be
nedicentes dominum qui liberavit eos
in isto die misericordie stillans in

eos. Post sabbatum vero debilibus et or
phanis et viduis diviserunt spo
lia. et residua ipsi cum suis ha
buere. His ita gestis et communi fac
ta obsecratione misericordem do
minum postulabant ut in finem servis
suis reconciliaretur. Sed et ab his
qui cum Thimotheo et Bachide erant
contra se contendentes super xx milia interfe
cerunt. et munitiones excelsas ob
tinuerunt. Et plures spolia divi
serunt equam portionem debilibus pupillis
viduis. Sed et senioribus facien
tes. Arma eorum collegerunt dili
genter omnia composuerunt in lo
cis oportunis. Residua vero spolio
rum Ierusalem detulerunt. Et philarchen
qui cum Thimotheo erat interfe
cerunt. virum scelestum qui mul
tis iudeos afflixerat. Et cum epini
cia agerent in Ierusalem succen
derunt eos qui sacras ianuas incenderant id est
Calisthenem cum in quoddam domi
cilium refugisset incendio digna
ei mercede pro impietatibus suis red
dita. Facinorosissimus autem
Nicanor qui mille negociatores
iudeorum vendicionem adduxerat humilia
tus auxilio domini ab his quos nul
los existimaverat deposita veste gloria
per mediterraneam fugiens solus
venit Antiochiam summam infeli
citatem de interitu sui exercitus
consecutus. Et qui promiserat tributum
se tribuorum restituere de capti
vitate Ierosolimorum predicabat nunc pro
tectorem deum habere iudeos et ideo
invulnerabiles esse eo quod sequerentur
leges ab ipso institutas. IX
Eodem tempore Antiochus inho
neste revertebatur de perside.
Intraverat enim in eam que dicitur Perse
polim. et temptavit expoliare templum
et civitatem opprimere. Sed multitu
dine ad arma concurrente in fugam
conversi sunt. et ita contigit ut Antio
chus post fugam turpiter rediret.
Et cum venisset circa Ecbatanam

gnovit que erga nichanorem et
timotheum gesta sunt. Elatus
em in ira arbitrabatur se i-
am illorum qui se fugaverant posse
iudeos retorquere. Ideoque iussit a-
ari currum suum sine intermissione
ns iter celesti eum iudicio perurgente
eo quod ita superbe locutus est se ven-
turum ierosolimam et congeriem
chri iudeorum eam facturum. Sed
universa conspicit dominus deus israel
ssit eum insanabili et invisibili
ga. Ut enim finivit hunc ipsum
monem apprehendit eum dolor dirus
scerum et amara internorum tormenta
dem satis iuste quippe qui multis
vis cruciatibus aliorum torserat
era. licet ille nullo modo a sua
litia cessaret. Super hoc autem su-
a repletus ignem spirans animo in iu-
os et precipiens accelerari negotium
ntigit illum impetu euntem de cur-
adere et gravi corporis collisione
mbra vexari. Isque qui sibi videba-
fluctibus maris imperare sup-
anum modum superbia repletus et
tium altitudines in statera appe-
nunc humiliatus ad terram in ges-
rio portabatur manifestam dei
tutem in semetipso contestans
ut de corpore impii vermes
urirent ac viventibus in dolori-
carnes eius effluerent odore etiam
us et fetore exercitus gravaretur.
paulo ante sidera celi continge-
itrabatur eum nemo poterat
intollerantiam fetoris portare. Hinc
cepit ex gravi superbia deductus ad
gnitionem sui venire divina admo-
plaga per momenta singula
loribus suis augescentibus.
um nec ipse iam fetorem suum fer-
posset ita ait. Iustum est subdi-
esse deo et mortalem non paria deo
sentire. Orabat autem scelestus do-
minum a quo non esset misericordiam consecu-
turus. Et civitatem ad quam festi-
nans veniebat ut eam ad solum
deduceret ac sepulchrum congestorum
faceret. nunc optat liberam reddere.
et iudeos quos nec sepultura quidem
se dignos habiturum sed avibus ac fe-
ris diripiendos traditurum et cum par-
vulis exterminaturum dixerat equales
nunc atheniensibus facturum polli-
cetur. Templum etiam sanctum quod prius expo-
liaverat optimis donis ornaturum
et sancta vasa multiplicaturum et perti-
nentes ad sacrificia sumptus de reddi-
tibus prestaturum. super hec et iudeum se fu-
turum et omnem locum terre perambu-
laturum et predicaturum dei potes-
tatem. Sed non cessantibus doloribus
supervenerat enim in eum iustum dei
iudicium desperans scripsit ad iu-
deos in modum deprecationis epistolam
hec continentem. Optimis civibus iu-
deis plurimam salutem et bene va-
lere et esse felices rex et princeps anti-
ochus. Si bene valetis et filii vestri et ex
sententia vobis cuncta sunt maximas
agimus gratias. Et ego in infirmita-
te constitutus vestri autem memor
benigne reversus de persidis locis et
infirmitate gravi apprehensus ne-
cessarium duxi pro communi utilitate curam
habere. non desperans memetipsum
sed spem multam habens effugien-
di infirmitatem. Respiciens autem
quod et pater meus quibus temporibus in locis superio-
ribus ducebat exercitum ostendit qui
post se susciperet principatum.
ut si quid contrarium accideret aut dif-
ficile nuntiaretur scirent hii
hii qui in regionibus erant cui
esset rerum summa derelicta ne tur-
barentur. Ad hec considerans de pro-
ximo potentes quosque et vicinos
temporibus insidiantes et eventum
expectantes designavi filium
meum antiochum regem quem
sepe recurrens in superiora regna
multis vestrum commendabam et scrip-
si ad eum que subiecta sunt. Oro
itaque vos et peto memores beneficiorum
publice et privatim ut unus-

equanimiter conservet fidem ad me et
ad filium meum. Confido enim eum
modeste et humane acturum et
sequentem propositum meum convivem
vobis fore. Igitur homicida et
blasphemus pessime percussus,
et ut ipse alios tractaverat pe-
regre in montibus miserabili obi-
tu vita functus est. Transfere-
bat autem corpus Philippus
collactaneus eius qui metuens
filium Antiochi ad Ptolomeum
Philometorem in Egiptum a-
biit.

X

Machabeus autem et qui cum illo e-
rant domino se protegente templum
quidem et civitatem recepit. Aras autem
quas alienigene per plateas ex-
truxerant, item et delubra demo-
liti sunt. Et purgato templo aliud
altare fecerunt, et de ignitis lapi-
dibus igne concepto sacrificia ob-
tulerunt post biennium, et incen-
sum et lucernas et panes propositionis
posuerunt. Quibus gestis rogabant
dominum prostrati in terram ne amplius
talibus malis inciderent, sed et si quando
peccassent ut ab ipso mitius cor-
riperentur, et non barbaris ac blasphe-
mis hominibus traderentur. Qua die
autem templum ab alienige-
nis pollutum fuerat contigit ea-
dem die purificationem fieri, xxv. mensis
qui fuit casleu. Et cum leticia diebus octo
egerunt in modum tabernaculorum,
recordantes quod ante modicum tempus
diem sollempnem tabernaculorum in
montibus et in speluncis more besti-
arum egerant. Propter quod tirsos et ra-
mos virides et palmas prefere-
bant ei qui prosperavit mundare lo-
cum suum. Et decreverunt communi precepto
et decreto universe genti Iudeorum omni-
bus annis agere dies festos istos. Et
Antiochi quidem qui appellatus est
Nobilis vite excessus i-
ta se habuit. Nunc autem de Eupato-
re Antiochi filio impii que gesta

sunt. Hic enim suscepto re[gno]
constituit super negotia regni
Lisiam quendam Phenicis [et Syrie]
militie principem. Nam Ptolo-
meus qui dicebatur Macron
iusti tenax erga Iudeos esse [consti-]
tuerat et precipue propter iniquitatem que [facta erat]
in eos, et pacifice agere cum [eis].
Ob hoc accusatus ab amicis
apud Eupatorem cum frequenter [proditor]
audiret eo quod Cyprum creditam [sibi]
a Philometore deseruisset, [et ad An-]
tiochum Nobilem translatus [etiam ab]
eo recessisset, veneno vitam fi[nivit].
Gorgias autem cum esset dux lo-
corum assumptis advenis fre[quenter]
Iudeos debellabat. Iudei vero
tenebant oportunas muni[tiones]
fugatos ab Ierosolimis susci[pie-]
bant, et bellare temptabant. [Hii ve-]
ro qui erant cum Machabeo [per]
orationes dominum rogantes [ut esset sibi]
adiutor, impetum fecerunt [in mu-]
nitiones Idumeorum. Multaque [vi in-]
sistentes loca obtinuerunt, [occur-]
rentes interemerunt, et omnes [simul]
non minus quam xx. milibus [trucida-]
verunt. Quidam autem cum confugissent
in duas turres valde munitas
omnem apparatum ad repugnandum
habentes, Machabeus ad eorum [expug-]
nationem relicto Simone [et Io-]
sepho item Zacheo eisque qui [cum ipso]
erant satis multis, ipse ad eas [que]
amplius perurgebant pugnas
conversus est. Hii vero qui cum Simone [era-]
nt cupiditate ducti a qui[busdam]
qui in turribus erant [sua-]
si sunt pecunia, et lxx. milibus
didragmis acceptis dimiserunt
quosdam effugere. Cum autem
Machabeo nuntiatum esset quod fa[ctum est],
congregatis principibus populi [accusa-]
vit quod pecunia fratres vendidissent
adversariis eorum dimissis. Hos [igitur pro-]
ditores factos interfecit, et confestim
duas turres occupavit. Armis
ac manibus omnia prospere agens

nabus turmationibus plurima multa peremit. Et thimotheus qui prius a iudeis uictus fuerat superatus exercitu congregato peregrine multitudinis. et congregato equitatu asiano uenit quasi armis iudeam capturus. Machabeus autem et qui cum ipso erant appropiante illo deprecabantur dominum caput terra aspergentes. & lumbos cilitiis precincti ad altaris crepidinem prouoluti ut sibi propicius inimicis autem eorum esset inimicus & aduersariis aduersaretur sicut lex dicit. Et sic post orationem sumptis armis longius de ciuitate procedentes proximi hostibus effecti resederunt. Primo autem solis ortu utrique commiserunt. Isti quidem uictorie & prosperitatis sponsorem cum uirtute dominum habentes. illi autem ducem belli animum habebant. Sed cum uehemens pugna esset apparuerunt aduersariis de celo uiri .v. in equis frenis aureis decori. ducatum iudeis prestantes. Ex quibus duo machabeum medium habentes armis suis circumseptum incolumem conseruabant. In aduersarios autem tela & fulmina iaciebant ex quo & cecitate confusi & repleti perturbatione cadebant. Interfecti sunt autem peditum .xx. milia .d. & equites .dc. Thimotheus uero confugit in gazare presidium munitum cui preerat cereas. Machabeus autem & qui cum eo erant letantes obsederunt presidium diebus .iiii. At hii qui intus erant loci firmitate confisi supra modum maledicebant & sermones nefandos iactabant. Sed cum dies .v. illucesceret .xx. iuuenes ex hiis qui cum machabeo erant accensi animis propter blasphemiam uiriliter accesserunt ad murum. & fero animo incedentes ascendebant. Sed & alii similiter ascendentes turres portasque succendere aggressi sunt atque ipsos maledicos uiuos concremare. Per continuum autem biduum presidio uastato thimotheum occultantem se in quodam repertum loco peremerunt. & fratrem illius cheream & apollophanem occiderunt. Quibus gestis in hymnis & confessionibus benedicebant dominum qui magna fecit in israel & uictoriam dedit illis.

XI

Et paruo post tempore lysias procurator regis & propinquus ac negociorum prepositus grauiter ferens de his que acciderant congregatis .lxxx. milibus & equitatu uniuerso ueniebat aduersum iudeos. existimans se ciuitatem quidem captam gentibus habitaculum facturum. templum uero in pecunie questum sicut cetera delubra gentium habiturum. & per singulos annos uenale sacerdotium nullo recogitans dei potestatem. sed mente effrenatus in multitudine peditum & in milibus equitum & in .lxxx. elephantis confidebat. Ingressus autem iudeam & appropians bethsure que erat in angusto loco ab ierosolima interuallo .v. stadiorum illud presidium expugnabat. Ut autem machabeus & qui cum eo erant cognouerunt expugnari presidia. cum fletu & lacrimis rogabant dominum & omnis turba simul ut bonum angelum mitteret ad salutem israel. Et ipse primus machabeus sumptis armis ceteros adortatus est. simul secum periculum subire & ferre auxilium fratribus suis. Cumque pariter prompto animo procederent ierosolimis. apparuit precedens eos eques in ueste candida armis aureis hastam uibrans. Tunc omnes simul benedixerunt dominum. & conualuerunt animis. non solum homines & bestias ferocissimas sed & muros ferreos parati penetrare. Ibant igitur prompti de celo habentes adiutorem. & miserantem eos dominum. Leonum autem more impetu irruentes in hostes prostrauerunt ex eis .xi. milia peditum. & equitum mille .dc. Uniuersos autem in fugam uer

terunt. plures vero ex eis vul-
nerati nudi evaserunt. Sed et ipse
Lysias turpiter fugiens evasit. Et
quia non insensatus erat, secum ipse
reputans factam erga se diminuti-
onem, et intelligens invictos esse He-
breos Dei auxilio innitentes, misit
ad eos, promisitque se consensurum
omnibus que iusta sunt, et regem com-
pulsurum amicum fieri. Annuit
autem Machabeus precibus Lysie
in omnibus utilitati consulens. Et
quecumque Machabeus scripsit Ly-
sie de Iudeis, ea rex concessit. Nam
erant scripte Iudeis epistole a Lysia
quidem hunc modum continentes.
Lysias populo Iudeorum salutem.
Iohannes et Abessalon qui missi fue-
rant a vobis tradentes scripta pos-
tulabant ut ea que per illos signifi-
cabantur implerem. Quecumque ergo
regi perferri potuerunt exposui,
et que res permittebat concessi. Si
igitur in negociis fidem conservaveritis,
et deinceps bonorum vobis causa esse temp-
tabo. De ceteris autem per singula verbo
mandavi et istis et his qui a me
missi sunt colloqui vobiscum.
Bene valete. Anno .c.xlviij. Dios-
cori die mensis .xx. et .iiij. Regis autem
epistola ista continebat. Rex Anthi-
ochus Lysie fratri salutem. Patre nostro
inter deos translato, nos volentes
eos qui sunt in regno nostro sine
tumultu agere, et rebus suis adhibe-
re diligentiam. Audivimus Iudeos
non consensisse patri ut transferren-
tur ad ritum Grecorum, sed tenere
velle suum institutum, ac propterea pos-
tulare nobis concedi sibi legiti-
ma sua. Volentes igitur hanc quoque
gentem quietam esse statuentes iu-
dicavimus templum restitui illis,
ut agerent secundum maiorum suorum con-
suetudinem. Bene igitur feceris si mise-
ris ad eos, et dexteram dederis, ut cogni-
ta nostra voluntate bono animo sint,
et utilitatibus propriis deserviant. Ad

Iudeos vero regis epistola ta-
Rex Antiochus senatui Iu-
deorum et ceteris Iudeis salutem. Si va-
letis, sic estis ut volumus. Sed et ip-
si valemus. Adiit nos Mene-
laus dicens velle vos descen-
dere ad vestros qui sunt apud nos.
cende ad Iudeos qui sunt ap-
His igitur qui commeant usque
xxx. mensis Xandici, damus dex-
tras securitatis, ut utantur Iudei
cibis et legibus suis sicut pri-
us, et nemo illorum ullo modo mo-
lestiam patiatur. De his que per ig-
norantiam gesta sunt. Misimus
autem et Menelaum qui vos al-
loquatur. Valete. Anno .c.xlviij. Xan-
dici mensis .xv. Miserunt autem et Ro-
mani epistolam ita se habentem. Quin-
tus Memmius et Titus Manilius
legati Romanorum populo Iudeorum
salutem. De his que Lysias cogna-
tus regis concessit vobis, et nos
concessimus. De quibus autem ad re-
gem iudicavit referendum, con-
festim aliquem mittite, dili-
gentius inter vos conferentes, ut de-
cernamus sicut congruit vobis.
Nos enim Antiochiam accedimus.
Ideoque festinate rescribere, ut
nos quoque sciamus cuius estis
voluntatis. Bene valete.

XII

Anno .c.xlviij. quinta-
decima die mensis Xandici. His
factis pactionibus, Lysias pergebat
ad regem. Iudei autem agricultu-
re operam dabant. Sed hi qui resi-
derant, Thimotheus et Apollonius
Gennei filius, sed et Ieronimus, et
Demophon super hos, et Nicanor Ci-
priarches, non sinebant eos in silen-
tio agere et quiete. Ioppite vero
tale quoddam flagitium perpetrant.
Rogaverunt Iudeos cum quibus ha-
bitabant ascendere scaphas quas
paraverant, cum uxoribus et filiis,
quasi nullis inimicitiis inter eos sub-
iacentibus. Secundum commune itaque

CHA. XII

municantis et ipsis acquiescentibus
pacisque causa nichil suspectum h[abentibus]
cum cum in altum processissent
submerserunt non minus ducentos
crudelitatem iudas in sue
gentis homines factam ut cognovit
precepit viris qui erant cum ipso et invo-
cato iusto iudice deo venit adversus
interfectores fratrum et portum quidem
noctu succendit. scaphas exussit.
eos autem qui ab igne refugerant
gladio peremit. Et cum hec ita egis-
set discessit quasi iterum reversurus et
universos ioppitas eradicaturus.
Sed cum cognovisset et eos qui erant
iamnie velle pari modo facere
habitantibus secum iudeis iamnitis quoque
nocte supervenit et portum cum na-
vibus succendit ita ut lumen ignis
appareret ierosolimis a stadiis .cc.
Inde cum iam abissent .ix. sta-
diis et iter facerent ad thimotheum
commiserunt cum eo arabes .v. milia
viri et equites .d. Cumque pugna
valida fieret et auxilio dei prospere
cessisset residui victi arabes
petebant a iuda dextras sibi dari
promittentes pascua se daturos
et in ceteris profuturos. Iudas autem ar-
bitratus vere in multis eos u-
tiles promisit pacem. dextrisque ac-
ceptis discesserunt ad tabernacula.
Aggressus est autem et civitatem
quandam firmam pontibus muris-
que circumseptam que a turbis ha-
bitabatur gentium promiscuarum
cui nomen chalphin. Hii vero qui intus
erant confidentes in stabilitate
murorum et apparatu alimoniarum
remissius agebant maledictis la-
cessentes iudam ac blasphemantes
et loquentes que fas non est. Machabeus
autem invocato magno mundi
principe qui sine arietibus et ma-
chinis temporibus ihesu precipitavit ie-
richo irruit ferociter muris. et cap-
ta civitate per domini voluntatem innu-
merabiles cedes fecit ita ut ad-
iacens stagnum stadiorum duorum la-
titudinis sanguine interfectorum flue-
re videretur. Inde discesserunt sta-
dia .dcc.l. et venerunt in characa
ad eos qui dicuntur thubianei iudei.
Et thimotheum quidem in illis lo-
cis non comprehenderunt. nullo que
negocio perfecto regressus est relicto
in quodam loco firmissimo pre-
sidio. Dositheus autem et sosipater qui
erant duces cum machabeo pe-
remerunt a thimotheo relictos in
presidio .x. milia viros. At machabeus
ordinatis circum se .vi. milibus.
et constitutis per cohortes adversus
thimotheum processit habentem secum
c.xx. milia peditum equitumque
duo milia .d. Cognito autem iude ad-
ventu thimotheus premisit mulie-
res et filios et reliquum apparatum in
presidium quod carnion dicitur. Erat enim in-
expugnabile et accessu difficile propter
locorum angustias. Cumque cohors iu-
de prima apparuisset timor hosti-
bus incussus est ex presentia dei qui
universa conspicit. et in fugam versi sunt
alius ab alio. ita ut magis a suis
deicerentur et gladiorum suorum ictibus
debilitarentur. Iudas autem vehe-
menter instabat puniens propha-
nos. et prostravit ex eis .xxx. milia vi-
rorum. Ipse vero thimotheus incidit in
partes dosithei et sosipatris. et multis
precibus postulabat ut vivus dimit-
teretur eo quod multorum ex iudeis pa-
rentes haberet ac fratres quos morte
eius decipi pervenerit. Et cum fidem
dedisset restituturum se eos secundum con-
stitutum. illesum eum dimiserunt
propter fratrum salutem. Iudas autem regres-
sus est a charnio interfectis .xxv. mi-
libus. Post horum fugam et necem mo-
vit exercitum ad effron civitatem mu-
nitam in qua multitudo diversarum
gentium habitabat. et robus-
ti iuvenes pro muris resistentes
fortiter repugnabant. In hac autem
machine multe et telorum erant

apparatus. sed cum omnipotentem in-
vocassent qui potestate sua vires hos-
tium confringit ceperunt civita-
tem. et ex eis qui intus erant .xxv. m.
prostraverunt. Inde ad civitatem Scytha-
rum abierunt que ab Ierosolimis .dc. sta-
diis aberat. contestantibus autem his
qui apud Scitopolim erant Iudeis
quod benigne ab eis haberentur et tem-
poribus infelicitatis, et quod modeste
secum egerint gratias agentes eis,
et exortati et deinceps erga genus suum
benignos esse venerunt Ierosolimam
die sollempni septimanarum instante.
Et post pentecosten abierunt contra
Gorgiam prepositum Idumee. Exi-
vit autem cum peditibus tribus
milibus et equitibus .ccc. quibus con-
gressis contigit paucos ruere Iudeorum.
Dositheus vero quidam de Bachenoris
eques vir fortis Gorgiam tenebat.
et cum vellet illum capere vivum,
eques quidam de Tracibus irruit
in eum. humerumque eius amputa-
vit. atque Gorgias fugit in Ma-
risam. At illi qui cum Hesdrim
erant diucius pugnantibus et fa-
tigatis invocavit dominum Iudas
adiutorem et ducem belli fieri. in-
cipiens voce patria et cum hymnis
clamorem extollens fugam Gor-
gie militibus incussit. Iudas autem
collecto exercitu venit in civitatem
Odollam. et cum septima dies su-
perveniret secundum consuetudinem pu-
rificati in eodem loco sabbatum egerunt
et sequenti die venit cum suis Iu-
das. ut corpora prostratorum tolleret
et cum parentibus poneret in sepul-
cris paternis. Invenerunt autem sub
tunicis interfectorum de donariis ydo-
lorum que apud Iamniam fuerunt
a quibus prohibet lex Iudeos. Omnibus
ergo manifestum factum est ob hanc
causam eos corruisse. Omnes itaque
benedixerunt iustum iudicium domini qui
occulta fecerat manifesta. Atque
ita ad preces conversi rogaverunt ut

id quod factum erat delictum obli-
vioni traderetur. At vero fortissimus
Iudas hortabatur populum conser-
vare se sine peccato sub oculis videntes
que facta sunt pro peccatis eorum qui pro-
strati sunt. Et facta collatione
.xii. dragmas argenti misit Ie-
rosolimam offerri pro
peccatis mortuorum sacrificium bene et
religiose de resurrectione cogitans.
Nisi enim eos qui ceciderant resur-
recturos speraret superfluum videretur
et vanum orare pro mortuis. Et quia
considerabat quod hii qui cum pie-
tate dormicionem acceperant op-
timam haberent repositam gra-
tiam. Sancta ergo et salubris est cogita-
cio pro defunctis exorare ut a pec-
catis solvantur. XIII

Anno .c.xl.ix. cognovit Iu-
das Antiochum Eupatorem veni-
re cum multitudine adversus Iu-
deam. et cum eo Lisiam procura-
torem et prepositum negociorum
cum habentem peditum centum
et equitum .v. milia et elephantos
duos currus cum falcibus ccc.
Immiscuit autem se illis et Menelaus
et cum multa fallacia deprecabatur
Antiochum non pro patrie salute
sperans se constitui in principatum
Sed rex regum suscitavit animos Antio-
chi in peccatorem. et suggerente Li-
sia hunc esse causam omnium malo-
rum iussit ut eis est consuetudo ap-
prehensum in eodem loco necari.
Erat autem in eodem loco tur-
ris .l. cubitorum aggestum undique habens
cineris. hec prospectum habebat in
preceps. Inde in cinerem deici
sacrilegum omnibus cum propellen-
tibus ad interitum. Et tali lege
prevaricatorem legis contingit mo-
ri nec terre dari Menelaum. Et
satis iuste. Nam quia multa in
aram dei delicta commisit cuius
ignis et cinis erat sanctus ipse in
morte dampnatus est. Sed rex

expectaret venerat nequiorem quam sub suo patre ostensurum. Quo cognito iudas precepit populo die ac nocte dominum invocarent. ut sicut semper et nunc adiuvaret eos quippe qui lege et patria sanctoque templo privari vererentur. ac populum qui nuper paululum respirasset ne sineret blasfemis rursus nationibus subdi. Omnibus itaque id simul facientibus et petentibus a domino misericordiam cum fletu et ieiuniis per triduum continuum prostratis hortatus est eos iudas ut se prepararent. Ipse vero cum senioribus cogitavit priusquam rex admoveret exercitum ad iudeam et optineret civitatem exire et domini iudicio committere exitum rei. Dedit itaque potestatem omnium deo mundi creatori et hortatus suos ut fortiter dimicarent et usque ad mortem pro legibus templo civitate patria et civibus starent circa modin exercitum constituit. Et dato signo suis dei victorie iuvenibus fortissimis electis nocte adgressus est aulam regiam in castris interfecit viros .xiiii. milia. et maximum elephantorum cum hiis qui superpositi erant summoque metu ac perturbatione hostium castra replentes rebus prospere gestis abierunt. Hoc autem factum est die illucescente adiuvante eum domini protectione. Set rex accepto gustu audacie iudeorum arte difficultatem locorum temptabat et bethsure que erat iudeorum presidium munitum castra admovebat. Sed fugabatur impingebat minuebatur. hiis autem qui intus erant iudas necessaria mittebat. Enunciavit autem misteria hostibus rodocus quidam de iudaico exercitu qui requisitus comprehensus est et conclusus. Iterum rex sermonem habuit ad eos qui erant in bethsuris dextram dedit accepit abiit commisit cum iuda superatus est. Ut autem cognovit rebellasse philippum antiochie qui relictus erat super negocia mente consternatus iudeos deprecans subditusque eis iurat de omnibus quibus iustum visum est. et reconciliatus obtulit sacrificium. honoravit templum. et munera posuit. Machabeum amplexus est. et fecit eum a ptolomaide usque ad gerrenos ducem et principem. Ut autem venit ptolomaidam graviter ferebant ptolomenses amicicie conventionem indignantes ne forte fedus irrumperent. Tunc ascendit lysias tribunal et exposuit rationem et populum sedavit et reversus est antiochiam. Et hoc modo regis profectio et reditus processit.

XIIII.

Set post triennium tempus cognovit iudas et qui cum eo erant demetrium seleuci cum multitudine valida et navibus per portum tripolis ascendisse ad loca oportuna. et tenuisse regiones adversus antiochum. et eius ducem lysiam. Alchimus autem quidam qui summus sacerdos fuerat sed voluntarie coinquinatus est temporibus commixtionis considerans nullo modo sibi esse salutem. nec accessum ad altare venit ad regem demetrium. c. l. anno. offerens ei auream coronam et palmam. super hoc et thallos qui templi esse videbantur. et ipsa quidem die siluit. Tempus autem oportunum demencie sue nactus et convocatus a demetrio ad consilium. et interrogatus quibus rebus et consiliis iudei niterentur. Respondit. Ipsi qui dicuntur asidei iudeorum quibus preest iudas machabeus bella nutriunt et sediciones movent. nec paciuntur regnum esse quietum. Nam et ego defraudatus parentum gloria dico autem summo sacerdocio. huc veni. primo quidem utilitatibus regis fidem servans. secundo et civibus consulens. Nam illorum pravitate universum nostrum genus non minime vexatur. Sed oro his singulis rex cognitis et regioni et generi secundum provulgatam humanitatem

tatem omnibus iudeis proficere. Nam
quam diu superest iudas impossibile
est pacem esse negotiis. Talibus autem
ab eo dictis ceteri amici hostiliter
se habentes adversus iudam inflamma
verunt demetrium. Qui statim ni
chanorem prepositum elephantorum du
cem misit in iudeam datis man
datis ut ipsum quidem iudam cape
ret vivum. eos vero qui cum illo
erant dispergeret. et constitueret alchi
mum maximi templi summum sacer
dotem. Tunc gentes que de iudea fu
gerant iudam. gregatim se ni
chanori miscebant. miserias et
clades iudeorum prosperitates rerum suarum
existimantes. Audito itaque iudei
nichanoris adventu et conventu na
tionum conspersi terra rogabant eum
qui populum suum constituit in eternum
custodiret. quique suam porcionem
signis evidentibus protegit. Imperante
autem duce statim inde moverunt.
conveneruntque ad castellum des
sau. Symon vero frater iude commiserat
cum nichanore. sed conterritus est
repentino adventu adversariorum.
Nichanor autem audiens virtutem co
mitum iude et animi magnitudinem quam
pro patrie certaminibus habebant sanguinis
iudicium facere metuebat. Quamobrem
premisit posidonium et theodotum. et
mathiam ut darent dextras atque ac
ciperent. Et cum diu de his consi
lium ageretur. et ipse dux ad mul
titudinem retulisset. omnium una fu
it sententia. amicicie annuere. Itaque di
em constituerunt quo secreto inter
se agerent. et singulis sellae prolate sunt
et posite. Precepit autem iudas armatos
esse locis opportunis. ne forte ab
hostibus repente mali aliquid ori
retur. et congruum colloquium fecerunt.
Morabatur autem nichanor ierosoli
mis. nichil que inique agebat. gregesque
turbarum que congregate fuerant
dimisit. Habebat autem iudam semper
carum ex animo. et erat viro inclina
tus. rogavitque eum ducere uxorem
filiosque procreare. Nuptias fe[illegible]
quiete egit communiterque vi[illegible]
Alchimus autem videns caritatem [illegible]
ad invicem. et conventiones [illegible]
menti. et dicebat nichanorem [illegible]
alienis assentire. iudam que [illegible]
traditorem successorem [illegible]
se. Itaque rex exasperatus [illegible]
huius criminationibus victus [illegible]
scripsit nichanori dicens [illegible]
quidem se ferre de amicicia [illegible]
tione. iubere tamen machabeum [illegible]
vinctum mittere antiochiam [illegible]
cognitis nichanor consterna[illegible]
et graviter ferebat si ea que convene
rant irrita faceret nichil lesus a vi
ro. Sed quia regi resistere non pote
opportunitatem observabat [illegible]
preceptum perficeret. Et machabeus [illegible]
dens austerius secum agere [illegible]
norem. et consuetum occursum [illegible]
tocius exhibentem intelligens [illegible]
bono esse austeritatem. non [illegible]
suorum congregatis occultavit [illegible]
a nichanore. Quod cum ille co
gnovit fortiter se a viro prevent
um ad maximum et sanctissimum
et sacerdotibus solitas hostias offeren
tibus iussit sibi tradi virum [illegible]
bus cum iuramento dicentibus [illegible]
se ubi esset qui querebatur [illegible]
tens manum ad templum [illegible]
vit. Nisi iudam michi vinc[illegible]
tis istud dei fanum in planitiem
ducam. et altare effodiam et [illegible]
plum hoc libero patri conse[illegible]
Et his dictis abiit. Sacerdotes [illegible]
autem protendentes manus in celum
invocabant eum qui semper pro[illegible]
pugnator esset gentis ipsorum [illegible]
tes. Tu domine universorum qui nul[illegible]
indiges voluisti templum [illegible]
onis tue fieri in nobis. Et nunc [illegible]
omnium domine conserva in eter[illegible]
in pollutam domum istam que [illegible]
mundata est. Razias autem [illegible]
senioribus ab ierosolimis [illegible]

nori vir amator civitatis et bene audiens qui pro affectu pater iudeorum appellabatur. Hic multis temporibus continentie propositum tenuit in iudaismo corpusque et animam tradere contentus pro perseverantia. Volens autem Nicanor manifestare odium quod habebat in iudeos misit milites quingentos ut eum comprehenderent. Putabat enim si illum decepisset se cladem iudeis maximam illaturum. Turbis autem irruere in domum eius et ianuam disrumpere atque ignem admovere cupientibus cum iam comprehenderetur gladio se petiit eligens nobiliter mori quam subditus fieri peccatoribus et contra natales suos indignis iniuriis agi. Sed cum per festinationem non certo ictu plagam dedisset et turbe intra ostia irrumperent recurrens audacter ad murum precipitavit semet ipsum viriliter in turbas. Quibus velociter locum dantibus caderet per mediam cervicem. Et cum adhuc spiraret accensus animo surrexit et cum sanguis eius magno fluxu deflueret et gravissimis vulneribus esset saucius cursu turbam pertransiit et stans supra quandam petram preruptam et iam exsanguis effectus complexus intestina sua utrisque manibus proiecit super turbas invocans dominatorem vite ac spiritus ut hec illi iterum redderet atque ita vita defunctus est.

XV

Nicanor autem ut comperit iudam esse in locis Samarie cogitavit die sabbati cum omni impetu committere bellum. Iudeis vero qui illum per necessitatem sequebantur dicentibus ne ita ferociter et barbare feceris sed honorem tribue diei sanctificationis et honora eum qui universa conspicit, ille infelix interrogavit si est potens in celo qui imperavit agi diem sabbatorum. Et respondentibus illis est Dominus vivus ipse in celo potens qui iussit agi septimam diem. At ille ait et ego potens sum super terram qui impero sumi arma et negotia regis impleri. Tamen non optinuit ut consilium perficeret. Et Nicanor quidem cum summa superbia erectus cogitabat commune tropheum statuere de iuda. Machabeus autem confidebat semper cum omni spe auxilium sibi a Domino affuturum. Et hortabatur suos ne formidarent adventum nationum sed in mente haberent adiutoria sibi facta et nunc sperarent ab omnipotente sibi affuturam victoriam. Et allocutus eos de lege et prophetis admonens etiam certamina que fecerant prius promptiores eos constituit. Et ita animis eorum erectis simul ostendens gentium fallaciam et iuramentorum prevaricationem. Singulos autem illorum armavit non clipei et haste munitione sed sermonibus optimis et exortationibus exposito digno fide sompnio per quod universos letificavit. Erat autem huiusmodi visus. Oniam qui fuerat summus sacerdos virum bonum et benignum verecundum visu modestum moribus et eloquio decorum et qui a puero in virtutibus exercitatus sit manus protendentem orare pro omni populo iudeorum. Et post hoc apparuisse et alium virum etate et gloria mirabilem et magni decoris habitudine circa illum. Respondentem vero Oniam dixisse: Hic est fratrum amator et populi Israel. Hic est qui multum orat pro populo et universa sancta civitate Ieremias propheta Dei. Extendisse autem Ieremiam dexteram et dedisse iude gladium aureum dicentem: Accipe sanctum gladium munus a Deo quo deicies adversarios populi mei Israel. Exortati itaque iude sermonibus bonis valde de quibus extolli posset impetus et animi iuvenum confortari statuerunt dimicare et confligere fortiter ut virtus de negotiis iudicaret eo quod civitas sancta et templum periclitarentur. Erat enim pro uxoribus et filiis itemque pro fratribus et cognatis minor sollicitudo maximus vero et primus pro sanctitate timor erat templi. Sed et eos

qui in civitate erant non minima so-
licitudo habebatur pro his qui congressu-
ri erant. Et iam cum omnes sperarent
iudicium futurum hostesque adessent
atque exercitus esset ordinatus be-
stie equitesque oportuno in loco com-
positi: considerans Machabeus adven-
tum multitudinis et apparatum
varium multorum armorum ac fero-
citatem bestiarum, extendens manum
in celum prodigia perigia facientem
dominum invocavit qui non se-
cundum armorum prudentiam potentiam
sed prout ipsi ipsis placet dat dig-
nis victoriam. Dixit autem in-
vocans hoc modo: Tu domine qui mi-
sisti angelum tuum sub Ezechi-
a rege Iude et interfecisti de castris
Sennacherib .c.lxxxv. milia, et nunc
dominator celorum mitte angelum
tuum bonum ante nos in timore et tre-
more magnitudinis brachii tui, ut
metuant qui cum blasphemia ve-
niunt adversus sanctum populum tuum.
Et hic quidem ita peroravit. Nichanor
autem et qui cum ipso erant cum
tubis et canticis admovebant.
Iudas vero et qui cum ipso erant in-
vocato deo per orationes confessionis
congressi sunt. Manu quidem
pugnantes, sed et deum cordibus oran-
tes, prostraverunt non minus .xxxv. milia,
presentia dei magnifice delectati.
Cumque cessassent et cum gaudio re-
dirent, cognoverunt Nicha-
norem ruisse cum armis suis.
Facto itaque clamore et perturbatio-
ne excitata, patria voce omnipoten-
tem dominum benedicebant. Pre-
cepit autem Iudas qui per omnia
corpore et animo mori pro civibus
paratus erat, caput Nichanoris
et manum cum humero abscisam
Ierosolimam perferri. Quo cum
pervenisset, convocatis contribu-
libus et sacerdotibus ad altare, ac-
cersiit et eos qui in arce erant, et
ostenso capite Nichanoris et ma-
num ex nepharia quam [...]
contra domum sanctam om[...]
dei magnifice gloriatus [...]
impii Nichanoris pre[...]
particulatim avibus dar[i ...]
autem dementie contra temp[...]
pendi. Omnes igitur benedix[...]
dominum celi dicentes: Bene[...]
locum suum incontamina[...]
conservavit. Suspendit [...]
Nichanoris caput in summa [...]
ce, ut evidens esset et manif[...]
tum auxilium dei. Itaque o[...]
communi consilio decrever[...]
modo diem istum absque [...]
te preterire. Habere autem cele[...]
tertiadecima die mensis ada[r ...]
voce Siriaca pridie mar[...]
die. Igitur his que erga Nichanor[...]
et ex illis temporibus ab He[...]
tate possessa, ego quoque [...]
faciam finem sermonis. Et si quid[...]
bene ut historie compe[...]
velim. Si autem minus d[...]
dum est mihi. Sicut enim [...]
per bibere aquam contra[...]
autem uti delectabile [...]
si semper exactus sit ser[...]
ingratus. Hic igitur erit con[...]

Atheus ex [...]
iudea sicut [...]
ordine prim[...]
ponitur ita e[...]
gelium in iud[...]
scripsit. Cuius [...]
ad deum ex publicanis a[...]
tis. Duorum in generatio[...]
ti principia sumens, un[...]
prima circumcisio in c[...]
rius cuius secundum co[...]
fuit. Et ex utrisque ch[...]
christus. Sicque quaterna[...]
mero triformiter posi[...]
pium a credendi fide in [...]
onis tempus porrigens [...]
lectione usque ad transmig[...]
em dirigens atque a transmig[...]
die usque in christum diffini[...]

numerum domini ostendit gratiam
[...]mio satisfaciens et tempori
[...]que ostenderet id in se opus
[...]fiant et in ipsius quorum genus ipso
[...]gantia a principio testimonium
[...]ingeret. Quarum rerum omnium
[...]pus ordo numerus dispositio vel ratio
[...]necessarium est deus christus est qui factus est
[...]muliere. factus sub lege natus
[...]virgine passus in carne omnia
[...]fixit ut triumphans ea in
[...]ipso resurgens in corpore et patris
[...]nomen in patribus filio et filii nomen patri
[...]stituens in filiis sine principio sine
[...]fine ostendens unum se cum patre esse
quia unus est. In quo evangelio uti
[...]desiderantibus deum sic prima vel me
[...]dia vel perfecta cognoscere ut et voca
[...]tionem apostoli et opus evangelii et dilec
[...]tionem dei in carne nascentis per uni
[...]versa legentes intelligant atque id in
[...]eo in quo apprehensi sunt et apprehendere
[...]expetunt recognoscant. Nobis enim hoc in
[...]studio argumenti fuit et fidem facti
[...]tradere et operantis dei intelli
[...]gendam diligenter esse dispositionem querentibus
[...]non tacere. Item alius prologus.

Matheus cum pri
mo predicasset evan
gelium in iudea
volens transire ad
gentes primus e
vangelium scrip
sit hebraice quod fra
tribus illud ad memoriam re
liquit. Sicut enim necesse fuit ad
confirmationem fidei evangelium pre
dicari, sic et contra hereticos scribi.
Et cum plures evangelium scripsis
sent, iiii. tantum auctoritatis ha
bent testimonium quia per iiii. mun
di partes fidem inveniant trinita
tis, et sunt quasi iiii. rote in quadriga
domini que vehit eum per predica
tionem evangelii et genus humanum
de morte perpetua eorum erat per
dicatione vivificandum. Unde alia
evangelia ceciderunt nec recepta sunt,
quia dominus prefinivit numerum
castigatis per ea. Verum autem sacramentum desi
gnatur in evangelistis iiii. figuris
que non sunt deceptorie sed iocun
di misterii consone. Matheus in homine
intelligitur quia circa humanitatem
christi principaliter immoratur. Marcus in
leone quia agit de resurrectione. Lu
cas in vitulo agens de sacerdotio. Io
hannes in aquila scribens sacramen
ta divinitatis. Christus deus quem descri
bunt homo fuit de virgine natus,
vitulus in immolatione, leo in resur
rectione, aquila in ascensione. Vel in
homine humanitas, in vitulo sacer
dotium, in leone regnum, in aqui
la exprimitur divinitatis sacra
mentum. Incipit Matheus evangelista.

Liber generationis iesu christi filii david
filii abraham. Abraham autem
genuit ysaac. Ysaac autem genuit
iacob. Iacob autem genuit iudam et
fratres eius. Iudas autem genuit pha
res et zaram de thamar. Phares autem
genuit esrom. Esrom autem genuit ara
m. Aram autem genuit aminadab.
Aminadab autem genuit naason. Naaso
n autem genuit salmon. Salmon autem
genuit booz de raab. Booz autem genuit o
beth ex ruth. Obeth autem genuit iesse.
Iesse autem genuit david regem.
David autem rex genuit salomonem
ex ea que fuit urie. Salomon autem
genuit roboam. Roboam autem
genuit abiam. Abias autem genuit
asa. Asa autem genuit iosaphath. Io
saphat autem genuit ioram. Ioram
autem genuit oziam. Ozias autem
genuit ioatham. Ioathas autem genuit
achaz. Achaz autem genuit eze
chiam. Ezechias autem genuit
manassen. Manasses autem genuit
amon. Amon autem genuit iosiam. Io
sias autem genuit iechoniam et fratres eius in trans
migratione babilonis. Iechonias autem
genuit salathiel. Salathiel autem genuit zo
robabel. Zorobabel autem genuit abiu
d. Abiud autem genuit eliachim. Eli

Et post transmigrationem babilonis

achim autem genuit azor. Azor autem ge-
nuit sadoch. Sadoch autem genuit achim. Achi-
m autem genuit eliud. Eliud autem
genuit eleazar. Eleazar autem genuit mathan.
Mathan autem genuit iacob. Iacob
autem genuit ioseph virum marie de qua
natus est ihesus qui vocatur christus. Omnes itaque
generationes ab abraham usque ad da-
vid generationes xiiii. Et a david usque ad
transmigrationem babilonis generationes
xiiii. Et a transmigratione babilonis usque
ad christum generationes xiiii. Christi autem ge-
neratio sic erat. Cum esset desponsata
mater ihesu maria ioseph antequam conve-
nirent inventa est in utero habens de spi-
ritu sancto. Ioseph autem vir eius cum esset
iustus et nollet eam traducere volu-
it occulte dimittere eam. Hec autem eo co-
gitante ecce angelus domini in somp-
nis apparuit ei dicens. Ioseph fili
david noli timere accipere mariam con-
iugem tuam. Quod enim in ea natum
est de spiritu sancto est. Pariet autem filium
et vocabis nomen eius ihesum. Ipse enim
salvum faciet populum suum a peccatis
eorum. Hoc autem totum factum est ut ad-
impleretur quod dictum est a domino
per prophetam dicentem. Ecce virgo con-
cipiet in utero habebit et pariet filium
et vocabitur nomen eius emanuel
quod est interpretatum nobiscum deus. Exurgens
autem ioseph a sompno fecit sicut
precepit ei angelus domini. Et accepit
coniugem suam et non cognoscebat e-
am donec peperit filium suum primo-
genitum et vocavit nomen eius ihesum.

II

Cum ergo natus esset ihesus in bethleem
iude in diebus herodis regis ecce ma-
gi ab oriente venerunt iherosoli-
mam dicentes. Ubi est qui na-
tus est rex iudeorum. Vidimus stellam
eius in oriente et venimus adorare
eum. Audiens autem herodes rex
turbatus est et omnis ierosolima
cum illo. Et congregans omnes prin-
cipes sacerdotum et scribas populi
sciscitabatur ab eis ubi christus
nasceretur. At illi dixerunt ei in

bethleem iude. Sic enim scriptum
est per prophetam. Et tu bethleem terra
iuda nequaquam minima es in prin-
cipibus iuda. Ex te enim exiet dux
qui regat populum meum israel. Tunc he-
rodes clam vocatis magis dili-
genter didicit ab eis tempus stelle que ap-
paruit eis. Et mittens illos in beth-
leem dixit. Ite et interrogate diligenter
de puero. Et cum inveneritis renunci-
ate michi ut et ego veniens adorem
eum. Qui cum audissent regem a-
bierunt. Et ecce stella quam vide-
rant in oriente antecedebat eos usque
dum veniens staret supra ubi erat
puer. Videntes autem stellam gavi-
si sunt gaudio magno valde. Et
intrantes domum invenerunt pu-
erum cum maria matre eius. Et procidentes
adoraverunt eum. Et apertis thesauris
suis obtulerunt ei munera au-
rum thus et mirram. Et responso accepto
in sompnis ne redirent ad hero-
dem per aliam viam reversi
sunt in regionem suam. Qui cum reces-
sissent ecce angelus domini apparuit
in sompnis ioseph dicens. Surge
et accipe puerum et matrem eius et fuge
in egyptum et esto ibi usque dum dicam
tibi. Futurum est enim ut herodes
querat puerum ad perdendum eum. Qui
consurgens accepit puerum et matrem
eius nocte et secessit in egyp-
tum et erat ibi usque ad obitum herodis. Ut adim-
pleretur quod dictum est a domino per pro-
phetam dicentem. Ex egypto vo-
cavi filium meum. Tunc herodes
videns quod illusus esset a magis
iratus est valde et mittens occi-
dit omnes pueros qui erant in be-
thleem et in omnibus finibus
eius a bimatu et infra secundum
tempus quod exquisierat a magis. Tunc
adimpletum est quod dictum est
per ieremiam prophetam dicen-
tem. Vox in rama audita est plo-
ratus et ululatus multus rachel

lios suos et noluit consolari quia
non sunt. Defuncto autem herode.
angelus domini apparuit in s
mnis ioseph in egipto dicens. Sur
ge et accipe puerum et matrem eius et uade in
terram israhel. Defuncti sunt enim qui
quærebant animam pueri. Qui con
surgens accepit puerum et matrem eius et
uenit in terram israhel. Audiens autem quod ar
chelaus regnaret in iudea pro herode
patre suo timuit illo ire. Et ammo
nitus in sompnis secessit in partes
galilee. Et ueniens habitauit
in ciuitate que uocatur nazareth. ut
adimpleretur quod dictum est per prophetas quoniam
nazareus uocabitur.

In diebus illis **III**
uenit iohannes baptista predicans in deser
to iudee dicens. Penitenciam agite
appropinquabit enim regnum celorum
Hic est enim de quo dictum est per ysa
iam prophetam dicentem. Vox clamantis
in deserto. parate uiam domini rec
tas facite semitas dei nostri eius. Ipse autem
habebat uestimentum de pi
lis camelorum et zonam pelliceam circa
lumbos suos. Esca autem eius erat loc
uste et mel siluestre. tunc exibat ad eum
ierosolima et omnis iudea et omnis regi
o circa iordanem et baptizabantur ab
eo in iordane confitentes peccata s
ua. Videns autem multos phariseorum
et sadduceorum uenientes ad baptismum
dixit eis. Progenies uiperarum quis de
monstrauit uobis fugere a uentura
ira. Facite ergo fructum dignum penitencie
et ne uelitis dicere intra uos. patrem habe
mus abraham. Dico enim uobis quoniam
potens est deus de lapidibus istis sus
citare filios abrahe. Iam enim securis
ad radicem arboris posita est. Omnis
ergo arbor que non facit fructum bo
num exciditur et in ignem mittetur. Ego
quidem baptizo uos in aquam
in penitenciam. Qui autem post me
uenturus est fortior me est. Cuius non sum
dignus calciamenta portare. Ipse
uos baptizabit in spiritu sancto et igni. Cuius

uentilabrum in manu sua et permun
dabit aream suam et congregabit
triticum suum in horreum suum. pa
leas autem comburet igni inexti
guibili. Tunc uenit ihesus a galilea in
iordanem ad iohannem ut baptiza
retur ab eo. Iohannes autem prohibebat e
um dicens. Ego a te debeo baptizari
et tu uenis ad me. Respondens autem ihesus
dixit ei. Sine modo. Sic enim decet nos
implere omnem iusticiam. Tunc dimi
sit eum. Baptizatus autem ihesus confestim
ascendit de aqua. Et ecce aperti sunt
celi et uidit spiritum dei descenden
tem sicut columbam et uenientem super
se. Et ecce uox de celis dicens. Hic est filius
meus dilectus in quo michi conpla
cui. **IIII**

Tunc ihesus ductus est in desertum a spiritu
ut temptaretur a diabolo. Et cum
ieiunasset .xl. diebus et .xl. noctibus. postea
esuriit. Et accedens temptator
dixit ei. Si filius dei es: dic ut lapides
isti panes fiant. Qui respondens dixit
ei. Scriptum est non in solo pane uiuit
homo. sed in omni uerbo quod procedit de o
re dei. Tunc assumpsit eum diabolus
in sanctam ciuitatem. et statuit eum super
pinnaculum templi et dixit ei. Si filius de
i es mitte te deorsum. Scriptum est enim quia
angelis suis mandauit de te et in manibus
tollent te ne forte offendas ad lapi
dem tuum. Ait illi ihesus. Rursum scriptum
est. Non temptabis dominum deum tu
um. Iterum assumpsit eum diabolus
in montem excelsum ualde et osten
dit ei omnia regna mundi et gloriam
eorum et dixit ei. Hec omnia tibi dabo si ca
dens adoraueris me. Tunc dixit ei ihesus
Vade sathana. Scriptum est enim. Dominum
deum adorabis et illi soli seruies. Et
reliquit eum diabolus. Et ecce angeli
accesserunt et ministrabant ei. Cum
autem audisset ihesus quod iohannes
traditus esset: secessit in galileam
et relicta ciuitate nazareth uenit
et habitauit in ciuitate in capharna
um maritima in finibus zabu

lon et neptalim ut adimpleretur quod
dictum est per ysaiam prophetam terra
zabulon et terra neptalim via ma
ris trans iordanem galilee gentium
populus qui ambulabat in tenebris
vidit lucem magnam. et sedenti
bus in regione umbre mortis lux
orta est eis. Exinde cepit ihesus predicare
et dicere. Penitentiam agite appropin
quabit enim regnum celorum. Ambu
lans autem ihesus iuxta mare galilee
vidit duos fratres. Simonem qui voca
tur petrus et andream fratrem eius mit
tentes retia in mare. erant enim pi
scatores et ait illis. Venite post me
et faciam vos fieri piscatores homi
num. At illi continuo relictis reti
bus secuti sunt eum. Et procedens inde
vidit alios duos fratres iacobum ze
bedei et iohannem fratrem eius in navi cum
zebedeo patre eorum reficientes retia
sua et vocavit eos. Illi autem statim re
lictis retibus et patre secuti sunt eum.
Et circuibat ihesus totam galileam
docens in synagogis eorum et predicans
evangelium regni et sanans omnem
languorem et omnem infirmitatem
in populo. Et abiit opinio eius in totam
syriam. et obtulerunt ei omnes male
habentes variis languoribus et tormen
tis comprehensos et qui demonia ha
bebant et lunaticos et paraliticos et cura
vit eos. Et secute sunt eum turbe
multe de galilea et decapoli et de iero
solimis et de iudea et de trans iordanem.

V

Videns autem
ihesus turbas ascendit in montem et
cum sedisset accesserunt ad eum di
scipuli eius et aperiens os suum docebat
dicens. Beati pauperes spiritu quoniam ipsorum est re
gnum celorum. Beati mites quoniam
ipsi possidebunt terram. Beati qui lu
gent quoniam ipsi consolabuntur. Beati qui
esuriunt et sitiunt iustitiam quoniam
ipsi saturabuntur. Beati misericor
des quoniam ipsi misericordiam consequentur.
Beati mundo corde quoniam ipsi deum vi
debunt. Beati pacifici quoniam filii
dei vocabuntur. Beati qui persecutio
patiuntur propter iustitiam quoniam
ipsorum est regnum celorum. Beati estis
cum maledixerint vobis homines
et cum vos persecuti fuerint et di
versum vos mentientes propter me
dete et exultate quoniam merces
piosa est in celis. Sic enim persecuti
et prophetas qui fuerunt ante vos
sal terre. Quod si sal evanuerit
lietur ad nichilum valet
ut mittatur foras et concul
hominibus. Vos estis lux mun
potest civitas abscondi supra
posita. Neque accendunt lucer
nam et ponunt eam sub modio
labrum ut luceat omnibus
domo sunt. Ut videant
na et glorificent patrem vestrum
est. Nolite putare quoniam veni
vere legem aut prophetas
legem sed adimplere. Amen
vobis. Donec transeat celum
iota unum aut unus apex
a lege donec omnia fiant
solverit unum de mandatis
minimis et docuerit sic homines
vocabitur in regno celorum
fecerit et docuerit hic magnus
bitur in regno celorum. Dico
bis quia nisi habundaverit
plus quam scribarum et
non intrabitis in regnum celorum
stis quia dictum est antiquis
cides. Qui autem occiderit
iudicio. Ego autem dico vobis
omnis qui irascitur fratri suo
iudicio. Qui autem dixerit fratri suo
cha reus erit concilio. Qui autem
xerit fatue reus erit gehenne
is. Si ergo offers munus tuum
et ibi recordatus fueris quia
habet aliquid adversum te
ne ibi munus tuum
re et vade prius reconciliari
tri tuo et tunc veniens
niens offeres munus tuum
sto consentiens adversario

Sic luceat lux vestra coram

cito dum es in via cum eo, ne forte tradat te adversarius tuus iudici, et iudex tradat te ministro, et in carcerem mittaris. Amen dico tibi, non exies inde donec reddas novissimum quadrantem. Audistis quia dictum est antiquis: Non moechaberis. Ego autem dico vobis quia omnis qui viderit mulierem ad concupiscendum eam, iam moechatus est eam in corde suo. Quod si oculus tuus dexter scandalizat te, erue eum et proice abs te: expedit enim tibi ut pereat unum membrorum tuorum quam totum corpus tuum eat in gehennam. Et si dextera manus tua scandalizat te, abscide eam et proice abs te: expedit enim tibi ut pereat unum membrorum tuorum quam totum corpus tuum eat in gehennam ignis. Dictum est autem: Quicumque dimiserit uxorem suam, det ei libellum repudii. Ego autem dico vobis quia omnis qui dimiserit uxorem suam excepta fornicationis causa facit eam moechari, et qui dimissam duxerit adulterat. Iterum audistis quia dictum est antiquis: Non periurabis; reddes autem Domino iuramenta tua. Ego autem dico vobis non iurare omnino, neque per caelum, quia thronus Dei est, neque per terram, quia scabellum pedum eius est, neque per Hierosolymam, quia civitas magni regis est, neque per caput tuum iuraveris, quia non potes unum capillum facere album aut nigrum. Sit autem sermo vester: est est, non non. Quod autem his abundantius est, a malo est. Audistis quia dictum est: Oculum pro oculo et dentem pro dente. Ego autem dico vobis non resistere malo, sed si quis te percusserit in dexteram maxillam tuam, praebe illi et alteram; et ei qui vult tecum iudicio contendere et tunicam tuam tollere, dimitte ei et pallium; et quicumque te angariaverit mille passus, vade cum eo et alia duo. Qui petit a te, da ei, et volenti mutuari a te ne avertaris. Audistis quia dictum est: Diliges proximum tuum et odio habebis inimicum tuum. Ego autem dico vobis: Diligite inimicos vestros, benefacite his qui oderunt vos, et orate pro persequentibus et calumniantibus vos, ut sitis filii Patris vestri qui in caelis est, qui solem suum oriri facit super bonos et malos, et pluit super iustos et iniustos. Si enim diligitis eos qui vos diligunt, quam mercedem habebitis? Nonne et publicani hoc faciunt? Et si salutaveritis fratres vestros tantum, quid amplius facietis? Nonne et ethnici hoc faciunt? Estote ergo vos perfecti, sicut et Pater vester caelestis perfectus est.

Attendite ne iustitiam vestram faciatis coram hominibus, ut videamini ab eis; alioquin mercedem non habebitis apud Patrem vestrum qui in caelis est. Cum ergo facis elemosinam, noli ante te tuba canere, sicut hypocritae faciunt in synagogis et in vicis, ut honorificentur ab hominibus. Amen dico vobis, receperunt mercedem suam. Te autem faciente elemosinam, nesciat sinistra tua quid faciat dextera tua, ut sit elemosina tua in abscondito, et Pater tuus qui videt in abscondito reddet tibi.

VI

Et cum oratis, non eritis sicut hypocritae, qui amant in synagogis et in angulis platearum stantes orare, ut videantur ab hominibus. Amen dico vobis, receperunt mercedem suam. Tu autem cum orabis, intra in cubiculum tuum, et clauso ostio ora Patrem tuum in abscondito, et Pater tuus qui videt in abscondito reddet tibi. Orantes autem nolite multum loqui sicut ethnici; putant enim quia in multiloquio suo exaudiantur. Nolite ergo assimilari eis; scit enim Pater vester quid opus sit vobis antequam petatis eum. Sic ergo vos orabitis: Pater noster qui es in caelis, sanctificetur nomen tuum. Adveniat regnum tuum. Fiat voluntas tua, sicut in caelo et in terra. Panem nostrum supersubstantialem da nobis hodie. Et dimitte

nobis debita nostra sicut et nos dimit-
timus debitoribus nostris. et ne nos indu-
cas in temptacionem. sed libera nos a
malo amen. Si enim dimiseritis
hominibus peccata eorum dimittet et
vobis pater vester celestis delicta vestra. Si
autem non dimiseritis peccata homini-
bus: nec pater vester dimittet vobis pecca-
ta vestra. Cum autem ieiunatis noli-
te fieri sicut ypocrite tristes. Exter-
minant enim facies suas ut pareant
hominibus ieiunantes. Amen dico vo-
bis receperunt mercedem suam. Tu
autem cum ieiunas: unge caput tu-
um et faciem tuam lava. ne vi-
dearis hominibus ieiunans. sed patri
tuo qui est in abscondito. et pater tuus qui
videt in abscondito: reddet tibi. Noli-
te thesaurizare vobis thesauros in
terra ubi erugo et tinea demolitur
et ubi fures effodiunt et furantur.
Thesaurizate autem vobis thesauros
in celo ubi neque erugo neque tinea de-
molitur et ubi fures non effodiunt
nec furantur. Ubi est enim thesau-
rus tuus ibi est et cor tuum. Lucerna
corporis tui est oculus tuus. Si o-
culus tuus fuerit simplex: totum corp-
us tuum lucidum erit. Si autem ocul-
us tuus fuerit nequam totum cor-
pus tuum tenebrosum erit. Si ergo lumen
quod in te est tenebre sunt: ipse tene-
bre quante erunt. Nemo potest
duobus dominis servire. aut enim unum odio
habebit et alterum diliget. aut unum
sustinebit et alterum contempnet.
Non potestis deo servire et mam-
mone. Ideo dico vobis. Ne solliciti
sitis anime vestre quid manducetis. neque
corpori vestro quid induamini. Non-
ne anima vestra plus est quam esca et corpus
plus quam vestimentum. Respi-
cite volatilia celi quoniam non serunt neque
metunt neque congregant in hor-
rea et pater vester celestis pascit ea. Nonne
vos magis pluris estis illis. Quis autem
vestrum cogitans potest adicere ad sta-
turam suam cubitum unum. Et

de vestimento quid solliciti
siderate lilia agri quomodo cres-
non laborant neque nent.
quoniam nec Salomon in omni glo-
coopertus est sicut unum ex istis.
agri quod hodie est et cras in clibanum
titur deus sic vestit: quanto ma-
modice fidei. Nolite ergo solli-
centes. Quid manducabimus
bibemus. aut quo operiemur.
omnia gentes inquirunt.
pater vester quia his omnibus
tis. Querite ergo primum regnum
tiam eius et hec omnia adicientur
bis. Nolite ergo esse solliciti in cra-
crastinus enim dies sollicitus
sufficit enim diei malicia sua.
Nolite iudicare VII
ut non iudicemini. in quo enim
iudicio iudicaveritis iudica-
bimini. et in qua mensura mensi
fueritis remetietur vobis. Quid autem
et trabem in oculo tuo non
quomodo dicis fratri tuo: sine
festucam de oculo tuo. et ecce
in oculo tuo est. Ypocrita eice
trabem de oculo tuo et tunc
cere festucam de oculo fratris
Nolite sanctum dare canibus
que mittatis margaritas
cos ne forte conculcent eas
suis. et canes conversi dirump-
vos. Petite et dabitur vobis
rite et invenietis. pulsate
tur vobis. Omnis enim qui pe-
tit accipit et qui querit in-
venit. et pulsanti aperietur.
quis est ex vobis homo quem
petierit filius suus panem num-
~~Ideo dico vobis ne solliciti~~
~~nime vestre quid manduce-~~
~~corpori vestro quid induami-~~
~~ne anima vestra plus est~~
~~aut corpus plus quam vestimen-~~
Numquid lapidem porriget ei.
si piscem petierit numquid
pentem porriget ei. Si ergo vos
cum sitis mali nostis bona

uestris quanto magis pater uester qui i[n]
[celis est] dabit bona petentibus se. Omnia
[ergo quecu]mque uultis ut faciant uobis ho
[mines et uo]s facite illis. Hec est enim
[lex et] prophete. Intrate per angustam por
[tam quia l]ata porta et spaciosa uia que
[ducit a]d perditionem et multi sunt qui
[intra]nt per eam. Quam angusta por
[ta et arta] uia que ducit ad uitam et
[pauci sunt] qui inueniunt eam. Atten
[dite a f]alsis prophetis qui ueniunt ad
[uos in u]estimentis ouium. Intrinsecus
[autem] sunt lupi rapaces. A fructi
[bus eorum co]gnoscetis eos. Numquid
[colli]gunt de spinis uuas aut de tri
[bul]is ficus. Sic omnis arbor bona fruc
[tus bonos] facit. mala autem arbor ma
[los fru]ctus facit. Non potest arbor
[bona] fructus bonos facere. nec arbor
[mala] fructus malos facere. Omnis ar
[bor que no]n facit fructum bonum exci
[ditur et i]n ignem mittetur. Igitur ex
[fructibus] eorum cognoscetis eos. Non omnis
[qui dic]it mihi domine domine intrabit in re
[gnum ce]lorum. sed qui facit uoluntatem pa
[tris me]i qui in celis est ipse intrabit in reg
[num ce]lorum. Multi dicent mihi in il
[la die] domine domine nonne in nomine
[tuo pro]phetauimus et in nomine tuo de
[monia e]iecimus et in nomine tuo uirtu
[tes] multas [fecimus]. et tunc confitebor il
[lis quia] numquam noui uos. Discedite
[a me qui] operamini iniquitatem. Omnis
[ergo qui au]dit uerba hec et facit ea assimi
[labi]tur uiro sapienti qui edificauit
[domum] suam supra petram. et descendit
[pluui]a et uenerunt flumina et flauerunt
[uenti et i]rruerunt in domum illam et non ce
[cidit. F]undata enim erat supra petram.
[Et om]nis qui audit uerba hec et non facit
[ea simil]is erit uiro stulto qui edificauit
[domum] suam supra arenam. et descendit
[pluuia et] uenerunt flumina et flauerunt
[uenti et i]rruerunt in domum illam
[et cecid]it et fuit ruina eius magna.
[Et factum e]st cum consummasset ihesus
[uerba hec] admirabantur turbe super
[doctrin]a eius. erat enim docens eos sicut

potestatem habens et non sicut scribe eorum et
pharisei.

VIII

Cum autem descendisset ihesus de mon
te secute sunt eum turbe multe.
Et ecce leprosus ueniens adorabat
eum dicens. Domine si uis potes me
mundare. Et extendens ihesus manum
tetigit eum dicens. Volo mundare.
Et confestim mundata est lepra eius. Et
ait illi ihesus. Vide nemini dixeris. sed
uade ostende te sacerdotibus et offer
munus quod precepit moyses in testimoni
um illis. Cum autem introisset caphar
naum. accessit ad eum centurio ro
gans eum et dicens. Domine puer meus
iacet in domo paraliticus et male tor
quetur. et ait illi ihesus. ego ueniam et
curabo eum. Et respondens centuri
o ait illi. Domine non sum dignus ut in
tres sub tectum meum. sed tantum
dic uerbo et sanabitur puer meus. Nam et
ego homo sum sub potestate consti
tutus habens sub me milites et dico
huic uade et uadit. et alii ueni et
uenit. et seruo meo fac hoc et facit. Au
diens autem ihesus hec miratus est. et
sequentibus se dixit. Amen dico uobis non
inueni tantam fidem in israel. Di
co autem uobis quia multi ab oriente
et occidente uenient et recumbent cum
habraham ysaac et iacob in regno
celorum. filii autem regni eicientur
in tenebras exteriores. Ibi erit fletus
et stridor dentium. Et dixit ihesus cen
turioni. Vade et sicut credidisti fiat
tibi. Et sanatus est puer ex illa hora. Et cum
uenisset ihesus in domum symonis pe
tri. uidit socrum eius iacentem et
febricitantem. et tetigit manum eius
et dimisit eam febris. et surrexit et mi
nistrabat eis. Vespere autem facto ob
tulerunt ei multos demonia ha
bentes. et eiciebat spiritus uerbo et
omnes male habentes curauit. Ut
adimpleretur quod dictum est
per ysaiam prophetam dicentem.
Ipse infirmitates nostras accepit
et egrotationes portauit. Videns

VIII

autem ihesus turbas multas circum
se iussit discipulos ire trans fretum.
Et accedens unus scriba ait illi. Ma
gister: sequar te quocumque ieris.
Et dicit ei ihesus. Vulpes foveas ha
bent et volucres celi nidos. filius
autem hominis non habet ubi ca
put suum reclinet. Alius au
tem de discipulis eius ait illi. Domine per
mitte me primum ire et sepelire
patrem meum. Ihesus autem ait
illi. Sequere me et dimitte mortu
os sepelire mortuos suos. Et ascen
dente eo in naviculam: secuti sunt
eum discipuli eius. Et ecce motus
magnus factus est in mari. ita ut
navicula operiretur fluctibus. ipse
vero dormiebat. Et accesserunt
ad eum discipuli eius et suscita
verunt eum dicentes. Domine salva n
os perimus. Et dicit eis ihesus. Quid ti
midi estis modice fidei. Tunc sur
gens imperavit ventis et mari et facta
est tranquillitas magna. Porro ho
mines mirati sunt dicentes. Qua
lis est hic: quia venti et ma
re obediunt ei. Et cum venisset ihesus
trans fretum in regionem ge
rasenorum occurrerunt ei duo ha
bentes demonia de monumen
tis exeuntes sevi nimis ita ut
nemo posset transire per viam
illam. Et ecce clamaverunt di
centes. Quid nobis et tibi ihesu fi
li dei: venisti huc ante tem
pus torquere nos? Erat autem non
longe ab eis grex porcorum mul
torum pascens. Demones autem roga
bant eum dicentes. Si eicis nos
hinc: mitte nos in gregem por
corum et ait illis. Ite. at illi exeuntes
abierunt in porcos et ecce magno
impetu abiit totus grex per preceps in
mare et mortui sunt in aquis. Pa
stores autem fugerunt et veni
entes in civitatem nuntiaverunt
omnia et de his qui demonia ha
buerant. et ecce tota civitas exiit

obviam ihesu et viso eo roga
bant ut transiret a finibus
eorum. Et ascendens
in naviculam transfretavit et
venit in civitatem suam. Et ecce
offerebant ei paralyticum iacentem
in lecto. Videns autem ihesus fidem il
lorum dixit paralytico. Confide fili remit
tuntur tibi peccata tua. Et ecce qui
dam de scribis dixerunt intra se. Hic bla
sphemat. Et cum vidisset ihesus co
gitationes eorum dixit. Ut quid cogita
tis mala in cordibus vestris? Quid est
facilius dicere dimittuntur tibi pecca
ta tua an dicere. Surge et ambula?
Ut autem sciatis quia filius hominis
habet potestatem dimittendi pecca
ta in terra: tunc ait paralytico. Surge
tolle lectum tuum et vade in domum tuam.
Et surrexit et abiit in domum suam.
Videntes autem turbe timuerunt et glori
ficaverunt deum qui dedit potesta
tem talem hominibus. Et cum trans
iret inde ihesus vidit hominem se
dentem in theloneo matheum nomine
et ait illi. Sequere me. Et surgens se
cutus est eum. Et factum est discumben
te eo in domo ecce multi publica
ni et peccatores venientes discum
bebant cum ihesu et discipulis eius. Et
videntes pharisei dicebant discipulis
eius. Quare cum publicanis
et peccatoribus manducat magister vester?
At ihesus audiens ait. Non est opus va
lentibus medicus sed male habentibus.
Euntes autem discite quid est. Misericordiam
volo et non sacrificium. Non enim
veni vocare iustos sed peccatores.
Tunc accesserunt ad eum discipuli iohannis di
centes. Quare nos et pharisei ieiunamus
frequenter: discipuli autem tui non
ieiunant. Et ait illis ihesus. Numquid pos
sunt filii sponsi lugere quamdiu cum illis
est sponsus. Venient autem dies cum au
feretur ab eis sponsus et tunc ieiu
nabunt. Nemo autem immittit com
missuram panni rudis in ve
stimentum vetus. Tollit enim

ni autem a uestimento · et peior scis
sura fit. Neque mittunt uinum nouum
in utres ueteres. Alioquin rumpuntur
utres · et uinum effunditur · et utres
pereunt. Sed uinum nouum in utres no
uos mittunt · et ambo conseruantur.
Hec loquente ad illos · ecce princeps
unus accessit · et adorabat eum dicens:
Filia mea modo defuncta est.
Sed ueni impone manum tuam super eam
et uiuet. Et surgens ihesus sequebatur
eum · et discipuli eius. Et ecce mulier
que sanguinis fluxum paciebatur
xii annis accessit retro · et tetigit fi
mbriam uestimenti eius. dicebat enim
intra se · Si tetigero tantum uestimentum e
ius salua ero. Et ihesus conuersus uidens
eam dixit · Confide filia. fides tua
te saluam fecit. Et salua facta est mu
lier ex illa hora. Et cum uenisset
ihesus in domum principis · et uidisset
tibicines et turbam tumultuantem
dicebat · Recedite · non est enim mortua
puella sed dormit · et deridebant eum.
Et cum eiecta esset turba · i
ntrauit · et tenuit manum eius · et
dixit puella surge · et surrexit pu
ella. Et exiit fama hec in uniuersam
terram illam. Et transeunte inde ie
su secuti sunt eum duo ceci clamantes
et dicentes. Miserere nostri fili dauid.
Cum autem uenisset domum accesse
runt ad eum ceci · et dicit eis ihesus. Creditis
quia hoc possum facere uobis? Dicunt
ei · Utique domine. Tunc teti
git oculos eorum dicens. Secundum fidem
uestram fiat uobis. Et aperti sunt ocu
li eorum · et comminatus est illis ihesus di
cens · Uidete ne quis sciat. Illi autem
exeuntes diffamauerunt eum in to
ta terra illa. Egressis autem illis
ecce obtulerunt ei hominem mutum
demonium habentem. Et eiecto demonio
locutus est mutus · et mirate sunt
turbe dicentes. Numquam apparuit sic
in israel. Pharisei autem dicebant · In
principe demoniorum eicit demonia.
Et circuibat ihesus omnes ciuitates et

castella docens in sinagogis eorum
et predicans euangelium regni · et curans
omnem languorem · et omnem infirmi
tatem · Uidens autem turbas miser
tus est eis. quia erant uexati · et ia
centes sicut oues non habentes pasto
rem. Tunc dicit discipulis suis · Mes
sis quidem multa · operarii autem pauci ·
Rogate ergo dominum messis ut mittat
operarios in messem suam. X
Et conuocatis xii · discipulis suis
dedit potestatem illis spirituum in
mundorum ut eicerent eos · et curarent
omnem languorem · et omnem infirmitatem.
Duodecim apostolorum nomina sunt hec · Primus
simon · qui dicitur petrus · et andreas frater eius.
philippus · et bartholomeus · iacobus
zebedei · et iohannes frater eius · thomas et
matheus publicanus · et iacobus
alphei · et tadeus · Simon cananeus · et
iudas scarioth qui tradidit eum.
Hos xii · misit ihesus precipiens eis et dicens.
In uiam gentium ne abieritis · et in ciuita
tes samaritanorum ne intraueritis · Sed
potius ite ad oues que perierunt domus
israel. Euntes autem predicate dicentes
quia appropinquabit regnum celorum · In
firmos curate · mortuos suscitate
leprosos mundate · demones eicite ·
Gratis accepistis gratis date · Nolite
possidere aurum neque argentum · neque pe
cuniam in zonis uestris · non peram in
uia · neque duas tunicas · neque calciamen
ta neque uirgam · Dignus est enim
operarius cibo suo · In quamcumque autem ciui
tatem aut castellum intraueritis · in
terrogate quis in ea dignus sit · et ibi
manete donec exeatis · Intrantes autem
in domum · salutate eam dicentes.
Pax huic domui · et siquidem fuerit do
mus illa digna · ueniet pax uestra
super eam pax uestra ad uos reuertetur.
Et quicumque non receperit uos · neque au
dierit sermones uestros · exeuntes fo
ras de domo uel de ciuitate · excuti
te puluerem de pedibus uestris · Amen
dico uobis · tolerabilius erit terre sodo
morum et gomorreorum in die iudicii ·

quam illi civitati. Ecce ego mitto
vos sicut oves in medio luporum.
Estote prudentes ergo sicut pruden-
tes serpentes et simplices sicut co-
lumbe. Cavete autem ab homini-
bus. Tradent enim vos in conciliis et
in synagogis suis flagellabunt
vos. Et ad presides et ad reges ducemi-
ni propter me in testimonium illis et gen-
tibus. Cum autem tradent vos, nolite
cogitare quomodo aut quid loquimini.
Dabitur enim vobis in illa hora
quid loquimini. Non enim vos estis qui
loquimini, sed spiritus patris vestri qui lo-
quitur in vobis. Tradet autem frater fra-
trem in mortem et pater filium. Et insur-
gent filii in parentes et morte af-
ficient eos. Et eritis odio omnibus ho-
minibus propter nomen meum. Qui autem
perseveraverit usque in finem, hic sal-
vus erit. Cum autem persequentur vos
in civitate ista, fugite in aliam.
Amen dico vobis non consummabitis
civitates Israel donec veniat filius
hominis. Non est discipulus super magis-
trum, nec servus super dominum suum.
Sufficit discipulo ut sit sicut ma-
gister eius, et servo sicut dominus eius.
Si patrem familias Beelzebub vo-
caverunt, quanto magis domesticos eius.
Ne ergo timueritis eos. Nichil enim opertum
quod non revelabitur, et occultum quod non scia-
tur. Quod dico vobis in tenebris,
dicite in lumine. Et quod in aure
auditis, predicate super tecta. Et no-
lite timere eos qui occidunt cor-
pus, animam autem non possunt occi-
dere. Sed potius timete eum qui po-
test et animam et corpus perdere in gehen-
nam. Nonne duo passeres asse ve-
neunt. Et unus ex eis non cadet super
terram sine patre vestro. Vestri autem et ca-
pilli capitis omnes numerati sunt.
Nolite ergo timere. Multis passeribus
melioribus estis vos. Omnis ergo qui
confitebitur me coram hominibus,
confitebor et ego eum coram patre
meo qui in celis est. Qui autem ne-

gaverit me coram homini-
bus, et ego eum coram patre
qui in celis est. Nolite arbitra-
ri quia venerim pacem mittere
in terram. Non veni pacem mitte-
re, sed gladium. Veni enim
separare hominem adversus patrem
suum, et filiam adversus matrem
suam, et nurum adversus socrum suam.
Et inimici eius homines domestici
eius. Qui amat patrem aut matrem
plus quam me, non est me dignus.
Et qui amat filium aut filiam super
me, non est me dignus. Et qui non
accipit crucem suam et sequitur me,
non est me dignus. Qui invenit
animam suam perdet eam, et qui perdiderit
animam suam propter me, inveniet eam. Qui
recipit vos me recipit, et qui me
recipit, recipit eum qui me misit.
Qui recipit prophetam in nomine
prophete, mercedem prophete accipiet. Et qui reci-
pit iustum in nomine iusti, mercedem
iusti accipiet. Et quicumque potum
dederit uni ex minimis istis
calicem aque frigide tantum in nomine di-
scipuli, amen dico vobis non perdet
mercedem suam. XI

Et factum est cum consummasset
Iesus precipiens xii discipulis suis,
transiit inde ut doceret et predicaret
in civitatibus eorum. Iohannes autem cum
audisset in vinculis opera Christi,
mittens duos de discipulis suis
ait illi: Tu es qui venturus es, an
alium expectamus? Et respondens Iesus
ait illis: Euntes renuntiate Iohanni
que audistis et vidistis. Ceci vident,
claudi ambulant, leprosi mundantur,
surdi audiunt, mortui resur-
gunt, pauperes evangelizantur. Et
beatus est qui non fuerit scandaliza-
tus in me. Illis autem abeuntibus ce-
pit Iesus dicere ad turbas de Iohanne:
Quid existis in desertum
videre? Arundinem vento agitatam? Sed quid existis
videre? Hominem mollibus vestitum?
Ecce qui mollibus vestiuntur

[in do]mibus regum sunt. Sed quid ex-
[i]stis videre? prophetam. Etiam dico vo-
[bis et] plus quam prophetam. Hic est enim de
[quo] scriptum est. Ecce mitto an-
[gelum] meum ante faciem tuam qui prepa-
[ra]bit viam tuam ante te. Amen
[dico] vobis. non surrexit inter natos mu-
[lierum] maior iohanne baptista. Qui autem
[mi]nor est in regno celorum maior est illo. A
[die]bus autem iohannis baptiste usque nunc reg-
[nu]m celorum vim patitur. et violenti
[rap]iunt illud. Omnes enim prophete et lex
usque ad iohannem prophetaverunt. Et si vultis
[reci]pere. ipse est helias qui venturus [est].
Qui habet aures audiendi au[diat].
[C]ui autem similem estimabo ge-
[ner]ationem istam? Similis est pu-
[eris] sedentibus in foro qui clamant
[co]equalibus dicunt. Cecinimus vobis
[et non] saltastis. lamentavimus vobis et
[non] planxistis. Venit enim iohannes neque manducans
[neque] bibens. et dicunt. demonium habet. Ve-
[nit] filius hominis manducans et bi-
[bens] et dicunt: Ecce homo vorax et potator vini
[et] publicanorum et peccatorum amicus.
[Et iusti]ficata est sapientia a filiis suis. Tunc
[cepit ex]probrare civitatibus in quibus
[facte] sunt plurime virtutes eius.
[quia non] egissent penitentiam. Ve tibi corro-
[za]in. ve tibi bethsaida. quia si in
[tyro et] sydone facte essent virtutes que
[facte] sunt in vobis: olim in cilicio
[et ci]nere penitentiam egissent. Verumptamen
[di]co vobis tyro et sydoni remissius
[erit] quam vobis in die iudicii. Et tu
[cafar]naum numquid usque in
[celum] exaltaberis? usque in infernum descen-
[des]. Quia si in sodomis facte fu-
[isse]nt virtutes que facte sunt in te:
[forte] mansissent usque in hunc diem.
[Ver]umptamen dico vobis quia terre sodo-
[morum] remissius erit in die iudicii
[quam] tibi. In illo tempore respondens ihesus dixit.
[Con]fiteor tibi pater domine celi et
[terre] quia abscondisti hec a sapientibus
et prudentibus. et revelasti ea par-
[vu]lis. Ita pater. quoniam sic placitum fuit
[an]te te. Omnia michi tradita sunt
a patre meo. Et nemo novit filium
nisi pater. neque patrem quis novit nisi filius.
et cui filius voluerit revelare. Ve-
nite ad me omnes qui laboratis et one-
rati estis et ego reficiam vos. Tol-
lite iugum meum super vos. et discite
a me quia mitis sum et humilis cor-
de et invenietis requiem animabus ves-
tris. Iugum enim meum suave
est et honus meum leve. XII.

In illo tempore abiit ihesus per sata sab-
bato. Discipuli autem eius esurientes ce-
perunt vellere spicas et manducare.
Pharisei autem videntes dixerunt ei.
Ecce discipuli tui faciunt quod non licet
eis facere sabbatis. At ille dixit eis. Non
legistis quid fecerit david quando esu-
riit. et qui cum eo erant. quomodo in-
travit in domum dei et panes pro-
positionis comedit. quos non licebat
ei comedere neque his qui cum eo erant
nisi solis sacerdotibus. Aut non legistis
in lege quia sabbatis sacerdotes in templo
sabbatum violant et sine crimine sunt.
Dico autem vobis quia templo maior
est hic. Si autem sciretis quid est misericordiam
volo et non sacrificium: numquam condemp-
nassetis innocentes. Dominus enim est filius ho-
minis etiam sabbati. Et cum inde trans-
isset. venit in sinagogam eorum. Et ec-
ce homo manum habens aridam. Et in-
terrogabant eum dicentes. Si licet
sabbato curare. ut accusarent eum.
Ipse autem dixit eis. Quis erit ex vo-
bis homo qui habet unam ovem. et si ceci-
derit sabbatis in foveam. nonne tenebit
et levabit eam? Quanto magis melior
est homo ove. Itaque licet sabbatis be-
nefacere. Tunc ait homini. Extende ma-
num tuam. Et extendit. Et resti-
tuta est sanitati sicut altera. Exeun-
tes autem pharisei consilium faciebant
adversus eum. quomodo eum perderent.
Ihesus autem sciens recessit inde. et secu-
ti sunt eum multi. et curavit eos
omnes. Et precepit eis ne manifestum
eum facerent. ut adimpleretur quod
dictum est per ysaiam prophetam dicentem.

Ecce puer meus dilectus electus quem e-
legi. dilectus meus in quo bene compla-
cuit anime mee. ponam spiritum meum su-
per eum. et iudicium gentibus nunciabit.
Non contendet neque clamabit. neque audiet
in plateis aliquis vocem eius. Harun-
dinem quassatam non confringet. et li-
num fumigans non extinguet. donec
eiciat ad victoriam iudicium. et in nomine
eius gentes sperabunt. Tunc oblatus
est ei demoniacus cecus et mutus.
et curavit eum ita ut loqueretur et vi-
deret. Et stupebant omnes turbe et di-
cebant. Numquid hic est filius david.
Pharisei autem audientes dixerunt. Hic
non eicit demonia nisi in beelzebub
principe demoniorum. Ihesus autem sciens co-
gitationes eorum dixit eis. Omne regnum
divisum contra se desolabitur. et omnis civitas vel
domus divisa contra se non stabit. Et
si sathanas sathanam eicit. adversus
se divisus est. Quomodo ergo stabit reg-
num eius. Et si ego in beelzebub ei-
cio demones. filii vestri in quo eiciunt.
Ideo ipsi iudices vestri erunt. Si autem
ego in spiritu dei eicio demones. igitur per-
venit in vos regnum dei. Aut quomodo
potest quisquam intrare in domum for-
tis et vasa eius diripere nisi prius al-
ligaverit fortem. et tunc domum illius
diripiet. Qui non est mecum contra me est.
et qui non congregat mecum dispergit. Ideo
dico vobis. Omne peccatum et blasfemia re-
mittetur hominibus. spiritus autem blasfe-
mie non remittetur. Et quicumque dixerit
verbum contra filium hominis. remittetur
ei. Qui autem dixerit contra spiritum sanctum
verbum. non remittetur ei. neque in hoc
seculo neque in futuro. Aut facite arbo-
rem bonam et fructum eius bonum. aut
facite arborem malam et fructum
eius malum. Siquidem ex fructu ar-
bor cognoscitur. Progenies viperarum
quomodo potestis bona loqui cum sitis ma-
li. Ex habundantia enim cordis os loquitur.
Bonus homo de bono thesauro profert bo-
na. Et malus homo de malo thesauro
profert mala. Dico autem vobis quoniam de
omni verbo ocioso quod locuti fuerint ho-
mines. reddent rationem de eo in die iu-
dicii. Ex verbis enim tuis iustifica-
beris. et ex verbis tuis condempna-
beris. Tunc responderunt ei quidam de
scribis et phariseis dicentes. Magister
volumus a te signum videre. Qui respon-
dens ait illis. Generatio mala et adul-
tera signum querit. et signum non dabitur
ei nisi signum ione prophete. Sicut enim
fuit ionas in ventre ceti tribus die-
bus et tribus noctibus. sic erit filius
hominis in corde terre tribus diebus et
noctibus. Viri ninivite surgent
in iudicio cum generatione ista et
condempnabunt eam. quia pe-
nitentiam egerunt in predicatione ione. et ecce plus
quam iona hic. Regina austri surget
in iudicio cum generatione ista et con-
dempnabit eam. quia venit a fi-
nibus terre audire sapientiam salomonis.
et ecce plus quam salomon hic. Cum au-
tem immundus spiritus exierit ab ho-
mine ambulat per loca arida querens re-
quiem et non invenit. Tunc dicit re-
vertar in domum meam unde exivi. Et ve-
niens invenit eam vacantem sco-
pis mundatam et ornatam. Tunc va-
dit et assumit septem alios spiritus
nequiores se. et intrantes habitant
ibi. et fiunt novissima hominis illius
peiora prioribus. Sic erit et generationi
huic pessime. Adhuc eo loquente ad
turbas. ecce mater eius et fratres sta-
bant foris querentes loqui ei. Dixit
autem ei quidam. Ecce mater tua et
fratres tui foris stant querentes te. At
ipse respondens dicenti sibi ait. Que est
mater mea et qui sunt fratres mei. Et ex-
tendens manum in discipulos suos
dixit. Ecce mater mea et fratres mei.
Quicumque enim fecerit voluntatem
patris mei qui in celis est. ipse meus
frater et soror et mater est. XIII
In illo die exiens ihesus de domo se-
debat secus mare. et congregate sunt
ad eum turbe multe. ita ut in
naviculam ascendens sederet. et

stabat in littore. Et locutus est
eis multa in parabolis dicens. Ec-
ce exiit qui seminat seminare se-
men suum. Et dum seminat: quedam
ceciderunt secus viam. et venerunt
volucres celi. et comederunt illa.
Alia autem ceciderunt in petrosa ubi non
habebant terram multam. et continuo
exorta sunt quia non habebant
altitudinem terre. Sole autem orto
estuaverunt. et quia non habebant ra-
dicem: aruerunt. Alia autem ceci-
derunt in spinas. et creverunt spine. et
suffocaverunt ea. Alia vero ceciderunt
in terram bonam. et dabant fructum.
aliud centesimum. aliud
sexagesimum. aliud tricesimum.
Qui habet aures audiendi audiat. Et ac-
cedentes discipuli dixerunt
ei. Quare in parabolis loqueris eis? Qui
respondens ait illis. Quia vobis datum est
nosse misterium regni celorum. illis
autem non est datum. Qui enim habet da-
bitur ei et habundabit. Qui autem non habet: et quod
habet auferetur ab eo. Ideo
in parabolis loquor eis. quia videntes
non vident. et audientes non audiunt
neque intelligunt. ut adimpleatur in
eis prophetia Ysaie dicentis. Auditu au-
dietis et non intelligetis. et videntes
videbitis et non videbitis. Incrassatum
est enim cor populi huius. et auribus graviter
audierunt. et oculos suos clauserunt.
nequando videant oculis. et auribus au-
diant. et corde intelligant et con-
vertantur et sanem eos. Vestri autem be-
ati oculi quia vident. et aures vestre quia au-
diunt. Amen quippe dico vobis quia
multi prophete et iusti cupierunt vi-
dere que videtis et non viderunt. et audire
que auditis: et non audierunt. Vos ergo
audite parabolam seminantis. Omnis
qui audit verbum regni et non intelli-
git: venit malus et rapit quod semi-
natum est in corde eius. hic est qui
secus viam seminatus est. Qui
autem super petrosa seminatus est. hic
est qui verbum dei audit et continuo
cum gaudio suscipit illud. Non
habet autem in se radicem. sed est temporalis.
Facta autem tribulatione et persecutione
propter verbum continuo scandalizatur.
Qui autem seminatus est in spinis:
hic est qui verbum audit. et sollici-
tudo seculi istius. et fallacia divitiarum
suffocat verbum. et sine fructu effi-
citur. Qui vero in terram bonam se-
minatus est: hic est qui audit ver-
bum et intelligit. et fructum affert. et
facit quidem aliud centesimum. ali-
ud autem sexagesimum. porro aliud
tricesimum. Aliam parabolam proposu-
it illis dicens. Simile factum est regnum
celorum homini qui seminavit bonum se-
men in agro suo. Cum autem dormi-
rent homines: venit inimicus eius. et
superseminavit zizaniam in medio
tritici et abiit. Cum autem crevisset
herba et fructum fecisset: tunc appa-
ruerunt zizania. Accedentes autem
servi patrisfamilias dixerunt ei. Do-
mine nonne bonum semen seminasti in
agro tuo? Unde ergo habet zizania? Et ait illis.
Inimicus homo hoc fecit. Servi autem
dixerunt ei. Vis imus et colligimus
ea? Et ait. Non ne forte colligentes
zizania eradicetis simul cum eis et
triticum. Sinite utraque crescere usque
ad messem. et in tempore messis dicam
messoribus. Colligite primum ziza-
nia. et alligate ea in fasciculos ad com-
burendum. triticum autem con-
gregate in horreum meum. Aliam
parabolam proposuit eis dicens.
Simile est regnum celorum grano si-
napis. quod accipiens homo seminavit
in agro suo. quod minimum est qui-
dem omnibus seminibus. Cum autem cre-
verit: maius est omnibus holeribus
et fit arbor ita ut volucres celi ve-
niant et habitent in ramis eius.
Aliam parabolam locutus est eis.
Simile est regnum celorum fer-
mento quod acceptum mulier ab-
scondit in farine satis tribus do-
nec fermentaretur totum. Hec omnia

locutus est ihesus in parabolis ad tur-
bas. et sine parabolis non loquebatur eis.
ut impleretur quod dictum est per
prophetam dicentem. Aperiam in pa-
rabolis os meum. eructabo
abscondita a constitucione mundi.
Tunc dimissis turbis venit in do-
mum. Et accesserunt ad eum disci-
puli eius dicentes. Dissere nobis
parabolam zizaniorum agri. Qui re-
spondens ait. Qui seminat bonum semen
est filius hominis. Ager autem est mundus.
bonum vero semen hii sunt filii
regni. zizania autem filii sunt nequam.
Inimicus autem qui seminavit ea est
diabolus. Messis vero consummacio
seculi. messores autem angeli sunt. Si-
cut ergo zizania colliguntur et igni
comburuntur. sic erit in consumma-
cione seculi. Mittet filius hominis
angelos suos. et colligent de regno
eius omnia scandala. et eos qui faci-
unt iniquitatem et mittent eos
in caminum ignis. Ibi erit fle-
tus et stridor dencium. Tunc iusti ful-
gebunt sicut sol in regno patris
eorum. Qui habet aures audiendi audi-
at. Simile est regnum celorum the-
sauro abscondito in agro. quem qui
invenit homo abscondit. et pre gaudio
illius vadit et vendit universa que ha-
bet et emit agrum illum. Iterum simile
est regnum celorum homini negociato-
ri querenti bonas margaritas. In-
venta autem una preciosa margari-
ta. habiit et vendidit omnia que
habuit. et emit eam. Iterum simile est
regnum celorum sagene misse in mare
et ex omni genere piscium congreganti.
Quam cum impleta esset educentes
et secus litus sedentes elegerunt bo-
nos in vasa sua. malos autem foras
miserunt. Sic erit in consummacione
seculi. Exibunt angeli et separabunt
malos de medio iustorum. et mittent
eos in caminum ignis. Ibi erit fle-
tus et stridor dencium. Intellexis-
tis hec omnia. Dicunt ei. Etiam. Ait illis.

Ideo omnis scriba doct
no celorum similis est ho
trifamilias. qui profert de th
suo nova et vetera. Et fa
consummasset ihesus parabolas
transiit inde. Et veniens in pa
triam docebat eos in synag
eorum ita ut mirarentur et
Unde huic sapiencia hec et virtu
tes. Nonne hic est fabri filius. Non
eius dicitur maria. et fr
iacobus et ioseph et symon et iu
res eius. nonne omnes apud
Unde ergo huic omnia ista. Et scan
dalizabantur in eo. Ihesus autem
eis. Non est propheta sine hono
in patria sua. et in domo sua
fecit ibi virtutes multas
credulitatem eorum. XIIII
In illo tempore audivit herodes
tharcha famam de ihesu. et ait
is. Hic est iohannes baptista. ipse
a mortuis. et ideo virtutes
antur in eo. Herodes enim
hannem et alligavit eum
propter herodiadem uxorem
Dicebat enim illi iohannes. Non li
habere eam. Et volens eum occi
te populum. quia sicut prophetam
habebant. Die autem natalis
saltavit filia herodiadis in
et placuit herodi. Unde cum
to pollicitus est ei dare
postulasset ab eo. At illa pre
a matre sua. Da michi inquit
te caput iohannis baptiste. Et con
tus est rex propter iusiurandum
eos qui pariter recumbebant
dari. Misitque et decollavit
in carcere. Et allatum est caput
disco. et datum est puelle. et tu
tri sue. Et accedentes discipuli
eius tulerunt corpus eius
lierunt illud. et venientes
ciaverunt ihesu. Quod cum audi
secessit inde in navicula
desertum locum seorsum. Et cum
turbe. secute sunt eum

ciuitatibus. & exiens uidit
turbam multam. & misertus est eis. & cu-
rauit languidos eorum. Vespere autem
facto accesserunt ad eum discipuli eius
dicentes. Desertus est locus & hora iam
preteriit. Dimitte turbas ut euntes
in castella emant sibi escas. Ihesus
autem dixit eis. Non habent necesse ire. Da-
te illis uos manducare. Responderunt ei.
Non habemus hic nisi quinque panes &
duos pisces. Qui ait eis. Afferte mi-
chi illos huc. Et cum iussisset turbam
discumbere super fenum. acceptis quinque
panibus & duobus piscibus aspiciens
in celum: benedixit & fregit & dedit
discipulis suis. discipuli autem dede-
runt turbis. & manducauerunt omnes.
& saturati sunt & tulerunt reliquias
fragmentorum .xii. cophinos plenos. Man-
ducantium autem fuit numerus .v. milia. ex-
ceptis mulieribus & paruulis.
Et statim compulit ihesus discipulos
ascendere in nauiculam. & precedere eum
trans fretum donec dimitteret tur-
bas. Et dimissa turba: ascendit in mon-
tem solus orare. Vespere autem facto so-
lus erat ibi. Nauicula autem in medio
mari iactabatur fluctibus. erat enim contrarius uentus.
Quarta autem uigilia noctis uenit
ad eos ambulans super mare. & uiden-
tes eum super mare. & uidentes eum
super mare ambulantem turbati
sunt dicentes. quia fantasma est.
& pre timore clamauerunt. Statim-
que ihesus locutus est eis dicens. Habete
fiduciam. Ego sum. Nolite timere. Re-
spondens autem petrus dixit. Domine si tu
es iube me uenire ad te super aquas. At
ille ait. Veni. Et descendens petrus
de nauicula ambulabat super aquas
ut ueniret ad ihesum. Videns autem uen-
tum ualidum. timuit. & cum cepisset
mergi: clamauit dicens. Domine
saluum me fac. Et continuo ihesus ex-
tendens manum apprehendit eum.
& ait illi. Modice fidei quare dubitasti.
Et cum ascendissent in nauiculam:
cessauit uentus. Qui autem in naui-
cula erant. uenerunt & adorauerunt
eum dicentes. Vere filius dei es.
Et cum transfretassent uenerunt in
terram genesareth. Et cum cognouis-
sent eum uiri loci illius. miserunt
in uniuersam regionem illius. & ob-
tulerunt ei omnes male habentes. & ro-
gabant eum ut uel fimbriam
uestimenti eius tangerent. & quicumque
tetigerunt: salui facti sunt.

Tunc accesse- .XV.
runt ab ierosolimis scribe et
pharisei dicentes. Quare discipuli tui trans-
grediuntur traditiones seniorum. Non
enim lauant manus suas cum pa-
nem manducant. Ipse autem respondens
ait illis. Quare & uos transgredimini man-
datum dei propter traditionem uestram. Nam
deus dixit. Honora patrem tuum & ma-
trem tuam. & qui maledixerit patri
uel matri: morte moriatur. Vos
autem dicitis. Quicumque dixerit
patri uel matri. munus quodcumque est ex me
est tibi proderit. & non honorificauit pa-
trem suum aut matrem suam. &
irritum fecistis mandatum dei propter
traditionem uestram. Ypocrite bene prophe-
tauit de uobis ysaias propheta dicens. Populus
hic labiis me honorat. cor autem
eorum longe est a me. Sine causa autem
colunt me docentes doctrinas homi-
num. & mandata hominum. Et con-
uocatis ad se turbis dixit eis. Audi-
te & intelligite. Non quod intrat in os:
coinquinat hominem. sed quod procedit ex
ore. hoc coinquinat hominem. Tunc
accedentes discipuli eius dixerunt
ei. Scis quia pharisei audito hoc uer-
bo scandalizati sunt. At ille respondens
ait. Omnis plantatio quam non planta-
uit pater meus celestis eradicabitur.
Sinite illos. ceci sunt & duces cecorum.
Cecus autem si ceco ducatum prestet: am-
bo in foueam cadunt. Respondens autem
petrus dixit ei. Edissere nobis para-
bolam istam. At ille dixit. Adhuc
& uos sine intellectu estis. Non intel-
ligitis quia omne quod in os intrat: in uentrem

vadit. et in secessum emittitur? Que
autem procedunt de ore, de corde ex-
eunt. et ea coinquinant hominem.
De corde enim exeunt cogitatio-
nes valde male. homicidia. adul-
teria. fornicationes. furta. fal-
sa testimonia. blasphemie. Hec
sunt que coinquinant hominem. Non
lotis autem manibus manducare non
coinquinat hominem. Et egressus inde
ihesus secessit in partes tyri et sydonis.
Et ecce mulier chananea a finibus
illis egressa clamavit dicens ei. Mi-
serere mei domine fili david. filia mea
male a demonio vexatur. Qui non re-
spondit ei verbum. Et accedentes dis-
cipuli eius rogabant eum dicentes.
Dimitte eam. quia clamat post
nos. Ipse autem respondens ait. Non sum
missus nisi ad oves que perierunt do-
mus israel. At illa venit et adoravit
eum dicens. Domine adiuva me. Qui
respondens ait. Non est bonum sumere panem
filiorum et mittere canibus. At illa dix-
it. Etiam domine. nam et catelli edunt
de micis que cadunt de mensa dominorum
suorum. Tunc respondens ihesus ait illi. O
mulier magna est fides tua. Fiat
tibi sicut vis. Et sanata est filia eius
ex illa hora. Et cum transisset inde
ihesus. venit secus mare galilee. et
ascendens in montem sedebat ibi. Et
accesserunt ad eum turbe multe
habentes secum mutos et claudos de-
biles. cecos. et alios multos. et proiece-
runt eos ad pedes eius et curavit
eos. ita ut turbe mirarentur vi-
dentes mutos loquentes. claudos
ambulantes. et magnificabant
deum israel. Ihesus autem convocatis dis-
cipulis suis dixit. Misereor turbe
quia triduo iam perseverant mecum
et non habent quod manducent. et dimittere
eos ieiunos nolo. ne deficiant in
via. Et dicunt ei discipuli. Unde ergo nobis
in deserto panes tantos ut saturem-
us turbam tantam. Et ait illis
ihesus quot panes habetis? At illi dixe-

runt. Septem. et paucos pis
Et precepit turbe ut discum
terram. Et accipiens vii. panes et
ces. et gratias agens fregit et
cipulis suis. et discipuli ded
populo. Et comederunt omnes
rati sunt. Et quod superfuit de
sustulerunt vii. sportas ple
autem qui manducaverunt
ia hominum extra parvulos
Et dimissa turba ascend
naviculam. et venit in fin
dan.

XVI

Et accesserunt ad eum
risei et saducei temptant
gaverunt eum ut signum d
ostenderet eis. At ille respond
Facto vespere dicitis serenum
rubicundum enim est celum. et
ne. Hodie tempestas. rutilat
triste celum. Faciem ergo ce
diiudicare nostis. signa aute
non potestis scire. Generatio
adultera signum querit. et signum
dabitur ei. nisi signum ione pro
relictis illis abiit. Et cum ven
discipuli eius trans fretum
sunt panes accipere. Qui
Intuemini et cavete a ferm
phariseorum et saduceorum. At illi
tabant inter se dicentes. quia
non accepimus. Sciens autem
eis. Quid cogitatis inter vos
dice fidei. quia panes non hab
dum intelligitis neque reco
v. panum in v. milia hominum
cophinos sumpsistis. Neque
panum in iiii. milia homi
sportas sumpsistis. Quomodo
ligitis quia non de pane dixi
Cavete a fermento phariseo
duceorum. Tunc intellexerunt
non dixit cavendum a ferm
panum. sed a doctrina phari
duceorum. Venit autem ihesus in
cesaree philippi. et interrog
discipulos suos dicens. Quem
homines esse filium hominis. At illi

am. alii iohannem baptistam. alii
heliam. alii vero ieremiam.
unum ex prophetis. Dicit illis ihesus.
autem quem me dicitis? Respondens si
n petrus dixit. Tu es christus filius
vivi. Respondens autem ihesus dixit ei.
us es simon bariona. quia caro
sanguis non revelavit tibi. sed
meus qui est in celis. Et ego di
co. quia tu es petrus. et super hanc
am edificabo ecclesiam meam. et
inferi non prevalebunt ad
s eam. Et tibi dabo claves regni ce
odcumque ligaveris super terram.
ligatum et in celis. Et quodcumque sol
is super terram. erit solutum et in ce
Tunc precepit discipulis suis ut ne
dicerent quia ipse esset ihesus. Et inde ce
ihesus ostendere discipulis suis. quia
et eum ire ierusalem. et mul
pati a senioribus et scribis et princi
sacerdotum. et occidi. et tertia die re
gere. Et assumens eum petrus
increpare illum dicens. Absit
domine. non erit tibi hoc. Qui con
dixit petro. Vade post me sa
na. scandalum es mihi. quia non
ea que dei sunt. sed ea que hominum.
c ihesus dixit discipulis suis. Si quis
post me venire. abneget se
m. et tollat crucem suam. et se
tur me. Qui enim voluerit a
m suam salvam facere. perdet eam. Qui
perdiderit animam suam propter me. in
niet eam. Quid enim prodest homi
undum universum lucretur. anime vero
detrimentum patiatur. aut quam
homo commutationem pro anima sua. Fi
enim hominis venturus est in gloria
sui cum angelis suis. et tunc red
unicuique secundum opera eius. Amen
vobis. sunt quidam de hic stan
qui non gustabunt mortem donec
ant filium hominis venientem in reg
no.

XVII

post dies sex assumpsit ihesus pe
trum et iacobum. et iohannem fratrem
et duxit illos in montem excelsum

seorsum. et transfiguratus est ante eos.
Et resplenduit facies eius sicut sol.
vestimenta autem eius facta sunt alba
sicut nix. Et ecce apparuerunt illis
moyses et helias cum eo loquentes. Re
spondens autem petrus dixit ad ihesum. Domine
bonum est nos hic esse. Si vis facia
mus hic tria tabernacula. tibi unum. moy
si unum. et helie unum. Adhuc eo lo
quente ecce nubes lucida obumbravit
eos. Et ecce vox de nube dicens. Hic
est filius meus dilectus in quo mi
hi complacui. ipsum audite. Et audi
entes discipuli ceciderunt in faciem
suam. et timuerunt valde. Et accessit
ihesus et tetigit eos. dixitque eis. Sur
gite et nolite timere. Levantes autem
oculos suos. neminem viderunt ni
si solum ihesum. Et descendentibus illis de mon
te precepit illis ihesus dicens. Nemini dixe
ritis visionem donec filius hominis a mor
tuis resurgat. Et interrogaverunt eum
discipuli eius dicentes. Quid ergo scribe
dicunt quod heliam oportet primum ve
nire. At ille respondens ait eis. Helias qui
dem venturus est. et restituet omnia. Di
co autem vobis quia helias iam venit.
et non cognoverunt eum. sed fecerunt in eo
quecumque voluerunt. Sic et filius hominis
passurus est ab eis. Tunc intellexerunt
discipuli quia de iohanne baptista dixisset
eis. Et cum venisset ad turbam. ac
cessit ad eum homo genibus provolutus
ante eum dicens. Domine miserere fi
lio meo. quia lunaticus est et male
patitur. Nam sepe cadit in ignem
et crebro in aquam. Et obtuli eum dis
cipulis tuis. et non potuerunt cura
re eum. Respondens ihesus ait. O generatio in
credula et perversa quo usque ero vobis
cum. usquequo patiar vos. Afferte huc
illum ad me. Et increpavit eum ihesus
et exiit ab eo demonium. et curatus
est puer ex illa hora. Tunc accesse
runt discipuli ad ihesum secreto et dix
erunt ei. Quare nos non potuimus
eicere illum. Dicit illis ihesus. Propter incredu
litatem vestram. Amen quippe dico vobis.

Si habueritis fidem sicut granum
sinapis. dicetis monti huic transi
hinc et transibit. et nichil impos
sibile erit vobis. Hoc autem genus
non eicitur nisi per orationem et ieiuni
um. Conversantibus autem eis in Gali
lea: dixit illis Ihesus. Filius hominis
tradendus est in manus hominum.
et occident eum. et tertia die resurget.
Et contristati sunt vehementer. Et cum
venissent Capharnaum: accesse
runt qui didragma accipiebant
ad Petrum. et dixerunt ei. Magi
ster vester non solvit didragma? Ait etiam.
Et cum intrasset in domum: pre
venit eum Ihesus dicens. Quid tibi
videtur Simon? Reges terre a quibus
accipiunt tributum vel censum? a
filiis suis an ab alienis? Et ille dixit.
Ab alienis. Dixit illi Ihesus. Ergo liberi
sunt filii. Ut autem non scandalizemus
eos: vade ad mare. et mitte hamum
et eum piscem qui primus ascen
derit tolle. et aperto ore eius inve
nies staterem. Illum sumens da
eis pro me et pro te. XVIII
In illa hora accesserunt ad Ihesum
discipuli dicentes. Quis putas ma
ior est in regno celorum. Et advocans
Ihesus parvulum statuit eum in
medio eorum et dixit. Amen dico vobis.
nisi conversi fueritis et efficiamini
sicut parvuli non intrabitis in
regnum celorum. Quicumque ergo humi
liaverit se sicut parvulus iste hic est
maior in regno celorum. Et qui sus
ceperit unum parvulum talem in nomine
meo: me suscipit. Qui autem scan
dalizaverit unum de pusillis istis mi
nimis qui in me credunt. expe
dit ei ut suspendatur mola asi
naria in collo eius et demergatur in
profundum maris. Ve mundo ab
scandalis. Necesse est enim ut veni
ant scandala. Verumptamen ve illi homini
per quem scandalum venit. Si autem
manus tua vel pes tuus scandali
zat te. abscide eum et proice abs te.

Bonum est tibi ad vitam ingredi
bilem vel claudum quam duas
vel duos pedes habentem mitti
eternum. Et si oculus tuus scan
lizat te: erue eum et proice
num est tibi cum uno oculo
intrare: quam duos oculos
mitti in gehennam ignis. Vide
ne contempnatis unum ex
istis. Dico enim vobis quia
eorum in celis semper vident
patris mei qui in celis est.
filius hominis salvare quod
vobis videtur? Si fuerint
oves. et erraverit una ex
relinquit nonaginta novem
et vadit querere eam que errat
tingit ut inveniat eam
co vobis quia gaudebit super
gis quam super nonaginta novem
erraverunt. Sic non est voluntas
trem vestrum qui in celis est
unus de pusillis istis.
verit in te frater tuus: vade
eum inter te et ipsum solum.
dierit: lucratus es fratrem
autem te non audierit: adhibe
unum vel duos. ut in ore
testium vel trium: stet
Quod si non audierit eos: dic
autem ecclesiam non audierit
ethnicus et publicanus.
vobis. quecumque alligaveritis
terram: erunt ligata et
et quecumque solveritis super
soluta et in celo. Iterum dico
si duo ex vobis consenserint
terram de omni re quamcumque
rint: fiet illis a patre meo
est. Ubi enim duo vel tres
gregati in nomine meo. ibi
medio eorum. Tunc accedens
Petrus dixit. Domine quotiens
in me frater meus
ei usque septies? Dicit illi
dico tibi usque septies. sed
gesies septies. Ideo assimilatum
regnum celorum homini regi

[Et cum cepisset ra]tionem ponere cum servis suis. Et cum cepisset rationem ponere, oblatus est ei unus qui debebat x milia talenta. Cum autem non haberet unde redderet, iussit eum dominus venundari et uxorem eius et filios et omnia que habebat et reddi. Procidens autem servus ille rogabat eum dicens: Patientiam habe in me et omnia reddam tibi. Misertus autem dominus servi illius dimisit eum et debitum dimisit ei. Egressus autem servus ille invenit unum de conservis suis qui debebat ei centum denarios et tenens suffocabat eum dicens: Redde quod debes. Et procidens conservus eius rogabat eum dicens: Patientiam habe in me et omnia reddam tibi. Ille autem noluit, sed abiit et misit eum in carcerem donec redderet debitum. Videntes autem conservi eius que fiebant contristati sunt valde et venerunt et narraverunt domino suo omnia que facta fuerant. Tunc vocavit illum dominus suus et ait illi: Serve nequam, omne debitum dimisi tibi quoniam rogasti me. Nonne ergo oportuit et te misereri conservi tui sicut et ego tui misertus sum. Et iratus dominus eius tradidit eum tortoribus quoadusque redderet universum debitum. Sic et pater meus celestis faciet vobis si non remiseritis unusquisque fratri suo de cordibus vestris.

XIX

Et factum est cum consummasset Iesus sermones istos migravit a Galilea et venit in fines Iudee trans Iordanem. Et secute sunt eum turbe multe et curavit eos ibi. Et accesserunt ad eum pharisei temptantes eum et dicentes: Si licet homini dimittere uxorem suam quacumque ex causa? Qui respondens ait eis: Non legistis quia qui fecit homines ab initio masculum et feminam fecit eos et dixit: Propter hoc relinquet homo patrem et matrem et adherebit uxori sue et erunt duo in carne una. Itaque iam non sunt duo sed una caro. Quod ergo deus coniunxit homo non separet. Dicunt illi: Quid ergo Moyses mandavit dari libellum repudii et dimittere? Ait illis: Quoniam Moyses ad duriciam cordis vestri permisit vobis dimittere uxores vestras. Ab initio autem non fuit sic. Dico autem vobis quia quicumque dimiserit uxorem suam nisi ob fornicationem et aliam duxerit mechatur. Et qui dimissam duxerit mechatur. Dicunt ei discipuli eius: Si ita est causa hominis cum uxore non expedit nubere. Qui dixit illis: Non omnes capiunt verbum istud sed quibus datum est. Sunt enim eunuchi qui de matris utero sic nati sunt. Et sunt eunuchi qui facti sunt ab hominibus. Et sunt eunuchi qui castraverunt seipsos propter regnum celorum. Qui potest capere capiat. Tunc oblati sunt ei parvuli ut manus eis imponeret et oraret. Discipuli autem increpabant eos. Iesus vero ait eis: Sinite parvulos venire ad me et nolite eos prohibere. Talium est enim regnum celorum. Et cum imposuisset eis manus abiit inde. Et ecce unus accedens ait illi: Magister bone quid boni faciam ut habeam vitam eternam? Qui dixit ei: Quid me interrogas de bono? Unus est bonus deus. Si autem vis ad vitam ingredi, serva mandata. Dicit illi: Que? Iesus autem dixit: Non homicidium facies. Non adulterabis. Non facies furtum. Non falsum testimonium dices. Honora patrem tuum et matrem. Et diliges proximum tuum sicut te ipsum. Dicit illi adolescens: Omnia hec custodivi a iuventute mea. Quid adhuc michi deest? Ait illi Iesus: Si vis perfectus esse vade et vende omnia que habes et da pauperibus et habebis thesaurum in celo et veni et sequere me. Cum audisset autem adolescens verbum, abiit tristis. Erat enim habens multas possessiones. Iesus autem dixit discipulis suis: Amen dico vobis quia dives difficile intrabit in regnum celorum. Et iterum dico vobis: Facilius est camelum per foramen acus transire quam divitem intrare in regnum celorum. Auditis autem his discipuli mirabantur valde dicentes: Quis ergo poterit salvus esse? Aspiciens autem Iesus dixit

est. Apud homines hoc impossibile
est. Apud deum autem omnia possi
bilia sunt. Tunc respondens petrus dixit
ei. Ecce nos qui reliquimus omnia et
secuti sumus te. Quid ergo erit nobis?
Ihesus autem dixit illis. Amen dico vobis quod
vos qui secuti estis me in regene
ratione cum sederit filius hominis in sede
maiestatis sue: sedebitis vos super sedes
xii. iudicantes xii. tribus israel. Et omnis
qui reliquerit domum vel fratres aut so
rores aut patrem aut matrem aut
uxorem aut filios aut agros propter
nomen meum: centuplum accipiet.
et vitam eternam possidebit. Multi
autem erunt primi novissimi. et no
vissimi primi. XX

Simile est regnum celorum homini patri
familias qui exiit primo ma
ne conducere operarios in vineam suam.
Conventione autem facta cum op
erariis ex denario diurno: misit
eos in vineam suam. Et egressus cir
ca horam tertiam vidit alios stan
tes in foro ociosos. et illis dixit. Ite
et vos in vineam meam. et quod iustum
fuerit dabo vobis. Illi autem abierunt.
Iterum autem exiit circa horam sextam.
et nonam. et fecit similiter. Circa vero
decimam vero exiit. et invenit alios
stantes. et dixit eis. Quid hic statis
tota die ociosi? Dicunt ei. quia nemo
nos conduxit. Dicit illis. Ite et vos in vi
neam meam. Cum sero autem factum
esset: dicit dominus vinee procuratori su
o. Voca operarios. et redde illis mercedem
incipiens a novissimis usque ad pri
mos. Cum venissent ergo qui circa
undecimam horam venerant ac
ceperunt et ipsi singulos denarios. Ve
nientes autem et primi arbitrati sunt
quod plus essent accepturi. Acceperunt
autem et ipsi singulos denarios. et accipi
entes murmurabant adversus patrem
familias dicentes. Hii novissimi
una hora fecerunt. et pares illos no
bis fecisti qui portavimus pondus
diei et estus. At ille respondens uni

eorum dixit. Amice non facio ti[bi iniuri]
am. Nonne ex denario conve[nisti]
mecum. Tolle quod tuum est [et va]
de. Volo autem et huic novissim[o dare]
sicut et tibi. Aut non licet mihi quod vo[lo facere?]
an oculus tuus nequam est quia ego
bonus sum. Sic erunt novissimi
primi. et primi novissimi. Multi
enim sunt vocati pauci ve[ro electi.]
Et ascendens ihesus ierosolimam [assump]
sit xii. discipulos suos secre[to et ait]
illis. Ecce ascendimus ierosolimam
et filius hominis tradetur princi[pibus sacer]
dotum et scribis. et condempnabunt [eum]
morte. et tradent eum gentibus [ad il]
ludendum et flagellandum et [cruci]
figendum. et tercia die resurg[et.]
Accessit ad eum mater filio[rum ze]
dei cum filiis suis adorans [et petens]
aliquid ab eo. Qui dixit [ei.]
Quid vis? Ait illi. Dic ut sedea[nt]
duo filii mei unus ad dexteram [tu]
am. et unus ad sinistram in [reg]
no tuo. Respondens autem ihesus dix[it. Nesci]
tis quid petatis. Potestis [bibere ca]
licem quem ego bibiturus [sum? Dicunt]
ei. Possumus. Ait illis. Calicem
meum bibetis. Sedere autem ad dex[teram]
meam vel ad sinistram non est [meum]
dare vobis. sed quibus paratum [est a patre]
meo. Et audientes decem indig[nati sunt]
de duobus fratribus. Ihesus autem voca[vit eos]
ad se et ait. Scitis quia princi[pes]
gentium dominantur eorum. [et qui ma]
iores sunt potestatem exercent [in eos.]
Non ita erit inter vos. Sed quicum[que voluerit]
inter vos maior fieri sit [vester]
minister. et quicumque voluerit [inter vos pri]
mus esse: erit vester servus. Sic[ut filius]
hominis non venit ministrari [sed ministrare]
et dare animam suam redemptio[nem]
pro multis. Et egredientibus illis [ab]
iericho secute sunt eum turbe
multe. Et ecce duo ceci sedentes [secus]
viam audierunt quod ihesus tran[siret]
et clamaverunt dicentes. Domine [miserere]
nostri fili david. Turba autem
increpabat eos ut tacerent. At illi

magis clamabant dicentes
domine miserere nostri fili david.
it ihesus et vocavit eos et ait. Quid
tis faciam vobis. Dicunt illi. Domine
periantur oculi nostri. Misertus
em tetigit oculos eorum et confestim
et secuti sunt eum. XXI
um appropinquassent ierosoli
mam et venissent bethphage
ntem oliveti. tunc ihesus misit
discipulos suos dicens eis. Ite
stellum quod contra vos est. et statim
etis asinam alligatam et pul
m ea. Solvite et adducite michi.
vobis aliquid dixerit. dicite
his opus habet. et confestim di
et eos. Hoc autem totum factum est
impleretur quod dictum est per prophetam
dicite filie syon. Ecce rex tuus
tibi mansuetus sedens super
m et pullum filium subiuga
euntes autem discipuli fecerunt
precepit eis ihesus. et adduxerunt
m et pullum. et imposuerunt
vestimenta sua. et eum desuper
erunt. Plurima autem turba
vestimenta sua in via. Alii
cedebant ramos de arbori
sternebant in via. Turbe autem
edebant et que sequebantur cla
dicentes. Osanna filio da
nedictus qui venit in nomine
sanna in excelsis. Et cum intrasset
mam commota est universa
as dicens. Quis est hic. Populi autem
hic est ihesus propheta a nazareth
Et intravit ihesus in templum dei
omnes vendentes et ementes de
templo et mensas nummulariorum et ca
vendentium columbas evertit. Et
scriptum est. Domus mea do
ionis vocabitur. Vos autem fecistis
speluncam latronum. Et accesse
d eum ceci et claudi in templo et sa
navit eos. Videntes autem
es sacerdotum et scribe mirabilia
fecit et pueros clamantes in
et dicentes. Osanna filio

david. indignati sunt et dixerunt ei.
Audis quid isti dicunt. Ihesus autem dicit eis.
Utique. numquam legistis. quia ex ore
infantium et lactentium perfecisti laudem.
Et relictis illis abiit foras extra ci
vitatem in bethaniam. ibique mansit
et docebat eos de regno dei. Mane
autem revertens in civitatem esuriit.
Et videns fici arborem unam secus viam
venit ad eam. et nichil invenit in ea ni
si folia tantum. et ait illi. Numquam ex te fruc
tus nascatur in sempiternum. Et arefacta
est continuo ficulnea. Et videntes
discipuli mirati sunt dicentes. Quomodo
continuo aruit. Respondens autem ihesus ait
eis. Amen dico vobis si habueritis fidem si
cut granum sinapis et non hesitaveritis.
non solum de ficulnea facietis. sed
et si huic monti dixeritis. tollere et
iacta te in mare. fiet. Et omnia que
cumque pecieritis in oratione credentes ac
cipietis. Et cum venisset in templum.
accesserunt ad eum docentem prin
cipes sacerdotum et seniores populi dicen
tes. In qua potestate hec facis. et quis de
dit tibi hanc potestatem. Respondens
ihesus dixit eis. Interrogabo vos et ego u
num sermonem quem si dixeritis michi.
et ego vobis dicam. hec facio. Baptismus io
hannis unde erat. ex celo an ex hominibus.
At illi cogitabant intra se dicentes.
Si dixerimus ex celo. dicet nobis. Quare ergo
non credidistis illi. Si autem dixerimus
ex hominibus. timemus turbam. Et re
spondentes ad ihesum dixerunt. Nescimus. Et a
it illis ipse. Nec ego dico vobis in qua potes
tate hec facio. Quid autem vobis videtur.
Homo quidam habebat duos filios. et
accedens ad primum dixit. Fili. vade
operare hodie in vineam meam. Ille
autem respondens ait. Nolo. Postea autem
penitencia motus abiit. Accedens autem
ad alterum dixit similiter. At ille respondens ait.
Eo domine. et non ivit. Quis ex duobus vo
luntatem fecit patris. Dicunt ei. primus.
Dicit illis ihesus. Amen dico vobis quia
publicani et meretrices precedent vos
in regnum dei. Venit autem ad vos

iohannes in via iustitie et non credi-
distis ei. publicani autem et meretrices
crediderunt ei. Vos autem videntes
nec penitentiam habuistis postea
ut crederetis ei. Aliam parabo-
lam audite. Homo erat paterfamilias
qui plantavit vineam et sepem Ev
circumdedit ei. et fodit in ea tor-
cular. et edificavit turrim. et lo-
cavit eam agricolis. et peregre pro-
fectus est. Cum autem tempus fruc-
tuum appropinquasset. misit servos
suos ad agricolas ut acciperent
fructus eius. Et agricole apprehen-
sis servis eius alium ceciderunt.
alium occiderunt. alium vero lapi-
daverunt. Iterum misit alios servos
plures prioribus. et fecerunt illis
similiter. Novissime autem misit ad
eos filium suum dicens. Forsitan
verebuntur filium meum. Agricole
autem videntes filium dixerunt in-
tra se. Hic est heres. venite occida-
mus eum. et habebimus hereditatem
eius. Et apprehensum eum eiecerunt
extra vineam. et occiderunt. Cum ergo
venerit dominus vinee quid faciet agri-
colis illis. Aiunt illi. Malos male
perdet. et vineam suam locabit ali-
is agricolis qui reddant ei fructum
temporibus suis. Dicit illis Ihesus. Nunquam
legistis in scripturis. lapidem quem
reprobaverunt edificantes hic factus est
in caput anguli. A domino factum est
istud. et est mirabile in oculis nostris.
Ideo dico vobis. quia auferetur a vo-
bis regnum dei. et dabitur genti
facienti fructum eius. Et qui ceciderit
super lapidem istum confringetur.
Super quem vero ceciderit conteret eum. Et
cum audissent principes sacerdo-
tum et pharisei parabolas eius. cog-
noverunt quod de ipsis diceret. Et querentes
eum tenere timuerunt turbas.
quia sicut prophetam eum habebant.
Et respondens Ihesus dixit iterum in pa-
rabolis eis dicens. XXII
Simile est regnum celorum homi-

regi qui fecit nuptias fi[lio suo].
Et misit servos suos voca[re in]-
vitatos ad nuptias. et nolebant
venire. Iterum misit alios ser[vos]
dicens. Dicite invitatis. Ecce pran-
dium meum paravi. tauri mei
et altilia occisa et omnia parata.
venite ad nuptias. Illi autem neglexe-
runt. et abierunt. alius in villam
suam. alius vero ad negotiationem
suam. Reliqui vero tenuerunt
servos eius. et contumelia affectos
occiderunt. Rex vero cum audisset
iratus est. et missis exercitibus suis
perdidit homicidas illos. et civitatem
illorum succendit. Tunc
ait servis suis. Nuptie quidem pa-
rate sunt. sed qui invitati e-
rant non erant digni. Ite ergo ad exitus
viarum. et quoscumque inveneritis voca-
te ad nuptias. Et egressi servi eius
in vias congregaverunt omnes quos
invenerunt bonos et malos. et im-
plete sunt nuptie discumbentium. In-
travit autem rex ut videret discumben-
tes. et vidit hominem non vestitum
veste nuptiali. et ait illi. Amice quo-
modo huc intrasti non habens vestem nupti-
alem. At ille obmutuit. Tunc
dixit rex ministris. Ligatis ma-
nibus eius et pedibus mittite eum
in tenebras exteriores. Ibi erit fletus
et stridor dentium. Multi enim sunt
vocati pauci vero electi. Tunc abeun-
tes pharisei consilium inierunt ut
caperent ihesum in sermone. Et mittunt
ei discipulos suos cum herodianis
dicentes. Magister scimus quia verax
es et viam dei in veritate doces. et non
est tibi cura de aliquo. non enim
respicis personam hominum. Dic ergo no-
bis. Quid tibi videtur. licet censum
dari cesari an non. Cognita autem
Ihesus nequitia eorum ait. Quid me
temptatis ypocrite. Ostendite mihi
numisma census. At illi obtulerunt
ei denarium. Et ait illis Ihesus. Cuius est
ymago hec. et superscriptio.

Cesaris. Tunc ait illis. Reddite ergo que
sunt Cesaris Cesari, et que sunt Dei Deo. Et
audientes mirati sunt, et relicto eo
abierunt. In illo die accesserunt ad
eum Saducei qui dicunt non esse resur
rectionem, et interrogaverunt eum dicentes:
Magister, Moyses dixit: Si quis mortuus
fuerit non habens filium, ut frater eius ducat
uxorem illius, et suscitet semen fratri suo.
Erant autem apud nos septem fratres.
Et primus uxore ducta defunctus est,
et non habens semen, reliquit uxorem suam
fratri suo. Similiter secundus et tercius usque ad
septimum. Novissime autem omnium et
mulier defuncta est. In resurrectione
ergo cuius erit de septem uxor? omnes
enim habuerunt eam. Respondens autem
Ihesus ait illis: Erratis nescientes scrip
turas neque virtutem Dei. In resurrectione
enim neque nubent neque nubentur,
sed erunt sicut angeli Dei in celo.
De resurrectione autem mortuorum non le
gistis quod dictum est a Domino dicente vobis:
Ego sum Deus Abraham, et Deus Isaac, et Deus
Iacob? Non est Deus mortuorum, sed vi
vorum. Et audientes turbe mirabantur
in doctrina eius. Pharisei autem au
dientes quod silentium imposuisset Sa
duceis, convenerunt in unum. Et interroga
vit eum unus ex eis legis doctor temp
tans eum: Magister, quod est mandatum
magnum in lege? Ait illi Ihesus: Diliges
Dominum Deum tuum ex toto corde tuo,
et in tota anima tua, et in tota mente tua.
Hoc est primum et maximum mandatum.
Secundum autem simile est huic: Di
liges proximum tuum sicut teipsum.
In his duobus mandatis universa
lex pendet et prophete. Congregatis autem
Phariseis interrogavit eos Ihesus dicens:
Quid vobis videtur de Christo? cuius
filius est? Dicunt ei: David. Ait illis: Quomodo
ergo David in spiritu vocat eum Dominum
dicens: Dixit Dominus Domino meo: Sede a
dextris meis, donec ponam inimicos
tuos scabellum pedum tuorum? Si ergo
David vocat eum Dominum, quomodo filius
eius est? Et nemo poterat respondere ei
verbum, neque ausus fuit quisquam ex
illa die eum amplius interrogare.

Tunc Ihesus locutus XXIII
est ad turbas et ad discipulos su
os dicens: Super cathedram Moysi se
derunt scribe et Pharisei. Omnia ergo quecumque
dixerint vobis servate et facite. Se
cundum vero opera eorum nolite facere. Di
cunt enim et non faciunt. Alligant
enim onera gravia et importabilia
et imponunt in humeros hominum,
digito autem suo nolunt ea movere.
Omnia vero opera sua faciunt ut vi
deantur ab hominibus. Dilatant
enim philacteria sua, et magni
ficant fimbrias. Amant autem
primos recubitus in cenis, et pri
mas cathedras in synagogis, et salu
tationes in foro, et vocari ab hominibus
rabbi. Vos autem nolite vocari rabbi.
Unus enim est magister vester. Omnes autem
vos fratres estis. Et patrem nolite vo
care vobis super terram. Unus enim est pater
vester qui in celis est. Nec vocemini ma
gistri, quia magister vester unus est Christus.
Qui maior est vestrum, erit minister vester.
Qui autem se exaltaverit, humiliabitur,
et qui se humiliaverit, exaltabitur.
Ve autem vobis scribe et Pharisei ypocrite,
quia clauditis regnum celorum ante
homines. Vos enim non intratis, nec intro
euntes sinitis intrare. Ve vobis scri
be et Pharisei ypocrite qui comeditis
domos viduarum, in oratione longa oran
tes. Propter hoc amplius accipietis iu
dicium. Ve vobis scribe et Pharisei ypo
crite qui circuitis mare et aridam
ut faciatis unum proselitum. Et cum fuerit
factus, facitis eum filium gehenne du
plo quam vos. Ve vobis duces ceci qui
dicitis: Quicumque iuraverit per templum
Dei nichil est. Qui autem iuraverit
in auro templi, debitor est. Stulti et ce
ci. Quid enim maius est, aurum ut
templum quod sanctificat aurum? Et quicumque
iuraverit in altari, nichil est. Qui
autem iuraverit in dono quod est super illud,
debet. Ceci. Quid enim maius est, donum

vel altare quod sanctificat donum? Qui
autem iurat in altari, iurat in eo
et in omnibus que super illud sunt. Et qui
iurat in templo, iurat in illo et
in eo qui habitat in templo. Et
qui iurat in celo, iurat in thro
no dei et in eo qui sedet super eum.
Ve vobis scribe et pharisei ypocrite,
qui decimatis mentam et anetum
et ciminum, et reliquistis que graviora
sunt legis, iudicium et misericordiam et
fidem. Et hec oportuit facere et illa non
omittere. Duces ceci, excolantes
culicem, camelum autem glutientes.
Ve vobis scribe et pharisei ypocrite,
qui mundatis quod deforis est calicis
et parapsidis, intus autem pleni es
tis rapina et inmunditia. Pharisee
cece, munda prius quod intus est ca
licis et parapsidis ut fiat id quod de
foris est mundum. Ve vobis scribe
et pharisei ypocrite, qui similes es
tis sepulcris dealbatis que a foris
apparent hominibus speciosa, intus vero
plena sunt ossibus mortuorum et
omni spurcitia. Sic et vos quidem a fo
ris apparetis hominibus iusti, intus autem
pleni estis ypocrisi et iniquitate.
Ve vobis scribe et pharisei ypocrite, qui
edificatis sepulchra prophetarum et or
natis monumenta iustorum, et dicitis:
Si fuissemus in diebus patrum nos
trorum, non essemus socii eorum in sangui
ne prophetarum. Itaque testimonio es
tis vobismet ipsis quia filii estis
eorum qui prophetas occiderunt. Et vos
implete mensuram patrum vestrorum.
Serpentes genimina viperarum, quo
modo fugietis a iudicio gehenne?
Ideo ecce ego mitto ad vos prophetas
et sapientes et scribas, et ex illis occi
detis et crucifigetis, et ex eis fla
gellabitis in synagogis vestris et
persequemini de civitate in civitatem,
ut veniat super vos omnis sanguis
iustus qui effusus est super terram,
a sanguine Abel iusti usque ad
sanguinem Zacharie filii Barachie,

quem occidistis inter templum et al
tare. Amen dico vobis, venient hec
omnia super generationem istam. Ihe
rusalem, que occidis prophetas et lapidas
eos qui ad te missi sunt, quotiens
volui congregare filios tuos quem
admodum gallina congregat pul
los suos sub alas, et noluisti? Ec
ce relinquetur vobis domus vestra de
serta. Dico enim vobis, non me vide
bitis amodo donec dicatis: Bene
dictus qui venit in nomine domini.
Et egressus Ihesus de XXIIII
templo ibat, et accesserunt di
scipuli eius ut ostenderent ei edifi
cationes templi. Ipse autem respon
dit eis: Videtis hec omnia? Amen dico
vobis, non relinquetur hic
lapidem super lapidem qui non destruatur. Seden
te autem eo super montem oliveti, ac
cesserunt ad eum discipuli
secreto dicentes: Dic nobis quando
erunt, et quod signum adventus
tui et consummationis seculi. Et respon
dens Ihesus dixit illis: Videte ne quis vos se
ducat. Multi enim venient in nomine
meo dicentes: Ego sum Christus, et mul
tos seducent. Audituri enim es
tis prelia et opiniones preliorum. Vide
te ne turbemini. Oportet enim hec fie
ri, sed nondum est finis. Consurget enim
gens contra gentem et regnum in reg
num, et erunt pestilentie et fames
et terre motus per loca. Hec autem omnia
initia sunt dolorum. Tunc tradent
vos in tribulationem et occident vos, et
eritis odio omnibus gentibus propter no
men meum. Et tunc scandalizabuntur
multi et invicem tradent et
pseudo prophete surgent et sedu
cent multos. Et quoniam habundabit iniqui
tas, refrigescet caritas multorum.
Qui autem perseveraverit usque in fi
nem, hic salvus erit. Et predicabitur
hoc evangelium regni in universo
mundo in testimonium omnibus
gentibus, et tunc veniet consumma
tio. Cum ergo videritis abomi

m desolationis que dicta est
niele propheta stantem in loco
m legit intelligat. Tunc qui
a sunt fugiant ad montes
in tecto non descendat tollere
quid de domo sua. et qui in agro
tatur tollere tunicam suam.
autem pregnantibus et nutrientibus
illis diebus. Orate autem ut non
fuga vestra in hieme vel sab
erit enim tunc tribulatio
gna. qualis non fuit ab
o mundi usque modo neque fi
nisi breviati fuissent dies
non fieret salva omnis caro.
electos breviabuntur dies illi.
fieret salva omnis caro. Tunc
is vobis dixerit. ecce hic est christus.
illic. nolite credere. Surgent
pseudo christi et pseudo prophete et
nt signa magna et prodigia
in errorem inducantur si fi
est et electi. Ecce predixi vobis. Si
rint vobis. ecce in deserto est no
ire. ecce in penetralibus. no
edere. Sicut enim fulgur exit
iente et paret usque in occidentem
ta erit et adventus filii hominis.
cumque fuerit corpus. ibi congre
untur et aquile. Statim autem
tribulationem dierum illorum sol
scurabitur. et luna non dabit lu
suum. et stelle cadent de celo. et vir
celorum movebuntur. Et tunc
ebit signum filii hominis in celo.
c plangent omnes tribus. et vide
t filium hominis venientem in nubi
eli cum virtute multa et ma
mittet angelos suos cum
et voce magna. et congregabunt
s eius a .iiii. ventis celi. a summis
um usque ad terminos eorum. Ab arbo
m discite parabolam. Cum iam
s eius tener fuerit et folia
scitis quia prope est estas. Ita et
cum videritis hec omnia. scito
quia prope est in ianuis. Amen di
bis quia non preteribit generatio

hec donec omnia fiant. Celum et terra
transibunt. verba autem mea non pre
teribunt. De die autem illa et hora nemo
scit. neque angeli celorum nisi solus pater.
Sicut autem fuit in diebus noe. ita
erit et adventus filii hominis. Sicut
enim erant in diluvium ante diebus
comedentes et bibentes. nubentes et
nuptum tradentes usque ad eum diem
in quo intravit in archam noe et
non cognoverunt donec venit diluvium.
et tulit omnes. ita erit adventus filii
hominis. Tunc duo erunt in agro. unus
assumetur et alter relinquetur. Due e
runt molentes in mola. una assu
metur et altera relinquetur. Duo in lecto.
unus assumetur et alter relinquetur. Vi
gilate ergo quia nescitis qua hora dominus
vester venturus sit. Illud autem scitote. quoniam
si sciret pater familias qua hora fur
venturus esset. vigilaret utique. et
non sineret perfodi domum suam. Ideo et vos
estote parati quia qua hora non pu
tatis filius hominis venturus est. Quis
putas est fidelis servus et prudens quem
constituit dominus suus super familiam
suam. ut det illis cibum in tempore. Bea
tus ille servus quem cum venerit dominus eius
invenerit sic facientem. Amen dico
vobis quoniam super omnia bona sua constitu
et eum. Si autem dixerit malus ille
servus in corde suo. moram facit dominus
meus venire. et ceperit percutere servos
suos. manducet autem et bibat cum ebri
is. veniet dominus servi illius in
die qua non sperat. et hora qua ignorat
et dividet eum. partemque eius po
net cum ypocritis. ibi erit fletus et stri
dor dentium. XXV

Tunc simile erit regnum celorum x.
virginibus que accipientes lampa
des suas exierunt obviam illam
sponso et sponse. Quinque autem ex eis
erant fatue. et quinque prudentes. Sed quinque
fatue acceptis lampadibus non sumpse
runt oleum secum. prudentes vero accep
erunt oleum in vasis suis cum lampa
dibus. Moram autem faciente sponso.

dormitaverunt omnes et dormierunt. Me-
dia autem nocte clamor factus est.
Ecce sponsus venit, exite obviam ei.
Tunc surrexerunt omnes virgines ille.
et ornaverunt lampades suas. Fatue autem
sapientibus dixerunt. Date nobis de o-
leo vestro quia lampades nostre extin-
guuntur. Responderunt prudentes dicentes.
Ne forte non sufficiat nobis et vobis.
ite potius ad vendentes et emite vo-
bis. Dum autem irent emere, venit
sponsus. et que parate erant intraverunt
cum eo ad nuptias. et clausa est
ianua. Novissime autem veniunt et re-
lique virgines dicentes. Domine domine aperi
nobis. At ille respondens ait. Amen dico vo-
bis, nescio vos. Vigilate itaque et orate
quia nescitis diem neque horam. Sic
enim homo peregre proficiscens vo-
cavit servos suos et tradidit illis bo-
na sua. Et uni dedit v. talenta. Alii
autem duo. Alii vero unum. Unicuique
secundum propriam virtutem. et profectus
est statim. Abiit autem qui v. tale-
nta acceperat et operatus est in eis. et
lucratus est alia quinque. Similiter et
qui duo acceperat lucratus est alia
duo. Qui autem unum acceperat.
abiens fodit in terram et abscondit
pecuniam domini sui. Post multum
vero temporis venit dominus servorum illorum.
et posuit rationem cum eis. Et accedens
qui v. talenta acceperat obtulit a-
lia v. talenta dicens. Domine v.
talenta tradidisti michi, ecce alia
v. superlucratus sum. Ait illi dominus eius.
Euge serve bone et fidelis, quia super
pauca fuisti fidelis, super multa
te constituam. Intra in gaudium
domini tui. Accessit autem et qui duo
talenta acceperat et ait. Domine duo
talenta tradidisti michi, ecce a-
lia duo superlucratus sum. Ait illi
dominus eius. Euge serve bone et fidelis
quia super pauca fuisti fidelis, super
multa te constituam. Intra in
gaudium domini tui. Accedens autem
et qui unum talentum acceperat

ait. Domine, scio quia h[...]
es, metis ubi non seminasti et c[...]
gregas ubi non sparsisti. et tim[...]
abii et abscondi talentum tuum [...]
terra. Ecce habes quod tuum est. Re[...]
dens autem dominus eius dixit ei. Ser[...]
piger, sciebas quia meto ubi [...]
seminavi et congrego ubi non s[...]
Oportuit ergo te committere pecuniam [...]
nummulariis et [...]
ego recepissem utique quod m[...]
cum usuris. Tollite itaque [...]
lentum et date ei qui habet [...]
Omni enim habenti dabitur [...]
dabit. Ei autem qui non habet et q[...]
habere auferetur ab eo. Et in[...]
lem servum eicite in ten[...]
exteriores. Illic erit fletus [...]
dentium. Cum autem venerit [...]
hominis in maiestate sua [...]
geli eius cum eo, tunc sede[...]
sedem maiestatis sue. et c[...]
buntur ante eum omnes g[...]
parabit eos ab invicem sicut [...]
segregat oves ab hedis. et [...]
oves quidem a dextris su[...]
autem a sinistris. Tunc di[...]
rex his qui a dextris eius er[...]
nite benedicti patris mei po[...]
dete vobis regnum para[...]
mundi. Esurivi enim et [...]
michi manducare. Sitivi [...]
michi bibere. hospes eram [...]
me. Nudus et cooperuistis [...]
carcere eram et venistis ad m[...]
respondebunt ei iusti dicentes [...]
quando vidimus te esurien[...]
vimus te, sitientem et [...]
tibi potum. Quando autem [...]
te hospitem et collegimus [...]
nudum et cooperuimus [...]
quando te vidimus infirm[...]
carcere et venimus ad [...]
dens rex dicet illis. Amen dico [...]
diu fecistis uni ex his [...]
minimis, michi fecistis [...]
dicet et his qui a sinis[...]
eius erunt. Discedite a m[...]

…ignem eternum qui paratus
est diabolo et angelis eius. E
…enim et non dedistis mihi manduca
…sitivi et non dedistis mihi bibere. Hos
…et non collegistis me. Nudus
…operuistis me. Infirmus et in car
…sitastis me. Tunc respondebunt
…dicentes. Domine quando vidimus
…rientem aut sitientem aut
…pitem. aut nudum aut infirmum
…carcere. et non ministravimus tibi
…spondebit illis dicens. Amen dico
…quamdiu non fecistis uni de mi
…his. nec michi fecistis. Et
…ibunt hii in supplicium eternum.
…autem in vitam eternam.
…ctum est XXVI
…cum consummasset ihesus sermo
…hos omnes. dixit discipulis suis.
…quia post biduum pascha fi
…filius hominis tradetur ut crucifi
…tur. Tunc congregati sunt
…cipes sacerdotum et seniores populi
…atrium principis sacerdotum qui
…batur caiphas. et consilium fece
…ut ihesum dolo tenerent et occi
…dicebant autem non in die festo
…ne tumultus fieret in populo.
…autem esset ihesus in bethania
…in domo simonis leprosi. ac
…ad eum mulier habens alabastrum
…enti preciosi. et effudit su
…ipsius recumbentis. Videntes
…discipuli indignati sunt. Videntes
…discipuli indignati sunt
…ut quid perdicio hec. Potu
…im istud venundari multo
…pauperibus. Sciens autem ihesus ait
…quid molesti estis huic mu
…Opus enim bonum operata est
…Nam pauperes semper habe
…mittens enim hoc unguentum
…in meum corpus ad sepeliendum
…. Amen dico vobis. ubicumque
…atum fuerit hoc evangelium
…toto mundo dicetur et quod hec fecit
…memoriam eius. Tunc abiit
…de xii. qui dicebatur iudas
scarioth ad principes sacerdotum
…ait illis. Quid vultis michi dare. et
ego eum vobis tradam. At illi con
stituerunt ei xxx. argenteos.
Et exinde querebat oportunitatem
ut eum traderet. Prima autem
die azimorum accesserunt discipuli
ad ihesum dicentes. Ubi vis paremus
tibi comedere pascha. At ihesus dixit.
Ite in civitatem ad quendam et dicite
ei. Magister dicit. Tempus meum
prope est. apud te facio pascha cum
discipulis meis. Et fecerunt discipuli
sicut precepit eis ihesus. et paraverunt
pascha. Vespere autem facto. discumbebat
cum xii. discipulis suis. Et edentibus
illis dixit. Amen dico vobis quia unus
vestrum me traditurus est. Et con
tristati valde ceperunt singuli
dicere. Numquid ego sum domine. At
ille respondens ait. Qui intingit me
cum manum in parapside. hic
me tradet. Filius quidem hominis va
dit sicut scriptum est de eo. Ve autem
homini illi per quem filius hominis tradetur.
Bonum erat illi si natus non fuisset
homo ille. Respondit autem iudas qui
tradidit eum dicens. Numquid
ego sum rabbi. Ait illi. Tu dix
isti. Cenantibus autem illis accepit
ihesus panem et benedixit ac fregit
deditque discipulis suis. et ait. Accipi
te et comedite hoc est corpus meum.
Et accipiens calicem gratias egit. et de
dit illis. dicens. Bibite ex hoc omnes.
hic est sanguis meus novi testa
menti qui pro multis effundetur
in remissionem peccatorum. Dico autem vo
bis. non bibam amodo de hoc ge
nimine vitis usque in diem illum
cum illud vobiscum bibam no
vum in regno patris mei. Et ympno
dicto exierunt in montem oliveti.
Tunc dicit illis ihesus. Omnes vos scan
dalum patiemini in me in ista noc
te. Scriptum est enim. Percuciam pas
torem et dispergentur oves gregis.
Postquam autem resurrexero precedam

… autem semper non habetis.

vos in galileam. Respondens autem
petrus ait illi. Et si omnes scanda
lizati fuerint in te: ego numquam
2 scandalizabor. Ait illi ihesus. Amen dico tibi quia in hac nocte antequam
gallus cantet ter me negabis.
Ait illi petrus. Et si oportuerit me
mori tecum: non te negabo. Simi
liter omnes discipuli dixerunt. Tunc ve
nit ihesus cum illis in villam que dicitur ges
semani. Et dixit discipulis suis. Se
dete hic donec vadam illuc et orem.
Et assumpto petro et duobus filiis
zebedei cepit contristari et mestus
esse. Tunc ait illis. Tristis est anima mea
usque ad mortem. Sustinete hic
et vigilate mecum. Et progressus pu
sillum procidit in faciem suam
orans et dicens. Pater mi si possibile
est transeat a me calix iste. Verump
tamen non sicut ego volo sed sicut tu
vis. Et venit ad discipulos suos
et invenit eos dormientes. Et dicit
petro sic. Non potuistis una hora
vigilare mecum? Vigilate et ora
te ut non intretis in temptatio
nem. Spiritus quidem promptus est caro
autem infirma. Iterum secundo abiit et
oravit dicens. Pater mi si non potest
transire hic calix nisi bibam illum:
fiat voluntas tua. Et venit iterum
et invenit eos dormientes. Erant
enim oculi eorum gravati. Et relictis
illis iterum abiit et oravit tercio eundem
sermonem dicens. Tunc venit ad
discipulos suos et dicit illis. Dormi
te iam et requiescite. Ecce appropin
quavit hora. et filius hominis tradetur in
manus peccatorum. Surgite eamus. Ecce
appropinquavit qui me tradet.
Adhuc eo loquente ecce iudas unus
de xii venit et cum eo multa turba mul
ta cum gladiis et fustibus missi
a principibus sacerdotum et senior
ibus populi. Qui autem tradidit eum
dedit eis signum dicens. Quemcumque
osculatus fuero ipse est tenete eum.
Et confestim accedens ad ihesum
dixit. Ave rabbi. Et osculatus

2 Amen dico tibi quia in hac nocte

est eum. Dixitque ei ihesus. Amice ad
quid venisti? Tunc accesse[runt]
et manus iniecerunt in ih[esum]
et tenuerunt eum. Et ecce unus ex his
qui erant cum ihesu extende[ns ma]
num exemit gladium suum [et percu]
tiens servum principis sacer[dotum]
amputavit auriculam e[ius].
Tunc ait illi ihesus. Conver[te gla]
dium tuum in locum suum. Omnes [enim qui]
acceperint gladium gladio [peri]
bunt. An putas quia non possum [rogare]
patrem meum et exhibebit [mihi modo]
plus quam xii legiones ang[elorum?]
Quomodo ergo implebuntur scripture [quia sic]
oportet fieri? In illa hora dixit ihesus
turbis. Tamquam ad latronem exis[tis cum]
gladiis et fustibus compreh[endere me.]
Cotidie apud vos sedeba[m docens]
in templo et non me tenuis[tis. Hoc autem]
totum factum est ut adimpl[erentur]
scripture prophetarum. Tunc dis[cipuli]
omnes relicto eo fugerunt. [At illi te]
nentes ihesum duxerunt ad Caypham
principem sacerdotum, ub[i scribe]
et pharisei et seniores conven[erant. Pe]
trus autem sequebatur eum a [longe]
usque in atrium princip[is sacerdo]
tum. Et ingressus intro sede[bat cum mi]
nistris ut videret finem. Principes autem
sacerdotum et omne concilium [quere]
bant falsum testimonium contra ihesum ut eum
morti traderent. Et non inven[erunt cum]
multi falsi testes accessis[sent. No]
vissime autem venerunt duo fals[i testes]
et dixerunt. Hic dixit. Possu[m destruere]
templum dei et post triduum [reedi]
ficare illud. Et surgens prin[ceps]
sacerdotum ait illi. Nichil respon[des ad ea que]
isti adversum te testificant[ur? Ihesus]
autem tacebat. Et princeps sa[cerdotum]
ait illi. Adiuro te per deum vivum
ut dicas nobis si tu es christus [filius dei.]
Dixit illi ihesus. Tu dixisti. [Verumtamen]
dico vobis amodo videbitis [filium]
hominis sedentem a dextris vir[tutis]
dei et venientem in nubibus [celi. Tunc]
princeps sacerdotum scidit [vestimenta]

-phemauit. Blasphemauit. Quid ad-
-gemus testibus? Ecce nunc au-
-blasfemiam. Quid vobis videtur? At
-dentes dixerunt: Reus est mortis.
-c expuerunt in faciem eius
-aphis ceciderunt. Alii autem palmas
-runt in faciem eius dicentes: Prophe-
-nobis Christe quis est qui te percussit?
-us autem sedebat foris in atrio. Et
-cessit ad eum una ancilla dicens:
-Ihesu galileo eras. At ille ne-
-vit coram omnibus dicens: Nescio
-dicis. Exeunte autem illo ianu-
-vidit eum alia ancilla, et ait
-his qui erant ibi: Et hic erat cum
-nazareno. Et iterum negavit cum
-mento, quia non novi hominem. Et post
-illum accesserunt ad eum qui sta-
-et dixerunt Petro: Vere tu ex illis
-nam et loquela tua manifestum te
-facit. Tunc cepit detestari et iurare
-quia non novisset hominem. Et continuo
-gallus cantavit. Et recordatus est
-Petrus verbi Ihesu quod dixerat: Prius quam gallus
-cantet ter me negabis. Et
-sus foras flevit amare.
-ane autem facto XXVII
-consilium inierunt omnes principes
-sacerdotum et seniores populi adversus
-ut eum morti traderent. Et vinc-
-tum adduxerunt eum et tradiderunt
-pilato presidi. Tunc videns
-qui eum tradidit quod dampna-
-esset, penitentia ductus retulit XXX
-argenteos principibus sacerdotum et
-nioribus populi dicens: Peccavi tra-
-sanguinem iustum. At illi dixe-
-runt: Quid ad nos? tu videris. Et
-proiectis argenteis in templo re-
-cessit, et abiens laqueo se suspendit.
-cipes autem sacerdotum acceptis
-argenteis dixerunt: Non licet
-mittere eos in corbanam, quia pre-
-tium sanguinis est. Consilio autem
-inito emerunt ex illis agrum figu-
-li in sepulturam peregrinorum. Propter
-vocatus est ager ille Acheldemach,
-hoc est ager sanguinis usque in hodier-

num diem. Tunc adimpletum est quod
dictum est per Ieremiam prophetam dicen-
tem: Et acceperunt XXX argenteos
pretium appreciati quem appreciaverunt a
filiis Israel, et dederunt eos in agrum fi-
guli, sicut constituit mihi Dominus. Ihesus
autem stetit ante presidem, et interrogavit
eum preses dicens: Tu es rex Iudeorum?
Dicit ei Ihesus: Tu dicis. Et cum accusa-
retur a principibus sacerdotum et seni-
oribus populi, nihil respondit. Tunc dicit illi
pilatus: Non audis quanta adversum
te dicunt testimonia? Et non respondit ei
ad ullum verbum, ita ut miraretur
preses vehementer. Per diem autem sollemp-
nem consueverat preses dimittere
populo vinctum unum quem volu-
issent. Habebat autem vinctum unum
insignem, qui dicebatur Barra-
bas. Congregatis ergo illis dixit pilatus:
Quem vultis dimittam vobis, Bar-
rabam an Ihesum qui dicitur Christus? Scie-
bat enim quod per invidiam tradidis-
sent eum. Sedente autem eo pro tribu-
nali, misit ad eum uxor eius dicens:
Nichil tibi et iusto illi. Multa enim
passa sum hodie per visum propter eum.
Principes autem sacerdotum et seniores
persuaserunt populis ut peterent Bar-
rabam, Ihesum vero perderent. Respondens autem
preses ait illis: Quem vultis vobis de
duobus dimitti? At illi dixerunt:
Barrabam. Dicit illis pilatus: Quid
ergo faciam de Ihesu qui dicitur Christus? Dicunt
omnes: Crucifigatur. Ait illis preses:
Quid enim mali fecit? At illi ma-
gis clamabant dicentes: Crucifiga-
tur. Videns autem pilatus quia nichil
proficeret, sed magis tumultus fieret,
accepta aqua lavit manus suas
coram populo dicens: Innocens e-
go sum a sanguine iusti huius;
vos videritis. Et respondens universus
populus dixit: Sanguis eius super nos
et super filios nostros. Tunc dimisit
illis Barraban; Ihesum vero flagella-
tum tradidit eis ut crucifige-
retur. Tunc milites presidis sus-

accipientes ihm in pretorio congrega-
uerunt ad eum uniuersam cohor-
tem. et exuentes eum clamidem
coccineam circumdederunt illi. et plec-
tentes coronam de spinis posue-
runt super caput eius. et harundi-
nem in dextera eius. et genu flexo
ante eum illudebant illi dicentes.
Aue rex iudeorum. Et expuentes in
eum acceperunt harundinem et
percutiebant caput eius. et post-
quam illuserunt ei, exuerunt
eum clamide et induerunt eum
uestimentis eius et duxerunt eum ut
crucifigerent. Exeuntes autem inue-
nerunt hominem cyreneum uenien-
tem de uilla nomine simonem. hunc
angariauerunt ut tolleret crucem
eius. et uenerunt in locum qui dicitur
golgatha quod est caluarie locus
et dederunt ei uinum bibere cum felle
mixtum. et cum gustasset noluit
bibere. Postquam autem crucifixerunt
eum. diuiserunt uestimenta eius
sortem mittentes. ut adimple-
retur quod dictum est per prophetam. diuise-
runt sibi uestimenta mea. et super ues-
tem meam miserunt sortem.
Et sedentes seruabant eum. et im-
posuerunt super caput eius causam
ipsius scriptam. hic est ihc naza-
renus rex iudeorum. Tunc cruci-
fixi sunt cum eo duo latrones.
unus a dextris et unus a sinis-
tris. Pretereuntes autem blasfema-
bant eum mouentes capita
sua. et dicentes. Vah qui destruis
templum dei. et in triduo illud
reedificas salua te ipsum.
Si filius dei es. descende de cruce.
Similiter et principes sacerdotum il-
ludentes cum scribis et seniori-
bus dicebant. Alios saluos fecit
se ipsum non potest saluum facere. Si
rex israel est. descendat de cru-
ce. et credimus ei. Confidit in deo
liberet eum nunc si uult. dixit enim
quia filius dei sum. Id ipsum

autem latrones qui crucifixi
erant cum eo improperabant
A sexta autem hora tenebre
super uniuersam terram usque
horam nonam. et circa horam
nonam exclamauit ihc uoce mag-
na dicens. heli. heli. lamma-
zabathani. hoc est deus meus deus meus
ut quid dereliquisti me. Quidam
autem illic stantes et audientes di-
cebant. heliam uocat iste. et con-
tinuo currens unus ex eis accep-
tam spongiam impleuit aceto
et imposuit harundini et dabat ei
bibere. Ceteri uero dicebant. sine uide-
amus an ueniat helias liberans
eum. Ihc autem iterum clamans uo-
ce magna emisit spiritum. Et ecce
uelum templi scissum est in duas partes
usque ad deorsum. Et terra mota est
et petre scisse sunt. et monumenta
aperta sunt. et multa corpora sanctorum qui
dormierant resurrexerunt. et ex-
euntes de monumentis post re-
surrectionem eius uenerunt in sanctam
ciuitatem. et apparuerunt multis.
Centurio autem et qui cum eo erant
custodientes ihm uiso terremotu
et his que fiebant timuerunt ual-
de dicentes. Vere filius dei erat iste.
Erant autem ibi mulieres multe a
longe que secute erant ihm a ga-
lilea ministrantes ei. inter quas
erat maria magdalene et maria
iacobi et ioseph mater et mater filiorum
zebedei. Cum sero autem factum esset uenit
quidam homo diues ab arimathia
nomine ioseph qui et ipse discipulus
erat ihu. hic accessit ad pilatum
et petiit corpus ihu. Tunc pilatus
iussit reddi corpus. Et accepto cor-
pore ioseph inuoluit illud in
sindone munda. et posuit illud in
monumento suo nouo quod exciderat in pe-
tra. et aduoluit saxum mag-
num ad ostium monumenti. et abiit.
Erat autem ibi maria magdalene et
altera maria sedentes contra sepulchrum.

[Al]tera aut̄ die post parasceuen co[n]uenerunt principes sacerdotū et pha[ri]sei ad pilatum dicentes. Dn̄e recordati sumus quia seductor ille dixit adhuc uiuens. post tres dies resurgam. Iube ergo custodiri sepulcrū usque in tertium diem, ne forte ueniant discipuli eius et furentur eum. et dicant plebi. Surrexit a mortuis. Et erit nouissimus error peior priore. Ait illis pilatus. Habetis custodiam. Ite custodite sicut scitis. Illi aut̄ abeuntes munierunt sepulchrū signantes lapidē cū custodibus.

XXVIII

Uespe aut̄ sabbati que lucescit in prima sabbati uenit maria magdalene et altera maria uidē sepulchrū. Et ecce terre motus factus ē magnus. Angelus enim domini descendit de celo et accedens reuoluit lapidem et sedebat super eum. Erat aut̄ aspectus eius sicut fulgur et uestimenta eius sicut nix. Pre timore aut̄ eius exterriti sunt custodes et facti sunt uelud mortui. Respondens aut̄ angelus dixit mulieribus. Nolite timere uos. Scio enim quod ihesum qui crucifixus ē queritis. Non est hic. Surrexit enim sicut dixit. uenite et uidete locū ubi positus fuerat dn̄s. Et cito euntes dicite discipulis eius et petro quia surrexit. Et ecce precedet uos in galileam. Ibi eum uidebitis. ecce predixi uobis. Et maria magdalene et altera maria exierunt cito de monumento cum timore et gaudio magno currentes nuntiare discipulis suis. Et ecce ihesus occurrit illis dicens. Auete. Ille aut̄ accesserunt et tenuerunt pedes eius et adorauerunt eum. Tunc ait illis ihesus. Nolite timere. Ite nuntiate fratribus meis ut eant in galileam. Ibi me uidebunt. Que cum abissent. ecce quidam de custodibus uenerunt in ciuitatem et nuntiauerunt principibus sacerdotū omnia que facta fuerant.

Et congregati cū senioribus consilio accepto pecuniam copiosam dederunt militibus dicentes. Dicite quia discipuli eius uenerunt nocte et furati sunt eum nobis dormientibus. Et si hoc auditum fuerit a preside. nos suadebimus ei et securos uos faciemus. At illi accepta pecunia fecerunt sicut erant edocti. Et diuulgatum ē uerbum istud apud iudeos usque in hodiernū diem. XI aut̄ discipuli abierunt in galileam in montem ubi constituerat illis ihc. Et uidentes eum adorauerunt. Quidam aut̄ eorum dubitauerunt. Et accedens ihc locutus est eis dicens. Data ē michi potestas in celo et in terra. Euntes ergo docete omnes gentes baptizantes eos in nomine patris et filii et spiritus sancti. docentes eos seruare omnia quecumque mandaui uobis. Et ecce ego uobiscū sum omnibus diebus usque ad consummationem seculi.

Incipit prolog[us] marci euangeliste.

Marcus euangelista dei electus et petri in baptismate filius atque in diuino sermone discipulus sacerdotium in israhel agens secundum carnem leuita ad fidem xpi conuersus euangelium in ytalia scripsit ostendens in eo quid generi suo deberet et xpo. Nam initium principii in uoce prophetice exclamationis instituens ordinem leuitice electionis ostendit ut predicans predestinatum iohem filium zacharie in uoce angeli emissum annuntiantis. non solum uerbū carnē factum. sed et corpus dn̄i in omnia per uerbū diuine uocis animatum initio euangelice predicationis ostenderet. ut qui hec legens sciret cui initium carnis in dn̄o ihu aduenientis habitaculum caro deberet agnoscere. atque in se uerbū uocis quod in consonantibus perdiderat inueniret. Denique tum perfecti euangelii opus intrans. et a baptismo dn̄i predi[care]

carne domini incipiens non laboravit nativitatem carnis quam in prioribus viderat dicere, sed totus in expulsione deserti, ieiunium numeri, temptationem diaboli, congregationem bestiarum, ministerium contulit angelorum, ut instituens nos ad intelligendum singula in brevi compingens nec auctoritatem facte rei demeret, et perficiendi operis plenitudinem non negaret. Denique amputasse sibi post fidem pollicem dicitur, ut sacerdotio reprobus haberetur. Sed tantum consentiens fidei predestinata potuit electio, ut nec sic in opere verbi perderet, quod prius meruerat in genere. Nam Alexandrie episcopus fuit, cuius per singula opus scire et evangelii in se dicta disponere et disciplinam legis in se agnoscere et divinam in carne domini intelligere naturam, que in nobis primum requiri, deinde inquisita volumus agnosci, habentes mercedem exhortationis, quoniam qui plantat et qui rigat unum sunt. Qui autem incrementum prestat deus est. **Incipit Marci evangelium**

Initium evangelii Iesu Christi filii dei. Ma. Sicut scriptum est in Ysaia propheta: Ecce ego mitto angelum meum ante faciem meam qui preparabit viam tuam ante te. Vox clamantis in deserto: Parate viam domini, rectas facite semitas eius. Fuit Iohannes in deserto baptizans et predicans baptismum penitentie in remissionem peccatorum. Et egrediebantur ad eum Ierosolimite universi et omnis regio Iudee, et baptizabantur ab illo in Iordanis flumine confitentes peccata sua. Et erat Iohannes vestitus pilis camelorum et zona pellicea circa lumbos eius, et locustas et mel silvestre edebat. Et predicabat dicens: Venit fortior me post me, cuius non sum dignus procumbens solvere corrigiam calciamentorum eius. Ego baptizavi vos aqua, ille vero baptizabit vos in spiritu sancto. Et factum est

in diebus illis venit Iesus a Nazareth Galilee et baptizatus est a Iohanne in Iordane. Et statim ascendens de aqua vidit celos apertos et spiritum tamquam columbam descendentem et manentem in ipso. Et vox facta est de celis: Tu es filius meus dilectus, in quo complacui. Et statim spiritus expulit eum in desertum. Et erat in deserto xl diebus et xl noctibus et temptabatur a Sathana, eratque cum bestiis, et angeli ministrabant ei. Postquam autem traditus est Iohannes, venit Iesus in Galileam predicans evangelium regni dei et dicens quoniam impletum est tempus et appropinquabit regnum dei: penitemini et credite evangelio. Et preteriens secus mare Galilee vidit Simonem et Andream fratrem eius mittentes retia in mare; erant enim piscatores. Et dixit eis Iesus: Venite post me, et faciam vos fieri piscatores hominum. Et protinus relictis retibus secuti sunt eum. Et progressus inde pusillum vidit Iacobum Zebedei et Iohannem fratrem eius et ipsos in navi componentes retia, et statim vocavit illos. Et relicto patre suo Zebedeo in navi cum mercenariis secuti sunt eum. Et ingrediuntur Capharnaum; et statim sabbatis ingressus in synagogam docebat eos. Et stupebant super doctrina eius; erat enim docens eos quasi potestatem habens et non sicut scribe. Et erat in synagoga eorum homo in spiritu inmundo, et exclamavit dicens: Quid nobis et tibi, Iesu Nazarene? Venisti ante tempus perdere nos? Scio qui sis, sanctus dei. Et comminatus est ei Iesus dicens: Obmutesce et exi de homine. Et discerpens eum spiritus inmundus et exclamans voce magna exiit ab eo. Et mirati sunt omnes ita ut conquirerent inter se dicentes: Quidnam est hoc? Quenam doctrina hec nova? Quia in potestate et spiritibus inmundis imperat, et obediunt ei.

processit rumor eius statim in omnem
gionem galileae. Et protinus egredientes
nagoga venerunt in domum Simonis
et Andreae cum Iacobo et Iohanne.
cumbebat autem socrus Simonis fe-
citans. et statim dicunt ei de illa. Et
dens levavit eam apprehensa ma-
nu eius. et continuo dimisit eam fe-
bris. et ministrabat eis. Vespere autem facto
m occidisset sol. afferebant ad eum
s male habentes. et demonia habentes.
erat omnis civitas congregata ad ia-
nuam. et curavit multos qui vexaban-
tur variis languoribus. et demonia multa
iebat. et non sinebat ea loqui. quoniam scie-
bant eum. Et diluculo valde surgens
gressus abiit in desertum locum. ibique
orabat. et persecutus est eum Simon
qui cum illo erant. et cum invenissent
eum: dixerunt ei. quia omnes querunt
te. Et ait illis. Eamus in proximos vicos
et civitates. ut et ibi predicem. ad hoc enim
veni. Et erat predicans in synagogis eo-
rum et omni galilea. et demonia eiciens.
Et venit ad eum leprosus deprecans eum
et genu flexo. dixit. Si vis potes me mundare.
Ihesus autem misertus eius extendit
manum suam. et tangens eum ait
illi. Volo mundare. Et cum dixisset.
statim discessit ab eo lepra. et mundatus
est. Et comminatus est ei. statimque eiecit
illum. et dixit ei. Vide nemini dixeris.
sed vade ostende te principibus sacerdotum.
et offer pro emundatione tua que precepit
Moyses in testimonium illis. At ille egressus
cepit predicare. et diffamare sermonem.
ita ut iam non posset manifeste in civitatem intro-
ire. sed foris in desertis locis esse.
et conveniebant ad eum undique. II
Et iterum intravit in capharnaum
post dies. viii. et auditum est quod in do-
mo esset. et convenerunt multi. ita ut
non caperet eos neque ad ianuam. et loquebatur
eis verbum. Et venerunt ad eum ferentes
paraliticum qui a quatuor portabatur.
et cum non possent offerre eum illi pre
turba: nudaverunt tectum ubi erat.
et patefacientes submiserunt grabatum

in quo paraliticus iacebat. Cum autem
vidisset Ihesus fidem illorum. ait paralitico.
Fili dimittuntur tibi peccata tua. Erant
autem illic quidam de scribis sedentes
et cogitantes in cordibus suis. Quid hic
sic loquitur? blasphemat. Quis potest
dimittere peccata nisi solus deus? Quo
statim cognito Ihesus spiritu suo. quia sic
cogitarent intra se dicit illis. Quid ista
cogitatis in cordibus vestris? quid est faci-
lius dicere paralitico dimittuntur tibi
peccata: an dicere. surge tolle grabatum
tuum et ambula. Ut autem sciatis quia
filius hominis habet potestatem in terra di-
mittendi peccata. ait paralitico. Tibi di-
co surge tolle grabatum tuum et vade
in domum tuam. Et statim surrexit
ille. et sublato grabato abiit inde
coram omnibus. ita ut admirarentur
omnes. et honorificarent deum dicentes.
quia numquam sic vidimus. Et egres-
sus est rursus ad mare. omnisque turba
veniebat ad eum. et docebat eos. Et
cum preteriret. vidit levi alphei se-
dentem ad theloneum. et ait illi. Se-
quere me. Et surgens secutus est eum.
Et factum est cum accumberet in domo il-
lius multi publicani et peccatores si-
mul discumbebant cum Ihesu et dis-
cipulis eius. Erant enim multi qui seque-
bantur eum. et scribe et pharisei viden-
tes quia manducaret cum publica-
nis et peccatoribus dicebant discipulis eius.
Quare cum publicanis et peccatoribus man-
ducat et bibit magister vester? Hoc audito
Ihesus ait illis. Non necesse habent sani me-
dico. sed qui male habent. non enim veni vo-
care iustos sed peccatores. Et erant dis-
cipuli iohannis et pharisei ieiunantes. et
veniunt et dicunt illi. Quare discipuli io-
hannis et phariseorum ieiunant. tui autem
discipuli non ieiunant? Et ait illis
Ihesus. Numquid possunt filii nupcia-
rum quamdiu sponsus cum illis est ie-
iunare? quanto tempore habent secum sponsum:
non possunt ieiunare. Venient autem
dies cum auferetur ab eis sponsus. et tunc
ieiunabunt in illis diebus. Nemo

assumentum panni rudis assuit
vestimento veteri. Alioquin aufert s
supplementum novum a veteri, et maior
scissura fit. Et nemo mittit vi
num novum in utres veteres. Alioquin
disrumpet vinum utres, et vinum effun
detur, et utres peribunt. Sed vinum no
vum in utres novos mitti debet. Et
factum est iterum cum dominus sabbatis ambu
laret per sata, et discipuli eius ceperunt
progredi et vellere spicas. Pharisei autem
dicebant ei: Ecce quid faciunt dis
cipuli tui sabbatis quod non licet. Et ait illis:
Numquam legistis quid fecerit David
quando necessitatem habuit et esuriit ipse
et qui cum eo erant? quomodo introivit
in domum dei sub Abiathar prin
cipe sacerdotum, et panes propositionis
manducavit quos non licebat ede
re nisi solis sacerdotibus, et dedit eis qui cum
eo erant? Et dicebat eis: Sabbatum propter
hominem factum est, non homo propter sabbatum.
Itaque dominus est filius hominis et sabbati.
Et introivit iterum III
in synagogam, et erat ibi homo ma
num habens manum aridam. Et obser
vabant eum si sabbatis curaret, ut
accusarent illum. Et ait homini habenti
aridam manum: Surge in medio.
Et dicit eis: Licet sabbatis benefacere
an male? animam salvam facere an per
dere? At illi tacebant. Et circumspi
ciens eos cum ira, contristatus
super cecitatem cordis eorum, dicit homini:
Extende manum tuam. Et extendit,
et restituta est manus illi. Exeun
tes autem pharisei statim cum herodi
anis consilium faciebant adver
sus eum quomodo eum perderent. Ihesus autem
cum discipulis suis secessit ad ma
re. Et multa turba a galilea et iu
dea secuta est eum, et ab ierosoli
mis, et ab ydumea, et trans iordanem,
et qui circa tyrum et sydonem multi
tudo magna, audientes que facie
bant venerunt. Et dixit Ihesus dis
cipulis suis ut navicula sibi de
serviret propter turbam ne comprimerent

eum. Multos enim sanabat ita
ut irruerent in eum ut illum tan
gerent. Quot quot autem habebant pla
gas, et spiritus immundi cum illum vide
bant, procidebant ei, et clamabant
dicentes: Tu es filius dei. Et vehe
menter comminabatur eis ne mani
festarent illum. Et ascendens in
montem vocavit ad se quos voluit ipse
et venerunt ad eum. Et fecit ut
essent XII cum illo, et ut mitteret
eos predicare. Et dedit illis potesta
tem curandi infirmitates et eiciendi
demonia. Et imposuit simoni
nomen petrus. Et iacobum zebedei
et iohannem fratrem iacobi, et impo
suit eis nomina boanerges, quod est filii
tonitrui. Et andream et philippum
et bartholomeum et matheum
et thomam et iacobum alphei et thade
um et simonem chananeum
et iudam scarioth qui tradidit illum.
Et veniunt in domum et conve
nit iterum turba ita ut non possent
neque panem manducare. Et cum au
dissent sui, exierunt tenere
eum. Dicebant enim quoniam in
furorem versus est. Et scribe qui ab
ierosolimis descenderant dice
bant quoniam beelzebub habet, et quia in prin
cipe demoniorum eicit demonia. Et
convocatis eis in parabolis di
cebat. Quomodo potest sathanas sathanam
eicere? Et si regnum in se divida
tur, non potest stare regnum illud.
Et si domus super semet ipsam dispertiatur,
non potest domus illa stare.
Et si sathanas consurrexit in se
ipsum, dispertitus est, non poterit
stare sed finem habet. Nemo potest
vasa fortis ingressus in domum di
ripere nisi prius fortem alliget, et tunc
domum eius diripiet. Amen dico
vobis quoniam omnia dimittentur fi
liis hominum peccata et blasphemie quibus
blasphemaverint. Qui autem blasphemaverit
in spiritum sanctum non habet remis
sionem in eternum, sed reus erit eterni

dicebant: spiritum inmundum habet. Et
veniunt mater eius et fratres et foris
stantes miserunt ad eum vocan-
tes eum. et sedebat circa eum turba.
et dicunt ei. Ecce mater tua et fratres tui fo-
ris querunt te. Et respondens ait eis. Que
est mater mea et fratres mei? Et circum-
spiciens eos qui in circuitu eius se-
debant ait. Ecce mater mea et fratres
mei. Qui enim fecerit voluntatem
dei hic frater meus et soror mea et ma-
ter est.

IIII

Et iterum cepit ihesus docere ad mare.
Et congregata est ad eum tur-
ba multa. ita ut in navem ascen-
dens sederet in mari. et omnis turba
circa mare super terram erant. et docebat
eos in parabolis multa. et di-
cebat illis in doctrina sua. Audite.
Ecce exiit seminans ad seminan-
dum. et dum seminat. aliud cecidit cir-
ca viam. et venerunt volucres
celi et comederunt illud. Aliud vero
cecidit super petrosa ubi non habuit ter-
ram multam. et statim exortum
est quoniam non habebat altitudinem
terre. et quando exortus est sol exestuavit. et
eo quod non habebat radicem exaruit.
Et aliud cecidit in spinas. et ascende-
runt spine. et suffocaverunt illud.
et fructum non dedit. et aliud cecidit
in terram bonam. et dabat fructum
ascendentem et crescentem. et afferebat
unum tricesimum. et unum. sexage-
simum. et unum centesimum. Et dicebat.
Qui habet aures audiendi audiat. Et
cum esset singularis. interrogaverunt
eum hii qui cum eo erant .xii. parabo-
lam exponere. Et dicebat eis. Vobis
datum est nosse misterium regni dei.
Illis autem qui foris sunt in parabolis
omnia fiunt. ut videntes videant et
non videant. et audientes audiant
et non intelligant. nequando convertantur
et dimittantur eis peccata. Et ait illis.
Nescitis parabolam hanc? et quomodo omnes
parabolas cognoscetis? Qui se-
minat verbum seminat. Hii autem

qui circa viam ubi seminatur
verbum. et cum audierint: confestim
venit sathanas. et aufert verbum quod se-
minatum est in cordibus eorum. Et hii
sunt similiter qui supra petram
seminantur. qui cum audierint
verbum: statim cum gaudio ac-
cipiunt illud. et non habent radicem in
se. sed temporales sunt. deinde orta
tribulatione et persecutione propter verbum
confestim scandalizantur. Et alii
sunt qui in spinis seminantur:
hii sunt qui verbum audiunt
et erumpne seculi. et deceptio divicia-
rum. et circa reliqua concupiscentie introeun-
tes suffocant verbum. et sine fructu
efficiatur. et hii sunt qui super
terram bonam seminati sunt. qui
audiunt verbum et suscipiunt. et fruc-
tificant. unum .xxx. unum .lx. et
unum centesimum. Et dicebat illis.
Numquid venit lucerna ut sub
modio ponatur. aut sub lecto.
Nonne ut super candelabrum ponatur.
Non est enim aliquid absconditum
quod non manifestetur. nec factum est
occultum quod in palam non veniat.
Si quis habet aures audiendi audi-
at. Et dicebat illis. Videte quid au-
diatis. In qua mensura mensi fueritis
remetietur vobis. et adicietur vo-
bis. Qui enim habet dabitur illi. et qui non
habet: et quod habet auferetur ab eo. Et di-
cebat. Sic est regnum dei quemadmodum si
homo iaciat sementem in terram.
et dormiat et exurgat nocte et die.
et semen germinet et increscat dum nescit
ille. Ultro enim terra fructificat.
primum herbam. deinde spicam. de-
inde plenum fructum in spica. Et
cum se produxerit fructus: statim
mittit falcem. quoniam adest messis.
Et dicebat. Cui assimilabimus reg-
num dei? aut cui parabole com-
parabimus illud? Sicut granum
sinapis. quod cum seminatum est
in terra. minus est omnibus semi-
nibus. et cum natum fuerit. ascendit

in arborem et fit maius omnibus
oleribus et facit ramos magnos
ita ut possint sub umbra eius
aves celi habitare. Et talibus multis
parabolis loquebatur eis verbum pro
ut poterant audire. Sine parabo
la autem non loquebatur eis. Seorsum
autem discipulis suis disserebat omni
a. Et ait illis in illo die cum sero esset
factum. Transeamus contra. Et dimit
tentes turbam assumunt eum
ita ut erat in navi. et alie na
ves erant cum illo. Et facta est pro
cella magna venti. et fluctus in
mittebat in navim ita ut imple
retur navis. Et erat ipse in puppi
super cervical dormiens. Et excitant
illum et dicunt illi. Magister non ad
te pertinet quia perimus. Et exurgens
comminatus est vento. et dixit ma
ri. Tace obmutesce. et cessavit
ventus et facta est tranquillitas
magna. Et ait illis. Quid timidi
estis. necdum habetis fidem. Et ti
muerunt timore magno et di
cebant ad alterutrum. Quis putas est
iste. quia ventus et mare obedi
unt ei.

Et venerunt trans fretum maris
in regionem gerasenorum. Et exe
unti ei de navi statim occurrit
ei de monumentis homo in spiritu inmundo.
qui domicilium habebat in monu
mentis. et neque catenis iam quisquam
poterat eum ligare. quoniam sepe com
pedibus et catenis vinctus disru
pisset catenas et compedes commi
nuisset. et nemo poterat eum doma
re. et semper die ac nocte in monumen
tis et in montibus erat clamans.
et concidens se lapidibus. Videns autem
ihesum a longe cucurrit et adora
vit eum et clamans voce mag
na dixit. Quid michi et tibi ihesu fili dei
altissimi. adiuro te per deum ne
me torqueas. Dicebat enim ei. Exi
spiritus inmunde ab homine. Et interro
gabat eum. Quod tibi nomen est. Et dici

tur ei. Legio michi nomen est quia
multi sumus. Et deprecabantur eum
multum ne se expelleret extra regionem.
Erat autem ibi circa montem grex
porcorum magnus pascens in agris.
et deprecabantur eum spiritus dicentes.
Mitte nos in porcos ut in eos
introeamus. Et concessit eis statim
ihesus. Et exeuntes spiritus inmundi introi
erunt in porcos. et magno im
petu grex precipitatus est in mare
ad duo milia. et suffocati sunt
in mari. Qui autem pascebant eos
fugerunt et nuntiaverunt in ci
vitatem et in agros. Et egressi sunt
videre quid esset factum. Et veniunt
ad ihesum. et vident illum qui a de
mone vexabatur. sedentem
vestitum et sane mentis. et timue
runt. Et narraverunt illis qui vide
rant qualiter factum esset ei qui
demonium habuerat. et de porcis.
Et rogare ceperunt eum ut disce
deret de finibus eorum. Cumque ascen
deret navim cepit illum deprecari
qui a demonio vexatus fuerat ut
esset cum illo. Ihesus autem non admi
sit eum. sed ait illi. Vade in domum
tuam ad tuos. et nuntia illis quanta
tibi dominus fecerit. et misertus sit tui.
Et abiit et cepit predicare in decapoli
quanta sibi fecisset ihesus. et omnes mira
bantur. Et cum ascendisset ihesus
in navim rursum trans fretum
convenit turba multa ad eum
et erat circa mare. Et venit
quidam de archisinagogis nomine
iairus. et videns eum procidit ad
pedes eius. et deprecabatur eum mul
tum dicens. Quoniam filia mea in ex
tremis est. veni inpone ma
num super eam ut salva sit
et vivat. Et abiit cum illo et se
quebatur eum turba multa et
comprimebant eum. Et mulier que
erat in profluvio sanguinis an
nis xii. et fuerat multa perpessa
a compluribus medicis et eroga

rat omnia sua. nec quicquam
erat. sed magis deterius habebat. cum
isset de ihesu uenit in turba
retro. et tetigit uestimentum eius.
igero salua ero. Et confestim
catus est fons sanguinis eius. et sen
corpore quia sanata esset a pla
ga. Et statim ihesus in semet ipso
cognoscens uirtutem que exierat de
illo conuersus ad turbam ait. Quis
tetigit uestimenta mea? Et dice
bant ei discipuli sui. Vides
turbam comprimentem te. et dicis quis
me tetigit. Et circumspiciebat ui
dere eam que hoc fecerat. Mulier uero
timens et tremens sciens quod factum
esset in se. uenit et procidit ante eum
et dixit ei omnem ueritatem. Ihesus autem
dixit ei. Filia fides tua te saluam
fecit. Vade in pace et esto sana a
plaga tua. Adhuc eo loquente ue
niunt nuncii ad archisinago
gum dicentes quia filia tua mortua
est. Quid ultra uexas magistrum?
Ihesus autem audito uerbo quod dicebatur
ait archisinagogo. Noli timere.
tantummodo crede. Et non admisit quem
quam se sequi nisi petrum et iacobum
et iohannem fratrem iacobi. Et ueniunt
in domum archisinagogi. et uidit
tumultum. et flentes et eiulantes
multum. Et ingressus ait illis. Quid tur
bamini et ploratis? Puella non est mor
tua sed dormit. Et irridebant eum.
Ipse uero eiectis omnibus assumit pa
trem et matrem puelle et qui secum e
rant. Et ingrediuntur ubi puella
erat iacens. Et tenens manum puelle te
nens ait illi. Thabita cumi. quod est
interpretatum. puella tibi dico surge.
Et confestim surrexit puella et am
bulabat. Erat autem annorum xii.
Et obstupuerunt stupore magno.
Et precepit illis uehementer ut nemo
id sciret. et dixit illi dare man
ducare. Et egressus inde abiit in
patriam suam. et sequebantur eum
discipuli sui.

Dicebat enim quia si uel uestimentum eius
tetigero.

Et facto sabbato cepit ihesus in sina VI
goga docere. et multi audientes
admirabantur in doctrina eius
dicentes. Vnde huic hec omnia? et que est
sapientia que data est illi. et uirtutes ta
les que per manus eius efficiuntur.
Nonne hic est faber filius marie
frater iacobi et ioseph et iude et simonis.
Nonne et sorores eius hic nobiscum sunt?
Et scandalizabantur in eo. Et dicebat
illis ihesus. Quia non est propheta sine ho
nore nisi in patria sua et in domo
sua. et in cognatione sua. Et non
poterat ibi uirtutem ullam fa
cere nisi paucos infirmos imposi
tis manibus curauit. Et mirabatur
tur propter incredulitatem eorum. Et cir
cuibat castella in circuitu docens.
Et conuocauit xii. et cepit eos mittere
binos. et dabat illis potestatem spirituum
inmundorum. Et precepit eis ne quid
tollerent in uia nisi uirgam tantum.
non peram non panem neque in zona
es. sed calciatos sandaliis. et ne in
duerentur duabus tunicis. Et di
cebat eis. Quocumque introie
ritis in domum. illic manete
donec exeatis inde. Et quicumque
non receperint uos nec audierint uos.
exeuntes inde excutite puluerem
de pedibus uestris in testimo
nium illis. Et exeuntes predicabant
ut penitentiam agerent. et demonia mul
ta eiciebant. et ungebant oleo mul
tos egros et sanabantur. Et audiuit
enim factum est nomen eius. et dicebat
quia iohannes baptista resurrexit a
mortuis. et propterea uirtutes operantur
in illo. Alii autem dicebant quia helias
est. Alii uero dicebant quia propheta
est quasi unus ex prophetis. Quo audito
herodes ait. Quem ego decollaui
iohannem hic a mortuis resurrexit.
Ipse enim herodes misit ac tenuit
iohannem. et uinxit eum in carcerem
propter herodiadem uxorem philippi
fratris sui. quia duxerat eam. Dicebat
enim iohannes herodi. Non licet tibi habere uxo

uel uestimentum eius tetigero

vi. vii. e

12

VI

fratris tui. Herodias autem insidiabatur
illi: et volebat occidere eum, nec pote-
rat. Herodes enim metuebat Iohan-
nem, sciens eum virum iustum et sanctum: et cus-
todiebat eum, et audito eo multa
faciebat, et libenter eum audiebat.
Et cum dies opportunus accidisset, He-
rodes natalis sui cenam fecit
principibus et tribunis et primis Ga-
lilee. Cumque introisset filia ipsius
Herodiadis et saltasset, et placuisset He-
rodi simulque recumbentibus, rex
ait puelle: Pete a me quod vis, et dabo
tibi. Et iuravit illi: Quia quicquid
petieris a me dabo tibi, licet dimi-
dium regni mei. Que cum exisset,
dixit matri sue: Quid petam? At
illa dixit: Caput Iohannis baptiste. Cum-
que introisset statim cum festinati-
one ad regem, petivit dicens: Volo ut
protinus des michi in disco caput Io-
hannis baptiste. Et contristatus est rex: prop-
ter iusiurandum, et propter simul discum-
bentes noluit eam contristari: sed mis-
so spiculatore precepit afferri caput
Iohannis baptiste. Et decollavit eum in car-
cere, et attulit caput eius in disco: et
dedit illud puelle, et puella dedit matri
sue. Quo audito discipuli eius ve-
nerunt et tulerunt corpus eius: et po-
suerunt illud in monumento. Et con-
venientes apostoli ad Iesum, renunti-
averunt ei omnia que egerant et docu-
erant. Et ait illis: Venite seorsum
in desertum locum, et requiescite
pusillum. Erant enim qui ve-
niebant et redibant multi: et nec
spacium manducandi habebant.
Et ascendentes in navim, abierunt
in desertum locum seorsum. Et
viderunt eos abeuntes, et cognoverunt
multi: et pedestres de omnibus civi-
tatibus concurrerunt illuc, et pre-
venerunt eos. Et exiens vidit
turbam multam Iesus: et misertus
est super eos quia erant sicut oves
non habentes pastorem, et cepit illos do-
cere multa. Et cum iam hora multa

fieret, accesserunt discipuli eius
dicentes: Desertus locus est hic, et iam hora
preterit: dimitte illos ut euntes in proxi-
mas villas et vicos emant sibi ci-
bos quos manducent. Et respondens ait
illis: Date illis vos manducare. Et
dixerunt ei: Euntes emamus ducen-
tis denariis panes, et dabimus illis
manducare. Et dicit eis: Quot pa-
nes habetis? Ite et videte. Et cum co-
gnovissent dicunt: V. et duos pisces. Et
precepit illis ut accumbere facerent omnes
secundum contubernia super viride fe-
num. Et discubuerunt in partes per cente-
nos et quinquagenos. Et acceptis
v. panibus et duobus piscibus, in-
tuens in celum benedixit, et fregit panes, et dedit
discipulis suis ut ponerent ante eos:
et duos pisces divisit omnibus. Et man-
ducaverunt omnes, et saturati sunt. Et
sustulerunt reliquias fragmentorum
.xii. cophinos plenos et de piscibus.
Erant autem qui manducaverunt
quinque milia virorum. Et statim co-
egit discipulos suos ascendere navem
ut precederent eum trans fretum ad
Bethsaidam, dum ipse dimitteret
populum. Et cum dimisisset eos, abiit
in montem orare. Et cum sero esset,
erat navis in medio mari, et ipse
solus in terra. Et videns eos labo-
rantes in remigando: erat enim ven-
tus contrarius eis. Et circa quartam vigiliam
noctis venit ad eos ambulans
super mare, et volebat preterire eos.
Illi ut viderunt eum ambulantem
super mare, putaverunt fantasma esse,
et exclamaverunt. Omnes enim viderunt
eum, et conturbati sunt. Et statim
locutus est cum eis, et dixit eis: Con-
fidite, ego sum, nolite timere. Et
ascendit ad illos in navim, et cessa-
vit ventus. Et plus magis intra
se stupebant. Non enim intellexer-
ant de panibus: erat enim cor eorum
obcecatum. Et cum transfreta-
sent, pervenerunt in terram Genesa-
reth, et applicuerunt. Cumque

[infirm]itate detinebantur continuo cog-
[nov]erunt eum. Et percurrentes universam
[regi]onem illam ceperunt in grabatis
[e]os qui se male habebant circumferre
[ub]i audiebant eum esse. Et quocumque in-
[tro]ibat in vicos vel in villas aut civi-
[t]ates in plateis ponebant infirmos
[et de]precabantur eum ut vel fimbriam
[vesti]menti eius tangerent. Et quotquot
[t]angebant eum salvi fiebant.

VII

[E]t conveniunt
ad eum pharisei et quidam de scribis ve-
nientes ab Ierosolimis. Et cum vidissent
quosdam de discipulis eius communibus
manibus id est non lotis manibus mandu-
care panem vituperaverunt. Pharisei autem
et omnes iudei nisi crebro laverint manus
non manducant tenentes traditionem
seniorum. Et a foro redeuntes nisi bap-
tizentur non comedunt. Et alia multa
sunt que tradita sunt illis servare bap-
tismata calicum et urceorum et eramento-
rum et lectorum. Et interrogabant eum pharisei
et scribe: Quare discipuli tui non
ambulant iuxta traditionem seniorum sed
communibus manibus manducant panem?
At ille respondens dixit eis: Bene prophetavit
Ysaias de vobis ypocritis sicut scrip-
tum est: Populus hic labiis me hono-
rat cor autem eorum longe est a me. In
vanum autem colunt me docentes doc-
trinas et precepta hominum. Relinquentes
enim mandatum dei tenetis traditionem
hominum, baptismata urceorum et calicum
et alia similia his facitis multa.
Et dicebat illis: Bene irritum facitis pre-
ceptum dei ut traditionem vestram ser-
vetis. Moyses enim dixit: Honora
patrem tuum et matrem tuam. Et qui male-
dixerit patri vel matri morte mori-
atur. Vos autem dicitis: Si dixerit homo
patri aut matri corban quod est donum
quodcumque ex me est tibi profuerit; et ultra
non dimittitis eum quicquam facere
patri suo aut matri, rescindentes
verbum dei per traditionem vestram quam
tradidistis. Et similia huiusmodi multa fa-
citis. Et advocans iterum turbam

dicit illis: Audite me omnes et intelligi-
te. Nihil est extra hominem introiens in
eum quod possit eum coinquinare sed
que de homine procedunt illa sunt que coin-
quinant hominem. Si quis habet aures
audiendi audiat. Et cum introisset in
domum a turba interrogabant eum disci-
puli eius parabolam. Et ait illis: Sic et
vos imprudentes estis? Non intelligitis
quia omne extrinsecus introiens in
hominem non potest eum coinquinare
quia non introit in cor eius sed in ventrem
et in secessum exit purgans omnes escas?
Dicebat autem quoniam que de homine exeunt
illa coinquinant hominem. Ab intus
enim de corde hominum male cogita-
tiones procedunt, adulteria, fornicatio-
nes, homicidia, furta, avaritie, ne-
quitie, dolus, inpudicitia, oculus
malus, blasphemia, superbia, stultitia.
Omnia hec mala ab intus procedunt et coinqui-
nant hominem. Et inde surgens abiit
in fines Tyri et Sidonis. Et ingressus
domum neminem voluit scire et
non potuit latere. Mulier enim statim
ut audivit de eo cuius filia habebat
spiritum inmundum intravit et procidit ad
pedes eius. Erat enim mulier gentilis
Syrophenissa genere. Et rogabat eum
ut demonium eiceret de filia eius. Qui
dixit illi: Sine prius saturari filios.
Non est enim bonum sumere panem filiorum et mit-
tere canibus. At illa respondit et dixit illi:
Utique domine. Nam et catelli comedunt
sub mensa de micis puerorum. Et ait illi:
Propter hunc sermonem vade: exiit demo-
nium a filia tua. Et cum abisset domum
invenit puellam iacentem supra
lectum et demonium exisse. Et iterum exi-
ens de finibus Tyri venit per Sidonem
ad mare Galilee inter medios fi-
nes Decapoleos. Et adducunt ei sur-
dum et mutum et deprecabantur eum
ut imponat illi manum. Et appre-
hendens eum de turba seorsum
misit digitos suos in auriculas
eius et expuens tetigit linguam eius.
Et suspiciens in celum ingemuit

ait: Effeta, quod est adaperire. Et stati-
m apertae sunt aures eius, et solutum est
vinculum linguae eius, et loquebatur
recte. Et praecepit eis ne cui dicerent.
Quanto autem eis praecipiebat, tanto
magis plus praedicabant, et eo amplius
admirabantur dicentes: Bene omnia
fecit, et surdos fecit audire et mutos
loqui. VIII
In illis diebus iterum cum turba multa
esset cum Iesu, nec haberent quod manduca-
rent, convocatis discipulis ait illis:
Misereor super turbam, quia iam triduo
sustinent me, nec habent quod manducent;
et si dimisero eos ieiunos in domum
suam, deficient in via. Quidam enim
ex eis de longe venerunt. Et responderunt
ei discipuli sui: Unde illos poterit quis hic
saturare panibus in solitudine? Et
interrogabat eos: Quot panes habetis?
Qui dixerunt: Septem. Et praecepit
turbae discumbere super terram. Et accipi-
ens septem panes, gratias agens frege-
bat et dabat discipulis suis ut apponerent.
Et apposuerunt turbae. Et habebant
pisciculos paucos, et ipsos benedixit
et iussit apponi. Et manducaverunt
et saturati sunt. Et sustulerunt quod sup-
erat de fragmentis septem sportas. Erant
autem qui manducaverant quasi quattuor
milia hominum, et dimisit eos. Et statim
ascendit navim cum discipulis suis,
et venit in partes Dalmanutha.
Et exierunt Pharisaei, et coeperunt con-
quirere cum eo, quaerentes ab eo signum
de caelo, temptantes eum. Et inge-
miscens spiritu ait: Quid generatio is-
ta signum quaerit? Amen dico vobis, si
dabitur generationi isti signum. Et di-
mittens eos, ascendit iterum in na-
vim, et abiit trans fretum. Et oblivi
sunt panem sumere, et nisi unum panem
non habebant secum in navi. Et praecipie-
bat eis dicens: Videte et cavete a fer-
mento Pharisaeorum et fermento Hero-
dis. Et cogitabant ad alterutrum
dicentes: Quia panem non habemus. Quo
cognito ait illis Iesus: Quid cogita-
tis quia panem non habetis? Nondum
cognoscitis nec intellegitis? Ad-
huc caecatum habetis cor vestrum? Ha-
bentes non auditis, nec recorda-
mini, quando quinque panes fregi in quinque milia,
quot cophinos fragmentorum plenos
sustulistis? Dicunt ei: Duodecim. Quando et septem
panes in quattuor milia hominum, quot spor-
tas fragmentorum sustulistis? Et dicunt
ei: Septem. Et dicebat eis: Quomodo
nondum intellegitis? Et veni-
unt Bethsaidam, et adducunt ei caecum, et
rogabant eum ut illum tangeret.
Et apprehensa manu caeci, edu-
xit eum extra vicum, et expuens in oculos eius,
impositis manibus suis, interroga-
vit eum si aliquid videret. Et aspici-
ens ait: Video homines quasi arbores ambu-
lantes. Deinde iterum imposuit ma-
nus super oculos eius, et coepit videre,
et restitutus est ita ut clare vide-
ret omnia. Et misit illum in domum
suam dicens: Et si in vicum introie-
ris, nemini dixeris. Et ingressus est
Iesus et discipuli eius in castella Caesa-
reae Philippi, et in via interrogabat dis-
cipulos suos dicens: Quem me dicunt
esse homines? Qui responderunt illi dicentes:
Alii Iohannem Baptistam, alii Eliam,
alii vero quasi unum de prophetis. Tunc
dicit illis: Vos vero quem me esse dicitis?
Respondens Petrus ait illi: Tu es Christus. Et
comminatus est eis ne cui dicerent de illo.
Et coepit docere eos quoniam oportet filium hominis
pati multa, et reprobari a summis sacerdotibus
et senioribus et scribis, et occidi,
et post tres dies resurgere. Et pa-
lam verbum loquebatur. Et apprehendens eum
Petrus coepit eum increpare. Qui
conversus et videns discipulos suos
comminatus est Petro dicens: Vade
retro me Satana, quoniam non sapis
quae Dei sunt, sed quae hominum. Et con-
vocata turba cum discipulis suis
dixit eis: Si quis vult me sequi,
deneget semetipsum, et tollat crucem
suam et sequatur me. Qui enim voluerit
animam suam salvam

[ani]mam. Qui autem perdiderit animam su-
am propter me et evangelium salvam fa-
ciet eam. Quid enim proderit homini si
lucretur totum mundum et detrimentum
animae suae faciat. Aut quam ho-
mo commutationem dabit pro anima sua. Qui
enim me confusus fuerit et verba
mea in generatione ista adultera
et peccatrice et filius hominis confun-
detur eum cum venerit in gloria patris su-
i cum angelis sanctis. Et dicebat illis. Amen di-
co vobis quia sunt quidam de hic
stantibus qui non gustabunt mortem
donec videant regnum dei venien-
tem in virtute.

IX

Et post dies sex assumpsit Iesus
Petrum et Iacobum et Iohannem et duxit
illos in montem excelsum seorsum solos et
transfiguratus est coram ipsis. Et vesti-
menta eius facta sunt splendentia et
candida nimis velud nix, qualia ful-
lo non potest super terram candida fa-
cere. Et apparuit illis Helias cum Moyse
et erant loquentes cum Iesu. Et respondens
Petrus ait Iesu. Rabbi, bonum est hic nos
esse. Et faciamus hic tria tabernacula
tibi unum, Moysi unum, et Heliae unum.
Non enim sciebat quid diceret. Erant
enim timore exterriti. Et facta est nu-
bes obumbrans eos. Et venit vox
de nube dicens. Hic est filius meus
carissimus, audite illum. Et statim
circumspicientes neminem amplius
viderunt nisi Iesum tantum secum. Et des-
cendentibus illis de monte, praecepit illis
ne cuiquam quae vidissent narrarent,
nisi cum filius hominis a mortuis re-
surrexerit. Et verbum continuerunt
apud se conquirentes quid esset
cum a mortuis resurrexerit.
Et interrogabant eum dicentes. Quid
ergo dicunt pharisaei et scribae quia Heliam o-
portet venire primum. Qui respondens ait il-
lis. Helias cum venerit primo resti-
tuet omnia. Et quomodo scriptum est in fili-
um hominis ut multa patiatur et contem-
natur. Sed dico vobis quia et He-
lias venit et fecerunt illi quaecumque vo-
luerunt sicut scriptum est de eo. Et
veniens ad discipulos suos vidit
turbam magnam circa eos, et scri-
bas conquirentes cum illis. Et confes-
tim omnis turba videns Iesum stupe-
facta est et expaverunt, et accurrentes sa-
lutabant eum. Et interrogavit eos.
Quid inter vos conquiritis. Et respondens
unus de turba dixit. Magister attuli
filium meum ad te habentem spiritum
mutum. Qui ubicumque eum apprehenderit
allidit ipsum et spumat et stridet den-
tibus et arescit. Et dixi discipulis tuis
ut eicerent eum et non potuerunt. Qui
respondens eis dixit. O generatio prava
et incredula, quamdiu apud vos ero,
quamdiu vos patiar. Afferte illum
ad me. Et attulerunt eum. Et cum
vidisset illum statim spiritus conturbavit
illum et elisus in terram volutabatur
spumans. Et interrogavit patrem eius.
Quantum temporis est ex quo ei hoc accidit.
At ille ait. Ab infantia. Et frequenter eum
et in ignem et in aquam misit ut eum
perderet. Sed si quid potes adiuva nos
misertus nostri. Iesus autem ait illi. Si
potes credere, omnia possibilia sunt
credenti. Et continuo exclamans
pater pueri cum lacrimis aiebat. Credo
domine, adiuva incredulitatem meam.
Et cum videret Iesus concurrentem
turbam, comminatus est spiritui inmun-
do dicens illi. Surde et mute spiritus
exi ab illo, ego praecipio tibi exi ab
eo et amplius non introeas in eum.
Et exclamans et multum discerpens
eum exiit ab eo. Et factus est sicut
mortuus ita ut multi dicerent quia
mortuus est. Iesus autem tenens ma-
num eius elevavit eum et surrexit.
Et cum introisset in domum discipuli
eius interrogabant eum secreto.
Quare nos non potuimus eicere eum. Et
dixit illis. Hoc genus in nullo potest
exire nisi in oratione et ieiunio. Et inde
profecti praetergrediebantur Galilaeam, nec
volebat quemquam scire. Docebat autem dis-
cipulos suos et dicebat illis. Quoniam

15

a

filius hominis tradetur in ma-
nus hominum et occident eum. et
occisus tertia die resurget. At illi
ignorabant verbum. et timebant
interrogare eum. Et venerunt
capharnaum. Qui cum domi esset
interrogabat eos. Quid in via trac-
tabatis? At illi tacebant. Siquidem
inter se in via disputaverant quis
eorum maior esset. Et residens vocavit
duodecim. et ait illis. Siquis vult esse
primus erit omnium novissimus.
et omnium minister. Et accipiens puerum sta-
tuit eum in medio eorum. Quem
cum complexus esset ait illis. Quis-
quis unum ex huiusmodi pueris receperit
in nomine meo. me recipit. et
quicumque me susceperit. non me
solum suscipit. sed eum qui me
misit. Respondit illi iohannes dicens. Ma-
gister vidimus quendam in nomine tuo
eicientem demonia qui non sequitur nos.
et prohibuimus eum. Ihesus autem ait
ei. Nolite prohibere eum. Nemo est enim
qui faciat virtutem in nomine
meo. et possit cito male loqui de
me. Qui enim non est adversum vos
pro nobis est. Quisquis enim potum
dederit vobis calicem aque frigide in
nomine meo. quia christi estis. amen
dico vobis non perdet mercedem su-
am. Et quisquis unum de pusil-
lis istis credentibus in me scanda-
lizaverit bonum est [illegible] ei
magis ut circumdaretur mola
asinaria in collo eius. et in mare
mitteretur. Et si scandalizaverit
te manus tua. abscide eam. Bo-
num est tibi debilem introi-
re in vitam quam duas ma-
nus habentem ire in gehennam. in
ignem inextinguibilem. ubi
vermis eorum non moritur. et ignis
non extinguitur. Et si pes tuus
scandalizat te. amputa illum.
Bonum est tibi claudum introi-
re in vitam eternam. quam duos
pedes habentem mitti in gehen-
nam ignis inextinguibilis
ubi vermis eorum non moritur. et ig-
nis non extinguitur. Et si o-
culus tuus scandalizat te eice
eum. Bonum est tibi luscum introi-
re in regnum celorum quam duos
oculos habentem mitti in ge-
hennam ignis. ubi vermis eorum
non moritur. et ignis non extinguitur.
Omnis enim igne salietur. et omnis victima
salietur. Bonum est sal. quod si sal insulsum fuerit
in quo illud condietis. Habe-
te in vobis sal et pacem habete inter vos.

X

Et inde exurgens
venit in fines iudee ultra
iordanem. et conveniunt ite-
rum turbe ad eum. et sicut consue-
verat iterum docebat eos. Et accedentes
pharisei interrogabant eum. si li-
cet viro uxorem dimittere. temp-
tantes eum. At ille respondens dixit
eis. Quid vobis precepit moyses?
Qui dixerunt. Moyses permisit li-
bellum repudii scribere et dimittere.
Quibus respondens ihesus ait ad
duritiam cordis vestri scripsit
vobis preceptum istud. Ab initio
autem creature masculum et femi-
nam fecit eos deus. Propter
hoc relinquet homo patrem suum et
matrem. et adherebit uxori sue et
erunt duo in carne una. Ita-
que iam non sunt duo. sed una
caro. Quod ergo deus coniunxit homo non sepa-
ret. Et in domo iterum discipuli
eius interrogaverunt eum de eodem.
Et ait illis. Quicumque dimiserit uxorem
suam. et aliam duxerit adulterium
committit super eam. Et si uxor di-
miserit virum suum et alii nupse-
rit mechatur. Et offerebant
ei parvulos ut tangeret eos. Dis-
cipuli autem comminabantur of-
ferentibus. Quos cum videret
indigne tulit. et ait illis. Sinite
parvulos venire ad me. et ne prohi-
bueritis eos. Talium est enim

regnum dei. Amen dico vobis. Quicumque
non receperit regnum dei velud
parvulus, non intrabit in il-
lud. Et complexans eos et imponens
manus super illos benedicebat eos. Et
cum egressus esset in viam, procurrens
quidam genuflexo rogabat eum
dicens: Magister bone quid faciam ut
vitam eternam percipiam? Ihesus autem
dixit ei: Quid me dicis bonum? Ne-
mo bonus nisi solus deus. Precepta
nosti. Non adulteres. Ne occidas. Ne
fureris. Ne falsum testimonium dic-
as. Ne fraudem feceris. Honora pa-
trem tuum et matrem. At ille respondens
ait illi: Magister hec omnia conservavi
a iuventute mea. Ihesus autem intu-
itus eum, dilexit eum et dixit
ei: Unum tibi deest. Vade quecumque ha-
bes vende, et da pauperibus et habebis
thesaurum in celo, et veni sequere me.
Qui contristatus in verbo abiit me-
rens. Erat enim habens multas pos-
sessiones. Et circumspiciens Ihesus ait
discipulis suis: Quam difficile qui
pecunias habent intrabunt in reg-
num dei. Discipuli autem obstupes-
cebant in verbis eius. At Ihesus rursus
respondens ait illis: Filioli, quam difficile est
confidentes in pecuniis in regnum
dei introire. Facilius est camelum
per foramen acus transire quam divitem
introire in regnum dei. Quidam
magis admirabantur dicentes
ad semetipsos: Et quis potest salvus fi-
eri? Et intuens illos Ihesus ait illis: Apud
homines impossibile est, sed non apud deum.
Omnia enim possibilia sunt apud deum.
Et cepit ei Petrus dicere: Ecce nos
dimisimus omnia et secuti sumus te.
Respondens Ihesus ait: Amen dico vobis. Nemo
est qui dimiserit domum aut fratres
aut sorores aut patrem aut matrem
aut filios aut agros propter me et propter e-
vangelium, qui non accipiat centies tan-
tum nunc in tempore hoc domos et fratres et so-
rores et matres et filios et agros cum
persecutionibus, et in seculo futuro vi-
tam eternam. Multi autem erunt
primi et novissimi primi. Erant autem
in via ascendentes Ierosolimam. Et
precedebat illos Ihesus, et stupebant, et se-
quentes timebant. Et assumens ite-
rum xii. cepit illis dicere que essent ei
ventura. Quia ecce ascendimus Iero-
solimam, et filius hominis tradetur prin-
cipibus sacerdotum et scribis et senioribus,
et condempnabunt eum morte, et
tradent eum gentibus, et illudent
eum, et conspuent eum, et flagella-
bunt eum, et interficient eum, et ter-
tia die resurget. Et accedunt ad eum Ia-
cobus et Iohannes filii Zebedei dicentes: Ma-
gister, volumus ut quodcumque petierimus
facias nobis. At ille dixit eis: Quid
vultis ut faciam vobis? Et dixerunt:
Da nobis ut unus ad dexteram tuam
et alius ad sinistram tuam sedeamus
in gloria tua. Ihesus autem dixit eis: Nesci-
tis quid petatis. Potestis bibere calicem
quem ego bibiturus sum, aut baptismo
quo ego baptizor baptizari? At illi
dixerunt ei: Possumus. Ihesus autem ait illis:
Calicem quidem quem ego bibo bibe-
tis, et baptismo quo ego baptizor bap-
tizabimini. Sedere autem ad dexteram
meam vel ad sinistram non est me-
um dare vobis, sed quibus paratum
est. Et audientes x. indignati sunt
de Iacobo et Iohanne. Ihesus autem vocans
eos ait illis: Scitis quia hii qui viden-
tur principari gentibus dominantur
eis, et principes eorum potestatem habent
ipsorum. Non est ita autem in vobis. Sed qui-
cumque voluerit fieri maior, erit minister
vester. Et quicumque voluerit primus esse
in vobis, erit omnium servus. Nam et filius
hominis non venit ut ministrare-
tur ei, sed ut ministraret et daret
animam suam redemptionem pro multis.
Et veniunt Iericho. Et proficiscente
eo de Iericho et discipulis eius et
plurima multitudine, filius Thi-
mei Barthimeus cecus sedebat
iuxta viam mendicans. Qui cum
audisset quia Ihesus Nazarenus est

cepit clamare et dicere. Ihesu fili david
miserere mei. Et comminabantur
ei multi ut taceret. At ille multo
magis clamabat. Ihesu fili david
miserere mei. Et stans ihesus ius-
sit eum vocari. Et vocabant cecum
dicentes ei. Animequior esto sur-
ge vocat te. Qui proiecto vestimento
suo exiliens venit ad eum. Et respondens
ihesus dixit ad eum. Quid tibi vis ut
faciam. Cecus dixit ei. Rabboni
ut videam. Ihesus autem dixit ei. Vade
fides tua te salvum fecit. Et confes-
tim vidit et sequebatur eum in via.

XI

Et cum appro-
pinquaret ihesus ierosolimis et beth-
anie ad montem oliveti: mittit
duos ex discipulis suis et ait illis.
Ite in castellum quod contra vos est. Et sta-
tim introeuntes illuc: invenietis
pullum alligatum super quem nemo
adhuc hominum sedit. Solvite et
adducite illum. Et si quis vobis ali-
quid dixerit: quid facitis, dicite quia
domino necessarius est. Et continuo illum
dimittet huc. Et abeuntes inve-
nerunt pullum ligatum ante ianu-
am foris in bivio. Et solvunt eum.
Et quidam de illic stantibus dicebant
illis. Quid facitis solventes pullum?
Qui dixerunt illis sicut preceperat eis ihesus. Et
dimiserunt eis. Et adduxerunt pul-
lum ad ihesum. Et imposuerunt ei ves-
timenta sua et sedit super eum. Multi autem
straverunt vestimenta sua in via. Alii
autem cedebant frondes de arbo-
ribus et sternebant in via. Et qui
preibant et qui sequebantur clama-
bant dicentes. Osanna benedictus qui
venit in nomine domini. Et benedictum quod
venit regnum patris nostri david osanna
in excelsis. Et introivit ierosolimam
in templum. Et circumspectis omnibus
cum iam hora esset vespere exiit
in bethaniam cum xii. Et alia die cum
exirent a bethania esuriit.
Cumque vidisset ficum a longe
venientem folia venit si quid
forte inveniret in ea. Et cum venisset
ad eam: nichil invenit preter folia.
Non enim erat tempus ficorum. Et respondens
dixit ei. Iam non amplius in eternum
ex te quisquam fructum mandu-
cet. Et audiebant discipuli eius.
Et veniunt ierosolimam. Et cum
introisset in templum: cepit e-
icere vendentes et ementes in tem-
plo et mensas nummulariorum et cathedras
vendentium columbas evertit.
Et non sinebat ut quisquam transfer-
ret vas per templum. Et docebat
eos dicens. Nonne scriptum est quia
domus mea domus orationis voca-
bitur cunctis gentibus. Vos autem
fecistis eam speluncam latronum.
Quo audito principes sacerdotum et
scribe querebant quomodo illum per-
derent. Timebant enim eum quoniam
universa turba admirabatur super
doctrina eius. Et cum vespera esset
facta: egrediebatur de civitate. Et cum
mane transirent: viderunt ficum
aridam factam a radicibus. Et recorda-
tus petrus dixit ei. Rabbi ecce fi-
cus cui maledixisti aruit. Et respondens
ait illis. Habetis fidem dei. Amen dico
vobis. quia quicumque dixerit huic
monti tollere et mittere in mare.
et non hesitaverit in corde suo sed cre-
diderit: quia quodcumque dixerit fiat
ei. Propterea dico vobis. Omnia quecumque ora-
tes petieritis credite quia accipie-
tis et venient vobis. Et cum stabi-
tis ad orandum: dimittite si quid
habetis adversus aliquem ut et pater
vester qui in celis est dimittat vobis omnia
peccata vestra. Quod si vos non dimiseritis:
nec pater vester qui in celis est dimittet
vobis peccata vestra. Et veniunt rursus
ierosolimam. Et cum ambularet
in templo accedunt ad eum summi
sacerdotes et scribe et seniores et dicunt
illi. In qua potestate hec facis? vel
quis dedit tibi hanc potestatem
ut ista facias? Ihesus autem respondens
ait illis. Interrogabo vos et ego unum

verbum et respondete michi. et dicam vobis
in qua potestate hec facio. Baptismum
iohannis de celo erat. an ex hominibus?
respondete michi. At illi cogitabant secum
dicentes. Si dixerimus de celo:
dicet nobis. Quare ergo non credidistis ei? Si
dixerimus ex hominibus, timemus po-
pulum. Omnes enim habebant iohannem quia
vere propheta esset. Et respondentes dicunt
ihesu. Nescimus. Et respondens ihesus ait
illis. Neque ego dico vobis in qua potes-
tate hec facio. XII

Et cepit illis in parabolis loqui.
Vineam pastinavit homo. et circumdedit
sepem. et fodit lacum. et edificavit
turrim. et locavit eam agri-
colis. et peregre profectus est. Et misit
ad agricolas in tempore servum ut acciperet
ab agricolis de fructu vinee.
Qui apprehensum eum ceciderunt.
et dimiserunt eum vacuum. Et iterum
misit ad illos alium servum. et illum
in capite vulneraverunt. et contumeliis
affecerunt. Et rursum alium misit.
et illum occiderunt. et plures alios:
quosdam cedentes. alios vero occidentes.
Adhuc ergo unum habens filium
karissimum. et illum misit ad illos novissimum
dicens. quia reverebuntur
filium meum. Coloni autem dixerunt ad invicem.
Hic est heres. venite occidamus
eum. et nostra erit hereditas. Et apprehenden-
tes eum occiderunt. et eiecerunt extra
vineam. Quid ergo faciet dominus vi-
nee? Veniet et perdet colonos. et dabit
vineam aliis. Nec scripturam hanc
legistis. Lapidem quem reprobaverunt
edificantes. hic factus est in caput
anguli. A domino factum est istud. et est
mirabile in oculis nostris. Et querebant
eum tenere. et timuerunt turbam.
Cognoverunt enim quia ad eos parabolam
hanc dixerit. et relicto eo abierunt.
Et mittunt ad eum quosdam ex
phariseis et herodianis ut eum caperent
in verbo. Qui venientes dicunt
ei. Magister scimus quia verax es
et non curas quemquam. nec enim vides in
faciem hominis. sed in veritate viam dei
doces. Licet dari tributum cesari. an
non dabimus? Qui sciens versutiam
eorum ait illis. Quid me temptatis? af-
ferte michi denarium ut videam. At
illi obtulerunt ei. Et ait illis. Cuius
est imago hec. et inscriptio? Dicunt ei.
Cesaris. Respondens autem ihesus ait illis. Red-
dite igitur que sunt cesaris. cesari. et que sunt
dei deo. Et mirabantur super eo. Et
venerunt ad eum saducei qui dicunt
resurrectionem non esse. et interrogabant
eum dicentes. Magister. moyses scripsit
nobis. ut si cuius frater mortuus fuerit
et dimiserit uxorem. et filios non reli-
querit. accipiat frater eius uxorem eius.
et resuscitet semen fratri suo. Septem ergo
fratres fuerunt. et primus accepit uxo-
rem. et mortuus est. non relicto se-
mine. Et secundus accepit eam et mor-
tuus est. et nec iste reliquit semen.
Et tercius similiter. et acceperunt eam
septem. et non reliquerunt semen. Novis-
sima omnium mortua est et mulier. In
resurrectione ergo cum resurrexe-
rint cuius de his erit uxor? Septem
enim habuerunt eam uxorem. Et respondens
ihesus ait illis. Nonne ideo erratis nes-
cientes scripturas. neque virtutem dei?
Cum enim a mortuis resurrexerint.
neque nubent. neque nubentur. sed erunt
sicut angeli dei in celis. De mortuis quod
resurgant non legistis in libro
moysi super rubum quomodo illi dixit deus
dicens. Ego sum deus abraham. et deus ysaac.
et deus iacob. Non est deus mortuorum. sed deus
viventium. Vos ergo multum erratis.
Et accessit unus de scribis qui audi-
erat illos conquirentes. et videns
quoniam illis bene responderit. interrogavit
eum quod esset primum man-
datum. Respondit ei ihesus. Quod primum omni-
um mandatum est. Audi israhel. do-
minus deus tuus. unus est. et diliges
dominum deum tuum ex toto corde tuo.
et ex tota anima tua. et ex tota mente
tua. et ex tota virtute tua. Hoc
est primum mandatum. Secundum autem

autem simile est huic. Diliges proxi-
mum tuum tamquam te ipsum. Maius
horum aliud mandatum non est. Et ait
illi scriba. Bene magister, in veritate
dixisti, quia unus est deus et non est alius
preter eum. Et ut diligatur ex toto
corde et ex tota mente et ex toto intel-
lectu et ex tota anima et ex tota fortitu-
dine. et diligere proximum tamquam
se ipsum. maius est omnibus holo-
caustomatibus et sacrificiis. Ihesus autem
videns quod sapienter respondisset dixit illi.
Non longe es a regno dei. Et nemo
iam audebat eum interrogare. Et
respondens ihesus dicebat docens in templo.
Quomodo dicunt scribe christum esse fi-
lium david. Ipse enim david dicebat
in spiritu sancto. Dixit dominus domino meo
sede a dextris meis. donec ponam ini-
micos tuos scabellum pedum tuorum.
Ipse ergo david dicit eum dominum. et unde
est filius eius. Et multa turba li-
benter ipsum audiebat. Et dicebat eis
in doctrina sua. Cavete a scribis qui
volunt in stolis ambulare et salu-
tari in foro et in primis cathedris
sedere in synagogis. et primos discu-
bitus in cenis. qui devorant domos
viduarum sub obtentu prolixe ora-
tionis. hii accipient prolixius iudici-
um. Et sedens ihesus contra gazophila-
cium aspiciebat quomodo turba
iactaret es in gazophilacium. et multi
divites iactabant multa. Cum venis-
set autem una vidua pauper misit
duo minuta quod est quadrans. Et convo-
catis discipulis suis ait illis. Amen
dico vobis quoniam vidua hec pauper plus
omnibus misit qui miserunt in ga-
zophilacium. Omnes enim ex eo quod habun-
dabat illis miserunt. hec vero de pe-
nuria sua omnia que habuit misit
totum victum suum. XIII

Et cum egrederetur de templo. ait
illi unus ex discipulis suis. Ma-
gister aspice quales lapides et qua-
les structure. Et respondens ait illi.
Vides has omnes magnas edificati-
ones. Non relinquetur lapis super
lapidem qui non destruatur. Et
cum sederet in monte oliveti contra
templum. interrogabant eum se-
paratim. petrus et iacobus et iohannes et
andreas. Dic nobis quando ista fient. et quod
signum quando hec omnia incipient consum-
mari. Et respondens ihesus cepit illis di-
cere. Videte ne quis vos seducat. multi
enim venient in nomine meo dicentes
quia ego sum. et seducent multos.
Cum autem audieritis bella et opini-
ones bellorum. ne timueritis. oportet
enim hec fieri. sed nondum statim finis.
Exurget enim gens super gentem
et regnum super regnum. et erunt terremotus
per loca et fames. Initium dolorum hec.
Videte autem vos met ipsos. Tradent enim
vos in conciliis et in synagogis vapu-
labitis. et ante reges et presides stabitis
propter me in testimonium illis. Et in omnes
gentes primum oportet predicari evange-
lium. Et cum duxerint vos traden-
tes. nolite precogitare quid loqua-
mini. sed quod datum fuerit vobis in illa ho-
ra id loquimini. Non enim vos es-
tis loquentes sed spiritus sanctus. Tradet autem
frater fratrem in mortem. et pater filium. et
consurgent filii in parentes. et mor-
te eos afficient. Et eritis odio om-
nibus hominibus propter nomen meum. Qui autem
sustinuerit in finem. hic salvus e-
rit. Cum autem videritis abhomina-
tionem desolationis stantem ubi non debet.
qui legit intelligat. Tunc qui
in iudea sunt fugiant in montes.
et qui super tectum. ne descendat
in domum. et qui in agro erit non
revertatur retro tollere vestimentum
suum. Ve autem pregnantibus et nutri-
entibus in illis diebus. Orate vero ut
in hieme non fiant. Erunt autem
dies illi tribulationis tales quales
non fuerunt ab initio creature quam
condidit deus usque nunc neque fient.
Et nisi abbreviasset dominus dies illos
non esset salva omnis caro.
Sed propter electos quos elegit breviavit

ros dominus. Et nunc si quis uobis di
xerit: ecce hic est christus ecce illic
ne credideritis. Exurgent enim
pseudo christi et pseudoprophete
et dabunt signa et prodigia ad se
ducendos si fieri potest
electos. Vos ergo uidete. ecce predixi
uobis omnia. Sed in illis diebus
post tribulationem illam sol con
tenebrabitur et luna non dabit splen
dorem suum et stelle celi erunt
decidentes et uirtutes que sunt in celis
mouebuntur. Et tunc uidebunt
filium hominis uenientem in
nubibus celi cum uirtute magna
et gloria. Et tunc mittet angelos
suos et congregabit electos suos a quat
tuor uentis a summo terre usque
ad summum celi. A ficu autem
discite parabolam. Cum iam rami
eius tener fuerit et nata fuerint fo
lia cognoscitis quia in proximo sit
estas. Sic et uos cum uideritis hec
fieri scitote quia in proximo sit in ostiis.
Amen dico uobis quoniam non
transibit generatio ista donec hec omnia
fiant. Celum et terra transibunt
uerba autem mea non transibunt.
De die autem illa uel hora nemo
scit neque angeli in celo neque
filius nisi pater. Videte uigilate et
orate. Nescitis enim quando tempus sit.
Sicut enim homo qui peregre pro
fectus reliquid domum et dedit
seruis suis potestatem cuiusque operis
et ianitori precepit ut uigilaret.
Vigilate ergo. Nescitis enim quando do
minus ueniat sero an media nocte an
galli cantu an mane ne cum ue
nerit repente inueniat uos dor
mientes. Quod autem dico uobis
omnibus dico uigilate. XIIII
Erat autem pascha et azima
post biduum. Et querebant summi
sacerdotes et scribe quomodo
eum dolo tenerent et occiderent.
Dicebant enim. Non in die festo
ne forte tumultus fieret in populo.

Et cum esset bethanie in domo si
monis leprosi et recumberet
uenit mulier habens alabastrum
unguenti nardi spicati pretiosi. Et
fracto alabastro effudit super
caput eius. Erant autem quidam
indigne ferentes intra semet ip
sos et dicentes. Ut quid perditio hec
unguenti facta est? Poterat enim un
guentum istud uenundari plus
quam trecentis denariis et da
ri pauperibus. Et fremebant in eam.
Ihesus autem dixit. Sinite eam. Quid
illi molesti estis? Bonum opus o
perata est in me. Semper enim pauperes
habetis uobiscum. Me autem non
semper habebitis. Et cum uolueritis po
testis illis benefacere me autem non
semper habebitis. Quod habuit hec fecit
preuenit ungere corpus meum
in sepulturam. Amen dico uobis
ubicumque predicatum fuerit euange
lium istud in uniuerso mundo et quod hec
fecerit: narrabitur in memoriam
eius. Et iudas scarioches unus ex
xii. abiit ad summos sacerdotes
ut proderet eum illis. Qui audi
entes gauisi sunt et promiserunt
ei pecuniam se daturos. Et quere
bat quomodo eum oportune tra
deret. Et prima die azimorum quando
pascha immolabatur dicunt ei disci
puli. Quo uis eamus et paremus
tibi ut manduces pascha. Et mittit
duos ex discipulis suis et dicit illis.
Ite in ciuitatem et occurret uobis
homo lagenam aque baiulans. Sequimini
eum et quocumque introierit di
cite domino domus quia magister dicit
ubi est refectio mea ubi pascha cum
discipulis meis manducem. Et ipse
demonstrabit uobis cenaculum
grande stratum et illic parate nobis.
Et abierunt discipuli eius et uene
runt in ciuitatem et inuenerunt sicut
dixerat illis et parauerunt pascha.
Vespere autem facto uenit cum xii.
Et discumbentibus eis et manducantibus

tibus ait Iesus. Amen dico vobis quia
unus ex vobis me tradet qui man-
ducat mecum. At illi coeperunt con-
tristari et dicere singillatim:
Numquid ego? Qui ait illis: Unus
ex XII qui intingit manum mecum
in catino. Et filius quidem hominis
vadit sicut scriptum est de illo. Ve
homini illi per quem filius hominis
tradetur. Bonum erat illi si natus non fuisset
homo ille. Et manducantibus
illis accepit Iesus panem et benedicens
fregit et dedit illis et ait: Sumite
hoc est corpus meum. Et accepto cali-
ce gratias agens dedit illis et biberunt
ex eo omnes. Et ait illis: Hic est sanguis
meus novi testamenti qui pro mul-
tis effunditur. Amen dico vobis quod
iam non bibam de hoc genimine vi-
tis usque ad diem illum cum illud bibam
novum in regno dei. Et ymno dicto
exierunt in montem olivarum. Et
ait illis Iesus: Omnes scandaliza-
bimini in me in nocte ista quia
scriptum est: Percutiam pastorem
et dispergentur oves gregis. Sed post-
quam resurrexero praecedam vos in Galileam.
Petrus autem ait illi: Et si omnes scan-
dalizati fuerint sed non ego. Et ait illi
Iesus: Amen dico tibi quia tu ho-
die in hac nocte priusquam gallus bis
vocem dederit ter me negaturus
es. At ille amplius loquebatur:
Et si oportuerit me simul commori
tecum non te negabo. Similiter autem
et omnes dicebant. Et veniunt in
praedium cui nomen Gessemani. Et a-
it discipulis suis: Sedete hic donec
orem. Et assumit Petrum et Iacobum
et Iohannem secum et coepit pavere
et taedere. Et ait illis: Tristis est anima
mea usque ad mortem. Sustinete
hic et vigilate mecum. Et cum
processisset paululum procidit su-
per terram et orabat ut si fieri posset
transiret ab eo hora. Et dixit: Abba
pater omnia possibilia sunt tibi; trans-
fer a me hunc calicem. Sed non

quod ego volo sed quod tu. Et venit et invenit
eos dormientes et ait Petro: Simon
dormis? Non potuisti una hora vi-
gilare mecum? Vigilate et orate ut non
intretis in temptationem. Spiritus quidem
promptus est caro autem infir-
ma. Et iterum abiens oravit eundem sermonem
dicens. Et reversus denuo
invenit eos dormientes. Erant enim o-
culi eorum gravati et ignorabant quid
responderent ei. Et venit tertio et
ait illis: Dormite iam et requiescite.
Sufficit: venit hora. Ecce tra-
ditur filius hominis in manus peccatorum.
Surgite eamus. Ecce qui me tra-
det prope est. Et adhuc eo loquente ve-
nit Iudas Scarioth unus ex XII
et cum illo turba multa cum gla-
diis et lignis a summis sacerdo-
tibus et scribis et senioribus. Dederat
autem traditor eius signum eis dicens:
quemcumque osculatus fuero ipse est tene-
te eum et ducite caute. Et cum ve-
nisset statim accedens ad eum ait
Rabbi quia ... Et osculatus est
eum. At illi manus iniecerunt in
eum et tenuerunt eum. Unus autem quidam de circumstantibus
educens gladium percussit servum
summi sacerdotis et amputavit illi au-
riculam. Et respondens Iesus ait illis:
Tamquam ad latronem existis
cum gladiis et lignis comprehendere
me. Cotidie eram apud vos
docens in templo et non me tenuistis.
Sed ut adimpleantur scripturae. Et
discipuli eius relinquentes eum omnes fu-
gerunt. Adolescens autem quidam seque-
batur eum amictus sindone super
nudo et tenuerunt eum. At ille reiec-
ta sindone nudus profugit ab
eis. Et adduxerunt Iesum ad
summum sacerdotem. Et con-
veniunt in unum omnes sa-
cerdotes et scribae et seniores. Pe-
trus autem a longe secutus
est eum usque intro in atrium
summi sacerdotis et sedebat
cum ministris et calefaciebat se

ignem. Summi uero sacerdotes et
omne concilium querebant aduersus
ihesum testimonium ut eum morti
traderent, nec inueniebant. Multi
enim falsum testimonium dice-
bant aduersus eum, et conuenientia
testimonia non erant. Et quidam sur-
gentes falsum testimonium ferebant
aduersus eum dicentes: Quoniam nos audi-
uimus eum dicentem: Ego dissoluam
templum hoc manu factum, et post
triduum aliud non manu factum edi-
ficabo. Et non erat conueniens testi-
monium illorum. Exurgens autem
summus sacerdos in medium interro-
gauit ihesum dicens: Non respondes quic-
quam ad ea que tibi obiciuntur ab his? Ille
autem tacebat et nichil respondit. Rur-
sum summus sacerdos interrogabat eum
et dixit ei: Tu es christus filius dei bene-
dicti? Ihesus autem dixit ei: Ego sum.
Et uidebitis filium hominis sedentem
a dextris uirtutis dei uenientem cum nubi-
bus celi. Summus autem sacerdos scindens
uestimenta sua ait: Quid adhuc de-
sideramus testes? Audistis blasphemi-
am. Quid uobis uidetur? Qui omnes con-
dempnauerunt eum reum esse mortis.
Et ceperunt quidam conspuere eum
et uelare faciem eius et colaphis eum
cedere et dicere ei: Prophetiza. Et ministri
alapis eum cedebant. Et cum esset
petrus in atrio deorsum, uenit u-
na ex ancillis summi sacerdotis. Et cum
uidisset petrum calefacientem se,
aspiciens eum ait: Et tu cum ihesu
nazareno eras. At ille negauit di-
cens: Neque scio neque noui quid dicas. Et
exiit foras ante atrium, et sta-
tim gallus cantauit. Rursus autem
cum uidisset eum ancilla, cepit
dicere circumstantibus: Quia hic ex illis est.
At ille iterum negauit. Et post pusil-
lum rursum qui astabant dicebant
petro: Vere ex illis es. Nam et galileus
es. Ille autem cepit anathematizare et
iurare: Quia nescio hominem istum
quem dicitis. Et statim iterum gallus
cantauit. Et recordatus est petrus
uerbi quod dixerat ei ihesus: Prius quam gal-
lus cantet bis, ter me negabis.
Et cepit flere. Et confestim mane
consilium facientes summi sacer-
dotes cum senioribus et scribis et uniuer-
so concilio uincientes ihesum duxe-
runt et tradiderunt pilato. XV

Et interrogauit eum pilatus: Tu
es rex iudeorum? At ille respondens ait
illi: Tu dicis. Et accusabant eum sum-
mi sacerdotes in multis. Pilatus autem
rursus interrogabat eum dicens:
Non respondes quicquam? Vide in quantis
te accusant. Ihesus autem amplius ni-
chil respondit, ita ut miraretur pilatus.
Per diem autem festum solebat dimittere
illis unum uinctum quemcumque petissent.
Erat autem qui dicebatur barabas
qui cum seditiosis uinctus erat,
qui in seditione fecerat homicidium.
Et cum ascendisset turba cepit roga-
re sicut semper faciebat illis. Pi-
latus autem respondit eis et dixit: Vultis
dimittam uobis regem iudeorum? Scie-
bat enim quod per inuidiam tradidissent
eum summi sacerdotes. Pontifices autem
concitauerunt turbam ut magis bar-
rabam dimitteret eis. Pilatus autem
iterum respondens ait illis: Quid ergo uultis
faciam regi iudeorum? At illi iterum cla-
mauerunt: Crucifige eum. Pilatus uero
dicebat eis: Quid enim mali fecit?
At illi magis clamabant: Crucifige
eum. Pilatus autem uolens satisfacere
populo dimisit illis barrabam, et tra-
didit eis ihesum flagellis cesum ut cru-
cifigeretur. Milites autem duxerunt eum
intro in atrium pretorii, et conuocant
totam cohortem, et induunt
eum purpura, et imponunt ei plec-
tentes spineam coronam. Et ceperunt eum
salutare eum dicentes: Aue rex iudeorum.
Et percutiebant caput eius harundine
et conspuebant eum, et ponentes ge-
nua adorabant eum. Et postquam illu-
serunt ei exuerunt eum purpura
et induerunt eum uestimentis suis.

et duxerunt eum ut crucifige-
rent eum. Et angariaverunt quempiam
pretereuntem Simonem Cyreneum ve-
nientem de villa patrem Alexandri
et Rufi, ut tolleret crucem eius. Et per-
ducunt eum in Golgatha locum,
quod est interpretatum Calvarie locus.
Et dabant ei bibere vinum mirratum,
et non accepit. Et crucifigentes eum
diviserunt vestimenta sua, et
mittentes sortem quis quid tolleret.
Erat autem hora tertia et crucifixerunt
eum. Et erat titulus cause eius in-
scriptus: Ihesus Nazarenus rex Iudeo-
rum. Et cum eo crucifigunt duos
latrones, unum a dextris et unum
a sinistris eius. Et impleta est scrip-
tura que dicit: Et cum iniquis depu-
tatus est. Et pretereuntes blasfema-
bant eum moventes capita sua
et dicentes: Vach qui destruis tem-
plum Dei et in tribus diebus reedificas
illud, salvum fac temetipsum descendens
de cruce. Similiter et summi sacerdotes illu-
dentes eum ad alterutrum cum scribis
dicebant: Alios salvos fecit, seipsum
non potest salvum facere. Christus rex Israel
descendat nunc de cruce, ut videamus
et credamus. Et qui cum eo crucifixi
erant conviciabantur ei. Et facta
hora sexta tenebre facte sunt super
totam terram usque in horam nonam.
Et hora nona exclamavit Ihesus voce
magna dicens: Hely hely lamma
zabatani? quod est interpretatum: Deus
meus, Deus meus, ut quid dereliquisti
me? Et quidam de circumstantibus
audientes dicebant: Ecce Heliam
vocat. Currens autem unus et implens
spongiam aceto, circumponensque
calamo potum dabat ei dicens:
Sinite, videamus si veniat He-
lias ad deponendum eum. Ihesus autem
emissa voce magna expiravit.
Et velum templi scissum est in duo
a summo usque ad deorsum. Videns
autem centurio qui ex adverso sta-
bat, quia sic clamans expirasset,
ait: Vere hic homo filius Dei erat.
Erant autem et mulieres de longe
aspicientes, inter quas erat Ma-
ria Magdalene, et Maria Iacobi
minoris et Ioseph mater, et Salome.
Et cum esset in Galilea sequebantur
eum, et ministrabant ei, et multe
alie que simul ascenderant cum eo Iero-
solimam. Et cum iam sero esset factum,
quia erat parasceve, quod est ante sab-
batum, venit Ioseph ab Arima-
thia, nobilis decurio, qui et ipse erat
expectans regnum Dei, et audacter in-
troivit ad Pilatum, et petiit corpus
Ihesu. Pilatus autem mirabatur si iam
obisset. Et accersito centurione in-
terrogavit eum si iam mortuus
esset. Et cum cognovisset a centurione,
donavit corpus Ihesu Ioseph. Ioseph
autem mercatus sindonem et deponens
eum involvit sindone et posuit e-
um in monumento novo quod erat ex-
cisum in petra, et advolvit lapi-
dem ad ostium monumenti. XVI.
Maria autem Magdalene et Maria
Ioseph aspiciebant ubi pone-
retur. Et cum transisset sabbatum, Maria Mag-
dalene et Maria Iacobi et Salome e-
merunt aromata ut venientes
ungerent Ihesum. Et valde mane una
sabbatorum veniunt ad monumentum,
orto iam sole. Et dicebant ad invi-
cem: Quis revolvet nobis lapidem ab ostio
monumenti? Et respicientes vident
revolutum lapidem. Erat quippe
magnus valde. Et introeuntes in
monumentum viderunt iuvenem se-
dentem in dextris, coopertum stola candi-
da, et obstupuerunt. Qui dicit illis: Nolite
expavescere. Ihesum queritis Nazarenum
crucifixum. Surrexit, non est hic. Ecce
locus ubi posuerunt eum. Sed ite,
dicite discipulis eius et Petro quia
precedit vos in Galileam. Ibi eum
videbitis sicut dixit vobis. Et ille
exeuntes fugerunt de monumento.
Invaserat enim eas pavor et treme-
bunde, et nemini quicquam dixerunt. Time-

monumentum. Surgens autem ihesus ma-
ne prima sabbati apparuit primo
Marie magdalene de qua eiece-
rat .vii. demonia. Illa vadens
nuntiavit hiis qui cum eo erant
lugentibus et flentibus. Et illi audi-
entes quia viveret et visus esset
ab ea non crediderunt. Post hec autem
duobus ex eis ambulantibus osten-
sus est in alia effigie euntibus
in villam. Et illi euntes nuntiaverunt
ceteris. nec illis crediderunt.
Novissime autem recumbentibus
illis .xi. apparuit illis ihesus et expro-
bravit incredulitatem eorum
et duritiam cordis. quia hiis qui
viderant eum resurrexisse a mor-
tuis non crediderunt. Et dixit eis. Eun-
tes in mundum universum predicate
evangelium omni creature. Qui cre-
diderit et baptizatus fuerit salvus
erit. Qui vero non crediderit con-
dempnabitur. Signa autem eos
qui crediderint hec sequentur. In no-
mine meo demonia eicient.
linguis loquentur novis. serpentes
tollent. Et si mortiferum quid bi-
berint non nocebit eis. Super
egros manus imponent et bene
habebunt. Et dominus quidem ihesus
postquam locutus est eis assumptus
est in celum. et sedet a dextris dei.
Illi autem profecti predicaverunt ubique
domino cooperante. et sermonem con-
firmante sequentibus signis. Explicit evangelium.

Prologus luce evangeliste.

Quoniam quidem multi conati sunt or-
dinare narrationes que in no-
bis complete sunt rerum. sicut tra-
diderunt nobis qui ab initio ipsi vi-
derunt et ministri fuerunt sermo-
nis. visum est et mihi assecuto omnia
a principio diligenter ex ordine
tibi scribere optime theophile
ut cognoscas eorum verborum
de quibus eruditus es ve-
ritatem.

Item alius prologus.

Lucas syrus natione an-
thiochensis arte medicus disci-
pulus apostolorum paulum secutus postea
usque ad consummationem eius servi-
ens domino suo sine crimine.
Nam neque uxorem umquam habuit neque
filios. lxxiiii. annorum obiit in bi-
thinia plenus spiritu sancto. Qui cum
iam essent scripta evangelia per mat-
theum quidem in iudea. per marchum
autem in ytalia. sancto instigante
spiritu in achaie partibus hoc scrip-
sit evangelium. significans etiam ipse
in principio ante alia esse descripta.
Cui extra ea que ordo evangelice dis-
positionis exposcit. ea maxime ne-
cessitas laboris fuit. ut primum
grecis fidelibus omni prophetatione
venturi in carnem dei christi ma-
nifestata esset humanitas. ne iu-
daicis fabulis attenti in solo le-
gis desiderio tenerentur. ne vel
hereticis fabulis et stultis sollici-
tationibus seducti exciderent a
veritate elaborarent. Dehinc
ut in principio evangelii iohannis
nativitate presumpta cui e-
vangelium scriberet indicaret. et con-
testans in se completa esse que ab
aliis essent inchoata. Cui ideo post
baptismum filii dei a perfectione ge-
nerationis in christo implete et repe-
tende a principio nativitatis hu-
mane potestas permissa est. ut re-
quirentibus demonstraret in quo
apprehendens erat per nathan fili-
um introitu recurrentis in deum
generationis admisso indisparabi-
lis dei. ut predicans in hominibus christum
suum opus perfecti hominis redire in se
per filium faceret. qui per david pa-
tre venientibus iter prebebat in christo.
Cui luce non inmerito etiam scriben-
dorum actuum apostolorum potestas in
ministerio datur. ut deo in deum
pleno et filio perditionis extincto
oratione ab ipsis apostolis facta sorte
domini electionis numerus comple-
tur. Sicque paulus consummacio

nem apostolicis actibus daret, quem diu contra stimulum recalcitrantem dominus elegisset. Quod et legentibus ac requirentibus deum et si per singula expediri a nobis utile fuerat, sciens tamen quod operantem agricolam oporteat primum de fructibus suis edere, vitavimus publicam curiositatem, ne non tam volentibus deum demonstrare videremur quam fastidientibus prodidisse. Incipit Lucas evangelium.

Fuit in diebus Herodis regis Iudee sacerdos quidam nomine Zacharias de vice Abia, et uxor illius de filiabus Aaron, et nomen eius Elisabeth. Erant autem iusti ambo ante deum, incedentes in omnibus mandatis et iustificationibus domini sine querela. Et non erat illis filius, eo quod esset Elisabeth sterilis, et ambo processissent in diebus suis. Factum est autem cum sacerdotio fungeretur Zacharias in ordine vicis sue ante deum, secundum consuetudinem sacerdotii, sorte exiit ut incensum poneret ingressus in templum domini. Et omnis multitudo populi erat foris orans hora incensi. Apparuit autem illi angelus domini stans a dextris altaris incensi. Et Zacharias turbatus est videns, et timor irruit super eum. Ait autem ad illum angelus: Ne timeas Zacharia, quoniam exaudita est deprecatio tua, et Elizabeth uxor tua pariet tibi filium, et vocabis nomen eius Iohannem. Et erit gaudium tibi et exultatio, et multi in nativitate eius gaudebunt. Erit enim magnus coram domino, et vinum et siceram non bibet, et spiritu sancto replebitur adhuc ex utero matris sue. Et multos filiorum Israel convertet ad dominum deum ipsorum. Et ipse precedet ante ipsum in spiritu et virtute Helie, ut convertat corda patrum in filios, et incredibiles ad prudentiam iustorum, parare domino plebem perfectam.

Et dixit Zacharias ad angelum: Unde hoc sciam? Ego enim sum senex, et uxor mea processit in diebus suis. Et respondens angelus dixit ei: Ego sum Gabriel qui asto ante deum, et missus sum ad te loqui et hec tibi evangelizare. Et ecce eris tacens et non poteris loqui usque in diem quo hec fiant, pro eo quod non credidisti verbis meis, que implebuntur in tempore suo. Et erat plebs expectans Zachariam, et mirabantur quod ipse tardaret in templo. Egressus autem non poterat loqui ad illos. Et cognoverunt quod visionem vidisset in templo. Et ipse erat innuens illis, et permansit mutus. Et factum est ut impleti sunt dies officii sui, abiit in domum suam. Post hos autem dies concepit Elizabeth uxor eius, et occultabat se mensibus quinque, dicens: Quia sic fecit michi dominus in diebus quibus respexit auferre obprobrium meum inter homines. In mense autem sexto missus est Gabriel angelus a deo in civitatem Galilee cui nomen erat Nazareth, ad virginem desponsatam viro cui nomen erat Ioseph, de domo David, et nomen virginis Maria. Et ingressus angelus ad eam dixit: Ave gratia plena, dominus tecum, benedicta tu in mulieribus. Que cum audisset, turbata est in sermone eius, et cogitabat qualis esset ista salutatio. Et ait angelus ei: Ne timeas Maria, invenisti enim gratiam apud deum. Ecce concipies in utero et paries filium, et vocabis nomen eius Ihesum. Hic erit magnus, et filius altissimi vocabitur, et dabit illi dominus deus sedem David patris eius, et regnabit in domo Iacob in eternum, et regni eius non erit finis. Dixit autem Maria ad angelum: Quomodo fiet istud, quoniam virum non cognosco? Et respondens angelus

dixit ei. Spiritus sanctus superveniet in te
et virtus altissimi obumbrabit tibi.
Ideoque et quod nascetur ex te sanctum vo
cabitur filius dei. Et ecce elizabeth
cognata tua, et ipsa concepit filium
in senectute sua. et hic mensis sex
tus est illi qui vocatur sterilis: quia non
erit impossibile apud deum omne ver
bum. Dixit autem maria. Ecce ancilla
domini. Fiat michi secundum verbum tuum.
Et discessit ab illa angelus. Exurgens
autem maria in diebus illis abiit in
montana cum festinacione in
civitatem iude. et intravit in domum
zacharie et salutavit elizabeth.
Et factum est ut audivit salutacionem
marie elizabeth. exultavit infans
in utero eius. Et repleta est spiritu sancto
elizabeth. et exclamavit voce
magna et dixit. Benedicta tu inter mulie
res et benedictus fructus ventris tui.
Et unde hoc michi ut veniat ma
ter domini mei ad me. Ecce enim ut
facta est vox salutacionis tue in auri
bus meis: exultavit in gaudio in
fans in utero meo. Et beata que credidisti
quoniam perficientur ea que dicta sunt
tibi a domino. Et ait maria. Magni
ficat anima mea dominum. Et exultavit
spiritus meus in deo salutari meo. Quia
respexit humilitatem ancille sue.
Ecce enim ex hoc beatam me dicent
omnes generaciones. Quia fecit michi
magna qui potens est. et sanctum nomen
eius. Et misericordia eius a progenie in progenies
timentibus eum. Fecit potenciam
in brachio suo: dispersit superbos mente
cordis sui. Deposuit potentes
de sede: et exaltavit humiles. Esurien
tes implevit bonis: et divites
dimisit inanes. Suscepit israel puerum
suum recordatus misericordie sue.
Sicut locutus est ad patres nostros abraham
et semini eius in secula. Mansit
autem maria cum illa quasi mensibus
tribus. et reversa est in domum suam. Eli
zabeth autem impletum est tempus pari
endi. et peperit filium. Et audierunt

vicini et cognati eius quia magni
ficavit dominus misericordiam suam cum illa.
et congratulabantur ei. Et factum est
in die octavo venerunt circumcidere
puerum. et vocabant eum nomine pa
tris sui zachariam. Et respondens ma
ter eius dixit. Nequaquam. sed vocabitur io
hannes. Et dixerunt ad illam. quia ne
mo est in cognacione tua qui vo
cetur hoc nomine. Innuebant
autem patri eius quem vellet vocari
eum. Et postulans pugillarem
scripsit dicens. Iohannes est nomen eius.
Et mirati sunt universi. Apertum est
autem ilico os eius. et lingua eius. et loque
batur benedicens deum. Et factus est
timor super omnes vicinos eorum. et super
omnia montana iudee divulgaban
tur omnia verba hec. Et posuerunt omnes
qui audierant in corde suo dicen
tes. Quis putas puer iste erit. Et
enim manus domini erat cum
illo. Et zacharias pater eius impletus
est spiritu sancto. et prophetavit dicens. Bene
dictus dominus deus israel quia visita
vit et fecit redempcionem plebis sue.
Et erexit cornu salutis nobis in do
mo david pueri sui. Sicut locutus
est per os sanctorum qui a seculo sunt prophetarum
eius. Salutem ex inimicis nostris et de
manu omnium qui oderunt nos. Ad
faciendam misericordiam cum patribus nos
tris: et memorari testamenti sui sancti.
Iusiurandum quod iuravit ad abra
ham patrem nostrum daturum se nobis. ut
sine timore de manu inimicorum
nostrorum liberati: serviamus illi. In sanc
titate et iusticia coram ipso: omnibus
diebus nostris. Et tu puer propheta altissi
mi vocaberis: preibis enim ante
faciem domini parare vias eius.
Ad dandam scienciam salutis plebi eius.
in remissionem peccatorum eorum. Per viscera
misericordie dei nostri. in quibus visitavit
nos oriens ex alto. Illuminare
his qui in tenebris et in umbra
mortis sedent: ad dirigendos pe
des nostros in viam pacis. Puer autem

crescebat et confortabatur spiritu et
erat in desertis usque in diem os-
tensionis sue ad israel. II

Factum est autem in diebus il-
lis exiit edictum a cesare augusto
ut describeretur universus orbis.
Hec descriptio prima facta est a preside syrie
cyrino. Et ibant omnes ut profite-
rentur singuli in suam civitatem.
Ascendit autem et ioseph de galilea
de civitate nazareth in iude-
am civitatem david que vocatur
bethleem. eo quod esset de domo et fa-
milia david. ut profiteretur cum
maria. ut profiteretur cum maria
desponsata sibi uxore pregnante.
Factum est autem cum essent ibi imple-
ti sunt dies ut pareret. et peperit
filium suum primogenitum. et
pannis eum involvit. et reclina-
vit eum in presepio. quia non erat
ei locus in diversorio. Et pastores
erant in regione eadem vigilan-
tes et custodientes vigilias noctis
super gregem suum. Et ecce angelus
domini stetit iuxta illos. et claritas
dei circumfulsit eos. et timuerunt
timore magno. Et dixit illis ange-
lus. Nolite timere. Ecce enim evange-
lizo vobis gaudium magnum. quod
erit omni populo. quia natus est hodie
vobis salvator. qui est christus dominus in
civitate david. et hoc vobis signum.
Invenietis infantem pannis in-
volutum et positum in presepio.
Et subito facta est cum angelo mul-
titudo militie celestis laudan-
tium deum et dicentium. Gloria in altis-
simis deo et in terra pax hominibus bo-
ne voluntatis. Et factum est ut dis-
cesserunt ab eis angeli in celum.
pastores loquebantur ad invicem. Trans-
eamus usque bethleem. et videa-
mus hoc verbum quod factum est quod fecit do-
minus et ostendit nobis. Et ve-
nerunt festinantes. et invenerunt
mariam et ioseph. et infantem posi-
tum in presepio. Videntes autem cog-
noverunt de verbo quod dictum erat il-
lis de puero hoc. et omnes qui audierunt
mirati sunt et de hiis que dicta erant
a pastoribus ad ipsos. Maria autem
conservabat omnia verba hec confe-
rens in corde suo. Et reversi sunt
pastores laudantes et glorificantes
deum in omnibus que audierant et vide-
rant. sicut dictum est ad illos. Et
postquam consummati sunt dies
octo. ut circumcideretur puer
vocatum est nomen eius ihesus quod vo-
catum est ab angelo priusquam in
utero conciperetur. Et postquam im-
pleti sunt dies purgationis ma-
rie secundum legem moysi tulerunt
illum in ierusalem. ut sisterent eum domino
sicut scriptum est in lege domini. Quia
omne masculinum adaperiens vul-
vam sanctum domino vocabitur. Et ut
darent hostiam secundum quod dictum est
in lege domini par turturum aut du-
os pullos columbarum. Et ecce
homo erat in ierusalem cui nomen
simeon. et homo iste iustus et timo-
ratus. expectans consolationem israel
et spiritus sanctus erat in eo. Et responsum ac-
ceperat a spiritu sancto non visurum se mor-
tem nisi prius videret christum domini. Et
venit in spiritu in templum. Et cum in-
ducerent puerum ihesum parentes
eius ut facerent secundum consuetu-
dinem legis pro eo. et ipse accepit
eum in ulnas suas. et benedixit de-
um et dixit. Nunc dimittis ser-
vum tuum domine. secundum verbum
tuum in pace. Quia viderunt o-
culi mei salutare tuum. Quod pa-
rasti. ante faciem omnium populorum.
Lumen ad revelationem genti-
um et gloriam plebis tue israel. Et
erat pater eius et mater mirantes super hiis
que dicebantur de illo. Et bene-
dixit illis simeon. et dixit ad ma-
riam matrem eius. Ecce positus
est hic in ruinam et in resurrecti-
onem multorum in israel. et in signum
cui contradicetur. et tuam ipsius animam

pertransibit gladius ut revelentur
ex multis cordibus cogitationes.
Et erat Anna prophetissa filia Phanu-
el de tribu Aser. Et hec processerat in
diebus multis. Et vixerat cum viro
suo annis vii a virginitate sua.
Et hec vidua usque ad annos octogin-
ta quattuor. Que non discedebat de tem-
plo ieiuniis et obsecrationibus ser-
viens die ac nocte. Et hec ipsa hora
superveniens confitebatur domino
et loquebatur de illo omnibus qui ex-
spectabant redemptionem Israel. Et ut
perfecerunt omnia secundum legem domini
reversi sunt in Galileam in civitatem
suam Nazareth. Puer autem cresce-
bat et confortabatur plenus sapientia
et gratia dei erat cum illo. Et ibant
parentes eius per omnes annos in Ieru-
salem in die sollempni pasche. Et
cum factus esset Ihesus annorum xii ascenden-
tibus illis in Ierosolimam secundum con-
suetudinem diei festi, consummatisque
diebus cum redirent, remansit
puer Ihesus in Ierusalem et non cognoverunt
parentes eius. Existimantes autem
illum esse in comitatu venerunt iter
diei et requirebant eum inter cog-
natos et notos. Et non invenientes re-
gressi sunt in Ierusalem requirentes eum.
Et factum est post triduum invenerunt
illum in templo sedentem in medio doc-
torum audientem illos et interrogantem.
Stupebant autem omnes qui eum audi-
ebant super prudentia et responsis eius.
Et videntes admirati sunt. Et dixit
mater eius ad illum: Fili quid fecisti
nobis sic? Ecce pater tuus et ego dolentes
querebamus te. Et ait ad illos: Quid
est quod me querebatis? Nesciebatis quia
in his que patris mei sunt oportet me
esse? Et ipsi non intellexerunt verbum
quod locutus est ad illos. Et descendit cum
eis et venit Nazareth et erat sub-
ditus illis. Et mater eius conservabat
omnia verba hec conferens in corde suo. Et
Ihesus proficiebat sapientia etate et gratia apud
deum et homines.

Ca. III

Anno autem III
quintodecimo imperii Tiberii
Cesaris, presidente Pontio Pilato
Iudeam, tetrarcha autem Galilee
Herode, Philippo autem fratre eius te-
trarcha Itureae et Traconitidis
regionis, et Lisania Abiline tetrar-
cha, sub principibus sacerdotum Anna
et Caipha, factum est verbum domini super
Iohannem Zacharie filium in deserto.
Et venit in omnem regionem Iordanis
predicans baptismum penitentie in remissionem
peccatorum, sicut scriptum est in libro ser-
monum Isaie prophete: Vox clamantis
in deserto: parate viam domini,
rectas facite semitas eius. Omnis
vallis implebitur et omnis mons et collis
humiliabitur, et erunt prava in direc-
ta et aspera in vias planas. Et videbit
omnis caro salutare dei. Dicebat
ergo ad turbas que exibant ut bapti-
zarentur ab ipso: Genimina vipe-
rarum, quis ostendit vobis fugere
a ventura ira? Facite ergo fructus
dignos penitentie et ne ceperitis dicere: Pa-
trem habemus Abraham. Dico enim
vobis quia potens est deus de lapi-
dibus istis suscitare filios Abrahe.
Iam enim securis ad radicem arbo-
rum posita est. Omnis enim arbor
non faciens fructum bonum ex-
cidetur et in ignem mittetur.
Et interrogabant eum turbe di-
centes: Quid ergo faciemus? Respondens
autem dicebat illis: Qui habet duas
tunicas det non habenti, et qui habet es-
cas similiter faciat. Venerunt autem
et publicani ut baptizarentur
et dixerunt ad illum: Magister quid fa-
ciemus? At ille dixit ad illos: Nichil
amplius quam constitutum est
vobis faciatis. Interrogabant autem
eum et milites dicentes: Quid facie-
mus et nos? Et ait illis: Neminem con-
cutiatis neque calumpniam faciatis,
et contenti estote stipendiis vestris.
Existimante autem populo et cogitan-
tibus omnibus in cordibus suis de Iohanne.

ne forte ipse esset xpc. Respondit iohes
dicens omnibus. Ego quidem aqua bapti
zo vos. veniet autem fortior me post
me. cuius non sum dignus solve
re corrigiam calciamentorum eius. Ipse
vos baptizabit in spiritu sancto et igni.
cuius ventilabrum in manu eius.
et purgabit aream suam. et congre
gabit triticum in horreum su
um. paleas autem comburet ig
ni inextinguibili. Multa quidem
et alia exhortans evangelizabat po
pulo. Herodes autem tetrarcha cum
corriperetur ab illo de herodiade
uxore fratris sui. et de omnibus malis
que fecit herodes adiecit et hoc super
omnia inclusit iohem in carcere.
Factum est autem cum baptizaretur
omnis populus. et ihu baptizato et orante
apertum est celum. et descendit spi
ritus sanctus corporali specie sicut colum
ba in ipsum. et vox de celo facta est. Tu es
filius meus dilectus in te compla
cuit michi. Et ipse ihc erat inci
piens quasi annorum xxx ut putaba
tur filius ioseph. Qui fuit heli.
Qui fuit mathath. Qui fuit levi.
Qui fuit melchi. Qui fuit ianne.
Qui fuit ioseph. Qui fuit matha
thie. Qui fuit amos. Qui fuit naum.
Qui fuit hesli. Qui fuit nagge.
Qui fuit mahath. Qui fuit ma
thathie. Qui fuit semei. Qui fu
it ioseph. Qui fuit iuda. Qui fuit
iohanna. Qui fuit resa. Qui fuit
zorobabel. Qui fuit salatiel. Qui
fuit neri. Qui fuit melchi. Qui
fuit addi. Qui fuit cosan. Qui fuit
helmadan. Qui fuit her. Qui fuit
ihesu. Qui fuit heliezer. Qui fuit
iorim. Qui fuit mathath. Qui fuit
levi. Qui fuit symeon. Qui fuit iu
da. Qui fuit ioseph. Qui fuit io
na. Qui fuit heliachim. Qui fuit
melcha. Qui fuit menna. Qui fuit
mathatha. Qui fuit nathan. Qui
fuit david. Qui fuit iesse. Qui fuit
obeth. Qui fuit booz. Qui fuit

salmon. Qui fuit naason. Qui fuit
aminadab. Qui fuit aram. Qui
fuit esrom. Qui fuit phares. Qui
fuit iude. Qui fuit iacob. Qui
fuit ysaac. Qui fuit abraham.
Qui fuit thare. Qui fuit nachor.
Qui fuit seruch. Qui fuit ragau.
Qui fuit phalech. Qui fuit heber.
Qui fuit sale. Qui fuit chaynan.
Qui fuit arphaxat. Qui fuit sem.
Qui fuit noe. Qui fuit lamech.
Qui fuit mathusale. Qui fuit enoch.
Qui fuit iareth. Qui fuit malaleel.
Qui fuit chaynan. Qui fuit enos.
Qui fuit seth. Qui fuit adam. Qui
fuit dei. IIII

Ihesus autem plenus spiritu sancto regressus
est a iordane. et agebatur in spiritu
in desertum. xl. diebus et temptabatur
a diabolo. Et nichil manducavit in
diebus illis. et consummatis illis esuriit.
Dixit autem illi diabolus. Si filius dei
es dic lapidi huic ut panis
fiat. Et respondit ad illum ihc. Scrip
tum est quia non in solo pane vi
vit homo. sed in omni verbo dei. Et duxit
illum diabolus in montem ex
celsum. et ostendit illi omnia regna
orbis terre in momento temporis. et ai
t ei. Tibi dabo potestatem hanc uni
versam. et gloriam eorum quia michi
tradita sunt et cui volo do illa.
Tu ergo si adoraveris coram me. erunt
tua omnia. Et respondens ihc dixit illi.
Scriptum est. Dominum deum tuum
adorabis. et illi soli servies. Et duxit
illum in ierusalem. et statuit eum
supra pinnaculum templi. et dixit
illi. Si filius dei es mitte te deorsum. Scrip
tum est enim quia angelis suis man
davit de te ut conservent te in omnibus
viis tuis. et quia in manibus tol
lent te ne forte offendas ad lapidem
pedem tuum. Et respondens ihc ai
t illi. Dictum est. Non temptabis dominum
deum tuum. Et consummata omni
temptatione. diabolus recessit ab illo
usque ad tempus. Et regressus est

reversus est Ihesus in virtute spiritus in Galileam: et fa-
ma exiit per universam regionem
de illo. Et ipse docebat in synagogis e-
orum, et magnificabatur ab omnibus. Et
venit Nazareth ubi erat nutritus, et in-
travit secundum consuetudinem
suam die sabbati in synagogam, et
surrexit legere. Et traditus est illi
liber Isaie prophete. Et ut revolvit librum,
invenit locum ubi scriptum erat:
Spiritus domini super me, propter quod unxit
me ad evangelizandum pauperibus mi-
sit me, sanare contritos corde, pre-
dicare captivis remissionem, et ce-
cis visum, dimittere confractos in
remissionem, predicare annum domini ac-
ceptum, et diem retributionis. Et cum
plicuisset librum, reddidit ministro,
et sedit. Et omnium in synagoga oculi
erant intendentes in eum. Cepit
autem dicere ad illos: Quia hodie imple-
ta est hec scriptura in auribus vestris. Et
omnes testimonium illi dabant: et mira-
bantur in verbis gratie que procedebant de ore
ipsius, et dicebant: Nonne hic est filius
Ioseph? Et ait illis: Utique dicetis mihi hanc
similitudinem: Medice, cura teipsum:
quanta audivimus facta in
Capharnaum, fac et hic in patria tua.
Ait autem: Amen dico vobis, quia nemo
propheta acceptus est in patria sua. In ve-
ritate dico vobis, quia multe vidue
erant in diebus Helie prophete in Israel, quando
clausum est celum annis tribus et mensibus
sex, cum facta esset fames magna in
omni terra: et ad nullam illarum missus
est Helias nisi in Sarepta Sidonie
ad mulierem viduam. Et multi
leprosi erant in Israel sub Heliseo pro-
pheta: et nemo eorum mundatus est nisi
Naaman Syrus. Et repleti sunt omnes
in synagoga ira, hec audientes. Et
surrexerunt, et eiecerunt illum extra
civitatem: et duxerunt illum usque ad su-
percilium montis, super quem civitas illorum
erat edificata, ut precipitarent illum.
Ipse autem transiens per medium il-
lorum ibat. Et descendit in Caphar-
naum civitatem Galilee, ibique
docebat eos sabbatis. Et stupebant in
doctrina eius, quia stupebant in
doctrina eius, quia in potestate e-
rat sermo ipsius. Et in synagoga
erat homo habens demonium inmundum,
et exclamavit voce magna, dicens:
Sine, quid nobis et tibi Ihesu Nazare-
ne? venisti perdere nos? Scio te qui sis,
sanctus dei. Et increpavit illum Ihesus dicens:
Obmutesce, et exi ab illo. Et cum pro-
iecisset illum demonium in medium, exiit ab
illo, nichilque illum nocuit. Et factus est pa-
vor in omnibus, et colloquebantur in omnibus
ad invicem dicentes: Quod est hoc ver-
bum, quia in potestate et virtute
imperat inmundis spiritibus, et exeunt? Et
divulgabatur fama de illo in omnem
locum regionis. Surgens autem Ihesus
de synagoga, introivit in domum Si-
monis. Socrus autem Simonis tene-
batur magnis febribus: et rogaverunt
illum pro ea. Et stans super illam impe-
ravit febri, et dimisit illam. Et conti-
nuo surgens ministrabat illis. Cum
autem sol occidisset, omnes qui habebant in-
firmos variis languoribus, ducebant
illos ad eum. At ille singulis manus
imponens curabat eos. Exibant autem
demonia a multis clamantia et di-
centia: Quia tu es filius dei. Et incre-
pans non sinebat ea loqui, quia scie-
bant ipsum esse Christum. Facta autem die e-
gressus ibat in desertum locum. Et tur-
be requirebant eum, et venerunt
usque ad ipsum, et detinebant illum ne
discederet ab eis. Quibus ille ait: Quia
et aliis civitatibus oportet me evangeliza-
re regnum dei: quia ideo missus sum.
Et erat predicans in synagogis Galilee.

V

Factum est autem
cum turbe irruerent in eum
ut audirent verbum dei, et ipse stabat
secus stagnum Genesareth. Et vidit
duas naves stantes secus stagnum
Genesareth. Piscatores autem descen-
derant, et lavabant retia. Ascendens
autem in unam navem que erat

symonis rogavit eum a terra redu
cere pusillum. Et sedens de navicula
docebat turbas. Ut autem cessavit
loqui dixit ad symonem. Duc in al
tum et laxate retia vestra in cap
turam. Et respondens symon dixit illi. Pre
ceptor per totam noctem labora
tes nichil cepimus. in verbo autem
tuo laxabo rete. Et cum hoc fecis
sent concluserunt piscium mul
titudinem copiosam. Rumpeba
tur autem rete eorum. et annuerunt soci
is qui erant in alia navi. ut ve
nirent et adiuvarent eos. Et vene
runt et impleverunt ambas navi
culas. ita ut pene mergerentur. Quod
cum videret symon petrus. procidit ad
genua ihesu dicens. Exi a me domine
quia homo peccator sum. Stupor enim
circumdederat eum. et omnes qui cum
eo erant in captura piscium quam
ceperant. Similiter autem iacobum
et iohannem filios zebedei qui erant so
cii symonis petri. Et ait ad symo
nem ihesus. Noli timere ex hoc iam ho
mines eris capiens. Et subductis
ad terram navibus relictis omnibus se
cuti sunt eum. Et factum est cum esset in
una civitatum. et ecce vir plenus
lepra. et videns ihesum et procidens in fa
ciem suam rogavit eum dicens.
Domine si vis. potes me mundare.
Et extendens manum ihesus tetigit eum
dicens. Volo mundare. Et confestim
discessit lepra ab illo. Et precepit illi
ut nemini diceret. sed vade ostende
te sacerdoti. et offer pro emundatione
tua sicut precepit moyses in testi
monium illis. Perambulabat autem
magis sermo de illo. et conveniebant
bant turbe multe ut audirent
et curarentur ab infirmitatibus
suis. Ipse autem secedebat in desertum
et orabat. Et factum est in una dierum
et ipse sedebat docens. Et erant phari
sei sedentes. et legis doctores qui
venerant ex omni castello galilee
et iudee. et ierusalem. et virtus domini

erat ad sanandum infirmos.
Et ecce viri portantes in lecto ho
minem qui erat paraliticus.
et querebant eum inferre et ponere
ante eum. Et non invenientes qua
parte illum inferrent pre turba
ascenderunt super tectum. et per tegulas
submiserunt illum cum lecto in
medium ante ihesum. Quorum fidem
ut vidit ihesus dixit. Homo remittun
tur tibi peccata tua. Et ceperunt
cogitare scribe et pharisei dicentes.
Quis est hic qui loquitur blasphe
mias. Quis potest dimittere peccata nisi
solus deus. Ut autem cognovit ihesus
cogitationes eorum. respondens dixit ad
illos. Quid cogitatis mala in cor
dibus vestris. Quid est facilius dicere.
dimittuntur tibi peccata. an dicere surge
et ambula. Ut autem sciatis quia fi
lius hominis habet potestatem in terra
dimittendi peccata. ait paralitico.
tibi dico. Surge. tolle lectum
tuum. et vade in domum tuam. Et con
festim consurgens coram illis
tulit lectum in quo iacebat et
abiit in domum suam magnifi
cans deum. Et stupor apprehendit
omnes et magnificabant deum. et re
pleti sunt timore magno dicen
tes. quia vidimus mirabilia ho
die. Et post hec exiit. et vidit
publicanum nomine levi sedentem ad
theloneum. et ait illi. Sequere me.
Et relictis omnibus surgens secutus
est eum. Et fecit ei convivium mag
num levi in domo sua. Et erat tur
ba multa publicanorum et aliorum
qui cum illis erant discumbentes.
Et murmurabant pharisei et scri
be eorum dicentes ad discipulos eius.
Quare cum publicanis et peccatoribus
manducatis et bibitis. Et respondens
ihesus ait ad illos. Non egent qui sani
sunt medico. sed qui male ha
bent. Non veni vocare iustos sed
peccatores ad penitentiam. At illi dixe
runt ad illum. Quare discipuli io

discipuli iohannis ieiunant frequenter et obsecra-
tiones faciunt similiter et phariseo-
rum, tui autem edunt et bibunt. Quibus ipse
ait: numquid potestis filios sponsi
dum cum eis est sponsus facere ieiunare?
Venient autem dies cum ablatus fuerit ab
illis sponsus, tunc ieiunabunt
in illis diebus. Dicebat autem et simili-
tudinem ad illos quia nemo commissuram
a vestimento novo mittit in vesti-
mentum vetus. Alioquin et novum rumpit
et veteri non convenit commissura a no-
vo. Et nemo mittit vinum novum in
utres veteres. Alioquin rumpet vinum
novum utres et ipsum effundetur et
utres peribunt. Sed vinum novum in
utres novos mittendum est et utra-
que conservantur. Et nemo bibens vetus
statim vult novum. Dicit enim vetus
melius est.

VI

Factum est autem in sabbato secundo pri-
mo cum transiret per sata, vellebant
discipuli eius spicas et manducabant confri-
cantes manibus. Quidam autem phari-
seorum dicebant illis: Quid facitis quod
non licet in sabbatis? Et respondens
ad eos Iesus dixit: Nec hoc legistis quod
fecit David cum esurisset ipse
et qui cum eo erant, quomodo in-
travit in domum Dei et panes propositionis
sumpsit et manducavit et de-
dit his qui cum ipso erant, quos
non licebat manducare nisi solis
tantum sacerdotibus. Et dicebat
illis quia dominus est filius hominis et
sabbati. Factum est autem et in alio sab-
bato ut intraret in synagogam
et doceret; et erat ibi homo et manus
eius dextera erat arida. Observabant
autem scribe et pharisei si in sabbato cu-
raret, ut invenirent unde accusarent
eum. Ipse vero sciebat cogitationes
eorum et ait homini qui habebat ma-
num aridam: Surge et sta in medi-
um. Et surgens stetit. Ait autem
ad illos Iesus: Interrogo vos si licet sab-
bato bene agere an male, animam
salvam facere an perdere. Et circum-
spectis omnibus dixit homini: Exten-
de manum tuam. Et extendit
et restituta est sanitati manus tu-
am. et ex manus eius. Ipsi autem
repleti sunt insipientia et colloque-
bantur ad invicem quidnam fa-
cerent de Iesu. Factum est autem in di-
ebus illis exiit in montem orare et
erat pernoctans in oratione Dei. Et cum
dies factus esset vocavit discipulos
suos et elegit xii ex ipsis quos et apostolos
nominavit: Simonem quem cognomi-
navit Petrum et Andream fratrem eius
et Iacobum et Iohannem, Philippum et
Bartholomeum, Matheum et Tho-
mam, Iacobum Alphei et Symonem
qui vocatur Zelotes, et Iudam Iaco-
bi et Iudam Scarioth qui fuit prodi-
tor. Et descendens Iesus de monte cum
illis stetit in loco campestri et tur-
ba discipulorum eius et multitudo copi-
osa plebis ab omni Iudea et Ierusalem
et maritima et Tyri et Sidonis qui ve-
nerant ut audirent eum et sanaren-
tur a languoribus suis. Et qui vexa-
bantur a spiritibus immundis cura-
bantur. Et omnis turba querebat
eum tangere quia virtus de illo ex-
ibat et sanabat omnes. Et ipse ele-
vatis oculis in discipulos suos dice-
bat: Beati pauperes spiritu quia vestrum est
regnum Dei. Beati qui nunc esuri-
tis quia saturabimini. Beati qui
nunc fletis quia ridebitis. Beati eritis
cum oderint vos homines et sepa-
raverint vos et exprobraverint et eiecerint
nomen vestrum tamquam malum propter
filium hominis. Gaudete in illa die
et exultate, ecce enim merces vestra mul-
ta est in celo. Secundum hec enim faciebant
prophetis patres eorum. Verumtamen ve vobis divi-
tibus qui habetis consolationem vestram. Ve
vobis qui saturati estis quia esuri-
etis. Ve vobis qui nunc ridetis quia
lugebitis et flebitis. Ve cum bene
dixerint vobis omnes homines. Se-
cundum hec faciebant prophetis patres eorum. Sed
vobis dico qui auditis: Diligite

inimicos vestros, benefacite his qui
oderunt vos. Benedicite maledicen
tibus vobis. Orate pro calumpniantibus
bus vos. Et qui te percusserit in una
maxillam prebe ei et aliam. Et ab
eo qui aufert tibi vestimentum, et tu
nicam noli prohibere. Omni autem peten
ti tribue. Et qui aufert que tua
sunt ne repetas. Et prout vultis ut
faciant homines vobis, et vos facite
illis similiter. Et si diligitis eos qui
vos diligunt, que vobis est gratia? Nam
et peccatores diligentes se diligunt.
Et si benefeceritis, que est vobis gra
tia? Siquidem et peccatores hoc faci
unt. Et si mutuum dederitis his a
quibus speratis recipere, que gratia est
vobis? Nam et peccatores peccatoribus
fenerantur ut recipiant equali
a. Verumptamen diligite inimicos vestros,
benefacite, et mutuum date nichil
inde sperantes, et erit merces vestra mul
ta, et eritis filii altissimi, quia ipse
benignus est super ingratos et mal
os. Estote ergo misericordes sicut et pa
ter vester misericors est. Nolite iudicare
et non iudicabimini. Nolite con
dempnare et non condempnabi
mini. Dimittite et dimittetur
vobis. Date et dabitur vobis. Mensu
ram bonam et confertam et coagi
tatam et supereffluentem dabunt
in sinum vestrum. Eadem quippe mensu
ra qua mensi fueritis remetietur
vobis. Dicebat autem illis et simili
tudinem. Numquid potest ce
cus cecum ducere? Nonne ambo
in foveam cadunt? Non est disci
pulus super magistrum. Perfectus autem
omnis erit si sic sicut magister eius.
Quid autem vides festucam in
oculo fratris tui, trabem autem
que in oculo tuo est non consideras? Aut
quomodo potes dicere fratri tuo: Frater
sine eiciam festucam de oculo tuo, ipse
in oculo tuo trabem non considerans?
Ypocrita, eice primum trabem de oculo
tuo, et tunc perspicies ut educas festu
cam de oculo fratris tui. Non est enim
arbor bona que facit fructus ma
los, neque arbor mala faciens
fructus bonos. Unaquaque enim arbor
de fructu suo cognoscitur. Neque enim
de spinis colligunt ficus, neque de ru
bo vindemiant uvam. Bonus homo de bo
no thesauro cordis sui profert bo
num, et malus homo de malo thesauro profert
malum. Ex habundantia enim cordis
os loquitur. Quid autem voca
tis me domine domine, et non facitis que
dico? Omnis qui venit ad me et audit
sermones meos et facit eos, ostendam vobis
cui similis sit. Similis est homini edifican
ti qui fodit in altum et posuit fun
damentum super petram. Inundatione
autem facta illisum est flumen domui illi, et
non potuit eam movere; fundata enim
erat super firmam petram. Qui autem audit
et non facit, similis est homini edifican
ti domum suam super terram sine funda
mento, in quam illisus est fluvius, et continuo
cecidit, et facta est ruina domus illius magna.
Cum autem implesset omnia verba sua VII
in aures plebis, intravit Capharna
um. Centurionis autem cuiusdam servus
male habens erat moriturus, qui
erat illi pretiosus. Et cum audisset de Ihesu,
misit ad eum seniores Iudeorum rogans eum
ut veniret et salvaret servum eius. At illi
cum venissent ad Ihesum, rogabant eum
sollicite dicentes ei: quia dignus est ut
illi prestes. Diligit enim gentem nostram, et sy
nagogam ipse edificavit nobis. Ihesus
autem ibat cum illis. Et cum iam non longe esset
a domo, misit ad eum centurio
amicos dicens: Domine, noli vexari;
non enim sum dignus ut sub tectum
meum intres, propter quod et meipsum non
dignum arbitratus sum ut venirem
ad te; sed dic verbo, et sanabitur puer
meus. Nam et ego homo sum sub potesta
te constitutus, habens sub me mili
tes, et dico huic vade, et vadit, et alio
veni, et venit, et servo meo
fac hoc, et facit. Quo audito Ihesus
miratus est, et conversus sequentibus

Israhel dixit. Amen dico vobis nec in
Israhel tantam fidem inveni. Et
reversi qui missi fuerant domum inve
nerunt servum qui languerat
sanum. Et factum est deinceps ibat
in civitatem que vocatur Na
im et ibant cum eo discipuli eius et
turba copiosa. Cum autem appropin
quaret porte civitatis ecce defunctus
efferebatur filius unicus matris
sue et hec vidua erat, et turba civi
tatis multa cum illa. Quam cum vi
disset dominus Ihesus misericordia motus
super eam dixit illi. Noli flere. Et ac
cessit et tetigit loculum. Hii autem
qui portabant steterunt. Et ait. Ado
lescens tibi dico surge. Et resedit
qui erat mortuus et cepit loqui.
Et dedit illum matri sue. Accepit
autem omnes timor et magnificabant
deum dicentes. Quia propheta
magnus surrexit in nobis. Et quia
deus visitavit plebem suam. Et
exiit hic sermo in universam iu
deam de eo et omnem circa regionem.
Et nunciaverunt Iohanni discipuli eius
de omnibus hiis. Et convo
cavit duos de discipulis suis Iohannes
et misit ad Ihesum dicens. Tu es qui
venturus es an alium expectamus.
Cum autem venissent ad eum viri
dixerunt. Iohannes baptista misit nos
ad te dicens. Tu es qui venturus es
an alium expectamus. In ipsa
autem hora multos curavit a
languoribus suis et plagis et spiritibus
malis et cecis multis donavit vi
sum. Et respondens Ihesus dixit illis.
Euntes renunciate Iohanni que audis
tis et vidistis. Quia ceci vident,
claudi ambulant, leprosi mundantur,
surdi audiunt, mortui resurgunt,
pauperes evangelizantur. Et
beatus est quicumque non scandaliza
tus fuerit in me. Et cum discessissent
nuncii Iohannis cepit dicere de
Iohanne ad turbas. Quid existis in
desertum videre harundinem vento a
gitatam. Sed quid existis videre
hominem mollibus vestimentis indu
tum. Ecce qui in veste preciosa sunt
et in deliciis in domibus regum sunt.
Sed quid existis videre prophetam. Uti
que dico vobis et plus quam prophetam. Hic
est de quo scriptum est. Ecce mitto
angelum meum ante faciem tuam qui
preparabit viam tuam ante te. Di
co enim vobis maior inter natos mu
lierum propheta Iohanne baptista nemo est.
Qui autem minor est in regno celorum
maior est illo. Et omnis populus audi
ens et publicani iustificaverunt de
um baptizati baptismo Iohannis. Phari
sei autem et legis periti consilium
dei spreverunt in semet ipsos non
baptizati ab eo. Ait autem dominus. Cui er
go similes dicam homines genera
tionis huius et cui similes sunt. Simi
les sunt pueris sedentibus in foro
et loquentibus ad invicem et dicentibus.
Cantavimus vobis tibiis et non saltas
tis. Lamentavimus et non plorastis.
Venit enim Iohannes baptista neque man
ducans panem neque bibens vinum
et dicitis. Demonium habet. Venit
filius hominis manducans et bibens
et dicitis. Ecce homo devorator et bibens
vinum. Amicus publicanorum et pec
catorum. Et iustificata est sapientia ab omnibus
filiis suis. Rogabat autem illum quidam
de phariseis ut manducaret cum
illo. Et ingressus domum pharisei dis
cubuit. Et ecce mulier que erat
in civitate peccatrix ut cogno
vit quod Ihesus accubuisset in domo
pharisei attulit alabastrum un
guenti. Et stans retro secus pedes
eius lacrimis cepit rigare pedes
eius, et capillis capitis sui tergebat
et osculabatur pedes eius, et unguen
to ungebat. Videns autem pharise
us qui eum vocaverat intra
se dicens. Hic si esset propheta sciret
utique que et qualis esset mulier que
tangit eum, quia peccatrix est. Et re
spondens Ihesus dixit ad illum. Simon

habeo tibi aliquid dicere. At ille ait:
magister dic. Et respondit. Duo debito-
res erant cuidam feneratori. V-
nus debebat denarios quingen-
tos. et alius .L. Non habentibus autem
illis unde redderent donavit u-
trisque. Quis ergo eum plus diligit?
Respondens simon dixit. Estimo quia
his cui plus donavit. At ille dixit
ei. Recte iudicasti. Et conversus ad
mulierem dixit simoni. Vides
hanc mulierem? Intravi in domum
tuam. aquam pedibus meis non dedisti.
hec autem lacrimis rigavit pedes meos:
et capillis suis. Osculum autem
michi non dedisti. hec autem ex quo intra-
vi: non cessavit osculari pedes
meos. Oleo caput meum non un-
xisti. hec autem unguento unxit pe-
des meos. Propter quod dico tibi. remittun-
tur ei peccata multa quoniam dilexit mul-
tum. Cui autem minus dimittitur:
minus diligit. Dixit autem ad il-
lam ihesus. Remittuntur tibi peccata.
Et ceperunt qui simul accumbebant
dicere intra se. Quis est hic qui etiam peccata
dimittit? Dixit autem ad mulierem.
Fides tua te salvam fecit. vade
in pace. VIII

Et factum est deinceps. et ipse iter
faciebat per civitates et ca-
stella predicans et evangelizans reg-
num dei. et .xii. cum illo. et mulie-
res alique que erant curate a spiritibus
malignis. et infirmitatibus. Ma-
ria que vocatur magdalene de qua
.vii. demonia exierant. et iohanna
uxor chuse procuratoris herodis.
et susanna. et alie multe que mi-
nistrabant ei de facultatibus
suis. Cum autem plurima turba
convenirent et de civitatibus pro-
perarent ad eum: dixit per similitu-
dinem. Exiit qui seminat semina-
re semen suum. et dum seminat
aliud cecidit secus viam. et concul-
catum est. et volucres celi come-
derunt illud. Et aliud cecidit

supra petram. et natum aruit quia
non habebat humorem. Et aliud c-
cidit inter spinas. et simul exor-
te spine suffocaverunt illud. Et aliud
cecidit in terram bonam. et ortum
fecit fructum centuplum. hec
dicens clamabat. Qui habet au-
res audiendi audiat. Interroga-
bant autem eum discipuli eius que es-
set parabola. Quibus ipse dixit: vobis
datum est nosse misterium reg-
ni dei. ceteris autem in parabo-
lis ut videntes non videant et au-
dientes non intelligant. Est autem
hec parabola. Semen est verbum
dei. Qui autem secus viam: hii sunt
qui audiunt. deinde venit diabolus
et tollit verbum de corde eorum ne
credentes salvi fiant. Nam qui
supra petram: hii sunt qui cum
audierint: cum gaudio suscipi-
unt verbum. et hii radices non ha-
bent. qui ad tempus credunt. et in tempo-
re temptationis recedunt. Quod
autem in spinis cecidit: hii sunt qui
audierunt. et a sollicitudinibus
et divitiis et voluptatibus vite
euntes suffocantur. et non referunt
fructum. Quod autem in bonam
terram: hii sunt qui in corde bo-
no et optimo audientes verbum re-
tinent. et fructum afferunt in
patientia. Nemo autem lucernam ac-
cendens operit eam vase. aut subtus
lectum ponit. sed supra candela-
brum ut intrantes videant lu-
men. Non enim est occultum quod non ma-
nifestetur. nec absconditum quod non
cognoscatur. et in palam veniat.
Videte ergo quomodo auditis. Qui
enim habet dabitur illi. et quicumque non
habet. etiam quod putat se habere auferetur
ab eo. Venerunt autem ad illum ma-
ter et fratres eius. et non poterant adire
ad eum pre turba. et nuntiatum
est ei. Mater tua et fratres tui stant
foris volentes te videre. Qui respon-
dens dixit ad eos. Mater mea

fratres mei hii sunt qui uerbum dei
audiunt et faciunt. Factum est autem
in una dierum, et ipse ascendit in na
uiculam et discipuli eius. Et ait ad
illos: Transfretemus trans stagnum.
Et ascenderunt. Nauigantibus autem
illis obdormiuit. Et descendit procel
la uenti in stagnum, et compellebantur
fluctibus et periclitabantur. Ac
cedentes autem suscitauerunt eum di
centes: Preceptor, perimus. At ille
surgens increpauit uentum et tem
pestatem aque, et cessauit, et facta est
tranquillitas. Dixit autem illis: Ubi
est fides uestra? Qui timentes mi
rati sunt ad inuicem dicentes: Quis
putas hic est, quia uentis et mari
imperat, et obediunt ei? Et naui
gauerunt ad regionem Gerase
norum, que est contra Galileam. Et cum
egressus esset ad terram, occurrit il
li uir quidam qui habebat demo
nium iam temporibus multis, et
uestimento non induebatur, neque in
domo manebat, sed in monu
mentis. Is ut uidit Ihesum, procidit an
te illum, et exclamans uoce magna
dixit: Quid michi et tibi Ihesu fili dei
altissimi? Obsecro te ne me torqueas.
Precipiebat enim spiritui inmundo
ut exiret ab homine. Multis
enim temporibus arripiebat illum,
et uinciebatur catenis et compe
dibus custoditus, et ruptis uinculis
agebatur a demonio in deser
ta. Interrogauit autem illum Ihesus di
cens: Quod tibi nomen est? At ille
dixit: Legio. Quia intrauerant de
monia multa in eum. Et rogabant
illum ne imperaret illis ut in abis
sum irent. Erat autem ibi grex por
corum multorum pascentium in monte.
Et rogabant eum ut permitteret eis
in illos ingredi. Et permisit illis. Exi
erunt ergo demonia ab homine et
intrauerunt in porcos, et impetu
abiit grex per preceps in stagnum et
suffocatus est. Quod ut uiderunt factum

qui pascebant, fugerunt et nuncia
uerunt in ciuitatem et in uillas. Exierunt
autem uidere quod factum est, et uenerunt
ad Ihesum, et inuenerunt hominem se
dentem a quo demonia exierant
uestitum ac sana mente ad pedes
eius, et timuerunt. Nunciauerunt
autem illis et qui uiderant quomodo
sanus factus esset a legione. Et roga
uerunt eum omnis multitudo re
gionis Gerasenorum ut discederet
ab ipsis, quia magno timore tene
bantur. Ipse autem ascendens nauim
reuersus est. Et rogabat illum uir a quo
demonia exierant ut cum eo esset.
Dimisit autem eum Ihesus dicens:
Redi in domum tuam et narra
quanta tibi fecit deus. Et abiit per
uniuersam ciuitatem predicans quan
ta illi fecisset Ihesus. Factum est autem cum
redisset Ihesus, excepit illum turba.
Erant enim omnes expectantes eum.
Et ecce uir cui nomen Iayrus, et
ipse princeps sinagoge erat. Et
cecidit ad pedes Ihesu rogans eum ut
intraret domum eius, quia unica
filia erat illi fere .xii. annorum, et hec
moriebatur. Et contigit dum iret,
a turbis comprimebatur. Et mu
lier quedam erat in fluxu sangui
nis ab annis .xii. que in medicos e
rogauerat omnem substantiam suam,
nec ab ullo potuit curari. Ac
cessit retro et tetigit fimbriam
uestimenti eius, et confestim stetit
fluxus sanguinis eius. Et ait Ihesus:
Quis est qui me tetigit? Negantibus
autem omnibus, dixit Petrus et qui
cum illo erant: Preceptor, turbe
te comprimunt et affligunt, et di
cis: Quis me tetigit? Et dixit Ihesus:
Aliquis me tetigit. Nam et ego
noui uirtutem de me exisse. Ui
dens autem mulier quia non latuit,
tremens uenit et procidit ante
pedes eius, et ob quam causam tetige
rit eum indicauit coram omni
populo, et quemadmodum confestim sanata sit. At

Ipse dixit illi. Filia fides tua te sal
vam fecit. vade in pace. Adhuc
loquente illo venit quidam ad prin
cipem synagoge dicens illi. quia
mortua est filia tua. noli vexare
magistrum. Ihesus audito hoc verbo.
respondit patri puelle. Noli timere. sed
crede tantum. et salva erit. Et cum per
venisset ad domum non permisit secum
intrare quemquam. nisi petrum et io
hannem. et iacobum. et patrem et matrem pu
elle. Flebant autem omnes. et plange
bant illam. At ille dixit. Nolite flere.
non est enim mortua puella. sed
dormit. Et deridebant eum scien
tes scientes. quia mortua esset.
Ipse autem tenens manum eius cla
mavit dicens. Puella surge. Et
reversus est spiritus eius. et surrexit con
tinuo. Et iussit illi dari mandu
care. Et stupuerunt parentes
eius. quibus precepit ne cui dicerent
quod factum erat. IX

Convocatis autem ihesus .xii. apo
stolis dedit illis virtutem et po
testatem super omnia demonia. et
ut languores curarent. Et misit
illos predicare regnum dei. et sana
re infirmos. Et ait ad illos. Nichil
tuleritis in via. neque virgam neque pe
ram. neque panem. neque pecuniam.
et neque duas tunicas habeatis. Et in
quamcumque domum intraveritis
ibi manete. et inde ne exeatis. Et
quicumque non receperint vos. exe
untes de civitate illa. et pulve
rem pedum vestrorum excutite in testi
monium super illos. Egressi autem cir
cuibant per castella evangelizan
tes et curantes ubique. Audivit
autem herodes tetrarcha omnia
que fiebant ab eo. et hesitabat eo
quod diceretur a quibusdam. quia iohannes
surrexit a mortuis. a quibusdam
vero quia helias apparuit. ab aliis
autem quia propheta unus de antiquis
surrexit. Et ait herodes. Iohannem ego
decollavi. Quis autem est iste de quo

talia audio? Et querebat videre eum.
Et reversi apostoli narraverunt illi
quecumque fecerunt. Et assumptis illis
secessit seorsum in locum desertum
qui est bethsaide. Quod cum cognovis
sent turbe. secute sunt illum. Et
excepit illos. et loquebatur illis de reg
no dei. et eos qui cura indigebant
sanabat. Dies autem ceperat declinare.
Et accedentes .xii. dixerunt illi. Di
mitte turbas ut euntes in castella
villasque que circa sunt diver
tant et inveniant escas. quia hic in
deserto sumus. Ait autem ad illos.
vos date illis manducare. At illi
dixerunt. Non sunt nobis plus quam
quinque panes. et duo pisces. nisi forte
nos eamus. et emamus in omnem
turbam escas. Erant autem fere viri
v. milia. Ait autem ad discipulos suos.
Facite illos discumbere per convivia
quinquagenos. Et ita fecerunt. et discum
bere fecerunt omnes. Acceptis autem
v. panibus. et duobus piscibus respexit
in celum et benedixit illos. et fregit et
distribuit discipulis suis. ut pone
rent ante turbas. Et manducaverunt
omnes et saturati sunt. Et sublatum
est quod superfuit illis fragmentorum cophini
.xii. Et factum est cum solus esset
orans erant et discipuli cum il
lo. Et interrogavit illos dicens. Quem
me dicunt esse turbe? At illi respon
derunt et dixerunt. Iohannem baptis
tam. alii autem heliam. alii
quia propheta unus de prioribus sur
rexit. Dixit autem illis. Vos autem quem
me esse dicitis? Respondens simon petrus
dixit. Christum dei. At ille increpans
eos precepit ne cui dicerent. Dicens
quia oportet filium hominis multa pati
et reprobari a senioribus et principibus
sacerdotum. et scribis. et occidi. et tertia
die surgere. Dicebat autem ad omnes.
Si quis vult post me venire.
abneget semetipsum. et tollat
crucem suam cotidie. et sequatur
me. Qui enim voluerit animam suam

saluam facere perdet illam. Nam qui
perdiderit animam suam propter me, saluam
faciet illam. Quid enim proficit
homini si se lucretur uniuersum
mundum, se ipsum autem perdat et detri-
mentum sui faciat? Nam qui me
erubuerit et sermones meos, hunc
filius hominis erubescet cum uenerit
in maiestate sua et patris et sanctorum
angelorum. Dico autem uobis uere, sunt
aliqui hic stantes qui non gustabunt
mortem donec uideant
regnum dei. Factum est autem
post uerba hec dies octo, et assum-
psit Petrum et Iacobum et Iohannem, et
ascendit in montem ut oraret.
Et facta est dum oraret species uultus
eius altera, et uestitus eius
albus refulgens. Et ecce duo uiri
loquebantur cum eo. Erant autem
Moyses et Helias uisi in maiestate,
et dicebant excessum eius quem
completurus erat in Ierusalem. Pe-
trus uero et qui cum illo erant gra-
uati erant somno. Et euigilantes
uiderunt maiestatem eius,
et duos uiros qui stabant cum illo.
Et factum est cum discederent ab illo,
ait Petrus ad Iesum: Preceptor, bo-
num est nos hic esse. Et faciamus
tria tabernacula, unum tibi,
et unum Moysi, et unum Helie, nes-
ciens quid diceret. Hec autem illo lo-
quente facta est nubes et obumbra-
uit eos, et timuerunt intrantibus
illis in nubem. Et uox facta est de
nube dicens: Hic est filius meus
dilectus, ipsum audite. Et dum fie-
ret uox, inuentus est Iesus so-
lus. Et ipsi tacuerunt, et nemi-
ni dixerunt in illis diebus quicquam
ex hiis que uiderant. Factum est autem
in sequenti die descendentibus illis
de monte, occurrit illis turba
multa. Et ecce uir de turba excla-
mauit dicens: Magister, obsecro
te, respice in filium meum, quia
unicus michi est. Et ecce spiritus appre-
hendit illum, et subito clamat,
et elidit et dissipat eum cum spu-
ma, et uix discedit dilanians
eum. Et rogaui discipulos
tuos ut eicerent illum, et non po-
tuerunt. Respondens autem Iesus dixit
illis: O generatio infidelis et peruersa,
usquequo ero apud uos et patiar
uos? Adduc huc filium tuum.
Et cum accederet, elisit eum de-
monium et dissipauit. Et incre-
pauit Iesus spiritum inmundum, et sa-
nauit puerum, et reddidit illum
patri suo. Stupebant autem omnes
in magnitudine dei. Omnibusque
mirantibus in omnibus que facie-
bat, dixit ad discipulos suos: Po-
nite uos in cordibus uestris sermo-
nes istos. Filius enim hominis futu-
rus est ut tradatur in manus
hominum. At illi ignorabant uer-
bum istud, et erat uelatum ut
non sentirent illud. Et timebant
interrogare eum de hoc uerbo.
Intrauit autem in eos cogita-
tio quis eorum maior esset. At Iesus
uidens cogitationes cordis eorum,
apprehendit puerum et statuit eum
secus se, et ait illis: Quicumque
susceperit puerum istum in nomine
meo, me recipit. Et quicumque me
receperit, recipit eum qui me
misit. Nam qui minor est inter
omnes uos, hic maior est. Respondens
autem Iohannes dixit: Preceptor, ui-
dimus quendam in nomine tuo
eicientem demonia, et prohibui-
mus eum, quia non sequitur
te nobiscum. Et ait ad illos Iesus:
Nolite prohibere. Qui enim non est ad-
uersum uos, pro uobis est. Factum
est autem dum complerentur
dies assumptionis eius, et ipse
faciem suam firmauit ut i-
ret in Ierusalem. Et misit nuntios
ante conspectum suum. Et euntes
intrauerunt in ciuitatem Sa-
maritanorum ut pararent illi.

receperunt illum, quia facies
eius erat euntis in ierusalem. Cum
uidissent autem discipuli eius ia-
cobus et iohannes dixerunt: Domine uis
dicimus ut ignis descendat
de celo et consumat illos, sicut
helyas fecit? Et conuersus increpa-
uit illos dicens: Nescitis cuius
spiritus estis. Filius enim hominis non
uenit animas perdere sed saluare. Et abi-
erunt in aliud castellum. Fac-
tum est autem ambulantibus illis in uia,
dixit quidam ad illum: Sequar
te quocumque ieris. Et ait illi
ihesus: Vulpes foueas habent et uolu-
cres celi nidos; filius autem hominis non habet
ubi reclinet caput suum. Ait
autem ad alterum: Sequere me. Ille autem
autem dixit: Domine, permitte me pri-
mum ire et sepelire patrem meum.
Dixitque ei ihesus: Sine ut mortui
sepeliant mortuos suos; tu autem
uade et annuncia regnum dei.
Et ait alter: Sequar te domine, sed
primum permitte me renunciare
hiis qui domi sunt. Ait autem
ad illum ihesus: Nemo mittens
manum suam ad aratrum et aspici-
ens retro aptus est regno dei.

Post hec autem X
designauit dominus ihesus et alios
lxxii, et misit illos binos ante faci-
em suam in omnem ciuitatem et lo-
cum quo erat ipse uenturus. Et
dicebat illis: Messis quidem multa,
operarii autem pauci. Rogate ergo do-
minum messis ut mittat ope-
rarios in messem suam. Ite: ecce
ego mitto uos sicut agnos inter
lupos. Nolite portare sacculum
neque peram neque calciamenta, et nemi-
nem per uiam salutaueritis. In
quamcumque domum intraueritis,
primum dicite: Pax huic do-
mui. Et si ibi fuerit filius pacis, requies-
cet super illum pax uestra; si
autem, reuertetur ad uos. In
eadem autem domo manete edentes
et bibentes que apud illos sunt.
Dignus est enim operarius
mercede sua. Nolite transire de do-
mo in domum. Et in quamcumque
ciuitatem intraueritis et susce-
perint uos, manducate que ap-
ponuntur uobis, et curate
infirmos qui in illa sunt, et dicite illis: appro-
pinquabit in uos regnum dei.
In quamcumque autem ciuitatem intraueritis et non susci-
perint uos, exeuntes in plateas
eius dicite: Etiam puluerem qui
adhesit nobis de ciuitate uestra
extergimus in uos; tamen hoc scitote
quia appropinquabit regnum dei.
Dico autem uobis quia sodo-
mis remissius erit quam illi ciui-
tati in die iudicii. Ve tibi coro-
zaim. Ve tibi bethsaida, quia
si in tyro et in sydone facte
fuissent uirtutes que in uobis facte sunt,
olim in cilicio et cinere sedentes pe-
niterent. Verumtamen tyro et sydoni
remissius erit in die iudicii quam
uobis. Et tu capharnaum usque
in celum exaltata es, usque ad in-
fernum demergeris. Qui uos au-
dit me audit, et qui uos sper-
nit me spernit. Qui autem me spernit
spernit eum qui me misit. Re-
uersi sunt autem lxxii cum gau-
dio dicentes: Domine, et demonia
subiciuntur nobis in nomine tuo. Et
ait illis: Videbam sathanam sicut
fulgur de celo cadentem. Ecce
dedi uobis potestatem calcan-
di supra serpentes et scorpiones et su-
per omnem uirtutem inimici, et nichil
uobis nocebit. Verumtamen
in hoc nolite gaudere quia spiritus
uobis subiciuntur. Gaudete autem
quia nomina uestra scripta sunt
in celis. In ipsa autem hora exulta-
uit in spiritu sancto et dixit: Confi-
teor tibi domine pater celi et terre,
qui abscondisti hec a sapientibus et
prudentibus, et reuelasti ea par-
uulis. Etiam pater, quoniam sic placitum fuit ante te

s. Omnia tradita sunt michi a patre
meo. Et nemo novit quis sit fi-
lius nisi pater. et quis sit pater nisi filius.
et cui voluerit filius revelare. Et
conversus ad discipulos suos ait.
Beati oculi qui vident que vos videtis.
Dico enim vobis quia multi prophete et
reges voluerunt videre que vos vide-
tis et non viderunt. et audire que audi-
tis et non audierunt. Et ecce quidam
legisperitus surrexit temptans
illum et dicens. Magister quid faciens
vitam eternam possidebo. At
ille dixit ad eum. In lege quid scri-
ptum est. quomodo legis. At ille respondens
dixit. Diliges dominum deum tuum ex to-
to corde tuo. et ex tota anima tua. et ex omni-
bus viribus tuis. et ex omni mente tua.
et proximum tuum sicut teipsum. Dixit-
que illi. Recte respondisti. hoc fac et vives.
Ille autem volens iustificare seip-
sum. dixit ad ihesum. Et quis est meus
proximus. Suscipiens autem ihesus dixit.
Homo quidam descendebat ab ierusalem
in iericho. et incidit in latro-
nes qui etiam despoliaverunt eum. et pla-
gis impositis abierunt semivivo
relicto. Accidit autem ut sacerdos quidam
descenderet eadem via. et viso illo
preterivit. Similiter autem et levita cum esset
secus locum et videret eum pertransiit.
Samaritanus autem quidam iter
faciens venit secus eum. et vi-
dens eum misericordia motus est. et appro-
pians alligavit vulnera eius in-
fundens oleum et vinum. Et imponens
illum in iumentum suum. duxit in sta-
bulum. et curam eius egit. Et altera
die protulit duos denarios. et de-
dit stabulario et ait. Curam illius
habe. et quodcumque supererogaveris
ego cum rediero reddam tibi. Quis
horum trium videtur tibi proximus fu-
isse illi qui incidit in latrones.
At ille dixit. Qui fecit misericordiam in
illum. Et ait illi ihesus. Vade et tu fac
similiter. Factum est autem dum irent
et ipse intravit in quoddam castellum.

et mulier quedam martha no-
mine excepit illum in domum su-
am. Et huic erat soror nomine maria.
que etiam sedens secus pedes domini au-
diebat verbum illius. Martha autem
satagebat circa frequens ministe-
rium. Que stetit et ait. Domine non
est tibi cure quod soror mea reliquit
me solam ministrare. Dic ergo
illi ut me adiuvet. Et respondens
dixit illi dominus. Martha martha
sollicita es. et turbaris erga plu-
rima. Porro unum est necessarium. Ma-
ria optimam partem elegit que non
auferetur ab ea. XI

Et factum est cum esset in loco quo-
dam orans ut cessavit. dixit
unus ex discipulis suis ad eum.
Domine doce nos orare sicut et
iohannes docuit discipulos suos. Et
ait illis. Cum oratis dicite. Pater
sanctificetur nomen tuum. Adveniat
regnum tuum. Panem nostrum cotidia-
num da nobis hodie. Et dimitte no-
bis peccata nostra. siquidem et ipsi dimit-
timus omni debenti nobis. Et ne
nos inducas in temptationem. Et ait
ad illos. Quis vestrum habebit ami-
cum. et ibit ad illum media nocte.
et dicet illi. Amice. commoda michi
tres panes. quoniam amicus meus ve-
nit ad me de via. et non habeo quod ponam
ante illum. Et ille deintus respon-
dens dicat. Noli michi molestus esse.
Iam ostium clausum est. et pueri
mei mecum sunt in cubili. non
possum surgere et dare tibi. Et ille
si perseveraverit pulsans. dico
vobis. et si non dabit illi surgens
eo quod amicus eius sit. propter impro-
bitatem tamen eius surget. et dabit
illi quotquot habet necessarios. Et ego
dico vobis. Petite et dabitur vobis. Que-
rite et invenietis. Pulsate et aperie-
tur vobis. Omnis enim qui petit ac-
cipit. et qui querit invenit. et pulsan-
ti aperietur. Quis autem ex vobis patrem
petit panem. numquid lapidem

pat. nr.

dabit illi? aut si petierit piscem
numquid pro pisce serpentem da
bit illi? Aut si petierit ovum: num
quid porriget illi scorpionem? Si
ergo vos cum sitis mali: nostis bo
na data dare filiis vestris: quanto ma
gis pater vester de celo dabit bonum spi
ritum petentibus se. Et erat eici
ens demonium et illud erat mutum.
Et cum eiecisset demonium: locutus
est mutus et admirate sunt tur
be. Quidam autem ex eis dixerunt. In
beelzebub principe demoniorum ei
cit demonia. Et alii temptantes
signum de celo querebant ab eo. Ipse
autem ut vidit cogitaciones eorum dix
it eis. Omne regnum in se ipsum divi
sum desolabitur et domus supra domum
cadet. Si autem et sathanas in se ip
sum divisus est: quomodo stabit
regnum ipsius? quia dicitis in beel
zebub eicere me demonia. Si autem
ego in belzebub eicio demonia: fi
lii vestri in quo eiciunt? Ideo ipsi iu
dices vestri erunt. Porro si in digito
dei eicio demonia: pervenit in vos
regnum dei. Cum fortis armatus
custodit atrium suum: in pace sunt
omnia que possidet. Si autem fortior
eo superveniens vicerit illum: uni
versa arma eius auferet in quibus
confidebat et spolia eius distribu
et. Qui non est mecum: adversum
me est. et qui non colligit mecum:
dispergit. Cum immundus spiritus exi
erit ab homine: ambulabat per lo
ca inaquosa querens requiem et
non inveniens dicit. Revertar
in domum meam unde exivi.
Et cum venerit: invenit eam sco
pis mundatam et ornatam. Tunc
vadit et assumit vij. alios spiritus
secum nequiores se et ingressi hi
tant ibi. et fiunt novissima homi
nis illius peiora prioribus. Factum est
autem cum hec diceret: extollens vocem
quedam mulier de turba dixit illi.
Beatus venter qui te portavit. et

ubera que suxisti. At ille dixit quin
immo. Beati qui audiunt verbum dei et
custodiunt illud. Turbis autem
concurrentibus cepit dicere. Genera
tio hec generatio nequam est. signum que
rit et signum non dabitur ei nisi signum
ione prophete. Nam sicut ionas fuit
signum ninivitis: ita erit et filius
hominis generationi isti. Regina au
stri surget in iudicio cum viris
generationis huius et condempna
bit illos. quia venit a finibus terre
audire sapientiam salomonis. et ecce
plus quam salomon hic. Viri nini
ve surgent in iudicio cum generati
one hac et condempnabunt illam:
quia penitentiam egerunt ad predicatio
nem ione. et ecce plus quam iona hic.
Nemo lucernam accendit et in ab
scondito ponit neque sub modio: sed super can
delabrum ut qui ingrediuntur lumen
videant. Lucerna corporis tui est
oculus tuus. Si oculus tuus fuerit
simplex totum corpus tuum lucidum
erit. Si autem nequam fuerit: et corpus
tuum tenebrosum erit. Vide er
go ne lumen quod in te est tenebre sint.
Si ergo corpus tuum totum lucidum fu
erit non habens aliquam partem te
nebrarum: erit lucidum totum
et sicut lucerna fulgoris illumi
nabit te. Et cum loqueretur: roga
vit illum quidam phariseus ut prande
ret apud se. Ipse autem ingressus
recubuit. Phariseus autem cepit intra se
reputans dicere. Quare non bap
tizatus esset ante prandium. Et ait do
minus ad illum. Nunc vos pharisei quod de
foris est calicis et catini munda
tis. Quod autem intus est vestrum ple
num est rapina et iniquitate. Stulti
nonne qui fecit quod deforis est et id
quod deintus est fecit? Verumtamen quod superest
date elemosinam: et ecce omnia
munda sunt vobis. Sed ve vobis phari
seis. quia decimatis mentam et ru
tam et omne olus et preteritis iudicium et
caritatem dei. Hec autem oportuit

illa non omittere. Ve vobis phari-
seis qui diligitis primas cathedras
in synagogis et salutationes in foro.
Ve vobis qui estis ut monumenta que
non apparent et homines ambulantes
supra nesciunt. Respondens autem quidam
ex legis peritis ait illi. Magister hec dicens
etiam nobis contumeliam facis. At ille
ait: Et vobis legis peritis ve, quia oneratis
homines oneribus que portare non
possunt, et ipsi uno digito vestro non
tangitis sarcinas. Ve vobis qui edi-
ficatis monumenta prophetarum, patres
autem vestri occiderunt illos. Profecto
testificamini quod consentitis operibus
patrum vestrorum, quoniam quidem ipsi eos occiderunt,
vos autem edificatis eorum se-
pulchra. Propterea et sapientia dei dixit: Mit-
tam ad illos prophetas et apostolos,
et ex illis occident et persequentur, ut inqui-
ratur sanguis omnium prophetarum qui
effusus est a constitutione mundi
a generatione ista, a sanguine Abel
usque ad sanguinem Zacharie, qui
periit inter altare et edem. Ita dico
vobis, requiretur ab hac gene-
ratione. Ve vobis legis peritis, quia tu-
listis clavem scientie; ipsi non introistis,
et eos qui introibant prohibuistis.
Cum autem ad illos diceret, ceperunt
pharisei et legis periti graviter insistere
et eum opprimere de multis, in-
sidiantes ei et querentes capere a-
liquid ex ore eius ut accusarent
eum.

XII

Multis autem turbis circumstantibus,
ita ut se invicem conculca-
rent, cepit dicere ad discipulos suos.
Attendite a fermento phariseorum quod
est ypocrisis. Nichil autem opertum
est quod non reveletur, neque absconditum
quod non sciatur. Quoniam que in tene-
bris dixistis, in lumine dicentur.
Et quod in aurem locuti estis in cubiculis
predicabitur in tectis. Dico autem
vobis amicis meis: Ne terreamini
ab his qui occidunt corpus, et post
hec non habent amplius quid faciant. Os-
tendam autem vobis quem timeatis.
Timete eum qui postquam occiderit,
habet potestatem mittere in gehennam. I-
ta dico vobis, hunc timete. Nonne quinque
passeres veneunt dipondio, et unus
ex illis non est in oblivione coram deo.
Sed et capilli capitis vestri omnes numera-
ti sunt. Nolite ergo timere; multis pas-
seribus pluris estis vos. Dico autem
vobis: Omnis quicumque confessus fuerit
coram hominibus, et filius hominis confi-
tebitur eum coram angelis dei. Qui
autem negaverit me coram hominibus,
denegabitur coram angelis dei. Et
omnis qui dicit verbum in filium ho-
minis, remittetur illi; ei autem qui in
spiritum sanctum blasphemaverit, non remit-
tetur. Cum autem inducent vos in
synagogas et ad magistratus et po-
testates, nolite solliciti esse qualiter
aut quid respondeatis aut quid dica-
tis. Spiritus enim sanctus docebit vos in ipsa
hora quid oporteat vos dicere. Ait autem
illi quidam de turba: Magister,
dic fratri meo ut dividat mecum he-
reditatem. At ille dixit ei: Homo, quis
me constituit iudicem aut divi-
sorem super vos? Dixitque ad illos:
Videte et cavete ab omni avaricia,
quia non in habundantia cuiusquam
vita eius est ex his que possidet. Dixit
autem similitudinem ad illos dicens:
Hominis cuiusdam divitis uberes
fructus ager attulit, et cogitabat
intra se dicens: Quid faciam, quod
non habeo quo congregem fructus meos.
Et dixit: Hoc faciam: destruam hor-
rea mea et maiora faciam, et
illuc congregabo omnia que nata
sunt michi et bona mea, et dicam
anime mee: Anima, habes multa bona
reposita in annos plurimos; re-
quiesce, comede, bibe, epulare. Dixit
autem illi deus: Stulte, hac nocte a-
nimam tuam repetent a te; que autem
parasti cuius erunt? Sic est qui sibi thesau-
rizat et non est in deum dives. Dixit-
que ad discipulos suos: Ideo dico vobis

Nolite solliciti esse animae vestrae quid
manducetis, neque corpori vestro quid
induamini. Anima plus est quam esca,
et corpus plus quam vestimentum.
Considerate corvos, quia non seminant
neque metunt, quibus non est cellarium neque
horreum, et deus pascit illos. Quanto
magis vos pluris estis illis? Quis
autem vestrum cogitando potest adi-
cere ad staturam suam cubitum
unum? Si ergo neque quod minimum est po-
testis, quid de ceteris solliciti es-
tis? Considerate lilia agri quomodo
crescunt: non laborant neque nent.
Dico autem vobis quia nec Salomon in
omni gloria sua vestiebatur sic-
ut unum ex istis. Si autem fenum quod
hodie in agro est et cras in cli-
banum mittitur deus sic vestit,
quanto magis vos pusille fidei? Et
vos nolite quaerere quid mandu-
cetis aut quid bibatis, et nolite in
sublime tolli. Haec enim omnia gentes
mundi quaerunt. Pater autem vester scit
quoniam his indigetis. Verumptamen quaerite
primum regnum dei et haec omnia adicien-
tur vobis. Nolite timere pusillus
grex, quia complacuit patri vestro
dare vobis regnum. Vendite quae pos-
sidetis et date elemosinam. Facite vobis
sacculos qui non veterascunt, thesau-
rum indeficientem in caelis, quo
fur non appropiat neque tinea corrum-
pit. Ubi enim est thesaurus ve-
ster, ibi et cor vestrum erit. Sint lum-
bi vestri praecincti et lucernae ardentes
in manibus vestris, et vos similes
hominibus expectantibus dominum suum
quando revertatur a nuptiis, ut cum
venerit et pulsaverit confestim a-
periant ei. Beati servi illi quos cum
venerit dominus invenerit vi-
gilantes. Amen dico vobis quod praecinget
se et faciet illos discumbere et trans-
iens ministrabit illis. Et si vene-
rit in secunda vigilia et si in tertia
vigilia venerit et ita invenerit,
beati sunt servi illi. Hoc autem

scitote, quia si sciret paterfamilias
qua hora fur veniret, vigila-
ret utique et non sineret perfodi do-
mum suam. Et vos estote parati,
quia qua hora non putatis filius
hominis veniet. Ait autem ei Petrus:
Domine, ad nos dicis hanc parabolam
an et ad omnes? Dixit autem dominus:
Quis putas est fidelis dispensator et pru-
dens, quem constituit dominus su-
per familiam suam ut det illis in tem-
pore tritici mensuram? Beatus
ille servus quem cum venerit dominus inve-
nerit ita facientem. Vere dico vobis quia super
omnia quae possidet constituet illum.
Quod si dixerit servus ille in corde
suo: moram facit dominus meus
venire, et coeperit percutere pueros et an-
cillas, et edere et bibere et inebriari,
veniet dominus servi illius in die qua
non sperat et hora qua nescit, et dividet
eum partemque eius cum infi-
delibus ponet. Ille autem servus qui
cognovit voluntatem domini sui et
non se praeparavit et non fecit secundum vo-
luntatem eius, vapulabit
multis. Qui autem non cognovit et fe-
cit digna plagis, vapulabit paucis.
Omni autem cui multum datum est, mul-
tum quaeretur ab eo, et cui commendaverunt
multum, plus petent ab eo. Ig-
nem veni mittere in terram, et quid
volo nisi ut accendatur? Baptismo autem habeo
baptizari, et quomodo coartor usque dum
perficiatur? Putatis quia pacem ve-
ni dare in terram? Non, dico vobis, sed
separationem. Erunt enim ex hoc quinque
in una domo divisi, tres in duo et
duo in tres dividentur: pater in fi-
lium et filius in patrem, mater
in filiam et filia in matrem, so-
crus in nurum suam et nurus
in socrum suam. Dicebat autem et ad tur-
bas: Cum videritis nubem orientem
ab occasu, statim dicitis: nimbus
venit, et ita fit. Et cum austrum fla-
ntem, dicitis quia aestus erit, et
fit. Hypocritae, faciem caeli et terrae

bare. hoc autem tempus quomodo non pro-
batis. quid autem et a vobis ipsis non iu-
dicatis quod iustum est. Cum autem vadis
cum adversario tuo ad principem in
via da operam liberari ab illo. ne
forte trahat te ad iudicem. et iu-
dex tradat te exactori. et exactor mittat
te in carcerem. Dico autem tibi non
exies inde donec et novissimum minu-
tum reddas. XIII
Aderant autem quidam ipso in tempore
nunciantes illi de galileis quorum
sanguinem miscuit pilatus cum sa-
crificiis eorum. Et respondens dixit illis.
Putatis quod hii galilei pre omnibus
galileis peccatores fuerint quia ta-
lia passi sunt. Non dico vobis. sed nisi
penitentiam habueritis. omnes similiter pe-
ribitis. Sicut illi. x. et viii. super quos ce-
cidit turris in siloa. et occidit eos.
putatis quia et ipsi debitores fuerint
preter omnes homines habitantes in ierusalem. Non dico
vobis. sed si penitentiam non egeritis omnes
similiter peribitis. Dicebat autem hanc
similitudinem. Arborem fici habebat
quidam plantatam in vinea sua. et
venit querens fructum in illa. et non
invenit. Dixit autem ad cultorem
vinee. Ecce anni tres sunt ex quo venio
querens fructum in ficulnea hac.
et non invenio. Succide ergo illam.
ut quid etiam terram occupat. At ille
respondens dixit ei. Domine dimitte
illam et hoc anno. usque dum fodiam
circa illam. et mittam stercora.
et siquidem fecerit fructum. sin autem
in futurum succides illam. Erat
autem docens in sinagoga eorum sab-
batis. Et ecce mulier que habebat spi-
ritum infirmitatis. x. et viii. an-
nis. et erat inclinata. nec omnino
poterat sursum respicere. Quam cum vi-
deret ihesus vocavit eam ad se et ait
illi. Mulier. dimissa es ab infirmi-
tate tua. Et imposuit illi ma-
nus. et confestim erecta est et glorifica-
bat deum. Respondens autem archisinago-
gus indignans quia sabbato curasset

ihesus dicebat turbe. Sex dies sunt in quibus
oportet operari. In his ergo venite et cura-
mini. et non in die sabbati. Respondit autem
ad illum dominus et dixit. Ypocrite unus-
quisque vestrum sabbato non solvit bovem
suum aut asinum a presepio et ducit
adaquare. Hanc autem filiam abrahe quam al-
ligavit sathanas. ecce decem et octo
annis non oportuit solvi a vinculo is-
to die sabbati. Et cum hec diceret erubes-
cebant omnes adversarii eius. et omnis populus
gaudebat in universis que gloriose fie-
bant ab eo. Dicebat ergo. Cui simile est
regnum dei. et cui simile esse existi-
mabo illud. Simile est grano sina-
pis quod acceptum homo misit in ortum
suum. et crevit et factum est in arborem
magnam. et volucres celi reque-
verunt in ramis eius. Et iterum dixit.
Cui simile estimabo regnum dei.
Simile est fermento quod acceptum mulier
abscondit in farine sata tria. do-
nec fermentaretur totum. Et ibat per
civitates et castella docens. et iter fa-
ciens in ierusalem. Ait autem illi quidam.
Domine. si pauci sunt qui salvantur.
Ipse autem dixit ad illos. Contendi-
te intrare per angustam portam.
quia dico vobis multi querunt intra-
re et non poterunt. Cum autem intra-
verit paterfamilias et clauserit ostium.
incipietis foris stare et pulsare os-
tium dicentes. Domine aperi nobis. Et respondens
dicet vobis. Nescio vos unde sitis. Tunc
incipietis dicere. Manducavimus
coram te et bibimus. et in plateis
nostris docuisti. Et dicet vobis. Nescio
vos unde sitis. Discedite a me
omnes operarii iniquitatis. Ibi erit
fletus et stridor dentium. cum vi-
deritis abraham et ysaac et iacob. et
omnes prophetas in regno dei. vos autem
expelli foras. Et venient ab orien-
te et occidente et ab aquilone et
austro. et accumbent in regno dei.
Et ecce sunt novissimi qui erant
primi. et sunt primi qui erant no-
vissimi. In ipsa autem die accesserunt

quidam phariseorum dicentes illi. Exi
et vade hinc. quia herodes vult
te occidere. Et ait illis. Ite et dicite
vulpi illi. Ecce demonia eicio
et sanitates perficio. hodie et cras.
et tercia die consummor. Verumptamen oportet
me hodie et cras et sequenti die am
bulare. quia non capit prophetam pe
rire extra ierusalem. Ierusalem ierusalem que occi
dis prophetas. et lapidas eos qui ad te
mittuntur. Quociens volui congre
gare filios tuos quemadmodum
avis nidum suum sub pennis et
noluisti. Ecce relinquetur vobis
domus vestra deserta. Dico autem
vobis quia non videbitis me donec
veniat hora cum dicetis. Bene
dictus qui venit in nomine domini.

Et factum est cum XIIII
intraret ihesus in domum cuiusdam prin
cipis phariseorum sabbato manduca
re panem. et ipsi observabant eum.
Et ecce homo quidam ydropicus e
rat ante illum. Et respondens ihesus dixit ad
legis peritos et phariseos dicens. Si
licet sabbato curare? At illi tacue
runt. Ipse vero apprehensum sanavit
eum ac dimisit. Et respondens ad il
los dixit. Cuius vestrum asinus aut
bos in puteum cadet. et non continuo
extrahet illum die sabbati? Et non poterant ad
hec respondere illi. Dicebat autem et ad in
vitatos parabolam intendens
quomodo primos accubitus eligerent
dicens ad illos. Cum invitatus fue
ris ad nuptias non discumbas in
primo loco. ne forte honoratior
te sit invitatus ab illo. et veni
ens is qui te et illum vocavit di
cat tibi. Da huic locum. et tunc in
cipias cum rubore novissimum
locum tenere. Sed cum vocatus
fueris. vade et recumbe in novissi
mo loco. ut cum venerit qui
te invitavit dicat tibi. Amice
ascende superius. Tunc erit tibi
gloria coram simul discumbentibus.
quia omnis qui se exaltat hu
miliabitur. et qui se humiliat ex
altabitur. Dicebat autem et ei qui se
invitaverat. Cum facis pran
dium aut cenam noli vocare
amicos tuos neque fratres tuos neque
cognatos. neque vicinos neque divites.
ne forte et ipsi te reinvitent et
fiat tibi retribucio. Sed cum facis
convivium. voca pauperes debi
les. claudos. cecos. et beatus eris
quia non habent unde retribuere tibi.
Retribuetur enim tibi in resur
rectione iustorum. Hec cum audisset
quidam de simul discumben
tibus dixit illi. Beatus qui man
ducabit panem in regno dei. At
ipse dixit ei. Homo quidam fecit cenam
magnam. et vocavit multos. et mi
sit servum suum hora cene dicere invitatis
ut venirent quia iam parata
sunt omnia. Et ceperunt simul omnes
excusare. Primus dixit ei. Villam
emi. et necesse habeo exire et vide
re illam. Rogo te habe me excusatum.
Et alter dixit. Iuga boum emi quinque et eo
probare illa. Rogo te habe me excu
satum. Et alius dixit. Uxorem duxi
et ideo non possum venire. Et re
versus servus nunciavit hec domino suo.
Tunc iratus paterfamilias dixit ser
vo suo. Exi cito in plateas et vicos
civitatis et pauperes ac debiles
et cecos et claudos introduc huc.
Et ait servus. Domine factum est ut im
perasti et adhuc locus est. Et ait do
minus servo. Exi in vias et
sepes. et compelle intrare ut im
pleatur domus mea. Dico autem
vobis quod nemo virorum illorum qui
vocati sunt gustabit cenam me
am. Ibant autem turbe multe cum
eo. Et conversus dixit ad illos. Si
quis venit ad me et non odit patrem
suum et matrem. et uxorem et filios
et fratres et sorores. adhuc autem et ani
mam suam. non potest meus esse discipulus.
Et qui non baiulat crucem suam
et venit post me. non potest meus esse

meus discipulus. Quis enim ex vobis
volens turrim aedificare, non prius
sedens computat sumptus qui ne-
cessarii sunt, si habet ad perficiendum, ne post-
quam posuerit fundamentum, et non
potuerit perficere, omnes qui vident incipi-
ant illudere ei dicentes: Quia hic ho-
mo coepit aedificare, et non potuit consum-
mare. Aut quis rex iturus committere
bellum adversus alium regem,
non prius sedens cogitat si possit
cum .x. milibus occurrere ei qui
cum .xx. milibus venit ad se? Alioquin
adhuc illo a longe agente, legationem
mittens rogat ea quae pacis
sunt. Sic ergo omnis ex vobis qui non re-
nuntiat omnibus quae possidet, non
potest meus esse discipulus. Bo-
num est sal. Si autem sal evanuerit,
in quo condietur? Neque in terram neque in
sterquilinium utile est, sed foras mittetur.
Qui habet enim aures audiendi,
audiat.

XV

Erant autem appropinquantes ei pu-
blicani et peccatores ut audirent il-
lum. Et murmurabant pharisaei et
scribae dicentes: Quia hic peccatores re-
cipit et manducat cum illis. Et ait
ad illos parabolam istam dicens:
Quis ex vobis homo qui habet .c. oves,
et si perdiderit unam ex illis, nonne dimittit
nonaginta .ix. in deserto, et va-
dit ad illam quae perierat, donec in-
veniat eam? Et cum invenerit eam,
imponit in humeros suos gaudens,
et veniens domum, convocat amicos
et vicinos dicens illis: Congratu-
lamini mihi, quia inveni ovem
quae perierat. Dico autem vobis quod
ita gaudium erit in caelo super uno
peccatore paenitentiam agente, quam super
nonaginta novem iustis qui non indigent paenitentia.
Aut quae mulier habens dragmas .x., et
si perdiderit dragmam unam, nonne
accendit lucernam, et everrit domum,
et quaerit diligenter donec inveniat?
Et cum invenerit, convocat ami-
cas et vicinas dicens: Congratu-

lamini mihi, quia inveni dragmam
quam perdideram. Ita dico vobis: gaudi-
um erit angelis dei super uno pec-
catore paenitentiam agente. Ait autem:
Homo quidam habuit duos filios. Et dixit
adolescentior ex illis patri: Pater, da mihi
portionem substantiae quae me contingit. Et
divisit illis substantiam. Et non post multos
dies congregatis omnibus adolescentior
filius peregre profectus est in regionem
longinquam, et ibi dissipavit substantiam su-
am vivendo luxuriose. Et postquam
consummasset omnia, facta est fames valida
in regione illa, et ipse coepit egere. Et
abiit et adhaesit uni civium regionis
illius. Et misit illum in villam suam
ut pasceret porcos. Et cupiebat imple-
re ventrem suum de siliquis quas
porci manducabant, et nemo illi
dabat. Ipse autem in se reversus dixit:
Quanti mercennarii in domo patris
mei abundant panibus, ego autem
hic fame pereo. Surgam et ibo ad
patrem meum et dicam ei: Pater,
peccavi in caelum et coram te, et iam
non sum dignus vocari filius tu-
us. Fac me sicut unum ex mercennariis
tuis. Et surgens venit ad patrem
suum. Cum adhuc autem longe esset,
vidit illum pater ipsius, et misericordia mo-
tus est, et accurrens super collum eius, et os-
culatus est eum. Dixitque ei filius:
Pater, peccavi in caelum et coram te, et
iam non sum dignus vocari filius tuus.
Dixit autem pater ad servos suos: Cito
proferte stolam primam et induite
illum, et date anulum in manum eius
et calciamenta in pedes, et adducite vi-
tulum saginatum et occidite, et man-
ducemus et epulemur, quia hic
filius meus mortuus erat et revixit,
perierat et inventus est. Et coeperunt
omnes epulari. Erat autem filius eius
senior in agro. Et cum veniret et ap-
propinquaret domui, audivit sym-
phoniam et chorum, et vocavit unum de
servis, et interrogavit quae haec essent. Isque
dixit illi: Frater tuus venit, et occidit

pater tuus vitulum saginatum, quia sal-
vum illum recepit. Indignatus
est autem et nolebat introire. Pater
ergo illius egressus cepit rogare eum.
At ille respondens patri suo dixit: Ecce tot
annis servio tibi, et numquam manda-
tum tuum preterivi, et numquam dedis-
ti mihi edum ut cum amicis
meis epularer. Sed postquam filius
tuus hic qui devoravit substantiam su-
am cum meretricibus venit, occi-
disti illi vitulum saginatum. At
ipse dixit illi: Fili, tu semper me-
cum es, et omnia mea tua sunt. E-
pulari autem et gaudere oportebat,
quia frater tuus hic mortuus fuerat
et revixit, perierat et inventus est.

XVI

Dicebat autem
et ad discipulos suos: Homo quidam
erat dives qui habebat villicum, et
hic diffamatus est apud illum quasi
dissipasset bona ipsius. Et vocavit
illum et ait illi: Quid hoc audio
de te? Redde rationem villicationis tue,
iam enim non poteris villicare.
Ait autem villicus intra se: Quid
faciam quia dominus meus aufert
a me villicationem? Fodere non valeo,
mendicare erubesco. Scio quid
faciam ut cum amotus fuero
a villicatione, recipiant me in
domos suas. Convocatis itaque sin-
gulis debitoribus domini sui dice-
bat primo: Quantum debes domino meo?
At ille dixit: Centum cados olei.
Dixitque illi: Accipe cautionem
tuam et sede cito, scribe l. Deinde
alio dixit: Tu vero quantum debes?
Qui ait: C choros tritici. Ait illi:
Accipe litteras tuas et scribe lxxx.
Et laudavit dominus villicum iniqui-
tatis quia prudenter fecisset, quia
filii seculi huius prudentiores fi-
liis lucis in generatione sua sunt. Et
ego vobis dico: Facite vobis amicos
de mammona iniquitatis, ut cum
defeceritis recipiant vos in eterna
tabernacula. Qui fidelis est in
mundo et in maiore fidelis est,
et qui in modico iniquus est, et in
maiore iniquus est. Si ergo in ini-
quo mammona fideles non fuistis, quod
verum est quis credet vobis? Et si in
alieno fideles non fuistis, quod vestrum
est quis dabit vobis? Nemo ser-
vus potest duobus dominis servire: aut enim
unum odiet et alterum diliget, aut
unum adherebit et alterum contemp-
net. Non potestis deo servire et mammo-
ne. Audiebant autem hec omnia phari-
sei qui erant avari, et deridebant
eum. Et ait illis: Vos estis qui iusti-
ficatis vos coram hominibus, deus
autem novit corda vestra, quia quod
hominibus altum est abhominatio
est ante deum. Lex et prophete usque ad Io-
hannem. Ex eo regnum dei evange-
lizatur, et omnis in illud vim
facit. Facilius est autem celum et
terram preterire quam de lege unum
apicem cadere. Omnis qui dimittit
uxorem suam et ducit alteram
mechatur, et qui dimissam a viro
ducit mechatur. Homo quidam
erat dives et induebatur purpu-
ra et bisso et epulabatur cotidie
erat quidam mendicus nomine Laza-
rus qui iacebat ad ianuam eius
ulceribus plenus, cupiens satura-
ri de micis que cadebant de mensa
divitis, et nemo illi dabat. Sed et ca-
nes veniebant et lingebant ul-
cera eius. Factum est autem ut mo-
reretur mendicus et portaretur
ab angelis in sinum Abrahe. Mor-
tuus est autem et dives et sepultus est in
inferno. Elevans autem oculos suos
cum esset in tormentis, vidit Abrah-
am a longe et Lazarum in sinu e-
ius. Et ipse clamans dixit: Pater Abraham, mi-
serere mei, et mitte Lazarum ut
intingat extremum digiti sui
in aquam ut refrigeret linguam
meam, quia crucior in hac
flamma. Et dixit illi Abraham:
Fili, recordare quia recepisti bo-

na in uita tua. et lazarus similiter
ma. nunc autem hic consolatur. tu
cruciaris. et in his omnibus chaos
gnum firmatum est inter nos
s. ut hii qui uolunt hinc
sire ad uos non possint. ne-
de huc transmeare. Et ait. ro-
go te pater ut mittas eum in domum
s mei. habeo enim v. fratres. ut tes-
tur illis. ne et ipsi ueniant in locum
hunc tormentorum. Et ait illi habraham.
moysen et prophetas. audiant il-
los. At ille dixit. Non pater abraham.
quis ex mortuis ierit ad eos.
tentiam agent. Ait autem illi. Si
moysen et prophetas non audiunt. ne-
quis ex mortuis resurrexerit
dent ei. XVII
t ad discipulos suos ait. Inpossi-
bile est ut non ueniant scan-
dala. ve autem illi per quem ueniunt. Uti-
lius est illi si lapis molaris in-
ponatur circa collum eius et pro-
iciatur in mare. quam ut scandalizet
unum de pusillis istis. Attendite
uobis. Si peccauerit in te frater tuus. in-
crepa illum. et si penitentiam egerit. dimitte
illi. et si septies in die peccauerit
in te. et septies in die conuersus fu-
erit ad te. dicens penitet me.
dimitte illi. Et dixerunt apostoli do-
mino. adauge nobis fidem. Dixit
autem dominus. Si habueritis fi-
dem sicut granum sinapis. di-
ceretis huic arbori moro. eradica-
re et transplantare in mare. et
obediret uobis. Quis autem uestrum habens
seruum arantem aut boues pascen-
tem. qui regresso de agro dicat
illi statim transi. recumbe. et
non dicat ei. para quod cenem et precin-
ge te et ministra michi. donec man-
ducem et bibam. et post hec tu man-
ducabis et bibes. Numquid gratiam ha-
bet seruo illi. quia fecit que ei imperauit.
non puto. Sic et uos cum feceritis
omnia que precepta sunt uobis.
dicite. Serui inutiles sumus. quod

debuimus facere fecimus. Et factum est
dum iret ihesus in ierusalem transibat
per mediam samariam et galileam.
Et cum ingrederetur quoddam castel-
lum. occurrerunt ei x. uiri le-
prosi. qui steterunt a longe et leua-
uerunt uocem suam dicentes. Ihesu pre-
ceptor miserere nostri. Quos ut ui-
dit. dixit. Ite ostendite uos sa-
cerdotibus. Et factum est dum irent
mundati sunt. Unus autem ex
illis ut uidit quia mundatus est.
regressus est cum magna uoce ma-
gnificans deum. Et cecidit in
faciem ante pedes eius gratias agens.
Et hic erat samaritanus. Respondens
autem ihesus dixit. Nonne x. mundati
sunt. et ix. ubi sunt. Non est inuen-
tus qui rediret et daret gloriam deo
nisi hic alienigena. Et ait illi.
Surge uade quia fides tua te
saluum fecit. Interrogatus autem a
phariseis quando uenit regnum dei. re-
spondit eis et dixit. Non uenit regnum dei
cum obseruatione. neque dicent.
ecce hic aut ecce illic. Ecce enim
regnum dei intra uos est. Et ait
ad discipulos suos. Uenient di-
es quando desideretis uidere unum diem
filii hominis. et non uidebitis. Et dicent
uobis. Ecce hic et ecce illic. Nolite
ire neque sectemini. Nam sicut ful-
gur choruscans de sub celo in ea que sub
celo sunt fulget. ita erit filius hominis in die
sua. Primum autem oportet illum multa
pati et reprobari a generatione hac.
Et sicut factum est in diebus noe. ita
erit et in diebus filii hominis. Edebant
et bibebant uxores ducebant et da-
bantur ad nuptias usque in diem
qua intrauit noe in archam et ue-
nit diluuium et perdidit omnes. Si-
militer sicut factum est in diebus
loth. Edebant et bibebant. emebant
et uendebant. plantabant et e-
dificabant. Qua die autem exiit
loth a sodomis. pluit ignem et
sulphur de celo et omnes perdidit.

secundum hec erit qua die filius hominis
revelabitur. In illa hora qui fuerit in tecto et
vasa eius in domo, ne descendat tol-
lere illa. Et qui in agro, similiter non
redeat retro. Memores estote uxo-
ris loth. Quicumque quesierit animam
suam salvam facere, perdet illam. Et
quicumque perdiderit illam, vivifica-
bit eam. Dico vobis in illa nocte e-
runt duo in lecto uno. Unus
assumetur et alter relinquetur. Due
erunt molentes in unum. Una as-
sumetur et altera relinquetur. Duo in
agro. Unus assumetur et alter reli-
nquetur. Respondentes dicunt illi: Ubi domine?
Qui dixit illis: Ubicumque fuerit corpus,
illuc congregabuntur aquile.

Dicebat autem XVIII
et parabolam ad illos quoniam oportet
semper orare et non deficere, dicens: Iu-
dex quidam erat in quadam civitate, qui deum
non timebat et homines non
reverebatur. Vidua autem quedam erat
in civitate illa et veniebat ad eum
dicens: Vindica me de adversario meo.
Et nolebat per multum tempus. Post
hec autem dixit intra se: Et si deum non
timeo nec hominem non revereor,
tamen quia molesta est mihi hec
vidua, vindicabo illam, ne in novis-
simo veniens suggillet me. Ait
autem dominus: Audite quid iudex ini-
quitatis dicit. Deus autem non faciet
vindictam electorum suorum clamantium
ad se die ac nocte, et patientiam habe-
bit in illis? Dico autem vobis quia cito fa-
ciet vindictam illorum. Verumtamen filius
hominis veniens putas inveniet fi-
dem in terra? Dixit autem ad quos-
dam qui in se confidebant tamquam
iusti, et aspernabantur ceteros, para-
bolam istam dicens: Duo homines
ascendebant in templum ut orarent,
unus phariseus et alter publicanus.
Phariseus autem stans apud se orabat
dicens: Deus gratias tibi ago quia
non sum sicut ceteri hominum, raptores,
iniusti, adulteri, velut etiam hic publi-
canus. Ieiunio bis in sabbato, de-
cimas do omnium que possideo. Et publi-
canus a longe stans nolebat nec
oculos ad celum levare, sed per-
cutiebat pectus suum dicens: Deus
propitius esto mihi peccatori. Amen dico
vobis, descendit hic iustificatus
in domum suam ab illo. Quia omnis
qui se exaltat humiliabitur, et qui se
humiliat exaltabitur. Afferebant autem
ad illum et infantes ut eos tangeret.
Quos cum viderent discipuli incre-
pabant illos. Ihesus autem convocans
illos dixit: Sinite pueros venire ad
me et nolite vetare eos. Talium est
enim regnum dei. Amen dico vobis,
quicumque non acceperit regnum dei si-
cut puer, non intrabit in illud.
Et interrogavit eum quidam princeps
dicens: Magister bone, quid faci-
endo vitam eternam possidebo? Dixit
autem ei Ihesus: Quid me dicis bonum?
Nemo bonus nisi solus deus.
Mandata nosti: Non occides, non mecha-
beris, non furtum facies, non falsum
testimonium dices, honora pa-
trem et matrem. Qui ait: Hec omnia
custodivi a iuventute mea. Quo au-
dito Ihesus ait ei: Adhuc unum tibi
deest. Omnia quecumque habes vende et da
pauperibus, et habebis thesaurum in celo,
et veni sequere me. His ille auditis
contristatus est, quia dives erat
valde. Videns autem illum Ihesus tristem
factum dixit: Quam difficile qui pecu-
nias habent in regnum dei intrabunt.
Facilius est enim camelum per foramen
acus transire quam divitem intra-
re in regnum dei. Et dixerunt qui au-
diebant: Et quis potest salvus
fieri? Et ait illis: Que impossibilia sunt
apud homines possibilia sunt apud
deum. Ait autem Petrus: Ecce nos di-
misimus omnia et secuti sumus
te. Qui dixit eis: Amen dico vobis,
nemo est qui reliquerit domum aut
parentes aut fratres aut uxorem
aut agros aut filios propter regnum dei.

non recipiat multo plura in
hoc tempore et in seculo venturo vitam
eternam. Assumpsit ihesus .xii. dis-
cipulos suos et ait illis. Ecce ascen-
dimus ierosolimam et consumma-
buntur omnia que scripta sunt per
prophetas de filio hominis. Tradetur
enim gentibus et illudetur et flagel-
labitur et conspuetur. Et postquam fla-
gellaverint occident eum et die ter-
tia resurget. Et ipsi nichil horum intel-
lexerunt. Et erat verbum istud ab-
sconditum ab eis et non intellige-
bant que dicebantur. Factum est autem
cum appropinquaret ihesus iericho
cecus quidam sedebat secus vi-
am mendicans. Et cum turbam pre-
tereuntem audiret interrogabat quid
hoc esset. Dixerunt autem ei quod ihesus naza-
renus transiret. Et clamavit dicens.
Ihesu fili david miserere mei. Et qui
preibant increpabant eum ut ta-
ceret. Ipse vero multo magis clama-
bat. Fili david miserere mei. Stans
autem ihesus iussit illum adduci
ad se. Et cum appropinquasset interroga-
vit illum dicens. Quid tibi vis facia-
m? At ille dixit. Domine ut videam.
Et ihesus dixit illi. Respice fides tua
te salvum fecit. Et confestim vi-
dit et sequebatur illum magnificans
deum. Et omnis plebs ut vidit dedit
laudem deo.

XIX

Et ingressus ihesus perambulabat
iericho. Et ecce vir nomine zacheus.
et hic erat princeps publicanorum
et ipse dives. Et querebat videre ihesum quis
esset. et non poterat pre turba quia sta-
tura pusillus erat. Et precurrens
ascendit in arborem sicomorum
ut videret illum quia inde erat tran-
siturus. Et cum venisset ad locum
suspiciens ihesus vidit illum et dixit
ad eum. Zachee festinans descende.
quia hodie in domo tua oportet me
manere. Et festinans descendit.
et excepit illum gaudens. Et cum
viderent omnes murmurabant

dicentes quia ad hominem peccato-
rem divertisset. Stans autem zacheus dixit
ad dominum. Ecce dimidium bonorum
meorum domine do pauperibus. et
si quid aliquem defraudavi reddo
quadruplum. Ait ihesus ad eum quia
hodie salus huic domui facta est.
eo quod et ipse filius sit abrahe. Venit
enim filius hominis querere et salvum fa-
cere quod perierat. Hec illis audientibus
adiciens dixit parabolam eo quod pre-
esset ierusalem et quia existimarent quod confestim
regnum dei ma-
nifestaretur. Dixit ergo. Homo quidam
nobilis abiit in regionem longinquam
accipere sibi regnum et reverti. Vo-
catis autem .x. servis suis dedit illis
.x. mnas. et ait ad illos. Negocia-
mini dum venio. Cives autem eius
oderant illum. et miserunt legati-
onem post illum dicentes. Nolumus
hunc regnare super nos. Et factum est
ut rediret accepto regno. et ius-
sit vocari servos suos quibus de-
derat pecuniam ut sciret quantum
quisque negociatus esset. Venit
autem primus dicens. Domine mna
tua .x. mnas acquisivit. Et ait
illi. Euge serve bone et fidelis. quia
in modico fuisti fidelis. eris potesta-
tem habens super .x. civitates. Et alter
venit dicens. Domine ecce mna tua
fecit .v. mnas. Et ait huic. Et tu
esto super .v. civitates. Et alius ve-
nit dicens. Domine ecce mna tua quam
habui repositam in sudario. Time-
bam enim te quia homo austerus es tollis quod non
posuisti. et metis quod non seminasti.
Dicit ei. De ore tuo te iudico serve
nequam. Sciebas quod ego homo austerus
sum. tollens quod non posui. et metens quod
non seminavi. Et quare non dedisti pecuniam
meam ad mensam. et ego veniens cum
usuris utique exegissem illam. Et
astantibus dixit. Auferte ab illo
mnam et date illi qui .x. mnas habet.
Et dixerunt illi. Domine habet .x. mnas.
Dico autem vobis quia omni habenti

dabitur et habundabit. ab eo autem qui non habet:
auferetur ab eo. Verumptamen inimi-
cos meos illos qui noluerunt
me regnare super se adducite huc
et interficite ante me. Et his dictis
precedebat ascendens ierosolimam.
Et factum est cum appropinquasset bethfage
et bethaniam ad montem qui vocatur
oliveti: misit duos discipulos
suos dicens. Ite in castellum quod
contra vos est. in quod introeun-
tes invenietis pullum asine al-
ligatum. cui nemo umquam homi-
num sedit. Solvite illum et addu-
cite. Et si quis vos interrogaverit.
sic dicetis ei. quia dominus ope-
ram eius desiderat. Abierunt autem
qui missi fuerant. et invenerunt
sicut dixit illis stantem pullum. Sol-
ventibus autem illis pullum dixe-
runt domini eius ad illos. Quid
solvitis pullum? At illi dixerunt.
quia eum dominus necessarium habet. Et dux-
erunt illum ad ihesum. Et iactantes
vestimenta sua super pullum
imposuerunt ihesum. Eunte autem
illo substernebant vestimenta
sua in via. Et cum appropinquaret
iam ad descensum montis oliveti:
ceperunt omnes turbe descendentium
gaudentes laudare deum voce
magna super omnibus quas viderant
virtutibus dicentes. Benedictus
rex qui venit in nomine domini.
pax in celo et gloria in excelsis. Et qui-
dam phariseorum de turbis dixerunt
ad illum. Magister increpa discipu-
los tuos. Quibus ipse ait. Dico vobis.
Quibus ipse ait. Dico vobis quia si
hii tacuerint. lapides clamabunt.
Et cum appropinquaret videns civi-
tatem flevit super eam dicens.
Quia si cognovisses et tu et quidem in
hac die tua que ad pacem tibi. Nunc
autem abscondita sunt ab oculis tuis.
Quia venient dies in te. et circum-
dabunt te inimici tui vallo. et cir-
cumdabunt te et coangustabunt te

undique. et ad terram prosternent te et
filios tuos qui in te sunt. et non
relinquent in te lapidem super lapidem eo quod non
cognoveris tempus visitationis tue.
Et ingressus templum cepit eicere
vendentes et ementes in illo dicens
illis. Scriptum est quia domus mea
domus orationis vocabitur. Vos autem
fecistis illam speluncam latronum.
Et erat docens cotidie in templo.
Principes autem sacerdotum et scribe
et principes plebis querebant perdere
illum. et non inveniebant quid fa-
cerent illi. Omnis enim populus suspensus
erat audiens illum. XX
Et factum est in una dierum
illo docente populum in templo et evan-
gelizante convenerunt princi-
pes sacerdotum et scribe cum senio-
ribus et aiunt dicentes ad illum. Dic nobis
in qua potestate hec facis. aut quis
est qui dedit tibi hanc potesta-
tem. Respondens autem ihesus dixit ad illos.
Interrogabo vos et ego unum verbum.
Respondete mihi. Baptismus iohannis de celo erat
an ex hominibus. At illi cogitabant
inter se dicentes. quia si dixerimus
de celo. dicet. Quare ergo non credidistis
illi. Si autem ex hominibus dixerimus.
plebs universa lapidabit nos. certi
sunt enim iohannem prophetam esse.
Et responderunt se nescire unde
esset. Et ait illis ihesus. Neque ego dico vobis
in qua potestate hec facio. Cepit
autem dicere ad plebem parabolam
hanc. Homo quidam plantavit vine-
am. et locavit eam colonis. et ipse
peregre fuit multis temporibus. Et in
tempore misit ad cultores ser-
vum suum. ut de fructu vinee da-
rent illi. Qui cesum dimiserunt
eum inanem. Et addidit alterum ser-
vum mittere. Illi autem hunc quoque ce-
dentes et afficientes contumelia
dimiserunt inanem. Et addidit ter-
tium mittere. Qui et illum vulne-
rantes eiecerunt. Dixit autem dominus
vinee. Quid faciam. Mittam filium

meum dilectum: forsitan cum hunc
viderint verebuntur. Quem cum
vidissent coloni, cogitaverunt intra
se dicentes: Hic est heres. Occidamus
eum ut nostra fiat hereditas. Et eiectum
illum extra vineam occiderunt.
Quid ergo faciet illis dominus vinee? Ve-
niet et perdet colonos istos et da-
bit vineam aliis. Quo audito dixe-
runt illi: Absit. Ille autem aspiciens
eos dixit: Quid est ergo quod scriptum est:
Lapidem quem reprobaverunt edifi-
cantes, hic factus est in caput an-
guli? Omnis qui ceciderit super illum
lapidem conquassabitur; super quem autem
ceciderit, comminuet illum. Et querebant
principes sacerdotum et scribe mit-
tere in illum manus illa hora et ti-
muerunt populum. Cognoverunt enim
quod ad ipsos dixerit similitudinem
istam. Et observantes miserunt
insidiatores qui se iustos simu-
larent, ut caperent eum in sermo-
ne et traderent eum principatui et
potestati presidis. Et interrogaverunt
eum dicentes: Magister, scimus quia
recte dicis et doces et non accipis per-
sonam hominis, sed viam dei in veritate
doces. Licet nobis dare tributum Cesa-
ri an non? Considerans autem dolum
illorum dixit ad eos: Quid me temp-
tatis? Ostendite mihi denarium. Cuius
habet imaginem et suprascriptionem? Re-
spondentes dixerunt ei: Cesaris. Et
ait illis: Reddite ergo que sunt Cesaris
Cesari, et que sunt dei deo. Et non potu-
erunt reprehendere verbum eius co-
ram plebe, et mirati in responso
eius tacuerunt. Accesserunt autem
quidam Sadduceorum qui negant esse
resurrectionem, et interrogaverunt eum
dicentes: Magister, Moyses scripsit
nobis: Si frater alicuius mortuus fuerit
habens uxorem, et hic sine liberis fue-
rit, ut accipiat eam frater eius uxo-
rem et suscitet semen fratri suo. Sep-
tem ergo fratres erant, et primus acce-
pit uxorem et mortuus est sine

liberis. Et sequens accepit illam, et
ille mortuus est sine filio. Et ter-
tius accepit illam. Similiter et omnes septem, et non
reliquerunt semen et mortui sunt.
Novissima omnium mortua est et mu-
lier. In resurrectione ergo cuius eo-
rum erit uxor? Siquidem septem habue-
runt eam uxorem. Et ait illis Ihesus:
Filii seculi huius nubunt et tradun-
tur ad nuptias; illi vero qui digni
habebuntur seculo illo et resurrectione
ex mortuis, neque nubent neque ducent
uxores. Neque enim ultra mori pote-
runt; equales enim angelis sunt
et filii sunt dei, cum filii sint re-
surrectionis. Quia vero resurgant
mortui et Moyses ostendit secus
rubum, sicut dicit Dominum de-
um Abraham et deum Isaac et deum
Iacob. Deus autem non est mortuorum
sed vivorum; omnes enim vivunt ei.
Respondentes autem quidam scribarum
dixerunt ei: Magister, bene dixisti.
Et amplius non audebant quicquam
eum interrogare. Dixit autem
ad illos: Quomodo dicunt Christum fi-
lium David esse? Et ipse David dicit
in libro psalmorum: Dixit dominus do-
mino meo: Sede a dextris meis,
donec ponam inimicos tuos
scabellum pedum tuorum. David ergo
dominum illum vocat, et quomodo filius
eius est? Audiente autem omni po-
pulo dixit discipulis suis: Atten-
dite a scribis qui volunt ambu-
lare in stolis et amant salutati-
ones in foro et primas cathe-
dras in synagogis et primos dis-
cubitus in conviviis, qui devorant
domos viduarum simulantes lon-
gam orationem. Hii accipient damna-
tionem maiorem.

XXI

Respiciens autem vidit eos qui
mittebant munera sua in gazo-
philacium divites. Vidit autem et quandam
viduam pauperculam mittentem
era duo minuta, et dixit: Vere dico
vobis quia vidua hec pauper plus omnibus

omnes misit. Nam omnes hii ex ha-
bundanti sibi miserunt in munera dei. Hec
autem ex eo quod deest illi omnem victum su-
um quem habuit misit. Et quibusdam
dicentibus de templo quod bonis lapi-
dibus et donis ornatum esset dixit. Hec
que videtis venient dies in quibus
non relinquetur lapis super lapidem qui
non destruatur. Interrogaverunt autem
illum dicentes. Preceptor quando hec
erunt et quod signum cum fieri incipient.
Qui dixit. Videte ne seducamini.
Multi enim venient in nomine meo
dicentes quia ego sum et tempus appro-
pinquabit. Nolite ergo ire post illos.
Cum autem audieritis prelia et sedi-
ciones nolite terreri. Oportet pri-
mum hec fieri sed non statim finis.
Tunc dicebat illis. Surget gens
contra gentem et regnum adver-
sus regnum. et terremotus magni
per loca erunt et pestilencie et fames
terroresque de celo. et signa magna
erunt. Sed ante hec omnia inicient
vobis manus suas. et persequentur tra-
dentes in sinagogas. et custodias
trahentes ad reges. et presides propter
nomen meum. Continget autem
vobis in testimonium. Ponite ergo in
cordibus vestris non premeditari quemad-
modum respondeatis. Ego enim dabo vobis os et
sapientiam cui non poterunt resiste-
re et contradicere omnes adversarii vestri.
Trademini autem a parentibus et fratri-
bus et amicis et cognatis. et morte
afficient ex vobis. et eritis odio
omnibus hominibus propter nomen meum. Et ca-
pillus de capite vestro non peribit.
In paciencia vestra possidebitis animas
vestras. Cum autem videritis circumda-
ri ab exercitu ierusalem. tunc scitote
quia appropinquabit desolacio
eius. Tunc qui in iudea sunt fu-
giant in montes. et qui in medio
eius sunt discedant. et qui in regi-
onibus non intrent in eam. quia
dies ulcionis hii sunt. ut im-
pleantur omnia que scripta sunt.
ut impleantur omnia que scripta sunt.
Ve autem pregnantibus et nutrien-
tibus in illis diebus. Erit enim pressura
magna super terram. et ira populo huic. Et
cadent in ore gladii. et captivi
ducentur in omnes gentes. et ierusalem cal-
cabitur a gentibus donec imple-
antur tempora nacionum. Et erunt
signa in sole et luna et stellis. et in ter-
ris pressura gencium pre confusio-
ne sonitus maris et fluctuum. are-
scentibus hominibus pre timore et expec-
tacione que supervenient univer-
so orbi. Nam virtutes celorum
movebuntur. et tunc videbunt
filium hominis venientem in nube
cum potestate magna et ma-
iestate. His autem fieri incipien-
tibus respicite et levate capita vestra
quoniam appropinquabit redempcio
vestra. Et dixit illis similitudinem. Vi-
dete ficulneam. et omnes arbores
cum producunt iam ex se fruc-
tum. scitis quoniam prope est esta-
tas. Ita et vos cum videritis hec fie-
ri scitote quoniam prope est regnum dei. Amen dico
vobis quia non preteribit genera-
cio ista donec omnia fiant. Celum et terra
transibunt. verba autem mea non
transibunt. Attendite autem vo-
bis ne forte graventur corda vestra
in crapula et ebrietate et curis
huius vite. et superveniat in vos
dies illa repentina. Tamquam la-
queus enim superveniet in omnes qui
sedent super faciem omnis terre.
Vigilate itaque omni tempore orantes
ut digni habeamini fugere ista omnia
que futura sunt et stare ante fili-
um hominis. Erat autem diebus docens
in templo noctibus vero exiens
morabatur in monte qui voca-
tur oliveti. Et omnis populus manu-
cabat ad eum in templo
audire illum. XXII
Appropinquabat autem dies
festus azimorum qui dicitur pascha. Et
querebant principes sacerdotum

et scribe quomodo ihm interfice
rent. timebant vero plebem. In
travit autem sathanas in iudam
qui cognominabatur scarioth
unu de .xij. Et abiit et locutus e cu
principibz sacerdotu et magistratibz
quemadmodu illum traderet eis. Et gavi
si sunt et pacti sunt pecuniam
illi dare. Et spopondit. Et querebat o
portunitate ut traderet eu sine tur
bis. Venit aute dies azimoru in q
necesse erat occidi pascha. Et mi
sit petru et iohem dicens. Euntes
parate nob pascha ut manduce
mus. At illi dixerunt. Ubi vis pa
remus? Et dixit ad eos. Ecce in
troeuntibz vobis in civitatem oc
curret vobis ho quidam amphoram
aque portans. Sequimini
eum in domu in qua intrat. Et dicetis
patrifamilias domus. Dicit tibi ma
gister. Ubi est diversoriu ubi pascha
cum discipulis meis manducem.
Et ipse ostendet vob cenaculum
magnu stratu. Et ibi parate. E
untes aute invenerunt sicut dixit
illis. Et paraverunt pascha. Et
cum facta esset hora discubuit
et .xij. apli cu eo. Et ait. Desiderio
desideravi hoc pascha mandu
care vobiscum anteqm patiar.
Dico enim vob quia ex hoc
no manducabo illud donec im
pleatur in regno dei. Et accepto
calice gras egit et dixit. Accipi
te et dividite inter vos. Dico eni
vob q no bibam de generacione
vitis huius donec veniat reg
num dei. Et accepto pane gras
egit et fregit et dedit eis dicens.
Hoc est corpus meu q pro vob
datur. Hoc facite in meam
commemoraconem. Similit et
calice postqm cenavit dicens. Hic
calix novum testamentu in meo
sanguine qui pro vob effun
detur. Verumtamen ecce man
tradentis me mecu e in mensa.
Et quidem filius hois secdm q dif
finitum e vadit. Verumptn ve hoi
illi p quem tradetur. Et ipsi cepe
runt querere inter se quis eet ex
eis qui eum traditurus eet. Fa
cta est aut contencio inter eos quis
eoru videretur ee maior. Dixit aut
eis. Reges gencium dnantur eoru.
et qui potestate hnt sr eos bene
fici vocantur. vos aut n sic. Sz
qui maior est in vob fiat sicut
minor. Et qui precessor est. sicut
ministrator. Nam quis maior
e q recubit an qui ministrat? Nonne
qui recumbit? Ego aut in
medio vrm sum sicut qui mi
nistrat. Vos aut estis qui perma
sistis mecum in temptacionibz meis.
Et ego dispono vob sicut disposu
it mi pr meus regnu. ut edatis et
bibatis sup mensam meam i reg
no meo. et sedeatis sup thronos
iudicantes .xij. tribz isrl. Ait a
dominus simoni. Simo ecce sa
thanas expetivit vos. ut vos
cribraret sicut triticum. Ego
aut rogavi p te ut n deficiat
fides tua. Et tu aliqn conversus
confirma fres tuos. Qui dixit
ei. Domine tecum sum parat
et in carcerem et in mortem ire. Et
ille dixit. Dico t petre. no canta
bit hodie gallus donec ter abne
ges nosse me. Et dixit eis. Qn mi
si vos sine sacculo et pera et cal
ciamentis numquid aliquid defu
it vob. At illi dixerunt. Nichil.
Dixit g eis. Sz nunc qui hr saccu
lum tollat simile et peram. Et
qui n hr gladium vendat
tunicam suam et emat gladiu.
Dico eni vob qm adhuc hoc q
scriptum est oportet impleri in me. Et
cu iniquis deputatus e. Eteni
ea q sunt de me fine hnt. At
illi dixerunt. Dne ecce duo gla
dii hic. At ille dixit eis satis e.
Et egressus ibat secdm consue

tudinem in montem oliuarum.
Secuti sunt autem illum et discipuli.
Et cum peruenisset ad locum dixit illis.
Orate ne intretis in temptationem.
Et ipse auulsus est ab eis quantum est
iactus lapidis et positis genibus
orabat dicens. Pater si uis transfer
calicem istum a me. Verumptamen non
mea uoluntas sed tua fiat. Apparuit
autem illi angelus de celo confortans
eum. Et factus in agonia prolixius
orabat. Et factus est sudor eius si-
cut gutte sanguinis decurrentis
in terram. Et cum surrexisset ab o-
ratione et uenisset ad discipulos su-
os. inuenit eos dormientes pre
tristicia. Et ait illis. Quid dormi-
tis. Surgite et orate ne intre-
tis in temptationem. Adhuc eo loquen-
te. ecce turba. et qui uocabatur
iudas unus de .xii. antecedebat e-
os. et appropinquauit ihesu ut oscula-
retur eum. Ihesus autem dixit illi. Iu-
da osculo filium hominis tradis. Viden-
tes autem qui circa ipsum erant quod
futurum erat dixerunt ei. Domine si
percutimus gladio. Et percussit u-
nus ex illis seruum principis sacer-
dotum. et amputauit auriculam
eius dexteram. Respondens autem ihesus ait.
Sinite usque huc. Et cum tetigisset auriculam eius
sanauit eum. Dixit autem ihesus ad
eos qui uenerant ad se principes
sacerdotum et magistratus templi
et seniores. Quasi ad latronem existis
cum gladiis et fustibus. Cum
cotidie uobiscum fuerim in templo
non extendistis manus in me. Sed
hec est hora uestra et potestas tenebr-
arum. Conprehendentes autem eum duxe-
runt ad domum principis sacer-
dotum. Petrus uero sequebatur eum a
longe. Accenso autem igne in medio
atrio. et circumsedentibus illis erat
petrus in medio eorum. Quem cum
uidisset ancilla quedam sedentem ad
lumen. et eum fuisset intuita dixit.
Et hic cum eo erat. At ille ne-
gauit eum dicens. Mulier
non noui illum. Et post pusillum alius
uidens eum dixit. Et tu de illis es.
Petrus uero ait. O homo non sum. Et
interuallo facto quasi hore unius alius
quidam affirmabat dicens. Vere
et hic cum illo erat. Nam et Gali-
leus est. Et ait petrus. Homo nescio
quid dicis. Et continuo adhuc
illo loquente gallus cantauit.
Et conuersus dominus respexit pe-
trum. Et recordatus est petrus uer-
bi domini sicut dixerat quia
priusquam gallus cantet ter me
negabis. Et egressus foras petrus
fleuit amare. Et uiri qui tene-
bant eum illudebant ei cedentes
eum. et uelauerunt eum et percu-
tiebant faciem eius. et interroga-
bant eum dicentes. Prophetiza nobis
christe. quis est qui te percussit. Et
alia multa blasphemantes
dicebant in eum. Et ut factus
est dies conuenerunt seniores plebis
et principes sacerdotum et scribe et
duxerunt illum in concilium suum
dicentes. Si tu es christus dic nobis. Et
ait illis. Si uobis dixero non credetis.
Si autem et interrogauero non respondebitis
mihi. Ex hoc autem erit filius hominis se-
dens a dextris uirtutis dei. Dixe-
runt autem omnes. Tu ergo es filius dei.
Qui ait. Vos dicitis quia ego sum. At
illi dixerunt. Quid adhuc desi-
deramus testimonium. Ipsi enim
audiuimus de ore eius. XXIII
Et surgens omnis multitudo
eorum duxerunt illum ad pila-
tum. Ceperunt autem accusare illum
dicentes. Hunc inuenimus sub-
uertentem gentem nostram et pro-
hibentem tributa dari cesari et
dicentem se christum regem esse. Pi-
latus autem interrogauit eum
dicens. Tu es rex iudeorum. At il-
le respondens ait. Tu dicis. Ait autem
pilatus ad principes sacerdotum
et turbas. Nichil inuenio cau-

in hoc homine. At illi invalesce-
bant dicentes. Commovet populum
docens per universam Iudeam, in-
cipiens a Galilea usque huc. Pila-
tus autem audiens Galileam, in-
terrogavit si homo Galileus esset.
Et ut cognovit quod de Herodis potes-
tate esset, remisit eum ad Hero-
dem, qui et ipse Ierosolimis erat
illis diebus. Herodes autem viso Ihesu
gavisus est valde. Erat autem ex mul-
to tempore cupiens videre eum,
eo quod audiret multa de eo,
et sperabat aliquod signum ab eo vide-
ri. Interrogabat autem illum multis
sermonibus. At ipse nichil respondebat
illi. Stabant autem principes sa-
cerdotum et scribe constanter accusantes
eum. Sprevit autem illum Herodes
cum exercitu suo, et illusit indutum
veste alba, et remisit ad Pilatum.
Et facti sunt amici Herodes et Pi-
latus in ipsa die. Nam antea in-
imici erant ad invicem. Pilatus
autem convocatis principibus sacer-
dotum et magistratibus plebis,
dixit ad illos. Obtulistis michi homi-
nem hunc, quasi avertentem populum, et ec-
ce ego coram vobis interrogans
nullam causam inveni in homine
isto ex his quibus eum accusa-
tis. Sed neque Herodes. Nam remisi vos
ad illum, et ecce nichil morte
dignum actum est ei. Emendatum
ergo illum dimittam. Necesse autem habebat
dimittere eis per diem festum unum.
Exclamavit autem simul universa
turba dicens. Tolle hunc et dimit-
te nobis Barabban, qui erat propter
seditionem quandam factam in civita-
te et homicidium missus in carce-
rem. Iterum autem Pilatus locutus est
ad illos, volens dimittere Ihesum. At
illi succlamabant dicentes.
Crucifige, crucifige eum. Ille autem
tertio dixit ad illos. Quid enim mali
fecit iste? Nullam causam mortis in-
venio in eo. Corripiam ergo illum

et dimittam. At illi instabant vo-
cibus magnis postulantes ut cruci-
figeretur. Et invalescebant voces eorum.
Et Pilatus adiudicavit fieri peti-
tionem eorum. Dimisit autem illis eum qui propter
homicidium et seditionem missus fue-
rat in carcerem, quem petebant. Ihesum
vero tradidit voluntati eorum. Et cum
ducerent eum, apprehenderunt Simonem
quendam Cyrenensem venientem
de villa, et imposuerunt illi crucem
portare post Ihesum. Sequebatur autem
eum multa turba populi et mulie-
rum, que plangebant et lamentabantur
eum. Conversus autem ad eas Ihesus
dixit. Filie Ierusalem nolite flere su-
per me, sed super vos ipsas flete et super
filios vestros. Quoniam ecce venient dies
in quibus dicent. Beate steriles et ven-
tres qui non genuerunt et ubera
que non lactaverunt. Tunc incipi-
ent dicere montibus, cadite super nos, et
collibus, operite nos. Quia si in
viridi ligno hec faciunt, in arido
quid fiet? Ducebantur autem et
alii duo nequam cum eo ut interfi-
cerentur. Et postquam venerunt in
locum qui dicitur Calvarie, ibi cruci-
fixerunt eum, et latrones, unum a
dextris, et alterum a sinistris. Ihesus autem
dicebat. Pater dimitte illis, quia
nesciunt quid faciunt. Dividentes
autem vestimenta eius miserunt
sortes. Et stabat populus expectans
et deridebant eum principes cum
eis dicentes. Alios salvos fecit,
se ipsum salvum faciat, si hic est Christus Dei
electus. Illudebant autem ei et mili-
tes accedentes, et acetum offeren-
tes illi dicentes. Si tu es rex Iu-
deorum, salvum te fac. Erat autem et su-
perscriptio scripta super eum litteris gre-
cis et latinis et hebraicis. Hic est
rex Iudeorum. Unus autem de his
qui pendebant latronibus blas-
phemabat eum dicens. Si tu
es Christus, salvum fac temetipsum
et nos. Respondens autem alter increpabat

eum dicens. neque tu times deum,
quod in eadem damnatione es. Et nos
quidem iuste. nam digna factis recipi-
mus. hic vero nichil mali gessit. Et
dicebat ad ihesum. Domine memento
mei cum veneris in regnum tuum.
Et dixit illi ihesus. Amen dico tibi hodie
mecum eris in paradiso. Erat autem
fere hora sexta. et tenebre facte sunt
in universa terra usque in horam nonam.
Et obscuratus est sol. et velum tem-
pli scissum est medium. Et clamans
voce magna ihesus ait. Pater in manus
tuas commendo spiritum meum. Et hec
dicens expiravit. Videns autem
centurio quod factum fuerat glorificavit
deum dicens. Vere hic homo iustus erat.
Et omnis turba eorum qui simul ad-
erant ad spectaculum istud. et
videbant que fiebant percutientes pe-
ctora sua revertebantur. Stabant
autem omnes noti eius a longe. et mu-
lieres que secute erant eum a ga-
lilea hec videntes. Et ecce vir
nomine ioseph qui erat decurio
vir bonus et iustus. hic non conse-
serat consilio et actibus eorum ab
arimathia civitate iudee qui
expectabat et ipse regnum dei. Hic
accessit ad pilatum. et petiit cor-
pus ihesu. Et depositum involvit in sin-
done. et posuit eum in monumen-
to exciso. in quo nondum quis-
quam positus fuerat. Et dies erat pa-
rasceves. et sabbatum illucescebat.
Subsecute autem mulieres que
cum ipso venerant de galilea
viderunt monumentum. et quemadmodum
positum fuerat corpus eius. Et revertentes
paraverunt aromata. et unguen-
ta. et sabbato quidem siluerunt secundum
mandatum.

XXIIII

Una autem sabbati valde dilu-
culo venerunt ad monu-
mentum portantes que paraverunt
aromata. et invenerunt lapi-
dem revolutum a monumento.
Et ingresse non invenerunt corpus
domini ihesu. Et factum est dum mente
consternate essent de isto. ecce
duo viri astiterunt secus illas in
veste fulgenti. Cum timerent
autem et declinarent vultum in terram.
dixerunt ad illas. Quid queritis
viventem cum mortuis? Non est hic sed
surrexit. Recordamini qualiter
locutus est vobis. cum adhuc
in galilea esset dicens. quia oportet
filium hominis tradi in manus ho-
minum peccatorum et crucifigi. et tertia
die resurgere. Et recordate sunt ver-
borum eius. Et regresse a monumen-
to nuntiaverunt hec omnia illis
XI. et ceteris omnibus. Erat autem ma-
ria magdalene. et iohanna. et
maria iacobi. et cetere que cum eis e-
rant que dicebant ad apostolos hec.
Et visa sunt ante illos sicut deliramen-
tum verba ista. et non credide-
runt illis. Petrus autem surgens cucur-
rit ad monumentum. et procumbens
vidit linteamina sola posita.
et abiit secum mirans quod fac-
tum fuerat. Et ecce duo ex illis ibant
ipsa die in castellum quod erat in spa-
cio stadiorum lx. ab ierusalem no-
mine emaus. Et ipsi loquebantur
ad invicem de his omnibus que ac-
ciderant. Et factum est dum fabula-
rentur. et secum quererent. et ipse ihesus
appropinquans ibat cum illis. Oculi au-
tem illorum tenebantur ne eum agnosce-
rent. Et ait ad illos. Qui sunt
hii sermones quos confertis
ad invicem ambulantes. et estis tris-
tes? Et respondens unus cui nomen cle-
ophas dixit ei. Tu solus peregrinus
es in ierusalem et non cognovisti que fac-
ta sunt in illa his diebus? Quibus
ille dixit. Que? Et dixerunt de ihesu
nazareno qui fuit vir propheta
potens in opere et sermone coram
deo et omni populo. Et quomodo tradiderunt
eum summi sacerdotes et prin-
cipes nostri in damnationem mortis et
crucifixerunt eum. Nos autem

sperabamus quia ipse redempturus
esset israel. Et nunc super hec omnia tercia
dies est hodie ex quo hec facta sunt.
Sed et mulieres quedam ex nostris terru
erunt nos que ante lucem fuerunt ad
monumentum. et non inuento corpore
eius venerunt. dicentes se et visionem
angelorum vidisse qui eum dicunt viuere.
Et abierunt quidam ex nostris ad
monumentum. et ita inuenerunt sic
ut mulieres dixerunt. ipsum
vero non inuenerunt. Et ipse dixit ad
eos. O stulti et tardi corde ad creden
dum in omnibus que locuti sunt pro
phete. Nonne hec oportuit pati christum
et ita intrare in gloriam suam. Et inci
piens a moyse et omnibus prophetis in
terpretabatur illis in omnibus scriptu
ris que de ipso erant. Et appropinquaverunt
castello quo ibant. et ipse se finxit
longius ire. et coegerunt illum dicen
tes. Mane nobiscum quoniam advesperascit
et inclinata est iam dies. Et intrauit
cum illis. Et factum est dum discum
beret cum illis. accepit panem et be
nedixit ac fregit. et porrigebat illis.
Et aperti sunt oculi eorum et cognouerunt
eum. et ipse evanuit ex oculis eorum. Et
dixerunt ad inuicem. Nonne cor nostrum
ardens erat in nobis dum loquere
tur in via. et aperiret nobis scrip
turas. Et surgentes eadem hora re
gressi sunt in ierusalem. et inuenerunt
congregatos .xi. et eos qui cum ipsis
erant dicentes. Quod surrexit dominus
vere. et apparuit simoni. Et ipsi nar
rabant que gesta erant in via.
et quomodo cognouerunt eum in fractio
ne panis. Cum hec autem loqueren
tur ihesus stetit in medio eorum et dixit
eis. Pax vobis. Ego sum nolite time
re. Conturbati vero et conterriti existi
mabant se spiritum videre. Et dixit
eis. Quid turbati estis. et cogita
tiones ascendunt in corda vestra.
Videte manus meas et pedes meos
quia ego ipse sum. Palpate et
videte quia spiritus carnem et ossa non
habet. sicut me videtis habere. Et cum
hoc dixisset. ostendit eis manus
et pedes. Adhuc autem illis non creden
tibus et mirantibus pre gaudio dixit.
Habetis aliquid hic quod manducetur.
At illi obtulerunt ei partem piscis
assi. et fauum mellis. Et cum manducas
set coram eis. sumens reliquias
dedit eis. Et dixit ad eos. Hec sunt
verba que locutus sum ad vos cum ad
huc essem vobiscum. quoniam necesse est im
pleri omnia que scripta sunt in lege
moysi et prophetis et psalmis de me.
Tunc aperuit illis sensum ut in
telligerent scripturas. et dixit eis.
Quoniam sic scriptum est. et sic oporte
bat pati christum. et resurgere a mortu
is tercia die. et predicari in nomine eius
penitentiam. et remissionem peccatorum in
omnes gentes incipientibus ab iero
solimis. Vos autem estis testes horum.
Et ego mittam promissum patris mei
in vos. Vos autem sedete in ciui
tate quo adusque induamini vir
tute ex alto. Eduxit autem eos foras in
bethaniam. et eleuatis manibus suis
benedixit illis. Et factum est dum be
nediceret illis recessit ab eis. et fere
batur in celum. Et ipsi adorantes
regressi sunt in ierusalem cum gaudio
magno. et erant semper in templo lau
dantes et benedicentes deum.

Incipit prologus iohannis euangeliste.

Hic est
iohannes euan
gelista unus
ex discipulis dei
qui virgo a deo elec
tus est quem de nup
tiis volentem nu
bere vocauit deus. Cui virgini
tatis in hoc duplex testimoni
um datur in euangelio. quod et pre
ceteris dilectus a deo dicitur. et huic pen
dens in cruce matrem suam com
mendauit dominus. ut virginem
virgo seruaret. Denique ma
nifestans in euangelio quod erat
ipse incorruptibilis verbi opus inchoans

quia solus verbum carnem factum
nec lumen a tenebris comprehen-
sum fuisse testatur. primum
ponens quod in nuptiis fecit, ostendens
quod ipse erat ut legentibus demon-
straret quod ubi dominus invi-
tatus est deficere nuptiarum vinum
debeat, ut veteribus immutatis
nova omnia que a Christo institu-
untur appareant. Hoc autem
evangelium scripsit in Asia pos-
tea quam in Pathmos insula apo-
calipsim scripserat, ut cui in
principio canonis incorruptibi-
le principium prenotatur in gene-
si, ei incorruptibilis finis per
virginem in apocalipsi red-
deretur dicente Christo. Ego sum al-
pha et o. Hic est Iohannes qui sciens super-
venisse diem recessus sui con-
vocatis discipulis suis in Ephe-
so per multa signorum experimen-
ta promens Christum, descendens in
defossum sepulture sue locum
facta oratione positus est ad patres
suos, tam extraneus a dolore mor-
tis quam a corruptione carnis in-
venitur alienus. Tamen post
omnes scripsit evangelium, et hoc
virgini debebatur. Quorum tamen
vel scriptorum temporis dispositio vel li-
brorum dispositio ideo a nobis per sin-
gula non exponitur, ut sciendi de-
siderio collocato, et querentibus
fructus laboris, et deo magisterii
doctrina servetur. Incipit Iohannis evangelium.

In principio erat verbum, et ver-
bum erat apud deum, et
deus erat verbum. Hoc erat in
principio apud deum. Omnia per
ipsum facta sunt, et sine ipso fac-
tum est nichil. Quod factum est in ipso
vita erat, et vita erat lux
hominum, et lux in tenebris lu-
cet, et tenebre eam non compre-
henderunt. Fuit homo missus
a deo, cui nomen erat Iohannes.
Hic venit in testimonium
ut testimonium perhiberet de lumine,
ut omnes crederent per illum. Non erat
ille lux, sed ut testimonium per-
hiberet de lumine. Erat lux vera que illumi-
nat omnem hominem venientem in
hunc mundum. In mundo erat, et
mundus per ipsum factus est, et mun-
dus eum non cognovit. In propria
venit, et sui eum non receperunt.
Quotquot autem receperunt eum,
dedit eis potestatem filios dei
fieri, his qui credunt in nomine eius.
Qui non ex sanguinibus neque ex volunta-
te carnis, neque ex voluntate viri,
sed ex deo nati sunt. Et verbum ca-
ro factum est, et habitavit in nobis, et vidimus
gloriam eius, gloriam quasi unigeniti
a patre, plenum gratie et veritatis. Io-
hannes testimonium perhibet de ipso
et clamat dicens. Hic est quem dixi:
qui post me venturus est, ante
me factus est, quia prior me erat.
Et de plenitudine eius nos omnes ac-
cepimus, et gratiam pro gratia. Quia lex
per Moysen data est, gratia
et veritas per Iesum Christum facta est. De-
um nemo vidit umquam.
Unigenitus filius qui est in sinu
patris, ipse enarravit. Et hoc
est testimonium Iohannis, quod perhibu-
it Iohannes quando miserunt Iudei ab
Ierosolimis sacerdotes et levitas ad
eum, ut interrogarent eum: Tu
quis es? Et confessus est et non nega-
vit, et confessus est quia non sum
ego Christus. Et interrogaverunt eum:
Quid ergo? Helias es tu? Et dixit: Non sum.
Propheta es tu? Et respondit: Non. Dixerunt
ergo ei: Quis es, ut responsum demus
his qui miserunt nos? Quid dic-
is de te ipso? Ait: Ego vox claman-
tis in deserto: Dirigite viam do-
mini, sicut dixit Ysaias propheta. Et qui
missi fuerant, erant ex Phariseis.
Et interrogaverunt eum et dixerunt
ei: Quid ergo baptizas, si tu non es Christus
neque Helias neque propheta? Respondit
Iohannes dicens: Ego baptizo

medius autem uestrum stetit quem uos
nescitis. Ipse est qui post me ue-
nturus est qui ante me factus est cui-
us ego non sum dignus ut
soluam corrigiam calciamenti.
Hec in bethania facta sunt trans
iordanem ubi erat iohannes bap-
tizans. Altera autem die uidit iohannes
ihesum uenientem ad se et ait. Ec-
ce agnus dei. ecce qui tollit peccata
mundi. Hic est de quo dixi. post
me uenit uir qui ante me factus
est quia prior me erat. et ego nesci-
ebam eum. sed ut manifesta-
retur in israel. propterea ego ueni in
aqua baptizans. Et testimoni-
um perhibuit iohannes dicens. quia
uidi spiritum descendentem quasi colum-
bam de celo. et manentem super
eum. et ego nesciebam eum. Sed
qui misit me baptizare in aqua
ille michi dixit. Super quem uideris
spiritum descendentem et manentem
super eum. hic est qui baptizat
in spiritu sancto. Et ego uidi et testimo-
nium perhibui. quia hic est filius
dei. Altera die iterum stabat iohannes
et discipuli eius duo. et respici-
ens ihesum ambulantem dicit. Ecce
agnus dei. Et audierunt eum
duo discipuli loquentem. et secuti sunt
ihesum. Conuersus autem ihesus et uidens
eos sequentes se dicit eis. Quid
queritis. Qui dixerunt ei. Rabi.
quod dicitur interpretatum magister.
ubi habitas. Dicit eis. Venite et
uidete. Venerunt et uiderunt ubi
maneret. et manserunt ibi die
illo. hora autem erat quasi decima.
Erat autem andreas frater simonis
petri. unus ex duobus qui audie-
rant ab iohanne et secuti fuerant
eum. Inuenit hic primum si-
monem fratrem suum et dicit ei.
Inuenimus messiam quod est inter-
pretatum christus. Et adduxit eum ad ie-
sum. Intuitus autem eum ihesus dixit.
Tu es simon filius iohanna tu uo-
caberis cephas quod interpretatur petrus.
In crastinum autem uoluit exire
in galileam. et inuenit philippum
et dicit ei ihesus. Sequere me. Erat autem
philippus a bethsaida ciuitate
andree et petri. Inuenit philip-
pus nathanael. et dicit illi. Quem
scripsit moyses in lege et prophete
inuenimus ihesum filium ioseph a
nazareth. Et dixit ei nathanael.
A nazareth potest aliquid boni
esse. Dicit ei philippus. Veni et uide.
Vidit ihesus nathanael uenientem
ad se. et dicit de eo. Ecce uere israhelita
in quo dolus non est. Dicit ei natha-
nael. Vnde me nosti. Respondit ihesus et
dixit ei. Priusquam te philippus uoca-
ret cum esses sub ficu uidi te.
Respondit ei nathanael et ait. Rabi.
Tu es filius dei. tu es rex israhel. Respondit
ihesus et dixit ei. Quia dixi tibi uidi
te sub ficu. credis. maius his
uidebis. Et dicit ei. Amen amen dico
uobis uidebitis celum apertum et
angelos dei ascendentes et descenden-
tes super filium hominis. II

Et die tertia nuptie facte sunt in
chana galilee. et erat mater
ihesu ibi. Vocatus est autem ihesus et
discipuli eius ad nuptias. Et defi-
ciente uino. dicit mater ihesu ad
eum. Vinum non habent. Et dicit ei
ihesus. Quid michi et tibi mulier.
Nondum uenit hora mea. Dicit
mater eius ministris. Quodcumque dixe-
rit uobis facite. Erant autem lapi-
dee ydrie sex posite secundum purifi-
cationem iudeorum capientes singu-
le metretas binas uel ternas.
Dicit eis ihesus. Implete ydrias aqua.
Et impleuerunt eas usque ad summum.
Et dixit eis ihesus. Haurite nunc et
ferte architriclino. Et tulerunt.
Vt autem gustauit architriclinus
aquam uinum factam. et non sciebat unde
esset. ministri autem sciebant qui
hauserant aquam. uocat sponsum
architriclinus. et dicit ei. Omnis homo

primum bonum vinum ponit et
cum inebriati fuerint, tunc id
quod deterius est. tu autem servasti
vinum bonum usque adhuc. Hoc
fecit initium signorum ihesus in chana
galilee. et manifestavit gloriam
suam. et crediderunt in eum disci-
puli eius. Post hec descendit ca-
pharnaum ipse et mater eius et fratres eius
et discipuli eius. et ibi manserunt
non multis diebus. Et prope erat
pascha iudeorum. Et ascendit ihesus
ierosolimam. et invenit in templo
vendentes oves et boves et colum-
bas. et nummularios sedentes. Et
cum fecisset quasi flagellum de funi-
culis, omnes eiecit de templo. O-
ves quoque et boves et nummulari-
orum effudit es et mensas subvertit.
Et hiis qui vendebant columbas
dixit. Auferte ista hinc et noli-
te facere domum patris mei domum
negociationis. Recordati sunt vero
discipuli eius quia scriptum est.
zelus domus tue comedit me.
Responderunt ergo iudei et dixerunt
ei. Quod signum ostendis nobis
quia hec facis. Respondit ihesus et dixit
eis. Solvite templum hoc et in tribus
diebus excitabo illud. Dixerunt ergo iu-
dei. xl. et sex annis edificatum est
templum hoc. et tu in tribus diebus
excitabis illud. Ille autem dicebat
de templo corporis sui. Cum ergo re-
surrexisset a mortuis, recordati
sunt discipuli eius quia hoc dice-
bat de corpore suo. et crediderunt
scripture et sermoni quem
dixit ihesus. Cum autem esset ierosoli-
mis in pascha die festo multi cre-
diderunt in nomine eius videntes
signa eius que faciebat. Ipse autem
ihesus non credebat semet ipsum eis.
eo quod ipse nosset omnes. et quia opus
ei non erat ut quis testimonium per-
hiberet de homine. Ipse enim
sciebat quid esset in homine. III
Erat autem homo ex phariseis nomine
nichodemus. princeps iudeorum.
Hic venit ad ihesum nocte et dixit
ei. Rabbi. scimus quia a deo ve-
nisti magister. Nemo enim potest
facere hec signa que tu facis nisi fu-
erit deus cum eo. Respondit ihesus et dixit
ei. Amen amen dico tibi nisi quis re-
natus fuerit denuo, non potest
videre regnum dei. Dicit ad eum
Nichodemus. Quomodo potest homo nasci
cum sit senex? numquid potest
in ventrem matris sue ite-
rum introire et renasci? Respondit
ihesus. Amen amen dico tibi nisi quis
renatus fuerit ex aqua et spiritu sancto
non potest introire in re-
gnum dei. Quod natum est ex car-
ne caro est. et quod natum est ex spi-
ritu spiritus est. Non mireris quia dixi
tibi. Oportet vos nasci denuo. Spiri-
tus ubi vult spirat. et vocem eius au-
dis, sed nescis unde veniat aut quo
vadat. Sic est omnis qui natus
est ex spiritu. Respondit nichodemus
et dixit ei. Quomodo possunt hec fieri?
Respondit ihesus et dixit ei. Tu es ma-
gister in israel et hec ignoras?
Amen dico tibi. quia quod sci-
mus loquimur. et quod vidimus
testamur. et testimonium nos-
trum non accipitis. Si terrena
dixi vobis et non creditis, quomodo si dixero
vobis celestia credetis? Et nemo
ascendit in celum nisi qui de ce-
lo descendit. filius hominis qui est
in celo. Et sicut moyses exalta-
vit serpentem in deserto, ita
exaltari oportet filium hominis ut omnis
qui credit in ipsum non pereat sed
habeat vitam eternam. Sic enim
deus dilexit mundum ut filium suum
unigenitum daret. ut omnis qui
credit in eum non pereat sed habeat vi-
tam eternam. Non enim misit deus
filium suum in mundum ut iudicet mundum sed ut salve-
tur mundus per ipsum. Qui credit
in eum non iudicatur. Qui autem
non credit iam iudicatus est.

quia non credidit in nomine unigeniti
filii dei. Hoc est autem iudicium quia lux
venit in mundum, et dilexerunt
magis homines tenebras quam lucem.
Erant enim opera eorum mala. Omnis
enim qui male agit odit lucem
et non venit ad lucem ut non arguan-
tur opera eius. Qui autem facit veri-
tatem venit ad lucem, ut mani-
festentur opera eius quia in deo sunt
facta. Post hec venit Ihesus et discipuli
eius in iudeam terram, et illic demora-
batur cum eis et baptizabat. Erat autem et
Iohannes baptizans in Ennon iuxta
Salim, quia aque multe erant illic,
et veniebant et baptizabantur. Non-
dum enim missus fuerat Iohannes in
carcerem. Facta est ergo questio ex discipu-
lis Iohannis cum iudeis de purifica-
tione. Et venerunt ad Iohannem et dixe-
runt ei. Rabbi qui erat tecum trans
iordanem cui tu testimonium per-
hibuisti, ecce hic baptizat et omnes
veniunt ad eum. Respondit Iohannes et dixit.
Non potest homo accipere quicquam
nisi fuerit ei datum de celo. Ipsi vos
michi testimonium perhibetis quod dixerim non
sum ego Christus, sed quia missus sum ante illum. Qui
habet sponsam sponsus est. Amicus
autem sponsi qui stat et audit eum
gaudio gaudet propter vocem spon-
si. Hoc ergo gaudium meum im-
pletum est. Illum oportet crescere, me
autem minui. Qui desursum venit
super omnes est. Qui de terra est de terra lo-
quitur. Et qui de celo venit super
omnes est. Et quod vidit et audivit hoc
testatur, et testimonium eius nemo
accipit. Qui autem acceperit eius
testimonium signavit quia
deus verax est. Quem enim misit deus
verba dei loquitur. Non enim ad men-
suram dat deus spiritum. Pater diligit
filium et omnia dedit in manu eius.
Qui credit in filium habet vitam eter-
nam. Qui autem incredulus est
filio non videbit vitam, sed ira
dei manet super eum.

Ut ergo cognovit — IIII
Ihesus quia audierunt pharisei
quia Ihesus plures discipulos facit
et baptizat quam Iohannes, quamquam Ihesus non
baptizaret sed discipuli eius, reli-
quit iudeam et abiit iterum in Gali-
leam. Oportebat autem eum transi-
re per mediam Samariam. Venit
ergo Ihesus in civitatem Samarie que dici-
tur Sichar iuxta predium quod dedit Ia-
cob Ioseph filio suo. Erat autem
ibi fons Iacob. Ihesus ergo fatigatus
ex itinere sedebat sic super fontem. Hora
autem erat quasi sexta. Venit mulier
de Samaria haurire aquam. Dicit
ei Ihesus. Da michi bibere. Discipuli enim
eius abierant in civitatem ut
cibos emerent. Dicit ergo ei mulier
illa Samaritana. Quomodo tu iu-
deus cum sis a me poscis bibere
que sum mulier Samaritana. Non
enim coutuntur iudei Samari-
tanis. Respondit Ihesus et dixit ei. Si scires
donum dei, et quis est qui dicit
tibi da michi bibere, tu forsitan petis-
ses ab eo et dedisset tibi aquam vivam.
Dicit ei mulier. Domine neque in quo
haurias habes, et puteus altus est.
Unde ergo habes aquam vivam. Numquid tu
maior es patre nostro Iacob qui dedit
nobis puteum, et ipse ex eo bibit et fi-
lii eius et pecora eius. Respondit Ihesus et dixit
ei. Omnis qui bibit ex aqua hac sitiet
iterum. Qui autem biberit ex aqua quam ego
dabo ei non sitiet in eternum. Sed aqua
quam ego dabo ei fiet in eo fons
aque salientis in vitam eternam. Dixit
ad eum mulier. Domine da michi hanc a-
quam ut non sitiam neque veniam huc
haurire. Dicit ei Ihesus. Vade vo-
ca virum tuum et veni huc. Respondit mu-
lier et dixit. Non habeo virum. Dicit ei Ihesus.
Bene dixisti quia non habeo virum. Quinque
enim viros habuisti, et nunc quem habes
non est tuus vir. Hoc vere dixisti. Dicit
ei mulier. Domine video quia propheta es
tu. Patres nostri in monte hoc adora-
verunt, et vos dicitis quia Ierosolimis

est locus ubi adorare oportet. Dicit
ei ihesus. Mulier crede michi quia
veniet hora quando neque in monte
hoc neque in ierosolimis adorabitis
patrem. Vos adoratis quod nescitis. nos
adoramus quod scimus. quia salus
ex iudeis est. et nunc est quando veri
adoratores adorabunt patrem in
spiritu et veritate. Nam et pater tales querit
qui adorent eum. Spiritus est deus
et eos qui adorant eum in spiritu et
veritate oportet adorare. Dicit ei
mulier. Scio quia messias venit qui
dicitur christus. Cum ergo venerit ille an-
nunciabit nobis omnia. Dicit ei
ihesus. Ego sum qui loquor tecum.
Et continuo venerunt discipuli
eius. et mirabantur quia cum muli-
ere loquebatur. Nemo tamen dixit. Quid
queris. aut quid loqueris cum ea.
Reliquit ergo ydriam suam mulier.
et abiit in civitatem. et dicit illis
hominibus. Venite et videte hominem qui
dixit michi omnia quecumque feci.
Numquid ipse est christus. Exierunt
de civitate et veniebant ad eum.
Interea rogabant eum discipuli
eius dicentes. Rabbi manduca.
Ille autem dixit eis. Ego cibum habeo
manducare quem vos nescitis.
Dicebant ergo discipuli ad invicem.
Numquid aliquis attulit ei man-
ducare. Dicit eis ihesus. Meus cibus
est ut faciam voluntatem eius
qui misit me ut perficiam opus
eius. Nonne vos dicitis quod adhuc
quattuor menses sunt et messis venit.
Ecce dico vobis. levate oculos vestros
et videte regiones quia albe sunt iam
ad messem. Et qui metit mer-
cedem accipit. et congregat
fructum in vitam eternam. ut et qui
seminat simul gaudeat et qui me-
tit. In hoc enim est verbum verum quia
alius est qui seminat. et alius qui
metit. Ego misi vos metere
quod vos non laborastis. Alii labo-
raverunt. et vos in labores eorum

introistis. Ex civitate autem illa
multi crediderunt in eum sama-
ritanorum propter verbum mulieris te-
stimonium perhibentis. quia dixit
michi omnia quecumque feci. Cum ergo
venissent ad illum samaritani ro-
gabant eum. ut ibi maneret. Et man-
sit ibi duos dies. Et multo plures
crediderunt propter sermonem eius.
Et mulieri dicebant. quia iam non propter
loquelam credimus. Ipsi enim audi-
vimus et scimus quia hic est vere salva-
tor mundi. Post duos autem dies
exiit inde et abiit in galileam.
Ipse enim ihesus testimonium perhi-
buit quia propheta in patria sua hono-
rem non habet. Cum ergo venisset in galile-
am. exceperunt eum galilei cum
vidissent omnia que fecerat ierosolimis
in die festo. et ipsi enim venerant ad
diem festum. Venit ergo iterum in ca-
na galilee ubi fecit aquam vinum.
Et erat quidam regulus cuius
filius infirmabatur capharna-
um. Hic cum audisset quia ihesus
adveniret a iudea in galileam
abiit ad eum. et rogabat eum ut
descenderet et sanaret filium eius.
Incipiebat enim mori. Dixit ergo
ihesus ad eum. Nisi signa et prodigia
videritis. non creditis. Dicit ad
eum regulus. Domine descende
priusquam moriatur filius meus. Dicit
ei ihesus. Vade filius tuus vivit.
Credidit homo sermoni quem dixit
ei ihesus et ibat. Iam autem eo
descendente. servi occurrerunt ei et
nuntiaverunt dicentes quia
filius eius viveret. Interrogabat
ergo horam ab eis in qua melius
habuerit. Et dixerunt ei. quia heri
hora septima reliquit eum
febris. Cognovit ergo pater quia
illa hora erat in qua dixit
ihesus. filius tuus vivit. Et credidit
ipse et domus eius tota. Hoc iterum
secundum signum fecit ihesus cum venis-
set a iudea in galileam.

V

Post haec erat
dies festus iudaeorum et ascen-
dit Iesus Hierosolymam. Est autem Hiero-
solymis probatica piscina quae cog-
nominabatur hebraice Beth-
saida, quinque porticus habens. In his iace-
bat multitudo magna lan-
guentium, caecorum, claudorum, aridorum,
exspectantium aquae motum. Angelus autem
domini secundum tempus des-
cendebat in piscinam. Post moti-
onem aquae salvus fiebat a qua-
cumque detinebatur infirmita-
te. Erat autem quidam homo ibi tri-
ginta et octo annos habens in infirmitate
sua. Hunc cum vidisset Iesus ia-
centem et cognovisset quia iam
multum tempus haberet, dicit ei:
Vis sanus fieri? Respondit ei languidus:
Domine, hominem non habeo ut cum turba-
ta fuerit aqua mittat me in pisci-
nam. Dum venio enim ego
alius ante me descendit. Dicit
ei Iesus: Surge, tolle grabatum tuum
et vade. Et statim sanus factus est
homo et sustulit grabatum suum
et ambulabat. Erat autem sabbatum
in die illa. Dicebant ergo iudaei illi qui
sanus factus fuerat: Sabbatum est,
non licet tibi tollere grabatum
tuum. Respondit eis: Qui me sanum
fecit, ille mihi dixit: Tolle grabatum
tuum et vade. Interrogaverunt ergo eum:
Quis est ille homo qui dixit tibi:
Tolle grabatum et ambula? Is
autem qui sanus fuerat effectus nes-
ciebat quis esset. Iesus autem declina-
vit a turba constituta in loco.
Postea invenit eum Iesus in tem-
plo et dixit ei: Ecce sanus factus es,
iam noli peccare, ne deterius aliquid
tibi contingat. Abiit ille homo et
nuntiavit iudaeis quia Iesus esset
qui fecit eum sanum. Propterea perse-
quebantur iudaei Iesum quia haec facie-
bat in sabbato. Iesus autem respondit eis:
Pater meus usque modo operatur et ego
operor. Propterea ergo magis quaerebant
eum iudaei interficere, quia non solum
solvebat sabbatum, sed et patrem suum di-
cebat deum, aequalem se faciens
deo. Respondit itaque Iesus et dixit eis: Amen
amen dico vobis, non potest filius
a se quicquam facere nisi quod viderit pa-
trem facientem. Quaecumque enim
ille fecerit, haec et filius similiter facit.
Pater enim diligit filium et omnia de-
monstrat ei quae ipse facit, et maio-
ra his demonstrabit ei opera ut
vos miremini. Sicut enim pater
suscitat mortuos et vivificat, sic
et filius quos vult vivificat. Neque
enim pater iudicat quemquam, sed omne iudi-
cium dedit filio, ut omnes honori-
ficent filium sicut honorificant
patrem. Qui non honorificat filium
non honorificat patrem qui misit
illum. Amen dico vobis quia qui ver-
bum meum audit et credit ei qui mi-
sit me habet vitam aeternam, et in iudi-
cium non venit, sed transiet de mor-
te in vitam. Amen amen dico vobis quia
venit hora et nunc est quando mortui au-
dient vocem filii dei, et qui audie-
rint vivent. Sicut enim pater habet vi-
tam in semet ipso, sic dedit et filio
vitam habere in semet ipso. Et potesta-
tem dedit ei iudicium facere, quia
filius hominis est. Nolite mirari hoc,
quia venit hora in qua omnes qui in
monumentis sunt audient vocem fi-
lii dei, et procedent qui bona fecerunt
in resurrectionem vitae, qui vero mala e-
gerunt in resurrectionem iudicii.
Non possum ego a me ipso facere quicquam.
Sed sicut audio iudico, et iudicium
meum iustum est, quia non quaero volun-
tatem meam, sed voluntatem eius
qui misit me patris. Si ego testi-
monium perhibeo de me ipso, testi-
monium meum non est verum. Alius est
qui testimonium perhibet de me, et
scio quia verum est testimonium eius quod
perhibet de me. Vos autem misistis
ad Iohannem, et testimonium
perhibuit veritati. Ego autem non ab homine

et movebatur aqua et qui prior descende-
dit in piscinam

testimonium accipio, sed hec dico
ut et vos salvi sitis. Ille erat lu-
cerna ardens et lucens. Vos autem
voluistis exultare ad horam in luce
eius. Ego autem habeo testimonium
maius Iohanne. Opera enim que dedit
michi pater ut perficiam ea, ipsa o-
pera que ego facio testimonium perhi-
bent de me, quia pater misit me. Et
qui misit me pater ipse testimo-
nium perhibuit de me. Neque vo-
cem eius umquam audistis, ne-
que speciem eius vidistis. Et verbum eius
non habetis in vobis manens, quia
quem misit ille, huic vos non crede-
tis. Scrutamini scripturas, in quibus
putatis vitam eternam habere, et ille
sunt que testimonium perhibent
de me. Et non vultis venire ad me
ut vitam habeatis. Claritatem ab
hominibus non accipio. Sed cognovi vos
quia dilectionem dei non habetis in
vobis. Ego veni in nomine patris
mei et non accepistis me. Si alius
venerit in nomine suo, illum accipi-
etis. Quomodo vos potestis credere qui
gloriam ab invicem accipitis, et glo-
riam que a solo deo est non queritis?
Nolite putare quia ego accusatu-
rus sim vos apud patrem. Est qui
accusat vos Moyses, in quo spera-
tis vos. Si enim crederetis
Moysi, crederetis forsitan et michi;
de me enim ille scripsit. Si autem
illius litteris non creditis, quomodo verbis
meis credetis?

VI

Post hec abiit Iesus trans mare
Galilee, quod est Tiberiadis. Et seque-
batur eum multitudo magna,
quia videbant signa que faciebat
super hiis qui infirmabantur. Abiit
ergo in montem Iesus, et ibi sedebat
cum discipulis suis. Erat autem
proximum pascha dies festus Iu-
deorum. Cum ergo sublevasset ocu-
los Iesus et vidisset quia multitudo
maxima venit ad eum, dicit
ad Philippum: Unde ememus panes
ut manducent hii? hoc autem
dicebat temptans eum; ipse enim
sciebat quid esset facturus. Respondit
ei Philippus: Ducentorum dena-
riorum panes non sufficiunt eis ut
unusquisque modicum quid ac-
cipiat. Dicit ei unus ex discipulis
eius Andreas frater Simonis Petri:
Est puer unus hic qui habet v panes
ordeaceos et duos pisces; sed hec
quid sunt inter tantos? Dixit ergo Iesus: Fa-
cite homines discumbere. Erat autem
fenum multum in loco. Discubuerunt
ergo viri numero quasi v milia. Accepit ergo
panes Iesus et cum gratias egisset distri-
buit discumbentibus; similiter et ex
piscibus quantum volebant. Ut autem
impleti sunt dixit discipulis suis:
Colligite que superaverunt fragmenta
ne pereant. Collegerunt ergo et im-
pleverunt xii cophinos frag-
mentorum ex v panibus ordeaceis
et duobus piscibus que superfuerunt hiis
qui manducaverant. Illi ergo homines
cum vidissent quod fecerat signum
dicebant: quia hic est vere propheta
qui venturus est in mundum. Iesus ergo
cum cognovisset quia venturi es-
sent ut raperent eum et facerent
eum regem, fugit iterum in mon-
tem ipse solus. Ut autem sero fac-
tum est, descenderunt discipuli eius
ad mare. Et cum ascendissent navem
venerunt trans mare in Capharnaum.
Et tenebre iam facte erant et
non venerat ad eos Iesus. Mare
autem vento magno flante ex-
surgebat. Cum remigassent
ergo quasi stadia xxv aut xxx, vident
Iesum ambulantem supra mare et
proximum navi fieri, et timuerunt.
Ille autem dicit eis: Ego sum, nolite
timere. Voluerunt ergo accipere eum
in navim, et statim navis fuit ad
terram quam ibant. Altera die tur-
ba que stabat trans mare vidit quia
alia navicula non erat ibi nisi
una, et quia non introisset cum

discipuli stans ihc in mari. et soli
discipuli eius abiissent. Alie vero
supervenerunt naves a tyberiade iuxta
locum ubi manducaverant panem
gratias agentis domino. Cum ergo vidisset
turba quia ihc non esset ibi neque dis-
cipuli eius. ascenderunt in navi-
culas. et venerunt capharnaum
querentes ihm. Et cum invenissent
eum trans mare dixerunt ei. Rabbi
quando huc venisti. Respondit eis ihc. et dixit.
Amen amen dico vobis. queritis me non
quia vidistis signa. sed quia man-
ducastis ex panibus et saturati estis.
Operamini non cibum qui perit. sed qui
permanet in vitam eternam quem fi-
lius hominis dabit vobis. Hunc enim
pater signavit deus. Dixerunt ergo ad eum.
Quid faciemus ut operemur bo-
na opera dei. Respondit ihc et dixit eis. Hoc
est opus dei ut credatis in eum quem
misit ille. Dixerunt ergo ei. Quod ergo tu
facis signum ut videamus et creda-
mus tibi. Quid operaris. Patres
nostri manducaverunt manna in deser-
to sicut scriptum est. Panem de celo
dedit illis manducare. Dixit ergo eis
ihc. Amen amen dico vobis. Non dedit
vobis moyses panem de celo. sed
pater meus dat vobis panem verum
de celo. Panis enim verus est qui
de celo descendit. et dat vitam mun-
do. Dixerunt ergo ad eum. Domine
semper da nobis panem hunc. Dixit
autem eis ihc. Ego sum panis vite. Qui
venit ad me non esuriet. et qui cre-
dit in me non sitiet in eternum.
Sed dixi vobis quia et vidistis me
et non credidistis. Omne quod dat michi
pater ad me veniet. et eum qui ve-
nit ad me. non eiciam foras. Quia
descendi de celo non ut faciam vo-
luntatem meam. sed voluntatem
eius qui misit me. Hec est enim
voluntas eius qui misit me patris.
ut omne quod dedit michi non perdam ex eo.
sed resuscitem illud in novissimo
die. Hec autem voluntas patris mei.
qui misit me. ut omnis qui videt
filium et credit in eum. habeat vitam eter-
nam. et ego resuscitabo eum in novis-
simo die. Murmurabant ergo iu-
dei de illo quia dixisset. Ego sum pa-
nis qui de celo descendi. et dicebant.
Nonne hic est ihc filius ioseph.
cuius nos novimus patrem et ma-
trem. Quomodo ergo dicit hic quia
de celo descendi. Respondit ergo ihc et dixit
eis. Nolite murmurare in invicem.
Nemo potest venire ad me nisi pater
qui misit me traxerit illum. et ego
resuscitabo eum in novissimo die.
Scriptum est in prophetis. Et erunt omnes
docibiles dei. Omnis qui audivit a patre
et didicit. venit ad me. Non quia pa-
trem vidit quisquam nisi is qui a
deo est. hic vidit patrem. Amen amen di-
co vobis. Qui credit in me. habet vi-
tam eternam. Ego sum panis vite.
Patres vestri manducaverunt manna
in deserto. et mortui sunt. Hic est
panis de celo descendens. ut si quis
manducaverit ex ipso. non moriatur.
Ego sum panis vivus qui de celo
descendi. Si quis manducaverit
ex hoc pane. vivet in eternum.
et panis quem ego dabo ei. caro mea
est pro mundi vita. Litigabant ergo
iudei ad invicem dicentes. Quo po-
test hic carnem suam dare nobis
ad manducandum. Dixit ergo eis
ihc. Amen amen dico vobis nisi man-
ducaveritis carnem filii hominis et
biberitis eius sanguinem. non habe-
tis vitam in vobis. Qui manducat
meam carnem et bibit meum san-
guinem. habet vitam eternam. et ego
resuscitabo eum in novissimo die.
Caro enim mea vere est cibus et
sanguis meus vere est potus. Qui
manducat carnem meam et bibit
meum sanguinem. in me ma-
net. et ego in illo. Sicut misit
me vivens pater et ego vivo propter
patrem. et qui manducat me. et
ipse vivet propter me. Hic est panis qui

de celo descendit. Non sicut man
ducaverunt patres vestri manna et
mortui sunt. Qui manducat
hunc panem. vivet in eternum.
Hec dixit in sinagoga docens in
capharnaum. Multi ergo audien
tes ex discipulis eius dixerunt.
Durus est hic sermo. quis po
test eum audire? Sciens autem
ihesus apud semet ipsum. quia mur
murarent de hoc discipuli eius.
dixit eis. hoc vos scandalizat? Si
ergo videritis filium hominis ascen
dentem ubi prius erat? Spiritus est qui
vivificat. caro non prodest quicquam.
Verba que ego locutus sum vobis
spiritus et vita sunt. Sed sunt quidam
ex vobis qui non credunt. Sciebat
enim ab initio ihesus qui essent
credentes. et quis traditurus eum
esset. Et dicebat. Propterea dixi vobis
quia nemo potest venire ad me.
nisi fuerit ei datum a patre meo. Ex
hoc multi discipulorum eius abierunt
retro. et iam cum illo non ambu
labant. Dixit ergo ihesus ad xii. Numquid
et vos vultis abire? Respondit ei simon
petrus. Domine ad quem ibimus? verba
vite eterne habes. et nos credimus et
cognovimus quia tu es christus filius
dei. Respondit eis ihesus. Nonne ego vos
xii. elegi? et ex vobis unus diabolus
est. Dicebat autem de iuda simo
nis scariothis. hic enim erat
traditurus eum cum esset
ser unus ex xii.

VII

Post hec autem ambulabat
ihesus in galileam. Non enim
volebat in iudeam ambulare. quia
querebant eum iudei interficere.
Erat autem in proximo dies festus
iudeorum scenophegia. Dixerunt autem
ad eum fratres eius. Transi hinc
et vade in iudeam. ut et discipuli
tui videant opera tua que facis.
Nemo quippe in occulto aliquid
facit et querit ipsum in palam esse.
Si hec facis manifesta te ipsum

mundo. Neque enim fratres eius cre
debant in eum. Dicit ergo eis ihesus.
Tempus meum nondum advenit. tem
pus autem vestrum semper est paratum. Non
potest vos odisse mundus. me
autem odit. quia ego testimonium per
hibeo de illo. quia opera illius ma
la sunt. Vos ascendite ad diem fes
tum istum. quia meum tempus non
dum impletum est. Hec cum dixisset
ipse mansit in galilea. Ut autem as
cenderunt fratres eius tunc et ipse as
cendit ad diem festum non manifeste
sed quasi in occulto. Iudei ergo querebant
eum in die festo. et dicebant. Ubi
est ille? Et murmur multum
de eo in turba. Quidam enim dice
bant quia bonus est. Alii autem
dicebant. non. sed seducit turbas.
Nemo tamen palam loquebatur de
illo propter metum iudeorum. Iam autem
die festo mediante ascendit ihesus
in templum et docebat. Et mira
bantur iudei dicentes. Quomodo hic lit
teras scit cum non didicerit? Respondit
eis ihesus. Mea doctrina non est mea
sed eius qui misit me. Si quis vo
luerit voluntatem eius facere cog
noscet de doctrina utrum ex deo
sit an ego a me ipso loquar. Qui
a semet ipso loquitur gloriam
propriam querit. Qui autem querit gloriam
eius qui misit illum. hic verax est
Nonne moyses dedit vobis legem
et nemo ex vobis facit legem. Quid
me queritis interficere? Respondit turba
et dixit. Demonium habes. Quis
te querit interficere? Respondit ihesus et dixit
eis. Unum opus feci et omnes mira
mini. Propterea moyses dedit vobis
circumcisionem. non quia ex
moyse est. sed ex patribus. Et in sabbato
circumciditis hominem. Si circumci
sionem accipit homo in sabbato ut
non solvatur lex moysi. mihi indig
namini quia totum hominem sa
num feci in sabbato. Nolite iudi
care secundum faciem. sed iustum

tum iudicate. Dicebant ergo quidam
ex Ierosolimis. Nonne hic est quem
querunt interficere? et ecce palam
loquitur, et nichil ei dicunt. Numquid
vere cognoverunt principes quia hic
est Christus? Sed hunc scimus unde
sit. Christus autem cum venerit nemo scit
unde sit. Clamabat ergo Ihesus docens
in templo et dicens. Et me scitis et
a me ipso non veni. sed est verus qui
misit me quem vos nescitis. Ego
scio eum. et si dixero quia nescio e-
um, ero similis vobis mendax. Et
ego scio eum quia ab ipso sum. et ipse
me misit. Querebant ergo eum apprehen-
dere. et nemo misit in illum ma-
nus quia nondum venerat ho-
ra eius. De turba autem multi cre-
diderunt in eum et dicebant. Christus
cum venerit numquid plura signa
faciet quam hic facit? Audierunt
pharisei turbam murmurantem
de illo hec. Et miserunt principes et
pharisei ministros ut comprehen-
derent eum. Dixit ergo eis Ihesus. Ad-
huc modicum tempus vobiscum sum
et vado ad eum qui me misit. Que-
retis me et non invenietis. et ubi e-
go sum vos non potestis venire.
Dixerunt ergo Iudei ad semet ipsos. Quo
hic iturus est quia non inveniemus
eum? Numquid in dispersionem
gentium iturus est et docturus gentes?
Quis est hic sermo quem dixit. Quere-
tis me et non invenietis. et ubi ego
sum vos non potestis venire. In novis-
simo autem die magno festivitatis
stabat Ihesus et clamabat dicens.
Si quis sitit veniat ad me et bi-
bat. Qui credit in me sicut dicit
scriptura flumina de ventre eius
fluent aque vive. Hoc autem dixit
de spiritu quem accepturi erant
credentes in eum. Nondum enim erat
spiritus datus. quia Ihesus nondum erat
glorificatus. Ex illa ergo turba cum
audissent hos sermones eius di-
cebant. Hic est vere propheta. Alii dice-
bant. Hic est Christus. Quidam autem dice-
bant. Numquid a Galilea venit Christus?
Nonne scriptura dicit quia ex se-
mine David et de Bethleem castello
ubi erat David venit Christus?
Dissensio itaque facta est propter eum in
turba. Quidam autem ex eis volebant
apprehendere eum. sed nemo misit su-
per illum manus. Venerunt ergo ministri ad
pontifices et phariseos. et dixerunt eis
illi. Quare non adduxistis eum? Responderunt
ministri. Numquam sic locutus
est homo. sicut hic loquitur. Re-
sponderunt ergo eis pharisei. Numquid et
vos seducti estis? Numquid ex prin-
cipibus aliquis credidit in eum aut
ex phariseis? Sed turba hec que non novit
legem maledicti sunt. Dixit Nicho-
demus ad eos. ille qui venit ad
Ihesum nocte qui unus erat ex ipsis.
Numquid lex nostra iudicat hominem
ab ipso nisi prius audierit ab ipso.
et cognoverit quid faciat? Responde-
runt et dixerunt ei. Numquid et tu Gali-
leus es? Scrutare scripturas et
vide quia a propheta a Galilea non sur-
git. Et reversi sunt unusquisque in
domum suam. VIII

Ihesus autem perrexit in montem Olive-
ti. Et diluculo iterum venit in templum
et omnis populus venit ad eum et sedens
docebat eos. Adducunt autem scribe
et pharisei mulierem in adulterio
deprehensam. et statuerunt eam
in medio et dixerunt ei. Magister
hec mulier modo deprehensa est in
adulterio. In lege autem Moyses man-
davit nobis huiusmodi lapidare. Tu ergo quid
dicis? Hoc autem dicebant temptan-
tes eum ut possent accusare eum.
Ihesus autem inclinans se deorsum
digito scribebat in terra. Cum autem
perseverarent interrogantes eum
erexit se et dixit illis. Qui sine pec-
cato est vestrum primus in illam lapi-
dem mittat. Et iterum se inclinans
scribebat in terra. Audientes autem
hec unus post alium exibant in-

presentibus a senioribus. et remansit
solus ihc. et mulier in medio stans.
Erigens autem se ihc dixit ei. Mulier
ubi sunt qui te accusabant. nemo
te condempnavit. Que dixit. Nemo
domine. Dixit autem ihc. nec ego con
dempnabo. Vade et amplius iam noli pec
care. Iterum ergo locutus est eis ihc.
dicens. Ego sum lux mundi. Qui se
quitur me. non ambulat in te
nebris. sed habebit lumen vite. Dixe
runt ergo pharisei. Tu de ipso testimo
nium perhibes. testimonium tuum non est
verum. Respondit ihc et dixit eis. Et si
ego testimonium perhibeo de me ipso.
verum est testimonium meum. quia
scio unde veni et quo vado. vos autem
nescitis unde venio aut quo va
do. Vos autem secundum carnem iudica
tis. ego non iudico quemquam. Et si
iudico ego. iudicium meum verum
est. quia solus non sum. sed ego et
qui misit me pater. In lege vestra scrip
tum est. quia duorum hominum testi
monium verum est. Ego sum qui testi
monium perhibeo de me ipso. et testi
monium perhibet de me qui me mi
sit pater. Dicebant ergo ei. Ubi est pater
tuus. Respondit ihc. Neque me scitis.
neque patrem meum. Si me sci
retis. Hec verba locutus est ihc in ga
zophilacio docens in templo. Et
nemo apprehendit eum. quia non
dum venerat hora eius. Dixit
ergo iterum eis ihc. Ego vado et queretis
me. et in peccato vestro moriemini. Quo
ego vado vos non potestis venire.
Dicebant ergo iudei. Numquid interfici
et semet ipsum. quia dicit quo ego va
do vos non potestis venire. Et di
cebat eis. Vos deorsum estis. Ego
de supernis sum. vos de mundo hoc
estis. Ego non sum de hoc mundo. Dixi ergo
vobis quia moriemini in peccatis vestris.
Si enim non credideritis quia ego sum. mo
riemini in peccato vestro. Dicebant ergo ei.
Tu quis es. Dixit eis ihc. Principi
um qui et loquor vobis. Multa habeo

de vobis loqui et iudicare. Sed qui
misit me verax est. et ego que audi
vi ab eo hec loquor in mundo. Et non
cognoverunt quia patrem eius dicebat
deum. Dixit ergo eis ihc. Cum exal
taveritis filium hominis. tunc cognosce
tis quia ego sum. et a me ipso nihil
facio. sed sicut docuit me pater hec
loquor. Et qui misit me mecum est.
et non reliquid me solum. quia ego que
cumque placita sunt ei facio semper.
Hec illo loquente multi crediderunt in
eum. Dicebat ergo ihc ad eos qui cre
diderunt ei iudeos. Si vos manse
ritis in sermone meo. vere discipuli
mei eritis. et cognoscetis veri
tatem et veritas liberabit vos. Responderunt ei
iudei. Semen abrahe sumus et nemi
ni servivimus unquam. quomodo tu di
cis quia liberi eritis. Respondit eis ihc.
Amen dico vobis quia omnis qui fa
cit peccatum servus est peccati. Servus non ma
net servus in domo in eternum. filius ma
net in eternum. Si ergo filius vos liberaverit. vere liberi
eritis. Scio quia filii abrahe estis. sed
queritis me interficere. quia sermo
meus non capit in vobis. Ego quod vidi
apud patrem meum loquor. et vos
que vidistis apud patrem vestrum facitis.
Responderunt et dixerunt ei. Pater noster abra
ham est. Dixit eis ihc. Si filii abrahe
estis. opera abrahe facite. Nunc
autem queritis me interficere hominem qui
veritatem locutus sum vobis. quam
audivi a deo. Vos facitis opera pa
tris vestri. Dixerunt itaque ei. Nos ex forni
catione non sumus nati. unum patrem ha
bemus deum. Dixit ergo eis ihc. Si deus
pater vester esset. diligeretis utique me.
Ego enim ex deo processi et veni. neque enim
a me ipso veni. sed ille me
misit. Quare loquelam meam non cognos
citis. Quia non potestis audire ser
monem meum. Vos ex patre diabo
lo estis. et desideria patris vestri vultis
facere. Ille homicida erat ab ini
tio. et in veritate non stetit. quia
veritas non est in eo. Cum loquitur

mendacium ex propriis loquitur. quia
mendax est et pater eius. Ego autem si ve-
ritatem dico vobis non creditis mi-
hi. Quis ex vobis arguet me de peccato? Si
veritatem dico, quare non creditis
mihi? Qui est ex deo verba dei audit. Propterea
vos non auditis quia ex deo non estis.
Responderunt ergo iudei et dixerunt. Nonne be-
ne dicimus nos quia samaritanus
es tu et demonium habes? Respondit ihesus et
dixit. Ego demonium non habeo. sed ho-
norifico patrem meum, et vos inho-
noratis me. Ego autem gloriam meam non
quero. est qui querat et iudicet. Amen amen
dico vobis. si quis sermonem meum
servaverit mortem non gustabit in eter-
num. Dixerunt ergo iudei. Nunc cognovi-
mus quia demonium habes. Abraham
mortuus est et prophete, et tu dicis. si quis
sermonem meum servaverit mor-
tem non gustabit in eternum. Numquid
tu maior es patre nostro abraham qui mor-
tuus est et prophete qui mortui sunt.
Quem te ipsum facis? Respondit ihesus. Si ego
glorifico me ipsum gloria mea nichil est.
Est pater qui glorificat me, quem vos
dicitis quia deus vester est. et non cog-
novistis eum. Ego autem novi eum. Et si
dixero quia non scio eum, ero similis
vobis mendax. Sed scio eum et ser-
monem eius servo. Abraham pater
vester exultavit ut videret diem meum.
vidit et gavisus est. Dixerunt ergo iudei
ad eum. Quinquaginta annos nondum
habes et abraham vidisti? Dixit ergo eis
ihesus. amen amen dico vobis. antequam abraham fie-
ret ego sum. Tulerunt ergo lapides
iudei ut iacerent in eum. Ihesus autem
abscondit se et exivit de templo.

Et preteriens ihesus IX
vidit hominem cecum a nativi-
tate. et interrogaverunt eum discipuli
eius. Rabbi. Quis peccavit hic aut
parentes eius ut cecus nasceretur?
Respondit ihesus. Neque hic peccavit neque pa-
rentes eius. sed ut manifestentur opera
dei in illo. Me oportet operari opera eius
qui misit me donec dies est. Venit
et nox quando nemo potest operari. Quam-
diu sum in mundo lux sum mundi. Hec
cum dixisset, expuit in terram et fecit
lutum ex sputo. et linivit lutum super
oculos eius et dixit ei. Vade et lava-
re in natatoria siloe quod interpre-
tatur missus. Abiit ergo et lavit et
venit videns. Itaque vicini et
qui viderant eum prius quia mendi-
cus erat dicebant. Nonne hic est qui
sedebat et mendicabat? Alii dicebant.
quia hic est. Alii autem nequaquam, sed similis
eius est. Ille autem dicebat quia ego
sum. Dicebant ergo ei. Quomodo a-
perti sunt tibi oculi tui? Respondit ille.
homo qui dicitur ihesus lutum fecit, et unxit o-
culos meos. et dixit michi. Vade ad
natatoria siloe et lava. Et abii et la-
vi et video. Et dixerunt ei. Ubi est ille?
Ait. Nescio. Adducunt eum ad phari-
seos qui cecus fuerat. Erat autem
sabbatum quando lutum fecit ihesus et aperu-
it oculos eius. Iterum ergo interrogabant
eum pharisei quomodo vidisset. Ille autem
dixit eis. Lutum posuit michi super oculos
meos et lavi et video. Dicebant ergo
ex phariseis quidam. Non est hic homo a
deo qui sabbatum non custodit. Alii di-
cebant. Quomodo potest homo peccator hec
signa facere? et scisma erat inter eos.
Dicunt ergo ceco iterum. Tu quid dicis
de illo qui aperuit oculos tuos? Ille
autem dixit quia propheta est. Non cre-
diderunt ergo iudei de illo quia cecus esset
et vidisset: donec parentes eius vo-
caverunt qui viderat. Et interroga-
verunt eos dicentes. Hic est filius vester quem
vos dicitis quia natus est cecus? Quomodo ergo nunc
videt? Responderunt ergo eis parentes
eius et dixerunt. Scimus quia hic
est filius noster et quia cecus natus est.
Quomodo autem nunc videat nescimus.
aut quis eius aperuit oculos nos
nescimus. Ipsum interrogate. etatem
habet. ipse de se loquatur. Hec dixerunt pa-
rentes eius quia timebant iudeos.
Iam enim conspiraverant iudei ut
siquis confiteretur eum christum extra

synagogam fieret. Propterea parentes
eius dixerunt quia etatem habet ipsum
interrogate. Vocaverunt ergo rursum ho-
minem qui cecus fuerat et dixe-
runt ei. Da gloriam deo. Nos scimus
quia hic homo peccator est. Dixit ergo ille.
Si peccator est nescio. Unum scio quia
cum cecus essem modo video. Dixe-
runt ergo illi. Quid fecit tibi? Quomodo
aperuit tibi oculos? Respondit eis. Dixi
vobis iam et audistis. Quid iterum vul-
tis audire? Numquid et vos vultis disci-
puli eius fieri? Maledixerunt ei
et dixerunt. Tu discipulus eius sis.
Nos autem Moysi discipuli sumus.
Nos scimus quia Moysi locutus
est deus. Hunc autem nescimus unde
sit. Respondit ille homo et dixit eis. In hoc
enim mirabile est quia vos nescitis
unde sit et aperuit oculos meos.
Scimus autem quia peccatores deus non au-
dit. Sed siquis dei cultor est et volun-
tatem eius facit hunc exaudit.
A seculo non est auditum quia quis
aperuit oculos ceci nati. Nisi hic
esset a deo non posset facere quicquam.
Responderunt et dixerunt ei. In peccatis
natus es totus et tu doces nos? Et
eiecerunt eum foras. Audivit autem
Ihesus quia eiecerunt eum foras et
cum invenisset eum dixit ei.
Tu credis in filium dei? Respondit ille
et dixit. Quis est domine ut credam in eum?
Et dixit ei Ihesus. Et vidisti eum et qui
loquitur tecum ipse est. At ille ait.
Credo domine. Et procidens adoravit
eum. Et dixit ei Ihesus. In iudicium
ego in mundum hunc veni ut qui non
vident videant et qui vident
ceci fiant.

X

Et audierunt ex phariseis qui
cum ipso erant et dixerunt ei.
Numquid et nos ceci sumus? Dixit ei
Ihesus. Si ceci essetis non haberetis pecca-
tum. Nunc vero dicitis quia vide-
mus. Peccatum vestrum manet. Amen amen
dico vobis qui non intrat per hostium
in ovile ovium sed ascendit aliunde

de, ille fur est et latro. Qui autem in-
trat per ostium pastor est ovi-
um. Huic ostiarius aperit et oves voc-
em audiunt et proprias oves vocat nomi-
natim et cum proprias oves emiserit an-
te eas vadit et oves illum secuntur qu-
ia sciunt ab eo quia non noverunt
vocem alienorum. Hoc proverbium di-
xit eis Ihesus. Illi autem non cognove-
runt quid loqueretur eis. Dixit ergo eis
Ihesus. Amen amen dico vobis qui-
a ego sum ostium ovium. Omnes quotquot ve-
nerunt fures sunt et latro-
nes sed non audierunt eos oves. Ego sum
ostium. Per me si quis introie-
rit salvabitur et ingredietur et egredi-
etur et pascua inveniet. Fur non
venit nisi ut furetur et mactet et
perdat. Ego veni ut vitam habeant et
abundantius habeant. Ego sum pas-
tor bonus. Bonus pastor animam su-
am dat pro ovibus suis. Mercenarius
et qui non est pastor cuius non
sunt oves proprie videt lupum venien-
tem et dimittit oves et fugit. Et lu-
pus rapit et dispergit oves. Mercenarius
autem fugit quia mercenarius est et non
pertinet ad eum de ovibus. Ego sum
pastor bonus et cognosco oves
meas et cognoscunt me mee. Sic-
ut novit me pater et ego agnosco
patrem et animam meam pono pro
ovibus meis. Et alias oves habeo que
non sunt ex hoc ovili et illas oportet
me adducere et vocem meam au-
dient et fiet unum ovile et unus pa-
stor. Propterea me pater diligit quia ego
pono animam meam ut iterum sumam
eam. Nemo tollit eam a me sed ego pono
eam a me ipso. Potestatem habeo po-
nendi animam meam et potestatem
habeo iterum sumendi eam. Hoc
mandatum accepi a patre meo. Dis-
sensio iterum facta est inter Iudeos
propter sermones hos. Dicebant autem mul-
ti ex ipsis. Demonium habet et insa-
nit. Quid eum auditis? Alii dice-
bant. Hec verba non sunt demonium

qui nesciunt vocem alienorum

numquid demonium potest cecorum o-
culos aperire. Facta sunt autem encenia
in ierosolimis. et hiemps erat. et am-
bulabat ihesus in templo in porticu sa-
lomonis. Circumdederunt ergo eum iudei et
dicebant ei. Quousque animam nostram
tollis. Si tu es christus dic nobis palam.
Respondit eis ihesus. Loquor uobis et non credi-
tis. Opera que ego facio in nomine patris mei
hec testimonium perhibent de me. Sed
uos non creditis quia uos non estis
ex ouibus meis. Oues mee uocem me-
am audiunt. et ego cognosco eas et
sequuntur me. et ego uitam eternam
do eis et non peribunt in eternum. et non
rapiet eas quisquam de manu mea.
Pater meus quod dedit michi maius omnibus
est et nemo potest rapere de manu
patris mei. Ego et pater unum sumus. Sus-
tulerunt lapides iudei ut lapidarent
eum. Respondit eis ihesus. Multa bona o-
pera ostendi uobis ex patre meo propter quod
eorum opus me lapidatis. Responderunt
ei iudei. De bono opere non lapidamus
te sed de blasfemia et quia tu homo
cum sis facis te ipsum deum. Respondit eis
ihesus. Nonne scriptum est in lege uestra
quia ego dixi dii estis. Si il-
los dixit deos ad quos sermo dei
factus est et non potest solui scriptura
quem pater sanctificauit et misit in mundum
uos dicitis quia blasphemas quia
dixi filius dei sum. Si non facio o-
pera patris mei nolite credere michi.
Si autem facio et si michi non uul-
tis credere operibus credite ut cog-
noscatis et credatis quia pater in me
est et ego in patre. Querebant ergo e-
um apprehendere. et exiuit de ma-
nibus eorum. Et abiit iterum trans ior-
danem in eum locum ubi erat io-
hannes baptizans primum. et mansit
illic et multi uenerunt ad eum
et dicebant quia iohannes quidem fecit
signum nullum. omnia autem quecumque
dixit iohannes de hoc uera erant. Et mul-
ti crediderunt in eum. XI
Erat autem quidam languens la-
zarus a bethania de castello ma-
rie et marthe sororis eius.
Maria autem erat que unxit do-
minum unguento. et extersit pedes
eius capillis suis. cuius frater lazarus
infirmabatur. Miserunt ergo so-
rores eius ad eum dicentes. Domine
ecce quem amas infirmatur. Au-
diens autem ihesus dixit eis. Infirmi-
tas hec non est ad mortem sed pro gloria
dei ut glorificetur filius dei per
eam. Diligebat autem ihesus martham
et sororem eius mariam et laza-
rum. Ut autem audiuit quia infir-
mabatur tunc quidem mansit
in eodem loco duobus diebus. Deinde
post hec dixit discipulis suis. E-
amus in iudeam iterum. Dicunt ei dis-
cipuli. Rabbi. Nunc querebant
te iudei lapidare et iterum uadis
illuc. Respondit ihesus. Nonne xii sunt
hore diei. Si quis ambulauerit
in die non offendit quia lucem
huius mundi uidet. Si autem am-
bulauerit in nocte offendit quia
lux non est in eo. Hec ait. et post hec
dicit illis. Lazarus amicus noster
dormit. sed uado ut a sompno ex-
citem eum. Dixerunt ergo discipu-
li eius. Domine si dormit saluus
erit. Dixerat autem ihesus de morte e-
ius. Illi autem putauerunt quia de dormi-
tione sompni diceret. Tunc ergo dixit
eis ihesus manifeste. Lazarus mor-
tuus est. et gaudeo propter uos ut creda-
tis quia non eram ibi. Sed eamus
ad eum. Dixit ergo thomas qui
dicitur didimus ad condiscipulos. Eamus
et nos et moriamur cum eo. Ve-
nit itaque ihesus et inuenit eum iiii.
dies iam in monumento habentem.
Erat autem bethania iuxta iero-
solimam quasi stadiis xv. Multi
autem ex iudeis uenerant ad ma-
riam et martham ut consola-
rentur eas de fratre suo. Martha
autem ut audiuit quia ihesus ue-
nit occurrit illi. Maria autem

domi sedebat. Dixit autem mar
tha ad ihm. Domine si fuisses
hic frater meus non fuisset mortu
us. Sed et nunc scio quia quecumque
poposceris a deo dabit tibi deus.
Dicit ei ihc. Resurget frater tuus.
Dicit ei martha. Scio quia re
surget in novissimo die. Dicit
ei ihc. Ego sum resurrectio et
vita. Qui credit in me et si mor
tuus fuerit vivet. Et omnis qui
vivit et credit in me non morie
tur in eternum. Credis hoc? Ait illi.
Utique domine. Ego credidi quia
tu es Christus filius dei vivi qui in
hunc mundum venisti. Et cum hec
dixisset abiit et vocavit mariam
sororem suam silentio dicens.
Magister adest et vocat te. Illa ut
audivit surgit cito et venit
ad eum. Nondum enim vene
rat ihc in castellum. Sed erat adhuc
in loco illo ubi occurrerat ei mar
tha. Iudei ergo qui erant cum ea
in domo et consolabantur eam cum
vidissent mariam quia cito sur
rexit et exiit. secuti sunt eam di
centes quia vadit ad monumen
tum ut ibi ploret. Maria ergo cum
venisset ubi erat ihc videns eum
cecidit ad pedes eius et dixit ei. Domine
si fuisses hic frater meus non fuisset
mortuus. Ihc ergo ut vidit eam plo
rantem et iudeos qui venerant cum
ea plorantes infremuit spiritu
et turbavit se ipsum et dixit.
Ubi posuistis eum? Dicunt ei. Domine
veni et vide. Et lacrimatus est ihc.
Dixerunt ergo iudei. Ecce quomodo
amabat eum. Quidam autem ex
ipsis dixerunt. Non poterat hic qui ap
eruit oculos ceci nati facere ut et
hic non moreretur? Ihc ergo rursum
fremens in semet ipso venit ad
monumentum. Erat autem spelun
ca et lapis superpositus erat ei. Ait ihc.
Tollite lapidem. Dicit autem mar
tha soror eius qui mortuus fue
rat. Domine iam fetet. quatri
duanus enim est. Dicit ei ihc. Non
ne dixi tibi quoniam si credideris videbis
gloriam dei? Tulerunt ergo lapidem.
Ihc autem elevatis sursum oculis dixit:
Pater gratias ago tibi quoniam audisti me.
Ego autem sciebam quia semper
me audis. Sed propter populum qui circum
stat dixi ut credant quia tu
me misisti. Hec cum dixisset vo
ce magna clamavit: Lazare veni
foras. Et statim prodiit qui fuerat
mortuus ligatus manus et pedes
institis et facies eius sudario erat
ligata. Dicit eis ihc. Solvite eum
et sinite abire. Multi ergo ex iudeis qui
venerant ad mariam et viderant
que fecit crediderunt in eum. Qui
dam autem ex ipsis abierunt ad phariseos
et dixerunt eis que fecit ihc. Collegerunt
ergo pontifices et pharisei concilium
adversus ihm et dicebant. Quid faci
mus quia hic homo multa signa fa
cit? Si dimittimus eum sic omnes
credent in eum et venient roma
ni et tollent nostrum locum et gentem.
Unus autem ex ipsis cayphas nomine
cum esset pontifex anni illius dixit eis.
Vos nescitis quicquam nec cogita
tis quia expedit vobis ut unus mo
riatur homo pro populo et non tota gens
pereat. Hoc autem a semet ipso non dixit sed
cum esset pontifex anni illius prophetavit
quia ihc moriturus erat pro
gente. et non tantum pro gente sed ut filios
dei qui erant dispersi congre
garet in unum. Ab illo ergo die co
gitaverunt ut interficerent eum.
Ihc ergo iam non in palam ambula
bat apud iudeos. Sed abiit in regio
nem iuxta desertum in civitatem
que dicitur effrem. et ibi morabatur cum
discipulis suis. Proximum autem
erat pascha iudeorum. et ascenderunt
multi ierosolimam de regione
ante pascha ut sanctificarent
se ipsos. Querebant ergo ihm et loque
bantur ad invicem in templo

quid putatis. quia non venit
ad diem festum. Dederant enim pon-
tifices et pharisei mandatum ut siquis
cognoverit ubi sit, indicet, ut ap-
prehendant eum. XII
Ihesus ergo ante sex dies pasche venit be-
thaniam ubi fuerat lazarus mor-
tuus quem suscitavit ihesus. Fecerunt
autem ei cenam ibi et martha mi-
nistrabat. Lazarus vero unus erat
ex discumbentibus cum eo. Maria
ergo accepit libram unguenti nar-
di pistici preciosi et unxit pedes ihesu
et extersit capillis suis pedes eius.
et domus impleta est ex odore un-
guenti. Dixit ergo unus ex discipu-
lis suis iudas scarioth qui erat
eum traditurus. Quare hoc unguen-
tum non venditur ccc denariis.
et datum est egenis. Dixit autem hoc non
quia de egenis pertinebat ad eum,
sed quia fur erat et loculos habens
ea que mittebantur portabat. Dixit
ergo ihesus. Sinite illam ut in die sepul-
ture mee servet illud. Pauperes
enim semper habetis vobiscum. Me autem
non semper habebitis. Cognovit ergo
turba multa ex iudeis quia illic
est. et venerunt non propter ihesum tantum. sed
ut lazarum viderent quem suscita-
vit a mortuis. Cogitaverunt autem
principes sacerdotum ut et lazarum
interficerent. quia multi propter illum abi-
bant ex iudeis et credebant in ihesum.
In crastinum autem turba multa que
venerat ad diem festum. cum audis-
sent quia venit ihesus ierosolimam. acce-
perunt ramos palmarum et processe-
runt obviam ei et clamabant.
Osanna. Benedictus qui venit in nomine
domini rex israel. Et invenit ihesus a-
sellum et sedit super eum sicut scrip-
tum est. Noli timere filia syon. Ecce
rex tuus venit tibi sedens super
pullum asine. Hec non cognoverunt
discipuli eius primum. sed quando glori-
ficatus est ihesus. tunc recordati sunt
quia hec erant scripta de eo. et hec
fecerunt ei. Testimonium ergo perhibe-
bat turba que cum eo erat quando voca-
vit lazarum de monumento et sus-
citavit eum a mortuis. Propterea et ob-
viam venit ei turba. quia au-
dierunt eum fecisse hoc signum.
Pharisei autem dixerunt ad semet-
ipsos. Videtis quia nichil proficimus.
Ecce mundus totus post eum abiit.
Erant autem gentiles quidam ex his
qui ascenderant ut adorarent
in die festo. Hii ergo accesserunt ad
philippum qui erat a bethsaida
galilee et rogabant eum dicentes.
Domine volumus ihesum videre.
Venit philippus et dicit andree. an-
dreas rursum et philippus dixerunt
ihesu. Ihesus autem respondit eis dicens.
Venit hora ut clarificetur filius
hominis. Nisi granum frumenti cadens
in terram mortuum fuerit, ipsum solum
manet. Si autem mortuum fuerit,
multum fructum affert. Qui a-
mat animam suam perdet eam. et qui
odit animam suam in hoc mundo,
in vitam eternam custodit eam.
Si quis michi ministrat me sequatur. et
ubi ego sum, illic et minister meus
erit. Si quis michi ministraverit,
honorificabit eum pater meus. Nunc
anima mea turbata est. et quid dicam.
Pater salvifica me ex hac hora. Sed propterea
veni in horam hanc. Pater clarifi-
ca nomen tuum. Venit ergo vox de celo
dicens. Et clarificavi. et iterum cla-
rificabo. Turba autem que stabat et au-
dierat dicebat tonitruum factum esse.
Alii dicebant. Angelus ei locutus est.
Respondit ihesus et dixit. Non propter me hec vox
venit. sed propter vos. Nunc iudicium est mundi.
Nunc princeps mundi huius ei-
cietur foras. Et ego si exaltatus
fuero a terra, omnia traham ad me
ipsum. Hoc autem dicebat significans
qua morte esset moriturus. Respondit
ei turba. Nos audivimus ex lege
quia christus manet in eternum. et quomodo
tu dicis. oportet exaltari filium hominis.

Quis est iste filius hominis. Dixit ergo eis Ihesus.
Adhuc modicum lumen in vobis est. Am-
bulate dum lucem habetis, ut non
tenebre vos comprehendant. Et qui
ambulat in tenebris, nescit quo
vadit. Dum lucem habetis credite in
lucem, ut filii lucis sitis. Hec locu-
tus est Ihesus, et abiit, et abscondit se
ab eis. Cum autem tanta signa fe-
cisset coram eis, non credebant in eum,
ut sermo Ysaie prophete impleretur quem
dixit. Domine quis credidit audi-
tui nostro? et brachium Domini cui revela-
tum est? Propterea non poterant credere quia
iterum dixit Ysaias. Excecavit o-
culos eorum, et induravit cor eorum, ut
non videant oculis, et intelligant cor-
de, et convertantur, et sanem eos. Hec
dixit Ysaias quando vidit gloriam eius,
et locutus est de eo. Verumtamen et ex prin-
cipibus multi crediderunt in eum,
sed propter phariseos non confitebantur,
ut de synagoga non eicerentur. Di-
lexerunt enim gloriam hominum magis
quam gloriam Dei. Ihesus autem clamavit
et dixit. Qui credit in me, sed in eum
non credit in me, sed in eum qui me
misit. Qui videt me, videt eum qui mi-
sit me. Ego lux in mundum veni, ut
omnis qui credit in me, in tenebris
non maneat. Et si quis audierit ver-
ba mea, et non custodierit, ego non iu-
dico eum. Non enim veni ut iudicem
mundum, sed ut salvificem mundum.
Qui spernit me, et non accipit verba
mea, habet qui iudicet eum. Sermo
quem locutus sum, ille iudicabit
eum in novissimo die. Quia ego ex
me ipso non sum locutus, sed qui mi-
sit me Pater, ipse michi mandatum dedit quid
dicam, et quid loquar. Et scio quia manda-
tum eius vita eterna est. Que ergo e-
go loquor, sicut dixit michi Pater sic
loquor.

XIII

Ante diem autem festum pasche
sciens Ihesus quia venit hora
eius ut transeat ex hoc mundo
ad Patrem, cum dilexisset suos qui
erant in mundo, in finem dilexit
eos. Et cena facta, cum diabolus iam
se misisset in cor ut traderet
eum Iudas Simonis Scariotis,
sciens quia omnia dedit ei Pater
in manus, et quia a Deo exivit, et ad
Deum vadit, surgit a cena, et po-
nit vestimenta sua. Et cum accepisset
linteum, precinxit se. Deinde mit-
tit aquam in pelvim, et cepit lava-
re pedes discipulorum, et extergere lin-
teo quo erat precinctus. Venit ergo ad
Simonem Petrum. Et dicit ei Petrus.
Domine tu michi lavas pedes? Respondit
Ihesus et dixit ei. Quod ego facio tu nescis
modo, scies autem postea. Dicit ei
Petrus. Non lavabis michi pedes in eter-
num. Respondit ei Ihesus. Si non la-
vero te, non habebis partem mecum. Dicit
ei Simon Petrus. Domine non tantum pe-
des meos, sed et manus et caput. Dicit
ei Ihesus. Qui lotus est non indiget
nisi ut pedes lavet, sed est mun-
dus totus. Et vos mundi estis, sed non
omnes. Sciebat enim quisnam es-
set qui traderet eum. Propterea dixit. Non
estis mundi omnes. Postquam er-
go lavit pedes eorum, accepit vestimenta
sua. Et cum recubuisset iterum, dixit
eis. Scitis quid fecerim vobis? Vos
vocatis me magister et domine,
et bene dicitis. Sum etenim. Si ergo
lavi pedes vestros Dominus et ma-
gister, et vos debetis alter alterius la-
vare pedes. Exemplum enim
dedi vobis, ut quemadmodum ego feci
vobis, ita et vos faciatis. Amen amen
dico vobis, non est servus ma-
ior domino suo, neque apostolus maior
eo qui misit illum. Si hec sci-
tis, beati eritis si feceritis ea. Non de omnibus
vobis dico. Ego scio quos elegerim,
sed ut adimpleatur scriptura.
Qui manducat meum panem
levabit calcaneum suum
contra me. Amodo dico vobis prius-
quam fiat, ut cum factum fuerit
credatis quia ego sum.

dico uobis. Qui accipit si quem mi-
sero me accipit. Qui autem me ac-
cipit, accipit eum qui me mi-
sit. Cum hec dixisset ihesus turbatus
est spiritu et protestatus est et dixit. Amen
amen dico uobis quia unus ex uobis
me tradet. Aspiciebant ergo disci-
puli ad inuicem hesitantes de quo
diceret. Erat ergo recumbens unus
ex discipulis eius in sinu ihesu quem
diligebat ihesus. Innuit ergo huic si-
mon petrus et dicit ei. Quis est de quo
dicit. Itaque cum recubuisset ille
supra pectus ihesu dicit ei. Domine quis
est? Respondit ihesus. Ille est cui ego intinc-
tum panem porrexero. Et cum in-
tinxisset panem dedit iude simo-
nis scarioth. Et post buccellam
tunc introiuit in illum sathanas.
Et dixit ei ihesus. Quod facis fac citius.
Hoc autem nemo sciuit discumben-
tium ad quid dixerit ei. Quidam e-
nim putabant quia loculos ha-
bebat iudas quod dixisset ei ihesus. Eme ea
que opus sunt nobis ad diem festum
aut ut egenis aliquid daret. Cum
ergo accepisset ille buccellam exiuit
continuo. Erat autem nox. Cum ergo
exisset dixit ihesus. Nunc clarificatus est
filius hominis et deus clarificatus est
in eo. Si deus clarificatus est in eo.
et deus clarificabit eum in semet
ipso et continuo clarificabit e-
um. Filioli adhuc modicum uo-
biscum sum. Queretis me et sicut
dixi iudeis. Quo ego uado uos non
potestis uenire. Et uobis dico modo.
Mandatum nouum do uobis ut dili-
gatis inuicem sicut dilexi uos ut
et uos diligatis inuicem. In hoc cog-
noscent omnes quia discipuli mei estis
si dilectionem habueritis ad inuicem.
Dicit ei simon petrus. Domine quo ua-
dis? Respondit ei ihesus. Quo ego uado non
potes me modo sequi. Sequeris autem
postea. Dicit ei petrus. Quare non pos-
sum te modo sequi? Animam meam
pro te ponam. Respondit ihesus. Animam tu-
am pro me pones? Amen dico tibi:
non cantabit gallus donec ter me
neges. Et ait discipulis suis.

XIIII

Non turbetur cor
uestrum neque formidet. Credite in
deum et in me credite. In domo patris
mei mansiones multe sunt. Si quo
minus dixissem uobis quia uado
uobis parare locum. Et si abiero et
preparauero uobis locum, iterum uenio et
accipiam uos ad me ipsum ut ubi
ego sum et uos sitis. Et quo ego uado
scitis et uiam scitis. Dicit ei tho-
mas. Domine nescimus quo uadis
et quomodo possumus uiam scire? Di-
cit ei ihesus. Ego sum uia ueritas et
uita. Nemo uenit ad patrem nisi
per me. Si cognouissetis me et pa-
trem meum utique cognouissetis
et amodo cognoscetis eum et uidistis
eum. Dicit ei philippus. Domine
ostende nobis patrem et sufficit nobis.
Dicit ei ihesus. Tanto tempore uobiscum sum
et non cognouistis me? Philippe qui
uidet me uidet et patrem. Quomo-
do tu dicis ostende nobis patrem?
Non creditis quia ego in patre et pater
in me est? Verba que ego loquor
uobis a me ipso non loquor. Pater
autem in me manens ipse facit opera.
Non creditis quia ego in patre et pater
in me est? Alioquin propter ipsa opera cre-
dite. Amen amen dico uobis qui credit
in me opera que ego facio et ipse faci-
et et maiora horum faciet quia ego uado
ad patrem. Et quecumque petieritis in —o
nomine meo hoc faciam. Si diligi-
tis me, mandata mea seruate. Et
ego rogabo patrem et alium paracli-
tum dabit uobis ut maneat uo-
biscum in eternum spiritum ueritatis quem
mundus non potest accipere quia non
uidet eum nec scit eum. Vos autem
cognoscetis eum quia apud uos
manebit et in uobis erit. Non relin-
quam uos orphanos. Ueniam ad uos.
Adhuc modicum et mundus me iam
non uidet. Vos autem uidebitis me

patrem in nomine meo hoc faciam ut glorificetur —o
pater in filio. Si quid petieritis

quia ego vivo, et vos vivetis.
In illo die vos cognoscetis quia
ego sum in patre meo, et vos in me,
et ego in vobis. Qui habet mandata
mea et servat ea: ille est qui diligit
me. Qui autem diligit me. Qui autem
diligit me, diligetur a patre meo.
et ego diligam eum, et manifestabo
ei me ipsum. Dicit ei Iudas, non
ille Scarioth: Domine quid factum
est quia manifestaturus es no-
bis te ipsum, et non mundo. Respondit Ihesus et dixit
ei: Si quis diligit me sermonem
meum servabit, et pater meus diliget
eum, et ad eum veniemus et mansi-
onem apud eum faciemus. Qui non di-
ligit me, sermones meos non ser-
vat. Et sermonem meum quem au-
distis non est meus, sed eius qui mi-
sit me patris. Hec locutus sum vobis
apud vos manens. Paraclitus
autem spiritus sanctus quem mittet pater in no-
mine meo, ille vos docebit omnia
et suggeret vobis omnia quecumque dixero
vobis. Pacem relinquo vobis,
pacem meam do vobis. Non quomodo
mundus dat ego do vobis. Non
turbetur cor vestrum neque formi-
det. Audistis quia ego dixi vobis:
vado et venio ad vos. Si diligeretis
me gauderetis utique quia vado ad pa-
trem: quia pater maior me est. Et
nunc dixi vobis priusquam fiat: ut
cum factum fuerit credatis. Iam non
multa loquar vobiscum. Venit
enim princeps mundi huius, et in
me non habet quicquam. Sed ut cognos-
cat mundus quia diligo patrem,
et sicut mandatum dedit mihi pater
sic facio. Surgite eamus hinc.
Ego sum vitis vera, et pater meus
agricola est. Omnem palmitem in me
non ferentem fructum: tollet
eum. et omnem qui fert fructum pur-
gabit eum, ut fructum plus
afferat. Iam vos mundi estis propter
sermonem meum quem locutus
sum vobis. Manete in me et ego

in vobis. Sicut palmes non potest
facere fructum a semetipso [nisi]
manserit in vite, sic nec vos [nisi]
in me manseritis. XV
Ego sum vitis, vos palmites.
Qui manet in me et ego in eo,
hic fert fructum multum, quia sine
me nihil potestis facere. Si quis
non manserit in me, mittetur fo[ras]
sicut palmes et arescet, et colligent
eum, et in ignem mittent, et ardet. [Si man-]
seritis in me, et verba mea in [vobis]
manserint, quodcumque volu[eritis]
petetis, et fiet vobis. In hoc clarifi-
catus est pater meus, ut fructum plurimum
afferatis, et efficiamini mei
discipuli. Sicut dilexit me [pater]
et ego dilexi vos. Manete in dilecti-
one mea. Si precepta mea ser-
vaveritis, manebitis in dilectione
mea, sicut et ego precepta pa[tris mei]
servavi, et maneo in eius dilectione.
Hec locutus sum vobis ut gaudium
meum in vobis sit, et gaudium v[estrum]
impleatur. Hoc est pre[ceptum]
meum ut diligatis invicem [sicut]
dilexi vos. Maiorem hac dilectio-
nem nemo habet, quam ut animam [suam]
quis ponat pro amicis suis. Vos amici [mei]
estis si feceritis que ego precipio [vobis].
Iam non dicam vos servos, [quia]
servus nescit quid faciat domi-
nus eius. Vos autem dixi amicos, quia
omnia quecumque audivi a patre [meo]
nota feci vobis. Non vos me ele-
gistis, sed ego elegi vos, et posui [vos]
ut eatis et fructum afferatis, et fruc-
tus vester maneat, ut quodcumque
petieritis patrem in nomine meo [det]
vobis. Hec mando vobis ut diligatis
invicem. Si mundus vos odit,
scitote quia me priorem vobis [odio ha-]
buit. Si de mundo fuissetis, [mundus]
quod suum erat diligeret. Quia [vero de]
mundo non estis, sed ego elegi vos
de mundo, propterea odit vos [mundus].
Mementote sermonis mei [quem e-]
go dixi vobis. Non est servus

domino suo. Si me persecuti sunt,
et vos persequentur. Si sermonem meum
servaverunt: et vestrum servabunt.
Sed haec omnia facient vobis
propter nomen meum, quia nesciunt
eum qui misit me. Si non venissem
et locutus eis non fuissem, pec-
catum non haberent. Nunc autem excusa-
tionem non habent de peccato suo. Qui me
odit, et patrem meum odit. Si opera
non fecissem in eis que nemo alius
fecit, peccatum non haberent. Nunc autem
et viderunt et oderunt et me et patrem
meum. Sed ut adimpleatur sermo
qui in lege eorum scriptus est, quia
odio habuerunt me gratis. Cum
autem venerit paraclitus quem
ego mittam vobis a patre spiritum ve-
ritatis qui a patre procedit, ille testi-
monium perhibebit de me.
Et vos testimonium perhibetis,
quia ab initio mecum estis.

Haec locutus XVI
sum vobis, ut non scandalizemini.
Absque synagogis facient vos. Sed
venit hora ut omnis qui interficit
vos arbitretur se obsequium praesta-
re Deo. Et haec facient vobis, quia non
noverunt patrem neque me. Sed haec locu-
tus sum vobis, ut cum venerit ho-
ra eorum reminiscamini quia
ego dixi vobis. Haec autem vobis ab ini-
tio non dixi, quia vobiscum eram.
Et nunc vado ad eum qui me
misit, et nemo ex vobis interrogat
me: Quo vadis? Sed quia haec locutus
sum vobis, tristitia implevit
cor vestrum. Sed ego veritatem di-
co vobis: expedit vobis ut ego va-
dam. Si enim non abiero, para-
clitus non veniet ad vos. Si autem
abiero, mittam eum ad vos. Et
cum venerit ille, arguet mundum
de peccato et de iustitia et de iudicio.
De peccato quidem quia non credunt in me.
De iustitia vero quia ad patrem vado,
et iam non videbitis me. De iudicio
autem quia princeps mundi huius iam
iudicatus est. Adhuc multa habeo
vobis dicere, sed non potestis portare
modo. Cum autem venerit ille spiritus
veritatis, docebit vos omnem ve-
ritatem. Non enim loquetur a semet-
ipso, sed quaecumque audiet loquetur, et
quae ventura sunt annuntiabit
vobis. Ille me clarificabit, quia
de meo accipiet et annuntiabit vo-
bis. Omnia quaecumque habet pater mea sunt.
Propterea dixi vobis, quia de meo ac-
cipiet et annuntiabit vobis. Modi-
cum et iam non videbitis me, et iterum
modicum et videbitis me, quia va-
do ad patrem. Dixerunt ergo ex disci-
pulis eius ad invicem: Quid est
hoc quod dicit nobis: Modicum et non vide-
bitis me, et iterum modicum et vide-
bitis me, et quia vado ad patrem? Di-
cebant ergo: Quid est hoc quod dicit nobis
modicum? Nescimus quid loquitur.
Cognovit autem Ihesus quia volebant eum
interrogare, et dixit eis: De hoc quae-
ritis inter vos, quia dixi: Modicum
et non videbitis me, et iterum modicum
et videbitis me. Amen amen dico vobis,
quia plorabitis et flebitis vos,
mundus autem gaudebit. Vos autem
contristabimini, sed tristitia vestra
vertetur in gaudium. Mulier
autem cum parit tristitiam habet, quia
venit hora eius. Cum autem pepe-
rit puerum, iam non meminit
pressure propter gaudium, quia natus
est homo in mundum. Et vos igitur nunc
quidem tristitiam habetis. Iterum autem
videbo vos, et gaudebit cor vestrum, et
gaudium vestrum nemo tollet a vobis.
Et in illo die me non interrogabitis
quicquam. Amen amen dico vobis: Si
quid petieritis patrem in nomine meo,
dabit vobis. Usque modo non petistis
quicquam in nomine meo. Petite et ac-
cipietis, ut gaudium vestrum sit ple-
num. Haec in proverbiis locutus sum
vobis. Venit hora cum iam non in pro-
verbiis loquar vobis, sed palam de pa-
tre meo annuntiabo vobis. In illo

die in nomine meo petetis. et non
dico vobis quia ego rogabo pa
trem de vobis. ipse enim pater
amat vos quia vos me amas
tis. et credidistis quia a deo exivi.
exivi a patre et veni in mundum. iterum
autem relinquo mundum et vado ad
patrem. dicunt ei discipuli eius. ec
ce nunc palam loqueris et proverbium
nullum dicis. nunc scimus quia scis
omnia. et non est opus tibi ut quis
te interroget. in hoc credimus quia
a deo existi. respondit eis ihesus. modo cre
ditis. ecce venit hora et iam ve
nit ut dispergamini unusquisque
in propria et me solum relinquatis.
et non sum solus quia pater mecum
est. XVII
Hec locutus sum vobis ut in me
pacem habeatis. sed confidite ego vi
ci mundum. hec locutus est ihesus et
sublevatis oculis in celum dixit.
pater venit hora. clarifica filium tuum
ut filius tuus clarificet te. sicut
dedisti ei potestatem omnis carnis.
ut omne quod dedisti ei det eis vitam
eternam. hec autem est vita eterna. ut
cognoscant te solum deum verum
et quem misisti ihesum christum. ego te
clarificavi super terram. opus con
summavi quod dedisti mihi ut faciam.
et nunc clarifica me tu pater apud
temetipsum claritate quam habui prius
quam mundus fieret apud te. ma
nifestavi nomen tuum hominibus quos
dedisti mihi de mundo. tui erant et mi
chi eos dedisti. et sermonem meum ser
vaverunt. et nunc cognoverunt quia
omnia que dedisti mihi abs te sunt. quia
verba que dedisti mihi dedi eis. et ipsi
acceperunt et cognoverunt vere quia
a te exivi. et crediderunt quia tu me
misisti. Ego pro eis rogo. non pro mun
do. sed pro hiis quos dedisti mihi. quia tui
2 sunt. et clarificatus sum in eis. et
iam non sum in mundo. et hii in
mundo sunt. et ego ad te venio.
pater sancte serva eos in nomine tuo quos
2 et omnia mea tua sunt et tua mea sunt

in mundo pres
suram habebi
tis

dedisti mihi ut sint unum sicut et
nos. Cum essem cum eis ego servabam
eos in nomine tuo. Quos dedisti mihi
ego custodivi et nemo ex eis peri
it nisi filius perditionis ut scriptu
ra impleatur. Nunc autem ad te ve
nio. et hec loquor in mundo ut ha
beant gaudium meum impletum
in semetipsis. Ego dedi eis sermonem
tuum et mundus odio eos habuit quia
non sunt de mundo. sicut et ego non
sum de mundo. Non rogo ut tollas
eos de mundo sed ut serves eos a ma
lo. De mundo non sunt sicut et ego non
sum de mundo. Sanctifica eos in veri
tate. Sermo tuus veritas est. Sicut
tu me misisti in mundum et ego mi
si eos in mundum. et pro eis ego sanctifico
me ipsum ut sint et ipsi sanctificati in
veritate. Non pro eis autem rogo tan
tum sed et pro eis qui credituri sunt per ver
bum eorum in me. ut omnes unum sint
sicut tu pater in me et ego in te ut et
ipsi in nobis unum sint. ut mundus
credat quia tu me misisti. et ego
claritatem quam tu dedisti mihi dedi
eis. ut sint unum sicut et nos unum su
mus. Ego in eis et tu in me ut sint
consummati in unum. et cognoscat
mundus quia tu me misisti et
dilexisti eos sicut et me dilexisti.
Quos dedisti michi volo ut ubi sum
ego et illi sint mecum ut videant
claritatem meam quam dedisti mihi
quia dilexisti me ante constitutionem
mundi. Pater iuste mundus te non
cognovit. ego autem te cognovi et
hii cognoverunt quia tu me
misisti. et notum feci eis nomen tuum
et notum faciam ut dilectio qua
dilexisti me in ipsis sit et ego in
ipsis. XVIII
Hec cum dixisset ihesus egressus est
cum discipulis suis trans torrentem
cedron ubi erat ortus in quem intro
ivit ipse et discipuli eius. Sciebat
autem et iudas qui tradebat eum lo
cum quia frequenter ihesus convenerat

cum discipulis suis. Iudas ergo cum
accepisset a pontificibus et phariseis mi-
nistros venit illuc cum laternis
et facibus et armis. Ihesus itaque sciens omnia
que ventura erant super eum proces-
sit et dicit ad eos: Quem queritis? Respon-
derunt ei: Ihesum Nazarenum. Dicit eis: Ego
sum. Stabat autem et Iudas qui tradebat
eum cum ipsis. Ut ergo dixit eis:
Ego sum. Abierunt retrorsum et ce-
ciderunt in terram. Iterum interrogavit e-
os: Quem queritis? Illi autem dixerunt: Ihesum
Nazarenum. Respondit eis Ihesus: Dixi vobis
quia ego sum. Si ergo me queritis sinite
hos abire. Ut impleretur sermo
quem dixit: Quia quos dedisti michi
non perdidi ex eis quemquam. Simon
ergo Petrus habens gladium eduxit eum
et percussit pontificis servum et ab-
scidit eius auriculam dexteram.
Erat autem nomen servo Malchus.
Dixit ergo Ihesus Petro: Mitte gladium
in vaginam. Calicem quem dedit
michi pater non vis ut bibam illum? Cohors
ergo et tribunus et ministri iu-
deorum comprehenderunt Ihesum et ligave-
runt eum. Et adduxerunt eum ad An-
nam primum. Erat enim socer Cay-
phe qui erat pontifex anni illius.
Erat autem Cayphas qui consilium dede-
rat iudeis quia expedit unum hominem
mori pro populo. Sequebatur autem Ihesum
Simon Petrus et alius discipulus.
Discipulus autem ille erat notus pon-
tifici et introivit cum Ihesu in atrium
pontificis. Petrus autem stabat ad
ostium foris. Exivit ergo alius disci-
pulus alius qui erat notus pontifici
et dixit ostiarie et introduxit
Petrum. Dicit ergo Petro ancilla hos-
tiaria: Numquid et tu ex discipulis
es hominis istius? Dicit ille: Non sum. Sta-
bant autem servi et ministri ad
prunas quia frigus erat et cale-
fiebant se. Erat autem cum eis et
Petrus stans et calefaciens se. Pontifex
ergo interrogavit Ihesum de discipu-
lis suis et de doctrina eius. Re-
spondit ei Ihesus: Ego palam locutus sum
mundo. Ego semper docui in sinago-
ga et in templo quo omnes iudei conve-
niunt. Et in occulto locutus sum nichil.
Quid me interrogas? Interroga eos qui
audierunt quid locutus sum ipsis.
Ecce hii sciunt que dixerim ego. Hec autem
cum dixisset unus ministrorum dedit alapam
Ihesu dicens: Sic respondes pontifici? Re-
spondit ei Ihesus: Si male locutus sum tes-
timonium perhibe de malo. Si autem
bene, quid me cedis? Et misit eum
Annas ligatum ad Caypham ponti-
ficem. Erat autem Simon Petrus stans
et calefaciens se. Dixerunt ergo ei: Numquid
et tu ex discipulis eius es? Negavit ille
et dixit: Non sum. Dicit unus ex servis
pontificis cognatus eius cuius ab-
scidit Petrus auriculam: Nonne e-
go te vidi in orto cum illo? Iterum
ergo negavit Petrus et statim gallus
cantavit. Adducunt ergo Ihesum ad Cay-
pham in pretorium. Erat autem ma-
ne et ipsi non introierunt in pretori-
um ut non contaminarentur sed ut man-
ducarent pascha. Exivit ergo Pilatus
ad eos foras et dixit: Quam accusa-
tionem affertis adversus hominem hunc?
Responderunt et dixerunt ei: Si non esset hic
malefactor non tibi tradidissemus
eum. Dixit ergo eis Pilatus: Accipite eum
vos et secundum legem vestram iudicate
eum. Dixerunt ergo ei iudei: Nobis non li-
cet interficere quemquam. Ut sermo Ihesu
impleretur quem dixit significans qua
morte esset moriturus. Introivit ergo
iterum in pretorium Pilatus et voca-
vit Ihesum et dixit ei: Tu es rex iudeorum?
Respondit Ihesus: A temetipso hoc dicis an
alii dixerunt tibi de me? Respondit Pila-
tus: Numquid ego iudeus sum? Gens
tua et pontifices tradiderunt te michi.
Quid fecisti? Respondit Ihesus: Regnum me-
um non est de hoc mundo. Si ex hoc
mundo esset regnum meum, ministri
mei utique decertarent ut non
traderer iudeis. Nunc autem regnum
meum non est hinc. Dixit itaque eis

pilatus. Ergo rex es tu? Respondit Iesus: Tu
dicis, quia rex sum ego. Ego in
hoc natus sum, et ad hoc veni in
mundum, ut testimonium perhibeam
veritati. Omnis qui est ex veritate, au-
dit vocem meam. Dicit ei pilatus:
Quid est veritas? Et cum hoc dixisset,
iterum exivit ad iudeos, et dicit eis: Ego
nullam invenio in eo causam. Est
autem consuetudo vobis ut unum dimit-
tam vobis in pascha. Vultis ergo di-
mittam vobis regem iudeorum? Cla-
maverunt ergo rursum omnes dicen-
tes: Non hunc, sed barrabam. Erat autem
barrabas latro. XIX

Tunc ergo apprehendit pilatus
Iesum, et flagellavit. Et milites
plectentes coronam de spinis im-
posuerunt capiti eius, et veste pur-
purea circumdederunt eum. Et venie-
bant ad eum, et dicebant: Ave rex
iudeorum. Et dabant ei alapas. Exivit
iterum pilatus foras, et dicit eis: Ecce
adduco eum vobis foras, ut cognos-
catis quia nullam in eo invenio causam.
Exivit ergo Iesus portans spineam coro-
nam, et purpureum vestimentum.
Et dicit eis: Ecce homo. Cum ergo vi-
dissent eum pontifices et minis-
tri, clamabant dicentes: Crucifi-
ge, crucifige eum. Dicit eis pila-
tus: Accipite eum vos, et crucifi-
gite. Ego enim non invenio in eo
causam. Responderunt ei iudei: Nos legem
habemus, et secundum legem debet mori,
quia filium dei se fecit. Cum ergo au-
disset pilatus hunc sermonem, ma-
gis timuit. Et ingressus est in pretori-
um iterum, et dixit ad Iesum: Unde es
tu? Iesus autem responsum non dedit ei.
Dicit ergo ei pilatus: Michi non loque-
ris? Nescis quia potestatem habeo
crucifigere te, et potestatem habeo dimit-
tere te? Respondit Iesus: Non haberes potesta-
tem adversum me ullam, nisi tibi
datum esset desuper. Propterea qui me tra-
didit tibi, maius peccatum habet. Exin-
de querebat pilatus dimittere illum.

Iudei autem clamabant dicentes:
Si hunc dimittis, non es amicus
cesaris. Omnis enim qui se regem facit,
contradicit cesari. Pilatus autem cum au-
disset hos sermones, adduxit foras
Iesum, et sedit pro tribunali in lo-
co qui dicitur licostratos, hebraice autem
golgatha. Erat autem parasce-
ve pasche, hora quasi sexta. Et di-
cit iudeis: Ecce rex vester. Illi autem clamabant
dicentes: Tolle tolle, crucifige eum.
Dicit eis pilatus: Regem vestrum
crucifigam? Responderunt pontifices:
Non habemus regem nisi cesarem. Tunc
ergo tradidit eis illum ut crucifige-
retur. Susceperunt autem Iesum, et dux-
erunt. Et baiulans sibi crucem ex-
ivit in eum qui dicitur calvarie locum, hebra-
ice golgatha, ubi eum crucifixe-
runt, et cum eo alios duos hinc et hinc,
medium autem Iesum. Scripsit autem et ti-
tulum pilatus, et posuit super crucem.
Erat autem scriptum: Iesus nazarenus
rex iudeorum. Hunc ergo titulum mul-
ti iudeorum legerunt, quia prope civita-
tem erat locus, ubi crucifixus est Iesus.
Et erat scriptum hebraice, grece, et
latine. Dicebant ergo pilato pontifi-
ces iudeorum: Noli scribere rex iudeorum, sed quia
ipse dixit rex sum iudeorum. Respondit
pilatus: Quod scripsi, scripsi. Mili-
tes ergo cum crucifixissent eum,
acceperunt vestimenta eius,
et fecerunt quatuor partes, unicuique
militi partem, et tunicam. Erat autem
tunica inconsutilis, desuper contex-
ta per totum. Dixerunt ergo ad in-
vicem: Non scindamus eam, sed sor-
tiamur de illa cuius sit. Ut scrip-
tura impleretur dicens: Parti-
ti sunt vestimenta mea sibi, et in ves-
tem meam miserunt sortem. Et
milites quidem hec fecerunt. Stabant
autem iuxta crucem Iesu mater eius, et
soror matris eius Maria cleophe,
et maria magdalene. Cum
vidisset ergo Iesus matrem et discipu-
lum stantem quem diligebat, dicit

mulier ecce filius tuus. Deinde di-
cit discipulo: ecce mater tua. Et ex illa ho-
ra accepit eam discipulus in suam.
Postea sciens Ihesus quia iam omnia consummata
sunt, ut consummaretur scrip-
tura, dicit: Sitio. Vas autem erat positum
aceto plenum. Illi autem plenam aceto
spongiam circumponentes hysopo ob-
tulerunt ori eius. Cum ergo accepisset
Ihesus acetum dixit: consummatum est. Et incli-
nato capite tradidit spiritum. Iudei ergo
quoniam parasceue erat ut non remane-
rent in cruce corpora sabbato. Erat enim
magnus dies ille sabbati. Rogaverunt
Pilatum ut frangerentur crura eorum
et tollerentur. Venerunt ergo milites et
primi quidem fregerunt crura et al-
terius qui crucifixus est cum eo. Ad Ihesum
autem cum venissent ut viderunt eum iam mor-
tuum, non fregerunt eius crura, sed unus
militum lancea latus eius aper-
uit, et continuo exivit sanguis et
aqua. Et qui vidit testimonium per-
hibuit, et verum est testimonium eius.
Et ille scit quia vera dicit, ut et vos
credatis. Facta sunt enim hec ut scrip-
tura impleretur: Os non comminuetis
ex eo. Et iterum alia scriptura dicit: Vide-
bunt in quem transfixerunt. Post hec
autem rogavit Pilatum Ioseph ab Arimathia
eo quod esset discipulus Ihesu, occultus
autem propter metum Iudeorum, ut tolleret corpus
Ihesu. Et permisit Pilatus. Venit ergo et tu-
lit corpus Ihesu. Venit autem et Nichode-
mus qui venerat ad Ihesum nocte pri-
mum, ferens mixturam mirre et
aloes quasi libras centum. Acceperunt ergo cor-
pus Ihesu et ligaverunt eum linteis
cum aromatibus sicut mos est Iudeis
sepelire. Erat autem in loco ubi cruci-
fixus est ortus, et in orto monumen-
tum novum in quo nondum quisquam positus
erat. Ibi ergo propter parasceuen Iudeorum quia
iuxta erat monumentum posuerunt
Ihesum.

XX

Una autem sabbati Maria Magdalene
venit mane cum adhuc es-
sent tenebre ad monumentum, et vi-
dit lapidem revolutum a monu-
mento. Cucurrit ergo et venit ad Simo-
nem Petrum et ad alium discipulum quem
diligebat Ihesus, et dicit eis: Tulerunt dominum
de monumento, et nescimus ubi posue-
runt eum. Exiit ergo Petrus et ille alius
discipulus et venerunt ad monu-
mentum. Currebant autem duo simul,
et ille alius discipulus precucurrit ci-
tius Petro, et venit primus ad monu-
mentum. Et cum se inclinasset vidit lin-
theamina posita, non tamen introi-
vit. Venit ergo Simon Petrus sequens
eum, et introivit in monumentum,
et vidit linteamina posita, et suda-
rium quod fuerat super caput eius, non
cum linteaminibus positum, sed separa-
tim involutum in unum locum. Tunc
ergo introivit et ille discipulus qui
venerat primus ad monumentum,
et vidit et credidit. Nondum enim
sciebant scripturam, quia oporte-
ret eum a mortuis resurgere. Abie-
runt ergo iterum discipuli ad semetipsos.
Maria autem stabat ad monumentum
foris plorans. Dum ergo fleret incli-
navit se et prospexit in monumentum,
et vidit duos angelos in albis seden-
tes, unum ad caput et unum ad pedes,
ubi positum fuerat corpus Ihesu. Di-
cunt ei illi: Mulier quid ploras?
Dicit eis: quia tulerunt dominum me-
um, et nescio ubi posuerunt eum.
Hec cum dixisset conversa est retrorsum,
et vidit Ihesum stantem, et nesciebat quia
Ihesus esset. Dicit ei Ihesus: Mulier quid
ploras? Quem queris? Illa existimans
quia ortolanus esset dicit ei: Domine si
tu sustulisti eum, dicito michi ubi po-
suisti eum, et ego eum tollam. Dicit
ei Ihesus: Maria. Conversa illa dicit ei:
Rabboni, quod dicitur magister. Dicit ei Ihe-
sus: Noli me tangere, nondum enim ascen-
di ad patrem meum. Vade autem
ad fratres meos et dic eis: Ascendo ad pa-
trem meum et patrem vestrum, Deum me-
um et Deum vestrum. Venit autem Maria
Magdalene annuncians discipulis

quia vidi dominum. et hec mi dixit.
Cum sero esset die illa una sabba-
torum. et fores essent clause ubi
erant discipuli congregati propter me-
tum iudeorum. venit ihesus et stetit in
medio discipulorum. et dicit eis pax
vobis. Et cum hoc dixisset: ostendit
eis manus et latus. Gavisi sunt
ergo discipuli viso domino. Dixit ergo
eis iterum. pax vobis. Sicut misit me
pater et ego mitto vos. hec cum dixis-
set. insufflavit et dixit eis. Accipite
spiritum sanctum. Quorum remiseritis
peccata: remittuntur eis et quorum retinue-
ritis peccata retenta sunt. Thomas
autem unus ex .xii. qui dicitur didimus
non erat cum eis quando venit ihesus. Dixe-
runt ergo ei alii discipuli. vidimus
dominum. Ille autem dixit eis nisi vi-
dero in manibus eius fixuram cla-
vorum et mittam digitum meum in lo-
cum clavorum et mittam manum
meam in latus eius: non credam.
Et post dies octo iterum erant dis-
cipuli eius intus. et thomas cum eis.
venit ihesus ianuis clausis et stetit
in medio. et dixit. pax vobis. Deinde
dicit thome. Infer digitum tuum huc.
et vide manus meas. et affer manum
tuam. et mitte in latus meum. et
noli esse incredulus sed fidelis. Respondit
thomas et dixit. dominus meus et deus
meus. Dicit ei ihesus. Quia vidisti me
thoma credidisti. Beati qui non vide-
runt et crediderunt. Multa quidem
et alia signa fecit ihesus in conspectu
discipulorum suorum que non sunt scripta
in libro hoc. Hec autem scripta sunt
ut credatis quia ihesus christus est filius
dei. et ut credentes vitam habeatis in
nomine eius. XXI

Postea manifestavit se iterum ie-
sus ad mare tyberiadis. Mani-
festavit autem sic. Erant simul si-
mon petrus. et thomas qui dici-
tur didimus. et nathanael qui erat
a chana galilee et filii zebedei
et alii ex discipulis eius duo. Dicit

eis symon petrus. vado pisca-
re. Dicunt ei. venimus et nos tec-
um. Exierunt et ascenderunt in nau-
illa nocte nichil prendiderunt. Ma-
ne autem iam facto stetit ihesus in litto-
re. non tamen cognoverunt discipuli
quia ihesus est. Dicit ergo eis ihesus
pueri numquid pulmentarium habe-
tis. Responderunt ei. non. Dixit eis. mitti-
te in dexteram navigii rete et invenie-
Miserunt ergo rete et iam non va-
lebant illud trahere pre multitu-
piscium. Dicit ergo discipulus ille
diligebat ihesus. petro. Dominus est.
petrus cum audisset quia dominus
tunicam succinxit se. erat enim
dus. et misit se in mare. Alii au-
discipuli navigio venerunt
enim longe erant a terra. sed
cubitis ducentis. trahentes rete
piscium. Ut ergo descenderunt in ter-
viderunt prunas positas
et piscem superpositum et panem. Dicit eis
Afferte de piscibus quos prendi-
distis nunc. Ascendit symon petrus
traxit rete in terram plenum
nis piscibus .c.l.iii. Et cum tanti
essent: non est scissum rete.
ihesus. venite prandete. Et nemo
audebat discumbentium interrogare eum
tu quis es. scientes quia dominus
est. Et venit ihesus et accepit panem
et dat eis et piscem similiter. Hoc iam
manifestatus est ihesus discipulis
suis cum resurrexisset a mortuis.
Cum ergo prandissent dicit
symoni petro ihesus. Symon iohannis dili-
gis me plus his. Dicit ei. etiam
tu scis quia amo te. Dicit ei
agnos meos. Dicit ei iterum
iohannis diligis me. Ait illi
tu scis quia amo te. Dicit ei
pasce agnos meos. Dicit ei
mon iohannis amas me. Contrista-
tus est petrus. quia dixit ei
me. et dicit ei. Domine tu omnia
tu scis quia amo te. Dicit ei
ce oves meas. Amen amen

cum esses iunior cingebas te et ambulabas ubi volebas. Cum autem senueris, extendes manus tuas et alius te cinget et ducet quo tu non vis. Hoc autem dixit significans qua morte esset clarificaturus deum. Et cum hoc dixisset dicit ei: Sequere me. Conversus Petrus vidit illum discipulum quem diligebat Jesus sequentem, qui et recubuit in cena super pectus eius et dixit: Domine quis est qui tradet te? Hunc ergo cum vidisset Petrus dicit ad Jesum: Domine hic autem quid? Dicit ei Jesus: Sic eum volo manere donec veniam, quid ad te? Tu me sequere. Exivit ergo sermo iste inter fratres quia discipulus ille non moritur. Et non dixit ei Jesus quia non moritur, sed sic eum volo manere donec veniam, quid ad te? Hic est discipulus ille qui testimonium perhibet de his et scripsit haec, et scimus quia verum est testimonium eius. Sunt autem et alia multa quae fecit Jesus, quae si scribantur per singula, nec ipsum arbitror mundum capere eos qui scribendi sunt libros.

Incipit argumentum in epistola Pauli ad Romanos.

Romani sunt in partes Italiae. Hi praeventi sunt a falsis apostolis et sub nomine domini nostri Jesu Christi in legem et prophetas erant inducti. Hos revocat apostolus ad veram et evangelicam fidem.

Incipit epistola Pauli ad Romanos.

Paulus servus Jesu Christi vocatus apostolus segregatus in evangelium dei,
I quod ante promiserat per prophetas suos in scripturis sanctis de filio suo qui factus est ei ex semine David secundum carnem, qui praedestinatus est filius dei in virtute secundum spiritum sanctificationis ex resurrectione mortuorum Jesu Christi domini nostri, per quem accepimus gratiam et apostolatum ad obediendum fidei in omnibus gentibus pro nomine eius, in quibus estis et vos vocati Jesu Christi, omnibus qui sunt Romae dilectis dei vocatis sanctis. Gratia vobis et pax a deo patre nostro et domino Jesu Christo. Primum quidem gratias ago deo meo per Jesum Christum pro omnibus vobis quia fides vestra annuntiatur in universo mundo. Testis enim mihi est deus cui servio in spiritu meo in evangelio filii eius, quod sine intermissione memoriam vestri facio semper in orationibus meis, obsecrans si quomodo tandem aliquando prosperum iter habeam in voluntate dei veniendi ad vos. Desidero enim videre vos ut aliquid impertiar vobis gratiae spiritualis ad confirmandos vos, id est simul consolari in vobis per eam quae invicem est fidem vestram atque meam. Nolo enim vos ignorare fratres quia saepe proposui venire ad vos et prohibitus sum usque adhuc, ut aliquem fructum habeam in vobis sicut et in ceteris gentibus. Graecis ac barbaris, sapientibus et insipientibus debitor sum. Itaque quod in me promptum est et vobis qui Romae estis evangelizare. Non enim erubesco evangelium. Virtus enim dei est in salutem omni credenti, Iudaeo primum et Graeco. Iustitia enim dei revelatur ex fide in fidem, sicut scriptum est: Iustus autem ex fide vivit. Revelatur enim ira dei de caelo super omnem impietatem et iniustitiam hominum eorum qui veritatem dei in iniustitia detinent. Quia quod notum est dei manifestum est in illis. Deus enim illis manifestavit. Invisibilia enim ipsius a creatura mundi per ea quae facta sunt intellecta conspiciuntur, sempiterna quoque virtus eius et divinitas, ita ut sint inexcusabiles. Quia cum cognovissent deum non sicut deum glorificaverunt aut gratias egerunt, sed evanuerunt in cogitationibus suis, et obscuratum est insipiens cor eorum. Dicentes enim se esse sapientes stulti

facti sunt. Et mutaverunt gloriam incorrup-
tibilis dei in similitudinem imagi-
nis corruptibilis hominis et volucrum
et quadrupedum et serpentium. Propter quod
tradidit illos deus in desideria cordis
eorum in inmundiciam ut contumeliis
afficiant corpora sua in semet
ipsis. Qui commutaverunt veritatem dei
in mendacium et coluerunt et servie-
runt creature potius quam creato-
ri qui est benedictus in secula amen. Propterea
tradidit illos deus in passiones ig-
nominie. Nam femine eorum inmu-
taverunt naturalem usum in eum qui est
contra naturam. Similiter autem et mas-
culi relicto naturali usu femine
exarserunt in desideriis suis in invicem
masculi in masculos turpitudinem
operantes et mercedem quam oportuit
erroris sui in semet ipsis recipientes.
Et sicut non probaverunt deum habere in noticia
tradidit illos deus in reprobum sen-
sum ut faciant ea que non conveni-
unt repletos omni iniquitate mali-
cia fornicatione avaricia nequi-
cia plenos invidia homicidio
contentione dolo malignitate su-
surrones detractores deo odibi-
les contumeliosos superbos elatos in-
ventores malorum parentibus non obe-
dientes insipientes inconpositos sine
affectione absque federe sine misericordia. Qui cum
iusticiam dei cognovissent non
intellexerunt quoniam qui talia agunt
digni sunt morte non solum qui fa-
ciunt ea sed et qui consentiunt
facientibus.

II

Propter quod inexcusabilis es o
homo omnis qui iudicas. In quo
enim iudicas alterum te ipsum condemp-
nas. Eadem enim agis qui iudicas. Sci-
mus enim quoniam iudicium dei est se-
cundum veritatem in eos qui talia agunt.
Existimas autem hoc o homo qui iudi-
cas eos qui talia agunt et facis
ea quia tu effugies iudicium dei.
An divicias bonitatis eius et pa-
ciencie et longanimitatis contemp-
enim
nis. Ignoras quoniam benignitas dei
ad penitenciam te adducit. Secundum
duriciam autem tuam et cor inpe-
nitens thesaurizas tibi iram in die
ire et revelationis iusti iudicii dei
qui reddet unicuique secundum opera
eius. His quidem qui secundum pacienciam
boni operis gloriam et honorem et in-
corruptionem querentibus vitam eter-
nam. His autem qui sunt ex conten-
tione et qui non adquiescunt veritati
credunt autem iniquitati ira et
indignatio. Tribulatio et
angustia in omnem animam hominis operan-
tis malum iudei primum et greci. Gloria
et honor et pax omni operanti bonum
iudeo primum et greco. Non est enim accepti-
o personarum apud deum. Quicumque e-
nim sine lege peccaverunt sine lege peri-
bunt. Et quicumque in lege pecca-
verunt per legem iudicabuntur. Non
enim auditores legis iusti sunt apud de-
um sed factores legis iustifica-
buntur. Cum enim gentes que legem
non habent naturaliter ea que legis sunt
faciunt eiusmodi legem non habentes
ipsi sibi sunt lex qui ostendunt
opus legis scriptum in cordibus suis testimo-
nium reddente illis conscientia ipsorum et inter
se invicem cogitationum accusantium
aut etiam defendentium in die cum iudi-
cabit deus occulta hominum secundum evan-
gelium meum per ihesum christum. Si autem
tu iudeus cognominaris et requi-
escis in lege et gloriaris in deo et nosti vo-
luntatem eius et probas utiliora in-
structus per legem. Confidis te ip-
sum esse ducem cecorum lumen eorum
qui in tenebris sunt eruditorem insi-
pientium magistrum infancium
habentem formam sciencie et veritatis in
lege. Quid ergo alium doces te ipsum
non doces. Qui predicas non furandum
furaris. Qui dicis non mechandum mecha-
ris. Qui abhominaris ydola sa-
crilegium facis. Qui in lege gloriaris
per prevaricationem legis deum inhono-
ras. Nomen enim dei per vos blasphematur

...nomen dei per vos blasphematur inter gentes sicut scriptum est. Circumcisio quidem prodest si legem observes; si autem praevaricator legis sis, circumcisio tua praeputium facta est. Si igitur praeputium iustitias legis custodiat, nonne praeputium illius in circumcisionem reputabitur? et iudicabit quod ex natura est praeputium legem consummans te qui per litteram et circumcisionem praevaricator legis es. Non enim qui in manifesto iudaeus est, neque quae in manifesto in carne est circumcisio; sed qui in abscondito iudaeus est, et circumcisio cordis in spiritu non littera, cuius laus non ex hominibus sed ex deo est.

III

Quid ergo amplius iudaeo est aut quae utilitas circumcisionis? Multum per omnem modum. Primum quidem quia credita sunt illis eloquia dei. Quid enim si quidam illorum non crediderunt? numquid incredulitas eorum fidem dei evacuabit? Absit. Est autem deus verax, omnis autem homo mendax, sicut scriptum est: Ut iustificeris in sermonibus tuis et vincas cum iudicaris. Si autem iniquitas nostra iustitiam dei commendat, quid dicemus? numquid iniquus est deus qui infert iram? Secundum hominem dico. Absit. Alioquin quomodo iudicabit deus hunc mundum? Si enim veritas dei in meo mendacio abundavit in gloriam ipsius, quid adhuc et ego tamquam peccator iudicor? et non sicut blasphemamur et sicut aiunt quidam nos dicere faciamus mala ut veniant bona? quorum damnatio iusta est. Quid ergo praecellimus eos? Nequaquam. Causati enim sumus iudaeos et graecos omnes sub peccato esse, sicut scriptum est: quia non est iustus quisquam, non est intellegens, non est requirens deum. Omnes declinaverunt, simul inutiles facti sunt; non est qui faciat bonum, non est usque ad unum. Sepulchrum patens est guttur eorum, linguis suis dolose agebant, venenum aspidum sub labiis eorum. Quorum os maledictione et amaritudine plenum est; veloces pedes eorum ad effundendum sanguinem. Contritio et infelicitas in viis eorum, et viam pacis non cognoverunt; non est timor dei ante oculos eorum. Scimus autem quoniam quaecumque lex loquitur his qui in lege sunt loquitur, ut omne os obstruatur et subditus fiat omnis mundus deo, quia ex operibus legis non iustificabitur omnis caro coram illo. Per legem enim cognitio peccati. Nunc autem sine lege iustitia dei manifestata est, testificata a lege et prophetis. Iustitia autem dei per fidem iesu christi in omnes et super omnes qui credunt. Non enim est distinctio. Omnes enim peccaverunt et egent gloria dei, iustificati gratis per gratiam ipsius per redemptionem quae est in christo iesu, quem proposuit deus propitiatorem per fidem in sanguine ipsius ad ostensionem iustitiae suae propter remissionem praecedentium delictorum in sustentatione dei, ad ostensionem iustitiae eius in hoc tempore, ut sit ipse iustus et iustificans eum qui ex fide est iesu christi. Ubi est ergo gloriatio tua? Exclusa est. Per quam legem? factorum? Non, sed per legem fidei. Arbitramur enim iustificari hominem per fidem sine operibus legis. An iudaeorum deus tantum? nonne et gentium? Immo et gentium. Quoniam quidem unus est deus qui iustificat circumcisionem ex fide et praeputium per fidem. Legem ergo destruimus per fidem? Absit, sed legem statuimus.

IIII

Quid ergo dicemus invenisse abraham patrem nostrum secundum carnem? Si enim abraham ex operibus legis iustificatus est, habet gloriam, sed non apud deum. Quid enim scriptura dicit? Credidit abraham deo et reputatum est illi ad iustitiam. Ei autem qui operatur merces non imputatur secundum gratiam sed secundum debitum. Ei vero qui non operatur, credenti autem in eum qui iustificat impium reputatur...

fides eius ad iusticiam. secundum propositum
gratie dei. Sicut et David dicit beatitu-
dinem hominis cui deus accepto fert
iusticiam sine operibus legis. Beati
quorum remisse sunt iniquitates
et quorum tecta sunt peccata. Beatus
vir cui non imputavit dominus
peccatum. Beatitudo ergo hec in circum-
cisione manet tantum an etiam
in preputio. Dicimus enim quia re-
putata est Abrahe fides ad iustici-
am. Quomodo ergo reputata est in
circumcisione an in preputio? Non
in circumcisione sed in preputio. Et si-
gnum est circumcisionis accepit si-
gnaculum fidei iusticie que est in
preputio ut sit pater omnium credentium
per preputium ut reputetur et illis ad
iusticiam et sit pater circumcisionis non
his tantum qui sunt ex circum-
cisione, sed his qui sectantur et
vestigia que est in preputio fidei pa-
tris nostri Abrahe. Non enim per legem
promissio Abrahe aut semini eius
ut heres esset mundi sed per iusticiam
fidei. Si enim qui ex lege heredes sunt
exinanita est fides. abolita est pro-
missio. Lex enim iram operatur. Ubi e-
nim non est lex nec prevaricatio. Ideo ex fi-
de ut secundum gratiam firma sit promissio o-
mni semini eius. Non enim qui
ex lege est solum sed et qui ex fide
est Abrahe qui est pater omnium no-
strum sicut scriptum est quia pa-
trem multarum gentium posui
te ante deum cui credidisti. qui
vivificat mortuos et vocat ea que
non sunt tamquam ea que sunt.
Gen Qui contra spem in spem credidit
ut fieret pater multarum gentium
secundum quod dictum
est ei sic erit semen tu-
um sicut stelle celi et si-
cut harena que est in litore ma-
ris. Et non infirmatus est in fide
nec consideravit corpus suum
iam emortuum cum fere centum
esset annorum et emortuam vulvam
Sare. In repromissione etiam dei
non hesitavit diffidentia sed con-
fortatus est fide dans gloriam deo
plenissime sciens quia quecumque pro-
misit deus potens est et facere.
Ideo reputatum est illi ad iusticiam.
Non est autem scriptum tantum
propter ipsum quia reputatum est
illi ad iusticiam sed et propter nos quibus
reputabitur credentibus in eum
qui suscitavit dominum no-
strum Iesum Christum a mortuis
qui traditus est propter delicta nostra et
resurrexit propter iustificationem nostram.

V

Iustificati ergo
ex fide pacem pacem habeamus ad
deum per dominum nostrum Iesum
Christum per quem accessum habemus
fide in gratiam istam in qua sta-
mus et gloriamur in spe glorie filiorum
dei. Non solum autem sed et gloriamur
in tribulationibus scientes quod tri-
bulatio patientiam operatur, pa-
tientia autem probationem, probatio vero
spem. Spes autem non confun-
dit quia caritas dei diffusa est in
cordibus nostris per spiritum sanctum
qui datus est nobis. Ut quid enim
Christus cum adhuc infirmi
essemus secundum tempus pro impiis
mortuus est. Vix enim pro iusto quis
moritur. Nam pro bono forsitan quis
audeat mori. Commendat autem
suam caritatem deus in nobis.
Quoniam si cum adhuc pecca-
tores essemus secundum tempus
Christus pro nobis mortuus est multo
magis nunc iustificati in sanguine
ipsius salvi erimus ab ira
per ipsum. Si enim cum inimi-
ci essemus reconciliati sumus deo
per mortem filii eius multo ma-
gis reconciliati salvi erimus in
vita ipsius. Non solum autem
sed et gloriamur in deo per dominum nostrum Iesum
Christum per quem nunc reconciliationem
accepimus. Propterea sicut per unum hominem
peccatum in hunc mundum intravit

mo. & per pctm mors ptransiit
in quo omnes peccaverunt. Usque ad
legem enim pctm erat in mundo.
pctm autem non imputabatur cum
lex non esset. Sed regnavit mors ab
adam usque ad moysen. etiam in eos
qui non peccaverunt in similitudinem p-
revaricationis ade. qui est forma
futuri. Sed non sicut delictum. ita & do-
num. Si enim unius delicto multi
mortui sunt. multo magis gratia
dei & donum in gratia unius hominis ihesu
christi in plures habundavit. Et non sicut
per unum peccantem. ita & donum.
Nam iudicium quidem ex uno in
condempnationem. Gratia autem ex multis
in iustificationem delictis. Si enim
unius delicto mors regnavit
per unum: multo magis habundantiam
gratie & donationis iusticie
accipientes in vita regnabunt
per unum ihesum christum. Igitur sicut
per unius delictum in omnes homines
in condempnationem. sic & per unius
iusticiam in omnes homines in iustifica-
tionem vite. Sicut enim per ino-
bedientiam unius hominis peccatores constitu-
ti sunt multi. ita & per unius obe-
dicionem iusti constituentur multi.
Lex autem subintravit ut habunda-
ret delictum ‖ superhabundavit & gratia.
ut sicut regnavit pctm in mortem.
ita & gratia regnet per iusticiam in vi-
tam eternam per ihesum christum dominum nostrum.

VI

Quid ergo dicemus:
Permanebimus in peccato ut gratia
habundet? Absit. Qui enim mortui
sumus pcto adhuc vivemus in illo?
An ignoratis fratres quia quicumque bap-
tizati sumus in christo ihesu in morte
ipsius baptizati sumus. Consepulti
enim sumus cum illo per baptismum in mor-
tem ut quomodo surrexit christus a mortuis
per gloriam patris. ita & nos in novitate
vite ambulemus. Si enim conplan-
tati sumus similitudini mortis
eius. simul & resurrectionis erimus.
Scientes quia vetus homo noster simul

—:
ubi a(utem) habundavit delictum:

crucifixus est: ut destruatur cor-
pus pcti. ut ultra non serviamus pcto. Qui
enim mortuus est pcto. iustifica-
tus est a pcto. Si autem mortui sumus
cum christo: credimus quia simul & vivemus
cum eo. Scientes quia christus resurgens
a mortuis iam non moritur mors illi
ultra non dominabitur. Quod autem mortuus
est pcto: mortuus est semel. Quod autem
vivit: vivit deo. ita & vos existima-
te vos mortuos quidem esse pcto. vi-
ventes autem deo. in christo ihesu domino
nostro. Non ergo regnet pctm in vestro mor-
tali corpore ut obediatis concupis-
centiis eius. Sed neque exhibeatis membra
vestra arma iniquitatis pcto. Sed ex-
hibete vos deo tamquam ex mortu-
is viventes. & membra vestra arma
iusticie deo. Pctm enim vobis non domina-
bitur. Non enim sub lege estis: sed
sub gratia. Quid ergo? Peccabimus quia
non sumus sub lege sed sub gratia? Ab-
sit. Nescitis quoniam cui exhibetis vos ser-
vos ad obediendum: servi estis eius
cui obeditis. sive pcti ad mortem. sive
obeditionis ad iusticiam. Gratias
autem ago deo quod fuistis servi pcti. o-
bedistis autem ex corde in eam formam
doctrine in qua traditi estis. Liberati
autem a pcto: servi facti estis iusticie.
Humanum dico: propter infirmitatem car-
nis vestre. Sicut enim exhibuistis mem-
bra vestra servire inmundicie & iniqui-
tati ad iniquitatem. ita nunc exhi-
bete membra vestra servire iusticie in
sanctificationem. Cum enim servi essetis
pcti: liberi fuistis iusticie. Quem
ergo fructum habuistis tunc in illis in quibus
nunc erubescitis? Nam finis illorum
mors est. Nunc autem liberati a pcto:
servi autem facti deo. habetis fructum
vestrum in sanctificationem. finem vero vitam
eternam. Stipendia enim pcti mors. Gratia dei:
vita eterna. in christo ihesu domino nostro.

VII

An ignoratis fratres.
Scientibus enim legem loquor quia
lex in homine dominatur quanto tem-
pore vivit. Nam que sub viro est mulier

uiuente uiro: alligata est legi. Si
autem mortuus fuerit uir eius: libe
rata est a lege uiri. Igitur uiuente
uiro uocabitur adultera si fuerit cum
alio uiro. Si autem mortuus fuerit
uir eius. liberata est a lege uiri
ut non sit adultera si fuerit cum alio
uiro. Itaque fratres mei et uos mortifi
cati estis legi per corpus christi ut
sitis uos alterius qui ex mortuis re
surrexit. ut fructificetis deo. Cum
enim essemus in carne passiones
peccatorum que per legem erant operabantur
in membris nostris ut fructificarent
morti. Nunc autem soluti sumus
a lege mortis in qua detinebamur: i
ta ut seruiamus in nouitate
spiritus: et non in uetustate littere. Quid
ergo dicemus? lex peccatum est? Absit.
Sed peccatum non cognoui nisi per le
gem. Nam concupiscentiam nescie
bam esse peccatum. nisi lex diceret. Non concu
pisces. Occasione autem accepta
peccatum per mandatum operatum est
in me omnem concupiscentiam. Sine lege
enim peccatum mortuum erat. Ego autem
uiuebam sine lege aliquando. Sed cum
uenisset mandatum: peccatum reuixit.
Ego autem mortuus sum. et inuentum
est michi mandatum quod erat ad
uitam hoc esse ad mortem. Nam pec
catum occasione accepta per manda
tum seduxit me. et per illud occidit
me. Itaque lex quidem sancta. et mandatum
sanctum et iustum et bonum. Quod ergo bonum est
michi factum est mors? Absit. Sed
peccatum ut appareat peccatum per bonum
operatum est michi mortem. ut fiat
supra modum peccans peccatum per man
datum. Scimus enim quia lex spiritalis
est. Ego autem carnalis sum uenundatus
sub peccato. Quod enim operor non
intelligo. Non enim quod uolo bonum
hoc ago. sed quod malum odio illud facio.
Si autem quod uolo illud facio consentio
legi quoniam bona est. Nunc autem iam non ego
operor illud. sed quod habitat in me peccatum.
Scio enim quia non habitat in me
hoc est in carne mea bonum. Nam
uelle adiacet michi. perficere autem
bonum non inuenio. Non enim quod uolo
bonum hoc facio. sed quod nolo malum
ago. Si autem hoc quod nolo facio
illud. non ego operor illud. sed quod
habitat in me peccatum. Inuenio ergo
legem uolenti michi facere bonum
quoniam michi malum adiacet.
lex michi uolenti bona est.
Condelector enim legi dei secundum inte
riorem hominem. Video autem aliam
legem in membris meis repugnan
tem legi mentis mee. et captiuan
tem me in lege peccati que est in mem
bris meis. Infelix ego homo quis me
liberabit de corpore mortis huius?
Gratia dei per iesum christum do
minum nostrum. Igitur ego ipse mente
seruio legi dei: carne autem legi
peccati.

VIII

Nichil ergo nunc dampnationis
est his qui sunt in christo iesu qui non secundum
carnem ambulant. Lex enim spiritus uite
in christo iesu. liberauit me a lege pec
cati et mortis. Nam quod impossibile
erat legi in quo infirmabatur per
carnem: deus filium suum mit
tens in similitudinem carnis peccati
et de peccato dampnauit peccatum in carne
ut iustificatio legis impleretur in nobis
qui non secundum carnem. sed secundum spiritum
ambulamus. Qui enim secundum carnem
sunt: que carnis sunt sapiunt. Qui uero
secundum spiritum sunt: que sunt spiritus sen
tiunt. Nam prudentia carnis mors
est. prudentia autem spiritus uita
et pax. Quoniam sapientia carnis inimi
ca est deo. Legi enim dei non est subiecta
nec enim potest. Qui autem in car
ne sunt: deo placere non possunt. Vos
autem in carne non estis. sed in spiritu si tamen
spiritus dei habitat in uobis. Si quis autem
spiritum christi non habet: hic non est eius. Si autem
christus in uobis est. Corpus quidem
mortuum est propter peccatum. spiritus uero uiuit
propter iustificationem. Quod si spiritus eius
qui suscitauit iesum a mortuis

-rtuis uiuificabit et mortalia corpora uestra propter inhabitantem spiritum eius in uobis. Ergo fratres debitores sumus non carni ut secundum carnem uiuamus. Si enim secundum carnem uixeritis moriemini. Si autem spiritu facta carnis mortificaueritis uiuetis. Quicumque enim spiritu dei aguntur hii filii dei sunt. Non enim accepistis spiritum seruitutis iterum in timore. Sed accepistis spiritum adoptionis filiorum in quo clamamus abba pater. Ipse enim spiritus testimonium reddit spiritui nostro quod sumus filii dei. Si autem filii et heredes. heredes quidem dei coheredes autem christi. Si tamen compatimur ut simul et glorificemur. Existimo enim quod non sunt condigne passiones huius temporis ad futuram gloriam que reuelabitur in nobis. Nam expectatio creature reuelationem filiorum dei expectat. Vanitati enim creatura subiecta est non uolens sed propter eum qui subiecit eam in spe. quia et ipsa creatura liberabitur a seruitute corruptionis in libertatem glorie filiorum dei. Scimus enim quod omnis creatura ingemiscit et parturit usque adhuc. Non solum autem illa. sed et nos ipsi primitias spiritus habentes. et ipsi intra nos gemimus adoptionem filiorum dei expectantes redemptionem corporis nostri. Spe enim salui facti sumus. Spes autem que uidetur non est spes. Nam quod uidet quis quid sperat. Si autem quod non uidemus speramus per patientiam expectamus. Similiter et spiritus adiuuat infirmitatem nostram. Nam quid oremus sicut oportet nescimus. Sed ipse spiritus postulat pro nobis gemitibus inenarrabilibus. Qui autem scrutatur corda scit quid desideret spiritus. quia secundum deum pro sanctis postulat. Scimus autem quoniam diligentibus deum omnia cooperantur in bonum. hiis qui secundum propositum uocati sunt sancti. Nam quos presciuit et predestinauit conformes fieri ymaginis filii sui. ut sit ipse primogenitus in multis fratribus. Quos autem predestinauit hos et uocauit. Et quos uocauit. hos et iustificauit. Quos autem iustificauit. illos et magnificauit. Quid ergo dicemus ad hec? Si deus pro nobis quis contra nos? Qui etiam proprio filio suo non pepercit. sed pro nobis omnibus tradidit illum. Quomodo non etiam cum illo omnia nobis donauit? Quis accusabit aduersus electos dei? Deus qui iustificat. Quis est qui condempnet? Ihesus christus qui mortuus est. immo qui et resurrexit qui est ad dexteram dei qui et interpellat pro nobis. Quis ergo separabit nos a caritate christi? tribulatio an angustia an fames. an nuditas. an persecucio. an periculum. an gladius? Sicut scriptum est. Quia propter te mortificamur tota die. estimati sumus sicut oues occisionis. Sed in hiis omnibus superamus propter eum qui dilexit nos. Certus sum enim quia neque mors neque uita neque angeli neque principatus. neque uirtutes neque instantia neque fortitudo neque altitudo neque profundum. neque creatura alia poterit nos separare a caritate dei. que est in christo ihesu domino nostro.

IX

Veritatem dico in christo ihesu et non mentior. testimonium michi perhibente conscientia mea in spiritu sancto. quia tristicia est michi magna et continuus dolor cordi meo. Optabam enim ego ipse anathema esse a christo pro fratribus meis. qui sunt cognati mei secundum carnem qui sunt israelite quorum adoptio est filiorum et gloria et testamentum et legis latio et obsequium et promissa quorum patres. et ex quibus est christus secundum carnem. qui est super omnia deus benedictus in secula amen. Non autem quod exciderit uerbum dei. Non enim omnes qui sunt ex israel. hii sunt israelite. neque qui semen abrahe. omnes sunt filii. sed quia in ysaac uocabitur tibi semen. id est non qui filii carnis hii filii dei. sed qui filii sunt promissionis. estimantur

in semine. Promissionis enim verbum hoc
est. Secundum hoc tempus veniam, et erit
Sare filius. Non solum autem illa,
sed et Rebecca ex uno concubitum habens
geminos filios Ysaac patris nostri.
Cum enim non dum nati fuissent,
aut aliquid boni egissent aut
mali, ut secundum electionem propositum dei
maneret, non ex operibus sed ex vocan
te dictum est ei, quia maior serviet
minori. sicut scriptum. Iab Iacob
dilexi, Esau autem odio habui. Quid ergo
dicemus? Numquid iniquitas apud
deum? Absit. Moysi enim dicit. Mise
rebor cui misereor, et misericordiam pre
stabo cuius miserebor. Igitur non vo
lentis neque currentis, sed dei miserentis
est. Dicit enim scriptura Pharaoni
quia in hoc ipsum excitavi te, ut
ostendam in te virtutem meam,
et ut annuntietur nomen meum in
universa terra. Ergo cuius vult mise
retur, et quem vult indurat. Dicis
itaque mihi. Quid adhuc queritur?
voluntati enim eius quis resistit?
O homo tu quis es, qui respondeas deo?
Numquid dicit figmentum ei qui se
finxit. Quid me fecisti sic? An non
habet potestatem figulus luti ex e
adem massa facere aliud quidem vas
in honorem, aliud vero in contume
liam. Quod si deus volens ostendere
iram et notam facere potentiam
suam, sustinuit in multa pati
entia vasa ire apta in interitum,
ut ostenderet divitias glorie sue in
vasa misericordie que preparavit in gloriam.
et quos vocavit non solum ex Iudeis,
sed et ex gentibus. sicut in Osee dicit.
Vocabo non plebem meam plebem
meam, et non dilectam meam dilec
tam meam, et non misericordiam consecutam
misericordiam consecutam. Et erit in loco
ubi dictum est eis non plebs mea vos, ibi
vocabuntur filii dei vivi. Ysaias
clamat pro Israel. Si fuerit numerus filiorum
Israel tamquam harena maris, re
liquie salve fient. Verbum enim con
summans et abbrevians in equita
te, quia verbum breviatum faciet dominus
super terram. Et sicut predixit Y
saias. Nisi dominus sabaoth reli
quisset nobis semen, sicut Sodoma facti
essemus, et sicut Gomorra similes fuis
semus. Quid ergo dicemus? Quod gen
tes que non sectabantur iustitiam, ap
prehenderunt iustitiam. Iustitiam autem
que ex fide est. Israel vero sectando legem
iustitie, in legem iustitie non per
venit. Quare? Quia non ex fide, sed quasi
ex operibus. Offenderunt enim in lapidem
offensionis. sicut scriptum est. Ecce
in Syon lapidem offensionis pono
et petram scandali, et omnis qui cre
dit in eum non confundetur. X

Fratres voluntas quidem cordis
mei, et obsecratio ad deum fit
pro illis in salutem. Testimonium enim
perhibeo illis quod emulationem
dei habent, sed non secundum scientiam. Ignoran
tes enim dei iustitiam, et suam que
rentes statuere, iustitie dei non sub
iecti sunt. Finis enim legis Christus ad
iustitiam omni credenti. Moyses
enim scripsit, quia iustitiam que ex
lege est, qui fecerit homo vivet in ea.
Que autem ex fide est iustitia, sic dicit.
Ne dixeris in corde tuo. Quis as
cendet in celum? id est Christum deducere.
Aut quis descendet in abyssum?
hoc est Christum a mortuis revoca
re. Sed quid dicit scriptura? Prope
est verbum in ore tuo, et in corde tuo.
hoc est verbum fidei quod predicamus.
Quia si confitearis in ore tuo do
minum Ihesum Christum, et in corde tuo
credideris quod deus illum suscitavit
a mortuis, salvus eris. Corde enim
creditur ad iustitiam, ore
autem confessio fit ad salutem. Dicit
enim scriptura. Omnis qui cre
dit in eum non confundetur. Non
enim est distinctio Iudei et Greci.
Nam idem dominus omnium, dives in omnes
qui invocant illum. Omnis enim quicumque
invocaverit nomen domini salvus

salvus erit. Quomodo ergo invocabunt
in quem non crediderunt? aut quomodo
credent ei quem non audierunt? Quo-
modo autem audient sine predicante?
Quomodo vero predicabunt nisi mittantur?
sicut scriptum est. Quam speciosi pedes e-
vangelizantium pacem, evangelizantium
bona. Sed non omnes obediunt evan-
gelio. Ysaias enim dicit. Domine quis
credidit auditui nostro? Ergo fides ex
auditu. Auditus autem per verbum Christi.
Sed dico. Numquid non audierunt? Et
quidem in omnem terram exivit sonus
eorum, et in fines orbis terre verba eo-
rum. Sed dico. Numquid Israel non cognovit?
Primus Moyses dicit. Ego ad emu-
lationem vos adducam in non gentem,
non in gentem insipientem in
iram vos mittam. Ysaias autem au-
det et dicit. Inventus sum a non querenti-
bus me. palam apparui hiis qui
me non interrogabant. Ad Israel autem di-
cit. Tota die expandi manus
meas ad populum non credentem, sed
contradicentem michi. XI

Dico ergo. Numquid deus repulit po-
pulum suum? Absit. Nam et ego Ysra-
helita sum ex semine Abrahe de tri-
bu Beniamin. Non repulit deus plebem
suam quam prescivit. An nescitis in Helya
quid dicit scriptura, quemadmodum in-
terpellat deum adversum Israel? Domine
prophetas tuos occiderunt, altaria tua
suffoderunt, et ego relictus sum solus, et
querunt animam meam. Sed quid dicit
illi divinum responsum? Reliqui michi vii.
milia virorum qui non curvaverunt
genua sua ante Baal. Sic ergo et in
hoc tempore reliquie secundum electionem
gratie dei salve facte sunt. Si autem gratia,
iam non ex operibus. Alioquin gratia iam
non est gratia. Quid ergo? Quod querebat
Israel hoc non est consecutus. Electio
autem consecuta est. Ceteri vero excecati
sunt. Sicut scriptum est. Dedit
illis deus spiritum compunctionis, oculos
ut non videant, et aures ut non audi-
ant, usque in hodiernum diem. Et David

dicit. Fiat mensa eorum coram ipsis in
laqueum et in captionem et in scandalum
et in retributionem ipsis. Obscurentur
oculi eorum ne videant, et dorsum eorum
semper incurva. Dico ergo. Numquid sic
offenderunt ut caderent? Absit. Sed
illorum delicto salus est gentibus ut
illos emulentur. Quod si delictum illo-
rum divicie sunt mundi, et diminu-
cio eorum divicie gentium, quanto magis
plenitudo eorum? Vobis enim dico genti-
bus. Quamdiu quidem ego sum gentium
apostolus, ministerium meum honorifica-
bo, si quomodo ad emulandum pro-
vocem carnem meam, et salvos fac-
iam aliquos ex illis. Si enim amissio
eorum reconciliatio est mundi, que assump-
cio nisi vita ex mortuis? Quod si deli-
bacio est sancta et massa. Et si radix sancta
et rami. Quod si aliqui ex ramis frac-
ti sunt, tu autem cum oleaster esses, in-
sertus es in illis, et socius radicis et
pinguedinis olive factus es, noli gloriari
adversum ramos. Quod si gloriaris adver-
sum ramos, non tu radicem por-
tas, sed radix te. Dices ergo. Fracti sunt
rami ut ego inserar. Bene. Propter incre-
dulitatem fracti sunt. Tu autem fide
stas. Noli altum sapere, sed time. Si enim
deus naturalibus ramis non pepercit,
ne forte nec tibi parcat. Vide ergo boni-
tatem et severitatem dei. In eos quidem
qui ceciderunt severitatem. In te autem
bonitatem dei, si permanseris in boni-
tate. Alioquin et tu excideris. Sed et il-
li, si non permanserint in incredulita-
te, inserentur. Potens est enim deus
iterum inserere illos. Nam si tu ex
naturali excisus es oleastro, et con-
tra naturam insertus es in bo-
nam olivam, quanto magis hii qui secundum
naturam inserentur sue olive.
Nolo autem vos ignorare fratres miste-
rium hoc, ut non sitis vobis ipsis sapien-
tes, quia cecitas ex parte
contigit in Israel, donec plenitudo
gentium intraret, et sic omnis Israel
salvus fieret, sicut scriptum est.

veniat ex syon qui eripiat et aver-
tat impietatem ex iacob. Et hoc
illis a me testamentum cum abstulero pec-
cata eorum. Secundum euangelium quidem ini-
mici propter vos. Secundum electionem autem
karissimi propter patres. Sine penitentia enim sunt
dona et vocacio dei. Sicut enim et vos
aliquando non credidistis deo. nunc autem
misericordiam consecuti estis propter incredduli-
tatem illorum. Ita et isti nunc non credi-
derunt in vestram misericordiam ut et ipsi misericordiam consequantur.
Conclusit enim deus omnia in incre-
dulitate. ut omnium misereatur.
O altitudo diviciarum sapiencie et sciencie dei.
quam incomprehensibilia sunt iudicia
eius et investigabiles vie eius. Quis
enim cognovit sensum domini. aut quis con-
siliarius eius fuit. aut quis prior
dedit illi et retribuetur ei. Quoniam
ex ipso et per ipsum et in ipso sunt omnia. ipsi
honor et gloria in secula amen.

XII

Obsecro itaque
vos fratres per misericordiam dei ut exhibe-
atis corpora vestra hostiam viven-
tem sanctam placentem deo placentem
rationabile obsequium vestrum. Et nolite
conformari huic seculo. sed reforma-
mini in novitate sensus vestri. ut
probetis que sit voluntas dei bona et
bene placens et perfecta. Dico enim per
graciam que data est michi omnibus qui
sunt inter vos non plus sapere quam opor-
tet sapere. sed sapere ad sobrietatem. et uni-
cuique sicut deus divisit mensuram
fidei. Sicut enim in uno corpore mul-
ta membra habemus. omnia enim membra non
eundem actum habent. ita multi u-
num corpus sumus in christo. Singu-
li autem alter alterius membra. Habentes
donaciones secundum graciam que data est
nobis differentes. Sive prophetiam
secundum racionem fidei. sive ministerium
in ministrando. sive qui docet in doctri-
na. Qui exhortatur in exhorta-
do. Qui tribuit in simplicitate. Qui
preest in sollicitudine. Qui miseretur
in hilaritate. Dilectio sine simu-
lacione. Odientes malum. adherentes
bono. Caritate fraternitatis invicem
diligentes. Honore invicem pre-
venientes. Sollicitudine non pigri. spiritu
fervientes. Domino servientes.
Spe gaudentes. in tribulacione pa-
cientes. Oracioni instantes. necessita-
tibus sanctorum communicantes. hospitalita-
tem sectantes. Benedicite persequentibus
benedicite et nolite maledicere. Gau-
dere cum gaudentibus. flere cum
flentibus. Idipsum invicem sencientes.
Non alta sapientes. sed humilibus con-
sencientes. Nolite esse prudentes apud
vosmet ipsos. nulli malum pro malo
reddentes. Providentes bona non
tantum coram deo. sed etiam coram omnibus homi-
nibus. Si fieri potest quod ex vobis est cum omnibus
hominibus pacem habentes. Non vosmet
ipsos defendentes karissimi. sed date locum
ire. Scriptum est enim michi vin-
dictam et ego retribuam dicit
dominus. Sed si esurierit inimicus
tuus. ciba illum. Si sitit potum da
illi. Hoc enim faciens. carbones ig-
nis congeres super caput eius.
Noli vinci a malo. sed vince in bono
malum.

XIII

Omnis anima potestatibus subli-
mioribus subdita sit. Non est
enim potestas nisi a deo. Que autem sunt
a deo ordinata sunt. Itaque qui
resistit potestati dei ordinacioni
resistit. Qui autem resistunt
ipsi dampnacionem acquirunt. Nam
principes non sunt timori boni o-
peris. sed mali. Vis autem non timere
potestatem. bonum fac. et habebis lau-
dem ex illa. Dei enim minister est
tibi in bonum. Si autem malum feceris
time. Non enim sine causa gladium por-
tat. Dei enim minister est vindex
in iram ei qui malum agit. I-
deo necessitate subditi estote
non solum propter iram. sed propter conscienciam. Ideo
enim et tributa prestatis. ministri
enim dei sunt. in hoc ipsum servien-
tes. Reddite ergo omnibus debita. cui
tributum tributum. cui vecti-

cui vectigal vectigal. Cui timorem ti-
morem. Cui honorem honorem. Ne-
mini quicquam debeatis: nisi ut in-
vicem diligatis. Qui enim diligit proxi-
mum legem implevit. Nam non a-
dulterabis. non occides. non furaberis.
non falsum testimonium dices. non
concupisces rem proximi tui. Et si
quod est aliud mandatum in hoc verbo
instauratur. Diliges proximum tu-
um sicut te ipsum. Dilectio proximi
malum non operatur. Plenitudo ergo
legis est dilectio. Et hoc scientes tem-
pus: quia hora est iam nos de somno
surgere. Nunc autem propior est nostra sa-
lus quam cum credidimus. Nox praecessit.
dies autem appropinquabit. Abiciamus
ergo opera tenebrarum. et induamur
arma lucis. sicut in die honeste am-
bulemus. Non in comessationibus
et ebrietatibus. non in cubilibus
et impudicitiis. non in contentione
et aemulatione. sed induimini dominum Ie-
sum Christum. et carnis curam ne feceritis
in desideriis. XIIII
Infirmum autem in fide assumite non
in disceptationibus cogitationum. A-
lius enim credit se manducare omnia.
qui autem infirmus est olus
manducet. Is qui manducat non
manducantem non spernat. et qui non
manducat manducantem non
iudicet. Deus enim illum assumpsit.
Tu quis es qui iudicas alienum ser-
vum? suo domino stat aut cadit.
Stabit autem. potens est enim deus
statuere illum. Nam alius iudicat
diem inter diem. alius iudicat omnem diem.
Unusquisque in suo sensu abundet.
Qui sapit diem domino sapit. Et qui
manducat domino manducat. Gratias
enim agit deo. Et qui non man-
ducat domino non manducat. et
gratias agit deo. Nemo enim nostrum
sibi vivit. et nemo sibi moritur.
Sive enim vivimus domino vivimus.
sive morimur domino morimur. Sive
vivimus sive morimur domini su-
mus. In hoc enim Christus mortuus
est et resurrexit. ut et mortuorum et vi-
vorum dominetur. Tu autem quid iudicas
fratrem tuum? aut tu quare spernis fratrem
tuum? Omnes enim stabimus ante tribu-
nal Christi. Scriptum est enim. Vi-
vo ego dicit dominus quoniam mihi flec-
tetur omne genu. et omnis lingua
confitebitur deo. Itaque unusquisque no-
strum pro se rationem reddet deo. Non ergo am-
plius invicem iudicemus. Sed
hoc iudicate magis. ne ponatis
offendiculum fratri vel scanda-
lum. Scio et confido in domino Iesu. quia
nichil commune per ipsum nisi ei qui existi-
mat quid commune esse illi commune
est. Si enim propter cibum frater tuus
contristatur: iam non secundum caritatem
ambulas. Noli cibo tuo illum perde-
re pro quo mortuus est. Non ergo blasphe- xp̄c
metur bonum nostrum. Non est enim
regnum dei esca et potus. sed iustitia
et pax et gaudium in spiritu sancto. Qui
enim in hoc servit Christo placet
deo et probatus est hominibus. Itaque quae
pacis sunt sectemur. et quae aedifica-
tionis sunt invicem custodiamus.
Noli propter escam destruere opus dei. Omnia
quidem munda sunt. sed malum
est homini qui per offendiculum man-
ducat. Bonum est non manducare
carnem. et non bibere vinum. neque in quo
frater tuus offenditur aut scandaliza-
tur aut infirmatur. Tu fidem quam
habes penes temet ipsum habe coram
deo. Beatus qui non iudicat semet
ipsum in eo quod probat. Qui autem discer-
nit si manducaverit damnatus
est quia non ex fide est. Omne autem quod
non est ex fide peccatum est.
Debemus XV
autem nos firmiores imbecilli-
tates infirmorum sustinere. et non no-
bis placere. Unusquisque nostrum proxi-
mo suo placeat in bonum ad aedifi-
cationem. Etenim non sibi Christus placuit. sed
sicut scriptum est. Improperia impro-
perantium tibi ceciderunt super me. Quae-

cumque enim scripta sunt ad
nostram doctrinam scripta sunt.
ut per patientiam et consolationem
scripturarum spem habeamus. Deus
autem patientie et solacii det vobis id ip
sum sapere in alterutrum secundum ihesum
christum. ut unanimes uno ore ho
norificetis deum et patrem domini nostri ie
su christi. propter quod suscipite invicem.
sicut et christus suscepit vos in hono
rem dei. Dico enim ihesum christum
ministrum fuisse circumcisionis propter
veritatem dei ad confirmandas
promissiones patrum. Gentes autem
super misericordia honorare deum sicut
scriptum est. Propterea confitebor tibi in
gentibus domine et nomini tuo cantabo. Et
iterum dicit. Letamini gentes cum ple
be eius. Et iterum. Laudate dominum omnes
gentes et magnificate eum omnes popu
li. Et rursus ysaias ait. Erit radix ies
se et qui exurget regere gentes in eum
gentes sperabunt. Deus autem spei reple
at vos omni gaudio et pace in cre
dendo. ut habundetis in spe et vir
tute spiritus sancti. Certus sum autem
fratres mei et ego ipse de vobis quoniam et
ipsi pleni estis dilectione repleti omni
scientia. ita ut possitis alterutrum mo
nere. Audacius autem scripsi vobis
fratres ex parte tamquam in memoriam
vos reducens propter gratiam que data est
mihi a deo. ut sim minister christi ihesu
in gentibus sanctificans evangelium dei.
ut fiat oblacio gentium accepta
et sanctificata in spiritu sancto. Habeo igitur gloriam
in christo ihesu ad deum. Non enim audeo
aliquid loqui eorum que per me effi
cit christus in obedientiam gentium in
verbo et factis in virtute signorum et pro
digiorum in virtute spiritus sancti. ita ut
ab ierusalem per circuitum usque ad
illiricum repleverim evangeli
um christi. Sic autem predicavi evange
lium hoc. non ubi nominatus est christus ne
super alienum fundamentum edifi
y. lij. carem. sed sicut scriptum est. Qui
bus non est annunciatum de eo vide

[illegible] abdias · ad gg legatur [illegible]

bunt. et qui non audierunt intel
ligent. Propter quod et impediebar
plurimum venire ad vos. et prohibi
tus sum usque adhuc. Nunc vero ul
terius locum non habens in his regioni
bus. cupiditatem autem habens ve
niendi ad vos ex multis iam
precedentibus annis cum in hispani
am proficisci cepero. spero quod preter
iens videam vos et a vobis deducar
illuc. si vobis primum ex parte fru
itus fuero. Nunc igitur proficiscar in ie
rusalem ministrare sanctis. Probaverunt e
nim macedonia et achaia colla
tionem aliquam facere in pauperes
sanctorum qui sunt in ierusalem. Placu
it enim eis. et debitores sunt eo
rum. Nam si spiritualium eorum participes facti sunt
gentiles. debent et in carnalibus
ministrare eis. Hoc igitur cum consumma
vero. et assignavero eis fructum hunc
per vos proficiscar in hispaniam. Scio
autem quoniam veniens ad vos in habundan
tiam benedictionis christi veniam.
Obsecro igitur vos fratres per dominum nostrum
ihesum christum et per caritatem spiritus sancti
ut adiuvetis me in orationibus vestris
pro me ad deum ut liberer ab infide
libus qui sunt in iudea. et obsequium
mei oblacio accepta fiat in ie
rusalem sanctis. ut veniam ad vos
in gaudio per voluntatem dei
et refrigerer vobiscum. Deus autem pa
cis sit cum omnibus vobis amen.

XVI

Commendo autem vobis
phebem sororem nostram que
est in ministerio ecclesie que est in cen
chris. ut eam suscipiatis in domino dig
ne sanctis. et assistatis ei in quocumque
negocio vestri indiguerit. Etenim
ipsa quoque astitit multis et mihi
ipsi. Salutate priscam et aquilam adiu
tores meos in christo ihesu qui pro ani
ma mea suas cervices supposuerunt.
Quibus non solus ego gratias ago sed
et cuncte ecclesie gentium. Et domesticam
ecclesiam eorum. Salutate phileni
dilectum michi. qui est primitivus

in xpo ihu. Salutate mari-
am que multum laborauit in nob.
Salutate andronicum et iuniam cog-
natos et concaptiuos meos qui sunt
nobiles in apostolis. qui et ante me fue-
runt in xpo. Sal. ampliatum dilec-
tissimum michi in dno. Sal. urbanum ad-
iutorem nrm in xpo ihu. et stachen
dilectum meum. Sal. apellen probum
in xpo. Sal. eos qui sunt ex aristo-
boli domo. Sal. herodionem cogna-
tum meum. Sal. eos qui sunt ex
narcissi domo qui sunt in dno. Sal.
triphenam et triphosam que labo-
rant in dno. Sal. persidem carissimam
que multum laborauit in dno. Sal.
rufum electum in dno et matrem eius
et meam. Sal. asincretum. flegon-
tem. hermen. patrobam. herman.
et qui cum eis sunt fratres. Sal. philo-
logum et iuliam. et nereum et sororem
eius et olimpiadem et omnes qui cum e-
is sunt sanctos. Sal. inuicem in osculo
sancto. Salutant uos omnes ecclesie xpi.
Rogo autem uos fratres. ut obseruetis
eos qui dissensiones et offendicula
preter doctrinam quam uos didi-
cistis faciunt. et declinate ab illis.
Huiusmodi enim xpo domino non seruiunt. sed
suo uentri. et per dulces sermones et be-
nedictiones seducunt corda inno-
centium. Vestra enim obediencia in omnem
locum diuulgata est. Gaudeo igitur in uobis.
Volo uos sapientes esse in bono
et simplices in malo. Deus autem
pacis conterat sathanam sub pedibus
uestris uelociter. Gratia domini nostri ihu
xpi uobiscum. Salutat uos thimo-
theus adiutor meus. et lucius. et ia-
son et sosipater cognati mei. eg-
in me. Saluto uos ego tercius qui
scripsi epistolam in dno. Salutat uos
gaius hospes meus et uniuersa ecclesia.
Salutat uos erastus archarius
ciuitatis. et quartus frater. Gratia domini
nostri ihu xpi cum omnibus uobis amen.
Ei autem qui potens est confirma-
re uos iuxta euangelium meum.

et predicationem ihu xpi secundum reuela-
tionem misterii temporibus eternis
taciti. quod nunc patefactum est per scrip-
turas prophetarum secundum preceptum dei eterni
ad obeditionem fidei in cunctis gentibus
cogniti soli sapienti deo. per ihm
xpm cui honor et gloria in secula seculorum
amen. Incipit ea. in epistola ad
Corinthii sunt corinthios.
achaia. Hii similiter ab
apostolo audierunt uerbum ueri-
tatis. et subuersi sunt multipha-
rie a falsis apostolis. Quidam a philo-
sophie uerbosa eloquencia. alii secta
legis iudaice inducti. Hos reuo-
cat apostolus ad ueram fidem et euange-
licam sapientiam scribens eis ab ephe-
so per thimotheum discipulum suum.

Paulus Incipit epistola prima
apostolus uocatus ad corin-
tus ihu xpi per thios.
uoluntatem dei et sos-
thenes frater ecclesie dei que est
chorinthi. sanctificatis
in xpo ihu uocatis sanctis cum omnibus
qui inuocant nomen domini nostri
ihu xpi in omni loco ipsorum et nostro.
Gratia uobis et pax a deo patre nostro
et domino ihu xpo. Gratias ago deo
meo semper pro uobis in gratia dei que
data est nobis in xpo ihu. quia
in omnibus diuites facti estis in illo
in omni uerbo et in omni sciencia. sicut tes-
timonium xpi confirmatum est in uo-
bis. ita ut nichil uobis desit in ulla
gratia. expectantibus reuelationem do-
mini nostri ihu xpi. Qui et confirma-
bit uos usque in finem sine crimine.
in die aduentus domini nostri ihu xpi. Fi-
delis autem deus per quem uocati es-
tis in societatem filii eius ihu xpi
domini nostri. Obsecro autem uos
fratres per nomen domini nostri ihu xpi. ut
id ipsum dicatis omnes. et non sint in
uobis scismata. Sitis autem perfecti
in eodem sensu. et in eadem sciencia. Sig-
nificatum est enim michi de uobis fratres
mei. ab his qui sunt cloes. quia

quia contentiones sunt inter vos.
Hoc autem dico quod unusquisque vestrum
dicit: ego quidem sum Pauli. Ego
autem Apollo. Ego autem Cephe. Ego autem
Christi. Divisus est Christus? Numquid Paulus
crucifixus est pro vobis? aut in nomine
Pauli baptizati estis? Gratias ago Deo
quod neminem vestrum baptizavi nisi Cris-
ac. xlviii pum et Gaium, ne quis dicat quod in
nomine meo baptizati estis. Baptiza-
vi autem et Stephane domum. Ceterum nes-
cio si quem alium baptizaverim. Non enim
misit me Christus baptizare sed evange-
lizare, non in sapientia verbi, ut non evacu-
etur crux Christi. Verbum enim crucis pe-
reuntibus quidem stultitia est; his autem
qui salvi fiunt, id est nobis, virtus Dei est.
Abdia xxix Scriptum est enim: Perdam sapientiam sa-
pientium et prudentiam prudentium
reprobabo. Ubi sapiens? ubi scriba? ubi
conquisitor huius seculi? Nonne stul-
tam fecit Deus sapientiam huius mundi?
Nam quia in Dei sapientia non cognovit mun-
dus per sapientiam Deum, placuit Deo
per stultitiam predicationis salvos
ie. xv facere credentes. Quoniam et Iudei signa
petunt, et Greci sapientiam querunt. Nos
autem predicamus Christum crucifixum,
Iudeis quidem scandalum, gentibus
autem stultitiam, ipsis autem vocatis
Iudeis atque Grecis Christum Dei virtutem
et Dei sapientiam. Quia quod stultum est Dei
sapientius est hominibus, et quod infirmum
est Dei fortius est hominibus. Videte enim
vocationem vestram fratres, quia non
multi sapientes secundum carnem,
non multi potentes, non multi no-
biles, sed que stulta sunt mundi elegit
Deus ut confundat sapientes, et
infirma mundi elegit Deus ut confun-
dat fortia, et ignobilia mundi et
contemptibilia elegit Deus, et ea que non
sunt, ut ea que sunt destrueret, ut
non glorietur omnis caro in conspectu eius.
Ex ipso autem nos estis in Christo Ihesu, qui
factus est nobis sapientia et iustitia et sanctifica-
tio et redemptio, ut quemadmodum scriptum est:
Qui gloriatur in Domino glorietur.
ie. ix.

Et ego cum venis- II
sem ad vos fratres, veni non in subli-
mitate sermonis aut sapientie annunti-
ans vobis testimonium Christi. Non enim
iudicavi me scire aliquid inter
vos nisi Ihesum Christum et hunc crucifixum.
Et ego in infirmitate et timore et tre-
more multo fui apud vos. Et sermo
meus et predicatio mea non in persua-
sibilibus verbis humane sapientie, sed in osten-
sione spiritus et virtutis, ut fides vestra non
sit in sapientia hominum sed in virtute
Dei. Sapientiam autem loquimur inter
perfectos, sapientiam vero non huius secu-
li neque principum huius seculi qui destru-
untur, sed loquimur Dei sapientiam in
misterio que abscondita est, quam predes-
tinavit Deus ante secula in gloriam
nostram, quam nemo principum huius
seculi cognovit. Si enim cognovissent,
numquam Dominum glorie crucifixissent.
Sed sicut scriptum est: Quod oculus non vidit
nec auris audivit nec in cor hominis
ascendit, que preparavit Deus hiis qui
diligunt illum. Nobis autem revelavit
Deus per Spiritum suum. Spiritus enim omnia
scrutatur, etiam profunda Dei. Quis enim
scit hominum que sunt hominis nisi spiritus
hominis qui in ipso est? Ita et que Dei sunt
nemo cognovit nisi Spiritus Dei. Nos autem
non spiritum huius mundi accepimus sed
Spiritum qui ex Deo est, ut sciamus
que a Deo donata sunt nobis; que et loqui-
mur non in doctis humane sapientie
verbis sed in doctrina Spiritus, spiritualibus
spiritualia comparantes. Animalis autem homo non
percipit ea que sunt Spiritus Dei; stultitia
enim est illi et non potest intelligere,
quia spiritualiter examinatur. Spiritualis
autem iudicat omnia, et ipse a nemi-
ne iudicatur. Sicut scriptum est: Quis
enim cognovit sensum Domini
aut quis instruit eum? Nos autem
sensum habemus Christi. III
Et ego fratres non potui loqui vobis
quasi spiritualibus sed quasi carnalibus.
Tamquam parvulis in Christo lac vobis
potum dedi non escam. Nondum enim

poteratis intelligere. Sed nec nunc quidem
potestis: adhuc enim carnales estis.
Cum enim sit inter vos zelus
et contentio, nonne carnales estis,
et secundum hominem ambulatis? Cum enim
quis dicat: Ego quidem sum Pau-
li; alius autem: Ego sum Apollo; nonne
homines estis? Quid igitur est Apol-
los? quid vero Paulus? Ministri eius
cui credidistis, et unicuique sicut
Dominus dedit. Ego plantavi, Apollo
rigavit: sed Deus incrementum de-
dit. Itaque neque qui plantat est aliquid,
neque qui rigat: sed qui incrementum
dat Deus. Qui plantat autem,
et qui rigat, unum sunt. Unusquisque
autem propriam mercedem accipiet se-
cundum suum laborem. Dei enim
sumus adiutores: Dei agricul-
tura estis, Dei aedificatio estis. Se-
cundum gratiam Dei quae data est michi, ut sapi-
ens architectus fundamentum po-
sui: alius autem superaedificat. Unus-
quisque autem videat quomodo superae-
dificet. Fundamentum enim aliud
nemo ponere potest praeter id quod posi-
tum est, quod est Christus Iesus. Si quis autem
aedificat supra fundamentum hoc,
aurum, argentum, lapides pretiosos,
ligna, foenum, stipulam, uniuscu-
iusque opus manifestum erit. Di-
es enim Domini declarabit, quia
in igne revelabitur: et uniuscuiusque opus
quale sit ignis probabit. Si cuius
opus manserit quod superaedificavit,
mercedem accipiet. Si cuius opus
arserit, detrimentum patietur:
ipse autem salvus erit: sic tamen quasi per
ignem. Sic tamen quasi per ignem. Nes-
citis quia templum Dei estis vos,
et spiritus Dei habitat in vobis? Siquis
autem templum Dei violaverit, dis-
perdet illum Deus. Templum enim
Dei sanctum est, quod estis vos. Nemo
se seducat. Siquis inter vos vide-
tur sapiens esse in hoc saeculo, stul-
tus fiat ut sit sapiens. Sapientia enim
huius mundi stultitia est apud

Iob. V.

Deum. Scriptum est enim: Compre-
hendam sapientes in astutia eo-
rum. Et iterum: Dominus novit cogitatio-
nes hominum, quoniam vanae sunt. Ne-
mo itaque glorietur in hominibus. Omnia e-
nim vestra sunt, sive Paulus, sive Ap-
pollo, sive Cephas, sive mundus,
sive vita, sive mors, sive praesentia,
sive futura: omnia enim vestra sunt:
vos autem Christi: Christus autem Dei.

IIII

Sic nos exis-
timet homo ut ministros Christi,
et dispensatores ministeriorum Dei. Hic
iam quaeritur inter dispensatores
ut fidelis quis inveniatur.
Michi autem pro minimo est ut a vobis
iudicer, aut ab humano die:
sed neque me ipsum iudico. Nichil enim
michi conscius sum: sed non in hoc
iustificatus sum: qui autem iudi-
cat me Dominus est. Itaque no-
lite ante tempus iudicare, quo-
adusque veniat Dominus: qui et il-
luminabit abscondita tenebra-
rum, et manifestabit consilia cor-
dium: et tunc laus erit unicui-
que a Deo. Hec autem fratres transfiguravi
in me et Apollo propter vos: ut in
nobis discatis, ne supra quam scriptum
est, unus adversus alterum infletur
pro alio. Quis enim te discernit? Quid
autem habes quod non accepisti? Si autem ac-
cepisti, quid gloriaris quasi non acceperis?
Iam saturati estis. Sine nobis
regnatis: et utinam regnetis, ut
et nos vobiscum regnaremus. Pu-
to enim quod Deus nos apostolos no-
vissimos ostendit, tamquam mor-
ti destinatos: quia spectaculum
facti sumus mundo, et angelis, et ho-
minibus. Nos stulti propter Christum, vos
autem prudentes in Christo: nos infirmi,
vos autem fortes: vos nobiles, nos
autem ignobiles. Usque in hanc ho-
ram et esurimus, et sitimus, et
nudi sumus, et colaphis caedimur,
et instabiles sumus, et laboramus
operantes manibus nostris. Male-

i. nos

Ro.

dicimur. et benedicimus. persecu-
cionem patimur et sustinemus.
blasfemamur et obsecramus. tam-
quam purgamenta huius mundi facti
sumus. omnium peripsima usque ad
huc. Non ut confundam vos hec
scribo. sed ut filios meos karissimos mo-
neo. Nam si x. milia pedagogorum
habeatis in christo. sed non multos patres.
Nam in christo ihesu per evangelium ego
vos genui. Rogo vos imitatores
mei estote. sicut et ego christi. Ideo
misi ad vos thimotheum qui est
filius meus karissimus et fidelis in domino qui
vos commonefaciat vias meas
que sunt in christo ihesu. sicut ubique in
omni ecclesia doceo. Tamquam non ven-
turus sim ad vos sic inflati sunt
quidam. Veniam ad vos cito si
dominus voluerit. et cognoscam non
sermonem eorum qui inflati sunt.
sed virtutem. Non enim in sermone
meo est regnum dei. sed in virtute.
Quid vultis? In virga veniam
ad vos. an in caritate. et spiritu man-
suetudinis. V
Omnino auditur inter vos for-
nicacio. et talis fornicacio qualis nec
inter gentes. ita ut uxorem patris
sui aliquis habeat. Et vos inflati es-
tis. et non magis luctum habuistis ut
tollatur de medio vestrum qui hoc
opus fecit. Ego quidem absens
corpore presens autem spiritu iam
iudicavi ut presens eum qui sic
operatus est in nomine domini nostri
ihesu christi. Congregatis vobis et
meo spiritu cum virtute domini ihesu.
huiusmodi sathane in interitum
carnis ut spiritus salvus sit in die
domini nostri ihesu christi. Non est bona
gloriacio vestra. Nescitis quia modi-
cum fermentum totam massam
corrumpit? Expurgate vetus
fermentum ut sitis nova consper-
sio sicut estis azimi. Etenim
pascha nostrum immolatus est
christus. Itaque epulemur. Non in fer-
mento malicie et nequicie. sed in
azimis sinceritatis et veritatis. Scripsi
vobis in epistola. ne commisceamini
fornicariis. non utique fornicariis
huius mundi. aut avaris. aut rapaci-
bus. aut ydolis servientibus. Alioquin
debueratis de hoc mundo exisse.
Nunc autem scripsi vobis non commisceri.
Si is qui frater nominatur inter vos
est fornicator. aut avarus. aut
ydolis serviens. aut maledicus. aut
ebriosus. aut rapax. cum huiusmodi nec
cibum sumere. Quid enim michi
de hiis qui foris sunt iudicare?
Nonne de hiis qui intus sunt vos iu-
dicatis? Nam eos qui foris sunt
deus iudicabit. Auferte malum ex
vobis ipsis. VI
Audet aliquis vestrum habens nego-
cium adversus alterum iudica-
ri apud iniquos. et non apud
sanctos? An nescitis quoniam sancti de hoc
mundo iudicabunt? Et si in vobis
iudicabitur mundus. indigni estis
qui de minimis iudicetis? Nescitis
quoniam angelos iudicabimus? quanto
magis secularia? Secularia igitur iu-
dicia si habueritis. contemptibiles
qui sunt in ecclesia illos constitui-
te ad iudicandum. Ad verecun-
diam vestram dico. Sic non est
inter vos sapiens quisquam qui pos-
sit iudicare inter fratrem suum? Sed
frater cum fratre in iudicio contendit.
et hoc apud infideles. Iam quidem
omnino delictum est in vobis. quod iudi-
cia habetis inter vos. Quare non magis
iniuriam accipitis? quare non ma-
gis fraudem patimini? Sed vos
iniuriam facitis et fraudatis
et hoc fratribus. An nescitis quia ini-
qui regnum dei non possidebunt?
Nolite errare. neque fornicarii neque
ydolis servientes. neque adulteri
neque molles neque masculorum
concubitores. neque fures neque
avari. neque ebriosi. neque maledici
neque rapaces regnum dei possidebunt.

bimini. Et hec aliquando quidem fuistis.
abluti estis, sed iustificati estis
in nomine domini nostri ihesu christi. Et in
nomine dei nostri ihesu christi et in spiritu dei
nostri. Omnia mihi licent, sed non omnia
expediunt. Omnia mihi licent, sed
ego sub nullius redigar potes
tate. Esca ventri et venter escis. Deus
autem et hunc et has destruet. Corpus
autem non fornicationi sed domino, et do
minus corpori. Deus vero et dominum
suscitavit, et nos suscitabit per
virtutem suam. Nescitis quoniam corpora
vestra membra sunt christi? Tollens ergo
membra christi faciam membra mere
tricis? Absit. An nescitis quoniam qui
adheret meretrici unum corpus
efficitur? Erunt inquit duo in car
ne una. Qui autem adheret domino unus
spiritus est. Fugite fornicationem. Omne
peccatum quodcumque fecerit homo extra
corpus est. Qui autem fornicatur
in corpus suum peccat. An nescitis
quoniam membra vestra templum sunt spiritus
sancti qui in vobis est, quem habetis
a deo, et non estis vestri? Empti enim
estis precio magno. Glorificate et portate
deum in corpore vestro. VII

De quibus autem scripsistis mihi: bo
num est homini mulierem non
tangere. Propter fornicationem autem unus
quisque suam uxorem habeat, et una
queque suum virum habeat. Uxori vir
debitum reddat; similiter autem et
uxor viro. Mulier sui corporis
potestatem non habet, sed vir. Similiter autem et
vir sui corporis potestatem non
habet, sed mulier. Nolite fraudare in
vicem, nisi forte ex consensu ad
tempus ut vacetis orationi. Et iterum re
vertimini in idipsum, ne temptet
vos sathanas propter incontinentiam
vestram. Hoc autem dico secundum indul
gentiam, non secundum imperium. Volo
autem omnes homines esse sicut meipsum;
sed unusquisque proprium donum habet
ex deo, alius quidem sic, alius vero
sic. Dico autem non nuptis et vidu

is: bonum est illis si sic perma
neant sicut et ego. Quod si se non conti
nent, nubant. Melius est enim
nubere quam uri. His autem qui ma
trimonio iuncti sunt precipio non
ego sed dominus, uxorem a viro non dis
cedere; quod si discesserit manere in
nuptam, aut viro suo reconcilia
ri. Et vir uxorem non dimittat.
Nam ceteris ego dico, non dominus. Si quis
frater uxorem habet infidelem, et hec
consentit habitare cum eo, non
dimittat illam. Et si qua mulier
habet virum infidelem, et hic consentit
habitare cum illa, non dimittat vi
rum. Sanctificatus est enim vir in
fidelis per mulierem fidelem, et sancti
ficata est mulier infidelis per virum
fidelem. Alioquin filii vestri inmun
di essent, nunc autem sancti sunt. Quod si in
fidelis discedit, discedat. Non enim
servituti subiectus est frater aut soror
in huiusmodi. In pace autem vocavit nos
deus. Unde enim scis mulier si
virum salvum facies salvum
facies? aut unde scis vir si muli
erem salvam facies? Nisi uni
cuique sicut divisit dominus, unum
quemque sicut vocavit deus, ita
ambulet; et sicut in omnibus ecclesiis
doceo. Circumcisus aliquis vo
catus est? non adducat preputium. In
preputio aliquis vocatus est? non circum
cidatur. Circumcisio nichil est, et
preputium nichil est, sed observatio
mandatorum dei. Unusquisque in qua
vocatione est vocatus, in ea perma
permaneat. Servus vocatus es?
non sit tibi cure; sed si potes fieri
liber magis utere. Qui enim in do
mino vocatus est servus, liber
tus est domini; similiter et qui liber
vocatus est, servus est christi. Precio
empti estis; nolite fieri servi
hominum. Unusquisque in quo
vocatus est frater in hoc permaneat
apud deum. De virginibus autem
domini preceptum non habeo; consili

um autem do tamquam misericordiam con
secutus a domino ut sim fidelis. Exis
timo ergo hoc bonum esse propter instan
tem necessitatem, quoniam bonum est
homini sic esse. Alligatus es uxori? noli
quaerere solutionem. Solutus es ab uxo
re? noli quaerere uxorem. Si autem acce
peris uxorem non peccasti. Et si nup
serit virgo non peccavit. Tribula
tionem tamen carnis habebunt huiusmodi. Ego
autem vobis parco. Hoc itaque dico fratres:
tempus breve est. Reliquum est ut qui
habent uxores tamquam non habentes sint,
et qui flent tamquam non flentes,
et qui gaudent tamquam non gauden
tes, et qui emunt tamquam non pos
sidentes, et qui utuntur hoc mundo
tamquam non utantur. Praeterit enim
figura huius mundi. Volo autem
vos sine sollicitudine esse. Qui autem
sine uxore est sollicitus est quae
domini. Cogitat quomodo placeat
deo. Qui autem cum uxore est sol
licitus est quae sunt mundi quomodo pla
ceat uxori, et divisus est. Et mulier
innupta et virgo cogitat quae domini sunt,
ut sit sancta corpore et spiritu. Quae autem
nupta est cogitat quae sunt mundi,
quomodo placeat viro. Porro hoc
ad utilitatem vestram dico, non ut
laqueum vobis iniciam, sed ad id quod
honestum est, et quod facultatem prae
beat sine impedimento dominum ob
secrandi. Si quis autem turpem se
videri existimat super virgine
sua, quod sit superadulta, et ita oportet
fieri, quod vult faciat: non peccat si
nubat. Nam qui statuit in cor
de suo firmus, non habens neces
sitatem, potestatem autem habens
suae voluntatis, et hoc iudicavit
in corde suo servare virginem
suam, bene facit. Igitur et qui
matrimonio iungit virginem su
am bene facit, et qui non iungit me
lius facit. Mulier alligata est
legi quanto tempore vir eius vivit;
quod si dormierit vir eius, liberata

est a lege, cui vult nubat, tantum in
domino. Beatior autem erit si sic
permanserit secundum meum consi
lium. Puto autem quod et ego spiritum dei
habeam.

VIII

De his autem quae idolis immola
ntur scimus quia omnes scien
tiam habemus. Scientia autem inflat,
caritas aedificat. Si quis autem se
existimat scire aliquid, nondum
cognovit quomodo oporteat eum scire.
Si quis autem diligit deum, hic cog
nitus est ab eo. De escis autem
quae idolis immolantur scimus quia
nihil est idolum in mundo, et quod
nullus deus nisi unus. Nam et si sunt
qui dicantur dii, sive in caelo
sive in terra, siquidem sunt dii
multi et domini multi, nobis ta
men unus deus pater ex quo omnia, et nos in
illo, et unus dominus Iesus Christus per quem omnia,
et nos per ipsum. Sed non in omnibus est
scientia. Quidam autem cum conscientia
idoli usque nunc quasi idolothytum man
ducant, et conscientia ipsorum cum sit in
firma polluitur. Esca autem nos non
commendat deo. Neque enim si manducave
rimus abundabimus, neque
si non manducaverimus deficiemus.
Videte autem ne forte haec licentia vestra
offendiculum fiat infirmis.
Si enim quis viderit eum qui
habet scientiam in idolio recumbentem,
nonne conscientia eius cum sit infirma
aedificabitur ad manducandum idolo
thyta? Et peribit infirmus in tua
scientia frater propter quem Christus mortuus est.
Sic autem peccantes in fratres et per
cutientes conscientiam eorum infirmam
in Christum peccatis. Quapropter si esca scan
dalizat fratrem meum, non manducabo
carnem in aeternum, ne fratrem
meum scandalizem.

IX

Non sum liber? non sum apostolus? nonne
Iesum Christum dominum nostrum vidi?
nonne opus meum vos estis in domino?
Si aliis non sum apostolus, sed tamen vobis
sum. Nam signaculum apostolatus

nus vos estis in domino. Mea defensio apud eos qui me interrogant haec est. Numquid non habemus potestatem manducandi et bibendi? Numquid non habemus potestatem mulierem sororem circumducendi sicut et ceteri apostoli et fratres domini et Cephas? Aut ego solus et Barnabas non habemus potestatem hoc operandi? Quis militat suis stipendiis umquam? Quis plantat vineam et de fructu eius non edit? Quis pascit gregem et de lacte gregis non manducat? Numquid secundum hominem haec dico? An et lex haec non dicit? Scriptum est enim in lege Moysi: Non alligabis os bovi trituranti. Numquid de bobus cura est deo? An propter nos utique hoc dicit? Nam propter nos scripta sunt, quoniam debet in spe qui arat arare et qui triturat in spe fructus percipiendi. Si nos vobis spiritalia seminavimus, magnum est si nos carnalia vestra metamus? Si alii potestatis vestrae participes sunt, quare non potius nos? Sed non usi sumus hac potestate, sed omnia sustinemus, ne quod offendiculum demus evangelio Christi. Nescitis quoniam qui in sacrario operantur quae de sacrario sunt edunt? Qui altario deserviunt cum altario participant? Ita et dominus ordinavit his qui evangelium annuntiant de evangelio vivere. Ego autem nullo horum usus sum. Non autem scripsi haec ut ita fiant in me. Bonum est enim mihi magis mori quam ut gloriam meam quis evacuet. Nam si evangelizavero, non est mihi gloria; necessitas enim mihi incumbit. Vae enim mihi est si non evangelizavero. Si enim volens hoc ago, mercedem habeo; si autem invitus, dispensatio mihi credita est. Quae est ergo merces mea? Ut evangelium praedicans sine sumptu ponam evangelium, ut non abutar potestate mea in evangelio. Nam cum liber essem ex omnibus, omnium me servum feci ut plures lucrifacerem. Et factus sum Iudaeis tamquam Iudaeus ut Iudaeos lucrarer; his qui sub lege sunt quasi sub lege essem, cum ipse non essem sub lege, ut eos qui sub lege erant lucrifacerem; his qui sine lege erant tamquam sine lege essem, cum sine lege dei non essem, sed in lege essem Christi, ut lucrifacerem eos qui sine lege erant. Factus sum infirmis infirmus ut infirmos lucrifacerem. Omnibus omnia factus sum ut omnes facerem salvos. Omnia autem facio propter evangelium, ut particeps eius efficiar. Nescitis quod hii qui in stadio currunt omnes quidem currunt, sed unus accipit bravium? Sic currite ut conprehendatis. Omnis autem qui in agone contendit ab omnibus se abstinet; et illi quidem ut corruptibilem coronam accipiant, nos autem incorruptam. Ego igitur sic curro non quasi in incertum; sic pugno non quasi aerem verberans; sed castigo corpus meum et in servitutem redigo, ne forte cum aliis praedicaverim ipse reprobus efficiar.

X

Nolo enim vos ignorare fratres quoniam patres nostri omnes sub nube fuerunt et omnes mare transierunt, et omnes in Moyse baptizati sunt in nube et in mari, et omnes eandem escam spiritalem manducaverunt, et omnes eundem potum spiritalem biberunt; bibebant autem de spiritali consequente eos petra; petra autem erat Christus. Sed non in pluribus eorum beneplacitum est deo; nam prostrati sunt in deserto. Haec autem in figuram facti sunt nostri, ut non simus concupiscentes malorum, sicut et illi concupierunt. Neque idolatrae efficiamini, sicut quidam illorum, quemadmodum scriptum est: Sedit populus

manducare et bibere et surrexe-
runt ludere. Neque fornicemur sicut
quidam ex ipsis fornicati sunt.
et ceciderunt una die .xx. et tria
milia. Neque temptemus Christum
sicut quidam eorum temptaverunt.
et a serpentibus perierunt. Neque mur-
muraveritis sicut quidam eorum
murmuraverunt et perierunt
ab exterminatore. Hec autem omnia
in figura contingebant illis. Scrip-
ta sunt autem ad correptionem nos-
tram in quos fines seculorum de-
venerunt. Itaque qui se existi-
mat stare videat ne cadat. Temp-
tatio vos non apprehendat nisi humana.
Fidelis autem deus est qui non patie-
tur vos temptari super id quod po-
testis. sed faciet cum temptati-
one proventum ut possitis sus-
tinere. Propter quod karissimi fugite ab y-
dolorum cultura. ut prudenti-
bus loquor. Vos ipsi iudicate quod di-
co. Benedictionis calix cui be-
nedicimus. nonne communica-
cio sanguinis Christi est? Et panis quem
frangimus. nonne participatio
corporis domini est? Quoniam unus panis
et unum corpus multi sumus. Omnes
qui de uno pane et de uno cali-
ce participamus. Videte Israel se-
cundum carnem. Nonne qui edunt hosti-
as participes sunt altaris? Quid
ergo dico? quod ydolis immolatum sit
aliquid. aut quod ydolum sit aliquid?
Sed que immolant gentes demo-
niis immolant et non deo. Nolo autem
vos socios fieri demoniorum. Non
potestis calicem domini bibere et cali-
cem demoniorum. Non potestis mense
domini participes esse et mense demo-
niorum. An emulamur dominum? Numquid
fortiores illo sumus? Omnia
michi licent. sed non omnia expe-
diunt. Omnia licent. sed non omnia
edificant. Nemo quod suum est querat.
sed quod alterius. Omne quod in macello ve-
nit manducate. nichil interrogan-

tes propter conscientiam. Domini est terra et ple-
nitudo eius. Si quis autem vocat vos infide-
lium et vultis ire omne quod vobis apponitur man-
ducate. nichil interrogantes propter
conscientiam. Si quis autem dixerit hoc
immolatum est ydolis. nolite man-
ducare propter illum qui indicavit
et propter conscientiam. Conscientiam autem
dico non tuam. sed alterius. Ut quid enim
libertas mea iudicatur ab aliena
conscientia? Si ego cum gratia partici-
po quid blasphemor pro eo quod gratias a-
go? Sive ergo manducatis sive bi-
bitis vel aliud quid facitis omnia in glo-
riam dei facite. Sine offensione estote
iudeis et gentibus et ecclesie dei. sicut
ego per omnia omnibus placeo. non
querens quod michi utile est sed quod
multis ut salvi fiant. XI
Imitatores mei estote sicut et ego
Christi. Laudo autem vos fratres quod per omnia
mei memores estis. et sicut tradi-
di vobis precepta mea tenetis. Vo-
lo autem vos scire quod omnis viri caput
Christus est. caput autem mulieris
vir. caput vero Christi deus. Omnis
vir orans aut prophetans velato capi-
te deturpat caput suum. Omnis
autem mulier orans aut prophetans
non velato capite deturpat su-
um. Unum enim est ac si decal-
vetur. Nam si non velatur mulier
et tondeatur. Si vero turpe est mu-
lieri tonderi aut decalvari ve-
let caput suum. Vir quidem non de-
bet velare caput suum quoniam yma-
go et gloria domini est. Mulier au-
tem gloria viri est. Non enim vir ex
muliere est. sed mulier ex viro.
Et enim non est creatus vir propter
mulierem. sed mulier propter virum.
Ideo debet mulier velamen ha-
bere super caput suum propter angelos. Ve-
rumptamen neque vir sine muliere ne-
que mulier sine viro in domino. Nam
sicut mulier de viro. ita et vir
per mulierem. Omnia autem ex deo

vos autem ipsi iudicate. decet mu-
lierem non velatam orare deum?
nec ipsa natura docet nos. quod
vir quidem si comam nutriat,
ignominia est illi. mulier vero
si comam nutriat gloria est illi. quoniam
capilli pro velamine ei dati sunt.
Si quis autem videtur contentiosus
esse nos talem consuetudinem non
habemus neque ecclesia dei. Hoc autem pre-
cipio non laudans quod non in melius
sed in deterius convenitis. Primum
quidem convenientibus vobis in ec-
clesiam audio scissuras esse et ex parte
credo. Nam oportet hereses esse ut et
qui probati sunt manifesti fi-
ant in vobis. Convenientibus ergo
vobis in unum, iam non est dominicam cenam
manducare. Unusquisque enim
cenam suam occupat ad mandu-
candum. Et alius quidem esurit. a-
lius autem ebrius est. Numquid do-
mos non habetis ad manducandum et bi-
bendum? aut ecclesiam dei contemp-
nitis et confunditis eos qui non habent?
Quid dicam vobis? Laudo vos? in hoc
non laudo. Ego enim accepi a do-
mino quod et tradidi vobis. quoniam dominus
ihesus in qua nocte tradebatur ac-
cepit panem et gratias agens fre-
git et dixit. Accipite et manduca-
te. hoc est corpus meum quod pro vo-
bis tradetur. hoc facite in meam
commemorationem. Similiter et calicem
postquam cenavit dicens. Hic calix
novum testamentum est in meo san-
guine. hoc facite quotienscumque
bibetis in meam commemorationem.
Quotienscumque enim manducabi-
tis panem hunc et calicem bibetis.
mortem domini annuntiabitis
donec veniat. Itaque quicumque man-
ducaverit panem vel biberit cali-
cem domini indigne reus erit cor-
poris et sanguinis domini. Probet autem
seipsum homo et sic de pane illo
edat et de calice bibat. Qui enim
manducat et bibit indigne iu-
dicium sibi manducat et bibit non
diiudicans corpus domini. Ideo
inter vos multi infirmi et imbecilles.
et dormiunt multi. Quod si nosmet
ipsos diiudicaremus, non utique
iudicaremur. Dum iudicamur
autem a domino corripimur ut
non cum hoc mundo dampnemur.
Itaque fratres mei cum convenitis
ad manducandum invicem expec-
tate. Si quis esurit domi man-
ducet. ut non in iudicium conveniatis.
Cetera autem cum venero disponam.

XII

De spiritualibus
autem nolo vos ignorare fratres.
Scitis quoniam cum gentes essetis ad simula-
cra muta prout ducebamini eun-
tes. Ideo notum vobis facio. quod ne-
mo in spiritu dei loquens dicit ana-
thema ihesu. Et nemo potest dicere do-
minus ihesus nisi in spiritu sancto. Divi-
siones vero gratiarum sunt. idem autem
spiritus. Et divisiones ministrationum
sunt. idem autem dominus. Et divisiones
operationum sunt. Idem vero deus qui
operatur omnia in omnibus. Unicuique
autem datur manifestatio
spiritus ad utilitatem. Alii quidem
per spiritum datur sermo sapientie. secundum — alii autem sermo scientie
eundem spiritum. Alteri fides in eodem
spiritu. Alii gratia sanitatum in uno
spiritu. Alii operatio virtutum. Alii
prophetia. Alii discretio spirituum. Alii ge-
nera linguarum. Alii interpreta-
tio sermonum. Hec autem omnia op-
eratur unus atque idem spiritus dividens
singulis prout vult. Sicut enim
corpus unum est et membra habet mul-
ta. omnia autem membra corporis
cum sint multa unum corpus
sunt. ita et christus. Etenim in uno
spiritu omnes nos in unum corpus bap-
tizati sumus. sive iudei sive
gentiles. sive servi sive libe-
ri. et omnes uno spiritu potati sumus.
Nam et corpus non est unum membrum
sed multa. Si dixerit pes quoniam non sum
manus de corpore non sum, non ideo non est

de corpore. Et si dixerit auris: quoniam
non sum oculus, non sum de corpore; non ideo
non est de corpore. Si totum corpus
oculus, ubi auditus? Si totum au-
ditus, ubi odoratus? Nunc autem po-
suit deus membra, unumquodque eorum in
corpore sicut voluit. Quod si essent omnia
unum membrum, ubi corpus? Nunc autem
multa quidem membra, unum autem
corpus. Non potest autem oculus dicere
manui: opera tua non indigeo. Aut
iterum caput pedibus: non estis michi
necessarii. Sed multo magis que videntur
membra corporis infirmiora esse,
necessaria sunt. Et que putamus
ignobiliora esse membra corporis,
his honorem habundantiorem cir-
cumdamus. Et que inhonesta sunt
nostra, habundantiorem honesta-
tem habent. Honesta autem nostra nullius
egent. Sed deus temperavit corpus,
ei cui deerat habundantiorem tri-
buendo honorem, ut non sit scisma
in corpore, sed idipsum pro invicem
sollicita sint membra. Et si quid patitur
unum membrum, compatiuntur
omnia membra; sive gloriatur unum
membrum, congaudent omnia mem-
bra. Vos autem estis corpus Christi
et membra de membro. Et quosdam quidem
posuit deus in ecclesia: primum apostolos,
secundo prophetas, tertio doctores, deinde
virtutes, exinde gratias curationum,
opitulationes, gubernationes, genera lin-
guarum, interpretationes sermonum.
Numquid omnes apostoli? Numquid omnes
prophete? Numquid omnes doctores? Num-
quid omnes virtutes? Numquid omnes
gratiam habent curationum? Numquid
omnes linguis loquuntur? Numquid
omnes interpretantur? Emulamini autem
karismata meliora. Et adhuc
excellentiorem vobis viam demon-
stro.

XIII

Si linguis hominum loquar et ange-
lorum, caritatem autem non habeam,
factus sum velud es sonans aut
cymbalum tinniens. Et si habuero
prophetiam, et noverim misteria omnia
et omnem scientiam, et si habuero omnem
fidem ita ut montes transferam,
caritatem autem non habuero, nichil
sum. Et si distribuero in cibos pau-
perum omnes facultates meas,
et si tradidero corpus meum ita ut
ardeam, caritatem autem non habuero,
nichil michi prodest. Caritas pati-
ens est, benigna est. Caritas non
emulatur, non agit perperam, non infla-
tur, non est ambitiosa, non querit que
sua sunt, non irritatur, non cogitat
malum, non gaudet super iniquitatem,
congaudet autem veritati; omnia suffert,
omnia credit, omnia sperat, omnia
sustinet. Caritas numquam excidit,
sive prophetie evacuabuntur, sive
lingue cessabunt, sive scientia destru-
etur. Ex parte enim cognoscimus
et ex parte prophetamus. Cum autem
venerit quod perfectum est, evacuabitur
quod ex parte est. Cum essem par-
vulus, loquebar ut parvulus, sape-
bam ut parvulus, cogitabam
ut parvulus. Quando autem factus sum
vir, evacuavi que erant parvuli.
Videmus enim nunc per speculum in enig-
mate, tunc autem facie ad faciem.
Nunc cognosco ex parte, tunc autem
cognoscam sicut et cognitus sum.
Nunc autem manent fides, spes, cari-
tas, tria hec; maior horum est caritas.

XIIII

Sectamini caritatem. Emulamini spiri-
tualia, magis autem ut prophetetis. Qui
enim loquitur lingua, non hominibus loqui-
tur sed deo. Nemo enim audit. Spiritu
autem loquitur misteria. Nam qui
prophetat hominibus loquitur ad edi-
ficationem et exhortationem et consola-
tionem. Qui loquitur lingua, semet-
ipsum edificat. Qui autem prophetat,
ecclesiam dei edificat. Volo autem
omnes vos linguis loqui, magis autem
prophetare. Nam maior est qui prophe-
tat quam qui loquitur linguis, nisi forte
interpretetur ut ecclesia edificationem

accipiat. Nunc autem fratres si venero
ad vos linguis quid prodero nisi
vobis loquar aut in revelatione aut in scientia
aut prophetia aut in doctrina. Tamen que
sine anima sunt vocem dantia sive
tibia sive cithara nisi distinctionem
sonituum dederint quomodo scietur
quod canitur aut quod citharizatur?
Etenim si incertam vocem det tuba
quis parabit se ad bellum? Ita et vos
per linguam nisi manifestum sermonem de-
deritis quomodo scietur id quod dicitur?
Eritis enim in aera loquentes.
Tam multa ut puta genera linguarum
sunt in hoc mundo, et nichil sine
voce est. Si ergo nesciero virtutem
vocis, ero ei cui loquar barbarus,
et qui loquitur. Sic et vos quoniam emu-
latores estis spirituum ad edifica-
tionem ecclesie querite ut habundetis.
Et ideo qui loquitur lingua o-
ret ut interpretetur. Nam si orem
lingua, spiritus meus orat, mens autem
mea sine fructu est. Quid ergo est? Ora-
bo spiritu, orabo et mente; psallam spiritu,
psallam et mente. Ceterum si benedixeris
spiritu, quis supplet locum ydiote, quo-
modo dicet amen super tuam benedicti-
onem? Quoniam quid dicas nescit. Nam
tu quidem bene gratias agis, sed alter
non edificatur. Gratias ago deo meo
quod omnium vestrum lingua loquor. Sed in ec-
clesia volo quinque verba sensu meo loqui
ut et alios instruam, quam decem milia verborum
in lingua. Fratres nolite pueri effici sen-
sibus, sed malicia parvuli estote,
sensibus autem perfecti sitis. In lege
enim scriptum est: Quoniam in aliis
linguis et in labiis aliis loquar
populo huic, et nec sic audient me,
dicit dominus. Itaque lingue in signum
sunt non fidelibus sed infidelibus; prophetie
autem non infidelibus sed fidelibus. Si
ergo conveniat universa ecclesia in unum
et omnes linguis loquantur, intrent
autem ydiote aut infideles, nonne di-
cent quod insanitis? Si autem omnes
prophetent, intret autem quis infidelis

vel ydiota, convincitur ab omnibus,
diiudicatur ab omnibus. Occulta
enim cordis eius manifesta fiunt,
et ita cadens in faciem adorabit de-
um, pronuntians quod vere deus in vobis
sit. Quid ergo est fratres? Cum conveni-
tis unusquisque vestrum psalmum habet, doc-
trinam habet, apocalipsim habet, lin-
guam habet, interpretationem habet. Omnia
ad edificationem fiant. Sive lingua
quis loquitur, secundum duos aut
ut multum tres, et per partes, et unus
interpretetur. Si autem non fuerit inter-
pres, taceat in ecclesia; sibi autem loquatur
et deo. Prophete autem duo vel tres dicant,
et ceteri diiudicent. Quod si aliquid
revelatum fuerit sedenti, prior
taceat. Potestis enim omnes per
singulos prophetare, ut omnes discant
et omnes exhortentur. Et spiritus prophetarum
prophetis subiecti sunt. Non enim
dissensionis est deus sed pacis, sicut
et in omnibus ecclesiis sanctorum doceo. Mulieres
in ecclesiis taceant. Non enim permitti-
tur eis loqui, sed subditas esse, sicut
et lex dicit. Si quid autem volunt
discere, domi viros suos interrogent.
Turpe est enim mulieri loqui
in ecclesia. An a vobis verbum dei pro-
cessit? aut in vos solos pervenit? Si
quis videtur propheta esse aut spiritualis,
cognoscat que scribo vobis quia domini
sunt mandata. Si quis autem igno-
rat, ignorabitur. Itaque fratres emula-
mini prophetare, et loqui linguis no-
lite prohibere. Omnia autem honeste et
secundum ordinem fiant in vobis.

XV

Notum autem
vobis facio fratres evangelium quod pre-
dicavi vobis, quod et accepistis, in quo
et statis, per quod et salvamini, qua
ratione predicaverim vobis si tenetis,
nisi frustra credidistis. Tradi-
di enim vobis in primis quod et accepi,
quoniam Christus mortuus est pro peccatis nostris
secundum scripturas, et quia sepultus
est, et quia resurrexit tercia die se-
cundum scripturas, et quia visus

est Cephae et post hoc .xi. Deinde vi-
sus est plus quam quingentis fratribus
simul. ex quibus multi manent
usque adhuc. quidam autem dormierunt.
Deinde visus est Iacobo. Deinde
apostolis omnibus. Novissime autem om-
nium tamquam abortivo visus est et mihi.
Ego enim sum minimus apostolorum qui
non sum dignus vocari apostolus quia per-
secutus sum ecclesiam Dei. Gratia autem
Dei sum id quod sum. et gratia eius in
me vacua non fuit. sed abundan-
tius illis omnibus laboravi. Non ego
autem sed gratia Dei mecum. Sive enim
ego. sive illi sic praedicamus et sic
credidistis. Si autem Christus praedicatur
quod resurrexit a mortuis. quomodo quidam
dicunt in vobis. quoniam resurrectio
mortuorum non est. Si autem resurrec-
tio mortuorum non est. neque Christus resur-
rexit. Inanis est praedicatio nostra. ina-
nis est et fides nostra. Invenimur
autem et falsi testes Dei. quoniam testimo-
nium diximus adversus Deum quod sus-
citaverit Christum quem non suscitavit.
si mortui non resurgunt. Nam si mor-
tui non resurgunt neque Christus resurrexit.
Quod si Christus non resurrexit vana est
fides vestra. adhuc enim estis in peccatis
vestris. Ergo et qui dormierunt in Christo
perierunt. Si in hac vita tantum
in Christo sperantes sumus. miserabi-
liores sumus omnibus hominibus. Nunc autem
Christus resurrexit a mortuis primitiae
dormientium. quoniam quidem per hominem
mors. et per hominem resurrectio mor-
tuorum. Et sicut in Adam omnes moriun-
tur. ita in Christo omnes vivificabun-
tur. Unusquisque autem in suo ordine
primitiae Christus. deinde hi qui sunt
Christi qui in adventu Christi crede-
runt. Deinde finis. cum tradiderit
regnum Deo et Patri cum evacuave-
rit omnem principatum et potestatem et
virtutem. Oportet autem illum regnare do-
nec ponat inimicos sub pedibus
eius. Novissime autem inimica des-
truetur mors. omnia enim subiecit

Si autem Christus non resurrexit

sub pedibus eius. Cum autem dicat
omnia subiecta sunt ei. sine du-
bio praeter eum qui subiecit ei om-
nia ut sit Deus omnia in omnibus. Cum
autem subiecta fuerint illi omnia tunc et
ipse Filius subiectus erit illi qui
sibi subiecit omnia ut sit Deus
omnia in omnibus. Alioquin quid fa-
cient qui baptizantur pro mortu-
is si omnino mortui non resurgunt. ut
quid et baptizantur pro illis? ut quid
et nos periclitamur omni hora? Co-
tidie morior per vestram gloriam fra-
tres quam habeo in Christo Iesu Domino nostro. Si se-
cundum hominem ad bestias pugnavi Ephe-
si. quid mihi prodest si mortui non re-
surgunt? Manducemus et bibamus
cras enim moriemur. Nolite seduci.
Corrumpunt enim mores bonos col-
loquia mala. Evigilate iusti et
nolite peccare. Ignorantiam enim Dei
quidam habent. Ad reverentiam vo-
bis loquor. Sed dicet aliquis. Quomodo resur-
gunt mortui? aut quali corpore
venient? Insipiens tu quod semi-
nas non vivificatur nisi prius mori-
tur. Et quod seminas non corpus quod
futurum est seminas. sed nudum
granum ut puta tritici aut alicuius
ceterorum. Deus autem dat illi corpus
sicut vult. et unicuique seminum pro-
prium corpus. Non omnis caro eadem
caro. sed alia quidem hominum. alia
autem pecorum. alia autem volucrum. a-
lia autem piscium. Et corpora caelestia
et corpora terrestria. Sed alia quidem
caelestium gloria. alia autem terrestri-
um. Alia claritas solis. alia cla-
ritas lunae. et alia claritas stel-
larum. Stella enim a stella dif-
fert in claritate. Sic et resurrectio
mortuorum. Seminatur in corrup-
tione. surget in incorruptione. Se-
minatur in infirmitate. surget in
virtute. Seminatur corpus anima-
le. surget corpus spiritale. Si est
corpus animale. est et spiritale. sicut
scriptum est. Factus est primus ho-

factus est primus homo adam in animam viventem, no-
vissimus autem adam in spiritum vi-
vificantem. Sed non prius quod spiritu-
ale est quam quod animale, deinde quod
spiritale. Primus homo de terra ter-
renus, secundus homo de celo cele-
stis. Qualis terrenus tales et terreni, et
qualis celestis tales et celestes. Igitur sicut
portavimus ymaginem terreni,
portemus et ymaginem celestis. Hoc autem
dico fratres quia caro et sanguis regnum
dei possidere non possunt, neque corruptio in cor-
ruptelam possidebit. Ecce misterium
vobis dico. Omnes quidem resurge-
mus sed non omnes inmutabimur,
in momento in ictu oculi in no-
vissima tuba; canet enim et mortui qui in Christo
sunt resurgent primi incorrup-
ti, et nos inmutabimur. Oportet enim cor-
ruptibile hoc induere incorruptio-
nem, et mortale hoc induere immor-
talitatem. Cum autem mortale hoc in-
duerit inmortalitatem, tunc fiet ser-
mo qui scriptus est: Absorta est mors
in victoria. Ubi est mors victoria tua,
ubi est mors stimulus tuus? Stimulus
autem mortis peccatum est, virtus
autem peccati lex. Deo autem gratias
qui dedit nobis victoriam per dominum
nostrum Ihesum Christum qui mor-
tuus est pro nobis. Itaque fratres mei di-
lecti stabiles estote et immobiles,
habundantes in omni opere semper,
scientes quod labor vester non
est inanis in domino. XVI.

De collectis autem que
fiunt in sanctos, sicut ordinavi ec-
clesiis galathie ita et vos facite. Per
unam sabbati unusquisque vestrum
apud se reponat recondens quod sibi
placuerit, ut non cum venero tunc col-
lecte fiant. Cum autem presens fuero,
quos probaveritis per epistolas hos mit-
tam perferre gratiam vestram in iherusalem.
Quod si dignum fuerit ut et ego eam,
mecum ibunt. Veniam autem
ad vos cum macedoniam pertransie-
ro, nam macedoniam pertransibo. A-
pud vos autem forsitan manebo vel
et hiemabo, ut vos me deducatis quo-
cumque iero. Nolo enim vos modo
in transitu videre, spero enim me mo-
do me aliquantulum temporis
manere apud vos si dominus per-
miserit. Permanebo autem ephe-
si usque ad pentecosten. Ostium enim
michi apertum est magnum et evi-
dens, et adversarii multi. Si autem
venerit thimotheus videte ut si-
ne timore sit apud vos, opus enim domini
operatur sicut et ego. Ne quis
ergo illum spernat. Deducite autem
illum in pace ut veniat ad me. Ex-
pecto enim illum cum fratribus. De
apollo autem fratre vobis notum facio
quoniam multum rogavi eum ut ve-
niret ad vos cum fratribus, et utique non
fuit voluntas eius ut nunc veni-
ret. Veniet autem cum ei vacuum fu- et
erit. Vigilate et state in fide, viriliter
agite et confortamini in domino,
et omnia vestra in caritate fiant. Ob-
secro vos fratres, nostis domum ste-
phane et fortunati, quoniam sunt primi- et achaici
tie achaie et in ministerium sanctorum
ordinaverunt se ipsos, ut et vos subdi-
ti sitis eiusmodi et omni cooperanti
et laboranti. Gaudeo autem in presen-
tia stephane et fortunati et achaici,
quoniam id quod vobis deerat ipsi sup-
pleverunt. Refecerunt enim et meum
spiritum et vestrum. Cognoscite ergo [id est honorate]
qui eiusmodi sunt. Salutant vos
omnes ecclesie asie. Salutant in domi- vos
no multum aquila et prisca apud
quos et ego hospitor cum domestica
sua ecclesia. Salutant vos omnes fratres.
Salutate invicem in osculo sancto.
Salutatio mea manu pauli. Si
quis non amat dominum nostrum
iesum christum sit anathema ma-
ranatha. Gratia domini nostri
ihesu christi vobiscum. Caritas mea cum
omnibus vobis in christo ihesu domi-
no nostro. Amen.

Ac. xviii

Post actam penitentiam consolatoriam scribit eis epistolam a troade per titum et collaudans eos hortatur ad meliora contristatos quidem eos sed emendatos ostendens. expl. epla prima ad corinth. Incipit ea in epla ad corinth. II.

Paulus apostolus Ihesu Christi per voluntatem dei et thimotheus frater ecclesie dei que est chorinthi cum omnibus sanctis qui sunt in universa achaia. Gratia vobis et pax et domino iesu christo. Benedictus deus et pater domini nostri ihesu christi pater misericordiarum et deus totius consolationis qui consolatur nos in omni tribulatione nostra ut possimus et ipsi consolari eos qui in omni pressura sunt per exortationem qua exhortamur et ipsi a deo. Quoniam sicut habundant passiones christi in nobis ita et per christum habundat consolatio nostra. Sive autem tribulamur pro vestra exortatione et salute sive consolamur pro vestra consolatione sive exortamur pro vestra exortatione et salute que operatur tolerantiam earundem passionum quas et nos patimur ut spes nostra firma sit pro vobis scientes quoniam sicut socii passionum estis sic eritis et consolationis. Non enim volumus ignorare vos fratres de tribulatione nostra que facta est in asia quoniam supra modum gravati sumus supra virtutem ita ut tederet nos etiam vivere sed ipsi in nobis ipsis responsum mortis habuimus ut non simus fidentes in nobis sed in deo qui suscitat mortuos qui de tantis periculis eripuit nos et eruit. in quem speramus quoniam et adhuc eripiet adiuvantibus et vobis in oratione pro nobis ut ex multarum personis facierum eius que in nobis est donationis per multos gratie agantur deo pro nobis. Nam gloria nostra hec est testimonium conscientie nostre quod in simplicitate et sinceritate dei et non in sapientia carnali sed in gratia dei conversati sumus in mundo habundantius autem ad vos. Non enim alia scribimus vobis quam que legistis et cognovistis. Spero autem quod usque in finem cognoscetis sicut et cognovistis vos ex parte quia gloria vestra sumus sicut et vos nostra in die domini nostri ihesu christi. Et hac confidentia volui prius venire ad vos ut secundam gratiam haberetis et per vos transire in macedoniam et iterum a macedonia venire ad vos et a vobis deduci in iudeam. Cum autem hoc voluissem numquid levitate usus sum. Aut que cogito secundum carnem cogito ut sit apud me est et non. Fidelis autem deus quia sermo noster qui fuit apud vos non est in illo est et non. Dei enim filius ihesus christus qui in vobis per nos predicatus est per me et silvanum et thimotheum non fuit est et non sed est in illo fuit. Quotquot enim promissiones dei sunt in illo est. Ideo et per ipsum amen deo ad gloriam nostram. Qui autem confirmat nos vobiscum in christo et qui unxit nos deus et qui signavit nos et dedit pignus spiritus in cordibus nostris. Ego autem testem deum invoco in animam meam quod parcens vobis non veni ultra corinthum. Non quia dominamur fidei vestre sed adiutores sumus gaudii vestri nam fide statis.

II

Statui autem hoc ipsum apud me ne iterum in tristitia venirem ad vos. Si enim ego contristo vos et quis est qui me letificet

a deo patre nostro

h. 2. c.

h ac. xvi.

nisi qui contristatur ex me. Et hoc ipsum
scripsi vobis ut non cum venero tristitiam
super tristitiam habeam de quibus
oportuerat me gaudere confidens in
omnibus vobis quia meum gau
dium omnium vestrum est. Nam
ex multa tribulatione et angustia
cordis scripsi vobis per multas
lacrimas non ut contristemini
sed ut sciatis quam caritatem ha
beam abundantius in vobis. Si quis autem
contristavit me non me contristavit
sed ex parte ut non onerem
omnes vos. Sufficit illi qui eius
modi est obiurgatio hec que fit a pluribus
ita ut econtrario magis done
tis et consolemini ne forte habun
dantiori tristitia absorbeatur qui
eiusmodi est. Propter quod obsecro vos
ut confirmetis in illo caritatem.
Ideo enim scripsi ut cognoscam
experimentum vestrum an in omnibus
obedientes sitis. Cui autem ali
quid donastis et ego. Nam et ego quod
donavi si quid donavi propter vos in per
sona Christi ut non circumveniamur
a Sathana. Non enim ignoramus
cogitationes eius. Cum venissem
autem Troadem propter evangelium Christi
et ostium michi apertum esset in Do
mino non habui requiem spiritui me
o eo quod non invenerim Titum fratrem
meum sed valefaciens eis
profectus sum in Macedoniam. Deo
autem gratias qui semper triumphat
nos in Christo Iesu et odorem notitie
sue manifestat per nos in omni
loco quia Christi bonus odor sumus
Deo in hiis qui salvi fiunt et in hiis
qui pereunt. Aliis quidem odor
mortis in mortem aliis autem
odor vite in vitam. Et ad hec quis
tam idoneus. Non enim sumus
sicut plurimi adulterantes ver
bum Dei sed ex sinceritate sed sic
ut ex Deo coram Deo in Christo loquimur.

III

Incipimus iterum
nosmet ipsos commendare aut
numquid egemus sicut quidam
commendaticiis epistolis ad vos aut
ex vobis. Epistola nostra vos estis scrip
ta in cordibus nostris que scitur et le
gitur ab omnibus hominibus. Mani
festati quia epistola estis Christi
ministrata a nobis et scripta non at
ramento sed spiritu Dei vivi non in
tabulis lapideis sed in tabulis cordis
carnalibus. Fiduciam autem talem
habemus per Christum ad Deum non quod
sufficientes simus cogitare aliquid
a nobis quasi ex nobis sed sufficientia
nostra ex Deo est qui et ydoneos nos fecit
ministros novi testamenti non lit
tera sed spiritu. Littera enim occidit spiritus
autem vivificat. Quod si ministratio
mortis litteris deformata in lapi
dibus fuit in gloria ita ut non possent
intendere filii Israel in faciem Moy
si propter gloriam vultus eius que eva
cuatur quomodo non magis mi
nistratio spiritus erit in gloria. Nam si mi
nistratio dampnationis in gloria est mul
to magis habundat ministerium
iustitie in gloria. Nam nec glorificatum
est quod claruit in hac parte propter ex
cellentem gloriam. Si enim quod evacua
tur per gloriam est multo magis
quod manet in gloria est. Habentes igitur talem
spem multa fiducia utimur et non
sicut Moyses ponebat velamen
super faciem suam ut non intenderent
filii Israel in faciem eius quod evacuatur
sed obtunsi sunt sensus eorum. Usque in ho
diernum enim diem id ipsum vela
men in lectione veteris testamenti
manet non revelatum quoniam
quod in Christo evacuatur. Sed usque in
hodiernum diem cum legitur Mo
yses velamen est positum super
cor eorum. Cum autem conversus fu
erit ad Deum auferetur velamen.
Dominus autem spiritus est. Ubi autem spiritus Domini i
bi libertas. Nos vero omnes revelata
facie gloriam Domini speculantes
in eandem ymaginem transformamur
a claritate in claritatem tamquam a Domini spiritu

IIII

Ideo habentes hanc administrationem iu-
xta quod misericordiam consecuti sumus
non deficimus sed abdicamus occul-
ta dedecoris non ambulantes in
astutia neque adulterantes verbum dei
sed in manifestatione veritatis com-
mendantes nosmet ipsos ad omnem
conscientiam hominum coram deo. Quod si et op-
tum est evangelium nostrum in his
qui pereunt est opertum. in quibus
deus huius seculi excecavit men-
tes infidelium ut non fulgeat illu-
minatio evangelii glorie christi qui
est imago invisibilis dei. Non enim
nosmet ipsos predicamus sed ihesum christum
dominum nostrum. Nos autem ser-
vos vestros per ihesum. Quoniam deus qui
dixit de tenebris lucem splendescere ipse
illuxit in cordibus nostris ad illumi-
nationem scientie claritatis dei in fa-
cie christi ihesu. Habemus autem thesau-
rum istum in vasis fictilibus ut sublimi-
tas sit virtutis dei et non ex nobis.
In omnibus tribulationem patimur sed
non angustiamur. Aporiamur sed
nō non destituimur. Persecutionem patimur
sed non derelinquimur. Deicimur sed
non perimus semper mortificationem
ihesu christi in corpore nostro circum-
ferentes ut et vita iesu in corporibus
nostris manifestetur. Semper enim nos
qui vivimus in mortem tradimur
propter ihesum ut et vita ihesu manifestetur.
Semper enim nos qui vivimus in
carne nostra mortali. Ergo mors in nobis
operatur vita autem in vobis. Haben-
tes autem eundem spiritum fidei si-
cut scriptum est. Credidi propter quod locutus
sum et nos credimus propter quod loquimur
scientes quoniam qui suscitavit
ihesum et nos cum ihesu suscitabit et con-
stituet nos vobiscum. Omnia enim
propter vos ut gratia habundans per multos
gratiarum actiones habundet in gloriam
dei. Propter quod non deficimus sed licet is qui
deforis est noster homo corrumpitur
tamen is qui intus est renovatur
de die in diem. Id enim quod in pre-
senti est momentaneum et leve tri-
bulationis nostre supra modum in sub-
limitatem eternum glorie pondus ope-
ratur in nobis non contemplantibus nobis que
videntur temporalia sunt que au-
tem non videntur eterna sunt.

V

Scimus enim quoniam si
terrestris domus nostra hu-
ius habitationis dissolvatur quod edifica-
tionem ex deo habemus domum non
manufestam manufactam sed eternam
in celis. Nam et in hoc ingemiscimus ha-
bitationem nostram que de celo est su-
perinduere cupientes si tamen vestiti
non nudi inveniamur. Nam et qui
sumus in hoc tabernaculo ingemiscimus
gravati eo quod nolumus expoliari
sed supervestiri ut absorbeatur quod mor-
tale est a vita. Qui autem efficit nos
in hoc ipsum deus qui dedit nobis pignus
spiritus. Audentes igitur semper et scientes quo-
niam dum sumus in corpore peregrinamur
a domino. Per fidem enim ambulamus et non per spe-
ciem. Audemus autem et bonam voluntatem habe-
mus magis peregrinari a corpore et presen-
tes esse ad deum. Et ideo contendimus si-
ve absentes sive presentes placere illi.
Omnes enim nos manifestari oportet ante
tribunal christi ut referat unusquisque
propria corporis prout gessit sive bonum si-
ve malum. Scientes ergo timorem domini
hominibus suademus deo autem mani-
festi sumus. Spero autem et in conscien-
tiis vestris manifestos nos esse. Non ite-
rum nos commendamus vobis occasionem
damus occasionem nobis pro vobis glori-
andi ad eos qui in facie gloriantur
et non in corde. Sive enim mente ex-
cedimus deo sive sobrii sumus vo-
bis. Caritas enim christi urget nos
estimantes hoc quoniam si unus pro
omnibus mortuus est ergo omnes mor-
tui sunt et pro omnibus mortuus est chri-
stus ut et qui vivunt iam non sibi vivant
sed ei qui pro ipsis mortuus est et resur-
rexit. Itaque nos ex hoc neminem no-
vimus secundum carnem. Et si cognovimus
secundum carnem christum sed

iam non novimus. Si qua ergo in Christo
nova creatura est, vetera transi-
erunt: ecce facta sunt omnia nova.
Omnia autem ex deo qui nos recon-
ciliavit sibi per Christum, et dedit nobis
ministerium reconciliationis. Quo-
niam quidem deus erat in Christo mundum
reconcilians sibi, non reputans
illis delicta ipsorum, et posuit in nobis ver-
bum reconciliationis. Pro Christo ergo legatione
fungimur, tamquam deo exhortante
per nos. Obsecramus vos pro Christo recon-
ciliamini deo. Eum qui non noverat
peccatum, pro nobis peccatum fecit deus,
ut nos efficeremur iustitia dei
in ipso.

VI

Adiuvantes autem exhortamur
ne in vacuum gratiam dei recipiatis.
Ait enim: Tempore accepto exaudivi
te, in die salutis adiuvi te. Ecce nunc
tempus acceptabile, ecce nunc dies
salutis. Nemini dantes ullam offen-
sionem, ut non vituperetur ministe-
rium nostrum. Sed in omnibus exhibea-
mus nosmet ipsos sicut dei minis-
tros: in multa patientia, in tribulati-
onibus, in necessitatibus, in angustiis,
in plagis, in carceribus, in seditioni-
bus, in laboribus, in vigiliis, in ieiu-
niis, in castitate, in scientia, in longa-
nimitate, in suavitate, in spiritu sancto,
in caritate non ficta, in verbo veri-
tatis, in virtute dei, per arma iustitie
a dextris et a sinistris, per gloriam et ig-
nobilitatem, per infamiam et bo-
nam famam, ut seductores et ve-
races, sicut qui ignoti et cogniti,
quasi morientes et ecce vivimus,
ut castigati et non mortificati, quasi
tristes, semper autem gaudentes,
sicut egentes, multos autem locu-
pletantes, tamquam nichil
habentes et omnia possidentes. Os nostrum
patet ad vos, o Corinthii, cor nos-
trum dilatatum est. Non angus-
tiamini in nobis, angustiamini
autem in visceribus vestris. Eandem autem
habentes remunerationem, tamquam filiis
dico, dilatamini et vos. Nolite iugum
ducere cum infidelibus. Que enim parti-
cipatio iustitie cum iniquitate?
Aut que societas luci ad tenebras?
Que autem conventio Christi ad Belial?
Aut que pars fideli cum infideli? Qui
autem consensus templo dei cum idolis?
Vos enim estis templum dei vivi,
sicut dicit dominus: Quoniam inhabitabo in
illis et inambulabo, et ero illorum deus,
et ipsi erunt michi populus. Propter quod exite
de medio eorum et separamini, dicit do-
minus, et immundum ne tetigeritis,
et ego recipiam vos, et ero vobis in patrem,
et vos eritis michi in filios et filias,
dicit dominus omnipotens.

VII

Has ergo habentes promissiones karis-
simi, mundemus nos ab omni inqui-
namento carnis et spiritus, perficientes sanc-
tificationem in timore dei. Capite nos. Ne-
minem lesimus, neminem corrupimus,
neminem circumvenimus. Non ad condemp-
nationem vestram dico. Predixi enim quod
in cordibus nostris estis ad commoriendum
et ad convivendum. Multa michi fi-
ducia est apud vos, multa michi gloriatio
pro vobis. Repletus sum consolatione,
superhabundo gaudio in omni tribula-
tione nostra. Nam cum venissemus in
Macedoniam, nullam requiem ha-
buit caro nostra, sed omnem tribulationem
passi sumus: foris autem pugne,
intus timores. Sed qui consolatur
humiles consolatus est nos deus in ad-
ventu Titi. Non solum autem in adven-
tu eius, sed et in consolatione qua con-
solatus est me in vobis, referens no-
bis vestrum desiderium, vestrum fletum, vestram
emulationem pro me, ita ut ma-
gis gauderem. Quoniam et si contristavi
vos in epistola, non me modo peni-
tet. Et si peniteret, videns quod in epistola
illa, et si ad horam vos contristavit,
nunc gaudeo, non quia contristati es-
tis, sed quia contristati estis ad pe-
nitentiam. Contristati enim estis
secundum deum, ut in nullo detrimentum
patiamini ex nobis. Que enim secundum deum

tristitia est. penitentiam in salutem sta-
bilem operatur. Seculi autem
tristitia mortem operatur. Ecce e-
nim hoc ipsum secundum deum contris-
tari vos quantam in vobis operatur
sollicitudinem. sed defensionem. sed
indignationem. sed timorem. sed deside-
rium. sed emulationem. sed vindictam. In
omnibus exhibuistis vos incontami-
natos esse negotio. Igitur et si scrip-
si vobis. non propter eum qui fecit iniu-
riam. nec propter eum qui passus est.
sed ad manifestandam sollicitudinem
vestram quam habemus pro vobis coram do-
mino. Ideo consolati sumus in conso-
latione autem vestra habundantius ma-
gis gavisi sumus super gaudio
Titi. quia refectus est spiritus eius ab
omnibus vobis. Et si quid apud illum
de vobis gloriatus sum non confusus sum.
Sed sicut vobis omnia in veritate
locuti sumus. ita et gloriatio nostra
que fuit ad Titum veritas facta est.
Et viscera eius habundantius in
vos sunt reminiscentis omnium
vestram obedientiam. quomodo cum timore
et tremore excepistis eum. Gaudeo
quod in omnibus confido in vobis.

VIII

Notam autem
facimus vobis fratres gratiam dei que
data est in ecclesiis macedonie. quod
in multo experimento tribulatio-
nis habundantia gaudii ipsorum fuit
et altissima paupertas eorum habunda-
vit in divitias simplicitatis eo-
rum. quia secundum virtutem testimo-
nium illis perhibeo. et supra virtu-
tem voluntarii fuerunt cum mul-
ta exhortatione obsecrantes nos
gratiam et communicationem ministerii que
fit in sanctos. Et non sicut speravimus.
sed semetipsos dederunt primum
domino. deinde nobis per volun-
tatem dei. ita ut rogaremus
Titum. ut quemadmodum cepit. ita et per-
ficiat in vobis et gratiam istam. Sed si-
cut in omnibus habundatis. fide. spe.
et sermone. et scientia. et omni sollicitudi-
ne. insuper et caritate vestra in nos. ut et
in hac gratia habundetis. Non quasi im-
perans dico. sed per aliorum sollici-
tudinem. et vestre caritatis ingeni-
um bonum comprobans. Scitis enim gra-
tiam domini nostri ihesu christi. quoniam prop-
ter vos egenus factus est cum esset dives.
ut illius inopia vos divites es-
setis. Et consilium in hoc do. Hoc enim
vobis utile est. qui non solum facere
sed et velle cepistis ab anno prius.
Nunc vero et facto perficite. ut quem-
admodum promptus est animus voluntatis ita sit
et perficiendi. ex eo quod habetis. Si enim
voluntas prompta est secundum id quod ha-
bet accepta est. non secundum quod non habet. Non
enim ut aliis sit remissio vobis
autem tribulatio. sed ex equalita-
te in presenti tempore vestra habundantia
illorum inopiam suppleat. ut et illo-
rum habundantia vestre inopie sit supplemen-
tum. ut fiat equalitas sicut scriptum est.
Qui multum non habundavit. et
qui modicum. non minoravit. Gratias
ago deo qui dedit eandem sollici-
tudinem pro vobis in corde Titi. quoniam ex-
hortationem quidem suscepit. sed cum
sollicitior esset sua voluntate profectus
est ad vos. Misimus etiam cum illo
fratrem nostrum. cuius laus in evangelio
per omnes ecclesias. Non solum autem
sed et ordinatus est ab ecclesiis comes
peregrinationis nostre in hanc gra-
tiam que ministratur a nobis ad do-
mini gloriam. et destinatam volun-
tatem vestram. devitantes hoc ne quis
nos vituperet in hac plenitudine
que ministratur a nobis in domini gloriam.
Providemus enim bona non solum
coram deo. sed etiam coram hominibus.
Misimus autem et cum illis fratrem nos-
trum quem probavimus in multis se-
pe sollicitum esse. nunc autem multo
sollicitiorem pro confidentia multa
in vobis. sive pro Tito qui est socius
meus. et in vobis adiutor. sive pro
fratribus meis apostolis ecclesiarum gloria christi.
Ostensionem ergo que est caritatis

vestre et nostre glorie pro vobis in illos oste
dite in faciem ecclesiarum. IX

Nam de ministerio quod fit in sanctos
ex habundanti est michi scribe
re vobis. Scio enim promptum animum
vestrum pro quo de vobis glorior apud
macedonas quoniam et achaia parata
est ab anno preterito et vestra emula
tio provocavit plurimos. Misi
autem fratres ut ne quod gloriamur de
vobis evacuetur in hac parte ut
quemadmodum dixi parati sitis ne cum vene
rint mecum macedones et invene
rint vos imparatos erubescamus
nos ut non dicamus vos in hac substantia.
Necessarium ergo existimavi rogare fratres
ut preveniant ad vos et preparent re
promissam benedictionem hanc para
tam esse sic quasi benedictionem non
quasi avariciam. Hoc autem dico. Qui
parce seminat parce et metet et
qui seminat in benedictionibus de
benedictionibus et metet. Unusquisque
prout destinavit in corde suo non
ex tristicia aut ex necessitate. Hilarem
enim datorem diligit deus. Po
tens est autem deus omnem gratiam habunda
re facere in vobis ut in omnibus sem
per omnem sufficienciam habentes habundetis in
omne opus bonum sicut scriptum est. Dis
persit dedit pauperibus. Iusticia eius
manet in seculum seculi. Qui autem
administrat semen seminanti et pa
nem ad manducandum prestabit et
multiplicabit semen vestrum et augebit
incrementa frugum iusticie vestre ut
in omnibus locupletati habundetis in omnem
simplicitatem que operatur
per nos gratiarum actionem deo. Quoniam mi
nisterium huius officii non solum sup
plet ea que desunt sanctis sed et habundat
per multas gratiarum actiones in domino,
per probacionem ministerii huius glorificantes
deum in obediencia confessionis vestre
in evangelium christi et simplicitate
communicacionis in illos et in omnes
et ipsorum obsecratione pro vobis deside
rancium vos propter eminentem gratiam dei
in vobis. Gratias ago deo super ine
narrabili dono eius. X

Ipse autem ego paulus obsecro
vos per mansuetudinem et mo
destiam christi qui in facie quidem humilis sum
inter vos absens autem confido in vobis.
Rogo autem vos ne presens audeam per eam
confidenciam qua existimor audere
in quosdam qui arbitrantur nos
tamquam secundum carnem ambulemus.
In carne enim ambulantes non secundum
carnem militamus. Nam arma
milicie nostre non sunt carnalia sed po
tencia deo ad destructionem municionum
consilia destruentes et omnem altitudi
nem extollentem se adversus scien
ciam dei et in captivitatem redigentes
omnem intellectum in obsequium christi et
in promptu habentes ulcisci omnem inobe
dienciam cum impleta fuerit vestra obe
diencia. Que secundum faciem sunt videte. Si
quis confidit sibi christi se esse hoc cogitet
iterum apud se quia sicut ipse christi est
ita et nos. Nam et si amplius aliquid
gloriatus fuero de potestate nostra quam
nobis dedit dominus in edificacio
nem, non in destructionem vestram
non erubescam. Ut autem non existi
mer tamquam terrere vos per epistolas,
quoniam quidem epistole inquiunt graves sunt
et fortes. Presencia autem corporis in
firma et sermo contemptibilis.
Hoc cogitet qui eiusmodi est quia quales
sumus verbo per epistolas absen
tes tales et presentes in facto. Non enim
audemus inserere aut compa
rare nos quibusdam qui se ipsos
commendant sed ipsi in nobis nosmet
ipsos metientes et comparantes
nosmet ipsos nobis. Nos autem non in im
mensum gloriabimur sed secundum mensuram
regule qua mensus est nobis deus
mensuram pertingendi usque ad vos.
Non enim quasi non pertingentes
ad vos superextendimus nos. Usque
ad vos enim pervenimus in
evangelio christi non in immensum gloriantes
in alienis laboribus spem autem

om

habentes crescentis fidei vestre in vo-
bis magnificari secundum regulam
nostram. In habundantiam et in illa que
ultra vos sunt evangelizare non
in aliena regula in his que prepara-
ta sunt gloriari. Qui autem gloria-
tur in domino glorietur. Non enim
qui se ipsum commendat ille probatus
est. sed quem deus commendat. XI
Utinam sustineretis modicum
quid insipientie mee. sed et suppor-
tate me. Emulor enim vos dei
emulatione. Despondi enim vos
uni viro virginem castam exhi-
bere Christo. Timeo autem ne sicut serpens
evam seduxit astucia sua: ita
corrumpantur sensus vestri. et ex-
cidant a simplicitate que est in Christo.
Nam si is qui venit alium Christum
predicat quem non predicavimus.
aut alium spiritum accipitis quem
non accepistis. aut aliud evan-
gelium quod non recepistis: recte pa-
teremini. Existimo enim nichil
me minus fecisse a magnis apo-
stolis. Nam etsi imperitus sum ser-
mone. sed non scientia. In omnibus autem
manifestatus sum vobis. Aut numquid
peccatum feci me ipsum humilians
ut vos exaltemini. quoniam gratis e-
vangelium dei evangelizavi vobis.
Alias ecclesias expoliavi. accipiens
stipendium ad ministerium vestrum.
Et cum essem apud vos et egerem
nulli onerosus fui. Nam quod mi-
chi deerat suppleverunt fratres qui
venerunt a macedonia. et in omnibus
sine onere me vobis servavi. et
servabo. Est veritas Christi in me.
quoniam hec gloriatio non infringetur
in me. in regionibus achaie. Quare?
quia non diligo vos? deus scit. Quod
autem facio et faciam. ut ampu-
tem occasionem eorum qui volunt
occasionem. ut in quo gloriantur ta-
les inveniantur sicut et nos.
Nam eiusmodi pseudo apostoli sunt
operarii subdoli transfigurantes
se in apostolos Christi. Et non mirum. Ipse enim
sathanas transfigurat se in an-
gelum lucis. Non est ergo magnum
si ministri eius transfigurentur
velut ministri iustitie. quorum fi-
nis erit secundum opera ipsorum. Iterum di-
co ne quis me putet insipientem
alioquin velut insipientem ac-
cipite me. ut et ego modicum quid
glorier. Quod loquor non loquor secun-
dum deum. sed quasi in insipientia in hac substan-
tia glorie. Quoniam multi gloriantur secundum
carnem. et ego gloriabor. Libenter enim
fertis insipientes cum sitis ipsi sa-
pientes. Sustinetis enim si quis
vos in servitutem redigit. si quis
devorat. si quis accipit. si quis extol-
litur. si quis in faciem vos cedit. Secundum
ignobilitatem dico. quasi nos infir-
mi fuerimus in hac parte. In quo
quis audet. In insipientia dico. au-
deo et ego. Hebrei sunt et ego. Israhelite sunt
et ego. Semen abrahe sunt et ego. Mi-
nistri Christi sunt et ego. Ut minus
sapiens dico plus ego. In laboribus plu-
rimis. In carceribus habundantius.
In plagis supra modum. In morti-
bus frequenter. A iudeis quinquies qua-
dragenas una minus accepi. Ter
virgis cesus sum. Semel lapida-
tus sum. Ter naufragium feci.
Nocte et die in profundo maris fui.
In itineribus sepe. periculis fluminum
periculis latronum. periculis ex ge-
nere. periculis ex gentibus. periculis
in civitate. periculis in solitudine.
periculis in mari. periculis in falsis fratri-
bus. In labore et erumpna. In vigili-
is multis. In fame et siti. In ieiu-
niis multis. in frigore et nuditate.
Preter illa que extrinsecus sunt. instan-
tia mea cotidiana sollicitudo omnium
ecclesiarum. Quis infirmatur et ego
non infirmor? Quis scandalizatur
et ego non uror? Si gloriari oportet
que infirmitatis mee sunt gloriabor.
Deus et pater domini nostri ihesu Christi qui est
benedictus in secula: scit quod non mentior.

damasci prepositus gentis arethe re
gis custodiebat civitatem damasce
norum ut me comprehenderet. et per fenes
tram in sporta dimissus sum per mu
rum. et sic effugi manus eius.
Si gloriari oportet XII
non expedit quidem. veniam autem
ad visiones domini et revelaciones domini.
Scio hominem in christo ante annos xiiii.
sive in corpore. sive extra corpus nes
cio deus scit. raptum huiusmodi usque ad
tercium celum. Et scio huiusmodi hominem sive in
corpore. sive extra corpus nescio deus
scit. quoniam raptus est in paradisum.
et audivit archana verba que non licet
homini loqui. Pro huiusmodi gloriabor. pro me autem
nichil nisi in infirmitatibus meis. Nam
et si voluero gloriari non ero insipiens.
veritatem enim dicam. parco autem
ne quis me existimet supra id quod
videt in me. aut audit aliquid
ex me. Et ne magnitudo revela
cionum extollat me. datus est
michi stimulus carnis mee ange
lus sathane. qui me colaphizet.
Propter quod ter dominum rogavi. ut disce
deret a me. et dixit michi. Suffi
cit tibi gratia mea. Nam virtus in infir
mitate perficitur. Libenter igitur gloriabor
in infirmitatibus meis. ut inhabi
tet in me virtus christi. Propter quod pla
ceo michi in infirmitatibus meis.
in contumeliis. in necessitatibus. in per
secucionibus. in angustiis pro christo. Cum
enim infirmor. tunc potens sum. Factus
sum insipiens. vos me coegistis. Ego
enim a vobis debui commendari. Nichil
enim minus feci ab hiis qui sunt super
modum apostoli. tamen et si nichil sum. signa
tamen apostolatus mei facta sunt super
vos. in omni paciencia et signis et prodigiis
et virtutibus. Quid est enim quod
minus habuistis. pre ceteris ecclesiis. nisi
quod ipse non gravavi vos. Donate michi
hanc iniuriam. Ecce tercio hoc paratus
sum venire ad vos. et non ero gravis
vobis. Non enim quero que vestra sunt
sed vos. Nec enim debent filii pare
ntibus thesaurizare sed parentes filiis.
Ego autem libentissime impendam
et superimpendar ego ipse pro animabus
vestris. licet plus vos diligens minus
diligar. Sed esto. ego vos non gravavi.
sed cum essem astutus dolo vos cepi.
Numquid per aliquem eorum quos misi
ad vos circumveni vos. Rogavi
titum. et misi cum illo fratrem. Num
quid titus vos circumvenit. Nonne
eodem spiritu ambulavimus. Nonne eis
dem vestigiis. Olim putatis quod excuse
mus nos apud vos. coram deo in christo
loquimur. Omnia enim karissimi propter edi
ficacionem vestram. Timeo enim ne for
te cum venero non quales volo inve
niam vos. et ego inveniar a vobis
qualem non vultis. ne forte conten
ciones et emulaciones. animositates.
dissensiones. detractiones. susur
rones. inflaciones. sediciones sint in
ter vos. ne iterum cum venero humiliet
me deus apud vos. et lugeam mul
tos ex hiis qui ante peccaverunt. et non ege
runt penitenciam. super inmundicia et forni
cacione. et impudicicia quam gesse
runt. XIII
Ecce tercio hoc venio ad vos. ut in
ore duorum vel trium testium stet
omne verbum. Predixi et predico ut pre
sens bis. et nunc absens. hiis qui ante
peccaverunt et ceteris omnibus. quoniam si
venero iterum non parcam. An experi
mentum queritis eius qui in me loqui
tur christus. qui in vos non infirmatur.
sed potens est in vobis. Nam et si crucifixus
est ex infirmitate. sed vivit ex vir
tute dei. Nam et nos infirmi sumus
in illo. sed vivemus cum eo de virtu
te dei in vobis. Vosmet ipsos tem
ptate si estis in fide. ipsi vos pro
bate. An non cognoscitis vos met ipsos.
quia christus ihesus in vobis est. nisi forte
reprobi estis. Spero autem quod cognosce
tis quia nos non sumus reprobi.
Oramus autem deum ut nichil mali
faciatis non ut nos probati pareamus. pro
bati pareamus. sed ut vos quod bonum est

facietis. Nos autem reprobi simus.
Non enim possumus aliquid ad-
versus veritatem, sed pro veritate. Gau-
demus enim quoniam nos infirmi su-
mus, vos autem potentes estis. Hoc et
oramus vestram consummationem. Ideo
enim hec absens scribo ut non presens
durius agam secundum potestatem quam
dominus dedit mihi in edificationem et non
in destructionem vestram. De cetero fratres
gaudete, perfecti estote, exhortamini,
idipsum sapite, pacem habete, et deus pa-
cis et dilectionis erit vobiscum. Sa-
lutate invicem in osculo sancto. Salu-
tant vos omnes sancti. Gratia domini nostri
ihesu christi et caritas dei et communica-
tio sancti spiritus sit cum omnibus vobis. Amen.

Galathe sunt Incipit prologus in
greci. Hii verbum epistola ad
veritatis primum ab Galat.
apostolo acceperunt, sed post
discessum eius temptati sunt a fal-
sis apostolis, ut in legem et circumcisione
verterentur. Hos apostolus revocat ad
fidem veritatis scribens eis ab epheso.

Paulus Incipit epistola
apostolus non ab ad Gala-
hominibus neque per thas
hominem, sed per ie-
sum christum et deum patrem
qui suscitavit eum
a mortuis, et qui mecum sunt
omnes fratres ecclesiis galatie. Gratia vo-
bis et pax a deo patre nostro et domino
ihesu christo qui dedit semetipsum pro
peccatis nostris, ut eriperet nos de
presenti seculo nequam secundum volun-
tatem dei et patris nostri cui est ho-
nor et gloria in secula seculorum amen.
Miror quod sic tam cito transferi-
mini ab eo qui vos vocavit in
gratiam christi, in aliud evangelium
quod non est aliud nisi sunt aliqui
qui vos conturbant et volunt
convertere evangelium christi. Sed licet
nos aut angelus de celo evangeli-
zet vobis preter quam evangeliza-
vimus vobis, anathema sit. Sicut
predixi et nunc iterum dico. Si quis
vobis evangelizaverit preter id quod accepis-
tis, anathema sit. Modo enim hominibus sua-
deo aut deo? An quero hominibus placere? Si ad-
huc hominibus placerem, christi servus
non essem. Notum enim vobis facio
fratres, evangelium quod evangelizatum est a me
quia non est secundum hominem. Neque enim
ego ab homine accepi illud neque didi-
ci, sed per revelationem ihesu christi. Audis-
tis enim conversationem meam ali-
quando in iudaismo, quoniam supra modum
persequebar ecclesiam dei et expugna-
bam illam, et proficiebam in iudais-
mo supra multos coetaneos meos
in genere meo, abundantius emula-
tor existens paternarum mearum
traditionum. Cum autem placuit ei
qui me segregavit ex utero matris
mee et vocavit per gratiam suam
ut revelaret filium suum in me ut evan-
gelizarem illum in gentibus, con-
tinuo non acquievi carni et sangui-
ni, neque veni ierusalem ad antecesso-
res meos apostolos, sed abii in arabi-
am et iterum reversus sum in damascum,
deinde post annos tres veni ierosoli-
mam videre petrum et mansi apud
eum diebus xv. Alium autem aposto-
lorum vidi neminem, nisi iacobum fratrem
domini. Que autem scribo vobis ec-
ce coram deo, quia non mentior. Deinde
veni in partes sirie et cilicie. Eram
autem ignotus facie ecclesiis iudee
que erant in christo. Tantum autem audi-
tum habebant quoniam qui persequebatur nos ali-
quando nunc evangelizat fidem quam ali-
quando expugnabat, et in me glorifi-
cabant deum.

II

Deinde post annos xiiii iterum a-
scendi ierusalem cum barnaba
assumpto et tito. Ascendi autem
secundum revelationem et contuli cum illis
evangelium quod predico in gentibus, se-
orsum autem hiis qui videbantur
aliquid esse, ne forte in vacuum cur-
rerem aut cucurrissem. Sed neque titus
qui mecum erat cum esset gen-

compulsus est circumcidi. Sed propter sub-
introductos falsos fratres qui subin-
troierunt explorare libertatem no-
stram quam habemus in Christo Ihesu, ut nos
in servitutem redigerent. Quibus
nec ad horam cessimus subiectioni,
ut veritas evangelii permaneat apud
vos. Ab hiis autem qui videbantur esse
aliquid quales aliquando fuerint nichil
mea interest. Deus enim personam hominis
non accipit. Michi enim qui videbantur
esse aliquid nichil contulerunt. Sed e contra
cum vidissent quod creditum est michi evange-
lium preputii sicut et Petro
circumcisionis. Qui enim operatus est
Petro in apostolatum circumcisionis, operatus
est et michi inter gentes. Et cum cognovissent
gratiam Dei que data est michi, Iacobus
et Cephas et Iohannes qui videbantur
columpne esse, dextras dederunt michi
et Barnabe societatis, ut nos inter
gentes, ipsi autem in circumcisionem. Tantum
ut pauperum Christi memores essemus,
quod etiam sollicitus fui hoc ipsum
facere. Cum autem venisset Petrus An-
tiochiam, in faciem ei restiti, quia
reprehensibilis erat. Prius enim quam ve-
nirent quidam ab Iacobo, cum gen-
tibus edebat. Cum autem venissent, sub-
trahebat et segregabat se, timens
eos qui ex circumcisione erant.
Et simulationi eius consenserunt
ceteri Iudei, ita ut Barnabas duce-
retur ab eis in illam simulationem. Sed
cum vidissem quod non recte ambu-
larent ad veritatem evangelii, dixi
Cephe coram omnibus: Si tu cum Iudeus
sis, gentiliter vivis et non iudaice, quo-
modo gentes cogis iudaizare? Nos
natura Iudei et non ex gentibus pec-
catores. Scientes autem quia non
iustificatur homo ex operibus legis
nisi per fidem Ihesu Christi, et nos in Ihesu
Christo credimus, ut iustificemur ex
operibus legis, propter quod ex operibus legis fide
Christi, non ex operibus legis, propter quod ex o-
peribus legis non iustificabitur
omnis caro. Quod si querentes iustifica-
ri in Christo, inventi sumus et ipsi pec-
catores, numquid Christus peccati minister
est? Absit. Si enim que destruxi, ite-
rum hec reedifico, prevaricatorem me con-
stituo. Ego enim per legem legi mor-
tuus sum, ut Deo vivam. Christo con-
fixus sum cruci. Vivo autem iam non
ego, vivit vero in me Christus. Quod autem
nunc vivo in carne, in fide vivo
filii Dei qui dilexit me et tradidit
semet ipsum pro me. Non abicio gra-
tiam Dei. Si enim per legem iustitia, ergo
Christus gratis mortuus est. III

O insensati Galathe, quis vos fas-
cinavit non obedire veritati,
ante quorum oculos Ihesus Christus proscriptus est
in vobis crucifixus? Hoc solum a
vobis volo discere: ex operibus legis spiritum
accepistis, an ex auditu fidei? Sic
stulti estis, ut cum spiritu ceperitis nunc
carne consummamini? Tanta passi
estis sine causa, si tamen sine causa. Qui
ergo tribuit vobis spiritum et operatur vir-
tutes in vobis, ex operibus legis an ex
auditu fidei? Sicut scriptum est: A-
braham credidit Deo et reputatum est
illi ad iustitiam. Cognoscitis ergo quia qui
ex fide sunt, hii sunt filii Ha-
brahe. Providens autem scriptura
quia ex fide iustificat Deus gen-
tes, prenuntiavit Habrahe quia
benedicentur in te omnes gentes.
Igitur qui ex fide sunt benedicen-
tur cum fideli Abraham. Quicumque
enim ex operibus legis sunt, sub in
maledicto sunt. Scriptum est enim:
Maledictus omnis qui non permanserit
in omnibus que scripta sunt in libro
legis ut faciat ea. Quoniam autem in lege
nemo iustificatur apud Deum, ma-
nifestum est, quia iustus ex fide
vivit. Lex autem non est ex fide, sed qui
fecerit ea vivet in illis. Christus nos re-
demit de maledicto legis, factus pro nobis
maledictum, quia scriptum est: Male-
dictus omnis qui pendet in ligno, ut
in gentibus benedictio Abrahe fie-
ret in Christo Ihesu, ut pollicitationem spiritus

accipiamus per fidem. Fratres secundum
hominem dico. tamen hominis confirma-
tum testamentum nemo spernit aut
superordinat. Abrahe dicte sunt pro-
missiones et semini eius. Non dicit
in seminibus quasi in multis. sed quasi
in uno. Et semini tuo qui est Christus.
Hoc autem dico testamentum confir-
matum a deo. que post quadringentos et triginta annos
facta est lex. non irritum facit
ad evacuandam promissionem. Nam
si ex lege hereditas iam non ex pro-
missione. Abrahe autem per repro-
missionem donavit deus. Quid
igitur lex? propter transgressionem posita est
donec veniret semen cui promise-
rat. ordinata per angelos in ma-
nu mediatoris. Mediator autem
unius non est. deus autem unus
est. Lex ergo adversus promissa dei? Ab-
sit. Si enim data esset lex que posset
vivificare. vere ex lege esset iusti-
cia. Sed conclusit scriptura omnia
sub peccato. ut promissio ex fide Ihesu
Christi daretur credentibus. Prius autem
quam veniret fides sub lege custo-
diebamur conclusi in eam fidem
que revelanda erat. Itaque lex peda-
gogus noster fuit in Christo. ut ex fide iu-
sticemur. At ubi venit fides. iam
non sumus sub pedagogo. Omnes
enim filii dei estis per fidem in Christo
Ihesu. Quicumque enim in Christo bap-
tizati estis. Christum induistis. Non
non est iudeus neque grecus. non est ser-
vus neque liber. non est masculus
neque femina. Omnes enim vos unum
estis in Christo Ihesu. Si autem vos unum
estis in Christo Ihesu. ergo semen Abrahe
estis secundum repromissionem heredes.

IIII

Dico autem
Quanto tempore heres parvulus est.
nichil differt a servo. cum sit dominus
omnium. sed sub tutoribus et actoribus
est usque ad prefinitum tempus a patre.
Ita et nos cum essemus parvuli.
sub elementis mundi huius era-
mus servientes. At ubi ve-
nit plenitudo temporis: misit deus
filium suum factum ex muliere
factum sub lege. ut eos qui sub lege
erant redimeret. ut adoptionem fili-
orum dei reciperemus. Quoniam autem
estis filii. misit deus spiritum filii sui
in corda vestra clamantem. Abba pater.
Itaque iam non est servus sed filius.
Quod si filius et heres per deum. Sed tunc qui-
dem ignorantes deum hiis qui
natura non sunt diis serviebatis. Nunc
autem cum cognoveritis deum immo
magis cogniti sitis a deo quomodo
convertimini iterum ad infirma et
egena elementa. quibus denuo ser-
vire vultis. Dies observatis et men-
ses et tempora et annos. Timeo autem
vos ne forte sine causa laborave-
rim in vobis. Estote sicut ego
sicut vos. nichil me lesistis. Scitis
autem quia infirmitatem car-
nis evangelizavi vobis iam pridem.
et temptationem vestram in carne mea
non sprevistis neque respuistis. sed sicut
angelum dei excepistis me. sicut
Ihesum Christum. Ubi est ergo beatitudo vestra.
Testimonium enim perhibeo vobis.
quia si fieri posset oculos vestros erueris-
setis et dedissetis michi. Ergo inimi-
cus factus sum vobis verum vobis
dicens. Emulantur vos non bene.
sed excludere vos volunt. ut illos e-
mulemini. Bonum autem emulami-
ni in bono semper. et non tantum
cum presens sum apud vos. Filioli
mei quos iterum parturio donec
formetur Christus in vobis. Vellem autem
esse apud vos modo. et mutare vo-
cem meam. quoniam confundor in vobis.
Dicite michi qui sub lege vultis
esse. legem non legistis. Scriptum
est enim quoniam Abraham duos fili-
os habuit. unum de ancilla et unum de
libera. Sed qui de ancilla secundum
carnem natus est. qui autem de libera
per repromissionem est. Que sunt per allego-
riam dicta. Hec enim sunt duo
testamenta. Unum quidem in monte

sina in servitutem generans que est agar. Sina enim mons est in arabia qui coniunctus est ei que nunc est ierusalem et servit cum filiis suis. Illa autem que sursum est ierusalem, libera est, que est mater nostra. Scriptum est enim: Letare sterilis que non paris, erumpe et clama que non parturis, quia multi filii deserte magis quam eius que habet virum. Nos autem fratres secundum ysaac promissionis filii sumus. Sed quomodo tunc is qui secundum carnem natus fuerat persequebatur eum qui secundum spiritum, ita et nunc. Sed quid dicit scriptura? Eice ancillam et filium eius; non enim heres erit filius ancille cum filio libere. Itaque fratres non sumus ancille filii sed libere, qua libertate christus nos liberavit.

V

State ergo et nolite iterum iugo servitutis contineri. Ecce ego paulus dico vobis quoniam si circumcidamini christus vobis nichil proderit. Testificor autem rursum omni homini circumcidenti se quoniam debitor est universe legis faciende. Evacuati estis a christo qui in lege iustificamini, a gratia excidistis. Nos enim spiritu ex fide spem iusticie expectamus. Nam in christo ihesu neque circumcisio aliquid valet, neque preputium, sed fides que per caritatem operatur. Currebatis bene. Quis vos impedivit veritati non obedire? Nemini consenseritis. Persuasio enim hec non est ex eo qui vocavit vos. Modicum fermentum totam massam corrumpit. Ego confido in vobis in domino quod nichil aliud sapietis. Qui autem conturbat vos portabit iudicium quicumque ille est. Ego autem fratres si circumcisionem adhuc predico, quid adhuc persecutionem patior? Ergo evacuatum est scandalum crucis. Utinam et abscindantur qui vos conturbant. Vos enim in libertatem vocati estis fratres tantum ne libertatem in occasionem detis carnis, sed per caritatem spiritus servite invicem. Omnis enim lex in uno sermone impletur: Diliges proximum tuum sicut te ipsum. Quod si invicem mordetis et comeditis, videte ne ab invicem consumamini. Dico autem in christo spiritu ambulate et desideria carnis non perficietis. Caro enim concupiscit adversus spiritum, spiritus autem adversus carnem. Hec enim sibi invicem adversantur ut non quecumque vultis illa faciatis. Quod si spiritu ducimini non estis sub lege. Manifesta sunt autem opera carnis que sunt fornicatio, immunditia, impudicicia, luxuria, ydolorum servitus, veneficia, inimicicie, contenciones, emulationes, ire, rixe, dissensiones, secte, invidie, homicidia, ebrietates, comessaciones, et hiis similia, que predico vobis sicut predixi, quoniam qui talia agunt regnum dei non consequentur. Fructus autem spiritus est caritas, gaudium, pax, paciencia, benignitas, bonitas, longanimitas, mansuetudo, fides, modestia, continencia, castitas. Adversus huiusmodi non est lex. Qui autem sunt christi carnem suam crucifixerunt cum viciis et concupiscentiis. Si spiritu vivimus, spiritu et ambulemus. Non efficiamur inanis glorie cupidi, invicem provocantes, invicem providentes.

VI

Fratres et si preoccupatus fuerit homo in aliquo delicto, vos qui spirituales estis huiusmodi instruite in spiritu lenitatis, considerans te ipsum ne et tu contempteris. Alter alterius onera portate et sic adimplebitis legem christi. Nam si quis existimat se aliquid esse cum nichil sit, ipse se seducit. Opus enim suum probet unusquisque et sic in semet ipso tantum gloriam habebit et non in altero. Unusquisque enim onus suum portabit. Communicet autem his qui cathezizatur verbo ei qui se cathezizat in omnibus bonis. Nolite errare, deus non irridetur. Que enim

seminaverit homo, haec et metet. Quoniam qui
seminat in carne sua, de carne
et metet corruptionem. Qui autem
seminat in spiritu, de spiritu metet vi-
tam aeternam. Bonum autem facientes
non deficiamus: tempore enim suo me-
temus non deficientes. Ergo dum tempus
habemus, operemur bonum ad omnes, ma-
xime autem ad domesticos fidei.
Videte qualibus litteris scripsi vobis
mea manu. Quicumque enim vo-
lunt placere in carne, hi cogunt
vos circumcidi tantum, ut crucis Christi
persecutionem non patiantur. Neque enim
qui circumciduntur legem custodiunt,
sed volunt vos circumcidi, ut in
carne vestra glorientur. Michi autem absit
gloriari nisi in cruce domini nostri Ihesu
Christi, per quem michi mundus cruci-
fixus est, et ego mundo. In Christo enim
Ihesu neque circumcisio aliquid valet,
neque praeputium, sed nova creatura. Et
quicumque hanc regulam secuti
fuerint, pax super illos, et misericordia, et super
Israel dei. De cetero nemo michi mo-
lestus sit. Ego autem stigmata domini
Ihesu in corpore meo porto. Gratia domini
nostri Ihesu Christi cum spiritu vestro fratres. Amen.

Incipit prologus in epistola ad Ephesios.

Ephesii sunt
Asiani. Hii ac-
cepto verbo veritatis
perstiterunt in fide. Hos col-
laudat apostolus scribens eis a Roma
de carcere per Tychicum diaconum.

Incipit epistola ad Ephesios.

Paulus
apostolus Ihesu Christi
per voluntatem dei
omnibus sanctis qui sunt
Ephesi, et fidelibus in Christo
Ihesu. Gratia vobis et pax a
deo patre nostro et domino Ihesu Christo. Be-
nedictus deus et pater domini nostri Ihesu
Christi, qui benedixit nos in omni
benedictione spirituali in caelestibus
in Christo, sicut elegit nos in ipso
ante mundi constitutionem, ut esse-
mus sancti et inmaculati in conspectu
eius in caritate. Qui praedestina-
vit nos in adoptionem filiorum per
Ihesum Christum in ipsum, secundum propositum vo-
luntatis suae, in laudem gloriae gra-
tiae suae, in qua gratificavit nos in di-
lecto filio suo, in quo redemptio-
nem habemus per sanguinem eius,
peccatorum, secundum divitias gratiae eius, quae
superabundavit in nobis in omni sapientia
et prudentia, ut notum faceret nobis
sacramentum voluntatis suae secundum
bonum placitum eius, quod proposuit
in eo in dispensatione plenitudinis
temporum, instaurare omnia in Christo
quae in caelis et quae in terra sunt in ipso,
in quo et nos sorte vocati sumus
praedestinati secundum propositum eius
qui operatur omnia secundum consilium
voluntatis suae, ut simus in laudem
gloriae eius, nos qui ante speravimus
in Christo. In quo et vos cum audissetis
verbum veritatis, evangelium salu-
tis vestrae, in quo et credentes signati
estis spiritu promissionis sancto, qui
est pignus hereditatis nostrae in redemp-
tionem acquisitionis, in laudem gloriae
ipsius. Propterea et ego audiens fidem
vestram quae est in Christo Ihesu, et dilec-
tionem in omnes sanctos, non cesso gratias
agens pro vobis, memoriam vestri faciens
in orationibus meis, ut deus domini nostri
Ihesu Christi pater gloriae det vobis spiritum sapientiae
et revelationis in agnitione eius,
illuminatos oculos cordis vestri, ut
sciatis quae sit spes vocationis eius,
et quae divitiae gloriae hereditatis eius in
sanctis, et quae sit supereminens magnitu-
do virtutis eius in nos qui cre-
dimus secundum operationem potentiae
virtutis eius quam operatus est in Christo
suscitans illum a mortuis, et consti-
tuens ad dexteram suam in caele-
stibus, supra omnem principatum et po-
testatem et virtutem et dominatio-
nem et omne nomen quod nominatur non solum
in hoc saeculo sed et in futuro. Et omnia
subiecit sub pedibus eius, et ipsum
dedit caput super omnem ecclesiam quae
est corpus ipsius, et plenitudo eius

qui omnia in omnibus adimpletur.
II Et vos cum essetis mor-
tui in delictis et peccatis vestris in quibus
aliquando ambulastis secundum secu-
lum mundi huius secundum principem
potestatis aeris huius spiritus qui
nunc operatur in filios diffidenciae
in quibus et nos omnes aliquando conversa-
ti sumus in desideriis carnis nostrae fa-
cientes voluntatem carnis et cogi-
tacionum et eramus natura filii
ire sicut et ceteri. Deus autem qui dives
est in misericordia propter nimiam caritatem
suam qua dilexit nos et cum es-
semus mortui peccatis convivificavit
nos in Christo cuius gratia estis
salvati et conresuscitavit et consede-
re fecit in caelestibus in Christo Ihesu ut os-
tenderet in seculis supervenientibus
habundantes divicias gratiae suae in bo-
nitate super nos in Christo Ihesu. Gratia enim
estis salvati per fidem et hoc non ex
vobis. Dei enim donum est non ex o-
peribus ne quis glorietur. Ipsius enim su-
mus factura creati in Christo Ihesu in
operibus bonis quae preparavit deus
ut in illis ambulemus. Propter quod
memores estote quod aliquando vos qui
estis gentes in carne qui dicimini
preputium ab ea quae dicitur
circumcisio in carne manu facta quia
eratis illo tempore sine Christo alienati a
conversacione Israel et hospites testamen-
torum promissionis spem non habentes
et sine deo in hoc mundo. Nunc autem
in Christo Ihesu vos qui eratis aliquando lon-
ge facti estis prope in sanguine Christi. Ip-
se enim est pax nostra qui fecit
utraque unum et medium parie-
tem maceriae solvens inimicicias
in carne sua legem mandatorum
decretis evacuans ut duos con-
deret in semet ipsum in unum novum
hominem faciens pacem et reconcilia-
ret ambos in uno corpore deo per
crucem interficiens inimicicias
in semet ipso. Et veniens evangeli-
zavit pacem vobis qui longe
fuistis et pacem his qui prope quoniam
per ipsum habemus accessum ambo in uno
spiritu ad patrem. Ergo iam non estis hos-
pites et advenae sed estis cives sanctorum et
domestici dei superedificati super fun-
damentum apostolorum et prophetarum ipso
summo angulari lapide Christo Ihesu. In
quo omnis edificacio constructa
crescit in templum sanctum in domi-
no in quo et vos coedificamini in
habitaculum dei in spiritu sancto. III
Huius rei gratia ego Paulus vinc-
tus Christi Ihesu pro vobis gentibus si
tamen audistis dispensacionem gratiae
dei quae data est michi in vobis quoniam
secundum revelacionem notum michi
factum est sacramentum sicut su-
pra scripsi in brevi prout potestis
legentes intelligere prudenciam
meam in misterio Christi quod ali-
is generacionibus non est agni-
tum filiis hominum sicut nunc re-
velatum est sanctis apostolis eius et pro-
phetis in spiritu esse gentes coheredes et con-
porales et comparticipes repromis-
sionis in Christo Ihesu per evangelium cu-
ius ego factus sum minister secundum donum
gratiae dei quae data est michi secundum
operacionem virtutis eius. Michi autem
omnium sanctorum minimo data est
haec gratia in gentibus evangelizare
investigabiles divicias gratiae Christi
et illuminare omnes quae sit dispensacio
sacramenti absconditi a seculis
in deo qui omnia creavit ut in-
notescat principibus et potestatibus
in caelestibus per ecclesiam multifor-
mis sapientia dei secundum praefinicionem
seculorum quam fecit in Christo Ihesu domino
nostro in quo habemus fiduciam et acces-
sum in confidencia per fidem eius.
Propter quod peto ne deficiatis in tri-
bulacionibus meis pro vobis quae est
gloria vestra. Huius rei gratia flecto ge-
nua mea ad patrem domini nostri
Ihesu Christi ex quo omnis paternitas
in caelo et in terra nominatur
ut det vobis secundum divicias gratiae

uirtutem corroborari per spiritum
eius in interiorem hominem, Christum habi-
tare per fidem in cordibus uestris, in cari-
tate radicati et fundati, ut possi-
tis comprehendere cum omnibus sanctis
que sit latitudo et longitudo et sub-
limitas et profundum. Scire etiam super-
eminentem scientie caritatem Christi, ut
impleamini in omnem plenitudinem
dei. Ei autem qui potens est omnia fa-
cere superhabundanter quam petimus
aut intelligimus, secundum uirtutem
que operatur in nobis, ipsi gloria in ecclesia
et in Christo Ihesu in omnes generationes
seculi seculorum. Amen. IIII

Obsecro itaque uos ego uinctus
in domino, ut digne ambu-
letis uocatione qua uocati estis,
cum omni humilitate et mansue-
tudine, cum patientia supportantes
inuicem in caritate, solliciti ser-
uare unitatem spiritus in uincu-
lo pacis. Unum corpus et unus spiritus,
sicut uocati estis in una spe uoca-
tionis uestre. Unus dominus, una
fides, unum baptisma. Unus deus
et pater omnium, qui super omnes et per omnia
et in omnibus nobis. Unicuique nostrum
autem data est gratia secundum
mensuram donationis Christi. Propter quod
dicit: Ascendens Christus in altum cap-
tiuam duxit captiuitatem, dedit
dona hominibus. Quod autem ascen-
dit quid est nisi quia et descendit
primum in inferiores partes ter-
re? Qui descendit ipse est et qui ascen-
dit super omnes celos, ut impleret omnia.
Et ipse dedit quosdam quidem apostolos,
quosdam autem prophetas, alios
uero euangelistas, alios autem
pastores et doctores ad consumma-
tionem sanctorum in opus ministerii, in
edificationem corporis Christi, donec oc-
curramus omnes in unitatem fidei
et agnitionis filii dei, in uirum
perfectum, in mensuram etatis ple-
nitudinis Christi, ut iam non simus
paruuli fluctuantes et circum-
feramur omni uento doctrine
in nequicia hominum, in astutia
ad circumuentionem erroris. Veri-
tatem autem facientes in caritate
crescamus in illo per omnia qui est ca-
put Christus, ex quo totum corpus com-
pactum et conexum per omnem iuncturam
subministrationis secundum operatio-
nem in mensuram uniuscuiusque membri
augmentum corporis facit in edifi-
cationem sui in caritate. Hoc igitur dico
et testificor in domino, ut iam non
ambuletis sicut et gentes ambulant
in uanitate sensus sui, tenebris ob-
scuratum habentes intellectum, alienati
a uita dei per ignorantiam que est
in illis, propter cecitatem cordis eorum, qui
desperantes semet ipsos tradide-
runt impudicitie, in operationem immundi-
tie omnis in auaritia. Vos autem non
ita didicistis Christum, si tamen illum audis-
tis et in ipso edocti estis, sicut est ueritas
in Ihesu. Deponere uos secundum pristinam
conuersationem ueterem hominem, qui cor-
rumpitur secundum desideria erroris.
Renouamini autem spiritu mentis uestre,
et induite nouum hominem, qui secundum
deum creatus est in iustitia et sanc-
titate ueritatis. Propter quod deponentes
mendacium, loquimini ueritatem
unusquisque cum proximo suo, quoniam
sumus inuicem membra. Irascimini
et nolite peccare. Sol non occidat super
iracundiam uestram. Nolite locum
dare diabolo. Qui furabatur iam
non furetur, magis autem labo-
ret operando manibus suis quod bonum est,
ut habeat unde tribuat necessitatem
patienti. Omnis sermo malus ex
ore uestro non procedat, sed si quis bo-
nus ad edificationem fidei, ut det gratiam
audientibus. Et nolite contristare
spiritum sanctum dei in quo signati estis in
die redemptionis. Omnis amaritudo
et ira et indignatio et clamor et blasphe-
mia tollatur a uobis cum omni mali-
tia. Estote autem inuicem benigni
misericordes donantes inuicem sicut

-gnis in xpo donavit vob. V
Estote ergo imitatores dei sicut filii
carissimi. et ambulate in dilectione
sicut et xps dilexit nos et tradidit se
ipsum pro nob oblationem et hostiam deo
in odorem suavitatis. Fornicatio autem
et omnis inmunditia aut avaritia nec
nominetur in vob sicut decet sanctos. aut
turpitudo. aut stultiloquium. aut
scurrilitas que ad rem non pertinet. sed
magis gratiarum actio. Hoc enim scitote
intellegentes quod omnis fornicator aut
inmundus. aut avarus. quod est idolorum
servitus non habet hereditatem in reg-
no xpi et dei. Nemo vos seducat inanibus
verbis. Propter hec enim venit ira dei in filios
diffidentie. Nolite ergo effici participes eo-
rum. Eratis enim aliquando tenebre. nunc autem
lux in domino. Ut filii lucis ambula-
te. fructus enim lucis est in omni bo-
nitate et iustitia et veritate. pro-
bantes quid sit beneplacitum deo. Et
nolite communicare operibus infructuo-
sis tenebrarum. magis autem redar-
guite. Que enim in occulto fiunt
ab ipsis turpe est et dicere. Omnia autem
que arguuntur a lumine manifesta-
tur. Omne enim quod manifestatur
lumen est. Propter quod dicit. Surge qui dor-
mis et exurge a mortuis et illuminabit
te xps. Videte itaque fratres quomodo
caute ambuletis non quasi insipientes
sed ut sapientes. redimentes tempus quoniam
dies mali sunt. Propterea nolite fieri in-
prudentes. sed intellegentes que sit vo-
luntas domini. Et nolite inebriari vi-
no in quo est luxuria. sed implemini
spiritu sancto loquentes vobismet ipsis in psal-
mis et hymnis. et canticis spiritualibus
cantantes et psallentes in cordibus
vestris domino. Gratias agentes semper pro
omnib in nomine domini nostri ihesu
xpi et patri. Subiecti invicem in timore
xpi. Mulieres viris suis subiecte
sint sicut domino. quoniam vir caput est
mulieris sicut et xps caput est ecclesie. ipse sal-
vator corporis eius. sed sicut ecclesia sub-
iecta est xpo. ita et mulieres viris
suis in omnibus. Viri diligite uxores
vestras sicut et xps dilexit ecclesiam. et se
met ipsum tradidit pro ea. ut illam sanc-
tificaret mundans lavacro aque in ver-
bo vite. ut exhiberet ipse sibi gloriosam ecclesiam
non habentem maculam aut rugam.
aut aliquid huiusmodi. sed ut sit sancta et inma-
culata. Ita et viri debent diligere
uxores suas. ut corpora sua. Qui
suam uxorem diligit. se ipsum dili-
git. Nemo enim umquam carnem su-
am odio habuit. sed nutrit et fovet eam
sicut et xps ecclesiam. quia membra sumus
corporis eius de carne eius. et de ossib
eius. Propter hoc relinquet homo patrem et ma-
trem suam. et adherebit uxori sue.
et erunt duo in carne una. Sacra-
mentum hoc magnum est. Ego autem
dico in xpo et in ecclesia. Verumtamen et vos
singuli unusquisque uxorem suam
sicut se ipsum diligat. uxor autem time-
at virum suum. VI
Filii obedite parentibus vestris in
domino hoc enim iustum est. Honora pa-
trem tuum et matrem tuam quod est mandatum
primum in promissione ut bene sit tibi
et sis longevus super terram. Et vos patres
nolite ad iracundiam provocare fi-
lios vestros. sed educate illos in disciplina
et correptione domini. Servi
obedite dominis carnalibus cum timore
et tremore. in simplicitate cordis vestri
sicut xpo non ad oculum servientes
quasi hominibus placentes sed ut servi
xpi facientes voluntatem dei ex animo
cum bona voluntate servientes
sicut domino et non hominibus. scientes quoniam
unusquisque quodcumque fecerit bonum
hoc recipiet a domino. sive servus sive
liber. Et vos domini eadem facite il-
lis remittentes minas. scientes quia
et illorum et vester dominus est in celis.
et personarum acceptio non est apud
eum. De cetero fratres confortamini in
domino. et in potentia virtutis eius. In-
duite vos armatura dei. ut possitis
stare adversus insidias diaboli. quia
non est nobis colluctatio adversus

carnem & sanguinem. sed aduersus principa
tus & potestates aduersus mundi recto
res tenebrarum harum. contra spiritu
alia nequitiae in celestibus. propterea acci
pite armaturam dei. ut possitis re
sistere in die malo. & in omnibus perfecti
stare. State ergo succincti lumbos
uestros in ueritate. & induti loricam
iustitiae. & calciati pedes in preparati
onem euangelii pacis. In omnibus
sumentes scutum fidei in quo possi
tis omnia tela nequissimi ignea
extinguere. & galeam salutis assu
mite. & gladium spiritus quod est uerbum
dei per omnem orationem & obsecrationem ora
tes omni tempore in spiritu. & in ipso ui
gilantes in omni instantia & obsecra
tione pro omnibus sanctis & pro me. ut
detur michi sermo in apertione
oris mei cum fiducia notum facere
misterium euangelii. pro quo legatione
fungor in catena ista. ita ut in
ipso audeam prout oportet me loqui. Ut
autem & uos sciatis que circa me sunt.
quid agam. omnia uobis nota fa
ciet titicus carissimus frater meus
& fidelis minister in domino quem mi
si ad uos in hoc ipsum. ut cognoscatis
que circa nos sunt. & consoletur corda
uestra. Pax fratribus & caritas cum fide a deo
patre nostro & domino ihesu christo. Gratia cum omni
bus uobis qui diligunt dominum nostrum ie
sum christum in incorruptione. Amen.

Explicit epistola ad ephesios.

Philippenses sunt macedones.
Hi accepto uerbo ue
ritatis perstiterunt in fide &
non receperunt falsos apostolos. Hos collau
dat apostolus scribens eis a roma de
carcere per epaphroditum. Explicit. Incipit epistola ad philippenses.

Paulus & thi
motheus serui
ihesu christi omnibus sanctis
in christo ihesu qui sunt
philippis cum episcopis &
diaconibus. gratia uobis
& pax a deo patre nostro & domino ihesu
christo. Gratias ago deo meo in omni me
moria uestri semper in cunctis orationi
bus meis cum omnibus uobis cum gaudio
deprecationem faciens super communica
tionem uestram in euangelio christi a pri
ma die usque nunc confidens hoc
ipsum. quia qui cepit in uobis opus
bonum perficiet usque in diem christi ihesu.
Sicut est michi iustum hoc sentire pro
omnibus uobis. eo quod habeam uos in corde
& in uinculis meis. & in defensione
& in confirmatione euangelii socios gau
dii mei omnes uos esse. Testis enim michi
est deus quomodo cupiam omnes uos in
uisceribus ihesu christi. Et hoc oro ut caritas
uestra magis ac magis habundet in
scientia & in omni sensu ut probetis potio
ra. ut sitis sinceres & sine offensa in
diem christi repleti fructu iustitiae
per ihesum christum in gloriam & laudem dei.
Scire autem uolo uos fratres quia que
circa me sunt magis ad profec
tum uenerunt euangelii. ita ut uin
cula mea manifesta fierent in christo
in omni pretorio & in ceteris omnibus. ut plu
res e fratribus in domino confidentes in
uinculis meis habundantius aude
rent sine timore uerbum dei loqui.
Quidam quidem & propter inuidiam & conten
tionem. Quidam autem & propter bonam uolun
tatem christum predicant. Quidam autem
ex caritate scientes quoniam in defensio
nem euangelii positus sum. Quidam
autem ex contentione christum annunti
ant. non sincere existimantes pressuram
se suscitare uinculis meis. Quid enim?
dum omni modo siue per occasionem siue per
ueritatem christus annuntiatur & in
hoc gaudeo. sed & gaudebo. Scio
enim quia hoc michi proueniet ad sa
lutem per uestram orationem & subministra
tionem spiritus ihesu christi secundum expectationem
& spem meam. quia in nullo confundar
sed in omni fiducia sicut semper & nunc
magnificabitur christus in corpore meo
siue per uitam siue per mortem. Michi enim
uiuere christus est & mori lucrum.
Quod si uiuere in carne hic michi fruc
tus est operis. et quid eligam ignoro.

dactor enim e duobus desiderium habens
dissolui et esse cum christo multo magis
melius. Permanere autem in carne
necessarium est propter uos. Et hoc confidens scio
quia manebo et permanebo omnibus
uobis ad profectum uestrum et gaudium
fidei ut gratulacio uestra habundet in christo
ihesu in me per meum aduentum iterum
ad uos. Tantum digne euangelio christi con-
uersamini ut siue cum uenero et uidero
uos siue absens audiam de uobis
quia statis in uno spiritu unanimes
collaborantes fidei euangelii et in nullo
terreamini ab aduersariis que est illis
causa perdicionis uobis autem salutis
et hoc a deo quia uobis donatum est pro christo
non solum ut in eum credatis sed
ut et pro illo paciamini idem certa-
men habentes quale et uidistis in me et
nunc audistis de me. II
Si qua ergo consolacio in christo si quod so-
lacium caritatis si qua societas
spiritus si qua uiscera miseracionis implete
gaudium meum ut idem sapiatis e-
andem caritatem habentes unanimes
id ipsum sencientes nichil per contencionem
gloriam sed in humilitate superiores sibi in-
uicem arbitrantes non que sua sunt
singuli considerantes sed et ea que aliorum.
Hoc enim sentite in uobis quod et in christo
ihesu. Qui cum in forma dei esset non ra-
pinam arbitratus est esse se equalem
deo sed semet ipsum exinaniuit for-
mam serui accipiens in similitudinem
hominum factus et habitu inuentus
ut homo. Humiliauit semet ipsum factus
obediens usque ad mortem mortem
autem crucis. Propter quod et deus exaltauit
illum et donauit illi nomen quod est super
omne nomen ut in nomine ihesu omne genu
flectatur celestium terrestrium
et infernorum et omnis lingua confiteatur
quia dominus ihesus christus in gloria est
dei patris. Itaque karissimi mei sicut sem-
per obedistis non ut in presencia mei
tantum sed multo magis nunc in absen-
cia mea cum metu et tremore uest-
ram salutem operamini. Deus

est enim qui operatur in nobis
et uelle et perficere pro bona uoluntate.
Omnia autem facite sine murmu-
racionibus et hesitacionibus ut sitis
sine querela et simplices filii dei sine
reprehensione in medio nacionis
praue et peruerse inter quos lucetis
sicut luminaria in mundo uerbum
uite continentes ad gloriam meam
in die christi quia non in uacuum cucurri
neque in uacuum laboraui. Sed et si immolor
supra sacrificium et obsequium fidei
uestre gaudeo et congratulor omnibus
uobis. Id ipsum autem et uos gaudete et
congratulamini michi. Spero autem
in domino ihesu thymotheum cito me
mittere ad uos ut et ego bono animo sim
cognitis que circa uos sunt. Nemi-
nem autem habeo tam unanimem qui sincera
affectione pro uobis sollicitus sit. Omnes enim
que sua sunt querunt non que ihesu christi. Experi-
mentum autem eius cognoscite quia
sicut patri filius mecum seruiuit
in euangelio. Hunc igitur spero me mit-
tere ad uos mox ut uidero que circa me
sunt. Confido enim in domino quoniam et ipse
ueniam ad uos cito. Necessarium autem
existimaui epafroditum fratrem meum
et cooperatorem et commilitonem meum
uestrum autem apostolum et ministrum
necessitatis mee mittere ad uos quoniam quidem
omnes uos desiderabat et mestus erat
propterea quod audieratis illum infirma-
tum. Nam et infirmatus est usque
ad mortem sed deus misertus est
eius. Non solum autem eius uerum et
mei ne tristiciam super tristiciam ha-
berem. Festinancius ergo misi illum
ut uiso eo iterum gaudeatis et ego sine
tristicia sim. Excipite itaque illum
cum omni gaudio in domino et eius-
modi cum honore habetote quoniam propter
opus christi usque ad mortem accessit
tradens animam suam ut impleret
id quod ex uobis deerat erga meum
obsequium. III
De cetero fratres mei gaudete in domino
Eadem scribere uobis michi quidem non pigrum

vos autem necessarium. Videte canes. vi-
dete malos operarios. videte con-
cisionem. Nos enim sumus circumcisio
qui spiritu servimus deo et gloriamur in
christo ihesu. et non in carne fiduciam habentes.
quamquam ego habeam confidentiam et in car-
ne. Si quis alius videtur confidere
in carne. ego magis. circumcisus octa-
va die ex genere israel. de tribu beniamin
hebreus ex hebreis. secundum legem pha-
riseus. secundum emulationem persequens ecclesiam
dei. secundum iusticiam que in lege est
conversatus sine querela. Sed que mihi fuerunt
lucra. hec arbitratus sum propter christum
detrimenta. Verumtamen existimo omnia de-
trimentum esse propter eminentem scientiam
ihesu christi domini mei. propter quem omnia detri-
mentum feci. et arbitror ut stercor-
a. ut christum lucrifaciam. et inve-
niar in illo. non habens meam ius-
ticiam que ex lege est. sed illam que ex
fide est christi que ex deo est iusticia in fide
ad cognoscendum illum et virtutem
resurrectionis eius. et societatem
passionis illius configuratus morti
eius. si quo modo occurram ad resurrecti-
onem que est ex mortuis. Non quod iam acce-
perim. aut iam perfectus sim. Sequor
autem. si quo modo comprehendam in
quo comprehensus sum a christo ihesu.
Fratres ego me non arbitror compre-
hendisse. Unum autem que quidem
retro sunt obliviscens ad ea vero
que sunt priora extendens me ipsum
ad destinatum persequor ad bra-
vium superne vocationis in christo
ihesu. Quicumque ergo perfecti sumus
hoc sentiamus. et si quid aliter sapitis.
et hoc vobis deus revelabit. Verumtamen
ad quod pervenimus. ut idem sapiamus.
et in eadem permaneamus regula. Im-
itatores mei estote fratres. et ob-
servate eos qui ita ambulant
sicut habetis formam nostram. Multi
enim ambulant quos sepe di-
cebam vobis. nunc autem et flens di-
co inimicos crucis christi. quorum
finis interitus. quorum deus venter
est. et gloria in confusione ipsorum. qui
terrena sapiunt. Nostra autem conversacio
in celis est. Unde et salvatorem ex-
pectamus dominum nostrum ihesum christum.
qui reformabit corpus humili-
tatis nostre configuratum corpori cla-
ritatis sue secundum operationem qua
possit et subicere sibi omnia. IIII
Itaque fratres mei karissimi et desideratissimi
gaudium meum et corona mea.
sic state in domino karissimi. Euchodiam
rogo. et sinthicem deprecor id ipsum
sapere in domino. Etiam rogo et te
germane compar adiuva il-
las que mecum laboraverunt in evan-
gelio cum clemente et ceteris adiu-
toribus meis quorum nomina sunt in libro
vite. Gaudete in domino semper
iterum dico gaudete. Modestia vestra
nota sit omnibus hominibus. Dominus
prope est. Nichil solliciti sitis. sed in omni
oratione et obsecratione cum gratiarum
actione petitiones vestre innotescant
apud deum. Et pax dei que exsuperat o-
mnem sensum. custodiat corda vestra
et intelligentias vestras in christo ihesu
domino nostro. De cetero fratres quecumque
sunt vera. quecumque pudica. quecumque
iusta. quecumque sancta. quecumque ama-
bilia. quecumque bone fame. si qua
virtus. si qua laus discipline
hec cogitate que et didicistis et accepi-
stis. et audistis in me. hec agite. et deus
pacis erit vobiscum. Gavisus sum
autem in domino vehementer. quoniam tan-
dem aliquando refloruistis pro me sen-
tire. sicut et sentiebatis. Occupati
autem eratis. non quasi propter penuri-
am dico. Ego enim didici in quibus
sum sufficiens esse. Scio et humiliari
scio et habundare. ubique et in omnibus
institutus sum. et saciari et esuri-
re. et habundare. et penuriam pati.
Omnia possum in eo qui me confortat.
Verumtamen bene fecistis commu-
nicantes tribulationi mee. Scitis
autem et vos philippenses quod in princi-
pio evangelii quando profectus sum

a Macedonia nulla mihi ecclesia communicavit in ratione dati et accepti nisi vos soli. quia et Thessalonicam semel et bis in usum mihi misistis. Non quia quaero datum: sed requiro fructum habundantem in ratione vestra. Habeo autem omnia et habundo. Repletus sum acceptis ab Epafrodito quae misistis odorem suavitatis hostiam acceptam placentem deo. Deus autem meus impleat omne desiderium vestrum. secundum divitias suas in gloria in Christo Ihesu. Deo autem et patri nostro gloria in secula seculorum. Amen. Salutate omnem sanctum in Christo. Salutant vos qui mecum sunt fratres. Salutant vos omnes sancti maxime autem qui de Cesaris domo sunt. Gratia domini nostri Ihesu Christi cum spiritu vestro. Amen. Explicit epistola ad Philippenses. Incipit prologus in epistolam ad Colossenses.

Colossenses et hi sicut Laodicenses sunt Asiani. et ipsi praeventi erant a pseudoapostolis. nec ad hos accessit ipse apostolus. sed et hos per epistolam recorrigit. Audierant enim verbum ab Archippo. qui et ministerium in eos accepit. Ergo apostolus iam ligatus scribit eis ab Epheso per Tychicum diaconum et Onesimum acolitum. Incipit epistola ad Colossenses.

Paulus apostolus Christi Ihesu per voluntatem dei. et Timotheus frater. his qui sunt Colossis sanctis et fidelibus fratribus in Christo Ihesu. Gratia vobis et pax a deo patre nostro. et domino Ihesu Christo. Gratias agimus deo et patri domini nostri Ihesu Christi pro vobis semper orantes. audientes fidem vestram in Christo Ihesu. et dilectionem quam habetis in sanctos omnes. propter spem quae reposita est vobis in celis. quam ante audistis in verbo veritatis evangelii quod pervenit ad vos. sicut in universo mundo est. et fructificat et crescit in vobis ex ea die qua audistis et cognovistis gratiam dei in veritate. sicut didicistis ab Epafra carissimo conservo nostro qui est fidelis pro vobis minister Christi Ihesu. qui et manifestavit nobis dilectionem vestram in spiritu. Ideo et nos ex qua die audivimus. non cessamus pro vobis orantes et postulantes. ut impleamini agnitione voluntatis eius in omni sapientia et intellectu spiritali. ut ambuletis digne deo per omnia placentes in omni opere bono. et fructificantes et crescentes in scientia dei in omni virtute confortati secundum potentiam claritatis eius in omni patientia et longanimitate cum gaudio. gratias agentes deo patri qui dignos nos fecit in partem sortis sanctorum in lumine. qui eripuit nos de potestate tenebrarum et transtulit in regnum filii dilectionis suae. in quo habemus redemptionem peccatorum. qui est imago dei invisibilis. primogenitus omnis creaturae. quia in ipso condita sunt universa in celis et in terra visibilia et invisibilia. sive throni sive dominationes. sive principatus. sive potestates. Omnia per ipsum et in ipso creata sunt. et ipse est ante omnes. et omnia in ipso constant. et ipse est caput corporis ecclesiae. qui est principium primogenitus ex mortuis. ut sit in omnibus ipse primatum tenens. quia in ipso complacuit omnem plenitudinem inhabitare. et per eum reconciliari omnia in ipsum pacificans per sanguinem crucis eius. sive quae in terris sive quae in celis sunt. Et vos cum essetis aliquando alienati et inimici sensu in operibus malis. nunc autem reconciliavit in corpore carnis eius per mortem exhibere vos sanctos et immaculatos et irreprehensibiles coram ipso. si tamen permanetis in fide fundati et stabiles et immobiles a spe evangelii quod audistis quod praedicatum est in universa creatura quae sub celo est. cuius factus sum ego Paulus minister. Qui nunc gaudeo in passionibus pro vobis et adimpleo

ea que desunt passionum christi in carne
mea. pro corpore eius quod est ecclesia
cuius factus sum ego paulus minister secundum
dispensationem dei que data est mihi in vobis.
ut impleam verbum dei. misterium quod
absconditum fuit a seculis et generationi-
bus. nunc autem manifestatum est sanctis eius
quibus voluit deus notas facere divitias
glorie sacramenti huius in gentibus quod
est christus in vobis spes glorie. quem nos an-
nunciamus corripientes omnem homi-
nem. et docentes omnem hominem in omni
sapientia. ut exhibeamus omnem hominem
perfectum in christo ihesu. in quo et laboro
certando secundum operationem eius quam
operatur in me in virtute. II
Volo enim vos scire qualem solli-
citudinem habeam pro vobis et pro
his qui sunt laodicie. et quicumque
non viderunt faciem meam in carne ut
consolentur corda ipsorum instructi in
caritate. et in omnes divitias pleni-
tudinis intellectus in agnitione misterii
dei patris ihesu christi in quo sunt omnes
thesauri sapientie et scientie absconditi. Hoc
autem dico ut nemo vos decipiat in
sublimitate sermonum. Nam et si
corpore absens sum. sed spiritu vobiscum
sum gaudens et videns ordinem vestrum
et firmamentum eius que in christo est fidei
vestre. Sicut ergo accepistis ihesum christum dominum
nostrum. in ipso ambulate radicati et
superedificati in ipso et confirmati in fide.
sicut et didicistis habundantes in illo
in gratiarum actione. Videte ne quis vos
decipiat per philosophiam et inanem
fallaciam. secundum traditionem hominum secundum
elementa huius mundi. et non secundum christum.
quia in ipso habitat omnis plenitudo
divinitatis corporaliter. et estis in illo
repleti qui est caput omnis principatus
et potestatis. in quo et circumcisi estis
circumcisione non manu facta in expo-
liatione corporis carnis. sed in circumcisi-
one christi consepulti ei in baptismo in quo
et resurrexistis per fidem operationis dei
qui suscitavit illum a mortuis. et vos
mortui essetis in delictis et preputio
carnis vestre convivificavit cum
illo donans vobis omnia delicta. delens
quod adversus nos erat cirographum de-
creti quod erat contrarium nobis. et ipsum
tulit de medio affigens illud cru-
ci. et expolians principatus et potestates
traduxit confidenter palam triumphans
illos in semetipso. Nemo ergo vos iu-
dicet in cibo aut in potu. aut in parte
diei festi. aut neomenie aut sab-
batorum que sunt umbra futurorum. corpus
autem christi. Nemo vos seducat volens
in humilitate et religione angelorum
que non vidit ambulans frustra infla-
tus sensu carnis sue. et non tenens ca-
put ex quo totum corpus per com-
missuras et coniunctiones subministratum
et constructum crescit in augmentum
dei. Si mortui estis cum christo
ab elementis huius mundi. quid
adhuc tamquam viventes in mun-
do decernitis. Ne tetigeritis. neque gus-
taveritis. neque contrectaveritis que sunt
omnia in interitu ipso usu. secundum precepta
et doctrinas hominum que sunt quidem
rationem habentia sapientie in superstitione
et humilitate. et non ad parcendum
corpori non in honore aliquo ad satu-
ritatem carnis. III
Igitur si consurrexistis cum christo
que sursum sunt querite ubi christus est in
dextera dei sedens. Que sursum sunt
sapite. non que super terram. Mortui
enim estis. et vita vestra abscondita est
cum christo in deo. Cum enim christus ap-
paruerit vita vestra. tunc et vos appa-
rebitis cum ipso in gloria. Mortifica-
te ergo membra que sunt super terram. forni-
cationem. inmunditiam. libidinem con-
cupiscentiam malam. et avaritiam
que est simulacrorum servitus propter
que venit ira dei super filios incredu-
litatis. in quibus et vos ambulastis
aliquando cum viveretis in illis. Nunc
autem deponite et vos omnia. iram.
indignationem. et maliciam. blasphe-
miam. turpem sermonem de ore
vestro. Nolite mentiri invicem expo-

liantes vos veterem hominem cum actibus
suis et induentes novum hominem qui
renovatur in agnitionem dei secundum
imaginem eius qui creavit eum. ubi
non est masculus et femina gentilis
et iudeus, circumcisio et preputium
barbarus et scita, servus et liber. sed
omnia in omnibus Christus. Induite ergo vos
sicut electi dei sancti et dilecti viscera
misericordie, benignitatem humilitatem
modestiam pacientiam. supportantes
invicem et donantes vobismetipsis
si quis adversus aliquem habet querelam
sicut et dominus donavit vobis ita et vos.
super omnia autem hec caritatem habete que est vincu
lum perfectionis. Et pax Christi exultet
in cordibus vestris in qua et vocati estis
in uno corpore. et grati estote. Verbum
Christi habitet in vobis habundanter in omni
sapientia docentes et commonentes vos
metipsos in psalmis et ymnis et canticis in cor
dibus vestris domino. Omne quodcumque
facitis in verbo aut in opere omnia in
nomine domini Ihesu Christi gratias agentes
deo patri per ipsum. Mulieres subdite
estote viris sicut oportet in domino. Viri
diligite uxores vestras et nolite amari
esse ad illas. Filii obedite parentibus
per omnia. hoc enim beneplacitum est
domino. Patres nolite ad indignatio
nem provocare filios vestros ut non
pusillo animo fiant. Servi obedite
per omnia dominis carnalibus non ad ocu
lum servientes quasi hominibus placentes.
sed in simplicitate cordis timentes
deum. Quodcumque facitis ex animo opera
mini sicut domino et non hominibus scientes
quod a domino accipietis retributionem
hereditatis. Domino Christo servite. Qui
enim iniuriam facit recipiet
id quod inique gessit. et non est personarum
acceptio apud deum. IIII
Domini quod iustum est et equum servis
prestate. scientes quod et vos dominum habetis
in celo. Orationi instantes vigilan
tes in ea in gratiarum actione. Orantes
simul et pro nobis ut deus aperiat nobis
ostium sermonis ad loquendum misterium
Christi. propter quod etiam vinctus sum ut manifes
tem illud ut oportet me loqui. In sapientia
ambulate ad eos qui foris sunt
tempus redimentes. Sermo vester
semper in gratia sale sit conditus.
ut sciatis quomodo oporteat unicuique re
spondere. Que circa me sunt omnia vo
bis nota faciet Tychicus carissimus
frater et fidelis minister et conservus in domino quem
misi ad vos ad hoc ipsum ut cognos
cat que circa vos sunt et consoletur
corda vestra cum Onesimo carissimo
et fideli fratre qui est ex vobis. qui omnia
que hic aguntur nota facient vobis.
Salutat vos Aristarchus concaptivus
meus et Marcus consobrinus Bar
nabe de quo accepistis mandata. si
venerit ad vos excipite illum. et Ihesus
qui dicitur Iustus qui sunt ex circumcisi
one. hii sunt adiutores mei in reg
no dei. qui michi fuerunt solacio. Sa
lutat vos Epafras qui ex vobis est
servus Ihesu Christi semper sollicitus pro
vobis in orationibus ut stetis perfecti et pleni
in omni voluntate dei. Testimonium
enim illi perhibeo quod habet multum labo
rem pro vobis et pro hiis qui sunt Laodi
cie et qui Hierapoli. Salutat vos Lu
cas medicus karissimus et Demas. Salu
tate fratres qui sunt Laodicie et Nympham
et que in domo eius est ecclesiam. Et cum lecta
fuerit apud vos hec epistola facite ut et in
Laodicensium ecclesia legatur. et eam que Lao
dicensium est vos legatis. Et dicite Ar
chippo. Vide ministerium quod accepisti
a domino ut illud impleas. Salutatio
mea manu Pauli. Memores estote
vinculorum meorum. gratia domini Ihesu
Christi vobiscum. Amen.

Explicit epistola ad colocenses. Incipit capitulum in epistola ad thessalonicenses.

Thessalonicenses sunt
Macedones in
Christo Ihesu. qui accepto
verbo veritatis per
stiterunt in fide et in persecutione civi
um suorum. Preterea nec receperunt fal
sos apostolos. nec ea que a falsis apostolis dice
bantur. hos collaudat apostolus scribens

eis ab athenis per ticicum et onesimum.

Incipit epistola ad thessalonicenses.

Paulus apostolus et siluanus et thimotheus ecclesie thes
salonicensium in deo patre
et domino ihesu christo. gratia
uobis et pax. Gratias agimus deo pro
omnibus uobis semper memoriam
uestri facientes in orationibus nostris sine
intermissione. memores fidei uestre
et laboris et caritatis. et sustinentie
spei domini nostri ihesu christi ante de
um et patrem nostrum. Scientes fratres
dilectissimi a deo electionem
uestram. quia euangelium nostrum non fu
it ad uos in sermone
tantum. sed et in uirtute et in spiritu
sancto. et in plenitudine multa. sicut scitis
quales fuerimus in uobis propter uos.
Et uos imitatores nostri facti estis et
domini excipientes uerbum in tribu
latione multa cum gaudio spiritus
sancti. ita ut facti sitis forma omni
bus credentibus in macedonia et in acha
ia. A uobis enim diffamatus est ser
mo domini non solum in macedonia et
in achaia. sed in omni loco fides
uestra que est ad deum profecta est. ita ut
non sit nobis necesse quicquam loqui.
Ipsi enim de nobis annuntiant qua
lem introitum habuimus ad
uos. et quomodo conuersi estis
ad deum a simulacris seruire
deo uiuo et uero. et expectare filium eius
de celo quem suscitauit ex mortuis
ihesum. qui eripuit nos ab ira uen
tura.

II

Nam ipsi scitis fratres introitum
nostrum ad uos. quia non inanis fuit.
sed ante passi et contumeliis affecti
sicut scitis in philippis fiduciam
habuimus in deo nostro. loqui ad uos e
uangelium dei in multa sollicitudine.
Exhortatio enim nostra non de errore ne
que de inmunditia. neque in dolo. sed sicut
probati sumus a deo ut crederetur no
bis euangelium ita loquimur non quasi homini
bus placentes sed deo qui probat
corda nostra. Neque enim aliquando fuimus
in sermone adulationis sicut sci
tis. neque in occasione auaritie deus testis
est. nec querentes ab hominibus gloriam
neque a uobis neque ab aliis. cum nobis
possemus uobis oneri esse ut apostoli
christi. sed facti sumus paruuli in me
dio uestrum. tamquam si nutrix foueat
filios suos ita desiderantes uos cu
pide uolebamus tradere uobis non
solum euangelium dei. sed etiam animas nostras
quoniam carissimi nobis facti estis. Me
mores enim fratres estis laboris
nostri et fatigationis. nocte ac die
operantes ne quem uestrum graua
remus predicauimus in uobis eu
angelium dei. Vos testes estis et deus
quam sancte et iuste et sine querela uobis
qui credidistis fuimus. sicut scitis
qualiter unumquemque uestrum tamquam pater
filios suos deprecantes uos et con
solantes testificati sumus ut am
bularetis deo digne. qui uocauit
nos in suum regnum et gloriam. Ideo
et nos gratias agimus deo sine inter
missione. quoniam cum accepissetis a
nobis uerbum auditus dei accepistis illud
non ut uerbum hominum sed sicut est
uere uerbum dei qui operatur in uobis
qui credidistis. Vos enim imitato
res facti estis fratres ecclesiarum dei que sunt
in iudea in christo ihesu. quia eadem passi
estis et uos a contribulibus uestris
sicut et ipsi a iudeis qui et dominum occi
derunt ihesum et prophetas. et nos per
secuti sunt. et deo non placent. et omni
bus hominibus aduersantur prohibentes
nos gentibus loqui ut salue fiant
ut impleant peccata sua semper.
Peruenit enim ira dei super illos
usque in finem. Nos autem fratres deso
lati a uobis ad tempus hore. a
spectu non corde. habundantius fes
tinauimus faciem uestram uide
re cum multo desiderio. quia uoluimus
uenire ad uos. ego quidem pau
lus et semel et iterum. sed impedi

nos satanas. Que est enim nostra
spes. aut gaudium. aut corona
glorie. nonne uos ante dominum nostrum ihesum
christum estis in aduentu eius. Uos
enim estis gloria nostra et gaudium.

III

Propter quod non sustinentes amplius placuit no-
bis remanere athenis solis. Et misimus
thimotheum fratrem nostrum et ministrum
dei in euangelio christi. ad confirmandos
uos. et exortandos pro fide uestra
ut nemo moueatur in tribula-
tionibus istis. Ipsi enim scitis quod
in hoc positi sumus. Nam et cum
apud uos essemus. predicabamus
uobis passuros nos tribulationes.
sicut et factum est. et scitis. Propterea et
ego amplius non sustinens misi ad
cognoscendum fidem uestram. ne
forte temptauerit uos is qui temptat.
et inanis fiat labor noster. Nunc autem
ueniente thimotheo ad nos a uobis.
et annuntiante nobis fidem et caritatem
uestram. et quia memoriam nostri habetis
bonam semper. desiderantes nos uidere. sicut
et nos quoque uos. ideo consolati su-
mus in uobis. in omni necessitate et
tribulatione nostra. per fidem uestram.
quoniam nunc uiuimus si uos statis
in domino. Quam enim gratiarum actionem
possumus deo retribuere pro uobis
in omni gaudio quo gaudemus
propter uos ante dominum nostrum. nocte et
die habundantius orantes ut ui-
deamus faciem uestram. et comple-
amus ea que desunt fidei uestre. Ipse
autem deus et pater noster. et dominus
ihesus christus dirigat uiam nostram ad
uos. Uos autem dominus multi-
plicet et habundare faciat carita-
tem uestram in inuicem. et in omnes quem-
admodum et nos in uobis ad confir-
manda corda uestra sine querela in
sanctitate ante deum et patrem nostrum in
aduentu domini nostri ihesu christi cum
omnibus sanctis eius.

IIII

De cetero ergo fratres rogamus uos
et obsecramus in domino ihesu
ut quemadmodum accepistis a nobis. quomodo uos
oporteat ambulare et placere deo.
sic et ambuletis ut habundetis ma-
gis. Scitis enim que precepta dederim
uobis per dominum ihesum. Hec est enim uo-
luntas dei sanctificatio uestra. ut absti-
neatis uos a fornicatione. ut sciat
unusquisque uestrum uas suum posside-
re in sanctificatione et honore. Non
in passione desiderii sicut et gentes
que ignorant deum. et ne quis supergredi-
atur. neque circumueniat in negotio
fratrem suum. quoniam uindex est do-
minus de his omnibus sicut pre-
diximus uobis. et testificati sumus.
Non enim uocauit nos deus in
inmunditiam. sed in sanctificationem. Itaque
qui hec spernit. non hominem spernit.
sed deum. qui etiam dedit spiritum sanctum in
nobis. De caritate autem fraternitatis
non necesse habemus scribere uobis.
Ipsi enim uos a deo didicistis. ut
diligatis inuicem. Et enim facitis
illud in omnes fratres in uniuersa
macedonia. Rogamus autem uos
fratres ut habundetis magis. et operam
detis ut quieti sitis. et ut uestrum
negotium agatis. et operemini
manibus uestris. sicut precepimus uobis.
et ut honeste ambuletis ad eos
qui foris sunt. et nullius aliquid
desideretis. Nolumus autem uos ig-
norare fratres de dormientibus. ut
non contristemini. sicut et ceteri
qui spem non habent. Si enim cre-
dimus quod ihesus mortuus est et resur-
rexit. ita deus et eos qui dormie-
runt per ihesum adducet cum eo. Hec
enim uobis dicimus in uerbo domini. quia
nos qui uiuimus qui residui su-
mus in aduentum domini non
preueniemus eos qui dormierunt.
Quoniam ipse dominus in iussu et in uoce
archangeli et in tuba dei descendet
de celo. et mortui qui in christo sunt
resurgent primi. Deinde nos
qui uiuimus qui relinquimur
simul rapiemur cum illis in nubibus

obviam christo in aera. et sic semper
cum domino erimus. Itaque con-
solamini invicem in verbis istis.

De temporibus. V

De temporibus autem et momentis fratres non indi-
getis ut scribam vobis. Ipsi enim dili-
genter scitis quia dies domini
sicut fur in nocte ita veniet. Cum
enim dixerint pax et securitas. tunc
repentinus eis superveniet interitus.
sicut dolor parturientis in utero et non effu-
gient. Vos autem fratres non estis in te-
nebris ut vos dies illa tamquam fur
comprehendat. Omnes enim vos filii
lucis estis et filii diei. Non sumus
noctis neque tenebrarum. Igitur non
dormiamus sicut ceteri. sed vigile-
mus et sobrii simus. Qui enim
dormiunt nocte dormiunt. et qui
ebrii sunt nocte ebrii sunt. Nos
autem qui diei sumus induti lori-
cam fidei et caritatis. et galeam spem
salutis. quoniam non posuit nos deus in
iram. sed in acquisitionem salutis per
dominum nostrum ihesum christum qui mor-
tuus est pro nobis. ut sive vigile-
mus sive dormiamus simul cum illo
vivamus. Propter quod consolamini invicem
et edificate alterutrum sicut et fa-
citis. Rogamus autem vos fratres
ut noveritis eos qui laborant inter
vos. et presunt vobis in domino. et
monent vos ut habeatis vos illos
habundantius in caritate propter opus
illorum. pacem habete cum eis. Roga-
mus autem vos fratres. corripite
inquietos. consolamini pusil-
lanimes. suscipite infirmos. pa-
tientes estote ad omnes. Videte ne
quis malum pro malo alicui red-
dat. sed semper quod bonum est sectami-
ni in invicem et in omnes. Semper gau-
dete. sine intermissione orate. in
omnibus gratias agite. Hec est enim
voluntas dei in christo ihesu in omnibus
vobis. Spiritum nolite extinguere. Omnia
autem probate. quod bonum est tene-
te. ab omni specie mala abstinete

vos. Ipse autem deus pacis sanctificet
vos per omnia. ut integer spiritus vester
et anima et corpus sine querela in adven-
tu domini nostri ihesu christi servetur.
Fidelis est deus qui vocavit vos
qui et faciet. Fratres orate pro nobis.
Salutate fratres omnes in osculo sancto.
Adiuro vos per dominum. ut legatur
epistola hec omnibus sanctis fratribus. Gratia domi-
ni nostri ihesu christi cum omnibus vobis amen.

Explicit epistola ad thessalonicenses prima.

Ad thessa-
lonicenses secun-
dam scribit episto-
lam apostolus. et no-
tum facit eis de temporibus
novissimis. et de adventu adversarii
et de deiectione eius. scribens hanc e-
pistolam ab athenis per titicum dia-
conem et onesimum acolitum.

Incipit epistola secunda ad thessalonicenses.

Paulus et
silvanus
et timotheus
ecclesie thessalon-
icensium in deo patre
nostro. et domino ihesu christo. Gratia
vobis et pax a deo patre nostro et domino
ihesu christo. Gratias agere debemus
semper deo pro vobis fratres. ita ut
dignum est. quoniam supercrescit fides
vestra. et habundat caritas uniuscuius-
que vestrum invicem. ita ut
nos ipsi in vobis gloriemur in eccle-
siis dei pro patientia vestra et fide in om-
nibus persecutionibus vestris et tribu-
lationibus quas sustinetis in ex-
emplum iusti iudicii dei. ut dig-
ni habeamini in regno dei pro
quo et patimini. Si tamen iustum
est apud deum retribuere tri-
bulationem his qui vos tribu-
lant. et vobis qui tribulamini
requiem nobiscum in reve-
latione domini nostri ihesu christi
de celo cum angelis virtutis eius
in flamma ignis dantis vin-
dictam his qui non noverunt
deum. et qui non obediunt evangelio

domini nostri Ihesu Christi. qui penas
dabunt in interitu eternas a facie do-
mini et a gloria virtutis eius. cum
venerit glorificari in sanctis suis et ad-
mirabilis fieri in omnibus qui credide-
runt. quia creditum est testimo-
nium nostrum super vos in die illo. In
quo et oramus semper pro vobis ut dig-
netur vos vocatione sua vocare deus
noster. ut impleat omnem voluntatem
bonitatis sue. et opus fidei in vir-
tute. ut clarificetur nomen domini no-
stri Ihesu Christi in vobis et vos in illo se-
cundum gratiam dei nostri et domini
Ihesu Christi.

II

Rogamus autem vos fratres per
adventum domini nostri Ihesu Christi et
nostre congregationis in ipsum.
ut non cito moveamini a vestro
sensu neque terreamini. neque per spiritum neque
per sermonem. neque per epistolam tamquam
per nos missam. quasi instet dies
domini. Ne quis vos seducat ul-
lo modo. quoniam nisi venerit discessio
primum. et revelatus fuerit homo
peccati filius perditionis qui adversa-
tur. et extollitur supra omne quod dici-
tur deus. aut quod colitur. ita ut in tem-
plo domini sedeat ostendens se
tamquam sit deus. Non retinetis
quod cum adhuc essem apud vos hec
dicebam vobis. Et nunc quid deti-
neat scitis ut reveletur in suo tempo-
re. Nam misterium iam operatur ini-
quitatis. tantum ut qui tenet nunc te-
neat donec de medio fiat. Et tunc
revelabitur ille iniquus quem
dominus Ihesus interficiet spiritu oris sui et
destruet illustratione adventus
sui. Eum cuius est adventus secundum
operationem sathane in omni virtute
et signis et prodigiis mendacibus et in
omni seductione iniquitatis his
qui pereunt. eo quod caritatem veritatis
non receperunt ut salvi fierent.
Ideo mittet illis deus operationem er-
roris ut credant mendacio ut iudi-
centur omnes qui non crediderunt ve-
ritati sed consenserunt iniquita-
ti. Nos autem debemus gratias agere
deo semper pro vobis. fratres dilecti a
deo quod elegit nos deus primicias
in salutem in sanctificatione spiritus et fide
veritatis. in qua et vocavit vos per evan-
gelium nostrum. in acquisitionem glorie
domini nostri Ihesu Christi. Itaque fratres
state et tenete traditiones quas di-
dicistis. sive per sermonem sive per e-
pistolam nostram. Ipse autem dominus
noster Ihesus Christus et deus et pater noster qui di-
lexit nos et dedit consolationem eternam
et spem bonam in gratia exhortetur
corda vestra et confirmet in omni ope-
re et sermone bono.

III

De cetero fratres orate pro nobis ut
sermo dei currat et glorificetur
sicut et apud vos. et ut liberemur ab
inportunis et malis hominibus. Non enim
omnium est fides. Fidelis autem dominus
est qui confirmabit vos et custo-
diet a malo. Confidimus autem
de vobis fratres in domino. quoniam que precipimus
et facitis et facietis.
Dominus autem dirigat corda
vestra in caritate dei et paciencia Christi. De-
nunciamus autem vobis fratres in nomine
domini nostri Ihesu Christi. ut subtraha-
tis vos ab omni fratre ambulante
inordinate. et non secundum traditionem
quam acceperunt a nobis. Ipsi enim sci-
tis quemadmodum oporteat imitari nos.
quoniam non inquieti fuimus inter vos.
neque gratis panem manducavi-
mus ab aliquo. sed in labore et fa-
tigatione nocte et die operantes. ne
quem vestrum gravaremus. Non quasi
non habuerimus potestatem sed
ut nosmet ipsos formam daremus
vobis ad imitandum nos. Nam
et cum essemus apud vos hoc denun-
ciabamus vobis. quoniam si quis non
vult operari nec manducet. Audi-
vimus enim inter vos quosdam
ambulare inquiete. nichil
operantes. sed curiose agentes. His
autem qui eiusmodi sunt denun-

amus et obsecramus in domino iesu
christo. ut cum silencio operantes suum
panem manducent. Vos autem
fratres nolite deficere benefacientes
in christo iesu domino nostro. Quod si quis non
obedierit verbo nostro per epistolam hunc
notate et non commisceamini cum illo
ut confundatur. et nolite quasi in-
imicum existimare illum sed cor-
ripite ut fratrem. Ipse autem deus pa-
cis det vobis pacem sempiternam in omni
loco. dominus sit cum omnibus vobis. Sa-
lutacio mea manu pauli quod sig-
num in omni epistola ita scribo. Gra-
cia domini nostri iesu christi cum omnibus
vobis amen. Explicit epistola ad thessalonicenses ii.

Timotheum Incipit prologus ad i epistola
instruit et docet ad timotheum.
de ordinacione episcopatus
et diaconii omnis ec-
clesiastice disciplinae scribens ei
a laodicia. Incipit epistola prima

Paulus ad timotheum
apostolus christi iesu i.
secundum imperium dei
salvatoris nostri et christi
iesu spei nostrae timo-
theo dilecto filio in
fide. gratia et misericordia et pax a deo patre
et christo iesu domino nostro. Sicut
rogavi te ut remaneres ephe-
si cum irem macedoniam.
ut denunciares quibusdam ne
aliter docerent neque intenderent fa-
bulis et genealogiis interminatis
quae questiones prestant mag-
is quam edificacionem dei quae est in
fide. Finis autem precepti est
caritas de corde puro et conscientia
bona et fide non ficta. A
quibus quidam aberrantes
conversi sunt in vaniloquium
volentes esse legis doctores. non
intelligentes neque quae loquuntur
neque de quibus affirmant. Scimus
autem quia bona est lex. si quis
ea legitime utatur. sciens
hoc quia lex iusto non est posita

sed iniustis et non subditis. impiis
et peccatoribus. sceleratis et contaminatis.
patricidis et matricidis. homicidis.
fornicariis. masculorum concubitoribus. pla-
giariis. mendacibus et periuris. et si
quid aliud sane doctrine adver-
satur. quae est secundum evangelium glorie beati dei
quod creditum est mihi. Gratias ago
ei qui me confortavit in christo
iesu domino nostro. quia fidelem
me existimavit ponens in minis-
terio. qui prius blasphemus fui
et persecutor et contumeliosus. sed
misericordiam dei consecutus sum. quia
ignorans feci in incredulitate.
Superabundavit autem gratia domini nostri
cum fide et dilectione quae est in christo
iesu. Fidelis sermo et omni acceptione
dignus. quia christus iesus venit in hunc
mundum peccatores salvos facere. quorum
primus ego sum. Sed ideo misericordiam
consecutus sum. ut in me primo
ostenderet christus iesus omnem pacienciam ad
informacionem eorum qui credituri
sunt illi in vitam eternam.
Regi autem seculorum immortali in-
visibili soli deo honor et gloria in
secula seculorum amen. Hoc precep-
tum commendo tibi fili timothee
secundum precedentes in te prophetias. ut mi-
lites in illis bonam miliciam habens
fidem et bonam conscienciam. quam qui-
dam repellentes circa fidem nau-
fragaverunt. ex quibus est hyme-
neus et alexander quos tradidi
sathane. ut discant non blasphema-
re.

II

Obsecro igitur primo omnium fieri ob-
secraciones. oraciones. postulacio-
nes. graciarum actiones pro omnibus homini-
bus. pro regibus et omnibus qui in sub-
limitate constituti sunt. ut qui-
etam et tranquillam vitam a-
gamus. in omni pietate et casti-
tate. hoc enim bonum est et accep-
tum coram deo salvatore nostro qui
omnes homines vult salvos fieri
et ad agnicionem veritatis venire.

nus enim deus. unus et mediator
dei et hominum homo Christus Ihesus qui
dedit redemptionem semet ipsum pro
omnibus. Cuius testimonium temporibus
suis confirmatum est. In quo positus
sum ego predicator et apostolus. Veritatem
enim dico in Christo Ihesu. non mentior. et
doctor gentium in fide et veritate. Vo-
lo ergo viros orare in omni loco levantes
puras manus sine ira et disceptati-
one. Similiter et mulieres in habitu or-
nato cum verecundia et sobrietate
ornantes se. non in tortis crinibus
aut auro. aut margaritis vel
veste preciosa. Sed quod decet mulieres
promittentes pietatem per bona opera.
Mulier in silentio discat cum omni sub-
iectione. Docere autem mulieri non per-
mitto. neque dominari in virum. sed
esse in silentio. Adam enim pri-
mus formatus est. deinde Eva.
et Adam non est seductus. mulier autem
seducta in prevaricatione fu-
it. Salvabitur autem per filiorum ge-
nerationem si permanserit in fide
et dilectione et sanctificatione cum sobrie-
tate. III

Fidelis sermo. Si quis episcopatum desi-
derat. bonum opus desiderat. Oportet
ergo episcopum irreprehensibilem esse. unius
uxoris virum. sobrium. ornatum.
prudentem. pudicum. hospitalem. doc-
torem. non vinolentum. non percus-
sorem. non litigiosum. non cupidum. sed
suae domui bene prepositum. filios habentem
subditos cum omni castitate. Si quis
autem domui sue preesse nescit. quomodo ec-
clesie dei diligentiam habebit? Non neo-
phytum ne in superbiam elatus in iudicium
incidat diaboli. Oportet autem illum
et testimonium habere bonum ab his qui
foris sunt. ut non in obprobrium in-
cidat et in laqueum diaboli. Diaco-
nos similiter pudicos non bilingues.
non multo vino deditos. non turpe lu-
crum sectantes. habentes miste-
rium fidei in conscientia pura. Et hii

autem probentur primum. et sic mi-
nistrent. nullum crimen habentes.
Mulieres similiter pudicas. non detra-
hentes. sobrias. fideles in omnibus.
Diacones sint unius uxoris viri.
qui filiis suis bene presint et suis do-
mibus. Qui enim bene ministrave-
rint. gradum bonum sibi acqui-
rent. et multam fiduciam in fide
que est in Christo Ihesu. Hec tibi scribo fili
Thimothee sperans me ad te ve-
nire cito. Si autem tardavero ut
scias quomodo oporteat te in domo dei
conversari. que est ecclesia dei vivi. co-
lumpna et firmamentum verita-
tis. Et manifeste magnum est pie-
tatis sacramentum. Quod manifes-
tum est in carne. iustificatum est
in spiritu. apparuit angelis. predica-
tum est gentibus. creditum est in mun-
do. assumptum est in gloria.

Spiritus autem IIII
manifeste dicit. quia in novis-
simis temporibus discedent quidam
a fide. attendentes spiritibus erroris
et doctrinis demoniorum in ypocrisi
loquentium mendacium. et cauteria-
tam habentium suam conscientiam. prohiben-
tium nubere. abstinere a ci-
bis. quos deus creavit ad percipien-
dum cum gratiarum actione fidelibus
et hiis qui cognoverunt veritatem. Quia
omnis creatura dei bona est. et nichil
reiciendum quod cum gratiarum actione
percipitur. Sanctificatur enim per verbum dei
et orationem. Hec proponens fratribus bonus
eris minister Christi Ihesu. enutritus
verbis fidei et bone doctrine quam
assecutus es. Ineptas autem et a-
niles fabulas devita. Exerce te
ipsum ad pietatem. Nam corpo-
ralis exercitatio ad modicum utilis
est. Pietas autem ad omnia uti-
lis est. promissionem habens vite
que nunc est et future. Fidelis sermo
et omni acceptione dignus. In hoc
enim laboramus et maledicimur
quia speramus in deum vivum.

qui est salvator omnium hominum.
maxime fidelium. Precipe hec et
doce. Nemo adolescentiam tuam
contempnat. sed exemplum esto
fidelium in verbo in conversatione.
in caritate in fide in castitate.
Dum venio attende lectioni ex-
hortationi et doctrine. Noli negli-
gere gratiam dei que in te est. que data est
tibi per prophetiam cum impositione ma-
nuum presbiterii. Hec meditare in his
esto ut profectus tuus manifestus
sit omnibus. attende tibi et doctrine
insta in illis. Hoc enim faciens et te
ipsum salvum facies et eos qui te
audiunt.

V

Seniorem ne increpaveris
sed obsecra ut patrem. iuve-
nes ut fratres. anus ut matres. iuve-
nculas ut sorores in omni castita-
te. Viduas honora que vere vidue
sunt. Si qua autem vidua filios aut
nepotes habet. discat primum domum
suam regere. et mutuam vicem
reddere parentibus. hoc enim accep-
tum est coram deo. Que autem
vere vidua est et desolata speret in
deum. et instet obsecrationibus et
orationibus nocte ac die. Nam que in
deliciis est vivens mortua est.
Et hoc precipe ut irreprehensibi-
les sint. Si quis autem suorum et maxi-
me domesticorum curam non habet.
fidem negavit. et est infideli dete-
rior. Vidua eligatur non minus sexaginta annorum que fuerit unius
viri uxor in operibus bonis testi-
monium habens si filios educavit. si hos-
pitio pauperes recepit. si sancto-
rum pedes lavit. si tribulationem pa-
tientibus subministravit. si omne
opus bonum subsecuta est. Adolescentio-
res autem viduas devita. Cum
enim luxuriate fuerint in christo nu-
bere volunt. habentes dampnatio-
nem. quia primam fidem ir-
ritam fecerunt. Simul autem et oci-
ose discunt circuire domos non
solum autem ociose. sed et verbose et
curiose loquentes que non oportet. Vo-
lo ergo iuniores nubere. filios pro-
creare. matres familias esse. nul-
lam occasionem dare adversario male-
dicti gratia. Iam enim quedam conver-
se sunt retro post sathanam. Si
quis fidelis habet viduas: subminis-
tret illis. et non gravetur ecclesia ut his que vere vidue
sunt sufficiat. Qui bene presunt
presbiteri duplici honore digni haben-
tur. maxime qui laborant in
verbo et doctrina. Dicit enim scrip-
tura. Non infrenabis os bo-
vi trituranti. et dignus est operarius
mercede sua. Adversus presbiterum accu-
sationem noli recipere nisi sub duobus vel
tribus testibus. Peccantes autem coram
omnibus argue. ut et ceteri timorem ha-
beant. Testor coram deo et ihesu christo et
electis angelis. ut hec custodias sine
preiudicio. nichil faciens in alteram par-
tem declinando. Manus cito ne-
mini imposueris. neque communicaveris peccatis
alienis. Te ipsum castum custodi.
Noli adhuc aquam bibere. sed modico
vino utere propter stomachum tuum et fre-
quentes tuas infirmitates. Quo-
rundam hominum manifesta peccata sunt
precedentia ad iudicium. Quosdam
autem et subsequuntur. Similiter
et facta bona manifesta sunt. et que ali-
ter habent abscondi non possunt.

VI

Quicumque sunt
sub iugo servi dominos suos omni
honore dignos arbitrentur. ne
nomen domini et doctrina blasphe-
metur. Qui autem fideles habent do-
minos non contempnant quia fratres
sunt. sed magis serviant. quia
fideles sunt et dilecti. qui bene-
ficii participes sunt. Hec doce
et exhortare. Si quis aliter docet
et non acquiescit sanis sermonibus
domini nostri ihesu christi et ei que secundum
pietatem est doctrine superbus
est nichil sciens. sed languens circa
questiones et pugnas verborum ex qui-
bus oriuntur. contentiones blas-

phemie, suspiciones male, conflic-
tationes hominum mente corrup-
torum et qui veritate privati sunt,
existimantium quaestum esse pieta-
tem. Est autem quaestus magnus
pietas cum sufficientia. Nichil
enim intulimus in hunc mundum,
haud dubium quia nec auferre
quid possumus. Habentes autem alimenta
et quibus tegamur, his conten-
ti sumus. Nam qui volunt divi-
tes fieri, incidunt in temptationem
et in laqueum diaboli et desideria mul-
ta et inutilia et nociva, que mergunt
homines in interitum et perditionem. Radix
enim omnium malorum est cupiditas,
quam quidam appetentes erraverunt
a fide et inseruerunt se doloribus
multis. Tu autem o homo dei hec
fuge. Sectare vero iustitiam, pieta-
tem, fidem, caritatem, patientiam,
mansuetudinem. Certa bonum certamen
fidei. Apprehende vitam eternam
in qua vocatus es, et confessus
bonam confessionem coram multis
testibus. Precipio tibi coram deo qui
vivificat omnia, et Christo Ihesu, qui testi-
monium reddidit sub Pontio Pi-
lato bonam confessionem, ut ser-
ves mandatum sine macula ir-
reprehensibile usque in adventum domini
nostri Ihesu Christi, quem suis temporibus
ostendit beatus et solus potens,
rex regum et dominus dominantium,
qui solus habet inmortalitatem
et lucem habitat inaccessibilem,
quem nullus hominum vidit, sed nec
videre potest, cui gloria et honor et impe-
rium in sempiternum. Amen. Diviti-
bus huius seculi precipe non subli-
me sapere neque sperare in incerto
divitiarum, sed in deo vivo, qui pres-
tat nobis omnia habunde ad fru-
endum, bene agere, divites fieri in bonis
operibus, facile tribuere, communicare,
thesaurizare sibi fundamentum bonum
in futurum, ut apprehendant ve-
ram vitam. O Thimothee, depositum
custodi, devitans profanas voca-
num novitates et oppositiones falsi nominis
scientie, quam quidam promittentes cir-
ca fidem exciderunt. Gratia domini tecum. Amen.
Item Thimo- | Explicit epistola i. ad Thimotheum.
theo scribit de ex- | Incipit ca. i. epistola
hortatione martirii et | ii. ad Thi-
omnis regule veritatis et quid | motheum.
futurum sit temporibus novissi-
mis, et de sua passione scribens ei
ab urbe a Roma. Incipit epistola
Paulus | secunda
apostolus Ihesu Christi | ad Thimotheum.
per voluntatem
dei secundum promissionem
vite que est in Christo Ihesu,
Thimotheo carissimo
filio suo gratia, misericordia, pax a deo pa-
tre et Christo Ihesu domino nostro. Gra-
tias ago deo meo cui servio a
progenitoribus meis in conscientia
pura, quod sine intermissione ha-
beam tui memoriam in orationi-
bus meis nocte ac die, desiderans
te videre, memor lacrimarum tua-
rum ut gaudio implear, re-
cordationem accipiens eius fidei
que est in te non ficta, que et habitavit
primum in avia tua Loide et matre
tua Eunice. Certus sum autem
quod et in te. Propter quam causam admoneo
te ut resuscites gratiam dei que est
in te per impositionem manuum mea-
rum. Non enim dedit nobis deus
spiritum timoris, sed virtutis et di-
lectionis et sobrietatis. Noli ita-
que erubescere testimonium domini nostri Ihesu
Christi, neque me vinctum eius,
sed collabora in evangelio secundum virtutem
dei, qui liberavit nos et vocavit vo-
catione sua sancta, non secundum opera
nostra, sed secundum propositum suum et gratiam
que data est nobis in Christo Ihesu ante
tempora secularia. Manifestata est
autem nunc per illuminationem
salvatoris nostri Ihesu Christi, qui destruxit
quidem mortem, illuminavit autem
vitam et incorruptionem per evangelium.

in quo positus sum ego predicator
et apostolus et magister gentium. ob quam
causam et hec patior. sed non confundor.
Scio enim cui credidi. et certus sum
quia potens est depositum meum ser
vare in illum diem. Formam ha
be sanorum verborum que a me audisti
in fide et dilectione in christo ihesu. bonum
depositum custodi per spiritum sanctum qui
habitat in nobis. Scis enim hoc quod a
versi sunt a me omnes qui in asia
sunt. ex quibus est phigelus et her
mogenes. Det misericordiam dominus
honesifori domui. quia sepe me
refrigeravit. et catenam meam
non erubuit. sed cum romam venisset
sollicite me quesivit et invenit. Det
illi dominus invenire misericordiam a
deo in illo die. Et quanta ephesi mi
nistravit michi tu melius nosti.

II

Tu ergo fili mi
confortare in gratia que est in christo
ihesu. et que audisti a me per multos
testes. hec commenda fidelibus hominibus
qui idonei erunt et alios docere.
Labora sicut bonus miles christi
ihesu. Nemo militans deo implicat
se secularibus negotiis. ut ei pla
ceat cui se probavit. Nam et qui cer
tat in agone non coronatur nisi
legitime certaverit. Laborantem
agricolam oportet primum de fruc
tibus percipere. Intellige que dico.
dabit enim tibi dominus in omnibus
intellectum. Memor esto dominum
ihesum christum resurrexisse a mortu
is ex semine david. secundum evan
gelium meum in quo laboro usque
ad vincula quasi male operans. sed
verbum dei non est alliga
tum. Ideo omnia sustineo propter elec
tos. ut et ipsi salutem consequan
tur que est in christo ihesu cum gloria ce
lesti. Fidelis sermo. Nam si commor
tui sumus et convivemus. si sustine
bimus et conregnabimus. si
negaverimus et ille negabit nos.
si non credimus ille fidelis
permanet negare se ipsum non potest.
Hec autem commoneo testificans coram
deo. Noli verbis contendere. ad nichil
enim utile est nisi ad subver
sionem audientium. Sollicite autem
cura te ipsum probabilem exhibere deo
operarium inconfusibilem. recte trac
tantem verbum veritatis. Prophana
et vaniloquia devita. multum enim
proficiunt ad impietatem. et sermo e
orum ut cancer serpit. Ex quibus
est philetus et hymeneus qui a
veritate exciderunt dicentes resur
rectionem iam factam. et subverterunt
quorundam fidem. Sed firmum fundamen
tum dei stat. habens signaculum hoc.
Cognovit dominus qui sunt eius.
et discedat ab iniquitate omnis qui
nominat nomen domini. In magna
autem domo non solum sunt vasa
aurea et argentea. sed et lignea et fic
tilia. et quedam quidem in hono
rem. quedam autem in contume
liam. Si quis ergo emundaverit se
ab istis erit vas in honorem sanc
tificatum. et utile domino ad omne
opus bonum paratum. Iuvenilia
autem desideria fuge. Sectare vero
iustitiam fidem caritatem pa
cem cum hiis qui invocant dominum
de corde puro. Stultas autem et sine
disciplina questiones devita. sciens
quia generant lites. Servum autem
domini non oportet litigare. sed mansue
tum esse ad omnes docibilem. patien
tem cum modestia corripientem eos
qui resistunt veritati. nequando det
illis deus penitentiam ad cognoscen
dam veritatem. et resipiscant a
laqueis diaboli a quo captivi tenen
tur ad ipsius voluntatem.

III

Hoc autem scito quod in novissimis
diebus instabunt tempora pe
riculosa. et erunt homines se ipsos
amantes. cupidi elati superbi
blasphemi. parentibus inobedientes
ingrati. scelesti. sine affectione si
ne pace. criminatores incontinentes

-tes, incontinentes, inmites, sine benignitate,
proditores, proterui, tumidi, uoluptatum
amatores magis quam dei,
habentes speciem quidem pietatis, uirtutem
autem eius abnegantes. Et hos
deuita. Ex his enim sunt qui penetrant
domos et captiuas ducunt mulierculas
oneratas peccatis, que ducuntur
uariis desideriis, semper discentes,
et numquam ad scientiam ueritatis peruenientes.
Quemadmodum autem iamnes
et mambres restiterunt moysi, ita
et hii resistunt ueritati, homines
corrupti mente, reprobi circa fidem. Sed ultra
non proficient. Insipientia enim eorum
manifesta erit omnibus, sicut et illorum
fuit. Tu autem assecutus es meam
doctrinam, institutionem, propositum,
fidem, longanimitatem, dilectionem,
pacientiam, persecutiones, passiones,
qualia michi facta sunt
antiochie, yconie, listris; quales
persecutiones sustinui, et ex omnibus
eripuit me dominus. Et omnes qui
pie uolunt uiuere in christo ihesu persecutionem
patientur. Mali autem
homines et seductores proficient in peius,
errantes et in errorem mittentes.
Tu uero permane in hiis que didicisti
et credita sunt tibi, sciens a quo
didiceris, et quia ab infantia sacras
litteras nosti, que te possunt instruere
ad salutem per fidem que est in christo
ihesu. Omnis enim scriptura diuinitus
inspirata utilis est ad docendum,
ad arguendum, ad corripiendum,
ad erudiendum in iusticia, ut
perfectus sit homo dei, ad omne opus
bonum instructus. IIII

Testificor coram deo et christo ihesu,
qui iudicaturus est uiuos
et mortuos, per aduentum ipsius et
regnum eius: predica uerbum, insta oportune,
importune, argue, obsecra,
increpa in omni pacientia et doctrina.
Erit enim tempus cum sanam
doctrinam non sustinebunt,
sed ad sua desideria coaceruabunt sibi
magistros, prurientes auribus,
et a ueritate quidem auditum auertent,
ad fabulas autem conuertentur. Tu
uero uigila, in omnibus labora. Opus
fac euuangeliste, ministerium tuum imple.
Sobrius esto. Ego enim iam delibor,
et tempus resolucionis mee instat.
Bonum certamen certaui, cursum consummaui,
fidem seruaui. In reliquo
reposita est michi corona iusticie,
quam reddet michi dominus in
illa die iustus iudex; non solum autem
michi, sed et hiis qui diligunt aduentum
eius. Festina uenire ad me cito.
Demas enim me dereliquid, diligens
hoc seculum, et abiit thessalonicam,
crescens in galathiam, titus
in dalmatiam. Lucas est mecum
solus. Marchum assume et adhuc
tecum; est enim michi utilis in ministerium.
Tichicum autem misi ephesum.
Penulam quam reliqui troade
apud carpum ueniens affer
tecum, et libros, maxime autem membranas.
Alexander erarius multa
mala michi ostendit; reddet illi dominus
secundum opera eius; quem et tu deuita;
ualde enim restitit uerbis
meis. In prima mea defensione
nemo michi affuit, sed omnes me dereliquerunt:
non illis imputetur. Dominus autem
michi astitit et confortauit me,
ut per me predicatio impleatur et
audiant omnes gentes; et liberatus
sum de ore leonis. Liberauit autem
me dominus ab omni opere malo,
et saluum faciet in regnum suum
celeste, cui gloria in secula seculorum.
Amen. Saluta priscam et aquilam,
et onesifori domum. Erastus autem
remansit corinthi; trophimum autem
reliqui infirmum mileti. Festina
ante hyemem uenire.
Salutant te eubolus et prudens
et linus et claudia et fratres omnes.
Dominus ihesus christus cum spiritu
tuo. Gratia dei nobiscum. Amen.

Titum Expl' ep'la ad Ti-
commonefacit iio thim.
et instruit de constitu-
tione presbiterii et de spiritali con-
versatione et hereticis vitan-
dis qui in scripturis iudaicis cre-
dunt scribens ei a nicopoli.

Paulus Incipit ep'la
servus dei ad titum.
apostolus autem ihesu christi secundum
fidem electorum dei et
agnitionem veritatis
que secundum pietatem est in spe
vite eterne. quam promisit qui non
mentitur deus ante tempora se-
cularia. manifestavit autem
temporibus suis verbum suum in
predicatione que credita est michi
secundum preceptum salvatoris
nostri dei. tito dilecto filio secundum commu-
nem fidem. gratia et pax a deo patre
et christo ihesu salvatore nostro. Huius
rei gratia reliqui te crete. ut ea
que desunt corrigas. et constituas
per civitates presbiteros sicut et ego
disposui tibi. Si quis sine cri-
mine est unius uxoris vir fi-
lios habens fideles non in accusatione
luxurie aut non subditos. Oportet
enim episcopum sine crimine esse si-
cut dei dispensatorem. non su-
perbum. non iracundum. non vino-
lentum. non percussorem. non tur-
pis lucri cupidum. sed hospita-
lem benignum. prudentem sobri-
um. iustum. sanctum. continentem. am-
plectentem eum qui secundum doctrinam
est fidelem sermonem. ut potens
sit exhortari in doctrina sana.
et eos qui contradicunt argue-
re. Sunt enim multi inobedi-
entes. et vaniloqui et seductores.
maxime qui de circumcisione sunt.
quos oportet redargui. qui universas
domos subvertunt docentes que non
oportet turpis lucri gratia. Dixit qui-
dam ex illis proprius ipsorum propheta.
cuius nomen epimenides. Creten-
ses semper mendaces. male bestie
ventris pigri. Testimonium hoc verum est. Quam-
ob causam increpa illos dure. ut sa-
ni sint in fide. non intendentes
iudaicis fabulis et mandatis homi-
num aversantium se a veritate. Om-
nia munda mundis. Coinqui-
natis autem et infidelibus nichil
est mundum. sed coinquinate sunt
eorum et mens et conscientia. confitentur
se nosse deum. factis autem negant.
cum sint abhominati et incredibiles
et ad omne opus bonum reprobi.
Tu autem loquere II
que decet sanam doctrinam. Se-
nes ut sobrii sint pudici prudentes
sani in fide in dilectione et patientia. Ani-
culas similiter in habitu sancto non criminatri-
ces. non multum vino servientes.
bene docentes. ut prudentiam doce-
ant adolescentulas ut viros suos ament
filios diligant. prudentes castas
sobrias. domus curam habentes. be-
nignas. subditas viris suis ut non
blasphemetur verbum dei. Iuvenes si-
militer hortare ut sobrii sint. In
omnibus te ipsum prebe exemplum
bonorum operum in doctrina. in in-
tegritate. in gravitate. verbum sanum
irreprehensibile. ut is qui ex adverso
est vereatur nichil habens malum dicere
de nobis. Servos dominis suis subditos
esse in omnibus placentes. non contradicen-
tes. non fraudantes. sed in omnibus fi-
dem bonam ostendentes. ut doctrinam
salvatoris nostri dei ornent in omnibus.
Apparuit enim gratia dei salvato-
ris nostri omnibus hominibus erudiens nos.
ut abnegantes impietatem et se-
cularia desideria sobrie et iuste et pie
vivamus in hoc seculo. expectan-
tes beatam spem et adventum
glorie magni dei et salvatoris nostri
ihesu christi. qui dedit semet ipsum pro
nobis. ut nos redimeret ab omni
iniquitate et mundaret sibi populum
acceptabilem sectatorem bono-
rum operum. Hec loquere et exhortare et argue

cum omni imperio. Nemo te contemnat. III

Admone illos principibus et potestatibus subditos esse, dicto obedire, ad omne opus bonum paratos esse, neminem blasfemare, non litigiosos esse, modestos, omnem ostendentes mansuetudinem ad omnes homines. Eramus enim et nos aliquando insipientes, increduli, errantes, et servientes desideriis et voluptatibus variis, in malitia et invidia agentes, odibiles, odientes invicem. Cum autem benignitas et humanitas apparuit salvatoris nostri dei, non ex operibus iustitie que fecimus nos, sed secundum suam misericordiam salvos nos fecit, per lavacrum regenerationis et renovationis spiritus sancti, quem effudit in nos habunde per ihesum christum salvatorem nostrum, ut iustificati gratia ipsius heredes simus secundum spem vite eterne. Fidelis sermo est. Et de hiis volo te confirmare, ut curent bonis operibus preesse qui credunt deo. Hec sunt bona et utilia hominibus. Stultas autem questiones et genealogias et contentiones et pugnas legis devita. Sunt enim inutiles et vane. Hereticum hominem post unam et secundam correptionem devita, sciens quia subversus est qui eiusmodi est, et delinquit, proprio iudicio condempnatus. Cum misero ad te artheman aut thichicum, festina ad me venire in nichopolim. Ibi enim statui hyemare. Zenam legis peritum et apollo sollicite premitte, ut nichil illis desit. Discant autem et nostri bonis operibus preesse ad usus necessarios, ut non sint infructuosi. Salutant te qui mecum sunt omnes. Saluta eos qui nos amant in fide. Gratia dei cum omnibus vobis. Amen.

Explicit epistola ad titum. Incipit [prologus] in epistola ad philomenum.

Philomeni familiares litteras facit pro onesimo servo eius, scribens ei ab urbe roma de carcere per supradictum onesimum.

Incipit epistola ad philomonem.

Paulus vinctus christi ihesu et timotheus frater philemoni dilecto et adiutori nostro et apphie sorori carissime et archippo commilitoni nostro et ecclesie que in domo tua est. Gratia vobis et pax a deo patre nostro et domino ihesu christo. Gratias ago deo meo semper memoriam tui faciens in orationibus meis, audiens caritatem tuam et fidem quam habes in domino ihesu et in omnes sanctos, ut communicatio fidei tue evidens fiat in agnitione omnis boni in christo ihesu. Gaudium enim magnum habui et consolationem in caritate tua, quia viscera sanctorum requieverunt per te frater. Propter quod multam fiduciam habens in christo ihesu imperandi tibi quod ad rem pertinet, propter caritatem magis obsecro, cum sis talis ut paulus senex, nunc autem et vinctus ihesu christi. Obsecro te pro meo filio quem genui in vinculis onesimo, qui tibi aliquando inutilis fuit, nunc autem et michi et tibi utilis, quem remisi tibi. Tu autem illum ut mea viscera suscipe. Quem ego volueram mecum detinere, ut pro te michi ministraret in vinculis evangelii. Sine consilio autem tuo nichil volui facere, ut ne velut ex necessitate bonum tuum esset, sed voluntarium. Forsitan enim ideo discessit ad horam a te, ut in eternum illum reciperes, iam non ut servum, sed pro servo fratrem carissimum maxime michi, quanto autem magis tibi et in carne et in domino. Si ergo habes me socium, suscipe illum sicut me. Si autem aliquid nocuit tibi aut debet, hoc michi imputa. Ego paulus scripsi mea manu, ego reddam, ut non dicam tibi quod et te ipsum michi debes. Ita frater ego te fruar in domino. Refice viscera mea in christo. Confidens in obedientia tua tibi scripsi, sciens quoniam et super id quod dico facies

simul autem et para michi hospici-
um. Nam spero per orationes vestras do-
nari me vobis. Salutat te Epaph-
ras concaptivus meus in Christo
Ihesu, Marcus, Aristarchus, De-
mas, Lucas, adiutores mei. Gratia
domini nostri Ihesu Christi cum spiritu vestro.
Amen. Explicit epistola ad Philemonem.

In primis dicendum Incipit prologus in epistola
est cur apostolus Paulus ad Hebreos.
in hac epistola scribenda non serva-
verit morem suum ut vel vocabu-
lum nominis sui vel ordinis descri-
beret dignitatem. Hec causa est quod ad
eos scribens qui ex circumcisi-
one crediderant quasi gentium apostolus
et non Hebreorum, sciens quoque eorum
superbiam, suamque humilitatem
ipse demonstrans, meritum of-
ficii noluit anteferre. Nam
simili modo et Iohannes apostolus propter hu-
militatem in epistola sua nomen
suum non prefert. Hanc ergo epistolam
fertur apostolus ad Hebreos conscrip-
tam Hebraica lingua misisse,
cuius sensum et ordinem retinens
Lucas evangelista post excessum beati
apostoli Pauli greco sermone composuit.

MultiphaPa- Incipit epistola
rie multis- ad Hebre-
que modis olim de- os.
us loquens patribus in prophe-
tis novissime diebus istis
locutus est nobis in filio
quem constituit heredem universorum, per
quem fecit et secula. Qui cum sit splendor
glorie et figura substantie eius portans que
omnia verbo virtutis sue pur-
gationem peccatorum faciens, sedet ad
dexteram maiestatis in excelsis,
tanto melior angelis effectus, quanto
differentius pre illis nomen
hereditavit. Cui enim dixit aliquando
angelorum: Filius meus es tu, ego
hodie genui te? Et rursum: Ego
ero illi in patrem, et ipse erit michi in fi-
lium. Et cum iterum introducit pri-
mogenitum in orbem terre, dicit:
Et adorent eum omnes angeli dei. Et
ad angelos quidem dicit: Qui facit
angelos suos spiritus et ministros suos
flammam ignis. Ad filium autem:
Thronus tuus deus in seculum seculi;
virga equitatis virga regni tui.
Dilexisti iustitiam et odisti iniqui-
tatem; propterea unxit te deus, deus tuus,
oleo exultationis pre participibus
tuis. Et tu in principio domine
terram fundasti, et opera manuum
tuarum sunt celi. Ipsi peribunt, tu autem
permanebis, et omnes ut vestimentum ve-
terascent. Et velut amictum mu-
tabis eos et mutabuntur. Tu autem
idem ipse es, et anni tui non deficient.
Ad quem autem angelorum dixit aliquando: Se-
de a dextris meis quoadusque po-
nam inimicos tuos scabellum pedum
tuorum? Nonne omnes sunt administra-
torii spiritus in ministerium missi propter eos
qui hereditatem capiunt salutis?

Propterea habundantius II
oportet observare nos ea que au-
divimus, ne forte pereffluamus.
Si enim qui per angelos dictus est
sermo factus est firmus, et omnis pre-
varicatio et inobedientia accepit iustam
retributionem mercedis, quomodo nos effu-
giemus si tantam neglexerimus
salutem? Que cum initium accepisset
enarrari per dominum, ab eis qui au-
dierunt in nos confirmata est, contes-
tante deo signis et prodigiis et porten-
tis et variis virtutibus et spiritus sancti
distributionibus secundum suam volun-
tatem. Non enim angelis subiecit
deus orbem terre futurum de quo
loquimur. Testatus est autem
in quodam loco quis dicens: Quid
est homo quod memor es eius, aut
filius hominis quoniam visitas eum? Minu-
isti eum paulominus ab angelis,
gloria et honore coronasti eum, et con-
stituisti super opera manuum tuarum;
omnia subiecisti sub pedibus eius.
In eo enim quod omnia ei subiecit,
nichil dimisit non subiectum ei.

menta nec dum videmus omnia
subiecta ei. Eum autem qui modico quam
angelis minoratus est videmus
Iesum propter passionem mortis gloria et
honore coronatum est ut gratia dei pro
omnibus gustaret mortem. Decebat
enim eum propter quem omnia et per quem
omnia qui multos filios in gloriam
adduxerat auctorem salutis eorum per
passiones consummare. Qui enim sancti-
ficat et qui sanctificantur ex uno
omnes. propter quam causam non confunditur
fratres eos vocare dicens. Nuntiabo
nomen tuum fratribus meis. in medio
ecclesie laudabo te. Et iterum. Ego ero
fidens in eum. Et iterum. Ecce ego et
pueri mei quos dedit michi deus.
Quia ergo pueri communicaverunt carni et
sanguini. et ipse similiter participavit
eisdem. ut per mortem destru-
eret eum qui habebat mortis imperium
id est diabolum. et liberaret eos qui
timore mortis per totam vitam obnoxii
erant servituti. Nusquam
enim angelos apprehendit. sed semen
Abrahe apprehendit. Unde debuit per
omnia fratribus similari. ut misericors fie-
ret et fidelis pontifex ad deum. ut
repropiciaret delicta populi. In eo enim
in quo passus est et ipse et temptatus
potens est et eis qui temptantur
auxiliari. III

Unde fratres sancti vocationis celestis
participes estis. considerate a-
postolum et pontificem confessionis
nostre Iesum qui fidelis est ei qui fecit
illum. sicut et Moyses in domo
eius. Amplioris enim glorie iste pre
Moyse dignus est habitus. quanto am-
pliorem honorem habet domus qui
fabricavit illam. Omnis namque do-
mus fabricatur ab aliquo. Qui
autem omnia creavit deus est. Et Moy-
ses quidem fidelis erat in tota domo
eius tamquam famulus in testimonium eorum
que dicenda erant. Christus vero tamquam filius
in domo sua. Que domus sumus
nos. si fiduciam et gloriam spei usque
ad finem firmam retineamus.
Quapropter sicut dicit spiritus sanctus. Hodie
si vocem eius audieritis nolite
obdurare corda vestra. sicut in exa-
cerbatione secundum diem temptationis
in deserto. ubi temptaverunt me
patres vestri probaverunt et viderunt opera
mea. Quadraginta annis proxi-
mus fui generationi huic. et dixi semper
hii errant corde. Ipsi vero non cogno-
verunt vias meas quibus iuravi
in ira mea si introibunt in re-
quiem meam. Videte fratres ne forte
sit in aliquo vestrum cor malum incre-
dulitatis. discedendi a deo vivo.
sed exhortamini vos metipsos per
singulos dies donec hodie cognomi-
natur. ut non obduretur quis ex vo-
bis fallacia peccati. Participes enim
Christi effecti sumus. si tamen initium sub-
stantie eius usque in finem firmum retine-
amus dum dicitur. Hodie si vocem eius
eius audieritis nolite obdurare
corda vestra. quemadmodum in illa exacerbatione.
Quidam enim audientes exacerba-
verunt. sed non universi qui profecti sunt
de egipto per Moysen. Quibus autem
infensus est .xl. annis. Nonne illis qui
peccaverunt. quorum cadavera prostrata
sunt in deserto. Quibus autem iura-
vit non introire in requiem ipsius.
nisi illis qui increduli fuerunt. Et
videmus quia non potuerunt introire
propter incredulitatem. IIII

Timeamus ergo fratres ne forte re-
licta pollicitatione introeundi
in requiem eius: existimetur
aliquis ex vobis deesse. Etenim vobis
nunciatum est quemadmodum et illis. Sed non
profuit illis sermo auditus non ad-
mixtus fidei ex hiis que audierunt.
Ingrediemur enim in requiem
qui credidimus quemadmodum dixit
sicut iuravi in ira mea. si intro-
ibunt in requiem meam. Et quidem
operibus ab institutione huius mundi
perfectis. Dixit enim in quodam loco
de die septima sic. Et requievit

devit die .vii. ab omnibus operibus suis. Et in isto
rursum: Si introibunt in requiem meam.
Quoniam ergo superest introire quosdam in illam,
et hi quibus prioribus annunciatum est
non introierunt propter illorum incre-
dulitatem, iterum terminat diem quen-
dam hodie in David dicendo, post tantum
temporis sicut supradictum est, hodie si vo-
cem eius audieritis nolite obdura-
re corda vestra. Quemadmodum in illa exacer-
batione. Nam si eis Iesus requiem praesti-
tisset, numquam de alia loqueretur post
hanc diem. Itaque relinquitur sab-
batismus populo dei. Qui enim ingressus
est in requiem eius, et ipse requie-
vit ab operibus suis sicut a suis deus.
Festinemus ergo ingredi in illam re-
quiem, ut ne in id ipsum quis inci-
dat incredulitatis exemplum. Vi-
vus enim est sermo dei et efficax
et penetrabilior omni gladio anci-
piti et pertingens usque ad divi-
sionem animae ac spiritus, compagum quoque
et medullarum, et discretor cogita-
tionum et intentionum cordis. Et
non est ulla creatura invisibi-
lis in conspectu eius. Omnia autem
nuda et aperta sunt oculis eius, ad
quem nobis sermo. Habentes ergo pon-
tificem magnum qui penetravit
caelos Iesum filium dei teneamus spei
nostrae confessionem. Non enim habemus
pontificem qui non possit compati in-
firmitatibus nostris. Temptatum autem
per omnia pro similitudine absque peccato.
Adeamus ergo cum fiducia ad thro-
num gratiae eius, ut misericordiam consequa-
mur et gratiam inveniamus in auxi-
lio opportuno.

V

Omnis namque pontifex ex homi-
nibus assumptus pro hominibus consti-
tuitur in his quae sunt ad deum ut offe-
rat dona et sacrificia pro peccatis, qui
condolere possit his qui ignorant
et errant, quoniam et ipse circumdatus
est infirmitate. Et propter eam debet quemad-
modum et pro populo ita et pro semet-
ipso offerre pro peccatis. Nec quisquam
sumit sibi honorem, sed qui vocatur
a deo tamquam Aaron. Sic et Christus non
semet ipsum clarificavit ut pontifex
fieret, sed qui locutus est ad eum,
Filius meus es tu, ego hodie genui
te. Quemadmodum et alio loco dicit, Tu es sa-
cerdos in aeternum secundum ordinem melchise-
dech. Qui in diebus carnis suae pre-
ces supplicationesque ad eum qui posset
illum salvum facere a morte cum cla-
more valido et lacrimis offerens
exauditus est pro sua reverentia. Et
quidem cum esset Filius dei didicit ex
his quae passus est obedientiam, et consum-
matus factus est omnibus obtempe-
rantibus sibi causa salutis aeternae, appella-
tus est a deo pontifex iuxta ordinem
Melchisedech. De quo nobis grandis
sermo et ininterpretabilis ad dicendum,
quoniam imbecilles facti estis ad audiendum.
Etenim cum deberetis magistri esse propter
tempus, rursus indigetis ut vos
doceamini quae sint elementa exordii
sermonum dei. Et facti estis quibus lac-
te opus sit non solido cibo. Omnis
enim qui lactis est particeps expers
est sermonis iustitiae, parvulus
enim est. Perfectorum autem est solidus
cibus, eorum qui pro ipsa consuetudine exerci-
tatos habent sensus ad discretionem boni
ac mali.

VI

Quapropter intermittentes inchoatio-
nis Christi sermonem ad perfectionem
feramur, non rursum iacientes fun-
damentum paenitentiae ab operibus mortuis
et fidei ad deum, baptismatum doctrinae,
impositionis quoque manuum, ac resurrec-
tionis mortuorum, et iudicii aeter-
ni. Et hoc faciemus siquidem permiserit
deus. Impossibile est enim eos qui
semel sunt illuminati, gustave-
runt etiam donum caeleste et participes facti
sunt spiritus sancti, gustaverunt nihilominus
bonum dei verbum, virtutesque saeculi
venturi, et prolapsi sunt, rursus
renovari ad paenitentiam, rursum cru-
cifigentes sibimet ipsis filium dei
et ostentui habentes. Terra enim saepe venien-

uenientem super se bibens ymbrem et ge
nerans herbam oportunam illis
a quibus colitur, accipit benediccionem
a deo. Proferens autem spinas ac
tribulos, reproba est et maledicto
proxima, cuius consummacio in com
bustionem. Confidimus autem de
uobis dilectissimi meliora et uiciniora
saluti, tamen et si ita loquimur. Non
enim iniustus deus, ut obliuisca
tur operis uestri et dileccionis quam osten
distis in nomine ipsius, qui ministras
tis sanctis et ministratis. Cupimus autem
unumquemque uestrum eandem ostentare
sollicitudinem ad expleccionem spei usque
in finem, ut non segnes efficiamini,
uerum imitatores eorum qui fide et paciencia
hereditabunt promissiones. Abrahe namque
promittens deus quia neminem
habuit per quem iuraret maiorem, iura
uit per semet ipsum dicens: Nisi bene
dicens benedicam te, et multiplicans
multiplicabo te. Et sic longanimi
ter ferens adeptus est repromis
sionem. Homines enim per maiorem
sui iurant, et omnis controuersie eorum fi
nis ad confirmacionem est iuramentum.
In quo habundancius uolens
deus ostendere pollicitacionis heredibus
inmobilitatem consilii sui inter
posuit iusiurandum, ut per duas
res inmobiles quibus inpossibile
est mentiri deum fortissimum solacium
habeamus qui confugimus ad tenen
dam propositam spem, quam sicut an
choram habemus anime tutam ac fir
mam, et incedentem usque ad interio
ra uelaminis, ubi precursor pro nobis
introiuit Ihesus secundum ordinem
Melchisedech pontifex factus in eternum.

VII

Hic enim Melchi
sedech rex Salem, sacerdos dei sum
mi, qui obuiauit Habrahe regresso
a cede regum, et benedixit ei, cui et
decimas omnium diuisit Abraam,
primum quidem qui interpretatur
rex iusticie, deinde autem et rex
Salem, quod est rex pacis, sine patre sine
matre, sine genealogia, neque inicium
dierum, neque finem uite habens, assi
milatus autem filio dei, manet
sacerdos in perpetuum. Intuemini autem
quantus sit hic, cui et decimas de
dit de precipuis Abraam patriarcha.
Et quidem de filiis Leui sacerdocium
accipientes mandatum habent de
cimas sumere a populo secundum legem, id est a fratri
bus suis, quamquam et ipsi exierunt de
lumbis Abrahe. Cuius autem generacio
non adnumeratur in eis, deci
mas sumpsit Abraham, et hunc qui
habebat repromissiones benedixit.
Sine ulla autem contradiccione
quod minus est a meliore benedicitur.
Et hic quidem decimas morientes
homines accipiunt, ibi autem contes
tatur quia uiuit. Et ut ita dictum sit,
per Abraam et Leui qui decimas
accepit decimatus est. Adhuc enim
in lumbis patris erat quando obuia
uit ei Melchisedech. Si ergo consum
macio per sacerdocium leuiticum
erat, populus enim sub ipso legem
accepit, quid adhuc necessarium fuit
secundum ordinem Melchisedech alium
surgere sacerdotem, et non secundum
ordinem Aaron dici? Translato e
nim sacerdocio, necesse est ut et
legis translacio fiat. In quo enim
hec dicuntur de alia tribu est, de
qua nullus altari presto fuit. Ma
nifestum est enim quod ex Iuda or
tus sit dominus noster, in qua tri
bu nichil de sacerdotibus Moyses locu
tus est. Et amplius adhuc manifestum
est, si secundum ordinem Melchi
sedech exurgat alius sacerdos, qui
non secundum legem mandati
carnalis factus est, sed secundum uir
tutem uite insolubilis. Contesta
tur enim: quoniam tu es sacerdos in eternum
secundum ordinem Melchisedech.
Reprobacio quidem fit precedentis
mandati propter infirmitatem eius
et inutilitatem. Nichil
enim ad perfectum adduxit lex. In-

introductio vero melioris spei per quam proximamus ad Deum. Et quantum est non sine iureiurando. Alii quidem sine iureiurando sacerdotes facti sunt, hic autem cum iureiurando per eum qui dixit ad illum: Iuravit Dominus et non paenitebit eum, tu es sacerdos in aeternum secundum ordinem Melchisedech. In tantum melioris testamenti sponsor factus est Iesus. Et alii quidem plures facti sunt sacerdotes secundum legem, idcirco quod morte prohiberentur permanere. Hic autem eo quod maneat in aeternum sempiternum habet sacerdotium. Unde et salvare in perpetuum potest accedens per semet ipsum ad Deum, semper vivens ad interpellandum pro nobis. Talis enim decebat ut nobis esset pontifex sanctus, innocens, impollutus, segregatus a peccatoribus, et excelsior caelis factus, qui non habet necessitatem cotidie quemadmodum sacerdotes prius pro suis delictis hostias offerre, deinde pro populi. Hoc enim fecit semel se ipsum offerendo Dominus. Lex enim homines constituit sacerdotes infirmitatem habentes, sermo autem iurisiurandi, qui post legem est, filium in aeternum perfectum.

VIII

Capitulum autem super ea quae dicuntur: Talem habemus pontificem, qui consedit in dextera sedis magnitudinis in caelis, sanctorum minister et tabernaculi veri quod fixit Dominus et non homo. Omnis enim pontifex ad offerendum munera et hostias constituitur, unde necesse est et hunc habere aliquid quod offerat. Si ergo esset super terram nec esset sacerdos, cum essent qui offerrent secundum legem munera, qui exemplari et umbrae deserviunt caelestium, sicut responsum est Moysi cum consummaret tabernaculum: Vide inquit omnia facito secundum exemplar quod tibi monstratum est in monte. Nunc autem melius sortitus est ministerium, quanto et melioris testamenti mediator est, quod in melioribus repromissionibus sancitum est. Nam si illud prius culpa vacasset, non utique secundi locus inquireretur. Vituperans enim eos dicit: Ecce dies veniunt, dicit Dominus, et consummabo super domum Israel et super domum Iuda testamentum novum, non secundum testamentum quod feci patribus eorum in die qua apprehendi manum eorum ut educerem illos de terra Aegypti, quoniam ipsi non permanserunt in testamento meo, et ego neglexi eos, dicit Dominus. Quia hoc est testamentum quod disponam domui Israel post dies illos, dicit Dominus, dando leges meas in mentes eorum, et in corde eorum superscribam eas, et ero eis in Deum, et ipsi erunt mihi in populum. Et non docebit unusquisque proximum suum et unusquisque fratrem suum dicens: Cognosce Dominum, quoniam omnes scient me a minore usque ad maiorem eorum, quia propitius ero iniquitatibus eorum, et peccatorum eorum iam non memorabor. Dicendo autem novum veteravit prius; quod autem antiquatur et senescit prope interitum est.

IX

Habuit quidem et prius iustificationes culturae et sanctum saeculare. Tabernaculum enim factum est primum in quo erant candelabra et mensa et propositio panum, quae dicitur sancta. Post velamentum autem secundum tabernaculum quod dicitur sancta sanctorum, aureum habens turibulum et arcam testamenti circumtectam ex omni parte auro, in qua urna aurea habens manna et virga Aaron quae fronduerat et tabulae testamenti, superque eam erant cherubin gloriae obumbrantia propitiatorium, de quibus non est modo dicendum per singula.

His vero ita compositis in priori quidem tabernaculo semper introibant sacerdotes sacrificiorum officia consummantes. In secundo autem semel in anno solus pontifex non sine sanguine quem offert pro sua et populi ignorantia. Hoc significante spiritu sancto nondum propalatam esse sanctorum viam adhuc priore tabernaculo habente statum. Que parabola est temporis instantis iuxta quam munera et hostie offeruntur que non possunt iuxta conscientiam perfectum facere servientem, solummodo in cibis et in potibus et variis baptismatibus et iusticiis carnis usque ad tempus correctionis impositis. Christus autem assistens pontifex futurorum bonorum per amplius et perfectius tabernaculum non manufactum, id est non huius creationis, neque per sanguinem hircorum aut vitulorum sed per proprium sanguinem introivit semel in sancta eterna redemptione inventa. Si enim sanguis hircorum et taurorum et cinis vitule aspersus inquinatos sanctificat ad emundationem carnis, quanto magis sanguis Christi qui per spiritum sanctum semet ipsum obtulit immaculatum deo emundabit conscientiam nostram ab operibus mortuis ad serviendum deo viventi. Et ideo novi testamenti mediator est ut morte intercedente in redemptionem earum prevaricationum que erant sub priori testamento repromissionem accipiant qui vocati sunt eterne hereditatis. Ubi enim testamentum est mors necesse est intercedat testatoris. Testamentum enim in mortuis confirmatum est, alioquin nondum valet dum vivit qui testatus est. Unde nec primum quidem dedicatum est sine sanguine. Lecto enim omni mandato legis a Moyse universo populo accipiens sanguinem vitulorum et hircorum cum aqua et lana coccinea et ysopo ipsum quoque librum et omnem populum aspersit dicens: Hic est sanguis novi testamenti quod mandavit ad vos deus. Et tabernaculum et omnia vasa ministerii sanguine similiter aspersit. Et omnia pene in sanguine secundum legem mundantur et sine sanguinis effusione non fit remissio peccatorum. Necesse est ergo exemplaria quidem celestium hiis mundari, ipsa autem celestia melioribus hostiis quam istis. Non enim in manufacta sancta Ihesus introivit exemplaria verorum, sed in ipsum celum ut appareat nunc vultui dei pro nobis, neque ut sepe offerat semet ipsum quemadmodum pontifex intrat in sancta per singulos annos in sanguine alieno. Alioquin oportebat eum frequenter pati ab origine mundi. Nunc autem semel in consummatione seculorum ad destitutionem peccati per hostiam suam apparuit. Et quemadmodum statutum est hominibus semel mori,

X

Post hoc autem iudicium sic et Christus semel oblatus est ad multorum exhaurienda peccata. Secundo sine peccato apparebit expectantibus se in salutem. Umbram enim habens lex bonorum futurorum non ipsam imaginem rerum, per singulos annos eisdem ipsis hostiis quas offerunt indesinenter numquam potest accedentes perfectos facere. Alioquin cessassent offerri, ideo quod nullam haberent ultra conscientiam peccati cultores semel mundati. Sed in ipsis commemoratio peccatorum per singulos annos fit. Impossibile enim est sanguine taurorum et hircorum auferri peccata. Ideo ingrediens mundum dicit: Hostiam et oblationem noluisti, corpus autem aptasti michi. Holocaustomata pro peccato non tibi placuerunt. Tunc dixi: Ecce venio. In capite libri scriptum est de me ut faciam voluntatem tuam deus meus. Superius dicens quia hostias et oblationes et holocaustomata pro pecca

voluisti. nec placita sunt tibi
que secundum legem offeruntur. Tunc
dixi. ecce venio. ut faciam deus volun-
tatem tuam. aufert primum ut se-
quens statuat. In qua voluntate
sanctificati sumus. per oblationem corpo-
ris christi ihesu semel. Et omnis quidem
sacerdos presto hodie est cotidie mi-
nistrans. et easdem sepe offerens
que possunt auferre peccata. hic autem
unam pro peccatis offerens in sem-
piternum hostiam sedet in dextera
dei patris. de cetero expectans donec
ponantur inimici eius scabel-
lum pedum eius. Una enim ob-
latione consummavit in sempiternum san-
ctificatos. Contestatur autem nos
et spiritus sanctus. postquam enim dixit. hoc
est testamentum quod testabor ad
illos. post dies illos dicit dominus
dando leges meas in corde ipsorum et
in mentes eorum superscribam eas. et pecca-
torum. et iniquitatum eorum iam non
recordabor amplius. Ubi autem
horum remissio est. iam non oblatio
pro peccato. Habentes itaque fratres fiduciam
in introitu sanctorum in sanguine
christi. quam initiavit nobis novam
viam. et viventem per vela-
men. id est carnem suam. et sacer-
dotem magnum super domum dei.
Accedamus cum vero corde in ple-
nitudine fidei aspersi corda a conscien-
tia mala. et abluti corpus aqua munda
teneamus spei nostre confessio-
nem indeclinabilem. Fidelis enim
est qui repromisit. Et conside-
remus invicem in provocationem
caritatis. et bonorum operum non deseren-
tes collectionem nostram sicut est con-
suetudinis quibusdam. sed conso-
lantes. et tanto magis quanto videritis
appropinquantem diem. Volunta-
rie enim peccantibus nobis post
acceptam notitiam veritatis
iam non relinquitur pro peccatis
hostia. Terribilis autem quedam
expectatio iudicii. et ignis emu-
latio que consumptura est adversarios.
Irritam quis faciens legem moysi sine
ulla miseratione duobus vel tribus
testibus moritur. Quanto magis
putatis deteriora mereri supplicia
qui filium dei conculcaverit.
et sanguinem testamenti pollu-
tum duxerit in quo sanctificatus est.
et spiritui gratie contumeliam fecerit.
Scimus enim eum qui dixit. michi
vindictam. ego retribuam. Et iterum.
Quia iudicabit dominus populum su-
um. Horrendum est incidere in ma-
nus dei viventis. Rememoramini
autem pristinos dies in quibus illuminati
magnum certamen sustinuistis passi-
onis. Et in altero quidem opprobriis
et tribulationibus spectaculum facti.
In altero autem socii taliter conversanti-
um effecti. Nam et vinctis compas-
si estis. et rapinam bonorum vestro-
rum cum gaudio suscepistis. cognoscen-
tes vos habere meliorem et manentem
substantiam. Nolite itaque amittere confi-
dentiam vestram que magnam habet
remunerationem. Patientia enim vobis
necessaria est. ut voluntatem dei fa-
cientes reportetis promissionem.
Adhuc enim modicum aliquantulum
et qui venturus est veniet
et non tardabit. Iustus autem meus
ex fide vivit. Quod si subtraxerit se non
placebit anime mee. Nos autem non
sumus subtractionis filii in per-
ditionem. sed fidei in acquisitionem anime.

XI

Est autem fides
sperandarum substantia rerum argu-
mentum non apparentium. In hac enim
testimonium consecuti sunt senes.
Fide intelligimus aptata esse secula
verbo dei. ut ex invisibilibus visi-
bilia fierent. Fide plurimam ho-
stiam abel quam cayn obtulit deo.
per quam testimonium conse-
cutus est esse iustus. testimonium
perhibente muneribus eius deo. et
per illam defunctus adhuc loquitur.
Fide enoch translatus est ne

uideret mortem. et non inuenie-
batur. quia transtulit illum deus.
Ante translationem enim habuit testi-
monium placuisse deo. Sine fide
autem impossibile est placere
deo. Credere enim oportet acce-
dentem ad deum quia est et inqui-
rentibus se remunerator sit. Fide
noe responso accepto de his que
adhuc non uidebantur metuens
aptauit archam in salutem do-
mus sue per quam dampnauit mun-
dum. et iustitie que per fidem est. heres
est institutus. Fide qui
uocatur habraam obediuit in
locum exire quem accepturus
erat in hereditatem. et exiit nesci-
ens quo iret. Fide demoratus est
in terra repromissionis tamquam
in aliena. in casulis habitando cum
ysaac et iacob coheredibus repromis-
sionis eiusdem. Expectabat enim
fundamenta habentem ciuitatem
cuius artifex et conditor deus. Fide
et ipsa sara sterilis uirtutem in con-
ceptionem seminis accepit. et preter
tempus etatis quoniam fidelem cre-
didit esse eum qui repromiserat.
propter quod et ab uno orti sunt. et hoc
emortuo tamquam sidera celi in
multitudine. et sicut harena que est
ad horam maris innumerabilis.
Iuxta fidem defuncti sunt omnes
isti non acceptis repromissionibus.
sed a longe eas aspicientes et
salutantes. et confitentes quia
peregrini et hospites sunt super
terram. Qui enim hec dicunt signi-
ficant se patriam inquirere. Et si quidem
ipsius meminissent de qua exie-
rant habebant utique tempus reuerten-
di. Nunc autem meliorem appe-
tunt. id est celestem. Ideo non confundi-
tur deus uocari deus eorum. Parauit
enim illis ciuitatem. Fide obtulit
abraam ysaac cum temptaretur.
et unigenitum offerebat qui susceperat
repromissiones ad quem dictum

est. quia in ysaac uocabitur tibi se-
men arbitrans. quia et a mortuis
suscitare eum potens est deus. Un-
de eum et in parabolam accepit.
Fide et de futuris benedixit ysaac
iacob et esau. Fide iacob moriens
per singulos filiorum ioseph benedixit
et adorauit fastigium uirge eius.
Fide ioseph moriens de profectione
filiorum israel memoratus est et de
ossibus suis mandauit. Fide moy-
ses natus occultatus est mensibus
tribus a parentibus suis. eo quod uidis-
sent elegantem infantem. et non
timuerunt regis edictum. Fide moy-
ses grandis est factus negauit se
esse filium filie pharaonis magis eli-
gens affligi cum populo dei quam
temporalis peccati habere iocunditatem.
maiores diuitias estimans the-
sauro egyptiorum improperium christi.
Aspiciebat enim in remuneratio-
nem. Fide reliquid egyptum. non ueri-
tus animositatem regis. Inuisibilem
enim tamquam uidens sustinu-
it. Fide celebrauit pascha et san-
guinis effusionem. ne qui uasta-
bat primitiua egyptiorum tan-
geret eos. Fide transierunt ma-
re rubrum. tamquam per aridam
terram. quod experti egyptii deuora-
ti sunt. Fide muri iericho cor-
ruerunt. circuiti dierum .vij.
Fide raab meretrix non periit
cum incredulis. excipiens explo-
ratores cum pace. Et quid adhuc
dicam? deficiet enim me tempus
enarrantem de gedeon. barach.
samson. iepte. dauid. et samuel.
et aliis prophetis qui per fidem uice-
runt regna. operati sunt iustici-
am. adepti sunt repromissiones.
Obturauerunt ora leonum. extin-
xerunt impetum ignis. effugaue-
runt aciem gladii. conualuerunt
de infirmitate. fortes facti sunt
in bello. Castra uerterunt extero-
rum. acceperunt mulieres de resurrec-

tione mortuos suos. Alii autem
distenti sunt non suscipientes
redemptionem, ut meliorem inveni-
rent resurrectionem. Alii vero ludi-
bria et verbera experti insuper et
vincula et carceres; lapidati sunt,
secti sunt, temptati sunt, in occi-
sione gladii mortui sunt. Circui-
erunt in melotis, in pellibus
caprinis, egentes, angustiati, af-
flicti, quibus dignus non erat mun-
dus; in solitudinibus errantes,
in montibus et speluncis et in ca-
vernis terre. Et hii omnes testimonio fidei
probati inventi sunt, non accepe-
runt repromissionem, deo pro nobis
melius aliquid providente, ut
non sine nobis consummarentur.
Ideoque et nos tan- XII
tam habentes impositam nubem
testium, deponentes omne pondus
et circumstans nos peccatum, per paci-
enciam curramus ad propositum
nobis certamen, aspicientes in aucto-
rem fidei et consummatorem Ihesum,
qui proposito sibi gaudio sustinu-
it crucem, confusione contempta,
atque in dextera sedis dei sedet. Re-
cogitate enim eum qui talem
sustinuit a peccatoribus adversus se-
met ipsum contradictionem, ut non
fatigemini animis vestris deficientes.
Non dum enim usque ad sanguinem
restitistis adversus peccatum repugnan-
tes. Et obliti estis consolacionis
que vobis tamquam filiis loquitur di-
cens: Fili mi, noli negligere disciplinam
domini, neque fatigeris dum
ab eo argueris. Quem enim dili-
git dominus castigat, flagellat
autem omnem filium quem recipit.
In disciplina perseverate. Tamquam
filiis vobis offert se deus. Quis
enim filius quem non corripiat
pater? Quod si extra disciplinam estis,
cuius participes facti sunt omnes,
ergo adulteri et non filii estis. Deinde
quidem patres carnis nostre habui-
mus eruditores et reverebamur eos.
Non multo magis obtemperabimus
patri spirituum et vivemus? Et illi quidem
in tempore paucorum dierum secundum
voluntatem suam erudiebant
nos; hic autem ad id quod utile est in recipiendo sanctificationem
eius. Omnis autem disciplina in
presenti quidem videtur non
esse gaudii sed meroris; postea
autem fructum pacatissimum
exercitatis per eam reddet iustitie.
Propter quod remissas manus et soluta
genua erigite, et gressus rectos facite
pedibus vestris, ut non quis clau-
dicans erret, magis autem sanetur.
Pacem sequimini cum omnibus et
sanctimoniam sine qua nemo vide-
bit deum. Contemplantes ne quis
desit gratie dei, ne qua radix ama-
ritudinis sursum germinans
impediat, et per illam inquinen-
tur multi; ne quis fornicator
aut prophanus ut Esau, qui propter
unam escam vendidit primo-
genita sua. Scitote enim quoniam et
postea cupiens hereditare benedic-
tionem reprobatus est. Non enim
invenit penitentie locum, quamquam
cum lacrimis inquisisset eam.
Non enim accessistis ad tracta-
bilem et accessibilem ignem et
turbinem et caliginem et pro-
cellam et tube sonum et vocem
verborum, quam qui audierunt
excusaverunt se ne eis fieret
verbum. Non enim portabant
quod dicebatur: Et si bestia tetigerit mon-
tem, lapidabitur. Et ita terribile erat
quod videbatur, Moyses dixit: Exterri-
tus sum et tremebundus. Sed
accessistis ad Syon montem et civi-
tatem dei viventis, Ierusalem
celestem, et multorum milium ange-
lorum frequenciam et ecclesiam pri-
mitivorum qui conscripti sunt
in celis, et iudicem omnium deum,
et spiritus iustorum perfectorum, et testa-

tem mediatorem ihesum et sanguinis
aspersionem melius loquentem quam
Abel. Videte ne recusetis loquentem.
Si enim illi non effugerunt recusantes
eum qui super terram loquebatur,
multo magis nos qui de celis loquen-
tem nobis avertimus. Cuius vox
movit terram tunc. Nunc autem rep-
romittit dicens. Adhuc semel et ego
movebo non solum terram, sed et celum.
Quod autem adhuc semel dicit de-
clarat mobilium translationem tam-
quam factorum ut maneant ea que sunt
immobilia. XIII
Itaque regnum inmobile suscipi-
entes habemus graciam per quam servia-
mus placentes deo cum metu et re-
verencia. Etenim deus noster ignis con-
sumens est. Caritas fraternitatis ma-
neat in vobis et hospitalitatem
nolite oblivisci. per hanc enim
placuerunt quidam angelis hos-
pitio receptis. Mementote vincto-
rum tamquam simul vincti et laborancium
tamquam et ipsi in corpore mo-
rantes. Honorabile connubium in
omnibus et thorus inmaculatus.
Fornicatores enim et adulteros iudi-
cabit deus. Sint mores sine avari-
cia contenti presentibus. Ipse enim
dixit. non te deseram neque derelinquam.
Ita ut confidenter dicamus. Dominus
michi adiutor est. non timebo quod
faciat michi homo. Mementote pre-
positorum vestrorum qui vobis locuti sunt
verbum dei. quorum intuentes exitum
conversacionis imitamini fidem.
Ihesus christus heri et hodie ipse et in secula.
Doctrinis variis et peregrinis nolite
abduci. Optimum est enim gracia
stabilire cor non escis que non pro-
fuerunt ambulantibus in eis. Ha-
bemus altare de quo edere non habent po-
testatem qui tabernaculo corpo-
ris deserviunt. Quorum enim animalium
infertur sanguis pro peccato in sancta
per pontificem. horum corpora
cremantur extra castra. Propter quod

et ihesus ut sanctificaret per suum sangui-
nem populum extra portam passus
est. Exeamus igitur ad eum extra cas-
tra inproperium eius portantes.
Non enim habemus hic manentem civita-
tem. sed futuram inquirimus.
Per ipsum ergo offeramus hostiam
laudis semper deo id est fructum la-
biorum confitencium nomini eius. Bene-
ficiencie autem et communionis nolite
oblivisci. Talibus enim hostiis pro-
meretur deus. Obedite prepositis vestris
et subiacete eis. Ipsi enim pervigilant
quasi racionem pro animabus vestris reddituri.
ut cum gaudio hoc faciant et non
gementes. hoc enim non expedit
vobis. Orate pro nobis. Confidimus
enim quia bonam conscienciam habemus
in omnibus bene volentes conversari.
Amplius autem deprecor vos facere quod
celerius restituar vobis. Deus autem
pacis qui eduxit de mortuis pasto-
rem magnum ovium in sangui-
ne testamenti eterni dominum nostrum
ihesum christum aptet vos in omni bono.
ut faciatis voluntatem eius. fa-
ciens in vobis quod placeat coram
se per ihesum christum cui est gloria in secula
seculorum amen. Rogo autem vos fratres
ut sufferatis verbum solacii. Et-
enim per paucis scripsi vobis. Cog-
noscite fratrem nostrum thimotheum
dimissum cum quo si celerius ve-
nerit videbo vos. Salutate omnes
prepositos vestros et omnes sanctos. Salutant
vos fratres de ytalia. Gracia cum omni-
bus vobis. amen. Explicit epistola pauli

Incipit prologus in libro actuum apostolorum

Lucas anthio-
chensis natione
syrus. cuius laus in evan-
gelio canitur apud anthiochiam
medicine artis egregius. et apostolorum
christi discipulus. postea usque ad con-
fessionem paulum secutus apostolum.
sine crimine in virginitate per-
manens deo magis servire. qui
octoginta et quattuor annos etatis
agens in bithinia habuit plenus

spiritu sancto. hic spiritu sancto instigante
in achaie per evangelium scribens
grecis fidelibus incarnationem domini
fideli narratione ostendit. eumque
quoque ex stirpe david descendisse mon-
stravit. Cui non immerito po-
testas scribendi actus apostolorum in
ministerio datur. ut deo in deum
pleno et filio perditionis extincto
oratione ab apostolis facta sorte dominice e-
lectionis numerus compleretur. sicque
paulus consummationem apostolicis acti-
bus daret. quem dominus contra sti-
mulum calcitrantem dominus
elegisset. Quod legentibus et requirenti-
bus deum volui ostendere sermone
quam plurimis aliquid fastidientibus
prodidisse. sciens quod operantem agri-
colam oportet de suis fructibus edere
quem ita divina subsecuta est
gratia. ut non solum corporibus sed et anima-
bus eius proficeret medicina. Explicit prologus. Incipit liber actuum apostolorum.

Primum quidem ser-
monem feci de
omnibus o theophile que
cepit ihesus facere et docere
usque in diem qua precipiens
apostolis per spiritum sanctum quos elegit
assumptus est. Quibus et prebuit
se ipsum vivum post passionem su-
am in multis argumentis per dies
quadraginta apparens eis et loquens de reg-
no dei. Et convescens precepit eis
ab ierosolimis ne discederent. sed
expectarent promissionem patris
quam audistis inquid per os me-
um. Quia iohannes baptizavit. vos
autem baptizabimini spiritu sancto
non post multos hos dies. Igitur
qui convenerant interrogabant
eum dicentes. Domine si in tempore
hoc restitues regnum israel. Dixit
autem eis. Non est vestrum nosse
tempora vel momenta que pater
posuit in sua potestate. Sed accipi-
etis virtutem supervenientis
spiritus sancti in vos. et eritis mihi testes
in ierusalem et in omni iudea et
samaria et usque ad ultimum ter-
re. Et cum hec dixisset videntibus illis ele-
vatus est et nubes suscepit eum
ab oculis eorum. Cumque intueren-
tur in celum euntem illum ecce
duo viri astiterunt iuxta illos in
vestibus albis. qui et dixerunt viri
galilei. Quid statis aspicientes
in celum. Hic ihesus qui assumptus
est a vobis in celum sic veniet
quemadmodum vidistis eum euntem in celum.
Tunc reversi sunt ierosolimam
a monte qui vocatur oliveti
qui est iuxta ierusalem sabbati ha-
bens iter. Et cum introissent in cena-
culum. ascenderunt ubi
manebant petrus et iohannes iaco-
bus et andreas philippus et tho-
mas bartholomeus et matheus
iacobus alphei et simon zelotes
et iudas iacobi. Hii omnes erant per-
severantes unanimiter in oratione
cum mulieribus et maria matre
ihesu et fratribus eius. In diebus illis
exurgens petrus in medio fra-
trum dixit. Erat autem turba
hominum fere centum viginti. Viri fratres oportet
impleri scripturam quam predixit
spiritus sanctus per os david de iuda qui fuit
dux eorum qui comprehenderunt ihesum
qui connumeratus erat in nobis et
sortitus est sortem ministerii huius.
Et hic quidem possedit agrum de
mercede iniquitatis et suspen-
sus crepuit medius et
diffusa sunt omnia viscera eius.
Et notum factum est omnibus habitanti-
bus in ierusalem. ita ut appellare-
tur ager ille lingua eorum achel-
demach. hoc est ager sanguinis.
Scriptum est enim in libro psal-
morum. Fiat commoratio eorum deserta et
non sit qui inhabitet in ea et episcopa-
tum eius accipiat alter. Oportet ergo ex his
viris qui nobiscum sunt congre-
gati in omni tempore quo
intravit et exivit inter nos dominus ihesus

incipiens a baptismate iohannis usque
in diem qua assumptus est a nobis.
testem resurrectionis eius nobis-
cum fieri unum ex istis. Et statue-
runt duos ioseph qui uocatur
barsabas qui cognominatus est iustus.
et mathiam. Et orantes dixerunt
tu domine qui nosti corda omnium
ostende quem elegeris ex his duobus
unum accipere locum ministerii huius
et apostolatus de quo preuaricatus est
iudas. ut abiret in locum suum. Et de-
derunt sortes eis. et cecidit sors super
mathiam. et cum .xi. apostolis annumeratus est.

II

Et cum complerentur dies pentecos-
tes: erant omnes discipuli pariter
in eodem loco. Et factus est repente
de celo sonus tamquam aduenientis
spiritus uehementis. et repleuit totam
domum ubi erant sedentes. Et
apparuerunt illis dispertite lingue
tamquam ignis. sedit que supra singu-
los eorum. Et repleti sunt omnes spiritu
sancto. et ceperunt loqui uariis lin-
guis. prout spiritus sanctus dabat eloqui
illis. Erant autem in ierusalem ha-
bitantes iudei uiri religiosi ex omni
natione que sub celo est. Facta autem
hac uoce conuenit multitudo.
et mente confusa est. quoniam audie-
bat unusquisque lingua sua illos
loquentes. Stupebant autem omnes
et mirabantur dicentes ad inuicem.
Nonne omnes isti qui loquuntur
galilei sunt. Et quomodo nos audiui-
mus unusquisque linguam nostram in
qua nati sumus. Parthi et medi
et elamite. et qui habitant mesopo-
tamiam iudeam. et capadociam.
pontum. et asiam. frigiam.
et pamphiliam egiptum. et partes
libie que est circa cirenen. et ad-
uene romani. iudei quoque et pro-
seliti. cretes et arabes. audiuimus
eos loquentes nostris linguis magnalia
dei. Stupebant autem omnes. et
mirabantur dicentes. Quidnam
uult hoc esse. Alii autem irride-
bant dicentes quia musto pleni sunt.
Stans autem petrus cum .xi.
eleuauit uocem suam et locutus
est eis. Viri iudei. et qui habitatis
ierusalem uniuersi hoc uobis notum sit.
et auribus percipite uerba mea. Non
enim sicut uos estimatis hii ebrii
sunt. cum sit hora diei tertia. Sed hoc
est quod dictum est per prophetam io-
hel. Et erit in nouissimis diebus
dicit dominus. effundam de spiritu
meo super omnem carnem. et prophe-
tabunt filii uestri et filie uestre. Et iuue-
nes uestri uisiones uidebunt. et seni-
ores uestri somnia somniabunt.
Et quidem super seruos meos et ancillas
meas in diebus illis effundam de spiritu
meo et prophetabunt. Et dabo prodigia
in celo sursum. et signa in terra
deorsum. sanguinem et ignem et ua-
porem fumi. Sol conuertetur in
tenebras. et luna in sanguinem antequam
ueniat dies domini magnus
et manifestus. Et omnis quicumque
inuocauerit nomen domini saluus
erit. Viri israhelite audite uerba hec.
Ihesum nazarenum uirum approba-
tum a deo in uobis uirtutibus et
prodigiis et signis que fecit deus per
illum in medio uestri. sicut uos
scitis. hunc definito consilio et
prescientia dei traditum per manus
iniquorum affligentes interemistis.
quem deus suscitauit solutis doloribus
inferni. iuxta quod impossibile
erat teneri illum ab eo. Dauid
enim dicit in eum. Prouidebam
dominum coram me semper. quoniam
a dextris meis est ne commoue-
ar. Propter hoc delectatum est cor me-
um. et exultauit lingua mea. insuper
et caro mea requiescet in spe. Quoniam
non derelinques animam meam in inferno
et non dabis sanctum tuum uidere cor-
ruptionem. Notas mihi fecisti uias ui-
te. replebis me iocunditate cum facie

tria. Viri fratres liceat audacter
dicere ad vos de patriarcha David.
quoniam defunctus est. et sepultus
est. et sepulchrum eius est apud
nos usque in hodiernum diem. Pro-
pheta igitur cum esset. et sciret quia
iure iurando iurasset illi deus
de fructu lumbi eius sedere super
sedem eius. providens locutus
est de resurrectione Christi. quia ne-
que derelictus est in inferno. neque caro
eius vidit corruptionem. Hunc Ie-
sum resuscitavit deus. cui omnes
nos testes sumus. Dextera igitur dei ex-
altatus. et promissione spiritus sancti
accepta a patre. effudit hunc quem
vos videtis et auditis. Non enim
David ascendit in celum. Dicit
autem ipse. Dixit dominus domino me-
o. Sede a dextris meis. donec ponam
inimicos tuos scabellum pedum
tuorum. Certissime sciat ergo omnis
domus Israel. quia et dominum et
eum et Christum fecit deus hunc Ie-
sum quem vos crucifixistis. His
auditis compuncti sunt corde
et dixerunt ad Petrum et ad reli-
quos apostolos. Quid faciemus viri
fratres? Petrus vero ait ad illos. Peni-
tentiam agite. et baptizetur unus-
quisque vestrum in nomine Ihesu Christi
in remissionem peccatorum vestrorum. et
accipietis donum spiritus sancti. Vobis
enim est repromissio et filiis ves-
tris. et accipietis donum spiritus sancti
et filiis vestris. et omnibus qui longe
sunt quoscumque advocaverit
dominus deus noster. Aliis etiam verbis
plurimis testificatus est. et ex-
hortabatur eos dicens. Salvami-
ni a generatione ista prava. Qui ergo
receperunt sermones eius bap-
tizati sunt. et apposite sunt in die
illa anime circiter tria milia. Erant autem
perseverantes in doctrina apostolorum et
communicatione fractionis panis
et orationibus. Fiebat autem omni ani-
me timor. Multa quoque prodigia et
signa per apostolos in Ierusalem
fiebant. et metus erat magnus
in universis. Omnes etiam qui credebant
erant pariter. et habebant omnia com-
munia. Possessiones et substantias vendebant
et dividebant omnia omnibus pro-
ut cuique opus erat. Cotidie quoque
perdurantes unanimiter in templo
et frangentes circa domos panem
sumebant cibum cum exultatione et
simplicitate cordis. collaudantes
deum. et habentes gratiam ad omnem ple-
bem. Dominus autem augebat
qui salvi fierent cotidie in idipsum.

III

Petrus
autem et Iohannes ascendebant
in templum ad horam orationis
nonam. Et quidam vir qui erat
claudus ex utero matris sue baiu-
labatur. quem ponebant cotidie
ad portam templi que dicitur Speciosa
ut peteret elemosinam ab introeun-
tibus in templum. Is cum vidisset
Petrum et Iohannem incipientes in-
troire in templum rogabat ut
elemosinam acciperet.
Intuens autem Petrus cum Io-
hanne dixit. Respice in nos. At
ille intendebat in eos sperans se
aliquid accepturum ab eis. Petrus
autem dixit. Argentum et aurum
non est michi. Quod autem habeo hoc
tibi do. In nomine Ihesu Christi Nazareni
surge et ambula. Et apprehensa
manu eius dextera allevavit
eum. Et protinus consolidate
sunt bases eius et plante eius.
Et exiliens stetit et ambulabat
et intravit cum illis in templum
ambulans et exiliens et laudans
deum. Et vidit omnis populus
eum ambulantem et laudantem
deum. Cognoscebant autem illum
quod ipse erat qui ad elemosinam
sedebat ad Speciosam portam tem-
pli. Et impleti sunt stupore
et extasi in eo quod contigerat illi.
Viderunt autem Petrum et Io-

eum, cucurrit omnis populus ad
eos ad porticum que appellabatur
ſalomonis ſtupentes. Videns autem
petrus reſpondit ad populum. Viri iſrahe
lite quid miramini in hoc aut nos quid
intuemini quaſi noſtra uirtute aut
pietate fecimus hunc ambu
lare. Deus abraham ⁊ deus yſaac ⁊
deus iacob deus patrum noſtrorum glorifica
uit filium ſuum ihesum quem uos quidem
tradidiſtis ⁊ negaſtis ante faciem
pilati iudicante illo dimitti. Vos
autem ſanctum ⁊ iuſtum negaſtis ⁊ pe
tiſtis uirum homicidam donari
uobis. Auctorem uero uite interfeciſtis
quem deus ſuſcitauit a mortuis
cuius nos teſtes ſumus. Et in fide
nominis eius hunc quem uos ui
detis ⁊ noſtis confirmauit nomen
eius ⁊ fides que per eum eſt dedit
integram ſanitatem iſtam in
conſpectu omnium ueſtrum. Et nunc
fratres ſcio quod per ignoranciam feciſtis
ſicut ⁊ principes ueſtri. Deus autem
que prenunciauit per os omnium pro
phetarum pati chriſtum ſuum ſic imple
uit. Penitemini igitur ⁊ conuertimi
ni ut deleantur peccata ueſtra. ut cum
uenerint tempora refrigerii a con
ſpectu domini ⁊ miſerit eum qui
predicatus eſt uobis ihesum chriſtum quem
oportet quidem celum recipere
uſque in tempora reſtitucionis
omnium que locutus eſt dominus per os
ſanctorum ſuorum a ſeculo prophetarum. Moyſes
quidem dixit. Quia prophetam ſuſci
tabit uobis dominus deus ueſter de fratribus
ueſtris tanquam me ipſum audietis
iuxta omnia quecumque locutus fu
erit uobis. Erit autem omnis anima que
non audierit prophetam illum ex
terminabitur de plebe. Et omnes
prophete a ſamuel ⁊ deinceps qui
locuti ſunt annunciauerunt dies
iſtos. Vos autem eſtis filii prophetarum
⁊ teſtamenti quod diſpoſuit deus ad
patres noſtros dicens ad abraham.
Et in ſemine tuo benedicentur
omnes familie terre. Vobis primum
deus ſuſcitauit filium ſuum mi
ſit eum benedicentem uobis ut con
uertat ſe unuſquiſque a nequicia
ſua. IIII

Loquentibus autem illis ad populum ſup
uenerunt ſacerdotes ⁊ magiſtra
tus templi ⁊ ſaducei dolentes quod
docerent populum ⁊ annunciarent
in ihesu reſurrectionem ex mortu
is. Et iniecerunt in eos manus.
⁊ poſuerunt eos in cuſtodiam uſque
in craſtinum. Erat autem iam ueſ
pera. Multi autem eorum qui au
dierant uerbum crediderunt. et
factus eſt numerus uirorum v. milia. Factum eſt
autem in craſtinum ut congregarentur
principes eorum ⁊ ſeniores ⁊ ſcribe
in ieruſalem ⁊ annas princeps
ſacerdotum ⁊ caiphas ⁊ iohannes ⁊ alex
ander. ⁊ quotquot erant de genere
ſacerdotali. Et ſtatuentes eos in me
dio interrogabant. In qua uirtute aut
in quo nomine feciſtis hoc uos. Tunc
repletus ſpiritu ſancto petrus dixit ad
eos. Principes populi ⁊ ſeniores
audite. Si nos hodie iudicamur
in benefacto hominis infirmi in quo
iſte ſaluus factus eſt: notum ſit omnibus
uobis ⁊ omni plebi iſrael. quia in nomine
domini noſtri ihesu chriſti nazareni
quem uos crucifixiſtis quem deus
ſuſcitauit a mortuis. in hoc iſte
aſtat coram uobis ſanus. Hic eſt
lapis qui reprobatus eſt a uobis
edificantibus. qui factus eſt in caput
anguli. ⁊ non eſt in aliquo alio
ſalus. Nec enim aliud nomen eſt ſub
celo datum hominibus in quo oporte
at nos ſaluos fieri. Videntes autem
petri conſtanciam ⁊ iohannis comperto
quod homines eſſent ſine litteris ⁊ i
diote. ammirabantur ⁊ agnoſ
cebant eos quoniam cum ihesu fuerant. ho
minem quoque uidentes ſtantem
cum eis qui curatus fuerat nichil
poterant contradicere. Iuſſerunt autem
eos foras extra concilium ſecedere ⁊

conferebant ad invicem dicentes:
Quid faciemus hominibus istis? Quoniam
quidem notum signum factum est
per eos omnibus habitantibus Ierusalem: ma-
nifestum est, et non possumus nega-
re. Sed ne amplius divulgetur in populum,
comminemur eis ne ultra loquantur
in nomine hoc ulli hominum. Et vocan-
tes eos denuntiaverunt ne omnino loquerentur
neque docerent in nomine Iesu. Pe-
trus vero et Iohannes respondentes dixerunt
ad eos: Si iustum est in conspectu
dei vos potius audire quam deum,
iudicate. Non enim possumus quae vi-
dimus et audivimus non loqui. At
illi comminantes dimiserunt eos,
non invenientes quomodo punirent
eos propter populum: quia omnes clarifica-
bant id quod factum erat in eo quod accide-
rat. Annorum enim erat .xl. homo in quo
factum fuerat signum istud sanitatis.
Dimissi autem venerunt ad suos
et annuntiaverunt eis quanta ad
eos principes et seniores dixissent.
Qui cum audissent, unanimiter
levaverunt vocem ad dominum et
dixerunt: Domine tu qui fecisti
celum et terram, mare et omnia quae in eis
sunt, qui spiritu sancto per os patris nostri da-
vid pueri tui dixisti: Quare fremuerunt
gentes et populi meditati sunt inania?
Astiterunt reges terre et principes conve-
nerunt in unum adversus dominum et
adversus christum eius. Convene-
runt enim vere in civitate ista ad-
versus sanctum puerum tuum Iesum quem un-
xisti, Herodes et Pontius Pilatus
cum gentibus et populis Israel, facere quae
manus tua et consilium tuum
decreverunt fieri. Et nunc domine re-
spice in minas eorum: et da servis tuis
cum omni fiducia loqui verbum
tuum, in eo quod manum tuam extende-
ras ad sanitates et signa et prodi-
gia fieri per nomen sancti filii tui Iesu.
Et cum orassent, motus est lo-
cus in quo erant congregati: et reple-
ti sunt omnes spiritu sancto, et loquebantur

verbum dei cum fiducia. Multi-
tudinis autem credentium erat
cor unum et anima una. Nec quisquam
eorum quae possidebat aliquid suum esse
dicebat, sed erant illis omnia com-
munia. Et virtute magna redde-
bant testimonium resurrectionis Iesu
Christi domini nostri: et gratia magna erat
in omnibus illis. Neque enim quis-
quam egens erat inter illos. Quotquot
enim possessores agrorum aut domorum
erant vendentes afferebant pre-
cia eorum quae vendebant et ponebant
ante pedes apostolorum. Dividebatur autem
singulis prout cuique opus erat. Io-
seph autem qui cognominatus
est Barnabas ab apostolis, quod est in-
terpretatum filius consolationis,
levites Cyprius genere, cum haberet
agrum vendidit eum et attulit pre-
tium et posuit ante pedes apostolorum. V.
Vir autem quidam nomine Anani-
as cum Saphira uxore sua ven-
didit agrum, et fraudavit de pre-
tio agri conscia uxore sua, et affe-
rens partem quandam ad pedes apo-
stolorum posuit. Dixit autem Petrus ad Ananiam:
Cur temptavit Sathanas cor tuum
mentiri te spiritui sancto et fraudare
de pretio agri? Nonne manens tibi
manebat, et venundatum in
tua potestate? Quare posuisti
in corde tuo hanc rem? Non es
mentitus hominibus sed deo. Audiens
autem Ananias haec verba cecidit
et expiravit. Et factus est timor
magnus super omnes qui audierunt.
Surgentes autem iuvenes amo-
verunt eum, et efferentes
sepelierunt. Factum est autem quasi ho-
rarum trium spatium: et uxor ipsius
nesciens quod factum fuerat introivit.
Dixit autem ei Petrus: Dic mihi
mulier si tanti agrum vendi-
distis. At illa dixit: Etiam tanti. Petrus
autem ad eam: Quid utique con-
venit vobis temptare spiritum do-
mini? Ecce pedes eorum qui sepelierunt

runt virum tuum ad hostium et
efferent te. Confestim cecidit ad
pedes eius et expiravit. Intrantes
autem iuvenes invenerunt
illam mortuam et extulerunt et se-
pelierunt ad virum suum. Et fac-
tus est timor magnus in universa eccle-
sia et in omnes qui audierunt hec. Per
manus autem apostolorum fiebant
signa et prodigia multa in plebe.
Et erant unanimiter omnes in porticu
Salomonis. Ceterorum autem nemo aude-
bat coniungere se illis. Sed magnifica-
bat eos populus. Magis autem augeba-
tur in domino credentium multitu-
do virorum ac mulierum. Ita ut in pla-
teas eicerent infirmos et ponerent in
lectulis et grabatis ut veniente Petro
saltem umbra illius obumbraret
quemquam illorum et liberarentur ab in-
firmitatibus. Concurrebat autem multi-
tudo vicinarum civitatum Iherusalem
afferentes egros et vexatos a spiritibus
inmundis qui curabantur omnes.
Exurgens autem princeps sacerdotum
et omnes qui cum illo erant que est here-
sis saduceorum repleti sunt zelo et in-
iecerunt manus in apostolos et posue-
runt eos in custodia publica. An-
gelus autem domini per noctem
aperiens ianuas carceris et educens
eos dixit. Ite et stantes loquimini
in templo plebi omnia verba vite huius.
Qui cum audissent intraverunt di-
luculo in templum et docebant. Ad-
veniens autem princeps sacerdotum
et qui cum eo erant convocaverunt
concilium et omnes seniores filiorum Israel
et miserunt ad carcerem ut adduce-
rentur. Cum autem venissent
ministri et aperto carcere non invenis-
sent illos reversi nuntiaverunt di-
centes. Carcerem quidem invenimus
clausum cum omni diligentia et
custodes stantes ad ianuas aperien-
tes autem neminem intus inveni-
mus. Ut autem audierunt hos
sermones magistratus templi et

principes sacerdotum ambigebant
de illis quidnam fieret. Adveni-
ens autem quidam nuntiavit
eis. Quia ecce viri quos posuistis
in carcerem sunt in templo stantes
et docentes populum. Tunc abiit ma-
gistratus cum ministris et ad-
duxit illos sine vi. Timebant
enim populum ne lapidarentur.
Et cum adduxissent illos statue-
runt in concilio. Et interrogavit
eos princeps sacerdotum dicens.
Precipiendo precepimus vobis
ne doceretis in nomine isto. Et ecce re-
plestis Iherusalem doctrina vestra. Et
vultis inducere super nos sangui-
nem hominis istius. Respondens autem Petrus
et apostoli dixerunt. Obedire oportet deo
magis quam hominibus. Deus patrum
nostrorum suscitavit Ihesum quem vos
interemistis suspendentes in ligno.
Hunc principem deus et salva-
torem exaltavit dextera sua ad dan-
dam penitentiam Israel et remissionem
peccatorum. Et nos sumus testes
horum verborum et spiritus sanctus quem dedit deus
omnibus credentibus illi obedientibus
sibi. Hec cum audissent dissecaban-
tur et cogitabant interficere illos.
Surgens autem quidam in con-
cilio phariseus nomine Gamaliel le-
gis doctor honorabilis universe
plebi iussit foras ad breve homines
fieri. Dixitque ad illos. Viri Israelite atten-
dite vobis super hominibus istis quid ac-
turi sitis. Ante hos enim dies
extitit Theodas dicens se esse aliquem
cui consensit numerus virorum circiter
quingentorum. Qui occisus est et omnes
quicumque credebant ei dissipati
sunt et redacti ad nichilum. Post
hunc extitit Iudas Galileus in
diebus professionis et avertit populum
suum post se. Et omnes quotquot
consenserunt ei dispersi sunt. Et ipse
periit. Et nunc itaque dico vobis
discedite ab hominibus istis et
sinite illos. Quoniam si est ex hominibus

consilium hoc aut opus dissolue
tur. Si uero ex deo est: non poteritis dissol
uere eos. ne forte et deo repugnare
inueniamini. Consenserunt autem
illi. et conuocantes apostolos cesis denun
tiauerunt eis ne amplius loquerentur in
nomine ihesu. et dimiserunt eos. Et illi
quidem ibant gaudentes a conspectu
concilii. quoniam digni habiti sunt pro
nomine ihesu contumeliam pati. Omni
autem die non cessabant in templo et
circa domos docentes et euangelizan
tes christum ihesum. VI

In diebus illis crescente numero discipu
lorum. factum est murmur grecorum aduer
sum hebreos. eo quod despicerentur in
ministerio cotidiano uidue eorum.
Conuocantes autem .xii. multi
tudinem discipulorum dixerunt. Non
est equum nos derelinquere uerbum dei
et ministrare mensis. Considerate ergo
fratres uiros ex uobis boni testimo
nii .vii. plenos spiritu sancto et sapientia. quos
constituamus super hoc opus. Nos uero
orationi et ministerio uerbi instantes
erimus. Et placuit sermo omni
multitudini. et elegerunt stepha
num uirum plenum fide et spiritu
sancto. et philippum et prochorum et nica
norem et thimonem. et parmenam
et nicholaum aduenam antioche
num. Hos statuerunt ante conspec
tum apostolorum. et orantes inposue
runt eis manus. Et uerbum domini
crescebat. et multiplicabatur numerus
discipulorum in ierusalem ualde. Mul
ta etiam turba sacerdotum obediebat
fidei. Stephanus plenus gratia et
fortitudine faciebat prodigia
et signa magna in populo. Sur
rexerunt autem quidam de
sinagoga que appellabatur liber
tinorum. et cirenensium et alexan
drinorum. et eorum qui erant a cilicia
et asya disputantes cum stephano.
et non poterant resistere sapientie et spiritui
qui loquebatur. Tunc submise
runt uiros qui dicerent se audis
se eum dicentem uerba blasphe
mie in moysen et deum. Conmo
uerunt itaque plebem et seniores et scri
bas. et concurrentes rapuerunt eum
et adduxerunt in concilium. et statuerunt
falsos testes dicentes. Homo iste non
cessat loqui uerba aduersus locum sanctum
et legem. Audiuimus enim eum dicen
tem. quoniam ihesus nazarenus hic des
truet locum istum. et mutabit
traditiones quas tradidit nobis
moyses. Et intuentes eum omnes
qui sedebant in concilio uiderunt faci
em eius tamquam faciem angeli.
Dixit autem princeps sacerdotum
stephano. Si hec ita se habent. Qui ait
Uiri fratres et VII

patres audite. Deus glorie apparuit
patri nostro abraam cum esset in mesopo
tamia priusquam moraretur in char
ram. et dixit ad illum. Exi de terra tua
et de cognatione tua. et ueni in terram
quam monstrauero tibi. Tunc exiit de
terra chaldeorum. et habitauit in cha
ran. Et inde postquam mortuus est
pater eius transtulit illum in terram istam
in qua nunc uos habitatis. Et non
dedit illi hereditatem in ea. nec
passum pedis. Sed repromisit dare
illi eam in possessionem. et semini eius
post ipsum cum non haberet filium.
Locutus est autem ei deus. quia erit
semen eius incola in terra aliena.
et seruituti eos subicient et ma
le tractabunt eos annis quadringen
tis .xxx. Et gentem cui seruierint
iudicabo ego dicit dominus. et
post hec exibunt. et seruient mihi
in loco isto. Et dedit illi testamen
tum circumcisionis. et sic genuit
ysaac. et circumcidit eum die
octaua. et ysaac iacob. et iacob
.xii. patriarchas. Et patriarche emu
lantes ioseph uendiderunt eum
in egiptum. et erat deus cum eo.
et eripuit eum ex omnibus tribula
tionibus eius. et dedit ei gratiam et
sapientiam in conspectu pharaonis.

gis egipti. et constituit eum prepo
situm egiptum et super omnem do
mum suam. Venit autem fames in
universam egiptum et chanaan. et tri
bulatio magna. et non inveniebant
cibos patres nostri. Cum audisset autem
iacob esse frumentum in egipto misit
patres nostros primum. et in secundo cognitus
est ioseph a fratribus suis. et manifes
tatum est pharaoni genus eius.
Mittens autem ioseph accersivit
iacob patrem suum et omnem cog
nationem suam in animabus. lxxv. Et de
scendit iacob in egiptum. et de
functus est ipse et patres nostri. et trans
lati sunt in sichem. et positi in sepul
chro quod emit abraham precio argenti
a filiis emor filii sichem. Cum
autem appropinquaret tempus pro
missionis quam confessus fuerat
deus abrahe. crevit populus et mul
tiplicatus est in egipto quoad
usque surrexit rex alius in egipto
egipto qui non sciebat ioseph.
Hic circumveniens genus nostrum
afflixit patres nostros ut exponerent
infantes suos ne vivifica
rentur. Eodem tempore natus est moy
ses et fuit gratus deo. Qui nutri
tus est tribus mensibus in domo pa
tris sui. Exposito autem illo sustulit
eum filia pharaonis et nutrivit
eum sibi in filium. Et eruditus est
moyses in omni sapientia egiptiorum et
erat potens in verbis et in operibus
suis. Cum autem impleretur ei xl
annorum tempus. ascendit in cor
eius ut visitaret filios israel fratres
suos. Et cum vidisset quendam in
iuriam patientem vindicavit eum
et fecit ultionem ei qui iniuriam
sustinebat percusso egiptio. Exis
timabat autem intelligere fratres
quoniam deus per manum ipsius daret sa
lutem illis. At illi non intellexe
runt. Sequenti vero die apparuit
illis litigantibus et reconciliabat
eos in pace dicens. Viri fratres
estis. ut quid nocetis alterutrum.
Qui autem iniuriam faciebat proximo
suo repulit eum dicens. Quis te con
stituit principem et iudicem super
nos. Numquid interficere me tu vis
sicut interfecisti heri egiptium. Fugit
autem moyses in verbo isto. et factus est
advena in terra madian ubi genera
vit duos filios. Et expletis annis
xl. apparuit illi in deserto mon
tis syna angelus in igne flamme
rubi. Moyses autem videns
admiratus est visum. Et accedente
illo ut consideraret. facta est ad
eum vox domini dicens. Ego
sum deus patrum vestrorum deus
abraham. deus ysaac. et deus ia
cob. Tremefactus moyses non audebat
considerare. Dixit autem illi deus.
Solve calciamentum pedum tuorum.
locus enim in quo stas terra sancta est.
Videns vidi afflictionem populi mei
qui est in egipto. et gemitum eorum
audivi. et descendi liberare eos.
Et nunc veni mittam te in egip
tum. Hunc moysen quem nega
verunt dicentes. Quis te constituit
principem et iudicem super nos.
hunc deus principem et redemp
torem misit cum manu angeli
qui apparuit illi in rubo. Hic e
duxit illos faciens prodigia et
signa in terra egipti et in rubro ma
ri. et in deserto annis xl. Hic est
moyses qui dixit filiis israel. Pro
phetam vobis suscitabit deus de
fratribus vestris. tamquam me ipsum au
dietis. Hic est qui fuit in ecclesia
in solitudine cum angelo qui lo
quebatur ei in monte syna. et cum
patribus vestris. qui accepit verba vi
te dare nobis. cui noluerunt obe
dire patres nostri. sed repulerunt il
lum. et aversi sunt cordibus suis
in egiptum dicentes ad aaron.
Fac nobis deos qui precedant nos.
Moysi enim hunc qui eduxit
nos de terra egipti. nescimus quid

fecit sibi ei. Et vitulum fecerunt in diebus illis. et obtulerunt hostiam simulacro. et letabantur in operibus manuum suarum. Convertit autem deus. et tradidit eos servire milicie celi sicut scriptum est in libro prophetarum. Numquid victimas aut hostias obtulistis michi annis xl. in deserto domus israel. et suscepistis tabernaculum moloch. et sidus dei vestri rempham. figuras quas fecistis adorare eas. Et transferam vos in babilonem. Tabernaculum testimonii fuit cum patribus nostris in deserto. sicut disposuit illis deus. loquens ad moysen. ut faceret illud secundum formam quam viderat. Quod et induxerunt suscipientes patres nostri cum ihesu. in possessionem gentium quas expulit deus a facie patrum nostrorum usque in diebus david. Qui invenit gratiam apud deum. et petiit ut inveniret tabernaculum deo iacob. Salomon autem edificavit illi domum. Sed non excelsus in manufactis habitat. sicut per prophetam dicit. Celum michi sedes est. terra autem scabellum pedum meorum. Quam domum edificabitis michi. dicit dominus. aut quis locus requietionis mee. Nonne manus mea fecit hec omnia. Duri cervice et incircumcisi cordibus et auribus vos semper spiritui sancto restitistis. Sicut et patres vestri ita et vos. Quem prophetarum non sunt persecuti patres vestri. Et occiderunt eos qui prenunciabant de adventu iusti. cuius vos nunc proditores et homicide fuistis. Qui accepistis legem in dispositione angelorum et non custodistis. Audientes autem hec dissecabantur in cordibus suis. et stridebant in eum. Cum autem esset plenus spiritu sancto intendens in celo vidit gloriam dei et ihesum stantem a dextris virtutis dei. et ait. Ecce video celos apertos. et filium hominis stantem a dextris virtutis dei. Exclamantes autem voce magna continuerunt aures suas. et impetum fecerunt unanimiter in eum. Et eicientes eum extra civitatem lapidabant. Et testes deposuerunt vestimenta sua secus pedes adolescentis qui vocabatur saulus. Et lapidabant stephanum invocantem et dicentem. Domine ihesu suscipe spiritum meum. Positis autem genibus clamavit voce magna dicens. Domine ne statuas illis hoc peccatum. quia nesciunt quid faciunt. Et cum hoc dixisset. obdormivit in domino.

VIII

Saulus autem erat consentiens neci eius. Facta est autem in illa die persecucio magna in ecclesia que erat ierosolimis. et omnes dispersi sunt per regiones iudee et samarie preter apostolos. Curaverunt autem stephanum viri timorati. et fecerunt planctum magnum super eum. Saulus autem devastabat ecclesiam per domos intrans viros ac mulieres trahens in custodiam. Igitur qui dispersi erant pertransibant evangelizantes verbum dei. Philippus autem descendens in civitatem samarie predicabat illis christum. Intendebant autem turbe hiis que a philippo dicebantur unanimiter audientes et videntes signa que faciebat. Multi enim eorum qui habebant spiritus inmundos clamantes voce magna exibant. Multi autem paralitici et claudi curati sunt. Factum est ergo gaudium magnum in illa civitate. Vir autem quidam erat nomine simon. qui ante fuerat in civitate magus seducens gentem samarie dicens se esse aliquem magnum. cui auscultabant omnes a minimo usque ad maximum dicentes.

est virtus dei que vocatur magna.
Attendebant autem eum propter quod
multo tempore magicis suis dementasset
eos. Cum vero credidissent philippo
evangelizanti de regno dei, in
nomine ihesu christi baptizabantur viri
ac mulieres. Tunc simon et
ipse credidit. Et cum baptizatus
esset adherebat philippo. Videns etiam
signa et virtutes maximas fieri,
stupens admirabatur. Cum autem
audissent apostoli qui erant ierosoli-
mis, quia recepisset samaria
verbum dei, miserunt ad eos petrum
et iohannem. Qui cum venissent ora-
verunt pro ipsis ut acciperent spiritum
sanctum. Nondum enim in quemquam illorum
venerat, sed baptizati tantum erant
in nomine domini ihesu. Tunc inpo-
nebant manus super illos et accipi-
ebant spiritum sanctum. Cum vidisset
autem simon quia per impositionem manuum
apostolorum daretur spiritus sanctus, obtulit
eis pecuniam dicens. Date et mihi
hanc potestatem, ut cuicumque
inposuero manus, accipiat spiritum
sanctum. Petrus autem dixit ad
eum. Pecunia tua tecum sit in
perditionem, quoniam donum dei existi-
masti pecunia possideri. Non est
tibi pars neque sors in sermone isto.
Cor enim tuum non est rectum coram
deo. Penitentiam itaque age ab hac ne-
quitia tua, et roga deum si forte
remittatur tibi hec cogitatio
cordis tui. In felle enim amaritu-
dinis et obligatione iniquitatis
video te esse. Respondens autem simon
dixit. Precamini vos pro me ad
dominum, ut nichil veniat super
me horum que dixistis. Et illi quidem
testificati et locuti verbum domini
redibant ierosolimam, et multis
regionibus samaritanorum evan-
gelizabant. Angelus autem domini
locutus est ad philippum dicens.
Surge et vade contra meridia-
num ad viam que descendit ab
ierusalem in gazam. hec est deserta.
Et surgens abiit. Et ecce vir
ethiops eunuchus potens canda-
cis regine ethiopum qui erat
super omnes gazas eius venerat
adorare in ierusalem et revertebatur
sedens super currum suum, le-
gens ysaiam prophetam. Dixit
autem spiritus philippo. Accede et ad-
iunge te ad currum istum. Accur-
rens autem philippus audivit
eum legentem ysaiam prophe-
tam. Et dixit. Putasne intelligis que
legis. Qui ait. Et quo possum
nisi aliquis ostenderit michi.
Rogavitque philippum ut ascen-
deret et sederet secum. Locus autem
scripture quam legebat erat hic.
Tamquam ovis ad occisionem ductus
est, et sicut agnus coram tondente
se obmutescet sine voce, sic non
aperuit os suum. In humilitate
iudicium eius sublatum est. Generationem
eius quis enarrabit, quoniam tolle-
tur de terra vita eius. Respondens autem
eunuchus philippo dixit. Obsecro
te de quo propheta dicit hoc de se an
de aliquo alio. Aperiens autem
philippus os suum dixit et incipi-
ens a scriptura ista evangelizavit
illi ihesum. Et dum irent per viam, ve-
nerunt ad quandam aquam. Et ait
eunuchus. Ecce aqua. Quis prohibet
me baptizari. Dixit autem phi-
lippus. Si credis ex toto corde licet.
Et respondens ait. Credo filium dei
esse ihesum. Et iussit stare currum. Et
descenderunt utrique in aquam phi-
lippus et eunuchus. Et baptizavit
eum. Cum autem ascendissent de aqua
spiritus domini rapuit philippum. Et
amplius non vidit eum eunu-
chus. Ibat enim per viam suam
gaudens. Philippus autem inventus
est in azoto, et pertransiens evan-
gelizabat civitatibus cunctis do-
nec veniret cesaream. IX
Saulus autem adhuc spirans

minarum et cedis in discipulos domini accessit ad principem sacerdotum et peciit ab eo epistolas in damascum in sinagogam ut si quos invenisset huius vie viros ac mulieres vinctos perduceret in ierusalem. Et cum iter faceret contigit ut appropinquaret damasco. Et subito circumfulsit eum lux de celo. et cadens in terram audivit vocem dicentem sibi. Saule saule quid me persequeris? Qui dixit. Quis es domine? Et ille. Ego sum ihesus nazarenus quem tu persequeris. Durum est tibi contra stimulum calcitrare. Et tremens ac stupens dixit. Domine quid me vis facere? Et dominus ad eum. Surge et ingredere civitatem et dicetur tibi quid te oporteat facere. Viri autem illi qui comitabantur cum eo stabant stupefacti. audientes quidem vocem. neminem autem videntes. Surrexit autem saulus de terra apertisque oculis nichil videbat. Ad manus autem illum trahentes introduxerunt damascum. Et erat ibi tribus diebus non videns. et non manducavit neque bibit. Erat autem quidam discipulus damasci nomine ananias. et dixit ad illum in visu dominus. Anania. At ille ait. Ecce ego domine. Et dominus ad eum. Surge et vade in vicum qui vocatur rectus. et quere in domo iude saulum nomine tharsensem. Ecce enim orat. Et vidit virum ananiam nomine introeuntem et imponentem sibi manus ut visum recipiat. Respondit autem ananias. Domine audivi a multis de viro hoc quanta mala fecerit sanctis tuis in ierusalem. et hic habet potestatem a principibus sacerdotum alligandi omnes qui invocant nomen tuum. Dixit autem ad eum dominus. Vade quoniam vas electionis est mihi iste. ut portet nomen meum coram gentibus et regibus et filiis israel. Ego enim ostendam illi quanta oporteat eum pro nomine meo

pati. Et abiit ananias. et introivit in domum. et imponens ei manus dixit. Saule frater dominus ihesus misit me qui apparuit tibi in via qua veniebas ut videas et implearis spiritu sancto. Et confestim ceciderunt ab oculis eius tanquam squame et visum recepit. Et surgens baptizatus est. Et cum accepisset cibum confortatus est. Fuit autem cum discipulis qui erant damasci per dies aliquot. Et continuo ingressus in sinagogas predicabat dominum ihesum quoniam hic est filius dei. Stupebant autem omnes qui audiebant et dicebant. Nonne hic est qui expugnabat in ierusalem eos qui invocabant nomen istud. et huc ad hoc venit ut vinctos illos duceret ad principes sacerdotum. Saulus autem multo magis invalescebat. et confundebat iudeos qui habitabant damasci affirmans quoniam hic est christus. Cum autem implerentur dies multi. consilium fecerunt iudei ut eum interficerent. Note autem facte sunt saulo insidie eorum. Custodiebant autem et portas die ac nocte ut eum interficerent. Accipientes autem discipuli eius nocte per murum dimiserunt eum submittentes in sporta. Cum autem venisset in ierusalem temptabat se iungere discipulis. et omnes timebant eum non credentes quia esset discipulus. Barnabas autem apprehensum illum duxit ad apostolos. et narravit illis quomodo in via vidisset dominum et quia locutus est ei. et quomodo fiducialiter egerit in nomine ihesu. Et erat cum illis intrans et exiens in ierusalem fiducialiter agens in nomine domini. Loquebatur quoque gentibus. et disputabat cum grecis. Illi autem querebant occidere eum. Quod cum cognovissent fratres deduxerunt eum nocte cesaream. et

emiserunt tharsum. Ecclesia quidem per totam iudeam et galileam et samariam habebat pacem et edificabatur ambulans in timore domini et consolatione spiritus sancti replebatur. Factum est autem ut petrus dum pertransiret universos deveniret ad sanctos qui habitabant lydde. Invenit autem ibi hominem quendam eneam nomine ab annis octo iacentem in grabato qui erat paraliticus. Et ait illi petrus. Enea sanat te dominus ihesus christus. Surge et sterne tibi. Et continuo surrexit. Et viderunt illum omnes qui habitabant lydde et sarone qui conversi sunt ad dominum. In ioppe autem fuit quedam discipula nomine tabita que interpretata dicitur dorchas. Hec erat plena operibus bonis et elemosinis quas faciebat. Factum est autem in diebus illis ut infirmata moreretur. Quam cum lavissent posuerunt eam in cenaculo. Cum autem prope esset lydda ab ioppe discipuli audientes quia petrus esset in ea miserunt duos viros ad eum rogantes. Ne pigriteris venire usque ad nos. Exurgens autem petrus venit cum illis. Et cum venisset duxerunt illum in cenaculum. Et circumsteterunt illum omnes vidue flentes et ostendentes tunicas et vestes quas faciebat illis dorchas. Eiectis autem omnibus foras petrus ponens genua oravit. Et conversus ad corpus dixit. Tabita surge. At illa aperuit oculos et viso petro resedit. Dans autem illi manum erexit eam. Et cum vocasset sanctos et viduas assignavit eam vivam. Notum autem factum est per universam ioppen et crediderunt multi in domino. Factum est autem ut dies multos moraretur in ioppe apud simonem quendam coriarium.

X

Vir autem quidam erat in cesarea nomine cornelius centurio cohortis que dicitur italica religiosus et timens dominum cum omni familia sua faciens elemosinas multas plebi et deprecans dominum semper. Vidit in visu manifeste quasi in hora nona angelum dei introeuntem ad se et dicentem sibi. Corneli. At ille intuens eum timore correptus dixit. Quis es domine. Dixit autem illi. Orationes tue et elemosine tue ascenderunt in memoriam in conspectu domini. Et nunc mitte viros in ioppen et accersi simonem quendam qui cognominatur petrus. Hic hospitatur apud simonem quendam coriarium cuius est domus iuxta mare. Hic dicet tibi quid te oporteat facere. Et cum discessisset angelus qui loquebatur illi vocavit duos domesticos suos et militem metuentem dominum ex his qui illi parebant. Quibus cum narrasset omnia misit illos in ioppen. Postera autem die iter illis facientibus et appropinquantibus civitati ascendit petrus in superiora domus ut oraret circa horam sextam. Et cum esuriret voluit gustare. Parantibus autem illis cecidit super eum mentis excessus et vidit celum apertum et descendens vas quoddam velud linteum magnum quatuor initiis submitti de celo in terram in quo erant omnia quadrupedia et serpentia terre et volatilia celi. Et facta est vox ad eum. Surge petre occide et manduca. Ait autem petrus. Absit a me domine quia numquam manducavi omne commune et inmundum. Et vox iterum secundo ad eum. Que deus purificavit tu ne commune dixeris. Hoc autem factum est per ter et statim receptum est vas in celum. Et dum intra se hesitaret petrus quidnam esset visio quam vidisset ecce viri qui missi fuerant a

cornelio inquirentes domum
simonis astiterunt ad ianuam
et cum vocassent. interrogabant si
simon qui cognominatur pe
trus illic haberet hospicium. Pe
tro autem cogitante de visio
ne dixit spiritus ei. Ecce viri tres que
runt te. Surge itaque et descende
et vade cum eis nichil dubitans.
quia ego misi illos. Descendens
autem petrus ad viros dixit. Ecce
ego sum quem queritis. Que causa est
propter quam venistis. Qui dixerunt.
Cornelius centurio vir iustus
et timens deum. et testimonium
bonum habens ab universa gente iu
deorum. responsum accepit ab an
gelo sancto accersire te in domum su
am. et audire verba abs te. Intro
ducens ergo eos recepit hospicio.
Sequenti autem die surgens profec
tus est cum illis. et quidam ex fra
tribus ab ioppe comitati sunt eum.
ut petro testes sint. Altera autem
die introivit cesaream. Cor
nelius vero expectabat illos con
vocatis cognatis suis et necessariis
amicis. Et factum est cum introis
set petrus. obvius venit ei corne
lius. et procidens ad pedes eius ad
oravit eum. Petrus vero elevavit
eum dicens. Surge et ego ipse homo
sum sicut et tu. Et loquens cum illo in
troivit. et invenit multos qui conve
nerant. dixitque ad eos. Vos scitis
quomodo abhominatum sit viro
iudeo coniungi. aut accedere ad alie
nigenam. Sed michi ostendit deus
neminem communem aut inmundum
dicere hominem. propter quod sine dubita
tione veni accersitus. Interrogo
ergo vos quam ob causam accersistis me.
Et cornelius ait. A nudius quar
ta die usque ad hanc horam eram
ieiunans hora nona in domo mea
orans et ecce vir stetit ante me in veste
candida et ait. Corneli exaudita
est oratio tua. et elemosine tue

commemorate sunt in conspectu
dei. Mitte ergo in ioppen et accersi si
monem qui cognominatur petrus.
hic hospitatur in domo simonis
coriarii iuxta mare. Qui cum ve
nerit loquetur tibi. Confestim ergo
misi ad te. et tu bene fecisti ve
niendo ad nos. Nunc ergo omnes nos
in conspectu tuo assumus au
dire omnia quecumque tibi precepta sunt
a domino. Aperiens autem petrus
os suum dixit. In veritate comperi
quia non est personarum acceptor deus.
sed in omni gente qui timet eum
et operatur iusticiam. acceptus
est illi. Verbum misit deus filiis
israel. annuncians pacem per ihesum
christum. hic est omnium dominus. Vos sci
tis quod factum est per universam
iudeam verbum. Incipiens enim
a galilea post baptismum quod predica
vit iohannes ihesum a nazareth. quo
modo unxit eum deus spiritu sancto et virtute
qui pertransiit benefaciendo
et sanando omnes oppressos a diabolo.
quoniam deus erat cum illo. Et nos tes
tes sumus omnium que fecit in regione iudeorum
et ierusalem. quem occiderunt suspen
dentes in ligno. Hunc deus sus
citavit tercia die. et dedit eum ma
nifestum fieri non omni populo. sed testibus
preordinatis a deo. nobis qui man
ducavimus et bibimus cum illo
postquam resurrexit a mortuis.
Et precepit nobis predicare populo et tes
tificari. quia ipse est qui constitu
tus est a deo iudex vivorum et mor
tuorum. Huic omnes prophete testimo
nium perhibent remissionem pec
catorum accipere per nomen eius omnes qui
credunt in eum. Adhuc loquente
petro verba hec cecidit spiritus sanctus super
omnes qui audiebant verbum. Et ob
stupuerunt ex circumcisione
fideles qui venerant cum petro.
quia et in nationes gratia spiritus sancti ef
fusa est. Audiebant enim illos lo
quentes linguis et magnificantes

nem. Tunc respondit petrus. Numquid
aquam quis prohibere potest ut non
baptizentur hii qui spiritum sanctum acce-
perunt sicut et nos. Et iussit eos bap-
tizari in nomine domini ihesu christi.
Tunc rogaverunt eum ut maneret
apud eos aliquot diebus. XI
Audierunt autem apostoli et fratres
qui erant in iudea. quoniam et gentes rece-
perunt verbum dei. Cum ascendisset
autem petrus ierosolimam disce-
ptabant adversus illum qui erant
ex circumcisione dicentes. Quare in-
troisti ad viros preputium habentes
et manducasti cum illis. Incipiens
autem petrus exponebat illis
ordinem dicens. Ego eram in civitate
ioppe orans. et vidi in excessu men-
tis mee visionem descendens vas
quoddam velud linteum magnum
quattuor initiis submitti de celo. et
venit usque ad me. In quod intuens
considerabam. et vidi quadrupedia
terre et bestias et reptilia et volatilia
celi. Audivi autem vocem dicentem
michi. Surge petre. Occide et manduca.
Dixi autem. Nequaquam domine
quia commune aut inmundum numquam intro-
ivit in os meum. Respondit autem
vox secundo de celo. Que deus mundavit
tu ne commune dixeris. Hoc autem
factum est per ter. et recepta sunt omnia
rursum in celum. Et ecce viri tres
confestim astiterunt in domo in qua
eram missi a cesarea ad me. Dixit
autem spiritus michi. ut irem cum illis nichil
hesitans. Venerunt autem mecum
et sex fratres isti. et ingressi sumus in
domum viri. Narravit autem quomodo vi-
disset angelum in domo sua stan-
tem et dicentem sibi. Mitte in iop-
pen. et accersi symonem qui cogno-
minatur petrus qui loquetur tibi
verba in quibus salvus eris tu
et universa domus tua. Cum autem
cepissem loqui cecidit spiritus sanctus super eos
sicut et in nos in initio. Recor-
datus sum autem verbi domini
sicut dicebat. Iohannes quidem bapti-
zavit aqua. vos autem baptizabimini
in spiritu sancto. Si ergo eandem gratiam
dedit illis deus sicut et nobis qui
credidimus in dominum ihesum christum.
ego quis eram qui possem prohi-
bere dominum. His auditis tacue-
runt. et glorificaverunt deum dicentes.
Ergo et gentibus penitentiam dedit deus
ad vitam. Et illi quidem qui dispersi
fuerant a tribulatione que facta fuerat
sub stephano perambulaverunt usque
ad fenicem et cyprum. et antio-
chiam neminem loquentes verbum
nisi solis iudeis. Erant autem quidam
ex eis viri ciprii et cyrenei. Qui
cum introissent antiochiam loque-
bantur ad grecos annunciantes
ihesum. Et erat manus domini cum eis.
multusque numerus credentium con-
versus est ad dominum. Per-
venit autem sermo ad aures
ecclesie que erat ierosolimis super istis.
et miserunt barnabam usque ad an-
tiochiam. Qui cum pervenisset
et vidisset gratiam domini gavisus
est. et exhortabatur omnes in proposi-
to cordis permanere in domino.
quia erat vir bonus et plenus
spiritu sancto et fide. Et apposita est mul-
ta turba domino. Profectus est autem
tharsum. ut quereret saulum. Quem
cum invenisset perduxit antio-
chiam. Et annum totum conversa-
ti sunt ibi in ecclesia. et docuerunt tur-
bam multam. ita ut cognominaren-
tur primum antiochie discipuli
christiani. In his autem diebus super-
venerunt ab ierosolimis prophete an-
tiochiam. Et surgens unus ex eis
nomine agabus significabat per spiritum
famem magnam futuram in uni-
verso orbe. que facta est sub
claudio. Discipuli autem prout quis
habebat proposuerunt singuli
in ministerium mittere habitantibus
in iudea fratribus. quod et fecerunt mitten-
tes ad seniores per manus bar-

naie et saule. XII

Eodem autem tempore misit herodes
rex manus ut affligeret quosdam
de ecclesia. Occidit autem iacobum fra-
trem iohannis gladio. Videns autem
quia placeret iudeis apposuit ap-
prehendere et petrum. Erant autem
dies azimorum. Quem cum apprehen-
disset: misit in carcerem tradens
quatuor quaternionibus militum
ad custodiendum volens post
pascha producere eum populo. Et petrus
quidem servabatur in carcere. Oratio
autem fiebat sine intermissione
ab ecclesia ad deum pro eo. Cum
autem producturus eum esset he-
rodes: in ipsa nocte erat petrus dor-
miens inter duos milites vinc-
tus cathenis duabus et custodes
ante hostium custodiebant carcerem.
Et ecce angelus domini astitit:
et lumen refulsit in habitaculo. Per-
cussoque latere petri: excitavit e-
um dicens. Surge velociter.
Et ceciderunt cathene de manibus
eius. Dixit autem angelus ad
eum. Precingere et calcia te cali-
gas tuas. Et fecit sic. Et dixit illi.
Circumda tibi vestimentum tuum et se-
quere me. Et exiens sequebatur eum.
et nesciebat quia verum est quod
fiebat per angelum. Estimabat
autem se visum videre. Transeuntes
autem primam et secundam venerunt
ad portam ferream que ducit ad
civitatem: que ultro aperta est eis.
Et exeuntes processerunt vicum
unum et continuo discessit angelus
ab eo. Et petrus ad se reversus dixit.
Nunc scio vere quia misit dominus
angelum suum et eripuit me de
manu herodis et de omni expectatione
plebis iudeorum. Consideransque venit
ad domum marie matris iohannis
qui cognominatur marchus
ubi erant multi congregati et
orantes. Pulsante autem eo ad osti-
um ianue processit puella ad
videndum nomine rode. Et ut cog-
novit vocem petri: pre gaudio non
aperuit ianuam. sed intro currens
nunciavit stare petrum ante
ianuam. At illi dixerunt ad eam.
Insanis. Illa autem affirmabat sic
se habere. Illi autem dicebant. Angelus
eius est. Petrus autem perseve-
rabat pulsans. Cum autem ape-
ruissent: viderunt eum et obstupu-
erunt. Annuens autem eis manu
ut tacerent narravit quomodo
dominus eduxisset eum de carcere.
dixitque. Nunciate iacobo et fratri-
bus. Et egressus abiit in alium locum.
Facta autem die erat non parva tur-
batio inter milites quidnam factum
esset de petro. Herodes autem cum requi-
sisset eum et non invenisset inquisiti-
one facta de custodibus iussit eos
duci. Descendensque a iudea in
cesaream: ibi commoratus est.
Erat autem iratus tyriis et si-
doniis. At illi unanimes vene-
runt ad eum. Et persuaso blasto
qui erat super cubiculum regis
postulabant pacem, eo quod a-
lerentur regiones eorum ab illo.
Statuto autem die. Herodes ves-
titus veste regali sedit pro tri-
bunali et concionabatur ad eos.
Populus autem acclamabat dei voces
et non hominis. Confestim autem
percussit eum angelus domini
eo quod non dedisset honorem deo. et con-
sumptus a vermibus expiravit.
Verbum autem domini crescebat
et multiplicabatur. Barnabas autem
et saulus reversi sunt ab ierosolima
expleto ministerio assumpto iohanne
qui cognominatus est marchus.

XIII

Erant autem
in ecclesia que erat anthiochie
prophete et doctores in quibus barna-
bas et simon qui vocabatur ni-
ger et lucius cyrenensis et manahen
qui erat herodis tetrarche col-
lactaneus et saulus. Ministrantibus

ill' domino. & ieiunantib;
illis sps scs. Segregate m barnab
saulum in opus ad qd assūp
eos. Tunc ieiunantes & orantes.
ponentes qz eis manus dimi
nt illos. Et ipsi quidē missi ab
sco abierunt seleuciam. &
nauigauerunt cyprū. Et cū
issent salaminam. pdica
nt ūbū di in sinagogis iudeo
Habebant autē & iohem in mi
erio. Et cum perambulassent
uersam insulam usq; ad paphū.
uenerunt qndam uirū mag
pseudo aplam iudeū cui
en erat bariesu. qui erat cū
consule sergio paulo uiro
dente. hic accersitis barnaba
ulo desidabat audire ūbū
Resistebat autē ill' elimas
gus. Sic enim interpretatur
men eius. querens auertere pro
sulē a fide. Saulus autē q et paul'
repletus spu sco intuens
m dixit. O plene omī dolo
mi fallacia. fili diaboli in
omīs iusticie nō desinis sub
rtere uias domini rectas. Et nc
ce manus dñi sup te. & eris cecus
n uidens solem usq; ad tempus.
nfestim cecidit in eum cali
& tenebre. & circuiens querebat
i manū daret. Tunc pcōsul
m uidisset fcm. credidit ammi
super doctrina domini. Et c
m a papho nauigassent paul'
t qui cum eo erant uene
nt pgen pamphilie. Iohēs autē
cedens ab eis. reuersus est ierō
mam. Illi uō pertranseuntes p
uenerunt anthiochiā pisidie.
gressi sinagogam die sabbato
derunt. Post lectionem legis &
phetarum miserunt principes
nagoge ad eos dicentes. Viri
si quis est in uobis sermo ex
tacionis ad plebem dicite.
rgens autem paulus. & ma

nu silenciū indicens ait. Viri
israhelite & qui timetis deū audite.
Deus plebis isrl' elegit patres nos
tros. & plebem exaltauit cū eēnt
incole in terra egypti. & in brachio
excelso eduxit eos ex ea. & p. xl. an
norum tempus mores eorū sustinu
it in deserto. Et destruens gētes
vij. in terra chanaan sorte distribu
it eis terram eorū qsi post. ccc. & l.
annos. Et post hec dedit iudices
usq; ad samuel pphām. & exinde
postulauerunt regem. & dedit illis
saul filiū cys. uirū de tribu bē
iamin annis xl. Et amoto illo sus
citauit ill' dauid regem. cui testi
monium phibens dixit. Inueni
dauid filium iesse uirū scdm cor
meum. qui faciet omēs uolun
tates meas. Huius deus ex semi
ne scdm promissionē eduxit isrl'.
saluatorem ihm. pdicāte iohe an
faciem aduentus eius baptism
pnie omī pplo isrl'. Cum impleret
autem iohes cursū suum dice
bat. Quem me arbitramini
eē. nō sum ego. sz ecce uenit pt
me cuius nō sum dignus soluere
calciamenta pedum eius. Viri frs
filii generis abraam. & qui in uo
bis timent deum uob ūbum
salutis huius missū est. Qui e
nim habitabant ierlm & principes
eius hunc ihm ignorantes. &
uoces pphar. que p omne sabbm le
guntur. iudicantes impleuerunt.
Et nullam causam mortis inue
nientes in eo petierunt a pilato
ut interficerent eū. Cumq; consumas
sent omia que de eo scripta erant
deponentes eum de ligno posue
runt eū in monumento. Deus uō
suscitauit eum a mortuis tercia
die. qui uisus est p dies multos
his qui simul ascendant cū eo
de galilea in ierlm. qui usq; nc
sunt testes eius ad plebē. Et nos
uob annunciamus eam que ad

patres nostros repromissio facta
est. quoniam hanc deus adimplevit
filiis nostris resuscitans ihesum. sicut
in psalmo secundo scriptum est. filius
meus es tu ego hodie genui te.
Quod autem resuscitavit eum a mor-
tuis amplius non reversurum in corrup-
cionem. ita dixit quia dabo vobis
sancta david fidelia. Ideoque et alibi dicit.
Non dabis sanctum tuum videre corrupcio-
nem. David enim in sua genera-
cione cum amministrasset volunta-
ti dei: dormivit. et appositus est
ad patres suos. et vidit corrupcionem.
Quem vero deus suscitavit a mor-
tuis non vidit corrupcionem. Notum
ergo sit vobis viri fratres. quia per hunc
vobis viri fratres remissio peccatorum an-
nunciatur ab omnibus peccatis quibus
non potuistis in lege moysi iusti-
ficari. In hoc omnis qui credit iu-
stificatur. Videte ergo ne superveniat
ad vobis quod dictum est in prophetis
Videte contemptores et admiramini
et disperdimini. quia opus operor
in diebus vestris opus quod non credetis.
si quis enarraverit vobis. Exeun-
tibus autem illis rogabant ut in alio
sequenti sabbato loquerentur sibi hec
verba. Cumque dimissa esset sina-
goga. secuti sunt multi iudeo-
rum et colencium dei advenarum pau-
lum et barnabam. Qui loquentes sua-
debant eis ut permanerent in gracia
dei. Sequenti vero sabbato pene uni-
versa civitas convenit audire ver-
bum dei. Videntes autem turbas
iudei repleti sunt zelo. et contra-
dicebant hiis que a paulo dice-
bantur blasfemantes. Tunc
constanter paulus et barnabas dix-
erunt. Vobis oportebat primum lo-
qui verbum dei. sed quoniam repellitis
illud. et indignos vos iudicatis
eterne vite. ecce convertimur ad
gentes. Sic enim nobis precepit
dominus. Posui te in lumine gen-
tibus. ut sis in salutem usque ad extre-
mum terre. Audientes autem gentes gavi-
se sunt. et glorificabant verbum
domini. et crediderunt quotquot
erant preordinati ad vitam eter-
nam. Disseminabatur autem verbum domini per
universam regionem. Iudei autem
concitaverunt mulieres religiosas
et honestas et primos civitatis
et excitaverunt persecucionem in paulum
et barnabam. et eiecerunt eos de finibus
suis. At illi excusso pulvere pe-
dum in eos venerunt yconium. Disci-
puli quoque replebantur gaudio et
spiritu sancto.

XIIII

Factum est autem yconii ut simul
introirent sinagogam iude-
orum et loquerentur ita ut crederet iudeorum
et grecorum copiosa multitudo. Qui vero
increduli fuerunt iudei susci-
taverunt et ad iracundiam concitaverunt
animas gencium adversus fratres. Multo
igitur tempore demorati sunt fiducialiter
agentes in domino. testimonium
perhibente verbo gracie sue. dante
signa et prodigia fieri per manus eo-
rum. Divisa est autem multitudo ci-
vitatis. et quidam quidem erant
cum iudeis. quidam vero cum
apostolis. Cum autem factus esset impetus
gentilium et iudeorum cum principibus
suis ut contumeliis afficerent
et lapidarent eos intelligentes
confugerunt ad civitates lica-
onie. listram et derben. et
universam in circuitu regionem. et ibi
evangelizantes erant. Et quidam
vir listris infirmus pedibus se-
debat ex utero matris sue qui num-
quam ambulaverat. Hic audivit
paulum loquentem. Qui intuitus
eum et videns quia fidem haberet
ut salvus fieret dixit magna
voce. Surge super pedes tuos rectus.
Et exilivit et ambulabat. Turbe autem
cum vidissent quod fecerat paulus le-
vaverunt vocem suam lycaonice
dicentes. Dii similes facti hominibus
descenderunt ad nos. Et vocabant bar-
nabam iovem. paulum vero mercurium.

Et commota est omnis multitudo in doctri-
na. Paulus autem et barnabas morabantur listris

quia ipse erat dux verbi. Sacerdos quoque
Iovis qui erat ante civitatem tau-
ros et coronas ante ianuas afferens
cum populis volebat sacrificare. Quod
ubi audierunt apostoli Barnabas
et Paulus, conscissis tunicis suis exi-
lierunt in turbas clamantes et di-
centes: Viri, quid hoc facitis? Et nos
mortales sumus similes vobis ho-
mines, annuntiantes vobis ab his
vanis converti ad deum vivum qui
fecit celum et terram et mare et omnia
que in eis sunt. Qui in preteritis gen-
erationibus dimisit omnes gentes
ingredi vias suas. Et quidem non sine
testimonio semet ipsum reliquit
benefaciens de celo dans pluvias
et tempora fructifera, implens cibo et
letitia corda nostra. Et hec dicentes vix
sedaverunt turbas ne sibi immolarent.
Supervenerunt autem quidam ab Antio-
chia et Iconio Iudei, et persuasis
turbis lapidantesque Paulum traxe-
runt extra civitatem estimantes
eum mortuum esse. Circumdantibus
autem eum discipulis surgens intra-
vit civitatem. Et postera die profec-
tus est cum Barnaba in Derben.
Cumque evangelizassent civitati il-
li et docuissent multos, reversi sunt
Listram et Iconium et Antiochiam,
confirmantes animas discipulorum,
exhortantesque ut permanerent in
fide, et quoniam per multas tri-
bulationes oportet nos intrare reg-
num dei. Et cum constituissent
illis per singulas ecclesias presbiteros et o-
rassent cum ieiunationibus, commen-
daverunt eos domino in quem credi-
derunt. Transeuntesque Pisidiam venerunt in Pamphi-
liam. Loquentes domini verbum in Per-
ge descenderunt in Attaliam. Et in-
de navigaverunt Antiochiam, unde
erant traditi gratie dei in opus quod
compleverunt. Cum autem venissent
et congregassent ecclesiam, retule-
runt quanta fecisset deus cum illis,
et quia aperuisset gentibus ostium

fidei. Morati sunt autem tempus non mo-
dicum cum discipulis. XV

Et quidam descendentes de Iu-
dea docebant fratres quia nisi cir-
cumcidamini secundum morem Moysi,
non potestis salvi fieri. Facta ergo sedi-
tione non minima Paulo et Barna-
be adversus illos, statuerunt ut ascen-
derent Paulus et Barnabas et qui-
dam alii ex aliis ad apostolos et presbiteros
in Ierusalem super hac questione. Illi ergo deduc-
ti ab ecclesia pertransibant Pheni-
cen et Samariam narrantes con-
versationem gentium, et faciebant gau-
dium magnum omnibus fratribus. Cum autem
venissent Ierusalem, suscepti sunt
ab ecclesia et ab apostolis et senioribus, an-
nuntiantes quanta deus fecisset
cum illis. Surrexerunt autem quidam
de heresi Phariseorum qui crediderunt
dicentes quia oportet circumcidi eos,
precipere quoque servare legem Moysi.
Conveneruntque apostoli et seniores
videre de verbo hoc. Cum autem mag-
na conquisitio fieret, surgens
Petrus dixit ad eos: Viri fratres, vos
scitis quoniam ab antiquis diebus
in nobis elegit deus per os meum
audire gentes verbum evangelii
et credere. Et qui novit corda deus
testimonium perhibuit, dans
illis spiritum sanctum sicut et nobis, et nihil
discrevit inter nos et illos, fide pu-
rificans corda eorum. Nunc ergo quid
temptatis deum imponere iugum
super cervicem discipulorum, quod
neque patres nostri neque nos portare potu-
imus? Sed per gratiam domini nostri
Ihesu Christi credimus salvari quem-
admodum et illi. Tacuit autem
omnis multitudo, et audiebant Bar-
nabam et Paulum narrantes
quanta deus fecisset signa et pro-
digia in gentibus per eos. Et postquam
tacuerunt, respondit Iacobus dicens:
Viri fratres, audite me. Simon nar-
ravit quemadmodum primum deus visita-
vit sumere ex gentibus populum

nomini suo. Et huic concordant uerba prophetarum sicut scriptum est. Post hec reuertar et reedificabo tabernaculum dauid quod decidit. et diruta eius reedificabo et erigam illud. ut requirant ceteri hominum dominum et omnes gentes super quas inuocatum est nomen meum dicit dominus faciens hec. Notum a seculo est domino opus suum. Propter quod ego iudico non inquietari eos qui ex gentibus conuertuntur ad deum. sed scribere ad eos. ut abstineant se a contaminationibus simulacrorum et fornicatione. et suffocatis et sanguine. Moyses enim a temporibus antiquis habet in singulis ciuitatibus qui eum predicent in synagogis. ubi per omne sabbatum legitur. Tunc placuit apostolis et senioribus cum omni ecclesia eligere uiros ex eis. et mittere antiochiam cum paulo et barnaba iudam. qui cognominabatur barsabas et silam uiros primos in fratribus scribentes per manus eorum. Apostoli et seniores fratres his qui sunt antiochie et syrie et cilicie fratribus ex gentibus salutem. Quoniam audiuimus quia quidam ex nobis exeuntes. turbauerunt uos uerbis euertentes animas uestras quibus non mandauimus. placuit nobis collectis in unum eligere uiros. et mittere ad uos cum carissimis nostris barnaba et paulo. hominibus qui tradiderunt animas suas pro nomine domini nostri ihesu xpisti. Misimus ergo iudam et silam qui et ipsi uobis uerbis referent eadem. Visum est enim spiritui sancto et nobis nichil ultra imponere uobis oneris quam hec necessaria. ut abstineatis uos ab immolatis simulacrorum. et sanguine suffocato. et fornicatione. a quibus custodientes uos bene agetis. Valete. Illi ergo dimissi descenderunt antiochiam. et congregata multitudine tradiderunt epistulam. Quam cum legissent: gauisi sunt super consolatione. Iudas autem et silas et ipsi cum essent prophete uerbo plurimo consolati sunt fratres et confirmauerunt. Facto autem ibi tempore dimissi sunt cum pace a fratribus ad eos qui miserant illos. Visum est autem sile ibi remanere. Iudas autem solus abiit ierusalem. Paulus autem et barnabas demorabantur antiochie docentes et euangelizantes cum aliis pluribus uerbum domini. Post aliquot autem dies dixit ad barnabam paulus. Reuertentes uisitemus fratres per uniuersas ciuitates in quibus predicauimus uerbum domini quomodo se habeant. Barnabas autem uolebat secum assumere et iohannem, qui cognominabatur marcus. Paulus autem rogabat eum ut qui discessisset ab eis de pamphilia et non isset cum eis in opus non debere recipi eum. Facta est autem dissensio ita ut discederent ab inuicem, et barnabas quidem assumpto marco nauigaret cyprum. Paulus uero electo sila profectus est, traditus gratie dei a fratribus. Perambulabat autem syriam et ciliciam confirmans ecclesias, precipiens custodire precepta apostolorum et seniorum.

XVI

Peruenit autem in derben et lystram. Et ecce discipulus quidam erat ibi nomine timotheus filius mulieris iudee fidelis patre gentili. Huic testimonium bonum reddebant qui in lystris erant et yconio fratres. Hunc uoluit paulus secum proficisci. et assumens circumcidit eum propter iudeos qui erant in illis locis. Sciebant enim omnes quod pater eius erat gentilis. Cum autem pertransirent ciuitates, tradebant eis custodire dogmata que erant decreta ab apostolis et senioribus qui erant ierosolimis. Et ecclesie quidem confirmabantur fide et habundabant numero cotidie. Transeuntes autem frygiam

galatie regionem vetati sunt
a spiritu sancto loqui verbum domini in asia.
Cum venissent autem in misiam,
temptabant ire in bithiniam
et non permisit eos spiritus ihesu. Cum autem
pertransissent misiam, descende-
runt troadem. Et visio per noctem
paulo ostensa. Vir macedo quidam
erat stans et deprecans eum dicens.
Transiens in macedoniam adiuva
nos. Ut autem visum vidit, statim
quesivimus proficisci in macedo-
niam certi facti quod vocasset nos
deus evangelizare eis. Navigantes
autem a troade recto cursu ve-
nimus samotraciam. Et sequenti
die neapolim. Et inde philippis que
est prima partis macedonie civi-
tas colonia. Eramus autem in hac
urbe diebus aliquot conferentes. Die
autem sabbatorum egressi sumus foras
portam iuxta flumen. Ibi videbatur
oratio esse. Et sedentes loquebamur mu-
lieribus que convenerant. Et quedam mulier
nomine lidia purpuraria civitatis
tiatirenorum colens deum audivit.
Cuius dominus aperuit cor intendere
his que dicebantur a paulo. Cum
autem baptizata esset et domus eius,
deprecata est dicens. Si iudicastis
me fidelem domino esse, introite
in domum meam et manete. Et coegit
nos. Factum est autem euntibus
nobis ad orationem puellam quandam
habentem spiritum phitonem
obviare nobis. Que questum magnum
prestabat dominis suis divinan-
do. Hec subsecuta paulum et nos
clamabat dicens. Isti homines servi
dei excelsi sunt, qui annunciant
vobis viam salutis. Hoc autem
faciebat multis diebus. Dolens
autem paulus et conversus spiritui
dixit. Precipio tibi in nomine ihesu christi exire
ab ea. Et exiit eadem hora. Videntes
autem domini eius quia exivit
spes questus eorum, apprehendentes
paulum et silam perduxerunt in fo-
rum ad principes. Et offerentes
eos magistratibus dixerunt. Hii
homines conturbant civitatem
nostram cum sint iudei. Et annunciant
morem quem non licet nobis
suscipere neque facere cum simus
romani. Et cucurrit plebs adver-
sus eos et magistratus. Et scissis tu-
nicis eorum iusserunt eos virgis
cedi. Et cum multas plagas eis inpo-
suissent, miserunt eos in carcerem,
precipientes custodi ut diligenter
custodiret eos. Qui cum tale pre-
ceptum accepisset, misit eos in
interiorem carcerem. Et pedes eorum strin-
xit ligno. Media autem nocte
paulus et silas adorantes laudabant
deum. Et audiebant eos qui in custo-
dia erant. Subito vero terremotus
factus est magnus, ita ut move-
rentur fundamenta carceris. Et statim
aperta sunt omnia hostia. Et univer-
sorum vincula soluta sunt. Ex-
pergefactus autem custos carceris et
videns ianuas apertas carceris,
evaginato gladio volebat se inter-
ficere, estimans fugisse vinctos.
Clamavit autem paulus voce
magna dicens. Nichil feceris tibi mali.
Universi enim hic sumus. Petitoque
lumine introgressus est. Et tremefactus
procidit paulo et sile ad pedes. Et pro-
ducens eos foras ait. Domini quid
me oportet facere ut salvus fiam.
At illi dixerunt. Crede in dominum ie-
sum. Et salvus eris tu et domus
tua. Et locuti sunt ei verbum domini
cum omnibus qui erant in domo
eius. Et tollens eos in illa hora
noctis lavit plagas eorum. Et bap-
tizatus est ipse et omnis domus
eius continuo. Cumque perduxisset
eos in domum suam, apposuit
eis mensam. Et letatus est cum omni
domo sua credens deo. Et cum dies
factus esset, miserunt magistra-
tus lictores dicentes. Dimitte
homines illos. Nunciavit autem

custos carceris verba haec paulo.
quia miserunt magistratus
ut dimittamini. nunc igitur ex-
euntes ite in pace. Paulus autem
ait eis. caesos nos publice indemp-
natos homines romanos mise-
runt in carcerem. et nunc occulte
nos eiciunt. Non ita. sed veni-
ant et ipsi nos eiciant. Nuntia-
verunt autem magistratibus lictores
verba haec. Timueruntque au-
dito quod romani essent. et veni-
entes deprecati sunt eos. et edu-
centes rogabant ut egreden-
tur de urbe. Exeuntes autem de
carcere introierunt ad lydiam.
et visis fratribus consolati sunt e-
os et profecti sunt.

XVII

Cum autem perambulassent
amphipolim et apolloniam
venerunt thessalonicam. ubi
erat sinagoga iudaeorum. Secundum con-
suetudinem autem paulus intro-
ivit ad eos. et per sabbata tria dis-
serebat eis de scripturis adaperi-
ens et insinuans quia christum o-
portuit pati. et resurgere a mor-
tuis. et quia hic est ihesus christus quem
ego annuntio vobis. Et quidam ex
eis crediderunt et adiuncti sunt pau-
lo et sile. et de colentibus gentilibus
que multitudo magna. et mulie-
res nobiles non paucae. Zelantes
autem iudaei assumentesque de vul-
go viros quosdam malos. et tur-
ba facta concitaverunt civitatem
et assistentes domui iasonis quae-
rebant eos producere in populum. et
cum non invenissent eos trahe-
bant iasonem et quosdam fratres
ad principes civitatis clamantes.
quoniam hii sunt qui urbem con-
citant. et huc venerunt quos sus-
cepit iason. et hii omnes contra decreta
caesaris faciunt regem alium di-
centes esse ihesum. Concitaverunt
autem plebem et principes ci-
vitatis audientes haec. Et accepta

satisfactione a iasone et a ceteris dimi-
serunt eos. Fratres vero confestim
per noctem dimiserunt paulum et
silam in beroeam. Qui cum venis-
sent in sinagogam iudaeorum intro-
ierunt. Hii autem erant nobi-
liores qui sunt thessalonicae qui
susceperunt verbum cum omni avi-
ditate cotidie scrutantes scrip-
turas. si haec ita se haberent. et multi
quidem crediderunt ex eis et gen-
tilium mulierum honestarum
et viri non pauci. Cum autem co-
gnovissent in thessalonica iudaei
quia et beroeae praedicatum est a paulo
verbum dei. venerunt et illuc com-
moventes et turbantes multitu-
dinem. Statimque paulum tunc di-
miserunt fratres ut iret usque ad
mare. Silas autem et timotheus
remanserunt ibi. Qui autem
deducebant paulum. perdu-
xerunt eum usque athenas. et
accepto mandato ab eo ad silam
et timotheum. ut quam celeriter
venirent ad illum profecti sunt.
Paulus autem cum athenis
eos expectaret. incitabatur spiritus
eius in ipso videns idolatriae de-
ditam civitatem. Disputabat igitur in
sinagoga cum iudaeis et colentibus
in foro per omnes dies ad eos qui ad-
erant. Quidam autem epicu-
rei et stoici philosophi disse-
rebant cum eo. et quidam dice-
bant. Quid vult seminiverbius hic
dicere. alii vero dicebant. Novorum
demoniorum videtur adnuntiator
esse. quia ihesum et resurrectionem
annuntiabat eis. Et adprehensum eum
ad ariopagum duxerunt dicentes.
Possumus scire quae est haec nova quae a
te dicitur doctrina. Nova enim
quaedam infers auribus nostris. volu-
mus ergo scire quidnam velint
haec esse. Athenienses autem omnes et ad-
venae hospites ad nihil aliud va-
cabant. nisi aut dicere aut audire

aliquid novi. Stans autem Pau
lus in medio Ariopagi ait. Viri
athenienses per omnia quasi supersti
tiosos vos video. Preteriens enim et videns
simulachra vestra inveni et aram
in qua scriptum erat ignoto deo. Quod
ergo ignorantes colitis hoc ego
annuncio vobis. Deus qui fecit mun
dum et omnia que in eo sunt hic celi
et terre cum sit dominus non in manu
factis templis habitat nec manibus
humanis colitur indigens ali
quo cum ipse det omnibus vitam
et inspirationem et omnia. Fecitque ex
uno omne genus hominum inhabitare
super universam faciem terre. diffiniens sta
tuta tempora et terminos habitationis
eorum querere deum. Si forte attrec
tent eum aut inveniant quamvis
non longe sit ab unoquoque nostrum.
In ipso enim vivimus et movemur
et sumus. sicut et quidam vestrorum poe
tarum dixerunt. Ipsius enim et
genus sumus. Genus ergo cum simus
dei non debemus estimare auro
aut argento aut lapidi sculpture
artis et cogitationis hominis divinum
esse simile. Et tempora quidem huius ignoran
tie despiciens deus nunc annunciat
hominibus ut omnes ubique penitentiam
agant. eo quod statuit diem in qua
iudicaturus est orbem in equitate.
in viro in quo statuit fidem prebens
omnibus. suscitans eum a mortu
is. Cum audissent autem resurrec
tionem mortuorum quidam quidem ir
ridebant. quidam vero dixerunt. Au
diemus te de hoc iterum. Sic Pau
lus exivit de medio eorum. Quidam
vero viri adherentes ei crediderunt.
In quibus et Dionisius Ariopagita
et mulier nomine Damaris et alii cum
eis.

XVIII

Post hec egressus ab Athenis venit
Corinthum. Et inveniens quendam
iudeum nomine Aquilam Ponticum
genere qui nuper venerat ab Ytalia
et Priscillam uxorem eius. eo quod
preceperit Claudius discedere omnes
iudeos a Roma. accessit ad eos.
Et quia eiusdem erat artis mane
bat apud eos et operabatur. Erant autem
scenofactorie artis. Et disputabat
in sinagoga per omne sabbatum interpo
nens nomen domini ihesu. suadebatque
iudeis et grecis. Cum venissent autem
de Macedonia Silas et Thimotheus in
stabat verbo Paulus testificans iu
deis esse ihesum christum. Contradicentibus
autem eis et blasphemantibus excutiens
vestimenta sua dixit ad eos. Sanguis
vester super caput vestrum. Mundus
ego ex hoc ad gentes vadam. Et migrans
inde intravit in domum cuiusdam
nomine Tyti iusti colentis deum.
cuius domus erat coniuncta sina
goge. Crispus autem archisinago
gus credidit domino cum omni domo
sua. Et multi corinthiorum audientes
credebant et baptizabantur. Dixit
autem dominus nocte per visionem Pau
lo. Noli timere sed loquere et ne taceas
propter quod ego sum tecum. Et nemo appo
netur tibi ut noceat te. quia po
pulus est michi multus in civitate hac.
Sedit autem ibi annum et sex menses
docens apud eos verbum dei. Gallio
ne autem proconsule Achaie insur
rexerunt uno animo iudei in Paulum.
et adduxerunt eum ad tribunal dicen
tes. quia contra legem hic persua
det hominibus colere deum. Incipiente autem
Paulo aperire os dixit Gallio ad iu
deos. Si quidem esset iniquum aliquid
aut facinus pessimum o viri iudei
recte vos sustinerem. Si vero questiones
sunt de verbo et nominibus legis vestre
vos ipsi videritis. Iudex horum ego
nolo esse. Et minavit eos a tribuna
li. Apprehendentes autem omnes Sosthe
nem principem sinagoge percu
tiebant eum ante tribunal. Et ni
chil horum Gallioni cure erat. Paulus
vero cum adhuc sustinuisset dies mul
tos fratribus valefaciens navigavit
Syriam. et cum eo Priscilla et Aquila

qui sibi totonderat in cenchreis
caput. habebat enim votum. Deve-
nit que ephesum, et illos ibi reliquit.
Ipse vero ingressus synagogam dispu-
tabat cum iudeis. Rogantibus autem
eis ut ampliori tempore mane-
ret, non consensit. Sed valefaciens
et dicens: oportet me sollempnem
diem advenientem facere ierosoli-
mam, iterum revertar ad vos deo vo-
lente. profectus est ab epheso. Et
descendens cesaream, ascendit et
salutavit ecclesiam, et descendit antio-
chiam. Et facto ibi aliquanto tempore
profectus est perambulans ex ordi-
ne galatheam regionem et fri-
giam, confirmans omnes discipu-
los. Iudeus autem quidam apollo
nomine alexandrinus genere, vir e-
loquens, devenit ephesum, potens in
scripturis. Hic erat edoctus viam
domini, et fervens spiritu loquebatur
et docebat diligenter ea que sunt ihesu,
sciens tantum baptisma iohannis. Hic ergo cepit
fiducialiter agere in synagoga.
Quem cum audissent priscilla
et aquila, assumpserunt eum, et
diligentius exposuerunt ei viam
domini. Cum autem vellet ire acha-
iam, exhortati fratres scripserunt
discipulis ut susciperent eum. Qui
cum venisset, contulit multum his
qui crediderant. Vehementer enim iudeos
revincebat publice ostendens per
scripturas esse christum ihesum. XIX

Factum est autem cum apollo esset
corinthi, ut paulus peragratis
superioribus partibus veniret ephesum,
et inveniret quosdam discipulos,
dixitque ad eos: Si spiritum sanctum accepis-
tis credentes? At illi dixerunt ad eum:
sed neque si spiritus sanctus est audivimus. Ille
vero ait: In quo ergo baptizati estis?
Qui dixerunt: In iohannis baptismate.
Dixit autem paulus: Iohannes bapti-
zavit baptismo penitentie populum dicens
in eum qui venturus esset post ipsum
ut crederent, hoc est in ihesum. His
auditis, baptizati sunt in nomine
domini ihesu. Et cum imposuisset illis ma-
nus paulus, venit spiritus sanctus super eos,
et loquebantur linguis et prophetabant.
Erant autem omnes fere viri xii. Ingres-
sus autem synagogam, cum fiducia lo-
quebatur per tres menses disputans et
suadens de regno dei. Cum autem
quidam indurarentur et non cre-
derent, maledicentes viam domini in conspectu
multitudinis, discedens ab eis segre-
gavit discipulos, cottidie disputans
in scola tyranni cuiusdam. Hoc autem
factum est per biennium, ita ut omnes qui ha-
bitabant in asia audirent verbum domini
iudei atque gentiles. Virtutesque
non quaslibet faciebat deus per manum
pauli, ita ut etiam super lan-
guidos deferrentur a corpore eius
sudaria vel semicinctia, et recederent
ab eis languores, et spiritus nequam egre-
diebantur. Temptaverunt autem quidam
et de circumeuntibus iudeis exor-
cistis invocare super eos qui habebant
spiritus malos nomen domini nostri ihesu christi, di-
centes: Adiuro vos per ihesum quem paulus
predicat. Erant autem quidam
scevae iudei principis sacerdotum
filii septem qui hoc faciebant. Respondens autem
spiritus nequam dixit eis: Ihesum novi et
paulum scio, vos autem qui estis?
Et insiliens homo in eos in quo
erat demonium pessimum, et domina-
tus amborum invaluit contra eos, ita ut
nudi et vulnerati effugerent de domo
illa. Hoc autem notum factum est omnibus
iudeis atque gentilibus qui habitabant
ephesi, et cecidit timor super omnes illos,
et magnificabatur nomen domini ihesu.
Multique credentium veniebant
confitentes et annuntiantes ac-
tus suos. Multi autem ex eis qui fuerant
curiosa sectati, contulerunt libros
et combusserunt coram omnibus,
et computatis pretiis illorum invene-
runt pecuniam denariorum quinquaginta
milium. Ita fortiter crescebat verbum
dei et confirmabatur. Hiis autem

expletis proposuit paulus in spiritu transi-
ta macedonia et achaia ire ierosoli-
mam dicens. Quoniam postquam fuero
ibi oportet me et romam videre. Mittens
autem in macedoniam duos ex mini-
strantibus sibi thimotheum et erastum,
ipse remansit ad tempus in asia. Facta
est autem in illo die turbatio non
minima de via domini. Demetrius
enim quidam nomine argentarius faciens
edes argenteas diane prestabat arti-
ficibus non modicum questum quos con-
vocans et eos qui huiusmodi erant opifices
dixit. Viri scitis quia de hoc artifi-
cio est nobis acquisitio et videtis
et auditis quia non solum ephesi sed
pene totius asie paulus hic suadens
avertit multam turbam dicens.
quoniam non sunt dii qui manibus fiunt.
Non solum autem hec periclitabitur
nobis pars in redargutionem venire
sed et magne diane templum in nichi-
lum reputabitur sed et destrui incipiet
maiestas eius quam tota asia colit et
orbis. His auditis repleti sunt ira
et exclamaverunt dicentes. Magna dia-
na ephesiorum. Et impleta est civitas
confusione. Et impetum fecerunt uno
animo in theatrum rapto gaio et aris-
tarcho macedonibus comitibus pauli.
Paulo autem volente intrare in popu-
lum non permiserunt discipuli. Quidam
autem et de asie principibus qui erant ami-
ci eius miserunt ad eum rogantes
ne se daret in theatrum. Alii autem ali-
ud clamabant. Erat enim ecclesia confusa
et plures nesciebant qua ex causa conve-
nissent. De turba autem detraxerunt
alexandrum propellentibus eum
iudeis. Alexander autem manu silen-
tio postulato volebat reddere rationem
populo. Quem ut cognoverunt iudeum esse
vox facta est una omnium quasi per horas
duas clamantium. Magna diana e-
phesiorum. Et cum sedasset scriba tur-
bas dixit. Viri ephesii quis enim
est hominum qui nesciat ephesiorum ci-
vitatem cultricem esse magne dia-
ne iovisque prolis. Cum ergo his contradici
non possit oportet vos sedatos esse et
nichil temere agere. Adduxistis enim
homines istos neque sacrilegos neque blasphe-
mantes deam vestram. Quod si demetri-
us et qui cum eo sunt artifices
habent adversus aliquem causam conven-
tus forenses aguntur et proconsules
sunt accusent se invicem. Si quid
autem alterius rei queritis in legitima
ecclesia poterit absolvi. Nam et pericli-
tamur argui seditionis hodierne cum
nullus obnoxius sit de quo possi-
mus reddere rationem concursus istius.
Et cum hoc dixisset dimisit ecclesiam.

XX

Postquam autem
cessavit tumultus vocatis
paulus discipulis et exhortatus eos
valedixit et profectus est ut iret in ma-
cedoniam. Cum autem perambulasset
partes illas et exhortatus eos fuisset
multo sermone venit ad greciam
ubi cum fecisset menses tres facte sunt
illi insidie a iudeis navigaturo in
syriam. Habuitque consilium rever-
tendi in macedoniam. Comitatus est
autem sosipater pirri beroensis. Thessa-
lonicensium vero aristarcus et secundus et
gaius derbeus et thimotheus. Asiani ve-
ro thiticus et trophimus. Hii cum pre-
cessissent sustinuerunt nos troade.
Nos vero navigavimus post dies a-
zimorum a philippis et venimus ad eos
troadem in diebus v. Ubi demorati
sumus diebus vii. Una autem sabbati
cum convenissemus ad frangendum pa-
nem paulus disputabat cum eis
profecturus in crastinum. Protraxitque
sermonem usque in mediam noctem.
Erant autem lampades copiose in
cenaculo ubi eramus congregati.
Sedens autem quidam adolescens
nomine euticus super fenestram cum
mergeretur somno gravi disputante
diu paulo ductus somno cecidit
de tertio cenaculo deorsum et sublatus
est mortuus. Ad quem cum descendisset
paulus incubuit super eum et complexus

et complexus dixit. Nolite turba-
ri. Anima enim ipsius in ipso est. As-
cendens autem frangensque pa-
nem et gustans, satisque allocutus
est usque in lucem, sic profectus
est. Adduxerunt autem puerum vi-
ventem, et consolati sunt non mi-
nime. Nos autem ascendentes
navem navigavimus in Asson, in-
de suscepturi Paulum. Sic enim
disposuerat ipse per terram facturus.
Cum autem convenisset nos in Asso,
assumpto eo venimus Mitylenen.
Et inde navigantes sequenti die ve-
nimus contra Chium. Et alia die appli-
cuimus Samum. Et sequenti die ve-
nimus Miletum. Proposuerat enim
Paulus transnavigare ad Ephe-
sum, ne qua mora illi fieret in Asia.
Festinabat autem si possibile sibi
esset ut diem Pentecosten face-
ret Ierosolimis. A Mileto autem
mittens Ephesum vocavit ma-
iores natu ecclesie. Qui cum venis-
sent ad eum et simul essent, dixit
eis. Vos scitis a prima die qua in-
gressus sum in Asiam qualiter vobis-
cum per omne tempus fuerim serviens do-
mino cum omni humilitate et la-
crimis et temptationibus
que mihi acciderunt ex insidiis
Iudeorum, quomodo nichil subtraxe-
rim vobis utilium quominus an-
nunciarem vobis et docerem vos
publice et per domos testificans
Iudeis atque gentilibus in deum penitentiam
et fidem in dominum nostrum Ihesum
Christum. Et nunc ecce alligatus ego
spiritu vado in Ierusalem que in ea ventu-
ra sunt michi ignorans, nisi quod spiritus
sanctus per omnes civitates protesta-
tur michi dicens, quoniam vincula
et tribulationes Ierosolimis me
manent. Sed nichil horum vereor,
nec facio animam meam preciosio-
rem quam me, dummodo consummem
cursum meum et ministerium verbi
quod accepi a domino Ihesu testi-
ficari evangelium gratie dei. Et nunc
ecce ego scio quia amplius non
videbitis faciem meam vos
omnes per quos transivi predicans
regnum dei. Quapropter contestor
vos hodierna die quia mundus
sum a sanguine omnium. Non enim
subterfugi quominus annunciarem
omne consilium dei vobis. Attendite
vobis et universo gregi in quo vos spiritus sanctus posuit
episcopos regere ecclesiam dei quam
acquisivit sanguine suo. Ego
scio quoniam intrabunt post disces-
sionem meam lupi rapaces in
vos non parcentes gregi. Et ex
vobis ipsis exurgent viri loquen-
tes perversa, ut abducant disci-
pulos post se. Propter quod vigilate
memoria retinentes quoniam per
triennium nocte et die non cessavi
cum lacrimis monens unumquemque
vestrum. Et nunc commendo vos deo et
verbo gratie ipsius qui potens est edifi-
care et dare hereditatem sanctificatis omnibus.
Argentum aut aurum aut vestem
nullius concupivi sicut ipsi sci-
tis, quoniam ad ea que opus michi erant
et his qui mecum sunt ministra-
verunt manus iste. Omnia osten-
di vobis, quoniam sic laborantes
oportet suscipere infirmos, ac
meminisse verbi domini Ihesu
quoniam ipse dixit: Beatius est magis
dare quam accipere. Et cum hec
dixisset, positis genibus suis oravit
cum omnibus illis. Magnus autem
fletus factus est omnium, et procumben-
tes super collum Pauli osculaban-
tur eum dolentes maxime in ver-
bo quod dixerat, quoniam amplius fa-
ciem eius non essent visuri. Et
deducebant eum ad navem.

XXI

Cum autem
factum esset ut navigaremus
abstracti ab eis, recto cursu ve-
nimus Choum, et sequenti die Ro-
dum, et inde Patharam, et
Mirram. Et cum invenissemus

nauem transfretauimus in phenicem ascendentes nauigauimus. Cum apparuissemus autem cypro relinquentes eam ad sinistram nauigauimus in syriam et uenimus tyrum. Ibi enim nauis expositura erat honus. Inuentis autem discipulis mansimus ibi diebus vii. qui paulo dicebant per spiritum ne ascenderet ierosolimam. Et expletis diebus profecti ibamus deducentibus nos omnibus cum uxoribus et filiis usque foras ciuitatem. Et positis genibus in litore orauimus. Et cum uale fecissemus inuicem, ascendimus nauem. Illi autem redierunt in sua. Nos uero nauigatione expleta a tyro descendimus ptolomaidam. Et salutatis fratribus mansimus die una apud illos. Alia autem die uenimus profecti cesaream. Et intrantes domum philippi euangeliste qui erat unus de vii. mansimus apud eum. Huic autem erant iiii. filie uirgines prophetantes. Et cum moraremur ibi per dies aliquot, superuenit quidam ab iudea propheta nomine agabus. Is cum uenisset ad nos, tulit zonam pauli et alligans sibi pedes et manus dixit. Hec dicit spiritus sanctus. Virum cuius est zona hec sic alligabunt in ierusalem iudei, et tradent in manus gentium. Quod cum audissemus rogabamus nos et qui loci illius erant ne ascenderet ierosolimam. Tunc respondit paulus et dixit. Quid facitis flentes et affligentes cor meum? Ego autem non solum alligari sed et mori in ierusalem paratus sum pro nomine domini ihesu. Et cum ei suadere non possemus, quieuimus dicentes. Domini uoluntas fiat. Post dies autem istos preparati ascendebamus ierusalem. Venerunt autem quidam ex discipulis a cesarea nobiscum adducentes secum apud quem hospitaremur nasonem quendam cyprium antiquum discipulum. Et cum uenissemus

ierosolimam, libenter exceperunt nos fratres. Sequenti autem die introibat paulus nobiscum ad iacobum. Omnesque collecti sunt seniores. Quos cum salutasset, narrabat per singula que deus fecisset in gentibus per ministerium illius. At illi cum audissent magnificabant deum. Dixeruntque ei. Vides frater quot milia sunt in iudeis qui crediderunt et hi omnes emulatores sunt legis. Audierunt autem de te quia discessionem doceas a moyse eorum qui per gentes sunt iudeorum dicens non debere eos circumcidere filios suos neque secundum consuetudinem ingredi debere. Quid ergo est? Utique oportet conuenire multitudinem. Audient enim te superuenisse. Hoc ergo fac quod tibi dicimus. Sunt nobis uiri iiii. uotum habentes super se. His assumptis sanctifica te cum illis, et impende in illis ut radant capita sua, et sciant omnes quia que de te audierunt falsa sunt. Sed ambulas et ipse custodiens legem. De his autem qui crediderunt ex gentibus nos scripsimus iudicantes ut abstineant se ab ydolis immolato et sanguine et suffocato et fornicatione. Tunc paulus assumptis uiris postera die purificatus cum illis intrauit in templum annuncians expletionem dierum purificationis donec offerretur pro unoquoque eorum oblatio. Dum autem vii. dies consumarentur, hi qui de asia erant iudei cum uidissent eum in templo concitauerunt omnem populum et iniecerunt ei manus clamantes. Viri israhelite adiuuate. Hic est homo qui aduersus populum et legem et locum hunc omnes ubique docens, insuper et gentiles induxit in templum et uiolauit sanctum istum locum. Viderant enim trophimum ephesium in ciuitate cum ipso, quem estimauerunt quoniam in templum introduxisset paulus. Commotaque est ciuitas tota, et facta est concursio populi. Et apprehendentes paulum trahebant eum extra templum.

et statim clause sunt ianue. Que-
rentibus autem eum occidere nuntiatum
est tribuno cohortis: quia tota
confunditur Ierusalem. Qui statim assump-
tis militibus et centurionibus decur-
rit ad illos. Qui cum vidissent tribu-
num et milites cessaverunt percutere
Paulum. Tunc accedens tribunus
apprehendit eum et iussit alligari
catenis duabus et interrogabat quis
esset et quid fecisset. Alii autem aliud
clamabant in turba. Et cum non
posset certum cognoscere pre tumultu:
iussit eum adduci in castra. Et
cum venisset Paulus ad gradus:
contigit ut portaretur a militi-
bus propter vim populi. Sequebatur enim
eum multitudo populi clamans.
Tolle eum. Et cum cepisset induci
castra Paulus: dicit tribuno. Si
licet michi loqui aliquid ad te?
Qui dixit. Grece nosti? Nonne tu
es egyptius qui ante hos dies tumul-
tum concitasti et eduxisti in desertum
quatuor milia virorum sicariorum? Et
dixit ad eum Paulus. Ego homo sum
quidem iudeus a Tharso cilicie non
ignote civitatis municeps. Ro-
go autem te permitte loqui ad populum.
Et cum ille permisisset: Paulus stans
in gradibus annuit manu ad populum.
et magno silencio facto: allocutus est
hebrea lingua dicens. XXII

Viri fratres et patres audite quam
ad vos nunc reddo rationem. Cum au-
dissent autem quia hebrea
lingua loqueretur ad eos: magis
prestiterunt silencium. Et dixit. Ego
sum vir iudeus natus Tharso
cilicie nutritus autem in civitate
ista. secus pedes Gamalielis erudi-
tus iuxta veritatem paterne legis.
emulator legis sicut et vos omnes estis
hodie. Qui hanc viam persecutus
sum usque ad mortem alligans et tra-
dens in custodias viros ac mulieres.
sicut princeps sacerdotum michi testi-
monium reddit et omnes maiores
natu. a quibus et epistolas accipiens
ad fratres Damascum pergebam ut
adducerem inde vinctos in Ierusalem
ut punirentur. Factum est autem
eunte me et appropinquante Dama-
sco media die subito circumfulsit me
lux copiosa. et decidens in terram
audivi vocem de celo dicentem michi.
Saule Saule quid me persequeris? Du-
rum est tibi contra stimulum calcitra-
re. Ego autem respondi. Quis es domine? Dix-
itque ad me. Ego sum Ihesus nazarenus
quem tu persequeris. Et qui mecum
erant: lumen quidem viderunt. vocem
autem eius non audierunt qui
loquebatur mecum. Et dixi. Quid
faciam domine. Dominus autem dixit ad me.
Surgens vade Damascum et ibi
dicetur de omnibus que te oportet
facere. Et cum non viderem pre clari-
tate luminis illius: ad manus deduc-
tus a comitibus veni Damascum. Ana-
nias autem quidam vir secundum legem testi-
monium habens ab omnibus habitantibus
damasco iudeis veniens ad me
et astans dixit michi. Saule frater respice.
Et ego eadem hora respexi in eum.
At ille dixit. Deus patrum nostrorum pre-
ordinavit te ut cognosceres volun-
tatem eius et videres iustum et
audires vocem ex ore eius: quia
eris testis illius ad omnes homines
eorum que vidisti et audisti. Et nunc
quid moraris? Exurge et bapti-
zare et ablue peccata tua invoca-
to nomine ipsius. Factum est autem reverten-
ti michi in Ierusalem et oranti in templo
fieri me in stupore mentis et vide-
re eum dicentem michi. Festina et
exi velociter ex Ierusalem: quia non
recipient testimonium tuum de me.
Et ego dixi. Domine ipsi sciunt
quia ego eram concludens in
carcerem et cedens per synagogas
eos qui credebant in te. Et cum
funderetur sanguis Stephani testis
tui ego astabam et consentiebam
et custodiebam vestimenta

ficientium illum. Et dixit ad me.
Vade quoniam ego ad nationes longe
mittam te. Audiebant autem
eum usque ad hoc verbum et leva-
verunt vocem suam dicentes:
Tolle de terra huiusmodi. Non
enim fas est eum vivere. Vocife-
rantibus autem eis et proicientibus
vestimenta sua et pulverem iactan-
tibus in aerem, iussit tribunus
induci eum in castra et flagellis
cedi et torqueri eum, ut sciret prop-
ter quam causam sic acclamarent ei. Et
cum astrinxissent eum loris, dixit ad-
stanti sibi centurioni Paulus: Si
hominem romanum et indempnatum
licet vobis flagellare? Quo audito
centurio accessit ad tribunum et
nuntiavit ei dicens: Quid ac-
turus es? Hic homo civis roma-
nus est. Accedens autem tribunus
dixit illi: Dic mihi si tu romanus
es. At ille dixit: Etiam. Et respondit
tribunus: Ego multa summa ci-
vilitatem hanc consecutus sum. Et
Paulus ait: Ego autem et natus
sum. Protinus ergo discesserunt ab il-
lo qui eum torturi erant. Tri-
bunus etiam timuit, quia civis
romanus esset, et quia alligasset
eum. Postera autem die volens
scire diligentius qua ex causa ac-
cusaretur a Iudeis, solvit eum
et iussit sacerdotes convenire et
omne concilium, et producens Pau-
lum statuit inter illos.

XXIII

Intendens
autem in concilium Paulus ait: Vi-
ri fratres, ego omni conscientia bona
conversatus sum ante Deum usque
princeps autem sacerdotum Anani-
as precepit astantibus sibi percute-
re os eius. Tunc Paulus dixit ad
eum: Percutiet te Deus, paries deal-
bate. Et tu sedens iudicas me secundum
legem et contra legem iubes
me percuti? Et qui astabant dixe-
runt: Summum sacerdotem Dei maledi-
cis? Dixit autem Paulus: Nescie-
bam fratres quia princeps est sa-
cerdotum. Scriptum est enim:
Principem populi tui non maledices.
Sciens autem Paulus quia u-
na pars Saduceorum, et altera Pharise-
orum, exclamavit in concilio: Vi-
ri fratres, ego Phariseus sum, filius
Phariseorum, de spe et de resurrectione
mortuorum ego iudicor. Et cum hec
dixisset, facta est dissensio inter
Phariseos et Saduceos, et soluta est
multitudo. Saducei autem di-
cunt non esse resurrectionem mortu-
orum, neque angelum neque spiritum. Pharisei
autem utraque confitentur.
Factus est autem clamor magnus,
et exurgentes quidam Phariseorum
pugnabant dicentes: Nichil
mali invenimus in homine isto.
Quid si spiritus locutus est ei aut an-
gelus? Et cum magna dissen-
cio facta esset, timens tribunus
ne discerperetur Paulus ab ipsis,
iussit milites descendere et rapere
eum de medio eorum, ac deducere
eum in castra. Sequenti autem noc-
te assistens ei Dominus ait: Con-
stans esto. Sicut enim testificatus
es de me in Ierusalem, sic te oportet
et Rome testificari. Facta autem
die collegerunt se quidam ex Iu-
deis et devoverunt se dicentes ne-
que manducaturos neque bibituros
donec occiderent Paulum. Erant
autem plus quam .xl. viri qui hanc
coniurationem fecerant. Qui accesse-
runt ad principes sacerdotum
et seniores et dixerunt: Devotione
devovimus nos nichil gustatu-
ros donec occidamus Paulum.
Nunc ergo vos notum facite tribuno
cum concilio, ut adducat illum
ad vos, tamquam aliquid certi-
us cognituri de eo. Nos vero prius quam
appropiet parati sumus interficere
illum. Quod cum audisset filius soro-
ris Pauli insidias, venit et intra-

uit in castra. nunciavitque pau-
lo. Vocans autem ad se unum ex
centurionibus, ait. Adolescentem
hunc adduc ad tribunum. habet enim
aliquid indicare illi. Et ille quidem
assumens eum duxit ad tribunum
et ait. Vinctus paulus rogavit
me hunc adolescentem perducere
ad te habentem aliquid tibi. Appre-
hendens autem tribunus ma-
num illius secessit cum eo seor-
sum. et interrogavit illum. Quid
est quod habes indicare michi. Ille
autem dixit. Iudeis convenit
rogare te ut crastina die pro-
ducas paulum in concilium quasi
aliquid certius inquisituri
sint de illo. Tu vero ne credideris
illis. Insidiantur enim ei ex eis
viri amplius quam xl. qui se de-
voverunt non manducare neque
bibere donec interficiant eum. Et nunc
parati sunt expectantes pro-
missum tuum. Tribunus igitur di-
misit adolescentem precipiens ne
cui loqueretur quoniam hec nota sibi
fecisset. Et vocatis duobus cen-
turionibus dixit illis. Parate mili-
tes ducentos ut eant usque cesa-
ream. et equites lxx. et lanceatos
cc. a tertia hora noctis. et iumenta
preparate ut imponentes paulum
eum salvum perducerent ad felicem
presidem. Timuit enim ne forte
raperent eum iudei et occiderent,
et ipse postea calumpniam sustine-
ret quasi pecuniam accepturus
esset. Scribens epistolam continen-
tem hec. Claudius lysias optimo
presidi felici salutem. Virum hunc
comprehensum a iudeis et incipi-
entem interfici ab eis. superveniens
cum exercitu eripui cognito quia
romanus est. volensque scire cau-
sam quam obiciebant illi. de-
duxi eum in concilium eorum. Quem
inveni accusari de questionibus
legis ipsorum. nichil vero dignum morte
aut vinculis habentem crimen. Et cu-
m michi perlatum esset de insidiis quas pa-
raverant illi, misi ad te illum,
denuncians et accusatoribus ut di-
cant apud te. Vale. Milites ergo secun-
dum preceptum sibi assumentes paulum
duxerunt illum per noctem in anti-
patridem. et postera die dimissis e-
quitibus ut cum eo irent reversi
sunt ad castra. Qui cum venissent
cesaream et tradidissent epistolam pre-
sidi: statuerunt ante illum et pau-
lum. Cum legisset autem et interrogas-
set de qua provincia esset, et cognos-
cens quia de cilicia esset audiam
te inquit cum accusatores
tui venerint. Iussitque in pretorio
herodis custodiri eum. XXIIII

Post v. autem dies descendit prin-
ceps sacerdotum ananias cum senioribus
quibusdam et tertullo quodam ora-
tore. qui adierunt presidem adversus
paulum. Et citato paulo cepit ac-
cusare tertullus dicens. Cum in mul-
ta pace agamus per te. et multa cor-
rigantur per tuam providentiam
semper et ubique suscepimus op-
time felix cum omni gratiarum actio-
ne. Ne diutius autem protraham te
oro te breviter audias nos pro tua
clementia. Invenimus hunc
hominem pestiferum et concitantem
sediciones omnibus iudeis in universo or-
be. et auctorem sedicionis secte naza-
renorum. qui etiam templum violare
conatus est. quem et apprehensum
voluimus secundum legem nostram
iudicare. Superveniens autem tri-
bunus lysias cum vi magna eri-
puit eum de manibus nostris iubens
accusatores eius ad te venire. a
quo poteris ipse iudicans de omni-
bus istis cognoscere. de quibus nos accu-
samus eum. Adiecerunt autem et
iudei dicentes hec ita se habere. Re-
spondit autem paulus annuente sibi
preside dicere. Ex multis annis te esse
iudicem genti huic sciens bono ani-

pro me satisfaciam. Potes enim cog-
noscere quia non plus sunt mihi dies quam
xii ex quo ascendi adorare in ierusa-
lem. Et neque in templo invenerunt
me cum aliquo disputantem, aut
concursum facientem turbe, neque in
civitate, neque in sinagogis, neque probare pos-
sunt tibi de quibus nunc me accusant.
Confiteor autem tibi hoc, quia secundum sectam
quam dicunt heresim, sic deservio deo
patri meo, credens omnibus que in lege et prophetis
scripta sunt, spem habens in deum,
quam et hii ipsi expectant, resurrectionem fu-
turam iustorum et iniquorum. In hoc et
ipse studeo sine offendiculo conscientiam
habere ad deum et ad homines semper. Post
annos autem plures elemosinas
facturus in gentem meam veni, et ob-
lationes et vota, in quibus invenerunt
me purificatum in templo, non
cum turba, neque cum tumultu. Qui-
dam autem ex asia iudei, quos
oportebat modo apud te presto esse,
et accusare siquid haberent adversum
me. Aut hii ipsi dicant siquid in-
venerint in me iniquitatis, cum stem
in concilio, nisi de una hac sola
voce qua clamavi inter eos
stans: quia de resurrectione mortuorum
ego iudicor hodie a vobis. Distulit autem
eos felix, certissime sciens de via hac, di-
cens: Cum tribunus lysias descen-
derit, audiam vos. Iussitque centu-
rioni custodire eum, et habere requiem,
nec quemquam prohibere de suis ministra-
re ei. Post aliquot autem dies veni-
ens felix cum drusilla uxore sua
que erat iudea, vocavit paulum, et
audivit ab eo fidem que est
in christum ihesum. Disputante autem
illo de iusticia et castitate, et de iudi-
cio futuro, tremefactus felix respondit:
Quod nunc attinet vade, tempore autem
oportuno accersiam te. Simul
et sperans quod pecunia ei daretur
a paulo. Propter quod et frequenter accersiens
eum loquebatur cum eo. Biennio autem
expleto accepit successorem felix
porcium festum. Volens autem gratiam
prestare iudeis, felix reliquit pau-
lum vinctum.

XXV

Festus ergo cum venisset in provinciam,
post triduum ascendit ierosolimam
a cesarea. Adieruntque eum principes
sacerdotum et primi iudeorum adversus
paulum, et rogabant eum postu-
lantes gratiam adversus eum, ut iuberet
perduci eum in ierusalem, insidias ten-
dentes ut interficerent eum in via. Fes-
tus autem respondit servari paulum in cesarea,
se autem maturius profecturum. Qui
ergo in vobis potentes sunt, inquit, descen-
dentes simul, siquid est in viro crimen,
accusent eum. Demoratus autem in-
ter eos dies non amplius quam octo aut decem,
descendit cesaream, et altera die sedit
pro tribunali, et iussit paulum addu-
ci. Qui cum perductus esset, circumste-
terunt eum qui ab ierosolima descen-
derant iudei, multas et graves
causas obicientes, quas non poterant proba-
re, paulo autem rationem red-
dente: quoniam neque in legem iudeorum, neque
in templum, neque in cesarem quicquam
peccavi. Festus autem volens gratiam
prestare iudeis, respondens paulo dixit:
Vis ierosolimam ascendere, et ibi de
his iudicari apud me? Dixit autem
paulus: Ad tribunal cesaris sto, ubi
me oportet iudicari. Iudeis non
nocui, sicut tu melius nosti. Si e-
nim nocui, aut dignum morte ali-
quid feci, non recuso mori. Si vero
nichil eorum est que hii accusant me,
nemo potest me illis donare. Cesa-
rem appello. Tunc festus cum concilio
locutus respondit: Cesarem appellas-
ti, ad cesarem ibis. Et cum dies aliquot
transacti essent, agrippa rex et
bernice descenderunt cesaream. Et cum
dies plures ibi demorarentur, festus
regi indicavit de paulo dicens: Vir
quidam est derelictus a felice vin-
ctus, de quo cum essem ierosolimis,
adierunt me principes sacerdotum
et seniores iudeorum, postulantes ad-

usus illum damnationem. Ad quos
respondi: quia non est Romanis consuetu-
do donare aliquem hominem prius quam
is qui accusatur presentes habeat accu-
satores, locumque defendendi acci-
piat ad abluenda crimina que ei
obiciuntur. Cum ergo huc convenis-
sent sine ulla dilatione, in sequenti di-
e sedens pro tribunali iussi adduci
virum. De quo cum stetissent
accusatores, nullam causam deferebant
de quibus ego suspicabar malum.
Questiones vero quasdam de sua supersti-
tione habebant adversus eum, et de quo-
dam Ihesu defuncto, quem affirmabat
Paulus vivere. Hesitans autem ego de
huiusmodi questione, dicebam si vellet
ire Ierosolimam, et ibi iudicari de
istis. Paulo autem appellante ut
servaretur Augusti cognitioni,
iussi servari eum donec mittam
eum ad Cesarem. Agrippa autem
dixit ad Festum: Volebam et ipse
hominem audire. Cras inquid audi-
es eum. Altera autem die cum venis-
set Agrippa et Bernice cum multa
ambitione, et introissent in audi-
torium cum tribunis et viris
principalibus civitatis, iubente Fes-
to adductus est Paulus. Et dixit
Festus: Agrippa rex et omnes qui si-
mul adestis nobiscum viri, videtis
hunc de quo omnis multitudo Iu-
deorum interpellavit me Ierosolimis, pe-
tentes et hic clamantes non oportere
eum vivere amplius. Ego vero compe-
ri nichil dignum eum morte admi-
sisse. Ipso autem hoc appellante ad
Augustum, iudicavi mittere. De quo
quid certum scribam domino non
habeo. Propter quod produxi eum ad vos, et
maxime ad te o rex Agrippa, ut
interrogatione facta habeam quod scri-
bam. Sine ratione enim michi videtur
mittere vinctum, et causas eius non sig-
nificare.

XXVI

Agrippa vero ad Paulum ait: Permi-
titur tibi loqui pro temet
ipso. Tunc Paulus extenta ma-
nu cepit rationem reddere. De omnibus
quibus accusor a Iudeis rex Agrip-
pa, estimo me beatum apud te scien-
te omnia apud Iudeos sunt consue-
tudines et questiones. Propter quod obsecro pa-
tienter me audias. Et quidem vi-
tam meam a iuventute que ab initio fu-
it in gente mea Ierosolimis no-
verunt omnes Iudei, prescientes me ab initio,
si velint testimonium perhibere, quia secun-
dum certissimam sectam nostre religio-
nis vixi Phariseus. Et nunc in spe que ad
patres nostros repromissionis facta est a deo,
sto in iudicio subiectus, in quam duodecim tri-
bus nostre nocte ac die servientes spe-
rant devenire. De qua spe accusor
a Iudeis rex. Quid incredibile iudi-
catur apud vos si deus mortuos
suscitat? Et ego quidem existimave-
ram me adversus nomen Ihesu Na-
zareni debere multa agere contraria.
Quod et feci Ierosolimis, et multos sanc-
tos ego in carceribus inclusi, a principi-
bus sacerdotum potestate accepta. Et cum
occiderentur detuli sententiam, et per omnes
synagogas frequenter puniens
eos compellebam blasphemare. Et am-
plius insaniens in eos persequebar us-
que in exteras civitates. In quibus dum
irem Damascum cum potestate
et permissu principum sacerdotum, die
media in via vidi rex de celo su-
per splendorem solis circumfulsisse me
lumen, et eos qui mecum simul erant.
Omnesque nos cum decidissemus in terram,
audivi vocem loquentem michi
hebraica lingua: Saule Saule quid
me persequeris? Durum est tibi contra
stimulum calcitrare. Ego autem dixi:
Quis es domine? Dominus autem
dixit: Ego sum Ihesus quem tu persequeris.
Sed exurge et sta super pedes tuos. Ad
hoc enim apparui tibi ut constituam
te ministrum et testem eorum que vidisti
et eorum quibus apparebo tibi, eripi-
ens te de populo et gentibus in quas nunc
ego mitto te aperire oculos eorum

convertantur a tenebris ad lucem
et potestate Sathane ad Deum ut ac-
cipiant remissionem peccatorum et sor-
tem inter sanctos per fidem que est in me.
Unde rex Agrippa non fui incredulus
celesti visioni. Sed his qui sunt Da-
masci primum et Ierosolimis et per
omnem regionem Iudee et gentibus
annuntiabam ut penitentiam agerent et
converterentur ad Deum, digna penitentie
opera facientes. Hac ex causa me Iu-
dei cum essem in templo comprehensum
temptabant volentes me interficere.
Auxilio autem adiutus Dei usque in
hodiernum diem sto testificans
minori atque maiori nichil extra
dicens quam que prophete locuti sunt
futura esse et Moyses, si passibilis Christus,
si primus ex resurrectione mortuo-
rum lumen annuntiaturus est populo
et gentibus. Hec loquente eo et rationem red-
dente Festus magna voce dixit:
Insanis Paule, multe te littere ad
insaniam convertunt. Et Paulus:
Non insanio inquid optime
Feste, sed veritatis et sobrietatis
verba eloquor. Latere enim eum
nichil horum arbitror. Neque enim in an-
gulo quicquam horum gestum est. Credis
rex Agrippa prophetis? Scio quia credis.
Agrippa autem dixit ad Paulum:
In modico suades me Christianum fie-
ri. Et Paulus: Opto apud Deum
et in modico et in magno non tantum
te sed et omnes qui audiunt hodie
fieri tales qualis et ego sum exceptis
vinculis his. Et exsurrexit rex et
preses et Bernice et qui assidebant eis.
Et cum secessissent loquebantur
ad invicem dicentes quia nichil
morte aut vinculis dignum quid
facit homo iste. Agrippa autem
Festo dixit: Dimitti poterat homo
hic si non appellasset Cesarem.

XXVII

Ut autem
iudicatum est navigare eum
in Italiam, et tradi Paulum cum reli-
quis custodibus centurioni nomine

Scit enim de his rex ad quem et constanter
loquor.

Iulio cohortis auguste. Ascenden-
tes autem navem Adrumetinam
incipientes navigare circa Asie
loca sustulimus perseverante nobis
cum Aristarcho Macedone Thessa-
lonicense. Sequenti autem die
devenimus Sydonem. Humane au-
tem tractans Iulius Paulum permisit
ad amicos ire et curam sui agere.
Et inde cum sustulissemus sub-
navigavimus Cyprum propterea quod
essent venti contrarii. Et pelagus Cilicie et
Pamphilie navigantes venimus
Listram que est Licie. Et ibi inveniens
centurio navem Alexandrinam na-
vigantem in Italiam transpo-
suit nos in eam. Et cum multis die-
bus tarde navigaremus et vix deve-
nissemus contra Gnidum prohibente
nos vento, adnavigavimus Cre-
te iuxta Salmonam. Et vix iuxta
navigantes venimus in locum quen-
dam qui vocatur boni portus,
cui iuxta civitas erat Thessala.
Multo autem tempore peracto et cum
iam non esset tuta navigatio eo quod
ieiunium iam preterisset, consolaba-
tur eos Paulus dicens eis: Viri
video quoniam cum iniuria et mul-
to dampno non solum oneris et
navis sed et animarum nostrarum in-
cipit esse navigatio. Centurio autem
gubernatori et nauclero magis cre-
debat quam his que a Paulo dice-
bantur. Et cum aptus portus non
esset ad hyemandum, plurimi
statuerunt consilium naviga-
re inde, si quomodo possent devenire
Phenicem hyemare portum Cre-
te respicientem ad africum et ad
chorum. Aspirante autem austro esti-
mantes propositum se tenere cum sustu-
lissent de Asso legebant Cretam.
Non post multum autem misit se
contra ipsam ventus typhonicus
qui vocatur euroaquilo. Cumque
arrepta esset navis et non posset cona-
ri in ventum, data nave flatibus

ferebamur. In insulam autem quan-
dam decurrentes que vocatur cau-
da. potuimus vix optinere scapham.
Qua sublata adiutoriis utebantur
accingentes navem. timentes ne
in syrtim inciderent. submisso va-
se sic ferebantur. Valida autem nobis
tempestate iactatis sequenti die ia-
ctum fecerunt. et tercia die suis mani-
bus armamenta navis proiecerunt.
Neque autem sole neque sideribus apparentibus
per plures dies. et tempestate non
exigua imminente iam ablata
erat spes omnis salutis nostre. Et cum
multa ieiunatio fuisset. tunc stans
paulus in medio eorum dixit. Opor-
tebat quidem o viri audito me
non tollere a creta lucrique facere iniu-
riam hanc et iacturam. Et nunc
suadeo vobis bono animo esse. Amissio
enim nullius anime erit ex vobis.
preter navis. Astitit enim michi
hac nocte angelus domini dei
cuius sum ego. et cui deservio di-
cens. Ne timeas paule. cesari te oportet
assistere. Et ecce donavit tibi deus
omnes qui navigant tecum.
Propter quod bono animo estote viri. Credo
enim deo meo. quia sic erit quem-
admodum dictum est michi. In insulam
autem quandam oportet nos de-
venire. Sed postea quam quarta-
decima die nox supervenit naviga-
tibus nobis in adria circa mediam
noctem suspicabantur naute ap-
parere sibi aliquam regionem. Qui sub-
mittentes bolidem invenerunt
passus .xx. altitudinis. Et post pu-
sillum separati inde invenerunt
passus .xv. Timentes autem ne in as-
pera loca incideremus de puppi mit-
tentes anchoras .iiii. optabant
diem fieri. Nautis vero querentibus fu-
gere de navi cum misissent sca-
pham in mare sub obtentu quasi
inciperent a prora anchoras ex-
tendere. Dixit paulus centurioni
et militibus. Nisi hi in navi manse-
rint vos. salvi fieri non potestis.
Tunc absciderunt milites funes
scaphe. et passi sunt eam excidere.
Et cum lux inciperet fieri rogabat pau-
lus omnes sumere cibum dicens. Quarta-
decima die hodie expectantes
ieiuni permanetis. nichil accipi-
entes. Propter quod rogo vos accipe-
re cibum pro salute vestra. quia nullius
vestrum capillus de capite peribit. Et cum
hec dixisset. sumens panem gratias
egit deo in conspectu omnium. et cum fre-
gisset. cepit manducare. Animequiores
autem facti omnes. et ipsi assumpserunt ci-
bum. Eramus vero universe anime in
navi ducente .lxx.vi. Et satiati
cibo alleviabant navem iac-
tantes triticum in mare. Cum
autem dies factus esset. terram non
agnoscebant. Sinum vero quendam
considerabant habentem litus. in quem co-
gitabant si possent eicere navem.
Et cum anchoras sustulissent. com-
mitebant se mari. simul la-
xantes iuncturas gubernaculorum. Et
levato artemone secundum aure fla-
tum tendebant ad litus. Et cum
incidissemus in locum bithalas-
sum. impegerunt navem. Et prora qui-
dem fixa manebat immobilis. puppis
vero solvebatur a vi maris. Mili-
tum autem consilium fuit ut custo-
dias occiderent. ne quis cum enatasset
effugeret. Centurio autem volens
servare paulum. prohibuit fieri. Iussit-
que eos qui possent natare mitte-
re se in mare primos. et evadere ad ter-
ram exire. Ceteros alios in tabu-
lis ferebant. quosdam super ea que de na-
vi erant. Et sic factum est ut omnes ani-
me evaderent ad terram. XVII
Et cum evasissemus. tunc cog-
novissemus quia militene
insula vocabatur. Barbari vero
prestabant non modicam huma-
nitatem nobis. Accensa autem pira re-
ficiebant nos omnes propter imbrem
qui imminebat et frigus. Cum

gregasset autem paulus sarmentorum
aliquantam multitudinem
et imposuisset super ignem, vipera
a calore cum processisset, invasit
manum eius. Ut vero viderunt barbari
pendentem bestiam in manu eius,
ad invicem dicebant. Utique homi
cida est homo hic. qui cum evaserit
de mari, ultio divina eum non
sinit vivere. Et ille quidem excu
tiens bestiam in ignem, nichil
mali passus est. At illi estimabant
eum in tumorem convertendum
et subito casurum et mori. Diu
autem illis expectantibus et viden
tibus nichil mali in eo fieri, convertentes
se dicebant eum esse deum.
In locis autem illis erant predia
principis insule nomine publii. qui
nos suscipiens triduo benigne
exhibuit. Contigit autem patrem
publii febribus et dissinteria vexatum
iacere. ad quem paulus intravit.
et cum orasset et imposuisset ei ma
nus salvavit eum. Quo facto omnes
qui in insula habebant infirmitates
accedebant et curabantur. Qui
etiam multis honoribus nos hono
raverunt. et navigantibus imposuerunt
que necessaria erant. Post menses
autem tres navigavimus in navi
alexandrina. que in insula hyemaverat
cui erat insigne castorum. Et
cum venissemus syracusam, mansimus
ibi triduo. Inde circumlegentes
devenimus regium. Et
post unum diem flante austro.
secunda die venimus puteolos. ubi
inventis fratribus rogati sumus
manere apud eos dies vii. Et
sic venimus romam. Et inde
cum audissent fratres, occurrerunt
nobis usque ad forum appii
ac tres tabernas. Quos cum vidisset
paulus gratias agens deo: accepit
fiduciam. Cum autem venissemus
romam permissum est paulo
manere sibimet cum custodien

te se milite. Post tertium autem
diem convocavit primos iu
deorum. Cumque convenissent dicebat
eis. Ego viri fratres nichil adversus ple
bem faciens aut morem paternum
vinctus ierosolimis traditus
sum in manus romanorum. Qui
cum interrogationem de me habuissent.
voluerunt me dimittere. eo quod nulla
esset causa mortis in me. Contradi
centibus autem iudeis coactus sum
appellare cesarem. non quasi gentem me
am habens aliquid accusare. Propter hanc
igitur causam rogavi vos videre et alloqui.
Propter spem enim israel catena hac cir
cumdatus sum. At illi dixerunt
ad eum. Nos neque litteras accepimus
de te a iudea. neque adveniens aliquis
fratrum nuntiavit aut locutus est
quid de te malum. Rogamus autem
a te audire que sentis. Nam de secta
hac notum est nobis. quia ubique
ei contradicitur. Cum constituissent
autem illi diem: venerunt ad
eum in hospitium plures. quibus ex
ponebat testificans regnum dei. sua
densque eis de ihesu ex lege moysi et
prophetis. a mane usque ad vesperam. Et
quidam credebant hiis que a paulo
dicebantur. quidam non credebant.
Cumque invicem non essent consen
tientes: discedebant. dicente pau
lo unum verbum. quia bene spiritus
sanctus locutus est per ysaiam pro
phetam. ad patres nostros dicens. Va
de ad populum istum et dic ad eos. Aure
audietis et non intelligetis. et
videntes videbitis et non perspicietis.
Incrassatum est enim cor populi huius.
et auribus graviter audierunt. et o
culos suos compresserunt. ne forte
videant oculis. et auribus audiant.
et corde intelligant et convertantur.
et sanem eos. Notum ergo sit vobis.
quoniam gentibus missum est hoc sa
lutare dei ipsi et audient. Et cum
hec dixisset. exierunt ab eo iudei mul
tam habentes inter se questionem. Man

hit autem biennio toto in suo
conducto et suscipiebat omnes qui
ingrediebantur ad eum predicans
regnum dei et docens que sunt de do-
mino ihesu christo cum omni fidu-
cia sine prohibitione amen. [Explicit
actus apostolorum. Incipit prologus in canonicas epistolas.]

Non ita est ordo
apud grecos
qui integre
sapiunt fidemque
rectam sectantur epistolarum
vii. Que canonice nuncupan-
tur. sicut in latinis codicibus
invenitur. Quod quia petrus est primus
in ordine apostolorum. prime sunt et eius
epistole in ordine ceterarum. Sed sicut e-
vangelistas dudum ad veritatis line-
am correximus. ita has proprio ordi-
ni deo nos iuvante reddidimus.
Est enim una earum prima iacobi.
due petri. Johannis tres. et iude u-
na. Que si sic ut ab eis digeste
sunt. ita quoque ab interpretibus
fideliter in latinum verterentur elo-
quium. nec ambiguitatem le-
gentibus facerent. nec sermonum
sese varietas impugnaret. Illo
precipue loco ubi de unitate trini-
tatis. in prima iohannis epistola positum
legimus. In qua etiam ab infidelibus
translatoribus multum erratum esse
a fidei veritate comperimus. trium
tantummodo vocabula. hoc est aque san-
guinis et spiritus. in ipsa sua editione
ponentibus. et patris verbique ac spiritus
testimonium omittentibus. In quo
maxime et fides catholica robora-
tur. et patris et filii et spiritus sancti una di-
vinitatis substantia comprobatur.
In ceteris vero epistolis quantum a nostra
aliorum distet editio lectoris pruden-
tie derelinquo. Sed tu virgo dei
eustochium dum a me impensius
scripture veritatem inquiris.
meam quodammodo senectutem
invidorum dentibus corrodendam ex-
ponis. qui me falsarium corrupto-
remque sanctarum pronunciant scrip-
turarum. Sed ego in tali opere nec e-
mulorum meorum invidentiam per-
timesco. nec sancte scripture veritatem
poscentibus denegabo. [Explicit prologus. Incipit epistola.]

Iacobus dei et domini nostri
ihesu christi servus. xii. tribubus
que sunt in dispersione sa-
lutem. Omne gaudium existima-
te fratres mei cum in temptatio-
nibus variis incideritis. scientes
quod probatio fidei vestre patientiam
operatur. Patientia autem opus perfec-
tum habet. ut sitis perfecti et integri in
nullo deficientes. Si quis autem
vestrum indiget sapientia. postulet a
deo qui dat omnibus affluenter et
non improperat. et dabitur ei. Postulet autem
in fide nichil hesitans. Qui enim
hesitat. similis est fluctui ma-
ris qui a vento movetur et
circumfertur. Non ergo estimet ho-
mo ille quod accipiat aliquid a
domino. Vir duplex animo in-
constans est in omnibus viis suis. Glo-
rietur autem frater humilis in exal-
tatione sua. dives autem in humili-
tate sua. quoniam sicut flos feni
transibit. Exortus est enim
sol cum ardore. et arefecit fenum.
et flos eius decidit. et deco-
r vultus eius deperiit. ita et dives
in itineribus suis marcescet. Bea-
tus vir qui suffert temptatio-
nem. quoniam cum probatus fuerit accipi-
et coronam vite quam repromi-
sit deus diligentibus se. Nemo
cum temptatur dicat quoniam a deo
temptatur. Deus enim intempta-
tor malorum est. Ipse autem neminem
temptat. Unusquisque vero tempta-
tur a concupiscentia sua abstrac-
tus et illectus. Deinde concupiscentia
cum conceperit. parit peccatum. pec-
catum vero cum consummatum fuerit
generat mortem. Nolite itaque
errare fratres mei dilectissimi. Om-
ne datum optimum. et omne donum perfectum de-
sursum est. descendens a patre luminum.

apud quem non est transmutatio
nec vicissitudinis obumbratio.
Voluntarie genuit nos verbo veri
tatis ut simus initium aliquod crea
ture eius. Scitis fratres mei dilectis
simi. Sit autem omnis homo velox
ad audiendum tardus autem ad lo
quendum et tardus ad iram. Ira enim
viri iustitiam dei non operatur. Prop
ter quod abicientes omnem immunditiam
et abundantiam malitie in mansue
tudine suscipite insitum verbum quod po
test salvare animas vestras. Estote autem
factores verbi et non auditores tantum fal
lentes vosmetipsos. Quia si quis
auditor est verbi et non factor hic
comparabitur viro consideranti vul
tum nativitatis sue in speculo.
Consideravit enim se et abiit et sta
tim oblitus est qualis fuit. Qui
autem perspexerit in lege perfecte li
bertatis et permanserit in ea non
auditor obliviosus factus est sed fac
tor operis hic beatus in facto suo
erit. Si quis autem putat se re
ligiosum esse non refrenans lin
guam suam sed seducens cor su
um huius vana est religio. Religio mun
da et immaculata apud deum et pa
trem hec est visitare pupillos et
viduas in tribulatione eorum et im
maculatum se custodire ab hoc seculo.
Fratres mei II
nolite in personarum acceptione
habere fidem domini nostri Ihesu Christi glorie.
Etenim si introierit in conventum
vestrum vir aureum anulum habens
in veste candida, introierit autem
et pauper in sordido habitu et intendatis
in eum qui indutus est veste precla
ra et dixeritis: Tu sede hic bene.
Pauperi autem dicatis: Tu sta illic aut
sede sub scabello pedum meorum, nonne
iudicatis apud vosmetipsos
et facti estis iudices cogitationum iniquarum?
Audite fratres mei dilectissimi,
nonne deus elegit pauperes in hoc
mundo divites in fide et heredes
regni quod repromisit deus diligen
tibus se? Vos autem exhonorastis pau
perem. Nonne divites per pote
ntiam opprimunt vos et ipsi trahunt
vos ad iudicia? Nonne ipsi blasphe
mant bonum nomen quod invocatum
est super vos? Si tamen legem perficitis re
galem secundum scripturas: Diliges
proximum tuum sicut teipsum,
bene facitis. Si autem personas acci
pitis, peccatum operamini redarguti
a lege quasi transgressores. Quicumque
autem totam legem servaverit,
offendat autem in uno, factus est
omnium reus. Qui enim dixit: Non
mechaberis, dixit et: Non occides. Quod
si non mechaberis, occides autem,
factus es transgressor legis. Sic lo
quimini et sic facite sicut per legem
libertatis incipientes iudicari. Iu
dicium enim sine misericordia illi qui non
facit misericordiam. Superexaltat autem
misericordia iudicium. Quid proderit fratres
mei si fidem quis dicat se habere,
opera autem non habeat? Numquid po
terit fides salvare eum? Si autem
frater et soror nudi sint et indigeant
victu cotidiano, dicat autem
aliquis de vobis illis: Ite in pace, ca
lefacimini et saturamini. Non de
deritis autem eis que necessaria sunt cor
pori, quid proderit vobis? Sic et fides
si non habeat opera mortua est in semet
ipsa. Sed dicet aliquis: Tu fidem habes
et ego opera non habeo. Ostende mihi fidem
tuam sine operibus et ego ostendam
tibi ex operibus fidem meam. Tu cre
dis quoniam unus est deus, bene facis.
Et demones credunt et contremis
cunt. Vis autem scire o homo inanis
quoniam fides sine operibus otiosa est?
Abraam pater noster nonne ex operibus
iustificatus est offerens Ysaac fi
lium suum super altare? Vides quoniam fi
des cooperabatur operibus illius et ex operi
bus fides consummata est? Et supple
ta est scriptura dicens:
Credidit Abraam deo et reputatum

et ad iustitiam. Et amicus Dei ap-
pellatus est. Videtis quoniam ex operibus
iustificatur homo et non ex fide tantum.
Similiter autem et raab meretrix
nonne ex operibus iustificata est sus-
cipiens nuntios et per aliam viam
eiciens. Sicut enim corpus sine spiritu
mortuum est, ita et fides sine operibus
mortua est. III
Nolite plures magistri fieri fratres mei,
scientes quoniam maius iudicium sumi-
tis. In multis enim offendimus
omnes. Si quis in verbo non offendit,
hic perfectus est vir. Potens etiam freno
circumducere totum corpus. Si autem
equis frena in ora mittimus
ad consentiendum nobis, et omne corpus
illorum circumferimus. Ecce et naves
cum magne sint et a ventis vali-
dis minentur, circumferuntur
autem a modico gubernaculo ubi
impetus dirigentis voluerit. Ita
et lingua modicum quidem membrum
est et magna exaltat. Ecce quantus
ignis quam magnam silvam in-
cendit. Et lingua ignis est,
universitas iniquitatis. Lingua con-
stituitur in membris nostris, que maculat
totum corpus et inflammat rotam
nativitatis nostre inflammata a ge-
henna. Omnis enim natura bes-
tiarum et volucrum et serpentium
et ceterorum domantur et domita sunt
a natura humana. Linguam autem
nullus hominum domare potest.
Est enim inquietum malum et
plena veneno mortifero. In ipsa be-
nedicimus Deum et Patrem, et in ipsa
maledicimus homines qui ad simili-
tudinem Dei facti sunt. Ex ipso ore pro-
cedit benedictio. Non oportet
fratres mei hec ita fieri. Numquid fons de
eodem foramine emanat dulcem
et amaram aquam? Numquid potest
fratres mei ficus uvas facere aut
vitis ficus? Sic neque salsa dulcem
potest facere aquam. Quis sapiens
et disciplinatus inter vos? Ostendat
ex bona conversatione operationem suam
in mansuetudine sapientie. Quod si ze-
lum amarum habetis et contenti-
ones sint in cordibus vestris, nolite
gloriari et mendaces esse adversus veri-
tatem. Non est enim ista sapientia de-
sursum descendens, sed terrena, animalis,
diabolica. Ubi enim zelus et conten-
tio, ibi inconstantia et omne opus
pravum. Que autem desursum est
sapientia, primum quidem pudica est,
deinde pacifica, modesta, suada-
bilis, bonis consentiens, plena
misericordia et fructibus bonis, iudicans
sine simulatione. Fructus autem
iustitie in pace seminatur fa-
cientibus pacem. IIII
Unde bella et lites in vobis? Non-
ne ex concupiscentiis vestris que mi-
litant in membris vestris? Concu-
piscitis et non habetis. Occiditis et zela-
tis et non potestis adipisci. Litiga-
tis et belligeratis et non habetis propter
non postulare vos. Petitis et non acci-
pitis eo quod male petatis, ut
in concupiscentiis vestris insumatis.
Adulteri, nescitis quia amicitia
huius mundi inimica est Dei?
Quicumque ergo voluerit amicus
esse seculi huius, inimicus Dei constitu-
itur. An putatis quia inaniter
scriptura dicat: Ad invidiam con-
cupiscit spiritus qui habitat in vobis? Ma-
iorem autem dat gratiam. Propter quod
dicit: Deus superbis resistit, humili-
bus autem dat gratiam. Subditi ergo estote
Deo; resistite autem diabolo et fu-
giet a vobis. Appropinquate Domino
et appropinquabit vobis. Emundate
manus peccatores et purificate cor-
da duplices animo. Miseri estote et
lugete. Risus vester in luctum con-
vertatur et gaudium in merorem.
Humiliamini in conspectu Domini
et exaltabit vos. Nolite detrahere alter-
utrum fratres mei. Qui detrahit
fratri aut qui iudicat fratrem suum
detrahit legi et iudicat legem.

autem iudicas legem, non es fac-
tor legis sed iudex. Unus est enim legis-
lator et iudex qui potest perdere
et liberare. Tu autem quis es qui iudicas
proximum tuum? Ecce nunc qui dicitis
hodie aut crastino ibimus in civita-
tem illam, et faciemus ibi quidem
annum et mercabimur et lucrum facie-
mus, qui ignoratis quid sit vobis
in crastino. Que est enim vita vestra?
Vapor est ad modicum parens,
deinceps exterminabitur; pro eo ut
dicatis: Si dominus voluerit et si
vixerimus, faciemus hoc aut illud.
Nunc autem exultatis in superbiis
vestris. Omnis exultatio talis maligna
est. Scienti igitur bonum facere et non
facienti, peccatum est illi. V
Agite nunc divites, plorate u-
lulantes in miseriis vestris que ad-
venient vobis. Divitie vestre putrefacte
sunt, et vestimenta vestra a tineis co-
mesta sunt. Aurum et argentum
vestrum eruginavit, et erugo eorum in
testimonium vobis erit et manduca-
bit carnes vestras sicut ignis. The-
saurizastis vobis iram in novissi-
mis diebus. Ecce merces operariorum ves-
trorum qui messuerunt regiones
vestras, que fraudata est a vobis cla-
mat, et clamor eorum in aures domini
sabaoth introivit. Epulati estis su-
per terram, et in luxuriis enutristis
corda vestra. In die occisionis ad-
duxistis et occidistis iustum, et non
restitit vobis. Patientes igitur estote
fratres usque ad adventum domini. Ecce
agricola expectat preciosum fruc-
tum terre, patienter ferens donec ac-
cipiat temporaneum et serotinum.
Patientes estote et vos, et confortate
corda vestra, quoniam adventus domini
appropinquabit. Nolite ingemis-
cere fratres in alterutrum, ut non iudice-
mini. Ecce iudex ante ianuam
assistit. Exemplum accipite fratres
exitus mali et longanimitatis
laboris et patientie prophetas qui locuti
sunt in nomine domini. Ecce beati-
ficamus eos qui sustinuerunt.
Sufferentiam Iob audistis, et fi-
nem audistis domini, quoniam miseri-
cors est dominus et miserator.
Ante omnia fratres mei, nolite iu-
rare neque per celum neque per terram neque per
aliud quodcumque iuramentum. Sit
autem sermo vester: est est, non non, ut non
sub iudicio decidatis. Tristatur
autem aliquis vestrum? oret equo
animo et psallat. Infirmatur
aliquis ex vobis? inducat presbiteros
ecclesie, et orent super eum ungentes eum
oleo in nomine domini. Et oratio
fidei salvabit infirmum, et allevi-
abit eum dominus, et si in peccatis
sit, dimittentur ei. Confitemi-
ni ergo alterutrum peccata vestra, et orate
pro invicem ut salvemini. Mul-
tum enim valet deprecatio iusti
assidua. Helias homo erat similis
nobis passibilis, et oratione oravit ut
non plueret super terram, et non pluit an-
nos tres et menses sex. Et rursum o-
ravit, et celum dedit pluviam,
et terra dedit fructum suum. Fratres
Si quis autem ex vobis errave-
rit a veritate et converterit quis eum,
scire debet quoniam qui converti fecerit
peccatorem ab errore vie sue, sal-
vabit animam eius a morte et o-
periet multitudinem peccatorum.

Incipit epistola petri prima.

Petrus
apostolus ihesu christi
electis advenis
dispersionis Pon-
ti, Galatie, Capado-
cie, Asie et Bithinie
secundum prescientiam dei patris in sancti-
ficationem spiritus, in obedientiam et asper-
sionem sanguinis ihesu christi.
Gratia vobis et pax multiplicetur.
Benedictus deus et pater domini
nostri ihesu christi, qui secundum misericordiam
suam magnam regeneravit
nos in spem vivam per resur-
rectionem ihesu christi ex mortuis in

hereditatem in corruptibilem et in con-
taminatam et inmarcescibilem
conservatam in celis in vobis qui
in virtute dei custodimini per
fidem in salutem paratam re-
velari in tempore novissimo. In quo
exultabitis modicum nunc si opor-
tet contristari in variis tem-
tacionibus ut probacio vestre fidei
multo preciosior sit auro quod
per ignem probatur: inveniatur
in laudem et gloriam et honorem in
revelacione ihesu christi quem cum non
videritis diligitis. In quem nunc
quoque non videntes creditis. creden-
tes autem exultabitis leticia in
enarrabili et glorificata reportan-
tes finem fidei vestre salutem anima-
rum vestrarum. De qua salute exqui-
sierunt atque scrutati sunt prophete
qui de futura in vobis gratia prophe-
taverunt scrutantes quod vel quale
tempus significaret in eis spiritus
christi prenuncians eas que in christo sunt
passiones et posteriores glorias. quibus
revelatum est quia non sibi ipsis.
vobis autem ministrabant ea que nunc
nunciata sunt vobis per eos qui evan-
gelizaverunt vobis spiritu sancto misso
de celo. in quem desiderant angeli pro-
spicere. Propter quod succincti lumbos men-
tis vestre sobrii perfecte sperate in
eam que offertur vobis graciam in re-
velacione ihesu christi quasi filii obediencie.
non configurati prioribus ignoran-
cie vestre desideriis. sed secundum eum qui
vocavit vos sanctum et ipsi in omni
conversacione sancti sitis. quia scriptum est.
Sancti eritis quoniam ego sanctus sum. Et si
patrem invocatis eum qui sine ac-
cepcione personarum iudicat secundum
uniuscuiusque opus in timore in-
colatus vestri tempore conversamini
scientes quod non corruptibilibus
auro vel argento redempti estis
de vana vestra conversacione paterne
tradicionis. sed precioso sanguine
quasi agni incontaminati et imma-
culati christi ihesu precogniti quidem
ante mundi constitucionem. mani-
festati autem novissimis temporibus
propter vos. qui per ipsum fideles estis in
deo. qui suscitavit eum a mortu-
is et dedit ei gloriam sempiternam.
ut fides vestra et spes esset in deo. Ani-
mas vestras castificantes in obediencia ca-
ritatis. in fraternitatis amore sim-
plici corde invicem diligite atten-
cius renati non ex semine cor-
ruptibili. sed incorruptibili per
verbum dei vivi et permanentis
in eternum. quia omnis caro fenum.
et omnis gloria eius tanquam flos fe-
ni. Exaruit fenum et flos eius
decidit. Verbum autem domini
manet in eternum. hoc est autem
verbum quod evangelizatum est in vobis.

II

Deponentes
igitur omnem maliciam et omnem dolum
et simulaciones et invidias et omnes
detracciones. sicut modo geniti in-
fantes racionabiles sine dolo
lac concupiscite. ut eo crescatis
in salutem. Si tamen gustastis quoniam
dulcis est dominus. Ad quem acce-
dentes lapidem vivum ab homini-
bus quidem reprobatum. a deo autem
electum. et honorificatum. et ipsi tam-
quam lapides vivi superedifi-
camini in domos spirituales. sacer-
docium sanctum offerre spirituales
hostias acceptabiles deo per ihesum
christum. Propter quod continet scriptura.
Ecce ponam in syon lapidem sum-
mum angularem electum preciosum.
et qui crediderit in eum non confunde-
tur. Vobis igitur honor credentibus. non
credentibus autem lapis quem repro-
baverunt edificantes hic factus est
in caput anguli. et lapis offensi-
onis et petra scandali his qui
offendunt verbo. nec credunt in quo
et positi sunt. Vos autem genus
electum regale sacerdocium. gens sancta
populus acquisicionis. ut virtu-
tes eius annuncietis qui de tene-

nebris vos eius vocavit in ad
mirabile lumen suum. Qui ali
quando non populus, nunc autem populus dei. Qui non consecuti mi
sericordiam. nunc autem misericordiam
consecuti. Karissimi obsecro vos tam
quam advenas et peregrinos abstinere
vos a carnalibus desideriis que militant
adversus animam. Conversationem vestram
inter gentes habentes bonam. ut in eo
quod detractant de vobis tamquam de ma
lefactoribus ex bonis operibus vos conside
rantes glorificent deum in die vi
sitationis. Subiecti estote omni
humane creature propter deum. sive
regi quasi precellenti. sive ducibus tam
quam ab eo missis ad vindictam malefacto
rum. laudem vero bonorum. Quia sic est
voluntas dei. ut benefacientes ob
mutescere faciatis imprudentium ho
minum ignorantiam. Quasi liberi et non
quasi velamen habentes malicie liber
tatem. sed sicut servi dei. Omnes hono
rate. fraternitatem diligite. deum ti
mete. regem honorificate. Servi
subditi estote in omni timore dominis.
non tantum bonis et modestis. sed et dis
colis. Hec enim est gratia. si propter dei con
scientiam sustinet quis tristicias pa
tiens iniuste. Que enim est gratia
si peccantes et colaphizantes suffer
tis. sed si benefacientes patienter
sufferetis. hoc est gratia apud deum.
In hoc enim vocati estis. quia christus
passus est pro nobis vobis relinquens
exemplum. ut sequamini vestigia
eius. qui peccatum non fecit. nec inventus
est dolus in ore eius. Qui cum male
diceretur. non maledicebat. Cum pate
retur non comminabatur. tradebat
autem iudicanti se iniuste. Qui
peccata nostra ipse pertulit in corpore su
o super lignum. ut peccatis mortui iu
sticie vivamus. cuius livore sa
nati estis. Eratis enim sicut oves
errantes. sed conversi estis nunc
ad pastorem et episcopum animarum vestrarum.
Similiter et — III
mulieres subdite sint viris
suis. ut siqui non credunt ver
bo per mulierum conversationem si
ne verbo lucrifiant. considerantes in
timore sanctam conversationem vestram.
Quarum sit non extrinsecus
capillatura. aut circumdatio
auri. aut indumenti vestimentorum
cultus. sed qui est absconditus ho
mo cordis incorruptibilitate quieti.
Sic enim aliquando et sancte mulieres
sperantes in deo non ornatu
vestium ornabant se subiecte
propriis viris. sicut Sara obediebat
Abrahe dominum eum vocans. cuius
estis filie benefacientes et non per
timentes ullam perturbationem. Viri
similiter cohabitantes secundum scientiam
quasi infirmiori vasculo muliebri
impertientes honorem tamquam
et coheredibus gratie vite. ut non impedi
antur orationes vestre. In fide autem omnes
unanimes in oratione estote compati
entes. fraternitatis amatores. mi
sericordes. modesti. humiles. non red
dentes malum pro malo. nec male
dictum pro maledicto. sed econtrario benedicen
tes. quia in hoc vocati estis. ut
benedictionem hereditate possideatis.
Qui enim vult vitam diligere
et videre dies bonos. coherceat
linguam suam a malo. et labia
sua ne loquantur dolum. Declinet
autem a malo. et faciat bonum.
Inquirat pacem. et persequatur
eam. Quia oculi domini super
iustos. et aures eius in preces eorum.
Vultus autem domini super facien
tes mala. Et quis est qui vobis
noceat si boni emulatores fueritis.
Sed et siquid patimini propter iusticiam.
beati. Timorem autem eorum ne
timueritis. et non conturbemini.
Dominum autem christum sanctificate
in cordibus vestris. parati semper
ad satisfactionem omni poscenti vos
de ea que in vobis est fide et spe. Sed
cum modestia et timore conscientiam
habentes bonam. ut in eo quod detra

buntur de vobis confundantur
qui calumpniantur vestram
bonam in xpo conversationem.
Melius est enim benefacien-
tes si velit voluntas dei pati
quam male facientes. Quia et xpc
semel pro peccatis nostris mortuus
est iustus pro iniustis ut nos
offerret deo mortificatos qui-
dem carne vivificatos autem spiritu.
In quo et his qui in carcere con-
clusi erant spiritibus adveniens
predicavit. qui increduli fuerant
aliquando quando expectabant dei pa-
ciam in diebus noe cum fabri-
caretur archa in qua pauci. i.
octo anime salve facte sunt per aquam.
Quod vos nunc similis forme sal-
vos facit baptisma. non carnis
depositio sordium. sed conscientie bo-
ne interrogacio in deum. per re-
surrectionem domini nostri ihu xpi
qui est in dextera dei deglutiens
mortem ut vite eterne heredes ef-
ficeremur. profectus in celum sub-
iectis angelis dei sibi et potestati-
bus et virtutibus.

IIII

Xpo igitur passo in carne et vos ea-
dem cogitatione armamini.
quia qui passus est in carne de-
siit a peccatis. ut iam non hominum desi-
deriis. sed voluntati dei. Quod re-
liquum est in carne vivat temporis.
Sufficit enim preteritum tempus ad
voluntatem gentium consumman-
dam. qui ambulaverunt in luxu-
riis. in desideriis. vinolentiis co-
messacionibus potacionibus et il-
licitis ydolorum cultibus. in quibus
nunc obstupescunt. in quo ad-
mirantur non concurrentibus vo-
bis in eandem luxurie confu-
sionem. blasfemantes. qui red-
dent racionem ei qui paratus est iu-
dicare vivos et mortuos. Propter hoc
enim et mortuis evangelizatum
est ut iudicentur quidem secundum
homines in carne. vivant autem
secundum deum in spiritu. Omnium autem
finis appropinquabit. Estote i-
taque prudentes. et vigilate in
orationibus. Ante omnia autem mu-
tuam in vobismet ipsis caritatem
continuam habentes. quia caritas
operit multitudinem peccatorum. hos-
pitales invicem sine murmu-
racione. Unusquisque sicut accepit
graciam in alterutrum illam admi-
nistrantes sicut boni dispensa-
tores multiformis gracie dei. Si quis
loquitur quasi sermones dei. Si quis
ministrat tanquam ex virtute
quam administrat deus. ut in omni-
bus honorificetur deus per ihesum
xpm dominum nostrum. cui est gloria
et imperium in secula seculo-
rum amen. Karissimi nolite peregrinari in
fervore qui ad temptacionem
vobis fit quasi novi aliquid vobis
contingat. Sed communicantes
xpi passionibus gaudete. ut et in
revelacione glorie eius gaudeatis
exultantes. Si exprobramini
in nomine xpi beati eritis. quoniam
quod est honoris glorie et virtutis
dei et qui est eius spiritus super vos
requiescit. Nemo autem vestrum pa-
tiatur quasi homicida. aut fur. aut
maledicus. aut alienorum appetitor.
Si autem ut xpianus non erubescat.
glorificet autem deum in isto no-
mine. quoniam tempus est ut incipiat
iudicium a domo dei. Si autem
primum a nobis quis finis eo-
rum qui non credunt evangelio dei.
Et si iustus quidem vix salvabitur
impius et peccator ubi parebunt.
Itaque et hii qui paciuntur secundum
voluntatem dei. fideli creatori
commendant animas suas in benefactis.

V

Seniores
ergo qui in vobis sunt obsecro
consenior et testis xpi passionum.
qui et eius que in futuro est glorie
revelanda communicator. pascite
qui in vobis est gregem dei.

[coac]tos non coacte sed spontanee secundum deum, neque turpis lucri gratia sed voluntarie, neque ut dominantes in cleris sed forme facti gregis ex animo. Et cum apparuerit princeps pastorum, percipietis inmarcescibilem glorie coronam. Similiter adolescentes subditi estote senioribus. Omnes enim invicem humilitatem insinuate, quia dominus superbis resistit, humilibus autem dat gratiam. Humiliamini igitur sub potenti manu dei, ut vos exaltet in tempore tribulacionis. Omnem sollicitudinem vestram proicientes in eum, quoniam ipsi cura est de vobis. Sobrii estote et vigilate, quia adversarius vester dyabolus tamquam leo rugiens circuit querens quem devoret. Cui resistite fortes in fide, scientes eandem passionem ei que in mundo est vestre fraternitati fieri. Deus autem omnis gratie qui vocavit nos in eternam suam gloriam in Christo Ihesu, modicum passos ipse perficiet, confirmabit solidabitque. Ipsi gloria et imperium in secula seculorum amen. Per Silvanum fidelem fratrem vobis ut arbitror breviter scripsi, obsecrans et contestans hanc esse veram gratiam dei in qua statis. Salutat vos ecclesia que est in Babilone collecta, et Marchus filius meus. Salutate invicem in osculo sancto. Gratia vobis omnibus qui estis in Christo. Amen.

Incipit epistola Petri secunda.

Symon Petrus servus et apostolus Ihesu Christi, hiis qui coequalem nobiscum sortiti sunt fidem in iusticia dei nostri et salvatoris Ihesu Christi. Gratia vobis et pax adimpleatur in cognicionem domini Ihesu Christi. Quomodo omnia vobis divine virtutis sue que ad vitam et pietatem donata sunt per cognicionem eius qui vocavit nos propria gloria et virtute, per que maxima et preciosa vobis promissa donavit, ut per hec efficiamini divine consortes nature, fugientes eius que in mundo est concupiscentie corruptionem. Vos autem curam omnem subinferentes ministrate in fide vestra virtutem, in virtute autem scientiam, in scientia autem abstinentiam, in abstinentia autem pacientiam, in paciencia autem pietatem, in pietate autem amorem fraternitatis, in amore autem fraternitatis caritatem. Hec enim si vobiscum adsint et superent, non vacuos nec sine fructu vos constituent in domini nostri Ihesu Christi cognicione. Cui enim non presto sunt hec cecus est et manu temptans, oblivionem accipiens purgacionis veterum suorum delictorum. Quapropter fratres magis satagite ut per bona opera certam vestram vocacionem et eleccionem faciatis. Hec enim facientes non peccabitis aliquando. Sic enim habundanter ministrabitur vobis introitus in eternum regnum domini nostri et salvatoris Ihesu Christi. Propter quod vos incipiam semper commonere de hiis, et quidem scientes et confirmatos vos volo in presenti veritate. Iustum autem arbitror quamdiu sum in hoc tabernaculo suscitare vos in commonicione, certus quod velox est deposicio tabernaculi mei, secundum quod dominus noster Ihesus Christus significavit michi. Dabo autem operam et frequenter habere vos post obitum meum, ut horum memoriam faciatis. Non enim indoctas fabulas secuti notam fecimus vobis domini nostri Ihesu Christi virtutem et presenciam, sed speculatores facti illius magnitudinis. Accipiens enim a deo patre honorem et gloriam, voce delapsa ad eum huiuscemodi a magnifica gloria: Hic est filius meus dilectus in quo michi complacui, ipsum audite. Et hanc vocem nos audivimus de celo allatam cum essemus cum ipso in monte sancto. Et habemus firmiorem

propheticum sermonem, cui bene fa-
citis attendentes quasi lucerne lucenti
in caliginoso loco, donec dies
illucescat, et lucifer oriatur in
cordibus vestris. Hoc primum intelli-
gentes quod omnis prophetia scripture
propria interpretatione non fit. Non enim
voluntate humana allata est ali-
quando prophetia, sed spiritu sancto inspirati lo-
cuti sunt sancti dei homines.

II

Fuerunt vero
et pseudoprophete in populo, sicut et
in vobis erunt magistri mendaces,
qui introducent sectas perditio-
nis, et eum qui emit eos dominum
negant, superducentes sibi celerem
perditionem. Et multi sequentur eorum
luxurias, per quos via veritatis
blasphemabitur, et in avaricia fictis
verbis de vobis negociabuntur. Qui-
bus iudicium iam olim non cessat,
et perditio eorum non dormitat. Si enim
deus angelis peccantibus non pepercit,
sed rudentibus inferni detractos
in tartarum tradidit cruciandos
in iudicium reservari. Et originali
mundo non pepercit, sed oc-
tavum Noe iusticie preconem cus-
todivit, diluvium mundo impio-
rum inducens. Et civitates Sodo-
morum et Gomorreorum in cinerem redi-
gens eversione dampnavit, ex-
emplum eorum qui impie acturi
sunt ponens. Et iustum Loth oppressum
a nephandorum iniuria ac luxurio-
sa conversatione eripuit. Aspectu e-
nim et auditu iustus erat, habitans
apud eos qui de die in diem animam
iustam iniquis operibus crucia-
bant. Novit dominus pios de temp-
tatione eripere, iniquos vero in die
iudicii reservare cruciandos. Ma-
gis autem eos qui post carnem
in concupiscentia immunditie am-
bulant, dominationemque contempnunt,
audaces, sibi placentes, sectas non
metuunt introducere blasphema-
ntes. Ubi angeli fortitudine et vir-
tute cum sint maiores non por-
tant adversum se execrabile iudi-
cium. Hii vero velud irrationabilia
pecora naturaliter in captionem et
in perniciem in his que ignorant
blasphemantes, in corruptione sua
peribunt, recipientes mercedem
iniusticie, voluptatem existi-
mantes diei delicias, coinquinati-
ones et macule, deliciis affluen-
tes in conviviis suis luxuriantes
vobiscum, oculos habentes plenos
adulterii et incessabilis delicti, pellici-
entes animas instabiles, cor exercitatum
avaricia habentes, maledictionis filii,
derelinquentes rectam viam erra-
verunt secuti viam Balaam ex Bo-
sor, qui mercedem iniquitatis ama-
vit, correptionem vero habuit sue vesa-
nie. Subiugale mutum in hominis vo-
ce loquens prohibuit prophete insipi-
entiam. Hii sunt fontes sine aqua et ne-
bule turbinibus exagitate, quibus
caligo tenebrarum reservatur.
Superba enim vanitatis loquentes
pelliciunt in desideriis carnis luxu-
rie eos qui paululum effugiunt
qui in errore conversantur, libertatem
illis promittentes cum ipsi servi sint
corruptionis. A quo enim quis su-
peratus est, huius et servus est. Si
enim refugientes coinquinationes
mundi in cognitione domini
nostri et salvatoris Ihesu Christi, his rur-
sum implicati superantur, facta sunt
eis posteriora deteriora prioribus. Me-
lius enim erat illis non cognoscere viam
iusticie quam post agnitionem retror-
sum converti ab eo quod illis traditum est
sancto mandato. Contigit enim eis illud
veri proverbii: Canis reversus ad suum
vomitum, et sus lota in volutabro
luti.

III

Hanc ecce vobis carissimi secundam
scribo epistulam, in quibus vestram
excito in commonitione sinceram men-
tem, ut memores sitis eorum que predic-
torum a sanctis prophetis, et apostolorum vestrorum

...per apostolos domini et salvatoris. Hoc primum scientes quod venient in novissimis diebus in deceptione illusores iuxta proprias concupiscentias ambulantes dicentes: ubi est promissio aut adventus eius? Ex quo enim patres dormierunt sic omnia perseverant ab initio creature. Latet enim eos hoc volentes quod celi erant prius et terra de aqua et per aquam consistens dei verbo. Per que ille tunc mundus aqua inundatus periit. Celi autem qui nunc sunt et terra eodem verbo repositi sunt igni servati in diem iudicii et perditionis impiorum hominum. Unum vero hoc non lateat vos carissimi quia unus dies apud dominum sicut mille anni et mille anni sicut dies unus. Non tardat dominus promissionem suam sicut quidam existimant, sed patienter agit propter vos nolens aliquos perire sed omnes ad penitentiam reverti. Adveniet autem dies domini ut fur in quo celi magno impetu transient, elementa vero calore solventur, terra autem et que in ipsa sunt opera exurentur. Cum igitur hec omnia dissolvenda sint quales oportet vos esse in sanctis conversationibus et pietatibus expectantes et properantes in adventum diei domini per quem celi ardentes solventur et elementa ignis ardore tabescent. Novos vero celos et novam terram secundum promissa ipsius expectamus in quibus iustitia habitat. Propter quod carissimi hec expectantes satagite immaculati et inviolati ei inveniri in pace. Et domini nostri longanimitatem salutem arbitramini sicut et carissimus frater noster Paulus secundum datam sibi sapientiam scripsit vobis sicut et in omnibus epistolis loquens in eis de his in quibus sunt quedam difficilia intellectu, que indocti et instabiles depravant sicut et ceteras scripturas ad suam ipsorum perditionem. Vos igitur fratres prescientes custodite ne insipientium errore traducti excidatis a propria firmitate. Crescite vero in gratia et in cognitione domini nostri Ihesu Christi et salvatoris nostri. Ipsi gloria et nunc et in diem eternitatis amen.

Explicit epistola secunda Petri. Incipit epistola Iohannis prima.

Quod fuit ab initio quod audivimus quod vidimus oculis nostris quod perspeximus et manus nostre contrectaverunt de verbo vite. Et vita manifestata est et vidimus et testamur et annuntiamus vobis vitam eternam que erat apud patrem et apparuit nobis. Quod ergo vidimus et audivimus annuntiamus vobis ut et vos societatem habeatis nobiscum et societas nostra sit cum patre et cum filio eius Ihesu Christo. Et hec scribimus ut gaudeatis et gaudium vestrum sit plenum. Et hec est annuntiatio quam audivimus ab eo et annuntiamus vobis quoniam deus lux est et tenebre in eo non sunt ulle. Si dixerimus quoniam societatem habemus cum eo et in tenebris ambulamus mentimur et veritatem non facimus. Si autem in luce ambulamus sicut et ipse in luce est societatem habemus ad invicem et sanguis Ihesu filii eius emundat nos ab omni peccato. Si dixerimus quoniam peccatum non habemus ipsi nos seducimus et veritas in nobis non est. Si confiteamur peccata nostra fidelis et iustus est ut remittat nobis peccata nostra et emundet nos ab omni iniquitate. Si dixerimus quoniam non peccavimus mendacem facimus eum et verbum eius non est in nobis.

II

Filioli mei hec scribo vobis ut non peccetis. Sed et si quis peccaverit advocatum habemus apud patrem Ihesum Christum iustum et ipse est propitiatio pro peccatis nostris. Non pro nostris autem tantum sed et pro totius mundi.

Et in hoc scimus quia cogno-
vimus eum, si mandata eius
observemus. Qui dicit se nosse
deum, et mandata eius non custodit,
mendax est, et in eo veritas non est.
Qui autem servat verbum eius, vere
in eo caritas dei perfecta est. In
hoc scimus quoniam in ipso sumus,
si in ipso perfecti fuerimus. Qui dicit
se in illo manere, debet sicut ille
ambulavit et ipse ambulare.
Carissimi, non mandatum novum
scribo vobis, sed mandatum vetus
quod habuistis ab initio. Manda-
tum vetus est verbum quod audis-
tis. Iterum mandatum novum scri-
bo vobis, quod verum est et in ipso
et in vobis, quia tenebre iam non
transierunt, et verum lumen iam
lucet. Qui dicit se in luce esse, et
fratrem suum odit, in tenebris
est usque adhuc. Qui diligit fra-
trem suum, in lumine manet,
et scandalum in eo non est. Qui autem
odit fratrem suum, in tenebris
est et in tenebris ambulat, et
nescit quo eat, quia tenebre ob-
cecaverunt oculos eius. Scribo vo-
bis filioli, quoniam remittuntur vo-
bis peccata propter nomen eius. Scribo
vobis patres, quoniam cognovistis
eum qui ab initio est. Scribo
vobis adolescentes, quoniam vicistis
malignum. Scribo vobis infan-
tes, quia cognovistis patrem. Scri-
bo vobis iuvenes, quoniam fortes estis,
et verbum dei manet in vobis, et vi-
cistis malignum. Nolite diligere
mundum, neque ea que in mundo sunt.
Si quis diligit mundum, non est ca-
ritas dei in eo. Quoniam omne quod est
in mundo concupiscentia carnis est,
et concupiscentia oculorum, et superbia
vite, que non est ex patre, sed ex mun-
do est. Et mundus transibit, et con-
cupiscentia eius. Qui autem facit vo-
luntatem dei, manet in eternum. Fi-
lioli mei, novissima hora est,

et sicut audistis quia antichristus
venit, nunc antichristi multi fa-
cti sunt, unde scimus quia novis-
sima hora est. Ex nobis prodierunt,
sed ex nobis non erant. Nam si fu-
issent ex nobis, permansissent utique
nobiscum. Sed ut manifesti sint
quoniam non sunt omnes ex nobis. Sed
vos unctionem habetis a sancto, et nostis
omnia. Non scripsi vobis quasi ignoran-
tibus veritatem, sed quasi scientibus eam,
et quoniam omne mendacium ex veritate non
est. Quis est mendax nisi is qui ne-
gat quoniam Ihesus non est Christus? Hic est anti-
christus qui negat patrem et filium. Omnis
qui negat filium nec patrem habet.
Qui autem confitetur filium
et patrem habet. Vos quod audistis ab
initio in vobis permaneat. Quod si
in vobis permanserit quod audis-
tis ab initio, et vos in filio et patre
manebitis. Et hec est repromissio
quam ipse pollicitus est vobis vitam
eternam. Hec scripsi vobis de his qui
seducunt vos. Et vos unctionem quam
accepistis ab eo maneat in vobis,
et non necesse habetis ut aliquis do-
ceat vos, sed sicut unctio eius do-
cet vos de omnibus, et verum est et
non est mendacium. Et sicut docuit
vos, manete in eo. Et nunc filio-
li, manete in eo, ut cum appa-
ruerit habeamus fiduciam, et non con-
fundamur ab eo in adventu eius.
Si scitis quoniam iustus est, scitote
quoniam et omnis qui facit iustitiam,
ex ipso natus est. II

Videte qualem caritatem dedit
nobis deus pater, ut filii dei nomi-
nemur et simus. Propter hoc mundus
non novit nos, quia non novit eum.
Karissimi, nunc filii dei sumus,
et nondum apparuit quid
erimus. Scimus autem quoniam cum
apparuerit similes ei erimus, quoniam
videbimus eum sicuti est. Et omnis
qui habet hanc spem in eo, sanctifica-
t se, sicut et ille sanctus est. Omnis qui fa-

et peccatum et iniquitatem facit et peccatum est iniquitas. Et scitis quia ille apparuit ut peccata nostra tolleret et peccatum in eo non est. Omnis qui in eo manet non peccat. Omnis qui peccat non videt eum nec novit eum. Filioli nemo vos seducat. Qui facit iustitiam iustus est sicut et ille iustus est. Qui facit peccatum ex diabolo est quoniam ab initio diabolus peccat. In hoc apparuit filius dei ut dissolvat opera diaboli. Omnis qui natus est ex deo peccatum non facit quoniam semen ipsius in eo manet et non potest peccare quoniam ex deo natus est. In hoc manifesti sunt filii dei et filii diaboli. Omnis qui non est iustus non est ex deo et qui non diligit fratrem suum. Quoniam hec est annunciatio quam audistis ab initio ut diligatis alterutrum non sicut Cain qui ex maligno erat et occidit fratrem suum. Et propter quid occidit eum? Quoniam opera eius maligna erant. Fratris autem eius iusta. Nolite mirari fratres si odit vos mundus. Nos scimus quoniam translati sumus de morte ad vitam quoniam diligimus fratres. Qui non diligit manet in morte. Omnis qui odit fratrem suum homicida est. Et scitis quoniam omnis homicida non habet vitam eternam in semet ipso manentem. In hoc cognovimus caritatem dei quoniam ille animam suam pro nobis posuit et nos debemus pro fratribus animas ponere. Qui habuerit substantiam mundi huius et viderit fratrem suum necessitatem habere et clauserit viscera sua ab eo quomodo caritas dei manet in eo? Filioli mei non diligamus verbo neque lingua sed opere et veritate. In hoc cognoscimus quoniam ex veritate sumus et in conspectu eius suadebimus corda nostra quoniam si reprehenderit nos cor nostrum maior est deus corde nostro et novit omnia. Karissimi si cor nostrum non reprehenderit nos fiduciam habemus ad deum et quicquid petierimus accipiemus ab eo quoniam mandata eius custodimus et ea que sunt placita coram eo facimus. Et hoc est mandatum eius ut credamus in nomine filii eius Ihesu Christi et diligamus alterutrum sicut dedit mandatum nobis. Et qui servat mandata eius in illo manet et ipse in eo. Et in hoc scimus quoniam manet in nobis de spiritu quem dedit nobis.

IIII

Karissimi nolite omni spiritui credere sed probate spiritus si ex deo sint quoniam multi pseudoprophete exierunt in mundum. In hoc cognoscitur spiritus dei. Qui confitetur Ihesum Christum in carne venisse ex deo est. [margin: et omnis spiritus] Et omnis spiritus qui solvit Ihesum ex deo non est et hic est antichristus de quo audistis quoniam venit et nunc iam in mundo est. Vos ex deo estis filioli et vicistis eum quoniam maior est qui in vobis est quam qui in mundo. Ipsi de mundo sunt ideo de mundo loquuntur et mundus eos audit. Nos ex deo sumus. Qui novit deum audit nos. Qui non est ex deo non audit nos. In hoc cognoscimus spiritum veritatis et spiritum erroris. Karissimi diligamus nos invicem quia caritas ex deo est et omnis qui diligit fratrem suum ex deo natus est et cognoscit deum. Qui non diligit non novit deum quoniam deus caritas est. In hoc apparuit caritas dei in nobis quoniam filium suum unigenitum misit deus in mundum ut vivamus per eum. In hoc est caritas non quasi nos dilexerimus deum sed quoniam ipse prior dilexit nos et misit filium suum propitiationem pro peccatis nostris. Karissimi si deus dilexit nos et nos debemus alterutrum diligere. Deum nemo vidit umquam. Si diligamus invicem deus in nobis manet et caritas eius in nobis perfecta est. In hoc cognoscimus quoniam in eo

manemus et ipse in nobis quoniam de spiritu suo dedit nobis et nos vidimus et testificamur quoniam pater misit filium suum salvatorem mundi. Quisquis confessus fuerit quoniam ihesus est filius dei deus in eo manet et ipse in deo. Et nos cognovimus et credidimus caritati quam habet deus in nobis. Deus caritas est et qui manet in caritate in deo manet et deus in eo. In hoc perfecta est caritas nobiscum ut fiduciam habeamus in die iudicii quia sicut ille est et nos sumus in hoc mundo. Timor non est in caritate sed perfecta caritas foras mittit timorem quoniam timor penam habet. Qui autem timet non est perfectus in caritate. Nos ergo diligamus deum quoniam ipse prior dilexit nos. Siquis dixerit quoniam diligo deum et fratrem suum oderit mendax est. Qui enim non diligit fratrem suum quem videt deum quem non videt quomodo potest diligere. Et hoc mandatum habemus a deo ut qui diligit deum diligat et fratrem suum.

V

Omnis qui credit quoniam ihesus est christus ex deo natus est et omnis qui diligit eum qui genuit diliget et eum qui natus est ex eo. In hoc cognoscimus quia diligimus natos dei cum deum diligamus et mandata eius faciamus. Hec est enim caritas dei ut mandata eius custodiamus et mandata eius gravia non sunt quoniam omne quod natum est ex deo vincit mundum et hec est victoria que vincit mundum fides nostra. Quis est autem qui vincit mundum nisi qui credit quoniam ihesus est filius dei. Hic est qui venit per aquam et sanguinem ihesus christus. Non in aqua solum sed in aqua et sanguine et spiritus est qui testificatur quoniam christus est veritas. Quoniam tres sunt qui testimonium dant in celo pater verbum et spiritus sanctus et hi tres unum sunt. Et tres sunt qui testimonium dant in celo pater verbum et spiritus sanctus et hi tres unum sunt et tres sunt qui testimonium dant in terra spiritus sanguis et aqua. Si testimonium hominum accipimus testimonium dei maius est quoniam hoc est testimonium dei quod maius est quoniam testificatus est de filio suo. Qui credit in filium dei habet testimonium dei in se. Qui non credit filio mendacem facit eum quia non credit in testimonium quod testificatus est deus de filio suo. Et hoc est testimonium quoniam vitam eternam deus dedit nobis et hec vita in filio eius est. Qui habet filium habet et vitam. Qui non habet filium dei non habet vitam. Hec scribo vobis ut sciatis quoniam vitam habetis eternam qui creditis in nomine filii. Et hec est fiducia quam habemus ad deum quia quodcumque petierimus secundum voluntatem eius audiet nos et scimus quia audit nos quicquid petierimus scimus quoniam habemus petitiones quas postulamus ab eo. Qui scit fratrem suum peccare peccatum non ad mortem petat et dabitur ei vita peccanti non ad mortem. Est peccatum ad mortem non pro illo dico ut roget quis. Omnis iniquitas peccatum est et est peccatum ad mortem. Scimus quia omnis qui natus est a deo non peccat sed generatio a deo conservat eum et malignus non tangit illum. Scimus quoniam ex deo sumus et mundus totus in maligno positus est. Et scimus quoniam filius dei venit et dedit nobis sensum ut cognoscamus verum deum et simus in filio eius vero. Hic est verus deus et vita eterna. Filioli custodite vos a simulacris. Amen.

Incipit … iohis. II

Senior electe domine et natis eius quos ego diligo in veritate et non ego solus sed et omnes qui cognoverunt veritatem propter veritatem

que permanet in nobis et nobiscum
erit in eternum. Sit nobiscum gratia
misericordia pax a deo patre et a christo ihesu filio
patris in caritate et veritate. Ga-
visus sum valde quoniam inveni
de filiis tuis ambulantes in veritate
sicut mandatum accepimus
a patre. Et nunc rogo te domina non
tamquam mandatum novum scribens
tibi sed quod habuimus ab initio ut dili-
gamus alterutrum. Et hec est caritas ut
ambulemus secundum mandatum eius. Hoc
enim mandatum est novum ut quem-
admodum audistis ab initio in eo
ambuletis secundum mandatum eius quoniam
multi seductores exierunt
in mundum qui non confitentur ie-
sum christum venisse in carne. Hic est se-
ductor et antichristus. Videte vosmet ipsos
ne perdatis que operati estis sed ut merce-
dem plenam accipiatis. Sciente quod
omnis qui precedit et non permanet
in doctrina christi deum non habet. Qui permanet
in doctrina hic et filium et patrem
habet. Si quis venit ad vos et hanc doc-
trinam non affert nolite eum
recipere in domum nec ave ei dixeritis.
Qui enim dicit illi ave communi-
cat operibus eius malignis. Ecce predixi
vobis ut in die domini nostri
ihesu christi non confundamini. Plura
habens vobis exhibere nolui per
cartam et atramentum. Spero enim
me futurum apud vos et os ad os loqui ut
gaudium vestrum plenum sit. Sa-
lutant te filie sororis tue electe.
Gratia tecum amen. Explicit epistola io-
hannis. Incipit tertia.

Senior gaio carissimo
quem ego diligo in
veritate. Karissime de omnibus ora-
tionem facio prospere te ingredi et vale-
re sicut prospere agit anima tua. Ga-
visus sum valde venientibus fratribus
et testimonium perhibentibus veritati
tue sicut tu in veritate ambulas.
Maiorem horum non habeo gratiam
quam ut audiam filios meos in
veritate ambulare. Karissime fideliter
facis quicquid operaris in fratres et hoc in peregri-
nos qui testimonium reddiderunt
caritati tue in conspectu ecclesie quos
benefaciens deduces digne deo. Pro
nomine enim eius profecti sunt nichil
accipientes a gentibus. Nos ergo debe-
mus suscipere huiusmodi ut coopera-
tores simus veritatis. Scripsissem for-
sitan ecclesie sed hic qui amat pri-
matum gerere in eis diotrepes non recipit
nos. Propter hoc si venero commoneam eius
opera que facit verbis malignis gar-
riens in nos. Et quasi non ei
sufficiant ista nec ipse suscipit fratres et e-
os qui suscipiunt prohibet et de ec-
clesia eicit. Karissime noli imitari malum
sed quod bonum est. Qui bene facit ex deo
est. Qui male facit non videt deum.
Demetrio testimonium redditur
ab omnibus et ab ipsa veritate. Sed et nos
testimonium perhibemus et nosti
quoniam testimonium nostrum
verum est. Multa habui tibi scribe-
re sed nolui per atramentum et calamum scri-
bere tibi. Spero autem protinus te vi-
dere et os ad os loquemur. Pax tibi.
Salutant te amici. Saluta amicos
nominatim. Incipit epistola iude.

Iudas ihesu christi servus frater
autem iacobi hiis qui sunt in
deo patre dilectis et christo ihesu con-
servatis et vocatis. Misericordia vobis et pax
et caritas adimpleatur. Karissimi omnem
sollicitudinem faciens scribendi
vobis de communi vestra salute
necesse habui vobis scribere deprecans
supercertari semel tradite sanctis
fidei. Subintroierunt enim qui-
dam homines qui olim prescrip-
ti sunt in hoc iudicium impii dei no-
stri gratiam transferentes in luxu-
riam et solum dominatorem et do-
minum nostrum ihesum christum negan-
tes. Commonere autem vos volo scien-
tes semel omnia quoniam ihesus populum
salvans de terra egypti secundo e-
os qui non crediderunt perdi-
dit. Angelos vero qui non servaverunt

runt suum principatum set dere-
liquerunt suum domicilium in
iudicium magni dei vinculis e-
ternis sub caligine. Sicut sodo-
ma et gomorra et finitime civi-
tates simili modo exfornicate
et abeuntes post carnem alteram
facte sunt exemplum ignis eter-
ni penam sustinentes. Similiter et
hii qui carnem maculant domi-
nationem autem spernunt. Maie-
statem autem blasphemant. Cum
michael archangelus cum dia-
bolo disputans altercaretur de mo-
ysi corpore non est ausus iudicium
inferre blasphemie sed dixit im-
peret tibi dominus. Hii autem
quecumque ignorant blasphemant.
Quecumque autem naturaliter tamquam
muta animalia norunt in hiis cor-
rumpuntur. Ve illis qui in viam
caym abierunt et errore balaam
mercede effusi sunt et in contra-
dictione chore perierunt. Hii sunt
in epulis suis macule convivantes
sine timore semet ipsos pascentes
nubes sine aqua que a ventis cir-
cumferuntur. Arbores autumpna-
les infructuose bis mortue eradi-
cate. Fluctus feri maris despuman-
tes suas confusiones. Sidera erran-
tia quibus procella tenebrarum con-
servata est in eternum. Prophetavit autem
de hiis septimus ab adam enoch dicens.
Ecce venit dominus in sanctis milibus
suis facere iudicium contra omnes
et arguere omnes impios de omnibus
operibus impietatis eorum quibus im-
pie egerunt et de omnibus duris que
locuti sunt contra dominum pec-
catores impii. Hii sunt murmur-
antes querulosi secundum desideria sua
ambulantes et os eorum loquitur superba
mirantes personas questus causa. Vos autem
karissimi memores estote verborum que
predicta sunt ab apostolis domini no-
stri iesu christi qui dicebant vobis
quoniam in novissimis diebus venient
illusores secundum desideria sua am-
bulantes non in pietate. Hii sunt
qui segregant semet ipsos anima-
les spiritum non habentes. Vos autem
karissimi superedificantes vosmet
ipsos sanctissime fidei vestre in spiritu
sancto orantes vos ipsos in dilectione dei
servate expectantes misericordiam domi-
ni nostri ihesu christi in vitam eter-
nam. Et hos quidem arguite iudica-
tos. Illos autem salvate de igne ra-
pientes. Aliis autem misereminí
in timore dei odientes et eam que
carnalis est maculatam tunicam.
Ei qui potens est vos conservare si-
ne peccato et constituere ante con-
spectum glorie sue immaculatos
in exultatione in adventum
domini nostri ihesu christi soli deo
salvatori nostro per ihesum christum dominum
nostrum gloria et magnificentia
imperium et potestas ante omne se-
culum et nunc et in omnia secula se-
culorum amen. Incipit prologus in librum apocalypsis

Omnes qui pie volunt vi-
vere in christo sicut ait apostolus
persecutionem patiuntur et
iuxta illud. Fili accedens ad servitu-
tem dei sta in iustitia et timore et prepara
animam tuam ad temptationem.
Temptatio namque est vita hominis
super terram. Ne autem fideles in
hiis deficiant consolatur eos do-
minus atque confirmat dicens
Vobiscum sum usque ad consum-
mationem seculi. Et nolite ti-
mere pusillus grex. Propterea un-
de deus pater tribulationes
Iterum cognoscimus quoniam ex
veritate sumus et in conspectu eius
suadebimus corda nostra quoniam
quas passura erat ecclesia ab
apostolis fundata super pe-
tram christum ut minus time-
ret disposuit una cum fili-
o et spiritu sancto eas revelare.
Revelavit autem tota trini-
tas christo secundum humanitatem

ipse vero iohanni per angelum. Iohannes ecclesiis. Et quia revelatio facta hunc librum conscripsit. Unde et liber iste apocalipsis id est revelatio, quia hic continentur que revelavit deus iohanni. Iohannes ecclesie et cetera, id est ecclesia passa sit in tempore primitivo et nunc patiatur et novissimis temporibus antichristi passura sit quando tanta erit tribulatio ut si fieri potest et moveantur electi. Et propter hoc et nunc et in futuro premia sit susceptura atque quos termina supplicia eterna promissa pro ... sustinuerint. Inde iste liber inter canonicas scripturas novi testamenti prophetie nomine censetur et aliis est excellentior propheticis. Sicut enim novum testamentum prestat veteri et evangelium legi, ita et prophetia ista propheticis veteribus, quia de christo et ecclesia magna ex parte iam adimpleta sacramenta denunciat. Vel et ideo quia cum alius unitaria, ista triphariam est prophetia simul, scilicet de preterito, presenti et futuro. Ad cuius confirmandam auctoritatem excellentia auctoritas mittentis et deferentis et accipientis, mittentis scilicet trinitatis, et deferentis scilicet angeli, accipientis iohannis. Cum autem iohanni hec visione sunt revelata, sunt tria genera visionum, sub quo genere contineatur videndum est. Visio enim alia corporalis, cum videlicet corporalibus oculis aliquid videmus; alia spiritualis seu ymaginaria, cum videlicet dormientes vel etiam vigilantes imagines rerum cernimus quibus aliquid aliud significatur, sicut pharao spicas et moyses rubum ardentem, ille dormiens ille vigilans. Alia intellectualis, cum videlicet spiritu sancto revelante intellectu mentis capimus veritatem misteriorum, sicut est ... Hoc modo vidit iohannes que in hoc libro conscribuntur. Non in figuris tantum vidit sed et earum significata mente intellexit. Vidit autem iohannes

et scripsit in pathmos insula relegatus a domitiano nequissimo principe impiissimo. Hac enim ad scribendum compellente causa, quod dum exul teneretur a domitiano in pathmos insula, et in ecclesiis quibus ipse preerat multa pullulaverunt atque inoleverunt vicia atque diverse hereses. Erant enim quidam heretici qui dicebant christum non fuisse ante mariam, cum temporaliter de ea natus esset. Quos iohannes in principio evangelii sui redarguit dicens: In principio erat verbum. Et in hoc libro cum dicat alpha et o, id est principium et finis. Dicebant etiam quidam ecclesiam pondere tribulationum ante finem seculi defecturam, et pro labore non premium eternum suscepturam. Hos ergo errores volens destruere, et ostendit christum principium esse et finem. Unde per ysaiam: Ante me non est formatus deus et post me non erit. Et eam per excessum tribulationum non deficere, sed proficere, et pro hiis bravium eternum recipere. Septem ecclesiis asie et per vii epistolas de vitiis instruens et per eam totam generalem ecclesiam docens. Est itaque materia iohannis in hoc opere status ecclesie, nec non premium videlicet quod in presenti prestatur et in futuro recepturum sit. Intentio vero est monere ad patientiam servandam, tum quia brevis labor, tum quia premium magnum. Modus tractandi talis: primo premittit prologum et salutationem ubi reddit auditores benignos attentos, quo premisso accedit ad narrationem. Ante narrationem vero ostendit christum esse ab eterno sine principio et fine, inducens ipsum loquentem: Ego sum alpha et o, id est principium et finis. Postea accedens ad narrationem distinguit vii visiones, quibus terminatis iste liber consummatur. Premittit autem

Scribit autem iohannes.

prologum dicens. Apocalipsis ihesu
christi. subaudis. habetur. sicut malachie
visio per nomen habetur et parabole salo-
monis. Incipit liber apoca-

lipsis.

Apocalipsis
ihesu christi quam dedit
illi deus palam facere ser-
vis suis que oportet fieri
cito. et significavit mi-
ttens per angelum suum servo
suo iohanni qui testimonium perhibuit ver-
bo dei. et testimonium ihesu christi in his
quecumque vidit. Beatus qui le-
git et qui audit verba prophetie huius
et servat ea que in ea scripta sunt.
tempus enim prope est. Iohannes vii.
ecclesiis que sunt in asia. gratia vobis
et pax ab eo qui est et qui erat. et
qui venturus est. et a septem spiri-
tibus qui in conspectu throni eius
sunt. et ab ihesu christo qui est testis
fidelis primogenitus mortuorum.
et princeps regum terre qui dile-
xit nos et lavit nos a peccatis nostris
in sanguine suo. et fecit nos reg-
num et sacerdotes deo et patri suo. ipsi
gloria et imperium in secula seculorum.
amen. Et ecce venit cum nubibus.
et videbit eum omnis oculus et qui
eum pupugerunt. Et tunc plan-
gent se super eum omnes tribus terre.
amen. Ego sum alpha et omega principium
et finis dicit dominus deus. qui est et qui
erat. et qui venturus est omnipotens.
Ego iohannes frater vester et particeps in
tribulatione et regno et patientia in
christo ihesu. fui in insula que appella-
tur pathmos propter verbum dei et testimonium
ihesu christi. fui in spiritu in dominica
die. et audivi post me vocem mag-
nam tamquam tube dicentis michi.
Quod vides scribe in libro et mit-
te vii. ecclesiis que sunt in asia ephe-
so. et smyrne et pergamo et thiatire
et sardis et philadelphie et laodicie.
Et conversus sum ut viderem vocem
que loquebatur mecum. et conversus vi-
di vii. candelabra aurea. et in
medio vii. candelabrorum aureorum
similem filio hominis vestitum pode-
re et precinctum ad mamillas zona au-
rea. Caput autem eius et capilli
erant candidi tamquam lana al-
ba. et tamquam nix. et oculi eius
tamquam flamma ignis. et pedes eius
similes auricalco. sicut in cami-
no ardenti. Et vox illius tamquam
vox aquarum multarum. Et habebat in
dextera sua vii. stellas. et de ore eius
gladius ex utraque parte acutus
exibat. Et facies eius sicut sol lucet
in virtute sua. Et cum vidissem
eum cecidi ad pedes eius tamquam
mortuus. Et posuit dexteram suam
super me dicens. Noli timere. ego
sum primus et novissimus. et
vivus. et fui mortuus. et ecce sum
vivens in secula seculorum. et habeo
claves mortis et inferni. Scribe er-
go que vidisti. et que sunt. et que opor-
tet fieri post hec. Sacramentum vii. stellarum
quas vidisti in dextera mea. et vii.
candelabra aurea. vii. stelle an-
geli sunt vii. ecclesiarum. et candelabra
vii. septem ecclesie sunt. II

Et angelo ephesi ecclesie scri-
be. Hec dicit qui tenet vii. stellas
in dextera sua qui ambulat in me-
dio vii. candelabrorum aureorum. Scio
opera tua et laborem et patientiam
tuam. et quia non potes susti-
nere malos. et temptasti eos qui se
dicunt apostolos esse et non sunt. et inve-
nisti eos mendaces. Et patientiam ha-
bes. et sustinuisti propter nomen meum et non
defecisti. Sed habeo adversum te quod
caritatem tuam primam
reliquisti. Memor esto itaque unde ex-
cideris. et age penitentiam. et prima
opera fac. Sin autem venio tibi
et movebo candelabrum tuum de
loco suo nisi penitentiam egeris. Sed
hoc habes bonum. quia odisti facta
nicholaitarum que et ego odi. Qui habet
aures audiendi audiat quid
spiritus dicat ecclesiis. Vincenti dabo

ede de ligno vite quod est in para
diso dei mei. Et angelo smirne ec
clesie scribe. Hec dicit primus et novis
simus, qui fuit mortuus et vi
vit. Scio tribulacionem tuam et pau
pertatem tuam. Sed dives es. Et
blasfemaris ab hiis qui dicunt se
iudeos esse et non sunt. Sed sunt synago
ga sathane. Nichil horum timeas
que passurus es. Ecce missurus est dia
bolus ex vobis aliquos in carcerem
ut temptemini. Et habebitis tribula
cionem diebus decem. Esto fidelis usque ad
mortem. Et dabo tibi coronam vite.
Qui habet aures audiendi audiat
quid spiritus dicat ecclesiis. Qui vice
rit non ledetur a morte secunda. Et
angelo ecclesie pergami scribe. Hec dicit
qui habet rumpheam ex utraque par
te acutam. Scio ubi habitas ubi sedes
est sathane. Et tenes nomen meum
et non negasti fidem meam. Et in
diebus illis antiphas testis meus
fidelis qui occisus est apud vos ubi
sathanas habitat. Sed habeo adversus te
pauca quia habes illic tenentes
doctrinam balaam qui docebat
balach mittere scandalum coram
filiis israel edere de sacrificiis ydolorum
et fornicari. Ita habes et tu tenentes
doctrinam nicholaitarum. Simili
ter penitenciam age. Si quo minus veniam
tibi cito et pugnabo cum illis in gladio
oris mei. Qui habet aures audi
endi audiat quid spiritus dicat ec
clesiis. Vincenti dabo manna ab
sconditum. Et dabo illi calculum
candidum. Et in calculo nomen no
vum scriptum quod nemo scit nisi
qui accipit. Et angelo thiatire eccle
sie scribe. Hec dicit filius dei qui habet o
culos tamquam flammam ignis et
pedes eius similes auricalco. Novi
opera tua et fidem et caritatem
et ministerium et pacienciam tuam et
opera tua novissima plura prioribus.
Sed habeo adversus te pauca quia
permittis mulierem iezabel que
se dicit prophetam docere et seducere
servos meos fornicari et mandu
care de ydolotitis. Et dedi illi tempus
ut penitenciam ageret et non vult penite
re a fornicacione sua. Et ecce ego mit
tam eam in lectum. Et qui me
chantur cum ea in tribulacione
maxima erunt nisi penitenciam ab o
peribus suis egerint. Et filios eius
interficiam in morte. Et scient
omnes ecclesie quia ego sum scrutans
renes et corda. Et dabo unicuique ves
trum secundum opera sua. Vobis autem
dico et ceteris qui thiatire estis. Qui
cumque non habent doctrinam hanc
et qui non cognoverunt altitudinem
sathane quemadmodum dicunt. Non mittam
super vos aliud pondus. Tamen id quod
habetis tenete donec veniam. Et qui
vicerit et qui custodierit usque in
finem opera mea, dabo illi potes
tatem super gentes. Et reget eas
in virga ferrea et tamquam vas
figuli confringentur. Sicut et
ego accepi a patre meo. Et dabo illi
stellam matutinam. Qui habet
aures audiendi audiat quid
spiritus dicat ecclesiis.

III

Et angelo ecclesie sardis scribe. Hec
dicit qui habet vii spiritus dei et sep
tem stellas. Scio opera tua quia
nomen habes quod vivas et mor
tuus es. Esto vigilans et confirma
cetera que moritura erant. Non enim
invenio opera tua plena coram deo
meo. In mente ergo habe qualiter acce
peris et audieris et serva et peni
tenciam age. Si ergo non vigilaveris
veniam ad te tamquam fur et
nescies qua hora veniam ad te.
Sed habes pauca nomina in sardis
et qui non inquinaverunt vestimen
ta sua. Et ambulabunt mecum in albis
quia digni sunt. Qui vicerit sic
vestietur vestimentis albis. Et non
delebo nomen eius de libro vite. Et
confitebor nomen eius coram
patre meo. Et coram angelis

eius. Qui habet aures audiendi
audiat quid spiritus dicat ecclesiis. Et
angelo philadelphie ecclesie scri
be. Hec dicit sanctus et verus qui habet
clavem david. qui aperit et ne
mo claudit. claudit et nemo
aperit. Scio opera tua. Ecce dedi
coram te ostium apertum quod ne
mo potest claudere. quia modi
cam habes virtutem. et servasti
verbum meum. et non negasti no
men meum. Ecce dabo tibi de si
nagoga sathane qui dicunt
se iudeos esse et non sunt. sed mentiun
tur. Ecce faciam illos ut veni
ant et adorent ante pedes tuos
et scient quia ego dilexi te. Quoniam
servasti verbum patientie mee.
et ego te servabo ab hora temp
tationis que ventura est in orbem
universum temptare habitantes
in terra. Ecce venio cito. tene quod
habes ut nemo accipiat coronam
tuam. Et qui vicerit faciam illum
columpnam in templo dei mei.
et foras non egredietur amplius
et scribam super eum nomen
dei. et nomen civitatis dei mei no
ve ierusalem. que descendit de celo a
deo meo. et nomen meum novum.
Qui habet aures audiendi audiat.
quid spiritus dicat ecclesiis. Et angelo
laodicie ecclesie scribe. Hec dicit amen
testis fidelis et verus qui est princi
pium creature dei. Scio opera
tua quia neque frigidus es. neque
calidus. Utinam frigidus esses
aut calidus. Sed quia tepidus es
et nec frigidus. nec calidus. inci
piam te evomere ex ore meo. quia
dicis quod dives sum et locuple
tatus. et nullius egeo. et nescis quia
tu es miser. et miserabilis et pauper.
et cecus et nudus. Suadeo tibi eme
re a me aurum ignitum. ut locu
ples fias et vestimentis albis indua
ris. et non appareat confusio nu
ditatis tue. et collirio inunge o
culos tuos ut videas. Ego quos
amo arguo et castigo. emulare
ergo et penitentiam age. Ecce sto ad ostium
et pulso. Si quis audierit vocem me
am. et aperuerit ianuam. intro
ibo ad illum. et cenabo cum illo.
et ipse mecum. Qui vicerit dabo ei se
dere mecum in throno meo sicut et
ego vici et sedi cum patre meo in
throno eius. Qui habet aures au
diendi audiat quid spiritus dicat ecclesiis.

IIII

Post hec vidi
et ecce ostium apertum in celo.
et vox prima quam audivi tamquam
tube loquentis mecum dicens. Ascen
de huc. et ostendam tibi que oportet
fieri post hec. Et statim fui in spiritu.
et ecce sedes posita erat in celo. et su
pra sedem sedens. et qui sedebat similis
erat aspectui lapidis iaspidis et sar
dini. et yris erat in circuitu se
dis similis visioni smaragdine.
et in circuitu sedis sedilia xxiiii.
et supra thronos xxiiii seniores
sedentes circumamicti stolis al
bis in capitibus eorum coronas aureas.
et de throno procedebant fulgura.
et voces et tonitrua. et vii lampades
ardentes ante thronum. que sunt vii
spiritus dei. et in conspectu sedis tamquam
mare vitreum simile cristallo.
et in medio sedis. et in circuitu se
dis quatuor animalia plena o
culis ante et retro. et animal primum
simile leoni. et secundum animal simile
vitulo. et tertium animal habens faciem quasi
hominis. et quartum animal simile a
quile volanti. et iiii animalia sin
gula eorum habebant alas senas.
et in circuitu et intus plena sunt
oculis. et requiem non habebant
die ac nocte dicentia. Sanctus sanctus sanctus
dominus deus omnipotens qui e
rat et qui est. et qui venturus est.
et cum darent illa animalia
gloriam et honorem. et benedictionem
sedenti super thronum viventi in secula
seculorum. procidebant xxiiii seniores

ioris ante sedentem in throno et
adorabant viventem in secula
seculorum et mittebant coronas suas
ante thronum dicentes. Dignus
es domine deus noster accipere gloriam
et honorem et virtutem quia tu
creasti omnia et propter voluntatem
tuam erant et creata sunt.

V

Et vidi in dextera
sedentis super thronum librum
scriptum intus et foris signatum
sigillis vii. Et vidi angelum fortem
predicantem voce magna. Quis
dignus aperire librum et solvere sig-
nacula eius. Et nemo poterat neque
in celo neque in terra neque subtus terram
aperire librum neque respicere illum.
Et ego flebam multum quia nemo
dignus inventus est aperire librum
nec videre eum. Et unus de senioribus
dicit michi. Ne fleveris. Ecce vicit
leo de tribu iuda radix david qui
dignus est aperire librum et solvere
vii signacula eius. Et vidi et ecce in
medio throni et iiii animalium et in
medio seniorum agnum stantem
tamquam occisum habentem cornua
vii et oculos vii qui sunt vii spiritus
dei missi in omnem terram. Et venit et
accepit de dextera sedentis in thro-
no librum. Et cum aperuisset librum
iiii animalia et xxiiii seniores ce-
ciderunt coram agno habentes singuli
citharas et phialas aureas odoramen-
torum que sunt orationes sanctorum. Et cantabant
canticum novum dicentes. Dignus
es domine deus aperire librum et sol-
vere signacula eius quoniam occisus es
et redemisti nos deo in sanguine tuo
ex omni tribu et lingua et populo et
natione et fecisti nos deo nostro
regnum et sacerdotes et regnabimus
super terram. Et vidi et audivi vocem
angelorum multorum in circuitu thro-
ni et animalium et seniorum. Et erat numerus
eorum milia milium dicentium mag-
na voce. Dignus est agnus qui
occisus est accipere virtutem et di-
vinitatem et sapientiam et fortitu-
dinem et honorem et gloriam et bene-
dictionem et omnem creaturam que in celo
est et super terram et subtus terram et
mare et que sunt in eo. Omnes audivi
dicentes sedenti in throno et agno
benedictio et honor et gloria et potestas
in secula seculorum. Et iiii animalia dice-
bant amen. Et xxiiii seniores ceci-
derunt in facies suas et adoraverunt
viventem in secula seculorum.

VI

Et vidi quod
aperuisset agnus unum de vii
sigillis. Et audivi unum de iiii ani-
malibus dicens tamquam vocem toni-
trui. Veni et vide. Et vidi et ecce equus
albus et qui sedebat super illum ha-
bebat arcum. Et data est ei corona
et exivit vincens ut vinceret. Et
cum aperuisset sigillum secundum au-
divi secundum animal dicens. Veni et vide.
Et exivit alius equus rufus et qui
sedebat super illum datum est ei ut su-
meret pacem de terra et ut invicem
se interficiant. Et datus est ei gla-
dius magnus. Et cum aperuis-
set sigillum tertium audivi tertium
animal dicens. Veni et vide. Et ecce equus
niger et qui sedebat super illum ha-
bebat stateram in manu sua. Et
audivi tamquam vocem in medio
iiii animalium dicentium. Bilibris
tritici denario uno et tres bili-
bres ordei denario uno et vinum et
oleum ne leseris. Et cum ape-
ruisset sigillum quartum audi-
vi vocem quarti animalis dicentis.
Veni et vide. Et ecce equus pal-
lidus et qui sedebat super eum nomen
illi mors et infernus sequebatur
eum. Et data est illi potestas super
iiii partes mundi interficere gla-
dio fame et morte et bestiis terre.
Et cum aperuisset sigillum quintum
vidi subtus altare animas interfecto-
rum propter verbum dei et propter testimonium quod
habebant. Et clamabant voce mag-
na dicentes. Usque domine sanctus

tu verus non iudicas et vindicas sanguinem nostrum de his qui habitant in terra. Et date sunt illis singule stole albe. et dictum est illis ut requiescerent hunc tempus modicum donec compleantur conservi eorum et fratres eorum qui interficiendi sunt sicut et illi. Et vidi cum aperuisset sigillum sextum. et ecce terremotus magnus factus est. et sol factus est niger tamquam saccus cilicinus. et luna tota facta est sicut sanguis. et stelle de celo ceciderunt super terram. sicut ficus emittit grossos suos cum a vento magno movetur. et celum recessit sicut liber involutus. et omnis mons et insule de locis suis mote sunt. et reges terre et principes et tribuni, et divites et fortes. et omnis servus et liber absconderunt se in speluncis. et in petris montium. et dicunt montibus et petris. cadite super nos. et abscondite nos a facie sedentis super thronum. et ab ira agni. quia venit dies magnus ire ipsorum et quis poterit stare?

VII

Post hec vidi .iiii. angelos stantes super .iiii. angulos terre. tenentes .iiii. ventos terre ne flarent super terram. neque super mare. neque in ullam arborem. Et vidi alterum angelum ascendentem ab ortu solis habentem signum dei vivi. et clamavit voce magna .iiii. angelis quibus datum est nocere terre et mari dicens. Nolite nocere terre et mari. neque arboribus quoadusque signemus servos dei nostri in frontibus eorum. Et audivi numerum signatorum .c.xl.iiii. milia signati ex omni tribu filiorum israel. Ex tribu iuda .xii. milia signati. Ex tribu ruben .xii. milia signati. Ex tribu gad .xii. milia signati. Ex tribu aser .xii. milia signati. Ex tribu neptalim .xii. milia signati. Ex tribu manasse .xii. milia signati. Ex tribu simeon .xii. milia signati. Ex tribu levi .xii. milia signati. Ex tribu ysachar .xii. milia signati. Ex tribu zabulon .xii. milia signati. Ex tribu ioseph .xii. milia signati. Ex tribu beniamin .xii. milia signati. Post hec vidi turbam quam dinumerare nemo poterat. ex omnibus gentibus et tribubus et populis et linguis stantes ante thronum in conspectu agni amicti stolis albis et palme in manibus eorum. et clamabant voce magna dicentes. Salus deo nostro qui sedet super thronum et agno. Et omnes angeli stabant in circuitu throni et seniorum et .iiii. animalium. et ceciderunt in conspectu throni in facies suas et adoraverunt deum dicentes. Amen. Benedictio et claritas et sapientia et gratiarum actio. honor et virtus et fortitudo deo nostro in secula seculorum amen. Et respondit unus de senioribus et dixit michi. Hii qui amicti sunt stolis albis qui sunt et unde venerunt? Et dixi illi. domine mi tu scis. Et dixit michi. Hii sunt qui venerunt de tribulatione magna. et laverunt stolas suas. et dealbaverunt eas in sanguine agni. Ideo sunt ante thronum dei. et serviunt ei die ac nocte in templo eius. et qui sedet in throno habitat super illos. Non esurient neque sitient amplius. neque cadet super illos sol. neque ullus estus. quoniam agnus qui in medio throni est reget illos. et deducet eos ad vite fontes aquarum. et absterget deus omnem lacrimam ab oculis eorum. Et cum aperuisset sigillum septimum. factum est silentium in celo quasi media hora.

VIII

Et vidi .vii. angelos stantes in conspectu dei. et date sunt illis .vii. tube. Et alius angelus venit et stetit ante altare habens aureum thuribulum. et data sunt illi incensa multa. ut daret de orationibus sanctorum omnium super altare aureum

quod est ante thronum dei. Et as-
cendit fumus incensorum de orationibus
sanctorum de manu angeli coram deo.
Et accepit angelus thuribulum au-
reum. et implevit illud de igne
altaris. et misit in terram. Et facta sunt
tonitrua et voces et fulgura et terre
motus magnus. Et vii. angeli qui
habebant vii. tubas preparaverunt
se ut tuba canerent. Et primus ange-
lus tuba cecinit. et facta est ignis
grando commixta in sanguine. et
missum est in terram. Et tertia pars
terre combusta est. et tertia pars arborum
concremata est. et omne fenum viri-
de combustum est. Et secundus angelus
tuba cecinit. et tamquam mons mag-
nus igne ardens missus est in mare
et facta est tertia pars maris sanguis
et mortua est tertia pars creature
eorum que habebant animas in mari. Et ter-
tia pars navium interiit. Et ter-
tius angelus tuba cecinit. et ce-
cidit de celo stella magna ardens
tamquam facula. et cecidit in tertiam
partem fluminum. et in fontes
aquarum. et nomen stelle dicitur ab-
sinthium. Et facta est tertia pars aqua-
rum in absinthium. et multi homi-
num mortui sunt de aquis quia
amare facte sunt. Et quartus ange-
lus tuba cecinit. et percussa est tertia pars
solis. et tertia pars lune. et tertia pars
stellarum. ita ut obscuraretur
tertia pars eorum. et tertia pars diei non
luceret et noctis similiter. Et vidi et
audivi vocem unius aquile
volantis per medium celi dicentis
voce magna. Ve. ve. ve. habitanti-
bus in terra de ceteris vocibus trium
angelorum qui erant tuba cane-
re.

IX

Et quintus angelus tuba cecinit
et vidi stellam de celo cecidisse
in terram. et data est ei clavis
putei abyssi. et aperuit puteum abyssi.
Et ascendit fumus putei sicut fu-
mus fornacis magne. et obscura-
tus est sol et aer de fumo putei. Et
de fumo putei exierunt locuste
in terram. et data est illis potestas.
sicut habent scorpiones terre potesta-
tem. et preceptum est illis ne lederent
fenum terre. neque comederent de vi-
ride. neque omnem arborem. nisi tantum
homines qui non habent signum dei in fron-
tibus suis. Et datum est eis ne occide-
rent eos. sed ut cruciarent mensibus
v. et cruciatus eorum ut cruciatus
scorpionum cum percutit hominem.
Et in diebus illis querent homines mor-
tem. et non invenient eam. et
desiderabunt mori. et fugiet
mors ab eis. Et similitudines lo-
custarum similes equis paratis ad
prelium. et super capita earum tamquam
corone similes auro. et facies
earum tamquam facies hominum.
Et habebant capillos sicut capillos
mulierum. et dentes earum si-
cut dentes leonum erant. Et habe-
bant loricas sicut loricas ferreas.
et vox alarum illarum sicut vox
curruum equorum multorum curren-
tium in bellum. Et habebant cau-
das similes scorpionum. et acu-
lei erant in caudis earum. et po-
testas earum nocere hominibus mensibus
v. Et habebant super se regem an-
gelum abyssi. cui nomen hebrai-
ce abaddon. grece autem apollion.
et latine habens nomen exterminans.
Ve unum abiit. et ecce adhuc ve-
niunt duo ve. Post hec et sextus
angelus tuba cecinit. et audivi
vocem unam ex iiii. cornibus
altaris aurei quod est ante oculos
dei dicentem. sexto angelo qui
habebat tubam. Solve iiii. an-
gelos qui alligati sunt in flumi-
ne magno eufraten. Et soluti sunt
iiii. angeli qui parati erant in ho-
ram et diem et mensem et annum. ut
occiderent tertiam partem hominum.
Et numerus equestris exercitus vicies mi-
lies dena milia. Et audivi numerum eorum.

Et ita vidi equos in visione: et qui sedebant super eos habebant loricas igneas, et iacinctinas et sulphureas: et capita equorum erant tamquam capita leonum: et de ore eorum procedit ignis et fumus et sulphur. Et ab hiis tribus plagis occisa est tercia pars hominum de igne et de fumo et sulphure que procedebant ex ore ipsorum. Potestas enim equorum in ore eorum est et in caudis eorum. Nam caude eorum similes serpentibus, habentes capita: et in hiis nocent. Et ceteri homines qui non sunt occisi in hiis plagis, neque penitentiam egerunt de operibus manuum suarum, ut non adorarent demonia et simulacra aurea et argentea et erea et lapidea et lignea, que neque videre possunt neque audire neque ambulare: et non egerunt penitentiam ab homicidiis suis, neque a veneficiis suis, neque a fornicatione sua, neque a furtis suis.

X

Et vidi alium angelum fortem descendentem de celo amictum nube, et yris in capite eius, et facies eius erat ut sol, et pedes eius tamquam columpna ignis. Et habebat in manu sua libellum apertum: et posuit pedem suum dextrum super mare, sinistrum autem super terram. Et clamavit voce magna, quemadmodum cum leo rugit. Et cum clamasset, locuta sunt septem tonitrua voces suas. Et cum locuta fuissent septem tonitrua voces suas, ego scripturus eram: et audivi vocem de celo dicentem: Signa que locuta sunt septem tonitrua, et noli ea scribere. Et angelus quem vidi stantem supra mare et super terram, levavit manum suam ad celum: et iuravit per viventem in secula seculorum, qui creavit celum et ea que in eo sunt, et terram et ea que in ea sunt, et mare et ea que in eo sunt: quia tempus non erit amplius: sed in diebus vocis septimi angeli, cum ceperit tuba canere, consummabitur misterium Dei, sicut evangelizavit per servos suos prophetas. Et vocem quam audivi de celo iterum loquentem mecum et dicentem: Vade et accipe librum apertum de manu angeli stantis supra mare et super terram. Et abii ad angelum dicens ei ut daret michi librum. Et dixit michi. Accipe librum et devora illum: et faciet amaricari ventrem tuum, sed in ore tuo erit dulce sicut mel. Et accepi librum de manu angeli et devoravi illum: et erat in ore meo tamquam mel dulce. Et cum devorassem eum, amaricatus est venter meus. Et dixit michi: Oportet te iterum prophetare gentibus et populis et linguis et regibus multis.

XI

Et datus est michi calamus similis virge, et dictum est michi: Surge et metire templum Dei et altare, et adorantes in eo. Atrium autem quod est foris templum eice foras, et ne metiaris illud, quoniam datum est gentibus: et civitatem sanctam calcabunt mensibus quadraginta duobus. Et dabo duobus testibus meis, et prophetabunt diebus mille ducentis sexaginta, amicti saccis. Hii sunt due olive et duo candelabra in conspectu Domini terre stantes. Et si quis voluerit eos nocere, ignis exiet de ore eorum et devorabit inimicos eorum. Et si quis voluerit eos ledere, sic oportet eum occidi. Hii habent potestatem claudendi celum ne pluat diebus prophetie illorum: et potestatem habent super aquas convertendi eas in sanguinem, et percutere terram omni plaga quotienscumque voluerint. Et cum finierint testimonium suum, bestia que ascendit de abysso faciet adversus eos bellum, et vincet illos et occidet eos. Et corpora eorum iacebunt in plateis civitatis magne que vocatur spiritualiter Sodoma et Egyptus, ubi et Dominus eorum

Et dixit michi. Accipe.

eorum crucifixus est. Et videbunt
de tribubus et populis et linguis
et gentibus. et iacebunt corpora eo-
rum per tres dies et dimidium.
et corpora non sinentur poni in mo-
numentis. Et inhabitantes terram
gaudebunt super illos et iocundabun-
tur et munera mittent adinvicem.
quoniam hii duo prophete cruciaverunt eos
qui inhabitant super terram. Et post
dies tres et dimidium spiritus vite a deo
intravit in eos. Et steterunt super
pedes suos. et timor magnus ceci-
dit super eos qui viderunt eos. Et
audierunt vocem magnam de
celo dicentem illis. Ascendite huc.
Et ascenderunt in celum in nube.
et viderunt illos inimici eorum. Et in
illa hora factus est terremotus mag-
nus. et decima pars civitatis ce-
cidit. et occisi sunt in terremotu
nomina hominum vii. milia. et reliqui in
timore sunt missi. et dederunt glo-
riam deo celi. Ve secundum abiit. et
ecce ve tercium veniet cito. Et
septimus angelus tuba cecinit. et fac-
te sunt voces magne in celo
dicentes. Factum est regnum huius
mundi domini nostri et christi filii
eius. et regnabunt in secula se-
culorum amen. Et xxiiii. seniores qui
in conspectu domini sedent in se-
dibus suis. ceciderunt in facies suas
et adoraverunt deum dicentes. Gra-
tias agimus tibi domine deus om-
nipotens. qui es et qui eras. et qui
venturus es. quia accepisti vir-
tutem tuam magnam et regnasti.
Et irate sunt gentes. et advenit
ira tua. et tempus mortuorum iudica-
ri. et reddere mercedem servis tuis
prophetis. et sanctis. et timentibus nomen tuum
pusillis et magnis. et exterminandi
eos qui corruperunt terram.

XII

Et apertum est
templum in celo. et visa est
archa testamenti eius in templo
eius. et facta sunt fulgura et vo-
ces et terre motus. et grando
magna. Et signum magnum
apparuit in celo. Mulier a-
micta sole et luna sub pedibus
eius. et in capite eius corona
stellarum xii. et in utero habens. et cla-
mabat parturiens. et cruciabatur
ut pariat. Et visum est aliud si-
gnum in celo. et ecce draco mag-
nus rufus habens capita vii. et cor-
nua x. et in capitibus eius vii.
diademata. et cauda eius trahe-
bat terciam partem stellarum
celi. et misit eas in terram. Et draco
stetit ante mulierem que erat
paritura. ut cum peperisset
filium eius devoraret. Et peperit
filium masculum qui recturus
erat omnes gentes in virga fer-
rea. Et raptus est filius eius ad
deum. et ad thronum eius. Et mulier
fugit in solitudinem ubi habebat lo-
cum paratum a deo. ut ibi pas-
cant eam diebus mille. cc. lx. Et fac-
tum est prelium magnum in celo. Mi-
chael et angeli eius preliabantur
cum dracone. et draco pugna-
bat et angeli eius. et non valuerunt.
neque locus inventus est eorum am-
plius in celo. Et proiectus est
draco ille magnus serpens an-
tiquus qui vocatur diabolus.
et sathanas qui seducit univer-
sum orbem. et proiectus est in terram
et angeli eius cum illo missi sunt.
Et audivi vocem magnam in celo
dicentem. Nunc facta est salus
et virtus. et regnum dei nostri et po-
testas christi eius. quia proiectus
est accusator fratrum nostrorum qui
accusabat illos ante conspectum dei
nostri die ac nocte. Et ipsi vicerunt
eum propter sanguinem agni et propter
verbum testimonii sui. et non dilexe-
runt animas suas usque ad mortem.
Propterea letamini celi. et qui habitatis
in eis. Ve terre et mari quia des-
cendit diabolus ad vos habens iram

magnam. sciens quod modi-
cum tempus habet. Et postquam vi-
dit draco quod proiectus esset in
terram, persecutus est mulierem
que peperit masculum. Et date sunt
mulieri ale due aquile mag-
ne ut volaret in desertum in
locum suum ubi alitur per tempus et
tempora et dimidium temporis a facie
serpentis. Et misit serpens ex ore
suo post mulierem aquam tan-
quam flumen. ut eam faceret tra-
hi a flumine. Et adiuvit terra
mulierem. Et aperuit terra os suum
et absorbuit flumen quod misit
draco de ore suo. Et iratus est dra-
co in mulierem. et abiit facere pre-
lium cum reliquis de semine
eius qui custodiunt mandata
dei. et habent testimonium ihesu christi.
Et stetit super harenam maris.

XIII

Et vidi de
mari bestiam descendentem.
habentem capita .vii. et cornua .x. et
super cornua eius .x. diademata.
et super capita eius nomina blasfe-
mie. Et bestia quam vidi similis erat
pardo. et pedes eius sicut pedes ur-
si. et os eius sicut os leonis. Et dedit
illi draco virtutem suam. et po-
testatem magnam. Et vidi u-
num de capitibus suis quasi occisum in
mortem. Et plaga mortis eius cura-
ta est. et admirata est universa terra
post bestiam. Et adoraverunt dracho-
nem qui dedit potestatem bes-
tie. et adoraverunt bestiam dicentes.
Quis similis bestie. et quis poterit
pugnare cum ea. Et datum est ei os
loquens magna et blasfemias.
Et data est potestas facere menses .xl.
duos. Et aperuit os suum in blasfe-
mias ad deum blasfemare nomen
eius. et eos qui in celo habitant. Et
datum est illi bellum facere cum
sanctis. et vincere eos. Et data est illi po-
testas in omnem tribum. et populum
et linguam. et gentem. Et adorave-
runt omnes eam qui inhabitant ter-
ram quorum non sunt nomina scripta
in libro vite agni. qui occisus est
ab origine mundi. Si quis ha-
bet aures audiendi audiat. Qui in cap-
tivitatem duxerit in captivita-
tem vadet. Qui in gladio occide-
rit. oportet eum gladio occidi.
Hic est pacientia et fides sanctorum. Et vidi ali-
am bestiam ascendentem de terra
et habebat cornua duo similia ag-
ni. et loquebatur sicut draco. Et po-
testatem prioris bestie omnem facie-
bat in conspectu eius. Et fecit
terram et habitantes in ea adorare bes-
tiam primam cuius curata est
plaga mortis. Et fecit signa mag-
na ut etiam ignem faceret de celo des-
cendere in terram in conspectu omnium
hominum. Et seducit habitantes in terra
propter signa que data sunt illi fa-
cere in conspectu bestie. dicens ha-
bitantibus in terra. ut faciant yma-
ginem bestie que habet plagam gla-
dii. et vixit. Et datum est illi ut da-
ret spiritum ymagini bestie. et ut
loquatur ymago bestie. Et fa-
ciat ut quicumque non adoraverint yma-
ginem bestie occidantur. Et faciet
omnes pusillos. et magnos. et divi-
tes. et pauperes. et liberos. et servos
habere caracterem in manu dextera. aut
in frontibus suis. ne quis pos-
sit emere. aut vendere. nisi habet ca-
racterem nominis bestie. aut no-
men aut numerum nominis eius. Hic sapi-
entia est. Qui habet intellectum computet
numerum bestie. Numerus enim ho-
minis est. et numerus eius est sex-
centi .lx. vi.

XIIII

Et vidi. et ecce agnus stabat su-
pra montem syon. et cum eo centum
.xl. iiii. milia. habentes nomen eius
et nomen patris eius scriptum in fron-
tibus suis. Et audivi vocem de ce-
lo tamquam vocem aquarum mul-
tarum. et tamquam vocem tonitrui
magni. Et vocem quam audivi

sicut citharedorum citharizantium
in citharis suis. Et cantabant quasi can-
ticum novum ante sedem, et ante
quatuor animalia et seniores. Et ne-
mo poterat dicere canticum nisi illa c-
xl. quatuor milia, qui empti sunt
de terra. Hii sunt qui cum mulie-
ribus non sunt coinquinati; vir-
gines enim sunt. Hii sequuntur
agnum quocumque ierit. Hii
empti sunt ex omnibus primitie
deo et agno. Et in ore ipsorum non est inven-
tum mendacium. Sine macula enim
sunt ante thronum dei. Et vidi an-
gelum alterum volantem per medi-
um celum habentem evangelium eter-
num, ut evangelizaret sedentibus
super terram et super omnem gentem
et tribum et linguam et populum
dicens magna voce: Timete do-
minum et date illi honorem quia
venit hora iudicii eius. Et adorate
eum qui fecit celum et terram, ma-
re et omnia que in eis sunt, et fontes
aquarum. Et alius angelus secutus
est dicens: Cecidit cecidit babilon
civitas illa magna que a vino ire
fornicationis sue potavit omnes gentes.
Et tertius angelus secutus est eos dicens
magna voce: Si quis adoraverit
bestiam et imaginem eius et acce-
perit caracterem in fronte sua aut
in manu sua: hic bibet de vino ire
dei quod mixtum est mero in ca-
lice ire ipsius, et cruciabitur igne et sul-
phure in conspectu angelorum sanctorum
et ante conspectum agni. Et fumus
tormentorum in secula seculorum ascendet.
nec habent requiem die ac nocte qui
adoraverunt bestiam et imaginem
eius, et si quis acceperit caracte-
rem nominis eius. Hic sapientia sanctorum
est, qui custodiunt mandata
dei et fidem ihesu. Et audivi vocem
de celo dicentem michi: Scribe. Beati
mortui qui in domino moriuntur.
amodo iam dicit spiritus ut requi-
escant a laboribus suis. Opera enim
illorum sequuntur illos. Et vidi. Et ec-
ce nubem candidam, et super nu-
bem sedentem similem filio ho-
minis, habentem in capite suo co-
ronam auream et in manu sua
falcem acutam. Et alius angelus
exivit de templo clamans voce
magna ad sedentem super nubem: Mit-
te falcem tuam et mete, quia venit
hora ut metatur, quoniam matura-
vit messis terre. Et misit ille qui
sedebat super nubem falcem su-
am in terram et messuit terram.
Et alius angelus angelus exivit de
altari qui habebat potestatem super
ignem et exclamavit voce
magna ad eum qui habebat falcem a-
cutam, dicens: Mitte falcem tuam
acutam et vindemia botros vinee
terre, quoniam mature sunt uve eius.
Et misit angelus falcem suam in
terram et vindemiavit vineam
terre et misit in lacum ire dei mag-
num. Et calcatus est lacus extra
civitatem, et exivit sanguis de la-
cu usque ad frenos equorum per
stadia mille sexcenta.

XV

Et vidi aliud signum in celo ma-
gnum et mirabile, angelos
vii. habentes plagas vii. novis-
simas, quoniam in illis consummata est ira
dei. Et vidi tamquam mare vitre-
um mixtum igne, et eos qui vice-
runt bestiam et imaginem eius et nu-
merum nominis eius stantes supra
mare vitreum habentes citharas
dei et cantantes canticum moysi ser-
vi dei et canticum agni dicentes:
Magna et mirabilia sunt opera
tua domine deus omnipotens. Iuste et
vere sunt vie tue domine rex
seculorum. Quis non timebit te domine
et magnificabit nomen tuum?
Quia solus pius es, quoniam omnes gen-
tes venient et adorabunt in con-
spectu tuo, quoniam omnia iudicia tua
manifesta sunt. Et post hec vidi
et ecce apertum est templum

tabernaculi testimonii in celo.
Et exierunt .vii. angeli habentes .vii.
plagas. de templo. vestiti lapide
mundo et candido. et precincti cir-
ca pectora zonis aureis. Et unum
de .iiii. animalibus dedit .vii. angelis
.vii. phialas aureas plenas ira-
cundie dei viventis in secula seculorum.
Et impletum est templum dei fu-
mo a maiestate et de virtute eius.
Et nemo poterat in templum in-
troire donec consummarentur .vii.
plage .vii. angelorum.

XVI

Et audivi vocem magnam
de templo dicentem .vii. ange-
lis. Ite effundite .vii. phialas ire
dei in terram. Et abiit primus
angelus et effudit phialam suam
in terram. Et factum est vulnus se-
vum et pessimum in homines qui ha-
bebant caracterem bestie. et in eos qui
adoraverunt bestiam et ymagi-
nem eius. Et secundus angelus ef-
fudit phialam suam in mare.
et sanguis factus est tamquam mor-
tui. et omnis anima vivens mortua
est in mari. Et tercius angelus
effudit phialam suam super
flumina et super fontes aquarum.
et factus est sanguis. Et audivi an-
gelum aquarum dicentem. Iustus
es domine qui es et qui eras sanctus.
qui hec iudicasti. quia sanguinem
sanctorum et prophetarum effuderunt. et sangui-
nem eis dedisti bibere. digni enim
sunt. Et audivi alterum dicentem.
Etiam domine deus omnipotens vera et ius-
ta iudicia tua. Et quartus ange-
lus effudit phialam suam in
solem. et datum est illi estu af-
fligere homines et igni. Et estuave-
runt homines estu magno. et
blasfemaverunt nomen dei habentis
potestatem super has plagas.
neque egerunt penitenciam ut
darent illi gloriam. Et quintus
angelus effudit phialam suam
super sedem bestie. et fac-
tum est regnum eius tene-
brosum. et commanducaverunt lin-
guas suas pre dolore. et blasfemaverunt
deum celi pre doloribus et vulneribus
suis. et non egerunt penitenciam ex
operibus suis. Et sextus angelus ef-
fudit phialam suam in flumen
illud magnum eufraten. et sicca-
vit aquam eius. ut prepararetur
via regibus ab ortu solis. Et vidi
de ore draconis. et de ore bestie
et de ore pseudo prophete exire spiritus tres
inmundos. in modum ranarum.
Sunt enim spiritus demoniorum faci-
entes signa. et procedunt ad reges
tocius terre congregare illos in pre-
lium ad diem magnum omni-
potentis dei. Ecce venio sicut fur.
Beatus qui vigilat et custodit vesti-
menta sua ne nudus ambulet.
et videant turpitudinem eius.
Et congregabit illos in locum. qui
vocatur hebraice hermagedon.
Et .vii. angelus effudit phialam
suam in aerem. Et exivit vox
magna de templo a throno di-
cens. factum est. Et facta sunt ful-
gura et voces. et tonitrua. et terre
motus. factus est magnus qualis
numquam fuit ex quo homines
fuerunt super terram. talis terre
motus sic magnus. Et facta est
civitas magna in tres partes.
et civitates gencium ceciderunt.
Et babilon magna venit in memo-
riam ante deum dare illi calicem
vini indignacionis ire eius. Et
omnis insula fugit. et montes non
sunt inventi. Et grando magna
sicut talentum descendit de celo
in homines. Et blasfemaverunt
homines deum propter plagam grandinis
quoniam magna facta est vehementer.

XVII

Et venit unus de
.vii. angelis qui habebant .vii. phi-
alas. et locutus est mecum dicens. Ve-
ni ostendam tibi dampnacionem
meretricis magne que sedet super

aquas multas, cum qua fornicati sunt
reges terre, et inebriati sunt qui ha-
bitant terram de vino prostitutionis
eius. Et abstulit me in spiritu in deser-
tum. Et vidi mulierem sedentem
super bestiam coccineam plenam
nominibus blasphemie, habentem ca-
pita vii. et cornua x. Et mulier erat
circumdata purpura et coccino,
et inaurata auro et lapide precio-
so et margaritis, habens poculum aure-
um in manu sua plenum abho-
minatione et immunditia fornicati-
onis eius. Et in fronte eius nomen
scriptum misterium: Babilon mag-
na mater fornicationum et abhominatio-
num terre. Et vidi mulierem ebri-
am de sanguine sanctorum et de sanguine
martirum Ihesu. Et miratus sum
cum vidissem illam admiratione
magna. Et dixit mihi angelus: Quare mira-
ris? Ego dicam tibi sacramentum mu-
lieris et bestie que portat eam, que habet
capita vii. et cornua x. Bestia quam
vidisti fuit, et non est. Et ascensura
est de abisso, et in interitum ibit. Et
mirabuntur inhabitantes terram,
quorum non sunt scripta nomina
in libro vite a constitutione mundi,
videntes bestiam que erat et non est. Et hic
est sensus qui habet sapientiam. vii. ca-
pita vii. montes sunt super quos
mulier sedet, et reges vii. sunt.
quinque ceciderunt, unus est, et alius
nondum venit; et cum venerit oportet
illum breve tempus manere. Et bestia
que erat et non est, et ipsa octava est,
et de vii. est, et in interitum vadit. Et x.
cornua que vidisti x. reges sunt
qui regnum nondum acceperunt, sed
potestatem tamquam reges una
hora accipient post bestiam.
Hi unum consilium habent, et virtu-
tem et potestatem suam bestie
tradunt. Hi cum agno pugna-
bunt, et agnus vincet illos, quoniam
dominus dominorum est et rex regum,
et qui cum illo sunt vocati, electi
et fideles. Et dixit mihi: Aque quas
vidisti ubi meretrix sedet, populi
sunt et gentes et lingue. Et x. cor-
nua que vidisti in bestia: hi
odient fornicariam, et desolatam
facient illam et nudam, et carnes
eius manducabunt, et ipsam ig-
ne concremabunt. Deus enim
dedit in corda eorum ut faciant
quod placitum est illi, ut dent suum
regnum bestie donec consu-
mentur verba Dei. Et mulier quam
vidisti est civitas magna que habet
regnum super reges terre. XVIII

Et post hec vidi alium angelum de-
scendentem de celo habentem po-
testatem magnam, et terra illumi-
nata est a gloria eius. Et exclama-
vit in fortitudine dicens: Cecidit
cecidit Babilon magna, et facta est
habitatio demoniorum, et custodia omnis
spiritus inmundi, et custodia omnis volu-
cris inmunde, et odibilis, quia de
vino ire fornicationis eius bibe-
runt omnes gentes, et reges terre
cum illa fornicati sunt, et merca-
tores terre de virtute deliciarum
eius divites facti sunt. Et audivi
aliam vocem de celo dicentem:
Exite de illa populus meus, ne parti-
cipes sitis delictorum eius, et de plagis
eius non accipiatis, qui pervene-
runt peccata eius usque ad celum, et
recordatus est dominus iniquita-
tum eius. Reddite illi sicut et ipsa
reddidit vobis, et duplicate duplici-
a secundum opera eius. In pocu-
lo quo miscuit vobis miscete illi
duplum. Quantum glorificavit
se et in deliciis fuit, tantum date
illi tormentum et luctum, quia
in corde suo dicit: Sedeo ut regi-
na et vidua non sum, et luctum non
videbo. Ideo in una die venient
plage eius mors et luctus et fames,
et igni comburetur, quia fortis est

deus qui iudicabit illam. Et flebunt
et plangent super illam reges
terre qui cum illa fornicati sunt
et in deliciis vixerunt cum viderint
fumum incendii eius longe stan-
tes propter timorem tormentorum eius di-
centes. Ve. ve. ve. civitas illa mag-
na babilon. et civitas illa fortis.
quoniam una hora venit iudicium tu-
um. Et negociatores terre flebunt
super illam. et lugebunt quoniam merces
eorum nemo emet amplius. mercem auri
et argenti et lapidis preciosi et mar-
garite et bissi et purpure et serici
et cocci. et omne lignum thinum et omnia
vasa eboris. et omnia vasa de lapide pre-
cioso. et eramento. et ferro et marmore
et cinamomum. et amomum. et odora-
mentorum et unguenti et thuris. et vi-
ni et olei. et simile. et tritici et iumento-
rum. et ovium et equorum. et raedarum. et man-
cipiorum. et animarum hominum. Et poma
tua desideria anime tue discesserunt
a te. et omnia pinguia et preclara pe-
rierunt a te. et amplius illa iam
non invenient. Mercatores horum
qui divites facti sunt ab ea. longe
stabunt propter timorem tormentorum eius
flentes ac lugentes. et dicentes. Ve.
ve. civitas illa magna que amic-
ta erat bisso et purpura et cocco.
et deaurata est auro. et lapide pre-
cioso. et margaritis. quoniam una ho-
ra destitute sunt tante divicie.
Et omnis gubernator. et omnis qui in
lacum navigant. et naute et qui in
mari operantur. longe steterunt et
clamaverunt videntes locum
incendii eius dicentes. Que similis
civitati huic magne. Et miserunt
pulverem super capita sua. et
clamaverunt flentes et lugentes
dicentes. Ve. ve. civitas illa
magna in qua divites facti sunt omnes
qui habebant naves in mari de
preciis eius quoniam una hora desola-
ta est. Exulta super eam celum
et sancti apostoli et prophete. quoniam iudicavit deus
iudicium vestrum de illa. Et sustulit
unus angelus fortis lapidem quasi mo-
larem magnum. et misit in mare
dicens. Hoc impetu mittetur ba-
bilon. illa civitas magna. et ultra
iam non invenietur. Et vox cithare-
dorum. et musicorum et tibia canentium
et tuba non audietur in ea amplius.
et omnis artifex omnis artis non
invenietur in ea amplius. Et vox mo-
le non audietur amplius. et lux lucer-
ne non lucebit tibi amplius. et vox
sponsi et sponse non audietur
adhuc in te amplius. quia merca-
tores tui erant principes terre.
quia in veneficiis tuis erra-
verunt omnes gentes. et in ea sangu-
is prophetarum et sanctorum inventus est.
et omnium qui interfecti sunt in
terra.

XIX

Post hec audivi quasi vocem tu-
barum multarum in celo dicen-
tium. alleluya. Laus et gloria et vir-
tus deo nostro est. quia vera et iusta
iudicia sunt eius. qui iudica-
vit de meretrice magna que corru-
pit terram in prostitucione sua. et vin-
dicavit sanguinem servorum suorum
de manibus eius. Et iterum dixerunt
alleluya. et fumus eius ascendit in
secula seculorum. Et ceciderunt seniores
viginti quatuor. et quatuor animalia. et adoraverunt
sedentem super thronum dicentes
amen. alleluya. Et vox de throno exi-
vit dicens. Laudem dicite deo nostro
omnes sancti eius. et qui timetis deum
pusilli et magni. Et audivi quasi
vocem tube magne. et sicut vocem
aquarum multarum. et sicut vocem
tonitruum magnorum dicencium alleluya.
quoniam regnavit dominus deus noster omni-
potens. Gaudeamus et exultemus
et demus gloriam ei. quia venerunt
nuptie agni. et uxor eius preparavit
se. et datum est illi ut cooperiat
se bissinum splendens candidum

bissinum enim iustificationes sunt
sanctorum. Et dixit michi. Scribe. Beati qui
ad cenam nuptiarum agni vocati
sunt. Et dixit michi. Hec verba dei vera
sunt. Et cecidi ad pedes eius. ut ado-
rem eum. Et dixit michi. Vide ne
feceris. Conservus tuus sum et fra-
trum tuorum habentium testimonium ihesu. Deum
adora. Testimonium enim ihesu est spiritus
prophetie. Et vidi celum apertum. et ecce
equus albus. et qui sedebat super
eum vocabatur fidelis et verax. et
cum iusticia iudicat et pugnat. Oc-
culi autem eius sicut flamma ig-
nis. et in capite eius diademata
multa habens nomen scriptum quod nemo
novit nisi ipse. Et vestitus erat
veste aspersa sanguine. et vocabatur
nomen eius verbum dei. Et exercitus qui
sunt in celo sequebantur eum in equis
albis vestiti bissino albo et mundo.
Et de ore ipsius procedebat gladius
ex utraque parte acutus ut in ipso per-
cutiat gentes. Et ipse reget eas in vir-
ga ferrea. et ipse calcat torcular
vini furoris ire dei omnipotentis. Et ha-
bet in vestimento et in femore suo scriptum
Rex regum et dominus dominancium.
Et vidi unum angelum stantem
in sole. Et clamavit voce mag-
na dicens omnibus qui volant per me-
dium celi. Venite et congregamini
ad cenam dei magnam. ut man-
ducetis carnes regum. et carnes
tribunorum. et carnes fortium. et car-
nes equorum. et sedentium in ipsis.
et carnes omnium liberorum ac servorum et
pusillorum ac magnorum. Et vidi bes-
tiam et reges terre. et exercitus eorum con-
gregatos ad faciendum prelium cum illo
qui sedebat in equo. et cum exercitu
eius. Et apprehensa est bestia. et cum eo
pseudo propheta. qui fecit signa co-
ram ipso quibus seduxit eos. qui ac-
ceperunt caracterem bestie. et qui
adoraverunt ymaginem eius. Vivi
missi sunt hii duo in stagnum
ignis ardentis et sulphuris. Et ceteri
occisi sunt in gladio sedentis super
equum. qui procedit de ore ipsius. et
omnes aves saturate sunt carnibus
eorum.

XX

Et vidi angelum descendentem de ce-
lo habentem clavem abissi. et cathe-
nam magnam in manu sua.
Et apprehendit draconem serpen-
tem antiquum qui est diabolus et
sathanas. et ligavit eum per an-
nos mille. Et misit eum in abissum.
et clausit et signavit super illum ut
non amplius gentes decipiat. donec con-
summentur mille anni. Et post hec
oportet illum solvi modico tempore.
Et vidi sedes. et sederunt super eas. et iudi-
cium datum est illis. et animas decollatorum
propter testimonium ihesu. et propter verbum dei.
Et qui non adoraverunt bestiam
neque ymaginem eius. nec acceperunt
caracterem eius in frontibus aut
in manibus suis. et vixerunt et reg-
naverunt cum christo mille annis. Ceteri mor-
tuorum non vixerunt donec consum-
mentur mille anni. Hec est resur-
rectio prima. Beatus et sanctus qui habet par-
tem in resurrectione prima. In his
secunda mors non habet potestatem. sed
erunt sacerdotes dei et christi. et regnabunt
cum illo mille annis. Et cum consum-
mati fuerint mille anni. solvetur
sathanas de carcere suo et exibit. et se-
ducet gentes que sunt super quatuor an-
gulos terre gog et magog. et con-
gregabit eos in prelium. quorum numerus
est sicut harena maris. Et ascen-
derunt super latitudinem terre
et circuierunt castra sanctorum. et ci-
vitatem dilectam. Et descendit
ignis a deo de celo. et devoravit
eos. Et diabolus qui seducebat eos
missus est in stagnum ignis et
sulphuris. ubi et bestia et pseudo
propheta cruciabuntur die ac nocte
in secula seculorum amen. Et vidi thro-
num magnum candidum. et se-
dentem super eum. a cuius as-
pectu fugit terra et celum. et locus

et non est inventus ab eis. Et
vidi mortuos magnos et pusil-
los stantes in conspectu throni,
et libri aperti sunt. et alius liber
apertus est, qui est liber vite. et iu-
dicati sunt mortui ex hiis que
scripta erant in libris secundum opera
ipsorum. et dedit mare mortuos suos
qui in eo erant. et mors et infernus
dederunt mortuos suos qui in
ipsis erant. et iudicatum est de sin-
gulis secundum opera ipsorum. Et
infernus et mors missi sunt in
stagnum ignis. hec est mors secunda.
et qui non est inventus in libro
vite scriptus missus est in stagnum
ignis.

XXI

Et vidi celum novum et terram novam.
primum enim celum et prima terra
abiit. et mare iam non est. Et ego Io-
hannes vidi sanctam civitatem Ierusalem
novam descendentem de celo a
deo paratam, sicut sponsam orna-
tam viro suo. Et audivi vocem
magnam de throno dicentem. Ecce
tabernaculum dei cum hominibus.
et habitabit cum eis. et ipsi populus
eius erunt. et ipse deus cum eis e-
rit eorum deus. et absterget deus omnem la-
crimam ab oculis eorum. et mors ul-
tra non erit, neque luctus, neque cla-
mor, neque dolor erit ultra, que pri-
ma abierunt. Et dixit qui sede-
bat in throno. Ecce nova facio omnia.
et dixit michi. Scribe, quia hec verba
fidelissima sunt et vera. et dixit mi-
chi scribe. quia hec verba fidelissima sunt
et vera. et dixit michi factum est. Ego
sum alpha et ω, initium et finis. E-
go sicienti dabo de fonte aque vive
gratis. Qui vicerit possidebit
hec. et ero illi deus. et ille erit mi-
chi in filium. timidis autem et incre-
dulis, et execratis et homicidis et
fornicatoribus et veneficiis et ydo-
latris, et omnibus mendacibus, pars
illorum erit in stagno igne arden-
ti et sulphure, quod est secunda mors.

Et venit unus de vii angelis
habentibus phialas plenas vii pla-
gis novissimis. et locutus est me-
cum dicens. Veni ostendam tibi
sponsam uxorem agni. et sustu-
lit me in spiritu in montem mag-
num et altum. et ostendit michi
civitatem sanctam Ierusalem descen-
dentem de celo a deo habentem cla-
ritatem dei. et lumen eius simile
lapidi preciosissimo tanquam lapidi ias-
pidis, sicut cristallum. et habebat mu-
rum magnum et altum habentem
portas xii. et in portis eius ange-
los xii. et nomina inscripta que
sunt nomina xii tribuum filio-
rum Israel. ab oriente porte tres. ab
austro porte tres. et ab occasu por-
te tres. et murus civitatis habens
fundamenta xii. et in ipsis xii no-
mina xii apostolorum et agni. et qui loque-
batur mecum habebat mensuram ha-
rundineam auream ut metire-
tur civitatem et portas eius et mu-
rum. Et civitas in quadro posita
est quanta et latitudo. et mensus
est civitatem de arundine au-
rea per stadia xii milia. et longitudo
et altitudo et latitudo eius equa-
lia sunt. et mensus est murum eius
c xl iiii cubitorum mensura ho-
minis que est angeli. Et erat struc-
tura muri eius ex lapide iaspi-
de. ipsa vero civitas aurum mun-
dum simile vitro mundo. et fun-
damenta muri civitatis omni la-
pide precioso ornata. et fundamentum
primum iaspis. secundus saphirus.
tercius calcedonius. quartus sma-
ragdus. quintus sardonix. sextus
sardius. septimus crisolitus.
octavus berillus. nonus topazius.
decimus crisopassus. undecimus
iacinctus. duodecimus amethistus.
et xii porte xii margarite sunt
per singulas. et singule porte erant
ex singulis margaritis. et platea
civitatis aurum mundum tanquam

tamquam vitrum perlucidum. Et templum non vidi in ea. Dominus enim deus omnipotens templum illius est et agnus. Et civitas non eget sole neque luna, ut luceant in ea. Nam claritas dei illuminabit eam, et lucerna eius est agnus. Et ambulabunt gentes in lumine eius, et reges terre afferent gloriam suam et honorem in illam. Et porte eius non claudentur per diem. Nox enim non erit illic. Et afferent gloriam et honorem gentium in illam. Nec intrabit in ea aliquid coinquinatum aut abhominationem faciens et mendacium, nisi qui scripti sunt in libro vite et agni.

XXII

Et ostendit michi fluvium aque vive splendidum tamquam cristallum, procedentem de sede dei et agni. In medio platee eius et ex utraque parte fluminis lignum vite afferens fructus xii. per menses singulos reddens fructum suum. Et folia ligni ad sanitatem gentium. Et omne maledictum non erit amplius. Et sedes dei et agni in illa erunt. Et servi eius servient illi. Et videbunt faciem eius. Et nomen eius in frontibus eorum. Et nox ultra non erit. Et non egebunt lumine lucerne neque lumine solis, quoniam dominus deus illuminabit illos. Et regnabunt in secula seculorum. Et dixit michi. Hec verba fidelissima et vera sunt. Et dominus deus spirituum prophetarum misit angelum suum ostendere servis suis que oportet fieri cito. Et ecce venio velociter. Beatus qui custodit verba prophetie libri huius. Et ego iohannes qui audivi et vidi hec. Et postquam audissem et vidissem, cecidi ut adorarem ante pedes angeli qui michi hec ostendebat. Et dixit michi. Vide ne feceris. Conservus enim tuus sum et fratrum tuorum prophetarum et eorum qui servant verba prophetie libri huius. Deum adora. Et dixit michi. Ne signaveris verba prophetie libri huius. Tempus enim prope est. Qui nocet noceat adhuc, et qui in sordibus est sordescat adhuc. Et qui iustus est iustificetur adhuc, et sanctus sanctificetur adhuc. Ecce venio cito, et merces mea mecum est reddere unicuique secundum opera sua. Ego sum alpha et omega, primus et novissimus, principium et finis. Beati qui lavant stolas suas in sanguine agni, ut sit potestas eorum in ligno vite, et per portas intrent in civitatem. Foris autem canes et venefici et impudici et homicide et ydolis servientes, et omnis qui amat et facit mendacium. Ego ihesus misi angelum meum testificari vobis hec in ecclesiis. Ego sum radix et genus david, stella splendida et matutina. Et sponsus et sponsa dicunt: veni. Et qui audit dicat: veni. Et qui sitit veniat, et qui vult accipiat aquam vite gratis. Contestor enim omni audienti verba prophetie huius libri. Si quis apposuerit ad hec, apponet deus super illum plagas scriptas que sunt in libro isto. Et si quis diminuerit de verbis libri prophetie huius, auferet deus partem eius de libro vite et civitate sancta et de his que scripta sunt in libro isto. Dicit qui testimonium perhibet istorum. Etiam venio cito. Amen. Veni domine ihesu. Gratia domini nostri ihesu christi cum omnibus vobis. Amen.

Aaz: apprehendens. Hic incipiunt
hendens. vel apprehensio. interpretaciones
vel apprehensio. hebraicorum nominum
hensio. incipiencium per
Aad: testificans vel A litteram.
testimonium. // o vigilans.
Aadar: deprecacio vel deprecacio.
Aalma: virgo abscondita vel absconsio.
Aara: montana vel mons fortitudinis.
Aaron: mons fortis vel mons fortitu-
dinis. sive montanus.
Aaronite: montes robusti. vel monta-
num fortitudines sive montani
aut montes eorum. // illuminacio.
Aas: sol vel lumen. sive illuminans. aut
Aarbah (?): tempore tuo. vel tempus tuo. sive
cum ante. aut tempus tuum.
Aaz: apprehendens vel fortitudo seu
fortis aut apprehendens.
Aazia: patruus. vel patruelis sive
apprehendens dominum aut for-
titudo domini.

Abba: pater vel paternitas. Syrum est
non hebreum.
Abacuc: luctator fortis. vel luc-
tator rigidus. seu complexans eos
aut susceptio eorum. // domino.
Abadia: servus domini vel serviens
Abagta (?): pater sollempnis. vel pater
sollempnitatis seu pater loquens.
aut patris locucio
Abana: pater domini. vel pater habi-
tans. sive pater meus iste. aut pa-
tris mei hundacio (?). // lugens.
Abanim (?): pater eius. vel paternitas eorum.
Abana: pater gravis. vel lapides col
Abarim: patres requies. vel pater commotus
seu pater gravis tibi. aut pater gratifi-
cantis me.
Abanna: pater gratus domino. vel
pater gratificans deum.
Abaria: transiens dominus. vel pater tran-
situ domini. sive pater suscitans
dominum. aut pater vigilans domino.
Abarim: pertransiens. aut pertran-
sicio. seu montes in transitu. vel mon-
tes transeuncium.

Abaron: pater suscitans dolorem. vel
pater vigilans murmuracionem. sive
pater suscitans iniquitatem. aut pater
vigilans inutilitatem.
Abassan: parcens. vel pepercit. seu
parcens tibi. aut parsimonia.
Abda: serviens vel servicium. sive
servus eius. aut serviens ei.
Abdai: servus meus. vel serviens
mihi. sive servitus eius mea. vel ser-
vicium eius mihi. // deo.
Abdehel: servus dei. vel serviens
Abdemelec: servus regis. vel servi-
ens regno. sive servus regnans
aut servus regnator.
Abdenago: servus tacens. vel ser-
viens taceo. sive domini auxilium
aut domini auxiliator.
Abdi: servus meus. vel serviens mihi.
Abdias: servus domini. vel serviens
domino. sive domini testis aut domino electus.
Abdihel: servus dei. vel serviens
deo.
Abdo: servus eius. vel serviens ei.
Abdon: serviens eis. vel servus eorum.
Abdon: servus meus. vel servus
viuitibus (?). // unus iniquus.
Abdon: servus vivificans vel ser-
Abeli: ancilla dolens. vel servi
eius murmurando. // eum domini.
Abed: servus ipsius. vel serviens ipso.
Abedia: serviens domino. vel servi
Abel: committens vel commissio.
Abel: luctus. vel vapor. seu vanitas
aut miserabilis.
Abela: committens ei. vel commise-
rabilis ei. // devorans.
Abelga (?): vapor vallium. vel luctus
Abelmaim: vanitas habitantis. vel
luctus in habitacione.
Abelmeola: vapor vallis salse. vel
luctus parturiencium. seu vanitas
domicilii. aut miserabilitas
inhabitacionis.
Abelmeula: vapor vallis salse. vel
luctus parturiencium. seu vani-
tas domicilii. quam miserabilitas
inhabitacionis.

Abelsathim: vapor spinosus. vel
luctus germinans. seu misera-
bil' posicio. aut uanitas resurreccionis.
Abemboen: lapis pollicis eorum. ul'
lapis i medio eorum. // auxiliator.
Abeneser: lapis adiutorii. ul' lapis
Abenner: lapis lucidus. ul' pater
lucerne. // particeps. aut principacio.
Aber comitis. ul' societatem intro. siue
Aber: inimicus ul' liuor. siue liuidus
aut iniquitatis. // exacio.
Abessalon: pax patris. ul' pater pacis. siue
pacis luctus. aut pacis amara.
Abessan: pater humanus. ul' patris
egressio. // ex speculacionis.
Abethari: patris depulsio. ul' ma-
Abelsechim: luctus luctorum. vel
uanitas germinis.
Abgatha: pater tangens uidentem
ul' patris tactus uidentis.
Abia: pater dominus. ul' patris domini. siue
domini paternitas. aut ubi pater suum.
Abiahel: pater domini deus. vel pater
tas domini dei.
Abiahil: pater meus exultans. vel
patris mei exultacio.
Abial: pater meus contemptus. ul'
patris mei despeccio.
Abiallon: pater meus super intelli-
gens. ul' patris mei super intelli-
gencia. // eorum.
Abiam: patris mei ipsius. ul' pater ipsius.
Abialab: pater meus colligens. ul'
patris mei collectio.
Abiasaph pater meus congregans. ul'
patris mei congregacio.
Abiathar: pater meus res superfluum
siue pater meus pecuniam sustentans. aut
pater meus predo uigilans.
Abida: pater meus sciens. vel patris
mei sciencia. // scia.
Abidae: pater meus sciens. ul' patris mei
Abidam: pater meus sciens eos. ul'
pater meus scia eorum. // mei iudicatus.
Abidan: pater meus iudex. ul' patris
Abiel: pater meus deus. ul' patris mei
deitas. // maternitas.
Abiem: patris mei mater. ul' pater meus

Abiezer: pater meus fortis. ul' patris
mei auxilium. siue pater meus sepa-
ratus. aut patris mei strificacio.
Abiezri: patris mei auxilium mei.
ul' pater meus auxiliator meus.
Abigabdo: pater collis plenitis. aut
pater uallis meschie. siue pater meus
uallis mesta. ul' pater meus col-
lis merentium. // mei exultacio.
Abigail: pater meus exultans. ul' patris
Abigal: pater roris. ul' pater erroris. siue
patris mei acerimus. aut patris
mei inuolucio. // tas.
Abihel: pater meus deus. ul' patris mei dei-
Abilina: lugens. ul' plorans. siue
luctus. aut ploracio.
Abilinei: lugentes. ul' plorantes.
seu uani aut miserabiles.
Abilines: lugentes ul' plorantes
seu uani et miserabiles.
Abimahel: pater meus a deo. vel
pater meus exaudiens dei.
Abimelech: pater meus rex. vel pa-
tris mei regnum.
Abin: pater iustitie. ul' pater iustifi-
catus. siue pater suus. aut pater eri-
Abinadam: patris mei decus. ul' pa-
tris mei commocio
Abinadab: patris mei nouum. ul'
pater meus spontaneus.
Abinoem: patris mei fidelitas. vel
patris mei requiecio.
Abira: pater meus magister. ul' patris
mei magisterium.
Abiram: pater meus excelsus. ul'
pater meus exaltatus. siue pater
meus sublimis. aut patris mei
exaltacio.
Abiron: pater meus magister mutu-
tans. ul' pater meus magister mu-
murans. siue pater meus magi-
iniquus. aut pater meus ma-
gister iurie. // re.
Abisa: pater salutis. ul' patris saluta-
Abisa pater meus sacrificans. ul'
patris mei sacrificium. siue patris
mei incensum. aut patris mei
mei holocaustum.

Abisai: pater salutis mee vel patris sa-
lutare meum.
Abisue: pater meus incensum meum vel
pater meus sacrificium meum.
Abisalu: pater meus festinus vel pa-
tris mei regimus.
Abisag: patris mei sacrificium vel
patris mei holocaustum.
Abisue: pater meus cantans vel patris
mei cantilena, sive pater meus loquens
aut patris mei locutio.
Abisur: pater meus murus vel pater
meus dilectus.
Abisur: pater meus robustus vel pater
meus angustians, seu pater meus
arguens aut patris mei adbitas.
Abital: pater meus ros vel pater meus
irroratus, seu patrem meum appen-
dens aut patris mei appensio.
Abiu: pater meus est vel pater meus ipse.
Abiud: patris robur vel patris ru-
bor, sive pater eorum aut pater meus iste.
Abner: pater lucidus vel patris lucerna.
Abobi: pater incantator vel patris
amplexatio. // dus.
Abor: pater montium vel patris foraminis,
seu pater luminis aut pater iracu-
Abia: patris magisterium vel patris
castratio.
Abraham: pater videns populum vel
pater videns multitudinem, seu pater
multitudinis aut pater multarum.
Subauditur gentium, ut est etiam in no-
mine. // limitas.
Abram: pater excelsus vel pater excel-
satus, seu pater sublimis aut patris sub-
Abreth: pater delicatus vel pater tener-
rimus. Iste est Ioseph qui per totam
Egipto cum esset tener ac delicatus
etate iuventutis, factus est pater
senum merito sapientie et prelatus
sapientibus. // cio.
Absalon: pax patris vel pater pacis, sive
patris lucidus aut patris amarica-
Abysalon: patrem meum pacificans
vel patris mei amaricatio.
Abianas: pater agilis domino vel patris
benedictio domini.

Abur: patris lumen vel patris igne
vel seu pater incendens aut patris
apertio. // aut unitatis.
Abur: livor vel plaga seu livi-
Achab: frater patris vel fratruus — hic post a. se-
quitur h. c.
tus patris imitatus // imitatus fuit.
Acham: frater patris sui vel fraternitas pa-
Achirob: mures vel demolitio.
Achabim: detractor vel scorpiones.
Achaia: soror laborans vel soror opre-
ssa, soror domini aut frater eius dux.
Achaicus: frater laborans vel frater equus,
seu domini frater aut frater eius dux.
Achaia: fratres laborantes vel fratres
equi, seu fratres domini aut fratres
eorum domini.
Achaim: prerupta vel inebriatio fi-
lia, soror laboris aut fraternitas eorum.
Achal: omnia vel in omnibus seu fratris
contemptus aut fratris contemptio.
Acham: vel necessitas seu coluber
insidians aut fraternitas eorum.
Achamon: frater sapiens vel frater sapi-
entissimus.
Achan: tribulatio vel necessarius.
Achan: necessitas vel turbatio.
Achran: retinens vel apprehendens,
seu retinens gratiam vel appre-
hensio gratie.
Achar: merces vel turbator sive
tumultus aut perversio.
Acharam: turbans populum vel per-
versio populi, seu pervertens eos aut con-
turbatio eorum. // tificatoc.
Acharan: ... gratie vel turbans gratiam.
Achareba: inferius vel primum in-
tuitum. // sterilitas aut ignitudo.
Acharius: filius vel ingressus seu
Acharon: in pascuis vel gregis
pascua, seu sterilitas aut erudi-
tio eruditionis. // ta tribulatorum.
Acharonite: in pascuis vel pascu-
a gregum, sive steriles aut eruditi.
Achas: tenens aut apprehendens,
seu retentio vel apprehensio.
Achaz: continens vel apprehendens,
seu conversus in visione aut appre-

hendens fortitudinem.
Achazias. apprehendens dominum. vel
apprehensio domini. seu conuer-
sus fortis domino. aut apprehe-
dens visionem dominicam.
Achabib. frater pupilli. ul' frater deuorans
seu tenens lupum. aut apprehendens
rapacitatem.
Achsa. clandicans ul' scura.
Achsaph. claudia collectio. vel scura
congregacionis.
Achel. hamus. ul' retencio. siue hu-
milis. aut humilitas.
Acel. hamus ul' retencio. siue
humilis aut humilitas.
Acerech. dissipans. ul' disperdens
siue demoliens. aut interficiens.
Acerethi. dissipans me. ul' disper-
dens me. seu demolicio mea. aut
interfeccio mea. // cio eius.
Achela. suscipiens eum. ul' suscep-
Acheldemach. ager sanguinis. vel
ager sanguineus. Sirum est non he-
breum. // simulacrum.
Acherubim. cognosce ul' intellige
seu sciens multitudinem. aut scie-
Achi. frater meus. ul' fraternitas mea.
Achia. umbraculum. ul' prupcio.
seu frater domini. aut fraternitas domini.
Achiam. frater ipsius. aut fratris ipsius. siue
umbraculum eius. aut prerupcio
eorum. // frater domini. aut fraternitas domini.
Achias. vices. ul' retribucio. seu
Achie. umbraculum. ul' inconsilium.
Achila. suscipiens eum. ul' susceptio eius.
Achilam. suscipiens eum in. ul' sus-
cepcio eius in ea.
Achim. fletus ul' plorans. seu frater
eius. aut fraternitas eorum.
Achimaas. fratris mei bonus. vel
fratris mei assumpcio.
Achiman. frater meus reductus. vel
fratris mei reduccio. // quomodo
Achiman. frater meus est. ul' frater meus.
Achimelech. frater meus rex. ul' fratris
mei regum. // mei deserto.
Achimoth. frater meus mortuus ul' fratris
Achinaam. fratris decor. ul' frater decoris.
Achinoem. fratris decus. ul' fraternitas
delectabilis.
Achior. fratris mei lumen. ul' frater
meus mouetinus. seu fratris mei
foramen. seu fratris mei iracundia.
Achis. frater meus. ul' quomodo est.
Achir. frater vir. ul' vir iperam vir
seu frater meus. aut fraternitas viri.
Achisamech. fratrem meum roborans
ul' fratris mei firmamentum.
Achilimech. fratrem adiuuans. aut
fraternitatis adiutor. seu fraternitas
fulcitura. seu fraternitatis erectio.
Achitob. frater meus bonus. ul' fratris
mei bonitas. // ruina.
Achitobel. frater meus ruens. ul' fratris mei
Achitophel. frater meus cadens. seu frater
meus tractatus. aut frater meus
cogitans. // hostia.
Achisab. stulticia ul' inanis sensus
meus deuorans. aut fratris mei
Acho. hamus. ul' usque huc siue hu-
militas. aut retencio.
Achor. hamus ul' usque huc. seu re-
tinens eum. aut humilitas eius.
Achorite. hamus. ul' usque huc. siue
humiles. aut retencio.
Achos. hamus ul' usque huc. siue hu-
militas. aut retencio.
Achobor. mures. ul' deuastacio.
Achor. turbacio. ul' tumultus seu
preterens. aut pulsio. // [illegible]
Achor. fratris lumen. ul' fratris [illegible]
[illegible]. seu fratris foramen. aut fratris iracundia.
Achron. retencio. ul' apprehensio seu
retinens. aut apprehendens.
Achub. hamus gravitas. ul' hu-
militatis contemplacio.
Achupha. hamus tribuens ul' hu-
milis eructacio.
Achus. retinens consilium. vel
humilis consiliator.
Achur. retinens lumen. ul' humili-
tas ignea.
Achib. retencio. ul' delicta seu [illegible]
cium aut stulticia.
Achiba. retinens ei. ul' stulticia
eius. seu retinens eum. aut deere-

licta ei.
Ada testificans vel testimonium.
Adeo testis eius vel patruus
sui propinquus aut patruelis.
Adai testis eius vel usque ad testi-
monium sive propinquus ei aut pa-
truelis eius.
Adabarim deuteronomium grece.
secunda legis latio latine.
Adadezer decorum auxilium vel
propinquus separator
Adadezer testimonium fortitudinis
vel patruelis sanctificatio sive fortitu-
dine propinquus aut testificatio
sanctificationis.
Adaglaim congregans eos vel con-
gregatio eorum.
Adai robustus vel sufficiens sive
testis meus aut fortitudo mea.
Adaia serviens domino vel testi-
monium domini vel domini.
Adaia servus domini vel testificans.
Adali servus laborans vel testimo-
nium laboriosum vel laboriosus.
Adalia testis laborans vel servus.
Adam testificans eos vel testimoni-
um eorum. vel gena vel terra rubra.
Adam homo aut terrenus sive indi-
Adama humus aut terra sive terrena
vel habitabilis vel tali tinctio.
Adame cruentus vel sanguineus plu
Adami magnificans vel quem est mag-
nificentia sive serviens populo
meo aut testificans spiritum meum.
Adar grex vel ipse.
Adar pallium vel sublimis seu testis
vigilans aut servus suscitator.
Adar pallium vel magnificus seu
testis vigilans aut servus susci-
tator.
Adarsa testificans solem vel servus
illuminator. vel cionis
Adasa nova vel novitas seu tes-
tis figure aut servus plasma-
Adasor servus fortis vel testis an-
gustatus seu serviens petre aut
testificans sagittam sublimis.
Adazam pater sordis vel testis sordidus.

Admatha servus donator vel
testificans consummationem.
Adrach stola vel decorus sive indumen-
tum aut in dilectio.
Adummim inmundans pessimos vel
inundacio pessimorum.
Adramalech stola regis vel decor
regni sive rex indutus aut reg-
nator decorus.
Adenabeth servus prophanis vel tes-
tificator prophetie. vel coniungentis.
Ader gregis effusus vel turris gre-
gis sive testis vigilans aut ser-
Adela testis figure vel servus plas-
mator sive servitus novitatis.
aut testificatio sanctificationis.
Adena servus domini vel testifi-
cans dominum.
Adrehel grex dei vel ovis divine
seu decorans deum aut in divicio dei.
Adremelech stola regis vel decor
regni sive rex indutus aut reg-
nator decorus.
Adriammon testis sublimis vel ser-
vus excelsi.
Adriezer stola fortis vel decor sepa-
rantis seu decorum auxilium aut
indumentum sanctificationis.
Adu servus meus vel testem meum.
Adiada serviens testibus vel forti-
tudo testificantium.
Adihel servus dei vel testificans deum.
Adon serviens esse vel testis iudicii.
Adina serviens cause eius vel tes-
tis iudicii eius
Adino tenellus vel delicatus seu
fortis videns aut fortis cantor.
Adoraim servitus duplex vel
testificatio.
Adrias continens mala vel logus
malorum seu decor figure aut indu-
mentum plasmationis.
Adriel populus dei vel ovis divine seu
decorans deum aut indicio dei.
Ado servus vel testis. seu serviens
domino aut fortitudo eius.
Addo servus vel testis. seu servi-
ens domino aut fortitudo eius.

Addar. seruus uigilans. ul' for
tis fugitator.
Adech. seruum tenens. ul' testifi
cacionis apprehensio.
Adollam. congregans eos ul' congre
gacio eorum. seu testimonium aque
ut testificacio uacua.
Adolamites. congregans eos ul' con
gregacio. seu testificacio. aut testi
ficator uacuus.
Adom seruiens eis. ul' fortitudo eorum.
Adomim. rubra. ul' ascensus ruforum.
iste est locus ille cruentus et sangui
narius quo descendit homo. qui
ab ierusalem descendebat in iericho
incidit in latrones.
Adon. seruus uiuens. ul' testis ini
quitatis. seu fortis iniquus. aut
fortitudo inutilis.
Adonay. dominus ul' dominator.
Adonia. dominus dominans ul' domini
dominacio.
Adonias. dominator est dominus. ul'
domini est dominacio.
Adonibezech. dominus micans
ul' dominus fulgurans. seu dominus
dominator egestatis. aut dominus domina
tor uani contemptus.
Adonicam. dominus [illegible]. ul' domina
cio [illegible]. et dominator sublimis.
Adoniram. dominus exaltatus est.
Adonisedech. dominus pacis. ul' domi
nator iusticie.
Adopheche. libera ul' gaudium.
Ador. seruitus generans. ul' testifi
cacio generacionis.
Adulam. testimonium [illegible]. ul' serui
ens eis etiam.
Aduram. decor excelsi. ul' generacio
excelsa. siue decor excelsus. aut flu
minis exaltacio.
Adurim. ruina exaltata. ul' flu
minis exaltantis seu decor excelsi
aut fluminis exaltacio
Aduramina. uisio sublimis ul'
uidens sublimem.
Aegla. Vitula ul' iuuenca
Acula sunt sollempnitas. aut fes
tiuitas eius.
Aegiptus. tenebre ul' angustia.
seu tribulacio coangustans. aut
tribulacionis coangustacio.
Aegipcii. tenebre ul' angustiantes
seu tribulantes coangustantes
aut tribulaciones coangustacio
num.
Aeglon. Iuuencula ul' uacca cornuta.
seu uacca merens. aut uitula
inutilis.
Aelam. uestibulum ul' ante fores.
seu postes. aut superliminare.
Aelamite. uestibula ul' ante fo
res. seu postes. aut superlimi
naria.
Aelam. apposita ul' obiecta. seu
despiciens. aut comparata.
Aelamite. appositi. ul' obiecti. seu
despicientes. aut comparati.
Aemoth. taberne ul' officine. seu
taberne mortis. aut officine
mortuorum.
Aena fons ul' [illegible]. seu fons eius.
aut oculus eius.
Aendor. fons generans. ul' oculus
generacionis.
Aeneas. pauper ul' miser. seu re
spondens. aut responsio
Engannim. fons ortorum. ul' [illegible]
olatorum.
Aenon. fons eorum. ul' oculus eorum.
Aerim. aceruus lapidum. ul' acer
uati lapides.
Aeroelon. auxilium merentis ul'
misericordia dolentium.
Aesimon. terra deserta. ul' con
culcata. seu [illegible]. aut ca
tiuitas.
Aethan. ualida. ul' annus siue
ascendens. aut fortitudo.
Aethi. obstupefaciens. ul' preter
iens. seu terror patris mei. aut
obstupefaciens pater meus.
Aethiopia. tenebre. ul' caligo. seu
tenebrans. aut caligans.
Aethiopes. tenebrosi. ul' caligino
si. seu tenebrantes. aut caliga

res
Aerho nodasar. via inferior vel manens inferius.
Afarim. humus eorum vel volantis eorum. seu liberans eos. aut securitas eorum.
Afaim. humus eorum vel volantis eorum. seu liberans eos. aut securitas eorum. gre
Afar. humus vel volantis. seu liberans pauperes aut securitas
Afarami. humus mei vel volantis mei. seu liberans pauperes meos. aut securitas gregis mee.
Afar. terra vel pulvis. sive humus. aut fodiens.
Afar pulvis suscitans vel humus vigilie. seu liberans vigilias. aut securitas suscitatorum.
Afara. terra eius vel pulvis eius. sive humus eius. aut fodiens eum.
Afara. terra eius vel pulvis suscitans eum. vel humus vigilie eius. seu liberans vigilantes ei. aut securitas suscitatorum eius.
Afara taurus vel vitulus sive pulvis eius. aut fodiens eum.
Afaraim. fodiens humum vel pulveris inquirat.
Afaraim. pulvis suscitans eos. vel humus vigilie eorum. sive liberans vigilantes eis. aut securitas suscitatorum eius eorum.
Afarim. fodiens mare vel maris effossio.
Afarim. pulvis suscitans eos vel humus vigilie eorum. vel liberans vigilantes eis. aut securitas suscitatorum eorum.
Afarsa. terra digna vel fodiens elevationem. seu liberatas sol. aut liberans illuminatos.
Afarsacei. terrenum digne vel fodientes elevantes. seu liberi sol. aut liberantes illuminatos.
Afarsuat. Tellus salvata vel terra salutis. seu pulvis suscitans salutem. aut humus vigilans salvationi.
Afeloth. securitas vel libertas seu liberum germen. aut securitas resurrectionis.
Afacaal. iudicans dominus vel iudicium domini.
Afeth. quintus vel quinta. sive continet. aut furor novus.
Afech. continebit vel apprehendit. sive continens. aut apprehensio.
Aphecha. continebit eum. vel apprehendit eum. sive continentia eius. aut apprehensio eius.
Afoe. furor eius alienus vel ira dissipati. seu iram dissipans. aut ire discissio. deris
Afeloth. mirabilis vel admirandus. seu mirificans aut excelsu
Afer. humus vel fodiens seu pulvis. aut vitulus.
Aforezer. separati vel absque muro. seu fodientes olivam. aut vituli fornicantes.
Afes. in finibus vel ultime extremitatis. vel fusor.
Afes dommim. in finibus rubeculum. vel in terminis assessio.
Afies. libere egrediens vel securitas egressionis. tas domini.
Afisa. libertas domini vel libatio
Afrioa. fertilis vel augmentata.
Africam. fertiles vel augmentati.
Afsiba. colligens recte vel congregans contritionem. sive seu sub egressus. aut secura egressio.
Aftuch. securus vel liber. sive securitas aut liberalitas.
Afon volans iniquus vel volatus merentis. seu libere murmurans. aut securitas iniqui.
Afonite volantes inique vel volando merentes. sive securi iniqui. aut libere murmurantes.
Afus. volans consilio vel volatus consilii. seu libere consulens. aut securus festinator.

Aarith. eius indumentum. ul' eius
declinacio. // declinaciones.
Aarithei. eius indumentum. ul' eius
Aga. festiua
A ul' sollempnis.
Aga. loquens ul' meditans. seu
meditacio aut locuta.
Agaba. festiuus pr. ul' sollemp
nitas pris.
Agabus. nuncius tribulans.
ul' tribulacionis annunciacio.
Agad. planctus egipti. ul' planc
tus egiptiorum. seu seruitus fes
tina. aut sollempne testimonium.
Agag. tectum ul' tectum. siue
festiue sollempnius. aut festi
ua sollempnitas.
Agagite. dominari ul' tecta. sibi
sollempnes. festiue. aut festiuu
sollempnitate. // mea.
Agai. questio. ul' festiuitas
seu loquens in. aut meditacio
Agela. uitula. ul' iuuencula. aut
festiuitas eius.
Agar. aduena. ul' conuertens. seu
festum suscitans aut sollempni
tas uigilie.
Agarenj. aduene ul' conuersi. seu
festa suscitantes. aut sollemp
nitates uigiliarum.
Agarim. aduena uiuens. ul' consi
lio deuoracionis. siue festiuus
magister meus. aut sollemp
nitas magistri mei.
Agge. questio. ul' sollempnis.
seu festiuitas. aut sollempnitas.
Agee. questio ul' sollempnis. seu
meditacio aut locuta.
Ageba. sollempnis pr. ul' fes
tiuitas pris.
Agedgag. accinctus. ul' accincti
onis predo.
Agedgad. festiua seruus pre
conis ul' sollempne testimonium ac
cinctionis. // meam.
Ageloni. sollempnis candor.
uel annuncia iniquitatem.
Ageus. festiuus ul' sollempnis.
seu querens consilium. aut le
tus festinator.
Aggi. questio. ul' sollempnis.
seu sciens me. aut festiuitas
mea. // tiuitas domini.
Aggia. conuersus dominum ul' sollemp
Agia. sollempnius domino. ul'
festiuitas domini.
Agirtemthon. fons sublimis
ul' fons acie. seu fons congregat.
aut fons malorum granatorum.
Agrippa. congregans subito. ul'
congregacio subita.
Aguth. adueniens. ul' incola ips
sius aduena meus. ul' incola meus.
Agei. festiua ul' sollempnis. seu
meditacio. aut locuta. // cos
Agithe. festum ul' sollempnes.
siue loquentes. aut meditan
Ahab. fr
A patris. ul' fraternitas patris.
Ahaioth. campi ul' aulones. seu
ualles grandes. aut ualles c
pestres. // aubrens.
Ahalach. mons diuidens. uel
mons leuis. i. lumpionis. siue
Ahamon. sapia. ul' sapientissimi.
Ahara. fratris odor. ul' fr odoris.
Aharhel. post exercitum. ul' secus
exercitum dei. ipse est obab cog
natus moysi. qui et iethro.
Aharesi. testa ul' sol. seu flamma
aut ariditas
Ahaz. patruus. aut patrui. seu for
tis. aut apprehendens.
Ahazias. patruus dominus. ul' patru
elis domino. siue apprehendens do
minum. aut fortitudo domini.
Ahebeym. hebreorum. ul' transe
untium. seu transitus. aut
transitores eorum.
Ahei. umbraculum. ul' infirmi
ditas
Aheri. declinans ul' declinacio.
Ahelam. voluntas ul' consilium
seu uoluntati aut consilio gr.
Ahi. fraternitas ul' ubi hic. seu uall
aut consilio.

Ahi. vivet. ul' vivit. seu vita v-
vallium. aū c̄stio vite.
Ahia. fr' eius. ul' ubi est ei. seu vivens
eius. aut vivit ei.
Ahia. querens eum ul' vall' ei.
seu vita vallium eius. aū c̄sto
vite eius.
Ahialim. cervi ul' cervorum lapidis.
seu vallis fervens. aut c̄stio
malicie. ~ iniquitatis.
Ahialon. admirans ul' admiratio.
seu vita merens. aut vall'
Ahimas. vita plasmata. ul' vita fac-
ture. seu fr' sursum tollens. aū fr̄is
plasmacio.
Ahiada. vivens gl'a. ul' vita gl'e.
seu fr' meus gl'ans. aū fratris
mei gl'acio.
Ahie. sterilitas ul' obumbracio.
seu fr' obumbrans. aut fr̄is
umbraculum.
Ahiel. vivens deus ul' vivens
dei. seu vita vallium dī. aut
c̄stio vite divine.
Ahiere. vall' amica. ul' vita a-
mici. seu fr' meus amicus. ul'
fr̄is mei amicicia.
Ahiezer. fr' meus fortis. ul' fr'
meus auxiliator. seu vita val-
lium separatarum. aut c̄stio
vite scrutacionis.
Ahilam. dolens. ul' parturiens.
seu ante fores. aut ante vesti-
bulum.
Ahiloth. fr' nascens. ul' frater
fugatus. seu vall' declinans.
aut vite vacacio.
Ahiluth. vall' inclita. ul' c̄stio
nobil'. seu fr' inclitus. aut fr̄ni-
tatis nobilitas.
Ahiman. vita qual' ul' c̄stio q̄.
seu fr' quis. aut fr̄nitas quo.
Ahimelech. vita regis. ul' vall'
regia. seu fr' meus rex. aut
fr̄is mei regnum.
Ahin. fons ul' oculus.
Ahinadab. fr' sponte. ul' fr' spon-
taneus. seu vita vall' spō-
taneorum. aū c̄stio vite spon-
tanee.
Ahin. fr' meus. ul' fr' iniquus.
seu vita vallium dolencium.
aut c̄stio vite inutil'.
Ahiram. vall' excelsa. ul' vita
exaltata. seu fr' meus sublimis.
aut fr̄is mei exaltacio.
Ahiram. sculptor. ul' sculpens.
Ahiramite. sculptores. l' sculpentes.
Ahiroth. sculptura. ul' sculptū.
Ahisamech. fr̄is mei fultura.
ul' fr̄is mei erectio. seu fr̄em
meum adiuvans. aut fr̄em
meum roborans.
Ahisar. fr' meus princeps. uel
fr̄is mei levamen. seu vita
vallium principis. aut c̄stonis
angustiantis.
Ahitub. fr' meus bonus. uel
fr̄is mei bonitas. seu vita val-
lium deserencium. aut c̄stio
vite deserte.
Ahoz. spina. ul' c̄punctio.
Ahoree. spinosus ul' c̄pungens.
Ahozaban. spina lapide. ul' c̄-
punctio intelligentis.
Ahouian. punctatus. ul' punc-
tator. seu pungens quis. aut
spina quomodo.
Ahun. fr̄ile. ul' iniquitas.
Ai. vilis.
Aiet. devorator.
Aia. vultur eius. ul' devorās eū.
Aiath. vultur ul' condēpnacio.
seu vultur declinās. aut devo-
racio prox.
Aicham. fr' meus surgēs. ul' fra-
tris mei resurrectio. seu vul-
tur callidus. aut devorator
calliditatis.
Aihel. vultur dī. ul' devorator
dei. ~ vox declinans.
Aiath. dolens ul' parturiēs. seu
vultur iunctus. aut devora-
Aion. vall' ul' admirantis. si
ubi erant ursi. aū ū ursi sc̄.
Aiud. vultur ursinā. vall' ul'

devorator ultimam declinantis ~ ursi fumus. ul' procla...

Aiul. ubi erant ursi. ul' ubi

Aim. mutil'. ul' violata.

Aiman. stolium gratum. ul' mutil' donacio. ul' violatus quis. aut devorator eruens.

Ain. fons ul' oculus.

Ainaam. videtur dominus. ul' devoracio pulchritudinis.

Ainagallim. oculus vituli. ul' fons invidantis. hi oculus re levatus. aut fons transmigrationis.

Aion. videtur mens. ul' videbit iniquus. seu devoratus mutamine. aut devoratum inutil'.

Air. civitas. ul' opidum.

Air sames. civitas solis. ul' opidum illuminatum. ~ moienis.

Aismoth. deserto. ul' adducto

Aich. contemptus ul' contemptio. ~ ratus glorie.

Aiud. videtur inclitus. ul' devo ~ ta q'

Aia. amixtio. ul' consentiens. hi infirmus. aut infirmitas.

Alab. lactea. ul' dulcedo.

Alech. lubricum ul' pars mea.

Alacmalium. servitium concidens duces. ul' commixtio dividens principes.

Alil. lixuras. ul' salinas seu le pitas. aut latitudo. ~ eius.

Alala. lenitas eius ul' lasitas eius. seu lenitas. aut latitudo

Alam infirmitatis eorum. ul' commixtio eorum.

Alamath. despiciens iram. ul' contempnens indignationem.

Alanid. despectio. ul' desup' in's titudinem. hi infirmatis eos dolor. aut commiscens eos iniquitatem.

Alas commixtio. ul' servitium.

Alatam. stup'bens. ul' consuetudinem seu commiscens populum. aut servitutio ipsius.

Albialbon. pater meus dolor. ul' pater meus super intelligens.

Alchimus. servitium vanum collis. ul' commiscens callidam festinationem.

Ale. consensio. ul' commixtio. hi infirmus aut infirmitas.

Aleph. mille ul' doctrina ... ~ tionum

Alephsus. ignis ul' igneus. seu doctrina mandati. aut tuba ...

Alel. laus ul' laudacio.

Alleluia. laudate dominum vel laudatio domini.

Alexander. allevans tenebras p' auferens angustias tenebrarum

Alexandria. allevans tenebras ul' auferens angustias tenebrarum

Alexandrini. tenebras allevantes. ul' tenebrarum angustias auferentes.

Asphalthi. bitumen. ul' aqua bituminis.

Alpheus. actus. ul' documentum. hi fugientius. aut millesimus.

Alian. contempnens domum. vel despectio gratie.

Alphari. erectus ul' egestio.

Alimis. vestibul' ul' sup'liminaribus.

Almarh. viter. ul' indignatio.

Almarham contempsit domum. ul' despiciens donatorem.

Almon. contemptus. ul' despiciens opprobrium.

Almorh. ve ul' indignacio.

Aloes. laus surgentis. plasmatoris ~ plasmatoris.

Aloes. laus surgens. ul' laudato.

Alon. laus doloris. ul' laus memoriae. hi laudator iniquitatis. aut laudator inutil'.

Alua despiciens ul' contempnens hi contemptus aut despectio.

Aluam. contempnens eos. ul' despiciens eos. seu contemptus eius. aut despectio eorum.

Aluham. contempt'. ul' despiciens. hi contempnens eos aut despectio eorum.

Anus. territum. vel commixtio. siue
temptiens consilium. aut despectus
festinator.
Am. gens vel populus. // mens.
Amma. gens mea vel populus
Amaa. Gens eius vel populus eius. seu
populi testis. aut populum testificans.
Amaad. populum testificans vel po-
puli testificatio.
Amad. populus adhuc. vel populus
seruiens. siue populus testis. aut
populare testimonium.
Amadathi. populus seruiens christo
uel populus testificans tempore
Amaddor. populum testes gene-
rans. vel populus seruiens galaadi-
Amal. Gens comparata vel populus con-
scendens. siue populus infirmus.
aut populi despectio.
Amalasar. Dixit princeps. vel dic-
tum principis. seu gens qui cu-
ra caret. vel populus despecte carce-
ratus. // bens
Amalech. Gens bruta. vel populus la-
Amalechite. Gentes brute. vel po-
puli lambentes.
Aman. Iniquus. vel conturbans
seu comprimens me. aut coan-
gustatio mea.
Amana. Iniquus ei. vel angustians
eum. seu comprimens eum. aut
coangustatio eius.
Amanite. Iniqui. vel coangustan-
tes. seu comprimentes. aut coan-
gustatio eorum. // tificatio.
Aman. populo donatus vel populi gra-
Amanite. populo donati vel populi gra-
tificationes.
Amam. Cubitus. vel mensura.
seu populus eius. aut gens quoniam.
Ammaite. Cubiti vel mensura-
te seu gentes que aut populi quomodo.
Amasame. cubitus solacionis vel
mensura erectionis. siue populus
uno adiunctus. aut populus gratifica-
tione firmatus.
Amaraphal. dicto cadens. vel
dixit ut caderet. seu populus cuius
dio. aut populus medicamentum ei.
Amarai. temulentus. vel rubric-
tus sordidus. siue populus laudat
tritico. aut populus aceruatus fru-
mento.
Amarias. Dicente domino. vel verbum
domini. seu gens suscitans dictum
aut populus vigilans domino.
Amarite. dicentes domino. vel verba
domini. seu populi domini suscitantes.
aut populi domino vigilantes.
Amas. furor vel indignatio. seu po-
pulum tollens. aut populus palma-
torius. // latus plasmatio.
Amasa. furor eius. vel indignans
ei. seu subtollens gentem aut popu-
Amasai. furor eius meus. vel in-
dignatio eius vel seu gentem
subtollens michi. aut populi plas-
matio mea.
Amasi. furor meus vel indignatio
mea. seu populum tollens michi aut
populi plasmatio mea.
Amasia. indignans dominus. vel furor
domini seu gentem subtollens domino
aut populi plasmator domini.
Amasias. indignans dominus vel furor
domini. seu gentem subtollens
dominum. aut populi plasmator domini.
Ammach. uter vel indignatio sua
populus donatus aut populus cosu-
matus.
Amath. vicus vel indignatio bilis.
siue populus pecor. aut populus tegralis.
Amathi. veritas eius vel indig-
natio bilis eius. siue populus declinans
eum. aut populus peccans ei.
Amatheus. populus peccans. vel in-
dignatio rigidus.
Amathi. veritas mea vel indig-
natio bilis mee. seu populus peccans
michi. aut populus declinans. Iste
amathi. est ionas propheta sarepta-
ne vidue filius. quem resuscita-
uit helias. vnde postea dicente
ad eum matre misso cognoui quoniam
uir dei es tu. et verbum domini ve-
rum est in ore tuo.

Amarthia. veritas mea domino. vel fractura mea domini. sive populus precans domino. aut populus domini.
Amarthim. veritas vel indignacio eorum. sive populus portans eis. aut populus declinans eos.
Amathias. veritas viri. vel indignacio assumpte. seu populus precans viro. aut populus declinans assumpcionem. // iactio.
Amaum. populum abiciens. vel populi abiectio.
Amaus. populus abiectus. vel populi abiectio.
Amdam. concupiscibilis. vel concupiscens. sive populus iudicans eos. aut populus videns eos.
Amen. vere. vel veritas. seu fiat fiat. aut fidelis.
Amelli. populum tollens. vel populi ablacio.
Amessia. populum levans domini. vel populi sublevacio domino.
Amelech. populus annuens vel populus prolongatus. seu populi germen. aut populi resurrectio.
Ammethi. luctus. vel indignacio. seu populi domini. aut populi perfectio.
Amerhen. populus ascendens. vel populi fortitudo.
Amethi. luctus meus vel indignacio mea. sive populus meus. aut populus obstupescens. // ore corruens.
Amphibolis. populus ore ruens. vel populus
Amim. Gens mea vel populus meus.
Amma. populus domini. vel populi dominacio.
Amihel populus meus dei. vel populus meus deo. // mei deus
Aminihel. populus meus dei. vel populi
Aminadab. populus meus sponte. vel populus meus spontaneus. sive populi mei nota. aut populus meus urbanus.
Amimod. populus meus inclitus. vel populus meus gloriosus.
Amisaddai. populus meus sufficiens. vel populi mei sufficiencia.
Amithal. calefaciens ros. vel calefactio roris. sive populus meus irritans. aut populi mei irritacio.

Amiuach. populus inclitus. vel populi mei gloriacio.
Amizadab. populi mei fluens donis. vel populo meo donis fluxio.
Amnes. robustus vel fortis. sive populus fugitivus. aut populi mei temptacio. // eio.
Amob. parens. vel fulturus. sive populus dilectus. aut populi mei amplexacio.
Amoch. populum tenens. vel populi apprehensio. // farina
Amomum. flos farine. vel defectio.
Amon. onerans vel onustus sive nutriens. aut fidelis.
Amon donans. vel nutricius. sive donacio. aut mater est tenens.
Amon. populus dolens. vel populus murmurans. sive populus iniquus. sive populus inimicus.
Amon. populus parens. vel populus meroris. sive filius generis mei. aut filius populi mei.
Amona. comprimens eum. vel coangustacio eius.
Amona populus parens ei. vel populus meroris eius. sive filius generis eius. aut filius populi eius.
Amoni. comprimens me. vel coangustacio mea.
Ammoni populus parens mihi. vel populus meroris mei. sive filius generis mei. // angustantes me.
Amonite. comprimentes me. vel co
Amonite populi parentes mihi. vel populi dolorum meorum. seu filii generis mei. aut filii populorum meorum.
Amora. loquens vel amaricans. sive populus levans. aut populi illuminacio.
Amorrei. amari. vel loquentes. seu populi levati. aut populi illuminati.
Amos. fortis. vel potens. sive hortans. aut vir robustus.
Amosi. onerans. vel fortitudo. seu populum avellens. aut populi avulsio. // rans eum aut fortitudo ei.
Amosa. fortis ei. vel potens ei. sive
Amasai. vir robustus ei. vel honerans eum. seu populum avellens.

ei. aut diuisio ppli eius.
Amoth. calefactio. ul' calefaciens.
Amochdor. Calefactio generacionis ul' calefaciens generacionum.
Amothdor. calefactio generacionis. ul' calefaciens generacionum.
Amplatus. ppls mallei. ul' ppls malleator. siu' ppls ore malleans. aut ppls ore contundens.
Amraphel. dicto cadens. ul' dixit ut caderet. siu' ppls curatus deo. aut ppli medicamentum eius.
Amram. ppls excelsus. ul' ppli cel situdo. siue ppls exaltatus. aut ppli exaltacio.
Amramite. ppli excelsi. ul' ppli ex altati. // magni. au' ppli magnificati.
Amri. amaricans. l' lacessens. siu' ppls.
Amsi. ppls indigens. ul' ppli commi tacio.
Amthar. ppls pascens. ul' ppls abi gens. siu' ppls explorator odoris. au' ppls explorans ascensionis.
Amuhel. calefactus deo. ul' populus cum quo est deus. // uiuens.
Amul. ppls dolens. ul' ppls partu
Amula. pls dolens ei. ul' populus parturiens eum.
Amulite. ppli dolentes. ul' ppli par turientes. // ppli irritacio.
Amuthal. calefactus ros. ul' calefac tio roris. siu' ppls irritatus. aut
Ana. do
natus ul' gratificatus. siue donum. aut gratificacio.
Ana. gra. ul' respondens. siu' donans. aut donacio.
Anab. uua ul' humilitas. siu' donum patris aut gratificata pluritas.
Anada. uua eius. ul' humilitas ei. siue donum patris. au' grata pl uralitas ei. // audiuit.
Anacharn. humilis. ul' exurgens seu donum callidum. aut gratificata ca
Anaceb. Cognicionum. ul' cognicionum acio. // au' humilitas uenacio.
Anachi. ipse est in oculis ul' humilitas rennuens. siu' monile collo. Obliui

Anae. siquid commonitus est. ul' nichil commocio.
Anaphilim. cadentes. ul' uiolenti siu' gigantes. aut gratiam declinantes.
Anahe. si nunquid commotus est ipse. ul' nunquid est commocio ista. siu' donatus uite. aut gratificatus suscepcionum. // eorum
Anam. sitibus ul' obumbracio siu' donum ppli. aut gratificacio.
Anamalech. donum regum. ul' re sponsio regis. siu' donans regna tor. au' gratificacio regia.
Anamim. uidentes aquas. uel gratifi cantes aquarum.
Anan. donum gratie. ul' donata gratificacio.
Ananehel. gratus deo. ul' uisio dei. siu' cui donatur deus. aut cui est do natus deo. // fundens
Ananehe. dono uiuens. uel gra
Anani. donatus mi. ul' gratifica cio mea. // cio mea.
Ananie. uidens mi. ul' gratifica
Ananias. donum gratie dni. ul' donata gratificacio domino.
Ananiel. uidens gratie domini. ul' gratificans gratie domini.
Anani. uidentes aquas. ul' donaciones aquarum. // macionum.
Annas. donans ul' donatus. siue gratiam tollens. au' uidens plas
Anath. gra. ul' uidens seu gracie precans. aut uisio temporis.
Anatha. uidens eum. ul' gratificans eum. seu gratie precans eum aut responsio temporis eius.
Anathim. uidens eos. ul' gratificans eos. seu gratie precans eorum. aut uisio temporis eorum.
Anathuim. humilitas uana. ul' responsio uana. seu monile colli. au' humiles consurgentes.
Anathoth. responsio ul' obediencia. siu' respondens signo. ut gratificacio designantis.
Anathotia. uisio dni. ul' obediens domino. siu' responsignio dni. au'

gratificans designatme dum.
Anathothe. tradens vel obediens.
sive respondentes signo. aut gratifican-
tes designationem.
Andreas. decens pabulo. vel decor
in statione. sive decus an[…] gre-
cam ethimologiam apoto[…]
[…] virilis.
Andronicus. decens pabulo. vel de-
corus ad standum. sive cogitans pas-
sionem. aut responsio passionis.
Anegraba. sollicitudo. vel humi-
litatis sive sollicitudinis valles.
aut humilians colles.
Annegeb. auster vel meridies. sive
australis aut meridialis.
Anoi. numquid commotio mea. vel
numquid commocio mea.
Anchab. donum dei patris. vel gratifi-
cans deum patrem.
Anem. circuitus. vel corone. seu pre-
cinctus. aut precinctor // mei.
Aneni. donum meum. vel gratificacio
Aner. lumen vel illuminacio. seu
donis vigilans. aut gratificacione
consurgens. // cio pectoris.
Ange. donum principium vel gratifica-
Anhad. […] vel responsio. sive tradens
testibus. aut gratificacio servitutis.
Ani. pauper vel egenus. sive donum
meum. aut gratificacio mea.
Ania. donum domini. vel gratificans
dominum.
Aniam donum populi. vel gratia eorum.
Aniel. donatus deo. vel gratifica-
deum. tas eorum.
Anim. gratificans eos. vel paup-
Ano. donatus eos. vel gratificans
eos. sive dolor eorum aut labor eorum.
Anob. dono serviens. vel gratifica-
cio servientis.
Anon. donator merens. vel gratis
iniquus. seu gratie iniquitatis aut gra-
tificacioni in murmurans.
Antiphas. dans transitum vel da-
ns transcensio. // […] silencium.
Antiochus. pauper silens. vel pau-
Antiochia. paupertas silens. vel
paupertatis silencium.
Antiochenus. pauper iuxta silencium
vel paupertate silentes.
Antipas. dans laudem. vel damus
laudacio. vel paupertate dolens.
Antipatri deus. donum laudatum vel
dantis laudacionem.
Annula. dolens vel parturiens.
Anna[…] donum vivens. vel gratifi-
cacio sempiterna.
Aocen. sidus vel arbitratus
Aod. inclitus vel gloriosus.
Aohoth. spina vel compunctio.
Aohite. spinosi vel compungentes.
Aohialam. spina sapientie. vel copula-
cio intelligentis.
Aohiman. perturbatus. vel pertur-
bator. seu pungens quis. aut
pungens quomodo.
Aohr. nobilitas vel gloria.
Aphaim
Aphumus eorum vel volantis […]
Apharsam. liber orationis. vel conti-
nens ferramentum.
Apinna. libertas populi mei vel con-
tinens populum domino.
Apollos. congregans eos. vel congre-
gacio eorum gacio eorum // […] annunciat[…]
Appia libera. vel libertas. sive […]
Apiforum libera vel fortis libertas.
Apollo. mirabilis. vel admirandus
Apollophanes. admirandus […]
vel admirabilis contemplacio.
Apolonia. […] vel imagina-
eorum. // rabilis.
Apollonius. miraculum vel admi-
Apollos. congregans eos vel congre-
gacio eorum.
Apostolus. missus. vel legacio.
Apsel. libere egrediens. vel conne-
ctio egressionis.
Apsiba. continens rectitudinem vel
libertas consolacionis.
Aquila dolens
vel parturiens seu dolor
aut parturicio.
Ar suscitacio vel vigilie.
Ara electus. vel electio seu

uigilans ei. aut suscitans eum.
Arab. Insidie. vel calliditas. seu ui-
gilans pater. aut suscitans patrem.
Araba. insidie eius. vel calliditas
eius. siue suscitans patrem suum. aut
uigilia patris eius.
Araba. equilea vel vespera. siue occidens
aut inhitabilis.
Araba plana. vel campestris. seu de-
serta aut occidentalis.
Arabath. deserta tempore. vel planicies
vel patrum. siue suscitans patrem patri
aut uigilans patri declinanti.
Arabathite. deserti tempore. vel pla-
nicies patrum. siue suscitantes patrem
peccati. aut uigilantes patri decli-
nanti. // callidi aut insidiatores.
Arabes. humiles. vel occidentales. siue
Arabathene. humile robur. vel
deserto fortitudo. siue suscitans
patrem robustum. aut uigilans
patri fortitudinis.
Arabia. callida. vel insidiatrix. siue
humilis. aut occidentalis.
Araboth. plana. vel humilia. siue
campestria. aut equalia.
Arach. longitudo. vel longanimitas
seu suscitans fratrem. aut uigilia fra-
tris. // tinante.
Aracheus. longitudo consulens. vel
longanimitas festinans. seu uigilans
fratri consilii. aut suscitans fratrem fes-
Arachi. longitudo mea. seu uigilans
fratri meo. aut suscitans fratrem meum.
Arachites. longus. vel longanimis.
seu uigilans fratri conuiso. aut susci-
tans fratrem captiuum.
Arad. descendit. vel descensio siue
suscitauit descendentes. aut suscitans
descensionem.
Arad. descens. vel descensio. siue susci-
tans seruum. aut uigilans testi-
monio.
Aradia. descendens ei. vel descensio
eius. seu uigilans seruituti. aut
suscitans testem.
Arada. miraculum vel admiratio
siue obstupuit admiratus est.

Aradi. deponentes. vel depositiones
seu uigilans seruituti mee. aut
suscitans testimonium meum.
Aradius. deponens consilium. vel
descendens festinantis. seu uigi-
lans seruituti festinanti. aut sus-
citans testificationem consilii.
Aradius. admirans. vel obstupescens
seu uindemiator meus sufficiens
aut uindemiatoris mei suffici-
encia.
Arado. miraculum. vel depositio siue
suscitans seruum. aut uigilia
testificationis.
Arapha. suscitans os. vel uigilans
et fodiens. // gilans fodientes.
Araphite. suscitatores oris. vel ui-
Ararbath. negociator. vel negocia-
tio. seu uigilans iure. aut susci-
tans pauorem.
Araia. eligens dominum. vel electio
domini seu uigilans domino. aut
suscitatio domini.
Araal. suscitans infirmitatem. vel in-
lanti conscendens. siue suscitans
contempnentem. aut uigilia despec-
tionis. // laus exaltationi.
Aram. suscitans excelsum. vel uigi-
Aram res cum archa vel res cum ipsa.
Aram. suscitans. vel uigilia populi.
siue irascens. aut indignacio.
Aram. excelsus. vel irrigandus seu
decor. aut electio eorum.
Arama. suscitans gentem ei. vel
uigilia populi eius.
Arama excelsa. vel irascens seu
decolans eum. aut dilectio eius.
seu decore panditus. aut excelse
consumans. // vel uigilia populi regni.
Aramelech. suscitans gentem regi
Aramolech. excelsum regnum.
vel electus rex. seu decor regni.
aut iracundia regis.
Aram. res cum archa. vel res cum
capsa. siue suscitans excelsum.
aut uigilans exaltationem.
Arim. acervum tritici. vel laus fru-
menti. seu suscitans acervum.

aut vigilans gre.
Arnon. lux eorum vl' archus tristicie. seu suscitans donum ea-
rum. aut vigilans gre inutilis.
Aranich. eorum vultus. vl' mons
verticatus. sive suscitans con-
surrectionem descendentium. aut
vigilans testimonio descendenti.
Arari. montis vl' sublimitas. seu
vigilans vigili meo. aut susci-
tans suscitantem me.
Ararite. opertum vl' sublime
seu vigilantes vigili meo. aut
suscitatores suscitatoris mei.
Arat. elacio. vl' superbia. seu susci-
tans sustollentem. aut vigilans
plasmacioni.
Araith. artifex. vl' artificium.
Arath. testimonium descendens. vl'
consurrectio descencionis sive
suscitacionis patris. aut vigilans cor-
porale.
Arbath. Bruchus. vl' locusta seu
bruchus patris. aut bruchus corporalis.
Arbachite. locuste. vl' bruchi. seu
bruchi peccatores. aut locuste cor-
porales.
Arbathis. locusta viri. vl' bruchus
assumptus. seu humus pandus.
aut humilitas superior.
Arbee. quarta. vl' quatuor.
Arbelis. suscitans vetustatem viri
vl' vigilia sine assumpcione.
Arbi. locuste. vl' bruchus. sive humus
meus. aut humilitas mea.
Arbo. humus. vl' usque huc. sive hu-
mus. aut humilitas eius.
Arboch. humus vl' campestris. seu
humus veniens. aut humi vere-
cundia. seu humilitas.
Arbona. locusta vitis. vl' bruchus
vinitor. sive humilitas mens eum.
aut retencio doloris eius.
Arbab. insidie. vl' insidians.
Arbad. insidiator servus. vl' insi-
dians testimonio.
Arbelaus. agnoscens leo. vl' ag-
nicio leonis.

Archiatharoth. mora corone vl'
longitudo circuli.
Archippus. insidie oris. vl' longi-
tudo operis. seu insidie dilatacionis. aut
insidiarum dilatacio.
Ardon. suscitans iudices. vl' vigi-
lia iudicandorum.
Area. eligens eum. vl' electio eius.
seu suscitans descendentem. aut
vigilia descensionis.
Areba. plana. vl' campestris. seu
deserta. aut irrigatus.
Arebia. humilis domino. vl' vere-
cundia domini.
Arebla. insidians vl' insidiacio.
Arebna. humus pulchra. vl' humili-
ans pulcritudo. ecce
Arech. longitudo vl' longanimitas.
Arechon. longanimitas merens.
vl' longitudo iniqua. sive dom-
racio possessionis. aut delecta-
negociacionis.
Ared. descendens. aut descencio.
sive accensus moncium vl' ala-
cris saltatum. glia dissolucionis.
Areph. suscitator iniurie. vl' vi-
Areth. declinans me. vl' declina-
cio mea. sive suscitans deum
meum. aut vigilia dei mei.
Areth. declinatio mei. vel de-
clinaciones mee. sive suscitans
deum meum. aut vigi-
lantes deo meo. acervus
Arem. acervi lapidum. vl' lapides
Aren. filius meus. vl' filiacio mea.
seu suscitans fontem. aut vigi-
lia oculi. macionis
Areo. elocutus. vl' electio. seu susci-
tans fratrem. aut vigilia plas-
Arech. Stupor. vl' descencio. sive
suscitans pavorem. aut vigilia
vite.
Aretha. stupor eius. vl' delectans
eum. seu suscitans pavorem ei. aut
vigilia vite eius.
Arima. archa. vl' reposicio.
Arphaxat. suscitans transitus
vl' vigilia transgressionis.

Arphasat· suscitatorem· transeu
ntium· aut vigilia transgressio
num·
Arphath· sanans· vel salvans·
sive sanitas aut salvacio·
Arphasath· sanans vel salvans
deprecationem·
Arga· mensura· vel tribulatio·
Argaob· maledicens excelsum· vel
maledicta sublimitas·
Ardon· suscitans dilectum meum
vel vigilia amabilis mei·
Ariadeba· leo donatus· vel leonis
donum sufficiens·
Ariehel· leo deus· vel dei leo·
Arieli· leo deus meus· vel leo dei
mei·
Ariph· vigilia germinis floridi· vel
suscitacio visionis buccelle·
Arim· acervus lapidum· vel lapides
acervati·
Arimathea· altitudo eius· vel
ipse est exaltatus·
Arimathia· suscitans donum domino
vel vigilia donacionis domini·
Arioth· ebrietas· vel absolutionem
redigens·
Ariopagitis· primitiva sollemp
nitas· vel primicie sollempnita
tis·
Ariopagita· primitive sollempnitas·
vel primitiva sollempnitas·
Ariospagos primitiva sollempnitas·
vel primicie sollempnitatis· set
si violentum cum atheniensis
curie nomen sit, quam antique nomen
suscepit. // temptacio·
Arisai· leo temptans· vel leonis
Aristarchus· suscitans coronam·
vel mons fortitudinis superflue·
Aristobolus· suscitans dolorem· vel
suscitacio germinis·
Arma· sublimis· vel consurgens· seu
sublimitas· vel consurrectio·
Arama· gedeos mons elam vallis·
vel mons globosus· seu consurrec
tio tecti· aut consurrectio in propria
clara·

Armathaim· sublimitas duorum·
vel altitudo eorum· sive sublimes
duo· aut consurgentes simul·
Armenia· mons vulsus· vel
mons vellicatus· seu montis
avulsio· aut mons vellicatio·
Armenii· montes vellicati· vel
monticuli· vulsiones aut mon
cium vellicationes·
Armoni· anathema meroris· vel y
mago tristicie·
Armon domus· vel cellarium· seu
illuminans· aut anathema·
Armoni· anathema meroris mei·
vel ymago tristicie mee·
Armonim· domus mea· vel cella
rium meum· seu illuminans
me· aut anathema mei·
Arnaphes· vigilia convertentis
vel suscitacio gilionis·
Arnan· vigilia domini· vel suscita
cio gratie· suscitantium meroris·
aut malediccio earum·
Arnon· arcta meroris· vel male
dictus· seu lux eorum· aut male
diccio eorum·
Arod· malediccio sufficiens· vel
maledicta sufficienter·
Arodi· maledictus sufficienter· vel
malediccio sufficiens michi·
Aroite· maledicti sufficienter
vel maledictorum sufficiencia·
Arocy· vindemiator sufficiens·
vel vindemie sufficiencia·
Aroher· suffusio vigilie· vel va
cue factio vigilis·
Aroher· myrice· vel exurgens· seu
sublevetur· aut suffossa·
Aroherite· vacuefactiones vigiles·
vel suffusiones vigiliarum·
Aroherite· myrice· vel sublevantes·
sive suffosi· aut exurgentes
[illegible]· // pell' perez·
Arothi· nequam· vel vilipelli·
Aromath· versum tempore· vel versi·
Arou mons· montis· vel sublimi
tas·
Arontes· sublimis· vel montani·

Arioserh. nequā sen̄. uł' unccia
posicio. seu uigilans germ̄. aū
suscitacio resurrectōis.
Arsa sol eius. uł' illuminacio.
Arsaces. solis amicia. uł' illumi
nacio uomitus.
Arsemel. silens circumicisio. uł'
silencium circūcisionis. siū susci
tans nom̄ dei. aut uigilans an
cipiti diuine.
Arthe. mora. uł' immorans.
Arthaba. mora pr̄is. uł' immorans
patrem.
Artaxes. lum̄ silencio temptans
uł' lumine silenter temptat'.
Arthemam. anathemantem.
uł' conturbantem eos.
Arthemis. i. diana. conturbans
uł' anathemizans. siue suscitāc
egrotantes. aut egrotacōnū
suscitacio.
Aruceus. circum rodens me. uł'
circum consilio mea. ·/· cōn.
Arun. acerui tritici. uł' lans seu
Arunias. illuminans. ł' illum̄ nacō.
Arur. suscitans ignem. uł' uigilia
luminis. ·/· nacionem.
Arus incisa. uł' aurea. seu uigi
lans consilio. aut suscitās festi
A ca. tollēs.
A uł' fermum. siū sustollens.
aut plasmacio.
Asaba. eius captiuitas. uł' eius con
uersio. siue sustollens pr̄em. aut
plasmacio patris.
Asabias. colligens dnm. uł' cōgre
gans dn̄o. siue sustollens pr̄em
dominum. aut plasmacio pr̄is dn̄i.
Asach. fatura prerupta. uł' plas
macionis umbraculū. aut sus
tollens fr̄em. aut attollēs fra
ternitatem.
Asadias. fatura seruiens dn̄o. uł' s̄
tollens testimoniū dn̄i.
Asahel. sustollens dm̄. aū plasma
cio dei. ·/· cio dn̄i.
Asaia. fecit dn̄s. ł' faciente dn̄o. siū
sustollens dominū. aū plasma

Asaia. idem.
Asaph. colligens. uł' congregans. siū
collectio. aut congregacio. ·/· eos.
Asam. delictum. uł' fumus. seu
sustollens ꝑplm̄. aut plasmacio
Asama. delictum eius. uł' fumi
gans eum. siue sustollens ꝑplm̄.
aut plasmacio eor. ·/· grē.
Asan. tollens donū. aū plasmacio
Asana. tollens donū ei. uł' plasma
cio grē eius. ·/· gelans.
Asar. carcer. uł' carceratus. seu fu
tura suscitans. aū sustollens ui
Asaradan. uincens. uł' exacuens
siue sustollens uigiles iudicio
aut plasmacōni suscitans
iudicio. ·/· sustollēs uigiles dei.
Asarel. carcer dei. uł' carceratus
deo. seu futura suscitans dn̄i. aū
Asarela. futura suscitans maledictū.
uł' plasmacio tollens uigilans
maledictionis. ·/· tracōis.
Asarothamar. blando palme. uł'
blando commutans. siū atriū a
maritudinis. uł' uestibulū commu
Asarsualim. diuites uulpes. uel a
trium uulpiū. siue futura sus
citans salutem. aut plasmacio
uigilans saluacioni.
Asarsusim. diuites optimē. uł'
be uertens. seu futura suscitans
equum. aut plasmacio uigilans
reuersioni.
Asasonthamar. os amari. uł' sile
cium commutans. seu futura fa
ciens iniquitatē commutacionis.
aut plasmacio tollens dolorem
amaritudinis.
Asbar. diluculum. uł' mane dilu
culo. seu futuram estimans. aū
plasmacionis estimacio.
Asbaton. uictor. uł' exacuens. seu
futura suscitans seruos iniquos.
aut plasmacio uigilans collo
merencium
Asarahel. beatus deus. uł' bindo
dei. seu futura uigilans deo. aut
plasmacio suscitans deum.

Asaramel· sustollens excelsū dn̄i ul'
plasmacō excelsi dī.
Asiel· plasmans meū· ul' tollens
uetustatē.
Asbel· captiū dī ul' atriū uetustatis.
Ascebel· captiui dī· ul' structura uetusta.
Ascalon· appensa· ul' inpensa· siū ig
nis infamis· aū ignis inobilis.
Ascalonite· appēsi ul' īpēsi· siū ignes
infames· aut ignes ignobiles.
Asena· tollens possessorem contēpti
bilē· ul' sustollens ɔ̄tēptibilē posses
sionem ·/· aspersus.
Aschenez· ignis aspersio· ul' sic ignis
Asdod· dissolucō· ul' effusio· siū incēdis
aū incendiū.
Ase· tollens ul' structura· siū sustollens
aut plasmacio.
Asebam· sustollens semp excelsū· aū
plasmacō semp excelsa.
Asebias sustollens dn̄m ul' plasma
cio domini ·/· dracōis.
Asebu· structe electio· ul' plasmacio
Asedonias· tollēs possessē dn̄i ul' structura
in medio animacōis.
Asech· structū scriptū· ul' plasmacōis
umbraculi seu sustollens struem· aū
tollens structuram.
Asedech· testa· ul' sol· siū ardens ul' sic
citas ardoris ·/· na eoz.
Asedim· siccitas ardoris aū suburbia
Asedimoth· atria· ul' suburbana.
Asedothphalgan· ablacio· ul' os delicti
seu tollens ablatū· aut plasmacōis
donacō ·/· uiriditatis.
Asedoth· structura pabuli· ul' plasmacio
Asedothphalgam· dilacō structe uiri
dis· ul' faciens pabulum abscisiōis.
Aseph· atrium· ul' uestibulū· seu colli
gens aut congregacō.
Aser· sustollens eos ul' plasmacō eoz.
Asemona· festinans ul' os eius ab osse
ū ab ore. ·/· oculi eius.
Asen· sustollens fontem ul' plasmacō
Asena· ignis aspsus· ul' ignis asper
sio· siū sustollēs fontem eius· aut
plasmacō oculi eius.
Asena· ruina· ul' scriptio.

Asenaa· ruina eius ul' scriptio
eius. ·/· scriptas
Asennaphar ruens ouis· ul' scriptionis
Aseneth· ruina ul' scriptacō· seu stru
ram dedicans· aut plasmacōm edi
ficans.
Asenneus leuans me· ul' eleuacō mea.
Asenoch· ciners ul' scriptans· siue ig
nis aspersus· aū ignis aspsio.
Aser atriū ul' diuicie· seu beatitudo
aut beatus erit.
Aserite· atria ul' diuicie· seu bitudi
nes· aū beati erunt. ·/· uoratoris.
Aseim· atriū· uulturis· ul' diuicie de
Aseran· bitudo mea· ul' btus erit
michi· siū atriū meū· aū diuicie
mee.
Asedan· exaciatus· ul' uitulū cuius
siū beatum iudiciū· aut diuicie iu
dicante.
Asecim· atriū· ul' uestibulum· siue
diuicie aū bitudo eoz.
Aserimachimat btitudo domi· ul' eē
beata tenacio. ·/· tēpales.
Aserinoth· atriū mortis· ul' diuicie
Aseroth· atriū angustie· ul' diuicie
tēporales.
Aseroth· atria· ul' uestibula seu uil
le· aū bitudines mortales. ·/· tis
Asersual· btā salus· ul' diuicie salu
Asersusa· atriū gaudii· ul' bitudo
leticie.
Asera noīacus· ul' faciens nomē seu
sustollens auditum· aū plasmacō
famose audicōis.
Asmaos· ab osse· ū ab ore· ul' sustol
lens nomē eius· aut faciens famo
sam audicōm.
Ason· structura decimū· ul' plasmacio
sit unius.
Asor tollens nomē· aut sustollens a
phorum temptacōis
Aseremoth· suburbana· ul' subur
bia seu atriū indignacōis rigide·
aū bitudo formidacō eoz.
Asergadi atrium accincti uultu
ris· ul' diuicie cōptacōis deuoran
tis.

Asipha tollens subito. uel speculum e turbans.
Asphanach. equorum domitor. uel specula consilia forte.
Asphanez. equorum domitor. uel speculum confusionem apprehendens.
Asphyn. tollens onagrum. uel plasmacio ferocitatis.
Asa subtollens dominum. uel blasphemacio domini. … rens. aut elatus.
Asa gradiens. uel eleuans seu aufe…
Asam. facture domini. uel subtollentes dnm.
Asarii elati. uel auferentes siue gradientes. aut eleuati. … dni.
Asias. subtollens dominus uel plasmacio.
Asida. miluus aut herodius. seu speculum dilecta. eciam plasmacio amabilis.
Asidei. miluii. herodii. uel scrire dilecte. aut plasmaciones amabiles.
Asiel subtollens deum. uel plasmacio dei.
Asihel. gradiens deus. uel plasmacio eorum. … eos eius
Asima. subtollens eos ei. uel plasmacio.
Asimerius. dirigens turibulum uel directio.
Asiongaber. lignum uiri. uel consolacio hominis. seu faciens merentes colles sublimes. aut subtollens dolorem collum sublimium.
Asir. uinculum. uel uigilantes. seu scura uigilans. aut subtollens uigilantes.
Assiria. scura uigilans domino. uel subtollens uigilias domino.
Assiria. dirigens. uel dilecta. siue dirigens uel directus.
Assirii. scrire uigilantes. uel subtollentes uigilias domini.
Assirii directi. uel dirigentes. seu dilecti. uel diligentes.
Asta. scura laborans. uel subtollens laborantes.
Astino. nouissimum eius. uel scura parturiens.
Asmodeus. scrire iudicium. uel plasmacio iudicantis.

Asmona. festinans. uel celeriter numerans.
Asnaa. tollens serpentem. uel plasmacio colubri.
Asoph. collectio. uel uestibulum.
Asam silens uel os ab ore non ab osse. seu festinans. uel festinacio.
Asomoth. os uiuax ab osse non ore in silencium uite. aut festinacio prauorum. … doctrinel…
Asor. scura pupille. uel plasmacio…
Asor atrium. uel sagitta luminis. seu tollens foramen. aut plasmacio magne…
Asordon uictor. uel exacuens. seu atrium cum uinculo. aut tollens forum testimonii in uobis.
Asoram. atrium excelsum. uel sagitta luminis exaltati. seu tollens foramen excelsum. aut plasmacio magnitudine exaltate. … temporalis.
Asoth. subtollens lignum. uel plasmacio.
Asothite. tollentes ligna. uel scrire temporales.
Asra. diminucio. uel diminutus seu tollens magistrum. aut plasmacio magistri.
Asrahel. diminutus deus. uel subtollens magisterium dei.
Asrai beatum faciens. uel beatificacio. seu diminutus ipse. aut diminucioni parens.
Asrahel. beatus deus. uel beatitudo dei. seu subtollens magistrum dei. aut plasmacio magisterii dei.
Asrahelite. beati dei. uel beatificantes deum seu subtollentes magistrum dei. aut plasmati magisterio dei.
Asriel. ignis geminacium. uel ignis parturiencium.
Astar. caula mea. uel presepe meum.
Astari. ouile meum. uel cubiculum meum. seu atrium meum. aut scura exploracionis mee.
Astaroth. ouile. uel scrutati exploratores.
Astaroth. atria. uel cubiculum. seu caule. aut presepia.
Astarothites. caula. uel atrium. uel presepe. aut cubiculum.

Asarothitel. ouile vel factura.
Asarem. fetura si flua. vel plasmacionis superfluitas.
Asriagel. voluntas festina. vel consilium festinacionis.
Astub. fetura iecoris. vel plasmacio au-
sionis   ructans.
Asupha. tollens subito. vel fetura c.
Asuerus. beatitudo. vel atrium eius.
Asui. fetura coccinea. vel tollens pupillam eorum.
Asum. os eorum. vel fumigans eos.
Asur. diues vel beatus. siue fetura luminis. aut tollens incendium.
Asuri. diuites tu. vel atrium meum. seu fetura luminis mei. aut sustollens incendium meum.
Asurim. diuicie eorum. vel beatitudo eorum. seu fetura illuminans eos. aut tollens incendium eorum.
Athur. tollens robustum. vel tollens auctoritatem.
Atur. sustollens murum. vel tollens angustias. seu feturam continens. aut plasmacio directionis.
Atur. negociator. vel negociacio. siue nemus. aut ignis illuminacio.
Atur. dirigens. vel diligens. siue beatus aut gradiens.
Aturim. sustollens murum eis. vel tollens ac(?)bitatem.
Aturi. faciens robustos eos. vel plasmacio directa eis. siue tollens angustias eorum. aut sustollens continencias eorum / racionem(?)
Aturim. memoria. vel ignium illuminaciones. siue negociatores. aut nego(ciaciones)
Aturim. dirigentes. vel diligentes. seu beati. aut gradientes.
Atha. tempus. vel peccatum. seu delinquens. aut temporalis.
Athac. peccatum humile. vel peccati retencio seu delinquens hic. aut temporalis hic.
Athad. rannus. vel testimonium.
Athaia. peccans domino. vel temporalis domini.
Athaim. concupiscencia. vel desiderium.
Athalia. tempus domini. vel tempus ei. seu peccans domino. aut declinacio domini.
Athanahel. tempus meum dei. vel peccatum meum dei.
Athanai. tempus fluctuans. vel peccator motus. seu corona donati mei. aut exploracio glorificacionis mee.
Athar. peccator suscitans. vel temporalis vigilia. / vigilia eius.
Athasai(?). peccatum suscitans ei. vel temporalis
Atharim. explorator. vel exploracio peccatorum.
Atharoth. corone. vel circuli.
Athat. peccatum tenuis. vel tempus paruus.
Athene. dirupte. vel dissipate.
Athemenses. dissipati. vel dispergentes.
Athenobius. peccator latitans. vel temporalis latracio.
Athar. tempus consurgens. vel peccati effusio.
Athersata. tempus consurgens contra vel peccator effundens aduersa.
Athiochon. tempus mensure. vel peccatoris diminucio. siue tempus congregate iniquitatis. aut peccatum congregacionis inutilis.
Athipha. tempus subiecti. vel peccatum eructans.
Athil. peccati gemitus. vel tempus inclinans.
Athiel. tempus contentus. vel dilecti silencium.
Atholus. tempus consilii. vel peccati emptio.
Athoniel. respondens deus. vel tempus eius dei.
Athupha. tempus subitum. vel peccati infirmitas.
Athul. tempus consilii. vel peccator festinans.
Aua. iniquitas. vel iniquitas.
Auan. fons. vel motus. seu mouens. aut subditio eorum.
Aui. ferox. vel ferocitas. siue iniquitas mea. aut iniquitas mea.
Auil. insipiens. vel stulticia.
Auim. aceruus lapidum. vel iniquitas eorum.
Auisa. voluntas mea. vel iniquitatis mee saluacio.
Auith. iniquus vel iniquitas.
Auoth. sedes. vel mansio. seu incunabula. aut cunabula.
Auoth. vita. vel gloria. seu ville. vel ciuitates.
Auothiair. vinculum vigilis. vel ardens vigilie. seu mansio illuminans. aut incunabula illuminacionis.

Avothiar. gratia luminis. vel mea illuminans. seu ville vigilancium. aut opus illuminatoris.
Aspharathon. frugifera. vel pulverulenta. sive ubertas. aut de cuite veniens.
Aspharthorite. frugiferi. vel pulverulenti. sive uberes. aut de cute venientes. /iniens addita
Augusti sollempnitates seniores. vel collecte
Aylon. vallis quercus. vel vallis campestris.
Avnam. merore eorum. vel labores eorum.
Avnan. non est. vel inutile.
Avram. iracundia. vel iracundie.
Avran. irascens vel iracundia.
Avsichidis. consilium. vel consiliatrix.
Axa. furor. vel tribulatio.
Axan. clandicans vel irascens.
Azae. medicina. vel medicamentum.
Aza. videns vel
Az robustus seu fortis
domini aut fortitudo eius.
Azabias videns patrem dominum. vel fortitudo patris domini
Azael. videns deum. vel fortitudo dei.
Azahel. idem est.
Aziam. videns eos. vel fortitudo eorum.
Azanoe. fortitudo commotionis. vel visio requietionis.
Azar. dorsum. vel crepido.
Azaria. auxilium domini. vel auxiliator est dominus.
Azarias. idem est.
Azariam adiuvans populum. vel auxilium populi. sive dorsum eorum. aut crepido eorum
Azaz. continens. vel apprehendens. seu videns fortem. aut visio fortis.
Azazias. continens dominum. vel apprehensio domini. seu videns fortem dominum. aut robustitatis visio domini. /tustate
Azabel. videns veterem. vel robustus vetustatibus.
Azabelite. videns veterem. vel robusti vetustatibus.
Azbach. videns vetustatem. vel videns inveniunt. seu fortis vetustas. aut fortitudo lugencium.
Azchao. videns mare. vel fortitudo maris.

Azchach. videns dolentem. vel videns compungentem. seu fortis dens violans. aut fortitudo prime.
Azeb. pergens. vel ambiens. seu vas devorans. aut vas rapacitatis.
Azeca. fortitudo. aut decipula. sive robusta. aut clausa pessulo.
Azer. auxilium. vel sacrificatio. seu fortis consurgens. aut videns vigilans.
Azgad. fortis est praecedens. vel videns acutum laterculum.
Azi fortis meus. vel visio mea.
Aziam. videns populum. vel fortitudo eorum. aut fortitudo dei.
Azias. videns dominum. vel fortitudo domini.
Aziel. pergens. vel proficiscens. seu videns deum. aut fortitudo dei.
Aziel pergens. vel abiens. seu videns deum. aut fortitudo dei.
Azia fortis visio. vel videns visionem.
Azir. fortis vigilans. vel videns vigilias.
Aziza. fortis iste. vel visio ista.
Azmaveth. videns mortem. vel fortis mortuus. /vel morte
Azimaneth. videns mortem. vel fortis
Azmoth. fortis morte. vel apprehendens mortem. /cenem
Azmoch. fortis terebratio. vel apprehendens
Azor. adiuvans vel auxiliator. sive seu videns lumen. aut fortis iracundus.
Azoria. intendens domino. vel lux domini.
Azotus. incendium. vel incendens sive ignis patruelis. aut ignis patrui mei.
Azotii. incedentes vel incendia. seu ignes patruelis. aut ignes patrui mei.
Azothite incendium. vel ignis patruelis.
Azraphel. adiuvans deum. vel fortitudo dei.
Azuba. relicta vel deserta. seu relictio. aut desertio
Azur. adiutor lucidus. vel auxilium ignium. sive videns lumen. aut robustum incendium.

Baathana.
B venio respondens. vel veniens ipsio.
Baal. vir vel vetustas. sive his

deuorator. eius. aut deuorans eum.

Baala. uetus uel hec. uel habens eam. siue uir eius. aut deuorans eum.

Baalanan. venit hoc donum. uel habens eam gratiam. siue uir gratus ei. aut deuorator gratificationis.

Baalasor. uetustatis deuorans atrium. uel uir habens sagittam huius. siue uetustas tollens fortitudinem. aut uir plasmatoris mei die.

Baalath. vir ascendens. uel habens ascensionem. siue uetustas temporis. aut deuoratio pectoris.

Baalberith. vir habens pactum. uel uetustas deuorans fedus.

Baalpharasim. uiros deuoratores diuidens. uel habens uetustatum diuisio.

Baalpheor. uir habens hyatum. uel uetustas deuorans os pellis tenuis.

Baalgad. uir fortunatus uel habens temptacionem. siue uir accinctus latrunculis. aut deuorator uetustatis.

Baalha. uir habens dominum. uel uetustas deuorans obsecrationem.

Baalim. ascendentes. uel superiores.

Baalim. uiri. uel habentes. siue in superioribus aut deuoratores.

Baal. uetustas. uiri. uel habens assumpcionem siue deuorans uirum. aut uetustatis assumpcio.

Baalamaon. descendens habitaculum. uel descensio humilitatis. siue uir habitaculi habens domicilium. aut uetustas deuorans habitaculum.

Baalmeon. descensio habitaculi. uel descensus humilitatis. siue uir habens domicilium. aut uetustas deuorans habitaculum.

Baalmesar habens eam. uel uir ex principe. siue uetustas eius. aut deuoratio principis.

Baaloth. ascendens. uel in ascensionibus. siue uir habens tempus. aut uetustas deuorans responsionem.

Baalsalisa. habens uitulam alternantem. uel habens uitulam consternatam. siue uetustas deuorans centum. aut uir habens uitulam triennalem.

Baalthamar. uir habens palmam. uel uir habens amaritudinem. siue uetustas deuorans amaritudinem. aut uetustas deuorans commutacionem.

Baana. uenit donans ipse. uel uenit gratificatio mea.

Baana. filius eius. uel ueniens ei. siue uenit respondens. aut uenit responsio.

Baani. uenit donatus michi. uel uenit gratificatio mea.

Baani. veniens ipse. uel filius meus. siue uenit uidens michi. aut uenit responsio mea.

Baara. uenit respondens. uel uenit

Baarı. uenit respondens ipse. uel uenit responsio mea.

Baari. fontes uel putei. siue in uenire aut in mutando.

Baasias. venit uidens dominus. uel uenit festinans. uel uisum domini.

Baasa. uenit tollens. uel ueniente

Babartha. translatus tempus uel consulus pectoris. siue translacio temporalis. aut confusio pectoris.

Babel confundens. uel confusio. siue transferens aut translacio.

Babilon. idem. uel transferens aut confundens

Babilonia confusio. uel translata. siue confusa.

Bachar in sagina.

uel ingressus est agnus.

Bachachar. uetustas in saginatione. uel lugens ingressus est.

Bachenor. lugens lucerna. uel ingressus est agnus lucerne. in uomicu.

Bacci. vetus. uel luctus. siue lugens aut

Bachides. luctus fortis. uel uetustas in uomitu. uenit euacio.

Badachar. uenit compunctio. uel uenit tumultus. siue uenit merces. aut

Badad. magnus. uel excellencia mea. siue uetus testis. aut uenit sufficiens.

Badadi. magnitudo ipse. uel excellentissimus meus. siue robur meum aut sufficiencia mea. minuator.

Badaias. precipuus domino. uel in iudicio domini. siue uenit dominus. aut uenit de

c

Badal. precipuus. uel sublimis. siue
uenit descendens. aut uenit infirmi-
tas.
Badam. solus. aut in iudicio. siue ue-
nit ipse. uel aduentus eorum
Badan. precipuus. uel in iudicio. siue
uenit domum. aut uenit gratifica-
cio.
Badazer. maximum auxilium. uel
excellentissimi scientiator. siue
uenit fortis. aut uenit separacio.
Badscha. filia vii. uel filia iuramen-
ti. siue uenit eloquens. aut uenit con-
silio.
Batsuba. filia deprecacionis. uel filia sa-
cietatis. siue uenit confitens. aut
uenit iocundum uel est.
Batsuba. uel Badsceba est ipsa Bersabee
mater Salomonis.
Bachim. locus uite mee. uel locus
suscipientis me.
Bahen. iniquus oculus uel inqui-
rens fontis. siue uenit fons aut ue-
nit oculus.
Bagad. uenit accinctus. uel uenit
in fortuna. siue uenit latrunculus
aut uenit temptacio.
Bigal. honus. uel iugum. siue uenit
aceruus. aut uenit inuolucio.
Bagatha. excelsus tempus. uel sublimi-
tas pecdis.
Bagathan. uenit tactus ridentis
uel uenit risus cangoneum.
Bagazi in tercio tempore. uel uenit
fortitudo.
Baggoaim. sublimitas deuorans
eos. uel iugum uultuum eorum.
Bahem. locus. uel
mensis. siue uenit locus. aut locus eorum
Bahi filius meus. uel ueniens in me.
Bala. absorta. uel inueterata
siue absorbens uel inueterans.
Baala absorbens eum. uel inuete-
racio eius. //firmitate.
Balaach. deuorans. uel precipitans.
siue absorbens fratrem. aut inueterans//
Balaam. uanus populus. uel sine populo
siue meus precipitans eos.

Balaam turbans gentem. uel de-
uorans populum. siue absorbens eos
uel absque substancia eorum. //cia gentem
Balaan. turbans domum. uel deuorans
domum. siue absorbens gentes. aut inueter/
Balaanna huius gentium. uel inuene-
rans responsionem. siue absorbens
domum. aut precipitacio gentem.
Ballac lugens. uel ludens. siue inuolutus
aut elisio //ui.
Balath. absorbens testes. uel inue-
teratus fremitem. siue ueniens eam
iudicare. aut precipitacio testimo/
Baladad. uetustas sola. uel deuorans
testimonium. siue absorbens precipuos
aut precipitans patrueles.
Baladan. uenit subinter iudicans
uel uanitas per semet ipsum. siue absor-
bens iudices. aut uetacio iudici/
Balagad. absorbens latrunculos. uel
precipitans temptacionem.
Balagad. uir accinctus. uel huius ac-
cinctum. siue uir fortunatus. aut uir
piratta.
Balan. turbacio. uel precipitans.
Balanam. turbator populi. uel preci-
pitator eorum. //tans gentium
Balanan. turbans domum. uel preci/
Balasor. ascendens arcum. uel huius an-
gustiam huius. siue absorbens fontem
aut inueteracio angustie.
Balad. absorbens pectus. uel inueteran-
tem. //aut elisio.
Balao lugens. uel inuoluens. siue lugens/
Balaath. uetustas sola. uel uetustatis
solitudo. // cum
Balaam. uenit subinter iudicans
uel uanitas per semet ipsum. siue absor-
bens iudices. aut inueteracio iudi/
Bale. precipitans. uel deuoracio.
Balene. deuoratores. uel precipitantes.
Balez absorbens. uel precipitans. siue
absorbuit. uel precipitauit.
Baladan. maritos cognouit. uel ma-
ritor cognitus. siue absorbens testimo-
nium. aut inueteracio seruitutis.
Baloth. ascendens. uel in ascensionibus
siue absorbens. aut inueterata racione.

Baálaa. hñs uitulam deuorans eum sũ uetustas deuorans eorum. aut uir hñs uitulam triennalem.
Balthasar. capillus capitis. ul' absolbens diuicias.
Balastus. hnis luctum. ul' hñs premium.
Bama. in quo. ul' ex. sũ in quibus aut sep excelsa. // eius.
Bamoth. in morte. ul' i excelsa. siue mors adueniens. aut mortis aduẽ
Bamothbal. excelsa in morte uiri hũtis. ul' mors adueniens uetustati deuoranti.
Bana. uenit uidens. ul' uenio uisio.
Banaa. uenit respondens ei. ul' uenit responsio eius. // põsio mea.
Banai. uenit respondens m̃. ul' uenit res
Banai. idem est. / dñi.
Banaiael edificans dño. ul' uenire dñi. sũ respondens dño. aũ respõsio
Banaza. filius uidens. ul' fortitudinis filius. / sio eius.
Banea. uenit respondens. ul' uenit Re
Baneas. uenit responsa tollens. ul' uenio responsio plasmacionis.
Banebarach. filius fulminis. ul' fili' fulgoris. sũ filius fulgurantis. aut filius percucientis.
Banebarach. uenit tradens fulmini ul' uenio respondens fulgori. siue uenit respondens fulguranti. aut uenit respondens percucienti.
Baneiacham. filius stridoris. ul' fili' necessitudinis. sũ uenit fortitudinis. aũ uenio sparacio.
Bani filius meus. ul' ueniens m̃.
Banni. pollex m̃s. ul' in medio mei.
Banuni. filius m̃s unus. ul' filius m̃s sempiternus.
Baon. iniquitate. ul' iniquitatibus.
Baon. uenit dolor. ul' uenit in tras siue uenit murmurans. aũ uenit iuuat.
Baor. in pelle. ul' in pellibus.
Baor. uenit lum̃. ul' uenit foramẽ sũ uenit pell'. aut uenit iracundia.
Bar. filius. ul' filiacio sim' ẽ ĩ hebreum.

Bara. secuit. ul' creatura. sũ filius eius. aũ in malicia.
Barradis. filius p̃ris. ul' filius magni sermõ est parit' ⁊ hebreum.
Barach. fulm̃. ul' fulgor. sũ fulgurans. aũ percuciens.
Barachel. fulgor dĩ. ul' fulm̃ dĩ sũ fulgurans d̃s. aũ percussio dĩ. // dom
Baracẽmim. cubitum. ul' creatura n[illegible] //
Barachias. bñdicens dño. ul' benedictus domini. // custio dñi.
Barachias. fulgor dñi. ul' fulminans dominus. sũ fulgurans dño. aũ p
Barachiel. benedictus d̃s. ul' benedictus dĩ.
Barachiel. fulgur dĩ mei. ul' fulm̃ dĩ m̃i. sũ fulgurans d̃s m̃s. aut percussio dĩ mei.
Barara. filius decoris. ul' filius decoris. sũ filius serui. aut filius testimonii.
Barochel. bñdixit deum. ul' bñdictio dĩ. siue electus deo. aũ creatura dĩ.
Barahel. idem.
Barasa. haurientes. ul' in egestate sẽ uenient ad faciendum. aũ filius subdollens plasmacionum.
Barath. grando. ul' tempestas. sũ filius poti. aũ filius r̃sũr
Baraza. filius uidens. ul' filius fortitudinis. // iunax. aũ fili' pam[illegible].
Bareth. grando. ul' tempestas. sũ fili' //
Barcum. fugit eum quispiam. ul' copiam fuga eius.
Barha in malis. ul' filius dñi. sũ i clamore eius. aut in mutatione ipsius.
Barieu. filius i malo. ul' filius maledict'. cm̃ ⁊ ipsum n̄ tamen barieſu nominant corrupte
Barthen filius ipse. ul' filius potens sũ filius commotus. aut filius faciens.
Bariona. filius columbe. aut filii simplicitatis. sirũ ẽ pit ⁊ hebreũ.
Bar. quippe sicut p̃dictum ẽ. siriace filius. iona columba. utroque sermone dĩ.
Barithia. phitonissa. ul' subtranea sũ os ab osse. aũ os profundum.
Barnabas. filius adludens. ul' fili' [illegible]

aphe. siue filius venientis. aut filius
consolacionis. / racionis.
Barne. filius motionis. vel filius mu
Barnee. electa motio. vel filius electe
mutationis.
Barsabas. filius reuertens. vel filius quie
tis. ex syro et hebreo sermone compositum
tum siue filius iuramenti. aut filius
consolacionis. / leguntur.
Barsemia. filius ceci. vel filius cecati
tis enim corrupte quidam barthimeum
Barthi. meus filius pinguedinis. vel fi
lius suspensionis.
Bartholomeus. filius suspendentis me.
vel filius suspendentis aquas. syrum
est non hebreum
Baruch. benedictus. vel benedictio.
Barzaillh. filius olive eius. vel filius
formentacionis eorum.
Basan. pinguis. vel pinguedo. siue
siccitas aut confusio.
Basar. infancia. vel iangustia. siue in
fans. aut angustiatus.
Basara. infans eius. vel infancia eius
siue angustians eum. aut in angustia
eius. / gustia calliditatis eius.
Baschama. confusio caloris. vel an
Baschach. adeps. vel defectio.
Baseshach. adipem. vel defectionem
Basechach. adeps. vel defectio. siue
deficiens. aut defectio.
Basemach. deposita. vel delinquens.
siue veniens. aut derelictus.
Basemoth. veniens. vel delinquens. siue
in edibus. aut in nubibus. / duo.
Basias. adeps domini. vel defectus
Basmath. deposita. vel delinquens. siue
derelinquens. aut derelictus.
Bathanim. domus respondencium. vel
domus humilitatis eorum.
Bathuel. virgo dei. vel casus dei.
Baurim. electi. vel electorum. siue iuuenis
aut robusti iuuenes.
Bauramitas. fortis vel electus. siue iu
uenis aut robustus.
Bazata. contempnens tempus. vel despe
tus petens. / peticio eius
Bazeathia. contempnens eum. vel des

Bazochia. idem est.
Bazochia. contempnens dominum. vel despe
cio domini
Bead. in quantum vestis. vel edificatum
corpus.
Bean. in quo grex. vel iniquitas vndacionis.
Bealbi. os vultur. vel confusio deuorans
Bechechias. inclitus domino. vel primo
genitus domini.
Becher. inclitus. vel primogenitus
Becherite. incliti. pl. primogeniti.
Bechor. primogenitus. vel ungeitus.
Bechoru. primogenitus meus. vel uni
genitus meus.
Bechozechi. primogenitus fortis. vel
unigenitus timidus.
Bechurch. inclitus grauis. vel primogeni
ti adeptiaco.
Bed. filia. vel mixtura. / voluptuosa
Bedad. instauracio. vel instauratus.
siue mensura diuisarum. aut filia
Bedsabee. filia septima. vel filia sa
cietatis. siue mensura saturitatis. aut filia
sacietatis.
Bedsan. filia dura. vel res dura iniqui
siue filia iniquitatis. aut ipsa iniquitas.
Bedellion. lapis. vel carbunculus.
Beel. vetustus deus. vel uir deuorans
siue deus vetustatis. aut vir habens vetus
tatem.
Beelphegor. uir habens hyatum. vel vetus
deus hyans. siue deus vetustatis hyatum
tis. aut vetustas deuorans. os pellis
est ipse priapus. vel simulachrum igno
minie.
Beelsephon. uir habens archana. vel deus
aquilonis. seu vetustas dei habens specu
lam. aut vetustas deuorans aquilo
nem speculi.
Beelzebub. uir muscarum. vel princeps mu
scarum. siue vetustus deus habens muscas.
aut vetustas deuorans muscas. siue
vetustus dominus habens speculas aut
vetustas deuorans speculas.
Beemoth. animal. vel ipsa animalia. siue bestia
aut bestia
Beer. fons eius. vel puteus eius. siue in
lumine. aut puteus eius.

Beeri. fons meus. vel puteus meus.
sive illuminate. aut putei mei.
Bega. sublimis. vel excelsa. sive sublimitas
aut celsitudo.
Beggon. iugum. virtutis. vel sublimitas
devorationis.
Begvai. excelsus meus. vel sublimitas mea.
sive fabrica virtutis. aut fabrica de-
vorationis. // mea.
Begui. excelsus meus. vel sublimitas
Beguntim. fabrica centenarii. vel fabrica
centuriarum.
Belmon. vetustas quoque hiatus. vel domus huius
domicilium vetustatis.
Bel. vetustas. vel absque bela
Bela. hiatus. vel induitum. seu vetus-
tas eius. vel absque eo. // hiatu.
Belach. hiis vel hiatus. ab hiatu. est ab
Beladh. vetustas pesi. vel absque ipso.
Belchala. hiis vel hiata genere femini-
no. vel hiatu. participium est verbi im-
perativi. // tuum invitantium.
Be lichala. hiatum appendens. vel idem
Belbechra. vetustas primogeniti domini. vel
absque nobilitate domini.
Belge. absque mora. vel vetusta immortio.
Belga. id est. // devorationis.
Belgai. absque valle. vel absque precipitio
seu vetustas vorago. aut vetustas.
Belha. vetustus domini. vel absque domino.
Bela. puteus eius. vel in clamore eius
sive in malo. aut in commutatione ipsius.
Behal. absque iugo. vel absque domino.
Behar. cecum lumen. aut ceca angustia
sive vetustas deficiens. vel absque coena
venea. // mea regnans.
Belimelech. deus meus rex. vel vetustas
Belma. hiis deli domini. vel absque domicilio.
Belmeula. hiis domicilium vel absque in-
habitatione.
Belem. vetustas aura. vel ipsius vetus-
tatis iniquitas.
Bellar. absque principe. vel absque car-
bone. seu vetustum velamen. aut vetus-
tatis angustia.
Belsichim. absque germine. vel absque
ponte. seu vetustas spinarum. vel vetus-
tas resurrectionis eorum.

Ben. filius. vel filiacio.
Benabinadab. filius patris mei
notum. vel filius patris mei spontanee.
Benadab. filius notuus. vel filius spo-
taneus.
Benahel. edificatus deus. vel edificacio
dei. sive filius eius deus. aut filius el
dei
Benani. filius doloris. vel filius parturi-
entis. // vetacionis.
Bendegar. cecum lumen. vel filius penia
Benebarach. filius fulminis. vel filii
fulgoris. seu filios fulgurantis. aut
filiorum percussio.
Benachaim. filius callidus. vel filius
surgens. vel filius necessitatis. aut filius
necessitatis.
Bennemani. filius meus. vel filius
in medio eorum. // et hii sunt.
Bennenom. filii ecce sunt. vel filii et
Beneveem. filii tonantis. vel filii to-
nitrui quoque corrupte boanerges usus
optinuit.
Benelis. filius mundus. vel filius
confirmacionis. // iuventus virtus
Bengabel. filius viri fortis. vel filii
Benhur. filius lucis. vel filius igne-
us
Beni. filius meus. vel filiacio mei.
Benni. filius requiescens. vel filius
requietionis.
Beniamin filius dierum. vel filius
virtutis. sive filius amaritudinis
vel filius amarum.
Beniamin. filius dextere. vel filius vir-
tutis. sive filius animarum. aut filius
asinorum. // vetacionis.
Benias. cecum lumen. vel ceca angustia.
seu filius deficiens. aut filius pena
Bennoi. filius motus. vel filii rectei.
Bennon. filius merens. vel filius doloris.
seu filius murmurans. aut filius
mutuus.
Bennoi. filius meus meus. vel filius
in meus mei. seu filius doloris mei. aut
filius iniquitatis mee.
Benin. filius regis. vel filiacio mea.
Benniu. filius requiescens. vel filii

requieſcionis.

Beninu. filius ferens. uel filius pietatis ſiue filius mee. aut filius ſempiternus.

Benoni. filius meroris. uel filius luctus. ſeu filius lumis. aut filius igneus.

Benzoheth. filius ſeparandi. uel filius huius unitatis.

Beon. pollex. uel in medio ſiue relinquens tumultuans. aut iniquitate dolens.

Beor in pelle. uel in priſtino. ſiue liquens tumultus aut iniquitas iracundie.

Ber. fons. uel puteus.

Bera fons eius. uel puteus eius.

Berameth. fons excelſus mortis. uel puteus alti pauoris.

Berchas. fontis calix. uel putei potus.

Berdan. puteus iudicans. uel fons iudicii. // breuium e pte an ſpiritu.

Berea. puteus eius. uel filia eius. he

Beri. puteus meus. uel putei pluraliter.

Beria. fons domini. uel puteus domino.

Berith. fedus. uel pactum.

Bernice. puteus innocens. uel filia elegantis. ...

Beronice id eſt utrumque hoc nomen ex hebreo ſiroque compoſitum eſt.

Beroca. puteus eius. uel filia eius.

Beroenſes: filii eius. uel putei eius.

Beroim. filia quis. uel puteus quis. et hec tria nomina ex hebreo parte ſiroque compoſita ſunt.

Beroth. fontes. uel putei ſeu fons reſpondens ei. aut puteus temporalis.

Berotha. fontes eius. uel putei eius. ſiue fons reſpondens ei. aut puteus temperans eum.

Berothim. fontes mei. uel putei mei. ſeu fontes uultuum. aut putei deuorante.

Berothi. fontes mei. uel putei mei. ſeu fons reſpondens mihi. aut puteus temperans me.

Berothite. fontilles. uel putelles ſeu fontes reſpondentes michi. aut putei temperantes me. p

Berſa. puteus fedus. uel fons iuramenti.

Berſabee. fons vii. uel fons iuramenti ſiue puteus ſatians aut puteus ſaturitatis.

Berſith. incipit. uel in capitulo. i. geneſis quia incipit omnium librorum poſitio.

Berthim. fons altus. uel puteus altitudinis. // mea

Berzellai. ferrum meum. uel fortitudo mea.

Beſan. pinguedo mea. uel ignominioſus ei.

Beſua pinguis domini. uel ignominioſus domino

Beſamath. delinquens. uel delictio ſiue pingue domus. aut confuſio donationis.

Beſechath adeps. uel delectatio.

Beſee. pinguis. uel ignominioſus.

Beſeliam obumbrans eos. uel obumbraculum eorum.

Beſeleel. umbra dei. uel umbraculum diuinum. // bulle ...

Beſodia. anguſtia tribulacionis domini. uel in ...

Beſoloth. pinguis ligatus. uel ignominie declinacio.

Beſor. tribulacio. uel in anguſtia ſiue carnalis aut pelliceus.

Beth. domus. uel hirculum.

Betha. requies. uel requietio. ſiue domus eius. aut hirculum ei.

Bethacarem. domus uinee. uel domus erudicionis triſticie.

Bethaphelech: domus ſalutis. uel domus mirificans. ſeu domus confluentis. aut domus miſerabilis.

Bethaphe. domus erroris. uel domus mali. i. a malicia. ſ. ab arbore intelligendi.

Bethaphe. domus oris. uel domus diſcipline laqui. aut domus diſcipline.

Bethaphua: domus intuens eos. uel domus declinans os eorum. ſeu requies labiorum eius. aut requietio damnationis eius.

Bethagan. domus orti. uel domus elationis. // domus plagencium.

Bethagla. domus uituli. uel domus feſtiuitatis eius. uel domus defectionis. aut

Bethaglam. domus planctus. uel domus feſtiuitatis eorum.

Bethaven. domus ydoli. vel domus ydo-
latrie. siue domus devorantis eos. aut do-
mus iniquitatis eorum.
Bethasimoth. domus deserta. vel domus
adducens mortem.
Bethaloth. domus campestris. vel domus
in campestribus. seu requies vacans.
aut requies eracionem declinans.
Bethamoth. domus mortua. vel domus
mortuorum. siue requies mortis. aut
requiescens mortuus.
Bethamarra. domus pomum. vel domus
amaritudinis. seu requies amaricans
aut requiescio pardi.
Bethanan. domus domini. vel domus gratie
seu requies donatoris. aut requiescio
gratificacionis.
Bethanath. domus respondentis. vel humi-
liantis. seu domus ubi est tradens dominus
aut domus ubi est gratia dei.
Bethania. domus obediencie. vel domus afflic-
tionis eius. seu domus doni dei. aut do-
mus gratificata domino.
Bethanoth. domus gratie. vel domus res-
ponsionum. seu domus permanens. aut
domus permanencium.
Betharaa. domus aque. vel domus putei.
Betharaa. domus electionis. vel domus
electa. seu domus fulgurans eam. aut
domus vigilantium ei.
Betharaam. domus moncium. vel do-
mus sublimitatis eorum. seu domus susci-
tans gentem. aut domus vigilans
populo.
Betharaba. domus suscitans patres
vel domus vigilans patribus.
Betharaba. domus grandis. vel domus
multa. siue domus humilis. aut domus vesper-
tina.
Betharapha. domus sanans. vel domus
medicine. seu requies medici. aut re-
quiescio sanitatis.
Betharan. domus ire. vel domus sub-
limium.
Betharam. domus decora. vel domus
electa. siue domus suscitans gentem
aut domus vigilans populo.
Betharan. domus vigilans domino. vel
domus suscitans gratificacionem.
Betharan. domus ire. vel domus arche
siue domus moncium. aut domus as-
census humilium.
Bethasan. domus fumi. vel domus de-
lecti. siue domus tollens domum. aut domus
plasmata gratie.
Bethasin. domus deponens. vel domus
deposita. siue domus deponens domum.
aut domus deposita gratie. // inutilis.
Bethaven. domus ydolatria. vel domus
Bethari. domus fontis eius. vel domus
putei eius. // mus in luce meo.
Bethberai. domus putei mei. vel do-
Bethbelle. domus confusa. vel domus
pinguedinis.
Bethchoron. domus sculpta. vel domus
sculpture. // onis.
Bethchar. domus agni. vel domus cognicionis
Bethehur. domus frigida. vel lapis domi-
narii. // frumenti.
Bethdagan. domus tritici. vel domus
Bethdagon. domus piscis tristis. vel
domus piscium tristicie.
Bethe. domus eius. vel habitaculum.
Bethel. domus dei. vel habitaculum dei.
Bethemeth. domus vallis. vel domus profun-
ditatis. siue vetus fultus. aut veniens
sustentaculum.
Bethel. venens. vel vetulus. seu domus for-
tis. aut domus occisi.
Bethesimoth. domus deserta. vel domus
adducens mortem.
Bethphage. domus oris. vel domus
bucce. seu domus oris vallium. aut do-
mus maxillarum. syrum est et hebre-
um. // domus admirabilis.
Bethphaleth. domus salvans. vel domus
excludens. seu domus vivificans. aut
Bethphases. domus transcendens. vel
domus transitionis.
Bethpheor. domus hiatus. vel domus hiatus.
seu domus hyans pellicii. aut domus
oris pellium.
Bethphole domus transiens. vel domus
transcendens. siue domus oris. aut do-
mus odoris florentis.
Bethgader. muri. vel domus macerie.

Bethgamul. domus retribuens. vel domus retribucionis.
Bethnesemoth. domus desidii dulcedinis. vel domus dilectionis dulcedinis.
Bethim. domus eorum. vel domus pluralis.
Bethia. domus domini. vel domus illumina cionis. vel domus in gdienaiu.
Bethlabaoth. domus venientium.
Bethleem. domus panis. vel domus re fectionis. vel domus cōmu.
Bethleemitę domus panum. vel domus refec.
Bethlenaboth. domus venientium. vel domus edificantium.
Bethmacha. domus molli. vel domus con sciucta seu domus percutiens aut do mus in gemiscia.
Bethmaon. domus habitaculi. vel domus inhitacionis.
Bethmarchaboth. domus curruum vel domus quadrigarum.
Bethmarchaloth. domus conducta vel domus quadriganeum.
Bethmacha. domus tributi. vel do mus huius fetu.
Bethmozes. domus archanum. vel do mus consilii. seu domus archanorum aut domus aliorum. vel amaricans.
Bethnemra. domus pardorum. vel domus
Bethzoba. domus huius. vel domus ves pertina. seu domus heremi. aut do mus locorum que sunt iuxta in hierusa lem.
Bethoro. domus ire. vel domus magistri
Betheron. domus ire. vel domus ar che. seu domus incitum. aut domus as censuum humilium.
Betholath. domus tenebra. vel do mus vermiculata.
Bethroob. domus platearum. vel do mus latitudinis.
Bethsibee. domus septem. vel domus ciuitatis. seu domus habundancie. aut domus claritatis.
Bethsiebach. domus cunctarum. vel domus singulorum.
Bethsaura. domus frugum. vel domus pecudum. seu domus pecualis. aut domus vendorum.

Bethsamis. domus solis. vel domus illuminacionis.
Bethsamite domus solis pluralis. vel domus illuminate.
Bethsan. domus dormientis seu domus hundancie. aut domus eiectionis.
Bethsames. domus solis. vel domus illuminans.
Bethsimon. domus obediencie. vel domus obediencie. seu domus audiens mo rem. aut domus deponens iniquitatem.
Bethsimuth. domus loci. vel domus lo corum. seu domus mortificans. aut do mus mortificacionis.
Bethsur. domus acerba. vel domus an gustie. seu domus attines continens. aut domus fortitudinis.
Bethsur domus fortis. vel domus dure ta. seu domus muralis. aut domus co tinencie.
Bethsura. domus muri eius. vel domus dirigens.
Bethsura domus acerba ei. vel domus angustie eius. seu continens eum. aut domus fortitudinis eius.
Bethsuram. domus dirigens eos. vel domus muri eorum
Bethsuram. domus robusti ipsi. vel domus angustians ipsum. siue domus continens eos. aut domus adver tis eorum.
Bethula. virgo. vel casta. seu domus dolens ei. vel domus parturiens eum.
Bethula. virgo domini. vel casta domi no. seu domus dolens domino. aut domus parturiens dominum.
Bethurlarma. domus ignis sibi unius. vel domus scandium surgentis.
Bethzacharam. domus memorie. vel domus memoratoris.
Bezech. fulgur. vel egestas. siue mi seris. aut contemptus vanus.
Bezecha. michans ei. vel egestas eius seu fulgurans eum. aut contemptus va nitate eius

Bibbi. librarium. vel infans.
Bibhalan. filios commiscens. vel filiorum mixtio.

Bethia: filia dni. ul' filia dilang. ipsa ē filia pharaonis q̄ adoptauit moysen.
Bethuna. filia i intel'. ul' filia ipō la
Betie. sobrius. ul' modicus.
Betiete. sobrii. ul' modici.
Boanerges
filii tonantes. ul' filii tonitrui.
Boanerges. filii tonantes. ul' filii tonitrui.
Bocri. uetustas. ul' uetus.
Bocri. lugens. ul' luctus. seu uomens ul' i uomitu immū
Bochim. luctus dni ē. ul' lugens dnum est. ul' uetus dño est. aut ī uomitu dnī est. uitus in.
Bochor. Ing'sus est agn. ul' primoge
Bochorath. uictima pcō. ul' primogenitus tpi. meus
Bochri. dilectus m̄. ul' primogenitus
Bochru. primogenitus. ul' dilectus.
Boem. pollex eoꝝ. ul' in medio eoꝝ.
Boni. pollex. ul' i medio.
Boni. pollex tūs. ul' i medio tui.
Bonni. pollex meus. ul' in medio mei.
Boon. digitulus in medio.
Booz. in quo robur. ul' in quo uirtus siū uiuso fortitudo. aū ipe i fortitudine
Borith. fedus. ul' pactū.
Bosor. ablatio. ul' ablatio. seu ipse florens. aut in ipso floruit.
Bostrum. angustia siue tribulacio ul' tribulacio feruitis
Bosor. tribulacō. ul' angustia. sū carnens. aut pelliceus.
Bosora. Tribulans eum. ul' i angustia eius. siū crrocens. aū annuncians ei.
Bosori. Caro ul' annūciacio. siū tribulans me. aut in angustia mea.
Bosra. i angustia. ul' i tribulacōe.
Bubastus. os
experimens ul' labiū experimentis.
Bugaeus. excelsus. ul' sublimitas
Bui. genū. ul' germinans.
Buna. uenit i idōs. ul' uenit tpho.
Bunos. uenit respondens. ul' colle

spucōꝝ
Busa. confusio. ul' ignominia.
Buz. despiciens. ul' contempnens.
Buzi. contemptus. ul' despectus. seu despexit me. aut contemptibilis m.
Buzites. despectus. ul' contemptibilis.
Caala
Cetha: uoces
ul' ueloces subaudi tur uenerunt. seu ecclesia uenit. aut eccl'e aduentus.
Caath. penitenciam. ul' paciencia
Caath. dolens. ul' dolans. siū ponēs aut dentes molares
Caathite. penitentes. ul' pacientes.
Caathite. dolentes. ul' dolantes. siū componentes. aut dentes molares
Cabalaam
corpsi. ul' papuū seu papitauit. aut pepitabio.
Caboroth. memoria ul' sepulchrum.
Cabaroth. memoria mea. ul' sepulchrū meum. aut sepulchra. ul' memorie plurali nūo.
Caboroth tharaua. memorie desidii ul' sepulchra concupiscēe.
Cabalam. cogitans eos. ul' ecclā eoꝝ.
Cabrachia. est gñe. ul' est electū
Cad. mare
ul' principiū
Cademoth. mare mortuū. ul' principiū mortis.
Cades. translata. ul' fons iudicii.
Cades sēa. ul' mutata seu mare tollens. aū principiū plasmacōis.
Cadesa. transferens eam. ul' fons iudicii eius.
Cadesa. scortū. ul' scitas eius. siū mutata ei. aū pricipiū plasmacōis ei.
Cadesbarne. scitas mocionis. ul' scitas electe mutacōis.
Cadesim. mutati. ul' effeminati
Cadumim. mare rubrū. ul' mare antiquoꝝ. s. antiqu' q̄ fc̄a sūt ī eo miracula
Cadrantes. caligo. ul' tenebre. qd' nos p literam q. iu. q̄ drante dicis.

Caph. incuruans.
uel incuruacio.
Caph. uola. uel palma. siue manus.
Capharnaum. ager pinguedinis
uel uilla consolacionis.
Capharsalama. manuus salutis
uestustatum. uel operacio uigilans tri
bulacionis
Caphethera. manus robusta. uel o
peracio perfectionis. uel operacio in
signans retribucionem.
Caphira. expiacio. uel manus dissi
pata
Caphtus. sagax. uel inuestiga
tor. seu uomens ore. aut uo
mitus oris.
Cam possessio. uel lamentacio. siue acqui
situs. aut acquisicio.
Canaan. possidens possessionem. uel lamen
tacio ipsorum. siue acquirens eos. aut
acquisicio eorum.
Canaan possidens donum. uel lamen
tacio gentis siue acquirens graciam
aut acquisicio donacionis.
Caleb. canis. uel quasi uim
de. siue quasi cor. aut quasi omne cor.
Caleph. canis. uel quasi uinde. siue quasi
cor. cor.
Calcha. quasi uiridis. aut quasi omne
Calisdenes. intima humilitas. uel con
summacio responsionis.
Calubi. canis meus. uel quasi uiridis
meus. siue quasi cor meum. aut quasi de
cor meum.
Cladius. spes tranquilla. aut spes
tranquillitatis.
Claudia spes tranquilla. uel spes
tranquillitatis.
Cauchamon. locus fletus. uel locus
fletuum.
Camuel. stacio. uel resurreccio.
Camuel. stans deo. uel resur
reccio dei.
Camuelite. stantes deo. uel resur
recciones dei. iudicibus.
Camon. stacio iniquitatis uel resurreccio
Canna. sicut
Canna. uel calamus. seu spe

rans. aut separacio. Slocatius uocatur
est. quod nomen latinum tanna
de lingua hebrea sumpsit.
Canach. emulacio. uel zelotipia.
Canatis. comutans. uel comutacio.
Canden. clangor. uel recursus. con
uertens. aut retencio.
Cappadocia. manus torquens. uel ma
nus exploratoris. siue manus do
mino redimens. aut manus redemp
ta domino.
Cappadoces. manus torquens. uel ma
nus exploratoris. siue manu redemp
ti domino. aut manus domino redimens.
Capparis. manu redempta. uel manus
redempcio. siue manus torquens. aut
manus exploratoris.
Capseb. ecclesia. uel congregacio.
Capsehel. congregans deus. uel ecclesia dei.
Captor. cappadox. uel cappadocia.
siue manus torquens. aut manus
exploratoris.
Capturim. capadoces. uel manu tor
quentes. siue manus torquens. aut ma
nus exploratoris.
Carnam. comitatus. uel comutacio.
Carnaneus. idem est.
Carcharnus urbs attol
lens. uel ciuitas congregans.
Carcham. ciuitas gentis. uel oppidum
donacionis.
Carthar. inuestigacio. siue inuestiga
tus. siue oppidum uigilans.
Caree. caluus. uel caluicies. siue oc
currens ignis. aut occurrens igneus.
Careim. decaluans eos. uel decal
uacio eorum.
Cariath. urbs nominata. uel ciuitas
uel oppidum. aut uilla.
Cariacim. pretereuocata. uel pre
uocacio. seu uilla eorum. aut oppi
dum eorum.
Cariatham. uilla eorum. aut ciui
tas perfecta.
Cariatharbe. uilla quatuor. uel
ciuitas iiii. id est adam et eua. Abra
am et sara. iacob et lia. ysaac et
rebecca. qui ibi sepulti sunt.

Cariathbaal. urbs uiror. uel ciuitas
habens. seu uilla deuorans. aut oppi
dum uetustum.
Cariathdenna. uilla silens. uel uil
la silencii.
Cariathiari. uilla deficiens. uel oppi
dum defectionis.
Cariathiarim. uilla siluarum. uel ci
uitas saltuum. seu uilla deficiens eis
aut defectionis eorum uilla.
Cariathim. ciuitas maris. uel oppi
marinum — uel ciuitas littera.
Cariathsepher. uilla pulchritudinis.
Cariatha. ciuitas pinnae. uel oppidum
pinae. seu uilla uolentium. aut ciuitas
uolatorum.
Caric. caluus. uel caluicium. seu occur
rens igneus. aut occursus igneus.
Carioth. occurrens lignum. uel occur
sus igneus. seu caluus respondens.
aut caluicium speciale.
Cariuth. occurrens lignum. uel occur
sus igneus
Carmelus. mollis. uel tenellus. seu cog
noscens circumcisionem. aut sciencia
circumcisionis.
Carmelite. molles. uel teneli. seu sci
entes circumcisionem. aut cognitio
circumcidentibus.
Carmi. uinea mea. uel cognicio mea.
seu aestum agnoscens. aut cognicio aque.
Carmite. uinee mee. uel cogniti eis
seu agnoscentes aquas. aut cognicio
nes aquarum.
Carnaim. cornua. uel defensiones
seu conscendens fluctum. aut diuisio con
mocionis.
Carno. cornua. uel defensio.
Carnon. cornu iniquum. uel defen
sio inutilis. seu conscendens uetustas
aut diuisio murmuracionis.
Carnnel. mollicies. uel teneritudo
seu cognoscens circumcisionem. aut
sciencia circumcisionis.
Carmelite. molles. uel tenelli. seu
scientes circumcisionem. aut cog
niti circumcidentibus
Carpum. sceleratum clare. uel cog-
noscentem speciale.
Carthargo. sauciacio. uel assimilacio
seu urbs medicans. aut ciuitas sol
lempnis
Carthaginenses. sauciantes. uel con
simulati. seu ciues sollempnes. aut
urbane medicantes.
Carcham. perfecta uocacio. uel uocacio
nem perfecit. seu urbs perfecti. aut ciui
tas eorum.
Carchus. perfecte uocacit. uel perfecta uo
catio. quod apud nos melius asstur
per c. litteram. ut dicatur quartus.
Casaia.
Casimus deus. uel principium domini.
Caleon. dure. fortes. uel duri fortitu
dine. seu summitas muri. aut prin
cipium murmuracionis
Calphia. summitas libans dominum. uel
principium libatis domini.
Calphor. summitas libans montes
uel principium libans uicimdie.
Calia. summus dominus. uel principium domini.
Calim. summitas. uel principium. siue
summitas eorum. aut principium eorum.
Calir. mellis. uel tibio seu summe uigi
lans. aut principium uigilie.
Caly. summitas uiri. uel principium as
sumpcionis.
Cathath. concilius potum. uel congre
gans terra.
Catheth. mordens uitam. uel congre
gans paude.
Cauda. clangor robustus. uel
pacta fortis.
Caue. pacta. uel pacta seu clangor tu
be. aut clangens bucina. quod ipso
hebreo uidetur inoceur est eo tū
nidem latinum. scilicet cauere.
Cedar. meror. uel tene
bre. seu merens. aut tenebrosus.
Cedemoth. antecedens. uel prius. seu o
rientalis. aut oriens.
Ceden. oriens. uel orientalis.
Cedma. antiquior. uel antecedens. seu
orientalis aut oriens.
Cedmonei. antecedentes. uel antiqui ex
ca. seu priores. aut orientales.

Cemuhel. oriens deus. aut ancellio dei.
Cedron. tristis meror. ul' mutatio doloris.
Celathi. congregacio ul' ecclesia venit.
Cephas. petrus. ul' firmitas. syrum. est non hebreum.
Cephim. expiacio. ul' manus dissipata.
Cephiara. expians vigilem eius. ul' manum dissipatam suscitans.
Ceila. ad fundum
Cieta. ul' suscitans eam. siue tollens sibimet ipsa.
Cellua. vox domini. ul' tollens conuertit dominum.
Celiathare. uallis giganteum. ul' humilitas fortium.
Celaab. uindicans patrem ul' uindicacio patris.
Celeia. vallis domini. ul' congregatus domino. seu uindicans dominum. aut uindicacio domini.
Celeon. uindicans dolorem ul' uindicacio iniquitatis.
Celebria. uindicans aream. ul' uindicacio sublimitatis.
Celethi. occidentes. ul' exterminatores.
Celeumatores. accedens. ul' orientale.
Celita. est. uiridis. ul' ecclesia ueniens.
Celino. uallis robusta ul' congregacio fortitudinis.
Clemens. celebres. ul' concionator.
Cleophas. concionem transcendens. ul' congregatio transeuntes.
Cleopatra. congregans agnitos. ul' ignotum dissoluens.
Cemuhel. oriens deo. ul' ancellio dei
Cenna. zelotes. ul' zelotipus.
Cenereas. possidens sectatores ul' possessio sectator.
Cenebeus. zelotes sufficiens ad intellectum. ul' zelotipus habundanter intelligens.
Cenerech. signum cithare. ul' cum lucerna.
Ceneroth. cum lucerne ul' signa cithare.
cithararum.
Cenech. zelotipus. ul' zelotes. seu possessor contemptus. aut possessio contemptibilis. … tibiles.
Cenezi. zelotipi. ul' zelote. siue possessores contempti. aut possessiones contemptibiles.
Ceni. es meum. ul' erarius meus. siue nidus meus. aut possessio mea.
Cepsam.
Cecta. ul' congregacio. … rex
Cepsaim congregans eos. ul' natiuitas.
Cerethi. occidens fetram. ul' exterminator plasmacionis. … rex
Cerethi. occidentes. ul' exterminatores.
Crescens. terre
Cibrosis. ul' tenebrosus.
Creta. uocata. ul' uocacio consummata. ul' syrum et hebreum mixtum est.
Cretes uocati. ul' uocaciones consummati.
Crecenses uocati. ul' uocaciones consumpta.
Cesar. pos
Cidens principes. ul' possessor principis.
Cesarea. possessio principis. ul' possessio principatus.
Caphthor. possessio principii huc. ul' possessio huc aduenientis.
Cedon. diuisus fortitudine. ul' diuisio fortitudinis.
Cedens. fixus ul' absessus. siue fractus. aut nimis excelsio.
Cedem. fixi. ul' absessi. siue contracti. aut nimis excedentes.
Cedimoth. figens responsum. ul' abscindens responsionem. seu contracta ceruix aut insania responsionis.
Cedron. tenebre. ul' tristicia.
Cedronii. tenebrans eos. ul' tristicia eorum.
Cethura. iuncta. ul' copulata. siue thimiama offerens. aut nimis excedens hominum
Cholea. cecus. ul' luctus. siue al' suspicio. aut uomitus eius.
Curia. lugens. ul' luctus. seu possidens aut possessio.
Cinam. lugens eos. ul' possidens eos siue luctus eorum. aut possessio eorum.

Cineus. luctus. vel possio.
Cinei. lugentes. vel possidentes.
Cinnoth. lamentacio. vel lamentaciones seu lugens tempus. aut possidens res possionem.
Cinaus. luctus. vel possio. quod apud nos me|lius affertur per q. litteram et v. ut dicatur quinus.
Cipinus. merens vel tristicia.
Cipris. merens vel tristis
Ciriarchei. tenens principis. vel cristica principis. ut hebreum et grecum mixtum est.
Cirus heres. vel heditator.
Cirinus. heres. vel heditas quod apud nos melius effertur per q. litteram et v. ut dicatur quirinus.
Cirene. heditas. vel hereditatis.
Cirenei. heredes. vel hereditates.
Cirenenses. heditas. vel heditates
Crispus. sanctus vel agitans.
Cis. vir
Cuomeus. vel durus. // dolore
Cison. durus inquies vel uiris nonis|
Cison. letificans eos. vel duricia eorum. seu impegerunt in eos. aut uomitus in uiscera dolore|
omnis.
Ciali. dementes. vel stupentes. seu admirantes. aut admiracio.
Cichi. [illegible] vel plage consummacionis.
Coph uocacio
vel exclusio sui anus. vel extrusio.
Coath. mordentes vel agregati sunt mor|sus. aut agregacio.
Cochichila. innectans. vel innectacio
Cholasin innectens ipsum. aut innect|acio ipsius // aut extraciens
Cho. extrusio. vel pertolacio. sui per|talas
Colaia. vox sancta. vel uocis faccio. seu vox domini. aut vox dominica.
Colaza. vox uidentis. vel vox fortitudinis
Colaia. vox eorum. vel reuelacio eorum.
Colonienses. uocis eorum. vel reuelaciones eorum. // obedienciae.
Colosis. uoci bene obediens. vel uocis bene
Colocenses. uoci bene obedientes. vel uo|cis bene obediencie fructus. // cionis.
Colozai. vox fornicaria. vel fictio dic|

Colocet. omnis. vel exclusio diei investigacionis aut consumacio.
Condineus. ciphus. vel phiala
Corban. donum. vel oblacio.
Corbana. donum eius. vel oblacio eius.
Corbanan. donum gratie. vel oblacio grati|ficacionis.
Corneluis intelligens circulacionem. vel intelligencia circulacionis.
Cosam diuinans. vel diuinacio. seu di|uinans eis. aut diuinacio eorum
Cor. gelu
vel frigus.
Cus. durus. vel uemens uir.
Cucha. binum. vel duplicatus.
Cuchei. duplices. vel in biuio.
Cuba. canis. vel latrator
Cuban. canis meus. vel latrans ei.
Hic usque per simplicem c. litteram que sine aspiracione lecta sunt principia nomi|num. Exinde que secuntur aspiracione addita. id est per chi. grecam. legenda sunt. Sciendum tamen est quod hebraicus sermo. cum habet chi|litteram. sicut ea apud nos per hunc legi|tur. apud eos scribuntur per cheth. que duplici aspiracione profertur.
Chabol. que
germen. vel qui germinans. // ca
Chabon. qui intelligens. vel qui intelligens
Chabonim. tibia. vel crustula. seu qui intel|ligens eos. aut qui intelligencia eorum
Chabonim. manus spinarum. vel acervus spinarum. seu preparantes. aut preparaciones.
Chabor. coniugens. vel incantator sive con|iunctio. aut incantacio.
Chabul. displicitum. vel indignacio
Chabri. qui gravitas. vel qui electio
Chacon. sculpens. vel sculptura.
Chassaar.
vir fortis uigilans vel robusta vir fulcicacio.
Chalaal contecta regio. commixtionis. vel contectus regionis fermentate.
Chalachaarth. pascens. vel nutriens seu pabulum. aut nutrimentum
Chalad. pascens martirem. vel consumma|cio testimonii.
Chalamach. dein fortitudinem huius

ul' omnis fortitudinis hitudo.
Chalamelc. oc amarum. ul' oīs amaritudo.
Chalamach. rectus ē ul' ɔsūmatus sū ɔsūmatus. aū ɔsūmaco.
Chalanne. omīs ul' oīs. seu oīs nos aut ɔsūmacio futura.
Chalchal. pascens. ul' nutrient seu pabulū. aut nutrimētū.
Chaldei. qⁱ fera. ul' qⁱ ferreas. seu qⁱ demoniū. aū qⁱ mamilla.
Chalaei. qⁱ fere. ul' qⁱ feroces. seu qⁱ demones. aut qⁱ mamille.
Chale. contecta regio. ul' cōtectio regionis. // aū qⁱ omīe cor.
Chaleb. canis. ul' qⁱ uiride. sū qⁱ cor/
Chalelelum. contegens regio eos ul' contecta regio eor.
Chaph. contegens regionē eroris ul' ɔtectio regionis illaqēate.

Cham.
Calidus. ul' ul' callidus sū color aut caliditas
Cham. surgens. ul' resurrectio seu necessitas. aut necessarius.
Camaal. fidelis ɔiunctio. ul' similitudo despectionis
Chaman. fidel'. ul' fidelitas. seu fidelis ppl'o. aut fidelitas ppl'i.
Chamaan. simil'. ul' fidelis. seu fidel' dono. aut similitudo gratificacionis. // cor.
Chamoam. fidel' ppl'o ul' similitudo/
Chamon. surgens dolor. ul' callidus meror. seu callida iniquitas aut necessitas murmuracionis.
Chamos. congregans. ul' congregat sine qⁱ attrectans. aut qⁱ attrectacio. // cio.
Chamuel. calens deo. ul' callidus dī seu dī necessitas. aut dī resurrec/
Chamuelitheos. calentes deo. ul' callidi dī. sū deo necessariū. aut deo resurgentes.
Chamuth. calefaciens. ul' calefactio eorum.
Chamul. surgens dolor. ul' necessitas parturiens. seu calens dolore. aut caliditas parturientis.

Chana. zelus. ul' emulacō. seu possedit eos. aut possō eorum.
Chanaam. suspirans. ul' motus eorum. sū huml'. aut negociator
Chanaan. zelus ppl'i. ul' emulans populi. seu possidens ppl'os. aū possessor ppl'or.
Chanaan. possidens domū. ul' emulator gētē. // ponderis.
Chanaan. erubescens. ul' residens est. seu qⁱ mouentes. aut qⁱ rel
Chanaan. pauculus. ul' negociator seu possidens domū. aū emulator gētē.
Chanaa. humilians eum. ul' negocians ei. seu possidens domū eius. aū emulator gētē eius
Chananeus. possidens. ul' possō.
Chananeus. emulator. ul' zelotes. sū possessor. aut negociator.
Chananei. possidentes. ul' possessores.
Chananei. zelote. ul' emulatores. seu possessores. aut negociatores.
Chaniam. humilitas. ul' ipse paupculus. sū mutabil'.
Chanani. paupculus meus. ul' negocians m. seu possidens domū meum. aut emulator gēte mee
Chananei humiles. ul' possidentes. seu zelotipi. aut emulatores.

Caphael. congregans deo. ul' cētus dī. // cabile.
Charachi. ira furens. ul' foramen ualis.
Charada. exercitus. ul' castra filior istius.
Charalla. ciuitas laudis. ul' oppidū laudacionis.
Charan. hira. ul' foramē. seu furibundus. aut irascibil'.
Charaim. fodiens eos. ul' effossio eorum.
Charraim. ira. ul' ira. sū furor aut foramina. // uestigacio operis
Charchar. inuestigans petram. ul' inuestigacio
Chariph. diuisio. ul' acuo. sū cognitus. ul' cognicio.
Charkamos. agnus congregatus. ul' agnicio qⁱ artificium. // eoacq.
Charmim. uinea gratie. ul' cogni

Charsena. furor humidans. vl' occisus
angustie. // calcem.
Charsa. perfecta vocacio. vl' profecio vo
Charsim. pfecta vocacio domi. vl' p
feccio vocacionis gre.
Chasaloth.
Spes eorum vl' qui populantes.
Chalon. calix iuste. vl' imola michi
sit calix meus. aut immolacio mea.
Chalbon. calix merorum. vl' immola
cio iniquitatis. seu calix murmu
rantis. aut immolacio iusti.
Chased. qui copulantes. vl' populan
tes. sunt isto chaldei. inmutato no
mine.
Chaselen. spes eius. vl' sperans in eum.
Chaselon. fortis durica. vl' fortitu
dine durus.
Chaseth. messor. vl' messio. seu du
re fortis. aut durus fortitudine
Chasphim. immolans eos. vl' calici
inmuens
Chaslen. spes eius vl' sperans in eum.
Chasloim. consummacio. vl' omnis dolor.
sit incendens. vl' incendium meum.
Chaslon. secius. vl' tristicia. sit pro
tectus. aut precio.
Chazbi. mendacium. vl' iniquitas
Chasib. ficcio vel mendacium.
Chebron. co
niugium. vl' incantacio. seu videns
sempiterne. aut sempiterna visio.
Chedel. signum papiri. vl' scta tabulay.
Chelbon.
lactei. vl' albentes
Chelcia. pars domini. vl' particeps dni
Chelcian. pars domini est. vl' partes
dominus est.
Chelian. incendium dni est. vl' consu
macio domini est.
Chelion. incendium. vl' consumacio. // cuit.
Chelmath. pars dom vl' donacio per
Chelon. ab inicio. vl' consumacio. sit omis
dolor. aut reuelacio eorum.
Chelon. ab inicio. vl' consumacio. seu
omis dolor. aut reuelacio eorum.
Chelud. signum declinans. vl' scta uit
lis.

Chenne. qui cithara. vl' qui luctus
Chenereth. signum cithare. vl'
qui lucerna. // lucna.
Chenereth. signum cithareth. vl' qui
Chenerothi. qui lucerne vl' signa ci
tharanum. // rarum.
Chenneroth. qui lucerne. vl' signa citha
Chennor. canticum. vl' cithara. seu
agnitum lumen. aut cognicio lucis.
Cheroloth.
uisio signi. vl' vidisti signum.
Cherethim. disponentes eos. vl' dis
pones eorum.
Cherethim. cognitum auferens. vl'
cognata ablacio.
Chermel. molle. vl' tenerum. sit agni
tener. aut cognicio circuncisionis.
Cheros. glacies. vl' solicitudo.
Cherub. scientia multiplicata. vl' scie
plenitudo.
Cherubin. immaculata pictura. vl'
scientia multiplicata. seu scie plenitu
do. aut quasi plures scie. intel
lectus.
Cherubim. inmaculata pictura vl'
scias multiplicata. seu scie plenitudo
aut qui plures scie intellectus.
Chesilon. pro
tegens. vl' proteccio. sit secius
aut tristicia
Chesluim. consumacio. vl' omnis dolor
sit incendens eos. aut medium
eorum
Cheth. percussio. vl' paciens.
Chethacaneth. signum lame vl'
formido iniquitatis.
Chethlis. pausa gracio. vl' parates
graciam
Chethim. signati. vl' metum seu for
midantes. aut insanientes.
Chidon. iaculum vl' clipe.
Chiphara. expians. vl' expiacio.
seu catulus eius. aut manus dexte
para. et aut dixit catulum sig
nificat leonem. quem greci chi
meon vocant. // patris.
Chilaab. iudicans patrem vl' iudicacio
Chisil. tribulus. vl' fortitudo.

R

Chisloth. stulti signum. vel stulticie designacio.

Chusim. vindicantes eos. vel vindicacio eorum.

Chaal. ecclesia. vel congregacio.

Chalad. maximum. vel perpetuum.

Chobil. condempnans. vel condempnacio.

Chobar. gravitudo. vel iuxta electum.

Chodchod. chartartago. vel cartaginenses.

Chochonazer. capiens plasma vini vel captura vini plasmatis.

Chodorlagomer. qui generacio manipuli. vel quasi huius decorum manipulum.

Chodorlaomor. qui huius decorum manipuli. latine.

Choeleth. ecclesiastes grece. vel concionator.

Chomarim. editui. vel ianitores.

Chomor. lacessens vel provocans. sive lacessiones. aut provocaciones.

Chonenias. pensilis domino. vel pensio domini.

Cholbar. decalvans pacem. vel decalvacio pacis.

Chore clamans. vel calvus. sive glacies. aut calvicium.

Choreb. ardor. vel siccitas. sive corvus aut solitudo. aut temptacio.

Choreb. mensa. vel massa. sive temptans.

Chorreus. iracundus. vel liber. sive farinacius. aut de foramine.

Chorrei. liberi. vel iracundi. sive farinacii. aut de foraminibus.

Chorethithi. disperdens. vel dispersio. seu dissipans. aut dissipacio.

Chori. calvus meus. vel clamans me. sive calvicium meum. aut glacies mea.

Chorite. glacio sive mei. vel clamantes michi. sive calvi mei. aut calvicia mea. post me. aut foramina mea.

Chorrei. farina. vel farinacius. seu

Chorinthus. urbanus. vel contutor ipse. seu edificacio eorum. aut administracio rei publice.

Chorinthii. cives. vel consolantes sibi. seu decuriones eorum. aut publici administratores.

Chorographia. regiones describere. vel regionum descripcio.

Chorozaim. hoc secretum michi. vel hoc misterium meum.

Chorosaim. hoc secretum mihi. vel hoc misterium meum.

Chos. calix. vel potacio.

Chosi. calix meus. vel potacio mea.

Chosam. calix donatus. vel potus gratificacionis.

Chovim. congregantes eos. vel congregacio eorum.

Chozbi. iniquitas. vel mendacium.

Chozabeth. mendax domus. vel mendacium habitaculum.

Chub. gravitas. vel condempnacio.

Chuti. percuciens. vel percussus.

Chus. ethiops. vel tenebrosus.

Chusai. ethiops. vel tenebrosus vel tacitur. vel devorans.

Chusam. tenebrans eos. vel nigredo.

Chusan. tenebrans domum. vel nigredo gratificacionis.

Chusanrasathaim. tenebrosa iniquitas. vel nigredo iniquitatis.

Chusi. nigredo mea. vel tenebrans me.

Chusi. secretum. vel silencium. sive archanum. aut profunditas.

Chuta. duricia ibi. vel tenebrositas ibe.

Daba. clivus. vel proclivum.

Dabar. clivulamentum. vel proclivium meum.

Dabach. clivus. vel proclivum.

Dabrach. oraculum. vel loquela.

Dabereth. oraculum foras. vel loquacitas puteorum. dierum latine.

Dabreiamin. paralipomenon grece.

Dabir. loquens. vel loquela. sive loquens deus. aut oraculum dei.

Dabritu. loquens ei. vel loquacitas ei. sive loquitur ei dominus. aut civitas litterarum.

Dabru. loquens. vel loquacitas. sive oraculum. aut eloquencia.

Dachar. compungentes. vel compunctio. sive compungentes. aut compunctiones.

Dadan. iudicans. vel iudicium. sive
solitarius. aut fruitur eorum.
Daca. fortis malicia. vel iudicium ma
dietis.
Dacci. fortes maligne. vel iudices ma
ledicti. // adhesio aut pulsacio.
Dapheca. adhesio. vel remissio. sive
Daphnein. pulsans oculos. vel adhesio
fenetis. // in operio.
Daphnim. signum opertum. vel sig
Dagan. triticum. vel frumentum. seu
piscis donatus. aut piscis graciosi
tas. // in tectis.
Dagon. piscis meroris. vel piscis tris
ticie. seu piscis iniquus. aut piscis
Dalal. fortis domino. vel pauperculus
domini. // domini
Dalaal. hauriens domino. vel pauperculus
Dalan. hauriens domino. vel paup
culus domini est. // tas.
Dalam. egens paup. vel egena paup
Dalla. situla. vel paupercula.
Dalmacia. grandis egestas. vel magni
tudo egestatis.
Dalmatica grandis egestas. vel mag
nitudo paupertatis.
Dalmanutha. situla eius pauper. vel
paupertas requiescentis sitius.
Damaim. sanguis. vel sanguines
seu sanguinum. aut sanguineus.
Damaris. silens caput. vel silencium
capitis. // neus sectus.
Damascus sanguis sacci. vel sangui
Damascus. sanguinem bibens. vel
sanguinem propinans. sive sanguinis
potus. aut sanguinis osculum.
Damascem. sanguinum sacci. vel san
guinum oscula.
Damasceni. sanguinem bibentes. vel
sanguinem propinantes. sive sangui
nium potatores. aut sanguinee po
ciones
Damna. causa. vel iudicium. seu similes
aut silencium.
Dan. causa. vel iudicium.
Dani. causa eius. vel iudicium eius.
Danite. iudices. vel actores
Daniel. causa dei. vel iudicium dei. sive
iudicans deus. aut iudicatur me
deus.
Daran. australis. vel affricanus.
Dardane. generacio cognita. vel genera
cio cognicionis.
Darius. fertilis. vel augmentatus.
Darom. Edaroma. affrica. vel plaga
australis.
Dasem. frenum. vel retinaculum.
Dathan. donum eorum. vel donum suffici
ens. // vel donum sufficienter accipies.
Dathema. donacio formidolosa. vel
David. fortis manu. vel visu deside
rabilis.

Debilam. delectans secullo vel de
lectacio secularis.
Debaleth. apes delecans. vel eloquencia
delectata
Deblathi. palata vel opprobrium. quod
autem sermone deblata. iovis ce
citas interpretatur.
Deblathaim. palathe. vel opprobria
seu palate eorum. aut opprobria eorum.
Deblaim. delectans solo. vel delecta
tio solaris.
Debelatam. lactes. vel masse quas
solent compingere de recentibus ficubus quas
hebrei debelath nuncupabant.
Debera. locucio. vel ursum timens.
Deberith. locucio. vel ursum times.
Debir. loquens. vel loculi. sive ursi ti
mens. aut ursi timor.
Debon. sufficiens ad intellectum. vel habun
dans intelligens.
Debongad. sufficiens ad intellectum
temptacionis. vel habundans intelli
gens accinctum latrunculum.
Debora. apes. vel loquax. seu eloquens
aut eloquencia.
Decla. adherens. vel pulsans. seu re
mittens. aut remissio.
Ded. plantata. vel palmata. sive sub
tilitas. aut plantacio.
Dedan. hoc iudicium. vel tale iudicium.
Dedam. generacio eius. vel generacio eorum.
Dephca. pulsans. vel adherens. sive
pulsacio. aut remissio. // domini
Delaia. hauriens dominum. vel pauperculus

Dalean. egens. vel egestas
Dalelhiam. egens vel egestas eorum.
Daleth. tabule. vel tabulatum seu pau
per aut ianua.
Dalphon. pauper facie. vel egenus
contemplator.
Dalo. ianua. vel paupertas.
Dalchi. pauper egens. vel pauper
tatis egestas.
Demas silens vel tremens. siue silen
tium. aut sanguineus
Demetrius nimium plectens. vel uehe
menter innectens. seu fortis ad per
sequendum. aut robustus uirgam
dedit. // silens. aut silencium.
Dempna. causa vel iudicium. seu
Demophon. silencium subiti me
roris. vel sanguineus eructans.
Demon. sanguineus meror. vel suf
ficiens iniquitas.
Demonium. sanguineus meror eius. vel
sufficiens iniquitas eorum.
Denaba. iudicium ferens. vel iudi
cium afferens // fructus.
Dentalsiba capsit. vel silencium
Derben. loquens. vel filius generationis.
Derbeus. loquax. vel generatus.
Derchon. loquela perueniens. vel ge
neratio percussionis.
Desan. fortis elephantus. vel forti
tudo elephantis. // de eleuatione
Dessau. fortis dignitas. vel pingue
Deseth. murus vel iunctio sui pari
etis aut calcatio.
Deson. fortis papilla. vel calcauit
eam. Syro sermone. hebraice
autem pinguedo interpretatur. ad
cinis. i. fauilla holocaustorum
Dehuhel. agnoscant deum. vel agnos
citur deus.
Diabolus defluens. vel deorsum
grece autem dicitur criminator. aut
clausus in ergastulo. // cadit.
Diaphanes. illuminans. vel dilu
Diana. egritudines suscitans. vel
egrotancium suscitacio.
Diapsalma. pausatio. vel semper se
cessacio sui. aut sibi. greco
autem sermone interpretatur uocum
distinctio.
Dibon. sufficiens ad intellectum
vel habundanter intelligens acutum
latrunculum.
Dibongab. in proxima pagina ante.
Dimaon. sufficio eis dolor. vel suf
ficit meror. sui sufficiencia murmu
racionis eorum. aut sufficiencia iniqui
tatis eorum.
Dimona sublimitas. vel satis nu
Dina causa ista. vel iudicium istud.
Dinei iudices hii. vel causidici isti.
Dionisius. diiudicatus. vel uehementer
fugiens.
Dioschore. pulchri ad regendum. vel
pulchre contegentes sunt aut
gemini castores
Dioscuri. pulchre contegens. vel
pulchre ad regendum.
Diospolis. abnuens. vel abrenuncians
Diotrephes. spiritu suo infusus. vel decor
lamentis // elephantes.
Disan. fortis elephantus. vel fortitudo
Dison. cinis. vel pinguedo. seu for
tis papilla. vel calcatio eius.
Dechile. ad occidentem. vel occidentalis.
Druis. circuit. vel uox.
Doch. commotus. vel commotio. sui
Dosollicitus. aut sollicitudo.
Dodaiim. patruus. vel patruele
Dodan. patruus domino. vel patruele
domini est.
Dohec. motus. vel motiuus sui solli
citus. aut sollicitudo.
Dommim. rubra. vel ascensus rufor.
Domna. silens. vel silencium.
Don. iudicium. vel iudicator.
Dor. natiuitas. vel generacio.
Doram. generantes populos. vel generacio
populorum.
Dorchas. caprea. vel dampnula.
Dora. natiuitas fortis. vel generacio
laudabilis.
Dorimin. generatus excelse. vel generacio
excelsa. // medicamentum
Dorix. generatus furor. vel generacionis
Dorimim. generaciones excelse. vel

graciarum exaltacio.
Dorthachphech. navitas adventus humilis. vel generacio parvulitatis mentis. [gener]acione formidans.
Dosecheus. calcacio stupida. vel vino [pressus].
Dothaim. pabulum. vel viride eorum. sive sufficiens defectio. aut sufficientia defectionis.
Dudi. solitarius. vel fratruelis.
Dur. decus. vel pulchritudo. // dei
Duel. decorans deum. vel pulchritudo
Duma. tacens. vel silencium. sive gaudium & leticia.
Durech. loquens. vel locucio. seu loquens se. aut locucio fēīs.
Duram. pulchritudo vel loquela. seu loquens ipso. aut pulchritudo dolor.
Dusilla. gemitus pacifici. vel graciarum [actio] pacificans.
Ebal. vallis vetus. vel vetus vorago. seu vallis deficiens aut acervus lapidum.
Ebrona. transiens. vel transitio sive transcendens. aut transgressio.
Ebrona. incantator. sive coniugium. aut visio sempiterna.
Ebroni. transiens meum. vel transitio mea. seu transcendens me. aut transgressio mea.
Ebroni. incantator meus. vel incantacio mea. sive coniugium meum. aut visio sempiterna.
Ebronite. transeuntes me. vel tn̄. seu transitus mei. aut transgressiones mee.
Ebronites. incantatores mei. vel incantaciones mee seu coniugati mei. aut videntes semper me.
Edada. ornata. vel voluptuosa.
Edema. voluptas eius. vel deliciose ornata.
Edemmim. voluptates deliciose. vel ornata diviciose. // [divi]cie aut delicie.
Eden. voluptas. vel ornatus. seu divi[cie]
Edenna. voluptas pulchra. vel delicie pulchre. sive ornatus pulcher. aut divicie pulchritudinis.

Eder. voluptas vigilie. vel ornatus consurgens. seu divicie effuse. aut delicie consurgentes.
Edes. delicias tollens. vel voluptuosa plasmacio. // [volup]tuosa assumpcio.
Edissa. delicata mulier. vel volup[tuosa]
Edona. voluptuosa pulchra. vel ornamentum pulchritudinis.
Edras. ornatum tollens. vel diviciosa plasmacio. sive delicatus serpens. aut voluptuosus coluber.
Edom. rufus. vel fulvus. sive terrenus aut sanguineus.
Edoma. rufa. vel terrena. sive rubens aut consanguinea.
Edrai. inundacio pastor mei. vel inundacio pastus mei.
Edraim. inundacio malorum. vel nativitas pessimorum. sive descensio pastorum. aut inundacio pabulorum.
Effraym.
Crescens. vel auctus. sive augmentum. aut fertilitas.
Effraimite. augentes. vel aucti. sive fertiles aut crescentes.
Effrata. videns. vel frugifera. seu fertilis. aut pulverulenta
Effrem. auctus. vel crescens. seu fertilis. aut fecundus.
Effata. adaperire. vel adapertus sis.
Effron. pulvis merorum. vel pulvis inutilis. sive pulvis eorum. aut visio inquietum.
Effa. mensura. vel effundens. sive resolutus aut resolucio.
Effai. mensura mea. vel defectio mea sive effundens me. aut dissolutus michi.
Effarith. divisio loci umbraculi. vel effusio visionis consummate.
Effra. videns. vel frugifera. seu fertilis. aut pulverulenta. hec est effrata.
Effratei. fertiles. vel frugiferi. seu videntes. aut pulverulenti.
Effretens. effundens decorem. vel dissolvens ymagines.
Effor. in luna surgens. vel effusus vigiliis. sive dissolutus pelliceus.

aut resolucio.

Efferete. effusi uigilans. ul' resurre consurgentes. siue dissoluti pellicei. aut resoluentes consurrectionem.

Effremesda. mensura effundens uariam. ul' consurrectio dissoluens uarietatem.

Effesdam. obitum meum. ul' ana ma mea. seu finis eorum. aut uoluntas mea in ea.

Effesba. uoluntas mea in ea. ul' omnia mea in eis. seu fines eorum aut consiliatores mei.

Effree. fecunditas. aut augmentacio.

Effi. mensura trium modiorum. ul' tres modii mensurati.

Effon. est induitum. ul' est humilia le.

Effsiba. mensura rectitudinis. ul' uoluntas mea in ea.

Egbarthan. sollempne mandatum humile ul' leta domus responsionis

Egbachanis. sollempne mandatum humiliauit. ul' leta domus responsionis assumpte.

Egens. letus. ul' sollempnis.

Egiptus tenebre. ul' angustia. siue tribulacio coangustans. aut tribulacio coangustacio.

Egipciacus tenebrosus. ul' angustiatus. seu tribulacione coangustatus aut coangustacione tribulatus.

Egla uitula. ul' iuuenca. seu sollempnis. aut festiuitas eius. ipsa est michol uxor dauid. que genuit ei gethraham. cuius partu occubuit.

Eglaim. uitule. ul' iuuencule. siue sollempnes eius. aut festiuitates eorum.

Eglam uitulus merorus. ul' iuuenculus iniquitatis sollempne murmur. aut festiuitas inutilis.

Ela. male

Elea. ul' ipsi seu debuit. aut arbuscula.

Elaath. ad solitarium. ul' ad contrarium seu ad unum. aut maledictio peccati.

Elada. dei seruus. ul' dei testimonium seu maledictio fortis. aut debuit desiderabilis.

Eladar. ad scalam. ul' ad ascensum seu laus seruitutis. aut dei scala siue autem sermone interpretatur super hanc.

Elade. ascensio. ul' ad ascensum. seu dei signitus. aut maledictio testimonii.

Elam. orbis. ul' seculi. seu postis. aut superliminare.

Elam. uestibulum. ul' operacio. seu despiciens. aut opposicio.

Elamite. orbes. ul' secula. seu postes aut superliminaria

Elamite. uestibula. ul' comparacio seu despicientes aut opposicio.

Elas. maledictus ipse. ul' faciens operacionem

Elasi. operacio. ul' ad faciendum. seu laudem faciens. aut laudabilis plasmacio

Elasa. operacio. ul' ad faciendum. seu deum sustollens. aut dei plasmacio.

Elasar. hunc separans. ul' hec separacio seu deum declinans. aut dei declinacio

Elasar. laudans carcerem. ul' laudans carceratum. seu laus sustollencium uigilantes. aut laudans plasmacionem uigilantes. aut solutio

Elath. unum. ul' unitas. seu solitarius

Elath. auiones. ul' debuit. seu de peccans. aut maledictus ipse peccator.

Elane. applicans. ul' placacio. seu applicabit. aut placetur.

Elbon. deo fortis. ul' robustus fortitudine.

Elcham. pars eorum. ul' testimonium eorum. seu deus surgens. aut dei necessitas.

Elchan. pars eorum. ul' testimonium eorum seu dei porcio. aut dei possessio.

Elchath. porcio. ul' porciuncula seu porcio temporis. aut porciuncula peccatoris.

Elchese. aduocacio. ul' aduocata.

Elchesein. aduocatus. ul' aduocatus

Elchesi. aduocatus meus. ul' aduocacio mea.

Eldea ad scientiam. ul' de scientia.

Eleale. consessio. ul' ad ascensionem.

Eleman. dei mei decus. ul' dei mei pulchritudo.

Eleazar. deus meus adiutor. uel dei mei adiutorium.
Eleazarus. deus meus adiutor. consilium uel deus meus adiuuans. festinan-
ter.
Eleb. deus patris. uel dei plenitas.
Elech. porcio. uel porciuncula.
Elechite. particule. uel porciones.
Elecheite. ascendentes. uel ascensionis siue ascendens. uel ascensio.
Elei. laudans. uel laudacio.
Elem. postes. uel scala. seu uestibulum aut superliminare eorum.
Elama. postis eius. uel scalam eius. siue domini calens. aut domini accipiens.
Elemon. scala dei. uel ascensio ne par-
uitatis eius.
Elenon. greci. uel grecorum.
Eleon. diuinitas. uel ad laborantes. ipse est mons oliueti. de quo dominus coram discipulis ascendit in celum.
Eleci. ad insultum. uel ad faciendum. siue domini sustollens. aut dei plasmacio.
Eleuterius. scalam ornans. uel exercitum collectio.
Eliab. deus meus pater. uel dei mei plenitas.
Eliada. uana absconsio. uel nequiquam absconditus. siue deus meus pater eius. aut dei mei paternitas ei.
Eliachim. deus meus resuscitabit. uel deus meus frater eorum.
Eliada deus cognouit eos. uel deus meus audiet eos. uel dei mei seruus. aut dei mei testimonium.
Eliadam. deus meus cognouit eos. uel deus meus audiet eos. siue deus meus seruient ei. aut deus meus testifica-
tor eorum. testimonium.
Eliadae. deus meus cognouit. uel deus meus audiet. siue dei mei seruus. aut dei mei
Eliam. deus meus populus. uel dei mei populo. siue deus mirabilis est. aut deus meus miraculum eorum.
Eliasib deus meus miraculum eorum.
Eliasub. deus meus seculum temptans uel deus meus plasmacionem conuertens.
Eliata. deus meus tu. uel deus meus ueniens seu deus meus peccans. aut dei mei tempus.

Eliatham. deus meus calens. uel dei mei callidus. uel deus meus surgens. aut dei mei necessarius.
Eliou. uestibula. uel maledictio. seu super tec. aut superliminaria.
Eliada. deus meus nouit. aut scientia dei mei. tiuelis.
Eliaad. dei mei patruus. uel deus meus pa-
Eliadae. deus meus scit ipsum esse. uel deus meus scit ipsum uiuere. siue deus meus nouit susceptos. aut deus meus nouit suscipiendos.
Eludelach. aceruus emissionis germinis uel emissio germinis aceruati. siue deus meus scit porcionem. aut deus meus nouit periculam.
Eliezer deus meus fortis. uel deus meus adiutor. siue deus meo separatus. aut dei mei sciscitacio.
Eliphal. deus meus mirabilis. uel dei mei miraculum.
Eliphaleth. deus meus diuidens. uel dei mei diuisio. siue deus meus mirabilis saluans uiuentes. aut deus meus mirabilis liberans perditos. cio.
Eliam. dei mei populus. uel dei mei congrega-
Elianan. deus meus datiuus. siue deus meo donante. aut deus meo dominante.
Elimas. transgredi faciens. uel ad transgressionem ingrediens.
Elimelech. ad regem. uel ad principem. siue dei mei regnum. aut deus meus regnator.
Elion. excelsus. uel sublimitas. siue deus dolor. aut deus iustus.
Elionai. sublimitas uictima. uel excelsus deuorator. tempestas.
Eliseb. dei mei hysempus. uel dei mei
Elisa. ad insulam. uel dei mei saluacio.
Elizabeth. dei mei septima. uel deus meus cognouit. siue dei mei iuramentum. aut dei mei saturitas.
Elisaph. dei mei specula. uel deus meus speculator. siue deus meus absconditus aut dei mei absconsio.
Elisaph. dei mei labium. uel dei mei iaculum. seu dei mei speculum. aut dei mei angustia.

Elisaphan. deus meus lepus. aut deus mi/thecus. siue deus meus speculator. aut
deus meus uitulum scrutans. // erudit me
Elisue. deus mei salus. uel deus meus de
Elisama. deus meus adiuuit. uel dei
mei auditio. // deus audiuit.
Elisame. deus meus adiuuit uel
Elisur deus meus princeps. uel deus mei uela
men. siue pater meus fortis. aut pater meus
coangustans.
Elice. deus meus salus. uel deus meus processio.
Elisebeth. deus mei salus. uel deus meus
hic est. siue deus meus saturans in
tantum. aut deus meus saluans paruulos
Elisua deus mei salus. uel deus mei processio.
Elisue deus mei salus. uel deus meus processio.
Elisur deus meus murus. uel deus meus con
tinens. siue pater meus fortis. aut pater
meus coangustans me.
Eliud. deus meus dominus. uel deus meus iste.
Elmadan. dei mensura. uel dei missio.
Elimelech. dei regnum. uel deus regnator.
Elmodab. dei generacio. uel dei natiuitas.
Elmodad. dei mensuram. uel ad mentem
eius preceptum.
Elmon. contempnens. uel contemptus.
Elmondeblathaim. contempnens pa
latas. uel contemptus opprobriorum.
Elnoim. locus. uel ille. siue hic. aut
contempnens me.
Elnatham. addens. uel adiectio. siue
ad donantem. aut dei donacio.
Elnathan. dei donacio. uel deus datus.
Elo. deus. uel dicas. siue exercitus eius. aut
exercitus eorum.
Elocupora. turme militum. uel
opes eorum.
Eloi. deus meus. uel dicas mei.
Eloim. deus meus eis. uel dicas eorum.
Eloim. exercitum fortitudinis. uel exercita
tus fortitudine. // -tudo.
Elon. quercus. uel robusteus. seu re
gio campestris. aut exercitus forti[s]
Eloth. arietacio. uel arietis lignum.
siue deus respondens. aut dei [illegible]
Elthabba. uana absconsio. uel nequaquam
absconditus. // uolens
Elthemei. uanus uomitus. uel nequaquam

Eltheca. proferens. uel placacio eorum.
Eltheceu. proferens fontem. uel pla
cacio oculi // [illegible]
Eltholed. natiuitas. uel adnatiuitate
Elua. exaltatus. uel exaltacio.
Eluid. gloriabundus. uel accipiens glo
riam.
Elul. deus dolens. uel deum patiens.
Emac. uallis (large initial)
profunditas // eorum
Emachim. ualles. uel profunditates
Emaciel. uallis diuina. uel profunditas
dei. // eorum. aut formido eorum
Eman. calidus. uel accipiens. siue calle…
Emath. formidans eos. uel accipio
eorum. siue indignans rigide. aut in
dignator rigidus.
Emathen. fortitudo eorum. uel accipi
ens eos. seu indignans rigide. aut
indignacio rigida. // sig…
Emaus. mir festinans. uel desiderium co…
Emma. uel desiderium uel mir.
Emam. mater eorum. uel desiderans eorum.
Emanuel. nobiscum deus. uel nobiscum di
uinitas // silii.
Emaus. mir festinans. uel desiderium co…
Emechasis. uallis concidens. uel uall[is]
concisionis.
Emmer. uerbum. uel sermo. siue sermo
cinans. aut sermocinacio.
Emin. gentes. uel populi. siue horrendi
aut terribiles. // aut terribiles.
Emmim. gentes. uel populi. seu horrendi
Emona. calor eius. uel accipiens eum.
Emor. asinus. uel asineus. siue loquens
aut amaricans.
Emorum. asinum. uel asinei. seu loquen
tes. aut amaricati. desiderium.
Emorieh. mir. lux mea. uel desiderium
En. fons (large initial)
uel oculus. // ei aut oculi eius.
Ena. ecce hec sunt. uel ecce oculos seu fontes
Enach. fortis. uel potens. siue gigans
aut terribilis.
Enachim. fortes. uel potentes. seu
gigantes. aut terribiles.
Enadai. fons acutus. uel oculi exa
ltacio. siue fons sufficiens. aut o…

oculus testimonii. // monii
Enadda. fons clausus. l. oculi circuicio. seu fons sufficiens. aut oculi testi
Enadab. fons spontaneus uel oculus uoluntarius. // dia
Enadan. oculus iudicans. uel fons iudi
Engallim. fons tristicie. uel oculus uitulorum.
Enai. fons meus. uel oculus meus.
Enaim. ecce hec sunt. uel ecce sunt oculi seu fontes eorum. aut oculi eorum.
Enam. unbeles. uel ecce hi sunt. siue fontes eorum. aut oculi eorum.
Enarath. ecce concepit. uel ecce conceptio. // oculus eorum.
Enathan. adamantem. uel deo dante siue fons datus eis. aut oculus donati
Enathon. dans gratiam. uel dantes gratiam. siue fons datus iniquis. aut oculus datus uidentibus.
Enathoth. dans gratiam. uel dantes gratiam seu fons datus iniquus. aut oculus datus uisioni.
Encenia. renouata dedicatio. uel renouamina dedicationis. // tibus.
Endad. fons solitarius. uel oculis sub
Endor. fons generacionis. aut oculus naturalis.
Eneas. pauper. uel miser. siue respondens aut responsio.
Enaim. ecce istam. uel ecce hi sunt.
Engaddi. fons edi. uel oculus temptacionis.
Engallim. fons uitulorum. uel oculus tristis migrans. seu fons reuelacionis. aut oculus transmigracionis.
Engani. fons orti. uel oculus electionis.
Engannim. fons ortorum. uel oculus elacionis eorum.
Enuel. gratia mea deus. uel gratia mea dei.
Enoch. dedicauit. uel dedicatio. siue edificans. aut cum deo ambulans.
Enochite. dedicantes. uel dedicauerunt. siue edificantes. aut cum domino ambulantes. // diuis.
Enon. ecce sunt. uel ecce hi sunt. seu fons robustus. aut oculus fortitu
Enon. cursus meroris. uel oculus tristicie. seu fons tristicie. aut fons murmuracionis.
Ennon. cursus meroris. uel oculus iniquus. seu fons tristicie. aut fons murmuracionis.
Enos. homo. uel desperatus. seu inuocans aut uiolentus. // uel sublimis.
Enremmon. fons congregans. uel ocu
Ensemes. fons solis. uel oculus iudicans uisus.

Epaphras. crescens uel augmentum. siue frugifer. aut equitem uidens.
Epaphroditum. fertile uel frugiferum. seu fertilitas. aut fecunditas.
Epafroditus. frugifer. uel fecundus seu fertilis. aut fecunditas.
Epicinia. supra luctum. uel ex lugens.
Epicurei. supra curam. uel super curantes. // dignitatum.
Epomechon. super indue. uel super indutam.

Equacie factio. uel uacue factio.
Erailis. frater meus uidens. uel fratris mei uisio. sicut absurde uocabulum figuratum. // re.
Ereth. uigil tuum. uel effusus pauo
Ergab. lapis uel lapideus.
Eroch. ebrietas. uel solitudinem.
Erma. anathema meroris. uel anathema tristicie. aut in facie doloris.
Ernan. auferens. uel ablacio. siue anathema uirum. aut anathematizacio gratie.
Ermen. anathema tristicie. uel anathematizans merorem.
Erolon. dolor. uel dolor. siue in facie eorum. aut in facie dolor.

Esaan. confirmans uel muniens. siue sustollens gradum. aut plantacio donationis.
Esbam. ignis in ea. uel ignis in eis.
Esbanu. confirmans. aut intentor. seu intentus. aut confirmatus.
Esbarum. uoluntas meroris. uel uoluntas fortitudinis.
Esai. incensum. uel insule libano.

Esaon. voluntas meroris. vel consilium tristicie.
Esemmon. innitens in. vel constitucio mea.
Esiongaber. voluntas. vel viri. seu fortis operacio. aut consilium adoracione tristicie.
Esu faciens vel factura.
Esau. rufus vel terrenus. sive rubeus aut acervus lapidum.
Esbaal. ignis maritus. vel ignea maritacio.
Esban. ignis in eo. vel ignis in eis.
Esbon. ventus vel flatus. sive ignis vanus. aut ignis vetus.
Esebon. flatus meroris. vel cingulum tristicie. // despectorum.
Escha. contempnens vel hiatus.
Eschaboth. ve glorie. vel cecidit gloria. seu ve glorioso. aut glacio huius occasum.
Escharim. contempnentes vel hiantes despectorum.
Eschol. botrus vel ignis omnis. seu totus ignis. aut totus igneus.
Esda. miseracione. vel misericordia.
Esdod. effusio vel incendium.
Esdoth. incendia. vel incedentes. sive ignis patruelis. aut ignis patrui mei.
Esdras. adiutor. vel auxilium. seu munus domini. aut munus matutina. // ms.
Esdrelon. mia dei. & mia mea ds.
Esdram. adiuvantes mentes. vel mitos iniquitatibus.
Esebon. cingulum tristicie. vel cogitacio meroris.
Esel. vicinus. vel vicinitas.
Eseli. vicinus meus. vel vicinitas mea.
Esiam. prope dominus est. vel domino appropinquans est.
Esmel. gemma. vel electrum.
Eser plasma vel electio.
Esphata. scutram aperiens. vel plasmacio regionis.
Esri. vicinus his. vel vicinitas mea. seu festina laborans. aut plasmacio laboriosa.
Estaona. festinans. vel festinacio.
Esua. ignis. vel fecundans. seu conferens. aut conferecio.
Esun. indigena. vel orientalis.
Esriel. auxilium dei. vel auxiliator dei.
Eson. sagittam videns. vel sagitta visionis. sive nascens. aut fortis iaculo gregum.
Esron. atrium eius. vel atrium consilii. atrium tristicie. aut atrium videntis iudicia.
Esronite. sagittam videntes. vel sagitte visionum. sive nascentes. aut fortes iaculis gregum.
Esronite. atria eius. vel atria consilii. seu atria tristicie. aut atria videntis iudicia.
Estha. ignis. vel cogitacio.
Estama. ignis manens. vel cogitacio doloris.
Estamo. ignis manens. vel cogitacio doloris.
Estamoha. ignis manens ei. vel cogitacio doloris eius.
Estahol. ignis gemencium. vel ignis parturiencium.
Estaholite. ignee gementes. vel ignee parturientes.
Esthomie. cogitans dolorem. vel cogitacio doloris.
Esthul. ignis dolencium. vel ignis parturiencium.
Estonna. cogitans. vel cogitacio. sive concitatus. aut contiguacio.
Esthemo. ignis manens. vel cogitacio doloris.
Esthemon. ignis movens. vel cogitacio doloris. // hebrs.
Esthemohe. femina. vel venenum.
Eston. ignis meroris. vel cogitacio iniquitatis.
Ethai. robustus meus. vel perfectio mea. // min
Ethaia. fortis dominus. vel perfectio domini.
Ethalon. incunabula meroris.

ul' repositio tristicie.
Ethan. fortis. ul' robustus. siue for/
tis eorum. aut perfectio eorum.
Ethani. ascendens. ul' ascensio. seu
fortis dono. aut robustus gratie.
Ethanim. robusti. ul' robustorum
seu fortes dono. aut fortes gratie.
Ethebel. robustus dei. aut perfectio
dei. // aut luctus.
Ethema. merens ul' lugens. siue merori
Ether. formido. ul' ieunabulum.
Ethens. stupens. ul' formidans. siue
stupidus. aut formido.
Ethi. metuentes. ul' timuerunt siue stu/
por. aut obstupuerunt
Ethei. metuentes. ul' timuerunt seu
stupidi. aut obstupuerunt.
Ethim. perfectio. ul' fortitudo. seu for/
tes eis. aut perfectio eorum
Ethiopia. caligo. ul' tenebre.
Ethiopes. tenebrosi. ul' caliginosi.
Ethnici. pagani. ul' gentiles.
Ethuel. robustus deus. ul' robustus dei.
Eua. ue. ul' uita
seu calamitas. aut
uae uiuentium.
Eubolus. cohitator. ul' cohitatio.
Euchodia. apprehendens dominum. ul' appre/
hensio domini
Eud. gloriabundus. ul' accipiens gloriam
Euodia. apprehendens dominum. ul' appre/
hensio domini.
Euech. ab. ul' desiderat. seu desiderans
aut desiderium.
Euergethes. torcular pessimum. ul'
fera oppressio.
Eueus. ferus. ul' pessimus. seu fe/
rox. aut lapides colligens.
Eueni. feri. ul' pessimi. seu feroces
aut lapides colligentes.
Eufrata. frugifera ul' puluerulen/
ta. seu equidem uidens. aut decli/
ne uidens ueniens.
Eufrathes. crescens. ul' frugifer.
siue humus. aut puluerulentus.
Eui. ue mi. ul' calamitas mea.
Euith. ferales ul' feroces. seu de/
siderium. aut desiderium meum.

Euil. stultus. ul' insipiens.
Euila. dolens ul' parturiens. siue sto/
lidus. aut principio.
Euilath. dolens ul' parturiens. siue
stolidus. aut a principio.
Euil merodach. stulte amarus. ul'
insipiens amaricans
Euin. iniqui ul' iniquitas. seu ue
eis. aut calamitas eorum.
Eumenis. ornans uiscera uiri. ul'
commiscens ex ipsis assumptum.
Eunice. ornans. ul' ornamentum.
Eupator. ornatos seperans. ul' commis/
cens separatos.
Euphratheus. crescens. ul' frugifer
siue humus. aut puluerulentus.
Eupolemus. ornans ore contritos. ul'
commiscens ora malleatorum.
Euriclion. ducens inferius. ul' com/
miscens consilium.
Euechiel. amens. ul' insulsus gratie. aut
dei fortunatus.
Erbachanis. sollempne uiaticum
ul' huile. ul' leta domus perso/
nis. // cessio.
Extasis. mentis excedens. ul' mentis ex
Ezabi. ysopus
ul' humilitas. // mea.
Ezabai. ysopus meus. ul' humilitas
Ezabo. uidens. ul' uisio.
Ezazon. uidens sursum. ul' uidens
in suspicionibus.
Ezeas. uidens seruitutem. ul' fortis
testificator
Ezechia. auxilium. ul' confortatio.
Ezechias. auxilium domini. ul' confor/
tauit me dominus. // me deus.
Ezechiel. auxilium dei. ul' confortauit
me deus.
Ezel. uidens dominum. ul' fortitudo dei.
Ezer. auxilium. ul' fortitudo. siue
seperatus. aut sanctificatus.
Ezia. uidens dominum. ul' fortitu/
do domini.
Eziel. uidens deum. ul' fortitudo dei.
Ezion. uidens dolorem. ul' uidens in/
iquitatem. // uigilie.
Ezir sanctificans uigilem. ul' fortitudo.

Ezrahel. seruus dei. vel atrium dei
siue auxilium dei. vel auxiliatus
a deo. // meus.
Ezrahi. seminans me. vel atrium
Ezraites. atrium meum. vel semi
nator meus.
Ezras. auxilium. vel seminator.
Ezrel. seruus meum. vel auxiliator
meus.
Ezricham. seruus meum surgens
vel auxiliator meus necessarius.
Ezriel. seruus meum deus. vel auxi
liator meus deus.
Ezro. seruus eius. vel atrium eius. siue
auxilians eum. aut auxiliatus
ab eo.
Face. ape
riens. vel oris
assumpcio.
Facee. aperiens. vel oris assumpcio.
Faceia. aperiens domino. vel os assu
mens domini. // domini.
Facias. aperiens domino. vel os assumens
Facia. aperiente domino. vel os as
sumens ei.
Fachmo. inhians. vel inhiacio.
Fadu. redemptus. vel redempcio.
Fadai. redemptus meus vel redempcio mea.
Fadaia. redemptus domino. vel re
dempcio domini.
Fadassur. vallatus. vel redempcio
fortis. seu rediment angustia
tos. aut redempcio acerbitatis.
Fadassurite. vallati. vel redemp
ti fortitudine. seu redimentes angusti
as. aut redempciones acerbitatum.
Fadath. rediment tempus. vel re
dempcio pectoris. // dempcio domini.
Fadaias. redemptus domino. vel re
Fado. redimens eum. vel redempcio
eius.
Fadon. redimens merentes. vel
redempcio iniquitatum.
Fagiel. occursio dei. vel occurrit michi
deus.
Fagiu. hiatus. vel os pellicanum. siue
occurrit luminum. aut occurrens
incendio.

Fahed. sudens testis. vel operatus
te. // mea.
Fallachi. saluator meus. vel saluacio
Falech. sudens testis. vel operarius
vite. // dei.
Falaia. cadens domino vel occasus
Falasar. cadens princeps. vel occasus
carbonis. // percussi.
Falaas. cadens germine. vel ruina
Faleam. cadens populis. vel occasus
Falech. diuidens. vel diuisus. seu di
uisit me. aut diuisio mea.
Falel. cadens deo. vel occasus dei.
Falesar. cadente principe. vel occasus
carbonis.
Falleth. saluans vel saluacio. siue
occasus vite. aut cadens pauore.
Falleth. saluans. vel saluacio. siue oc
casus vite. aut cadens pauore.
Falethi. saluans me. vel saluacio mea
seu occasus vite mee. aut cadens pa
uore mei.
Faltasar. cadens princeps. vel occasus
Falon. cadens merore. vel casus
ratis. // sus simul
Falonites. cadens murmurans. vel ca
Faltin. suadens. vel liberatus. siue salua
tor meo. aut saluacionis mee.
Falthias. suadens a domino. vel libe
ratus domini. seu saluat me domi
aut salus mea domino.
Falthiel. suadens deo. vel liberatus dei
saluat me deus. aut salus mea deo.
Fallu. mirabilis. aut admiracio
Fallaite. mirabiles. aut admiracio
Fanuel contemplans deum. vel fa
cies dei. // ferocitas
Fara. ferox. vel ferus. siue onager. aut
Farai. ghuero. vel insaciabilis. siue o
nager meus. aut ferocitas mea.
Faran. ferus. vel onager. siue frugifer
aut ferocitas eorum.
Farao. dissipauit illum. vel dissipauit
eum. seu denegans illum. aut dis
cooperiens eum.
Faraonechaio denudans percussos
vel dissipans preparatos. seu dene
gans percussionem. aut discoop

ſpaciacōm.
Paraſ. auctus. vel ſuccreſcens. ſeu dividens. aut diviſio.
Paraſim. ſuccreſcens eis. vel augmentum eorum. ſeu dividens eos. aut diviſio eorum.
Parathi: hiatus. vel hiante. ſeu hiante me. aut hiatus meus.
Parathoth. hiatus iniquitatis. vel ululatus triſticie.
Parenath. diſceſſio mea. vel iuvenculus ſaginatus.
Pares dividens. vel diviſus. ſive diſſipans. aut violentus.
Parezite. diviſi. vel dividentes. ſive violenti. aut diſſipantes.
Parfar. talpa. vel fodiens. ſeu diſſipans. aut diſſipacio.
Parſei. diviſi. vel dividentes. ſeu violenti. aut diſſipantes.
Parnach. diſcedens a me. vel iuvencus ſaginatus.
Parol. violencia. vel diſſipacio.
Parſandatham. onager humidans domus vel ferias ergaſtula ſufficiens.
Parſach. onager contrarius. vel fera prevaricacionis.
Parſachei. onagri contrarii. vel fere prevaricatores. // cio.
Parſin. ſermocinans. vel ſermocina
Paruai. ferocitas iudicis. vel colleſſio iudicancium.
Parue. ferocitas. vel conleſſio.
Paruim. feroces. vel conleſſi.
Paſace. tranſcendens. vel tranſceſſio. ſive tranſgrediens. aut tranſgreſſio.
Paſe. tranſcenſio. vel tranſitus. pro iſto phaſe nos paſcha legimus. // eius.
Paſea. tranſiens eum. vel tranſceſſio
Paſee. tranſgrediens eum. vel tranſgreſſio eius.
Paſeth. tranſgreſſor. vel tranſgreſſus. ſive tranſgrediens augures. aut tranſgreſſio augurum.
Paſchua. tranſcenſio utilis. vel tranſiens edificator.
Paſeron. tranſiens montes meroris. vel tranſcenſio iracundie mee.

Paſpha. aperiens ſubito. vel dolacio aſſumpcionis. vel os delicti.
Paſga. dolatus. vel excidit. ſive abſciſio.
Paſor. tranſiens montes. vel tranſcenſio iracundie. // venientis.
Paſta. tranſitus venientis. vel tranſitio
Paſſur. pavor undique. vel aperiens ad bitatem.
Pathec. chiſma. vel plaga. vel ut dicunt ſeptentrionalis plagi. vel meridiana regio. // domini
Pathaia. chiſma domini. vel plaga domino. ſive aperiens dominus. vel operatio
Pathiel. evadens a deo. vel latitudo dei. ſive aperiens deus. aut apercio dei.
Patuel. evadens a deo. tē. vo. px. v.
Pathmoab. aperiens ex patre genitos. aut apercio de patre genitorum.
Pathurim. decepti aſſeratim. vel aſſeria deceptio. ſive bucellam confirmans aut bucella confirmata.
Pau. nichil. vel ſubito. ſeu eructans ſive eructacio.
Pe. diſciplina. vel os ab ore. ſive errori aut diſciplina. // filia.
Peden. ore edificans. vel diſcipline
Pedahel. redemptus a deo. vel redempcio dei.
Pegor. hiatus. vel oris pellis. ſive os pelliceum. aut oris hiatus.
Pelaiſ. excludens frenum. vel excluſio tenaculi.
Peleth. ruina. vel delectio.
Peleial. ſalvatus domino. vel mirificacio domini.
Peleth. excludens. vel mirabilis. ſeu mirificans. aut ſalvacio. // ei.
Pelethe. excludens eum. vel mirabilis
Pelethi. ſalvans me. vel mirabiles mei ſeu excludentes. aut mirificantes.
Pelethia. ſalvatus domino. vel mirificacio domini. ſeu excludens dominum. aut mirabilis dominus.
Pelethite. excludentes. vel ſalvati ſeu mirabiles. aut mirificati.
Pelix. excludens vel ſalvatus. ſeu mirabilis. aut mirificatus.
Pelicem. ruinam ſcrutare. vel amorē eī n̄ eſt latinus ſed hebreum.

Phelmonialmoni. ille vel iste locus siue nescio quis. aut nescio quis.
Phelion. cadens mecum vel casus iniquitatis. vel casus mutilis.
Phellonites. cadens murmurans.
Phelonim. faciem dei vel facie mei.
Phelthi. euadens vel liberatus. seu liberatori meo. aut saluacioni mee.
Pheltias. euadens a domino. vel liberatus domini. seu saluat me dominus aut salus mei domino.
Peglon. diuites. vel diuisio. seu discissio. aut disceptio.
Penaac. mutus vel immutens.
Pennador. dissolutio generacio. vel conuersio generacionis.
Penenna. conuersa aut conuersio.
Penias. mutus. vel commutatio.
Phenoni. disciplina ascendencium vel disciplina ascensionis eorum.
Peor. os iracundum. vel disciplina luminis. seu erroris foraminis. aut disciplina monitu.
Pherezeus. separacio. vel disseminacio. siue separans. aut disseminator.
Pherezei. separantes. vel disseminati. siue separaciones. aut disseminati.
Pheros. dissipans. vel uiolentus. seu dissipacio. aut uiolencia.
Phersur. uiolencia angustie. aut dissipacio ciuitatis.
Phese. transiens. vel transcendens. siue os. aut odor florens.
Phesga. dolacio. vel precisio. siue oris multi. aut oris multi.
Phesor. os nigrum. vel error fortitudinis. siue laqueus fortis. aut disciplina angustie.
Phesthel. ore multorum. vel os multitudinis. et hic latinum nomen uiolenter hebraice figuratum est.
Phesur. os acerbum. vel laqueus angustie siue excelsus robustus. aut disciplina directionis.
Peth. aperiens vel apercio.
Petha. aperi. vel aperire. siue aperiens eum. aut apercio eius.
Pethehe. diuidens. vel discooperiens. siue os inclinans. vel libralis uitulus.
Pethaia. aperiens dominum. vel apercio domini.
Pethronoab. aperiens ex patre generatorem vel apercio de patre generatoris.
Pethora. os turturis. vel ore exploracio seu bucella luminis. aut oris exploracio.
Pethros. dissoluens tabulam. vel dissolucio tabule.
Pethrosim. dissoluens tabulam eorum vel dissolucio tabule eorum.
Pethrusim. dissoluens tabulam eorum aut dissolucio tabule eorum.
Pethuel. aperiens deus. vel latitudo dei.
Pethusim. aperiens eos. vel latitudine dei eorum.
Peziel. os meum dei. vel os meum deus siue os germinans deus. aut os disciplinarum.
Pezihethe. ora mea dei. vel ora mea deus siue ora germinancia deo. aut ora disciplinarum.
Phiairoth. os nobilium. vel os nobilitatis.
Phichol. os omne. vel os omnium.
Philemon. os unctio. vel os eorum siue unctio. aut os alligatum.
Phigelus. conuertens. vel occurrens.
Philadelfia. saluans hereditatem domino. vel saluans adhesionem domini.
Philartes. declinans principem. vel declinacio principis.
Phigelus. os principis. vel os papuli.
Philemonem. mire donatus. aut mira donacio. siue os panis eorum. aut panis oris eorum.
Philetus. declinans vel declinacio. siue os meum aut caro mea.
Philippus. os lampadis. vel os manuum.
Philippis. os manuum. vel os lampadarum.
Philipenses. ora manuum. vel ora lampadarum.
Philistea. cadens. vel cadens potacione seu ruina duplex. aut ruina poculi. vel cadentes potacione.
Philologus. ore sermonis. vel os mei.
Phichol. cadens uirga. vel casus uirili.

Finees. os paruuli. uel os parcens siue os requiescens. aut os peperit
Finees. os muti. uel os silens. siue os anguirans. aut oris anguium.
Fiton. os meum inutile. uel os meum nepotum ab ore. uel ab osse.
Fisida. os sanans. uel oris consulens seu cognoscens dominum. aut cognicio domini.
Fison. caria. uel os pupille. siue os mutacionum. aut oris mutacio.
Fiton. subito uel subitaneus. siue os abyssi. uel ore profundus.
Fithonissa. subito uel subitanea. siue os abyssi. aut oris profunditas.
Frigia. scin dens pectora. uel scissio pectoris.
Frigii. scindentes pectora. uel scissio pectorum.
Focereth. euidenter accidens. uel operarius exterminator. accidens me.
Focerethi. euidentes me. uel operarius exterminator meus
Fostulur. uallacio. uel foris redempcio.
Focedon. ore confiscans. uel discipline filius. aut os pellicium.
Fogor. hians. uel hiatus. siue os pellium.
Fohu. hic aditum loci. uel rubrum siue senectus. aut apparicio.
Fohu. euidens. uel operarius. uel ruens.
Foratha. fetus temporis. uel seruatus pectoris.
Forthommim. diuisio parte grecie ipsius. uel diuisio parcia ipsius glorie
Fortunatus. diui deus pectoris. uel diuisio perfectionis. uel reges.
Foseth. dolacio uite. uel ablacio pelitio
Fosga. dolacio. uel ablacio. siue os mutum.
Fothiel. hic declinans deum.
Fohel. hic declinacio dei. uel aditum suorum.
Fulha. labia eius. uel induite eum siue indiuicio eius. aut declinacio omnium eorum. uel ora eorum.
Fulhite. labia eorum. uel induite eos siue indumenta eorum. aut declinantes
Fol. adiens. uel adiectio. siue cadens. aut ruina.

Fanui. os meum. uel os mi. ab ore uel ab osse. uel dei
Fumbel. os meum dei. uel os meum
Fur. sors. uel urna.
Fua. frugifer. uel sanguinaria. siue sors eius. aut urna eius.
Furim. sorcium. uel urnarum. siue sors eorum. aut urna eorum.
Futh. labia. uel induite. siue indumentum. aut declinacio eius. uel oris dei.
Futhiel. declinans deum. uel declinacio
Futhiphar. oris inclinacio. uel os inclinans ad dissensionem.

Gaza. uallis.
uel uall. aestuans.
Gaad. abiciens seruitutem. uel reuelans testificacio.
Gal. abiectio. uel reuelacio. eius.
Gala. abiciens eum. uel reuelacio
Gaam. abiciens ipsum. uel reuelacio ipsius. seu uallis aestus eorum. aut uallis aestuans eis.
Gaas. commocio. uel commocio.
Gaasar. commocio tempestatis. uel commocio tempestatis.
Gaba. uallis. uel pelunium.
Gabaa. uallis eius. uel procliuium eius.
Gabaad. uallis patrui. uel collis pueri. seu uallis testificans. aut pelunium seruiens.
Gabaath. uallis percussi. uel pelunium temporale
Gabai. uallis mea. uel pelunium meum.
Gabao. uallis alta. uel pelunium sublime.
Gabaon. uallis mesticie. uel pelunium iniquitatis. uel iniquitatum.
Gabaonite. ualles mesticie. uel peliunum
Gabaath. sepes. uel colonie. siue in sepibus. aut in colonus. uel ime.
Gabatha. collis altus. uel pelunium sublime.
Gabathite. colles alti. uel pelunia sublimia. uel iniquitas eorum.
Gabathon. collis mesticie. uel sublimis
Gabee. collis sublimis. uel collis sublimium. uel dum ollam.
Gabelus. uallis deo festinans. uel collis
Gaber. uir. uel iuuenis. uel fortis.
Gabis. altitudo a fusibus. uel altitudo a fusio.

Gabbathera. allophilorum. ul' tera in
circumcisorum.
Gabriel. uirtus mea deus. ul' forti
tudo dei. seu confortauit me deus
aut confortacio mea deus.
Gabuum. sublimitas ul' altitudo.
Gad. succinctus latro. ul' accinctus
latrunculus.
Gad. temptacio. ul' inuentum. seu
felicitas. aut in fortuna.
Gadite. succincti latrones. ul' accinc
ti latrunculi.
Gadite. temptati. ul' fortunati.
seu felices. aut inuentibus.
Gadai. temptacio. ul' accinctio.
Gaddum. temptatus populus. ul' accinctio
populi.
Gadiel. hedus domini. ul' temptacio dei.
Gader. murus. ul' sepes.
Gadera. murus eius. ul' sepes eius.
Gaderite. muri. ul' macerie.
Gaderoth. sepes respondens. ul' ma
ceria temporalis.
Gadgad. conlatio. ul' accinctio. siue
nuncius. aut expeditus.
Gaddi. hedus meus. ul' accinctio mea.
siue accinctus meus. aut temptacio
mea.
Gaddite. hedi mei. ul' accinctiones mee
siue accincti mei. aut temptaciones mee.
Gaddiel. temptauit me deus. uel
accinctio mea deus.
Gaddihelite. temptati deo. ul' accinc
ti dei.
Gaddis. accinctus uir. ul' temptacionem
assumens.
tracidie.
Gador. accinctio luminis. ul' temptacio
Gaer. uorago assurgens. ul' deuora
tio resurrectionis.
Gai. uallis. ul' precipitium seu deuorans
aut uorago.
Gil. exultans. ul' exultacio.
Gal. uallis. ul' collis. seu deuorans.
Galoch. exultans tempus. ul' exultacio
responsionis.
Galoth. uallis. ul' colles. seu uora
gines. aut deuoraciones.
Gaius. mobilis. ul' commotus. seu
uallensis. aut defensibilis.

Gal. aceruus. ul' inuolucio.
Galaad. tumulus testis. ul' aceruus
testimonii. siue transmigrantes tes
tes. aut transmigracio testium.
Galadite. tumuli testium. ul' aceru
testimoniorum. siue testes transmigra
tes. aut testium transmigraciones.
Galaad. acerius hoc. ul' uetustas sola.
Galdothim. uetustates. ul' aque
possesse.
Galadithin. uetustate aque. ul' possiones
aquarum.
Galal. uolutabrum. ul' uolutacio.
Galalai. uolutabra. ul' uolutaciones
seu uolutabrum meum. aut uo
lutacio mea.
Galalal. uolutabrum. ul' turris
uolutacio deuoratoris.
Gallachamaim. aque possesse. ul' aquarum
possio.
Galachna. magnifica. ul' translacio.
siue transmigracio. aut transmeans.
Galache. magnifica. ul' translati. siue
transmeantes. aut transmigrationes.
Galathenenses. magnifica. ul' trans
lati. siue transmeantes. aut trans
migrati.
Galgal. rota. ul' reuelacio.
Galgala. collis precisorum. ul' collis cir
cumcisionis.
Galgala. rota eius. ul' reuelacio eius.
seu uolutabrum. aut inuolucio.
Galgal. rota uiri. ul' reuelacio ab
scisionis.
Galgal. uolutabra. ul' reuelacio
nubis. seu rotis. aut inuolucionibus.
Galilea. rota. ul' uolubilis. siue trans
means. aut transmigracio facta.
Galilei. uolubiles. ul' rotati. siue trans
meantes. aut transmigrationem facientes.
Galim. aceruus lapidum. ul' loca pa
lustria.
Galaloth. reuelaciones. ul' transmigra
ciones. seu reuelacio temporis. aut trans
migracio prudencie.
Gallia. transferens. ul' translacio.
seu transferens. aut translacio.
transmeacio.

Gallim. inundaciones ul' reuelacio. s. transferentes eos. aut transmigracio eorum.
Gallion. transferens iniquitatem ul' translacio iniusta.
Gamalial. reddicio domini ul' retribuens michi deus.
Gamaliel. reddicio dei. ul' retribuet michi deus. / ul' retribuens mihi deus.
Gamarias. retribucio domini ul' retri-
Gamul. retribuens. ul' retribucio dei.
Gan. ortus. ul' elacio mea.
Gangel. ortus conplurimis. ul' elacio irrigacionis.
Gannim. orti. ul' elaciones.
Gaon. uallis ostium. ul' uallis commoti. seu uallis estuans. aut uallis commocio.
Gara. ruminans. aut peregrinus.
Garab. scabies scabiosus. s. incolatus multus. aut incolatus multorum.
Gareb. scabies. ul' scabiosus. s. incolatus multus. aut incolatus multorum.
Gareth. alienus discedens. ul' aliena discensio.
Garizim. accola. ul' aduena eius seu diuidens eos. aut paricio eorum.
Garzin. diuisio. ul' abscisio.
Garim. alienus directus. ul' incolatus humiliatus.
Galpha. uallis eructuans. ul' commocio subita.
Gatham. tangens risio. ul' tangens risus. s. tactus ridendis. aut risus tangencium.
Gather. torcular. uidens. ul' accola exploracionis.
Gatheron. torcular uidens dolorem aut accola explorans iniquos.
Gathecoch. torcular uidens tempus. ul' accola explorans responsionem.
Gatherothite. torcular uidentes tempore. ul' accole explorantes responsionem.
Gaulon. uolutabrum ul' uolutacio s. uolutans eum. aut inuolucio eius.
Gaza. robusta domini. ul' fortitudo eius. sciendum tamen quod hoc nomen apud hebreos non litteram in principio non habet. sed incipit a uocali ain. et dicitur aza. non gaza. sub accepta .g. littera.
Gazabar. robustus filius. ul' fortitudo filii. corruptum est ex hebreo textu.
Gazan. nux. ul' amigdalum. seu robustus dono. aut fortitudo gentis.
Gazara. diuidens eum. ul' paricio eius.
Gazaris. diuidens uirum. ul' paricio assumpcionis.
Gazee. archa dei. ul' fortitudo eius
Gazei. robusti domini. ul' fortes eius.
Gazeneus. similiter. / ul' fortitudo eius.
Gazen. roborans eum. ul' fortitudo eius.
Gazer. robuste consurgens. ul' fortiter uigilans
Gazera. robuste consurgens ei. ul' fortis uigilia eius.
Gazer. paruus. ul' diuisus. s. paricio aut ordinacio.
Gazera. diuidens eum. ul' paricio eius. s. ordinans eum. aut ordinacio eius.
Gazes. tonsor. ul' tonsio. ipse enim fuit carmelius. cuius uxorem accepit dauid.

Geba. uallis. ul' collis.
Gebal. preruptum. ul' deficiens seu uallis uetus. aut uorago exterminans.
Gebbar. fodiens filios. ul' effossio filiorum.
Gebbeheth. uallis formidinis. ul' collis testimoniorum.
Gebechem. uallis mesticie. ul' collis merencium.
Gebim. fossa. ul' effossio.
Gebim. fosse. ul' effossiones.
Gebroch. lucta. ul' harena. s. pluuis. aut iniustus.
Gedel. temperatus deo. ul' accinctio dei.
Gedelias. magnificans dominum. ul' magnificatus domino.
Gedeon. circuiens in utero. ul' expe-

tentatio iniquitatis. siue temptatio humilitatis mee. aut temptatio iniquitatis eorum.
Gedera. sepes. vel maceria.
Geddi. temptatus. vel accinctio.
Gedimihel. accinctio dei. vel fortuna dei.
Gedo. accinctio. vel temptatio.
Gedor. accedens. vel applicans siue sepium. aut maceriarum.
Gedori. accensus meus. vel applicatio mea. siue sepes mee. aut maceria mea siue maceriarum.
Gedud. latrunculus. vel expeditus siue accinctio. aut latronum cuneus.
Gedor. sepes ignea. vel maceria incendens.
Gehenna. vallis ennon. vel vallis gratuita. seu de valle sua. aut vallis tristicie.
Gelloe. volutatio. vel tumulus siue acervus pluvie. aut acervus pluviarum.
Gelon. emigrans. vel migratio.
Gelonites. transmigrans. vel transmigratus.
Gemalthi. vallis salsa. vel vallis salis. seu mare. aut amaritudo.
Gemalli. vallis salsa. vel vallis salis seu mare. aut amaritudo.
Gemallite. valles salse. vel valles salis. seu maria. aut amaritudines.
Gemala. vallis salsa. vel vallis salis.
Gemuhel. mare dei. vel amaritas dei.
Gennasar. ortus principum. vel nativitatis initium.
Genebath. ortus filius. vel principium filiorum.
Genesar. ortus vel principium. siue initium nativitatis. aut initium nativitatis.
Genesareth. ortus. vel principium siue initium naturale. aut initium nativitatis. [illegible]
Genneus. ortus generis. vel principii.
Genton. ortus responsionis. vel principium humilitatis.

Geon. pectus. vel preruptum.
Gera. incola. vel peregrinus. siue ruminans. aut incolatus.
Gerara. incolatus. vel peregrinatio.
Geram. incolatus visio. vel ruminationem vidit.
Geraris. advene appropinquantes. vel circumspecta eorum.
Geraseni. conturbatum. vel coloni ibidem. seu incole mei. aut peregrinationis mee.
Gerem. incole. vel peregrini.
Gergeseni. appropinquans advena. vel colonum eiciens. siue coloni applicans. aut colonie applicatio.
Gerian. ruminans dicto est. vel peregrinus domini est.
Gersihel. ruminans deus. vel peregrini dei.
Gerimoth. timentes mortem. vel metuens altitudinem mortis.
Germanus. ruminans anno ... vel peregrinus complens anni.
Geron. accola iniquitatis. vel ruminans iniquitatem.
Gersam. advena. vel alienus siue profugus. aut eorum electio.
Gersamite. advene. vel alieni. siue profugi. vel eorum electi.
Gersa. advena domini. vel alienum domino.
Gerson. advena ibi. vel electio eorum.
Gersoni. advena meus ibi. vel electio mea eorum.
Gersonites. advene ibi. vel electi.
Gesula. peregrinatio. vel incolatus siue ruminans. aut ruminatio.
Gerei. incole. vel ruminantes.
Gesbaam. defluens. vel secus ipsos siue ipsos despiciens. aut ipsis secus impietas.
Gessen. terra complens. vel imber veniens. siue appropinquans plantationi. aut appropinquans plantationem eorum. pinguedini.
Gesemani. vallis pinguium. vel vallis pinguedinis.
Geson. applicans lumen in. applicans augmentum meum.

Gessur. applicans lumen. vel applicans dirigentem.
Gessuri. applicans lumen michi. vel applicans dirigentem me.
Gessuri. iuxta lumen. vel vicina lumini.
Gessurim. iuxta lumen meum. vel applicantes eminentie meo.
Geth. torcular. vel opprimens. siue oppressus aut oppressio.
Gethaim. defluentes genus. vel despiciens ipsis.
Gethaasar. humus. vel fossum. siue torcular eius. aut effossio eius.
Gethchal. opprimentes lignum. vel torcularis consummacio.
Gethaim. torcular ipsi. vel opprimens ipsum. siue applicuerunt eos. aut applicacio eorum.
Gethdelthi. torcular egenum. vel oppressio paupertatis.
Gethepher. torcular separans. vel oppressio disseminacionis.
Gethel. opprimentes. vel torcularia.
Gethma. torcular frangens. vel oppressio congregacionis.
Gether. murale. vel sepes siue murus aut circumdacio. eum.
Gethera. murus eius. vel circumdans
Gethemon. excellium. vel oppressio sublimitatis.
Gethremmon. opprimens sublimes vel torcular mali punici.
Gethsemani. vallis pinguis. vel vallis pinguedinum. siue opprimens nouum humile. aut torcular famose audicionis eius.
Gethlon. opprimens pupillam. vel torcular coccineum.
Gelaber. est iste. vel est fluxus sanguinis.
Gezabel. fluxus vanus. vel fluens sanguine. siue cohitatrix.
Gezem. incitus palpacioni. aut appropinquans plantacioni
Gezphe. robustus laqueus. vel fortitudo disciplinae.
Gezon. fluxus doloris. vel cohibicio iniquitatis.

Gezonites. fluens merore. vel cohibitator in iusti.
Gaderoth. sepes. vel maceria.
Gaderothaim. sepes duorum. vel macerie bine.
Giezi. vallis visio. vel preruptum videns.
Gigaal. redempcio. vel redemptus.
Gilan. migra vel migrans.
Gelonites. transmigrans. vel transmigratus.
Gimel. plenitudo. vel retribucio.
Gineth. ortus iste. vel principium pauorum.
Gio. luctacio. vel luctare.
Gion. luctacio. vel harena.
Gir. diuisio. vel percisio.
Gisai. sacrificans. vel sacrificium.
Gidum. inflacio vel ascensio.
Gotha.
Ges. peccatrix. vel ipsis potens.
Gob. lacus. vel locusta.
Godolias. magnificans domini. vel magnificatus domini.
Godalhathi. magnificencia pecti mei. vel magnificauit ipsum meo.
God. doma. vel tectum. dei.
Gohel. propinquus deo. vel redempcio
Gohim. gens vel ipsi. tacio eorum.
Golam. transmigrans eos. vel noui
Golgotha. locus caluarie. vel locus caluarie. syrum est non hebreum.
Golias. transmigrans. vel transmigracio. seu reuelans eos. aut robustus eorum.
Goliath. transmigrans vel transmigracio. seu reuelans eos aut robustus eorum.
Golim. aceruus. vel loca palustria.
Gam. fouea. vel decipiens. siue laqueus aut decipula.
Gomer. assumpcio. vel perfectio. siue consummatus. aut consummacio.
Gomor. perfectio. seu consolacio vel perficiens. aut uenundacio. mensura est antiquorum. que mensura est decima pars ephi.
Gomorra. cecitas. vel sedicio. seu timens populum. aut timor populatis.

Gedeonitum quod hoc nomen in hebraico non habet .g. literam. sed scribitur per vocalem. ain. et dicitur aduncitas.
Gonath. ortus patris. vel arrogancia temporalis.
Generatrh. furtum filie. vel furans filia.
Goni. orti mei. vel arrogancie mee.
Gorgias. dividens luctum. vel perfectio luctamentum.
Gozanam. pendens dona. vel dividens castra eorum.
Golem. applicans eos. vel appropinquans plantacioni eorum.
Golen. applicans. vel applicacio. sive appropinquans palpacioni. aut appropinquans plantacioni.
Gosnam. applicata. vel iuxta est. sive applicans. aut applicacio.
Golon. appropinquans palpacioni vel plantacioni.
Gethaniel. torcular respondens deo. vel oppositio applicans ligno.
Gethor. murus. vel circumdacio.
Gozam. nux. vel amigdalum. sive contusio. vel fortitudo.
Gozaim. amigdalum. vel nux eorum. sive contusio. aut fortitudo eorum.
Gohel. propinquus deo. vel redempcio dei.
Guelite. redempti dei. vel propinqui dei.
Guhal. propinquus domino. vel redempcio dei.
Guni. ortus mrã. vel arrogancia mrã.
Gunite. orti mei. vel arrogancie mee.
Hircbahal. dividens viros. vel perfectio vetustatis.
Haben. in filio vel in principio.
Haber. particeps. vel participacio. sive contusio. aut incantans.
Haberite. principes. vel participaciones. seu miscuerunt. aut incantaverunt.
Habi. pater meus. vel frater meus iste.
Habibhel. pater meus deus. vel pater meus dominus.
Hachan. necessitas. vel necessarium.
Hachavam. turba. vel turbacio.
Hacim. retinens eos. vel retencio eorum.
Hachor. excelsum. vel sublimitas.
Hadada. testis. vel usque ad testimonium. vel diaco pessimorum.
Hadrahim. mutans pessimos vel ...
Hadrahel. greges dei. vel aggregans deo.
Hachim. testes vite. vel indumenta mutans vestitura.
Haphar. terra. vel pulvis. sive humus aut fodiens.
Haphara. taurus. vel vitulus. sive pulvis eius. aut fodiens eam. vel maris essencio.
Haga. loquens. vel meditans. sive locucio. aut meditacio.
Hagegath. annuncia. vel annunciacio. sive accinctus aut lacrimabilis.
Haghriel. adiuvans meus. vel ...
Hahilon. vinea vallium circuitum. vel ... vite robore.
Hahul. iste dolens. vel vinea ... eius.
Hahi. vinea vallium. vel ... vite.
Halna. vinea vallium eius. vel ... vite.
Haliam. iuxta vallium eorum. vel ... vite eorum.
Hahilon. ubi erant ursi. vel ubi ...
Halimman. vinea vallium ... vel ... vite mirabilis.
Hain. fons. vel oculus.
Haio. vinea vallium eius. vel ... vite.
Halaa. ferritum eius. vel ... eum.
Halach. porcio. vel pars mea. sive ... aut impedicio.
Halaci. triplex. vel considerans. sive considerans aut consideracio.
Halai. despiciens dominum. vel despectio domini.
Halus. fortitudo. vel obstinacio.
Hamal. indignans. vel furens. sive furor aut indignacio.
Hamihel. populus meus deus. vel populus ... dei.
Hamiora. populus meus secundus. vel populus ...
Hamul. calefactus vos. vel calefactio.

toris. siue ipsis dolens. aut ipsis parturiens.
Hammihoc. calefacti tores. uel calefactiones irroracionum. seu ipsi dolentes. aut ipsi parturientes.
Hanan. reddens ipsis donum. uel responsio gratie.
Hanani. reddens ipsis. uel responsio ipsi.
Hananih. reddens. uel respondens. seu reddidit aut respondit.
Hanebgabi. sollicitans. uel humilians. siue sollicitauit. aut humiliauit.
Hanihel. pauper dei. uel respondens deus.
Hanniel. pauper dei uel reddens deo.
Hanon reddens merorem. uel respondens iniquitatem. seu reddens dolorem.
Haur responsio inutilis.
Haoi. spine uel compunctiones.
Happhrom. puluis meroris. uel uirtualis.
Harada. miraculum. uel admiracio
Haremi. filius meus. uel filiacio mea.
Harel. testacio mea. uel testamentum gratie.
Harim. exaltacio. uel exaltatus.
Harmoth. atrium mortis. uel atrii angustie.
Haseroth. atria. uel uestibula. seu uille. aut beatitudines.
Hason. festinacio uel festinans.
Hasad. tympanum. uel dissipacio. siue testimonium aut dissipator.
Hatharod. curruum. uel corone.
Hathonihel respondens deus. uel respondit ei deus. iniquorum.
Hauna. ipsa iniquitas. uel susceptio.
Hauan. fons. uel motio. siue subuertens eos. aut subuersio eorum.
Hauis. stulticia aut insipiencia siue stultus. aut insipiens.
Hanoth. sedes. uel commoracio. seu uillulum aut mansiunculа.
Haran. claudus. uel irascens. siue claudicans. aut claudicacio
Hazath. medicans. uel medicamentum.
Haza. uidens. uel prouisio.
Hazar continencia uel apprehensio.

siue continens. aut apprehendens.
Hazbi. mendacium. uel iniquitas.
Hazeb. pergens uel abiens. siue profectio aut proficiscens.
Hazuba. desertum. uel relicta. siue derelictio. aut delictio.
He cecus uel uilis.
He. ipsa uel ista. siue suscipiens aut susceptio.
Heber. uictor. uel transiens. siue transitus. aut transitio.
Hebreus. uincens. uel transitor. siue transiens. aut translator iusticie.
Hebion. pauperculus. uel pauper sensu.
Hebioniche pauperculi. uel pauperes sensu
Hebri. uictor meus. uel transitio mea.
Hebron. incantans. uel incantacio siue coniugium. aut uisio sempiterna.
Hebronite. coniugati. uel incantatores. siue incantaciones. aut uisiones sempiterne.
Heccebam. ipse mente excedens. uel iste suscipiens humiliacionem.
Hedan. ornatus meus. uel uoluptuosus meus.
Heddo. paruulus seruus. uel testificacionis.
Heder. fouea uel spelunca.
Hede. qui est. uel qui existit.
Hela. uallis circuli mei. uel maledictio mea.
Helam. abiectio. uel superliminare.
Helam. opposita. uel composita. uel seculare aut sempiternum.
Helan. deus gratus. uel deo amatus. seu uallis circuli. aut roboratus gratia.
Helbid. dei filius. uel deus excelsus.
Helchat. porcio. uel particula.
Helchana dei zelus. uel dei possessio.
Helcheia. pars domini. uel uendicatus domino.
Helcesis. aduocata. uel aduocacio.
Helcesus. aduocans. uel aduocatus.
Helchi. particula michi. uel uendicacio mea. domino
Helchias. pars domini. uel uendicatus
Helchia. pars domino. uel uendicatus

domino.
Hetiaui. pars diui est. ul' uendicatus
domigino est.
Heldaa. arcium eius. ul' exaciens eu.
Heldad. arciu. ul' exaciens.
Heldai. arcium meu. ul' acucio mea
Heleadan. dñi mi donu. ul' dñi mi gl'a
Heled. acceptio gl'e. ul' accipiens glo
riam.
Helem. postes. ul' secula. seu uestibu
lu. aut sublimitare
Helesi. alternacio. ul' alternatus
Helles. exiens. ul' exitio.
Hellesuioch. grece. exodus latine
aut exitus mortis
Heleth. accipiens uitam. ul' suscep
cio pauoris.
Helphaal. ds exclusus. ul' di mirnaculu.
Heli. fortis. ul' ascendens
Heli. deus meus. ul' diuitas mea.
Helia. deus nr̃. ul' di dñacio
Heliab. ds nr̃ pr̃. ul' di mei pr̃mutas
Helias deus dominus. ul' di dñacio
siu ascendens dñs. aut robustus
dominator.
Heliasaph. di mi collectio. ul' di mi
congr̃gacio.
Heliaphan. di mi facies. ul' di mi
conuersio.
Heliatha. ds mi peccans. ul' di mi
tempore. fortitudo.
Heliazi. deum meum uidens. ul' di
mei uisio. siu di mi auxiliu. aut di mi
Heliebel. ds meo pr̃tus. ul' di mei p̃
tecta.
Helihel. deus meus ds. ul' di mi diuites
Heliphal. deus meus cadens. ul' dei
mei casus. dño.
Heliphalet. ds nr̃ uides. l' di mei
Heliphalu. deus meus mirabilis.
ul' di mei miraculum.
Helihel. deus meus di. ul' di mi deus.
Heliphelech. di mei ruina. ul' di mei
delectio mei miraculum.
Heliam. deus nr̃ mirabilis. ul' dei
Helim. deficiens. ul' fortis cor. siue
arietes. aut robusti.
Helimaalis. di mei stradictio. uel di

mei sufficiens. gracias
Heliodorus. deo meo gr̃ans. ul' di mi
Helioenai. di mei fons meus. ul' di mei
oculus meus.
Heliopolis. sol ciuiu. ul' sol ciuitas
Heliozeb. di mi coruus. ul' di mei sol
tudo. siu di ardor. aut di mei temptacio
Helisa. ad insulam. ul' ds saluator
Helisabe. di mei salus. ul' di mi defi
cio. siu di mi iuramentu. aut di mei ha
bundancia.
Heliseus. deus nr̃ saluator. ul' di mi
salutare.
Helisu. di mi salus. ul' di mei pr̃mo
Heliu. ds dñs. ul' ds dominator siue
deus meus iste. aut ds meus ip̃e.
Helizer. di mei auxilium. ul' di mei
fortitudo. pr̃
Helmodan. ds natus. ul' di natus
Helnaei. ds fidelis. ul' dei requiescio
Helnathan. ds datus. ul' di donacio
Heloe. deus. ul' diuitas
Helom. comatus fortis. ul' exercitus
fortitudine fortitudinis
Helon. exercitus fortitudo. ul' exercitus
Helonite. exercitu fortitudinis. uel
exercitati fortitudinibus.
Helaphan. ds uictus. ul' di uiciditus
siu deum speculans. aut speculacio
dei
Heltheche. pr̃ferens. ul' prolacio.
Heltheghen. pr̃ferens. ul' prolacio
Heltholach. arcium coccineum ul' arc
um ruboris.
Heman. perturbans ul' pr̃turbacio
siu suscipiens. aut formido eou
Hemech. uallis. ul' abissus. siu pr̃fundi
aut pr̃funditas.
Hen. ecce fontem. ul' ecce oculi
Henach. gigas ul' fortis. siu humilis
contingens. aut humilis cõ tunc
Henachim. gigantes ul' robusti siu
potentes. aut humiles contingen
tes. ciae
Henan. turtus meroris. ul' fons oc
Hennon. uallis tristicie ul' uallis lam
tacionis. aut effusio
Her. uigilans ul' pelliceus. siu sanguis

Herim. uacue fecit. vl' uacue faciens
seu uacue fecit. aut uacuefactio.
Herimite. uacuefecit. vl' uacue facien
tes. seu uacue fecerunt. aut uacue fac
tiones.
Herastes. uigilans. vl' effusus. siue
fr' meus uidens. aut fr'ēs mei visio.
Herchula. consurgens mendacium. vl'
uigilia fictionis.
Herchulei. consurgentes mendacio
vl' uigilantes fictionibus.
Hered. uigil uita. vl' consurgens pa
uore.
Herede. uigilantes uite. vl' con
gentes pauoribus. // consur
Heroui. uigilans eis. vl' resurrectio
Heri. uigilans m. vl' resurrectio mea.
Herial. uigilans dño. vl' resurrectio
domini. aut consurgens
Herthee. effusi. vl' uigiles. siue pelliati
Herithopheth. uacue faciens os precii
vl' uacuefactio oris progenitis.
Hermagedon. consurgens temptacio
vl' uigilia inhitacionis
Hermani. anathema merorisorum. vl'
anathematio eorum tristicie.
Hermel. anathema meroris. vl' ana
thema tristicie.
Hermogenes. uidens seruitutis. vl' uoms
eos inualle.
Hermon. anathema meroris. vl' ana
thema tristicie.
Hermonum. anatha meroris eorum. vl'
anathema tristicie eorum.
Herodes. pellibus gl'ans. vl' pelliceus glo
riosus. // glorie
Herodiani. pellibus gl'antes. vl' pelliceí
Herodias. pellibus glorians. vl' pellicea
gloria.
Herodion. formido. vl' pauor.
Heldrelon. mia di. vl' auxilium meum
deus meus.
Hesli. uicinus meus. vl' uicinitas mea.
Hesron. atrium. vl' amplitudo.
Hester. absondita. vl' absondens. seu
eleuata in ppłs. aut separata in ppłs.
Heth. uita. vl' pauor
Hethim. fons. vl' ascensus. seu pauid'

dono. aut inuenit gratie.
Hethan. consumacio. vl' consumatus
hi. aut consumacio eorum. aut suscipiens nauiga
tionem.
Hetheus. uiuax vl' pauidus. seu for
midans aut stupidus.
Hethias. pauor columbe. vl' uita ser
pentis.
Hethi. uita mea. vl' pauor meus.
Hia. sub
limis. vl' exaltatus.
Hiabite. sublimes. vl' exaltati.
Hichuniner. ipse est duplex deus. vl'
ipse est spacium maris.
Hiels. ipse est parcens. vl' ipse est faciens
siue ipse est amouens fortitudinem. aut ipse
est exercitatus fortitudine
Hiemla. parcens maledico. vl' amouens
accipientem. // gratiacionis.
Hierthon. ipsi possessio. vl' uigilancia ne
Hiesona. ipse faciens dona. vl' ipse par
cens gratificatio.
Hieu. parcens. vl' faciens. siue amotor.
aut amocio.
Hieus. amotus. vl' amocio seu ipse est
parcens. aut ipse est faciens.
Hiezer. ipse est fortis. vl' ipse est auxi
liator. siue ipse est seperatus. aut ipse
est sacrificatus.
Hiezerites. ipsi sunt fortes. vl' ipsi sunt
auxiliatores. siue ipsi sunt seperati
aut ipsi sunt sacrificati
Higal. admiracio exaltati. vl' exaltati
onis inuolucio.
Hihel. faciens deus. vl' amotio dei.
Hila. exaltatus. vl' exaltacio.
Hilai. exaltatus m. vl' exaltacio mea.
Himeneus. ipse manens festinantes. vl'
suscipiens ad impletionem consilii.
Hin. tristicia. vl' titulacio. lamentatio
marie. siue fuit. aut erit.
Hir. uigilans vl' uigilancius ei.
hira. fr'ēs uisio. vl' uigilans.
Hiram. uigilans ipso. vl' uigilie
ipsi. seu uiuit excelsus. aut ipse in
uenis est excelse.
Hiras. fratrem meum uidit. vl' fr'ēs mei
uisio. seu uigilantem custodiens

aut uigilans plasmationi.
Hirchanus. consurgens possessio uel
uigilia emulacionis.
Hisbaal. ipse uir uetustus. uel ipse uir
deuorator.
Hiuniel. ipse uocatus dei. uel ipse pos
tulatus a deo.
Hismoth. ipse mortem adducens. uel ipse
est mortis adductio.
Hispania. accensio. uel expedicio.
Hispanienses. accincti uel expediti.
Hithai. commonens bina. uel parcens
duobus.
Hizadab. ipse fluens torrens. uel ipse
torrens fluxio. // titudo dei.
Hiziel. ipse fortis deus. uel ipsa for
Hodia.
Hincantator. uel incantacio.
siue dilectus. aut amplexacio
Holda. destruens. uel discernens. seu
discrecio. aut diuiticulum.
Holdai. destruens me. uel discernens seu
diuiticulum meum. aut discrecio mea.
Holofernis. infirmitatis dilectionis
uel infirmans uitulum saginatum.
Homor. populum amaricans. uel populi
amaricacio.
Homer. crispans. uel manipulus
Hoon. labor. uel dolor. siue laborans. aut
dolens. // cio. aut temptacio.
Horeb. mensa. uel massa. siue tempta
Horeb. ardor. uel siccitas. siue coruus.
aut solitudo.
Horrei. liberi. uel iocundi. siue de fo
raminibus. aut farinacii.
Horem. dolor. uel ira. seu ne excelso
aut ne iracundie.
Horri. farina. uel farinaceus. seu pre
me. aut foramen meum.
Horim. fortes uel excelsi. siue gigantes
aut robusti.
Horodi. maledictio sufficiens. uel
maledicta sufficiencie.
Horthoulai. recte indigens testi
monio. uel lumen positum significa
testificacioni
Hosa. spes. uel saluacio.
Huecchac. sculpens. uel sculptor.
siue sculptor. aut sculptura.
Hupham. penetrans. uel talamus.
Husima. festinans sibi et manipulus.
Huri. longitudo mea. uel illuminator
meus.
Hus. festinans. uel consiliator.
Husam. festinans populo. uel consiliator populi.
Husathi. festinante me. uel festina
cio mea.
Husi. festinans tu. uel consiliator meus.
Ia. dominus.
uel dominator.
Iaballeel. incipiens
laudare deum. uel expectacio laudis
dei.
Iaalon. ilex. uel quercus.
Iamena. extremus coitu calor. uel
extrema coeuntis delectacio.
Iaan. respondens. uel [illegible]. siue respon
sum. aut [illegible].
Iaare. saltus. uel silua.
Iaas. fuit. uel dimidium. seu dimidi
ans. aut dimidiator.
Iaathiel. dimidiauit deus. uel dimidi
acio dei. // tacio spiritus.
Iaach. expectans tempus. uel expe
Iaasiael. auxilium. uel auxiliabitur.
Iaziuhu. auxilium dei. uel auxilia
bitur dominus.
Iaia. lucacio. uel intelligencia.
Iabel. dolor. uel dolens. seu siccitas
aut exsiccata.
Iabin. sapiens. uel sapia. siue intelligens
aut intelligencia.
Iabus. eruens doctrine. uel eruens de
sertum. // aut luctacio.
Iabob. pulsus. uel lucta. siue luctans
Iaboch. pulsus. uel lucta. siue luctans
aut luctacio. // domini
Iabina. sapiens domino. uel intelligens
Iachabed. gloria domini. uel ubi est gloria
Iachila. fortis eius. uel confortans
eum. // minus
Iachilia. fortis dominus. uel fortitudo domini
Iacham. tribulacio. uel tribulans.
Iachan. tribulator. uel tribulacio.
Iachenem. preparans firmitatem. uel
preparacio firmitatis.

Iachim · preparans · vel preparator
siue preparatus · aut preparacio.
Iacim · firmus · vel firmitas.
Iachinite · firmi · vel firmitates.
Iacob · supplantator · vel supplantacio.
Iacoba · supplantans eum · aut supplantacio eius.
Iacobus · supplantans festinanter vel supplantator zabuli.
Iachon · preparans · vel preparacio.
Iachonias · preparacio domini · vel preparacionem uel
certe · seu preparans domino · aut preparacio domini.
Iadahe · sciens · vel sciencia · seu cognoscens · aut cognicio.
Iadan · sciens me · vel cognicio.
Iadaia · sciens dominum · vel cognicio
domini. ceus humanacionem.
Iadasan · sciens egressum · vel cognoscens
Iadiahel · cognitus domino · vel sciencia domini.
Iadihel · sciens deum · vel cognitus deo
Iaddo · sciens testimonium · vel expectacio seruitutis. sigmitas.
Iadan · sciens dolorem · vel cognicio
Iaphe · expectans lacunam · vel expectacio discipline
Iaphe · eligens · vel electio · siue ostendens aut illuminacio.
Iapheth · latitudo · vel dilatacio.
Iaphia · ostendens · vel ostensio seu aperiens · aut apercio.
Iaphie · ostendens · vel aperiens seu expectans os · aut superficies.
Iagaal · appropinquitas · vel propinquus
Iagur · aduena · vel colonus.
Iahel · expectans deum · vel expectacio dei · aut incipiens ceruile animum.
Iahel · ascendens · vel ascensio · seu ascendit deus · vel ascensio dei.
Iahelite · expectantes deum · vel expectaciones dei · seu incipientes · aut ceruialia animia.
Iahelite · ascendentes · vel ascensiones · siue ascendentes deus · aut ascensiones dei.
Iahelel · viuens deo · vel expectacio dei · siue postulans deum · aut postulacio dei.
Iahiel · vita dei · vel expectans deum seu postulans deum · aut requiescens in deo.
Iair · uigilans · vel illuminans seu illuminauit · aut illuminacio.
Iairus · illuminans · aut illuminacio seu uigilie · aut uigilancius.
Iaiam · expectans humilia · vel expectator percussionis ~ cio dei.
Ialelel · expectans deum · vel expectacio
Ialeth · expectans pauorem · vel expectacio uite
Ialon · expectans dolorem · vel expectacio iniquitatis.
Iam · mare · vel dies
Iambri · mare laceluans · vel dies amaricans.
Iamin · dies plurali numero · vel maria siue amaritudines · aut amaricaciones. ~ aut asini.
Iamin · virtus · vel dextra · siue asinei
Iaminite · dextre · vel virtutes · siue asini · vel asinei.
Iamma · mare · vel dextra · siue marinus · aut ubi est signum.
Iamne · mare · vel dextra · siue marinus aut ubi est signum
Iamnus · marinus · vel ubi est signum.
Iamnite · virtutes domini · vel in quibus est signum
Iamni · dextra domini · vel ubi est signum
Iamnor · amaricans turmam · vel dexteram iracundie.
Iamnam · mare eorum pelliceum · vel mare eorum incipiente.
Iamnel · mare incipiente · vel mare pelliceum.
Iamsuf · mare rubrum · vel dies rubous.
Iamuhel · dies eius deus · vel dies eius dei
Iamuhelite · dies eorum deus · vel dies eorum dei. ~ cio mea.
Ianai · gubernator meus · vel gubernacio
Ianni · preparator meus · vel preparacio mea.
Ianue · expectans commocionem uel expectacio reconuocionis

Ianoa. gubernator l' gubernacio.
Ianohe. gubernator ul' guberna-
culum.
Ianon. dormitens merore. ul'
gubernator doloris.
Iamna. requies. ul' requiescio.
Iaminim. dormitans. ul' dormi-
tacio.
Iaod. confidens ul' glorificans
sibi annus est. ff. aut annus est
firmitas.
Iaoe. factura filius. ul' tolle dominum
sibi ubi est ff. aut ubi est firmi-
tas.
Iara. deficiens. ul' defectio.
Iarama. timens dominum. ul' timor
domini. seu deficiens domino. aut
deficiens dominus.
Iarimoth. timens mortem ul'
defectio mortis.
Iare. luna. ul' defectio.
Iaree. luna. ul' defectio.
Iared. roborans. ul' roboratus.
seu descendens. aut continencia.
Iarihe. luna. ul' calens. diai
Iarden. descensio eorum. l' visio iu-
Iarphael. dimisit deus. ul' dimissio
di. dei
Iarphel. dimisit deus. ul' dimissio
Iasub ascio. ul' diiudicans sibi ul
silens. aut diiudicacio.
Iarim. saltuum. ul' silvarum. sive
mons saltuum. aut mons silvarum.
Ias dominus ul'
dominator.
Iasa. factura mandati. ul' factus in
mandato. sibi factum mandatum
aut institucio eius.
Iassa. dimidium. ul' dimidiacio
sibi factum mandatum. aut factum in
mandato.
Iasaph. habitator. ul' habitacio. sive
sedens. aut considerans. ff.
Iasiel. dimidium dei. ul' dimidians
Iasen. dormitor. ul' dormitacio.
Iasi equalitas. ul' desiderium.
Iasiel. equalis deo. ul' desiderium dei.
Iason. factura mandati. ul' factus in
mandato. con
Iason. desiderans. ul' cum mandatis
Iasu. convertens ul' conversio.
Iasub. revertens. ul' reversio. sive
revocans. aut revocacio.
Iasubite. revertentes ul' reversi. sive
revocantes. aut revocati.
Iathuba. peccatrix
tinea. ul' pectus meus.
Iathan dominum perfectus. ul' dono con-
summatus. sive doni perfectio. aut do-
mini consumacio.
Iathan. dominus humilis. ul' domini ex-
pensio. seu expectans humilitatem
aut expectacio responsionis.
Iathanael. expectans humilem domini l'
respondens humiliati dei.
Iaunaiach. columba deficiens tempu-
ul' columbaris deficiens per.
Iauan. columba. ul' est. syrum et
hebreum. racio lunis.
Iazer. expectans incognitum. ul' exp-
Iazis. expectans ... ul' expecta-
cio festinantis.
Iazer. adiutorium. ul' adiutorium. sive
auxilians. aut auxiliator.
Iaziel. audiens dominum. ul' ascultacio.
cio. dei
Iaziel. audiens dominum ul' asculta-
Iebaar. mons
sortis. ul' mons suscitator.
Iechaloch. cecidit gloria. ul' cecidit
est gloria.
Iechanam. ve requiescenti. ul' re-
licta est requiecio.
Iechmaan. dirivum habitaculum. ul'
consolacio inhabitantis.
Iechunim. dura. ul' vocati. sive
ubi est thalamus. aut spiracio
consolacionis.
Iechutiel. spes dei. ul' sperans in
Iedia. dilectus domini. ul' amabilis
domino.
Iediael. dilectus ul' amabilis domino.
Iedida. dilectus domini ipse dominus. ul'
amabilis domino ipse dominus ipse est
salomon. qui dilectus domini ipse
dominus. ul' amabilis domino ipse do-

minium. dicitur propter suam scilicet nimiam gratanciam. quia cum diligere digna tus est. cum utique dilectus et nimia indignius existeret quem conterebat mamzeris est. et quem reprehendit scriptura divina. pro peccato fornicationis et immoderato amore mulierum.
Idida. dilectio domini. vel amabilitas eius.
Iebuum. saliens vel transiliens eos. //vel violencia.
Iedor. dilectus. voluntarie vel aura
Idumea. rufa vel rubea. seu terrena. aut sanguinea.
Idumei. rufi vel rubei seu terreni aut sanguinei.
Iebarim. lapides transeuntes vel acervi lapidum transeuncium.
Ieaar. mons fortis. vel electio fulcita.
Iebanael. sapiens domino. vel intelligencia domini
Iebee. presepium. vel exhortacio.
Ieber. mutans fontem. vel expectacio putei. mercenarii.
Iebethon. vallis mesticie. vel coll'
Iegar. eligens. vel electio.
Ieblaam. absorbet. vel absorcio seu absorbens populum. aut populus deficiens.
Iebnahel. edificans deus. vel edificacio
Iebnehel. edificans deus. vel edificacio dei.
Ieboch. harena. vel luctacio.
Iebus. presepe. vel conculcata. sive conculcans. aut conculcacio.
Iebusi. presepe meum vel conculcacio mea.
Iebusei. presepia. vel conculcati.
Ieeba. torcular. vel oppressio. sive opprimens aut oppressiva. eum.
Iechaa. torcular eius. vel opprimens
Iechbaa luctans ei vel harena eius.
Iechda. magnificus. vel magnificencia
Iechdalian. magnifice domino est. vel magnificencia domini est.
Iechdom. incubans populus. vel incubacio populi libenosa.
Iechla. torcular laboris. vel oppressio
Iecheha. idem

Ieremias. preparans domino vel preparacio domini. sessio populi
Iechimam. possidet populum vel pos
Iechamiam. vindicans populum vel vindicacio populi.
Iechimam. vindicans populum.
Iechiam. acquirens populum. vel acquisicio populi.
Iechimaim. possidens populum. vel vindicacio populi.
Iechiam. possidens populum. vel preparacio populi.
Iechoniam. possidens populum. vel preparacio populi.
Iechonias. sic factus. vel preparator. seu preparans domino. aut preparacio domini.
Iecthan. extensio. vel inclinacio. seu niceel. aut incitamentum.
Iechihel. cetus dei. vel auxilians domino.
Iechze torcular lupi. vel opprimens lupum. maledictionis.
Ieda. manus maledicta. vel manus
Iedebol. manus maledicta. cribrans vel manus maledictionis angustiantis.
Iedeia. sciens dominum. vel cognicio domini.
Iedi. sciens me. vel cognicio mea.
Iedihel. sciens deum. vel magnitudo dei.
Iedlaph. manum tollens. vel manum ad os. seu manus sublevans. aut manuum sublevacio.
Iedoa. sciens eum. aut cognicio eius.
Iechtan. parvulus. vel minoracio
Iedu. accedens. vel applicans. sive accessus. aut applicacio.
Ieddu. accinctus. vel temptacio.
Ieddua. temptans eum. vel afflictio eius. maledictionis.
Iedula. manus maledicta. vel man
Iephdana. imminens domino. vel aperio domini.
Iephehel. apertio dei. vel aperiet deus.
Iephlach. exclusio peccati. vel apercio directionis
Iephleth. excludens peccatum meum. vel apertio delectionis mee. seu deus mirabilis. aut deus vivificator.
Iephonne. nutus. vel intuens.

Iephonne. annuens ul' iniicio.

Iegal. ꝓpinquus. ul' redimens. ſeu ꝓpinquitas. aut redempcio.

Iegali. ꝓpinquus michi. ul' redempcio mei.

Ieglam. deſpiciens. ul' deſpectus. ſeu deſpectus. aut contemptus.

Iehel. uiuens deus. ul' poſtulacio dei. ſiue mutatus deus. aut expectacio dei.

Iehel. uiuens deus meus. ul' poſtulacio dei mei. ſiue mutatus deus meus. aut expectacio dei mei.

Iehi. uita. ul' exordium. ſiue requies. aut poſtulacio.

Ieil. idem.

Ieiel. uita dei. ul' exordium dei. ſeu requieſcens deus. aut poſtulacio dei.

Ieiada. cognoſcens dominum ul' cognicio dei.

Ieleph. manum tollens. ul' manum adoꝛ. ſiue manus ſubleuans. aut manuum ſubleuacio.

Iemma. plenitudo. ul' circuicio.

Iemei. dies mens. ul' robur meum.

Iemuas. numus domini. ul' numulabilis domino.

Iemini. robur meum. ul' dextera mea.

Iembla. parcens maledicto. ul' commouens accipientem.

Iemlech. numerus mee. ul' amaritudo pauoris.

Iemna. mare ul' amara. ſiue numus aut uilabit.

Iemnaite. amara. ul' amari. ſiue numerabiles. aut marini.

Ianuhel. dies uel cruis dei. ul' dies eius deus.

Iepſem. apertum nomen. ul' aperta audicio.

Iephet. aperiens. ul' apecio. // deus.

Iephthel. aperiens deus. ul' apercio

Iepthe. aperiens. ul' apertus. ſiue aperuit ul' apercio.

Iepthon. aperiens doloꝛem.

Ieta. timens. ul' timoꝛ. ſiue miſeratoꝛ aut miſericoꝛdia.

Ieraa. timens eum. ul' tuum eum

Iericon. aurugo. uel demolicio.

Ierimahel. timens dominum. ul' timoꝛ dei

Ierameli. timens dominum meum. ul' timoꝛ dei mei

Ieramihel. timens dominum ul' timoꝛ dei

Ieramiheli. timens dominum mei. ul' timoꝛ dei mei.

Ierion. timoꝛes. ul' timebunt. ſeu timentes iniquitatem. aut iniquitas merentibus.

Ierapoſ. iudicium ſtriuis. ul' timoꝛ miſericoꝛs ciuitas. // ſplin

Ierobiam. aurugo ꝑpli. ul' demolicio

Ierebehel. iudicium dei. ul' diuinacio ſuperioꝛa. uniitas dei.

Ieremias. excelſus dominus. ul' ſub

Ieremian. excelſus dominus eſt. ul' ſub limitas domini eſt.

Ieremiel. excelſus dominus deus. ul' ſublimitas domini dei.

Ierias. timens dominum. ul' timoꝛ domini

Ierian. timens inutile. ul' timoꝛ domini eſt.

Ierib. odoꝛ. ul' luna.

Ieribai. odoꝛ uulturis. ul' defecti deuoꝛatoꝛis.

Iericho. luna. ul' odoꝛ eius.

Iericontini. adoꝛantes eum. ul' deficientes ei.

Ierihel. timens dominum. ul' timoꝛ dei

Ierimoth. timens mortem. ul' metuens altitudinem moꝛtis.

Ierimuth. ul' metuens altitudinem moꝛtis. // deſignacio

Ierioth. uirgultum ſigni ul' mo

Ieriau. dominus excelſus. ul' dominus celſitudo.

Ieram. timens pupillum. ul' timoꝛ uiri ꝑpli.

Ierobaal. uirgultum baal. ul' uir baal. ſiue iudicium hominis. aut uirgultum ſuperioris.

Ieroboal. timoꝛ uiri. ul' timoꝛ uictans. ſiue timens hominem. aut timens deuoracionem.

Ieroboam. cum ꝑpli. ul' diuiſio ꝑpli ſeu diſcernens ꝑplum. aut ſup

diiudicans.
Iezrobosech. iudicans ignominiã
vl' diiudicans confusionem.
Ieron. timor. vl' peregrinacio. siũ
timidus. aut peregrinus.
Ieronimus. visio pulchritudinis. vl'
diiudicans lectiones.
Ierosolima. pacifica. vl' visio pacis.
Ierosolimite. pacifici. vl' pacem vide
tes.
Ieria. aduena dñi. vl' alienus dñi.
Ieruhel. collis dĩ. vl' vallis benedicti
onis.
Ierusa. ruminans. vl' ruminacio. siũ
incolatus. aũ peregrinacio.
Ierusalem. pacifica. vl' pacis visio
siũ timor perfectus. aut timebit
pfc̃e.
Iesa. vetustas. vl' planicies. siũ saluã
cio. aut desiderium meum salus.
Iesa. incensum. vl' sacrificium. seu
insule sacrificiũ. aũ insule holo
caustũ.
Iesaar. incensũ suscitans. vl' holo
causti vigilia.
Iesaarite. incensa suscitantes. vl' ho
locaustor vigilie.
Iesai. incensum meũ. vl' sacrifici
um meũ. siũ insule sacrificiũ. aut
insule holocaustum.
Iesamari. vetustas amara. vl' deside
rii amaritudo.
Iesan. vetustas. vl' vetans.
Iesana. vetustas eius. vel vetans eũ.
Iesbe. figmentũ. vl' tribulacio. siũ insule
sacrificium. aut insule oblacio.
Iesar. meridies. vl' unctio mea. seu
meridianus. aut methaphoricus
dei.
Iesba. collaudans. vl' collaudacio.
Iesbaam. collaudans ppl'm. vl' collau
dacio ppli.
Iesbachasa. collaudans hiimũ. vl' col
laudacio principii.
Iesbi. est mane. vl' coequalis m̃.
Iesbinerob. est mane spontaneus.
vl' coequalis m̃ spontanee.
Iesboth. est cinis. vl' tactus.
Iescha. tabnaculũ. vl' unctio eius.
Iesse. incendens. vl' incendiũ. siũ i
sule libam. aut insule holocaustũ.
Iesemia. salus desidii. vl' saluacio re
quiescentis.
Iesser. finxit. vl' plasmauit. siũ fictio.
aut plasmacio.
Iesserite. fictores. vl' plasmatores.
Iesemi. equalis saluator. vl' deside
rium saluacionis.
Iesem. desidiũ. vl' desidam. seu e
qualis meus. aut equalitas mea.
Iespha. unctio. aut tabnaculũ.
Iesphim. unctio. vl' tabnaculum.
Iesi. equalitas. vl' tabernaculũ. ũ.
Iesi. incensum m̃. vl' sacrificiũ me
Iesias. equalis domino. vl' salutaris
domini.
Iesihel. incensus dõ. vl' sacrificiũ dĩ.
Iesihelite. incensi dõ. vl' sacrificia
dei.
Iesimuth. desiderium dulce. vl' desi
derata dulcedo.
Iesmachias. vetustas percuciens do
minus. vl' figmentũ percussionis dñi.
Iesmanas. salus desiderans dñm. vl'
saluacio requiecionis dñi.
Iesrel. sacrificians dõ. vl' unctio dĩ.
Iessua. planicies. vl' est desidiũ meũ
salus.
Iessue. saluacio. vl' desidiũ.
Iesu. equalis michi. vl' equalitas mea.
Iesuu. desidans. vl' desidiũ.
Iesuite. desidantes. vl' desidia.
Iesur. dolor. vl' est in dolore. siũ salus
luminis. aut equalitas ignea.
Iesuri. salus doloris mei. vl' saluacio
in dolore mõ. siũ salus illuminans
me. aut equalitas mea.
Iesus. saluator. vl' salutaris. seu sa
lus. aut saluare.
Ietha. extencio. vl' incli
nacio. siũ effluens. aut effluxio.
Ietham. superfluus ppls. vl' effluxus
ppli. siũ inclinans pplm. aũ exten
sio eor.
Iethaba. bonitas. vl' declinacio.
Iethabatha. bonitas. vl' bonitates.

ſeu declinauit ut ueniat. aut
declinatio peruentionis.
Iethan. mercos. uel inclinauit
ſeu inclinant eos. aut extenſio
eorum.
Iethebta. bonitas. uel declinatio ue
nientis.
Iethebatha. bonitas uel bonitates
ſiue declinauit aut ueniat. aut de
clinatio peruentionis.
Iethebeth. bona domus. uel declina
tio uenientis.
Iethela. inclinatio flamme uel ex
tenſio iniquitatis.
Iether. modicum reſiduum. uel mo
dici reſiduitas
Iethech. donans. uel donatio.
Iethnaam. poſſidens ipſum uel poſ
ſeſſio ipſius.
Iethar. ſuperfluens uel honorabilis.
Iethraam. honor ipſius. uel ſuperfluens
ipſis. deo.
Iethrael. honor dei. uel ſuperfluens
Iethri. honor meus. uel ſuperflu
ens mi.
Iethram honorans eos. uel ſuper
fluus eorum.
Iethran. honor eorum. uel ſuperflui
tas gratie.
Iethri. ſuperfluum. uel honorabiles.
Iethrites ſuperfluus. uel honorabi
lis.
Ietro. ſuperfluens. uel honorabilis.
Iethur. uerſus. uorti. ſiue ordinatur
aut ordinatio.
Iethus. extenſio. uel ſublimitas.
Ieu. parentis. uel commotio. ſiue male
ficus. aut maleficium.
Ieus. eadem habet interpretationes. ei.
Ieula. ipſe parentis ei. uel ipſa commotio
Ieuhel ipſe parens deus. uel ipſa
commotio dei.
Iexan. durus. uel duricies. nis
Iezabel. eſt ubi. uel eſt fluxus ſanguinis
Iezabel. fluxus uanus. uel fluens
ſanguine. ſiue cohibitrix. aut ſter
quilinium.
Iezamas. uires eius. uel aures eius

ſiue audiens dominum. aut aſſultatio
domini.
Iezar. fortitudo. uel adiutorium.
Iezer. ante. fortes. uel auxiliarii.
Iezerel. fortis dei. uel apprehendens dominum.
Iezechias. fortis dominus. uel apprehen
dens dominum. ſiue confortauit dominus
eum. aut domini confortatio eius.
Iezechiel. fortis dei. uel apprehendens
deum. ſiue deus confortauit eum. aut dei
confortatio eius.
Iezer. fortitudo. uel adiutorium.
Iezerite. fortes. uel auxiliarii.
Iezihel. audiens deum. uel aſſultatio
dei.
Iezila. fortis labor. uel adiutorium
laborantis. nium
Iezonias. uires eius. uel aures eius
ſiue audiens dominum. aut aſſultatio domini.
Iezra. ſemen. uel ſeminator.
Iezrahel. ſemen dei uel ſeminauit deus.
Iezrahelite. ſeminantes deo. uel ſe
minatores dei. domino.
Iezria. ſemen domini. uel ſeminans
Igaal. uir abi
ciens. uel uir reuelationis.
Igar. aceruus. uel inuolutio. Siriacum
non hebreum.
Igar ſeduthba. aceruus teſtimonii. uel
inuolutio teſtimoniorum. et hoc ſirum
eſt.
Igathamis. ſollempne mandatum
humile. uel leta domus reſponſionis.
Illiricum. amena. uel elemoſina ſiue
ſecundum uerſus. aut ſecta ſubulio.
Indi. mundus diluculi. uel conceſſio
nes illuminationum.
Iudia. mundus diluculi. uel conceſſio
illuminans.
Inhanne. gratus. uel innuit ſiue inuecti
aut conceſſio.
Ioa. retinens. uel retentio.
Ioaa. retinens eum. aut retentio
eius.
Ioaz. retinens fortitudinem. uel
ubi eſt retentio. ſiue dominum inde. ſi
aut domini fortitudo.
Ioab. inimicus. uel inimicitie. ſiue eſt

pi. aut est primitas.
Ioachaz. fortis. vel robustus. seu dño fortis. aut dñi fortitudo.
Ioachim. ubi est preparatio. vel cui est preparatio. sive domino preparatus aut domini resurrectio.
Ioada. dñi servus. vel dñi testimonium. // dñs testificans forte.
Ioadem. dominus testis oculi. vel
Ioadina. que est tenella. vel que est delicata. sive domino dilecta. aut dñi delectatio.
Ioahaz. retinens fortitudinem. vel ubi est retinere. seu dñs videns. aut domini fortitudo.
Ioahe. ipse cognoscens. vel dñi cognicio. seu iste cognoscens scientiam. aut cognoscens principium.
Ioaiam. domini decus. vel domini pulchritudo.
Ioarib. dominus suscitans mortuos. vel dominus vigilans fortitudinem.
Ioatim. domino exaltatus. vel domini exaltatio.
Ioas. sperans. vel temporalis. sive domini sustollens. aut dñi plasmatio.
Ioatham. perfectus. vel perfectio. sive consumatus. aut consumatio.
Ioathan. perfectus vel perfectio. sive consumatus aut consummatio.
Ioathas perfecte sustollens. vel consummata plasmatio
Ioaz. dominum videns. vel dñi fortitudo. sive ubi est retinere eum. aut ubi est apprehensio eorum.
Iob. dolens. vel ociositas. aut ululans
Iob. magnus vel magnus sive dolens.
Iobab. distillans. vel mago patris. seu magnus pater. aut dolorem vel adulationis distillatio
Iobal. delatus. vel delatio. sive dimittens. aut dimissio.
Iobama. magnus donatus dño. vel dolor gratie domini.
Iobel. magnus dei. vel dolens deus.
Iochabed. dñi gemitus. vel dñi preparatio. sive domini liberum. aut dñi intelligentia.

Iochel. gemitus divinus. vel preparatio dei.
Ioeelam. comprimens eos. vel oppressio eorum. aut dñi actio.
Iod. scientia. vel principium. seu dñi actio
Iodahe. ipse cognoscens. vel dñi cognicio. sive cognoscens scientiam. aut cognoscens principium.
Ioed. domino serviens. vel domini testificans.
Ioezer. domini fortis. vel dño separatus
Iophe. dñi os. vel dñi disciplina. sive dominus elegio. aut dñs illuminatio dei.
Iogli. contemptus. vel despiciens.
Ioha. dño reddens. vel dñi responsio sive dominus mihi. aut dominatio eius.
Iohana. dñs donum. vel dñi gratia.
Iohanna. dñs miserens. vel dñi misericordia. seu domino gratus. aut dominus gratia eius. // misericordia eorum.
Iohannan. dñs gratus eis. vel dñs
Iohanam. erat donans. vel dñi donum. // gratia.
Iohannan. cuius est donum. vel dñi
Iohen. domino donatus. vel dño gratificatus.
Iohes. domini gratia. vel in quo est gratia sive cui donatum est. aut cui donatio a domino facta est.
Iohel. dimittens. vel mutatus. seu defluens aut incipiens.
Iohel. fuit dei. vel incipiente deo. seu est deus. aut est domini deus.
Ioachim. qui est consurgens. vel domini resurrectio. sive dñs suscitans aut dño suscitante.
Ioiada. dominum cognoscens. vel domini cognicio. // cognoscere.
Ioiadihe. domini cognicio. vel ipso dño
Ioiaden. dñs cognoscens fontem. vel dñs cognoscens oculum.
Ioiarib. dñi iudicio. vel dñi iudicium.
Ioiarim. dñm exultans. vel dñi exaltatio. sive dñs excelsum
Iomia. maritima. vel aquaticus.
Iona. columba vel dolens. sive ubi est donatus. aut ubi est donatio.

Ionadab. domino obediens. vel domini spon-
taneus.
Ionadad. columba perpetua. vel do-
nacio patruelis.
Ionas. dolens. vel donatus. sive cuius
donacio. aut qui donatus est deo.
Ionathan. columba veniens
vel columbe donum. sive columba dans
aut domini donacio.
Ionathun. domini donum. vel domino
datus.
Ionathas. columba veniens. vel
columbe donum. seu columba
dans. aut domini donacio.
Ioni. columba mea. vel dolens vel
sive donum meum. aut donacio mea.
Ioppe. pulchra. vel pulchritudo.
Ioppites. pulcher. vel decor.
Ior. rivus. vel fluvius.
Iora. rivus eius. vel fluvius eius. seu
manus sublimium. aut domini celsitu-
do. // sublimium
Iozibeth. domini excelsa. vel domus
Iozaei. rivus spinarum. vel fluvius
puncionis.
Ioram. qui est excelsus. vel ubi est
excelsus. sive dominus excelsus.
Ioran. rivus domini. vel fluvius gratie.
Iordanis. rivus iudicii. vel fluvius
iudicancium. sive descensio eorum. aut
apprehensio eorum. // elevacio.
Iorei. rivus excelsus. vel fluvius ex
Iorim. rivus eorum. vel fluvius eorum
sive excelsus rivus. aut fluvius ex-
altatus. // vacio.
Iosa. fetum mandati. vel domini sal-
Iosabesech. ubi est saturitas ger-
minis. vel ubi est sacietas resurrec-
cionis.
Iosabeth. domini saturitas. vel do-
mini iuramentum.
Iosobia. ubi est incensum domini. vel in
quo est iuramentum.
Iosaph. domini speculum. vel domino
osculatus. sive domini labium. aut domino
augustiatus.
Iosaphad. ipse iudicans. vel ipse iu-
dicat. sive domini iudicium. aut do-
minus iudicabit.
Ioseth. domini iustus. vel domino iusti-
ficatus.
Ioseph. augmentum. vel appositio.
Iosephus. augens dextro. vel iusti-
ficatus.
Iosphias. ipse sibi domino. vel ipsa
liberalitas domini.
Iosias. ubi est incensum domini. vel
in quo est sacrificium.
Iosophonias. domino absconditus
vel domini speculator.
Iosoias. ubi est salus domini. vel in quo
est salvator domini.
Iosue. salus. vel salvacio. sive salva-
tor. aut salvaturus.
Ioth. exsa. vel principium. seu dilator.
aut dominacio.
Iotha. est perfectus. vel est perfectus. vel
est perfectio. sive est domini per-
fectus. aut est domini perfectio.
Iotham. domini perfectio. vel domini con-
summacio. sive perfectio eorum. aut con-
summacio eorum.
Iothan. sella domini. vel principium
gratie.
Ionic. inimicus hic. vel dominus ille.
Iozabaad. domino donatus. vel
domini dotacio.
Iozbad. domini fluens dotis. vel domino
dotis fluxio.
Iozabath. domini donatus. vel qui
est donatus a domino.
Iozabeth. domini dos. vel que est donata
a domino. // cium.
Iozachar. domini ulcio. vel domini iudi-
Iozadeo. domini fortis servus. vel domini
fortem certificans. // cacio.
Iozabib. domini ulcio. vel domini dimidi-
Iozian. domini ductio est. aut domino
ducta est.
Irad. civitas descendens. vel civi-
tatis descensio. seu vigilans sa-
nus. aut suscitans testimonium.
Iral. hic res videns. vel fratres mei
visio. seu vigilantes sustollens
aut vigilans plasmacionem.
Ir. vir. vel assumptus.

Issa. mulier. vel assumptio.
Isaac. risus. vel gaudium.
Isaar. vir vigilans. vel vir suscitator. suscitatores.
Isaarite. viri vigilantes. vel viri
Isachar. qui est merces. vel domini memorans. seu vir mercedis. aut est merces mea.
Isacharite. qui sunt memores vel domini memorantes. seu viri mercedum. aut sunt mercedes mee.
Isai. salus mea. vel domini salutare. seu vir devorator. aut vir assumens vulturem.
Isaias. domini salus. vel domini salutare.
Isar. vir parvulus. vel vir imitator. seu vir vigilans. aut vir suscitator.
Isari. vir principis mei. vel vir minio nacionis mee. seu vir suscitans me. aut vir vigiliarum mearum.
Isbaal. vir vetustus. vel vir devorator.
Isbam. vir devorans spiritum. vel assumptus in fortitudine spiritus.
Isboseth. vir confusionis. vel assumpta confusio.
Ischarioth. vir memorie. vel est merces eius. seu memoria mortis. aut memoriale domini.
Isimuth. vir desertus. vel assumens dissipacionem.
Ismael. vir audiens deus. vel assumens exaudicionem dei.
Ismaelite. viri audientes deum. vel assumentes exaudiciones dei.
Israhel. mens videns deum. vel est videre deum.
Israel. vir videns deum. vel princeps cum deo. scilicet dei visio est. aut fortis directus dei.
Israhelita. mens videns deum suum. vel princeps cum deo suo. sive est videre deum eius. aut fortis directio dei sui.
Israhelite. viri videntes deum. vel assumpti principes cum deo.
Issuar. vir parvulus. vel vir imitus. seu vir salutis. aut assumptio salutaris. mee.
Itai. vir loquens. vel assumptio salutis
Itob. vir bonus. vel assumptio bonitatis. celsus.
Italia. mens excedens. vel vitulus excelsus.
Italica. vite excedens. vel vituli excessio. te excedentes.
Itali. mensium excessus. vel vi
Ithamar. insule palma. vel insule amaritudo. sive ubi amarus. aut ubi mutacio.
Ithurea. montana. vel sublimis sermo est non hebreum.
Iturei. montani. vel sublimes.
Ithus. mons excelsus. vel mons sublimitatis.
Iubileus. annus remissivus. vel annus remissionis.
Iuchal. potencia vel fortitudo.
Iuchadam. potestas opprimens eos. vel fortis oppressio eorum. domini.
Iudas. confitens dominum. vel glorificacio.
Iudaismus. laus. vel confessio.
Iudaite. confitentes. vel glorificantes.
Iudas. confitens. vel glorificans.
Iudea. confessio. vel glorificacio.
Iudei. laudantes. vel glorificantes.
Iudi. laudans. vel confitens.
Iudith. confitens. vel glorificans.
Iulius. incipiens. vel principium.
Iulia. incipiens. vel principium.
Iunius. incipiens. vel principium.
Iunia. incipiens. vel principium.
Iupiter. minucias seperans. vel deus separator.
Iustus. elatus. vel elacio. sive parcens aut ipse elevatus.
Iuth. principium. vel dilacio.
Laabaddon.
Appollion grece.
Exterminans vel exterminator latine.
Laabim. deusti. vel inflammantes. seu deustio. aut inflamacio.
Laada. flamma iudicii. vel deus

tio iudicantis.
Laadan. ponens. vel infitiens.
Laainas. iniquitas. vel ad iniquitatem.
Labadon. perdens vel infitiens sive solitarius. aut solitudo eorum.
Laban. album vel albedo. sive candidus aut candidatio.
Labana. dealbans eum. vel candidatio eius.
Labaoth. venientes. vel egredientes.
Labeth. accipiens. vel acceptabilis.
Laboni. candor. vel candidum. seu cor ego. aut cor filio meo.
Labum. deustio. vel inflammantes sive deustio. aut inflammatio.
Lado. ingressus. vel ingressio. seu venientes aut ingredientes.
Laboth. ingressus. vel ingressio. seu venientes aut ingredientes.
Lacedemonia. consurgens silencium vel consurrectio sanguinea.
Lacedemones. consurgentes silencio. aut consurgentes sanguini.
Lachis. in ēē. vel sibimet ire.
Lachor. consurgens vel consurrectio.
Lacham. consurrectio. vel ad consurgendum.
Laed. ipse sibimet ire. vel ipsemet ire.
Laphidoth. lampas eius vel cultor.
Lab. ore vel ab osse.
Lahel. in deo. vel in deum.
Lahis. leo vel filius leonis. seu ipse sibimet ire fuit.
Laisa. leena. vel in salutem. seu filia leonis. aut filia leene.
Lamachara. signum vel odiao. vel ad signum aut conductum.
Lamazabathani. ut quid dereliquisti me. vel utquid est delictio in eo. vel utquid est delictio in ea.
Lamech. Quando est nomen hebree fuerat. vel adiutorium sive erectio aut firmamentum.
Lamech. doctrina. vel disciplina cordis. seu cor serviens. aut cor servitutis.

Lamech. quando est nomen hominis percutiens vel percussus. sive humilis. aut humiliatus.
Lamuhel. cum quo est deus. vel in quo est benedictio.
Laodicia. fuit in nomine. vel nativitas expectata. sive tribus amata a domino. aut tribus amata a domino. aut tribus amabilis domini.
Laodicenses. fuit in nominibus vel nativitates expectate seu tribus amate domino. aut tribus amabiles domini.
Laomim. tribus. vel infesi. seu filiarum multarum tribuum. aut principes multorum populorum.
Lapidoth. fulgor. vel fulgur sive fulgurans. aut fulguratio.
Larma. sublimas. vel consurrectio.
Lasa. salus. vel salvatio. sive in salutem aut in salvationem eius.
Lasabi. sperante me. vel in domino spes.
Lasebenus. salus donata. vel salvatio a domino.
Lathusim. fabri. vel malleatores.
Lazarus. adiutus domini. vel auxiliatus a domino.
Lebana. albedo. vel candidatio.
Leben. candidum vel confectio.
Lebbeus. corculum. vel quasi cor.
Lebna. lactes vel certitum.
Lebni. lactes. vel certitu.
Lebnitici. lactarii vel confectarii.
Lebona. albedo. vel candidatio.
Lecha. gena eius. vel maxilla eius.
Lechi. gena mea. vel maxilla mea.
Lechis. gena viri. vel maxilla abscisa.
Lechu. consurgens. vel consurrectio.
Ledam. flamma indicans. vel exurens iudicium.
Ledohel. flamma iudicans deo. vel exurens iudicium dei.
Ledan. flamma iudicans. vel exurens iudicium.
Leemas. iniquitas. vel ad iniquitatem.
Leech. flamma vite vel exustio panis.
Legibon. ignis. vel incendium.

Lecim. primis. vel refectio.
Lezamabacthani. ut quid dereliquisti me. vel equid est derelictio mea.
Lesa. salus. vel salvatio. sive in salutem aut in salvacionem.
Lesem. ad nomen. vel ad auditionem.
Lesemdan. ad nomen iudicii. vel ad auditionem iudicantis.
Leuaboth. venientes. vel conficientes.
Leui. additus. vel appositus sive assumptus. vel applicatus.
Leuite. additi. vel appositi sive assumpti aut applicati.
Leuites. adiectio. vel apposicio. sive applicacio. aut plecio.
Leuiathan. prosequens eos. vel additamentum eorum.
Lia. laborans. vel laboriosa.
Libanus. albus. vel candidus. sive candor. aut candidacio.
Libarium. tentura palee. vel trahentes paleas.
Libia. veniens. vel intrantes.
Lebonia. suscitationis. vel suscitatio sive ad suscitandum. aut ad suscitationem.
Leboniu. suscitantes. vel ad suscitandum.
Leci. consurgens. vel lacrimas fundens.
Lecia. lacrimas fundens ei. vel consurrectio eius.
Lecius. consurgens. vel ipse suscitans. sive lacrimas fundens. aut lacrimarum effusio.
Lecii. consurgentes. vel ipsi suscitantes sive lacrimas fundentes. aut lacrimarum effusiones.
Lecmia. suscitans. vel suscitatio.
Lecmienses. suscitantes. vel suscitacio.
Ledi. genuit. vel edificavit.
Ledia. nata ei. vel edificatio eius.
Ledii. nati. vel edificantes.
Ledda. natalis. vel edificata.
Linus. tibicen. vel cadaver.
Lucania. flava reptacio. vel nativitas temptacionibus.
Lisias. generans. vel generatus.
Lisimachus. generans percussionem. vel generationis percussio.
Listra. genus decorum. vel generans decorem.

Listris. necessitas angustie. vel vie tribulacio.
Lithostratos. sublimitas. vel pelvinum. seu generans lactationem aut utilitas sermonis.
Lobna. alba. vel candida. sive albor aut candidacio.
Lobeni. albus. vel candidatus. sive cor meum. aut cor filii mei.
Lobni. albi. vel candidi. sive albor aut candidacio.
Lobnite. albi. vel candidati. sive albedines aut candidatores.
Lobonu. albus vel candidatus. sive cor meum. aut cor filio meo.
Lod. uterulum. vel declinacio.
Lodabar. ipsi verbum. vel ipsi sermocinacio.
Lodadio. ipsi sermonis. vel ipsi testificacio.
Lodamin. ipsi causa. vel ipsi iudicium.
Loide. consecucio utilitatis. vel que consecuta est utilitatem.
Lomna. lactis candidati. vel lactis candidacio.
Loomimim phylarchi multarum est tribuum. vel principes multorum populorum.
Loth. vinctus. vel declinans. seu vinctus. aut ipse conclusus.
Lotham. ipse detinens eos. vel ipse vinculum eorum.
Lothan. vinculum. vel conclusio. seu declinans dominum aut vacans gentem.
Lothe. vinculum eius. vel ipsi conclusio venit.
Lucas. ipse elevans. vel ipse consurgens.
Lucius. ipse elevans. vel ipse consurgens.
Lud. victus. vel declinans. sive nativitas aut utinam natis.
Ludim. vinculum. vel declinantes. sive forte proximi. aut utinam proficientes.
Luith. gene vel maxille.
Luza. nux. vel amigdalum.
Maacha.
Maachathi congregavit dei. vel congregatio dei.
Maaba. mollities. vel confractio.

Maachati· facta est in· ul' fracti
fuit in· seu venit texit· aut ve
tus percussio·
Maadi· insultat tecum mei· ul' quod
sufficiens testimonium meum·
Maain· congregatus michi· ul' con
gregatio mea·
Maala· chorus· ul' infirmitas·
Maalaph· de mille· ul' de doctrina·
Maalath· chorus pestis· ul' infirmi
tas eorum· ·/· cio dei·
Maallehel· laudans deum· ul' lauda
Maalmeon· de habitacione· ul' habitaculum
habitacionum·
Maalon· de fenestra· ul' a principio
sui consummatus· aut securitas·
Maallon· de fenestra· ul' a principio
sui consummatus· aut securitas·
Maama· congregatus ipsius ei· ul' con
gregatio ipsi eius·
Maamite· congregati ipsi ei· ul' con
gregaciones ipsorum eius·
Maamad· desiderium· ul' desiderabile·
Maanath· requiescens· ul' requesto·
Maara· amara· ul' domus mea· seu
excitatione aut eruptione·
Maaruth· fovee· ul' spelunce·
Maasai· honus deo· ul' assumpcio domini·
Maath· desiderium· ul' delectabile·
Mabar·
Mabsar· munitum sublatans· ul'
munitum vigilie· ·/· cio dei·
Mabdihel· munitus deus· ul' muni
Mabdihelite· munitum de· ul' muni
ctes dei·
Mabsan· munitus ul' progenies sive
munimum aut proteccio·
Mabsar· munietis· ul' munitio
Machai· ingenium ul' percussio·
Mechia· ingenium ul' percussio·
Machabeus· progenies· ul' precio·
sive pacientis· aut ingeniosus·
Machabei· progenitores· ul' preciones
sive pacientes· aut ingeniosi·
Machuchi· subactus michi· ul' mol
licies mea·
Macedon· eructio· ul' orientalis· si
pinus· aut in antecessum·

Maceden· eructans· ul' eructio· sive
oriens· aut antecedens·
Macedo· eructans· ul' eructio· aut orien
aut antecedens
Macedonia· combusta· ul' abustio
sive antecedens· aut orientalis·
Macedones· comburentes· ul' abusti· sive
antecedentes· aut orientales·
Macelloth· cetus· ul' cetus· sive aggrega
aut aggregaciones·
Macelloth· cetus· ul' cetus· sive aggregati
aut aggregaciones·
Maceria ·/· domini·
Maceria· exurgens domini· ul' oriental
Maces· finis· ul' definitio·
Maceos· finis· ul' definitio·
Machet· oriens vita· ul' antecedens
panorem·
Machi· quid est ul' quia est· sive rex
meus aut regnum meum· ·/· meum dei·
Machiel· rex meus deus· ul' regnum
Machimach· quid est domini· ul' quo ab re
donatio· ·/· seu videns· aut de infirmitate
Machir· venundabit· ul' restituet
seu videns· aut de infirmitate·
Machirite· venundabit· ul' restituet
seu videntes· aut de infirmitate
Machmas· humilitas· & attrectatio·
Machmatach· huius ul' attractus·
seu tangens aut vilitas reductum·
Machon· concupiscens· ul' concupiscibil
Mada· mensura
ul' quis sufficienter·
Madabis· mensura vehementer sus
tollens· ul' sufficientie venie
tis plasmacio· ·/· cor·
Madabena a saltu eius· ul' a venie
re eius sive saltus cor· aut vomit
Madai· mensura mea· ul' quem suffici
ens michi·
Madihel· tartus mea deus· ul' de
tensio mea ex me·
Madin· contradictio· ul' habitaculum
seu in suta domi· aut sufficiencia
gste·
Madares· tremens ul' solutio·
Madia· mensura domini· ul' sufficientia
domino·

Madiam. docl. ul' de iudicio. siue in aliu. aut iudiciu.
Madian. respondens. ul' diiudicans seu iniquitas. aut contradictio.
Madianei. respondentes. ul' diiudicantes. seu iniqui. aut contradicentes.
Madianite. respondentes. ul' diiudicantes. seu iniqui. aut contradicentes. iniquitas.
Madio. turris testiu. ul' mensura sex.
Madim. iudicium. ul' diiudicatio.
Madmena. mensura uelleris. ul' quam sufficiens exempli.
Madon. contradictio. ul' habitaculu. siue habitacio aut inhitantes.

Maphia. spe
Mculacio ul' speculacio. seu de speculo. aut de speculacione
Magall. colonia. ul' transmigratio.
Magala. transmigrans eum. ul' colonia eius. // coloneg.
Magalim. colonie. ul' transmig
Magbena. defendens filiu sibi. ul' defensio filii eius.
Magdal. magnitudo ul' turris. seu premuniens. aut premunitio.
Magdahel. turris dei. ul' q magnificauit me deus.
Magdalum magnitudo. ul' turris seu defendens eos. aut premunicio eorum.
Magdalene. magnifica. ul' premunita. siue turrensis. aut defensibilis.
Magdahel. turris dei. ul' magnificans deum. seu turrim accepit a deo. aut magnificauit me deus.
Magdalgad. turris pirate. ul' defendens acie seu latrunculu.
Magdol. turris. ul' magnitudo.
Magdola. turris eius. ul' magnificans eum. // magnificencia.
Magdola. cuius grandis. ul' q turris siue q est magnitudo. aut q est
Maggedda. nuncians. ul' annunciacio.
Magedam. fractus tom ul' annunciacio.
Maggeddo. temptacio. ul' de temptacione. siue pomorum eius. aut fructu cene eius. seu poma eius.
Magedon. temptans. ul' temptacio seu cenaculum. aut inhitacio.
Maggeddon. temptans ul' temptacio siue cenaculum aut inhitacio.
Magedh. seu pauoris. ul' temptacio uite. // buton.
Magmas. tangens ul' de tactu. seu [illegible] aut iniuitas [illegible]
Magog. doma. ul' tectu. siue de tectis. aut de domate.
Magron. Gutur ul' de fauce.
Magron. Gutur meroris. ul' de fauce iniquitatis

Mahari. domus uisio
Mmis. ul' amaritudo mea.
Malchiram. ex dei parte. ul' extra excelsa. // et dns deus.
Malchisuhel. excitata deus ul' est

Maiai. contradictio
Mul' mensura sufficiens.
Malmam. desideratas eos. ul' desiderium eorum.

Malach. angelus ul' nuncius
Malachi. angelus meus. ul' annunciacio mea.
Malachias. angelus dni. ul' annunciacio dni.
Malachim. liber regum.
Malachim. annuncians eis. ul' angelus eorum.
Malachoth. liber regnorum.
Malachoth. angelus tempore. ul' annuncians responsionem.
Malalai. laudator meus. ul' laudacio mea. // res.
Malahoth. angeli. ul' annunciacio
Malachi. laudator principis. uel despector angustiarum.
Malathiel. uisio. ul' de uisione. siue despiciens. aut despectio.
Malehel. laudans dnm. ul' laudacio dei.
Malcha. regnum. ul' principatus.
Malchi. rex meus. ul' principis mi. // patus dni.
Malchia. regnator dns. ul' princi
Malchon. rex meshae. ul' prin

ceps iniquitatis.
Malchus. rex consilii. vel princeps festinator.
Malech. iuncius. vel regnator.
Maleloth. angelus iunctus. vel annuncians declinacionem
Maloth. princeps. vel annunciator.
Malooth. angeli. vel annunciatores.
Mallote plenitudines. vel adimpleti.
Mambre. dividens. vel divisus. seu claritudo. aut perspicuitas.
Mambrei. mare in capite. vel mare pelliceum.
Mamoazer. de longe. vel elongatus.
Mammon. lucrum pecunie. vel cupiditas divitiarum.
Mammona divicie. vel cupiditas. utrumque hoc nomen est sirum et paritur hebreum. mixtum utriusque.
Mamucha. elongavit calorem. vel alienacio prolacionis.
Mamucham. elongans calorem. vel alienacio prolacionis.
Man. quid. vel quomodo.
Manna. quid est hoc vel quomodo est istud.
Mana. donans. vel requiescens.
Manaa. munus. vel consolacio. seu sacrificium. aut holocaustum.
Manaach. munera. vel consolaciones seu munitans mirum. aut pavoris complecio.
Manad. sepulchrum. vel monumentum.
Manaem. consolatus. vel consolacio.
Manaen. castrum. vel tabernaculum seu requies. aut consolacio.
Manach. requies. vel sepulchrum.
Manaim. castra. vel tabernacula. seu requiesciones. aut consolaciones.
Manasses. flectimus. vel obstupescens. seu obliviosus. aut quid oblitus est.
Mane. unus. vel numinans. seu complevit. aut complecio.
Manecch. numinus ire. vel numinans iram. seu complens pavorem. aut pavoris complecio.
Manhu. quidnam hoc est. vel quomodo est istud. Similiter.
Manizamaroch. tendentes. vel fuscinulas. [?]
Manlius. quid laboras. vel quomodo laboriosus es.
Manue. requiescens. vel requievit.
Maoch. Macriacus. vel eviracio.
Maol. chorus. vel plenitudo.
Maon. habitaculum. vel habitacio.
Maozim. in habitacionem videns. vel habitaculum fortitudinis eorum.
Mapsi. Mapym. vel protectio.
Mapsam. numiens eos. vel protectio eorum.
Mara. amaricans. vel amaritudo.
Maradach. amara generacio. vel amara lacerans. seu amare contemnens. aut amarus vel arrogancior.
Marai. amaricavit me. vel amaritudo mea. Amaricans oracio.
Maraioth. amara scala. vel amaritudines.
Marala. amara concessio. vel amaricantes descendens.
Maranatha. in domino nostro adventum. vel quomodo communis vel advenier. Sirum est et hebreum.
Marath. amarum tempus. vel amaritudo peti.
Marchamoth. quadrige. vel currus gantes.
Marchus. atticus. vel defricatus.
Marchus. amarus. vel declinatus. seu certus. aut sublimis mandato. Donans contricius.
Mardach. amara contricio. vel ipsum.
Mardochai. amare contremens. vel mundum. vel amara contricio devicacionis.
Mardocheus. amare contremens impudentem. vel amara contricio impudencie. Plasmacio.
Mareol. amare tollens. vel amara.
Maresa. a capite. vel a principio.
Marech. amara vita. vel amaricando pavoris.

Maria illuminata. vel illumina-
trix.
Maria. Smirna maris. vel stella
maris. siue illuminans. aut mare
amarum. Siro aut sermone dña
interpretatur.
Maribboth. lites. vel iurgia. siue discen-
siones. aut contradictiones. // tis.
Marimuth. lingans. vel ex dicens
siue amara mors. aut amaritudo mor-
Marisa. a capite. vel a principio. seu
amare tollens. aut amara plas-
macio. // retencio.
Marina. amaritudo hominis. vel amara
Maradieth. amara preuaricans. vel ama-
ra contricio.
Marioth. amara scia. vel amari-
cans dñacio.
Maron. sublimis. vel de excelso. seu
amare tristis. aut amara tristicia.
Marsana. amare humidans. vel ama-
ra consilio. // aut sermone dñans
Martha. prouocans. vel irritans. Siro
Maaca. homines
vel assumpcio. // eius.
Masaa. honerans eum. vel assumpcio
Masa. pondus. vel alleuacio.
Masadai. recitans. vel requirens. siue
assumens seruitutem. aut horians
testimonium.
Masaphoth. rostra incendencia. vel
de tribulacione rostrorum. // mea
Masai. homines meum. vel assumpcio
Masia. homines dño. vel assumpcio dñi.
Masal. parabola. vel prouerbium
Masim. iocunditates. vel iocunditati-
bus. siue homines domi. aut assumpcio gre-
Maseth. pincerna. vel propinator.
Masepha. speculator. vel speculacione.
Massephath. speculacio. vel contempla-
cio. // dñi.
Maseiel. homines dño. vel assumpcio
Masena. prospera. vel seda. seu secundans
aut secundacio.
Masera. erudicio. vel disciplina.
Maseraei. eruditi. vel disciplinati.
Masereha. libans. vel attrahens.
seu libacio. aut uectigal. natium.

Masserophoth. speculans. vel idumi-
tum. vel contemplator superhumanus.
Maseroth. specule. vel refugia. siue
municiones. aut protectiones.
Masepha. speculacio. vel contemplacio.
siue de speculacione. aut de contem-
placione.
Masphac. contemplans esse. vel spe-
culator peti.
Masphe. speculacio. vel contemplacio.
Massia. homines dño. vel assumpcio dñi.
Masloth. prouerbia. vel parabole.
Masma. gaudiens. vel exaudiacio.
Masmana. auditor domi. vel exaudicionis
gratum. // seruitutis.
Masob. homines serui. vel assumpcio
Masobia. speculans dñm. vel assumpcio
dñi. // ex libacio.
Masrecha. uectigal naui. vel attrac-
Masrephoth. speculans se in dumi-
tum. vel contemplator superhu-
manus. // cio iniquitatis.
Masregia. homines impium. vel assump-
Matha. do
nans. vel donacio. siue tributum
aut humile forum. // cio eorum.
Mathalaim. consummans eos. aut perfec-
Mathania. manus. vel donacio.
Mathan. donans. vel donatus. seu do-
nator domi. aut donacio gre.
Mathana. donans ei. vel donacio ei.
Mathanai. donum eius mi. vel donacio
eius mea. // dñi.
Mathania. donans dño. vel donacio
Mathaniam. donatus dñi eis. vel do-
nacio dñi eorum.
Mathaniche. donatores. vel donacio.
seu donatores donorum. aut donato-
res gratiarum.
Matharith. compluuium. vel compluuio
seu compluuiis. aut compluuio me.
Mathath. donans petitum. vel donacio
corporis. // cio corporis eius
Mathatha. donans petitum ei. vel dona-
Mathathias. donatus a domino. vel
donum dñi aliquando. // do lacrimatis.
Mathecha. dulcis laticis. vel dulce-
Matherha. donans ei. vel donacio eius.

Matheus donator consilii. vel donum festinacionis.
Mathania. donator gratie domini. vel donans donacionem domino.
Mathias. donatus domino. vel donacio domini. providus scilicet. in cuius loco positus est.
Mathanai. donum domini est.
Mathusale. cave hic interpretacionem.
Mathlani. consummans eos. vel donatus domino est.
Mathathie. persecucio vel virga delentis. // sator.
Mathirech. ethonomus vel dispen
Mathsial. dono indigens. vel donator dominantis.
Mathusalam. mortem missio. vel mortis emissio. sive mortuus interrogat. aut mortuus est. et interrogavit.
Mauhel.
vivens deus vel vivens dei. seu ex vita dei. aut quis est sic deus.
Maumam. quis est de longe vel ex vita alienatus.
Maza. ex hoc vel ex istis.
Mazarach. zodion. id est signa horoscopi. per xii horas.
Mazoroth. zodiachon. quod mathematici duodecim signa appellant.
Mazia. ex hoc dominus. vel ex isto dominacio.
Maziau. ex hoc dominus est. vel ex isto dominacio est. // posicio.
Maziroth. ex hoc tempore. vel ex istis vel
Mazuroth. vincula vel disciplina. seu successiones. aut exclusiones.
Mecaddom.
ab exordio. vel contra orientem.
Mechia. pensus domino. vel pensio domini.
Mechinas. humilitas. vel attrectacio.
Mechine. basis quiescens. vel venundatus commocioni.
Mechonoth. fulture vel supposiciones seu bases. aut sustentacula.
Mechorath. venundatus. vel venundacio. // venundacio mea.
Mechorachi. venundacio mi. vel ve
Mechurath. venundatus. vel venun

dacio. // venundatores.
Mechurathithe. venditam. vel ve
Medab.
Fames antiqua vel fames aq
tuum. // aquarum eius.
Medabi. fames antiqua ei. vel fames
Medabena. honus vel ponderis. sive de honore. aut de ponderibus.
Medad. mensus est. vel aque mensure. sive metiens. aut mensuracio.
Medala. aque sublimes. vel mensura in qua. // dacium. aut responsio.
Medan. metiens. vel respondens. sive in
Medana. aque eminentes. vel aquarum eminencia.
Mede. mensura vel aque eminentes.
Medemena. mensura vultum eius vel aqua eminentes ex ipsis.
Medena. aque sublimes. vel aquarum sublimitas.
Medi. adequati. vel mensuratores.
Media. mensura. vel adequacio.
Medom. mensurans eam. vel adequacio in dicii. // vivit in racione.
Medon. mensurans dolorem. vel adequacio
Medo. mensurans. vel mensuracio.
Meeber. decoctia. vel vietor.
Meethabel. benigna dei. vel benignitas domini. // tas domini.
Meezabel. benigna dei. vel benignitas
Metaach. impetus aque. vel impetus aquarum
Mephath. speculum. vel speculacio.
Mephoeth. speculum vite. vel speculacio parvorum.
Megid.
despiciens. vel despectio.
Megbil. despiciens confusionem. vel despectio ignominie.
Medai. conspicio.
vel in suum sufficiens.
Mezabel. benigna dei. vel benignitas domini.
Mela. vallis sal. vel vallis calca.
Melcha. regina. vel regnatrix.
Melcham. regens eos. vel rex eorum.
Melchi. rex meus. vel regnans michi.
Melchial. rex dominus. vel regnum domini.

Melchiel. rex meus deus. ul' regnum
meum dei. // mea dn̄i.
Melchielito. reges mei dō. ul' regna
Melchiſedech. ul' rex pacificus ꝯ
rex iuſtus. ſu rex pacis. aut rex
iuſticie. // ſalutis.
Melchiſua. rex ſaluator. ul' regnū
Melchiſua. rex loquar. ul' regnū
cantilene. ſu rex meus tyrannus.
aut rex meus porcio.
Melchiſue. rex ſaluator. ul' regnū
ſalutis.
Melchiſue. rex loquar. ul' regnū
cantilene. ſu rex meus tirannus
aut rex meus porcio.
Melchom. rex eorum. ul' principātus eius.
Melchon. rex meroris. ul' princeps
iniquitatis.
Melchonoth. ſulchra. ul' regna. ſu
reges mouti. aut regnum cubitu
la.
Melea. vall' ſalis. ul' uall' ſalſa.
Melech. regnum. ul' regnator.
Melech. chorus. ul' a principio meo.
Melechias. chorus dn̄o. ul' a principio
domini
Melichuic. infirmitas. ul' de infir
mitatibus. ſeu mandatū humile
aut mandatum humilitatis
Mello. plenus. ul' plenitudo. ſu ad
impletus. aut adimplecio.
Meloch. pleni. ul' ad impleti. ſiue
plenitudines aut ad implecōes.
Melochi. pleni mei. ul' adimple
ciones mee.
Melloch. pleni. ul' adimpleti. ſeu
plenitudines. aut adimpleciones.
Mellochi. pleni mei. ul' adimplec
ciones mee.
Mella. rixa. ul' maxime.
Melluch. vallis ſalſa igneus mor
dencis. ul' uallis ſal dolore preſtol
lancium.
Melluchanem. uall' ſalſa mordē
cium lapides. ul' uall' ignea lapi
dum ardencium.
Mellucharen. uall' ſalſa mordē
cium lapides. ul' uall' ignea la
pidū ardencium.
Melluth. plenitudines. ul' ad im
plecciones.
Meon. a quo. ul' ex ipſis.
Membrana. aperta. ul' mani
feſta. ſeu apercio. aut manifeſ
tacio.
Memphis. os. ul' ab ore. ſu os eius.
aut os ex ipſis.
Memphiboſeth. os. ꝯfuſii. ul' os ꝯ
fuſionis. ſu os ignominie. aut de
ore ignominia.
Memphon. os meroris. ul' de ore iſti
quitatis. // iſto.
Memmius. ex equo eius. ul' ex ipſis
Memni. aq̄ mee. ul' miſca mea ex
ipſis. // maciouis.
Memnith. ex quo decus. ul' miſca ꝯ
Meon. uiſcera
ul' ex ipſis.
Menna. viſcera mea. ul' ex ipſis
intimis meis.
Menelaus. miſera maledcā. ul' ex
ipſis maledcīs.
Mer. apertus. ul' manifeſtus. ſu
illuminans. aut illuminacio.
Merab. multitudo. ul' de multitudie
ſeu manifeſtans pſem. aut illu
minacio pſis.
Merari. amaricans. ul' amaritudo
ſu aperiens uigilias. aut illumi
nans ſuſcitacōm.
Meraite. amaricantes. ul' amari
cati. ſu apientes uigilias. aut
illuminantes ſuſcitacionē.
Mercurius. aperiens ciuitatibus
ul' illuminans acutum ſigni.
Mere. apertus. ul' manifeſtus ſeu il
luminans eum. aut illūinacio
eius.
Mered. rebell'. ul' apcio. ſu illūians
aut manifeſtacio.
Merepheth. ſonans. ul' incubans
ſu incubabat. aut ꝯfouebat.
Meremoth. apiens mortem uel
illuminans mortuos.
Meribaal. litigans cū marito. ul'
litigans cum altiſſimo. ſu liti

gans in maritimum. aut litigans
cor altissimum.
Merimuth. aperiens mortem. uel
illuminans mortuos.
Merob. multitudo. uel de multitudine.
Merodach. amara prouocacio. uel a
maritudinem inducens. seu ama
re conterens.
Meron. aqua. uel perfluentes.
Meron. illuminans mentes. uel ma
nifestans iniquos.
Meronach. illuminans mentes
tempora. uel manifestans iniquita
tem peccati.
Meronathiel. illuminans mentes
tempore. uel manifestans iniqui
tatem.
Meroz. aperiens uisionem. uel illu
minacio fortitudinis.
Merez. confidens uel consilium suum archi
uum. aut aque circuitorum.
Mes. hospes.
uel hostis. siue inclinacio. aut
mensuracio.
Mesa. euado. uel aque rara.
Mesa. hospes eius. uel hostis eius. siue
mensurantes eum. aut mensuracio eius.
Messa. hospes saluans. uel mensura sa
lutis.
Mesi. aque rare. uel propinacio. siue
dans potum. aut propinator.
Meslech. propinans. uel potum dans.
siue hospes fratris. aut hostis firmita
tis.
Mesallem. hostis missus. uel reddens
reddicionem. seu mensurantis precium.
aut hospes iusticie.
Mesaloth. anacens incultum. uel aque rare
declinacio.
Mesamelech. potum dans choro. uel
propinans a principio.
Mesech. attrahens. uel trahens. siue com
pressus. aut compressio.
Mesech. deficiens. uel prolongans
seu defectio. aut prolongacio.
Mesepha. speculator. uel contempla
tor. seu speculacio. aut contemplacio.
Mesellima. capiens eos domino. uel pal
pacio eorum dominus.
Meseroth. uincula. uel discipline
seu successiones. aut exclusio
nes. // tor domini.
Mesezabel. benignus deus. uel mensura
Mesezebel. benignus deus. uel mensura
tor domini.
Mesphar. speculacionem suscitans.
aut contemplacionis uigilia.
Mesphareth. hospes hians. uel hos
pes hiatus. // discipline
Mesphe. hospitis lacus. uel hostis
Messias. crisma. uel unctio. siue xpc
aut unctus. // mitatis.
Mesolam. hospes solus. uel mensurator
Mesollam. capiens eos. uel palpacio
eorum.
Mesopotamia. eleuata uoce quedam
uel eleuacio cuiusdam uocacio
nis.
Mesraim. hospitans eos. uel men
sura eorum. Sciendum uero quod mesraim
egiptus appellatur.
Methi. uarius. uel uarietas.
Messulam. mensura doloris. uel hos
tis auctior.
Methecha. dulcis. uel dulcedo.
Meteca. uirga. uel lec
tulus.
Mesabiel. benignus uir hic
uel quam bona deuocacio ue
nustatis.
Metabel. quam bonus deus. uel quam
bona diuinitas.
Metabehel. quam bonus deus. uel
quam bona diuinitas.
Mechri. dulcedo uidens. uel dulcis
uisio.
Meusim. saluans eos. uel attenu
acio eorum.
Meza. ex hoc. uel exitio.
Mezaab. aqua aurea. uel filia
artificis.
Mezaab. eleuata. uel super eum fi
aqua fluens. aut aque fluxio.
Miamin. dans
Minatus. fetus. uel eius do
minatus.

Mahalat. electus. ul' electio siu' de
elect'. aut de electione.
Machia. quis hic. adubium loci. l'
quis est iste.
Michael. quis ut d's. ul' quis e' sic
dicas. // ductor.
Machaia. quis n' dn's. l' quis est iste
Michahoth. quis hic dilatans. ul'
q' est h' latitudo.
Machal. quis est hic. adubiu' loci.
ul' quis est iste. // hoc loco.
Micheas. quis est iste. ul' quis e' in
Machol. aqua omn's. ul' aqua ex
omnib3.
Mas. tinens. ul' tinsuatio.
Maphaath. aq' impetus. ul' aquaz
impulsio.
Maphibaal. os deuorans. ul' os ue
tustatis.
Miphiboseth. os confusum. ul' os sile
ncii dum. siu' os confusionis. aut
os ignominie. // cius.
Mahabel. domus d'i. ul' domus contra
Malecheue. generans castra. uel
gn'acio castrorum.
Malecum. generans. ul' gen'acio. seu
gn'are. aut qui est ciui.
Maleho. regnum. ul' regnator.
Miamin. quis matris sue. ul'
cuiq' conatus est.
Marra. amara. ul' amaricans siu' a
maritudo. aut amaricacio.
Miribaal. litigans cum magistro. ul'
litigans cum altissimo. siu' litigans
inmaritudinem. aut litigans et altis
simum. // gaude dn's.
Masaal. tractus eos. ul' quis i'tro
Masaam. extrahens p'rim. ul' i'tro
gatio eoz.
Misach. quis ut risus. ul' quis
ut fe. siu' quis risus. aut quis
de gaudio // uans deus.
Misael. p'p'le d'i. ul' quis e' ut sal
Misia. quie indigencia. ul' q' est
cornucacio.
Mosor humiliacas. ul' tribulacio. seu
de humiliacate. aut de tribulacione
Misor. plana. ul' directa. siu' huius

aut campestris.
Micilepe. transmigrans. ul' de
clinans. seu declinacio. aut t'ns
migracio.
Mariadel. declinatis domu' sufficie
ens. ul' transmigracio domi suf
ficientis.
Mizaab. quis ut auru' ob risum
ul' quis est sicut auru' purius
simum.

Moab. de patre. ul' ex patre
generati.
Maadia. n' sunt domi ini. ul' suf
ficiens domino
Moas. fortis. ul' robustus siu' robur
aut fortitudo.
Maziha lu. de adiutorio dn'i. ul'
dominius auxiliator est.
Mobonna. edificium. ul' edifica
tor. // ac rueq.
Mobbonai. edificans m. ul' edifica
Mobunna. edificaui. ul' edificator
Mobunnai. edificacis m'. ul' edifi
cacio mea.
Machebor. mulctans patrem siu'
ul' p'ime maiorie.
Mechona. Supparlaio. ul' sustent
acionum.
Mochon. veniundator m's. ul'
uenundacio m'a.
Machath. plage. ul' uulnera.
Mochocha. plaga eius. ul' uulne
rans eum.
Modab. natiuitas. ul' gen'acio
Modan. nascens p'ri. ul' generacio
eius.
Modin. iudiciu' ul' diiudicacio
Modim. iudicans eos. ul' iudiciu'
eoz.
Modollam. gn'acione' testificans
ul' natiuitatis testificacio.
Moolath. dolens. ul' parturiens.
siu' a dolente. aut a parturiete.
Moolathi. dolor meus. ul' parturi
ens michi.
Molech. palpacio. ul' attrectacio.
Mochia. palpans eum. ul' attrecta
cio eius.

Moyses. aquaticus. ul' assumptus
de aqua.
Moises. urgens. ul' liniens. s̄ii at-
tractans. aut palpans.
Mosadai. princeps piscium. ul' do-
lor parturientis.
Mosad. regnans ul' principans. s̄ii
dolens. aut parturiens.
Mosar. rex meus. ul' princeps m̄s
s̄ii dolor meus. aut parturitio m̄a.
Mosarite. regnantes. ul' principa-
tes. s̄ii dolentes. aut parturien-
tes. // eo₂.
Moserum. regens eos. ul' princeps
Mooo. infirmitas. ul' a principio.
Moloch. rex ul' princeps. s̄ii rex ul'
aut princeps ur̄.
Mool. infirmitas. ul' de infirmi-
tate. s̄ii chorus. aut a principio.
Moola. chorus eius. ul' ab inicio ei'.
s̄ii infirmans eum. aut infir-
mitas eius.
Mooli. infirmitas mea. ul' de infir-
mitate mea. s̄ii chorus meus. aut
a principio meo.
Moolli. chorus laboris. ul' a princi-
pio laborioso. s̄ii infirmus laboris
aut de infirmitate laboriosa.
Moolite. chori mei. ul' a principio
m̄o. seu infirmantes me. aut
de infirmitatibus m̄is.
Moos. infirmitas. ul' habitaculum
Moosa. infirmans eum. ul' habitacu-
lum eius. // cultu d̄ni.
Moosia. infirmus d̄ns. ul' habita
Mordech. hec. ul' hereus.
Morathi. heres m̄s. ul' hereditas
mea.
Morasthi. hec meus iste. ul' he-
reditas mea ista.
Morasthim. hec eo₂ iste. ul' heredi-
tas eo₂ ista.
Morasthite. heres m̄i isti. ul' isti
sunt hereditates mee.
Moria. uisio. ul' uisionis. s̄ii illu-
minans. aut illuminatum. ip̄e est
locus de quo Abrahe dictum est. va-
de in terram uisionis.

Morithi. heres m̄s. ul' hereditas
mea. // a saluatore.
Morome. sublimitas. ul' celsitudo
Mosa. salus. ul' erudicio.
Mosahe. saluator. ul' saluificator.
s̄ii a saluatore. aut a saluifica-
tore.
Mosellamoth. capiens eos mors.
ul' palpacio mortis eo₂.
Moseia. erudicio. ul' disciplina.
Moseroth. uincula. ul' discipline.
Mospheth̄aim. sortes. ul' uicine seu
sortium. aut uicinarū.
Mosi. palpator. ul' attrectator.
Mosoch. captura. ul' capiens. s̄ii
capientes. aut captiue.
Mosollom. capientes eos. ul' palpa-
cio eo₂.
Mosollamia. capiens eos d̄ns. ul' pal-
pacio eo₂ dominus.
Mosollamoth. capiens eos mors.
ul' palpacio mortis eo₂. // eo₂.
Mosollam. capiens. ul' palpacio
Mosma. uinculū. ul' disciplina.
Mozel. eruditus d̄s. ul' disciplina
dei.
Muppim. consolans eos. ul' ui-
cera eo₂.
Musa. palpans. ul' attrectans. s̄ii
palpacio. aut attrectacio.
Museroth. uincula. ul' discipline.
Musi. palpans. ul' contrectans.
Musach. palpans fratrem. ul' attrec-
tacio fr̄is.
Musithei. palpans. ul' attrectans.
Naa. pul-
chritudo ul'
pulchra.
Naab. absconditus
ul' requiescens.
Nabi. absconditus m̄s. ul' requiecio
mea. // testimonium.
Naad. pulchra serui. ul' pulchrum
Naal. laudent. ul' laudabunt.
s̄ii torrens. aut laudacio.
Naala. torrens dei. ul' laudans d̄m.
Naali hel. torrens di. ul' laudans
deum.

Naalon. decus cantoris. ul' pulchritudo
lactum.
Naama. decora ul' pulchrima. siue co̅
mouens eum. aut co̅mocio eoꝝ.
Naaman. decorus ul' pulcherrimus. siue
co̅mouens eos. aut co̅mocio eoꝝ.
Naamani. decorus m̄s. ul' pulcherrimus
m̄s. seu co̅mouens me. aut co̅macio
mea.
Naamach. mouens mortem. ul' decor
pc̄ti. // pc̄ts.
Naamithe. mouens mortem. ul' decor
Naamim. pulcherrimus. ul' co̅mocio eoꝝ.
Naar. puer. ul' infantulus.
Naara. pueri ei. ul' infantulus eius.
Naarath. puericia t̄p̄is. ul' infancia
pc̄toris.
Naari. puer m̄s. ul' infantulus eius.
Naarias. puer domino. ul' infantulus
domini. augurium.
Naas. serpens. ul' colub'. siue augurans. aut
Naaron. requiem sonans. ul' requiesci
onis sonitus.
Naason. colub' murmurans. ul' serpens
miuitus. siue augurans dolorem. aut
augurium iniquitatis.
Naath. decor temporis. ul' pulchritudo
pc̄ti. siue abscondens pc̄tm. aut requies
cens tempore.
Naazab. ex tunc p̄ph̄a. ul' p̄ph̄auit t̄c.
siue pulchrum auxilium. aut cessio
uel inicium.
Nabai. conspiciens ul' requiescens.
Nabaioth. sedens. ul' excludens. seu re
quiescens tempore. aut conspiciens
responsione.
Nabal. stultus. ul' insipiens.
Nabelo. p̄ph̄a ul' uenientes.
Nabaioth. sedens. ul' excludens. siue co̅
spiciens aut requiescens.
Nabath. scandalum. ul' scandalizans
aut insipiens. ul' insipia
Nabathei. insipientes. ul' scandali
zantes.
Naban. ueniens ul' includens. seu ue
nientis. aut inclusione
Nabiahel. uisus di. ul' sermientis do̅
Nabeoth. p̄ph̄etizans ul' p̄ph̄etizat.
Nablath. organum. ul' laudatoriu̅.
Nablon. psalterium. gc̄e laudatoriu̅.
Nablum. organum. ul' laudatoriu̅.
Nabo. sessio. ul' p̄ph̄ia. siue conclusio. aut
seuiens.
Naboe p̄ph̄a. ul' p̄ph̄ia.
Naboth. sessio. ul' p̄ph̄ia. siue concludens
aut superueniens.
Nabu. ueniens. ul' includens.
Nabuchodonosor. sedens in angustia
agnita. ul' sessio magnitudinis an
gustie. siue p̄ph̄ans istius modi signu̅
aut p̄ph̄ia laguncule angustie.
Nabuzabarri. calcans t̄p̄s. ul' calcatio
temporis. tacio triturans.
Nabuzarachim. calcator t̄p̄is. t̄call
Nabuthei. p̄ph̄e. ul' p̄ph̄antes.
Nabuzardan. p̄ph̄etauit paleas. uel
p̄ph̄ia alienii iudicii.
Nacheri. separans eos. l' separacio eoꝝ.
Nachon. preparans dolorem. ul' p̄paratio
iniquitatis.
Nachor. requiescente luce. ul' obse
cracio nouissima. siue requies luc̄s
aut preparacio nascitudinis
Nad. ascendens. ul' ascensio.
Nadab. notimus. ul' spontaneus.
Nadabias. uolens dn̄o. ul' spontaneē
domini.
Naeman. fidelis. ul' fidelitas. siue mo
uens eos. aut motus eoꝝ.
Naeth. requiescens. ul' requiecio.
Nafthador. dispsa gn̄acio. ul' disp̄
sio generacionis.
Nafheth. marina ul' maricima.
Nafhetor. con̄ita gn̄acio. ul' sublio
generacōis.
Nafheg. marinus ul' maricimus.
Nafhei. maricimi. ul' maris refrige
racōnes.
Naphel. aīa. ul' refrigiu̅.
Nafhil. aīa ul' refrigeriu̅.
Nagge. in dies. ul' meridianus.
Nageb. meridies. ul' meridianus
Napharai. puer m̄s. ul' infancia m̄a
Nahaliel. hymnus ul' laus. siue laudans
deum. aut laudacio dī.
Naio. salum. ul' mare. siue fluctuans

aut instabilis. i. sedis incerte.
Naim. fluctus uel motus. siue fluctuans. aut commocio.
Naoth. conspiciens. uel excludens.
Naloth. torrens. uel laudacio.
Nama. decus. uel commocio
Namohel. dormicio dei. uel dormicio dei. siue hii qui sunt dei. aut quos dormire facit deus.
Narra. pruidus. uel amaritudo. siue amaritudinis. aut amaricaciones.
Naurim. prudi. uel apostate. siue profugi. aut transgressiones eorum.
Namsi. palpans. uel tangens. siue attrectans. aut attrectacio.
Namuhel. loquens cum deo. uel cum quo loquitur deus.
Namuhelite. loquentes cum deo. uel cum quibus loquitur deus.
Nanee. pulis. uel decus. seu gratia pulchritudinis. aut pascua eorum.
Narcissus. colligens. uel collectio. siue lucerna lacens. aut accensus leticie.
Nasab. exhortans. uel exhortacio.
Nasaram. germen mollo. uel germen tenerum. siue germinans eis. aut germinacio eorum. // dilator.
Natha. coluber domini. uel serpens.
Natib. titulus uel stacio.
Nahim. dux. uel princeps. siue principans eis. aut principatus eorum.
Nason. consolans. uel requiescens. siue augurans. aut augurium.
Nasson. eandem habet interpretacionem.
Nasor. pulchritudo. luminis. uel consolans angustiatum.
Natham. donatus eius. uel donacio eorum.
Nathamelech. donatus regno. uel donacio regnatoris.
Nathan. donans domini. uel donacio gratie. // uit cum dñs.
Nathanahel. donum dei. uel dona
Nathinnei. donantes. uel donati. siue suppodiacones grece. uel sub ministri latine. // cio iniquitatis.
Nathon. donatus meroris. uel dona
Naua. seruus. uel germen. siue latracio.

aut pulchritudo.
Naue. eandem habet interpretacionem.
Naum. Germinans. uel consolator.
Naum. germinans eis. uel consolacio eorum.
Nazareth. flos. uel uirgultum. siue sanctitas. aut consecracio.
Nazareth. unctio. uel mundicia. seu custodiens. aut separacio.
Nazareus. uirgultum. uel floridus. siue custodiens. aut separatus.
Nazareus. mundus. uel sanctus. siue uictor. aut consecratus. utrumque hoc nomen apud hebreos non scribitur per z. literam. set per hebream sāde. quod scilicet uoc. z. literam sonam.
Nazarei. uirgulta. uel floridi. siue custodientes. aut separati.
Nazarei. mundi. uel uicti. siue sancti. aut consecrati.
Nasarei. uirgulta. uel floridi. seu custodientes. uel separati.
Nazarei. mundi. uel uncti. siue sancti. aut consecrati.
Neapolis. mire commota. uel mira commocio.
Nebaioth. latratus. uel apprehensus. uel latrantis apprehensio.
Nebal. latrans. latus. uel latrantis latus. seu latrantis leuitas. aut latrantis latitudo.
Neballach. latratus temporis. uel insipiencia propius.
Nebe. latrans. uel latratus. siue placitum. aut mensura.
Nebel. latrans deo. uel latratus dei. siue mensura dei. aut dei placitum.
Nebo. latrans. uel latrancia.
Nebri. latrator meus. uel placitum meum.
Nechao. paratus iste. uel paracio istius.
Neceb. stacio. uel attrectacio.
Necho. percuciens. uel percussio.
Nechoda. includens iudicio.
Nechaphath. includens. uel exclusio. siue incisum aspiciens. aut percussionem cudens.
Nechota. aroma. uel thimiama. siue storax eius. aut aromatizacio eius.

Necele. stilla. vel torrens.
Neelamite. stille vel torrentes.
Necelle. cuiusdam hel. vel ciuitas he-
ditis.
Neellemite ciuitas hel. vel ciuitas heditis.
Neelechol. torrens botri. vel botrus
torrentis.
Neema. consolans. vel consolacio. // dni.
Neemias. consolatur a dno. vel consolacio
Neestra. es. vel metallum. // dei.
Nefhalel. spirauit eos. vel applicans eos
Nefhe. spirans. vel sufflans. siue spc
aut sufflacio.
Nefhee. applicantes eos. vel legitur q
nomen est lapidis.
Nefheth. pruina. vel carbo. siue seducens
aut seductio.
Nepheth. eandem interpretacionem habet.
Nephthenoi. marina. vel maritima.
Nephi. purificans. vel purificacio
Nefthi. purificans aggrauatum. vel
purificacio aggrauati.
Nephthoa. decepcio. vel dissolucio.
Nefthuhim. aptum nomen. vel disso-
luta audicio.
Negoda. includens.
Neger. fetoris vel floris iudicio. vel
percussio iudicii.
Nehihel. stans deus. vel stacio dei.
Nelsoch. stans vel stacio. siue stac tpis
Neman. pulchritudo. vel consolacio.
Nembra. profugium. vel apostasia. siue
pardus. aut amaricacio.
Nembroth. pardus. vel apostata. siue
apostatauit. aut apostasia.
Nemra. profugium. vel transgressio
siue pardus. aut amaricacio.
Nemrim. pardi. vel apostate. siue
amaricantes eos. aut profugia
eorum. // aut apostatarum.
Nemri. pardi. vel apostate. siue pardo
Nemroth. tyrannus. vel profugus.
siue transgressor. aut apostata.
Nemsi. palpans. vel tangens. siue attrec-
tans. aut attrectacio.
Nemsib. stans. vel attrectans. siue sta-
cio. aut attrectacio.
Nephthad. decepcio. vel dissolucio.

Nephthali. latitudo mea. vel conuersio.
Nephtali. discretus. vel cancellus. seu
conuoluit me. aut conuolucio mea.
Nephtalim. latitudo. vel comparacio. siue
conuertens eos. aut latitudo eorum.
Nephtalim. implicacio. vel distincio.
seu dilatauit me. aut dilatacio mea.
Nephtalimite. conuertentes eos. vel la-
titudines eorum.
Nephtalimite. hircacula. vel compara-
ciones. seu dilatacio mei. aut impli-
caciones mee. // cio.
Nephthar. purificans. vel purifica-
Nephthe. decipiens. vel dissoluens. siue
decepcio. aut dissolucio.
Nephthoe. decepti. vel dissoluti. siue de-
cepcio. aut dissolucio.
Nephthoim. scalpentes. vel aperientes.
siue decipientes eos. aut dissoluci-
ones eorum.
Nephthupha. decepcio uite remisse
vel dissolucione claudicans.
Nephthuim. scalpentes. vel aperientes
siue decipientes eos. aut dissoluciones
eorum.
Nephthuhim. aptum nomen. vel dissolu-
ta audicio.
Ner. lucidus. vel lucerna. // cantacio.
Neregel. lucis aeternus. vel lucerna a-
Nereus. lucis consilium. vel lucerna
festinans.
Nerech. cithara. vel est lucerna. seu lux
uite. aut lucerna pauoris.
Nergal. lucis acutus. vel lucerna acer-
uata. // nacio.
Nergel. lucerna aceruata. vel lucerne ac-
Nerger. lucerna inuoluta. vel lucerne
inuolucio.
Neri. lucens mi. vel lucerna mea.
Neria. lucens domino. vel lucerna dni.
Neesa. coluber domini. vel serpens
dominicus.
Nethi. titulus meus vel statio mea.
Nesson. augurans. vel augurium. siue
augur bonus. aut auguris bonita-
tas.
Nesrath. temptacio tenella. vel fugi-
tiuus tener.

Nestheum. erarius. ul' metallarius
Nechman. erail. ul' mocio. siue commo/uens eos. aut commocio eorum.
Nechina. ymago. ul' ymaginacio.
Nechophati includens me. ul' inclu/sio mea. // clausores mei.
Nechophatite. includentes me. ul' i.
Nichanor. stans / lucerna. ul' statura lucida.
Nichodemus. includens iudicio. ul' / effluxio eternitatis.
Nicholaus. effluens. ul' effluxio. siue / stultus ecclesie languentis. aut stul/ticia languoris ecclesie.
Nicholaite. effluentes. ul' effluxio/nes. siue stulti ecclesie languentis. aut stul/ticie langoris ecclesie.
Nicopolis. germen protectionis mee / ul' protectio germinis mei.
Niger. ascendens. ul' ascensio.
Nimpha. os ampliatum. ul' oris am/pliacio.
Niniue. fera. ul' speciosa. seu germen / pulchritudinis. aut natiuitas / pulchra
Niniuite. feri. ul' speciosi. seu ger/mina pulchritudinis. aut natiui/tates pulchre
Nisan. augurans graciam. ul' augu/rium donacionis.
Noa. mouens. ul' commocio.
Noadia. veniens seruitutem domino / ul' commotus testimonio domini.
Noadiel. mouens diluculum dei. ul' / commocio illuminati
Noaha. mouens eos. ul' commocio eorum.
Noartha. mouens impium. ul' commo/cio consummacionis ul' nouum.
Nob. latrans. ul' latratus.
Nobe. latrans. ul' latratus
Nodab. uter. ul' inflacio.
Noe. requiescens. ul' requies. siue / commotus. aut commocio.
Noemma. decor. ul' fides. seu volup/tas. aut delectacio.
Noeman. pulchritudo. ul' pulcher. / seu consolatus. aut consolacio.
Noemanite. pulchri. ul' consolati.
siue consolatores. aut consolabiles.
Noem. pulcher. ul' consolata.
Noesta. metallum. ul' es eius.
Noestum. es eorum. ul' metallum eorum.
Nophech. motus apertus. ul' commocio / latitudinis.
Noge. nitidies. ul' nitidatus.
Noga. nitidies. ul' nitidatus.
Noom. decus. ul' consolacio.
Noori. decorans magistrum meum / ul' consolacio magistri mei.
Noorari. decorans currentem magi/strum. ul' consolacio. consummacio magistri.
Nozim. requiescens excelse. ul' commocio / exaltati.
Nuach. pulcher. ul' pulcritudo.
Nun. piscis eorum. ul' piscina eorum.
Nun. fetus. ul' piscis. siue unitas aut / sempiternus.
Numenius. decorus. ul' fidelis.
O[...]ad. unitas
ul' laudacio.
[...]al. tabernaculum
ul' inhabitacio.
Ooli. tabernaculum meum. ul' in/habitacio mea.
Oan. ve populo. ul' ululamentis.
Obab. sperans. ul' amplexans. siue dilec/tus. aut dilectio.
Obadia. seruus domini. ul' seruiens domino
Obath. magus. ul' phitonissa. siue in/cantator. aut incantacio.
Obaderem. seruus antiqui. ul' serui / affricanus. // alii dicunt
Obdias. seruiens domino. ul' serui
Obed. seruiuit. ul' seruitor.
Obededom. seruiens uiro. ul' serui/ens rubro seruiens terre aut seruus / sanguineus. // domino.
Obedia. seruus domini. ul' seruiens
Obedihel. seruus dei. ul' seruiens deo.
Obia. seruus domini. ul' seruiens domino.
Oboth. phitones. ul' magi. siue li/gene grandes. aut lagenarii gu/ditas. // dilectio. aut perscrutacio.
Ocreth. diligens. ul' perscrutans. siue
Ochol. tenens tabernaculum. ul' appre/hendens tabernaculum.

Ochozath tenens magistrum vel tent
cio magistri.
Ochozi retentus vel apprehensio domini
Ochozias retinens dominum vel app
hensio domini. // hensio domini.
Ochozias retinens domini vel appre
Ochran tenens vel apprehendens sive tent
cio aut apprehensio.
Odaica thurificans vel thurificacio.
Odonia servus domini vel testificans
dominum. // minum.
Odia servus domini vel testificans do
Odollam testimonium eorum vel testi
monium approbacio.
Odollamites contestans aliquem vel
testimonium in aqua
Odor contestans generacionem vel testifica
cio generacionis. // dinem.
Odonia servus domini vel testificans
Oali mensis meus vel mensura mea.
Opira mensura magistri vel testificans
magistrum.
Oepha mensura vel effundens sive estus
aut estuacio.
Oephi mensura trium modiorum vel
tres modii mensurati
Oceth diligens vel pleruans sive di
lectio aut pleruacio.
Opha effusio vel estuacio.
Ophal nebula vel obscuracio sive ob
scuratus aut nebulosus // eorum.
Ophani thalamus eorum vel maritima
Ophar volans vel volatus seu volan
tes aut volaciones. // purissimum.
Ophaz aurum obrizum vel aurum
Opaz aurum obrizum vel aurum puris
simum. // sculptus aut nebulosus.
Ophel nebula vel obscuracio sive ob
Opher ignominia vel ignominiosus.
Ophi infirmus vel ignominiosus.
Ophim thabernacula vel habitaciones
Ophim thabernacula mea vel habita
ciones mee
Ophir infirmans vel infirmitas
seu [illegible] aut [illegible].
Ophni discalciatus vel infima divisio.
Ophra volans vel exalatus.
Og congregans vel coacervans seu
absconditus aut coartacio.
Oga nobilis vel globus sive abscondens
eum aut coartans ei. // nimis.
Ohia ipse cognovit vel cognovit do
Ohiada ipse cognovit servitutem vel
cognovit dominus testem
Ohol thabernaculum vel habitacio
Ohiam infirmans eos vel infirmitas
eius. // tas eorum.
Ohiam infirmans eos vel infirmit'
Ohiam seculum vel eternitas sive annus
iubileus aut annus remissionis.
Oada destruens vel discindens seu des
tructio aut diverticulum.
Olai destruens me vel discernens
me seu diverticulum meum aut
discrecio mea
Oldar discernens domini vel diverticu
lum gentis
Oli infirmitas vel precio.
Oliab infirmans patrem vel protectio
patris.
Olimpa dolens vel parturiens.
Olimpiades dolor tristium vel par
turiens vel servitutem.
Olofernis infirmitas discessionis
vel infirmans vitulum sagina
tum. // populus amaricantis.
Omar populum populum amaricans vel
Omer crispans vel manipulus.
Omori crispans magistri mei vel
manipulus magistri mei.
On dolor vel meror.
On iniquitas vel inutilitas.
On multitudo vel murmuracio.
Ona merens eum vel dolor eius.
. no an utile ei vel iniquitas eius.
Ona murmurans ei vel multitu
cio eius.
Onam meror populi vel meror eorum
Onam inutilis populo vel iniquitas
eorum. // cio eorum.
Onam murmur populi vel multitu
Onan meror domini vel dolor gentis.
Onan iniquitas domini vel inutili
tas gentis.
Onans murmurans domino vel
mussitans gentis.

Onesimus. decorus. vel respondens
sive decus. vel responsio.
Onesiphorus. respondens lectio
vel decore adherens.
Oni. merens vel. vel dolor meus.
Oni. iniquitas mea. vel iniquitas mea.
Oniam. murmur meum. vel mussitacio
mea. // requiescens.
Onias. dolore commotus. vel merore
Onim. in utilis requies. vel iniquitatis
amaritudo.
Onim. murmur mire motus. vel mussitacione quiescens.
Onias. merens domino. vel dolor domini.
Onias. iniquus domino. vel inutilis
domini. // cio domini.
Onias. murmurans domino. vel mussita
Onias. merens eum. vel dolor eius.
Onias. inutilis ei. vel iniquitas eius
Onias. murmurans ei. vel mussitacio
eius.
Onan. murmur mussitans. vel mussitacio murmurans. sive dolor inutilis. aut merens iniquitate.
Ola. tabernaculum. vel inhitacio.
Olla. item.
Ollo. tabernaculum meum. vel habitacio mea.
Oliab. tabernaculum meum pater. vel
inhabitacio mea patris.
Oliba. tabernaculum meum in ea.
vel ipse est tabernaculum meum.
Olibama. tabernaculi altitudo
vel tabernaculum meum in alique
On. dolor. vel labor. seu dolens aut
laboriosus. // eorum.
Ozam. videns eos. vel fortitudo
Ozias. videns dominum. vel fortitudo domini.
Or. foramen. vel iracundia.
Or. mons. vel lumen. sive pellis aut
iracundus.
Oraim. concipiens. vel comprehendens. sive conceptio. aut comprehensio
Oran. unum. vel ne excelso. seu ne
iracundie. aut ne iracundo.
Oram. mons populi. vel lumen eorum.
Oram. pellis populi. vel foramen eorum.
Oram. iracundus populi. vel iracundia eorum.
Orehue. estimans. vel estimacio.
Orehut. estimans tu. vel estimacio mea.
Oreharthoroch. longa corona. vel
longitudo corone.
Oreb. ardor. vel siccitas sive commixtio
aut solitudo
Oreb. mensa. vel macta. sive temptans
aut temptacio.
Orem. dolor vel iracundia.
Orech. longanimis vel diutinus.
sive longanimitas. aut diutinitas.
Orpha. cervix eius. aut sibi eius.
Ori. lux mea. vel mons meus.
Ori. pellis mea. vel foramen meum.
Ori. iracundus in. vel iracundia mea.
Ori. gigas. vel excelsus.
Ori. coequans. vel excludens.
Ori. apprehendens me vel apprehensio mea.
Orim. gigantes. vel excelsi.
Orim. coequantes. vel excelsi.
Orim. apprehendentes me. vel apprehensiones mee.
Orma. anathema. vel anathematizacio
Oriam. lumen nobis. vel illuminacio mea
Orian. lumen gracie. vel illuminacio cognacionis.
Oron. mens mea. vel foramen tristicie
Oron. pellis iniquitatis. vel ira murmuracionum. // tancium.
Oron. lumen merorum. vel dolor mussitacionum
Oronite. montes inutiles. vel foramina tristicie.
Oronite. pelles iniquitatis. vel dolores mussitacionum.
Oronite. lumina eorum. vel iracundie murmurancium.
Oronim. lumen merorum eorum. vel iracundia iniquitatis eorum.
Oronim. montes inutiles. vel foramina tristicie eorum.
Oronim. idem.
Oronam. lumen montis eorum. vel iracundia iniquitatis eorum.
Orthosiada. recte indigens ratione
vel lumen potentum vestificacionum.

Osa spes. ul' saluacio.
Osai. spes mea. ul' saluacio mea.
Osaias. sperans in dño. ul' saluacio domini.
Osanna salua. ul' uiui fica. sic salui fica nos. aut saluificacio nostra.
Ose. spes. ul' saluator.
Osee. sperans in eo. ul' saluacio eius.
Osia sperans in dño. ul' saluacio do mini.
Otham tps eis. ul' designaco eoꝝ.
Othei. signum meum. ul' tempora lis mea.
Othio. dolor eius. ul' constans eius.
Othir. ptõ uigilans. ul' signum tempora le
Othin. stans pes. ul' stacio tpalis.
Othola. signum laboris. ul' desig nacio tpal.
Othoniel. signum dī. ul' tps dñi.
Othoniam. signans eos. ul' designa cio eoꝝ.
Ox inuolente. ul' uoluntarie.
Oza. uidens. ul' robustus. seu uisio aut fortitudo
Ozai. fortis meus. ul' robur meum. seu uidens me aut fortitudo mea.
Ozam. uidens eos. ul' fortitudo eoꝝ
Ozan. uidens donum. ul' fortitudo eoꝝ gre. // designacio.
Ozamoth. est signum. ul' fortis
Ozazim. fortis ductor. ul' uidens ob uiam.
Ozen. uidens fortem. ul' fortis oculus.
Ozensara. uidens fortem principis. ul' fortis oculus angustiati.
Ozgi. uidens luctam. ul' luctator robustus.
Ozgi. uidens. ul' robustus. seu ui sio aut fortitudo. // inum
Ozias. uidens dnm. ul' fortitudo do
Ozian. uisio dni ē. ul' fortitudo do mini ē.
Oziph. geminans. ul' geminacio.
Oziel. uidens deum. ul' fortitudo dī. // tudines dei.
Ozielita. uidentes deum. ul' forti
Ozin. auris mea. ul' auditus meus.
Ozinite. aures mee. ul' auditores mei.

Paphim.
Prudiments canidē.
Ptem. ul' redēpcō eam
Pdencium
Palestina. ore demissa. ul' ore tundens cum os malleatoris. aut oris demissio.
Palestini. ore demiss. ul' ore tunden tes. cum ora malleator. aut oris contusiones.
Paniram. ore tundentes. ul' os malleatoris
Pamphilia. demissio a ruina. ul' di uisio cadencium.
Pamphilienses. demissi a ruina ul' di uisione cadentes.
Paralipomenon. liber ecce. ul' liber ecclesiasticus.
Parathiel. garrulus ul' dilectatur.
Parisceue. cena pura. ul' pparaci o.
Paron. discooperuit. aut discoopies
Parmena. diuidens plenitudines ul' diuisio plenitudinis.
Parthia. partem diuidens. ul' ptis di uisio.
Parthi. ptem diuidentes. ul' pteam diuidencium.
Parthia. transcendens. ul' trans gres sio.
Pascha. transcensus. ul' transgressio.
Parthima. separacio. ul' separatrix
Parthinos. separacio testium. ul' se paracio palpancium. // eius.
Parthaa. uidens eum. dissolucio
Parochas. separans. ul' dissoluens
Parthura. separatrix. ul' separacio.
Paulus. os tube. ul' os cor. seu elec tum mirabile. aut electionis miraculum.
Peduo. temptacio mouens. ul' di lectacio commocionis.
Pelusium. os malleans. ul' os mal leatoris.
Pentateucum. v. libri moysi. ul' .v. libri mosaici.
Pergamum. dilectans ualles. ul'

dividens corium eorum.
Pergen. devorans. vel devoratio
Periolim. saciatus absorptus. vel versio inviscata eorum.
Pericia temptatus dilectus. vel temptacio amabilis.
Perizim. incisus. vel incisio.
Perone. sacrificus. vel reposicio.
Persida. temptans. vel latera sua disiluens. – fluentes.
Perse. temptati. vel latera sua dil
Per sobol. temptacio civitatum vel disiluens latera civitatibus.
Petrus. agnoscens discalcians. sive agnitus. aut dissoluens.
Pigmei. cognita domino vel dominum cognoscentes.
Pisa. os malleus. vel oris devisio
Phylatus. ore contundens. vel os malleatoris.
Pirrus. dissoluens. vel dissolutus.
Pisidia. cognita domino vel cognitio domini.
Pistianim. fidele. vel fidelitas.
Prisca. cognita vel cognoscens.
Priscilla. cognoscens dominum. vel agnicio domini.
Prisais. agnitus. vel agnoscens.
Pobilus. tabernaculum vel inhabitacio.
Pollachi. ore contundens. vel os malleatoris.
Ponicus. inclinans. vel inclinacio.
Ponica. inclinantes. vel inclinaciones.
Ponciis declinans consilium. vel declinans bestias.
Porcius. dura divisio. vel dividens duriciam eorum.
Potifar. domus cognoscens venacionem. vel cognicio commocionis.
Prochus. fructus confusus. vel fructuum ignominia.
Procorus. fructus congregans. vel fructuum congregacio.
Ptholomeus. ad mensuram deductus. vel ad mensuram deductus.
Ptholomais. ad mensuram deducens vel ad mensuram deductio.
Ptholomaida. ad mensuram deducens vel ad mensuram deducta
Ptholomais. idem.
Ptholomaidenses. ad mensuram deducti. vel ad mensuram deducentes.
Publius. tabernaculum. vel inspiracio. – tui filii.
Pudens. indutus filio. vel indutum
Puteol. declinans. vel declinacio.
Putiphares. os inclinans. vel oris inclinacio. sive os inclinans ad discendum. aut dissecans. aut declinandum. Hec omnia nomina greca vel latina secundum linguam hebraicam violenter interpretata sunt. Secundum namque est quod apud hebreos p. littera non habetur nec ullum nomen est apud eos quod hoc elementum sonet. Abusive igitur accipienda sunt. que per f. litteram scripta sunt.
Raab. fames vel impetus.
Raab. lata. vel dilatata. seu latitudo. aut dilatacio. Contra enim raab. per am. mediam litteram scribatur. fortiorem significat. Si autem hoc. impetum. Si vero per lacitudinem. vel dilatacionem. hoc autem evenit secundum accentuum litterarum diversitatem. ut varias et contrarias significaciones committerentur. et in divisa nocentur
Rabba. fames eius. vel impetus eius. sive dilatans eum. aut dilatacio eius.
Rabia. impetus domini. vel famelicans domino. sive dimidians dominum. aut dimidiacio domini.
Rabbath. bucca. vel maxilla. sive bucce. aut maxille.
Raam. multitudo. vel visio. sive tonitruum. aut multitudo.
Raama. videns eum. vel tonitruum eius. aut multitudo eius. sive multum ei.

Raamias. multum dn̄o. ul' uidens
dn̄m. aut tonitruū domini.
Raamses. tinea tinee. ul' maliga
de tinea. siū intonuit lectus. aut
intonantis lectica.
Raason. cursus. ul' placencia. siue
contemplacio. aut estimacio.
Raatha. magr̄ pcī. ul' magistracio
temporal'.
Rabba. multa. ul' magna. siū iudicans
aut iudicium.
Rabbaam. multitudo ppl'i. ul' multi
tudo pplo℞. siū iudicans pplos. aut
iudiciū pplo℞.
Rabbai. multum tu. ul' magnitudo
mea. siū iudicans me. aut iudiciū ꝗ
meū. // carꝰ.
Rabbath. multum tpr̄is. ul' grāde pec
catū. siū iudicās tpc̄. aut iudiciū per
Rabbi. doctor. ul' magr̄. seu docens me
aut magist' meus.
Rabinth. doctrina multitudis. uel
magistrū iudicantis.
Rabbai. multa h'. ul' multitudo ista
seu multum nichi. aut multitudo
mea.
Rablath. multam. ul' multa. siue
multitudo ista. aut multitudis
Rabmag. princeps sibi. ul' dn̄ator
docencium.
Rabboni. doctor. ul' magr̄. seu doceñs
me. aut magr̄ meus.
Raboth. grande signum. ul' multū
respondēs. siū iudicans respondētes.
aut iudiciū respondenciū.
Rabsaces. multus osculo ul' pr̄inceps
deosculans.
Rabsaris. princeps eunuchus. uel
magist' eunucho℞.
Rabbares. multum ahenus. uel
grandis descensio.
Racha. vanus. ul' vanitas. seu absq;
cebro. aut signum subsannacōis.
Rachab. concita ul' q̄driga. seu uisio
aut ascensio.
Rachal. tristis. ul' docensiū fens. seu
res. aut negociacio.
Rachel. ouis. ul' uisio. seu uidens
deum. aut uidens principiū.
Rachim. sba. ul' pecunia. // mea.
Radai. uidens me. aut fortitudo.
Rapha. sanitas. ul' medicina dei.
Raphael. sanans. ul' medicina dī.
Raphaia. sanans dn̄o. ul' medicina
domini.
Raphaim. gigantes l'. medici. siū fac
tura uīe. aut laxati eo℞. // eius.
Raphao. sanans eum. ul' medicina
Raphasa. sana uisio. ul' fortitudis
medicina.
Raphel. defluens. ul' medicus. seu
uolucris. aut cursus oris.
Raphidim. temptacio. ul' laxe ma
nus. siū uisio oris. aū os sufficiēs
eis.
Raphidim. sanitas forcium. ul' sa
nitas iudicis. siū ueiosis forcius.
aut dissolucio forcium. iuxt' p̄prie
tatē uo lingue. siue inp̄tatur re
misse manus. ul' remissio manuū.
Raphon. medicina doloris. ul' ceꝑ
tacio iniquitatis.
Raphon. idē est.
Raphu. temptacio. ul' dissolucio.
siū sanitas aut medicina.
Ragau. rex. ul' negociator. seu d'stis
aut deorsum feruens.
Ragan. pascens. ul' egrotans.
Rages. pabulum. l' egrotacio.
Ragon. hyemps. ul' pabulum. seu
multum delectans. aū multum
delictum.
Raguel. pastor dī. ul' egrotans dō.
siue pascens dm̄. aut pabuli ei'
dein.
Rahuhol. idem.
Rahaia. pastor domini. ul' eḡtās
dn̄o. siū pascens dn̄m. aut pabu
lum eius dn̄s.
Rahelaia. idem.
Ram. excelsus. ul' exaltat'. siū toni
truū aut excelsicio.
Rama. excelsa. ul' exaltata. siue
tonitruū. aut exaltacio.
Ramale. sublimitas. ul' exaltacio.
siū tonitruū. aut exaltabit.

Ramatha. excelsus domino. vel tonitruum domini. seu excelse laborans aut exultacio laborantis.
Ramasse. pabulum. vel tinea. seu malicia tinee. aut malicia detinea.
Ramatha. excelsum signum. vel exaltata pedo. seu mortem uidit. aut mortis uisio.
Ramath. idem.
Ramathaim. excelsum signum per se. vel exaltacio pedi eorum. seu mortem uidit eis. aut uisio mortis eorum.
Ramathaim. excelsa duo. vel excelsa bina. seu duo sublimes. aut duo exaltati. Et duo ubi bina sublimia sunt due tribus regia l. sacerdotalis. unde elchana legitur fuisse de ramathaim. quia pater eius de tribu leui fuit. mater eius de tribu iuda. quod notatur in eo quod eufratheus dicitur ab ephrata. uidelicet uxore caleph. quam constat extitisse de illa tribu.
Ramatechi. excelsum signum gene. vel eleuacio maxille.
Ramathithe. excelsa signa. l. mortem uidentes.
Ramalech. excelsa porcio. vel exaltata particula.
Ramesse. amaricans. vel commocio tinee. seu corrosio tinee. aut tonitruus gaudii.
Ramech. mortis uisio. vel signum excelsum. seu celsitudo pauoris. aut exaltacio uite. vel rata uisio.
Ramoth. excelsum signum. vel exaltatio.
Raron. cursus magistri. vel assumacio magistri.
Raronites. currens magister. vel consumatus magisterio.
Raronite. currentes magisterio. vel consumati magisteriis.
Rasaia. incipiens dominus. vel uarietas domini.
Rasathai. uarietas bina. vel incitas duorum. vel eorum.
Rasin. uarians eos. vel iniquitas
Rasin. impetus. vel inicium. seu uarietas. aut pictura.
Rathamim. sonitus. vel uim presens. seu uisio consumata. aut uisionis consumacio. Fiunt hoc lignum. tempore multo carbones ignem conseruare ita. ut si prima ex eius carbonibus puti fuit usque ad annum igniti perduret.
Rabuhel. pastor dei. vel egrotans deus. seu pascens domini. aut pabulum eius dei. vel unum.
Razias. sacerdotis domino. vel misericordia domini.
Razom. misericors. vel sacerdotis.
Razon. idem.
Reuias. magnificatus dominus. vel delacio domini.
Rebba. multa. vel magna. seu indicium aut iudicium.
Rebbai. multum mei. vel magnitudo mea. seu index meus. aut iudicium meum.
Rebe. quartus. vel quartior. seu ordinatus aut ordinacio.
Rebec idem est.
Rebecca. patientia. vel multum accepit. seu multa peccata. aut que multum accepit.
Rebla. consilium. vel multitudo.
Reblatha. multum hic. vel multum istud. seu multum consilium hic. aut multum consilium huius.
Rebmag. quartus ingeniosus. vel ordinata persecucio.
Recha. mollis. vel delicatus. seu mollicies aut tenuitudo.
Rechab. ascendens. vel excelsus. seu mollis pater. aut teneritudo patris.
Rechabithe. ascendentes. vel excelsi. seu teneri patribus. aut delicate patrum.
Recchat. mollicies vel sublimitas.
Rechem. pictura. vel uarietas. seu uane fecit. aut uacue fecit.
Rechima. temptacio. vel malicia complacens. aut cohibicio.
Reesa. chamus. vel frenum. seu tenaculum. aut cohibicio.
Rephan. factura vel requies. seu mea requies. aut mea factura.
Regallim. pedes. vel ambulacio. seu

vel aut iacula.
Regm. cibus. vel refeccio. seu pascens
eos. aut pascua eorum.
Regina. temptacio vel milicia. superbia.
Regom. ire vel ambulacio.
Rethi. pastor meus. vel pabulum meum
Remma. excelsa. vel videns aliquid.
Remphã. excelsa eructans. vel exal
tacio nichili.
Remiã. excelsus domini. vel exal
tacio domini.
Remmi. excelsa divinacio. vel videns a deo.
Remmõ. excelsum mirtum. vel exaltacio
inutilis. // cio iniquitatis.
Remono. excelse merens. vel exalta
Remmõ. eccl'ia vel agregacio.
Remmõ. sublimis. vel exaltata seu ma
lum punicum. aut malum grana
tum. // agregacionum.
Remmõ plures. dividens eciam. vel dissipans.
Remmon plures. sublimitas mole eius.
vel exaltacio dissipata. seu divisio vel
mali punici. aut divisio mali granati.
Renoch. videns mortem. vel visio mor
tis.
Resa. magister. vel absconditus. vel ma
gisterium pulchritudinis.
Res. capud. vel pacia.
Resa. capud eius. vel paciens eum.
Resa. chamus. vel frenum. seu scadi
um. aut retinaculum.
Resatha. impietas. vel iniquitas.
Resathum. impius eius. vel iniquitas
eorum.
Reseph. iniquitas istiusce. vel capud dei.
Rosen. capud fontis. vel pacia oculi.
Reseph. impietas. vel iniquitas. seu
capud vite. aut pacia pavoris.
Resphi. currens. vel velox. seu cursus
aut velocitas.
Resia. capud domini. vel paciens dominus
Rethma. sonitus. vel impius. seu vi
dens consumate. aut visio consumata.
Reu. pascens. vel pastus est. seu pa
vit me. aut pascio mea.
Reum. pascens eum. vel pabulum
eorum.
Rezer. magistri visca fortia. vel ma
gistro visca sanctificata.
Ribba. multa. vel magna.
seu diiudicans. aut iudicium.
Ribai. multum iste. vel gens magnitudo.
seu iurgia meus. aut iudicium meum.
Riphu. videns bona. vel videns bu
cellam.
Riphith. videns bona christus. vel vi
dens bucellam vite christi.
Rithus. querens. vel bonus sanitu
tum. aut inquisicio bonitatis.
Riphet. videns bona pavoris. vel videns
bucellam vite christi.
Ro. magister. vel magisterium.
Rooga. magister meditans. vel ma
gistri locucio. aut fortis suscepcio.
Roboam. impetus. vel latitudo.
Roboam. dilatans populum. vel dissipans
populos. seu impetus populi. aut inclina
cio populorum.
Roboth. platee. vel latitudines. seu
platee inclinate. aut platearum in
clinaciones.
Roe. videns vel fortis. seu visionis
fortitudo. aut visio fortitudinis.
Roddile. videns mutans. vel videns
eminenciam. seu videns iudicium.
Rodim. patruus iudicans. vel visio
iudicii patruelis.
Rodum. visio. vel descensio. seu dis
sentiens. aut dissidium.
Rodu. videntes. vel descendentes. seu
dissencientes. aut dissidia.
Rodochus. fortis durus. vel videns in
gredientem. // tristicie.
Rogal. dorsum ferens. vel magister
Rogel. dorsum ferens. vel negociacio
tristicie. // ticie eorum.
Rogelim. dorsum ferens eos. vel est
Rogemelech. magister fortitudo partis
vel magistrans discipulam. per
turbacionis.
Roma. magisterium frangens. vel ma
gistri contricio.
Roma. tonans. vel sublimis. sive
tonitruum. aut sublimitas.
Romanus. tonantes. vel sublimes
seu tonantes sublimiter. aut tonitrua

excelsa.
Romelia. magnus exaltans labo-
rantes ul' sublime tonitruū
laborantium.
Roob. platee ul' latitudines.
Roobia. platee domini. ul' latitu-
dines dominancium.
Rooboth. platee inclinate. ul' pla-
tearum inclinationes.
Rool. currus ul' propugnaculum.
Ros. capud ul' inicium.
Rosinophim. capud faciei. ul' inicium
uicinarum.
Roth. uisio. ul' festinacio. seu de-
ficiens. aut defectio.
Ruben. uidens filiū. ul' uisionis
filius. seu uidens in medio. aut ui-
dens per medium.
Rubennath. uidens filium meū
ul' filii mei. uisio. seu uidere
me. et uidere per mediū mei.
Rubenite. uidentes filios. ul' uisiones
filiorum. seu uidentes per mediū.
Rufus. sanans. ul' reficiens. siue nos
sanans. aut refectio nostra.
Ruina. excelsa. ul' uidens aliquid.
Ruth. uidens. ul' festinans. seu de-
ficiens. aut defectio.
Saaph.
speculum
ul' angustie.
Saal. reddens. ul' aggrauatus.
Saal. ydola ul' pugna. seu uulpis
aut ostiis aquarum.
Saalim. uole. ul' pugiles. seu uulpes
aut ostius aquarum.
Saalabim. aggrauans intellectū. ul'
agrauacio intelligencie.
Saalum. reddens. ul' redditor. siue
reddicio. aut reddidit eis.
Saar. estimans. ul' estimacio.
Saarite. estimantes. ul' estimatores.
Saarim. estimantes. ul' estima-
tores eorum.
Saasim. incubium egrediens. ul' in-
cubacio egressionis.
Sabai. capta. ul' captiua. siue cap-
tiuitas. aut conuersio.
Sabai. capta. ul' captiua. siue capti-
uitas. aut conuersio.
Saba. clamans ul' conuertens. seu clamor
aut eloquencia.
Sabatha. rete. ul' ratiuncula. siue
loquens ei. aut eloquencia eius.
Sabaus. captiuitas. ul' conuersio domini.
Sabaim. clamantes. ul' eloquentes.
siue captiui. aut conuertentes.
Sabana. leua. ul' sinistra.
Sabama. excelsa. ul' conuersio quam
siue tollens altitudinem. aut tol-
lens excelsum.
Saban. tollens altitudinem. ul' et
tollens excelsum.
Sabee. agne. ul' oues. siue septem aut
iuramentum.
Sabee. septies. ul' humans. siue sacie-
tas. aut humanitas.
Sabana. leua iuens. ul' conuersio quam
seu tolle altitudinem. aut tolle
excelsum.
Sabaoth. uirtutes. ul' exercitus. siue
uirtutum aut exercituum.
Sabarim. montes circumiens. ul'
moncium circuitio.
Sabath. sceptrū ul' uirga. siue ba-
culus aut principatus.
Sabatha. girans. ul' circuiens. seu
circuitus. aut circumcidens.
Sabathachi. sedes tua. ul' circingens
te. siue circuiens tuus. aut circum-
cisio tua. // mea.
Sabachin. circuitus meus. ul' circuicio
Sabbatum requies. ul' requiecio.
Sabachismus. requiecio. ul' requies.
Sabe. septies. ul' humans. siue saci-
etas.
Sabeae. agne. ul' oues. siue septem uel
iuramentum.
Sabee. septies ul' humans. siue sacie-
tas. aut humanitas.
Sabeei. captiui. ul' clamantes. siue
conuersi aut eloquentes.
Sab. captiuus uigilans. ul' conuersus
resurgens.
Saber. uirgultum. ul' adunans.
siue ouis. aut sacietas.

Sabech. captiuus pariendus. uel con-
sio uite. aut adiuratio.
Sabech. oues. uel sacietas. siue iurgi-
tium. aut adiuratio.
Sabia. damma. uel capra. siue iuratus
domino. aut sacietas domini.
Sablath. requies. uel intermissio.
Sablathaim. requiescens in eis. uel
intermissio eorum.
Saboim. damme. uel capree. siue sta-
tes. aut statio.
Saboin. tollens altitudinem. uel extol-
lens excelsum.
Sachar. elicuit. uel precium.
Sacharh. singuli. uel curuatos.
Sada. archanum uel
latus alterum. non a latitudine.
Sadada. lateri adherens. uel archanum
eius. // iniquitatis.
Sadala. latus iniquum. uel archanum
Saddai. omnipotens. uel omnipotencia.
Sade. regio. uel iusticia. siue consolacio
aut uenatio. Notandum est quod
in hac littera. scilicet s ex hac etiam uocales
cum apud nos sint eedem apud hebre-
os diuersis caracteribus annotentur.
diuersos ex sonos habent. Itaque diuersas sig-
nificaciones continent. ita et ipsi eadem
scilicet cum una apud nos sit. apud il-
los diuersa sortitur nomina. diuersasque
figuras possidet. ac diuersos sonos. et
idcirco nemo mirum estimet. si ipsa eadem
in diuersis interpretacionibus commutetur.
Tres sunt enim apud hebreos lit-
tere. una que uocatur samech. et sim-
pliciter legitur quasi per s litteram
profertur. altera sin. uel sen. dicitur in
qua stridor quidam non nostri sermo-
nis interstrepit. tercia sade nominatur
quam nostre aures penitus reformi-
dant.
Sademoth. regi oues. uel arua seu
iusticie. aut consolaciones. // pulorum.
Sadoch. patruus populi. uel conuersio po-
Sadelor. librum luminis. uel lux libe-
rorum meorum. // tacio testificacionis.
Sadaid. archanum iusticie. uel conso-
Sadech. iusticia. uel iustificacio.

siue iustus. aut iustificatus.
Saducei. iusti. uel iustificati. siue
iusticie. aut iustificaciones.
Saeltama. pestilens aer. uel pestilen-
cia aeris.
Saph. uinculum. uel labium. seu spe-
culum aut angustia.
Saphi. uinciens eum. uel labium eius
seu speculans eum. aut angustia
eius.
Saphai. uinciens me. uel speculans
me. siue labium meum. uel angus-
tia mea.
Saphan. uinciens ipsum uel labium
ipsius. seu angustians eos. aut spe-
culum eorum.
Saphan. abscondens. uel proficiens.
Saphan. lepus. uel hericius. siue an-
gustians. aut cirogrillus.
Saphan. speculans domum. uel labium
gratie. seu uinculum superius. aut
barba superioris iudicii.
Saphano. uinculum gratie. uel specu-
lo donacionis.
Saphame. labium eius. uel labium sensus.
seu barba eius. aut barba sensoris.
iudicii.
Saphinecphane. saluator mundi. uel
absconditorum repertor. Ipse est ioseph
qui et egiptum saluauit. et abscon-
dita reuelauit pharaoni.
Saphanias. abscondit dominus. uel protec-
cio domini. seu speculans donantem
dominum. aut labium gratie domini.
Saphat. iudicans. uel iudicauit. siue
iudicium. aut diiudicacio.
Saphatha. iudicans ipsum. uel ipsum
iudicauit. seu iudicans eum. aut
diiudicacio eius.
Saphatias. iudicat dominus. uel diiudi-
cacio domini.
Saphathmoth. iudicans mortem.
aut diiudicacio mortuorum.
Sapher. decus. uel pulchritudo. seu
speculans uigiles. aut labium
resurgencium.
Saphirus. narrans. uel litteratus.
siue librarius. aut egregie scribens.

Saphira. litterata vel libraria sive narrans aut egregie scripta. Iuxta proprietatem vero siri sermonis interpretatur formosa vel formositas.

Saphon. labium murmurans vel speculum inutile seu vinculum metuus aut angustia inquinatis. // dum.

Saphia. iudicare dominus vel iudicium.

Saga. locucio vel minoracio.

Sahil. temptans vel temptacio.

Sarith. dominio vel capta.

Sala. leva vel missa seu tollens aut missio.

Salabim. pacis gravitas vel vestimentum grave seu aggravans aut aggravacio intelligencie.

Salabon. tollens merorem vel aggravacio iniquitatis.

Salabonite. tollentes merorem vel aggravacio iniquitatibus.

Salachi. languens vel tollens venit seu tulit sibimet aut temptacio ignorancium.

Sala. tollens me vel missio mea.

Salabimi. salus cordis vel sanitas cordium eorum.

Salama. vestimentum vel pacificans seu vestis pacis aut retribucio.

Salamihel. pax mea deus vel retribuet michi deus sive deus vestimentum meum aut retribucio mea retribucio dei.

Salamini. perfecti vel consummati seu perfectio aut consummacio.

Salamina. structus vel commocio seu umbra commocionis aut salvacio iudicii.

Salathi. fructus vel peticio.

Salathiel. petens deum vel fructus dei.

Sale. egrediens vel egressio.

Salebim. pacis gravitas vel vestimentum grave seu aggravans intellectum aut aggravacio intelligencie.

Salech. egrediens vel egressio.

Saled. egrediens vel emissio.

Saleph. missus vel redditus sive consummatus perfecte aut consummacio perfecta.

Salem. pax vel iusticia seu missus aut missio.

Salem. reddens vel reddita sive consummata perfecte aut consummacio perfectionis.

Salemoth. egrediens mortuus vel egressio mortui seu tollens mortem aut emissio mortis.

Salphaad. umbra pavoris vel umbra fortitudinis seu umbra formidinis aut umbra in ipso.

Sali. missa vel leva seu tollens aut missio.

Salim. leonis vel vulpes sive tollens eos aut missio eorum.

Salisa. vitula tercia vel vitula triennalis seu vitula conservans aut vitula conserta.

Salma. perfecta vel pacificans seu sentiens aut sensibilis.

Salman. senciens vel sensibilis seu pacificans aut consummacio.

Salmana. perfectus vel consummatus sive pacificans eum aut sensibilitas eius. // actos.

Salmanasar. perfectus vinculo vel consummatus ad vinciendum sive senciens carcerem aut pacificans angustia.

Salmane. pacificans eum vel consummacio eius sive umbra prohibenti aut umbra commocionis.

Salmande. sensus mee vel pacificans susceptos sive umbra offendiculi aut ymago fortitudinis.

Salmona. ymagencula eius vel ymago fortitudinis eius sive umbra porcionis aut umbra initiacionis.

Salmonie. nomen hiraaih vel umbra mei sive umbra mutatis eorum aut ymago fortitudinis eorum.

Salo. tollens vel emissio eorum.

Salon. retribuens vel pacificus sive retribucio aut pacificacio.

Salome. pacificans eum vel retribucio eius.

Salom. retribuens m. vel pacificacio mea.
Salomon. pax mea eis. vel retribucio mea eorum.
Salomith. respiciens transmigracione vel transmigracio respiciens vel temptacionem.
Salomon. pacificus. vel retribuens. sive pacificans vicentes. aut retribuens iniquitas.
Salchis. fructus vel peticio.
Salu. temptacio. vel respiciens. vel respectus temptacionis. iuxta ethymologiam uero greci sermonis incipit negociari vel fortunatus.
Salumith. temptacio respiciens transmigracionem vel transmigracio respiciens. respiciens eum.
Salusa. ueri contractio natus. vel temptacio.
Samma. ibidem. vel perdicio sive exaudiet aut exaudibit.
Samma. ibidem perdicio eius. sive exaudiuit. aut exaudibit.
Sammaa. ibidem. perdicio eius vel ibidem exaudicio eius.
Samaea. celi tui. vel celos tuos.
Samaebias. celi tui domine. aut celos tuos domine m.
Samach. inclinata. vel audicio testimonii
Samagar. nomen aduene. vel exaudicio mea. aut ibidem perdicio.
Samma. celestis. vel huius. sive nomen
Samnas. celestis. vel huius domino. vel audiens dominum. sive ibidem exaudicio domini. m.
Samarant. lana mea vel custodia
Samarath. nomen amari. vel exaudicio amaritudinis
Samarens. lana. vel adunctio. sive custos aut custodia.
Samari. lana mea. vel adiunctus michi sive custos meus. aut custodia mea.
Samaria. lana domini. vel coniunctio domino. sive custos domini aut custodiens dominum.
Samaritanus. lana. vel adiunctio sive custos. aut custodiens.
Samaritani. lane. vel adiuncti sive custodes. aut custodiri.
Samarite. lane vel adiuncti. sive custodes aut custodia.
Samaron. ibidem meror. vel ibidem perdicio iniquitatis.
Sambuca. sol. vel lumen celi illuminans. aut illuminacio
Samech. fulcimentum. retectio. sive adiutorium. aut firmamentum.
Samer. custodiens. vel custos. sive custodis. aut custodia
Sames. sol. vel fons solis. sive mandatum humile. aut mandatum humilitatis. nacio aduenarum.
Samgar. nominatus incola. vel nomen
Samiel. sustollens nomen domini. vel audiens dominum plasmacionem.
Samir. vepres. vel incultum sive nomen vigilie. aut exaudiens vigilatus. cio poti.
Samich. nomen temporale. vel exaudi
Sammodi. noua. vel nouaciones.
Samohe. nomen uite. vel exaudiens suscepcionem.
Samochiraca. audiens eum visionem. vel audiens reuelacionem sive audicio visionis. aut audicio reuelacionis.
Samochiraei. audientes visiones. vel auditores responsionum aut auditores reuelacionum.
Sampharim. nominatus princeps. vel exaudiens angustie.
Samri. nomen lateris. vel exaudicio amaritudinis.
Samsaime. nomen audientis. vel famosa audicio.
Samson. sol fortis. vel solis fortitudo. sive sol eorum. aut illuminans eos.
Samua. audiens. vel exaudibilis. sive ibidem perdicio. aut ibidem exaudicio.
Samuha. audiens eum. vel exaudibilis ei. sive ibidem perdicio eius aut ibidem exaudicio eius. dex.
Samuhel. nominatus deus. positus deus. sive audiens deum. aut exaudiens
Samus. audiens eos. vel nominacio eorum

Samuis. nominatio. uel exaudibilis.
Sammisachar. nominatus eius. uel
exaudicio eorum.
Samulachi. nominatus meus. uel exau-
dicio mea.
San. dormiens. uel securus. siue ha-
bundans. aut egrediens.
Sanabullach. habundans uir ipse.
uel egressio deuoracio patris.
Sanabia. dormiens dominus. uel egres-
sio domini. seu habundans domino
aut securitas domini.
Sanani dormiens ipsis. uel securi-
tas ipsis. siue habundans eos. aut egressio.
Sanan. dormiens do // eorum.
mino. uel egrediens gratia. siue habundans
est donatus. aut securitas gratificata.
Sanamim. dormiens do // ra-
no eius. uel egrediens gratia eorum. siue
habundans donans eos.
Sanacias habundans compunctio
uel egressio compunctionis.
Sanir. deus luminis. uel deus lu-
cerne. siue leuans nouitatem. aut
nouitatem attollens.
Sapin. speculator. uel labium eius.
siue indicium fratris. aut barba su-
perioris indicii.
Sara. princeps. uel carbo. siue uela-
men. aut angustia.
Sarai. princeps. uel car. siue u. a. an-
Sarara. princeps eius. uel car-
bo eius. siue eius uelamen. aut an-
gustia malorum eius.
Sarabalia. principatus humilitatis. uel
carbonum deuoraciones.
Sarabuel. princeps patrum domini. uel
principatus dominum populi.
Sarad. descendens. uel descensio. siue
descendere. aut descenderet.
Saraphat. incendens. uel incendium.
Sarahe. princeps fratrum. uel uela-
men fratrum. siue carbo suscipiens
aut angustia uite.
Sarar. princeps mea. uel carbo uel
siue uelamen meum. aut angustia
mea.
Sararia. princeps fuit. uel princi-
pans dominus. siue uictus domino. aut
angustia domini.
Saraire. principes. uel angustiam
siue carbones. aut uelamina.
Sarar. porta. uel cantor. siue cantile-
na. aut circumdantes intro uenientes.
Sarathim. porte eorum. uel cantatio
eius. siue cantilene eorum. aut circum-
dantes introeuntes ad eos.
Sarsa. princeps tribulator. uel prin-
ceps tribulatus. siue princeps tri-
bulacionis. aut principatus tri-
bulacio.
Sarap. princeps fuit. uel elacio an-
gustie. siue princeps tribulationis
aut principans tribulacionibus.
Sarath. uincens. uel lepra. siue tri-
bulacio. aut morbus insanabilis.
Sarath. uincens ueniet. uel lepra eius.
siue tribulans eum. aut tribula-
cio morbi insanabilis.
Sarathan. lepra donata. uel uictori-
gie. siue tribulans eos. aut morbus
eorum donatiuus.
Sarathasar. uincens diuitem. uel
lepra diuinatium. siue morbum in-
sanabilem tollens. aut tribulacio-
nem sustinens.
Sarethi. lepra mea. uel tribulatio
me. siue uictor mei. aut morbus
insanabilis meus.
Sauha. lepra uel morbus insana-
bilis. // uel principatus pulcritudinis.
Sarodin principes pulcritudinis.
Sareas. princeps tollens. uel car-
bo extollens. siue uelamen sustinere. aut
angustia plasmacionis.
Sarethias. princeps domini. uel an-
gustians dominus.
Sarec. descendens. uel descensio siue
descendere. aut descenderet.
Saredas. descensio eius. uel descen-
dens ei. // censio percussionis.
Saradicha. descendens ipsi. uel de-
Sarema. princeps sibilans. uel
princeps litigiosus.
Sareon princeps meus. uel carbo
in uita. siue uelamen tristicie. aut

gustia uiuentis.
Sarthepha. incendii. uel incendium siue tribulacio panis. aut panis ex angustia nouit. ex hebreo siroque compositum.
Saresar. princeps uel angustiacus.
Sarois. princeps uigilans. uel princeps suscitatus placitum.
Sarath. uinctus uel lepra siue tribulacio. aut reliquie principatus.
Sarphim. princeps incendens. uel carbo incendii. // uirgulti.
Sargan. princeps orti. uel princeps
Sargaim. minimi. uel pugnaces. siue princeps minorum. aut princeps sanguinum. // dies.
Sarial. princeps dei. uel principium
Sarim. ordeum uel celarium. siue principatus eius. aut angustia eorum.
Sarion. princeps uiuens. uel carbo in uictis. siue uelamen tristicie. aut angustia iniquitatis. // arium.
Sarich. reliquie. uel princeps reliquiarum.
Saredem. princeps merorum eorum. cantantis eis canticum tristicie.
Saron. princeps merens. uel cantans tristiciam. siue princeps merens ei. aut cantilena tristicie eius.
Suroiate. principes merentes. uel cantantes tristiciam.
Saron. princeps mencium. uel principans luminum celi. siue angustians pellos. aut uelamen uerecundie.
Sarsachim. princeps cadentis. uel princeps ruine. siue princeps ruencium. aut princeps cadencium.
Sarobam. princeps demolitorum. uel princeps coangustatorum eius. siue tribulans eum. aut coangustacio eius. // aut perfectio.
Saruch. lorum. uel corrigia. siue defendens.
Sarua. uicta. uel uinculum. siue angustians. aut angustiata.
Sasa. senarius. uel longeuum.
Sasabassar. senarius infans. uel longeuitas angustiata.
Sasagaci. senarius robustus. uel longeuitas fortitudinis.

Saloa. senarius meus. uel longeuitas // mea.
Salo. ciuitas uel oppidum.
Sasonthamar. urbs palmarum. uel ciuitas amaritudinis. seu urbs amutancium. aut oppidum amutatorum.
Sathanni. liber et librarii. siue historia eorum. aut hystorie eorum.
Sathan. aduersarius. uel aduersarius. siue transgressor aut preuaricator.
Sathanas. transgressor. aut preuaricator. siue aduersarius [illegible]. aut aduersarius plasmacionis. // aut eleuacio.
Saui. digna uel eleuata. siue dignitas.
Sauere. cantiones. uel cantilene.
Saue. digna uel eleuata siue dignitas eius. aut eleuacio eius.
Sapha. speculator. uel speculacio. siue effundens. aut effusio.
Saul. peticio. uel expetitus. siue abutens aut abusum eorum.
Saulus. temptacio respicientis uel temptacionis securitas. siue abutens filio. aut experiencia festinacionis.
Sauia. dignitas magistri. uel eleuacio magistri eius.
Schacha. propago. uel tabernaculum.
Schariothi. merces. uel mercedem accepit.
Spahiba. astrictio uel expedicio.
Spani. astricti. uel expediti.
Spurchia. astrictio bona. uel expedicio illuminacionis. // dicte.
Spanechiache. astricti bis. uel expe
Schachim. faciens cantilenas. uel factor cantilenarum.
Schatim. faciens cantilenas eius. uel factor cantilenarum eorum.
Schechim. faciens cantilenas eius. uel factor cantilenarum eorum.
Scharbuzamai. iudex contemptor gregis mei. uel speculator despiciens gregem meum.
Sebi. facies. uel eloquia.
Sebaste. uallans. uel girans.
Sebasthenus. uallatus. uel circumdatus.
Sebe. facio. uel eloquia.

Sebedia. stat testans dominum. vel statio
servi domini.
Sebeia. stans domino. vel eloquencia domini.
Sebennias. stans iniquitas domini. vel statio
iniquitatis domini.
Sebeon. stat mentiens. vel statio dolens
sive stat iniquitatis. aut eloquencia iudicii.
Sebethaia. stans trior vel eloquencia pi
arduitatis ... cans dominum. aut sectator domini.
Sebeia. stans domino vel stans domino. sive sec
Sebiel. stans deus vel stans deo. sive sec
tans deum. aut sectator domini ... tudis
Sebna. stans pulchre vel statio pulchri
Seboim. statio maris. vel sectatio eorum
mare. ... eorum. aut damnula eorum.
Seboim. damma vel caprea sive capra
Sebocheth. spica vel germinatio.
Sebim. damma. vel caprea. sive statio
maris. aut sectatio eius mare.
Sebuhel. revertens ad deum. vel reversio
ad eum dei.
Sochar. bisillum vel cilicium.
Sephar. chamus vel propago.
Sepheth. speculum vel speculatio.
Sechem. laborans vel humerosus.
Sechemite. humerosi. vel laboriosi.
Seccimus. varius dominus. vel varietas domini.
Sechiel. varius deus vel varietas domini.
Sechothbenoth. tabernacula filiarum
vel obumbratio filiarum.
Sechot. ebrietas vel tabernaculum.
Sechonia. ebrietas mentis vel tribula
cionis dolens eius. ... aut punctiones.
Secha. spina vel cardum. sive tribulus
Sechin. fatuus. vel fatuitas. sive insa
nus aut infatuus.
Secuiadie elevans vel elevatio. sive
elatio aut elevatio.
Sedi. esuriens. vel ex latere ... mentis.
Sedoch. cibaria testium vel ex latere ter
Sedecha. iusticia. vel iustificatio.
Sedechie. iustificans eum vel iustificatio
eius. ... domini.
Sedechias. iusticia domini. vel iustificatio.
Sedechur. cibaria ignis. vel ex latere
luminis.
Sedi. cibarium meum. vel ex latere meo
Sedin. cibarium meum mihi. vel
ex latere meo mihi.
Seduri. campus. vel amaritudines. sive
tenentes amenum. aut amenitas ne
moris. ... de ...
Sedim. cibarium festinantis. vel ex la
Sediuhel. ex latere dei. vel cibarium ex latere
Sedee. cibarium testium. vel ex latere
sementis.
Sedrach. decor vel decorus.
Sedrachi. decus meum. vel decorus m
Seducha. testimonium. vel testificacio
Sephama. humilis. vel campestris. ...
ardens eos. aut arsio eorum.
Sepharmoth. ardens mortem. vel hu
milians mortuos. sive labium mortis
aut iudicium mortuorum.
Sephan. speculatio. vel aquilonaris.
Sephar. liber. vel littera. sive librarius
aut litteratus. ... vel hymnorum.
Seppharbiliy. liber psalmorum. vel volu
Sepharuaim. liber ipsi. vel littere ipsi
sive librarium eorum. aut litterati eorum.
Sephar. iudicans. vel diiudicatio.
Sephatia. iudicans eum vel diiu
dicatio eius. ... tio domini.
Sephathias. iudicans dominus. vel diiudica
Sephala. humilis. vel campestris. sive
vallis. aut planicies. ... plechimum
Sepher. liber. vel littera. sive decus aut
Sepheth. iudicium. vel diiudicatio.
Sephens. speculatus. vel egrediens.
Sephi. speculatus. vel utripes.
Sephina. aquilo. vel aquilonaris. sive
temptans eos. aut temptatio eorum.
Sephion. egrediens. vel absconditus. sive
egrede os virorum. aut egrediens ol
tae ... lu. aut archanum.
Sepho. speculator vel bimel.
Sephon. specula. vel aquilo. sive specu
Sephonite. specula. vel archanum. vel
aquilonares. aut speculatores.
Sephor. avis. vel speculum sive adherens
aut placens.
Sephora. avis eius. vel speculans ea
sive placens adhesit. aut adhesio pla
cuit. ... subternus.
Sephun. placens signum. vel adherens
Sephani. speculator humilis. vel archi

[ani]mam responsionis.
Sephim. speculum. vel speculator sive bipes aut unipes.
Sephucham. accidens naves. vel accessio navium. sive adumbrans iusticiam aut umbraculum iusticie.
Segar. calidus. vel minoratus.
Segim. sperno. vel tribule. sive pungens eos. aut punctiones eorum.
Segor. locucio murmurans. vel locusta minutil. // aut minoratus.
Segiar. minor. vel parvulus. sive celsus.
Seir. ericius. vel exercitus.
Seir. yrcinus. vel hirsutus. sive hispidus aut pilosus. // hircus. aut pilosi.
Seida. hispida. vel irsuta. sive horri
Sela. peticio. vel umbraculum sive dimittens eum. aut dimissio eius.
Sela. semper. vel in finem. sive sempiternus. aut in sempiternum.
Selecha. tollens sibimet. vel temptacio ambulantis.
Sella. peticio. vel umbra eius.
Sellai. peticio mea. vel umbraculum meum.
Sellum. petens deum. aut umbraculum domini.
Sellaite. petentes. vel sempiternum. sive dimittentes eos. aut umbracula eorum.
Sellum. missus. vel latus a late non a latitudine.
Selem. peticio vel sempiternitas seu umbrans eos. aut dimissio eorum.
Selech. ramus. vel propago. sive pacis suc primus. aut pacificus erubescens.
Selebim. petens filios. vel umbraculum filiorum.
Selech. petens vel dimittens. sive umbraculum filiorum.
Selech. petens vel dimittens eos. sive umbraculum. aut sempiternitas.
Selecha. temptacio iuvenis. vel temptacio ambulantis. sive obumbrans eos. aut sempiternitas eius.
Sellem. pacificans. vel pacatus. sive pacificus.
Sellemite. pacifici. vel pacati. sive pacificantes aut pacificaciones.
Selemon. redditus domino est.
Selemias. redditus domino. vel reddicio domini.
Selemi. temptacio despiciens transmigracionem. vel transmigracio respiciens temptacionem.
Selef. sectio. vel pacificans.
Selachai. frutex insultans. vel peticio derogantis.
Seleucus. quiescens advocatus. vel quiescens advocacio. sive tollens semet ipsum. aut levius experimentum.
Selim. vulpes. vel tollens. sive ammissio. aut dimissio.
Selma. sensus. vel perfectio.
Selmai. sensus meus. vel perfectio mea.
Selmon. pax. vel sic. sive fortis sine go aut iusticie umbraculum.
Selo. via ei. vel dimissio eius. sive patens.
Selom. avulsio. vel dimissio sive conplacens aut restituens.
Sellem. pacificus. vel pacatus. sive pacificans. aut pacificacio.
Sem. audiens. vel nominatus. sive famosus. aut famosa audicio.
Sema. nomen auditum. vel famosa exaudicio eius. // audicio.
Semma. nomen audituum. vel famosa
Semmaia. nomen auditum domino. vel famosa exaudicio domini.
Semanoch. nomen humile. vel nomen humilitatis. sive nomen auditum. aut nominata audicio.
Semarich. nomen consilium. vel audicio bonitatis. // peccatoris.
Semareth. nomen temporale. vel exaudicio
Semeber. nominatus peccato. vel exaudicio temporalis.
Semidahe. nomen scitum. vel nomen auditum. sive nominis audicio. aut nominis sciat.
Seme. audiens. vel audicio. sive nomen.
Semeheber. nomen tonitrui. vel exaudicio pueri. // exaudicio.
Semecab. nomen perdicionis. vel nomen perdicio. sive nomen audicionis. aut ibidem
Semegar. ibi advena. vel ibi colonus. sive audicio advene. aut nomen

aduene.
Semei. audi me. vel audi me. siue
nomen meum. aut audicio mea.
Semeiel. audiens deum. vel nota
tus domino. // res mei.
Semonim. notat me. vel exaudito
Semes. sol. vel stadium. et notandum
quod hoc nomen in hebreis voluminibus
quasi sermo latinus fit a simili
tudine. vnde et simulachra dicuntur ipsa
sceola. quasi simulachra.
Semechias stadium dei. vel sol do
minicus. // dicam domini.
Semeias. consuetus deo. vel custo
Semmer nomen amarum. vel audi
cio amaricacionis.
Semeron. vepres doloris. vel ethnica in
culta mencium. siue nomen nigri do
lentis. aut audientis magistri lucer
nam.
Semes. sol. vel est solis. vel manaceu
humile. aut manaceu humilitatis.
Sem. nomen audientis. vel famosa
exaudicio mea.
Semida. nomen meum sciencie. vel nomen
meum audientis. siue nomen meum au
dicio. aut nomen meum sciencia.
Semidahe. nomen meum sciencie. vel
nomen meum audiencium audicio. aut
nomen meum sciencia
Semidice. nomen mea sciencia. vel nomina
mea audita. siue nomina meorum audi
ciones. aut nomina meorum sciencia.
Semir. vepres vel incultum. siue ethnica
spinosa. aut ethnica inculta.
Semiraeth. nomen meum videns mortem
vel audicio mea visio mortis.
Semmucha. notatus vel exaudibilis.
Semeser. blasfemus. vel blasphe
mia.
Semoth. nota. vel audiciones. siue nomen
signum. aut audita responsio.
Semram. audiens nomen excelsum. vel
formosa audicio exaltacionis.
Semiramite. audientes nomen excel
sa. vel famose audiciones exaltacio
num. // a vita.
Semri. nomen lacessens. vel audiens
Semron. nomen eius. vel audicio eius.
siue custos videt. aut visionis custodia.
Semmmaron. nomen amare custodie
vel audiens amarum merorem. siue
custos amari meroris custodientis me
rorem amaritudinis.
Semsai. audiens nomen salutis. aut
famosa audicio salvacionis.
Semsi. sol meus. vel illuminacio mea.
Sen. dentes. vel hirritenica. siue super
uiscens. aut amphora temptacionis.
Sena. tollens vel angustia. siue dens eius.
aut hirritenica eius.
Senaa. tollens. vel angustia eius. siue
super uiuens eius. aut amphora
temptacionis eius.
Semma. irritatum. vel voluntas irrita
ti. aut irritatum voluntatis eius.
Semaab. voluntas patris. vel irritati
patrum. siue voluntas mendaci patrum.
aut irritatum voluntatis patre.
Semaar. fetor. vel fetor eorum. siue
excussio dencium. aut dentis uacie
facio.
Sennacherib. tollens deserta. vel ele
vans desertionem.
Senam. deus ipsi. vel angustians
ipsum. siue tollens eos. aut hirrudinem eorum.
Sennasen. voluntas diuiciarum. vel in
datum hirrudinis.
Senectam eius. vel angustians eum. siue
tollens eum. aut hirrudinem eius.
Senco. cimbalum. vel tinnitus.
Senelama. tollens rubrum. vel tempta
ciones tollens. // voluntas eorum.
Semium. voluntas irritati. vel irritati.
Senon. nomen uidens custos noster.
Semsi. sol meus. vel illuminacio mea.
Semma. dentes mouens. vel ampho
ra temptacionis.
Seor. calor. vel calidus. siue genus quod non
est. aut genimen inutile.
Seon. temptacio. vel lacessens. vel allo
cucio inutilis. siue genus temptatum. aut
germinacio temptacionis.
Seor. cellens. vel paruulus. siue minor.
aut irridantes. // eorum.
Seor. minorante eos. vel calidus

Sephi speculatores vel vulpes mole.
Sephuna speculum fractum.
Seraphim ardor vel incendium siue ardentes
vel incendentes. // minus.
Seraia princeps domini vel angustians do-
Serebias princeps commixtionis vel angusti-
ans dominum. // tam principes.
Sereser princeps principum vel ang-
Sereth vincens vel lepra siue tribulatio
aut reliquie principatus.
Sergius princeps vallis vel princeps
oratus siue princeps orti humiliati aut
angustians ortum humiliatum.
Serim principans eos vel angustia eorum.
Seron princeps meroris aut canticis
tristiciam. // gustia.
Sercaleo murmurationum aut an-
Seruia vinculum vel angustia.
Seruch lorum vel corrigiam deponderis.
Serma victus vel vinctio siue angustians
aut angustiatus.
Sela temptatio vel firmitas siue lon-
geuus aut egrediens.
Selach manus vel bissus siue manus
sacci aut bissus saccus bissinus.
Selai egrediens vel vel longeuitas mea
siue formatum meum aut temptacio mea.
Selamor temptatio ungentis vel egressio
attrectans.
Selan temptatio domini vel egressio gregis.
Selum tribulatio veniens vel tribu-
lator consolationis // tribulans.
Selbaler tribulantium vel tribulator siue
Selima egressio mortificationis vel
egressum est oris tristicie.
Seth ponens vel posuit siue posuit aut
resurrectio.
Sech secum vel germen aut poculum.
Sechar poculum sitientis vel germi-
inguine.
Sechim spine vel germina siue pones.
Sethrai seminans magister meus vel
resurrectio magisterii mei.
Sechim spine vel germina siue pones.
Sechri excelsus meus vel humeralia
mea siue diuites mei aut diuiciarum
meum.
Seema loquens vel territorium siue vul-
pecula clamans aut tribulatorium.
Sene loquentes vel territoria siue
vulpecule clamantes aut tribulati-
cia.
Senogia territorium actinentio vel tri-
bulationem solempnitatis. // ipsum
Secua vulpecula hec vel tribulatium
Stephanus corona vel norma vestra siue
iudicans nos aut speculator vester.
Stephanus regula vel coronatus siue
speculans aut iaculatio.
Stephana corona vel norma vestra siue
iudicans nos aut speculatrix vestra.
Stephana regula vel coronata siue spe-
culans aut iaculacio.
Sua dominatio vel indigentia siue do-
minantes aut indigentes
Suaa dominans ei vel indigentia eius.
Suabi indigens patre vel dominacio
patris.
Suai dominans mihi vel indigentia mea.
Suam ficus vel lacens siue dominans eis
aut indigentia eorum
Suba recte vel conuersio siue venit egressus
aut venit egressio.
Suem restitutio domini vel auxilio grege.
Siechi in sanna vel ebrietas.
Siboim rectus vel auxilium siue egrediens
eis aut conuersio eorum
Sieccharu linteum ebrii.
Sichar penitens vel pura.
Sichar ramus vel delusio siue bissus
aut cilicium.
Sicaleg defectio vocis adducte vel
adductio vocis deferate siue effun-
dens sextarium aut effusio sextarii.
Sichem humerus vel humeri siue
labor aut laborantes.
Sicher ebrius vel ebrietas.
Sichera ebrius eius vel ebrietas eius.
Sicelag effundens sextarium vel ef-
fusio sextarii aut defectio vocis ad-
ducte vel adductio vocis deferate.
Sichem ponderosa vel laboriosa.
Sichemites ponderosi vel laboriosi.
Sichima humerosa vel laboriosa. ipsa
est que et sichim. sed in latinum et
grecum sonum vertitur ut sichima pnū

cietur.
Sichim. humeri. uel laboris.
Sichimite. pondus doloris. uel labor-
aci iniquitatis.   racionis.
Sichimus. pondus humeri. uel labor hu-
Sicon. contractus. uel uenacio forti-
aut ciuitas.
Sidon. calui. uel tacens. siue caluacio.
Sidonii. calui. uel tacentes. siue calua-
ti. aut tacituri.
Sidon. uenacio. uel commocio. siue uena-
cio tristicie. aut commocio iniquitatis.
Sidonia. commouens eum. uel uenacio eius.
siue commouens tristiciam ei. aut uena-
cio iniquitatis eius.
Sidonia. uenacio. uel commocio. siue uena-
cio meroris. aut uenacio inutilis.
Sidonii. uenantes. uel commouentes. siue
uenatores meroris. aut uenatores
inutile.   // ui. aut decorus ui.
Siaras. decorus. uel decorem. siue decus me-
Siene. filius. uel sciens. siue determinacio
aut indigena.
Sienenses. determinates. uel scientes
siue indigentes. aut indigencie.
Sigalo. superextollens uel superextolle.
Sila. missus. uel missio.
Silam. missus est. uel missio eorum.
Silas. missa plasmacio. uel missionem
sustollens. // aut imprime.
Sillem. recens. uel nouus. siue recens.
Silua. missus michi. uel missio mea.
Silo. missio. uel ubi est ipse.
Silo. missio. uel translata. siue dimis-
sio. aut restitucio.
Silonite. missi. uel ubi sunt ipsi.
Silonite. transferentes. uel auellen-
tes. siue dimittentes. aut restituti.
Siloa. missus. uel missio. siue missus
ei. aut missio eius.
Siloe. idem.
Siloam. missus est. uel missio eorum.
Silom. transiens. uel auellens. siue di-
missio. aut restitucio.
Silonite. transferentes. uel auellentes
siue dimissi. aut restituti.
Siluanus. missus est. uel missio ad
seruitutem.

Simmatha. exaudicio. uel exaudibi-
lis.   // bilis.
Simiachus. exauditus. uel exaudi-
Simmarith. mortificans. uel mortifi-
cacio. siue mortificatus. aut cum
moritur.
Simeon. auditus. uel exaudibilis. siue
audiens tristiciam. aut nomen habitaculi.
Simeonite. auditi. uel exaudibiles
siue audientes tristiciam. aut nomina
habitaculi.
Simon. obediens. uel obediencia. siue ponens
tristiciam. aut auditor meroris.
Simphalma. uocum copulacio. uel uocis
cimencia.
Simuath. locus. uel loca. // extractio
Sin. temptacio egrediens. uel egressio
Sindones. uel dentes. siue sicut uultus.
aut amphora temptacionis.
Sincubi. uel odium. uel mandatum aut
egrediens.
Sina. temptacio egrediens eius. uel egres-
sio temptacionis eius.
Sina. dentes eius. uel dencium eius.
siue sicut uultus eius. aut amphora
temptacionis eius.
Sina. mensura. uel mandatum. siue uultus
eius. aut odiens eum.
Sinai. temptacio egrediens michi.
uel egressio temptacionis mee.
Sinay. dentes mei. uel egressio tempta-
cionis mee. uel dencium meorum. siue
super uultus in eum. aut amphora
temptacionis mee.
Sinai. mensura mea. uel mandatum meum
ubi. aut odia pluralis numero.
Sinens. egrediens. uel odiosus. seu le-
uans me. aut alleuacio mea.
Singgama. doctrina. uel instructio.
Sinichion. uictori deo palma. uel uic-
toria dei triumphus.   // ricas.
Sinolochen. loquens. uel loquela. seu ci-
Sion. specula. uel scriptio eius.
Sion. monitum. uel titulus. siue specula
aut speculacio.
Sior. paruulus. uel turbulentus. seu
bibus. aut firmamentum nouum.
Sior. labanath. paruulus candid-

uel firmamentum none albedinis.
Sir. olla. uel lebes. uel quam uulgo
ollam vocant .i. caldariam.
Sira. olla eius. uel lebes eius.
Sirac. miluus uel macula. // ticie.
Sirachusa. miluus gaudii. uel macula le-
Sirasirim. cantantia cantica. uel can-
tica canticorum.
Sirra. ara uel humecta. siue sublimis.
aut sublimitatis.
Siria. are. uel humecti. siue sublimes
aut excelsi.
Sirophenissa alte dulia (?) uel su-
blimitas diuinionis assumpte.
Sirtes. tribulaciones. uel angustie. siue
ponies aut tractaciones. sirtes enim
a tractu saluste ut dicit appellari.
Sis. temptacio. uel farina. siue egrediens ea
aut longeuitas eius.
Sisai. temptans me. uel farina mea
siue egrediens in. aut longeuitas.
Sisaim. temptans eos. uel farina eorum
siue egrediens eis. aut longeuitas eorum.
Sisam. equi uisio. uel exclusio gaudii
siue tollens recedentem. aut excludens
gaudentem.
Siuerues. timens dominum. uel bundancius (?) dei.
Siuan. dignitas uel elacio.
Sizika. ponderosa. uel laboriosa.
Sizikerses. ponderosi. uel laboriosi.
Sichna. uulpes illuminata. uel secto-
rum illuminancium.
Sichar (?). uulpecule illuminate. uel ta-
bernacula illuminata.
Scitopolis. uulpes illuminata ciuibus
uel uulpeculis illuminata ciuitas.
Scitopolite. uulpecule illuminate ciui-
bus. uel uulpibus illuminati ciues.
Smirna. consummacio amaritudinis
uel amaricacio consummata.
Smirnei. consummati in amaritudine.
uel amaricati in consummacione.
Smirne. cantans canticum. uel canta-
cio eorum. // Venitaciones (?) eorum.
Smirnienses. cantantem cantica.
Soa. saluauit eum.
uel locucio eius.
Soar. pusillus. uel pusillanimis
siue pusillitas. aut pusillanimitas.
Soba. serra. excecans mea. uel mutacio.
Sobab. conuertens uel dulcio.
Sobala. dulcens eum. uel dulcio eius.
Sobach. simplex uel columbaris. siue dulces-
cens aut dulcio tua.
Sobai. serra mea. secans. uel manda-
tum meum in ea.
Sobal. spica. uel uectes ad portandum
siue uana uetustas. aut uanitas ue-
tustatis.
Sobi. serra. secans. uel mutacio in me.
Sobnas. sedens. uel sedes. siue dulcitus (?)
aut dulcitudinem.
Sobech. irretiens uel dulcio.
Sobechai. conuersio mea. uel incendium
meum. siue irretiens uulturem. aut
contritens deuoratorem.
Socho. ramus. uel propago.
Sochot. rami. uel propagines.
Socho. ramus. uel humilitas. siue umbra-
culum aut tabernaculum.
Socho. idem.
Sochoth. tentoria. uel tabernacula. siue
rami. aut humilitates.
Sochothbenoth. tentoria filii respon-
dentis. uel tabernacula filii tempo-
ralis. // exclusio.
Sodad. excludens. uel latus a late-
re alarum (?). siue archanum aut
Sodada. latus eius. uel excludens eum.
siue archanum eius. aut exclusio eius.
Sodi. latus meum. uel archanum meum.
siue exclusio mea.
Sodi. idem. // eorum.
Sodoma. pascio silens. uel declinacio
Sodoma. fulua. uel sterilis. siue cecitas
aut pecus silens. // naciones eorum.
Sodomitae. passiones silencii. uel decli-
Sodomite. fului. uel steriles. siue
ceci. aut pecora silencia.
Soem. girus uel expectacio eorum.
Soen. girus. uel expectacio.
Soene. girus eius. uel expectara (?)
eorum. siue expectans eos.
Soer. expectans. uel expectacio. siue
girans. aut circuitacio.
Sophach (?). uerentes (?) uel custodiens.

sū urrens. aut cuſtodiēs.
Sophai. ſpeculum meum. ul' ſpecula
tor meus.
Sophim. ardens. ul' ardor. ſiū um
braculū. aut umbracio.
Sophar. ſpeculans eum. ul' ſpecule
diſſipacio. ſiū diſſipans ſpeculatorē.
aut ſpeculatorem tutelo.
Sopheth. iudicans. ul' diiudicacio.
Sopher. lib' ul' narracio.
Sophora. narrans eum. ul' lib' eius.
Sopherer. lib' uite. ul' narracio pa
uoris. ·/· tor eorum.
Sophim. ſpeculans eos. ul' ſpecula
Sophonias. ſpeculum dn̄i. ul' cogni
tor archanorum di. ·/· dicit dn̄o.
Sophanias. abſcondens dn̄m. ul' abſcō
ſite ſpeculans dn̄m aut ſpeculator
domini. ·/· anguſtio aut angiſtio.
Solinteſ aneſteſ. ul' numeres ſiue
Sallamith. temptacio reſpiciēs cūl
migracionem ul' tranſmigracio
reſpicientis temptacionem.
Somer. cuſtos. ul' cuſtodia. ſiū cuſto
diens. aut cuſtoditus. ·/· dn̄m.
Someras. cuſtos dn̄i ul' cuſtodiens
Samphophanec. ſaluator mundi. ul'
abſconditorum repertor.
Son. pecus. ul' tentes. ·/· eunū.
Son. pupilla. ul' ſedus ſiue cec aut coc
Sonar. coccinea. ul' ſubſiſtens ei ſiū
pecora eorum. aut pecora ruſea.
Soni. pecus ul' tentor.
Soni. pupilla mea. ul' ſedus m̄. ſiue
coccus meus. aut coccineū meū.
Sona. pecus eius. ul' tentor eius.
Sona. pupilla eius. ul' ſed' ei. ſiue
coccus eius. aut coccineū eius.
Sonum. pupilla eorum. ul' ſedus eis
ſiū coccus eorum. aut coccineū eorum.
Scon. ciuitas. ul' oppidū.
Sonthanis. ciuitas egipti. ul' oppi
dū mādatis humilia.
Scor. petra. puſilla. ul' fortis puſil
lanimus. ſiū mane plaſmatus
aut anguſtiatus forte.
Scorna. petra puſilla dn̄i. ul' mane
plaſma.

Sophim ciub' iudicium. ul' lib' iudicii
tui.
Sor. plaſmat'. ul' anguſtiator.
Sor. petra. ul' fortitudo tribulans aut
mercatorius.
Sorathach. tua. ul' hoſtis eorum ſiū
aut inimicorum tuorum. aut bellatoris eorum.
Sorechbona. ul' optima. ſiū electio
aut eligens bona optima.
Sozech. bona uitis · optima uinea
ſiū electa uitis. aut uinea electio
Sori. petra mea. ul' robur meū. ſiū pla
matus m̄. aut anguſtia mea
Sorim. horreum. ul' cibarium. ſiū to
rans eos. aut plaſmacio eorum.
Soſi. pr ſaluans diſpſos. ul' narrans
diſpſionem.
Soſtenes. ſaluans eos. ul' ſaluās ipſe
ſiū gaudiū meorum. aut tam gaudiū.
Soſtratus. ſaluans diſpſos. ul' ſaluans
in tempore.
Sotha. archanū. ul' excluſio.
Sothai. archanū meū ul' excluſio mea.
Sothelthei. radicans ſignū. ul' radix
ſubſiſtens.
Sothneel. archanus. ul' excludens.
Sotei. facientes cantilenas. ul' ipſi
pueblo diſputantes.
Sua. ſalus. ul' ſaluator.
Sua. ſalus eius. ul' ſaluās eā.
Suaa. ſaluans eum. ul' ſaluacio ei.
Sual. reddens ul'. ſaluans. ſiū ſalus aut
reddicio. ·/· omīs uigilia.
Suar. ſaluator ſuſcitans. ul' ſaluac
Subi. incendens. ul' incendium. ſiū ob
tens. aut commixio ſua.
Subach. frutectū. ul' denſū.
Subachai. frutectum meū. ul' con
textio mea.
Subahel. conuiſus tō. ul' incendiū
Subachi. urgens. ul' urtens ſiū
incendiū meū. aut mixtio mea.
Subal. excelſus. ul' ſublimitas.
Subiuba. ſedens. ul' reuertens. ſiū ſed
aut reuſio.
Subuam. ſedes eis. ul' reuſio eorum.
Subuhel. conuiſus tō. ul' incendiū
Suchua. obumbrans eum. ul' ob

649

uelamini eius. // meo.
Suahi. archanum meum. uel de late
Sue. loquens. uel locucio. siue cantans
aut cantilena.
Suph. rubrum. uel scirpus. seu spe
cula aut effusio. // eius.
Supha. scirpus eius. uel rubrum eius
siue effundens eum. aut speculator.
Suphim. ardens. uel attritio. siue
umbraculum aut umbratio.
Suphimite. ardentes. uel obumbrantes
siue attriciones. aut obumbrati.
Suphan. ardens. uel effusio gratie. siue
umbraculum. aut umbratio.
Suphphim. ardens naues. uel ad um
braculum rostrorum. // pauoris.
Supheric. naualis uite. uel ierrarum
Suphi. uicinus. uel uisio. siue effundens
eos. aut speculum eorum.
Suphir. uanitas. uel uitreum.
Supham. saluans eos. uel saluacio
eorum. // uaciones eorum.
Suphamite. saluantes eos. uel sal
Sui. loquens. uel locucio.
Suites. idem. // tios.
Sur. petra. uel lapis. uel durus. siue duri
Suram. lapidans ipsos. uel duricia ipsorum.
Surameite. lapidati ipsi. uel duricia
ipsorum.
Surameth. mortificati. uel mortifica
cio siue mortificans. aut quicumque mo
rietur.
Surameus. misera. uel captiua siue
mortificans aut mortificata.
Surem. cogitacio. uel coccinium. siue
potestas. uel eleuacio dolorum. // fontis
Surem. lapidans oculus. uel duricia
Suri. petra mea. uel lapis meus. siue
durus michi. aut duricia mea.
Surite. petre mee. uel lapides mei. siue
duri mei. aut duricie mee.
Sur. murus. uel robustus. siue conti
nens quis aut directus.
Sur. angustia. angustia. uel acer
bitas. siue directio. aut tribulacio.
Suri. angustia mea. uel acerbans me
siue murus meus directus. aut conti
nencia mea robusta.

Suriel. acerbans deum. uel angustia dei.
Suriel. murus dei. uel robustus dei siue
continens deus. aut directio dei.
Surihesi. fortis meus deus. uel angus
tans me deus. siue deus continens me
aut deus directio mea.
Surisaddi. fortis domini. uel continens mea
uba. siue murus acerbus. aut directio
angustiarum.
Surissadai. fortis domini meus. uel
continencia uberum meorum. siue murus
acerbitatis mee. aut directio angusti
arum mearum.
Sus. gaudium. uel leticia. // leticia
Susa. leta. uel gaudens siue gaudium au
Susach. lectulus. uel gaudens eiulacio
siue gaudium aut leticia eiulacio.
Susachim. idem.
Susi. gaudium domini. uel leticia gratie.
Susanna. gaudium gratie uel leticia ui
sionis.
Susanna. lilium. uel gratia. siue obtem
perans lilium. aut obtinuit gratiam.
Susannibocanei. lilium possidentes
uel gratie emulatores. siue gaudium do
mini huius. aut leticia gratie emu
lacionis.
Susi. gaudium meum. uel leticia mea
siue obtinuit equum. aut optinuit
equitacionem.
Susis. gaudium uiri. uel leticia as
sumpta. siue reuertens michi. aut
reuersio mea.
Susis. gaudium eorum. uel leticia
festinantis. siue optinuit equum. aut
optinuit equitacionem.
Suthala. radix. uel radicatus.
Suthalam. radicatus est. uel radi
catio eorum.
Suthalaite. radicantes. uel radicati.
Suthale. ipsum mixtum. uel spina
madida. siue spina uiridis. aut spi
narum madidacio.
Sur. faciens ignem. uel augens in
cendium.

Taath. pauor. uel sibi. siue pa
uidus. aut stetit.
Tabach. bona. uel bonitas

Tehalbeth. occidens. uel interficiens
siue occisio. aut interfectio.
Tabernensiote. occidentes. uel interfi
cientes. siue occisores. aut interfectores.
Tabita. dampna. uel caprea.
Tachos. silens. uel silencium.
Taddeus. appendens principem. uel ap
pensio principis.
Taphath. adueniens paruulus. uel par
uulus ueniet.
Taphna. claudicans. uel claudicatio siue
uitam temptans. aut temptatio uite.
Taphuc. malum ab arbore et amari
cia. uel timpanum apertum siue tim
pani apertio. aut timpanum. aut ape
riens.
Talozos. uel irroracio.
Talam. irrorans eos. uel irroracio eorum.
Tala. agnus. uel apprehensio.
Tallam. suspendens eos. uel agnus eorum.
Tanath. pars perfecta. uel partis perfectio
seu data consummatum. aut consumma
cio data. // siue consolans aut consolacio.
Tanamoth. consolator. uel consolator.
Taphsophis. specula. siue speculator. aut
speculacio. // arbuscule.
Tarela. uidens therebintum. uel uisio
Targal. explorator. uel exploracio. siue
scaciens iugum. aut scia iugi.
Tarthan. super fluuius. uel elongans. siue
turturem dedit. aut turturis dacio.
Tau. signum. uel subter. siue signatus
aut subterior.
Telechnitidis. cogitans tristiciam
uel cogitacio tristicie.
Tertius. adiungens. uel adiunctio. siue
applicans. aut applicacio.
Tertullus. ager. uel placens sicco
re.
Theatus. uidens. uel bonus siue uidens
eum aut bonitas eius.
Tiberiadis. uisio. uel bonitas siue
uidens testimonium. aut bonitas testi
ficacionum. // uel uideo iniquitatis.
Tiphonius. gehennalis dolor. uel la
Tigris. uelox. uel uelocitas.
·unos. ruminans. uel pinguedo
siue pinguis. aut ruminacio.

Thimotheus. beneficus. beneficium
siue benefaciens. aut benefacienda.
Tirannus. continens eos. uel con
fortacio eorum.
Tiranni. continentes eos. uel co
raciones eorum.
Tyrus. angustia. uel tribulacio siue
plasmacio aut fortitudo.
Tyrii. plasmati. uel tribulati siue
fortes. aut angustiati.
Titichus. tacens. uel taciturnitas
seu silencium. aut taciturnitas.
Tichius. querens. uel bonus sibi ui
uus. aut uitatus.
Triphena. renuens. uel reuiuens
siue uincens aut reuiuio.
Triphosa. clara. uel perspicua. siue
clare uidens. aut perspicue atten
dens.
Tob. bonus. uel bonitas.
Tobias. bonus domino. uel boni
tas domini siue ductulus lucis
aut consulens ad uincula. // ca
Tobil. bonus uir. uel bonus assump
Tophel. ruina. uel cadens. siue insulsus.
aut irruens.
Topazion. bonum testarum. uel
bonitas testarum.
Troade. seruiens. uel seruiens
p requies aut tacitus
Trophimus. dissoluens. uel disso
lutus. siue dissoluens thalamos
aut dissolucio thalamorum.
Tubal. ductus
ad luctum. uel conuersus ad uniuersa.
Tubal. deferens. uel delatus siue
deferens. aut delatus.
Tubalchain. ductus ad luctum
inspacionis. uel conuersus ad uni
ca acquisicionis.
Tubalchain. deferens possessionem. uel
deferens lamentacionem. siue delatus
possessionem. aut delatus acquisici
oni. huc usque per simplicem t. habem
us. Nunc cum aspiracione que sunt princip
ium nominum et inde que leguntur aspira
cione addita legenda sunt.
Thaamath. datum indignationis

ul' dedit indignacionem. siu irata e
ei. aut irata est ei indignacio.
Tharan. diues domo. ul' primus gñ.
Thaas. super. ul' primidus. siu diues
aut scrutator. // gilans.
Thaasar. diues. ul' diuicie. siu pa
uorem suscitans. aut scrutans ui
Thabee. bonum occisorum. ul' boni occidentes
siu bene occisus. aut bona occisio.
Thabehal. bonus deus meus. uel
bonitas dei domini. // ones.
Thabne. bona uisio. ul' bone uisi
Tabrana. bona donacio. ul' bonitas
glorificacionis. // glorificati.
Tabranel. bone donaciones. ul' boni
Thabor. ueniet lux. ul' ueniens
lux. l' ueniente lumine. siue aduentus
luminis. aut lucis accessio.
Thabremmo. boni sublimis. ul' bona
congregacio. siu bonus ad uidendum
aut bonitas uisionis eorum.
Thachasim. stans appensio. ul' silen
cium eorum.
Thadal. princeps appendens. ul' prin
ceps appensus. siu princeps appens
aut principis appensio.
Thaphneh. claudicans labiis. uel
timpanum apiens.
Thaphans. signum. ul' signi opcio siu
stupens os serpentis. aut lsonis os
serpencium. ab ore enim sentiegenu
dus est si ab esse.
Thaphes. idem.
Taphnathsare. uidens opimitum
nouum. ul' uisus operimenta noui.
Thapua. timpanum apiens. uel
timpani apcio.
Thar. pauor meus. ul' scrutator meus.
Tharin. duo. ul' bini. siu duo aut bina.
Thala. appensio. ul' appendens. siue
irrorans. aut irroracio.
Thalanuge. exemplo. ul' p semet
ipso. siu ipse meo inde sibi. aut sibi
met responsio eius.
Thalaca. appendens stratum. ul' ap
pensio plasmacionis. siu irrorans
stratum. aut irrorans plasmacionem.
Thalasar. appendit principem. ul'
appensi principis. siu irrorans prin
cipem. aut principis irroracio.
Thale. appensio. ul' appendens. siue
irrorans. aut irroracio.
Thallim. psalmi. ymni. siu laudes
aut laudaciones.
Thabi tacum. puella tibi dico surge
sirum est n̄ hebreum.
Thalme. sulcus. ul' sulci. siu depen
dens. aut suspensio.
Thalami. sulcus meus. l' sulci
mei. siu appendens me. aut suspen
sio mea. // mutans. aut mutata.
Thamar. palma. ul' amara. seu com
Thammuz. consumantes. ul' contemp
nentes. siu contemptus aut consumacio.
Thamma. uiis. ul' fidelitas. siu fidel
eius. aut consumacio eorum.
Thamnas. uiis. ul' deficiens. siu nec
tans scrutam. aut consumacio plac
macionis. // sionis.
Thamnath. nectans exploratores
odoris. ul' nectans exploraciones ascen
Thamnachei. nectantes exploraci
ones ascensionis.
Thamnathsarai. nutans opimitum
noui. ul' uisus operimenti noui.
Thamnel. nutans. ul' deficiens. siue
fidelis. aut consumacio eorum.
Thamni. nutans michi. ul' consuma
cio mea.
Thana. humilis. ul' respondens siu
responsio. aut humilitas.
Thanaa. humilis ei. ul' responsio ei.
Thanach. perdit tibi. ul' humilitas ad
te. siu humilis tibi. aut responsio tua.
Thanais. humilitans uirum. ul' re
dens assumpcionem.
Thanais humilitans uirum
Thanach. humilis. ul' respondens siu
humilitas aut consolacio.
Thanathsel. humilitas dimissionis
ul' consolacio peticionis.
Thanis. mandans humilia. ul' mandans
humilitatem. siu mandatum humile. aut
mandatum humilitatis.
Thanhumath. responsio fidelis mei. aut
humilis explorator ascensionis mee.

Thaphsa. speculum. ul' indignacio
Taphsar. speculum uigilie. ul' i
dignacōm suscitauit.
Thaphle. īdignās. ul' indignacio
seu sedens offendens. aut lesio of
fendiculi.
Thara. pascens. ul' pastio. seu explo
rator odoris. aut exploracio ascē
sionis.
Tharacha. superfluus eius. ul' e
longatus ab eo. seu superfluens eius.
aut elongacio eius.
Tharasim. parola. ul' ymaginibus. seu
figure. aut ymaginaciones.
Tharina. sequam dolo. ul' abigens
gēm.
Tharthach. superfluus. ul' elōgās
seu superfluitas aut elongacio.
Thardema. Gemitus. ac profundus so
por. ul' grauitas. aut profunditas
soporis. // ēsn aut nequicia.
Thare. abactor. ul' depulsor. seu ne
Tharei. nequā. ul' nequicie. seu abi
gentes. aut depellentes.
Tharei. pascens me. ul' pastio mea.
seu explorator odoris mei. aut ex
ploracio ascensionis mee
Thareastra. ul'. duodecim prophete.
Tharet. explorator gaudii. ul' ex
plorator leticie. seu gaudium abi
gens. aut leticiam.
Tharsis. explorans gaudiū. ul' ex
plorans leticiam. seu dissipans
speculum. aut dissipacio specule.
Tharsenses. exploratores gaudium
ul' exploratores leticiam. seu dissi
pantes speculum. aū dissipantes
specule.
Tharsum. exploracio gaudii. ul' dis
sipacio specule.
Thisi. potacio mea. ul' potacio mea.
Thau. consummans. ul' consummatus. seu
consummator. aut consummacio.
Thecua. tempus. ul' latitudo.
Thecues. lati. ul' tempestates.
Thematte. sentiens dono. ul' disso
lucio donacionis.
Thealee. dissoluens thalamos. ul'
dissolucio thalamorum.
Thebaida. confusa. ul' confusio.
Thebbaoch. conuertens tempus. ul'
conuersio peccatoris.
Thebach. bonum. ul' bonitas. seu
conuertens declinacionem. aū confusio
caroris.
Thebel. insulsus. ul' insipiens.
Thebes. sca mea. ul' mā sūme.
Thebeth. bonus panis. ul' bonitas
mea.
Thebin. palea mea. ul' oua ei.
Thebni. bonus michi. ul' palea mī
Thebboloch. spica palee. ul' insul
sitas germinacionis.
Thebton. palee. ul' insulsitas.
Thechel. Grecē appensio. ul' appensi
est in statera.
Thechoe. tuba canens. ul' buccinam.
Thechua. tuba. ul' buccina. seu sonā
tis. aut percussio.
Thecuam. tube. ul' buccine. seu so
nantes. aut percucientes.
Thecuem. tube. ul' buccine. seu so
nans. aut percucientes.
Thecuithe. tube. ul' buccine. seu
sonantes. aū percucientes.
Techuath. buccina desiciens. uel
percussio peccatoris.
Thechuam. paciens. ul' paciencia.
seu percuciens eos. aū buccina eorū
Thecor. paruulus. ul' infirmo.
Thecen. adiutorium. ul' sēcā insinuite.
Teglath. transmigrans. ul' transmi
grator. actiua significacione intelli
gendum est. id est. alios faciens trans
migrare.
Teglathphalasar. transmigrans capitā
principem. ul' transmigracio capitā
us principis.
Thelem. scā insinuit. ul' scā insinuata
Thebenite. scā insinuata. ul' scā
insinuaciones.
Thelabin. dispersi. ul' dispergentes
seu dispersio. aut dispersiones.
Thelame. Aggera aquarum. ul' riui
fluuiorum. // appensio principis.
Thelassar. appendens principem. ul'

Thelon. ros eor. ul' agger aeris.
Thebuel achelaria. ag' aquarum disp
gencium solem. ul' riui fluuiorum dis
pergentes illuminacos. // elementis.
Thelmon. ros domi. ul' irroracio req
Thelimum. ros domi. ul' irroracio re
quiescencium.
Thema. auster. ul' affricus. seu auste
lis. aut meridianus.
Theman. auster. ul' affricus.
Themana. auster eius. ul' affricus ei.
Themani. auster meus ul' affricus m.
Themanites. australis. ul' affricanus
ab affrico. non ab affrica.
Themna. defectus. ul' defectio.
Themor. semita. ul' consummacio ama
ritudinis. // amaritudinis eius.
Themora. semita eius. ul' consumacio
Themothes. semitas eius. ul' consuma
tus amaritudine.
Thena. castra ul' donata. seu donaci
ones. aut dona eor.
Thenach. castra fletus. ul' dona fleuum.
Thenmach. ficus. ul' amigdalum.
Thenaemech. consolatus. ul' consolacio.
Theodal. laudans. ul' laudacio seu sig
num capi. // signum capi.
Theodorius. laudans. ul' laudacio seu
Theophilus. conuertens. ul' dictus. seu
sursum ferens. aut sursum portans.
Therach. porcellus. ul' elongatus.
Theraphim. ydola ul' incendia seu figur
alis ymaginaciones.
Therehach. subitans. ul' subitum.
Therphala. subuersione cadens. ul' ex
plorata diuisio.
Therphalei. exploratores diuisionis ul'
subuersione cadentes.
Thernach. explorata redempcio. uel
exploracio redempcionis.
Thersa. pulchra. ul' patens. seu con
placio. aut complacens sibi.
Thesan. posuit dentem. ul' deposicio gra
Thesis. posita. ul' deposicio.
Thesbi. captiuans. ul' conuertens. seu
captiuitas. aut conuersio.
Thesbichel conuertens. ul' captiuator. seu
festinus ad intelligendum. uel intelli
gencia festinaci.
Thesbon. festinata intelligencia.
ul' festinus ad intelligendum.
Thesbuel. captiuans. ul' captiuator.
seu captiuus. aut captiuitas.
Thessalonica. festinans umbram cita
tis. ul' festinauit tres umbram robo
rare. // ro.
Thessalonicenses. festinantes umbram
tratis. ul' festinantes umbras firma
Theth. subter. ul' infra. seu boni aut
expulsio. // res. aut subtiores.
Thethim. boni. ul' expulsi. seu iferia.
Theudas. laudans. ul' laudacio. seu sig
num capiens. aut captum signacu
li.
Thezez. ag' horridus. ul' turba terribil'.
Thiathara. illuminata. ul' illu
minatrix. seu illuminans
aut illuminacio.
Thiathireni. illuminantes. ul' albinati.
Thibaath. forum. ul' macellum.
Thicon. medium. ul' diuidiacio.
Thichomum. idem.
Thichua. spes. ul' desperacio.
Thima. insula. ul' respondencia.
Thicon. dispergens merorem. ul' dis
persio iniquitatis.
Thimeus. pinguis. ul' ruminans.
Thiras. timor. ul' reddens. seu times
aut suspensus.
Tria. tuthens dominum ul' rediens.
Thriphon. dissoluens dolorem. ul' cerui
cis iniquitati.
Thrimoth. dissoluens mortem ul' dno.
Thob. ablacio. ul' uniuersitas.
Thobel. vanitas. ul' ablacio seu ducta
ad luctum. aut conuersus ad uniuersa.
Thochnath. stridens. ul' stridor.
Thochon. stridor fontis. ul' stridens oculis
Thoph. gehenna. ul' simbrica. seu la
ticio. aut ampla plena sulcis.
Thopheth. oris operculum. ul' oris pro
teccio. seu os pergens. aut os pro
tectum.
Thophel. os dei pergens. ul' os dei pro
tectum. seu oris dei operculum aut oris
dei proteccio.

Thopher. gehenna parvuli. ul' ampla
plaga vite stultorum.
Thogorma. auellens auellentes. ul' i
terpres. seu quispiam incolatus a
nuntio. // color vestium.
Thola. coccinum. ul' vermiculus.
Tholad. coccineus vermis. ul' rubens.
Tholad. coccineus vermis.
Tholache. coccinei. ul' rubicundi.
Thole. coccineum. ul' rubens color.
Tholmai. ad insaniam deducens. ul' ad
insaniam reductio. seu sulcus meus
aut suspensio mea.
Tholomai. ad insaniam deducens. ul'
ad insaniam reductio. seu sulcus
meus. aut suspensio mea.
Tholomaida. ad insaniam deducens.
ul' ad insaniam reducta.
Tholomais. ad insaniam deducens. ul'
ad insaniam.
Tholomaidenses. ad insaniam deducti.
ul' ad insaniam reducentes.
Tholomeus. ad insaniam deducens. ul'
ad insaniam deductus.
Tholus. rotundus. ul' rotunditas
Thomas. abyssus. ul' geminus. unde
et grece didimus appellatur.
Thoph. amicia. ul' latitudo.
Thorath. lex. ul' pentateucum.
Thosse. captivus. ul' festinacio.
Thotaites. captivus. ul' festinator.
Thoth. error. ul' amicia.
Thothi. error meus. ul' amicia mea.
Thou. annus. ul' errans. seu error eorum
aut eorum amencia.
Throade. requies eorum. ul' requiecio.
Thrachonite. servi tristicie. ul' requi
escentes latrunculi.
Thubal. conductus ad luctum. ul' orbis
universitas. // serens. aut delatus.
Thubal. deferens. ul' delatus. seu de
Thubalchaim. ductus ad luctum. la
mentacionis. ul' conversus ad universa
acquisicionis.
Thubalchaim. deferens possessionem
ul' deferens lamentacionem. seu delatus
possessioni. aut desertus acquisicioni.
Thubin. deserens. ul' desertio. seu bonum
in cuntis. aut bona misura.

Vbi
festinans gradum
ul' consilium necessitatis.
Vchodia. ignis mordens. ul' dolor
preparacionis.
Vchocha. infirmus. ul' debilis. seu in
firmans eos aut infirmitas eorum.
Vcanice. infirmi. ul' debiles seu in
firmantes eos. aut infirmitates
eorum // iniciu. aut herbolum.
Vlur. infirmus. ul' infirmitas seu
. l. dolens. t' parturiens. seu dolor aut
parturicio. // biaculi.
Val. cenum. ul' palus. a palude non a
palo. seu dolor termonis. aut dolor um
Vlam. primus. ul' ante. seu prior aut ante
rior. // cornu.
Vr. lumen. ul' ignis seu incendium aut lu
Vri. lumen meum. ul' ignis meus. uel
incendium meum.
Vrim. de excelsis. ul' lumen excelsum. seu
ignis eorum. aut fenestra eorum.
Vriam. lucens ipsis. ul' igneus ipsis seu
incendens ipsum. aut incendium ipsorum
Vrcha. ignis potens. ul' incendens potens. seu
lumen celestis. aut aperiens potens
Vrbanus. lucis gaudens. ul' lucis gau
dium. seu gaudens igne. aut gaudens
in celo.
Vrei. longitudo mea. ul' illuminator meus
seu ignis meus. aut incendium meum.
Vri. lux mea. ul' ignis meus. seu lucidus
me. aut apercio mea.
Vrias. lux mea deus. ul' lumen meum deus
seu dominus ignis meus. aut de mi
nus incendium meum.
Vriel. lucens deo. ul' ignis dei. seu
perveniens deo. aut incendium dei
Vz. consilium. ul' confiliator. seu festinans
aut festinacio.
Vzam. consilium ipsius. ul' consilium ipsius
seu festinans eos. aut festinacio
eorum.
Vzahi. festinavit me. ul' consiliavit
me. seu consilium meum aut festinacio mea
Vzechiel. festinans. ul' consiliator.
Vzi. consiliens mihi. ul' consilium meum.

seu festinans me. aut festinacio
Vacchitel. festinans. // mea.
vl' consiliator.
Vti. consulens m. vl' consiliu meu. seu
festinans me. aut festinacio mea.
Vsim. festinans eos. vl' consilium eorum.
Vsin. consiliu. vl' festinacio. seu fes
tinans consilio. aut festinator.
Vthi. dolor ligni. vl' consilium.
Vza. consiliu. vl' consiliator.
Vzal. consilium eius. vl' consiliator eorum.
Vaccus. finis. l' definicio.
Vacchi. finis mis. vl' diffinicio.
Vaphisim. finis consilii l' definicio festi
nacionis. // tiones festinacionum.
Vachsi. finis. consilii mei. vl' dol
Vasthisi. idem. // estuacio.
Vagao. ipsa vallis estuans. vl' ipsa vallis.
Vagdeia. lib leuitarum. vl' lib leui
ticus.
Vagedaber. lib mittens. vl' liber uiri
Vaizatha. ipse ducens hunc. vl' ille
fornicator. // angustie.
Valeni. fines dentium. vl' destinatis
Vasthi. finis signatus. vl' definicio
consummata.
Vahu. hoc. vl' ipsa. seu ipse aut ille.
Vethuth. finis vitulis. vl' definicio de
clinacionis.
Vir. uirum. vl' uirum. seu puocacio
me. aut uiciniora puocans

Zaab. aurum
Zabitum. vl' au
rum purissimum.
Zaba. mouens. vl' motus. seu
fluctuans. aut fluctuacio.
Zabad. fluens torrens fluuio. eumque
uulgo ticionem uocant.
Zabbani. fluens torrens. vl' flu
ens torrens . . . // cio.
Zabadei. fluxus torrens. vl' torrens fluens
Zabdia. fluens torrens dominum. vl' torrens
fluens domino.
Zabbai. mot . . . vl' fluctuacio mea
Zabaon. . . . mouens dolorem vl' fluc
tuacio iniquitatis.
Zabach. mouens delictum. vl' torrens flu
ens pecco.

Zabam. mouens eos. vl' fluctuacio
eorum. // sus.
Zabed. ista confusio. vl' iste ignominio
Zaber. mouens puteum. vl' fluctua
cio fontis.
Zabdi. fluxus uehemens. vl' fluxus hum
dans. seu fluens humidans.
Zabdias. fluxus uehemens domini. vl' flu
ens humidans domino.
Zabdihel. fluxus uehemens. vl' fluens hum
dans deo. // ueniet . . .
Zabina. iste uenit respondens. vl' ista
Zabud. fluens torrens. vl' torrens fluuio.
Zabulon. fluxus noctis. vl' inhabitacio eius.
Zabulon. habitaculum illorum. vl' habitaculum eorum.
seu habitaculum fortitudinis. aut habita
culum pulchritudinis. // tacio eorum.
Zabulonite. fluxus nocturnus. vl' incolae
Zabulonite. habitatores illorum. vl' habita
cula eorum. seu habitacula fortitudinum
aut habitacula pulchritudinum.
Zachar. iustus meus. vl' iustificacio
mea. // . . . dominus.
Zacharias. memorans dominum. vl' . . .
Zacher. memoria. vl' adiutorium. seu
iustus igneus. aut iustificatus.
Zacheri. memoria. vl' adiutorium. seu
iustus uigilans. aut iustificatus
consurgens
Zacheus. iusticia. vl' iustificacio.
seu iustus . . . aut iustificatus fes
tinans. // illuminans.
Zachur. memoria. vl' adiutorium
seu iustus igneus. aut iustificatus
Zachour. eandem habet interpretacionem
Zadab. iste . . . vl' ista . . .
Zadaba. iste . . . domini. vl' ista . . .
domino.
Zaph. luminare. vl' illustracio.
Zaphi. lumen meum. vl' illuminacio mea.
Zaphim. illuminans eos. vl' illumi
nacio eorum. // nacio.
Zai. duc te. vl' hinc. seu oliua aut for
Zaim. ista. vl' hi. // cio eorum.
Zaith. duc te hinc. vl' fornicatis
. . . seu oliua eius. aut fornica
Zalmon. . . . vl' obumbrans.
seu obumbratus. aut obumbracio.

Zamma. iste fluens vel fluxus est.
Zambri. iste lacessens. vel iste amaricans. // hamminans.
Zamzi. fluxus vehementer vel fluxus
Zamirim. iste apertus. vel iste illuminans.
Zamra. psallens est. vel canticum est.
Zamiram. psallens eis. vel canticum eorum.
Zamri. psallens michi. vel cantatio mea.
Zamrim. psallens eis. vel cantatio eorum. // magistri.
Zamiro. psallens magistro. vel canticum
Zanaa. iste requies. vel ista commotio seu iste repulit. aut iste requieuit.
Zanoe. ista requies. vel ista commotio seu iste repulito. aut iste requieuit.
Zara. oriens. vel orientalis.
Zarad. descendens. vel alienus. seu descensio. aut alienatio.
Zaradaim. descensio uiuentium. vel alienus spoliatus.
Zarai. oriens michi. vel orientalis meus.
Zarias. oriens domino. vel orientalis domini. // hinquiens.
Zarath. ortus pecti. vel orientalis de
Zarca. alienatus valde. vel ab alienatus ab eis.
Zare. ortus est. vel orientalis est iste.
Zared. descendens. vel alienatus.
Zarate. descendentes. vel orientales sunt isti. // plantatio.
Zares. ortus fuluere. vel orientalis
Zareth. oriens prior. vel orientalis mea // domini.
Zarias. oriens domino. vel orientalis
Zathan. iste huius. vel responsio ista.
Zaua. iniquus. vel iniquitas.
Zauae. dotatus. vel dotatio.
Zauadia. dos domini. vel dotatus domino.
Zazi. horridus. vel terrendus.
Zazim. horror. vel terror. seu horrendi. aut terribiles.
Zazomim. cuius est hec aqua. vel preparati in acie. seu aciem preparantes. aut acies preparatas.

Zeb. lupus. vel raptor. seu deuorans aut deuorator.
Zedad. fluens torrens. vel torrentis // vel fluctus domino.
Zebadia. fluens torrens domini. vel
Zebee. uictima. vel rapina. seu uictima. aut deuoratio.
Zebedeus. donatus. vel dotatio fluens iste. aut fluctio ista.
Zeber. lupus uigilans. vel deuorator resurrectionis.
Zebi. lupus meus. vel deuoratio
Zebida. dotis mee fortitudo. vel dotatio mea desiderabilis.
Zebub. musca. vel musca pluralis
Zebul. habitatio. vel habitaculum.
Zabulonites. habitaculum meror vel inhabitatio iniquitatis.
Zecri. memor mei. vel rememoratio mea. // tio mea.
Zechri. memor mei. vel memor
Zechrim. memorans eos. vel memoratio eorum. // moratio ignea.
Zecchur. memoria luminis. vel reme
Zepherima. hoc est nauis. vel hinc eius uisio.
Zei. iste meus. vel iste michi.
Zepha. os hiantis. vel os fluens. aut os ambulans. aut oris fluxio.
Zemrea. iste fluens. vel iste fluxus. // carbons
Zemeri. iste amaricans. vel iste
Zemiram. cantans eis. vel canticum eorum. seu ipse eos ostendens. aut ipsorum ostensio.
Zemri. psallens michi. vel canticum meum seu iste lacessens. aut iste amaricans.
Zena. commouens. vel commotio seu ipse requiescens. aut ipsa requiescio.
Zenam. commouens eos. vel commotio eorum seu ipse requiescens eis. aut ipsa requietio eorum // eis
Zerthel. iste magister dei. vel ista
Zermoth. iste timens mortem. vel ipse metiens altitudinem mortis.
Zerim. iste lapis. vel ista duritas.
Zethaa. iste pandus. vel iste

Zethram. iste amarus. vel ista com-
mutacio.
Zethen. … deamens. vel iste errando.
Zethua. iste errans ii. vel ista est
amicta ei.
Zeu. liquens. vel iniquitas.
Zenam. iniquitus eius. vel iniquitas
oris.
Zephi. florens. vel germinans.
Ziphei. florentes. vel germinantes.
Zipha. genu oris. vel admiracio mea.
Zio. ductio vel oliva.
Ziza. horrendus. vel terribilis.
Zo. iste. vel ista.
Zoara. minor. vel parvula. seu vitula
conternans. aut vitula conternata.
Zobadiamal. fluens torrens liquens
dominus. vel fluens torrens tuer dn̄i
domino.
Zocho. ꝓphia. vel ꝓphacio.
Zoe. attrahens. vel attractio.
Zoelech. tractus. vel protrahens. seu
tractum. aut protractio.
Zoeleth. iste pavidus. vel iste vulax.
Zolomim. preparantes aciem. vel p̄-
parati in acie.
Zoob. aurum. vel divicie.
Zoon. iste liquens. vel iste vitalis.
Zoor. plasma. vel plasmator. seu
iste apprehendens. aut iste iracun-
dus.
Zoori. plasma meum. vel plas-
mator meus. seu iste apprehendens
me. aut iste iracundus meus.
Zorobabel. aliena translacio. vel
ortus in babilone. seu iste prin-
ceps translacionis. aut iste magister
confusionis.
Zozomim. que est hec aqua. vel quis iste
hec cogitaciones. seu preparantes
aciem. aut in acie preparati.
Zurhadis. consilium. vel consiliatrix.
Zuzim. consiliantes eos. vel consi-
liatores eorum.

Explicit.

Io. xvii. Volo pr̄. ut ubi sum. volo fac̄. ta
sanare leprosum. mt. viii. volo mundare.
Johannem custodire in terris. Io. xxi. sic eum volo.
discipulos consistere in gloria. Io. xvii. volo pr̄.
Mori. dei voluntas crudat in alta.
conservat gratiam. qui Iohis ... sic ... et gratia
conferet gloriam. ps. gratiam et gloriam dabit deus.

Ge. le. numeri. Deut.

Quinque libri moysi iosue iudicum ... sequuntur

Ruth · Regum · paralip · esdras tobias iudith ·

Hester · job · psalmi · salomon · phylo · ihesus sirach

Ys · Jer · eze · Dan · bis sex prophete ... machabe

euangelia · acta · iacobi · pet · iohis iuda

Dicta ihesu · paulus · act · canon · apocalipsis ·

Romanos corinthios galatas ephesios colocenses thessalonicenses timotheum titum philemonem

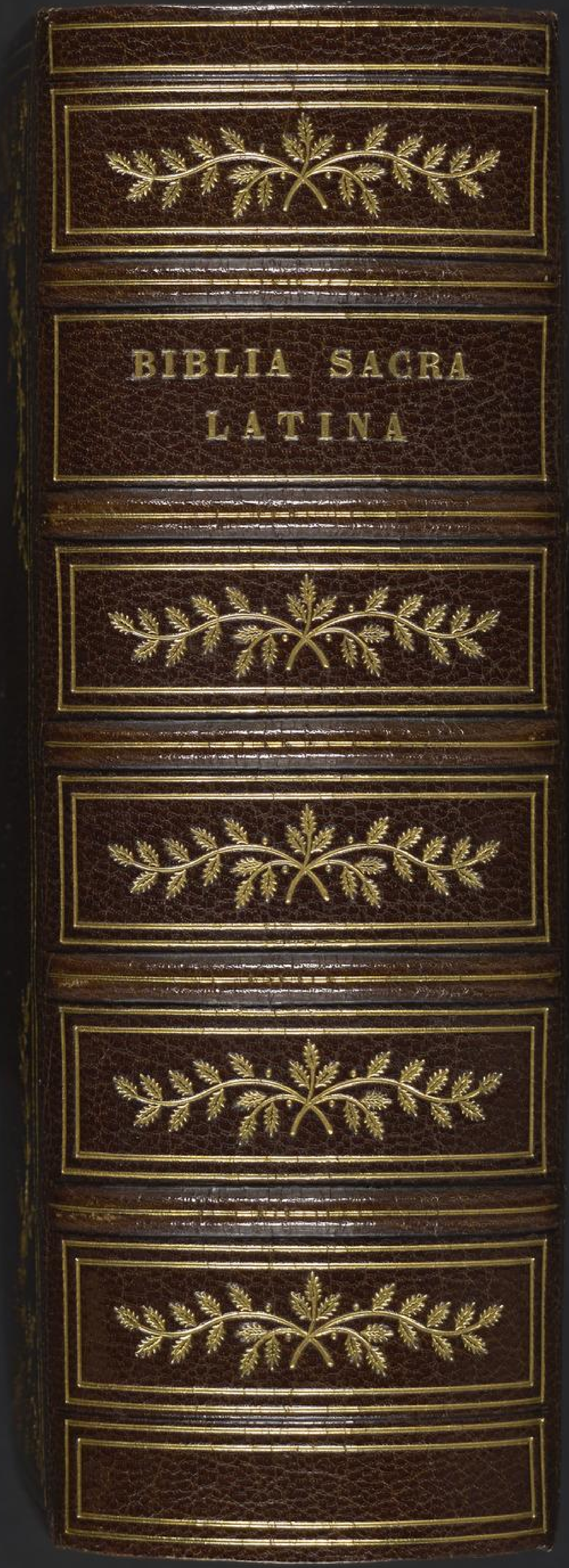
Ro · cor · bis · gal · ephe · co · thes · tymo · titus · phil · ebre

hinc ... | mater | dolus | ... | piscis | ... plen

Confitebor ys 17 ·
Ego dixi · ys 38 ·
Exultauit cor ... 2 ·
Cantemus · exo · 15 ·
Domine audiui · abacuch · c 3
Audite celi · Deut · 32 ·

Apocrifa: sapiencia, ecclesiastica, thobie, iudith, machabeorum 1 · 2

Biblia ... libris
lex · iosue · iudicum · ruth · regum · paralipomenon
esdras · neemias · ... · thobias · iudith · hester · iob ·
psalterium · salomon · prophete · machabeorum
euangelia · matheus · marcus · lucas · io · paulus et actus
epistole canonice ... apocalipsis
osee · iohel · amos · abdias · ionas · michea · naum
abacuc · sophonias · aggeus · zacharias · malachias ·
romanos · corinthios · galatas · ephesios · philippenses · colocenses ·
thessalonicenses · timotheum · titum · philemonem · hebreos

BIBLIA SACRA
LATINA